ENGLISH-SANSKRIT DICTIONARY

ANUNDORAM BOROOAH

PUBLICATION BOARD • ASSAM

ENGLISH-SANSKRIT DICTIONARY

ANUNDORAM BOROOAH

classics

Reprinted by

Publication Board, Assam

1. MAHĀVĪRACHARITA
2. SARASWATĪ-KAṆṬHĀBHARAṆA
3. NĀNĀRTHA-SAṀGRAHA
4. ENGLISH-SANSKRIT DICTIONARY
5. BHAVABHŪTI AND HIS PLACE IN SANSKRIT LITERATURE
6. ANCIENT GEOGRAPHY OF INDIA
7. NĀMALIṄGĀNUŚĀSANA

ENGLISH-SANSKRIT DICTIONARY

ANUNDORAM BOROOAH

PUBLICATION BOARD, ASSAM
GAUHATI—3

Reprinted and Published by

C. P. Saikia, Secretary,

Publication Board, Assam, Gauhati-3

First Published 1877

Reprint 1971

Printed By

S. N. Guha Ray at Sree Saraswaty Press Limited
32 Acharya Prafulla Chandra Road, Calcutta-9

FOREWORD

Dictionaries had always formed the 'a—b—c' in the learning and study of a language. Sanskrit education for ages had started with the committing to heart of the *Amarakoṣa*. When Western scholars took to Sanskrit study in modern times, they prepared Dictionaries of Sanskrit with meanings in English and other European languages. With the adoption to modern education and the English medium, Indian scholars followed suit with their own Sanskrit-English Dictionaries.

As Monier Williams says in the Preface to his English-Sanskrit Dictionary, an ability to translate from and compose in a language has always been held as a measure of the proficiency in that language. As an aid to such translation and composition, a Dictionary from English to one Indian language is a necessity. So far as Indian languages are concerned, the first Dictionaries of this kind to appear related to some of the regional languages of India—Hindustani, Bengali, Marathi, Telugu and Kannada.

The first effort to provide an English-Sanskrit Dictionary was that of Monier Williams, who produced his work 'A Dictionary of English and Sanskrit' under the patronage of the East India Company in 1851, i.e. twenty years before he brought out his better known Sanskrit-English Dictionary. Regarding the all-round importance of such a Dictionary he pointed out in his Preface to it that it would be helpful even to those who use the modern Indian languages, as "no vernacular tongue is adequate to express the ideas of religion and science without borrowing its terms from the Sanskrit" (p. iii) and that "the influence which it (Sanskrit) exercises on the spoken dialects of India" was "far greater than that of Latin, or English, Italian or French." (p. iii). The labour involved and the method of compilation followed for his pioneering work in about 860 pages are set forth by him in the same Preface. According to his statement, it took him eight years to complete his English-Sanskrit Dictionary.

Twentyfive years after this, the pioneer Indian scholar to undertake an English-Sanskrit Dictionary was Anundoram Borooah who was also the pioneer in the whole field of modern Sanskrit scholarship among the Assamese. Born in 1850, an I.C.S. Officer in 1872, Borooah enjoyed hardly a decade and a half for his literary career and yet within that brief span, he undertook and accomplished more than one literary project, besides editing and publishing some important Sanskrit classics. In 1881, this modern Assamese Amarasiṁha, who had mastered his *Amarakoṣa* at fourteen, planned a work in Sanskrit grammar more arduous and prodigious than the undertakings of Bhandarkar or any other scholar, a comprehensive Sanskrit grammar in twelve volumes of one thousand

pages each ! Two of the volumes of this series were devoted to prosody and lexicography and even these two, which alone he could bring out before his end came, elicited Max Müller's admiration. The lexical volume of this series which he brought out in 1884—the *Nānārthasaṁgrahā*—is a thesaurus of homonyms based on nearly a score of old *Koṣas* of this kind, and their commentaries, including unpublished ones.

Borooah's English-Sanskrit Dictionary appeared in three volumes between 1877 and 1880, the second and third volumes carrying also his *Higher Sanskrit Grammar* and *Ancient Geography of India*. V. S. Apte, the Poona lexicographer, who followed with his shorter *Students' English-Sanskrit Dictionary* in 1884, in his Preface, said of Borooah's work, contrasting it with that of Monier Williams: "Mr. Anundoram Borooah's work is eminently *practical:* it abounds in quotations from several standard authors; the renderings are generally happy...A study of Mr. Borooah's work is a good treat for an advanced Sanskrit scholar..."

Each of these three English-Sanskrit Dictionaries of Monier Williams, Borooah and Apte has its good points and usefulness. By size, range and methodology, Borooah's deserves high commendation. In the Preface to his compilation, Borooah explains the principles and scheme followed by him and the ideas which he had tried to incorporate in it. A balance is kept in the selection of shades of meanings of English words and the incorporation of Sanskrit equivalents for them and the compiler has, without committing the excess of resorting often to coining new words, tried to cite near usages or parallels from the works of classical Sanskrit poets. Several of these last mentioned citations are not only apt and idiomatic but also form striking coincidences in the two languages. New words whose creation could not be avoided are coined with due regard to the genius of the language and in extreme cases, the author is not averse to retaining in Sanskrit garb the English word. "Idiomatic rather than literal" has been the guide-line in the citation of equivalents. For conserving and utilising better the space, he has omitted whatever could be got at by cross-reference or by consulting a book of Sanskrit grammar or a technical treatise. Profusion of compounds is a major characteristic of Sanskrit and as Monier Williams says in his Sanskrit-English Dictionary (Preface p. xii. 1st edn.), to omit them is to 'un-Sanskritise' the language. Here again Borooah has followed the middle path of showing a few select and typical compounds, allowing the user to make out, on his own, the others.

Monier Williams had already a good comprehension of these and other characteristics, difficulties and finer points in the style and genius of Sanskrit which, as he himself says in his Preface (p. vii), is 'peculiarly a language of poetry'. Apte considered Borooah more practical than Monier Williams but

too learned for the student and fashioned his own work as a Students' Dictionary. Each of these three Dictionaries is thus a complement to the other two and also an improvement over the earlier in some respects.

The more recent ventures, the stupendous one of Dr. Raghuvira to produce English-Sanskrit glossaries in all branches of knowledge and the further work of the Terminology Commission for the National Language, which has to draw primarily on Sanskrit, are well-known.

Borooah, in his own words, sacrificed the pleasures of private life for service to learning and Sanskrit. Pointing to his Library, he said, "This is the darling of my life, demanding from me my best energy and attention." And of his favourite language, he said, "Sanskrit is dearer than any other language." In republishing his works, the Publication Board, Assam has done the right thing and has placed before the scholars of today the luminous image of a dedicated worker who, in an unbelievably brief spell of twelve years, produced so much work of planned and meticulous labour and enduring quality.

For giving me an opportunity to pay my homage to him, I should thank the Publication Board, Assam.

Madras

V. RAGHAVAN

INTRODUCTION TO THIS EDITION

Several factors have weighed with the Publication Board, Assam, in undertaking to reprint the priceless works of the great Sanskrit scholar, Anundoram Borooah, which were first published about a hundred years ago. Our prime consideration has been the fact that Anundoram Borooah belonged to that pioneering and noble band of Indian scholars who had addressed themselves to the task of rehabilitating the glory and greatness of the Sanskrit language, Sanskrit literature and Sanskrit education. Secondly, the brilliance and profundity of the commentaries and criticisms written by him on a number of important Sanskrit books are almost without parallel in the whole range of Sanskrit literature. Thirdly, by reprinting his works we aspire to rediscover for lovers of Sanskrit all over the world a fund of literary treasures which is now almost forgotten. Finally, we do hope that our endeavour will enable present generations of Indians to become acquainted with the achievements of one of the most eminent scholars of Assam and of the country as a whole who died at the early age of thirty-nine.

People of today cannot but marvel at Anundoram Borooah's stupendous creative genius which found its fulfilment within the span of a short life and which refused to be bogged down in the day-to-day problems of administration that he had to tackle in the capacity of a high official in the civil service of the British Government. The short biography included in the book would help readers to have an idea of the richness and vitality of his wonderful mind. In those days few Indians could aspire to a fame that extended beyond the frontiers of the country, and this was true especially for a man belonging to this remote corner of India. But Anundoram's deep devotion to literature and his great erudition had won for him the appreciation and admiration of scholars from all over the world. The truth of this is amply borne out by the tributes which are included in the appendix of this book. Anundoram was the first graduate from Assam and the first and the only member of Indian Civil Service from this State.

Anundoram Borooah's entire life was dedicated to literary pursuits. In fact, the story of his brief life may be said to be a story of the love and devotion which inspired his studies of Sanskrit literature. Only a few others can rival him in the zeal that he brought to bear upon his efforts to restore Sanskrit literature to its rightful pre-eminent position. The noble faith that informed his pursuit of Sanskrit literature is clearly expressed in the following words quoted from the book, *Mahāviracharita:* "To me, Sanskrit is dearer than any other language. Its music has charms which no words can express. Its capability of representing every form of human thought in most appropriate language is probably not rivalled, certainly not surpassed, by any other language. Most touching scenes have been drawn in heart-rending words. Most noble images have been clothed in most sublime language. Most terrific pictures have been couched in terror-producing expressions; and among the foremost to elevate the language and enrich the literature of ancient India stands the name of our poet Vaśyavāk Kāśyapa Bhavabhūti Śrikaṇṭha. His plays have been all translated into English, two by more than one writer, and it can be confidently predicted that before another hundred years, they will be rendered into almost every language of civilized Europe. May we hope that with the diffusion of Sanskrit, he will be as appreciated in the farthest corners of the world as he is on the banks of the Śiprā and near the ruins of Vijayanagara."

There is hardly any scope for adding to what Anundoram Borooah himself had said about this great book in his illuminating and comprehensive preface. It was originally published about a hundred years ago (1877) in three parts. After Monier William's *English-Sanskrit Dictionary,* Anundoram's is the second lexicon of its kind to be compiled anywhere in the world. This monu-

mental work was regarded as an astonishing achievement by all who were interested in the study of Sanskrit and won the highest praise from eminent scholars, including the great German Sanskritist, Prof Max Müller.

Anundoram was only twenty-three when he had started compiling this great work. He greatly felt the necessity of such a work keeping in view the growing respect for Sanskrit learning in a number of European countries.

The first part of the dictionary was published in 1877. A number of eminent persons got themselves included in the list of buyers of the book even before it was published. Lord Northbrooke, the then Governor General of India, was one of them. In that list also are found from Assam the names of Colonel Sivaram Borah and Colonel Jalnoor Ali Ahmed.

In the preface to the first part of the dictionary, Anundoram had very clearly set forth the plan upon which he would proceed. The English words, according to him, must be classified under three heads while rendering them into Sanskrit. First, the words which have adequate or very near Sanskrit equivalents; secondly, the words having no such adequate equivalents but whose idea and meaning can be expressed in Sanskrit words; and thirdly, the English words which have evolved from new scientific inventions, philosophical thoughts and new ideas but could not be adequately expressed in Sanskrit rendering.

The distinction of Anundoram's dictionary lies in the fact that Anundoram had not only given the adequate Sanskrit equivalent to each English word, but he had also quoted very often the complete Sanskrit sentences, illustrative of the employment of the words, in a bid to express the total meaning of a Sanskrit word in all its aspects. In such a gigantic attempt, he must have been well-versed with all the Sanskrit classics of the kind and the idioms of both Sanskrit and English.

Anundoram had sent the first sixty-four pages of the manuscript to Prof. Max Müller for his comments. Prof. Müller had highly appreciated his endeavour and Anundoram proceeded with great confidence.

The second part of the work was published in 1878 and the third in 1880. In the preface to the second part was incorporated the book, *Higher Sanskrit Grammar,* and in the preface to the third the book, *Ancient Geography of India*. The price of the three parts together was fixed at Rs. 40. But in 1887 he reduced it to Rs. 20 for the benefit of all his readers.

Below we quote some outstanding comments by a number of eminent persons of the time on Anundoram's *Dictionary*.

Lord Northbrooke, Viceroy and Governor General of India, said about the book, "It is of much importance that the study of the learned languages of India should be cultivated by men of education in that country."

Prof. F. Max Müller in a letter to Anundoram said, "Your work is evidently not simply a Sanskrit-English dictionary mechanically inverted, but you have treated each word independently, and by giving the nearest approach to each English word in Sanskrit, you have shown your familiarity with the idioms of both languages. The passages from Sanskrit writers, illustrative of the employment of Sanskrit words, are extremely useful and gives to your work a really scholar-like character".

Prof. Müller had also written in *"The Academy"* of 13th August, 1881, "We heartily congratulate Mr. Anundoram Borooah on the completion of his *English-Sanskrit Dictionary*. We have dwelt on former occasions, when noticing the appearance of his first and second volumes, on the great difficulties of such an undertaking, and we have no hesitation in saying that it would be almost impossible for a European Sanskrit scholar to undertake such a work and carry it

through successfully. That an English-Sanskrit dictionary cannot be produced by the simple process of putting a Sanskrit-English dictionary topsy-turvy is well known by this time to all scholars. But if we are still without a good English-Greek dictionary, we need not wonder that Sanskrit scholars, even those whose reading has been most extensive, shrink from attempting such a work for English and Sanskrit. Mr. Anundoram Borooah's work is a most creditable beginning in this branch of Sanskrit scholarship, and contains a number of very happy renderings of English words and phrases. But the great difficulty consists in this, that so many ideas are utterly unknown in Sanskrit literature, and words have actually to be framed which if they do not render the original ideas exactly, approximate at all events sufficiently near to become in time their proper equivalents. This process of inventing new words goes constantly in the modern languages of India, chiefly by the aid of Sanskrit, and hence a scholar like Mr. Anundoram Borooah is more likely to hit on possible Indian equivalents for English ideas than even the most learned of Sanskrit scholars in Europe.

"We see, therefore, that Mr. Borooah's *English-Sanskrit Dictionary,* even when examined by so severe a test as we have applied, supplies us generally with useful suggestions, and will form a safe and solid foundation for future labours in the same direction. Mr. Borooah has added to his third volume a long and important introduction 'On the Ancient Geography of India' and Appendix of 'Geographical Names Rendered in Sanskrit' both of which will be gratefully received by Sanskrit scholars in Europe."

The *Hindu Patriot* of August 6, 1877 wrote, "Mr. A. Borooah has undertaken a gigantic task—an English-Sanskrit dictionary, and he deserves all praises for the patience and perseverance with which he is pursuing it. We have the first volume of the great work before us. It has been prepared with much care and labour. In the preface the author has set forth the plan upon which he has proceeded. He has classified English words under three heads."

The *Englishman* of August 6, 1877 said, "Mr. A. Borooah's *English-Sanskrit Dictionary* will be of great service to students. He has adopted in our opinion the wise course of giving, in many cases, the authorities for the renderings he selects. The object of translating from English into Sanskrit is to gain an accurate literary knowledge of the latter language. No one will require, in this or in any other country, to use the Sanskrit language for business purposes. It is clear, therefore, that Mr. Borooah has much increased the value of the Dictionary by his frequent references to Sanskrit literature.

"It is pleasant to find one of our native Civilians employing his few leisure moments in this occupation. The charge originally brought against them is that they despise the literature and customs of their forefathers.

"Mr. A. Borooah has shown that his mastery of Western thought by no means disqualifies him for the most minute and painstaking study of the ancient literature of his native land. At the same time he has learnt in the West that the object of all study is enlightenment, not obscuration, and he is not ashamed to furnish *Mlecchas* with the means of clothing their barbarous ideas in elegant Sanskrit. Now that the improvement of the language which is the only key to Hindu customs and Hindu ideas is thoroughly recognised in Europe, we may anticipate that Mr. Borooah's work will obtain all the recognition it deserves. It seems to us far more perfect in its way than the English-Sanskrit vocabularies which aided, or rather worried, the students of twenty years ago. . . . It must be admitted that the work will be very useful to those who study Sanskrit with other ends in view than the acquisition of government prizes. Writing makes an accomplished man in Sanskrit as in every other language, and those who wish to acquire an accomplished knowledge of Sanskrit cannot do better than provide themselves with Mr. Anundoram Borooah's work."

Prof. V. S. Apte, in the Preface to his *English-Sanskrit Dictionary*, has written, "The Dictionary of this sort are two in number, one by Mr. Monier Williams and the other by Mr. A. Borooah of Calcutta. Their prices are prohibitively high. Mr. A. Borooah's work is eminently practical: it abounds with quotations from several standard authors; the renderings are generally happy and the work has at least a classical appearance. The fondness for giving quotations has induced the writer to give several quotations for illustrating such words as गम, इति, तत्र etc. of the meaning of which there is no doubt nor is any confirmation needed....

"It now remains for me to do the grateful duty of acknowledging my obligations to those that have assisted me in the preparation of the Dictionary in one form or another. Foremost amongst them stand the work of Mr. Borooah and Prof. Williams both of which I have most frequently consulted. Monier Williams' Dictionary, though inferior in several respects to Mr. Borooah's, has several happy renderings of short words and expressions, especially where ideas purely English have to be clothed in a Sanskrit garb, and I have freely referred to the learned Prof.'s valuable renderings. But my acknowledgements are chiefly due to Mr. Borooah from whose work I have derived much substantial assistance, in the suggestions of equivalent words and phrases, more particularly from his numerous quotations, from such works as were not accessible to me or being accessible I had no time to go through them."

The chief object of the Publication Board, Assam, established in 1959, has been to publish and reprint the best works in different languages and thus help the enrichment of our language, literature and culture through contact with all that is best in world literature. It is this object that has inspired this Board to reprint the works of Anundoram Borooah. We are confident that our efforts will have goodwill and support of all who sympathise with our aims.

We must acknowledge here our debt of gratitude to that famous scholar and historian of Assam, the late Dr. Surya Kumar Bhuyan, who more than anybody else, was responsible for acquainting the present generation with the genius and achievements of Anundoram Borooah. In this connection, we refer to Dr. Bhuyan's memorable biography of Anundoram written in Assamese. The biographical sketch included in this book and the note on Anundoram in the Appendix have been reproduced from Dr. Bhuyan's book. We offer our grateful thanks to Srijuta Laksheswari Bhuyan, wife of Dr. Bhuyan, and the publishers of the book, the Lawyer's Book Stall, Gauhati, for kindly permitting us to use the material.

We are deeply grateful to Dr. V. Raghavan, the Sanskrit scholar of international repute, for kindly writing the Foreword of this book.

With this national enterprise will also remain associated the names of our ex-Chief Minister, the late Sri Bimala Prasad Chaliha, and Sri Mahendra Mohan Chaudhury, the present Chief Minister and Chairman of this Board, who took a keen interest in the publication of the books by Anundoram Borooah. We owe also a debt of gratitude to the Principal, Sanskrit College of Calcutta, for lending us the three volumes of Anundoram Borooah for preparing the manuscript of this work. But for his help this volume could not have been published.

Finally, a word of thanks is also due to Prof. Rajanikanta Dev Sarma, who carefully and conscientiously corrected the proofs including errors of misprint of the original.

Gauhati-3
Assam
July 1, 1971

CHANDRA PRASAD SAIKIA
Secretary
Publication Board, Assam

PREFACE TO FIRST VOLUME

By ANUNDORAM BOROOAH

The want of a practical English-Sanskrit Dictionary is felt so much at the present time that it calls for no apology for an attempt to remove that want, although it will probably be unanimously admitted that the task is beset with the greatest difficulties. Sanskrit has long ceased to be a living language and its antiquity has been mixed up with all that imagination could inspire and veneration could support. Its grand and varied literature is, to a considerable extent, shut up in distant manuscripts and special works on special subjects have yet received but very scanty attention. A variety of causes has alienated the modern dialects from their mother tongue, making it often unsafe to draw any inferences from their usage. *The Light of the West has not yet even spread over the surface of our society and any deviations from the established opinions will be set down by our veteran Sanskritists as audacious and preposterous. It will be considered foolishness to maintain that our revered grammarian Pāṇini did not exhaust the subject of idioms,† although my critics will probably agree with me that the father of grammar was ignorant of any other refined language and was not therefore in a position to treat the subject fully. It will be considered arrogance to assert that our popular lexicographer Amara siṁha confounded the language of conversation with "theatrical language", although it may be shewn that such language is not confined‡ to the drama, but used alike in prose and poetry, in the romances and tales.‡ It will be considered imprudence to question the correctness of his definitions and lay bare the mistakes in his grouping of synonymous terms, although there may be the strongest grounds and the clearest evidence to the contrary.§

2. These are some of the difficulties in the way of this attempt—difficulties which would probably stagger the most accomplished scholar of the day. They are doubly telling on a man of

---

*It must, however, be admitted that they are sometimes of very great use in determining the exact sense of words, which have been clearly defined by any Sanskrit lexicographer. Take, for instance, the word पिच्छिल. The Bengali word पिछल् derived from it, shews its exact meaning and clears the apparent obscurity of such passages as रणाङ्गणे शोणितपङ्कपिच्छले.

†The great commentators of Pāṇini were aware of his omissions, although they filled them up in a circuitous way. Take, for instance, the use of the plural in the case of proper names in the sense of family or race. This is not to be found in the Aṣṭaka, but supplied by the commentators. But there are other idióms which, so far as my knowledge extends, are not noticed by any grammarian. Take, for instance, the use of the demonstrative pronouns with the personal pronouns. The cause of these omissions is apparent. Our ancestors had all the advantages of a spoken tongue—knew the language thoroughly—and used the idioms correctly, without being able to perceive that there was any thing to remark about them.

‡Take, for instance, the word देवी. In the Amara Koṣa, it is stated that a queen is called देवी in theatrical language. If Amara Siṁha had said "in addressing," he would have been half correct, for in no dramatic work a queen of a country is called *its* देवी. But it is not difficult to shew that the term is not confined to the drama. I will not quote Kādambarī which may be regarded as a poem by the conservative Sanskritists but refer for its use to the fifth tale in the first part of the simple Panchatantra, which never smells of inflated style and does not come under the technical definition of poem.

§For instance, he groups together पञ्चता, कालधर्म, दिष्टान्त, प्रलय, अत्यय, अन्त, नाश, मृत्यु, मरण, निधन The only equivalents of *death* in this group are मृत्यु and मरण. The other words respectively mean "*fivefold stage*", "*effect of time*", "*fated end*", "*dissolution*", "*departure*", "*end*", "*destruction*", "*perishing*" and as in English sometimes signify *death*. (Comp. "we expected immediate dissolution", Tilton). But if these words are to be reckoned as synonyms of death, we might as well include दीर्घनिद्रा, दीर्घप्रवास, दीर्घतमस्, स्वर्गगमन, and a hundred other similar expressions. To this illogical and mischievous grouping of words is to be ultimately traced the servere, but most unjust remarks of the historian Mill about the capabilities of the Sanskrit language as a medium of conveying one's thoughts correctly and accurately.

my humble acquirements, conscious alike of the poverty of intellectual gifts which are necessary for its execution and of the inability to devote uninterrupted and long-continued attention which is essential for its success. And I can assure my readers that I should have gladly left it to those, who add profound knowledge of Sanskrit to high philological attainments and have successfully used their powers in the highest intellectual achievements. But, unfortunately, Sanskrit researches seem yet to attract but very few scholars, and I know of none who is employing or is about to employ his abilities in the elucidation of this branch of study. It is, therefore, with some reluctance that I am devoting my leisure hours in the compilation of this work, neither intending nor pretending to produce a comprehensive work, but with a view to remove some of the difficulties in the way of this very interesting language and to make it approach the level of the classics of the West. The work is expected to be complete in* three volumes of not less than 600 pages each and I now present the first volume with the hope that, in the absence of any other work of the kind, it may be of some use to the students of the most copious, most refined, most philosophical language of the world—students whose number is everyday increasing and every day spreading all over the civilized world.

3. I may now explain the plan of my work. For the purpose of my dictionary, English words naturally fall under three classes: (1) those for which there are exact or very near equivalents, in Sanskrit; (2) those for which there are no equivalents, but the phrases in which they occur and the ideas conveyed by them are represented by different modes of expression; and (3) those which have evolved from new discoveries in science and thought and for which there are no equivalents or equivalent modes of expression.

4. With respect to the words of the first class, the principle I have kept in view is to give only the nearest Sanskrit equivalents for the English words. To do otherwise would be to swell the list of the pseudo-synonymous terms without giving the reader any insight into their real senses and disabling him from using them in their proper places. I have also tried to exclude all pedantical words which seldom occur except in the Sanskrit vocabularies. When I have retained them, I have marked them as 'rare' or annexed a letter A to shew that they are principally to be found in the vocabularies like the *Amarakoṣa*. I hope it will enable the reader to have firmer grasp over the more useful terms.

5. The task of selection is, however, not so easy as may appear at first sight. There are Sanskrit words which are etymological equivalents of English words, but are practically very seldom, if ever, used in the strict etymological sense. Take, for instance, the word सोदर. It is etymologically equivalent to *uterine* and now that Anglicisms are fast entering into our vernaculars, even some of our countrymen do not hesitate to use the word as an equivalent of *uterine.* Little do they think that the social condition of our women differed and differ from the social condition of Western women and our ancestors meant by सोदर *not only of the same womb but by the same father also.* The second marriage of a Hindu woman was quite abnormal and rare in the days of classical Sanskrit and we have a quite different expression for it. Kalluka, for instance, uses अन्यपितृज, i.e. "born of a different father" to indicate this relation and I have little doubt that my readers will agree with me in thinking that it is in complete accordance with the ideas of our ancestors.

6. Then there are what I may term accidental equivalents, that is, words which do not represent the real sense of the English words, but are practically used for them in a limited sense

*The size of the work will be much larger than I expected in March 1876. I am sorry I have in consequence to raise the price of the work and to publish it in three instead of two volumes. I also regret the delay in its appearance owing to causes which I need not allude to. But I hope the second volume will be more punctually out by the beginning and the third by the end of the next year.

or for a limited class of ideas. Take, for instance, the word णिजन्त. This word literally means ending in णिच्. According to the quibbles of Pāṇini, Sanskrit causal verbs are णिजन्त and are therefore called णिजन्त. But the word will never be applied to causal verbs of other languages, and I consider it wrong to apply the term as *causal*. In such cases, I have taken the greatest care to find out and give the real equivalents and to explain the meaning and usage of the accidental equivalents.

7. It must also be remembered that distinctions observed in Sanskrit are not always observed in English and *vice versa*. Words, which are only allied to each other in one language, are sometimes represented by one and the same word in another language, the shades of difference being subordinated to the prominent idea conveyed by them all. In such cases, I have always tried to explain the broad distinctions observed in Sanskrit. I have also tried to note the distinctions observed in English, when such distinctions are not hostile to the spirit of the former language. The object of this work is to explain the niceties of Sanskrit and not of English and I have thought it improper to enter into a field which would involve the invention of unnecessary words or modes of expression.

8. In the case of the second class of words, I have not coined words to murder the idiom of the language, but have illustrated their use by citations from classical writers. Take, for instance, the word *scenery*. There is no equivalent in Sanskrit for this word, but the idea was known to our ancestors and there are numerous instances of its use. I have given some examples and I hope my readers will feel no difficulty in understanding how the idea is expressed in Sanskrit and how to handle the mode of expression in other combinations.

9. With reference to the third class of words, my views almost coincide with those expressed not long ago by our distinguished countryman Dr. Rajendra Lal Mitra. To coin new equivalents, expressive of the prominent ideas conveyed by new scientific and philosophical terms, is not only in harmony with the genius of the Sanskrit language, whose pliancy and malleability are unsurpassed but is likely to facilitate the study of science and philosophy among our countrymen, who are not acquainted with foreign tongues. It not only eliminates the repulsive character of hard uncouth foreign terms, but at the same time impresses the memory with certain ideas or attributes which must necessarily be associated with those terms. When this object cannot be attained, it is better to retain them in Sanskrit garb and in such cases, I have either done this or explained the sense in Sanskrit. In the case of some new words, I am indebted to the labours of my predecessors, but in many cases, I have taken on myself the responsibility of their introduction, when I have found that the force of the English words are not well expressed by *their* words. But I have marked all new words with asterisks to shew my readers that they are not sanctioned by classical usage and to enable them to use other words should these inventions be found fault with.

10. Besides simple words, there are many compound words and phrases which must necessarily be taken cognizance of in a work of this kind. But in such cases, my object has been to give idiomatic, but not necessarily, literal equivalents. For instance, I give दिनमणि as the equivalent of "day-star" not because मणि corresponds with star, but because the compound fully expresses the idea of the English expression and has been used in the same sense by Sanskrit writers.

11. With these preliminary remarks, I may say that I have prominently marked the different senses of English words, specially when they are represented by different Sanskrit equivalents. I have used much care to find out the nearest and most common equivalents in each sense and taken great pains to arrange them according to their usefulness and frequency. I have attempted to note their construction briefly, when peculiar or different from the construction of the corresponding English words. I have tried to illustrate their use by citations from classical writers,

specially when my readers are apt to misunderstand their use in combination with other words. The laws of growth, development and ramifications of words are probably the same all over the world and I have strived to exemplify this not only by shewing that the same words with the same original senses are used in both the languages in many same secondary senses, but also by noticing some of the most remarkable coincidences in what may appear at first sight, their most peculiar idioms. I have kept in view the great difficulty of the particles of the English language and tried to go thoroughly into them by sufficiently illustrating the different shades of meaning as differently expressed in Sanskrit. Verbs followed by particles are often used in English in quite different senses from the original verbs and many English phrases, such as *arising from*, *be awake*, *belonging to*, *feel ashamed*, *of age* are generally peculiarly expressed in Sanskrit. I have put both such compound verbs and phrases before the prominent notice of my readers by inserting them among the words themselves.

12. Obsolete and technical words of rare occurrence have no place in my dictionary. I have also for the most part omitted to record *nominal* compounds and participles. For the former, my readers must look to the simple words which form the compounds and for the latter ample information will be to found in the published Sanskrit grammars. To include them will be to increase the size of the book without in the least enhancing its utility. With the same object, I have made as few repetitions as possible. If the student does not find sufficient information under any word, he is requested to look to the references made. If the student does not find a phrase under any of its components, he must not give up that it does not occur at all in my work before the other components are looked into. For instance, the phrase *tooth and nail* is given under *nail* and he must not despair if he does not find it under *tooth*. This absence of repetition is of some inconvenience to the student, but it will be more than compensated by the consequent reduction of the bulk of my work and comparative cheapness of its price.

13. As to the mechanical part of my work, I must first draw the attention of my readers to the abbreviations explained on pages 25 to 26*. I should also add that every English word has been mostly expressed by its first letter followed by a dot, when any example is cited under it. For instance, under ADMIRE, "*admired by the assembled gods*" is printed "*a.d by the assembled gods.*" The same letter *a.* means *act* under ACT, *allow* under ALLOW, and so on.

14. As regards the Sanskrit part of my work, I have, in the case of substantives, either given the singular number of the nominative case or when the base cannot be easily inferred from it, the base with its gender or genders in brackets. In the case of adjectives, when the base is the same for all the three genders, as विजन्मन्, I have given the base and marked (mfn.) within brackets. When the base is the same for two genders, I have either given this base and the other base with gender within brackets, or given the nominative singular in the masculine gender, and indicated the nominative singular in the other two genders within brackets. In the case of verbs, I have given the third person singular present tense and exhibited the root in brackets—the root such as would be under a rational classification and not necessarily what is given in Sanskrit works on roots. Adverbs are generally expressed by certain cases of the corresponding substantives and adjectives. But they are practically indeclinable and require no explanation. The prepositions are mostly put *after* the words they govern.

15. In this place, I may also remark that the formation of Sanskrit compounds is in many cases almost unlimited. In such cases, I have satisfied myself by giving some typical examples and leaving the student to form other compounds on the same plan.

---

* Pages 17 to 20 of this edition.

16. I am indebted to Dr. Smith's *English-Latin Dictionary* for the plan of my work. I have also received much assistance from Wilson's *Sanskrit-English Dictionary*, Monier Williams's *English-Sanskrit Dictionary*, Webster's *English Dictionary*, *Sabda Kalpa Druma*, and a few other works.

17. In conclusion, I must express my thanks to the Governments of the Punjab and N. W. Provinces for subscribing to my work and to Lord Northbrooke for being the first and foremost to encourage its publication.* I should also thank my other subscribers for their encouragements and to the Indian Press generally for taking a kind notice of it. Nor must I omit to thank professor Max Müller, the most renowned, if not the most accomplished scholar of the day, for his very favourable opinion on the first 64 pages of this work, which has not a little encouraged me to persevere in these very difficult, however interesting, researches. Irrespective of the disadvantages under which I lie, a first attempt of this nature must necessarily contain many mistakes and omissions and I shall be under great obligations to my readers and reviewers if they would favour me with their remarks and general suggestions, as it would be not only assisting the cause of Sanskrit but possibly also of its modern descendants.

Burdwan
May 9th, 1877

A.B.

*As regards the Governments of India and Bengal, I may say that His Honour the Lieutenant-Governor of Bengal has been pleased to express that he will pass orders about it on the appearance of my work.

PREFACE TO SECOND VOLUME

By Anundoram Borooah

In the preface to the first volume, I have fully explained the plan of my work. But some parts of it have been misunderstood in certain quarters and objections have been taken first to my including words which have no equivalents in Sanskrit, secondly to my differing from my predecessors in coining equivalents for scientific and philosophical terms, and thirdly to my not giving all English words.

2. To the first objection, I plead guilty with the whole body of respectable European Lexicographers. They have felt that positive knowledge is as much of use as negative knowledge—it is as good to know that a word has its representative in another language as to know that it has no representative: and I am not sorry that I have deferred to their combined authority. It is a truism which cannot be denied, that words which have no equivalents in another language are to be retained in that language, when it is found that coined words would be as unsuitable to express their sense as long round about sentences, and the analogy of languages shews that, in such cases, the words are to be assimilated to the languages in which they are adopted. For homely examples, I may refer to the words which have been bodily adopted in English from the dialects of India.

But I will not rest there. Sanskrit itself contains abundant examples to illustrate my meaning. होरा* and हरिज†, सेर and मण‡, भिल्ल¶ and पह्लव§ and hundreds of similar tersm unmistakeably shew that in adopting foreign words Sanskrit does not lose sight of putting a Sanskrit garb on them. This serves a double purpose—of naturalizing the words and of fixing their spelling, neither of which is to be disregarded. It will probably be admitted that these considerations require that all English words are to be retained in an English-Sanskrit Dictionary.

3. There is another reason. I do not pretend to a comprehensive and thorough knowledge of Sanskrit. Words that are considered by me to have no representatives are either known to other scholars to have representatives or may hereafter be found to have representatives with the light of unpublished and hitherto unexplored texts. Some years ago, while I was reading with a highly respected if not distinguished Sanskrit scholar, we were told that the fruits imported from Cabool had no names in Sanskrit. The Bhāva Prakāśa is now with me, and I can authoritatively say how far the opinion of the learned scholar is correct. So with other classes of words. Till the whole field of Sanskrit Literature is fully explored*, it is presumptuous not only for a man of my limited knowledge, but for the highest and most deeply read scholar to lay down, except to a very

---

* Su. xiii. 78. Gr. 'ōra.

† Ja. v. 17. 92. Gr. 'orizon.

‡ Līlāvatī. Admittedly taken from the Mahomedans.

¶ "गा: साम्प्रतं हरसि भिल्ल इव" Dhanañjaya Vijaya.

§ V.p. iv. 3. 21.

* Almost every branch of science had special works and only a few are beginning to be printed. I may mention special works on elephants, horses, chariots etc. "कच्चित् सूत्राणि सर्वाणि गृह्णासि भरतर्षभ ! हस्तिसूत्राश्वसूत्राणि रथसूत्राणि वा विभो ॥" Mah. ii. 5. 120. Nīla Kaṇṭha, who is a modern commentator, is satisfied with stating "अश्वादीनां लक्षणपरीक्षाचिकित्सौषधोद्दीपनोन्मादनादिप्रकारप्रतिपादकग्रन्थान्." But we learn more from the commentaries of Mallinātha. To "विनीतनाग: किल सूत्रकारैरैन्द्रं पदं भूमिगतोऽपि भुंक्ते" of Raghu. iv. 27, he adds "सूत्रकारैर्गजशास्त्रकृद्भि: पालकाद्भिर्महर्षिभि:", In his notes to the fifth canto of Śiśupāla Vadha, he mentions three works on horses—Haya Līlābatī, Revata, and the compilation of Bhoja Rāja. The Sūtras have probably gone away with time. But modern compilations have not all perished. Our Calcutta friends, with abundant leisure, will do well to turn the attention to this field, which has not yet been touched by any scholar eastern or western, but nevertheless of immense interest to the readers of Sanskrit. I will here quote second-hand a passage from Bhoja Rāja (Mallināth's note to Śiśupāla Vadha v. 10.)—

slight extent, that such and such classes of words have no representatives in Sanskrit and it appears to me to be best that such words should not be left wholly unnoticed in an English-Sanskrit Dictionary.

4. To the second objection, I cannot so strong reply as I cannot be the judge of my own work. But I have already stated in the preface to the first volume, that I have differed from my predecessors only when I have considered their labours not very successful. My views may be faulty—my labours may have been wasted, but it is not correct to say that I have paid no attention to their teachings.

5. It is a notorious fact that the first workers in a field are led away by superficial identities and I will be pardoned for attributing the same fault to some of my predecessors. Every title page of a Bengali Book shows the stamp of English idiom*. Good many of the Bengalized words shew touchy consideration for the roots of words†. But the evil is not confined to the vernacular. It is very prevalent among many of the comparatively modern Pandits. The Sanskrit translation of geometry made by Yogadhyāna Miśra about 50 years ago, is so faulty in this respect that with the new light of Kern's Āryabhaṭīya, I regret very much that I had recourse to it for geometric terms. Not confining to using words in senses in which they are never used and of coining words where there were good equivalents, be retains the whole English alphabet and calls his figures by य, व, स, ड, etc. which neither in sound nor in appearance nor in sense resemble English a, b, c, d, etc. for which they stand.

6. To the third objection, I will remind my readers that I do not undertake a comprehensive Dictionary. Even such a work as Webster's Dictionary—the labour of many years on the relies of many learned scholars, is not only deficient in such words as Trench has commented on, but also such common phrases as *be over*, *get into*, *get up* (intrans). Mine is a much humbler undertaking and it cannot contain all the words of the English language.

7. But these are mere fleshy excrecenses, the knowledge of which will not materially assist in learning a language—labours on which will be always subject to diverse criticims. The words which form the backbone of a language—about which there is but one opinion and which should be thoroughly learnt both to understand it and to make one's thoughts intelligible to others, have received far greater attention from me. Even in these, I am conscious of my frailties and the very imperfect state of my work. But I do hope that my labours have not been wholly wasted and some success attained.

8. To make my meaning intelligible, I give a few instances. Take the Sanskrit word नव,, Latin *novus*, Greek *neos*, Persian *nao*, Anglo-Saxon *niwe*, English *new*. Webster devotes seven paragraphs to it, and gives the following meanings.

(1) Having existed or having been made, but a short time, having originated or occurred lately; recent; fresh...
(2) Not before seen, made acquainted with, or known........
(3) Starting anew, renovated; commencing........
(4) Not ancient; modern, not of ancient existence........
(5) Not worn out, defaced by use or the like........
(6) Not habituated, not similar; unaccustomed........
(7) Fresh from anything; newly-come........

---

both to shew the nature of the work and illustrate its teachings. "मृदुनैकेन घातेन दण्डकालेषु ताडयेत् । तीक्ष्णं मध्यं पुनर्द्वाभ्यां जघन्यं निष्ठुरैस्त्रिभिः । उपवेशे च निद्रायां स्खलिते दुष्टचेष्टिते । बडवालोकनौत्सुक्ये बहुगर्वितह्रेषिते । सन्त्रासे च कुरुस्थाने विमार्गगमने भये । जिघ्रात्यागस्य समये सञ्जाते चित्तविभ्रमे । दण्डः प्रयोज्यो वाहानां कालेषु द्वादशस्वपि । ग्रीवायां भीतमाहन्यात् त्रस्तं चैव च वाजिनम् । विभ्रान्तचित्तमधरे त्यक्तशिक्षञ्च ताडयेत् । प्रह्रेषितं स्कन्धबाह्वोर्वडवालोकिनं तथा । उपवेशे च निद्रायां कटिदेशे च ताडयेत् । दुश्चेष्टितं मुखे हन्यादुन्मार्गप्रस्थितं तथा । जघने स्खलितं हन्यात्प्रेमार्गे कुरुस्थितम् । यः कृष्णप्रकृतिर्वाजी तं सर्वत्रैव ताडयेत् ।

* It is good English to say that *a work is by so and so*. But it is not Bengali to say अमुक पुस्तक अमुककृत. Yet the Anglicism is retained in every book almost imperceptibly.

† Hippopotamus is rendered सिन्धुघोटक evidently because it means in Greek *river-horse*. But I believe the author of the word never saw the animal and it is doubtful whether he would have called it a घोटक if he had seen it.

9. Wilson, who gave an English form to the then existing Sanskrit lexicons, says of नव simply "new". Monier Williams, who admittedly inverted his Dictionary in 1851, apparently concluded from this that नव was restricted only to the first of the above senses and gives different equivalents under the subheadings "modern", "not ancient", "never occurring before", "not habituated", "not familiar", "not before used." Little did he think that when "new" is used in any of these senses, it always retains the idea of "newness" and conveys something different from the equivalents specified under these heads. A "new empire" is different from "a modern empire", many new empires of old being ancient and not modern empires. A "new metal" is not the same as a "metal never occurring before", it being a metal newly discovered and retaining that name after discovery, until it is considered old; and so on.*

10. The history of the word is probably the same in every Aryan language, and with a few exceptions, the same word has risen through perceptible stages into the advanced ideas of "new man", "new hand" etc. The examples I have quoted from standard Sanskrit writers will clearly illustrate this as regards Sanskrit and similiar examples will be found in most of the languages of this family.

11. But the similarity of growth is not confined to words clearly traceable to the same origin. It is seen even in words whose common origin is at least exceedingly doubtful. Take for instance the English "great", Sanskrit महत्. Originally applied to things, both the words have gradually grown to apply to a variety of ideas as will appear from the examples I have given. Monier Williams gives a large paragraph to it, but except the first word and the last few lines partially, the whole of it is quite irrelevant and out of the mark.

12. As another example, take the English word "honour" and Sanskrit मान. Each has the same history and is applied to the same variety of ideas. Monier Williams gives it the more insignificant place and even there, not correct in assigning its gender.†

13. From words the study of which must be of great interest to the historical students of language, I turn to words the full appreciation of which must be eagerly sought by every careful, student of Sanskrit. Take for example, the common verb ज्वल् as applied to the burning of lights. It is a sense of every importance being the only representative of the English idea in Sanskrit, as may be seen from some of the vernaculars; and yet it does not find a place in the Dictionaries I have consulted, and for this reason that the verbs have been completely neglected by our home lexicographers.

14. Turning to nouns, take the pair of words वयस् and आयुस्, which are clearly distinguished in every vernacular I know and never confounded by any Sanskrit writer of repute. The first is the exact equivalent for English "age", while the second means *life-time—the whole of a man's age* as it is or as it should be. For instance, when we wish a man a long life, we never apply the word वयस् to it: when we say a man is of middle age, we never apply the word आयुस् to it. But in a few examples, आयुस् may be rendered into English by the word "age." *In such cases* not that आयुस् loses its proper sense, but "age" is applied to "whole age", "life", "life-time". This has led to a great deal of confusion among English writers. For instance, Wilson says शतायुस् (mfn.)="a man a hundred years old". Monier Williams follows him and inverting, gives twice under "hundred" and again under "old" *a hundred years old*=शतायुस्. But the compound can never have the meaning

* I am sorry that I have not by me to compare the Dictionaries of Benfey, Roth, Gold-stuker and the Sanskrit Dictionary of Monier Williams. But considering that some of the mistakes are repeated in the latest Dictionary in preparation, I presume I have not been anticipated in all that I say.

† मान in the sense of measure is neuter, in the sense of honour always masculine. Wilson has noted this, as well as other Dictionaries I have consulted. The rules of Pāṇini on gender and derivation shew this clearly.

given by these Sanskritists. Take for instance the well known instance शतायुर्वै पुरुषः.* According to these writers it would mean "a man hundred years old", whereas it means "hundred years is the measure of man's life." It is not a particular expression referring to a particular individual, but a general expression referring to the whole mankind.

15. Turning to another class of words, take the pronominal forms इयत्, एतावत् and तावत्. Wilson does not distinguish them and Monier Williams seems to confound them altoghether. It is not the less true that the first two forms may be used either absolutely or dependantly, but can never be used with the form यावत्; while the third is always used with यावत् expressed or understood and never used absolutely. When for instance it is said "*so much of such a thing is required for so much work,*" we may use एतावत् . . . एतावत्, इयत् . . . एतावत्, एतावत् . . . इयत्, or इयत् . . . इयत्, but can never use तावत्. When, for instance, it is said *it requires so much labour that* . . . we must use either एतावत् or इयत्. On the other hand, when it is said, "*so much as*", "*as much as*", "*so many as*", "*as many as*", we must use, the forms तावत् . . . यावत्, and conversely यावत् . . . तावत् "for *as many as . . . so many*", "*as much . . . so much*" . . .

16. Turning to special names, take the word भ्रमर out of the animal kingdom. Amara, who is fond of including different species under the same head, does not classify it with मधुमक्षिका and the chapter of the Bhāva Prakāśa on honey contains a tolerably good account of them. Wilson commits no mistake about it. But Monier Williams leaves out the general expression and gives it as the proper equivalent for "bee". If it was an unimportant word in the Sanskrit Literature, I should have laid no stress on its proper meaning. But Sanskrit Poetry abounds with its allusions and many a beauty will be missed, if it is accepted as an equivalent for "bee". Take, for instance, the familiar passage in the first act of the Śakuntalā, where a भ्रमर comes near Śakuntalā almost to kiss her lips and buzzes about her face. Is this natural for common bees ? Has any body seen a bee to do this ? It will probably be said "no, it is the poet's creation". Not the least. Kālidāsa's creative power was great, but not at the sacrifice of nature. I can speak from personal experience and those who have studied the habits of these humble bees will bear me out that every word of Kālidāsa's description is true to nature. It is known as भोमरा in vernacular and those who wish to test my assertion may do so by consulting the people.

17. Coming down to the vegetable kingdoms take the word, *melon, water-melon, musk-melon.* Each has a different name in the vernacular, and melon is broadly distinguished from the other two. Monier Williams pays no regard to the distinction and under *melon* gives the equivalents for *water-melon.* But unlike other cases, he notes that the equivalents are for *water-melon,* although that will not help the student a bit in finding out the name for *melon.* I have given the equivalents for each of these words.

18. In the mineral kingdom, I cannot say that my labours have been successful, but I can say that I have not altogether neglected the field. Take for example the word वैदूर्य which Wilson calls the *lapis lazuli,* but I call the *cat's eye.* I base this conclusion on the ground that it is always compared by Sanskrit poets with cat's eye. For instance, in the Mahābhārata Śanti Parva, chapter 38, Bombay edition, the 67th verse is—

ततस्तीक्ष्णाग्रदशनो मणिवैदूर्यलोचनः।
मूषिकं मन्दमुद्वीक्ष्य मार्जारो लोमशोऽब्रवीत् ॥

* As this mistake has been repeated by Pandit Tārānāth Tarkavāchaspati in his Sabdastoma Mahānidhi, I will quote authorities in support of my view. R. i. 23. has "मदीयाः प्रजाः पुरुषायुषजीविन्यः" and Mallināth says "आयुर्जीवितकालः। पुरुषस्यायुः पुरुषायुषं वर्षशतमित्यर्थः। शतायुर्वै पुरुष इति श्रुतेः। Su. i. 21. has "परमायुः शतं तस्य" and Ranganātha explains "शतं शतवर्षपरिमितमायुः शरीरधारणकालः।" Under Rg-Veda x. 18. 5., Sāyana says "जीवानामायूंषि जीवनानि कल्पय". It is useless to multiply authorities. आयुस् can never have the meaning given by Williams in any of these instances.

The second half of the 45th verse of the third canto of the Śiśupāla runs thus—

विच्युद्विडालेक्षणभीषणाभ्यः
वैदूर्यकुट्टिमेषु शशिद्युतिभ्यः ॥

वैदूर्य literally means '*produced at a distance*' and the विश्वकोष gives the mountain Balavaya as the place where it is found. It is for the mineralogist to say whether my conclusion is correct. But I can say that we have other names for the lapis lazuli.

19. If, in these and similar instances, my labours have been successful, I hope they have not been wholly fruitless in the important field of Sanskrit Syntax. The labours of European Scholars in the field of Sanskrit Grammar have in more than one point been very successful. The labyrinths of declension and conjugation have been unravelled, their intricacies laid bare and the rules methodized on a rational system. Differing on the one hand from the generalizing mazes of Pāṇini which are to be brought to bear on every instance, on the other from the numberless special rules of Vidyāsāgara which memory can not retain the method pursued by these scholars is the best calculated to give the student within the shortest possible time a fair acquaintance with the structure of the language. But not so with syntax. Our forefathers did not fully expound the subject and with the light of mere book learning, foreigners must feel difficulty to comprehend it. Indeed there are some writers, as for instance, Professor Monier Williams, who have made a complete mess of it. The rules of Pāṇini have not been carefully studied: the idioms of the vernacular have not been consulted: and exceptions and deviations have been mistaken for general rules, so that even in the abundant examples quoted, shades of difference have been completely ignored and almost every case is made to yield every sense and to agree with every collocation of words. For instance, nothing can be clearer than the use of the accusative to denote *time throughout which an action continues* and of the instrumental *for the time during which a thing is done*. But Monier Williams considers that there is confusion in their use and actually quotes two instances as if in support of his view.* The little words on which these uses are rivetted are but little studied and often completely neglected. I have devoted the deepest attention to them and hope there has been some success in bringing their apparent irregularities into order. As an instance, I may refer to the word 'if' where I believe for the first time, I have collected the rules for the use of what is called in English the subjunctive mood. It will be seen how clearly they agree with the rules of Latin Grammar, to which in fact I owe that arrangement.

20. There are people who are fond of mere gloss and glitter—of ponderous volumes with long trains of words and incorporation of whole treaties. They are dazzled with the size and do not stop to examine the contents. It is immaterial whether they find anything to recommend in my book. But there are scholars who are conscious of the time the intellectual world loses in disputes about terms for which there ought to be no dispute and about expressions and constructions which are as clear as high noon. I honestly hope that they will allow that my hard labours have not all been in a false direction. To illustrate what I mean, I give an instance second hand, as original examples may be considered begging the question. "Old" in English and the cognate languages is used both in the sense of "aged" and in the sense of "ancient". It is used equally of persons, things, and ideas. But not so वृद्ध in Sanskrit and the languages derived from it. It is never applied

* These and similiar mistakes are repeated in the Dictionary. But द्वादशभिर्वर्षैः can never mean "for twelve years" and कतिपयदिवसैः "for a few days." The passages are not quoted at length. On examination, it will be found that they mean respectively "in twelve years", "in a few days." As another instance, I may mention his putting चेत् in the beginning of sentences, whereas it can never stand in that place.

to old practices, old rules etc. Yet such a simple phrase as वृद्धव्यवहार* has been misunderstood and become the subject of great discussion.

21. It has been pointed out to me by Professor Max-Muller and my friend Mr. R. C. Dutt that I have not been always very precise in referring to authorities. I thank them heartily for the suggestion and have tried to act up to it. It will be seen that not only in small books like the Raghuvaṁśa but also in the biggest works as the Mahābhārata I have latterly often given the most precise references. But it will be remembered that it is most difficult to do so in prose literature although I had often to refer to it and about many Calcutta editions, where no attention is paid to numbering the verses. In medical works, the subjects are very clearly marked and it is uncecessary to refer to them precisely. So in some other cases.

22. I have now the pleasant duty to thank warmly my friends and critics, who have encouraged the continuance and publication of this work. Knowledge for itself is so little valued in this country—there is such wide-spread abject deference to the language of our rulers—the sphere of such action is so limited—there is so little communication and sympathy between the different parts of India, that I cannot too highly express my obligations for such encouragement and advice.

GOALPARA
Oct. 27, 1878

A. B.

* Max Müller. Preface to Ṛg-Veda, vol. VI., p. XXIX.

ABBREVIATIONS OF THE NAME OF WORKS

A.	Amara Koṣa
A.b.	Ārya Bhaṭṭa
*An. } Ana. }	Anargha Rāghava Nāṭaka
Ap.	Āpastamba Saṁhitā
A.p.	Agni Purāṇa
A.r.	Adhyātma Rāmāyaṇa
A.S.	Āṅgirasa Saṁhitā
At.	Atri Saṁhitā
Au.	Auśanasa Saṁhitā
†B.	Bhaṭṭi Kāvya
B.a.	Brahmāṇḍa Purāṇa
B.c.	Bhārata Champū
Bh.	Bhoja Prabandha
Bha.	Bhāva Prakāśa
Bham.	Bhāminī Vilāsa
†B.p.	Bhāgavata Purāṇa
Bh.p.	Bhaviṣya Purāṇa
Br.	Brahma Purāṇa
*B.r.	Bāla Rāmāyaṇa
B.v.	Brahma Vaivarta Purāṇa
C.	Bāṇabhaṭṭa's Śriharṣa Charita
Ch.	Rāmanātha's Chandra Śekhara Champū
*Cha.	Chanda Kauśika Nāṭaka
C.r.	Champū Rāmāyaṇa
C.s.	Charaka Saṁhitā
‡D.	Daśakumāra Charita
Da.	Dāyabhāga
Dak.	Dakṣa Saṁhitā
D.b.	Devī Bhāgavata
D.c.	Dattaka Chandrikā
De.	Devala Saṁhitā
Dh.	Dhanañjaya Vijaya
D.m.	Dattaka Mimānsā
D.s.	Sarva Darśana Saṁgraha
G.	Bhagavadgitā
Ga.	Gautama Saṁhitā
Gan.	Gaṇitādhyāya and its Mitākṣarā
†Gi.	Gīta Govinda
Go.	Golādhyāya and its Mitākṣarā
G.p.	Garuḍa Purāṇa
§H.	Hitopadeśa
Ha.	Harivaṁśa
H.r.	Hāyana Ratna
H.s.	Hārita Saṁhitā
J.	Jivānanda Vīdyāsāgara's Kāvya Saṁgraha
Ja.	Bṛhat Jātaka
K.	Kādambarī
†Ka.	Kāmandakī
Kal.	Kalki Purāṇa
Kar.	Karaṇḍa Vyūha
Kat.	Kātyāyana Saṁhitā
†Kav.	Kāvya Prakāśa
K.b.	Kulluka Bhaṭṭa's Commentary on Manu
K.d.	Jogadhyāna Miśra's Kṣetratatva Dīpikā
†Ki.	Kirātarjunīa
K.p.	Kurma Purāṇa
K.s.	Kathā Sarit Sāgara
†Ku.	Kumāra Sambhava
Kuv.	Kuvalayānanda
L.	Lalita Vistara
Li.	Līlāvatī
L.j.	Laghu Jātaka
L.p.	Liṅga Purāṇa
L.s.	Likhita Saṁhitā
†M.	Manu Saṁhitā
*Ma.	Mālati Mādhava
Mah.	Mahābhārata
*Mal.	Mālavikāgnimitra

*The Roman numerals after this abbreviation refer to the number of acts, and the Arabic numerals (if any) refer to the number of the verse.

†The Roman numerals refer to the number of cantos, parts, &c., and the Arabic numerals refer to the number of verse.

§The Roman numerals refer to the number of the parts, and the Arabic (if given) refer to the number of the verse.

‡The Roman numerals refer to the number of the story.

*Ma.n.	Mahā Nāṭaka
Mat.	Matsya Purāṇa
M.b.	Mahā-Bhāṣya
M.c.	Mādhava Champū
M.d.	Mīmāṁsā Darśana and Savara Svamī's Commentary.
†Me.	Meghadūta
Mi.	Mitākṣarā
Mis.	Vāchaspati Miśra
Mit.	Vīramitrodaya
M.m.	Mantra Mahodadhi
M.n.	Malli Nātha's Commentaries
M.p.	Mārkaṇḍeya Purāṇa
*Mr.	Mricchakatika
*Mu.	Mudrā Rākṣasa
†N.	Naiṣadha Charita
*Na.	Nāgānanda
N.d.	Nyaya Darśana and Vātsyāyana's Commentary
Ni.	Mādhavakara's Nidāna
Nil.	Nīlakaṇṭha's Commentary on the Mahābhārata
N.p.	Nāradīya Purāṇa
N.s.	Nāradīya Saṁhitā
‡P.	Panchatantra
pa.	Parāśara Saṁhitā
Par.	Bhāṣā Pariccheda
P.d.	Pātanjala Darśana and Vyāsa's Commentary
P.p.	Padma Purāṇa
*Pr.	Prasanna Rāghava Nāṭaka
*Pri.	Priyadarśikā Nātikā
†R.	Raghu Vaṁśa
*Ra.	Ratnāvalī
Raj.	Rājataraṅgiṇī
Ram.	Rāmāyaṇa
†Ri.	Ṛtu Saṁhāra
R.t.	Raghunandana's Tattvas
§S.	Śaṅkarāchārya's Commentary on Vedānta Sūtras
*Sa.	Śakuntalā
†Sah.	Sāhitya Darpaṇa
Sam.	Samvarta Saṁhitā
San.	Śaṅkara Vijaya
S.b.	Śaṅkara on Brihadāraṇyka Upāniṣad
S.c.	Śaṅkara on the Chhāndogya
Sca.	Scanda Purāṇa
S.d.	Sānkhya Darśana
S.g.	Śaṅkara on Bhagavadgītā
Sha.	Shankha Saṁhitā
Shat.	Śātātapa Saṁhitā
†Si.	Śiśupālavadha
S.k.	Shiddhānta Kaumudī
S.P.	Śiva Purāṇa
S.p.b.	Sānkhya Pravachana Bhāṣya
Sr.	Suśruta
Sra.	Rudradhara's Śrādhaviveka
Su.	Sūrya Siddhānta
Say.	Sāyaṇa
T.	Vāchaspati Miśra's Sānkhya Tattva Kaumudī
Ta.	Chandrakānta's Tattvāvalī
Tar.	Vidyanmoda Taranginī
*U.	Uttara Rāmacharita
Up.	Upaniṣad
*V.	Vikramorvaśī
Va.	Vāsavadattā
Vam.	Vāmana Purāṇa
Va.p.	Vāyu Purāṇa
Vas.	Vaśiṣṭha Saṁhitā
V.c.	Saṅkarāchārya's Viveka Chuḍāmaṇi
V.d.	Vaiṣeśika Darśana and Saṅkara Miśra's Commentary on it
*Vi.	Vīra Charita
*Vid.	Viddha Śālabhañjikā
Vij.	Bījagaṇita
Viv.	Vivāda Chintāmaṇi
†V.m.	Varāhamihira's Brihat Saṁhitā
Vri.	Vrihaspati Saṁhitā

*The Roman numerals after this abbreviation refer to the number of acts, and the Arabic numerals (if any) refer to the number of the verse.

†The Roman numerals refer to the number of cantos, parts, &c., and the Arabic numerals refer to the number of the verse.

‡The Roman numerals refer to the number the parts, and the Arabic to the number of the story.

§The Roman numerals refer to the chapters in the first part, and the Arabic to the number of the aphorism.

V.p.	Viṣṇu Purāṇa	Y.	Yājñavalkya Saṁhitā
V.s.	Viṣṇu Smriti	Ya.	Yama Saṁhitā
V.t.	Vasanta Tilaka Bhāṇa		
Vy.	Vyāsa Saṁhitā	Com.	Commentary

OTHER ABBREVIATIONS

abl.	ablative	corresp.	corresponding
absol.	absolute,-ly	dat.	dative
abst.	abstract	defec.	defective
acc.	accusative	dep.	dependent
adj.	adjective	deri.	derive,-ative,-ation
adv.	adverb	desi.	desiderative
altern.	alternative	dif.	different
anal.	analogous,-ly	dva.	dvandva
app.	apparently	dvi.	dvigu
appel.	appellative	=	equivalent to or identical with
ast.	astronomy	equi.	equivalent
avy.	avyayībhāva	esp.	especially
bah.	bahubrīhi	etc.	etcetera
bene.	benedictive	etym.	etymology,-ical
c.1.	1st. or भू class	ex.exs.	example, examples
c.2.	2nd or अद् class	expr.	express,-ed,-ion
c.3.	3rd or हु class	f.	feminine
c.4.	4th. or दिव् class	fig.	figurative,-ly
c.5.	5th. or सु class	foll.	following
c.6.	6th. or तुद् class	freq.	frequentative
c.7.	7th. or रुध् class	fut.	future
c.8.	8th. or तन् class	gen.	genitive; generally
c.9.	9th. or क्री class	sen., in	in a general sense
c.10.	10th. or चुर् class	geo.	geometry
c.of.	causal of	gram.	grammar
card.	cardinal	i.e.	id est, that is
circumlo.	circumlocution	i.q.	idem quod, the same
com.	compare	ib.,ibidem.	in the same place
comp.	compound	id.,idem,	the same
con.	conjuction	imper.	imperative
cons.	construction	indecl.	ideclinable
correl.	correlative	indef.	idenfinite

indic.	indicative	perh.	perhaps
inf.	infinitive	pl.	plural
ins.	instrumental	poet.	poetical
inter.	interjection	preced.	preceding
interro.	interrogative	pref.	prefix,-ed
kar.	karmadhāraya	pro.	pronoun
leg.	legal	prob.	probably
lit.	literal,-ly	prop.	properly
loc.	locative	q.v.	quod vide
m.	masculine	ref.	refer,-ence
mf.	masculine and feminine	rel.	relative
mfn.	masculine, femine and neuter	sign.	signifies,-cation
mn.	masculine and neuter	sim.	simply
met.	metaphorical,-ly	sing.	singular
milit.	military	subj.	subjunctive
miscell.	miscellaneous examples	subs.	substantive
n.	neuter	suff.	suffix
nom.	nominative	super.	superlative
nomi.	nominal	syn.	synonym,-ous
num.	numeral	tat.	tatpurusha
O.E.	Old English	term.	termination
obs.	observe,-ation	trans.	transitive
opp.	opposed to,-ition	t.t.	technical term
ord.	ordinal	usu.	usually
orig.	original,-ly	v.	verb, vide
p.	page	v.i.	verb, intransitive
part.	participle	v.t.	verb, transitive
pass.	passive,-ly	voc.	vocative
perf.	perfect		

ANUNDORAM BOROOAH

मङ्गलाचरणम् ।

यस्यैश्वर्यं न चिन्त्यं जगदिदमखिलं भासयत्युच्चमुच्चं
यस्यास्तित्वं न दृश्यं प्रकटितमनिशं शोभनं भूतजातैः ।
वैचित्र्यं यस्य सृष्टेः स्फुटमपि नियतं शक्यते केन बोद्धुं
तं वन्दे भावभूतिं भवमरणजनिं कारणं कारणानाम् ।। १ ।।

ग्रन्थविसर्जनम् ।

यौ बाल्ये संप्रहृष्टौ हृतसकलहृदास्तां मयि स्नेहवन्तौ
याभ्यां स्वीकृत्य दुःखं विविधमतिकथं वर्धितोऽहं तदानीम् ।
यौ स्वे देशे नितान्तं सकलजनमनो ह्लादयन्तौ निवृत्तौ
वन्दे तौ ब्रह्मनिष्ठौ भुवि जननगुरू दुर्लभागर्गरामौ ।। २ ।।
यौ कौमारे कुमारं निजविशदधिया साग्रहं मां व्यनैष्टां
याभ्यां मे शीलवृत्तं चरितमपि ययोर्ज्ञानदानात्प्रपन्नम् ।
स्थित्वा पर्याप्तकालं मम हृदयगतौ कालधर्मेण यातौ
वन्दे तौ मुक्तिभाजौ दिवि चरमगुरू दुर्लभागर्गरामौ ।। ३ ।।
स्मृत्वा यौ देवकल्पौ प्रथमपदमथो पुस्तकस्यास्य बद्धं
विघ्नः सर्वप्रकारः सततमुपनतो यत्प्रसादान्निरस्तः ।
कर्मण्यस्मिन् समाप्ते परिणतमनसानुग्रहानभ्युपेत्य
वन्दे तौ स्वर्गसंस्थौ मम परमगुरू दुर्लभागर्गरामौ ।। ४ ।।
ययोर्विततकारुण्यादारब्धमवसायितम् ।
निदधे परया भक्त्या तयोः पित्रोः पदेष्विदम् ।। ५ ।।

ENGLISH-SANSKRIT DICTIONARY

A

A *or* (before vowels) An : I. This article has no equiv. in Sanskrit and is expressed by the singular number alone : *there is a large silk-cotton tree on the banks of the Godavari* अस्ति गोदावरीतीरे विशालः शाल्मलीतरुः H. i. ; *there was a king named Cintamani* अभूद्राजा चिन्तामणिर्नाम Va. II. But कश्चित् (काचित्, किञ्चित्) should be addded when special attention is directed to the object : *a* (certain) *Yaksha* कश्चिद् यक्षः, Me. I. 1. ; *A* (certain) *saint named Marichi* कश्चिन्मरीचिर्नाम महर्षिः, D. iii. III. When it means a species of, विशेषः, भेदः, etc. should be added : *Asoka is a tree* अशोको वृक्षविशेषः. IV. When used distributively, (a) expr. by avy. comp. with प्रति, *or*, by the repetition of the word in proper agreement with the verb : *give (me) 500 sovereign a day* प्रत्यहं सुवर्णपञ्चशतानि देहि, H. iii ; (b) the simple gen. may be used in connection with num. adverbs : *dinner twice a day* द्विरह्नो भोजनम्, V. In O. E. sometimes = on, in, for : q. v. : *the world runs awheel* *चक्रैर्जगद्धावति.

Abaft : पश्चाद्भागे (with gen.) : *a. the mast* *गुणवृक्षस्य पश्चाद्भागे.

Abandon : (1) त्यजति, परि-,सं-, (त्यज्, c. 1.) ; (2) जहाति, वि-, अप-, (हा, c. 3.); (3) उज्झति, सम्-, प्र-, (उज्झ्, c. 6.) ; *(4) उत्-सृजति, वि-, (सृज्, c. 6.).

Abandoned : I. Lit. त्यक्तः (क्ता, क्तं) : v. To abandon. II. Fig. : extremely wicked : q. v. (1) भ्रष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) खण्डितवृत्तः (त्ता, त्तं) (= of a character).

Abandonment : (1) त्यागः ; (2) परित्यागः ; (3) उत्सर्गः ; Ph : a. of wordly connexions : सन्न्यासः.

Abase : (1) अभि-भवति (भू, c. 1.) ; (2) नमयति (c. of नम्) : v. To humble, to lower.

Abasement : अभिभवः : v. Humiliation.

Abash : (1) ह्रेपयति (c. of ह्री) ; (2) लज्जयति (c. of लज्ज्).

Abate (v.t.): I. To lessen, diminish : q. v. लघयति (nomi.). II. Leg. t. t., To put down : q.v.

Abate (v i.) : (1) क्षीयते (Pass. of क्षि) ; (2) परि-हीयते. (Pass. of हा); (3) अप-चीयते (Pass. of चि) : v. To decrease.

Abatement : I. Decrease, diminution : q.v. : ह्रासः. II. Diminution of price : Ph. *I will make an a. of five per cent* *पञ्चकं शतं लघयामि. III. Leg. t. t. : v. Failure.

Abbess : (1) विहारपालिनी ; (2) मठाध्यक्षा.

Abbey : (1) विहारः ; (2) मठः.

Abbot : (1) विहारपतिः ; (2) मठाध्यक्षः ; (3) मठाधीशः.

Abbreviate : सम्-क्षिपति (क्षिप् c. 6.) : v. To contract, shorten.

Abbreviation : (1) संक्षेपः ; (2) समासः ; (3) संग्रहः.

Abdicate (v.i.) : *राज्यं स्वाधिकारं वा त्यजति, परित्यजति.

Abdicate (v.t.) : त्यजति, परि-, (त्यज्, c. i.): v. To resign.

Abdication : (1) त्यागः, परित्यागः (when the sense is clear) ; (2) राज्यत्यागः (=a. of a throne) ; (3) पदत्यागः (of an office).

Abdomen : (1) बस्तिः ; (2) उदरम् : v. Belly.

Abduct : हरति, अप-, (हृ, c. 1.), Si. i. 51.

Abduction : (1) हरणम् ; (2) अपहरणम्.

Aberration : (1) भ्रमः ; (2) विभ्रमः ; (3) उन्मार्गगमनम्. Ph. *a. of mind* मतिभ्रमः, Sa. vi. : *a. of light* *तेजोभ्रान्तिः.

Abet : प्रोत्-साहयति (c. of सह्) : v. To aid, instigate, encourage.

ABETTOR : (1) प्रोत्साहकः ; (2) प्रवर्तकः.

ABHOR : जुगुप्सते : v. To hate.

ABHORRENCE : (1) जुगुप्सा ; (2) परमद्वेषः ; N. B. Const. with loc.

ABHORRENT : v. Repugnant, discordant, inconsistant.

ABIDE (v. i.) : I. To dwell : q. v. : वसति (वस्, c. 1.). II. To stay : q. v. : अव-तिष्ठते (स्था, c. 1.).

ABIDE (v. t.) : (1) To wait for : q. v. : प्रति-ईक्षते (ईक्ष्, c. 1.). II. To endure ; q. v. सहते (सह् c. 1.).

ABIDE BY : (1) तिष्ठति (स्था, c. 1.) (with loc.), B. iii. 53 ; (2) अवतिष्ठते (स्था, c. 1.) (with loc.), B. iii. 14.

ABIDING (part. adj.) : (1) स्थायिन् (f. नी) ; (2) स्थास्नु (mfn.).

ABIDINGLY : v. Constantly, permanently.

ABILITY : I. Power : q. v. (1) शक्तिः ; (2) सामर्थ्यम् ; Ph. : *to the best or utmost of one's a.* : (1) यावच्छक्यम् ; (2) यावच्छक्तिः. II. Mental capacity (1) नैपुण्यम् ; (2) वैचक्षण्यम् ; (3) पाटवम्.

ABJECT (adj.) : (1) निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अपकृष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. Base, vile.

ABJECTION, ABJECTNESS : अपकृष्टता : v. Meanness, servility.

ABJURATION : *शपथपूर्वकत्यागः, त्यागः (when the sense is clear).

ABJURE (v. t.) : *शपथपूर्वकम् *or* सप्रतिज्ञम् त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.).

ABLATIVE CASE : (1) अपादानम् ; (2) अपादान-कारकम्.

ABLE (adj.) : I. Competent, having sufficient power : (1) समर्थः (र्था, र्थं) ; (2) शक्तः (क्ता, क्तं) ; (3) क्षमः (मा, मं). II. Possessing mental capacity : (1) पटु (mfn.); (2) निपुणः (णा, णं): v. Clever, skilful.

ABLE, BE : (1) शक्नोति (शक्, c. 5.) ; (2) पारयति (पृ, c. 10.) ; (3) प्रभवति (भू, c. 1.) ; (4) ईष्टे (ईश्, c. 2.) ; (5) क्षमते (क्षम्, c. 1.) : v. Can.

ABLE-BODIED : (1) प्रबलकायः (या, यं) ; (2) दृढाङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) : v. Robust, strong.

ABLUTION : (1) आचमनम् (of the mouth) ; (2) अङ्गस्नानम् (of the body) ; (3) प्रक्षालनम् : v. Washing.

ABLY : *i.e.* with ability : (1) निपुणम् ; (2) सपाटवम्.

ABNEGATION : प्रत्याख्यानम् : v. Denial, renunciation.

ABOARD : Ph. *to get a.* नावमारोहति, RAJ.

ABODE : I. Continuance in a place : अवस्थितिः : v. Residence, stay. II. Dwelling place : (1) निवासः ; (2) आलयः ; (3) निकेतनम् : v. House.

ABOLISH (v. t.) : लुम्पति, अव-, वि-, (लुप्, c. 6.) (?).

ABOLITION : (1) लोपः ; (2) अवलोपः ; (3) विलोपः (?).

ABOMINABLE : (1) गर्हितः (ता, तं) ; (2) घृणितः (ता, तं) ; (3) घृणाकरः (री, रं).

ABOMINATE (v. t.) : (1) द्वेष्टि, (द्विष् ; c. 2.) ; (2) गर्हते (गर्ह्, c.1.) : v. To detest, execrate.

ABOMINATION : I. Hatred : q. v. द्वेषः. II. That which excites hatred: (1) जुगुप्सितम् ; (2) गर्हितम् ; (3) घृणितम्.

ABORIGINES : आदिमवासिनः (m.pl.) (?).

ABORTION : (1) गर्भस्रावः ; (2) गर्भपातः ; (3) गर्भपतनम् ; (4) गर्भच्युतिः. To cause a. : (1) गर्भं पातयति (c. of. पत्) ; (2) भ्रूणहत्यां करोति (कृ, c.8.) One who causes a. : (1) भ्रूणहन् (f. घ्नी) ; (2) भ्रूणहत्याकारिन् (f. णी) : Causing a. : (1) गर्भ-पातनम् ; (2) भ्रूणहत्या.

ABORTIVE : I. Producing abortion : (1) गर्भ-पातिन् (f. नी) ; (2) गर्भस्राविन् (f. णी) ; (3) भ्रूणघ्न (f. घ्नी). II. Born prematurely : (1) अकालप्रसूतः (ता, तं); (2) अकालजातः (ता, तं). III. Fruitless, unsuccessful : q. v. : निष्फलः (ला, लं).

ABORTIVELY : (1) मुधा ; (2) वृथा : v. In vain.

ABOUND (v. i) : No equiv : expr. by the corresp. adj s. : *among those trees a. ing in good fruits* भूयिष्ठसम्भाव्यफलेष्वमीषु पादपेषु, R. xiii. 46; *the country of Kimpurusha a. s in curiosities* बहुकुतूहलः किम्पुरुषविषयः, K. : v. Abundant, full of.

About (Prep.) : I. Around : q. v. : परितः (with acc.). Sometimes sim. by the loc. : *a. one's neck* कण्ठे *or* कण्ठदेशे (not कण्ठं परितः). Ph. : *a. these places* इतस्ततः. II. In attendance on : सह (with ins.) : v. With. III. Respecting, concerning : प्रति (with acc.) (rare in this sense) : *you have spoken one thing good a. Siva* त्वयैकमीशं प्रति साधु भाषितम्, Ku. v. 81. N.B. Note the following exx. : *is there any mistake a. it* किमत्र काचिद्भ्रान्तिः, Vi. iii. ; *whether mere knowledge a. God leads to emancipation* किमीश्वरविषयं ज्ञानमात्रं निर्वाणकारणम्, Ds. ; *conversing now a. his father, now a. his mother, now a. Sukanasa* अन्तरा पितृसम्बन्धमन्तरा मातृसम्बन्धमन्तरा शुकनासमयं कुर्वन्नालापम ; K. ; *I also want to ask something a. your friend* वयमपि भवत्योः सखीगतं किमपि पृच्छामः, Sa. i. ; *we had some conversation a. the news of the country* सङ्कथा च देशवार्तानुविद्धा कापनावयोरभूत्; D. v. ; *a. the Lord of the Heavens* दिवोधिनाथमभिकृत्य; *a. the friend of the god of Wind* पवनस्य सखायं निर्दिश्य ; *a. the Lord of the (south) quarter* दिक्पतिमुद्दिश्य ; *a. many Nalas* अनेकनलावलम्बां; N. xiii. 2. 9. 15. 26. IV. Near (in time) : v. About (adv.) (III) Ph. *remained for a. a moment* मुहूर्तमिवासाञ्चक्रे, K. ; *a. the same time* तस्मिन्नेव क्षणान्तरे, D. i.

About (adv.) : I. Around : q. v. : परितः. II. *Here and there* इतस्ततः. To go, walk, wander a. परिक्रामति (क्रम्, c. 1.). III Nearly. (1) *by an altern. com. : we will reach (Patna) in a. a week* (lit. in five or six days) पञ्चैरहोभिर्षड्भिर्वयमेव तत्र गन्तारः, Mu. v. ; (2) by bah. comp. with उप, आसन्न, अदूर *etc*: *a. ten* उपदशाः (m. pl.) ; *a. four* उपचतुराः ; *a. twenty* आसन्नविंशाः ; *a. thirty* अदूरत्रिंशाः ; (3) by प्रायः (या, यं) *or* कल्पः (ल्पा, ल्पं) affixed : *a. as high as the knee* जानुदघ्नकल्पः (ल्पा, ल्पं) ; (4) of age, by देशीयः (या, यं), affixed : *a. 18 years of age* अष्टादशवर्षदेशीयः (या, यं), D. vi.

About, be : उद्यतः (ता, तं) : v. Point of, on the ; ready. Ph. : *What is the king a. now* अथ स राजा किमारम्भः सम्प्रति, U. ii.

Above (adv.) : I Overhead : (1) उपरि ; (2) ऊर्ध्वम् ; (3) उपरिष्टात्. *From a.* : (1) उपरिष्टात् ; (2) ऊर्ध्वतः, Ku. xiv. 37. II. *Before* : (1) पूर्वम् ; (2) प्राक्.

Above (adj.) : पूर्वः (र्वा, र्वं), *in the a. aphorism* पूर्वेण सूत्रेण, S.

Above (prep.) : I. In a higher place : उपरि (with gen.) *Just a.* : उपर्युपरि (with acc.), *Just a. the village* उपर्युपरि ग्रामम्. II. *In greater number*: (1) by tat. comp. with अधिकः (का, कं) : *in a. half a moment* अर्द्धाधिकमुहूर्तेन, Ram. ; (2) by bah. comp. with अधिक, *a. forty* अधिकचत्वारिंशः (m. pl.) ; (3) *by comp. with* परः, *a. hundred* (=hundreds) परःशताः (ता, तं) ; Ki. xiii. 26. III. Beyond ; v. Beyond (prep.) (III).

Above, be : (1) अतिवर्तते (वृत्, c. 1.) Vi. iv. ; (2) अधि *or* अति (with acc.) (rare) : *Krishna is a. the gods* अति देवान् कृष्णः.

Abrade : v. To rub, scrape.

Abreast : पार्श्वपार्श्वि (indec.).

Abridge : (1) सङ्क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) ; (2) समाहरति (हृ, c. 1) ; (3) समस्यति (अस्, c. 4.) ; v. To lessen, shorten.

Abridgement : (1) संक्षेपः ; (2) प्रत्याहारः ; (3) समाहारः ; (4) समासः.

Abroad (adv.) : I. In a foreign country : (1) विदेशे ; (2) देशान्तरे. II. To a foreign country : (1) विदेशं ; (2) देशान्तरम्. III. Not at home बहिस्. IV. Widely: q. v.: *spreading his rays far a.* दूरप्रसारितकरः, K.

Abroad, live : (1) प्रवसति (वस्, c. 1.) ; (2) विदेशे वसति etc. *One who is, or, is living a.* प्रोषितः (ता, तं).

Abrogate, abrogation : v. To repeal, etc.

Abrupt (adj.) : I. Steep, rugged : q.v. : विषमः (मा, मं). II. Hasty, sudden : q.v. : (1) आकस्मिकः (की, कं) ; (2) अकाण्डः (ण्डा, ण्डं). III. Of style : no equiv. : भग्नः (भग्ना, भग्नं).

Abruptly : सहसा : v. Suddenly, hastily.

Abruptness : I. Steepness : q.v. Haste, Suddenness : q.v.

ABSCESS : perh. विद्रधिः.

ABSCOND : (1) आत्मानं निगूहति (गुह्, c. 1.) : v. To hide ; (2) पलायते : v. To escape.

ABSENCE : I. A not being present : (1) अनुपस्थितिः ; (2) By the corresp. adj s v. ABSENT: Ph. *how shall I live in his a.* अहमेतस्य विरहे कथं जीविष्यामि, Vet. II. A being abroad: (1) प्रवासः ; (2) प्रवसनम्. III. Non-existence : अभावः : *first of all, the property goes to the brothers, in their a. to the mother, in mother's a. to the father, and in their a. to the husband* प्रथमं सोदराणां, तदभावे मातुः, मातुरभावे पितुः, एषां पुनरभावे तद्धनं भर्तुः, Da. IV. Fig. : pl. *a. of mind* : (1) अन्यमनस्कता ; (2) अमनोयोगः.

ABSENT : (adj.) I. Not present : (1) अनुपस्थितः (ता, तं) ; (2) अविद्यमानः (ना, नं) ; (3) अवर्तमानः (ना, नं). II. Heedless : q.v. : अन्यमनस्कः (स्का, स्कं).

ABSENT, BE : i.e. To be abroad : प्र-वसति (वस्, c. 1.).

ABSENT-MINDED : शून्यहृदयः (या, यं), Sa. IV.

ABSENTEE : I. One temporarily absent : अनुपस्थितः (ता, तं) : v. Absent. II. One being abroad : (1) प्रोषितः (ता, तं) ; (2) प्रवासिन् (f. नी).

ABSOLUTE (adj.) : I. Perfect : q.v. : (1) नित्यः (त्या, त्यं) (= eternal, sometimes used with the same force) : *it is admitted by all assertors of final emancipation that it is a.* नित्यश्च मोक्षः सर्वैर्मोक्षवादिभिरुपगम्यते, S. I. 4. ; (2) परमः (मा, मं) (=excellent, q.v.). II. Unconditional, uncontrolled : q. v. : Ph.: *for fate has a. power* सर्वथा प्रभवति हि भगवान् विधिः, K. iii. Not relative : केवलः (ला, लं) (?) *the recent philosophy of a. the* *आधुनिक-कैवल्यदर्शनम् *or* -विज्ञानम्.

ABSOLUTELY : i.e. Entirely : (1) सर्वथा ; (2) एकान्ततस्.

ABSOLUTION : I. Acquittal : q.v. II. Religious *a.* : (1) निस्तारः ; (2) निष्कृतिः ; (3) उद्धारः.

ABSOLVE : I. To acquit, exonerate : q.v. : मोचयति (c. of मुच्). II. In religious sense : (1) निस्-तारयति (c. of तॄ) ; (2) उद्-धरति (धृ, c. i.).

ABSORB (v.t.) : I. To imbibe, suck up : (1) चूषति (चूष्, c. i.) ; (2) शोषयति (c. of शुष्) (= dry up). II. Fig. : To engross : (1) मज्जति, नि-, (मस्ज्, c. 6.), *old men are a. ed. in thoughts and none clings to the supreme spirit* वृद्धस्तावच्चिन्तामग्नः परमे ब्रह्मणि कोऽपि न लग्नः ; (2) विशति, अभिनिविशते (विश्, c. 6.) (with acc.) [not so forcible as (1)] *became a. ed. in thought* चिन्तां विवेश, K.

ABSORPTION : (1) चोषणम् ; (2) चूषा ; (3) निपानम् ; (4) शोषणम्.

ABSTAIN (v. i.) : (1) वि-रमति (रम्, c. 1.), *a. from this dirty work* विरम कर्मणोऽस्मान्मलीमसात्, D. IV. ; (2) नि-वर्तयति (c. of वृत्) (with acc.), *a. yourself from this unlucky affair* निवर्तयास्मादसदीप्सितान्मनः, Ku. v. 73. ; (3) नि-वर्तते (वृत्, c. i.) : निवृत्तमांसस्तु तत्रभवान् जनकः, U. IV.

ABSTAIN from food : उप-वसति (वस्, c. 1.) : v. To fast.

ABSTEMIOUS : (1) मिताहारः (रा, रं) ; (2) मिताशनः (ना, नं) ; (3) मितभुज् (mfn) ; (4) लघ्वाहारः (रा, रं) ; (5) लघ्वाशिन् (f. नी) ; (6) यताहारः (रा,).

ABSTEMIOUSLY : (1) मिताहारेण ; (2) मिताशनेन ; (3) लघ्वाहारेण.

ABSTEMIOUSNESS : (1) मिताहारः ; (2) मितभोजनम ; (3) मिताशनम्.

ABSTINENCE : I. In gen. sense, refraining from : (1) निवृत्तिः ; (2) विरतिः ; (3) क्षान्तिः. II. From food : (1) उपवासः ; (2) अनशनम् ; v. Fasting. III. From the gratification of animal propensities : (1) संयमनम ; (2) यमः

ABSTINENT : I. From food: (1) यताहारः (रा, रं) : v. Abstemious. II. In a winder sense : संयमिन् (f. नी) : v. Continent.

ABSTRACT (v.t.) : I. To separate : q. v. : वि-योजयति (c. of युज्). II. To filch away, steal : q.v. : अप-हरति (हृ, c. 1). III. To abridge : q.v.

ABSTRACT (subs) : v. Abridgment, epitome.

Abstract (adj.) : I. Separate : q.v. II. As opposed to concrete : perh. सूक्ष्मः (क्ष्मा, क्ष्मं) : v. Abstruse, refined.

Abstraction : Phil. t. t. *प्रणिधानम् ; पदार्थानामपरधर्मानिमाप्त्यैकधर्मं प्रति प्रणिधानम्. In gen. sense, v. Stealing, separation, etc.

Abstruse : : निगूढः (ढा, ढं) : v. Recondite, obscure.

Abstruseness : निगूढता : v. Obscurity.

Absurd : v. Ridiculous, preposterous, inconsistent, unreasonable.

Absurdity : I. Want of sense or judgement : (1) आनर्थक्यम् ; (2) अयाथार्थ्यम् ; (3) असङ्गतिः II. An absurd thing : Ph. *what a.* कः प्रमादः.

Adsurdly : Ph. *do not talk a.* *अलमनर्थकप्रलापेन.

Abundance : (1) प्राचुर्यम् ; (2) भूयस्त्वम् ; (3) बाहुल्यम् ; (4) प्रभूतत्वम्.

Abundant : (1) प्रचुरः (रा, रं) ; (2) प्रभूतः (ता, तं) ; (3) बहुलः (ला, लं) ; (4) भूयिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) ; (5) प्राज्यः (ज्या, ज्यं) ; (6) भूरि (mfn) ; (7) अदभ्रः (भ्रा, भ्रं).

Abuse (v.t.) : I. To revile : q.v. : आक्षिपति, अधि-, (क्षिप्, c. 6.) ; (2) आ-क्रोशति (क्रुश्, c. 1) ; (3) अप-भाषते (भाष्, c. 1). II. To make ill use of : Ph. *a king who a. his rights goes to hell* राजान्यायमाचरन्नरकं गच्छति ; *he a. s his time* स कालं वृथा नयति, क्षिपति, हरति, etc. III. To violate : q.v. प्रकुरुते.

Abuse (subs) : I. Ill-use : (1) कुव्यवहारः ; (2) दुर्व्यवहारः ; (3) कुप्रयोगः (of word) ; (4) वृथाहरणं (of time) : II. Contumely : (1) अधिक्षेपः ; (2) तिरस्कारः ; (3) आक्रोशः ; (4) आक्षारः.

Abusive : Ph. *a. language* आक्षेपवचः ; *a. writer* *परुषलेखकः.

Abut : v. To adjoin, border on.

Abyss : (1) गभीरगर्तः ; (2) गभीररन्ध्रम् ; (3) अगाधबिलम्.

Acacia : वृक्षविशेषः ; शमी (a. suma) ; शिरीषः (another species).

Academic : i.e. Belonging to an academy : expr. by tat. comp.

Academician : *विद्वत्सभाधिकारः (f. री).

Academy : I. A School : q.v. विद्यालयः. II. A society of learned men : (1) विद्वत्सभा (?) ; (2) पण्डितसभा (?). *The royal a.* *लण्डननगरस्थ चित्रकरसभाः.

Accede : अनुजानाति (ज्ञा, c. 9) : v. To agree, assent.

Accelerate : त्वरयति (c. of त्वर्) : v. To hasten, quicken.

Acceleration : त्वरा (?) (Ku. ii. 63) : v. Haste.

Accent (subs.) : I. In speaking : स्वरः. *The acute a.* उदात्तः ; *the grave a.* अनुदात्तः ; *the circumflex a.* स्वरितः. II. A peculiar tone in speaking स्वरः ; *with distinct articulation and a.* अतिस्पष्टवर्णस्वरसंस्कारया K. III. An accentual mark : स्वरचिह्नम् (?). IV. Language, expressions : q.v.

Accent (v.t.) : सस्वरम् उच्चारयति (c. of चर्) (?).

Accentuate (v.t.) : Ph. *a. these syllables* *एषामक्षराणां स्वरान् चिह्नय (चिह्न्, c. 10).

Accentuation : I. In speaking : स्वरः. II. In writing : स्वरचिह्नीकरणम् (?).

Accept (v.t.) : (1) गृह्णाति, प्रति-, परि-, (ग्रह्, c. 9) : *a. ing the benedictions* : आशिषः प्रतिगृह्णन्तौ, R. i. 44 ; *here we should a. the word* अथ *in the sense of succession* अत्राथशब्दः आनन्तर्यार्थः परिगृह्यते, S. I. i ; (2) स्वीकरोति, N. xiv. 49 ; (3) अङ्गीकरोति, *let the real Nala a. the garland* अङ्गीकरोतु परमार्थनलः स मालां, N. xiii. 53 ; (4) प्रतिपद्यते (पद्, c. 4), Si. xv. 22 ; (5) प्रतीच्छति (इष्, c. 6); *a. ing presents* प्रतीच्छन्नुपायनानि, K.

Acceptable : I. Lit. : (1) परिग्रहणीयः (या, यं) ; (2) उपादेयः (या, यं). II. Agreeable, pleasant : q.v. : (1) रुचिरः (रा, रं) ; (2) मनोज्ञः (ज्ञा, ज्ञं).

Acceptable, be : रोचते (रुच्, c. 1.) (with dat.) : v. To please.

Acceptableness : v. Agreeableness, pleasantness.

Acceptably : रुचिरम् : v. Agreeably, satisfactorily.

Acceptance : (1) परिग्रहः ; (2) प्रतिग्रहः ; (3) स्वीकरणम् ; (4) प्रतिपत्तिः.

Acceptation : अर्थः : v. Meaning. Ph. *according to usual a. the word 'inheritance' conveys property over which ownership is created on the demise of the former owner* पूर्वस्वाम्युपरमे यत्र द्रव्ये स्वत्वं तत्र निरूढो दायशब्दः : Da.

Accepter : (1) ग्राहकः ; (2) परिग्राहकः ; (3) परिग्रहीता.

Access : I. Admission, interview : q.v. Ph. *the ascetics want to gain a. to the king* तपस्विनो देवं द्रष्टुमिच्छन्ति, Sa. v. II. The means of a. (1) आगमद्वारम् ; (2) उपसर्पणमार्गः, etc. III. Sexual intercourse : q. v. अभिगमनम्. IV. Addition : v. Accession : v. A fit of disease : आगमः : v. Accession.

Accessible : I. Of places : (1) गम्यः (म्या, म्यं) ; (2) सुगमः (मा, मं). II. Of persons : (1) उपसर्पणीयः (या, यं). *Surely kings are a. only at convenient times* नन्ववसरोपसर्पणीया राजानः, Sa. vi. ; (2) सुलभदर्शनः (ना, नं) (easily seen). Ph. : *not a. to bribe or sexual gratification* न धनस्त्रीदानादिना भेद्यः : K. b.

Accession : I. The act of joining : (1) योगः ; (2) सङ्गमः. II. A coming to power. Ph. *on his a. to the throne* राज्यमवाप्य etc. *or* सिंहासनमारुह्य. III. Increase : q.v. वृद्धिः, Ph. : *a. of wealth* धनागमः. IV. Of disease : (1) आगमः ; (2) आविर्भावः ; (3) अवतारः.

Accessory (subs) : (1) सहायः ; (2) सहकारी ; (3) प्रवर्तकः : v. Instigator.

Accidence : उपक्रमणिका (?) : v. Rudiment.

Accident : I Chance, casualty : q.v. ph. *seen by a.* समापत्तिदृष्टाः, D.v. : v. Accidentally. II. An unlucky event : दुर्घटनम् *or* sim. घटना (when the sense is clear). III. A non-essential property : (1) न प्रकृतिः ; (2) असहजो धर्मः *or* गुणः (?)

Accidental : I. Casual, fortuitous : q.v. (1) दैविकः (की, कं) *if a. there is no punishment* दैविके नास्ति निग्रहः, M. viii. 409 ; (2) याद‍ृच्छिकः (की, कं) *not approving of a. union* याद‍ृच्छिकीं सम्पत्तिमनभिसमीक्ष्य, D. vi. ; *even a. union* यदृच्छयापि योगः, Ki., II. Non-essential (1) असमवायिन् (f. नी) ; (2) आहार्यः (र्या, र्यं) ; (3) असहजः (जा, जं).

Accidentally : (1) दैवात् ; (2) दैवयोगात् ; (3) दैवगत्या ; (4) यदृच्छया ; (5) विधिवशात्.

Acclamation : (1) प्रशंसावाचः ; *with various a. s of the spectators* रङ्गगतस्य जनस्यौच्चावचाः प्रशंसावाचः, प्रतिगृह्णन्ती, D. vi. ; (2) साधुवादः, Si. xiv. 47.

Acclimatize : Ph. *many foreigners become a. d to India* *बहवो विदेशिनः कालेन भारतवर्षस्य जलवाय्वादिसहिष्णवो भवन्ति.

Acclivity : उत्सङ्गः : v. Slope, incline.

Accommodate (v.t.) : I. To adapt, conform : Ph. *a yourself to the whims of nature* विधिविलसितान्यनुवर्तस्व (?). II. To reconcile, adjust : q.v. III. To supply with conveniences : Ph. : *a. me with lodgings* *वासस्थानेन मामुपकुरु.

Accommodation : I. Adaptation : q.v. : उपयोगिता. II. Reconciliation : q.v. III. Conveniences : Ph. : *we received every a. in the inn.* सर्वोपकरणान्यस्माभिः पथिकाश्रमे समधिगतानि. IV. A loan of money : Ph. *a. bill* *उपकारपत्रम्.

Accompanied by : Often expr. by any comp. with स- : *as if a. by attendants* ससचिव इव, Ki. x. 14. N.B. Note the fol. exx. *a. by Sachi* शचीसखः, R. viii. 32 ; *a. by Rati* रतिद्वितीयः Ku. iii. 35 ; *a. by his mistress* गृहिणीसहायः R. ii. 24.

Accompaniment : Ph. *singing in a. with drums* मृदङ्गानुगतसङ्गीतम्, Ra. i.

Accompany : I. To go with : (1) अनु-गच्छति, अन्वेति, etc. : *a. d by some of the chief Kiratas* अन्वीतः स कतिपयैः किरातवर्यैः, Ki. xii. 52 : v. To go after, follow ; (2) सहचरः (री, रं) भवति (भू, c. i.) (with gen.) ; (3) गच्छति, याति etc. with सह and ins. : *I will a. you* त्वया सह गमिष्यामि. II. To play in accompaniment : (1) अनुगच्छति (गम्, c. 1.) ; (2) अनुसरति (सृ, c. 1.)

Accomplice : सहायः : v. Accessory.

Accomplish (v.t.) : I. To complete : q.v. पूरयति (c. of पूर्). II. To perform, execute : (1) साधयति (c. of सिध्) ; (2) निष्पादयति, सम्पादयति (c. of पद्) ; (3) निवर्तयति (c. of वृत्) ; (4)

समा-इयाति (चा, c. 3) ; (5) करोति (कृ, c. 8) ; (6) दिशति (दिश्, c. 9) ; (7) राधयति (c. of. राध्). III. To furnish : q.v.

Accomplished (adj.) : I. Finished, performed: (1) सिद्ध: (द्धा, द्धं) ; (2) निष्पन्न: (न्ना, न्नं) ; (3) निवृत्त: (त्ता त्तं). II. Clever, refined : (1) विशारद: (दा, दं) ; (2) विचक्षण: (णा, णं) ; (3) कृतिन् (f. नी) : *let the a. enjoy it with pleasure* तत् सुप्रसन्नमनस: कृतिनो भजन्ताम्, Vi. i. N.B. The last word generally used absol. But see Ki. xiv. 2.

Accomplishment : I. The act of accomplishing : (1) सिद्धि: ; (2) साधनम् ; (3) सम्पादनम् ; (4) निष्पत्ति: ; (5) राद्धि: ; (6) निवृत्ति:. II. Attainment, acquirement, culture : q.v.

Accord (subs) : I. Agreement, concurrence : q. v. : Ph. *let us all with one a. fly up with the net* सर्वैरेकचित्तीभूय जालमादायोड्डीयताम्, H.i., *of one's own a.* स्वेच्छात:. II. Concord, harmony. q. v.

Accord (v) : I. Trans : v. To grant. II. Intrans : v. To harmonise, agree.

Accordance with, in : (1) Comp with अनुसारेण ; *in a. with it* तदनुसारेण ; (2) Sometimes by the sim. abl. *or* ins : *in a. with the king's command* राजाज्ञया, *in a. with my saying* मद्वचनात्, Mr. : v. According to.

According to : (1) By any. comp. *with* यथा, *a. to rite* यथाविधि ; *punishing a. to (the nature of) the offence (committed)* यथापराधदण्डानां, R. i. 6. ; (2) When indicating order or succession by अनुक्रमेण, क्रमेण, *or* by any comp. with अनु-, *not a. to (the seniority of) the mother* न मातृक्रमेण ; K. b. ; *a. to regular order,* अनुपूर्वश:, M. : v. In accordance with.

Accordingly (adv) : तथैव : v. Agreeably, conformably.

Accordingly (conj.) : Often understood *or* expr. by : circumlocution : Ph. *'the princess is come, come to see her', (saying this) she went and we a. followed her* प्राप्तैवेयं भर्तृदारिका, आगच्छतां द्रष्टुमित्यवादीद् । तामन्वयाम चावां, D. vi. ; *he a. followed me* तदोक्त: मामनुवव्राज : v. Consequently, therefore.

Accost (v.t.) : आ-मन्त्रयति (मन्त्र्, c. 10) : v. To address.

Accouchement : (1) गर्भनिर्गम: ; (2) प्रसव: : v. Delivery.

Accoucheur : (1) कुमारभृत्याकुशलो भिषक्, R. iii. 12. ; (2) प्रजननकुशल: (पुरुष:), Sr.

Account (subs) : I. Of money : गणना ; *a. book* गणनापत्रिका, Raj. ; *Balancing an a.* गणनामेकीकृत्य, Raj. ; *render an a. for me* मदर्थं गणनां कुरु. II. Estimation : q. v. गणना. III. Importance, value, advantage : q.v. IV. A narrative or description : q. v. (1) विवरणम् ; (2) विवृति: : v. Reason, consideration : q. v. : Ph. *on this a.* अत:, *on what a.* किमर्थम् *or* किंनिमित्तम्. *on no a.* न कथञ्चन ; *on all a.s* सर्वथा.

Account of, on : (1) By the abl. : *on a. of having no power* अप्रभुत्वात्, D. ; (2) Sometimes by the ins. especially if the word ends in ता, *on a. of my childhood* बालतया, ; (3) By -निमित्त: (त्ता, त्तं), *as we are reduced to this state on a. of the enemy* द्विषन्निमित्ता यदियं दशा, Ki. i. 41. : v. For the sake of.

Account (v. t.) : गणयति (गण्, c. 10.) : v. To consider, esteem.

Account for, : I. To assign the cause of : कारणं दर्शयति, प्र-, (c. of दृश्) (with gen.) : v. To explain. II. To render an account : Ph. *a. for the money received* *यद्धनं प्राप्तं तस्य गणनां देहि.

Accountable : Ph. *I apprehend you are a. for his death* *त्वद्दोषात्तस्य मरणमाशङ्के ; *every one is a. to God for his conduct* *सर्वैरीश्वरायात्मकार्याणां न्यायान्यायौ प्रदर्शयितव्यौ.

Accountant : perh. गणक: ; *chief a., a.-general* गणनाध्यक्ष:, Raj.

Accoutre (v.t.) : सं-नह्यति (नह्, c. 4.) : v. To equip, arm.

Accoutrement (1) सन्नाह: ; (2) सज्जा : v. Arms, equipment.

Accredit (v.) : I. To trust : q.v. : वि-श्वसिति

(श्वस्, c. 2). II. To send with credentials : प्र-हिणोति (हि, c. 5) : To send.

ACCRETION : (1) उपचयः ; (2) वृद्धिः.

ACCRUE (v. 1) : v. To result ; also to augment.

ACCUMULATE (v. t.) : (1) सं-चिनोति, समा-, प्र- (चि, c. 5) ; (2) सं-बिभर्ति (भृ, c. 3) ; (3) सं-गृह्णाति (ग्रह्, c. 9) ; (4) राशीकरोति, पुञ्जीकरोति etc. (=to amass).

ACCUMULATE (v.i.) : (1) उपचीयते (pass) ; (2) वर्धते (वृध्, c. i) ; (3) स्फीतः (ता, तं) भवति.

ACCUMULATION : (1) सञ्चयः ; (2) संग्रहः ; (3) सम्भृतिः.

ACCURACY : (1) विशुद्धत्वम् ; (2) विशुद्धिः : v. Correctness, nicety.

ACCURATE : विशुद्धः (द्धा, द्धं) : v. Correct, exact, careful.

ACCURATELY: विशुद्धम् : v. Correctly, exactly

ACCURSED : (1) -हतकः (का, कं), *the a. moon.* चन्द्रहतकः, K. ; (2) दग्धः (ग्धा, ग्धं), *the a. saint* दग्धसिद्धः, D. vii. : v. Detestable, execrable.

ACCUSATION : (1) अभियोगः ; (2) अपवादः ; *made a false a. against her husband* भर्तुर्मिथ्यापवादमभिहितवती, Ver ; (3) अभिशापः (=false a.).

ACCUSATIVE CASE : (1) कर्मकारकम् ; (2) कर्मन् (n).

ACCUSATORY (adj.) : i.e. Containing an accusation : अपवादगर्भः (र्भा, र्भं).

ACCUSE (v. t.) : (1) अभि-युनक्ति (युज्, c. 7), *that I go like an a. d man* अभियुक्त इव प्रयामि, Mr. ix. ; (2) अप-वदति (वद्, c. 1.) ; v. To calumniate.

ACCUSER : (1) अभियोक्तृ (f. क्त्री) ; (2) अभियोगिन् (f. नी) (rare.)

ACCUSTOM : (1) परिचयं करोति, *a. ed himself in shooting moveable objects* परिचयं चललक्ष्यनिपातने ...करोति, R. ix. 49 ; (2) अभ्यस्यति (अस्, c. 4) v. To practise. Ph. : *he who is a. ed to good food* *यः सर्वदा भोजनविशेषैराहारं करोति ; *a. ed to cheating* वञ्चनापरः (रा, रं).

ACE : Of cards : *रेखा. Ph. : *within an a. of piercing* : *अल्पेन वेद्धुं न शशाक.

ACERBITY : कटुता (lit. and fig.) : v. Sourness.

ACHE (subs) : (1) पीडा ; (2) वेदना ; (3) व्यथा : v. Head– a. etc.

ACHE (v. i.) : (1) व्यथते (व्यथ्, c. 1) ; (2) पीड्यते (c. of पीड्). Ph. *my head a. s* शिरोवेदना मां बाधते. Mu. iii.

ACHIEVE (v.t.) : (1) साधयति (c. of साध्) ; (2) निष्पादयति (c. of पद्) : v. To accomplish.

ACHIEVEMENT : I. Exploit : q.v. (1) अवदानम्, *measured by your a.* अवदानसम्मिता, Sa. vii ; (2) कर्मन् (n) ; v. Deed. II. In heraldry : v. Escutcheon.

ACHROMATIC : *अवर्णः (र्णा, र्णं) : *a. telescope* *अवर्णं दूरवीक्षणं येन तेजोविश्लेषेण रक्तपीतादिवर्णो न दृश्यते.

ACID : I. adj. अम्ल : (म्ला, म्लं). II Subs. : अम्लः.

ACIDITY : (1) अम्लता ; (2) अम्लत्वम्, *a. of stomach* अम्लपित्तः.

ACIDUOUS : ईषदम्लः (म्ला, म्लं) (?)

ACKNOWLEDGE (v. t.) : (1) अभ्युप-एति (इ, c. 2) *she a.d defeat from me* मत्तः पराजयोऽभ्युपेतः, D. ii. ; (2) अभ्युप-गच्छति (गम्, c. 1) : *I a. I am just so* अभ्युपगतं तावदस्माभिरेवंविधा एव वयम्, Sa. v. ; (3) स्वीकरोति, D. s. ; (4) अंगीकरोति, *if one would not a. the authority of inference* यदि कश्चित्प्रामाण्यमनुमानस्य नाङ्गीकुर्यात्, D. s. ; (5) प्रतिपद्यते (पद्, c. 4.), M. viii. 183.

ACKNOWLEDGEMENT : (1) स्वीकारः ; (2) अभ्युपगमः ; (3) अभ्युपायः ; (4) अङ्गीकारः.

ACME : परा कोटिः : *the a. of joy* परां कोटिमानन्दस्य, K.

ACONITE : A poison : वत्सनाभः.

ACORN : i.e. The fruit of the oak : v. Oak.

ACOUSTIC : (1) श्रौतः (ती, तं) ; (2) Comp. with श्रोत्र–.

ACOUSTICS : *शब्दविद्या.

ACQUAINT (v. t.) : I. To make familiar : परिचयं करोति (कृ, c. 8) आ-चरति (चर्, c. 1), *making himself a. ed with all sciences* सर्वविद्यापरिचयमाचरतः, K. II. To inform : q.v. बोधयति, अव-, (c. of बुध्), *you should keep me a. ed with whatever happens there everyday* प्रत्यहं यत्तत्र वृत्तान्तं जातं तदस्मि त्वयावबोध्यः, D. iii.

ACQUAINTANCE : I. Familiar knowledge : (1) परिचयः, *out of respect for his a. with all practical arts* सकलकलाकलापपरिचयबहुमानेन, K. ; (2) संस्तवः (*rare*) :: v. Knowledge, intimacy. II. A person known ; (1) परिचितः (ता, तं), *like old a. s* चिरपरिचितामिव, D. iii. ; (2) संस्तुतः (ता, तं) Ki. iii. 2.

ACQUAINTED WITH : अभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) (with gen.), *I am not a. with such affairs* एवंविधानां वृत्तान्तानामनभिज्ञास्मि ; K. : Ph. *we are not a. with love affairs* अनभ्यन्तरा खलु वयं मदनगतस्य वृत्तान्तस्य, Sa. iii.

ACQUIESCE : v. To assent, abide by, content with.

ACQUIESCENCE : सम्मतिः : v. Assent.

ACQUIRE (v. t.) : (1) अर्जति, उप-, (अर्ज्, c. 1) *or* commonly, उपार्जनं करोति (with gen.) ; (2) अधि-गच्छति (गम्, c. 1), *to a. fame* यशोऽधिगन्तुम्, Ki. iii. 40. v. To gain, obtain.

ACQUIREMENT : I. The act of acquiring (1) अर्जनम्, उपार्जनम्, *by the a. of knowledge* विद्योपार्जनेन, P. i. p. ; (2) अधिगमः ; (3) लाभः ; (4) अवाप्तिः. II. Of knowledge : v. Attainment.

ACQUISITION : I. Acquirement: q. v. II. The thing acquired लाभः v. Gain.

ACQUIT (v. i.) : (1) मुञ्चति (मुच्, c. 6.) ; (2) मोचयति (c. of. मुच्) ; (3) निस्तारयति (c. of तॄ) (?)

ACQUIT ONESELF : आ-चरति (चर्, c. 1.) : v. To conduct.

ACQUITTAL : (1) मुक्तिः ; (2) मोचनम् ; (3) मोक्षः.

ACQUITTANCE : I. Of debt : (1) परिशोधः ; (2) निर्यातनम्. II. A receipt : q.v.

ACRE : भूमानविशेषः.

ACRID (adj.) : कटुः (ट्वी, टु) : v. Pungent, sharp, acrimonious.

ACRIMONIOUS : (1) कटुः (ट्वी, टु) ; (2) उग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (3) प्रखरः (रा, रं).

ACRIMONIOUSNESS, ACRIMONY : (1) कटुत्वम् ; (2) माकर्यम् ; (3) उग्रत्वम्.

ACROSS (adv.) : (1) व्यत्यस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) कोणाकोणि (?)

ACROSS (prep.) : Ph. *I will go a. the river.* नदीपारं गमिष्यामि ; *a bridge has been laid a. the Son* *शोणस्योपरि सेतुर्बद्धः.

ACROSTIC : Nearest word चित्रकाव्यम्, Kav. i. 8. ; *आद्याक्षरबन्धः.

ACT (v.t.) : I. To do, perform : q.v. II. On the stage : (1) अभिनयति (नी, c. 1), Sa. 1. ; (2) प्र-योजयति (युज्, c. 10), *we should a. Malabikagnimitra in this spring festival* मालविकाग्निमित्रमस्मिन् वसन्तोत्सवे प्रयोक्तव्यम्, Mal. ; (3) नाटयति (नट्, c. 10.), Ma. i. : Ph. *Urbashi a. ing the part of Lakshmi.* लक्ष्मीभूमिकायां वर्तमानोर्वशी, V. iii. N.B. The sense of a. ing is often expressed by nomi. v. s. : *a. the nymph* अप्सरायते.

ACT (v.i.) : I. To be in action : करोति (कृ, c. 8) : *this is not possible that one a. s and another enjoys* न ह्येतत् सम्भविष्यत्यन्यः करोत्यन्यः भुङ्क्त इति, D. s. II. To conduct oneself : (1) आचरति (चर्, c. 1) : *the king has a. ed very ungentlemanly towards Sakuntala* तेन राज्ञा शकुन्तलायामनार्यमाचरितम्, Sa. iv. v. To behave ; (2) by nominal verbs : *to a. as. a step-mother* सपत्नायते ; *to a. as a tutor* गुरूयते ; *to a. like yourself* त्वयते. III. On the stage : अभिनयति (नी, c. 1) v. Act (v. t.) (II).

ACT (subs) : I. A deed : q.v. : (1) कर्मन् (n); (2) क्रिया ; (3) कृतम्. II. A division of a play : अङ्कः (mn.) III. A law : *विधिः Ph.: *the last act of life* : (जीवनस्य) चरमदशा.

ACTION : I. Agency : Often not expr : *water boils by the a. of heat* *वारि तपति तापेन. Ph. *the a. of the senses* इन्द्रियाणां वृत्तिः, Ku. iii. 72 ; *the a. of love* मदनस्य व्यापारः, Sa. i. II. Deed, conduct : q.v. (1) चेष्टितम् ; (2) विचेष्टितम्. III. Gesticulation : q.v. चेष्टा, M. vii. 63. IV. Law suit, cause : q.v. कार्यम्, Mr. xi. V. An engagement, battle : q.v. : युद्धम्. VI. In plays etc. : *कार्यम् : *there is much a. in the play* *कार्यबहुलं नाटकम्.

ACTIONABLE : (1) व्यवहार्यः (र्या, र्यं) ; (2) व्यवहर्तव्यः (व्या, व्यं) : *a. subject* व्यवहारपदं, M.

ACTIVE (adj.) : I. Agile, nimble : (1) उत्थान-

शील: (ला, लं); (2) उत्साहिन् (f. नी) (=zealous); (3, 4) क्षिप्रकारिन्, आशुकारिन् (f. णी) (= one who does quick); (5) तीक्ष्णकर्मन् (mfn.) (sharp worker); (6) अतन्द्रित: (ता, तं) (=not slow). II. Busy, industrious; q.v.; (1) कर्मिष्ठ: (ष्ठा, ष्ठं); (2) व्यवसायिन् (f. नी). III. In gram.; Ph. *a. verb* सकर्मकक्रिया; *a. voice* कर्तृवाच्यम्. -IV. As opposed to passive : Ph. *a. organs* कर्मेन्द्रियाणि (n. pl.); *entered into a. life* संसारकार्ये व्यापृत: (ता, तं) (?)

ACTIVITY (subs) : I. Agility, : (1) क्षिप्रकारिता; (2) उत्साह: v. Zeal. II. Industry and energy : (1) उद्योग:; (2) व्यवसाय:; (3) अध्यवसाय:; (4) कर्माभिनिवेश:; (5) उत्थानशीलता. Ph. *with great a.* महता यत्नेन.

ACTOR : I. A doer : q.v. : कर्तृ (m). II. A stage player : (1) नट:; (2) नर्तक:; (3) कुशीलव:; (4) चारण:; (5) शैलूष:; (6) अभिनेतृ (m); (7) रङ्गाजीव:; (8) शैलालिन् (m) (rare).

ACTRESS : (1) नटी; (2) नर्तकी; (3) अभिनेत्री.

ACTUAL : (1) यथार्थ: (र्था, र्थं); (2) Comp. with परमार्थ : v. Real, true.

ACTUALITY : (1) यथार्थता; (2) तत्त्वम् : v. Realty.

ACTUALLY : (1) परमार्थत:; (2) यथार्थत:: v. Really, truely.

ACTUARY : लेखक: (?) v. Clerk, Registrar.

ACTUATE : प्र-णुदति (णुद्, c. 6) : v. To move, impel, influence.

ACUMEN : (1) सूक्ष्मदर्शिता; (2) कुशाग्रबुद्धि: : v. Sagacity.

ACUTE (adj.) : I. In intellect : (1) सूक्ष्मदर्शिन् (f. नी); (2) कुशाग्रबुद्धि (mfn.), R. v. 4. : v. Subtle, shrewd, keen. II. Of the senses तीक्ष्ण: (क्ष्णा, क्ष्णं) : v. Sharp, penetrating. III. Sharp, pointed : q.v. : Ph. *a. angle* : v. Angle : *a. accent* उदात्त:; *a. pain* तीव्रवेदना.

ACUTELY : v. Sharply, kneely, subtly.

ACUTENESS : I. Of intellect : v. Acumen. II. Of the senses : (1) तैक्ष्ण्यम्; (2) तेज:.

ADAGE : वचनम् (when the sense is clear) : v. Proverb, saying.

ADAMANT : I. An imaginary stone : वज्र: (Lit. and Fig.). II. Lode-stone q.v. : अयस्कान्त:.

ADAPT : v. To fit, suit. A. ed : v. Fit, suitable.

ADAPTATIONS : v. Fitness, suitability.

ADD : I. To sum up : (1) योजयति, सं-, (युज, c. 10). ; (2) सं-कलयति (कल्, c. 10). II. To gain, unite : q.v. : योजयति. III. To speak in addition अपरं च ब्रवीति (ब्रू, c. 2), अभिदधाति (धा, c. 3), etc.

ADDER : सर्पविशेष:.

ADDICT : (1) आत्मानं आ-सञ्जयति (with loc.); (2) आसज्जते (with loc.) : v. To devote, give up.

ADDICTED : (1) आसक्त:, प्रसक्त:, *or* सक्त: (क्ता, क्तं); (2) निरत: (ता, तं).

ADDITION : I. The process of adding (1) सङ्कलनम्; (2) सङ्कलितम्; *a. of fractions* भिन्नसङ्कलितम्, Li. II. The act of adding (1) योग:; (2) संयोग:; (3) समायोग:; (4) सङ्कलनम् III. Anything added योग: : v. Increase.

ADDITIONAL : Ph. *on receiving the a. powers* *अतिरिक्तक्षमतां प्राप्य; *there are additional reasons for his departure* *तस्य प्रस्थानस्यापराणि कारणानि सन्ति.

ADDLE (adj.) : (1) नष्ट: (ष्टा, ष्टं) (?); (2) दुष्ट: (ष्टा, ष्टं) (?) v. Putrid.

ADDLE-HEADED : v. Silly, foolish.

ADDRESS (subs) : I. A speaking to : (1) सम्बोधनम्; (2) अभिभाषणम्; (3) वचनम्. II. A massage of respect : perh. अभिवाद:. III. Manner of speaking to another : Ph. *of pleasing a.* प्रियम्वद: (दा, दं) *or* मिष्टभाषिन् (f. णी) *or* मधुरालापिन् (f. नी). IV. Tact, dexterity: q.v. दक्षता : V. In pl. : of courtship: Ph. *his a. es were rejected* *तस्याभ्यर्थनं प्रत्याख्यातम्. VI. The superscription of a letter: वाहननामन् (n.) *get this letter written by Sakatadasa without putting any a.* : अदत्तवाहननामानं लेखं शकटदासेन लेखयित्वा Mu. i. VII. The direction ग्रामधामनी (n. du.).

ADDRESS (v.t.) : I. To discourse to : (1)

सम्बोधयति (बुध्, c. 10) *or* सम्बोधनं करोति ; (2) अभि-भाषते, सम्–, आ–, समा–, (भाष्, c. 1), *he a. es me by my name* नामग्रहणपूर्वकं मां सम्भाषते ; (3) अभि-दधाति (धा, c. 3), *a. me as you have been accustomed to do* यथाभ्यस्तमभिधीयतां, U. i. : v. To speak to. II. To superscribe (as a letter) : q.v. : Ph. *he a. ed a letter to me* स मह्यं पत्रं प्राहिणोत्. III. To court, woo : q.v.

ADDUCE (v.t.) : (1) दिशति, उद्–, निर्–, (दिश्, c. 6), *if a man does not a. witness saying that he has got them* साक्षिणो मम विद्यन्ते इत्युक्त्वा यो न निर्दिशति, K. b, M. viii. 56. ; (2) उपन्यस्यति (अस्, c. 4) *a. ing of witness* साक्ष्युपन्यासः, K. b.

ADEPT (adj.) : (1) निपुणः (णा, णं) ; (2) कुशलः (ला, लं) ; (3) पटु (mfn.).

ADEQUACY : पर्याप्तिः v. Sufficiency. N.B. Better expr. by the adj.

ADEQUATE (adj.) : I. Sufficient : q. v. पर्याप्तः (प्ता, प्तं). II. As applied to men : (1) उपयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) समर्थः (र्था, र्थं). v. Competent.

ADEQUATELY : Better expr. by the adj. : v. Sufficient, sufficiently.

ADHERE (v. i.) : (1) सज्जते (सञ्ज्, c. 1), *who a. s to my dress* को नु निवसने मे सज्जते, Sa. iv. ; (2) लगति, सं–, (लग्, c. 1) *again a. d to the Sinsapa tree* शिंशपावृक्षे पुनर्लग्नः, etc. v. To stick, cling to.

ADHERENCE : v. Adhesion.

ADHERENT (subs.) : अनुगामिन् (f. नी) : v. Follower. Ph. *Anantasira is an a. of Praharavarma* अनन्तसीरः प्रहारवर्मणः पक्षः, D. iii. : v. Partisan.

ADHESION (subs) : I. Lit. : Sticking to : (1) संलग्नत्वम् ; (2) संसक्तिः II. Fig. Attachment : q.v. : आसक्तिः.

ADHESION (adj.) : Perh. श्यानः (ना, नं) v. Sticky.

ADIEU (interj.) : स्वस्ति with dat.

ADIEU (subs) : (1) आमन्त्रणम् ; (2) आप्रच्छनम्. *To bid a.* (1) आमन्त्रयते (मन्त्र्, c. 10). R. vii. 30. ; (1) आ-पृच्छते, (प्रच्छ्, c. 6). R. viii. 49.

ADJACENT (adj.) : (1) सन्निहितः (ता, तं) ; (2) सन्निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) समीपवर्तिन् (f. नी) ; (4) निकटस्थः (स्था, स्थं) ; (5) आसन्नवर्तिन् (f. नी).

ADJECTIVE : (1) विशेषणम् ; (2) गुणवाचकः शब्दः.

ADJOIN (v. t.) : (1) लगति, सं–, (लग्, c. 1) ; (2) स्पृशति, (स्पृश्, c. 6).

ADJOINING (adj.) : संलग्नः *or* लग्नः (ग्ना, ग्नं).

ADJOURN (v.t.) : Perh. व्या-क्षिपति (क्षिप्, c. 6) : *a. ed the case till monday* *सोमवारं यावत् कार्यं व्याक्षिपत् : v. To put off, postpone.

ADJOURN (v.i.) : Ph. *the parliament a. ed for four days* *चतुर्दिवसं महासभा त्यक्तकार्यासीत्.

ADJOURNMENT : व्याक्षेपः (?) v. Postponement.

ADJUDGE (v.t.) : v. To award, to decree, to sentence.

ADJUDICATE : निर्णयति (नी, c. 1) : v. To decide, judge.

ADJUDICATION : (1) निर्णयः ; (2) निर्णयनम् : v. Decision.

ADJUNCT : (1) संयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) सम्मिलितः (ता, तं) ; (3) अनुबद्धः (द्धा, द्धं).

ADJURATION : I. The act adjuring : शापनम्. II. The form of oath : शपथः.

ADJURE : v. To entreat, beg.

ADJUST : I. To make extact, fit : q.v. II. To Regulate : q. v. सन्निदधाति (धा, c. 3). III. Of accounts : v. Account.

ADJUSTMENT : v. Regulation, settlement.

ADJUTANCY : * सहचरपदम्.

ADJUTANT (subs) : I. A military officer : *सहचरः. II. The gigantic crane : (1) अस्थिभक्षः ; (2) लोहपृष्ठः.

ADMEASUREMENT, ADMENSURATION : v. Measurement, mensuration.

ADMINISTER (v. t.) : I. To manage, execute : q.v. निर्-वाहयति (c. of वह्) : Ph. *to a. justice* धर्मविवेचनं करोति (कृ, c. 8.) M. viii. 21. II. To give, afford : q.v. ददाति (दा, c. 3). III. To tender an oath : शापयति (c. of शप्). IV. To manage an estate : *मृतकसम्पत्तेः रक्षणावेक्षणं करोति.

ADMINISTRATION : I. Execution, management : q.v. : निर्वाहः. Ph. *a. of Government* शासनम् ; *a. of justice* धर्मविवेचनम् ; *internal a.*

प्रजासु वृत्तिः, Ki. i. I. II. The executive part of Government : सचिवाः (m.pl.). III. Legal. t. t. : Ph. *letters of a.* *निर्वाहपत्रम्.

ADMINISTRATIVE : Ph. *his a. abilities are proverbial* *तस्य शासनकार्यदाक्ष्यं सुप्रसिद्धम्.

ADMINISTRATOR : I. A manager : q.v. : निर्वाहकः. II. Of an intestate's property : रक्षकः.

ADMIRABLE (adj.) : (1) श्लाघ्यः (घ्या, घ्यं) ; (2) प्रशस्तः (स्ता, स्तं) ; (3) अद्भुतः (ता, तं) (=wonderful, q.v.) ; (4) अनुपमः (मा, मं) (=incomparable, q.v.).

ADMIRABLE (interj.) : साधु, सुष्ठु.

ADMIRABLY : (1) साधु ; (2) सुष्ठु ; (3) In comp., by the words given under Admirable.

ADMIRAL : (1) नाविकनायकः, D. vi. ; (2) *रणपोतपतिः.

ADMIRALTY : The board of a. : *रणपोतसचिवमण्डलो ; सामुद्रिकसचिवसमाजः.

ADMIRATION : (1) श्लाघा ; (2) प्रशंसा ; (3) प्रशंसावाचः (acclamation, q.v.) ; (4) विस्मयः (=wonder, q.v.) Ki. xiii. 17.

ADMIRE (v.t.) : (1) प्र-शंसति (शंस्, c. 1), *Indra a. d the speed.........*बलस्य शत्रुः प्रशशंस शीघ्रताम्, Si. i. 52. ; (2) श्लाघते (श्लाघ्, c. 1), *a. d by the assembled gods* श्लाघितो देवसङ्घैः, Ki. xviii. 48 ; (3) स्तवीति (स्तु, c. 2) *(some) a. deep sense* स्तुवन्ति गुर्वीमभिधेयसम्पदम्, Ki. xiv. 5. : v. To praise.

ADMIRER : I. Lit. प्रशंसकः. II. A lover : q.v.

ADMIRINGLY : Of gazing : (1) विस्मयविकसिताक्षः (क्षी, क्षं), D. ; (2) निश्चलनिबद्धलक्ष्येण, K.

ADMISSIBLE (adj.) : ग्राह्यः (ह्या, ह्यं), M. viii. 78.

ADMISSION (subs) : I. Acknowledgment : q.v. : स्वीकारः. II. Admittance, entrance : (1) प्रवेशः ; (2) प्रवेशनम्.

ADMIT (v.t.) : I. To allow to enter : (1) प्रवेशयति, *a. them at once* अविलम्बितं प्रवेशय तौ, Sa. ii. ; (2) आ-वेशयति (c. of. विश्), *a. ing (me) to his hut* स्वकुटिरमावेश्य, D. iii. II. To acknowledge : q.v. : (1) अभ्युपैति (इ, c. 2) ; (2) अभ्युपगच्छति, (गम्, c. 1). III. To be capable of : Ph. *it a. s of no other construction* *अस्मान्योऽर्थो न लगति *or* नोपपद्यते ; *it a. s of no delay* विलम्बं न सहते (?).

ADMITTANCE : v. Admission.

ADMITTING THAT : v. Granting.

ADMIXTURE : मिश्रणम् v. Mixture.

ADMONISH (v.t.) : (1) अनु-बोधयति (c. of बुध्) : v. To remind ; (2) उपदिशति (दिश्, c. 6) : v. To advise ; (3) उपा-लभते (लभ्, c. 1) : v. To reprove.

ADMONISHER : (1) उपदेशकः v. Adviser ; (2) प्रबोधकः (?) : v. Monitor.

ADMONITION : (1) उपदेशः v. Advice ; (2) उपालम्भः v. Reproof ; (3) प्रत्यादेशः (?) : v. Warning.

ADMONITORY (adj.) : उपदेशगर्भः (र्भा, र्भं).

ADO (subs) : v. Trouble, difficulty, bustle.

ADOLESCENCE (subs) : (1) यौवनम् ; (2) तारुण्यम् : v. Youth.

ADOLESCENT (adj.) : युवन् (f. युवती *or* यूनी) : v. Young.

ADOPT (v.t.) : (1) गृह्णाति, परि-, प्रति-, (ग्रह्, c. 9) (Lit. and Fig.) *he who a. s a son......* यः पुत्रं परिगृह्णीयात्, M. ix. 171. ; (2) करोति(=to make, applicable only to a. ing children), *who should a. and what sort of children.* केन कः क्रियतां सुतः, D. m. : Ph. *to a. as a son* पुत्रीकरोति (nomi). D. m.

ADOPTER : ग्रहीतृ, परिग्रहीतृ प्रतिग्रहीतृ (f. त्री) (Lit. and Fig.), D. m.

ADOPTION : (1) परिग्रहः, प्रतिग्रहः (Lit and Fig.) D. m. ; (2) पुत्रीकरणं (=a. as a child), D. m.

ADOPTIVE : I. One who adopts : परिग्रहीतृ (f. त्री) : v. Adopter. II. One who is a. ed: (1) कृत्रिमः (मा, मं) ; (2) दत्तकः (a son given) ; (3) क्रीतः (a son bought). *See* M. ix. 168. 169. 174. 177. : Ph. *a. daughter* अपत्यकृतिका, U. i.

ADORABLE : (1) आराधनीयः (या, यं) ; (2) उपास्यः (स्या, स्यं) ; (3) पूज्यः (ज्या, ज्यं).

ADORATION : (1) आराधना ; (2) उपासना ; (3) पूजा.

ADORE (v.t.) : (1) उप-आस्ते (आस्, c. 2) ; (2)

उप-तिष्ठते (स्था, c. 1) ; (3) आराधयति (राध्, c. 10) ; (4) पूजयति (पूज्, c. 10).

ADORER : (1) आराधकः (का, कं) ; (2) उपासकः (का, कं) ; (3) पूजकः (का, कं).

ADORN (v. t.) : (1) अलं-करोति (कृ, c. 8) ; (2) भूषयति, वि-, (भूष् c. 10) ; (3) मण्डयति (मण्ड्, c. 10) ; (4) प्र-साधयति (c. of सिध्).

ADORNER : (1) अलङ्कर्तृ (f. त्री) ; (2) प्रसाधकः (f. -धिका).

ADORNMENT : I. Adorning : (1) भूषा ; (2) मण्डनम् ; (3) अलंक्रिया. II. Ornament : q. v.: (1) अलङ्कारः ; (2) भूषणम्.

ADRIFT : इतस्ततः प्लवमानः (ना, नं). *To set a.* : Perh. प्लावयति (c. of प्लु).

ADROIT (adj.) : (1) निपुणः (णा, णं) ; (2) हस्तवत (f. तीं) : v. Clever, skilful, dexterous.

ADROITLY : (1) नैपुण्येन ; (2) सपाटवम् ; (3) हस्तवत्तया.

ADROITNESS : (1) दाक्ष्यम् ; (2) नैपुण्यम् ; (3) हस्तवत्ता ; (4) चातुरी.

ADULATION : (1) चाटूक्तिः ; (2) स्तवः (?) ; (3) *by false a. s* वितथैः स्तवैः, Si.

ADULATOR : चाटुकारः, v. Flatterer.

ADULATORY : (1) चाटुपूर्णः (र्णा, र्णं) (?) ; (2) प्रशंसागर्भः (र्भा, र्भं) ; (3) श्लाघासूचकः (का, कं).

ADULT : (1) प्राप्तव्यवहारः (रा, रं) ; (2) युवन् (f. ती) : v. Youthful.

ADULTERATE (v.t.) : अपद्रव्येण मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) *or* sim. मिश्रयति (when the sense is clear). Ph. *a. d with water* जलसंसृष्टः (ष्टा, ष्टं), M.

ADULTERATER : (1) मिश्रकः, M. xi. 50 ; (2) अपद्रव्येणमिश्रणकर्तृ (m), K. b.

ADULTERATION: अपद्रव्यमिश्रणं, *or* sim. मिश्रणं (when the sense is clear).

ADULTERER : (1) पारदारिकः ; (2) पारतल्पिकः ; (3) परस्त्रीकामिन् (m).

ADULTERESS : (1) व्यभिचारिणी ; (2) परपुरुषसक्ता.

ADULTEROUS : (1) व्यभिचारिन् (f. णी) ; (2) Comp. with व्यभिचार.

ADULTERY : (1) व्यभिचारः ; (2) पारदार्यम् ; (3) परस्त्रीगमनम् ; (4) परकलत्रलङ्घनम् ; (5) पतिलङ्घनम् ; (6) परपुरुषसङ्गमनम्. N. B. Note that 2, 3, and 4 applicable to men only, and 5 and 6 to women only. Ph. : *to commit a. with a man* परपुरुषं संगच्छति (गम्, c. 1), *with a woman* परस्त्रीं भजते-ति (भज्, c. 1).

ADUMBRATE (v.t.) : प्रतिच्छायां करोति (कृ, c. 8) (?).

ADUMBRATION : *i.e.* the sketch : प्रतिच्छाया (?)

ADUST : (1) दग्धः (ग्धा, ग्धं) ; (2) शुष्कः (ष्का, ष्कं) : v. Parched.

ADVANCE (v.i.) : I. To move forward : (1) प्रयाति, *the chariot a. d towards Krishna* अभिशौरि रथः प्रययौ, Si. xx. 2. ; (2) उच्चलति (चल्, c. 1), *I a. d three or four steps* त्रिचतुराणि पदान्युदचलम्, D. ii. ; (3) अभि-याति (या, c, 2), अभ्या-गच्छति (गम्, c. 1), etc. (with acc.), *at once a. d against the lords of the quarters* सपदि ककुभामीशानमभ्यागमत्, Ku. xvi. 50. ; (4) अभिमुखं याति, व्रजति, etc., *should a. against the enemy* द्विषतोऽभिमुखं व्रजेत्, Ka. xviii. 2. Ph. *the day has a. d* दूरमधिरूढः सविता Sa. iv. II. To make progress : q. v. : Ph. *with his age, he a. d in knowledge* वयसा सह ज्ञानमस्य ववृधे. Ph. : *of a. d age* : (1) गतवयस्, H. ; (2) गलितवयस्, R. ; (3) परिणतवयस्, K.

ADVANCE (v.t.) : I. To bring forward अभिमुखं चालयति (c. of. चल्) *or* नयति (नी, c. 1.) II. To promote, forward : q.v. : वर्धयति (c.of वृध्) III. To offer *or* propose (as an opinion) : q.v. IV. To pay beforehand : Ph. *a. d 500 rupees for the bridge* सेतुबन्धनार्थं पञ्चशतरूप्यमुद्राः प्रागेव दत्तवान्.

ADVANCE (subs) : I. Onward movement : (1) प्रयाणम्. v Going ; (2) आगमनम्. v. Coming. II. Progress, improvement : q.v. : उन्नतिः. III. Increase of price :. वृद्धिः. IV. A paying beforehand : अग्रिमदानम् (?).

ADVANCED-GUARD : नासीरचराः (m. pl.) (after Vi.) and sim. comp.

ADVANCEMENT : (1) उन्नतिः. (2) अभ्युदयः : v. Promotion.

ADVANTAGE (subs) I. Benefit : (1) हितम् (=good q.v.), *for whose a.* कस्य हिताय ; (2) लाभः (=profit, q. v.), *what a. will you derive* अतव को लाभो भविष्यति ; (3) गुणः= merit, q.v.). *they*

do not know the a. s of riding *अश्वारोहणगुणान् जानासि. II. Opportunity: q.v. : अवसरः. III Superiority: Ph. *the enemy had the a. of us in number* शत्रूणां संख्यास्मद्धिकासीत्.

ADVANTAGE (v. t.) : उपकरोति (कृ, c. 8) : v. To profit.

ADVANTAGEOUS: (1) हितकरः (री, रं) : v. Beneficial ; (2) लाभावहः (हा, हं) v. Profitable ; (3) वर्धकरः (री, रं) (=enriching) To be a. : v. To advantage.

ADVANTAGEOUSLY : I. Profitably : q.v. II. Conveniently : q.v.

ADVENT : आगमनम् : v. Arrival.

ADVENTITIOUS : (1) आहार्यः (र्या, र्यं) ; (2) आगन्तुकः (का, कं) ; (3) बाह्यः (ह्या, ह्यं) (=external : q. v.).

ADVENTURE : I. Risk, hazard : q.v. II. A remarkable achievement : (1) अद्भुतं कर्म, *although a boy, Rama is celebrated for his a. s* रामः कर्मभिरद्भुतैः शिशुरपि ख्यातः, Vi. iii. ; (2) चरितम्, (=the sum total of one's a. s) *the a. s of the ten princes* दशकुमारचरितम्. III. Accident: q.v.

ADVENTURE : v. To venture, dare.

ADVENTURER : साहसिकः (की, कं). *A military a.* : v. Freebooter.

ADVENTUROUS : साहसिकः (की, कं) : v. Bold, rash.

ADVERB : क्रियाविशेषणम्. A.ial : *क्रियाविशेषकः (का, कं).

ADVERSARY : (1) वैरिन् (m) ; (2) विपक्षः v. Opponent, enemy.

ADVERSATIVE: *विरोधसूचकमव्ययम् यथा—'तु', 'तथा च'.

ADVERSE : (1) प्रतिकूलः (ला, लं) ; (2) विपक्षः (क्षा, क्षं) : v. Inimical, hostile.

ADVERSITY : (1) विपद् (f) ; (2) आपद् (f): v. Calamity, misfortune.

ADVERT TO : (1) उदाहरति (हृ, c. 1.) : *if in course of conversation, people were to a. your name* कथाप्रसङ्गेन जनैरुदाहृतात् तवाभिधानात्, Ki. i. 24 ; (2) उल्-लिखति (लिख्, c. 6) : v. To notice, allude.

ADVERTENCE : अवधानम् : v. Attention, notice.

ADVERTISE (v.t.) : I. To inform: q. v.: ज्ञापयति (c. of ज्ञा). II. To publish a notice of : (1) *वि-ज्ञापयति (c. of ज्ञा) ; (2) *घोषयति (घुष्, c. 10) : Ph. *a. d a horse for sale in the Soma Prakasa* *विक्रेयो घोटक इति सोमप्रकाशपत्रिकायां विज्ञापयामास.

ADVERTISEMENT : I. Information: q.v. A public notice: (1) *विज्ञापनम् ; (2) घोषणा.

ADVERTISER : *घोषकः.

ADVICE : I. Counsel : (1) उपदेशः ; (2) शासनम् ; (3) अनुशासनम्. To give a. may be expr. by शास्ति etc. : *what sort of friend is he who does not give good a. to his master* स किंसखा साधु न शास्ति योऽधिपम्, Ki. i. 5 : v. To advise. II. Intelligence: q.v. संवादः.

ADVISABLE : युक्तः (क्ता, क्तं) B. xii. 15. v. Prudent, expedient.

ADVISABILITY : औचित्यम् : v. Expediency.

ADVISE (v. t.) I. To give advice: (1) उपदिशति (दिश्, c. 6). *there is nothing to a. you* ते नाल्पमप्युपदेष्टव्यमस्ति, K. ; (2) शास्ति, अनु-, (शास्, c. 2), *a. me what is to be done with this wealth* किं विधेयमनयार्थसम्पदा, शाधि......मां, Si. xiv. 11. N.B. These verbs may take two acc. s. II. To inform: q.v.: ज्ञापयति (c. of ज्ञा).

ADVISEDLY : v. Designedly, purposely. Ph. *a. cruel* प्रतिपत्तिनिष्ठुरः, R. viii 65.

ADVISER : (1) उपदेष्टृ (m) ; (2) उपदेशकः ; (3) शासकः (rare in this sense).

ADVOCACY : No equiv.: *अभिभाषणम् :v. Defence, vindication, recommendation.

ADVOCATE (v.) : *अभिभाषते (भाष्, c. 1) : v. To plead, defend, vindicate.

ADVOCATE (subs) : I. A pleader : *अभिभाषकः ; उकिलः : II. A. defender, vindicator : q.v. *अभिभाषकः.

ADVOWEE : *धर्मवृत्तिदः (दा, दं).

ADVOWSON : *धर्मवृत्तिदानम्.

ADZE : (1) वासिः (m) *or* वासी (f) ; (2) तक्षणी.

AERIAL : I. Lit. : (1) वायवः (वी, वं) ; (2) वायुसम्भवः (वा, वं) (=produced in the air) ; (3) वैहायसः (=through the air). Ph. *a. flight* : (1) नभोगतिः ; (2) वियदुत्पतनं ; *a. spirit* नभश्चरः

(री, रं). -II. Fig. : lofty : व्योमस्पृश् (mfn) and sim. comp.

AERIE : (1) कुलायः ; (2) नीडः : v. Nest.

AEROLITE : Perh. नभश्शैलः ; *वायूपलः.

AEROMANCY : *वायुगत्या भविष्यच्छुभाशुभकथनम्.

AEROMETER : *भारमापः ; वाय्वादीनां भारमापकयन्त्रविशेषः.

AERONAUT : विमानयातृ (f. त्री); नभश्चरः (री, रं).

AESTHETICS : *रुचिविज्ञानम्.

AFAR ; दूरात् (from a.) *A. off* दूरस्थः (स्था, स्थं).

AFFABILITY : (1) मधुरालापता ; (2) मिष्टभाषिता ; (3) सौजन्यम् ; (4) प्रश्रयः.

AFFABLE : (1) मधुरालापः (पा, पं) ; (2) मिष्टभाषिन् (f. णी) : v. Courteous.

AFFABLY : (1) सौजन्येन ; (2) प्रश्रयेण : v. Courteously.

AFFAIR : कार्यम्, *state a. s* राजकार्याणि : v. Business.

AFFECT (v.t.): I. To act upon, infuence : Ph. *I am a. ed with pain in the feet* मम पादयोः पीडा सञ्जाता ; *as if a. ed with devil* पिशाचोपहतमिव. II. Of feeling Ph. *a. ed with sorrow* शोकाभिभूतः (ता, तं) ; *a. ed with joy* हर्षाकुलः (ला, लं); *a.ed with those lamentations* आहतस्तैः परिदेवितास्त्रैः; *his speech did not a. the audience* *तस्योक्तिः श्रोतृवर्गहृदयानि न जग्राह *or* श्रोतृवर्गहृदयेष्ववकाशं न लेभे. III. To aspire to, aim at : q.v. IV. To love : q.v. V. To concern: q.v. VI. To make a mere show of. Ph. *a. ing quarrel* कृतककलहं कृत्वा, Mu. iii. ; *a. ing anger* सकृतककोपं Sa. i. : v. To feign.

AFFECTED : I. Assumed : (1) कृतकः (का, कं), *restraining his a. anger* कृतकं कोपं संहृत्य, Mu. iii. ; (2) कृत्रिमः (मा, मं), *un-a. love* अकृत्रिमं प्रेम, Ki. iii. 37. : v. False, feigned. II. Moved (1) तरलः (ला, लं), *I am a. by your manners* तावकैरनुभावैस्तरलाः स्मः, N. v. 24 ; (2) गलितः (ता, तं) (=melted) : v. To affect (II) III. Unnatural and offensive : Perh. कृतकः (का, कं) : v. Unnatural.

AFFECTEDLY : (1) By the adj : v. Affected ; (2) साटोपं (=boastfully)

AFFECTING (adj.) : करुणः (णा, णं) (=pathetic, q.v.) : v. To affect (II).

AFFECTINGLY : करुणम् *spoke a.* करुणमभिहितम्, K. x. 58 : v. Pathetically.

AFFECTION : I. Love : (1) स्नेहः ; (2) अनुरागः ; (3) प्रणयः (conjugal or friendly a.) ; (4) प्रेमन् (n) v. Love ; (5) वात्सल्यम् (parental a.); (6) हार्दम् (rare). N.B. Note that these words agree with the loc. : *I said I feel a. for this child as for my own* औरस इवास्मिन् वत्से वत्सलतेति मया विज्ञापितः, D. iii. II. An attribute *or* property : Ph. *a. s of the mind* मनोवृत्तयः ; *a. s of bodies* शारीरधर्माः. III. Disease : q.v. : Ph. *remover of all rheumatic a. s* सर्ववातविकारनुत्, Sr.

AFFECTIONATE : (1) स्निग्धः (ग्धा, ग्धं) ; (2) प्रणयिन् (f. णी), *a. heart* प्रणयि हृदयम् Me. i. 10 ; (3) वत्सलः (ला, लं) (applied to parents) ; (4) भक्तिमत् (f. ती) (of dutiful affection towards parents and elder relatives) ; (5) प्रेमपरः (रा, रं).

AFFECTIONATELY : (1) स्निग्धम् ; (2) सानुरागम् ; (3) प्रीत्या.

AFFECTIONATENESS : स्निग्धता : v. Affection (1)

AFFIANCE (subs) : I. Marriage contract : (1) विवाहसम्बन्धः ; (2) वाग्दानं (only of the female by her guardian). II. Trust, confidence : q.v. विश्वासः.

AFFIANCE (v.t.) : I. To betroth : q.v. प्रतिशृणोति (श्रु, c. 5), *a. d to me* मह्यं प्रतिश्रुता. II. To trust, confide : q.v. : विश्वसिति (श्वस्, c. 2).

AFFIDAVIT : *शपथपूर्वा विज्ञप्तिः : Ph. *he made an a. that he is a bachelor* *अकृतोद्वाहोऽस्मीति शपथपूर्वकं विज्ञापयामास.

AFFILIATE : I. To adopt: q.v. II. : To ally ; q.v. III. To receive into a society: Ph. *a.d to the Calcutta University* *कलिकाताविश्वविद्यालयसंश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं).

AFFILIATION : I. Adoption : q. v. II. Filiation : q, v.

AFFINITY : सम्बन्धः (general and matrimonial) : v. Relative, connection.

AFFIRM : I. To assert positively : वदति (वद्, c. 1) : v. To assert. II. To confirm, establish : q.v. : द्रढयति (nomi).

AFFIRMANT : वादिन् (f. नी) : v. Asserter.

AFFIRMATION : I. Assertion : q. v. : उक्तिः. II. Confirmation, establishment : q. v. : Ph. *on solemn a.* प्रतिज्ञापूर्वकम् (?).

AFFIRMATIVE (adj.) : I. Declaratory of what exists अस्तित्वसूचकः (का, कं) II. Expressing assent स्वीकारसूचकः (का, कं॰) III. Confirmative : v. To confirm, etc.

AFFIRMATIVE (subs). : Ph. *'yes' is an a.* अथ किं स्वीकारे ; *one maintains the a., the other the negative* एकोऽस्तित्वमपरो नास्तित्वं ब्रवीति.

AFFIX : प्रत्ययः : *a. to verbs* कृत् ; *a. to nouns* तद्धितः.

AFFLICT : (1) पीडयति (पीड्, c. 10) ; (2) क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9) ; (3) अर्दति (अर्द्, c. 1.).

AFFLICTING, AFFLICTIVE : (1) पीडाकरः (री, रं) ; (2) व्यथकः (का, कं).

AFFLICTION : I. Misforune, calamity : q.v. II. Distress, grief ; q.v.

AFFLUENCE : समृद्धिः : Opulence, riches.

AFFLUENT : समृद्धः (द्धा, द्धं) : v. Opulent, rich.

AFFLUX : प्रवाहः (?) : v. Flow.

AFFORD : I. To give, yield, supply : q.v. : ददाति (दा, c. 3) II. To be able to sell *or* expend without imprudence : Ph. *he can a. to keep four servants* *स चतुरो भृत्यान् रक्षितुं शक्नोति ; *he can a. to spend 500 Rs. a day* *स प्रत्यहमह्नि शेन पञ्चशतरूप्यमुद्रा व्ययितुं समर्थः.

AFFRAY : (1) द्वन्द्वम् ; (2) कलहः ; (3) विम्वः ; (4) डमरः (rare).

AFFRIGHT (v.) : (1) भीषयते (c. of भी) ; (2) त्रासयति (c. of त्रस्) : v. To frighten.

AFFRIGHT (subs). : (1) त्रासः ; (2) साध्वसम् : v. fear, terror.

AFFRONT (v. t.) : अवमन्यते (मन्, c. 4) : v. To insult.

AFFRONT (subs). : (1) अपमानम् : ; (2) अवमाननाः v. Insult.

AFFUSE (v.t.) : सिञ्चति, नि-, (सिच्, c. 6) : v. To pour.

AFFUSION : (1) सेकः ; (2) निषेकः ; (3) अभिषेकः.

AFLOAT : प्लवमानः (ना, नं), *or* by the verb ; *I was a. for the day and the whole night* तावदप्लोषि यावदपासरद्वासरः शर्वरी च सर्वा, D. vi. Fig. : *the rumour is a.* बहुलीभूतोऽयमर्थः, Sa. vi. : v. To get abroad.

AFOOT (adv.) : I. Lit. : पद्भ्याम्, *did she go a. or in a carriage* किमसौ पद्भ्यां गता उत प्रवहणेन ? Mr. ix. II. FIG., in action : प्रारब्धः (ब्धा, ब्धं), *good men do not abandon what is set a.* प्रारब्धमुत्तमगुणा न परित्यजन्ति, P : v. To begin, undertake.

AFOREGOING : v. Foregoing.

AFOREMENTIONED, AFORENAMED, AFORESAID : (1) पूर्वोक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) प्रागुक्तः (क्ता, क्तं).

AFORETIME : (1) पुरा ; (2) पूर्वकाले v. Formerly.

AFRAID : (1) भीतः (ता, तं) ; (2) शङ्कितः (ता, तं) : v. Fearful.

AFRAID, BE : (1) बिभेति (भी, c. 3) (with abl.) : *I am a. to allow girls to live publicly* बिभेमि कन्यकानां प्रकाशावस्थानात्, D. iv. : v. To fear ; (2) शङ्कते (with acc.) : v. To apprehend.

AFRESH : (1) पुनर् ; (2) पुनरपि : v. Again.

AFT : I. subs : *(नावः) पश्चाद्भागः II. Adv. : v. Abaft.

AFTER (prep.) : I. Behind : q.v. : अनु (with acc.) : *to go a.* अनुगच्छति; *to run a.* अनुद्रवति. II. At a later time: (1) By abl. : *seen a. a long time* बहोर्दृष्टं कालात्, U. ii. N.B. This const. is very rare ; (2) अनन्तरं (with abl. or crude base) : *a. his father* पितुरनन्तरं, R. ix. 1. ; *a. 16 years* षोडशवर्षानन्तरं, D. ; *just a. his order* वचनान्तरमेव, K. ; (3) परं (with abl.) : *a. childhood* बाल्यात् परं Ku. i. 31. ; (4) ऊर्ध्वम् (with abl.) *a. childbirth* ऊर्ध्वं प्रसूतेः, R. xiv. 66 ; (5) अर्वाक् (with abl.) (rare) ; (6) When time is specified, by loc. *or* loc. absolute of words signifying motion : *a. the rainy season* अतीते वर्षुके काले, B. vii. 18. ; *a. a few days* कतिपयदिवसापगमे, K., ततो गतेषु कतिपयदिनेषु, D. (N B. note that इतः (=from this time) and ततः (=from that time) are sometimes prefixed in such cases for the sake of precision) ; (7) Sometimes by part. s : *a. bathing with the water of the cascade* निर्झरजल-

भिमर्तितत्वाचविधिः, K. III. In an inferior degree to : अनु (with acc.) : *a. the acquisition of friends* मित्रलाभमनु, Ki. xiii. 53. IV. In imitation of : (1) अनु (with acc.), *every thing yours is a. me, but you do not feel the pain of separation from your beloved (wife)* सर्वं मामनु ते प्रियाविरहजां त्वं तु व्यथां मानुभूः, V. iv. ; (2) अनुरूपः (पा, पं).

After (adj.) : I. Subsequent, succeeding, later : q.v. II. More aft. : Ph. *the a. sails* *पश्चाद्भागस्थानि वायुवसनानि.

After (adv.) : of time : पश्चात् : *soon a.* किञ्चित्पश्चात्, Me. i. 10. ; *long a.* चिरात्, Ra. iv. ; *how long a.* कियच्चिरेण, Sa. vi. For phrases like many years a. (=a. many years) : v. After (prep.) (II).

After-ages : आयतिः (?) v. Posterity.

After-noon (subs) : (1) पराह्नः ; (2) अपराह्नः ; (3) वैकालः.

After-noon (adj.) : (1) अपराह्णतनः (नी, नं) ; (2) आपराह्णिकः (की, कं) ; (3) वैकालिकः (की, कं).

After-pains : प्रसववेदना.

After-piece : *उपरूपकम्, *अनुनाटकम्.

After-thought : (1) अनुबोधः ; (2) उत्तरचिन्ता (?)

Afterwards : (1) पश्चात् ; (2) परेण (rare) : v. After (adv.), then, thereupon.

Again (adv.) : I. Once more ; (1) पुनर् ; (2) भूयस् ; (3) पुनरपि. *a. and a.* : (1) पुनःपुनः ; (2) भूयोभूयः ; (3) वारंवारं ; (4) असकृत्. II. Moreover: q.v. अन्यच्च Ph. : *sleeping never to wake a.* अप्रतिबोधशायिन् (f. नी), R. viii. 58.

Against : I. Abreast of, facing : (1) प्रति-, *a. the hostile army* प्रत्यरिसैन्यं, R. vii. 55. ; *a. the wind* प्रत्यनिलं, Ku. iii. 31. ; (2) Comp. with अभि (rare), *a. the enemy* अभ्यमित्रं, Ki. xvi. 5. ; (3) अभिमुखं (in comp. or with gen.) *should advance a. the enemy* द्विषतोभिमुखं व्रजेत् Ka. xviii. 2. II. In opposition to : Ph. (*subjects*) *should not act a. their king* राजन्यविरुद्धाभिर्वृत्तिभिर्वर्तितव्यम् Mu.i. ; *I have never acted a. yours wishes* प्रतिकूलं न च ते मया कृतम् ; Ku. ii. 7. ; *if she, a. her caste......* यदि विमतिक्रम्य स्वकुलधर्मम्, D. ii. III. In provision for : Ph. *a. misfortune* आपदर्थे, H. IV. Upon : q.v. ; v. also the verbs to which it is joined.

Agape : जृम्भमाणः (णा, णं) : v. Gaping.

Agaric : v. Mushroom, touchwood.

Agate : शबलमणिविशेषः Perh. गोमेदः.

Age : I. Time of life : (1) वयस्, *and what is his a.* कियद्वा वयः, K. ; *of the same a.* सवयस्, (mfn.), R. v. 65. ; *of advanced a.* गलितवयस् (mfn.) (poet.) R.iii. 70.; *your majesty is still of a.* वयःस्थ एव प्रभुः, Sa. vi. ; (2) आयुस् (=the whole term of one's life) : *when the king passed the 61st year of his a.* एकषष्टिमतिक्रम्य वर्षाणि भूपतिरायुषः, Raj. II. An epoch : q.v. युगम् *the golden a.* (1) कृतयुगम् ; (2) सत्ययुगम्.

Age, of : (1) comp. with वर्ष, वत्सर, etc. : *thirteen years of a.* त्रयोदशवर्षः (र्षा, र्षं) D. iii. ; *one who has completed twenty years* पूर्णविंशतिवर्षः (र्षा, र्षं,) M. ii. 212. ; (2) comp. with वर्षीय: (या, यं) etc. : *twenty years of a.* विंशतिवर्षीयः (या, यं), H. iv. ; (3) comp. with वयस्कः (स्का, स्कं): v. Aged (11): Ph. *about 18 years of a.* अष्टादशवर्षदेशीयः (या, यं), D. vi. ; *below two years* ऊनद्विवार्षिकः (की, कं), M. v. 68. : *above 90 years of a.* नवत्यधिकवयस् (mfn.), K. b.; *who has not reached 25th. year of his a.* अप्राप्तपञ्चविंशतिम्, Sr.

Aged : I. Old : q.v. : (1) वृद्धः (द्धा, द्धं) (as animals); (2) पुराणः (णा, णं) ; (as trees etc.). II. Of a certain age : वयस्कः (स्का, स्कं), *a. ten years* दशवर्षवयस्कः (स्का, स्कं) : v. Age, of.

Agency : I. Action : q.v. II. Instrumentality : कर्तृत्वम्, *the a. of God is visible everywhere* *सर्वत्रेश्वरस्य कर्तृत्वं दृश्यम्, Ph. *through my a.* मत्कर्तृकः (का, कं); *the burning power of iron is through the a. of applied fire* अयसो दग्धृत्वं स्वसंयुक्ताग्निद्वारकम्, S. p. b. III. The business of an agent : शाखा (=branch) : v. Agent.

Agent : I. One who acts for another : (1) प्रतिनिधिः ; (2) प्रतिहस्तः. II. An actor : q.v. कर्ता ; III. An active power : शक्तिः (with gen.) ; *fire is a powerful a.* *अग्ने रूर्जस्वला शक्तिः.

Agglomerate : पिण्डीकरोति (कृ, c. 8.) : v. To collect.

AGGLUTINATE : v. To glue, stick to.

AGGRANDIZE : (1) वर्धयति, वि-, सं-, (c. of वृध्) ; (2) तनोति (तन्, c. 8.) ; (3) स्फावयति (c. of स्फाय्) ; (4) आप्याययति (c. of प्यै) ; (5) एधयति (c. of एध्).

AGGRANDIZEMENT : (1) वृद्धिः ; (2) विवृद्धिः ; (3) वर्धनम्. v. Advancement, exaltation, enlargement.

AGGRAVATE (v.t.) : I. To enhance : q.v. वर्धयति, वि-, (c. of वृध्) II. To exaggerate : q v. III. To provoke or irritate : q.v.

AGGRAVATION : I. Enhancement : q.v. : (1) वृद्धिः ; (2) उपचयः. II. Exaggeration : q.v. III. Provocation, irritation : q.v.

AGGREGATE (v.t.) : संगृह्णाति (ग्रह् c. 9.) : v. To bring together.

AGGREGATE (subs) : (1) समष्टिः ; (2) समुदायः ; (3) निचयः ; सञ्चयः.

AGGREGATE (adj.) : Expr. by the subs. : also v. Total, whole.

AGGREGATION : I. An aggregate : q.v. II. The act of aggregating ; (1) समाहारः ; (2) संग्रहः. v. Collection.

AGGRESSION : (1) आक्रमणम्, v. Attack ; (2) प्रथमापकारः (=first act of mischief).

AGGESSOR : (1) पूर्वापकारी, B. ix. 102. ; (2) यः प्रथमं हिनस्ति (हिंस्, c. 7.), आक्रामति, etc.

AGGRESSIVE : आक्रमणशीलः (ला, लं) (?) : v. Mischievous.

AGGRIEVE : (1) व्यथयति (c. of व्यथ्) ; (2) क्लिश्नाति (क्लिश् , c. 9.) : v. To grieve, injure.

AGHAST : (1) भयविह्वलः (ला, लं) ; (2) साध्वसोपहतः (ता, तं) ; (3) विस्मयाकुलः (ला, लं).

AGILE : (1) चटुलः (ला, लं) ; (2) चपलः (ला, लं) v. Nimble.

AGILITY : v. Nimbleness, briskness.

AGISTMENT : I. Pasturing : चारणम्. II. The rate paid for it : चारणशुल्कम् (?).

AGITATE : I. Lit. : (1) क्षोभयति, वि-, (c. of क्षुभ्) ; (2) धूनयति, वि-, (c. of धू) v. To shake ; (3) वि-लोडयति (c. of लुड्). II. Fig. (1) क्षोभयति ; (2) आकुलीकरोति. v. To disturb, excite. III. Discuss, debate : q.v.

AGITATED, : i.e. excited : (1) आकुलः (ला, लं) ; (2) विह्वलः (ला, लं).

AGITATED, TO BE : (1) क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.) ; (2) आकुलीभवति (भू, c. 1.) ; (3) ह्वलति, वि-, (ह्वल्, c. 1.).

AGITATION : I. Commotion : (1) क्षोभः ; (2) विलोडनम् ; (3) विधूननम्. II. Mental a. : (1) क्षोभः ; (2) व्याकुलता. III. Discussion : q.v. : विचारणम्.

AGITATOR : Ph. political a.s. *राज्यविक्षोभकाः.

AGNAIL : (1) नखरोगः ; (2) चिप्पम्.

AGNATE : (1) सगोत्रः (त्रा, त्रं) ; (2) सनाभि (mfn) : v. Kinsman.

AGNUS CASTUS : पादपविशेषः.

AGO : Ph. *1927 years a.* इतः पूर्वं सप्तविंशत्युत्तरोनविंशतिशततमवर्षे, Tārānāth ; *six months a.* इतः षण्मासात् पूर्वम् ; *long a.* पुरा ; *not very long a.* अनतिपूर्वम् (?) ; *how long a.* कियत्पूर्वम् (?) ; *sometime a.* किञ्चित्पूर्वम् (?).

AGOG : कुतूहलिन् (f. नी) : v. Eager, longing.

AGOING : (1) चलः (ला, लं) ; (2) प्रचलः (ला, लं); (3) प्रचलितः (ता, तं).

AGONIZE : (1) सन्तापयति (c. of तप्) ; (2) नितरां व्यथयति (c. of व्यथ्).

AGONIZING (adj.) : (1) सन्तापकरः (री, रं) ; (2) व्यथकः (का, कं) : v. Excruciating.

AGONY : (1) यातना (physical) ; (2) आधिः (mental) ; (3) सन्तापः (gen. mental) ; (4) तीव्रवेदना (gen. physical) ; (5) व्यथा v. Pain.

AGRARIAN : (1) क्षेत्रसम्बन्धः (न्धा, न्धं) (?) ; (2) भूमिविषयकः (का, कं) (?).

AGREE (v.t.) : v. To admit.

AGREE (v.i.) : I. To concur : तथैव *or* एवं मन्यते (मन्, c. 4). In some cases, by circumlo. : *my views about jail discipline a. with yours* *कारागारशासनविषयमतान्यावयोरभिन्नानि ; *they a. as to the omniscience of God* *ईश्वरस्य सर्वज्ञत्वविषये तेषामैकमत्यम्. II. To yield, assent : (1) सम्मतः (ता तं) भवति ; (2) गृह्णाति, परि-, (ग्रह्, c. 9) (with acc.) : v. To accept. III. To resemble : q.v. : संवदति (वद्, c.1); *the characters a. with each other* संवदन्त्यक्षराणि, Mu. v. IV. To stipulate : q.v. : अभ्युपैति ; *we sent messengers to*

Kāmamanjari, a. ing that he, who would be sought for by her, would carry the ensign of victory काममञ्जरी यं कामयते स हरतु सुभगपताकामित्यभ्युपेत्य प्रहितुव तस्यै दूताम्, D. ii. Ph. *at the hour a. d upon* निर्दिष्टसमये. V. Of food : Ph. *One should eat what a. s with him* हितमश्नीयात्, Sr. VI. Gram. t.t. : Ph. *a verb a. s with its nominative in number and person* *वचनपुरुषविषये क्रिया कर्तारमनुगच्छति.

Agreeable : I. Pleasing (1) मनोज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) हृद्यः (द्या, द्यं) ; (3) अभिमतः (ता, तं) ; (4) रम्यः (म्या, म्यं) ; (5) रुचिकरः (री, रं) II. Suitable, confirmable, consistent : q.v.

Agreeableness : I. Pleasantness : q.v. मनोज्ञता. II. Consistency, agreement : q.v.

Agreeably : I. Pleasantly : q.v. II. Consistently, in accordance with; q.v. : *a. to his command* तस्याज्ञानुसारेण.

Agreement : I. Compact : (1) संविद्, *to violate an a.* संविदं भिनत्ति (भिद्, c. 7), अतिक्रामति (क्रम्, c. 1), etc., M. ; (2) नियमः ; (3) समयः ; (4) प्रतिज्ञा. II. Harmony of opinions or feelings : (1) ऐक्यम् ; (2) ऐकमत्यम् ; III. Conformity, consistency : q.v. : (1) सादृश्यम् ; (2) अनुरूपम्.

Agriculture : कृषिः, *The science of a.* कृषिविद्या.

Agriculturist : (1) कर्षकः ; (2) कृषिकः ; (3) कृषिजीवी ; (4) कृषिवलः.

Aground : Ph. *the boat is a.* *भूमिं स्पृशति नौः.

Ague : I. An intermittent fever : (1) विषमज्वरः ; (2) कम्पज्वरः : *a quotidian a.* अन्येद्युष्कः, *a tertian a.* तृतीयकः, *a quartan a.* चतुर्थकः Sr. II. The ague-fit : (1) वेपथुः ; (2) कम्पः.

Ah (inter) : (1) हा (of grief etc.), v. Alas ; (2) अहो (of surprise etc.) v. Oh ; (3) आः (of contempt etc.), *ah ! frowning at me* आः मय्येव भ्रुकुटीधरः संवृत्तः, Vi.

Aha (inter) : अहो (in all the senses of the English word).

Ahead : v. Forward. *To go a.* : v. Go on. *To get a.* : q.v.

Aid (subs) : I. Assistance, help : (1) साहाय्यम् ; (2) साहायकम्. II. An auxiliary, a helper : (1) सहायः ; (2) साहाय्यकारी.

Aid (v.t.) : साहाय्यं करोति (with gen.) : v. To assist, help.

Aide-de-camp : *सहचरः.

Ail (v.t.) : Ph. *what a. s thee* का ते पीडा ? : v. Ill, unwell.

Ailing (adj.) : (1) पीडितः (ता, तं) ; (2) बाधितः (ता, तं) : v. Ill, unwell.

Ailment : (1) पीडा ; (2) बाधा ; (3) व्यथा ; (4) आतङ्कः.

Aim (subs) : I. The object aimed at : (1) लक्ष्यम् ; (2) शरव्यम् ; (3) लक्षं. II. The direction of a missile weapon : सन्धानम्. III. A purpose, intention : q.v. चिकीर्षितम्.

Aim (v.) : I. To direct an arrow etc. : लक्षीकृत्य क्षिपति, अस्यति, etc. Ph. : *a. ing at Siva* हरबद्धलक्ष्यः, Ku. II. To aspire, endeavour to attain : (1) आकाङ्क्षति (काङ्क्ष्, c. 1), *a. ing at your post* पदकाङ्क्षिणा ते, Ku. ; (2) ईप्सति (desi. of आप्).

Air (subs) : I. The atmosphere : (1) वायुः ; (2) मरुत् ; (3) मातरिश्वन् (m). II. The space occupied by air : (1) वायुवर्त्मन् ; (2) व्योमन् (n.) : v. Sky. III. Air in motion : (1) वायुः ; (2) पवनः ; (3) अनिलः ; (4) वातः ; (5) समीरणः ; (6) गन्धवहः. Ph. *for taking a.* वायुसेवनार्थम्; *the vital a.* प्राण: IV. Manner, mien, look : q.v. : आकृतिः V. A tune or melody : q.v. : रागः, Ph. : *to take a.* : i.e. to get abroad : q.v. : बहुलीभवति.

Air (v.t.) : I. To admit the fresh air : सुप्रवातः (ता, तं) करोति. II. To dry : q.v. आतपे ददाति (दा, c. 3) (to expose to the sun).

Air-balloon : (1) व्योमयानम् ; (2) विमानम्.

Air-bladder : *वायुकोषः.

Air-gun : *वायुबन्दुकः.

Airing : I. A walk or ride in the air : वायुसेवनं or वायुपरिसेवनं. II. An exposure to air : v. To air.

Air-pump : * वायुनिष्कासनयन्त्रम्.

Air-shaft : (in mines) : (1) वायुच्छिद्रम् ; (2) आलोकपथः (?).

AIRY (adj.) : I. Consisting of air. (1) वायव: (वी, वं) ; (2) वायुमय: (यी, यं). II. Relating to air : Ph. *took an a. flight* वियदुत्पपात, N. *or* विहायसा जगाम ; *the a. regions* वायुवर्त्मन्, प्रवहमार्ग:. III. Open to air : सुवात: (ता, तं). IV. Vain, trifling : (1) शून्य: (न्या, न्यं) ; (2) असार: (रा, रं). V. Gay, lively : q. v.

AISLE : No equiv. : प्रकोष्ठ: may be used.

AKIN : I. Related by blood : (1) सगोत्र: (त्रा, त्रं); (2) सनाभि (mfn.). II. Allied by nature: (1) सदृश: (शा, शं) ; (2) रूप: (पा, पं) affixed.

ALABASTER : श्वेतप्रस्तरविशेष:.

ALACK (inter.) : अहह : v. Alas.

ALACRITY : (1) उत्साह: v. Zeal ; (2) औत्सुक्यम् : v. Eagerness.

ALARM : I. Alarm-cry : no equiv. : *why don't you rouse your master by raising an a.* किमित्युच्चै: शब्दं कृत्वा स्वामिनं न जागरयसि, H. II. Terror, fright, consternation : q.v. : (1) त्रास: ; (2) परित्रास: ; (3) उद्वेग:.

ALARM (v.t.) : (1) उद्वेजयति (c. of विज्), *summon Vasantasenā's mother without a. ing her* वसन्तसेनामातरमनुद्वेजयन्नाह्वय, Mr. ix. ; (2) आकुलयति (nomi.) (= to fill with anxiety) ; (3) त्रासयति (c. of त्रस्) : v. To terrify.

ALARMED (adj.) : (1) उद्विग्न: (ग्ना, ग्नं) ; (2) आकुल: (ला, लं) : v. Anxious (3) त्रस्त: (स्ता, स्तं) (= terrified) ; (4) विधुर: (रा, रं) (rare).

ALARMED, BE : (1) उद्विजते (विज्, c. 6) ; (2) त्रस्यति (त्रस्, c. 4) v. To dread.

ALARM-BELL : *विधुरघण्टा, शत्रोरागमनादिसूचनाय या घण्टा वाद्यते.

ALARMING (adj.) : (1) उद्वेगकर: (री, रं) ; (2) त्रासजनन: (नी, नं) : v. Dreadful.

ALARUM : *प्रबोधघण्टा.

ALAS : (1) अहह, *a. ! the buds of the tree of Rāvana's impolicy are as if scattered around* अहह ! रक्षःपतेर्दुर्विनयविटपिकोरका: परित: प्रकीर्णा इव, Vi. vi. ; (2) हाहा, *a. my Queen, my heart is bursting, my joints loosening* हाहा देवि ! स्फुटति हृदयं स्रंसते देहबन्ध:, U. iii. ; (3) हा, *a. what has befallen* हा, किमिदमापतितम्, K. ; (4) हन्त, *a. you will be the first enemy of the man who never had an enemy* हन्त जातमजातारे: प्रथमेन त्वयारिणा, Si. ii. 102. ; (5) बत *a. when you hear what has befallen me* अथवा वृत्तान्तमिमं बतोदिता, N. i. 139.

ALB : *कृष्टधर्मगुरोर्हितपरिहितं शुक्लाम्बरमीनम्.

ALBATROSS : *जालपाद: समुद्रपक्षिविशेष:.

ALBEIT : यद्यपि : v. Although.

ALBINO : श्वेतकाय: (या, यं).

ALBUGO : शुक्लम् ; चक्षूरोगविशेष:.

ALBUM : *photographic a.* *आलेख्यपुस्तकम् ; *a. for inserting quotations* *वचननिवेश:.

ALBUMEN : Perh. श्वेतम् (of eggs) ; मज्जा (in the scientific sense) (?)

ALCHEMIST : (1) रसायनविद् (?) ; (2) रससिद्ध: (?) ; (3) रसज्ञ: (?)

ALCHEMY, ALCHYMY : (1) रसायनं (?) ; (2) रससिद्धि: (?) ; (3) रसायन-विद्या (?).

ALCOHOL : *मद्यसार: ; *सुराबीजम्.

ALCOVE : गर्भगृहं (?) : v. Recess.

ALCYON : मत्स्यरङ्ग: : v. Kingfisher.

ALDER : वृक्षविशेष:.

ALDERMAN : *लण्डनादि-नगरस्य मेयरनाम्न: प्रधाननायकस्य निम्नस्थोऽधिकारिभेद: ; पौरवृद्ध:.

ALE : यवसुरं : v. Beer. *a. brewer* : v. Brewer.

ALE-HOUSE : शौण्डिकालय: Sa. v. ; *यवसुरापण:.

ALE-HOUSE-KEEPER : शौण्डिक: (f. की) ; *यवसुरविक्रयिन् (f. णी).

ALEE : *i.e.* on or towards the lee : v. Lee.

ALEMBIC : बक: (?) ; बकयन्त्रम्.

ALERT : v. Watchful, vigilant ; also nimble, brisk.

ALERTNESS : v. Briskness, watchfulness, sprightliness.

ALEXANDRINE (subs) : चतुर्दशाक्षरछन्दोविशेष:.

ALGEBRA : बीजगणितम् ; A.ist. बीजगणितविशारद: (दा, दं).

ALGEBRAIC, ALGEBRAICAL : (1) by tat. comp. ; (2) *बीजगणितविषयक: (का, कं).

ALIAS : Ph. *Rama a. Rāmananda* *राम: यस्य रामानन्द इत्यपरनाम.

ALIBI : Ph. *the prisoner proved an a.* *बन्दी स्वस्यान्यत्रस्थितिं प्रतिपादयामास.

ALIEN (subs) : विदेशिन् (f. नी) : v. Foreigner.

ALIEN (adj.) : I. Not native विदेशीय: (या, यं)

II. Unconnected : q.v. अप्रासङ्गिकः (की, कं) III. Adverse : q.v. : विरुद्धः (द्धा, द्धं).

ALIENABLE : *हस्तान्तरीकरणीयः (या, यं) ; परैराद्देयः (या, यं).

ALIENATE (v.t.) : I. Of property : हस्तान्तरं करोति or हस्तान्तरीकरोति (?) II. Of affection: Perh. विघटयति (c. of घट्) ; विश्लेषयति (c. of श्लिष्)

ALIENATION : I. Of property : हस्तान्तरीकरणम् (?). II. Of affection: (1) विघटनम् (?) ; (2) विश्लेषणम् (?). III. Of mind : उन्मादः.

ALIGHT : I. To get down ; q.v. : अव-तरति (तॄ, c. 1). II. To settle on (as bees) : पतति, नि-, (पत्, c. 1), *the swan a. ed on the ground* पपात भूमौ हंसः N. iii. 1.

ALIKE (adj.) : (1) सदृशः (शा, शं) ; (2) तुल्यः (ल्या, ल्यं) : v. Like, similar.

ALIKE (adv.) : समं : v. Equally, similarly.

ALIMENT : आहारः v. Food, nourishment.

ALIMENTARY (adj.) : v. Nourishing. *The a. canal* *आहारवाहिनी.

ALIMONY : ग्रासाच्छादनम्, K. b.

ALIVE : I. Living : q.v. : जीवत् (f. न्ती). II. Active, lively : q. v.

ALIVE, BE : जीवति, *tell me, is my darling a.* कथय जीवति मे प्रिया, Ma. ix.

ALKALI : (1) क्षारः ; (2) सर्जिः (?)

ALL (adj.) (1) सर्वः : (र्वा, र्वं) ; *all of them, enjoying a. pleasures at a. times, reached the pinnacle of happiness* सर्वएव सर्वकालं सर्वसुखान्यनुभवन्तः परां कोटिमानन्दस्याध्यगच्छन्, K. ; (2) सकलः (ला, लं) ; (3) समस्तः (स्ता, स्तं) ; (4) निखिलः (ला, लं), *knowledge of a. characters, erudition in the languages of a. countries, attainments in a. the Shastras* सकललिपिज्ञानं निखिलदेशीयभाषापाण्डित्यं समस्तशास्त्रचातुर्यम्, D ; (5) अखिलः (ला, लं) ; (6) कृत्स्नः (स्ना, स्नं) ; (7) समग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (8) समुदायः affd., *or the abode of a. essence of beauty* सौन्दर्यसारसमुदायनिकेतनं वा, Ma. ii. Ph. *the Supreme Spirit is a. joy* आनन्दमयः परमात्मा, S. i. 13. : v. Full of ; *by a. means, one ought not to do anything without consideration* सर्वथा अविचारितं कर्म न कर्तव्यम् H. i.; *at a. events* अन्ततः ; *a. along* पूर्वावधि ; *a. around* सर्वतः.

ALL (subs) : सर्वं ; *I want to hear a. about it* सर्वं श्रोतुमिच्छामि. Ph. : *a. I can* यथाशक्ति ; *a. of a sudden* सपदि ; *in a.* साकल्येन ; *does not breathe at. a.* न मनागप्युच्छ्वसिति ; K. ; *you are not kind at a.* त्वयि दयालेशोऽपि न विद्यते ; *a. you have to say is this* *इदमेव or केवलमिदमेव त्वया वाच्यम्...

ALL-CONQUERING : (1) सर्वजयिन् (f. नी ; (2) सर्वदमनः (ना, नं).

ALL-DESTROYING : (1) सर्वध्वंसिन् (f. नी) ; (2) सर्वक्षयः (या यं).

ALL-FORGIVING : (1) सर्वसहः or सर्वसहः (हा, हं) ; (2) सर्वसहिष्णु (mfn.)

ALL-GLORIOUS : (1) सर्वतेजोमयः (यी, यं) ; (2) सर्वप्रतापवत् (f. ती).

ALL-KNOWING : सर्वज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) सर्वविद् (mfn.).

ALL-PERVADING : (1) सर्वव्यापिन् (f. नी) ; (2) सर्वगतः (ता, तं).

ALL-POWERFUL : (1) सर्वशक्तिमत् (f.ती) ; (2) सर्वशक्तिसमन्वितः (ता, तं).

ALL-SEEING : (1) सर्वदर्शिन् (f. नी) ; (2) सर्वद्रष्टृ (f. ष्ट्री).

ALL-WISE : (1) सर्वज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) सर्वज्ञानमयः (यी, यं).

ALLAY (v.t.) ; शमयति, प्र-, (c. of. शम्), *a. s the heat* शमयति परितापं Sa. iv. : v. To appease, mitigate.

ALLEGATION : (1) वचनम् ; (2) उक्तिः v. Assertion, plea.

ALLEGE (v.t.) : I. To affirm, to assert : q.v. : प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9). II. To cite, quote. : q.v. : उदा-हरति (हृ, c.1).

ALLEGIANCE : भक्तिः, *they took an oath of a. to Caesar* *वयं सिजारभक्ता इति शपथं चक्रुः.

ALLEGORICAL : रूपकमयः (यी, यं) (?) : v. Figurative.

ALLEGORICALLY : Expr. by the adj.

ALLEGORIZE : I. To turn into allegory: *रूपकक्रमेण वर्णयति (वर्ण्, c. 10) II. To interpret allegorically : *रूपकार्थं सं-योजयति (c. of. युज्).

ALLEVIATE (v.t.) : (1) शमयति, प्र-, (c. of शम्) ; (2) लघयति (nomi.) : v. To mitigate.

ALLEVIATION : I. Mitigation : q.v. : उपशमः II. Extenuation : q.v.

ALLEY (subs) : A walk in a garden : (1) उद्यानपथः ; (2) उद्यानवर्त्मन् (n) ; (3) वीथिः v. Avenue. II. A narrow passage : सङ्कीर्णपथः.

ALLIANCE : A union between states : सन्धिः ; *offensive and defensive a.* परस्परोपकारसन्धिः, H. iv. : v. Treaty, league. II. Union arising from marriage : सम्बन्धः *matrimonial a.* वैवाहिकः सम्बन्धः.

ALLIGATOR : (1) नक्रः ; (2) कुम्भीरः.

ALLITERATION : अनुप्रासः.

ALLOCUTION : v. Address.

ALLODIAL : Ph. *a. land* निष्करभूमिः (?) *a. land belonging to a Brahmin* ब्रह्मोत्तरः (?).

ALLODIUM : i.e. freehold estate : v. Freehold.

ALLOT (v.t.) : I. Distribute : q.v. वि-भजति (भज्, c. 1) II. To grant, assign : q.v. : ददाति (दा, c. 3).

ALLOTMENT : I. The act of allotting : (1) विभागः ; (2) विभजनम्. II. That which is allotted : अंशः v. Share.

ALLOW (v.t.) : I. To concede, permit : (1) अनु-मन्यते (मन्, c. 4), *if you a. me space in (your) flower-bed* यदि कुसुमास्तरणेऽवकाशमनुमन्यसे, Sa. iii. ; (2) अनु-मोदते (मुद्, c. 1), *now none is a. ed egress or ingress without a pass* इदानीं न कोऽप्यमुद्रालाञ्छितो निष्क्रमितुं प्रवेष्टुंवानुमोद्यते, M. v. ; (3) अनु-जानाति (ज्ञा, c. 9) v. To permit. II. To grant, bestow : q.v. ददाति (दा, c. 3). III. To acknowledge : q.v. स्वीकरोति (कृ, c. 8).

ALLOWABLE : v. Lawful, permissible. Not a. : v. Forbidden.

ALLOWANCE : I. Acknowledgment : q.v. : स्वीकारः. II. Permission : q.v. : अनुज्ञा. III. That which is allowed : no equiv. : वृत्तिः, *of the Pandits enjoying my a. s.* मद्दत्तां वृत्तिं भुञ्जानानां पण्डितानां, P.

ALLOWANCE, make : विगणयति (गण्, c. 10), *making a. for the temptations of youth* *यौवनस्य प्रलोभनानि विगणय्य : v. To consider.

ALLOY (v. t.) : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10) : v. To mix : Ph., *a.ed with pain* दुःखोपसृष्टः (ष्टा, ष्टं), D.s. ; *being a.ed with pain* दुःखसंमिश्रिततया, D.s.

ALLOY (subs.) : I. Any compound of two or more metals : मिश्रधातुः. II. Evil mixed with good : Ph. *enjoyed pleasures without a.* *अविमिश्रितानि सुखान्यनुबभूव.

ALLUDE : (1) उद्दिश्य *or* लक्षीकृत्य वदति, अभिधत्ते, etc. (in speaking) ; (2) लक्षीकरोति (=to point, refer) ; *what ! this alludes to me* कथमियं कथा मामेव लक्षीकरोति, Sa. vii. Ph. *this mythological story is here a.d to* (?)—इति पौराणिकी कथात्रानुसन्धेया, M.n.

ALLURE (v. t.) : (1) आकर्षति (कृष्, c. 1.), *men are a. d by these sweet (but) false words* आभिस्तावन्मधुराभिरनृतवाग्भिराकृष्यन्ते विषयिणः, Sa. v. ; (2) हरति (हृ, c. 1.) : *even an old man like myself is, as a rule, a.d by pleasures* ह्रियते विषयैः प्रायो वर्षीयानपि मादृशः, Ki. xi. 10. ; (3) प्रलोभयति, (c. of लुभ्) v. To tempt.

ALLUREMENT : प्रलोभनम् : v. Temptation, enticement.

ALLURING (adj.) : (1) हारिन् (f. णी) ; (2) प्रलोभकः (का, कं) ; (3) आकर्षकः (की कं) (rare).

ALLUSION : Ph. *his a. to my poverty* *मम दारिद्र्यं लक्षीकृत्य स यदुवाच ; *there is not the least a. of Krishna in the Rig Veda* *ऋग्वेदे कृष्णस्याभासोऽपि न लक्ष्यते v. To allude.

ALLUVIAL : Ph. *a. accretion* *पयोवस्तभूमिः.

ALLY (subs) : मित्रम्, M.

ALLY (v.t.) I. To unite or connect: सम्बन्धं करोति, संबध्नाति (बन्ध्, c. 9.) II. To form an alliance with (between states). : सन्धिं करोति *or* संदधाति (धा, c. 3.).

ALMANAC : पञ्जिका ; *a. maker* पञ्जिकाकारः (?)

ALMIGHTINESS : (1) सर्वशक्तिमत्त्वम् ; (2) सर्वशक्तित्वम्.

ALMIGHTY : (1) सर्वशक्तिमत् (f. ती) ; (2) सर्वशक्ति (mfn.) ; (3) सर्वशक्तिसमन्वितः (ता, तं).

ALMOND : वातामम्. *Bitter a.* तिक्तवातामम्. *A. tree* वातामवृक्षः.

ALMONER : *भिक्षावितरणकारी.

ALMOST : (1) प्रायः (या, यं), *it is a. morning now* प्रभातप्राया रजनी, Sa. iv ; (2) कल्पः (ल्पा, ल्पं),

a. *well* प्रसन्नकल्पः, D. ii. ; *a. undertaken* प्रतिपन्नकल्पम्. Ku. iii. 14 ; (3) भूयिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं), *a. extinguished* निर्वाणभूयिष्ठम्, Ku. iii. 52. N.B. Note that these words are placed after adjectives or part. adj. s and that, therefore, when in Englsh a. qualifies verbs, it should be expressed in Sanskrit by corresp. part. adj. s: *when I had a. finished* *अवसितप्राये मम वाक्ये.

ALMS : (1) भिक्षा ; (2) भैक्षम्. *To beg a.* भिक्षते (भिक्ष्, c. 1).

ALMS-GIVING : (1) दानधर्मः ; (2) भिक्षादानम्.

ALMS-HOUSE : (1) दरिद्रशाला (?) ; (2) अनाथाश्रमः. (?).

ALOE : घृतकुमारी. *a. wood.* अगुरुः.

ALOFT : I. On high : ऊर्ध्वम्. II. In the air : (1) विहायसा ; (2) आकाशपथेन.

ALONE (adj.) I. Without anybody else: एकाकिन् (f. नी), *he could not remain a. even for a moment without him* निमिषमपि तेन विना स्थातुमेकाकी न शशाक, K. : v. Solitary. II. One out of many : एकः (का, कं) (with एव *or* केवलम्), *let Bhāgurāyana a. accompany me* भागुरायण एक एव मामनुगच्छतु, Mu. iv. ; *let my intellect a. remain with me* एका केवलम्......बुद्धिस्तु मा गान्मम, Mu. i. III. By itself: केवलः (ला, लं), *policy a. is cowardice* कातर्यं केवला नीतिः R. xvii. 47. Ph. *let imperiality be a.* आस्तां चक्रवर्तिता, D. viii. : v. To let alone.

ALONG (prep.) : अनु, (in comp. or with acc.), *a. the bank* अनुकच्छम् ; *flows a. the city of Oudh* वहत्ययोध्यामनु राजधानीम्, R. *A. with*: सह (with ins.): v. With. *A. side* पार्श्वतः. *All a.* प्रथमावधि. *A. of* : v. On account of.

ALONG (adv.) : v. Onward, forward.

ALOUD : (1) उच्चैः *or* उच्चैःस्वरेण (with a loud voice) ; (2) मुक्तकण्ठम् (with loosened throat) ; (3) प्रकाशम् (openly). *To call a.* : शब्दायते (nomi.).

ALPHABET : वर्णमाला. *a. ically* : (1) वर्णक्रमेण ; (2) वर्णानुसारेण.

ALREADY : (1) प्रागेव ; (2) पूर्वमेव. Sometimes by sim. एव : *he is a. come* स आगत एव ; *the sun is already up* उदित एव भास्करः.

ALSO : अपि ; *Chandrāpida a. entered into thoughts* चन्द्रापीडोऽपि चिन्तां विवेश, K. ; *not only he who speaks ill of the great but a. he who hears* न केवलं यो महतोऽपभाषते शृणोति तस्मादपि यः स Ku. v. 83.

ALTAR (subs.) : (1) वेदिः ; (2) चैत्यम्.

ALTER (v. t.) : (1) करोति (कृ, c. 8.) (when the sense is clear) : *he concluded that the merchant had a. ed the R into S.* रेफे सकारं वणिजा कारितं निश्चिकाय सः, Raj. ; (2) By means of अन्यः (न्या, न्यत्), भिन्नः (न्ना, न्नं) etc. : *as if you are a. ed in appearance* त्वमन्यमाकारमिवाभिपन्नः, Ki., iii. 46.; (3) परिवर्तयति (c. of वृत्). v. To change.

ALTER (v. i.) : परिवर्तते (वृत्, c. 1.) v. To change, vary.

ALTERABLE (adj.) : परिवर्तनीयः (या, यं) v. Changeable.

ALTERATION : (1) परिवृत्तिः ; (2) परिणामः ; (3) विपाकः ; (4) विकारः. N.B. The last three words refer to change in form etc. v. Change.

ALTERCATE (v. i.) : (1) कलहायते (nomi) ; (2) वि-वदते (वद्, c. 1.) v. To wrangle.

ALTERCATION : (1) कलहः ; (2) विवादः. v. Quarrel, wrangling.

ALTERNATE (adj.) : Comp. with पर्याय- ; *with a. victory and defeat* पर्यायजयावसादौ, Ki. xvii. 18. ; *a. angles* *पर्यायकोणौ (m. dual) ; *a. leaves* *पर्यायदलानि (n. pl.).

ALTERNATE (v. i.) : Ph. *the flood and ebb tides a. with each other* *पर्यायेण वेलानां वृद्धिक्षयौ भवतः *or* वेलानां पर्यायवृद्धिक्षयौ.

ALTERNATE (v. t.) : Ph. *to a. labour with repose* *पर्यायेण श्रमविश्रामौ करोति.

ALTERNATELY : पर्यायेण, अनुक्रमेण (=in regular order).

ALTERNATION : (1) पर्यायक्रमः ; (2) पर्यायवृत्तिः ; (3) परिवृत्तिः. (=change : q.v.)

ALTERNATIVE : (1) विकल्पः ; (2) पाक्षिकः Ph. : *which a. shall I choose 'be a deserter of my wife' or 'be polluted with the touch of another's wife'* दारत्यागी भवाम्याहो परस्त्रीस्पर्शपांसुलः, Sa. v.

ALTHOUGH : (1) अपि : *we remember that Vidura and others a. born Sudras were possessed of*

superior knowledge विदुरमनुतनवः शुद्धवोधिग्रमता अपि-विशिष्टविज्ञानसम्पन्ना: स्पर्यन्ते, S. iii. 34. *She will surely move a. she may be in a painting, will practise jugglery a. she may consist of a doll, will deceive a. she may be engraved* नियतमियमाले-ख्यगतापि चलति, पुस्तमय्यपीन्द्रजालमाचरति, उत्कीर्णापि विप्रलभते, K. ; (2) यद्यपि, *as we cannot extirpate pain, still we can put it down,* यद्यपि न सम्भिद्यते दुःखं तथापि तदभिभवः शक्यः कर्तुम्, T.

Altitude : उच्छ्रायः v. Height.

Altogether: I. Wholly, completely, : q.v. : (1) सर्वथा ; (2) अशेषतः II. Conjointly : q.v. : समम्.

Alum : (1) स्फटी (f.) ; (2) स्फटिकारिः.

Always : I. Perpetually, constantly : q.v. : (1) सदा ; (2) सर्वदा ; (3) सततम् ; (4) सर्वकालम् ; (5) अनिशम्. II. Invariably : q. v. : नियतम्.

Amain : (1) प्रसभम् ; (2) प्रसह्य ; (3) बलात्.

Amalgam : मिश्रधातुः (?)

Amalgamate : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : v. To mix, combine.

Amalgamation : मिश्रणम् v. Mixture, combination.

Amanuensis : लेखकः ; योऽन्यस्य भाषितानुसारेण लिखति.

Amaranth : I. The plant : अम्लानः. II. The flower : अम्लानपुष्पम् etc.

Amass (v. t.) : (1) सं-चिनोति (चि, c. 5.) ; (2) सं-भरति (भृ, c. 1) : v. To accumulate.

Amateur : यः (या, यं) आत्मविनोदनार्थं सङ्गीतादिकलां सेवते.

Amatory (adj.) : (1) रसिकः (का, कं) ; (2) शृङ्गाररसप्रधानः (ना, नं) (such as a. verses) ; (3) प्रेमकरः (री, रं) (= producing love, such as a. potions) ; (4) कामिन् (f. नी). v. Amorous.

Amaze (v. t.) : विस्मापयति (c. of स्मि) : v. To astonish.

Amazed (adj.) : विस्मयाकुलः (ला, लं) : v. Astonished.

Amazedly (adv.) : (1) सविस्मयम् : (2) विस्मयेन; (3) By the adj.

Amazement : विस्मयः : v. Astonishment.

Amazing (adj.) : विस्मयकरः (री, रं) : v. Astonishing.

Amazingly : expr. by the adj. : v. Amazing: v. Also excessively.

Amazon : *पत्तिनी ; रणप्रिया.

Ambassador : (1) दूतः, (2) राजदूतः. Ph. *the English a. at Berlin* *बार्लिनस्थ इंग्लण्डीयराजदूतः *or* इंग्लण्डीयराजमन्त्री.

Ambassage : (1) दौत्यम् ; (2) राजदौत्यम् ; (3) दूत्यम् : v. Ambassador.

Amber (subs) : (1) तैलस्फटिकः ; (2) तृणमणिः.

Ambergris : अम्बरम् (?)

Ambient (adj.) : (1) व्यापकः (का, कं) ; (2) परिवेष्टकः (का, कं) : v. To encompass.

Ambiguity : (1) सन्देहः ; (2) सन्दिग्धता ; (3) सन्दिग्धार्थता.

Ambiguous (1) सन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) ; (2) सन्दिग्धार्थः (र्था, र्थं). Ph. *it is a. here whether the word* वन्द्यां *means 'captive' or 'adorable'* अत्र वन्द्यामिति किं बन्दीभूतायामुत वन्दनीयमिति सन्देहः *Sah.*

Ambiguously : expr. by the adj.: Ph. *you have spoken a.* *सन्दिग्धं तव भाषितम्.

Ambit : (1) मण्डलम् ; (2) चक्रम् : v. Circuit, compass.

Ambition : (1) स्पृहा; (2) आकाङ्क्षा ; (3) यशोलिप्सा (for fame) ; (4) राज्यलोभः (for royalty) ; (5) गौरवलालसा (for esteem); (6) and sim. com.s.

Ambitious : (1) यशस्कामः (मा, मं) (for fame) ; (2) उच्चपदाभिलाषिन् (f. णी) (for high post) etc. v. Desirous of, eager. Ph. *a. for your post* पदकाङ्क्षिणा ते Ku. iii. 4.

Amble (subs) (1) धौरितकम् ; (2) धोरितम्.

Amble (v.) : (1) Perh. धोरति (धोर्, c. 1) ; (2) धोरितगत्या चलति.

Ambler : धौरितशीलः (ला, लं) (?)

Ambrosia : अमृतम् : v. Nectar.

Ambulatory : चरिष्णु (Mfn.) : v. Movable.

Ambuscade, Ambush : I. The place : पराभियोगाय निभृतावस्थानम्. II. The men : पराभियोगाय निभृतस्थापितसैन्यम्. *to lie in a.* : निभृतं तिष्ठति (स्था, c. 1)

Ameliorate, Amelioration: v. To improve, improvement.

Amen : ओं *or* आम्. In non-ecclesiastical sense : तथास्तु ; एवमस्तु.

AMENABLE : I. Submissive, compliant : q.v. : अनुविधायिन् (f. नी). II. Accountable to : Ph. *a. to our government* *अस्माकं शासनायत्ताः.

AMEND (v.i.) : शुध्यति (शुध् c. 4) : v. To mend, improve.

AMEND (v.t.) : शोधयति (c. of शुध्) : v. To correct, improve.

AMENDMENT : I. Correction, improvement : q.v. : शोधनम्. II. A secondary resolution in a bill or motion : *शोधनम्.

AMENDS : v. Compensation, satisfaction. *To make a.* ; v. To recompense, atone for

AMENITY : (1) रम्यता ; (2) मनोज्ञता : v. Agreeableness.

AMERCE : दण्डयति (दण्ड्, c. 10) (with double acc.) : v. To fine.

AMERCEMENT : (1) दण्डः ; (2) अर्थदण्डः (=fine, q. v.).

AMETHYST : आनीलः मणिविशेषः.

AMIABILITY : मनोज्ञता ; (2) रमणीयता ; (3) सुशीलता, (good behaviour) ; (4) प्रियम्भावुकता (rare).

AMIABLE : (1) सुशीलः (ला, लं) (=of good behaviour) ; (2) प्रेमार्हः (र्हा, र्हं) (=deserving of affection) ; (3) रम्यः (म्या, म्यं) (= pleasant, agreeable)

AMIABLY : प्रीत्या : v. lovingly, affectionately.

AMICABLE : मैत्रः (त्री, त्रं) : v. Friendly, kind.

AMID, AMIDST : (1) मध्ये (with gen.), *a. four fires* हविर्भुजां चतुर्णां मध्ये, K. xiii. 41. ; (2) by adj. s मध्यगतः (ता, तं), etc. Ku. v. 20.

AMISS (adv.) : expr. by the adj. s : (1) अयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) सापराधः (धा, धं) etc. : v. Wrong.

AMITY : मैत्री : v. Peace, friendship.

AMMONIA : निशादलः.

AMMONIAC : निर्यासप्रभेदः.

AMMUNITION : युद्धोपकरणम् : (now=gunpowder, shot) q.v.

AMNESTY : क्षमा (=pardon, the meaning determined by the context).

AMONG : I Amidst : q. v. : मध्ये (with gen.). II. Making part of a number of: (1) मध्ये (with gen.), *a. his very many sons* अतिप्रभूतानां सुतानां मध्ये, K. ; (2) by loc., *Rambhā a. women and Rāma a. kings* नारीषु रम्भा नृपतिषु रामः.

AMOROUS : I. Prone to love : (1) कामिन् (f. नी) ; (2) कामुकः (का, कं) ; (3) प्रेमशीलः (ला, लं). II. In love : v. Enamoured. III. Pertaining to love ; काम-(in comp.) : v. Amatory.

AMOROUSLY : (1) सानुरागम् : v. Affectionately ; (2) सकामम्.

AMOUNT (subs) : v. Sum.

AMOUNT (v.i.) Ph. *a. ing to a lac* लक्षसंख्यकः (का, कं) ; *these races together a. to fourteen* एतान्येकत्र चतुर्दशकुलानि, K.; *ascertain what the balance a. s to* *कियदवशिष्टमिति परिज्ञायताम्; *your argument a. s to this* *एतदभिप्रायकस्ते तर्कः.

AMOUR : प्रणयः (=love), *secret a.* गुप्तप्रणयः (?).

AMPHIBIOUS : भूजलचरः (रा, रं) (?) ; पाद्दिन् (f. नी). Sr.

AMPHITHEATRE : (1) रङ्गः ; (2) रङ्गभूमिः.

AMPLE : I. Specious : q. v. : विशालः (ला, लं) II. Abundant, copious: q.v. प्रचुरः (रा, रं). III. Not brief : विस्तृतः (ता, तं).

AMPLENESS : I. Spaciousness : q.v. : विशालता. II. Abundance : q.v. : प्राचुर्यम्.

AMPLIFICATION : I. Enlargement : q. v. II. Of speech : विस्तरः *or* विस्तारः.

AMPLIFY : विस्तरतः *or* विस्तारेण वर्णयति, उप-, (वर्ण्, c. 1) : v. To enlarge.

AMPLITUDE I. Extent : q. v. : विस्तारः. II. Greatness : q. v. : महत्त्वम्.

AMPLY : प्रचुरम् : v. Abundantly, sufficiently, fully.

AMPUTATE : छिनत्ति (छिद्, c. 7) : v. To cut off.

AMPUTATION : अङ्गच्छेदः *or* sim. छेदः (when the meaning is clear).

AMULET : (1) रक्षाकाण्डः ; Sa. vii. ; (2) कवच (mn.).

AMUSE : I. To entertain the mind agreeably: (1) वि-नोदयति (c. of नुद्), *how shall I a. myself* केनेदानीमात्मानं विनोदयामि, V. ii. ; (2) रञ्जयति (c. of रञ्ज्), *the prince was very much a. ed by*

his long description of his past valour, beauty and fortune अतीतस्वशौर्यरूपविभववर्णनावाचालेन तेन सुतरामरज्यत राजपुत्रः, K. II. To delude : q. v. : छलयति (nomi.).

AMUSED, BE : (1) रज्यते ; (2) विनुद्यते (pass).

AMUSEMENT : (1) विनोदः ; (2) विनोदनम् : v. Diversion, entertainment.

PASTIME. *To afford a.* : (1) रञ्जयति (2) प्रीणयति (c. of प्री).

AMUSER : विनोदयितृ (m.) : v. To amuse.

AMUSING (part. adj.) : विनोदिन् (f. नी) : v. Pleasing.

AN : v. A.

ANABAPTISM : *यौवनमज्जनवादित्वम् : v. Anabaptist.

ANABAPTIST : *यौवनमज्जनवादिन् (m.) कृष्टधर्मानुयायिनां मध्ये ये यौवने जलमज्जनोत्सवमनुशासति.

ANACHRONISM : कालगणनाभ्रमः (?).

ANAGRAM : *अक्षरविपर्यासः ; शब्दस्याक्षराणां भिन्नसमावेशेनान्यशब्दकल्पनम्.

ANALOGICAL : Ph. *a. argument* उपमानम्.

ANALOGICALLY : साधर्म्यात् ; साधर्म्यतस् ; तुल्यरूपतया.

ANALOGOUS : (1) सदृशः (शा, शं) ; (2) तुल्यः (ल्या, ल्यं) ; (3) तुल्यरूपः (पा, पं).

ANALOGY : साधर्म्यम् : v. Resemblance, similarity.

ANALYSIS : I. Philo. t. t.: no equiv.: *विश्लेषः. II. Synopsis : q.v.

ANALYTIC, ANALYTICAL : *विश्लेषकः (f. षिका, n. षकं).

ANALYZE (v. t.) : *वि-श्लेषयति (c. of श्लिष्) ; विश्लेष्य परीक्षते (ईक्ष्, c. 1).

ANARCHICAL (adj.) : (1) अराजकः (का, कं) (without a king) ; (2) विप्लुतः (ता, तं) (= turbulent); (3)*विप्लवकारिन् (f.णी)(= anarchist).

ANARCHIST : *राज्यविप्लवकारिन् (f. णी).

ANARCHY : (1)राज्यविप्लवः ; (2) प्रजाविप्लवः, Vi. iii.

ANATHEMA : (1) शापः (?) ; (2) अभिशापः (?) v. Curse, excommunication.

ANATHEMATIZE : शपति, अभि–, (शप्, c. 1) : v. To curse, excommunicate.

ANATOMICAL : (1) व्यवच्छेदविद्याविषयकः (का, कं) ; (2) by tat. comp.

ANATOMIST : *व्यवच्छेदविद्याविशारदः *or.* –कुशलः.

ANATOMIZE : व्यवच्छिनत्ति (छिद् c. 7) : v. To dissect.

ANATOMY : *व्यवच्छेदविद्या.

ANCESTOR : पूर्वपुरुषः, In. pl. : (1) पूर्वपुरुषाः ; (2) पूर्वजाः ; (3) पितरः ; (4) पूर्वे, *I have excelled my c. s* पूर्वे तिरस्कारिताः, Vi. v.

ANCESTRAL : पितृपैतामहः (ही, हं) P. v. Paternal.

ANCESTRY : I. Ancestors : q. v. II. Birth, or honourable descent : (1) अन्वयः ; (2) वंशः. Ph. : *of good or noble a.*: (1) अभिजातः (ता, तं); (2) अभिजनवत् (f. ती) Sa. iv.

ANCHOR (subs) : नौबन्धनलौहयन्त्रभेदः ; *लङ्गरम्. Ph. *the arms of an a.*, *लङ्गरदन्ताः (m. pl.) : *the eye of an a.* *लङ्गरच्छिद्रम् ; *to cast a.* *लङ्गरं प्रक्षिपति; *to weigh a.* लङ्गरम् उत्तोलयति (तुल्, c. 10.)

ANCHOR (v.) : लङ्गरं प्रक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (with gen.) *a. ed off Benares* *उपवाराणसि लङ्गरं प्रचिक्षेप, *or* लङ्गरेण नावं बबन्ध.

ANCHORAGE : I. The place : *लङ्गरस्थानम्. II. The duty : *लङ्गरशुल्कम्.

ANCHORITE : (1) यतिः ; (2) सत्रवासिन् (m). v. Hermit.

ANCHOVY : *हेरिंजातीयः क्षुद्रमत्स्यविशेषः.

ANCIENT (adj.) : (1) पुराणः (णा, णं) ; (2) पुरातनः (नी, नं); (3) प्राचीनः (ना, नं); (4) चिरन्तनः (नी, नं); (5) प्राक्तनः (नी, नं) ; (6) पूर्वकालीनः (ना, नं) : (7) प्राक्कालीनः (ना, नं) : v. Old.

ANCIENT (subs) : I. Flag : q. v. : पताका. II. An ensign : q. v. : पताकिन् (f. नी)

ANCIENTLY : (1) पूर्वकाले ; (2) पुरा. v. Formerly.

ANCIENT, THE : (1) वृद्धा (m. pl.), U.v. ; (2) चिरन्तनाः (m. pl.), S. : v. Antiquity.

ANCILLARY : v. Supplemental.

AND : I. In case of subs. and adj.s :(a) by dva. comp. : *summer a. spring* ग्रीष्मवसन्तौ ; *father a. mother* मातापितरौ ; or, sim. पितरौ [*so brother a. sister* भ्रातरौ ; *son a. daughter* पुत्रौ ; *father-in-law a. mother-in-law* श्वशुरौ] ; *with his superior birth, asceticism, erudition, valour a. deeds* अभिजनतपोविद्याक्रियातिशयैर्भिन्नैः, Vi. ii. ; *exhausted, tremu-*

lous, and (therefore) *pleasant* अनल्पविलसितसुखानि, U.i.; (6) by च (enclitic) : *fresh youth, incomparable beauty, a. superhuman prowess* अभिनवयौवनत्वमप्रतिमरूपत्वममानुषशक्तित्वं च, K. II. In case of numerals : (1) By a comp. with अधिक: (का, कं), *or* उत्तर: (रा, रं) : *one hundred a. two* द्व्यधिकं शतं or sim., द्व्यधिकशतं : *three thousand a. sixty-eight* अष्टषष्ट्युत्तरत्रिसहस्रं ; (2) By a comp. with स-, : *after a reign of 18 years a. thirteen days* सोऽष्टादशाब्दान् क्ष्मां भुक्त्वा सत्रयोदशवासरान्, Raj.; (3) by च (very rare), Vi. III. In case of verbs, generally by participles : *go a. speak this to the minister* गत्वैवममात्यं ब्रूहि, Sa. vi. ; *then he alighted* (*from the horse*) *a. tied it up to a. branch of a tree, a. then approached a. saluted Siva a. then again gazed on the same lady* ततोऽवतीर्य तरुशाखायां बद्ध्वा तुरगमुपसृत्य प्रणम्य त्रिलोचनाय तामेव योषितं चक्षुषा पुनर्निरूपयामास, K.v. (iv). IV. In connecting sentences : (1) By च (never at the beginning) : (*these remembrances*) *burn my body a. rend my heart* देहं दहन्ति हृदयं च विदारयन्ति ; Ma. x. ; (2) Sometimes च is omited: *behave so that you will not be laughed at by men, will not be censured by the good, will not be reviled by the seniors* तथा प्रयतेथाः यथा नोपहस्यसे जनैः, न निन्द्यासे साधुभिः, न धिक्क्रियसे गुरुभिः, K.V. In Interrogation, generally by वा (enclitic) : *who is he, whose son, a. what is his name ?* कोऽसौ, कस्य वापत्यं किमभिधानो वा ? K. ; *O, fair lady, who are you, whose spouse, a. what is your object for coming to me ?* का त्वं शुभे कस्य परिग्रहो वा किं वा मदभ्यागमनकारणं ते, R. xiv. 8.

AND THEN : denoting immediate sequence : (1) तदनु *in childhood a. then again in youth* शैशवे तदनु, यौवने पुनः U.i. ; (2) ततः, *a. then allowed his son to go* ततोऽनुजज्ञे गमनं सुतस्य B.i. 23. ; (3) तदनु च (very rare), Vi. ii. v. and (III).

AND YET : तथापि: V. YET.

ANDROGYNAL, ANDROGYNOUS (adj.) : v. Hermaphrodite.

ANECDOTE : (1) कथा ; (2) उपाख्यानम्: v. Story

ANEURISM : Perh. नाडीभ्रमम्.

ANEW : (1) पुनर् ; (2) पुनरपि: v. Again.

ANGEL : I. Lit. : देवदूतः ; गन्धर्वः. II. Fig : *as a term of endearment* : (1) प्रियतमा ; (2) प्रेयसी: v. Love, darling.

ANGEL, ANGELIC (adj.) : I. Belonging to angels : by tat. comp. II. Resembling angels : (1) दिव्यः (व्या, व्यं) ; (2) अमानुषः (षी, षं).

ANGER (subs) : (1) क्रोधः ; (2) कोपः, *to give way to a.* कोपवशं गच्छति, V.iv. ; *restraining his a.* कोपं निगृह्णन्, B. xii. 81. ; (3) रोषः ; (4) अमर्षः, *void of a.* अमर्षशून्यः (न्या, न्यं), Ki. i. 33. ; (5) मन्युः *deeprooted a. possessed (him)* मन्युरभजदवगाढतरः, Si. xv. 2. ; (6) संरम्भः ; (7) रुष्, (f.) ; (8) क्रुध् (f.) ; (9) रुषा.

ANGER (v.t.) : (1) कोपयति (c. of कुप्) ; (2) क्रोधं, मन्युं करोति (with gen.)

ANGLE (subs) : (1) कोणः ; (2) अस्रः. *Right a.* समकोणः ; *obtuse a.* *विषमकोणः ; *acute a.* समोनकोणः, सूक्ष्मकोणः ; *alternate a.* विपर्यस्तकोणः.

ANGLE (v). : (1) Perh. बडिशयति (nomi.) ; (2) बडिशेन मत्स्यान् विध्यति (व्यध्, c. 4.), *or* गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

ANGLER : I. One who angles मत्स्यवेधकः v. fisherman. II. A species of fish : मत्स्यविशेषः.

ANGLICISM : *इंरेजभाषारीतिः.

ANGLICIZE (v.t.) : *इंरेजयति (nomi.).

ANGLING (subs). : बडिशेन मत्स्यबन्धनम्, *or* मत्स्यधारणम्.

ANGLING-ROD : Perh. बडिशदण्डम्.

ANGRILY : (1) सकोपम् ; (2) सक्रोधम् ; (3) सरोषम् ; (4) सामर्षम्.

ANGRY : (1) क्रुद्धः (द्धा, द्धं) ; (2) कुपितः (ता, तं) : v. Enraged.

ANGRY, BE OR GET : (1) क्रुध्यति (क्रुध्, c. 4.) ; (2) कुप्यति (कुप्, c. 4.) ; (3) रुष्यति (रुष्, c. 4.) N.B. These verbs are const. with dat. or with प्रति and acc. : *a. with the king of Chedi* क्रुद्धस्य चैद्यं प्रति Si. i. 75.

ANGUISH : (1) मनस्तापः (a. of mind) ; (2) यातना (=bodily pain) : v. Agony.

ANGULAR : (1) कोणविशिष्टः (ष्टा, ष्टं) (?) ; (2) सास्रः (स्रा, स्रं) (?).

ANIMADVERSION : उपालम्भः : v. Reproof, censure.

ANIMADVERT (v.i.) : v. To observe, remark, censure.

ANIMAL : I. Any living creature : (1) प्राणिन् (m) ; (2) जीवः ; (3) चेतनः. (=a rational a.) ; (4) जन्तुः (usually applied to lower a.s only) ; (5) जन्मिन् (m) ; (6) जन्मवत् (m.) II. A beast : q.v. : (1) मृगः ; (2) पशुः.

ANIMAL (adj.) : Expr. by gen. of above : Ph. *a. food* आमिषम् : v. *Or* meat ; *a. pleasures* विषयाः *or* विषयसुखानि (pl.) : *a. passions* इन्द्रियाणि (n. pl.) (lit. organs of sense), *or*, कामादयः षड्रिपवः ; *the a. kingdom* *जीवसृष्टिः, निखिलप्राणिवर्गः

ANIMALCULE (subs) : (1) सूक्ष्मजीवः ; (2) अतिक्षुद्रजन्तुः.

ANIMATE (v.t.) : I. To give life to : (1) जीवयति (c. of जीव्) ; (2) जीवं सञ्चारयति (c. of चर्), P. II. FIG. : To encourage, incite q.v.: (1) आश्वासयति (c. of श्वस्) ; (2) प्रोत्साहयति (c. of सह्).

ANIMATE, ANIMATED (adj.) : I. Alive : सजीवः (वा, वं) : Ph. *a. being* (1) जीवः ; (2) प्राणी. II. Lively, vigorous : q.v. : (1) प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं) ; (2) उल्लसः (सा, सं).

ANIMATION : I. Bestowal of life : (1) जीवनदानम् ; (2) जीवसञ्चारः. II. life : q.v. : जीवनम्. III. liveliness, vivacity : q.v. (1) प्रफुल्लता ; (2) उल्लासः.

ANIMOSITY : (1) द्वेषः ; (2) विद्वेषः ; (3) वैरम् ; (4) विरोधः.

ANISE : (1) अतिछत्रा, (2) छत्रा.

ANKLE : (1) गुल्फ (mn.) ; (2) घुटिका ; (3) घुटिः.

ANKLET : (1) नूपुरम् ; (2) पादाङ्गदम् ; (3) तुलाकोटिः ; (4) मञ्जीरम्.

ANNALIST : (1) आख्यानविद् ; Vi. (?) ; (2) आख्यानरचकः (?).

ANNALS : (1) आख्यानक्रमः (?) ; (2) इतिहासः (?) ; (3) *वार्षिकवृत्तानि.

ANNATS : (1) प्रथमवर्षफलानि (n. pl.) (?).

ANNEAL : (1) *प्रतपति (तप्, c. 1.)

ANNEX : I. To subjoin : Ph. *I. a. a list of articles for sale* *केतास्ते विक्रेयद्रव्याणि लिखितानि. II. To unite : सं-योजयति (c. of युज्).

ANNEXATION : (1) संयोजनम् ; (2) संयोगः : v. Union.

ANNIHILATE : (1) उत्-छिनत्ति, समुत्- (छिद्, c. 7.) ; (2) उन्मूलयति (मूल्, c. 10) : (3) उत्-सादयति (c. of सद्) ; (4) प्र-लाययति (c. of ली) ; (5) विलोपयति (c. of लुप्) : v. To destroy.

ANNIHILATION : (1) उच्छेदः, समुच्छेदः ; (2) लोपः, विलोपः ; (3) क्षयः ; (4) प्रलयः (rare, except with reference to the a. of the world) : v. Destruction.

ANNIVERSARY : (1) वार्षिकः (की, कं) ; (2) सांवत्सरिकः (की, कं). *The a. of Krishna's birth* जन्माष्टमी ; *the a. of Rāma's birth* रामनवमी.

ANNOTATE : (1) टीकां करोति, लिखति *or* रचयति (with gen.) ; (2) व्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To explain.

ANNOTATION : (1) टीका ; (2) टिप्पनी ; (3) व्याख्या.

ANNOUNCE : (1) घोषयति (घुष्, c. 10.) : v. To proclaim ; (2) वि-ज्ञापयति (c. of ज्ञा) : v. To inform ; (3) प्र-काशयति, अभि-, (c. of काश्) Ki. xiii. 35 ; (4) अभि-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.), *the drum a. ed the departure (of the nymphs)* प्रस्थानं समभिदधे मृदंगनादः, Ki. vii. I. v. To speak ; (5) आख्याति (ख्या, c. 2.), *to a. this to the king of Nishādha* आख्यातु वृत्तमेतन्निषधनरपतौ, N. iii. 132. v. To tell.

ANNOUNCEMENT : (1) ख्यापनम् ; (2) विज्ञापनम् : v. Proclamation, publication.

ANNOUNCER : आख्यापकः ; (2) विज्ञापकः ; (3) प्रकाशकः.

ANNOY : (1) बाधते (बाध्, c. 1.) ; (2) दुनोति (दु, c. 5.) ; (3) अर्दति (अर्द् , c. 1.).

ANNOYANCE : (1) बाधा ; (2) विडम्बना ; (3) दुःखं. v. Trouble, vexation.

ANNOYER : (1) बाधकः ; (2) विडम्बकः ; (3) कदर्थकः.

ANNOYING (adj.) v. Troublesome, vexatious.

ANNUAL (adj.) : (1) वार्षिकः (की, कं) ; (2) सांवत्सरिकः (की, कं) ; (3) आब्दिकः (की, कं).

ANNUAL (subs): I. An a. plant : ओषधिः. II. A book appearing a.ly *वार्षिकम् *or* *वार्षिकपुस्तकम्.

ANNUALLY : (1) वर्षे वर्षे ; (2) प्रतिवर्षम् ; (3) प्रतिसंवत्सरम् ; etc.

ANNUITANT *वार्षिकवृत्तिभोगिन् (f. नी) and sim. comp.s.

ANNUITY : *वार्षिकवृत्तिः And sim. comp. s.

ANNUL ; लुम्पति, अव-, वि-, (लुप्, c. 6.) (?).

ANNULAR : (1) मण्डलाकारः (रा, रं) ; (2) गोलाकारः (रा, रं) ; (3) वलयाकारः (रा, रं).

ANNULMENT : लोपः, वि-, अव-, (?).

ANNUNCIATION : (1) कथापनम् ; (2) विज्ञापनम् ; (3) प्रकाशनम्.

ANODYNE : (1) शूलघ्नः (घ्नी, घ्नं) ; (2) पीडाशमकः (का, कं) (?).

ANOINT : I. To besmear : q.v. : (1) लिम्पति (लिप्, c. 6.), *as if a. ing, as if filling my sense of smell*, अनुलिम्पन्तमिव पूरयन्तमिव घ्राणेन्द्रियम्, K. ; (2) अनक्ति, अभि-, (अञ्ज्, c. 7.), Sa. v. ; (3) दिग्धे (दिह् c. 2.) *a. ed with nectar as well as poison* दिग्धोऽमृतेन च विषेण च, Ma. 1. ; (4) समालभते (लभ्, c. 1.), *I will prepare auspicious ointments* मङ्गलसमालम्भं विरचयामि, Sa. iv. II. To consecrate by unction : अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.), B. iii. 2.

ANOINTER : विलेपकः : v. To anoint.

ANOINTING (subs) : (1) विलेपनम् ; (2) अभ्यञ्जनम् ; (3) समालम्भः ; (4) अभिषेकः (=consecration).

ANOMALOUS : (1) विधिविरुद्धः (द्धा, द्धं) (?) ; (2) अनियमपरः (रा, रं) (?) ; (3) अविधि (mfn.) (?).

ANOMALY : (1) विधिविरोधः ; (2) अविधिः (?) ; (3) अनियमः (?).

ANON : I. Quickly, soon : q.v. : सपदि. II. Again : q.v. Ph. *ever and a.* सदा तदा : v. Often, frequently.

ANONYMOUS : (1) *अनिर्दिष्टलेखकाभिधानः (ना, नं) (2) अदत्तप्रणेतृसंज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) ; etc.

ANONYMOUSLY : (1) *अनिर्दिष्टलेखकाभिधानम् ; (2) *अदत्तप्रणेतृसंज्ञम्.

ANOTHER : (1) अन्यः (न्या, न्यत्), *it is impossible that one acts and a. enjoys* न खो तत् सम्भविष्यत्यन्यः करोत्यन्यो भुंक्त इति, D.s. : *a. day* अन्येद्युः ; (2) परः (रा, रं), *a.'s wife* परस्त्री, *a.'s property* परस्वम् ; (3) अपरः (रा, रं), *a. dearer to you than myself* मत्तःप्रियतरस्तवापरो जनः, K. ; (4) in some case by अपर affixed, *took her to a. king* राजान्तरं निनाय, R. vi. 26. : v. Different. N.B. Note that पर is gen. confined to comp. and अपर is gen. used with a qualifying subs. Note also that अन्य and अपर do not gen. mean a.'s in comp. : v. Another's.

ANOTHER, One . (reciprocal) : v. One another.

ANOTHER'S : (1) अन्यदीयः (या, यं) ; (2) परकीयः (या, यं).

ANSWER (v.t.) : I. To reply : (1) कथयति (कथ्, c. 10.), (*first*) *a. my these four questions and then drink water* ममैतान् चतुरो प्रश्नान् कथयित्वा जलं पिब, Mah. ; (2) ब्रवीति (ब्रू, c.2.), *if you do not a. my questions, I will eat you* न चेद्ब्रवीषि प्रश्नानश्नामि त्वां, D. vi. ; (3) उत्तरं ददाति (दा, c. 3.) (with gen.) ; (4) प्रतिलिखति (= to write back, q.v.). N.B. (1) and (2) are not applicable to writing. II. To refute : q.v. III. To correspond to, suit : q.v. IV. To pay : q.v. Ph : *this will a. my object* अनेन सफलसमीहितो भवामि.

ANSWER (v.i.) : I. To make a reply : उत्तरं ददाति. II. To speak in reply : (1) प्रतिवक्ति (वच्, c. 1.) ; (2) प्रतिवदति (वद्, c. 1.) ; (3) प्रतिभाषते (भाष्, c. 1.). III. To render an account to : expressed by circumlo. : *you will have to a. to your master for the sums received* *त्वया यद्धनं लब्धं तस्य विशेषवृत्तान्तः स्वामिने निवेदयितव्यः. IV. To serve for. : q.v.

ANSWER (subs) : (1) उत्तरं ; (2) प्रतिवचनम् ; (3) प्रत्युक्तिः ; (4) प्रतिवाक्यम्. N.B. The last three words are applicable only to speaking in reply, while the first उत्तरं is applicable also to legal replies and solutions of problems.

ANSWERABLE : I. Refutable : खण्डनीयः (या, यं). II. Responsible, accountable : q.v. III. Correspondent, proportionate, suited: q.v.

ANT : (1) पिपीलिका(the common small red a.); (2) पिपीलिकः (a large black a.).

ANT-EATER : पिपीलिकाभक्षको जन्तुभेदः.

ANTAGONISM : (1) विरोधः ; (2) प्रतिद्वन्द्वम् ; (3)पर्यवस्थानम्.

ANTAGONIST : (1) विरोधिन् (f. नी) ; (2) प्रतिद्वन्द्विन् (f. नी) ; (3) पर्यवस्थातृ (f. त्री) : v. Opponent.

ANTAGONISTIC : विरोधिन् (f. नी) : v. Opposed.

ANTARCTIC : *दक्षिणकेन्द्रीयः (या, यं). *A. pole* *दक्षिणकेन्द्रम्.

ANTECEDENT (adj.) : v. Prior, previous.

ANTECEDENT (subs) : Ph. *whose a. s are not known* *यस्य पूर्वचरितमविज्ञातम्. II. In logic : पूर्वपक्षः. III. In gram.: *पूर्वसंज्ञा.

ANTECHAMBER : Perh. प्राग्वंशः ; *उपशाला.

ANTEDATE : Ph. : *he a. d the letter* *अग्रिमदिवसं पत्रे सन्निवेशयामास.

ANTEDELUVIAN : प्रलयपूर्वकालीनः (ना, नं).

ANTELOPE : (1) कृष्णसारः (the black spotted a.) ; (2) ऋष्यः (the painted a.) ; (3) मृगः (f. गी) (the general term for a. s, deer etc.)

ANTENNA : Of insects : Perh. शुण्डम्.

ANTERIOR : I. Preceding in time : v. Prior, previous. II. Befor in place : अग्रः : (ग्रा, ग्रं), *the a. part* (as of a month) : अग्रभागः.

ANTHEM : (1) सूक्तम् ; (2) स्तोत्रम् : v. Hymn, song.

ANTHER : *परागकोषः.

ANTHOLOGY : कुसुमसंग्रहः (Lit. and Fig.)

ANTHONY'S FIRE : उदर्दः : v. Erysipelas. :

ANTIBILIOUS : पित्तघ्नः (घ्नी, घ्नं).

ANTICHRIST : The great adversary of Christ: *प्रतिकृष्टः.

ANTICIPATE (v.t.) : I. To foresee : Ph. *old men can a. what is coming* वृद्धाश्चिरनागतं पश्यति Vi. ; *even a. ing his death* तस्य भाविमरणं जानन्नपि. II. To be before in doing : Ph. *I a. d his designs by removing to London* *तस्याशयं विकल्प्य लण्डनमहं जगाम ; *Scipio a. d Hannibal in crossing the Po.* *हेनिबालस्याभिप्रायं ज्ञात्वा सिपियः प्रागेव पोनदीमुत्ततार.

ANTICIPATION : Expr. by circumlo. : v. To anticipate.

ANTIDOTE : I. Any remedy : q.v. : प्रतिकारः. II. For poison : विषघ्नौषधम् etc. *A dealer in a. s* : (1) विषवैद्यः ; (2) जाङ्गुलिकः, (3) नरेन्द्रः. III. For fever : ज्वरघ्नौषधम्.

ANTIMONY : (1) स्रोतोञ्जनम् ; (2) कापोतम् ; (3) सौवीरम् ; (4) यामुनम्. These words properly mean *sulphuret of a.*

ANTIPATHY : विद्वेषः : Hatred, aversion.

ANTIPHRASIS : Nearest word विहृतार्थत्वम्, Sah. vii. ; *विपरीतार्थत्वम्.

ANTIPODES : I. The opposite part of the globe: *प्रतिलोमम् ; भूगोलस्याधोभागम्. II. Those who inhabit it : *प्रतिलोमाः Ph. *the a. and those who live in other parts of the globe, live just as comfortably as we do here* अनाकुलास्तिर्यगधःस्थितास्च तिष्ठन्ति ते तत्र वयं यथात्र, S.s.

ANTIQUARIAN (adj.) : Ph. *a. knowledge* प्राक्कालीनविषयविज्ञानम्.

ANTIQUARIAN, ANTIQUARY (subs) : *प्राक्कालीनविषयेषु पण्डितः, अभिज्ञः, etc. (?).

ANTIQUATED (adj.) : अप्रचलितः (ता, तं) : v. Obsolete, oldfashioned.

ANTIQUE (adj.) : प्राचीनः (ना, नं) : v. Ancient, old.

ANTIQUE (subs) : (1) प्राचीनद्रव्यम् (?) ; (2) पुराणद्रव्यम् (?).

ANTIQUITY : I. The ancients : (1) वृद्धाः (m. pl.) ; (2) पूर्वे (m. pl.) ; (3) चिरन्तनाः (m. pl.) ; (4) प्राचीनाः *or* प्राचीनलोकाः (m.pl.) etc. II. The ancient time : (1) प्राक्कालः ; (2) पूर्वकालः. III. Ancientness : (1) प्राचीनत्वम् ; (2) पुराणत्वम् ; (3) पुरातनत्वम्. IV. The remains of a. : (1) प्राचीनद्रव्यम् (an old thing) ; (2) प्राक्कालीनविषयः (= antiquarian subject).

ANTITHESIS : nearest word विरोधः, Sah. x.

ANTITYPE : आदर्शः.

ANTLER : हरिणशृङ्गम् (or simp. शृङ्गम् when the meaning is clear).

ANTLERED : शृङ्गिन् (f. णी) : v. Horned.

ANTONOMASIA : लक्षणा.

ANUS : (1) गुदम् ; (2) गुह्यम् ; (3) पायुः ; (4) अपानम्.

ANVIL : (1) शूर्मिः (m.) ; (2) सूर्मी (f.).

ANXIETY : उत्कण्ठा ; (2) उद्वेगः (restless a.) ; (3) चिन्ता : v. Care ; (4) व्याकुलता : v. Agitation ; (5) उत्कलिका ; (6) रणरणकः (rare).

ANXIOUS : I. Beset with anxiety : (1) उत्कण्ठितः (ता, तं) ; (2) उद्विग्नः (ग्ना, ग्नं) ; (3) व्याकुलः (ला,

तं); (4) चिन्तितः (ता, तं); II. Solicitous, eager : (1) व्यग्रः (ग्रा, ग्रं); (2) उत्सुकः (का, कं). III. Causing anxiety : (1) उद्वेगकरः (री, रं); (2) उत्कण्ठाप्रदः (दा, दं).

ANXIOUS, TO BE : उन्मनायते (nomi.), *a. to see* दर्शनायोन्मनायमानः, D.

ANXIOUSLY : I. With anxiety : (1) सोत्कण्ठम् ; (2) सोद्वेगम्; (3) by the adj. v. Anxious (I). II. Eagerly : by the adj.: v. Anxious (II.)

ANY : (1) कश्चित् (काचित्, किञ्चित्), *have you got a. one named Vimardaka* किमस्ति कश्चिद्विमर्दको नामात्रभवतः ; D. ii. : *is there a. doubt about it* किमत्र काचिद्भ्रान्तिः Vi. : *I could not find a. thing in the house* गृहं प्रविश्य न किञ्चिन्मया समासादितम्, Mr. iii. ; (2) कोऽपि, (कापि, किमपि), *a. one else* अन्यः कोऽपि etc. ; (3) कश्चन (काचन, किञ्चन) (rare). Ph. *in the ab-sense of a. witness* साक्ष्यभावे ; *without a. wisdom* ज्ञानं विना ; *what power has Dhananjaya or a. body else even to take the name of your son* का शक्तिरस्ति धनञ्जयस्यान्यस्य वा नामापि ग्रहीतुं ते तनयस्य, Vi. ii. N.B. When *a.* means *any one or anything whatever*, it is expr.: (a) by यः कश्चित् etc. *a. one could be a witness in a house or in a forest* अन्तर्वेश्मन्यरण्ये वा यः कश्चित् साक्ष्यं कुर्यात्, M. viii. 69.; *I want to give even the gold bracelet of my hand to a. one (I meet)* स्वहस्तस्थमपि सुवर्णकङ्कणं यस्मैकस्मैचिद्दातुमिच्छामि; (b) by यः......सः etc., *they can attack a. number of horsemen* *यावानश्ववारानभिगच्छन्ति तावानेवाभियोक्तुं शक्नुवन्ति.

ANYHOW : (1) येन केन प्रकारेण ; (2) यथा तथा.

ANY LONGER, ANY MORE : (1) इतः परम् (=from this time) ; (2) ततः परम् (= from that time). *I will not think any more of other girls* न चिन्तयेमितः परमितरनारीं, D. iii.

ANYWHERE : (1) कुत्रापि, *a. else* अन्यत्र कुत्रापि ; (2) क्वचिदपि, N. kiii. 55. Ph. *go a. you like* गच्छ यथेच्छम्, N. i. 143. ; *die a. you like* यत्र तत्र वा प्राणत्यागं कुरु, Vi. vi. ; *I do not allow you to go a. ele from here* इतोऽन्यतो न वो गन्तुमनुमन्ये, Sa. iiii.

AORIST : no equiv. : अनद्यतनभूतः (=indefinite past).

AORTA : हृदयस्य वामकोष्ठनिर्गता रक्तवहा बृहन्नाडी.

APACE : सत्वरम् : v. Quickly, rapidly.

APART : I. Separately : q.v. : पृथक्. II. At a distance : दूरे. III. Privately : (1) विजने ; (2) निभृतम्. Ph. : *a. from this, there is no other fault in the man.* एतद्भिन्नस्तस्य दोषो नास्ति.

APARTMENT : कोष्ठः ; v. Room. *The inner a.s* अन्तःपुरम्. *The attendants on the inner a.s* अन्तर्वंशिकाः पुरुषाः D. i.

APATHETIC ; I. Void of passion : (1) वीतरागः (गा, गं) ; (2) वीतस्पृहः (हा, हं) ; (3) निस्पृहः (हा, हं) ; (4) उदासः (सा, सं) ; (5) विरागिन् (f. णी). II. Indifferent : q.v.

APATHY : I. Stoicism : (1) वैराग्यम् ; (2) औदास्यम्. II. Indifference.

APE (subs.) : पुच्छहीनो वानरः ; कपिभेदः.

APE (v.t.) : v. To imitate, copy.

APERIENT : I. Adj. रेचकः (की, कं). II. Subs. : रेचकः : v. Purgative.

APERTURE : (1) छिद्रम् ; (2) रन्ध्रम् ; v. Opening, fissure.

APEX : (1) चूडा ; (2) शिखरम् : v. Tip, point.

APHORISM : (1) सूत्रम् ; (2) वचनम् : v. Maxim.

APHORISTIC : Ph. *the method of the book is a.* *सूत्रैर्ग्रथितो ग्रन्थः.

APIARY : *मधुमक्षिकाशाला : v. Bee-hive.

APIECE : एकैकः (का, कं) : v. Each.

APISH : v. Foolish, foppish.

APOCALYPSE : प्रकाशनम् : v. Revelation.

APOCOPE ; *अन्त्याक्षरलोपः ; *अन्त्याक्षरलोपालङ्कारः.

APOCRYPHA : क्रुष्टीयोपवेदः ; *उपधर्मपुस्तकम्.

APOGEE ; उच्चः ; चन्द्रकान्तिमण्डलस्य पृथिव्या दविष्ठपदम्.

APOLOGIZE : (1) क्षमां प्रार्थयते *or* याचते ; (2) मर्षयति (मृष्, c. 10.), *a. to the king for what we said amongst ourselves against etiquette* मर्षयत लोकपालं यदस्माभिर्विश्रब्धप्रलापिनी भिरुपचारातिक्रमेण भणितम्, Sa. iii. ; (3) अनुनयति (नी, c. 1.) (=to propitiate).

APOLOGUE : कथा : v. Fable.

APOLOGY : I. An excuse for a fault : Ph. *to make an a.* क्षमाप्रार्थनां करोति ; *to accept an a.* अनुनयवचनं परिगृह्णाति (after ge.) : v. Excuse.

II. An apologetic treatise ; *no equiv.* : *प्रतिवादः.

APOPHTHEGM : (1) वचनम् : (2) वाक्यम् : v. Saying, maxim.

APOPLECTIC : I. subs. : सन्यासरोगिन् (f. णी). II. Adj. : Expr. by tat. comp.

APOPLEXY : सन्यासरोगः.

APOSTASY : (1) स्वधर्मत्यागः (= abandonment of one's religion) ; (2) स्वमतत्यागः (= a. of one's principles) ; (3) परधर्माश्रयः (taking another religion) : v. Desertion.

APOSTATE : (1) *स्वधर्मत्यागिन् (f. णी) ; (2) यः (या, यत्) स्वधर्मं स्वमतं स्वपक्षं वा परित्यज्य परधर्मं, परमतं, परपक्षं वा अवलम्बते, आश्रयति, etc.

APOSTATIZE : स्वधर्मं, स्वमतं, स्वपक्षं वा त्यजति, परित्यजति ; स्वधर्मात् स्वमतात् वा भ्रंसते (भ्रंस्, c. 1.), च्यवते (च्यु, c. 1.).

APOSTLE : (1) *ईश्वरदूतः ; (2) महर्षिः. A. –Ship *ईश्वरदौत्यम.

APOSTROPHE : I. In Rhe. : सम्बोधनम्. II. In gram. : *अभिनिधानम्.

APOSTROPHIZE : (1) सम्बोधयति (c. of बुध्) ; (2) आह्वयति (ह्वे, c. 1.). : v. To address.

APOTHECARY : (1) *औषधकारः ; (2) भिषज् (m) (=physician, q.v.).

APOTHEOSIS : v. Deification.

APPAL : वि-त्रासयति, सं–, (c. of त्रस्) : v. To terrify.

APPARATUS : उपकरणम् : v. Tools, instruments.

APPAREL (subs.) : परिच्छदः : v. Dress, attire.

APPAREL (v.) : v. To dress, clothe, attire.

APPARENT (adj.) : I. Visible : q.v. प्रादुर्भूत. (ता, तं). II. Evident, clear : q.v. : (1) व्यक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) स्फुटः (टा, टं) ; (3) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Seeming (as opposed to real) : (1) प्रकाशः (शा, शं) ; (2) प्रकटः (टा, टं) ; (3) बाह्यः (ह्या, ह्यं) (= external, q.v.) : v. Feigned, false.

APPARENTLY : I. Plainly, clearly : q.v. : व्यक्तम्. II. Ostensibly, seemingly : (1) प्रकाशं ; (2) प्रकटं, Si. xvi. 19. ; (3) बहिः (=externally, q.v.), *a. sweet, but really unfriendly* मधुरं बहिरन्तरप्रियं, Si. xvi. 17.

APPARITION : I. Appearance : q.v. II. A ghost, phantom : q.v. : छाया.

APPARITOR : no equiv. : दूतः ; अनुचरः.

APPEAL (subs.) : I. Leg. t.t. : *पुनर्विचारप्रार्थना. *A court of a.* *ये प्राड्विवाकाः पुनर्विचारप्रार्थनां श्रोतुमर्हन्ति *or* शृण्वन्ति. II. Reference to some one as an authority or witness : Ph. to make an a. to प्रमाणयति (nomi.). III. Resort, recourse : q.v. IV. An address of entreaty: प्रार्थना.

APPEAL (v.i.) : I. Leg. t.t : पुनर्विचारं प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.). II. To refer to another as an authority : प्रमाणयति : Ph. *I a. to gods about it* अत्र विषये मम देवाः साक्षिणस्तिष्ठन्ति. III. To implore, entreat : q.v. IV. To excite, affect : q.v.

APPEAR (v.i.) : I. To be visible : (1) आविर्भवति *or* प्रादुर्भवति, *a herd of deer a.ed* मृगाणां यूथमाविर्बभूव, R. ix. 55. ; (2) प्रादुरस्ति (अस्, c. 1.) R. xi. 63. ; (3) दृश्यते, अभि-, प्रति-, (pass. of दृश्) (=to be seen) not restricted to real life as (1) and (2). ; *a swan a. ed in their dream* तयोः स्वप्ने कश्चिज्जालपादः प्रत्यदृश्यत, D. i. II. To show one's self : Ph. *she does not a. before me* सा मत्समक्षं नागच्छति (not दर्शनं ददाति, see R. xix. 7.). III. To be out : निर्गच्छति, *an article a. ed in the Induprakāsha about so and so* *अमुकविषयकः प्रबन्ध इन्दुप्रकाशपत्रिकायां निर्गतः. IV. Leg. t.t : to be present : (1) उपतिष्ठति (स्था, c. 1.) ; (2) Perh. दर्शनं ददाति. V. To seem : q.v. प्रतिभाति (भा, c. 2.). VI. To be evident or clear : q.v.

APPEARANCE : I. The act of becoming visible ; (1) आविर्भावः (=actual a. especially of invisible spirits), *who wants to make his a.* (in this world) यआविर्भावमिच्छति, Mah. ; (2) by the verb : v. To appear (I) ; (3) प्रादुर्भावः (rare), Kuv. II. Act of being present : (1) उपस्थितिः ; (2) दर्शनम्, *he who stands a security for one's a.* यो यस्य प्रतिभूस्तिष्ठेद्दर्शनाय. M. viii. 58. III. personal *a.* : (1) आकारः ; (2) आकृतिः. *of good a.* : सुरूपः (रूपा, रूपं). IV. Semblance, mere show :

Ph. *outward a.* बाह्याकृतिः ; *has an a. of justice* न्यायमिवावभासते, Ki. xiv. 7. : v. Apparently (II). V. A phenomenon : q.v. : VI. Probability, likelihood : q.v.

Appeasable : शमनीयः (या, यं) : v. Placable.

Appease : (1) शमयति, प्र-, उप-, (c. of शम्) ; (2) सान्त्वयति, उप-, परि-, (सान्त्व, c. 10) : v. Calm, propitiate.

Appeased, to be : (1) शाम्यति (शम्, c. 4.) ; (2) प्र-सीदति (सद्, c. 1.).

Appeaser : शमयिता ; प्रशमयिता. v. To appease.

Appeasing (subs.) : (1) शान्तिः ; (2) प्रशान्तिः ; (3) सान्त्वना.

Appellant : *पुनर्विचारप्रार्थिन् (f. नी) ; निदेशभङ्गार्थिन् (f. नी).

Appellate: Ph. *a. jurisdiction* *पुनर्विचाराधिकारः ; *a. court* ये प्राड्विवाकाः पुनर्विचारप्रार्थनां श्रोतुमर्हन्ति.

Appellation : नामधेयम् ; v. Name.

Appellative : i.e. common : (1) साधारणः (णा, णं) ; (2) सामान्यः (न्या, न्यं).

Append : अनुबध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (?).

Appendage : Ph. *a house with its a. s* *सोपकरणं गृहं ; *virtue is an a. of belief in God* *सदाचार आस्तिक्यबुद्धिमनुबध्नातिः, v. Concomitant.

Appendix : परिशिष्टम्.

Appertain : v. To belong. *A. ing to* : v. belonging to.

Appetence : v. Appetite, desire.

Appetite : I. Any mental desire : (1) कामः ; (2) रागः ; v. Desire, longing. II. actual desire for food : (1) क्षुधा ; (2) बुभुक्षा ; (3) अशनाया.

Applaud : (1) प्रशंसति (शंस्, c. 1) v. To praise; (2) गायति, उपगायति (गै, c. 1.) Ki. xvii. 47. ; (3) वन्दते, परि-, (वन्द्, c. 1.), *a. ed by the chiefs of the clans* गणपतिभिः परिवन्दितेन, Ki.

Applause : I. Acclamation : q.v. : प्रशंसावाचः (f. pl.). II. Praise : q.v. प्रशंसा. N.B. Clapping the hands is not a sign of a. in Sanskrit, but the reverse, Si. xv. 39.

Apple : I. A tree : *आतावृक्षः. II. Its fruits : आताफलम्. III. Of the eye : तारा : v. Pupil.

Appliance : I. Application : q.v. II. In pl., instruments : q.v. : उपकरणानि. (n. pl.).

Applicability : Expr. by circumlo. : v. Applicable, apply (v.i.) (I).

Applicable : लगत् (f. न्ती), *the fine-toothed (lady) hearing the whole speech equally a. to Indra and Nala* आकर्ण्य तुल्यमखिलां सुदती लगन्तीमाखण्डलेऽपि च नलेऽपि च वाचमेतां, N. iii. 8. Ph. *equally a. to Yama and Nala* शमननैषधयोः समानः N. iii. 20. ; *to be a.* लगति (लग्, c. 1) (with loc.).

Applicant : (1) अर्थी ; (2) प्रार्थयिता ; (3) याचकः : v. Petitioner.

Application (subs). : I. The act of putting to : प्रयोगः, सम्प्रयोगः, *by the a. of fire or heat* अग्न्यातपसंप्रयोगात्, R. v. 54. II. The thing applied : प्रयोगः, *should seize (them) by wet leather or by other a. s* आर्द्रचर्मणान्यैर्वा प्रयोगैर्गृह्णीयात्, Sr. III. Petition : q.v. : (1) प्रार्थना ; (2) याच्ञा. IV. attention, assiduity : q.v. : (1) अभिनिवेशः ; (2) मनोयोगः. V. Use, employment ; प्रयोगः Ki. VI. Relation, reference : q.v.

Apply (v.i.) : I. Refer or relate to : (1) लगति (लग्, c. 1) (with loc.) N. xiii. 8. ; (2) वर्तते (वृत्, c. 1) (only in certain cases), *here the word 'light' a. s to God* अत्र ज्योतिःशब्दः ब्रह्मणि वर्तते, S. iii. 40. II. To solicit, have recourse to : q.v. : प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.).

Apply (v.t.) : I. To lay or put on : (1) प्रयोजयति *or* युनक्ति *or* युंक्ते (युज्, c. 10. and 7.), *do not a. liniment at night* नालेपं रात्रौ प्रयुञ्जीत, Sr. ; (2) नि-वेशयति (c. विश्), *a. ing the shell to his lower lip* अधरोष्ठे जलजं निवेश्य, R. vii. 63. Ph. : *a. ing the bit to your mouth* खलीनं मुखे प्रक्षिप्य, P. iv. 7. ; *he a. d his hand to my breast* स ममोरसि हस्तं ददौ. II. To use, refer : प्रयोजयति *or* युनक्ति, *or* युंक्ते, *we a. the words like 'sun' to it* तस्मिन्नादित्यादयः शब्दाः प्रयुज्यन्ते, S. iii. 32. III. To use for a particular purpose, to devote : प्रयोजयति. IV. To fix closely, incline : मनो यच्छति (दा, c. 1), ददाति (दा, c. 3), निदधाति (धा, c. 3), *or* युनक्ति (युज्, c. 7).

Appoint (v.t.) : I. To make or nominate : (1) युनक्ति *or* युंक्ते, नि-, विनि-, (युज्, c. 7), *as*

a king a. s officers over villages etc. यथा राजा ग्रामादिष्वधिकृतान्विनियुंक्ते, Up. ; (2) करोति (कृ, c. 8) v. To make ; (3) निदधाति, सन्नि-, (धा, c. 3) Ki. i. 22. v. To place ; (4) व्या-दिशति (दिश्, c. 6) Ku. iii. 13. v. To order. II. To ordain, prescribe : q.v. : निर्दिशति.

APPOINTED, WELL : i.e. *well equipped* : (1) सुसज्जितः (ता, तं) ; (2) परिकल्पितः (ता, तं).

APPOINTMENT : I. The act of appointing : (1) नियोगः ; (2) विनियोगः. II. Station, position : पदम्. III. Stipulation, agreement : q.v. समयः (rare in this sense). IV. A. command, decree : q.v. : नियोगः. v. Equipment : q.v. सज्जा.

APPORTION : वि-भजति, प्रवि-, संवि-, (भज् c. 1) : v. To distribute, allot.

APPORTIONMENT : (1) विभागः (= distribution, q.v.) ; (2) परिकल्पनम् (= assignment, q.v.).

APPOSITE : (1) उपयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) उपपन्नः (न्ना, न्नं) ; (3) सङ्गतः (ता, तं) : v. Suitable, Fit, pertinent.

APPOSITELY : (1) Expr. by the adj. ; (2) स्थाने ; (3) प्रस्तावसदृशम्.

APPOSITENESS : Ph. *your remark is characterized by a.* सङ्गतं तव भाषितम् : v. Apposite.

APPOSITION : एकान्वयः (?).

APPRAISE (v.t.) : मूल्यं निरूपयति (रूप्, c. 10), निर्धारयति (धृ, c. 10).

APPRAISEMENT : (1) मूल्यनिरूपणम् ; (2) मूल्यनिर्धारणम् : v. Valuation.

APPRAISER : (1) मूल्यनिरूपकः ; (2) मूल्यनिर्धारकः : v. Valuer.

APPRECIABLE : उपलभ्यः (भ्या, भ्यं) (= perceptible, q.v.).

APPRECIATE : (1) मूल्यं *or* गुणागुणं जानाति (ज्ञा, c. 9), अवगच्छति (गम्, c. 1) ; (2) बहुमन्यते (मन्, c. 4) (= to think much of).

APPRECIATION : (1) मूल्यविज्ञानम् (?) ; (2) गुणागुणविज्ञानम् (?).

APPREHEND : I. To arrest : q.v. : (1) धरति (धृ, c. 1) ; (2) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9). II. To comprehend, conceive : q.v. : (1) उपलभते (लभ्, c. 1.) ; (2) अवगच्छति (गम्, c. 1.) III. To believe, suppose : q.v. : शङ्कते (शङ्क्, c. 1), *I a. Bharata has come out to meet me* शङ्के.........प्रत्युद्गतो मां भरतः, R. xiii. 64. IV. To fear शङ्कते, आ-, वि-, परि-, *a. ing defeat from you* विशङ्कमानो भवतः पराभवं, Ki. i. 7.

APPREHENSION : I. The act of seizing : (1) ग्रहणम् ; (2) धृतिः (rare). II. Arrest : q.v. : आसेधः. III. Conception, comprehension, understanding : q.v. : Ph. *a man of quick a.* तीक्ष्णबुद्धिः, *a man of dull a.* स्थूलबुद्धिः. IV. Opinion, notion : q.v. : मतम्. V. Fear of future evil : (1) शङ्का ; (2) आशङ्का.

APPREHENSIVE : (1) शङ्कितः (ता, तं) ; (2) शङ्कान्वितः (ता, तं). *to be a.* शङ्कते.

APPRENTICE (subs) : no equiv. : अन्तेवासिन् (f. नी) (=disciple) may be used.

APPRENTICE (v) : Ph. *he was a. d to me for five years* *पञ्चवर्षपर्यन्तं स मम नियमबद्धोऽन्तेवास्यासीत्.

APPRENTICESHIP : अन्तेवासित्वम्. (?) ; नियमबद्धान्तेवासित्वम्.

APPRISE OF : वि-ज्ञापयति (c. of ज्ञा) : v. To inform.

APPROACH (v.) : I. To come or go near : (1) उप-सर्पति (सृप्, c. 1) ; (2) उप-सरति, समुप-, (सृ, c. 1) ; (3) उप-सीदति, उपा-, (सद्, c. 1) ; (4) समीपं, निकटं, etc. गच्छति (गम्, c. 1), याति (या, c. 2), etc. : v. Go near ; (5) उप-गच्छति, समुप-. N.B. Observe that समीपं etc. are cons. with the gen., all the other verbs take the acc. II. To approximate, resemble : q.v.

APPROACH (subs) : I. The act of approaching : (1) आसन्नता (= the act of being near) ; (2) उपागमः ; (3) आगमः (= arrival). II. A means of a. ing : (1) उपसर्पणमार्गः (?) ; (2) उपागमद्वारम् (?).

APPROACHABLE : उपसर्पणीयः (या, यं) : v. Accessible.

APPROACHING (part. adj.) : (1) आसन्नः (न्ना, न्नं), *whose death was a.* आसन्नशरीरपातः, Ku. iii. 44 ; (2) अभ्यर्णः (र्णा, र्णं), *a. separation,* अभ्यर्णविरह-, K. ; (3) उपोढः (ढा, ढं), Ki. xvii. 54. ; (4) सन्निकृष्टः (ष्टा, ष्टं).

APPROBATION : I. Acclamation : (1) धन्यवादः; (2) साधुवादः, *you will receive a. throughout the world* यावत् संसारमण्डलमवाप्नुहि साधुवादम्, Si. xiv. 87. II. Assent, approval : q.v.

APPROPRIATE (v.t.) : I. To set apart for a particular purpose : (1) नि-योजयति, विनि-, प्र-, (युज्, c. 10.) ; (2) उप-कल्पयति (कृप्, c.10.). II. To take to one's self : (1) आत्मसात् करोति (कृ, c. 8.), *what princes strive to a. even by misdeeds* दुरितैरपि कर्तुमात्मसात् प्रयतन्ते नृपसूनवो हि यत्, R. viii. 2 ; (2) स्वायत्तः (त्ता, त्तं) *or* स्वाधीनः (ना, नं) (agreeing with the object) करोति, M. n. (not very common).

APPROPRIATE (adj.) : I. Apposite, suitable : q.v. : उपपन्नः (न्ना, न्नं), *this epithet is very a. for the breeze* उपपन्नं विशेषणमस्य वायोः V. ii. II. Peculiar : q.v.

APPROPRIATELY : (1) उपपन्नम् ; (2) युक्तम् : v. Fitly, suitably.

APPROPRIATENESS : Fitness : suitableness.

APPROPRIATION : (1) प्रयोगः ; (2) विनियोगः ; (3) उपकल्पनम् (?).

APPROVAL : (1) अनुमोदनम् (rare) ; (2) सम्मतिः (=assent) ; (3) by the verb, *you have received my a.* मयानुमोदितोऽसि : v. Also approbation.

APPROVE : I. To be pleased with : (1) अनु-मोदते (मुद्, c. 1) (gen. with the acc. of the *person* whose measures etc. are a. d), *none of his brothers could oppose or a.* (his determination) न कश्चन भ्रातृषु तेषु शक्तो निषेद्धुमासीदनुमोदितुं वा. R. xiv. 43 ; *without obtaining a. al of my mother* मात्रानुमोदिता ; K. ; (2) रोचते, अभि-, (रुच्, c. 1) (with dat. of the person who a. s), *if you ask me, I do not a. even of their quarrel* यदि मां पृच्छसि तदेतेषां विवाद एव न मे रोचते, Mal. i. ; (3) अनु-मन्यते (मन्, c. 4) (rare in this sense), D. iv. : II. To prove : q.v. III. To commend : q.v.

APPROVED : (1) परीक्षितः (ता, तं) (= tried) ; (2) अभिमतः (ता, तं) (=accepted).

APPROVER. leg.t.t. : यः स्वयं दोषं प्रतिपद्य सहायान-भ्यभियुङ्क्ते.

APPROXIMATE (adj.) : आसन्नः (न्ना, न्नं) : v. Near, next.

APPROXIMATE (v.) : I.To approach : q.v. II. To resemble : q.v.

APPROXIMATION : Ph. *this is only an a. to truth* *एतत्तु दिङ्मात्रमेव सत्यस्य : v. Near, next.

APRICOT : सुस्वादुः फलविशेषः.

APRIL : उत्तरचैत्रपूर्ववैशाखानुवादीयुरुपीयवत्सरस्य चतुर्थो मासः.

APRON : I. An article of dress : युतकम्. (?) II. A covering for the legs : *चर्ममयः जङ्घा-प्रच्छदः, जङ्घात्राणम्. III. A piece of lead to cover the vent of a cannon : no equiv. पिधानम् (= covering) may be used.

APROPOS : स्थाने : v. Opportunely, seasonably.

APSIS : मन्दोच्चः (मन्दः = the lower a., उच्चः = the higher a.) *The line of apsides* : मन्दोच्चरेखा (?).

APT : I. Fit, suitable : q.v. : उपयुक्तः (क्ता, क्तं). II. Inclined, prone : (1) by शीलः (ला, लं) in comp., *a. to forget* विस्मरणशीलः (ला, लं); (2) in some cases by a deriv: *a. to break* भङ्गुरः (रा, रं) ; *a. to fall* पातुकः (का, कं), *not a. to perish* अविनश्वरः (रा, रं). III. Ready, prompt : q.v.

APTITUDE : I. Tendency, propensity : expr. by शीलता *or* by deriv. : *a. to break* भङ्गुरता : v. Apt (ii). II. Fitness, Suitableness : q.v. उपयोगिता. III. Readiness in learning : *of remarkable a.* तीक्ष्णबुद्धिः (mfn.) : v. Sharp.

APTLY : (1) यथोचितम् ; (2) यथोपपन्नम् : v. Fitly, suitably.

APTNESS : v. Aptitude.

AQUA-FORTIS : (nitric acid) : *तीक्ष्णरसः.

AQUARIUS : कुम्भराशिः, or simply, कुम्भः.

AQUATIC : I. Pertaining to water : जल (in comp.) : *a. animal* : (1) जलजन्तुः ; (2) यादस् (n). II. Pertaining to water : जलचरः *or* जलेचरः (री, रं). III. Born in water : (1) जलजः (जा, जं) ; (2) वारिजः (जा, जं) ; etc.

AQUEDUCT : (1) जलप्रणाली ; (2) जलवाहिनी (?).

AQUEOUS : (1) जलमयः (यी, यं) ; (2) अम्मयः (यी, यं) : v. Watery.

AQUILINE : Ph. *one who has a. nose* शुकनासः (सा, सं) ; तुङ्गघोणः (णा, णं).

ARABESQUE : *गृहभित्त्यादावुत्कीर्णकुसुमाद्यलङ्कारविशेषः, आरवालङ्कारः.

ARABLE : (1) कृषियोग्यः (ग्या, ग्यं) ; (2) हल्यः (ल्या, ल्यं). *A. land* : हल्यम्.

ARBITER : I. An arbitrator : q.v. मध्यस्थः. II. A lord, master : ईशः.

ARBITRARILY : (1) स्वेच्छया ; (2) स्वेच्छातः ; (3) स्वकामतः.

ARBITRARY : I. Depending on mere will : Ph. *an a. decision* *इच्छानुरूपो निर्णयः ; *a. conduct* स्वेच्छाचारिता *or* कामचारिता ; *it was a. on your part to arrest me* *त्वं स्वेच्छया मां धृतवान्. II. Absolute, despotic : (1) स्वेच्छाचारिन् (f. णी) : (2) कामचारिन्. (f. णी) ; (3) उद्दामः (मा, मं) (without any control).

ARBITRATE : निर्णयति (नी, c. 1) : v. To decide.

ARBITRATION : निर्णयः (=decision : q.v.).

ARBITRATOR : मध्यस्थः : v. Umpire.

ARBOUR : (1) कुञ्जः ; (2) निकुञ्जः : v. Bower.

ARC : वृत्तखण्डम् (a. of a circle) : v. Arch.

ARCADE : Perh. तोरणगृहम्.

ARCH (subs.) तोरण (mn) (properly=an arched gateway, but may, by analogy, be applied to other arches).

ARCH (v) : I. To cover with an arch : तोरणं न्यस्यति (अस्, c. 4) (after Mu.) *or* तोरणेन प्रच्छादयति (छद् c. 10). II. To bend, curve : q.v.

ARCH (adj.) : चतुरः (रा, रं) : v. Cunning, sly.

ARCHAEOLOGIST : *पुराणसाहित्यविद् ; प्राक्कालीनसाहित्यादिविषयेषु पण्डितः.

ARCHAEOLOGY : *पुराणसाहित्यम् ; प्राक्कालीनसाहित्यादिविषयका विद्या.

ARCHAISM : *प्राचीनप्रयोगः : A. s occurring in the Mahābhārata, Rāmāyana, Manu, etc. are called आर्षप्रयोगः.

ARCHANGEL : *ईश्वरस्य प्रधानदूतः.

ARCHBISHOP : *कृष्टीयसम्प्रदायेषु सर्वप्रधानाचार्यः.

ARCHBISHOPRIC : *कृष्टीयसम्प्रदायेषु यः सर्वप्रधानाचार्यः, तस्याधिकारः.

ARCHDEACON : *इंलण्डदेशे विशपस्य निम्नस्थो धर्मोपासकः.

ARCHDEACONRY : I. The office of an archdeacon : *आर्चडिकनपदम्. II. His residence : *आर्चडिकनावासः. III. His jurisdiction *आर्चडिकनस्याधिकारः.

ARCHDUCHY : Ph. *a. of Baden* बाडेनराज्यम् : v. Kingdom.

ARCHDUKE (m.), Archduches (f.): उपाधिविशेषः ; *उपराजः (m), उपराज्ञी (f.).

ARCHED : I. Covered wih an arch : न्यस्ततोरणः (णा, णं) (?), *an a. gateway* तोरणम्. II. In the form of an arch, curved : (1) भुग्नः (ग्ना, ग्नं) ; (2) कुञ्चितः (ता, तं).

ARCHER : I. A bowman : q.v. : धानुष्कः. II. The constellation : धनुस् (n.)

ARCHERY : (1) धनुर्विद्या (the art); (2) शराभ्यासः (the practice).

ARCHETYPE : आदर्शः : v. Pattern, model.

ARCHIEPISCOPAL : i. e. belonging to an archbishop : expr. by tat. comp.

ARCHIPELAGO : द्वीपसमूहः ; द्वीपसङ्घातः ; etc.

ARCHITECT : I. Lit. : (1) वास्तुविद्योपजीविन् (m), K. b. ; (2) स्थपतिः, P. i. 1. ; (3) शिल्पिन् (n.) (=artisan, but may be appropriately used when the sense is clear), R. II. Fig. : a maker : q.v. : कर्ता.

ARCHITECTURAL : expr. by comp., *a. skill* निर्माणकौशलम्.

ARCHITECTURE : (1) वास्तुविद्या; (2) गृहनिर्माणशिल्पम् (?) ; (3) शिल्पम् (when the sense is clear). Si. iii. 35.

ARCHITRAVE : no equiv. : *उपस्तम्भः.

ARCHIVES : I. Records : *प्राचीनपत्रसञ्चयः. II. The place where they are kept : *प्राचीनपत्रागारम्.

ARCHLY : (1) चतुरम् ; (2) विदग्धम्.

ARCHNESS : (1) चातुर्यम् ; (2) चातुरी ; (3) वैदग्ध्यम्.

ARCTIC : *उत्तरकेन्द्रीयः (या, यं) : *the a. pole* उत्तरकेन्द्रम्.

ARDENCY : v. Ardour.

ARDENT : I. Fiery, hot : q.v. : प्रचण्डः (ण्डा, ण्डं). II. Eager : Ph. *a. eyes* (of a lover) सतृष्णनयने. III. Warm, affectionate : अत्यन्तः (न्ता, न्तं) *or* निरतिशयः (या, यं) (=excessive), *a. love*

निरतिशयानुरागः : Ph. *a. vows* (of a lover) शपथाः (m. pl.).

ARDENTLY : सतृष्णं (as in gazing); (2) अत्यन्तं (= excessively).

ARDOUR : I. Heat : q.v. उत्तापः. II. Warmth, eagerness : उत्साहः ; *with a.* सोत्साहं. Ph. *the a. of his love* तस्य निरतिशयानुरागः.

ARDUOUS : I. Lofty : q.v. II. Difficult : q.v. दुष्करः (रा, रं).

ARDUOUSNESS : v. Difficulty.

AREA I. *Outer a.* : अङ्गनम् : v. Yard. II. *Inner a.* प्रकोष्ठः. III. In geo. फलम्, *a. of a circle* वृत्तक्षेत्रफलम् ; *a. of a triangle* त्रिभुजफलम्, Li.

ARENA : (1) रङ्गः ; (2) रङ्गभूमिः ; (3) अक्षवाटः (rare).

ARGILLACEOUS : v. Clayey.

ARGONAUTIC : Ph. *a. expedition* *कनकोर्णान्वेषणाय जेसनस्य कल्चिसं प्रति यात्रा.

ARGOSY : बृहन्नौविशेषः : v. Merchantman.

ARGUE (v.i.) : I. To reason : तर्कयति, वि-, (तर्क्, c. 10) *or* तर्कं करोति II. To infer : q.v.: (1) तर्कयति ; ऊहते (ऊह्, c. 1).

ARGUE (v.t.) : I. To discuss : Ph. *he a. d the cause very ably* *स युक्तिं प्रदर्श्य सुनिपुणं तर्कयामास. II. To prove or evince : q.v.

ARGUMENT : I. A process of reasoning : (1) तर्कः ; (2) वितर्कः. II. Any reason alleged : (1) युक्तिः, *when all a. s fail* युक्तिष्वप्यवसन्नासु ; (2) उपपत्तिः Ki. ii. 23. III. A debate, discussion : q.v. : वादानुवादः. IV. The subject of a discourse, etc. : Ph. *I will give the a. (of the play)* संक्षेपत इतिवृत्तमभिधीयते, Tārānāth : v. Subect. v. An abstract summary : q.v.

ARGUMENTATION : तर्कः : v. Reasoning.

ARGUMENTATIVE : तार्किकः (की, कं) : Ph. *it is a. of almighty power in the creator* एतदीश्वरस्य सर्वशक्तित्वं प्रदर्शयति.

ARID : (1) शुष्कः (ष्का, ष्कं) ; (2) परिशुष्कः (ष्का, ष्कं) : v. Dry, parched.

ARIDITY : शुष्कता. : v. Dryness.

ARIES : a constellation : मेषः ; मेषराशिः.

ARIGHT : (1) युक्तम् , (2) यथोचितम् ; (3) सम्यक्.

ARISE : (1) उदेति (इ, c. 2) ; (2) उद्गच्छति (गम्, c. 1) : v. To rise, produce (iv). N.B. These two verbs are used in all the senses the English verb : *a. ing from the seat* आसनादुत्थाय, Ki. ii. 57. ; *the moon arose* उदगात् सुधासूतिः, K. ; *does (not) your fear a., maiden* उदेति ते भीरपि किन्नु बाले, N. iii. 13.

ARISING FROM (as adj.) : (1) जः (जा, जं) *or* जनितः (ता, तं) (in comp.), *the infamy a. from the assassination of Parvateśvara* पर्वतेश्वरविनाशजनितस्यायशसः, Mu. iii. ; (2) भवः, उद्भवः, प्रभवः (वा, वं) (in comp.), *the darkness a. from youth is very impervious* अतिगहनं तमो यौवनप्रभवम्, K. ; (3) उत्थः, समुत्थः (त्था, त्थं), *bodily pains are those a. from diseases etc.* तत्र शारीरं व्याध्याद्युत्थम्, S. p. b.

ARISTOCRACY : I. A form of Government : *कुलीनशासनम् *or* कुलीनप्रभुत्वम्. II. The persons of whom it is composed *कुलीनसम्प्रदायः *or* राज्यशासककुलीनवर्गः.

ARISTOCRAT : I. A member of an aristocracy : *कुलीनः. II. One who supports aristocracy : *कुलीनशासनसमर्थकः.

ARISTOCRATIC : Ph. *a. government.* *कुलीनशासनम् ; *a. pride* कुलाभिमानः ; *of a. family* कुलीनः (ना, नं) *or* अभिजातः (ता, तं).

ARITHMETIC : (1) अङ्कविद्या ; (2) पाटीगणितम्. *The eight rules of a.* परिकर्माष्टकम्.

ARITHMETICAL : (1) अङ्कविद्याविषयकः (का, कं) (relating to a.); (2) अङ्कविद्यानुसारेण (according to the rules of a.).

ARITHMETICIAN : अङ्कविद्याविशारदः (दा, दं) and sim. comp. s.

ARK : I. A vessel : q.v. : (1) नौः ; (2) तरणी. II. A chest : (1) पेटिका ; (2) आधारः.

ARM (subs.) : I. Of the human body : (1) भुजः ; (2) बाहुः ; (3) दोस् ; (m) ; (4) प्रवेष्टः. *A. The fore a.* प्रकोष्ठः. *The upper a.* प्रगण्डः. II. any object analogous to an arm : (a) of a tree शाखा. v. Bough. (b) of a chair : *बाहुः. (c) of the sea or of a river : (1) वङ्कः ; (2) कक्षम्. (d) of the polypi : v. Feelers. III. A weapon : v. Arms. IV. A branch of the military service : अङ्गम्. v. Power : q.v.

ARM (v.i.) : I. To take arms : (1) संनह्यति (नह्,

c. 4) (=to accoutre), *ordered the generals to a.* सेनापतीन् संनहनार्थमादिशत्, Ku. xv. 5. ; (2) अस्त्रं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9) ; (3) सायुधः (धा, धं) भवति. II. To prepare for war युद्धाय सज्जीभवति.

Arm (v.t.) : (1) सन्नाहयति (c. of नह) ; (2) सायुधः (धा, धं) करोति ; *(3) सज्जीकरोति (=to equip).

Armada : पोतावलिः. v. Fleet.

Armadillo : विलेशयः क्षुद्रजन्तुविशेषः ; *वर्मधरः.

Armament : I. A body of forces equipped for war : बलम् : v. Army, fleet. II. The guns and ammunitions of a man-of-war : युद्धोपकरणानि (n. pl.) (?).

Armed (adj.) : (1) सायुधः (धा, धं) ; (2) संनद्धः (द्धा, द्धं) (3) सज्जः (ज्जा, ज्जं) (=equipped).

Armhole : (1) कक्षः ; (2) बाहुमूलम् ; (3) भुजकोटरः ; (4) कक्षालयः, Vi.

Armistice : (1) अयुद्धम् ; (2) युद्धविरतिः ; and sim. comp. s. Ph. *from filial affection, asked for two days' a.* ययाचे पुत्रवात्सल्यादयुद्धं दिवसद्वयम् ; Raj. v. Truce.

Armless : I. Without an arm : (1) अभुजः (जा, जं) ; (2) भुजहीनः (ना, नं) ; etc. II. Without weapons : (1) अशस्त्रः (स्त्रा, स्त्रं) ; (2) अनायुधः (धा, धं) ; etc.

Armlet : वलयः v. Bracelet.

Armour : (1) वर्मन् (n). ; (2) कवच (mn.) ; (3) वारवाणः ; (4) संनाहः ; (5) कञ्चुकः ; (6) तनुत्रम्. *Chain a.* जालिका (rare).

Armourer : शस्त्रकारः ; Perh. असिधारकः.

Armoury : (1) आयुधागारम् ; (2) शस्त्रगृहम्.

Arm-pit : कक्षः ; v. Arm-hole.

Arms : I. Weapons : (1) शस्त्रम् ; (2) अस्त्रम् ; (3) आयुधः ; (4) हेतिः ; (5) प्रहरणम्. II. War, hostility : q.v. III. Armorial bearings : *कुलचिह्नानि (n. pl.).

Army : (1) सैन्यम् ; (2) बलम् ; (3) दण्डचक्रम् ; (4) पताकिनी ; (5) चमूः ; (6) व्यूहः (an a. in battle array) ; (7) चतुरङ्गबलम् (an a. comprising the four complements, elephants, cars, horse and foot). N.B. सैन्यम् and बलम् are also used in the plural in the 'singular' sense.

Aroma : (1) गन्धः ; (2) सौरभम् ; (3) आमोदः.

Aromatic : (1) सुगन्धि (mfn.) ; (2) सुगन्धः (न्धा, न्धं) ; (3) सुरभि (mfn.) : v. Fragrant.

Around (prep.) : परितः (with acc.), *a. the altar* वेदीं परितः, B. i. 12.

Around (adv.) : (1) परितः ; (2) सर्वतः, *looking a.* सर्वतो विलोक्य, U. ; (3) समन्ततः, समन्तात्, K. ; (4) विष्वक्, *with sparks scattered all a.* विष्वग्विसृतस्फुलिङ्गः, Ki. xvi. 51.

Arouse : I. From sleep : प्रबोधयति : v. To awake. II. From inaction (1) उत्तेजयति (तिज्, c.10), *will go to the island of Mahendra to a. Jāmadagnya* जामदग्न्यमुत्तेजयितुं महेन्द्रद्वीपमेव गच्छावः Vi. ii. ; (2) उत्थापयति (c. of स्था), *and a. ing his natural enemies* उत्थाप्य सहजांश्च द्विषः D. iv. ; (3) प्रबोधयति (rare).

Arrack : (1) ताली ; (2) ताडिः or ताडी.

Arraign : अभियुनक्ति or योजयति (युज्, c. 7 and 10) : v. To accuse.

Arraignment : अभियोगः : v. Accusation.

Arrange : I. To put in order : (1) रचयति, वि-, (रच्, c. 1), *a. ing the division of the forest* विरचय्य काननविभागम्, Ki. xii. 44. ; (2) विन्यस्यति (अस्, c. 4), *merely by a. ing sentences* पदविन्यासमात्रेण ; (3) यथाक्रमं स्थापयति (c. of स्था). II. To adjust, settle, determine : q.v.

Arrangement : I. Orderly disposition : (1) रचना ; (2) विन्यासः ; (3) संविधानम्. II. Settlement, adjustment, agreement : q.v.

Arrant : पामरः (री, रं) : v. Infamous, vile.

Arras : v. Tapestry.

Array (subs.) : I. Battle-array : q.v. II. Arrangement, order : q.v. III. Dress, clothing : q.v. : परिच्छदः. IV. Of jurymen *न्यायप्रतिभूगणः.

Array (v.t.) : I. To arrange, draw up : q.v. रचयति, वि-, (रच्, c. 10). II. To dress, deck : q.v. भूषयति. III. To select jurymen *न्यायप्रतिभुवो निरूपयति (रूप्, c. 10).

Arrear, Arrears : *अवशिष्टदेयम्, *pay up your a.s* *अवशिष्टदेयं परिशोधय ; *I owe large a. s* *मया बहु परिशोधनीयम् ; *a. of rent* *करशेषः.

Arrest (v.t.) : I. To obstruct, stop : q.v. :

रुणद्धि (रुध्, c. 7). II. To apprehend legally : (1) आसेधति (सिध, c. 1) ; (2) धरति *or* धारयति (धृ, c. 1 and 10) : (3) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9). III. To fix, engage : Ph. (*it*) *a. s my eyes* बध्नाति मे चक्षुः ; R. ; *it a. s my attention* मामनन्यमनस्कं करोति.

Arrest (subs.) : (1) आसेधः ; (2) धृतिः (?). Ph. *a. of judgment* *निर्णयरोधः.

Arrival : (1) आगमनम् ; (2) आगमः ; (3) उपयानम् (rare), Ku. vii. 22.

Arrive (v.i.) : (1) प्र-आप्नोति, अव-, सम्प्र-, अनुप्र-, (आप्, c. 5), *a. d at the hermitage af the saint* महर्षेः प्रापदाश्रमम् ; R.i.48. ; (2) आ-सीदति, समा-, (सद्, c. 1), *Kusha a. ing at the banks of the Sarayū* कूलं समासाद्य कुशः सरय्वाः, R. xvi. 35. ; (3) प्र-पद्यते (पद्, c. 4), *a. ed at the hermitage of Atri* अत्रेस्तपोवनं प्रपेदे, B. iv. 19. ; *after childhood, she a. ed at youth* बाल्यात् परं साथ वयः प्रपेदे, Ku. i. 31. N.B. Observe that all these verbs take an acc. Ph. : *a. ed at no conclusion* निर्णयं नाससाद ; *the news a. ed of the assassination of his father* पितृवधवार्ता समागता.

Arrogance : (1) औद्धत्यम् ; (2) प्रागल्भ्यम् ; (3) उत्सेकः ; (4) अवलेपः.

Arrogant : (1) उद्धतः (ता, तं) ; (2) प्रगल्भः (ल्भा, ल्भं) ; (3) उत्सिक्तः (क्ता, क्तं) ; (4) अवलिप्तः (प्ता, प्तं).

Arrogantly : (1) उद्धतम् ; (2) प्रगल्भम् ; (3) सावलेपम्.

Arrogate : *अन्यायतः गृह्णाति (ग्रह्, c. 9) *or* स्वीकरोति (कृ, c. 8), अन्यायेन स्वस्वत्वं ख्यापयति (c. of ख्या) *or* प्रकटयति (nomi.).

Arrogation : *न्याय्यग्रहणम् ; अन्याय्यस्वीकारः ; अन्यायेन स्वस्वत्वख्यापनम्.

Arrow : (1) शरः ; (2) बाणः ; (3) इषुः ; (4) सायकः *or* शायकः ; (5) मार्गणः ; (6) शिलीमुखः ; (7) आशुगः ; (8) पत्री ; (9) पृषत्कः ; (10) विशिखः *A shower of a. s* शरवर्षः. *To discharge, shoot a. s* शरं निरस्यति (अस्, c. 4), क्षिपति (क्षिप्, c. 6), Ki.

Arrow-head : (1) फलम्, (2) शल्यम् ; (3) बाणाग्रम्.

Arrow-headed : *फलाकारः (रा, रं), *a. characters*, *फलाकारावर्णाः.

Arrow-root : खाद्योपयोगी द्रव्यविशेषः.

Arrowy : I. Of arrows : शर- (in comp.) *a. shower* शरवर्षः. II. Crooked like an arrow : कुटिलः (ला, लं) : v. Crooked.

Arsenal : (1) आयुधागारम् ; (2) शस्त्रगृहम्.

Arsenic : मनःशिला (=red a.).

Arson : (1) आगारदाहः ; (2) गृहदाहः.

Art : I. As opposed to nature : शिल्पम्. II. As opposed to science : कला, *in the a. s of dancing, singing, playing, and acting* नृत्यगीतवाद्यनाट्यकलासु, D. ii. Ph. *the industrial a.s* शिल्पविद्या ; *the fine a.s* सङ्गीतादि-कला (?) *or* *श्रेष्ठकलाः (f. pl.). III. Skill, dexterity : q.v. : कौशलम्. IV. Cunning, artifice : q.v. छलम्.

Arterial ; expr. by the gen. of words given under artery.

Artery : (1) रक्तवाहिनी नाडिः ; (2) रक्तवहा शिरा.

Artful : चतुरः (रा, रं), Ku. iv. 20. : v. Cunning, crafty.

Artfully : (1) निपुणम् ; (2) कौशलेन. v. Cunningly, ingeniously, craftily.

Artfulness : (1) चातुर्यम् ; (2) चातुरी : v. Cunning, ingenuity.

Artichoke : शाकविशेषः.

Article (subs.) : I. A part of speech : विशेष्यस्वभावनिरूपकाव्ययशब्दः. II. A commodity *or* substance : q.v. द्रव्यम्. III. A Clause in a contract etc. : प्रकरणम् (?). Ph. *we enter into this a. to remove this doubt* एतामाशङ्कां निवर्तयितुमिदमधिकरणमारभ्यते, S. iii. 34. ; *the a. about Harisha Chandra was very good*, *हरीशचन्द्रविषयकः प्रबन्धोऽत्युत्तम आसीत् ; *the a. s of war* *सैनिकनियमावलिः. IV. A distinct part : (1) अंशः (=part) ; (2) विषयः (=subject). V. Moment : (1) क्षणः ; (2) समयः.

Article (v.t.) : *नियमपत्रेण बध्नाति (बध्, c. 9.), *an a.d clerk* *नियमबद्धः लेखकः.

Articular : सन्धिगतः (ता, तं), *a. disease* सन्धिगतरोगः, Sr.

Articulate (adj.) : (1) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) स्फुटः (टा, टं) : v. Distinct.

Articulate (v.t.) I. To utter distinctly :

स्फुटं or स्पष्टम् उच्चारयति (c. of चर्), उदीरयति (ईर्, c. 10.), etc. II. To joint: संदधाति (धा, c. 3.).

ARTICULATION: I. Of words: Ph. *distinct a.* स्पष्टता वर्णोच्चारणे K. II. Of bones: सन्धिः: v. Joint.

ARTIFICE: (1) उपायः; (2) छलं; (3) उपाधिः, *women are originators of all a. s* स्त्रियश्चोपाधीनामुद्भवक्षेत्रम्, D. N.B. (2) *and* (3) always in the bad sense: v. Stratagem.

ARTIFICER: I. An artisan: q.v. शिल्पी. II. A maker, contriver: q.v.: कर्ता.

ARTIFICIAL: I. Made by art: कृत्रिमः (मा, मं), *herds of a. young elephants* कृत्रिमकरिकलभयूथानि, K. Ph. *sometimes over a. hills* कदाचित् क्रीडापर्वतेषु, K.; *a. lake* केलिपल्वलम्, N.; *a. clouds* मायामेघमालाः, K. II. Feigned, fictitious: q.v.: कृत्रिमः (मा, मं). III. Ingenious. skilful: q.v.

ARTILLERY: I. Weapons in general: अस्त्राणि (n. pl.). II. Cannon with all that appertains to them: *कामानानि or (when the meaning is not clear) सोपकरणकामानानि (n. pl.). III. The troops who manage cannon etc.: *कामानबलम्.

ARTISAN: (1) शिल्पिन् (m.); (2) शिल्पकारः; (3) कारुः or कारुकः; (4) कर्मकारः. *The workshop of an. a.* शिल्पशाला or शिल्पिशाला. *The business of an a.* शिल्पकर्मन् (n.).

ARTIST: I. An artisan: q.v. II. A painter: q.v. चित्रकरः.

ARTISTIC: विचित्रः (त्रा, त्रं) (?): v. Ingenious.

ARTLESS: I. Simple, frank, guileless: q.v.; (1) अमायः (या, यं); (2) ऋजु (mfn.). II. Contrived without art: (1) नीरसः (सा, सं) (= devoid of taste); (2) अलङ्कारहीनः (ना, नं) (= unadorned).

ARTLESSLY: i.e. Simply, frankly: q.v.: (1) मायां विना; (2) अकपटेन; (3) आर्जवेन.

ARTLESSNESS: (1) अमायिता; (2) सरलता; (3) आर्जवम्: v. Simplicity.

AS: I. As a particle of comparison: (1) वत् affixed, (*he who looks on*) *other's wives as mothers, on other's things as clods* मातृवत् परदारेषु परद्रव्येषु लोष्ट्रवत्, H. i.; *as before* पूर्ववत्; (2) यथा (either in comp. to expr. *sim. comparison*, or with तथा or एवं to expr. *as......so......*; also to introduce illustrations): *as ordered* यथानिर्देशं; *as prescribed* यथाविधि; *as before* यथापुरा, Sa. vi.; *as eating is inferred from nourishment or country from its language, so is knowable inferred from knowledge,* यथा पुष्ट्या भोजनमनुमीयते यथा च भाषया देशः तथा ज्ञानाकारेण ज्ञेयमनुमेयम्. D. s. (see also R. iii. 23 and notice the repetition of यथा in such cases); *as animals attempt to fly away when they see men with sticks, so......*यथा पश्वादयः दण्डोद्यतकरं पुरुषमभिमुखमुपलभ्य पलायितुमारभन्ते एवं···S. i. p.; *as for instance, fire is inferred from smoke* यथा धूमेनाग्निरिति, N.d. *As for instance*: sometimes expr. by तथाहि: *he, as a rule, enjoyed the pleasures of youth as for instance, sometimes roamed over artificial mountains, sometimes walked through summer houses* स प्रायशो यौवनसुखमनुबभूव, तथाहि कदाचित् क्रीडापर्वतेषु विचचार कदाचिज्जलागृहेषु बभ्राम, K. II. While: expr. by the pres. part: *as he went, he thought* व्रजंश्च समर्थयामास, K. III. Since, in as much as: q.v.: (1) by the abl. and when the subs. ends in ता or त्व by the ins.: *as the motion of the vessels (at sea) depends on wind* वाताधीनपोतगमनत्वात्, K. b.; *as there was much political work* राजकार्यस्य बहुलतया Sa. vi.; (2) यतः......ततः......Miscell: *as long as one lives* यावज्जीवं; *as far as the ocean* आ समुद्रात्; *as high as the knee* जानुदघ्नः (घ्ना, घ्नं); *as yet* अद्यापि. N.B. *as*, when it connects two subs. s in apposition is expr. by भूत्वा or कृत्वा: *I will remain as your queen* तव महिषी भूत्वा तिष्ठामि; *sent me to you as his agent* मां प्रतिनिधिं कृत्वा त्वत्सकाशं प्रेरयामास.

AS BEING: Expr. By the ins. of subs. s in ता or by the abl. in other cases: *a. few* अल्पतया; *a. a child* बालतया; *a. weak* दौर्बल्यात्; *a. wonderful* अद्भुतत्वात्.

AS IF: इव (always after the word it governs): *passed the night as if in a moment* क्षणमिव क्षणदां

कल्पितवती, K. ; *as if painted, as if engraved, as if paralyzed* लिखितमिवोत्कीर्णमिव स्तम्भितमिव, K. ; *as if from hell to heaven* नरकादिव स्वर्गम्, D.

AS FOLLOWS : इति (at the end of the quotation, which is placed first in Sanskrit). see R. iii. 47., Ku. iv. 43. Ph. : *began to speak as follows* वक्तुमित्थमुपचक्रमे वचः, K. xiii. 36. ; *Bachaspati spoke a.* वाचस्पतिरवाचेदं, Ku. ii. 30.

AS FOR, AS TO : विषयः (या, यं) *or* विषयकः (का, कं) in comp. : *as for his valour, I will not say a word* तस्य शौर्यविषयं न किञ्चिद् वदामि.

AS SOON AS : (1) by a comp. adj. with मात्रः (त्रा, त्रं), *he who does not put down an enemy or a disease a. it appears* जातमात्रं न यः शत्रुं रोगं च प्रशमं नयेत्, P. i. 8. ; (2) यदा.........तदैव. Ph. : *a. I spoke* मद्वचनानन्तरमेव, K.

AS WELL AS : च.........च : *anointed with nectar a. poison* दिग्धोऽमृतेन च विषेण च, Ma. i. ; *as a mother a. as a father* माता च पिता च भूत्वा D.v.

ASAFŒTIDA : (1) हिङ्गु (n.) ; (2) जतुकम्, A. ; (3) वाह्लीकम्, A.

ASCARIDES : A disease : कृमिरोगः.

ASCEND (v.i.) : आरोहति (with acc.) : v. To mount, rise.

ASCEND (v.t.) : आ-रोहति, अधि-, (रुह्, c.1.) : v. To mount.

ASCENDANT : प्रभुत्वम् : v. Superiority. *To be in the a.* : जयति (जि, c. l.) (=to flourish) (only when it conveys the idea of flourishing).

ASCENDANCY : प्रभुत्वम् : v. Authority, influence. Ph : *Chandrapālita, by various amusements, gained complete a. over Bihārabhadra* चन्द्रपालितो विविधाभिः क्रीडाभिर्विहारभद्रमात्मसात्प्रादकरोत्, D. viii.

ASCENSION : v. Ascent. A. -day : *कृष्णस्य स्वर्गारोहणपर्वन् (n.).

ASCENT : I. The act of ascending : (1) आरोहः ; (2) आरोहणम् ; (3) अधिरोहणम्. II. The way of ascending : (1) आरोहमार्गः ; (2) आरोहणपथः. III. Inclination, slope : *the road has an a. of one foot per hundred.* *प्रतिशतपादमेकपादोन्नतो मार्गः.

ASCERTAIN : I. To find out : (1) जानाति, परि-, (ज्ञा, c. 9.), *a. what is the time now* ज्ञायतां का वेला वर्तत इति, Mu. v. ; (2) निरूपयति (रूप्, c. 10.), *I will follow him and a. what it is* तदनु गत्वा किमेतदिति निरूपयामि, H. iii. ; (3) निश्चिनोति (चि, c. 5.). *a. ing that the remaining one was the king* निश्चित्य शेषं तमसौ नरेशं, N. xiv. 14. : (4) निर्णयति (नी, c. 1.), *to a. this, we begin the second and the third part* तन्निर्णयाय द्वितीयतृतीयौ पादावारभ्येते, S. ii. p. ; (5) निर्धारयति (c. of धृ), *when a thing is a. ed by letter* निर्धारितेऽर्थे लेखेन, Si. ii. 70. II. To make certain : स्थिरीकरोति : v. Certain. III. To assure : q.v.

ASCERTAINABLE : (1) निर्णेयः (या, यं) ; (2) निरूपणीयः (या, यं) ; (3) निर्धार्यः (र्या, र्यं).

ASCERTAINMENT : (1) निरूपणम् ; (2) निर्णयः ; (3) निर्धारणम्.

ASCETIC : (1) यतिः ; (2) योगी ; (3) वैरागी ; (4) संन्यासी ; (5) तपस्वी ; (6) तापसः.

ASCETICISM : (1) वैराग्यम् ; (2) संन्यासः.

ASCITES : i. e. Dropsy of the peritoneum : उदरी.

ASCRIBABLE : (1) आरोपणीयः (या, यं) ; (2) अध्यारोपणीयः (या, यं).

ASCRIBE : I. To refer to as an attribute : आ-रोपयति, अध्या-, (c. of रुह्), *to whom divine nature has been falsely a.d* अध्यारोपितवितथदेवतानुभावः, D. i. ; II. To refer to, as an effect : expr. by circumlo. : *common people a. every thing to fate* दैवायत्तं सर्वमिति प्राकृता वदन्ति ; *the citizens a. ed his cure to the power of the charm* *मन्त्रबलेनासावारोग्यं लेभ इति पौरैरधिगतम्. N.B. When the cause is *a person*, आरोपयति may be used : *they a. ed to me the success of the day* तद्दिवसस्य जयं मय्यारोपयामासुः.

ASCRIPTION : (1) आरोपणम् ; (2) अध्यारोपणम् ; (3) better by verb : v. To ascribe.

ASH : a tree : वन्यवृक्षविशेषः.

ASH-WHITE : (1) भस्मधवलः (ला, लं) ; (2) भूतिसितः (ता, तं).

ASHAMED : (1) लज्जितः (ता, तं) ; (2) व्रीतः (ता, तं) ; (3) व्रीडितः (ता, तं) ; (4) त्रपायुक्तः (क्ता, क्तं) ; (5) ह्रीणः (णा, णं). *To make a.* ह्रेपयति (c. of ह्री), v. To shame.

ASHAMED, FEEL : (1) लज्जते (लज्ज्, c. 6.) ; (2) जिह्रेति (ह्री, c. 3.) ; (3) व्रीडाम् एति (इ, c. 2.). Si. xiv. 2. ; (4) त्रपते (त्रप्, c. 1.) (rare) ; (5) ह्रिणीयते (rare) B. iii. 38.

ASHES : (1) भस्मन् (n.), *reduced Madana to a.* भस्मावशेषं मदनं चकार, Ku. iii. 72. *To reduce to a.* भस्मीकरोति, भस्मसात् करोति. *To be reduced to a.* भस्मीभवति ; (2) भूतिः, ति-, A.

ASHORE : I. On to the shore : तीरं ; तटम्. II. On the shore : तीरे ; तटे ; उत्तीरम्.

ASH-WEDNESDAY : क्रुष्टीयपर्वभेदः.

ASHY : भास्मनः (नी, नं).

ASIDE : v. Apart. (*to speak*) *a.* (*to any one*) : (1)अपवार्य ; (2) जनान्तिकम् ; (3) विजने.

ASININE : (1) by comp. ; (2) गर्दभीयः (या, यं) : v. Also stupid.

ASK. : I. To interrogate, enquire : (1) पृच्छति, परि-, सं-, (प्रच्छ्, c. 6.) (with double acc.), *a. ed her attendants why she was weeping* बाष्पहेतुमस्याः परिजनमपृच्छत्, K. ; (2) अनु-युनक्ति (युज्, c. 7.), *the king a. ed the priest* अन्वयुंक्त गुरुमीश्वरः क्षितेः, R. xi. 62. ; (3) जिज्ञासते. v. To enquire. N.B. The sense of this verb is often expr. by वदति, अभिदधाति, etc. (=to speak) : *the king a. ed her why she was weeping and why she was not bedecked* भूमिपालस्तामवादीत् देवि किमर्थं रुद्यते किमर्थं च नालङ्कृतासि, K. Ph. *may I a. who you are* कां पुनरत्रभवतीमवगच्छामि, U. ii. II. To request, beg : (1) याचति, -ते (याच्, c. 1), *a. ed her for drink* (ताम्) अयाचत च पानीयम्, D. vi. ; (2) अर्थयते, प्र-, अभि-, (अर्थ्, c. 10), *let me a. this stag for news about my darling* इमं तावत् प्रियाप्रवृत्तये सारङ्गमासीनमभ्यर्थये, V. iv. ; (3) वृणोति (वृ, c. 5.), *a. ed for Rāma's banishment* ववार रामस्य वनप्रयाणम्, B. iii. 6. ; (4) नाथति, -ते (नाथ् c. 1.) (rare), *why don't you a. the mountain king* नाथसे किमु पतिं न भूभृतः, Ki. xiii. 59. N.B. All these take two acc.s, one of person and one of object a. ed.

ASKANCE : (1) साचि ; (2) तिर्यक् ; (3) तिरश्चीनम्.

ASKER : I. An enquirer : प्रष्टा. II. A petitioner ; (1) याचकः ; (2) प्रार्थकः.

ASLANT : (1) तिर्यक् ; (2) तिरश्चीनम् : v. Obliquely.

ASLEEP : (1) सुप्तः (प्ता, प्तं) : *fast a.* प्रसुप्तः (प्ता, प्तं) *whether apparently or really a.* किं लक्ष्यसुप्तमुत परमार्थसुप्तम्, Mr. iii. ; (2) निद्रितः (ता, तं) ; (3) शयितः (ता, तं).

ASLEEP, TO FALL : निद्रां याति (या, c. 2.), K. : v. Sleep, go to.

ASP : अतिविषालुः क्षुद्रसर्पभेदः.

ASPARAGUS : शतमूली (a. racemosus).

ASPECT : I. Vision, glance : q.v. दृष्टिः. II. Countenance, mien : q.v. आकारः. III. Position : Ph. *the house has a southern a.* *दक्षिणमुखं गृहं. IV. State of affairs : (1) अवस्था ; (2) दशा. V. Of planets at birth : दशा.

ASPEN : *पप्लारजातीयवृक्षविशेषः.

ASPERITY : रौक्ष्यम् : v. Roughness, severity, moroseness.

ASPERSE : आ-क्षिपति, अधि-, (क्षिप्, c. 6.) : v. Slander.

ASPERSION : (1) आक्षेपः ; (2) अधिक्षेपः : v. Slander.

ASPHALT : शिलाजतु (=bitumen) ; *तारः.

ASPIRANT : (1) आकाङ्क्षिन् (f. णी) ; (2) प्रार्थिन् (f. नी) ; (3) अभिलाषुकः (f. का).

ASPIRATE (subs.) : I. An aspirated sound : महाप्राणः (णा, णं) *or* महाप्राणवर्णः. II. The mark, महाप्राणसूचकं चिह्नम्.

ASPIRATE (v. i.) : महाप्राणं दत्वा उच्चारयति (c. of चर् (?).

ASPIRATION : (1) आकाङ्क्षा ; (2) स्पृहा ; (3) लालसा.

ASPIRE : (1) आ-काङ्क्षति, अभि-, (काङ्क्ष्, c. 1.) ; (2) ईप्सति (desi. of आप) ; (3) स्पृहयति (स्पृह्, c. 10) ; (4) प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10). R. i. 3.

ASPIRING AFTER (as adj.) ; v. Aspirant.

ASQUINT : (1) साचि ; (2) तिर्यक् ; (3) वक्रम्.

ASS : (1) गर्दभः ; (2) रासभः ; (3) खरः ; (4) चक्रीवान्. Fig. : a stupid person : गर्दभः.

ASSAIL : अभि-क्रामति, आ-, (क्रम्, c. 1.) : v. To attack.

ASSAILABLE : आक्रमणीयः (या, यं). Any a. point (1) रन्ध्रम् ; (2) छिद्रम्.

ASSAILANT : (1) अभियोक्ता ; (2) आक्रामकः ; (3) अभिक्रामकः.

ASSASSIN : (1) घातकः ; (2) चण्डालः *or* मातङ्गः (the a. class under the Hindoo Kings.).

ASSASSINATE : (1) घातयति (c. of हन्), *or* मारयति (c. of मृ), *or* वधं *or* हत्यां करोति (with gen.) (=to kill, murder) ; (2) उपांशु *or* निभृतं *or* गोपनेन वधं करोति etc. (=to kill by secret assault) ; (3) अवस्कन्द्य वधं करोति *or* घातयति (=to kill by surprise).

ASSASSINATION : (1) वधः (=murder, q.v.) ; (2) उपांशु-वधः (= murder by secret assault), Mu. ii. ; (3) *सावस्कन्दहत्या (=killing by surprise)

ASSAULT (subs.) : आक्रमणम् : v. Attack.

ASSAULT (v.t.) : आ-क्रामति (क्रम, c. 1.) : v. To attack.

ASSAULTER : v. Assailant.

ASSAY (subs.) : परीक्षा. *A. of coin* : नाणकपरीक्षा, Mr. Stand for Mricchaktikans.

ASSAY (v.) : I. Trans : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). II. Intrans : यतते (यत्, c. 1.) : v. To endeavour.

ASSAYER, ASSAY-MASTER : (1) धातुपरीक्षकः ; (2) नाणकपरीक्षकः (of coins).

ASSEMBLAGE : (1) समूहः ; (2) सङ्घातः ; (3) समाहारः ; (4) समुच्चयः ; (5) सन्निपातः ; (6) समवायः ; (7) समुदयः ; (8) संहतिः ; (9) व्रातः ; (10) निकरः ; (11) by a deriv., *an a. of Kshatriyas* राजन्यकम् ; *an a. of peacocks* मायूरम् ; *an a. of men* जनता ; *an a. of horses* अश्वीयम्.

ASSEMBLE (v.i.) : (1) सं-गच्छति, समा-, (गम्, c. 1.) *the towns-people a.d* समागमन्नागरजनाः, D. ii. ; (2) समा-एति, समभि-, (इ, c. 2.) ; (3) संमिलति (मिल्, c. 6.), M. n.

ASSEMBLE (v.t.) : (1) संगमयति (c. of गम्) ; (2) मेलयति, सं-, (c. of मिल्), M. n. ; (3) समाहरति (हृ, c. 1.), *who a.d the kings* समाहृतराजलोकम्, R. v. 64 ; (4) सन्नि-पातयति (c. of पत्), *a. ing the citizens* सन्निपात्य पुरौकसः, R. xv. 75.

ASSEMBLY : (1) सभा ; (2) सदस् (n.) ; (3) समाजः ; (4) समज्या ; (5) संसद् (f.) ; (6) परिषद् (f.) ; (7) गोष्ठी. A. room (1) समागारम् ; (2) सदोगृहम् ; (3) इन्द्रकम्.

ASSENT (subs.) : (1) सम्मतिः ; *to obtain your a.* तव सम्मतिमधिगन्तुं N. ii. 48. ; (2) स्वीकारः (=acceptance : q.v.) ; (3) अनुमतिः (=permission, a. of a superior).

ASSENT (v.i.) : (1) सम्मतः (ता, तं) भवति (भू, c. 1.) ; (2) अभ्युपैति (इ, c. 2.) *or* अभ्युपगच्छति (गम्, c. 1.) (with acc.) *he is sure to a. to this also* तदप्यवश्यमसावभ्युपैष्यति D. ii. ; (4) स्वीकरोति (=to accept : q.v.) ; (4) अनु-मन्यते (मन्, c. 4.) (rare in this sense), *I a. ed to my father's proposal*, तातस्य मतमन्वमंसि, D. iv.

ASSENTATION : अनुमोदनम् : v. Compliance.

ASSENTINGLY : Ph. : *raised his hand a.* *सम्मतिसूचकं स्वहस्तोत्तोलनं चकार.

ASSERT : To affirm positively : (1) प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9.), *if he were to a. that the duties of castes and religious orders were as unsettled in former times as at present* इदानीमिव च कालान्तरेप्यव्यवस्थितप्रायान् वर्णाश्रमधर्मान् प्रतिजानीत, S. iii. 33. ; (2) ब्रवीति (ब्रू, c. 2.), वदति (वद्, c. 1.), *or* वक्ति (वच्, c. 2.) (=to say, but used in the sense of a.ing), S. ; (3) प्रतिपादयति (c. of पद्) (=to establish), *which a. that its nature is not earthly and deny that its nature is earthly*, असंसारिस्वरूपप्रतिपादनाः संसारिस्वरूपप्रतिषेधनाश्च, S. iii. 43. II. To maintain, claim, vindicate : q.v.

ASSERTION : I. A positive statement : (1) वचनम् ; (2) वादः ; (3) उक्तिः. II. Maintenance, vindication, claim : q.v.

ASSERTOR : I. One who asserts : वादिन् (f. नी). II. A maintainer : q.v.

ASSESS : I. To tax : करं निरूपयति (रूप्, c. 10.) *or* अवधारयति *or* निर्धारयति (धृ, c. 1.). II. To value : q.v. Ph. *to a. damages* क्षतिं निरूपयति *or* निर्धारयति.

ASSESSMENT : I. A valuation : *करनिरूपणम् *or* -निर्धारणम्. II. A tax : q.v. : करः. III. Of damages : *क्षतिनिरूपणम् *or* -निर्धारणम्.

ASSESSOR : I. Of tax : *करनिर्धारकः. II. Of a judge : सहायः (?).

ASSETS : सम्पत्तिः (property).

ASSEVERATE : प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9.) : To affirm, assert.

ASSEVERATION : प्रतिज्ञा : v. Affirmation.

ASSIDUITY : (1) अध्यवसायः ; (2) उद्योगः ; (3) अभियोगः : v. Diligence.

ASSIDUOUS : (1) अध्यवसायिन् (f. नी) ; (2) उद्योगिन् (f. नी) ; (3) अभियोगवत् (f. ती) : v. Diligent.

ASSIDUOUSLY : v. Diligently.

ASSIGN : I. To appoint, allot : (1) दिशति, निर्दिशति (दिश्, c. 6.) ; (2) कल्पयति, उप-, प्र-, (क्लृप्, c. 10.) *and should a. lands for his maintenance* भूम्यन्तरञ्च तद्वृत्त्यर्थमुपकल्पयेत्, K. b. II. To allege : q.v.: निर्दिशति. III. To transfer property : समर्पयति (c. of ऋ) : v. To bequeath.

ASSIGNATION : I. Assignment ; q.v. II. An engagement : सङ्केतः. *A lady going to an a.* अभिसारिका.

ASSIGNEE : यस्मै सम्पत्तिः समर्प्यते सः.

ASSIGNMENT : (1) दानम् ; (2) समर्पणम् : v. To assign, allotment.

ASSIMILATE : I. To make like : सदृशीकरोति : v. Like. II. To convert into blood : v. To digest.

ASSIMILATION : I. A making like : सदृशीकरणम्. II. Of food : पाकः : v. Digestion.

ASSIST : (1) साहाय्यं *or* साहाय्यकं *or* साहायकं करोति (with gen.), *Sir, a. me in trouble* क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्य साहाय्यकम्, D. viii ; (2) उपकरोति. (= do good in general).

ASSISTANCE : (1) साहाय्यम् ; (2) साहायकम् ; (3) साहाय्यकम् ; (4) उपकारः (= good in general).

ASSISTANT, ASSISTER : (1) सहायः ; (2) साहाय्यकारी.

ASSIZE : I. A court of justice : विचारसभा (?). II. Fixing the price of commodities : अर्घसंस्थापनम्, *the a. rate* संस्थापितमूल्यम्.

ASSOCIATE (v.t.) : (1) सं-योजयति *or* युनक्ति (युज् c. 10 and 7.) ; (2) सङ्गमयति (c. of गम्) ; (3) संश्लेषयति (c. of श्लिष्) ; (4) सम्बन्धयति (c. of बन्ध्).

ASSOCIATE, WITH : संसर्गं करोति *or* व्रजति *or* संसृजति (सृज्, c. 8.) (rare) (with ins. *or* ins. and सह) : Ph. *leave off a. ing with bad men* असत्सङ्गं परिहर; *a. ion with lewd women* संसर्गः सह पुंश्चलीभिः ; *by a. ing with inferior men* हीनैः सह समागमात् ; *a. ing with the fallen* पतितेन सहाचरम्.

ASSOCIATE (subs.) : I. A friend, companion : q.v. : वयस्यः (स्या, स्यं) II. A partner, confederate : q.v. : सङ्गिन् (f. नी).

ASSOCIATE (adj.) : Ph. *a. judge* *विचारपतेः सहकारी.

ASSOCIATION : I. Between men : संसर्गः. II. A company, society : q.v. (1) सभा ; (2) समाजः. III. Connection : q.v:

ASSONANCE : v. Harmony, rhyme.

ASSORT (v.) : I. Trans. : v. To arrange, classify. II. Intrans. : v. To suit, fit.

ASSORTMENT : विन्यासः : v. Arrangement, classification.

ASSUAGE : शमयति (c. of. शम्) : v. To alleviate, appease.

ASSUAGEMENT : प्रशमनम् : v. Alleviation, mitigation.

ASSUME : I. To take : (1) गृह्णाति, *she a.d this red dress* काषाये गृहीते, Mal. ; (2) धारयति *or* ध्रियते (धृ, c. 10. and 6.) *you who a.d the form of the dwarf* धृतवामनरूप, Gi. i. 9. ; (3) बिभर्ति (भृ, c. 3.), Si. xiv. 86. II. To arrogate : q.v. III. To take for granted : प्रमितः (ता, तं) *or* सिद्धः (द्धा, द्धं) मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To suppose.

ASSUMING (adj.) : (1) अहङ्कारिन् (f. णी) ; (2) अवलिप्तः (प्ता, प्तं) : v. Haughty.

ASSUMPTION : I. The act of taking : (1) ग्रहणम् ; (2) धारणम्. II. Arrogation : q.v. III. A taking for granted : Ph. *on the a. that the earth is fixed, you.......*पृथिवीं स्थिराम्मन्यमानस्त्वं : v. Supposition. IV. The thing supposed : कल्पना.

ASSURANCE : I. The act of assuring : v. To assure, affirmation. II. Confidence : q.v. III. Intrepidity : q.v. IV. Impudence : q.v. v. Insurance : q.v. प्रागल्भ्यम्.

ASSURE : I. To make sure : (1) प्रत्याययति (c. of इ) (?) ; (2) विश्वासयति (c. of श्वस्) (?). II. To confirm : q.v. III. To insure : q.v.

Ph. ; *I feel a.d that he is alive* *स जीवतीति-निश्चितं मे प्रतिभाति *or* sim. नूनं स जीवति.

ASSURED (adj.) : (1) निश्चितः (ता, तं) ; (2) असन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) : v. Certain.

ASSUREDLY : (1) निश्चितम् ; (2) नूनम् ; (3) असंशयम् : v. Certainly.

ASTERISK : *तारा ; ताराकृतिचिह्नविशेषः.

ASTERN : (नावः) पश्चाद्भागे *or* पश्चाद्भागं प्रति.

ASTEROID : *उपग्रहः ; बृहस्पतिमङ्गलयोर्मध्यवर्ती क्षुद्रग्रहसमूहः.

ASTHMA : श्वासः, Śr. ; श्वासरोगः ; तमकः (?), Śr.

ASTHMATIC : (1) श्वासरोगिन् (f. णी) ; (2) तमकपीडितः (ता, तं) (?), Śr.

ASTONISH : (1) विस्मापयति R. II. 33. ; (2) विस्मयं जनयति (with gen.) ; (3) चमत्करोति.

ASTONISHED : (1) विस्मितः (ता, तं) ; (2) सविस्मयः (या, यं) ; (3) विस्मयान्वितः (ता, तं) ; (4) विस्मयाकुलः (ला, लं) ; (5) चमत्कृतः (ता, तं).

ASTONISHED, BE OR FEEL : (1) विस्मयते (स्मि, c. 1.), Ki. xii. 5. ; (2) विस्मयमापद्यते (पद्, c. 4.) ; (3) विस्मयवशं गच्छति (गम्, c. 1.).

ASTONISHING (adj.) : (1) विस्मयकरः (री, रं) ; (2) विस्मयजननः (नी, नं) ; (3) अद्भुतः (ता, तं) ; (4) आश्चर्यः (र्या, र्यं) ; (5) विचित्रः (त्रा, त्रं).

ASTONISHMENT : विस्मयः, *with a.* सविस्मयम् : v. Wonder.

ASTOUND : (1) वि-मोहयति, सं-, (c. of मुह्) ; (2) जडीकरोति : v. To astonish.

ASTOUNDED : (1) चमत्कृतः (ता, तं) ; (2) विमोहितः (ता, तं).

ASTRAY : Ph. *one who goes a.* : (1) उन्मार्गगामिन् (f. नी) ; (2) उत्पथगामिन् (f. नी).

ASTRAY, LEAD : उन्मार्गम् *or* कुपथे नयति (नी, c. 1).

ASTRIDE : *उभयतो जंघे क्षिप्त्वा.

ASTRINGENCY : (1) कषायम् ; (2) रौक्ष्यम् : (3) तुवरम् (very rare).

ASTRINGENT (adj.) : (1) कषायः (या, यं) ; रूक्षः (क्षा, क्षं) ; (3) तुवरः (री, रं) (rare).

ASTRINGENT (subs.) : कषायः (या, यं) ; (2) रूक्षः (क्षा, क्षं).

ASTROLOGER : (1) गणकः ; (2) दैवज्ञः ; (3) कार्तान्तिकः ; (4) मौहूर्तः (rare).

ASTROLOGICAL : (1) ज्यौतिषः (षी, षं) (also = astronomical) ; (3) दैवज्ञशास्त्र in comp. (?) *a. erudition* दैवज्ञशास्त्रपाण्डित्यम् (?).

ASTROLOGY : (1) ज्योतिषम् (including astronomy) ; (2) दैवज्ञशास्त्रम् (?) (as proposed to astronomy).

ASTRONOMER : (1) ज्योतिर्विद् (m.) ; (2) ज्यौतिषिकः ; (3) ज्योतिःशास्त्रज्ञः ; (4) ग्रहगणितपण्डितः ; (5) खगोलविद्याविद् (m.)

ASTRONOMICAL : (1) ज्यौतिषः (षी, षं) ; (2) ग्रहगणितविषयकः (का, कं).

ASTRONOMY : (1) ज्योतिषम् ; (2) ज्योतिःशास्त्रम् ; (3) ग्रहगणितम्, K. ; (4) खगोलविद्या.

ASTUTE : विदग्धः (ग्धा, ग्धं) : v. Shrewd, penetrating.

ASUNDER : पृथक् : Ph. *burst a.* विदीर्णः (र्णा, र्णं).

ASYLUM : आश्रमः : *a. for travellers* पथिकाश्रमः.

ASYMPTOTE : *अस्पर्शरेखा.

AT : I. Of place : by loc. : *who is at the door* कोऽयं द्वारि तिष्ठति, Mu. ii. II. Of time : by loc. : *at midnight* अर्द्धरात्रे. III. Of price : by ins. : *at what price have you bought this book* कियता मूल्येनैतत् पुस्तकं गृहीतम्, P. ii. 4. IV. Denoting reason, occasion etc. : by ins. : *at Rāma's command* रामाज्ञया, R. : v. By, on. Ph. : *at all* मनागपि ; *at present* अधुना ; *at first* प्रथमम् ; *at least* अन्ततस् ; *they are all at play* सर्वे क्रीडन्ति ; *while the French and the Germans were at war* *युध्यमानयोः फरासिजर्मानजात्योः.

ATHEISM : (1) नास्तिक्यम् ; (2) निरीश्वरवादः (= denial of the existence of God.

ATHEIST : (1) नास्तिकः ; (2) निरीश्वरः.

ATHEISTIC, ATHEISTICAL : (1) नास्तिक- (in comp.) ; (2) निरीश्वरः (रा, रं) : *with a. doctrines* निरीश्वरेण वादेन. P.p.

ATHIRST : (1) तृषितः (ता, तं) ; (2) पिपासु (mfn.) : v. Thirsty.

ATHLETE : (1) मल्लः ; (2) मल्लः (rare) ; (3) व्यायामकुशलः (?).

ATHLETIC : v. Strong, robust, Ph. : *a. exercise* : व्यायामः.

ATHWART : v. Across.

ATLAS : *मानचित्रकावलिः ; मानचित्रकसंग्रहः.

ATMOSPHERE : वायुः : v. Air (I) *and* (II).

ATMOSPHERIC : (1) वायवः (वी, वं); (2) वायव्यः (व्या, व्यं).

ATOM : (1) परमाणुः ; (2) अणुः.

ATOMIC : Ph. : *the a. theory* परमाणुवादः.

ATONE : I. To expiate : q.v. : प्रायश्चित्तं करोति (कृ, c. 8.) *or* चरति (चर्, c. 1.). II. To make amends : परिशोधयति (c. of शुध्) (?).

ATONEMENT : I. Agreement, reconciliation : q.v. II. Expiation : q.v. प्रायश्चित्तः. *To make a. for* परिशोधयति (?)

ATONY : (1) निस्तेजता (?); (2) निर्वीर्यता (?).

ATROCIOUS : (1) बीभत्सः (त्सा, त्सं), *you great sinner, doer of impure, disgustful, a. deeds* महापातकिन्, अशिष्टविकृतचेष्ट, बीभत्सकर्मन्. Vi. iii. v. Loathsome ; (2) विकृतः (ता, तं) v. Disgustful ; (3) पापिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं). v. Sinful ; (4) नृशंसः (सा, सं). v. Cruel, Ph. *a. crime* घोरपातकः.

ATROCIOUSNESS : (1) बीभत्सता ; (2) विकृतता ; (3) नृशंसता. Better expr. by atrocious.

ATROCITY : I. Atrociousness : q.v. II. An atrocious deed : बीभत्सकर्मन् ; विकृतचेष्टितम् ; etc. v. Atrocious.

ATROPHY : शरीरशोषणम् (?).

ATTACH : I. To fasten, lit. and fig. : (1) आसञ्जयति (c. of सञ्ज्); (2) संश्लेषयति (c. of श्लिष्); (3) लगयति (c. of लग्) ?. II. *To a. one's property* *क्रोकं करोति. (with gen.) : v. Also to arrest.

ATTACHED : आसक्तः (क्ता, क्तं). *To be a.* आसज्यते.

ATTACHMENT (subs.) : I. Connexion, contact : q.v. II. Affection, devotion : (1) आसक्तिः ; (2) प्रसक्तिः ; (3) सङ्गः ; (4) आसङ्गः. N.B. All these words cons. with the loc. III. In law : *a. of property* *क्रोकः.

ATTACK (subs) : (1) आक्रमः ; (2) आक्रमणम् ; (3) अभिक्रमः ; (4) अभियोगः ; (5) अभिग्रहः ; (6) अवस्कन्दः *or* अवस्कन्दनम् (= storming). *A. of any disease* : आक्रमः, -णम्.

ATTACK (v.t.) ; I. Of physical force : (1) आ-क्रामति *or* क्राम्यति, अभि-, (क्रम्, c. i. and 4) ; (2) अभियुनक्ति *or* योजयति (युज् c. 7. and 10.), *Anantavarmā raised an army to a. him* अनन्तवर्मा समभियोक्तुं बलसमुत्थानमकरोत्, D. viii. ; (3) अव-स्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.) (= to fall upon), *Mādhavasena coming to me was, in the way, a.ed and seized by your Antapāla* माधवसेनो मामोपान्तिकमुपसर्पन्नन्तरा त्वदीयेनान्तपालेनावस्कन्द्य गृहीतः, Mal. i. *To a. in defence* : (1) प्रत्यभियुनक्ति ; (2) प्रतिगृह्णाति (ग्रह c. 9.), *a.ed the opposite army* प्रतिबलं प्रतिजग्राह, D. i. ; (3) प्रतियुध्यते (युध्, c. 4.). v. To fight. II. To assail with words : (1) आक्रामति ; (2) अवस्कन्दयति (स्कन्द् c. 10.), Vi. iii. ; (3) आ-हन्ति, अभि-, परा-, (हन्, c. 2.), *a.ed by his haughty words* वचोभिरुद्धतैः पराहतः, Ki. xiv. 1. III. To a. an opinion etc. : (1) परामर्शति (मृश्, c. 1.) ; (2) प्रत्यवतिष्ठते (स्था, c. 1.) (with loc.) (= to stand up against). IV. Of disease : (1) आक्रामति, *a.ed with fever* ज्वराक्रान्तः (न्ता, न्तं) ; (2) चरति (चर्, c. 1.), *O fever, listen to me how you would a. men* शृणुष्व ज्वर सन्देशं यथा लोके चरिष्यसि.

ATTAIN (v.t.) : (1) अधि-गच्छति (गम्, c. 1.), *even after a. ing knowledge* श्रुतमप्यधिगम्य, Ki. ii. 41. ; (2) आ-सीदति (सद्, c. 1.), *the king will a. divine form by means of charms* राजा किल मन्त्रबलेन देवयोग्यं वपुरासादयिष्यति, D. iii. ; (3) प्राप्नोति : v. To obtain ; (4) स्पृशति (स्पृश्, c. 6.) (= to touch), *by this time would have a.ed your age* इयता कालेन तवेमां वयोवस्थामस्प्रक्ष्येतां, D. iii.

ATTAIN (v.i.) : (1) अधिगच्छति (with acc.) ; (2) आसीदति (with acc.).

ATTAINABLE : (1) लभ्यः (भ्या, भ्यं) ; (2) सुलभः (भा, भं) ; (3) प्राप्यः (प्या, प्यं) (4) अधिगम्यः (म्या, म्यं) ; (5) आसादनीयः (या, यं).

ATTAINDER : v. Stain. Ph. : *a bill of a.* *अभियोगपत्रम्.

ATTAINMENT : I. The act of attaining : (1) अधिगमः ; (2) लाभः ; (3) प्राप्तिः ; (4) अवाप्तिः. *By the a. of* : expr. by the *part.* of the verb 'to attain'. *For the a. of* : expr. by the *inf.* of the verb 'to attain'. II. Of knowledge : (1) व्युत्पत्तिः ; (2) पारदर्शिता, *of great mathematical a.s* गणितशास्त्रस्य पारदर्शी.

ATTAINT : I. To stain : q.v. II. Leg t.t. : *a.ed of high treason* राजद्रोहदूषितः (ता, तं) (?).

ATTEMPER : v. To temper, mitigate.

ATTEMPT (subs.) : (1) उद्यमः, *I have resolved on an a. on his life* वधो वधायोद्यमः, Vi. v. ; (2) यत्नः, प्रयत्नः (= effort), *I fancy the a. of Dāruvarmā has been unsuccessful* अफलं दारुवर्मणः प्रयत्नमवगच्छामि, Mu. iii. ; (3) आरम्भः (=beginning), *with success proportionate to a.s* आरम्भसदृशोदयः, R. i. 15 ; (4) चेष्टा.

ATTEMPT (v.t.) : I. To endeavour : (1) यतते, प्र-, (यत्, c. 1.), *which princes a. to appropriate even by misdeeds* दुरितैरपि कर्तुमात्मसात् प्रयतन्ते नृपसूनवो हि यत्, R. viii. 2. ; (2) यसति *or* यस्यति, प्र- (यस्, c. 1 and 4). *repeatedly a.ed to fly up* पुनः पुनः प्रायसदुत्प्लवाय सः, N. i. 125 ; (3) चेष्टते, (चेष्ट्, c. 1.) Mu. v. ; (4) आ-रभते, प्र-, (रभ्, c. 1.) (= to begin), *low people do not a. at all from fear of obstacles* प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः, Mu. iii. ; (5) घटते (घट्, c. 1.) (rare) B. xii. 26. II. To attack : q.v.

ATTEND (v.t.) I. To attend on or upon : q.v. II. To await, stay for : q.v. प्रतीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) III. To be present at : (1) उप-तिष्ठति (स्था, c. 1.) (see Ki. vi. 29) ; (2) संनि-दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) *I a.ed it with my friend Dhanamitra* अहं च सह सख्या धनमित्रेण तत्र सन्नयधिषि, D. ii. ; (3) better by गच्छति, सङ्गच्छति *or* आगच्छति, समागच्छति, according as it means *going* or *coming*. IV. To attend to : q.v.

ATTEND ON OR UPON : (1) उप-तिष्ठते, पर्युप- (स्था, c. 1.), *returning after a. ing on the sun* सूर्योपस्थानसन्निवृत्तं, V. i. ; (2) उप-चरति, परि-, (चर्, c. 1.), *a. on her with care* यत्नादुपचर्यतां, Sa. iii. ; (3) उप-आस्ते (आस्, c. 2.), N. xxii. 1.

ATTEND TO : (1) शृणोति (श्रु, c. 5.) (=to listen : q.v.), *a. to that (message)* शृणु...तां, R. viii. 77. ; *a. to me* मम वचनं शृणु ; (2) अव-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.), *let the superintendents also a. each to his own work* स्वे स्वे कर्मण्यय समवधत्ताध्यधिकृताः, Vi. vii. ; (3) मनो यच्छति *or* ददाति (दा, c. 1. and 3.) *or* निदधाति (धा, c. 3.), *or* युनक्ति (युज्, c. 7.) (=to apply the mind ; fix one's attention on) ; (4) अवेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (= to look after : q.v.), *I have a.ed to only one civil action* एकमेव मया पौरकार्यमवेक्षितम्, Sa. vi.

ATTENDANCE : I. The act of waiting on or serving : (1) उपचारः ; (2) उपस्थानम् (rare) ; (3) शुश्रूषा (=reception of a guest). II. Presence : q.v. उपस्थितिः. Ph. *there was a good a. in the meeting* समायां बहवः समागमन्. III. A train, a retinue : q.v. : अनुयायिवर्गः. IV. Attention : q.v.

ATTENDANT (subs.) : (1) अनुचरः ; (2) अनुयायिन् (m.) ; (3) परिचरः : v. Companion, servant, follower. Ph. *a train of a.s* : (1) अनुयायिवर्गः ; (2) परिबर्हः ; (3) परिच्छदः : v. Also concomitant.

ATTENDANT (adj.) : (1) आनुषङ्गिकः (की, कं) ; (2) अनुगामिन् (f. नी).

ATTENDED BY : v. Accompanied by.

ATTENTION : I. The act or state of attending : (1) अवधानम्, *please lend me your a. for a moment* मां मुहूर्तमवधानदानेनानुगृह्णन्तु, Ma. ix. ; (2) मनोयोगः ; (3) अप्रमादः *or* अप्रमत्तता (= carefulness) ; (4) अभिनिवेशः (=application, study) ; (5) अवेक्षा (=looking after). Ph. : *his whole a. being devoted to it* अनन्यहृदयतया, K. ; *it engages my a.* मनो मे बध्नाति, (after R. xiii. 47.) ; *to draw the a. of the king* नरपतिप्रबोधनार्थम्, K. II. Politeness, courtesy : q.v. आदरः *or* समादरः.

ATTENTION, PAY : (1) अवधानं ददाति (दा, c. 3.), *paying a. to the buzzing of bees* दत्तावधानं मधुलेहिगीतौ B. ii. 7. ; (2) आद्रियते (दृ, c. 6.) (= to respect), *the king without paying any a.* (to what he said) राजा अनादृत्य, Sa. vi. : (3) आसज्यते (= to devote to : q.v.) : v. Attend to.

ATTENTIVE : I. Heedful, observant : (1) अवहितः (ता, तं) ; दत्तावधानः *or* कृतावधानः (ना, नं) (= paying attention) ; (3) सावधानः (ना, नं) (4) समाहितः (ता, तं) ; (5) अप्रमत्तः (त्ता, त्तं). II. Attentive to a guest etc. : (1) दर्शितादरः (रा, रं), K. ; (1) दक्षिणः (णा, णं) (as a lover ?) V. iii.

ATTENTIVELY : (1) अवहितम् ; (2) सावधानम् ; (3) अप्रमत्तम् ; (4) मनोयोगेन.

ATTENUANT (adj. and subs.) : विद्रावकः *or* विलायकः (का कं) (?).

ATTENUATE : (1) कृशीकरोति ; (2) तनूकरोति.

ATTENUATED : (1) कृशः (शा, शं) ; (2) क्षीणः (णा, णं) ; (3) अपचितः (ता, तं) : v. Thin.

ATTEST : I. To a deed : *पत्रस्य विशुद्धिप्रदर्शनाय साक्षी भवति or स्वनाम पत्रे लिखति : Ph. *the will is a.ed by three witnesses* *अस्येच्छापत्रस्य विशुद्धिप्रदर्शकास्त्रयः साक्षिणः सन्ति. II. To manifest : q.v. : (1) प्रकटीकरोति ; (2) व्यनक्ति (अञ्ज्, c. 7.).

ATTESTATION : I. Verbal : साक्ष्यम्. II. Written : Ph. *the a.s of the will are all forged* *इच्छापत्रे येषां साक्षिणां नामानि लिखितानि तत् सर्वं कृत्रिमम्.

ATTIC (adj.) : *एथिनीयः (या, यं) ; यवनः (नी, नं) (with less precision).

ATTIC (subs.) : Perh. अट्टः ; शिरोगृहम्.

ATTIRE (v.t.) : (1) वस्ते (वस्, c. 2.) (= to put on, dress : q.v.) ; (2) भूषयति (=to adorn : q.v.).

ATTIRE (subs.) : (1) वेशः ; (2) परिबर्हः, *in rich a.* स्फीतपरिबर्हः (र्हा, र्हं), D. ii. : v. Dress, clothes.

ATTITUDE : v. Posture, position. Ph. *Russia has assumed a threatening a. towards Persia* *पारस्यराज्यं प्रति रुसियैर्विरुद्धवृत्तिः कृताकृता.

ATTORNEY : *व्यवहारप्रतिनिधिः ; मोख्तारः. *A power of a.* *व्यवहारप्रतिनिधिपत्रम्. *A. general* *व्यवहारसचिवः, विचारादिकार्येषु राजपक्षसमर्थको राजकीयप्रधानोपदेष्टा.

ATTRACT : आकर्षति, समा-, (कृष्, c. 1.) (Lit. and Fig.) : v. To draw, allure.

ATTRACTION : I. The power of a.: आकर्षणशक्तिः. II. The act of attracting. : (1) आकर्षणम् ; (2) आकृष्टिः ; (3) समाकर्षणम्. III. Allurement, enticements : q.v.

ATTRACTIVE : I. Lit. : Ph. the *a. force* (of bodies) : आकर्षणशक्तिः. II. Fig. ; alluring, charming : q.v. : हारिन् (f. णी).

ATTRACTIVENESS : मनोहारित्वम् : v. Charm.

ATTRIBUTABLE : (1) आरोपणीयः (या, यं) ; (2) अध्यारोपणीयः (या, यं). Ph. : *it was a. to you that we did not take the fort* *त्वन्निमित्तं दुर्गं न गृहीतम्.

ATTRIBUTE (v.t.) : आरोपयति (c. of रुह्) : v. To ascribe.

ATTRIBUTE (subs.) : (1) धर्मः, *and on the contrary, the imputation of the subject and its a. s on the object* तद्विपर्ययेण विषयिणस्तद्धर्माणां च विषयेऽध्यासः, S. i. p. ; (2) गुणः, *possessed of the eight a. s, minuteness etc.* अणिमाद्यष्टगुणोपेतस्य.

ATTRIBUTIVE (subs.) : विशेषणम्.

ATTRITION : घर्षणम् : v. Friction.

ATTUNE : Ph. *a. your voice to the lyre.* *वीणानुगतं स्वरं कुरु.

AUBURN : (1) पिशङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) : v. Tawny ; (2) श्यावः (वा, वं) : v. Brown ; (3) गौरः (री, रं) : v. Yellow.

AUCTION : *आह्वानविक्रयः ; सर्वोच्चमूल्यदात्रे प्रकाशविक्रयः, *A. room* *आह्वानविक्रयगृहं ; आह्वानविक्रयशाला.

AUCTIONEER : *आह्वानविक्रेतृ (f. त्री) ; यः (f. या) सर्वजनसमक्षं सर्वोच्चमूल्यदात्रे विक्रीणीते.

AUDACIOUS : (1) प्रगल्भः (ल्भा, ल्भं) ; (2) धृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) प्रतिभान्वितः (ता, तं) ; (4) प्रतिभानवत् (f. ती) : v. Bold, impudent.

AUDACIOUSNESS, AUDACITY : (1) प्रगल्भता ; (2) प्रागल्भ्यम् ; (3) प्रतिभा or प्रतिभानम् ; (4) धाष्टर्यम् ; (5) साहसम् (=boldness) ; (6) निर्लज्जता (=impudence).

AUDIBLE : स्फुटः (टा, टं) (=distinct : q.v.). Ph. : *he speaks in an a. voice* *स तथा गिरमुदीरयति यथा श्रोतृवर्गाणां कर्णगोचरीभवति or यथा श्रोतारो ग्रहीतुं शक्नुवन्ति.

AUDIBLY : स्फुटम् (=distinctly : q.v.) : v. Audible.

AUDIENCE : I. A hearing : Ph. *to give a.* कर्णं ददाति (दा, c. 3) ; *to gain a.* श्रोतारं लभते (लभ्, c. 1). II. Admittance to a hearing : दर्शनम्, *to give a.* दर्शनं ददाति, R. ; *to get an a. to the king* राजदर्शनार्थम्. III. A body of hearers : (1) श्रोतारः (m.pl.) ; (2) श्रोतृवर्गः ; (3) प्रेक्षकाः (m. pl.) (spectators).

AUDIT (subs.) : I. In gen. : परीक्षा. II. Of accounts : *गणनापरीक्षा, गणनाशोधनम्.

AUDIT (v.t.) : परि-ईक्षते (ईक्ष्, c. 1) ; (2) शोधयति (c. of शुध्) (?), *have you a. ed the accounts* *अपि गणना परिशोधिता.

AUDITOR : I. A hearer : q.v. : श्रोता. II. Of accounts : *गणनाशोधकः ; परीक्षकः or शोधकः (when the meaning is clear).

AUDITORY (subs.) : an assembly of hearers : v. Audience (III).

AUDITORY (adj.) : Ph. *a. passages* श्रवणमार्गाः (m. pl.).

AUGER : (1) आस्फोटनी : (2) वेधनिका.

AUGMENT (v.i.) : वर्धते (वृध् c. 1) : v. To increase.

AUGMENT (v.t.) : वर्धयति (c. of वृध्) : v. To increase.

AUGMENT (subs.) : वृद्धिः v. Augmentation.

AUGMENTATION : (1) वृद्धिः ; (2) वर्धनम् : v. Increase, enlargement.

AUGMENTATIVE : (1) वर्धिष्णु (mfn.) ; (2) वर्धमानः (ना, नं).

AUGUR (subs.) : (1)शकुनज्ञः *or* शकुनज्ञानविद् (m.) (from birds), *I heard from the a. that I would meet you just after 30 days* शकुनज्ञात्स्मात्त्रिंशद्दिवसावसानान्तरमेव भवत्सङ्गः सम्भविष्यतीत्यश्रृणवम्, D. ; (2) निमित्तज्ञः. (from any omen) K. : v. Soothsayer.

AUGUR (v.t.) : I. To betoken, predict : q.v. : सूचयति (सूच्, c. 10). II. To infer, conjecture : q.v. : शङ्कते. *A. ed (by birds)* : शकुननिर्दिष्टः (ष्टा, ष्टं), D.

AUGURY : I. From birds : शकुनज्ञानम् *or* शकुनिरुतिज्ञानम्, K. II. From any phenomena : निमित्तज्ञानम् : Ph. *to practise a.* *निमित्तैः शुभाशुभं कथयति. III. An omen : q.v. (1) शकुनम् ; (2) निमित्तम्, *a bad a.* अनिमित्तम्.

AUGUST (adj.) : (1) महामहिमन् (mfn.) ; (2) पृथुधामन् (mfn.) : v. Majestic, grand.

AUGUST (subs.) : उत्तरश्रावणपूर्वभाद्रसंवादीयुरूपीयवत्सरस्याष्टमो मासः.

AUNT : (1) पितृष्वसा (father's sister) : (2) मातृष्वसा (mother's sister) ; (3) पितृव्या (father's brother's wife). ; (4) मातुली, मातुलानी (mother's brother's wife).

AURICLE : I. The external ear : शष्कुली *or* कर्णशष्कुली. II. A cavity of the heart: *हृदयशष्कुली, हृदयस्य रक्ताशयस्योर्ध्वस्थकोषः.

AURICULAR : श्रौतः (ती, तं) Ph. *a. confession* निभृतस्वीकारः (?).

AUROCHS : पोलण्डदेशस्य वन्यगोविशेषः.

AURORA : (1) अरुणः ; (2) उषस् (n.) ; (3) दिनमुखम् ; (4) अहर्मुखम्.

AURORA BOREALIS : विषुवद्वृत्तो रात्रिजयो महोज्ज्वलः प्रकाशविशेषः.

AUSPICE : I. An omen : q.v. : शकुनम्. II. Protection, patronage : q.v. आश्रयः.

AUSPICIOUS : I. Lucky, propitious : q.v. : (1) शुभः (भा. भं) ; (2) कल्याणः (णा, णं) ; (3) मङ्गलः (ला, लं) II. Fortunate, prosperous : q.v. ऋद्धिमत् (f. ती).

AUSPICIOUSLY : शुभलग्ने (= at an a.moment) : v. Propitiously, favourably.

AUSTERE : I. Severe, stern, harsh : q.v. ; कठोरः (रा, रं). II. Harsh, rough (to the taste) : q.v. : शुक्तः (क्ता, क्तं) (?).

AUSTERE : (1) कठोरम् ; (2) उग्रम् ; (3) निष्ठुरम् : v. Severely.

AUSTERITY : (1) कार्कश्यम् ; (2) कठोरता : v. Severity, sternness.

AUTHENTIC : I. Genuine, true : (1) तथ्यः (थ्या, थ्यं) ; (2) सत्यः (त्या, त्यं) ; (3) अकृत्रिमः (मा, मं) (not forged, as an a. register). II. Of approved authority, reliable : q.v. प्रामाणिकः (की, कं), *an a. writer* प्रामाणिकलेखकः.

AUTHENTICALLY : (1) प्रमाणतः ; (2) तत्त्वतः ; (3) सारतः.

AUTHENTICATE : I. To render authentic : प्रामाण्यं करोति (कृ, c. 8) II. To prove authentic : प्रमाणयति (nomi.).

AUTHENTICATION : Ph. *for a.* प्रामाण्यं कर्तुम् : v. Confirmation.

AUTHENTICITY : (1) प्रामाण्यं ; (2) सत्यता ; (3) अकृत्रिमता (=the quality of not being forged).

AUTHOR : I. The writer of a book : (1) कारः *or* कृत् (in comp.), *a. of the commentary* भाष्यकारः ; *the a. of the Mitākşharā* मिताक्षराकृत्, Da. com. ; (2) ग्रन्थकारः *or* –कर्ता *or* –कृत् (=a. of a book and hence to be used when a. is used abs.) ; (3) लेखकः ; (4) रचकः *or* रचयिता ; (5) प्रणेता ; (6) निबन्धृ (m.) (rare) ; (7) कृतिन् (m.) (very rare). N.B. 3, 4, 5, and 6. are gen. used with some defining word. II. A

maker, contriver, originator : q.v. : कर्ता, *a. of great wonders* कर्ता महाश्चर्याणाम्, K.

AUTHORESS : (1) कृत् (in comp.) ; (2) ग्रन्थकर्त्री ; प्रणेत्री ; (4) रचयित्री.

AUTHORITATIVE : I. Determinative : (1) सप्रमाणः (णा, णं) (with proof). (2) दृढः (ढा, ढं) (=firm). II. Dictatorial, overbearing : q.v.

AUTHORITATIVELY : (1) सप्रमाणम् ; (2) दृढम् (=firmly).

AUTHORITY : I. Lawful power : (1) प्रभुत्वम् ; (2) क्षमता ; (3) शक्तिः. II. Influence, might : q.v. : गौरवम्. III. Permission, order : q.v. : अनुज्ञा. IV. Testimony : प्रमाणं, *the Vedas are our a. for this* अत्र वेदाः प्रमाणम् (note the sing. numb.). V. Credibility : प्रामाण्यं, *its a. is disputed* अस्य प्रामाण्यं सन्दिग्धम्. VI. In pl., government : Perh. प्रभवः (m. pl.).

AUTHORIZE : I. To empower : (1) क्षमतां ददाति (दा, c. 3) (rare) ; (2) अनुमन्यते (मन्, c. 4) (to allow) ; (3) नियोजयति (युज्, c. 10) (to appoint). II. To legalize : q.v. III. To authenticate : q.v. Ph. : *a. ed by usage* व्यवहारसिद्धः (द्धा, द्धं) (?).

AUTHORSHIP : ग्रन्थकर्तृत्वं *or* sim. कर्तृत्वम् : Ph. *its a. is disputed* *न निश्चीयते कोऽस्य लेखकः v. Author.

AUTOBIOGRAPHER : *स्वचरितलेखकः ; आत्मजीवनचरितप्रणेता.

AUTOBIOGRAPHY : *आत्मचरितम्, स्वकीयजीवनचरितम् ; स्वजीवनवृत्तान्तः.

AUTOCRAT : ईश्वरः : v. Despot.

AUTOGRAPH (adj.) : स्वहस्तलिखितः (ता, तं) : *a. letter* स्वहस्तलेख्यम्.

AUTOGRAPH (subs.) : (1) स्वहस्तलेखः ; (2) स्वहस्ताक्षरम्.

AUTOMATION : *स्वयञ्चलयन्त्रम्.

AUTUMN : (1) शरद्, (f.) ; (2) शरत्कालः ; (3) घनान्तः (poetical).

AUTUMNAL : (1) शारदः (दी, दं) ; (2) शारदीयः (या, यं) ; (3) शरत्कालीनः (ना, नं).

AUXILIARY (adj.) : (1) सहकारिन् (f. णी) ; (2) उपकारसाधकः (का, कं).

AUXILIARY (subs.) : सहायः. Ph. *a. s* i.e. *a. troops* : आसारः (rare), Si. ii. 64.

AVAIL (v.) : I. To make use of : Ph. *I will a. myself of your advice* *तवोपदेशं ग्रहीष्यामि ; *he a. ed himself of this opportunity to carry out his design* *अस्मिन्नवसरे स्वार्थसम्पादनपरो बभूव. II. To serve, be of use : q.v. : *all these did not a.* (सर्वमेतत्) नार्थवद् बभूव, Ki. : v. Avail (subs.)

AVAIL (subs.) : (1) गुणः, *of what a. is a loyal, but unwise and timid servant* अप्राज्ञेन च कातरेण च गुणः स्यात् सानुरागेण कः, Mu. i. ; *the study of religious books has been of no a.* निर्गुणो धर्मशास्त्राभ्यासः K. ; (2) अर्थः.

AVAILABLE : I. Profitable : q.v. II. Obtainable : *not a.* (1) दुर्लभः (भा, भं) ; (2) दुष्प्राप्यः (प्या, प्यं) ; (3) दुष्प्रापः (पा, पं).

AVALANCHE : हिमनिस्यन्दः (?).

AVARICE : (1) लोभः (covetousness) ; (2) अर्थकामः ; (3) धनलोभः ; (4) वित्तेहा.

AVARICIOUS : I. Covetous : q.v. : लोभिन् (f. नी). II. Desirous of wealth : (1) अर्थलुब्धः (ब्धा, ब्धं) ; (2) अर्थरुचि (mfn.) ; (3) धनलुब्धः (ब्धा, ब्धं).

AVARICIOUSLY : (1) अर्थलोभात् ; (2) धनलोभेन : v. Covetously.

AVAUNT : अपेहि (2nd pers. sin. imper. of इ) : v. Get away, begone.

AVENGE (v.t.) : (1) प्रति-करोति (कृ, c. 8), (I) *have a. d it now by taking away their clothes* तत् साम्प्रतं प्रतिकृतं हरतांशुकानि, Dh. ; (2) प्रतिकारं *or* प्रतीकारं करोति (with gen.) ; (3) वैरानृण्यमुपगच्छति (गम्, c. 1), (with loc. of the *wrongdoer*), Vi. ; (4) परिशोधं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9) (with gen.) (?).

AVENGER : प्रतिकर्ता *or* प्रतीकारकर्ता (rare).

AVENUE : I. Passage, approach : q.v. : द्वारम्. II. An alley : वीथिः : *a. of mango trees* चूतवीथिः, D. iii.

AVER (v.t.) : प्रतिजानीते : v. To affirm, assert.

AVERAGE (adj.) : Ph. *all her parts are of a. dimensions* अस्याः सर्वे एवावयवाः नातिस्थूला नातिकृशाः D. vi. ; *there was a. amount of rainfall this year* *अस्मिन् वर्षे नात्यधिका नात्यल्पा वृष्टिः पपात ; *he*

is a man of a. stamp *तस्य बुद्धिर्नातिप्रखरा नातिस्थूला.

AVERAGE (subs.) : no equiv. : मध्यम may be used.

AVERMENT : (1) प्रतिज्ञा ; (2) दृढवाक्यम्.

AVERSE : I. Disliking, unwilling : (1) विरक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) पराङ्मुखः (खी, खं) ; (3) विमतः (ता, तं). II. Unfavourable : q.v.

AVERSION : (1) विरागः ; (2) विरक्तिः ; (3) विमतिः (rare) ; (4) द्वेषः.

AVERT : (1) नि-वर्तयति, विनि-, व्या-, अप-, (c. of वृत्) ; (2) निवारयति (c. of वृ) (=to prevent : q.v.).

AVIARY (subs.) : (1) पक्षिशाला ; (2) कुलायिका.

AVIDITY : v. Eagerness, greediness; *with a.* : v. Eagerly.

AVOCATION : (1) कार्यम् ; (2) कर्मन् (n.) ; (3) व्यापारः : v. Business, occupation.

AVOID : (1) परि-हरति (हृ, c. 1), *a. ing his sight* दृष्टिप्रपातं परिहृत्य तस्य Ku. iii. 43. ; (2) वर्जयति (वर्ज्, c. 10) v. Shun, abandon.

AVOIDABLE : (1) परिहर्तव्यः (व्या, व्यं) ; (2) परिहरणीयः (या, यं) ; (3) वर्जनीयः (या, यं) ; (4) हेयः (या, यं) ; (5) त्याज्यः (ज्या, ज्यं) ; (6) परिहार्यः (र्या, र्यं).

AVOIDANCE : (1) वर्जनम् ; (2) परिहरणम्. (rare) : v. Abandonment.

AVOUCH : प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9) : v. To maintain, assert.

AVOW : स्वीकरोति (कृ, c. 8) : v. To confess, acknowledge, declare.

AVOWAL : स्वीकारः : v. Confession, acknowledgment.

AVOWED (part. adj.) : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) (open, plain, evident : q.v.).

AVOWEDLY : (1) स्पष्टम् ; (प्रकाशम् ; (3) प्रकटम्.

AWAIT (v.t.) : I. To wait for : q.v. (1) प्रतीक्षते (ईक्ष् c. 1) ; (2) प्रतिपालयति (पाल्, c. 10). II. To be in store for : आ-सीदति, प्रत्या-, (सद्, c. 1) (to be nigh), *salvation a. s thee* प्रत्यासीदति मुक्तिस्त्वां, Ki. xi. 36. Ph. *death a. s every one* मरणं प्रकृतिः शरीरिणाम्, R. ; *what a. s me next* *किमतः परं मे सम्भविष्यति.

AWAKE (v.i.) : (1) बुध्यते, वि-, प्र-, प्रति-, (बुध् c. 4) ; (2) उत्तिष्ठति (स्था, c. 1) (=to get up) ; (3) निद्रां त्यजति, जहाति etc. ; विनिद्रः (द्रा, द्रं) भवति etc.

AWAKE (v.t.) : I. From sleep : (1) बोधयति, प्र-, वि-, प्रति-, विप्र-, (c. of बुध्) ; (2) जागरयति (c. of जागृ) ; (3) निद्रां भनक्ति (भञ्ज्, c. 7) (with gen.). II. From inattention, *or* inaction : v. To arouse, rouse.

AWAKE (adj.) : (1) जाग्रत् (f. ती) ; (2) जागरः (रा, रं) ; (3) उन्निद्रः (द्रा, द्रं) (without sleep) ; (4) प्रबुद्धः (द्धा, द्धं) : v. To be awake.

AWAKE, BE : जागर्ति, प्र-, (जागृ, c. 2).

AWAKEN : v. To awake.

AWAKENING (subs.) : (1) प्रबोधः, प्रबोधनम् ; (2) बोधः ; (3) विबोधनम्.

AWARD (v.t.) : (1) ददाति (दा, c. 3) ; (2) वितरति (तॄ, c. 1) ; (3) दापयति (c. of दा) (in the legal sense, when a judge a. s damages etc.)

AWARD (subs.) : निर्णयः : v. Judgment, sentence.

AWARE, BE : (1) जानाति (ज्ञा, c. 9) ; (2) अवगच्छति (गम्, c. 1) : v. To know.

AWARE, MADE : (1) बोधितः (ता, तं) ; (2) विबोधितः (ता, तं) ; (3) अवबोधितः (ता, तं).

AWAY : v. the several verbs with which it is used. Ph. : *a. with begging* कृतमेव याच्ञया, Ki. xiv. 20 ; *a. with shame* अलं ह्रिया, R. v. 58 ; *a.* (=begone ; q.v.) अन्तरमन्तरम्, Mr. ii. ; *she is a.* (=absent, q.v.).

AWE (subs.) : (1) भयम् ; (2) त्रासः ; (3) साध्वसम् ; (4) आदरः. N.B. There is no exact equiv. of awe : 1, 2 and 3 mean *fear*, 4 means *respect*. *To stand in a. of* : बिभेति (भी, c. 3) (with abl.). Ph. : *he is known to me and not disagreeable, still I approach him with a* न च न परिचितो न चाप्यरम्यश्चकितमुपैमि तथापि पार्श्वमस्य, Mal. i.

AWE (v.t.) : v. To frighten, terrify.

AWE STRUCK : (1) भयविह्वलः (ला, लं) ; (2) साध्वसपरीतः (ता, तं) ; (3) त्रासाकुलः (ला, लं).

AWFUL : I. Awe-inspiring : (1) घोरः (रा, रं)

(=terrific : q.v. : not applicable to men); (2) अतितेजस्विन् (f. नी) *or* महातेजस् (mfn.) (full of that which inspires awe : applicable to men only and their appearance). Ph. : *Oh how a. is royal majesty* अहो ! दुरासदो राजमहिमा, Mal. i.; *wild mountain scenery, grand and a.* प्रशान्तगम्भीरनीलविपुलश्रीररण्यगिरिभूमिः, Vi. v. II. Awestruck : q.v.

AWFULLY : I. Fearfully q.v. II. Exceedingly: q. v. अत्यन्तम्.

AWFULNESS : (1) तेजः (of men etc.); (2) प्रशान्तगम्भीरता (=calm solemnity).

AWHILE : कियत्कालम्; (2) कञ्चित्कालम्; (3) मुहूर्तम् (=for a moment).

AWKWARD : I. Unskilful : q.v. : अदक्षः (क्षा, क्षं). II. Inelegant, clumsy : q.v. : (1) अपरूपः (पा, पं); (2) ग्राम्यः (म्या, म्यं) (=rustic), (applicable to manners etc.).

AWKWARDLY : v. Clumsily, inelegantly, unskilfully.

AWKWARDNESS : I. Unskilfulness : q.v. II. Inelegance : q.v, : ग्राम्यता.

AWL : (1) आरा; (2) चर्मप्रभेदिका (shoemaker's a.); (3) वेधनिका. v. Gimlet.

AWN : (1) किंशारुः; (2) शस्यशूकम्; (3) शूकः; (4) शूकम्.

AWNING : (1) वितानम्; (2) उल्लोचः : v. Veil.

AWRY : (1) तिर्यक्; (2) तिरश्चीनम; (9) साचि; (4) कुटिलम्.

AXE : (1) कुठारः; (2) परशुः; (3) परश्वधः. *A small a.* कुठारिका.

AXIOM : *अप्रमेयतत्वम्, स्वतःसिद्धवस्तु, K. d.

AXIS : *अक्षरेखा.

AXLE, AXLE-TREE : (1) चक्रदण्डः (?); (2) अक्षाग्रम् (?); (3) अनुकर्षः (?).

AYE : I. Yes : q.v. II. For aye : v. Always.

AZURE : नीलः (ला, लं).

B

BABBLE (v.i.) : (1) जल्पति (जल्प्, c. 1.); (2) प्र-लपति (लप्, c. 1.); (3) वावद्ये, वावद्मि, *or* वावदीमि (freq. of वद्); (4) वावच्ये, वावच्मि (freq. of वच्).

BABBLE, BABBLING (subs.) : (1) जल्पः; (2) जल्पनम्; (3) जल्पितम्; (4) प्रलपितम्.

BABBLER : (1) (जल्पकः (का, कं); (2) जल्पाकः (की, कं); (3) वाचाटः (टा, टं); (4) वावदूकः (का, कं); (5) प्रलापिन् (f. नी).

BABBLING (adj.) : I. Lit. : Babbler. II. Fig. : v. Murmuring.

BABOON : हनुमत् (m.) (?); वानरविशेषः.

BABY, BABE : दारकः, m. (दारिका, f.) : v. Infant, suckling, child.

BABYHOOD : शैशवम् (childhood : q.v.).

BABYISH : बालिशः (शा, शं) : v. Childish.

BACCHANAL, BACCHANALIAN : तान्त्रिकः (की, कं) (?).

BACHELOR : (1) अकृतदारः *or* अकृतोद्वाहः : v. Unmarried; (2) षण्ढः *or* षण्ठः (very rare). Ph. : *a b. of arts* *"वि प" उपाधिधारिन् (f. णी).

BACK (subs.) : I. Of an animal : पृष्ठम्, *whose b.s the enemy has seen* दृष्टपृष्ठानरातिना, Ki. xv. 19. : Ph. *behind one's b.* : (1) पृष्ठतः; (2) परोक्षे (in one's absence). II. As opposed to front : (1) पृष्ठम्, *on the b. of a writing* लेखस्य पृष्ठे, Y.; (2) पृष्ठदेशः.

BACK (adv.) : v. Backwards. It is generally expr. by the prefix प्रति : *to come back* प्रत्यागच्छति; *to give back* प्रति-ददाति etc.

BACK (v.i.) : प्रत्या-वर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To go back.

BACK (v.t.) : I. To mount : q.v. II. To support, second : q.v. III. To drive backward : प्रतीपं नुदति (नुद्, c. 6.) *or* चालयति (c. of चल्).

BACKBITE : (1) परोक्षे परि-वदति (वद्, c. 1.), असूयति (nomi.), etc. v. To slander; (2) पृष्ठमांसम् अत्ति (अद्, c. 2.) खादति (खाद्, c. 1.) (with gen) (not very common).

BACKBITER : (1) पृष्ठमांसादः; (2) यः परोक्षे परिवदति etc.; (3) पिशुनः (?).

BACKBITING : (1) पृष्ठमांसादनम्; (2) पिशुनवाक्यम् : v. Slander.

BACKBONE : (1) पृष्ठवंशः; (2) कशेरुः; (3) कशेरुका; (4) रीढकः (rare).

BACKDOOR : (1) पक्षद्वारम्; (2) पक्षकः.

Back-gammon : क्रीडाविशेषः. *b.-board* : (1) अष्टापदम् (?) ; (2) चर्मपट्टिका (?).

Background : *पश्चाद्भूमिः (in ana. with अग्रभूमिः) *or* expr. by circumlo.

Back-side : (1) पृष्ठभागः ; (2) पृष्ठदेशः v. Also buttocks.

Back-slide : स्वधर्माद् भ्रश्यति (भ्रंश्, c. 4.), च्यवते (च्यु, c. 1.) : v. To go astray.

Back-slider : (1) धर्मभ्रष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) धर्मच्युतः (ता, तं) : v. Apostate

Back-stairs : (1) *पक्षसोपानम् ; (2) *अन्तःसोपानम्.

Backwards : I. Towards the back : पृष्ठभागे *or* पृष्ठदेशे. II. On the back : *to fall b.* अवमूर्धपातं पतति. III. In a reversed direction : प्रतीपम्. Ph. *to go b.* (fig.) क्रमशोऽवनतिं गच्छति.

Backward (adj.) : I. Reluctant, averse : q.v. पराङ्मुखः (खी, खं). II. Slow, dull : q.v. कुण्ठितः (ता, तं). III. Late : q.v. IV. Reversed : q.v. : प्रतीपः (पा, पं).

Backwardness : पराङ्मुखता : v. Reluctance, aversion.

Bacon : *लावणशुष्कशूकरमांसम् ; Perh. वल्लूरम्.

Bad : Gen. expr. by the prefixes दुर्, कु, अप etc. and sometimes by the affix क : *a b. man* दुर्जनः ; *b. weather* दुर्दिनम् ; *b. luck* दुर्दैवम् ; *not a b. speaker* अकद्वदः ; *a b. road* कदध्वन् (m.) ; *b. food* कदन्नम् ; *b. design* कुमतिः ; *b. policy* अपनयः ; *b. reputation* अपयशः ; *a b. horse* अश्वकः : v. Wicked, injurious, unfavourable.

Badge (subs.) : (1) चिह्नम् ; (2) लक्षणम् ; (3) लिङ्गम्.

Badger (subs.) : मल्लूकजातीयजन्तुविशेषः.

Badinage (subs.) नर्मभाषितम् : v. Joke, raillery.

Badly : Ph. *I am b. off for servants* भृत्याभावात् क्लिश्यामि ; *you have behaved b. towards her* तस्यां स्वयानार्यमाचरितम् ; *he is b. bitten by the dog* स कुक्कुरेण तीव्रं *or* बलवत् दष्टः, *b. governed* कुशासितः (ता, तं) : *b. formed* कदाकारः (रा, रं) ; *smelling b.* दुर्गन्धः (न्धा, न्धं) : v. Wrongly, wickedly, unfortunately.

Badness : (1) by the adj. : *b. of character* दुराचारः ; *the b. of this soil is proverbial* *अस्य प्रदेशस्य कुमृत्तिका प्रसिद्धा ; (2) दुष्टता (= wickedness) ; (3) निर्गुणता (= worthlessness).

Baffle (v.t.) : (1) व्यर्थीकरोति ; (2) मोघीकरोति : v. Frustrate, elude.

Bag (subs.) : (1) Perh. पुटम् ; *canvas b.* *शाणपुटम् ; (2) भस्त्रा ; *leather b.* चर्मभस्त्रिका D. II. ; (3) गोणी (= sack. q.v.).

Bagatelle : I. a trifle : q.v. II. A game : कन्दुकक्रीडाविशेषः.

Baggage : I. Of an army : (1) साधनम् ; *the bugle sounding and the b. being ready* आहतायां प्रयाणभेर्यां सज्जीक्रियमाणे साधने, K. ; (2) वीवधः (= provisions), Si. ii. 64. II. A strumpet : q.v. बन्धकी.

Bagnio : I. A bath : q.v. स्नानागारम् ; II. A brothel : q.v. वेश्यालयः.

Bag-pipe : सुषिरवाद्यविशेषः.

Bail (subs.) : I. *The person who gives b.* : (1) प्रतिभूः, *he who stands a b. to produce a man* यो यस्य प्रतिभूस्तिष्ठेद्दर्शनायेह मानवः, M. viii. 158; (2) लग्नकः. II. Security : प्रातिभाव्यम्, *on b.* प्रातिभाव्येन. D. vi.

Bail (v.t.) : I. As applied to securities : Ph. *I will b. you* तवाहं प्रतिभूर्भवामि (भू, c. 1.) *or* तिष्ठामि (स्था, c. 1.) II. as applied to magistrates : प्रतिभाव्येन मुञ्चति (मुञ्च्, c. 6.) *or* मोचयति (मुच् c. 10.).

Bailable : Ph. *this offence is b.* *प्राप्तलग्नकोऽपराधः *or* अस्मिन्नपराधे प्रतिभूर्गृह्यते.

Bail-bond : *प्रातिभाव्यपत्रम्.

Bailiff : *आसेधादिकर्मणि नियुक्तः शेरिफस्य प्रतिनिधिः ; *यष्टिधरः.

Bait (subs.) : आमिषम् (Lit. and Fig.), Ka. i. 44.

Bait (v.t.) : I. To apply a bait : (1) सामिषं करोति (?) ; (2) आमिषं बडिशे निदधाति (धा, c. 3.) II. To furnish animals with food on a journey : यवसादिना भोजयति (c. of भुज्) (?) : Ph. *b. ing his horse* एनं तावदागृहीतकतिपयदूर्वाप्रवालकवलं कृत्वा, K. III. To attack an animal with dogs : Ph. *to b. a bear* भल्लूकबाधनाय कुक्कुरान् प्रणुदति (नुद्, c. 6.).

Bake (v.t.) : (1) पचति (पच्, c. 1.) (prop. to cook : q.v.), *b.d brick* पक्वेष्टका, Mr. ; (2) भृज्जति, ते (भ्रस्ज्, c.6.) (= to fry, q.v.), *the*

word lāja (also) means b.d grain लाजं भृष्टधान्ये Ph. *b.d in an iron pan or oven* (as bread, cakes etc.) कान्दवः (वी, वं).

Bake-house, bakery : (1) पूपशाला (?) ; (2) पाकशाला (?).

Baker : (1) आपूपिकः ; (2) कान्दविकः ; (3) पिष्टकपाचकः.

Balance (subs.) : I. A pair of scales : (1) तुला ; (2) मापनः (?). *The beam of a b.* तुलादण्डः ; *the string by which it is suspended* प्रग्रहः *or* प्रग्राहः ; *the cup of a b.* घटः ; *assay b.* नाराची. II. Of an account : (1) शेषः (= remainder : q.v.), *he asked for the b. of money* गृहीतशेषं दातुं स धनं प्रार्थयताथ तं, Raj. ; (2) अन्तरम् (difference : q.v.), *gives the whole b.* दीयतां सकलान्तरम्, Raj. III. Counterpoise : q.v. IV. Comparison, estimate : q.v. तुलना.

Balance (v.t.) : I. To bring to an equipoise ; तुलयति (तुल्, c. 10) (Lit. and Fig.) : Ph. *their equipment is not b.d* न तुलाधृतस्तावदनयोः परिकरः, Vi. vi. II. To counterpoise : q.v. III. Of accounts : (1) समीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) एकीकरोति (?), *b. ing the account* गणनामेकीकृत्य, Raj.

Balance (v.i.) : I. To be in equipoise : समीभवति (भू, c. 1.) (?). II. To fluctuate, hesitate : q.v. : दोलायते (nomi.).

Balcony : (1) प्रग्रीवः (?) ; (2) वितर्दिः (?) ; (3) इन्द्रकोषः (?).

Bald (adj.) : I. Hairless : q.v. : (1) अकेशः (शा, शं) ; (2) खलति (mfn.) (by disease). II. Without natural covering : अनावृतः (ता, तं). III. Unadorned, inelegant : q.v. : असंस्कृतः (ता, तं).

Balderdash : v. Jargon, nonsense.

Baldness : I. Want of hair : अकेशता and sim. comp. *morbid b.* : (1) इन्द्रलुप्तम् ; (2) खालित्यं Bha. II. Of style : v. Inelegance.

Baldric : प्रालम्बम् (?) : v. Belt, girdle.

Bale (subs.) : पोट्टली : v. Bundle.

Bale (v.) : *To b. out the bilge-water* (नावः) जलं सिञ्चति (सिच्, c. 6.).

Baleful : I. Fatal, destructive : q.v. II. Woeful, sad : q.v.

Balk (subs.) : I. Of a field : (1) आलिः ; (2) आली (f.). II. A beam, rafter : q.v. III. Disappointment : q.v. : आशाभङ्गः.

Balk (v.t.) : खण्डयति (खण्ड्, c. 10.) : v. To frustrate, disappoint.

Ball (subs.) : I. A playing-ball : *alternately striking with her left and right hands, sent (the b.) up* वामदक्षिणाभ्यां कराभ्यां पर्यायेणाभिघ्नत्युदस्थापयत्. D. vi. II. A round mass : (1) गोल (mn.) ; (2) वर्तुलः. *a small b.* गुलिका ; *the eye b.* तारा ; *a b. of thread* सूत्रकोषम् (?) III. A meeting for dancing : (1) नृत्यम् ; (2) नर्तनम् (=dancing).

Ballad : गाथा. *b. singer* ; (1) गाथिकः ; (2) गाथाकारः.

Ballast *निलमः ; पोतस्थैर्यार्थं तदधोभागनिविष्टं प्रस्तरलोहादिद्रव्यम्.

Ballet : no equiv. : यात्रा would do. *b. girl* : (1) नर्तकी ; (2) नटी.

Balloon : (1) विमानम् ; (2) व्योमयानम्.

Ballot (subs.) : I. A ball or ticket used in voting : *गुटिका. II. Voting. by b. : *गुटिका ; निभृतगुटिकापातेन मतामतप्रकाशनम्.

Ballot (v.i.) : गुटिकापातेन मतामतं प्रकाशयति (c. of. काश्).

Ball-room (subs.) : *नृत्यशाला ; नर्तनकोष्ठः.

Balm : I. The sap of a shrub : निर्यासविशेषः. II. Solace, comfort : q.v. सुधालेपः (?).

Balmy : I. Odoriferous, aromatic : q.v. सुगन्धि (mfn.). II. Assuaging, soothing (1) तापहरः (री, रं) ; (2) शान्तिदः (दा, दं). Ph. *the b. tree* *वामवृक्षः.

Balsam : v. Balm.

Balsamic : v. Balmy, soft, unctuous.

Balustrade : प्रग्रीवः (m.n.) (?) ; वृत्तिविशेषः.

Bamboo : (1) वेणुः ; (2) वंशः ; (3) कीचकः (when rattling).

Bamboozle : (v.t.) : वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.) : v. Fool, to make a ; to deceive.

Ban : I. A proclamation : q.v. II. Of marriage : Ph. *have you published the b. s of marriage* *अपि विवाहघोषणा प्रकाशिता. III. Interdiction, proscription : q.v. : Ph. *under b. to touch* निषिद्धस्पर्शः (र्शा, र्शं). IV. Curse : शापः.

BAN (v.t.) : v. To curse.

BANANA : I. The tree : (1) कदली ; (2) रम्भा. II. The fruit : (1) कदलीफलम् ; (2) चम्पकम् (a species of it).

BAND (subs.) : I. That which binds : (1) बन्धः : *b. of hope* आशाबन्धः, Me. i. 10 ; (2) बन्धनम् ; (3) बन्धनी. II. A company of persons : (1) दलम् ; (2) गुल्मः (b. of troops). III. Musical instruments : (1) वाद्यभाण्डम्. (?) ; (2) तूर्योघः (?).

BAND TOGETHER (v.) : संहतः (ता, तं) (भवति) (भू, c. 1.) v. To combine.

BANDAGE (subs.) : (1) बन्धः, Śr. ; (2) पट्टः (cloth) (only when the sense is clear).

BANDAGE (v.t.) : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *b. with a soft cloth* मृदुपट्टं निवेश्य बध्नीयात्, Śr. Ph. *things used in b. ing sores* व्रणबन्धनद्रव्याणि, Śr.

BAND-BOX : पेटिका.

BANDIT : परिपन्थिन् (m) ; दस्युः v. Robber.

BANDY (v.t.) : I. to exchange : q.v. : विनिमयते (मे, c. 1.). II. to agitate : q.v.

BANDY-LEGGED : (1) प्रज्ञु (mfn.) ; (2) प्रगतजानु (mfn.).

BANE : I. Poison : q.v. विषम्. II. Any fatal cause of mischief : Ph. *he became the b. of India* *भारतवर्षस्य कालरूपो *or* कालो बभूव ; *prostitution is the b. of society* *वेश्यावृत्तिः समाजस्यानर्थमूलम्. III. Ruin, destruction : q.v.

BANEFUL (v.) : v. Pernicious, injurious, destructive.

BANG (v.) : v. To beat, strike. Ph. *the door b. s.* विरौति कपाटः Mr.

BANG (subs.) : Ph. *opened the door with a b.* महाशब्दपूर्वकं कपाटमपावृतवान् : v. Explosion ; v. Also blow, stroke.

BANIAN-TREE : (1) वटः ; (2) न्यग्रोधः, *its berry* : नैयग्रोधम्.

BANISH (v.t.) : I. To condemn to exile : (1) निर्-वासयति (c. of वस्), *first of all, Jīvasiddhi was b. ed from the city* आदावेव जीवसिद्धिर्नगरान्निर्वासितः Mu. ii. ; (2) वि-वासयति (c. of वस्) M. viii. 123 ; (3) निर्-अस्यति (अस्, c. 4.) *b. ed Jānaki from his house, but not from his mind* गृहान्निरस्ता न तेन वैदेहसुता मनस्तः, R. xiv. 84. v. To drive away. (4) प्र-व्राजयति (c. of व्रज्) (rare) M. II. Fig. To drive away, remove : q.v. *shame was b. ed (from their minds)* त्रपा निरस्ता, Ki. x. 58.

BANISHMENT : (1) निर्वासनम् ; (2) विवासनम् ; (3) प्रवासनम्.

BANISTER : *सोपानस्तम्भः.

BANK (subs.) : I. For dealing in money : *धनागारम्, *the affairs of the b. were wound up* *धनागारकार्याणि संहृतानि ; *the b. failed* *धनागारमवससाद *or* क्षयं जगाम. II. Of a river etc. : (1) तीरम् ; (2) तटम् ; (3) कूलम् ; (4) प्रतीरम् ; (5) रोधस् (n.) ; (6) कच्छः (rare). *The opposite b.* पारम्. *The near b.* अपारम्. *A sand b.* सैकतम्. *B. of a hill* वप्रम्. III. A mound : q.v. (1) चयः ; (2) वप्र (mn.).

BANK (v.t.) : v. To embank.

BANK (v.i.) : (धनागारेण) व्यवहरति (हृ, c. 1.) (?).

BANKER : (1) श्रेष्ठिन् (m.) (?) ; (2) *धनागारपतिः ; (3) कुसीदः ; वार्धुषिकः (money-lender).

BANKING : (1) व्यवहारः P.i. ; (2) अर्थव्यवहारः ; (3) अर्थप्रयोगः.

BANK-NOTE : *धनागारपत्रम्.

BANKRUPT (subs.) : परिक्षीणो वणिक् (after M.) ; ऋणशोधनाक्षमो वणिक् (?) *A fraudulent b.* *प्रकाशपरिक्षीणः ; उत्तमर्णप्रवञ्चनाय यो गतविभवतां प्रकाशयति.

BANKRUPTCY : परिक्षीणता (?); ऋणशोधनाशक्तिः (?) : गतविभवता (?)

BANNER : (1) ध्वजः ; (2) पताका ; (3) केतुः ; (4) वैजयन्ती ; (5) केतनम्.

BANNERET : *इंग्लण्डीयोपाधिविशेषः.

BANNOCK : पिष्टकविशेषः.

BANQUET (subs.) : सम्भोजनम् (?); विशिष्टभोजनम् (?).

BANQUET (v.t.) : (1) सम्-भोजयति (c. of भुज्) ; (2) भोजनविशेषैः सम्-तोषयति (c. of. तुष्), H.

BANQUET (v.i.) : (1) भुंक्ते (भुज्, c. 7.) ; (2) अभ्यव-हरति (हृ, c. 1.).

BANTER (v.t.) : परि-हसति (हस्, c. 1.) : v. To joke, mock.

BANTER (subs.) : परिहासः ; v. Joke, jesting.

BANTERER : (1) परिहासवेदिन् (m.) ; (2) परिहासवेत्तृ (m.); v. Jester.

BANTLING : (1) डिम्भः ; (2) अर्भकः ; v. Infant.

BAPTISM : *अभिषेकः, *a certificate of b.* *अभिषेकनिदर्शनम्.

BAPTISMAL : expr. by tat. comp, *b. font* *अभिषेककुण्डम्.

BAPTIST : I. In gen. : *अभिषेक्तृ (m.). II. An anabaptist : q.v.

BAPTIZE (v.t.) : (1) *अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.) ; (2) *कृष्टधर्मं ग्राहयति (c. of. ग्रह्).

BAR (subs.) : I. Of a door : अर्गलम्. II. Of a cage etc. : शलाका. v. Pole, beam. III. A hindrance or obstruction : q.v. : प्रत्यूहः. IV. A bank at the mouth of a river or harbour : बन्धः (?). V. For prisoners in a court of justice, or an inn. : *वृतिः. VI. Any tribunal : q.v. : Ph. *at the b. of public opinion* *साधारणमतस्याग्रे. VII. The entire body of advocates : *अभिभाषकवर्गः, उत्तरवादिनः (m. pl.). VIII. In music : लम्बः (?). IX. An ingot or wedge of metal : Perh. पिण्डः.

BAR (v.t.) : I. To bolt : q.v. II. To hinder, prevent : q.v. : (1) नि-रुणद्धि (रुध्, c. 7.) ; (2) प्रति-षेधति (सिध्, c. 1.).

BARB (subs.) : I. A. horse : q.v. : वाजिः. II. Of an arrow : कर्णः (?).

BARBICAN : उपदुर्गम्, प्रवेशनिरोधनार्थं नगरोपान्तनिर्मितो दुर्गविशेषः.

BARBARIAN (adj.) : v. Barbarous.

BARBARIAN (subs.) : I. An uncivilized person : (1) असभ्यः (भ्या, भ्यं) ; (2) म्लेच्छः (properly one who is not a Hindu, but may be used in the sense of b.). II. A cruel man : पिशाचः (?). v. Cruel.

BARBARIC : i.e. foreign : q.v. : विदेशीयः (या, यं)

BARBARISM : I. Incorrect language : म्लेच्छितम् (?), *gentlemen do not use b. s in their speech* नार्या म्लेच्छन्ति भाषाभिः, Mah. II. An uncivilized condition : असभ्यता III. Barbarity : q.v.

BARBARITY (subs.) : (1) निष्ठुरता ; (2) क्रौर्यम् : v. Ferocity, cruelty.

BARBARIZE (v.t.) : *म्लेच्छीकरोति (कृ, c. 8.) : v. To brutalize.

BARBAROUS (adj.) : I. Uncivilized : q.v. : असभ्यः (भ्या, भ्यं). II. Cruel, ferocious : q.v. : (1) निष्ठुरः (रा, रं) ; (2) नृशंसः (सा, सं).

BARBAROUSLY : I. Without refinement : (1) असभ्यम् (?) ; (2) अश्लीलम् (- coarsely, indecently). II. Cruelly : q.v. : निर्दयम्.

BARBAROUSNESS : क्रौर्यम् : v. Barbarity, barbarism.

BARBED (adj.) : कर्णिन् (f. नी) (?).

BARBEL : नादेयमत्स्यविशेषः.

BARBER : (1) नापितः ; (2) क्षुरिन् (m.) ; (3) क्षौरिकः ; (4) मुण्डिन् (m.) *A b. 's shop* नापितशाला ; *b. 's business* नापित्यम्.

BARBERRY : गुल्मविशेषः.

BARD : I. (1) मागधः ; (2) वैतालिकः ; (3) बन्दिन् (m.) ; (4) मधुकः. II. A poet : q.v. : कविः.

BARE (adj.) : I. Uncoverd : (1) अनावृतः (ता, तं) ; (2) शून्यः (न्या, न्यं) ; (3) केवलः (ला, लं) (only of places and things), *on the b. ground* स्थण्डिल एव केवले, Ku. v. 12. II. Destitute : q.v. : दीनः (ना, नं). III. Simple, unadorned : q.v. IV. Mere, alone : q.v. V. Threadbare : जीर्णः (र्णा, र्णं).

BARE (v.t.) : विवस्त्रयति : v. To uncover, divest.

BARE-FACED (adj.) : निर्लज्जः (ज्जा, ज्जं) : v. Impudent.

BARE--FACEDLY (adv.) : निर्लज्जम् : v. Impudently.

BARE-FACEDNESS : निर्लज्जता : v. Impudence, effrontery.

BARE-FOOT, BARE-FOOTED : शून्यपादः (दा, दं) ; (2) अनावृतपादः (दा, दं).

BARE-HEADED : (1) अनावृतशिरस् (mfn.) ; (2) शून्यमस्तकः (का, कं).

BARELY : I. Only : q.v. केवलम्. II. Scarcely : q.v. कथञ्चित्.

BARENESS : I. Nakedness : अनावृतत्वम्. II. Indigence : q.v. : दैन्यम्.

BARGAIN (subs.) : I. An agreement or stipulation : q.v. (1) समयः ; (2) संविद् (f.). II. A gainful or satisfactory transaction : Ph. *buy the house, it is a good b.* *अल्पमूल्येन लभ्यं गृहं क्रीणीहि.

BARGAIN (v.i.) ; पणते (पण्, c. 1.) (?) : v. To agree, stipulate.

BARGE : I. A pleasure-boat : केलिनौका (?). II. A large boat for the conveyance of passengers or goods : (1) तरालुः ; (2) तरान्धुः ; (3) बहित्रम्.

BARGEMAN : (1) नाविकः ; (2) पोतवाहः.

BARK (subs.) : I. Of trees : (1) वल्कल (mn.) ; (2) वल्कम् ; (3) त्वच् (f.) ; (4) छल्लिः (f.) (rare). II. Of dogs : बुक्कनम्. III. A small vessel (1) नौः ; (2) तरी.

BARK (v.t.) : (1) वल्कलं निर्हरति (हृ, c. 10.), अपनयति (नी, c. 1.) etc ; (2) त्वचयति (nomi.) ; (3) त्वक्षति (त्वक्ष्, c. 1.).

BARK (v.i.) : (1) बुक्कयति, ते (बुक्क्, c. 1.), *b. ed at by dogs* कुक्कुरैर्बुक्कमानः Mr. i : (2) भषति (भष्, c. 1.), *human dogs always b. thus* भषन्ति हैवं श्वनराः सदैव, Mah.

BARKING : Of dogs : (1) बुक्कनम् ; (2) भषितम् : v. Noise.

BARLEY : यवः. *Fit for producing b.* यवक्यः (क्या, क्यं). *made of b.* यवमयः (यी, यं).

BARLEY-CORN : यवः. *Fried b.* धाना.

BARLEY-SUGAR : सिताखण्डः (?).

BARLEY-WATER : (1) उदमन्थः ; (2) यवोदकम्.

BARM : मण्डः *or* (more fully) सुरामण्डः : v. Yeast.

BARMAID : *मण्डपरिक्षिणी.

BARN : (1) कुशूलः ; (2) धान्यकोष्ठम्, (3) धान्यागारम्.

BARNACLE : I. A mollusc : शम्बूकविशेषः. II. A kind of goose हंसविशेषः. III. In farriery : यन्त्रविशेषः ; *नस्तग्रहा.

BAROMETER : *वायुमापः.

BARON (subs) : *इंलण्डीयकौलीनोपाधिभेदः.

BARONAGE : I. The whole body of barons : *बेरणवर्गः. II. The rank of a baron *बेरणपदम्.

BARONESS : बेरणवधूः.

BARONET : उपाधिविशेषः : *उपबेरणः.

BARONIAL (adj.) : *बेरणीयः (या, यं).

BARONY : *बेरणस्याधिपत्यम् ; बैरण्यम् (?).

BARQUE : नौविशेषः.

BARRACK : (nearest word) निवेशः ; v. Camp.

BARRACK-MASTER : *निवेशाध्यक्षः, निवेशाधिकारिन् (m.).

BARREL (subs.) : I. A kind of cask : भाण्डम् (any vessel). II. A cylinder or tube, as of a gun or watch : नाला *or* नाली (?)

BARREL (v.) : भाण्डे निवेशयति (c. of विश्).

BARREN : (1) वन्ध्यः (न्ध्या, न्ध्यं) (Lit. and Fig.), *a. b. woman* वन्ध्या K. b. *whose anger is not b.* अवन्ध्यकोपः (पा, पं), Ki. i. 33. ; (2) निष्फलः (ला, लं) (not applied to females : v. unfruitful). Ph. *b. soil* अनुर्वरा *or* अशस्यप्रदा भूमिः.

BARRENNESS : (1) वन्ध्यता ; (2) वन्ध्यात्वम् (of females), Śr ; (3) निष्फलता (fruitlessness).

BARRICADE (subs.) : वृक्षादिनिर्मितप्राकारः.

BARRICADE (v.t.) : वृक्षादिना प्रवेशमार्गादीन् अवरुणद्धि (रुध्, c. 7.) v. To obstruct, block up.

BARRIER : I. Fence, enclosure : q.v. वृतिः. II. An obstacle : q.v. (1) प्रतिबन्धः ; (2) प्रत्यूहः. III. A boundary : q.v. : सीमा.

BARRISTER : *अभिभाषकविशेषः ; व्यवहारपण्डितः.

BARROW : I. A vehicle : हस्तचालितयानविशेषः. II. A castrated hog : उत्पाटितवृषणः शूकरः (?). III. A mound or hillock : q.v.

BARTER (subs.) : (1) विनिमयः ; (2) निमेयः (rare) ; (3) नैमेयः (rare) : v. Exchange.

BARTER : (v.t.) : (1) नि-मयते, विनि- (मे, c. 1.) ; (2) परि-वर्तयति (c. of वृत्) Ph. : *he b. ed a book for a cloth* *स पुस्तकं दत्वा वस्त्रं जग्राह.

BARTER (v.i.) : द्रव्याणि विनिमयते न विक्रिणीते.

BASALT : प्रस्तरविशेषः.

BASE (adj.) : I. Of mean parentage : (1) अनभिजातः (ता, तं) ; (2) अकुलीनः (ना, नं) ; (3) दुष्कुलीनः (ना, नं). *A b. man* : (1) प्राकृतः ; (2) पृथग्जनः, Ki. II. A bastard : विजन्मन् (mfn.). III. Mean, disingenuous : (1) निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अपकृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) कदर्यः (र्या, र्यं) ; (4) जघन्यः (न्या, न्यं) ; (5) पामरः (रा, रं). IV. Of musical tones : गम्भीरः (रा, रं) : v. Grave, deep. V. Of metals : निकृष्टः *or* अपकृष्टः (ष्टा, ष्टं). Ph. *b. metal* कुप्यम्.

BASE (subs.) : I. The bottom of any thing : अधोभागः : v. Foot, foundation. II. In geo. : भूः *or* भूमिः, Li.

Based on (as adj.) : मूलः (ला, लं) (in comp.), *b. on knowledge* ज्ञानमूलः (ला, लं).

Baseless : अमूलकः (का, कं) : v. Groundless, imaginary.

Basely : expr. by the adj. : v. Meanly, disgracefully.

Basement : (1) भित्तिमूलम् ; (2) वास्तु (n.) : (3) पोटः.

Baseness : I. Meanness : q.v. : (1) निकृष्टता ; (2) कदर्यता ; (3) अनार्यता. II. Of birth : दुष्कुलीनता. III. Bastardy : विजन्मता. IV. Of sounds : गाम्भीर्यम्. V. Of metal : (1) निकृष्टता ; (2) अपकृष्टता.

Bashful (adj.) : (1) लज्जाशीलः (ला, लं) (applied only to persons) ; (2) लज्जालु (mfn.) ; (3) लज्जावत् (f. ती) : v. Modest, shamefaced.

Bashfully : (1) सलज्जम् ; (2) सव्रीडम् ; (3) सत्रपम्.

Bashfulness : (1) लज्जाशीलता ; (2) शालीनता : v. Modesty.

Basil : तुलसी (the holy b.).

Basilica : धर्मशाला (?).

Basilisk : सर्पभेदः ; *तक्षकः.

Basin : I. A vessel for washing etc. : (1) द्रोणी ; (2) भाण्डम् (any vessel) *in a. b. of indigo* नीलीभाण्डे, H. iii. II. A reservoir : (1) जलाशयः ; (2) तडागः ; (3) कासारः. III. A b. round the root of a tree : आलवालम्. IV. dock : q.v. V. Geog. t.t. : *जलाधारः.

Basis (subs.) : मूलम् : v. Base, foundation.

Bask : आतपं सेवते, आ-, नि-, (सेव्, c. 1.), *is b. ing in the morning sun* बालातपं सेवते, v.t.

Basket : (1) पेटकः *or* मञ्जूषा (= a large b. or box for keeping clothes etc.) ; (2) करण्डः (a small b. for gathering flowers etc.) ; (3) डल्लकम् (= a moderate sized portable b.); (4) विदलम् *or* वैदलम् (any b. work).

Basking (subs.) : (1) आतपसेवा ; (2) आतपनिषेवनम्.

Bas-relief or bass-relief : v. Relief.

Bass : in music : गम्भीरः (रा, रं) : v. Base.

Bass, bast (subs.) : कटः : v. Mat.

Bassoon : वंशीविशेषः.

Bastard : (1) जारजः (जा, जं) (=child of a woman by her gallant) ; (2) कानीनः (ना, नं) (child of an unmarried woman) ; (3) कौलटेयः (यी, यं) *or* कौलटेरः (री, रं) (child of a lewd woman) ; (4) कुण्डः (a b. son born when the husband is alive) ; (5) गोलकः (a b. son born after the death of the husband) ; (6) विजन्मन् (mfn.) (not born in lawful wedlock).

Bastardy : (1) जारजत्वम् : v. Bastard ; (2) विजन्मता.

Baste (v.t.) : I. To beat with a stick : (1) यष्ट्याघातं करोति ; (2) लगुडेन ताडयति (c. of तड्) : v. To beat. II. To pour butter etc. over : सिञ्चति, नि-, (सिच् c. 6.).

Bastinade (v.t.) : *पादतले लगुडेन ताडयति (c. of तड्) : v. To beat.

Bastinado (subs.) : *लगुडेन *or* यष्टिना पादतलताडनम्.

Bastion : no equiv. : use वप्र (mn.).

Bat : I. An animal : (1) मङ्गारी, (2) चर्मचटी ; (3) जतुका. II. A club for playing : यष्टिः (?).

Batch : I. Of things : (1) गणः ; (2) संघः. II. Of bread : *एककालपक्वः सन्निधतापूपसंघः.

Bate : v. To abate.

Bath : I. A receptacle for bathing : *स्नानपात्रम्, *is the b. ready* *अपि प्रस्तुतं स्नानपात्रम्. II. Public b. s : स्नानशाला. Ph. : *to take a cold shower b.* *शीतलासारोदकैः स्नाति (स्ना, c. 2).

Bathe (v.i.) : (1) स्नाति (स्ना, c. 2.) ; (2) अभिषेकं करोति (by pouring water) ; (3) मज्जति, नि-, (मस्ज्, c. 6.) (by plunging) ; (4) अवगाहते (गाह्, c. 1.) (by immersing, diving) (with acc.), *to b. in the waters* पयोऽवगाढुम्, Ki. viii. 27. ; (5) आ-प्लवते (प्लु, c. 1.) (Perh. by swimming).

Bathe (v.t.) : (1) स्नपयति (c. of स्ना) ; (2) अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.) (by pouring water) ; (3) निमज्जयति (c. of मस्ज्) (by plunging).

Bather : (1) स्नातृ (m.) ; (2) स्नायिन् (m.).

Bathing (subs.) : (1) स्नानम् ; (2) अभिषेकः ; (3) मज्जनम्, निमज्जनम् ; (4) अवगाहनम्; (4) आप्लावः. v. To bathe. *Relating to b.* : स्नानीयः (या, यं).

BATHOS : *अवतारः.

BATON, BATOON (subs.) : दण्डः.

BATTALION : *दलम्. *Five b. s of infantry* पत्तीनां पञ्च दलानि.

BATTEN (v.t.) : आप्याययति (c. of प्यै) : v. To fatten.

BATTER (v.t.) : (1) मृद्नाति (मृद्, c.9) ; (2) मथ्नाति (मन्थ्, c.9) ; (3) भनक्ति (भञ्ज्, c.7)

BATTER, BATSTER : in cricket : *यष्टिधरः.

BATTERING-RAM : मेषः ; मेषाकारलौहमुखः प्राचीरभञ्जकः प्राक्कालीनयुद्धयन्त्रविशेषः

BATTERY : I. Assault : (1) ताडनम् ; (2) प्रहारः. II. The act of battering (1) मर्दनम्; (2) विमर्दनम्; (3) मन्थनम्; (4) भञ्जनम्. III. A line of cannon : *कामानचक्रम्. IV. Galvanic b. : *प्रचलविद्युज्जननी घटश्रेणी.

BATTLE : (1) युद्धम् ; (2) रणः ; (3) समरः ; (4) संग्रामः ; (5) आहवः ; (6) आयोधनम् ; (7) आजिः ; (8) प्रधनम् ; (9) संयत् (f.) ; (10) संयुगः.

BATTLE-ARRAY : (1) व्यूहः ; (2) बलविन्यासः ; (3) युद्धार्थं सैन्यसन्निवेशनम् ; To *draw up in b.* ; (1) व्यूहते (ऊह्, c. 1) : (2) युद्धार्थं विन्यस्यति *or* विरचयति.

BATTLE-AXE : (1) परशुः ; (2) परश्वधः. *Armed with b.* (1) परशुधरः ; (2) पारश्वधिक.

BATTLE-CRY : (1) सिंहनादः ; (2) क्ष्वेडितम् ; (3) क्ष्वेडा.

BATTLE-DOOR : *कन्दुकताडनी.

BATLLE-FIELD : (1) रणभूमिः ; (2) रणाङ्गनम् ; (3) युद्धभूमिः ; (4) प्रधनक्षितिः.

BATTLEMENT : वप्रविशेषः ; दन्तुरवृतिः.

BAUBLE : *तुच्छयमकिञ्चित्करद्रव्यम्.

BAWD : (1) कुट्टिनी ; (2) शम्भली : v. Procuress.

BAWDRY : कुट्टिनीव्यवसायः and sim. comp. s.

BAWDY : v. Obscene, filthy, unchaste.

BAWL (v.i.) : (1) उत्-क्रोशति (क्रुश्, c. 1) ; (2) उच्चैः शब्दायते (nomi.); (3) रसति (रस्, c.1).

BAWLING (subs.) : (1) उत्क्रोशः ; (2) विक्रोशः ; (3) चित्कारः.

BAY (adj.) : पिङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) (?). *A b. horse* : उकनाहः (very rare).

BAY (subs.) : I. An arm of the sea : *खातम्. II. A Tree : वृक्षविशेषः. III. In. pl., garlands made of its branches : *जयमाला.

BAY, AT : मुखामुखि.

BAY (v.i.) : (1) बुक्कयति (बुक्क्, c. 10) ; (2) भषति (भष्, c.1).

BAYONET (subs.) : निस्त्रिंशः may be used : v. Scimitar.

BAYONET (v.t.) : निस्त्रिंशेन विध्यति (व्यध्, c. 4).

BAY-WINDOW : *प्रलम्बवातायनम्.

BAZAR (subs.) : (1) पण्यवीथिका ; (2) आपणः.

BDELLIUM : (1) गुग्गुलः ; (2) उलूखलम्.

BE : I. As a logical copula : (1) भवति (भू, c. 1), *it is long-necked* दीर्घग्रीवः स भवति, U. iv. ; *the hearts of good men are always compassionate* करुणार्द्राणि सतां खलु भवन्ति सदा चेतांसि, K. N.B. It is often understood : *the end of aims is beyond comprehension* दुरधिगमा हि गतिः प्रयोजनानाम्, Ki. x. 40. II. Denoting existence, presence : अस्ति, *there was formerly a king named Śudraka* आसीद्राजा शूद्रको नाम, K. ; *and there are heaps of gems* सन्ति रत्ननिचयाश्च भूरिशः, Ki. xiii. 55. N.B. Note (a) that this verb is exclusively used for *there is-*, *there was-*, etc. ; (b) that in this sense, it is gen. placed at the beginning of the sentence ; and (c) that this verb is defective and its non-conjugational tenses are supplied by those of भू and hence we meet with phrases like अभून्नृपः (—there was a king), B. i. 1. ; (2) वर्तते, सं-, (वृत्, c. 1), *in a moment you will be in your realm* क्षणात् स्वाधिकारभूमौ वर्तिष्यते, Sa. vii. : v. To be present. Ph.: *here are we* इमे स्मः, Sa. iv. ; *be it so* एवमस्तु, भवतु. III. To become : q.v. : भवति.

BE OVER : Ph. *let the rain be over* भवतु वृष्टेरुपशमः, H. iii. : v. To cease.

BEACH : (1) रोधस् (n.) ; (2) कूलम् : v. Shore.

BEACON : *आकाशदीपः, शत्रोरागमनसूचनाय समुद्रयायिनां च पथदर्शनायोन्नतभूभागस्थापिता महोल्का.

BEAD (subs.) : (1) गुली ; (2) गुलिका ; (3) गुटी ; (4) गुटिका. *A string of b. s* माला ; *a rosary of b. s* : (1) अक्षमाला ; (2) जपमाला.

BEADLE : Perh. शोधनकः, Mr. ix.

BEAGLE : आखेटिकः कुक्कुरप्रभेदः.

Beak : I. Of birds : (1) चञ्चुः ; (2) चञ्चूः ; (3) त्रोटिः ; (4) मुखम् ; (5) तुण्डः. II. Of ships : *चञ्च्वाकारं पोतमुखम्.

Beaked (adj.) : (1) चञ्चुमत् (f. ती) ; (2) चञ्चु-विशिष्टः (ष्टा, ष्टं).

Beaker (subs.) : चषकः : v. Cup.

Beam (subs.) : Of a house : तुला, Si. iii. 50. II. Of a balance : (1) तुलादण्डः ; (2) तुलाधारः. III. Of a loom : (1) वेमन् (n.) ; (2) वापदण्डः ; (3) वायदण्डः. IV. Of a carriage : धुर् (f.) : v. Pole. V. A ray of light : (अंशुः ; (2) किरणः : v. Ray.

Beam (v.i.) : I. Lit. : भासते (भास्, c. 1) : To gleam, glitter. II. Fig. : (1) लसति, उत्-, प्रोत्-, (लस्, c. 1) ; (2) स्फुरति (स्फुर्, c. 6).

Bean : (1) शिम्बा ; (2) शिम्बिः.

Bear (v.t.) : I. To carry : q.v. : वहति (वह्, c.1) II. To sustain, support : (1) वहति, *bore the bent down head with difficulty* उवाह दुःखेन भृशानतं शिरः, Si. i. 57. (2) बिभर्ति (भृ, c. 3), *easily bore the great burden of state* महान्तं तं राज्य-भारमनायासेनैव बभार, K. III. To suffer, endure : q.v. : (1) वहति, उत्- (rare in this sense), *surely distress.........is very difficult to be borne* दुःखानि नूनमतिमात्रदुरुद्वहानि, Sa. iv. ; (2) सहते, प्र-, वि-, (सह्, c. 1), *could not b. the respect (paid to Krishna)* मानमसहत न, Si. xv. 1. ; *the faculty of b. ing cold, heat and wind* शीतोष्णवातप्रसहिष्णुता, Ka. xv. 37. IV. To bring forth, produce : q.v. : (1) वहति (very rare) ; (2) सूते (सू, c. 2), *immediatly the Aśoka tree bore flowers* असूत सद्यः कुसुमान्यशोकः, Ku. iii. 26. ; (3) बिभर्ति (rare), Ki. viii. 4. V. To cherish, q.v. Ph. ; *I. b. no hatred towards you* त्वयि मम द्वेषो नास्ति *or* न विद्यते etc. VI. To behave : q.v. VII. To admit : q.v. Ph. : *to be. witness* साक्ष्यं ददाति (दा, c. 3) ; *to b company* सहचरः (री, रं) भवति (भू, c. 1) (with gen.) ; *to b. a hand* हस्तं ददाति (?) ; *to b. a name* नाम बिभर्ति M. ii. 157. ; *your good policy has borne fruit* फलिता तव सुनीतिः, D. ii.

Bear against : अभि-वर्तते (वृत्, c. 1), Ki. xii. 3.

Bear back : परा-वर्तते (वृत्, c. 1) : v. To retreat.

Bear down (v.i.) : सन्निपतति (पत्, c. 1) : v. To hasten, approach.

Bear off : V. To carry away.

Bear on, or upon : I. To press, affect : q.v. : (1) पीडयति (पीड्, c. 10) ; (2) बाधते (बाध्, c. 1) II. To have reference to: q.v. : लगति (लग्, c. 1).

Bear out : I. To carry out : q.v. II. Fig. to support : q.v. : द्रढयति (nomi).

Bear up : I. Trans : v. To support. II. Intrans. : (1) उद्वहति, (with acc.) ; *could not b. under the weight* धुरमुद्वोढुं न शशाक ; (2) सहते (with acc.) : v. To resist.

Bear with : सहते (सह्, c. 1) : v. To endure.

Bear (subs.) : I. An animal : (1) भल्लः ; (2) भल्लू (लू)कः ; (3) ऋक्षः ; (4) अच्छभल्लः ; (5) भाल्लूकः. II. A constellation : Ph. : *the little b.* शिशुमारः (?) V. p. *The seven stars of the Great Bear* : (1) सप्तर्षिमण्डलम् ; चित्रशिखण्डिनः.

Beard (subs.) : I. Of men etc. : (1) श्मश्रु (n.); (2) कूर्चम् ; (3) मुखरोमन् (n.) II. Of corn : (1) शूकम् ; (2) शूङ्गः ; (3) किंशारुः.

Beard (v.t.) I. To seize by the beard : श्मश्रुणा *or* श्मश्रुणि गृह्णाति (ग्रह c. 9). II. To defy openly ; न्यक्करोति (?) : v. To insult.

Bearded (adj.) I. Lit. : (1) श्मश्रुलः (ला, लं) ; (2) कूर्चधरः (रा, रं), *even by long-b. goats* प्रलम्ब-कूर्चधरैश्छागैरपि, K. Ph. *a b. woman* पोटा (rare) II. As corn : (1) by comp. *b. corn* शूकधान्यम् ; (2) शूङ्गिन् (f. नी) ; (3) शूकवत् (f. ती). III. Bearded : q.v.

Beardless : (1) श्मश्रुहीनः (ना, नं) ; (2) अनुद्भिन्न-श्मश्रु (mfn.) ; (3) अजातश्मश्रु (mfn.). N B. (2) and (3) mean *one whose beard has not come out.*

Bearer : i.e. porter, carrier : q.v. : (1) वाहकः ; (2) वाहः ; (at the end of a comp.). *Letter b.* पत्रवाहः ; *corpse b.* ; (1) शववाहः ; (2) प्रेतनिर्हारिकः.

Bearing (subs.) : I. Gesture, mien : q.v. : चेष्टा; *his b. is not as before* अस्य चेष्टा नामायथापूर्वम् D. viii. II. Relation, reference : q.v. Ph. *what b. has your argument on this subject* *अस्य-विषयस्य तवोपपत्तेश्च कः सम्बन्धः. III. Relative

situation : Ph. *the b. of the cape is n. w.* *अस्मात् पश्चिमोत्तरस्यमन्तरीपम् ; *ascertain the b. s of the lighthouse* कतमस्मिन्दिग्भागे दीपगृहमिति ज्ञायताम्.

BEARISH : v. Rude, surly.

BEAST : I. An irrational animal : (1) पशुः ; (2) तिर्यंच् (n.) (rare), *a b. of prey* : श्वापदः ; *a b. burden* धुर्यः : v. Animal. II. A brutal man : पशुः, Ve. : v. Brute.

BEASTLINESS : जघन्यता : v. Filthiness.

BEASTLY : जघन्यः (न्या, न्यं) : V. Filthy.

BEAT (v.t.) : I. To strike : q.v. : (1) ताडयति (तड्, c. 10), *b. ing her breast* उरस्ताडम्, Vi. vi. ; *to b. in return* प्रतीपं ताडयति, Mr. xi. ; (2) हन्ति आ-, अभि-, नि-, (हन्, c. 2), *of un-b. en drums* अनाहतस्य दुन्दुभेः, Ki. xviii. 17. II. To defeat : q. v. : (1) भनक्ति (भञ्ज्, c. 7), *b. the king's troops in the battle* राजानीकं बभञ्जाजौ, Raj. ; (2) खण्डयति, परि-, (खण्ड्, c. 10), B. xii. 17. ; *being b. en by the enemy* खण्डनां प्राप्य परात्, Ki. xvii. 60.

BEAT(v.i.) : I. To strike, knock ; q. v. ; ताडयति (तड्, c. 10) (with acc.) II. To palpitate : q.v. : (1) कम्पते (कम्प्, c. 1) ; वेपते (वेप्, c. 1).

BEAT BACK OR OFF : वि-द्रावयति (c. of द्रु) : v. To drive back.

BEAT DOWN : I. To break, crush, or press down : q.v. II. Of price : लघयति (nomi.) : v. To lessen.

BEAT-OUT : Of metals : Perh. आहन्ति (हन्, c. 2) : v. To forge.

'BEAT-UP : I. To attack suddenly : अलक्षितम् आक्रामति : v. To attack. II. As eggs : Perh मृद्नाति (मृद्, c. 9) *or* धर्षति (धृष्, c. 1).

BEAT UPON : Ph. *the foam of big waves b. ing upon the rocks* उपलाहतोद्धततरङ्गभृतं फेनमपाम्, Ki. vi. 10.

BEATEN (adj.) : (1) क्षुण्णः (ण्णा, ण्णं) *from the b. track* क्षुण्णाद्वर्त्मनः, R. i. 17. ; (2) प्रहतः (ता, तं) M. n.

BEATIFIC : निःश्रेयसकरः (री, रं), Ki. xi. 19 : Blessed, blissful.

BEATIFICATION : *दिव्यजनत्वारोपणम् ; सिद्धिलाभप्रख्यापनम् : v. Next art.

BEATIFY : I. To bless, make happy : q.v. : सुखयति. II. t.t. in the Romish church *दिवंगतः (ता, तं) इति प्रख्यापयति ; दिव्यजनत्वम् आरोपयति.

BEATING (subs.) : I. The act of striking : (1) ताडना; (2) ताडनम्. II. Of the heart : कम्पः. Ph. *b. time* (in music) : तालः.

BEATITUDE : (1) मोक्षः ; (2) मुक्तिः ; (3) अपवर्गः ; (4) निःश्रेयसम् ; (5) सिद्धिः ; (6) निर्वाणम्.

BEAU : (1) सुवेशिन् (m.) ; (2) सुभगम्मन्यः ; (3) सुभगमानिन् (m.) : v. Fop.

BEAUTEOUS : (1) सुन्दरः (री, रं) ; (2) रम्यः (म्या, म्यं) ; v. Beautiful.

BEAUTIFIER : i.e. a lady's maid : (1) प्रसाधिका ; (2) अलङ्कर्त्री.

BEAUTIFUL : (1) सुन्दरः (री, रं) ; (2) रमणीयः (या, यं) ; (3) कमनीयः (या, यं) ; (4) शोभनः (ना, नं) ; (5) चारु(f. र्वी) ; (6) कान्तः (न्ता, न्तं) ; (7) पेशलः (ला, लं) ; (8) मञ्जुलः (ला, लं) ; (9) अभिरामः (मा, मं); (10) मनोज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) ; (11) by सु in comp. ; *a girl with a b. face* सुमुखी ; Ph. : *oh, what a b. morning* अहो रमणीयता प्रभातस्य, Dh. ; *oh, what a b. place* अहो रामणीयकमस्य, Na. I.

BEAUTIFULLY : (1) सुन्दरम् ; (2) चारु ; (3) शोभनम् ; (4) by the adj.

BEAUTIFY : (1) भूषयति (भूष्, c. 10) ; (2) प्रसाधयति (c. of साध्) : v. To adorn.

BEAUTY : (1) सौन्दर्यम् ; (2) चारुता (= loveliness); (3) रमणीयता (= pleasantness) ; (4) शोभा (= splendour) ; (5) रूपम् (= b. of person) ; (6) लावण्यम् (= prettiness) ; (7) अभिख्या (rare). Ph. : a. b. (= beautiful girl) सुन्दरी ; *the b. s of poem.* काव्यस्य मधूनि (?) ; *enchanted with the b. s of nature* प्राकृतिकशोभयाहृतचित्तः (त्ता, त्तं) ; *attained the b. of a bed* शयनीयलक्ष्मीं बभार, Ki. viii. 57. ; *vying with the b. of the ocean* पयोधिलक्ष्मीमुषि, N. i. 117. : N.B. In the same sense श्री, which is more common in comps.

BEAVER : I. An animal : *विवरः, विवरेशयश्चतुष्पादजन्तुभेदः. II. A b. hat : *विवरलोमनिर्मितमिधुरूपीयजनभृतशिरस्कम्. III. Of a helmet : *शिरस्कस्यग्र चिबुकप्रच्छादकभागः.

BECAFICO : द्राक्षादिफलभक्षको क्षुद्रपक्षिभेदः.

Becalm (v.t.) : शमयति, प्र-, उप-, (c. of शम्): v. To appease.

Because (conj.) : (1) इति ; *poems are not good b. old, nor faultly b. new* पुराणमित्येव न साधु सर्वं न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम्, Mal. I. N.B. Note the position of इति ; (2) हि (never at the beginning of a sentence), *b. you see that a rich man feels pain at the loss of his wealth* (*you cannot conclude that*) *he will have the same pain when he assumes mendicancy* न हि धनिनो धनापहारनिमित्तं दुःखं दृष्टमिति तस्यैव प्रव्रजितस्य तदेव दुःखं भवति, S. i. 4. : v. For. N.B. Observe that न हि is the best way of expressing because......not. (3) कुतः *or* कस्मात् (=why) with abl. : *here the word* आयतन *means something else, b. we hear that it is the bridge of ambrosia* तत्रार्थान्तरं किमप्यायतनं स्यादिति प्रासम्, कस्मात् ? अमृतस्यैष सेतुरिति श्रवणात्, S. iii. 1.

Because of (prep.) : By ins. or abl. etc. : v. Account of, on.

Beck (subs.) : (1) सङ्केतः ; (2) संज्ञा ; (3) इङ्गितम्.

Beckon (v.i.) : संज्ञां, सङ्केतं *or* इङ्गितं ददाति (दा, c. 3).

Beckon (v.t.) : इङ्गितेन *or* संज्ञया आह्वयति, समा-, (ह्वे, c. 1).

Become (v.i.) : भवति (भू, c. 1), *what in the forest became of the deer-eyed* (*damsel*) किमभवत् विपिने हरिणीदृशः, U. iii. (2) सम्पद्यते (पद्, c. 4). (rare) Me. i. 16. N.B. This verb in connexion with adj. s, is (a) often expr. by verbs of motion with corres. sub. s. : *became very sorry* परं विषादमगमत्. P. i. 2. ; *b. s an object of hatred to the people* द्वेष्यतां याति लोके, P. i. 3. ; *b. s of no use* व्रजति व्यर्थकताम्, Si. xvi. 43. (b) and by verbs meaning to produce : *b. ing very sorry* समुपजातशोका, K. (*his*) *face became terrible* आननं क्रूरमजनि, Si. xv. 8. (c) and sometimes by verbs meaning to obtain : *became surprised* विस्मयमापेदे, K. (d) by inceptive verbs : *to b. congealed* घनीभवति.

Become (v.t.) : (1) युज्यते (pass. of युज्) (with gen.) ; (2) उप-पद्यते (पद्, c. 4) (with gen.). Better by the adj. s अनुरूपः (पा, पं), सदृशः (शी, शं) ; उपपन्नः (न्ना, न्नं) ; युक्तः (क्ता, क्तं), etc. (with gen. or in comp.) : *we are going to act in a way, b. ing our prowess* गच्छामो वयं विक्रमानुरूपमाचरितुम्, Ve. I. ; *and what b. s such love* ईदृशस्य चानुरागस्य सदृशम्, R. ; *this does not b. men like you* अनुपपन्नमिदं भवद्विधानां, Ve. iii.

Becoming (adj.) : (1) उचितः, समुचितः (ता, तं) ; (2) उपयुक्तः, युक्तः (क्ता, क्तं) : v. Suitable.

Becoming, it is : साम्प्रतं, *is not b.* (*for me*) *to speak now* सम्प्रत्यसाम्प्रतं वक्तुम्, Si. ii. 70.

Becomingness : (1) औचित्यम् ; (2) योग्यता ; (3) सामञ्जस्यम्.

Bed (subs.) : I. For sleeping : (1) शय्या, (best equiv.) *a soft feather b.* हंसतूलगर्भकोमलशय्या, D. ii. ; *making his bed* उपरचय्य शय्याम्, D. v. ; *leave your b.* मुञ्च शय्याम्, R. v. 66. ; *confined to b.* शय्यागतः (ता, तं) *or* शय्याग्रस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) शयनीयम् ; (3) तल्पम् ; (4) संस्तरः ; (5) शयनम्, *got out of b.* शयनान्तादुत्थितः (ता, तं) Si. xi. 7. (more commonly) सुप्तोत्थितः (ता, तं) Sa. ; (6) औशीरम् (rare). Ph. *defiler of a preceptor's b.* गुरुतल्पगः ; *defiler of other's beds* पारतल्पिकः, D. ; *to go to b.* शेते (शी, c. 2) : v. To sleep. II. Marriage : q.v. : विवाहः. III. Stratum, layer : q.v. : भित्तिः (?), *in gold b. ed summits* काञ्चनभित्तिषु सानुषु, Ki. v. 8. IV. Bottom of a stream : (1) तलम् ; (2) अधोभागः V. Garden-bed : प्रस्तरः *or* संस्तरः.

Bedable (v.t.) : (1) सिञ्चति (सिच्, c. 6) ; (2) उक्षति (उक्ष्, c. 1) v. To sprinkle.

Bedaub (v.t.) : लिम्पति, वि-, (लिम्प्, c. 6) : v. To besmear.

Bed-chamber : (1) शयनागारम् ; (2) शयनगृहम् ; (3) वासगृहम्. (properly speaking, these words mean houses, as the Hindus had and even still gen. have separate houses for sleeping : शयनकोष्ठः would be exact equiv.).

Bed-clothes, bedding : (1) शय्योपस्कराः (m. pl.) ; (2) शय्योपकरणानि (n. pl.).

Bedeck (v.t.) : (1) विभूषयति (भूष्, c. 10) ; (2) मण्डयति (मण्ड्, c. 10) v. To adorn.

Bedew (v.t.) v. To moisten. Ph. *her breast b. ed with drops of tear* अश्रुबिन्दुतारकितपयोधरा, D. ii.

Bed-hangings : वितानम् : v. Curtains.

Bedim (v.t.) : To dim, obscure.

Bedizen(v.t.) : no exact equiv. : मण्डयति (मण्ड्, c. 10) : v. To adorn.

Bedlam (subs.) : *वातुलाश्रमः : v. Madhouse.

Bedlamite : (1) वातुलः (ला, लं) ; (2) उन्मत्तः (त्ता, त्तं) : v. mad man.

Bedrench : v. To drench.

Bed-rid, bed-ridden : (1) शय्यागतः (ता, तं) ; (2) शय्याग्रस्तः (स्ता, स्तं).

Bed-room : शयनागारम् : v. Bed-chamber.

Bed-sheet : (1) शय्योत्तरच्छदः ; (2) आस्तरणम्.

Bed-stead : (1) पर्यङ्कः ; (2) खट्वा, *a small b.* खट्विका.

Bed time : (1) शयनकालः ; (2) शय्यागमनसमयः (?)

Bee : (1) क्षुद्रा ; (2) सरघा ; (2) मधुमक्षिका ; *as b.s follow their queen* यथा मधुकरराजं मधुमक्षिका अनुवर्तन्ते, D. s.

Bee-eater : *सरघाभुज् (m.) ; मधुमक्षिकाशिन् (m.) ; पक्षिविशेषः.

Bee-hive : (1) क्षुत्रकः ; (2) करण्डः ; (3) मधुकोषः.

Beech : वृक्षविशेषः ; *B.–nut* *बीचफलम्.

Beef. गोमांसम्. *Roast b.* *शूल्यगोमांसम्, *Salt b.* *लावणगोमांसम्. *A b. –steak* भृष्टगोमांसखण्डम्.

Beer : यवसुरम् ; मदिराविशेषः.

Beet : पालङ्कः (a species of the b.).

Beetle : I. An insect : गोमयोत्था. II. A rammer : मुद्गरः.

Beetle (v.) प्रलम्बते (लम्ब्, c. 1) : v. To project, overhang.

Beetle-browed (adj.) : उन्नतभ्रू (n. भ्रू) (?).

Beeves : (1) गावः (m. pl.) ; (2) गवां कदम्बकम् and sim. expressions.

Befall (v.) : नि-पतति, सम्-, आ-, (पत्, c. 1) v. To happen.

Befit (v.t.) : (1) युज्यते ; (2) उपपद्यते : v. To become, suit.

Befitting (adj.) : (1) यथोचितः (ता, तं) ; (2) यथायोग्यः (ग्या, ग्यं) : v. Fitting.

Befool (v.) : मोहयति, वि-, (c. of मुह्) : v. To delude, deceive.

Before (prep.) : I. In front of : (1) पुरस्, *b. him* पुरोऽस्य, Si. i. 12. ; (2) पुरतः, *b. the army* सैन्यस्य पुरतः, Vi. vii. ; (3) अग्रे, *I will quit my life b. you* तवाग्रे प्राणमोक्षणं करोमि, P. ii. p. ; (4) अग्रतः, Ku. iv. 26. ; (5) अभितः, Ki. ii. 59. ; N.B. Note that the first four are const. with gen., but (5) with the acc. Ph. : *b. the wind* अनुवातम्. II. Before the eyes of : समक्षम् (with gen., or in comp. or absol). *b. Umā* उमासमक्षम् ; *b. her two friends* सख्योः समक्षम्, *b. her own eyes* समक्षम्, Ku.. iii 64., 75. ; v. I. III. Of time, succession, etc. : (1) प्राक (with abl.), *b. Chandragupta's entry* प्राक् चन्द्रगुप्तप्रवेशात्, Mu. ii. ; (2) पूर्वम् (with abl.), *after daughter's son, but b. the mother* दौहित्रात्परतो मातृतश्च पूर्वम्, Da.

Before (adv.) : I. Of space : (1) पुरस्, *from b.* पुरस्तात्, K. : (2) पुरतः ; (3) अग्रतः ; (4) अग्रे. II. Of time : (1) पुरा (=formerly : q.v.) : (2) पूर्वम् *not seen or known or felt b.* अपूर्वः (र्वा, र्वं) ; *not heard b.* अश्रुतपूर्वः (र्वा, र्वं). N.B. Observe the cons. of यावत् न........तावत्..*b. the Demons laughed in this way, his (step) found measure in the sky* यावदित्थमहसन्न दानवास्तावदस्य न ममौ नमस्तले, Si. xiv. 75. ; see also B. xii. 4., Si. i. 12.

Before-hand : (1) प्रागेव ; (2) पूर्वमेव ; (3) प्रथममेव ; (4) आदावेव.

Before-mentioned : पूर्वोक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) प्रागुक्तः (क्ता, क्तं) ; (3) पूर्वोदितः (ता, तं).

Befoul : (1) मलिनयति ; (2) कलुषयति ; (3) दूषयति : v. To soil.

Befriend (v.t.) : अनुकूलयति (nomi.) : v. To aid, favour.

Beg (v.i.) : (1) भिक्षते (भिक्ष्, c. 1) ; (2) भिक्षां याचते (याच्, c. 1) etc.

Beg (v.t.) : (1) अञ्जलिं बद्ध्वा (= joining the palms) *or* जानुभ्यां स्थित्वा (= kneeling) *or* पादयोः पतित्वा (=falling on one's feet) निवेदयति, विज्ञापयति etc. (= to inform, q.v.) ; (2) याचते : v. To ask. Ph. *to b. the question* प्रमेयं प्रमितं परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9) etc. (?)

Beget (v.t.) : (1) जनयति, उप–, प्र–, वि–, (c. of जन्) (Lit. and Fig.) *b. ting. a child by her* जनयित्वा सुतं तस्याम्, M. iii. 17. ; (2) उत्पादयति,

समुत्-, (c. of पद्), *the child that a Brahmin lustfully b. s by a Śudra woman* यं ब्राह्मणस्तु शूद्रायां कामादुत्पादयेत् सुतम्, M. : v. To bring forth, produce, cause.

BEGETTER : (1) जनयितृ (m.) ; (2) जनकः ; (3) उत्पादकः : v. Father.

BEGETTING (subs.) : (1) जननम् ; (2) प्रजननम् ; (3) उत्पादनम्.

BEGGAR (subs.) : I. A mendicant : (1) भिक्षुः ; (2) भिक्षुकः (की, f.). II. A very poor person : (1) दरिद्रः (द्रा, द्रं) ; (2) अकिञ्चनः (ना, नं) : v. Indigent. III. One who begs : (1) याचकः ; (2) वनीयकः : v. Solicitor.

BEGGAR (v.t.) : दरिद्रः (द्रा, द्रं) *or* निःस्वः (स्वा, स्वं) करोति (कृ, c. 8)

BEGGARLY (adj.) कृपणः (णा, णं) (?) : v. Mean, contemptible.

BEGGARY : दारिद्र्यम् : v. Poverty, indigence.

BEGGING (subs.) : (1) भिक्षा ; (2) भिक्षणम् ; (3) भिक्षाटनम् (going about b.)

BEGIN (v.) : (1) आरमते, प्रा-, समा-, (रम, c. 1) *the low people do not b. from fear of obstacles* प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः, Mu. ii. ; (2) प्रवर्तते (वृत्, c.1) (with. inf. or loc.), *began to weep* रोदितुं प्रवृत्ता, Sa. v. ; *the singing is begun* प्रवृत्तं सङ्गीतकम्, Mal. i. (3) उप-, क्रमते, प्र-, (क्रम, c. 1) (gen. with inf.), *began thus to speak* वक्तुमित्थमुपचक्रमे वचः, Ki. xiii. 36 ; (4) प्र-स्तौति (स्तु, c. 2) (rare), *b. the holy ceremony* प्रस्तुतं कर्म धर्म्यम्, B. ii. 28 ; (5) प्र-कुरुते (कृ, c. 8) (rare), *began to speak* उदीरयितुं प्रचक्रे, N. xiii. 15.

BEGINNER : I. One who begins : (1) आरब्धृ (f. ब्ध्री) ; (2) उपक्रन्तृ (f. न्त्री). II. A novice : q.v. : नवच्छात्रः (f. त्री).

BEGINNING (subs.) : I. Commencement : (1) आरम्भः ; (2) प्रारम्भः ; (3) समारम्भः. II. The first cause : आदिः, *you are the b. of the world but you yourself have no b., you are the end of the world, but you yourself have no end* जगदादिरनादिस्त्वं जगदन्तो निरन्तकः, Ku. ii. 9. : v. Cause, origin. III. The first state : आदिः, *in the b. (God) created water* अप एव ससर्जादौ, M. i. 8. ; *I want to hear from the b.* आदितः श्रोतुमिच्छामि, Mu. ii. ; *from the b. to the end* आद्यन्तः (न्ता, न्तं). IV. Rudiments : q.v.

BEGIRD (v.t.) : I. To gird : q.v, II. To encompass : q.v. : परिवेष्टते.

BEGONE (interj.) : अपेहि, अपसर, etc. (imper. dual sing.).

BEGRIMED (adj.) : कलुषितः (ता, तं) ; (2) दूषितः (ता, तं). *B. with dust* धूलिधूसरितः (ता, तं).

BEGRUDE : v. To grudge.

BEGUILE (v.t.) : I. To cheat, deceive : q.v. वि-प्रलभते (लभ्, c. 1). II. Of time : Ph. *b. d the day with various anecdotes* कथाभिर्विनोद्यमानस्तं दिवसमवाहयत्, K.

BEGUILER : वञ्चकः : v. Deceiver.

BEHALF OF, IN OR ON : (1) अर्थम्, *on my b.* मदर्थम् ; (2) कृते (with gen.) *on b. of the Śudra* वृषलस्य कृते : v. For, on account of.

BEHAVE (v.t.) : (1) आचरति (चर्, c 1), *the king b. d very ungentlemanly towards Śakuntalā* तेन राज्ञा शकुन्तलायामनार्यमाचरितम्, Sa. iv. ; (2) वर्तते (वृत्, c. 1) (with loc.) *b. politely towards him* अस्मिन् विनयेन वर्तताम्, U. vi. ; *b. towards the other wives as dear friends* कुरु प्रियसखीवृत्तिं सपत्नीजने Sa. iv. ; (3) व्यवहरति (हृ, c. 1), *what (he) b. s towards me by (asking for) an interchange of acts* कथं कार्यविनिमयेन मयि व्यवहरति, Mal. i. ; (4) यतते, प्र-, (यत्, c. 1) (to b. persistently), *you should b. in such a way that she will be soon your worthy attendant* तथा प्रयतितव्यं यथेयमतिचिरमुचिता परिचारिका ते भवतीति, K.

BEHAVIOUR : (1) वृत्तिः ; (2) आचारः ; (3) व्यवहारः.

BEHEAD (v.t.) : शिरः *or* मूर्धानं *or* शीर्षं छिनत्ति (छिद्, c. 7) *or* कृन्तति (कृत्, *or* c. 7) *or* लुनाति (लु, c. 5) (with gen.).

BEHEADING (subs.) : (1) शिरश्छेदः ; (2) शीर्षच्छेदः ; (3) मूर्धच्छेदः.

BEHEST (subs.) : (1) आज्ञा ; (2) निदेशः : v. Command.

BEHIND (prep.) : I. At the back of : (1) पृष्ठतः (with gen.) ; (2) अनु (with acc.) ; (3) पश्चात् (with gen.), *b. them* तासां पश्चात्, Ku. Ph. *from b. the bushes* लताव्यवहितः (ता, तं),

Sa. iii. II. In a state of inferiority to: (1) नीचः (चा, चं): (2) अधःस्थः (स्था, स्थं): v. Inferior.

BEHIND (adv.): (1) पृष्ठतः (= on or from the back), *shuts the king's eyes from b.* पृष्ठेनागत्य राज्ञो लोचने संवृणोति, V. iii.; (2) पश्चात्, *from b.* पश्चादेत्य. V. iii.; *putting b.* पश्चात्क्रिया, Ki. xviii. 42.

BEHOLD (v.t.): (1) पश्यति (दृश्, c. 1); (2) अव-लोकयति, वि-, (लोक्, c. 10); v. To see, look at.

BEHOLD (interj.) पश्य *or* पश्य पश्य (imper. dual sing).

BEHOLDEN (part. adj.): v. Obliged, indebted.

BEHOLDER: (1) प्रेक्षकः; (2) दर्शकः; (3) द्रष्टृ (m.)

BEHOOF (subs.) लाभः: v. Advantage, benefit.

BEHOVE (v. impers.): Expr. by the future pass. part: *it b. s you to forgive this fault* अयमपराधो भवता मर्षयितव्यः, Sa. iv.: v. Ought.

BEING (subs.): I. Existence: (1) अस्तित्वम्; (2) सद्भावः; (3) सत्त्वम्, (4) सत्ता, *endowed with b. by birth* जन्मना लब्धसत्ताकस्य, S. i. 2. II. That with exists: (1) भूतम्, *of mortal and immortal b. s* मर्त्यामर्त्यस्य भूतग्रामस्य, U. vii.; (2) सत्त्वः; (3) विवेकिन् (m.) (= rational b.); (4) चेतनः (= sentient b.); (प्राणिन्, प्राणभृत् (m.) (= one endowed with life); (6) शरीरिन्, देहिन् (m.) (= corporeal b.) Ph. *the Supreme B.* परमेश्वरः.

BEING (part.): when = from the fact of being ...., expr. by the abl.: v. From, since, in as much as.

BELABOUR: ताडयति (तड्, c. 10): V. To beat, cudgel.

BELAY: I. To block up: q.v. II. To fasten: q.v.

BELCH (v.): (1) उत्-वमति (वम्, c. 1); उत्-गिरति (गॄ, c. 6).

BELCH, BELCHING (subs.): (1) उद्वमः; (2) उद्वमनम्; (3) उद्गारः; (4) उद्गिरणम्.

BELDAM: वृद्धा: v. Old woman, hag.

BELEAGUER (v.t.): रुणद्धि, अव-, उप, (रुध्, c. 7): v. To besiege, blockade.

BELFRY: *घण्टागृहम्; यस्मिन् प्रासादशृङ्गे वादनाय घण्टा स्थाप्यते.

BELIE (v.t.): I. To show to be false: expr. by (1) व्यनक्ति (व्यञ्ज्, c. 7); (2) वि-वृणोति (वृ, c. 5); (3) प्रकाशयति (nomi.) etc. (= to show: q.v.) *the (wanton sword of) language of bad men b. s their heart* हृदयं निगूहतः स्फुरदसाधोर्विवृणोति वागसिः, Ki. xiv. 12. II. To calumniate, misrepresent: q.v.: अप-वदति (वद्, c. 1).

BELIEF (subs.): I. Credence: (1) विश्वासः, *worthy of b.* विश्वासयोग्यः (ग्या, ग्यं): v. Credible; (2) प्रत्ययः. II. Religious faith: (1) श्रद्धा; (2) विश्वासः; (3) आस्तिक्यम्; (4) आस्तिक्यबुद्धिः III. Doctrine, opinion: q.v. मतम्. IV. The object of belief: expr. by the verb: *ghosts are the belief of fools* *मूर्खा भूतेषु विश्वसन्ति.

BELIEVE (v.i.): I. To have faith in: (1) विश्वसिति (श्वस्, c. 2.) (with loc.) *when does a virgin b. in man* पुंसि विश्वसिति कुत्र कुमारी, N. v. 100. (2) प्रत्येति (इ, c. 2.) (with acc.) *every body b. s in the existence of his self* सर्वो ह्यात्मास्तित्वं प्रत्येति, S. II. To think, suppose: q.v.: (1) सम्भावयति; (2) मन्यते (मन्, c. 4.).

BELIEVE (v.t.): (1) प्रत्येति, *if you don't b. me* यदि मम वचने न प्रत्येषि, Ra.; (2) विश्वसिति, *so that his Highness would b. me* यथा मां विश्वसेद् विभुः, A. r.; (3) श्रद्दधाति *or* श्रद्धत्ते (धा, c. 3) *who will b. the real fact* कः श्रद्धास्यति भूतार्थम्, Mr. iii.; (4) सम्भावयति (c. of भू: = to think possible), *who will b. that the Maurya king sold the ornament* मौर्ये भूषणविक्रयं नरपतौ को नाम सम्भावयेत्, Mr. v. Ph. *I dont b. this* अत्र मेऽप्रत्ययः.

BELIEVER (subs.): (1) श्रद्धालुः; (2) विश्वासिन् (m.); (3) आस्तिकः (a religious b.).

BELL: घण्टा, *to ring a b.* घण्टां वादयति (c. of वद्); *small tinkling b. s* किङ्किणी, *B. man*: v. Bell-ringer.

BELL-FOUNDER: *घण्टाकारः.

BELL-FOUNDRY: *घण्टासन्धानशाला.

BELL-METAL: *घोषः; ताम्रत्रपुमिश्रितोपधातुभेदः, कांस्यम् (properly an alloy of copper and zinc).

BELL-RINGER: (1) घण्टावादकः; (2) घण्टाताडः; (3) घाण्टिकः.

Belle : (1) सुन्दरी ; (2) मत्तकाशिनी ; (3) वरवर्णिनी.

Belles-letters : अलङ्कारादिशास्त्रम् : v. Literature.

Belligerent : (1) युध्यमानः (ना, नं) ; (2) रणाभियुक्तः (क्ता, क्तं).

Bellow (v.i.) ; नर्दति (नर्द्, c. 1.) : v. To roar, sound.

Bellowing (subs.) : (1) नर्दितम् ; (2) नर्दनम् ; (3) गर्जनम् : v. Roaring.

Bellows : (1) भस्त्रा, *a black-smith's b.* कर्मकारभस्त्रा, H. ; (2) दृतिः ; (3) चर्मप्रसेविका.

Belly (subs.) : I. Of an animal : (1) उदरम् ; (2) कुक्षिः ; (3) तुन्दम्, A. ; (4) पिचिण्डः, A. *One who has a big b.* तुण्डिलः *or* पिचिण्डिलः (ला, लं). II. The womb : q.v. : कुक्षिः. III. The stomach : q.v.

Belly, belly out (v.i.) : v. Swell out, project.

Belly-ache : उदरशूलम्, *Śr.* ; उदरवेदना.

Belly-band : उदरत्राणम् : v. Girth.

Belly-ful (adv.) : आकण्ठम् (- up to the neck), *they ate b.* अमीभिराकण्ठमभोजि, N. xvi. 92.

Belong (v.i.) : I. To be the property of : expr. by the gen. with भू gen. understood : *it is said that a field b. s to him who clears the jungle* स्थाणुच्छेदकस्य केदारमाहुः, M. ix. 44 : v. Belonging to, have. II. To relate to, concern : q.v.

Belonging to (as adj.) : (1) by- ईय deriv. *b. to another* अन्यदीयः (या, यं) : *b. to a king* राजकीयः ; (2) by- अ der. : *b. to the season* आर्तवः (वी, वं) ; *b. the next world* पारलौकिकः (की, कं) ; (3) by- य der. : *b. to one's father* पित्र्यः (त्र्या, त्र्यं) ; *b. to a cow* गव्यः (व्या, व्यं).

Beloved (adj.) : (1) प्रियः (या, यं), *o, my b.* अयि प्रिये, N. ; (2) इष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) वल्लभः (भा, भं) ; (4) दयितः (ता, तं) ; v. Dear (II).

Below (prep.) : I. Of place : (1) अधः *or* अधस्तात् (with gen.) ; (2) तले (with gen.), *b. the bed* पर्यङ्कतले, H. : v. Beneath, under. II. Less than : Ph. : *b. two years* ऊनद्विवार्षिकः, M. v. 68. ; v. Under. III. Of rank or dignity : अनु (with acc.) : v. Beneath.

Below (adv.) : I. Of place : (1) अधस् ; (2) अधस्तात् (from b.) (3) अधोभागे (not of motion) ; (4) नीचैः : v. Down. II. In the regions of the dead : (1) अधोलोके ; (2) अधोभुवने. III. To those regions : अधोलोकम् etc.

Belt (subs.) : मेखला (also=sword-belt) : v. Girdle.

Belt (v.t.): v. To encompass.

Bemoan (v.t.) : (1) वि- लपति (लप्, c. 1.), *b.s. the loss of his son* पुत्रशोकेन विलपति ; *b.s. the death of his brother* भ्रातृमरणात् विलपति *or* भ्रातृमरणशोकेन विलपति ; (2) अनुशोचति (शुच्, c. 1.) (rare) *I b. my fate* भाग्यमनुशोचामि ; (3) परिदेवयति (देव्, c. 10.) (rare) v. To lament, bewail. N.B. Observe that only (2) takes a direct object.

Bench I. A seat : no equiv. : पीठः ; पट्टः ; फलकः, etc. may be used. II. The seat of justice : (1) धर्मासनम् (the personal seat); (2) अधिकरणमण्डपः, Mr. ix. ; (3) व्यवहारमण्डपः, Mr. ix.

Bencher (of an inn of law) : *सभासद्.

Bend (v.t.) ; I. To inflect : (1) नमयति, आ-, अव-, (c. of नम्), *a bow not bent before* धनुरनमितपूर्वम्, R. xi. 72. ; (2) आवर्जयति (वृज, c.10), *b.ing the boughs* आवर्ज्य शाखाः, R. xvi. 19. ; (3) वक्रीकरोति (कृ, c.8) (to curve) ; (4) भुजति, आ-, वि-. (भुज्, c.6.), *b.ing his neck* विभुज्य कण्ठं, N. xi. 12. ; (5) जिह्मयति (nomi.) (rare), Ph. *(a bow that has been) bent* : चक्रीकृतम्, Ku. ; मण्डलीकृतम् *or* आविर्मण्डलम्, Ki. (धनुः). II. Fig. : To subdue : q.v. : (1) नमयति, R. ; (2) आवर्जयति, D. III. To apply or exert : q.v. Ph. *to b. one's mind* मनो ददाति (दा, c. 3.) ; *to b. the brow* भ्रूभङ्गं करोति.

Bend (v.i.) I. To crook or be curving : (1) नमति, अव-, आ-, (नम्, c. 1.) (2) by भवति and any one of the adj.s given under crooked, curved. II. To bow : q.v. : नमति. III. To be closely directed. Ph. *bent on revenge* प्रतिचिकीर्षु (mfn) ; *bent on mischief* जिघांसु (mfn.) *or* हिंसापरायणः (णा, णं) ; *bent on religion* धर्मपरायणः (णा, णं).

Bend down : I. Trans. : अव-नमयति, आ-, (c. of नम्). II. Intrans. : अव-नमति आ-, (नम्, c. 1.),

head much bent down with sorrow दुःखेन भृशानतं शिरः, Si.

BEND (subs) : of a river : (1) वक्रम् ; (2) वङ्कः ; (3) पुटभेदः (वक्रीकरणम्).

BENDING (subs) : (1) नतिः ; (2) नमनम् ; अव-, आ-, ; (3) आवर्जनम्.

BENDING (adj.) : i. e. overhanging : प्रलम्बः (म्बा, म्बं).

BENEATH (prep) : I. Under : (1) अधः *or* अधस्तात् (with gen.) or by the adj. अधस्थः (स्था, स्थं), *b. the banyan tree* न्यग्रोधस्याधस्तात्, P. iii. 4. ; (2) तले in comp., *b. the bed* पर्यङ्कतले, H. Ph. *b. a. tree* वृक्षमूले, V. s. II. Fig. : Ph, *our country sinks b. his yoke* *तस्य पीडनेनाधोगच्छत्यस्मद्देशः. III. Lower in rank etc. : अनु (with acc.) *the gods are b. Vishnu* अनुहरिं सुराः, S. k. : v. Low, inferior. IV. Unbecoming, unworthy of : expr. circum. : *he thinks it b. his dignity to converse with me* *स मां सम्भाषणस्यायोग्यं मन्यते.

BENEATH (adv.) : (1) अधः ; (2) अधस्तात् : v. Below.

BENEDICTION : (1) आशिस् (f.) ; (2) आशीर्वादः : v. Blessing.

BENEFACTION : v· Benefit, donation.

BENEFACTOR : (1) उपकर्तृ (m.) ; (2) उपकारकः ; (3) उपकारिन् (m.) ; (4) हितकारिन् (m.) ; (5) प्रियकृत्.

BENEFACTRESS : (1) उपकर्त्री ; (2) उपकारिणी ; (3) हितकारिणी.

BENEFICE : वृत्तिः. *A b. d. clergy man* : वृत्तिभुक् पुरोहितः (?).

BENEFICENCE : (1) परोपकारिता ; (2) दानशीलता (= magnificence : q.v.).

BENEFICENT : I. As applied to men : (1) परोपकारिन् (f. णी) ; (2) परोपकारकः (का, कं) ; (3) दानशीलः (ला, लं) (munificent : q.v.). II. As applied to acts etc. : (1) हितकरः (री, रं) ; (2) हितकारिन् (f. णी).

BENEFICENTLY : v. Benevolently, kindly, liberally.

BENEFICIAL : Ph. *b. results* शुभफलानि ; *b. exertions* हितचेष्टितानि : v. Profitable, useful. *To be b. to or for* : हिताय (with gen.) : *agriculture is b. for the whole human race* कृषिः सर्वलोकहिताय : v. Good (subs.)

BENEFICIALLY : v. Profitably, usefully.

BENEFICIARY : (1) वृत्तिभुज् (mfn.) (?) ; (2) वृत्तिभोगिन् (f. नी) (?).

BENEFIT (subs.) I. An act of kindness, a favour conferred : उपकारः, *like b. s. conferred on bad men* उपकार इवासति प्रयुक्तः, Ki. xiii. 33. II. Advantage, profit : q.v. : (1) उपकारः ; (2) हितम्, *for public b.* प्रकृतिहिताय, Sa. vii.

BENEFIT (v.t.) : उपकरोति (कृ, c. 8.) : v. To profit.

BENEFIT (v.i.) : v. To profit.

BENEVOLENCE : (1) हितैषिता ; (2) परोपकारिता : v. Generosity.

BENEVOLENT : I. As applied to persons : (1) हितैषिन् (f. णी) ; परोपकारिन् (f. णी) : v. Generous. II. As applied to acts, institutions, etc. (1) हितकरः (री, रं) ; (2) हितकारिन् (f. णी.)

BENEVOLENTLY : (1) हितेच्छया ; (2) कृपया (= kindly : q v.).

BENIGHTED : I. Lit : Ph. *we were b. in the wood* वन एवास्माकं निशा जगाम. II. Fig., of mind etc. . (1) तिमिरावृतः (ता, तं) ; (2) तमोवृतः (ता, तं).

BENIGN, BENIGNANT : दयालु (mfn.) : v. Kind, generous.

BENIGNITY : I. Kindness : q.v. दयालुता. II. Salubrity : q.v.

BENIGNLY : (1) सदयम् (kindly : q.v.) ; (2) सौजन्येन (graciously).

BENISON : आशिस् (f.) : v. Blessing.

BENT (subs.) : I. Flexure, curvity : (1) नतिः ; (2) जिह्मता ; (3) वक्रता. II. Slope, declivity : q.v. III. Inclination, disposition : q.v. : भावः. IV. Particular direction or tendency q.v. v. Bent grass : दूर्वा.

BENUMB : (1) जडीकरोति *or* जडयति (nomi.) ; (2) स्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.).

BENZOIN : (1) कपितैलम् ; (2) अश्मपुष्पम्; (3) शैलेयम्.

BEQUEATH : (1) ददाति *or* यच्छति, प्र- (दा, c. 3 *or* 1.) ; (2) प्रतिपादयति (c. of पद्) ; (3) समर्पयति

(c. of ऋ). N.B. These words simply mean *to give* : when precision is wanted, some qualifying words must be added : *b. ed all his personal property to me* *सर्वां अस्थावरसम्पत्तीर्मामिच्छापत्रेण प्रदत्तवान्.

BEQUEST : दानम् (= gift : q.v.) ; (or precisely) *इच्छापत्रेण दानम्.

BEREAVE (v.t.) : (1) (वियोजयति (युज्, c. 10.), *you will be bereft of your dear wife* वियोक्ष्यसे वल्लभया, N. i. 138. ; (2) विश्लेषयति (c. of श्लिष्). v. To deprive.

BEREAVEMENT : (1) वियोगः ; (2) विप्रयोगः : v. Deprivation, separation.

BEREAVER : (1) वियोजकः ; (2) विप्रयोजकः ; (3) वियोक्ता ; (4) विश्लेषकः.

BERGAMOT : जम्बीरजातीयवृक्षविशेषः.

BERRY : no equiv. : *सारफलम्.

BERTH : I. Anchorage : q.v. II. Cabin : q.v. : कोष्ठः (?). III. A place, situation: q.v.: पदम्.

BERYL : मणिविशेषः ; गोमेदः (?).

BESEECH : प्रार्थयते (अर्थ, c. 10.) : v. To beg, entreat, implore.

BESEEM : युज्यते : v. To become (v.t.).

BESET : I. To besiege, block up : q.v. : रुणद्धि (रुध्, c. 7.). II. To harass, perplex : q.v. : बाधते (बाध्, c. 1.). III. To encompass : q.v. वेष्टते, परि-, (वेष्ट्, c. 1.). VI. To set on or in : q.v. : छुरति, (छुर्, c. 6.).

BESHREW : v. To curse.

BESIDE (prep.) : I. Near, by the side of : q.v. : पार्श्वे (with gen.) *b. her father* पितुः पार्श्वे, Ku. vi. 84. II. Over and above : v. Besides. III. Not belonging to : बहिः (with abl.), *b. my theme* प्रबन्धाद्बहिः *or* प्रबन्धस्य बहिर्भूतः (ता, तं).

BESIDE ONE'S SELF : (1) हतज्ञानः (ना, नं) ; (2) विगतचेतनः (ना, नं).

BESIDES (prep.) : (1) by a comp. with भिन्नः (न्ना, न्नं) *or* व्यतिरिक्तः (क्ता, क्तं) *b. this, another misfortune has befallen us* एतद्भिन्नं *or* एतद्व्यतिरिक्तं व्यसनमपरमस्माकमापतितम् ; (2) विहाय, अपहाय, etc. (with acc.), *I have no other friend b. you* त्वामपहाय ममापरो बन्धुर्नास्ति.

BESIDES (adv.) : expr. by अन्यः (न्या, न्यत्) *or* अपरः (रा, रं) *or* by the prep. : *are there any here b.* किमन्यापरे सन्ति, *I. give you a horse b.* एतद्व्यतिरिक्तं घोटकं तुभ्यं ददामि v. Also, moreover.

BESIEGE (v.t.) : रुणद्धि, उप-, अव-, (रुध्, c. 7.), *b. d Champā* रुरोध चम्पाम्, D. ii. ; *let (the Yadavas) b. Māhishmati* माहिष्मतीमुपरुन्धन्तु, Si. ii. 64.

BESIEGER : (1) अवरोधकः ; (2) अवरोद्धृ (m.) (?) ; (3) रोधिन् (m.) (?).

BESIEGING (subs.) : (1) रोधः ; (2) अवरोधः ; (3) उपरोधः ; (4) रोधनम्.

BESMEAR (v.t.) : लिम्पति, वि-, आ-, समा-, उप-, अनु-, (लिप्, c. 6.) : v. To anoint.

BESOM (subs) : सम्मार्जनी : v. Broom.

BESOT (v.t.) : मोहयति (c. of मुह्) : v. To stupefy, infatuate.

BESPATTER (v.t.) : (1) अभ्युक्षति (उक्ष्, c. 1.) ; (2) अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.).

BESPEAK (v.t.) : I. To order before hand : Ph. *I bespoke a vessel to carry me to London* *पूर्वमेव मयादेशि यानं यानाय लण्डने : v. To encage, hire. II. To be taken : q.v. : (1) कथयति Śr. ; (2) वदति (वद् c. 1.), *(these signs) b. this death* तं वदन्ति गतायुषम्, Śr. ; (3) आवेदयति (c. of विद्), K. III. To address : q.v. भाषते (भाष्, c. 1.)

BESPREAD : v. To spread.

BESPRINKLE (v.t.) : (1) अभिषिञ्चति ; (2) अभ्युक्षति : v. To sprinkle.

BEST (adj.) : Super. of good : q.v. Ph. : *to the b. of one's ability* यावच्छक्तिः.

BEST (adv.) : v. Well.

BESTIAL (adj.) : v. Beastly.

BESTIALITY : i.e. unnatural connection with a beast: (1) पशुगमनम्; (2) पशुषु मैथुनाचरणम्, V.s.

BESTIR ONESELF : (1) यतते, प्र-, (यत्, c. 1.) ; (2) घटते (घट्, c. 1.) : v. To exert.

BESTOW (v.t.) : I. To give, grant : q.v. : ददाति (दा, c. 3.). II. To give in marriage : ददाति, प्र-: *she should be. b. ed on him whom she fancies* यं चाभिलषेत् तस्मै देया, D. vi. III. To

apply, use : q.v. : प्र-युनक्ति (युज्, c. 7.). IV. To deposit, store : q.v. : नि-दधाति (धा, c. 3.).

Bestowal : (1) दानम् ; (2) प्रदानम् ; (3) प्रतिपादनम्.

Bestower : (1) दातृ *or* प्रदातृ (f. त्री) ; (2) द *or* प्रद (f. दा), in comp. ; *b. of money* धनद: (दा, दं).

Bestrew (v.t.) : स्तृणोति (स्तृ, c. 5.) : v. To strew.

Bestride (v.t.) : Ph. *to b. a horse* अश्वमारोहति (रुह्, c. 1.) : v. To stride.

Bet (sub.) : (1) पण: ; (2) ग्लह: (rare).

Bet (v.t.) पणं करोति (कृ, c. 8.) ; (2) पणतां नयति (नी, c. 1.), Ki. xi. 47.

Betake (v.i.) : (1) आ-श्रयति, समा-, उपा-, (श्रि, c. 1.), *b. n to Malayaketu* मलयकेतुमाश्रित: (ता, तं), Mu. iii. (2) भजति,-ते , (भज्, c. 1.), *shall I b. to quiet* शान्तिं भजामि, Ma. n. IV. 50. : v. Recourse to, have.

Betel (subs.) : (1) ताम्बूली ; (2) नागवल्ली ; (3) नागलता ; (4) कुवली. *The prepared b.* ताम्बूलम्. *B. -seller* ताम्बूलिक:. *B. -box= -bearer* ताम्बूलकरङ्कवाहिनी, K.

Betel-nut : (1) पूगम् ; (2) गुवाकम् ; (3) ताम्बूलम्. *B. tree* : (1) पूग: ; (2) क्रमुः ; (3) गुवाक:.

Bethink oneself : संचिन्तयति (चिन्त्, c. 10) : v. To remember, reflect.

Betide (v.t.) : v, To happen, befall.

Betimes (adv.) : I. Seasonably : q.v. : समये. II. Soon : q.v. : शीघ्रम्.

Betaken (v.t.) : सूचयति, आ-, वि-, (सूच्, c. 10.) : v. To forebode.

Betray (v.t.) : I. To give up treacherously : Ph. *b. ed the fleet to the pirates* *सविस्रम्भघातं पोतावलीं दस्युहस्ते समर्पयामास (c. of ऋ) ; *do not b. your trust* मा विश्वासं वधी: (हन्, c. 2.) *or* मांक्षी: (भञ्ज्, c. 7.). II. To disclose : q.v. : भिनत्ति (भिद्, c. 7.), *b. ed the secret* रहस्यं बिभेद. III. To mislead, expose, or indicate : q.v. IV. To deceive : q.v.

Betrayal : Ph. *the b. of a city* शत्रुहस्ते नगरसमर्पणम् : v. To betray.

Betrayer : (1) विश्वासघातक: (= traitor) ; (2) वञ्चक: (=deceiver). Ph. *where is the b. of the city* क स विश्वासघातक:, यो नगरं शत्रुहस्ते समर्पयामास. N.B. Note that in such cases (1) or (2) simply will not do.

Betroth (v.t.) : (1) ददाति (दा, c. 3.) (only of b. al by the father or guardian of the girl), *I apprehend she is already b. ed* दत्तपूर्वेत्याशंक्यते, Ma. ; (2) प्रतिपादयति (c. of पद्), Si.

Betrothal : (1) वाग्दानम् (= verbal b. of a girl by her father or guardian) ; (2) विवाहसम्बन्ध:.

Betrothed (adj.) : (1) दत्ता *or* वाग्दत्ता (a girl b. by her father or guardian) Da. com. ; (2) प्रतिपादिता, *b. ed wife* प्रतिपादिता वधू:, Si. xvi. 49. (3) प्रतिश्रुत: (ता, तं) (= engaged, promised). N.B. The person to whom one is b. is put in the dat.

Better (adj.) : I. Comparative of good : q.v. II. Preferable ; Ph. *b.* (*to have*) *a learned enemy than a stupid freind* पण्डितोऽपि वरं शत्रुर्न मूर्खो हितकारक:, P. i. 21. ; *b. to die than to mix with low people* वरं प्राणत्यागो न पुनरधमानामुपगम:, H. i. ; *b. to keep silence than to utter a lie* वरं मौनं कार्यं न च वचनमुक्तं यदनृतम् ; H. III. In improved health : Ph. : *are you b.? Oh, yes, a little b.* अपि ते लघुसन्तापान्यङ्गानि ? अहो अस्ति विशेष:, Sa. iii.

Better off, be : v. Well off, be.

Better (subs.) : I. Advantage or victory : q.v. : Ph. *to get the b. of an enemy* शत्रूमभिभवति (भू, c. 1.). II. Improvement : q.v. III. In pl. superiors गुरव: (m. pl.) : Ph. *your b. s in knowledge* त्वदधिकज्ञानसम्पन्ना:.

Better (v.) : To mend, improve.

Better (adv.) : v. Well. Ph. : *I love you b. than self* *त्वय्यहं प्राणेभ्योऽधिकमनुरक्त:.

Between, betwixt (1) by the gen. (not of time), *the distance b. the Hemakūta and the Vindhyas is very great* विप्रकृष्टमन्तरं हेमकूटविन्ध्याचलयो:, K. ; *the space b. the divine rivers Sarasvati and Drishadvati* सरस्वतीदृषद्वत्योर्देवनद्योर्यदन्तरम्, M. ii. 17. ; *enmity b. us* तस्य च

मम च वैरम्, D. ii. ; *the conflict b. the two important duties* विप्रतिषेधं तं गुरुणोरथ कार्ययोः, Si. ii. 6. ; (2) मध्ये *or* अन्तरे (with gen.) (of time and occasionally of other relations) : *middle age is b. sixteen and seventy years* षोडशसप्तत्योरन्तरे मध्यं वयः, Śr.

BEVERAGE : पानीयम् : v. Drink.

BEVY : I. Of ladies etc. : गणः. II. Of birds : कुलम् : v. Flock.

BEWAIL (v.) : वि-लपति (लप्, c. 1.), *what are you b. ing for* किमर्थं विलपसि : v. To lament, weep, grieve.

BEWAILING (subs). : (1) विलापः ; (2) परिदेवनम् ; (3) क्रन्दनम् : v. Lamentation.

BEWARE : no exact equiv. : *b. of him* तस्मिन् बहुविश्वासो मा भव ; *b. of your servants that they may not deceive you* तथा प्रयतेथाः यथा न वञ्चयसे सेवकैः ; *b. of your steps* सावधानं परिक्राम : v. Care.

BEWILDER : (1) सं-मोहयति (c. of मुह्) ; (2) जडीकरोति (कृ, c. 8.) *or* जडयति (nomi.) ; (3) संभ्रमयति (c. of. भ्रम्) ; (4) विह्वलीकरोति (कृ, c. 8.).

BEWILDERED : (1) सम्भ्रान्तः (न्ता, न्तं) ; (2) विह्वलः (ला, लं) ; (3) किंकर्तव्यतामूढः (ढा, ढं) (=not to know what to do) ; (4) संमुग्धः (ग्धा, ग्धं).

BEWILDERMENT : (1) सम्भ्रमः ; (2) वैक्लव्यम् ; (3) सम्मोहः : v. Perplexity.

BEWITCH : I. To charm or fascinate : (1) मोहयति, परि-, वि-, सं-, (c. of मुह्,), *let not Cupid b. you* मा मूमुहत् खलु भवन्तमनन्यजन्मा, Ma. i. ; (2) मदयति (c. 10. मद्), *which b. the heart* मनो मदयन्ति ये, Ma. i. II. To fascinate by magic : (1) मोहयति ; (2) मन्त्रेण वशीकरोति (कृ, c. 8.).

BEWITCHER : v. Enchanter.

BEWITCHING (adj.) : मोहनः (नी *or* ना, नं) : v. Charming.

BEYOND (prep.) : I. On the further side of : Ph : *b. it a desolate forest and b. that the mount Kailāsa* ततः परतो निर्मानुषमरण्यं, तच्चातिक्रम्य कैलासगिरिः, K. ; *b. the range of speech and mind* अतीत्य वाचां मनसां च गोचरम्, Ki. xviii. 41. II. Further than, past : Ph. *this is b. us* इदमस्माकमसाध्यम् ; *it was even b. my expectations* मनोरथानामप्यभूमिः, Sa. vii. ; *b. measure* अतीव ; *who is b. our senses* अतीन्द्रियाय, M. n. ; *naturally b. any one's comprehension* निसर्गदुर्बोधः (धा, धं) Ki. Ph. : *b. the seas* : i.e. out of the country : द्वीपान्तरे (not समुद्रपारे, which=on the coast of the sea).

BEYOND (adv.) : i.e. yonder : q.v. : दूरे, *from b.* दूरात्.

BEYOND, GO or PASS : (1) अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) (with acc.) ; (2) अत्येति (इ, c. 2.) (with acc.).

BEZEL : *रत्नाधारः ; अङ्गुरीयकस्य रत्नप्रणिधानभागः.

BIAS (subs.) : I. Inclination : q.v. प्रवणता. Partiality : q.v. : पक्षपातः.

BIAS (v.t.) : (1) आवर्जयति (c. of वृज्), M. n. ; (2) प्रह्वीकरोति (कृ, c. 8.), *my heart is b. ed by (your) good qualities* प्रह्वीकृतं मे हृदयं गुणौघैः, Ki. iii. 12.

BIB : *(बालकस्य) उरश्छदः.

BIBBER (subs.) : (1) सुरापः (पा, पं) ; (2) मद्यपः (पा, पं) : v. Drunkard.

BIBLE : *कृष्टीयधर्मपुस्तकम्.

BIBLICAL (adj.) : expr. by comp., *b. erudition* *बाइबलपाण्डित्यम्.

BIBLIOGRAPHER : पुस्तकविद्याविशारदः and sim. comp.s.

BIBLIOGRAPHY : पुस्तकविद्या ; पुस्तकानां मुद्राङ्कनादिनिर्णायकशास्त्रम्.

BIBLIOMANIA : *दुर्लभपुस्तकसंग्रहणोन्मादः and sim. comp. s.

BIBLIOMANIAC : *दुर्लभपुस्तकसंग्रहणोन्मादिन् (f. नी) and sim. comp. s.

BIBLIOPOLIST : *पुस्तकविक्रेतृ (f. त्री) : v. Bookseller.

BIBULOUS : (1) जलशोषकः (का, कं) ; (2) जलचोषकः (का, कं) (?).

BICKER (v.i.) : वि-वदते (वद्, c. 1.) : v. To wrangle.

BICKERING (subs.) : (1) कलहः ; (2) विवादः ; (3) द्वन्द्वम्.

BID (v.t.) : I. In auction : *वदति (वद्, c. 1.) :

I. will b. even hundred rupees for the horse *शतरूप्यमुद्रयाप्यश्वं क्रीणामिति वदामि. II. To request, tell : q.v. : Ph. *to b. defiance* : v. To defy ; *to b. welcome* स्वागतमिति वदति ; *to b. adieu* : v. Adieu.

BIDDER (subs.) : (1) *वादिन् (f. नी) ; (2) चिक्रीर्षु (mfn.).

BIDDING (subs.) : *वादः ; चिक्रीषावादः.

BIENNIAL (adj.) : (1) द्विवर्षीणः (णा, णं) ; (2) द्विवार्षिकः (की, कं).

BIER (subs.) : (1) शवयानम्; (2) शववाहनम्; (3) कटः

BIESTINGS (subs.) : (1) पीयूष (mn.) ; (2) पेयूष (mn.).

BIFURCATION : Ph. *near the b. of the river* यत्र नदी द्वयोः प्रवाहयोः प्रविभक्ता तस्य समीपे.

BIG (adj.) : I. Large, huge : q.v. : (1) बृहत् (f. ती) (not applicable to men) ; (2) बृहत्-कायः *or* महाकायः (या, यं) (=large-bodied) ; (3) महाप्रमाणः or अतिप्रमाणः (णा, णं) (=of large height), *a b. man* महाप्रमाणः पुरुषः K., *saw the b. (horse) Indrāyudha* अतिप्रमाणमिन्द्रायुधमद्राक्षीत्, K. II. Pregnant (Lit. and Fig.) : q.v. : III. Boastful : q.v.

BIGAMIST : I. The man : (1) द्विभार्यः ; (2) द्विपत्नीकः. II. The woman *द्विभर्तृका ; वर्तमाने पत्यौ या स्त्री पुनर्विवाहं करोति.

BIGAMY : (1) *द्विस्त्रीकरणम् (of men ; (2) *द्विपती-करणम् (of women).

BIGHT : v. Bay.

BIGNESS : v. Bulk, size.

BIGOT : *धर्मनिर्बद्धः (द्धा, द्धं) ; यः (या, यं) अविचारेणान्य-मतानि प्रत्याख्याय स्वमतमनुवर्तते.

BIGOTED (adj.) : v. Bigot. Ph. *this is a b. country* *अत्र पुरुषाः अविचारेण स्वमतासक्ताः *or* परधर्म-विद्वेषिणः.

BIGOTRY : *धर्मनिर्बन्धः ; स्वमताग्रहः ; अविचारेण स्वमतासक्तिः.

BILE : पित्तम्. *To stir one's b.* (Fig.) वायुं प्रकोपयति (c. of कुप्).

BILGE-WATER : नौकातलजलम् (?).

BILIARY (adj.) : *the b. duct* पित्तवाहिनी (?).

BILIOUS (adj.) : पैत्तिकः (की, कं) : *b. fever* पित्त-ज्वरः.

BILK (v.t.) : वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.) : v. To cheat.

BILL (sub.) : I. A declaration in writing लेखः, *a b. of indictment* अभियोगलेखः. II. A bill of exchange : *हुण्डिः, *a b. payable at sight* *दर्शन-देयो हुण्डिः. III. Proposed law : *पाण्डुलिपिः, *the House of Commons rejected the b. by a great majority* *बहुसम्मतानामैकमत्येन साधारणसभा पाण्डुलिपिं प्रत्यादिदेश. IV. A written or printed notice : घोषणापत्रम् : v. Advertisement, placard. V. An account (rendered) of money due : *देयपत्रम्, *make out a b. for me.* मया यत्तुभ्यं देयं तस्य गणनां कुरु. Miscell. : *a. b. of sale* विक्रयपत्रम् ; *a b. of lading* *प्रेरणपत्रम्. VI. The beak of a bird : (1) चञ्चुः ; (2) चञ्चुपुटः. VII. A mattock, a hatchet : q.v. : दात्रम्.

BILL (v.i.) : Ph. *the pigeons are b. ing and cooing* अन्योन्यस्य चञ्चुं संघट्य कपोताः कूजन्ति.

BILLET (subs.) : I. A note : q.v. : पत्रम्. II. A ticket : q.v. निदर्शनपत्रम्. III. A log of wood : काष्ठम् : v. Log, stick.

BILLET (v.t.) ; i.e. to quarter as soldiers : निवेशयति (c. of विश्).

BILL-HOOK : फणिमुखः ; D. : v. Hatchet.

BILLIARD (adj.) : Ph. *a b. ball* *अण्डम् ; *b. room* *अण्डागारम्.

BILLIARDS : *अण्डक्रीडा. *To play at b.* *अण्डैः क्रीडति.

BILLION : खर्वम्.

BILLOW : (1) महोर्मिः ; (2) कल्लोलः ; (3) उल्लोलः ; (4) लहरिः : v. Wave.

BILLOWY : (1) तरङ्गितः (ता, तं) ; (2) ऊर्मिमालिन् (f. नी) ; (3) कल्लोलमालाकुलः (ला, लं) ; (4) उद्वेलः (ला, लं).

BIN (subs.) : Ph. *corn-b.* धान्यकोष्ठः ; *wine-b.* मदिराकोष्ठः.

BINARY (adj.) : Ph. *a b. compound* *द्विभूतजं द्रव्यम् ; *b. scale* *द्विकमूला गणनापद्धतिः.

BIND (v.t.) : I. Lit., to tie : q.v. : (1) बध्नाति, नि-, (बन्ध्, c. 9.) *b. ing firmly to a post* स्थूणया सह दृढबन्धनेन बद्ध्वा, P. i. 4. ; (2) सं-यच्छति (यम्, c. 1.) (=to restrain : q.v.), *as if bound by chains* निगडैरिव सं-यताम्, K. II. Fig., to restrain, hold in check : बध्नाति, नि-, (बन्ध्,

c. 9.), *bound by affection* स्नेहनिबद्धः (द्धा, द्धं), Ki. ii. 44., *b. s my sight* बध्नाति मे चक्षुः, R. xiii. 47. ; (2) नियन्त्रयति (यन्त्र्, c. 10), *laws do not b. him* *विषयस्तं न नियन्त्रयन्ति. Ph· *b. him by an oath* शपथेन तमाबद्धं कुरु III. To render costive : (1) बध्नाति, नि-, *b. ing of the bowels* बद्धविट्कता, Śr. ; (2) आनह्यति (नह्, c. 4.) IV. To bind books : (चर्मादिना) बध्नाति (?). V. To protect with a border : बध्नाति (?) : V. To border, fringe.

BIND OVER : आबध्नाति *or* आबद्धः (द्धा, द्धं) करोति (?). Ph. *b. him over in 100 Rs. recognizance to keep the peace* *शान्तिरक्षार्थं शतरूप्यमुद्रादानप्रतिज्ञया तमाबद्धं कुरु.

BIND UP : बध्नाति, नि-, (बन्ध्, c. 9.) : *the snakes as if b. ing up the wounds of the branches* शाखानां व्रणमिव निबध्नन्ति फणिनः, Mu. vi. 13.

BIND UP IN OR WITH : only in *pass.* : Ph. *my love for you is bound up with my nature* त्वयि मे भावनिबन्धना रतिः, R. viii. 52.

BINDER : i.e. book- b. : (1) *पुस्तकबन्धनकारी ; (2) *पुस्तकपिधाता.

BINDING (subs.) : I. In gen. : (1) बन्धः ; (2) बन्धनम्. II. Of a book : Perh पिधानम् : v. Covering. III. Of a dress : v. Border, fringe.

BINDING (adj.) : Of medicines : ग्राहिन् *or* संग्राहिन् (f. णी), Śr.

BIND-WEED : क्षीरविदारी (a species of convolvulus).

BINOCULAR (adj.) : (1) द्विनयनः (ना, नं) ; (2) द्विनेत्रः (त्रा, त्रं).

BINOMIAL : *द्विपदः (दा, दं). *B. theorem* *द्विपदवृद्धितत्त्वम्.

BIOGRAPHER : (1) *चरितलेखकः ; (2) जीवनचरितरचकः ; (3) *जीवनचरितकृत् (m.).

BIOGRAPHICAL : Ph. *b. writer* : v. Biographer ; *b. work* : v. Biography.

BIOGRAPHY : (1) चरितम्, *b. of Śriharsha* श्रीहर्षचरितम्, C. ; (2) जीवनचरितम् ; (3) जीवनवृत्तान्तः.

BIPARTITE (adj.) : Perh. द्वैधः (धी, धं).

BIPED (adj.) : (1) द्विपदः *or* द्विपादः (दा, दं) ; (2) द्विपाद् (m.), पदी (f.) पद्, (n.) (?).

BIRCH OR BIRCH-TREE : भूर्जः भूर्जपत्रः *or* (a species of b.)

BIRCHEN (adj.) : (1) by tat. comp. ; (2) भूर्जमयः (यी, यं).

BIRD : (1) विहगः ; (2) विहङ्गः ; (3) विहङ्गमः ; (4) पक्षिन् (m.) ; (5) पतत्रिन् (m.) ; (6) पतगः ; (7) खगः ; (8) शकुन्तः ; (9) शकुनः ; (10) विष्किरः ; (11) गरुत्मत् (m.) ; (12) द्विजः.

BIRD-CAGE : पिञ्जरम् *or* पञ्जरम्.

BIRD-CALL : पक्षिरुतानुकारिणी वंशी यया प्रलोभ्य पक्षिणो बध्यन्ते.

BIRD-CATCHER : (1) शाकुनिकः ; (2) पाक्षिकः.

BIRD-KEEPER : (1) विहगपालः ; (2) पक्षिपालः (?).

BIRD-LIME : पक्षिबन्धनार्थं श्यानोद्लेपम्.

BIRTH (subs) : I. Coming into life : (1) जन्मन् (n.) (the best equiv.), *blind from b.* जन्मान्धः (न्धा, न्धं) ; (2) जन्यम् ; (3) जननम् ; (4) जनिः ; (5) उद्भवः ; (6) उत्पत्तिः ; (7) भवः ; (8) सम्भवः ; (9) सूतिः ; Ph. *lordship from b.* गर्भेश्वरत्वम्, K. II. Lineage, discent : q.v. : (1) कुलम्, (2) अन्वयः ; Ph. *proud of one's b.* कुलाभिमानिन् (f. नी), Ki. ; *of high b.* अभिजनवत् (f. ती), Sa iii. The act of giving birth : (1) प्रसवः ; (2) प्रजननम्. IV. That which is born : v. Creature.

BIRTH, TO GIVE : (1) सूते (सू, c. 2.) ; (2) जनयति (c. of जन्) : v. To bring forth.

BIRTH-DAY : (1) जन्मदिनम् ; (2) जनिदिवसम्, Vi. vi. ; and sim. comp.s

BIRTH-PLACE : (1) जन्मभूमिः ; (2) जन्मस्थानम् ; and sim. comp.s.

BIRTH-RIGHT : (1) जन्मनः स्वत्वम् *or* अधिकारः ; (2) by circumlo., *sold his b. for a morsel of bread* *अपूपखण्डार्थं पितृसम्पत्स्वाद्यौ सर्वं स्वत्वं व्यक्रीणीत.

BISCUIT : *युरुपीयपिष्टकविशेषः.

BISECT : (1) द्वैधीकरोति *or* द्विधाकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) समांशद्वयेन विभजति (भज्, c. 1.).

BISECTION : (1) द्विधाकरणम् ; (2) द्वैधीकरणम् ; (3) समांशद्वयेन विभागः.

BISHOP : *कृष्टीयसम्प्रदायेषु प्रधानाचार्यः.

BISHOPRIC : I. A bishop's office : प्रधानाचार्यत्वम्. II. Bishop's district *प्रधानाचार्यस्याधिकारः ; *b. of London* *लण्डनस्य प्रधानाचार्यस्याधिकारः.

BISMUTH : आलोहितशुक्लधातुप्रभेदः.

BISON : एमेरीकादेशीयो महिषाकारोऽरण्यजन्तुविशेषः.

BISSEXTILE : वैवुवत्सरैक्यार्थं पाश्चात्यपण्डिताश्चतुर्थे चतुर्थे वर्षे फेब्रुवारीमासमेकाधिकदिवसमूनत्रिंशद्दिवसात्मकमिति परिगणयन्ति। स च एकाधिकदिवसो वर्षस्तैर "बिसेक्स्टाइल्", "लिपइयार" चाभिधीयते.

BIT (subs.) : I. Of the bridle : (1) खलीन (mn.) ; (2) कविकः *or* कविका ; (3) वल्गा. II. A small piece : (1) खण्डः ; (2) ग्रासः (=a mouthful). *Not a b.* न मनागपि.

BIT (v.t.) ; *To b. a horse* अश्वस्य मुखे खलीनं ददाति, Mu. *or* खलीनं प्रक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), P. iv. 7.

BITCH : I. Lit. : (1) कुक्कुरी ; (2) शुनी ; (3) सरमा. II. As a term of reproach : बन्धकी.

BITE (v.t.) : I. With teeth etc. : दशति, वि-, सं-, (दन्श्, c. 1.) : Ph. *one should not b. off one's nails* दन्तैर्नोत्पाटयेत् (c. of पट्) नखान्, M. iv. 69. ; *one who b. s his nails* नखखादी, M. ; *to b. the lips* ओष्ठौ दशति *or* खण्डति, वि-, (खण्ड् c. 1.), Si. xvii. 2., *or* निर्विभुनक्ति (भुज्, c. 7.) (poet) II. To produce a keen, pungent sensation : ज्वलयति (c. of ज्वल्,) III. To adhere to : q.v.

BITE (subs.) : I. The act of biting : दंशः ; *poisonous b.* सविषो दंशः, U. II. The wound made by biting : दंशः. III. A cheat or one who cheats q.v.

BITING (adj.) : i.e. sharp, severe, sarcastic : q.v.

BITTER (adj.) : I. Of the taste : तिक्तः (क्ता, क्तं). II. Harsh, stern : (1) कटु. (mfn.) *even by the b. words of Śishupāla* कटुनापि चैद्यवचनेन. Si. xv. 40. ; (2) मर्मविध् (mfn.) (Lit. piercing the vital parts) ; (3) निष्ठुरः (रा, रं) (prop= cruel.), *we are very b. ly reviled* अति निष्ठुरमुपालब्धाः स्मः, U. iv. III. Painful, severe : q.v. : उद्वेजनकरः (री, रं) : Ph. *b. cold* अत्यन्तशीतम्. IV. Mournful, distressing, pitiable : q.v.

BITTERLY : I. Severly, cruelly : q.v. : निष्ठुरम्. II. Sorrowfully, piteously : q.v. : Ph. *wept b.* भृशं *or* अत्यन्तं रुरोद.

BITTTERN : क्रौञ्चजातीयपक्षिभेदः.

BITTERNESS : I. Of taste : (1) तिक्तता ; (2) तिक्तत्वम्. II. Keenness of reproach, sarcasm : (1) कटुता ; (2) निष्ठुरता. III. Deep distress of mind : दुःखम्. IV. Impious feeling : पापण्डबुद्धिः. v. Malice, hatred : q.v. : विद्वेषः.

BITUMEN : (1) शिलाजतु (n.) ; (2) गिरिपुष्पकम् ; (3) शिलाद्रुः.

BITUMINOUS : शिलाजतुशालिन् (f. नी) (?) (=containing bitumen).

BIVOUAC (sub.) ; v. Watch, guard.

BIVOUAC (v.) : Ph. *"determined to b. there for the night"* अप्रमत्तास्तत्रैव यामिनीं यापयितुं कृतसंकल्पाः.

BLAB, BLABBER : वावदूकः : v. Babbler, tell-tale.

BLAB (v.t.) : भिनत्ति (भिद्, c. 7.) : v. To divulge : v. Also, to babble.

BLACK (adj.) : I. Of colour : (1) कृष्णः (ष्णा, ष्णं) ; (2) कृष्णवर्णः (र्णा, र्णं) ; (3) श्यामः (मा, मं) *or* श्यामलः (ला, लं) (=dark blue) ; (4) नीलः (ला, लं) (prop.=blue) ; (5) कालः (ला, लं) ; (6) मेचकः (का, कं) ; (7) मलिनः (ना, नं) ; *your heart must be very b. like your exterior* बहिरिव मलिनतरं तव मनोऽपि भविष्यति नूनम्, Gi. viii. 7. II. Fig., dismal, gloomy, calamitious, horrible, wicked : q.v. *B. and blue* : v. Livid.

BLACK (subs.) : I. The colour : (1) कृष्णः ; (2) कृष्णवर्णः. III. Black dress : (1) कृष्णवस्त्रम्, (2) कृष्णवसनम्. III. A black man : (1) कृष्णकायः (या, यं) ; (2) श्यामाङ्गः (ङ्गी, ङ्गं).

BLACK-ART : (1) इन्द्रजालम् ; (2) कार्मणम् : v. Magic.

BLACK-BALL (subs.) : (प्रत्याख्यानप्रदर्शनी) कृष्णगुटिका.

BLACK-BALL (v.t.) : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To reject.

BLACK-BERRY : फलविशेषः. In India, sometimes applied to जम्बु (n.)

BLACK-BIRD : पक्षिभेदः. In India, the term is applied to कोकिलः. (= Cuckoo).

BLACK-CATTLE : मांसार्थं पालिता गावः.

BLACKEN : I. To make black : (1) कालीकरोति, *b. s his face* मुखं कालीकरोति, Na. iii. ; (2) कृष्णीकरोति (rare) ; (3) श्यामीकरोति (=to make dark blue). II. To darken : q.v. III. To sully : q.v.

BLACKGUARD : (1) दुर्वृत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) दुराचारः (रा, रं) : v. Rake.

BLACKING (subs.) : काली (?).

BLACKISH : (1) ईषत्कृष्णः (ष्णा, ष्णं). ईषत्कालः (ला, लं).

BLACK-LEAD : लोहभेदः ; *अङ्गारलोहः.

BLACKNESS : (1) कालिमन् (m.) ; (2) कृष्णत्वम् ; (3) कृष्णिमन् (m.) : v. Also, darkness.

BLACKSMITH : (1) कर्मकारः ; (2) कर्मारः ; (3) लोहकारः.

BLADDER : (1) क्लोमन् (m.) ; (2) मूत्राशयः ; (3) तिलकम् (rare).

BLADE : I. The cutting part of a knife etc. ; धारा. II. Of grass : (1) दल (mn.) ; (2) काण्डम् (?). III. A rake : q.v.

BLADE-BONE : v. Shoulder-bone.

BLAMABLE or BLAMEABLE : (1) निन्दनीयः (या, यं) ; (2) निन्द्यः (न्द्या, न्द्यं) ; (3) निन्दार्हः (र्हा, र्हं) : v. Faulty, culpable.

BLAMABLENESS or BLAMEABLENESS : निन्द्यता : v. Culpability.

BLAME (subs.) : I. Censure, reprehension : q.v. : निन्दा. II. Fault, crime दोषः, *he lays the b. on another's shoulders* अन्यस्मिन् or अन्यस्य स्कन्धे स दोषं न्यस्यति (अस्, c. 4.). *Without b.*= blameless : q.v.

BLAME (v.t.) : निन्दति, वि-, (निन्द्, c. 1.) : v. To censure.

BLAMELESS : (1) अनिन्द्यः (न्द्या, न्द्यं) ; (2) अनिन्दनीयः (या, यं) ; (3) निर्दोषः (षा, षं) (=faultless : q.v.) ; (4) निष्कलङ्कः (ङ्का, ङ्कं) (=spotless : q.v.) ; (5) विशुद्धः (द्धा, द्धं) (pure : q.v.).

BLAMELESSLY : v. Innocently, faultlessly.

BLAMELESSNESS : (1) अनिन्द्यता ; (2) निर्दोषता (=faultlessness) ; (3) विशुद्धता (=purity).

BLAMEWORTHY : (1) निन्दार्हः (र्हा, र्हं) ; (2) निन्दनीयः (या, यं) : v. Censurable.

BLAMER : निन्दकः : v. Censurer.

BLANCH (v.) ; I. To whiten : q.v. : धवलयति (nomi.). II. To peel : q.v. त्वचयति (nomi.).

BLAND : मृदु (द्वी, दु) : Mild, gentle.

BLANDISHMENT : I. Of love : (1) हावः ; (2) विलासः ; (3) विभ्रमः. N.B. Applied only to women. II. Sweet words : (1) प्रियवाक्यम् ; (2) मधुरभाषितम्.

BLANK (adj.) : I. Not filled or written on : शुद्धः (द्धा, द्धं) (?). II. White pale or dismayed : q.v. : Ph. *b. verse* : अमित्राक्षरछन्दः ; *b. cartridge* *केवलचूर्णकोषः ; *b. endorsement* लेखकनामविरहितं हुण्ड्यादौ पृष्ठलिखनम्.

BLANK (subs.) : I. A void space : Ph. *don't leave so much b.* एतावदलिखितं or शुद्धं (?) मा रक्षीः. II. A b. ticket *शुद्धनिदर्शनी. III. A b. ballot *शुद्धगुटिका.

BLANKET : (1) कम्बलः ; (2) रल्लकः ; (3) ऊर्णायुः.

BLASPHEME : निन्दति (निन्द्, c. 1.) : v. To revile.

BLASPHEMER : (1) ईश्वरनिन्दकः ; (2) पाषण्डः (=heretic).

BLASPHEMOUS : (1) ईश्वरनिन्दकः (का, कं) ; (2) comp. with पाषण्ड-.

BLASPHEMOUSLY : (1) अभक्त्या (=irreligiously) ; (2) अवज्ञया (=contemptuously).

BLASPHEMY : (1) ईश्वरनिन्दा ; (2) पाषण्डता (=heresy).

BLAST (subs.) : I. A gust of wind : (1) वात्या ; (2) जवानिलः : v. Gale. II. The blowing of a wind instrument : v. Blowing. III. A blight : q.v.

BLAST (v.t.) : I. To blight : q.v. II. To destroy, frustrate : q.v. उन्मूलयति (मूल्, c. 10.). III. To rend open by explosion ; विदारयति (c. of दृ) (?).

BLAZE (subs.) : I. Lit. : (1) प्रभा ; (2) अर्चिस (m.) : v. Flame, light. II. Fig. : Ph. : "*b. of fame*" यशःप्रभा.

BLAZE (v.i.) : (1) (ज्वलति, प्र-, सम्प्र-, (ज्वल्, c. 1.), *b. ing powers* ज्वलत्प्रतापावलिः ; N. i. 2. ; (2) दीप्यते, प्र-, सं-, (दीप्, c. 4.) *the Raghu-chief b. ed with rage* क्रुद्धोऽदीपि रघुव्याघ्रः, B. vi. 32. : v. To kindle.

BLAZON (v.t.) : I. To display : q.v. : प्रथयति (c. of प्रथ्). III. To deck, embellish : q.v. : मण्डयति III. To explain coat of arms व्याख्याति (ख्या, c. 2.).

BLAZON, BLAZONRY (subs.) : I. A coat of

arms : q.v. II. Publication, display : q.v. : आडम्बरः (?).

BLEACH : I. To whiten : q.v. : धवलयति (nomi.) II. To make pale : विवर्णयति (nomi.).

BLEACHING-POWDER : *विरञ्जकचूर्णम्.

BLEAK (adj.) : I. Bold, frigid : q.v. : अतिशीतः (तां, तं). II. Exposed to cold : expr. by circum. : *these wastes are so b.* *एषु खिलप्रदेशेषु हिमस्यैकक् प्रादुर्भावः.

BLEAK (subs.) : नादेयः शुक्लवर्णः क्षुद्रमत्स्यभेदः.

BLEAKNESS : I. Exposure to the wind : by circum. : v. Bleak (II). II. Coldness : q.v. : शीतता.

BLEAREDNESS : (1) क्लिन्नाक्षता ; (2) चुल्लता.

BLEAR-EYED : (1) क्लिन्नाक्षः (क्षी, क्षं) ; (2) चुल्लः *or* चिल्लः (ल्ला, ल्लं) ; (3) पिल्लः, (ल्ला, ल्लं).

BLEAT (v.i.) : रेभते (रेभ्, c. 1) : v. To make noise.

BLEAT, BLEATING (subs.) : (1) रावः *or* रेभणम् : v. Noise. (2) मेषरुतम् (the cry of a sheep).

BLEED (v.t.) : रक्तं *or* रुधिरं *or* शोणितं स्रावयति, वि-, आ-, परि-, (c. of स्रु) ; *or* मोक्षयति (मुक्ष्, c. 10) ; *or* मोचयति (c. of मुच्) *or* अवसेचयति (c. of सिच्). N.B. These verbs are cons. with gen. of the person who is bled.

BLEED (v.i.) : रक्तं *or* रुधिरं *or* शोणितं स्रवति (स्रु, c. 1) ; *or* च्यवते (च्यु, c. 1), Ki. ; *or* क्षरति (क्षर्, c. 1). M. n. ; *or* गच्छति (गम्, c. 1) (rare), *when it stops itself after sufficient b. ing* सम्यग् गत्वा यदा रक्तं स्वयमेवावतिष्ठते, Śr. ; *or* प्रवर्तते (वृत्, c. 1) (rare), *if it does not b.* अप्रवर्तमाने रक्ते. N.B. These verbs are cons. with gen. of the person and abl. of the part which b. s : *his hand b. s* तस्य हस्तात् शोणितं स्रवति.

BLEEDING (subs.) : I. Letting of blood ; (1) रक्तस्रावः, -वं ; (2) रक्तमोक्षणम् ; (3) रक्तावसेचनम्, etc. II. Flowing of blood : (1) रक्तस्रुतिः ; (2) रक्तच्युतिः ; (3) रक्तक्षरणम् etc.

BLEMISH (v.t.) : (1) मलिनयति (nomi.) ; (2) दूषयति (c. of दुष्) : v. To stain.

BLEMISH (subs.) : दोषः : v. Stain, defect, fault.

BLEND, BLENDING : v. To mingle, mingling.

BLESS (v.t.) : I. To pronounce a blessing on : (1) often by sim. आशीर्लिङ् *or* लोट् when any particular blessing is specified, *I b. you that you may have a son like yourself,* पुत्रं लभस्वात्मगुणानुरूपम्, R. v. 34. ; (2) आशिषं ददाति (दा, c. 3) *or* प्रयुनक्ति (युज्, c. 7) (with dat.), R. v. 35. (3) आशास्ते (शास्, c. 2), *I b. you by the Rig Veda* ऋक्छन्दसाशासे, Sa. iv. ; (4) आशंसते (शंस्, c. 1) (rare), M. n. : Ph. *God b. you* ईशस्ते कल्याणं *or* शुभं वितरतु. II. To glorify or praise : q. v. : Ph. *b. the Lord, b. his holy name* *ईशो गीयतां, तस्य पवित्रं नाम गीयताम्. III. To consecrate : q.v. IV. To favour, endow liberally : q.v.

BLESSED : I. Happy, highly favoured : (1) धन्यः (न्या, न्यं), Si. xiv. 87. ; (2) महाभाग्यवत् (f. ती), Vi. II. Enjoying heavenly felicity : लब्धमोक्षः (क्षा, क्षं) ; (3) सिद्धः (द्धा, द्धं). Ph. *b. foot* श्रीचरणकमलम् ; *b. shore* श्रीमत्कूलम्.

BLESSEDNESS : v. Happiness, felicity. "*In single b.* अनुद्वाहसुखेन (?)

BLESSING : I. A benediction : (1) आशिस् (f.) ; (2) आशीर्वादः ; (3) आशीर्वचनम्. II. A gift, benefit, or advantage : q.v.

BLIGHT (v.t.) : (1) उत्सादयति (c. of सद्) (=to destroy) ; (2) वृद्धिं स्तभ्नाति (स्तम्भ्. c. 9) (=stop the growth) (with gen.).

BLIGHT (subs.) : (1) उपद्रवः (?) ; (2) व्याघातः (?); (3) क्षयः (=decay).

BLIND (adj.) : अन्धः, (न्धा, न्धं), *born b.* जन्मान्धः (न्धा, न्धं) *or* जात्यन्धः (न्धा, न्धं) (rare) M. ; (2) अन्धदृश् (mfn.) and sim. comp.s., *naturally b. to their own improprieties* सहजान्धदृशः स्वदुर्नये, Si. xvi. 29. Ph *b. of one eye* काणः (णा, णं) ; *b. at night* रात्र्यन्धः (न्धा, न्धं) ; *a b. well* अन्धकूपः, Va. ; *love is b.* *प्रेम भद्रं न पश्यति *or* गणयति.

BLIND (v.) : अन्धयति (nomi.) *or* अन्धीकरोति (कृ, c. 8), *b. ed by sensual pleasures* विषयान्धीकृतेक्षणः, Ka. Ph. *b. ed by passion* कामान्धः (न्धा, न्धं) *b. ed by rage* क्रोधान्धः (न्धा, न्धं).

BLIND (subs.) : तिरस्करिणी : v. Screen.

BLINDFOLD (v.t.) : नेत्रे *or* लोचने *or* दृशौ बध्नाति (बन्ध्, c. 9) *or* अभिनह्यति (नह्, c. 4).

BLINDFOLDED (adj.) : (1) बद्धचक्षुस् (mfn.), S.c.; (2) अभिनद्धाक्ष: (f. क्षी). Up. Fig. *"fate's b. reign"* *दैवस्य तिमिरावृतमाधिपत्यम् : v. Also blindly.

BLINDLY : (1) अन्धवत् ; (2) असमीक्ष्य (=inconsiderately) ; (3) सहसा (=suddenly).

BLINDMAN'S BUFF : नेत्रबन्ध:,—क्रीडा, B. p.

BLINDNESS : I. Lit. (1) अन्धता ; (2) अन्धत्वम् II. Fig. ; मोह:.

BILNK : v. To wink, twinkle.

BLISS : परमसुखम् v. Happiness, felicity, beatitude.

BLISSFUL : आनन्दमय: (यी, यं) : v. Happy, blessed.

BLISTER (subs.) : I. A watery tumour : जलपूर्ण व्रणम् (?). *A b. on the foot* : विपादिका. II. A plaster for raising b. s : *दाहालेप:, जलपूर्णव्रणोत्पादकालेप:.

BLISTER (v.t.) : I. To apply a blister : *दाहालेपं प्रयुनक्ति (युज्, c. 7.). II. To raise blisters: जलपूर्णानि व्रणानि उत्थापयति (c. of स्था) (?). III. Fig. v. To burn.

BLISTER (v.i.) : Ph, *"let my tongue b."* *मम जिह्वायां जलपूर्णानि व्रणानि भवन्तु.

BLITHE, BLITHESOME : v. Cheerful, gay, merry.

BLITHELY : (1) सहर्षम्; (2) सोल्लासम्: v. Cheerfully, merrily.

BLITHENESS : (1) स्फूर्ति: ; (2) उल्लास: : v. Cheerfulness, sprightliness.

BLOAT : v. To swell.

BLOATED (adj.) : (1) स्फीत: (ता, तं) ; (2) शून: (ना, नं) ; (3) स्फात: (ता, तं).

BLOCK (subs.) : I. Of wood : काष्ठम्. II. Of stone : शिला. III. For beheading criminals : वध्यकाष्ठम् (after वध्यशिला, of Na.). Ph. *whose heads were brought to the b.* येषां शिरांसि वध्यकाष्ठं स्पर्शितानि *or* sim. छिन्नानि. IV. Any mass : पिण्ड (mn.). V. A row : q.v. : श्रेणी. VI. Any obstruction or hindrance : q.v. VII. A blockhead : q.v.

BLOCK UP : (1) रुणद्धि, अव-, नि-, सं-, उप-, प्रति-, (रुध्, c. 7.) *b. ing up the path* मार्गमवरुध्य Mah.; (2) आवृणोति (वृ, c. 5.), *b. ing up the road* आवृत्य पन्थानम्, R. vii. 31. (3) आच्छादयति (c. of छद्) (rare), *b. ing up the way of the chariot* आच्छाद्य रथपन्थानम्, Mah.

BLOCKADE (subs.) : (1) रोध: ; (2) अवरोध: ; (3) उपरोध: ; (4) संरोध:.

BLOCKADE (v.t.) : (1) रुणद्धि, अव-, उप-, (रुध्, c. 7.) ; (2) परिवेष्टते (वेष्ट्, c. 1.) (=to surround: q v.) (to be used only when the context determines the meaning).

BLOCKADER : अवरोद्धा : v. Besieger.

BLOCKHEAD : (1) स्थूलबुद्धि: ; (2) बर्बर: : v. Fool.

BLOOD : I. Lit. : (1) रक्तम् ; (2) रुधिरम् ; (3) शोणितम् ; (4) असृज् (n.) ; (5) अस्रम् ; (6) क्षतजम् (rare), *the cascade of fresh b* ; प्रत्यग्रक्षतजक्षरी, Vi. vii. (7) कीलालम् (rare), *quenched by b. flowing* सरत्कीलालनिर्वापित, Vi. iii. Ph. : *to lose b.* रक्तं मुञ्चति (मुच्, c. 6.) ; *to take one's b.* हन्ति (हन्, c. 2.) v. To murder. II. Kindred, lineage : q.v. : Ph. *related by b.* सनाभि (mfn.); *of whole b.* सोदर: (रा, रं); *half-b.* q.v. III. Bloodshed: q.v. IV. Temper of mind, passion : Ph. *their b. was up for revenge* *प्रतीकारार्थं तेषां क्रोधाग्निरुद्दिदीपे ; *do not rouse my b.* मा मां प्रकोपय ; *murdered the child in cold b.* *शान्तो बालं जघान.

BLOOD (v.t.) : I. To bleed : q.v. II. To stain with blood : रुधिरेण लिम्पति (v. To. annoint) *or* कलुषयति (v. To stain) : Ph. *b. ed scimitars* खड्गा: शोणितसन्दिग्धा:, Ku.

BLOOD-HOUND : कुक्कुरभेद: : v. Hound.

BLOODINESS : जिघांसा : v. Cruelty.

BLOODLESS : I. Without blood : (1) रक्तहीन: (ना, नं) (?) ; (2) गतासु (mfn.) (=dead). II. Without shedding of blood : रक्तपातं विना Ph. *by which the discharger obtains a b. victory* यत: प्रयोक्तुर्न चारिहिंसा विजयश्च हस्ते, R. v. 53.

BLOOD-LET : (v.) : v. To bleed.

BLOOD-RED : रक्त: (क्ता, क्तं) : v. Red.

BLOOD-SHED : रक्तपात: : v. Slaughter.

BLOOD-SHOT : (1) अतिरक्त: (क्ता, क्तं) (=very red) ; (2) रक्ताभिष्यन्दिन् (f. नी) (?).

Blood-stained : (1) रक्ताक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) रुधिरसंलिप्तः (प्ता, प्तं) ; (3) शोणितसन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) ; (4) असृग्दिग्धः (ग्धा, ग्धं), R. ; and sim. comp.

Blood-sucker : (1) रक्तपायिन् (f. नी) ; (2) असृक्पः (पा, पं).

Blood-thirsty : (1) रुधिरप्रियः (या, यं) ; (2) जिघांसु (mfn.) : v. Sanguinary, murderous.

Blood-vessel रक्तवाहिनी *or* असृग्वहा नाडी.

Bloody : I. Blood-stained : q.v. II. Sanguinary, murderous : q.v. III. Attended with blood-shed : Ph. *it was a b. battle* अस्मिन् युद्धे बहु रक्तं पपात (?) ; *that day was most b. for the Romans* *तस्मिन् दिवसे रूमीयाणां बंहिष्ठं रक्तं पपात.

Bloom (subs.) : I. Blossom : q.v. II. Fig., *the b. of youth* नवयौवनम् ; *the b. (of a maiden's) cheek* कपोलरागः.

Bloom (v.i.) : v. To blossom.

Blooming, blossoming (adj.) : (1) प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं), *b. face* प्रफुल्लवदनम् ; (2) विकसत् (f. न्ती) ; (3) स्फुटत् (f. न्ती) ; (4) कुसुमितः (ता, तं) ; (5) पुष्पितः (ता, तं).

Blossom (v.i.) : (1) स्फुटति (स्फुट्, c. 6) ; (2) फुल्लति (फुल्ल्, c. 1) ; (3) विकसति (कस्, c. 1) ; (4) पुष्पति (पुष्प्, c. 4) (rare) : v. To flower.

Blossom (subs.) : (1) पुष्पम् (=flower : q.v.); (2) मुकुल (mn.) (=an opening bud.) ; (3) प्रसवः (rare), *mango b. s* चूतप्रसवः, Ku. ; (4) प्रवालः (?).

Blot (subs.) : कलङ्कः : v. Spot. stain, tarnish.

Blot out : v. To erase, efface, obliterate.

Blotch : (1) किलासम् (?) ; (2) कच्छपिका (?).

Blotting-paper : *मसीशोषकं कागजम्.

Blow (subs.) : I. With the fist : (1) मुष्टिप्रहारः, *gives a b. on the nose* घोणायां मुष्टिप्रहारं ददाति, Mr. ii. (2) मुष्टिघातः ; (3) मुष्टाहतिः, Ki. *To strike a b.* : मुष्टिना हन्ति (हन्, c. 2.) *or* ताडयति (तड्, c. 10.). II. B. in general : प्रहारः : v. Stroke. III. Fig. Infliction of evil : Ph. "*gave a death-b. to the constitution* *शासनप्रणाल्या विनाशं कल्पयामास ; "*fortune's b. s*" दैवनिर्घातः, U.

Blow (v.i.) : I. To blossom : q.v. : स्फुटति, प्र-, (स्फुट्, c. 6.). II. As air : (1) वाति, प्र-, (वा, c. 2.) ; (2) वहति, प्र-, (वह्, c. 1.), Ku. xvii. 26. III. To breathe hard or quick : v. To breathe, to part. IV. To sound as a wind instrument : Ph. *horns blew* पूर्णाः पेटारवः सस्वनुः : B. : v. To sound.

Blow (v.t.) : I. To b. the fire : धमति, समा-, प्र-, उप-, (ध्मा, c. 1.) M. iv. 53. II. To drive, to impel : q.v. : Ph. *the tempest blew the ship ashore* *वात्या पोतं विचिक्षेप (क्षिप्, c. 6.) तटे ; *dust b. n by the wind* अनिलोद्धतं (धू, c. 9.) *or* अनिलोत्थापितं (c. of स्था) रजः. III. To sound a wind instrument : (1) धमति, समा-, *blew the shell* जलजं दध्मौ R. ; (2) पूरयति *or* मुखमारुतेन पूरयति (पूर्, c. 10.), *blew horns* काहलाः पूरयाञ्चक्रुः, B. xiv. 3. IV. To spread, publish : q.v. : Ph. : *to b. the nose* नासिकां धमति ; *one who does so* नासिकन्धमः. *To b. hot and cold* : अनुग्रहनिग्रहौ प्रकटयति (nomi.).

Blow away : वि-धूनोति *or* धूनयति *or* धूनाति (धू, c. 5., 10. & 9.) : v. To drive away.

Blow into : फूत्करोति.

Blow out : निर्वापयति (c. of वा) : Ph. *if you allow me, I will b. the dust from your eye* यद्यनुमन्यसे तदहमेनां वदनमारुतेन विशदां करवाणि, Sa. iii.

Blow over : शाम्यति, प्र-, उप-, (शम्, c. 4) : v. To cease, pass away.

Blow up : I. To swell, inflate : q.v. II. By explosion : no equiv. : उद्धूनयति (धू, c. 10) may be used. III. To destroy : उन्मूलयति (मूल्, c. 10).

Blow upon : v. To destroy, to taint.

Blower : (1) धमकः ; (2) ध्माता.

Blowing (subs.) : I. Of a wind instrument : (1) ध्मातम् (rare) : (2) नादः : v. sound : II. Of a flower, etc. : (1) विकाशः ; (2) फुल्लिः. In other senses, v. To blow.

Blow-pipe : धमनी.

Blubber (subs.) : तिम्यादियादसां मेदस् (n.) : v. Fat.

Blubber (v.i.) : v. To weep.

Bludgeon : लगुडः : v. Club.

Blue (adj.) : (1) नीलः (ला, लं) ; (2) श्यामः (मा, मं) (=dark b.) ; असितः (ता, तं) (poet).

Blue (subs.) : (1) नीलः ; (2) नीलवर्णः. B. s. ; i.e. low spirits : v. Melancholy.

BLUE-BIRD : *नीलपक्षी.

BLUE-BOTTLE : लताभेदः ; मक्षिकाभेदश्च.

BLUE-EYED : नीलाक्षः (क्षी, क्षं).

BLUFF (adj.) : v. Uncouth, steep.

BLUISH : (1) आनीलः (ला, लं) ; (2) ईषन्नीलः (ला, लं).

BLUNDER (v.i.) : प्रमाद्यति (मद्, c. 4) : v. To err, mistake.

BLUNDER (subs.) : (1) प्रमादः ; (2) स्खलितम् ; (3) भ्रमः : v. Mistake.

BLUNDERBUSS : *आयतच्छिद्रविशिष्टः क्षुद्रबन्दुकविशेषः.

BLUNDERER : (1) प्रमादिन् (f. नी) ; (2) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) ; (3) भ्रान्तचित्तः (त्ता, त्तं).

BLUNDERING (adj.) : (1) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) भ्रान्तः (न्ता, न्तं).

BLUNDERINGLY : (1) प्रमादेन (2) by the adj. *he talks b.* प्रमत्तः प्रलपति.

BLUNT (adj.) : I. Not sharp : (1) निस्तेजस् (mfn.) ; (2) कुण्ठः (ण्ठा, ण्ठं) ; (3) कुण्ठितः (ता, तं) ; (4) प्रखरः (रा, रं). *To become b.* : कुण्ठीभवति. II. Fig. Of understanding, etc. : (1) स्थूलः (ला, लं) (2) निस्तेजस् (mfn.). III. Plain but unceremonious : सरलः (ला, लं) *or* अजिह्मः (ह्मा, ह्मं), (किन्तु) अविनीतः (ता, तं) *or* अशिष्टः (ष्टा, ष्टं) : *by his b. remarks* *तस्य सरलाभिरविनीनाभिरुक्तिभिः ; *be frank not b.* सरलो भव नाविनीतः.

BLUNT (v.t.) : (1) कुण्ठीकरोति (कृ, c. 8) ; (2) निस्तेजयति (तिज्, c. 10) ; (3) तैक्ष्ण्यं *or* प्राखर्यं नाशयति (c. of नश्) *or* लुम्पति (लुप्, c. 6) (with gen.).

BLUNTLY : Frankly, rudely, plainly.

BLUNTNESS : Of manners : सहजाविनीतता (?) ; ग्राम्यता (?).

BLUR (subs.) : v. Smear, blot.

BLUR (v.) : v. To smear, stain.

BLUSH (v.i.) : (1) लज्जां नाटयति (नट्, c. 10), *Mālavikā b. s* मालविका लज्जां नाटयति, Mal. iii. (2) जिह्रेति (ह्री, c. 3) *putting the sun to b. in splendour* ह्रेपयन्नहिमतेजसं त्विषा, Ki xiii. 41. N.B. Redness of the face is not used to indicate b. ing.

BLUSH (subs.) : I. A rosy tint : रक्तिमन् (m.) II. A red colour suffusing the cheeks or face : expr. by (1) लज्जा, (2) व्रीडा *or* (3) ह्रीः (=shame) : *a b. came upon her face* तस्यानन-मालोहितं बभूव *or*, as gen. represented in Sanskrit व्रीडयाधोमुखी बभूव. III. Glance, view: q.v. Ph. *at the first b.* प्रथमदर्शने.

BLUSHING (adj.) : प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं) : v. Ruddy, also blushful.

BLUSHFUL : (1) लज्जावनम्रः (म्रा, म्रं) ; (2) ह्रीपरिगतः (ता, तं) ; (3) व्रीडावनतः (ता, तं).

BLUSTER (v.i.) : To be boisterous : व्याक्रोशति (क्रुश्, c. 1.). II To brag : q.v. III. To bully : q.v.

BLUSTER (subs.) : v. Noise, tumult, boasting.

BLUSTERER : v. Boaster, swaggerer.

BOA-CONSTRICTOR (a serpent) : (1) अजगरः ; (2) वाहसः ; (3) शयुः (rare).

BOAR : (1) वराहः ; (2) शूकरः ; (3) कोलः ; (4) पोत्री, A. ; (5) घृष्टिः, A.

BOARD (subs.) : I. A plank : फलक (mn.). II. A table for food : भोजनफलकः. III. Food, diet : q.v. : आहारः : Ph. *but b. and clothing should be given* ग्रासाच्छादनन्तु देयमेव, K. b. IV. For playing games : (1) अष्टापदम्, (2) शारिफलम्. V. A council : सभा. A member of it : सभ्यः *or* सभासद् (m.) Ph. *to get on b. a vessel* नावमारोहति (रुह्, c. 1.), Raj. ; *to leap over b.* v. Overboard.

BOARD (v.t.) : I. To cover with b. s : फलकैः आच्छादयति (c. of छद्.) *or* आवृणोति (वृ, c. 5.). II. To enter a ship by force : बलात् (नावं) आरोहति (रुह्, c. 1). III. To furnish with food : अर्थं गृहीत्वा) भोजयति (c. of भुज्).

BOARD (v.i.) : (अर्थं दत्वा) (परगृहे) अत्ति (अद्, c. 2.) *or* अभ्यवहरति (हृ, c. 1.) : *I b. here with my master* *अत्रोपाध्यायेन सह भोजनं करोमि.

BOARDER : expr. by the verb : v. Board (v.i.) and (v.t.) (III).

BOARDING-SCHOOL : यस्मिन् विद्यालये छात्रा वासं भोजनञ्चाधिगच्छन्ति.

BOAST (v.i.) : (1) कत्थते, वि-, (कत्थ्, c. 1.), *you b. for nothing* त्वं कत्थसे मृषा, A. r. : (2) दृप्यति (दृप्, c. 4.), *he does not b. himself* स नात्मना दृप्यति, U. vi. : (3) आत्मानं (one's self) *or*

आत्मचरितं *or* आत्मकर्म (one's acts) श्लाघते (श्लाघ्, c. 1), *why are you so b. ing of your acts* किमेवमात्मकर्म श्लाघसे, Ve. v.

BOAST (subs.) : v. Boasting.

BOASTER : (1) आत्मश्लाघिन् (m.) ; (2) विकत्थिन् (m.) : v. Proud.

BOASTFUL, BOASTING (adj.) : (1) विकत्थनः (ना, नं) *or* विकत्थिन् (f. नी) ; (2) आत्मश्लाघिन् (f. नी) ; (3) दृप्तः (प्ता, प्तं) ; (4) गर्वितः (ता, तं) ; (5) by comp. with अहङ्कार.

BOASTING (subs.) : (1) आत्मश्लाघा ; (2) विकत्थनम्, -ना, *what b. about it* का तत्र विकत्थना, Vi. ; (3) गर्वः : v. Pride.

BOASTINGLY : (1) सगर्वम् ; (2) सदर्पम् ; (3) साभिमानम् ; (4) विकत्थनया.

BOAT : (1) नौः ; (2) नौका ; (3) तरी ; (4) तरणिः -णी ; (5) पोतः (=a big boat, a ship).

BOATABLE (adj.) : नौतार्यः (र्या, र्यं).

BOAT-MAN : (1) नाविकः ; (2) पोतवाहः ; (3) दाशः (a class of boat-men). M. viii. 408.

BOAT-SWAIN : *नौपालः.

BOBBIN : v. Reel.

BODE : v. To forbode, portend, presage.

BODICE : (1) कूर्पासक. ; (2) चोलः ; (3) कञ्चुलिका.

BODILESS : (1) अशरीरः (रा, रं) ; (2) अविग्रहः (हा, हं) ; (3) अनङ्गः (ङ्गा, ङ्गं).

BODILY (adj.) : (1) शारीरिकः (की, कं) ; (2) कायिकः (की, कं) ; (3) दैहिकः (की, कं).

BODILY (adv.) : I. Corporeally : सशरीरम्. II. Entirely : q.v. साकल्येन.

BODKIN : I. For piercing : आविधः. II. For the hair : केशकीलः.

BODY : I. The frame of an animal : (1) शरीरम् ; (2) गात्रम् ; (3) कायः ; (4) देहः (mn.) ; (5) वपुः ; (6) तनुः (f.) ; (7) कलेवरम् ; (8) मूर्तिः ; (9) विग्रहः (rare) ; (10) वर्ष्मन् (n.) (rare). II. A person: v. No body, some body, etc. III. Any substance : पदार्थः, *by collision of two b. s* पदार्थद्वयस्य संघट्टात्. IV. An assembly : q.v. सभा. V. A collection : q.v. समवायः, *a b. of men* जनसमवायः. VI. The main or central part : Ph. *the b. of a carriage* यानमध्यम् (?) ; *the b. of a tree* प्रकाण्डः ; *the b. of an army* बलसमुदायः (?).

BODY-GUARD : शरीररक्षाधिकारनियुक्तः पुरुषः, K. : v. Guard.

BOG : अनूपः : v. Fen, marsh.

BOGGLE : v. To hesitate, shuffle.

BOGGY : अनूपः (पा, पं) : v. Fenny, marshy.

BOIL (subs.) : (1) स्फोटः ; (2) विस्फोटः ; (3) गण्डः.

BOIL (v.t.) : (1) क्वाथयति (c. of क्वथ्), *to b. in oil* तैलमध्ये क्वाथयति, V. p. (2) पचति (पच्, c. 1) (=to cook), *much b. ed milk* अतिपक्वं दुग्धम्, Bha.

BOIL (v.i.) : I. Of liquids : (1) क्वथ्यते (pass. of क्वथ्), *b. ing water* आपः क्वथ्यमानाः ; V. d. II. Fig., क्वथ्यते : v. To burn. III. To be cooked in liquid : सिद्धः (द्धा, द्धं) भवति (भू, c. 1).

BOILED (in a boiler) : (1) उख्यः (ख्या ख्यं) ; (2) स्थालीपक्वः (क्वा, क्वं) ; (3) पैठरः (री, रं).

BOILER : (1) स्थाली ; (2) कटाहः ; (3) पिठरः ; (4) उखा.

BOISTEROUS : I. Violent, rough : (1) उच्चै रसित् (f. त्री), *the b. ocean* उच्चैरसितापगानां पतिः Si. iii. 72 : v. Noisy ; (2) उत्कटः (टा, टं) (=furious : q.v.) ; (3) प्रचण्डः (ण्डा, ण्डं) (=violent, strong), II. Turbulent, tumultous : q.v.

BOISTEROUSLY : v. Violently, furiously, tumultously;

BOLD I. Daring, intrepid ; (1) साहसिकः (की, कं) ; (2) साहसिन् (f. नी) II. Impudent, rude : q.v. : III. Of expression etc. प्रगल्भः (ल्भा, ल्भं), *a b. speaker* प्रगल्भवाच् (mfn.), D. Ph. *it is a mere b. assertion that there is no part of the Vedas treating of existing things.* भूतवस्तुपरो वेदभागो नास्तीति वचनं साहसमात्रम्, S. i. 4. IV. Conspicuous, prominent : q.v. V. Steep : q.v. *To make b. (to say)* : निर्भयं *or* प्रगल्भं *or* साहसेन (वदति).

BOLD-FACED : v. Impudent.

BOLDLY : I. Courageously : (1) साहसेन ; (2) निर्भयम् II. Impudently : q.v.

BOLDNESS : I. Courage : (1) साहसं, *pleased with the b. of the weaver* कौलिकसाहसानुरञ्जितमनसा, P. i. 5;

(2) निर्भीकता (=intrepidity); (3) शौर्यम् (=valour). II. Of language : साहसम्. III. Impudence : q.v. साहसं, *it is b. to be in front of a master* पत्युः पुरः साहसमासितव्यम्, Ki.

BOLE : v. Trunk, stem.

BOLL : v. Pod, follicle.

BOLSTER (subs.) : उपधानम् (=pillow : q.v.)

BOLSTER UP (v.) : v. To support, prop up.

BOLT (subs.) : I. A missile, a dart : q.v. II. For securing doors : (1) अर्गलम् ; (2) विष्कम्भः (rare). III. Thunder-bolt : q.v.

BOLT (v.t.) : I. To secure with a bolt : (1) अर्गलेन पिदधाति (धा, c. 3.) *or* रुणद्धि (रुध्, c. 7.) *or* बध्नाति (बन्ध्, c. 9) ; (2) अर्गलं ददाति (दा c. 3.) (with gen.). II. To fasten, restrain : q.v. III. To sift : q.v. IV. To examine : q.v. V. To exhibit : q.v.

BOLT (v.i.) : निष्पतति (पत्. c. 1.), M. viii. 55.: v. To depart. Also=to start abruptly : q.v.

BOLTER, BOLTING-SIEVE : (1) चालनी ; (2) तितउः.

BOLUS : *गुली : v. Pill.

BOMB : आग्नेयगुली, प्रज्वलितप्रक्षिप्तः खण्डशः पतित्वा शत्रुविमर्दनकारी स्वयं विदीर्यमानपदार्थपरिपूर्णायोगुलीविशेषः.

BOMBARD : *आग्नेयगुलीभिर्मृद्नाति (मृद्, c. 9.) : v. To batter.

BOMBARDMENT : *आग्नेयगुलीभिर्मर्दनं *or* विमर्दनं *or* मन्थनम्.

BOMBAST : (1) अप्रतीतशब्दप्रयोगः ; (2) उच्चशब्दप्रयोगः ; (3) उच्चशब्दाः (=big words)

BOMBASTIC : (1) अप्रतीतः (ता, तं), Kav. ; (2) उच्चः (च्चा, च्चं) ; (3) ध्वनिसारः (रा, रं) (?).

BOND (subs.) : I. A band, a ligament : q.v. : बन्धः. II. Fig. : (1) पाशः, *b. of affection* प्रणयपाशः ; (2) बन्धः (rare), *b. of hope* आशाबन्धः. Me. iii. In pl., imprisonment, captivity : q.v. : बन्धनम्. IV. A legal document : प्रतिज्ञापत्रम्: Ph. *bail b.* प्रातिभाव्यपत्रम् (?).

BOND (adj.) : v. Captive.

BONDAGE : (1) दासत्वम् (=slavery : q.v.) ; (2) बन्दित्वम् (=captivity ; q.v.)

BONDED (adj.) : Ph. *b. goods* *प्रतिज्ञातशुल्कदानानि द्रव्याणि (n. pl.) : *b. warehouse* *प्रतिज्ञातशुल्कदानद्रव्यशाला.

BOND-MAID, BOND-WOMAN : (1) दासी ; (2) चेटी ; (3) किङ्करी.

BOND-MAN, BOND-SERVANT : (1) दासः ; (2) किङ्करः ; (3) चेटः.

BONE (subs.) : (1) अस्थि (n.) ; (2) कीकसम् (rare) ; (3) कुल्यम् (rare).

BONE, OF BONE (adj.) : अस्थि (in comp.), *b.-ache* अस्थितोदः ; *b. necklace* अस्थिमाला.

BONE (v.t.) : (1) निरस्थीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) अस्थीनि निर्हरति (हृ, c. 1.). *or* निष्कर्षति (कृष्, c. 1) (with gen.).

BONELESS (1) अस्थिहीनः (ना, नं) ; (2) अस्थिरहितः (ता, तं).

BONESET : सन्धिमुक्तं काण्डभग्नं वास्थि समादधाति (धा, c. 3.) *or* स्थापयति (c. of स्था).

BONE-SETTER : यः सन्धिमुक्तं भग्नं चास्थि समादधाति ; भग्नास्थिचिकित्सकः.

BONFIRE : उत्सवाग्निः (?) उत्सवधूपः (?) (see B. iii. 5).

BONMOT : नर्मभाषितम् : v. Witticism, jest.

BONNET : (स्त्रीलोकभृतं) शिरस्त्रम्.

BONNY (adj.) : सुन्दरः (री, रं) : v. Handsome, pretty.

BONY : (1) अस्थिमत् *or* अस्थिवत् (f. ती) (=having bones) ; (2) अस्थिमयः (यी, यं) (=made of or full of bones) : v. Also robust, strong.

BOOBY : स्थूलबुद्धिः : v. Blockhead, fool.

BOOK (subs.) : I. Any literary work : (1) पुस्तकम्, *a printed b.* *मुद्रितपुस्तकम् ; (2) ग्रन्थः (=work : q.v.) II. A division of a literary work : (1) अध्यायः, S. : (2) पर्वन्, (n.) (sp. of the b. s of the Mahābhārata) : (3) काण्डः (sp. of the b. s of the Rāmāyaṇa ; (4) सर्गः (=canto), N. Ph. : *account-b.* गणनापत्रिका, Raj. ; *"I was so much in his b. s"* तस्याहमेतावदनुग्रहभाजनमासम् ; *without b.* (=without authority) प्रमाणं विना ; *without b.* (=by memory q.v.) : पुस्तकव्यतिरेकेण (?).

BOOK (v.t.) : पत्रिकायां सन्निवेशयति (c. of विश्) *or* आरोपयति (c. of रुह्).

BOOKBINDER : *पुस्तकबन्धनकारी : v. Binder.

BOOKBINDING : पुस्तकबन्धनशिल्पम्; *or* sim. पुस्तक-बन्धनम्.

BOOK-CASE : *पुस्तकरक्षिणी ; पुस्तकाधारः.

BOOKISH : (1) ग्रन्थप्रियः (या, यं) (?) ; (2) पुस्तकासक्तः (क्ता, क्तं) (?).

BOOK-KEEPER : गणनापत्रिकापालः (?) : v. Accountant.

BOOK-KEEPING : गणनापत्रिकाविद्या.

BOOK-SELLER : (1) पुस्तकविक्रेतृ (f. त्री) ; (2) पुस्तकविक्रयिन् (f. णी).

BOOK-WORM : I. A person extremely fond of books : पुस्तकचुञ्चुः II. A worm that eats b. s : घुणः ; पुस्तकखादककीटः.

BOOM (v.i.) : प्रध्वनति (ध्वन्, c. 1) : v. To echo.

BOOM (subs.) : I. For extending the bottom of sails : *वातवसनप्रसारणदण्डः II. A chain or line of spars to obstruct navigation etc. : बन्धः.

BOON (adj.) : I. Gay, merry : q.v. II. Kind, bountiful : q.v.

BOON (subs.) : I. Favour, gift : q.v. अनुग्रहः. II. A prayer, petition : q.v. : प्रार्थना.

BOOR : I. A peasant, a rustic : q.v. II. A rude man : अविनीतः *or* निर्मर्यादः.

BOORISH : (1) ग्राम्यः (म्या, म्यं) ; (2) अशिष्टः (ष्टा, ष्टं).

BOORISHLY : ग्राम्यजनवत् : v. Also coarsely.

BOORISHNESS : (1) ग्राम्यता (=rusticity) ; (2) अशिष्टता (=coarseness : q.v.).

BOOT (v.t.) : v. To benefit, profit.

BOOT, TO : i.e. in addition : exp by the adj. अतिरिक्तः (क्ता, क्तं).

BOOT (subs.) : (1) पादुका (=shoe : q.v.) ; (2) उन्नतपादुका (?).

BOOTH : (1) पर्णशाला (=hut) ; (2) दूष्यम् (=tent): (3) उपकार्या (rare).

BOOTJACK : *उन्नतपादुकानिःसारिणी.

BOOTLESS : निष्फलः (ला, लं) : v. Fruitless, unavailing.

BOOTLESSLY : निरर्थकम् : v. In vain.

BOOT-TREE : पादुकानां चर्मशिथिलीकरणाय जंघाकृतिकाष्ठयन्त्रम् ; काष्ठपादुका.

BOOTY : लुण्ठितम् *or* लुण्ठितानि (n. pl.) : v. Plunder.

BORAX : (1) टङ्कणम् ; (2) धातुद्रावकम्.

BORDER (subs.) : (1) पर्यन्तः, *whose b.s were carved with flowers* कुसुमलवच्छुरितपर्यन्तः (न्ता, न्तं) D. ii. ; *from the b. of the disk of the sun* पर्यन्तादहिममयूखमण्डलस्य ; Ki. vii. 9. ; (2) प्रान्तः, Ku. iii. 43. ; (3) उपान्तः, *on whose b.* यस्योपान्ते, Me. ii. 14. ; (4) अन्तः, *on the b. of a forest* वनान्ते. *B. of a garment* : (1) अञ्चलः ; (2) दशा.

BORDER (v.t.) : पर्यन्तं *or* प्रान्तं विदधाति (धा, c. 2) *or* निर्माति (मा, c. 2) (with gen.) (?).

BORDER ON or UPON : I. Lit., expr. by the subs. : *lands b. ing on the Kailāsa* कैलासपर्यन्तभूमयः *or* कैलासपरिसराः ; *Bengal, on the south b.s on the sea* वङ्गानां दक्षिणसीमा सागरः : v. To adjoin. II. Fig. : To resemble closely : *vanity b. s on insolence* गर्वो धाष्टर्यान्नातिदूरः.

BORE (subs.) : I. That which bores : (1) वेधनी ; (2) वेधनिका ; (3) आविधः. II. A hole made by boring : (1) छिद्रम् ; (2) रन्ध्रम्. III. Calibre : q.v. IV. A high tide : बानम्. v. A troublesome fellow : उद्वेजकः (?).

BORE (v.t.) : I. To perforate : (1) विध्यति, आ-, (व्यध्, c. 4) ; (2) स्फोटयति (स्फुट्, c. 10) ; (3) छिद्रयति (छिद्र्, c. 10). II. To vex, worry, harass : q.v.

BORER : I. One who bores : II. That which bores : v. Bore (I).

BORING : (1) वेधः, *b. of the ears* (a religious ceremony), कर्णवेधः ; (2) स्फोटनम्.

BORN : (1) जातः (ता, तं) ; (2) प्रसूतः (ता, तं) ; (3) उद्भूतः (ता, तं) ; (4) जः (जा, जं), in. comp., *b. of a different father* अन्यपितृजः (जा, जं), K. b.

BORN, BE : (1) जायते (जन्, c. 4), *b. of the race of Manu* मनोः कुले जातम्, Si. i. 67 ; (2) उद्भवति (भू, c. 1) *the child was b. of me* बालो मय्युदभूत्, D. iv. ; (3) सूयते, प्र, (pass. of सू) ; (1) उत्पद्यते (पद्, c. 4) (with loc.). Ph. *the son b. of a Śudra by a slave girl* यः शूद्रस्य सुतो दास्यां भवेत्, M. ix. 179.

BORON : *बोरणः ; धातुविशेषः.

BOROUGH : नगरम् (=town) ; *ब्रिटनीयमहासभायां प्रतिनिधिप्रेरणाधिकारि नगरम्.

BORROW: I. To b. money, etc.: (1) ऋणं करोति (कृ, c. 8), *should eat ghee (even) by b. ing* ऋणं कृत्वा घृतं पिबेत्, D. s.; (2) ऋणं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9) *or* आदत्ते (दा, c. 3); (3) धारं करोति (?). II. To take from another: Ph. *this sentence is b. ed from Kālidāsa* *वचनमिदं कालिदासाद् गृहीतम्. III. Assume, imitate: q.v.

BORROWER: (1) ऋणकर्ता; (2) ऋणग्रहीता; (3) ऋणग्राही; (4) खादकः.

BORROWING (subs.): (1) ऋणग्रहः, -णम्; (2) ऋणकरणम्.

BOSKY: v. Woody, bushy.

BOSOM (subs.): I. The breast: (1) वक्षस् (n.), *pressed (him) to his bosom* निष्पिपेष परिरभ्य वक्षसा. Ki. xviii. 13; (2) उरस् (n.), *and beat her b.* उरो जघान च, Ku. iv. 26; (3) वक्षःस्थलम्; (4) भुजान्तरम् (poet). II. Fig.: The heart: q.v. हृदयम्, *b. friend* हृदयङ्गमः सखा Ku. iv. 24. III. The interior: गर्भः, *the b. of the earth* भूगर्भः.

BOSOM (v.t.): I. To take to heart: हृदि धारयति (धृ, c. 1) *or* निदधाति (धा, c. 3). II. To conceal: q.v.

BOSS: गण्डः (?): v. Stud, knob.

BOTANIC, -AL: उद्भिद्विद्याविषयकः (का, कं); B. *garden* *उद्भिदुद्यानम्.

BOTANIST: *उद्भिद्विद् (mfn.); उद्भिद्विद्याविशारदः (दा, दं).

BOTANIZE: *परीक्षार्थं तरुलतादीन् गवेषयति (गवेष्, c. 10).

BOTANY: उद्भिद्विद्या; तरुलतादिविषया विद्या.

BOTCH (subs.): I. A blotch: q.v. II. A potch q.v.: कन्था. III. A clumsy performance: v. Clumsy and performance.

BOTCH (v.t.): I. To potch: q.v. II. To do any thing clumsily: कौशलं विना *or* अपटु कार्यं करोति (?): *you have b. ed this* त्वयेदं नष्टम् (?).

BOTCHER: अदक्षसूचिकः (?).

BOTH (adj.): (1) उभौ (m. du.), उभे (f. n. du.), *b. of them bowing were not (distinctly) seen by b. (the mothers)* उभावुभाभ्यां प्रणतौ न दृष्टौ, R. xiv. 2.; (2) उभयः (या, यं) (gen. in comp.) *on b. sides* उभयतः; *in b. ways* उभयथा; *in b. places* उभयत्र; *b. days* उभयेद्युः; (3) Often sim. by the dual: *b. the parents* पितरौ, R. i. 1.; *with b. the hands* दोर्भ्याम्, Ku. iii. 76.; (4) द्वयम् affixed, *to b. the seniors* गुरुद्वयाय, Si. ii. 6.

BOTH (conj.): च......च, *where b. fate and cupid are assailants* यस्मिन् विधिश्च मदनश्च कृताभियोगः, Ma. i.; *does b. good and bad* शुभमशुभमपि विदधाति, Ma. i.; *b. to see the country and to learn its customs* *देशदर्शनाया चारव्यवहारपरिज्ञानाय च.

BOTHER (v.): v. To tease, annoy.

BOTS: कृमिः.

BOTTLE (v.t.): Ph.: *to b. wine from a cask* भाण्डान्मद्यं गृहीत्वा बोतलेषु निवेशयति (c. of विश्) *or* बोतलान् पूरयति (पूर्, c. 10).

BOTTLE (subs.): *बोतलः; काचादिनिर्मितपात्रविशेषः.

BOTTOM (subs.): I. The lowest part: (1) तलम्, *whose b. cannot be touched* अतलस्पर्शः (र्शा, र्शं); *who were sitting at the b. of the tree* तरुतलेऽवस्थितान्, H. ii.; (2) अधोभागः; (3) पादः (of a hill: v. Foot). II. Fig.: Ph. *one who has dived to the b. of Philosophy* दर्शनपारदर्शी; *one who has gone to the b. of all shāstras* सकलशास्त्रपारङ्गमः, P. i. 10; *you should examine it to the b.* त्वयेदमामूलं परीक्षितव्यम्; *you are at the b. of this mischief* त्वमस्यानर्थस्य मूलं *or* निदानम्. III. A valley: q.v.; निम्नभूमिः. IV. A ship: q.v.: पोतः. V. Stamina: q.v. VI. Dregs: q.v.: मलम्.

BOTTOM (v.t.): I. To found or build upon: q.v. B. ed: v. Based. II. To furnish with a bottom: तलं विदधाति (धा, c. 3) (with gen.) (?).

BOTTOMLESS: (1) अगाधः (धा, धं); (2) अतलस्पर्शः (र्शा, र्शं).

BOTTOMRY: पोतबन्धकः: v. Hypothecation.

BOUGH: (1) शाखा; (2) विटपः (rare).

BOUGIE: मूत्रमार्गादिमलशोधनाय यन्त्रविशेषः; *प्रवेशिका.

BOULDER: गण्डशैलः (?), Ki. vii. 37.

BOULEVARD: राजपथः: v. Street.

BOUNCE: I. To spring: q.v.: आस्कन्दति (स्कन्द्, c. 1). II. To boast: q.v.

BOUNCING: v. Stout, strong.

BOUND (subs.): I. A leap, spring: q.v.:

सम्यक्:. II. Limit, confine, boundary : q.v. : Ph. without b. v. Boundless ; *to keep within b. s* सीमां न व्यत्येति (इ, c. 2) ; *to transgress the b. s of decorum* मर्यादां भिनत्ति (भिद्, c. 7).

BOUND (v.t.) : Ph. : *b.ed on the north by the Himālayas* यस्योत्तरसीमा हिमालयः ; *b. ed on the all sides (i.e. encircled) by the river Vetravatī* वेत्रवत्या परिगतः (ता, तं) ; *b. this field* अस्य क्षेत्रस्य सीमां निर्धारय (धृ, c. 10).

BOUND (v.i.) : v. To leap, spring.

BOUND (adj.) I. Confine : बद्धः (द्धा, द्धं) : v. To bind. II. Destined : Ph. *b. for Puri* पुरीयात्रिन् (f. त्री) ; *where are you b. to* क्व गच्छसि. III. Equiv. to must : q.v. : *you are b. to do this* त्वयेदमवश्यं कर्तव्यम्.

BOUNDARY : सीमा (f.) *or* सीमन् (m.) : *a dispute about b. s* सीमाविवादः ; *on the b. lines* सीमासन्धिषु ; *b. marks* सीमालिङ्गानि, M. viii. 6. 248. 249.

BOUNDEN (adj.) : (1) अवश्यकर्तव्यः (व्या, व्यं) ; (2) अवश्यकरणीयः (या, यं).

BOUNDLESS : (1) असीमः (मा, मं) ; (2) निरवधि (mfn.) (rare), *b. ditch* निरवधिपरिखा, Vi. vi.

BOUNDLESSNESS : (1) असीमता ; (2) अनन्तता ; (3) अमेयता.

BOUNTEOUS, BOUNTEOUSLY : v. Bountiful, bountifully.

BOUNTIFUL : (1) वदान्यः (न्या, न्यं) : v. Munificent ; (2) उदारः (रा, रं) : v. Liberal.

BOUNTIFULLY : *to give b.* मुक्तहस्तं ददाति : v. Liberally, largely.

BOUNTIFULNESS : (1) वदान्यता ; (2) औदार्यम् : v. Liberality, generosity.

BOUNTY : I. Munificence : q.v. : वदान्यता. II. Gift : q.v. दानम्. III. A premium or reward : q.v. : पारितोषिकम्.

BOUQUET : I. Of flowers : v. Nosegay. II. Of wine : आमोदः.

BOURGEON : स्फुटति (स्फुट्, c. 6) : v. To bud, sprout.

BOURN : v. Bound, limit.

BOUT : I. A conflict, contest : q.v. II. A turn : q.v. वारः.

BOVINE : (1) comp. with गो-, *b. genus* गोजातिः ; (2) गव्यः (व्या, व्यं).

BOW (v.i.) : नमति, प्र–, (नम्, c. 1), *b. s to you all* नमति वः सर्वान्, Ku. vi. 89.

BOW (v.t.) : नमयति, अव-, आ-, वि-, प्र-, अभि-, (c. of नम्) : *b. ing the head* शिरो नमयित्वा (not शिरसा प्रणम्य which means a dif. kind of salutation) : v. To bend, incline, subdue.

BOW (subs.) : I. Salutation : q.v. : (1) प्रणामः (the most common word, though the form of salutation dif. from a b.) ; (2) मूर्ध्नः कम्पः, Ku. vii. 43. II. The stem or prow of a ship : q.v. : पोताग्रम्. III. A knot : q.v. : पाशः.

BOW (subs.) : I. For discharging arrows : (1) धनुः ; (2) चाप (mn.) ; (3) कार्मुकम् ; (4) शरासनम्. *B. of Arjuna* गाण्डीवः ; *b. of Śiva* पिनाकः ; *the notched extremity of a b.* अटनी ; *to bend the b. against deer* धनुरिदं मृगेषु नमयितुम्, Sa. ii. II. A musician's b. (1) कोणः ; (2) परिवादः ; (3) शारिका (rare).

BOW-BENT : (1) वक्रः (क्रा, क्रं) ; (2) कुटिलः (ला, लं) : v. Crooked.

BOW-LEGGED : (1) प्रज्ञु (mfn.) ; (2) प्रगतजानु (mfn.).

BOW-MAN : (1) धन्वी ; (2) धानुष्कः ; (3) धनुर्धरः ; (4) धनुर्भृत् ; (5) निषङ्गी.

BOW-STRING : (1) ज्या ; (2) धनुर्गुणः ; (3) मौर्वी ; (4) जीवा (rare).

BOWELS : I. The intestines : अन्त्राणि (n. pl.). II. The interior of any thing, गर्भः. III. Fig., compassion, pity : q.v.

BOWER : (1) कुञ्जः ; (2) निकुञ्जः ; (3) लतामण्डपः.

BOWL (subs.) : I. A vessel : पुटः (?) : v. Cup. II. The hollow of a vessel (1) पुटः ; (2) गर्भः III. A ball : q.v. गुलिका.

BOWL (v.t.) : I. To roll : q.v. II. To pelt : q.v. *B. out* : v. Knock down.

BOWL (v.i.) : गुलिकाभिः क्रीडति (क्रीड्, c. 1).

BOWLER : expr. by verb : v. To bowl.

BOWLING-GREEN : गुलिकाक्रीडार्थं समीकृतो भूभागः.

BOWSPRIT : पोताग्रप्रलम्बी वातवसनप्रसारणदण्डः.

BOX (subs.) : I. A chest, etc. : (1) पेटिका ; (2)

समुद्गः, -कः; (3) सम्पुटः, -कः. II. An enclosed space with seats in a theatre: *कोष्ठः or निभृतकोष्ठः. III. The driver's seat on a carriage; सूतासनम् (?). IV. A tree; वृक्षविशेषः. v. A blow: q.v.: मुष्टिप्रहारः. VI. A present: q.v.

Box (v.i.): (1) मल्लयुद्धं करोति; (2) मुष्टीमुष्टि प्रहरति (हृ, c. 1) or युध्यते (युध्, c. 4).

Box (v.t.): मुष्टिना प्रहरति (हृ, c. 1) or हन्ति (हन्, c. 2).

Boxer: (1) मल्लयोद्धा; (2) मल्लः; (3) झल्लः (rare).

Boxing (subs.): मल्लयुद्धम् (also = b. match.).

Boxing-day; *कृष्टस्य जन्मोत्तरदिनं यदा पारितोषिकाणि लण्डनदेशे प्रदीयन्ते.

Boy: (1) बालः; (2) बालकः; (3) शिशुः; (4) कुमारः; (5) दारकः (=an infant); (6) माणवकः (spe. in contempt.). *From a boy* बाल्यात् प्रभृति.

Boyhood: (1) बाल्यम्; (2) शैशवम्; (3) कौमारम्; (4) शिशुत्वम् (rare).

Boyish: बालिशः (शा, शं): v. Childish. *b. nature*: बालभावः.

Brace (subs.): I. A support: *आलम्ब. II. A cincture or bandage: q.v. III. In printing: "}" 'इत्याकारः संयोगचिह्नविशेषः IV. A pair, a couple; q.v. V. A strap, girth; q.v.: चर्मबन्धः (?). VI. A rope: वायुवसनदण्डचालनरज्जुः.

Brace (v.t.): I. To prop, support: q.v. II. To tighten, strengthen: q.v. III. To turn the yards of a ship: (1) सञ्चालयति (c. of चल्); (2) परावर्तयति (c. of वृत्).

Bracelet: (1) अङ्गदम्; (2) कङ्कणम्; (3) केयूरम्; (4) वलय (mn.).

Bracket (subs.): I. A support: (1) निर्यूहः; (2) नागदन्तः. II. A mark in printing: *अर्धचन्द्रद्वयम्, चिह्नविशेषः.

Bracket (v.t.): *अर्धचन्द्रद्वयेन चिह्नयति (चिह्न्, c. 10).

Brackish: (1) ईषल्लवणः (णा, णं); (2) comp. with क्षार-, *b. water* क्षारजलम् (?).

Brad: कीलविशेषः. B.-awl वेधनिका: v. Gimlet.

Brag; विकत्थते (कत्थ्, c. 1): To boast.

Braggart, braggadocio: विकत्थी: v. Boaster.

Bragging (adj.): विकत्थिन् (f. नी): v. Boasting.

Bragging (subs.): विकत्थनम्: v. Boasting.

Braggingly: (1) साहङ्कारम्; (2) सविकत्थम्: v. Boastingly.

Brahmin: (1) ब्राह्मणः; (2) विप्रः; (3) द्विजः. *a false B.*: (1) ब्राह्मणब्रुवः; (2) ब्रह्मबन्धुः. The B.s add शर्मन् (m.) after their names.

Braid (v.t.). I. Of hair: (1) कबरीं or केशपाशं बध्नाति (बन्ध्, c. 9); (2) केशान् संग्रथनाति (ग्रन्थ्, c. 9). II. To weave, entwine: q.v.

Braid (subs.): I. Of hair: (1) कबरी; (2) धम्मिल्लः (b. ed and ornamented hair; (3) वेणी (unornamented b. ed hair, as worn by widows, etc.) II. A knot: q.v.

Brain: I. Lit.: (1) मस्तिष्कम्; (2) मस्तुलुङ्गम्; (3) गोर्दम् (rare). II. Intellect, sense: q.v.: बुद्धिः.

Brain (v.t.): I. मस्तकं चूर्णयति, etc. II. Fig.: To ruin, destroy.

Brainless: निर्बुद्धि (mfn.): Senseless, stupid.

Brake: I. For railway cars.: *गतिस्तम्भयन्त्रम्. II. A cart for breaking in horses: *अश्वदमनयानम्. III. A snaffle: q.v. IV. A thicket: q.v.

Bramble: कण्टकिगुल्मः, K. b.

Brambly: (1) कण्टकिगुल्मावृतः (ता, तं); (2) कण्टकिन् (f. नी) (=thorn).

Bran: (1) तुषः; (2) बुषम्.

Branch (subs.): शाखा (in all the senses of the English word). *B. of a b.* (1) प्रशाखा; (2) प्रतिशाखा, V. p.; (3) अवान्तरशाखा, V. p. com.

Branch (v.i.): I. Lit.: शाखां निर्मुञ्चति (मुच्, c. 6.). II. To divide into parts: q.v.: *the race b. ed into eight parts* भिन्नोऽष्टधा वंशः. R. xvi. 3.

Branch off: Ph. *there again b. es off* *तत्रास्यापरा शाखा निर्गता.

Branch out: Ph. *b. ed out into a long discourse* सविस्तरं वक्तुमारेभे.

Branching, branchy adj.): (1) शाखिन् (f. नी) (=having branches); (2) शाखामयः (यी, यं) (=full of b. es.); (3) शाख्यः (ख्या, ख्यं) (rare).

Brand (subj.): I. Fire-brand: q.v.: अलातम्.

II. A mark of infamy : (1) अङ्कः ; (2) चिह्नम्. III. A sword : q.v. IV. Kind, quality : q.v. : Ph. *ale of so and so b.* *अमुकचिह्नविशिष्टं यवसुरम्.

BRAND (v.t.) : I. With a hot iron : (तप्तलोहेन) चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.) *or* अङ्कयति (अङ्क्, c. 10.). II. To stigmatize : q.v. : Ph. *b. ed with infamy*, अयशसाङ्कितः (ता, तं).

BRANDISH : (1) लासयति (c. of लस) ; (2) भ्रमयति (c. of भ्रम्), *b. ed the pikes* शूलानि भ्रमयांचक्रुः. B. xiv. 9. Ph. *b. ed their bows* धनूंष्यास्फालितानि (after Śi.).

BRANDY : मदिराविशेषः ; वारुणी.

BRANGLE : v. Wrangle, squabble.

BRASH (adj.) : अधीरः (रा, रं) : v. Impetuous.

BRASIER : A pan for coals : (1) अङ्गारशकटी ; (2) अङ्गारधानिका.

BRASS : (1) पित्तलम् ; (2) आरकूटम् (rare). *Oxide of b.* रीतिपुष्पम्. A.

BRASSY : comp. with पित्तल-. : v. Brazen.

BRAT : अर्भकः : v. Child.

BRAVADO : v. Boast, defiance.

BRAVE (v.t.) : v. To face, disregard, defy.

BRAVE (adj.) : I. Courageous : (1) साहसिकः (की, कं) (=bold, daring) ; (2) विक्रान्तः (न्ता, न्तं) (=valorous) ; (3) निर्भयः (या, यं) (=fearless) ; (4) तेजस्विन् (f. नी) (=spirited). *A b. man* : i.e. a hero : (1) वीरः ; (2) शूरः. Ph. : *fortune favours the b.* साहसे श्रीः प्रतिवसति. Mr. iv. II. Excellent, noble, grand : q.v.

BRAVELY : (1) निर्भयम् v. Fearlessly ; (2) कृतसत्त्ववेगः (गा, गं), Ki. xvii. 15. ; (3) सधैर्यम् (=with fortitude).

BRAVERY : I. Courage : (1) शौर्यम् ; (2) साहसम् (=boldness) ; (3) विक्रमः (=valour) (4) निर्भीकता (fearlessnes). II. Splendour, magnificence : q.v.

BRAVO : I. Interjec. : साधु. *or* साधु साधु. II. Subs. : v. Assassin.

BRAWL (v.i.) : व्याक्रोशति (क्रुश्, c. 1.) : v. To wrangle, quarrel.

BRAWL, BRAWLING (subs.) : व्याक्रोशः. v. Wrangling, quarrel.

BRAWLING (adj.) : कलहप्रियः (या, यं) : Quarrelsome, noisy.

BRAWN : I. The flesh of a boar : (1) शूकरमांसम् ; (2) वल्लूरम्. II. Muscle, strength : q.v.

BRAWNY : मांसलः (ला, लं) : v. Muscular, strong.

BRAY (v.) : I. To pound : q.v. : पिनष्टि (पिष्, c. 7.). II. To utter a harsh cry : (1) चित्कारं करोति (कृ, c. 8.) ; (2) विरौति (रु, c. 2.).

BRAY, BRAYING (subs.) : (1) चित्कारः ; (2) खरनादः (=b. of an ass) : v. Noise.

BRAYING (subs.) : i.e. pounding ; q.v. : पेषणम्.

BRAZEN : I. Made of brass : (1) पित्तलमयः (यी, यं) ; (2) by comp., *b. vessel* पित्तलपात्रम्. II. Shameless, impudent ; q.v. निर्लज्जः (ज्जा, ज्जं).

BRAZEN-BROWED, BRAZEN-FACED : v. Shameless, impudent.

BRAZIER : कांस्यकारः.

BRAZIL-NUT : फलविशेषः :

BRAZIL-WOOD : रञ्जदो रक्तवर्णकाष्ठविशेषः.

BREACH : I. Fracture : q.v. II. A gap made by breaking : (1) छिद्रम् ; (2) रन्ध्रम् III. Violation : q.v. : Ph. *b. of peace* शान्तिभङ्गः (?) ; *b. of promise* प्रतिज्ञाभङ्गः ; *b. of agreement* समयभेदः ; *b. of faith* विश्वासघातः. IV. B. of union : भेदः ; *a b. between friends* सुहृद्भेदः.

BREACH (v.t.) : i.e. to make a breach : v. Breach (subs.) (II).

BREAD : I. Lit. : रोटी, Bha. *Unleavened b.* अपूपः. II. Sustenance, living : q.v. : अन्नं *or* अन्नजलम् (=b. and water).

BREAD-CORN : रोटीकरणोपयोगिगोधूमादिशस्यम्.

BREAD-FRUIT : (1) कण्ट- *or* कण्टक- *or* कण्टकिफलम् ; (2) पनसं *or* पनसफलम्.

BREAD-FRUIT-TREE : (1) पनसः ; (2) कण्टकि(की)-फलः ; (3) कण्टकफलः.

BREAD-ROOT : पालङ्काकारः शाकभेदः.

BREADTH : I. Width : (1) विस्तारः ; (2) परिसरः ; (3) प्रस्थः ; (4) आयामः (rare) ; (5) परिणाहः ; (6) विष्कम्भः (rare). Ph. : *two fingers in b.* द्व्यङ्गुलः (ला, लं) ; *(the doors) should be made two cubits in b.* तानि द्विहस्तविस्तृतानि कार्याणि. II. In painting : *b. of effect* : विस्तारः (?).

BREAK (v.t.) : I. Lit. : (1) भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.), *the flag-staff is broken* भग्नः स्यन्दनकेतुः, Ve. ii. ; (2) चूर्णयति, सं-, (चूर्ण्, c. 10.) (=reduce to powder), *shall I not b. Suyodhana's thighs with my mace* संचूर्णयामि गदया न सुयोधनोरू, Ve. ii. To weaken or subdue : q.v. : भनक्ति. III. To make bankrupt : अवसादयति (c. of सद्) (?). Miscell. : *but do not b. my meditation* मा पुनः समाधिं भंक्ष्यसि, V. ii. ; *b. ing his silence* मौनभङ्गं विधायास्य, Vet. ; *to b. one's sleep* निद्राभङ्गं करोति, Si. ; *to b. an agreement* समयं भिनत्ति (भिद्, c. 7.), M. v. To violate ; I *will b. all order* भनज्मि सर्वमर्यादाः, B. vi. 38. ; *to "b. one's mind"* हृदयं विवृणोति (वृ, c. 5.), Ki. v. To open ; *to b. horse etc.* : v. To break in ; *to b. wind* पर्दते (पर्द्, c. 1.) ; *I will b. their union* तान् विघटयामि (घट्, c. 10.) (*the time*) *has come* (*for*) *b. ing my fast by* (*sucking*) *blood* उपस्थिता शोणितपारणा मे, R. ii. 39. ; *to b. ground* मृत्तिकाम् उत्तोलयति (तुल्, c. 10.) (?); *to b. one's heart* हृदयं विदारयति (c. of दृ), U.

BREAK (v.i.) : I. Lit. : (1) भज्यते (pass. of भञ्ज्) or more commonly भग्नः (ग्ना, ग्नं) भवति (भू, c. 1.) ; (2) त्रुट्यति (त्रुट्, c. 4.). Fig. *my heart is b. ing* स्फुटति हृदयम्, U. ; v. To rend. II. To become bankrupt : अवसीदति (सद्, c. 1.) (?). III. To dawn : Ph. *the day has nearly broken* प्रभातप्राया रजनी, Sa. iv. IV. To decline in health ; Ph. *you are b. ing every day* अनुदिवसं परिहीयसेऽङ्गेषु, Sa. iii. V. To burst : q.v. VI. To fall out : Ph. *their union broke* भेदस्तेषामजनि.

BREAK AWAY : i.e. to become dispersed, as clouds : विप्रकीर्णः (र्णा, र्णं) भवति.

BREAK DOWN (v.t.) : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : v. To crush, demolish.

BREAK DOWN (v.i.) : I. Lit. : भग्नः (ग्ना, ग्नं) भवति. II. Fig. To fail : अवसीदति (सद्, c. 1.).

BREAK FORTH : v. To break out.

BREAK IN : I. Lit. : प्रसह्य प्रविशति (विश्, c. 6.). II. To train horses, etc. (1) दमयति (c. of दम्) ; (2) विनयति (नी, c. 1.).

BREAK INTO : (1) अपणिद्वीर्षया प्रविशति (विश्, c. 6.) (?) ; (2) सन्धिं कृत्वा प्रविशति (=by making a hole under the walls of a house ; (3) कुड्यं कृत्वा प्रविशति (by making a passage in a wall).

BREAK IN OR INTO PIECES : I. Trans : खण्डं खण्डं करोति (कृ, c. 8.) ; (2) चूर्णयति ; II. Intrans : (1) खण्डं खण्डं भवति (भू, c. 1.), *the fruit fell from the king's hand and broke in p.* फलं राज्ञः करकमलात्पतित्य भग्नं खण्डं बभूव, Vet. ; (2) चूर्णितः (ता, तं) (भवति), H. iv.

BREAK LOOSE : I. Lit. : expr. by circumlo : *it broke loose and got into the high street* स आलानस्तम्भं भंक्त्वा राजमार्गमवतीर्णः Mr. ii. II. Fig. : of anger, etc. : (1) उद्दीप्यते (दीप्, c. 4.) ; (2) स्फूर्जति (स्फूर्ज्, c. 1.).

BREAK OFF (v.t.) : I. Lit. : भनक्ति. II. To put an end to : Ph. *b. his journey for three nights* त्रिरात्रं प्रयानभङ्गमकरोत्, P. i. p. ; *to b. a marriage* विवाहभङ्गं करोति (?) (comp. the Bengali idiom).

BREAK OFF (v.i.) : विरमति (रम्, c. 1.) (=to cease : q.v.).

BREAK OPEN : (1) भनक्ति ; (2) त्रोटयति (c. of त्रुट्).

BREAK OUT : I. To escape from restraint : v. To escape. II. To arise suddenly : (1) आविर्भवति or प्रादुर्भवति (भू, c. 1.) ; (2) उदेति (इ, c. 2.) : (3) उद्गच्छति (गम्, c. 1.).

BREAK UP (v.t.) : To break into pieces : q.v. II. To abolish : q.v. *to b. an assembly* समाभङ्गं करोति or सभां भनक्ति, C.

BREAK UP (v.i.) : I. To break into pieces : q.v. II. To be dissolved : Ph. *let us b. now* स्वं स्वं स्थानमिदानीं गच्छामः.

BREAK UPON : Ph. *the waves b. the rocks* उपलाहतास्तरङ्गा विभेदं or विलयं गच्छन्ति (after Ki. and Si.).

BREAK WITH : विवदते (वद्, c. 1.) : v. To quarrel.

BREAK (subs.) : I. An interruption : (1) विच्छेदः ; (2) छेदः. II. An opening made by fracture : भङ्गः. III. B. of day : v. Dawn.

BREAKAGE : i.e. an allowance for breaking : Perh. simp. भङ्गः.

BREAKER ; I. One who breaks : भञ्जकः : v.

To break for the different senses. II. A wave breaking upon a sand-bank, etc. : भङ्गः *or* भङ्गिः.

Breakfast (subs.) : (1) प्रातराशः ; (2) प्रातर्भोजनम् ; (3) कल्यवर्तः, Mr.

Breakfast (v.i.) : प्रातराशं *or* प्रातर्भोजनं करोति (कृ, c. 8.).

Breaking (subs.) : भङ्गः (in almost all the English senses). *B. in* (of horses etc.) दमनम्. *B. out* (of disease, etc.) : (1) उद्भवः ; (2) आविर्भावः.

Break-water : *जलवेगरोधकः.

Bream : मत्स्यविशेषः.

Breast (subs.) : I. The bosom : q.v. (1) वक्षस् ; (2) उरस् (n.) II. The organ that secretes milk : (1) स्तनः ; (2) कुचः (of human b. only) ; (3) पयोधरः. III. The heart : q.v. हृदयम्. *B. -bone* वक्षोऽस्थि (n.)

Breast (v.t.) : सम्मुखयति (nomi.) : v. To face.

Breast-plate : उरस्त्राणम् : v. Corslet, cuirass.

Breast-work : प्रगण्डी, Mah. : v. Rampart.

Breath : I. Lit. : (1) श्वासः, *to take b.* श्वसिति ; (2) निःश्वासः (=air exhaled), *to hold b.* निःश्वासं रुणद्धि ; (3) प्राणः (=air inhaled), *restraint of b.* (a religious exercise) प्राणायामः ; *or* प्राणसंयमः (4) श्वसितम्, *out of b.* मुहुर्मुहुरत्युल्वणं निःश्वसिति, K. II. Life : प्राणाः (m. pl.). III. Respite, pause : q.v. विरामः. IV. An instant : निमेषः, *in a b.* निमेषेण. V. Breeze : q.v.

Breathe (v.i.) : I. To respire : श्वसिति (श्वस्, c. 1.). *to b. the last* प्राणान् जहाति (हा, c. 3.) : v. To die. II. To live : q.v. : श्वसिति (*I*) *who b.* यः श्वसिमि N. v. 109. III. Pause, rest : q.v. *to b. hard* विनिःश्वसिति N. xii. 2. ; *to b. freely* उच्छ्वसिति, Ki. ix. 21.

Breathe (v.t.) : I. Lit. : *we b. the air* *वायुं गृह्णीमः (ग्रह्, c. 9.) : n.b. पिबति (पा, c. 1.) is used, but not in the exact sense. II. To exhale : उद्गिरति (गृ, c. 6.), *b. ing the smell of* ......परिमलोद्गारिभिः, Me. i. 26. III. To express, manifest : q.v. IV. To whisper.

Breathe in or into : v. To infuse. *B. life into* : जीवं संचारयति (c. of चर्) P.

Breathe out : (1) उद्गिरति (गृ, c. 6.) ; (2) उद्वमति (वम्, c. 1.).

Breathing (subs.) : I. Lit. : (1) श्वासः ; (2) श्वसनम्. II. Inspiration : q.v. III. Aspiration : q.v. IV. In gram. : Ph. *rough b.* महाप्राणचिह्नम् ; soft b. अभिनिष्ठानचिह्नम्.

Breathing hole : गवाक्षम् : v. Vent.

Baeathing-time : Ph. *give me b.* श्वसितुमवकाशं देहि : v. Pause, respite.

Breathless : I. Out of breath : v. Breath. II. Lifeless : q.v. : निरुच्छ्वासः (सा, सं).

Bred : v. To breed, *well- b.* : विनीतः (ता, तं). *Ill- b.* : दुर्विनीतः (ता, तं).

Breech : (1) कटिदेशः (2) नितम्बः. *B. of a gun* : *पश्चाद्भागः.

Breeches : जङ्घावारः. Sometimes = *Trousers* : q.v.

Breed (v.t.) : I. To beget (Lit and Fig.) : q.v. : जनयति (c. of जन्). II. To bring up : (1) पुष्णाति *or* पुष्यति (पुष्, c. 9. and 4.) : (2) वर्धयति (c. of वृध्). III. To educate, instruct ; q.v.

Breed (v.i.) : I. To conceive : (1) गर्भं धारयति *or* धरति (धृ, c. 10. and 1.), (2) गर्भवती *or* गर्भिणी भवति (भू, c. 1.). II. To be produced : जायते (जन्, c. 4.) : v. To produce.

Breed (subs.) : I. Race, kind : जातिः, *a cock of the Balākā b.* बलाकाजातिस्ताम्रचूडः, D. v. *Of a good b.* : उत्तमजातीयः (या, यं). II. Progeny, offspring : q.v.

Breeder : I. The female that produces : (1) जनयित्री ; (2) जननी ; (3) प्रसूतिः ; (4) उत्पादिका. II. A b. of animals : (1) पोषकः ; (2) पोष्टृ (m.).

Breeding (subs.) : I Nurture, education, instruction : q.v. II. Manners, deportment : q.v. : Ph. *good b.* विनयः ; *of good b.* विनीतः (ता, तं) : v. Politeness.

Breeze : (1) मन्दानिलः ; (2) मृदुपवनः ; (3) समीरणः v. Wind, Ph. : *the b. is blowing* मन्दं मन्दं वहति पवनः *morning b.* विभातवायुः R.

Breezy : सुप्रवातः (ता, तं) : v. Windy.

Breviary : I. An epitome : q.v. II. of prayers : *स्तोत्रसंग्रहः.

Brevity : संक्षेपः : v. Conciseness, shortness.

Brew (v.t.) : I. To make beer : पचति (पच्, c. 1.) (?). II. To mix : q.v. III. To contrive, plot, hatch : q.v.

Brew (v.i.) : यवसुरं पचति (पच्, c. 1.) (?).

Brewer : *यवसुरपाचकः.

Brewhouse or brewery : *यवसुरपाचकस्थली ; यवसुरपाकशाला.

Brewing (subs.) : *यवसुरपाकः.

Briar : v. Brier.

Bribe (subs.) : उत्कोचः, *taking b.s even from the ministers* सचिवमण्डलादप्युत्कोचग्राही, D. ; *not corruptible by b. etc.* धनदानादिनाभेद्यः, K. b. *one who receives b.* (1) उत्कोचकः (rare) ; (2) उत्कोचग्राहकः.

Bribe (v.t.) : उत्कोचं ददाति (दा, c. 3.) Ph. *the judge has been b. d* उत्कोचदानेन वशीकृतो विचारकः.

Briber : उत्कोचदाता (=one who gives bribe).

Bribery : (1) उत्कोचदानम् (giving bribe) : (2) उत्कोचग्रहणम् (taking b.).

Brick (subs.) : इष्टका, *baked b.* पक्वेष्टका ; *unbaked b.* आमेष्टका, Mr. *A b. house* इष्टकागृहम् ; *a pile of b. s* इष्टकाराशिः.

Brickbat : (1) इष्टकाखण्डम् (?) ; (2) इष्टकाशकलम् (?).

Brick-kiln : इष्टकापाकः (?) : v. Kiln.

Bricklayer : (1) लेपकः ; (2) पलगण्डः : v. Mason.

Brickmaker : (1) इष्टकापाचकः (?) ; (2) इष्टकाकारः (?).

Brick-work : इष्टकाभिर्निर्मितः (ता, तं) ; *these are b. s* एतानीष्टकाभिर्निर्मितानि.

Bridal (subs.) : विवाहोत्सवः : v. Marriage.

Bridal (adj.) : वैवाहिकः (की, कं). *B. procession* (of the bridegroom) वरयात्रा N. xvi. 4. ; *b. string* कौतुकम् ; *b. chamber* कौतुकागारम्. Ku.

Bride : (1) वधूः ; *the b. and the bridegroom* वधूवरम्, Ku. vii. 78. ; (2) नववधूः ; (3) नवोढा (=just married) ; (4) आसन्नपाणिग्रहणा (=about to marry). *A young b.* : (1) कन्या ; (2) कुमारी, R. vii. 22. *A b. who chooses her own husband* : स्वयंवरा.

Bridegroom : वरः.

Bride-maid : जन्या.

Bridesman : जन्यः ; वरस्य वयस्यः सहचरः.

Bridewell : कारागारम् : v. Prison.

Bridge (subs.) : (1) सेतुः, *stone b.* पाषाणसेतुः, Raj. ; *to make a b.* सेतुं बध्नाति R. *or* करोति, Mah. *or* निर्माति, Vi, *or* विदधाति, Ma. n. (with loc. or gen. and उपरि) ; (2) सङ्क्रमः (=foot -b.) ; (3) संवरः (rare). *B. of the nose* नासावंशः.

Bridge (v.t.) : सेतुना बध्नाति, नि-, (बन्ध्, c. 9.), Mah. ; *b. d the Padmā, with boats* : नौभिः पद्मां बबन्ध.

Bridle (subs.) : I. Lit. : वल्गा : v. Bit, reins. II. Fig. : v. Restraint, check.

Bridle (v.t.) : I. Lit. : Perh. वल्गितः (ता, तं) करोति v. To bit, rein. II. Fig. : To restrain, check : q.v. : नियन्त्रयति (यन्त्र्, c. 10.).

Brief (adj.) : I. Compressed, terse : q.v. : संक्षिप्तः (प्ता, प्तं). To be b. (when=b. ly) : किं बहुना. II. Lasting but little time : क्षणिकः (का, कं), *b. enjoyment* क्षणिका प्रीतिः H. ; (2) अचिरस्थायिन् (f. नी) : v. Temporary. III. Short : q.v.

Brief (subs.) : I. An epitome : q.v. II. A dispatch : q.v. III. An abridgment of a client's case : *विवादतत्त्वम्.

Briefless : Ph. *he is a b. barrister* *तं व्यवहारपण्डितं कार्योपदेशार्थमर्थिप्रत्यर्थिनो नाश्रयन्ते ; विवादतत्त्वहीनो व्यवहारपण्डितः.

Briefly : (1) संक्षेपेण ; (2) संक्षेपतः ; (3) समासतः.

Briefness : v. Brevity.

Brier or briar : कण्टकिगुल्मविशेषः ; also=कण्टकिगुल्मः.

Brig : सामुद्रपोतभेदः.

Brigade : *पृतना.

Brigadier, brigadier-general : *पृतनापतिः.

Brigand : (1) परिपन्थी ; (2) दस्युः : v. Robber.

Brigandage : दस्युता : v. Robbery, plunder.

Brigantine : Perh. वहित्रम्, D. vi.

Bright : I. Shining, lustrous : (1) उज्ज्वलः (ला, लं) ; (2) भासुरः (रा, रं) ; (3) दीप्रः (प्रा, प्रं) ; (4) द्योतनः (ना, नं) ; (5) रोचिष्णु (mfn.). II. Clear, transparent : q.v. : उज्ज्वलः (ला, लं). III. Sparkling with wit, clever : Perh. उज्ज्वलः (ला, लं).

BRIGHTEN (v.t.) : I. Lit. : To make bright : (1) द्योतयति, उद्-, प्र-, (c. of द्युत्); (2) उज्ज्वलयति (c. of ज्वल्) ; (3) उद्भासयति (c. of भास्) ; (4) दीपयति (c. of दीप्), *b. ing the skies with its rays* दीपयन्नथ नभः किरणौघैः, Ki., ix. 23. II. Fig. : (1) उज्ज्वलयति ; (2) उद्भासयति. III. To improve : q.v.

BRIGHTEN (v.i.) : i.e. to be or become bright: expr. by the adj.s under bright. Ph. *the sky did not quite b.* न प्रसादमुचितं गमिता द्यौः, Ki. ix. 25.

BRIGHTLY : (1) उज्ज्वलम् ; (2) विमलम् (=clearly).

BRIGHTNESS : I. Splendour, brilliancy : (1) प्रभा ; (2) तेजस् ; (3) द्युतिः ; (4) औज्ज्वल्यम्. II. Acuteness, sharpness : q.v. : Perh. औज्ज्वल्यम्.

BRILL : सुखाद्यमत्स्यविशेषः

BRILLIANCY : (1) प्रभा ; (2) उज्ज्वलता ; (3) दीप्तिः ; (4) रोचिष्णुता ; (5) भ्राजथुः.

BRILLIANT : (1) महोज्ज्वलः (ला, लं) ; (2) प्रद्योतनः (ना, नं) ; (3) भासुरः (रा, रं) ; रोचिष्णु (mfn.) ; (5) भ्राजिष्णु (mfn.) ; (6) प्रदीप्तः (प्ता, प्तं).

BRILLIANTLY: expr. by circumlo: v. Brilliant.

BRIM : I. Rim, border : q.v. : प्रान्तः. II. Of any vessel : मुखम्, *to the b.* आमुखम्.

BRIMFUL : परिपूर्णः (र्णा, र्णं) *or* एकान्तं पूर्णः (र्णा, र्णं), *"B. of glory"* तेजोमयः (यी, यं).

BRIMSTONE : गन्धकः : v. Sulphur.

BRINDED, BRINDLED : (1) शबलः (ला, लं) ; (2) कर्बू(र्बु)रः (रा, रं) ; (3) किर्मीरः (रा, रं) ; (4) चित्रः (त्रा, त्रं).

BRINE : I. Water saturated with salt : (1) लवणोदम् ; (2) लवणजलम्. II. The ocean : (1) लवणोदः ; (2) लवणोदधिः ; (3) लवणाम्बुराशिः ; (4) लवणाब्धिः. III. Tears : q.v.

BRING : I. To fetch or cause to come : (1) आनयति (नी, c. 1.), *b. my darling here* दयितमिहानय, Ki. x. 47. ; (2) आहरति, उप-, (हृ, c. 1.), *b. two dishes* उभे शरावे आहर, D. vi. Ph. *winter b.s cold* हेमन्तेन सह शीतमागच्छति. II. To cause the obtaining of : (1) by verbs of motion or verbs signifying to obtain and the ins. or abl. of the cause : *poverty b. s shame* दारिद्र्याद्ध्रियमेति, Mr. i. ; *disgrace b. s despondency* परिभवान्निर्वेदमापद्यते, Mr. i. ; (2) ददाति (=to give : q.v.) ; (3) विकर्षति (कृष्, c. 1.), *b. s fortune* श्रियं विकर्षति, Ki. iii. 7. III. To induce, prevail on : q.v. Ph. : *to b. an action* अभियोगं करोति (?) : *b. to an end* समापयति (c. of आप्) ; *b. to pass* : v. Bring about.

BRING ABOUT : घटयति (c. of घट्) : v. To effect, accomplish.

BRING BACK : (1) प्रत्यानयति (नी, c. 1.), *will b. the fortune of victory* जयश्रियं प्रत्यानेष्यति, Ku. ii. 52. ; (2) प्रत्याहरति (हृ, c. 1.), M.n.

BRING DOWN : I. Lit. : (1) आनयति, *brought them down to the earth* क्षितिमानिन्युः, Ki. vii. 19. ; (2) अवतारयति (c. of तॄ) (=cause to descend) V. i. II. To humble, abuse : q.v.

BRING FORTH : I. To beget : q.v. : सूते, प्र-, (सू, c. 1.), *Sumitrā brought f. twins* सुमित्रा सुषुवे यमौ, R. x. 71. II. To yield : q.v. : सूते, *the aśoka tree at once brought f. flowers* असूत सद्यः कुसुमान्यशोकः, Ku. iii. 26. III. To b. forward : q.v.

BRING FORWARD : (1) आनयति ; (2) उपन्यस्यति (अस्, c. 4.) ; (3) उदाहरति (हृ, c. 1.), *arguments have been forcibly brought f.* उपपत्तिरुदाहृता बलात्, Ki. ii. 28.

BRING IN : I. To admit : q.v. II. To yield, produce : q.v. III. To collect : q.v.

BRING OFF : (1) अपनयति (नी, c. 1.) ; (2) अपहरति (हृ, c. 1.), Ve. iv.

BRING ON : आवहति (वह्, c. 1.) : v. To produce.

BRING OUT : बहिष्करोति, *b. ing his son out* तत्पुत्रं बहिष्कृत्य, H. ii. : v. To publish, expose, or detect.

BRING OVER : I. To bear across : आनयति (with double acc.), *I brought him over to London* *तमहं लण्डनमानीतवान्. II. To draw to a new party or opinion : Ph. *b. ing the Brahmins over by gold* द्विजान् स्वीकृत्य स्वर्णेन, Raj.

BRING TO : v. To resuscitate. Ph. *I have brought troubles to my husband* क्लेशावहा भर्तुः, R. xiv. 5.

BRING TOGETHER : (1) समानयति (नी, c. 1.) ;

(2) समाहरति (हृ, c. 1.) : v. To collect, assemble.

BRING UNDER : (1) नमयति (c. of नम्), R. xiii. 9. ; (2) आवर्जयति (वृज्, c. 10.), D. ii. *To b. one's power* वशं नयति *or* आनयति: v. To subdue.

BRING UP : I. Lit. : (1) आनयति ; (2) उपानयति ; (3) आहरति. II. To train up, rear : q.v. : वर्धयति (c. of वृध्), *(the child) was brought up by Vinayavati* अवर्धत विनयवत्या, D. iv.

BRINK : v. Edge, margin.

BRINY : लावणः (णी, णं) : v. Salty.

BRISK : चपलः (ला, लं) (of movements, etc.) ; (2) चतुरः (रा, रं) (=clever, sharp) : v. Lively.

BRISKET : Ph. *b. of beef* *गोवक्षोमांसम् ; *b. of mutton* मेषवक्षोमांसम्.

BRISKLY : त्वरितम् (=quickly) : v. Vigorously.

BRISKNESS : v. Vivacity, quickness.

BRISTLE (subs.) : सटा, Ki. viii. 2.

BRISTLE (v.t.) : Ph. *b. ing of the hairs* बद्धसटोन्नतिः, Ki. xiii. 2. *or* उद्धूतसटाः (m. pl.), R. ix. 60.

BRISTLE (v.i.) : (1) स्तब्धः (ब्धा, ब्धं) *or* उन्नतः (ता, तं) भवति ; (2) हृष्यति (हृष्, c. 4.) *or* पुलकितः (ता, तं) भवति (only of man in joy).

BRISTLY : कण्टकितः (ता, तं), *their skins b. with joy* प्रीतिकण्टकितत्वचः, Ku. vi. 15.

BRITTLE : (1) भङ्गुरः (रा, रं) ; (2) सुभङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) ; (3) भङ्गभाज् (mfn.) (rare).

BRITTLENESS : (1) भङ्गुरता ; (2) सुभङ्गता.

BROACH (subs.) : v. Spit ; v. Also, brooch.

BROACH (v.t.) : I To spit : q.v. : शूलाकरोति. II. To tap, pierce : q.v. III. To put forth, publish first : q.v. : प्रचारयति (c. of चर्).

BROAD : I. Wide (in measurement) : q.v. : (1) विस्तृतः (ता, तं) ; (2) expr. by a comp. with the words given under *breadth* (I) or by adj. formed with any of those words and the affix वत् : *seven cubits long and one cubit b.* सप्तहस्तदीर्घा एकहस्तविस्ताराः : Ph. : *a b. road* सुविस्तारवान्मार्गः (?) (not विशालमार्गः) : *one who has a b. chest* विशालवक्षस् (mfn.), R. ; *a breast beautiful and b. as the leaf of a door* कपाटविस्तीर्णमनोरमोरः, Si. iii. 13. II. Extensive, vast : q.v. : विस्तीर्णः (र्णा, र्णं). Ph. : *b. jokes* ग्राम्यपरिहासाः (m. pl.) ; *b. nonsense* *स्पष्टनिरर्थकभाषितम् ; *thefts are not rare here even in b. daylight* *देदीप्यमाने सूर्येऽप्यत्र चौर्याणि न विरलानि ; *it is as b. as long*, i.e. (it makes no difference) अत्र को विशेषः.

BROAD CLOTH : *बनातः.

BROADLY : v. Widely. Ph. *b. these are the species* इत्येता जातयः स्थौल्यात्, Śr.

BROADSIDE : *to fire a b.* रणपोतस्यैकपार्श्वस्थां बन्दुकश्रेणिं समं विसर्जयति.

BROADSWORD : खड्गविशेषः.

BROCADE : कार्मिकवस्त्रम् (?).

BROCKET : द्विवर्षीणो हरिणः.

BROCOLI : शाकभेदः ; फुल्लकविसरूपः कविभेदः.

BROGUE : पादुकाविशेषः.

BROIL (subs.) : कलहः : v. Quarrel.

BROIL (v.t.) : (1) अङ्गारे पचति, Bha. ; (2) भर्जयति (c. of भृज्) (upon a gridiron) : v. To fry.

BROIL (v.i.) : भृज्जति, -ते (भ्रज्ज्, c. 6.).

BROKEN : v. Break. Ph. *b. number* भग्नांशः ; *b.-winded* अल्पश्वासः (सा, सं) ; *b.- hearted* भग्नाशः (शा, शं) *or* भग्नमानसः (सा, सं), Mah.

BROKER : *दल्लालः.

BROKERAGE : *दल्लालिः.

BROMINE : *पूयम् ; ब्रोमिणम्.

BRONZE : Perh. आरम् (comp. Lat. *aes, aeris.*) *or* आरकूटम् : v. Brass.

BROOCH : *वक्षोभूषणम्.

BROOD (v.i.) : सेवते (सेव्, c. 1.) (?) (used in this sense in Hindi), *b. ing on eggs* अण्डानि सेवमानः (ना, नं) (?)

BROOD OVER OR ON : ध्यायति (ध्यै, c. 1.) (with acc.) : v. Contemplate.

BROOD (subs.) : I. Offspring, progeny : q.v. II. A hatch : q.v.

BROOD (adj.) : Ph. *b. mare* बालप्रसवार्थं रक्षिता घोटकी.

BROODING (subs.) : Ph. *b. on eggs* अण्डसेवा (?).

BROOK (subs.) : (1) सरित् *or* कुसरित् ; (2) क्षुद्रनदी.

BROOK (v.t.) : मर्षयति (मृष्, c. 10.) : v. To endure.

BROOM : I. A brush : (1) सम्मार्जनी ; (2) शोधनी. II. A shrub : लताविशेषः.

BROOMSTICK : सम्मार्जनीदण्डः (?).

BROTH : (1) मांसरसः (of meat), Śr. ; (2) यूषः (of dal).

BROTHEL : (1) वेश्यालयः ; (2) वेश्यागृहम् ; (3) वेशः ; (4) वेश्याजनसमाश्रयः.

BROTHER : (1) भ्राता (a full or a step- b. and also used fig. like the English word) ; (2) सहोदरः *or* सोदरः *or* सोदर्यः *or* सगर्भः (=a full b.) ; *elder b.* : अग्रजः ; *younger b.* अनुजः.

BROTHERHOOD : I. The state of being a brother : भ्रातृत्वम्. *Proper b.* सौभ्रात्रम् R. xvi. I. II. An association of men: v. Fraternity, society.

BROTHER-IN-LAW : ( ) श्यालः (=wife's brother) ; (2) देवरः (=husband's younger brother) ; (3) भ्रातृश्वशुरः (=husband's elder brother) ; (4) भगिनीपतिः (sister's husband).

BROTHERLY (adj.) : I. Pertaining to brothers : (1) भ्रात्रीयः (या, यं), (2) comp. with भ्रातृ, etc. II. Becoming brothers : (1) भ्रातृसन्निभः (भा, भं) ; (2) भ्रातृरूपः (पा, पं).

BROTHERLY (adv.) : (1) भ्रातृवत् ; (2) भ्रातृसन्निभम्.

BROW (subs.) : I. The eye b. : (1) भ्रूः, *to knit the b.s* भ्रुकुटिं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) *or* भ्रूभङ्गं करोति; (2) भ्रूलता. II. The forehead : q.v. : ललाटम्. III. Edge of a steep place : v. Edge, precipice.

BROWBEAT : भ्रुकुटिं बध्वा *or* भ्रूभङ्गं कृत्वा भीषयते (c. of भी) : Ph. *b. ing me* मय्येव भ्रुकुटीधरः संवृत्तः Vi. : v. To terrify.

BROWN (adj.) : (1) कपिशः (शा, शं) ; (2) श्यावः (वा, वं) ; (3) पिशङ्गः (ङ्गी, ङ्गं) ; (4) पिङ्गलः (ला, लं) : v. Tawny, dark.

BROWN (v.t.) I. To make brown : कपिशयति (nomi.). II. To brown (meat) in cooking : आरक्तः (क्ता, क्तं) करोति (?).

BROWSE (v.t.) : (1) अत्ति (अद्, c. 2.) : (2) भक्षति (भक्ष्, c. 1.) ; v. To eat.

BROWSE (v.i.) : चरति (चर्, c. 1.). *B. on*= browse (v.t.) : q.v.

BROWSE (subs.) : (1) किसलयम् ; (2) पल्लवम् ; (3) नवपल्लवम्.

BRUISE (subs.) : घृष्टम्, Ni. ; क्षतम् (=hurt).

BRUISE (v.i.) : I. To injure : q.v. II. To crush: q.v. III. To box : q.v.

BRUIT : I. Subs. : v. Report, rumour. II. Verb : v. To report, rumour.

BRUNETTE : (1) श्यामा ; (2) श्यामाङ्गी.

BRUSH (subs.) : I. Clothes -b. : *वस्त्रशोधनी. II. Shoe -b. *पादुकासम्मार्जनी. III. Painter's b. : (1) तूली, -लिका ; (2) ईषिका ; (3) शलाका ; (4) कूर्च्चः ; (5) वर्तिका. IV. The brushy tail of a fox : वालधिः.

BRUSH (vt.) : I. To take the dirt of : (1) मार्ष्टि (मृज्, c. 2.) ; (2) शोधयति (c. of शुध्) II. To touch gently : घर्षति (घृष्, c. 1.). III. To b. off or away : निष्कासयति (c. of कस्) : v. To remove. IV. To b. up: v. To furnish.

BRUSHWOOD : (1) शाखाग्राणि (n. pl.) (?) ; (2) इन्धनम् (=fuel).

BRUSHY : v. Bushy, shaggy.

BRUTAL : (1) नृशंसः (सा, सं) ; (2) क्रूरः (रा, रं) : v. Cruel, savage.

BRUTALITY : (1) नृशंसता (2) क्रौर्यम् : v. Cruelty, inhumanity.

BRUTALIZE : (1) नृशंसीकरोति ; (2) क्रूरीकरोति.

BRUTALLY : (1) नृशंसम् ; (2) क्रूरम् ; (3) पशुवत्.

BRUTE (subs.) : I. A beast : q.v. : पशुः II. A brutal man : (1) पशुः ; (2) पिशाचः (=fiend). Ph. *human b.* नृपशुः ; पुरुषपशुः, etc.

BRUTE (adj.) : I. Irrational : q.v. II. Uncivilised : q.v. Ph. *by mere b. force* *केवलं पशुसाधारणेन बलेन.

BRUTISH, BRUTISHLY : v. Brutal, brutally.

BRYONY : A plant : पिलुपर्णी.

BUBBLE (subs.) : I. Of water : (1) बुद्बुदः ; (2) डिम्बिका Wilson. II. Fig. : Ph. *man is a b.* बुद्बुदनिभो मनुष्यः III. A delusive scheme: बुद्बुदः (?).

BUBBLE (v.i.) : बुद्बुदायते (nomi.). *B. ing* : उद्बुद्बुदः (दा, दं).
BUBBLE (v.t.) : v. To deceive. *B. r.* : v. Deceiver.
BUCCANEER : v. Pirate.
BUCK : (1) मृगः (of deer) ; (2) अजः (of goats) ; (3) शशकः (of hare).
BUCKET : I. For drawing up water : (1) अरघट्टः ; (2) उद्घाटनम् ; (3) उदञ्चनम्, D. vi. ; (4) घटीयन्त्रम्. II. For carrying water : (1) द्रोणी ; (2) सेचनी.
BUCKLE (subs.) : बन्धविशेषः ; *गण्डकः.
BUCKLE (v.) : *गण्डकितः (ता, तं) करोति. *B. to* : v. To apply.
BUCKLER : फलकः : v. Shield.
BUCKRAM : स्थूलपट्टविशेषः.
BUCKSKIN : (1) मृगचर्मन् (n.) ; (2) हरिणाजिनम्.
BUCKTHORN : रङ्गप्रदायी वृक्षजातिभेदः.
BUCKWHEAT : शस्यभेदः.
BUCOLICS : गोपादिविषयकं काव्यम्.
BUD (subs.) I. An undeveloped flower : (1) कोरक (mn.) ; (2) कलिः, -का ; (3) मुकुल (mn.) (= half-open b.) ; (4) कुड्म(ड्म)लः ; (5) जालम्, -कम् ; (6) कोषः *or* कोशः. II. An undeveloped branch, etc. : (1) अङ्कुरः ; (2) प्ररोहः.
BUD (v.i.) : Ph. *although the mangoes have b. ded late.* चूतानां चिरनिर्गतापि कलिका, Sa. vi. Expr. similarly by the verbs : उद्गच्छति (गम्, c. 1.), उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.), उदेति (इ, c. 2.), etc.
BUD (v.t.) : *अङ्कुरं निवेशयति (c. of विश्) (with loc.).
BUDGE : v. To move, stir.
BUDGET : I. A bag, stock, store : q.v. II. Of revenue : *आगामिवर्षस्य राजस्वस्य विभावितायव्ययगणना.
BUFF (subs.) : महिषादेः परिष्कृतचर्म : : v. Leather.
BUFF (adj.) : I. Made of b. : *परिष्कृतचर्ममयः (यी, यं). II. Light yellow : आपीतः (ता, तं).
BUFFALO : (1) महिषः ; (2) सैरिभः (rare). *A she-b.* : महिषी. *B.-horn* : गवलम्. *B.-milk* : माहिषं दुग्धम्, Bha.
BUFFET (subs.) : I. A side-board : q.v. II. A blow : q.v. मुष्ट्याघातः.

BUFFET (v.t.) : I. Lit. : मुष्टिना *or* चपेटेन हन्ति (हन्, c. 2.) *or* प्रहरति (हृ, c. 1.). II. To contend with : q.v.
BUFFOON : (1) भण्डः ; (2) वैहासिकः ; (3) विदूषकः.
BUFFOONERY : भाण्डम्.
BUG : (1) मत्कुणः ; (2) यूकः (f. का), P. i. 9. ; (3) किटिभः.
BUGBEAR : (1) भूतः (ghost) ; (2) त्रासजननः (नी, नं) (=terrific), *he was a b. to the station* स पुरस्य त्रासजनन आसीत्.
BUGLE : (1) काहलः, -ला (a kind of horn) ; (2) पेरः (another kind), B.
BUILD : (1) निर्-मिमीते (मा, c. 3.), *built the city of Mathurā on the banks of the Yamunā* उपकूलं स कालिन्द्या निर्ममे मथुरां पुरीम्, R. xv. 28. ; (2) विदधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.), *where (Kuvera) built the city......*व्यधत्त यस्मिन् पुरम्, Ki. v. 35. : v. To make.
BUILD UPON : अवलम्ब्य *or* आश्रित्य सृजति (सृज्, c. 6.) *or* निर्मिमीते (?).
BUILDER : (1) निर्माता ; (2) विधाता (rare) ; (3) कर्ता (= maker : q.v.).
BUILDING (subs.) : I. The act of b. : (1) निर्माणम् ; (2) निर्मितिः (rare) ; (3) विधानम् (rare). II. A structure : (1) भवनम् ; (2) गृहम् : v. Edifice, house.
BULB : No exact equiv. : कन्द (mn.) may be used.
BULBOUS : Ph. *b. root* कन्द(mn.) (?).
BULGE (subs.) : v. Protuberance.
BULGE OUT : प्रलम्बते (लम्ब्, c. 1.) : v. To swell out.
BULK : I. Dimension : q.v. Ph. : *Of great b.* स्थूलकायः (या, यं) (of animals) *or* महा *or* बृहत्प्रमाणः (णा, णं), Ku. II. The majority, the principal portion. Ph. : *the b. of the people* बहुतरलोकाः. III. A projecting part of a building : अलिन्दः (?).
BULK-HEAD : A partition in a ship : v. Partition.
BULKY : (1) बृहत् (f. ती) ; (2) स्थूलः (ला, लं) : v. Big, large.
BULL : I. The animal : (1) वृषः ; (2) वृषभः ;

(3) ऋषभः ; (4) बलीवर्दः, (5) उक्षन् (m.) ; (6) ककुद्मत् (m.) (=the humped b.) ; (7) पुङ्गवः ; (8) अनडुह् (m.). II. The constellation : (1) वृषः ; (2) वृषराशिः. III. An edict of the Pope: (*पोपस्य) आदेशः. IV. An absurd blunder : (1) प्रमादः ; (2) स्खलितम्.

BULL-BAITING : कुक्कुरैर्वृषभत्रासनम्.

BULL-DOG : बृहन्मुखः कुक्कुरभेदः ; *वृषकुक्कुरः.

BULL'S EYE : I. A window : गवाक्षः. II. A centre of a target : लक्ष्यम्. III. A police man's lantern : प्रदीपभेदः.

BULLET : गुलिका.

BULLETIN : (1) घोषणा ; (2) राजाज्ञया प्रचारितो राजस्वास्थ्यादिविषयकः समाचारः.

BULL-FINCH : पक्षिप्रभेदः.

BULLION : (1) कोशः ; (2) हिरण्यम् (gen.=gold) ; (3) रजतम् (gen.=silver).

BULLOCK : (1) बलीवर्दः ; (2) वृषः : v. Bull.

BULLY (subs.) : (1) पिण्डीशूरः (?) ; (2) तर्जनपटुः (?).

BULLY (v.t.) : (1) तर्जयति (तर्ज्, c. 10.) (=threaten) ; (2) उद्वेजयति (c. of विज्) (=to frighten).

BULRUSH : जलजतृणप्रभेदः ; नलभेदः (?).

BULWARK : I. A rampart : (1) वप्रः ; (2) प्राकारः. II. Fig. : Any means of defence ; (1) संश्रयः ; (2) आश्रयः ; (3) शरणम् ; (4) आलम्बः.

BUMP (v.t.) : v. To knock, thump.

BUMP (subs.) : I. A swelling : q.v. गण्डः (?). II. A thump : q.v.

BUMPER : चषकम्, *"fill the b. s to the brim"* *आमुखं चषकाणि पूरयत.

BUMPKIN : ग्रामिकः : v. Rustic.

BUN : पिष्टकः : v. Cake.

BUNCH : A protuberance, hunch : q.v. II. Of fruit : गुच्छः. III. A bundle : q.v. : *a b. of keys* : *तालीगुच्छः.

BUNDLE (subs.) : (1) कूर्चः (as of grass) ; (2) गुच्छः (?) ; (3) पोट्टली (of clothes).

BUNDLE OFF (v.) : I. Trans : प्रस्थापयति (c. of स्था). II. Intrans. : प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.).

BUNG (subs.) : no equiv. : *मुखपिधानम्.

BUNG (v.) : v. To stop, close.

BUNG-HOLE : *मुखम् ; मद्यभाण्डमुखम् : v. Hole.

BUNGLE (subs.) : (1) प्रमादः ; (2) स्खलितम् : v. Blunder.

BUNGLE (v.) : I. Intrans : v. To blunder. II. Trans : v. To spoil, mar.

BUNGLING (adj.) : v. Unskilful, awkward, clumsy.

BUNGLINGLY : v. Unskilfully, clumsily.

BUNTING : I. A bird : पक्षिविशेषः. II. Stuff for flags : ध्वजनिर्माणोपयोगी पटविशेषः.

BUOY (subs.) : नाविकेभ्यः सङ्कटस्थलप्रदर्शकं जलोपरि प्लवमानं चिह्नम् ; *प्लवः.

BUOY UP (v.t.) : I. To keep afloat : (1) प्लावयति (c. of प्लु) (?) ; (2) उन्मज्जयति (c. of. मस्ज्) (?). II. To support or sustain : q.v.

BUOY UP (v.i.) : Ph. *merit will b. at last* *न खलु गुणाः प्रच्छन्नास्तिष्ठन्ति.

BUOYANCY : I. Lit. : (1) प्लवनशीलता (?) ; (2) लघुता (=lightness). II. Fig. : Cheerfulness, vivacity : q.v. : उल्लासः.

BUOYANT : I. Lit. : (1) प्लवनशीलः (ला, लं) (?) ; (2) लघु (mfn.) (=light). II. Fig. : Cheerful vivacious : q.v.

BURBOT : मत्स्यविशेषः.

BURDEN (v.t.) : I. Lit. : v. To load : II. Fig.: To oppress : q.v. : पीडयति (पीड्, c. 10.).

BURDEN (subs.) : I. Load : (1) भारः, *b. of state* राज्यभारः, K. ; *what b. is great to the able* कोऽतिभारः समर्थानाम्, H. iii. ; (2) धुर् (f.), *a beast of b.* धुर्यः *or* धुरीणः ; (3) भरः, *all b. placed on a worthy minister* योग्यसचिवे न्यस्तः समस्तो भारः. Ra. i. Ph. *the b. of proof* : प्रमाणभारः. II. Taxes, pecuniary imposts : q.v. : *unable to bear the b. s* करभारासहाः, V. p. III. The capacity of a ship : Ph. *a boat of 100 maunds b.* *शतमणवाहिनी नौः. IV. B. of a song : (1) ध्रुवकम् ; (2) अनुपदम्.

BURDENSOME : (1) दुर्वहः *or* दुरुद्वहः (हा, हं) ; (2) दुर्भरः (रा, रं) ; (3) अतिभारिकः (का. कं) (Lit. and Fig.) Mu. vi. ; (4) दुःसहः (हा,हं) (Fig.).

BURDOCK : गुल्मभेदः.

BUREAU : I. A desk : q.v. II. A department : विभागः (?).

BURGESS : I. A burgher : q.v. II. A representative of a borough in Parliament: *नगरप्रतिनिधिः or simp. प्रतिनिधिः (when the sense is clear).

BURGHER : (1) *नागरः ; (2) पौरः (=citizen).

BURGLAR : (1) सन्धिचौरः *or* सन्धिहारकः (a b. who enters by making a hole under the walls of a house) ; (2) कुड्यच्छेदिन् (m.) (by making a passage through a wall) ; (3) कपाटघ्नः (by breaking or opening a door) : (4) खनिकः *or* खानिलः (rare) (=सन्धिचौरः) ; (5) कुजम्भ (म्भि) लः (rare).

BURGLARIOUS : Ph. *b. entry* *जिहीर्षया *or* चुचोरयिषया परगृहप्रवेशः.

BURGLARY : रात्रौ चौर्यमन्यद्वाप्यकर्मचिकीर्षया सन्धिं कृत्वा कुड्यं वा छित्वान्येन वा प्रकारेण परगृहप्रवेशः.

BURIAL : निधानम्. *B. ground* : *निधानस्थली.

BURIN : An engraver's tool : तक्षणी (?).

BURLESQUE (adj.) : हास्यकरः (री, रं) *or* हास्यजनकः (का, कं).

BURLESQUE (subs.) : हास्यकरप्रबन्धः.

BURLESQUE (v.t.) : Ph. *to b. my gait* *उपहासार्थं मम गतिम् अनुकरोति (कृ, c. 8.) : v. To imitate.

BURLY : स्थूलः (ला, लं) : v. Stout.

BURN (v.t.) : (1) दहति (दह्, c. 1.), *I am b. ing Lankā in your presence* तव प्रत्यक्षं लङ्का मया दह्यते, Ma. n. v. ; *but (it) is b. ing me* मां पुनर्दहत्येव, Sa. iii. ; *b. t rice* दग्धान्नम्, *b. t wood* दग्धकाष्ठम् ; *half b. t* दग्धादग्धः (ग्धा, ग्धं), D. ; (2) प्लोषति (प्लुष्, c. 1.) (rare), *half b. t* अर्धप्लुष्टः (ष्टा, ष्टं), Vi. vi. 4 ; (3)ज्वलयति (c. of ज्वल्) (= to inflame), *internal heat is b. ing my body* ज्वलयति तनूमन्तर्दाहः, U. iii.

BURN (v.i.) : I. To be on fire, to blaze : q.v. ज्वलति (ज्वल्, c. 1.), *the light is b. ing* ज्वलति प्रदीपः Mr. ii. To be inflamed with passion : (1) दह्यते (pass of दह्), *my heart b. ing from contumely* मम परिभवानलदह्यमानं चेतः, Ve. iii. ; (2)तप्यते (pass. of तप्), *who is b. ing with grief* यः शोकेन तप्यते, U. iv. ; (3) दीप्यते (दीप्, c. 4.) (of *rage* only), *b. t with rage* क्रुद्धोऽदीपि, B. Ph. *my limbs are b. ing* ज्वलन्ति मेऽङ्गानि.

BURN DOWN, BURN OUT (v.t.) : दहति : v. To burn up.

BURN OUT (v.i.) : शाम्यति (शम्, c. 4.) : v. To go out, to be extinguished.

BURN UP : (1) निर्-दहति (दह्, c. 1.), *as if b. ing up with his fiery look* निर्दहन्निव दहनगर्भया दृशा, D. ; (2) भस्मीकरोति (=reduce to ashes).

BURN (subs.) : दाहजं *or* दाहेन जनितं क्षतम् (hurt) *or* व्रणम् (wound).

BURNER : (1) दग्धा ; (2) दाहकः. B. (*of a lamp*) : *दाहवर्धनी.

BURNING (subs.) : I. Active : consuming with fire : (1) दाहः ; (2) दहनम् ; (3) प्लोषः (rare). II. Passive : being on fire : ज्वलनम् (also of the b. of the face, etc.)

BURNING (adj.) : I. Active : expr. by a comp. with दाह-: *b. power* दाहशक्तिः ; *b. fever*, दाहज्वरः. II. Passive : ज्वलत् (f. न्ती) : v. Burn (v.i.) III. Scorching, hot : q.v. Ph. *b. scent* : उग्रगन्धः.

BURNING-GROUND : (1) श्मशानम् ; (2) शवसानम् (rare).

BURNING GLASS : *दाहककाचः.

BURNISH (v.t.) : (1) प्रमार्जयति (मृज्, c. 10.) ; (2) धावति (धाव्, c. 1) : v. To polish.

BURNISH (subs.) : v. Glass, lustre.

BURNT-OFFERING : (1) होमः (?) ; (2) वषट्कारः (?) ; (3) यागः (?) : v. Sacrifice.

BURROW (subs.) : (1) विवरम् ; (2) विलम् ; (3) गर्तः : v. Hole.

BURROW (v.i) : I. Excavate a hole : विवरं *or* विलं करोति (कृ, c. 8.). II. To live in it : विवरं *or* विलं कृत्वा निवसति (वस्, c. 1.). *Any b. ing animal* : विलेशयः.

BURSAR : I. A treasurer : q.v. II. The holder of a bursary : *वृत्तिभुज् (mfn.)

BURSARY : I. A treasury : q.v. II. A charitable foundation : *वृत्तिः.

BURST (v.i.) : स्फुटति (स्फुट्, c. 6.), *my heart is b. ing* स्फुटति हृदयम्, U. iii. ; (2) विदलति (दल्, c. 1.) (=split), M. n. ; (3) विशीर्यते (pass. of शॄ) (=to split), *a b. ing rock* विशीर्यमाणाश्म-, Ki. xvi. 51. ; (4) दीर्यते, वि-; (pass. of दॄ)

(to rend), *my heart b.* ममादीर्यत हृदयम्, *to b. into tears* रोदितुमारमते (रम्, c. 1.), K. ; *to b. with laughter or b. out laughing* प्रहसितुम् आरमते ; *to b. forth* (Lit.) : निष्क्रामति (क्रम्, c. 1.) *or* निर्गच्छति (गम्, c. 1.) ; *to b. forth* (=to break out) : उद्भिनत्ति (भिद् c. 1.) ; *tears b. forth* अश्रुधारा प्रावर्तत (वृत् c. 1.) *or* अश्रूणि निरगच्छन् ; *to b. open* : v. To break open. *To b. upon* : आक्रामति (=to attack).

Burst (v.t.) : (1) स्फोटयति (c. of स्फुट्) ; (2) त्रोटयति (c. of त्रुट्).

Burst (subs.) : I. Lit. : स्फोटनम् *or* स्फुटनम्. II. Fig. : expr. by verb. : *there was a b. of applause* उदतिष्ठन् प्रशंसावाचः ; *b. of thunder* स्फूर्जथुस्फूर्जितम्, Vi.

Bury : I. To inter a corpse : (1) नि-खनति (खन्, c. 1.), *b. d (him) in the ground* वसुधायां निचखनतुः, R. xii. 30. ; (3) नि-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) (=to place), *bodies of mendicants should be b. d in holes* भिक्षोः कलेवरं बिले निदध्यात्, M. n. II. To conceal : q.v.

Bush : (1) गुल्मः ; (2) स्तुपः ; (3) क्षुपः ; (4) झुण्टः ; (5) गहनम् (=thicket). Ph. *a bird in the hand is worth two in the b.* : अध्रुवाद् ध्रुवं वरम् (?) (see H.i.) ; *you are beating the b. for nothing* : निरर्थकमिदमालोडयसि (?) ; *hide yourself in the b.* विटपान्तरितो भव, Sa. iii.

Bushel : मानविशेषः.

Bushy : I. Full of bushes : गुल्मावृतः (ता, तं) : Thick like a bush : (1) निबिडः (डा, डं) ; (2) अविरलः (ला, लं). Ph. *b. tail* : दीर्घवालबालधिः.

Busily गाढम् (=deeply), engaged गाढं व्यापृतः (ता, तं) : Industriously.

Business : I. Occupation, profession : q.v. : (1) व्यवसायः ; (2) कर्मन् (n.), Sa. v. Ph. : *b. of a messenger* दूत्यम् ; *b. of a barber* नापित्यम्. II. Mercantile transactions : व्यवहारः, P. III. Any affair, transaction : (1) कर्मन् (n.), *a man of b.* कर्मठः ; (2) कार्यम्, *a man of b.* कार्यज्ञः : *b. time* कार्यकालः ; (3) व्यापारः, *this is your b.* भवतस्त्वावदयं व्यापारः, H. iii. ; (4) नियोगः : v. Employment. III. Right of acting : Ph. *what b. has he to send for you* *त्वामाकारयितुं तस्य कोऽधिकारः. IV. Concern : q.v. : Ph. *what b. is it of yours*, किन्ते प्रयोजनमनेन.

Buskin : पादुकाविशेषः.

Buss : चुम्बनम् : v. Kiss.

Bust : I. The trunk of body : (1) शरीरपूर्वभागः ; (2) पूर्वार्धम्. R. II. A statue representing the b. : पूर्वार्धप्रतिमा.

Bustard : बृहत्पक्षिविशेषः.

Bustle (subs.) : (1) सम्भ्रमः ; (2) क्षोभः (=agitation : q.v.).

Bustle (v.i) : प्रधावति (धाव्, c. 1.) (=to run) : v. To be agitated.

Busy (adj.) : व्यापृतः (ता, तं) (=employed : only of persons) : v. Active, industrious. Ph. *to-day is a b. day* अद्य बहूनि कार्याणि कर्तव्यानि *or* द्रष्टव्यानि.

Busy : (v.) : v. To occupy, attend to, employ.

Busybody : यः पराधिकारचर्चां करोति.

But (subs. *and* v.) : v. Butt.

But : I. Except : अन्यः (न्या, न्यं) (with abl.), *this is the doing of none b. Aghoraghanta* नाघोरघण्टादन्यस्य कर्मैतत्......, Ma. v. Ph. *his life was nothing else b. a tissue of atrocious deeds* *बीभत्सकर्मसन्ततिरेव तस्य जीवितमासीत् ; *b. for the king, which of your younger brothers would forgive* राजा नचेन्निर्पेक्षा स्यात् कः क्षमेत तवानुजः, Vc. i. ; *all b. finished* सम्पूर्णप्रायः (या, यं), *in the last page b. one*, *उपान्त्यपृष्ठायाम् ; *b. by going to London*, *लण्डनमगत्वा. II. Only : q.v. : Ph. *b. for a moment* क्षणमात्रम्. R. III. Denoting contrast or opposition : (1) तु (never at the beginning of a clause), *deep anxiety grinds my heart, b. it does not burst into two parts* दलति हृदयं गाढोद्वेगो द्विधा न तु भिद्यते, U. iii. ; (2) तु is often ommitted, *by sweet, b. false words* मधुरामिरनृतवाग्भिः, Sa. v. ; *of what avail is (a servant) loyal, b. unwise and timid* अप्राज्ञेन च कातरेण च गुणः स्यात् सानुरागेण कः, Mu. i. ; *internal heat is burning my body, b. does not reduce it to ashes* ज्वलयति तनुमन्तर्दाहः करोति न भस्मसात्, U. iii. ; (3) किन्तु *or* परन्तु (at the beginning) *your union is easy. B. the report is, she said......*

संमागमो वामयत्नसाध्यः किन्तु सा किल समगिरत्...... D. ii. ; (4) पुनः, *it is like it, b. not the same* सदृश एषः । न पुनः सः, Mr. Ph. (a) b. also : (1) अपि (indecl.) : *not only he who speaks ill of the great, b. also he who hears is a participator of the sin* न केवलं यो महतोऽपभाषते शृणोति तस्मादपि यः स पापभाक्, Ku. v. 83.; (2) अपितु (rare), U. ii. ; (3) किन्तु (rare), *not only to bring, b. also to bend (the bow)* न केवलमानयनाय किन्त्वानमनाय, Pr. ; (4) b. yet तथापि, *surely this is so, b. yet seeing the action of some foolish men* वाढमेवं तथापि प्रवृत्तान्युपलभ्य केषाञ्चिन्मन्दमतीनाम्, S. IV. Equiv. to that......not : Ph. *there is none b. fears him* न कोऽपि यस्तस्मान्न बिभेति : *there is not a day b. he comes to my house* *नैकोऽपि दिवसो गच्छति यदा स मम गृहं नागच्छति.

BUTCHER (subs.) : (1) सौनिकः *or* शौनिकः ; (2) मांसिकः ; (3) मांसविक्रयी.

BUTCHER (v.t.) : (1) हन्ति (हन्, c. 2.) : v. To slay, kill ; (2) विशसति (शस्, c. 1.) ; (3) संज्ञपयति (c. of ज्ञा) : (4) निर्वपति (वप् c. 1.) ; (5) निसूदयति (सूद्, c. 10.).

BUTCHER'S BROOM : सौनिकमार्जनी.

BUTCHERY (1) वधः ; (2) विशसनम् : v. Slaughter, massacre.

BUTLER : भोजनपात्रमद्यादिरक्षकः सेवकः ; *आसवपालः.

BUTT (subs.) : I. An end, a limit : q.v. II. Mark, target : q.v. लक्ष्यम्. III. An object of ridicule : (1) उपहासास्पदम् ; (2) हास्यभूमिः. IV. A push or thrust with the head of an animal : शिरसा ताडनम्. V. A cask or vessel : (1) पात्रम् ; (2) भाण्डम्. VI. A short piece of land at the end of a field : आलिः.

BUTT (v.) : I. To adjoin, bound : q.v. II. To strike with the head : शिरसा ताडयति *or* आहन्ति (हन्, c. 2.) : Ph. *two rams are b. ing* मेषौ युध्याते (युध्, c. 4.=to fight).

BUTTER (subs.) : नवनीतम्, *fresh b.* सद्यस्कं नवनीतम्, Bha. *clarified b.* : (1) घृतम् , (2) हविस् (n.) ; (3) सर्पिस् (n.) ; (4) आज्यम् ; (5) पुरोडाशम्.

BUTTER (v.) नवनीतेन लिम्पति : v. To besmear.

BUTTERCUP : पीतपुष्पप्रभेदः.

BUTTERFLY : (1) तितिलिः (?) ; (2) पिप्पिलिः (?).

BUTTER-MILK : (1) तक्रम् ; (2) कालशेयम् ; (3) अरिष्टम् ; (4) दण्डाहतम्, A.

BUTTERY : v. Larder.

BUTTOCK : (1) नितम्बः (2) कटिप्रोथः (rare) ; (3) स्फिच् (f.) (rare).

BUTTON (subs.) *बुतामः. *B. hole* *बुतामच्छिद्रम्.

BUTTON (v.t.) *बुतामं ददाति (दा, c. 3.) *or* लगयति (c. of लग्).

BUTTRESS : *आलम्बः.

BUXOM : प्रफुल्लवदनः (ना, नं) : v. Comely, gay.

BUY (v.t.) : (1) क्रीणाति *or* क्रीणीते (क्री, c. 9.) ; (2) अवक्रीणीते (rare); (3) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to receive) (to be used only when the sense is clear) : *at what price have you bought this book* कियता मूल्येनैष पुस्तको गृहीतः, P. ii. 4.

BUY BACK *or* OFF : परिक्रीणीते (क्री, c. 9 .).

BUYER : (1) क्रेतृ (f. त्री) ; (2) क्रयिन् (f. णी) ; (3) क्रयिकः (का, कं).

BUYING : क्रयः. *B. and selling* क्रयविक्रयः.

BUZZ (v.i.) : (1) गुञ्जति (गुञ्ज्, c. 1.), *not a single bee that did nat b. in a sweet low tone* न षट्पदोऽसौ न जुगुञ्ज यः कलम्, B. ii. 19. ; (2) शिञ्क्ते (शिञ्ज्, c. 2.), B. xxii. 27. ; (3) घुणघुणायते (nomi.), Kar. v. To sound.

BUZZ, BUZZING (subs.) : (1) गुञ्जितम् ; (2) गुञ्जनम् ; (3) हुङ्कृतम्, K.

BUZZARD : I. A bird : श्येनभेदः. II. A blockhead : q.v.

BY (prep.) : I. Of place : (a)=near : q v. : esp. by comp. with उप, *b. the Ganges* उपगङ्गम् : Ph. *b. the side of (her) father* पितुः पार्श्वे Ku. ; (b)=past : (1) अतीत्य ; (2) अतिक्रम्य : Ph. *flows b. the city of Oude* वहत्ययोध्यामनु राजधानीम्, R. ; *b. this road* अनेन मार्गेण ; (c)=on : by the ins. : *b. land and water* स्थलेन जलेन च. II. Of time : (a) not later than : Ph. : *b. this time, the day was complete* अनेन समयेन परिणतो दिवसः, K. ; *by the 1st of Vaisākha* वैशाखस्य प्रथमदिवसात् पूर्वम् (?) ; (b) of succession : Ph. *day b. day* अनुदिनम् ; *month b. month* मासे मासे. III. Of other relations : (a) of an *agent* after pass. verb : by the ins. : *should be forgiven b. you* भवता मर्षयितव्यः, Sa.

iv. ; *Bali was asked land by Vamana* वामनेन बलिर्ययाचे वसुधाम्, S. k. ; (b) Of the instrument : by the ins. : *b. fans made of lotus-leaves* नलिनीदलतालवृन्तैः, Sa. iii. ; *b. king's command* राजाज्ञया ; *b. force* प्रसह्य ; (c) Of the cause, means, made, etc. : gen. by the ins., sometimes by part.s : *b. reading Shāstras* शास्त्राण्यधीत्य ; *b. hook or b. crook* येन केन प्रकारेण ; *b. name Sutikshna, of peaceful character* नाम्ना सुतीक्ष्णश्चरितेन दान्तः, R. xiii. 41. ; *b. heart* कण्ठस्थः (स्था, स्थं), Bo. ; *b. nature* प्रकृत्या *or* स्वभावतः ; *b. stealth* चौरिकया ; *to sell b. weight* तोलयित्वा विक्रीणीते (?) ; *to sell b. the yard* गजसंख्यया विक्रीणीते (?) ; *b. one's self* एककः (का, कं) : v. Solitary ; *b. degrees* क्रमशः ; *b. thousands* सहस्रशः ; *b. crowds* सङ्घशः ; *one b. one* एकैकशः ; *man b. man* प्रतिपुरुषम् : v. Each ; *he is taller than I b. half a foot* *स मत्तोऽर्धपादोच्चः ; *a poem by Kālidāsa* कालिदासकृतं काव्यम् ; (d) In adjurations : Ph. *b. God* ईश्वरं साक्षीकृत्य ; *I swear b. my sacerdotal thread* शपामि ब्रह्मसूत्रेण, Ra. ii.

BY (adv.) : I. Near : q.v. : निकटे. II. Aside : v. Lay by, put by.

BY AND BY : (1) अचिरेण ; (2) किञ्चित् पश्चात् (=little after).

BY THE BY : प्रसङ्गेन *or* प्रसङ्गात् (?).

BYGONE : (1) अतीतः (ता, तं) ; (2) अतिक्रान्तः (न्ता, न्तं) ; (3) गतः (ता, तं).

BY-LAW : *उपविधिः : v. Rule, ordinance.

BYPATH, ROAD, *or* WAY : (1) विमार्गः ; (2) विपथः.

BY-PLACE : (1) विजनप्रदेशः ; (2) विविक्तस्थलम् ; (3) विजनभूमिः.

BYSTANDER : (1) प्रेक्षकः (=a spectator) ; (2) पार्श्वस्थः (=one who is near).

BYWORD : v. Proverb. *To become a b.* उपहासास्पदं भवति (भू, c. 1.).

C

CAB : अश्ववाह्ययानभेदः.

CABAL (subs.) : I. A body of intriguers : *स्वकार्यसाधनाय गूढमन्त्रकारिणः (m. pl.). II. Intrigue : q.v. : गूढमन्त्रणा.

CABAL (v.i.) : *स्वकार्यसाधनाय गूढं मन्त्रयति (मन्त्र्, c. 10.) *or* sim. मन्त्रयति (when the sense is clear). v. To intrigue.

CABALA : *काबलम् ; इहुदीनां निगूढशास्त्रम्.

CABALIST : *काबलविद् (mfn.) ; काबलज्ञ : (f. ज्ञा).

CABALISTIC : काबलविषयकः (का, कं). In gen. sense : v. Mystical.

CABALLER : v. Intriguer.

CABBAGE : शाकप्रभेदः ; *कविः.

CABIN : I. A cottage : q.v. II. Of a ship : कोष्ठः (?).

CABINET : I. A closet : q.v. II. A piece of furniture : *दराजः : v. Chest. III. The select council of a ruler : प्रधानमन्त्रिणां सभा. Ph. *c. minister* : मुख्यमन्त्रिन् (m.). IV. A room for c. council : इन्द्रकम् (?).

CABLE : पोतबन्धनाय स्थूलः शाणरज्जुः, लौहशृङ्खलो वा ; पोतबन्धनी (?).

CABMAN : (1) प्रवहणवाहकः ; (2) यानवाही : v. Charioteer.

CABRIOLET : चतुश्चक्रविशिष्टः सपिधानो लघुरथविशेषः.

CACHINNATION : (1) अट्टहासः ; (2) प्रहसनम् ; (3) आच्छुरितम्.

CACKLE (v.) : (1) नदति (नद्, c. 1.) ; (2) रौति (रु, c. 2).

CAKLE, CACKLING (subs.) : नादः, *c. of the geese* हंसनादः : v. Noise.

CACOPHONOUS : श्रुतिकटु (mfn.), Kav. vii. 2. : v. Harsh, discordant.

CACOPHONY : श्रुतिकटुता.

CADAVEROUS : v. Ghastly, pale.

CADENCE : I. Lit. : v. Fall. II. Musical : (1) स्वरसंक्रमः (=modulation of voice), Mr. iii. 5. ; (2) स्वरावरोहः (=fall of voice.), M.n. ; (3) विरामः (=pause).

CADET : I. A younger brother : अनुजः. II. A younger son : कनिष्ठपुत्रः. III. In the army : *कादितः.

CAESURA : *विच्छेदः.

CAGE : (subs.) : I. For animals : (1) पिञ्जरम् ; (2) पञ्जरम् ; (3) वीतंसः. II. For men : v. Prison.

CAGE (v.t.) : पिञ्जरे निरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To confine.

CAIRN : (1) उपलराशिः ; (2) पाषाणचितिः ; and sim. comp. s.

CAITIFF : खलः : v. Knave.

CAJOLE (v.t.) : लालयति (लल, c. 10.) : v. To deceive.

CAJOLER : लालिन् (f. नी) (?) : v. Deceiver, flatterer.

CAJOLERY : लालनम् : v. Flattery, deception.

CAKE (subs.) : I. An article of food : (1) पिष्टकः ; (2) पूपः. II. A cake-like mass : पिण्डः.

CAKE (v.i.) : पिण्डीभवति (भू, c. 1.).

CALAMINE : धातुविशेषः ; *कलमिनम्.

CALAMITOUS : (1) विपन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) विपद्ग्रस्तः (स्ता, स्तं) ; (3) आपदुपेतः (ता, तं) ; (4) व्यसनोपेतः (ता, तं) : v. Unfortunate. Ph. '*c. condition*' विपद्दशा.

CALAMITY : (1) विपद् ; (2) आपद् (f.) ; (3) विपत्ति ; (4) व्यसनम् (rare) ; (5) उपद्रवः (=public c.) : v. Misfortune.

CALCINATION : (1) गारणम् ; (2) आतञ्चनम् ; (3) प्रतीवापः.

CALCINE : (1) गारयति (c. of गृ) ; (2) आतञ्चयति (c. of तञ्च्).

CALCIUM : *चूर्णसारः.

CALCULATE : (1) गणयति (to count, reckon : q.v.) ; (2) निरूपयति (=to ascertain), *c. a day suited for our departure* निरूप्यतां तावदस्माकं प्रस्थानयोग्यदिवसः, Mu. iv. *C.d.* : i.e. adapted : v. To fit, suit.

CALCULATION : (1) गणना ; (2) निरूपणम् (=ascertainment), *c. of time* कालनिरूपणम्, Su.

CALCULATOR : (1) गणकः ; (2) निरूपकः (=one who ascertains).

CALCULOSE : (1) अश्मरः (री, रं) ; (2) शार्करः (री, रं).

CALCULUS : (1) *सूक्ष्ममानगणितम् (=differential c.) ; (2) *समाहारगणितम् (=integral c.).

CALDRON : (1) कटाहः ; (2) पिठरः : v. Boiler.

CALENDAR : I. An almanac : पञ्जिका. II. A list : q.v.

CALENDAR (subs.) : *चक्रयन्त्रम्, Williams.

CALENDER (v.t.) : *चक्रयन्त्रेण श्लक्ष्णीकरोति (nomi.).

CALENDS : रोमकीयमासस्य प्रथमदिवसम्.

CALENTURE : व्यामोहः (Lit. and Fig.).

CALF : I. The young of the cow : (1) वत्सः : (2) गोवत्सः *or* धेनुवत्सः ; (3) तर्णकः (=a newly born c.), A. *A she- c. two years old* द्विहायनी. II. A dolt, blockhead : q.v. III. The c. of the leg : जङ्घाया मांसलः पश्चाद्भागः.

CALIBRE : Ph. : *the c.* (of a tube, etc.) : मुखस्य *or* छिद्रस्य परिमाणम्; *of small c.* क्षुद्रमुखविशिष्टः (?) ; *a man of small c.* क्षुद्रबुद्धिः.

CALICO : कार्पासभेदः.

CALIGRAPHY : v. Penmanship.

CALK (v.t.) : जलप्रवेशनिरोधाय नौकायाः फलकसन्धिच्छिद्राणि जीर्णवल्कखण्डैः पूरयति (c. of पृ).

CALKER : जीर्णवल्कखण्डैर्नौकायाः फलकसन्धिच्छिद्रपूरकः.

CALL (v.t.) : I. To summon : (1) ह्वयति, आ-, (ह्वे, c. 1.), *I will c. and ask my mistress* गृहिणीमाहूय पृच्छामि, Mr. i. ; (2) शब्दायते (nomi.) (=c. aloud), *c. Maitreya* मैत्रेयं तावत् शब्दायस्व, Mr. iv. ; (3) आकारयति (c. of कृ) (rare) ; (4) निमन्त्रयति (मन्त्र्, c. 10.) (=invite : q.v.). II. To address by a particular name : (1) आह्वयति, *c. ed her by the name Pārvati* तां पार्वतीति नाम्ना जुहाव, Ku. i. 26. ; (2) नाम्ना *or* संज्ञया *or* आख्यया अभिदधाति (धा, c. 3.) : "*c. a spade a spade*" यो यद्रूपस्तं तद्रूपमभिधेहि. III. To name, designate : (1) वक्ति (वच्, c. 2.), भाषते (भाष्, c. 1.), etc. (=to speak : q.v.), *you are c. ed 'mountainlifter'* तुलितभूभृदुच्यसे Si. xv. 30.; (2) उदाहरति (हृ, c. 1.), *c. ed Dasharatha* दशरथ इत्युदाहृतः, B. i. 1. ; (3) अप-दिशति, व्यप-, (दिश्, c. 1.), Si. xv. 28. Ph. *c. to mind* मनसि करोति ; *c. ed Rik, Yajus and Sāman* ऋग्यजुःसामसंज्ञकाः, S. p. ; *c. ed Tāraka* तारकसंज्ञितः, Ku.

CALL BACK : v. To recall, revoke, retract.

CALL FOR : To demand, require.

CALL FORTH : आह्वयति (ह्वे, c. 1.) (Lit. and Fig.).

CALL IN : I. To collect, as debts : v. To collect. II. To invite, as friends आह्वयति, सम्-.

CALL OFF : i.e. to divert : q.v.

CALL OUT : v. To recite.

CALL ON *or* UPON : I. To implore : q.v. II. To invoke : q.v. III. To pay a short visit,

c. ed on me मां द्रष्टुमाजगाम (after Mu.); *c. on him* तं द्रष्टुं गच्छ.

CALL TO : शब्दायते : v. Call (I).

CALL (subs.) : I. A vocal address : आह्वानम्. Ph. "*c. of the house*" *सभासदां नामपाठः. II. Demand, requisition : q.v. III. A pipe or whistle : q.v. *To make or give or pay a c.* : v. Call on (III.).

CALLING : I. Lit. : आह्वानम्. II Vocation : q.v. : वृत्तिः.

CALLOSITY : I. Lit. : (1) किणः ; (2) कदरः (?). II. Fig. : hard-heartedness, insensibility: (1) काठिन्यम् ; (2) कठोरता.

CALLOUS: I. Lit.: (1)मृतः (ता, तं) (?); (2) कठिनः (ना, नं) (=hard : q.v.). II. Fig. : hard-hearted : q.v. : कठिनः (ना, नं).

CALLOUSNESS : (1) काठिन्यम् ; (2) कठोरता : v. Insensibility.

CALLOW : (1) पक्षहीनः (ना, नं) ; (2) वीतपक्षः (क्षा, क्षं) ; and sim. comp. s.

CALM (adj.) : (1) शान्तः, प्र-, (न्ता, न्तं), *O, what a c. and beautiful morning* अहो प्रशान्तरमणीयता प्रभातस्य ; *c. and solemn place* प्रशान्तगम्भीरभूमिः, Vi. ; *c. countenance* शान्ताकारः, Ma. ; (2) निष्कम्पः (म्पा, म्पं), निश्चलः (ला, लं) etc. (=without motion : as a sea), *like the c. ocean on a c. day* निवातनिष्कम्पमिवापगापतिम्, Ki. ; *the sea became very c. with unruffled water* निभृतोऽभवदत्यर्थं समुद्रः स्तिमितोदकः. V.p. ; (3) निर्वातः (ता, तं), etc. (=without wind : as a c. place), V. ; (4) अनुत्तरङ्गः (f. ङ्गा) etc. (=not wavy : as a river) ; (5) अक्षुब्धः (f. ब्धा), etc. (=not agitated), *To be c.* : शाम्यति, प्र-, (शम्, c. 4.), Ku.

CALM (subs.) : I. As opposed to storm : निवातः or निर्वातः. II. Calmness, tranquillity : q.v.

CALM (v.t.) : (1) शमयति, प्र-, (c. of शम्), *to c. a tempest* चण्डवातं शमयति ; (2) शान्त्वयति or सान्त्वयति, अभि-, उप-, परि-, (शान्त्व् or सान्त्व् c. 10.), *to c. the son of wind (Bhima)* मरुतः सुतमुपसान्त्वयितुम्, Ki. ii. 25 : v. To quiet.

CALMLY : I. Gently : q.v. II. Quietly, patiently : q.v.

CALMNESS : (1) शान्तिः or शमः ; (2) प्रशान्तिः or प्रशमः ; (3) अक्षोभः and sim. comp.s (=absence of agitation) ; (4) better by adj. *c. of mind* : (1) धैर्यम्, Ki. xiv. 1 (2) निर्विकारचित्तत्वम्, M.n.

CALOMEL : *पीतहरितपारदः ; शुभ्रपारदः.

CALORIC : तापः.

CALORIFIC : तापनः (नी, नं) or तापकः (का, कं).

CALTROP : I. A thistle : गोक्षुरः. II. A military instrument : *चतुःशूलम् ; अश्वारोहाणां गतिनिरोधाय युद्धयन्त्रविशेषः.

CALUMNIATE : परिवदति (वद्, c. 1.), *c.s in my presence (my) friend the king of Anga* परिवदति समक्षं मित्रमङ्गाधिराजम्, Ve. v. : v. To slander, detract, revile.

CALUMNIATION : परिवादः : v. Calumny.

CALUMNIATOR : परिवादकः or परिवादी : v. Slanderer, reviler.

CALUMNIOUS : परिवादिन् (f. नी) : v. Slanderous.

CALUMNIOUSLY : (1) गुणापवादेन ; (2) अभूतमासज्य (=falsely) ; (3) असूयया (=detractingly).

CALUMNY : (1) परिवादः, *not before acquainted with c.s* परिवादगोचरमयातपूर्वः (र्वा, र्वं), Ki. ; (2) परिभाषणम् (rare) ; (3) पिशुनवाक्यम् (=evil speech) : v. Slander, detraction.

CALVE : वत्सं सूते, प्र-, (सू, c. 2.) : v. To beget.

CALVINISM : *केल्विनमतं or केल्विनस्य मतम्.

CALVINIST : *केल्विनमतावलम्बिन् (f. नी).

CALYX : *दलकोषः ; पुष्पदलावरणम्.

CAMBRIC : *किम्बृकम् ; सूक्ष्मपटविशेषः.

CAMEL : (1) उष्ट्रः ; (2) क्रमेलकः ; (3) द्विककुद् (m.) (rare). *A young c.* : करभः, *A she- c.* : उष्ट्री.

CAMELOPARD : दीर्घग्रीवः (?) ; उष्ट्रजातीयश्चित्रितो जन्तुविशेषः.

CAMEO : *कामोपलः.

CAMERA OBSCURA : *प्रतिबिम्बग्राहको यन्त्रविशेषः, प्रतिबिम्बग्राहिणी.

CAMP (subs.) : (1) शिबिरम् ; (2) कटकः, *To pitch a c.* : स्कन्धावारं निवेशयति (c. of विश्), Ka.

CAMP (v.) : v. To encamp.

CAMPAIGN : I. An open tract : (1) समभूमिः ; (2) केदारक्षतिरथवृक्षगुल्मादिवर्जिता भूमिः, Ka. II.

The time that an army keeps the field : विग्रहकाल: (?) and sim. comp.s.

CAMPHOR : (1) कर्पूर (mn.) ; (2) सिताभ्र:, A. ; (3) हिमवालुका, A. (4) घनसार:, A.

CAMPHORATED : कर्पूरवासित: (ता, तं).

CAN (subs.) : (1) चषक (mn.) ; (2) कंस (mn.).

CAN (v.) ; (1) शक्नोति (शक्, c. 5.), *Menā could not restrain (her) from the undertaking* शशाक मेना न नियन्तुमुद्यमात्, Ku. v. 5. ; *c. not be made to accept the ministry of Chandragupta* वृषलस्य साचिव्यं ग्राहयितुं न शक्यते, Mu. ; (2) प्रभवति (भू, c. 1.), *an enemy c. not conquer then* प्रभवति न तदा परो विजेतुम्, Ki. x. 35. ; (3) ईष्टे (ईश्, c. 2.), *who c. move a good man* सुजनं जनाश्चलयितुं क ईशते, Si. xv. 40. ; (4) पारयति (पृ, c. 10.), *nor c. we say that it is our friend's fault* सखिगामी दोष इति व्यवसाययितुमपि न पारयाम:, Sa. iv. ; (5) क्षमते (क्षम्, c. 1.), N. xiv. 16. ; (6) समर्थ: (र्था, र्थं) *or* शक्त: (क्ता, क्तं) *or* क्षम: (मा, मं) भवति (often understood). N.B. (a) Do not use 2 and 3 in the pass. ; (b) *could* can also be idiomatically expressed by विधिलिङ् : *I. c. deprive even Śiva of his fortitude* कुर्यां हरस्यापि पिनाकपाणेर्धैर्यच्युतिम्, Ku. iii. 10. ; (c) *cannot be*—is best expressed by part. adj. s– तव्य, अनीय and य ; *what cannot be accomplished or cured* असाध्य: (ध्या, ध्यं) ; *what cannot be measured* अपरिमेय: (या, यं) ; (d) *cannot but*– is expressed by अवश्यं *or* circumlo. : *I cannot but remark* मयावश्यं वक्तव्यम् ; *I cannot but weep* रोदनं निवारयितुं न शक्नोमि.

CANAL : (1) कुल्या ; (2) प्रणाली ; (3) उपकुल्या.

CANARY BIRD : पीतवर्ण: पक्षिविशेष:.

CANCEL : I. To erase, obliterate : कुण्डलनां तनोति (तन्, c. 8.) (with gen.) (properly by the circular mark prevalent among Hindus), N. II. To annul=destroy; लुम्पति, अव-, वि-, (लुप्, c. 6.) (?). III. To strike out common factors : अपवर्तयति (c. of वृत्), Li. IV. To enclose : q.v.

CANCELLATION : I. Erasing : कुण्डलनाक्रिया. II. Annulment : अवलोप: (?). III. Striking out common factors : अपवर्तनम्.

CANCER : I. One of the signs of the zodiac : (1) कर्कट: ; (2) कर्क: (rare). II. A disease : कर्कटरोग:.

CANCEROUS : i.e. affected with cancer : *कर्कटरोगाक्रान्त: (न्ता, न्तं) and sim. comp.s

CANDELABRUM : *प्रदीपपादप: ; कौमुदीवृक्ष:.

CANDID : I. White : विशद: (दा, दं). II. Fair, frank, sincere : q.v. : (1) न्याय्य: (य्या, य्यं) (=fair) ; (2) स्फुटभाषिन् (f. णी) (=frank) ; (3) निष्कपट: (टा, टं) (sincere).

CANDIDATE : (1) आकाङ्क्षिन् (f. णी) ; (2) अर्थिन्, प्र-, (f. नी), *c. for poetic fame* कवियश:प्रार्थी, R.

CANDIDLY : (1) स्फुटम् (=frankly) ; (2) निष्कपटम् *or* निर्व्याजम् (without any trick).

CANDIED : *शर्करित: (ता, तं), *c. sugar* : v. Candy.

CANDLE : *वर्ति:, *wax c.* *सिक्थवर्ति:.

CANDLEMAS : *दीपान्विता (properly a Hindu festival).

CANDLESTICK : दीपाधार:.

CANDOUR : निष्कापट्यम् : v. Frankness, ingenuousness.

CANDY : (1) माक्षिकशर्करा ; (2) खण्ड: ; (3) खण्डमोदक:.

CANE (subs.) : I. The rattan : q.v. : वेतस:. II. A stick : वेत्रं *or* वेत्रयष्टि:, *A seat made of c.* वेत्रासनम् : v. Also Sugar-cane, bamboo, reed.

CANE (v.t.) : (1) वेत्राघातं करोति ; (2) वेत्रेण हन्ति, आ-, (हन्, c. 2.)

CANINE : expressed by comp. of words under Dog : c. tail श्वपुच्छम्. Ph. *c. teeth* अग्रदन्ता: (?).

CANISTER : (1) पेटक: (?) ; (2) पात्रम् (=any vessel).

CANKER (subs.) : I. Cancer : *कर्कटरोग:. II. A disease of plants : कीटा: (m. pl.) III. Fig. : काल:. IV. Caterpillar : q.v. V. The dog-rose : q.v.

CANKER (v.) : v. To corrode, corrupt.

CANKERWORM : शुककीट: : v. Caterpillar.

CANNIBAL : नृभुज् (m. f. n.), B. xii. 17., and sim. comp.s.

CANNIBALISM : I. Lit : नृभोजनम् : *to practise c.*

मनुष्यमांसं खादति (खाद्, c. 1.), अत्ति (अद्, c. 2.), etc. II. Fig. : (1) नृशंसता ; (2) जिघांसुता.

CANNON : *कामानः. *To load a c.* *गुलिभिः कामानं पूरयति (पूर् , c. 10.).

CANNONADE (subs.) : *कामानगोलप्रक्षेपणम्.

CANNONADE (v.t.) : *कामानगोलैः मृद्नाति (मृद्, c. 9.) *or* मथ्नाति (मन्थ् , c. 9.).

CANNON-BALL : *कामानगोलः ; कामानगुलिः ; अयोगोलः.

CANNON-SHOT : I. Cannon-ball : q.v. II. Its range : Ph. *the fleet got out of c.* *रणपोतावलिः कामानगोलविषयमतिचक्राम.

CANOE : नौः *or* नौका : v. Boat.

CANON : I. A rule : (1) विधिः ; (2) व्यवस्था. *C. -law* : *पोप-प्रचारितधर्मसंहिता. II. An ecclesiastical dignitary : धर्मोपासकविशेषः.

CANONESS : धर्मोपासिका (?).

CANONICAL : (1) वैधः (धी, धं) ; (2) वैधिकः (की, कं), *c.s.* : याजकवेशः.

CANOPY : (1) वितानम् ; (2) चन्द्रातपः ; (3) उल्लोचः.

CANOROUS : (1) मधुरः (रा, रं) (of songs, etc.) ; (2) मधुरभाषिन् (f. णी). (of men, etc.) : v. Melodious.

CANT (subs.) : *अपभाषा, *"c. word"* : *अपशब्दः. q.v. Canting (adj.) : दाम्भिकः (की, कं).

CAN'T=cannot :

CANTEEN, CANTINE : मद्यभाण्डम्.

CANTER (v.i.) : अर्धपुलायितेन गच्छति (गम्, c. 1.) *or* चलति (चल् , c. 1.).

CANTER (subs.) : अर्धपुलायितम्, Si. v. 10.

CANTHARIDES : गोमयोत्थाजातीयकीटभेदः.

CANTICLE : I. Of the Bible : *गीतकाण्डः. II. A canto : q.v.

CANTLE, CANTLET : खण्डम् : v. Piece.

CANTO : Of a poem : सर्गः : v. Book.

CANTON (subs.) : प्रदेशः : v. Province.

CANTONMENT : निवेशः, *military c.* सेनानिवेशः : v. Quarters.

CANVAS : I. A coarse cloth : शाणम्, *c. bag* शाणपुटम्. II. Sails : q.v. : वातवसनानि (n. pl.) (?). III. Cloth for painting : पटम्, D.

CANVASS (v.) : I. To solicit for votes : प्रार्थयते (अर्थ , c. 10.) *or* याचते (याच्, c. 1) II. To sift, examine : q.v. परीक्षते (ईक्ष् c. 1.) III. To discuss : q.v. : विचारयति (c. of चर्).

CANVASS, CANVASSING (subs.) : I. Inspection : q.v. : परीक्षा. II. Discussion : q.v. : विचारः. III. Solicitation for votes : *मतप्रार्थना *or* simply प्रार्थना (when the context determines the meaning).

CANVASSER : I. One who solicits votes : *मतप्रार्थकः. II. Examiner : q.v. : परीक्षकः.

CAP : शिरस्कम् (gen. term). *"C. of fools"* मूर्खचूडामणिः.

CAPABILITY : (1) शक्तिः ; (2) क्षमता ; (3) सामर्थ्यम्.

CAPABLE : (1) शक्तः (क्ता, क्तं), *with c. friends* शक्तैः सुहृद्भिः, B. ; *c. of this work* अस्य कर्मणः शक्तः Ve. iii. ; (2) समर्थः (र्था, र्थं), *c. of meeting* परिसरणसमर्थः, Vi. ; (3) क्षमः (मा, मं), *c. of disordering* विप्रकर्तुं क्षमः, Vi. N.B. Note the construction of these words ; (4) शक्यः (क्या, क्यं) (in the passive sense) : *c. of being counteracted* समाधातुं शक्यः, Vi. *Be c.* : v. Able, be-.

CAPACIOUS : i.e. spacious, large : q.v. (1) विशालः (ला, लं) (in breadth) ; (2) विपुलः (ला, लं) (in depth) ; (3) बहुग्रहः (हा, हं) (rare).

CAPACIOUSNESS : (1) विशालता ; (2) विपुलता : v. Largeness.

CAPACITATE : v. To enable.

CAPACITY : I. Lit. : (1) धारणशक्तिः ; (2) ग्रहणसामर्थ्यम् ; (3) better by circumlo. : v. Extent. Ph. *a measure of c.* प्रतीमानम्, M. II. Mental c. : ग्रहणसामर्थ्यम्, *c. for all knowledge* अशेषविद्याग्रहणसामर्थ्यम्, K. III. Ability : q.v. : शक्तिः, *to the extent of one's c.* यथाशक्ति. IV. Outward condition : रूपम्, *in the c. of a cook* सूदरूपेण *or* सूदो भूत्वा. V. Legal c. : क्षमता (?). VI. In geo. : गर्भफलम्, Li.

CAP-A-PIE : आपादमस्तकम्, सर्वाङ्ग- in comp.

CAPARISON : I. (subs.) : कुथः : v. Trappings. II. Verb : कुथेन मण्डयति, etc. ; *saw Indrāyudha c. ed with red cloth* अरुणेनाम्बरलङ्कारेणालङ्कृतमिन्द्रायुधमद्राक्षीत्, K. C. ed : विभूषितः (ता, तं). N. i. 57.

CAPE : I. A promontory : *प्रलम्बः. II. For the shoulders : *स्कन्धच्छदः.

CAPER (v.) : कूर्दति, -ते (कूर्द्, c. 1.), Ha. : v. To frisk.

CAPER (subs.) : I. For pickling : गुल्मविशेषः : *कफरी. II. A skip, jump : q.v. *To cut c.s* : कू(कु)र्दति, -ते (कूर्द or कुर्द्, c. 1.).

CAPILLARY : I. (subs.); सूक्ष्मनाडीविशेषः ; संयोगिनी. II. Adj. : expr. by tat. comp.

CAPITAL (adj.) : I. Chief, principal : q.v. II. Excellent : q.v. Ph. *c. letter* *बृहदक्षरम् ; *c. punishment* प्राणदण्डः ; *c. offence* *प्राणदण्डार्हो-ऽपराधः.

CAPITAL (subs.) : I. Of a column : चूडा (?). II. Of a country : राजधानी, *c. of the king Bhima* भीमभूमिपतिराजधानी, N. vi. 1. Ph. : *the city named Puspapura (Patna) the c. of Magadha (Behar)* *मगधदेशशेखरीभूता पुष्पपुरी नाम नगरी, D. III. A c. letter ; *बृहदक्षरम्. IV. Stock, principal q.v. : (1) मूलम् ; (2) मूल-धनम्.

CAPITALIST : Perh. मूलवत् (f. ती). *Great c.* स्फीत-सारधनः (ना, नं) D.

CAPITALLY : v. Chiefly. Ph. : *to punish c.* प्राणान् दण्डयति.

CAPITATION : Ph. *c. tax* : v. Poll-tax.

CAPITOL : *रोमनगरस्थयुपितारदेवालयः.

CAPITULATE : शत्रुवशं स्वीकरोति, शत्रुहस्ते पुरं or दुर्गम् अर्पयति (c. of ऋ).

CAPITULATION : Ph. *they agreed to a c. on these conditions* एतैर्नियमैः पुरं or दुर्गमर्पयितुमभ्युपजग्मुः : v. To capitulate.

CAPON : i.e. castrated cock : हृतमुष्ककुक्कुटः and sim. comp.s.

CAPRICE : (1) कामचारः (anything done according to one's fancy), *this is c. of fortune* दैवस्यात्र कामचारः, Mu. ii. ; (2) चाञ्चल्यम् (=fickleness : q.v.).

CAPRICIOUS : (1) कामचारिन् (f. णी) (doing according to one's fancy) : (2) चञ्चलः (ला, लं) (=fickle, unsteady : q.v.).

CAPRICIOUSLY : v. Whimsically.

CAPRICIOUSNESS : (1) कामचारिता ; (2) चाञ्चल्यम् (=fickleness : q.v.).

CAPRICORN : मकरः or मकरराशिः.

CAPRICUM : रक्तमरीचः ; रक्तमरीचलता.

CAPSTAN : भारोत्तोलनयन्त्रम्.

CAPSULAR : कोशाकारः (रा, रं) (?).

CAPSULE : (1) बीजकोशः(षः), Bha ; (2) कर्णिका, Bha.

CAPTAIN : I. A chief : q.v. : अध्यक्षः. II. A military officer : *गुल्मपतिः or (in gen. sense) सैन्याध्यक्षः or सेनानीः. III. A naval officer : पोताध्यक्षः or पोतनायकः. IV. A master of the military art : v. General.

CAPTAINCY or CAPTAINSHIP : (1) गुल्मपतिपदम् (military) ; (2) पोताध्यक्षपदम् (naval).

CAPTION : v. Apprehension.

CAPTIOUS : I. Disposed to find fault : (1) दोषैकदृक् (mfn.) ; (2) पुरोभागिन् (f. नी) ; (3) दोष-ग्राहिन् (f. णी). II. Peevish, perverse : q.v. III. Insidious, troublesome : q.v.

CAPTIOUSLY : v. Peevishly, insidiously.

CAPTIOUSNESS : v. Censoriousness, peevishness.

CAPTIVATE (v.t.) : I. To enslave : वशीकरोति, *c.d by her good qualities* तद्गुणैः वशीकृतः, D. II. To charm : q.v. : हरति (हृ, c. 1.), *c.d the eyes, as well as the minds, of all creatures* जहार सर्वभूतानां चक्षूंषि च मनांसि च, Mah. *C. ing* : मनोहरः (रा, रं) : v. Charming, fascinating.

CAPTIVE (subs.) : बन्दी or बन्दि (f.), *will bring back fortune as a c.* श्रियं बन्दीमिव प्रत्यानेष्यति, Mu. ii. 52. : v. Prisoner.

CAPTIVE (adj.) : (1) बन्दीकृतः (ता, तं), *made c. by the enemies of gods* बन्दीकृता विबुधशत्रुभिः, V. ; (2) बन्दिः, *c. women* बन्दिस्त्रियः, Vi. vii.

CAPTIVITY : बन्दित्वम् : v. Slavery, subjection.

CAPTOR : (1) ग्राहकः ; (2) जेता (= victor, conqueror : q.v.).

CAPTURE (v.) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *and was c.d by Chandavarman* जगृहे च चण्डवर्मणा, D. i. ; *newly c.d* नवग्रहः (हा, हं), K. : v. To take.

CAPTURE (subs.) : I. Seizure : q.v. : ग्रहः, -णम्, *c. of cattle* गोग्रहः, Mah. II. Booty, prize : q.v.

CAPUCHIN : I. A monk ; यतिविशेषः. II. A. monkey : वानरविशेषः.

CAR : रथः, *procession of the c. of Jagannātha* रथयात्रा : v. Chariot.

CARAT : I. A weight रक्तिका (properly about half a c.), K. b. II. A 24th part, in measuring the fineness of gold : expr. by circumlo. : *this is 18 c. gold* *अस्य पादत्रयं स्वर्णम्.

CARAVAN : सङ्घः, *c. of pilgrims* यात्रिकसङ्घः ; *c. of merchants* वणिग्गणः, Mal.

CARAVANSARY, CARAVANSERA : पथिकाश्रमः.

CARAWAY : (1) अजमोदा ; (2) उग्रगन्धा.

CARBINE or CARABINE : *लघुबन्दुकः.

CARBINEER or CARABINEER : *लघुबन्दुकभृदश्ववारः.

CARBON : *अङ्गारसारः.

CARBONIC : *अङ्गारसारजः (जा, जं).

CARBUNCLE : I. A tumour : विस्फोटः. II. A gem : पद्मरागः.

CARCASS : (1) शव (mn.) ; (2) मृतशरीरम् ; (3) कुणप (mn.) (rare).

CARD (subs.) : I. A playing c. : *तासम्, *to play with c.s* *तासैः क्रीडति ; *knave of c.s* : *दासः. *Diamond, heart, club and spade (of cards)* *रक्तं, पीतं, श्यामं, कृष्णम्. II. A visiting c. *नामपत्रम्. III. A paper on which the points of a compass are marked : *दिग्भागपत्रम्. IV. An instrument for combing wool : ऊर्णामार्जनी.

CARD (v.t.) : v. To comb, cleanse.

CARDAMOM : (1) एला, (2) कोरङ्गी (small c.) ; (3) चन्द्रबाला (large c.) ; (4) निष्कुटिः (large c.) (rare). *C. -plant* : एलालता, R.

CARDER : Of wool : ऊर्णामार्जकः.

CARDIAC : I. (adj.) : दीपनः (ना, नं), Śr. II. (subs.) : दीपनम्.

CARDINAL (subs.) : *रोमकधर्मनियन्ता. *C. ship, c. ate* : *रोमकधर्मनियन्तृपदम् ः कार्डिनालपदवी.

CARDINAL (adj.) : i.e. chief, principal : *c. virtue* परमधर्मः. Ph. *c. number* एकादिसंख्या ; *c. points* *प्रधानबिन्दवः (m. pl.).

CARE (subs.) : I. Anxiety : q.v. : चिन्ता, *free from c. about you* त्वयि वीतचिन्तः, Sa. iv. Ph. : *I am now free from c.* लब्धमिदानीं स्वास्थ्यम्, Sa. iv. II. The object of care : चिन्ता, *a daughter born in this world is a great c.* पुत्रीति जाता महतीह चिन्ता, P. i. 5. III. Caution, attention (1) यत्नः, प्र-, (=diligence), *although (I) was brought up with c.* प्रयत्नसंवर्धितोऽपि, D. iv. ; (2) अप्रमादः (carefulness) ; (3) आदरः (of treatment), *display c. in the service of Rishis* ऋषिजनपरिचर्यासु दर्शितादरा भव, K. IV. Charge, oversight : (1) रक्षा (=watching over), *(but its) c. is with you* रक्षा युष्मास्ववस्थिता, Ku. ii. 26. ; (2) अवेक्षा (=looking after).

CARE, TAKE : (1) रक्षति (रक्ष्, c. 1.), (=watch over), *you should t.c. of it at night and Vardhamānaka in the day* इदं रक्षितव्यं त्वया रात्रौ वर्धमानकेनापि दिवा, Mr. i. ; *I t.c. of the house* गृहरक्षां करोमि, H. iii. ; (1) लालयति, -ते, (लल्, c. 10.) (of children), *you should t.c. of her as a child* बालेव लालनीया, K. *Take care*=beware : q.v. : अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) *or* सावधानः (ना, नं) भव.

CARE (v.) : (1) गणयति (गण्, c. 10.) (=to reckon), *did not c. what Rāma said* अजीगणद्दाशरथं न वाक्यम्, B. ii. 53. : *he did not c. all these* स तानाजीगणत्सर्वान्, B. xv. 5. ; *not c. ing even a straw for their husbands* तृणायापि न गणयित्वा भर्तॄन्, D. ; (2) ईक्षते, etc. (=to look : q.v.) *does not c. for birth or beauty* नाभिजनमीक्षते न रूपमालोकयते, K. ; (3) आद्रियते (दृ, c. 6.) (=to regard), Ki, xvi. 10.

CAREEN (v.t.) : पार्श्वेन स्थापयति (c. of स्था).

CAREER : I. A race or race-course : q.v. II. General course of conduct : चरितम्.

CAREFUL : I. Attentive : q.v. (1) अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) वीतप्रमादः (दा, दं) ; (3) सावधानः (ना, नं). II. Anxious : q.v. : (1) सचिन्तः (न्ता, न्तं) ; (2) चिन्तावत् (f. ती) ; (3) चिन्ताशताकुलः (ला, लं). *C. of or for* : (1) चिन्तयति (चिन्त्, c. 10.) ; (2) आद्रियते, K.

CAREFULLY : I. With c. : (1) यत्नेन ; (2) प्रयत्नतः ; (3) निपुणम्, *searching c.* निपुणमन्विष्य D. ii ; *to consider c.* निपुणं विचारयति, Mr. II. Attentively : (1) अप्रमत्तम् ; (2) अप्रमादेन ; (3) सावधानेन. III. Anxiously : q.v. : expr. by adj.

CAREFULNESS : (1) अप्रमादः ; (2) सावधानता ; (3) चिन्ताकुलता (=anxiety).

CARELESS : I. Inattentive, neglectful : q.v. : प्रमत्तः (त्ता, त्तं). *To be c. of* : न चिन्तयति (चिन्त्, c. 10) *or* विभावयति (c. of भू) (with acc.), *is c. even of herself* आत्मानमपि न विभावयति. II. Said or done without care : प्रमत्त- in comp. III. Free from care : निश्चिन्तः (न्ता, न्तं).

CARELESSLY : (1) प्रमादेन ; (2) सप्रमादम् : (3) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) ; (4) अनवधानेन.

CARELESSNESS : (1) प्रमादः ; (2) अनवधानम् ; (3) असावधानता ; (4) प्रमत्तता.

CARESS (v.) : परिरभते (रभ्, c. 1.) (=to embrace : q.v.) ; (2) क्रोडे करोति (to put in the lap) : v. Also to fondle.

CARESS (subs.) : परिरम्भः (=embrace : q.v.).

CARESSINGLY : वक्षसा परिरभ्य (=embracing), Ku. v. 3.

CARET : *मूरकः ; असम्पूर्णलिखितविज्ञापनाय 'ʌ' इत्याकारचिह्नम्.

CARGO : expr. by द्रव्यं *or* भाण्डम्, *what is the c. of the boat* किंभाण्डपूर्णा नौः.

CARICATURE (subs.) : उपहास्यचित्रम् (?).

CARICATURE (v.t.) उपहास्यचित्रं लिखति (लिख्, c. 6.) (?).

CARICATURIST : उपहास्यचित्रकरः (?) ; उपहास्यचित्रलेखकः (?).

CARIES, CARIOSITY : अस्थिव्रणम् (?).

CARIOUS : व्रणितः (ता, तं) (?).

CARMAN : (1) सारथिः ; (2) रथवाहकः ; (3) शकटवाहकः (of a cart).

CARMELITE : *कर्मलीययतिः.

CARMINATIVE (adj. or subs.) : वातघ्नः *or* वायुघ्नः (घ्नी, घ्नं).

CARMINE (subs.) : A red dye : लाक्षा (?). *Dyed with c.* लाक्षिकः (की, कं), S. k.

CARNAGE : कदनम् : v. Slaughter, massacre.

CARNAL : I. Bodily, sensual : q.v. Ph. *c. pleasure* विषयसुखम्. II. Lustful : q.v. Ph. *c. desire* कामः ; *c. knowledge* : संसर्गः.

CARNALITY : (1) विषयासक्तिः (the state) ; (2) विषयोपभोगः (its indulgence) : v. Sensuality.

CARNALLY : Ph. *to know c.* संसृजति (सृज्, c. 6.) ; *or* better by संसर्गः.

CARNATION : I. Flesh colour : मांसवर्णः. II. A. flower : रक्तवर्णपुष्पप्रभेदः.

CARNIVAL : *रोमकधर्मिणां मांसोत्सवः.

CARNIVOROUS : (1) मांसभुज् (mfn.) ; (2) आमिषाशिन् *or* पिशिताशिन् (f. नी) ; (3) क्रव्यादः.

CAROB : शिम्बिभेदः.

CAROL (subs.) : सङ्गीतम्: v. Song.

CAROL (v.) : गायति (गै, c. 1.) : v. To sing.

CAROTID ARTERIES : Prob. मन्ये (f. dual), B.

CAROUSAL, CAROUSE (subs.) : पानगोष्ठीमहोत्सवः *or* sim. पानगोष्ठी, D.

CAROUSE (v.) : (1) अतिशयं पिबति (पा, c. 2.) : (2) प्रभूतमद्यपानं करोति.

CAROUSER : आपानपः, Ha. ; v. Drinker, reveller.

CARP (subs.) : रोहितजातीयमत्स्यभेदः.

CARP AT (v.) : अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To censure, to cavil.

CARPENTER : (1) तक्षकः ; (2) त्वष्टृ (m.) ; (3) वर्धकिः ; (4) सूत्रधारः ; (5) तक्षन् (m.)

CARPENTRY : (1) दारुकर्मन् (n.) K. ; (2) तक्षणम्, *tools of c.* तक्षणसाधनानि (n. pl.)

CARPER : v. Caviller, censurer.

CARPET (subs.) : चित्रास्तरणम् (?). Ph. *'on the c.'* : आलोच्यमानः (ना, नं).

CARPET (v.) : चित्रास्तरणैराच्छादयति (छद्, c. 10.) (=to cover : q.v.).

CARPING (adj.) : (1) मिथ्यादोषदर्शिन् (f. नी) (?) ; (2) अवक्षेपिन् (f. णी) (?).

CARPING (subs.) : अवक्षेपः : v. Cavil, censure.

CARPINGLY : (1) गुणापवादेन ; (2) असूयया.

CARRIAGE : I. Conveyance : वाहनम्. II. A vehicle : (1) यानम् (most gen. term), *drives in a c. and four* चतुरश्ववाह्येन यानेन चलति ; (2) रथः (spec. a war-chariot), *a c. road* रथ्या ; (3) स्यन्दनः (=a chariot) ; (4) पुष्परथः (=a pleasure-car) ; (5) कर्णीरथः ; (6) प्रवहणम् (=a light covered car for ladies). III. Gesture, conduct, deportment : q.v. व्यवहारः. IV. Management : q.v. : निर्वाहः.

CARRIAGE-MAKER : रथकारः.

CARRIER : (1) वाहकः ; (2) वाहिन् (m.) : (3) वोढा. *Message c.* : सन्देशहरः. *Common c.* : साधारणद्रव्यवाहकः (?).

CARRION : कुणपः, *c. eater* : कौणपः.

CARROT : (1) गर्जरम् ; (2) पीतकन्दम् ; (3) पिण्डमूलकम्.

CARRY : I. To convey : q.v. वहति, उद्-, (वह्, c. 1.), *c. ing him also on his shoulders* तमपि स्कन्धेनोदुह्य, D. vi. ; *c. ing these two* (i.e. the name Kshatriya and his bow) वहन् द्वयीम्, Ki. iii. 48. II. To urge, impel : q.v. III. To transfer : नयति (नी, c. 1.) IV. To accomplish : q.v. V. To carry one's self : v. To behave. VI. To exhibit : (1) वहति ; (2) expr. by gen. with अस्ति, *it c.s no weight* अस्य गौरवं नास्ति (?). VII. *To c. town or fort* : हस्तगतः (ता, तं) करोति. Ph. : *to c. coals to Newcastle* कुबेराय धनं ददाति (?).

CARRY AWAY : (1) अपवहति ; (2) नयति (नी, c. 1.) (=to take). Ph. : (*your*) *heart about to be c.ed away* अपह्रियमाणं हृदयम्, K.

CARRY BACK : v. To take back.

CARRY OFF : I. Lit. : अपवहति. II. Fig. : हरति (हृ, c. 1.), *let him c. the ensign of triumph* *स हरतु सुमगपताकाम्, D. ii.

CARRY ON : I. To manage : q.v. : करोति (=to do, to perform : q.v.). II. To promote : q.v. : उन्नयति (नी, c. 1.).

CARRY OUT : i.e. to accomplish, effect : q.v. : निर्वाहयति (c. of वह्).

CARRY OVER : v. To carry.

CARRY ROUND : परिवहति (?) गृहाद्गृहं (house to house) *or* हस्ताद्धस्तान्तरं (from hand to hand) नयति (नी, c. 1.).

CARRY THROUGH : (1) लङ्घयति (लङ्घ्, c. 10.) (with abl. or ins. of the cause) ; (2) पारं नयति (नी, c. 1.), *may God c. you through all difficulties* : *ईश्वरप्रसादात्सर्वकृच्छ्राणि लङ्घय *or* त्वामिश्वरः सर्वकृच्छ्राणां पारं नयतु.

CART (subs.) : (1) शकटः, *a. toy c.* शकटिका ; (2) अनस् (n.) (rare).

CART (v.t.) : शकटेन वहति (वह्, c. 1.) : v. To carry.

CARTAGE : शकटशुल्कम्.

CART-HORSE : शाकटी *or* शाकटीनोऽश्वः, etc. : v. Horse.

CART-LOAD : (1) शाकटीनः ; (2) better by circum. *five c.s of things* पञ्चशकटपूर्णानि द्रव्याणि.

CARTE-BLANCHE : Ph. *I have c. to go there* स्वेच्छया गन्तुमनुमतोऽस्मि.

CARTEL : I. An agreement for the exchange of prisoners : नियमः. II. A challenge to single combat : द्वन्द्वयुद्धाय समाह्वानम्.

CARTER : (1) शकटवाहकः : (2) शकटवाहिन् (m.).

CARTILAGE : तरुणास्थि (n.), Śr.

CARTILAGINOUS : तरुणास्थिमयः (यी, यं) (?), Williams.

CARTOON : v. Sketch.

CARTOUCH : I. A cartridge-box : q.v. II. An architectural ornament : *पुटः.

CARTRIDGE : *चूर्णकोषः ; त्रुटिः, *C. -box* : *चूर्णकोषपेटिका. *c. -paper* : शस्त्रकागजविशेषः.

CARVE : I. To cut artistically : expr. by उत्कीर्णः (र्णा, र्णं) (कृ, c. 6.), छुरितः (ता, तं) (छुर्, c. 6.), *or* उत्-लिखितः (ता, तं) (लिख्, c. 6.); *whose borders are c.d with flowers* कुसुमलवच्छुरितपर्यन्तः (न्ता, न्तं), D. ii. : *whose barders are c.d with plants* पर्यन्तलिखितलतः (ता, तं), K. Ph. *to c. out of* कल्पयति : v. To make ; *c.d work* कारुकर्मन् (n.) (?). II. To cut (of meat) (फालिकाभिः) कृन्तति (कृत्, c. 6.) (?).

CARVER : I. A sculptor : (1) कारुः (?) ; (2) तक्षकः (?). II. A carving knife : *कृन्तनी.

CARVING (subs.) : कारुकर्मन् (n.) (?) ; (2) तक्षणी (?).

CARVING-KNIFE : *कृन्तनी.

CASCADE : प्रपातः : v. Cataract. (I)

CASE (subs.) : I. A covering or box : q.v. : आधारः, *watch -c.* *कालमापाधारः ; *printing c.* *मुद्राचिह्नाधारः. II. A box : q.v. III. State, condition : q.v. IV. Matter, circumstance : q.v. : अर्थः, *represented the c. to Chaṇḍavarman* तमर्थं चण्डवर्मणे निवेदयांचक्रुः, D. i. Ph. : *in c.* यदि (with विधिलिङ्) v. If ; *this being the c.* एवं सति ; *in all c.s* सर्वत्र ; *in this c.* अत्र ; *in fever c.s* ज्वरार्तानाम् (Lit., of those suffering from fever). V. A lawsuit : q.v. : *who have got c.s* कः कः कार्यार्थी, Mr.; *he loses that c.* तस्मादर्थात्स हीयते, M. ; *when the c. is gained* सिद्धेऽर्थे,

Vas. VI. In gram. कारकम् (not applied to the gen.), *objective c.* कर्मकारकम्, *c. ending* विभक्तिः.

CASE (v.) : v. To enclose, cover.

CASE-HARDEN (v,) : बहिः कठिनीकरोति : v. To harden.

CASEMATE : *प्राग्रेयगुलिमिरमेघप्रस्तरनिर्मितो गुप्तिविशेषः.

CASEMENT : (1) गवाक्षः : (2) वातायनम्.

CASH (subs.) : टङ्कः (?) ; (2) धनम् (- money).

CASH (v.t.) : Ph. *c. this bill* * हुण्डि दत्त्वा टङ्कमानय *or* हुण्डिं गृहीत्वा टङ्कं देहि (as the case may be).

CASH-BOOK : *टङ्कपुस्तकम् ; गणनापत्रिका (= account-book), Raj.

CASHIER, CASH-KEEPER (subs.) : टङ्करक्षकः (?) : v. Treasurer.

CASHIER (v.) : I. To dismiss : q.v. II. To reject : q.v.

CASINO : आमोदशाला (?).

CASK : (1) भाण्डम् (gen. term) ; (2) *पिपा (f.).

CASKET : (1) समुद्गः, -कः ; (2) सम्पुटः, -कः, Ph. *gold c.* सुवर्णभाण्डम्, Mr.

CASQUE, CASK : शिरस्त्रम् : v. Helmet.

CASSIA : (1) गन्धवल्कलः, -वृक्षः (= laurus c.) ; (2) दद्रुघ्नः *or* चक्रमर्दः (c. tora) *C.–bark* : (1) गन्धवल्कलम् ; (2) गुडत्वच् (n.).

CASSOCK : उपसंव्यानम् (?)

CASSOWARY : पक्षिविशेषः ; *कासोयारिः.

CAST (v.t.) : I. To throw : q.v. : क्षिपति (क्षिप्, c. 6), *c. this man into the ocean* प्रक्षिपैनं सागरे, D. vi. ; *to c. on the ground* अवनौ क्षिपति, Ki. ; *to c. lustre* रुचं क्षिपति, Ki. v. 48 ; *to c. eyes* दृशं क्षिपति, D. vii. Ph. : *to c. skin* कञ्चुकं वि-मुञ्चति (मुच्, c. 6), M. n. ; *c. ing vote* *सञ्चितमतम्. II. To condemn : q.v. Ph. *c. (in a suit)* पराजितः (ता, तं), K. b. ; हीनः (ना, नं), M. viii. 57. III. To found : सं-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3) (?), *to c. cannon* *कामानं संदधाति. IV. To distribute : q.v. V. To calculate, contrive : q.v.

CAST (v.i.) : I. To contrive : q.v. II. To warp : q.v.

CAST ASIDE, CAST AWAY : v. Throw aside, throw away.

CAST DOWN : I. Lit.,: to throw down : q.v. Ph. *with eyes c.* अधोदृष्टि (mfn.) *or* अधोमुखः (f. खी), Ku. vi. 85. II. Fig. : v. To deject, depress.

CAST FORTH : क्षिपति : v. To throw off, to emit.

CAST OFF : मुञ्चति, वि-, (मुच्, c. 6), *c. hounds* विमुच्यन्तां श्वानः : K. ; *c. by serpents* फणिभिर्विमुक्ताः R. xvi. 17 : v. To throw off, lay aside.

CAST OUT : निरस्यति (अस्, c. 4) : v. To throw out, expel.

CAST UP : *to c. an account* गणनामेकीकरोति.

CAST ON OR UPON : Ph. *the infamy was c. on us* पातितमस्मास्वयशः, Mu.

CAST (subs.) : I. A throw : q.v. : क्षेपः. II. The distance that a thing is thrown : क्षेपः. III. Throw of dice : अक्षपातः. IV. A chance or venture : q.v. V. A tinge : q.v. VI. Any thing c. in metal : मूर्तिः. VII. The assignment of parts in a play : भूमिकासंविभागः (?). VIII. A stroke or trick : q.v. IX. A tube or funnel : q.v. Ph. : *having a c. in the eye* केकराक्षः (क्षी, क्षं).

CASTANET : करर्धिः (?).

CASTAWAY : त्यक्तः, परि-, (क्ता, क्तं) : v. Abandoned.

CASTE : (1) वर्णः, *of the same c.* सवर्णः (र्णा, र्णं) ; *low c.* हीनवर्णः, *high c.* उत्तमवर्णः, Da. ; *mixed c.* वर्णसङ्करः (m.) : (2) जातिः, *of high c.* उत्कृष्टजातीयः (या, यं), K. b. ; *low c.* निकृष्टजातिः, D. ; *void of c.* जातिहीनः (ना, नं), Ki. Ph. *a low c. man* अन्त्यजः, M.

CASTELLAN : (1) दुर्गाधिकारी ; (2) दुर्गाध्यक्षः ; (3) दुर्गपालः.

CASTELLATED : (1) अट्टालंकृतः (ता, तं) ; (2) शिखरमण्डितः (ता, तं).

CASTER : I. A thrower : q.v. : क्षेपकः. II. Of horoscope : जन्मपत्रिकाकारः : v. Astrologer. III. A small bottle : कूपी (?).

CASTIGATE : I. Lit. : कशाघातं करोति. II. Fig. : निगृह्णाति (ग्रह, c. 9)

CASTIGATION : I. Lit. : कशाघातः II. Punishment : निग्रहः. III. Reproof : q.v. भर्त्सना, *to administer c.* भर्त्सनां करोति.

CASTIGATOR : I. Lit. : कशाघातकारिन् (f. णी). II. Fig. : निग्रहीतृ (f. त्री).

CASTING : I. Lit. : क्षेपः : v. Throw. II. A mould : q.v.

CASTING-NET : क्षेपणिः.

CASTLE : दुर्गम् : v. Fort. *To build aerial c. s* : *आकाशप्रासादान् विरचयति (रच्, c. 10).

CASTOR : v. Beaver.

CASTOR-OIL : एरण्डतैलम्, Śr. *C. Plant* : एरण्डः.

CASTRATE : वृषणौ उत्पाटयति (c. of पट्), छिनत्ति (छिद्, c. 7) Vi. v. उत्कृन्तति (कृत्, c. 6) Vri. ; etc.

CASTRATED : (1) उत्पाटितवृषणः (णा, णं) : (2) छिन्नमुष्कः (ष्का, ष्कं) ; and sim. comp. s.

CASTRATION : (1) वृषणोत्पाटनम् : (2) मुष्कच्छेदः ; and sim. comp. s.

CASUAL : I. Accidental, fortuitous : q.v. II. Occasional : q.v.

CASUALLY : I. Accidentally : q.v. : दैवात्. II. Occasionally : q.v.

CASUALTY : I. Chance, accident : q.v. II. Death or misfortune : विपत्तिः, R.

CASUIST : *धर्मविचारकः.

CASUISTIC, CASUISTICAL : *धर्मविचार- in comp.s.

CASUISTRY : धर्मविचारः, -णा.

CAT : (1) मार्जारः ; (2) बिडालः.

CAT-O-NINE-TAILS : कशाविशेषः ; *नववल्लिका.

CATACHRESIS : अनुचितार्थता (?), Kav.

CATACLYSM : महाजलप्लावः : v. Deluge, inundation.

CATACOMB : *अन्तर्भौमशवाधारः.

CATALECTIC : न्यूनाक्षरः (रा, रं).

CATALEPSY : मोहः(?) : v. Epilepsy.

CATALOGUE : *नामावलिः, *c. of books* : पुस्तकनामावलिः.

CATAPLASM : लेपः ; प्रलेपः : v. Poultice.

CATAPULT : अवक्षेपिणी ; प्रस्तरावक्षेपणाय पूर्वकालीनयुद्धयन्त्रविशेषः.

CATARACT : I. Of water : (1) निर्झरः ; (2) प्रस्रवणम्. II. A disease of the eye : कफजं तिमिरम् (after Śr.).

CATARRH : (1) प्रतिश्यायः ; (2) पीनसः : v. Cold. (II).

CATASTROPHE : I. Of a drama : (1) निष्ठा ; (2) निर्वहणम्. II. End : q.v. : परिणामः. III. Disaster : q.v : विपत्तिः.

CATCH (v.t.) : I. To seize : (1) धारयति *or* धरति (धृ, c. 10. and 1.), *for which you were caught* धृतोऽसि यदर्थम्, N. i. 143 ; *for c. ing fish* मत्स्यधारणार्थम्, Tārānāth ; (2) दधाति, धत्ते (धा, c. 3), *the king caught the bird with his hand* नृपः पतङ्गं तमधत्त पाणिना, N. i. 124 ; (3) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9), *caught the descending (ball) in the air* अवपतन्तमाकाश एवाग्रहीत्, D. vi. ; *I was caught stealing* चोरयित्वा ग्राहितः, D. iv. ; (4) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (=c. in a trap, etc.), *c. ing of elephants* कुञ्जरबन्धनम्, Nil. II. Of fire : उपगच्छति (गम्, c. 1.) *or* उपैति (इ, c. 2.), *all of them caught fire and died* सर्वे एव ज्वलनमुपगता उपरताश्च, Mu. ii. III. Of disease : *to c. a disease* व्याधिमधिगच्छति (गम्, c. 1.), अवाप्नोति (आप्, c. 5.), etc., Śr. IV. To ensnare : Perh. धरति. V. To charm : q.v. VI. To overtake : q.v.

CATCH (v.i.) : लगति (लग्, c. 1) : *my garland has caught in the branch* विटपे वैजयन्तिका मे लग्ना, Vi.

CATCH (subs.) : I. Seizure : q.v. Ph. *on c.* धर्तुम्. II. Of a gate or lock : तालकम् (?). III. Profit, gain : q.v. IV. The whole quantity caught at one time : expr. by circumlo.

CATCH AT : (1) गृह्णाति ; (2) धारयति *or* धरति.

CATCHER : I. One who c. s : ग्रहीतृ (m.). II. That which c. s : बन्धनी.

CATCHING (adj.) : i.e. contagious : स्पर्शसञ्चारिन् (f. णी), Raj.

CATCHING (subs.) : (1) धारणम् ; (2) ग्रहः, -णम् ; (3) बन्धनम् (in a trap).

CATCH-LAND : सीमाभूमिः

CATCH-PENNY : v. Worthless.

CATECHETICAL : प्रश्नोत्तरमयः (यी, यं), Raj.

CATECHETICALLY : प्रश्नोत्तरैः (ins. pl.).

CATECHISE, CATECHIZE : I. To instruct : (प्रश्नोत्तरैः) शिक्षयति (c. of शिक्ष्). II. To interrogate : q.v.

CATECHISER, CATECHIST : expr. by verb.

CATECHISM : *प्रश्नोत्तरमाला ; प्रश्नोत्तरमय श्रुतपाठः.

CATECHU : (1) खदिरः ; (2) खदिरसारः. *Acacia c.* : the tree : खदिरः.

CATEGORICAL : I. Pertaining to a category : expr. by comp. or gen. II. Positive, express : q.v.

CATEGORICALLY : v. Positively, expressly, directly.

CATEGORY : I. Logical : पदार्थः. II. State, condition : q.v.

CATER (v.) : I. To provide food : आहारं ददाति, K. II. To procure provisions : v. To procure and provide.

CATERER : I. Purveyor : q.v. II. Feeder : q.v. : भोजयितृ (m.).

CATERPILLAR : (1) शूककीटः (?) : (2) कोशकारः (?).

CATERWAULING : मेमेयितम् (?) : विडालरुतम्.

CATES : v. Dainty.

CATGUT : v. String, rope.

CATHERTIC : v. Purgative.

CATHEDRAL : प्रधानधर्ममन्दिरम् (?) : v. Church.

CATHETER : *मूत्राकर्षिणी ; मूत्रनिष्कर्षकयन्त्रविशेषः

CATHOLIC (adj.) : I. Universal : q.v. II. Liberal : q.v. III. Belonging to Roman c. s : expr. by gen. or comp. : *c. emancipation* *रोमकधर्मिणां मोक्षः.

CATHOLIC (subs.) : i.e. Roman–c. : *रोमकधर्मिन् (f. णी) *or* रोमकधर्मावलम्बिन् (f. नी).

CATHOLICISM : I. Liberality : q.v. II. Roman –c. : *रोमकधर्मः.

CATKIN : *विडालपुच्छम् ; विडालपुच्छाकारं प्रसूनम्.

CATONIAN : I. Lit. : *कैटवः (वी, वं). II. Grave, severe : q.v.

CAT'S-EYE : A stone : वैदुर्यम्, Si. iii. 45.

CATTLE : I. The bovine species : गावः (m. pl.), *c. range* गोचरः, Ki. ; *herd af c.* गोकुलम्, V. p.; *c.-keeper* गोपः, Ki. ; *c. -path* गोवाटः, Ga. II. In a wider sense, including sheep, etc. : (1) पशवः (m. pl.), *breeding of c.* पाशुपाल्यम्, M. ; *to graze c.* पशून् चारयति, B. p. ; (2) गोमेषादयः (m. pl.), *c. show* *गोमेषादिमेला.

CAUDLE (subs.) : अण्डादिमिश्रितमधमयः पानीयभेदः.

CAUL : I. A veil : q.v. : अवगुण्ठनम्. II. The omentum : q.v. मेदोधरा.

CAULIFLOWER : I. The plant : कपिपुष्पः ; शाकभेदः. II. The flower : *कपिपुष्पम्.

CAUSAL : (1) हेत्वर्थकः (का, कं) (as a c. conjunction) ; (2) हेतुमत् (f. ती) (of c. verbs), Panini ; (3) णिजन्तः (न्त, न्ता) (=ending in णिच् : of Sanskrit c. verbs.).

CAUSALITY : (कारणस्य) कार्योत्पादिका शक्तिः.

CAUSATION : I. Causality : expr. by कारणम्. II. The act of causing : V. Cause, production, creation.

CAUSATIVE : I. Causal : q.v. II. Causing : जनयितृ (f. त्री).

CAUSE (subs.) : I. That which produces an effect : कारणं, *you are the c. of all elementary c. s* त्वं कारणं कारणकारणानाम्, Ki. *Primary c.* : (1) आदिकारणम् ; (2) निदानम्, R. iii. 1. *Material c.* समवायिकारणम्, *Efficient c.* निमित्तम् *or* निमित्तकारणम्. II. That which is the occasion of an action : कारणम्, *without any c.* अकारणम् : v. Reason, ground. III. A lawsuit : q.v. : कार्यम्, *tell (us) that c.* तत्कार्यं कथय. Mr. ix. IV. Object, side : q.v. कार्यम्, *our c. is all but undertaken by you* कार्यं त्वया नः प्रतिपन्नकल्पम्, Ku. iii. 14 ; *in the Śudra's (Chandragupta's) c.* वृषलस्य कृते, Mu. : v. For the sake of.

CAUSE (v.t.) : (1) Often by a causal verb : *to cause pain* व्यथयति (c. of व्यथ्) ; *to c. joy* आनन्दयति (c. of नन्द्) ; *to c. to fall* पातयति (c. of पत्) ; (2) जनयति (c. of जन्) (=produce, create). *even an iota of master's favour c. s arrogance among unsteady (people)* जनयति हि प्रभुप्रसादलवोऽपि प्रागल्भ्यमधीरप्रकृतेः, K. ; (3) by circumlo. : *this will c. his death* अनेन तस्य मरणं भविष्यति ; *ascertaining that the dropping of the arched gateway will c. his own destruction* तोरणपातमात्मविनाशफलमवधार्य, Mu. ii.

CAUSELESS : I. Uncaused : (1) expr. by circumlo., *you are c.* न ते किञ्चित् कारणमस्ति, M. n. ; (2) अकारणः (f. णा) (rare), M. n. ; (3) अयोनि (mfn.), *you are the cause of the world, but yourself c.* जगद्योनिरयोनिस्त्वम्, Ku.

ii. 9. II. Groundless : q.v. : निष्कारणः (णा, णं).

CAUSELESSLY : (1) अकारणम्; (2) निष्कारणम्; (3) निर्निमित्तम्; (4) अहेतुकम्; (5) निष्प्रयोजनम्.

CAUSER : (1) कर्तृ (f. त्री) : (2) विधातृ (f. त्री); (3) सम्पादयितृ (f. त्री).

CAUSEWAY : (1) सेतुः; (2) आलिः (f.); (3) पिच्छिलः.

CAUSTIC (subs.) : I. *Lunar c.* : *अपानाम्ल-संश्लिष्टरजतम्, कष्टिकम्. II. In the wider sense : दाहकपदार्थः (?).

CAUSTIC (adj.) : I. Burning, corrosive : विदाहिन् (f. नी). II. Severe, sarcastic : q.v. : मर्मच्छिद् (mfn.), Ki. xi. 49.

CAUTERIZATION : (1) दाहः; (2) दहनम्.

CAUTERIZE : (तप्तलोहादिना व्याधितमांसादि) दहति (दह्, c. 1).

CAUTERY : दाहः or दहनम्. *Actual c.* *यथार्थदाहः; *potential c.* *तेजोदाहः.

CAUTION (subs.) : I. Wariness : (1) समीक्षा (circumspection), *to use c. in any work* समीक्ष्य कार्यं करोति; (2) अप्रमादः (=care); (3) सावधानता. (=attention). II. Guarantee, security : q.v. III. Warning : q.v.

CAUTION (v.) : v. To warn.

CAUTIOUS (adj.) : (1) सावधानः (ना, नं); (2) अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) : v. Circumspect.

CAUTIOUSLY : (1) सावधानम्; (2) अप्रमत्तम्; (3) समीक्ष्य (=circumspectly).

CAUTIOUSNESS : (1) सावधानता; (2) अप्रमत्तता; (3) समीक्ष्यकारिता.

CAVALCADE : अश्वारोहिणः (m. pl.) (=horsemen) : v. Also procession.

CAVALIER : I. A horseman : q.v. : अश्वारोहिन् (m.). II. Of Charles I. : नागरः (?).

CAVALIERLY : सगर्वम् : v. Haughtily, disdainfully.

CAVALRY : (1) वाजिसैन्यम्, M. n., तुरगबलम्, K. and sim. comp s; (2) अश्वारोहिणः (m. pl.) and sim. terms (=horse-soldiers); (3) अश्वारोहिसैन्यम् and sim. comp.s.

CAVE, CAVERN : I. Natural : (1) गुहा, *entered the great c.* प्रविवेश महागुहाम्, V. p.; (2) गह्वरम्; (3) कन्दरः (री, रं); (4) दरी or दरिः. II. Den, c ay: q.v.

CAVEAT : A notice : *विज्ञापनी.

CAVERNED ; I. Cavernous : q.v. II. Living in a cavern : गुहाशयः (या, यं).

CAVERNOUS : बहुगुहः (हा, हं) and sim. comp.s c : v. Cavern, full of.

CAVIAR, CAVIARE : लावणमत्स्याण्डम् (?).

CAVIL (v.) : (1) मिथ्यादोषमारोपयति (c. of रुह्); (2) अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6) : v. To censure.

CAVIL (subs.) : मिथ्यादोषारोपणम् : v. Censure.

CAVILLER : मिथ्यादोषारोपकः : v. Censurer, carper.

CAVITY : (1) छिद्रम्; (2) रन्ध्रम्; (3) गर्तः (=hole).

CAW (v.) : (1) काकायते (nomi.), Mr. v.; (2) कायति (कै, c. 1) (to make noise: q.v.). *C. ing* : (1) काकरुतम्; (2) काकायितम्.

CEASE (v.i.) : (1) विरमति (रम्, c. 1) (with abl.), *c. ing to weep* विलापाद् विरता, R. xiv. 71; *when the lion c. d* विरते मृगेन्द्रे, R. ii. 57; (2) शाम्यति, प्र-, उप-, (शम्, c. 4) (=to be over), *when the rain c. d,* शान्ते पानीयवर्षे, H. iii.; *saying this, (he) c. d* एतावदभिधायोपशशाम, K.; (3) विश्राम्यति (श्रम्, c. 4) (=to c. for a time), *whose flowers have c. d to come out* विश्रान्तपुष्पोद्गमा, V. iv.; (4) जहाति (हा, c. 3) (=to leave off, abandon : q.v.), *c. to thirst after money* जहीहि धनागमतृष्णाम्, J.; (5) by the use of the negative, *c. to grieve* मा व्यथिष्ठाः, R. xiv. 72.

CEASE (v.t.) : v. To stop.

CEASELESS : अनवरतः (ता, तं) : v. Perpetual, constant.

CEASELESSLY : अनवरतम् : v. Incessantly, perpetually.

CEDAR : वृक्षविशेषः

CEDE : उत्सृजति (सृज्, c. 6) : v. To give up, yield, surrender.

CEILING : अन्तःपटलः, Williams.

CELANDINE : अर्कवृक्षः : v. Swallow-wort.

CELEBRATE (v.t.) : I. To extol : (1) कीर्तयति, (कीर्त्, c. 10), *to c. one's adventures* चरितानि कीर्त-

यति, Ki.; (2) गायति, उप-,(गै, c. 1) (in verse or song), *may your fame be c. d by distinguished men* श्लोकः प्रशस्तचरितैरुपगीयतां ते, Vi. vii. ; (3) प्रथयति : v. Known, to make. II. To solemnize : (1) अभिनन्दयति (नन्द्, c. 1), *c d my birth with a festival* महोत्सवेन मम जन्माभिनन्दितवान्, K. ; (2) अनुतिष्ठति (स्था, c. 1) (=to perform : q.v.).

CELEBRATED : (1) प्रथितः (ता, तं) ; (2) ख्यातः, वि-, (ता, तं); (3) विश्रुतः (ता, तं) : v. Famous, renowned.

CELEBRATION : I. A praising : कीर्तनम् : v. To celebrate, praise. II. Solemnization (1) अभिनन्दनम् ; (2) अनुष्ठानम् (=performance : q.v.).

CELEBRITY ; I. Fame, renown : q.v. Ph. : *of c.* विख्यातः (ता, तं). II. A man of c. : विख्यातलोकः.

CELERITY : (1) वेगः ; (2) जवः : v. Speed, quickness.

CELERY : शाकप्रभेदः.

CELESTIAL : दिव्यः (व्या, व्यं) : v. Heavenly, divine. Ph. : *c. sphere* : खगोलः.

CELEBACY : अनुद्वाहः ; and sim. comp. s : v. Marriage. *Living in c.* अकृतदारपरिग्रहः ; and sim. comp. s.

CELL : I. A small cavity : q.v. : गर्तः. II. A small apartment : (1) क्षुद्रकक्षः ; (2) गुप्तिः (of prisoners), Mr.

CELLAR : (1) गुप्तिः ; (2) भूमिगृहम्, D.

CELLARER, CELLARIST : गुप्तिपालः (?).

CELLULAR : *छिद्रमयः (यी, यं).

CEMENT (subs.) : I. Lit. : लेपः : v. Mortar, glue. II. Fig. : बन्धनम् : v. Bond.

CEMENT (v.) : घटयति (घट् . c. 10) : v. To glue, to unite.

CEMETERY : (1) परेतावासः ; (2) प्रेतवनम् ; (3) पितृकाननम्.

CENOBITE : विहारवासिन् (f. नी) : v. Monk.

CENOTAPH : *स्मरणस्तम्भः ; (fully) अनिहितप्रेतः स्मरणस्तम्भः.

CENSE (v.) : वासयति (c. of वस्) : v. To perfume.

CENSER : I. For burning incense : धूपाधारः (?). II. A bottle : q.v.

CENSOR : I. A Roman magistrate : *करनिधातृ (m.). II. A captious critic : Perh. परीक्षकः III. A public officer to examine manuscripts : *ग्रन्थपरीक्षकः.

CENSORIOUS : (1) दोषदर्शिन् (f. नी) ; (2) दोषैकदृश् (mfn.) ; (3) पुरोभागिन् (f. नी) ; (4) निन्दाप्रतिन् (f. नी).

CENSORIOUSNESS : (1) दोषदर्शिता ; (2) पुरोभागिता.

CENSORSHIP : I. Of the Roman censors : *करनिधातृपदम्. II. Of the examiners of manuscripts : *ग्रन्थपरीक्षकपदम्.

CENSURABLE : निन्द्यः (f. न्द्या), निन्दनीयः (या, यं) *or* निन्दार्हः (f. र्हा) : v. Faulty.

CENSURABLY : expr. by circumlo.

CENSURE (subs.) : (1) निन्दा (=blame) : (2) उपालम्भः (=reproach), *I have received this c. from Your Highness* मया कुमारादयमुपालम्भोऽधिगतः, Mu. v. ; (3) भर्त्सना (reproof) ; (4) तिरस्कारः (=abuse, rebuke) ; (5) गर्हा (rare in this sense).

CENSURE (v.t.): (1) निन्दति, वि-, प्र-, (निन्द्, c. 1) (=to blame), *c. d her figure* निनिन्द तस्या रूपम्, Ku. v. 10 ; (2) उपालभते (लभ्, c. 1) (=to reproach), *do not c. me for faults already committed* मोपालभ्याः कृतैर्दोषैः, B. xv. 20. ; (3) भर्त्सयति, -ते, निर्-, (भर्त्स्, c. 10) (=to reprove), *c. this wicked (cupid)* निर्भर्त्स्यतामयं दुराचारः, Ki. ; (4) धिक्करोति (कृ, c. 8) (=to say "shame"), *act in a way that you will not be blamed by good men or c. d by your elders* तथा प्रयतेथा यथा न निन्द्यसे साधुभिः न धिक् क्रियसे गुरुभिः, K. ; (5) तिरस्करोति (=to abuse) ; *why have I been c. d without any fault* किमित्यदोषेण तिरस्कृता वयम्, Ki. xiv. 11. ; (6) गर्हयति (गर्ह्, c. 10) (censure mixed with abhorrence), N. i. 131 ; (7) जुगुप्सते (from गुप्) (6), B. xv. 19.

CENSURER : (1) निन्दकः ; (2) उपालब्धृ (m.) ; (3) भर्त्सनाकारिन् (m.) , (4) better expr. by the verb : q.v.

CENSUS : (1) प्रजासंख्यानिरूपणम् (?) ; (2) लोकसंख्यानिर्धारणम् (?). *To take a c.* प्रजानां संख्यां

निरूपयति (रूप्, c. 10) *or* निर्धारयति (धृ, c. 10) (?).

CENT : Ph. *Interest at two, three, four, five per c. per annum* द्विकं, त्रिकं, चतुष्कं, पञ्चकं शतं वार्षिकी वृद्धिः *or* वर्षे वर्षे द्वित्रिचतुःपञ्चकं शतं वृद्धिः, M.; *our profits are 100 per c.* द्विगुणा नो लाभाः, (after M. n.).

CENTAUR : *नराश्वः (after नरसिंहः) ; *or* *अश्वशरीरः (after अश्वमुखः)

CENTAURY : ओषधिविशेषः.

CENTENARIAN (subs.) : (1) शतवर्षवयस्कः (स्का, स्कं) ; (2) शतवर्षः (र्षा, र्षं).

CENTENARY (subs.) : शतम्. *'A c. of years'* : (1) वर्षशतम् ; (2) शतवर्षम्.

CENTENARY, CENTENNIAL (adj.) : शातवार्षिकः (की, कं) (?).

CENTIPEDE : An insect ; (1) शतपदी *or* शतपादिका ; (2) कर्णजलौकस् (f.).

CENTO : नानाग्रन्थसंगृहीतं काव्यम्.

CENTRAL : (1) मध्यः (ध्या, ध्यं) (=middle) : (2) मध्यस्थः (स्था, स्थं) (c. ly situated) : (3) मध्यगतः (ता, तं) (pertaining to the centre).

CENTRALIZATION : Ph. *c. of power* एकत्र शक्तिनिवेशनम् (?).

CENTRALIZE (v.) एकत्र निवेशयति (c. of विश्) (?).

CENTRE (subs.) : I. In geo. : (1) केन्द्रम् ; (2) मध्यबिन्दुः, Su., Ph. *c. of gravity* *आकर्षणकेन्द्रम् ; *c. of motion* *अयनकेन्द्रम्. II. In gen. : मध्यम्, *a staff passing through its c.* तन्मध्यगो दण्डः, Su., *plunging into the c.* विगाह्य मध्यम्, Ki. xvi. 13.

CENTRE (v.) : Ph. *on whom your sons' hope of victory was c. d* जयाशा यत्र बद्धा सुतैस्ते, Ve. v.

CENTRIC, CENTRICAL : मध्यस्थः (स्था, स्थं) : v. Central.

CENTRIFUGAL : Ph. *c. force* *केन्द्रापसारिणी शक्तिः, and sim. comp. s.

CENTRIPETAL : Ph. *c. force* *केन्द्राभिसारिणी शक्तिः, and sim. comp. s.

CENTURION : शतयोधपतिः (?) : गुल्मपतिः (?).

CENTURY : I. A hundred ; q.v. : शतम्. II. A hundred years : (1) वर्षशतम् and sim. comp.s, *ten c.s* वर्षसहस्रम् ; (2) शतवर्षम्, and sim. comp. s.

CERATE : सैक्थालेपः (?).

CEREBELLUM : *अवरमस्तिष्कम्.

CEREBRAL : Ph. *c. letter* मूर्धन्यवर्णः.

CEREBRUM : अग्रमस्तिष्कम्.

CERE-CLOTH, CEREMENT : सैक्थवसनम्, and sim. comp. s (?).

CEREMONIAL (subs.) : आचारः : v. Ceremony.

CEREMONIAL, CEREMONIOUS (adj.) : I. Ritual: q.v. II. Formal : q.v.

CEREMONIOUSLY : I. Formally : अत्यादरेण. II. With due ceremony : यथाविधि.

CEREMONIOUSNESS : अत्यादरः, *leave off this c.* विमुच्यतामयमत्यादरः, K.

CEREMONY : I. A solemn observance : आचारः, *observe c.* आचारं समाचर, Ki. iii. 28 ; (2) उपचारः (rare). *marriage c.* पाणिग्रहणोपचारः, Ku. ; (3) विधिः, *with due c.* विधिवत्, R. Ph. *master of c. s* अध्यक्षः ; सूत्रधारः (of a dramatic company) II. Pomp : q.v. : आडम्बरः.

CERTAIN : I. Sure, undoubted : (1) निश्चितः (ता, तं) (ascertained), *knows victory to be c.* निश्चितं जयमवगच्छेत्, K. vi ; (2) ध्रुवः (ध्रुवा, ध्रुवम्) (unalterable) *know this for c.* ध्रुवमेतद्वेत्ति, Ki. ii. 22. : (3) अवश्यः (श्या, श्यं) (inevitable), *death is c.* मरणमवश्यम्, Ve. iii. ; (4) असन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (=undoubted q.v.); (5) स्थिरः (रा, रं) (=fixed). II. Convinced : Ph. *yet I do not feel c. from terror* पुनस्तथाप्यतिभयेनानिश्चयः, V. ii. ; *when he was c. that I could not be dissuaded* यदा नेयं शक्यते व्यावर्तयितुमिति निश्चयमधिगतवान्, K. III. Particular, but undefined : कश्चित् (काचित्, किञ्चित्), *a c. young woman* काचिद्युवतिः D.; *in c. systems* कासुचिच्छाखासु, S. iv. 1. v. Some.

CERTAINLY : I. Assuredly : (1) अवश्यम् (without failure), *what would c. take place* अवश्यम्भाविन् (f. नी). H ; (2) ध्रुवम् (=unalterably), *would c. have victory* ध्रुवं जयाः (भवन्ति) (with gen.), Ka. xv. 12, (3) नूनम् (=surely), *c. he is not as his dress (i.e. as he looks)* नूनं तथा नैष यथास्य वेषः, Ki. ; (4) असंशयम् : v. Undoubtedly ; (5) नियतम् (fixedly) ; *would c. give permission* नियतमनुज्ञास्यति, D. ; (6) निश्चितम्, N.

com. II. In replies, to denote emphatic assent : expr. by repetition : *is this your resolution ?* c. एष ते निश्चयः ? बाढम्, एष मे स्थिरो निश्चयः, Mu. i.

CERTAINNESS, CERTITUDE : v. Certainty (I)

CERTAINTY : I. Freedom from doubt : (1) निश्चयः ; (2) स्थिरता (=fixedness) ; (3) असन्दिग्धता (=undoubtedness). II. Anything certain ; expr. by the adj., *forsaking c. s* ध्रुवाणि परित्यज्य, H. i.

CERTIFICATE : *निदर्शनम्, *c. of good behaviour* *सद्व्यवहारनिदर्शनम्.

CERTIFY : I. To attest : *निदर्शयति (c. of दृश्). II. To inform ; q.v. विज्ञापयति. III. To verify : q.v.

CERULIAN : (1) नीलः (ला, लं) : (2) असितः (ता, तं) (poet).

CERUMEN : (1) कर्णमलम् ; (2) तोक्मम् ; (3) कर्णगुथः.

CERUSE : श्वेतरञ्जनम् (?) ; सीसकविशेषः.

CESSATION : (1) विरामः ; (2) विरतिः ; (3) शमः, प्र-, उप-, (=being over) ; (4) विश्रामः *or* विश्रान्तिः (for a time) ; निवृत्तिः (=ending). *C. of arms.* अवहारः. *Without c.* : अविरतः (ता, •) : v. Incessant, -ly.

CESSION : (1) उत्सर्गः ; (2) दानम् ; (3) समर्पणम्.

CESSMENT : v. Assessment, tax.

CESTUS : I. A girdle : मेखला. II. For hands : अङ्गुलित्रम्.

CETACEOUS : तिमिजातीयः (या, यं).

CHAFE (v.i.) : (1) क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4) ; (2) क्षोभं गच्छति, Si.

CHAFE (v.t.) : I. To rub : कण्डूयति, –ते, *c. d the doe* मृगीमकण्डूयत, Ku. ii. To irritate : q.v. : क्षोभयति (c. of क्षुभ्). III. To fall : q.v.

CHAFE (subs.) : I. Rubbing : कण्डूयनम्. II. Irritation : क्षोभः.

CHAFER : कीटभेदः : v. Beetle.

CHAFF (subs.) : I. Lit : (1) तुषः ; (2) बुसम् ; (3) तुच्छम्. *To remove the c.* निर्बुषीकर्तुम्, M. n. II. Fig. : v. Rubbish.

CHAFF (v.) : परिहसति (हस्, c. 1) : v. To joke.

CHAFFER : I. Intrans. : v. To bargain ; negotiate. II. Trans : v. To buy.

CHAFFINCH : क्षुद्रपक्षिभेदः.

CHAFFLESS : (1) निस्तुषः (षा, षं) ; (2) निर्बुषः (षा, षं) ; and sim. comp. s.

CHAFFY : I. Containing chaff : (1) सतुषः (षा, षं) (with c.) ; (2) तुषमयः (यी, यं) (=consisting of c.). II. Resembling c. : तुषोपमः (मा, मं) III. Light, worthless : q.v.

CHAFING (of the skin) : कण्डूयनम्.

CHAFING-DISH : (1) अङ्गारधानिका ; (2) अङ्गारशकटी.

CHAGRIN (subs.) : मन्युः : v. Vexation, ill-humour.

CHAGRIN (v.) : v. To vex, mortify.

CHAIN (subs.) : I. Lit. : (1) शृङ्खलः (ला, लं), *silver c.* रजतशृङ्खलम्, D. ; (2) निगडः (=fetter) ; (3) बन्धनम् (=bond). II. Fig. : (1) शृङ्खलः (ला लं) ; (2) निगडः ; (3) बन्धः. III. A series : q.v. परम्परा. Ph., *a c. of mountains* : पर्वतश्रेणी.

CHAIN (v.t.) : शृङ्खलेन *or* निगडेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9).

CHAINED : (1) निगडितः (ता, तं),, *with c. feet* निगडितचरणः (णा, णं) ; (2) शृङ्खलितः (ता, तं).

CHAIR (subs) : I. Lit. : (1) *चौकिः, *easy c.* *आरामचौकिः ; *armed c.* *बाहुयुक्तचौकिः ; (2) पीठम् (=stool) : (3) आसनम् (=any seat). II. Office : q.v. : पीठम् (?), *who fills the c. of chemistry now*– *सम्प्रति केनाधिष्ठितं रसायनपीठम्.

CHAIRMAN : I. President : q.v. : सभापतिः. II. One who carries a chair : चौकिवाहः.

CHALCEDONY : गोमेदः (?).

CHALICE : चषकः : v. Cup.

CHALK (subs.) : (1) कठिनी ; (2) खटिका ; (3) धातूपलः. *Red c.* : गैरिकम्.

CHALK (v.t.) : कठिन्या *or* खटिकया चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.) *or* अङ्कयति (अङ्क्, c. 10.)

CHALK OUT (v.t.) : निर्दिशति (दिश्, c. 6.), *a c. ed out path* निर्दिष्टमार्गः.

CHALKY : I. Abounding in c. : कठिनीमयः (यी, यं) (?). II. Resembling c. : कठिनीसदृशः (शी, शं).

CHALLENGE (v.t.) : I. To call out : (1) आह्व-

यते (ह्वे, c. 1), *Shishupāla fearlessly c. d Krishna* गतभीराह्वयत चेदिराण्मुरारिम्, Si. xx. 1. ; (2) आकारयति (c. of कृ), *to c. to war* प्रधनायाकारयितुम्, Si. xvi. 52. II. To defy : q.v. III. To object to (as jurors) दूषयति (c. of दुष्) (?). IV. To claim, demand : q.v.

CHALLENGE (subs.) : I. Calling out to fight : आह्वानम्. II. Defiance : q.v. III. Claim, demand : q.v. IV. In law : दूषणम् (?)

CHALLENGER : आह्वानकारिन् (m.).

CHALYBEATE (adj.) : लौहगर्भः (र्भा, र्भं) (?), and sim. comp. s.

CHAMBER : I. A room : q.v.: कोष्ठः. II. A bed-chamber : q.v. III. A close space : कोष्ठः (?). Ph. *C. of commerce* : वणिक्सभा (?).

CHAMBERLAIN : कञ्चुकिन् (m.) (?).

CHAMBER-MAID : *कोष्ठदासी.

CHAMBER-POT : मूत्राधारः.

CHAMELEON : (1) कृकलासः ; (2) सरटः ; (3) कुलाहकः ; (4) प्रतिसूर्यः, -कः.

CHAMFER : I. Verb : v. To groove, channel. II. Subs. : v. Groove.

CHAMOIS : Perh : रुरुः ; वातमृगविशेषः.

CHAMOMILE : ओषधिप्रभेदः.

CHAMP (v.) : दन्तैर्निष्पीडयति (पीड्, c. 10.) : v. To bite.

CHAMPAGNE : मद्यविशेषः ; *द्राक्षासवः.

CHAMPAIGN (subs.) : i.e. *c. country* : समभूमिः : v. Plain.

CHAMPIGNON : A kind of mushroom : v. Mushroom.

CHAMPION : I. Lit. : (1) योधः : (2) भटः. II. Fig. : Defender : q.v. : गोप्तृ (m.), *c. of liberty* *गोप्ता स्वाधीनतायाः.

CHANCE (subs.) : I. An accident : दैवम् (= fate : q.v.), *disregarding c.* दैवं निहत्य, H. Ph. : *by c.* दैवात्. v. Accidentally ; *game of c.* अक्षादिक्रीडा. II. Any thing of c. : expr. by दैवायत्तः (त्ता, त्तं) or दैवाधीनः (ना, नं), *hight birth is c.* दैवायत्तं कुले जन्म, Ve. III. Possibility of an occurrence सम्भवः (?), *theory of c. s* *सम्भवविज्ञानम्.

CHANCE (v.i.) : expr. by दैवात्, etc. ; *I. c. d to be there* दैवात्तत्राहमभवम् : v. Accidentally.

CHANCEL : वृतिः.

CHANCELLOR : प्राड्विवाकः (?) ; मुख्यविचारकः (?). *C. of the exchequer* : कोषाधीशः; *C. of a university* : *विश्वविद्यालयाधीशः.

CHANCELLORSHIP : प्राड्विवाकपदम् (?) etc. : v. Office and chancellor.

CHANCERY : *प्राड्विवाककुलम्.

CHANDELIER : दीपपादपः (?) ; शिखातरुः (?).

CHANDLER : I. Lit : *वर्तिकारः. II. Any dealer : q.v.

CHANGE (v.t.) : I. To alter : (1) परिवर्तयति (c. of वृत्) or परिवर्त्त, परिवर्तनं or परिवृत्तिं करोति, *should c. the deed* करणं परिवर्तयेत्, M.; *what, she had c. d her voice* कथं स्वरपरिवर्तः कृतः, Mr. i. ; (2) by अन्यः (न्या, न्यत्) or भिन्नः (न्ना, न्नं) or अन्तर- affixed : *as if you are c. d in appearance* त्वमन्यमाकारमिवाभिपन्नः. Ki. iii. 43. II. To substitute one for another : *c. ing our rings* अङ्गुलीयकविनिमयं कृत्वा, D. ii. III. To exchange : (1) परिवर्तयति (?) ; (2) by circulo : *go and c. this note* *पत्रमिदं दत्त्वा टङ्कमानय.

CHANGE (v.i.) : (1) परिवर्तते (वृत्, c. 1), *my character has c. d with my appearance* रूपेणैव सह परिवृत्तो मे स्वभावः, D. iii. ; *in a moment, it c. s for me into samething else* क्षणेन तन्मे परिवर्ततेऽन्यथा, V. ; (2) by अन्यः (न्या, न्यत्) or भिन्नः (न्ना, न्नं) ar अन्तर- affixed and a verb : *seeing that its colour c. d in a golden vessel* कनकभाजने वर्णान्तरमुपगतमुपलभ्य, Mu.

CHANGE (subs.) : I. Alteration : (1) परिवृत्तिः, परिवर्तः or परिवर्तनम् (best equiv.), *c. of dress* वेषपरिवर्तनम्, Sah. : *in this world, full of c.* परिवर्तिनि संसारे, P. ; (2) विपर्ययः (incongruous c.), *c. of vehicles* प्रवहणानां विपर्ययः, Mr. ; *c. of dress* वेषविपर्ययः, P. i. 3. ; (3) विकारः, विकृतिः or विक्रिया (c. of form or nature : gen. for worse), *even at death, there is no c. in the character of the good* : प्राणान्तेऽपि प्रकृतिविकृतिर्जायते नोत्तमानाम्, Ma. n. ; (4) परिणामः (c. brought by time), D. s. Ph. : *O, what a c. in the sites of these places* अहो अनवस्थितो भूमिसन्निवेशः, U. ii. II. Of Government : परिवर्तः or परिवृत्तिः III. Exchange : q.v. IV. Small coins, etc. : क्षुद्र-

मुद्रा (?). Ph. *give me c. for a 10-rupee note* *दशटङ्कपत्रं गृहीत्वा टङ्कान् देहि.

CHANGEABLE : I. Mutable, variable : q.v. II. Fickle, inconstant : q.v.

CHANGEABLENESS : v. Mutability, fickleness, inconstancy.

CHANGELESS : I. Immutable : q.v. II. Constant : q.v.

CHANGELING : परिवर्तितशिशुः (?).

CHANGER : I. Lit. : परिवर्तकारिन् (f. णी). II. A money-c. : q.v.

CHANNEL (subs.) : I. The bed of a stream : गर्भः. II. Current : q.v. : स्रोतस् (n.) III. A canal : प्रणाली. IV. A strait. : q.v. : *सागरसन्धिः. V. A furrow, as in a column : रेखा. VI. Means of conveying (as of news) : मार्गः.

CHANNEL (v.t.) : I. To cut channels in : कुल्याः खनति (खन्, c. 2.), *or* करोति (with loc.), II. To groove : q.v.

CHANT (v.) : गायति (गै, c. 1.) : To sing. *C. er* गायकः : v. Singer.

CHANT (subs.) : गीतम् : v. Song.

CHANTRY : *गीतमन्दिरम्.

CHAOS : I. Lit. : Ph. *it was (all) c.* आसीदिदन्तमोभूतम्, M. i. 5. II. Fig. : v. Confusion, disorder.

CHAOTIC : I. Lit. : Ph. *the world was in a c. state* : प्रकृतौ लीनं विश्वमासीत्, V. p. com. II. Confused : q.v.

CHAP (subs.) : I. A man or body : q.v. : माणवकः. II. A cleft or gap : q.v. Ph. : *c. in the feet.* पाददारी.

CHAPEL : धर्ममन्दिरम् : v. Church.

CHAPLAIN : पुरोहितः ; आचार्यः.

CHAPLAINCY, CHAPLAINSHIP : पौरोहित्यम् ; आचार्यत्वम्.

CHAPLET : (1) माला ; (2) स्रज् (f.) : v. Garland. *C. of beads* : अक्षमाला. *C. on a peacock's head* : शिखा.

CHAPMAN : आपणिकः : v. Trader.

CHAPTER : I. A division of a book : (1) अध्यायः ; (2) परिच्छेदः (=section) ; (3) उच्छ्वासः (rare). II. A body of canons *केननसम्प्रदायः ; धर्मोपासकाः (m. pl.). III. Their meeting : केननसभा.

CHAPTER-HOUSE : केननसमागारम् ; धर्मशाला (?).

CHAR (v.t.) : अङ्गारीकरोति (कृ, c. 8.).

CHAR, CHARE : I. Subs : v. Job. II. Verb : v. To perform, do.

CHARACTER : I. A distinctive mark : (1) अक्षरम्, *the c. s agree* संवदन्त्यक्षराणि, Mu. v. ; (2) वर्ण (mn.). II. Moral qualities collectively : (1) शीलम्, *whose caste and c. is not known* : अज्ञातकुलशीलः (ला, लं), H. ; *possessed of c.* : शीलसमन्वितः (ता, तं), Mr. ; (2) स्वभावः, *of a fallen c.* : नष्टस्वभावः (वा, वं), M. n. ; (3) चरित्रम् *or* चारित्रम्, *even (my) c. has been stained* : चारित्रमपि दूषितम्, Mr. iii. Ph. : *a bad c.* : (1) दुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) असत् (f. ती), *by checking bad c. s* : नियमनादसताम्, R. ix. 6. III. Reputation : q.v. IV. Nature, characteristic : q.v. V. Quality, capacity : रूपम्. Ph. : *assuming the c. of an astrologer* : कार्तान्तिको नाम भूत्वा, D. VI. A person sp. in a play : अङ्गिन् (m.) (?) : v. Part, person. *Leading c.* नायकः (the man), नायिका (the woman). VII. Account, description : q.v.

CHARACTERISTIC (adj.) : (1) स्वाभाविकः (की, कं) : v. Natural ; (2) विशेषः (षा, षं) : v. Peculiar.

CHARACTERISTIC (subs.) : स्वभावः (=nature : q.v.), *this is the c. of benevolent men* स्वभाव एवैष परोपकारिणाम्, Sa. ; (2) लक्षणम् (mark : q.v.), *the c.s of a bold woman* : प्रगल्भालक्षणम्, Sah.

CHARACTERISTICALLY : सहजरीत्या (?) ; स्वभावानुयायि (?).

CHARACTERIZE : (v.) I. To be a characteristic of : expr. by subs. : *this c.s him* : एष तस्य स्वभावः. II. To assign a character to : (1) वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) : v. To describe.

CHARADE : सर्वतोभद्रः (?)

CHARCOAL : अङ्गार (mn.) ; अलातम् (rare).

CHARGE (v.) : I. To attack : q.v. : अभियुनक्ति (युज्, c. 7.). II. To accuse : q v. : अभियुनक्ति. III. To load : q.v. Ph. : *to c. a gun* *बन्दुकं

पूरयति. IV. To command or exhort : q.v. : शास्ति (शास्, c. 2.). V. To regard as a debt (?) : याचते (याच्, c. 1.) (=ask), *to c. interest* : वृद्धिं याचते ; *to c. for delivery* : समर्पणव्ययं याचते (?).

CHARGE (subs.) : I. Attack : q.v. : अभियोगः II. Accusation : q.v. : अभियोगः. III. Burden, load : q.v. IV. Injunction : q.v. V. A trust : q.v. : निक्षेपः. VI. Care, management : q.v. : रक्षा *or* रक्षणं, *to give in c.* : रक्षणार्थं ददाति. VII. Money to be paid : (1) व्ययः (=expense) ; (2) अर्घः (=price) ; (3) देयम्.

CHARGEABLE : I. Subject to be accused : अभियोज्यः (ज्या, ज्यं). II. S. to a claim : *c. with taxes* : देयशुल्कः (ल्का, ल्कं) (?). III. Attributable : q.v. IV. Burdensome : q.v.

CHARGER : I. A large dish : पात्रम्. II. A warhorse : वाजिन् (m.) : v. Horse.

CHARILY : v. Sparingly.

CHARINESS : v. Parsimony.

CHARIOT : (1) रथः, *to step a c.* रथं स्थापयति, v. ; (2) स्यन्दनः, *to drive a c.* स्यन्दनं वाहयति, Ku. : v. Carriage. *One who fights from a c.* रथिन् (m.), Mah ; *c.-race* : रथचर्या (?), K. ; *divine c.* विमान (mn.), Vi.

CHARIOTEER : (1) सारथिः ; (2) सूतः ; (3) नियन्तृ ; (4) यन्तृ (m.) ; (5) क्षत्तृ (m.) ; (6) रथवाहकः.

CHARITABLE : I. Liberal, bountiful : q.v. : वदान्यः (न्या, न्यं). II. Benevolent, kind : q.v. : उदारः (रा, रं). III. Favourable : q.v. : अनुकूलः (ला, लं). Ph. : *c. dispensary* *दानार्थम् औषधालयः ; *c. institution* *दानप्रभवा शाला.

CHARITABLY : सदयम् : v. Kindly, favourably.

CHARITY : I. Love : भूतानुकम्पा, R. II. Liberality : q.v. : वदान्यता. *An act of c.* : (1) पूर्तम् (of public c.) ; (2) दत्तम् (of private c.), *by acts of c.* पूर्तदत्तसाधनैः, S. III. The disposition to form kindly judgment : औदार्यम्.

CHARLATAN : (1) नरेन्द्राभिमानिन् (m.) (=a quack-doctor), D. ; (2) कलाभिमानिन् (m.) (in gen.) : v. Quack.

CHARLATANRY : (1) कलाभिमानित्वम् (in gen. sense) ; (2) नरेन्द्राभिमानित्वम् (medical quackery).

CHARLES'S WAIN : (1) सप्तर्षयः (m. pl.) ; (2) चित्रशिखण्डिनः (m. pl.).

CHARLOCK : सर्षपजातीयलताविशेषः.

CHARM (subs.) : I. A magic spell : मन्त्रः, *a snake-catcher who is not versed in c.s and medicinal plants* अमन्त्रौषधिकुशलो व्यालग्राही, Mu. II. An amulet : (1) रक्षाकरण्डः, Sa. ; (2) अपराजिता (a plant used as a c.), Sa. III. Anything that fascinates : (1) by the adj. : v. C.ing ; (2) मनोहरत्वम् etc., *collecting the scattered c.s* बहुधागतां कमनीयतां समभिहृत्य, Ki. Ph. : *c. of beauty* : रूपलावण्यम् ; रूपसम्पद् (f.), K.

CHARM (v.t.) : I. Lit. : मन्त्रैर्वशीकरोति. II. To allay, assuage : q.v. III. To enchant : (1) मोहयति, परि- (c. of मुह्), *let (it) not c. you* : भवन्तं मा मूमुहत्, Ma. ; (2) हरति (हृ, c. 1.) (=to allure), *c.d the king* नराधिपञ्जहार, R. ix. 69. ; (3) रमयति (c. of रम्) (=to delight : q.v.).

CHARMER : I. Lit. : मन्त्रज्ञः : v. Magician. II. An enchanter : q.v.

CHARMING (adj.) : (1) मनोहरः (रा, रं), and sim. comp.s, *c. lake* हृदयहारि सरः, K. ; (2) मोहनः (नी, नं) ; (3) कमनीयः (या, यं) : v. Beautiful, pleasing.

CHARMINGLY : expr. by adj. or by past indeclinable part.

CHARNEL-HOUSE : मृतानामस्थिसञ्चयस्थानम्.

CHART : *सामुद्रचित्रम् : v. Map.

CHARTER (subs.) ; शासनम् शास *or* नपत्रम् (?).

CHARTER (v.) : I. To grant a c. to : शासनं ददाति (दा, c. 3.) (?), M.n. II. To hire or let (a ship) : q.v.

CHARTERPARTY : *पोतभाटकसमयः.

CHARY : v. Sparing, close.

CHASE (v.t.) : I. To hunt, pursue : q.v. : मृग्यति *or* मृगयते (मृग्, c. 4 and 10). II. To chase away or off : i.e. to drive away : q.v. : निरस्यति (अस्, c. 4.). III. To engrave : q.v.

CHASE (subs.) : I. Hunting : q.v. : मृगया. II. Pursuit : q.v. : विमार्गणम्. III. An

open hunting ground : अनावृता मृगयाभूमिः. IV. That which is chased : मृग्यः (ग्या, ग्यं).

CHASER : I. Engraver : q.v. II. Hunting : q.v.

CHASM : (1) रन्ध्रम् ; (2) दरी ; (3) विलम्.

CHASTE : I. Of morals : (1) सती (a c. woman) ; (2) शुचि (mfn.). II. Pure, correct : q.v. : विशुद्धः (द्धा, द्धं).

CHASTELY : I. Of morals : शुचि. II. Of language : विशुद्धम्.

CHASTEN, CHASTENING : v. Chastise, chastisement.

CHASTENESS : v. Chastity.

CHASTISE (v.t.) : (1) निगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To punish ; (2) उपालभते (लभ्, c. 1) (re-prove).

CHASTISEMENT : निग्रहः, *I will inflict proper c. on you* : तव यथोचितं निग्रहं करोमि, P. : v. Punishment.

CHASTISER : (1) निग्रहीतृ (m.) ; (2) निग्रहकारिन् (m.) : v. Punisher.

CHASTITY : I. Female c. : सतीत्वम्. II. Control of the passions : जितेन्द्रियत्वम्. III. Purity of style : विशुद्धिः, Ki. xiv. 5.

CHAT (v.i.) : विश्रब्धम् आलपति (लप्, c. 1.) : v. To converse.

CHAT (subs.) : (1 (विश्रम्भालापः ; (2) सङ्कथा : v. Conversation.

CHATTELS : अस्थावरसम्पत्तिः (= moveable property) : v. Goods.

CHATTER (v.i.) : I. To utter inarticulate sounds : (1) किलकिलायते (nomi.) (of the monkey) ; (2) चटचटायते (nomi.) (as in frying) ; (3) किकिकरोति (of the jay) ; (4) चूङ्करोति (of young birds). II. To jabber : जल्पति (जल्प्, c. 1). III. Of the teeth : *'with c. ing teeth'* दन्तैर्दन्तानिष्पीड्य.

CHATTER, CHATTERING (subs.) : I. An inarticulate sound : (1) किलकिलारवः, D. ; (2) चटचटाशब्दः, Mah. etc. II. Idle talk : जल्पितम् : v. Babble. III. Of teeth : दन्तसङ्घर्षणम्.

CHATTERBOX : (1) वाचाटः ; (2) वाचालः : v. Babbler.

CHATTY : संलापिन् (f. नी) : v. Talkative.

CHEAP : I. Of small cost : (1) अल्पार्घः (र्घा, र्घं) ; (2) अल्पमूल्यः (ल्या, ल्यं) ; (3) अल्पार्हः (र्हा, र्हं). II. Easily procurable : सुलभः (भा, भं), and sim. comp.s.

CHEAPEN : (1) सुलभीकरोति (?) ; (2) मूल्यं पातयति (c. of पत्) (?).

CHEAPLY, CHEAP (adv.) : (1) अल्पमूल्येन, *very c.* अल्पीयसा मूल्येन, D. (2) अल्पार्घेण.

CHEAPNESS : (1) अल्पमूल्यता ; (2) अल्पार्हता ; (3) सुलभत्वं, ता. For dif. : V. Cheap.

CHEAT (v.t.) : (1) वञ्चते *or* वञ्चयते, प्र-, परि-, (वञ्च्, c. 1. and 10.), (*that*) *you will not be c. ed by rogues* : न वञ्च्यसे धूर्तैः, K. ; (2) प्रतारयति (c. of तॄ) : v. To deceive ; (3) विप्रलभते (लभ्, c. 1.) (rare), *I see none, who was not firmly embraced and at the same time c. ed by her (fortune)* : न हि तं पश्यामि यो ह्यनया न निर्भरमुपगूढो यो वा न विप्रलब्धः, K. ; (4) छलयति (nomi.), Gi. i. 16. ; (5) अभिसन्धत्ते (धा, c. 3.), *by c. ing her* इमामभिसन्धाय, Sa. N.B. Note how the indirect object is expressed in Sanskrit : *you have c. ed me of my property* : *वञ्चयित्वा मत्सम्पत्तिं हृतोऽसि.

CHEAT (subs.) : I. Cheating : (1) वञ्चना, (2) प्रतारणा : v. Deception. II. A cheater : (1) वञ्चकः, प्र-, (2) प्रतारकः : v. Rogue.

CHECK (v.t.) I. To restrain, curb, stop : q.v. : नि-यच्छति, सं-, (यम्, c. 1.). II. To reprove : q.v. III. Of accounts : Perh : संशोधयति (c. of शुध्).

CHECK (subs.) : I. Restraint, hindrance : q.v. : प्रतिबन्धः. *Without c.* : निरर्गलम्, N. II. A cheque : q.v.

CHECKER : v. Chequer.

CHECKMATE : (1) *मातयति (nomi.), *c.d.* *मातः (ता, तं) ; (2) निश्चलः (ला, लं) करोति (?). (3) हन्ति (हन्, c. 2.), Rādhākānta.

CHEEK : (1) कपोलः ; (2) गण्डः ; (3) गल्लः (rare).

CHEEK-BONE : कपोलास्थि (n.), and sim. comp.s.

CHEER (subs.) : I. A shout of joy : हर्षनिस्वनः, आनन्दनिनादः, and sim. comp.s, *with the c.s of the soldiers* सैनिकहर्षनिस्वनैः, R. iii. 61. II. A

state of the mind : स्फूर्तिः, Ph. : *'be of good c.'* समाश्वसिहि. III. Entertainment : *good c.* भोजनविशेषाणि (n. pl.), H. IV. Countenance : q.v.

CHEER (v.t.) : I. To gladden : q.v. : अभिनन्दयति (c. of नन्द्). II. To comfort : q.v. : समाश्वासयति (c. of श्वस्). III. To salute or encourage with c.s हर्षनिस्वनैरभिनन्दयति. IV. To incite : q.v.

CHEER, CHEER UP (v.i.) सम्-आश्वसिति (श्वस , c. 2.), K.

CHEERFUL : प्रसन्नः (न्ना, न्नं) : v. Joyful, lively. *"C. shouts"* हर्षकिलकिलारवः D. vi.

CHEERFULLY : Ph. : *let the accomplished enjoy it c.* : तत् स्सुप्रसन्नमनसः कृतिनो भजन्ताम्, Vi. i : v. Gladly, joyfully.

CHEERFULNESS : प्रसन्नता *or* प्रसादः : v. Liveliness.

CHEERLESS : (1) विषण्णः (ण्णा, ण्णं) ; (2) अप्रसन्नः (न्ना, न्नं) ; (3) निरानन्दः (न्दा, न्दं).

CHEESE : *पणिरम्, *c. monger* : *पणिरविक्रेतृ (f. त्री).

CHEESE-CAKE : *पणिरपिष्टकः.

CHEMICAL : रासायनः (नी, नं) (?), *c. property* : *रासायनधर्मः ; *c. combination* : *रासायनसंयोगः.

CHEMICALLY : *रासायननियमानुसारेण, and sim. comp.s.

CHEMISE : (1) चलनम् (?) ; (2) युतकम् (?).

CHEMIST : I. Lit. : रसायनविद् (mfn.) (?) ; रसायनप्रवीणः (णा, णं) (?) ; and sim. comp.s. II. A druggist : q.v.

CHEMISTRY : रसायनम् (?): पदार्थानां श्लेषविश्लेषपरिणामविज्ञानम्. Inorganic c. *भूतरसायनम् ; *organic c.* : *व्यूहरसायनम् ; *practical c.* *प्रयोगरसायनम्.

CHEQUE : *धनपत्रम् ; धनागाराद्धनदानार्थमनुज्ञापत्रम्.

CHEQUER : I. Lit : Ph. : *with body c. ed with rainbow like-lines* आखण्डलचापानुकारिभिर्लेखाभिः कल्माषितशरीरः, K. : v. To variegate. II. To vary : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : v. To mix.

CHEQUERED : I. Lit. : (1) कर्बुरः (रा, रं) *or* कर्बुरितः (ता, तं) ; (2) शबलः (ला, लं) ; (3) कल्माषितः (ता, तं). II. Fig. : Ph. : *whose life is not c.* ? कस्यात्यन्तं सुखमुपनतं दुःखमेकान्ततो वा, Me.

CHEQUER-WORK : v. Tessellated, mosaic.

CHERISH : I. To foster, nurture : q.v. : (1) लालयति (लल्, c. 10.) (of childern) ; (2) पालयति (पाल्, c. 10.), to *c. virtue* धर्मं पालयति, M. n. II. To entertain, bear : बध्नाति, अनु-, (बन्ध्, c. 9.) (with loc.), *c. ed great hatred* (towards her) द्वेषमस्यैतरं बबन्ध, D. vi. ; *who has c. ed enmity from before* पूर्वानुबद्धवैरः, Mr.

CHERISHER : पालयितृ (f. त्री) : v. Encourager, supporter.

CHERRY : I. A fruit : *चेरिफलं. II. A tree *चेरिवृक्षः.

CHERUB : *किरूपः ; ईश्वरदूतविशेषः.

CHERVIL : *पर्णमोदा ; ओषधिविशेषः.

CHESS : चतुरङ्गम्. *C. -board* : (1) शारिफलम् ; (2) अष्टपादम्. *King of c.* : राजा ; *queen* : राज्ञी ; *bishop* : गजः ; *knight* : अश्वः ; *castle* : नौः ; *pawn* : पदातिः ; *c. man* : शारः.

CHEST : I. A box : q.v. : पेटिका. II. The thorax, breast : q.v. : उरस् (n.), *broad -c. ed* व्यूढोरस्कः (स्का, स्कं), R.

CHESTNUT (adj.) : v. Red, brown. *A c. horse* : उकनाहः (rare).

CHESTNUT (subs.) : फलविशेषः. *C.-tree* : वृक्षविशेषः.

CHEVAUX-DE-FRISE : v. Turnpike.

CHEVALIER : सादिन् (m.) : v. Knight.

CHEW (v.t.) : चर्वति *or* चर्वयति (चर्व्, c. 1. and 10.). *To c. the cud* : रोमन्थम् अभ्यस्यति (अस, c. 4.), Sa ii. *or* रोमन्थायते (nomi.).

CHEWING (subs.) : चर्वणम्. *Food which requires c.* चर्व्यम्.

CHICANE (subs.) : (1) छलम् ; (2) कपटः.

CHICANE (v.) : छलं प्रयुनक्ति (युज्, c. 7.) : v. To use.

CHICANERY : (1) कपटः, *skilful in following c.* : कपटानुसारकुशलः, Mr. : (2) छलम्, *c. is not admitted here* : छलमत्र न गृह्यते, Mr. : v. Trick, sophistry.

CHICCORY : शाकप्रभेदः.

CHICK, CHICKEN : कुक्कुटशावः (of the hen) ; शावः (any young).

CHICKEN-HEARTED : i.e. timid, cowardly : q.v.

CHICKEN-POX : सर्षपिका, Bha ; बालानां रोगभेदः.

CHICK-PEA : चणकः.

CHICK-WEED : ओषधिविशेषः.

CHIDE : I. To reprove, scold : q.v. : भर्त्सयति, निर- , (भर्त्स्, c. 10.), *but she chid her and rejected (her proposal)* : सा चैनां निर्भर्त्सयन्ती प्रत्याचचक्षे. II. To roar : q.v. : रसति (रस्, c. 1.).

CHIDER : निर्भर्त्सयितृ (f. त्री) : v. Reprover.

CHIDING (subs.) : भर्त्सना : v. Reproof.

CHIEF (adj.) : (1) प्रधानः (ना, नं), *c. men (of a state)* प्रधानपुरुषवर्गः, Mu. iii. ; *c. est reason* : प्रधानतमं कारणम्, Mu. iv. ; (2) मुख्यः (ख्या, ख्यं), *c. minister* : मुख्यमन्त्री, P. ; (3) अग्रः (ग्रा, ग्रं) *or* अग्रिमः (मा, मं) (=front, first), *c. seat* : अग्रासनम्, Mu. ; (4) वृन्दारकः (का, कं) rare : v. Also, first, great.

CHIEF (subs.) : (1) ईशः (=lord : q.v.), *the c. of Kamroop* : कामरूपाणामीशः, R. iv. 83. ; (2) पतिः, अधि-, (=master : q.v.), *c. of a clan* : गणपतिः, Ki. ; (3) नायकः (=leader), *c. of policemen* आरक्षकनायकः, D. ; (4) by the adj. (rare), *c. of Rākshashas* : नृसुणां प्रधानः, B. ; (5) अग्रणी, and sim. comp.s.

CHIEFLY : (1) प्रधानतः (=principally) ; (2) विशेषेण (=especially) ; (3) प्रायेण (=mostly).

CHIEFTAIN : ईशः : v. Chief (subs.).

CHILBLAIN : (1) विपादिका (of the feet) ; (2) हस्तस्फोटः (?) (of the hand).

CHILD : I. A boy or girl : q.v. : (1) शिशुः ; (2) अर्भकः (rare) ; (3) पृथुकः (rare) ; (4) डिम्भः (rare). II. With reference to parents, a son or daughter : q.v. : (1) अपत्यम् ; (2) सूनुः (mf.); (3) सन्तानः ; (4) तोकम् (rare). In addressing children वत्स (m.) and वत्सा (f.) is generally used. *To be with c.* : पुष्पिणी, Mah : v. Pregnant.

CHILD-BEARING : v. Child-birth. *Past c.* : निष्फला (rare).

CHILD-BED : प्रसवावस्था. *In c.* : जायमाने सन्ताने, and sim. expr.s.

CHILD-BIRTH : (1) प्रसवः ; *from the pains of c.* प्रसववेदनया, K. : *up to c.* : आ प्रसवात्, Sr. ; (2) प्रजननम्, Sr. ; (3) गर्भनिर्गमः, Sr.

CHILDHOOD : (1) शैशवम् ; (2) बाल्यम् ; (3) कौमारम् ; (4) शैशवावस्था ; (5) बाल्यकालः.

CHILDISH : I. Pertaining to a child : expressed by gen. or comp. II. Puerile, silly : q.v. : बालिशः (शा, शं), *why do you entertain c. sentiments* किं बालिशमतिमाश्रितोऽसि, Mah.

CHILDISHLY : (1) बालवत् ; (2) शिशुरिव : v. Child and like.

CHILDISHNESS : (1) शिशुत्वम् (rare), N. iii. 15. ; (2) बालिश्यम् *or* बालिशता.

CHILDLESS : (1) निरपत्यः (त्या, त्यं) ; (2) अनपत्यः (त्या, त्यं) ; (3) निःसन्तानः (ना, नं) ; (4) अपुत्रः (त्रा, त्रं).

CHILDLESSNESS : (1) निरपत्यता *or* अनपत्यता ; (2) निःसन्तानता.

CHILDLIKE : (1) बालरूपः (पा, पं) ; (2) शिशुसदृशः (शा, शं) ; and sim. comp.s.

CHILL (subs.) : I. Lit. : शीतम् : v. Cold. II. Fig. : v. Discouragement.

CHILL (adj.) : I. Cold : q.v. : शीतः (ता, तं). II. Affected with cold : शीतार्तः (र्ता, र्तं), and sim. comp.s III. Dejected : q.v. : विषण्णः (f. ण्णा).

CHILL (v.t.) : I. To cool : q.v. II. To discourage : q.v.

CHILLI : रक्तमरीचम् ; लङ्कामरीचम्.

CHILLINESS : शैत्यम् : v. Coldness.

CHILLY : शिशिरः (रा, रं) : v. Cold.

CHIME (subs.) : I. Harmony : q.v. II. Harmonious sound, as of bells : (?). घण्टारवः.

CHIME (v.) : I. To sound : q.v. : वादयति (c. of वद्). II. To harmonise, correspond : q.v.

CHIMERA : कपोलकल्पितम् : v. Fancy, phantom.

CHIMERICAL : v. Imaginary, empty.

CHIMNEY : I. Hearth : q.v. II. A passage for the exit of smoke : धूमनाली. III. Of a lamp : *चुल्ली.

CHIMNEY-CORNER : चुल्लिकोणः : v. Hearth.

CHIMNEY-PIECE : चुल्लिवेष्टनम्.

CHIMNEY-SWEEPER : *धूमनालीमार्जकः.

CHIMPANZEE : वनमानुषः (?) ; वानरविशेषः.

CHIN : (1) चिबुकम् ; (2) चिबु (n.) (rare).

CHINA (adj.) : चीन-, *c. clay* *चीनमृत्तिका ; *c. -orange* : नारङ्गम् ; *c. -rose* : जवा ; *c. -silk* : चीनम् (?).

CHINA (subs.) : i.e. : *c. -ware* : *चीनभाजनम्.

CHINE : I. The back-bone : q.v. II. A piece of meat : Perh. : पृष्ठम्.

CHINK (subs.) : I. A fissure : छिद्रम्. II. Tinkling : शिञ्जितम्.

CHINK (v.) : I. To crack : q.v. II. To jingle : q.v.

CHINKY : छिद्रशतैरलङ्कृतः (ता, तं) : v. Gaping.

CHINTZ : *चित्रकार्पासम्.

CHIP (subs.) : खण्डः, *a c. of wood* काष्ठखण्डः : v. Piece.

CHIP (v.t.) : खण्डशः छिनत्ति (छिद्, c. 7.) *or* कृन्तति (कृत्, c. 6.).

CHIRP (v.) : वि-रौति (रु, c. 2.) : v. Noise, to make.

CHIRP, CHIRPING : विरावः : v. Noise.

CHIRETTA : the plant : (1) भूनिम्बः ; (2) किराततिक्तः.

CHISEL (subs.) : (1) वृक्षादनः ; (2) वृक्षभेदिन् (m.).

CHISEL (v.t.) : तक्षति, परि-, (तक्ष्, c. 1.), *c. ing with hatchets his Kshatriya body* : क्षात्रदेहं परितक्ष्य टङ्कैः, Ana.

CHIT-CHAT : विश्रम्भालापः : v. Conversation.

CHITTERLINGS : भृष्टशौकरनाड्य : (f. pl.) (?).

CHIVALROUS : शौर्यदाक्षिण्यादिगुणोपेतः (ता, तं) (?) : v. Brave, gallant.

CHIVALROUSLY : v. Boldly, gallantly.

CHIVALRY : I. A body of knights : सादिनः (m. pl.) : v. Knight. II. Knighthood : q.v. III. Valour, etc. : शौर्यदाक्षिण्यादिगुणाः (m. pl.) (?) : v. Valour, gallantry.

CHIVE : I. A kind of onion : q.v. II. Stamen : q.v.

CHLORATE : *पीतहरिताम्लसंश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं).

CHLORIDE : *पीतहरित-, *c. of mercury* : *पीतहरितपारदः.

CHLORINE : *पीतहरितम् ; पीतहरिद्वायुः.

CHOCOLATE : *चकलाटम्.

CHOICE (subs.) : I. The act of choosing : (1) ग्रहणम् (=acceptance) ; (2) वरणम् (=a. of a husband) ; (3) अभिलाषः (=desire). Ph. *to make a c. of* : v. To choose. II. The power of c. : v. Option. III. Discrimination : q.v. IV. The thing chosen : expr. by adjs : ईप्सितः (ता, तं) ; अभीष्टः (ष्टा, ष्टं), etc. Ph. : *who is your c.* : कस्मिंस्ते हृदयाभिनिवेशः ; V. iii. V. The best part of anything : रत्नम्.

CHOICE (adj.) : I. Superior in quality : (1) विशिष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) सर्वोत्तमः (मा, मं) (=best) ; (3) महार्हः (र्हा, र्हं) (=valuable), *c. bed* : महार्हशय्या, Ki. Ph. : *with c. food* : भोजनविशेषैः, A. II. Select : q.v. III. Frugal : q.v.

CHOICELY : I. With choice : (1) समीक्ष्य ; (2) परितो वीक्ष्य. II. Excellently : q.v.

CHOICENESS : (1) विशिष्टता ; (2) उत्कर्षः : v. Excellence.

CHOIR : I. A band of singers : (1) गायकगणः ; (2) *सङ्गायकगणः. II. A part of a church : *सङ्गायकभूमिः.

CHOKE : I. To stifle, suffocate : q.v. II. To check : q.v. III. To offend : q.v.

CHOLER : I. The bile : q.v. : पित्तम्. II. Anger : q.v. : क्रोधः.

CHOLERA : विसूचिका, Sr.

CHOLERIC : I. Irascible : q.v. : क्रोधनः (ना, नं). II. Angry : q.v.

CHOOSE (v.) : I. To select : (1) वृणीते (वृ, c. 9.) (=to accept as, husband), *whether (she) would c. me* : वृणीत मां नेति, R. vi. 68. ; (2) मनो बध्नाति (बन्ध् c. 9.) (with loc.) (to set one's mind), *she chose (it) in preference to others* : मनो बबन्धान्यरसान् विलंघ्य सा, R. iii. 4. ; (3) अभिलषति (लष्, c. 1.), *and whom (she) may c.* : यञ्चाभिलषेत्, D. vi. : v. To desire ; (4) by circum., *which of the two you c.* : तयोरभिमतं वद, Vi. vi. ; (5) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to take : only when the context fixes the meaning). II. To elect, appoint : q. v.

CHOP (subs.) : मांसफालिका, N. : v. Piece.

CHOP (v.t) : I. To mince : q.v. : विशकलयति (nomi.). II. To exchange : q.v. III. To bandy : q.v. Comp.s : *c. off* : v. To cut off ; *c. up.* : v. To devour.

CHOP-HOUSE : *मांसफालिकागृहम्.

CHOPPER, CHOPPING-KNIFE : क्षुरिकाविशेषः.

Choral : साङ्गीतिकः (की, कं), Williams : v. Choir.

Chord : I. A musical string : तन्त्री. II. Harmony : q.v. : एकतानः. III. In geo. ज्या *or* जीवा, Li.

Chorister : I. A singer : गायकः, *Kuvera's c.* : किन्नरः. *Indra's c.* गन्धर्वः. II. Leader of a chorus : प्रधानगायकः (?).

Chorogapher : प्रदेशवर्णकः (?)

Chorography : प्रदेशवर्णनम् (?)

Chorus : I. A band of singers : गायकगणः and sim. comp. s. II. Of a song : ध्रुवा *or* ध्रुवम्, Gi.

Chough (subs.) : काकजातीयपक्षिभेदः.

Christ : *कृष्टः.

Christen : I. To baptise : q.v. II. To denominate : q.v.

Christendom : I. The Christian religion : *कृष्टधर्मः. II. The c. world : *कृष्टधर्मानुयायिनः (m. pl.) ; कृष्टराज्यम्. III. A name : q.v.

Christian : I. As adj. : *कृष्टीयः (या, यं). II. As subs. : *कृष्टधर्मावलम्बिन् (f. नी).

Christianity : *कृष्टधर्मः.

Christianize : *कृष्टधर्मं ग्राहयति (c. of ग्रह्).

Christianly : *कृष्टमतानुरूपम् ; कृष्टीयवत्.

Christmas : *कृष्टजन्मोत्सवः. *C.-day* : *कृष्टस्य जन्मदिनम्. *C.-eve* : *कृष्टस्य जन्मदिनस्य पूर्वप्रदोषः.

Christ's-thorn : A plant : कण्टकिगुल्मभेदः.

Chromatic : I. Relating to colour : रङ्ग- *or* वर्ण in comp., *the science of c. s.* *रङ्गविद्या (?). II. In music : ग्रामीणः (णा, णं).

Chrome, chromium : *चित्रलोहम् ; चित्रायस् (n.).

Chronic, chronical : I. Lit. : (1) सामयिकः (की, कं) ; (2) कालिकः (की, कं). II. Lingering : (1) दीर्घस्थायिन् (f. नी) ; (2) अविसर्गिन् (f. णी).

Chronicle (subs.) : I. In pl., annals : कालानुयायीवृत्तप्रबन्धः. II. History : q.v.

Chronicle (v.t.) : प्रबन्धे निवेशयति (c. of विश्) *or* लिखति (लिख्, c. 6.).

Chronicler : *कालानुसारेण वृत्तप्रबन्धकृत्, लेखकः : v. Historian.

Chronologer, chronologist : *कालगणनाभिज्ञः, कालगणकः.

Chronological : (1) कालानुसारिन् (f. णी) ; (2) कालानुयायिन् (f. नी). *In c. order* : अनुपूर्वशः *or* आनुपूर्व्यात्. Mat.

Chronologically : कालानुसारेण.

Chronology : कालगणना.

Chronometer : *कालपरिमापः ; विशिष्टकालमापः.

Chrysalis : गुटिका (?).

Chrysography : कलधौतलिपिः, and sim. comp. s.

Chrysolite : हरिताश्मन् (n.).

Chrysology : *अर्थविज्ञानम्, and sim. comp. s.

Chub : रोहितजातीयमत्स्यभेदः.

Chubbed, chubby : v. Plump, stout.

Chuck (v.) : I. To check : q.v. II. To strike gently : q.v.

Chuck (subs.) : I. v. Cluck. II. A slight blow : चपेटिका (with the open hand) : ईषत्प्रहारः. III. A term of endearment : जातः (ता, तं).

Chuckle (v.i.) : i.e. to laugh in a broken manner : v. To laugh.

Chump : स्थूलकाष्ठम् : v. Stump.

Church (subs.) : I. Any temple : q.v. II. A Christian temple : *सिद्धायतनम् *or* धर्ममन्दिरम् (when the context determines the meaning) ; कृष्टधर्मानुयायिनां सिद्धायतनम्. III. A body of Christians : धर्मः, *the c. of Christ* : *कृष्टधर्मः ; *the c. of England* : इंग्लण्डीयधर्मः.

Church (adj.) : v. Ecclesiastical. *C.-rate* : *धर्ममन्दिरशुल्कः. *C.-warden* : धर्ममन्दिररक्षकः. *C.-yard* : *धर्ममन्दिराङ्गनम् : v. Cemetery.

Churl : I. A rustic : q.v. II. A boor : अविनीतः ; निर्मर्यादः.

Churlish : I. Boorish, rude : q.v. II. Unmanageable : q.v.

Churlishly : अशिष्टवत् : v. Roughly.

Churlishness : (1) अशिष्टता ; (2) अविनीतता ; (3) निर्मर्यादता.

Churn (subs.) : (1) मन्थनी ; (2) गर्गरी ; (3) मन्थनपात्रम्.

Churn (v.t.) : मथति *or* मन्थति (मथ्, c.1.), *c. nectar* : मन्थतामृतम्, V. p. ; *c. ing of the ocean* समुद्रमन्थनम्, M. n. *C.-staff*, ; *C.-stick* : (1) मन्थः ; (2) मन्थनः ; (3) मन्थानः ; (4) मन्थदण्डकः.

C. ing-rope : (1) मन्थानरज्जुः ; (2) नेत्रम्, V. p.

CHYLE : (1) अन्नरसः ; (2) धातुपः, Wilson.

CHYMIC, CHYMIST, CHYMISTRY : v. Chemical, chemist, chemistry.

CICATRIX, CICATRICE : शुष्कव्रणः : v. Scar.

CICATRIZE (v.) : v. To heal. *c. d.* : शुष्कः (ष्का, ष्कं).

CICERONE : दर्शकः : v. Guide.

CIDER : *आताफलनिर्वृतो मदिराविशेषः.

CIMETER : (1) चन्द्रहासः ; (2) वक्रखड्गः ; (3) मण्डलाग्रः (rare).

CINCTURE : (1) मेखला ; (2) काञ्ची : v. Belt, girdle.

CINDER : (1) अङ्गार (mn.) ; (2) भस्मन् (n.) : v. Ashes, charcoal.

CINNABAR : (1) रससिन्दूरम् ; (2) रक्तपारदः ; (3) रसमानम् (rare).

CINNAMON : (1) दारुसिता ; (2) गन्धवल्कलम्.

CIPHER : I. The arithmetical sign : (1) बिन्दुः (Lit. and Fig.) ; (2) शून्यम् (=zero). II. A secret manner of writing : (1) गूढाक्षरम् (?) ; (2) चिह्नम् (=sign) (?)

CIRCLE (v.t.) : v. To encircle. *C.-d.* : v. Round.

CIRCLE (subs.) : I. In geo. : (1) वृत्तम्, Li. ; (2) मण्डलम्, Su. Ph. *Great c.* : *महावृत्तम् ; *small c.* : *क्षुद्रवृत्तम्. II. A circumference, ring : मण्डलम्, *moving in a c.* मण्डलभ्रमणम्, D. vi. III. A sphere : q.v. : "*c. of the earth*" भूमण्डलम्. IV. Compass, circuit : q.v. V. A group of persons : (1) मण्डलम्, *dismissing the c. of sages* विसर्जितमुनिमण्डलः, C. ; (2) चक्रम्, *c. of archers* धानुष्कचक्रम्, Ve. iv. Ph. : *in the family c.* : परिवारमध्ये. VI. A province : मण्डलम्, M. Ph. : *to argue in a c.* : *मण्डलेन तर्कयति ; प्रमेयसाधनार्थं प्रमेयान्येव वक्रं प्रयुनक्ति.

CIRCLET : मण्डलम् : v. Circle.

CIRCUIT : I. Movement round : (1) परिभ्रमणम् ; (2) पर्ययणम्. *To make a c* : परिभ्रमति *or* पर्येति (इ, c. 2.) (with acc.) II. Compass : (1) परिवेष्टनम् ; (2) परिधिः. III. Of judges, etc., परिभ्रमणम् (?). *C.-house* : *परिभ्रमणगृहम्.

CIRCUITOUS : वक्रः (क्रा, क्रं), *although (this) route is c. for you* : वक्रः पन्था यदपि भवतः, Me. i. 28. : v. Round about.

CIRCULAR (adj.) : मण्डलाकारः (रा, रं) : v. Round. Ph. *c. arc* : वृत्तखण्डम्.

CIRCULARITY (subs.) लेखविशेषः ; *चक्रम्, *c. file* *चक्रश्रेणी.

CIRCULARITY : मण्डलता, परि-, Ki. xiv. 64.

CIRCULARLY : (1) मण्डलेन ; (2) मण्डलाकारेण, M. n. ; (3) चक्राकारेण.

CIRCULATE (v.t.) : I. Of the blood : परि-चलति (चल्, c. 1.) (?). II. Fig. : भ्रमति *or* भ्राम्यति (भ्रम्, c. 1. and 4.), *and this strange news c. d. among the citizens* : अभ्रमच्च पौरजानपदेष्विदमद्भुतायमाना वार्ता, D. III. Ph. : *c. ing medium* : *विनिमयद्वारम् ; *c. ing library* : *भ्राम्यत्पुस्तकालयः.

CIRCULATION : I. Of the blood : परिचलनम् (?). II. Diffusion : (1) प्रसर्पणम् ; (2) प्रसरः. III. Currency : (1) प्रचारः ; (2) प्रचलनम्.

CIRCUMCISE (v.) : लिङ्गाग्रचर्म छिनत्ति (छिद्, c. 7.) *or* कृन्तति (कृत्, c. 7.) (with gen.) (?) ; *C. d* : (1) छिन्नलिङ्गाग्रचर्मन् (mfn.) (?) ; (2) दुश्चर्मन् (mfn.) (?) M.

CIRCUMCISION : लिङ्गाग्रचर्मच्छेदः, -नम् (?).

CIRCUMFERENCE : (1) परिधिः ; (2) परिवेशः ; (3) परिवेष्टनम्.

CIRCUMFLEX : स्वरितः.

CIRCUMFLUENT : परितः *or* समन्ततः विसारिन् (f. णी) *or* प्रवहत् (f. न्ती) etc. : v. To flow.

CIRCUMPACENT : (1) चतुर्दिक्स्थः (स्था, स्थं) ; (2) परितः स्थितः (ता, तं).

CIRCUMLOCUTION : भङ्गिः *or* वाक्यभङ्गिः

CIRCUMNAVIGATE : नावा *or* पोतेन परिभ्रमति (भ्रम्, c. 1.) *or* पर्यटति (अट्, c. 1.)

CIRCUMNAVIGATION : पोतेन परिभ्रमणम् *or* पर्यटनम्.

CIRCUMNAVIGATOR : पोतेन परिभ्रमकारिन् (f. णी).

CIRCUMPOSITION : मण्डलीकरणम्.

CIRCUMSCRIBE : I. To describe : q.v. II. To confine, limit : नियच्छति (यम्, c. 1.) III. To encircle, surround : q.v.

CIRCUMSPECT : (1) समीक्ष्यकारिन् (f. णी) ; (2) विमृश्यकारिन् (f. णी) : v. Careful.

CIRCUMSPECTION : (1) समीक्ष्यकारिता ; (2) विमृश्यकारिता : v. Prudence, caution.

CIRCUMSPECTLY : परितो वीक्ष्य, (Ki. ii. 2.) *or* अवेक्ष्य ; समीक्ष्य, etc.
CIRCUMSTANCE (subs.) : I. Condition : q.v. : अवस्था. II. An event, incident : q.v. : (1) वृत्तान्तः ; (2) वृत्तम्.
CIRCUMSTANCED : v. Situated.
CIRCUMSTANTIAL : I. Minute, particular : q.v. : सविशेषः (षा, षं). II. Consisting of particular incidents : Ph. : *c. evidence* : *वृत्तान्तघटितं प्रमाणम्.
CIRCUMSTANTIALLY : (1) सविशेषं (=minutely) ; (2) यथावृत्तम् (=as it happened).
CIRCUMVALLATE : वप्रेण वेष्टयति (c. of वेष्ट्).
CIRCUMVENT : प्रतारयति (c. of तॄ) : v. To cheat, deceive.
CIRCUMVENTION : प्रतारणा : v. Fraud, deception.
CIRCUS : *मण्डलरङ्गः ; मण्डलाकारो रङ्गभूमिः.
CISTERN : कुण्डम् (?) : v. Reservoir.
CITADEL : दुर्गम् : v. Fortress.
CITATION : I. A summons : q.v. II. A quotation : q.v.
CITE : दिशति, उद्-, निर्-, (दिश्, c. 6.) : v. To adduce, quote, summon.
CITHERN or CITTERN : वीणाविशेषः.
CITIZEN : (1) पौरः, *of c. s. and villagers* : पौरजानपदानाम्, B. p. ; (2) पौरजनः, पुरवासिन् (m.), and sim. comp.s. ; (3) नागरः *or* नागरिकः (rare).
CITIZENSHIP : पौरत्वम् (?).
CITRINE : जम्बीराभः (भा, भं).
CITRON : I. The tree मातुलुङ्गः ; -कः, (2) बीजपूरः. II. The fruit : बीजपूरम् ; मातुलुङ्गफलम्.
CITY (subs.) : (1) नगरम्, -री ; (2) पुरम्, -री ; (3) पुर् (f.) : v. town.
CITY (adj.) : (1) by a tat. com. *a., c. gate* : पुरद्वारम् ; (2) पौरः (री, रं).
CIVET : गन्धद्रव्यभेदः.
CIVET or CIVET-CAT : An animal : (1) गन्धमार्जारः ; (2) गन्धोतुः.
CIVIC : पौरः (री, रं) : v. Civil.
CIVIL : I. Polite : q.v. II. Civic : (1) पौरः (री, रं) ; (2) नागरः (री, रं). Ph. : *c. war* : *अन्तर्युद्धम् *or* sim. युद्धम् (when the sense is clear) ; *c. death* : *वैधमृत्युः.
CIVILIAN : I. One versed in civil law : *साधारणविधिज्ञः. II. A non-mlitaryman : *पौरकार्याधिकृतः.
CIVILITY : सौजन्यम् : v. Politeness, attention.
CIVILIZATION : सभ्यता.
CIVILIZE : (1) शिष्टाचारान् शिक्षयति (c. of शिक्ष्) (?) ; (2) सभ्यपदवीम् अधिरोहयति (c. of रुह्) (?).
CIVILLY : v. Politely.
CLAD IN : (1) वसानः (ना, नं) (with acc.) ; (2) परिदधत् (f. ती) (with acc) ; (3) बिभ्रत् (f. ती) (with acc.) ; (4) by a comp. with वीत, संवीत, etc. (=covered), *c. clean bark* : शुचिवल्कवीतवपुस् (mfn.), Ki. vi. 31. : v. To clothe.
CLAIM (v.t.) : expr. by circum. : *who c. s. anything* : ममेदमिति यो ब्रूयात्, M. viii. 31. ; *the owners of the two mares went up to the king, both claiming (the colt)* : मदीयोऽयं मदीयोऽयमिति (ब्रुवाणौ) वडवाधिपती राजान्तिकमगच्छताम्, Raj. ; *c. s. a bow from him* : ममानेन धनुर्देयमिति निर्दिशति, K. b.
CLAIM (subs.) : (1) expr. by verb ; (2) स्वत्वम् (when the context fixes the meaning), *to establish one's c.* : स्वत्वं प्रतिपादयति, K. b. ; (3) अभियोगः (legal c.) : v. Demand.
CLAIMANT, CLAIMER : (1) अर्थिन् (m.) (=plaintiff) ; (2) by circum.
CLAMBER : v. To climb.
CLAMMINESS, CLAMMY : v. Viscidity, viscous ; glutinousness, glutinous.
CLAMOROUS : Noisy, Turbulent. Ph. *c. for his banishment* : तस्य निर्वासनार्थमुत्क्रोशन्ति.
CLAMOUR (subs.) : उत्क्रोशः : v. Noise, cry (II).
CLAMOUR (v.) उत्क्रोशति (क्रुश्, c. 1.) : v. To shout, make noise.
CLAMP (subs.) : कीलः (?).
CLAMP (v. t.) : कीलेन सन्नाह्यति (बन्ध्, c. 9.) *or* सङ्घटयति (घट्, c. 10.) (?)
CLAN : (1) गणः, *of the village classes and c. s* : ग्रामश्रेणीगणानाम्, Vri. ; (2) कुलम् : v. Tribe, race.
CLANDESTINE : प्रच्छन्नः (न्ना, न्नं) : v. Secret.
CLANDESTINELY : (1) छन्नम्, D. : v. Secretly ; (2) मोषेण, D. : v. By stealth.

Clang, Clank (v.) : टङ्करोति (कृ, c. 8.) (rare) : v. To jingle, sound.

Clang, Clank (subs) : टङ्कारः*or* टङ्कृतम्, *by the c. of bells* : घण्टानां टङ्कृतेन, K. : v. Din, noise.

Clanship : गणत्वम्. (?) : v. Clan, race.

Clap (v.t.) : Ph. *to c. the hands* : करतालं *or* करतालिकां ददाति (दा, c. 3.), Si. xv. 39. ; (2) तलतालं वादयति (c. of वद्), Mah. ; (3) हस्ततालम् अर्पयति (c. of ऋ), (rare), N. iii. 6. ; *to c. the wings* : पक्षौ धुनोति *or* धुनुते (धु, c. 7.), N. iii. 1. C. sometimes = to applaud ; also = to cast : q.v.

Clap, Clapping (subs.) : I. Of hands : (1) करताल-(ली)-दानम् ; (2) तलतालवादनम्. N.B. C. did not, among the Hindus, usually express *applause*, but note the following ex. : *cheered me with huzzas and c. s.* हर्षयामासुर्मां सिंहनादतलस्वनैः, Mah. II. Of thunder : (1) स्फूर्जथुस्फूर्जितम्, Vi. ; (2) वज्रनिष्पेषः ; (3) वज्रनिर्घोषः ; (4) मेघगर्जितम्. III. Any loud noise : q.v.

Clapper : of a bell : *घण्टाताडनी.

Clap-trap : v. Deceptive, counterfeit.

Claret : रक्तवर्णो मद्यविशेषः.

Clarification : (1) शोधनम् ; (2) शुद्धिः ; (3) पावनम्.

Clarify : (1) शोधयति (c. of शुध्) ; (2) पुनाति (पू, c. 9.).

Clarion : काहलः (?); शुषिरवाद्यविशेषः. *C.-et* : मुरली (?).

Clash (v.i.) : I. Lit. : (1) संघट्टते *or* घट्टयति (घट्ट, c. 1. and 10). ; (2) समाहन्ति (हन्, c. 2.). II. Fig. To contradict, interfere : q.v. : विरुणद्धि (रुध्. c. 7.) (with acc.). II. Noise produced by c. ing : चटचटाशब्दः, Mah. III. Opposition, contradiction : q.v. : विरोधः.

Clash (subs.) : I. Lit. : (1) संघट्टः ; (2) समाघातः.

Clasp (subs.) : I. Lit. : *संश्लेषकः. II. An embrace : q.v. : परिष्वङ्गः.

Clasp (v.t.) : I. Fasten (with acc.) : q.v. : सम्बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. Embrace : q.v. : परिष्वजते (स्वञ्ज्, c. 1.). Ph. : *with c. ed hands* कृताञ्जलि *or* बद्धाञ्जलि (mfn.). III. To entwine : q.v.

Clasper : i.e. tendril : प्रतानः.

Clasp-knife : मङ्क्तयोग्या छुरिका (?).

Class (subs.) : I. Of individuals : gen. not expr. d : *there can be no association between the higher and lower c. es* : सहापकृष्टैर्महतां न संगतम्, Ki. ; *c. es. of citizens* : पौराणां श्रेणयः, Nil. : v. Party, caste. II. Of students : श्रेणी (*or* -णिः). III. A division of objects : (1) वर्गः, *we will now specify the c. es. of flesh* : अत ऊर्ध्वं मांसवर्गानुद्देक्ष्यामः, Sr. ; (2) गणः (specially of verbs) ; (3) जातिः (= species).

Class (v.t.) : (1) वर्गीकरोति (?) ; (2) वर्गान् निर्दिशति (दिश्, c. 6.) (?).

Classic (subs.) : I. In pl., the Greek and Latin literature : *ग्रीकलाटिनसाहित्यम्. II. A c. al writer : विशिष्टलेखकः, and sim. comp. s

Classically : I. Well : विशिष्टम्. II. In classes : श्रेण्यनुसारेण.

Classification : (1) वर्गनिर्देशः (?) ; (2) वर्गीकरणम् (?).

Classify : v. To class.

Clatter (v.) : v. To rattle, prate.

Clatter, clattering (subs.) : *c. of thunder-clouds* : घनघटाघर्घरध्वनिः : v. Rattle.

Clause : I. An article or stipulation : q.v. : प्रकरणम् (?). II. A part of a sentence : अङ्गवाक्यम्, Nil.

Clavicle : जत्रु (n.).

Claw (subs.) : नखः *or* नखरः, R. xvi. 16.

Claw (v.t.) : नखैर्विदारयति (c. of दृ) : v. To tear, scratch.

Clay : चिक्कणमृत्तिका, Bha. ; मृत्पुद् (f.), C., and sim. comp.s ; *potters' c.* : कुलालमृत्तिका ; *bricks' c.* : इष्टकामृत्तिका (?). *Made of c.* मृन्मयः : (यी, यं).

Clayey : चिक्कणमृद्बहुलः (ला, लं) (?).

Clean (adj.) : (1) शुद्धः (द्धा, द्धं), वि-, परि-, *c. after a bath* : स्नानविशुद्धगात्रः (f. त्री), Ku. ; (2) शुचि (mfn.) (gen. = pure), *c. ivory throne* : गजदन्तासनं शुचि, R. ; (3) धौतः (ता, तं) (= washed), *wearing a suit of fine c. clothes* : धौते दुकूले दधता, K. ; (4) निर्मलः (ला, लं) (= free from dirt : often = clear). *To become c.* : शुध्यति (शुध्, c. 4.), M.

CLEAN (v.t.) : (1) शोधयति, वि-, परि-, (c. of शुध्), *should c. teeth every day* : दन्तान्नित्यं विशोधयेत्, Sr. ; (2) मार्ष्टि or मार्जयति, प्र-, सं-, (मृज्, c. 2 and 10) (=by rubbing or brushing), *c. ing of ornaments* : भूषणमृजाक्रिया, D. vi. ; (3) धावयति or धावति (धाव्, c. 10 and 1.) (with water), *call Radanikā to c. our feet* : रदनिकां शब्दायस्व पादौ धाविनुम्, Mr. iii. ; (4) पुनाति (पू, c. 9.) (from dirt : gen. fig : v. To purify) ; (5) नेनेक्ति or निंक्ते, निर्-, (निज्, c. 3. and 2) (rare).

CLEAN (adv.) : v. Entirely, altogether.

CLEANLINESS : (1) शुद्धिः, वि-, परि- ; (2) शौचम् ; (3) निर्मलता ; (4) शौचपरायणता (?) (=habitual c.). For dif. : v. Clean.

CLEANLY (adj.) : आचारशुद्धः (द्धा, द्धं) (?) or शौचपरायणः (णा, णं) (?) : v. Neat. Ph. c. (*i.e. cleansing*) *powder* : शोधनचूर्णम्, Sr.

CLEANLY (adv.) : expr. by adj., *c. dressed* : शुचिवस्त्रधरः (रा, रं), V. p. : v. Neatly.

CLEANNESS : v. Cleanliness, purity.

CLEANSE (v.) : शोधयति ; पुनाति : v. To clean.

CLEANSING (subs.) : Lit. or Fig. : (1) शोधनम् or शुद्धिः, वि-, परि- ; (2) मार्जन- or मृजाक्रिया (by rubbing or brushing) ; (3) धावनम् (with water).

CLEAR (adj.) : I. Transparent, bright : (1) विमलः, निर्मलः or अमलः (ला, लं), *c. sky* : विमलं नभः, Ki. ; *c. -rayed moon* : विमलकिरणचन्द्रः, Ri. ; (2) प्रसन्नः (f. न्ना), *c. sky* : प्रसन्नं नभः ; *the c.* (*lake*) *Mānasa* : प्रसन्नं मानसम्, K. ; (3) विशदः (दा, दं). II. Plain, perspicuous : q.v. : (1) प्रसन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) विशदः (दा, दं) ; (3) विमलः (ला, लं) or निर्मलः (ला, लं). III. Audible : Ph. *c. language* : विविक्तवर्णा सरस्वती, Ki. : *in c. voice* : स्पष्टवर्णया गिरा, K. IV. Evident : q.v. : Ph. : *c. profit* : शुद्धलाभः, *my mind is c.* (*now*) : ममान्तरात्मा विशदो जातः, Sa. iv. ; *c. of any crime* : विशुद्धः (द्धा, द्धं), Mr.

CLEAR (v.t.) : I. To make bright : (1) विशदीकरोति, *I may c. your sight* : दृष्टिं विशदां करवाणि, Sa. iii. ; (2) प्रसादयति (c. of सद्) (rare). II. To exculpate : शोधयति *Krishna accepted that precious gem to c. himself* : अच्युतस्तन्मणिरत्नमात्मशोधनाय जग्राह, V. p. III. To make open : शोधयति, *to c. a road* : मार्गं शोधयति, M. vii. 185. ; *with c. ed back* : शुद्धपार्ष्णिः, R. Ph. : *c. ed forests* : विपिनानि प्रकाशानि चकार, R. iv. 31. IV. Of profits : v. To gain. Ph. *to c. a doubt* : संशयं छिनत्ति, Da. ; *to c. a debt* : ऋणं शोधयति, K. b. ; *to c.* (i.e. to leap over) *a ditch* : परिखाम् उल्लङ्घयति.

CLEAR UP (v.t.) : विशदीकरोति (कृ, c. 8.) : v. To explain.

CLEAR, CLEAR OFF, CLEAR UP (v.i.) : (1) प्रसीदति (सद्, c. 1.), *the quarters c. ed* : दिशः प्रसेदुः, S.p. ; (2) प्रसादं गच्छति, व्रजति, etc., *the sky did not quite c. off* : नौचित्तं प्रसादं न गता (after Ki.) ; (3) विमलीभवति (भू, c. 1.).

CLEARANCE : I. The act of c. ing : शोधनम्. II. Of vessels : *शोधनम्. III. Clear profit : शुद्धलाभः.

CLEARLY : v. Plainly, distinctly, obviously, clear.

CLEAR-HEADED : (1) विमलधीः (n. -धि) ; (2) विशदबुद्धि (mfn.).

CLEARNESS : I. Trasparency, brightness : (1) प्रसादः or प्रसन्नता ; (2) वैमल्यम् ; (3) वैशद्यम्. II. Plainness, perspicuity : (1) वैशद्यम्, *impressive on account of c.* : वैशद्यहृद्यः (द्या, द्यं), N. ; (2) वैमल्यम्, *perspicuity consists in c. of meaning* : अर्थवैमल्यात्मा प्रसादः, Kav. ; (3) निर्मलत्वम्, S. Ph. : *with c. of voice* : स्पष्टवर्णया गिरा, K.

CLEAR-SIGHTED : विमलचक्षुः (mfn.) (Lit. and Fig.): v. Sagacious.

CLEAVE (v.i.) : I. To adhere : q.v. : सज्जते (सञ्ज्, c. 1). II. To part asunder (1) स्फटति (स्फट्, c. 1) ; (2) दीर्यते. III. To suit : q.v.

CLEAVE (v.t.) : (1) स्फाटयति (c. of स्फट्) ; (2) वि-दारयति (c. of दॄ).

CLEAVER : i.e. a butcher's knife : कर्तरी, K.b.

CLEF : स्वरसंक्रमचिह्नम्.

CLEFT (part. and adj.) : v. Cloven.

CLEFT (subs.) : I. A crack, chasm : q.v. : दरी. II. A piece : q.v.

CLEMENCY : I. Kindness : q.v. : दया. II. Mildness : q.v. : मार्दवम्.

CLEMENT : v. Kind, merciful, gentle.

CLEMENTLY : सदयम् : v. Kindly, gently.

CLENCH (v.) : I. Lit. : to grasp : q.v. Ph. *to c. the fist* : मुष्टिं बध्नाति ; *to c. a nail* : *नालम् आवर्त्य बध्नाति. II. Of arguments : द्रढयति : v. To confirm, establish.

CLEPSYDRA : कपालयन्त्रम्, Su. xiii. 23.

CLERGY : पुरोहितवर्गः, and sim. comp. s

CLERGYMAN : पुरोहितः (?) ; धर्मशासकः (?).

CLERICAL : I. Belonging to a clergyman : expr. by comp., *c. dress* : पुरोहितवेषः. II. Relating to a clerk : expr. by comp. or by gen. : *c. mistake* : लेखकस्य भ्रमः.

CLERK : I. A clergyman : q.v. II. A scholar: q.v. III. In ordinary sense : लेखकः.

CLERKSHIP : I. Business of a clerk : लेखकत्वम् (?) ; लेखकपदम्. II. Scholarship : q.v.

CLEVER : (1) चतुरः (रा, रं) ; (2) विचक्षणः (णा, णं) : v. Skilful, expert.

CLEVERLY : (1) निपुणम् ; (2) सपाटवम् ; (3) चतुरम्.

CLEVERNESS : (1) वैचक्षण्यम् ; (2) नैपुण्यम् ; (3) चातुर्यम् ; (4) वैदग्ध्यम्. : v. Skilfulness, dexterity.

CLEW : v. Clue.

CLICK : I. Verb : टङ्करोति (?). II. Subs. : टङ्कारः.

CLIENT : I. A dependent : आश्रितः (ता, तं). II. In law : *श्रावकः.

CLIENTSHIP : I. Dependency : q.v. : अधीनता. II. In law : *श्रावकत्वम्.

CLIFF : (1) प्रपातः ; (2) भृगुः (rare), *fall from a c.* : भृगुपतनम्, D.

CLIMACTER, CLIMACTERIC : परिणामकालः (?).

CLIMATE : I. Temperature etc. : देशप्रकृतिः (?) ; वायुतापौ (m. dual) (?). II. A region : q.v. : प्रदेशः.

CLIMAX : I. Acme : (1) परा कोटिः ; (2) चूडा. II. In Rhetoric : (1) सारः, Kav. x. 37. ; (2) सारालङ्कारः.

CLIMB (v.) : आरोहति, अधि- (रुह्. c. 1), (with acc.) *to c. up the top of a tree* : वृक्षाग्रमारोहति, S. c. Ph. : *c. d over the wall* : प्राकारमत्यलङ्घयम्, D. iii. ; *he knows how to c.* : स वृक्षमारोढुं जानाति (sim. आरोढुं) (will be ambiguous, as it often means riding.).

CLIMBER : I. In gen. : (1) आरोहिन् *or* अधिरोहिन् (f. णी) ; (2) आरोढृ (f. ढ्री). II. A climbing plant : (1) प्रतती ; (2) वल्लरी. The supporting tree on which a climber rises : (1) संश्रयद्रुमः, Ku. ; (2) उपघ्नतरुः, R. III. A climbing bird : आरोहिन् (f. णी).

CLIME : प्रदेशः : v. Climate, region.

CLINCH : v. To clench.

CLINCHER : i.e. a decisive argument : उपसंहारः.

CLING (v.i.) : सज्जते, आ-, प्र-, सं- (सञ्ज्, c. 1.), *who c. s to my dress* : को नु खलु निवसने मे सज्जते, Sa. iv. ; *with trees c. ing* : संसक्तक्षितिरुहजालम्, Vi. ; (2) लगति, संलगति (लग्, c. 1.), *clung to the Śinsapā tree* : शिंशपावृक्षे ललाग, Vet. ; *c. ing to the teeth* : दन्तलग्नः (ग्ना, ग्नं), Ku. Ph. *c. to a hope* : आशां न मुञ्चति, जहाति, etc.

CLINICAL : Ph. *c. medicine* : शय्यागतरोगिचिकित्सा (?), *or* -शास्त्रम् (?).

CLINK (subs.) : क्वणितम् : v. Tinkling, jingling.

CLINK (v.) : क्वणति (क्वण्, c. 1.) : v. To tinkle, jingle.

CLIP : I. To embrace, encompass : q.v. II. To shear, cut off : कल्पयति (क्लृप्, c. 1), (rare), *with hair, nails, and beard c. ped* : कॢप्तकेशनखश्मश्रुः, M. iv. 35. III. To curtail : q.v.

CLIPPING : v. Cutting, paring.

CLIQUE : दलम् (?) : v. Faction, party.

CLOAK (subs.) : (1) कञ्चुकः, *her body covered with a blue c. hanging down to the ankle* : आगुल्फावलम्बिना नीलकञ्चुकेनाच्छन्नशरीराम्, K. ; (2) प्रावारः (gen. = blanket or shawl), Mr.

CLOAK (v.) : अवगुण्ठयति (गुण्ठ्, c. 10) : v. To hide, palliate.

CLOCK : *घटिका ; *sidereal-c.* : *नाक्षत्रघटिका ; *what o'c. is it ?* *कियती घटिका ?

CLOCKWORK : घटीयन्त्रम्.

CLOD : (1) लोष्ट (mn.) ; (2) लेष्टुः.

CLODHOPPER : v. Clown.

CLOG (v.) : प्रतिबध्नाति (बन्ध, c. 9) : v. To obstruct, fetter.

CLOG (subs.) : I. A shoe : पादुका (gen. term). II. An impediment : q.v. : प्रतिबन्धः. III. Of animals : प्रतिबन्धः, K.

CLOISTER : I. A portico : q.v. II. A monastery : q.v. : विहारः.

CLOISTRAL : v. Monastic.

CLOSE (v.t.) : I. To shut : q.v. : अपि-दधाति (धा, c. 3), *c. the back door* : पिधेहि पक्षद्वारकम्, Mr. ; *to c. the eyes* : लोचने मीलयति, नि-, (c. of मील्), Me. II. To bring into contact : संहन्ति (हन्, c. 2). III. To conclude, finish : q.v.: समापयति (c. of आप्). IV. To confine : q.v. *To c. in or round* : परिवृणोति : v. To surround.

CLOSE (v.i.) : I. To come together : (1) निमीलति (मील्, c. 1) (of the eye) ; (2) समारोहति (रुह्, c. 1) (of wounds). : v. To unite. II. To come to an end : expr. by अवसितः (ता, तं), समाप्तः (प्ता, प्तं), etc. ; *when he c. d* : अवस्यवसिते तस्मिन्, Ku.

CLOSE ON OR UPON : स्थिरीकरोति : v. Agree, decide.

CLOSE UP : आवृणोति (वृ, c. 5) : v. To block up.

CLOSE WITH : I. To close on : q.v. II. To unite with : q.v. III. To grapple with : संगच्छति (गम्, c. 4), समेति (इ, c. 2), etc.

CLOSE (adj.) : I. Shut fast : (1) पिहितः (ता, तं) ; (2) संवृतः (ता, तं) ; (3) बद्धः (द्धा, द्धं) (= bound). II. Secret, retired : q.v. : विविक्तः (क्ता, क्तं). III. Confined, as air : निरुद्धः (द्धा, द्धं). IV. Reticent, taciturn : q.v. V. Niggardly : q.v. : बद्धमुष्टि (mfn.). VI. Dense, compact : q.v. : घनः (ना, नं). VII. Adjoining, near : q.v. : सन्निहितः (ता, तं), *are always c. at hand* : हस्ते नित्यसान्निध्यानि, D. VIII. Of style : v. Concise. IX. Intimate : (1) घनः (ना, नं) ; (2) निबिडः (डा डं), *very c. friendship* : निबिडतमा मैत्री, Bha. X. Accurate, careful : q.v.

CLOSE (adv.) : I. Densely : q.v. II. Near: q.v. : (1) उपान्ते ; (2) समीपतः.

CLOSE (subs.) : I. An enclosure : q.v. : वृतिः. II. End, termination : q.v. : अवसानम्, *c. of the day* : दिवावसानम्, R. III. Junction : q.v.

CLOSE-FISTED, CLOSE-HANDED : बद्धमुष्टि (mfn.), *your c. ness in giving me a look* : दृष्टिदाने तव बद्धमुष्टिता, N.

CLOSELY : v. Densely ; nearly ; strictly ; accurately ; firmly ; secretly.

CLOSENESS : I. Compact : q.v. : घनता. II. Nearness : q.v. : नैकट्यम्. III. Niggardliness : q.v. IV. Of air : निरुद्धवातता. V. Of style : v. Conciseness. VI. Narrowness : q.v. VII. Accuracy : q.v. VIII. Secrecy : q.v.

CLOSE-STOOL : *उपशयनपीठम् ; विण्मूत्राधारः.

CLOSET (subs.) : कोष्ठः.

CLOSET (v.) : I. To conceal : q.v. II. To consult : q.v.

CLOT (v.t.) : पिण्ड (mn.).

CLOT (v.) : (1) पिण्डीभवति ; (2) घनीभवति. *C. ted hair* : जटा, –जूटः.

CLOTH : I. Lit. : (1) वस्त्रम्, *coarse c.* स्थूलवस्त्रम्, P. ii. 5. ; *fine c.* : सूक्ष्मवस्त्रम्, N. com. ; (2) पटः or पट्टः, *making of different kinds of c.* : अनेकविधपटरचना, P. ii. 5. : v. Also clothes. II. A profession : q.v.

CLOTHE (v.) : I. To put on c. s : *c. ing herself* : गृहीतवस्त्रा, Ku. ; *c. ing himself* : परिधाय वाससी, K. : v. To put on clothes. II. To invest with raiment : वस्त्रं etc. परिधापयति (c. of धा) *or* वासयति (c. of वस्). III. To provide with c. s : *but should feed and c. her* : ग्रासाच्छादनन्तु देयमेव, K. b. IV. To cover or invest : q.v.

CLOTHES, CLOTHING : (1) वसनम्, *when (her) c. were being drawn off* : आकृष्यमाणे वसने, Mah. ; (2) वस्त्रम्, *taking off c.* : वस्त्राणि मोचयित्वा, P. ; (3) वासस् (n.), *Basantasenā's c. are wet* : क्लिन्ने वाससी वसन्तसेनायाः, Mr. ; (4) अंशुकम् ; (5) अम्बरम् (rare) ; (6) परिच्छदः, *pretty c.* कमनीयपरिच्छदः, Ki. ; (7) परिधानम् (=under-c.), *by whom even her c. was taken away* : येनास्याः परिधानमप्यपहृतम्, Ve. N.B. The first five words gen. = a single piece of cloth and their dual is often used to denote a suit of c. as the Hindu's dress consisted only of two pieces of garment : v. Dress.

CLOTHIER : (1) पट- or पट्टकारः (maker) ; (2) वस्त्रविक्रेतृ (m.) (seller).

CLOUD (subs.) : (1) मेघः ; (2) जलदः ; (3) जल-

घरः ; (4) घनः ; (5) पर्जन्यः ; (6) अभ्रम् ; (7) बलाहकः ; (8) जीमूतः ; (9) नीरदः ; (10) पयोमुच् (m.). *C. born* : मेघ्यः (घ्या, घ्यं) ; *c.-producing* : मेघङ्करः (री, रं), Si. xx. 61. and 65. ; *a long line of c. s* : कादम्बिनी, Ku. Fig. : *a c. of dust* धूलीपटलः ; *I am under a c. now* : साम्प्रतं ममोपरि घनेन स्थितः (?).

CLOUD-CAPPED : (1) अभ्रंलिहः (हा, हं) ; (2) अभ्रंकषः (षा, षं) ; (3) अम्बरलेखिन् (f. नी).

CLOUDED : I. Lit : मेघावृतः (ता, तं) ; (2) मेघाच्छन्नः (न्ना, न्नं) ; (3) घनोपरुद्धः (द्धा, द्धं). II. Fig. v. Dark, gloomy, sullen.

CLOUDLESS : (1) अमेघः (घा, घं) ; (2) निरभ्रः (भ्रा, भ्रं) ; (3) व्यभ्रः (f. भ्रा), V. p. ; (4) वीतबलाहकः (का, कं), Ki. ; and sim. comp. s.

CLOUDY : I. Lit., clouded : q.v. : (1) अभ्रितः (ता, तं), R. iii. 12 ; (2) साभ्रः (f. भ्रा), Me. ii. 29. Ph. *c. weather* दुर्दिनम्. II. Fig., dark, obscure : q.v. : तमोवृतः (ता, तं).

CLOUT : चोरम् : v. Patch.

CLOVE : I. The plant : लवङ्गः. II. The fruit : लवङ्गम्.

CLOVEN : (1) स्फाटितः (ता, तं) ; (2) दीर्णः, वि-, (र्णा, र्णं) ; (3) खण्डितः (ता, तं). *C.-hoofed* : द्विशफः (फा, फं). *C.-tongued* : द्विजिह्वः (ह्वा, ह्वं) (=double-tongued), Śi.

CLOVER : त्रिपर्णी (?). *To live in c. i.e. luxuriously* : q.v.

CLOWN : I. A countryman : (1) ग्रामिकः ; (2) ग्राम्यजनः ; (3) कृषीवलः (=agriculturist). II. A buffoon : q.v. : भण्डः.

CLOWNISH : (1) ग्राम्यः (म्या, म्यं) ; (2) अशिष्टः (ष्टा, ष्टं) (not polite.).

CLOWNISHNESS : (1) ग्राम्यता ; (2) अशिष्टता.

CLOY (v.) : सं-तर्पयति (c. of तृप्) : v. To satiate.

CLUB (subs.) : I. A cudgel : (1) यष्टिः ; (2) लगुडः, *to maul severely with c. s* लगुडप्रहारैर्जर्जरीकरोति, P. II. An association : q.v. : समाजः (?), *who will not come to the c. today* : योऽद्य समाजे नागमिष्यति, V. p.

CLUB TOGETHER (v.) : I. To eat together : संखादति (खाद्, c. 1) (?) II. To contribute : q.v.

CLUB-FOOTED : विकृतपादः (दा, दं).

CLUCK (subs.) : कुक्कुतम् (?).

CLUCK (v.) : कुक्कूरोति (?).

CLUE : I. A ball of thread : सूत्रकोषम् (?). II. Anything serving to guide : Ph. *to get a c.* सन्धानं प्राप्नोति (?) ; *to give a. c.* सन्धानं ददाति (?).

CLUMP : (1) गुच्छः ; (2) निचयः, संहतिः, etc. in comp., *a c. of creepers* : वीरुन्निचयः, Ve. ; *c. of plantain trees* : कदलीषण्डः, Mah. *or* कदलीगुल्मः Ra. ; (3) वनम् (a large c.), *a c. of lotus* : कुमुदवनम्, Ki.

CLUMSILY : (1) असम्यक् ; (2) असुन्दरम् ; (3) अपटु.

CLUMSINESS : (1) असौन्दर्यम् (=inelegancy) ; (2) ग्राम्यता (=rusticity) ; (3) अपाटवम् (=unskilfulness).

CLUMSY : (1) असुन्दरः (री, रं) (=inelegant) ; (2) ग्राम्यः (म्या, म्यं) (=rustic) ; (3) अकृतिन् (f. नी) (=unskilful).

CLUSTER (subs.) : (1) चयः, नि-, *c. of ashes* : भस्मनां चयः, Ki. ; (2) संहतिः, R. ; (3) स्तबकः (of fruit or flower), *with fresh c. s of flowers* प्रसूनस्तबकैर्नवीनैः, N. : v. Crowd, assemblage.

CLUSTER (v.) : *c. ed by wind* : अनिलेन विरचितसंहतिः, K. : v. To flock, swarm. "*C. ing grapes*". *स्तबकमयानि द्राक्षाफलानि.

CLUTCH (v.) : आदत्ते (दा, c. 3) : v. To seize, grasp. *To c. the hand* : मुष्टिं बध्नाति.

CLUTCHES (subs.) : हस्तः, *under the c. of death* : मृत्युहस्तवर्तिन् (f. नी), D.

CLYSTER : v. Injection.

COACH : रथः : v. Carriage, chariot.

COACH-MAN : सारथिः : v. Charioteer.

COADJUTOR : सहायः : v. Assistant.

COAGULATE : (1) घनीभवति ; (2) श्यामीभवति ; (3) श्यायते (श्यै, c. 1).

COAGULATION : expr. by verb.

COAL : (1) अङ्गार, (=charcoal) ; (2) अङ्गाराश्मन् (m.) *or* अङ्गारमृत्तिका. *C.-heaver* : अङ्गारवाहकः (?). *C.-pit* : अङ्गारभूमिः (?).

COALESCE : v. To unite, combine.

COALITION : संयोगः : v. Communion, alliance.

COARSE : I. Not fine : स्थूलः (ला, लं), *c. cloth* स्थूलवस्त्रम्, P. ; *body is of two kinds, c. and fine*:

द्विविधं शरीरं स्थूलं सूक्ष्मं च, S. iv. 3. II. Rude, unpolished, mean : q.v.

COARSELY : v. Rudely, impolitely, meanly.

COARSENESS : I. Lit. : (1) स्थूलता ; (2) स्थौल्यम्. II. Rudeness ; vulgarity : q.v.

COAST (subs.) : तीरम्, *whether he reached the c.* तीरमगमद्वा, D. : v. Shore. Ph. : *c.-line* वेला, R. xiii. 15. ; *"the c. is clear"* (i.e. danger is over) : निष्कण्टका भूमिः (?).

COAST (v.i.) : उपकूलं पोतं वाहयति *or* पोतेन गच्छति (?).

COASTING (adj.) : Ph. : *c. vessel* (i.e. a coaster) *उपकूलपोतः, *c. -trade* : *उपकूलवाणिज्यम्.

COAT (subs.) : An article of dress : *कोटम्. II. A covering : q.v. (1) आवरणम्, *c.s of mail* : देहावरणानि, Ki. : v. Armour ; (2) पटलम् (of the eye). Ph. : *c. of arms* : *चोलचिह्नम्.

COAT (v.) : v. To cover, overlay.

COATING (subs.) : v. Covering, coat (II). *C. (of a paint)* : लेपः, K.

COAX (v.) : v. To wheedle, fondle, soothe.

COAXING (subs.) : v. Coaxingly.

COAXINGLY : i.e. by c. : (1) प्रियशतमधुराभिर्वाग्भिः K. ; (2) चाटूक्तिभिः *or* चाटुशतैः (by flattery), H. ; (3) अभ्यर्थनाभिः (begging), K.

COB : अश्वविशेषः.

COBBLE : I. To mend : q.v. II. To do badly : v. To do, badly.

COBBLER : *पादुकासन्धातृ (m.).

COBRA : A snake : फणकरः.

COBWEB : I. Lit. : जाल (mn.) *or* मर्कटकीटसूत्रजालम्, V.d., and sim. comp.s (when the meaning is not clear). II. Fig. : जाल (mn.), D.

COCHINEAL : (1) लाक्षा ; (2) जतु (n.). *C. -insect* : तितिमः.

COCK (subs.) : (1) कुक्कुटः ; (2) ताम्रचूडः, कृकवाकुः. *A. c. sparrow* : चटकः : v. Male. *"The c. of the club"* : समाजपुङ्गवः (?). *C. -a-hoop* : दृप्तः (प्ता, प्तं).

COCK (v.) : I. To turn up : q.v. : उन्नमयति (c. of नम्). II. *To c. a gun* : *बन्दुकस्य घोटकम् उन्नमयति (घोटकः=c. in Bengali). *(A) c. ed (hat)* साचिनिवेशितः (ता, तं) (?).

COCKADE : *चूडा ; पदादिसचकः शिरस्कोपरि भृतोऽलङ्कारविशेषः.

COCKATOO : शुकजातीयश्चूडावान् पक्षिविशेषः

COCK'ATRICE : v. Basilisk.

COCK-BOAT : क्षुद्रनौका : v. Boat.

COCK-CHAFER : गोमयोत्थाप्रभेदः.

COCK-FIGHT, COCK-FIGHTING : (1) कुक्कुटयुद्धम् ; (2) ताम्रचूडयुद्धम्, D. v.

COCKLE : I. A plant : ओषधिभेदः. II. A shell-fish : दीर्घकोषिका (?).

COCKLOFT : (1) चन्द्रशाला ; (2) शिरोगृहम्.

COCKNEY : नागरः : v. Citizen.

COCKROACH : (1) तैलपा *or* तैलपायिका ; (2) परोष्णी ; (3) खलाधारा.

COCKSCOMB : चूडा : v. Coxcomb.

COCOA : *कोकम्.

COCOANUT : नारिकेलम्. *C. -husk* : नारिकेलीफलवल्कलम्, K. ; *c. tree* : नारिकेलः, -ली ; *c. water* : नारिकेलापः *or* नारिकेलान्तरापः, Si. iii. 81. ; नारिकेलीरसः, Vi. ; *c. wine* : नारिकेलासवः, R. iv. 42.

COCOON : (1) कृमिकोशः (षः) ; (2) गुटिका.

COD : मत्स्यविशेषः. *C. -liver-oil* : *कडमत्स्यतैलम्.

CODE : संहिता, *c. of Manu* : मनुसंहिता ; *penal c.* : *दण्डविधिसंहिता.

CODICIL : *इच्छापत्रस्य परिशिष्टम्.

CODIFY : p.p. *To c. laws* : *विधीन् संहितायां निबध्नाति (बन्ध्, c. 9.).

COEFFICIENT : मानम्, *c. of an unknown quantity* : अव्यक्तराशेर्मानम्, Vij.

CO-EQUAL : समः (मा. मं) : v. Equal.

COERCE (v.) : नियन्त्रयति (यन्त्र्, c. 10.) : v. To restrain, compel.

COERCION : नियन्त्रणा, K. : v. Restraint, compulsion.

COERCIVE : नियन्तृ (f. न्त्री) (?) ; expr. by circum.

CO-ESSENTIAL : समस्वभावः (वा, वं) (?)

CO-ETERNAL : expr. by circum : v. Eternal.

COEVAL : (1) समकालीनः (ना, नं) ; (2) समानकालीनः (ना, नं), V.d. ; (3) तुल्यकालः (ला, लं), V.p.

CO-EXIST (v.) : समं *or* एकत्र वर्तते (वृत्, c. 1.) *or* विद्यते (विद्, c. 4.).

CO-EXISTENCE : एककालावस्थायित्वम्, V.d. ; better by circum.

CO-EXISTENT : expr. by circrm., *pleasure and pain are not c.* : सुखदुःखे न वर्तेते समम्.

Co-EXTENSIVE : *समविस्तार: (रा, रं); or by circum.

COFFEE : *काफि:, *c. -house* : *काफिगृहम् ; *c. -pot* : *काफिपात्रम्.

COFFER : धनभाण्डम् (?), *his c.s are empty* : रिक्तानि तस्य धनभाण्डानि (?)

COFFIN : शवाधार:, and sim. com.s (?).

COG (subs.) : दन्त: (when the sense is clear) (?) ; चक्रदन्त: (?).

COG (v.) : v. To deceive, cheat. *C. ged*, i.e. furnished with c.s : दन्तविशिष्ट: (ष्टा, ष्टं), and sim. comp.

COGENCY : सामर्थ्यम् : v. Force, weight.

COGENT : बलवत् (f. ती) : v. Forcible, weighty.

COGENTLY : v. Forcibly, convincingly.

COGITATE, COGITATION : v. Meditate, meditation.

COGNATE : v. Kindred.

COGNITION : ज्ञानम् : v. Knowledge.

COGNITIVE : Ph. *c. faculty* : ज्ञानेन्द्रियम्.

COGNIZANCE : I. Knowledge : q.v. II. Jurisdiction : q.v. III. A badge : q.v. Ph. *I cannot take c. of it* : *इदमवेक्षितुं मेऽधिकारो नास्ति.

COGNOMEN : पद्धति: (?).

COHABIT : (1) सहवासं करोति (कृ, c. 8.) ; (2) संवसति (वस्, c. 1.).

COHABITATION : सहवास: *or* संवास:, M. viii. 373.

COHEIR, COHEIRESS : सूक्थभागिन् (f. नी).

COHERENCE, COHERENCY : I. Adherence : q.v. II. Connexion, consistency : q.v.

COHERE (v.) : I. To adhere, stick together : q.v. II. To agree, be consistent : q.v.

COHERENT : I. Cleaving : संसक्त: (क्ता, क्तं). II. Consistent, adapted : q.v.

COHESION : (1) संलग्नता ; (2) संसक्ति: ; (3) समासक्ति:.

COHESIVE : संलग्नशील: (ला, लं) (?).

COHORT : गुल्म: (?).

COIF, COIFFEUR : (1) शिरस्कम् ; (2) शिरस्त्रम्.

COIL (subs.) : (1) गुण: (of a rope) ; (2) कुण्डलम् (of a serpent) ; (3) व्यावर्तनम् (c. ing round), *by the c.s of the serpent-king*: व्यावर्तनैरहिपते:, Ki.

COIL (v.) : (1) पिण्डीकरोति (into a globe) ; (2) कुण्डलीकरोति, V.p. com. *C. ed round by the serpent-king* : सर्पराजेन भोगेनावेष्टित: (ता, तं), V.p.

COIN (subs.) : (1) मुद्रा, *copper -c.* : ताम्रमुद्रा ; (2) नाणकम् (rare), Mr. *To pay any one in his own c.* *सव्याशोर्षं ददाति.

COIN (v.) : I. To stamp : टङ्कयति (nomi.) (?). II. To invent, originate : q.v. सृजति (सृज्, c. 6.).

COINAGE : I. Coining : टङ्कनम् (?). II. Money coined : मुद्रा. III. Invention : q.v. : सृष्टि:.

COINCIDE (v.) : I. To Agree, correspond, concur : q.v. II. To agree in position : एकीभवति.

COINCIDENCE : I. Agreement, correspondence : q.v. II. Agreement in position expr. by verb. III. Accident : दैवयोग:.

COINCIDENT, COINCIDENTAL : I. Of time : समकालीन: (ना, नं). II. Consistent : q.v. III. Corresponding : q.v.

COINER : I. Lit. : मुद्राकार: (?). II. An inventor, maker : q.v.

COITION : सङ्गम: : v. Copulation.

COLANDER : चालनी (— a sieve).

COLD (adj.) : I. Lit : (1) शीत: (ता, तं), *c. weather* : शीतकाल:, Ri. vi. 7. ; (2) शीतल: (ला, लं) (gen.=cool), *c. nights* : शीतला रात्रय:, Ri. V. 4. ; (3) शिशिर: (रा, रं), *c. as ice* : तुषारशिशिर: (रा, रं), K. ; (4) हिम: (मा, मं) (rare) ; (5) तुषार: (रा, रं) (rare) ; (6) निरुष्ण: (ष्णा, ष्णं), अघर्म: (र्मा. र्मं) etc. (poet). *C. season* : (1) हेमन्त (mn.) (from about the middle of November to about the m. of January) ; (2) शिशिर (mn.) (from a. the m. of J. to a. the m. of March). Ph. *I am c.* शीतं मे, P. iii. 7. III. Fig.: indifferent, reserved : q.v.

COLD (subs.) : I. Lit. : (1) शीतम्, *capacity of enduring c.* : शीतसहिष्णुता, Ka. ; (2) हिमम्, *suffering from c.* : हिमार्त: Sa. ; *save me from c.* : हिमत्राणं विधीयतां, P. II. Catarrh : (1) प्रति(ती)श्याय:, *giving c.* : प्रतिश्यायकर: (री, रं), Sr. ; (2) पीनस:, *suffering from c.* पीनसिन् (नी), Sr. Ph. : *to catch c.* : प्रतिश्याय: सम्-जायते (जन्, c. 4.) *or* भवति (with gen. of the person).

COLDISH : ईषच्छीत: (ता, तं) : v. Cool.

COLDLY : अनादरेण : v. Indifferently, coolly.

COLDNESS : I. Lit. : (1) शैत्यम् *or* शीतता, *from great c.* : अतिशैत्यात्, M.n. ; (2) निस्पन्दता, etc. (poet). II. Apathy, indifference : q.v. : अनादरः.

COLEWORT : शाकविशेषः.

COLIC : (1) शूलम् ; (2) वातशूलम्.

COLLAPSE (subs.) : I. Lit. : संकोचः. II. Fig. : क्षयः : v. Fall, ruin.

COLLAPSE (v.) : I. To shrink up : q.v. : संकुचति (कुच्, c. 6.). II. Fig.: to fail q.v. : क्षयं *or* नाशं गच्छति, व्रजति, etc.

COLLAR (subs.) : (1) ग्रैवेयम् *or* ग्रैवेयकम् ; (2) कण्ठिका ; (3) कण्ठभूषणम्. C. (of machines) : *परिकरः.

COLLAR (v.t.) : (1) ग्रैवेयकेन धरति (धृ, c. 1.) *or* गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To seize.

COLLAR-BONE : जत्रु (n.).

COLLATE : I. To compare critically : (1) परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) ; (2) समवलोकते (लोक्, c. 1.). II. To appoint, to confer : q.v. : नियोजयति (युज्, c. 10).

COLLATERAL : I. Indirect : q.v. : प्रासङ्गिकः (की, कं). II. Of pedigree : not in the direct line : भिन्नशाखः (खा, खं) (?) ; उपलोमः (मा, मं) (?).

COLLATERALLY : Of indirect descent : expr. by circum.

COLLATION . I. Comparison : (1) परीक्षा ; (2) समवलोकनम्. II. Presentation to a benefice : नियोगः *or* विनियोगः. III. Cold repast : कल्यवर्तः.

COLLEAGUE : सहकारिन् (f. णी) (?). *C. -ship* : सहकारित्वम् (?).

COLLECT (v.t.) : I. To gather : (1) सं-गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *to c. dust* : पांशून् संगृह्णाति, M. ; (2) समाहरति (हृ, c. 1.), *c. ing dictionaries* : कोषान् समाहृत्य, Nil. ; (3) समर्जयति (अर्ज्, c. 10.) (of earning), *c. ing gems* : समर्जयन् रत्नानि, K. ; (4) सन्निपातयति (c. of पत्) (= to assemble : q.v.) ; (5) आदत्ते (दा, c. 3.) (=to take) (only of taxes etc.) ; (6) राशीकरोति, पूगीकरोति *or* पुञ्जीकरोति (c. into a heap). Ph. : *to c. one's self* आत्मानं संस्थापयति, पर्यव-, (c. of स्था), Mr. iii. To infer : q.v.

COLLECT (v.i.) : (1) समागच्छति (गम्, c. 2.), समैति (इ, c. 2.), etc. : v. To assemble ; (2) राशीभवति, पूगीभवति, पुञ्जीभवति (to c. into a heap).

COLLECT (subs.) : सूक्तम् (?) : v. Prayer.

COLLECTED (adj.) : i.e. not disconcerted, cool : स्थिरः (रा, रं), *you shoutd be always c. like this* : एवमेव सदा माव्यं स्थिरेण……, Mah.

COLLECTION : I. The act : (1) संग्रहः ; (2) समाहारः (rare). II. Assemblage, crowd : q.v. : सङ्घः. III. Money collected. Ph. : *pay your c.s* *यद्धनं त्वया समाहृतं तद्देहि. IV. Conclusion : q.v.

COLLECTIVE : (1) समवेतः (ता, तं) ; (2) संहतः (ता, तं). *C. -ness* : सङ्घवृत्तिता, Ki.

COLLECTIVELY : expr. by adj., *the birds c.* : संहतास्तु विहङ्गमाः, H. : v. Jointly, together.

COLLECTOR : संग्रहीतृ *or* समाहर्तृ (f. र्त्री) (?), *tax -c.*: *करसमाहर्ता ; *c. of a district (in India)* : करनायकः (after दण्डनायकः - magistrate) ; *c. of customs* : *शुल्कनायकः.

COLLEGE : विद्यालयः *or* प्रधानविद्यालयः, and sim. comp.s ; *of your c. -life* अत्रभवतः विद्यागृहमधिवसतः, K.

COLLEGIAN : छात्रः (=student, pupil : q.v.).

COLLEGIATE : expr. by com., *c. church* : *विद्यालयधर्ममन्दिरम्.

COLLIER : *अङ्गारखनकः *or* अङ्गाराश्मखनकः.

COLLIERY : *अङ्गारखनिः ; अङ्गाराश्मखनिः.

COLLISION : सङ्घट्टः (with a defining word when the sense is not clear, as *लोहपथयानसङ्घट्टः to denote railway c.).

COLLOCATION : विन्यासः : v. Arrangement.

COLLOP : फालिका, *c. of meat* : मांसफालिका, N. xvi. 82. : v. Piece.

COLLOQUIAL : Ph. : *c. language* प्राकृतभाषा (?) ; *c. talent* : सम्भाषणशक्तिः (?).

COLLOQUIALISM : प्राकृतभाषाप्रयोगः (?), *Latin c.* : *प्राकृतलाटिनभाषाप्रयोगः.

COLLOQUY : v. Coversation.

COLLUDE : v. To conspire.

COLLUSION : (1) निभृतसंयोगः (=secret union) ; (2) शाठ्यम् (=deceit : q.v.).

COLLUSIVELY : मिथुतसंयोगेन (?) ; (2) शाठ्येन : v. Deceitfully.

COLOCYNTH : (1) इन्द्रवारुणी ; (2) मृगादनी.

COLON : *द्विबिन्दुचिह्नम् ; कोलनम्.

COLONEL : वाहिनीपतिः.

COLONELCY, COLONELSHIP : *वाहिनीपतित्वम् ; वाहिनीपतिपदम्.

COLONIAL : expr. by comp. *c. governor* : *अधिनिवेशपालः.

COLONIST : *अधिनिवेशिन् (f. नी) *or* अधिनिवेशवासिन् (f. नी).

COLONIZE : *अधिनिवेशयति (c. of विश्), *should c. places by the excess population of one's country* : जनपदं स्वदेशाभिष्यन्दवमनेन निवेशयेत्, M.n.

COLONNADE : *स्तम्भावलिः.

COLONY : अधिनिवेशः.

COLOSSAL : महाप्रमाणः (णा, णं), K. v. : Huge.

COLOSSUS : *कोलस्सः, बृहत्प्रतिमाभेदः.

COLOUR (subs.) : I. A property of bodies : (1) वर्णः, *seeing that it changed c. in a golden vessel* : कनकभाजने वर्णान्तरमुपगतमुपलभ्य, Mu. ii. ; (2) रागः *or* रङ्गः (rare), *c. of the cheek* : कपोलरागः, Ki. II. A pigment : (1) रङ्गः, *of lasting c.* स्थिररङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) ; (2) वर्णः, -कः (rare), *from the vividness of the c.* वर्णकोच्छ्रासात्, Sa. vi. Ph. : *you know how to paint sin in the blackest c.s* : *घोरकृष्णरङ्गैः पातकं चित्रयितुं जानासि. III. Pretext q.v. : व्यपदेशः. IV. In pl. a. flag, ensign : q.v. : ध्वजः.

COLOUR (v.t.) : I. Lit : (1) रञ्जयति (c. of रञ्ज्) ; (2) वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) (rare in this sense) ; (3) चित्रयति (चित्र्, c. 10.) (=to paint). II. To palliate, pretend : q.v.

COLOUR (v.i.) : Ph. : *his face c. ed* *तस्य वदनमारक्तं बभूव *or* रक्तवर्णमापेदे *or* भेजे.

COLOURABLE : v. Plausible.

COLOURED (adj.) : Ph. : *red -c.* रक्तवर्णः (र्णा, र्णं) ; *many -c.* नानावर्णः (र्णा, र्णं) *c. people.* आफ्रिकादिदेशीयकृष्णवर्णलोकाः.

COLOURING (subs.) : I. Lit. : रञ्जनम्. II. Fig., of style : वर्णनम् : v. Ornament.

COLOURIST : चित्रकरः (=painter : q.v. : not रञ्जकः, which = dyer).

COLOURLESS : (1) अवर्णः (र्णा, र्णं) ; (2) वर्णहीनः (ना, नं).

COLOURMAN : रङ्गविक्रयी *or* रङ्गविक्रेता (?).

COLT : (1) अश्वशावः (of a horse) ; (2) गर्दभशावः (of an ass).

COLUMN : I. A pillar : q.v. : स्तम्भः. II. Military : सूचिः *or* सूचिव्यूहः, *should march in file or c.* : दण्डव्यूहेन सूच्या वा यायात्, M. III. Of a page : *धारा.

COMB (subs.) : I. For hair : (1) प्रसाधनी ; (2) कङ्कतिका. II. For carding wool : *मार्जनी (?). III. Of a cock : चूडा. IV. Honeycomb : q.v. V. A valley : q.v.

COMB (v.t.) : सम्मार्जयति (मृज्, c. 10) : v. To. dress.

COMBAT (subs.) : v. Battle, contest. Ph. : *single-c.* द्वन्द्वयुद्धम्, *close c.* : नियुद्धम्.

COMBAT (v.i.) : v. To contend, struggle.

COMBAT (v.t.) : I. To fight with : q.v. II. To oppose, resist : q.v.

COMBATANT : I. Lit : योद्धृ (f. द्ध्री). II. Fig. : विरोधिन् (f. नी).

COMBATIVE : युयुत्सु (mfn.).

COMBINATION : (1) संहतिः, *to break their c.* : तत्संहतिभेदाय, Mu. II. ; *c. even of little things* : अल्पानामपि वस्तूनां संहतिः, H. ; (2) समवायः, *much more their c.* : किमुतसमवायः, K. : v. Union. Ph. : *c. of letters* : सन्धिः, *c.* (in algebra) *समवायः.

COMBINE (v.) : I. Trans. : v. To join, unite. II. Intrans. : expr. by the parts : संहतः (ता, तं), समवेतः (ता, तं), *or* मिलितः (ता, तं), *they c. d together to invade it* : इदमभियोक्तुं मिलिता बभूवुः.

COMBUSTIBLE : (1) दाह्यः (ह्या, ह्यं) ; (2) दहनीयः (या, यं). *Any c. material* : (1) दाह्यम् *or* दाह्यपदार्थः ; (2) इन्धनम्, R. xiii. 4.

COMBUSTION : (1) दाहः ; (2) दहनम्.

COME : (1) आगच्छति (गम्, c. 1), *I am c. ing* : अयमागतोऽस्मि, Mr. ix. ; *does not c. (back) yet* : नाद्याप्यागच्छति, Mr. v. ; *will he c. here* : किमयमत्रागमिष्यति, K. ; (2) एति (इ, c. 2), *c. c. my child* : एह्येहि वत्स, Vi. i. ; (3) आयाति (या, c. 2), *came to Yudhishthira* : युधिष्ठिरं समाययौ, Ki.

i. 1. Ph. : *the summer season is c.* : निदाघकालोऽयमुपागतः, Ri. i. 1. ; *the news of his father's death is c.* : तस्य पितृमरणवार्ता समागता. N.B. These verbs take an acc.

COME ABOUT : v. Pass, come to.

COME AFTER : I. To go after, follow : q.v. : अनुगच्छति (गम्, c. 1). II. To come for : Ph.: *he came after a book* : *स पुस्तकार्थमाजगाम.

COME AGAIN : प्रत्यागच्छति (गम्, c. 1) : v. To come back, return.

COME ALONG : (1) आगच्छति ; (2) एति : v. To come.

COME AT : अधिगच्छति (गम्, c. 1) : v. To reach, attain.

COME AWAY : I. To depart : q.v. II. To come off : q.v.

COME BACK : (1) प्रत्यागच्छति ; (2) प्रत्यायाति (या, c. 2) ; (3) प्रत्यावर्तते (वृत्, c. 2).

COME BY : i.e. to gain, obtain, acquire : q.v.

COME DOWN : I. To get down, descend : q.v. अवतरति (तॄ, c. 1). II. To be handed down : Ph. *the writings of Kālidāsa have c. to us* : कालिदासकृतप्रबन्धा अस्मत्सकाशमागताः.

COME FORTH : निर्गच्छति (गम्, c. 1) : v. To come out.

COME IN : I. To enter : q.v. : प्रविशति (विश्, c. 6): II. To comply : q.v. III. To become fashionable : v. Fashionable.

COME IN FOR : Ph.: *they did not c. in for a share* : *अंशग्रहणाय नाजग्मुः.

COME INTO : v. To agree, comply. Ph. : *c. into vogue* : प्रचलितः (ता, तं) भवति (भू, c. 1) ; *then they will c. into my power* : वशमेष्यन्ति मे तदा, H. i.

COME NEAR : I. Lit. : उपसर्पति (सृप्, c. 1) : v. To approach. II. Fig. : Ph. : *nothing ancient or modern c. s near this achievement* *एतादृशं कर्म कदापि न सम्पन्नम्.

COME OF : i.e. to issue or produce from : q.v.

COME OFF : I. To come out of : निष्पतति (पत्, c. 1), *fire came off his eye* : अक्ष्णः कृशानुः किल निष्पपात, Ku. : II. To be carried through : निर्गच्छति. III. To take place : q.v. : आपतति.

COME OUT : I. Lit. : निर्गच्छति ; (2) निष्क्रामति : v. To go out. II. Of the teeth etc. : (1) उद्गच्छति, निर्-, (गम्, c. 1) ; (2) उदेति (इ, c. 2) ; (3) उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7), *as no beard had c. out* अनुद्भिन्नश्मश्रुराजितया, K. iii. To be published : निर्गच्छति *or* बहिर्गच्छति : v. To publish.

COME OUT TO MEET OF RECEIVE : (1) प्रत्युद्गच्छति (गम्, c. 1), R. xiii. 64. ; (2) प्रत्युदेति (इ, c. 2) ; (2) प्रत्युद्याति (या, c. 2).

COME OVER : I. To pass over : Ph. : *if they get an assailant like you, they will leave him and c. over to you* : त्वादृशमभियोक्तारमासाद्यैनं परित्यज्य त्वामेवाश्रयन्ते, Mu. iv. II. Of feelings, etc. Ph. : *a sudden chill came over him* *सहसा तस्य गात्रं शीतं बभूव.

COME ROUND : Ph. : *he will c. round to our opinion* : स स्वमतं परित्यज्यास्माकं मतं ग्रहीष्यति *or* मतावलम्बनं करिष्यति.

COME SHORT : न्यूनीभवति (भू, c. 1) : v. To Fall short.

COME TO : I. Lit. : v. To come. N.B. With respect to persons सकाशं should be used : *I have c. to you here* : त्वत्सकाशमिहागतः, M. p. Ph. : *c. to memory* स्मृतिमागच्छति, A. r. ; *c. to one's ears* : श्रुतिपथमायाति, Sa., श्रुतिमागच्छति, N. ; *c. to pieces* : खण्डखण्डं भवति, *let it never c. to pass* : मास्मभूत्, Ki. ; *c. to one's self* : संज्ञां लभते (लभ्, c. 1) v. To recover ; *c. to life* : उज्जीवति (जीव्, . 1) ; *c. to an end* : अवसानं गच्छति : v. To end ; *c. to an agreement* : v. To agree. II. To arrive at : q.v. III: To amount to : q.v.

COME UP : I. Lit. : आपतति, प्रा-, सन्नि-, (पत्, c. 1), *saw Keyuraka c. -ing up* : आपतन्तं केयूरकमद्राक्षीत्, K. II. To spring, come out : q.v. : निर्गच्छति.

COME UP TO : I. To arrive at : (1) समुपगच्छति ; (2) समागच्छति ; (3) समायाति : (4) समुपसर्पति (सृप्, c. 1). II. Fig. : to equal : q.v.

COME UP WITH : v. To overtake.

COME UPON : आक्रामति (क्रम्, c. 1) : v. To attach.

COMEDIAN : I. An actor : q.v. : नटः. II. A writer : *हर्षप्रधाननाटकलेखकः, *or* रचयितृ (m.) *or* -कृत,

COMEDY : *हर्षप्रधाननाटकं (*or* less precisely) नाटकम्.

COMELINESS : v. Suitableness, symmetry, gracefulness.

COMELY : I. Becoming : q.v. II. Beautiful, handsome : q.v. : सुदर्शनः (ना, नं).

COMET : (1) धूमकेतुः, Ku. iii. 32. ; (2) केतुः, Vi.

COMETARY : (1) by comp. with धूमकेतु- ; (2) by gen. of धूमकेतु.

COMFIT : v. Sweetmeat.

COMFORT (v.t.) : आश्वासयति (c. of श्वस्) : v. Console, cheer.

COMFORT (subs.) : I. Consolation, solace : q.v. : आश्वासः. II. Pleasure : सुखम्, *enjoying every c.* सर्वसुखान्यनुभवन्तः, K.

COMFORTABLE : *are you c. here* : अप्यत्र भवत्याः सुखम् ? V. p. : v. Pleasant.

COMFORTABLY : सुख-, in comp., *sleeping c.* : सुखसुप्तः (प्ता, प्तं), Mah. : v. Pleasantly, conveniently.

COMFORTER : आश्वासकः or expr. by verb : v. To console.

COMFORTLESS ; v. Uncomfortable.

COMIC, COMICAL : I. Diverting, sportive : q.v. : (1) हासकरः (री, रं) ; (2) हासजननः (नी, नं). II. Relating to a comedy : *is this drama c.* *अपि नाटकमिदं हर्षप्रधानम्.

COMING : I. Subs : आगमः, -नं. II. Adj. : आगामिन् (f. नी).

COMMA : *कमा ; पदविच्छेदकचिह्नविशेषः.

COMMAND (v.t.) : I. *To give a c.* : (1) आज्ञापयति, सं-, (c. of ज्ञा) (with two acc.), *c. (me) what you have to be done* : आज्ञापय यत्ते करणीयमस्ति, Ku. iii. 3 ; (2) आ-दिशति, नि-, (दिश्, c. 6) : v. To order. II. To be in c. of : (1) अधितिष्ठति (स्था, c. 1), *the forces c. ed by my father* : ताताधिष्ठितानां बलानाम्, Ve. iii. ; (2) अध्यास्ते (आस्, c. 2), *Virūpāksha wanted to c. the heart of the city* : विरूपाक्षः पुरोदरमध्यासिसिषांचक्रे, B. xiv. 16. III. To govern, control : q.v. IV. Of position ; expr. by circum, *the house c. s a beautiful view of the lake* : *अस्माद्गृहात्सरः सुन्दरमवलोकयितुं शक्यते.

COMMAND (subs.) : I. Order : (1) आज्ञा, *at Rāma's c.* रामाज्ञया, R. ; (2) आदेशः or निदेशः, *receiving their master's c.* : भर्तुरादेशं समवाप्य, Ki. vi. 43, ; (3) शासनम् (a stronger term), *who would transgress your majesty's c.* : को देवस्य शासनमुल्लङ्घयिष्यति, Mu. iii. ; (4) नियोगः (= direction), *by his father's c.* : पितुर्नियोगात्, R. xiv. 43. II. *The power to c.* : expr. by circum., *putting himself in c. of his treasury and army* : तत्कोषवाहनमात्माधिष्ठितं कृत्वा, D. viii. : v. To command (II) ; *appoint (him) to the c. of the army* : अभिषिच्यतां सैनापत्ये, Ve. III. Control, government : q.v.

COMMANDANT : v. Commander.

COMMANDER : I. Lit. : (1) आज्ञापकः, *c. of all kings* : सर्वभूतलभुजामाज्ञापकः, Mu. ii. ; (2) आदेष्टृ (m.). II. Of an army : (1) सेनानीः ; (2) सेनापतिः ; (3) सेनाध्यक्षः. III. Of a vessel : पोताध्यक्षः ; पोतनायकः ; and sim. comp. s. Ph. : *c. -in-chief* : महासेनापतिः (used in ancient grants): v. Generalissimo.

COMMEMORATE : कीर्तयति, सं-, (कीर्त्, c. 10) (?): v. To celebrate.

COMMEMORATION : संकीर्तनम् (?): v. Celebration.

COMMEMORATIVE : स्मारकः (की, कं) (?).

COMMENCE : (1) आरभते (रभ्, c. 1) ; (2) प्रक्रमते (क्रम्, c. 1) : v. To begin.

COMMENCEMENT : (1) आरम्भः ; (2) प्रारम्भः : v. Beginning.

COMMEND (v.t.) : I. To entrust, deliver : q.v.: अर्पयति (c. of ऋ). II. To praise : q.v. : प्रशंसति (शंस्, c. 1). III. To recommend : q.v. IV. To present as worthy of regard : expr. by अभिमतः (ता, तं) or circum., *what you say does not c. to me* : त्वद्वचो नाभिनन्दामि, Sa.

COMMENDABLE : श्लाघ्यः (घ्या, घ्यं) : v. Praiseworthy.

COMMENDABLY : v. Laudably.

COMMENDATION : I. Approbation, praise : q.v. II. Recommendation : q.v. III. Compliments : q.v.

COMMENDATORY : I. Subs. : v. Praise. II. Adj. : expr. by comp. Ph. : *this is c.* : अर्थवाद एषः, U.

COMMENSURABLE : सजातीयः (या, यं) (?).

COMMENSURATE : I. Lit. : सजातीयः (या, यं) (?). II. Proportional : q.v.

COMMENT (v.) : I. To annotate : q.v. II. To make remarks : अनुयुनक्ति (युज्, c. 1) (?) : v. Remark.

COMMENT (subs.) : I. In pl., observations, remarks : q.v. II. Annotation, explanation : q.v.

COMMENTARY : I. Lit. : (1) व्याख्या ; (2) वृत्तिः, *c. on Manu* : मनुवृत्तिः, K. b. ; (3) टीका, *Rāmāyaṇa with its c.* : सटीकं रामायणं; (4) भाष्यम् (c. on aphorisms). II. Criticism : q.v. Ph. : *c. s of Caesar.* : *किशूरव्याख्यानम्.

COMMENTATOR : (1) व्याख्यातृ (m.); (2) टीकाकारः; (3) भाष्यकारः (c. of aphorisms).

COMMENTITIOUS : काल्पनिकः (की, कं): V. Fictitious.

COMMERCE : I. Trade, traffic : वाणिज्यम्. II. Intercourse : q.v.

COMMERCIAL : (1) comp. with वाणिज्य- ; (2) वाणिज्यविषयकः (का, कं). *C.-treaty* *वाणिज्यद्रव्याणामागमनिर्गमविषयकः सन्धिः ; *a c. nation* *वाणिज्यपरायणा जातिः.

COMMINATION : तर्जनम् : v. Threat, menace.

COMMINGLE : मिश्रयति, सं-, (मिश्, c. 10.) : v. To mingle.

COMMINUTE : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : v. To pulverize, grind.

COMMISERATE : दयते (दय्, c. 1.) : v. To pity.

COMMISERATION : (1) दया ; (2) अनुकम्पा: v. Pity.

COMMISSARIAT : I. The department : *वीवधदानविभागः II. Commissaryship : अधिकारः (?)

COMMISSARY : अधिकृतः (?), *c. of horse* : *अश्वाधिकृतः.

COMMISSION (subs.) : I. Perpetration : q.v. : Ph. : *c. of sin* : पापाचरणम्, K. b. ; *was caught in the c. of theft* : चौर्यं कुर्वन् गृहीतः. II. Entrusting : अर्पणम्, सम्-. III. The business entrusted : नियोगः, *attend to your c.* : स्वं नियोगमशून्यं कुरु, Sa. IV. A number of persons joined in an office or trust : *परीक्षकाः (m. pl.). V. Allowance for transacting business : no equiv. : expr. by circum. VI. In the army : पदम् (?).

COMMISSION (v.) : नियुंक्ते (युज्, c. 7.) : v. To charge, empower.

COMMISSIONER : I. In gen. sense : अधिकृतः, *careless c.* : अधिकृतः प्रमादी, H. II. Of a division : प्रदेशपालः.

COMMIT (v.t.) : I. To entrust : q.v. : अर्पयति सम्-, (c. of ऋ), *c. these (prisoners) to his care* : तस्मै समर्पयैतान्, P. Ph. : *was c. ted to prison* : बन्धनमनीयत, D. ii. ; *to c. to the sessions* : *अधिवेशनविचारार्थम् अर्पयति ; *to c. to memory* : कण्ठस्थं करोति ; *c. (this) to writing* : अभिलिख्यताम्, Mr. ix. II. To perpetrate : करोति (कृ, c. 8.), *to c. crimes wilfully* : कामतः पापानि करोति M. ; *one who c. s an offence* : अपराधिन् (f. नी). III. To match : q.v.

COMMITMENT : To the sessions : *अधिवेशनविचारार्पणम्. For other senses : v. To commit.

COMMITTEE : सभा.

COMMODIOUS : v. Convenient, comfortable.

COMMODIOUSLY : v. Conveniently, comfortably.

COMMODIOUSNESS : I. Convenience : q.v. II. Spaciousness : q.v.

COMMODITY : पण्यम्, *import and export of c. s* : पण्यानामागमनिर्गमौ, M.

COMMON (adj.) : I. Belonging to more than one : (1) साधारणः (णी णं), *c. property* : साधारणधनम्, Da. ; *c. to many* : बहुसाधारणः (णी, णं), Da. ; (2) सामान्यः (न्या, न्यं), *this (gem) is c. to me and Balabhadra* : एतन्मम बलभद्रस्य च सामान्यम्, V. p. II. Usual, ordinary : (1) साधारणः (णी णं), *c. council* : साधारणसभा ; *c. crier* : *साधारणघोषकः ; *c. noun* : *साधारणनामन् (n.) ; (2) सामान्यः (न्या, न्यं), *"c. dame"* : सामान्यनायिका, Sah. ; *c. weaver* : सामान्यकौलिकः, P. ii. 5. ; *c. word* : सामान्यशब्दः, N. d, ; *a c. man* : सामान्यजनः; Ra. v. (इतरः, V. p.). Ph. : *c. saying* : जनप्रवादः, N. ; *c. gender* : स्त्रीपुंलिङ्गम् ; *c. law* : देशाचारः ; *the c. people* : लौकिकाः, T. *or* प्रकृतयः, R. ; *c. sense* : विवेकः.

COMMON ; IN : (1) सामान्येन *or* सामान्यतः, *but the three gems were held in c.* : किन्तु रत्नत्रयं सामान्येन स्थितम्, Vet. ; (2) साधारण्येन, *in c. with others* : *अन्येषां साधारण्येन.

COMMON (subs.) : साधारणप्रचारभूमिः, V. p. com.

COMMONPLACE : I. Adj. : सामान्यः (न्या, न्यं). *C. book* : *सामान्यसन्निवेशः. II. Subs. : साधारणप्रवादः.

COMMONAGE : साधारणभूमौ प्रचाराधिकारः.

COMMONALTY : v. Commons. (I)

COMMONS : I. The mass of the people : (1) प्रजाः (f. pl.) ; (2) प्रकृतयः (f. pl.) ; (3) लोकाः (m. pl.). *The House of C.* : *प्रजासभा. *A member of the H. of C.* : *प्रजासभासदस्यः *or* प्रजासभासदः. II. Provisions, food : q.v.

COMMONLY : (1) साधारण्येन ; (2) सामान्यतः : v. Usually.

COMMOMWEALTH : साधारणतन्त्रम् (?).

COMMOTION : क्षोभः : v. Agitation, tumult.

COMMUNE (v.i.) : सम्भाषते (भाष c. 1.) : v. To converse.

COMMUNE : (subs.) : मण्डलम् (?).

COMMUNICABLE : (1) देयः, प्र-, (या, यं), (what can be given) ; (2) कथनीयः (या, यं) (what can be spoken).

COMMUNICATE (v.t.) : I. To impart, bestow : q.v. : (1) ददाति (दा, c. 4.), *to c. knowledge* : विद्यां दातुम्, Ki. ; (2) वितरति (तृ, c. 1.), *c. d. meditatian* योगं वितताार, Ki. II. To reveal : q.v. : (1) कथयति (कथ, c. 10.), *c.* (*to us*) *the cause of your distemper* : कथय किंनिमित्तस्तेऽयं सन्तापः, Sa. iii. : v. To speak ; (2) आख्याति (ख्या, c. 2.), *what cannot be c. d* : अनाख्येयः (या, यं), K. : v. To represent. III. To share : q.v.

COMMUNICATE (v.i.) ; : I. To share : q.v. II. To converse : q.v.

COMMUNICATION : I. The act of imparting : (1) दानम् ; (2) वितरणम्. II. Conversation : q.v. III. Intercourse : q.v. IV. News : q.v. : सन्देशः : v. Passage : q.v.

COMMUNICATIVE : v. Frank, affable.

COMMUNICATIVENESS : v. Frankness.

COMMUNION : I. Intercourse : q.v. : संसर्गः. II. The Lord's supper : *प्रभोर्भोजनम्. III. A. body of Christians : समाजः.

COMMUNITY : I. Common possession: सामान्यम्. II. A society of people : समाजः. III. The people in general ; प्रजाः (f. pl.).

COMMUTABLE : expr. by ph. : v. To COMMUTE.

COMMUTATION : परिवर्तनम् : v. Change, exchange.

COMMUTE : I. To exchange : q.v. II. Of punishment : *his sentence of death was c. d to banishment* : *तस्य प्राणदण्डमुन्मूल्य निर्वासनमादिष्टम्.

COMPACT (adj.) : (1) संहतः (तां, तं), सु- ; (2) निविडः (डा, डं) ; (3) सान्द्रः (न्द्रा, न्द्रं) : v. Dense.

COMPACT (v.t.) : सु-संहतः (ता, तं) करोति.

COMPACT (subs.) : संविद् (f.) : v. Contract, agreement.

COMPACTLY : expr. by adj. : v. Densely.

COMPACTNESS : I. Density, solidity, : q.v. : संघातः. II. Of style : संक्षेपः.

COMPANION : (1) सहचरः (f. री), *in the hand of his c. spring* : सहचरमधुहस्ते, Ku. ; (2) सखा (f. सखी) (=boon c.), *in the presence of her two c. s.* : सख्योः समक्षम्, Ku. ; (3) सहचारिन् (f. णी), *they were c. s from childhood and exceedingly fond of each other* : तौ बाल्यात् प्रभृति सहचारिणौ, परस्परमतीव स्नेहपरौ, P. : v. Also partner, attendant.

COMPANIONABLE : v. Affable, sociable.

COMPANIONSHIP : (1) साहचर्यम्, Ku. ; (2) सहचरत्वम्, M. n..

COMPANY : I. Companionship : q.v. *To bear c.* : v. To accompany. *To keep c.* : v. To associate. II. An assemblage *or* association : q.v. : (1) समाजः ; (2) दलम्. III. For trading purposes : *दलम्. IV. Of soldiers : (1) गुल्मः ; (2) दलम् (?). V. A ship's crew : q.v.

COMPARABLE : (1) तुल्यः (ल्या, ल्यं) ; (2) सदृशः (शी, शं) : v. Like.

COMPARATIVE I. Not positive : Ph. : *c. levity to water* : *जलापेक्षया लाघवम् ; *the c. advantages of this place* : अन्यान्यस्थानापेक्षयास्य स्थानस्य गुणाः. II. In gram. : द्वयोरेकस्यातिशयद्योतकः (का, कं). III. Based on comprehensive comparison : *c. anatomy* : *विश्वव्यवच्छेदविद्यासारः.

COMPARATIVELY : often not expr., *c. taller* : द्राघीयस (f. सी), Ki. xi, 2. ; *c. lovelier* :

पूर्वाकाराधिकतररुच्, R. viii. 95. : v. Comparative (I.)

COMPARE (v.t.) : I. To examine : q.v. : एकत्रपरीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). II. To liken q.v. : (1) तुलयति (तुल्, c. 10.), *and it is c. d with the moon* : तदपि च शशाङ्केन तुलितम्, J. ; (2) उपमिमीते (मा, c. 3.), *there is nothing to be c. d with you nor any thing with which you may be c. d* : नोपमानमसि नाप्युपमेयः, Ki.

COMPARED WITH : (1) तुलनया ; (2) औपम्येन ; (3) better by comp. degree.

COMPARISON : (1) तुला *or* तुलना, *then there could be c. with her* : अस्यास्ततः स्यात्तुलनापि नाम, N.; (2) उपमा, -नं, *bore c. with trees* : महीरुहाणामुपमानं दधुः, Si. : v. Likeness. *Standard of c.* : उपमानम्, *your body which was the standard of c. on account of its beauty* : उपमानमभूत्करणं यत्तव कान्तिमत्तया, Ku. *Subject of c.* : उपमेयः (या, यं) *of the standard and the subject of c.* उपमानोपमेययोः, Kav.

COMPARTMENT : I. Of an edifice : (1) कक्षा ; (2) शाला ; *houses with numerous c. s* : भूरिशालानि गृहाणि, Si. II. A division : (1) खण्ड (mn.) ; (2) परिच्छेदः ; (3) विभागः.

COMPASS (subs.) : I. Circuit, extent : q.v. : परिसरः. II. An instrument : दिङ्निर्णययन्त्रम्.

COMPASS (v.) : I. To encompass : q.v. II. To attain : q.v. : अधिगच्छति. III. To contrive : q.v.

COMPASSION : (1) अनुकम्पा, *c. for animals* : भूतानुकम्पा, R. ; (2) अनुक्रोशः (rare) : v. Pity.

COMPASSION, TO HAVE OR FEEL : अनुकम्पते (कम्प्, c. 1.) (with acc.). v. : To pity.

COMPASSIONATE (adj.) : करुणार्द्रः (र्द्रा, र्द्रं) ; (2) सदयः (या, यं) ; (3) कृपालु (mfn.) ; (4) दयालु (mfn.) ; (5) सानुकम्पः (म्पा, म्पं) ; (6) कारुणिकः (की, कं) : v. Pitiful.

COMPASSIONATELY : (1) सानुकम्पम् ; (2) सदयम् ; (3) कृपया.

COMPATIBLE : सुसङ्गतः (ता, तं) : v. Suitable.

COMPATRIOT : स्वदेशीयसहयोगिन् (m.) (?).

COMPEER : वयस्यः : v. Friend, companion.

COMPEL : I. To constrain ; expr. by casual form with बलात् *or* बलेन, *should be c. led to reside* : बलाद् वासयितव्यः, Vri. ; *to c. to do work* : बलादिष्टं कर्म कारयति, Viv. II. To seize : बलाद् गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). *C. led* : sometime=must : q.v.

COMPELLABLE : expr. by future pass. part : *c. to pay* : बलाद्दाप्यः (प्या, प्यं) ; *c. to do* : बलात् कार्यः (र्या, र्यं).

COMPELLATION : सम्भाषणम् ; आभाषणम्.

COMPEND : v. Compendium.

COMPENDIOUS : संक्षिप्तः (प्ता, प्तं) : v. Brief, concise.

COMPENDIOUSLY : समासेन : v. Briefly, concisely.

COMPENDIUM : (1) सारः, *c. of political science* : नीतिसारः ; (2) सारसंग्रहः, S. g.

COMPENSATE (v.t.) : I. To recompense : उदयं ददाति (दा, c. 3.), Viv. II. To counterbalance, c. for : often expr. by दूरीकरोति (=distance.).

COMPENSATION : (1) उदयः ; (2) निष्कृतिः (of a debt).

COMPETE : स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.), *the accursed Rākshasa is c. ing with me* : मया सह स्पर्धते राक्षसहतकः, Mu. : v. To emulate, contend.

COMPETENCE, COMPETENCY : (1) सामर्थ्यम् ; (2) शक्तिः, *according to one's c.* शक्त्यपेक्षम्, N. : v. Ability, sufficiency.

COMPETENT : I. Fit. : q.v. : योग्यः (ग्या, ग्यं), *c. minister* : योग्यसचिवः, Ra. ; *c. to give evidence* : साक्षित्वयोग्यः (ग्या, ग्यं), K. b. II. Able : q.v. : समर्थः (र्था, र्थं). III. Belonging to : q.v.

COMPETENTLY : expr. by adj. : v. Sufficiently.

COMPETITION : स्पर्धा (= emulation) ; प्रतियोगिता (=opposition) ; *सहार्थिता.

COMPETITOR : प्रतिस्पर्धिन् (f. नी) ; सहार्थिन् (f. नी) (?).

COMPILATION : I. The act : सङ्कलनम्. II. A compiled work : सङ्कलितग्रन्थः.

COMPILE (v.t.) : Ph. : *a Sanskrit dictionary c. d by Tārānāth Bhaṭṭāchārya* श्रीतारानाथभट्टाचार्येण सङ्कलितं (कल् c. 1. and 10.) संस्कृताभिधानम् ; *c. d. from the works of the elders* : पूर्वेषां शास्त्राण्यालोक्योपन्यास्यद् (अस, c. 4.), D. s.

COMPILER : सङ्कलयितृ (f. त्री) (when the meaning is clear) ; शाखान्तरेभ्यः सङ्कलयितृ (f. त्री).

COMPLACENCY : I. Satisfaction : q.v. : प्रसादः. II. Civility : सौजन्यम्.

COMPLACENT : प्रसन्नः (न्ना, न्नं) : v. Pleasing.

COMPLACENTLY : (1) expr. by the adj. ; (2) प्रसन्नमनसा.

COMPLAIN : *did not c. of her husband* : भर्तृवर्णं नावदत्, R. ; *c. ed all this in piteous language* : कथयामास तत्सर्वं खेदात्करुणभाषिणी, V. p. ; *otherwise I will go and c. in the court* : अन्यथा राजकुलं गत्वा निवेदयिष्यामि, P. : To represent, lament, accuse.

COMPLAINANT : (1) अभियोक्तृ (f. क्त्री) ; (2) अर्थिन् (f. नी) ; (3) वादिन् (f. नी).

COMPLAINT : I. In law : अभियोगः. II. A disease : पीडा. III. In gen. sense : (1) दुःखम् (=distress) ; (2) विलापः (=lamentation). Ph. : *I have heard c. s against you* : श्रुतो मया तवापवादः, P.

COMPLAISANCE : दाक्षिण्यम्, *from c. towards (us) seeking your favour* प्रणयिषु दाक्षिण्यवशात्, V. : v. Courtesy.

COMPLAISANT : I. Of men : (1) दक्षिणः (णा, णं) ; (2) दाक्षिण्यपरवशः (शा, शं), L. II. Of acts : प्रियः (या, यं), *conduct (of gentlemen) is c.* : प्रियप्राया वृत्तिः, U. ; *with hundreds of c. language like these* : इत्यादिभिः प्रियशतैः, U.

COMPLAISANTLY : दाक्षिण्येन *or* दाक्षिण्यातिशयेन : v. Courteously.

COMPLEMENT : I. That which completes : पूरकः (का, कं). II. An accessory : सहायः, Sah.

COMPLETE : (adj.) : (1) पूर्णः (f. र्णा), परि-, सं-, (=full), *not c. by one* : एकेनापूर्णः (f. र्णा), R. iii. 33. ; (2) समाप्तः (प्ता, प्तं) (=finished, concluded), *one whose knowledge is c.* : समाप्तविद्यः (द्या, द्यं), R.

COMPLETE (v.t.) : I. To accomplish, finish : (1) समापयति, परि-, (c. of आप्) (best equi.), *to bring Chandrāpida, who had c.d his knowledge of all arts* : परिसमाप्तसकलकलाविज्ञानं चन्द्रापीडमानेतुम्, K. ; (2) अवसाययति (c. of सो), *c. ing the injunction* : विधिमवसाय्य, R. v. 76 ; (3) अशेषयति (nomi.), *c. ing what was to be done* : कृत्यमशेषयित्वा, Ku. vii. 29. II. To make up : पूरयति, परि-, सं-, (पूर्, c. 10.), *he has c.d it now* : तदसौ सम्प्रति पर्यपूरयत्, Si. xvi. 36.

COMPLETELY : (1) सम्पूर्णम् (=fully) ; (2) अशेषतः and sim. comp.s (=without anything left), *(their) wishes are c. fulfilled* : निरवशेषं फलिता मनोरथाः, Ma. x. : v. Entirely.

COMPLETENESS : (1) सम्पूर्णता ; (2) परिपूर्णता ; (3) पूर्णता.

COMPLETION : (1) समापनम् (the act) : v. Accomplishment ; (2) समाप्तिः (the state) : v. End.

COMPLEX : विषमः (मा, मं) : v. Intricate.

COMPLEXION : I. Colour of the skin : वर्णः, *of a dark c.* : कृष्णवर्णः (र्णा, र्णं). Ph. : *their c. fell* : स विवर्णभावं प्रपेदे, R. vi. 63. II. Appearance: q.v. : आकारः. III. Temperament : q.v.

COMPLEXITY : वैषम्यम् : v. Intricacy.

COMPLIANCE : (1) अनुकूलता ; (2) अनुवृत्तिः ; (3) अनुविधायित्वम्.

COMPLIANT : I. Pliant : q.v. II. Obliging : (1) अनुरोधिन् (f. नी) ; (2) अनुविधायिन् (f. नी) ; (3) अनुवृत्तिकुशलः (ला, लं).

COMPLICATE (v.) : (1) विषमीकरोति ; (2) सङ्कुलीकरोति.

COMPLICATION : सङ्कटम् (?).

COMPLICITY : (1) सहायिता ; (2) सहयोगिता ; (3) सहकारिता.

COMPLIMENT (subs.) : Perh : अभिनन्दनवचः, *Parashurāma presents his c.s to the king of Ceylon and states* : परशुरामो लङ्केश्वरमभिनन्द्य ब्रवीति, Vi.

COMPLIMENT (v.t.) : प्रशंसति (शंस्, c. 1.) : v. To praise.

COMPLIMENTARY : अभिनन्दकः (का, कं) ; अभिनन्द- in comp.

COMPLY (v.) : (1) अनुविधत्ते (धा, c. 3.) : v. To obey ; (2) अनुमन्यते (मन्, c. 4) : v. To assent; (3) पूरयति (पूर्, c. 10.) : v. To satisfy.

COMPLYING (adj.) : v. Compliant.

COMPONENT (subs.) : साधनम् : v. Part, element.

COMPORT (v.) : I. To agree: q.v. II. To behave : q.v. : व्यवहरति (हृ, c. 1.). III To bear : q.v.

COMPOSE (v.t.) : I. To constitute : q.v. II. Of books etc. : (1) रचयति, वि-, (रच्, c. 10.), *c.d this aphorism* : इदं सूत्रं रचयांचकार, Mis. ; *c.d by Bāṇabhaṭṭa* : बाणभट्टविरचितः (ता, तं), K. ; (2) प्रणयति (नी, c. 1.), *c.d the life of Rāma* : रघुपतेः प्रणिनाय वृत्तम्, Ki. ; (3) निबध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *this tale is c.d by him* : तेनेयं कथा निबद्धा, K. ; (4) सम्पादयति (c. of पद्), *to c. a speech* : भारतीं सम्पादयति, Ki. ; (5) ग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.) (poet), Si. ; (6) विदधाति (धा, c. 3.) (rare), B. III. To settle : q.v. IV. To calm, appease : q.v. : स्थिरीकरोति, *Śakuntalā should be c.d by you two* : भवतीभ्यां स्थिरीकर्तव्या शकुन्तला, Sa. iv. V. In printing : *विन्यस्यति (अस, c. 4.).

COMPOSED (adj.) : I. Calm : स्थिरः (रा, रं), *don't cry, be c.* : अलं रुदितेन, स्थिरा भव, Sa. iv. II. C. of : v. Made of, consisting of.

COMPOSEDLY : (1) स्थिरम् ; (2) शान्तचित्तेन : v. Calmly.

COMPOSEDNESS : v. Composure.

COMPOSER : I. Of books etc. : (1) रचयितृ (f. त्री), वि- ; (2) प्रणेतृ (f. त्री) ; (3) निबन्धृ (f. न्त्री) (rare). II. One who calms : शमयितृ (f. त्री).

COMPOSITION : I. Of books etc. : (1) रचना, वि- ; (2) प्रणयनम्. II. A book etc. composed : expr. by verb, *this poem is Kālidās's c.* : काव्यमिदं कालिदासेन प्रणीतम् : v. Work. III. Combination : q.v. IV. Adjustment of an obligation : Perh : निस्तारः.

COMPOSITOR : *विन्यासकारिन् (f. णी) ;

COMPOST : I. Manure : q.v. II. A mixture : q.v.

COMPOSURE : धैर्यम्, *the son of Pāṇḍu, although enraged, maintained his c.* : जहौ न धैर्यं कुपितोऽपि पाण्डवः, Ki. : v. Tranquillity.

COMPOTATION : (1) सहपानम् ; (2) सम्पीतिः.

COMPOUND (adj.) : यौगिकः (की, कं), *c. word* : यौगिकशब्दः. Ph. : *c. interest* चक्रवृद्धिः, Viv.

COMPOUND (subs.) : I. *A. c. substance* : यौगिकपदार्थः. II. *A c. word* : (1) योगिकशब्दः ; (2) समासः, *determined the analysis of c. s* : समासयोर्विग्रहं व्यवससुः, Si.

COMPOUND (v.i.) : v. To compromise.

COMPOUND (v.t.) : I. To make : q.v. : विरचयति (रच्, c. 10.), *I will c. auspicious ointment* : मङ्गलसमालभनं विरचयामि, Sa. II. To combine : q.v. III. To settle : संधत्ते (धा, c. 3.) (?).

COMPREHEND (v.t.) : I. To comprise, include : q.v. II. To understand, grasp mentally : (1) गृह्णाति, परि-, (ग्रह्, c. 9.), *you have well c. ed my meaning* : सम्यग्गृहीतवानसि मदाशयम्, Mu. iii. ; (2) वेत्ति (विद्, c. 2.), *who c.s your real nature* : याथार्थ्यं वेद कस्तव, R. : v. To understand.

COMPREHENSIBLE : (1) ग्राह्यः (ह्या, ह्यं), परि (rare), *in easily c. discourse* : सुखग्राह्यनिबन्धनेन, Ku. vii. 90. ; *not c.* : दुर्ग्रहः (हा, हं) M.n. ; (2) सुबोधः (धा, धं) (=easily c.), M.n. ; *not c.* : दुर्बोधः (धा, धं), Ku. i. 6. : v. Intelligible.

COMPREHENSION : I. The act of comprehending : (1) बोधः, *beyond c.* : बोधातीतः (ता, तं) ; (2) अनुभवः. II. A summary : q.v. III. Understanding : q.v. धीः.

COMPREHENSIVE : (1) व्यापिन् (f. नी) (?) ; (2) विस्तीर्णः (र्णा, र्णं) (?).

COMPREHENSIVENESS : (1) व्यापकता (?) (as of definitions) ; (2) विस्तीर्णता (?) (=extensiveness).

COMPRESS (v.t.) : संक्षिपति (क्षिप , c. 1.) : v. To contact.

COMPRESSIBILITY : सङ्कोचशीलता.

COMPRESSIBLE : सङ्कोचशीलः (ला, लं).

COMPRESSION : सङ्कोचः, -नम्.

COMPRISE : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To include, contain.

COMPRISED, BE : अन्तर्भवति (भू, c. 1.), *is c. in motion* : गमनेऽन्तर्भविष्यति, Ta. : v. To include.

COMPROMISE (v.) : I. To compound : *आपोषयति (पुष्, c. 10.). II. To involve : संक्रामयति (c. of क्रम्), *will c. me in this misdeed* : इदमकार्यं मयि संक्रामयेत्, Mr. III. To endanger : q.v.

COMPROMISE (subs.) : *आपोषः.

COMPULSION : बलम् (=force), *everything done under c.* : सर्वान् बलकृतानर्थान्, N. *To use c.* : सम्पीडयति (पीड्, c. 10.), Viv. : v. To compel.

COMPULSORY : I. Compelling : expr. by बल *or* बलात्कारः, *c. gift* : बलाहृतम्, M. II. Obligatory : expr. by अवश्यम्.

COMPUNCTION : अनुशयः : v. Repentance.

COMPUTABLE : (1) गण्यः *or* गणनीयः (या, यं), *not c.* : अगण्य : (f. ण्या) ; (2) संख्येयः (या, यं).

COMPUTATION : गणना : v. Reckoning, calculation.

COMPUTE (v.) : गणयति (गण्, c. 10.) : v. Count, reckon.

COMRADE : सहचरः (री, रं) : v. Companion.

CONCATENATE : अनुबध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. To connect.

CONCATENATION : (1) परम्परा ; (2) अनुबन्धः.

CONCAVE : *पुटाकारः (रा, रं) ; मध्यनिम्नः (म्ना, म्नं).

CONCAVITY : *पुटाकारता *or* पुटाकृतिः ; मध्यनिम्नता.

CONCEAL (v.t.) : (1) गूहति, -ते (गुह्, c. 1.), *to c. your good fortune* : आत्मनो सौभाग्यं निगूहितुम्, V. ii. ; *I climbed up a tamarind tree and lay c. ed* : चिञ्चावृक्षमारुह्य गूढतनुरतिष्ठम्, D. iv. ; (2) गोपयति (गुप्, c. 10.), *if it is not a subject to be c. ed* : न चेद्गोप्यमस्ति, D. iv. ; (3) प्रच्छादयति (c. of छद्), *and those who c. it* (stolen property) : ये च प्रच्छादयन्ति तान्, Kat. : v. To cover ; (4) निह्नुते (ह्नु, c. 2.) (=to keep back the truth), *desirous of c. ing from the mistress* : देव्या निह्नोतुमिच्छुः, Mu. ; (5) लीयते (ली, c. 4.) (=to lie c. ed), *have now c. ed yourself in the mire* : पङ्केऽधुना लीयसे, Ve.

CONCEALER : (1) गूहकः, नि- ; (2) गोप्तृ, सं-, (m.), *buyer, receiver, and c. of stolen property* : चोरितद्रव्याणां क्रेता ग्रहीता संगोप्ता च, Viv.

CONCEALMENT : (1) गोपनम्, सं- ; (2) गूहनम्, नि- ; (3) प्रच्छादनम् ; (4) निह्नवः, अपह्नुतिः (of facts). *In c.* : गुप्तम् : v. Privately.

CONCEDE : I. To allow : q.v. : अनुमन्यते (मन्, c. 4.). II. To suffer to pass : क्षमते (क्षम्, c. 1.) : v. To admit.

CONCEIT : I. Conception : q.v. II. Freak, fancy : q.v. III. Self -c. : अभिमानम् : v. Vanity. IV. Opinion : q.v. : Ph. : *to put any one out of c. with* : विरञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.).

CONCEITED : अभिमानिन् (f. नी) : v. Vain, proud.

CONCEITEDLY : (1) साभिमानम् ; (2) साहङ्कारम् ; (3) साटोपम्.

CONCEITEDNESS : अभिमानिता : v. Vanity.

CONCEIVABLE : भाव्यः (व्या, व्यं) *or* भावनीयः (या, यं), वि-, *fortitude whose power is not c.* : धैर्यमविभाव्यवैभवम्, Ki. : v. Comprehensible.

CONCEIVE (v.) : I. *To c.a child* : गर्भं दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) *or* धारयति *or* धरति (धृ, c. 10. and 1.), *to c. by him* : तस्माद्गर्भं दधाति (after R.). Ph. : *and the Queen of Benares c.d a daughter* : काशिराजस्य पत्न्याश्च गर्भे कन्या आसीत्, V.p. : v. Pregnant. II. To form in the mind : भावयति, वि-, (c. of भू), *c. ing the frailty of every substance* : भावयित्वानित्यतां सर्वभावानां, K. : v. Think, desire. III. To imagine : q.v. : सम्भावयति (c. of भू), *who would c. that king Chandragupta would sell ornaments* : मौर्ये भूषणविक्रयं नरपतौ को नाम सम्भावयेत्, Mu.

CONCENTRATE : I. To bring together : समाहरति (हृ, c. 1.). II. Of the mind expr. by adj. : एकाग्रचित्तः (त्ता, त्तं), अनन्यमनस्कः (स्का, स्कं), etc.

CONCENTRATION : I. Bringing together : समाहारः. II. Of the mind : (1) एकाग्रता ; (2) अनन्यमनस्कता.

CONCEPTION : I. The act of conceiving (offspring) : (1) गर्भाधानम् ; (2) गर्भधारणम्. II. Formation in the mind : भावना, वि- : v. Imagination. III. The faculty of c. : धीः. : v. Understanding. IV. Notion, idea : q.v.

CONCERN (subs.) : I. Affairs, business : q.v. : व्यापारः. II. Care, anxiety : q.v. : चिन्ता. Ph. : *with much c.* : सोद्वेगम्, Mu. III. A firm : सम्प्रदायः (?)

CONCERN (v.) : I. To affect the interest of : Ph. : *this c.s you* : भवतस्तावदयं व्यापारः, H. II. To make interested in : expr. by verbs : चिन्तयति : (चिन्त्, c. 10.) (=to think) *or* अवेक्षते (ईक्ष्, c. 10.) (=to look after). III. To make uneasy : expr. by adj.s : उद्विग्नः (ग्ना, ग्नं), उत्सुकः (का, कं) *or* व्यग्रः (ग्रा, ग्रं).

CONCERNING (prep.) : विषयः (या, यं). : v. About (III).

CONCERT (v.) : मन्त्रयति (मन्त्र्, c. 10.), *well c. ed measures succeed* : सिध्यन्ति कार्याणि सुमन्त्रितानि, B. : v. To devise, plan.

CONCERT (subs.) : I. Agreement : q.v. : ऐक्यम्. II. Harmony : q.v. III. A musical entertainment : सङ्गीतम्.

CONCESSION : I. The act of conceding : (1) अनुमोदनम् ; (2) अनुमतिः. II. A boon : q.v.

CONCH : I. A shell : शङ्खः. II. A Bahamite : *शङ्खः ; बाहमवासिन् (f. नी).

CONCILIATE (v.) : (1) अनुरञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.) ; (2) प्रसादयति (c. of सद्).

CONCILIATION : (1) अनुरञ्जनम् ; (2) प्रसादनम्.

CONCILIATORY : (1) अनुरञ्जकः (का, कं) ; (2) प्रासादनः (ना. नं).

CONCISE : I. As applied to language : (1) संक्षिप्तः (प्ता, प्तं), Si. ii. 24. ; (2) लघुः (f. घ्वी) (=terse), Si. ii. 23. II. As applied to writers etc. expr. by the above : *he is a very c. writer* : तस्य भाषातिसंक्षिप्ता.

CONCISELY : (1) संक्षेपतः : v. Briefly ; (2) सलाघवम् : v. Tersely.

CONCISENESS : (1) संक्षिप्तता ; (2) लाघवम्, Ki. xi. 38.

CONCLAVE : I. A private assembly : गूढसभा. II. Of cardinals : *रोमकधर्मनियन्तॄणां सभा.

CONCLUDE (v.) : I. To shut up : q.v. II. To include : q.v. III. To infer, guess q.v. : भावयति (c. of भू). IV. To finish : q.v. : समापयति (c. of आप्). Ph. : *when he c.d* : वचस्यवसिते तस्मिन्, Ku. ii. 53 ; *to c.a treaty* : सन्धिं करोति *or* विदधाति (धा, c. 3.), H. V. To decide : q.v. : अवधारयति (धृ, c. 10.), K.

CONCLUSION : I. End : q.v. : (1) समाप्तिः, *c. of a song* : गीतसमाप्तिः, K. ; (2) अवसानम्, *at the c. of Sunandā's speech* : सुनन्दावचनावसाने, R. II. Decision, determination : q.v. : (1) अवधारणा; (2) निर्णयः, *come to a c.* : निर्णयम् आसीदति, N. III. Inference : q.v. : अनुभवः, K. IV. Logical c. : (1) निगमनम्, N.d. ; (2) निर्णयः, N.d.

CONCLUSIVE : अखण्ड्यः (ण्ड्या, ण्ड्यं) (=irrefutable : q.v.).

CONCLUSIVELY : (1) expr. by adj. ; (2) निश्चयेन (=certainly).

CONCLUSIVENESS : अखण्ड्यता *or* अखण्डनीयता (=irrefutableness).

CONCOCT (v.) : I. To digest : q.v. II. To ripen : q.v. III. To devise, contrive, plot : q.v.

CONCOCTION : I. Digestion : q.v. II. Contrivance : q.v.

CONCOCTIVE : पाचनः (नी, नं) : v. Digestive.

CONCOMITANCE : सङ्गः (with gen.) ; often expr. by sim. सह (=with).

CONCOMITANT (adj.) : (1) आनुषङ्गिकः (की, कं) ; (2) सहवर्तिन् (f. नी).

CONCORD : I. Union : q.v. : ऐक्यम्. II. Compact : q.v. III. In gram : (1) अन्वयः, सम्- ; (2) योजना, *remote c.* : व्यवहितयोजना, Da. IV. Harmony : q.v. : ऐक्यम्.

CONCORDANCE : I. Agreement : q.v. II. A glossary : निर्घण्टः.

CONCOURSE : I. A crowd : q.v. : जनसमूहः. II. A collection : समवायः.

CONCREMENT : (1) संहतिः ; (2) सङ्घातः, *hard by c.* : सङ्घातकठिनः (ना, नं), Ku.

CONCRETE (adj.) : I. United in growth : (1) संहतः (ता, तं) ; (2) सङ्घातवत् (f. ती). II. Not abstract : Perh. स्थूलः (ला, लं).

CONCRETE (subs.) : संहतपदार्थः.

CONCUBINAGE : विना विवाहेन सहवासः.

CONCUBINE : उपपत्नी.

CONCUPISCENCE : कामः : v. Lust.

CONCUPISCENT : कामुकः (का, कं) : v. Lustful.

CONCUR : I. To agree : q.v. : अभ्युपगच्छति (गम्, c. 1.). II. To assent : अनुमन्यते (मन्, c. 4.).

CONCURRENCE : I. Union : q.v. II. Agreement, consent : q.v. : सम्मतिः. Ph. : *without the c. of (my) mother* : अननुमोदिता मात्रा, K.

CONCURRENT : I. Concomitant : q.v. II. Equal : q.v. : समानः (ना, नं).

CONCURRENTLY : (1) सममेव, Ku. iv. 22. ; (2) सहैव, Ki. xiv. 56.

CONCUSSION : संक्षोभः : v. Agitation, shock.

CONDEMN (v.t.) : I. To censure : q.v. : निन्दति

(निन्द्, c. 1.). II. To pass sentence : दण्डयति (दण्ड्, c. 10.) *or* दण्डं करोति *or* दण्डम् आज्ञापयति (c. of ज्ञा) Mu. Ph. : *c. to death* : वधम् आदिशति (दिश्, c. 6.), P.

CONDEMNABLE : (1) दण्डार्हः (र्हा, र्हं) (=deserving of punishment) ; (2) निन्द्यः (न्द्या, न्द्यं) (=censurable).

CONDEMNATION : I. Censure : q.v. : उपालम्भः. II. Judicial c. : अपराधनिर्णयः, and sim. comp.s ; (2) दण्डप्रणयनम् (=passing sentence).

CONDEMNATORY : अपराधवादिन् (f. नी) (?).

CONDEMNER : अपराधवादिन् (f. नी) (?) : v. Censurer. punisher.

CONDENSATION : I. The act : संहननम् (?). II. The state : संहतिः. III. Of stile: Perh: समाहारः.

CONDENSE : I. Trans. : संहन्ति (हन्, c. 2). II. Intrans. : संहतः (ता, तं) भवति (भू, c. 1.).

CONDENSER : संहतियन्त्रम्.

CONDESCEND : प्रसीदति (सद्, c. 1.) (=be pleased), *c. to amuse yourself in the southern regions* : प्रसीद रन्तुं मलयस्थलीषु, R. vi. 64. : v. To yield, vouchsafe.

CONDESCENDING : दक्षिणः (णा, ') (=complaisant) : v. Courteous.

CONDESCENDINGLY : प्रसन्नः (न्ना, न्नं) भूत्वा ; दाक्षिण्येन.

CONDESCENSION : (1) दाक्षिण्यम् (=complaisance); (2) प्रसादः (=favour).

CONDIGN : यथार्हः (र्हा, र्हं) : v. Suitable ; to deserve.

CONDIGNNESS : यथार्हता : v. Fitness.

CONDIMENT : उपस्करः.

CONDITION : I. State, predicament : (1) दशा, *very bad c. of the tanks* : दीर्घिकाणां सुदुर्दशा, Ku. ; *that (body) is reduced to this c.* : तदिदं गतमीदृशीं दशाम्, Ku. iv. 5. ; (2) अवस्था, *in all c.s* : सर्वावस्थासु, Mr. ii. 47. II. Stipulation : (1) समयः ; (2) अभिसन्धिः. *I will give it back on one c.* ; एकेनाभिसन्धिना प्रत्यर्पयामि, Sa. III. Quality, property : q.v.

CONDITIONAL : I. Lit : (1) समययुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) साभिसन्धि (mfn.). II. In gram. : विकल्पसूचकः (का, कं).

CONDITIONALLY : (1) समयपूर्वकम्, (2) साभिसन्धि.

CONDOLE (v.) : (1) शोचति (शुच्, c. 1.) : v. To grieve.

CONDOLENCE : समदुःखता : v. Also grief.

CONDONATION : क्षमा : v. Forgiveness.

CONDONE : क्षमते (क्षम्, c. 1.) : v. To forgive.

CONDUCE TO *or* TOWARD : (1) वर्धयति (c. of वृध्) (=to increase) (2) आवहति (वह्, c. 1.) (=to bring about) ; (3) जनयति (c. of जन्) (=to produce).

CONDUCIVE : (1) आवहः (हा, हं) in comp., *c. to sorrow* : शोकावहः (हा, हं) ; (2) करः (री, रं) in comp. (=producing), *c. to good* : हितकर (री, रं).

CONDUCT (subs.) : I. The act of leading : expr. by verb. II Management, guidance: q.v. III. Skilful guidance : कौशलम्. IV. One who c.s. : expr. by verb. V. Behaviour : (1) व्यवहारः ; (2) वृत्तिः *or* वृत्तम्, *by your c.* : तव वृत्तेन, R. : (3) चेष्टा *or* चेष्टितम्, *his brother's c.* : भ्रातृचेष्टितम्, P.

CONDUCT (v.t.) : I. To lead : (1) नयति (नी, c. 1.), *c. (me) to my residence in a new cloud* : नय मां नवेन वसतिं पयोमुचा, V. ; (2) प्रापयति (c. of आप्), *to conduct mistresses to the residence of their lovers* : कामिनां वसतिं प्रियाः प्रापयितुम्, Ku. iv. II. ; (3) अनुगच्छति (गम्, c. 1.) to accompany Mr. II. To direct, control : q.v. III. To manage : q.v. : निर्वाहयति (c. of वह्). IV. To behave : q.v. : (1) आचरति (चर्, c. 1.) ; (2) व्यवहरति (हृ, c. 1.).

CONDUCTOR : I. A leader, guide : q.v. : नायकः. II. Of heat, etc. : *प्रवाहकः.

CONDUIT : प्रणाली : v. Canal, pipe.

CONE : I. A solid : शङ्कुः (?) ; सूचिघनक्षेत्रम्, K. d. II. A cone-shaped fruit : *शङ्कुः.

CONEY OR CONY : शशकः (?).

CONFABULATE : संकथयति (कथ्, c. 10.) : v. To converse.

CONFABULATION : संकथा : v. Conversation.

CONFECTION : *शर्कराफलादि (comp. शर्करोदकम्, Bha.).

CONFECTIONER : (1) आपूपिकः ; (2) पिष्टकाजीवः ; (3) मिष्टकारः.

CONFECTIONERY : (1) मिष्टम् (=sweetmeat) ; (2) पिष्टकः (=cake).

CONFEDERACY : I. A league : सन्धिः. II. The states bound by a league : सन्धिबद्धराष्ट्राणि (n. pl.) (?).

CONFEDERATE : I. Adj. : सन्धिबद्धः (द्धा, द्धं) ; संहतः (ता, तं) (=combined). II. Subs. ; मित्रम् (=ally).

CONFEDERATION : v. Confederacy.

CONFER (v.t.) : (1) संवदति (वद्, c. 1.) : v. To converse ; (2) मन्त्रयति (मन्त्र्, c. 1.) : v. To consult.

CONFER (v.t.) ; वितरति (तृ, c. 1.), *to c. knowledge* : विद्यां वितरति, U. : v. To give. *C. a favour* : अनुगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To favour.

CONFERENCE : संवादः, Mah. : v. Conversation.

CONFESS : I. To acknowlege : q.v. : (1) स्वीकरोति ; (2) प्रतिपद्यते (पद्, c. 4.), *and he himself c. ed it* : स्वयं च प्रतिपन्नः, Mr. x. II. To disclose, reveal : q.v. : प्रकाशयति (c. of काश्).

CONFESSEDLY : असंशयम् (=undoubtedly) : v. Avowedly, undisputably.

CONFESSION : (1) स्वीकारः ; (2) प्रतिपत्तिः : v. Acknowledgment.

CONFESSIONAL : *स्वीकारश्रवणासनम्, and sim. comp.s.

CONFESSOR : I. A priest who hears confessions : *स्वीकारश्रोतृ (m.). II. One who confesses : (1) स्वीकर्तृ (m.) ; (2) अभ्युपगन्तृ (m.).

CONFIDANT : विश्वासभूमिः, विश्रम्भभूमिः, and sim. comp.s : *c. in one's all private affairs* : सर्वविश्रम्भभूमिः, K.

CONFIDE (v.i.) : विश्वसिति (श्वस्, c. 2.) : v. Rely.

CONFIDE (v.t.) : न्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. To entrust.

CONFIDENCE : I. Reliance : (1) विश्वासः *to give the birds c.* : विश्वासाय विहङ्गानाम्, R. i. 51. ; *raising c.* : विश्वासप्रदः (दा, दं), B. vi. 89. ; (2) विश्रम्भः, *an object of c.* विश्रम्भस्थानम्, K. Ph. : *had so much c. in her* : तथा तस्यां विशश्वसुः, Ku. V. 15. : विश्रम्भं जग्मुः, M.n. ; *to inspire with c.* : विश्वासयति (c. of श्वस्). H. ; *to do evil to one who has put c.* : विश्रब्धे पापमाचरति, H. ; *order me with c. what is to be done* : विश्रब्धमादिश्यतां कर्तव्यम्, K. II. *Self-c.* : प्रागल्भ्यम् *or* प्रगल्भता, Ki. xvi. 27.

CONFIDENT : I. Having confidence : विश्वासिन् (f. नी). II. Bold, impudent : q.v. : प्रगल्भः (ल्भा, ल्भं). *To be c. of* : निश्चितः (ता, तं) मन्यते, *is c. of victory* : जयं निश्चितं मन्यते : v. Certain.

CONFIDENTIAL : I. Enjoying confidence : (1) विश्वस्त (f. स्ता) ; (2) विश्रब्ध (f. ब्धा) ; (3) आप्त (f. प्ता), *with some c. princes* : कतिपयाप्तराजपुत्रपरिवृतः, K. II. Private, secret : Ph. : *c. talk* : विश्रम्भालापः, H. ; *in all c. matters* : सर्वविश्रम्भेषु, K.

CONFIDENTIALLY : (1) विश्वस्तम् ; (2) विश्रब्धम्, K. : v. Privately.

CONFIDENTLY : I. Boldly, firmly : q.v. : प्रगल्भम्. II. Confidentially : q.v.

CONFIDING (adj.) : (1) विश्वासभाज् (mfn.) ; (2) विश्वासभुज् (mfn.), N. ; and sim. comp.s.

CONFIGURATION : आकारः : v. Figure.

CONFINE (subs.) : सीमा : v. Boundary. *On the c s of* : पर्यन्तस्थः (स्था, स्थं).

CONFINE (v.i.) : v. To border.

CONFINE (v.t.) : (1) रुणद्धि, अव-, नि-, (रुध्, c. 7.), *should be c.d in the Jail* : चारके निरोद्धव्या, D. i. ; (2) संयच्छति (यम्, c. 1.) (=to c. tightly), *c.d in irons* : निगडसंयतः (ता, तं), Ra. ; *should c. her in the house* : संयतां वासयेद्गृहम्, M. ; (3) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (=संयच्छति). Ph. : *c. ed themselves to the boundaries of their divisions* : प्रविभागसीमां न व्यतीयुः, R. : v. To transgress ; *to be c.d* (i.e. in child-bed) : आसन्नप्रसवा, P.

CONFINEMENT : I. Restraint : q.v. II. Imprisonment : (1) निरोधः, -नम्, अव- ; (2) बन्धनम् (c. by tying), *putting in c.* : बन्धने क्षिप्त्वा, D. i. III. In childbirth : प्रसवावस्था (?).

CONFIRM : I. To make firm : दृढयति (nomi.)

or स्थिरीकरोति, *to c. it still more* : स्थिरतरीकर्तुम्, : v. To establish. II. To ratify : q.v. III. To c. Christians : *प्रतिपादयति (c. of पद्).

CONFIRMATION : I. Establishment : q.v. : स्थिरीकरणम्. II. Ratification : q.v. III. Of Christians : *प्रतिपादनम्.

CONFIRMATORY : i.e. serving to confirm : expr. by verb.

CONFIRMED (adj.) : (1) दृढः (ढा, ढं) : v. Firm ; (2) स्थिरः (रा, रं) : v. Constant.

CONFISCATE : Ph. : *the king should c. their property* : निःस्वान् कारयेन्नृपः ; *the whole property should be c. d* : सर्वस्वहारमर्हन्ति, M. ix. 231. and 242.

CONFISCATION : सर्वस्वहरणम्. and sim. comp. s.

CONFLAGRATION : दाहः, *c. of Tripura* : त्रिपुरदाहः, Ki. : v. Burning. *C. in a forest* : दावानलः, Ki.

CONFLICT (subs.) : I. Contest : q.v. : विरोधः. II. Opposition : (1) विरोधः, *c. of two Smritis*: स्मृत्योर्विरोधः, Y. ; (1) विप्रतिषेधः, *c. of the two duties* : द्वयोः कार्ययोर्विप्रतिषेधः, Si. ii. 6.

CONFLICT (v.) : v. To contend, clash. *C. ing*: विरुद्धः (द्धा, द्धं).

CONFLUENCE : I. Of rivers : (1) सङ्गमः ; (2) सम्भेदः, *this is the c. of the two great rivers* : अयमसौ महानद्योः सम्भेदः, Ma. iv. ; (3) तोयव्यतिकरः (poet), R. viii. 95. II. Concourse : q.v.

CONFLUENT : सहवाहिन् (f. नी) (?).

CONFORM : I. Trans : v. To accommodate, suit. II. Intrans. : v. To comply, obey.

CONFORMABLE : I. Suitable, like : अनुरूपः (पा, पं). II. Compliant : अनुविधायिन् (f. नी).

CONFORMABLY : अनुसारेण : v. Accordance with, in.

CONFORMATION : I. Agreement : q.v. II. Form : q.v. : आकारः.

CONFORMITY : v. Agreement. *In c. with* : v. Accordace with, in.

CONFOUND : I. To mix and confuse : expr. by मन्यते (मन्, c. 4), *c. s ignorance of distinction as impartiality* : अविशेषज्ञतापक्षपातित्वमिति मन्यते, Ph. : *c. ing*, (lit. coupling) *truth and falsehood* : सत्यानृते मिथुनीकृत्य, S. II. To perplex : q.v. : आकुलीकरोति (कृ, c. 8.). Ph. : *being c. ed* : ससम्भ्रमम्, V. III. To ruin : q.v. : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7).

CONFOUNDEDLY : अत्यन्तम् : v. Exceedingly.

CONFRATERNITY : v. Fraternity.

CONFRONT : I. Lit. : (1) सम्मुखयति *or* अभिमुखयति (nomi.), *to c. the Lord* : ईशमभिमुखयितुम्, Ki. ; (2) सम्मुखीकरोति *or* अभिमुखीकरोति, M. n. II. To oppose : q.v.

CONFUSE : I. To mix wrongly : सङ्किरति (कॄ, c. 6) : v. To mix. II. To perplex : q.v. : आकुलीकरोति.

CONFUSEDLY : I. With bewilderment : ससम्भ्रमम्. II. Without order : क्रमं विहाय.

CONFUSION : I. Irregular mixture : सङ्करः, *c. of castes* : वर्णसङ्करः, Kal. II. Tumult, disorder : विप्लवः, *when the duties prescribed by the Vedas and Smritis will be in a state of great c.* : श्रौतस्मार्तधर्मे विप्लवमत्यन्तमुपगते, V. p. Ph. : *in the c.* (i.e. in the crowd) : सङ्कुले, D. III. Bewilderment : (1) सम्भ्रमः ; (2) वैलक्ष्यम् (from shame), Ra. IV. Ruin, defeat : q.v.

CONFUTATION : खण्डनम् : v. Refutation.

CONFUTE : (1) खण्डयति (खण्ड्, c. 10.) : v. To refute ; (2) उत्तरं हरति (हृ, c. 1.), Ki., *or* निरुत्तरीकरोति, M. n. (=to put to silence).

CONGEAL (v.) : Trans. : घनीकरोति (कृ, c. 8.) II. Intrans. : घनीभवति (भू, c. 1.), *c. ed snow* ; घनीभूतो हिमः, M. n.

CONGENER : सजातीयः (या, यं).

CONGENIAL : I. Kindred : एकप्रकृति (mfn.) (?). II. Suitable : q.v. : अनुरूपः (पा, पं).

CONGENIALITY : एकप्रकृतित्वम् (?).

CONGENITAL : सहजः (जा, जं) ; expr. by जन्मन् (n.), *c. blindness* : जन्मान्धता.

CONGER : The sea-eel : समुद्रकुञ्चिका (?).

CONGERIES : राशिः : v. Heap.

CONGESTION : *रक्तसंग्रहः ; शोणितसमाहारः.

CONGLOBATE, -D : पिण्डीभूतः (ता, तं).

CONGLOMERATE (v.t.) : स्तूपीकरोति.

CONGLOMERATE (subs.) : स्तूपः : v. Mass.

CONGLUTINATE : v. To cement, glue.

CONGLUTINATION : सन्धिः : v. Union.

CONGRATULATE : अभिनन्दति (नन्द्, c. 1.), *c. d*

by the nuns : तापसीभिरभिनन्द्यमाना, Sa. N.B. Often expr. by दिष्ट्या (lit. by luck), *I c. you on having such a boy as the gentle Rāma* : दिष्ट्या वर्धसे यदीदृशस्ते वत्सो रामभद्रः, Vi. ; *we should c. ourselves that the king has returned to the city* : दिष्ट्या राजा प्रतिनिवृत्तो नगरम्, V.

CONGRATULATION : अभिनन्दनम् (?). *To offer c.* : v. To congratulate.

CONGRATULATORY अभिनन्दकः (का, कं) (?).

CONGREGATE : I. Intrans : समागच्छति (गम्, c. 1.) : v. To assemble. II. Trans : समाहरति (हृ, c. 1.) : v. To collect.

CONGREGATION : I. Collection: q.v. : समाहारः. II. An assembly: q.v. : समाजः.

CONGREGATIONAL : सामाजिकः (की, कं) (?).

CONGRESS : महासभा.

CONGRUITY : सङ्गतता. *C.* (of a sentence) : आकाङ्क्षा, Ki.

CONGRUOUS : सङ्गतः (ता, तं).

CONIC, -AL : *शङ्क्वाकारः (रा, रं). *C. section* : शङ्कुखण्डः.

CONJECTURAL : (1) वैतर्किकः (की, कं) (rare) : आनुमानिकः (की, कं).

CONJECTURE (subs.) : (1) वितर्कः, *your c. is right*: उपपन्नस्ते वितर्कः, ; (2) ऊहः or ऊहा (=guess) ; (3) शङ्का (=apprehension); (4) अनुमानम् (=inference).

CONJECTURE (v.) : (1) तर्कयति, वि- (तर्क्, c. 10) *which do you c.* (to be Śakuntalā) : त्वं तावत्कतमां तर्कयसि, Sa. vi. ; (2) ऊहते (ऊह्, c. 1), *c. d that they were devoid of hostile feelings* : औहिष्ट तान् वीतविरुद्धबुद्धीन्, B. iii. 48.

CONJOIN : संयोजयति (युज्, c. 10): v. To join.

CONJOINT : संहतः (ता, तं) : v. Unitedly.

CONJOINTLY : (1) expr. by adj., *but c.* : संहतास्तु, H. ; (2) सम्भूय, *all c.* : सर्वे सम्भूय, Mat : v. Together.

CONJUGAL : Ph. : *c. love* : दम्पत्योः प्रेम; *transgression of c. duties* : दम्पत्योः परस्परं धर्मव्यतिक्रमः, K. b. ; *c. fidelity* : अव्यभिचारः, K. b. : v. Chastity.

CONJUGALITY : (1) दाम्पत्यम् ; (2) संयोगः (= union).

CONJUGATE (v) : Ph. : *c.* भू *in the* लिट् : भूधातोर्लिट्रूपाणि (n. pl.) ब्रूहि, वद, etc. : v. To say.

CONJUGATION : I. The act : धातुरूपाख्यानम्. II. A class of verbs : गणः. III. A scheme : धातुरूपादर्शः.

CONJUNCTION : I. Union : q.v. II. In gram. : समुच्चयार्थकमव्ययम्. III. In astro. : योगः, सं-, *Planetary c.* : ग्रहयोर्योगः, Su.

CONJUNCTIVE : I. Connection : q.v. II. Occasion : अवसरः.

CONJURATION : I. An entreaty : q.v. II. Enchantment : q.v. : इन्द्रजालम्, *to practise c.* इन्द्रजालमाचरति, K. III. Magic : q.v.

CONJURE (v.t.) : I. To adjure, implore : q.v. II. To enchant : मोहयति (c. of मुह्), *c. ing the king af Mālava by my c. ing art* : इन्द्रजालविद्यया मालवेन्द्रं मोहयन्, D. *C. up* : उत्थापयति (c. of स्था).

CONJURER : इन्द्रजालिकः or ऐन्द्रजालिकः, Ra.

CONNECT : सम्बध्नाति, अभि-, (rare) (बन्ध्, c. 9.), *it is not an iota c. ed with its faults or merits* : तत्कृतेन दोषेण गुणेन वाऽणुमात्रेणापि स न सम्बध्यते, S. ; *c. ed with each other* : इतरेतराभिसम्बद्धः (द्धा, द्धं), N. d. : v. To unite.

CONNECTEDLY : (1) ससम्बन्धम् ; (2) सङ्गतम् (consistently).

CONNECTION, CONNEXION : (1) सम्बन्धः (best equiv.), *an enviable c.* : श्लाघ्यसम्बन्धः, R. ; *the c. between the families of Janaka and Raghu* जनकानाञ्च रघूणाञ्च सम्बन्धः, Vi. ; (2) सम्पर्कः, *to disallow c.* : सम्पर्कम् नानुजानाति, Mal. ; (3) सङ्गः (=being together), *with your c.* : सङ्गेन वः, Ku. : v. Association ; (4) प्रबन्धः (=connectedness, as of a discourse), Ki. ; (5) सङ्गमः (sp. sexual c.).

CONNECTIVE : सम्बन्धिन् (f. नी), Da.

CONNIVANCE : उपेक्षा (?).

CONNIVE AT : उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (?).

CONNOISSEUR : (1) गुणज्ञः ; (2) अभिज्ञः.

CONNUBIAL : v. Conjugal, nuptial.

CONQUER : (1) जयति (जि, c. 1.), *to c. Persia* : पारसिकान् जेतुम्, R. iv. 60 ; *one who has c. ed his passions* : जितेन्द्रियः, Ku. ; (2) विजयते (जि,

c. 1.), *c. ed him in battle* : युधि तं विजिग्ये, Vi. ; (3) निर्जयति, अवजयति (rare), *one who has c. ed the world* : अवजितभुवन:, Ki. : v. To subdue, subjugate, surmount.

CONQUERESS : (1) जेत्री ; (2) विजेत्री.

CONQUERING (adj.) : जयिन्, विजयिन् (f. नी), *c. power* : विजयिवीर्यम्, Vi.

CONQUEROR : (1) जेतृ, वि-, (rarely अव-,) (m.), *c. of the (three) worlds* : जगतां जेता, Vi. ; (2) जित् (m.) in comp., *c. of Indra* : इन्द्रजित्.

CONQUEST : I. The act : जय:, वि- : v. Victory, subjugation. II. That which is conquered : expr. by जित: (ता तं).

CONSANGUINITY : सगोत्रता ; सनाभिता.

CONSCIENCE : no equiv. : *संज्ञानम्.

CONSCIENTIOUS : संज्ञानिन् (f. नी) : v. Upright, just.

CONSCIENTIOUSLY : *संज्ञानेन ; अमायया (=sincerely).

CONSCIENTIOUSNESS : *संज्ञानिता ; धार्मिकता (=piety) ; न्यायपरायणता (=uprightness).

CONSCIOUS : I. Possessing c. ness : चेतन: *or* सचेतन: (ना, नं), *even by (those) who are not c.* : विचेतनैरपि, Ku. II. Aware, sensible : expr. by the verbs ; जानाति (ज्ञा, c. 9.), वेत्ति (विद्, c. 2.), etc, (=to know : q.v.) ; *though c. unable to control the organs* : जानानाप्यप्रभवन्ती करणानाम्, K. ; *which one can only be c. of* : स्वसंवेद्य: (द्या, द्यं), K.

CONSCIOUSLY : (1) ज्ञानात् ; (2) ज्ञानत: ; (3) ज्ञानपूर्वम्.

CONSCIOUSNESS : I. Sensation : चेतना *or* चैतन्यम्, *deprived her of c.* : तस्याश्चेतनां जहार, K. ; (2) संज्ञा, *to restore c.* : संज्ञां ग्राहयति, K. II. Knowledge : (1) ज्ञानम् ; (2) उपलब्धि:.

CONSCRIPT : I. Sub. : v. Recruit. II. Adj. : पत्रारोपित: (ता, तं).

CONSCRIPTION : बलसमुत्थानम्, D., and sim. comp. s.

CONSECRATE : (1) प्रतिष्ठापयति (c. of स्था) (of idols, etc.), Mat., (2) पवित्रीकरोति *or* पवित्रयति (=to make sacred), *will c. my language* : मद्गिरं पवित्रयिष्यति, N. i. 2.

CONSECRATE, -D (adj.) : v. Sacred, holy.

CONSECRATION : (1) प्रतिष्ठापनम्, V. m. ; (2) better by verb.

CONSECUTIVE : expr. by adv. : अनुक्रमेण, *for five c. years* : अनुक्रमेण पञ्चवर्षम्.

CONSECUTIVELY : अनुक्रमेण.

CONSENT (subs.) : सम्मति:, *to obtain your c.* : तव सम्मतिमधिगन्तुम्, N. ii. 48. ; *sells without the c. of the owner* : स्वाम्यसम्मतो विक्रीणीते, M.

CONSENT (v.) : (1) सम्मतिं ददाति (दा, c. 3.) ; (2) सम्मत: (ता, तं) भवति. Ph. : *I c. to what has been written above* : मतं मे यदत्रोपरि लेखितम्, Y.

CONSEQUENCE : I. Result, effect : q.v. : फलम्, *of evil c. s* : अनिष्टफल: (ला, लं), Mu. Ph. : *in c. of* : v. For, account of, on ; *the c. of which was* : तत: *or* अत:. II. Logical : निगमनम्. III. Importance. Ph. : *of no c.* निरर्थक: (का, कं) ; *a matter of great c.* गुर्वर्थ: ; *doing what is of little c.* : यत्किञ्चनकारिता, K.

CONSEQUENT (adj.) : v. Attendant. *C. upon* : v. After.

CONSEQUENT (subs.) : I. Logic : निगमनम्. II. Of rations : Perh. अन्त्त:.

CONSEQUENTIAL : I. Lit. : आनुषङ्गिक: (की, कं). II. Pompous, conceited : q.v.

CONSEQUENTIALLY : I. Logically : q.v. II. Eventually : q.v. III. In a regular series : अनुक्रमेण, पौर्वापर्येण. IV. Pompously, conceitedly : q.v.

CONSEQUENTLY : अत:, *c. the behaviour of men is the same as of (lower) animals* : अत: समान: पश्वादिभि: पुरुषाणां व्यवहार:, S. : v. Therefore.

CONSERVATION : रक्षा : v. Preservation.

CONSERVATIVE (subs.) : *नवविद्वेषिन् (f. णी) ; स्थितिपाल: (ली, लं). *C. ministry* : *नवविद्वेषिसचिवमण्डलम्.

CONSERVATOR : (1) रक्षक: ; (2) पाल:, in comp., *c. of a forest* : वनपाल: : v. Preserver.

CONSERVATORY : *प्रसूनशाला.

CONSERVE : I. Verb : रक्षति : v. To preserve. II. Subs. : v. Preserve.

CONSIDER : I. In gen. sense : (1) विचारयति (c. of चर्), *if it is c. ed, this quitting of life (by*

widows) is selfish : अत्र हि विचार्यमाणे स्वार्थ एव प्राणपरित्यागोऽयम्, K. ; (2) विमृश(श)ति (मृश्, or -श्, c. 6), *without c. ing sayings of Manu and others* : मन्वादिवाक्यान्यविमृश्य, Da. ; (3) आलोचयति, समा-, पर्या-, (लोच्, c. 10.), *c. ing their (comparative) importance and insignificance* : तेषां गुरुलघुभावं पर्यालोच्य, K. b. ; (4) चिन्तयति, परि-, वि-. सं-, (चिन्त्, c. 10.) (=to think of), *c. ing the painfulness of affection* : चिन्तयित्वा दुःखतां स्नेहस्य, K. ; (5) समीक्षते (ईक्ष्, c. 1) (=to look at), *age is not c. ed among elders in virtue* : न धर्मवृद्धेषु वयः समीक्ष्यते, Ku. II. To regard, think : मन्यते (मन्, c. 4.), *one who c. s himself learned* : पण्डितम्मन्यः (न्या, न्यं), B.

CONSIDERABLE : I. Respectable : q.v. II. Moderately large : अनल्पः (ल्पा, ल्पं), *a c. force* : अनल्पं बलम्, D. : v. Many, large.

CONSIDERABLY : बलवत्, Sa. : v. Much, exceedingly.

CONSIDERATE (adj.) : I. Mindful of the feelings or rights of others : no equiv : सदयः (या, यं) (=kind), *enjoyed in a c. manner* : सदयं बुभुजे, R. II. Circumspect : समीक्ष्यकारिन् (f. णी) ; विमृश्यकारिन् (f. णी).

CONSIDERATELY : I. With due regard to others : सदयम् (=kindly). II. Circumspectly : (1) विमृश्य ; (2) समीक्ष्य.

CONSIDERATENESS : I. Thoughtful kindness : दया (?). II. Prudence : समीक्ष्यकारिता.

CONSIDERATION : I. Deliberation : (1) विचारः or विचारणा, *agreed without c* अविचारानुमतः (ता, तं), D. ii. ; (2) आलोचना, सम्-, परि- ; (3) विमर्शः ; (4) समीक्षा (=circumspection) ; (5) चिन्ता (=thinking). II. Regard : आदरः. *To have c. for* : आद्रियते (दृ, c. 4.), *has no c. for munificence* : न त्यागमाद्रियते, K. In c. of : expr. by inde. past. part., *in c. of its being the first (offence)* : प्रथममिति प्रेक्ष्य, Sa. : v. Account of, on. III. Respectability : प्रतिष्ठा, *of c.* : लब्धप्रतिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) : v. Chief. IV. Motive, reason : q.v. : कारणम्. V. In law : अर्थः (?).

CONSIGN : v. To entrust, deliver, send.

CONSIGNMENT : (1) प्रेरणम् (=sending) ; (2) समर्पणम् (delivery) ; (3) निक्षेपः (=depositing).

CONSIST : I. To subsist : q.v. II. To be consistent : v. Consistent. III. To c. of : Ph. : *on what it stands and of what it c. s of* यदाधारं यदात्मकम्, V. p ; *the science of astronomy c. s of three branches* ज्योतिःशास्त्रं स्कन्धत्रयाधिष्ठितम्, V. m. ; *the Gāyatri (metre) c. s of 24 syllables* चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री, Up. : v. C. ing of. IV. To c. in. : Ph. : *perspicuity c. s in clearness of meaning* : अर्थवैमल्यात्मा प्रसादः, Kav. ; *grace c. s in picturesqueness of language* : उक्तिवैचित्र्यरूपं माधुर्यम्, Kav.

CONSISTING OF : (1) -मयः (यी, यं), *food c. of water, fruit, and roots* : जलफलमूलमयेष्वाहारेषु, K. Ph. : *an army c. chiefly of elephants* : हास्तिकप्रायं सैन्यम्, Ra. ; (2) आत्मकः (का, कं), *in beings c. of five (elements)* पञ्चात्मकेषु भूतेषु, B. p. ; (3) in some cases by deriv., *c. of five elements* : पाञ्चभौतिकः (की, कं).

CONSISTENCE, CONSISTENCY : I. Firmness, stability : q v. : स्थैर्यम्. II. Combination : q.v. III. Congruity : साङ्गत्यम्. IV. Thickness : q.v.

CONSISTENT : I. Congruous : सङ्गतः (ता, तं). II. Firm, solid : q.v.

CONSISTENTLY : (1) सङ्गतम् ; (2) ससम्बन्धम्.

CONSISTORY : धर्मसभा (?).

CONSOLABLE : (1) आश्वासनीयः (या, यं) ; (2) शा (सा) न्त्वनीयः (या, यं).

CONSOLATION : (1) आश्वासः ; (2) समाश्वासः ; (3) शान्त्वनम् or सान्त्वनम्, -ना. To give c. : v. To console.

CONSOLATORY : I. Adj. : आश्वासकः (सिका, सकं) ; (2) शोकापनोदननिपुणः (णा, णं), K. II. Subs. : सान्त्वनम्, उप-, *with mild c. s* : मृदुभिरुपसान्त्वनैः, K.

CONSOLE (v.t.) : (1) आश्वासयति, सम्-, (c. of श्वस्), K. ; (2) शा(सा)न्त्वयति, उप-, अभि-, (शान्त्व् or सान्त्व्, c. 10), B. ; (2) अभ्युपपद्यते (पद्, c. 4), *to c. Rati* : रतिमभ्युपपत्तुम्, Ku. iv. 25 ; (3) प्रकृतौ स्थापयति (c. of स्था) (=to put in natural state), R.

CONSOLE (subs.) : निर्यूहः (?).

CONSOLER : वः (या, यं), आश्वासयति : v. To console.

CONSOLIDATE : (1) संहन्ति (हन्, c. 2.) ; (2) दृढीकरोति (=to make firm).

CONSONANCE : I. Of sounds : साम्यम्. II. Suitable, consistent : q.v. योग्यता.

CONSONANT (adj.) : I. Accordant : समः (मा, मं). II. Suitable, consistent : q.v.

CONSONANT (subs.) : (1) व्यञ्जनम् *or* व्यञ्जनवर्णम् ; (2) हल् (according to the arrangement of Pāṇini), *ending in a c.* : हलन्त (f. न्ता).

CONSORT (subs.) : i.e. husband or wife : q.v.

CONSORT WITH : v. Associate with.

CONSPICUOUS : I. Manifest : q.v. : प्रकाशः *or* सुप्रकाशः (शा, शं). II. Prominent, great : q.v. : उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं).

CONSPICUOUSLY : स्पष्टम् : v. Plainly, remarkably.

CONSPICUOUSNESS : I. Lit. : प्रकाशता. II. Eminence, renown : q.v.

CONSPIRACY : (1) कुचक्रम् (=cabal) ; (2) उपजापः (=plot).

CONSPIRATOR : (1) कुचक्रिन् (f. णी) ; (2) उपजापक (f. पिका).

CONSPIRE : (v.) : I. To plot : q.v. : उपजपति (जप्, c. 1.). II. To combine, agree : q.v.

CONSTABLE : (1) रक्षिन् (m.) (watchman) ; (2) नागरिकः (= municipal c. ?), D. ii. *Lord high c.* : *महादण्डनायकः.

CONSTANCY : I. Firmness : (1) स्थैर्यम् *or* स्थिरता ; (2) निश्चलता. II. Of mind : स्थैर्यम् : v. Fortitude, perserverance.

CONSTANT : I. Firm : (1) स्थिरः (रा, रं), *my entire fortune is c.* : स्थिरा मम सर्वसम्पद्, Si. ; (2) अचलः *or* निश्चलः (ला, लं), *regard for dependents is not c.* : चलं गौरवमाश्रितेषु, Ku. ; (3) अवस्थितः *or* व्यवस्थितः (ता, तं) (rare), *love for woman is not c.* : प्रेम दयितास्वनवस्थितम्, Ku. iv. 28. II. Continuous : q.v. : सततः (ता, तं).

CONSTANTLY : I. Firmly : (1) स्थिरम् ; (2) अचलम्. II. Continuously, perpetually : q.v. : सततम्, *think of truths c. in your mind* : तत्त्वं चिन्तय सततं चित्ते, J.

CONSTELLATION : राशिः, *c. of the lion* : सिंहराशिः.

CONSTERNATION : संत्रासः : v. Terror, amazement.

CONSTIPATE : (1) बध्नाति (बन्ध्, c. 9) ; (2) अवरुणद्धि (रुध्, c. 7.) ; (3) अवष्टभ्नाति, वि-, (स्तम्भ्, c. 9) ; (4) नह्यति, आ-, (नह्, c. 4.). N.B. These verbs take as their acc. मलम्, पुरीषम्, etc. *C. ing* : v. Costive (I).

CONSTIPATION : (1) बद्धविट्कता, and sim. comp. s, Sr. ; (2) विष्टम्भः, Sr.

CONSTITUENT (adj.) : Ph. : *c. part* : साधनम् : v. Element.

CONSTITUENT (subs.) : I. An elector : q.v. II. A component : q.v.

CONSTITUTE : I. To enact, establish : q.v. II. To appoint, depute : q.v. III. To form, compose. Ph. : *after deciding what c. s a poem* : काव्यस्वरूपं निरूप्य, Kav. ; *clearness of meaning c. s perspicuity* : अर्थवैमल्यात्मा प्रसादः, Kav. ; *body or wealth does not c. manhood* : न वपुर्वसु वा पुंस्त्वमूलम्, D.

CONSTITUTION : I. Formation : q.v. II. Natural condition, temperament : प्रकृतिः III. Government : perh : तन्त्रम्.

CONSTITUTIONAL : I. Inherent in the constitution : स्वाभाविकः (की, कं). II. Regulated by a c. : Ph. : *c. government* : *व्यवस्थिततन्त्रम् ; c. law : *तन्त्रव्यवस्था.

CONSTITUTIONALLY : I. Naturally : (1) प्रकृत्या ; (2) स्वभावतः. II. Lawfully : q.v.

CONSTRAIN (v.) : I. To compel : q.v. : सम्पीडयति (पीड्, c. 10.). II. To restrain : q.v. III. To compress : q.v.

CONSTRAINT : I. Compulsion : q.v. II. Restraint : q.v.

CONSTRICT (v.) : संकोचयति (कुच्, c. 1.) : v. To contract.

CONSTRUCT (v.) : निर्मिमीते (मा, c. 3.) : v. To build, make.

CONSTRUCTION : I. Making : निर्माणम्. II. Form : q.v. III. Of a sentence : (1) अन्वयः ; (2) सम्बन्धः ; (3) योजना. IV. Sense, meaning: q.v. अर्थः.

CONSTRUCTIVE : Perh : फलार्थ, *c. treason* : फलार्थराजद्रोह:

CONSTRUE (v.) : I. To explain the construction of : अन्वयं वदति (वद्, c. 1). *To be c. d* : (1) अन्वीयते (pass. of इ), Da. ; (2) सम्बध्यते (pass of बन्ध्), *why the word 'so' is not c. d with brother* : तथापदं भ्रात्रैव कुतो न सम्बध्यते, Da. II. To explain, interpret : q.v.

CONSUBSTANTIAL : सरूप: (पा, पं).

CONSUL : I. Ancient : *कंसल: ; दण्डनायक:. II. An agent of a foreign government : अनुदूत:.

CONSULATE, CONSULSHIP : कंसलपदम्.

CONSULT : मन्त्रयति, -ते (मन्त्र्, c. 10.), *c. my good* : मन्त्रयध्वं हितं मम, Mah. ; *c. ed with the ministers* : मन्त्रिभि: सार्धं मन्त्रयामास, V. p. : v. Also, to consider ; attend ; ask.

CONSULTATION : (1) मन्त्रणा ; (2) मन्त्र: ; -त्रं, *to hold c.* : मन्त्रं करोति, P. : v. Consideration.

CONSUMABLE : क्षयिन् (f. णी) : v. Perishable.

CONSUME (v.) : क्षपयति (c. of क्षि) : v. To destroy, waste.

CONSUMER : I. Destroyer : q.v. II. Devourer : खादक:.

CONSUMMATE (v.) : पूरयति (c. of पूर्) : v. To complete.

CONSUMMATE (adj.) : परिपक्व: (क्वा, क्वं) : v. Perfect.

CONSUMMATION : I. Perfection : q.v. : परिपाक:, *seeing his c. in civility* : वीक्ष्य तस्य विनये परिपाकम्, N. II. Close, end : q.v.

CONSUMPTION : I. Decay, destruction : q.v. क्षय:. II. Of commodities : perh. best expr. by विक्रय: (- sale). III. A disease : (1) क्षयरोग: ; (2) यक्ष्मन् *or* राजयक्ष्मन् (m.) ; (3) शोष:.

CONSUMPTIVE : क्षयरोगिन् (f. णी).

CONTACT : Lit. : स्पर्श:. II. Association : q.v. : सम्पर्क:.

CONTAGION : I. Contact : स्पर्श:. II. *Infection by c.* : स्पर्शसञ्चार:.

CONTAGIOUS : Ph. : *c. disease* आमय: स्पर्शसञ्चारी, Raj.

CONTAIN (v.) : I. To comprise : (1) by bah. comp., *a dwelling c. ing eight courts* : अष्टप्रकोष्ठं भवनम्, Mr. : v. Having ; (2) by गर्भ: (र्भा, र्भं) in comp., *this house c. s men* : पुरुषगर्भमेतद् गृहम्, Mu. ; *c. ing moral instruction* : धर्मोपदेशगर्भ: (र्भा, र्भं), K. : v. Also, to hold, include. Ph. : *I saw that it c.ed this couplet* (lit. written on it) तस्यामिमामभिलिखितामार्यामपश्यम्, K. II. To restrain : q.v.

CONTAINING : v. To contain (I).

CONTAMINATE : दूषयति (c. of दुष्) : v. To pollute.

CONTAMINATION : दूषणम् : v. Pollution.

CONTEMN : अवमन्यते (मन्, c. 4) : v. To despise.

CONTEMNER : अवमन्तृ (f. न्त्री) : v. Despiser.

CONTEMPLATE : I. Trans. : v. To consider. II. Intrans : ध्यायति (ध्यै, c. 1). : v. To meditate.

CONTEMPLATION : (1) चिन्ता : v. Consideration ; (2) ध्यानम् : v. Meditation. *To have in c.* : i.e. to intend or purpose : q.v.

CONTEMPLATIVE : (1) ध्यानपर: (रा, रं) ; (2) चिन्ताप्रवण: (णा, णं).

CONTEMPLATOR : ध्यानिन् (f. नी).

CONTEMPORANEOUS, CONTEMPORARY : (1) समकाल: (ला, लं) ; (2) समकालीन: (ना, नं) ; (3) तुल्यकाल: (ला, लं), *these kings will be c.* : एते तुल्यकाला भूभृतो भविष्यन्ति, V. p.

CONTEMPT : (1) अवज्ञा, *was turned out with c.* : अवज्ञया नि:सारित:, P. : (2) अवमानम्, *c. of each other* : अन्योन्यावमानम्, D. ; (3) अनादर:, Ki. ; (4) अवगणना, M. n. Ph. : *to treat with c.* : अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. To despise.

CONTEMPTIBLE : (1) निकृष्ट: (ष्टा, ष्टं) : v. Mean; (2) गर्हित: (ता, तं) : v. Despicable.

CONTEMPTUOUS : v. Disdainful, haughty.

CONTEMPTUOUSLY : (1) अवज्ञया ; (2) सावज्ञम् ; (3) सावमानम्, (4) अनादरेण ; (5) अवगणनया.

CONTEND : (1) विगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to contest), *c. ing with the enemy of Namuchi* (i.e. Indra) : नमुचिद्विषा विगृह्य, Si. i. 51. ; (2) विरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To oppose ; (3) विवदते (वद्, c. 1.) : v. To dispute. (4) स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.) : v. To ire.

CONTENDING (part. adj.) : विवदमानः (ना, नं) ; better expr. by verb.

CONTENT (adj.) : (1) सन्तुष्टः or तुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) सन्तोषवत् (f. ती) (rare), P. Ph. : *you should be c.* : त्वया सन्तोषः कार्यः, P. ii. 6.

CONTENT, TO BE : तुष्यति, सं-, (तुष्, c. 4.), *an intelligent man is c. with whatever is his own* : यस्य यावत् स तेनैव स्वेन तुष्यति बुद्धिमान्, V. p.

CONTENT (v.t.) : सन्तोषयति (c. of तुष्) : v. To satisfy, please.

CONTENT (subs.) : I. Contentment : q.v. II. Reward : q.v. : पारितोषिकम्. III. Capacity : q.v. : *the cubic c. s of a sphere* : गोलस्यान्तर्गतं घनफलम्, Li. IV. That which is contained : Ph. : *the c. s of a book* : यद् ग्रन्थे लिखितम् ; *table of c. s* : निर्घण्टपत्रम् or सूचिपत्रम्, Maheshachandra.

CONTENTEDLY : expr. by the adj. : सन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं).

CONTENTION : I. Contest, strife : q.v. : विवादः. II. Controversy : q.v. : विवादः, Da. Ph. : *your c. is not valid* : *न सङ्गतस्ते वादः. III. Eagerness : q.v. : Ph. : *"c. of mind"* : मनःसंयोगः.

CONTENTIOUS : विवादप्रियः (या यं) : v. Quarrelsome, litigious.

CONTENTIOUSNESS : v. Quarrelsomeness, litigiousness.

CONTENTMENT : सन्तोषः, *there is no wealth like c.* : सन्तोषतुल्यं धनमस्ति नान्यत्, P. ii. 6.

CONTERMINOUS : एकसीमः (मा, मं) or by circum. : v. Border.

CONTEST (subs.) : I. Dispute : q.v. : विवादः II. Strife : विग्रहः, *a furious c.* : तुमुलो विग्रहः, Mat.

CONTEST (v.) : I. To dispute : q.v. II. To contend, fight : q.v. : विगृह्णाति (ग्रह्, c. 9).

CONTESTED : expr. by विवाद in comp. : v. Disputed.

CONTEXT : perh. अन्वयः.

CONTEXTURE : v. System.

CONTIGUITY : (1) संलग्नता ; (2) सन्निकर्षः (=nearness) : (3) सम्पर्कः (contact).

CONTIGUOUS : (1) संलग्नः (ग्ना, ग्नं) (=adjoining) : (2) सन्निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) (=adjacent : q.v.).

CONTINENCE : (1) संयमः ; (2) संयमिता ; (3) जितेन्द्रियता, -त्वं ; (4) इन्द्रियजयः, K.

CONTINENT (adj.) : I. Chaste : (1) संयमिन् (f. नी) ; (2) जितेन्द्रियः (या, यं). II. Continuous : q.v.

CONTINENT (subs.) : I. Lit. : वर्षः (?), V. p. II. Europe as distinguished from England : *इयुरुपवर्षः.

CONTINENTAL : I. Lit. : *वर्षीयः (या, यं) or वर्ष in comp., *c. congress* : *वर्षसभा. II. Of Europe : expr. by comp., *c. tour* : इयुरुपवर्षभ्रमणम्.

CONTINENTLY : (1) संयमेन ; (2) जितेन्द्रियतया.

CONTINGENCE, CONTINGENCY : I. Possibility : सम्भावना. II. A casualty : expr. by words meaning *uncertain, doubtful* : *follows c. s* . अध्रुवाणि निषेवते, H. ; *even if his connection was a c.* : सन्दिग्धोऽप्यस्य समागमो यदि स्यात्, K.

CONTINGENT (adj.) : (1) अनिश्चितः (ता, तं) (=uncertain) ; (2) सन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (= doubtful), *c. on* : आयत्तः (त्ता, त्तं); *c. on fate* : दैवायत्तः (त्ता, त्तं), Ve. : v. To depend (II.).

CONTINGENT (subs.) : अंशः (=share) : v. Quota.

CONTINGENTLY : v. Accidentally.

CONTINUAL : (1) नित्यः (त्या, त्यं) (prep=perpetual) ; (2) अविरतः (ता, तं) : v. Incessant ; (3) अविच्छिन्नः (न्ना, न्नं) : v. Uninterrupted.

CONTINUALLY : (1) सततम्, *in c. passing time* : काले सततयायिनि, V. s. ; v. Always : (2) अविरतम् : v. Incessantly ; (3) मुहुर्मुहुः : v. Frequently.

CONTINUANCE : I. Constancy, stay : q.v. : स्थितिः, अव-. II. Continuity : q.v. Ph. : *of long c.* बहुकालस्थायिन् (f. नी).

CONTINUATION : I. The act of continuing : expr. by circum. : v. To continue. II. Continuity : q.v. III. That which is continued, as the c. of a story : शेषः : v. Remainder, sequel.

CONTINUE (v.i.) : I. To stay : q.v. : तिष्ठति, अव-, (स्था, c. 1). II. To last : q.v. III. To persevere : तिष्ठति, अव-,.

CONTINUE (v.t.) : expr. by *adv.*, or by *not* and *cease*, *by c. d calls* : नित्यविहितोपहूतिषु, Si. ; *c. d to quarrel* : कलहं कुर्वाणा न विश्राम्यति, P. ; *and c. d the journey day and night* : दिवारात्रौ चावहत्, K.

CONTINUITY : (1) प्रसक्तिः : (2) प्रबन्धः, *c. of making sacrifices* : अध्वराणां क्रियाप्रबन्धः, R. ; (3) अविच्छेदः (=uninterruptedness) ; (4) अविरामः (=unceasingness) ; (5) सातत्यम् (=perpetuity).

CONTINUOUS : (1) प्रसक्तः (f. क्ता), *by c. performance* : अविच्छिन्नादनुष्ठानात्, M. n. ; (3) अविरतः (ता, तं) : v. Incessant.

CONTINUOUSLY : (1) सततं *or* सन्ततम्, Ki. ; (2) अविच्छिन्नम् ; (3) अविरतम् ; (4) प्रसक्तम्.

CONTINUOUSLY : v. Continuity.

CONTORT : v. To distort (I), twist.

CONTORTION : v. Distortion.

CONTOUR : (1) आकारः (=form) ; (2) परिवेशः (=circumference).

CONTRABAND : निषिद्धः *or* प्रतिषिद्धः (द्धा, द्धं), K.b.

CONTRACT (v.t.) : 1. To bring into less compass : (1) संकोचयति (कुच्, c. 1.) *or* संकोचं नयति (नी, c. 1.), प्रापयति (c. of आप्), etc. ; (2) कुञ्चयति, आ-, वि-, (c. of कुञ्च्) ; (3) संक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (=to shorten) ; (4) समूहति (ऊह्, c. 1.) (=to bring together), *as if c. ing the quarters* : दिशः समूहन्निव, Ki. II. To acquire, gain : q.v. : अधिगच्छति (गम्, c. 1.). III. In gram. संक्षिपति (?). Miscel : *to c. a debt* : ऋणं करोति, *a debt c. ed by a husband* : पतिकृतमृणम्, N.s. ; *to c. a disease* : व्याधिम् अधिगच्छति (गम्, c. 1.), अवाप्नोति (आप्, c. 5.), etc. Sr. ; *I will c. the union of Madalekhā with Vaiśampāyana* : वैशम्पायनस्य मदलेखया सह घटनां कारयामि, K. ; *to c. friendship* : सख्यं बध्नाति, Ku.

CONTRACT (v.i.) : I. To shrink : (1) संकुचति (कुच्, c. 6.), *skin c.s* : संकुचति चर्म, V.d ; (2) कुञ्चति, वि-, आ-, (कुञ्च्, c. 1.), *with the brow c. ed* : विकुञ्चितभ्रूलतम्, Ku. v. 74 ; (3) संकोचम् एति, व्रजति, etc. II. To covenant : (1) समयं *or* संविदं करोति ; (2) (अभ्युपैति (इ, c. 2.) (=to agree), *c. ing for service* : शुश्रूषामभ्युपेत्य, Vri. ; Ph. : *should reside the time c. ed for* : कृतं कालं निवसेत्, Y. ; *should complete the time c. ed for* : कृतं कालं समापयेत्, N.s.

CONTRACT (subs,) : I. Lit. : (1) नियमः ; (2) समयः ; (3) संविद्, -दा (f.), *breach of c.* : संविद्-व्यतिक्रमः, M. II. A contracted word : संक्षिप्त-पदम् (?).

CONTRACTIBILITY, CONTRACTILITY : संकोच-शीलता.

CONTRACTIBLE, CONTRACTILE : (1) संकोचशीलः (ला, लं) ; (2) कुञ्चनीयः (या, यं) (rare).

CONTRACTION : I. Lit. : (1) संकोचः, -नम् ; (2) कुञ्चनम्, वि-, आ-, II. An abbreviation : संक्षेपः.

CONTRACTOR : (1) समयकारिन् (f. णी) ; (2) कृत-संविद् (mfn.).

CONTRADICT : (1) वि- रुणद्धि (रुध्, c. 7.), प्रति-, उप-, (=to oppose), S. ; (2) प्रतिषेधति (सिध्, c. 1.), (=I), *he would c. the variety of the world* : स जगद्वैचित्र्यं प्रतिषेधेत्, S. iii. 33. ; (3) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) (=gainsay) : v. To deny. *To c. a man* : expr. by circum, *he c. ed himself on many points* : *स बहूनि विरुद्ध-वचनान्युवाच.

CONTRADICTION : (1) विरोधः ; (2) प्रतिषेधः ; (2) प्रत्याख्यानम् (=denial).

CONTRADICTORY : I. Opposing in terms : (1) विरुद्धः (द्धा, द्धं) ; (2) विरोधिन् (f. नी), *these two assertions are c.* : परस्परविरोधिनी वचने, Mu. i. II. Repugnant, inconsistent : q.v.

CONTRADISTINCTION : (1) वैपरीत्यम् ; (2) वैल-क्षण्यम्.

CONTRARIETY : I. Contrary state : वैपरीत्यम्. II. Inconsistency : विरोधः.

CONTRARIWISE : (1) वैपरीत्येन ; (2) विपर्ययेण.

CONTRARY (adj.) : I. In direction etc. : (1) प्रति in comp., *driven by c. wind* : प्रतिवातप्रेरितः (ता, तं), D. ; (2) प्रतीपः, वि-, (पा, पं), *c. wind* : प्रतीपपवनः, R. xi. 62. II. Opposite : (1) विपरीतः (ता, तं), *but it is c. with learned men* :

विपरीतम्तु विपश्चिताम्, M.n. ; *as you are of a c. mind* : यतो विपरीतबुद्धिरसि P. ; (2) विरुद्धः (द्धा, द्धं) (=contradictory).

CONTRARY TO : v. Against (II).

CONTRARY (subs.) : (1) विपरीतम्, *in saying that the weak are incurable we get its c.* : कृशा दुश्चिकित्स्या इत्युक्ते विपरीतं गृह्यते ; (2) विपर्ययः, *on the c.* : तद्विपर्ययेण, S. ; (3) प्रातिलोम्यम्, Sr.

CONTRAST (v.t.) : Ph. : *c. the castes* : वर्णभेदान् प्रदर्शय : v. Difference, to show.

CONTRAST (v.i.) : i.e., to stand in or exhibit c. : expr. by circum : v. Above.

CONTRAST (subs.) : I. In c. ing : (1) by क......,क *what a c. between the solar dynasty and (my) little mind* : क सूर्यप्रभवो वंशः क चाल्पविषया मतिः, R. i. 2. ; (2) अन्तरम् (=distance), *that is the c. between you and Rāma* : तदन्तरं ते रघुनन्दनस्य, Ma. n. II. Obs. : v. Opposition, dissimilarity.

CONTRAVENE : प्रतिहन्ति (हन्, c. 2.) : v. Oppose, violate.

CONTRAVENTION : व्यतिक्रमः : v. Violation, opposition.

CONTRIBUTE : I. To give, grant : q.v. : ददाति (दा, c. 3.). II. To help, benefit : q.v.

CONTRIBUTOR : I. In gen. sense : दानम्. II. Literary : प्रबन्धः (?), *sends c.s to many papers* : *बह्वीषु पत्रिकासु स प्रबन्धाँल्लिखति.

CONTRIBUTION : I. A giver : दातृ (m.). II. Literary : लेखकः (=writer).

CONTRITE : अनुशयिन् (f. नी) : v. Penitent.

CONTRITELY : सानुशयम् : v. Penitently.

CONTRITION : अनुशयः : v. Penitence, repentance.

CONTRIVANCE : I. The act : कल्पना : v. Invention. II. Plan, artifice : q.v. : (1) उपायः ; (2) उपाधिः, *this object cannot be accomplished without some c.* : विनोपाधिनायमर्थो न साध्यः, D.

CONTRIVE (v.t.) : I. To form : (1) उद्भावयति (c. of भू) (=to invent) ; (2) कल्पयति (क्लृप्, c. 10.) (=to think out) ; (3) करोति (=to form) : (4) चिन्तयति (=to consider). II. To spend : q.v.

CONTRIVE (v.i.) : v. To plan, plot.

CONTRIVER (1) उद्भावयितृ (f. त्री) ; (2) कल्पयितृ (f. त्री).

CONTROL (subs.) : I. Restraint : q.v. : यन्त्रणा, नि-,. II. Command : यन्त्रणा, नि-, *on whom (you) would exercise c.* : यस्योपरि (तव) नियन्त्रणा स्यात्, K. Ph. : *your (duty) is to keep me under your c. and mine to obey it.* : वशित्वं वो वश्यता च मम, Vi.

CONTROL (v.) : (1) यच्छति, नि-, सं-, (यम्, c. 1.), *c. ing the passions* : संयम्येन्द्रियाणि, K. ; (2) यन्त्रयति (यन्त्, c. 10.), *one whose mouth is not c.d* : अयन्त्रितमुखः (खा, खं), D. ; (3) नि-गृह्णाति, विनि-, सन्नि-, (ग्रह्, c. 9.), *c. ing rage with patience* : कोपं क्षमया निगृह्णन्, B.

CONTROLLER : (1) नियामकः, *you are king, our c.* : त्वं राजा नो नियामकः, A. r. ; (2) नियन्तृ (m.) ; (3) निग्रहीतृ (m.) ; (4) नियन्त्रयितृ (m.)

CONTROVERSIAL : expr. by comp., *c. point* : विवादपदम्.

CONTROVERSIALIST : तर्किन् (f. नी) ; वादिन् (f. नी).

CONTROVERSY : (1) वादः, *to win a c.* : वादं जयति, Mah. ; (2) विवादः, *in literary c.s* : विद्याविवादेषु, K. ; (3) विचारः (=discussion), *in a c. about truths* : तत्त्वविचारमध्ये, Ki.

CONTROVERT : प्रतिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *c. the doctrine of transiency* : क्षणिकत्वपक्षं प्रतिक्षिपन्ति, D.s. : v. To dispute, assail.

CONTROVERTIBLE : (1) प्रतिक्षेपणीयः (या, यं) ; (2) खण्डनीयः (या, यं) (=refutable).

CONTUMACIOUS : प्रतीपः (पा, पं), *a c. servant* : प्रेष्यः प्रतीपः, H. : v. Obstinate, perverse.

CONTUMACIOUSLY : प्रतीपम् : v. Obstinately, perversely.

CONTUMACIOUSNESS, CONTUMACY : प्रतीपता : v. Obstinacy, insolence.

CONTUMELIOUS : अवमानिन् (f. नी) : v. Insolent.

CONTUMELIOUSLY : सावमानम् : v. Insolently.

CONTUMELY : अवमानना : v. Insult.

CONTUSE : I. To pound : q.v. : पिनष्टि (पिष्, c. 7.). II. To bruise : q.v.

CONTUSION ; i.e. a bruise : कूटम्, Ni.

CONVALESCENCE : (रोगात्) समुत्थानम् : v. Recovery.

CONVALESCENT : (रोगात्) समुत्थितः (ता, तं) : v. To recover.

CONVENE (v.) : I. Trans. : समाह्वयति (ह्वे, c. 1.): v. To assemble, summon. II. Intrans. : v. To meet, assemble.

CONVENIENCE : I. Fitness, suitability : q.v. II. Ease, comfort : q.v. Ph. : *according to one's c.* : यथावसरम्.

CONVENIENT : I. Suitable : q.v. : उचितः (ता, तं). II. Commodious : सङ्गतः (ता, तं).

CONVENIENTLY : (1) सुखेन (=with ease) ; (2) यथावसरम् (at a c. time).

CONVENT : विहारः : v. Monastery.

CONVENTICLE : समाजः, *who will not come to the c.* : यः समाजे नागमिष्यति, V.p. : v. Assembly.

CONVENTION : I. An agreement : q.v. : समयः, *this c. was made by the sages* : एवं मुनिगणैः समयः कृतोऽभूत्, V.p. II. An assembly : q.v. : सभा.

CONVENTIONAL : (1) लौकिकः (की, कं) (=popular) ; (2) सर्वसम्मतः (ता, तं) (=approved by all).

CONVERGE : सन्निपतति (पत्, c. 1.) (?).

CONVERGENCE, CONVERGENCY : सन्निपातः (?).

CONVERGENT, CONVERGING (adj.) : सन्निपातिन् (f. नी) (?).

CONVERSABLE : आलापिन् (f. नी) : v. Affable, courteous.

CONVERSABLENESS : आलापिता : v. Sociability.

CONVERSANT : (1) अभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं), *I am not c. with such affairs* : एवंविधानां वृत्तान्तानामनभिज्ञास्मि, K. ; (2) कोविदः (दा, दं) (=learned), *c. with all the Vedas* : वेदसमुदायकोविदः, D. : v. Versed. Ph. : *c. about* -विषयकः (का, कं) in comp.

CONVERSATION : I. Conduct, behaviour : q.v. II. Intercourse, acquaintance : q.v. III. Talk : (1) आलापः, संलापः, *our c. was in one verse* : आवयोरासीदेकयार्यया संलापः, D. vi. ; (2) सम्भाषा, सम्भाषणम्, *to hold c. with women* : स्त्रीभिः सह सम्भाषणं करोति ; स्त्रीभिः सम्भाषां समाचरति, M. viii. 360-1. ; (3) सङ्कथा, *we had some c. about news of the country* सङ्कथा च देशवार्तानुबिद्धा आवयोरभूत्, D. v. ; (4) संवादः (rare), Mah ; (5) कथोपकथनम् *or* कथानुकथनम्, N. IV. Sexual intercourse : सङ्गमः.

CONVERSATIONAL : expr. by comp., *c. power* : संलापशक्तिः.

CONVERSE (subs.) : I. Conversation : q.v. II. The contrary : q.v. : (1) विपरीतम् ; (2) प्रातिलोम्यम् (rare).

CONVERSE (v.) : I. To hold conversation : (1) सं-लपति, आ-, (लप्, c. 1.), *not c. ing even with Madalekhā* : मदलेखामप्यनालपन्ती, K. ; (2) सं-भाषते (भाष्, c. 1.) *privately c.s. with witnesses* : मिथः साक्षिभिः सम्भाषते, M. viii. 55. ; (3) सं-कथयति (कथ्, c. 10.) (rare) ; (4) सं-वदति (वद्, c. 1.) (rare), *while we are privately c. ing* : रहः संवादिनौ आवाम्, R. xv. 92. II. To have sexual intercourse : संगच्छति (गम्, c. 1.).

CONVERSELY : तद्विपर्ययेण, S.

CONVERSION : I. Change : q.v. : परिवर्तनम्. II. Religious : Ph. : *c. to Christianity* : *स्वधर्मं परित्यज्य कृष्टधर्मग्रहणम्. III. Interchange of words : व्यत्ययः.

CONVERT (subs.) : *स्वधर्मं परित्यज्य धर्मान्तरग्राहिन् (f. णी).

CONVERT (v.t.) : I. To change : q.v. II. Of religion : *स्वधर्मं ग्राहयति (c. of ग्रह्). III. To reform : q.v. IV. To appropriate : q.v.

CONVERT (v.i.) : *c. ed into mouse* : मूषिको बभूव : v. To change.

CONVEX : *गण्डाकारः (रा, रं) ; मध्योच्चः (च्चा, च्चं).

CONVEXITY : *गण्डाकारता, मध्योच्चता.

CONVEY : I. To carry, transport : q.v. : (1) वहति (वह्, c. 1.) (=to carry) ; (2) हरति (हृ, c. 1.) (=to take), *c. my message* : सन्देशं मे हर, Me. i. 7. ; (3) प्रापयति (c. of आप्) (=to cause to reach), *c. ing my respects (to them)* : प्रापितमत्प्रणामः, R. xiv. 60. II. To transfer (property) : सम्-अर्पयति (c. of ऋ). III. To impart : q.v.

CONVEYANCE : I. The act : (1) वहनम् ; (2) by verb. II. Instrument of c. : (1) वाहनम् ;

(2) यानम् : v. Carriage. III. Transference : q.v. IV. Deed of c. : *समर्पणपत्रम्.

CONVEYANCER : *समर्पणपत्रकोविदः or पण्डितः.

CONVEYANCING : *समर्पणपत्रव्यवहारः.

CONVEYER : वाहकः : v. Carrier.

CONVICT (subs.) : (1) निर्णीतापराधः (धा, धं) (?) ; (2) आदिष्टदण्डः (ण्डा, ण्डं) (?).

CONVICT (v.t.) : I. To find guilty : अपराधं निर्णयति (नी, c. 1.), *the judge c. ed him of murder* : *धर्माधिकरणिकस्तस्य वधापराधं निर्णिनाय ; *c. ed by his own conscience* : *स्वसंज्ञानेन निर्णीतापराधः. II. To prove : q.v.

CONVICTION : I. The act of finding guilty : अपराधनिर्णयः. II. Confutation : q.v. III. Relief : विश्वासः.

CONVINCE : (1) विश्वासयति (c. of श्वस्) (=to cause to believe) ; (2) सर्वसन्देहान् निराकरोति (कृ, c. 8.) (=to dispel all doubts). *To be c.d* : i.e., to be certain : निश्चयम् अधिगच्छति (गम्. c. 1.), K.

CONVINCING : (1) विश्वासजननः (नी, नं) (=creating belief) ; (2) सर्वसन्देहभञ्जकः (का, कं) (=doubt-removing) ; (3) निश्चायकः (का, कं) (=making certain).

CONVINCINGLY : सर्वसन्देहान् निराकृत्य, and sim. comp.s.

CONVOCATION : I. The act : समाह्वानम्. II. An assemblage : q.v. : सभा.

CONVOKE : समाह्वयति (ह्वे, c. 1.) : v. To assemble.

CONVOLUTION : v. Fold, turn.

CONVOLVULUS : क्षीरविदारी (a species).

CONVOY (v.) : v. To accompany, escort.

CONVOY (subs.) : I. Protection, attendance : q.v. II. A protecting escort : रक्षकः (=guard). III. A ship for c. : रक्षकपोतः (?).

CONVULSE : सं-क्षोभयति (c. of क्षुभ्) : v. To agitate.

CONVULSION : I. Agitation : q.v. : संक्षोभः. II. Involuntary contraction : (1) आक्षेपकः ; (2) अपतन्त्रकः.

CONVULSIVE : आक्षेपिन् (f. णी).

CONY : शशकः (?).

COO (v.i.) : (1) कौति (कु c. 2.), *flurried by c. ing birds* : कूजत्पक्षिकुलाकुलाः, B. ; (2) कूजति (कूज्, c. 1.), *of the c. ing dove* : कूजत्कपोतस्य, Bham.

COOK (v.t.) : (1) पचति, -ते (पच्, c. 1.), *to c. rice* : तण्डुलान् पचति, Bha. ; *c. ed in ghee* : घृतपक्वः (क्वा, क्वं), Bha. ; *c. ing vessel* : पाकपात्रम्, Bha. ; (2) साधयति (c. of सिध्) (rare), *the way of c. ing food* : अन्नानां साधनप्रकारः, Bha. ; *c. ed meat* : सिद्धमांसम्, Bha.

COOK (subs.) : (1) पाचकः ; (2) सूपकारः ; (3) बल्लवः ; (4) सूदः.

COOKERY : पाककला. *C. book* : पाकशास्त्रम्, Bha. ; *skilled in c.* : पाकपण्डितः, Bha.

COOK-ROOM : (1) पाकशाला ; (2) महानस (mn.).

COOL (adj.) : I. Lit. : शीतलः (ला, लं), *with c. fans of lotus-leaves* : शीतलैर्नलिनीदलतालवृन्तैः, Sa. ; *very c.* : सुशीतलः (ला, लं), Ri. : v. Cold. II. Calm, composed : q.v. : शान्तः (न्ता, न्तं). III. Indifferent : q.v.

COOL (subs.) : शीतलता.

COOL (v.t.) : I. Lit. : शीतलीकरोति, *c. ing the rice-scum* : अन्नमण्डं शीतलीकृत्य, D. vi. II. Fig., to allay, moderate : q.v. : शमयति (c. of शम्).

COOL (v.i.) : I. Lit : शीतलीभवति. II. Fig., शाम्यति (शम्, c. 4.) : v. To subside.

COOLER : शीतलसाधनम्.

COOLING (adj.) : (1) शीतलकरः (री, रं) ; (2) तापहरः (री, रं). *C. apparatus* : v. Cooler.

COOLLY : I. Lit. : expr. by adj. II. Calmly : q.v. : शान्तम्. III. Indifferently, impudently : q.v.

COOLNESS : I. Lit. : (1) शीतलता ; (2) शिशिरता, K. II. Calmness : q.v. : प्रशान्तिः. III. Indifference : q.v. IV. Impudence : q.v.

COOP : I. Lit. : जलचरपक्षिभेदः. II. A simpleton : q.v.

COOP (subs.) : I. A barrel : q.v. II. A cage : q.v. : वीतंसः.

COOP UP *or* IN : नि-रुणद्धि, सं-, (रुध्, c. 7.) (with loc.), *c.d up in a cage* पञ्जरे संरुध्य, K. : v. To confine.

COOPER : *दारुकर्मन् (m.) ; भाण्डकारः.

COOPERAGE : I. Cooper's work : *दारुकर्मन् (n.) II. Price for it : *दारुकर्ममूल्यम्

CO-OPERATE : I. To work together : सम्भूय करोति (कृ, c. 8.). II. To help : q.v.

CO-OPERATION : I. Joint operation : (1) सहवृत्तिता, Ki. ; (2) सम्भूयकारिता, M.n. II. Assistance : q.v. : साहाय्यम्.

CO-PARCENER : सहाधिकारिन् (f. णी).

CO-PARTNER : समवायिन् (f. नी) : v. Partner.

CO-PARTNERSHIP : समवायिता : v. Partnership.

COPE (subs.) : I. A cap : शिरस्कम्. II. A cloak : प्रावारः. III. Coping : q.v. IV. Arch : q.v.

COPE (v.t.) : I. To accost : विगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To requite, reward : q.v.

COPE WITH : Ph. : *c.d with the adverse army* : प्रतिबलं प्रतिजग्राह, D. ; *elephant riders c.d with* (lit. went up to) *elephant riders* : यन्ता गजस्याभ्यपतद्गजस्थम्, R. ; *horse c.d with* (lit. met) *horse* : वाहमेयाय वाजी, Si. : v. To encounter.

COPIER : v. Copyist.

COPING (subs.) : कपिशीर्षम्, Wilson.

COPIOUS : (1) प्रचुरः (रा. रं) ; (2) पुष्कलः (ला, लं) ; (3) भूयिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) : v. Abundant.

COPIOUSLY : (1) प्रचुरम् ; (2) भूयिष्ठम् ; (3) प्रभूतम् ; (4) भूरि.

COPIOUSNESS : (1) प्राचुर्यम् ; (2) प्रभूतता : v. Abundance.

COPPER (subs.) : I. The metal : ताम्रम्. II. A. c. coin : (1) ताम्रमुद्रा ; (2) पणः. III. A c. vessel : ताम्रपात्रम् : v. Caldron.

COPPER (adj.) : I. C. coloured : (1) ताम्रः (म्रा, म्रं), "*c. nose*" : ताम्रनासिका ; (2) ताम्रवर्णः (र्णा, र्णं). II. Consisting of c. : (1) ताम्र- in comp. ; (2) ताम्रमयः (यी, यं).

COPPER (v.t.) : ताम्रपत्रैरावृणोति (वृ, c. 5.) *or* पिदधाति (धा, c. 3.).

COPPER-BOTTOMED : ताम्रपत्रावृततलः (ला, लं) (?).

COPPER-FACED : Of types : *ताम्रावृतः (ता, तं).

COPPER-PLATE : (1) ताम्रफलकम् ; (2) ताम्रपत्रम् ; (3) ताम्रपट्टम्.

COPPER-SMITH : (1) ताम्रकारः ; (2) ताम्रिकः.

COPPERY : ताम्र- in comp. : v. Copper (adj.).

COPPICE, COPSE : गुल्मः : v. Shrubbery, thicket.

COPULA : क्रिया.

COPULATE : (1) मैथुनं करोति *or* आचरति (चर्, c. 1.), Mah. ; (2) सङ्गच्छति (गम्, c. 1.), *c. ing in the form of a deer* : मृगरूपेण सङ्गतः, Mah.

COPULATION : (1) मैथुनम् ; (2) सुरतम् ; (3) सङ्गमः ; (4) संसर्गः ; (5) व्यवायः, B.p. ; (6) निधुवनम्, A.

COPULATIVE : समुच्चयार्थकमव्ययम्.

COPY (subs.) : I. A transcript : प्रतिलिपिः. II. A book printed : Ph. : *my c. of the Mahâbhârata* : *मदीयं महाभारतम् ; *two c.s of the Mudrā Rākshaha* : *मुद्राराक्षसद्वयम्. III. An imitation : q.v. IV. An original : q.v.

COPY (v.t.) : I. To write, print, or engrave after an original : q.v. : *c. out this letter* : *अस्य पत्रस्य प्रतिलिपिं कुरु. II. To imitate : q.v.

COPY-BOOK : *प्रतिलिपिपत्रिका.

COPYHOLD : भूमिपतीनामिच्छाधीनः क्षेत्रादावधिकारः ; अस्वायत्ताधिकारः.

COPYHOLDER : *अस्वायत्ताधिकारवत् (f. ती).

COPYIST : *प्रतिलिपिकारः.

COPYRIGHT : *मुद्रणस्वत्वम्.

COQUET : विलसति (लस्, c. 1).

COQUETRY : (1) विलासः ; (2) हावः.

COQUETTE : विलासिनी.

CORAL : (1) प्रवाल, (mn.) ; (2) विद्रुमः.

CORBAN : बलिः.

CORD (subs.) : (1) रज्जुः ; (2) दामन् (n.).

CORD (v.) : i.e. to bind with a c. : v. Cord, to bind.

CORDIAL (adj.) : v. Hearty, sincere, affectionate.

CORDIALITY : सौहार्दम् : v. Friendship, affection.

CORDIALLY : v. Affectionately.

CORIANDER : (1) धन्याकम् ; (2) धानेयम्.

CORK (subs.) : *कर्कम्.

CORK (v.t.) : *कर्कयति (nomi.) *or* कर्केण पिदधाति (धा, c. 3) : v. To shut. *C. ed* : *कर्कितः (ता, तं).

CORMORANT : A bird : *समुद्रकाकः.

Corn (subs.) : I. Lit. धान्यम्, Bha. II. On the foot : (1) किण: ; (2) कदर:.

Corn (v.) : I. To sprinkle with salt : लवणयति (nomi.). II. To granulate : q.v.

Cornea : श्वेतभाग:, C. s.

Cornel : वृक्षविशेष:.

Cornelian : उपलभेद:.

Corner : I. An angle : (1) कोण: ; (2) अस्र: ; (3) आरम् (rare). II. Fig. : a retreat or lurking place : कोण:. Ph. : *c. of the eye* : अपाङ्गम् ; *c. of the mouth* : सृक्कन् (n.).

Corner-stone : I. Lit. : कोणप्रस्तर: (?). II. Fig. : स्तम्भ: (=pillar)

Cornet : I. A wind instrument : काहल:. II. A cavalry officer : वैजयन्तिक: (=standard bearer : q.v.)

Cornice : चूडा.

Cornucopia : *श्रीशृङ्गम्.

Corny : I. Lit. : धान्यमय: (यी, यं). II. Horny : q.v.

Corolla : गर्भदलम् (?).

Corollary : अनुमानम्, K. d.

Coronation : अभिषेक:.

Coroner : शवपरीक्षक:.

Coronet : An inferior crown : v. Crown.

Corporal (subs.) : An officer in the army : *अधियोध:.

Corporal (adj.) : (1) कायिक: (की, कं) ; (2) शारीरिक: (की, कं).

Corporate : Ph. : *c. body* : v. Corporation ; *c. town* : v. Municipality ; *c. property* *समवायस्य सम्पत्ति:.

Corporation : समवाय: (?).

Corporeal : I. Having a body : (1) देहिन् (f. नी) ; (2) शरीरिन् (f. णी) ; (3) शरीरभाज् (mfn.) ; (4) वपुष्मत् (f. ती) ; (5) विग्रहवत् (f. ती) (rare). II. Material : q.v. Ph. : *c. frame* : v. Body.

Corps : दलम् (?) : v. Company (I).

Corpse : (1) शव (mn.) ; (2) कुणप (mn.) (rare) : v. Dead and body.

Corpulence : (1) पीनता ; (2) स्थूलता : v. Fatness.

Corpulent : (1) पीन: (ना, नं) ; (2) स्थूल: (ला, लं) : v. Fat, stout.

Corpuscle : परमाणु: : v. Atom.

Corpuscular : expr. by comp., *c. theory* : परमाणुवाद:.

Correct (adj.) : (1) शुद्ध: (द्धा, द्धं), वि-, परि- ; (2) अभ्रान्त: (न्ता, न्तं).

Correct (v.) : I. To amend : शोधयति, परि-, सं-, (c. of शुध्), *c. ing Śudras* : वृषलान् संशोधयित्वा, Mat. II. To remove : q.v.

Correction : शोधनं *or* शुद्धि:, वि-, परि-, सं-, *its c.* तस्य विशुद्धि:, Tārānātha.

Corrective : (1) शोधक: (धिका, धकं) ; (2) शोधन: (नी, नं).

Correctly : (1) शुद्धम् ; (2) अभ्रान्तम् ; (3) अञ्जसा.

Correctness : शुद्धता, वि-.

Corrector : शोधक:, वि-, परि-, सं-.

Correlation : परस्परसम्बन्ध:.

Correlative : परस्परसम्बद्ध: (द्धा, द्धं) (?).

Correspond : I. To fit. : expr. by adj. s : अनुरूप: (पा, पं) *or* सदृश: (शी, शं). II. To agree : q.v. संवदति (वद्, c. 1.). III. By letter : *पत्रेण संवादं करोति (?).

Correspondence : I. Fitness, congruity : q.v. : अनुरूपता. II. By letter : पत्रसंवाद:. III. Letters : पत्राणि (n. pl.).

Correspondent : I. Subs. : पत्रप्रेरक: *or* by circum., *he has many London c. s* : *लण्डनाद् बहवस्तं पत्राणि लिखन्ति *or* प्रेरयन्ति. II. Adj. : v. Corresponding.

Corresponding (adj.) : I. Agreement : संवादिन् (f. नी). II. By letter : पत्रसंवादिन् (f. नी)

Corridor : v. Gallery.

Corrigible : शोधनीय: (या, यं), वि-, परि-, सं-.

Corroborate : द्रढयति (nomi.) : v. To confirm.

Corroboration : i.e. the act of corroborating or that which c. s : expr. by verb.

Corroborative : expr. by verb, *this is c. of his guilt* : एतत्तस्यापराधं द्रढयति.

Corrode : क्षिणोति (क्षि, c. 5.) (?) ; खादति (खाद्, c. 1.) (?).

Corrosive : क्षयकर: (री, रं) (?).

CORRUPT (v.i.) : i.e., to rot : पूतीभवति.

CORRUPT (v.t.) : I. To putrefy : पूतीकरोति (कृ, c. 8.). II. To vitiate : (1) दूषयति (c. of दुष्), *to c. a virgin* : कन्यां दूषयति, M. ; (2) नाशयति (c. of नश्) (=to destroy), *great addiction to sensual pleasures c. s men* : नाशयति पुरुषमत्यासङ्गो विषयेषु, K. ; (3) पातयति (c. of पत्) (to cause to fall from), *for c. ing the character of noble ladies* : कुलवधूनां शीलपातने, D. ; (4) विकरोति (कृ, c. 8.), *whose minds are not c. ed in presence of c. ing agencies*: विकारहेतौ सति विक्रियन्ते येषां न चेतांसि, Ku.

CORRUPT (adj.) : I. Rotten : पूति (mfn.). II. Spoiled, depraved : नष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Incorrect : भ्रान्तः (न्ता, न्तं). IV. Impure : अशुचि (mfn.).

CORRUPTER : (1) दूषकः ; (2) नाशकः.

CORRUPTIBLE : I. Subject to decay : (1) नश्वरः, वि-, (रा, रं) ; (2) नाशिन् (f. नी), वि-; (2) ध्वंसिन् (f. नी), वि-. II. Capable of being vitiated : expr. by verb. Ph. : *c. by money* : धनदानेन भेद्यः (द्या, द्यं), K. b.

CORRUPTION : I. Putrescence : q.v. II. Pus: q.v. III. Vitiating : (1) दूषणम् ; (2) नाशनम् ; (3) पातनम्. IV. Depravity, impurity : q.v. Ph. : "*c. of blood*" : अधिकारलोपः (?).

CORRUPTLY : expr. by adj. or circum., *to decree and dismiss c.* : *नष्टः or धनेन भिन्नः जयपराजयौ विदधाति.

CORRUPTNESS : I. The state : नष्टता. II. Depravity, impurity : q.v.

CORSAIR : I. A pirate : q.v. II. A piratical vessel : दस्युपोतः.

CORSE : शवः : v. Corpse.

CORSELET : (1) कवचः ; (2) उरश्छदः ; (3) उरस्त्राणम् ; (4) चोलकः.

CORSET : (1) चोलः ; (2) कूर्पासकः : v. Bodice.

CORTEGE : (1) परिजनाः (m. pl.) ; (2) परिबर्हः : v. Retinue.

CORUSCATION : (1) छटा ; (2) स्फुरितम् : v. Flash.

CORVETTE : (1) रणपोतविशेषः ; (2) वहित्रम् (?).

COSMETIC : (1) कान्तिदः (दा, दं) ; (2) कान्तिवर्धकः (का, कं).

COSMOGONY : *जगदुत्पत्तिवर्णनम्, and sim. comp.s.

COSMOGRAPHY : (1) *विश्वविवरणम् ; (2) *जगद्वर्णनम्.

COSMOPOLITE : यः (या, यं) समभावेन सर्वदेशवासिनः पश्यति ; *वैश्वानरः.

COST (subs.) : I. Price : q.v. : मूल्यम्. II. Expense : q.v. : व्ययः, *even at the c. of one's life* : प्राणव्ययेनापि, H.

COST (v.t.) : I. Of price : Ph. : *what did the book c. you* : कियता मूल्येन त्वया पुस्तको गृहीतः, P. II. Of expense : Ph. : *it c. him much to repair the town* : बहुधनव्ययेन नवीकृता नगरी. Ph. : *though it c. me ten nights' watchings* : दशरात्रिजागरणेनापि.

COSTERMONGER : फलविक्रेता : v. Fruiterer.

COSTIVE : I. Of medicines : (1) ग्राहिन् (f. णी) सं-, Sr. ; (2) विष्टम्भिन् (f. नी), Sr. II. Of bowels, constipated : v. To constipate.

COSTIVENESS : (1) आनाहः ; (2) विबद्धता : v. Constipation.

COSTLINESS : (1) बहुमूल्यता ; (2) महार्घता ; (3) महार्हता ; (4) दुर्मूल्यता.

COSTLY : (1) बहुमूल्यः (ल्या, ल्यं) ; (2) महार्घः (र्घा, र्घं) ; (3) महार्हः (र्हा, र्हं).

COSTUME : वेशः or वेषः, *riding costume* : तुरङ्गाधिरोहणोचितो वेशः, K. : v. Dress.

COT : I. A cottage : q.v. : कुटीरः. II. A small bed : खट्वा or खट्विका.

COTEMPORARY : v. Contemporary.

COTTAGE : (1) कुटीरः ; (2) उटजः ; (3) पर्णशाला ; (4) तृणकुटी.

COTTAGER : कुटीरवासिन् (m.) : v. Peasant.

COTTON : I. The plant : कार्पासी. II. Its down-like substance : (1) कार्पासम् ; (2) तूल (mn.) ; (3) पिचुलः. III. Cloth made of cotton : कार्पासवस्त्रम्. Ph. : *made of c.* : (1) कार्पासः (सी, सं) ; (2) फालः (ली, लं). *C. mill* : *कार्पासचक्रम्.

COUCH (subs.) : (1) शय्या ; (2) प्रस्तरः : v. Bed.

COUCH (v.i.) : I. To lie down : q.v. : शेते (शी, c. 2.). II. To hide : q.v.

COUCH (v.t.) : I. To lay down, place : q.v. II. To express : ग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9). III. To level a lance : v. To aim. IV. *To c. a*

cataract : दृष्टिमण्डलजकफहरणाय शुक्लभागौ विध्यति (व्यध्, c. 4.), Sr.

COUGH (subs.) : कासः *or* काशः, *dry c.* : शुष्ककासः (after Sr.) ; *suffering from c.* : काशिन् (f. नी), Sr.

COUGH (v.i.) : कासते (कास्, c. 1). *C. up* : उत्कासते.

COULTER : (1) फालः ; (2) कुशी ; (3) पोत्रम्.

COUNCIL (1) सभा (best equiv.), *to hold a c.* : सभां करोति *or* कारयति (if held through another's instrumentality); H. ; *to break up a c.* : सभाभङ्गं करोति, H. ; *secret c.* : गूढसभा ; *august c.* : महासभा ; (2) संसद्, (f.) ; (3) सदस् (n.) ; (4) समितिः, *addressed the c.* : समितिं बभाषे, B. C. *chamber, C. room* : (1) by the above words, *arrived at the c.* : आससादसदः. Si. ; (2) सभागृहम्, and sim. comp. ; (3) इन्द्रकम्.

COUNCIL-BOARD : I. Lit. : सभापीठम् (?). II. Fig.,=council : q.v.

COUNCILLOR : Ph. : *town-c.* : पौरसभासद् (?).

COUNSEL (subs.) : I. Consultation : q.v. : मन्त्रणा. II. Deliberation, prudence : q.v. : विचारः. III. Advice : q.v. : उपदेशः. IV. Scheme, policy : उपायः. V. An advocate : q.v. : *धर्मोपदेष्टृ (f. ष्ट्री).

COUNSEL (v.) : उपदिशति : v. To advise, consult.

COUNSELLOR : I. An adviser : q.v. II. A councillor : मन्त्रिन् (m.).

COUNT (subs.) : I. A title : पदवीविशेषः ; *कान्तः. II. Counting : q.v. III. Esteem : q.v. IV. In law, *पादः.

COUNT (v.) : I. Trans : गणयति, वि-, परि-, प्र-, (गण्, c. 10.) (lit. and fig.), *c. ed lotus-leaves* : कमलपत्राणि गणयामास. Ku. : v. To reckon. II. Intrans : गण्यते (pass. of गण्).

COUNT ON or UPON : गणयति, वि-, परि-, *c. ing on success* : फलनिष्पत्तिं विगणय्य, Ki. ii. 35. : v. To rely.

COUNT OUT : संख्याति (ख्या, c. 2.).

COUNTENANCE (subs.) : I. Face : q.v. : आननम्, *"out of c."* : नतानन: (ना, नं) (?). II. Look, appearance : (1) आकारः ; (2) आकृतिः. III. Favour, encouragement : q.v. : *To give c. to* : अनुकूलयति (nomi.). IV. Show, pretence : q.v.

COUNTENANCE (v.t.) : v. To favour, encourage, support.

COUNTER (subs.) : I. A piece of metal etc. used in reckoning : गुटिका (properly a small ball), Da. II. A shop-c. : गणनाफलकम् (?).

COUNTER (adj.) : v. Contrary, opposite.

COUNTER TO : v. Against.

COUNTERACT : (1) निवारयति (वृ, c. 10) (=to prevent : q.v.) ; (2) मोघीकरोति (=frustrate : q.v.).

COUNTERACTION : प्रतिक्रिया (?) : v. Hindrance, resistance.

COUNTERBALANCE (v.t.) : I. Lit. : Ph. : *when the weight c. s the man* : प्रतिमानपुरुषौ समधृतौ, V. s. ; *being c. d* : प्रतिमानसमीभूतः, Y. II. Fig. : शमयति (c. of शम्) (?).

COUNTERCHANGE : v. Exchange.

COUNTERFEIT (adj.)) : (1) कपट- in comp., *c. seal* : कपटमुद्रा. Mu. v. ; (2) कूट- in comp., *c. order* : कूटशासनम्, M. ix. 232. ; (3) कृत्रिमः (मा, मं) *or* कृतकः (का, कं) (=fabricated, forged), *c. letter* : कृतको लेखः, Mu. vi. : v. False, spurious.

COUNTERFEIT (subs.) : I. In bad sense : expr. by the adj. : *these c. s are well-fabricated* : *सुकृतान्येतानि कपटद्रव्याणि. II. Likeness, counterpart : q.v. III. A cheat, an impostor : q.v.

COUNTERFEITER : A forger : कूटकर्मकर्तृ (m.), V. s. ; *c. of letters* : कूटलेखकारः, V. s. II. An impostor : q.v.

COUNTERMAND (v.) : प्रत्यादिशति (दिश्, c. 6.) : v. To revoke, contradict.

COUNTERMAND (subs.) : प्रत्यादेशः : v. Revocation.

COUNTERMARCH (v.) : प्रत्यावर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To return.

COUNTERMARK (subs.) : *प्रतिचिह्नम्.

COUNTERMINE (subs.) : प्रतिसुरङ्गम् (?).

COUNTERMINE (v.t.) : मोघीकरोति : v. Frustrate.

COUNTERNATURAL : प्रकृतिविरुद्धः (द्धा, द्धं), and sim. comp. s : v. Natural.

COUNTERPANE : कुथः, K. : v. Coverlet.

COUNTERPART : प्रतिरूपम् : v. Duplicate.

COUNTERPLOT (subs.) : प्रतीपमन्त्रणा (?), and sim. comp. s.

COUNTERPOISE (v.) : I. Lit. : प्रतिमानं भवति (with gen.) (?). II. Fig. : शमयति (c. of शम्) (?).

COUNTERPOISE (subs.) . प्रतिमानम् (?).

COUNTERSCARP (f.) : परिखापर्यन्तः (?).

COUNTERSIGN (v.t.) : *प्रति-लिखति (लिख्, c. 6.).

COUNTERSIGNATURE : *प्रतिलेखः.

COUNTER-TENOR : तारस्वरः (?), Mr. iii.

COUNTERVAIL (v.) : v. To equal, balance, compensate.

COUNTESS : पदवीविशेषः ; *कान्ता.

COUNTING (subs.) : गणना. *C. -house* : गणनागृहम् (?).

COUNTLESS : असङ्ख्य (f. ङ्ख्या) : v. Innumerable.

COUNTRY (subs.) : I. A tract of land : (1) देशः, *one's own c.* : स्वदेशः ; *I will leave this c.* : देशमिमं जिहासामि, D. ii. ; (2) राष्ट्रम्, *among the c. s you have seen* : भवद्दृष्टेषु राष्ट्रेषु, D. vi. ; (3) विषयः ; (4) जनपदः. II. As opposed to town : ग्रामः (=village) (?).

COUNTRY (adj.) : I. As opposed to city : ग्राम्यः (म्या, म्यं), *c. mouse* : ग्राम्यमूषिकः ; *c. town* : *ग्राम्यपत्तनम् *or* खर्वटम् ; *c. - house* : *ग्राम्यभवनम् ; *to lead a c. life* : ग्रामेषु जीवनमतिवाहयति (?). II. Rude : q.v. : ग्राम्यः (म्या, म्यं). III. Of a c.: देशीयः (या, यं).

COUNTRY-FOLK : (1) ग्राम्यजनाः (m. pl.); (2) ग्राम्याः (m. pl.) : v. Rustic.

COUNTRYMAN : I. A rustic : q.v. II. An inhabitant of a country : देशीयः (या, यं) *or* देशवासिन् (f. नी), *one's own c.* : स्वदेशीयः (या, यं).

COUNTY : प्रदेशः (?), *c. town* : पत्तनम् (?).

COUP-DE-MAIN : Ph. : *by c.* : अतर्कितं द्रुततरमवस्कन्द्य (?).

COUP-D'ETAT : *आकस्मिकनीतिकौशलम्.

COUPLE (subs.) : I. A pair : q.v. : युग्मम्. II. Of animals : (1) मिथुनम्, *c. s of the ruddy goose* : मिथुनानि रथाङ्गनाम्नाम्, Ki. ; (2) द्वन्द्वम्, *in c. s* : द्वन्द्वीभूय, A.r. ; (3) दम्पती (m. dual) (man and wife) ; (4) वधूवरम् (a newly married c.), Ku. III. A bond or leash : q.v.

COUPLE (v.i.) : संयोजयति (युज्, c. 10) : v. To join.

COUPLE (v.i.) : v. To copulate.

COUPLET : पंक्तिद्वयम् (?). *C. of two slokas* : युग्मकम्.

COURAGE : (1) शौर्यम् (=valour) ; (2) निर्भीकता (=intrepidity) ; (3) साहसम् (=boldness). *To lose c.* : सत्त्वात् परिभ्रश्यते, Mr. *To inspire with c.* : उत्साहयति (c. of सह्), Ku. xv. 51. *To take c.* : सम्-आश्वसिति (श्वस्, c. 2), Ki.

COURAGEOUS : v. Brave, valiant, intrepid, spirited.

COURAGEOUSLY : v. Bravely, valiantly, fearlessly.

COURIER : (1) जङ्घाकरिकः *or* जङ्घालः ; (2) वार्तावहः (=any message-bearer); (3) लेखहारः (=letter carrier).

COURSE (subs.) : I. Motion : q.v. : (1) गतिः, *the c. of his chariot was not interrupted*: गतिविंजघ्ने नहि तद्रथस्य. R. v. 27. ; (2) प्रवाहः (=flowing c., as of rivers) : Ph. : *look, so the balloon bends its c.*: प्रवर्तते पश्य तथा विमानम्, R.; *directed the c. of the car towards the capital* : राजधानीं रथस्यदस्य लक्ष्यीचकार, N. II. Track, way : q.v. : मार्गः, *c. of an arrow* : मार्गणस्य मार्गः, Ki. III. Race-course : q.v. IV. Method of procedure : गतिः, *there being no other c.* : गत्यन्तराभावात्, D. ii. ; *one who has no c. left* : अगतिकः (का, कं), K. Ph. *take to a sacred c.* : पूतं भजस्व पन्थानम्, Vi. V. Of lectures etc. : Ph. : *a c. of lecture* : *क्रमिकपाठाः. VI. Of dishes : भोजनप्रकारः (or strictly) *भोजनक्रमः. VII. The menstrual c. : ऋतुः. *A woman in her c.* : रजस्वला. Ph. : *as a matter of c.* : प्रकृत्या, U. : v. Naturally ; *he would of c. give his assent* : स नियतमनुज्ञास्यति, Da. v. Indeed, certainly, undoubtedly ; *in the c. of*, expr. by मध्ये or by loc. absol. ; *in the c. of conversation* : कथाप्रसङ्गेन, K. i. 24 *or* कथानुकथनेन, N. v. 13 ; *in the c. of time* : गच्छति काले, K. *or* कालक्रमेण, Ku. ; *in due c.* : क्रमेण, K.

Course (v.) : I. To hunt, pursue : q.v. II. To run : q.v. : धावति, प्र-, (धाव्, c. 1.).

Courser : I. A hunter : q.v. : जवनवाजिन् (m.)

Court (subs.) : I. An enclosed space : (1) प्रकोष्ठः, *a dwelling with eight c.s* अष्टप्रकोष्ठकं भवनम्, Mr. ; (2) चत्वरम् (=a front c.) : v. Yard. II. A palace : q.v. : राजकुलम्, *we will go and represent in the c.* राजकुलं गत्वा निवेदयावः, Mr. II. *C. dress* राजदर्शनोचितो वेशः, and sim. comp.s. III. The men about a king : राजसन्निधिलोकाः (m. pl.), P. IV. Their assembly : सभा, *to hold a c.* सभां करोति, Mah. V. Attention, civility : q.v. VI. A c. of justice : (1) विचारालयः ; (2) अधिकरणम्, Mr. ; (3) व्यवहारमण्डपः, Mr. ; (4) धर्माधिकरणस्थानम्, P. VII. A judge or judges : (1) अधिकरणिकः, *this is to be asked by men, not by the c.* : जनस्य प्रच्छनीयो-ऽयमर्थः, न पुनरधिकरणिकस्य, Mr. ; (2) धर्माधिकारिन् (m), *the c. said to him* : धर्माधिकारिणस्तमूचुः, P.

Court (v.t.) : I. To pay c. to : आराधयति (c. of राध्), *c. ing the people* : आराधनाय लोकानाम्, U. II. To solicit, seek : q.v. III. To woo : q.v.

Court-day : *व्यवहारदिनम् ; अधिवेशनदिवसः.

Court-martial : *युद्धाधिकरणम् ; योधविचारसभा.

Courteous : (1) दक्षिणः (णा, णं) (=complaisant) ; (2) विनीतः (ता, तं) (=polite) ; (3) प्रियंवदः (दा, दं) (=affable) ; (4) सुजनः (=civil).

Courteously : (1) सविनयम् ; (2) सप्रश्रयम् ; (3) सौजन्येन.

Courteousness : v. Courtesy (I).

Courtesan : (1) गणिका ; (2) वाराङ्गना, and sim. comp.s ; (3) वारविलासिनी. *A chief c.* वारमुख्या, Me. ii. 10 : v. Prostitute.

Courtesy : I. Courteousness : (1) दाक्षिण्यम्, *by her politness, c., and affability* : तस्या विनयेन दाक्षिण्येन मधुरालापितया. K. ; (2) विनयः ; (3) प्रश्रयः, *accepted with c.* : सप्रश्रयं प्रतिजग्राह, K. ; (4) सौजन्यम्. *c., agreeable as free from arrogance* : अपगताभिमानमधुरा सुजनता. K. II. An act of c. : उपचारः, *by c.s to the invited ladies* : उपचारेण निमन्त्रितस्त्रीषु, C. III. A bow : प्रणामः, R. vi. 25.

Courtier : I. A member of a princely court : (1) राजसन्निधिलोकः ; (2) राजवल्लभः ; and sim. comp.s. II. A flatterer : q.v.

Courtly : I. Relating to a court : expr. by comp. II. Well-bred : q.v. III. Obsequious : q.v.

Courtship : no equiv. : expr. by प्रणयः *or* आसक्तिः.

Courtyard : (1) अङ्गनम् ; (2) प्राङ्गणम् ; (3) चत्वरम् ; (4) अजिरम्.

Cousin : (1) पितृव्यपुत्रः (f. त्री) (=father's brother's child) ; (2) पितृष्वस्त्रीयः (f. या) (=f. sister's c.) ; (3) मातृस्वस्रीयः (f. या) (=mother's s. c.) ; (4) मातुलपुत्रः (f. त्री) (=m. brother's c.).

Cove : वङ्कः (?).

Covenant (subs.) : संविद् (f.) : v. Agreement.

Covenant (v.) : संविदं करोति : v. To agree, bargain.

Cover (v.t.) : I. To overspread : (1) छादयति, आ-, समा-, प्र-, (छद्, c. 10.), *c. him with this wrapper* : अनेन प्रावारकेण छादयैनम्, Mr. ; i. (2) आ-वृणोति, समा-, (rarely प्रा-, सं-, नि-,) (वृ, c. 5.), *c.ed with darkness* : तिमिरावृतः (ता, तं), M.n. ; *c. ed face* : संवृतमुखम्, K. ; (3) अपि-दधाति, पि-, (धा, c. 3.) *c. ing his head with a wing* : शिरः पिधाय पक्षेण, N. ; (4) स्तृणाति *or* स्तृणोति (स्तृ *or* स्तॄ, c. 9. and 5.) (rare), *c. ed the ground with their hands* : शिरोभिर्महीं तस्तार, R. iv. 63. ; (5) आचिनोति, समा-, (चि, c.5.) (rare), *c. ed with bunches of flowers* : कुसुमस्तवकाचितः (ता, तं) ; (6) ऊर्णोति, प्र-, (ऊर्णु, c. 2.) (rare), B. ; (7) स्थगयति (स्थग्, c. 10.) (rare). Ph. : *c. ed with wounds* : क्षतविक्षतः (ता, तं). II. To conceal : q.v. (1) आच्छादयति, प्र-, *by what means shall I c. this failing* : केनोपायेन स्खलितमिदं प्रच्छादयमि, K. ; (2) आ-वृणोति, सं-, M.n. ; (3) पिदधाति, Si. *C. ed way* : छन्नपथः *or* गूढमार्गः. III. To protect : q.v. : रक्षति (रक्ष्, c. 1.), *to c. the rear* : पृष्ठदेशं रक्षितुम्, M.n. IV. To brood : आवृणोति (?). V. To be sufficient for : v. Sufficient. VI. To include : q.v. VII. To copulate with : q.v.

Cover (subs.) : I. C. ing, lid : q.v. *C.* (of a

book) वेष्टनम्, C. II. Fig., screen : (1) आवरणम् ; (2) आच्छादनम् ; (3) पिधानम्. III. Shelter, protection : q.v. : expr. by verb, (*women are*) *under c. of their father during their childhood* : पिता रक्षति कौमारे, M. Ph. : *under c. of the night* : रात्रियोगेन. IV. Pretext : q.v. V. For game : no equiv. : वनम् : v. Wood.

COVERING (subs.) : (1) आवरणम्, *c. of the body* : देहावरणानि, Ki. ; (2) आच्छादनम्, *give me also your under-garment and c.* : परिधानाच्छादनवस्त्रमपि समर्पय, P. ; (3) पिधानम् (not used of clothes) : v. Clothing, cloak.

COVERLET : (1) उत्तरच्छदः ; (2) प्रच्छदपटः ; (3) उपर्यास्तरणवस्त्रम्, M.n.

COVERT (adj.) : I. Secret : q.v. : प्रच्छन्नः (न्ना, न्नं). II. Protected, as a fence c. : रक्षितः (ता, तं).

COVERT (subs.) : I. A shelter : q.v. II. A thicket : q.v. III. Of wings of birds : perh. : पक्षतिः, N.

COVERTLY : छन्नम्, D. : v. Secretly.

COVET : (1) लुभ्यति, -ते (लुभ्, c. 4.) (with dat.) (in bad sense), *yet Rama c. ed the stag* : तथापि रामो लुलुभे मृगाय, H. ; (2) स्पृहयति (स्पृह्, c. 10.) (=to long for, desire : q.v.). *I c. this (child)* स्पृहयाम्यस्मै. Sa. vii. ; (3) गृध्यति (गृध्, c. 1.) (rare), *he who would c. me* : यो मां गृध्येत Mah.

COVETABLE : स्पृहणीयः (या, यं) : v. Desirable.

COVETOUS : I. In bad sense : (1) लुब्ध (f. ब्धा), *c. of riches* : धनलुब्धः (f. ब्धा), H. ; *a c. man* : लुब्धकः, P. ; (2) लोभिन् (f. नी) ; (3) लोभवत् (f. ती) ; (4) गृध्नु (mfn) (rare). Ph. : *your mind is c.* : तृष्णातरलं भवन्मनः, N. *Very c.* : (1) लोलुभः (भा, भं) ; (2) लोलुपः (पा, पं). II. In good sense, =desirous : q.v. : लिप्सु (mfn.).

COVETOUSLY : (1) लोभात् ; (2) लोभेन ; (3) expr. by adj.

COVETOUSNESS : लोभः, *c. creates thirst* : लोभो जनयते तृषाम्, H. : v. Desire, avarice.

COVEY : कुलम् : v. Flock.

COW (subs.) : गो (mf.) *c.'s milk* : गोदुग्धम् ; *killing a c.* : गोहत्या ; *milch c.* : धेनुः. *C. -dung* : (1) गोमय (mn.); (2) गोविष् (f.). *Dry c.* : करीर (mn.)

COW (v.) : v. To stupefy, terrify. *C. ed down* : (1) जडीभूतः (ता, तं) ; (2) सन्त्रस्तः (स्ता, स्तं).

COWHERD : (1) गोपः ; (2) बल्लवः ; (3) आभीरः ; (4) गोपालः. *A station of c.s* : (1) घोषः ; (2) आभीरपल्लिः. *C. ess* : (1) गोपी ; (2) बल्लवी.

COWHIDE : I. Lit. : गोचर्मन् (n.). II. A whip : गोचर्मनिर्मिता कशा.

COW-HOUSE, COW-PEN : (1) व्रजः ; (2) गोष्ठम् ; (3) गोशाला ; (4) गोकुलम्.

COWARD : (1) कापुरुषः, H. ; (2) भीरुः, *whether he was a c. or a hero* : स भीरुः शूरो वा, Ve iii. : v. Timid.

COWARDICE : (1) भीरुता, *from c.* भीरुतया, Mr. ; (2) कातर्यम् (=timidity), *simple policy is c.* : कातर्यं केवला नीतिः, R. ; (3) कुविक्रमः (towards the weak), *your c. to a poor bird* : कुविक्रमं ते कृपणे पतत्रिणि, N. ; (4) अपौरुषम् (=unmanliness).

COWARDLY : I. Lit. : (1) भीरु (mfn.) v. Timid ; (2) निर्वीर्यः (र्या, र्यं) ; (3) अपौरुषः (षा, षं) : v. Unmanly. II. Mean, base : q.v. : कृपणः (f. णा).

COWER (v.i.) : भयावनम्रशरीरः (रा, रं) ; भयावनतः (ता, तं).

COWL : शिरस्कविशेषः : v. Head-dress.

COWSHIP : ओषधिभेदः ; *गोकन्दः.

COXCOMB : I. A fop : q.v. : दाम्भिकः (?). II. A plant : मयूरचूडा or मयूरकः.

COXCOMBRY : (1) नागरिकता (?) ; (2) दम्भः (?).

COY : अप्रगल्भः (ल्भा, ल्भं) : v. Modest, reserved.

COYLY : (1) अविश्रम्भम् (=without confidence); (2) सव्रीडम् (=bashfully, modestly : q.v.).

COYNESS : (1) अविश्रम्भता (want of confidence), K. ; (2) व्रीडा (=bashfulness, modesty : q.v.).

COZEN : छलयति (छल्, c. 10.) : v. To cheat.

COZENAGE : छलना : v. Cheating.

COZILY : आरामेण or सारामम् (?) : v. Comfortably.

COZY : आराम-, *c. seat* : आरामासनम् (?) : v. Comfortable.

CRAB : (1) कर्कटः ; (2) कुलीरः. *C.*, i.e. *c. -apple* : कपित्थः (?).

CRABBED I. Harsh, cross : q.v. II. Difficult, perplexing : q.v.

CRABBEDLY : v. Peevishly; with difficulty.

CRABBEDNESS : v. Peevishness; roughness; perplexity.

CRACK (v.i.) : I. To break into pieces : q.v : त्रुटति (त्रुट्, c. 6.). II. To rattle : q.v. : विरौति (रु, c. 2.). III. To boast : q.v.

CRACK (v.t.) : I. To break, burst : q.v. : त्रोटयति (c. of त्रुट्). II. To snap : q.v. : स्फोटयति, आ-, (c. of स्फुट्). III. To puff : q.v. Ph. : *to c.a joke* : परिहासं करोति.

CRACK (subs.) : I. Chink : छिद्रम्, *c. in a wall* : भित्तिच्छिद्रम्, Mu. ii. II. A sound : q.v. : विरावः. III. A crazy person : v. C.-brained. IV. A boaster : q.v. : विकत्थिन् (m).

CRACK-BRAINED : हतज्ञानः (ना, नं) : v. Mad, foolish.

CRACKER : a firework : *स्फोटकः.

CRACKLE (v.i.) : चटचटायते (nomi.), *continuously c. ing sesamum, white mustard seed, etc.* : निरन्तरचटचटायितान् तिलसिद्धार्थकादीन्, D.

CRACKLING (subs.) : I. A rattle : q.v. : चटचटायितम्. II. The rind of roast pork : शूल्यशूकरमांसस्य त्वक्.

CRACKNEL : a kind of biscuit : *मुरमुरी.

CRADLE (subs.) : I. Lit. : no equiv. : शिशूनां दोला : v. Swing. Ph. : *from one's c.* : आ शैशवात् : v. Childhood; *an infant in the c.* : क्रोडस्थः *or* स्तनन्धयः शिशुः. II. Fig., abode : q.v. : आवासः.

CRADLE (v.t.) : लालयति (c. of लल्) : v. To nurse.

CRAFT : I. Art, occupation : q.v. : कला, *I learnt it as a c., but it is my livelihood now* : कलेति शिक्षिता जीविकेदानीं संवृत्ता, Mr. ii. II. Cunning, artifice : q.v. : कौशलम्. III. A small vessel : (1) नौः ; (2) तरी.

CRAFTILY : चतुरम् : v. Cunningly.

CRAFTINESS : (1) वैदग्ध्यम् ; (2) चातुर्यम् : v. Cunning, artifice.

CRAFTSMAN : कारुः : v. Artisan, mechanic.

CRAFTY : (1) विदग्धः (f. ग्धा) ; (2) चतुरः (रा, रं) : v. Cunning.

CRAG : I. Rock, cliff : q.v : कूटः. II. Neck : q.v.

CRAGGED, CRAGGY : I. Rugged, rough : q.v. II. Rocky : q.v.

CRAM (v.t.) : I. To fill to excess : *c. med with houses* : गृहसंबाधः (धा, धं), V.p. ; *the forest was c. med with the attendants of Śiva* : वनं गणैरविच्छेदनिरुद्धम्, K. ; *c. ming the belly with sweetmeats* : मोदकैः कुक्षिं पूरयित्वा, Mal. : v. To fill, stuff. II. Of special instruction : *विशेषशिक्षां ददाति (दा, c. 3.) (?), *c. mer* *विशेषशिक्षादातृ (m.).

CRAM (v.i.) : *विशेषशिक्षां गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (?).

CRAMP (subs.) : A restriction : q.v. II. C. -iron : वक्रलोहः (?). III. Spasm : q.v.

CRAMP (v.) : I. To check : q.v. II. To fasten : q.v. III. To afflict with c. : संकोचति (कुच्, c. 1.) (?). *C. ed* : v. Crooked.

CRANE : I. The bird : (1) सारसः (the Indian c.) ; (2) कर्करेटुः (the Numidian c.). II. A Machine for hoisting : *उत्तोलनयन्त्रम्.

CRANK : I. An iron elbow : वक्रभागः (?). II. Bend, turning : q.v.

CRANNIED : छिद्रपूर्णः (र्णा, र्णं).

CRANNY : छिद्रम्.

CRAPE : वस्त्रविशेषः.

CRAPULENCE : महातङ्कः (?) ; अतिपानजनिता वमनेच्छा.

CRAPULENT, CRAPULOUS : मदविह्वलः (ला, लं) (=drunk : q.v.).

CRASH (subs.) : महाशब्दः : v. Sound, noise.

CRASH (v.t.) : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : v. To break, crush.

CRASH (v.i.) : महाशब्देन भज्यते (pass. of भञ्ज्) : v. To clatter.

CRASIS : in grammar : *संयोगः.

CRASS : v. Gross, thick.

CRATE : v. Basket.

CRATER : of a volcano : मुखम् (?).

CRAUNCH : दन्तैः निष्पीडयति (पीड्, c. 10.), B. : v. To crush, chew.

CRAVAT : v. Neck-cloth.

CRAVE : I. To beg, implore : q.v. II. To long for : q.v.

CRAVEN : कापुरुषः : v. Coward.

CRAVING (subs.) : लालसा : v. Longing.

CRAW : v. Crop. (II).

CRAWFISH, CRAYFISH : चिङ्गेट: (?) ; मत्स्यविशेष:.

CRAWL (v.) : I. Of men : (1) रिङ्गति (रिङ्ग्, c. 1.), *they then used to c. about in the cowpen* : रिङ्गितौ तौ तदा व्रजे, V.p. ; (2) जानुभ्यां रंहति (रंह्, c. 1.), S. ; (3) जानुभ्यां कराभ्यां च भुवं संघृष्य सञ्चरति (चर्, c. 1.), V.p. com. II. Of animals : सर्पति, प्र-, (सृप्, c. 1.). *C. up to* : उपसर्पति.

CRAWL, -ING (subs.) : (1) रिङ्गनम् (of boys etc.); (2) सर्पणम् (of reptiles).

CRAWLER : i.e. a crawling animal : सरीसृप:.

CRAYON : वर्तिका (=pencil) ; कठिनी (=chalk.)

CRAZE (v.) : I. To crush, grind : q.v. II. To confuse : q.v.

CRAZED, CRAZY : I. Decrepit, feeble : q.v. II. Mad : q.v. : क्षिप्त: (प्ता, प्तं).

CRAZINESS : I. Feebleness : q.v. II. Madness : q.v. : क्षिप्तता.

CREAK (v.) : कडकडायते (nomi.) (?) ; विरौति (रु, c. 2.).

CREAK,-ING (subs.) : कडकडायितम् (?) ; विराव:.

CREAM : I. Lit. : सर : (?). II. Fig. : सार: : v. Essence.

CREAM-COLOURED : i.e. light yellow : आपीत: (ता, तं).

CREASE (subs.) : (1) भङ्गि: ; (2) ऊर्मि.

CREASE (v.) : भङ्गिं करोति (?) : v. To fold, wrinkle.

CREATE : I. To call into being : सृजति (सृज्, c. 6.), *c.d water first* : अप एव ससर्जादौ, M. i. 8. ; *to c. pain* : व्यथां सृजति, N. iv. II. : v. To cause. II. To conceive by the mind : (1) सृजति, *by whom this story is c.d* : येनेयं कथा सृष्टा, K. ; (2) निर्-मिमीते (मा, c. 3.), *poet's c. -ion* : कवेर्निर्मिति:, Kav. III. To make, appoint : q.v. : करोति. *Tungabala was c.d. a governor* : तुङ्गबलो भोगपति: कृत:, H.

CREATION : I. Lit. : (1) सृष्टि: ; (2) सर्ग:, *the sole cause of the c. continuation and destruction of the world* : विश्वस्य सर्गस्थितिप्रलयानामेकं कारणम् ; (3) सृजनम्. II. Fig., as of a poet : (1) सृष्टि: ; (2) निर्माणम् *or* निर्मिति:. III. A thing created : सृष्टि:, *as if the first c. of God as regards women* : युवतिविषये सृष्टिराद्येव धातु:, Me. ii. 21. IV. Appointment : q.v.

CREATIVE : Ph. : *c. power* : सृजनशक्ति: ; निर्माणशक्ति:.

CREATOR : I. Lit. : स्रष्टृ (f. ष्ट्री) ; (2), सृज्. in comp., *c. of the world* : विश्वसृज् (mfn.), R. II. The Supreme Being : (1) विधातृ (m.) ; (2) विश्वसृज्, विश्वकृत्, and sim. comp.s III. Maker, originator : q.v. : (1) कर्तृ (f. र्त्री) ; (2) विधातृ (f. त्री).

CREATURE ; I. A created being : सृष्टपदार्थ:. *Living c.* : प्राणिन् (m.). : v. Animal. II. A term of contempt : जन्तु:. III. A term of endearment : जात: (ता, तं), D. IV. A tool, dependant : q.v. : आश्रित: (ता, तं). Ph. : *being my c.* : मत्तो लब्धोदय: (या, यं), M.n.

CREDENCE : विश्वास: : v. Belief. *To give c. to* : विश्वासं करोति : v. To believe.

CREDENTIALS : *विश्वासोत्पादिका ; श्रद्धाजननपत्रम्.

CREDIBILITY : (1) विश्वास्यता, *from the c. of the great sage* : विश्वास्यतया महर्षे:, Ki. iii. 34. ; (2) विश्वसनीयता ; (3) विश्वासयोग्यता ; (4) श्रद्धेयता.

CREDIBLE : (1) विश्वास्य: (स्या, स्यं) ; (2) विश्वसनीय: (या, यं) ; (3) विश्वासयोग्य: (ग्या, ग्यं) ; (4) श्रद्धेय: (या, यं), *this is not c.* : अश्रद्धेयमेतत्, Sa. v.

CREDIT (subs.) : I. Belief : q.v. : विश्वास:. II. Esteem, reputation : q.v. : प्रतिष्ठा. Ph. : *it reflects c. on you* : एतत्ते दाक्ष्यं दर्शयति *or* त्वां प्रतिष्ठापयति (?). III. Authority : प्रामाण्यम्. IV. In a commercial sense : *विश्वास:, *to sell on c.* : *विश्वासेन विक्रीणीते. Ph. : *c. side* (of an account) *प्राप्तधनभाग:.

CREDIT (v.) : I. To believe : q.v. II. To enter upon the c. side : *प्राप्तधनभागे लिखति.

CREDITABLE : श्लाघ्य: (घ्या, घ्यं) : v. Honourable. Ph. : *c. to you* : तव गौरवकर: (री, रं).

CREDITABLY : v. Honourably, well.

CREDITOR : (1) उत्तमर्ण: ; (2) ऋणदातृ (m.).

CREDULITY : (1) विश्वासशीलता ; (2) विस्रम्भप्रवणता ; (3) श्रद्धालुता.

CREDULOUS : (1) विश्वासशील: (ला, लं) ; (2) विस्रम्भप्रवण: (णा, णं) ; (3) श्रद्धालु (mfn.)

CREDULOUSLY : expr. by adj. or by ins. of subs.

CREED : धर्मः.

CREEK : (1) वङ्कः ; (2) खातम् (?).

CREEP : I. To crawl : q.v. II. To move slowly : मन्दं मन्दं सर्पति (सृप्, c. 1.). III. Of plants : (1) विसर्पति ; (2) चरति (चर्, c. 1.), *c. ing on the ground* : भूचरः, Nil. IV. To fawn : q.v. Ph. : *to c. into the mind* : मनसि आविर्भवति.

CREEPER : (1) लता (gen. term.) ; (2) वीरुध् (f.) ; (3) वल्ली ; (4) प्रतती or ति (f).

CREMATION : (1) दाहः ; (2) दहनम् ; (3) (fully) शवदाहः.

CREPUSCLE, CREPUSCULAR : v. Twilight.

CRESCENT (adj.) : (1) वर्धिष्णु (mfn.) ; (2) वर्धमानः (ना, नं).

CRESCENT (subs.) : I. Of the moon : (1) अर्धचन्द्रः (=half moon) ; (2) वर्धमाना चान्द्रमसी लेखा, Ku. or sim. शशाङ्कलेखा, and sim. comp.s. II. The Turkish flag : अर्धचन्द्रकेतनम्. III. The Turkish power : अर्धचन्द्रकेतनास्तुरस्काः (m. pl.). IV. Anything c. -shaped : अर्धचन्द्रः.

CRESCENTIC, CRESCENT-SHAPED : अर्धचन्द्राकारः (रा, रं). and sim. comp.s.

CRESS : शाकप्रभेदः.

CRESSET : आकाशदीपः.

CREST : I. Of animals : (1) चूडा ; (2) शिखा. II. Of a helmet : (1) शिखा ; (2) चूडा ; (3) शेखरः. III. Of a mountain : (1) चूडा ; (2) शिखरः : v. Summit.

CRESTED ; (1) शिखिन् (f. नी) ; (2) शिखाधरः (रा, रं) ; (3) चूडावत् (f. ती).

CREST-FALLEN : (1) भग्नचूडः (डा, डं) ; (2) हतौजस् (mfn.).

CRETIN : गडुकण्ठः (ण्ठा, ण्ठं).

CREVICE : छिद्रम्, *c. of a rock* : ग्रावच्छिद्रम्, D. ii.

CREW : I. A throng : q.v. : गणः. II. A ship's c. : (1) नाविकाः (m. pl.); (2) पोतवाहाः (m. pl.).

CRIB : I. A manger : q.v. : द्रोणी. II. A stall for cattle : गोष्ठम् : v. Cow-house. III. A child's bed : शिशुशय्या : v. Bed. IV. A hut : q.v. : कुटीरः.

CRIBBLE : चालनी : v. Sieve.

CRICK : a kind of sprain : v. Sprain, strain.

CRICKET : I. The insect : (1) झिल्ली, *chirping of the c.* : झिल्लीझङ्कारः, A. r. (2) भृङ्गारी ; (3) चीरी. II. The game : *कन्दुकनोदनक्रीडा. N.B. कन्दुकक्रीडा is a quite dif. game.

CRIER : (1) घोषकः ; (2) उद्घोषकः ; (3) घोषणाकारः, -कः.

CRIME : (1) पापम् (=offence=sin.), *to commit a c. deliberately* : कामतः पापं करोति, M. ; *c. s cannot be checked without punishment* : दण्डाद्दृते पापविनिग्रहः कर्तुं न शक्यः, M. ; (2) अपराधः : v. Offence ; (3) दोषः : v. Fault ; (4) साहसम् (=daring c.), M.

CRIMINAL : I. Of men : (1) अपराधिन् (f. नी) ; (2) पातकिन् (f. नी) : v. Guilty. II. Of acts : (1) सापराधः (धा, धं) ; (2) सपापः (पा, पं) ; (3) by comp., *c. act*: पापक्रिया, K.b. Ph. : *c. law* : *अपराधविधिः ; *"c. conversation"*: परस्य पत्न्या रहः सम्भाषा, M.

CRIMINALITY : सापराधता : v. Guiltiness, wickedness.

CRIMINALLY : I. Wickedly : सापराधम्. II. According to criminal law : *अपराधविध्यनुसारेण. Ph. : *to proceed c.* : दण्डनायकं निवेदयति (c. of विद्) (?).

CRIMINATE : I. To accuse : q.v. : अभियुनक्ति (युज्, c. 7.). II. To implicate : q.v.

CRIMINATION : अभियोगः : v. Accusation.

CRIMINATORY : (1) अपवादगर्भः (र्भा, र्भं) ; (2) अभियोगलिप्तः (प्ता, प्तं).

CRIMP (adj.) : I. Brittle : q.v. II. Inconsistent : q.v.

CRIMP (v.) : I. To decoy : q.v. II. To curl : q.v.

CRIMP (subs.) : प्रतारकः (?).

CRIMPLE : v. To contract ; to curl.

CRIMSON : शोणः (णा, णं) : v. Red.

CRINGE : Ph. : *who is always c. ing* : योऽहर्निशमुपरचिताञ्जलिः स्तौति, K. ; *c. before Lakshmaṇa* : सौमित्रेश्चरणौ भज, Vi. *C. ing* : आपादपद्मप्रणतः (ता, तं), R. : v. To Bend, bow.

CRINGINGLY : पादयोः पतित्वा ; अञ्जलिं बद्ध्वा ; etc.

CRINOLINE : i.e. a lady's skirt expanded : *सरी.

CRIPPLE (subs. or adj.) : पङ्गु (mfn.) (=lame : q.v.) ; (2) विकलः (ला, लं) (=wanting any limb), *carrying the c. on his shoulders* : तं विकलं स्कन्धेनोद्वह, D. vi. ; (3) विकलाङ्गः (f. ङ्गी) (= विकल).

CRIPPLE (v.t.) : I. Lit. : विकलीकरोति, *who has c. d my husband* : येन मे पतिर्विकलीकृतः, D. : v. To lame, disable. II. To impair, weaken : q.v.

CRIPPLING : i.e. a spar for support : उपस्तम्भः (?).

CRISIS : सङ्कटम्, *c. of an affair* : कार्यसङ्कटकम्, K. Ph. : *at this c.* : तस्मिन् क्षणे *or* अत्रान्तरे, K.

CRISP, CRISPY (adj.) : भङ्गुरः (रा, रं) : v. Curly, brittle.

CRISP (v.) : To curl ; to interweave. "*C. ed* (brook)" तरङ्गितः (ता, तं).

CRISPNESS : भङ्गुरता.

CRISS-CROSS-ROW : (1) मातृका ; (2) सिद्धिफला : v. Alphabet.

CRITERION : लक्षणम् : v. Sign, mark.

CRITIC : I. One who criticizes : गुणदोषविचारकः. (?). II. One skilled in criticism : गुणदोषकोविदः ; गुणदोषविचारपण्डितः ; etc. III. A carper : दोषैकदृश् (mfn.).

CRITICAL : I. Relating to criticism : expr. by comp., *c. dissertation*: गुणदोषविचारप्रबन्धः : II. Possessing skill to criticize : गुणदोषविचारकुशलः (ला, लं), and sim. comp. s (?). *C. power* : गुणदोषविचारशक्तिः (?). III. Captious, fastidious: q.v. IV. Belonging to a crisis : Ph : *c. position*: सङ्कटम्; *whose intellect does not fail in c. circumstances*: कार्यसङ्कटेष्वविषण्णधीः, K. ; *c. philosophy* : *कण्ठदर्शनम्.

CRITICALLY : I. In a critical manner : गुणदोषान् विचार्य ; सूक्ष्मम् (=minutely, carefully). II. At a crisis : सङ्कटे.

CRITICISE, CRITICIZE : I. To examine as a critic : गुणदोषान् विचारयति (चर्, c. 10.) II. To pass criticism on : समालोचयति (लोच्, c. 10.) (?). III. To censure : q.v.

CRITICISM : I. The art : गुणदोषविचारः (?). II. Review : *समालोचनम् ; गुणागुणवादः. III. Censure : q.v.

CRITIQUE : गुणदोषविचारप्रबन्धः (?), and sim. comp. s.

CROAK (v.) : I. As frogs or crows : (1) रटति (रट्, c. 1.), *the crow is much c. ing gratingly* : काकः कटूच्चैः खलु रारटीति, Ch. ; (2) मकमकायते (nomi.) (of frogs), J. ; (3) शब्दं करोति (=to make any sound), *when I will c.* : यदाहं शब्दं करोमि, H. : v. To cry. II. To grumble: मकमकायते (?).

CROAK, -ING (subs.) : I. Lit. : भेकनादः (of frog.) ; (2) काकशब्दः (of crows) : v. Cry. II. Fig. : मकमकायितम् (?) : v. Complaint.

CROAKER : i.e. grumbler : q.v.

CROCK : I. A pot : q.v. : "*c. of gold*" : हिरण्मयपात्रम्. II. Soot : q.v.

CROCKERY : मृन्मयपात्राणि (n. pl.) : v. Earthenware.

CROCODILE : (1) कुम्भीरः ; (2) नक्रः. Ph. : "*c. tears*" : कृत्रिमाश्रूणि (n. pl.).

CROCUS : कुङ्कुमलता (a species of c.).

CROFT : वृतिः : v. Enclosure.

CRONE : (1) वृद्धा ; (2) जरती.

CRONY : सुहृद् : v. Friend.

CROOK (subs.) : I. A bend or turn : q.v. II. A shepherd's staff : दण्डः. Ph. : *by hook or by c.* : येन केन प्रकारेण.

CROOK (v.) : वक्रीकरोति (कृ, c. 8) : v. To bend.

CROOK-BACK : (1) कुब्ज (f. ब्जा) ; (2) न्युब्ज (f. ब्जा) ; (3) गड्डुरः (रा, रं) ; (4) वक्र (f. क्रा), V. p.

CROOKED (adj.) : I. Not straight : (1) वक्र (f. क्रा) ; (2) कुटिलः (ला, लं) ; (3) वक्रिमः (मा, मं) ; (4) अरालः (ला, लं) ; (5) जिह्म, वि-, (f. ह्मा) ; (6) वृजिनः (ना, नं). II. In moral sense : (1) वक्र (f. क्रा) (rare), *c. nature* वक्रभावः, N. ; (2) कुटिलः (ला, लं), *c. minded* कुटिलमति (mfn.), Mu. ; (3) जिह्म (f. ह्मा), *yet that c.* (man.) : तथापि जिह्मः सः, Ki. ; (4) अनृजु (mfn.).

CROOKEDLY : (1) वक्रम् ; (2) कुटिलम् ; (3) जिह्मम् : v. Awry.

CROOKEDNESS : (1) वक्रता ; (2) वक्रिमन् (m.) ; (3) कौटिल्यम् ; (4) विजिह्मता ; (5) कुटिलता ; (6) जैह्म्यम् ; (7) अनृजुता.

CROP (subs.) : I. The produce of fields : (1) शस्यम्, *yielding all c. s* : सर्वशस्यप्रदः (दा, दं), Nil.; *devastation of c. s* : शस्यघातः, D.; (2) not expr. when any particular c. is meant, *rice c.* : धान्यम्. II. Of birds : कण्ठम् (=throat).

CROP (v.) : I. To cut short : कल्पति (क्ऌप्, c. 1). II. To reap : q.v. : लुनाति (लु, c. 9). III. To nibble : q.v.

CROP OUT : आविर्भवति (भू, c. 1.). v. To appear.

CROP-EARED : छिन्नकर्णाग्र (f. ग्रा), and sim. comp. s.

CROSIER : *क्रुशदण्ड, or sim. दण्डः (when no ambiguity).

CROSS (adj.) : I. Transverse : (1) व्यत्यस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) तिरश्चीनः (ना, नं) (=sideways). II. Adverse, contrary : q.v. : प्रतीपः (पा, पं). Ph. : *oh ! how c. is fate* : अहो वामता भागधेयानाम्. Vi. III. Ill-tempered, peevish : q.v. प्रतीपः (पा, पं), *don't get c. with your husband* : भर्तुः प्रतीपं मास्म गमः, Sa. *A c. charge* : प्रत्यभि-योगः, Y.

CROSS (v.t) : I. To pass over : (1) तरति (तॄ, c. 1.), *c. ed the Ganges* : गङ्गां ततार, R. xvi. 52. ; *I want to c. the ocean on a raft* : उडुपेन सागरं तितीर्षुरस्मि, R. ; (2) लङ्घते or लङ्घयति, वि,-उत्-, (लङ्घ्, c. 1. and 10.), *c. ed the Vindhya* : विन्ध्यं व्यलङ्घयत्, R. xvi. 32. II. Of the mind, to occur to : q.v. III. To thwart, obstruct : q.v. IV. To mix breeds : perh. संमिश्रयति (मिश्र्, c. 10.).. V. To conceal : q.v. VI. To put across, expr. by circumlo., *to c. arms.* : एकस्मिन् भुजे भुजान्तरं विन्यस्यति or विदधाति. VII. To draw line across : रेखया अङ्कयति (अङ्क्, c. 10.).

CROSS (v.i.) : *to c. over to Ceylon*: समुद्रमुल्लङ्घ्य सिंहलं गच्छति : v. To cross (I) and go.

CROSS (subs.) : I. An intrument : शूलम् (= stake: q.v.); *क्रुशम्. II. The symbol : *क्रुशम्; व्यत्यस्तरेखाद्वयम्. III. The gospel : q.v. IV. Money : नाणकम्. V. Affliction, trouble : q.v.

CROSS-BILL : पक्षिविशेषः ; *व्यत्यस्तपुटः.

CROSS-BOW : *वक्रचापः. *C. -man* : *वक्रचापभृत् (mfn.) or -धरः (री, रं).

CROSS-BREED : खच्चरः (री, रं) (in modern dialects).

CROSS-EXAMINATION : *प्रतीपपरीक्षा ; कूटपरीक्षा (in modern Bengali).

CROSS-EXAMINE : *प्रतीपं परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) ; कूटपरीक्षां करोति (?).

CROSS-GRAINED : प्रतीपः (पा, पं) : v. Morose, perverse.

CROSSING : I. Lit. : तरः, -णम् : v. Passage. *Fare for c.* : (1) तारिकम्, M. ; (2) तार्यम्, M. II. Where roads cross : (1) चतुष्पथम् (of four roads); (2) शृङ्गाटकम् (=1) ; (3) त्रिपथम् (of three roads); (4) तरः (very rare).

CROSS-LEGGED : व्यत्यस्तपादः (दा, दं), and sim. comp. s. *Sitting c.* (i.e. placing the feet on the thighs) वीरासनस्थः (स्था, स्थं).

CROSS-QUESTION : v. To cross-examine.

CROSS-ROAD : i.e. an obscure road : (1) उत्पथः ; (2) उन्मार्गः.

CROSS-ROW : i.e. the alphabet : q.v. : मातृका, M.n.

CROSSWISE : (1) व्यत्यस्तम् (?) ; (2) तिरश्चीनम् : v. Sideways, athwart.

CROSSLY : I. Peevishly : q.v. II. Adversely : प्रतीपम्.

CROTCHET : I. A whim, fancy : q.v. II. In music : *शृणिः.

CROTCHETY : i.e. full of whims : v. Whim, whimsical.

CROUCH : I. To stoop low : q.v. : नमयति (c. of नम्). II. To cringe : q.v. : पादयोः पतति (पत्, c. 1.).

CROUP : I. Of a horse, etc. : जघनभागः, K. II. A disease : कासरोगविशेषः.

CROW (subs.) : I. The bird : (1) काकः ; (2) वायसः. *Carrion c.* : दग्धकाकः (?). II. A bar : लोहदण्डः. III. Of the cock : रवः : v. Cry. Ph. : *at cock-c.* प्रत्यूषे : v. Morning.

CROW (v.) : I. Of the cock : रौति, वि-, (रु c. 2.) : v. To cry. II. To boast : q.v. विकत्थते (कत्थ्, c. 1.).

CROWFOOT : a plant : *काकपादः.

CROWD (subs.) : I. Of people : (1) जनसमूहः, Mr. ; (2) जनसंमर्दः (=men pressed together without order), *a great c.* : महान् जनसंमर्दः, Mr. x. ; (3) सङ्कुलम् (=जनसंमर्दः), D. iv. ; (4) जनौघः, and sim. comp. s II. Populace : q.v. III. Any c. : v. Throng, multitude.

CROWD (v.t.) : I. Lit. : Ph. : *the place was very c. ed* : तत्र महान् जनसंमर्द आसीत् ; *c. ed with cars and horses* : रथाश्वसङ्कुलः (ला, लं), Ki. i. 16., *a. c. ed house* : जनाकीर्णं गृहम् (i.e. full of men), Sa. : *the theatre is c. ed today* : अद्य प्रेक्षकपूर्णा रङ्गशाला (?). II. To urge : q.v

CROWD (v.i.) : expr. as above : v. To flock.

CROWDER : v. Fiddler.

CROWN (subs.) : I. The ornament : (1) किरीट (mn.) ; (2) मुकुटम् ; (3) मौलिः. II. Fig., royal power : *got the c. of Italy* : इतालिराज्यमवाप ; *placed the c. on his son* : तदात्मसम्भवं राज्ये समादधुः, R. xvii. 8. III. Fig., sovereign : q.v. Ph. : *servant of the c.* : राजसेवकः. IV. Any garland : q.v. : माला. V. Of the head : चूडा. VI. Summit : q.v. : चूडा. VII. A coin : इंग्लण्डीयरूप्यमुद्राविशेषः.

CROWN (v.t.) : I. To invest with royal power : (1) (राज्ये) अभिसिञ्चति (सिच्, c. 6) (according to the Hindu style), R. ; (2) राज्ये समादधाति (धा, c. 3.), R. (3) मौलिं ग्राहयति (c. of ग्रह्) (?). II. To adorn : q.v. : भूषयति (भूष्, c. 10.). III. To consummate : q.v. Ph. : *c. ing success* सिद्धेः परा कोटिः (?).

CROWN-JEWELS : राजरत्नानि (n. pl.) (?).

CROWN-PRINCE : युवराजः.

CRUCIAL : perh. मर्मभेदिन् (f. नी) : v. Severe, strict.

CRUCIBLE : (1) मूषः (षी, षं) ; (2) आवर्तनी.

CRUCIFIX : *क्रुशारोपितस्य क्रुष्टस्य प्रतिमा.

CRUCIFIXION : *क्रुशारोपणम्.

CRUCIFORM : *क्रुशाकारः (रा, रं).

CRUCIFY : I. Lit. : *क्रुशम् आरोपयति (c. of रुह्). II. Fig. : *to c. the flesh* : इन्द्रियाणि जयति.

CRUDE : अपक्व (f. क्वा) (lit. and fig.) : v. Unripe, immature.

CRUDELY : v. Imperfectly.

CRUDENESS, CRUDITY : अपक्वता : v. Unripeness, immaturity.

CRUEL : (1) निष्ठुरः (रा, रं) ; (2) क्रूरः (रा, रं) ; (3) नृशंसः (सा, सं) ; (4) निष्करुणः (णा, णं) (=unmerciful : q.v.) ; (5) कठिनः (ना, नं) (=hardhearted : q.v.).

CRUELLY : (1) निष्ठुरम् ; (2) क्रूरम् ; (3) निष्करुणम् : v. Unmerciful.

CRUELTY : नैष्ठुर्यम् *or* निष्ठुरता ; (2) क्रौर्यम् *or* क्रूरता ; (3) नृशंसता.

CRUET : *कूपकः. *C. -stand* : *कूपकाधारः.

CRUISE (subs.) : I. A jug : q.v. II. Of a ship : v. Voyage.

CRUISE (v.i.) : (समुद्रेण *or* पोतेन) परिभ्रमति (भ्रम्, c. 1.) (?).

CRUISER : *परिभ्रमणपोतः.

CRUMB : I. A morsel : q.v. II. The soft part of bread : मध्यभागः *or* कोमलभागः (?). Ph. : *to a c.* : निरवशेषम्.

CRUMBLE (v.t.) : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : v. To bruise. *To be c.d into dust* : धूलीभवति.

CRUMBLE (v.i.) : I. Lit. : चूर्णीभवति. II. Fig. : विनश्यति (नश्, c. 4.) : v. To perish.

CRUMP : I. Crooked : q.v. : कुब्जः (f. -ब्जा). II. Hard : q.v.

CRUMPLE : v. To rumple, wrinkle.

CRUPPER : पुच्छबन्धः, Williams.

CRUSADE : *क्रुशोद्यमः ; क्रुष्टीयानां पुण्यभूमिलाभाय महम्मदीयान् प्रत्यभियोगः.

CRUSH (v.t.) ; (1) मृद्नाति *or* मर्दयति, -ते, आ-, परि-, वि-, सं-, (मृद्, c. 9. *or* 10.), *c. ed the forces of his enemies* : परेषां बलान्यमृद्नात्, R. ; (2) दलति *or* दलयति (दल्, c. 1. and 10.), *c. ing forts* दलयन्दुर्गाणि, K. ; (3) मथ्नाति, प्र-, (मन्थ्, c. 9.), *shall I not c. the hundred Kauravas* : मथ्नामि कौरवशतं न, Ve. : v. To grind, overwhelm, put down.

CRUSH, CRUSHING (subs.) : I. The act :

(1) मर्दनम्, वि- ; (2) दलनम्. II. Of a crowd : जनसंमर्दः, Mr.

CRUSHING (adj.) : प्रमाथिन् (f. नी), *of c. calamities* : प्रमाथिनीनां विपदाम्, Ki. iii. 34.

CRUSH (v.) : I. Trans. : v. To encrush. II. Intrans : उपरि संहन्ति (हन्, c. 2.) (?).

CRUST (subs.) : कठिनभागः.

CRUSTACEAN, CRUSTACEOUS : *वर्मधरः (री, रं).

CRUSTILY : v. Peevishly, angrily.

CRUSTINESS : I. Hardness : q.v. II. Peevishness : q.v.

CRUSTY : I. Hard : q.v. : कठिनः (ना, नं). II. Peevish, surly : q.v.

CRUTCH : यष्टिः, *leaning on a c.* : यष्ट्यावलम्बितः, Ki. : v. Stick.

CRY (subs.) : I. Of lower animals : रवः *or* विरावः, *very loud cries were also uttered by the elephants* : मुक्तो विरावः सुमहान् कुञ्जरैरपि, Mah. : v. Noise, sound. II. Clamour : उत्क्रोशः *or* आक्रोशः, *by the c.s of the disputants* : विवदमानानां प्रजानामाक्रोशैः, D. : v. Noise. III. Of distress : (1) आर्तनादः, आर्तरवः, and sim. comp.s, *by the piteous cries of the attendants* : परिजनानां करुणस्वनेन, M.n. ; (2) क्रन्दनम् *or* आक्रन्दितम् *or* आक्रन्दः (=loud c. of grief) ; (3) रुदितम् : v. Weeping. IV. Of crier : perh. आक्रोशः : v. Proclamation.

CRY (v.t.) : I. To utter : q.v. II. To proclaim : q.v.

CRY (v.i.) : I. To c. out : q.v. II. To weep : (1) क्रन्दति *or* क्रन्दयति, आ-, (क्रन्द्, c. 1. and 10.), *cried aloud* : मुक्तकण्ठं चक्रन्द, R. xiv. 68 ; (2) रोदिति, प्र-, (रुद्, c. 2.), *cried aloud* : उच्चैररोदीत्, K. ; क्रोशति, वि-, आ-, (क्रुश्, c. 1.) (rare), B. iii. 22. III. To utter sounds : (1) रौति, वि-, (रु, c. 2.), *this vulture is c. ing not once* : नैकशः शकुनिरयं विरौति, Mr. ; (2) वाशति *or* वाश्यते (वाश्, c. 1. and 4.), *this crow is c. ing gratingly* : रूक्षस्वरं वाशति वायसोऽयम्, Mr. : v. Noise, to make.

CRY DOWN : अव-क्रोशति, उप-, अप-, : v. To detract, censure.

CRY OUT : (1) क्रोशति, आ, वि-, उत्, *C.* : आक्रोश, विक्रोश, लपाचिचण्डम्, Mr. ; (2) शब्दायते (=to call out). *To c. for protection* : शरणं क्रन्दति, V. i.

CRY UP : v. To extol.

CRYING (adj.) : v. Notorious, heinous.

CRYSTAL : I. Subs. : स्फटिकः. II. Adj. : (1) स्फटिक-, *c. palace* : स्फटिकहर्म्यम्, Ku. vi. 42. ; स्फटिकाभः (भा, भं) (=like c.) : v. Transparent.

CRYSTALLINE : v. Crystal (II).

CRYSTALLIZATION : *स्फाटिकीभावः.

CRYSTALLIZE : I. Trans. : *स्फाटिकीकरोति. II. Intrans : *स्फाटिकीभवति (भू, c. 1.).

CUB (subs.) : शावः, -कः : v. Young (subs.).

CUB (v.) : सूते (सू, c. 2.) : v. To bring forth.

CUBE (subs.) : I. In arith. : घनः, *c. root* : घनमूलम्, Li. II. In geo. : समकोणसमचतुर्भुजघनक्षेत्रम्, K.d.

CUBIC, CUBICAL : expr. by comp., *c. hand* : घनहस्तः, Li. ; *c. equation* *घनसमीकरणम्.

CUBIT : (1) हस्तः, *five c.s in length* : पञ्चहस्तदीर्घ (f. र्घा) ; (2) किष्कुः, D.

CUCKOLD : expr. by circumlo, *he is a c.* : तस्य भार्या पुंश्चली *or* बन्धकी.

CUCKOO : (1) कोकिलः ; (2) पिकः ; (3) परभृतः.

CUCUMBER : I. The plant : त्रपुषी. II. fruit : त्रपुषम्.

CUD : I. Lit. : पशुविशेषैः पुनश्चर्वणाय मुखनीतं भुक्तम्. Ph. : *to chew the c.* : रोमन्थमभ्यस्यति, Sa. ii. ; *chewing the c.* : रोमन्थः. II. Where it is chewed : perh. रोमन्थभागः.

CUDGEL (subs.) : (1) लगुडः ; (2) यष्टिः ; (3) दण्डः.

CUDGEL (v.) : लगुडेन *or* यष्ट्या प्रहरति (हृ, c. 1.) *or* ताडयति (तड्, c. 1.) *or* आहन्ति (हन्, c. 2.).

CUDGELLING (subs.) : (1) यष्ट्याघातः ; (2) लगुडप्रहारः, *giving (them) a very good c.* : लगुडप्रहारैर्जर्जरीकृत्य, P. i. 22.

CUE : I. The end of a thing : अन्तः : v. End. II. A hint : q.v. : संज्ञा, *to give a c.* : संज्ञां ददाति, Mr. III. Humour, disposition : q.v. IV. For billiards : *दीर्घदण्डः *or* दण्डः.

CUFF (v.t.) : करतलेन *or* तलेन *or* चपेटेन ताडयति (तड्, c. 10.), आहन्ति (हन्, c. 2.), *or* प्रहरति (हृ, c. 1.), *c. ed him on the breast* : तलेनोरस्यताडयत्, V.p.

CUFF (subs.) : I. A blow, slap : q.v. : तलप्रहारः. Ph. : *to be at fisti -c. s* : मुष्टीमुष्टि युध्यते. II. Of a sleeve : *कफम्.

CUIRASS : (1) कवच (mn.) ; (2) वर्मन् (n.) ; (3) वारवाणः ; (4) कङ्कटः, -कः ; (5) तनुत्रम् ; (6) उरश्छदः ; (7) दंशनम् (rare).

CUIRASSIER : (1) कवचिन् (f. नी) ; (2) वर्मितः (ता, तं) ; (3) व्यूढकङ्कटः (टा, टं), and sim. comp.s.

CULINARY : पाक- in comp., *c. utensil* : पाकपात्रम् ; *the c. art* : पाककला.

CULL : आहरति (हृ, c. 1.) : v. To pluck, gather.

CULM : स्तम्बः : v. Stalk·

CULMINATE : I. Lit. : *the sun has c.d* : मध्यमलङ्करोति भानुः, K. II. Fig. : परां कोटिम् अधिगच्छति (गम्, c. 1.), K.

CULMINATING (adj.) : Ph. : *c. point* : परा कोटिः ; परा काष्ठा.

CULPABILITY : (1) सदोषता ; (2) सापराधता ; (3) निन्दार्हता (=blamableness).

CULPABLE : (1) सदोषः (षा, षं) ; (2) सापराधः (धा, धं) ; (3) निन्दार्ह (f. र्हा) (=blamable: q.v.). *C. homicide* : ज्ञानकृता नृहत्या (?).

CULPRIT : I. An accused person : अभियुक्तः (क्ता, क्तं). II. A criminal : q.v.

CULTIVATE : I. To till : (1) क्षेत्रं करोति, *to have land c.d* : क्षेत्रं कारयति, Y. ; (2) कर्षति (कृष्, c. 1.) (=to plough). II. To devote, to foster : (1) शीलयति, अनु-, (शील्, c. 10.), *sages c. good conduct* : शीलयन्ति मुनयः सुशीलताम्, Ki. ; (2) उपचिनोति, प्र-, (चि, c. 5.), *c. friendship* : प्रचिनु मैत्रीम्, Vi. iii. ; (3) सेवते, नि-, (सेव्, c. 1.) : v. To devote. III. To civilize : q.v.

CULTIVATION : I. Tillage : (1) कर्षणम् ; (2) कृष्टिः (rare). II. Fostering care : अनुशीलनम्. III. Culture : q.v.

CULTIVATOR : क्षेत्रिकः : v. Husbandman.

CULTURE : I. v. Cultivation. II. Refinement : q.v. : शिक्षा.

CULVERT : *आवृतनाली.

CUMBER : v. To encumber., embarrass.

CUMBERSOME, CUMBROUS : I. Burdensome : q.v. : (1) भारिन् (f. णी) ; (2) दुर्भरः (रा, रं). II. Vexatious : q.v.

CUMBRANCE : v. Encumbrance.

CUMBROUSNESS : भारिता : v. Cumbrous.

CUMMIN : (1) जीरः ; (2) जीरकः.

CUMULATIVE : (1) उपचयिन् (f. नी) (?) ; (2) निचयिन् (f. नी) (?).

CUNEIFORM : कीलाकारः (रा, रं). *"C. scholar"* *कीलवर्णविद् (mfn.).

CUNNING (adj.) : I. Skilful : q.v. II. Artful : (1) चतुरः (रा, रं) (best equiv.) ; (2) विदग्ध (f. ग्धा) ; (3) छलनापरः (रा, रं) (=wily).

CUNNING (subs.) : I. Skill, dexterity : q.v. II. Art, deceit : (1) चातुर्यम् ; (2) चातुरी ; (3) वैदग्ध्यम् ; (4) छलम् (=stratagem).

CUNNINGLY : (1) चातुर्येण ; (2) छलेन.

CUP (subs.) : I. Lit. : (1) पानपात्रम् ; (2) पानभाजनम् ; (3) चषक (mn.). II. Drinking : q.v. : *"fond of the c."* पानप्रियः (या, यं). III. Lot, portion : q.v. Ph. *"to taste of the sorrow's c."* दुःखं रसयति. IV. A flower -c. : पुष्पकोषः. *A c. made of leaves* : पत्रपुटः, R.

CUP (v.) : रक्तं स्रावयति (c. of स्रु) *or* मोक्षयति (मोक्ष्, c. 10.).

CUP-BEARER : पानपात्रवाहिन् (m.) (?) ; चषकवाहकः (?).

CUPBOARD : अन्नकोष्ठः (?).

CUPID : (1) कामः ; (2) कन्दर्पः ; (3) मदनः ; (4) मन्मथः.

CUPIDITY : I. Covetousness : q.v. : लोभः. II. Lust : q.v.

CUPOLA : तोरणशीर्षम् *or* तोरणशृङ्गम् (?).

CUPPING-GLASS : शरारीमुखम् (a kind of c.), Sr.

CUR : शुनकः : v. Dog.

CURABLE : (1) चिकित्स्य (f. स्या) ; (2) साध्य (f. ध्या), *easily c.* : सुखसाध्य (f. ध्या) Sr. ; (3) प्रतीकार्य (f. र्या).

CURACY : *आचार्यकपदम्.

CURATE : *आचार्यकः.

CURATIVE : (1) रोगघ्न (f. घ्नी) ; (2) रोगहरः (री, रं).

CURATOR : अध्यक्षः (?).

CURB (subs.) : I. For a horse : अश्वमुखशृङ्खला (?) : v. Bit. II. Fig. : v. Check, restraint.

CURB (v.) : नियन्त्रयति (यन्त्र्, c. 10.), *whose*

mouth is not c.ed : अनियन्त्रितमुखः, D. : v. To restrain.

CURB-STONE : निरोधोपलः, and sim. comp.s (?).

CURD : दधि (n.), *skim of c.s* : दध्नः सरः, Sr.

CURDLE (v.) : I. Trans : घनीकरोति (कृ, c. 8.). II. Intrans : घनीभवति (भू, c. 1.).

CURE (subs.) : I. Curacy : q.v. II. Of diseases : (1) शान्तिः ; (2) उपशमः ; (3) सिद्धिः ; (4) प्रतीकारः : v. Treatment (II).

CURE (v.t.) : I. Of diseases : (1) चिकित्सति (कित्, c. 1.) (gen. = to treat), *not a sick man returned without his disease c.d* : नाचिकित्सितगदेन रोगिणा प्रत्यगामि, Si. xiv. 49. ; (2) शमयति, प्र-, उप-, (c. of शम्), *for c. ing diseases* : रोगोपशमार्थम्, Sr. ; (3) साधयति (c. of सिध्) (*such*), *ulcers get c.d with difficulty* : व्रणाः कृच्छ्रेण सिध्यन्ति, Sr. ; (4) प्रतिकरोति, Sr. II. Of persons : (1) by the above verbs with the gen. of the person c.d, *I will c. the child* : बालस्य रोगं साधयामि ; (2) सुस्थं (f. स्थां), नीरोगं (f. गां) करोति with abl. of the disease. III. To preserve : लवणयति (nomi.) (?).

CURFEW-BELL : प्रदोषघण्टा, and sim. comp.s.

CURIOSITY : I. Inquisitiveness : (1) कुतूहलम् *or* कौतूहलम्, *satisfy your c.* : पूरयतु कुतूहलम्, U. iv. ; *excited his excessive c.* : अतुलं विदधे कुतूहलम्, N. ii. 7. ; *from c.* : कुतूहलवशात्, K. ; (2) कौतुकम्, *since seeing you I have very great c. about it.* : अतिमहत् खलु भवद्दर्शनात् प्रभृति मे कौतुकमस्मिन् विषये, K. (note the loc.) ; (3) दिदृक्षा (c. to see), *my heart filled with c.* : दिदृक्षाक्रान्तहृदयः, D. ; (4) शुश्रूषा *or* श्रोतुमिच्छा (c. to hear), Ki. II. An object of c. : कुतूहलम् *or* कौतूहलम् *or* कौतुकम् (rare), *by telling about many c.s seen by travel* : पर्यटनदृष्टानेककौतूहलप्रकथनेन. P. iii. 2. ; (2) अपूर्ववस्तु (n.) *or* अपूर्वदृश्यम्.

CURIOUS : I. Inquisitive : (1) कुतूहलिन् (f. नी), *c. to see* : दर्शनकुतूहलिन् (f. नी) K. ; (2) कुतूहलाक्रान्तमनस् (mfn.) ; (3) कौतुकाविष्टचेतस् (mfn.) ; (4) दिदृक्षु (mfn.) (=c. to see) ; (5) शुश्रूषु (mfn.) (=c. to hear) (rare) ; (6) जिज्ञासु (mfn.) (=c. to know). II. Singular, wonderful : (1) कुतूहलः (ला, लं) (rare) ; (2) अपूर्वः (र्वा, र्वं). III. Nice, scrupulous : q.v. IV. Careful, studious : q.v.

CURIOUSLY : I. Inquisitively : सकौतुकम्. II. Carefully : q.v. III. Wonderfully : q.v.

CURL (subs.) : I. Of hair : (1) अलकः ; (2) चूर्णकुन्तलः. II. Any undulation : भङ्गिः.

CURL (v.t.) : I. To crisp : भङ्गुरीकरोति (?) : v. Curly. II. To coil : q.v. : मण्डलीकरोति, *c. ing up the trunk*: मण्डलितहस्तकाण्डः, D. III. To ripple : q.v.

CURL (v.i.) : expr. by adj. : v. Curled.

CURLED, CURLY : (1) कुटिलः (ला, लं), Mah. ; (2) भङ्गुरः (रा, रं), D. vi. ; (3) अरालः (ला, लं), *c. haired* : अरालकेशः (शी, शं), N. xiii. 40. ; (4) कुञ्चितः (ता, तं), *c. -haired* : कुञ्चितकेशः (शी, शं), H.s.

CURLEW : a. bird : क्रौञ्चः (?).

CURLINESS : (1) कुटिलता ; (2) भङ्गुरता ; (3) अरालता.

CURLING-IRON : *अलकलौहम्.

CURMUDGEON : v. Miser.

CURRANT : I. The tree : *करण्टः. II. Its fruit : करण्टम् *or* करण्टफलम्. III. A kind of dried grape : perh. शुष्कद्राक्षा.

CURRENCY : I. Circulation : q.v. Ph. : *to gain c.* (i.e. to be current) प्रचलितः (ता, तं) भवति. II. Estimation : q.v. III. The current coin : प्रचलित मुद्रा (?), *we have a paper c. here* : *अत्र कागजमुद्रा प्रचलिता.

CURRENT (adj.) : (1) प्रचलितः (ता, तं) ; (2) प्रचलः (ला, लं). Ph. : *c. year* : वर्तमानवत्सरः ; *c. report* : जनप्रवादः.

CURRENT (subs.) : I. Lit. : (1) स्रोतस् (n.) (of water), *against the c.* : प्रतिस्रोतस् ; (2) प्रवाहः, *c. of electricity* : *विद्युत्प्रवाहः ; (3) रयः *or* वेगः (speed) (when the sense is clear), *the c. of river is its cause* : नदीवेगस्तत्र कारणम्, Sa. II. Fig. : *c. of time* : कालगतिः (?) ; *the c. of opinion is in your favour* : *तवानुकूलं साधारणानां मतम्.

CURRENTLY : v. Generally, commonly.

CURRICLE : रथः (?) : v. Chariot.

CURRIER : *चर्मशोधकः.

CURRISH : I. Churlish, quarrelsome : q.v. II. Brutal : q.v.

CURRY (subs.) : व्यञ्जनम् (applied to all c.s), N. xvi.

CURRY (v.t.) : I. To dress leather : शोषयति (c. of शुष्) (?). II. To beat, drub : q.v. Ph. : *to c. a horse* : अश्वदेहं मार्ष्टि (मृज्, c. 2.) ; *to c. favour with the people* : लोकानाराधयति, U.i.

CURRY-COMB : *अश्वदेहमार्जनी.

CURSE (v.) शपति, -ते, अभि-, (शप्, c. 1.), *c.d him "become a moral"*: तमशपत् एहि मर्त्यत्वमिति, D. iii.; *Krishna gave no reply when the Chedi king was c. ing*: प्रतिवाचमदत्त केशवः शपमानाय न चेदि भूभुजे, Si. xvi. 25. Ph. : *I will c. and reduce your father to ashes* : शापं दत्त्वा पितरं ते भस्मसात् करिष्यामि, P. i. 5.

CURSE (subs.) : I. Lit. : शापः, अभिशापः. II. Bane, pest : q.v. : *c. of the nation* : कुलाङ्गारः.

CURSED (adj.) : expr. by -हत or -हतक affixed or दग्ध prefixed, *c. son of Madri*: माद्रीसुतहतकः, Ve. : v. Accursed.

CURSORILY : क्षिप्रम् : v. Hastily, slightly, summarily.

CURSORY : क्षिप्रः (प्रा, प्रं) : v. Superficial, slight, hasty.

CURST (adj.) : संक्षिप्तः (प्ता, प्तं) : v. Peevish, malignant.

CURT (adj.) : संक्षिप्तः (प्ता, प्तं) : v. Brief, concise.

CURTNESS : संक्षेपः (पा, पं) : v. Conciseness.

CURTAIL (v.) : v. To diminish, shorten.

CURTAIN : (1) तिरस्करिणी ; (2) जवनिका ; (3) मशहरी (mosquito -c.). Ph. : *the c. falls*: जवनिका पतति (?) ; the c. rises : जवनिका उत्पतति (?) ; *behind the c.*, (a) in theatrical language नेपथ्ये (loc.), (b) in gen. sense परोक्षे.

CURTAINED : अवगुण्ठितः (ता, तं) : v. To veil.

CURTAIN-LECTURE : *शय्यानुशासनम्.

CURTLY : संक्षेपेण : v. Briefly, concisely.

CURULE : Ph. : *c. chair* : सिंहासनम् (?).

CURVATURE : वक्रिमन् (m.) (?).

CURVE (v.) : वक्रीकरोति : v. To bend.

CURVE (subs.) : I. A bending : q.v. II. A c. line : *वक्ररेखा.

CURVED : (1) वक्रः (क्रा, क्रं) ; (2) जिह्मितः (ता, तं) : v. Crooked.

CURVET (v.) : v. To leap, bound, frisk.

CURVET (subs.) : I. Of horses : वल्गितम्. II. A prank, frolic : q.v.

CURVILINEAR : *वक्ररेखामयः (यी, यं).

CUSHION : (1) उपधानम् ; (2) उपबर्हः.

CUSHIONY : v. Soft, pliable.

CUSP : चूडा : v. Also point.

CUSTARD : *दुग्धाण्डमिष्टम्.

CUSTARD-APPLE : I. The tree : आतृप्यः. II. The fruit : आतृप्यम् or -फलम्.

CUSTODIAN : रक्षकः : v. Keeper, superintendent.

CUSTODY : I. Charge, guarding : q.v. रक्षा. II. Confinement : q.v. : निरोधः.

CUSTOM : I. Usage : आचारः, *immemorial c.* : शाश्वत आचारः, M. ; *deviating from c.* : आचाराद्विच्युतः, M. II. Business : q.v. Ph. : *he has a great deal of c.* : तस्यानेका ग्राहकाः. III. A c. duty : शुल्क (mn.).

CUSTOM-HOUSE : शुल्कशाला. *C. officer* : शुल्काधिकृतः; शुल्कोपजीवी, Mah.

CUSTOMARY : (1) आचार in comp., *c. taking of smoke* : आचारधूमग्रहणम्, K. Ph. : *it is c.* : एष आचारः ; (2) नित्यः (त्या, त्यं) (what should be observed daily), B.

CUSTOMER : ग्राहकः, *a known c.* : परिचितग्राहकः, P. i. 1. : v. Buyer.

CUT (subs.) : I. A wound : (1) छिन्नम्, Sr. ; (2) क्षतम् (=hurt, wound : q.v.) II. A blow : (1) प्रहारः ; (2) आघातः. III. Portion cut off : छेदः. IV. A slight. Ph. : *this was an unkind cut* : *एष परिहारो निर्दय आसीत्. V. A groove : q.v. : खातम्. VI. An engraving : q.v. VII. Shape : आकारः. VIII. Of cards: *विभागः. Ph. : *whose c. is it*: *कस्य विभागावसरः. IX. A horse : अश्वः. Ph. : *a short c.* : सरलमार्गः.

CUT (v.t.) : I. Lit. : (1) छिनत्ति (छिद्, c. 5.) (best equiv.), *to c. the Śami tree* : शमीलतां छेत्तुम्, Sa. ; *to c. nails* : नखानि छिनत्ति, M. iv. 69. ; *c. ing the heart* : मर्मच्छिद् (mfn.), Ki. xi. 49. ; (2) लुनाति (लू, c. 9.), *with hair c.* : लूनकेशः, K. b. ; *c. ting of corn* : व्रीहिलवनम्, S. c. ; (3) कृन्तति (कृत्, c. 6.) नि-, *to cut one's own throat* : स्वस्य कण्ठं निकृन्तति, Mah. ; (4) वृश्चति (व्रश्च ,

c. 1.) (rare), *c. one another* : परस्परं ववृश्चुः, B. ; (5) द्यति (दो, c. 4.) (rare). Ph. : *the dart was c. into three pieces*: त्रिधा कृता शक्तिः, Ve. iv. II. To carve : q.v. III. To intersect : q.v. IV. To castrate : q.v. Ph. : (1) *to c. cards* : *तासं कृन्तति ; (2) *to c. a figure*: प्रतिष्ठां प्राप्नोति ; (3) *to c. a person*: परिहरति ; (4) *to c. capers* : उपहासं करोति ; (5) *to c. the teeth.* V. To put forth ; (6) *c. -glass* : *संस्कृतकाचः.

CUT (v.i.) : I. Lit. : v. Above. II. To interfere (as a horse) : q.v.

CUT DOWN : I. To fell : छित्त्वा *or* लूत्वा *or* कर्तित्वा पातयति (c. of पत्) ; अवकृन्तति ; अवद्यति, Ki. II. To abash : q.v. : ह्रेपयति (c. of ह्री). III. To reduce, diminish : q.v.

CUT IN *or* INTO : i.e. to interrupt : q.v. विच्छिनत्ति.

CUT OFF : I. Lit. : (1) छिनत्ति, *(their) heads were c. off* : मूर्धानौ चिच्छिदाते, Vi. vi. ; (2) कृन्तति, नि-, *c. off his arms* : भुजौ चकृततुस्तस्य, B. vi. 45. ; (3) लुनाति, *c. ting off the head of this boy* : एतस्य शिशोः शिरो लूत्वा, Vi. iii. II. To destroy : q.v. : *to be c. off by disease* : रोगेण क्षयं गच्छति, एति. III. To interrupt : नि-रुणद्धि (रुध्, c. 5.), *c. off supplies* : वीवधं निरुणद्धि, Si. ii. 64.

CUT OUT : I. Lit. : उत्कृन्तति. II. To contrive, adapt : q.v. III. To supersede : q.v. : उच्छिनत्ति. IV. To carry off : q.v.

CUT SHORT : I. To abridge : संक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). Ph. : *to c. the matter short* : किं बहुना. II. To interrupt : Ph. : *c. ing him short* : अस्य वचनम् आक्षिप्य (क्षिप्, c. 6.), K.

CUT TO *or* IN PIECES : (1) खण्डखण्डं करोति ; (2) खण्डशः *or* लवशः *or* सहस्रशः etc. छिनत्ति, कृन्तति, etc. ; (3) शकलयति, वि-, (nomi.), Vi.

CUT UNDER : v. To undersell.

CUT UP : I. To cut to pieces : q.v. : निकृन्तति, *which c.s. up enemies' army* : परसेनानिकर्तनम्, Mah. II. Fig. : to wound, assail : (1) गुरुभिर्दोषैर्मर्मसु निस्तुदति (तुद्, c. 6.). Ki. xvii. 43.; (2) खण्डयति (खण्ड्, c. 10.), B.

CUTANEOUS : expr. by comp., *c. disease*: त्वग्रोगः ; *c. eruption*: दद्रुः.

CUTICLE : अवभासिनी, Wilson : v. Skin.

CUTLASS : कर्तरिका : v. Sword.

CUTLER : *छुरिकाकारः.

CUTLERY : I. The business of a cutler : छुरिकाकारव्यवसायः. II. Cutting instruments : *छुरिकादीनि (n. pl.).

CUTLET : *भृष्टफालिका, *veal c.* : *भृष्टा वत्समांसफालिका.

CUTPURSE : ग्रन्थिभेदः, -कः, M. ix. 277 ; v. Thief.

CUTTER : I. One who cuts : (1) छेदकः ; (2) छेत्तृ (m.) ; (3) छिद् in comp., *wood -c*: वनछिद् ; (4) लवनकर्तृ (m.), *rice -c.* : धान्यलवनकर्ता, K. b. II. A cutting instrument : कर्तरिका. III. A front teeth : v. Incisor. IV. A small ship : perh. मद्गुः.

CUT-THROAT : I. Subs. : कण्ठच्छेदकः : v. Murderer. II. Adj. : v. Murderous.

CUTTING (adj.) : I. Lit. : (1) छित्वरः (री, रं) ; (2) व्रश्चनः (ना, नं). II. Of wind or cold : perh. उद्वेगकारिन् (f. णी). III. Biting, severe : q.v. : मर्मच्छिद् (mfn.).

CUTTING (subs.) : I. The act : (1) छेदः, -नं (best equiv.) ; (2) कर्तनम् *or* कृन्तनम्, नि- ; (3) लवनम् ; (4) व्रश्चनम् ; (5) छिदा. II. A part cut off : छेदः : v. Part. III. A trench : q.v. : खातम्.

CUTTLE-FISH : a mollusk : *दशभुजा.

CUT-WATER : पोताग्रम् ; *तरङ्गभेदिन् (n.).

CYCLE : चक्रम्, *c. of time* : कालचक्रम्, Sr. : v. Circle.

CYCLONE : चक्रवात्या (?) : v. Hurricane.

CYCLOPAEDIA : *विद्याकोषः, *c. of medicine* : *वैद्यकविद्याकोषः.

CYGNET : हंसशावकः, बालहंसः.

CYLINDER : *स्तूपः ; यष्टिघनच्छेत्रम्, K.d.

CYLINDRICAL : *स्तूपाकारः (रा, रं).

CYMBAL : (1) तालम् ; (2) झल्लकम्, (3) घनम् ; (4) झिञ्झिः.

CYNIC (subs.) : मनुष्यद्वेषिन् (m.) (?).

CYNIC, -AL (adj.) : v. Surly, austere, captious.

CYNICISM : मनुष्यद्वेषिता (?) ; विषयपराङ्मुखता (in good sense).

Cynosure : I. Lit. : ध्रुवः. II. Fig. : चन्द्रः, *the c. of the solar race* : दिनकरकुलचन्द्रः, U. vi.

Cypher : v. Cipher.

Cypress : नित्यपर्णो महावृक्षविशेषः.

Czar : अधिराजः ; रूशीयानामधिराजः.

D

Dab (v.) : लघु ताडयति (तड्, c. 10.) *or* आहन्ति (हन् c. 2.).

Dab (subs.) : I. A blow : लघुप्रहारः ; लघुघातः. II. A lump : q.v. : पिण्डः III. An expert : q.v. IV. A fish : चन्द्रकः (?).

Dabble (v.t.) : सिञ्चति : v. To sprinkle, spatter.

Dabble (v.i.) : I. Lit. : क्रीडति (क्रीड् c. 1.). II. Of learning : वार्तामात्रमधिगच्छति (गम् c. 1.) (rare).

Dabbler : पल्लवग्राहिपण्डितः ; शाखागण्डः.

Dace : रोहितजातीयमत्स्यभेदः.

Dactyl : भ ; चरणविशेषः.

Dactylology : *अङ्गुलिभाषा.

Dad, daddy : तातः.

Daedal,-ian (adj.) : विचित्रः (त्रा, त्रं) : v. Ingenious.

Daffodil : पीतपुष्पप्रभेदः ; लताभेदश्च.

Dagger : (1) कृपाणी ; (2) कर्तरी ; (3) छुरिका.

Daily (adj.) : (1) आह्निकः (की, कं) ; (2) दैनिकः (की, कं) ; (3) दैनन्दिनः (नी, नं).

Daily (adv.) : (1) प्रत्यहम् ; (2) प्रतिदिनम् ; (3) प्रतिदिवसम् ; (4) प्रतिवासरम् ; (5) दिने दिने ; (6) अहन्यहनि ; (7) अहरहः ; (8) अनुदिनम्. (9) अन्वहम् *D. and nightly*=day and night : v. Day.

Daintily : v. Nicely ; scrupulously ; deliciously.

Daintiness : I. Nicety : q.v. : लालित्यम्. II. Fastidiousness : q.v.

Dainty (adj.) : I. Delicious : q.v. : स्वादु (mfn.). II. Nice : q.v. : ललितः (ता, तं). III. Fastidious : q.v.

Dainty (subs.) : विशिष्टभोजनम् and sim. comp.s.

Dairy, dairy-house : (1) व्रजः, Ki. iv. 16. ; (2) दुग्धशाला (?).

Dairy-maid : (1) गोपी ; (2) बल्लवी ; (3) आभीरी.

Daisy : शुक्लपुष्पभेदः.

Dale : उपत्यका: v. Vale, valley.

Dalliance : I. Sportiveness : q.v. : विलासः. II. Delay : q.v.

Dally : I. To linger : कालं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.), Vi. *or* जहाति (हा, c. 3.). II. To sport : विलसति (लस्, c. 1.).

Dam (subs.) : I. A mound : (1) सेतुः, *to set up a d.* : सेतुं प्रवर्तयति, Y. ; (2) आलिः. II. A mother : q.v. : मातृ (f.).

Dam, dam up (v.) : सेतुना बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) *or* निरुणद्धि (रुध्, c. 7.).

Damage (subs.) : I. Injury, loss : q.v. : हानिः. II. In law : (1) उदयः, *the thing shall be awarded with d.s* : सोदयं पण्यं दाप्यः, V.s. ; (2) क्षयः (wear and tear, deterioration), N.s.

Damage (v.t.) : *who d.s things* : यो द्रव्येषु क्षयं कुर्यात्, Kat. : v. To injure, impair.

Damask (v.) : v. To embellish, variegate.

Damask (subs.) : चित्रदुकूलम् (?).

Dame : पुरन्ध्री : v. Lady, mistress.

Damn (v.t.) : I. To condemn : q.v. II. To consign to perdition : Ph. : *you will be d. ed* : (तव) नरको भवेत्, A.r.

Damnation : (1) विनिपातः, Sa. ; (2) नरकवासः, and sim. comp.s.

Damned : i.e. accursed, abominable : q.v.

Damp (subs.) : I. Moisture : q.v. : क्लेदः. II. Fog : कुज्झटिका. III. Dejection : q.v. विषादः, B.

Damp (adj.) : I. Moist : q.v. : क्लिन्नः (न्ना, न्नं). II. Dejected : q.v. म्लानः (ना, नं), परि-, Ku.

Damp (v.t.) : I. To moisten : q.v. II. To depress, discourage : q.v.

Dampish : (1) आक्लिन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) ईषदार्द्रः (र्द्रा, र्द्रं).

Dampness : क्लिन्नता : v. Moisture, fogginess.

Damsel : कन्या : v. Girl, maiden.

Damson : फलप्रभेदः.

Dance (v.i.) : नृत्यति (नृत्, c. 4.), *as if d. ing with the waves* : नृत्यमानमिवोर्मिभिः, Mah. Ph. : *my arm is d. ing* : स्फुरति *or* स्पन्दते मे बाहुः, Sa. ; *to d. on the rope*, i.e. to be hanged : q.v.

Dance (v.t.) : नर्तयति (c. of नृत्). Ph. : *to d. attendance on* : (1) उपतिष्ठते (स्था, c. 1.) ; (2) आराधयति (c. of राध्).

Dance (subs.) : (best equiv.), *round d.* : मण्डलनृत्यम् ; (2) लास्यम् (spe. of females) ; (3) ताण्डवम् (d. of Śiva.) ; (4) रासः (of Krishna and his *Gopis*).

Dancer : नर्तकः.

Dancing (subs.) : v. Dance. *D. -girl* : नर्तकी. *D. -master* : (1) नाट्याचार्यः (of d. and singing) ; (2) नर्तयितृ (m.), Mal. *D. -school* : नृत्यशाला.

Dandelion : सिंहतुण्डः (?) ; ओषधिभेदः.

Dandiprat : I. A dwarf, a child : माणवकः. II. A coin : *वराटकः.

Dandle : v. To fondle, caress.

Dandriff, dandruff : दारुणम् *or* दारुणकम्, Bha.

Dandy : दाम्भिकः (?) : v. Fop.

Danger (subs.) : (1) भयम् (fear : q.v.), *the d. from the demon is passed* : गतं सुरारिसम्भवं भयम्, V. ; (2) संशयः (=doubt : q.v.), *we are all put in d. of our lives* : सर्वे वयं जीवितसंशयमारोपिताः, Ve. vii. ; (3) विपद्, -त्तिः (calamity : q.v.), *you do not see my d.* : न हि पश्यसि मे विपत्तिम्, Mr. ix.; (4) कण्टकम्, शल्यम् etc. (=anything causing mischief or annoyance), *clearing d.s of roads* : स्थलपथशल्यशोधनम्, D. viii.

Dangerous : I. Beset with danger : (1) प्रत्यवायभूयिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) ; (2) संकटः (टा, टं) ; (3) सम्बाधः (धा, धं), *in a place not d. and pleasant*: असम्बाधशिवे देशे, Ki. II. Causing danger : भयावहः (हा, हं) : v. Dreadful, danger. Ph. : *d. illness* : सांघातिकरोगः.

Dangerously : expr. by circumlo., *d. ill*: सांघातिकरोगाक्रान्तः (न्ता, न्तं).

Dangle (v.) : लोलति, वि- (लुल्, c. 1.) : v. To hang. *D. about or after*: अनुसरति (सृ, c. 1.).

Dangler : कालक्षेपिन् (m.) *or* कालक्षेपकः (?).

Dangling (adj.) : (1) लोलः (ला, लं) वि-, व्या- ; (2) चञ्चल् (f. न्ती).

Dapper : Lively, smart.

Dapple : I. Adj. : विचित्रबिन्दुयुक्तः (क्ता, क्तं), A. r. : v. Spotted, variegated. II. Subs. : बिन्दुः : v. Spot. III. Verb. : चित्रयति (चित्र्, c. 10.) : v. To variegate.

Dare (v.t.) : I. To venture : q.v. II. To challenge : q.v.

Dare (v.i.) : Ph. : *who d.s assail me* : को मां धर्षयितुं शक्तः, A.r. ; *did not d. to enter* : प्रवेष्टुं न विषेहिरे, Ku.

Daring (subs.) : साहसम् (= boldness and also bold act.)

Daring (adj.) : (1) साहसिन् (f. नी) ; (2) निर्विशङ्कः (ङ्का, ङ्कं) : v. Intrepid.

Daringly : साहसेन : v. Boldly, fearlessly.

Daringness : साहसिकता : v. Boldness, courage.

Dark (subs.) : I. Darkness : q.v. II. Secrecy : q.v. Ph.: *in d.* : गूढम् : v. Secretly. III. Ignorance : q.v. : *in the d.* : अनभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं).

Dark (adj.) : I. Lit. : (1) by comp., *a d. place* : अन्धकारभूमिः, Kar. ; *in a very d. night* : घोरान्धकारे रात्रौ, Vet. ; (2) तिमिरावृतः (ता, तं), तमसाभिभूतः (ता, तं), तिमिरनिरुद्धः (द्धा, द्धं) ; (3) तामसः (सी, सं) ; (4) निरालोकः (का, कं) and sim. comp.s. (= destitute of light). II. Black : q.v. : कालः (ली, लं). III. Obscure : q.v. : तमसावृतः (ता, तं), and sim. comp.s. IV. Vile, wicked : q.v. V. Gloomy : q.v. VI. Blind : q.v.

Darken (v.t.) : I. Lit. : (1) अन्धकारीकरोति V.p. : (2) अन्धकारतां नयति, K., *d. ed by the shadows of* : छायान्धकारितः (ता, तं), Vi. vii. II. Fig. : to obscure, sully : q.v.

Darken (v.i.) : i.e. to become dark : v. Dark and to become.

Darkly : v. Dimly, obscurely, blindly.

Darkness : I. Physical or moral : (1) अन्धकार (mn.), *d. came on the plain* : अन्धकारमुदवाप समानि, Ki. ix. 11. ; (2) तमस् (n.), *d. -dispelling* : तमोपहः (हा, हं), D. ; (3) तिमिरम्, *enveloped in d.*: तिमिरावगुण्ठितः (ता, तं), Ku. ; (4) तमसम् (in. comp.s), *thick d.* : घनसन्तमसम्, Si. ; *blinding d.*: अन्धतमसम्, Vi. ; (5) तमिस्रा (=extensive d.) ; (6) Ph. : ध्वान्तम् : *to enter the*

land of d.: दीर्घतरं तमः प्रविशति, Ki. xiii. 30. II. Secrecy : q.v.

DARKSOME : तामसः (सी, सं) ; v. Dark, obscure.

DARLING : (1) प्रियः (या, यं) ; (2) प्रियतमः (मा, मं) : v. Dear.

DARN (subs.) : सूचिसंहितम् (?).

DARN (v.) : सूच्या सं-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) (?).

DARNEL : तृणविशेषः.

DART (subs.) : (1) अस्त्रम् (= any missile) ; (2) प्रासः (any d. specially a lance). *Species of d.* : शल्यम् ; शक्तिः ; परिघः ; मुशलः ; पट्टिशः ; कर्पणः ; etc.

DART (v.t.) : मुञ्चति (मुच्, c. 6.), *d. ed an iron spear at the demon* : शक्तिं मुमोच दितिजं प्रति, Mat. ; *her companions d. ed glances at me* : मामवलोक्य तस्याः सखीजनेन कटाक्षा मुक्ता, Ma. i. : v. To hurl ; to emit.

DART (v.i.) : Ph. : *an arrow d. ed from the Pinaka* (*bow of Śiva*): निपपात जवादिषुः पिनाकात्, Ki. xiii. 20. : v. To start, run.

DASH (subs.) : I. Collision : (1) सङ्घट्टः ; (2) समाघातः. II. A check : q.v. III. An admixture : Ph. : *wine with a d. of water* ; जलसिक्तं मद्यम् (?) ; *with a d. of white*: ईषद्धवलाभः (भा, भं). IV. An onset, a blow : q.v. V. Capacity for bold movements : प्रागल्भ्यम्. VI. A line : रेखा.

DASH (v.t.) : I. To throw with violence : q.v. प्रसभं क्षिपति. II. To shatter : q.v. : चूर्णीकरोति. *To be d. ed* : चूर्णीभवति. III. To abash : q.v. IV. To overspread partially : स्पर्शयति (c. of स्पृश्) (?) : v. To mix. Comp.s : (a) *d. off* : i.e. to execute rapidly : शीघ्रं करोति ; (b.) *d. out*, i.e. to obliterate : q.v. व्या-मार्ष्टि *or* मार्जयति (मृज्, c. 2. and 10.).

DASH (v.i.) : धावति (धाव्, c. 1.) : v. To rush.

DASTARD : (1) कापुरुषः ; (2) भीरुः : v. Coward.

DASTARD, DASTARDLY (adj.) : Ph. : *d. conduct* : कापुरुषत्वम् : v. Timid, base.

DASTARDY : कापुरुषत्वम् : v. Cowardliness.

DATA : स्वीकृतानि (n. pl.) (?).

DATE (subs.) : I. A fruit : खर्जूरम्, -री. II. Epoch : (1) कालः, *the d. of Harsha Deva's accession* : हर्षदेवराज्यारम्भकालः, Mahesha ; (2) समयः. III. Of letters, etc. : Ph. : *it bears no d.* : *लिखनदिनमत्र न वर्तते.

DATE (v.t.) : *लिखनदिनम् आरोपयति (c. of रुह) *or* चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.).

DATE (v.i.) : I. To begin : q.v. II. To have a d. : *d.d London, the 1st. June* : *लण्डने जुनस्य प्रथमदिवसे लिखितः (ता, तं).

DATE-TREE : खर्जूरः.

DATIVE CASE : (1) सम्प्रदानम् ; (2) सम्प्रदानकारकम्.

DATURA : धुस्तु(स्तू)रः ; धुतुरा.

DAUB (v.) : लिम्पति (लिप्, c. 6.) : v. To besmear.

DAUB : (subs.) : लेपः : v. Smear.

DAUBER : I. Lit. : लेपकः, वि-, प्र-,. II A flatterer : q.v.

DAUGHTER : (1) दुहितृ (f.) ; (2) तनया ; (3) सुता ; (4) पुत्री ; (5) नन्दिनी ; (6) in the case of proper names, also by patronymic, *d. of Janaka* : जानकी.

DAUGHTER-IN-LAW : (1) स्नुषा ; (2) पुत्रवधूः ; (3) वधूः.

DAUNT : त्रासयति (c. of त्रस्) : v. To terrify.

DAUNTLESS : निर्भयः (या, यं) : v. Fearless.

DAUNTLESSNESS : निर्भीकता : v. Fearlessness, daring.

DAUPHIN : फरासीयराज्ञो ज्येष्ठपुत्रः ; युवराजः.

DAUPHINE, DAUPHINESS : i.e. wife of the Dauphin : फरासीययुवराजज्ञी.

DAW : काकजातीयपक्षिभेदः.

DAWDLE : कालं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To trifle, loiter.

DAWDLER : v. Loiterer, idler

DAWN (subs.) : (1) अरुणोदयः ; (2) उषस् (n.) ; (3) प्रत्यु(त्यू)षः ; (4) प्रभातम् ; (5) विभातम् : (6) दिनमुखम् ; (7) दिनादिः ; (8) निशान्तः ; (9) निशावसानम्. v. Morning.

DAWN (v.i.) : Ph. : *before the day d. ed*: अप्रभातायां रजन्याम्, Mu. i. ; *when it was d. ing* : प्रत्युन्मिषत्यरुणार्चिषि, D. ii. Fig. : as of genius : (1) उन्मिषति (मिष्, c. 6.) ; (2) उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.).

DAY : (1) दिनम् (2) दिवस (mn) ; (3) वासरम् ; (4) अहन् (n.). *A d. of the week*: वारः. *A lunar d.*: तिथिः. *D. to d.* दिने दिने : v. Daily (adv). *D. and night* (adv.) : (1) अहर्निशम् ; (2) दिवानिशम् ; (3) दिवारात्रम्; (4) रात्रिन्दिवम्. *A whole d.* i e. a d. and night : अहोरात्रः. *The d. before* : पूर्वेद्युः. *The next* d. : परेद्युः. *Another d.* : अन्येद्युः. *Both d. s* : उभयेद्युः. *By d.* : दिवा. *Late in the d.*: वैकाले. *Even to this d.* : अद्यापि. *Every other d.*: द्वितीये द्वितीये दिवसे. *A d. 's hire* : दैनिकी. *In his d.* : तत्काले : v. Time. *The last of a Hindu month* : संक्रान्तिः. *Gained the d.* : विजयं लेभे (लभ्, c. 1) : v. Victory.

DAY-BOOK : दैनिकपुस्तकम्.

DAY-BREAK : (1) दिनमुखम्, Ki. ; (2) निशान्तः ; (3) प्रत्युषः : v. Dawn.

DAY-DREAM : दिवास्वप्नः (?) : v. Dream.

DAY-LABOUR, DAY-WORK : दिनकर्मन् (n.), and sim. comp s.

DAY-LABOURER : दिनकर्मकरः and sim. comp. s.

DAY-LIGHT : दिवालोकः and sim. comp. s, *yet it was like d. day and night* : तथापि दिवसाकारं प्रकाशं तदहर्निशम्, Mat. Ph. : *in the d.* : तपति तपने ; *before d.* : अनुदिते भास्करे.

DAY-SIGHT : रात्र्यन्धता, *affected with d.* : रात्र्यन्धः (न्धा, न्धं).

DAY-STAR : I. The morning-star : q.v. II. The sun : दिनमणिः, Go.

DAY-TIME : दिवाभागः, *in the d.* दिवा : v. Day.

DAZZLE (v.t.) : I. Lit. : *to d. the eye* : चक्षुषस्तेजांसि प्रतिहन्ति (हन्, c. 2.) K. ; *d. d by it.* : (1) तेन प्रतिहतेक्षणा, B. p. II. Fig. : मोहयति (c. of मुह्) : v. To charm, blind.

DAZZLING (adj.) : I. Lit. : (1) लोचनानि प्रतिघ्नत् (f.), Ki. *or* प्रतिघ्नत् (f. ती), M. n. etc. ; (2) (better) दुष्प्रेक्ष्यः (क्ष्या, क्ष्यं), दुर्दर्शः (र्शा, र्शं) etc. : v. Brilliant. II. Fig. : v. Wonderful.

DEACON : *याजकः. *D. ess* : *याजिका.

DEACONHOOD, DEACONRY, DEACONSHIP : याजकत्वम् ; याजकपदम्.

DEAD (subs.) : *in the d. of night* : विगाढायां शर्वर्याम्, C.

DEAD (adj.) : I. Lit. : (1) मृतः (ता, तं (best equiv.), *naturally d.* : स्वयं मृतः, H. ; *half d.* : मृतकल्पः (f. ल्पा), D. iv. ; *d. body* : मृतकम्, D. vi. ; (2) परासु (mfn.), *fell d.*: परासुरपतत्, Ku. xvii. 53. ; (3) गतासु (mfn.), and sim. comp.s (= whose life is past), *just d.* : तत्क्षणविगतजीवितः (ता, तं), K. ; (4) उपरतः (ता, तं) ; (a milder term = deceased), Da. (rarely) ; (5) प्रेतः (ता, तं) ; (6) संस्थितः (ता, तं) ; (7) प्रमीतः (ता, तं) ; (8) परेतः (ता, तं) ; II. Of civil death : perh. मृतकल्पः (ल्पा, ल्पं) ; निरंशकः (का, कं) (= entitled to no share of ancestral property), Y. III. Fig. : *d. language* : अप्रचलितभाषा (?) ; *d. sleep*: घोरनिद्रा ; *d. darkness*: घोरान्धकारः ; *d. drunk* : मदमूढः (ढा, ढं) ; *d. letter* (i.e. obsolete) : लुप्तः (प्ता, प्तं) ; *d. letter* (i.e. unclaimed letter) : *अगृहीतपत्रम्; *d. lock* : v. Stoppage. IV. Without motion as a d. weight : निश्चलः (ला, लं). V. Unproductive : निष्फलः (ला, लं). VI. Dull, monotonous : q.v. VII. Fixed : q.v. VIII. Vapid : q.v.

DEAD, BE : म्रियते : v. To die.

DEADEN (v.t.) : I. To blunt, impair : q.v.: कुण्ठीकरोति. II. To retard : q.v. III. To make vapid : विरसीकरोति.

DEADEN (v.i.) : कुण्ठीभवति : v. To blunt, decay.

DEADLINESS : (1) प्राणहरत्वम् ; (2) प्राणनाशकत्वम् ; (3) better by adj. : v. Deadly.

DEADLY (adj.) : I. Destructive : (1) प्राणहरः (री, रं), *d. poison* : प्राणहरं विषम्, Ni. ; (2) प्राणान्तिकः (का, कं) : (3) प्राणनाशकः (शिका, शकं) ; (4) जीवितापहः (हा, हं) and sim. comp.s. II. Fig. : implacable : q.v. : *d. enmity* : आमरणान्तिकं वैरम्, Mr. i.

DEADLY (adv.) : I. Mortally : q.v. : II. Like death : expr. by comp., *d. pale* : शवश्यावः (वा, वं). II. Exceedingly : q.v.

DEADNESS : I. Numbness : q.v. : स्तब्धता. II. Languor : q.v. : ग्लानिः. III. Inactivity : q.v. : शैथिल्यम्. IV. Vapidness : q.v.

DEAD-WIND : प्रतीपवायुः, प्रतीपगा मरुतः, R. ; and sim. comp. s.

DEAF : I. Lit. : (1) बधिरः (रा, रं) ; (2) एडः (डा, डं) (rare), *d. mute*: एडमूकः (का, कं) ; (3) कल्लः, (ल्ला, ल्लं) (rare) ; (4) विकलश्रोत्रः (त्रा, त्रं), and sim. comp. s. II. Fig. : unwilling to hear : कर्णं न ददाति *or* न कर्णे करोति, K.

DEAFEN : (1) बधिरयति (nomi.) ; (2) बधिरीकरोति, Si. xiii. 3.

DEAFENING (adj.) : (1) कर्णविदारिन् (f. णी) ; (2) श्रोत्रभिद् (mfn.), Ki. xiii. 21. ; and sim. comp. s.

DEAFNESS : (1) बधिरता ; (2) बाधिर्यम्, Viv.

DEAL (subs.) : I. A quantity : expr. by बहु (mfn.), *a great d. of time*: बहुसमयः : v. Much, *a good d.* : अत्यन्तम् : v. Exceedingly. II. In cards : वण्टनम्. III. D. wood : देवदारु (n.) (?).

DEAL (v.t.) : I. To d. out : वण्टयति (वण्ट्, c. 10.) : v. To distribute. II. Of cards : *वण्टयति. III. Of blows, etc. : ददाति (दा, c. 3).

DEAL (v.i.) : I. To traffic : q.v. : क्रयविक्रयं करोति. II. To act, behave : q.v. *D. with* : (a) to treat, handle : q.v. ; (b) to contend : q.v.

DEALER : I. A Trader, merchant : q.v. : विक्रेतृ (m.), *horse d.* : अश्वविक्रेता. II. Of cards : *वण्टकः.

DEALING : I. Traffic, trade : q.v. : क्रयविक्रयः. II. Intercourse, connexion : q.v. संसर्गः. III. Treatment : q.v.

DEAN : I. Under a bishop : *आचार्यः, *d. and chapter* : *धर्मसमाजः. II. The president of a faculty : सभापतिः.

DEANERY : i.e. a dean's house : *आचार्यावासः and sim. comp. s.

DEAR (adj.) : I. High-priced : (1) दुर्मूल्यः (f. ल्या) : (2) बहुमूल्यः (ल्या, ल्यं), *sell cheap things at a d. price*: अल्पमूल्यं बहुमूल्येन विक्रीणते, Viv. (3) गुरुमूल्यः (ल्या, ल्यं), Viv. : v. Costly. II. Highly valued : (1) प्रियः (या, यं) (= beloved : q.v.), *d. er than myself* : मत्तः प्रियतरः, K. ; (2) अभिमतः (ता, तं), *with his d. friend spring* : माधवेनाभिमतेन सख्या, Ku. ; (3) हृदयङ्गमः (मा, मं) (=reaching the heart), *d. friend*: हृदयङ्गमः सखा, Ku. iv. 24. Ph. : *d. as one's life*: प्राणसमः (मा, मं), K.; *to an old man, a young wife is d. er than his life* : वृद्धस्य तरुणी भार्या प्राणेभ्योऽपि गरीयसी, H. i.

DEAR, DEARLY (adv.) : I. At a high rate : (1) बहुमूल्येन ; (2) महार्घेण. II. Greatly : q.v. : अत्यन्तम्, "*d. loved*": अतिप्रियः (या, यं). III. Affectionately : q.v.

DEARNESS : I. High price : (1) दुर्मूल्यता ; (2) महार्घता (3) दुर्लभता (scarcity). II. Tenderness : प्रियत्वम्, -ता.

DEATH : (1) मृत्युः, *unnatural d.* : अपमृत्युः, P. ; *premature d.*: अकालमृत्युः, U.; *violent d.*: अपघातमृत्युः; *under the grasp of d.* : मृत्युहस्तवर्तिन् (f. नी), D. ; *who have met d. for you* : त्वदर्थे मृत्युमीयुषां, Mah. ; (2) मरणम्, *did not meet d.*: मरणं नाभ्यपद्यत, Mah. ; *the swing of birth and d.*: जननमरणदोला, J. (3) प्राणवियोगः and sim. comp. s (= extinction of life) ; (4) प्राणपरित्यागः and sim. comp. s (=quitting life : only of voluntary d.) (5) वधः (=killing : q.v.), *to seek d.* : वधं मृगयते, Ka. Ph. : *pelted to d.* : लोष्ट्राघातं हतः, Mu. ii. ; *longing for d.* : मृत्युकामः (मा, मं), V. p.; *sentence of d.*: प्राणदण्डः, *will pass sentence of d. on this man with forfeiture of all property*: अस्य सर्वस्वप्राणहरणं दण्डमाज्ञापयिष्यति, Mu. i. ; *angel of d.*: यमदूतः, V. p. ; *after d.*: प्रेत्य (rare), D.

DEATH, PUT TO : (1) हन्ति (हन्, c. 2.), *put him to d. at once*, हन्यतामविलम्बितम्: V. p.; (2) व्यापादयति (c. of पद्), *no, he has not been put to d., but thrown into prison*: न खलु व्यापादितः परन्तु बन्धनागारे निक्षिप्तः, Mu. ii. ; (3) by वधः, *the king ordered him to be put to d.* : राज्ञा (तस्य) वध आदिष्टः, P. ; *one who should not be put to d.*: अवध्यः (ध्या, ध्यं) : v. To kill.

DEATH-BED : मृत्युशय्या. *On one's d.* : मृत्युकाले *or* मरणसमये, Vet.

DEATHLESS : अमरः (रा, रं) : v. Immortal.

DEATH-LIKE : v. Cadaverous.

DEATH'S HEAD : a moth : *कापालिकः ; कपालचिह्नितपक्षः पतङ्गभेदः.

DEATH-WARRANT : वधादेशलेखः, and sim. comp. s.

DEATH-WATCH : गोमयोत्थाग्रभेदः.

DEBAR (v.) : प्रतिषेधति (सिध्, c. 1.) : v. To prevent, exclude.

DEBARK : अवतरति (तृ, c. 1.) : v. To disembark.

DEBASE : (1) अपकर्षति (c. of कृष्); (2) अवनमयति (c. of नम्) ; (3) by adj. : v. Base.

DEBASEMENT : (1) अपकर्षः; (2) अवमानना (=disgrace : q.v.).

DEBATABLE : (1) विवदनीयः (या, यं); (2) सन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (=doubtful).

DEBATE (subs.) : (1) विवादः, *and there were d. s amongst themselves.* अन्योन्यस्य विवादाश्च प्रादुरभूवन्, C. ; (2) वादः : v. Controversy.

DEBATE (v.) : (1) विवदते (विद्, c. 1.) : v. To dispute ; (2) विचारयति (c. of चर्) : v. To discuss.

DEBATER : (1) वादिन् (m.) ; (2) वक्तृ (m.)(strictly =speaker), Ki. ; (3) तर्किन् (m.) (=argumentator).

DEBAUCH (v.) : नाशयति (c. of नश्), *great attachment to sensual pleasures d. es a man* : नाशयति पुरुषमत्यासङ्गो विषयेषु, K. ; *to d. a girl* : बालां नाशयति, D. ii. : v. To corrupt.

DEBAUCH (subs.) : I. Debauchery : q.v. II. Revel : q.v.

DEBAUCHEE : (1) लम्पटः : v. Lewd ; (2) कामवृत्तः : v. Libertine.

DEBAUCHER : (1) नाशकः ; (2) दूषकः ; (3) दूषयितृ (m.):

DEBAUCHERY : I. Corruption : q.v. : नाशः. II. Lewdness, libertinism : q.v. : लाम्पट्यम् III. Intemperance : q.v.

DEBENTURE : *देयलेखः ; देयस्वीकारपत्रम्.

DEBILITATE : क्षिणोति (क्षि, c. 5.) : v. To weaken.

DEBILITY : दुर्बलता : v. Feebleness.

DEBIT (v.) : *देयधनभागे लिखति (लिख , c. 6.).

DEBIT (subs.) : Ph. : *d. side* : देयधनभागः.

DEBONAIR : विनीतः (ता, तं) : v. Gentle, affable.

DEBT : ऋणम् (lit. and fig.): *to discharge a d.* : ऋणं शोधयति, K. b. ; *to contract a d.* : ऋणं करोति, D. s. ; *involved in d.* : ऋणग्रस्तः (स्ता, स्तं), At.; *recovery of a d.*: ऋणादानम्, M. ; *as I may get out of this (d.)* : तस्मान्मुच्ये यथा, R. i. 72. ; *one who is unable to pay d.* : ऋणं दातुमशक्तो यः, M.

DEBTOR : (1) ऋणिन् (m.) *or* ऋणिकः (lit. and fig.) ; (2) अधमर्णः (lit.) ; (3) ऋणग्रहीतृ (m.), K. b. ; (4) खादकः (rare).

DEBUT : I. A beginning : प्रारम्भः. II. A first appearance : q.v.

DECADE : i.e. ten of any thing : *d. (of years)* : दशवर्षम् : v. Ten.

DECADENCE, DECADENCY : अवसादः : v. Decay, decline.

DECAGON : दशकोणः (णा, णं) ; दशभुजः (जा, जं).

DECALOGUE : *निदेशदशकम्.

DECAMP : I. To break up a camp : कटकं भनक्ति (भञ्ज् , c. 7.) *or* स्थानान्तरं नयति (नी, c. 1.). II. To go away, flee : q.v. : अपसर्पति (सृप, c. 1.), *d. ed from the battle* : रणादपससर्प, Mat.

DECAMPMENT : I. Lit. : कटकभञ्जनम् (?). II. Flight : q.v. : अपसर्पणम्.

DECANT : स्रावयति (c. of स्रु) (?) : v. To pour gently.

DECANTER : a glass vessel : झरी.

DECAPITATE : शिरः छिनत्ति (छिद्, c. 7.) (with gen.) : v. To behead.

DECAPITATION : शिरश्छेदः : v. Beheading.

DECAY (v.i.) : (1) क्षीयते, परि-, (pass. of क्षि) *or* क्षयं गच्छति, याति, etc. ; *of un-d. ed loyalty* : अक्षीणभक्तिः, Mu. ; *when the night d. ed*: क्षीणायां क्षपायाम्, K. ; (2) शीर्यते, वि-, (pass. of शॄ) (= go to ruin), *doors of income d. ed* : आयद्वाराणि व्यशीर्यन्त, D. ; *d. ed leaf* : शीर्णपर्णः, Me. ; (3) जीर्यति *or* जरति (जॄ, c. 4. and 1.) (from age) : *the teeth of a d. ing man d.* : दन्ता जीर्यन्ति जीर्यतः, P. v. 10. ; *d. ed bark* : जीर्णवल्कलम्, K.

DECAY (subs.) : (1) क्षयः, परि-, *d. of fame* : यशःक्षयः, Ki. ; (2) विशीर्णता (going to ruin : as a building) ; (3) जीर्णता (from age) ; (4) अवसादः (=failing).

DECAYING (adj.) : (1) क्षयिन् (f. णी) ; (2) क्षयिष्णु (mfn.) ; (3) क्षीयमाण (f. णा), परि-; (4) विशीर्यमाण (f. णा) ; (5) जीर्यत् (f. न्ती).

Decease : I. Subs. : उपरमः : v. Demise. II. Verb : v. To die.

Deceased : उपरतः (ता, तं) : v. Dead.

Deceit : I. Deception : q.v. : प्रतारणा. II. Artifice, strategem : (1) छलम्, *d. is not admitted here* : छलमत्र न गृह्यते, Mr. ; (2) कपट (mfn.), *able to follow out d.* : कपटानुसारकुशलः, Mr. ; (3) छद्मन् (n.) (strictly=disguise), *by d.* : छद्मना, Viv.

Deceitful : I. Lit. : (1) प्रतारणापरायण (f. णा) ; (2) वञ्चनाशीलः (ला, लं) ; (3) छलनापरः (रा, रं) ; (4) कपटप्रवण (f. णा). II. Fig. : false : q.v.

Deceitfully : (1) छलेन ; (2) सकपटम् ; (3) छद्मना ; (4) सव्याजम्.

Deceitfulness : (1) प्रतारणापरायणता ; (2) वञ्चनशीलता.

Deceitless : (1) निष्कपटः (टा, टं) ; (2) निर्व्याजः (जा, जं).

Deceive : (1) प्रतारयति (c. of तॄ), *was d. d and drawn away to the bush*: प्रतार्य तेनाचकृषे लतासु, N. ; (2) वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.), *d. ing me* : मां वञ्चयित्वा, P. ; (3) छलयति (छल्, c. 10), *to the d. r of Bali* : बलिं छलयते, Gi. ; (4) विप्रलभते (लभ्, c.1.); (5) अभिसन्धत्ते (धा, c. 3.), Sa.

Deceiver : (1) प्रतारकः ; (2) वञ्चकः ; (3) विप्रलम्भकः.

December : उत्तराग्रहायणपूर्वपौषसंवादीयुरुपीयवत्सरस्य द्वादशो मासः.

Decemvir : दशानाम् एकः. *D. i.* : *दश ; प्राचीनरोमकस्य दशशासकाः.

Decemviral : *दशानाम्, *d. government* : दशानां शासनम्.

Decemvirate : दशाधिपत्यम्.

Decency : (1) शालीनता (- modesty); (2) विनयः : v. Decorum.

Decennial : (1) दशवार्षिकः (की, कं) : (2) दशाब्दिकः (की, कं).

Decent : I. Decorous : (1) विनीतः (ता, तं) ; (2) विनयोपेतः (ता, तं). II. Not obscene : साधुसम्मतः (ता, तं). III. Sufficient : q.v.

Decently : (1) शालीनतया (modestly) ; (2) समुचितम् (- suitably).

Deception : (1) प्रतारणा, -णम्, *well up in d.* : प्रतारणकुशलः (ला, लं), K. ; (2) वञ्चना, प्र-, *even d. is a gain* : वञ्चनापि लाभाय, M. n. ; (3) छलना, *addicted to d.* : छलनापरः, Si. ; (4) विप्रलम्भः, *means of d.* : विप्रलम्भोपायः, D. (5) अभिसन्धानम्, Sa. v.

Deceptive : भ्रान्तिजनकः (का, कं), and sim. comp. s : v. False.

Deceptiveness : भ्रान्तिजनकत्वम् : v. Falsity.

Decide (v.t.) : (1) निर्णयति (नी, c. 1.), *we are to d., the rest rests with the king* : निर्णये वयं प्रमाणं, शेषे तु राजा, Mr. ix. ; (2) निश्चिनोति, (चि, c. 5.), *he d. d that the r had been altered into s by the merchant* : रेफे सकारं वणिजा कारितं निश्चिकाय सः, Raj. (3) स्थिरीकरोति (=to fix.), *to d. the meaning of the plaint* : भाषार्थस्थिरीकरणाय, K. b. Ph. : *d. ing for and against according to pleasure* : स्वेच्छया जयपराजयौ विदधानाः (m. pl.), D. viii.

Decided (adj.) : (1) निश्चितः (ता, तं) ; (2) स्थिरः (रा, रं) (=firm) ; (3) असन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (=undoubted : q.v.).

Decidedly : (1) निश्चितम् ; (2) असंशयम् : v. Undoubtedly, certainly.

Decider : निर्णेतृ (m.) : v. Judge.

Deciduous : पतनशीलः (ला, लं) (?).

Decimal : *दशकः (का, कं), *d. fraction* : *दशकभिन्नम्.

Decimate : I. Lit. : दशांशं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To punish every tenth man of : दशमभागस्य प्राणदण्डं करोति (with gen.). III. To devastate : q.v.

Decimation : दशमभागस्य वधः *or* प्राणदण्डः.

Decipher : निर्वाचयति (c. of वच्).

Decipherer : निर्वाचकः. *Decipheress* : निर्वाचिका.

Decision : I. Adjudication : निर्णयः, *d. of a case* : व्यवहारनिर्णयः, K. b. II. Firmness : q.v. : स्थैर्यम्. *A man of d.* : स्थिरधीः, R.

Decisive : निश्चायकः (का, कं) (?) ; संशयच्छिद् (mfn.) (?).

Decisively : v. Decidedly.

Deck (subs.) : *छदः ; नौपृष्ठम्. *Four d. ed* : *चतुश्छदः (दा, दं).

Deck (v.) : I. To adorn : q.v. : भूषयति (भूष्, c. 10.). II. To furnish with a deck : छदेन योजयति (युज्, c. 10.).

Declaim (v.) : (1) भाषते (भाष्, c. 1.) : v. To

speak ; (2) गिरामूर्मीः निर्मिमीते (मा, c. 3) (poet), N.

DECLAIMER, DECLAIMANT : वक्तृ (m.) : v. Speaker.

DECLAMATION : I. Speech : q.v. : गिर् (f.) (often in the pl.). II. Rhetorical display : वागाडम्बरः.

DECLAMATORY : I. Lit. : वाङ्मयः (यी, यं). II. Fig. : v. Bombastic.

DECLARATION : I. Assertion, statement : q.v. उक्तिः. II. Announcement, proclamation : q.v. : ख्यापनम् Ph. : *the D. of Independence* : *स्वाधीनताख्यापनम्, -पत्रम्. IV. In law : भाषा, K. b. ; भाषापदम्, Mi.

DECLARATIVE, DECLARATORY : v. Expressive, explanatory.

DECLARE (v.t.) : I. To clear : q.v. II. To assert : q.v. : ब्रवीति *or* ब्रूते (ब्रू, c. 2.). III. To make known, manifest : q.v. : ब्रवीति *or* ब्रूते, *for good men d. their use by results* : ब्रुवते हि फलेन साधवो निजोपयोगिताम्, N. IV. To proclaim : q.v. : घोषयति (c. of घुष).

DECLARE (v.i.) : ब्रवीति : v. To say. *To d. for* : अवलम्बते. *To d. against* : प्रतिपक्षम् अवलम्बते (लम्ब्, c. 1.).

DECLENSION : I. Decline : q.v. II. In gram. शब्दरूपाख्यानम्.

DECLINABLE : नैकरूपः (पा, पं) (i.e. having more than one form).

DECLINATION : I. Obliquity : q.v. II. In astr : अपमः.

DECLINE (v.i.) : I. To bend over : लम्बते, अव-, (लम्ब्, c. 1.). II. To decay, diminish : q.v. : ह्रासमुपैति (इ, c. 2.). III. Of day, etc. : (1) परिणमति (नम् c. 1.), *by this time the day d. d.* : अनेन समयेन परिणतो दिवसः, K. ; (2) गलति (गल्, c. 1.), *the third watch d. ing* : गलति तृतीये यामे, C. ; (3) क्षीयते, *when the night d. d.* : क्षीणायां क्षपायाम्, K. IV. To deviate : q.v. V. To refuse : q.v. प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2).

DECLINE (v.t.) : I. To refuse, reject : q.v. : प्रत्याख्याति. II. To inflect : Ph. : *d.* पतिः *पते रूपाण्याख्याहि (ख्या, c. 2.). III. To bend : q.v.

DECLINE (subs.) : (1) ह्रासः (=decrease), *by the rise and d. of prices* : अर्घस्य वृद्धिह्रासेन, Vy. ; (2) क्षयः (=decay), *d. of fame* : यशःक्षयः, Ki. ; (3) परिणामः, *or* परिणतिः, (lit., bending : of life or time), *d. of life* : वयःपरिणामः, K. ; *d. of night* : रात्रेः परिणतिः, Si.

DECLINING (subs.) : प्रत्याख्यानम् : v. Refusal.

DECLIVITY : (1) अवसर्पिणी भूमिः ; (2) नतभूः : v. Slope.

DECOCTION : क्वाथः (both of decocting and of the extract).

DECOLLATE : v. To behead. "*D. d head*": छिन्नशिरस् (n.).

DECOMPOSE (v.i.) : I. To dissolve : विलीयते (ली, c. 4.). II. To decay : पूयते (पूय्, c. 1.) (?). v. Decomposition (III).

DECOMPOSE (v.t.) : I. To analyze : q.v. II. To dissolve : q.v.

DECOMPOSITION : I. Analysis : *विश्लेषः. II. Dissolution : (1) विलयः ; (2) परिक्षयः. III. Corruption : पूतिः, *that there might be no d.* : माभूत् पूतिरिति, B. com.

DECORATE : (1) प्रसाधयति (c. of साध्) ; (2) आकल्पयति (कल्प्, c. 10.) : v. To adorn.

DECORATION : (1) प्रसाधनम्, Ka. vii. 30 ; (2) प्रतिकर्मन् *or* परिकर्मन् (n.). Ku. vii. 6. ; (3) आकल्पः : v. Ornament ; adornment.

DECORATOR : (1) प्रसाधकः (f. धिका) ; (2) अलङ्कर्तृ (f. त्री).

DECOROUS : विनीतः (ता, तं), *in a d. dress* : विनीतवेषेण, Sa. : v. Becoming.

DECOROUSLY : (1) सविनयम् ; (2) विनयेन ; (3) यथोचितम् (suitably).

DECORUM : (1) विनयः, *seeing his ripeness in d.* : वीक्ष्य तस्य विनये परिपाकम्, N. ; (1) मर्यादा, *transgressor of d.* : मर्यादालङ्घिन् (f. नी), M. n. ; (3) स्थितिः, *breaker of d.* : स्थितिभिद् (mfn.), R.

DECOY (v.t.) : आकर्षति (c. of कृष्) : v. To entrap, allure.

DECOY (subs.) : i.e. a d. -bird : आकर्षकः (?).

DECREASE (subs.) : (1) ह्रासः, *from gradual d.* : अल्पाल्पह्रासात्, V. p. ; (2) क्षयः (=gen. decay), *d. and increase* : क्षयवृद्धी, Su.; (2) अपक्षयः (rare).

Decrease (v.t.) : v. To diminish.

Decrease (v.i.) : (1) ह्रासमुपैति, अधिगच्छति, etc., *spirit d. s* : सत्वं ह्रासमुपैति, Mr. ; (2) क्षीयते, परि-, (pass. of क्षि), *the nights d. when the sun is on the north of the equator* : क्षीयन्ते खलूत्तरायणे रात्रयः M. n. ; (3) हीयते, परि-, प्र-, (pass. of हा), *every day you are d. ing in your body* : अनुदिवसं खलु परिहीयसेऽङ्गेषु, Sa. ; (4) अपचीयते (pass. of चि) (rare).

Decree (subs.) : (1) आज्ञा ; (2) आदेशः : v. Order.

Decree (v.) : I. To order : q.v. : (1) आदिशति (दिश्, c. 6.) ; (2) दापयति (c. of दा) (=cause to give), *should d. the debt to the creditor* : धनिने धनं दापयेत्, Y. II. To decide : q.v.

Decrement : ह्रासः : v. Decrease.

Decrepit : (1) जरातुरः (रा, रं) ; (2) जराजीर्णेन्द्रियः (या, यं) ; (3) जरत् (f. ती) *d. son of Ganga* : जरद्गाङ्गेयः, Ve. : v. Infirm.

Decrepitude : जरा, *d. and deformity* : जरा वैरूप्यमेव च, V. p.

Decretal (adj:) : expr. by comp., *d. epistle* : आदेशपत्रम्.

Decretal (subs.) : a collection of decrees : आदेशसंग्रहः.

Decrial : अपक्रोश : v. Calumny, abuse.

Decry : परिवदति (वद्, c. 1.) : v. To disparage, censure.

Decurion : दशाध्यक्षः, and sim. comp.s.

Decussation : तिर्यक्पातः (?).

Dedicate : I. To consecrate : q.v. : उत्सृजति (सृज्, c. 1.). II. To devote : q.v. III. To d. books, etc. : समर्पयति (c. of ऋ) (?) ; उत्सृजति (?).

Dedication : I. Consecration, appropriation: उत्सर्गः. II. Of a book : मुखबन्धः (?).

Dedicatory : Ph. : *d. epistle* : मुखबन्धः (?).

Deduce : I. To derive or draw : q.v. II. To infer : q.v. : (1) निर्णयति (नी c. 1.) ; (2) लभते (लभ् , c. 1.) (to get).

Deducible : (1) अनुमेयः (या, यं) ; (2) लभ्यः (भ्या, भ्यं).

Deduct v.t. : वियोजयति (युज् , c. 10.) Ph. : *capital d. ed from amount is interest* : मूलं मिश्राच्च्युतं कलान्तरम्, Li. : v. To subtract.

Deduction : I. Conclusion, inference : q.v. : निगमनम्. II. Subtraction : (1) वियोजनम् ; (2) व्यवकलनम्, *To make d. s* : वियोजयति, Li.

Deductive : नैगमिकः (की, कं) (?).

Deed : I. An act : q.v. : (1) कर्मन् (n.) ; (2) अवदानम् (=a noble d.), Sa. II. A legal instrument : पत्रम्, *d. of sale* : विक्रयपत्रम्, Raj.

Deem : मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To think.

Deep (adj.) : I. Lit. : (1) गभीरः *or* गम्भीरः (रा, रं) ; अगाधः (धा, धं) (=very d., bottomless) : Ph. : *thigh-d.* : ऊरुद्घ्नः (घ्ना घ्नं), K., *in thumb-d. water* : अङ्गुष्ठोदकमात्रेण, J. II, Of sounds : (1) गभीरः *or* गम्भीरः (रा, रं) ; (2) मन्द्रः (f. न्द्रा) ; v. Grave. III. Of colours : (1) घन, in comp., *d. red* : घनारुण (f. णा) ; (2) नितान्त- in comp. : v. Exceedingly. IV. In various senses : *d. sense* : गभीरार्थः, Ki.; *in a very d. king* : अतिगम्भीरे भूपे, C. ; *very d. wounds* : दूरावगाढा व्रणाः, Sr. ; *in a d. mind* : अवगाढे हृदि, N. ; *d. sleep* : गाढनिद्रा *or* घोरनिद्रा, K. ; *d. sigh*: दीर्घनिश्वासः ; *very d. anger* : गम्भीरतरः कोपः, Pri. ; *with d. passion* : विगाढभावेन, B. p. ; *soldiers nine files d.* : नवपंक्तयो योधाः (?) ; *d.-rooted* : स्थिरबद्धमूलः (ला, लं), B. ; *d. darkness* : घोरान्धकारः, Vet. ; *d. distress* : घोरदुःखम् : v. Cunning, artful : q.v.

Deep (subs.) : expr. by the adj., *in the d. of night* : गाढायां रजन्याम्, K.; *moving about in the d.* अगाधसलिले चरन्, Ka.

Deepen (v.i.) : गभीरीभवति : v. Also to thicken, increase.

Deepen (v.t.) : I. Lit. : (1) गभीरीकरोति ; (2) by the adj. : v. Deep, to make. II. To increase : q.v. : वर्द्धयति.

Deeply : (1) गाढम्, *(her) glances are d. impressed on my heart* : गाढं निखात इव मे हृदये कटाक्षः, Ma. i. ; (2) प्रगाढम् (=very d.) ; (3) अत्यन्तम् (=excessively : q.v.). Ph. : *sighing d.* : दीर्घं निश्वस्य, K. ; *wounded d. in (her) heart* : हृदि व्यायतपातमक्षिणोत्, Ku. v. 54.

Deepness : v. Depth.

Deer : (1) मृगः ; (2) हरिणः : (3) कुरङ्गः, -मः.

DEFACE : I. To disfigure : q.v. विरूपीकरोति. II. To spoil : q.v.

DEFACEMENT : I. Disfigurement : विरूपीकरणम्. II. Obliteration : q.v.

DEFALCATION : I. A deficit : q.v. II. Embezzlement : q.v.

DEFAMATION : परिवाद: : v. Calumny.

DEFAMATORY : परिवादगर्भः (र्भा, र्भं) : v. Slanderous.

DEFAME : (1) परिवदति (वद्, c. 1.), *is d. ing in (my) presence my friend, the king of Anga* : परिवदति समक्षं मित्रमङ्गाधिराजम्, Ve. ; (2) अपभाषते (भाष्, c. 1.), *who d. s great men* : यो महतोऽपभाषते, Ku. ; (3) आक्षिपति (क्षिप्, c. 1.) (=to asperse).

DEFAMER : परिवादिन्: (f. नी) : v. Slanderer.

DEFAULT (v.) : I. To offend : q.v. II. To be absent : अनुपस्थितः (ता, तं).

DEFAULT (subs.) : I. Negligence : शैथिल्यम्. II. Fault : q.v. : दोषः. III. Absence : *in d. of the plaintiff* : अनुपस्थिते वादिनि; *in d. of fine* : अदत्ते दण्डे; *in d. of fishes* : मत्स्याभावे.

DEFAULTER : I. In law : अनुपस्थितः (ता, तं). II. A delinquent : q.v.

DEFEAT (v.t) : I. To overthrow : पराजयते (जि, c. 1.), *the Yavanas were d. ed* : पराजयिषत यवनाः, D. vi. : v. To conquer, bear. II. To frustrate in battle : q.v. : हन्ति, नि-, व्या-, (हन्, c. 2.), *would d. my object* : निहन्यान्मे मनोरथम्, D. ii.

DEFEAT (subs.) : I. Discomfiture : (1) पराजयः, *who has admitted d. from me* : यया मत्तः पराजयोऽभ्युपेतः, D. ii. ; (2) पराभवः; *d. of Parashurāma* : परशुरामस्य पराभवः, Vi.; *to get a d.* : पराभवं प्राप्नोति, Ki. ; (3) भङ्गः (rout). II. Frustration : q.v. : विघातः.

DEFECATE : I. Trans : v. To clarify, refine. II. Intrans : मलोत्सर्गं करोति.

DEFECATE (adj.) ; DEFECATION : v. Refined, Purification.

DEFECT : I. Want : q v. II. Fault, blemish : q.v. : दोषः.

DEFECTION : Ph. : *d. from one's own religion* : स्वधर्मत्यागः ; *"d. to Popery"* रोमकधर्मपरिग्रहः ; *"d. of a realm"* *राष्ट्रविघटनम्.: v. Revolt, apostacy.

DEFECTIVE : असम्पूर्णः (र्णा, र्णं) : v. Imperfect, maimed, faulty.

DEFECTIVENESS : (1) असम्पूर्णता ; (2) सदोषता, (faultiness) ; (3) वैकल्यम् (of limbs).

DEFENCE : I. Protection : q.v. : (1) रक्षा ; (2) गुप्तिः, *for the d. of cities* : नगरगुप्त्यर्थम्, Mah. ; (3) better by circumlo : v. To defend. II. Art of d. : prob. रक्षा. III. That which defends : गुप्तिः, *and the d. s are quite impassable* : अलङ्घ्यतमा च गुप्तिः, D. : v. Also defender. IV. In law : उत्तरम्, *witnesses for the d.* : उत्तरवादिनः साक्षिणः, Y. V. Apology.

DEFENCELESS : (1) अगुप्तः (प्ता, प्तं) ; (2) अनायुधः (धा, धं) (=unarmed).

DEFEND : I. To protect : q.v. रक्षति (रक्ष्, c. 1.), *d. him from Bhima* : रक्षैनं भीमात्. Ve. iii. N.B. Exact sense expr. by circumlo., *Karṇa cannot d. the Kaurava army from Bhima and Arjuna* : कौरवबलमालोडयन्तौ भीमार्जुनौ राधेयेन न शक्येते निवारयितुम्, Ve. II. In law, to contest : उत्तरं ददाति, (दा, c. 3.). III. To repel : q.v.

DEFENDANT : (1) प्रत्यर्थिन् (f. नी), Mr. ix. ; (2) प्रतिवादिन् (f. नी), Si. xx. 18.

DEFENDER : (1) रक्षकः ; (2) गोप्तृ (m.), *d. of the faith* : धर्मस्य गोप्ता, Vi. v. : v. Protector, guardian.

DEFENSIVE : Ph. : *on the d.* : आत्मरक्षार्थम् ; *d. and offensive weapons* : आक्रमणनिवारण-, परप्रहरणायुधाः.

DEFER (v.t.) : I. To put off, delay : q.v. : व्याक्षिपति (क्षिप्, c. 9.). II. To refer : q.v.

DEFER (v.i.) : I. To yield, submit : q.v. : अनुपालयति (पाल्, c. 10.). II. To delay, put off : q.v.

DEFERENCE : (1) बहुमानः (=regard), *out of d. to a good thing* : सद्वस्तुबहुमानात्, V. ; (2) अनुरोधः (=complaisance), *is this d. to the sayings of superiors* : किमयं गुरुजनवचनानुरोधः, K. *To treat with d.* : (1) बहु मन्यते (मन्, c. 4.), Sa. ; (2) अनुरुध्यते, K.

Deferential : v. Respectful, obliging.

Deferentially : (1) सबहुमानम् ; (2) सप्रश्रयम् (=courteously).

Defiance : (1) अवज्ञा (=contempt : q.v.) ; (2) आह्वानम् (=challenge : q.v.). Ph. : *he, in d. of us* : अस्मानयमतिक्रम्य, Mah.

Defiant : उद्धतः (ता, तं) : v. Haughty, insolent, fearless.

Defiantly : उद्धतम्, (*you*) *act d. even towards Krishna* : हरावप्युद्धतं चेष्टसे, Ve. : v. Haughtily, insolently.

Deficiency : (1) अभावः (=want : q.v.) ; (2) न्यूनता (=state of being less) ; (3) वैकल्यम् (=incompleteness), *d. of strength* : शक्तिवैकल्यम्, Ki.

Deficient : (1) हीनः (ना, नं) (=wanting : q.v.), *d. in limbs* : हीनाङ्गः (f. ङ्गी), Pa. ; (2) न्यूनः or ऊनः (ना, नं) (=less) or अल्पः (ल्पा, ल्पं) (=little) : *not of d. fortune* : अनल्पर्द्धि (mfn.), R. ; *d. in wisdom* : अल्पप्रज्ञः (ज्ञा, ज्ञं), V.p. ; (3) विकलः (ला, लं) (=incomplete), *even when the clouds are d.* : विकलेऽपि हि पर्जन्ये, H.

Deficit : *there will be a d. in revenue* : राजस्वं न्यूनं भवति : v. Wanting.

Defier : अवमन्तृ (m.) (=despiser) ; अतिक्रमकारिन् (m.) (=transgressor).

Defile : (v.t.) : दूषयति (c. of दुष्), *to d. a virgin* : कन्यां दूषयति, M. viii. 364 : v. To corrupt, polute.

Defile (v.i.) ; दण्डव्यूहेन यात्रां करोति or याति (या, c. 2.), M. vii. 187.

Defile (subs.) : सम्बाधः (?) : v. Pass.

Defilement : दूषणम् : v. Pollution.

Defiler : दूषकः, *d. of virgin's apartments* : कन्यापुरदूषकः, D.

Definable : (1) निर्वचनीयः (या, यं) ; (2) व्याख्येयः (या, यं) (what can be explained) ; (3) निरूपणीयः (या, यं) (what can be determined).

Define : I. To end : q.v. II. To determine : q.v. : निरूपयति (रूप्, c. 10.). III. To explain : q.v. (1) व्याख्याति (ख्या, c. 2.), *perception is d.d* : व्याख्यातं प्रत्यक्षम्, N.d. ; (2) स्वरूपं or लक्षणं कथयति (=to say : q.v.) or निरूपयति (=to determine).

Definite : (1) निश्चितः (ता, तं) : v. Certain ; (2) स्थिरः (रा, रं) : v. Fixed. Ph. : *the d. article* : *विशेष्यनिर्धारकमव्ययम्.

Definitely : (1) निश्चितम् : v. Certainly : (a) स्पष्टम् : v. Clearly.

Definiteness, definitude : (1) निश्चयः ; (2) निर्णयः.

Definition : (1) लक्षणवचनम्, N.d. ; (2) निर्वचनम् (=etymological d.), Sr. ; (3) व्याख्या (=explanation).

Definitive : I. Definite : q.v. II. Determining : निश्चायकः (का, कं).

Definitivly : v. Definitely, positively.

Deflect : I. Trans : विचालयति (c. of चल्) (?). II. Intrans : v. To deviate.

Deflection : v. Deviation.

Defloration : दूषणम्, *d. of a girl* : कन्यादूषणम्, D. : v. Seduction.

Deflower (v.t.) : I. Lit. : पुष्पहीनं (नां) करोति. II. To deprive : हरति (हृ, c. 1.). III. To defile : q.v. : नाशयति (c. of नश्), *will seduce and d. this girl* : एतां बालां विलोभ्य नाशयिष्यति, D. ii.

Deflowerer : दूषकः, D.

Deform (v.t.) : विरूपयति (रूप्, c. 10.) : v. To disfigure.

Deformed (part. adj.) : (1) विरूपः (पा, पं), *d. and eightfold crooked* : विरूपं वक्रमष्टधा, V.p. ; (2) अनभिरूपः (पा, पं) ; (3) विकृतः (ता, तं), *of d. figure* : विकृताकृति (mfn.), Vi. ; (4) विकलः (ला, लं) (wanting a limb or limbs).

Deformity : वैरूप्यम्, *on account of my d.* : वैरूप्यान्मम, D. ii.

Defraud : वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.) : v. To cheat, deceive.

Defrauder : (1) वञ्चकः, प्र- ; (2) प्रतारकः.

Defray : ददाति (दा, c. 3.) (=to pay : q.v.) : v. Also to supply, assist.

Defrayment : दानम् (=payment : q.v.).

Deft : वामः (मा, मं) : v. Neat, dexterous. *D. ly* : वामम्, R.

Defunct : संस्थितः (ता, तं) : v. Dead, deceased.

Defy : (1) आह्वयते : v. To challenge ; (2)

तृणीकरोति (=to care a straw for), *and d. ing those who have assembled* : तृणीकृत्य च सङ्गतान्, Mah. ; (3) अतिक्रामति (क्रम् c. 1.) (=to transgress), *d. ing the duties of her caste*: अतिक्रम्य स्वकुलधर्मम्, D.

DEGENERACY, DEGENERATENESS : (1) क्षयः (=decay : q.v.) ; (2) हानिः (=loss : q.v.) ; (3) भ्रंशः (fall : q.v.).

DEGENERATE (adj.) : Ph. : *d. in time* : कालविभ्रष्टः (ष्टा, ष्टं), Kal. ; *d. Kshatriyas* : क्षत्रियापसदाः, Ve. ; *d. Brahmin* : ब्रह्मबन्धुः, Ana.

DEGENERATE (v.) : क्षीयते (pass. of क्षि) : v. To decay : (2) हीयते (pass. of हा) : v. Inferior, be- ; (3) च्यवते (च्यु, c. 1.) : v. To fall.

DEGLUTITION : (1) गिलनम् ; (2) ग्रसनम् ; (3) गीर्णिः.

DEGRADATION : I. Lit. : *निम्नपदारोपणम्, *or* -लम्भनम्. II. Fig. : (1) क्षयः (=decay) ; (2) अवमानना (=disgrace).

DEGRADE : I. Lit. : *निम्नपदे क्षिपति (क्षिप्, c.6.) *or* निम्नपदं लम्भयति (c. of लंभ्). II. Fig. : लघूकरोति *or* लघयति (nomi.), *shame on me d. d. by life* : मां धिग जीवितलघूकृताम्, B. *To become d. d.* : (1) लघूभवति ; (2) हीयते (pass. of हा), H.

DEGREE : I. Academical : उपाधिः. II. Position, rank : q.v. : पदम्. III. Grade : q.v. Ph. : *by d. s* : क्रमशः : v. Gradually ; *'in the highest d.', 'to a d.'* : निरतिशयम्: v. Exceedingly; *in some d.* : v. Somewhat ; *in the same d. as* : v. Equally. IV. Of latitude or longitude : *कला. V. In genealogy : पुरुषः, *a relation in the third d.* : *त्रिपुरुषान्तरो बन्धुः.

DEIFICATION : (1) देवीकरणम् (rare) ; (2) देवत्वारोपणम् (with loc.).

DEIFIED, TO BE : (1) देवत्वम् एति ; (2) देवीभवति ; (3) त्रिदशीभवति, R.

DEIFY : (1) देवत्वम् आरोपयति (c. of रुह्) (with loc.) ; (2) देवीकरोति.

DEIGN : अर्हति (अर्ह्, c. 1.), *d. to excuse this* : इदं विषोढुमर्हति, Sa. iii.: v. To condescend, please.

DEISM : ईश्वरवादः (?) ; ईश्वरवादित्वम् (?).

DEIST : ईश्वरवादिन् (f. नी) (?).

DEISTICAL : Ph. : *d. writer* : *ईश्वरवादी लेखकः ; *d. work* : ईश्वरवादविषयको ग्रन्थः.

DEITY : I. Divinity : q.v. II. A god or goddess : q.v. : देवता. III. The Supreme Being : (1) ईश्वरः ; (2) देवदेवः.

DEJECT (v.t.) : I. Lit. : to cast down : अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. Fig. : to dispirit : विषण्णीकरोति *or* विषादं जनयति (c. of जन्) : v. Dejected.

DEJECTED : विषण्णः (ण्णा, ण्णं). *To be d.* : विषीदति (सद्, c. 1.), *do not be d.* : मा विषीद, Ch. ; *d. ly said this* : विषीदन्निदमब्रवीत्, G.

DEJECTEDLY : (1) सविषादम् ; (2) विषण्णः (ण्णा, ण्णं); (3) विषीदत् (f. न्ती).

DEJECTEDNESS, DEJECTION : (1) विषादः *or* विषण्णता, *the demolisher seeing (his) forces in d.* : विषादवक्तव्यबलः प्रमाथी, Ki. ; (2) वैमनस्यम्, Sa. ; (3) परितापः (=anguish), N. xiii. 54 ; (4) निर्वेदः (=despondency).

DELATE : I. To carry : q.v. II. To spread : q.v. III. To cause : q.v. IV. To manage : q.v.

DELAY (v.t.) : I. To retard : विलम्बयति (c. of लम्ब्), *with wishes, whose fruits were d. ed* : विलम्बितफलैर्मनोरथैः, R. II. To put off, prolong : q.v. विलम्बेन करोति.

DELAY (v.i.) : (1) विलम्बते (लम्ब्, c. 1) ; (2) चिरयति *or* चिरायते (nomi.), *why my men are d. ing* : किमिति चिरायते मे जनः, P.

DELAY (subs.) : (1) विलम्बः, *whether there will be d. in their way* : अन्तरा वा गच्छतां विलम्ब उत्पत्स्यते न वा, K. ; *without d.* : अविलम्बम् *or* अविलम्बेन *or* अविलम्बितम्, Sa. ; (2) व्याक्षेपः (putting off), R.

DELAYER : (1) विलम्बकारिन् (f. णी) (of another); (2) विलम्बिन् (f. नी) (lingerer : q.v.)

DELECTABLE : रम्यः (म्या, म्यं) : v. Delightful.

DELECTATION : v. Delight, gratification, amusement.

DELEGATE (v.t.) : I. To depute : q.v. II. To assign, commit : q.v.

DELEGATE (subs.) : प्रतिनिधिः : v. Representative commissioner.

DELEGATION : I. Deputing : नियोगः II. Assigning : अर्पणम्. III. A body of delegates : प्रतिनिधिवर्गः. IV. In law : प्रतिभूः.

DELETE (v.): (1) अप-मार्ष्टि *or* मार्जयति, निर्-, व्या-, (मृज्, c. 2. and 10.); (2) लुम्पति, वि-, अव-, (लुप्, c. 6.)

DELETERIOUS: (1) प्राणहरः (री, रं); (2) प्राणनाशिन् (f. नी); (3) जीवितापहः (हा, हं).

DELF: I. Mine: q.v. II. Earthenware: मृद्भाण्डम् (?).

DELIBERATE (v.): वि-मृशति, परा-, (मृश्, c. 6.): v. Consider; (2) मन्त्रयति, सं-, (मन्त्र्, c. 10.): v. To consult.

DELIBERATE (adj.): I. Circumspect: q.v.: धीरः (रा, रं). *D-ly resolved*: (1) निश्चितः (ता, तं): v. Certain; (2) स्थिरः (रा, रं): v. Constant. Ph.: *of d. intention*: प्रेक्षेच्छः (च्छा, च्छं), Ku.; *to commit d. crimes*: कामतः पापानि करोति, Pa. III. Slow: q.v.

DELIBERATELY: I. Circumspectly: (1) समीक्ष्य; (2) विमृश्य. II. Intentionally: कामत: Ph.: *d. cruel*: प्रतिपत्तिनिष्ठुरः, R. III. Slowly: q.v.

DELIBERATENESS: I. Of men: (1) धीरता; (2) समीक्ष्यकारिता. II. Of acts: expr. by circumlo: v. Deliberate (II).

DELIBERATION: (1) मन्त्रणा *or* मन्त्रः, णम्-, *but wisdom and not valour is required in d.*: प्रज्ञा तु मन्त्रेऽपेक्षिता न शौर्यम्, B.; (2) विमर्शः: v. Consideration.

DELIBERATIVE: Ph.: *"the d. body"*: मन्त्रिमण्डलम्.

DELICACY: I. Of flavour, odour, etc.: (1) माधुर्यम्. II. Fineness: सौकुमार्यम्, *from great d.*: अतिसौकुमार्यात्, M.n. III. Elegance: लालित्यम्. IV. Of manners: अत्यादरः. V. Of character: मार्दवम्. VI. Luxury; self-indulgence: q.v. VII. A dainty: विशिष्टभोजनम्.

DELICATE: I. Delightful: q.v.: ललितः (ता, तं). II. Pleasing to the senses: मधुरः (रा, रं), *d. meat*: मधुरं मांसम्, Bha. III. Fine, soft, feeble: (1) सुकुमारः (रा, रं); (2) कोमलः (ला, लं), *with d. limbs*: कोमलैरङ्गैः, S. IV. Refined, polite: q.v. V. Luxurious: q.v. VI. Of subjects, difficult: विषमः (मा, मं). VII. Nice, critical: q.v.

DELICATELY: v. Softly, nicely, delightfully.

DELICATENESS; v. Delicacy.

DELICIOUS: (1) स्वादु (mfn.) (to the taste), *fruits d. as the nectar*: अमृतरसस्वादूनि फलानि, K.; (2) ललितः (ता, तं) (tender, fine), *very d. flesh*: सुललितं मांसम्, H.; (3) मधुरः (रा, रं): v. Sweet, pleasant.

DELICIOUSLY: v. Delightfully.

DELICIOUSNESS: (1) सुस्वादुता; (2) लालित्यम्.

DELIGHT (subs.): I. Pleasure: q.v.: (1) आह्लादः; (2) प्रमोदः. II. That which gives d.: (1) आह्लादनम्; (2) आनन्दनम्.

DELIGHT (v.i.), DELIGHTED, TO BE: (1) हृष्यति, सं-, प्र-, (हृष्, c. 4.), *with a d. ed face*: प्रहृष्टवदनः (ना, नं), K.; (2) तुष्यति, परि-, सं-, (तुष्, c. 4.), *was d. ed to see the beauty of the rice crop*: कलमस्य रामणीयकं पश्यन् तुतोष, Ki.; (3) मोदते, प्र-, (मुद्, c. 4.), *Kāmandakī (always) d.s in Mālatī*: मालति मालतीति मोदते कामन्दकी, Ma.; (4) ह्लादते, सं-, प्र-, आ-, (ह्लाद्, c. 1.) (rare).

DELIGHT (v.t.): (1) आ-ह्लादयति, प्र-, सं-, (c. of ह्लाद्), *d.s the tongue*: रसनामाह्लादयति, K.; (2) रमयति, अभि-, (c. of रम्), *whom does not a woman d.*: कं न नारी रमयति, Ka.: v. To please.

DELGHTFUL: (1) रम्यः (म्या, म्यं) *or* रमणीयः (या, यं), *whichever country may be d.*: रम्यो यो देशः, Mah.; (2) आ-ह्लादनः, प्र-, (नी, नं), *d. to the eye*: आह्लादनं दृष्टेः, K.; (3) संह्लादिन् (f. नी), *even the name of women is d.*: नामापि स्त्रीति संह्लादि, K.; (4) प्रमोदिन् (f. नी): v. Charming, pleasing, sweet.

DELIGHTFULLY: expr. by circumlo., *d. cool*: सुशीतलः (ला, लं).

DELIGHTFULNESS: (1) रम्यता; (2) रमणीयता: v. Pleasantness, sweetness.

DELINEATE: I. To sketch, draw: q.v.: लिखति (लिख्, c. 6.). II. To describe: q.v.: वर्णयति (वर्ण् c. 10.).

DELINEATION: I. A drawing: q.v. II. Description: q.v. वर्णना.

DELINQUENCY: (1) दोषः: v. Fault, offence; (2) व्यतिक्रमः: v. Transgression.

DELINQUENT: अपराधिन् (f. नी): v. Offender, guilty.

Delirious : भ्रान्तः (न्ता, न्तं) *or* भ्रान्तचित्तः (त्ता, त्तं).

Delirium : भ्रमः *or* मनसः सम्भ्रमः, Bha.

Deliver : I. To release, rescue : q.v. : मोचयति (c. of मुच्) *or* मोक्षयति (मोक्ष्, c. 10.), *to d. my friend* : सुहृदः परिमोक्षणाय, Mr. iv. II. To make over : अर्पयति, सम्-, (c. of ऋ), *d. ed two letters* : लेखद्वितयमर्पयाम्बभूव, K. ; *d. ing Patralekhā to Meghanāda* : पत्रलेखां मेघनादाय समर्प्य, K. : v. To give. Ph. : *d. (this) back to him* : [इदं] तस्मै प्रतिनिर्यातय, Mr. iv. : v. To give back. III. To utter, pronounce : q.v. : (1) उदीरयति (ईर्, c. 10.) ; (2) कथयति (कथ्, c. 10.) (to tell), *d. Kādambari's message* : कथय कादम्बर्याः सन्देशम्, K. ; (3) आवेदयति, नि-, (c. of विद्) (=to d. respectfully), *d. ed the return message* : प्रतिसन्देशमावेदयत्, D. i. IV. To discharge (of missiles) : q.v. : मुञ्चति (मुच् c. 6.). V. In childbirth : गर्भं मोचयति, P. *A woman who has recently d. ed* : नवप्रसूता : v. To bring forth.

Deliverance : (1) मोचनम् ; (2) उद्धारः ; (3) मोक्षः, -णम् ; (4) परिमोक्षणम् ; (5) निस्तारः ; (6) मुक्तिः : v. Release, rescue.

Deliverer : I. Rescuer : (1) मोचकः ; (2) मोक्षकः, परि- ; (3) निस्तारकः ; (4) उद्धर्तृ (m.). II. Announcer : (1) विज्ञापकः ; (2) आवेदकः.

Delivery : I. Deliverance : q.v. II. Making over : (1) अर्पणम् ; (2) समर्पणम् ; (3) निर्यातनम् (of trusts, etc.). III. Childbirth : q.v. : गर्भमोचनम्. *House of d.* : सूतिकागृहम्. IV. Utterance : q.v. : (1) व्याहारः ; (2) विज्ञप्तिः (of message).

Dell : दरी : v. Dale.

Delta : त्रिभुजाकारभूमिः ; *त्रिमुखम्.

Delude : I. To deceive : q.v. : सम्मोहयति (c. of मुह्). II. To frustrate : q.v. *D. ing* : v. Delusive.

Deluder : v. Deceiver.

Deluge (subs.) : I. *Universal d.* : प्रलयाप्लावः, Si. ; आभूतसंप्लवः, Mat. II. Inundation, flood : q.v. : (1) आप्लावः ; (2) संप्लवः. III. Fig. : perh. संप्लवः, "*fiery d.*" : अग्निसंप्लवः (?).

Deluge (v.t.) : प्लावयति, आ-, वि-, अभि-, (c. of प्लु) (lit. and fig.), *d. ed Dwārakā* : द्वारकां प्लावयामास, V.p. : v. To drown.

Delusion : I. Illusion : q.v. : मोहः. II. Deception : q.v. : वञ्चना.

Delusive : मिथ्या (=false : q.v.).

Delve (v.) : I. To dig : q.v. II. To fathom : q.v.

Demagogue : *प्राकृतनायकः ; इतरलोकशासकः.

Demand (v.) : I. To ask : q.v. : (1) याचते (याच्, c. 1.) ; (2) by circumlo., *d. ed the balance from the merchant* : श्रेष्ठिनमुवाच दीयतां मे तुलेति, P. i. 21. II. To call for : Ph. : *it d.s careful enquiry* : निपुणमिदमनुसन्धेयम् ; *the case d.s your special attention* : अस्मिन्विषये त्वया विशेषेणावधानं देयम् *or* विशेषेणावहितेन भवितव्यम्. III. To summon : q.v.

Demand (subs.) : I. Lit. : (1) अनुयोगः ; (2) प्रार्थना (=asking). Ph. : *a debt should be paid on d.* : ऋणं याचमानाय दातव्यम्, Vri. II. Query : अनुयोगः. III. Want : *ईप्सा, *horses are in great d. now* : *इदानीमश्वेप्सा प्रबला. IV. That which may be d. ed : प्राप्यम् (?), *arrear d.* : अवशिष्टप्राप्यम्.

Demarkation : Ph. : *a line of d.* : प्रतिभागसीमा : v. Boundary.

Demean (v.) : I. To behave : q.v. II. To debase : q.v.

Demeanour : चेष्टा : v. Behaviour, mien.

Demented, dementate (adj.) : उन्मत्तः (त्ता, त्तं) : v. Mad.

Demerit : दोषः : v. Fault.

Demesne : भूमीश्वराणां स्वहस्तस्था भूमिः.

Demigod : (1) उपदेवः ; (2) देवयोनिः.

Demigoddess : (1) उपदेवी ; (2) देवयोनि : (f.).

Demise (v.) : I. To bequeath : q.v. : समर्पयति (c. of ऋ). II. To lease : q.v.

Demise (subs.) : I. Death : उपरमः, *on the d. of the owner* : स्वाम्युपरमे, Da. *On the d. of the king* : ऊर्ध्वं *or* दिवं गते (gone to heaven) राज्ञि, Kal. II. Transference : q.v. : समर्पणम् (?) ; हस्तान्तरीकरणम् (?).

Democracy : प्रजातन्त्रम् (?) ; प्रजाशासनम् (?).

DEMOCRAT : *प्रजातन्त्रिन् (f. णी). प्रजातन्त्रवादिन् (f. नी).

DEMOCRATICAL : *प्रजातन्त्रीयः (या, यं). Ph. : *d. people* : *प्रजातन्त्रवादिनः.

DEMOCRATICALLY : *प्रजातन्त्रानुसारेण, and sim. comp.s.

DEMOLISH : ध्वंसयति वि-, प्र-, (c. of ध्वंस्) : v. To destroy.

DEMOLISHER : विध्वंसकः : v. Destroyer.

DEMOLITION : ध्वंसः, वि-, प्र-: v. Destruction.

DEMON : (1) दैत्यः *or* दानवः (=titan) ; (2) राक्षसः (=goblin ?) ; (3) पिशाचः (=fiend) ; (4) भूतः (=ghost).

DEMONIAC (subs.) : (1) आविष्टः (ष्टा, ष्टं), K. ; (2) भूताधिष्ठितः (ता, तं), K.

DEMONIAC, -AL (adj.) : (1) पैशाचः (ची, चं) ; (2) राक्षसः (सी, सं).

DEMONSTRABLE : (1) साध्यः (ध्या, ध्यं) ; (2) प्रतिपादनीयः (या, यं) ; (3) उपपाद्यः (द्या, द्यं).

DEMONSTRABLY : expr. by adj., *this is d. false* : *अस्यालीकता साध्या.

DEMONSTRATE : I. To exhibit : प्रदर्शयति (c. of दृश्), S. II. To establish, prove q.v. : साधयति (c. of साध्).

DEMONSTRATION : I. Proof : q.v. : साधनम्. II. Exhibiton : प्रदर्शनम्.

DEMONSTRATIVE : I. Lit. : (1) साधकः (f. धिका) ; (2) प्रदर्शकः (f. र्शिका). II. Frank : q.v.

DEMONSTRATIVELY : v. Clearly, certainly, openly.

DEMORALIZATION : I. Corruption : धर्मभ्रष्टता. II. Of discipline : शासनातिक्रमः (?).

DEMORALIZE : विकरोति (कृ, c. 8.) : v. To corrupt.

DEMULCENT : दाहघ्नः (घ्नी, घ्नं) *or* दाहनुद् (mfn.), Bha. : v. Soothing.

DEMUR (v.) : I. To delay, pause : q.v. II. In law : *प्रतीपवादं करोति.

DEMUR (subs.) : (1) विलम्बः : v. Delay ; (2) विरामः : v. Pause.

DEMURE : शान्तः (न्ता, न्तं) : v. Grave, modest.

DEMURELY : (1) शान्तम् ; (2) प्रशान्तम् : v. Gravely, modestly.

DEMURENESS : प्रशान्तिः, K. : v. Gravity, modesty.

DEMURRAGE : I. Detention of a vessel beyond the prescribed time (?) : II. Payment for it : *विलम्बदेयम्.

DEMURRER : in law ; *प्रतीपवादः.

DEN : I. Lit : (1) विवरम् ; (2) बिलम्, *bear's d.* : ऋक्षबिलम्, V.p. : v. Cave. II. Fig. : haunt : q.v.

DENARY (adj.) : (1) दशकः (का, कं) ; (2) दशिन् (f. नी).

DENIABLE : (1) प्रत्याख्येयः (या, यं) ; (2) अस्वीकार्यः (र्या, र्यं) : v. To deny.

DENIAL : (1) अस्वीकारः ; (2) अपह्नवः ; (3) अपह्नुतिः ; (4) अपलापः ; (5) प्रत्याख्यानम्.

DENIER : I. Lit. : (1) अस्वीकर्तृ (f. त्री) ; (2) अपह्नोतृ (f. त्री) ; (3) अपलापिन् (f. नी). II. A small coin : वराटिका.

DENIZEN : I. A naturalized citizen : *कृतपौरः. II. A dweller : q.v. : निवासिन् (m.) Ph. : *d. of heaven* : दिवौकस् (m.).

DENOMINATE : अभिदधाति (धा, c. 3.) : v. To name, designate.

DENOMINATION : I. Name, epithet : q.v. : अभिधेयम्. II. Sect : q.v. : गणः.

DENOMINATOR : I. Lit. : नामकृत्. II. In arith. : छेदः, *having the same d.* : समच्छेदः (दा, दं), Li. ; *reduction to a common d.* : सवर्णम्, Li.

DENOTATION ; निर्देशः (=pointing out) ; अर्थः (=meaning).

DENOTE : I. To mark, point : q.v. : निर्दिशति (दिश्, c. 6.). II. To mean, signify : q.v. : expr. by अर्थ, *here the word* अर्थ *d.s. succession* : अत्रार्थशब्द आनन्तर्यार्थः, S.

DENOUEMENT : I. Of a drama : (1) निष्ठा ; (2) निर्वहणम्.

DENOUNCE : I. To announce : q.v. : II. To stigmatize, accuse : (1) अभिशंसति (शंस्, c. 1.) ; (2) अधिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

DENOUNCEMENT : I. Announcement : q.v. II. Accusation : अभिशंसनम्.

DENOUNCER : (1) अभिशंसकः ; (2) अधिक्षेपकः.

DENSE : (1) घनः (ना, नं), *d. dews* : घननीहारः,

Ki.; (2) निबिड: (डा, डं), *d. union* : निबिडसंयोग:, J. ; (3) सान्द्र: (न्द्रा, न्द्रं), *to make d.* : सान्द्रीकरोति, R. ; (4) अविरल: (ला, लं) (=close) ; (5) निरन्तर: (रा, रं) *or* निरन्तराल: (ला, लं) ; (=without any intervening space).

DENSELY : (1) घनम् ; (2) निबिडम् ; (3) सान्द्रम् ; (4) अविरलम्.

DENSITY : (1) घनत्वम् ; (2) निबिडता ; (3) सान्द्रता, etc.

DENTAL : I. Adj. : दन्त्य: (न्त्या, न्त्यं). II. Subs. : दन्त्यम्, दन्त्यवर्ण:.

DENTATE : (1) दन्तिन् (f. नी) ; (2) दन्तुर: (रा, रं).

DENTICULATED : सूक्ष्मदन्तिन् (f. नी) (?).

DENTIFRICE : (1) दन्तशोधनचूर्णम् (=tooth powder) ; (2) दन्तपावनम्, Sr.

DENTIST : *दन्तवैद्य:, दान्तिक:.

DENTISTRY : *दन्तचिकित्सा ; दान्तिकविद्या.

DENTITION : (1) दन्तोद्भेद: ; (2) दन्तनिर्गम:.

DENUDATE, DENUDE : नग्नीकरोति : v. To strip, uncover.

DENUDATION : (1) नग्नीकरणम् ; (2) शून्यीकरणम् (=emptying).

DENUNCIATION : (1) अभिशंसनम् ; (2) अधिक्षेप:, अभिशाप:.

DENY (v.t.) : I. To gainsay, disown : (1) न स्वीकरोति, etc. (=not acknowledge : q.v.), *if any one were to d. the authority of inference* : यदि कश्चित् प्रामाण्यमनुमानस्य नाङ्गीकुर्यात्, D.s. ; (2) अप- ह्नुते, नि-, (ह्नु, c. 2.), *and who (first) specifies and (then) d.s* : निर्दिश्यापह्नुते च य:, M. ; (3) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.), *it cannot be d. ed that by devotion one can get divinity* : योगऐश्वर्यप्राप्तिफलको न शक्यते प्रत्याख्यातुम्, S. II. To refuse, withhold : q.v. Ph. : *to d. one's self* : आत्मानं संयच्छति (यम्, c. 1.) : v. Self-denial.

DEODAND : *देवदेयम्.

DEPART (v.) : I. Lit. : (1) प्रतिष्ठते, सम्-, (स्था, c. 1.) (on a journey), *d. ed for Hariprastha* : हरिप्रस्थं प्रतस्थे, Si. iii. 1. ; (2) अपक्रामति (क्रम्, c. 1.) (=to go away : q.v.), *d. ed from the city* : नगरादपक्रान्त:, Mu. i. Ph. : *my parents have d. ed me for the hermitage* : मां परित्यज्य तपोवनं यातौ पितरौ, Na. i. : v. To leave, *one whose life is d. ed* : विगतजीवित: (ता, तं), K. ; *to d. this life* (=to die : q.v.) : परलोकं गच्छति. II. Ph. : *did not d. a line from the beaten track* : क्षुण्णादृवर्त्मनो रेखामात्रमपि न व्यतीयु:, R. ; *d. ed from virtue* : धर्मभ्रष्ट: (ष्टा, ष्टं). III. To pass away, vanish, set : q.v.

DEPARTED (adj.) : i.e. dead : q.v. (1) दिवं गत: (ता, तं) (i.e. gone to heaven ; of great men), Raj. ; (2) परलोकगत: (ता, तं), Mu.

DEPARTMENT : विभाग: (in all senses).

DEPARTURE : I. Lit. : (1) प्रस्थानम् ; (2) प्रयाणम्. II. Death : q.v. परलोकगमनम्. III. Deviation : q.v. : व्यतिक्रम:. IV. Desertion : q.v. : त्याग:.

DEPEND : I. To hang : q.v. : II. To be dependant on : (1) अधीन: (ना, नं) (in comp. or with loc.), *for what have stoics to d. on us* : अस्मास्वधीनं किमु निस्पृहाणाम्, Ki. iii. 9. ; *pleasure d.s on you* : त्वदधीनं सुखम्, Ku. ; (2) आयत्त: (त्ता, त्तं) (in comp. or with loc.), *as the fruits of agriculture d. on you* : त्वय्यायत्तं कृषिफलमिति, Me. i. 16. ; *whose life d.s entirely on water* : जलैकायत्तजीवित: (ता, तं), M.n. ; (3) निघ्न: (घ्ना, घ्नं) (with loc.) (rare), (4) -तन्त्र in comp. (rare), *as it d.s on (the will of) man* : पुरुषतन्त्रत्वात्, S. i. 4. III. To rely on : q.v. : विश्वसिति (श्वस्, c. 2.) (with loc.). Ph. : *d. upon it* : ध्रुवमेतदवेहि, Ki.

DEPENDENCE : I. Suspension : q.v. II. Connexion : q.v. : सम्बन्ध:. III. Reliance : q.v. : विश्वास. IV. A state of subjection : (1) अधीनता ; (2) आयत्तता ; (3) निघ्नता (rare). V. That on which one depends: (1) आश्रय: ; (2) अवलम्बनम्.

DEPENDENCY : I. Dependence : q.v. II. A dependant state : अधीनराष्ट्रम् ; *England's d. s* : इंलण्डाधीनराष्ट्राणि.

DEPENDENT OR DEPENDANT (adj.) : I. Hanging down : प्रलम्ब: (म्बा, म्बं). II. Subject to : (1) अधीन: (ना, नं) ; (2) आयत्त: (त्ता, त्तं) : v. To depend (II). *D. on another* : (1) पराधीन: (ना, नं) ; (2) परायत्त: (त्ता, त्तं) ; (3) परवश: (शा, शं) ; (4) परतन्त्र: (न्त्रा, न्त्रं) ; (5) परवत् (f. ती), N.

DEPENDENT (subs.): (1) अनुजीविन् (f. नी), *d.s of Suyodhana* : सुयोधनानुजीविनः, Ve. (2) आश्रितः (ता, तं), *my d. s* : ममाश्रिताम्, H. : v. Also servant, attendant.

DEPICT : I. To paint : q.v. : चित्रयति (चित्र् c. 10.). II. To describe : q.v. : वर्णयति (वर्ण्, c. 10.).

DEPILATE : अपलोमं (मां,) करोति, *skinned and d.d* : अपलोमत्वच् (mfn.), D.

DEPILATION : (1) लोमापनयनम्, etc. : (2) केशलुञ्चनम् (of the hair on the head), D.

DEPILATORY : लोमापहः (हा, हं) : केशहरः (री, रं) (?).

DEPLETE : I. To empty : q.v. II. To exhaust : q.v.

DEPLORABLE : शोचनीयः (या, यं) : v. Lamentable.

DEPLORABLENESS : शोचनीयता : v. Misery.

DEPLORABLY : v. Miserably, exceedingly.

DEPLORE : शोचति, अनु-, (शुच्, c. 1.) : v. To lament, bewail.

DEPLOY : विस्तारयति (c. of स्तृ) : v. To extend, display.

DEPONENT : I. A witness : q.v. : साक्षिन् (f. णी). II. A verb : expr. by आत्मनेपदम् (?).

DEPOPULATE : (1) निर्जनीकरोति ; (2) निर्मानुषीकरोति ; (3) शून्यीकरोति (=empty), *d. the town* : नगरं शून्यं कुरु, Vet. : v. To desolate, ravage.

DEPOPULATION : (1) निर्जनीकरणम् ; (2) निर्मानुषीकरणम् : v. Desolation.

DEPOPULATOR : expr. by verb.

DEPORT v. : I. To transport, banish : q.v. : निर्वासयति (c. of वस्). II. To behave : q.v. : व्यवहरति (हृ, c. 1.).

DEPORTATION : निर्वासनम् : v. Banishment, transportation.

DEPORTMENT : व्यवहारः : v. Behaviour.

DEPOSE (v.) : I. To dethrone : राज्यात् *or* राष्ट्राद् अवरोपयति (c. of रुह्) *or* पातयति (c. of पत्), *Khāṇḍikya was d.d by Keshidhwaja* : केशिध्वजेन खाण्डिक्यः स्वराष्ट्रादवरोपितः, V.p. II. To dismiss : q.v. III. To bear testimony : (1) साक्ष्यं ददाति (=give evidence) ; (2) वदति, वक्ति, etc. (=to say : when the meaning is clear), *d. falsely* : अनृतं वदति, V.s.

DEPOSIT (v.) : निक्षिपति (क्षिप् c. 1.) : v. To lay down, entrust.

DEPOSIT (subs.) : I. Pledge : q.v. : निक्षेपः. II. Sediment : q.v.

DEPOSITARY : (1) निक्षेपग्राहकः ; (2) न्यासग्रहीतृ (m.) : v. Trustee, pledgee.

DEPOSITION : I. The act of dethroning : राज्यात्पातनम् *or* अवरोपणम्. II. The state of being dethroned : राज्यभ्रंशः, राज्यच्युतिः. III. Dismissal : q.v. IV. Testimony : (1) उक्तिः (=saying) ; (2) साक्ष्यम् (=evidence). V. Depositing : (1) निक्षेपः, -णम् ; (2) न्यासः *or* न्यसनम्. VI. Presentation : q.v.

DEPOSITOR : (1) निक्षेप्तृ (f. प्त्री) ; (2) न्यासकर्तृ (f. र्त्री).

DEPOSITORY : (1) आशयः ; (2) आधारः (=receptacle) ; (3) निधिः (only in fig. sense).

DEPOT : I. A warehouse : q.v. II. A military d. : सैन्यनिवेशः (?).

DEPRAVATION : दूषणम् : v. Corruption, perversion.

DEPRAVE : I. To corrupt : q.v. : दूषयति. II. To defame : q.v.

DEPRAVED : of men : (1) पामरः (री, रं) ; (2) खण्डितवृत्तः (त्ता, त्तं) ; (3) दुराचारः (रा, रं) ; (4) दुरात्मन् (mfn.).

DEPRAVITY : (1) दुराचारता ; (2) दौर्जन्यम् ; (3) दौरात्म्यम्.

DEPRECATE : I. Lit. : शान्तये *or* शान्तिमधिकृत्य ईश्वरम् उपच्छन्दयति (छन्द्, c. 10.). II. To regret : q.v. : अनुशोचयति (शुच्, c. 1.). III. To censure : q.v.

DEPRECATION : I. Prayer : स्तवः. II. Begging pardon : क्षमाप्रार्थना. III. Curse : शापः.

DEPRECATORY : शान्तिमधिकृत्य, R. ; *to perform d. rites* : शान्तिं करोति, Vi.

DEPRECIATE : (1) अपवदति (वद्, c. 1.) ; (2) अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

DEPRECIATION : (1) अपवादः ; (2) अवक्षेपः : v. Disparagement, detraction. *D.* (i.e. fall in price) : अर्घस्य ह्रासः, Vy.

DEPREDATE : (1) उप-द्रवति, अभि-, (द्रु, c. 1.), *d.d Prāgjyotisha* (Gauhati) प्राग्ज्योतिषमुपाद्रवत्, Mah. ; *the gods d.d by Rāvaṇa* : पौलस्त्योपद्रुता देवाः, R. (2) उपप्लवते (प्लु, c. 1.), : v. Also to plunder.

DEPREDATION : (1) उपद्रवः ; (2) उपप्लवः, *for committing d. s on people* : लोकानामुपप्लवाय, Ku. : v. Also to plunder.

DEPREDATOR : (1) उपद्रवकारिन् (m.) ; (2) उपप्लवकारिन् (m.) ; (3) विप्रकर्तृ (m.).

DEPRESS (v.) : I. Lit. : to press down : पातयति (c. of पत्). II. To humble : लघूकरोति. III. To deject, discourage : (1) विषादं *or* वैमनस्यं जनयति ; (2) खेदयति (c. of खिद्).

DEPRESSION : I. Lit. : पातनम्. II. A cavity : बिलम्, *the face is coverd with d.s.* : बलिभिर्मुखमाक्रान्तम्, J. III. Humiliation : q.v. IV. Of spirits : सत्त्वभ्रंशः, Vi. : v. Defection, despondency.

DEPRIVATION : (1) हरणम् ; (2) वियोगः : v. To deprive.

DEPRIVE (v.) : (1) हरति, अप-, (हृ, c. 1.) (=to take away : q.v.), *say what has not been taken away by death by d. ing me of you* : मृत्युना हरता त्वां वद किं न मे हृतम्, R. ; (2) वियोजयति *or* -युंक्ते (युज्, c. 10 and 7.) (=to disunite, separate), *d.d of his life* : प्राणैर्वियोजितः (ता, तं), D. ; (3) विनाकरोति (=2), *d.d of Cupid* : मदनेन विनाकृता, Ku. ; (4) हापयति (c. of हा) (=cause to leave), *or will be soon d.d of his life* : प्राणैर्वा हाप्यतेऽचिरात्, A.r. : v. Also devoid of.

DEPTH : Lit. : (1) गभीरता ; (2) गाम्भीर्यम्. *(we) get the d. of water* : लब्धं जलगाम्भीर्यम्, Li. II. Fig. : (1) गभीरता ; (2) गाम्भीर्यम् : v. Deep. III. A deep : q.v. : Ph. : *in the d. of night* : विगाढायां शर्वर्याम्, C.

DEPUTATION : I. The act : (1) प्रेरणम् (=sending) ; (2) नियोगः (=employing). II. The person or persons deputed : (1) प्रतिनिधिः, *I am sent as his d.* : स्वप्रतिनिधिः प्रेषितोऽस्मि, B.r. ; (2) दूतः (=ambassador), *(the king) Bhoja sent a d. to Raghu* : भोजेन दूतो रघवे विसृष्टः, R.

DEPUTE : (1) प्रेरयति (ईर्, c. 1.) : v. To send ; (2) नियुंक्ते (युज्, c. 7.) : v. To employ.

DEPUTY : (1) प्रतिनिधिः ; (2) प्रतिहस्तः -कः. *D. -collector* : *प्रतिनिधिकरनायकः.

DERANGE : क्षोभयति, वि-, (c. of क्षुभ्) : v. To disturb, confuse. *D. d (in mind)* उन्मत्तः (त्ता, त्तं) : v. Insane.

DERANGEMENT : I. Confusion : q.v. : विक्षोभः. II. Insanity : q.v.

DERELICTION : त्यागः : v. Abandonment, neglect.

DERIDE : अवहसति, उप-, अप-, (हस्, c. 1.) : v. To laugh at, ridicule.

DERIDER : (1) उपहासकः ; (2) अवहासकः ; (3) अपहासकः.

DERIDING, DERIDINGLY : v. Derisive, derisively.

DERISION : (1) उपहासः ; (2) अवहासः : v. Ridicule, mockery.

DERISIVE : (1) सोपहासः (सा, सं) ; (2) सावहासः (सा, सं) ; (3) अपहासगर्भः (र्भा, र्भं).

DERISIVELY : (1) सोपहासम् ; (2) सावहासम् ; (3) सापहासम्. Ph. : *d. and contemptuously* : अवहस्यावमन्य च, Mah.

DERIVATION : I. Lit. : of words, etc. : व्युत्पत्तिः. II. That which is derived : शाखा, "*artificial d.*" : कृत्रिमशाखा.

DERIVATIVE (subs.) : व्युत्पन्नशब्दः (?).

DERIVE v. : I. To draw from : Ph. : *the race d. d from the sun* : सूर्यप्रभवो वंशः, R. ; *one who is d. d from Virasena* : वीरसेनोद्भूतिः, N. : v. Origin, arising from. II. Of words : व्युत्पत्तिं वदति (वद्, c. 1.) : v. To say. *To be d. d* : व्युत्पद्यते (पद्, c. 4), *as being d. d in the passive sense* : कर्मव्युत्पन्नतया, Da. com.

DEROGATE : I. To detract, disparage : q.v. II. To restrict : q.v.

DEROGATION : अवमानना : v. Detraction, insult.

DEROGATORY : expr. by subs., *this is d. to God* : *इदमीश्वरस्यावमानना : v. Detraction, insult.

DERVISE : *महम्मदीययतिः *or* संन्यासिन् (m.).

DESCANT (v.) : I. To sing : q.v. II. To com-

ment : विस्तरेण वदति (वद्, c. 1.), वक्ति (वच्, c. 2.), etc.

DESCANT (subs.) I. To songs : q.v. : गीतम्. II. A discourse : (1) वाग्जालम्, Si. ii. 27. ; (2) वागाडम्बरः, M. n.

DECEND : I. Lit. : (1) अवतरति (तॄ, c. 1) (= to d. wilfully), *d. ed from the sky* : ज्योतिष्पथादवततार, R. xii. 68. ; (2) अवरोहति (रुह्, c. 1.) (= अवतरति), *as if d. ing from the summits of mountains* : शैलानामवरोहतीव शिखरात्, Sa. vii. 8. ; (3) अवपतति (पत्, c. 1.) (= to d. irrespective of one's own will), *caught the d. ing (ball) in the air* : अवपतन्तमाकाश एवाग्रहीत्, D. vi. II. Fig. : अवतरति, *then why d. ing into the consideration of*···तत्र कुतो···चिन्तावतारः, S. III. To make an attack : v. Descent (II). IV. To come down : आगच्छति (गम्, c. 1.).

DESCENDANT : सन्ततिः : v. Offspring. *D. s* : पुत्रपौत्राः (pl.).

DESCENDED : i.e. derived : (1) by a deriv., *d. from Yadu* : यादवः ; *d. from Puru* : पौरवः ; (2) जातः (ता, तं) (= born : q.v.) ; (3) उद्भूतः (ता, तं) (rare).

DESCENDING (adj.) : Ph. : *d. scale* : *अवरोहपद्धतिः ; *d. node* : पातः.

DESCENT : I. Lit. : (1) अवतरणम् *or* अवतारः, *as if to tell the news of Minerva's d.* : सरस्वत्यवतरणवार्त्तामिव कथयितुम्, C. ; (2) अवरोहः, -णम् ; (3) अवपातः (falling) ; (4) अधोगतिः (= going downwards). II. Attack : q.v. : *we made a d. on Vindhyaketu* : विन्ध्यकेतोरुपरि निपतिताः स्म, Pri. III. Lineage, birth : q.v. : *princes of noble d.* : कुलजाः कुमाराः, N. IV. Issue : सन्ततिः. V. A declivity, slope : अवसर्पिणी (भूमिः), Mat.

DESCRIBE (v.t.) : I. To draw : लिखति (लिख्, c. 6.), *to d. a circle* : मण्डलं लिखति, Su. II. To give a description of : (1) वर्णयति, उप-, अनु-, सं-, (वर्ण्, c. 10.), *she has d. d her dream* : स्वप्नदर्शनमनया वर्णितम्, Ve. ii. ; *d. s Himālaya in sixteen verses* : षोडशभिः श्लोकैर्हिमाद्रिं वर्णयति, M. n. ; (2) व्या-ख्याति (ख्या, c. 2.) (to d. and explain), At. ; (3) आ-ख्याति : v. To narrate, say.

DESCRIBER : वर्णयितृ (f. त्री), उप-, अनु-, सं-.

DESCRIPTION : वर्णना, -नम्, उप-, सं-, *d. of Shankaravarman* : शङ्करवर्मणो वर्णनम्, B. r. : v. Also narration.

DESCRY : पश्यति (दृश्, c. 1.) : To see, discover.

DESECRATE : (1) अपवित्रीकरोति ; (2) दूषयति.

DESECRATION : (1) अपवित्रीकरणम् ; (2) दूषणम्.

DESERT (adj.) : (1) विजनः (ना, नं) : v. Solitary ; (2) खिलः (ला, लं) : v. Waste.

DESERT (subs.) : I. A waste place : (1) मरुभूमिः ; (2) धन्वन् (m.) (rare). Ph. : *a sandy d.* : वालुकार्णवः, Mah. II. Merit : q.v. : गुणः, *d. and not acquaintance* : गुणा न संस्तवः, Ki.

DESERT (v.) : त्यजति, परि-, सं-, (त्यज्, c. 1.), *servants d. a master when his fortune is gone* : भृत्यास्त्यजन्ति प्रचलितविभवं स्वामिनम्, Mu. ; (2) जहाति, वि-, अप-, (हा, c. 3.) ; *d. ing a dear wife* : अपहाय प्रियां भार्याम्, Mah. ; (3) उत्सृजति (सृज्, c. 6.), *d. ing a sleeping (woman) in the forest* : उत्सृज्य विपिने सुप्ताम्, Mah.

DESERTER : I. Lit. : त्यागिन् (m.). II. A soldier or seaman : *नियोगत्यागिन् (m.).

DESERTION : I. Lit. : (1) त्यागः, परि- ; (2) उत्सर्गः. II. Military : *नियोगत्यागः, नियोगादपसरणम्.

DESERVE (v.) : अर्हति (अर्ह्, c. 1.), *d. s death* : वधमर्हति, M. ; *d. s snakebite* : अर्हति सर्पदंशनम्, Mal. : v. Deserving, deserving of.

DESERVEDLY : (1) योग्यतया ; (2) अर्हतया.

DESERVING (adj.) : (1) योग्यः (ग्या, ग्यं), *to the most d.* : योग्यतमाय, Ki. iv. 26. ; (2) उपयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (3) अर्हः (र्हा, र्हं).

DESERVING OF : (1) often by a part. in य, *d. of compassion* अनुकम्प्यः (म्प्या, म्प्यं) R. ; *d. of death*: वध्यः (ध्या, ध्यं), R. ; (2) by words given above : *d. of death* : वधार्हः (र्हा, र्हं), M.

DESERVINGLY : (1) योग्यतया ; (2) अर्हतया.

DESHABILLE : *in d.* : एकवस्त्रः (f. स्त्रा), Mah. : v. Undress.

DESICCATE : I. To dry : q.v. : शोषयति (c. of शुष्). II. To become dry : शुष्यति (शुष्, c. 4.).

DESICCATION : शोषणम् : v. Drying.

DESIDERATE : v. To want, need.

DESIDERATIVE : (1) इच्छार्थक: (का, कं); (2) सनन्त: (न्ता, न्तं) (of Sanskrit d. s).

DESIDERATUM : अभाव: (=want).

DESIGN (v.t.) : I. To draw, delineate : q.v. II. To indicate : q.v. III. To project : q.v. : कल्पयति, परि-, सं-, (क्लृप्, c. 10.). IV. To intend, purpose : q.v. : कल्पयति, परि-, सं-.

DESIGN (subs.) : I. A sketch : q.v. : सूत्रपात:. II. Device, plot : q.v. : मन्त्रणा. III. Intention, purpose : q.v. : आशय:, *my d.* : मदाशय:, Mu. IV. Of medals etc. : गठनम् (?).

DESIGNATE : I. To name : q.v. : आख्याति (ख्या, c. 2). II. To nominate, elect : q.v.

DESIGNATION : I. Name : q.v. : आख्या, *got the d. of Aparṇā* अपर्णाख्यामवाप, S.p. II. Appointment, selection : q.v. : नियोग:. III. Signification : q.v. : अर्थ:.

DESIGNEDLY : (1) कामत: (=intentionally); (2) ज्ञानत: (=knowingly).

DESIGNER : I. In good sense : *रूपोद्भावक:; गठनकल्पक:. II. A schemer, plotter : q.v.

DESIGNING : (1) चतुर: (रा, रं) (=artful); (2) उपजापिन् (f. नी) (=intriguing).

DESIRABLE : (1) अभिलषणीय: (या, यं); (2) वाञ्छनीय: (या, यं); (3) आकाङ्क्षणीय: (या, यं); (4) एषणीय: (या, यं) (rare).

DESIRABILITY, DESIRABLENESS : (1) वाञ्छनीयता; (2) better by adj. : v. Desirable.

DESIRE (subs.) : (1) इच्छा, *although I have not satisfied your d.* : अनिच्छापूरकोऽपि, Sa. iii.; (2) अभिलाष:, *d. for Tilottamā* : तिलोत्तमायामभिलाष:, D. ii.; (2) वाञ्छा, *d. rises from it* : ततो वाञ्छा प्रवर्तते, H.; (4) मनोरथ: (wish : q.v.); (5) कामना (=wish); (6) स्पृहा (- longing : q.v.); (7) काम: (often=lust); (8) by desi. noun, *d. to see* : दिदृक्षा; (9) इष्टम् (=object of d.), *be united with your d.* : इष्टेन युज्यस्व, Sa.

DESIRE (v.t.) : I. To wish, long for : q.v. : (1) इच्छति (इष्, c. 6.); (2) by desi. verb, *d. to go* : जिगमिषति, K. II. To ask : q.v. : याचते (याच्, c. 1.).

DESIROUS : (1) इच्छु (mfn.); (2) इच्छुक: (का, कं); (3) अभिलषिन् (f. णी); (4) अभिलाषुक: (का, कं); (5) वाञ्छिन् (f. नी); (6) by desi. adj., *I am d. of hearing you* : तव गिर: शुश्रूषुरहम्, Si.; *d. of seeing Indra* : इन्द्रं दिदृक्षु:, N.; *d. of again saying something* : किमपि पुनर्विवक्षु:, Ku. : v. Eager; to wish.

DESIST : विरमति (रम्, c. 1.), *d. from this work* : विरम कर्मणोऽस्मात्, D. : v. To cease.

DESK : *देशकम् : v. Bench.

DESOLATE (adj.) : I. Uninhabited : (1) निर्मानुष: (षा, षं), and sim. comp. s, *a d. forest* : निर्मानुषमरण्यम्, K.; (2) खिल: (ला, लं), (=empty), *the road being d.* : खिलीभूते पथि, Ku. ii. 45. II. Decayed : जीर्ण: (र्णा, र्णं), *a d. garden* : जीर्णोद्यानम्, Mu. III. Lonely : असहाय: (या, यं), K.

DESOLATE (v.) : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. To devastate, ravage,

DESOLATENESS : I. Uninhabitedness : निर्मानुषत्वम्, and sim. comp. s. II. Decayed state : जीर्णता. III. Loneliness : असहायता, -त्वम्.

DESOLATION : उच्छेद: : v. Devastation, ruin.

DESPAIR (subs.) : नैराश्यम् *or* निराशता. *In d.* (as adj.) : निराश: (शा, शं).

DESPAIR (v.i.) : निराश: (शा, शं) भवति, *d. ed as to his life* : निराशो जीवितेऽभवत्, Raj.; (2) नैराश्यं व्रजति, निराशतां गच्छति, etc., *d. ing of flying* : उड्डयने निराशतां गत:, N. i. 125.; (3) आशां जहाति, etc. (=to abandon hope : q.v.).

DESPAIRINGLY : (1) निराश: (शा, शं); (2) नैराश्यात्.

DESPATCH (v.t.) : I. To send, depute : q.v. : प्रेरयति (ईर्, c. 10.). II. To kill : q.v. : (शमनसदनं) प्रेरयति, *(the son of Śiva) having thus d. ed the demon-king* : इति (हरतनयेन) प्रेरिते दानवेन्द्रे, Ku. xvii. 56. III. To perform, execute : q.v. : समादधाति *or* त्वरितं समादधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.).

DESPATCH (subs.) : I. The act of sending : (1) प्रेरणम्; (2) प्रेषणम्. II. Dismissal : विसर्जनम्.

III. Hasty execution : q.v. : *with d.* : त्वरितम् or क्षिप्रम्. IV. A message : (1) पत्रम् (=letter); (2) सन्देशः. *D. -box* : सन्देशपेटिका (?).

Desperado : (1) साहसिकः (=daring) ; (2) उन्मत्तः (=mad).

Desperate : I. Hopeless : q.v. : निराशः (शा, शं). II. Beyond hope : आशातीतः. Ph. : *the case is d.* : अतिभूमिमयं गतः (lit. gone to the extreme), K. ; *a d. disease* : वैद्ययत्नपरिमावी गदः, R. : v. Incurable. III. Excessive : q.v. : IV. Daring : q.v.

Desperately : I. Furiously : q.v. : उन्मत्तः (त्ता, त्तं) इव. II. Exclusively : q.v. : निरतिशयम्.

Desperation : नैराश्यम् : v. Despair.

Despicable : जघन्यः (न्या, न्यं) : v. Mean, worthless.

Despise : (1) अवजानाति (ज्ञा, c. 1.), *d. ed in mind* : मनसावज्ञातवान्, D. ; (2) अवमन्यते (मन्, c. 4.), *I will not d. high Brahmins* : नावमंस्ये ब्राह्मणर्षभान्, Mah. ; (3) जुगुप्सते (=to hate : q.v.) ; (4) तुच्छयति (nomi.) : (5) तृणीकरोति ; (6) न गणयति (गण्, c. 10.) : v. To care.

Despisingly : (1) अवज्ञया ; (2) सावमानम् ; (3) अनादरेण.

Despite (subs.) : I. Hatred, malice : q.v. : जुगुप्सा. II. Defiance, contempt :

Despite (prep.) : (1) अवमन्य ; (2) अवगणय्य ; etc. : v. To depise.

Despiteful, despitefully : v. Malicious, maliciously.

Despoil : हरति (हृ, c. 1.) : v: To deprive, divert, rob.

Despoliation : हरणम् : v. Deprivation, divestment.

Despond (v.) : निर्वेदं गच्छति (गम्, c. 1.), आपद्यते (पद्, c. 4.), etc.

Despondency : (1) निर्वेदः ; (2) विषादः (= dejection).

Despondent : (1) निर्विण्णः (ण्णा, ण्णं) ; (2) विषण्णः (ण्णा, ण्णं).

Despondingly : (1) सनिर्वेदम् ; (2) विषण्णम् ; (3) नैराश्यात्, etc.

Despot : I. A lord : q.v. II. A tyrant : q.v.: धूमकेतुः (?).

Despotical : स्वेच्छाचारिन् (f. णी) : v. Also tyrannically.

Despotically : स्वेच्छाचारेण : v. Also tyrannically.

Despotism : स्वेच्छाचारित्वम् : v. Also tyranny.

Despumate : फेनायते (nomi.).

Despumation : निष्फेनीकरणम्, (?) : v. Clarification.

Dessert : फलमिष्टादीनि (n. pl.) (?).

Destination : I. Intention, purpose : q.v. : अभिप्रायः. II. End of a journey : ईप्सितं स्थानम्.

Destine : (1) स्थिरीकरोति (=to fix : q.v.) ; (2) better by circumlo, *I am 'd. d to eternal woe'* : *अविरतदुःखं कपाले मे लिखितम्.

Destiny : भवितव्यता, *following d.* : भवितव्यतानुविधायिन् (f. नी), V. : v. Fate.

Destitute : दीनः (ना, नं) : v. Needy, indigent.

Destitue of : हीनः (ना, नं) : v. Devoid of.

Destitution : I. Indigence, poverty : q.v. : दैन्यम्. II. The state of being destitute of : हीनता, वि-, परि-, in tat. comp.

Destroy : (1) नाशयति, वि-, प्र-, (c. of नश्), *why has he d. ed the whole park* : वनं किमर्थं सकलं विनाशितम्, A. r. ; *d. (our) ignorance* : अज्ञानं विनाशय, B. p. ; (2) ध्वंसयति, वि-, प्र-, (c. of ध्वंस्) (=demolish), *Hanumān who has d. ed the, whole city* : विध्वंसिताशेषपुरो हनुमान्, B. xii. 23. ; (3) क्षयं नयति (नी, c. 1.) (=to annihilate), *d. ed Rākshasas*: अनैषीद्राक्षसान् क्षयम्, B. xv. 10. ; (4) हन्ति (हन्, c. 2.) (prop.=to kill). *if this garland d. s life* : स्रगियं यदि जीवितापहा, R.

Destroyed, be or get : (1) नश्यति, वि-, (नश्, c. 4.) : (2) नाशम् or विनाशमेति (इ, c. 2.), अवाप्नोति (आप्, c. 5.) etc., *everything else gets d.* : नाशं सर्वमन्यद्धि गच्छति, M. ; (3) ध्वंसं or प्रध्वंसं or विध्वंसम् एति etc., Ki. ; (4) ध्वंसते, वि-, प्र-, (ध्वंस्, c. 1.).

Destroyer : (1) नाशकः, वि-, *d. of Tāraka* : तारकस्य विनाशकः, Mat. ; (2) नाशयितृ, वि-, (m.)

Ch. ; (3) नाशः, -नः in bah. comp., *d. of sins.* : पापनाशः, J. ; (4) हन्ता (=slayer : q.v.).

DESTROYING (adj.) : नाशिन्, प्र-, (f. नी) in comp., *sin-d.* : पापप्रणाशिन् (f. नी), Mat.

DESTRUCTIBILITY : नश्वरता, वि-, : v. Frailty.

DESTRUCTIBLE : (1) नश्वरः (री, रं), वि-, *in d. wealth* : नश्वरवित्ते, J. ; (2) ध्वंसिन् (f. नी), वि-, *body is d. in a moment* : शरीरं क्षणविध्वंसि, H. : v. Frail.

DESTRUCTION : (1) नाशः, वि-, *for one's own d.* : स्वनाशाय, A.r. ; (2) ध्वंसः, वि-, प्र-, (strictly= demolition), *from the d. of the seed of ignorance* : अविद्याबीजविध्वंसात्, Ana. ; (3) क्षयः (gradual complete d.), *I have avenged the d. of my race* : साधितं मया कुलक्षयजं वैरम्, P. Ph. : *to come to or meet d.* : v. Destroyed, get.

DESTRUCTIVE : (1) नाशिन्, वि-, प्र-, (f. नी) in comp. ; (2) अपहः (हा, हं) *or* घ्नः (घ्नी, घ्नं) in comp. : (3) प्राणहरः (री, रं) (d. of life), Bha.; (4) क्षयावह (हा, हं), *d. of monkeys* : वानराणां क्षयावहः, P. v. 10.

DESTRUCTIVELY : नाशम् *or* क्षयम् परिकल्प्य (with gen.).

DESTRUCTIVENESS : (1) नाशकत्वम् ; (2) क्षयावहता ; (3) better by adj.

DESUETUDE : अव्यवहारः : v. Disuse.

DESULTORY : (1) अधीरः (रा, रं) (=hasty) ; (2) उच्छृङ्खलः (ला, लं) (=without order) ; (3) भ्रान्तः (न्ता, न्तं) (=roving).

DETACH : I. To separate, disunite : q.v. : विश्लेषयति (c. of श्लिष्). II. To send : q.v. : प्रेषयति (c. of इष्).

DETACHMENT : I. Separation : q.v. : विश्लेषः. II. A body of troops : दलम्.

DETAIL (v.t.) : विस्तरेण *or* विस्तरतः *or* कार्त्स्न्येन कथयति (कथ्, c. 10.) (=to tell : q.v.) *or* वर्णयति (=to describe), *d. to us the birth of Kārtika* : अस्माकं गुहजन्म कार्त्स्न्येन ब्रूहि, Mat. ; *I want to hear a d. ed account of it* : विस्तरेण श्रोतुमिच्छामि, Mu. iv.

DETAIL (subs.) : विस्तरः *or* विस्तारः, *d. s of the army of the gods also* : सुराणामपि सैन्यानां विस्तरः, Mat. *In d.* : विस्तरेण *or* विस्तरतः *or* सविस्तरम्.

DETAIN (v.) : I. To with-hold : q.v. II. To restrain from proceeding : Ph. *we were d. ed by the rain* : *वृष्ट्या नो विलम्बो जनितः : v. Delay. III. To hold in custody : रक्षति (रक्ष्, c. 1.) : v. To keep.

DETAINER : a writ : *रक्षापत्रम्.

DETECT : (1) प्रकाशयति (c. of काश्) ; (2) बहिष्करोति (कृ, c. 8.).

DETECTION : (1) प्रकाशः, -नम् ; (2) बहिष्कारः.

DETECTIVE : Ph. : *d. officer* : (1) चरः *or* चारः (=spy), Ve. vi. ; सुनिपुणसञ्चारालापादिभिस्तस्करादिप्रकाशकः.

DETENTION : I. Confinement, restraint : q.v.: निरोधः. II. Delay : q.v. : विलम्बः. III. Withholding : v. To withhold.

DETER : निवर्तयति (c. of वृत्) : v. To prevent, hinder.

DETERGE : शोधयति, वि-, (c. of शुध्) : v. To cleanse.

DETERGENT : I. Adj. : शोधनः (नी, नं). II. Subs. : शोधनम्, Sr.

DETERIORATE (v.) : I. Intrans : (1) हीयते (pass. of हा) ; (2) क्षयं गच्छति (गम्, c. 1.). II. Trans. : (1) हीनीकरोति ; (2) क्षयं नयति (नी, c. 1.).

DETERIORATION : क्षयः : v. Degeneracy.

DETERMENT : निवर्तनम् : v. Prevention.

DETERMINATE : स्थिरः (रा, रं) : v. Fixed, definite.

DETERMINATION : I. The act of determining : निर्णयः, वि-, *d. of boundaries* : सीमाविनिर्णयः, M. II. Resolution : q.v. : निश्चयः, *is this your d.* : एष ते निश्चयः, Mu. III. Purpose : q.v. : प्रतिपत्तिः, *what is your d.* : का ते प्रतिपत्तिः, D. IV. Direction or tendency : गतिः. V. Termination : q.v.

DETERMINE : I. To limit : q.v. II. To settle, decide : q.v. : निरूपयति (रूप्, c. 10.). (2) निर्णयति (नी, c. 1.). III. To resolve : q.v. : निश्चयं करोति.

DETERMINEDLY : (1) निश्चितम् ; (2) स्थिरम् : v. Firmly.

DETERSIVE : शोधनः (नी, नं) : v. Detergent.

DETEST : जुगुप्सते (जुगुप्स्, c. 1.) : v. To hate.

DETESTABLE : (1) गर्हितः (ता, तं), *the very d. Chārvāka (philosophy)* : चार्वाकमतिगर्हितम्, P. p.; घृणितः (ता, तं) ; (3) जुगुप्सितः (ता, तं).

DETESTABLY : I. Lit. : जुगुप्सया. II. Excessively : q.v. : अत्यन्तम्.

DETESTATION : जुगुप्सा : v. Hatred.

DETESTER : expr. by verb or subs. : v. Also hater.

DETHRONE : सिंहासनात् पातयति (c. of पत्), Mu. i. : v. To depose.

DETHRONEMENT : छत्रभङ्गः : v. Deposition (I) and (II).

DETONATE (v.) : I. Intrans : स्तनति (स्तन्, c. 1.) (?). II. Trans. : स्तनयति (c. of स्तन्) (?).

DETONATION : स्तननम् (?) : v. Explosion.

DETOUR : भ्रमिः (?).

DETORT : विकरोति (कृ, c. 8.) : v. To pervert.

DETRACT : I. To take away : q.v. II. To defame, censure : q.v. : (1) अपवदति (वद्, c. 1.), *by d. ing merit* : गुणापवादेन, Ki. ; (2) असूयति (with dat.) (=to d. men.), *d.s Vishnu* : हरयेऽसूयति, S. k. ; (3) अधि-क्षिपति, आ-, (=to asperse), *while the King (Śiśupāla) was d. ing Krishna* : नृपतावधिक्षिपति शौरिम्, Si.

DETRACTION : (1) अपवादः ; (2) असूया ; (3) अधिक्षेपः *or* आक्षेपः v. To detract ; calumny.

DETRACTOR : (1) अपवादिन् (m.) ; (2) असूयकः ; (3) अधि-क्षेपकः, आ-.

DETRIMENT : हानिः : v. Loss, harm.

DETRIMENTAL : हानिकरः (री, रं) *or* better by subs. : v. Injurious.

DETRITION : क्षयः : v. To wear off, rub.

DETRUNCATE : v. To cut off, lop.

DETRUNCATION : (1) अवच्छेदः ; (2) कर्तनम्, अव-.

DEUCE : I. In dice: कटः, Mr. II. A devil : q.v.

DEUTERONOMY : *द्वितीयविधिः.

DEVASTATE : (1) उच्छिनत्ति, सम्-, (छिद्, c. 7.) ; (2) उत्सादयति (c. of सद्) ; (3) अव-मृद्नाति, अधि-, आ-, (मृद्, c. 9.).

DEVASTATION : (1) उच्छेदः, सम्-, (2) उत्सादनम् ; (3) अवमर्दः.

DEVELOP : I. To disclose, expound : q.v. : विवृणोति (वृ, c. 5.). II. To rear, mature : q.v. III. To grow, increase : q.v. *D. ed.* : of buds : सन्नद्धः (द्धा, द्धं), Sa.

DEVELOPMENT : I. Disclosure, exposition : विवृतिः. II. Growth, increase : q.v. III. Issue, ripeness : q.v.

DEVIATE (v.) : अति-एति, व्येति-, (इ, c. 2.) (=transgress, pass by : q.v.), *did not d. a line from the path* : वर्त्मनः परं रेखामात्रमपि न व्यतीयुः, R. i. 17. ; (2) चलति, वि-, (चल्, c. 1.) (=to swerve : q.v.), *(his) mind does not d. from virtue* : न धर्माच्चलते बुद्धिः, Mah. ; (3) च्यवते (च्यु, c. 1.) (=to fall : q.v.), *in the assembly d. d from the (right) course* : पथश्च्युतायां समितौ, Ki. : v. Also to wander, stray, err.

DEVIATION : (1) अतिक्रमः (=transgression) ; (2) विचलनम् (=swerving) ; (3) च्युतिः (=falling) ; (4) उन्मार्गगमनम् (=going by a wrong path) ; (5) भ्रमः (=error).

DEVICE : I. A contrivance : (1) उपायः ; (2) छलम् : v. Stratagem. II. Invention : q.v. : निर्माणम्. III. An emblem : चिह्नम् (?).

DEVIL : भूतः : v. Demon. Ph. : *printer's d.* : *बालमुद्रकः ; *to play the d. with* : *उत्पीडयति (पीड्, c. 10.) : v. To molest.

DEVILISH : (1) पैशाचः (ची, चं) ; (2) राक्षसः (सी, सं).

DEVILRY : पैशाचत्वम् ; पैशाचाचारः, and sim. comp. s.

DEVIOUS : I. Lit. : वक्रः (क्रा, क्रं), *although this route is d. to you* : वक्रः पन्था यदपि भवतः, Me. : v. Crooked. II. Erring, wandering : q.v. उद्भ्रान्तः (न्ता, न्तं).

DEVISE (v.) : I. To contrive : q.v. : कल्पयति (कॢप्, c. 10.). II. To bequeath : q.v. : *इच्छापत्रेण ददाति (दा, c. 3.) *or* sim ददाति when the meaning is clear.

DEVISE (subs.) : *इच्छापत्रेण स्थावरसम्पत्तिदानम्.

DEVISEE : *इच्छापत्रेण यस्मै स्थावरसम्पत्तिर्दीयते ; दानाधिकारिन् (f. णी).

DEVISER : कल्पयितृ (f. त्री) : v. Inventor.

DEVISOR : *इच्छापत्रेण स्थावरसम्पत्तिदातृ (f. त्री).

Devoid of : (1) हीनः (ना, नं), वि-, परि-, *d. of spirits* : तेजोविहीनः (ना, नं), Ki ; (2) रहितः (ता, तं), वि-, *d. of wealth* : धनैर्विरहितः (ता, ˙), Mr. ; (3) शून्यः (न्या, न्यं), *d. of the power of combustion* : दाहशक्तिशून्यः (न्या, न्यं), S. p. b. ; (4) वर्जितः (ता, तं), वि-, परि-, *d. af covetousness and anger* : लोभक्रोधविवर्जितः (ता, तं), Mah. ; (5) वीत-, विगत-, etc. in comp. (=gone : of what was once possessed), *d. of care* : वीतचिन्तः (न्ता, न्तं), Sa, ; (6) often by a neg. comp., *d. of hands and feet* : अपाणिपादः (दा, दं), S. ; *d. of flies* : निर्मक्षिकः (का, कं), V. ; *d. of clouds* : व्यभ्रः (भ्रा, भ्रं), V.p. N.B. (1) to (4) are used as second member of a comp. or with ins.

Devolve (v.t.) : I To roll on : पातयति (पत्, c. 6.). II. To commit, entrust : q.v. : निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (with loc.)

Devolve (v.i.) : expr. by circumlo., *on the demise of a King the crown d.s on his eldest son*: उपरते राज्ञि ज्येष्ठपुत्रो राज्यभाक् : v. Also to come.

Devote : I. To consecrate : उत्सृजति (सृज्, c.6.), *d.d animals*: उत्सृष्टपशवः, Y. II. To doom : q.v. III. To give up : (1) योजयति, आ-, अभि-, (युज्, c. 10.) (=to apply), *(you) have d. d. yourself to great penances*: आयोजितस्तपसि महत्यात्मा, K. ; (2) आ-वेशयति, नि-, अभिनि-, (c. of विश्) (=to put), *of (those) who have d. d themselves to you* : त्वय्यावेशितचित्तानाम्, R. ; (3) expr. by आ-सक्तः (क्ता, क्तं), *प्र-, व्या-, *the fools are d. d to them* : आसक्तास्ताश्वमी मूढाः, Ki. ; *d. ed to gambling* : द्यूतप्रसक्तः (क्ता, क्तं), Mr. ; *or* (4) रक्तः (क्ता, क्तं), अनु-, (fondly), *young men are d. d to young women* : तरुणस्तावत्तरुणीरक्तः, J.

Devotedly : एकाग्रचित्तेन : v. Earnestly, zealously.

Devotedness : v. Devotion.

Devotee : (1) तापसः (f. सी) ; (2) योगिन् (f. नी) ; (3) धर्मनिरतः (ता, तं).

Devotion : I. Consecration : उत्सर्गः. II. Addiction : (1) आसक्तिः ; (2) निरतिः, Ki. III. Religious or respectful : भक्तिः, *d. to your preceptor* : गुरौ भक्तिः, R. IV. A. gift : दानम.

Devotional : I. Devout : (1) धर्मपरायणः (f. णा) ; (2) धर्मनिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं). II. Relating to devotion : expr. by धर्म- in comp.

Devour : भक्षयति (भक्ष, c. 10.), *will d. us all* : भक्षयिष्यति नः सर्वान्, A.r., *the world-d. ing time* : कालो जगद्भक्षकः, J. : v. To eat, swallow.

Devourer : (1) भक्षकः ; (2) खादकः ; (3) भक्षयितृ (m.).

Devout : I. Pious : (1) धार्मिकः (का, कं) ; (2) धर्मपरायणः (णा, णं). Ph. : *he is a d. Christian* : *आत्यन्तिकी तस्य क्रुष्टधर्मे श्रद्धा. II. Sincere : q.v.

Devoutly : (1) भक्त्या ; (2) भक्तिपुरःसरम् ; (3) भक्तिपूर्वकम्.

Devoutness : (1) धार्मिकता ; (2) धर्मपरायणता ; (3) धर्मनिष्ठता ; (4) धर्मपरता.

Dew (subs.) : (1) नीहारः, *covered with d. s* : नीहारपरीतः (ता, तं), B. ; (2) अवश्यायः (rare), *no d. fell on the ground* : नावश्यायः पपातोर्व्याम्, Mah. ; (3) तुषारः (prop. snow : q.v.).

Dewify : नीहारीकरोति, Vi. v.

Dew-lap : (1) गलकम्बलः ; (2) सास्ना, Si. v. 62.

Dewy : नीहाराच्छन्नः (न्ना, न्नं), and sim. comp. s : Ph. : *d. morning* : नीहारमग्नो दिनपूर्वभागः, R. vii. 60.

Dexterity : (1) कृतहस्तता ; (2) हस्तवत्ता ; (3) लघुहस्तता ; (4) दक्षता : v. Cleverness, skill.

Dexterous : (1) हस्तवत् (f. ती), R. vii. 45. ; (2) कृतहस्तः (स्ता, स्तं), M. n. ; (3) लघुहस्तः (स्ता, स्तं) ; (4) दक्षः (क्षा, क्षं) : v. Skilful, clever.

Dexterously : (1) हस्तवत्तया ; (2) लघुहस्ततया ; (3) कृतहस्ततया : v. Skilfully.

Diabetes : a disease : बहुमूत्ररोगः ; प्रमेहभेदः.

Diabolical : पैशाचः (ची, चं) : v. Atrocious, impious.

Diadem : (1) किरीटः ; (2) मुकुटम् ; (3) मौलिः ; (4) चूडामणिः.

Diademed : किरीटिन् (f. नी).

Diagnosis : रोगनिर्णयः *or* -निरूपणम्.

Diagonal : (1) श्रुतिः, Li. ; (2) कर्णः, Li.

Diagonally : *to join d.* : कर्णैर्योजयति.

Dial : (1) शङ्कुयन्त्रम्, S. s. ; (2) चक्रयन्त्रम् (?). S. s. ; *d. of a timepiece* : चक्रम् (?).

DIALECT : (1) प्राकृतभाषा ; (2) भाषा (= language, speech : q.v.).

DIALECTIC, DIALECTICS (subs.) : (1) तर्कशास्त्रम् ; (2) हेतुविद्या, D.

DIALECTIC,-AL (adj.) : I. Relating to dialects : expr. by comp., *d. difference* : भाषाभेदः. II. Logical : q.v. : तार्किकः (की, कं).

DIALECTICIAN : (1) तार्किकः ; (2) हेतुविद्याविशारदः.

DIALLING : छायायन्त्रसाधनम् (?).

DIALLIST : छायायन्त्रकारः (?) ; शङ्कुयन्त्रनिर्मातृ (m.) (?).

DIALOGUE : I. Conversation : q.v. : कथोपकथनम्. II. Conversational composition : (1) प्रश्नोत्तरमय्युक्तिः, Raj. ; (2) प्रश्नोत्तरमयः प्रबन्धः.

DIAMETER : (1) व्यासः, Li. ; (2) विष्कम्भः, Li.

DIAMETRICAL : expr. by tat. comp.

DIAMETRICALLY : Ph. : *d. opposed* : एकान्तविरुद्धः (द्धा, द्धं).

DIAMOND : (1) हीरम् *or* हीरकम् ; (2) वज्र (mn.) (rare).

DIAPASON : I. The octave : q.v.: II. Control, harmony : q.v.

DIAPHRAGM : उदराद्वक्षोवियोजिका पेशी ; उदरवक्षःपेशी.

DIARRHOEA : (1) अति (ती) सारः ; (2) प्रवाहिका ; (3) प्रस्कन्दिका.

DIARY : दिनपत्रिका, दैनिकपुस्तकम्.

DIATONIC : *दीर्घतानीयः (या, यं)

DIATRIBE : अधिक्षेपः, -वादः (?) : v. Reproach.

DIBBER, DIBBLE : *विदारिका: भूमिविदारणलघुयन्त्रविशेषः.

DICE (subs.) : I. Plural of die : q.v. II. Dicing : q.v.

DICE (v.) : अक्षैः क्रीडति (क्रीड्, c. 1.) : v. To gamble.

DICE-BOARD : (1) अष्टापदम् ; (2) शारिफलम्.

DICE-BOX : पाशकपीठम्, Mr., and sim. comp. s.

DICER : (1) अक्षधूर्त ; (2) अक्षदेविन् (m.) : v. Gambler.

DICING : अक्षक्रीडा (2) अक्षवती : v. Gambling.

DICTATE (v.) : I. To order, prescribe : q.v. : आदिशति (दिश्, c. 6.). II. In dictation : व्याहरति (हृ, c. 1.) : v. To speak.

DICTATE (subs.) : निर्देशः : v. Command, direction.

DICTATION : *व्याहारः, *to write from d.* *व्याहारालिखति.

DICTATOR : आज्ञापकः (?) ; निर्देष्टृ (m.) (?) : v. Commander.

DICTATORIAL : v. Imperious, overbearing.

DICTATORSHIP : *आज्ञापकपदम्, निर्देष्टृपदम्.

DICTION : उक्तिः : v. Style, language.

DICTIONARY : कोषः, अभिधानम् ; वर्णक्रमेण शब्दकोषः.

DIDACTIC,-AL : (1) शिक्षाविधायिन् (f. नी) (?) ; (2) उपदेशमयः (यी, यं) (?).

DIDAPPER : a diving bird : प्लवजातीयपक्षिभेदः.

DIE (subs.) : I. For playing : (1) अक्षः, *one who plays with false dice* : कूटाक्षदेविन्, Vri. ; (2) पाशकः. II. For stamping : perh. मुद्राः. III. Chance : q.v.

DIE (v.i.) : I. Lit. : (1) म्रियते (मृ, c. 6.), *vomited blood and d.d.* : शोणितमुद्वमन् ममार, V.p. ; *like medicine by a dying man* : म्रियमाण इवौषधम्, A r. ; (2) expr. by the adj. : *he d.d* : सोऽभूत् परासुः, R. ix. 78 : v. Dead ; (3) प्राणान् *or* असून् *or* जीवितं त्यजति, उत्सृजति, etc. (= to quit life : of voluntary death), *you should not d.* : न परित्याज्यास्त्वया प्राणाः, K. ; (4) मृत्युमवाप्नोति, (आप्, c. 5.), K. मरणम् अभिपद्यते (पद्, c. 4.), etc. (= to meet death), Mah. ; (5) पञ्चत्वं गच्छति (गम्, c. 1.), *some horses d.d* : केचिदश्वाः पञ्चत्वं गताः., P. II. To be extinct : v. Extinct.

DIE AWAY *or* OUT : (1) उपरमति (रम्, c. 1.), *when the noise d.d away* : तस्मिन्नुपरते शब्दे, Mah. : v. To cease; (2) क्षयं गच्छति (गम्, c. 1.), *when the night d.s away* : क्षयं गतायां यामवत्याम्, Ki. : v. To vanish.

DIET (subs.) : आहारः. Ph. : *d. good for the feverish* : ज्वरिताय हितान्यन्नादीनि, Bha.

DIET (v.) : I. Trans : लघु भोजयति (c. of भुज्), Bha : v. To feed. II. Intrans : हितम् अश्नाति (अश्, c. 9.), Sr.

DIETETICS : आहारविधिः, Sr.

DIFFER (v.i.) : I. To be unlike : (1) भिद्यते (pass. of भिद्) (rare), *the prince did not d. from his cause* : न कारणात् स्वाद्बिभिदे कुमारः, R. v. 37. ; *you two d. in this* : युवयोरिदमेव भिद्यते, ; Si. xvi. 70. ; (2) विशिष्यते (pass. of शिष्), M.n. ; (3)

better by the subs., *in what do they d.* : कस्तयोर्भेदः. II. To disagree : विप्रतिपद्यते (पद्, c. 4.) Ph. : *I d. from you* : मम मतं भिन्नम्, *or* तन्मते न वर्ते.

DIFFERENCE : I. Lit. : (1) भेदः, प्र-, वि-, *and (yet) did not find any d. among the five*: भेदं विवेद न च पञ्चसु कश्चिदेषा, N. xiii. 41. ; *from the d. of the results and subjects of enquiry*: फलजिज्ञास्यभेदात्, S. ; (2) विशेषः (=distinction : q.v.) ; (3) तारतम्यम् (=d. in quality), *O, what a d. in men* : अहो तारतम्यं नराणाम्, Mr. x. ; (4) अन्तरम् (=distance: to contrast two objects), *the d. between you and me is like the d. between the ocean and the pond* : अत्रभवतः किल मम च समुद्रपल्वलयोरिवान्तरम्, Mal. Ph. : *it makes no d.* : अत्र नास्ति विशेषः. II. Discordance : q.v. : विप्रतिपत्तिः, S. III. Dissension : विवादः. IV. In arith. : अन्तरम्, *sum and d.* : योगान्तरे, Vij.

DIFFERENT : (1) भिन्नः (न्ना, न्नं), वि-, प्र-, *men have d. tastes* : भिन्नरुचिर्हि लोकः, R. ; *not d. from me* : मत्तोऽविभिन्नः, V.p. ; (2) by subs., *made many d. statements* : वाक्यभेदान् बहूनकथयत्, Mu. ii. ; (3) by अन्तरम् affixed, *d. tastes* : रसान्तराणि, R. x. 17. : v. Other : v. Unlike, various.

DIFFERENTIAL : v. Special. *D. coefficient* : *सूक्ष्ममानम्.

DIFFERENTIATE : *सूक्ष्ममानं निरूपयति, (रूप्, c. 10.).

DIFFERENTLY : v. Variously, otherwise.

DIFFICULT : (1) Often by a comp. with दुर्, *d. to understand* : दुर्बोधः (धा, धं) ; *d. to climb* : दुरारोहः (हा, हं) ; *d. to pass* : दुर्गमः (मा, मं) ; (2) दुःख-, कष्ट-, *or* कृच्छ्र-, in comp. (of physical d. ies), *very d. to procure food here* : कष्टतरलभ्याहारमिदं स्थानम्, H. ; (3) विषमः (मा, मं), *although d. political science is dived into*: विषमोऽपि विगाह्यते नयः, Ki. ; (4) कठिनः (ना, नं) (=hard) ; (5) दुरूहः (हा, हं) (=obscure).

DIFFICULTY : I. Arduousness : (1) काठिन्यम् ; (2) वैषम्यम्. *Without any d.* : अनायासेन *or* सुखेन : v. Easily. *With d.* : कथमपि (=somehow), *fixing his speech (i.e. controlling his emotions) with great d.* : कथं कथमपि वचनं संस्थाप्य, V. ii. ; (2) कथञ्चन *or* कथञ्चित् (=कथमपि), *controlled their minds with d.* : कथञ्चिदीशा मनसां बभूवुः, Ku. iii. 34. ; दुःखेन, *was able to feed with d.* दुःखेन भोजयितुं शशाक. : Si. v. 51. ; (4) कृच्छ्रेण, Ki. iii. 42. ; (5) कष्टेन, *with great d.* : महाकष्टेन, M.n. II. Something difficult : (1) कृच्छ्रम्, *in d.s* : कृच्छ्रेषु, Ki. xi. 75. ; (2) सङ्कटम् (=straits), *his understanding not failing in d.s* : कार्यसङ्कटेष्वविषण्णधीः, K. ; (3) विघ्नः (=obstacle : q.v.) ; (4) expr. by adj., *d.s of grammar* : व्याकरणस्य विषमाणि ; *may everybody overcome his d.s* : सर्वस्तरतु दुर्गाणि, V. III. Embarrassment, perplexity : q.v. IV. An objection : q.v.

DIFFIDENCE : I. Distrust : q.v. : अविश्वासः. II. Modesty : q.v. : अप्रगल्भता.

DIFFIDENT : I. Distrustful : q.v. : अविश्वासिन् (f. नी). II. Modest : q.v. (1) अप्रगल्भः (ल्भा, ल्भं) ; (2) विलज्जः (ज्जा, ज्जं) ; (3) अधृष्टः (ष्टा, ष्टं).

DIFFIDENTLY : (1) अप्रगल्भम् ; (2) सवैलक्ष्यम् : v. Bashfully.

DIFFUSE (v.i.) : (1) वि-सरति (सृ, c. 1.), *the rays of the sun clearly d. d* : स्फुटं विससृ्रे सवितुर्मयूखैः, Ki. ; (2) वि-सर्पति (सृप्, c. 1.), *I smelt the d. ing scent of flower*: विसर्पन्तं कुसुमगन्धमभ्यजिघ्रम्, K.: v. To spread.

DIFFUSE (v.t.) : (1) विसारयति (c. of सृ) ; (2) विसर्पयति (c. of सृप्) : v. To spread.

DIFFUSE (adj.) : (1) विस्तृतः (ता, तं) ; (2) विततः (ता, तं) ; (3) सुविस्तरः (रा, रं), *very d. discourse* : सुविस्तरतरा वाचः, Si. ii. 24.

DIFFUSELY : (1) विस्तरशः ; (2) विस्तरेण ; (3) सविस्तरम्, K.

DIFFUSENESS : विस्तारः. N.B. Better expr. by the adj.

DIFFUSION : (1) विसर्पणम् ; (2) विसरः : v. Dissemination, extension.

DIFFUSIVE : (1) विसृमरः (रा, रं) ; (2) विसर्पणशीलः (ला, लं).

DIG (v.) : खनति, -ते, (खन्, c. 1.), *d. ging the place* : स्थानं खनित्वा, P. v. 3. : *to d. a well* : कूपं खनति, Sr. ; *to d. gold from the ground* : भूमिं खनित्वा स्वर्णं गृह्णाति *or* भूमेः स्वर्णम् उत्खनति.

Comp. : *d. down* : अवखनति ; *d. in* : निखनति ; *d. out or up* : उत्खनति. Ph. : *to d. a subterranean passage* : सुरङ्गं करोति, D. ; *to d. the ground* : भूमिम् अवदारयति, R.

DIGEST (subs.) : संहिता, *d. of Manu* : मनुसंहिता.

DIGEST (v.i.) : I. Of food : (1) जीर्यति (जॄ, c. 4.), *what is eaten does not d. well* : भुक्तं सम्यक् न जीर्यति, Sr. ; (2) पच्यते, वि-, परि-, (pass. of पच्), Sr. ; (3) पाकं *or* परिपाकं गच्छति, व्रजति, etc., Sr. II. To suppurate : q.v.

DIGEST (v.t.) : I. To arrange : q.v. II. Of food : जीर्णं (f. र्णां) करोति *or* जरयति (c. of जॄ) (rare) ; *I will eat and d. (Vrikodara)* : वृकोदरं संभक्ष्य जरयिष्यामि, Mah. III. Fig. : to think over : अनुध्यायति, नि-, (ध्यै, c. 1.), S. IV. To brook : सहते (सह्, c. 1.).

DIGESTIBLE : (1) शीघ्रपाकः (का, कं) ; (2) यः (या, यत्) (सुखेन) जीर्यति *or* पाकं गच्छति.

DIGESTION : I. Arrangement : q.v. II. Of food : (1) पाकः, परि-, (2) जीर्णता. III. Digestive power : अग्निः, *and those persons who have good d.* : ये च दीप्ताग्नयो नराः, Sr. ; *of weak d.* : मन्दाग्नि (mfn.), Sr.

DIGESTIVE : i.e. causing to digest : पाचनः (नी, नं), Sr. Ph. : *d. organ* : *पाकेन्द्रियम्, पक्वाशयः. *D. power* : v. Digestion (III).

DIGGER : (1) खनकः ; (2) खनित्र् (m.) ; (3) खातकः.

DIGGING : खननम्. Ph. : *gold d.s* : स्वर्णभूमयः (pl.), P. (or fully) खननयोग्याः स्वर्णभूमयः.

DIGHT : v. To adorn.

DIGIT : I. A measure : अङ्गुलम्, *measuring three d.s* : त्र्यङ्गुलः (ला, लं), Pa. II. Any number under ten : *आदिसंख्या, Ph. : *an eclipse of six d.s* (d = $\frac{1}{12}$) : अर्द्धग्रासः, Su.

DIGNIFIED : (1) अनुभाववत् (f. ती) ; (2) महानुभावः (वा, वं) : v. Majesty.

DIGNIFY : सं-भावयति, अनु-, (c. of भू) : v. To honour, promote, adorn.

DIGNITARY : उच्चपदाधिष्ठितः (ता, तं) ; लब्धप्रतिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं).

DIGNITY : I. Honourableness : (1) महिमन् (m.), *royal d.* : राजमहिमा, Mal. ; (2) अनुभावः, *high d.* : महानुभावः, Ki. II. Of style : ओजस् (n.), Ki. III. *High position* : (1) उच्चपदम् ; (2) प्रतिष्ठा : v. Honour.

DIGRESS : Ph. : *I have d. ed. much from what I began to say* : यत् कथयितुं प्रवृत्तोऽस्मि तत्परित्यज्यैवातिदूरमतिक्रान्तोऽस्मि, K.

DIGRESSION : expr. by circumlo : v. To digress.

DIGRESSIVELY : expr. by circumlo, *to talk d.* : प्रस्तुतं परित्यज्य दूरमतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) *or* विषयान्तरं विस्तरेण विवृणोति (वृ, c. 5.).

DIKE : I. A channel : q.v. : प्रणाली. II. Mound : q.v. : वप्रम्.

DILAPIDATED : (1) विशीर्णः (र्णा, र्णं), *with hundreds of d. edifices and turrets* : विशीर्णतल्पाट्टशतः (ता, तं), R. ; (2) जीर्णः (र्णा, र्णं) (= decayed).

DILAPIDATION : (1) विशीर्णता ; (2) जीर्णता.

DILATATION : विस्तारः v. Expansion, extension.

DILATE : I. To expand : q.v. : विस्तारयति (c. of स्तॄ). II. To enlarge : q.v. : *विस्तरेण विवृणोति (वृ, c. 5.).

DILATORILY : (1) विलम्बेन ; (2) कालक्षेपेण.

DILATORINESS : (1) दीर्घसूत्रता, H. ; (2) चिरक्रियत्वम्, Nil : v. Slowness, tardiness.

DILATORY : I. Of men : दीर्घसूत्र : (f. त्रा) ; (2) चिरक्रियः (या, यं). II. Of acts : v. Slow, tardy.

DILEMMA : I. Log. : *खण्डसिद्धान्तः, *the horns of a d.* : खण्डसिद्धान्तशृङ्गौ (n. dual). II. A difficulty : q.v. : विकल्पः, Sah.

DILETTANT,-e : *प्रियदर्शकः ; आत्मविनोदार्थं कलासेवी.

DILIGENCE : (1) उद्योगः ; (2) अध्यवसायः ; (3) अभियोगः ; (4) उद्यमः ; (5) अभिनिवेशः (application) ; (6) प्रयत्नः (effort).

DILIGENT : (1) उद्योगिन् (f. नी) ; (2) अध्यवसायिन् (f. नी) ; (3) उद्यमिन् ; (4) अभियोगवत् (f. ती), Ki. : v. Active.

DILIGENTLY : (1) सोद्योगम् ; (2) उद्यमेन ; (3) सोत्साहम् (=zealously).

DILL : a plant : (1) शालेयः (?) ; (2) शतपुष्पा (?).

DILUENT : तनूकरणशीलः (ला, लं) (?). Ph. : "*there is no real d. but water*" : यथार्थतो जलादन्यः पदार्थो नास्ति यः पदार्थान्तरान् तनूकरोति (thins) *or* विलयति (dissolves) *or* क्षीणीकरोति (weakens).

DILUTE : I. To thin, weaken, or dissolve : q.v. II. To mix with water : जलेन मिश्रयति (मिश्र, c. 10.) *or* संसृजति (सृज्, c. 6.), M.

DILUTION : I. Attenuation, dissolution : q.v. II. With water : जलेन मिश्रणम्. III. A mixture : तनूकृतः (ता. तं) (?).

DILUVIAL : नद्योत्सृष्टः (ष्टा, ष्टं), Vri. ; strictly आप्लावजः (जा, जं).

DIM (adj.) : I. Obscure : (1) मलिनप्रभः (भा, भं) ; (2) मन्दकान्तः (न्ता, न्तं) ; (3) मन्दद्युति (mfn.). II. Of sight : Ph. : *his eyes are d.* : न स सुतरां पश्यति *or* अस्पष्टं पश्यति. III. Dull : स्थूलः (ला, लं).

DIM (v.) : तिमिरयति (nomi.).

DIMENSION : परिमाणं *or* प्रमाणम् : v. Size, measure.

DIMINISH (v.i.) : ह्रासमुपैति : v. To decrease.

DIMINISH (v.t.) : (1) ह्रासयति (c. of ह्रस्), *should d. one mouthful* : एकैकं ह्रासयेत् पिण्डम्, Pa. ; (2) अपचिनोति (चि, c. 5.) ; (3) अल्पीकरोति, न्यूनीकरोति, etc. (=to make less); (4) लघयति (=to lighten).

DIMINUTION : I. Decrease : q.v. : ह्रासः II. Degradation, abasement : q.v.

DIMINUTIVE : I. Adj. : अल्पकायः (या, यं), Mah. II. In gram. : ह्रस्वार्थकप्रत्ययः.

DIMISSORY : Ph. : *letter d.* : अनुरोधपत्रम् (?).

DIMLY : (1) अस्पष्टम् (=not clearly) ; (2) न सुतराम् (=not well), P.

DIMNESS : (1) अस्पष्टता (=obscurity : q.v.) ; (2) मान्द्यम् (=dulness : q.v.).

DIMPLE : भङ्गः (?).

DIMPLED : भङ्गिन् (f. नी).

DIN (subs.) : कलकलः : v. Noise, crash.

DIN (v.) : *to d. the ears* : श्रवणपुटं जर्जरीकरोति, K. : v. To deafen.

DINE (v.) : I. Trans : भोजयति (c. of भुज्) : v. To feed. II. Intrans : भोजनं करोति : v. To eat ; dinner.

DINGINESS : कालिमन् (m.) : v. Darkness, blackness.

DINGLE : दरी : v. Dale, valley.

DINGY : कालः (ला, लं) (?) : v. Dark, black.

DINING-ROOM : भोजनशाला, Ch., and sim. comp. s.

DINNER : भोजनम्, *who invites and does not give d.* : निमन्त्रयित्वा भोजनादायी, V. s. ; *d. plate* : भोजनभाजनम्, N. ; *it is time to bathe and take d.* : समयः खलु स्नानभोजने सेवितुम्, V. : v. Food.

DINNERLESS : (1) भोजनविरहितः (ता, तं) ; (2) अनशनेन *or* निराहारेण (=without food).

DINT (subs.) : I. Blow : q.v. : प्रहारः. II. Mark of blow : प्रहारचिह्नम्, and sim. comp. s. Ph. : *by d. of* : -बलेन (in comp.) : v. Means.

DINT (v.t.) : चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.) : v. To mark.

DIOCESAN (subs) : प्रधानाचार्यः : v. Bishop.

DIOCESAN (adj.) : i.e. pertaining to a diocese : expr. by comp. or by gen.

DIOCESE : अधिकारः *or* प्रदेशः (when the exact sense is not clear), प्रधानाचार्यस्याधिकारः.

DIOPTRICS : *तेजसो विषमगतिविज्ञानम्.

DIP (v.t.) : I. To plunge or immerse : मज्जयति (c. of मस्ज्,) *the youths were d.d in the fair dame with all their soul* : सर्वात्मनैव सुतनौ युवभिर्ममज्जे, N. II. To wet : q.v. : क्लेदयति (c. of क्लिद्). III. To dip out : i.e. to take out : q.v.

DIP (v.i.) : I. To immerse (lit. and fig.) : मज्जति (मस्ज्, c. 1.). II. *To d. into* (books etc.) : चुम्बति (चुम्ब्, c. 1.).

DIP (subs.) : I. Immersion : मज्जनम्. II. Inclination, slope, : q.v.

DIPHTHONG : युक्तस्वरः (?) ; द्विस्वरः (?).

DIPLOMA : *उपाधिपत्रम्.

DIPLOMACY : I. In gen. sense : सामन् (n.), *these are the five forms of d. noted by those skilled in its practice* : इति सामप्रयोगज्ञैः साम पञ्चविधं स्मृतम्, Ka. ; *the milk ocean was churned by d.* : क्षीराब्धिर्मथितः साम्ना, Ka. II. Envoys : दूतवर्गः.

DIPLOMATIC : Ph. : *d. skill* : सामप्रयोगप्रावीण्यम्.

DIPLOMATIST : सामप्रयोगज्ञः, Ka, and sim. comp. s.

DIRE : दारुणः (णा, णं) : v. Dreadful.

DIRECT (adj.) : I. Straight : q.v. : ऋजु (mfn.) : II. Sincere : q.v. III. Plain, express : q.v.

DIRECT (v.t.) : I. To aim, point : लक्ष्यीकरोति.

Ph. : *d. ing the mind* : मनः समाधाय, Ki. II. To manage, govern: q.v. : शास्ति (शास्, c. 2.). III. To guide : दिशति, निर्-, आ-, उप-, प्र-, (दिश्. c. 6.), *who would d. the way to Suvarṇapura* : यः सुवर्णपुरपन्थानमुपदेक्ष्यति, K. IV. To order : q.v. : नियुंक्ते, वि-, (युज, c. 7.), *d. me what I shall give* : प्रयच्छामि कमर्थं विनियुंक्ष्व माम्, Mah. v. To superscribe : q.v.

DIRECTION : I. Management, guidance, command : q.v. II. Order, prescription : q.v. : नियोगः, *by the d. of (her) superior* : गुरोर्नियोगात्, Ku. III. Line of motion : दिश् (f.), *in whichever d. the eye is thrown* : यस्यां यस्यां दिशि विक्षिप्यते चक्षुः, K. ; *in whatever d. the will of Providence runs* : यया दिशा धावति वेधसः स्पृहा, N. ; *in every d.* : प्रतिदिशम्, Ki. ; *cast his eyes in that d.* : तामेव दिशं चक्षुः प्राहिणोत्, K. : IV. The name and residence of a person : नामधामनी (n. du.). A board of directors : नायकवर्गः (?).

DIRECTLY : I. Instantly : q.v. : सपदि. II. Immediately after : "*d. he stopped*": विरतमात्रे तस्मिन् *or* तद्विरामानन्तरमेव. III. Expressly : q.v. : स्पष्टम्. IV. In a direct line : ऋजु, *or* सरलम्. V. As opposed to, inversely : अनुलोमेन.

DIRECTNESS : आर्जवम् : v. Frankness.

DIRECTOR : नायकः v. Manager, chief.

DIRECTORY : *नामधामप्रदर्शिनी.

DIREFUL : दारुणः (णा, णं), नि-, : v. Dreadful.

DIRENESS : दारुणत्वम् : v. Terribleness, horror.

DIRGE : करुणगीतम् (?). *In d.s* : करुणार्थग्रथितम् (?), R.

DIRGELIKE : i.e. doleful : q.v. : करुणः (f. णा).

DIRK : कृपाणी : v. Dagger.

DIRT : मल (mn.) (lit. and fig.), *in a mind free from d.* : अपगतमले मनसि, K.

DIRTILY : (1) मलिनम् ; (2) मलीमसम्.

DIRTINESS : (1) मालिन्यम् ; (2) मलिनता ; (3) समलता.

DIRTY (adj.) : (1) मलिनः (ना, नं), *an old d. rag torn into hundred pieces* : जीर्णशतखण्डमलिनकन्था, J. ; *d. by birth and in acts* : जन्मकर्मतो मलिनः, (ना, नं), K. ; (2) मलीमसः (सा, सं), *a d. track* : मलीमसा पद्धतिः, R. ; (3) समलः (ला, लं).

DIRTY (v.) : मलिनयति (nomi) : v. To soil, befoul.

DISABILITY : I. Inability : q.v. II. Legal d. : अनीशता (?).

DISABLE (v.) : अवसादयति (c. of सद्), *of d.d sight* : अवसन्नदृष्टि (mfn.), R. : v. To weaken, unfit. Ph. : *an outcaste is d.d from inheritance, (funeral) cake and water* : अपपात्रितस्य रिक्थपिण्डोदकानि निवर्तन्ते, Sha.

DISABUSE : भ्रमं छिनत्ति (छिद्, c. 7.), दूरीकरोति, etc. *To d. of artifice* : छलं निरस्यति (अस्, c. 4.), etc. : v. To dispel.

DISACCUSTOM : v. Unaccustomed and to make.

DISADVANTAGE (subs.) : (1) अहितम् : v. Advantage ; (2) हानिः (=loss : q.v.) ; (3) पीडा (=inconvenience, trouble), *and little d. to the farmer* : क्षेत्रस्वामिनश्चाल्पा पीडा, Viv. ; (4) बाधा (=पीडा), *if of much use and little d.* : महागुणोऽल्पबाधश्चेत्, N.s.

DISADVANTAGEOUS : (1) अहितकरः (री, रं) ; (2) अनर्थकरः (री, रं): v. Unfavourable ; to injure.

DISADVANTAGEOUSLY : v. Unprofitably, unfavourably.

DISAFFECT : अपरागं *or* विरागं जनयति (जन्, c. 10.) (with gen.).

DISAFFECTED : (1) विरक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) अपरक्तः (क्ता, क्तं) ; (3) द्रोहबुद्धि (mfn.).

DISAFFECTION : (1) विरक्तिः ; (2) विरागः ; (3) अपरागः, Ki.

DISAGREE : I. Not to agree, differ : q.v. : विसंवदति (वद्, c. 1.). II. In opinion : (1) विप्रतिपद्यते (पद्, c. 4.) ; (2) विवदते (वद्, c. 1.) (to dispute). III. To be unsuited : न रोचयति (c. of रुच्) (with acc.) (?).

DISAGREEABLE : I. Unpleasant, offensive : q.v. : अनभिमतः (ता, तं). II. Unamiable, peevish : q.v. : प्रतीपः (पा, पं). III. Contrary, unsuitable : q.v.

DISAGREEABLENESS : (1) अनभिमतता ; (2) प्रतीपता.

DISAGREEABLY : (1) अनभिमतम्: v. Unpleasantly ; (2) प्रतीपम् : v. Peevishly.

DISAGREEING (adj.) : विसंवादिन् (f. नी) ; (2) विरुद्धः (द्धा, द्धं).

DISAGREEMENT : I. Difference : q.v. : विसंवादः. II. In opinion : विप्रतिपत्तिः. III. Dispute : विवादः ; भेदः. IV. Unsuitableness : q v.

DISALLIED : विश्लेषितः (ता, तं) ; v. To separate.

DISALLOW : न अनुमन्यते (मन्, c. 4.) ; v. To allow, permit, and note.

DISANNUL : (1) विलुम्पति (लुप्, c. 6.) : (2) खण्डयति (खण्ड्, c. 10.).

DISAPPEAR : (1) अन्तर्धीयते *or* तिरोधीयते (pass. of धा) (as phantoms), *the Father of the world d. ed* : विश्वयोनिः तिरोदधे, Ku. ; (2) तिरोभवति (भू, c. 1.) (=1) Ki. ; (3) नश्यति, वि-, (नश्, c. 4.) (=to vanish), *d.s although made motionless with ties* : सन्दाननिष्पन्दीकृतापि नश्यति, K. ; (4) अदृश्यः (श्या, श्यं) भवति (=to become invisible).

DISAPPEARANCE : *on the d. of the disease* : विनष्टे च तदामये : v. To disappear, also departure.

DISAPPOINT : Ph. : *I am d.ed in you* : त्वय्यहं मग्नाशः ; *d. ed in love* : खण्डितप्रणयः (या, यं) ; *do not d. him* : नास्याशां विफलां कुरु ; *better to be d. ed in an application to a great man* : याच्ञा मोघा वरमधिगुणे, Me. ; *d. ed by Śiva.* शम्भुना विफलीकृतयत्नः, Ki.

DISAPPOINTMENT : (1) आशाभङ्गः (of hope) ; (2) याच्ञावैफल्यम्, M. n. ; and sim. comp. s (in an application), *the pain of d.* : प्रणयभङ्गवेदना, Ki. (3) विप्रलम्भः (- deception : q.v.) ; (4) विषादः (=dejection).

DISAPPROBATION : (1) विमतिः ; (2) निन्दावादः (expression of d.) (?).

DISAPPROVAL : (1) अननुमोदनम् ; (2) निन्दा : v. Censure.

DISAPPROVE : (1) न अनुमोदते (मुद्, c. 1.) ; (2) निन्दति (निन्द्, c. 1.) : v. To censure.

DISARM : I. Lit. : (1) निरस्त्रीकरोति ; (2) अस्त्राणि *or* आयुधानि हरति (हृ, c. 1.). II. Fig. : शमयति (c. of शम्).

DISARRANGE : (1) आकुलीकरोति ; (2) संक्षोभयति (c. of क्षुभ्).

DISARRANGEMENT : संक्षोभः : V. Confusion, disorder.

DISARRAY : I. An army : व्यूहं भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.). II. To disrobe : q.v. : विवस्त्रयति.

DISASTER : विपद् (f.) *or* विपत्तिः : v. Calamity.

DISASTROUS : (1) आत्ययिकः (की, कं) ; (2) दुरन्तः (न्ता, न्तं) ; (3) दारुणः (णा, णं) (=terrible).

DISAVOW : न स्वीकरोति : v. To deny.

DISAVOWAL : अस्वीकारः : v. Denial.

DISBAND : I. To dismiss : विसर्जयति (सृज्, c. 10.). II. To divorce : त्यजति (त्यज्, c. 1.).

DISBAR : *अभिभाषकमण्डलाद् बहिष्करोति (कृ, c. 8.).

DISBARK : अवतारयति (c. of तॄ) : v. To disembark.

DISBELIEF : (1) अविश्वासः ; (2) अप्रत्ययः ; (3) अश्रद्धा.

DISBELIEVE : न प्रत्येति (इ, c. 2.) : v. Not to believe.

DISBELIEVING (adj.) : (1) अविश्वासिन् (f. नी) ; (2) अश्रद्धालु (mfn.).

DISBURDEN : भारम् अवतारयति (c. of तॄ) : v. To unburden.

DISBURSE : व्ययते (व्यय्, c. 1.) : v. To expend.

DISBURSEMENT : व्ययः : v. Expenditure, payment.

DISC : v. Disk.

DISCARD : अपास्यति (अस, c. 4.) : v. To reject, renounce.

DISCERN : I. Mentally : विविनक्ति (विच्, c. 7.), *does not d. what is his good* : स्वहितं न विविनक्ति, Si. II. With the eyes : (1) निभालयति (भल्, c. 10.), *d. ing this ring* : इदमङ्गुलीयकं निभालयन्ती, Mal. ; (2) निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10.), *d. ing my limbs* : मदङ्गानि निर्वर्ण्य, D.

DISCERNIBLE : (1) निर्वर्ण्य (f. र्ण्या) ; (2) विभाव्य (f. व्या) ; (3) by verb : v. To discern.

DISCERNING (adj.) : सूक्ष्मदर्शिन् (f. नी) : v. Sharp.

DISCERNMENT : Judgement, sagacity : q.v. : विवेकः, *(you) have spoken without d.* : विवेकशून्यमभिहितम्, Mal. II. The act : विवेकः (rare), *no d. could be made of any thing* : न कस्यचिद्विवेक उपलेभे, Ki. ix. 12.

DISCHARGE (v.) : I. Of burdens : (1) अवतारयति (c. of तॄ) ; (2) अवरोपयति (c. of रुह्).

II. Of rivers : to enter the sea : (1) विशति, प्र-, (विश् , c. 6.) ; (2) याति (या, c. 2.) (to go). III. To utter, give vent to, emit : q.v. : उद्गिरति (गॄ, c. 6.), Ki. ; *to d. rage* : क्रुधं विसृजति, Si. IV. To let fly : (1) मुञ्चति *or* मोचयति, निर्-, वि-, प्र-, (मुच्, c. 6. and 10.), *d. ed a shower of arrows* : शरवर्षं मुमोच, Ram. ; (2) सृजति, वि-, (सृज, c. 6.), *to d. fire* : अग्निं विसृजति, Sa. ; (3) अस्यति (अस् , c. 4.). V. To dismiss : q.v. : (कर्मणः *or* अधिकारात्) अपकर्षति (कृष् , c. 1.). VI. To pay : (1) शोधयति, वि-, *to d. a debt* : ऋणं शोधयति, Vri. ; (2) निर्यातयति (c. of यत्), *for d.ing a debt* : ऋणनिर्यातनाय, Viv. ; (3) तरति, आ-, उद्-, (तॄ, c. 1.), N. s. VII. To perform : q.v. : निर्वाहयति (c. of वह्). Ph. : *you also d. your duty* : त्वमपि स्वनियोगमशून्यं कुरु, Sa. ii. VIII. Of prisoners : मुञ्चति. IX. Of pus : पूयते (पूय् , c. 1.).

DISCHARGE (subs.) : I. Of a burden : (1) अवतारणम् ; (2) अवरोपणम्. II. A letting fly : (1) मोक्षः, *d. of arrows* : बाणमोक्षः, Sa. ; (2) विसर्जनम् ; (3) असनम् (rare). III. Dismissal : (1) पदभ्रंशः ; (2) अधिकारच्युतिः ; (3) कर्मापकर्षः. IV. Payment: (1) शोधनम्, वि-, (2) निर्यातनम्. V. Performance: q.v. : निर्वाहः. VI. Acquittal : मुक्तिः. VII. Emission : q.v. : स्रावः.

DISCHARGER : of electric jars : *निःसारणदण्डम्. *Arrow-d.* (i.e. bow) : इष्वासनम्.

DISCIPLE : (1) शिष्य (f. ष्या), *dialogue between a preceptor and his d.* गुरुशिष्यसंवादः ; Mah. ; (2) अन्तेवासिन् (f. नी) (rare), *of her d.* : तदन्तेवासिन्याः, Mah.

DISCIPLESHIP : (1) शिष्यत्वम् ; (2) अन्तेवासित्वम् (rare).

DISCIPLINARIAN : (1) शासनकर्तृ (m.) (?) ; (2) शासितृ (m.) (?).

DISCIPLINE (subs.) : शासनम् (in all the senses).

DISCIPLINE (v.) : I. To educate : q.v. II. To bring under control : दमयति (c. of दम्). *D. d.* : दान्तः (न्ता, न्तं). III. To chastise : शास्ति (शास् , c. 2.).

DISCLAIM : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To deny.

DISCLAIMER : प्रत्याख्यानम् : v. Denial.

DISCLOSE : I. To uncover, open : q.v. : विवृणोति (वृ, c. 5.). II. To reveal, expose : q.v.: विवृणोति, *to d. a secret* : रहस्यं विवृणोति, D. viii.

DISCLOSURE : I. Exposure : q.v. : विवृतिः. II. That which is disclosed : *these d. s.* : एषा विवृतिः.

DISCOLORATION : I. The act : (1) वर्णान्तरजननम् ; (2) विवर्णीकरणम् : v. To discolour. II. Stain : q.v.

DISCOLOUR : I. To alter the colour : वर्णान्तरं जनयति (जन्, c. 10.) (with gen.). II. To sully : विवर्णीकरोति.

DISCOMFIT : पराजयते (जि, c. 1.) : v. Defeat.

DISCOMFITURE : पराजयः : v. Defeat.

DISCOMFORT (subs.) : क्लेशः : v. Distress, pain.

DISCOMFORT (v.) : पीडयति (पीड, c. 10.) : v. To pain.

DISCOMPOSE : I. To break up : भनक्ति (भञ्ज् , c. 9.). II. To agitate, disturb : q.v. : आकुलीकरोति.

DISCOMPOSURE : (1) व्याकुलता ; (2) अधीरता : v. Agitation.

DISCONCERT : I. To frustrate, defeat : q.v. : खण्डयति (खण्ड् , c. 10.). II. To confuse : क्षोभयति (c. of क्षुभ्).

DISCONNECT : वियोजयति (युज्, c. 10.) : v. To separate.

DISCONNECTION : भेदः : v. Separation.

DISCONSOLATE : (1) विषण्णः (ण्णा, ण्णं) : v. Dejected ; (2) शोकसन्तप्तमानसः (सा, सं) ; v. Sad.

DISCONSOLATELY : (1) सविषादम् ; (2) सखेदम् : v. Sadly.

DISCONSOLATENESS : (1) विषण्णता : (2) निर्वेदः : (3) वैमनस्यम्.

DISCONTENT, DISCONTENTMENT : (1) असन्तोषः ; (2) असन्तुष्टिः ; (3) असन्तुष्टता ; (4) अनिर्वृतिः

DISCONTENT (v.) : To dissatisfy.

DISCONTENT, DISCONTENTED (adj.) : (1) असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अनिर्वृतः (ता, तं) : v. Content.

DISCONTENTEDLY : expr. by adj., *writes d.* : असन्तुष्टो लिखति.

DISCONTINUANCE, DISCONTINUATION : I. Cessation : q.v. : विरामः. II. Disruption : विच्छेदः.

DISCONTINUE (v.i.) : विरमति (रम्, c. 1.) : v. To cease.

DISCONTINUE (v.t.) : I. To stop, leave off : q.v. : समापयति (c. of आप). II. To disunite : वियोजयति (युज्, c. 10.).

DISCORD : I. In music : (1) विस्वरः ; (2) अपरवः ; II. Dispute : q.v. : विवादः. III. In gen. sense : v. D. -ance.

DISCORDANCE : (1) वैषम्यम्; (2) अनैक्यम् ; (3) विरोधः.

DISCORDANT : I. Incongruous : (1) विषमः (मा, मं) ; (2) विरुद्धः (द्धा, द्धं). II. Dissonant : (1) प्रतिकूलः (ला, लं) (=disagreeable), *even the cuckoo (would appear to) have a. d. voice* : अन्यन्यपुष्टा प्रतिकूलशब्दा, Ku. (2) कर्णकठोरः (रा, रं) (jarring), M. n.

DISCOUNT (v.) : I. To deduct a percentage : Ph. : *to d. five per cent* : *पञ्चकं शतं त्यजति (त्यज्, c. 1.). II. To pay a bill, deducting the percentage : Ph. : *d. this bill* : *त्यागं गृहीत्वा हुण्डिमूल्यं देहि.

DISCOUNT (subs.) : *त्यागः.

DISCOUNTER : कुसीद : (- usurer : q.v.).

DISCOUNTENANCE : I. To abash : q.v. : लज्जयति (लस्ज्, c. 10.). II. To disapprove, oppose : q.v. : न अनुमोदते (मुद्, c. 1.).

DISCOURAGE : I. To deject : q.v. : उत्साहमङ्गं करोति, *d. d* : भग्नोत्साहः (हा, हं). *To be d. d* : (1) सत्त्वात् परिभ्रश्यते (pass. of भ्रश्) ; (2) तेजसः प्र-भ्रश्यते, Mr. II. To deter : q.v. : निषेधति (सिध्, c. 1.).

DISCOURAGEMENT : I. Dejection : q.v. : (1) उत्साहभङ्गः ; (2) सत्त्वभ्रंशः, Vi. II. Hindrance, obstacle : q.v. : विघ्नः.

DISCOURAGING (adj.) : (1) by comp. ; (2) उत्साहक्षयिन्. (f. णी) ; (3) प्रतिकूलः (ला, लं) (=unfavourable).

DISCOURAGINGLY : expr. by adj., *speaking d.* : प्रतिकूलवादिन्, Ku.

DISCOURSE (subs.) : I. Speech, conversation : q.v. : (1) वचस् (n.) ; (2) भारती. II. Transaction : q.v. : व्यवहारः.

DISCOURSE (v.) : वक्ति (वच्, c. 1.) : v. To speak, converse.

DISCOURTEOUS : (1) अविनीतः (ता, तं) ; (2) अदक्षिण (f. णा) : v. Courteous.

DISCOURTEOUSLY : (1) अविनीतम् ; (2) अदक्षिणम्.

DISCOURTEOUSNESS, DISCOURTESY : (1) अविनयः; (2) अदाक्षिण्यम् : v. Courtesy.

DISCOVER : I. To reveal, shew : q.v. : प्रकाशयति (nomi.). II. To find out : prob. प्रकाशयति ; आविष्करोति (used in Bengali), *d. ed America* : *आमेरिकामाविश्चकार.

DISCOVERER : (1) प्रकाशकः ; (2) आविष्कर्तृ (m.)(?).

DISCOVERY : I. Revelation : q.v. : प्रकाशनम्. II. Finding out : (1) प्रकाशनम् (?) (2) आविष्कारः (?).

DISCREDIT (subs.) : I. Disbelief : अविश्वासः. II. Disgrace, infamy : q.v. : (1) अयशस् (n.) ; (2) कलङ्कः.

DISCREDIT (v.) : I. To disbelieve : न प्रत्येति (इ, c. 2.). II. To disgrace : q.v. कलङ्कयति (nomi.).

DISCREDITABLE : (1) अयशस्करः (री, रं) ; (2) कीर्तिनाशिन् (f. नी) ; (3) कलङ्कावहः (हा, हं) ; (4) गर्हितः (ता, तं).

DISCREET : (1) समीक्ष्य- *or* विमृश्यकारिन् (f. णी) (=circumspect) ; (2) परिणामदर्शिन् (f. नी) (seeing the end) ; (3) विज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) (- wise : q.v.).

DISCREETLY : समीक्ष्य : v. Prudently, wisely.

DISCREETNESS : v. Discretion.

DISCREPANCY : (1) भेदः : v. Difference ; (2) विरोधः : v. Contradiction.

DISCREPANT : भिन्नः (न्ना, न्नं) : v. Different.

DISCRETION : I. Discreetness : (1) समीक्ष्यकारिता ; (2) विवेकः ; विज्ञता : v. Wisdom. II. Entire control : Ph. : *you have no d. in the matter* : न ते इच्छाधीनमेतत् ; *act according to your d.* : *यत् शोभनं मन्यसे तदेव कुरु ; *you have entire d. to do what becomes you in this case* : यदत्रात्मनः समुचितं तत्र प्रभवति (भू, c. 1.) भवती, K. ; *at d.* (i.e. without condition) विना समयेन.

DISCRETIONARY : expr. by adv. : विवेकानुसारेण.

DISCRIMINATE : विविनक्ति (विच्, c. 7.) : v. To Distinguish.

DISCRIMINATING, DISCRIMINATIVE (adj.) : I. Distinguishing : भेदक (f. दिका). II. Capable of discrimination : (1) विशेषज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) गुणोदोषविद् (mfn.). Ph.: *d. faculty* : विवेकशक्तिः.

DISCRIMINATION : विवेकः : v. Discernment, discretion.

DISCROWN (v.) : मुकुटं हरति (हृ, c. 1.) : v. Crown.

DISCURSIVE : I. Rambling : नानाविषयकः (का, कं), and sim. comp. s. II. Rational : तार्किकः (की, कं).

DISCUS : I. A quoit : चक्रम्. II. A disk : q.v.

DISCUSS (v.) : I. To disperse : q.v. II. Debate : विचारयति (c. of चर्) (to consider thoroughly), (*we will*) *d. whether different or not* : भिद्यन्ते न वेति विचार्यते, S.

DISCUSSION : विचारः, *d. of the sense of passages* : वाक्यार्थविचारणा, S. : Ph. : *now we will follow the subject under d.* : सम्प्रति प्रकृतमेवानुवर्तामहे, S.

DISCUSSIVE, DISCUTIENT : रसघ्नः (घ्नी, घ्नं) (?).

DISDAIN (v.) : अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. To despise. Ph. : *who d. ed people as straws* : तृणमिव परिभूतो यस्य गर्वेण लोकः, Ve.

DISDAIN (subs.) : (1) अवज्ञा: v. Contempt ; (2) घृणा: v. Scorn.

DISDAINFUL : expr. by adv., *his disdainful speech* : स यदवज्ञयोवाच : v. Haughty, arrogant.

DISDAINFULLY : (1) अवज्ञया ; (2) अनादरेण ; (3) सावलेपम्.

DISDAINFULNESS : अवलेपः (= haughtiness : q.v.).

DISEASE (subs.) : (1) रोगः (best equiv.), *cured of mental d.* : चिकित्सितमनोरोगः (गा, गं), Vi. vii. ; (2) व्याधिः, *oppresssd with d. s* : व्याधिभिः परिपीडितान्, Bha.; (3) गदः, *did not get over the d.* : गदं नात्यगात्, R. ; (4) आमयः, *infectious d.* : आमयः स्पर्शसञ्चारी, Raj.

DISEASED : (1) रोगग्रस्त (f. स्ता), *a d. branch* : रोगग्रस्ता शाखा, S. c. ; (2) रोगोपसृष्ट (f. ष्टा), *d. body* : रोगोपसृष्टतनुः, R. viii. 94 ; (3) व्याधितः (ता, तं) : v. Sick, ill. Ph. : *he is d. both in body and mind* : *तस्य शरीरमनसी रोगाक्रान्ते.

DISEDGE : (1) कुण्ठयति (nomi.) : (2) कुण्ठीकरोति.

DISEMBARK (v.i.) : (1) अवतरति, अव-, (तॄ, c. 1.), *we d. ed on a rock* : शीलावलयमवतराम, D. ; (2) अवरोहति (रुह्, c. 1.).

DISEMBARK (v.t.) : अवतारयति (c. of तॄ) ; (2) अवरोह (प) यति (c. of रुह्).

DISEMBARKATION : (1) अवतरणम् ; (2) अवरोहणम् (rare).

DISEMBARRASS : मोचयति (मुच्, c. 10.) : v. To free, extricate.

DISEMBARRASSMENT : मोक्षः : v. Release.

DISEMBITTER : तिक्ततां नाशयति (c. of नश्) *or* हरति (हृ, c. 1.).

DISEMBODIED : I. Disbanded : q.v. II. Freed from the body : वीतशरीरः (रा, रं) : v. Free from.

DISEMBOGUE : of rivers : v. To discharge.

DISEMBOWEL : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.) : v. To eviscerate.

DISEMBROIL : v. To disentangle, extricate.

DISENCHANT : Ph. : *d. this place* : *अत्रत्यां मायां नाशय *or* निर्धूनय, etc. : *I will d. you* : *तव मोहं दूरीकरोमि.

DISENCUMBER : I. Lit. : भारं हरति (हृ, c. 1.) *or* अपनयति (नी, c. 1.). II. Fig. : to free : मोचयति (मुच्, c. 10.).

DISENGAGE : I. To detach : विश्लेषयति (c. of श्लिष्). II. To release, free : मोचयति (मुच, c. 10.).

DISENGAGED : i.e. at leisure : न व्यापृतः (ता, तं) ; कार्यविरतः (ता, तं).

DISENGAGEMENT : I. Release : q.v. : मुक्तिः. II. Separation : q.v. : विश्लेषणम्. III. Leisure : q.v. : विश्रामः.

DISENNOBLE : अवनमयति (c. of नम्) : v. To degrade.

DISENTANGLE : I. Lit. : विझ(ज)टति (झट् *or* जट्, c. 1.) (??). II. To extricate, free q.v. : मोचयति.

DISENTITLE : अधिकारं नाशयति (c. of नश्) *or* लुम्पति (लुप् , c. 6.) (with gen.).

DISENTRANCE : *the king was d.* : नृपतेस्तमो नुनुदे, R. : v. Trance ; to remove.

DISESTEEM (v.) : अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. To slight, disregard.

DISESTEEM (subs.) : अवज्ञा : v. Contempt.

DISFAVOUR (subs.) : निग्रहः *or* अवग्रहः (rare),

the disposer of favours and d.s : अनुग्रहावग्रहयोर्विधाता, Si. : v. Favour and not. Ph. : *finding himself suddenly in royal d.* : अकस्मादेव प्रसादपराङ्मुखमवनिपतिमवलोक्य, P. i. 3.

DISFIGURATION : v. Disfigurement.

DISFIGURE (v.) : (1) विरूपीकरोति *or* विरूपयति (nomi.), *to d. a face* : मुखं विरूपयति, D. ; (2) विकरोति (rare), *seeing himself d.d* : आत्मानं विकृतं दृष्ट्वा, Mah.; (3) विकलीकरोति (by depriving limbs), *by whom my husband has been d.d* : येन मे पतिर्विकलीकृतः, D. ; (4) व्यङ्गयति (nomi.) (=3), *who can d. me* : को मां व्यङ्गयितुं समर्थः, P.

DISFIGUREMENT : I. The state : वैरूप्यम्. II. The act : expr. by verb. Ph. : *d. of limbs* : वैरूप्यमङ्गेषु, Ram.

DISFRANCHISE : *पौरत्वं लुम्पति (लुप्, c. 6.) *or* हरति (हृ, c. 1.), *d.d* : *हृतपौरत्वः (त्वा, त्वं).

DISFRANCHISEMENT : *पौरत्वहरणम् *or* -लोपः.

DISGORGE : (1) उद्गिरति, (गॄ, c. 6.) ; (2) उद्वमति (वम्, c. 1.).

DISGRACE (subs.) : I. Disfavour : q.v. II. Dishonour, ignominy : (1) अप(व)मानम्, *whose notions of honour and d. have been erased by decrepitude* : जरावलुप्तमानावमानचित्तः, D. ; (2) अव-मानना, वि-, (the act), Ku. ; (3) अभिभवः *or* पराभवः (rarely अभिभूतिः *or* पराभूतिः) (=humiliation), *from fear of d.* : अभिभूतिभयात्, Ki. ; (4) निकृतिः *or* न्यक्कारः (=insult), *the d. of being removed from the first seat* : अग्रासनापनयजा निकृतिः, Mu. III. That which brings disgrace. Ph. : *there is nobody without some d.* : नास्त्यकलङ्कः कोऽपि, Va. ; *the d. to the Paulastya race* : पौलस्त्यकुलपांसनः, Vi.

DISGRACE (v.) : I. To dishonour : (1) अपमानयति, अव-, वि-, (c. of मन्) ; (2) परि-भवति, परा-, अभि-, (भू, c. 1.), Vi. II. To revile : q.v. गर्हयति, वि-, (गर्ह्, c. 1.).

DISGRACEFUL : (1) गर्हितः, वि-, (ता, तं) ; (2) अयशस्करः (री, रं) (=infamous) : (3) ह्रेपण (f. णी) (=shameful).

DISGRACEFULLY : (1) मानमुन्मथ्य ; (2) expr. by adj.

DISGRACEFULNESS : (1) गर्हितता, etc. ; (2) better by adj.

DISGRACIOUS : (1) प्रसादहीनः (ना, नं) ; (2) प्रसादपराङ्मुखः (खा, खं), etc.

DISGUISE (subs.) : छद्मन् (n.), *Takshaka coming in d.* : छद्मनोपेत्य तक्षकः, Mah. ; *flow of ambrosia under the d. of sweat* : स्वेदच्छद्मामृतद्रवः, Ra. ii.

DISGUISE (v.t.) : I. Lit. : Ph. : *d.d as foresters* : आटविकच्छद्मना, D. ; *we two d.d as Kāpālikas (beggars)* आवां कापालिकवेषाच्छन्नौ, D. viii. II. To conceal : q.v.

DISGUISEDLY : (1) छद्मना ; (2) छद्मवेशेन.

DISGUST (subs.) : (1) जुगुप्सा ; (2) घृणा, *(my) d. being excited* : समुत्पन्नघृणः, K.

DISGUST (v.) : expr. by adj., घृणां जनयति (c. of जन्), उत्पादयति (c. of पद्), etc. *D. ed i.e. offended* : विरक्तः (क्ता, क्तं).

DISGUSTFUL, DISGUSTING (adj.) : (1) बीभत्स (f. त्सा), *with d. dresses* : बिभत्सविन्यासैः, K. ; (2) उद्वेगकरः (री, रं) (=alarming), *d. even to the residents of the hell* : नरकवासिनामप्युद्वेगकरम्, K.

DISH (subs.) : I. A vessel : q.v. : (1) शरावः ; (2) पात्रम्. II. A made -d. : *how many d.s have you got* : *कियद्विधानि ते भोज्यानि.

DISH (v.) : पात्रे *or* शरावे निवेशयति (c. of विश्).

DISHABILLE : v. Deshabille, undress.

DISHABIT (v.) : निर्वासयति (c. of वस्).

DISH-CLOTH, DISH-CLOUT : सम्मार्जनपटः.

DISH-COVER : पिधानम् (?) : v. Lid.

DISHEARTEN : v. D. ed and to make ; to deject.

DISHEARTENED : (1) भग्नमनस् (mfn.) : (2) भग्नमानसः (सा, सं), and sim. comp.s.

DISHEVELLED : Ph. : *with d. hair* : प्रकीर्णकेशः (शी, शं), Mah. ; विकीर्णमूर्द्धजः (जा, जं), Ku. असंयताकुलालकः (का, कं), K. ; and sim. comp.s.

DISHONEST : अशुचि (mfn.) : v. Honest and not.

DISHONESTLY : (1) अन्यायेन ; (2) वञ्चयित्वा (=deceiving), *theft is taking other's property d.* : वञ्चयित्वा परधनापहरणं स्तेयम्, Mit.

DISHONESTY : (1) अशुचिता *or* अशौचम् : v.

Honesty ; (2) जिह्मता (=crookedness) ; (3) छलम् (=fraud).
DISHONOUR (subs.) : अव(प)मानम् : v. Disgrace, ignominy.
DISHONOUR (v.t.) : I. To disgrace : q.v. : अपमानयति (c. of मन्). II. To defile ; q.v. : *in d. ing respectable women* : कुलवधूनां शीलपातने, D. III. Not to accept : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.).
DISHONOURABLE : I. Of acts : अपयश- *or* अयशस्करः (री, रं) : v. Disgraceful. II. Of men : मानहीनः (ना, नं), P. i. 3.
DISHONOURABLY : मानं प्रमृज्य : v. Disgracefully.
DISHONOURER : I. In gen. sense : अपमानकर्तृ (m.). II. A debaucher : q.v.
DISINCLINATION : (1) अनिच्छा ; (2) विरक्तिः : v. Aversion.
DISINCLINE : निवर्तयति (c. of वृत्) : v. To alienate.
DISINCLINED : अनिच्छु (mfn.) : v. Unwilling, averse.
DISINFECT : (1) शोधयति (c. of शुध्) (=to purify) ; (2) अपनुदति (नुद्, c. 6.) (=to dispel).
DISINFECTION : (1) शोधनम् : v. Purification ; (2) निःसारणम् : v. Removal.
DISINGENUOUS : अनृजु (mfn.) : v. Insincere.
DISINGENUOUSLY : अनृजुतया : v. Insincerely, crookedly.
DISINGENUOUSNESS : अनृजुता : v. Insincerity, crookedness.
DISINHERIT : (1) भागानीशं (f. शां) करोति (?) ; (2) भागाधिकारं लुम्पति (लुप्, c. 6.) (?).
DISINTEGRATION : (1) संहतिभेदः ; (2) विश्लेषः (=disunion).
DISINTER : उत्खनति (खन्, c. 6.) (=to dig up).
DISINTERESTED : (1) निःसङ्ग (f. ङ्गा), H. ; (2) अपक्षपातिन् (f. नी) (=impartial) ; (2) निरीहः (हा, हं) (=indifferent).
DISINTERESTEDLY : (1) expr. by adj. ; (2) विपक्षपातम्.
DISINTERESTDNESS : (1) निःसङ्गता ; (2) अपक्षपातिता.
DISJOIN : वियोजयति (c. of युज्) : v. To separate.
DISJOINT : I. To dislocate : q.v. II. To break into pieces : q.v. *D. ed* : i.e. unconnected : असम्बद्धः (द्धा, द्धं).
DISJOINTLY : v. Separately.
DISJUNCTION : विश्लेषः : v. Disunion, separation.
DISJUNCTIVE : Ph. : *d. conjunction* : *विकल्पसूचकमव्ययम् ; *d. proposition* : विकल्पः, Sr.
DISJUNCTIVELY : v. Disjunctive, separately.
DISK : (1) बिम्ब (mn.) (the best equiv.) ; (2) परिधिः ; (3) परिवेशः.
DISLIKE (subs.) : विरागः : v. Aversion, hatred.
DISLIKE (v.) : द्वेष्टि, वि-, (द्विष्, c. 2.) (=to hate), *d.s what is pleasing* : रम्यं द्वेष्टि, Sa. : v. To like and not; Ph. : *and will d. and leave her* विरक्तश्चैनां त्यक्ष्यति, D.
DISLOCATE : I. To disjoint : सन्धेः चालयति (c. of चल्) ; विसन्धीकरोति. *D. d* : (1) सन्धिमुक्तः (क्ता, क्तं), Sr. ; (2) सन्धिविश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं), Bha. II. To displace : q.v.
DISLOCATION : I. The act : विसन्धीकरणम्. II. The state : (1) सन्धिमुक्तिः ; (2) सन्धिविश्लेषः.
DISLODGE : निर्वासयति (c. of वस) : v. To drive out.
DISLOYAL : भक्तिहीनः (ना, नं), Mu : v. Unfaithful, treacherous. Ph. : *d. to a king* : राजविरुद्धः (द्धा, द्धं), Mu.
DISLOYALLY : अभक्त्या : v. Treacherously.
DISLOYALTY : भक्तिहीनता : v. Unfaithfulness, treachery.
DISMAL : (1) अप्रसन्नः (न्ना, न्नं) (=cheerless) ; (2) दारुण (f. णा) (=dreadful) ; (3) सशोकः (का, कं) (=sorrowful).
DISMALLY : (1) दारुणम् (=horribly) ; (2) सशोकम् (=sorrowfully).
DISMALNESS : (1) दारुणता ; (2) अप्रसादः : v. Horror, gloom.
DISMANTLE : I. Lit. : to disrobe : q.v. II. Fig. : prob. नग्नीकरोति.
DISMAST (v.) : कूपकं *or* गुणवृक्षं हरति, अप-, (हृ, c. 1.) (with gen.). *D. ed* : हृत- *or* वीत -कूपकः (का, कं), etc.

DISMAY (subs.) : I. Terror : q.v. : साध्वसम्. II. Ruin : q.v.

DISMAY : (v.) : सन्त्रासयति (c. of त्रस्) : v. To terrify. *D. ed* : सन्त्रस्तः (स्ता, स्तं) ; साध्वसपरीतः (ता, तं), etc.

DISMEMBER : विघटयति (घट्, c. 10.) : v. To sever ; also to mutilate.

DISMEMBERMENT : विघटनम् : v. Separation, mutilation.

DISMISS : I. To let go : विसर्जयति (सृज्, c. 10.), *d. ing the princes*: विसर्जितराजलोकः, K. II. From an office : expr. by (1) भ्रंशयति, परि-, प्र-, (c. of भ्रंश्); (2) च्यावयति, परि-, प्र-, (c. of च्यु) ; (3) अवरोपयति (c. of रुह्) ; (4) अपकर्षति (कृष्, c. 1.); (5) आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) etc. : *favour is replacing of Bhadrabhaṭa and Purusha Dutta who have been already d. ed*: अनुग्रहस्तावदाक्षिप्ताधिकारयोर्भद्रभटपुरुषदत्तयोः पुनरधिकारारोपणमेव, Mu. ; *whether you do not d. from their employments without first finding some fault* : कच्चित्......नापकर्षसि कर्मभ्यः पूर्वमप्राप्य किल्बिषम्, Mah.; *d. ing from their places* : स्वाधिकाराभ्यामवरोप्य, Mu. ; *without being d. ed* : अभ्रष्टपदः, D. III. To reject : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.). *To decree and d.* : जयपराजयौ विदधाति, D.

DISMISSAL., DISMISSION : I. Leave to depart : विसर्जनम्. II. From employment : अधिकारच्युतिः, Nil, and sim. comp.s etc. : v. To dismiss (II).

DISMOUNT (v.t.) : (1) अवरोहति ; (2) अवतरति : v. To get down.

DISMOUNT (v.i.) : पातयति (c. of पत्), *d.s and kicks* : पातयति पादेन ताडयति, Mr. vi.

DISOBEDIENCE : (1) आज्ञाभङ्गः, *do not brook d.* : नाज्ञाभङ्गं सहन्ते, Mu. (2) आदेशलङ्घनम् ; (3) शासनव्यतिक्रमः, etc.

DISOBEDIENT : (1) आज्ञाभङ्गकरः (री, रं) ; (2) निर्देशलङ्घिन् (f. नी) ; (3) प्रतीपः (पा, पं) (=refractory), H.

DISOBEY : आज्ञां न प्रतिपालयति (पाल्, c. 10.), *or* भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.) (=break), *or* लङ्घयति (=transgress : q.v.).

DISOBLIGE : v. To oblige and not ; to offend.

DISOBLIGING : प्रतीपः (पा, पं) : v. Uncivil, disagreeable.

DISOBLIGINGLY : (1) प्रतीपम् ; (2) अदाक्षिण्येन ; (3) सविनयापराधम्.

DISOBLIGINGNESS : (1) प्रतीपता ; (2) अदाक्षिण्यम् ; (3) विनयापराधः.

DISORDER (subs.) : I. Confusion : *threw the encampment in d.* : सेनानिवेशं तुमुलं चकार, R. v. 49. ; *the entire Zenana was threwn in d.* : सकलमेवान्तःपुरमाकुलीबभूव, D. II. Tumult : q.v. : तुमुलम्. III. Disease : q.v. : पीडा.

DISORDER (v.) : I. To confuse, discompose : आकुलीकरोति. II. To derange : दोषान् जनयति (c. of जन्) (?).

DISORDERLY : I. In confusion : v. Disorder (I). II. Not in proper order : (I) विशृङ्खलः (ला, लं) ; (2) विपर्यस्तः (स्ता, स्तं). III. Turbulent, unruly : q.v.

DISORGANISATION : I. The act : उच्छेदः : v. Destruction. II. The state : उच्छृङ्खलता.

DISORGANISE : I. To destroy, break up : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.). II. To disorder : q.v.

DISOWN : प्रत्याख्याति, (ख्या, c. 2.) : v. To dent.

DISPARAGE : अधिक्षिपति, आ-, (क्षिप्, c. 6.) : v. To detract, censure.

DISPARAGEMENT : I. Detraction, disgrace : q.v. : अधिक्षेपः. II. Insult : q.v.

DISPARAGER : अधिक्षेपकः : v. Detractor.

DISPARAGING (adj.) : expr. by comp., *d. remarks* : आक्षेपवचः, Ki.

DISPARAGINGLY : expr. by circumlo : v. Detractingly.

DISPARITY : (1) वैषम्यम् : v. Inequality : (2) भेदः : v. Difference.

DISPASSIONED, DISPASSIONATE : (1) वीतरागः (गा, गं) ; (2) वीतस्पृहः (हा, हं) ; (3) शान्तः (न्ता, न्तं) : v. Calm.

DISPASSIONATELY : प्रशान्तम् : v. Calmly, impartially.

DISPATCH : v. Despatch.

DISPEL : (1) नुदति, अप-, अपा-, व्यपा-, (नुद्, c. 6.), *d. ed his doubt* : तस्य वितर्कं नुनोद, Ki. iv. 5. ;

(2) निर्-अस्यति, अप-, उद्-, (अस, c. 4.) (=to throw off), *darkness has been d. ed* : तमो निरस्तम्, R. v. 71. ; (3) निर्-धूनोति, अव-, (धू, c. 5.) (to shake off), *d. ing your ignorance arising from inadvertence* : निर्धूय तमः प्रमादजम्, Ki. ii. 22. : v. To remove, drive away.

DISPENSARY : औषधशाला (?) ; औषधालयः (?) ; etc.

DISPENSATION : I. Distribution : q.v. II. Divine d. : नियमः : v. Order. III. Legal : आदेशः : v. Also exemption.

DISPENSATOR, DISPENSER : v. Distributor.

DISPENSATORY : Ph. : *d. power* : *मुक्तिदा क्षमता.

DISPENSE (v.) : I. To distribute : q.v. II. To d. with : Ph. : *I cannot d. with a cap* : *शिरस्त्रं विना स्थातुं न शक्नोमि ; *he can d. with your presence* : *तवानुपस्थितिमनुमन्तुं शक्तः.

DISPERSE (v.t.) : किरति, वि-, (कॄ, c. 6.), *d.ed up, sidewise, and down* : ऊर्ध्वन्तिरश्चीनमधश्च कीर्णैः, Ki. : v. To scatter, diffuse, dispel.

DISPERSE (v.i.) : (1) वि-सरति, प्र-, विप्र-, (सृ, c. 1.) : v. To spread ; (2) नश्यति (नश्, c. 4.) (=to vanish). Ph. : *d.ed to their several homes* : स्वं स्वं गृहं जग्मुः.

DISPERSEDLY : (1) सर्वतः (on all sides) ; (2) इतस्ततः (=here and there)

DISPERSION : (1) विकिरणम् (=spreading) ; (2) विसर्पणम् (=diffusion) ; (3) better by verb. : "*the jews in their d.*" : बहुधागता इहुदयः (=after Ki.).

DISPIRIT : सत्त्वं *or* तेजो भ्रंशयति (c. of भ्रंश्) : v. To discourage, disheartened.

DISPLACE : I. To put out of place : विपर्यस्यति (अस्, c. 4.). II. To remove : q.v. III. To discharge : पदात् आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), भ्रंशयति, (c. of भ्रंश्) etc., *who d.d Nahusha from the post of Indra* : पदान्मघोनः प्रभ्रंशयां यो नहुषं चकार, R.

DISPLACEMENT : I. Lit. : विपर्यासः. II. Removal, discharge : q.v.

DISPLAY (v.t.) : (1) दर्शयति (c. of दृश्) : v. To exhibit ; (2) प्रथयति (c. of प्रथ्) : v. Known, to make. *To d. itself* : v. To reveal.

DISPLAY (subs.) : विकाशः : v. Show. Ph. : *d.s of poetic genius* : कवित्वशक्तेर्विलासाः, N.

DISPLEASE : (1) असन्तोषं जनयति (c. of जन्) ; (2) better by adj. असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. Also to enrage.

DISPLEASING (adj.) ; असन्तोषकरः (री, रं) : v. Unpleasant.

DISPLEASURE : असन्तोषः : v. Anger, dislike.

DISPORT : I. Subs : v. Play. II. Verb : v. To amuse, play.

DISPOSABLE : (1) प्रदेयः (या, यं) (what can be given) ; (2) विनियोज्य (f. ज्या) *or* योक्तव्य (f. व्या) (what can be employed).

DISPOSAL : I. Arrangement : q.v. : (1) विन्यासः ; (2) विरचना. II. Regulation, management : q.v. : निर्वाहः. III. Bestowal : q.v. IV. Power, control, pleasure : q.v. : Ph. : *since I saw you, I am at your d.* : दर्शनात् प्रभृति परवानयं जनः, K. ; *this is at your d.* : अत्र प्रभवति (भू, c. 1.) भवती.

DISPOSE : I. To arrange : q.v. : विन्यस्यति (अस्, c. 4.). II. To employ, apply : q.v. : विनियोजयति (युज्, c. 10.). III. To incline, impel : प्रचोदयति, (चुद्, c. 10.). *D.d* : *i.e. bent* : -प्रवण (f. णा) *or* -शीलः (ला, लं) in comp. Ph. : *I am not d.d to follow you* : तवानुवृत्तिं न च कर्तुमुत्सहे (सह्, c. 1.), Ku.

DISPOSE OF : I. To direct, employ : q.v. : निर्दिशति (दिश्, c. 6.). II. To get rid of : (1) ददाति (दा, c. 3.) : v. To give ; (2) विक्रीणीते (क्री, c. 9.) : v. To sell. III. To finish : q.v. : समापयति (c. of आप्).

DISPOSER : (1) विधातृ (m.) ; (2) नियन्तृ (m.).

DISPOSITION : I. Disposal, arrangement : q.v. II. Character : q.v. : स्वभावः. III. Tendency, inclination : q.v. : प्रवणता.

DISPOSSESS : निष्कासयति (c. of कस्), "*d. the swain*" : *भूमेर्ग्रामिकं निष्कासय : v. To drive away, deprive.

DISPOSSESSION : निष्कासनम् (?).

DISPROOF : निराकरणम् ; v. Refutation.

DISPROPORTION : I. Lit. : (1) expr. by circumlo. ; (2) वैषम्यम्. II. Unsuitableness : अयोग्यता.

Disproportionate, disproportioned : न तुलाधृतः (ता, तं), Vi. : v. Unequal, inadequate.

Disproportionately : (1) विषमम् : v. Unqually : (2) असङ्गतम् : v. Unsuitably : (3) better by circumlo.

Disprove : निराकरोति (कृ, c. 8.) : v. To refute.

Disputable : (1) विवदनीयः (या, यं) ; (2) विवदितव्य (f. व्या).

Disputant : (1) विवदमानः (ना, नं) ; (2) विवादिन् (f. नी).

Disputation : विवादः : v. Dispute.

Disputatious : (1) विवादप्रियः (या, यं) ; (2) विवादशीलः (ला, लं).

Disputatiously : v. Obstinately.

Dispute (subs.) : (1) विवादः, *I do not like even their d.* : एतेषां विवाद एव न मे रोचते, Mal. i. ; *if a d. arises about boundaries* : सीमां प्रति समुत्पन्ने विवादे, M. ; (2) कलहः (=altercation) ; (3) विचारः (=discussion) ; (4) वादः (=controversy).

Dispute (v.) : I. To debate, altercate : (1) विवदते (वद्, c. 1.), *by the cries of people d. ing amongst themselves* : अन्योन्यं विवदमानानां प्रजानामाक्रोशैः, D. viii. ; (2) कलहायते (nomi.) (=to quarrel), *d. ing with a sage named Mandu* : मन्दुनाम्ना मुनिना सह कलहायमानः, C. Ph. : *a d. d point* : विवादपदम्, M. II. To deny : q.v. : विवदते, *it is not to be d.d here* : नैवात्र विवदितव्यम्, S.

Disputeless : निर्विवादः (दा, दं) : v. Undisputed.

Disputer : I. A denier : q.v. : विवदितृ (m.). II. One fond of disputes : विवादप्रियः, and sim comp.s.

Disqualification : I. Disability : प्रत्यूहः (=obstacle). II. Defect : निर्गुणः.

Disqualify : expr. by अक्षमः (मा, मं) (=incapable) *or* अयोग्यः (ग्या, ग्यं) (unworthy).

Disquiet (subs.) : व्याकुलता : v. Anxiety, uneasiness.

Disquiet (v.) : आकुलयति (nomi.) : v. To disturb, agitate. D. : v. Restless, uneasy.

Disquietness, disquietude : v. Disquiet.

Disquisition : विचारः : v. Discussion.

Disregard (subs.) : (1) अनादरः ; (2) उपेक्षा : v. Neglect, contempt.

Disregard (v.) : (1) उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.), *a rising enemy should not be d. ed* : उत्तिष्ठमानः परो नोपेक्ष्यः, Si. ; (2) अवधीरयति (धीर्, c. 10.), *this is the fruit of d. ing the advice of a friend* : अवधीरितसुहृद्वाक्यस्य फलमेतत् ; (3) न आद्रियते (दृ, c. 6.) v. To care and not ; despise.

Disregardful : v. Regardless, negligent.

Disrelish (subs.) : (1) अरुचिः ; (2) अनभिरुचिः. Ph. : *arises d. for food* : नान्ने रुचिर्भवति, Sr.

Disrelish (v.) : न अभिनन्दति (नन्द्, c. 1.), K. : v. To relish ; not.

Disreputable : अपयशस्करः (री, रं) : v. Infamous, scandalous. *A d. person* : अभिशस्तः, Y.

Disrepute : अवज्ञा : v. Disgrace, infamy.

Disrespect (subs.) : असम्मानम् : v. Disregard.

Disrespect (v.) : (1) न सम्मानयति (c. of मन्) ; (2) उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.).

Disrespectful : सम्मानरहितः (ता, तं) : v. Insolent, uncivil.

Disrespectfully : (1) वीतसम्मानम्, etc. ; (2) उपेक्षया (=disregardfully) ; (3) अनादरेण (=disdainfully).

Disrobe : (1) विवस्त्रयति (nomi.) ; (2) विवस्त्रीकरोति ; (3) by circumlo., *every body has been d.d except one—Bhīshma* : एकं शान्तनवं हित्वा सर्वे विवसनाः कृताः, Dh.

Disruption : I. Lit. : स्फुटनम् : v. To burst. II. Fig. : भेदः. v. Rupture.

Dissatisfaction : (1) असन्तोषः ; (2) विरक्तिः

Dissatisfy : expr. by past part. *D.ed* : (1) असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) विरक्तः (क्ता, क्तं).

Dissect : I. Medically : व्यवच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.). II. To examine minutely : खण्डशः समालोचयति (लोच्, c. 10.) (?).

Dissection : I. Lit. : व्यवच्छेदः. II. Fig. : खण्डशः समालोचना (?).

Dissector : व्यवच्छेदकारिन् (m.) (?) ; व्यवच्छेदकः (?).

Dissemble : निह्नुते, अप-, (ह्नु, c. 2.), Mu. : v. To conceal.

Dissembler : (1) नि-ह्नोतृ, अप-, (m.) ; (2) छाद्मिक: (=hypocrite).

Dissemblingly : नि-ह्नुत्य, अप- : v. Falsely.

Disseminate : I. To disperse : प्रकिरति (कॄ, c. 6.), *seeds d.d on the ground* : बीजानि प्रकीर्णानि महीतले, Vri. II. To spread : प्रसर्पति (सृप्, c. 1.), *the rumour d.d in every direction* : प्रतिदिशं लोकवाद: प्रासर्पत्, D.

Dissemination : (1) प्रकिरणम् ; (2) प्रसर्पणम् : v. Above.

Disseminator : expr. by verb.

Dissention : I. Disagreement : भेद:. II. Quarrel : q.v. : कलह:.

Dissent (subs.) : (1) वैमत्यम्; (2) असम्मति:.

Dissent (v.) : वैमत्यं *or* असम्मतिं प्रकाशयति (c. of काश्). Ph. : *without a d. ing voice* : विना कस्यापि वैमत्येन *or* सर्वेषामेवैकमत्येन.

Dissenter : *विमतिन् (f. नी).

Dissentient : Ph. : *without a d. voice* : *विना कस्यापि वैमत्येन.

Dissertation : (1) प्रबन्ध: ; (2) निबन्ध:.

Disserve : अपकरोति (कृ, c. 8.) : v. To injure, disoblige.

Disservice : अपकार: : v. Injury, disadvantage.

Dissever : v. To sever.

Dissimilar : I. Unlike : q.v. : असदृश: (शी, शं). II. Different : q.v. : भिन्न: (न्ना, न्नं).

Dissimilarity : (1) असादृश्यम् (=unlikeness) : q.v. ; (2) विभिन्नता (=difference : q.v.).

Dissimulation : छलम् : v. Hypocricy, deceit.

Dissipate : I. To disperse : q.v. : विकिरति (कॄ, c. 6.). II. To squander, consume : अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

Dissipated (adj.) : i.e. dissolute : (1) खण्डितवृत्त: (त्ता, त्तं) ; (2) नष्टचरित्र: (त्रा, त्रं).

Dissipation : I. Dispersion : विक्षेप:. II. Gay, vicious life : अनुकामीनता (?), B. ; लाम्पट्यम् (=debauchery).

Dissociate : विश्लेषयति (c. of श्लिष्) : v. To separate.

Dissociation : विश्लेष: : v. Separation.

Dissoluble : द्राव्य: (व्या, व्यं) : v. Soluble.

Dissolute : (1) उच्छृङ्खल: (ला, लं) ; (2) उद्दाम: (मा, मं), *d. youths* : उद्दामानि यौवनानि, Mc. : v. Lewd.

Dissoluteness : (1) उच्छृङ्खलता ; (2) लाम्पट्यम् (=lewdness).

Dissolution : I. The act : (1) विद्रावणम् ; (2) विलयनम् ; (3) विगलनम्. II. The state : (1) लय:, वि-, प्र-, ; (2) गलनम्, वि-, ; (3) द्रुति:, वि-.

Dissolve (v.i.) : (1) द्रवति, वि-, (द्रु, c. 1.), *d. quick* : द्रव द्रुतम्, N. ; (2) गलति, वि-, (गल्, c. 1.), *difference and identity have d.d* : भेदाभेदौ गलितौ, J. ; (3) लीयते, वि-, प्र-, (ली, c. 4.), *the star of the living world d.s* : जीवलोकतिलक: प्रलीयते, Ma.

Dissolve (v.t.) : द्रावयति, वि-, (c. of द्रु) : v. To melt. *To d. a parliament* : महासभां द्रावयति (?) : v. Also to break up.

Dissonance, dissonancy : v. Discord.

Dissonant : I. Discordant : विस्वर: (रा, रं). II. Discrepant : q.v.

Dissuade (v.) : वारयति, नि-, (वृ, c. 10.), *I generously d. you* : कारुण्यात्त्वां वारयामि, Mah. : v. To prevent ; to advise.

Dissuader : (1) निवारक: ; (2) निवर्तयितृ (m.).

Dissuasion : (1) निवारणम् ; (2) निवर्तनम्.

Dissuasively : (1) निवार्य ; (2) निवर्त्य.

Dissyllabic : द्व्यक्षर: (रा, रं).

Dissyllable : (1) द्व्यक्षरम् ; (2) द्व्यक्षर: शब्द:.

Distaff : (1) तर्कु: ; (2) तर्कुटी.

Distance (subs.) : I. Space : (1) भूमि: (=space : q.v.), *(I) have come such a d.* : एतावतीं भूमिमायात:, K. ; (2) अध्वन् (=way : q.v.), *by what d. am I separated from my forces* : कियताध्वना विच्छिन्नमितो बलं मे, K. II. Remoteness : (1) दूरम्, *from a d.* : दूरात्, P. ; *(my) darling (is) at a d.* : दूरे दयिता, Mu. ; *what is d. to the active* : किं दूरं व्यवसायिनाम्, H. : (2) अन्तरम् (=interval), *trees at a d. of three leagues* : त्रिगव्यूत्यन्तरद्रुमा:, B. p. ; (3) विप्रकर्ष:, *d. of time* : कालविप्रकर्ष:, Vi. III. In association : अविश्रम्भता, K. : v. Also respect.

DISTANCE (v.) : (1) दूरीकरोति, वि-, *garden plants have been d.d by wild plants* : दूरीकृता उद्यानलता वनलताभिः, Sa. ; (2) दवयति (nomi.). (rare), *d. ing the places reached* : दवयत्प्राप्तपूर्वां विभागम्, B.

DISTANT : I. Of objects : दूरस्थ (f. स्था). Ph. : *the temple is not d. far* : नातिदूरे सिद्धायतनम्. II. Of relations, etc. : (1) दूरः (रा, रं) ; (2) विप्रकृष्टः (ष्टा, ष्टं) (rare). III. Not cordial : अविश्रम्भः (म्भा, म्भं). IV. Discrepant, repugnant : विभिन्नः (न्ना, न्नं).

DISTANTLY : I. Remotely : दूर- in comp. II. Not cordially : अविश्रम्भम्.

DISTASTE : अरुचिः : v. Disrelish, dislike.

DISTASTEFUL : I. Of the palate : (1) अरुचि (mfn.) ; (2) अरुच्यः (च्या, च्यं). Ph. : *is d. to the satiated* : तृप्ताय न स्वदते, N. II. Offensive, unpleasant : q.v. : (1) अरुचिरः (रा, रं) ; (2) अरुच्यः (च्या, च्यं).

DISTASTEFULNESS : (1) अरुचिता ; (2) अरुचिरता ; etc.

DISTEMPER : I. Disease : q.v. : पीडा. II. Tumult : q.v. III. Uneasiness : व्याकुलता.

DISTEMPERED : I. Diseased : पीडितः (ता, तं). II. Disturbed : व्याकुलः (ला, लं).

DISTEND : आ-धमति (ध्मा, c. 1.) : v. To inflate, swell.

DISTENS(T)ION : आध्मानम् : v. Inflation, extent.

DISTICH : (1) श्लोकः (=verse) ; (2) युग्मकम् (=a couple of verses).

DISTILL (v.i.) : I. To drop : q.v. II. To flow : q.v. III. To use a still : *मद्यनिष्कर्षं करोति.

DISTILL (v.t.) : I. To let fall : पातयति (c. of पत्). II. To extract : निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) (?).

DISTILLATION : *मद्यनिष्कर्षः : v. To distill.

DISTILLER : *मद्यनिष्कर्षकः.

DISTILLERY : *मद्यनिष्कर्षशाला.

DISTINCT : I. Different, separate : q.v. (1) विभिन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) विविक्तः (क्ता, क्तं) (in philo), S. II. Clear : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. Clear (III).

DISTINCTION : I. Difference : q.v. : विशेषः, *what d. have I between you and him* : कः खलु मे त्वयि तस्मिंश्च विशेषः, K. ; *to find d.* : विशेषम् अवाप्नोति, N. ; *ignorance of d.s* : अविशेषज्ञता, K. ; *without d.* : निर्विशेषेण : v. Promiscuously. II. Discrimination : विवेकः. III. Division : q.v. : विभागः. IV. Eminence : (1) प्रतिष्ठा ; (2) गौरवम् ; (3) ख्यातिः (=renown).

DISTINCTIVE : (1) विशेषकः (f. षिका) ; (2) भेदक (f. दिका) ; (3) विशेषः (षा, षं) (=peculiar).

DISTINCTIVELY : सविशेषम् *or* विशेषेण.

DISTINCTLY : I. Separately : q.v. II. Clearly : q.v. : सविशेषम् *or* विशेषेण, *d. appears to me* : सविशेषं मे प्रतिभाति, Ku. v. 35. III. In distinct words : भिन्नार्थम्, Sa.

DISTINCTNESS : I. Difference : (1) भिन्नता ; (2) पार्थक्यम्. II. Clearness : q.v. : स्पष्टता.

DISTINGUISH : I. In gen. : (1) विविनक्ति (विच्, c. 7.) (mentally), *who can sufficiently d. what is good and what is not good* : यः शुभमिदं न शुभमिदमिति विवेक्तुमलम्, K. ; (2) विशिनष्टि (शिष्, c. 7.) (=to particularize), *d. es the sage in seven (verses)* : सप्तभिर्मुनिं विशिनष्टि, M. n. ; (3) परिच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) (=to mark out), *the reverend lady should d. us as to our merits* : भगवती नौ गुणदोषतः परिच्छेत्तुमर्हति, Mah. ; (4) पृथक्करोति (=to separate : q.v.) ; (5) विभजति (भज्, c. 1.) (=to divide : q.v.). II. To d. oneself : प्रतिष्ठां *or* उत्कर्षं *or* ख्यातिं लभते (लभ्, c. 1.), *who d. ed himself in winning the affection of his people* : प्रजारञ्जनलब्धवर्णः, R.

DISTINGUISHING (part. adj.) : भेदक (f. दिका), *d. property* : भेदको गुणः, Si. ii. : v. Distinctive.

DISTINGUISHED : i.e. famous : q.v. : (1) लब्धप्रतिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) ; (2) विश्रुतः (ता, तं) ;

DISTORT : I. To disfigure : q.v. : विरूपयति (रूप्, c. 10.). II. To twist : q.v. व्याकुञ्चयति. III. To pervert : q.v.

DISTORTION : I. Crookedness, deformity : q.v. II. Perversion : q.v.

DISTRACT : I. To draw away : q.v. : अपकर्षति (कृष, c. 1.). II. To confuse : आकुलीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) मोहयति, वि-, (c. of मुह). III. To make mad : *d.ed mind* : प्रविक्षिप्तं चेतः, Ma. : v. Mad.

DISTRACTEDLY : (1) क्षिप्तवत् ; (2) क्षिप्तचेतस् (mfn.) : v. Madly.

DISTRACTEDNESS : क्षिप्तता : v. Madness.

DISTRACTION : I. Drawing away : अपकर्षः, -णम्. II. Diversion : q.v. III. Agitation, perplexity : q.v. : क्षोभः. IV. Disorder : q.v. V. Madness : q.v. : क्षिप्तता.

DISTRAIN : *सम्पीड्य गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

DISTRAINT : *सम्पीडनग्रहणम्.

DISTRAUGHT : v. Distract.

DISTRESS (subs.) : I. Misery, affliction : (1) दुःखम्, *seeing no end of (my) d.* : दुःखस्यान्तमपश्यन्ती, Mat. ; (2) कष्टम् ; (3) शोकः (=sorrow) ; (4) क्लेशः (=pain). II. Calamity : q.v. : आपद् (f.). III. A state of danger : कृच्छ्रम्. IV. Distraining : *सम्पीडनग्रहणम्.

DISTRESS (v.) : I. To afflict : (1) व्यथयति (c. of व्यथ्) ; (2) पीडयति (पीड्, c. 10.) ; (3) दुःखाकरोति. *D. ed* : (1) दुःखितः (ता, तं) ; (2) व्यथितः (ता, तं). II. To distrain : q.v.

DISTRESSFUL : v. Distressing.

DISTRESSING (adj.) : (1) कष्टकरः (री, रं) ; (2) व्यथकः (का, कं) ; (3) दुःखबहुलः (ला, लं) ; (4) by subs, *what can be more d.* : ततो दुःखतरं नु किम्, G. ; *what else will be more d. to narrate* : किं वापरमतः कष्टतरमाख्येयमन्यद्भविष्यति, K.

DISTRESSINGLY : v. Piteously.

DISTRIBUTE : (1) वि-भजति (भज्, c. 1.) (=to divide : q.v.) ; (2) वितरति (तॄ, c. 1.) (=to give : q.v.) ; (3) विन्यस्यति (अस्, c. 4.) (=to arrange as of d. ing types) ; (4) परिकल्पयति (क्लृप्, c. 1.) (=to assign).

DISTRIBUTION : (1) विभागः (=division) ; (2) विसर्गः (=giving), *taking is for d.* : आदानं हि विसर्गाय, R. ; (3) विन्यासः (=arrangement).

DISTRIBUTIVE : Ph. : *D. justice* : *विभागकारिधर्मः ; *d. adjective* : *विभागव्यञ्जकं विशेषणम्.

DISTRIBUTIVELY : (1) विभागशः ; (2) सविभागेन.

DISTRIBUTER : (1) विभागकर्तृ (m.) ; (2) दातृ (=giver : q.v.).

DISTRICT : (1) प्रदेशः (?) ; (2) मण्डलम् (?) : v. Country, region.

DISTRUST (subs.) : (1) अविश्वासः ; (2) अप्रत्ययः : v. Suspicion, doubt.

DISTRUST (v.) : (1) न विश्वसिति, etc. : v. To believe ; (2) शङ्कते (शङ्क्, c. 1.) : v. To suspect.

DISTRUSTFUL : I. Suspicious : q.v. : अविश्वासिन् (f. नी). II. D. of : expr. by verb.

DISTRUSTFULLY : (1) अविश्वासेन ; (2) साशङ्कम् (=apprehensivly), *and d. followed by Rati* : रत्या च साशङ्कमनुप्रयातः, Ku.

DISTURB : I. To derange : (1) विप्रकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) आकुलीकरोति (to confuse). II. To agitate : q.v. : आकुलीकरोति. III. To interrupt : q.v. : प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 7.).

DISTURBANCE : I. Commotion, disorder : q.v. : संक्षोभः. II. Agitation : q.v. : संक्षोभः. III. In law, perh. भङ्गः. IV. The act : expr. by verb.

DISTURBER : (1) संक्षोभकः (=agitator) ; (2) विप्रकर्तृ (m.) (=deranger) ; (3) भञ्जकः (=interrupter).

DISUNION : I. Separation : q.v. : वियोगः. II. Disagreement : q.v. : भेदः.

DISUNITE : वियोजयति (युज्, c. 10.) : v. To separate.

DISUSE (subs.) : (1) अव्यवहारः : v. Use ; (2) विरामः : v. Cessation. *To fall into d.* : विलुम्पति (लुप्, c. 6.), V. p.

DISUSE (v.) : v. To use and not.

DISUSED : Ph. : *d. to toil* : अज्ञातपरिश्रमः (मा, मं) ; *d. from pain* : विरतवेदनः (ना, नं).

DITCH (subs.) : (1) परिखा (=moat), *the d. es were filled up with spikes* : परिखाः कीलैः सुनिचिताः कृताः, Mah. ; (2) खातम् (=trench), *near the d.* : उपखातम्, D.

DITCH (v.t.) : I. To surround with a moat : परिखया वेष्टयति (c. of वेष्ट्). II. To dig a d. : खातं करोति (with loc.).

DITCHER : (1) परिखाखनकः ; (2) खातकारः.

DITTANY : शाकभेदः.

DITTO : I. Adj. or subs. : तथा. II. Verb. : तथास्तु वदति (वद्, c. 1.) (?).

DITTY : गीतम् : v. Song.

DIURETIC : मूत्रलः (ला, लं), Sr.

DIURNAL : आह्निकः (की, कं) : v. Daily.

DIVAN : I. A council : q.v. : सभा. II. A c. -chamber : इन्द्रकम्. III. A sofa : *दिव्यासनम्.

DIVE (v.) : I. To plunge : वि-गाहते, व्यव-, (गाह्, c. 1.), *they d.d into the Sarayū (for it), (but) were unsuccessful* : वन्ध्यश्रमास्ते सरयूं विगाह्य, R. II. Fig. : v. Bottom, absorb.

DIVER : I. One who dives : विगाहकः. *A river -d.* : नदीष्णः, R. II. A bird : (1) जलकाकः ; (2) मद्गुः ; (3) प्लवः (applied also to other aquatic birds).

DIVERGE : I. As opposed to converge : विसर्पति (सृप्, c. 1.) (?). II. To deviate : q.v. III. To differ : q.v.

DIVERGENCE : v. Deviation, difference.

DIVERGENT : विसर्पिन् (f. णी) (?).

DIVERS : (1) अनेकः (का, कं) ; (2) नाना-, *d. coloured* : नानावर्णः (र्णा, र्णं) *or* नानारागविरागः (गा, गं), Mah. : v. Several.

DIVERSE : I. Different : q.v. : भिन्नः (न्ना, न्नं) II. Various : q.v. : (1) नानाविधः (धा, धं) ; (2) पृथग्विधः (धा, धं), Ki.

DIVERSIFICATION : भेदः (=difference : q.v.).

DIVERSIFY : I. To variegate : q.v. II. To distinguish : q.v. विशिनष्टि : (शिष्, c. 7.).

DIVERSION : I. The act of turning aside : अपवाहनम्. II. Amusement, sport : q.v. : विनोदः, -नम्, *your friend without any d.* : निर्विनोदां सखीं ते, Me. ; *wishing for d. by a war* : रणेन विनोदमिच्छन्, Si. III. Mil. t.t : expr. by verb : v. To divert (III).

DIVERSITY : I. Dissimilitude : भिन्नता. II. Variety : नानाविधत्वम् ; better by adj. III. Distinctness : पृथक्त्वम्.

DIVERT : I. To turn aside : अपवाहयति (c. of वह्). II. To amuse : q.v. : विनोदयति (c. of नुद्). III. Mil. t.t. : expr. by circumlo. : *d. ing the enemy by appearing in front* : पुरस्तु दर्शनं दत्त्वा तल्लक्ष्यकृतनिश्चयात्, Ka. xviii. 57.

DIVERTING (adj.) : विनोदिन् (f. नी) ; विनोदकरः (री, रं).

DIVERTINGLY : expr. by part., विनोदयन् (f. न्ती).

DIVEST (v.) : I. To strip : हरति (हृ, c. 1.), *and soon d. ed him of his armour* : जहार चास्माद् चिरेण वर्म, Ki. *To d. of clothes* : विवस्त्रयति (nomi.) *or* विवस्त्रीकरोति. II. To deprive : q.v. : हरति.

DIVIDE (v.t.) : I. To apportion : (1) भजति (commonly) वि-, प्रवि-, सं-, (भज्, c. 1.), *after the demise of the father, the sons should d. his property* : पितर्यूर्ध्वं गते पुत्रा विभजेयुर्धनं पितुः, N. s. ; *d. d among the two wives* : पत्न्योर्विभेजे, R. x. 54. ; (2) वण्टयति (वण्ट्, c. 10.), *the rest should be d. d* : शेषं वण्टनीयम्, Viv. II. In arith : (1) भजति, वि-, *d. ing (we) get the quotient* : भजनाल्लब्धो गुण्यः, Li. ; (2) हरति (हृ, c. 1.) *d. d by the remainder* : शेषैर्हृतः (ता, तं), Li. III. To sever, separate, cut into pieces : q.v. : विभजति, *as the Meru was not d. d and made over to the beggars* : विभज्य मेरुर्न यदर्थिसात्कृतः, N. *To d. into two* : द्विधाकरोति ; *into three parts* : त्रिधाकरोति, Ve. IV. In opinion or interest : Ph. : *(they are) neither combined nor d. d* : न संहता न भिन्नवृत्तयः, Ki. i. 19.

DIVIDE (v.i.) : (1) विभक्तः (क्ता, क्तं) भवति ; (2) विभज्यते (pass.) (rare).

DIVIDEND : I. In arith : भाज्यः, Li. II. A share made by division : अंशः (=share) ; लाभः (=profit).

DIVIDER : भाजकः, विभाजकः.

DIVINATION : v. Prophecy ; augury ; divine (v.) (III).

DIVINE (adj.) : (1) दिव्यः (व्या, व्यं) (best equiv), *d. hide* : दिव्यमजिनम्, S. p. ; *d. bed* : शयनं दिव्यम्, Mah. ; (2) दैवः (वी, वं), *d. language* : दैवी वाक्, U.; (3) by comp , *d. intellect* : देवधीः, B. ; (4) अमानुषः (षी, षं) (=not human) ; अपार्थिवः (वी, वं) (not earthly), R.

DIVINE (subs.) : वेदविद् (mfn.) : v. Theologian.

DIVINE (v.) : I. To foresee : q.v. : पश्यति (दृश्, c. 1.) (=to see) *or* जानाति (ज्ञा, c. 7.) (=to know) (the context determining the exact sense). II. To guess : ऊहते (ऊह्, c. 1.).

III. To practise divination : अनागतं *or* भविष्यन्तं वक्ति (वच्, c. 1.) *or* वदति (वद्, c. 1.) : v. Also augury.

DIVINELY : I. Lit. : देववत् : v. Extremely. II. Providentially : ईश्वरेच्छया, नियत्या.

DIVINENESS : v. Divinity.

DIVINER : (1) दैवज्ञः (=astrologer); (2) निमित्तज्ञः (augur).

DIVINING-BELL : *विगाहयन्त्रम्.

DIVINITY : I. Divine nature : (1) दिव्यता, *I have no doubt as to her d.* : नहि मे संशीतिरस्या दिव्यतां प्रति, K. ; (2) देवत्वम्, -ता, *even a stone acquires d* : अश्मापि याति देवत्वम्, H. ; (3) देवतानुभावः, D. II. A god : q.v. देवता. III. Theology : वेदः.

DIVISIBILITY : भाज्यता, -त्वं, वि-, प्रति-.

DIVISIBLE : भाज्यः (ज्या, ज्यं), वि-, प्रवि-, Viv.

DIVISION : I. Partition : विभागः (rarely भागः *or* प्रवि-), *d. of paternal property* : विभागोऽर्थस्य पित्र्यस्य, Da. ; *one who knows d. s of countries and times* : देशकालविभागवित्, Ka. II. A section: विभागः, *by the d. s of the army*: अनीकानां विभागेन, Mah. III. In arith : (1) भजनम्, Vij. : (2) हरणम्, Li. ; (3) भागहारः, *d. of fractions* : भिन्नभागहारः, Li. IV. Discord, Disunion : q.v. v. Distinction : q.v.

DIVISOR : (1) भाजकः, Li. ; (2) हरः, Vij. : (3) हारः. Li.

DIVORCE (subs.) : *विवाहलोपः ; वैधविच्छेदः ; त्यागः (=desertion).

DIVORCE (v.) : I. Lit. : *विवाहलोपं करोति ; त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.) (=to desert), *d. ing an innocent wife* : निर्दोषां पत्नीं परित्यजन्, V. s. II. Fig. : निर्वासयति (c. of वस्).

DIVORCEMENT : *"bill of d."* *विवाहलोपपत्रम् : v. Divorce.

DIVULGE : I. To reveal : q.v. : विवृणोति, *to d. a secret* : गुह्यं विवृणोति, D. II. To impart : q.v.

DIVULGER : भेत्तृ (m.) (=betrayer) ; better by verb.

DIZZINESS : v. Giddiness, vertigo.

DIZZY : I. Giddy : q.v. II. Heedless : q.v.

Do (v.t.) : I. To effect : (1) करोति, कुरुते (कृ, c. 8.) (the best equiv.), *command us what shall we d.* : शाधि नः करवाम किम्, Ku. vi. 24. ; *what is to be done to Sthāvaraka* : स्थावरकस्य किं क्रियताम्, Mr. x. ; *not knowing what to d.* : किंकर्तव्यविमूढः (ढा, ढं), K. ; *to d. penance* : तपांसि करोति, Ki. ; (2) वि-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.), *what is to be done with this wealth* : किं विधेयमनयार्थसम्पदा, Si. ; *does both good and bad to animals* : शुभञ्च विदधत्यशुभञ्च जन्तोः, Ma. i. ; (3) अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.) (=to perform), *this was done by fate* : दैवेनेदमनुष्ठितम्, Mu. iii. ; (4) निष्पादयति (= to accomplish : q.v.). II. When standing for another verb, expr. by it or circumlo. : *'I have much to ask about it.' 'Do so calmly,'* : 'बहु प्रष्टव्यमत्र' । 'विश्रब्धं पृच्छ,' Nu. iii. ; *address me as you have been accustomed to d.* : यथाभ्यस्तमभिधीयताम्, U. i. ; *'listen and feel sure of', 'I will do both'.* : 'श्रूयतामवधार्यताञ्च' । 'उभयमपि क्रियते', Mu. (in this last ex. क्रियते does not stand for the principal verbs, but उभयं means श्रवणं and अवधारणम्). III. As simple auxiliary verb, not expressed : *sir, d. assist me in trouble* : क्लिष्टस्य मे क्रियतामर्थसाहाय्यकम्, D. viii. N.B. (a) When emphatic, expr. by words given under truly, surly, indeed. (b) In interrogative sentences, expr. by अपि, कच्चित्, etc., *do you set to penances according to your capability*: अपि स्वशक्त्या तपसि प्रवर्तसे, Ku. IV. To be done : as of meat, etc. सिध्यति (सिध्, c. 4.) Bha. V. To deceive : q.v.

Do (v.i.) : I. To behave : q.v. II. To fare : Ph.: *how d. yow d.*: स्वागतं ते, Mr. v. ; *asks how you are doing* : त्वां कुशलं पृच्छति, Me. III. To get on, succeed : q.v. : Ph. : *I have done* : साधयामि, R. xi. 91.

Do AWAY : Ph. : *do away with begging* : कृतमेव याच्ञया, Ki. xiv. 20. : *do away with (your) axe* : समापयतु परशुम्, Vi.

Do FOR : I. Lit. : करोति, *if you would do this for me*: यदि मे भवानिदं कुर्यात्, M. b. II. To do good : प्रियं करोति (with gen.), *what more shall I do for you* : किं ते भूयः प्रियं करोमि, Mr.

x. : v. Good, to do. III. To destroy : q.v. : उत्सादयति (c. of सद्), *I am done for* : उत्सादितोऽस्मि, Mr. iv. To suit : q.v.

Do INTO : Ph. : *do into Persian* : पारचीवाचा करोति, Raj.

Do UP : v. To pack.

Do WITH : expr. by कार्यं *or* अर्थः with ins. : *what have you to do with him* : कस्तेनार्थः, D. ii. ; *I have nothing to do with Mālavikā* : न मे मालविकया कश्चिदर्थः, Mal. iii.

Do WITHOUT : expr. by circumlo., *unable to d. w. sensual pleasures even for a moment* : इन्द्रियार्थपरिशून्यमक्षमः सोढुमेकमपि क्षणान्तरम्, R.

DOCILE : (1) विनेयः (या, यं) ; (2) शिक्षाप्रवणः (णा, णं) ; (3) अनुविधायिन् (f. नी) (=pliant).

DOCILITY : (1) विनेयता ; (2) शिक्षाप्रवणता ; (3) अनुविधायित्वम्.

DOCK (subs.) : I. For ships : *पोताशयः, and sim. comp.s. II. For prisoners *वृतिः. III. A plant : (1) लोलिका ; (2) रक्तसौगन्धिकः.

DOCK (v.) : I. Of ships : *पोताशये निवेशयति (c. of विश्). II. To cut off : अवकृन्तति (कृत्, c. 6.).

DOCKET (subs.) : I. A label or ticket : q.v. A summary : सारपत्रम् (?).

DOCKET (v.) : सारपत्रं लिखति (लिख्, c. 6.) (?).

DOCK-TAILED : छिन्नवालवालधि (mfn.), and sim. comp. s.

DOCK-YARD : *नौनिर्माणस्थानम्, and sim. comp. s.

DOCTOR (subs.) : I. A physician : q.v. : वैद्यः. II. A learned man : पण्डितः, '*d. of laws*' : धर्मशास्त्रविशारदः.

DOCTOR (v.t.) : चिकित्सति (कित्, c. 1.) : v. To treat (III).

DOCTORATE, DOCTORSHIP : विशारदोपाधिः (?).

DOCTRINAL : expr. by comp., *d. difference* : मतभेदः.

DOCTRINE : I. Instruction : q.v. II. An opinion : (1) मतम्, *the d. of Chārvāka* : चार्वाकमतम्, D. s. ; (2) वादः, *atheistic d.* : निरीश्वरो वादः, P. p. (3) तत्त्वम् (=truth). III. Erudition : q.v.

DOCUMENT : लेख्यम्, *public d.* : राजसाक्षिकं (*or* राजकीयं) लेख्यम्, V. s. ; *private d.* : जानपदं लेख्यम्, Mi. ; *attested d.* : ससाक्षिकं लेख्यम्, V. s. ; *to make a d.* : लेख्यं करोति, Y. ; *to renew a d.* : अन्यलेख्यं कारयति, Y. : v. Writing.

DOCUMENTARY : Ph. : *d. evidence* : लेख्यप्रमाणम् ; *d. debt* : लेख्यकृतमृणम्, Y.

DODDER : लताविशेषः.

DODGE : (subs.) : कपटम् : v. Trick.

DODGE (v.) : I. To evade : q.v. : परिहरति (हृ, c. 1.). II. To play tricks, quibble : चातुरीं करोति (?).

DODGE,-s : (1) चातुरी ; (2) शाठ्यम् (=deceit), *d. of the Lord* : विभोः शाठ्यम्, Mu. i. 1.

DODGER : (1) चतुरः ; (2) शठः.

DODO : पक्षिविशेष ; *दोदः.

DOE : (1) मृगी ; (2) हरिणी : (3) मृगवधूः ; etc.

DOER : (1) कर्तृ (f. र्त्री) ; (2) कारिन् (f. णी) ; (3) विधातृ (f. त्री) ; (4) कारक (f. रिका) ; (5) -कृत् in comp.

DOG (adj.) : as a dog-fox : v. Male.

DOG (subs.) : I. The animal : (1) कुक्कुरः, *barked at by d. s* : कुक्कुरैर्बुक्कमानः, Mr. ; *to throw to the d. s* : कुक्कुरेभ्यः क्षिपति (?) ; (2) श्वन् (m.), *human d.* : श्वनरः, Mah. ; *let go the d. s* : विमुच्यन्तां श्वानः, K. ; *all that will go to the d. s* : तत् सर्वं शुनो गच्छेत्, M. viii. 90. Ph. : *hunting-d.* : आखेटिकः ; *mad-d.* : अलर्कः. II. A constellation : श्वनक्षत्रम्.

DOG (v.) : मृग्यति *or* मृगयते (मृग्, c. 4. and 10.)

DOG-BRIER, DOG-ROSE : जवा, -पुष्पः.

DOG-CART : *लघुयानम्.

DOG-CHEAP : अत्यन्तस्वल्पमूल्यः (ल्या, ल्यं) *or* -सुलभः (भा, भं).

DOG-DAY : *श्वदिनम् ; श्ववारः.

DOGE : प्रधानदण्डनायकः.

DOG-FANCIER : (1) श्वपोषकः, K. ; (2) श्वग्राहिन् (m.), M. n.

DOG-FISH : हाङ्गरः (?) : v. Shark.

DOGGED : कर्कशः (शा, शं) : v. Sullen, obstinate.

DOGGEDLY, DOGGEDNESS : v. Sullenly ; sullenness.

DOGGEREL : i.e. *d. poetry* : कुकविता.

DOGGISH : *d. fellow* : श्वनरः, Mah. : v. Churlish.

DOG-GRASS : तृणविशेषः.

DOG-LATIN : म्लेच्छलाटिनम् (?).

DOGMA : I. A doctrine : q.v. : मतम्. II. In bad sense : प्रलापः, *D. s.* ; साहसवादः (?).

DOGMATIC, DOGMATICAL : I. Lit. : expr. by comp. II. In bad sense : Ph. : *d. assertion* : प्रलपितम् *or* जल्पितम् (?) ; *d. person* : प्रलापिन् (?).

DOGMATICALLY : (1) साहसेन ; (2) धार्ष्ट्येन ; (3) विना प्रमाणेन.

DOGMATISM : (1) प्रलापप्रियता ; (2) साहसवादित्वम् (?)

DOGMATIST : प्रलापप्रियः (?) ; साहसवादिन् (?).

DOGMATISE : (1) प्रलपति (लप्, c. 1.) (?) ; (2) साहसेन वदति (वद्, c. 1.) (?) ; (3) जल्पति (जल्प्, c. 1.) (?), *Vyāsa d. d* : व्यासो जजल्प, N.

DOGSTAR : *श्वनक्षत्रम्, and sim. comp. s.

DOG-WOOD : वृक्षविशेषः.

DOILY : v. Napkin.

DOING (subs.) : कर्मन् (n.) : v. Deed.

DOLE (subs.) : I. A part : q.v. : अंशः. II. Alms : q.v. : दानम्. III. Grief : q.v. : शोकः.

DOLE, DOLE OUT (v.) : वितरति (तॄ, c. 1.).

DOLEFUL : सशोकः (का, कं) : v. Mournful.

DOLEFULLY : सशोकम् : v. Mournfully, sadly.

DOLEFULNESS : सशोकता : v. Sadness, grief.

DOLL : (1) पुत्रकः *or* पुत्रिका, Ku. i : 29. ; (2) पाञ्चालिका ; (3) पुत्तली ; (4) शालभञ्जिका ; (5) दारुगर्भा.

DOLLAR : मुद्राविशेषः ; *दलारः.

DOLOROUS : शोकपरिप्लुतः (ता, तं) : v. Sad.

DOLOUR : शोकः : v. Grief.

DOLPHIN : I. A fish : *दाल्फिणः. II. A constellation : धनिष्ठा ; श्रविष्ठा.

DOLT : जडः : v. Blockhead.

DOLTISH : जडः (डा, डं) : v. Stupid.

DOMAIN : अधिकारः : v. Dominion, estate.

DOME : I. A house : हर्म्यम्. II. A cupola : अर्धगोलच्छत्रम् (?).

DOMESTIC : I. Belonging to a house : (1) by comp., *d. affluence* : गृहभूतिः, Mu. ; (2) गृह्यः (ह्या, ह्यं), *d. fire* : गृह्यो वह्निः, Vi. ; (3) गृहजः (जा, जं) ; गृहोत्पन्नः (न्ना, न्नं) (born in the home), *d. bullocks* : गृहोत्पन्नौ वृषभौ, P. II. Not wild : (1) ग्राम्यः (f. म्या) ; (2) ग्राम- in comp., *d. fowl* : ग्रामकुक्कुटः, M. III. Intestine : q.v. : अन्तर्- in comp. IV. Fond of home : गृहप्रियः (या, यं).

DOMESTIC (subs.) : गृहदासः (f. सी) : v. Servant.

DOMESTICATE : गृहासक्तं (f. क्तां) करोति (?) : v. To tame.

DOMESTICATED : कृतगृहासङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) (?) : v. Domestic.

DOMICILE : निवासः : v. Abode, home.

DOMICILIARY : निवास- in comp., "*d. visit*" : निवासदर्शनम् (?).

DOMINANT (adj.) : प्रबलः (ला, लं). *To be d.* : v. To dominate.

DOMINATE : शास्ति (शास्, c. 2.) : v. To rule, govern.

DOMINATION : v. Rule, sway.

DOMINEER : (1) शास्ति (शास्, c. 2.) (=to rule); (2) कदर्थयति (अर्थ्, c. 10.) (=to oppress).

DOMINEERING (adj.) : उद्धतः (ता, तं) : v. Haughty, bold.

DOMINICAL : पैशः (शी, शं) (?). Ph. : *d. day* : भट्टारकवारः.

DOMINICAN : *डौमनिकः (की, कं).

DOMINIE : I. A school master : q.v. II. A parson : q.v.

DOMINION : I. Authority, power : q.v. : आधिपत्यम्. II. In pl., kingdom, country : q.v. : राज्यम् ; विषयाः (m. pl.).

DOMINOS (pl.) : a game : *चतुरस्रक्रीडा.

DON : भर्तृ (m.) (in addressing) : v. Grandee.

DONATION : दानम् : v. Gift, grant.

DONATIVE : दानम् : Gift, present.

DONJON : गुप्तिः (?).

DONKEY : खरः : v. Ass, male.

DONOR : दातृ (f. त्री) : v. Giver.

DOOLY : दोला.

DOOM (subs.) : I. Sentence : दण्डाज्ञा. II. Lit. : परिणामः.

DOOM (v.) : I. To condemn : दण्डयति (दण्ड्, c. 10.). II. To destine : Ph. : *only d. ed to distress* : केवलदुःखभाजनम्, K. : v. Fated.

DOOMSDAY : महाविचारदिनम्, and sim. comp.s (?).

DOOMSDAY-BOOK : *ईंलण्डीयभूमिपत्रिका "विजय"-राजाज्ञया संगृहीता.

DOOR : (1) द्वारम् (lit. and fig.), *near the d.* : द्वारोपान्ते, Me. ; *to open a d.* : द्वारं विवृणोति, Ku. ; *shut the back d.* : पिधेहि पक्षद्वारकम्, Mr. ii. ; *d. s of income broke down* : आयद्वाराणि व्यशीर्यन्त, D. viii. ; *death's d.* : मृत्युद्वारम्, H. ; (2) द्वार् (f.) (rare, except in the loc.), *who is at the d.* : कोऽयं द्वारि तिष्ठति, Mu. ii. ; (3) कपा(वा)ट (mn) (the leaf of a d.). Ph. : *from d. to d.* : गृहाद्गृहम्, D. ; (b) *indoors* : गेहे, U. ; (c) *out of d. s* : बहिः ; *next d. to* (i.e. bordering on) : अनन्तरः (रा, रं) ; "*the fault lies at my d.* : *द्वारे मे वर्तते दोषः.

DOOR-KEEPER : (1) द्वारपालः ; (2) द्वारिन् (m.) ; (3) द्वाररक्षकः ; (4) दौवारिकः, B.

DOOR-POST : द्वारस्तम्भः.

DOOR-SILL : (1) द्वारपिण्डी ; (2) देहलिः, -ली (f.).

DOORWAY : द्वारम् : v. Door.

DORIAN, DORIC : *डौरः (रा, रं).

DORMANT : I. Lit. : सुप्तः (प्ता, प्तं). II. Fig. : v. Obsolete, hidden.

DORMITORY : (1) शय्यागृहम् ; (2) शयनगृहम् ; and sim. comp.s.

DORMOUSE : *वृक्षमूषिकः.

DORSAL : (1) पृष्ठ- in comp., *d. bone* : पृष्ठवंशः ; (2) पृष्ठ्यः (ष्ठ्या, ष्ठ्यं).

DOSE (subs.) : expr. by circumlo., *should give this medicine in d. s of three rattis* : रसमिमं रत्तिकात्रयमितं दद्यात्, Bha. ; *should increase the d. everyday by one ratti* : प्रतिदिनं तस्यैकैकां रत्तिकां वर्द्धयेत्, Bha.

DOSE (v.) : i.e. to prepare or give d. s : expr. by circumlo.

DOT (subs.) : बिन्दुः.

DOT (v.) : I. Lit. : बिन्दुना चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.). II. To diversify : "*d. ed with cottages*" इतस्ततः कुटीरैः समलङ्कृतः.

DOTAGE : जराजीर्णेन्द्रियता ; जरा (=decrepitude).

DOTARD : जराजीर्णेन्द्रियः (या, यं).

DOTE UPON (v.) : अत्यन्तानुरागवत् (f. ती) (with loc.).

DOTINGLY : I. Fondly : अत्यन्तानुरागेण. II. Foolishly : q.v.

DOUBLE (adj.) : I. Two-fold : (1) द्वि- in comp. ; (2) द्विकः (का, कं). II. As much again : द्विगुणः (णा, णं), *d. pay* : द्विगुणवेतनम्. III. In pairs : द्वन्द्वीभूय. IV. Deceitful, ambiguous; q.v. : perh. द्वि- in comp., *having a d. meaning* : द्व्यर्थः (र्था, र्थं), Va.

DOUBLE (subs.) : I. Twice as much : द्विगुणम्. II. A trick : q.v. III. Companion : q.v.

DOUBLE (v) : I. Lit. : द्विगुणीकरोति. II. To be d. of : द्विगुणः (णा, णं). III. To double up : द्विभङ्गिं करोति (?). Ph. : *to d. a cape* : *प्रलम्बं लङ्घयति.

DOUBLE (v.i.) : I. Lit. : द्विगुणीभवति. II. To return : परावर्तते (वृत्, c. 1.). III. To play false : छलनां करोति.

DOUBLE-BARRELLED : *द्विनालः (ला, लं).

DOUBLE-DEALER, DOUBLE-DEALING : v. Deceitful.

DOUBLE-DEALING (subs.) : v. Deceit, artifice.

DOUBLE-ENTENDRE : द्व्यर्थः (र्था, र्थं), Ve.

DOUBLE-FACED : prob. द्विमुखः (खा खं) : v. Deceitful.

DOUBLE-HEADED : द्विशिरस् (mfn.) and sim. comp.

DOUBLE-LOCK (v.) : *तालकद्वयेन पिदधाति (धा, c. 3.).

DOUBLE-TONGUED : द्विजिह्व (f. ह्वा) (lit. and fig.), Si. i. 63.

DOUBLET : I. A pair : q.v. : युग्मम्. II. A vest : चोलः, -कः.

DOUBLY : (1) द्विः ; (2) द्विगुणम्.

DOUBT (v.) : (1) संशेते (शी, c. 2.), *was d. ingly received by the king* : संशय्य नृपैः प्रपन्नः, Ki. ; (2) संदिग्धे (दिह्, c. 1.), *a man alone d. s in things to be done* : एकः सन्दिग्धे कार्यवस्तुनि, Si. ; (3) शङ्कते, आ-, वि-, (शङ्क्, c. 1.) (=to apprehend), *from whom (you) d. disgrace* : यतोऽवधीरणां विशङ्कसे, Sa. ; (4) न प्रत्येति (इ, c. 2.) (=not to believe : q.v.).

DOUBT (subs.) : (1) संशयः, *without d.* : असंशयम्, Sa. ; *I have only one d. about (his) form* : रूपे मे संशयस्त्वेकः, Mah. ; (2) सन्देहः, *he is in d. even of our marriage* : [आर्यस्य] परिणय एव सन्देहः, Sa. v. ; (3) शङ्का, आशङ्का (apprehension), *I will remove your d.* : तवाशङ्कामपनेष्यामि, Sa. v.

DOUBTER : (1) संशयितृ (m.) ; (2) सन्देग्धृ (m.).

DOUBTFUL : (1) सन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं), *d. as (in this verse)*: सन्दिग्धं यथा, Kav.; (2) सांशयिकः (की, कं) ; (3) सन्देहयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (4) संशयापन्नः न्ना, न्नं) ; (5) शङ्कनीय : (या, यं). *To be d.* : i.e. to have doubts : v. Doubt.

DOUBTFULLY : (1) ससन्देहम् ; (2) ससंशयम् ; (3) सन्दिग्धम्.

DOUBTINGLY : (1) संशय्य ; (2) सन्दिह्य ; (3) साशङ्कम्.

DOUBTLESS : निःसन्देहः (हा, हं) : v. Undoubted.

DOUBTLESSLY : निःसन्देहम् : v. Undoubtedly.

DOUCEUR : पारितोषिकम् : v. Present, gift.

DOUGH : पिष्टगोधूमचूर्णपिण्डः (?).

DOUGHTY : विक्रान्तः (न्ता, न्तं) : v. Valiant, illustrious.

DOVE : I. Lit. : कपोतः. II. Fig. : v. Darling.

DOVE-COT : (1) कपोतपालिका ; (2) विटङ्कः (rare), Vi.

DOVE-TAIL (subs.) : *कपोतपुच्छबन्धः.

DOVE-TAIL (v.) : v. To unite ; fit.

DOWAGER : विधवा (=widow : q.v.).

DOWER (subs.) : I. Any gift : दानम्. II. Woman's : यौत(तु)कम् ; *mother's d.*: मातुर्यौतकम्, M.

DOWERED : यौत(तु)कवती, and sim. comp. s.

DOWERLESS : यौतुकहीना (*a d. woman*) ; निर्धनः (ना, नं) (=poor).

DOWN (subs.) : i.e. soft hair : कोमलरोमन् (n.) (?). *Eider-d.* हंसतूलम् (?), D.

DOWN (subs.) : I. A bank : स्थलम्. II. Low ground : निम्नं *or* निम्नप्रदेशः, *ups and d. s* : निम्नोन्नतानि, H. ; *on the road having ups and d. s*: मार्गे नतोन्नतभूमिभागे, Sa. III. Fig., d. fall : पातः, *ups and d.s of men* : पातोत्पाता मनुष्याणाम्, H.

DOWN (prep.) : I. Below : expr. by adv. II. D. the same line : gen. not expr. : *d. the stream* : अनुस्रोतस्.

DOWN (adv.) : (1) अधः, *for which it does not go d.*: येन नेयमियादधः, Go. ; *looking d.* : अधोऽवलोक्य, Ana. ; (2) नीचैः, *goes up and d.*: नीचैर्गच्छत्युपरि च, Me. Ph. : *"d. with the palace"*. : अधः पातय प्रासादम् ; *d. to the present time*: अद्य यावत्.

DOWN (adj.) : of trains, etc. : निम्नगामिन्, (f. नी) (?).

DOWNCAST : (1) अधोमुखः (खी, खं), and sim. comp. s, *Karṇa d. from dejection* : कर्णो दैन्यादधोमुखः, Mah.; (2) विषण्ण (f. ण्णा) (=dejected)). Ph. : *with d. eyes* : अधोदृष्टि (mfn.), and sim. comp. s.

DOWNFALL : (1) विनिपातः ; (2) अवपातः ; (3) पतनम्; (4) क्षयः : v. Ruin. destruction.

DOWNHEARTED : दीनमनस् (mfn.), Mah. ; and sim. comp. s.

DOWNHILL (adj.) : पातुकः (का, कं) : v. Sloping.

DOWNRIGHT (adj.) : I. Plain, artless : q.v. : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं), II. Open, absolute. स्पष्टः (ष्टा, ष्टं), *d. nonsense* : स्पष्टनिरर्थकभाषितम्.

DOWNRIGHT (adv.) : I. Lit. : नीचैः. II. Plainly : q.v. : स्पष्टम्.

DOWNWARD (adj.) : (1) अधोगामिन् (f. नी) : (2) पातुकः (का, कं) (=sloping).

DOWNWARDS (adv.) : I. Lit. : अधः : v. Down. II. From a remote time : पूर्वेभ्यः (abl. pl.).

DOWNY : I. Lit. : कोमललोममयः (यी, यं) (?). II. Fig., soft, calm : कोमलः (ला, लं).

DOWRY : यौतुकम् : v. Dower.

DOXY : I. In good sense : दयिता. II. In bad sense : बन्धकी.

DOZE : निद्रायते (nomi.), Mal. : v. To sleep.

DOZEN : द्वादशन् (mfn.) : v. Twelve.

DOZINESS : निद्राशीलता (?) : v. Sleepiness.

DOZING, DOZY : निद्राशीलः (ला, लं) (?) : v. Sleepy.

DRAB (adj.) : पिङ्गलः (ला, लं) : v. Brown.

DRAB (subs.) : I. A slut : बन्धकी. II. A woollen cloth : *द्रावमः.

DRACHM, DRACHMA : रूप्यमुद्राविशेषः.

DRAFF : उच्छिष्टम् : v. Refuse.

DRAFT : I. Draught : q.v. II. A bill of exchange : *निष्कर्षपत्रम्. : v. Bill.

DRAG (subs.) : I. Of an Indian boat : गुणः. II. A d. -net : आकर्षजालम्. III. A hook : आकर्षणी. IV. A carriage : क्षिप्रयानम् (?) V. A harrow : q.v. VI. A break : q.v.

Drag (v.t.) : I. To draw : q.v. : कर्षति, आ-, (कृष, c. 1.), *to d. hounds* : कौलेयकानाकर्षति, K. II. To earn : q.v. Ph. : *to d. on life* : जीवनं वाहयति, (c. of वह).

Drag (v.i.) : i.e. to hang to the ground : लुठति (लुठ्, c. 6.), H. Ph. : *the matter d. ed on for a year* : *एकवर्षं चचालार्थः.

Draggle : v. To drag. *D. -tailed* : v. Untidy.

Drag-net : आकर्षजालम्.

Dragoman : व्याख्यातृ (m.) (?).

Dragon : *नागसिंहः.

Dragoon (subs.) : अश्वारोहः (=horseman).

Dragoon (v.) : I. Lit. : अश्वारोहैः वशीकरोति (कृ, c. 8.). II. Fig., to harass : सम्पीडयति (पीड्, c. 10.).

Drain (subs.) : (1) *मलप्रणाली (=sewer) ; (2) जलप्रणाली (=water-course). (3) जलनिर्गमः (for the exit of water) ; (4) भ्रमः (=3), Si.

Drain (v.t.) : I. To draw off water : *to d. a marsh* : अनूपप्रदेशस्य जलम् अपकर्षति (कृष्, c. 1.) *or* अपवाहयति (c. of वह्) *or* निर्गमयति (c. of गम्). II. Fig. : (1) क्षपयति (c. of क्षि) : v. To exhaust. (2) रिक्तीकरोति. v. To empty. III. To filter : q.v.

Drainage : *जलनिर्गमप्रणाली, and sim. comp. s.

Drake : कादम्बः : v. Duck.

Dram : I. Lit. : मानविशेषः II. Drinking : पानम्. *D. -drinker* : मद्यपः : v. Drunkard. *D. -shop* : शौण्डिकालयः, शुण्डापानम्.

Drama : I. A play : नाटकम्. II. *The d.* : दृश्यकाव्यं *or* दृश्यं काव्यम्, Sah.

Dramatic, -al : expr. by comp., *d. genius* : *दृश्यकाव्यशक्तिः ; *d. composition* दृश्यकाव्यं *or* -प्रबन्धः.

Dramatically : (1) नाट्येन (by representation) ; (2) दृश्यकाव्यानुसारेण (according to drama).

Dramatist : (1) कविः (=poet : q.v.); (2) नाटकप्रणेतृ (m.) (?).

Dramatize : नाटकयति (nomi.) (?).

Drape : वस्त्रैर्भूषयति, वि-, (भूष्, c. 10.) *or* मण्डयति (मण्ड्, c. 10.).

Draper : लोमशवस्त्रविक्रेतृ (m.) *or* विक्रयिन् (m.) (?).

Drapery : I. Cloth : लोमशवस्त्रम् (?). II. *D. -selling* : लोमशवस्त्रविक्रयः (?). III. For statues, etc. : परिच्छदः.

Draught : I. Drawing : आकर्षः, -णम्. II. Load carrying : धुर्वहनम्. *D. -cattle* : धुर्यः *or* धुर्वहः. III. Drinking : q.v. : पानम्. IV. Delineation : लेखनम्. V. That which is drawn : expr. by circumlo., *"which brought him a great d."* : *येन बह्वाकृष्टमासीत्. VI. A potion : q.v. VII. A detachment : q.v. VIII. A sketch : q.v. IX. A draft : *निष्कर्षपत्रम्. X. Current of air ओघः : v. Current. XI. A drain : मलनिर्गमः. XII. Of ships : Ph. : *"a ship of 12ft. d."* *अष्टहस्तजलगामिपोतः. XIII. In pl., a game: अष्टापदक्रीडा (??), *d, -board* : अष्टापदम् (?).

Draughtsman : I. A drawer : (1) लेखकः ; (2) चित्रकरः (=painter). II. A tippler : मद्यपः. III. For playing draughts : शारिः.

Draw (v.t.) : I. To pull : कर्षति, आ-, (कृष्, c. 1.), *d. s a snake out of the basket* : भुजङ्गमाकर्षति पेटिकायाः, V. t. ; *d. ing his sword* : खड्गमाकृष्य, Ve. iii. ; *d. n up to the ear* : आकर्णकृष्टः (इा, इ'), R. ix. 57. ; *d. ing the sheet rolled up under his arm-pit* : कक्षतललुण्ठीकृतं पटमाकृष्य, Mr. ii. ; *to d. a curtain* : जवनिकाम् आकर्षति (?) (there were no sliding curtains among the Hindus). Fig. ; *d. n. by fame* : यशसाकृष्टः (इा, इ') : v. To allure. II. To extract : q.v. : निष्कर्षति, *intend to d. money from Kuvera* : निष्क्रष्टुमर्थं चकमे कुवेरात्, R. v. 26. III. To lift : q.v. : उदञ्चयति (अञ्च्, c. 10.), *d. ing water to quench thirst* : पिपासां प्रतिकर्तुमुदकमुदञ्चयन्, D. IV. To delineate: लिखति, अभि-, आ-, (लिख्, c. 6.), *the person d. n on the canvas* : पटे लिखितं पुरुषम्, D. iv. V. To write : लिखति, अभि-. VI. To deduce : q.v. VII. To require a depth of : Ph. : *it d. s six feet of water* : *चतुर्हस्तजले गच्छति. VIII. To gain : q.v. : Misc : *to d. the breast* : स्तनम् आकर्षति (?) *or* पिबति, B. p. ; *to d. an animal* : पशोः क्लोमादीन्यपोहति, (after D.) ; *serpents d. air* : सर्पाः पिबन्ति पवनम्, P.

Draw (v.i.) : I. To pull : आकर्षति. II. To be

d. n : आकृष्यते (pass. of कृष्). III. To contract : q.v. IV. To sketch : q.v.

DRAW AWAY : अपकर्षति, वि-, *Chandragupta has been d. n a. from Chāṇakya* : अपकृष्टश्चाणक्याच्चन्द्रगुप्तः, Mu.

DRAW BACK : I. Trans. : प्रति-कर्षति, प्रत्या-. II. Intrans : परावर्तते, प्रत्या-, प्रतिनि-, (वृत्, c. 1.) : v. To retreat.

DRAW IN : I. To bring in : कर्षति, आ-, वि-, *d. s in fortune* : श्रियं विकर्षति, Ki. II. To entice : q.v.

DRAW NEAR OR NIGH : (1) सन्निकर्षति, D. i. ; (2) प्रत्यासीदति (सद्, c. 1.), *time for going home d. s n.* : प्रत्यासीदति गृहगमनकालः, K.

DRAW OFF : I. Lit. : अप-कर्षति, आ-, अपा-, *d. ing off the eyes from the king* : अवनिपालमुखादाकृष्य चक्षुः, K. II. To withdraw, retire : q.v.

DRAW ON : I. To draw in : q.v. II. To draw near : q.v. III. *To make a draft to d. on the Bank of Bengal* : *वङ्गधनागारात् निष्कर्षति.

DRAW OUT : I. To draw : v. Draw (I). II. To extract : v. Draw (II). III. To stretch, extend : q.v. IV. To prolong : q.v.

DRAW OVER : prob. समाकर्षति : v. To bring over.

DRAW TOGETHER : समाकर्षति : v. To bring together.

DRAW UP : I. Lit. : उत्कर्षति, R. II. To compose : लिखति (लिख्, c. 6.). III. To arrange troops : (1) विन्यस्यति (अस्, c. 4.) ; (2) विरचयति (रच्, c. 10.).

DRAWBACK : (1) हानिः (=loss) ; (2) प्रत्यूहः (obstacle).

DRAWBRIDGE : *आकर्षसेतुः ; यन्त्रोपेतसंक्रमः, Ram. *To close (it)* : हरति (हृ, c. 1.), Ram.

DRAWEE : of a cheque : *आदिष्टनिष्कर्षः.

DRAWER : I. Lit. : कर्षकः, आ-,. II. A painter: लेखकः. III. Of a cheque : *निष्कर्षकः. IV. A sliding box : *निष्कर्षणी. V. In pl., a garment : जङ्घावारः. Ph. : *a chest of d.s* : *निष्कर्षपेटिका.

DRAWING (subs.) : I. The act : आकर्षः, -णम्. II. Delineation : चित्रकर्मन् (n.). III. A picture : q.v. : *whose d. is it* : केनेदं लिखितम्. IV. In lotteries : निःसारणम्, (?).

DRAWING-MASTER : चित्रशिक्षकः (?), and sim. comp.s.

DRAWING-ROOM : समाजनकोष्ठः (?). Ph. : *to hold a d.* *समाजनकोष्ठं करोति.

DRAWL (v.) : मन्दं मन्दम् उदीरयति (ईर्, c. 10.) : v. To utter.

DRAY, DRAY-DART : शकटः

DRAYMAN : शकटवाहकः.

DREAD (subs.) : त्रासः, वि-, *d. inspiring* : त्रासजननः (नी, नं), Ki. : v. Fear.

DREAD (adj.) : v. Dreadful, terrible.

DREAD (v.) : त्रस्यति, वि-, (त्रस्, c. 4.) (with abl.) : v. To Fear. Ph. : *d. ing me* : मत्त्रासात्, Ve.

DREADED (adj.) : घोरः (रा, रं) : v. Formidable.

DREADFUL : (1) भीषण (f. णा) ; (2) दारुण, नि-, (f. णा) ; (3) घोरः (रा, रं) ; (4) त्रासावहः (हा, हं).

DREADFULLY : (1) घोरम् ; (2) दारुणम् ; (3) भीषणम्.

DREADFULNESS : (1) भीषणत्वम् ; (2) दारुणत्वम् ; (3) घोरता.

DREADLESS : निर्भयः (या. यं) : v. Fearless.

DREAM (subs.) : I. Lit. : (1) स्वप्नः, *to have a bad d.* : दुःस्वप्नं पश्यति, D. viii. ; (2) सुप्तिः *or* सुप्तिका, *pleasant d.* : सुखसुप्तिका, Sa. iv. Ph. : *to speak in d.* : उत्स्वप्नायते (nomi.), U. II. Fig. Ph. : *pleasures are but d.s* : कामाः स्वप्नोपमाः, Ki. xi. 34.

DREAM (v.) : Lit. : (1) स्वप्ने पश्यति (दृश्, c. 1.) (=to d. of something.), *d.t that the moon had entered into the mouth of Vilāsavatī* : स्वप्ने विलासवत्या आनने शशिनं प्रविशन्तमपश्यत्, K. ; (2) स्वप्नं पश्यति (=to have a d.). II. Fig. : ध्यायति (ध्यै, c. 1.) (=to meditate). *To d. away or out* : of time : मिथ्याचिन्तया कालं क्षिपति, (क्षिप्, c. 6.).

DREAMER : I. Lit. : स्वप्नदर्शिन् (f. नी) II. Fig. : उन्मत्तः (त्ता, त्तं) (?).

DREAMLESS : (1) वीतस्वप्नः (प्ना, प्नं) ; (2) स्वप्नशून्यः (न्या, न्यं), etc.

DREAMY i.e. dreamlike : स्वप्नोपमः (मा, मं), and sim. comp.s.

DREAR : v. Dreary.

DREARILY : (1) घोरम् ; (2) निरानन्दम् (=cheerlessly).

DREARINESS : घोरता : v. Desolation, cheerlessness.

DREARY : घोरः (रा, रं) : v. Desolate.

DREDGE : आकर्षणी (?).

DREGS : I. Lit. : मलम्. II. Fig. : उच्छिष्टम् : v. Refuse.

DRENCH (subs.) : पानम् : v. Drink.

DRENCH (v.) : I. To make to drink : पाययति (c. of पा). II. To moisten, wet : q.v. : क्लेदयति (c. of क्लिद्). Ph. : *although I was d. ed with sweat* : स्वेदसलिलस्नातापि, K.

DRESS (subs.) : वेषः *or* वेशः, *take away the hunting d.* : मृगयावेशमपनयन्तु, Sa. ; (2) नेपथ्यम् (rare), *with marriage d.* : वैवाहिकेन नेपथ्येन, Ma. vi. : v. Clothes, garment.

DRESS (v.t.) : I. To clothe : q.v. : (1) वेषयति (c. of विष्) (=to d. another), *d. ing Sāmba with female d.* : साम्बं स्त्रीवेषैर्वेषयित्वा, B.p. ; (2) वेषं विदधाति (धा, c. 3.) M.n. ; *or* विरचयति (रच्, c. 10.), *d. ed* : विरचितवेषः, R. v. 76. ; (3) वेषं बिभर्ति (भृ, c. 3.), (=to d. one's self), R. Ph. : *d. ed as Vāsavadattā* : वासवदत्तावेशधारिणी, Ra. iii. II. Of the hair : (1) रचयति, वि-, *d. the hair* : केशरचनां कुर्वन्ति, Ri. iv. 15. ; (2) कल्पयति, आ-, (क्लृप्, c. 10.), *here (they are) d. ing the mane of horses* : इतो इतोऽश्वानां केशकल्पना क्रियते, Mr. iv. ; (3) संस्करोति (कृ, c. 8.). III. Of food, etc. ; संस्करोति, *I also know how to d. food* : अन्नसंस्कारमपि जानामि, Mah. IV. Of wounds : शोधयति (c. of शुध्) Bha. : v. To bind up.

DRESSER : I. One who dresses : प्रसाधक (f. धिका). II. A table.

DRESSING (subs.) : I. Dress : q.v. II. For a wound : लेपः, प्र-, वि-,. III. Of food : संस्कारः (?). IV. Belabouring : v. To belabour, thrash. Comp.s. (a) *d.- gown* *प्राक्प्रसाधनवेषः ; (b) *d.- room* प्रसाधनकोष्ठः, (?) ; (c) *d. table* : *प्रसाधनमेजः.

DRIBBLE : क्षरति (क्षर्, c. 1.) : v. To trickle.

DRIBBLET : कणः, *in d.s.*-: कणशः : v. Drop.

DRIFT (subs.) : I. That which is driven : (1) प्रवाहः ; (2) राशिः (=heap : q.v.) Ph. : *under the d. of*=impelled by : v. To impel. II. Course : q.v. III. Purport : q.v. : (1) भावः ; (2) तात्पर्यम्.

DRIFT (v.t.) : नुदति, (नुद्, c. 6.) : v. To drive.

DRIFT (v.i.) : नुद्यते (pass. of नुद्) ; उह्यते (pass. of वह्), etc.

DRILL (subs.) : I. For boring : वेधनी : v. Gimlet. II. Of soldiers : सैन्यव्यायामः, Ka.

DRILL (v.t.) : I. To bore : q.v. : विध्यति (व्यध्, c. 4.). II. To train and excercise troops : Ph. : *should d. the soldiers every d.* : अन्वहं सैन्यव्यायामं कारयेत् (c. of कृ), Ka. xvi. 18.

DRILLING (subs) : स्थूलकार्पासपटविशेषः.

DRINK (v.) : पिबति (पा, c. 1.), *while they were d. ing there* : पिबतां तत्र वै तेषाम्, V.p. ; *d. ing maireya liquor* : मैरेयं मधु पीत्वा, B.p. Ph. : *he d.s* (=a drunkard : q.v.) स पानं करोति; *we d. to your health* : *तव स्वास्थ्याय पिबामः., *D. off or up* : (1) नि-पबति ; (2) उत्-चुलुम्पति, Vi. v. D. in : v. To imbibe.

DRINK (subs.) : (1) पानीयम् ; (2) पेयम् ; (3) पानम्, *bring me d. quick* : पानमाहर मे क्षिप्रम्, Mah. *D. -money* : सुरामूल्यम्, Sa. vi. *To take to d.* आसवम् आसेवते, D.

DRINKABLE : (1) पेयः (या, यं) ; (1) पानीयः (या, यं).

DRINKER : यः (या, यत्) पानं करोति : v. Drunkard.

DRINKING : पानम्, *excessive d.* : अतिपानम्, Ki. ; *great d. began* : प्रावर्तत महापानम्, Mah. *D. -vessel* : पानपात्रम् and sim. comp.s. *D. assembly* : पानगोष्ठी, D. *D. -place* प्रपा, Mah.

DRIP (subs.) : I. Dropping : पातः. II. Eaves : स्यन्दनिका.

DRIP (v.t.) : गालयति (c. of गल्), *I will d. this cloth on her* : एतच्चीवरमस्या उपरि गालयिष्यामि, Mr.

DRIP (v.i.) : (1) क्षरति (क्षर्, c. 1.) ; (2) गलति (गल्, c. 1.) ; v. To ooze.

DRIPPING (subs.) : रसः, *d. -pan* : *रसधारिणी.

DRIVE (v.t.) : I. To impel : (1) प्रेरयति (ईर्,

c. 10.), *d.n by contrary wind* : प्रतिवातप्रेरितः (ता, तं), D. vi. ; *d. the horses fast towards the N. E.* : ऐशानीं दिशं प्रति प्रेरयाश्वानाशुगमनाय, V. i. ; (2) नुदति *or* नोदयति (नुद्, c. 6. and 10.), *d.n by fate* : नियत्या नोदिताश्वः, Si. xx. 2. ; *d.n by the charioteer* : सारथिसम्प्रणुन्नः, Ku. xvii. 10. ; (3) चोदयति, प्र-, सं-, (चुद्, c.10.), *drove the horses on level ground* : समे देशे हयान् प्राचोदयत्, Mah. ; (4) वाहयति (c. of वह्), *don't d. the car* : मा तावत् प्रवहणं वाहय, Mr. vi. ; (5) चालयति, परि-, (c. of चल्) (=cause to move), *in d. ing chariots* : रथस्य परिचालने, Nil. Ph. : *I will d. you to your house* : रथेन त्वां गृहं नयामि *or* प्रापयामि ; *to d. a nail* : कीलं प्रवेशयति (c. of विश्). II. To hunt: q.v. III. To follow, carry on : q.v. IV. To force : q.v.

DRIVE (v.i.) : I. To be impelled : expr. by the pass. of verbs given under drive (v.t.) (I). II. To rush : q.v. : निष्पतति (पत्, c. 1.). III. To go by a carriage : रथेन गच्छति, चलति : v. To go, move. IV. To d. at : अभिसन्दधाति (धा, c. 3.) : v. To aim, strive.

DRIVE AWAY : (1) निर्-अस्यति, अप-, (अस्, c. 4.) (=cast away) ; (2) निर्-सारयति, अप-, (c. of सृ) ; (3) निर्-धूनोति, अव-, वि-, (धू, c. 5.) (=shake off).

DRIVE OFF : निःसारयति : v. Drive away.

DRIVE OUT : (1) निर्वासयति (c. of वस) : v. To banish ; (2) निःसारयति (c. of सृ), *drove the son out of the country* : देशान्निःसारयामास सुतम्, B.p. ; (3) निरस्यति (अस्, c. 4.) : v. To dispel.

DRIVE (subs.) : I. The exercise : expr. by verb : *gone out to take a d.* : वायुसेवनार्थं रथेन-निर्गतः. II. A place for d. : रथ्या (?).

DRIVEL (subs.) : I. Slaver : लाला. II. Nonsense : q.v.

DRIVEL (v.) : I. To slaver : लालायते (nomi.). II. To dote : *d. ing* : लालायितः (ता, तं).

DRIVELLER : I. Lit. : लालास्रवः. II. Fig. : v. Idiot.

DRIVER : (1) वाहकः, *d. of a carriage* : प्रवहणवाहकः, Mr. ; (2) यन्तृ (m.) (=moderator : of animals), *elephant -d.* : यन्ता गजस्य, Ki.

DRIZZLE : *when it was d. ing* : मन्दं मन्दं प्रवर्षति पर्जन्ये, P. ; v. To rain gently.

DRIZZLY : *d. weather* : i.e. raining : expr. by circumlo.

DROLL (adj.) : हास- *or* हास्यकरः (री, रं) and sim. comp.s.

DROLL (subs.) : (1) वैहासिकः ; (2) भण्डः.

DROLLERY : परिहासः : v. Fun, humour.

DROMEDARY : एककुदुष्ट्रः ; आरविकोष्ट्रः.

DRONE (v.) : I. To idle, loiter : q.v. II. To hum : हुङ्करोति.

DRONE (subs.) : I. A non-working bee : मधुकरः. II. An idler: q.v. III. A noise : हुङ्कृतम्.

DRONISH : अलसः (सा, सं) : v. Idle, lazy.

DROOP (v.) : I. To hang down : q.v. : अवनमति (नम्, c. 1.), *d. ing of lotus* : पङ्कजावनतिः, M.n. II. To fade, decline : q.v. : (1) सीदति, अव-, वि-, (सद्, c. 1.), *my limbs are d. ing* : सीदन्ति मम गात्राणि, G.

DROOPINGLY : i.e. dejectedly : विषण्णः (ण्णा, ण्णं).

DROP (subs.) : I. A liquid globule : (1) बिन्दुः, *two or three d.s of water* : द्वित्राः पयोबिन्दवः, J. ; (2) पृषत् (n.) *or* पृषतः (rare). II. The smallest portion of a fluid ; (1) कणः ; (2) शीकरः, *the breast coverd with d.s of blood* : शोणितशीकरस्थगितभुजान्तरः, Ki. III. An ear-ring : q.v. : कुण्डलम्.

DROP (v.t.) : I. To let fall in d.s : (1) क्षरति (क्षर्, c. 1.), *d. ping the rutting juice* : मदं क्षरन्तः, Ki. ; (2) by subs., *nectar-d.ping* : अमृतबिन्दुनिःस्यन्दिन् (f. नी), K. II. To let fall : पातयति, नि-, अव-, (c. of पत्), *to d. on Vairodhaka* : वैरोधकस्योपरि निपातनाय, Mu. III. To leave off : q.v. : संहरति, उप-, (हृ, c. 1.), *d. it* : संह्रियतामियम्, K. IV. To communicate : q.v. V. To send : q.v. Ph. : *"d. ped" deer* : बिन्दु-मियुक्तो मृगः, A. r.

DROP (v.i.) : I. To fall in d.s : expr. by subs, *by the d. ping of water* : जलबिन्दुनिपातेन, H. II. To fall : पतति, नि-, (पत्, c. 1.), *Nakula has d.'d down on the ground* : नकुलः पतितो भुवि, Mah. III. Fig. : to come out : q.v. : निर्-एति (इ, c. 2.). IV. To cease : q.v.

DROP-SCENE : *उपसंहारजवनिका.

DROPSICAL : वातश्वयथुपीडितः (ता, तं) (?).

DROPSY : वातश्वयथुः (?) ; उदरी (=ascites).

DROSS : I. Of metals : मण्ड (mn.). II. Fig. : उच्छिष्टम् : v. Refuse.

DROSSY : समलः (ला, लं) (?) : v. Impure, worthless.

DROUGHT : I. Aridity : (1) अनावृष्टिः ; (2) अवग्रहः. II. Thirst : q.v.

DROUGHTY : शुष्कः (ष्का, ष्कं) : v. Dry, parched.

DROVE : यूथम् : v. Herd.

DROVER : पशुपालः : v. Herdsman.

DROWN (v.t.) : I. To deluge : q.v. : प्लावयति (c. of प्लु). II. To kill by immersion : (1) जले निमज्जयति, -ते (c. of मस्ज्) (=to plunge : when the sense is clear), *will d. you soon like a vessel of stone* : पाषाणनौरिव निमज्जयते पुरा त्वाम्, Ku. xvii. 15. ; (2) जले मज्जयित्वा व्यापादयति (c. of पद्) : v. To kill.

DROWNED, TO BE : I. To perish in water : (1) निमज्जति (मस्ज्, c. 1.) (when the sense is clear), *I don't know whether Ratnodbhava was d. there or reached the coast.* : रत्नोद्भवस्तत्र निमग्नो वा तीरमगमद्वा न जानामि, D. ; (2) by circumlo. II. Fig. : निमज्जति.

DROWSILY : (1) निद्रालसः (सा, सं) : v. Sleepily ; (2) आलस्येन ; v. Slothfully.

DROWSINESS : I. Lit. : (1) निद्रा (sleep), *overcome with d.* : निद्रयाभिभूतः ; (2) सुषुप्सा : v. Sleepiness. II. Slothfulness : q.v. : आलस्यम्.

DROWSY : I. Sleepy : q.v. : निद्रालु (mn.). II. Soporific : निद्रादः (दा, दं) (?). III. Dull, stupid : q.v.

DRUB (v.) : लगुडेन ताडयति (तड्, c. 10.) : v. To beat, cudgel.

DRUB (subs.) : (1) यष्टयघातः : (2) लगुडप्रहारः ; etc.

DRUDGE (subs.) : निकृष्टकर्मकरः (?), and sim. comp.s.

DRUDGE (v.) : निकृष्टकर्मसु आत्मानम् आयासयति (c. of यस्) (?).

DRUDGERY : निकृष्टकर्माणि (?), and sim. comp.s.

DRUG (subs.) : (1) औषधम् (=medicine : q.v.) ; (2) औषधिः (=plants used in their composition).

DRUG (v.) : I. Intrans : औषधं ददाति. II. Trans : मिश्रयति (मिश्र्, c. 1.) : v. To mix.

DRUGGET : स्थूलप्रावारः (?).

DRUGGIST : (1) औषधविक्रेतृ (m.) (?) ; (2) औषधीयद्रव्यविक्रेतृ, (m.) (?).

DRUID : *द्रुतः. *D. -ism* : *द्रुतत्वम्.

DRUM (subs.) : (1) मृदङ्गः ; (2) पटहः ; (3) दुन्दुभिः ; (4) डिण्डिमः (a small d.), *beat the d.* : आहत डिण्डिमम्, Mr.

DRUM (v.) : I. Lit. : मृदङ्गं नादयति (c. of नद्), ताडयति (तड्, c. 10.), etc. II. To throb : कम्पते (कम्प्, c. 1.).

DRUM OUT : सपटहताडं निर्वासयति (c. of वस्).

DRUMMER : (1) मार्दङ्गिकः ; (2) पटहताडकः, and sim. comp.s.

DRUMSTICK : दण्डः (- stick).

DRUNK : (1) मत्तः (त्ता, त्तं), *half d.* : मध्येन मदेन मत्तः, Ni. ; *in the fourth stage (a man) d. is worse than dead* : चतुर्थे तु मदे मूढो मृतादप्यपरो मृतः, Ni. ; (2) मदोन्मत्तः (त्ता, त्तं) ; (3) क्षीवः (वा, वं), परि-, *d. with the blood of Duhshāsana* : क्षीवो दुःशासनासृजा, Ve. Ph. : *I got d.* : मदेनास्पृश्ये ; *being d.* : उपोढमदः, D. ii.

DRUNKARD : (1) सुरापः ; (2) मद्यपः ; (3) पानपः, Mah. ; (4) पानशौण्डः, R.

DRUNKEN : मत्तः (त्ता, त्तं), *the d. fell* : मत्ताः परिपतन्ति स्म, Mah. : v. Drunk.

DRUNKENNESS : (1) मत्तता ; (2) मदोन्मत्तता ; (3) मदः ; (4) क्षैव्यं *or* क्षीवता (rare).

DRY (adj.) : (1) शुष्कः (ष्का, ष्कं) (in all the senses of the English word), *a heap of d. leaves* : शुष्कपत्रसञ्चयः, Mr. ; *when it becomes d.* : अस्मिन् शुष्के, V. ; *d. grinding* : शुष्कपेषः, B. ; *d. altercation* : शुष्कविग्रहः, B.p. ; (2) परि-शुष्कः, सम्-, उत्-, वि-, (ष्का, ष्कं). Ph. : *d. land* : स्थलम् ; *d. measure* : *शुष्कमानम् ; *d. wine* : *शुष्कासवः.

DRY (v.t.) : (1) शुष्कं (f. ष्कां) करोति, *where shall I spread and d. (this cloth)* : कुत्र प्रसार्य शुष्कं करिष्यामि, Mr. viii. : (2) शोषयति (c. of शुष्), *should d. the body with penances* : तपसा शरीरं शोषयेत्, V.s.

Dry (v.i.) : शोषमेति (इ, c. 2.), याति (या, c. 2.), व्रजति (व्रज्, c. 1.), गच्छति (गम्, c. 1.), *and the ponds dried* : ययुः शोषं सरांसि च, V.p. : v. To dry up.

Dry up (v.i.) : शुष्यति (शुष्, c. 4.), *that branch dries up* : सा शाखा शुष्यति, S.c.

Dry up (v.t.) : शोषयति, वि-, परि-, उद्-, सं-, (c. of शुष्), *is like d. ing up the ocean* : समुद्रस्येव शोषणम्, Mah.

Dryad : वनदेवता.

Dry-eyed : prob. शुष्कनेत्रः (त्रा, त्रं) : v. Tearless.

Dryness : शुष्कता, परि-, वि-, सं-.

Dry-nurse : अस्तन्यपायिनी धात्री.

Dry-point : सूचिविशेषः.

Dry-shod : शुष्कपादः (दा, दं), and sim. comp.s.

Dual : *but why (you have used) the d. number* : द्विवचनन्तु कथम्, U. vi.

Duality : (1) द्वित्वम् ; (2) द्वैतम्.

Dub (v.) : (1) करोति (=to make) ; (2) कीर्तयति (=to glorify).

Dubious : संदिग्धः (ग्धा, ग्धं) : v. Doubtful.

Dubiously : ससंदेहम् : v. Doubtfully.

Dubiousness : संदिग्धता : v. Doubtfulness.

Ducal : *डिउकीयः (या, यं) ; उपराजकीयः (या, यं).

Ducat : *डिउकीयमुद्रा ; उपराजमुद्रा.

Duchess : *डिउकी ; उपराज्ञी.

Duchy : *उपराज्यम्.

Duck (subs.) : I. Lit. : (1) कादम्बः ; (2) कलहंसः. II. A darling : जातकः (f. का).

Duck (v.) : v. To plunge, nod.

Ducker : I. A plunger, diver : q.v. II. A fawner : q.v.

Duckling : कादम्बशावः : v. Duck.

Duct : नाडिः : v. Also passage.

Ductile : विनेयः (या, यं) : v. Docile.

Ductility : विनेयता : Docility.

Dudgeon : मन्युः, *in d.* : समन्यु (mfn.) : v. Anger.

Due (adv.) : सरलम्, *d. east* : सरलपूर्वः (र्वा, र्वं) (?).

Due (adj.) : I. Owed : (1) देयः (या, यं) (=to be given) ; (2) प्राप्यः (प्या, प्यं) (=to be received. II. Proper, fit : q.v. : उपयुक्तः (क्ता, क्तं). III. Owing : *the fall of rain is d. to its heaviness* : अपां पतनं तद्गुरुत्वकारणकम्, V. d. : v Accout of, on-. Ph. : *the mail is d. now* : अद्य पत्राणि समागन्तव्यानि.

Due (subs.) : I. Lit. : (1) देयम् ; (2) ऋणम् (=debt). Ph. : *respect. is d. to elders* : पूज्या गुरवः : v. Ought. II. Right : q.v. III. In pl., taxes : शुल्कः.

Duel : I. Subs. : द्वन्द्वयुद्धम्. II. Verbs : द्वन्द्वयुद्धं करोति.

Duelist : द्वन्द्वयुद्धकारिन् (f. णी) ; द्वन्द्वयोद्धृ (f. द्धी).

Dug (subs.) : स्तनः : v. Nipple, teat.

Dugong : *द्विजह्वः ; स्तनन्धयमत्स्यविशेषः.

Duke : *अधिनायकः ; उपराजः ; ड्यूकः

Dukedom : *अधिनायकत्वम् ; उपराज्यम्.

Dulcet : मधुरः (रा, रं) : v. Sweet.

Dulcimer : तन्त्री (?) ; वाद्ययन्त्रविशेषः.

Dull (adj.) : I. Of intellect : (1) मन्दः (न्दा, न्दं) ; (2) मूढ (ढा, ढं) (=stupid). II. Of colours, etc. : (1) मन्दः (न्दा, न्दं) ; *when the d. -lighted (moon) was about to set* : अथास्तमासेदुषि मन्दकान्तौ, B. ; (2) मलिनः (ना, नं) (=dark). III. Blunt : q.v. : निस्तेजस् (mfn.). IV. Sad, melancholy : q.v. : विषण्ण (f. ण्णा). V. Flat, insipid : q.v. : अरसः (सा, सं). VI. Heavy, insensible : q.v. VII. Cloudy, dark : q.v.

Dull (v.) : I. To stupify : जडीकरोति. II. To blunt : कुण्ठीकरोति. III. To obscure : मलिनीकरोति. IV. To depress : म्लानीकरोति.

Dullard : मूढः : v. Fool.

Dull-brained, dull-headed : (1) मन्दधी (n. धि), Ve. ; (2) मन्दमति (mfn.), Pra. ; (3) स्थूलबुद्धि (mfn.), K.

Dully : (1) मन्दम् (=slowly) ; (2) नीरसम् (=insipidly).

Dulliness : (1) मान्द्यम् (=slowness, dimness) ; (2) जाड्यम् (=stupidity) ; (3) निस्तेजस्कता (=bluntness, drowsiness) ; (4) नीरसता (=insipidity).

Duly : I. Fitly. : q.v. : यथायथम्. II. In proper time : यथासमये.

Dumb : (1) मूकः (का, कं) (the best equiv.), *deaf and d.* : एडमूकः (का, कं) ; (2) जडः (डा, डं) : v. Speechless. *To strike d.* : जडीकरोति.

DUMB-BELL : prob. अयोदण्डः, K.
DUMBLY : (1) मूकम् ; (2) निःशब्दम् (=silently).
DUMBNESS : (1) मूकता ; (2) मौक्यम् (rare).
DUMB-SHOW : मूकचेष्टा : v. Gesture.
DUMFOUNDER : जडीकरोति : v. To confound.
DUMMY : prob. जडः.
DUMP : विषादः : v. Sadness. *D.ish* : v. Sad, dull.
DUMPLING : a pudding : *apple. d* : *आताफलघर्घरी.
DUMPY : i.e. short and thick : *a d. woman* : अनायता स्थूलकाया नारी : v. Short, thick.
DUN (adj.) : I. Swarthy : कपिशः (शा, शं). II. Dark, gloomy : q.v. : घोरः (रा, रं).
DUN : (subs.) : I. A demand : प्रार्थना. II. One who d. s : उत्पीडकः (?).
DUN (v.) : उत्पीडयति (पीड्, c. 10.) (=to trouble).
DUNCE ; स्थूलबुद्धिः : v. Fool, block-head.
DUNG (subs.) : (1) विष्ठा ; (2) पुरीषम् ; (3) मलम् ; (4) गूथम्.
DUNG (v.) : I. To void excrement : (1) गुवति (गु, c. 6.) ; (2) हदते (हद्, c 1.). II. To manure : q.v.
DUNGEON : गुप्तिः, Mr. : v. Prison.
DUNG-HILL : I. Lit. : शकृत्स्तोमः, and sim. com. s. II. As a term of reproach : नीचयोनिः.
DUNLIN : टिट्टिभः (?) ; पक्षिविशेषः.
DUODECIMO : *द्वादशकः (का, कं).
DUPE (v.) : वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.) : v. To deceive.
DUPE (subs.) : विश्रम्भप्रवणः (=credulous). Ph. : *I was their d.* : *अहमासं तेषां कपटभूमिः.
DUPLICATE (subs.) : *द्वितीया प्रतिलिपिः.
DUPLICATION : द्वैगुण्यम् (?).
DUPLICITY : कपटः : v. Deception.
DURABILITY : (1) स्थायित्वम् ; (2) स्थिरता ; (3) अक्षयता.
DURABLE : (1) स्थायिन् (f. नी) (=lasting, abiding) : (2) स्थिरः (रा, ') (=constant) ; (3) अक्षयः (या यं) (=undecaying).
DURABLY : expr. by adj. or circumlo.

DURANCE : I. Duration : q.v. II. Imprisonment : q.v. : निरोधः.
DURATION : I. Durability : स्थितिः, अव-, व्यव-. II. Abidingness : स्थायित्वम्. Ph. : *of long d.* : दीर्घस्थायिन् (f. नी) ; *of short d.* : अचिरस्थायिन् (f. नी).
DURING : (1) by loc. abs., *d. whose reign* : यस्मिन् महीं शासति, R. ; (2) by loc., (when=in). *d. youth* : यौवनदशायाम्, H. ; *d. sleep* : स्वप्ने, D.
DUSK (adj.) : v. Dusky.
DUSK (subs.) : I. Lit. : सन्ध्या (=twilight). Ph. : *in the d. of the evening* : सायन्तने तमसि. II. A colour : मालिन्यम्.
DUSKINESS : I. Lit. : ईषदन्धकारः. II. Fig. : मलिनता.
DUSKY : I. Lit. : (1) तमस्कल्प (f. ल्पा) ; (2) ईषदन्धकारः (रा, रं) ; and sim. comp.s. II. Fig. : मलिनः (ना, नं).
DUST (subs.) : (1) धूलि (ली) (f.), *sea of d.* : धूलीजलधिः, Ku. ; (2) रजस् (n.), *to put down d.* : रजः शमयति, Ki. ; (3) रेणु (mf.), *to raise d.* : रेणुमुत्थापयति, R. ; (4) पांशु (m.) (rare), *the whole body smeared with d.* : पांशुपलिप्तसर्वाङ्गः, Mah. Ph. : *to throw d.* (fig.) : धूलिं ददाति (used in Bengali.).
DUST (v.) : i.e. to brush or sweep away d. : v. To brush ; sweep.
DUSTER : *धूलिहारिणी : v. Brush.
DUSTINESS : (1) पांशुलता ; (2) by adj.
DUST-MAN : धूलिहारकः (?) : धूलिवाहः (?).
DUSTY : I. Filled with dust : (1) धूलिनिचितः (ता, तं) ; (2) रजोवृतः (ता, तं) ; (3) पांशुलः (ला, लं) ; etc. II. Like dust : (1) धूलि-, *d. white* : *धूलिसितः (ता, तं).
DUTEOUS, DUTIFUL : (1) भक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) भक्तिमत् (f. ती) ; (3) वश्यः (श्या, श्यं) (=submissive) ; (4) अनुविधायिन् (f. नी) (=compliant).
DUTEOUSNESS, DUTIFULNESS : (1) भक्तिः ; (2) वश्यता (=submissiveness).
DUTY : I. Moral obligation : धर्मः, *caste-d. s* : वर्णधर्मान्, S. ; *d. s of kings* : राजधर्माः, V. s ; *to abandon d.* : धर्म्यां क्रियां मुञ्चति, B. Ph. : *it is the d. of* i.e. it should be done by : v. Should,

ought. II. Service : नियोगः, *execute your d.* : स्वनियोगमशून्यं कुरु, Sa. Ph. : *one who has done one's d.* : कृतकृत्यः, H. III. Reverence : भक्तिः. IV. An impost : शुल्क (mn.).

DUUMVIR : *द्विपुरुषौ (dual). *D. -ate* : *द्विपुरुषाधिकारः.

DWARF : (1) वामनः (नी, नं) ; (2) खर्व (f. र्वा).

DWARF (v.t.) : (1) खर्वयति (nomi.) ; (2) खर्वीकरोति.

DWARFISH : (1) वामनः (नी, नं), *d. stature* : वामनी मूर्तिः, N. i. 24. ; (2) खर्वः (र्वा, र्वं) : v. Short.

DWARFISHNESS : (1) खर्वता ; (2) वामनता (?).

DWELL (v.i.) : वसति, नि-, उप-, अनु-, अधि-, आ-, प्रति-, सम्-, सन्नि-, अध्या-, (वस्, c. 1.) (the last eight are not common), *d.s in the forest* : वने उपवसति, S. k.

DWELL ON *or* UPON : I. To detail : q.v. : प्रपञ्चयति (nomi.), S. II. To remain absorbed with : निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10.), D.

DWELLER : निवासिन् (f. नी) : v. Inhabitant.

DWELLING : (1) निवासः ; (2) वसतिः ; (3) वासः, आ-.

DWELLING-HOUSE : (1) वासगृहम् ; (2) वशतिवेश्मन् (n.), Ki. ; and sim. comp. s.

DWELLING-PLACE : वासभूमिः, आ-, H. and sim. comp. s.

DWINDLE : क्षीयते (pass. of क्षी) : v. To waste away, decrease.

DYE (subs.) : (1) रङ्गः ; (2) रागः.

DYE (v.t.) : रञ्जयति, अभि-, (c. of रञ्ज्), *d.d with indigo* : नील्या रक्तम्, S. k. : v. To paint.

DYED WITH (as adj.) : by a deriv. : *d. madder*: माञ्जिष्ठ (f. ष्ठी) ; *d. turmeric* : हारिद्र (f. द्रा), S. k.

DYEING : रञ्जनम्, अभि-.

DYER : (1) रङ्गाजीवः ; (2) रञ्जकः.

DYE-WOOD : रङ्गकाष्ठम्.

DYING (adj.) : Ph. *D. man* : म्रियमाणः : v. To die ; *d. hour* : मरणकालः : v. Death.

DYNAMICS : *गतिविज्ञानम्, *rigid d.* : *स्थूलगतिविज्ञानम्.

DYNASTIC : (1) वंश्यः (श्या, श्यं) ; (2) by comp.

DYNASTY : वंशः, *the solar d.* : सूर्यवंशः ; *of the solar d.* : सूर्यवंश्य (f. श्या), R. xvi. 10. ; *that d. will become extinct with Kshemaka* : क्षेमकं प्राप्य स वंशः संस्थां प्राप्स्यते, V. p.

DYSENTERY : (1) ग्रहणी ; (2) आमरक्तः.

DYSPEPSIA : आमयावित्वम् : v. Indigestion.

DYSPEPTIC : आमयाविन् (f. नी).

DYSURY : मूत्रकृच्छ्रम्.

E

EACH : v. Every. Ph. : *went e. to his own house* : स्वं स्वं धाम जग्मतुः, B. p. ; *e. of these* : एषामेकैकम्, K. ; *gave one code to e.* : एकैकां संहितामेकैकस्मै ददौ, B. p. : v. Everybody ; *we are ashamed of e. other* : अन्योन्यस्य जिह्रीमः, Ki. v. : One another.

EAGER : I. Desirous : (1) लालसः (सा, सं) (best equiv.), *e. to see Śiva* : ईशानसंदर्शनलालसः (सा, सं), Ku. ; (2) लोलुपः (पा, पं), *e. for an embrace* : आश्लेषलोलुपः (पा, पं), Si. II. Impetuous, fervent : (1) व्यग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (2) उत्सुकः (का, कं), *the spring is very e.* : पर्युत्सुक एष माधवः, Ku. III. Brittle : q.v.

EAGERLY : (1) सस्पृहम् (=longingly) ; (2) सतृष्णम् (=thirstily) ; (3) सोत्साहम् (=zealously) ; (4) व्यग्रम् (=impetuously).

EAGERNESS : I. Eager desire : (1) लालसा ; (2) तृष्णा (=thirst). II. Impetuosity : व्यग्रता. III. Zeal : उत्साहः.

EAGLE : prob. खट्वाङ्गः of Mat. ; पक्षिविशेषः.

EAGLE-EYED : गृध्रदृश् (mfn.) *or* -दृष्टि (mfn.).

EAGLE-STONE : उपलोहविशेषः.

EAGLET : खट्वाङ्गशावकः (?).

EAR (subs.) : I. Of animals : (1) कर्णः, *to come to one's e.s* : कर्णपथम् आयाति, Sa. ; *to shut the e.* : कर्णौ पिदधाति, M. ; *to lend an e.* : कर्णं ददाति, Sa. ; *to whisper into one's e* : कर्णे कथयति, Mu. ; *the boring of the e.s* (a religious ceremony) कर्णवेधः; *the root of an e.* : कर्णमूलम्, R., *or* कर्णान्तः. R., *or* कर्णजाहम्, B. ; *the middle e. or drum of the e.* : कर्णकूपः, N. ; (2) श्रोत्रम्, *e. -enchanting* : श्रोत्रहारिन् (f. णी), K. ; (3) श्रुतिः, *being of the same name to the e.* : श्रुतेः सनाम्नः, Mu. Ph. : *the tip of an e.* : पालिः ; *the outer e.* : शष्कुली, C. s.

II. Of other objects : perh. कर्णः. III. Of corn : (1) कणिश (mn.) ; (2) शस्यमञ्जरी.

EAR (v.) : I. To plough : q.v. II. To put forth ears of corn : v. To put forth.

EAR-ACHE : कर्णशूलम्, Sr., *creates a bad man's e.* : उपजनयति श्रवणस्थितं शूलमभव्यस्य, K.

EARED : I. Having ears : (1) कर्णिन् (f. नी) ; (2) कर्णवत् (f. ती) ; (3) कर्णिलः (ला, लं). II. Spiked : मञ्जरितः (ता, तं).

EARDROP : कर्णपूरः (?) : v. Ear-ring.

EAR-LAP : कर्णपालिः.

EAR-LESS : (1) अकर्णः (र्णा, र्णं) ; (2) कर्णहीनः (ना, नं) ; and sim. comp.s.

EAR-MARK : I. Lit. : कर्णचिह्नम्. II. Any mark : चिह्नम्.

EAR-RING : (1) कुण्डलम्, *gold e.* : काञ्चनकुण्डलम्, Si. ; (2) कर्णपाली ; (3) कर्णिका ; (4) कर्णभूषणम् ; (5) कर्णवेष्टनम्.

EAR-SHOT : कर्णविषयः ; कर्णगोचरः ; and sim. comp.s.

EAR-TRUMPET : *कर्णनादिनी.

EAR-WAX : (1) कर्णमलः ; (2) कर्णगूथम् ; (3) तोक्मम्.

EAR-WIG : कर्णकीटी (?).

EARL : उपाधिविशेषः ; *उपनायकः. *E. dom* : *उपनायकत्वम्.

EARLINESS : expr. by adj. : v. Early.

EARLY (adj.) : I. Commencing : Ph. : *e. drops of rain* : वर्षाग्रबिन्दवः, Me. ; *in the e. part of the day* : दिवसस्याग्रभागे, Dak. ; *e. twilight* : अग्रसन्ध्या, Sa.; *e. youth* : प्रथमं वयः. II. Ancient : q.v. : *in e. times* : पूर्वकाले. III. Forward : *the winter is e. this year* : *अस्मिन् वर्षे शीघ्रं समागतं शीतम् ; *e. death* : अकालमृत्युः. IV. In the morning : प्रगेतनः (नी, नं) : v. Morning.

EARLY (adv.) : I. In the morning : (1) प्रातर् ; (2) प्रत्यूषसि : v. Morning. Ph. : *very e. in the morning* : अतिप्रत्यूषे *or* महति प्रत्यूषे, Sa. II. Soon : q.v. : (1) शीघ्रम् ; (2) अचिरेण. III. First : q.v. : पूर्वम्.

EARN (v.) : (1) अर्जयति, उप-, (अर्ज्, c. 10.), *e ing fleeting fortune* : अर्जयन् गत्वरीः श्रियः, Ki, ; (2) अर्जनं *or* उपार्जनं करोति, *after e. ing three hundred sovereigns* : सुवर्णशतत्रयोपार्जनं कृत्वा, P. : v. To acquire.

EARNEST (adj.) : I. Eager, zealous : q.v. : (1) व्यग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (2) सोत्साहः (हा, हं). Ph. : *e. wish* : एकान्तकामना. II. Intent : (1) एकाग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (2) निविष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Serious : q.v.

EARNEST (subs.) : I. Reality : सत्यम्. Ph. : *I am in e.* : न परिहसामि. II. Eagerness, intentness : q.v. III. Part-payment : (1) सत्यापनम् ; (2) सत्यङ्कारः, *to give e.* : सत्यङ्कारं ददाति, Vy.

EARNESTLY : I. With fixed attention : (1) एकाग्रचित्तेन ; (2) निविष्टमनसा. II. Eagerly : q.v. : सोत्साहम्. III. Seriously : q.v.

EARNESTNESS : I. Eagerness : व्यग्रता. II. Intentness : एकाग्रता. III. Seriousness : q.v.

EARNING (subs.) : अर्जितम्, उप-, *one's own e. s* : स्वयमर्जितम्, Ga. ; *e. s of valour* : शौर्यार्जितम्, Da.

EARTH (subs.) : I. The globe : (1) पृथिवी ; (2) पृथ्वी ; (3) वसुधा ; (4) वसुमती ; (5) वसुन्धरा ; (6) अवनि : (f.) ; (7) मेदिनी ; (8) मही ; (9) धरित्री ; (10) भूः ; (11) भूमिः ; (12) धरा ; (13) क्षितिः; (14) धरणी. II. The dry land : स्थलम्. III. Clay : (1) मृत्तिका ; (2) मृद् (f.).

EARTH (v.) : I. Trans : भूमौ निदधाति (धा, c. 3.). II. Intrans : [भूमौ] वसति (वस्, c. 1.).

EARTH-BORN : (1) भूमिजः (जा, जं), and sim. comp.s ; (2) भौमः (मी, मं), *when you went to conquer the e.* : त्वयि भौमं गते जेतुम्, Si.

EARTHEN : (1) मृन्मयः (यी, यं), *e. vessel* : मृन्मयं पात्रम्, R. ; (2) मार्तिकः (की, कं) (rare).

EARTHEN-WARE : (1) मृद्भाण्डम् ; (2) मृन्मयं भाण्डम् ; (3) मार्तिकम् ; (4) कौलालकम्.

EARTHLING : (1) भौमः ; (2) मर्त्यः.

EARTHLY : I. Lit. : (1) पार्थिवः (वी, वं), *e. fortune* : पार्थिवश्रीः, R.; (2) भौमः (मी, मं), *e. forms* : भौमा उपाश्रयः, Vi. ; सांसारिकः (की, कं) (= worldly q.v.). II. Conceivable : खलु ; *what e. pleasure* : किं खलु सुखम्.

EARTHQUAKE : (1) भूमिकम्पः, Raj. ; (2) क्षितिकम्पः, V. m. ; (3) अवनिप्रकम्पनम्, Ku. and sim. comp.s.

EARTH-WORM : I. Lit. : पीलुः. II. Fig. : कीटः.
EARTHWORK : I. Lit. : मृदुत्तोलनम् (?). II. A mound : q.v.
EARTHY : v. Earthen, earthly.
Ease (subs.) : I. Comfort : सुखम्, *at e.* : सुखेन or निरुद्वेगेन. II. Peace, tranquillity : (1) निर्वृत्तिः, *how could he have e.* कथं स्यात्तस्य निर्वृतिः, P. ; (2) स्वास्थ्यम्, *I am now at e.* : लब्धमिदानीं स्वास्थ्यम्, Sa. III. Facility : अनायासः, *with e.* : v. Easily. IV. Of style, etc. : स्वाच्छन्द्यम् (?).
EASE (v.) : I. To comfort : स्वस्थयति (nomi.). II. To alleviate : लघयति (nomi.). III. To move gently : ईषच्चालयति (c. of चल्). IV. To dung : अशौचं करोति, V. s.
EASEL : *चित्राधारः.
EASEMENT : I. Assistance : q.v. II. In law : परभूमावधिकारः.
EASILY : I. With facility : (1) सुखेन, or सुखम्, or सुख in comp., *e. to be got* : सुखेन लभ्य (f. भ्या), Ki. i. 17. ; *digests e.* : सुखं जीर्यति, Sr. ; (2) अनायासेन or निरायासेन (=without exertion), *to sustain e.* : अनायासेन बिभर्ति, K. (3) अक्लेशेन (=without trouble). II. Without anxiety : (1) निरुद्वेगेन ; (2) निश्चिन्तम्. III. Gently, gracefully : q.v.
EASINESS : I. Comfort : सुखम्. II. Good-nature : सौजन्यम्. III. Credulity : q.v. IV. Of style, etc. : स्वाच्छन्द्यम् (?). V. Facility : सौकर्यम् ; better expr. by adj. : v. Easy (I).
EAST (adj.) : (1) पूर्वः (र्वा, र्वं), *on the e.* : पूर्वतः, A. p. ; (2) प्राच् (f. ची), *e. of Vinashana* : प्राग्विनशनात्, M.
EAST (subs.) : (1) पूर्वदिश् (f.), and sim. comp.s, *flow towards the e.* : पूर्वां दिशं प्रति स्रवन्ति, S. c. ; (2) प्राची, *he first went to the e.* : स ययौ प्रथमं प्राचीं, R. ; (3) ऐन्द्री दिक् and sim. comp.s, Ki.
EASTER : *कृष्टस्य पुनरुत्थानपर्वन् (n.).
EASTERLY : I. Adj. : v. Eastern. II. Adv. : expr. by loc. : (1) पूर्वस्यां दिशि ; (2) प्राच्याम् ; etc.
EASTERN : (1) पूर्वः (र्वा, र्वं), *the e. and western oceans* : पूर्वापरौ तोयनिधी, Ku. ; (2) प्राच्यः (च्या, च्यं), *e. gate* : प्राच्यं द्वारम्, B. ; *the e. s* : प्राच्याः, Mah. ; (3) पौरस्त्य (f. स्त्या), *e. regions* : पौरस्त्या जनपदाः, R.
EASTWARD : expr. by ins. : (1) पूर्वेण ; (2) प्राच्या or प्राचा, *passing a little e.* : प्राचा किञ्चिदन्तरमतिक्रम्य, D.
EASY : I. Not difficult : (1) सुकरः (रा, रं), अयत्नसाध्यः (ध्या, ध्यं), etc. (=e. to do), *it is not e. to break great men's contemplation* : न हि महतां सुकरः समाधिभङ्गः, Ki. ; (2) सुगमः (मा, मं) (=e. to go or understand), *the rest is e.* : शेषं सुगमम्, Go. ; (3) सु in comp., *fortune is not e. to keep* : असुरक्षाः श्रियः, Ki. ; *Indra is e. to worship* : स्वाराध्यो मरुत्वान्, Ki. II. Quiet, calm : q.v. : (1) निर्वृतः (ता, तं) ; (2) सुस्थः (स्था, स्थं). III. Of style, etc. : स्वच्छन्दः (न्दा, न्दं) (?). IV. Causing ease : उत्तमः (मा, मं) (=good). V. Compliant : अनुरोधिन् (f. नी).
EAT (v.t.) : I. Lit. : (1) खादति (खाद्, c. 1.), *should not e. fishes* : मत्स्यान्न खादेत्, K. b. ; (2) अत्ति (अद्, c. 2.), *we e. Brahmins* : अद्मो द्विजान्, B. ; (3) अश्नाति (अश्, c. 9.), *and nobody returned without e. ing who wanted to e.* : इच्छताशितुमनाशुषा न च प्रत्यगामि, Si. ; (4) भक्षति or भक्षयति (भक्ष्, c. 1. and 10.), *will e. us all* : भक्षयिष्यति नः सर्वान्, A. r. ; (5) भुंक्ते (भुज्, c. 7.), *they ate belly-ful* : अमीभिराकण्ठमभोजि, N. ; (6) जक्षिति (जक्ष्, c. 2.) (rare) ; (7) घसति (घस्, c. 1.) (rare) ; (8) प्साति (प्सा, c. 2.) (rare). II. To corrode : खादति : Ph. : *to e. one's own words* : स्ववचनं वितथं करोति (?).
EAT (v.i.) : I. Lit. : v. Eat (I). II. To taste : q.v.
EAT AWAY, EAT OUT : खादति, सं-.
EAT UP : (1) भक्षति or भक्षयति ; (2) जक्षिति (rare).
EATABLE (Subs.) : (1) खाद्यम् ; (2) भोज्यम् ; (3) भक्ष्यम् ; (4) भोजनीयम् ; (5) अशितव्यम् ; etc.
EATER : (1) खादकः ; (2) भक्षकः ; (3) भोक्तृ (m.) ; (4) भोजिन् (m.), *man -e.* : मानुषभोजिन्, A.r. ; (5) -आशिन्, *e. of one's own race* : स्वकुलाशिन्, N. ; (6) -अदः, *a fish-e. is e. of all flesh* : मत्स्यादः सर्वमांसादः, M. ; (7) -भुज् (m.), *man -e.* : नृभुज्, B.

EATING (subs.) : (1) भोजनम्; (2) भक्षणम्; (3) अशनम्.

EAVES : (1) नीध्रम्; (2) वलिकः; (3) स्यन्दनिका; (4) पटलप्रान्तः.

EAVESDROPPER : श्रवणकामुकः (?).

EBB (subs.) : I. Lit. : (1) क्षीयमाणा वेला; (2) वेलाह्रासः. II. Fig. : v. Decline, decay.

EBB (v.) : (1) क्षीयते (pass. of क्षि); (3) ह्रासं गच्छति (गम्, c. 1.).

EBONY : कोविदारः, *a banner of e.* : कोविदारकेतुः, U.

EBRIETY : मत्तता, *in a state of e.* : मत्तः (त्ता, त्तं) : v. Drunkenness.

EBULLITION : I. Lit. : बुद्बुदायितम् (?). II. Fig. : उद्रेकः.

ECCENTRIC : I. Deviating from a centre : *केन्द्रभ्रष्टः (ष्टा, ष्टं). II. Not having the same c. : *विषमकेन्द्रः (न्द्रा, न्द्रं). III. Irregular, odd. : perh. विषमः (मा, मं).

ECCENTRICITY : वैषम्यम्. (?) : v. Oddity.

ECCLESIASTIC, -AL (adj.) : (1) धर्म- in comp.; (2) याजकीयः (या, यं) (?).

ECCLESIASTIC (subs.) : याजकः (?).

ECHINUS : v. Hedgehog.

ECHO (subs.) : (1) प्रतिशब्दः, -कः, *men follow royal sayings like e.s* : प्रतिशब्दक इव राजवचनमनुगच्छति जनः, K.; (2) प्रतिध्वनिः; (3) प्रतिस्वनः, *by its e. in the cave* : प्रतिस्वनेनास्य गुहागतेन, R.; (4) प्रतिनादः.

ECHO (v.i.) : (1) प्रतिध्वनति (ध्वन्, c. 1.); (2) प्रतिस्वनति (स्वन्, c. 1.); (3) प्रतिनदति (नद्, c. 1.), *the noise e. ed in the caves* : ध्वनिर्दरीषु प्रतिननाद, Ki.

ECHO (v.t.) : I. To cause to e. : (1) प्रतिध्वानयति (c. of ध्वन्), *e. ing the cave* : कन्दरभुवः कुर्वन् प्रतिध्वानिताः, Na.; (2) प्रतिनादयति, (c. of नद्). II. To echo : q.v. : अनु-नदति, etc. III. Fig., to adopt : expr. by these verbs : v. Echo (subs.).

ECLAT : I. Splendour : q.v. : प्रशंसा. II. Applause : q.v.

ECLECTIC : *समाहारिन् (f. णी).

ECLIPSE (subs.) : (1) ग्रहणम् (the best equiv.), *total e.* : सम्पूर्णग्रहणम्, Su. com., *or* सर्वग्रहणम्, Gan.; (2) ग्रासः, *partial e.* : आंशिकग्रासः, Su. com.; *magnitude of an e.* : ग्रासप्रमाणम्, Gan.; (3) उपरागः, *lunar e.* : चन्द्रोपरागः, Mu. i.; (4) ग्रहः (rare).

ECLIPSE (v.) : I. Lit. : छादयति, प्र-, आ-, सं-, (छद्, c. 10.), *in the solar e. the moon e.s the sun* : रविग्रहणे रविं विधुश्छादयति, Gan. II. Fig. : to obscure, darken : (1) छादयति, प्र-, *e.ing their fame* : कीर्तिं प्रच्छाद्य तेषां वै, Mah.; (2) तिरस्करोति (कृ, c. 8.), *so long as your title of prince is not e.d by the title of emperor* : अधिराजशब्देनातिरस्कृते कुमारशब्दे, Mu.

ECLIPTIC : (1) क्रान्तिवृत्तम्; (2) क्रान्तिमण्डलम्.

ECLOGUE : *गोपकाव्यम्.

ECONOMIC, -AL : I. Domestic : q.v. II. Frugal : q.v. III. Prudent, careful : q.v. : अप्रमत्तः (त्ता, त्तं). IV. Relating to economy : expr. by comp. Ph. : *e. museum* : *साधारणकौतुकागारम्.

ECONOMICALLY : v. Frugally, prudently.

ECONOMICS : अर्थशास्त्रम् : v. Economy.

ECONOMIST : I. Lit. : विवेकव्ययिन् (f. नी) (?). II. *Political e.* : अर्थशास्त्रविद् (mfn.) (?).

ECONOMIZE : विवेकेन व्ययते (व्यय्, c. 1.) (?).

ECONOMY : I. Lit. : विवेकव्ययः (?). II. Orderly system : नियमावलिः (?). *Political e.* : अर्थशास्त्रम् (?).

ECSTACY : I. Rapture : हर्षोन्मादः, *in e.* : सहर्षोन्मादम्, Vi. II. Madness, frenzy : q.v. : उन्मादः.

ECSTATIC : I. Entrancing : उन्मादिन् (f. नी), *as if in e. mind* : उन्मादिनेव मनसेव, N. II. Rapturous : उन्मादिन् (f. नी).

ECUMENIC, -AL : (1) सार्वलौकिकः (की, कं); (2) विश्वजनीनः (ना, नं).

EDDY (subs.) : (1) आवर्तः; (2) भ्रमिः : v. Whirlpool. *E. of wind* : चक्रवात्या : v. Whirlwind.

EDDY (v.) : I. Lit. : भ्रमीभवति (?). II. Fig. : आवर्तवद् भ्राम्यति (भ्रम्, c. 4.).

EDGE (subs.) : I. Of a cutting instrument : धारा, *the sharp e. of the axe of Rāma* : धारां शितां रामपरश्वधस्य, R. II. Border, end : q.v. : धारा.

III. Sharpness, severity : तेजस् (n.). IV. Commencement : प्रारम्भः. Ph. : *"to set the teeth on e."* : दन्तहर्षं जनयति (जन्, c. 10.).

EDGE (v.t.) : I. To whet : q.v. : (1) prob. धारयति ; (2) शाणयति (nomi.). II. To embitter : q.v. : तेजयति, उद्-, Vi. III. To border : q.v.

EDGE (v.i.) : i.e. to e. along : प्रसर्पति (सृप्, c. 1.) (?).

EDGED : (1) सधारः (रा, रं) ; (2) धारोज्ज्वलः (ला, लं) (poet), Pra.

EDGING (subs.) : (1) प्रान्तः : v. Border ; (2) दशा (of a garment).

EDIBLE : खाद्यः (द्या, द्यं) : v. Eatable.

EDICT : शासनम् : v. Order.

EDIFICATION : शिक्षा (?) : v. Instruction, improvement.

EDIFICE : (1) प्रासादः ; (2) सौधम् ; (3) हर्म्यम् ; (4) अट्टालिका,

EDIFY : (1) उत्कर्षति (कृष्, c. 1.) (=to ennoble) ; (2) शिक्षयति (शिक्ष्, c. 10.) (=to teach).

EDIFYING (adj.) : (1) ज्ञानदः (दा, दं) ; (2) मोहध्वंसिन् (f. नी).

EDIT : (1) प्रकाशयति (काश्, c. 10.) (=to publish) ; (2) संस्करोति (कृ, c. 8.) (?) ; (3) मुद्रयति (मुद्, c. 10.) (=to print).

EDITION : *संस्करणम्, *first e.* : प्रथमसंस्करणम्.

EDITOR : *संस्कर्तृ (f. र्त्री) ; (2) प्रकाशक (f. शिका) (=publisher).

EDUCATE : (1) विनयति (नी, c. 1.), *e.d him* : विनिन्युरेनम्, R. iii. 29. ; (2) शिक्षयति (शिक्ष्, c. 1.) (=to instruct) ; (3) संस्करोति (कृ, c. 8.) (=to dress up).

EDUCATED : of men : (1) कृतविद्यः (द्या, द्यं) ; (2) सुशिक्षितः (ता, तं) : v. Learned.

EDUCATION : (1) संस्कारः, *e. has been given by (your) father with great care* : पित्रा महता प्रयत्नेन समारोपितसंस्कारः, K. ; (2) विनयः (rare), *by giving e.* : विनयाधानात्, R. ; (3) शिक्षा (=instruction).

EDUCATIONAL : Ph. : *for e. purposes* : *प्रजाशिक्षार्थम् ; *e. series* *शिक्षापुस्तकावलिः ; *e. department* : *शिक्षाविभागः.

EDUCATOR : (1) विनेतृ (f. त्री) ; (2) संस्कर्तृ (f. र्त्री).

EDUCE (1) उन्नयति (नी, c. 1.) ; (2) उद्-हरति, -ते हृ, c. 1.).

EEL : कुञ्चिका (?) ; वर्मिः (?).

EFFACE : मार्ष्टि *or* मार्जयति, अप-, उद्-, निर्-, प्र-, व्या-, (मृज्, c. 2. and 10.), *to e. the mud of infamy* : प्रमार्ष्टुमयशःपङ्कम्, Ki.

EFFACEMENT : मार्जना, -नम्, अप-, प्र-, निर्-.

EFFECT (subs.) : I. As opposed to cause : कार्यम्, *there is no e. in the absence of a cause* : कारणाभावात् कार्याभावः, V.d. II. Consequence, result : q.v. : फलम्, *of no e.* : निष्फलः (ला, लं). III. Force, importance : Ph.: *he always speaks with e.* : हृदयग्राहीणि सदा खलु तस्य वचांसि ; *"the e. was heightened by the lonely nature of the place"* : *स्थानविविक्तता रौद्रतां वर्धयामास : (the real e. should be expr. in such cases). IV. Purpose : q.v. : अभिप्रायः, *to this e.* : एतदभिप्रायः (या, यं). V. Fact : q.v. : *in e.* : फलतः, S. VI. In pl., goods : q.v. सम्पत्तिः.

EFFECT (v.) : निष्पादयति (c. of पद्) : v. To accomplish.

EFFECTIBLE : (1) साध्यः (ध्या, ध्यं) ; (2) निष्पाद्यः (द्या, द्यं).

EFFECTION : (1) निष्पादनम् ; (2) उपपादनम् ; (3) साधनम्.

EFFECTIVE : I. Producing effects : कार्योत्पादक (f. दिका). II. Effectual : फलवत् (f. ती). III. Telling, impressive : हृदयग्राहिन् (f. णी). IV. Serviceable : कार्यक्षमः (मा, मं).

EFFECTIVENESS : of speech : हृदयग्राहित्वम्.

EFFECTLESS : निष्फलः (ला, लं) : v. Ineffectual.

EFFECTOR : निष्पादकः : v. Doer, author.

EFFECTUAL : (1) फलवत् (f. ती) ; (2) सफलः (ला, लं) ; (3) बलवत् (f. ती) (=forcible).

EFFECTUALLY : (1) सफलम् ; (2) बलवत् (=forcibly) ; (3) अमोघम् (without failure).

EFFECTUATE : सम्पादयति (c. of पद्) : v. To accomplish.

EFFEMINACY : (1) कापुरुषत्वम् (=cowardice) ; (2) क्लैब्यम् ; (3) मार्दवम् (=mildness).

EFFEMINATE : I. Womanish : (1) क्लीबः (बा, बं) : v. Unmanly, coward ; (2) सुकुमारः (रा, रं) ;

v. Delicate. II. Womanly : स्त्रैण (f. णी), *by e. lightness* : स्त्रैणेन लघिम्ना, B.

EFFEMINATELY : क्लीबवत्, *to shed eye-drops e.* : क्लीबन्नयनसलिलं परित्यजति, Ve.

EFFEMINATENESS : v. Effeminacy.

EFFERVESCE : बुद्बुदायते (nomi.) (?).

EFFERVESCENCE : I. Lit. : बुद्बुदायितम् (?). II. Fig., excitement : तापः.

EFFETE : (1) वन्ध्यः (न्ध्या, न्ध्यं) : v. Barren ; (2) जीर्णः (र्णा, र्णं) (=worn-out).

EFFICACIOUS : (1) गुणवत् (f. ती) ; (2) फलवत् (f. ती).

EFFICACIOUSLY : सफलम् : v. Effectually.

EFFICACIOUSNESS, EFFICACY : (1) गुणवत्ता ; (2) साफल्यम् ; (3) प्रभावः (=power).

EFFICIENCY : I. Effectual agency : कार्योत्पादिका शक्तिः. II. Competent energy : (1) तेजस् (n.) ; (2) प्रभावः. III. Ability : दाक्ष्यम्.

EFFICIENT : (1) कार्यक्षमः (मा, मं) ; (2) दक्षः (क्षा, क्षं) (=able).

EFFICIENTLY : (1) दाक्ष्येण (=ably) ; (2) अतन्द्रितम् (=actively).

EFFIGY : प्रतिमा : v. Image, likeness.

EFFLORESCENCE : I. Lit. : पुष्पोद्गमः. II. Fig. : आविर्भावः : v. Appearance.

EFFLUENCE : निर्गमः : v. Issue, flow.

EFFLUVIUM : perh. उद्गारः : v. Exhalation.

EFFLUX : स्रावः : v. Flow, effusion.

EFFORT : यत्नः, प्र-, *with the utmost possible e.* : सर्वप्रयत्नेन, R. : v. Endeavour, attempt.

EFFORTLESS : निर्यत्नः (त्ना, त्नं), V.p. ; and sim. comp.s.

EFFRONTERY : धार्ष्ट्यम् : v. Impudence, boldness, shamelessness.

EFFULGENCE : उज्ज्वलता : v. Splendour, brightness.

EFFULGENT : उज्ज्वलः (ला, लं) : v. Bright, splendid.

EFFUSION : स्रावः, *e. of blood* : रक्तस्रावः : v. Flow.

EFT : तृणगोधा (?).

EGG (subs.) : (1) अण्डम् (the best equiv.), *hen's e.* : कुक्कुटाण्डम्, Ya. ; *I will lay e.s there* : तत्राहमण्डकविमोक्षणं करोमि, P. i. 12. (rarely) ; (2) डिम्बः ; (3) कोषः ; (4) पेशी.

EGG ON (v.) : प्रोत्साहयति (c. of सह्) : v. To instigate, impel.

EGG-PLANT : (1) वार्ताकुः ; (2) वङ्गनः ; (3) हिङ्गीरः.

EGG-SPOON : *अण्डखादनचमसः.

EGLANTINE : वन्यसेवती (?).

EGOISM : I. Philo : अहंवादः. II. Egotism : q.v.

EGOTISM : आत्मश्लाघा : v. Vanity, pride.

EGOTIST : आत्मश्लाघिन् (f. नी) : v. Vain, proud.

EGOTISTIC, -AL : आत्मश्लाघामयः (यी, यं).

EGOTISTICALLY : (1) आत्मश्लाघया ; आत्मश्लाघापूर्वकम्.

EGREGIOUS : असाधारणः (णी, णं) (=uncommon), *e. mistake* : असाधारणभ्रमः. Ph. : *e. fool* : अत्यन्तमूर्खः.

EGREGIOUSLY : अत्यन्तम् : v. Exceedingly.

EGRESS : (1) निर्गमः, -मम् ; (2) निर्याणम् ; (3) निष्क्रमः, -मम्.

EIDER-DOWN : perh. हंसतूलः, D.v.

EIGHT : अष्टन् (mfn.), *in e. ways or parts* : अष्टधा ; *e. times* : अष्टकृत्वः *or* अष्टवारान्.

EIGHTEEN : अष्टादशन् (mfn.). *E. th* : अष्टादशः (शी, शं).

EIGHTFOLD : अष्टगुणः (णा, णं).

EIGHTH (adj.) : अष्टमः (मी, मं), *in the e. place* : अष्टमतः.

EIGHTH (subs.) : (1) अष्टमांशः *or* अष्टांशः ; (2) अष्टमभागः *or* अष्टभागः.

EIGHTIETH : (1) अशीतितमः (मी, मं) ; (2) अशीतः (ती, तं).

EIGHTLY : (1) अष्टमतः ; (2) अष्टमम्.

EIGHTY : अशीतिः, *e. times* : अशीतिकृत्वः.

EITHER (conj.) : (1) वा············वा (never at the beginning of a clause), *e. I dissolve on the summit of this mountain* : नगमूर्द्धनि विलीये वा, Ki. ; (2) ·········किंवा, *will touch e. his nails or his arrow-heads* : तन्नखं किंवा तदिषुमुखं स्प्रष्टारः, Vi. : v. Or.

EITHER (pro.) : Ph. : *e. of two* : अन्यतरः (रा, रत्) ; *e. of three* : अन्यतमः (मा, मत्) ; *"on e. cheek"* : कपोलयोः; *"on e. side"* : उभयतः : v. Both ; *not e.* v. Neither.

EJACULATE : उद्गिरति (गृ, c. 6.), *to e. greatness* : माहात्म्यम् उद्गिरति, Vi. : v. To utter.

EJACULATION : उद्गारः, N. : v. Cry (subs.).

EJACULATORY : perh. उदीर्यमाणः (णा, णं).

EJECT : निरस्यति (अस्, c. 4.) : v. To throw out, drive away.

EJECTION, EJECTMENT : निःसारणम्, निरसनम्.

EKE (adv.) : अपि : v. Also.

EKE (v.) : I. To increase : q.v. : वर्धयति. II. To extend : q.v.

ELABORATE : (1) बहुश्रमेण करोति (=to produce with labour) ; (2) संस्करोति (=to refine : q.v.).

ELABORATE (adj.) : (1) संस्कृतः (ता, तं) (=refined) ; (2) बहुश्रमसिद्ध (f. द्धा).

ELABORATELY : (1) बहुश्रमेण (= with great labour : q.v.) ; (2) ससंस्कारम् (?).

ELABORATION : I. Refinement : संस्कारः. II. Of style, etc. : *संस्कारः,

ELAPSE : (1) अत्येति, सम्-, (इ, c. 2.), *12 years have e.d* : द्वादशसमाः समतीयुः, D. iv. ; (2) अतिक्रामति *or* क्राम्यति, सम्-, (क्रम, c. 1. and 4.), *when the sixth night watching had e.d* : अतिक्रान्ते षष्ठीजागरे, K. : v. To pass.

ELASTIC : I. Lit. : स्थितिस्थापकः (का, कं). II. Fig. : v. Cheerful, brisk.

ELASTICITY : स्थितिस्थापकः, Par. ; स्थितिस्थापकता, -त्वम्.

ELATE (v.) : उत्सेचयति (c. of सिच्) : v. To puff up, inflate.

ELATE *or* ELATED, TO BE : उत्सिञ्चति (सिच्, c. 6.), *(yet) his mind was not e.* : न तस्योत्सिषिचे मनः, R.

ELATION : उत्सेकः : v. Pride ; to elate.

ELBOW : (1) अरत्निः ; (2) कफोणिः ; (3) कूर्परः. Ph. : *saw her leaning on her left e.* : वामकरतलविनिहितमुखकमलां ददर्श, K.

ELBOW-ROOM : i.e. room for motion : अवकाशः.

ELDER (adj.) : (1) ज्येष्ठः (f. ष्ठा) ; (2) ज्यायस् (f. सी) (rare) ; (3) वयोधिकः (का, कं). *E. brother* : अग्रजः ; *e. sister* : अग्रजा.

ELDER (subs.) : I. A tree : वृक्षविशेषः. II. An e. person : (1) वृद्धः, *e.s in knowledge, and merit* : जन्मविद्यागुणज्येष्ठः, Vri.

ELDERLY : अधिकवयस् (mfn.) : प्रवयस् (mfn.).

ELDERSHIP : (1) ज्येष्ठता, -त्वम् ; (2) ज्यैष्ठ्यम्, Da.

ELDEST : ज्येष्ठः (ष्ठा. ष्ठं), *the e. or his next*, ज्येष्ठोऽनन्तरो वा, L. s.

ELECT (v.) : I. To choose : q.v. II. To select by vote : no equiv. : निर्वाचयति (c. of वच्) (?) ; मनोनीतं (f. तां) करोति (in Bengali).

ELECT (adj.) : निर्वाचितः (ता, तं) (?) ; स्थिरीकृतः (ता, तं) (?).

ELECTION : I. Choice : q.v. II. For an office : निर्वाचनम् (?). III. The e.s : *निर्वाचनकार्याणि (n. pl.). IV. Free will : इच्छा. V. Discernment : विवेकः.

ELECTIONEERING : I. Subs. : *निर्वाचननिर्वाहः. II. Adj. : expr. by comp., *e. agent* : *निर्वाचननिर्वाहकर्मकरः.

ELECTIVE : Ph. : *e. franchise* : *निर्वाचनाधिकारः ; *e. office* *निर्वाचनीयपदम्.

ELECTOR : *निर्वाचकः ; निर्वाचनाधिकारिन् (m.).

ELECTORAL : expr. by comp., *the e. body* : *निर्वाचकसम्प्रदायः.

ELECTRIC, ELECTRICAL : (1) वैद्युतः (ती, तं), *e. fire* : वैद्युतः कृशानुः ; Ki. ; (2) by comp., *e. current* : *तडित्प्रवाहः.

ELECTRICITY : (1) तडित् (f.), *the science of e.* : *तडिद्विज्ञानम् ; (2) विद्युत् (f.), *atmospheric e.* : *वायवविद्युत्.

ELECTRIFY : I. Lit. : *to e. a jar* : *घटं तडित्वन्तं करोति. II. Fig., to surprise : परं विस्मयं जनयति (c. of जन्).

ELECTUARY : अवलेहः, Bha.

ELEEMOSYNARY : i.e. relating to or founded or supported by charity : q.v.

ELEGANCE : (1) चारुता : v. Beauty ; (2) माधुर्यम् (of style, etc.), Kav.

ELEGANT : (1) चारु (f. र्वी) : v. Beautiful ; (2) मधुरः (रा, रं) (of style, manners, etc.).

ELEGANTLY : (1) चारु ; (2) मधुरम् ; (3) सुललितम् (of movements, etc.).

ELEGIAC : करुणार्थग्रथितः (ता, तं), and sim. comp.s. *E. metre* (in Sanskrit) : वियोगिनीवृत्तम्, M.n.

ELEGY : करुणार्थग्रथितं काव्यम् (=poem) *or* गीतम् (=song).

ELEMENT : I. An e. ary substance : (1) भूतम्,

sky, etc. are the five e.s : पञ्चभूतानि वियदादीनि, D.s. ; *the sixth of the great e.s*: भूतानां महतां षष्ठः, R. ; (2) मूलपदार्थः. II. Rudiments : q.v. : *e.s of grammer* : व्याकरणसारः *or* लघुव्याकरणम्. III. The proper sphere : Ph. : *he is out of his e.*: *न स्वभूमौ वर्तते सः.

ELEMENTARY : Ph. : *e. substance* : मूलपदार्थः ; *e. instruction* : वार्तामात्रावबोधनम्, D. ; *e. treatise* : लघुप्रबन्धः (?).

ELEPHANT : (1) गजः, *e.-catcher*: गजबन्धः, Vet. ; *a wild e.* : वनगजः ; (2) हस्तिन् (m.) ; (3) करिन् (m.) ; (4) मातङ्गः ; (5) कुञ्जरः ; (6) नागः ; (7) वारणः ; *a rutting e.* : मत्तवारणः ; (8) दन्तिन् (m.); (9) द्विपः, *a newly caught e.* : नवग्रहो द्विपः, D. ii. ; *a musk -e.* : गन्धद्विपः. *A she -e.* : (1) करिणी ; (2) हस्तिनी ; (3) गजवशा ; (4) करेणु (f.). *A young e.* : कर(ल)भः. *The leader of a (wild) herd (of e.s)* : यूथनाथः *or* यूथपः. *A large fine e.* : (1) गजेन्द्रः ; (2) गजपुङ्गवः ; (3) करेणुवर्यः. *The roaring of an e.* : बृंहितम्. *Its trunk* : (1) करः ; (2) शुण्डः ; (3) हस्तः (rare). *Its frontal globes* : कुम्भौ (m. dual). *Its temple* : (1) गण्डः ; (2) कटः.

ELEPHANT-APPLE : (1) कपित्थः ; (2) दधित्थः.

ELEPHANT-DRIVER : (1) आधोरणः ; (2) हस्तिपकः ; (3) महामात्रः, Mr. ; (4) गजस्य यन्ता *or* नियन्ता, Ki.

ELEPHANTIASIS : a disease of the leg : श्लीपदम् *or* शिलीपदम्, *one effected with e.* श्लीपदिन् (f. नी), M. iii. 165.

ELEPHANTINE : expr. by comp., *e. epoch* : *हस्तियुगम्.

ELEVATE : I. To raise : q.v. : उन्नमयति (c. of नम्). II. To exalt : q.v. : उन्नमयति. *E.d.* : i.e. lofty : q.v. : उन्नतः (ता, तं).

ELEVATION : I. Rising : (1) उन्नमनम् ; (2) उत्तोलनम्. II. Loftiness : q.v. : उन्नतत्वम्, K. III. Of ground : उन्नतभूमिः : v. Height.

ELEVEN : एकादशन् (mfn.). *E. times* : एकादशवारान्.

ELEVENTH : I. Adj. ; एकादशः (शी, शं). II. Subs. : एकादशभागः.

ELF : डाकिनी (?).

ELFIN, ELFISH : I. Lit. : expr. by comp. II. Fig. : v. Mischievous.

ELF-LOCK : जटा, *e.s* : जटाजूटः (?).

ELICIT : (1) निर्हरति, (हृ, c. 1.) (=bring out) ; (2) निष्कर्षति (कृष् , c. 1.) (=draw out).

ELIDE : लुम्पति (लुप् , c. 6.).

ELIGIBILITY : I. Lit. : *निर्वाच्याधिकारः. II. Worthiness : q.v. : योग्यता.

ELIGIBLE : I. Lit. : निर्वाच्याधिकारिन् (f. णी). II. Worthy : q.v. : योग्य (f. ग्या).

ELIMINATE : निष्कासयति (c. of कस्).

ELIMINATION : निष्कासनम्.

ELISION : लोपः.

ELITE : मुख्याः (m. pl.) ; रत्नानि (n. pl.) (=gems.).

ELIXIR : I. Lit. : रसायनम्. II. Fig. : सारः, *the e. of wives* : दारसारः, N.

ELK : ऋष्यः (?) ; हरिणविशेषः.

ELL : मानविशेषः.

ELLIPSE : *अण्डवृत्तम् *or* उपवृत्तम् *or* उपमण्डलम्.

ELLIPSIS : न्यूनपदम्, Kav.

ELLIPSOID : *अण्डवृत्तस्थूलम्.

ELLIPTIC, -AL : I. Rhet : न्यूनपदः (दा, दं). II. Geo. : expr. by comp., *e. motion* : *उपवृत्तगतिः.

ELLIPTICALLY : expr. by circumlo : v. Wanting.

ELM : वन्यपादपविशेषः.

ELOCUTION : I. The power of speech : वाक्शक्तिः. II. Delivery : व्याहारः. III. Eloquence : वाग्मिता.

ELONGATE : दीर्घीकरोति : v. To lengthen.

ELONGATION : I. Extension : विततिः. II. Distance : q.v. : विप्रकर्षः.

ELOPE : पलायते (पलाय् , c. 1.) : v. To run away. Ph. : *she e.d with him* : तेन सह देशान्तरं जगाम (after D.).

ELOPEMENT : पलायनम् : v. Flight.

ELOQUENCE : I. Of men : (1) वाग्मिता ; (2) वाक्पाटवम्. II. Of address, etc. : perh. प्रौढत्वम्, Ma.

ELOQUENT : I. Of men : (1) वाग्मिन् (f. नी), *at the head of the e.* : वाग्मिनां धुरि, Ki. ; (2) वाक्यकोविदः (दा, दं), M.n. ; and sim. comp.s. II. Of speeches, etc. : perh. प्रौढः (ढा, ढं).

ELOQUENTLY : (1) प्रौढम् (?) ; (2) सपाटवम् (=skilfully) ; (3) वाग्विलासेन (?).

ELSE (conj.) : (1) अन्यथा ; (2) इतरथा : v. Otherwise.

ELSE (adj.) : Ph. : *who e.* : कोऽन्यः *or* कोऽपरः, K. ; *what e.* : किमन्यत् *or* किमपरम्, Ma. *or* किमितः परम्, Ra. ; *something e.* : अन्यत् किञ्चित्, Ana ; *somewhere e.* : अन्यत्र कुत्रापि, N.

ELSEWHERE : (1) अन्यत्र ; (2) अन्यतः, R.v. 17.

ELUCIDATE : (1) उद्भासयति (c. of भास्) ; (2) विशदीकरोति (कृ, c. 8.) : v. To explain.

ELUCIDATION : (1) उद्भासनम् ; (2) विशदीकरणम् : v. Explanation.

ELUCIDATOR : उद्भासकः, : v. Interpreter.

ELUDE : (1) कौशलेन परिहरति (हृ, c. 1.) ; (2) मोघीकरोति (=to frustrate : q.v.).

ELYSIAN : स्वर्गीयः (या, यं) (=heavenly : q.v.).

ELYSIUM : स्वर्गः (=heaven); वैकुण्ठम् (of Vishnu).

EMACIATE : I. To make lean : (1) कर्शयति, परि-, (c. of कृश्) *or* कृशीकरोति, *e.d by disfigurement* : वैरूप्यकर्शितः (ता, तं), Ram. ; (2) क्षिणोति, परि-, (क्षि, c. 5.), *the disease e.d him* : आमयस्तमक्षिणोत्, R. II. To become lean : (1) कृशीभवति *or* कृश्यति, परि-, (कृश्, c. 4.) ; (2) क्षीयते (pass. of क्षि).

EMACIATE (adj.) : परिकृशः (शा, शं) : v. Lean, thin.

EMACIATION : (1) कृशता ; (2) कार्श्यम् ; (3) क्षामता.

EMANATE : I. To flow from : q.v. : उद्गच्छति (गम्, c. 1.). II. To arise, originate : q.v. : उद्गच्छति.

EMANATION : I. The act : उद्गमः ; निर्गमः. II. That which comes out : expr. by verb.

EMANCIPATE : मोचयति *or* मोक्षयति, वि-, (मुच् *or* मोक्ष् c. 10.), *you will be e.d from the bond of the world* : भवबन्धाद्विमोक्ष्यसे, V.c. ; *they should be e.d by the king* : राज्ञा मोचयितव्यास्ते, M.p. : v. To liberate, free.

EMANCIPATION : मोक्षः ; *e. of slaves* : दासस्य मोक्षः, Viv. : v. Liberation, release.

EMANCIPATOR : मोचयितृ (f. त्री) : v. Liberator.

EMASCULATE : I. Lit., to castrate : पुंस्त्वं हन्ति, उप-, प्रति-, (हन्, c. 2.), V.s. II. Fig. : v. To Weaken, Enervate.

EMASCULATE-D (adj.) : I. Lit. : हतपुंस्त्वः. II. Fig. : हतवीर्य (f. र्या).

EMASCULATOR : (1) पुंस्त्वस्य प्रतिघातकृत्, Y., and sim. comp.s.

EMBALM : (1) रक्षति (रक्ष्, c. 1.), *therefore (they) e. the king* : ततो रक्षन्ति भूमिपम्, Ram. ; (2) तैले निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (to e. in oil), B.

EMBALMER : expr. by verb : v. Above.

EMBANK : वप्रेण बध्नाति (बन्ध्, c. 9.).

EMBANKMENT : वप्रबन्धः (?) : v. Mound, bank.

EMBARGO : निषेधः *or* प्रस्याननिषेधः (?).

EMBARK (v.t.) : I. Lit. : (1) नौकायाम् आरोपयति (c. of रुह्) *or* निदधाति (धा, c. 3.) (=put on board), *e. ing them all* : अस्यां निधाय सर्वांस्तान्, Mat. ; (2) नौकया प्रस्थापयति (c. of स्था) (=to send by boat). II. To engage : व्यापारयति (c. of पृ).

EMBARK (v.i.) : I. Lit. ; (1) नावं *or* पोतम् आरोहति, अधि-, (रुह्, c. 1.) etc., *without e. ing on a vessel* : पोताधिरोहेण विनैव, Tar. ; (2) नौकया प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.) (=to depart). II. To engage : व्याप्रियते (पृ, c. 4.).

EMBARKATION : नौकारोहणम् (going) *or* नौकारोपणम् (putting on board) ; प्रस्थानम् (=departure).

EMBARRASS : (1) आकुलयति (=to perplex), *affection e. es Śatānanda* : स्नेहः शतानन्दमाकुलयति, An. ; (2) मोहयति, वि-, प्र-, व्या-, (c. of मुह्) (=to confound), *I. am e. ed seeing (this) evil* : अनर्थमुत्प्रेक्ष्य प्रमुग्धोऽस्मि, An. (3) बाधते (=to hinder, annoy), Vi.

EMBARRASSMENT : (1) व्याकुलता ; (2) प्रमोहः ; (3) बाधा ; (4) विषमम् (=difficulty : q.v.).

EMBASSADOR : v. Ambassador.

EMBASSY : I. Lit. : दौत्यम् *or* दूत्यम्. II. The dwelling of an ambassador : दूतावासः.

EMBATTLED : (1) विन्यस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) विरचितः (ता, तं). Ph. : *e. field* : युद्धक्षेत्रम्.

EMBEDDED : (1) निहितः (ता, तं) ; (2) न्यस्त (f. स्ता) ; (3) निविष्ट (f. ष्टा).

EMBELLISH : विभूषयति (भूष्, c. 10.) : v. To adorn.

EMBELLISHMENT : विभूषणम् : v. Adornment, ornament.

EMBERS : भस्मन् (n.) : v. Ashes.

EMBER-DAY ; उपवासदिवसः (?).

EMBEZZLE : छद्मम् आत्मसात्करोति (कृ, c. 8.).

EMBEZZLEMENT : छद्मात्मसात्करणम्; स्तेयम् (=theft).

EMBEZZLER : छद्मात्मसात्कर्तृ (f. र्त्री) : v. Also thief.

EMBITTER : I. Lit. : तिक्तायते (nomi.). II. To distress : क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9.). III. To exasperate : उत्कोपयति (c. of कुप्).

EMBLAZON : (1) मण्डयति (मण्ड्, c. 10.) ; (2) विभूषयति (भूष्, c. 10.).

EMBLAZONRY : पताकादिभिः मण्डनम् (?).

EMBLEM : (1) लक्षणम् ; (2) लाञ्छनम् ; (3) लिङ्गम्.

EMBLEMATIC,-AL : expr. by emblem : v. Symbolic.

EMBLEMATICALLY : लक्षणेन (?) : v. Also figuratively.

EMBODIMENT : I. Lit. : expr. by verb. II. Representation : Ph. : *e. of virtue* : सशरीरो धर्मः.

EMBODY : Lit. : देहेन *or* शरीरेण युनक्ति (युज्, c. 7.). II. To collect : q.v. : समाहरति (हृ, c. 1.).

EMBOLDEN : साहसं जनयति (जन्, c. 10.) : v. To encourage.

EMBOSS : उच्चरेखादिना तक्षति. (तक्ष्, c. 1.) (?).

EMBOWEL : I. To eviscerate : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.) : v. To remove. II. To embalm : q.v. III. To busy : q.v.

EMBOWERED : कुञ्जितः (ता, तं), नि-,.

EMBRACE (v.) : I. To clasp : (1) आ-लिङ्गति, समा-, (लिङ्ग्, c. 1.), *the father e. d him with open arms* : प्रसारितभुजयुगलस्तं पितालिलिङ्ग, K. (2) आश्लिष्यति, समा-, सं-, उप-, (श्लिष्, c. 4.), *e. d the pillar for a moment* : क्षणं स्तम्भमाश्लिषत्, Si. ; (3) स्वजते, परि-, (स्वञ्ज्, c. 1.), *e. ing her firmly*: तां दृढं परिष्वज्य, D. ; (4) उपगूहति (गुह्, c. 1.), *as if e. ing me with cool breezes* : शिशिरानिलैर्मामुपगूहतीव, R. ; (5) परिरमते (रभ्, c. 1.), *was (it) e. d with the eyes*: परिरेभे नु विलोचनाभ्याम्, Ki. II. To comprise : q.v. : क्रोडीकरोति, *from (its) e. ing also another sense* : अर्थान्तरस्यापि क्रोडीकरणात्, Kuv. III. To accept : q.v. : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

EMBRACE (subs.) : (1) आलिङ्गनम् ; (2) आश्लेषः ; (3) परिरम्भः ; (4) परिष्वङ्गः ; (5) उपगूहनम् ; (6) आलिङ्गितम्.

EMBRASURE : छिद्रम् (=any aperture).

EMBROCATE : (1) मृद्नाति (मृद्, c. 9.) ; (2) संवाहयति (c. of वह्).

EMBROCATION : I. The act : (1) मर्दनम्, सं- ; (2) संवाहनम्. II. A lotion for e. : expr. by comp.

EMBROIDER : Ph. : *e. ed cloth* : कार्मिकवस्त्रम् ; *he knows how to e. cloth* : वस्त्रोपरि कर्म कर्तुं जानाति.

EMBROIDERER : कार्मिकवस्त्रकारः, and sim. comp.s.

EMBROIDERY : I. Variegated needle-work : Ph. : *this is gold e.* : *स्वर्णकर्मैतत् : v. To embroider. II. Fig., decoration : अलङ्कारः.

EMBROIL : आकुलीकरोति : v. To confound, perplex.

EMBROILMENT : संक्षोभः : v. Confusion, perplexity.

EMBRYO : I. Lit. : गर्भः *or* अपरिणतगर्भः. II. Fig. : *this work is in e.* : अपरिणतेयं कृतिः.

EMBRYONIC, EMBRYOTIC : अपरिणतः (ता, तं) (?).

EMEND : शोधयति (c. of शुध्) : v. To correct.

EMENDATION : शुद्धिः : v. Correction.

EMENDATOR : शोधकः, सं-, वि-, परि-,.

EMERALD (subs.) : (1) मरकतः ; (2) हरिन्मणिः ; (3) गारुत्मतम् (m.).

EMERALD (adj.) : (1) expr. by tat. ; (2) मारकतः (ती, तं).

EMERGE : उन्मज्जति (मस्ज्, c. 6.), *e. ing from the river of arrows* : बाणनद्या उन्मज्जन्, Ki. ; *slowly e. d from the eastern ocean* : पूर्वपयोधेः शनकैरुन्ममज्ज, Ki. : v. To rise.

EMERGENCE : उन्मज्जनम् : v. Rise.

EMERGENCY : I. Crisis, occasion : q.v. : सङ्कटम्. II. Exigency : q.v. : प्रयोजनम्.

EMERGENT : I. Lit. : उन्मज्जत् (f. ती). II. Critical : Ph. : *e. business* : आत्ययिकं कार्यम्, H.

EMERSION : I. Lit. : उन्मज्जनम्. II. Astro. : मोक्षः, Su.

EMERY : अश्मसारः (?).

EMETIC : वान्तिकरः (री, रं), and sim. comp.s.

EMIGRANT : *निर्वासिन् (f. नी); स्वदेशत्यागिन् (f. नी).

EMIGRATE : *निर्वसति (वस्, c. 1.), *e. d to America* : आमेरिकां निरूषुः ; वासार्थं देशान्तरं गच्छति, व्रजति, etc.

EMIGRATION : *निर्वासः.

EMINENCE : I. A height : q.v. : उन्नतभूमिः. II. Exaltation : q.v. : (1) उत्कर्षः *or* प्रकर्षः ; (2) उन्नतिः, सम्-. III. As a title : भगवत् (f. ती).

EMINENT : (1) उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. Excellent ; (2) विश्रुतः (ता, तं) : v. Celebrated ; (3) असाधारण (f. णी) : v. Uncommon.

EMINENTLY : (1) अति- in comp. : v. Exceedingly ; (2) विशिष्टम : v. Especially ; (3) शोभनम् : v. Well.

EMISSARY : (1) चरः ; (2) चारः ; (3) प्रणिधिः.

EMISSION : I. Lit. : (1) मोक्षः ; (2) विसर्जनम् ; (3) निर्गमः *or* निष्क्रमः (=coming out) ; (4) उद्गारः (=throwing up) ; (5) स्रावः (=flow). II. Animal : रेतस्खलनम्, रेतःस्रुतिः ; रेतःक्षरणम् ; वीर्यनिषेकः ; etc. Ph. : *he had e.* : अस्य रेतः चस्कन्द *or* सुस्राव, Mah.

EMIT (v.) : (1) मुञ्चति निर्-, वि-, प्र-, (मुच्, c. 6.), *e. ted steam* : उष्माणममुञ्चत्, Ku. ; *to e. water* : अपो मुञ्चति, Ki. ; (2) विसृजति (सृज्, c. 6.), *to e. fire* : अग्निं विसृजति, Sa. : v. To send forth, throw out, vomit. *To be e. ted.* : i.e. to come out : q.v. : निः- सरति, प्र-, (सृ, c. 1.), *from the bow arrows were e. ted* : धनुषः शराः प्रसस्रुः, Si.

EMMET : पिपीलिका : v. Ant.

EMOLLIENT : I. Adj. : स्नेहनः (नी, नं). II. Subs. : स्नेहनम्.

EMOLUMENT : लाभः : v. Gain, salary.

EMOTION : I. Feeling : q.v. : रसः, *the tender e.*: करुणरसः, U. II. Excitement : q.v. : (1) विकारः, विकृतिः, *or* विक्रिया, *seeing the e. s (of Nala) of holy fame* : पुण्यश्लोकस्य विकारं दृष्ट्वा, Mah.; (2) अपकृतिः (rare), *unable to control her e. s* : अपकृतीर्विनियन्तुमक्षमा, Ki. i. 27.

EMPALE : I. To enclose : q.v. II. To put to death : शूलं *or* शूले *or* शूलायाम् आरोपयति (c. of रुह्), P. ; शूले निवेशयति (c. of विश्), Viv.

EMPEROR : (1) सम्राज् (m.) ; (2) महाराजः ; (3) अधिराजः ; (4) राजराजः ; (5) राजाधिराजः ; (6) राजेन्द्रः ; (7) अधीश्वरः ; (8) सार्वभौमः (rare), *e. of the gods* : देवतासार्वभौमः, Kuv.

EMPHASIS : शक्त्युत्कर्षद्योतकोक्तिः, (after Tārānāth).

EMPHASISE : शक्त्युत्कर्षद्योतनाय द्रढयति (nomi.) (?).

EMPHATIC : (1) दृढः (ढा, ढं) (=firm) ; (2) निश्चितः (ता, तं) (=certain) ; (3) सबलः (ला, लं) (=forcible).

EMPHATICALLY : (1) दृढम् (=firmly); (2) निश्चितम् (=certainly) : (3) बलात् (=forcibly) ; (4) सगौरवम् (=gravely).

EMPIRE : (1) साम्राज्यम् ; (2) अधिराज्यम् (rare) : v. Kingdom.

EMPIRIC (subs.) : I. A quack : कुवैद्यः. II. An examiner : q.v.

EMPIRICAL : I. In good sense : दर्शनसिद्ध (f. द्धा). II. In bad s. : असिद्धः (द्धा, द्धं).

EMPIRICALLY : I. In good sense : बहुदर्शनेन. II. In bad s. : अविद्यया.

EMPIRICISM : i.e. quackery : अशास्त्रचिकित्सा (?).

EMPLOY (subs.) : v. Employment.

EMPLOY (v.t.) : I. To use : q.v. : प्रयुंक्ते. II. To commission : (1) नियुंक्ते *or* योजयति (युज्, c. 7. and 10.), *e. (me) without any hesitation in what are to be done* : कर्तव्येष्वविशङ्कितया नियुज्यताम्, K. ; (2) व्यापारयति (c. of पृ), *e. ed to break their confederacy* : तत्संहतिभेदाय व्यापारिताः, Mu.

EMPLOYEE : (1) अधिकृतः ; (2) नियोज्यः, Sa. : v. Officer.

EMPLOYER : (1) नियोजकः ; (2) प्रयोजकः.

EMPLOYMENT : I. Lit. : (1) प्रयोगः ; (2) नियोगः. II. Occupation : कर्मन् (n.), *to dismiss from an e.* : कर्मणोऽपकर्षति, Mah. : v. Service, livelihood, office.

EMPORIUM : वाणिज्यस्थानम्.

EMPOWER : क्षमतां ददाति (दा, c. 3.) : v. To authorize.

EMPRESS : (1) अधिराज्ञी ; (2) महाराज्ञी ; (3) राजराजेश्वरी ; (4) राजाधिराज्ञी.

EMPTINESS : I. Lit. : शून्यता ; (2) रिक्तता. II. Fig. : असारता.

EMPTY (adj.) : I. Lit. : (1) शून्यः (न्या, न्यं), परि-, *the street is e.* : शून्यो राजमार्गः, Mr. i. ; *today my bed is e.* : परिशून्यं शयनीयमद्य मे, R. ; (2) रिक्तः (क्ता, क्तं) (rare), *in the e. mouth of the quiver* : रिक्ते निषङ्गवक्त्रे, Ki. II. Fig. : असारः (रा, रं), *in this e. world* : असारे संसारे, Va.: v. Vain.

EMPTY (v.t.) : (1) शून्यीकरोति ; (2) रिक्तीकरोति, *e. ing tanks* : रिक्तीकुर्वन् सरांसि, K. (3) रिणक्ति (रिच्, c. 7.) (rare), B.

EMPTY (v.i.) : शून्यीभवति, D. Ph. : *the rivers quickly e. themselves in the ocean* : प्रयान्ति नद्यस्त्वरितं पयोनिधिम्, Ri.

EMPTY-HANDED : (1) शून्यहस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) रिक्तहस्तः (स्ता, स्तं), etc.

EMPTY-HEADED : शून्यमस्तिष्कः (ष्का, ष्कं), and sim. comp.s.

EMPYREAL : तेजोमयः (यी, यं).

EMPYREAN : वैकुण्ठम् (?) ; तेजोलोकः (?).

EMULATE : स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.), *the accused Rākshasa is e. ing me* : मया सह स्पर्धते राक्षसहतकः, Mu.

EMULATION : स्पर्धा, *as if in e. of the waters of the celestial rivers* : दिव्यसरिदम्बुपङ्क्तिस्पर्धयेव, Si. : v. Also rivalry, contest.

EMULATIVE, EMULATORY : v. Emulous.

EMULATOR : स्पर्धिन् (f. नी), प्रति-, : v. Rival.

EMULOUS : स्पर्धिन् (f. नी), *E. of* : स्पर्धया : v. Emulation. *To be e. of* : v. To emulate.

EMULOUSLY : स्पर्धया, स्पर्धापूर्वकम्.

ENABLE : शक्तिं, सामर्थ्यं or क्षमतां ददाति (दा, c. 3.), better by circumlo. ; *it will e. you to decamp* : अनेन तवापसर्पणं शक्यम्.

ENACT : I. To decree : करोति, *to e. laws* : *विधीन् करोति. II. To do, perform : q.v. : करोति.

ENACTMENT : I. The act : करणम् ; निष्पादनम्. II. A law : कृतिः (?) ; विधिः.

ENACTOR : कर्तृ (f. त्री) : v. Doer.

ENAMEL (subs.) : *अनामिलम्.

ENAMEL (v.) : *अनामिलयति (nomi.) ; अनामिलेन रञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.). *E. 'd.* : *अनामिलितः (ता, तं).

ENAMOUR : Ph. : *he is e. ed of her* : अयमस्यामासक्तभावः, D. ; *I am e.ed of these books* : *एतेषु पुस्तकेषु बद्धभावोऽस्मि.

ENCAGE : पञ्जरे रुणद्धि, नि-, अव-, सं-, (रुध्, c. 7.).

ENCAMP (v.i.) : निविशते (विश्, c. 1.), *preparing to e.* : निवेष्टुमुपच्छमाना, M. n.

ENCAMP (v.t.) : निवेशयति (c. of विश्), *e. ed the forces* : बलानि निवेशयामास, R.

ENCAMPMENT : निवेशः, R. v. 49. : v. Camp.

ENCEINTE : गर्भवती : v. Pregnant.

ENCHAIN (v.) : निगडैर्बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) or संयच्छति (यम्, c. 1.) (lit.), K. ; (2) निगडयति (nomi.), D.

ENCHANT : I. Lit. : (1) वशीकरोति, Kuv. ; (2) साधयति (c. of सिध्), D. II. Fig. : *to e. the hearers* : शृण्वतां मनो हर्तुम्, R. xv. 64. : v. To charm, delight. *E. ing* : v. Charming.

ENCHANTER : I. A magician : (1) मायाविन् (m.) ; (2) मायाकारः. II. A charmer : मोहनः or -कः, वि-.

ENCHANTMENT : I. The act : वशीकरणम्, K. II. The practice : वश्यकर्मन् (n.), D. s. III. Any thing enchanting : v. Charming.

ENCHANTRESS : (1) मोहिनी ; (2) मायाविनी (in bad sense).

ENCIRCLE : (1) परि-वेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.), *e. whatever be on the side* : यत्पार्श्वतो भवति तत्परिवेष्टयन्ति, P. ; *to e. in the arms* : भुजाभ्यां परिवेष्टयन्ति, D. ; (2) परिगच्छति (गम्, c. 2.) (=to go round), *e. d by the Vetravatī* : वेत्रवत्या परिगता, K.

ENCLOSE (v.) : I. To surround : q.v. : परिवृणोति or वारयति (वृ, c. 5. or 10.). *e. d. me with showers of arrows* : शरवर्षैर्मां पर्यवारयन्, Mah. II. To fence : q.v. : परिवृणोति. III. To shut up, confine : q.v. IV. To put in a case : सह प्रेरयति (ईर्, c. 10.) (=to send with).

ENCLOSURE : I. Fence : वृतिः, परि-, *e. s of parks* : उपवनवृतयः, Me. ; *over the e. s* : वृतीनामुपरि, Si. II. That which is enclosed : *there was no e. s with letter* : *पत्रेण सहितं न किञ्चित् प्रेरितम्.

ENCOMIAST : v. Eulogist.

ENCOMIASTIC, -AL : v. Eulogistic.

ENCOMIUM : स्तवः : v. Eulogy, praise.

ENCOMPASS : परिवेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.) : v. To encircle.

ENCORE : I. Adv. : पुनरभिनीयताम् (?). II. Verb.: पुनरभिनीयतामिति वदति (वद्, c. 1.) (?).

ENCOUNTER (v.i.) : संगच्छते (गम्, c. 1.), *the two seas of armies e. ed* : सेनाम्भोधी सङ्गमाते, Si. : v. To meet.

ENCOUNTER (v.t.) : I. To meet in opposition: (1) अभि- एति, आ-, (इ, c. 2.), *footmen e. ed footmen* : पत्तिः पत्तिमभीयाय रणाय, Ku. ; *horse e. ed horse* : वाहमेयाय वाजी, Si. ; (2) अभ्या-पतति (पत्, c. 1.), R. ; *of the two armies coming up to e. each other* : संग्रामाय सन्निपततः सैन्ययुगस्य, Ku. ; (3) वि-गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to fight), *for whom we have e. ed enemies* : यत्कृतेऽरीन् व्यगृह्णीम, B. II. To struggle with : q.v.

ENCOUNTER (subs.) : I. A meeting : अभ्यागमः. II. Conflict, battle : संयुगः. *"for fierce e. s fit"* : सांयुगीनः (ना, नं), V.

ENCOURAGE : (1) साहसं जनयति (जन्, c. 10.) (with gen.) (=to embolden) ; (2) आश्वासयति (c. of श्वस्) (= to cheer) ; (3) प्रोत्साहयति (c. of सह्) (=to incite).

ENCOURAGEMENT : (1) आश्वासः, -नम्, *it found no e. from the public* : *साधारण्यादाश्वासं न लेभे ; (2) प्रोत्साहः, -नम्, : *"with good e."* सुप्रोत्साहनेन.

ENCOURAGER : (1) आश्वासकः ; (2) प्रोत्साहकः.

ENCOURAGING : (1) आश्वासनः (नी, नं) ; (2) प्रोत्साहनः (नी, नं).

ENCROACH : (1) गृह्णाति (ग्रह् , c. 9.) (=to seize), *your house has been e. ed upon by another crocodile* : त्वदीयं गृहमपरेण मकरेण गृहीतम्, D. ; (2) हरति (हृ, c. 1.) (=to take) ; (3) अन्यायेन प्रविशति (विश् , c. 6.) (=to enter unlawfully) ; (4) न्यूनीकरोति (=to lessen).

ENCROACHMENT : (1) ग्रहणम् (=seizing) ; (2) अन्यायप्रवेशः (=unlawful entry). Ph. : *e. of a river* : नदीसञ्चारः, Viv.

ENCRUST : v. To Incrust.

ENCUMBER : *thus e. ed by you on all sides* : आर्येणैवं सर्वतो निरुद्धचेष्टाप्रसरस्य, Mu. ; *e. ed estate* : ऋणग्रस्ता सम्पत्तिः : v. To burden.

ENCUMBRANCE : प्रतिबन्धः : v. Impediment, burden.

ENCYCLICAL : v. Circular, *e. letter* : *चक्रम्.

ENCYCLOPÆDIA : विद्याकोषः.

ENCYCLOPÆDIC, -AL : Ph. : *of learning* : विद्यासागरः.

END (subs.) : I. Extreme point : अन्तः, (rarely पर्यन्तः, प्रान्तः, उपान्तः) *at the e. of the journey* : अध्वनोऽन्ते, R. xvi. 35. ; *e. of a mantle* : अंशुकान्तः, J. II. Termination : (1) अन्तः *or* पर्यन्तः, *at the e. of the year* : संवत्सरान्ते, Mat. ; *distressing in the e.* : पर्यन्तपरितापिन् (f. नी), Ki. ; (2) अवसानम्, *at the e. of the day* : दिनावसाने, Sa. ; (3) परिणामः *or* परिणतिः, *pleasing in the e.* : परिणामसुखः (खा, खं), Ki. III. Conclusion : (1) अन्तः, *at the e. of the sacrifice* : सत्रान्ते, R. ; (2) अवसानम्, *at the beginning, middle or e.* : आदौ मध्येऽवसाने वा, N.s. Ph. : *put an e. to* : समापयति (c. of आप्), Vi. IV. Death, destruction : q.v. : (1) अन्तः, *will surely meet his e.* : अन्तमवाप्स्यति ध्रुवम्, Ku. xv. 42. ; (2) अवसानम्, *at the e. of the head-man* : मूलपुरुषावसाने, Sa. V. Aim, object : q.v. : आशयः. Ph. : *to no e.* : निरर्थकम् ; *to the e. that.........* एतदभिप्रायकः (का, कं). VI. Remnant : अन्तः, *in the morning, giving its e.s to the servants*: प्रत्यूषे तदन्तं कर्मकरान् दत्त्वा, P.

END (v.t.) : (1) अन्तं करोति (rare), *the e. er of Kshatriyas* : क्षत्रियान्तकरः, Vi. (2) समापयति (c. of आप्) : v. To finish, complete. Ph. : *e. er of the e. er* (=death) : अन्तकस्यान्तकः, Vi.

END (v.i.) : (1) expr. by subs., *this dynasty will e. in Sumitra* : अयं वंशः सुमित्रान्तो भविष्यति, V.p. ; (*words*) *e. ing in the affix* ई *are feminine* : ईप्रत्ययान्तः स्त्री स्यात्, S. k. ; *whether it will e. auspiciously or otherwise* : कल्याणी परिणतिरस्तु वान्यथा वा, Vi. ; (2) अवसीयते (pass. of सो) (rare), *it will e. so* : एवं किलावसीयते, Vi.

ENDANGER : i.e. to bring into danger : expr. by subs, *it e.s my life* : मम जीवितमनेन संशयमारोपितम् : v. Danger.

ENDEAR : i.e. to make dear : v. Dear and make. *E. ing* : प्रीतिकरः (री, रं) ; मधुरः (रा, रं) (=sweet).

ENDEARMENT : i. e. blandishment : (1) हाव: ; (2) विलास:.

ENDEAVOUR (v.) : (1) यतते (यत्, c. 1.) : v. To attempt ; (2) उद्यच्छति, -ते (यम्, c. 1.), *e. ing to go* : उद्यच्छमाना गमनाय, R. ; (3) व्यवस्यति (सो, c. 4.), *who would e. to separate her* : कस्तां पृथक् कर्तुं व्यवस्येत्, Mu.

ENDEAVOUR (subs.) : (1) उद्यम: ; (2) व्यवसाय: : v. Attempt.

ENDING (subs.) : अन्त: : v. End ; to end.

ENDIVE : शाकप्रभेद:.

ENDLESS : I. Without end : अनन्त: (न्ता, न्तं), *of e. prowess* : अनन्तवीर्य: (र्या, र्यं), Ku. II. Without an object : निरर्थक: (का, कं).

ENDLESSLY : (1) अनन्तम् : v. Incessantly ; (2) निरर्थकम् : v. In vain.

ENDORSE : I. In gen. sense : पृष्ठे लिखति, अभि-, (लिख्, c. 6.), *a debtor should e. payments on the bond* : लेख्यस्य पृष्ठेऽभिलिखेद्दत्त्वा दत्त्वा धनं ऋणी, Y. II. Fig. : of opinion, etc. : कक्षीकरोति, D.s.

ENDORSEMENT : पृष्ठलिखितम्, *this is my e.* : *ममैतत् पृष्ठलिखितम् *or* मयैतत् पृष्ठे लिखितम्.

ENDOW : I. Lit. : वृत्तिं ददाति (दा, c. 3.). II. To furnish with : योजयति (युज्, c. 10.). *E. ed with* : (1) अन्वित: (ता, तं), सम्-, *e. with reason* : विवेकसमन्वित: (ता, तं) ; (2) उपेत: (ता, तं), *e. with all good qualities* : सर्वगुणोपेत: (ता, तं) ; (3) युक्त: (क्ता, क्तं) : v. To possess.

ENDOWMENT : I. The act : वृत्तिदानम्. II. A settlement : वृत्ति:. III. Talent, gift : शक्ति:.

ENDUE : v. Endow.

ENDURABLE : सह्य: (ह्या, ह्यं) : v. Tolerable.

ENDURANCE : I. The habit of enduring : सहिष्णुता, प्र-, *e. of troubles* : क्लेशसहिष्णुता, Ka. II. The act of e. : (1) सहनम् ; (2) मर्ष:, आम्-. III. Lastingness : स्थायित्वम्.

ENDURE (v.t.) : (1) सहते, वि-, प्र-, *all-e.ing* : सर्वसह: (हा, हं), *I cannot e. the slur* : अहमवर्णं सोढुन्नेशे, R. ; *e.s to live* : जीवितुं विषहते, Ve. ; (2) मर्षयति *or* मृष्यति *or* मर्षति, -ते (मृष्, c. 10. 4. and 1.), *did not e. the horns* : शृङ्गं न ममृषे, R.

ENDURE (v.i.) : तिष्ठति (स्था, c. 1.) : v. To last, remain.

ENDURING : i.e. lasting : स्थायिन् (f. नी), चिर-.

ENEMY : (1) शत्रु:, *who never made an e.* : अजातशत्रु:, Ve. ; *a prostrate e.* : चरणनिपतित: शत्रु:, Mr. ; (2) रिपु:, *attack on the e.s' side* : रिपुपक्षाभियोग:, Vi. ; (3) वैरिन् (m.), *great e.* : वैरिवर:, Ku. ; (4) अरि:, *to the e. of Namuchi* (i.e. Indra) : नमुचेररये, R. ; (5) अराति:, *victory over the e.s* : अरातिषु जय:, Ki. ; (6) द्विष्, विद्विष्, *or* द्विषत् (n.), *e.s of gods* : देवद्विष:, Ku. ; (7) पर: (an ambiguous term), *by stronger e.s* : बलवत्तरै: परै:, Ku. ; (8) परिपन्थिन् (m.) (rare) ; (9) शात्रव: (rare) : v. Opponent.

ENERGETIC : (1) वीर्यवत् (f. ती) (=strong, powerful) ; (2) तेजस्विन् (f. नी) (=spirited) : v. Active.

ENERGETICALLY : सोत्साहम् (=eagerly) ; (2) सहतेजसा (=spiritedly) ; (3) वीर्यं समाश्रित्य (=vigorously) ; (4) अतन्द्रितम् (=actively).

ENERGY : (1) तेज: : v. Spirit ; (2) वीर्यम् : v. Vigour, strength ; (3) उद्योग: : v. Activity.

ENERVATE (v.) : (1) दुर्बलीकरोति ; (2) वीर्यं हरति (हृ, c. 1.) : v. To weaken.

ENERVATE, -D (adj.) : हतवीर्य (f. र्या) : v. Weak.

ENERVATION : I. The act : (1) दुर्बलीकरणम् ; (2) वीर्यक्षय:. II. The state : (1) हतवीर्यता ; (2) निर्वीर्यता ; (3) क्लैब्यम्.

ENFEEBLE : दुर्बलीकरोति, *e. (the ministers) one by one* : एकैकं दुर्बलीकुरु, Mah. : v. Feeble, to weaken, emaciate, break down. *To become e.d* : दुर्बलीभवति.

ENFEEBLEMENT : I. The act : दुर्बलीकरणम्. II. Weakness : q.v. : दुर्बलता.

ENFEOFF : Ph. : *e. ed this estate to me* : *भाटकेन भूमिमिमां मां सम्पूर्णभोगाय ददौ.

ENFEOFFMENT : expr. as above.

ENFORCE (v.) : I. To compel : q.v. II. To. force : q.v. III. To give force to : प्रबलयति (nomi.) ; प्रबलं (f. लां) करोति. IV. To carry out : अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.). V. To confirm, support : q.v. : दृढयति, (nomi.).

ENFORCEMENT : expr. by verb. : q.v.

ENFRANCHISE (v.) : I. To release : q.v. : मोक्षयति (मोक्ष, c. 10.). II. To naturalize :

(1) पौराधिकारं ददाति (दा, c. 3.) (?); (2) पौरत्वं लम्भयति (c. of लभ्) (?). *E.d* : दत्तपौराधिकारः (रा, रं) (?).

ENFRANCHISEMENT : I. Release : q.v. : मोक्षः. II. Admission to the freedom of a corporation : पौराधिकारदानम् (?); पौरत्वप्रतिपादनम् (?).

ENGAGE (v.t.) : I. To bind, pledge : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 7.). II. To enlist : perh. भाटयति (=to hire); उत्थापयति (c. of स्था) (=raise). III. To attract : q.v. : आकर्षति (कृष्, c. 1.). IV. To occupy, employ : q.v. : व्यापारयति (c. of पृ). *To be e.d* : व्याप्रियते (पृ, c. 6.). *E. d* : व्यापृतः (ता, तं); सव्यापारः (रा, रं), *in the daytime while e.* : सव्यापारामहनि, Me. V. To encounter : q.v. : अभ्येति (इ, c. 2.).

ENGAGE (v.i.) : I. To promise, undertake : q.v. : प्रतिशृणोति (श्रु, c. 8.). Ph. : *she is e.d to me* : मह्यं प्रतिश्रुता सा. II. To enter in : *when the ascetic e.d in fighting* : मुनौ रणमुपेयुषि, Ki.; *e.d in meditation*; ध्याननिविष्टः (ष्टा, ष्टं); *while they were e.d in the controversy* : प्रवृत्ते च तयोर्वादे. : v. To Begin, enter.

ENGAGEMENT : I. A battle : q.v. : युद्धम्. II. A promise to visit : Ph. : *I have an e. today at his* : *अद्य तद्गृहगमनं मया प्रतिश्रुतम्; *I could not keep my e.* : *नाहं प्रतिश्रुतं रक्षितुमशक्नोम्. III. Betrothal : प्रतिश्रुतसम्बन्धः. IV. Business : q.v. : (1) व्यापारः; (2) कार्यम्; (3) कृत्यम्. V. Pledge : q.v. VI. An obligation : q.v. VII. The act of engaging : v. To engage.

ENGAGING : (1) हृदयहारिन् (f. णी) : v. Charming; (2) रम्यः (म्या, म्यं) : v. Pleasant, delightful.

ENGAGINGLY : expr. by adj. or verb : v. To charm.

ENGENDER : जनयति : v. To beget, produce.

ENGINE : यन्त्रम्, *military e.* : युद्धयन्त्रम्; *e. -driver* *यन्त्रवाहकः.

ENGINEER : वास्तुविद्याविशारदः (?) : v. E. ing.

ENGINEERING : वास्तुविद्या (?) : *Civil e.* : पथप्रणाल्यादिनिर्माणविद्या (?). *Military e.* : वप्रपरिखादिनिर्माणविद्या (?). *Mechanical e.* : यन्त्रविद्या (?).

ENGLISH : इंग्लण्डीयः (या, यं); इंरेजः (जा, जं), *knows e.* : *इंरेजीं जानाति.

ENGLISHMAN : *इंग्लण्डदेशीयः, इंरेजः.

ENGRAFT : v. To ingraft, graft.

ENGRAINED : v. Ingrained.

ENGRAVE : (1) मुद्रयति (मुद्र्, c. 10.), *with my name e.d on it* : मन्नामाक्षरमुद्रितः (ता, तं), A. r.; (2) उत्किरति (कॄ, c. 6.), *with name e.d. on the bezel* : मणिबन्धनोत्कीर्णनामधेयः (या, यं), Sa.

ENGRAVER : नामादिमुद्राकारिन् (f. णी) (?).

ENGRAVING : I. The art : नामादिमुद्राकर्मन् (n.) *or* -कला (?). II. A print : expr. by मुद्रितः (ता, तं); उत्कीर्ण (f. र्णा).

ENGROSS : I. To thicken : q.v. II. To copy in a large fair hand : स्पष्टाक्षरैः लिखति (लिख्, c. 6.) (?). III. To absorb : q.v. : Ph. : *it e. es my mind* : अत्रासक्तं मे मनः. IV. To buy up : परिक्रीणीते (क्री, c. 9.). V. To assume : q.v.

ENGROSSER : I. A copyist : स्पष्टाक्षरलेखकः. II. A fore-staller : (1) परिक्रयिन् (f. णी) (?); (2) पूर्वक्रेतृ (f. त्री) (?).

ENGULF : (1) ग्रसते (ग्रस्, c. 1.) (=to swallow); (2) प्लावयति (c. of प्लु) (=to drown).

ENHANCE : वर्द्धयति (c. of वृध्) : v. To increase.

ENHANCEMENT: : v. Increase.

ENHARMONIC : एकतानिकः (की, कं) (?).

ENIGMA : प्रहेलिका : v. Riddle.

ENIGMATIC, -AL : वक्रः (क्रा, क्रं) : v. Obscure, ambiguous.

ENIGMATICALLY : वक्रम् : v. Ambiguously.

ENJOIN : I. To order : q.v. : शास्ति (शास्, c. 2.). II. To prohibit or restrain : q.v. : निषेधति (सिध्, c. 1.).

ENJOY : I. Lit. : (1) भुनक्ति *or* भुंक्ते, उप-, परि-, अनु-, अधि-, (भुज्, c. 7.), *e. my milk* : पयो मदीयमुपभुंक्ष्व, R.; *e.s the kingdom of heaven* : भुनक्ति स्वाराज्यम्, N; (2) अनुभवति (भू, c. 1.) (prop. to feel), *e. ing all pleasures* : सर्वसुखान्यनुभवन्तः, K.; (3) निर्विशति (विश्, c. 6.), *e. the beauties of youth* : यौवनश्रीर्निर्विश्यताम्, R. II. Carnally : भुनक्ति, उप-, P.

ENJOYMENT : भोगः, उप-, सं-, परि-, *the desire of e. is over* : निवृत्ता भोगेच्छा, J.; *what an e. in those places* : स सम्भोगो यस्तादृशेषु प्रदेशेषु, V.

ENKINDLE : संधुक्षयति (धुक्ष्, c. 10.) : v. Kindle.

ENLARGE (v.t.) : I. In gen. : (1) वर्धयति (c. of वृध्) : v. To increase ; (2) विस्तारयति (c. of स्तृ) : v. To extend. II. To release : q.v. : मुञ्चति (मुच्, c. 6.).

ENLARGE (v.i.) : I. Lit. : वर्धते (वृध्, c. 1.), *the fish e.d there* : स तत्र ववृधे मत्स्यः, Mah. : v. To increase, extend. II. *To e. upon* : प्रपञ्चयति (पञ्च्, c. 10.), *now we will e. on its different states* : इदानीं तस्यैवावस्थाभेदः प्रपञ्च्यते, S. : v. To detail.

ENLARGEMENT : I. Extension, expansion : q.v. : वृद्धिः, वि-, R. II. Release : q.v. : मोक्षः. III. Expatiation : विस्तारः.

ENLIGHTEN : I. To lighten : q.v. : दीपयति (c. of दीप्). II. To instruct : ज्ञानं ददाति (दा, c. 3.) (=to give knowledge) ; (2) चक्षुरुन्मीलयति (c. of मील्) (=to open the eyes) ; (3) उद्भासयति (c. of भास्) (rare).

ENLIGHTENED : perh. उद्भासितः (ता, तं) : v. Educated.

ENLIGHTENMENT : perh. संविद्, *the Lord of e.* : संविदामीशः, Ki. : v. Refinement, civilization.

ENLIST (v.t.) : I. To enroll : q.v. : (1) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to take) ; (2) उत्थापयति (c. of स्था) (=to raise). II. To gain over : perh. निवेशयति (c. of विश्) *or* ग्राहयति (c. of ग्रह्), *I will e. them in the cause of trust* : *तान् सत्यार्थे निवेशयामि *or* सत्यपथं ग्राहयामि.

ENLIST (v.i.) : I. To engage in : विशति, प्र-, (विश्, c. 6.). II. To enter heartily in a cause : निविशते, अभि-, (विश्, c. 6.).

ENLISTMENT : I. The act : v. To enlist. II. A writing : *प्रवेशपत्रम्.

ENLIVEN : (1) उत्तेजयति (c. of तिज्) (=to excite : q.v.) ; (2) हर्षयति (c. of हृष्) (=to gladden : q.v.).

ENLIVENING : हर्षजननः (नी, नं) : v. Joyful.

ENMITY : (1) वैरम्, *should not make e. with any one* : न······वैरं कुर्वीत केनचित्, B.p. ; *e. towards Udāraka* : उदारके वैरम्, D. ii. ; (2) शत्रुता ; (3) विद्वेषः ; (4) शात्रवम् ; (5) दौहृदम् (rare) ; (6) विरोधः (=feud).

ENNOBLE : I. To dignify : (1) उन्नमयति (c. of नम्) ; (2) उत्-कर्षति, प्र-, (कृष्, c. 1.) ; (3) उत्-श्राययति (c. of श्रि). II. To raise to the nobility : *अनुराजं *or* अध्यार्यं करोति.

ENNUI : स्वेदः : v. Weariness.

ENORMITY : I. Greatness : घोरता. II. An atrocious crime : q.v. : घोरपातकम्.

ENORMOUS : I. Inordinate : असाधारण (f. णी). II. Great : (1) महाप्रमाण *or* बृहत्प्रमाण *or* अतिप्रमाण (f. णा) (=of e. size) ; (2) विशालः (ला, लं) (=large : q.v.) III. Atrocious : q.v.

ENORMOUSLY : अत्यन्त- in comp. : v. Exceedingly.

ENOUGH : (1) अलम् ; *all this is not e. for one* : सर्वं तन्नालमेकस्य, Mah. ; *e. of this story* : अलमनया कथया, K. ; (2) पर्याप्तः (प्ता, प्तं). *I am e. for all the Rākshasas in battle* : सर्वेषामेव पर्याप्तो राक्षसानामहं युधि, Ram. ; *and so much fuel is e. for cooking so much food* : इयतश्चौदनस्य पाकायैतावदिन्धनं पर्याप्तम्, D. ; (3) प्रचुरः (रा, रं) (=abundant). Ph. : *and I have not had e. of* (*lit. not satiated with*) *youth* : न च तृप्तोऽस्मि यौवने, Mat. ; *more than e. for hundred years' consumption* : वर्षशतोपभोगेऽप्यक्षय्यम्, D.

ENQUIRE : I. To ask : q.v. : अनुयुंक्ते (युज्, c. 7.), *e.d of him what was to be given and how much* : किं प्रदेयं कियद्देति तमन्वयुंक्त, R. II. To seek to know : जिज्ञासते, *we will now e. into the nature of spirit* : प्राणः किंस्वरूप इतीदानीं जिज्ञास्यते, S. III. To examine, consider : q.v. : अनुसन्दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.), *personally e.d into disputes* : विवादान् स्वयमनुसन्दधौ, M.n.

ENQUIRY : I. Asking : अनुयोगः, *whoever I may be* (*you*) *should make no e.* : यास्मि सास्म्यानुयोगो मे न कर्तव्यः, Mah. II. Seeking to know : जिज्ञासा, *e. after duties* : धर्मजिज्ञासा, M.d. ; *a subject of e.* : जिज्ञास्यम्, S. III. Examination, consideration : q.v. : अनुसन्धानम्.

ENRAGE : (1) कोपयति, प्र-, सं-, (c. of कुप्), *I will e. him* : कोपयाम्येनम्, B.r. (2) क्रोधयति (c. of क्रुध्) ; (3) रोषयति (c. of रुष्) ; (4) कोपं जनयति (c. of जन्) ; (5) क्रोधं उत्पादयति (c. of पद्), K. ; (6) संरम्भं नयति (नी, c. 1.), R. ; etc.

ENRAGED : (1) क्रुद्धः (द्धा, द्धं) ; (2) कुपितः (ता,

तं); (3) रुष्टः (ष्टा, ष्टं); (4) संरब्ध (f. ब्धा); (5) जातामर्षः (र्षा, र्षं); (6) आगतमन्यु (mfn.); etc. *To be e.*: (1) कुप्यति (कुप्, c. 4.) : v. Angry, to be- ; (2) क्रोधम् एति (इ, c. 2.) ; (3) मन्युं प्राप्नोति (आप्, c. 5.), Vi. ; etc.

ENRAPTURE, ENRAVISH : प्रहर्षयति (c. of हृष्) : v. To charm.

ENRAVISHINGLY : प्रहर्षं जनयत् (f. न्ती).

ENRICH : I. Lit. : धनिनं (f. नीं) *or* धनशालिनं (f. नीं) करोति : v. Rich, to make. II. To adorn : q.v. : मण्डयति (c. of मण्ड्). III. To fertilize : q.v.

ENRICHMENT : expr. by circumlo. : v. To enrich.

ENROLL (v.) : I. To enlist : *निवेशपत्रिकायां नाम निवेशयति (c. of विश्). II. To record : q.v. III. To envelop : q.v.

ENROLLMENT : I. The act : *नामनिवेशनम्. II. A register : *निवेशपत्रिका.

ENROOTED : (1) बद्धमूलः (ला, लं); (2) रूढमूलः (ला, लं).

ENSAMPLE : निदर्शनम् : v. Example.

ENSANGUINED : रुधिरसंलिप्तः (प्ता, प्तं); (2) शोणिताक्त (f. क्ता); (3) असृग्दिग्ध : (f. ग्धा); etc.

ENSCONCE : लीयते (ली, c. 4.) : v. To hide.

ENSHRINE : I. Lit. : v. Shrine ; to enclose. II. To cherish : रक्षति (रक्ष्, c. 1.).

ENSIGN : I. A banner : q.v. : पताका. II. A. standard-bearer : (1) पताकिन् (m); (2) वैजयन्तिकः.

ENSLAVE : दासीकरोति, *one who has e.d the whole of the three worlds* : दासीकृताशेषजगत्त्रयः (या, यं), Ku. ; *there is none whom the good qualities of Kādambarī do not e.* : कादम्बर्या गुणा न कञ्चिन्न दासीकुर्वन्ति, K. *To become e.d* : दासीभवति.

ENSLAVEMENT : I. The act : दासीकरणम्. II. The state : दास्यम् : v. Slavery.

ENSNARE : पाशेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) *or* पाशे पातयति (c. of पत्) (lit and fig.). *To be e.d* : पाशे पतति (पत्, c. 1.) (lit and fig.).

ENSUE : अनुवर्तते : v. To follow. *E. ing* : v. Following.

ENSURE, ENSURER : v. Insure, insurer.

ENTABLATURE, ENTABLEMENT : *स्तम्भशिरःशाखा.

ENTAIL (subs.) : I. An estate : *अनुच्छेद्यसम्पत्तिः. II. Its rule : *अनुच्छेदनियमः.

ENTAIL (v.) : I. Lit. : to settle unalienably : *अनुच्छेदनियमेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. Fig. : to bring on : आवहति (वह्, c. 1.).

ENTANGLE : I. Lit. : ज(झ)टयति (c. of जट) (used in Bengali). *To be e.d*: ज(झ)टयति (जट *or* झट्, c. 1.). Ph.: *e.d in the bracelets of creepers*: प्रततिवलयासङ्गसञ्जातपाशः, Sa. II. To embarrass, puzzle : q.v.

ENTANGLEMENT : I. Lit. : v. To entangle. II. Embarrassment : q.v. : प्रमुग्धता.

ENTER (v.) : I. In gen. : विशति, प्र-, (rarely आ-, समा-,) (with acc.) *or* निविशते (with loc.) (rare) (विश्, c. 6.), *e. ed the house of Vasantasenā* : वसन्तसेनागृहं प्रविष्टः, Mr. ii. ; *if a Śuka thorn e.s the foot* : निविशते यदि शुकशिखा पदे, N. iv. II. ; *e.d the hearts of the ascetics* : तपोभृतां हृदयानि समाविवेश, Ki. ; *you e.* (*on your story*) : अत्रभवान् प्रविशतु, D. v. : v. To begin ; *you have e. ed into the sixth year* (*of your school life*) : प्रविष्टोऽसि षष्ठं वर्षम्, K. v. To attain ; *e. ed into reflection* : चिन्तां विवेश, K.: ; *e. ed into combat* : प्राविशातां रणे, B.p. v. To engage in. Ph. : *to e. into an alliance* : सन्धिं करोति, Ve. II. To make an entry of : निवेशयति, सं-, (c. of विश्), *should e.* (*his*) *name with* (*his*) *own hand* : नाम स्वहस्तेन निवेशयेत्, Y. ; (2) (=to write : q.v.).

ENTERPRISE (subs.) : I. A (bold) undertaking : (1) उद्यमः : v. Attempt. ; (2) अवदानम् (=achievement) ; (3) साहसम् (often in bad sense). II. Energy : q.v. : उद्यमः *a man of great e.* : महोद्यमः पुरुषः.

ENTERPRISE (v.) : आरभते (रभ्, c. 1.) : v. To begin, undertake.

ENTERPRISING (adj.) : (1) उद्योगिन् (f. नी) ; (2) अध्यवसायिन् (f. नी) : v. Active, bold.

ENTERTAIN (v.) : I. To maintain : q.v. II. To receive guests : शुश्रूषते (desi. of श्रु) ; (2) पूजयति (पूज्, c. 10.) (=to honour : q.v.). Ph. : *then we are ready to e. you* : ततः सज्जातिथेया वयम्,

Vi. II. To amuse : q.v. : जुषते (जुष्, c. 6.), *e. us* : जुषस्व नः, Vi. IV. To accept : q.v. : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). V. To cherish : करोति, *to c. a hope* : आशां करोति.

ENTERTAINER : I. A host : q.v. : शुश्रूषाकारिन् (f. णी). II. An amuser : q.v. : विनोदकः. III. A cherisher : expr. by circumlo.

ENTERTAINING (adj.) : (1) विनोदिन् (f. नी) (=amusing) ; (2) हास्यकरः (री, रं) (=exciting laughter).

ENTERTAININGLY : (1) विनोदं विदधत् (f. ती) ; (2) हास्यं जनयत् (f. न्ती).

ENTERTAINMENT : I. Hospitality : q.v. : (1) शुश्रूषा ; (2) पूजा. II. A feast उत्सवः. III. Amusement : q.v. : विनोदः.

ENTHRALL : दासीकरोति : v. To enslave.

ENTHRONE : (1) अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.) ; (2) सिंहासने निवेशयति (c. of विश्) (only of kings) : v. To place, throne.

ENTHRONEMENT : (1) अभिषेकः ; (2) सिंहासननिवेशनम् (only of kings).

ENTHUSIASM : I. Frenzy, fanaticism : धर्मोन्मादः (?). II. Warmth, zeal : q.v. : अत्युत्साहः.

ENTHUSIAST : I. A fanatic : धर्मोन्मत्तः (त्ता, त्तं) (?). II. In gen. sense : perh. उन्मत्तः (त्ता, त्तं), *e.s about war* : युद्धोन्मत्ताः ; अत्युत्साहवत् (f. ती): v. Zealous.

ENTHUSIASTIC, -AL : (1) व्यग्रः (ग्रा, ग्रं) (=eager, zealous) ; (2) उन्मत्तः (त्ता, त्तं) (=mad) ; (3) प्रचण्ड (f. ण्डा) (=impetuous). Ph. : *e. devotion* : निरतिशयभक्तिः : v. Extreme.

ENTHUSIASTICALLY : (1) निरतिशयम् (=extremely) ; (2) सोत्साहम् (=eagerly) ; (3) सोन्मादम् (=madly).

ENTHYMEME : उपनयाक्षिगमनम्.

ENTICE (v.) : (1) हरति (हृ, c. 1.) (=to allure : q.v.), *not e.d by other temptations* : अहृतस्य विलोभनान्तरैः, R. ; (2) प्र-, लोभयति, वि-, (c. of लुभ्) (=to tempt : q.v.), *if any one e.s and defiles this girl* : यदि कश्चिदेनां बालां विलोभ्य नाशयिष्यति, D.

ENTICEMENT : I. The act : (1) हरणम् ; (2) प्र-लोभनम्, वि-. II. Alluring object : प्र-लोभनम्, वि-. . .

ENTICER : प्रलोभकः : v. Tempter.

ENTICING : v. Alluring ; charming.

ENTICINGLY : (1) प्रलोभ्य, वि- ; (2) मनो हृत्वा.

ENTIRE : I. Complete, whole : q.v. : (1) कृत्स्न (f. त्स्ना) ; (2) समग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (3) अखण्डः (ण्डा, ण्डं) ; (4) अविकलः (ला, लं) ; (5) निखिलः (ला, लं) ; (6) अखिलः (ला, लं) ; (7) समस्तः (स्ता, स्तं). II. Not gelded : q.v. : prob. अविकलः (ला, लं).

ENTIRELY : I. Completely : q.v. : (1) कार्त्स्न्येन ; (2) साकल्येनः ; (3) समग्रम् ; (4) अखण्डम् ; (5) सर्वथा (=altogether) ; (6) by adj. II. Solely : comp. with एक, *whose life depends e. on water* : जलैकायत्तजीवितः (त्ता, त्तं). M.n. ; *of e. peaceful character* : शमैकवृत्ति (mfn.), Ki.

ENTIRENESS, ENTIRETY : (1) कार्त्स्न्यम् ; (2) साकल्यम् ; (3) समग्रता ; (4) सम्पूर्णता : v. Entire.

ENTITLE (v.) : I. To call, name : (1) अभिदधाति (धा, c. 3.) ; (2) उदाहरति (हृ, c. 1.) II. To give a claim to : expr. by अधिकारः *or* अर्हति (अर्ह्, c. 1.) *or* -भाज् (mfn.) in comp., *who are not e.d to share* : विभागानधिकारिणः, Mit. ; *how is the youngest e.d to the kingdom in preference to the eldest* : कथं ज्येष्ठमतिक्रम्य कनीयान् राज्यमर्हति, Mat ; *in the absence of the former, the latter is e.d to property* : पूर्वस्याभावे धनभागुत्तरः, Y.

ENTITY : (1) सत्, G. ; (2) भावः, G.

ENTOMB : निदधाति (धा, c. 3.) (=to bury).

ENTOMBMENT : i.e. burial in a tomb : v. Burial, tomb.

ENTOMOLOGIST : *कीटविज्ञानविद् (mfn.), -विशारदः (दा, दं).

ENTOMOLOGY : *कीटविज्ञानम् ; कीटविद्या.

ENTOZOON (pl. -zoa) : *अन्तर्जीवः.

ENTRAIL : (1) अन्त्रम् ; (2) पुरीतत् (n.) (rare).

ENTRANCE (subs.) : I. The act or right of entering : प्रवेशः, -नम्, *for our e.* : अस्माकं प्रवेशाय, V.p. ; *give me e.* : देहि मे प्रवेशम्, Mu. ; *e. -fee* : *प्रवेशनशुल्कम्. II. A place for e. : प्रवेशः, *at the e. of a certain town* : कस्यचिन्नगरस्य प्रवेशे, P. iv. 6. : v. Door, passage.

ENTRANCE (v.) : I. To put in a trance : मोहं जनयति (जन्, c. 10.), उत्पादयति (c. of पद्), etc.

E.d : मोहाविष्टः (ष्टा, ष्टं), मोहाधिष्ठितः (ता, तं). II. To enrapture : प्रहर्षयति (c. of हृष्).

ENTRAP : (1) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (when the meaning is clear). *by means of nets, hooks, and other devices for e.ping fish*: जालबडिशप्रभृतिभिर्मत्स्यबन्धनोपायैः, Sa v. ; (2) पाशे पातयति (c. of पत्) : v. To ensnare.

ENTREAT : उपच्छन्दयति (छन्द्, c. 10.), R. v. 58 : v. To beg, implore.

ENTREATY : (1) अभ्यर्थना *or* प्रार्थना, *by e.s, by advice* : अभ्यर्थनाभिश्चोपदेशैश्च, K. (2) याच्ञा : v. Request.

ENTREPOT : वाणिज्यस्थानम् (?)

ENTRUST (v.t.) : निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *should e. all work to him* : तस्मिन् सर्वकार्याणि निक्षिपेत्, M. vii. 59 ; *is the secret you were entrusted with kept*: रक्ष्यते भवता रहस्यनिक्षेपः, V. ii.; (2) न्यस्यति, वि-, (अस्, c. 4.) *or* न्यासीकरोति (with sim. cons.), *e. ing wife to sons*: सुतविन्यस्तपत्नीकः, Y. ; (3) नि-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) (with sim cons.), K.b. ; (4) निवेशयति (c. of विश्) (rare), *all work was e. ed to you* : त्वयि निवेशितसर्वकार्यः, Mu. v.

ENTRY : I. The act of entering : प्रवेशः, -नम्, *on (your) e.* : प्रवेशे, R. vi. 24 : *getting an e. with diifficulty* : कथमपि लब्धप्रवेशः, Va. II. A passage for entering : प्रवेशः : v. Entrance (III), passage. III. That which is entered : expr. by verb : *this is an erroneous e.* : *इदम्भ्रमान्निवेशितम् ; *to make an e. of* : v. Enter (II).

ENTWINE (v.) : परि-वेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.) (=to encircle, surround : q.v.).

ENUMERATE : I. To count : संख्याति (ख्या, c. 2.). II. To recount, mention : q.v. आख्याति (ख्या, c. 2.), *e. the kings of England* : *इंलण्डेश्वराणां नामानि कथय.

ENUMERATION : आख्यानम्. v. Mention, recital.

ENUNCIATE : I. To predicate : लक्षणं *or* रूपं कथयति (कथ्, c. 10.). II. To pronounce : q.v. : उच्चारयति (c. of चर्).

ENUNCIATION : I. Predication : लक्षण- *or* रूपकथनम्. II. Mode of utterance : उच्चारणम्. III. A declaration : उक्तिः.

ENVELOP (v.) : (1) गुण्ठयति, अव-, (गुण्ठ्, c. 10.) (=to veil), *e. ed in nocturnal darkness* : रजनीतिमिरावगुण्ठितः (ता, तं), Ku. ; (2) परि-वृणोति *or* वारयति (वृ, c. 5. and 10.) (=to enclose), *e. ing the whole Lankā* : लङ्कां समस्तां परिवार्य, Ram. : v. Also to encircle, conceal.

ENVELOP (subs.) : *पत्रवेष्टनम्.

ENVENOM (v.) : I. Lit. : विषेण लिम्पति (लिप्, c. 6.) *or* देग्धि (दिह्, c. 2.) *or* अनक्ति (अञ्ज्, c. 2.). II. Fig. : *e. ed glance* : विषेण दिग्धः कटाक्षः, Ma. ; "*e. ed tongue of calumny*" : विषाक्ता पिशुनजिह्वा.

ENVIABLE : स्पृहणीयः (या, यं), *of e. prowess* : स्पृहणीयवीर्यः, Ku. iii. 20.

ENVIER : (1) ईर्ष्यिन् (m.) ; (2) असूयकः : (3) मत्सरिन् (m.).

ENVIOUS : (1) ईर्ष्यिन् (f. णी), *e., hateful, discontented*: ईर्ष्यी घृण्यसन्तुष्टः, H. ; (2) मत्सरिन् (f. णी), *e. of others' rise* : परवृद्धिमत्सरिन् (f. णी), Si. ; साभ्यसूयः (या, यं) ; (4) ईर्ष्यालु (mfn.) ; (5) असूयापरीतः (ता, तं) ; etc.

ENVIOUSLY : (1) सेर्ष्यम् ; (2) साभ्यसूयम् ; (3) समत्सरम्.

ENVIOUSNESS : v. Envy.

ENVIRON (v.) : परिवृणोति (वृ, c. 5.) : v. Encompass.

ENVIRONS : परिसराः *or* परिसरविषयाः (m. pl.) : v. Suburbs.

ENVOY : दूतः : v. Ambassador.

ENVY (subs.) : (1) ईर्ष्या : v. Jealousy ; (2) अभि-असूया, *who has created yours e.* : केनाभ्यसूया ते जनिता, Ku. ; (3) मात्सर्यम्, *whose minds are vitiated with the feeling of e.* : मात्सर्यरागोपहतात्मन् (mfn.), Ki.

ENVY (v.) : I. In bad sense : (1) असूयति, अभि-, (nomi.) (with dat.) ; (2) ईर्ष्यति, (ईर्ष्य्, c. 1.) (rare : with dat.) ; (3) better by subs. II. In good sense ; स्पृहयति, -ते (स्पृह्, c. 10.) (with dat.), *I e. the king Daśaratha* : स्पृहयामि राज्ञे दशरथाय, Vi.

EPACT : *annual e.* : सूर्यचन्द्रवत्सरान्तरम् ; *monthly e.*: अर्कचन्द्रमासान्तरम्.

EPAULET : स्कन्धाभरणम्, and sim. comp.s. (?).

EPHEMERAL : I. Diurnal : q.v. II. Short-lived : क्षणभङ्गुरः (रा, रं) : v. Transient.

EPHOD : परिकरः (?) : v. Girdle.

EPHOR : *परिदर्शकः. *E. -alty* : *परिदर्शकत्वम्.

EPIC: Ph. : *e. poem* : महाकाव्यम्; *e. poet* : महाकाव्यलेखकः ; etc.

EPICENE : स्त्रीपुंलिङ्गः (ङ्गा, ङ्गं)

EPICURE : भोजनचञ्चुः, Vet. : विषयासक्तचेतस् (mfn.) (=sensualist : q.v.).

EPICURIAN : I. Lit. : *एपिकौरीयः (या, यं). II. Luxurious : विशिष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Given to indulgence : (1) इन्द्रियसुखनिरतः (ता, तं) ; (2) विषयासक्तः (क्ता, क्तं).

EPIDEMIC : I. Adj. : व्यापक (f. पिका). II. Subs. : व्यापकव्याधिः ; मारिः (=pestilence).

EPIGLOTTIS : उपजिह्वा ; प्रतिजिह्वा, अलिजिह्वा.

EPIGRAM : क्षुद्रकविता (?).

EPIGRAMMATIC, -AL : I. Lit. : expr. by comp. II. Concise, pointed : q.v. ; लघु (mfn.).

EPIGRAMMATIST : क्षुद्रकवितालेखकः (?).

EPILEPSY : (1) अपस्मारः ; (2) भ्रामरम्.

EPILEPTIC : (1) अपस्मारिन् (f. णी), Si. ; (2) भ्रामरिन् (f. णी).

EPILOGUE : उपसंहारः.

EPIPHANY : I. Lit. : आविर्भावः : v. Appearance. II. A festival : *आविर्भावपर्वन् (n.).

EPISCOPAL : expr. by comp., *e. jurisdiction* : *प्रधानाचार्याधिकारः ; *e. church* : आचार्यधर्ममन्दिरम्.

EPISCOPALLY : *प्रधानाचार्यैः (ins. pl.).

EPISCOPATE : I. A bishopric : q.v. II. The body of bishops : *प्रधानाचार्यवर्गः.

EPISODE : उपाख्यानम् ; उपकथा.

EPISTLE : पत्रम् : v. Letter.

EPISTOLARY : expr. by पत्रम्, *e. style* : *पत्ररीतिः, *e. correspondence* : *पत्रसंवादः.

EPITAPH : *स्मरणमण्डनम् : v. Inscription.

EPITHALAMIUM : (1) मङ्गलगीतम् ; (2) विवाहगीतम्.

EPITHET : विशेषणम्, V.

EPITOME : (1) सारसंग्रहः ; (2) संक्षेपः (=abridgement).

EPITOMIST : सारसंग्रहकरः ; संक्षेप्तृ (m.) (=abridger).

EPITOMIZE : (1) सारसंग्रहं करोति ; (2) संक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (=to abridge) ; (3) समस्यति (अस्, c. 4.) (=2.).

EPOCH : (1) कालः (=time) ; (2) युगम् (=age).

EPODE : काव्यविशेषः.

EPOPEE : v. Epic.

EQUABILITY : समता : v. Evenness, equanimity.

EQUABLE : समः (मा, मं), *e. -tempered* : समवृत्तिः, Ki. : v. Even, uniform.

EQUABLY : समम् : v. Evenly, uniformly.

EQUAL (adj.) : I. Alike : (1) समः (मा, मं), *I do not see any one greater than or e. to Rāma* : पश्यामि रामादधिकं समं वा नान्यम्, B. ; *e. share* : समभागः, Da. ; (2) समानः (ना, नं), *e. in caste and number* : समाना जातिसंख्यया, Da. ; *to (men) of e. valour, lineage, and manliness*: समानवीर्यान्वयपौरुषेषु, Ki. ; (3) तुल्यः (ल्या, ल्यं) (=matching, like), *of e. strength* : तुल्यशक्ति (mfn.), M.n. ; (4) सदृशः (शी, शं) (=तुल्य), *with those, who are not his e.s* : अनात्मसदृशेषु, Mu. II. Adequate : (1) समः (मा, मं) ; (2) पर्याप्तः (प्ता, प्तं) (=enough : q.v.). III. Equitable : समः (मा, मं). IV. Indifferent : समः (मा, मं) *or* समानः (ना, नं).

EQUAL (subs.) : (1) expr. by adj. : समः (मा, मं) *or* समानः (ना, नं), *with e.s* : समैः, H. ; *two e.s* : समानौ, B. ; (2) समानजनः, *before e.s* : समानजनसमक्षम्, M.n.

EQUAL (v.t.) : I. To be e. to : expr. by adj., *but does not e. me in penances* : न तु तपसा मे समः, Vi. II. To make e. to : (1) expr. by adj. ; (2) समीकरोति *or* समानीकरोति.

EQUALITY : I. Lit. : (1) साम्यम्, *bearing e. with the thunder of Jupiter* : अशनिना मघोनः साम्यं गतः, Ki. ; (2) समानता ; (3) तुल्यता. II. Evenness : तुल्यता. III. Uniformity : समता.

EQUALIZATION : (1) समीकरणम् ; (2) समानीकरणम्.

EQUALIZE : (1) समीकरोति ; (2) समानीकरोति ; (3) by adj. v. Equal.

EQUALLY : (1) समं *or* समानम्, *treats his servants e.* : समं भृत्येषु वर्तते, P. ; (2) तुल्यम् ; (3) सदृशम् ; (4) by adj., *the battle was e. matched* : तुल्यप्रतिद्वन्द्वि बभूव युद्धम्, R.

EQUANIMITY : (1) समता, *by e.* : समतया, R. ix. 6. ; (2) समवृत्तिता ; (3) समभावः ; (4) समचित्तता.

EQUATION : समीकरणम्, *quadratic e.* : वर्गसमीकरणम्, Vij.

EQUATOR : I. Terrestrial : (1) भूपरिधिः ; (2) भूकक्षा. II. Celestial : (1) व्योमकक्षा and sim. comp.s. ; (2) आकाशपरिधिः, Gan.

EQUATORIAL : Ph. : *e. region* : निरक्षदेशः, Go.

EQUERRY, EQUERY : I. A stable : (1) मन्दुरा ; (2) वाजिशाला ; (3) अश्वशाला. II. An officer : मन्दुरापालः, K.

EQUESTRIAN (subs.) : अश्ववारः : v. Horseman.

EQUESTRIAN (adj.) : I. Pertaining to horse : (1) अश्वीयः (या, यं) ; (2) आश्व (f. श्वा) ; (3) आश्विकः (की, कं). II. Pertaining to horsemen : expr. by tat. comp.

EQUIANGULAR : (1) समकोणः (णा, णं) ; (2) समानास्र (f. स्रा) ; etc.

EQUIDISTANT : (1) समदूरः (रा, रं) ; (2) समानान्तरः (रा, रं) ; etc.

EQUILATERAL : समभुजः (जा, जं). *E. triangle* : समत्रिभुजः ; *e. pentagon* : समपञ्चभुजः ; and so on.

EQUILIBRIUM : समधृतिः (?) ; V.s. *To be in e.* : (1) समधृतः (ता, तं) ; (2) तुलाधृतः (ता, तं) (?).

EQUINOCTIAL : विषुवीयः (या, यं). *The e. line* : (1) विषुवरेखा ; (2) विषुवचक्रम्; (3) विषुवद्वृत्तम्, Su. *The e. sun* : विषुवस्थो दिवाकरः, Su. *E. point* : अयनम्.

EQUINOX : (1) विषुवम् ; (2) विषुवत् (n.). *Vernal e.* : महाविषुवम्, *Autumnal e.* : जलविषुवम्.

EQUIP (v.) : (1) सज्जीकरोति, *well e. ped* : सुसज्जितः (ता, तं) ; (2) आ-कल्पयति, उप-, (कॢप्, c. 10.) : v. Also to adorn, accoutre.

EQUIPAGE : I. Lit. : (1) सज्जा ; (2) आकल्पः. Ph. : *personal e.* : शरीरोपकरणानि, K. II. Retinue : q.v. : परिबर्हः.

EQUIPMENT : I. The act : (1) सज्जीकरणम् ; (2) आकल्पनम्, उप-,. II. Equipage : q.v. : सज्जा.

EQUIPOISE : समधृतिः : v. Equilibrium.

EQUITABLE : I. Of men : न्यायपरायण (f. णा). II. Of acts : न्यायसंगतः (ता, तं) : v. Just.

EQUITABLY : न्यायेन *or* न्यायतः : v. Justly, fairly.

EQUITY : न्यायः : *e. governs in the conflict of two codes of law* : स्मृत्योर्विरोधे न्यायो बलवान्, Y. : v. Justice.

EQUIVALENT (adj.) : (1) तुल्यः (ल्या, ल्यं) v. Equal ; (2) तुल्यार्थकः (का, कं) (in meaning) ; (3) तुल्यबलः (ला, लं) (in force) ; (4) तुल्यमूल्यं (ल्या, ल्यं) (in value).

EQUIVALENT (subs.) : I. An e. thing : expr. by adj. II. In chemistry : *तुल्यम्.

EQUIVOCAL : वक्रः (क्रा, क्रं) : v. Ambiguous.

EQUIVOCALLY : वक्रम् : v. Ambiguously.

EQUIVOCATE (v.) : (1) वक्रोक्तिं करोति ; (2) भङ्गिं करोति.

EQUIVOCATION : (1) वक्रोक्तिः : (2) स्फुटभिन्नार्थं वचः, Si.

ERA : (1) कालः : v. Time ; (2) शकः *or* शाकः (sp. of. Shālivāhana) ; (3) संवत् (of Vikramāditya).

ERADICATE : (1) उन्मूलयति, सम्-, (मूल्, c. 10.), *an enemy can be easily e. d* : रिपुरुन्मूलयितुं सुकरः, Ki. ii. 50 ; (2) उद्धरति (हृ, c. 1.), *I will e. the enemy today* : शत्रुमद्योद्धरिष्यामि, Ram. ; (3) उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

ERADICATION : (1) उन्मूलनम् ; (2) उद्धरणम् *or* उद्धारः ; (3) उच्छेदः, *e. of birth* : उच्छेदो जन्मनः, Ki.

ERASE : I. To efface : q.v. : प्र-मार्ष्टि (मृज्, c. 2.). II. To destroy : q.v. : कषति (कष, c. 1.), *all-e. ing fate* : सर्वंकषा भवितव्यता, Ma.

ERASURE : लोपः. (?) : v. Obliteration.

ERE : पूर्वम्, *e. this* : इतः पूर्वम् : v. Before.

ERE LONG : (1) अचिरेण ; (2) अचिरात्.

ERECT (adj.) : I. Of posture : perh. उन्नतः (ता, तं). II. Raised, uplifted : q.v. : उन्नतः (ता, तं॰), *with eyebrows e.* : उन्नतभ्रू (n. भ्रु). Ph. : *his hair became e. (from joy)* : पुलकितो बभूव.

ERECT (v.) : I. To set up, plant : q.v. : स्थापयति (c. of स्था). II. To build : q.v. : (1) निर्मिमीते (मा, c. 3.) ; (2) करोति (=to make). III. To exalt : q.v. : उन्नमयति (c. of नम्). IV. To establish, found : q.v. : स्थापयति.

ERECTION : I. Planting : (1) स्थापनम्, सं-, (2) प्रतिष्ठापनम्. II. Building : निर्माणम्. III. Exaltation : q.v.

ERECTLY : prob. उन्नतकायेन *or* उन्नतो (f. ता) भूत्वा.

ERECTNESS : उन्नतता, -त्वम् : v. Erect.

EREWHILE : किञ्चित्पूर्वम् : v. Sometime, before.

EREMITE : अरण्यवासी, Vi. ; (2) आरण्यकः, Vi. : v. Hermit.

ERMINE : I. An animal : नकुलजातीयजन्तुविशेषः. II. Its fur : *ऊर्मीणलोमन् (n.). III. The dignity of judges : ऊर्मीणलोमधराः (m. pl.).

EROTIC : v. Amatory.

ERR (v.) : (1) भ्रमति, वि-, (भ्रम्, c. 1.), *that you may not e. again* : मा भूयो विभ्रमेरिति, Mah. ; (2) पथः *or* मार्गात् च्यवते (च्यु, c. 1.) *or* भ्रश्यति, -ते (भ्रंश्, c. 4.) (=to wander from the right way), Ki. ; (3) उत्पथेन *or* उन्मार्गेण गच्छति (गम्, c. 1.) *or* धावति (धाव्, c. 1.) (in moral sense), U.

ERRAND : सन्देशः : v. Message.

ERRANT : I. Wandering : q.v. : परिभ्रमिन् (f. णी). II. Wild : q.v. : उद्वृत्तः (त्ता, त्तं).

ERRING (adj.) : (1) भ्रान्तः (न्ता, न्तं), *e. -minded* : भ्रान्तबुद्धि (mfn.), M. n. ; (2) व्यभिचारिन् (f. णी), *un-e. knowledge* : ज्ञानमव्यभिचारि, N. d.

ERRONEOUS : (1) भ्रममूलकः (का, कं), *this reading is e.* : इति पाठस्तु भ्रममूलकः, Va. com.; (2) प्रामादिकः (की, कं), *e. interchange of things*: प्रामादिकी वस्तुपरिवृत्तिः, M. n.; (3) मिथ्या (=false) in comp., *an e. inference* : मिथ्यानुमानम्, N. d.

ERRONEOUSLY : (1) भ्रमात् ; (2) प्रमादेन ; (3) भ्रान्तितः, Go. ; (4) मिथ्या (=falsely : q.v.).

ERRONEOUSNESS : (1) भ्रममूलत्वम् ; (2) प्रामादिकत्वम् : v. Falsity.

ERROR : I. A mistake : q.v. : भ्रमः. II. An inaccuracy : अशुद्धम्. III. Deviation : उन्मार्गगमनम्. IV. Fault, sin. : q.v.

ERST : पुरा : v. Formerly.

ERUCT, ERUCTATION : v. Belch, belching.

ERUDITE : I. As applied to men : पण्डितः (ता, तं) : v. Learned. II. As applied to any science, etc. : v. Abstruse, profound.

ERUDITION : (1) पाण्डित्यम् ; (2) वैदुष्यम् (rare).

ERUPTION : I. A bursting forth : (1) निःसरणम् ; (2) निर्गमः. II. Of the skin : *what are these e.s* : *किं निर्गतमङ्गे : v. Pimple, itch.

ERUPTIVE : expr. by verb : निर्गच्छति (गम्, c. 1.) *or* निःसरति (सृ, c. 1.).

ERYSIPELAS : (1) उदर्दः ;(2) दद्रुः.

ESCALADE : I. Subs : prob. अवस्कन्दः, -नम्. II. Verb : अवस्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.) (?) ; लङ्घयति (लङ्घ्, c. 10.) (=to scale).

ESCAPADE : स्खलितम्, K.

ESCAPE (v.t.) : I. To get out of : (1) मुच्यते, वि-, परि-, (pass. of मुच्) (with abl.), *who e. s the great snare* : यो महापाशाद्विमुक्तः, V. c. ; (2) तरति, उत्- निर्-, सम्-, अभि, (तॄ, c. 1.) (=to cross, overcome), *without e. ing an accusation* : अभियोगमनिस्तीर्य, Y. ; *to e. death* : मृत्युं तरति, Vi. II. To avoid : q.v. : परिहरति (हृ, c. 1.), *infamy has been e. d* : परिहृतमयशः, Mu. III. Of observation, etc. : *e.d the notice of the guards* : न लक्षितो रक्षिभटैः, N. ; *it e.d his notice* : स एतन्नालक्षयत् (लक्ष्, c. 10.).

ESCAPE (v.i.) : i.e. to flee : (1) अप-क्रामति *or* क्राम्यति, निर्-, समप-, (क्रम्, c. 1. and 4.), *why was he allowed to e.* : स कस्मादपक्रामन्नुपेक्षितः, Mu. iii. ; (2) अप-सरति, निर्-, (सृ, c. 1.) ; (3) अपसर्पति, (सृप्, c. 1.) ; (4) निर्-गच्छति (गम्, c. 1.). *To e. from* : v. Escape (v.t.).

ESCAPE (subs.) : I. E. ing from : (1) निस्तारः, *I see no e.* : निस्तारं न पश्यामि ; (2) by verb, *it was a narrow e.* : कथं कथमपि तस्माद्विमुक्तः. II. Fleeing : (1) निष्क्रमः ; (2) अपसर्पणम्.

ESCARPMENT : [पर्वतस्य] पातुकपार्श्वः (?).

ESCHEAT (v.i.) : I. To the crown : (1) राजस्वताम् आपद्यते (पद्, c. 4.), Sa. vi. ; (2) राजसात् गच्छति (गम्, c. 1.), *all these accumulated silver, base metal, etc. e. ed to the crown* : सञ्चितं रौप्यकुप्यादि सर्वं तद्राजसादगात्, Raj. II. To a lord : by ana : स्वामिसात् गच्छति.

ESCHEAT (subs.) : expr. by circumlo. : v. To escheat.

ESCHEW : वर्जयति (वृज्, c. 10.) : v. To avoid.

ESCORT (subs.) : (1) expr. by circumlo. *attended by a large e.* : महता बलेन रक्षितः (ता, तं) ; (2) रक्षाधिकृतपुरुषः ; (3) परिचरः : v. Retinue, guard.

ESCORT (v.) : अनुगच्छति (गम्, c. 1.), *I myself*

will e. her : स्वयमेवानुगच्छामि तत्रभवतीम्, Mr. : v. To accompany ; guard.

ESCULENT : खाद्यः (द्या, द्यं) : v. Eatable.

ESCUTCHEON : *कुलचिह्नपत्रम्, Williams.

ESOTERIC : विशिष्टः (ष्टा, ष्टं) (?).

ESPALIER : लतागुल्मः (?).

ESPECIAL : विशेष in com. : v. Principal, particular.

ESPECIALLY : (1) विशेषेण ; (2) विशेषम् : (3) प्राधान्येन (=principally : q.v.).

ESPIONAGE : I. The practice of spies : गूढप्रचारः, and sim. comp.s. II. Their employment : चारप्रयोगः, and sim. comp.s.

ESPLANADE : विरामभूमिः (?).

ESPOUSAL : I. Betrothal : दानम्, प्र-. II. Marriage : q.v. : विवाहः. III. Fig., adoption : परिग्रहः.

ESPOUSE : I. To betroth : ददाति, प्र-, (दा, c. 3.). II. To marry : q.v. : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). III. To accept : परिगृह्णाति.

ESPY : निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) : v. To see.

ESQUIRE : I. An attendant : सहचरः. II. A title : श्रीमत् (m.) prefixed.

ESSAY (subs.) : I. To Attempt : व्यवस्यति (सो, c. 4.). q.v. : II. To Assay : q.v.

ESSAY (subs.) : I. Attempt : q.v. II. Assay : q.v. III. Composition : (1) प्रबन्धः ; (2) निबन्धः.

ESSAYIST : प्रबन्धलेखकः.

ESSENCE : I. In gen. sense : सारः, *e. of beauty* : सौन्दर्यसारः ; Ma. ; *in e. and in character* : सारतः शीलतश्च, D. II. Perfume : गन्धसारः (?).

ESSENTIAL : I. Lit. : expr. by comp., *e. thing* : सारवस्तु. II. Containing essence : (1) ससार : (रा, रं) ; (2) सारवत् (f. ती). III. Indispensable, necessary : q.v. : *the study of the Vedas is e. for an enquiry about duties* : धर्मजिज्ञासा वेदाध्ययनं नियमेनापेक्षते, S. Ph. : *e. oil* : *सारतैलम्.

ESSENTIALLY : सारतः : v. Essential, really.

ESTABLISH : I. To found, settle : q.v. : स्थापयति, सं-, प्रति-, (c. of स्था), *will e. Kaivartas in his kingdom* : कैवर्तान् राज्ये स्थापयिष्यति, V. p. Ph : *the e. ed church* : *प्रतिष्ठापितधर्मः. II. To confirm : q.v. : स्थिरीकरोति. III. To prove : q.v. : (1) प्रति-पादयति, उप-, (c. of पद्,), *does not e. his claim by evidence* : उक्तं प्रमाणेन न प्रतिपादयति, K. b. ; (2) भावयति, वि-, (c. of भू) (rare), *a case e. ed by witness* : साक्षिभिर्भावितं कार्यम्, Kat.

ESTABLISHER : I. A founder : स्थापकः, सं-, प्रति-. II. Prover : प्रतिपादकः, or by verb.

ESTABLISHMENT : I. Settlement : स्थापनम्, सं-. II. Confirmation : स्थिरीकरणम्. III. Proving : प्रतिपादनम्. IV. System, government : स्थितिः. V. Domestic : expr. by circumlo. : *he keeps a large e.* : बहूनि भृत्यादीनि रक्षति.

ESTATE : I. State : q.v. : अवस्था. II. Property : q.v. : सम्पत्तिः. III. An order or class : वर्गः (?), *the third e.* (i.e. the commonalty) : *तृतीयवर्गः.

ESTEEM (v.) : I. To think, reckon : q.v. : गणयति (गण्, c. 10.). II. To respect, love : q.v. : बहु मन्यते (मन्, c. 4.).

ESTEEM (subs.) : expr. by verb, *he is held in high e. by the people* : प्रजास्तं बहु मन्यन्ते : v. Regard, reputation.

ESTIMABLE : I. Praiseworthy : q.v. : श्लाघ्यः (घ्या, घ्यं). II. What can be estimated : q. v. : निरूप्यः (प्या, प्यं).

ESTIMATE (subs.) : I. Of money, etc. : गणना (?). II. Judgement, appreciation : q.v. : गणना.

ESTIMATE : निरूपयति (रूप्, c. 10.) : v. To count, compute.

ESTIMATION : I. Lit. : निरूपणम् : v. Computation. II. Opinion : q.v. : मतम्. III. Esteem : q.v.

ESTOP : *प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *e. d by his own deed* : * स्वपत्रेण प्रतिबद्धः.

ESTOPPLE : *प्रतिबन्धः.

ESTRANGE : विश्लेषयति (c. of श्लिष्) : v. To alienate.

ESTRANGEMENT : विच्छेदः : v. Alienation.

ESTUARY : पुटभेदः (?).

ET CETERA : (1) आदि (mfn.), animals, etc. : पश्वादयः, S. ; (2) प्रभृति (mfn.), *citizen, villagers, etc.* : पौरजानपदप्रभृतयः, Ana.

ETCH : लिखति (लिख्, c. 6.) (=to draw : q.v.)

ETERNAL : (1) नित्यः (त्या, त्यं), *to the e. God.* : नित्याय देवाय, Vi. ; (2) शाश्वतः (ती, तं), *in e. course* : शाश्वते पथि, Ka. ; (3) अनन्तः (न्ता, न्तं) (=endless) ; (4) सनातनः (नी, नं) (=ever-existing) ; (5) सन्ततः (ता, तं) (=incessant).

ETERNALLY : (1) नित्यम् ; (2) शाश्वतम् ; (3) अनन्तम् ; (4) सनातनम्.

ETERNITY : (1) नित्यता ; (2) better by adj. : v. Eternal.

ETESIAN : वार्षिकः (की, कं) : v. Annual.

ETHER : I. A medium : *तेजोवहः. II. A fluid : *हिमद्रवः.

ETHEREAL : I. Celestial : q.v. : *e. regions* : नभस् : v. Sky. II. Spirit-like : तैजसः (सी, सं).

ETHIC, ETHICAL : expr. by धर्म- in com., "*e. meaning*" : *धर्मार्थः ; *authors of e. systems* : धर्मशास्त्रप्रयोजकाः, Y.

ETHICS : धर्मशास्त्रम् (applied also to jurisprudence) ; धर्मतत्त्वम् (?).

ETIQUETTE : आचारः *or* सदाचारः : v. Custom.

ETYMOLOGICAL : व्युत्पत्तिविषयकः (का, कं), and sim. expr. (?).

ETYMOLOGIST : व्युत्पत्तिविद् (mfn.) (?) ; व्युत्पत्तिविद्याविशारदः (दा, दं) (?), and sim. comp. s.

ETYMOLOGY : I. In gram. : शब्दादीनां रूपप्रकरणम्. II. Derivation : व्युत्पत्तिः. III. The science : व्युत्पत्तिः, -विद्या (?).

EUCHARIST : *कृष्टश्राद्धम्. *E.-ic.* : *कृष्टश्राद्धीयः (या, यं).

EULOGIST : (1) प्रशंसकः ; (2) स्तुतिपाठकः (who sings eulogies).

EULOGIZE : स्तौति *or* स्तवीति (स्तु, c. 2.) : v. To praise.

EULOGY : स्तुतिः *or* स्तवः, *others are pleased with false e. s* : तोषमेति वितथैः स्तवैः परः, Si. : v. Praise.

EUNUCH : (1) वर्षवरः ; (2) षण्ढः ; (3) क्लीबः ; (4) नपुंसकः. N.B. (3) and (4) are usually terms of contempt.

EUPHEMISM : *मङ्गलभाषितम्.

EUPHEMISTIC : Ph. : *e. expression* : *मङ्गलभाषितम्.

EUPHONIC, -AL, EUPHONIOUS : (1) सुस्वरः (रा, रं) ; (2) सुस्वरसंश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं) (?).

EUPHONIOUSLY : (1) सुस्वरेण (?) ; (2) सुस्वरसंश्लिष्टम् (?).

EUPHNONY : सुस्वरः (?).

EUPHORBIA : बहुदुग्धिका.

EUPHUISM : वाग्विलासः (?) ; *औफिस्मम्.

EVACUATE (v.) : I. To empty : q.v. : शून्यीकरोति. II. To void : q.v. : उत्सृजति, (सृज्, c. 6.). III. To desert, quit : q.v. : त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.), *e. ing Dwārakā* : द्वारकां परित्यज्य, Mah.

EVACUATION : I. Of the bowels : मलोत्सर्गः. *E.s.* : उच्चारः. II. Of a town or fort मोक्षः, *the siege and e. by Śālva* : रोधं मोक्षञ्च शाल्वेन, Mah.

EVADE (v.) : परिहरति (हृ, c. 1.), *to e. a summons* : *आह्वानं परिहरति, Ph. : *to e. observation* : v. To escape (v.t.) (III) ; *e. ing these points* : अमू विमुच्यैव, N.

EVANESCENT : क्षणभङ्गुरः (रा, रं) : v. Transient.

EVANGELIC, -AL : Ph. : *e. preacher* : *मङ्गलप्रवक्ता ; **e. history* : मङ्गलपुरावृत्तम् ; *e. truth* : *बाईबलानुगतं सत्यम्.

EVANGELICALLY : *बाईबलानुसारेण.

EVANGELIST : I. A writer : मङ्गललेखकः. II. A preacher : *मङ्गलप्रवक्तृ (m.).

EVANGELIZE : *to e. the world* *लोकेभ्यो मङ्गलं प्रवक्ति (वच्, c. 2.).

EVAPORATE (v.t.) : I. Lit. : *बाष्पीकरोति (?) : v. Vapour ; to dissipate. II. To dry up : q.v. : आचामति (चम्, c. 1.), R.

EVAPORATE (v.i.) : I. Lit. : बाष्पो भूत्वा गच्छति (गम्, c. 1.) (?). II. Fig. : to be wasted : नश्यति (नश्, c. 4.).

EVAPORATION : I. Lit. : बाष्पीकरणम् (?) (turning into vapour) ; बाष्पीभावः (?) (passing off in v.). II. Fig. : क्षयः : v. Decay.

EVASION : (1) expr. by verb : v. To evade : (2) छलम् (=trick).

EVASIVE : वक्रः (क्रा, क्रं) (?) : v. Ambiguous.

EVASIVELY : (1) प्रस्तुतं परिहृत्य (?) ; (2) वक्रोक्त्या : v. Ambiguously.

EVE, EVEN (subs.) : I. Evening : q.v. : II. The evening preceding a feast : पूर्वप्रदोषः (?).

III. Fig. : *we are on the eve of war* : प्रत्यासीदति (सीद्, c. 1.) नो युद्धम् : v. To approach.

EVEN (adj.) : I. Level, smooth : q.v. : समः (मा, मं), *it (the earth) looks e. to him*: सा समा तस्य प्रतिभाति, Go. II. Equable : समः (मा, मं), *e. -tempered* : समवृत्ति (mfn), Ki. III. Not odd : समः (मा, मं).

EVEN (adj.) : अपि (placed after the word emphasized), *where e. the trees, e. the animals are my friends*: यत्र द्रुमा अपि मृगा अपि बन्धवो मे, U. iii.; *very difficult to be shunned e. when leaving* : सुदुस्त्यजास्त्यजन्तोऽपि, Ki.; *e. now* : अद्यापि, J.; *e. if*: v. If; *not e. he* : सोऽपि.........न. Ph. : *e. so* : एम्.

EVEN-HANDED : (1) समः (मा, मं); (2) समदर्शिन् (f. नी); (3) तुल्यवृत्ति (mfn.).

EVENING (subs.) : (1) सायंकालः; (2) प्रदोषः; (3) सन्ध्या; (4) विकालः; (5) दिनान्तः (poet); (6) रजनीमुखम् (poet). *In the e.* : सायम्; *e. and morning* : सायं प्रातश्च, Sha.

EVENING (adj.) : (1) सायन्तनः (नी, नं); (2) प्रादोषिकः (की, कं); (3) सायंकालीनः (ना, नं); (4) सान्ध्यः (f. न्ध्या); (5) वैकालिकः (की, कं); (6) by tat. comp. *The e. star* : *प्रदोषतारा.

EVENLY : (1) समम्; (2) समानम्; (3) तुल्यम् : v. Equally, uniformly.

EVENNESS : I. Lit. : समता. II. Of temper : समता, *by e., by discharging showers of wealth* : समतया वसुवृष्टिविसर्जनैः, R.

EVENT : I. An occurrence : (1) घटना; (2) वृत्तम्. Ph. : *at all e. s* : अन्ततः; *in the e. of* : यदि : v. If. II. Issue, end : q.v.

EVENTFUL : घटनाकुलः (ला, लं) (?) : v. Memorable.

EVEN-TIDE : सायंकालः : v. Evening.

EVENTUAL : अन्तिमः (मा, मं) : v. Final, ultimate.

EVENTUALLY : अवशेषे : v. Finally, ultimately.

EVER : I. At any time : कदाचित् *or* कदापि, *if these e. deserve union*: कदाचिदेते यदि योगमर्हतः, Ku.; *"nobody e. yet hated his own flesh"* : *अद्यापि न कोऽपि स्वमांसं द्विद्वेष. Ph. : *e. and anon* : यदा तदा. II. Always : q.v. : (1) सततम्, *e. think of the truth* : तत्त्वं चिन्तय सततम्, J.; (2) नित्यम्, D. : Ph. : *gone for e.* : अपुनरागमनाय गतः; *lost for e.* : एकान्तनष्टः (ष्टा, ष्टं) *E. so* (=in whatever degree) : v. However.

EVERBLOOMING : नित्यपुष्पः (ष्पा, ष्पं), and sim. comps., *where trees are e.* : यत्र पादपा नित्यपुष्पाः, Me.

EVERGREEN : (1) सततहरितः (ता, तं); (?); (2) नित्यपर्णः (f. र्णा) (?).

EVERLASTING : नित्यस्थायिन् (f. नी) : v. Eternal.

EVERLASTINGLY : v. Eternally, continually.

EVERMORE : I. For e. : सततम्. II. At all times : सदा.

EVERY : (1) by doubling the word, *at e. place* : स्थाने स्थाने, J.; *in e. house* : गृहे गृहे, Ku.; *e. six months* : षण्मासे षण्मासे, P. iii. 6.; (2) by comp. with प्रति, *in e. direction* : प्रतिदिशम्, Ki.; *e. day* : प्रत्यहम्, H.; (3) by comp. with अनु (of rapid succession), *e. moment, e. now and then* : अनुक्षणम्; (4) सर्वः (र्वा, र्वं) (when e.= all); *e. poem* : सर्वं काव्यम्, Mal.

EVERYBODY, EVERYONE : (1) सर्वः, *e. is after his own interest*: सर्वः स्वार्थं समीहते, Si. ii. 65.; (2) सर्वजनः, सकलो जनः, etc., *e. will say* : सर्वो जनो वदिष्यति, P.; *e. hates the minister* : सकलो जनोऽमात्यं जुगुप्सते, Ma. ii. Ph. : *delighted e. one of the citizens* : पौरान् प्रत्येकं ह्लादयाञ्चक्रे, R.; *looking at e. one* : प्रत्येकमवलोक्य, Ana.

EVERYDAY (adj.) : (1) प्रात्यहिकः (की, कं), *e. hunger* : प्रात्यहिकक्षुत्, S. d.; (2) नित्यः (त्या, त्यं) (=regular), *e. present* : नित्यदक्षिणा, Mal. : v. Daily.

EVERYTHING : सर्वम्, *everybody does not know e.* न सर्वः सर्वं जानाति, Mu.

EVERY-TIME : यदा यदा : v. Whenever.

EVERY-WAY, IN : (1) सर्वथा; (2) सर्वप्रकारेण.

EVERYWHERE : (1) सर्वत्र; (2) सर्वतः, *you go e.* : त्वं सर्वतोगामि, Ku.

EVICT : निःसारयति (c. of सृ) (?).

EVICTION : निःसारणम् (?).

EVIDENCE (subs.) : (1) साक्ष्यम् (of witnesses), *to give e.* : साक्ष्यं ददाति, Y.; *e. may be direct and also hearsay* : समक्षदर्शनात् साक्ष्यं श्रवणाच्चैव सिध्यति, M.; (2) प्रमाणम् (=any proof), *does not estab-*

lish his claim by e. : उक्तं प्रमाणेन न प्रतिपादयति, K.b. ; *document* (=*written*) *possession* (=*real*) *and witnesses* (=*oral*) *are e.* : प्रमाणं लिखितं भुक्तिः साक्षिणश्च, Y.

EVIDENCE (v.) : प्रमाणयति (nomi.) : v. To evince, prove.

EVIDENT : (1) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं), वि-, *although e. the lustre of his body was not e.* : स्पष्टोऽप्यविस्पष्टवपुः-प्रकाशः, Ki. ; (2) व्यक्तः (क्ता, क्तं), अभि-, *very e. from the long wet footsteps* : सुव्यक्तमार्द्रपदपंक्तिभिरायताभिः, R. ; (3) स्फुटः (टा, टं), परि-, *to become e.* स्फुटीभवति, Si.

EVIDENT, TO BE : (1) प्रकाशते (काश्, c. 1.), M.n. ; (2) विकश(स)ति (कश् *or* कस्, c. 1.), *your untruthfulness is e. from your act* : तव कर्मणैव विकशत्यसत्यता, Si. xv. 16.

EVIDENT, TO MAKE : (1) प्रकाशयति (c of काश्), *who have made your intellect and character e.* : प्रकाशितत्वन्मतिशीलसाराः, Ki. ; (2) विकाश(स)यति (c. of कश् *or* कस्).

EVIDENTLY : (1) व्यक्तम्, *e. I have been deceived* : व्यक्तमस्मि विप्रलब्धा, D. ; (2) स्पष्टम्, वि-, ; (3) (3) स्फुटम्, परि-.

EVIL (adj,) : I. Having bad qualities : (1) दुष्टः (ष्टा, ष्टं), *quieting the e. ones* : दुष्टप्रशान्तिः, Vi. ; *e. sleep* : दुष्टनिद्रा, K. (2) by दुर् prefixed, *e. doings*: दुष्कर्माणि (n. pl.); *e. speaking*: दुर्वाक्यम्. II. Not good : by कु- pref, *at an e. moment* : कुक्षणे ; *e. course* : कुमार्गः ; *e. eye* : कुदृष्टिः.

EVIL (subs.) : I. Mischief, calamity : q.v. : अनिष्टम्. II. Wickedness : q.v. : दुष्टता.

EVIL (adv.) : v. Badly.

EVIL-MINDED : (1) कुमति (mfn.) ; (2) दुराचारः (रा, रं) ; (3) दुष्प्रकृति (mfn.) : v. Wicked.

EVINCE : दर्शयति (c. of दृश्) : v. To show, manifest.

EVISCERATE : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.) *or* अपोहति (ऊह्, c. 1.) (with gen.).

EVOKE : (1) आह्वयति (ह्वे, c. 1.) (=to call) ; (2) निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) (=to draw out)

EVOLUTION : I. Development : उद्भेदः, *e. of affection* : अनुरागस्योद्भेदः, Ma. II. A series : परम्परा. III. In arith : मूलग्रामः (?).

EVOLVE (v.) : I. To disclose : q.v. : विवृणोति (वृ, c. 5.). II. To emit : q.v.

EVULSION : (1) लुञ्चनम्, अव-, उत्- ; (2) पाटनम्, उत्-, वि-.

EWE : (1) मेषी ; (2) भेडी ; (3) उरणी ; (4) एडका.

EWER : कमण्डलुः : v. Pitcher.

EXACT (adj.) : I. Precise : q.v. : यथार्थः (र्था, र्थं). II. Accurate, punctual : q.v. : स्ववहितः (ता, तं).

EXACT (v.) : निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To extort take.

EXACTION : I. Extortion : q.v. : निष्कर्षः, -णम्. II. That which is exacted : perh निष्कर्षः, -णम् (after उत्पीडनम्).

EXACTLY : I. Precisely, accurately : q.v. : यथार्थतः. II. Nicely : सूक्ष्मम्, Ph.: *these are e. alike* : नास्ति कश्चिदनयोर्विशेषः ; *e. so* : एवमेव : v. Just (adv.).

EXACTNESS : I. Accuracy : q.v. : शुद्धता. II. Nicety : q.v. : सूक्ष्मता. III. Carefulness : q.v. : अवहितता. IV. Regularity : q.v.

EXAGGERATE (v.) : perh. वर्धयति (c. of वृध्) *or* अधिकं कथयति (कथ्, c. 10.).

EXAGGERATION : (1) अत्युक्तिः *or* अतिशयोक्तिः (=hyperbole).

EXALT : I. Lit. : उन्नमयति (c. of नम्), *e. ed by the echoes* : प्रतिस्वनैरुन्नमितः (ता, तं), Ki. : v. To lift. II. Fig., to elevate : (1) उन्नमयति, सम्- *or* उन्नतिं *or* समुन्नतिं नयति (नी, c. 1.), प्रापयति (c. of आप्) etc., *e.s some*: कांश्चिन्नयत्युन्नतिम्, Mr.; (2) उच्छ्राययति, सम्-, (c. of श्रि), *e. ing (his) prowess by arms* : अस्त्रैर्वीर्यमुच्छ्राययिष्यन्, Vi. III. To elate: उल्लासयति (c. of लस्), *e.s Daśaratha* : दशरथमुल्लासयति, An.

EXALTATION : I. The act : उन्नमनम्. II. The state : (1) उन्नतिः, सम्-,. (2) उच्छ्रायः, सम्-.

EXALTED : (1) उन्नतः (ता, तं), सम्-, *bending the e.* : उन्नतानमयन्, K. (2) उच्छ्रितः (ता, तं), सम्-, *in a very e. minister* : अत्युच्छ्रिते मन्त्रिणि, Mu. ; (3) उच्चैः (=high), *a more e. place* : उच्चैस्तरं पदम्, Ku.

EXALTED, TO BE : उन्नमति (नम् c. 1.), *as if the sky was e.* : द्यौरुन्नतामेव, K.

EXAMINATION : परीक्षा, *e. of gems* : रत्नपरीक्षा, Mal. ; *e. -in-chief* : *पूर्वपरीक्षा ; *post mortem e.* : *प्रेतपरीक्षा ; *e. of urine* : मूत्रपरीक्षा, Bha. ; *after e. (of a book)* : परीक्ष्य, Mal.

EXAMINE (v.) : परीक्षते, सं-, (ईक्ष्, c. 1.), *one should e. and then form association* : सङ्गतं परीक्ष्य कर्तव्यम्, Sa. ; *shall e. a sick man by look, touch and question* : दर्शनस्पर्शनप्रश्नै रोगिणं परीक्षेत, Bha. ; *shall not e. witnesses in all cases of violence* : साहसेषु च सर्वेषु न परीक्षेत साक्षिणः, N.s.

EXAMINER : (1) परीक्षकः *or* परीक्षिन् (m.), *e. of coins* : नाणकपरीक्षी, Y. ; (2) प्राश्निकः (by questions), *your Reverence should take the post of e.* : भगवत्या प्राश्निकपदमध्यासितव्यम्, Mal.

EXAMPLE : I. Lit. : (1) उदाहरणम्, *I am an e. of it* : तस्याहमस्म्युदाहरणभूता, D. vi. ; (2) निदर्शनम्, *with e.s* : सनिदर्शनः (ना, नं), K. ; (3) दृष्टान्तः, *an e. of the weak* : दुर्बलानां दृष्टान्तः, M.n. : v. Also instance. II. Fig., =way : q.v. "*to give e.*" : पन्थानं दर्शयति (c. of दृश्).

EXANIMATE : I. Dead : q.v. : गतजीवितः (ता, तं). II. Spiritless, dejected : q.v.

EXASPERATE : I. To enrage : q.v. : (1) उत्कोपयति (c. of कुप्) ; (2) संक्षोभयति (c. of क्षुभ्). II. To aggravate : वर्धयति (c. of वृध्).

EXASPERATION : I. Irritation : उत्कोपनम्. II. Increase : वृद्धिः.

EXCAVATE : (1) खनति : v. To dig. : (2) विदारयति (c. of दृ).

EXCAVATION : I. The act : (1) खननम् ; (2) विदारणम्. II. A cavity or hollow q.v. : खातम्.

EXCAVATOR : I. A digger : q.v. II. A machine : *विदारिणी.

EXCEED (v.) : (1) अतिक्रामति *or* क्राम्यति (क्रम, c. 1. and 4.) ; (2) अत्येति (इ, c. 2.), Ki. : v. Surpass, excel.

EXCEEDING (=prep.) : (1) expr. by verb ; (2) by अति- in comp. (rare), *e. human spirit and prowess* : अतिमानुषप्राणबलः (ला, लं), D.

EXCEEDING, EXCEEDINGLY (adv.) : (1) अति, *you are e. arrogant* : अति हि मामावलिप्यसे, Vi. ; (2) अत्यन्तम्, *e. proud*: अत्यन्तमानिन् (f. नी), Mu. ; (3) अतिमात्रम् ; (4) अतीव : v. Also extremely, excessively.

EXCEL (v.t.) : (1) प्रकृष्यते *or* उत्- (pass. of कृष्) (=to be drawn up) (with abl.), *no body e.s Vishvāmitra in greatness* : न खलु विश्वामित्रान्महत्त्वेन कश्चिदपरः प्रकृष्यते, Vi. i. ; (2) अतिवर्तते (वृत्, c. 1.) (=to be beyond), *what is eulogy to you whose dignity e.s the range of eulogy* : का ते स्तुतिः स्तुतिपथादतिवृत्तधाम्नः, Vi. ; (3) अतिशेते (शी, c. 2.) (=to lie beyond), *in this your Excellency e.s your ancestors* : पूर्वान् महाभाग तयातिशेषे, R. v. 14 ; (4) अतिरिच्यते (pass. of रिच्) (to be more) (with abl.) ; *truth e.s even thousand horse-sacrifices* : अश्वमेधसहस्राद्धि सत्यमेवातिरिच्यते, H. iv. ; (5) अधरयति (nomi.) (=put down : q.v.), *e. ling the sages in his pure acts* : चरितैर्मुनीनधरयन् शुचिभिः, Ki. vi. 24. ; (6) तिरस्करोति (=to eclipse : q.v.), M.n ; (7) अभिभवति (भू, c. 1.) (=to humble : q.v.), *e. ling the fragrance of other flowers*: अभिभूतान्यकुसुमपरिमलम्, K.; (8) जयति (जि, c. 1.) (=to conquer : q.v.), Si. i. 19. ; (9) ह्रेपयति (c. of ह्री) (=to put to shame), Ki. xiii. 41. ; (10) निन्दति (निन्द्, c. 1.) (=to censure : q.v.), Gi. ii. 6. : v. To surpass.

EXCELLENCE : I. Superiority : (1) उत्कर्षः *or* प्रकर्षः ; (2) उत्कृष्टता ; (3) विशिष्टता : v. Also greatness, loftiness. II. Any good quality : गुणः *or* महद्गुणः *or* विशिष्टगुणः.

EXCELLENCY : I. Excellence : q.v. II. A title : देवः (f. वी) (applied to kings and ministers) ; महाभागः (गा, गं).

EXCELLENT : I. Admirable, eminent : q.v. : (1) उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) विशिष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) प्रकृष्टः (ष्टा, ष्टं), *the bird parrot is of e. form* : शुकपक्षी प्रकृष्टरूपः, S.p. b. II. Extremes : q.v.

EXCELLENTLY : expr. by adj. : v. Also admirably, well.

EXCEPT (v.) : I. Trans. : to leave out : (1) वर्जयति, वि-, (वृज्, c. 10.) ; (2) अपास्यति (अस्, c. 4.). II Intrans, to object : q.v.

EXCEPT (conj.) : यदि न : v. Unless.

EXCEPT, EXCEPTING (prep.) : (1) by part.s

वर्जयित्वा, विहाय, अपहाय, मुक्त्वा, etc. (with acc.), *e. your acceptance of Sītā*: सीतायाः स्वीकारं वर्जयित्वा, M.n. ; *e. Damayantī* : विहाय भैमीम्, N. i. 13 ; (2) ऋते (with acc. or abl.), *e. the sun* : ऋते रवेः, Si. i. 33. : v. Also but, without.

EXCEPTION (subs.) : I. Excluding : वर्जनम्, वि-, Ph. : *with the e. of* : वर्जयित्वा (with acc.) : v. Except (prep.). II. To rules, etc. : अपवादः, *e. to theft* : चौर्यापवादः, Viv. ; *like precepts by e.s* : अपवादैरिवोत्सर्गाः, Ku. ii. 27. III. Objection : q.v. : आपत्तिः.

EXCEPTIONABLE : v. Objectionable.

EXCEPTIONAL : i.e. uncommon : असाधारण (f. णी).

EXCERPT : I. उद्धरति (हृ, c. 1.). II. Subs. : expr. by उद्धृतः (ता, तं).

EXCERPTION : I. The act : उद्धरणम्. II. Except : expr. by उद्धृतः (ता, तं).

EXCESS : I. Lit. : (1) आधिक्यम् ; (2) अतिरेकः M.n. ; (3) often by adj. : अधिकः (का, कं) *or* अतिरिक्तः (क्ता, क्तं), *when there is e. of bile* : पित्तेऽधिके, Bha. ; *e. population* : अतिरिक्तजनः, M.n. *To be in e. of* : अतिरिच्यते (pass. of रिच्) (with abl.). II. Intemperance, dissipation : q.v. : perh. अतिभोगः.

EXCESSIVE : (1) अति- in comp., *e. rain*: अतिवृष्टिः ; *e. drinking* : अतिपानम् ; (2) अतिशय- in comp., *e. devotion* : अतिशयभक्तिः ; (3) अत्यन्तः (न्ता, न्तं) *e. crying* अत्यन्तं रुदितम्, R. ; (4) नितान्तः (न्ता, न्तं) ; (5) सातिशयः (या, यं) : v. Abundant, much.

EXCESSIVELY : (1) अतीव, *e. agitated*: अतीव व्याकुलितचित्तः, P. ; (2) नितान्तम्, *e. fond* : नितान्तवत्सलः, R. ; (3) सातिशयम् : v. Exceedingly.

EXCHANGE (subs.) : I. Lit. : विनिमयः, *how many pomegranates are to be got in e.* : कति दाडिमानि लभ्यानि तद्विनिमयेन भवन्ति, Li. ; *e. of qualities* : गुणानां विनिमयः, Ki. : v. Also change, interchange. Ph. : *take my life in e. of hers* : विहाय जीवितं तस्या गृहाण मम जीवितम् ; *bill of e.*: *विनिमयपत्रम् ; *e. is in favour of London* : *लण्डनानुकूलो विनिमयः. II. E. place : श्रेष्ठिचत्वरम् (?) ; *विनिमयगृहम्.

EXCHANGE (v.) : (1) मयते, नि-, (gen.) विनि-, (मे, c. 1.) ; (2) परिवर्तयति (c. of वृत्) (=change : q.v.) ; (3) by circumlo., *e. these for fuel* : इमान्दत्त्वा काष्ठान्याहर, D.

EXCHANGEABLE : विनिमेयः (या, यं) ; विनिमययोग्यः (ग्या, ग्यं).

EXCHEQUER : I. Treasury : q.v. : कोषः, *lord of the e.* : कोषपतिः. II. A court : q.v.

EXCISABLE (adj.) : *उपशुल्कार्ह (f. र्हा).

EXCISE (subs.) : i.e. *e. duty* : *उपशुल्कः.

EXCISEMAN : *उपशुल्कग्राहकः.

EXCISION : उच्छेदः : v. Extirpation, destruction.

EXCITABLE (1) उत्तेजनीयः (या, यं) ; (2) कोपनः (ना, नं) (=irritable).

EXCITANT : दीपनः (नी, नं), Sr.

EXCITATION : I. Lit. : (1) उत्तेजनम्, सम्- ; (2) उत्कोपनम् ; (3) उद्दीपनम् (=kindling). II. Causing : जननम्.

EXCITE : I. To stir up : (1) उत्तेजयति, सम्-, (c. of तिज्), *I will e. the king's servants to release my friend* : सुहृदः परिमोक्षणाय नरेन्द्रभृत्यानुत्तेजयामि, Mr. ; *speech e. ing an enemy* : शत्रोरुत्तेजनकरी वाक्, Sah. ; (2) उत्कोपयति (c. of कुप्) (a stronger term), *to e. head-ache* : शिरःशूलमुत्कोपयति, Vi. ; (3) उद्दीपयति (c. of दीप्) (=to kindle : q.v.). II. To produce, cause : q.v. : जनयति (c. of जन्), *to e. envy* : ईर्ष्यां जनयति, M.n.

EXCITEMENT : I. Exciting : उत्तेजनम्. II. Agitation, emotion : q.v. : संक्षोभः. III. That which excites : उत्तेजनम्.

EXCITER (adj.) : (1) उत्तेजक (f. जिका) ; (2) उत्कोपयितृ (f. त्री).

EXCITING (adj.) : उत्तेजक (f. जिका) ; (2) उत्तेजनकरः (री, रं).

EXCLAIM : गदति (गद्, c. 1.) : v. To speak, cry out.

EXCLAIMER : वक्तृ (f. क्त्री) : v. Speaker.

EXCLAMATION : आक्रोशः : v. Clamour, noise.

EXCLAMATION : I. Expressing exclamation : आक्रोशव्यञ्जक (mn.) (?). II. Using exclamation : आक्रोशिन् (f. नी) (?).

EXCLUDE (v.) : I. To turn out, eject : (1) बहिष्करोति ; (2) निःसारयति (c. of सृ). II. To

hinder : q.v. : निषेधति (सिध्, c. 1.). III. To except : वर्जयति (वृज्, c. 10.).

EXCLUSION : I. Turning out : (1) बहिष्करणम् ; (2) निःसारणम्. II. Exception : वर्जनम्, वि-, परि-. III. Rejection : प्रत्याख्यानम्.

EXCLUSIVE : Lit. : निवारक (f. रिका). II. Not shared by others : अनन्यसाधारण (f. णी) *or* अनन्यसामान्य (f. न्या). Ph. : *e. of horse* : अश्वारोहातिरेकेण *or* अश्वारोहातिरिक्तः (क्ता, क्तं).

EXCLUSIVELY : अनन्यसाधारणम् ; अनन्यसामान्यम्.

EXCLUSIVENESS : अनन्यसाधारणता, अनन्यसामान्यता.

EXCOGITATE : (1) उद्भावयति (c. of भू) ; (2) परिकल्पयति (c. of क्लृप्).

EXCOGITATION : (1) उद्भावनम्, सम्- ; (2) परिकल्पनम्.

EXCOMMUNICATE : I. Lit. : समाजाद् बहिष्करोति. *E.d* : समाजबहिष्कृतः (ता तं) ; अपपात्रितः (ता, तं), Viv. II. To forbid : q.v.

EXCOMMUNICATION : समाजाद्बहिष्करणम्.

EXCORIATE : चर्म पीडयति (पीड्, c. 10.) (with gen.).

EXCORIATION : I. Lit. : चर्मपीडनम्. II. Spoliation : q.v.

EXCREMENT : (1) उच्चारः ; (2) अव(प)स्करः : v. Dung, ordure.

EXCREMENTAL : (1) उच्चरितः (ता, तं) ; (2) अव(प)स्कृतः (ता, तं).

EXCRESCENCE : आविर्भावः : v. Also encumbrance.

EXCRETE : (1) उत्सृजति (सृज्, c. 6.) ; (2) निःसारयति (c. of सृ).

EXCRETION : I. The act : (1) उत्सर्गः ; (2) निःसारणम्. II. Excrement : q.v. : उच्चारः.

EXCRETORY (subs.) : *मलवाहिनी.

EXCRUCIATE (v.) : अत्यन्तं व्यथयति (c. of व्यथ्) : v. To pain, exceedingly. Ph. : *e. ing pain* : मर्मच्छेदिनी *or* अरुन्तुदा वेदना.

EXCULPATE : (1) शोधयति, वि-, परि-, (c. of शुध्) *if he does not e. himself* : नात्मानं चेद्विशोधयेत्, Y. ; (2) मोचयति (मुच्, c. 10.) (=free) (when the meaning is clear).

EXCULPATION : (1) शोधनम्, वि-, परि- ; (2) मोचनम् (=freeing).

EXCULPATORY : expr. by comp., *e. evidence* : शोधनप्रमाणम्.

EXCURSION : I. Expedition : अभिद्रवः. *To make an e.* : अभिद्रवति (द्रु, c. 1.), Mah. II. A strip : q.v. : *to make an e. into Cashmere* : काश्मीरान्द्रष्टुं गच्छति. III. Deviation, digression : q.v.

EXCURSIVE : I. Lit. : पर्यटनशीलः (ला, लं). II. Fig. : सर्वतोधाविन् (f. नी).

EXCUSABLE : (1) मर्षणीयः (या, यं) ; (2) क्षन्तव्यः (व्या, व्यं).

EXCUSE (v.) : I. To absolve : मोचयति (मुच्, c. 10.). II. To forgive, pardon : q.v. : मर्षयति (c. of मृष्).

EXCUSE (subs.) : I. Release : मोचनम्. II. Forgiving : मर्षणम्, *"in e. for it"* : तन्मर्षणाय. III. Plea, apology : उत्तरम् (=reply). IV. That which e.s : expr. by verb : *"it hath the e. of youth"* : शैशवाद्धेतोरिदं मर्षयितव्यम्.

EXCUSELESS : (1) अमर्षणीयः (या, यं) ; (2) अक्षमार्ह (f. र्हा).

EXECRABLE : अतिगर्हितः (ता, तं) : v. Abominable, detestable.

EXECRATE : I. To curse : q.v. : शपति (शप्, c. 1.). II. To detest, hate : q.v. : जुगुप्सते.

EXECRATION : I. Curse : q.v. : शापः ; अभिशापः. II. Anything detested : जुगुप्सितः (ता, तं) ; अतिगर्हितः (ता, तं).

EXECUTE : I. To accomplish, carry out : q.v. : अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.), *to e. an order* : शासनमनुतिष्ठति, R. II. Of deeds : करोति. III. To put to death : q.v. : व्यापादयति (c. of पद्). Ph. : *about to be e.d* : बध्यमानः (ना, नं), Mu.

EXECUTION : I. Accomplishment : (1) अनुष्ठानम् ; (2) निष्पादनम् ; (3) निर्वाहः. II. Of deeds : करणम्. III. Putting to death : व्यापादनम्. Ph. : *place of e.* : बध्यभूमिः, Mu.

EXECUTIONER : घातकः ; वधाधिकृतः (?).

EXECUTIVE (adj.) : I. Pertaining to execution : expr. by comp., *e. duty* : अनुष्ठाननियोगः, *e. power* : *अनुष्ठानक्षमता. II. Fitted for execution : (1) कार्यक्षमः (मा, मं) ; (2) कार्यकुशलः (ला, लं), and sim. comp.s.

EXECUTIVE (subs.) : *अनुष्ठानाधिकृताः (m. pl.) ; व्यतिक्रमशासकाः (m. pl.).

EXECUTOR (m.), EXECUTRIX (f.) : I. Doer : q.v. : निष्पादयितृ (f. त्री). II. Of a will : *इच्छापत्रानुशासकः (f. सिका).

EXECUTORY : I. Executive : q.v. II. In law: *अनुष्ठेयः (या, यं).

EXEGESIS : विवृतिः : v. Explanation .

EXEGETE, EXEGETIST : व्याख्यातृ (f. त्री) ; (2) व्याकर्तृ (f. त्री).

EXEMPLAR : आदर्शः : v. Model.

EXEMPLARY : (1) expr. by आदर्शः ; (2) प्रशस्यः (स्या, स्यं) (= commendable).

EXEMPLIFICATION : expr. by verb : v. Below.

EXEMPLIFY : (1) उदाहरणेन *or* दृष्टान्तेन *or* सनिदर्शनं स्पष्टीकरोति *or* स्फुटीकरोति ; (2) उदाहरति (हृ, c. 1.), *these have been e. ed in order* : तत्क्रमेणोदाहृतम्, Kuv.

EXEMPT (v.) : मोचयति (मुच्, c. 10.) : v. To free, release.

EXEMPT (adj.) : expr. by निर् *or* वीत pref. d, *e. from birth and decrepitude*: वीतजन्मजरस् (mfn.), Ki. v. 22. : v. Free from, devoid of.

EXEMPTION : (1) मुक्तिः : v. Feedom ; (2) by deriv., *e. from anxiety* : निश्चिन्तता, वीतचिन्तता, etc.

EXEQUIAL : (1) और्ध्वदेहिकः (की, कं) ; (2) अन्त्येष्टि- in comp.

EXEQUIES (pl.) : (1) और्ध्वदेहिकम् ; (2) अन्त्येष्टि-क्रिया.

EXERCISE (subs.) : I. Application, employment : q.v. : प्रयोगः. II. Performance, practice : अनुष्ठानम्. III. Exertion : (1) व्यायामः, *place of e.* : व्यायामभूमिः, Ka. ; (2) श्रमः, परि-, *took e. with iron maces*: अयोदण्डेन श्रममकरोत्, K. ; *tired with e.* : परिश्रमक्लान्तः (न्ता, न्तं), Ki. IV. A disquistion, task : q.v.

EXERCISE (v.t.) : (1) व्यायामं करोति ; (2) श्रमं करोति.

EXERCISE (v.i.) : I. To use : q.v. : प्रयुंक्ते (युज्, c. 7.). II. To practise : q.v. : अभ्यस्यति (अस्, c. 4.). III. To discipline : शिक्षयति (c. of शिक्ष्). IV. To cause to e. : व्यायामं कारयति (c. of कृ), Ka. V. To afflict : आयासयति (c. of यस्).

EXERT (v.) : I. To e oneself : यत्नं करोति : v. To endeavour, attempt. II. To employ, apply : q.v. : प्रयुंक्ते (युज्, c. 7.).

EXERTION : आयासः, *from e.* : आयासात्, Si. : v. Effort.

EXFOLIATE : परिपुटति (पुट्, c. 6.) (?).

EXFOLIATION : परिपुटनम् (?).

EXHALATION : I. The act : (1) उद्गारः ; (2) उत्क्षेपः. II. That which is exhaled : perh. उद्गारः, N.

EXHALE : (1) उद्गिरति (गॄ, c. 6.), *to e. a smell*: परिमलम् उद्गिरति, Me. ; (2) उत्क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (=to throw up) : v. To emit.

EXHAUST (v.) : I. To empty : q.v. : शून्यीकरोति. II. To dry up : q.v. : शोषयति (c. of शुष्). III. To consume : क्षयं *or* परिक्षयं करोति. IV. To weary : खेदयति (c. of खिद्).

EXHAUSTION : I. Emptying : (1) शून्यीकरणम्; (2) रिक्तीकरणम्. II. Drying up : शोषणम्, वि-, उत्-. III. Consumption : क्षयः, परि-. IV. Fatigue : q.v. : खेदः. V. Dejection : अवसादः.

EXHAUSTIVE : क्षयिन् (f. णी), परि-.

EXHAUSTLESS : अक्षयः (या, यं) : v. Inexhaustible.

EXHIBIT : (1) दर्शयति, प्र-, उत्-, (c. of दृश्) : v. To shew ; (2) प्रकटयति (nomi.) *or* प्रकटीकरोति, *discharged the magician who had e. ed skill*: प्रकटीकृतपाटवं विश्वेश्वरं विससर्ज, D. ; (3) व्यञ्जयति (c. of अञ्ज्), *e. ing your good fortune* : सौभाग्यं ते व्यञ्जयन्ती, Me.

EXHIBIT (subs.) : निदर्शनम् (?).

EXHIBITION : I. Display : (1) दर्शनम्, प्र-, (2) प्रकटीकरणम्. II. A show : प्रदर्शनी (?). III. A scholarship : वृत्तिः, (or fully) छात्रवृत्तिः.

EXHIBITIONER : (1) वृत्तिभुज् (mfn.) ; (2) छात्रवृत्तिभोगिन् (f. नी).

EXHILARATE : उल्लासयति (c. of लस्) : v. To cheer, delight.

EXHILARATING (adj.) : (1) उल्लासिन् (f. नी), सम-; (2) उल्लासकरः (री, रं).

EXHILARATION : उल्लासः : v. Cheerfulness, delight.

EXHORT (v.) : प्रोत्साहयति (c. of सह्) : v. To incite, advise.

EXHORTATION : प्रोत्साहः, -नम् : v. Incitement, advice.

EXHORTATIVE, EXHORTATORY : (1) by comp.; (2) प्रोत्साहक (f. हिका).

EXHORTER : प्रोत्साहकः : v. Inciter, adviser.

EXHUMATION : उत्खननम् : *e. of a corpse* : शवोत्खननम्.

EXHUME (v.) : उत्खनति, प्र-, (खन्, c. 1.).

EXIGENCE, EXIGENCY : *e. of business*: कार्यगौरवम् ; *"in the present e. of affairs:"* वर्तमाने कार्यसंकटे; *in this e.*: अस्मिन् कृच्छ्रे : v. Urgency, importance, crisis.

EXIGENT (adj.) : गुरुतरः (रा, रं) (=very important).

EXILE (subs.) : I. Banishment : q.v. : निर्वासनम्. II. The person e. d : निर्वासितः *or* विवासितः *or* प्रव्राजितः (ता, तं).

EXILE (v.) : निर्वासयति (c. of वस्): v. To banish.

EXIST : I. To be : q.v. : अस्ति (अस् , c. 2.), *everybody would believe that he does not e.* : सर्वो लोको नायमस्तीति प्रतीयात्, S. ; (2) वर्तते (वृत, c. 1.), H. II. To live, remain : q.v. : तिष्ठति, अव-, (स्था, c. 1.).

EXISTENCE : (1) अस्तित्वम् (as opposed to non-e.), *e. of God* : ब्रह्मास्तित्वम्, S.; (2) अवस्थानम् *or* स्थितिः (=continuance), *birth, e. and destruction*:जन्मस्थितिनाशाः, S. ; (3) जीवनम् (=life : q.v.).

EXISTENT : वर्तमानः (ना, नं). *To be e.* : v. To exist.

EXIT : (1) निष्क्रमः ; (2) निर्गमः ; (3) निर्याणम्. *E.* (in drama) निष्क्रान्तः (न्ता, न्तं). *Exeunt* (pl.) or *e. omnes* : निष्क्रान्ताः सर्वे, Y.

EXODUS : (1) निर्याणम्, *e. of the Jews* : *इहुदीनां निर्याणम् ; (2) निर्गमः, -नम्.

EXONERATE : शोधयति (c. of शुध्) : v. To exculpate.

EXORABLE : (1) अनुनेयः (या, यं) ; (2) प्रसादनीयः (या, यं) ; (3) or by circumlo., *he is e.* : स अनुनयं गृह्णाति *or* प्रसादयितुं शक्यः.

EXORBITANCE, EXORBITANCY : v. Excess, enormity, extravagance.

EXORBITANT : अत्यधिकः (का, कं) : v. Excessive, extravagant.

EXORBITANTLY : अत्यधिकम् : v. Excessively.

EXORCISE : (1) भूतं दूरीकरोति ; (2) भूतावेशात् मोचयति (मुच्, c. 10.).

EXORCISM : भूतापसारणम् ; भूतप्रतिषेधः.

EXORDIUM : मुखबन्धः : v. Preface.

EXOTERIC : साधारणः (णी, णं) (?).

EXOTIC : विदेशीयः (या, यं) (=foreign : q.v.).

EXPAND (v.t.) : प्रसारयति (c. of सृ) : v. To spread, extend, open.

EXPAND (v.i.) : प्रसरति (सृ, c. 1.) : v. To spread, extend.

EXPANSE : प्रसरः : v. Extent. Ph. : *in the e. of heaven* : विततनभसि.

EXPANSION : प्रसारः *or* प्रसरः : v. Extension, space.

EXPANSIVE : (1) प्रसारिन् (f. णी) ; (2) प्रसर्पिन् (f. णी) : v. Also diffusive.

EXPATIATE : I. To rove : q.v. II. To enlarge : q.v. : प्रपञ्चयति (पञ्च्, c. 10.).

EXPATRIATE : स्वराष्ट्राद्विप्रवासयति (c. of वस्), Y.: v. To banish.

EXPATRIATION : स्वराष्ट्राद्विप्रवासनम् : v. Banishment.

EXPECT : (1) उत्पश्यति (दृश्, c. 1.) (=to look forward), *e. ing the fierce fall of the lion*: उत्पश्यतः सिंहनिपातमुग्रम्, R. ; (2) उत्प्रेक्षते (ईक्ष्, c. 1) (=1), M. n. ; (3) तर्कयति (तर्क्, c. 10.) (=to fancy : q.v.) ; (4) सम्भावयति (c. of भू) (=to believe : q.v.) ; (5) प्रतीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (=to wait for : q.v.).

EXPECTABLE : उत्प्रेक्ष्य (f. क्ष्या) *or* उत्प्रेक्षणीयः (या, यं) : v. To expect.

EXPECTANCE, EXPECTANCY : I. Expectation : q.v. II. Hope : आशा.

EXPECTANT : उत्प्रेक्षकः : v. Candidate.

EXPECTATION : I. The act : expr. by verb, *I was in e. of it* : तदहमुदपश्यम्. II. Hope : q.v. : आशा, *it is beyond our e. s* : आशातीतमेतत्. III. Promise : q.v.

EXPECTORATE : उद्गिरति (गॄ, c. 6.) : v. To spit.

EXPECTORATION : उद्गारः : v. Spittle.

EXPEDIENCY : I. Fitness : q.v. : युक्तता. II. Self-interest : q.v.

EXPEDIENT (adj.) : उचितः (ता, तं) : v. Fit, proper.

EXPEDIENT (subs.) : उपायः : v. Means, shift.

EXPEDITE : I. To hasten : q.v. : त्वरयति (c. of त्वर्). II. To despatch : q.v. : विसृजति (सृज्, c. 6.).

EXPEDITION : I. Haste : q.v. : त्वरा. II. Departure : q.v. : यात्रा. : v. Attack.

EXPEDITIOUS : त्वरान्वितः (ता, तं) : v. Quick.

EXPEDITIOUSLY : त्वरितम् : v. Speedily, hastily.

EXPEL : निरस्यति (अस्, c. 4.) : v. To banish, drive away.

EXPEND : व्ययते (व्यय्, c. 1.) *or* व्ययं करोति : v. To spend.

EXPENDITURE : व्ययः, *heads of e. increased* : व्ययमुखान्यवर्द्धन्त, D. viii.

EXPENSE : व्ययः, परि-, *e. s connected with commodities* : व्ययः पण्यसमुद्भवः, Y. ; *and who have e. s and no income* : निराया व्ययवन्तश्च, Y. ; *at the e. of food* : भक्तव्ययेन, K. b.

EXPENSELESS : (1) व्ययरहितः (ता, तं) ; (2) व्ययशून्यः (न्या, न्यं) ; etc.

EXPENSIVE : I. Dear : q.v. : बहुमूल्यः (ल्या, ल्यं). II. Requiring expense : expr. by circumlo, *living here is e.* : अत्र जीवनं बहुव्ययसाध्यम्. III. Lavish : बहुव्ययिन् (f. नी).

EXPENSIVELY : (1) बहुव्ययेन ; (2) महता व्ययेन : v. Dearly.

EXPENSIVENESS : I. Lit. : expr. by circumlo : v. Expensive (II). II. Costliness : q.v. : बहुमूल्यता. III. Extravagance : बहुव्ययिता.

EXPERIENCE (subs.) : I. Knowledge : q.v. : अनुभवः. II. Practical wisdom : बहुदर्शिता.

EXPERIENCE (v.) . I. Lit. : अनुभवति (भू, c. 1.), *to e. pain* : वेदनामनुभवति, Ki. II. To exercise : q.v.

EXPERIENCED (adj.) : i.e. wise : (1) बहुदर्शिन् (f. नी) ; (2) बहुश्रवन् (mfn.) (3) परिदृष्टकार्यः (र्या, र्यं) (in work), B.

EXPERIMENT (subs.) : *संपरीक्षा (?) : v. Trial.

EXPERIMENT (v.) : संपरीक्षते (ईक्ष, c. 1.).

EXPERIMENTAL : I. Lit. : expr. by comp. or adv. II. Experimented : q.v.

EXPERIMENTALLY : संपरीक्ष्य ; बहुदर्शनेन (=by experiment).

EXPERT : (1) दक्षः (क्षा, क्षं) ; (2) प्रवीणः (णा, णं) ; (3) कृतिन् (f. नी) : v. Able, skilful, dexte ous.

EXPERTLY : प्रावीण्येन : v. Skilfully, dexterously.

EXPERTNESS : (1) दाक्ष्यम् ; (2) प्रावीण्यम् : v. Skill, dexterity.

EXPIABLE : मार्जनीयः (या, यं).

EXPIATE : (1) शोधयति (c. of शुध्) (=to clear : q.v.) ; (2) मार्जयति (मृज्, c. 10.) ; (=to efface : q.v.) ; (3) पुनाति (पू, c. 9.) (=to purify), *Brahmins' sins are e.d by sacrifices* : होमैर्द्विजातयः पापेभ्यः पूयन्ते, V. s. ; (4) प्रायश्चित्तं करोति, चरति (चर्, c. 1.), etc. (=to perform expiation), *I will e. your transgression* : व्यतिक्रमाद्वः प्रायश्चित्तं चरिष्यामि, Vi.

EXPIATION : I. The act : (1) शोधनम् ; (2) मार्जनम् ; (3) पावनम्, ; At. II. The means : (1) प्रायश्चित्तम् ; (1) प्रायश्चेतनम्, Vi.

EXPIATORY : पावनः (नी, नं), *e. rite* : पावनो विधिः, Pa. Ph. : *e. ceremony* : प्रायश्चित्तम्.

EXPIRATION : I. Death, end : q.v. : उपरमः. II. Cessation : q.v. : उपरमः. III. Emission : q.v. : उद्गारः. IV. Breathing out : निःश्वसनम्.

EXPIRE (v.i.) : उपरमति (रम्, c. 1.) : v. To die, cease.

EXPIRE (v.t.) : I. To breathe out : निःश्वसिति (श्वस्, c. 2.). II. To emit : q.v. : उद्गिरति (गॄ, c. 6.). III. To finish : q.v.

EXPIRING : I. Dying : म्रियमाण (f. णा). II. Pertaining to e. time : (1) मरणकालीनः (ना, नं) ; (2) expr. by अन्तकाले *or* अवसानसमये.

EXPIRY : v. Expiration. Ph. : *on the e. of the lease* : *अतीते भाटकसमये.

EXPLAIN (v.t.) : (1) व्याख्याति (ख्या, c. 2.) (best equiv.), *I will briefly e. these mantras* : [एतान्] मन्त्रान् संक्षेपतो व्याख्यास्यामः, Up. ; (2) विवृणोति, (वृ, c. 5.), *the meaning e. d by sages* : मुनिभि-

विवृतमर्थम्, K. b. ; (3) स्फुटीकरोति (to make clear), *(I) have already e. d its meaning*: अस्यार्थः प्रागेव स्फुटीकृतः, Sah. ; (4) स्पष्टीकरोति (3), *this has been e. ed in another Smriti* : स्पष्टीकृतश्चायमर्थः स्मृत्यन्तरे, Mit. ; (5) विशदीकरोति (= 3) : *let me e. the aphorisms* : कारिकावलीं विशदीकरवाणि, Par. ; (6) व्याकरोति *or* कुरुते (कृ, c. 8.), *shew the bow, the gentle Rāma will e.* : कार्मुकं दर्शय, रामभद्र एव व्याकरोतु, An. ; (7) व्याचष्टे (चक्ष्, c. 2.), *e.s the three poems* : काव्यत्रयं व्याचष्टे, M. n.

EXPLAINABLE : (1) व्याख्येयः (या, यं); (2) स्फुटीकरणीयः (या, यं) (?).

EXPLAINER : (1) व्याख्यातृ (f. त्री); (2) स्फुटीकर्तृ (f. र्त्री), etc.

EXPLANATION : (1) व्याख्या, -नम् ; *from the various e. s of former writers* : बहुविधपूर्वनिबन्धृव्याख्यातः, Da. ; (2) विवृतिः (exposition), *in the e. of Manu's sayings* : मनूक्तविवृतौ, K. b. : v. To explain.

EXPLANATORY : Ph. : *e. notes* : व्याख्यान- *or* अर्थव्यञ्जकटीका.

EXPLETIVE (subs.) : i.e. *e. word* : पादपूरकशब्दः.

EXPLICABLE : (1) expr. by verb ; (2) व्याख्येयः (या, यं).

EXPLICATE (v.) : (1) विवृणोति (वृ, c. 5.) ; (2) व्यञ्जयति (c. of व्यञ्ज्), Gan. : v. To explain.

EXPLICATION : विवृतिः : v. Explanation.

EXPLICIT : (1) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) स्फुटः (टा, टं): v. Clear.

EXPLICITLY : (1) स्पष्टम्, वि- ; (2) स्फुटम्, परि-.

EXPLICITNESS : (1) स्पष्टता, वि- ; (2) स्फुटता, परि-, Ki. iii. 27.

EXPLODE (v.i.) : महाशब्देन विदीर्यते (pass. of दॄ) *or* स्फुटति (स्फुट्, c. 6.) (?).

EXPLODED (adj.) : i.e. rejected : (1) निरस्त (f. स्ता) ; (2) दूरीकृतः (ता, तं).

EXPLOIT : (1) अवदानम् ; (2) अद्भुतं कर्मन् (n.), Vi.

EXPLORATION : गवेषणा : v. Search.

EXPLORE : गवेषयति (गवेष्, c. 10.) : v. To search.

EXPLORER : गवेषकः : v. Searcher.

EXPLOSION : (1) सशब्दस्फोटनम् (?) ; (2) by verb.

EXPLOSIVE : स्वयं विदी(शी)र्यमाण (f. णा) (?) ; स्वयं स्फुटत् (f. ती) (?).

EXPORT (v.t.) : (1) विदेशम् *or* देशान्तरम् नयति (नी, c. 1.) (=to take), *grain should not be e. ed during famine* : दुर्भिक्षे धान्यं देशान्तरं न नेयम्, K.b. ; (2) विदेशे *or* देशान्तरे प्रेरयति (ईर्, c. 10.) (= to send) ; (3) निर्हरति (हृ, c. 1.) (rare), *to e. contraband (articles)* : प्रतिषिद्धानि निर्हरति, M.

EXPORTATION : (1) विदेशनयनम् ; (2) विदेशे नयनम् ; (3) निर्गमः, M.

EXPORTS (subs.) : देशान्तरनीतानि द्रव्याणि ; निर्हृतद्रव्याणि (?).

EXPOSE (v.) : I. To lay out, disclose : विवृणोति (वृ, c. 5.), *you have e.d your heart from rapture* : त्वयातिहर्षाद्विवृतोऽन्तरात्मा, B. II. To explain : q.v. : विवृणोति. III. To shew : q.v. : दर्शयति (c. of दृश्). IV. To put : q.v. : ददाति (दा, c. 3.). V. To e.a child : अपविध्यति (व्यध्, c. 4.) D. iv.

EXPOSITION : (1) विवृति : (2) व्याख्या (=explanation : q.v.).

EXPOSITOR : विवृतिकारः : v. Explainer.

EXPOSITORY : Ph. : *e. index* : सूचिपत्रम्.

EXPOSTULATE : तर्कयति (तर्क्, c. 10.) : v. To remonstrate, reason.

EXPOSTULATION : विरुद्धतर्कः : v. Remonstrance, dissuasion.

EXPOSTULATORY : विरुद्धतर्कमयः (यी, यं) (?).

EXPOSURE : I. Disclosure : विवृतिः. II. Shewing : प्रदर्शनम्. Ph. : *e. in the sun* : आतपलङ्घनम्, Sa. : *northern e.* : उत्तराभिमुखता.

EXPOUND (v.) : विवृणोति (वृ, c. 5.), *it has been e. ed in Tatvakaumudi* : विवृतं तत्त्वकौमुद्याम्, D.s. : v. To explain.

EXPOUNDER : विवृतिकारः : v. Explainer.

EXPRESS (v.t.) : I. To press out of : (1) निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) ; (2) निष्पीड्य गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To indicate, exhibit : q.v. : व्यनक्ति (अञ्ज्, c. 7.), *your interview e. es worthiness* : भवदीयदर्शनं योग्यतां व्यनक्ति, Si. ; *or it e. es "you are saying false"* : अथवा मिथ्या वदसीति व्यज्यते, Kav. III. To denote : q.v. : वक्ति (वच्, c. 2.), *here the word beast is intended to e. illiberal* : अत्र जन्तुपदमदातर्यर्थे विवक्षितम्, Kav. IV. To declare, speak : q.v. : वक्ति, *what he was*

about to e. : विवक्षितां गिरम्, Si. V. To send : q.v.: विसृजति (सृज्, c. 6.). VI. To represent : q.v.

EXPRESS (adj.) : I. Explict, plain : q.v. : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं). II. Special : विशिष्टः (ष्टा, ष्टं), *e. messenger* : विशिष्टवार्तावाहकः.

EXPRESS (subs.) : I. A courier : जङ्घाकरिकः. II. An e. train : *विशिष्टयानावलिः.

EXPRESSIBLE : I. What can be declared : (1) कथनीयः (या, यं); (2) आख्येयः (या, यं). II. What can be squeezed : निष्कर्षणीयः (या, यं).

EXPRESSION : I. Pressing out : (1) निष्कर्षणम् ; (2) निष्पीड्य ग्रहणम्. II Declaration : (1) कथनम्; (2) ख्यापनम्. III. Significance : indication : व्यञ्जनम्. IV. Look : q.v. V. Phrase : वाक्यम्, *here the fault is of e.* : अत्र वाक्यस्यैव दोषः, Kav. VI. In arith : राशिः.

EXPRESSIVE : I. Lit. : (1) व्यञ्जकः (f. ञ्जिका) (=indicative), *e. of shame* : व्रीडाव्यञ्जकः, Kav.; (2) वाचकः (f. चिका) (=denoting), *day is not e. of light* : दिनमिति प्रकाशमयमित्यर्थेऽवाचकम्, Kav. II. Significant : q.v. अर्थवत् (f. ती).

EXPRESSIVENESS : (1) व्यञ्जकता ; (2) वाचकत्वम् ; (3) अर्थवत्ता : v. Above.

EXPRESSLY : (1) स्पष्टम् ; (2) भिन्नार्थम् : v. Explicitly, plainly.

EXPUGN : विजयते (जि, c. 1.) : v. To conquer.

EXPUGNER : जेतृ (f. त्री) वि- : v. Conqueror.

EXPULSION : (1) निरसनम् ; (2) निःसारणम् ; (3) निर्वासनम्.

EXPULSIVE : (1) निःसारिन् (f. णी) ; (2) by comp., *e. power* : निरसनशक्तिः.

EXPUNGE : उन्मार्ष्टि *or* मार्जयति (मृज्, c. 2. and 10.) : v. To blot out, erase.

EXPURGATE : पुनाति (पू, c. 9.) : v. To purge, purify.

EXPURGATORY : पावनः (नी, नं). Ph. : *e. index* : *निषिद्धपुस्तकनामावलिः.

EXQUISITE (adj.) : I. Excellent : अत्युत्तमः (मा, मं). II. Most delightful : अतिरम्यः (म्या, म्यं) ; मनोहारिन् (f. णी) : v. Delightful, charming. III. Extreme : q.v. : परमः (मा, मं).

EXQUISITELY : expr. by adj. : v. Also extremely ; well.

EXQUISITENESS : I. Lit. : (1) अत्युत्तमता ; (2) अतिरमणीयता ; etc. II. Extremity : expr. by परमः (मा, मं). III. Sharpness : तीव्रता.

EXSICCATE : शोषयति (c. of शुष्) : v. To dry.

EXSICCATION : शोषः *or* शोषणम्, उत्-, वि-, परि-, सं-.

EXSICCATIVE : (1) शोषिन् (f. णी), वि-, परि- ; (2) विशोषण (f. णी).

EXTANT : I. Protruded : बहिर्गतः (ता, तं). II. Not lost : विद्यमानः (ना, नं).

EXTASY, EXTATIC : v. Ecstasy, ecstatic.

EXTEMPORANEOUS, EXTEMPORARY : (1) तत्क्षणकल्पितः (ता, तं) (?) ; (2) तत्क्षणविहितः (ता, तं) (?) ; (3) तत्कालकृतः (ता, तं) (?).

EXTEMPORE (adv.) : expr. by adj., *delivered an address e.* : *तत्क्षणविहितां वक्तृतामुदीरयामास.

EXTEND (v.t.) : (1) विस्तारयति (स्तृ, c. 10.), *amassing fame, e.ing excellencies* : उपचिन्वन् यशः, विस्तारयन् गुणान्, K. ; (2) तनोति, वि-, प्र-, (तन्, c. 8.), *to e. fame* : यशस्तनोति, Ki. ; (3) प्रसारयति (c. of सृ) (=to stretch), *who would e. (his) hand* : कः करं प्रसारयेत्, Ku.

EXTEND (v.i.) : (1) विस्तीर्यते (pass. of स्तृ) ; (2) वितन्यते (pass. of तन्) ; (3) विस्तृतः *or* विततः (ता, तं) भवति : v. To spread, increase.

EXTENDIBLE, EXTENSIBLE, EXTENSILE : (1) विस्तारणीयः (या, यं) ; (2) विस्तारक्षमः (मा, मं) ; (3) by circumlo.

EXTENSION : (1) विस्तारः (best equiv.) ; (2) विस्तीर्णता ; (3) विस्तृतिः ; (4) विततिः ; (5) प्रततिः ; (6) विस्तरः.

EXTENSIVE : विस्तीर्ण (f. र्णा), *the sea-garmented (earth) is e.* : विस्तीर्णेयमर्णवाम्बरा, D. ; *news of Kusumapura is e.* : विस्तीर्णः कुसुमपुरवृत्तान्तः, Ku : v. Large, wide.

EXTENSIVELY : (1) विस्तीर्णम् ; (2) विस्तरेण ; (3) विस्तरशः.

EXTENSIVENESS : विस्तीर्णता : v. Largeness, wideness.

EXTENT : विस्तारः, *a Yojana in e.* : योजनविस्तारः (रा, रं). Ph. : *to a great e.* : अतिमात्रम् : v. Exceedingly ; *to such an e.* : एतावत् : v. Much, so ; *to a slight e.* : ईषत् : v. Little.

EXTENUATE (v.t.) : I. To thin : q.v. : कर्शयति

(c. of कृश्). II. To palliate, to degrade: q.v.: लघयति (nomi.).

EXTENUATION: लघूकरणम्: v. Palliation, mitigation.

EXTERIOR (adj.): बहि: in comp.: v. External, outer.

EXTERIOR (subs.): (1) बहिर् (ind.), *like (your) e.*: बहिरिव, Gi. viii. 7; *charming only in the e.*: बहिरेव मनोहरा:, H.; (2) बहिर्भाग:.

EXTERMINATE: उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.): v. To extirpate, eradicate.

EXTERMINATION: उच्छेद:, सम्-: v. Extirpation, eradication.

EXTERMINATOR: (1) उच्छेदक (f. दिका), सम्-; (2) उन्मूलयितृ (f. त्री) सम्-; (3) उद्धर्तृ (f. त्री), सम्; (4) विध्वंसिन् (f. नी); (5) अन्तकृत् (mfn.).

EXTERNAL (adj.): (1) बहि: (in comp.), *removeing e. and internal dirt*: बहिरन्तर्मलमुष् (mfn.), An.; (2) बाह्य: (ह्या, ह्यं), *e. objects*: बाह्यविषया: S.p.b.

EXTERNALLY: (1) बहि:, *e. sweet, but internally disagreeable*: मधुरं बहिरन्तरप्रियम्, Si.; *not only internally but also e.*: न केवलमन्तर्बहिरपि, K.; (2) बाह्यत: (rare).

EXTINCT (adj.): I. At an end: (1) उच्छिन्न: (न्ना, न्नं); (2) संस्थित: (ता, तं), *to be e.*: संस्थां प्राप्नोति, V.p.: v. Also end. II. Extinguished: (1) शान्त: (न्ता, न्तं); (2) निर्वात: (ता, तं).

EXTINCTION: I. Putting out: निर्वाणम्. II. Destruction: q.v.: उच्छेद:, *e. of Kshatriyas*: क्षत्रियोच्छेद:, VI. iv.

EXTINGUISH: I. To put out: q.v.: निर्वापयति (c. of वा), *I will e. the fire of bereavement by quitting life*: देहमुत्सृज्य विरहाग्निं निर्वापयामि, Va. II. To destroy: q.v.: उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

EXTINGUISHED, BE: I. To go out: q.v.: निर्वाति (वा, c. 2.), *these fires are not yet e.*: निर्वान्त्यद्यापि नैते हव्यवाहा:, Mu. II. To be destroyed: q.v.: expr. by उच्छिन्न: (न्ना, न्नं).

EXTINGUISHABLE: I. Of lights: निर्वाप्य (f. प्या). II. Fig.: उच्छेद्य (f. द्या).

EXTINGUISHER: of a lamp: *दीपनिर्वापक:.

EXTINGUISHMENT: v. Extinction.

EXTIRPATE: (1) उन्मूलयति, सम्- (मूल्, c. 10.), *and all the Nandas have been e.d*: नन्दाश्चोन्मूलिता: सर्वे, Mu.; (2) उच्छिनत्ति, सम्-, (छिद्, c. 7.), *to e. enemies*: रिपूनुच्छिनत्ति, R.; (3) उत्सादयति (c. of सद्), *e. ing thorns*: उत्सादयन् कण्टकान्, K.

EXTIRPATION: (1) उन्मूलनम्; (2) उच्छेद:, सम्-; (3) उत्सादनम्.

EXTOL (v.): I. To raise up: उन्नमयति (c. of नम्). II. To praise: q.v.: कीर्तयति (कृत्, c. 10.), *especially to those whe e.d the excellencies of Damayanti*: विशिष्य भैमीगुणकीर्तनकृताम्, N.

EXTORT (v.t.): निष्कर्षति (कृष्, c. 1.), *to e. a confession*: *प्रतिपत्तिं निष्कर्षति; *to e. money*: अर्थं निष्कर्षति, R.

EXTORTION: निष्कर्ष:, -णम् *e. of money*: *अर्थनिष्कर्ष:.

EXTORTER, EXTORTIONER: निष्कर्षक (f. र्षिका) (?).

EXTRA: I. Adj.: अतिरिक्त: (क्ता, क्तं). II. Subs.: अतिरिक्तम्. III. Prep.: v. Beyond, exceeding.

EXTRACT (v.): (1) निर्-कर्षति, उत्-, (कृष्, c. 1.), *to e. an oil*: तैलं निष्कर्षति; (2) निर्-हरति, -ते, उत्-, (हृ, c. 1.), *will e. the thorn of infamy*: अयश:शल्यमुद्धरे, Ki. *To e.a root* (in arith.): मूलं निर्धारयति.

EXTRACT (subs.): I. That which is e. ed: expr. by verb. II. Essence: (1) रस:; (2) निर्यास:; (3) निर्यूह:. III. A citation, quotation: expr. by उद्धृत: (ता, तं). IV. Descent: q.v.

EXTRACTION: I. The act: (1) निष्कर्ष: *or* उत्कर्ष:, -णम्; (2) निर्हार: *or* निर्हरणम्; (3) उद्धरणम्. II. Lineage, descent: q.v.: Ph.: *e. of roots* (in arith.): मूलनिर्द्धारणम्.

EXTRAFORANEOUS: perh. simply बहि: in comp.

EXTRAJUDICIAL: व्यवहारबहिर्भूत: (ता, तं) (?); व्यवहारबाह्य (f. ह्या) (?).

EXTRAMUNDANE: अलौकिक: (की कं); अपार्थिव: (वी, वं).

EXTRAMURAL: भित्तिबहिर्भूत: (ता, तं) (?).

EXTRANEOUS: बाह्य (f. ह्या): v. External, foreign.

EXTRAORDINARILY: (1) असाधारण्येन; (2) अपूर्वम्.

EXTRAORDINARINESS: (1) असाधारण्यम्; (2) असामान्यता.

EXTRAORDINARY : (1) असाधारण (f. णी) ; (2) असामान्य (f. न्या) ; (3) अलोकसामान्य (f. न्या), Ku.

EXTRAVAGANCE : I. In expenditure : अतिव्ययः *or* महान् व्ययः, *began to enjoy with e.* : महता व्ययेनोपभोक्तुमारब्धवान्, Mu. II. Of expression : अतिशयोक्तिः, Kav. III. Excess : q.v. IV. Wandering beyond proper limits : व्यभिचारः (lit. and fig.).

EXTRAVAGANT : I. Prodigal : q.v. : अतिव्ययिन् (f. नी). II : Unrestrained : Ph. : *e. conduct* : व्यभिचारः, *e. language* : अतिशयोक्तिः. III. Erring : व्यभिचारिन् (f. णी).

EXTRAVAGANTLY : I. Prodigally : (1) अतिव्ययेन ; (2) महता व्ययेन. II. Wildly, excessively : q.v.

EXTRAVAGANZA : उद्भ्रान्तगीतम्.

EXTRAVASATED : नाडिनिर्गतः (ता, तं), and sim. comp.s.

EXTRAVASATION : Ph. : *e. of blood* : रक्तनिर्गमः : v. Effusion.

EXTREME (adj.) : I. Greatest : (1) परः (रा, रं), *possessed of e. faith* : श्रद्धया परयोपेतः, G. ; (2) परमः (मा, मं), *e. gain* : परमो लाभः, Ki. ; (3) निरतिशयः (या, यं), *e. joy* : निरतिशयानन्दः, D.s. ; (4) एकान्तः (न्ता, न्तं), *e. coldness* : एकान्तशैत्यम्, Ku. II. Outermost : परः (रा, रं), *e. limit* परा काष्ठा, Ku. III. Last : q.v.

EXTREME (subs.) : परा कोटिः : v. Acme, end. Ph. : *gone to the e.* : अतिभूमिं गतः, K.

EXTREMELY : (1) परम्, *was e. pleased* : परमहृष्यत्, D. ; (2) परमम् ; (3) निरतिशयम् ; (4) एकान्तम् *or* एकान्ततः.

EXTREMITY : I. Highest degree : परा कोटिः : v. Acme. II. End : q.v. : अन्तः, *e. of nail* : नखान्तः, At. III. Utmost limit : अवधिः, *e. of the delightful* : आह्लादनीयानामवधिः, K. IV. Greatest need : अतिकृच्छ्रम् *or* महत् कृच्छ्रम्.

EXTRICABLE : (1) उद्धरणीयः (या, यं), सम्- ; (2) मोच्य (f. च्या), वि-, परि-.

EXTRICATE : (1) उद्धरति, सम्-, *to e. one's self* : आत्मानमुद्धरति, V.c. ; (2) मोचयति (मुच्, c. 10.) (=to free : q.v.) ; तारयति (c. of तॄ) (=to save : q.v.).

EXTRICATION : I. Lit. : (1) उद्धारः, सम्- ; (2) उद्धरणम्, सम्- ; (3) मोक्षः, -णम् : v. Deliverance. II. Emission : q.v.

EXTRINSIC, -AL : बाह्यः (ह्या, ह्यं) : v. External.

EXTRUDE : निःसारयति (c. of सृ) : v. To expel, thrust out.

EXUBERANCE : प्राचुर्यम् : v. Abundance, excess. Ph. : *in e. of joy* : हर्षनिर्भरः (रा, रं), K.

EXUBERANT : प्रचुरः (रा, रं) : v. Abundant, excessive.

EXUBERANTLY : प्रचुरम् : v. Abundantly, excessively.

EXUDATION : I. The act : (1) उद्गारः ; (2) निष्ठीवनम्. II. Flow : q.v. III. What is exuded : (1) निर्यासः ; (2) निर्यूहः ; (3) रसः.

EXUDE (v.) : I. Trans. : (1) उद्गिरति (गॄ, c. 6.) ; (2) निरस्यति (अस्, c. 4.) ; (3) निष्ठीवति (ष्ठीव्, c. 1.), *some e.d lac.* : केनचिल्लाक्षारसो निष्ठ्यूतः, Sa. II. Intrans. : स्रवति (स्रु, c. 1.) : v. To flow.

EXULT (v.) : (1) उत्सिश्यति, -ते (सिश्, c. 6.) (often in bad sense), *his mind did not e.* : न तस्योत्सिषिचे मनः, R. ; (2) प्रमोदते (मुद्, c. 1.), *we eagerly e.* : वयं व्यग्राः प्रमोदामहे, Vi.

EXULTANT : (1) उत्सिक्तः (क्ता, क्तं), *of the e. ascetic* : उत्सिक्तस्य तपोनिधेः, Vi. (2) प्रमुदितः (ता, तं), *the e. party of the bridegroom* : प्रमुदितवरपक्षः, R.

EXULTATION : (1) उत्सेकः ; (2) प्रमोदः : v. Rapture.

EXULTINGLY : (1) सोत्सेकम् ; (2) सोल्लासम् ; (3) प्रमोदनिर्भरम्.

EXUSTION : (1) निर्दाहः ; (2) निर्दहनम् : v. To burn up.

EYE (subs.) : (1) चक्षुः, *have divine e.s in seeing others' fault* : परदोषेक्षणदिव्यचक्षुषः, Si. ; *where a king places his e.* : यस्मिन् पार्थिवश्चक्षुरारोपयति, P. ; (2) लोचनम्, वि-, *shut the e.s never to open again* (i.e. died) : अपुनरुन्मीलनाय निमिमील लोचने, C. ; *pass with e.s shut* : लोचने मीलयित्वा गमय, Me. ; (3) नेत्रम्, *the observed of hundreds of e.s* : नेत्रशतैकलक्ष्यः (क्ष्या, क्ष्यं), R. ; (4) नयनम्, *his e. fell on her e.s* : अस्य तस्या नयनयुगले निपपात चक्षुः, K. ; (5) अक्षि (n.), *the thousand -e.d.* (Indra) : सहस्राक्षः ; *the external coat of the e.* : अक्ष्णयोर्बाह्यं पटलम्,

Bha. ; (6) दृश् (f), *all the fine -e.d (companions) drunk him with (their) e.s* : अमुं दृशा पपुस्ताः सुदृशः समस्ताः, N. *Blind of one e.* : काणः (णा, णं). *The outer corner of the e.* : (1) अपाङ्गः ; (2) नयनोपान्तः. *Before the e.s of* : (1) समक्षं or प्रत्यक्षम् (with gen. or absol.), *before the e.s of kings* : प्रत्यक्षं क्ष्मापतीनाम्, Ve. ; (2) by gen. or loc. of पश्यत् (f. न्ती) *before my e.s*: पश्यतो मे or पश्यति मयि.

EYE (v.) : निरीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To see.

EYE-BALL : (1) तारा or तारका ; (2) कनीनिका.

EYE-BROW : भ्रूः or भ्रूलता. *A girl with beautiful e.* : सुभ्रूः. *A face with black, smooth, gracefully arched e.s* : अनुवक्रनीलस्निग्धभ्रूलतमाननम्, D. vi.

EYE-DROP : (1) नयनजलबिन्दुः, K. ; (2) नयनसलिलम्, Me. ; (3) नयनाम्बु (n.), Ki. ; (4) अश्रुबिन्दुः, D. : v. Tear.

EYE-GLASS : उपनेत्रम् ; उपलोचनम्.

EYE-LASH : पक्ष्मन् (n.), *eyes with raised e.s*: उत्पक्ष्मराजीनि विलोचनानि, R. xiii. 25.

EYELET, EYELET-HOLE : छिद्रम् : v. Aperture.

EYELID : (1) नेत्रच्छदः ; (2) नयनच्छदः.

EYE-PIECE : *नेत्रखण्डम् : v. Lens.

EYE-SALVE : अञ्जनम्, नेत्राञ्जनम् ; etc. : v. Ointment.

EYE-SERVICE : प्रत्यक्षसेवा ; प्रत्यक्षशुश्रूषा.

EYE-SHOT, EYE-REACH : चक्षुर्विषयः, and sim. comp.s, *when they were out of e.* : चक्षुर्विषयमतिक्रान्तेषु तेषु, H.i.

EYE-SIGHT : दृष्टिः, *my e. cannot decipher these letters* : नात्र मे वर्णविभावनसहा दृष्टिः, V. : v. Sight.

EYE-SORE : (1) चक्षुःशूलम् ; (2) अक्षिगतः (ता, तं), *I am his e.* : अक्षिगतोऽहमस्य, D.

EYE-WITNESS : (1) प्रत्यक्षसाक्षिन् (f. णी) (after M.) ; (2) प्रत्यक्षद्रष्टृ (f. ष्ट्री), etc.

EYRE : परिभ्रमणम् : v. Circuit.

EYRIE, EYRY : कुलायः : v. Nest.

F

FABIAN (adj.) : *फाबीयः (या, यं) ; दीर्घसूत्रः (त्रा, त्रं).

FABLE : II. Lit. : कथा : v. Story. II. Falsehood : q.v.

FABRIC : I. Texture : q.v. II. Edifice : q.v. : भवनम्. III. Cloth : q.v. : पट्टः.

FABRICATE : I. To build, produce : q.v. : रचयति (रच्, c. 10.). II. To invent : सृजति (सृज्, c. 6.) : v. Counterfeit ; false.

FABRICATION : I. Construction, manufacture : q.v. : रचना, वि-. II. Falsehood : *this is a f.* : अलीकमेतत् : v. False, counterfeit.

FABRICATOR : रचयितृ (m.) : v. Maker.

FABULIST : (1) कथाकारः (?) ; (2) आख्यानकानां कर्ता, K. ; (3) आख्यायिकाकारः, C.

FABULOUS : I. Fictitious : q.v. II. Related in fable : कथानिबद्धः (द्धा, द्धं) ; आख्यानकीर्तितः (ता, तं).

FACADE : मुखम्.

FACE (subs.) : I. In gen. : (1) मुखम्, *struck Yudhisṭhira on the f.* : युधिष्ठिरं मुखेऽहनम्, Mah. ; *with a f. beautiful as the moon* : इन्दुसुन्दरमुखी, Ma.; *how (we) will shew our f. to men* : कथं लोकस्य मुखं द्रक्ष्यामः, Ana ; *makes thousands of f. s* : मुखभङ्गिसहस्राणि कुरुते, K. ; *is it proper for a king to turn his f. from duty* : किं धर्मं प्रति विमुखतोचिता राज्ञः, Sa. ; *you have come before my f.* (=eyes : v. Eye) : मत्सम्मुखमागतोऽसि, Ve. ; *the f.s of the quarters* : दिशां मुखानि, N. ; (2) आननम् ; (3) वदनम् ; (4) वक्त्रम् ; (5) आस्यम्. Ph. : *in the f. of the Vedāntas* : वेदान्तेषु जागरूकेषु, D.s. II. In Geo. : पार्श्वः, K. d. : *मुखम्, *having six f.s* : षण्मुखः (खी, खं).

FACE (v.) : I. To confront : (1) सम्मुखयति (nomi.) ; (2) अभिमुखयति (nomi.) ; (3) सम्मुखी- or अभिमुखीभवति (with gen.), *made it f. me with difficulty*: कथमपि मदभिमुखमकरोत्, D.: v. To meet. II. To front upon : expr. by मुख- or अभिमुख- in comp., *f. ing the east* : पूर्वमुख (f. खी) ; *f. the north* : उत्तरमुख (f. खी) ; *f. ing Lakshmaṇa* : लक्ष्मणाभिमुखः, Ram. III. To cover the f. of : v. To cover.

FACET : as of a diamond : मुखम्.

FACETIOUS : I. Merry, jocular : परिहासशीलः (ला, लं). II. Exciting laughter : *f. conversation* : नर्मभाषितम्, K.

FACETIOUSLY : परिहासपूर्वकम् : v. Merrily, gaily.

FACILE : I. Easy : (1) सुकरः (रा, रं) ; (2) अयत्नसाध्यः (ध्या, ध्यं) ; (3) अनायासनिष्पाद्यः (द्या, द्यं). II. Easy to pass : सुगमः (मा, मं). III. Mild, affable : q.v. : मृदु (f. द्वी).

FACILITATE : expr. by adj., *it will f. their union* : अनेन समागमस्तयोरयत्नसाध्यः.

FACILITY : I. Ease : q.v. : सौकर्यम्. II. Dexterity : q.v. : लाघवम्, *shewing the f. of his hand* : दर्शयन् पाणिलाघवम्, Ram. III. Mildness, affability : मार्दवम्.

FACING (subs.) : *मुखच्छदः.

FAC-SIMILE : प्रतिरूपम् (?).

FACT (subs.) : I. Reality, truth : q.v. : भूतार्थः, *it was speaking the f.* : भूतार्थव्याहृतिः सा हि, R. ; *why don't you represent the f.* : किमर्थं भूतार्थो न निवेद्यते, Mr. ix. II. An act, event : q.v. : वृत्तम्.

FACT, IN : (1) वस्तुतः, *but in f.*: वस्तुतस्तु, Da. com.; (2) प्रत्युत, *it is in f. (your) abuse* : प्रत्युत सा तिरस्क्रिया, Si.

FACTION : I. A body of combatants : दलम्. II. A party : q.v.: दलम्. III. Discord: q.v.: भेदः.

FACTIOUS : I. Given to faction : (1) कलहप्रियः (या, यं) (=quarrelsome), (2) उपजापिन् (f. नी) (=intriguing). II. Belonging to a f. : expr. by comp. or gen.

FACTIOUSNESS : (1) कलहप्रियता ; (2) उपजापिता.

FACTITIOUS : कृत्रिमः (मा, मं) : v. Artificial, unnatural.

FACTITIVE : Ph. : *f. object* : गौणं कर्मन् (n.).

FACTOR : I. A manager, agent : q.v. II. In arith : expr. by circumlo : *two is a f. of ten* : दश द्वाभ्यां भाज्यः.

FACTORAGE : पारितोषिकम् (=reward) : v. Also commission.

FACTORY : *कर्मस्थानम्.

FACULTY : I. Power : q.v. : शक्तिः. II. Authority : क्षमता. III. A body of men : समाजः, *f. of medicine* : *चिकित्सासमाजः.

FADE (v.i.) : I. To decay, droop : q.v. : अवसीदति (सद्, c. 1.). II. To lose freshness : (1) म्लायति, परि-, (म्लै, c. 1.), *with f. d beauty of faces*: परिम्लानमुखश्रियाम्, Ku. ; (2) मलिनीभवति, *the f. ing garland*: मालां मलिनीभवन्तीम्, N.

FADE (v.t.) : (1) म्लापयति, परि- (*c.* of म्लै), *fading the chaplet* : वनमालां म्लापयन्, Si. ; (2) मलिनयति (nomi.) *or* मलिनीकरोति, Ki.

FÆCES : अवस्करः : v. Excrement.

FAG (subs.) : चेटः : v. Servant.

FAG (v.i.) : I. To druge : कर्म करोति. II. To tire : खिद्यते (खिद्, c. 4.).

FAG (v.t.) : (1) आयासयति (c. of यस्) ; (2) खेदयति (c. of खिद्).

FAG-END : पर्यन्तः : v. End, refuse.

FAGOT : काष्ठानि (n. pl.) : v. Fuel.

FAIL (v.i.) : I. In gen. : (1) सीदति, अव-, वि-, (सद्, c. 1.), *of f. ed eyesight*: अवसन्नचक्षुस् (mfn.), R. : v. To depart, go ; *my limbs are f. ing* : सीदन्ति मम गात्राणि, G. : v. To sink, decay ; *with intellect not f. ing in exigencies*: कार्यसङ्कटेष्वविषण्णधीः, K.: v. To break, become frustrated; (2) अवस्यति (सो, c. 4.), *my strength f. s* : शक्तिर्ममावस्यति, Ki. II. To be deficient : v. Deficient. *F. of* : हीनः (ना, नं), in comp. : v. Wanting, fall off.

FAIL (v.t.) : v. To desert, disappoint.

FAIL (subs.) : v. Failure. *Without f.* : नियतम् : Certainly.

FAILING (subs.) : I. Fault : q.v. : दोषः. II. In money-matters : अवसादः (?).

FAILURE : I. Want, deficiency : q.v. : *f. of rain* : वृष्ट्यभावः ; *f. of crops* : शस्यविपत्तिः, V.m. II. Non-performance, miscarriage : भङ्गः, *f. of a vow* : व्रतभङ्गः, K. ; *which was the first f.* : तत्पूर्वभङ्गः (ङ्गा, ङ्गं), R. III. Decay, destruction : q.v. : (1) अवसादः ; (2) लोपः, *f. of memory* : स्मृतिलोपः, Sa., IV. In business : (1) अवसादः ; (2) परिक्षीणता.

FAIN (adj.) : स्पृहयालु (mfn.) : v. Glad, apt.

FAIN (adv.) : सोल्लासम् : v. Gladly.

FAINT (adj.) : I. Languid : अवसन्नः (न्ना, न्नं). II. Cowardly, dejected : q.v. : दीनः (ना, नं). III. Feeble : q.v. : दुर्बलः (ला, लं). IV. Not distinct अस्फुटः (टा, टं) : v. Also little.

FAINT (v.i.) : I. Lit. : (1) मूर्छति (मूर्छ्, c. 1.), *f. ed away from the sudden fall of distress*: सहसा दुःखोपनिपातान्मुमूर्च्छ, M. n. ; (2) मूर्छा

गच्छति (गम्, c. 1.), मोहम् एति (इ, c. 2.), etc. II. To vanish : q.v. : नश्यति (नश्, c. 4.).

FAINT-HEARTED : दीनमनस् (mfn.) : v. Dejected, coward.

FAINT-HEARTEDNESS : दीनमनस्कता : v. Dejection, cowardice.

FAINTING (subs.) : (1) मूर्च्छा ; (2) मोहः (ambiguous), *given to f.* : मोहपरायणा, Ku. ; (3) प्रलयः (rare), *the end of f.* : प्रलयान्तः, Ku.

FAINTLY : (1) ईषत् (=little : q.v.) ; (2) दुर्बलम् (=feebly).

FAINTNESS : I. Dejection, inactivity : q.v. : अवसादः. II. Feeblness : q.v. : दौर्बल्यम्. III. Dulness : मान्द्यम्.

FAIR (adj.) : I. Clear : q.v. : विमलः (ला, लं). II. Beautiful : q.v. : सुन्दरः (री, रं). Ph. : *the f. or f. sex* : सुन्दर्यः (f. pl.). III. Frank, upright : q.v. : ऋजु (mfn.). IV. Of complexion : गौरः (री, रं) *or* गौरवर्ण (f. र्णा). V. Favourable : q.v. VI. Proper : q.v. : युक्तः (क्ता, क्तं).

FAIR (adv.) : I. Clearly : स्पष्टम्. II. Frankly: ऋजु. Ph. : *to bid f.* : v. To promise : *f. and square* : v. Justly, honesly.

FAIR (subs.) : मेला, *Fancy f.* : *रुचिरमेला : v. Market.

FAIRING (subs.) : मेलामूल्यम् (?).

FAIRLY : I. Expressly : q.v. : स्पष्टम्. II. Justly : q.v. : न्यायेन. III. Properly : q.v. : यथार्हम्.

FAIRNESS : I. Clearness : q.v. : वैमल्यम् (?). II. Beauty : q.v. : सौन्दर्यम्. III. Honesty : q.v. : आर्जवम्. IV. Distinctness : स्पष्टता.

FAIR-SPOKEN : प्रियंवदः (दा, दं) : v. Affable.

FAIRY : I. Illusion : माया. II. A female spirit : (1) अप्सरस् (f.), "*f. ring*" *अप्सरीमण्डलम्; (2) सुरकामिनी. : v. Also elf.

FAITH (subs.) : श्रद्धा, *being full of f. saluted the gods* : श्रद्धामयीभूय सुपर्वणस्तान् ननाम, N.: v. Belief. *To have f. in* : श्रद्धाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) (with loc.), *having f. in gods* : सुरेषु श्रद्धधत् (f. ती), N. ; *he had f. in Rāma's prowess* : स पौरुषं राघवे श्रद्धे, R.

FAITH (interj.) : सत्यम् : v. Verily.

FAITHFUL : I. Full of faith : (1) श्रद्धालु (mfn.); (2) श्रद्धामयः (यी, यं). II. Loyal : भक्तः (क्ता, क्तं). Ph. : *a f. wife* : पतिव्रता नारी ; *a f. husband* : पत्नीरतः पुमान् (?). III. Not breaking promises: सत्यसन्धः (न्धा, न्धं) ; सत्यप्रतिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं), etc. IV. Worthy of belief : विश्वसनीयः (या, यं) *or* विश्वास्य (f. स्या). V. True : यथार्थः (र्था, र्थं).

FAITHFULLY : (1) भक्त्या ; (2) श्रद्धापूर्वकम्.

FAITHFULNESS : I. Lit. : श्रद्धालुता. II. Loyalty : भक्तिः. III. Constancy : अव्यभिचारिता. IV. Truth : यथार्थता.

FAITHLESS : I. Lit. : अश्रद्धानः (ना, नं) ; (2) श्रद्धाहीनः (ना, नं). II. Treacherous : विश्वासघातिन् (f. नी). III. Disloyal : भक्तिहीनः (ना, नं). IV. Inconstant : व्यभिचारिन् (f. णी). V. Delusive : अयथार्थः (र्था, र्थं). VI. In promises : असत्यसन्ध (f. न्धा) ; and sim. comp.s.

FAITHLESSLY : expr. by acc. sing. of adj. or ins. sing. of subs.

FAITHLESSNESS : I. Lit. : अश्रद्धा. II. Treachery : विश्वासघातः. III. Disloyalty : अभक्तिः. IV. Inconstancy : व्यभिचारिता. V. Delusiveness : अयथार्थता. VI. In promises : (1) असत्यसन्धता ; (2) प्रतिज्ञाभङ्गः, etc.

FALCATE, FALCATED : अनुवक्रः (क्रा, क्रं), D.

FALCHION : खड्गविशेष : v. Sword, scimitar.

FALCON : श्येनः.

FALCONER : श्येनजीविन् (f. नी), M. iii. 169.

FALL (v.i.) : I. In gen. : (1) पतति, नि-, (rarely प्र-, परि-, विनि-, आ-, सं-,) (पत्, c. 1.,) *Putanā fell on the ground* : पपात पूतना भूमौ, V. p. ; *with the dress fell into the water* : सवासाः प्रापतज्जले, Mah. ; *to fall on the knees* : जानुभ्यां (ins.) पतति, Mah. ; *the glittering scimitar fell from his hand* : ज्वलन्नसिस्तस्य पपात पाणेः; Ki. xvii.58.; *rivers f. ing into the ocean* : अम्बुराशिं पतन्तीर्नदीः, Si. iii. 75. (This use of पत् is rare. Gen. expr. by प्रविशति, M. n. *or* उपैति, Mah. *or* प्रयाति, Ri., etc.) ; *flower-rain fell from the sky* : वियतः पुष्पवर्षं पपात, Vi. : v. Rain ; *we suddenly fell on Vindhyaketu* : अतर्किता एव विन्ध्यकेतोरुपरि निपतिताः स्म, Pri. : v. To assail, *some rise and*

f. : कोऽप्युत्थितः पतति, Mr. : v. To decline, *the refuge of the f. en*: पतितशरण्या, J. ; *something else has f. en there* : अन्यत् किमप्यर्थान्तरं तत्र पतितम्, Ana. iv. v. : To happen ; *this kingdom had f. en into the hands of Vasantabhānu* : वसन्तभानोर्हस्ते राज्यमिदं पतितम्, D. ; (2) भ्रश्यति, -ते *or* भ्रंशते, परि-, (भ्रंश्, c. 4. and 1.) (gen. in fig. senses), *f. en on the ground* : उर्व्यां भ्रष्टः (ष्टा, ष्टं), R. ; *did not f. from truth* : सत्यान्नाभ्रश्यत, R. ; (3) च्यवते, वि-, प्र-, परि-, (च्यु, c. 1.) (gen. fig.), *has f. en from the top of the tree* : तरुशिखरादस्मात्परिच्युतः, K. ; *f. en from the path* : पथश्च्युतः (ता, तं), Ki. II. To cease : q.v. : शाम्यति (शम्, c. 4.), *when the wind fell*: वाते शमतां गते, Mah. III. To decrease : q.v. : ह्रासमुपैति (इ, c. 2.). Ph. : *to f. asleep* : v. Asleep ; *to fall calm*, i.e. to become calm. : v. Calm; *to f. foul*: v. To attack ; *to f. short* : न्यूनीभवति : v. Deficient.

FALL AWAY : I. To pine : अङ्गेषु परिहीयते (pass. of हा), Sa. II. To sink into wickedness : पतति : v. To fall.

FALL BACK : I. To recede : q.v. II. Not to fulfil : q.v. : (1) भ्रश्यति ; (2) च्यवते.

FALL DOWN : I. Lit. : पतति, नि-, अव-, *as if the hot-rayed (sun) had f. en d. on the earth*: निपतन्तमिवोष्णरश्मिमुर्व्याम्, Ki. II. To prostrate : q.v.

FALL IN : I. To agree : q.v. II. To comply : q.v. III. To enter : q.v.

FALL IN WITH : आसादयति, सम्-, (c. of सद्) : v. To meet.

FALL OFF : (1) भ्रश्यति, *does not f. off or decay* : न भ्रश्यति न जीर्यति, Vi. ; *spirit f.s off* : तेजः प्रभ्रंशमेति, Ki. ; (2) च्यवते ; (3) पतति : v. To fall.

FALL OUT : I. To quarrel : q.v. II. To happen : पतति, आ-, नि-, सं-.

FALL OVER : I. Lit. : v. To fall. II. To revolt : q.v. : *the people of Tirhut have f.en o. Prahārvarman* : प्रहारवर्मण्यपि विदेहा जाताः, D.

FALL TO : I. To begin : q.v. : प्रस्तौति (स्तु, c. 2.). II. To apply : निविशते, अभि-, (विश्, c.1.)

FALL UNDER : I. To come under : *to f.u. one's power* : वशमेति, H. ; v. To come. II. To come within : expr. by अन्तर्गतः (ता, तं).

FALL (subs.) : I. The act of f. ing : (1) पातः, नि-, *f. of a mountain* : गिरिपातः, V. p. ; (2) पतनम्, नि-, प्र-, *f. from a mountain* : गिरेः पतनम्, H. i. ; (3) अवपतनं *or* अवपातः (=f. ing down); (4) भ्रंशः, प्र-, (rare) ; (5) च्युतिः, परि-, वि-, (rare). Ph. : *coming out had a f. in front* : निष्क्रम्याग्रे पपात ह, Mah. : v. To fall. II. Death, destruction : q.v. : पातः *or* पतनम्, नि-, विनि-, *how will Rāvaṇa brook the repeated f. of his men* : कथमिव दशमुखः भूयोभूयः स्वजनविनिपातं सहेत, Vi. III. Downfall, degradation : पातः *or* पतनम्, अव-, नि-, विनि-, *rise and f. of men* : पातोत्पाता मनुष्याणाम्, H. ; *even f. ....is equivalent to rise* : विनिपातोऽपि समं समुन्नतेः, Ki. IV. Decrease : q.v. : ह्रासः, *rise and f. of prices* : अर्घस्य वृद्धिह्रासः, Vy. V. Cadence : q.v. : पातः. VI. Declivity, slope : q.v. पातः. VII. Waterfall : प्रपातः, *the f. s of the great Koshi* : महाकोशीप्रपातः, Ku. VIII. A falling : पातः, *heavy f. of hail* : तुमुलकरकावृष्टिपातः, Me. IX. Felling : पातः, -नम्.

FALLACIOUS : (1) भ्रमजननः (नी, नं) ; (2) मिथ्या in comp. (=false : q.v.).

FALLACIOUSLY : (1) भ्रमं जनयत् (f. न्ती) ; (2) वञ्चनार्थम् (=to deceive).

FALLACY : I. Deception : q.v. : वञ्चना. II. Mistake : q.v. : भ्रमः. III. Logical : (1) हेत्वाभासः, N. d. ; (2) भ्रान्ततर्कः.

FALLIBILITY : (1) पतनशीलता ; (2) भ्रान्तिः (?).

FALLIBLE : (1) पतनशीलः (ला, लं) ; (2) भ्रान्तः (न्ता, न्तं) (=erring).

FALLING-SICKNESS : अपस्मारः : v. Epilepsy.

FALLOW (adj.) : I. Lit. : पतितः (ता, तं) (*land which lies*) *f. for three years is waste* (*land*) : त्रिवर्षपतितं खिलम्, Viv. : v. Untilled. II. Pale red : पाटलः (ला, लं).

FALLOW (subs.) : पतितभूमिः.

FALLOW (v.) : (1) पातयति (c. of पत्), *f. ing land* : क्षेत्रं पातयित्वा, Viv. ; (2) वाहयति (c. of वह्), *to f. low land* : निम्नां भूमिं वाहयति, Pa.

FALLOW-DEER : हरिणविशेषः : v. Deer.

FALSE (subs.) : I. Not true, not real : (1) मिथ्या. in comp., *f. reply*: मिथ्योत्तरम्; *to speak f.*:

मिथ्या वदति, M.; (2) अलीकः (का, कं), *f. prowess* अलीकविक्रमः, Pr. i.; *f. Nala* : अलीकनलः, N.; (3) वितथः (था, थं), *this proverb is f.* : अयं लोकवादो वितथः, Ve.; (4) मृषा in comp., *f. assertion*: मृषावादः, K. b.; (5) अनृतः (ता, तं), *f. accusation*: अनृताभियोगः, Si.; (6) असत्यः (त्या, त्यं). II. Uttering falsehood : मिथ्यावादिन् (f. नी); (2) अनृतगिर् (mfn.); and sim. comp.s. III. Fictitious, counterfeit : q.v. : कूट in comp., *f. measures of weight*: कूटतुलामानम्, P.; *f. evidence* : कूटसाक्ष्यम्, M. IV. Treacherous, unfaithful : q.v. : असत्यसन्धः (न्धा, न्धं), Sa.

False (adv.) : v. Falsely. *F. -hearted* : कपटहृदयः (या, यं).

Falsehood : I. Want of truth : (1) असत्यता; (2) अलीकता; (3) वैतथ्यम्, *how could f. take a footing in their speech*: कथं तादृशानां गिरि वैतथ्यमास्पदं कुर्यात्, K. II. A lie : q.v. : अनृतम्. III. Deceit : q.v. : कैतवम्, *unaquainted with f.* : अनभिज्ञः कैतवस्य, Sa.

Falsely : I. Not truly : (1) मिथ्या; (2) मृषा, *deposing f.* : साक्ष्यं मृषा ब्रुवन्:, Mit.; (3) by adj. v. False. II. Deceitfully : q.v.

Falseness : I. Lit. : अलीकता : v. Falsehood (I). II. Fictitiousness : कृत्रिमता. III. Perfidy, deceitfulness : q.v.

Falsification : I. Lit. : (1) मिथ्याकरणम्; (2) वितथीकरणम्, etc. II. Counterfeiting, *f. of coins* : कृत्रिममुद्राकरणम्.

Falsifier : I. Lit. : expr. by verb. II. Counterfeiter : q.v.

Falsify (v.t.) : I. To couterfeit; forge. II. To proove to be false : (1) मिथ्याकरोति, वितथीकरोति, etc., *if you f. your own saying* : मिथ्याकरोषि चेत् स्वीयं भाषितम्, A.r.; (2) अनृतं (f. तां) करोति; *you should not f. it* : तत्त्वया नानृतं कार्यम्, V.p.

Falsify (v.i.) : (1) मिथ्या वदति; (2) मृषा ब्रवीति, etc.

Falsity : v. Falseness.

Falter : I. Of speech : *making them f. at every step* : वचनानि स्खलयन् पदे पदे, Ku.; *f. ing with tears* : साश्रुगद्गदम्, D. ii. II. To tremble : Ph. : *with steps f. ing* : स्खलिताभिर्गतिभिः, Si. ix. 78. III. To fail : q.v.

Faltering, falteringly : (1) स्खलद्गिरा; (2) गद्गदवाचा; (3) गद्गदगलोद्गच्छद्विलीनाक्षरः, J.

Fame : I. Rumour : q.v. : किंवदन्ती. II. Glory, renown : (1) यशस् (n.), *to acquire f.* : यशोऽधिगन्तुम्, Ki; (2) कीर्ति, *of endless f.* : अनन्तकीर्ति (mfn.), R. : v. Renown.

Famed : Celebrated, famous.

Fmiliar (adj.) : I. Domestic : q.v. : II. Acquainted with : q.v. : (1) परिचितः (ता, तं); (2) अभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं). III. Easy, accessible : घनिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं).

Familiar (subs.) : चिरपरिचितः, D. : Friend.

Familiarity : I. Acquaintance : परिचयः. II. Intimacy : घनिष्ठता.

Familiarize : (1) परिचयं करोति; (2) अभ्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. To accustom.

Familiarly : (1) विस्रब्धम्; (2) by circumlo.

Family : कुलम्, *this girl is the life of the f.* : कन्येयं कुलजीवितम्, Ku.; *of good f.* : कुलजः (जा, जं), N.: v. Race, lineage, descent.

Famine : दुर्भिक्षम्, *in a f. stricken country* : दुर्भिक्षपीडिते देशे, P. iv. 4. : *f. would enter a country* : दुर्भिक्षमाविशेद्राष्ट्रम्, Mah. : v. To starve, kill.

Famish (v.t.) : क्षुधया पीडयति (पीड्, c. 10.) *or* अवसादयति (c. of सद्).

Famish (v.i.) : क्षुधया अवसीदति (सद्, c. 1.) : v. To starve.

Famous : (1) ख्यातः (ता, तं), वि-, प्र-; (2) विश्रुतः (ता, तं); (3) प्रथितः (ता, तं) : v. Renowned, illustrious.

Fan (subs.) : (1) व्यजनम्; (2) तालवृन्तः (of palm leaves). Winnowing.

Fan (v.t.): I. वीजयति, उप-, उत्-, (वीज्, c. 10.), *are my friends. f. ing me* : किं वीजयतो मां सख्यौ, Sa. II. To kindle : q.v. : सन्धुक्षयति. III. To winnow : q.v.

Fanatic (subs.) : धर्मोन्मत्तः (त्ता, त्तं) (?).

Fanatic, fanatical : (1) उग्रः (ग्रा, ग्रं); (2) उन्मत्तः (त्ता, त्तं) (=mad).

Fanatically : (1) उन्मत्तवत् (=madly); (2) उग्रम् (=sharply).

FANATICISM : धर्मोन्माद: (?).

FANCIER : I. Lit. : भावक:. II. A breeder : पोषक:.

FANCIFUL : I. Dictated by fancy : (1) भावित: (ता, तं) ; (2) कल्पित: (ता, तं). II. Whimsical : q.v. : भावनापरायण (f. णा) (?).

FANCIFULLY : भावनया : v. Wildly, whimsically.

FANCY (subs.) : I. Imagination : q.v. : भाव:, -ना, *my f. -got likeness* : भावगम्यं मत्सादृश्यम्, Me. II. Conception, idea : q.v. : भाव:, -ना. III. Inclination : भाव:, *my mind rests on him with entire f.* : ममात्र भावैकरसं मन: स्थितम्, Ku.; "*f-free*" भावमुक्त: (क्ता, क्तं).

FANCY (v.i.) : मन्यते (मन्, c.4.), *one who f.s. himself to be a learned man* : पण्डितम्मन्य:, B. : v. To think, believe.

FANCY (v.t.) : I. To imagine, guess : q.v. : तर्कयति (तर्क्, c. 10.) ; *which do you f. (to be Śakuntalā)* : त्वं तावत् कतमां तर्कयसि, Sa. II. To have a f. for : रोचते (रुच्, c. 1.). (with dat. of the person) : v. To like.

FANCY (adj.) : *F. goads* : रुचिरद्रव्याणि ; *f. ball* : *रुचिरनृत्यम् ; *f. price* *कल्पितमूल्यम्.

FANCY-SICK : दुष्टबुद्धि (mfn.) and sim. comp. s.

FANE : सिद्धायतनम् : v. Temple.

FANG : दंष्ट्रा, *with the rays of the f. s.* : दंष्ट्रामयूखै:, R. Ph. : *having poison in the f.* (i. e. a serpent) : आशीविष:, Ve.

FANGED : दंष्ट्रिन् (f. णी), Ki. xiii. 50

FANGLESS : दंष्ट्राहीन: (ना, नं) and sim. comp. s.

FANNER, FANNING-MACHINE : व्यजनयन्त्रम्.

FANTASM : v. Phantom.

FANTASTIC, -AL : I. Not real : कल्पित: (ता, तं) II. Capricious : चपल: (ला, लं). III. Irregular, wild : q.v.

FANTASY : v. Fancy.

FAR (adj.) : I. Not near : (1) दूर: (रा, रं), (with abl. or gen.), *f. from the village* : दूरं ग्रामस्य ग्रामाद्वा, S.k. ; *not very f. from here* : इतो नातिदूरे, K. ; (2) विप्रकृष्ट: (ष्टा, ष्टं) (rare), *even now (his) time of awaking is very f.* : अद्यापि विप्रकृष्ट: प्रबोधकाल:, VI. II. Remote from purpose : *f. be it from me to justify cruelty* : *दूरतस्तावत् क्रौर्यशोधनप्रस्ताव:.

FAR (Adv.). I. To a great distance : दूरम्, *with f. different results* : दूरभिन्नफलयो:, Si. ; *f. -risen hope* : दूरारोहिणी आशा, Sa. II. At a great d. : दूरे, Mu. Ph. : *from f.* : (1) दूरात् ; (2) दूरादेव, K. ; (3) दूरत:, P. ; (4) दूरत एव, K. *How f.* : (a) = to what distance : कियद्दूरं, *h. f. are you coming*: कियद्यावदुपैषि दूरम्, N. ; (2) कियत्, *h. f. did he come following us*: कियदनुसरन्नस्मानसावागत:, K. (b) = at what distance : (1) कियद्दूरे ; (2) कियत्यध्वनि, *what sort of a place is Ujjayani and how f. is it (from here)* : कीदृश्युज्जयिनी कियत्यध्वनि सा च, K. *Far off* : (1) दूरं *or* दूरे: v. Far. (2) दूरस्थ: (स्था, स्थं) (= situated f.), *nearing what was f. o.* : नेदयन् दूरसंस्थम्, B. *So far* (i.e. such a distance) : एतावतीं भूमिम्, K. *So far as* : v. So. *As far as* : (a) = up to : पर्यन्तं in comp., *as f. as the park* : वनान्तपर्यन्तम्, N.; (b) = so far as : v. So.

FARF-FAMED : (1) दूरयशस् (mfn.) (?) ; (2) प्रथितयशस् (mfn.) ; (3) उरुकीर्ति. (mfn.), R. ; and sim. comp s.

FARCE : I. A comedy : प्रहसनम्: II. Empty show : perh. दर्शनम्.

FARCICAL : v. Ludicrous, deceptive.

FARCIN, FARCY : जन्तूनां चर्मरोगविशेष:.

FARE (subs.) : I. Food : q.v. ; अन्नम्. II. Passage money : (f.) तारिकं *or* तार्यम् (for crossing); (2) वाहिकम् (?) (for conveying). III. News ; वार्त्ता.

FARE (v.i.) : I. To go, pass : q.v. : व्रजति (व्रज्, c. 1.). II. To be in any state : *how does Sāgarikā f.* : सागरिकाया: किं वर्तते, Ra, ; *he f. s. well, ill* : तस्य प्रियं, अप्रियं वर्तते : v. To happen. III. To feed : q.v. : भोजनं करोति.

FAREWELL : v. Adieu. *Bid your companion f.* : आमन्त्रयस्व सहचरम्, Sa. ; *I have done, f. to you* : साधयाम्यहमविघ्नमस्तु ते, R. ; "*f*". : शिवमस्तु.

FARINA : I. Flour : q.v. : II. Pollen : (1) पराग: ; (2) पुष्परेणु:.

FARINACEOUS : I. Made of flour : चूर्णमय: (यी, यं) (?). II. Yielding f. : चूर्णद: (दा, दं) (?). III. Mealy : चूर्ण- in comp.

FARM (subs.) : I. Lit. क्षेत्रम्, *owner of a f.* : क्षेत्रपति:, H. II. Lease : q.v.

FARM (v.) : I. To let : q.v. : भाटेन *or* भाटकेन ददाति (दा, c. 8.). II. To hire : भाटयति (c. of भट्) *or* भाटकेन गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), Viv. III. To cultivate : q.v. : क्षेत्रं करोति.

FARMER : I. A cultivator : (1) क्षेत्रपतिः ; (2) क्षेत्रस्वामिन् (m) ; (3) क्षेत्रिकः. II. A leaseholder : q.v.

FARM-YARD : कुशूलचत्वरम् ; कुशूलाङ्गनम् ; etc.

FARMING (subs.) : (1) कृषिकर्मन् (n.) ; (2) क्षेत्रकर्मन् (n.)

FARRAGO (subs.) : घोलम् (?) : v. Medley.

FARRIER : (1) अश्ववैद्यः ; (2) अश्वचिकित्सकः ; (3) अश्वलाक्षणिकः.

FARRIERY : अश्वचिकित्सा.

FARROW : v. To bring forth.

FARTHER : v. Further (adj. and adv.)

FARTHING : ताम्रमुद्राविशेषः ; *पेनिपादम्.

FASCES : दण्डपरशुः.

FASCIATION : बन्धः : v. Bondage.

FASCICULAR : पुञ्जितः (ता, तं).

FASCINATE (v.) : मोहयति, वि- (c. of मुह्), *what man you may not f.* : पुमांसं कं न मोहयेः, Mah. : v. To bewitch, charm.

FASCINATING (adj.) : (1) मोहनः (नी, नं) ; (2) विमोहिन् (f. नी), *world-f. Sitā* : सीता लोकविमोहिनी, A.r. : v. Charming. Ph : *a woman with f. eyes* : मदिराक्षी, R. ; मुग्धाक्षी, Mal. ; etc.

FASCINATION : I. The art : मोहनम्, वि- ; better by verb. II. The power : मोहनी शक्तिः, etc.

FASH : I. Verb : v. To vex, tease. II. Subs. : v. Anxiety, care.

FASHION (subs.) : I. Shape, make : q.v. : गठनम्. II. Prevailing custom : रीतिः (?), *this is the new f.* : *इयमभिनवा रीतिः. III. Manner, way : q.v.

FASHION (v). : I. To form : q.v. : गठति (गठ्, c. 1.). II. To fit, adopt : q.v. : "*laws ought to be f. ed to the manners of the people*" : *लोकाचारानुरूपिणो विधयो विधेयाः.

FASHIONABLE : I. Approved. : लोकसम्मतः (ता, तं) : v. Good. II. Current : q.v. : प्रचलितः (ता, तं). III. Observing fashions : no equiv. : *रीत्यनुयायिन् (f. नी). IV. Gentle, good : q.v.

FASHIONABLY : *रीत्यनुसारेण ; यथारीति.

FASHION-MONGER : *रीत्यैकदृश् (mfn.) : v. Fop.

FAST (adj.) : I. Firm : q.v. : दृढः (ढा, ढं). Ph. : *f. sleep* : गाढनिद्रा ; *very f. friend* : घनिष्ठमित्रम्. II. Swift : q.v. : शीघ्रगामिन् (f. नी). III. Rash : q.v. : प्रमत्तः (त्ता, त्तं). *A f. girl*: प्रगल्भवनिता, K. ; *f.-handed* : बद्धमुष्टि (mfn.), N.

FAST (adv.) : I. Firmly : q.v. : दृढम्. II. Swiftly : q.v. : (1) शीघ्रम् ; (2) आशु, *f. er than the mind itself* : मनसोऽप्याशुतरम्.

FAST (subs.) : I. F. ing : (1) उपवासः ; (2) अनशनम्, निराहारः (=not taking food) ; (3) प्रायः (rare), R. II. F. ing time : उपवासकालः, *f. day* : उपवासदिनम्.

FAST (v.i.) : (1) उपवसति (वस्, c. 1.) *or* उपवासं करोति *or* कुरुते, *but (they) all f. ed that day* : तस्मिंस्तु दिवसे सर्वे उपवासं प्रचक्रिरे, A.r. ; (2) न अश्नाति (अश्, c. 9.), etc. : v. To eat, not. *To f. to death* : अनशनेन उपरमते (रम्, c. 1.), D. vi.

FASTEN (v.) : बध्नाति, नि-, आ-, सं-, (बन्ध्, c. 9), *f. ing a chain to the feet* : शृङ्खलया चरणयोर्निबध्य, V.t. ; *did not f. her affection on him* : तस्मिन् भावं न बबन्ध, R. vi. 36. ; *she took off (her) necklace and f. ed on a bark*: सा हारं विमुच्य वल्कलं बबन्ध, Ku. v. 8 ; *f. ed. (secured) by the glances of beauties* : सुन्दरीणां कटाक्षैर्बद्धः, Ku. iii. 5. : v. To bind, tie. Ph. : *to f. a door* : द्वारं ददाति, Vi. *or* कपाटं ददाति, Va.

FASTENER : expr. by verb.

FASTENING (subs.) : I. The act : बन्धनम्. II. That which binds : बन्धः, -नः, -नी.

FASTER : (1) उपवासकारिन् (f. णी) ; (2) कृतोपवासः (सा, सं)

FASTIDIOUS : (1) दोषदृश् (mfn.) (=fault-finding) ; (2) असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) (=discontented) ; (3) कष्टप्रीतः (ता, तं) (?).

FASTIDIOUSLY : expr. by adj.

FASTIDIOUSNESS : (1) दोषदर्शिता ; (2) असन्तुष्टता : v. Fastidious.

FASTING (subs.) : v. Fast (I).

FASTLY : दृढम् : v. Firmly.

FASTNESS : I. Firmness ; q.v. : दृढता. II. A fort : दुर्गम्.

FAT (adj.) : I. Corpulent : (1) पीनः (ना, नं) ; (2) पीवरः (रा, रं) ; (3) मेदस्विन् (f. नी), *f. men* : मेदस्विनः, Bha. ; (4) पुष्टाङ्ग (f. ङ्गी) (in body), H. II. Oily, rich : (1) घृतसंसृष्टः (ष्टा, ष्टं) (in ghee) ; (2) मेदस्विन् (f. नी) (?) (in fat). III. Dull, stupid : q.v. IV. Productive, rich : स्फीतः (ता, तं), *of f. capital*: स्फीतसारधनः (ना, नं), D. ; *the country became f.* : स्फीतो जनपदोऽभवत्, Mah. ii. 33.2.

FAT (subs.) : (1) मेदस् (n.) ; (2) वसा ; (3) वपा.

FATAL : I. Inevitable : q.v. II. Deadly, mortal : (1) प्राणहरः (री, रं) ; (2) सांघातिकः (की, कं) ; (3) आत्ययिकः (की, कं) ; (4) दुरन्तः (न्ता, न्तं).

FATALISM : दैष्टिकता, Si. ii. 86.

FATALIST : (1) दैष्टिकः ; (2) दैवप्रमाणकः, M.n.

FATALITY : I. Inevitable necessity : दैवनिर्बन्धः. II. Mortality : (1) प्राणहरत्वम् ; (2) साङ्घातिकता ; (3) better by adj. III. Fate : q.v. : भवितव्यता.

FATALLY : I. Inevitably दैवनिर्बन्धेन. II. Mortally : expr. by adj. : *to wound f.* : प्राणहरव्रणं करोति ; *f. deceived* : आत्ययिकवञ्चनागतः (ता, तं) (?)

FATE : I. In abstract sense : (1) दैवम्, *f. cannot be altered* : न शक्यं दैवमन्यथा कर्तुम्, K. ; (2) नियतिः, *f. is the cause in the world*: नियतिः कारणं लोके, Ram. ; (3) भवितव्यता, *following f.* : भवितव्यतानुविधायिन् (f. नी), V. ; (4) विधिः, *f. dominates* : प्रभवति विधिः, K. ; (5) दिष्टम् ; (6) अदृष्टम्. II. Appointed lot : दिष्टम्, *has met end of f.* : दिष्टान्तं समनुप्राप्तः, Ram. ii. 74.25.

FATED : (1) दैवविहितः (ता, तं) ; (2) विधिकृतः (ता, तं) ; (3) दिष्टः (ष्टा, ष्टं).

FATHER : (subs.) : (1) पितृ (m.), *he was the f., their f. s were only begetters* : स पिता पितरस्तासां केवलं जन्महेतवः, R. i. 24. ; *you are the f. of f. s* : त्वं पितॄणामसि पिता, Ku. ii. 14.; (2) जनकः ; (3) जनयितृ (m.) ; (4) तातः (=papa).

FATHER (v.) : I. To beget : q.v. II. To adopt : q.v. III. To f. on or upon : v. To ascribe.

FATHERHOOD : पितृत्वम् : v. : Paternity.

FATHER-LAND : (1) पैतृकभूमिः ; (2) पितृभूमिः ; etc.

FATHER-IN-LAW : श्वशुरः, *your f. is my friend* : तव श्वशुरो मे सखा, R.

FATHERLESS : (1) पितृहीनः (ना, नं) ; (2) अपितृकः (का, कं).

FATHERLINESS : (1) expr. by adj. ; (2) वात्सल्यम् (=fatherly affection).

FATHERLY (adj.) : (1) पितृसन्निभः (भा, भं) and sim. comp. s. ; (2) by adv.

FATHERLY (adv.) (1) पितृवत् ; (2) पितेव.

FATHOM : I. Subs. : व्यामः *or* व्यायामः. II. Verb : मापयति (c. of मा): v. To measure.

FATHOMLESS : (1) अगाधः (धा, धं) ; (2) अतलस्पर्शः (र्शा, र्शं).

FATIGUE (subs.) ; (1) आयासः, Ki. vii. 3. ; (2) खेदः (=exhaustion), Si. vii. 75. ; (3) क्लान्तिः *or* क्लमः (=weariness), Ki. ix. 75. ; (4) श्रमः *or* परिश्रमः (=by exertion), R. ix. 49. Ph. : *inured to f.* : जितश्रमः (मा, मं), Ka. ; *able to bear f.* : आयाससहः (हा, हं), V. p.

FATIGUE (v.) : (1) आयासयति (c. of यस्) ; (2) खेदयति (c. of खिद्) ; (3) क्लमयति, परि-, (c. of क्लम्) ; (4) श्रमं जनयति (c. of जन्).

FATIGUED : (1) श्रान्तः *or* परिश्रान्तः (न्ता, न्तं), *f. by watering the trees* : वृक्षसेचनात् परिश्रान्ता, Sa. ; (2) क्लान्तः *or* परिक्लान्तः (न्ता, न्तं) ; (3) खिन्नः (न्ना, न्नं) ; (4) आयासितः (ता, तं). *To be f.* : (1) श्राम्यति, परि-, (श्रम्, c. 4.) ; (2) क्लाम्यति (क्लम्, c. 4.) ; (3) खिद्यते (खिद्, c. 4.).

FATIGUING (adj.) : (1) श्रमकरः (री, रं) ; (2) आयासकरः (री, रं) ; etc.

FATNESS : (1) मेदस्विता ; (2) पीनता ; (3) पीवरता ; (4) पुष्टाङ्गता.

FATTEN (v.t.) : (1) प्याययति, आ-, (c. of प्यै) ; (2) पीवरीकरोति ; (3) बृंहयति (c. of बृंह्) ; (4) by (adj.).

FATTEN (v.i.) : (1) प्यायते, आ-, (प्यै, c.1.) ; (2) by adj.

FATTENING : (1) पौष्टिकः (की, कं) (=nourishing) ; (2) बृंहण (f. णी).

FATTY : मेदस्विन् (f. नी). *F. tissue* : *मेदोजालम्.

FATUITOUS, FATUOUS : I. Foolish, weak : q.v. : दुर्बुद्धि (mfn.). II. Illusory : q.v.

FATUITY : मूर्खता : v. Foolishness, weakness.

FAUCET : for drawing liquors : *निष्काशकः.

FAULT : (1) दोषः, *this is not your f.* : न ते दोषोऽयम्, P. i. 16. ; *will not find f. with it*: दोषं न ग्रहीष्यति, Sa. ; *these are f. s of language* : वाक्येऽपि दोषाः सन्त्येते, Kav. ; (2) अपराधः (not physical), *how can a slave be without f.* : कथं नु दासो निरपराधः, V. ii. ; *it is not the f. of a stump if a blind man does not see it* : नैष स्थाणोरपराधो यदेनमन्धो न पश्यति, Say. To find f. with : दूषयति (c. of दुष्), *bad men in a moment find f. with the excellencies of good men* : दुर्जनो दूषयत्येव सतां गुणगणं क्षणात्, J.

FAULT-FINDER : दोषदृश् (mfn.), *a mere f.* : दोषैकदृश् (mfn.)

FAULTILY : (1) सदोषम् ; (2) सापराधम् ; (3) दोषेण.

FAULTINESS : (1) सदोषता ; (2) दुष्टता ; (3) सापराधता.

FAULTLESS : (1) निर्दोषः (षा, षं) ; (2) दोषहीनः (ना, नं) ; दोषशून्यः (न्या, न्यं), etc. : v. Devoid of ; (3) अदोषः (षा, षं) : v. Also blameless, innocent, correct.

FAULTLESSNESS : (1) निर्दोषता ; (2) दोषशून्यता ; etc.

FAULTY : (1) दोषवत् (f. ती), *f. girl* : दोषवती कन्या, M. ix. 73. ; (2) दोषिन् (f. णी) ; (3) सदोषः (षा, षं) ; (3) दुष्टः (ष्टा, ष्टं) (often = vicious), *afterwards found to be f.* : *दुष्टं पश्चाद्विभावितम्, Mit.

FAUNA : जन्तवः (m. pl.), *fossil f.* : *शिलीभूतजन्तवः : v. Animal.

FAVOUR (subs.) : (1) अनुग्रहः, *f. proceeding from remembrance* : संस्मरणप्रवृत्तोऽनुग्रहः, Ku. iii. 3 ; *with your f.* : तवानुग्रहात् ; *even this my chastisement has been made a f. by you* : मम त्वया निग्रहोऽप्ययमनुग्रहीकृतः, R. xi. 90. ; *disposer of f. s and dis-f. s* : अनुग्रहावग्रहयोर्विधाता, Si. i. 71. ; (2) प्रसादः (= a f.), *do the f. (to excuse me), Sir* : तत् प्रसादं करोतु स्वामी, P. i. 3. ; *who eagerly longs for your f.* : प्रसादमाकांक्षति यस्तोवोत्सुकः, V. III. Ph. *in f. with i.e. f. ed* : v. F. ite ; *in f. of i.e.* on the side of : पक्षे (with gen.). v. Side.

FAVOUR (v.t.) : (1) अनुगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *just favour with a look* : विलोकनेनानुगृहाण तावत्, N. xxii. 3 ; (2) अनुकूलयति (nomi.) (= to be friend), *even Indra f. s him with ornaments of the Kalpa tree* : तमनुकूलयतीन्द्रोऽपि कल्पद्रुमविभूषणैः, Ku. ii. 39. ; (3) by subs., *the king ceased to f. Dantila* : स राजा दन्तिलस्य प्रसादपराङ्मुखः सञ्जातः, P. i. 3. ; (4) अभ्युपपद्यते (पद्, c. 4.), Ku. v. 61.

FAVOURABLE : (1) अनुकूलः (ला, लं), *considering what was f. to him* : अस्यानुकूलं विचिन्त्य, Ki. xii. 43. ; *f. wind* : अनुकूलवातः ; (2) प्रसन्नः (न्ना, न्नं) (= cheerful) ; *f. look* : प्रसन्नदृष्टिः ; (3) शुभः (भा, भं) (= auspicious : of time) : v. Also conducive, good.

FAVOURABLENESS : (1) अनुकूलता ; (2) प्रसन्नता : v. FAVOURABLE.

FAVOURER : (1) अनुग्रहकारिन् (f. णी) ; (2) better by verb.

FAVOURITE (subs.) : (1) प्रियपात्रम्, प्रियभाजनम्, and sim. comp. s, *I was her greatest f.* : तस्याः परं प्रसादपात्रमासम्, D. ii. ; (2) वल्लभ (f. भा), *and to the f.s of a king* : वल्लभेभ्यश्च भूपतेः, Ka. v. 19.

FAVOURITE (adj.) : प्रियः (या, यं) : v. Dear, favourite (subs.).

FAVOURITISM : (1) वल्लभप्रियता (?) ; (2) पक्षपातिता (= partiality).

FAWN (subs.) : (1) मृगशावः, -कः ; (2) मृगपोतः ; (3) हरिणशिशुः ; etc.

FAWN (v.) : I. To bring forth a f. : प्रसूते (सू, c. 2.), *f. ing of deer* : मृगीणां प्रसूतिः, R. II. To flatter : q.v. : चाटुशतं करोति.

FAWNINGLY : (1) चाटुशतैः, H. ; (2) स्तुतीः कृत्वा.

FAY : I. Subs., a fairy : q.v. : विद्याधरी. II. verb., to fit, suit : q.v.

FEALTY : प्रभुभक्तिः (?) : v. Also loyalty.

FEAR (subs.) : I. Lit. : (1) भयम्, *out of f.* : भयात्, Sa. ; *or, through f. of the ascetic* : भयेन वा मुनेः, Ki. ; (2) भीतिः (rare) ; (3) त्रासः, सम्-, परि-, (= terror, q.v.). II. Source of (1). : भयम्, *the f. from the titan is over* : सुरारिसम्भवं भयं गतम्, V. i. ; *you have no f. from me* : न मत्तोऽस्ति भयं तव, Mah., ii. 43. 20.

FEAR (v.t.) : (1) बिभेति (भी, c. 3.) (with abl.), *f. s. thieves* : चौराद्बिभेति, S. k. ; *f.s in the forest* : अरण्ये बिभेति, S.k. : (2) त्रस्यति, सं-, वि-, परि-, (त्रस, c. 4. (with abl.) : stronger

than f., *if he did not f. the god Śiva* : यदि तेन देवाङ्गनानीपतेर्न त्रस्तम्, Vi. ii. 28.

Fear (v.i.) : I. Lit. : बिभेति. II. To apprehend : q.v. : शङ्कते, आ-, (शङ्क्, c. 1.), *affection f. s of evil* : स्नेहः पापशङ्की, Sa.

Fearful (adj.) : I. Inspiring fear : (1) भयङ्करः (री, रं) ; (2) भयावहः (हा, हं) ; (3) भयदः (दा, दं) ; (4) भयदायिन् *or* -विधायिन् (f. नी) ; (5) भयानकः (का, कं) ; (6) भीषणः (णा, णं) : v. Dreadful, terrible. II. Full of fear : (1) भीतः (ता, तं) (with abl. of the source of fear): v. Afraid ; (2) सभयः (या, यं) (=possessed of fear) ; (3) भयातुरः (रा, रं) (=habitually) ; (4) त्रस्नु (mfn.) : v. Timid.

Fearfully : I. Timidly : (1) सभयम् ; (2) ससाध्वसम् ; (3) सत्रासम्, Y. II. Frightfully, terribly : q.v. : भीषणम्.

Fearfulness : I. Timidity : (1) भीतिः (with abl.) : v. Fear ; (2) भीरुता (habitual). II. Dreadfulness : q.v. : भीषणत्वम्.

Fearless : (1) निर्भयः (या, यं) ; (2) निर्भीकः (का, कं) ; (3) अकुतोभयः (या, यं).

Fearlessly : (1) निर्भयम् ; (2) by the adj.s : अपभयः (या, यं), अपभी, गतभी, विगतभी (n. भि) etc. R. iii. 51. ; xi. 70. ; (3) निःशङ्कम् (without any apprehension).

Fearlessness : (1) निर्भीकता ; (2) निर्भयता ; (3) अभीतिः.

Feasibility : (1) साध्यता ; (2) उपादेयता (combining utility).

Feasible : (1) साध्य (f. ध्या) ; (2) उपादेयः (या, यं) (f. and useful).

Feast (subs.) : I. Festival : q.v. : उत्सवः "*moveable f.*" : अस्थिरोत्सवः (?). II. Banquet : सम्भोजनम् (?). III. Fig. : उत्सवः, *f. to the eye* : नयनोत्सवः.

Feast (v.i.) : I. Lit. : विशिष्टभोजनं करोति (?). II. Fig. : मोदते, प्र-, (मुद्, c. 1.).

Feast (v.t.) : I. Lit : विशिष्टभोजनं ददाति (दा, c. 3.) (?). II. Fig. : to delight : q.v. : मोदयति, प्र- (c. of मुद्).

Feat (subs.): अवदानम्, *whose f.s are seen*: दृष्टावदानः (ना, नं), K. xviii. 16. : v. Deed, exploit.

Feather (subs.) : I. Lit. : (1) पत्त्रम्, *I am throwing away this one f.* : पतत्पत्त्रं त्यजाम्येकम्, Mah. i. 30. 21. ; *f. -bed* : (*पतग-) पत्त्रसंस्तरः ; *to win a f. in the cap* : सुभगपताकां हरति, D. ; (2) पर्णः, *good -f. ed*: सुपर्णः, Mah. II. Of an arrow: (1) पत्त्रम्, *heron- f. ed (arrows)* : कङ्कपत्त्राः, U. ; (2) पक्षः, *of f. supported arrows* : पक्षाश्रयिणां शिलीमुखानाम्, Si. xx. 9. III. A species : q.v. : जातिः.

Featly : वामम् : v. Cleverly.

Feature : I. Form : q.v. : रूपम्, *the same dignified f.s.*: रूपं तदोजस्वि, R. ; *what sort of f.s he has*: कीदृशं तस्य रूपम्, K. II. The face : q.v. : मुखम्.

Febrifuge : ज्वरघ्न (f. घ्नी) and sim. comp.s., *a f.* ; ज्वरघ्नमौषधम् ; etc.

Febrile : expr. by comp. or gen., *f. symptoms* : ज्वरस्य लक्षणम्, Bha.

February : उत्तरमाघपूर्वफाल्गुनसंवादीयुरूपीयवर्षस्य द्वितीयो मासः.

Fecal : expr. by comp., *f. ditch* : अमेध्यखातम् ; *f. matter* : मलम् : v. Dung.

Feculence : पङ्किलता : v. Muddiness, foulness.

Feculent : अमेध्य (f. ध्या) : v. Foul, muddy.

Fecundate : I. Lit. : बहुप्रजं (f. जां) करोति (?). II. To impregnate. : q.v.

Fecundity : I. Of seeds or plants : (1) फलवत्ता ; (2) better by adj. फलदः (दा, दं). II. Of females : बहुप्रजात्वम् (?).

Federal : *संहतः (ता, तं), *f. constitution* : *संहततन्त्रम्.

Federal, federalist : *संहतिध्वजः (जा, जं) ; संहतिवादिन् (f. नी).

Federalism : *संहतिवादः ; संहतिध्वजानां मतम्.

Fee (subs.) : I. Property, possession : q.v. II. Charge, pay : शुल्क (mn.), *even a Śūdra should not take f., giving away a daughter* : आददीत न शूद्रोऽपि शुल्कं दुहितरं ददत्, M. ix. 98. ; *f. giver* : शुल्कदः, M. iii. *F. -simple* : चिरस्थायिनी भूमिः (?).

Fee (v.) : I. Lit. : शुल्कं ददाति (दा, c. 3.). II. To bribe : q.v.

Feeble : दुर्बलः (ला, लं), *the king is the strength of the f.* : दुर्बलस्य बलं राजा, J. ; *having f. hope*

for the fulfilment of his object : स्वार्थोपपत्तिं प्रति दुर्बलाशः, R. v. 12. : v. Weak.

FEEBLENESS : (1) दौर्बल्यम् ; (2) दुर्बलता : v. Weakness.

FEEBLY : (1) by adj. ; (2) दुर्बलतया *or* बलक्षयात् मन्दं मन्दम् (=slowly).

FEED (subs.) : I. Food : q.v. : भोजनम्, *she is my f.* : सा भोजनं मे, M.n. II. Pasture-land : प्रचारभूमिः. III. Of a boiler. *पोषकम् ; जलम्.

FEED (v.t.) : I. Lit. : (1) भोजयति (c. of भुज्), *should f. hundred Brahmins* : शतं द्विजान् भोजयेत्, Shat. ; *employed Dusshāsana about f. ing people*: भक्ष्यभोज्याधिकारेषु दुःशासनमयोजयत्, Ma. n. ; (2) आशयति, प्र-, (c. of अश्) (rare). II. To graze : q.v. : चारयति (c. of चर्). III. To fill the wants of : पूरयति (पूर्, c. 10.). IV. To supply : ददाति (दा, c. 3.).

FEED (v.i.) : I. Lit. : (1) भोजनं करोति ; (2) अत्ति (अद्, c. 2.) : v. To eat. II. To graze : q.v. III. Fig., to grow fat : स्फीतः (ता, तं) भवति.

FEEDER : I. An eater : q.v. II. One who gives food : (1) भोजयितृ (f. त्री) ; (2) आशयितृ (f. त्री), Si. III. An encourager : उत्साहदातृ (f. त्री). IV. A breeder : पोषक (f. षिका). V. Of roads and canals : *f. road* : *अङ्गपथः, पोषकपथः.

FEEDING (subs.) : I. The act : expr. by verb. II. Food : q.v. : भोजनम्. III. Pasture-land : प्रचारभूमिः.

FEEL (v.t.) : I. To perceive : (1) अनुभवति (भू, c. 1.), *much more, Mahāśvetā who has felt the ways of love* : किमुतानुभूतमदनवृत्तान्ता महाश्वेता, K., *as if f. ing the pain of those who ask* : वेदनामनुभवन्निवार्थिनाम् Ki. xiii. 60. ; (2) उपलभते (लभ्, c. 1.) (=to receive), *then Śiva f. ing pleasure* : उपलब्धसुखस्तदा हरः, Ku. iv. 42. ; (3) वेत्ति, सं- (विद्, c. 2.) (=to know), *which one f.s but cannot express* : अनाख्येयः (या, यं), संवेद्यः (द्या, द्यं), K. II. To be conscious of : जानाति (ज्ञा, c. 9.), *the two sons of Daśaratha were not seen but felt* : ज्ञाताबुभौ दाशरथी न दृष्टौ, R. : v. To know. III. To touch : q.v. : स्पृशति (स्पृश्, c. 6.). IV. To examine by touching : स्पृशति, *should carefully f. the pulse* : नाडीमवहितः स्पृशेत्, Bha. : v. Also to examine.

FEEL (v.i.). I. To appear to the touch : expr. by स्पर्शः. II. In other senses : v. Feel (trans.)

FEEL (subs.) : I. F. ing : q.v. II. Touch : q.v. : स्पर्शः.

FEELER : I. Lit. : expr. by verb. II. Fig. : expr. by circumlo, *it is a f.* : *मतज्ञानायेदं प्रयुक्तम्.

FEELING (subs.) : I. The sense : स्पर्शः. II. Perception : (1) अनुभवः, (rarely) अनुभूतिः ; उपलब्धिः ; (rarely), (2) उपलम्भः. (actual f.), *from the f. of pleasure*: सुखोपलम्भात्, R. ; (3) संवेदः, -नम् (=knowledge), *only for f. pain* : दुःखसंवेदनायैव, U. i. 47. III. Susceptibility to emotions : expr. by हृदयम् (=heart), *a man of f.* : सहृदयः (या, यं), *destitute of f.* : निष्करुण (f. णा) : v. Hard. IV. Any state of mind : (1) भावः ; (2) वृत्तिः. Ph. : *f. of pride* : अभिमानिता.

FEELINGLY : सहृदयतया (?) : v. Affectingly.

FEIGN (v.) : expr. by f. ed, *f. ing quarrel*: कृतककलहं कृत्वा, Mu.

FEIGNED (adj.) : (1) कपट in comp., *with f. cloak of virtue* : कपटधर्मकञ्चुकः, Da. i. : v. Counterfeit ; (2) कृतकः (का, कं), *f. anger* : कृतककोपः, Sa. v. : v. Affected ; (3) अलीकः (का, कं), *f. Nala*: अलीकनलः, N. : v. False.

FEIGNEDLY : (1) सकपटम् ; (2) सव्याजम् ; (3) मिथ्या : v. Falsely.

FEIGNER : expr. by adj., *f. of anger*: कृतककोपकारः.

FEINT : छलम् : v. Pretence.

FELICITATE (v.) : I. To delight : q.v. II. To congratulate : expr. by दिष्ट्या वर्धते (वृध्, c. 1.), *I f. you on your recovery* : दिष्ट्या वर्धसे रोगोत्थानेन.

FELICITOUS . (1) श्रेयसः (सी, सं) ; (2) श्रेयस्करः (री, रं) : v. Happy.

FELICITY : श्रेयस् (n.), *of you who have received every f.* : श्रेयांसि सर्वाण्यधिजग्मुषस्ते, R. v. 34. : v. Happiness.

FELINE : i.e. pertaining to or like a cat : v. Cat, etc. *The f. species* : मार्जारजातिः.

FELL (subs.) : I. A mountain : q.v. II. Hide, skin : q.v. : चर्मन् (n.).

Fell (adj.) : निष्ठुरः (रा, रं) : v. Cruel, fierce.

Fell (v.t.) : (1) पातयति, अव-, नि-, (c. of पत्) ; (2) छिनत्ति (छिद्, c. 7.) (=to cut : q.v. as of timber).

Fell-monger : *चर्मजीवः.

Fellness : निष्ठुरता : v. Cruelty.

Felloe : of a wheel : (1) नेमिः ; (2) प्रधिः ; (3) नीध्रम्.

Fellow : A companion : q.v. : सहायः. II. A person : q.v. : जनः, *this f. is very audacious* : अतिप्रगल्भोऽयं जनः. III. A mate : सहचरः (f. री), Me. ii. 22. IV. An equal : q.v. V. Holder of a f.-ship : वृत्तिभुज् (mfn.). VI. Of a society *or* corporation : सभ्यः. VII. As a prefix : सह- *or* स- in comp.

Fellow-commoner : एकपाकभोजिन् (f. नी), Mit.

Fellow-creature : (1) सहजन्मन् (mfn.) ; (2) by circumlo.

Fellow-feeling : सहानुभूतिः : v. Sympathy.

Fellow-passenger : सहयात्रिन् (f. णी) : v. F. traveller.

Fellowship : I. Association : q.v. : सङ्गः. II. Company : q.v. : सङ्गः. III. Partnership as in pain : सहानुभूतिः. IV. A band : दलम्. V. Scholarship : वृत्तिः.

Fellow-student : (1) सहाध्यायः, *Nichula, f. of Kālidāsa*: निचुलः कालिदासस्य सहाध्यायः, M.n. ; (2) सहाध्यायिन् (f. नी), Mu. i. ; (3) सतीर्थ (f. र्थी) (rare), Ma.

Fellow-traveller : (1) सहगामिन् (f. नी) ; (2) सहयात्रिन् (f. णी) ; (3) सहप्रस्थायिन् (f. नी), K.s. i. 10. 70.

Felly : I. Adv. : निष्ठुरम् : v. Cruelly. II. Subs. v. Felloe.

Felo-de-se : (1) आत्मघातिन् (f. नी) ; (2) आत्महन् (mfn.).

Felon : आततायिन् (f. नी) : v. Criminal.

Felonious : By comp., *f. act*: पापक्रिया : v. Criminal.

Felony : पापम् : v. Crime.

Felt (subs.) : ऊर्णा, *f. hat*: *ऊर्णामयं शिरस्त्रम् : v. Wool.

Female (subs.) : स्त्री : v. Woman.

Female (adj.) : Not male : (1) by a feminine termination आ *or* ई : *f. preceptor*: उपाध्याया ; *a f. monkey* : वानरी ; *a f. dove*: कपोतिका, ; (2) by वधू affixed (denoting the f. of a couple), *the f. Chakra*: चक्रवाकवधूः, M.n. II. Belonging to a woman : expr. by comp. : *f. form*: स्त्रीरूपम्.

Feminine : I. As opposed to manly: स्त्रैण (f. णी), *hesitates from f. (consideration)* : स्त्रैणेन विचिकित्सति, Vi. i. 37. : v. Also effeminate. II. In gram. : स्त्री, *f. gender* : स्त्रीलिङ्गम् (the word) ; इषुधि *is also f.* : इषुधिः स्त्री च, S.k. ; *the five words* अप् *etc. are f. and (used in the) plural* : अबादीनां पञ्चानां स्त्रीत्वं बहुत्वं च, S.k.

Fen : (1) अनूपः ; (2) कच्छभूः : v. Marsh.

Fence (subs.) : I. Enclosure : q.v. : वृतिः. II. *F. ing* : q.v.

Fence (v.) : I. To defend : q.v. : रक्षति (रक्ष्, c. 1.). II. To enclose : वृतिना आ-वृणोति, परि-, (वृ, c. 5.) *or* वेष्टयति, परि-, (वेष्ट्, c. 10.).

Fencer : (1) असियोधः (with sword) ; (2) दण्डयोधः (with stick) ; (3) मल्लः (=2), Nil.

Fencing (subs.) : (1) असिचर्या (with sword), Mah. ; (2) दण्डयुद्धम् (with stick) ; (3) गदायुद्धम् (=2), Mah.

Fend : निवारयति (वृ, c. 10.) : v. To prevent, ward off.

Fender : I. For coals of fire : *अङ्गारगुप्तिः. II. Of a car : (1) वरूथः ; (2) रथगुप्तिः.

Fennel : (1) शतपुष्पा (a species of f.) ; (2) मिशी (another species).

Fenny : (1) अनूपः (पा, पं), *f. land*: अनूपभूमिः ; (2) पङ्किलः (ला, लं) (=muddy).

Feoff (v.) : ददाति (दा, c. 3.) : v. To enfeoff.

Ferine : (1) हिंस्रः (स्रा, स्रं) ; (2) वन्यः (न्या, न्यं) (=wild).

Ferment (subs.) I. Lit. : (1) किण्व (mn.) ; (2) मण्ड (mn.). II. Heat, agitation : q.v. : क्षोभः.

Ferment (v.t.) : क्षोभयति (c. of क्षुभ्) : v. To agitate.

Ferment (v.i.) : I. To effervesce : q.v. : फेनायते (nomi.) (?). II. To be agitated : क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.).

FERMENTATION : (1) सन्धानम् (?) ; (2) स्फूर्तिः (?)

FERMENTATIVE : (1) स्फूर्तिकरः (री, रं) (?) ; (2) मण्डजननः (नी, नं) (?).

FERN : लताजातिविशेषः ; *पत्रप्रसूः.

FEROCIOUS : (1) रौद्रः (द्री, द्रं) ; (2) उग्रः (ग्रा, ग्रं) : v. Dreadful, cruel.

FEROCIOUSLY : (1) दारुणम् (=dreadfully) ; (2) क्रूरम् (=cruelly).

FEROCIOUSNESS, FEROCITY : (1) रौद्रता ; (2) उग्रता ; (3) क्रौर्यम् (=cruelty) ; (4) दारुणता (=dreadfulness).

FERRULE : लोहवलयः, Monier Williams.

FERRY (v.) : I. Intran: तरति (तॄ, c. 1.). II. Trans.: तारयति (c. of तॄ).

FERRY (subs.): तरः, *should employ confidential men in charge of mines, customs, and f.s*: आकरशुल्कतरेष्वाप्ताभियुञ्जीत, V.s. ; *f. boat* : तरनौः, तरणनौका.

FERRYMAN : (1) घट्टजीविन् (m.) ; (2) तरनायकः.(?)

FERTILE : I. Fruitful : q.v. : (1) शस्यप्रदः (दा, दं) ; (2) उ(ऊ)र्वरा (of soil), *f. land*: उर्वरा भूमिः. II. Fig., rich, inventive : निर्माणकुशलः (ला, लं) and sim. comp.s, *he has f. mind* : *तस्य निर्माणदक्षं मनः.

FERTILENESS, FERTILITY : I. Fruitfulness : (1) फलवत्ता ; (2) by adj. II. Inventiveness : निर्माणदक्षता (?) and sim. comp.s.

FERTILIZE (1) फलवन्तं (तीं, त्) करोति ; (2) फलदीकरोति (?).

FERTILIZATION (1) expr. by verb ; (2) फलदीकरणम् (?).

FERULE : दण्डकाष्ठम् (?) ; वेत्रम् (=cane).

FERVENCY : (1) औत्सुक्यम्; (2) उत्साहः : v. Zeal.

FERVENT : I. Hot : q.v. II. Eager, earnest : q.v. : उत्सुकः (का, कं).

FERVENTLY : सोत्साहम् : v. Eagerly, zealously.

FERVID : I. Very hot : प्रचण्डः (ण्डा, ण्डं), *when the sun is f.* : प्रचण्डसूर्यः, *f. heat* : प्रचण्डतापः, Rit. II. Vehement : q.v. : प्रचण्ड (f. ण्डा).

FERVOUR : I. Heat : q.v. : प्रचण्डता. II. Ardour : प्रचण्डता.

FESTAL : expr. by comp., *f. day* : उत्सवदिनम्.

FESTER (v.) : I. Intrans. : v. To corrupt. II. Trans. : v. To nurse.

FESTIVAL : (1) उत्सवः, *the great f. of the birth of the prince increased every moment*: प्रतिक्षणमवर्धत राजसूनोर्जन्मनो महोत्सवः, K. ; (2) अभ्युदयः (rare), *even in f.s* : अभ्युदयेष्वपि, M. ix. 84. ; (3) महः or महस् (n.) (rare), *the f. of cupid*: मदनमहः, Ra.

FESTIVE : (1) by comp. ; (2) पार्वणः (f. णी) (=relating to पर्व=holiday), *the chief citizens take to desired f. work* : भजन्ते विधिमभिलषितं पार्वणं पौरमुख्याः, Mu. iii.

FESTIVITY : I. Festival : q.v. II. Joy : q.v. : प्रमोदः.

FESTOON: *adorned with f.s* : दामभिर्वरमाल्यानां प्रालम्बैः समलङ्कृतम्, Ram. ii. 12. 31. : v. Wreath.

FETAL : expr. by comp. ; v. Fetus.

FETCH (v) : I. To bring : q.v. : आहरति (हृ, c. 1.), *went to Kichaka's house to f. wine*: प्रातिष्ठत सुराहारी कीचकस्य निवेशनम्, Mah. iii. 16. 17. II. To sell for, expr. by लभते (लभ्, c. 1.), *friend, what price will fourteen f.* : चतुर्दश सखे मूल्यं लभन्ते कियत्, Li. III. To arrive at : q.v. : प्राप्नोति (आप्, c. 5.). IV. To fell : q.v. : पातयति. (c. of पत्). V. To make, do : q.v. : करोति.

FETCH (subs.) : छलम् : v. Trick, artifice.

FETCHER : (1) आहर्तृ (f. त्री); सम्- ; (2) by verb.

FETE : I. Subs. : पर्वन् (n.) : v. Festival. II. Verb, to feast : तर्पयति, सं-, (c. of तृप्), *f.d the great Brahmins*: तर्पयामास विप्रेन्द्रान्, Mah.

FETID (adj.) : (1) दुर्गन्धः (न्धा, न्धं) ; (2) दुर्गन्धि (mfn.) ; (3) पूतिगन्धिः (mfn.) ; (4) पूति (mfn.) ; (5) उग्रगन्धि (mfn.) (=strong-smelling).

FETIDNESS : (1) दुर्गन्ध(न्धि)ता ; (2) पूतिगन्धिता.

FETISH, FETICH : भूतम् (?). *F. ism* : भूतभक्तिः (?).

FETOR : (1) पूतिगन्धः ; (2) दुर्गन्धः : v. Fetidness.

FETTER (subs.) : शृङ्खलः, (-ला, -लं) : v. Chain.

FETTER : (v.) : निगडयति (nomi.) : v. To enchain, confine.

FETUS : गर्भः, *dead f.* : मूढगर्भः, Sr.

FEUD : I. Quarrel : q.v. : कलहम्, II. An estate : कर्मणोपभोग्या भूमिः (?).* कर्मोत्तरभूमिः.

FEUDAL : *the f. system* : *कर्मोत्तरभूमिप्रणाली ; *f. rights* *कर्मोत्तरभूम्यधिकाराः.

FEUDATORY : *f. chiefs* : कर्मकारिणो भूपालाः : v. Also tributary.

FEVER : I. Lit. ज्वरः, *acute* (*lit. new*) *f.* : नवज्वरः ; *chronic* (*lit. old*) *f.* : जीर्णज्वरः, Bha. ; *inflammatory f.*: दाहज्वरः ; *cold f.* : शीतज्वरः ; *typhoid f.*: सन्निपातज्वरः (?); *he will have f. again*: अस्य पुनरेव भवेज्ज्वरः ; Sr. ; *recovered from f.*: ज्वरोत्सृष्टः (ष्टा, ष्टं), Sr, *or* ज्वरमुक्तः (क्ता, क्तं), Bha. II. Fig. : ज्वरः, *speak it without f.*: तद्ब्रूत विगतज्वराः, Mat. : v. Excitement.

FEVERISH : I. Affected with fever : (1) ज्वरितः (ता, तं) ; (2) ज्वरिन् (f. णी) ; (3) जरार्त (f. र्ता); (4) ज्वरग्रस्त (f. स्ता); and sim. comp.s. II. Indicating fever : expr. by ज्वरभावः. III. Hot. : q.v. IV. Fickle : q.v.

FEVERISHNESS : (1) ज्वरितता (=actual f.) ; (2) ज्वरभावः.

FEW : (1) अल्पः (ल्पा, ल्पं), *in a very f. days*: स्वल्पीयोभिरेव दिवसैः, C.; *in f.*: अल्पेन ; (2) कतिपयः (या, यं) *or* कतिचित् (=a small number), *a f. nights* : कतिचित् शर्वरीः, R. xi. 93. v. Also some, small.

FEWNESS : अल्पता : v. Also smallness.

FIAT : शासनम् : v. Decree.

FIB (subs.) : (1) अनृतम्; (2) असत्यम्; (3) अलीकम्.

FIBRE : I. Thread : q.v. : तन्तुः. II. Of animals *or* plants : शिरा.

FIBRIL : सूक्ष्मतन्तुः.

FIBROUS : (1) तन्तुमयः (यी, यं) (?) ; (2) तन्तुघटितः (ता, तं) (?).

FICKLE : (1) चञ्चलः (ला, लं), *fortune is f.* : चञ्चलं वसु, Ki. ; (2) चपलः (ला, लं) ; *this Brahmin youth is f.*: चपलोऽयं ब्राह्मणवटुः, Sa. ii. ; (3) अस्थिरः (रा, रं) (=inconstant) ; (4) अनवस्थितः (ता, तं) (=3).

FICKLENESS : (1) चञ्चलता ; (2) चपलता ; (3) अस्थिरता ; (4) चाञ्चल्यम् ; (5) चापल्यम् (6) अस्थैर्यम् ; (7) चलचित्तता (=f. of mind).

FICKLY : (1) अस्थिरम् ; (2) चापल्येन ; (3) चञ्चलतया.

FICTION : कल्पना, *this is a f. of his own creation*: तस्य मनःकल्पितमलीकमेतत्: v. Invention, untruth.

FICTITIOUS : (1) कृत्रिमः (मा, मं) ; (2) अलीकः. v. False ; (3) काल्पनिकः (की, कं).

FIDDLE (subs.) : शा(सा)रङ्गी. Ph. : *to play the second f. to* : perh. प्रतिध्वनिं करोति, K.; *f. -stick*: कोणः (gen. term), B. xiv. 2.

FIDDLE (v.) : I. Lit. : शारङ्गीं वादयति (c. of वद्). II. To tweedle : q.v.

FIDDLE-FADDLE : निरर्थककथा, यत्तत् *or* यत्किञ्चित्, Vi.

FIDDLER : I. Lit. : शारङ्गीवादः, -कः. II. Fig. : यत्किञ्चनकारी, K.

FIDELITY : I. Loyalty : भक्तिः, *with* (*your*) *f. to* (*your*) *preceptor* : भक्त्या गुरौ, R. ii. 63. Honesty, निष्कपटता. III. Attachment : (1) आसक्तिः ; (2) सङ्गः (rare), गणिकायाश्च गम्यं प्रति सज्जतैव न सङ्गः, D.

FIDGETY : चपलः (ला, लं) (?) : v. Restless.

FIDUCIARY : I. Adj. : expr. by विश्वासं समालम्ब्य, Mr. : v. Also confident, firm. II. Subs. : v. Trustee.

FIE (interj.) : धिक् (with acc.) : v. Shame.

FIEF : *कर्मोत्तरभूमिः ; योधभूमिः.

FIELD : I. Agricultural : (1) क्षेत्रम्, *the boundaries of a f.*: क्षेत्रसीमा, M.; *the owner of a f.*: क्षेत्रस्वामी, K. b. ; *high f.*: मालं क्षेत्रम्, Me.; *good f.*: सत्क्षेत्रम्, Mu. i. 3. (2) केदारः (rare). II. Battle-f. : q.v. समरभूमिः, *to leave the f.* : समरभूमिं *or* समरं त्यजति, Ve. III. Battle : q.v. : युद्धम्, *they lost the f.*: पराजिता बभूवुः. IV. Scope, range : perh क्षेत्रम्, *f. of knowledge.* : ज्ञानक्षेत्रम्.

FIELD-DAY : सैन्यव्यायामदिनं *or* दिवसम् (after Ka.).

FIELD-FARE : पक्षिभेदः ; *क्षेत्रचारिन् (f. णी).

FIELD-MARSHAL : बलाध्यक्षः : v. General.

FIELD-MOUSE : क्षेत्रमूषिकः (?).

FIELD-PIECE : *लघुकामानम् ; युद्धयन्त्रविशेषः.

FIELD-SPORT : मृगयाविहारः, M. n. : v. Hunting.

FIEND : (1) पिशाचः ; (2) राक्षसः (=ghoul) ; (3) यातुधानः (rare).

FIENDISH : (1) पैशाचः (ची, चं) ; (2) राक्षसः (सी, सं) : v. Malignant.

FIERCE : (1) घोरः (रा, रं) ; (2) क्रूरः (रा, रं) (=cruel, savage), *his face became f. with frowns*: क्रूरमजनि कुटिलभ्रु तस्याननम्, Si. xv. 8.; (3) दारुणः (णा, णं), नि- (- terrible), *of f. form*: दारुणाकृतिः, Mah. i. 150. 2.

FIERCELY : (1) घोरम् ; (2) क्रूरम् ; (3) दारुणम्, नि-.

FIERCENESS : (1) घोरता ; (2) क्रूरता ; (3) दारुणता, नि-.

FIERINESS : (1) तेजस्विता ; (2) चण्डता, प्र- (of temper).

FIERY : I. Lit. : आग्नेयः (यी, यं). II. Full of heat : तेजस्विन् (f. नी) (lit. and fig. : applied to a f. horse, K.), *among f. (things)* : तेजस्विमध्ये, Si. ii. 52. III. Vehement, passionate : चण्ड (f. ण्डा), प्र-, *f. (and) collected wrath*: प्रचण्डपरिपिण्डितो मन्युः, Vi. v. 26.

FIERY-FOOTED : (1) अनिलोपमः (मा, मं), Mah. ; (2) वातरंहस् (mfn.) and sim. comp.s, Ram.

FIFE : वेणुः : v. Flute.

FIFER : (1) वेणुध्मः ; (2) वेणुवादः, -कः.

FIFTEEN : पञ्चदशन् (mfn.). *F.-th* : पञ्चदशः (शी, शं).

FIFTH : I. Adj. : पञ्चमः (मी, मं), *in the f. place*: पञ्चमतः. II. Subs. : (1) पञ्चभागः ; पञ्चांशः *or* पञ्चलवः ; (2) पञ्चमांशः *or* पञ्चमभागः. *The f. note (in music)* : मध्यमः.

FIFTHLY : (1) पञ्चमतः ; (2) पञ्चमम्.

FIFTIETH : (1) पञ्चाशत्तमः (मी, मं) ; (2) पञ्चाशः (शी, शं).

FIFTY : पञ्चाशत् (f.). *Hundred and f.* : सार्द्धशतम्.

FIG : I. The tree : (1) अञ्जीरः (ficus carica) ; (2) उडुम्बरः (ficus glomirata) ; (3) न्यग्रोधः *or* वटः (f. Indica) ; (4) अश्वत्थः *or* पिप्पलः (f. religiosa) ; (5) प्लक्षः *or* पर्कटी (f. Infectiosa). II. The fruit : अञ्जीरम् (the common f.) ; उडुम्बरम्, न्यैयग्रोधम्, आश्वत्थम्, प्लाक्षम् of the other species named. Ph. : *not to care a f. for anything* : न तृणाय मन्यते (मन्, c. 4.).

FIGHT (v.i.) : (1) युध्यते, नि- (युध्, c. 4.), *where women could f.*: स्त्रियोऽपि यत्र युध्येयुः, V.p.; *with whom you are eager to f.*: केन ते योद्धुमुत्सहते मनः, Mah. ii.23. 2. ; (2) योधयति (c. of युध्) (=to f. with), *Indra went out to f. with Krishna for the sake of the Pārijāta* : प्रययौ पारिजातार्थमिन्द्रो योधयितुं हरिम्, V. p. ; (3) युद्धं करोति, कुरुते, *I wish to f. a duel with Arjuna* : अहं पार्थेन द्वन्द्वयुद्धं कर्तुमिच्छामि, Mah.

FIGHT (v.t.) : I. Lit. : योधयति. II. Fig., to carry on : *to f. one's way* : पथं मोचयति (मुच्, c. 10.) ; *to f. a cause*: कार्यार्थं वदति (वद्, c.1.) (?).

FIGHT, FIGHTING : (subs.) : (1) युद्धम्, *who did not wish f. with him* : योऽनेन युद्धं नैयेष, Mah. ; (2) रणम् (prop. = battle), *I defy you, come to f.*: आह्वये त्वां रणं गच्छ, Mah. ii. 45. 2. ; (3) नियुद्धम् (=close f., foot-f.), *very strong on elephant, on horse-back, and in foot-f.*: गजपृष्ठेऽश्वपृष्ठे च नियुद्धे च महाबलाः, Mah. i. 132. 29. ; (4) आयोधनम् (rare), *if both fall in the f.*: आयोधने चेदुभयोर्निपातः, Vi. ii. 12. ; (5) युध् (f.) (rare), Ku.

FIGHTER : (1) योद्धृ (m.) ; (2) योधिन् (m.).

FIGMENT : कल्पना : v. Fiction, invention, untruth.

FIGURATE : I. Lit. : आकारवत् (f. ती). II. Discordant : q.v.

FIGURATIVE : (1) गौण (f. णी) (=not literal) ; (2) सालङ्कारः (रा, रं) (= flowery) ; (3) लाक्षणिकः (की, कं) (=significant) ; (4) व्यञ्जकः (का, कं) =indicatory) ; for dif. v. Kav. ii.

FIGURATIVELY : expr. by adj.

FIGURE (subs.) : I. Form : q.v. : मूर्तिः. II. An image : q.v. : मूर्तिः. III. A design: मूर्तिः. IV. A numeral : अङ्कः. V. Price : मूल्यम्. VI. A f. of speech: अलङ्कारः. VII. In dancing : प्रचारः, *undulating f.* : (?) गोमूत्रिकाप्रचारः, D.

FIGURE (v.) : I. Lit. : v. To form. II. To depict : q.v. : रूपयति (रूप्, c. 10.). III. To calculate : q.v. : गणयति (गण्, c. 10.). IV. To indicate : q.v. : सूचयति (सूच्, c. 10.). V. To image : कल्पयति (कृप्, c. 10.). *F.d.*: i.e. adorned with f. s : चित्रः (त्रा, त्रं). *F. out*: गणयति. *F. up*: संकलयति (कल्, c. 10.) : v. To add.

FILACEOUS : (1) सत्रमयः (यी, यं) ; (2) तन्तुमयः (यी, यं).

FILAMENT : (1) केश(स)रः ; (2) किञ्जल्कः.

FILBERT : फलविशेषः ; *कुचफलम्.

FILCH : मुष्णाति (मुष्, c. 9.) : v. To steal.

FILCHER : मोषकः : v. Thief.

FILCHINGLY ; (1) मोषेण ; (2) चौरिकया ; (3) चौर्येण.

FILE (subs.) I. Of soldiers : perh. दण्डपंक्तिः. II. An orderly collection : perh. समष्टिः. III. A line or wire on which letters are

kept: perh. गुण: IV. A list : perh. नामावलि:. V. A steel instrument : perh. रेत्री (comp. vern. रेति).

FILE (v.i.) : दण्डव्यूहेन याति (या, c. 2.) *or* यात्रां करोति, M.

FILE (v.t.) : I. To smooth : q.v. II. To arrange : *गुणीकरोति.

FILIAL : expr. by comp., *f. duty* : पुत्रधर्म:.

FILIALLY : (1) पुत्रवत्; (2) पुत्र इति and sim.expr. s.

FILIATION : I. Lit. : पुत्रत्वम्. II. Af-f. : जनकत्वारोपणम् (?).

FILIGREE : *जालकर्मन्, *f. busket* : जालकर्मपेटिका.

FILING : चूर्णम् (=powder), *iron-f.* लौहचूर्णम्.

FILL (v.t.) ; I. Lit. : (1) पूरयति, प्र-, परि-, सं-, आ-, प्रति-, (पूर्, c. 10.), *f. -ing the pot with water*: वारिणा कमण्डलुमापूर्य, K. ; (2) बिभर्ति (भृ, c. 1.) (rare), *I (will) f. my prison with them*: तैर्बिभर्मि स्वकारम्, Vi. II. To cause to abound : पूरयति, प्र-, परि-, सं-, *being f. ed with ascetics*: पूर्यमाणं तपस्विभि:, R. i. 49. III. To satisfy ; q.v. : पूरयति. IV. Of office etc. : perh. पूरयति, *to f. the throne* : सिंहासनस्य प्रतिपूरणाय, R. xviii. 40.

FILL (v.i.) : पूर्यते, प्र-, परि-, सं-, आ-, प्रति-, (pass. of पूर्), *the begging pot f. ed with fruits dropped naturally* : स्वयंपतितै: फलैरपूर्यत भिक्षाभाजनम्, K.

FILL IN : पूरयति (with loc.) : v. To fill.

FILL UP : I. Trans : परि-पूरयति, सं-, आ-, *is the earth f. ed up in the uneven parts* : पूरिता नु विषमेषु धरित्री, Ki. ix. 15. ; *one who f. s up a ditch*: परिखापूरक:, M. II. Intrans : परि-पूर्यते, सं-.

FILL (subs.) : gen. in pl. 'my f.', 'your f.' best expr. by यथेच्छम्, U.

FILLER : (1) पूरक (f. रिका), परि-, सं- ; (2) पूरयितृ (f. त्री).

FILLET (subs.) : I. A band : पट्ट:. II. Of meat : खण्ड: (?).

FILLET (v.) : पट्टेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) ; v. To bind.

FILLING (subs.) : I. The act ; पूरणम्. II. That which fills : perh. पूरणम्.

FILLIP : I. Verb : perh. स्फोटयति (c. of स्फुट्). II. Subs. perh. स्फोटनम्.

FILM : I. A covering: पटलम्. II. A slender thread : सूक्ष्मतन्तु:.

FILMY : सूक्ष्मतन्तुघटित: (ता, तं), V. d. and sim. comp.

FILTER (subs.) : *पावकी, *carbon f.*: *अङ्गारपावकी.

FILTER (v.t.) : पुनाति (पू, c. 9.) : v. To purify, clean.

FILTH (subs.): मलम् (lit. and fig.) : v. Dirt, foul.

FILTHILY : समलम् : v. Dirtily, foully.

FILTHINESS : समलता : v. Dirtiness, foulness.

FILTHY : समल: (ला, लं) : v. Dirty, foul.

FILTRATE, FILTRATED : (1) पूत: (ता, तं) ; (2) शोधित: (ता, तं), वि-.

FILTRATION : (1) पावनम् ; (2) शोधनम्, वि-.

FIN : perh. हिल्ल: (comp. Bengali हल्).

FINABLE : अर्थदण्डार्ह (f. र्हा) *or* (when the sense is clear) दण्डार्ह (f. र्हा).

FINAL : (1) परम: (मा, मं) ; (2) अन्तिम: (मा, मं) ; (3) अन्त्य (f. न्त्या) ; (4) पश्चिम: (मा, मं), *remembering the f. order* : स्मरन्त: पश्चिमामाज्ञाम्, R. xvii. 8.

FINALLY : चरमम् : v. Lastly.

FINALITY : I. Lastness : चरमता. II. Conclusiveness: अखण्ड्यता.

FINANCE : आय:, *your f. s superintended by loyal (men)*: आयस्तव भक्तैरनु(धि?)ष्ठित:, Mah. ii. 5. 67.

FINANCIAL : आयव्ययसम्बन्धिन् (f. नी). Ph. : *to improve the f. condition*: कोषवृद्धिं करोति, Nil. ; *his f. condition is bad*: न स्फीतस्तस्याय:.

FINANCIER : I. An officer : आयव्ययाध्यक्ष: ; अर्थनायक: (?). II. One skilled in finance : आयव्ययकुशल: ; अर्थविद्याविशारद: (?).

FINCH : सुस्वर: पक्षिविशेष:.

FIND : I. In gen. : (1) उपलभते (लभ्, c. 1.), *after careful search did not f. him* : निपुणमन्विष्य नोपलब्धवान्, D. ii. ; (2) प्राप्नोति (आप्, c. 5.) (=to get : q.v.), *whoever is found there at night with other woman*: यो नर: प्राप्यते तत्र रात्रौ सह परस्त्रिया, K. s. II. To furnish : (1) ददाति (दा, c. 3.) (=to give : q.v.) ; (2) योजयति प्र-, नि-, (युज्, c. 10.) (=to cause to join), Ku. iv. 42.

FIND OUT : I. Lit. : उपलभते : v. To find. II.

To discover : जानाति (ज्ञा, c. 9.=to know : q.v.), *f. out the cause of his anxiety*: जानीहि तस्योत्कण्ठाकारणम्, V. ii. III. To solve : expr. by वदति (वद्, c. 1.), ब्रवीति (ब्रू, c. 2.), etc. (=to say), *f. out. the amount of their money*: तयोर्वद धने मम किंप्रमाणे, Vij. ; *f. out how many pearls this necklace is made of* : कथय कतिपयैर्मौक्तिकैरेष हारः, Li.

FINDER : (1) उपलब्धृ (f. ब्धी) ; (2) आसादयितृ (f. त्री) ; (3) better by verb.

FINDING (subs.) : in law : (1) निर्णयः ; (2) perh. उपलम्भः (म्भः).

FINE (adj.) : I. Not coarse or heavy : सूक्ष्म (f. क्ष्मा), *coarse and f.*: स्थूलः सूक्ष्मः, Ku. ii. 11.; *f. thread* : सूक्ष्मतन्तुः V. d.; *of f. intellect*: सूक्ष्मबुद्धि (mfn.) M. n. II. Excellent, good : q.v. (1) उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) सु- in comp., *having f. teeth* : सुदत् (f. ती), N. III. Beautiful, elegant : शोभनः (ना, नं), *f. language*: शोभनोक्तिः; *oh. f. lady* : शोभने, Mah. IV. Artful : q.v.

FINE (subs.) : अर्थदण्डः *or* sim. दण्डः (when the sense is clear), *unable to pay the f.*: दण्डं दातुमशक्नुवन्, M. ; *is liable to a fine of 100 (panas)*: शतं दण्डमर्हति, M. ; *is to be punished with a f. of fifty panas*: पञ्चाशत् पणान् दण्ड्यः, K. b.

FINE (v.t.) : I. To refine : q.v. II. To decorate : q.v. III. To impose a f. : (1) अर्थदण्डं करोति ; (2) दण्डयति (दण्ड्, c. 10.) (=to punish when the sense is clear) ; (3) दण्डं *or* दमं दापयति (c. of दा=to cause to give), *should f. him double*: तं दापयेद् द्विगुणं दमम्, Y. iii. 309.

FINE-DRAW : सूक्ष्मं सीव्यति (सिव्, c. 4.) : v. To sew.

FINE-FINGERED : सूक्ष्मकर्मनिपुण (f. णा) ; लघुहस्त (f. स्ता) (dexterous : q.v.).

FINELY : I. Minutely : सूक्ष्मम्. II. Elegantly : शोभनम् ; better by adj.

FINENESS : (1) सूक्ष्मता (=minuteness, delicacy); (2) उत्कृष्टता (=excellence) ; (3) शोभा (=beauty); (4) निर्मलता (=clearness).

FINERY : अलङ्कारः : v. Decoration, ornament.

FINESSE : छलम् : v. Artifice, stratagem.

FINGER (subs.): अङ्गुलिः (ली), *the fore f.*:तर्जनी ; *the middle f.*: मध्यमा ; *a ring for the middle f.*:मध्यमोपलः ; Ki. ix. 2. ; *the third or ring f.*: अनामिका ; *the little f.*: कनिष्ठा. *Measuring two f. s in breadth*: द्व्यङ्गुलः (ला, लं). *To snap or crack the f. s*: अङ्गुलिस्फोटनं *or* -मोटनं करोति, M. *Five-f. ed wood*: पञ्चाङ्गुलं दारु, S. k.

FINGER (v.t.) : I. Lit. : अङ्गुल्या स्पृशति (स्पृश्, c. 1.). II. To pilfer : perh. अङ्गुलिं चालयति (c. of चल्) (with loc.).

FINGER-GLASS : *अङ्गुलिधावनपात्रम्.

FINGER-POST : v. Signpost.

FINICAL : एकान्तसूक्ष्म (f. क्ष्मा) (?).

FINING (subs.) : I. Lit. : v. To fine. II. Clarification : q.v. : पावनम्. III. That which refines : पावनद्रव्यम् (?).

FINISH (v.t.) : I. To put an end to : समापयति (c. of आप्), *and f. (your) axe*: समापयतु परशुं च, Vi. iii. : v. End. II. To complete : q.v. : समापयति, *f. ing the work proper for morning*: प्रातःकालोचितमनुष्ठानं समाप्य, M. n. III. To polish : q.v.

FINISH (subs.) : (1) समाप्तिः ; (2) अन्तः (=end : q.v.).

FINISHER : (1) समापक (f. पिका) ; (2) समापयितृ (f. त्री) ; (3) अन्तकः (=ender).

FINITE : (1) परिच्छेद्य (f. द्या) ; (2) प्रमेयः (या, यं) (measurable) ; (3) निरूपणीयः (या, यं) (what can be ascertained).

FINITENESS : (1) परिच्छेद्यता ; (2) प्रमेयता (=measurableness).

FINLESS : छिल्लहीनः (ना, नं) (?) and sim. comp.s.

FINNIKIN : पारावतविशेषः.

FIR : वृक्षविशेषः ; देवदारुः, Monier Williams.

FIRE (subs.) : I. Lit. : (1) अग्निः, *who threw f. on our fort*: केनास्मद्दुर्गे निक्षिप्तोऽग्निः, H.; *to throw oneself into f.* : अग्निं विशति (विश्, c. 6.), ; (2) वह्निः, *the f. spread according to the turning of the wind*: ततान वह्निः पवनानुवृत्त्या, Ki. xvi. 52 ; (3) अनलः, *burning f.*: ज्वलितानलः, Si. ; *forest f.*: दावानलः, Ki. (4) ज्वलनः, *the weapon of f.*: ज्वलनस्यास्त्रम्, Ki.; (5) पावकः, *a good f.* सुसन्दीप्तः पावकः, P. ; (6) दहनः. II. Fig. : तेजस् (n.), *that is*

ever-rising f. (of horses): तत्तेजः सततोत्थितम्, M. n. III. Of fire-arms : अग्निः : v. (I).

FIRE (v.t.) : I. To set on f. : q.v. II. To inflame, animate : q.v. : उत्तेजयति (तिज्, c. 10.). III. To f. up. : दीपयति (c. of दीप्) : v. Light (I). IV. To discharge, as a gun : मुञ्चति (मुच्, c. 6.) (?).

FIRE (v.i.) : I. To kindle : q.v. : दीप्यते (दीप्, c. 4.). II. Of f. arms: आग्नेयास्त्रं मुञ्चति.

FIRE, ON : (1) अग्निपरीतः (ता, तं), and sim. comp.s., *the inner apartment of the princess as if on f.*: राजकन्यान्तःपुरमग्निपरीतमिव, D. i. ; (2) अग्निनाभिभूतः (ता, तं) and sim., comp.s., Ku. xvii. 40.

FIRE, TO SET ON : (1) दाहयति (c. of दह्) (=cause to burn), *set the house on f.*: दाहितं गृहम्, Mu. ii. ; (2) दीपयति, आ-, (c. of दीप्) (=to light : q.v.) Ram. ; (3) by circumlo, *set the house of Rāvaṇa on f.*: ज्वलदग्नि रावणगृहं कृतवान्, B. x. 2. ; (4) अग्निं मुञ्चति (मुच्, c. 6.), विसृजति (सृज्, c. 6.) (=to put f.), *and setting the houses of Rākshasas on f.*: विसृज्य रक्षोभवनेषु चाग्निम्, Ram. v. 50. 21.

FIRE, TO TAKE : (1) अग्निं प्राप्नोति (आप्, c. 5.), वह्निं समागच्छति (गम्, c. 1.), etc., P. x. 11. ; (2) ज्वलति (ज्वल्, c. 1.) (=to burn : q.v.).

FIRE-ARM : आग्नेयास्त्रम् (?) ; आग्न्यस्त्रम् (?) ; etc.

FIRE-BALL : I. Lit : अग्निगोलः (?). II. Heavenly : उल्का.

FIRE-BRAND : I. Lit. : ज्वलदलातम्; उल्का ; उल्मुकम्, Mah. II. Fig : अग्निदः (?)

FIRE-ENGINE : *अग्निनिर्वापणयन्त्रम्.

FIRE-ESCAPE : *अग्नित्राणम्

FIRE FLY : प्रभाकीटः : v. Glow-worm

FIRE-GUARD : *अग्न्यावरणम् ; अग्निनिरोधः.

FIRE-MAN : I. Of an engine : *अग्निदर्शकः. II. To extinguish fire: अग्निनिर्वापकः (?)

FIRE-PAN : (1) अग्न्याधारः ; (2) अङ्गारधानिका ; (3) अङ्गारिणी.

FIREPLACE : अग्निस्थानम् (?) (not चुल्ली=cooking place).

FIREPROOF : अनग्निधृष्य (f. ष्या) (?) : v. Incombustible.

FIRE-SHIP : *अग्निपोतः ; शत्रुपोतेषु वह्निसंयोजनपोतः.

FIRE-SIDE : expr. by अग्निः *or* गृहम् (=house)

FIRE-STONE : अग्न्युपलः (?); आग्नेयाश्मन् (m.) (?).

FIRE-WARD,-EN : *अग्निनिर्वापकाध्यक्षः, and sim. comp. s.

FIREWOOD : इन्धनम् : v. Fuel.

FIREWORKS : I. The play : (1) अग्निक्रीडा ; (2) वह्निक्रीडनम्, Raj. : and sim. comp. s II. The preparations : *अग्निक्रीडनद्रव्याणि (n. pl.) (?).

FIRE-WORSHIP : अग्न्युपासना, San. *F.-er* : (1) अग्न्युपासकः (का, कं) ; (2) अग्निदेवः (वा, वं) ; (3) अग्निमतानुवर्तिन् (f. नी), San.

FIRING : I. The act. : आग्नेयास्त्रमोचनम् (?). II. Application of fire : अग्निप्रयोगः. III. Fuel : q.v. : दारुम्.

FIRKIN : मानविशेषः ; द्रोणार्द्धम् (?).

FIRM : (adj.) : (1) दृढः (ढा, ढं), *made a bridge f. er than the friendship of Sugriva*: सुग्रीवसख्यादपि दृढं सेतुमकरोत्., Ma. n. vi. 30. ; *seeing the attack was very f.*: दृढतरमभियोगं वीक्ष्य, Vi. vi. 27 ; *to make it more f.*: दृढतरीकर्तुम्, D. iii. ; (2) स्थिरः (रा, रं) (=constant : q.v.), *f. -minded*: स्थिरधीः, R. viii. 88. ; *of f. instuction* : स्थिरोपदेशः (शा, शं), Ku. i. 30.

FIRM (v.) : v. To confirm, firm (adj.).

FIRM (subs.): समवायः (?).: v. Also partnership.

FIRMAMENT : नभस्तलम्: v. Sky, heaven.

FIRMAMENTAL : (1) by comp. ; (2) आकाशीयः (या, यं) ; (3) वैहायसः (सी, सं)

FIRMLY : (1) by comp. ; (2) दृढम् ; (3) स्थिरम् (=constantly).

FIRMNESS : (1) दृढता ; (2) दार्ढ्यम् ; (3) द्रढिमन् (m.) ; (4) स्थैर्यं *or* स्थिरता (=constancy) ; (5) संहतिः (=compactness).

FIRST (adj.) : (1) प्रथमः (मा, मं) (of time, place, or rank), *on the f. day. of Ashāḍha*: आषाढस्य प्रथमदिवसे, Me. i. 1. ; *in the f. court*: प्रथमे प्रकोष्ठे, Mr. iv. ; *f. of those, who share in sacrifices*: मखांशभाजां प्रथमः, R. iii. 44. : v. Also chief ; (2) आदि- in comp. or आद्यः (द्या, द्यं) *or* आदिमः (मा,मं) (=the beginning), *the f. poet*: आदिकविः; *on the f. day of separation*: आद्ये विरहदिवसे, Me. ii. 31. ; (3) पूर्व-, in comp. (when there is

comparison), *the f. half*: पूर्वार्द्धम्, R.; *the f. part of the day*: पूर्वाह्णः; (4) अग्र्यः (ग्र्या, ग्र्यं) *or* अग्रिमः (मा, मं) *or* अग्रणी (n. णि) (= foremost), *you are the f. to eat*: भोक्तुं भवानग्रणीः, Ma. n. ix. 86. Ph.: *for the f. time*: (1) तत्प्रथमम्, Si xv. 42.; (2) तत्पूर्वम्, Ki. vii. 11.; *the f. of archers*: चापभृतां पुरोगः, R.

FIRST (adv.): (1) प्रथमम्, *f. of all, this is itself a great wonder*: प्रथमं तावदिदमेव महदाश्चर्यम्, K.; (2) पूर्वम्, *f. of all, I am a fool*: पूर्वं तावदहं मूर्खः, P. iii. 13; *the king f. reflected in this way*; इत्थं नृपः पूर्वमवालुलोचे, B. i. 23.; (3) प्राक्, *f. (took her) to the king of Magadha*: प्राक् सन्निकर्षं मगधेश्वरस्य, R. vi. 20.; (4) पुरा, *f. ascertained to be an assemblage of light*: चयस्त्विषामित्यवधारितं पुरा, Si. i. 3.; (5) आदौ (=in the beginning), *at f. Jivasiddhi was banished from the city*: आदावेव-जीवसिद्धिर्नगरान्निर्वासितः, Mu. ii.; (6) अग्रे (= before anything else), D. vi. N.B. (3) and (4) with ref. to time only.

FIRST-BEGOTTEN, FIRST-BORN (adj.): (1) अग्रजः (जा, जं); (2) अग्रजन्मन् (mfn.); (3) पूर्वजः (जा, जं); (4) पूर्वप्रसूतः, (ता, तं) (rare).

FIRST-FRUIT: प्रथमफलानि (n. pl.) (?) and sim. comp.s.

FIRSTLING: expr. by adj.: v. First-begotten.

FIRSTLY: (1) प्रथमतः; (2) प्रथमम्; (3) पूर्वम्; (4) आदौ.

FISC: v. Treasury.

FISCAL: कोष: in comp. *or* कोषस्य (gen): v. Also financial.

FISH (subs.): (1) मत्स्यः, *caught f.es with various traps*: बबन्धुर्विविधैर्योगैर्मत्स्यान्, Mah.: *f. es with one bone*: एककण्टका मत्स्याः, Ram.; (2) मीनः, *raw-f.-eaters*: आममीनाशनाः, Ram.; (3) झषः (rare). *F. basket.* (1) मत्स्यधानी; (2) कुवेणी; (3) मत्स्यकरण्डिका.

FISH (v.): I. Lit.: मत्स्यान् बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) *or* गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) *or* धारयति (धृ, c. 10.). II. Fig.: v. To search.

FISH-BONE: (1) कण्टक (nm.) (=small f.); (2) अस्थि (n.) (=large bone).

FISHER, FISHERMAN: (1) धीवरः; (2) कैवर्तः; (3) जालु(लि)कः (4) मात्स्यिकः; (5) आनायी, R. xvi. 55.; (6) मत्स्यबन्धः, मत्स्योपजीविन् (m.), etc. Mah; (7) दासः. N.B. (2) and (7) are *f.-castes.*

FISHERY: I. The act: (1) मत्स्यबन्धनम्; (2) मत्स्यधारणम्. II. The place: prob. मत्स्यबन्धः; मत्स्यस्थानम् (?).

FISHFUL: प्रभूतमत्स्य (f. त्स्या), Mah.; and sim. comp.s.

FISH-HOOK: (1) बडिशम्; (2) मत्स्यवेधनम्, -नी.

FISH-TYING-ROPE: (1) उद्दानम्, Mah. s. 137. 115.; (2) ग्रथनसूत्रम्, Nil.

FISHING: (1) मत्स्यधारणम्, Tārānāth; (2) मत्स्य-बन्धनम्, Sa. v.

FISHING-BOAT: जालिकनौः and sim. comp.s.

FISHING-FROG: मत्स्यविशेषः.

FISHING LINE: बडिशसूत्रम्.

FISHING-NET: (1) जालः; (2) आनायः (rare).

FISHING-TACKLE: मत्स्यबन्धनोपकरणम् (gen. term).

FISHMONGER: (1) मत्स्यविक्रेतृ (m.); (2) मत्स्य-विक्रयिन् (m.).

FISHY: I. Fishful: q.v. II. Extravagant: prob. जालिक- in comp.

FISSURE: I. Subs.: (1) छिद्रम्; (2) रन्ध्रम्. II. Verb: v. To divide, leave.

FIST: मुष्टिः, *struck back with the f.*: मुष्टिभिः प्रति-जघान, Ki. xviii. 1.; *a blow with the f.*: मुष्टिघातः, M. n.

FISTICUFFS: मुष्टीमुष्टिप्रहरणम्, Vi.; मुष्टियुद्धम्.

FISTULA: I. A disease: भगन्दरः (anal f.). II. A pipe: q.v.

FISTULOUS: Ph.: *f. sore*: नाडि *or* नाडी, -व्रणम्, Bha.

FIT (subs.): I. A convulsion: मूर्च्छा, *then men get f. s*: तदा मूर्च्छन्ति मानवाः, Bha. II. An attack: q.v.: *in a f. of rage*: क्रोधमूर्च्छितः (ता, तं), Ram.; *in a f. of madness*: वायुग्रस्तः (स्ता, स्तं). III. A vicissitude: विलासः.

FIT (adj.): (1) योग्यः (ग्या, ग्यं), *f. for sending to Lankā*: लङ्काप्रस्थापनयोग्यः (ग्या, ग्यं), Ma. n.; *I am f. (to hold the weapon), you are not f., how is this*: योग्योऽहमयोग्यो भवानिति कथमेतत्, Mu. vii.; (2) उचितः (ता, तं), *f. for riding*: तुरङ्गा-धिरोहणोचितः (ता, तं), K.; (3) क्षमः (मा, मं)

(=able, adequate), *dress f. for going to hunting fields*: मृगवनोपगमक्षमवेषः, R. ix. 50. : v. Also proper.

FIT (v.) : I. To make f. : expr. by adj. II. Of tailors, etc. : perh. समानीकरोति. III. To be suitable to : perh. समानीभवति (with gen.). Comp. : (a) *f. out*: सज्जीकरोति ; (b) *f. up*: अलङ्करोति, *Dwārakā was f. ed to honour the son of Pandu*: कुन्तीपुत्रस्य पूजार्थं द्वारकालङ्कृता बभूव, Mah. i. 216. 16.

FITCH : I. A chick-pea : चणकः. II. A fur : q.v.

FITFUL : (1) चञ्चलः (ला, लं) ; (2) चपलः (ला, लं) ; (3) लोलः (ला, लं).

FITLY : (1) युक्तम् ; (2) उचितम् ; (3) better by adj.

FITNESS : (1) योग्यता ; (2) औचित्यम् ; (3) क्षमता. For dif. : v. Fit.

FITTING : I. The act : v. To fit. II. Anything used in f. up : सज्जा (?) ; उपकरणम् (?).

FIVE : पञ्चन् (mfn.). *F. or six*: पञ्चष (f. षा) (only in pl.), Vi. *F. times*: पञ्चकृत्वः ; *or* पञ्चवारान्. *In f. ways or parts* : पञ्चधा. *F. hundred*: पञ्चशतम्. *F. -fold* : पञ्चगुणः (णा, णं). *Having f. claws*: पञ्चनख (f. खी), M.

FIVE-FINGER, FIVE-LEAF : a plant *पञ्चदलः (पञ्चाङ्गुलः is another p.).

FIVES : a play : पञ्चकक्रीडा (?).

FIX (subs.) Ph.: *Krishna thought himself to be on a f.*: कृष्ण आत्मानं चक्रान्तरस्थितमिव मेने, V. p.

FIX (v.t.) : I. To set, establish : स्थापयति (c. of स्था), *f. ing (them) as two trophies*: कीर्तिस्तम्भद्वयमिव स्थापयित्वा, R. xv. 103. II. To fasten : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). III. To implant : q.v.

FIX (v.i.) : I. To rest : q.v. : तिष्ठति, अव-, (स्था, c.2.), *not f. ed on darlings*: दयितास्वनवस्थितम्, Ku. iv. 28. II. To f. on : स्थिरीकरोति : v. To resolve.

FIXED (adj.) : I. Firm : q.v. : स्थिरः (रा, रं), II. Fastened : बद्धः (f. द्धा), नि-, *with eyes whose aim is immovably f.* : निश्चलनिबद्धलक्ष्येण चक्षुषा, K. III. Of mind : (1) एकाग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (2) अनन्य- in comp.

FIXEDLY : (1) स्थिरम् ; (2) दृढम् (=firmly) ; (3) by adj.

FIXEDNESS : I. Firmness : q.v. : स्थैर्यं *or* स्थिरता. II. Of mind : एकाग्रता ; अनन्यमनस्कता.

FIXTURE : I. As of a house : no equiv.: expr. by सज्जीयः (या, यं). II. Firmness : q.v. दृढता.

FLABBINESS : (1) शिथिलता ; (2) शैथिल्यम् : v. Also softness.

FLABBY : शिथिलः (ला, लं) : v. Also soft.

FLACCID : श्लथः (था, थं), प्र- : v. Flabby, soft.

FLACCIDITY : श्लथता : Flabbiness, softness.

FLAG (subs.) : I. A banner : q.v. : (1) ध्वजा ; (2) पताका. II. F. stone : समशिला (?). III. A plant : गोलोमी (?).

FLAG (v.i.) : म्लायति (म्लै, c. 1.) : v. To droop.

FLAG (v.t.) : I. To droop : q.v. II. To lay with f. stone : आ-स्तृणाति (स्तृ, c. 9.).

FLAG-STAFF : (1) ध्वजदण्डः ; (2) केतुयष्टिः.

FLAGEOLET : वंशः (gen. name : v. Flute).

FLAGGINFSS : (1) शिथिलता : v. Weakness ; (2) नीरसता : v. Insipidity.

FLAGGING : I. A pavement : समशिला भूमिः (?). II. Flags: समशिला (?).

FLAGGY : I. Weak, flexible : q.v. : शिथिलः (ला, लं). II. Insipid : q.v. : नीरसः (सा, सं).

FLAGITIOUS : I. Of acts : महापाप- in comp. II. Of men : घोरपातकिन् (f. नी) : v. Also atrocious.

FLAGITIOUSLY : expr. by adj. *"so f. unjust"*: एतादृशं घोरमन्याय्यम्.

FLAGON : पुटग्रीवः (?) : v. Vessel.

FLAGRANCY : I. Enormous : (1) घोरता ; (2) दारुणता, -त्वम्. घोरः (रा, रं) ; (3) दारुण (f. णा). II. Glowing, raging : दीप्यमानः (ना, नं).

FLAIL : कण्डनयष्टिः (?).

FLAKE : perh. पिण्ड (mn.).

FLAKY : पिण्डमयः (यी, यं).

FLAMBEAU : उल्का, *then they went about at the head of the battle with f. s in their hands* : उल्काहस्तौ तदा रात्रौ रणमूर्ध्नि विचेरतुः, Ram.

FLAME (subs.) : शिखा, *as if coming out in f. s*: शिखाभिर्विनिश्चरन्, Vi. v. 26. ; (2) ज्वाला, *with hairy f. s.*: ज्वालासटैः, Ki. xvi. 50. ; (3) अर्चिस

(f.), *with circles of fiery f. s.*: अरुणैरर्चिषां चक्रवालैः, Vi. vi. 4.

FLAME (v.) : I. Intrans : ज्वलति (ज्वल्, c. 1.) : v. To burn. II. Trans. : v. To inflame.

FLAMINGO : पक्षिविशेषः ; *शोणच्छदः, मरालः (??).

FLAMY : (1) शिखावत् (f. ती) ; (2) शिखिन् (f. नी) ; (3) ज्वालामयः (यी, यं).

FLANK (subs.) : पार्श्वं (mn.) *or* पार्श्वदेशः, *in front, on the rear, and on the f. s.*: अग्रे पृष्ठे च पार्श्वयोः, A. r. ; *(the horse) as if painted on the f. s*: उल्लिखितमिव पार्श्वयोः, K.

FLANK (v.) : I. To border, touch : q.v. II. To attack the f. : पार्श्वं हन्ति, अभि-, (हन्, c. 2.), Ka. III. To guard the f. : पार्श्वे *or* पार्श्वयोः रक्षति (रक्ष्, c. 1.).

FLANNEL : *प्राणलम्, *F. led*: *प्राणलवस्त्रावृतः (ता, तं).

FLAP (subs.) : I. Anything that hangs loose : प्रालम्बः (?). II. F.-ping ; (1) धूननम्, वि-; (2) आस्फालनम्. III. In pl. अश्वानामोष्ठरोगभेदः.

FLAP (v.t.) : I. To strike : q.v. : ताडयति (तड्, c. 10.). II. To shake : (1) धूनाति *or* धूनीते (धू, c. 9.) ; (2) आस्फालयति (c. of स्फल्).

FLARE (subs.) : (1) लोलशिखा ; (2) चाञ्चल्यप्रभा, and sim. comp.s.

FLARE (v.) : expr. by subs. : v. Also to glare.

FLARINGLY : (1) लोलम् ; (2) चञ्चलम् ; (3) by adj. न स्तिमितः (ता, तं).

FLASH (subs.) : (1) स्फुरितम्, *terrified with f. es of wreathy lightning*: विद्युद्दामस्फुरितचकितः (ता, तं), Me. i. 28. ; (2) स्फुरणम्.

FLASH (v.i.) : स्फुरति (स्फुर्, c. 6.) (lit. and fig.), *they are f.ing with rage*: स्फुरितमनयोः क्रोधेन, U. v.

FLASHY : I. Lit. : क्षणप्रभ (f. भा) and sim. comp.s. II. Insipid : नीरसः (सा, सं).

FLASK : (1) भाण्डम् (gen. term.); (2) महाकूपी (?).

FLASKET : I. For viands : अन्नपात्रम् (?). II. A basket : q.v.

FLAT (adj.) : I. Plain, level : समः (मा, मं), *to lay f.*: समीकरोति, Ku. or fig. पातयति (c. of पत्) (=to fell), V. p. II. Dull, insipid : नीरसः (सा, सं). III. Positive, clear : स्फुटः (टा, टं), *"that is f."*: स्फुटमेतत्. IV. Of letters : घोषवत् (f. ती), T. p. i. 14. V. Of nose, etc. : स्थूलः (ला, लं).

FLAT (subs.) : I. Lit. : समभूमिः. II. A shallow : q.v. III. A boat : (1) तरालु ; (2) तरान्धु. IV. A car : यानविशेषः. V. A dull fellow : स्थूलबुद्धि (mfn.), K. VI. Story : q.v. VII. A f. part : perh. पृष्ठम्.

FLAT (v.) : I. Lit. : समीकरोति. II. To depress : q.v.

FLATLY : I. Evenly : समम्. II. Openly : स्फुटम्.

FLATNESS : I. Lit. : समता. II. Of nose, etc. : स्थूलता. III. Dejection : q.v. : विषादः. IV. Insipidity : नीरसता.

FLATTEN : I. Lit. : समीकरोति. II. To fell : q.v. : पातयति (c. of पत्). III. To deject, depress : q.v. IV. To make vapid : नीरसीकरोति.

FLATTER : I. Lit : (1) स्तौति, सं-, अभि-, परि-, (स्तु, c. 2.), *who day and night f. s (him) as super-divine* : योऽहर्निशमधिदैवतमिव स्तौति, K. : v. To praise ; (2) by subs., *to f. one's vanity*: चाटूक्तिभिर्मानं वर्धयति (c. of वृध्). II. To gratify, please : q.v. : सं-तोषयति (c. of तुष्).

FLATTERER : (1) स्तोतृ (m.), सं-. : v. Praiser. ; (2) चाटुकारः ; (3) संस्तववक्तृ (m.), Mah. ii. 44. 6.

FLATTERING (adj.) : (1) प्रीतिवर्द्धनः (नी, नं) (=gratifying) ; (2) शोभनः (ना, नं) (=fine) ; (3) by subs.

FLATTERY : (1) स्तवः, सं- (=praise : q.v.), *with false f.*: वितथैः स्तवैः, Si. xiv. 3. ; (2) चाटुः *or* चाटूक्तिः.

FLATTING : I. The act. : समीकरणम्. II. A mode of painting : समीकरणम् (?).

FLATULENCE, FLATULENCY : (1) अजीर्णम् (=indigestion) ; (2) वातात्मकोऽरोचकः (?), Sr.

FLATULENT : (1) वाताधिकः (का, कं) (!) ; (2) (2) अजीर्णरोगिन् (f. णी) (?).

FLAUNT : I. Intrans : सगर्वं चलति (चल्, c. 1.) (?). II. Trans. : v. To show.

FLAVOUR (subs.) : (1) आस्वादः : v. Relish ; (2) आमोदः : v. Fragrance.

FLAVOUR (v.) : *f. ing essences*: सुस्वादकरसाः (?) ; *highly-f. ed wine*: उग्रस्वादं मद्यम् (?).

FLAVOURLESS : स्वादहीनः (ना, नं) : v. Tasteless.

FLAW (subs.) : I. In gen. : छिद्रम्, *evils multiply in f. s.* : छिद्रेष्वनर्था बहुलीभवन्ति, H. : v. Defect, fault. II. A quarrel : q.v. कलिः. III. Of mind:. चण्डवातः.

FLAW : (v.t.) : छिद्रयति (छिद्र्, c. 10.) : v. To break, crack.

FLAWLESS : (1) अच्छिद्र (f. द्रा), *f. should see the flaws of others*: अच्छिद्रश्छिद्रदर्शी स्यात्, Mah.; (2) निर्दोषः (षा, षं) ; (3) निष्कलङ्क (f. ङ्का).

FLAX : I. The plant : (1) क्षुमा ; (2) अतसी. II. The skin : क्षुमा.

FLAX-COMB : क्षुमामार्जनी (?) and sim comp.s.

FLAX-DRESSER : क्षुमाशोधकः (?) and sim. comp.s.

FLAXEN : क्षौमः (मी, मं), *f. -haired.*: क्षौमकेश (f. शी) (?).

FLAY (v.) : (1) त्वचयति (nomi.) ; (2) चर्म अपनयति (नी, c. 1.), निर्हरति (हृ, c. 1.), निष्कर्षति (कृष्, c. 1.), etc. ; (3) अपत्वचं (n. कृ) करोति, D.

FLAYER : expr. by verb.

FLEA : दंशः (?), *f.-bite*: दंशदंशः (?).

FLEAK (subs.) : बिन्दुः, A. r. : v. Spot.

FLECK (v.t.) : चित्रयति (चित्र्, c. 10.) : v. To variegate, spot.

FLEDGE : exp. by subs., "*not yet f. d*": असञ्जातपक्षपुटः (टा, टं), K.; *but when sufficiently f. d to go in the air*: उद्भिन्नपक्षतिस्तु गगनतलसञ्चरणसमर्थः, K.

FLEE (v.i.) : I. Lit. : (1) पलायते, प्र-, वि-, (पलाय्, c. 1.), *does not f. from battle*: नाहवात्पलायते, Ki.; (2) द्रवति, वि-, सं-, प्र-, (द्रु, c. I.), Mat. : v. Also to go away. II. To avoid : q.v. : पलायते, *piety f.s from there*: तस्माद्धर्मः पलायते, S.p.

FLEECE (subs.) : मेषलोमन् (n.) and sim. comp.s.

FLEECE (v.t.) : I. Lit. : अपलो(रो)मं *or* विलो(रो)मं (f. मां) करोति. II. Fig. : (1) लुण्ठति (लुठ्, c. 1.) : v. To plunder ; (2) निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To extort.

FLEECY : (1) लो(रो)मशः (शा, शं) ; (2) बहुलोमन् (mfn.).

FLEER (subs.) : I. A flier : पलायितः (ता, तं). II. Derision : अवहासः.

FLEER (v.) : अवहसति (हस्, c. 1.) : v. To mock, ridicule.

FLEET (subs.) : I. In gen. : पोतावलिः (?). II. Military : रणपोतावलिः (?).

FLEET (adj.) : (1) प्रजविन् (f. नी) ; (2) वेगिन् (f. नी) ; (3) वेगवत् (f. ती) ; (4) जवनः (नी, नं), *f. charger*: जवनवाजी, R. : v. Swift.

FLEET (v.) : I. To fly swiftly : जवेन *or* द्रुतं प्रसर्पति (सृप्, c. 1.) *or* चलति (चल्, c. 1.) etc. II. To skim : q.v.

FLEETING (adj.) : (1) चञ्चलः (ला, लं) ; (2) चपलः (ला, लं) ; (3) चलः (ला, लं) ; (4) गत्वरः (री, रं) (rare), Ki. ; (5) अचिरस्थायिन् (f. नी) ; (6) क्षणभङ्गुरः (रा, रं) : v. Transient.

FLEETLY : द्रुतम् : v. Swiftly.

FLEETNESS : (1) जवः ; (2) वेगः : v. Speed.

FLESH (subs.) : I. Lit. : (1) मांसम्, *abstaining from f. and wine*: निवृत्तः मांसमद्ययोः, Pa. ; *horse -f. is sweet (and) light*: अश्वमांसं मधुरं लघु, Bha. ; (2) आमिषम्, *the f. of buffalo is sweet*: महिषस्यामिषं स्वादु, Mah. ; (3) पिशितम् (rare), *f.-eater*: पिशिताशिन् (f. नी), R. II. Body : q.v. : मांसम्. III. Mankind : q.v. IV. Kindness : q.v. : perh. मांसम्. V. Carnality : कामः. VI. Kindred: सनाभि (mfn.): VII. Of fruit : बीजम्.

FLESH (v.) : I. Lit. : मांसेन भोजयति (c. of भुज्). II. To glut, satiate : q.v.

FLESH-BROTH : (1) मांसरसः ; (2) सिद्धमांसरसः, Bha.

FLESHER : (1) मांसिकः ; (2) मांसविक्रेतृ (m.) ; (3) मांसविक्रयिन् (m.).

FLEFH-HOOK : *मांसकर्षणी : v. Hook.

FLESHINESS : मांसलता : v. Plumpness.

FLESHLESS : निर्मांसः (सा, सं) and sim. comp.s, *from f. ness*: निर्मांसतया, K. : v. Lean.

FLESHLINESS : विषयासक्तिः : v. Carnality, sensuality.

FLESHLY : I. Corporeal : q.v. शारीरिकः (की, कं). II. Animal : मांस- in comp. Ph.: *f. -minded* : विषयासक्त (f. क्ता).

FLESH-MEAT : *to take f.* : मांसाहारं *or* आमिषभोजनं करोति.

FLESHY : मांसलः (ला, लं), *f. not tendinous*: मांसलावशिरालौ, D. : v. Plum.

FLEX : (1) नमयति (c. of नम्) : v. To bend.

FLEXIBILITY : (1) नम्यता, अव-, आ- ; (2) कुञ्चनीयता, आ-, अव-.

FLEXIBLE : (1) नम्य (f. म्या) or नमनीयः (या, यं), आ-, अव- ; (2) कुञ्चनीयः (या, यं), आ-, अव- : v. Also soft, elastic.

FLEXION : (1) नमनम्, आ- ; (2) कुञ्चनम्, आ-, अव-, *their use is seen in unfolding and f.*: प्रसारणाकुञ्चनयोर्दृष्टं तासां प्रयोजनम्, Bha.

FLEXURE : I. Flexion : q.v. II. A turn, bend : q.v.

FLICKER : I. To flutter : q.v. II. Of flames etc. : expr. by adj. चञ्चलः (ला, ; लं), अस्थिरः (रा, रं), अस्तिमित. (ता, तं).

FLIER : I. Lit. : पलायकः. II. Of a spindle : बाहुः (?).

FLIGHT (subs.) : I. Fleeing: पलायनम्, *taken to f.*: पलायनपरायण (f. णा). *To put to f.*: विद्रावयति (c. of द्रु). II. Of birds : (1) डयनम्, *upward f.*: उड्डयनम् ; (2) गतिः (=motion), *of "lazy f."*: मन्दगतिः, H. III. Fig., soaring, wandering: ऊर्ध्वगतिः (?). IV. A flock : q.v. V. Of stairs : निःश्रेणि, -णी, R.

FLIGHT-SHOT : बाणक्षेपः and sim. comp.s. (?).

FLIGHTY : चञ्चलः (ला, लं) : v. Fleeting, fickle.

FLIMSINESS : (1) असारता ; (2) निःसारता ; (3) दुर्बलता (=weakness).

FLIMSY : (1) असारः or निःसारः (रा, रं) ; (2) दुर्बलः (ला, लं) (=weak).

FLINCH (v.) : (1) पराङ्मुखीभवति ; (2) विमुखीभवति.

FLINCHER : expr. by verb.

FLINDER-MOUSE, FLITTER-MOUSE : चर्मचटी.

FLING (v.) : क्षिपति, नि-, (क्षिप्, c. 6.) : v. To throw, cast, emit. Comp.s.: *f. away*: अवक्षिपति; *f. down*: अधःक्षिपति; *f. in, f. off*: अवक्षिपति ; *f. open*: बलात् अपावृणोति (वृ, c. 5.) (?). v. Also to break open ; *f. out*: उद्गिरति (गृ, c. 6.) ; *f. up*: अवक्षिपति, त्यजति.

FLING (subs.) : I. A throw : क्षेपः, नि-, प्र-. II. A gibe : (1) आक्षेपः ; (2) अवक्षेपः.

FLINT : (1) अग्निप्रस्तरः ; (2) अरणिः. *F. glass* : *अरणिकाचः.

FLINTY : I. Lit : by comp. II. Cruel : वज्र- in comp.

FLIP : पानीयविशेषः ; *प्लवः. *F. -dog* : *प्लवलौहः.

FLIPPANCY : I. Of speech : वाचालता. II. Of conduct : चापल्यम्.

FLIPPANT : I. In speech : वाचालः (ला, लं). II. Empty, pert : q.v. : चपलः (ला, लं).

FLIRT (v.) : I. To throw : q.v. II. To toss about : सञ्चालयति (c. of चल्). III. To coquet : प्रेमालापं करोति (?).

FLIRT (subs.) : I. A jerk : q.v. II. A coquette : प्रेमालापनिपुणा (?).

FLIRTATION : प्रेमालापः (?) and sim. comp.s.

FLIT : I. To fly : q.v. II. To flutter : q.v. III. To migrate : q.v.

FLITTER : चीरम् : v. Rag, tatter.

FLOAT (subs.) : I. A raft : (1) प्लवः ; (2) कोलः ; (3) उडुपः. II. Of the fishing line : तरण्ड (mn.).

FLOAT (v.i.) : प्लवते (प्लु, c. 1,), *pumpkins sinking in water and stones f. ing*: अम्बुनि मज्जन्त्यलाबूनि ग्रावाणः प्लवन्त इति, Vi. i. ; *a body of horse f. ing in that cloud of dust*: तस्मिन्नेव महति रजसि प्लवमानमश्ववृन्दम्, C.

FLOAT (v.t.) : I. To cause to f. : expr. by प्लवते. II. To deluge : q.v. : प्लावयति (c. of प्लु).

FLOCK (subs.) : (1) यूथम् ; (2) सङ्घः ; (3) कुलम् ; (4) वृन्दम् ; (5) कदम्बकम् ; (6) गणः ; (7) ओघः ; (8) व्रातः ; (9) व्रजः ; (10) समूहः ; (11) by deriv., *a.f. of pigeons*: कापोतम्.

FLOCK (v.) : एकत्र or एकस्थ (f. स्था) भवति : v. Gather, crowd.

FLOG (v.) : (1) कशया (whip) or वेत्रेण (rattan) प्रहरति (हृ, c. 1.) : v. To beat ; (2) कशाघातं or वेत्राघातं करोति.

FLOGGING : (1) कशाघातः ; (2) वेत्राघातः. *Deserving f.*: कश्य (f. श्या).

FLOOD (subs.) : I. A flow, *f. of water*: जलौघः, Ki. or जलसंघातः, Ku. II. Deluge : (1) आप्लाव; (2) संप्लवः, *universal f.*: आभूतसंप्लवः, Mat. ; (3) वन्या or वानम् (=high f.). Ph.: *all was a f. of water*: सर्वमाम्भसमेवासीत्, Mah. or एतदेकार्णवं सर्वम्, Mat. III. Of tide : v. Tide. IV. Abun-

dance : q.v. : प्राचुर्यम्. V. A stream : प्रवाहः, *f. of tears*: अश्रुप्रवाहः.

FLOOD (v.) प्लावयति (c. of प्लु) : v. To deluge.

FLOOD-GATE : I. Lit. : निर्गमनमार्गः, K. and sim. comp.s. II. Any passage: मार्गः.

FLOOK : v. Fluke.

FLOOR (subs.) : I. In gen. : (1) तलम् ; (2) भूतलम् : v. Ground. II. Story : q.v. (1) भूमिः, *in the seventh f.*: सप्तमभूमिभागे, N. xxii. 1. ; (2) perh. तलम् (comp. Bengali दोताला, तेताला, etc.). III. A platform : q.v.

FLOOR (v.t.) : I. To furnish with a f. : expr. by subs. II. To throw on the ground : भूमौ पातयति (c. of पत्).

FLOOR-CLOTH : भूम्यास्तरणम् (?) and sim. comp.s.

FLOORING : I. Pavement : q.v. II. Materials for floor : *तलास्तरः, भूमिस्तरः.

FLORA : I. The goddess of flowers : नन्दनवनदेवता (?), K. II. A list of plants : *f. of Bengal*: वङ्गानां पुष्पावलिः *or* लताकोषः (?).

FLORAL : (1) by comp. ; (2) पौष्प (f. ष्पी) ; (3) कौसुम (f. मी).

FLORID : I. Red : q.v. : रक्त (f. क्ता). II. Ornate : perh. पुष्पितः (ता, तं) ; (2) अलङ्कृतः (ता, तं) ; (3) विचित्रः (त्रा, त्रं) ; (4) उज्ज्वलः (ला, लं).

FLORIDITY, FLORIDNESS : I. Redness : रक्तता. II. Of style : (1) औज्ज्वल्यम् ; (2) अलङ्कारः.

FLORIN : मुद्राविशेषः, *पुष्पकम्.

FLORIST : I. Lit. : पुष्पोपजीविन् (f. नी), Ram. II. Writer of a flora : *पुष्पावलि- *or* लताकोष-रचयितृ (f. त्री).

FLOTA : पोतावलिः. *Flotilla* : क्षुद्रपोतावलिः.

FLOTATION : I. The act : प्लवनम्. II. The science : प्लवनम्, -ज्ञानम्.

FLOUNCE (v.) : अङ्गानि विक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) *or* संचालयति (c. of चल्).

FLOUNCE (subs.) : अङ्गविक्षेपः (?) ; अङ्गचालनम् (?).

FLOUNDER : I. Verb : v. To flounce. II. Subs. : मत्स्यविशेषः.

FLOUR : I. Of wheat : (1) गोधूमचूर्णम् ; (2) गोधूमपिष्टम्, Raj. II. Of other grains : by चूर्ण *or* पिष्टम्, *barlly f.*: यवचूर्णम्. *Fried-grain-f.*: शक्तुः.

FLOURISH (subs.) : I. Show : आडम्बरः, *with great f.*: महाडम्बरपूर्वकम्. II. Of language : अतिशयोक्तिः. III. Brandishing : आस्फालनम्.

FLOURISH (v.i.) : I. To thrive : वर्धते (c. of वृध्). II. To decorate : q.v. : अतिशयोक्तिं करोति. III. To brandish : q.v.

FLOURISH (v.t.) : I. To thrive : वर्धयति (c. of वृध्). II. To decorate : q.v. : अलङ्करोति. III. To brandish : q.v.

FLOURISHING (adj.) : (1) समृद्ध (f. द्धा) (=affluent) ; (2) उत्कृष्ट (f. ष्टा) (=excellent).

FLOUT : I. Verb : अवहसति (हस्, c. 1.) (with acc.). II. Subs. ; अवहासः.

FLOW (subs.): I. A pouring : (1) स्रवः, स्रवणम् *or* स्रुतिः, परि-, *f. of eye-drops*: अश्रुबिन्दुस्रुतिः, N. ix. 104 ; (2) स्यन्दः, -नम्, नि-, अभि-, *emission of the f. of heaven*: स्वर्गाभिष्यन्दवमनम्, Ku. vi. 37.; (3) प्रवाहः (=stream : q.v.). II. Of tide : वर्धमाना वेला : v. Tide.

FLOW (v.i.) : I. In gen. : (1) स्रवति, प्र-, परि-, (स्रु, c. 1.) (best equiv.), *rivers like the Ganges f. towards the east*: नद्यो गङ्गाद्याः पूर्वां दिशं प्रति स्रवन्ति, S.c.; *honey-f. ing*: मधुस्रवः (वा, वं), N. ; (2) स्यन्दति, प्र-, अभि-, नि-, (स्यन्द्, c. 1.), *as if the place from which the quarters f.*: निष्यन्दमिव दिशाम्, K. ; (3) प्रवर्तते (वृत्, c. 1.) (=to proceed : of language), Ki. II. Of the tide : v. Tide. III. To melt : q.v. IV. To hang loose : लम्बते, प्र-, (लम्ब्, c. 1.).

FLOWER (subs.) : I. In gen. sense : (1) पुष्पम्, *the stars, the f.s of heaven*: ताराः खपुष्पाणि, N. ; (2) कुसुमम्, *f. -bed*: कुसुमास्तरणम्, Ku.; (3) प्रसूनं *or* प्रसवः (rare), *coming out of f.s*: प्रसूनस्यागमः, U. *In f.*: कुसुमितः (ता, तं) *or* पुष्पितः (ता, तं), Mah. II. Best part: सारभागः. *F. of life* : प्रौढयौवनम् (?). III. Menstrual discharge : पुष्पम्.

FLOWER (v.) : expr. by subs., *ever f. ing*: नित्यपुष्प (f. ष्पा), Me. v. Also to blossom.

FLOWERET : क्षुद्रपुष्पम् ; प्रसूनम्

FLOWERLESS : (1) अपुष्प (f. ष्पा) ; (2) कुसुमहीनः (ना, नं) ; and sim. comp.

FLOWER-STALK : (1) मञ्जरी ; (2) पुष्पवृन्तम् ; (3) प्रसवबन्धनम् (poet).

FLOWERY : I. Lit. : (1) पुष्पमयः (यी यं) ; (2) कुसुममयः (यी, यं) ; (3) पुष्पबहुलः (ला, लं) ; etc. II. Florid : q.v. : पुष्पितः (ता, तं) (?).

FLOWINGLY : (1) द्रुतम् ; (2) अनर्गलम् (without restraint).

FLUCTUATE (v.) : (1) दोलायते (nomi.) : v. To waver ; (2) विचिकित्सते (=to hesitate : q.v.).

FLUCTUATION : I. The act : expr. by verb. II. Unsteadiness : q.v. : चाञ्चल्यम्. II. In pl., ups and downs : पातोत्पाताः.

FLUE : *वायुस्रोतस् (n.) ; धूममार्गः.

FLUENCY : (1) वाक्शक्तिः ; (2) वाक्पाटवम् : v. Eloquence.

FLUENT : (1) वश्यवाच् (mfn.), Vi. ; (2) अनर्गलवाच् (mfn.) ; (3) वचस्विन् (f. नी), Si. xvii. 1.

FLUENTLY : (1) अनर्गलम् (=without stop); (2) अविश्रान्तम् (=continuously).

FLUID : I. Adj. : द्रवः (वा, वं). II. Subs. : द्रवः, -द्रव्यम्.

FLUIDITY, FLUIDNESS : द्रवता, -त्वम्, Par.

FLUKE : (*लङ्गर-) दन्ताग्रं *or* दन्तमुखम् (दन्त being the whole arm).

FLUMERY : I. A pap : q.v. II. Flattery : मिथ्याप्रशंसा ; वितथस्तवः, Si.

FLUNKEY : पीठमर्दः (?).

FLURRY (subs.) : (1) व्याकुलता: v. Confusion ; (2) त्वरा : v. Hurry.

FLURRY (v.) : (1) क्षोभयति (c. of क्षुभ्) : v. To agitate ; (2) उद्वेजयति (c. of विज्) : v. To alarm.

FLUSH (subs.) : I. A rush : q.v. : II. A blush : q.v. रक्तिमन् (m.).

FLUSH (adj.) : I. Lively : q.v. : प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं). II. Affluent : q.v. III. Liberal : q.v. : त्यागिन् (f. नी). IV. Level : समः (मा, मं).

FLUSH (v.t.) : I. To redden : q.v. : "*faintly f. ed*" : ईषदरुणितः (ता, तं). II. To elate : उत्सेचयति (c. of सिच्). III. To agitate : क्षोभयति.

FLUSH (v.i.) : I. To rush : q.v. II. To redden : q.v. : अरुणीभवति.

FLUTE (subs.) : I. A pipe : (1) वेणुः, *a lute is played on, a f. is blown*: वीणा वाद्यते वेणुः पूर्यते, N.d. ; (2) वंशः, -शी ; (3) मुरली, *enchanted with the music of the f.*: मुरलीनादमोहितः (ता, तं). II. A channel, groove : रेखा (?).

FLUTE (v.) : I. Intrans : वेणुं पूरयति (पूर्, c. 10.) etc. II. Trans : गायति (गै, c. 1.) : v. To sing.

FLUTER, FLUTIST : (1) वेणुध्मः ; (2) वांशिकः ; (3) वंशीधरः.

FLUTTER (v.) : I. Lit. : पक्षौ धूनति *or* धूनुते *or* धूनयति, -ते (धू, c. 5. and 10)., N. II. To fluctuate : दोलायते (nomi.). III. To agitate : q.v.

FLUTTER (subs.) : I. Vibration, motion : q.v. II. Agitation : क्षोभः.

FLUVIAL, FLUVIATIC : नादेयः (यी, यं) *or* by comp.

FLUX (subs.) : I. Flow : q.v. II. Concourse : q.v. संमर्दः.

FLUXIBLE : विलयनीयः (या, यं) : v. Fusible.

FLUXION : I. Flow : स्रुतिः. II. Decoration : उद्वर्तनम् (?).

FLY (subs.) : (1) मक्षिका ; (2) माचिका (rare).

FLY (v.i.) : I. As birds : (1) डीयते *or* डयते (डी c. 4. and 1.) ; (2) उत्पतति : v. To f. up ; (3) गच्छति : v. To go. II. To move rapidly: (1) क्षिप्रं गच्छति and sim. ph.s, *f.ing more quickly than the mind* : मनसोऽप्याशुतरं यतः, Ki. xiii. 22. : v. Go and rapidly ; (2) धावति (धाव्, c. 1.), *f.ing through the firmament*: गीर्वाणवर्त्मना धावन्, K. III. To flee : q.v. : पलायते (पलाय्, c. 1.). IV. To burst open : q.v.

FLY (v.t.) : I. To avoid : q.v. : परिहरति (हृ, c. 1.). II. To cause to start : चालयति (c. of चल्), Ki. III. As a kite : उड्डीनं (f. नां) करोति.

FLY DOWN : अवडीयते : v. To alight.

FLY ROUND : परिडीयते.

FLY TOGETHER : as birds : संडीयते.

FLY UP : (1) उड्डीयते ; (2) उत्पतति (=to go up : q.v.), *flew up to the sky*: वियदुत्पपात, H. ii. 5.

FLYBLOW : मक्षिकाण्डम्. *Fly-blown* : मक्षिकाण्डदूषितः (ता, तं).

FLYBOAT : द्रुतनौका (?).
FLYCATCHER : a bird : *मक्षिकाग्राहकः.
FLYING : डयनम्, *f. up*: उड्डयनम् ; *f. together*: संडीनम् : v. To fly.
FLY-LEAF : *शुद्धपत्रम्.
FLY-TRAP : a plant : *कीटग्रहः.
FOAL (v.) : अश्वशावः (of a horse): v. Colt, filly.
FOAL (v.) : सूते, प्र-, (सू, c. 2.) : v. To bring forth.
FOAM (subs.) : (1) फेनः ; (2) डिण्डीरः (=sea -f.) (rare) : v. Froth.
FOAM (v.i.) : फेनायते (nomi.) : v. To froth.
FOAMY : फेनिलः (ला, लं), R. xiii. 2. : v. Frothy.
FOB : I. A little pocket : आधारः. II. To cheat : q.v.
FOCUS : I. Subs. : केन्द्रम् (?). II. Verb : एकत्रीकरोति (?).
FODDER (subs.) : (1) घासः, *and f. for horses is easily procurable*: अश्वघासश्च सुग्रहः, K.s. xv. 124. ; (2) यवसः.
FOE : शत्रुः, *even-handed to both friends and foes*: समः शत्रौ च मित्रे च, G. : v. Enemy.
FOG : (1) कुज्झटिका ; (2) धूमि(पि)का : (3) कुहा.
FOGGINESS : (1) कुज्झटिकाच्छन्नता ; (2) कुहावृतता ; (3) धूमलता.
FOGGY : (1) कुज्झटिकाच्छन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) कुहावृतः (ता, तं) ; (3) धूमलः (ला, लं).
FOH : आः, धिक् (=fie).
FOIBLE : (1) छिद्रम् ; (2) दोषः : v.Fault.
FOIL (v.) : मोघीकरोति : v. To frustrate.
FOIL (subs.) : I. Defeat : q.v. : भङ्गः. II. A blunt sword : मिथ्याखड्गः (?). III. A leaf of metal : पत्रम्. IV. Fig. : विभूषणम्.
FOIST (v.) : संक्रामयति (c. of क्रम्)., Mr.
FOISTER : (1) संक्रामकः ; (2) संक्रामयितृ (m.).
FOLD (v.) : I. To double : पुटीकरोति, सं-, (?). II. To confine : q.v. : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.). III. Of doors : पिदधाति (धा, c. 3.).
FOLD (subs.) : I. F. ing : भङ्गिः *or* भङ्गः (?). II. Embrace : q.v. III. Sheep-pen : अवरोधः (?).
FOLDING-DOOR : भङ्गप्रवणं द्वारम् (?), द्विपक्षद्वारम्, Mah. i. 205. 32.

FOLIAGE : (1) पत्राणि (n. pl.) ; (2) पल्लवः (fresh f.).
FOLIATION : पत्रीकरणम् (?) ; (2) तनूकरणम् (?).
FOLIO : विशालपत्रम् (?) and sim. comp.s.
FOLK : लोकः : v. Man, people.
FOLLOW (v.t.) : I. In gen. : (1) अनुगच्छति (गम्, c. 1.), *f. ed her like a shadow*: छायेव तामन्वगच्छत्, R. ii. 6. ; *f. s heroic conduct*: अनुगच्छति वीरवृत्तम्, U. v. 24. ; (2) अनुयाति (या, c. 2.), *if I f. you*: त्वामनुयामि यद्यपि, Ku. iv. 21. ; (3) अनुसरति (सृ, c. 1.), *how far did he come f. ing us*: कियदनुसरन्नस्मानसावागत इति, Ri. ; *f. ing the way of policy* : नीतिमार्गानुसारिन् (f. णी), M. n. ; (4) अनुव्रजति (व्रज्, c. 1.) (lit.), *f. ed up to the door*: आद्वारमनुवव्राज, Ram. ; (5) अनुधावति (धाव्, c. 1.) (=to run after : q.v.) ; (6) अनुवर्तते (वृत्, c. 1.) (fig.), *for men f. their master's mind*: प्रभुचित्तमेव हि जनोऽनुवर्तते, Si. ; (7) अनुविदधाति *or* विधत्ते (धा, c. 3.) (=to do after), *f. ing destiny*: भवितव्यतानुविधायिन् (f. नी), V. ; (8) अनुवदति (वद्, c. 1.) (=to speak after, repeat), *is f. ing our speech*: अनुवदति गिरं नः, R. v. 74. II. As a result, consequence : expr. by लभते (लभ्, c. 1.) *or* प्राप्नोति (आप्, c. 5.) (=to get) *or* सिध्यति (सिध्, c. 4.) (=to succeed) *or* not expr., *it f. s from this that God is the source of all Shāstras*: तस्मात् प्राप्तं लब्धं *or* सिद्धं ब्रह्मणः सर्वशास्त्रयोनित्वम् ; *because one man lives hundred years, it does not follow that every man will live hundred years* : न हि शतायुः पुरुषो दृष्ट इति सर्वे शतायुषो भवन्ति (after S.).
FOLLOWER : (1) अनुगामिन् (f. नी), *women follow the way of their husbands*: स्त्रियः पतिमार्गानुगामिन्यः, M.n.; (2) अनुयायिन् (f. नी), *a body of f.s*: अनुयायिवर्गः, R. ii. 4. ; (3) अनुसारिन् (f. णी), *f. s of the doctrines of Jaimini*: जैमिनिमतानुसारिणः, Va.; (4) अनुगः (गा, गं) ; (5) अनुसर (f. री) (=attendant).
FOLLOWING (subs.) : (1) अनुगमनम् (gen. lit.) ; (2) अनुसरणम् ; (3) अनुवृत्तिः (fig.), *f. of royal duties*: राजधर्मानुवृत्तिः, Mu. ; (4) अनुयानम् (rare) : v. To follow.
FOLLOWING (adj.) ; i.e. next : q.v. : परः (रा, रं).

FOLLY : (1) मूर्खता, *oh, what sort of f. I have been* : अहो मे मूर्खतायाः प्रकारः, K. ; (2) मौर्ख्यम् (rare) ; (3) निर्बुद्धिता ; (4) बुद्धिहीनता : v. Foolishness.

FOMENT (v.) : I. Lit. : (1) उत्तापयति (c. of तप्) (?) ; (2) सेकं ददाति (दा, c. 3.) *or* दापयति (c. of दा), *then girding it with a bandage, should f. with ghee*: ततः पट्टेन संवेष्ट्य घृतसेकं प्रदापयेत्, S. N.B. सिञ्चति *or* सेचयति, परि-, सं-, (सिच्, c. 2. and c. of सिच्), of Bha. as in उष्णैः संसेचयेच्छोथम्, *do not mean f. ing but sprinkling*. II. To encourage : q.v. : प्रोत्साहयति (c. of सह्).

FOMENTATION : I. The act. : (1) उत्तापनम् (?) ; (2) सेकदानम् *or* सेकप्रदानम्. II. The lotion : सेकः *or* परिषेकः. III. Exertion : प्रोत्साहनम्.

FOMENTER : (1) प्रोत्साहकः ; (2) उत्तेजकः.

FOND : I. Foolish : q.v. II. Doting : (1) अनुरागवत् (f. ती), *the old husband was very f. of her* : स वृद्धपतिस्तस्यामतीवानुरागवान्, H. ; (2) expr. by आसक्तः (क्ता, क्तं), रक्तः (क्ता, क्तं), etc., *boys are f. of* (lit. attached to) *sports, young men of young women*: बालस्तावत् क्रीडासक्तस्तरुणस्तावत्तरुणीरक्तः, J. ; (3) वत्सलः (ला, लं) (as a parent). III. Liking: प्रियः (या, यं) in comp.s., *f. of wine*: मद्यप्रियः (या, यं).

FONDLE (v.t.) : लालयति (c. of लल्), *should f. (a son for the first) five years*: लालयेत् पञ्चवर्षाणि, J.

FONDLING (subs.) : I. The act : लालनम्. II. The object : प्रेमपात्रम् and sim. comp.s.

FONDLY : I. Affectionately : सानुरागम्. II. Foolishly : q.v.

FONDNESS : I. Affection : (1) अनुरागः ; (2) अनुरक्तिः ; (3) रागः (rare), D. II. Likeness : -प्रियता in comp., *f. of wine*: मद्यप्रियता. III. Foolishness : q.v.

FONT : I. A fountain : q.v. II. A basin : कुण्डम् (?). III. Of types: *मुद्राक्षरमाला ; मुद्राक्षरजातम्.

FOOD : I. Lit. : (1) आहारः (best equiv.), *in giving me: f.*: ममाहारदाने, H. ; *to take f.*: आहारं करोति, Va. ; *we have to eat f. consisting chiefly of roasted meat*: शूल्यमांसभूयिष्ठ आहारोऽश्यते, K. ; (2) अन्नम् (used absol.), *bad f.*: कदन्नम् ; *the ways of preparing f.*: अन्नानां साधनप्रकारः, Bha. ; (3) आमिषम् (=animal f.) : v. Meat ; (4) भोजनम् (often=feeding), M.n. ; (5) खाद्यम् : v. Eatable. Ph. : *without taking f.*: अनाहारेण *or* अनशनेन, K.; *f.: and raiment*: ग्रासाच्छादनम्, K.b.; *forbidden f.*: अभक्ष्यम्, V.s. II. Fig. : आमिषम्, *became the f. of the enemies*: द्विषामामिषतां ययौ, R. xii. 11.

FOOL (subs.) : (1) मूर्खः, *there is no medicine for a f.*: मूर्खस्य नास्त्यौषधम्, J. ; (2) निर्बुद्धिः *or* अबुद्धिः, *what has been done by me a f.*: किं मया कृतमबुद्धिना, Mah. ; (3) अविद्वान्, *f.s bow down to fate* : दैवमविद्वांसः प्रमाणयन्ति, Mu. Ph. : *to make a f. of*: अवहासास्पदं करोति ; *to play the f.*: मूर्खवद् व्यवहरति (हृ, c. 1.) ; *f.'s errand*: मूर्खचेष्टितम्.

FOOL (v.t.) : मोहयति, वि-, व्या-, (c. of मुह्) : v. To delude, deceive.

FOOLERY : मूर्खता (of the behaviour and of acts of folly), K.

FOOL-HARDINESS : (1) अतिसाहसिकत्वम्; (2) व्यामोहः (=madness).

FOOL-HARDY : अतिसाहसिन् (f. नी) ; (2) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) (=mad).

FOOLISH : I. Silly : मूढः (ढा, ढं), *f. (men) are troubled with passion*: मूढो मदनेनायास्यते, K. : v. Also unwise. II. Of acts, etc. : (1) बालिशः (शा, शं) (=children), *attachment to f. acts*: बालिशचरितेष्वासक्तिः, K. ; (2) निरर्थकः (का, कं) (=useless : q.v.). III. Ridiculous : q.v.

FOOLISHLY : (1) मूढतया *or* मौढ्यात् (rare), V.p. v. 30. 4. ; (2) दुर्बुद्धिक्रमेण ; (3) अज्ञानतः (=not knowing) ; (4) निरर्थकम् (=uselessly).

FOOLISHNESS : (1) मूढता ; (2) बालिशता ; (3) दुर्बुद्धिता : v. Foolly.

FOOLSCAP : *पुरस्कम्, पुरस्कपत्रम्.

FOOT (subs.) : I. Lit. : (1) पादः, *without hand and f.*: अपाणिपादः (दा, दं). S. ; *to go on f.*: पद्भ्यां (*or* पादचारेण A.r.) गच्छति: Mr. ; *water for cleaning the feet*: पाद्यम् ; *water in which feet have been washed*: पादोदकम् ; (2) चरण (mn.) ; (3) पदम् ; (4) अंघ्रिः. II. Fig. : पादः, *from its f. rises the lake named Hill-water*: तस्य पादात्

प्रभवति शैलोदं नाम तत्सरः, Mat. : v. Bottom. III. Of a stool etc. : पादः *or* पदम्. IV. Metrical f. : (1) चरण (mn.), *a Gāyatri f. consists of six syllables* : षडक्षरो गायत्रीचरणः, Li. ; (2) पादः ; (3) पदम्. V. A measure : expr. by हस्तः (=cubit), *three f. in length*: त्रिहस्तदीर्घः (र्घा, र्घं). VI. Infantry : (1) पत्तिः ; (2) पदातिः.

FOOT (v.) : I. To tread : q.v. II. To kick : q.v.

FOOT, SET ON : प्रवर्तयति (c. of वृत्).

FOOT-BALL : पादाहतकन्दुकक्रीडा ; पादकन्दुकम्.

FOOT-BATH : I. The act : पादमज्जनम्. II. The vessel : पादद्रोणी (?).

FOOT-BOARD : पादफलकम् (?).

FOOT-BOY : चेटः : v. Menial.

FOOT-BRIDGE : सङ्क्रमः, *all the f.s were broken*: सङ्क्रमा भेदिताः सर्वे, Mah.

FOOTED (adj.) : I. Lit. : expr. by comp., *two -f.*: द्विपदः (दा, दं) ; *f. like the goat*: अजपादः (दा, दं). II. Established : बद्धमूलः (ला, लं).

FOOT-FALL : I. Foot-step : q.v. II. A trip : स्खलनम्, पाद-.

FOOT-FIGHT : (1) पादचारयुद्धम् (after U.) ; (2) नियुद्धम् (gen. f.).

FOOT-GUARDS : रक्षाधिकृताः पदातयः.

FOOTHOLD : v. Footing (II).

FOOTING : I. Ground : q.v. : स्थानम्. II. Firm position : (1) स्थितिः ; (2) better by adj.: बद्धमूलः (ला, लं). III. Condition : q.v. : वृत्तिः. IV. Footstep : q.v. V. Sum : फलम्.

FOOTLESS : (1) निष्पादः (दा, दं) ; (2) चरणहीनः (ना, नं) ; and sim. comp.s.

FOOT-LICKER : (1) चरणसेविन् (f. नी) ; (2) पादलिह् (mfn.).

FOOTMAN : I. A soldier : पदातिः. II. A menial : चेटः. III. A runner : जङ्घाकरिकः.

FOOTMARK, FOOT-PRINT : (1) पदवी, Ki. v. 40. ; (2) पद्धतिः, H. ii. ; (3) पादचिह्नम् and sim. comp.s.

FOOTPATH : (1) संसरणम्, Vri. ; (2) गोवाटः (=cattle-path).

FOOT-SOLDIER : (1) पदातिः ; (2) पत्तिः, Ku. xvi. 2.

FOOTSTEP : I. Lit. : (1) पदविक्षेपः ; (2) पादन्यासः ; (3) चरणपातः ; and sim. comp.s. II. Foot-print : q.v. : पदम्, *by rows of wet f.s*: आर्द्रपदपंक्तिभिः, R. ix. 59. III. Token, mark : q.v. : लक्षणम्.

FOOTSTOOL : पादपीठम्, Ku. iii. 1.

FOP : सुभगमानिन् (m.) ; सुन्दरम्मन्यः ; वेषाभिमानिन् (m.) (?).

FOPPERY : I. Lit. : सुभगमानिता ; वेषाभिमानः (?). II. Folly : q.v.

FOPPISH, FOPPISHNESS : v. Fop, foppery.

FOR (prep.) : I. Denoting cause or occasion : (1) by abl., *f. want of combustibles*: दाह्याभावात्, Mu. i. 11. ; *tied for hundred (rupees)*: शताद्बद्धः, S.k. ; (2) by ins, *is any one respected simply f. his caste*: किं जातिमात्रेण कश्चित्पूज्यते, H. i. ; *f. what reason*: केन हेतुना : v. Why. N.B. Use the ins. when the Sanskrit subs., which *f.* governs, is feminine. II. Denoting object or end : (1) by dat., *f. appeasing the fears of the distressed*: आर्तभयोपशान्तये, R. viii. 31. ; (2) अर्थं *or* अर्थे in comp., *f. amusing you*: त्वद्विनोदनार्थम्, U.i.; (3) by loc. (only in some cases), *kill elephants f. their tusks* : दन्तयोर्हन्ति कुञ्जरम्, S.k. III. For the sake of : (1) by अर्थं *or* अर्थे in comp., *f. me*: मदर्थम्, N. i. 137. ; (2) कृते (with gen.), *f. the Śūdra (Chandragupta)*: वृषलस्य कृते, Mu. i. ; (3) अपेक्ष्य (with acc.) *or* अपेक्षया in comp., *f. me he should be released with his wife and brothers*: मदपेक्षया सकलत्रसोदर्यो मोचयितव्यः, Mal. i. IV. = towards : प्रति (with acc.), *"for China"* : चीनं प्रति. V. =as for : q.v. =in spite of : *f. all of them* : तिष्ठत्सु तेषु *or* ताननादृत्य. VII. In the character for : *do not take him f.a friend*: मा तं बन्धुरिति परिगृहाण *or* बन्धुमवगच्छ. VIII. Instead of : q.v प्रति (with abl.) (?), *give dal for sesame*: तिलेभ्यः प्रतियच्छति माषान्, S.k. IX. Of time through which an action extends by acc., *for ten days*: दशाहम्, Vas. ; *f. one or two nights* : एकरात्रं द्विरात्रं वा ; *f. twelve months*: द्वादशमासान्, Vat. ; *f. so many years*: तावन्ति वर्षाणि, Sam.

FOR (conj.) : (1) हि (never at the beginning

of a sentence), *f. you know the internal* (*sentiments*) *of animals* : अन्तर्गतं प्राणभृतां हि वेद, R. ii. 43. ; *f. it is not easy to break the meditations of great* (*men*) : न हि महतां सुकरः समाधिभङ्गः, Ki. x. 23. N.B. Note the cons. of न हि (=f....... not ; (2) यतः *or* यस्मात्, *f. association of good men*.........यतः सतां सङ्गतं......, Ku. v. 39. : v. Because. Ph. : *f. why* : कस्मात्, किंनिमित्तम्, etc.

FORAGE (subs.) : I. Search for food : धान्याद्याहरणम्. II. Fodder : यवसः, *in a place where water and f. are easily procurable* : सुलभपयोयवसे प्रदेशे, K.

FORAGE (v.) : prob. प्रसारं करोति, Si. ii. 64.

FORAGER : प्रसारकारिन् (m.) (?) ; धान्याद्याहर्तृ (m.).

FORAGING (subs.) : प्रसारः (?) ; धान्याद्याहरणम्.

FORASMUCH : (1) यतः ; (2) यस्मात् : v. Since.

FORBEAR : I. To desist, abstain from : q.v. : निवर्तते (वृत्, c. 1.). II. To bear with : (1) सहते (सह्, c. 1.) ; (2) क्षमते, (क्षम्, c. 1.). III. To refuse : q.v.

FORBEARANCE : (1) क्षमा ; (2) तितिक्षा, *there is no instrument like f.* : न तितिक्षासममस्ति साधनम्, Ki. ii. 43.

FORBID : निषेधति, प्रति-, (सिध्, c. 1.), *even the remaining followers were f. den* : न्यषेधि शेषोऽप्यनुयायिवर्गः, R. ii. 4. ; *f. den commodities*: प्रतिषिद्धानि भाण्डानि, M. ; *to whom even residence in the country has been f. den*: यस्य देशेऽप्यवस्थानं निषिद्धम्, Cha. Ph. : *God f. that I should be the king while you are alive*: अहं क्षितीन्द्रस्त्वयि स्थिते स्यामिति शान्तमेतत्, B. iii. 55. ; *God f. such an evil*: शान्तं पापं प्रतिहतमङ्गलम्.

FORBIDDING (p. adj.) : v. Disagreeable, odious, repulsive.

FORCE (subs.) : I. Lit. : (1) बलम्, *the mount Kailāsa* (*knows my*) *f.*: बलं कैलासाद्रिः, Vi. : *every act done by f.* सर्वान् बलकृतानर्थान्, M. ; *then tell* (*their*) *f. and weakness*: तदाख्यात बलाबले, N. xvii. 44.; (2) शक्तिः, *weakness of f.*: शक्तिवैकल्यम्, Ku. ; (3) सामर्थ्यम्, *f. of language*: गिरां सामर्थ्यम्, Ki. ii. 27. : v. Strength. *To be in f.*: बलवत् (f. ती) भवति. II. Military : बलम्, *f. s heroic*: बलानि शूराणि, Si. i. 45. ; *that unmeasurable f.*: तदपरिमितं बलम्, K.

FORCE (v.) : I. To compel : q.v. : बलात् *or* बलेन कारयति (c. of कृ). II. To ravish : बलात् करोति. III. *To take by f., storm* : बलात् गृह्णाति, (ग्रह्, c. 9.). IV. To garrison : q.v. Ph.: *to f. a passage*: मार्गं साधयति (c. of सिध्), Vi. vi. ; *f. d* (*fruit, wine, etc.*): *त्वरितकारितः (ता, तं), Comp.s : *f. down*: अधः प्रेरयति (c. of ईर्) etc. : *f. from or out*: निष्कर्षति (कृष्) : v. To extort : *f. on or upon*: बलात् कारयति *or* योजयति (c. of युज्) ; *f. up*: प्रचोदयति (c. of चुद्).

FORCED (adj.) : I. Artificial : q.v. : कृत्रिमः (मा, मं). II. Effected by labour : यत्नसाधितः (ता, तं). For other senses : v. Force (V.).

FORCE-MEAT : अवच्छिन्नमांसम्, and sim. comp.s. (?.)

FORCEPS : (1) संदंशः ; (2) कङ्कमुखः ; (3) खण्डधारा.

FORCIBLE : I. In gen. (1) बलवत् (f. ती) ; (2) प्रबलः (ला, लं) ; (3) सबलः (ला, लं) ; (4) शक्तिमत् (f. ती) ; (5) समर्थः (र्था, र्थं) ; (6) वीर्यवत् (f. ती) : v. Also strong, weighty. II. Effected by force : बलकृतः (ता, तं), M.

FORCIBLY : (1) बलात् ; (2) प्रसभम्, Ki. ii. 28. ; (3) प्रसह्य, R. ii. 27. ; (4) हठात्, M. n.

FORD (subs.) : I. Lit. : सुप्रतरस्थलम्. II. A current : स्रोतस् (n.).

FORD (v.t.) : पद्भ्यां तरति (तॄ, c. 1.), *to f. on horseback*: हयेन तरति.

FORDABLE : (1) सुतरः (रा, रं) ; (2) सुप्रतरः (रा, रं), R. iv. 31.

FORE (adj.) : (1) अग्रः (ग्रा, ग्रं), *f. part*: अग्रभागः; (2) पूर्वः (र्वा, र्वं) (=upper).

FORE (adv.) : अग्रतः, *f. and aft.* : अग्रपश्चात्.

FORE-ARM (subs.) : (1) प्रकोष्ठः ; (2) अग्रबाहुः.

FORE-ARM (v.) : (1) पूर्वमेव *or* प्रागेव सन्नह्यति (नह्, c. 4.) : v. To arm ; (2) सज्जीभवति (=to prepare).

FOREBODE : (1) सूचयति, वि-, आ-, (सूच्, c. 10.) (to indicate), *this omen is good-f. ing*: कल्याणसूचकमिदं निमित्तम्, Sa. i. ; (2) कथयति (= to tell), *f. s terrible death*: कथयति महाघोरं मृत्युम्, Mr. ix. ; v. To bespeak.

FOREBODING (subs.) : by verb : v. Also augury.
FORECAST (v.) : I. To project : कल्पयति (क्लृप्, c. 10.). II. To foresee : q.v.
FORECAST (subs.) : I. Contrivance : कल्पना. II. Prevision : समीक्षा.
FORECASTLE : *अग्रकोष्ठः.
FORECLOSURE : बन्ध (-क)मोक्षप्रतिषेधः.
FORE-DECK : *अग्रच्छदः.
FORE-END : (1) पूर्वान्तः (?) ; (2) अग्रोपान्तः (?).
FORE-FATHERS : (1) पूर्वजाः (m. pl.); (2) पूर्वपुरुषाः ; (3) पूर्वाः, Vi.
FOREFEND : निवारयति (वृ, c. 10.) : v. To forbid.
FORE-FINGER : (1) तर्जनी ; (2) प्रदेशिनी. N.B. With or without अङ्गुली.
FORE-FOOT : (1) अग्रपादः ; (2) पूर्वचरणम्, M. n.
FOREGO : जहाति (हा, c. 3.) : v. To relinquish, renounce.
FOREGOING : i.e. preceding : अतिक्रान्तः (न्ता, न्तं), S.
FOREGONE : Ph.: *f. conclusion*: पूर्वकल्पितनिगमः.
FOREGROUND : अग्रभूमिः, Ki.
FOREHEAD : (1) ललाटम्, *whatever is written by God on one's f.*: यस्येश्वरेण यदलेखि ललाटपट्टे, N. ; (2) भालम् (rare). Ku.
FOREIGN : I. Of another country : (1) by comp., *f. commodities* : परदेशपण्याः, V. s., (2) विदेशीयः (या, यं) ; (3) वैदेशिकः (की, कं), *f. merchant* : वैदेशिकवणिक्, D. i. ; (4) देशान्तरीयः (-या, यं), K. b. ; (5) विदेशजः (जा, जं), etc. (=produced in a f. country) ; (6) परदेश्यः (f. श्या) (rare), Y. Ph.: *f. country* : (1) विदेशः ; (2) देशान्तरम् ; (3) परदेशः. II. Extraneous, irrelevant : बाह्य (f. ह्या), *f. matters*: बाह्यवस्तूनि (?) ; *it is f. to my purpose*.........मदभिप्रेतबाह्य (f. ह्या) (?).
FOREIGNER : (1) वैदेशिकः (की, कं), *as I am a f.*: वैदेशिकोऽस्मीति, U. i. ; (2) विदेशिन् (f. नी) ; (3) पारदेशिकः (की, कं) (rare) : v. Stranger, new comer.
FORE-KNOW : प्रागेव जानाति : v. To know, beforehand.
FORE-KNOWLEDGE : अग्रज्ञानम् (?) ; भविष्यद्विज्ञानम् ; अनागतज्ञानम्.

FORELAND : *प्रलम्बम् : v. Promontory.
FORELOCK : (1) अग्रकेशाः (m. pl.) ; (2) अग्रशिखा. Ph.: *to take time or occasion by the f.*: *विनातिपातं कालं or अवसरं गृह्णाति.
FOREMAN : (1) प्रधानः, *f. of a Jury*: सभ्यप्रधानः. v. Chief ; (2) नायकः (=leader).
FOREMAST : (1) अग्रकूपकः ; (2) अग्रस्थो गुणवृक्षः.
FOREMOST : I. Chief : q.v. : (1) मुख्य (f. ख्या); (2) प्रधानतमः (मा, मं). II. First : q.v.
FORE-NOON (subs.) : (1) पूर्वाह्णः ; (2) प्राह्णः.
FORE-NOON (adj.) : (1) पूर्वाह्णेतनः (नी, नं) ; (2) प्राह्णेतनः (नी, नं).
FORENSICAL : expr. by comp., *f. medicine* : व्यवहारचिकित्सा.
FORE-ORDAIN : पूर्वं निर्दिशति (दिश्, c. 6.) : v. To ordain, beforehand.
FOREPART : (1) अग्रभागः ; (2) अग्रिमभागः ; (3) पूर्वभागः.
FORE-QUARTER : of an animal : अग्रपादः (?).
FORE-RUNNER : (1) पुरोगः, -गामिन् (m.) ; (2) पुरःसरः ; (3) अग्रेसरः.
FORESEE : (1) पश्यति, प्र-, (दृश्, c. 1.) (when the sense is clear), *old man's intellect f.s the future*: वृद्धबुद्धिरनागतं पश्यति, Vi. vi. : v. To see ; (2) expr. with words meaning future, *I f. death*: मम भावि मरणं पश्यामि.
FORE-SEEING (adj.) : भविष्यद्दर्शिन् (f. नी) ; भविष्यत्प्रेक्षिन् (f. णी).
FORESHADOW : पूर्वम् or प्राक् or अग्रे रूपयति (रूप्, c. 10.).
FORESHORTEN : I. Lit. : अग्रं संहरति (हृ, c. 1.) (??). II. Fig. : संहरति (हृ, c. 1.). v. To shorten.
FORESHORTENING (subs.) : अग्रसंहारः, वक्रचित्रितम्.
FORESHOW : (1) सूचयति (सूच्, c. 10.) (=to indicate) ; (2) कथयति (कथ्, c. 10.) : v. To bespeak ; (3) प्रदर्शयति (c. of दृश्) : v. To show.
FORESIGHT : I. Lit. : भविष्यद्दर्शनम् (?). II. In gen. ; (1) दूरदर्शिता, (?), दीर्घदर्शिता, Ka. viii. 10.
FORESKIN : (पुरुषाङ्गस्य) उपरिगतचर्मन् (n.).
FOREST : I. Subs. : (1) वनम् (also=a park) ; (2) अरण्यम् ; (3) विपिनम् ; (4) काननम् ; (5) अटवी ; (6)

गहनम् (=thicket). II. Adj. : (1) expr. by tat. comp. : *a f. tree*: वनपादपः ; (2) वन्यः (न्या, न्यं) ; (3) आरण्यक (f. का).

FORESTALL : I. To anticipate : q.v. II. To obstruct : q.v. III. To f. a market : मूल्यवर्धनाय द्रव्याणि पूर्वं क्रीणाति (क्री, c. 9.).

FORESTALLER : मूल्यवर्धनाय पूर्वक्रेतृ (m.) ; *पण्यरोधकः.

FORESTER : I. Inhabitant of a forest : (1) वनेचरः ; (2) वनेसद्- (m.) ; (3) वनवासिन् (m.) ; (4) आरण्यकः ; (5) आटविकः, H. ; and sim. comp.s. II. Keeper of a forest : वनपालः, N.

FORETASTE : I. Subs. : पूर्वस्वादः : v. Taste. II. Verb : पूर्वम् *or* प्राक् स्वादयति (c. of स्वद्).

FORETELL : अनागतं वदति (वद्, c. 1.) : v. To predict.

FORETELLER : भविष्यद्वक्तृ (m.) : v. Prophet.

FORETHOUGHT : I. Lit. : expr. by verb, *having f. of his own end* : भाविनमन्तमात्मनो जानन्नपि, Si. II. Prudence : समीक्षा, प्र-.

FORETOKEN : सूचयति (सूच्, c. 10.) : v. To forebode.

FORETOP-MAST : *अग्रमस्तूपः.

FOREWARN, FOREWARNING : v. Warn ; warning, beforehand.

FOREWOMAN : (1) प्रधाना ; (2) नायिका : v. Foreman.

FORFEIT (subs.) : दण्डः : v. Penalty, fine.

FORFEIT (v.) : (1) दण्डम् अधिगच्छति (गम्, c. 1.) v. Punishment ; (2) हारयति (c. of हृ) v. To lose.

FORFEITED (adj.) : no exact equiv. : दण्डितः (ता, तं) (=punished, fined) : v. Also to escheat.

FORFEITURE : I. The act : expr. by दण्डः *or* हानिः (=loss). II. Anything forfeited : प्रमादादेयो दण्डः (?).

FORGE (subs.) : (1) कुटिलिका, Wilson ; (2) उद्ध्मानम् (gen. term).

FORGE (v.t.) : I. To form, effect : q.v. : घटयति (c. of घट्). II. To fabricate, expr. with कपट *or* कूट, *to f. a grant*: कूटशासनं करोति ; *to use a f.d letter*: कपटलेखं प्रयुंक्ते : v. Counterfeit, false.

FORGER : कूटकारः, -कः ; कूटकृत् (m.) ; कपटलेखादिकारः.

FORGERY : I. The crime : कूटकरणम् (?), *f. of a document* : कपटलेखकरणम्. II. Anything forged : expr. by कौटः (टी, टं) *or* कौटिकः (की, कं).

FORGET : (1) विस्मरति (स्मृ, c. 1.), *who f.s wrongs*: योऽपकृतं विस्मरति, Mr. ii. ; (2) न स्मरति, *who f.s his mother land* : केन जन्मभूमिर्न स्मर्यते, V.p.

FORGETFUL : (1) विस्मरणशीलः (ला, लं) ; (2) स्वल्पस्मृति (mfn.), Mr.

FORGETFULNESS : (1) विस्मृतिः ; (2) विस्मरणम् ; (3) अस्मरणम् ; (4) स्मृतिलोपः, Sa. and sim. comp.s.

FORGIVE : (1) क्षमते *or* क्षाम्यति (क्षम्, c. 1. and 4.), *Śatānanda will not so easily f.* : न त्वेवं शतानन्दः क्षमिष्यते, Vi. iii. ; (2) तितिक्षते (तितिक्ष्, c. 1.), *please f. my misbehaviour*: तितिक्षतुं दुश्चरितं त्वमर्हसि, Ki. xviii. 42. ; (3) मर्षयति *or* मृष्यति (मृष्, c. 10. and 4.), *you should f. this fault*: अयमपराधो भवता मर्षयितव्यः, Sa. iv. ; (4) सहते (सह्, c. 1.), *I will then f. this fault*: अपराधिममं ततः सहिष्ये, Sa. iii. N.B. Only क्षम् can take an acc. of the person.

FORGIVENESS : (1) क्षमा ; (2) तितिक्षा ; (3) सहिष्णुता.

FORGIVING (adj.) : (1) क्षमिन् (f. णी) ; (2) क्षमावत् (f. ती) ; (3) तितिक्षु (mfn.) ; (4) सहिष्णु (mfn.) (= bearing up) ; (5) कृपालु (mfn.) (=merciful).

FORK (subs) : *कण्टकः, *three pronged f.* : *त्रिमुखकण्टकः ; चतुर्दन्तकण्टकः.

FORKED (adj.) : द्विमुखः (खा, खं) (?).

FORLORN : I. Deserted : त्यक्तः (क्ता, क्तं). II. Miserable, helpless : (1) दीनः (ना, नं) (=wretched) ; (1) हतः (ता, तं) (=done for), *in this f. life*: हतजीवितेऽस्मिन्, R.

FORM (subs.) : I. Shape : (1) रूपम्, *assuming a f. at pleasure* : कामरूपिन् (f. णी), Ram ; *like in f. and quality* : रूपस्य गुणस्य च सदृशः (शी, शं), Mr. ix. 33. ; (2) आकारः *or* आकृतिः (gen. =features), *external f.*: बहिराकारः, M.n. ; (3) मूर्तिः (=entire f.), *assuming dwarfish f. to deceive*: विधाय मूर्तिं कपटेन वामनीम्, N. : v. Body. II. Shapeliness, beauty : रूपम्. III. Appearance : आकारः. Ph. *in due f.*: यथाविधि; *f. of prayer*: स्तोत्रसूत्रम् (?). IV. system, kind : q.v. : *f. of Government*: राजतन्त्रम्.

V. A bench : q.v. VI. A hare's seat : निलयः.

FORM (v.t.) : I. To construct : (1) निर्मिमीते (मा, c. 3.), *to f. this charming f.*: मनोहरमिदं रूपं निर्मातुम्, V.i. ; (2) घटयति (घट्, c. 10.) *f. ed of thread* : तन्तुघटितः (ता, तं). V.d. ; (3) विदधाति (धा, c. 3.), Ki. vi. 42. : v. To make. II. To enter upon : (1) घटयति, *better not to f. affection*: स्नेहो हि वरमघटितः, Bho. ; (2) विदधाति, *f. ing friendship*: विधाय मैत्रीम्, Si. III. To conceive : q.v. : कल्पयति (कृप्, c. 10.). IV. To train : संस्करोति, *f. ed mind* : संस्कृतमनस्. V. To constitute : भवति, *they f. ed the majority*: *ते बहवो बभूवुः. VI. To derive : q.v.

FORMAL : I. Essential : सार- in comp. II. Done in due from : expr. with adv.s: यथाविधि *or* आचारानुसारेण. III. Of men : आचारानुगतः (ता, तं) (?). IV. Not real : बाह्यिकः (की, कं), बाह्याचाररतः. V. Of form : expr. by comp.

FORMALIST : कपटधर्मकञ्चुकः, D.i. ; बाह्यधर्मसेविन् (?).

FORMALITY : I. A formal ceremony : आचारः *or* उपचारः. II. Of manners : (1) अत्यादरः, *leave off this f.* : विमुच्यतामयमत्यादरः, K. ; (2) उपचारः, K.

FORMALLY : I. With due ceremony : यथोपचारम्. II. Of behaviour: अत्यादरेण ; सोपचारम्.

FORMATION : (1) घटना ; (2) निर्माणम् ; (3) कल्पना ; (4) विधानम्; for dif. of meaning: v. To form.

FORMER (adj.) : (1) पूर्वः (र्वा, र्वं), *and by the f. kings*: पूर्वराजैश्च, D. iv. ; (2) प्राक्तनः (नी, नं) ; v. Ancient. *F............latter* : (1) पूर्वः (र्वा, र्वं), उत्तरः (रा, रं), *the f. course was avoided as what favour would please (them) ; the latter was also avoided as by severe punishment we would lose the confidence of the subjects*.........कोऽस्मोऽनुग्रहः प्रीतिं जनयिष्यतीति परिहृतः पूर्वः पक्षः । उत्तरोऽप्युग्रेण दण्डेन प्रकृतीनामविश्वास्या भवाम इति परिहृत एव, Mu. iii. ; (2) प्रथमः (मा मं) (=first)...... अपरः (रा, रं) (=after), R. viii. 28. ; (3) आद्यः (द्या, द्यं) (=first).........द्वितीयः (या, यं) (=second), D.s.

FORMERLY : (1) पुरा, *where we f. lived long*: यस्मिन्नभूम चिरमेव पुरा वसन्तः, V. i. 22. ; (2) पूर्वम्, *f. seen*: पूर्वदृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) पूर्वकाले ; (4) प्राक्काले.

FORMIDABLE : (1) महत् (f. ती) (=great) ; (2) भयावहः (हा, हं) : v. Fearful; (3) उद्वेगकरः (री, रं) (=alarming) ; (4) दारुण (f. णा) (=terrible), *f. enemy*: दारुणः शत्रुः, Ka. viii. 14.

FORMIDABLENESS : (1) भीषणत्वम् ; (2) उद्वेगकरत्वम् ; (3) better by adj.

FORMIDABLY : (1) भीषणम् ; (2) दारुणम् ; (3) भयं जनयत् (f. न्ती).

FORMLESS : (1) अरूपः (पा, पं) ; (2) निराकारः (रा, रं) ; (3) नीरूपः (पा, पं) etc.

FORMULA : सूत्रम् ; पाठः, *"f. of will"*: *इच्छापत्रपाठः.

FORMULARY : a book of form : *सूत्रग्रन्थः (?).

FORNICATE : व्यभिचरति (चर्, c. 2.) ; व्यभिचारं करोति.

FORNICATION : व्यभिचारः : v. Debauchery.

FORNICATORY : व्यभिचारिन् (m.) : v. Debauchee.

FORSAKE : त्यजति, परि-, सं-, (त्यज्, c. 1.) : v. To abandon.

FORSAKING (subs.) : त्यागः, परि-. v. Abandonment, desertion.

FORSOOTH : v. Indeed, truly, of course.

FORSWEAR : I. To abjure : q.v. II. Perjure : q.v.

FORT : (1) दुर्गम्, *governor of a f.*: दुर्गाधिकारिन्, H.; *mountainous f.*: गिरिदुर्गम्, N. ; (2) कोटः *or* कोट्टः (rare).

FORTE : बलम् (=force).

FORTH : I. Of time : Ph.: *from this day f.*: अद्यप्रभृति ; *from that time f.*: तदाप्रभृति. II. Of place : बहिः v. Out and the verbs to which f. is joined. III. Of succession : Ph.: *and so f.*: इत्यादि (mfn.) (always agreeing with a subs. gen. expressed and sometimes understood : see U. iii. 26).

FORTHCOMING : आसन्नप्रकाशः (शा, शं) : v. Also coming.

FORTHWITH : (1) सपदि ; (2) झटिति ; (3) द्राक् : v. Immediately.

FORTIETH : (1) चत्वारिंशः (शा, शं) ; (2) चत्वारिंशत्तमः (मी, मं).

FORTIFICATION : I. The works : (1) गुप्तिः (=defences), *the f.s are most inaccessible*: अलङ्घ्यतमा गुप्तिः, D.; (2) दुर्गम् (=fort), *f.s naturally strong*: प्रकृत्या विषमं दुर्गम्, Mah.; (3) प्राकारपरिखादि (n.). II. The operation: गुप्तिः ; दुर्गकर्मन् (n.), Mah. s. 86. 3.

FORTIFIER : expr. by verb, *f. of a town*: नगरगुप्तिकारः.

FORTIFY (v.) : I. In gen. : v. To strengthen, confirm. II. To render defensible : (1) सुगुप्तं (f. प्तां) *or* सुरक्षितं (f. तां) करोति, *to f. strongly*: परमां गुप्तिं करोति, Ka. ; (2) by circumlo. : "पुरी समन्ताद्विहिता सपताका सतोरणा । सचक्रा सहुडा चैव सयन्त्रखनका तथा ॥.........संक्रमा भेदिताः सर्वे नावश्च प्रतिषेधिताः । परिखाश्चापि कौरव्य कीलैः सुनिचिताः कृताः ॥ उदपानाः कुरुश्रेष्ठ तथैवाप्यम्बरीषकाः । समन्तात् कोशमात्रश्च कारिता विषमा च भूः ॥", Mah. iii. 156.

FORTITUDE : (1) धैर्यम् ; (2) धृतिः (rare), R. viii. 66.

FORTNIGHT : (1) पक्षः, *in three f.s*: पक्षत्रये, L.s. ; *the dark f.*: कृष्णपक्षः ; *the light f.*: शुक्लपक्षः ; (2) मासार्द्धम् (=half a month).

FORTRESS : I. A fort : q.v. : दुर्गम्. II. A town : सुगुप्तं नगरम् and sim. expr.

FORTUITOUS : (1) आकस्मिकः (की, कं) ; (2) समापत्ति- in comp. : v. Accidental.

FORTUITOUSLY : दैवयोगेन : v. Accidentally.

FORTUNATE : (1) भाग्यवत् (f. ती), *considered himself more f. than even Indra*: मघवतोऽपि भाग्यवन्तमात्मानमजीगणत्, D. iv. ; (2) सुभाग्य (f. ग्या), *ah ! I am very f.*: अहोऽतीव सुभाग्याऽहम्, Mah. ; (3) सुभगः (गा, गं), *vain of being. f. thinks himself beautiful*: सुभगमानी सुन्दरम्मन्यः, D. ii.; (4) धन्यः (न्या, न्यं) (=happy), *f. are you*: धन्योऽसि, Si ; (5) मङ्गल्य (f. ल्या) (=auspicious : q.v. : of time etc.).

FORTUNATELY : (1) भाग्यात् *or* भाग्येन, सौ- ; (2) दिष्ट्या, U.i.

FORTUNE : I. The goddess : (1) श्रीः ; (2) लक्ष्मीः, *at home she is f.*: इयं गेहे लक्ष्मीः, U. II. Chance, luck : (1) भाग्यम्, *to conceal your good f.*: आत्मनः सौभाग्यं निगुहितुम्, V. ii. ; (*every thing*) *else depends on f.*: भाग्याधीनमतःपरम्, Sa. iv. ; (2) दैवम् : v. Fate. III. Wealth ; possessions : (1) ऋद्धिः ; (2) समृद्धिः ; (3) ऐश्वर्यम्. Ph. : *to tell f.s*: शुभाशुभं वदति, कथयति, etc. : v. To tell.

FORTUNE-HUNTER : ऐश्वर्यलिप्सु (mfn.) and sim comp.s.

FORTUNE-TELLER : (1) दैवज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) विप्रश्निका (=female f.) ; (3) कार्तान्तिकः (rare), D. : v. Also soothsayer.

FORTUNE-TELLING : शुभाशुभकथनम् and sim. comp.s.

FORTY : चत्वारिंशत् (f.), *f. times*: चत्वारिंशद्वारान्.

FORUM : अधिकरणम्, -मण्डपः (?).

FORWARD (adj.) : I. In place : (1) अग्रिमः (मा, मं) ; (2) अग्रस्थः (स्था, स्थं). II. Early : (1) शीघ्रपाक (f. का) (=precocious) ; (2) आकालिकः (की, कं) (=untimely), *a f. spring*: आकालिकी मधुप्रवृत्तिः, Ku. iii. 34. III. Bold, confident : q.v. : प्रगल्भ (f. ल्भा).

FORWARD (v.) : I. To send on : q.v. : प्रेरयति (ईर्, c. 10.). II. To hasten : q.v. : त्वरयति (c. of त्वर्). III. To promote : वर्धयति (c. of वृध्).

FORWARD, FORWARDS (adv.) : (1) अग्रतः ; (2) पुरतः. *To go f.*: पुरः सरति ; *to go backwards and f.*: परिक्रामति ; *from this day f.*: अद्यारभ्य, अद्यप्रभृति; *f.*: पुरो भव, Ku.

FORWARDNESS : I. Promptness, eagerness : q.v. : उत्साहः. II. Boldness, impudence : q.v. : प्रगल्भता. III. Precociousness : शीघ्रपाकः.

FOSSE : खातम् : v. Dich, moat.

FOSSIL : I. Dug out : उत्खातः (ता, तं). II. Petrified : शिलीभूतः (ता, तं).

FOSTER : पुष्णाति *or* पोषयति (पुष्, c. 9. and 10.) : v. To nourish.

FOSTER-BROTHER : (1) धात्रेयः ; (2) धात्रीपुत्रः and sim. comp.s.

FOSTER-CHILD : (1) पोष्यपुत्रः (f. त्री) ; (2) परिष्क(स्क)न्द(न्न) (f. न्दा *or* न्ना) (rare).

FOSTERER : (1) पोषकः, परि- ; (2) पालयितृ (m) ; (3) धातृ (m.) (rare).

FOSTER-FATHER : पालकपितृ (m.) ; धातृ (m.) (rare).

FOSTER-MOTHER : (1) मातृका ; (2) उपमातृ : v. Nurse.

FOSTER-SISTER : धात्रेयी, *by Mālati's f. Lavangikā*: मालतीधात्रेय्या लवङ्गिकया, Ma. i.

FOSTER-SON : (1) पोष्यपुत्रः ; (2) पालितसुतः and sim. comp.s.

FOSTERING (adj.) : (1) पोषकः (f. षिका) (?) ; पा(ला)लकः (f. लिका) (?).

FOUL (v.t.) : कलुषयति (nomi.) : v. To befoul.

FOUL (adj.) : I. Dirty : q.v. : (1) मलपूर्ण (f. र्णा) (=full of dirt) ; (2) अशुचि (mfn.), अमेध्य (f. ध्या), etc. (=impure), *in a ditch full of f. (matter)*: अशुचिसंपूर्णे खातके, K.s. xiii. 148. II. Obscene, abusive : q.v. : अश्लीलः (ला, लं). III. Abominable, detestable : q.v. : मलिनः (ना, नं), K. IV. Unfair, fraudulent : q.v. : कूट- in comp., *f. play*: कूटव्यवहारः. V. Unfavourable : q.v. Ph. : *f. weather* : दुर्दिनम् ; *fall f. of*: -उपरि पतति.

FOULLY : (1) मलिनम् (=dirtily) ; (2) अश्लीलम् (=obscenely) ; (3) गर्हितम्. (=abominably) ; better by adj.

FOUL-MOUTHED : (1) वाग्दुष्ट (f. ष्टा) ; (2) अश्लीलवादिन् (f. नी), etc.

FOULNESS : (1) मलिनता ; (2) अश्लीलता (=obscenity) ; (3) अमेध्यता (=impurity, dishonesty) : v. Also foul.

FOUND (v.t.) : I. In gen. : (1) स्थापयति, प्रति-, (c. of स्था) (=to establish : q.v.) ; (2) निर्मिमीते (मा, c. 3.) (=to build : q.v.) ; (3) -मूल (=root) in comp., *f. ed on love*: प्रेममूलः (ला, लं). II. To cast : सं-दधाति (धा, c. 3.) (?).

FOUNDATION : I. Groundwork : (1) भित्तिमूलम् (lit. and fig.), *lay the f. stone of a college*: *विद्यालयस्य भित्तिमूलप्रस्तरं न्यस्यति ; (2) भूमिः (=ground). II. Endowment: वृत्तिः, *f. scholarship*: *मूलवृत्तिः. III. Establishment: स्थापनम्, प्रति-.

FOUNDER (subs.) : I. In gen. ; (1) स्थापकः, प्रति- (=establisher) : (2) निर्मातृ (m.) (=builder) ; (3) कारः (=author) ; (4) मूलम् ; (=root). II. Caster : संधातृ (m.) (?).

FOUNDER (v.) : I. Lit. : जलाविष्टः (ष्टा, ष्टं) नश्यति (नश्, c. 4.) : v. Also to sink. II. To fail, miscarry : नश्यति.

FOUNDERY, FOUNDRY : (1) सन्धानी; (2) कुप्यशाला.

FOUNDLING : अपविद्धबालः (f. ला), *f. hospital*: *अनाथबालाश्रमः.

FOUNDRESS : (1) स्थापयित्री, प्रति- ; (2) स्थापिका, प्रति-.

FOUNT, FOUNTAIN : I. Lit. : (1) प्रस्रवणम् ; (2) निर्झरः ; (3) उत्सः II. Source : (1) मूलम् ; (2) योनिः ; (3) प्रसूः *or* प्रसूतिः (=mother), Ki. III. Of types : v. Font.

FOUR : चतुर् (mfn.), *f. times*: चतुः ; *of f. kinds*: चतुर्विध: (धा, धं), *aggregate of f.*: चतुष्टयम् ; *in f. ways*: चतुर्धा ; *f. hundred*: चतुःशतम् ; *the f. objects of human pursuit (virtue, wealth, love, and salvation)* : चतुर्वर्गः ; *an army complete in its four parts—horse, foot, car and elephants*: चतुरङ्गबलम्.

FOUR-CORNERED : (1) चतुरस्र (f. स्रा) ; (2) चतुष्कोण (f. णा).

FOURFOLD : (1) चतुर्गुणः (णा, णं) ; (2) by adv. : चतुर्वारान् ; (3) चतुर्धा (in f. ways).

FOUR-FOOTED : (1) चतुष्पदः (दी, दं) ; (2) चतुष्पाद् (mfn.).

FOURSCORE : अशीतिः : v. Eighty.

FOURSQUARE : समचतुरस्र (f. स्रा) : v. Square.

FOUR-WHEELED : चतुश्चक्रः (क्रा, क्रं).

FOURTEEN : चतुर्दशन् (mfn.). *F. th*: चतुर्दशः (शी, शं).

FOURTH (adj.) : (1) चतुर्थः (र्थी, र्थं) ; (2) तुरीयः (या, यं) ; (3) तुर्यः (र्या, र्यं). *In the f. place*: चतुर्थतः ; *for the f. time*: चतुर्थवारम्.

FOURTH (subs.) : I. Lit. : (1) चतुर्भागः ; (2) पादः, *three f. s* : पादत्रयम्, Li. : v. Quarter. II. The f. note in music: षड्जः.

FOURTHLY : (1) चतुर्थतः ; (2) तुरीयतः (rare).

FOWL (subs.) : I. A bird : q.v. II. A cock or hen : q.v.

FOWL (v.i.) : पक्षिणो हन्ति (हन्, c. 2.), etc.; *always f. ing in the forest* : द्विजान् हत्वा वने सदा, Mah.

FOWLER : (1) शाकुनिकः ; (2) शकुनिलुब्धकः, P. iii. 7. ; (3) विहङ्गहन् (m.), Mah.

FOWLING : पक्षिघातः. *F. -piece*: *पक्षिघातयन्त्रम्.

FOX : I. Lit. : (1) खिखिः *or* किखिः ; (2) खिङ्किरः. II. Fig. : a sly rogue : धूर्तः.

FOX-GLOVE : औषधिभेदः ; *खिखिपादः.

FOX-HOUND : v. Hound.

FRACTION : I. In arith : मिश्रम्, -राशिः, *multiplication of f.s* : मिश्रगुणनम्, Li. II. A portion, fragment : q.v.

Fractious: v. Peevish, irritable, ill-tempered.

Fracture (subs.): (1) भङ्गः, *f. of the bones*: अस्थ्नां भङ्गः, Sr.; (2) भग्नम्, *a f. heals with difficulty*: भग्नं कृच्छ्रेण सिध्यति, Sr.

Fracture (v.t.): भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.): v. To break.

Fragile: (1) भङ्गुरः (रा, रं); (2) सुभङ्ग (f. ङ्गा) (3) भङ्गशीलः (ला, लं).

Fragility: (1) भङ्गुरता; (2) भङ्गशीलता; (3) सुभङ्गता.

Fragment: I. Lit.: (1) खण्ड (mn.), *in f.s*: खण्डशः; (2) शकल (mn.) (rare). II. Of a work: perh. खण्ड (mn.).

Fragmentary: खण्डितः (ता, तं), "व्यक्तिविवेकलोचनग्रन्थावत्र खण्डितावेव स्त इति न तौ सम्पूर्णं दृष्टौ", Mahesh.

Fragrance, fragrancy: (1) सौरभम् *or* सौरभ्यम्; (2) परिमलः; (3) आमोदः; (4) सुगन्धिः, सुगन्धः *or* सौगन्ध्यम्.

Fragrant: (1) सुगन्धः (न्धा, न्धं); (2) सुगन्धि (mfn.); (3) सुरभि (mfn.); (4) आमोदिन् (f. नी); (5) परिमलवत् (f. ती); (6) सामोदः (दा, दं) (rare), Ki. viii. 28.

Fragrantly: (1) सौरभेन; (2) सुगन्धम्; (3) सामोदम्.

Frail (subs.): पेटिका: v. Basket.

Frail (adj.): I. Fragile: q.v. II. Weak, infirm: दुर्बलः (ला, लं). III. Easily destroyed: (1) क्षणभङ्गुरः (रा, रं); (2) विनश्वरः (री, रं). IV. Of infirm virtue: इन्द्रियपरवशः (शा, शं).

Frailness, frailty: I. Fragility: भङ्गुरता. II. Weakness; दुर्बलता. III. Fickleness: अनित्यता. IV. Fault, foible: q.v.

Frame (subs.): I. A fabric: निर्माणम्. II. A case: आधारः, *door -f.*: द्वारस्याधारदारु, M.n. III. Body: q.v.: वपुः, *surely (her) f. was made of golden lotuses*: ध्रुवं वपुः काञ्चनपद्मनिर्मितम्, Ku. IV. Humour: भावः; oftenn ot expr., *in a happy f. of mind*: निर्वृतमनस् (mfn.). V. System: प्रकारः.

Frame (v.t.): I. To form, make: q.v.: निर्मिमीते (मा, c. 3.), *with which the earth has been f.d*: वसुधा येन निर्मिता, Ram. II. To plan: q.v.: कल्पयति (कृप्, c. 10.). III. To provide with a f.: साधारं (f. रां) करोति. IV. To draw up: निबध्नाति (बन्ध्, c. 9.).

Framer: रचयितृ (f. त्री), *f. of the world*: विश्वरचयिता; *f. of a law*: विधिरचयिता (?); *f. of the Vedas*: वेदस्य कर्तारः, D.s.: v. Maker.

Framework: आधारः: v. Frame (II).

Franchise (subs.): I. Freedom: मोक्षः. II. In gen.: अधिकारः, *f. of a citizen*: पौराधिकारः; *"crowning f."*: प्रधानतमाधिकारः; *monasteries in Spain are f.s for criminals"*: *हिस्पानीयविहारा दुष्टानामधिकाराः.

Franchise (v.): मोक्षयति (मोक्ष्, c. 10.); मोक्षं ददाति (दा, c. 3.).

Frank (adj.): (1) सरलः (ला, लं) (=straightforward); (2) निष्कपटः (टा, टं), अमायः (या, यं) etc. (=sincere); (3) स्फुटभाषिन् (f. णी), स्फुटवादिन् (f. नी), etc. (=open: of men only); (4) असंवृतः (ता, तं) (=unreserved).

Frank (v.): of letters: राजकार्यतो विना मूल्येन वाहार्थं पत्रोपरि प्रेरकस्य नाम लिखति.

Frankincense: (1) कुन्दुरुः; (2) कुन्दुः; (3) रसालम् (?).

Frankly: (1) स्फुटम् (=openly), *makes enmity when talked to f.*: करोति वैरं स्फुटमुच्यमानः, B. xii. 83.; (2) निष्कपटम्: v. Sincerely; (3) असंवृतम् (=unreservedly).

Frankness: (1) सरलता *or* सारल्यम्; (2) निष्कपटता; (3) अमायता; (4) असंवृतिः; (5) स्फुटभाषित्वम्; (6) स्फुटवादिता; for dif.: v. Frank.

Frantic: उन्मत्तः (त्ता, त्तं), *f. with rage*: क्रोधोन्मत्तः (त्ता, त्तं): v. Mad, maddened.

Franticly: उन्मत्तवत्: v. Madly.

Fraternal: भ्रात्रीयः (या, यं): v. Brotherly (adj.).

Fraternally: (1) भ्रातृवत्; (2) भ्रातृसन्निभम्; (3) सोदरवत्.

Fraternity: I. Brother-hood: भ्रातृत्वम्, *good f.*: सौभ्रात्रम्, R. II. Association: q.v.: समाजः.

Fraternize: भ्रातृवत् मिलितः *or* संहतः (ता, तं) भवति (भू, c. 1.).

Fratricidal: expr. by comp., *f. crime*: भ्रातृवधपातकः.

Fratricide : I. The murderer : भ्रातृघातिन् (f. नी), Mah. ; भ्रातृहन् (mfn.) भ्रातृघातक: (m.); and sim. comp.s. II. The crime : भ्रातृहत्या; भ्रातृवध: and sim. comp.s.

Fraud : छलम्, *without force or f.*: बलच्छले विहाय, Viv. : v. Deceit.

Fraudulent : expr. by छलेन, *to make a f. sale*: छलेन विक्रयं करोति ; *f. (man)*: छलप्रिय: (या, यं), छलनापर: (रा, रं) : v. Deceitful.

Fraudulently : छलेन : v. Deceitfully, dishonestly.

Fray : I. Subs. : कलि: : v. Affray. II. Verb. *f. ed*: भीत: (ता, तं) : v. To frighten.

Freak (subs.) : कामाचार: : v. Caprice. Ph.: *in a f., by a mere f.*: असमीक्ष्य.

Freak (v.) : चित्रयति (चित्र्, c. 10.) : v. To variegate.

Freakish : चपल: (ला, लं) : v. Capricious.

Freakishly : (1) चापल्यात् (inconstantly) ; (2) असमीक्ष्य (inconsiderately) ; (3) कामचारेण.

Freakishness : (1) कामचारिता ; (2) चापल्यम् ; (3) मनोलौल्यम्.

Freckle : (1) तिल:, -क: ; (2) कालक: ; (3) जडुल: (rare).

Freckled, freckly : (1) तिलकिन् (f. नी) ; (2) कालकिन् (f. नी).

Free (adj.) : I. At liberty : (1) स्वाधीन: (ना, नं), *he is f.*: स्वाधीनोऽयम्, K., *"f. town"*: *स्वाधीननगरम् ; (2) स्वतन्त्र (f. न्त्रा), *who being f. sells himself*: विक्रीणीते स्वतन्त्र: सन्नात्मानं य:, N.s. ; *"f. country"*: स्वतन्त्रराज्यम्. Ph.: *according to one's f. will*: स्वेच्छया; *she should be made f.*: सादासी कर्तव्या, Kat. : v. Slave ; *f. agency*, स्वच्छन्दता. II. Liberated : मुक्त: (क्ता, क्तं), वि-, निर्- ; मोक्षित: (ता, तं), वि-. III. Unrestrained : निर्यन्त्रण (f. णा) ; अयन्त्रित: (ता, तं). IV. मुक्तहस्त: (स्ता, स्तं). V. Not obstructed, open : मुक्त: (क्ता, क्तं). VI. Gratuitous: expr. by विना मूल्येन. VII. Unreserved : असंवृत: (ता, तं).

Free from : (1) by निर् or अ pref., *f. f. all care*: निश्चिन्त: (न्ता, न्तं), *f. f. debt*: अनृण: (णा, णं) ; (2) गत:, विगत:, वीत:, etc. pref., *f. f. desire*: गतस्पृह: (हा, हं), Si. ; (3) वर्जित: (ता, तं), वि-, *f. the possession of pride*: स्मयावेशविवर्जित: (ता, तं), R. : v. Also devoid of.

Free (v.t.) : I. To set free : (1) मोक्षयति, वि-, (मोक्ष्, c. 10.), *how to f. a slave*: कथं दासस्य मोक्ष:, Viv. ; *f.s from danger of life*: मोक्षयेत् प्राणसंशयात्, M. p. ; (2) मुञ्चति or मोचयति, वि-, परि-, निर्-, (मुच्, c. 6. and 10.), *a debtor is f. d from slavery......*ऋणी दास्याद्विमुच्यते, Viv.; *f. d him thus bewailing*: इत्थमर्मु विलपन्तममुञ्चत्, N. II. To clear : q.v. : मोचयति, वि-, निर्-, *one who f. s others from all doubts*: सर्वसंशयनिर्मोक्ता, Mah. ii. 39. 8. III. To f. a lock : उन्मोचयति or उन्मुञ्चति (?).

Free with, make : असङ्कोचेन व्यवहरति (हृ, c. 1.) (with ins.).

Freebooter : (1) लुब्धक: ; (2) दस्यु: : v. Robber.

Freebooting (subs.) ; दस्युवृत्ति: : v. Robbery.

Freeborn : (1) जातस्वाधीन: (ना, नं) ; (2) जातस्वतन्त्र (f. न्त्रा).

Freedman : (1) लब्धमोक्षो दास: ; (2) अदासीकृतो जन:.

Freedom : I. Liberty : (1) स्वाधीनता ; (2) स्वतन्त्रता. II. Release : (1) मोक्ष:, वि-, परि- ; (2) मुक्ति:, निर्-, वि-. III. Licence : q.v. IV. Liberality : मुक्तहस्तता. V. Frankness : q.v. : असङ्कोचव्यवहार:. VI. Unrestrainedness : निर्यन्त्रणता, -त्वम्. VII. Exemption, *f. from disease*: नीरोगता : v. Free from.

Freedwoman : (1) लब्धमोक्षा दासी ; (2) अदासीकृता दासी.

Freehold (subs.) : *f. property*: निष्करभूमि:.

Freeholder : निष्करभूस्वामिन् (m.); निष्करभूमिपति:.

Freely : I. Of one's own will : (1) स्वेच्छया : (2) स्वच्छन्दत: ; (4) स्वैरम्, *as moving f.*: यथा स्वैरं भ्राम्यन्, Vi. II. Gratuitously : विनामूल्येन. III. Liberally, amply : मुक्तहस्तम्. IV. Without restraint : (1) निर्यन्त्रणम् ; (2) अनियन्त्रितम् ; (3) यथेच्छम्, *this wood is f. enjoyable by you*: यथेच्छं भोग्यं वो वनमिदम्, U. i. V. Without scruple : असङ्कोचेन.

Freeman : (1) स्वाधीन: ; (2) स्वतन्त्र: ; (3) अपराधीन: ; (4) अदास:.

FREEMASON : *समवायधर्मिन् (m.) ; संसर्गध्वजिन् (m.).

FREEMASONRY : *समवायधर्मः ; संसर्गध्वजः.

FREEMINDED : I. Lit. : स्वाधीनमनम् (mfn.) II. Careless : निश्चिन्तमनस (mfn.) etc.

FREENESS : v. Freedom.

FREE-SPOKEN : (1) स्फुटभाषिन् (f. णी) ; (2) स्पष्टवादिन् (f. नी).

FREE-STONE : सुखच्छेद्यप्रस्तरविशेषः ; *विघटोपलः.

FREE-THINKER : *यथेच्छभावुकः (की, कं) : v. Also atheist.

FREE-THINKING : यथेच्छभावना : v. Scepticism.

FREE-WILL : I. In gen. : यथेच्छा. II. Phil. t. t.: v. Will.

FREEZE (v.i.) : I. Lit. : शिलीभवति, *where even on roads where snow has frozen*: मार्गे शिलीभूतहिमेऽपि यत्र, Ku. i. 11.; घनीभवति. (= to congeal). II. Fig. : जडीभवति (nomi.)

FREEZE (v.i.) : I. Lit. : शिलीकरोति, घनीकरोति. II. Fig : जडीकरोति.

FREIGHT (subs.) : I. Cargo : q.v. : expr. by द्रव्यम् *or* भाण्डम्, *f. to go to Mathura*: मथुरागामीनि भाण्डानि, P. II. Fare : (1) तरः (gen. term). M. viii. 406. ; (2) वाहिकम् (after तारिकम्).

FREIGHT (v.) : भाण्डानि निवेशयति (c. of विश्) (with loc.) : v. To load.

FRENCH : *फरासीयः (या, यं). Ph. : *to take f. leave*: *चौरप्रस्थानं करोति. *F. -bean* : क्षुद्रशिम्बिः.

FRENZIED : उन्मत्तः (त्ता, त्तं) : v. Mad. *F. ly* : v. Madly.

FRENZY : उन्मादः : v. Madness.

FREQUENCY : (1) पौनःपुन्यम् ; (2) अभीक्ष्णता *or* आभीक्ष्ण्यम् ; (3) समभिहारः, *by f. of acts* : क्रियासमभिहारेण, Si. ii. 43.

FREQUENT (adj.) : expr. by adv., *his visit to me are f.*: स मामभीक्ष्णं पश्यति : v. F. ly, continually.

FREQUENT (v.) : नियतं गच्छति : v. To go, visit ; *f. ly, continually*.

FREQUENTATIVE : (1) समभिहारार्थकः (का, कं) (after Pāṇini) ; (2) यङन्तः (न्ता, न्तं) (=ending in यङ् : of Sanskrit verbs only).

FREQUENTED, MUCH (adj.) : जनाकीर्ण (f. र्णा) (=crowded : q.v.).

FREQUENTLY : (1) पुनःपुनः ; (2) मुहुर्मुहुः ; (3) भूयोभूयः ; (4) असकृत् ; (5) अभीक्ष्णम् ; (6) समभिहारेण.

FRESCO : I. Coolness : q.v. II. In painting : मण्डोदकेन भित्तौ चित्रकरणम्. *Painting in f.*: मण्डोदकचित्रम् (?).

FRESH : I. New : q.v. : (1) अभिनवः (वा, वं), *f. blood*: अभिनवशोणितम्, Sa. vi. 32. ; *f. youth*: अभिनवयौवनम्, K. ; (2) प्रत्यग्रः (ग्रा, ग्रं), *with f. flowers*: प्रत्यग्रैः कुसुमैः, Me. ; (3) sometimes by सद्यः, *f. meat*: सद्योमांसम्, J. II. Not saline : (1) निर्दोषः (षा, षं) ; (2) पेयः (या, यं) (=drinkable). Ph. : *having f. water*: शुद्धोदः (दा, दं), D. s. ; आस्वाद्यतोयः (या, यं), H. III. Unpractised: नवः (वा, वं), *f. men*: नवाः ; प्रथमवर्षच्छात्राः. IV. Of wind : *f. air*: शिवा मरुतः, Ki. vi. 33. ; सुखा वाताः, M. n.

FRESHEN (v.t.) : I. To refresh : q.v. II. To take saltness from : निर्दोषीकरोति (?); विलवणीकरोति (?).

FRESHEN (v.i.) : v. Fresh, to become.

FRESHLY : I. Newly : q.v. : अभिनवम्. II. Coolly : सुखम्.

FRESHNESS : I. Newness : नवीनता. II. Liveliness : उल्लासः. III. Pleasantness : सुखता. IV. Not salted-ness ; निर्दोषता. Better by adj. : v. FRESH.

FRESH-WATER (adj.) : expr. by comp., *f. fishes*: पेयजलमत्स्याः *or* नादेयमत्स्याः (=river-f.).

FRET (subs.) : क्षोभः : v. Agitation, vexation.

FRET (v.t.) : I. To rub : q.v. : घर्षति (घृष्, c. 1.). II. To impair : q.v. : दापयति (c. of दो). III. To variegate : q.v. IV. To vex : q v. : क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9.). v. To agitate : q.v.

FRET (v.i.) : I. To be agitated : q.v. : क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.). II. To be vexed : क्षुभ्यति ; सन्तप्यते (pass. of तप्).

FRETFUL : (1) चण्ड (f. ण्डा) (=irritable) ; (2) प्रतीपः (पा, पं) (= cross) ; (3) शीघ्रक्षुब्ध (f. ब्धा), आशुसन्तप्त (f. प्ता), etc. (?).

FRETFULLY : (1) सक्रोधम् (=angrily) ; (2) क्षोभेण ; (3) by adj.

FRETFULNESS : (1) शीघ्रक्षुब्धता ; (2) आशुसन्तापिता ; (3) प्रतीपता (?).

FRETWORK : कर्णरेखाकर्मन् (n.).

FRIABILITY : (1) भङ्गुरता : v. Fragility ; (2) by circumlo. : v. Friable.

FRIABLE : भङ्गुरः (रा, रं) : v. Fragile. यः (या, यत्) सुखेन चूर्णीभवति.

FRIAR : ब्रह्मचारिन् (m.) (?) : v. Monk.

FRICASSE (subs.) : तलितमांसम् (?), Bha.

FRICTION : (1) घर्षणम् ; (2) घर्षः, नि-, सं-, उत्-, *fire rising from the f. of the roots of branches*: शाखान्तनिघर्षजोऽनलः, Ki.

FRIDAY : (1) शुक्रवारः ; (2) शुक्रवासरः ; (3) भृगुवारः.

FRIEND : I. In gen. : (1) सखि (m.) (f. खी), *bosom f.*: हृदयङ्गमः सखा, Ku. (2) मित्रम्, *greatest f.*: परं मित्रम्, K. ; *old f.*: चिरमित्रम्, H. ; (3) सुहृद् (m.), *dear old f.*: चिरन्तनप्रियसुहृद्, U. vi. ; *first shewing leniency as a f.*: सुहृदिव प्रथममनुकूलतां प्रकटय्य, Ma. iv. 7. ; (7) बन्धुः, *who else is f. to me like you* : कोऽपरः त्वत्समो मे बन्धुः, K. ; (5) वयस्य (f. स्या=of the same age). II. An advocate : (1) मित्रम् ; (2) बन्धुः.

FRIENDLESS : (1) बन्धुहीनः (ना, नं), *I live in this wood f. as dead*: अत्रारण्ये बन्धुहीनो मृतवन्निवसामि, H.; (2) मित्रहीनः (ना, नं) ; (3) असहायः (या, यं) (=without a helper).

FRIENDLINESS : (1) स्नेहः : v. Affection, love ; (2) अनुकूलता (favourableness) ; (3) दया (=kindness) : (4) मित्रवद्व्यवहारः.

FRIENDLY (adj.) : (1) स्निग्ध (f. ग्धा) (affectionate) ; (2) अनुकूलः (ला, लं) (=favourable) ; (3) सदयः (या, यं) (=kind). Ph. : *should have f. feeling towards those who have enjoyments*: सम्भोगापन्नेषु मैत्रीं भावयेत्, P. d.; *the one next to an enemy is a f. power*: अरेरनन्तरं मित्रम्, M. vii. 158.

FRIENDLY (adv.) : (1) मित्रवत् ; (2) सुहृदिव ; (3) बन्धुवत्, etc.

FRIENDSHIP : (1) सख्यम्, *among the good, f. (is produced) in seven words*: सतां साप्तपदं सख्यम्, Mah.; (2) मित्रता *or* मैत्री, *to make f.*: मैत्रीं करोति, Ki. ; *it is not proper (to form) f. with a stranger*: आगन्तुना सह मैत्री न युक्ता, H.; (3) सौहार्दम् *or* सौहृदम् *out of f. or from compassion towards me*: सौहार्दाद्वा मय्यनुक्रोशबुद्ध्या वा, Me. ; (4) बन्धुता.

FRIEZE : I. Coarse cloth : स्थूलपट्टम्. II. In architecture : *अवचूडा.

FRIGATE : मद्गुः (?). D. vi. : v. Ship.

FRIGHT (subs.) : त्रासः : v. Fear, terror. *To take f.*: त्रस्यति (त्रस्, c. 4.) (with abl.).

FRIGHTEN (v.) : (1) भीषयति, वि-, (c. of भी), *I can never be f. ed with mere words*: नाहं भीषयितुं शक्यो वाङ्मात्रेण कथञ्चन, Mah. (2) त्रासयति, वि-, (c. of त्रस्), *on the pretence of f. ing pigeons*: पारावतत्रासनापदेशात्, D. *To be f. ed* : बिभेति, भी, c. 2.), *do not get f. ed*: मा भैषीः, *I therefore stand f. ed before you*: अत एव भीतस्तिष्ठामि तेऽग्रतः, Mah.

FRIGHTFUL : (1) भैरवः (वी, वं) ; (2) भीषण (f. णा) ; (3) भीमः (मा, मं) ; (4) करालः (ला, लं); (5) विकटः (टा, टं) : v. Also dreadful, fearful.

FRIGHTFULLY : (1) भैरवम् ; (2) भीषणम् ; (3) भीमम् ; (4) करालम् ; (5) विकटम्, Vi. : v. Also dreadfully.

FRIGHTFULNESS : (1) भैरवता ; (2) भीषणता ; (3) दारुणता.

FRIGID : I. Cold : q.v. : शीतः (ता, तं). II. Unfeeling : q.v. : नीरसः (सा, सं).

FRIGIDITY : I. Coldness : q.v. : शीतता. II. Fig. : नीरसता.

FRIGIDLY : I. Lit. : शीतलम्. II. Fig. : नीरसम्

FRILL : *फुल्लितदशा (after Assamese).

FRINGE : (1) दशा ; (2) अञ्चलः ; (3) तरी *or* तरिः (rare).

FRINGED : (1) दशायुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) अञ्चलान्वितः (ता, तं) ; etc.

FRIPPERY : I. Lit. : (1) जीर्णवस्त्रम् ; (2) उच्छिष्टवस्त्रम्. II. Fig. : secondhand finery : दृष्टिशोभनः (ना, नं) (?).

FRISK (v.) खेलति (खेल्, c. 1.), U. : v. To play, leap.

FRITH : मुखम् (=mouth); सङ्गमः (=confluence).

FRITTER (subs.) : खण्डः (mn.) : v. Fragment.

FRITTER (v.) : I. To cut : खण्डशः कृन्तति (कृत्,

c. 6.). II. To break into pieces : शकलयति (nomi.). *F. away* : क्षपयति (c. of क्षै). v. To waste.

FRIVOLITY : (1) लाघवम् ; (2) लघुता ; (3) लघुवृत्तिता ; (4) चापल्यं *or* चपलता. (= fickleness) ; (5) यत्किञ्चनकारिता, Ki. N.B. (3) to (5) only of *conduct*.

FRIVOLOUS : I. Of little weight, slight : लघु (mfn.). II. Given to trifling (1) लघु (mfn.); (2) यत्किञ्चनकारिन् (f. णी) ; (3) चपलः (ला, लं).

FRIVOLOUSLY : (1) लघुतया ; (2) लाघवेन ; (3) चापल्येन.

FRIZ, FRIZE, FRIZZLE (v.) : कुञ्चितम् (f. तां) करोति : v. Curly, to make.

FRIZZLED, FRIZZLY : (1) कुटिलः (ला, लं) ; (2) भङ्गुरः (रा, रं).

FRO : Ph.: *to and f.* : (1) इतस्ततः ; (2) इतश्चेतः.

FROCK : I. For females : शाटी (?) : II. For males : आप्रपदीनम् (?).

FROG : (1) भेकः ; (2) मण्डूकः ; (3) दर्दुरः ; (4) वर्षाभूः (rare).

FROG-FISH : मत्स्यविशेषः ; *भेकमुखः.

FROLIC (v.i) : खेलति (खेल , c.1.) : v. To play, sport.

FROLIC (subs.)) खेला : v. Play, sport.

FROLICSOME : (1) विलासप्रियः (या, यं) ; (2) विनोदिन् (f. नी) : v. Also playful.

FROLICSOMENESS : (1) विलासप्रियता ; (2) विनोदिता.

FROM : I. Of place : (a) by abl. *f. its top*: तस्याग्रभागात्, Sa. ; *rose f. the seat*: पीठादुदतिष्ठत्, Si. i. 12. ; (b) sometimes by tat. comp., *fallen f. the mouth of a hawk*: श्येनमुखपरिभ्रष्टः (ष्टा, ष्टं), K. II. Of distance : by abl. : *the village is a Yojana f. the forest*: वनाद्ग्रामो योजनम्, S. k. ; *not far f. here*: इतो नातिदूरे, K. III. Of time ; (a) by abl. and प्रभृति *or* आरभ्य, *f. the time of seeing*: दर्शनात् प्रभृति, K. ; *f. today*: अद्यप्रभृति, Ki. ; (b) by comp. with -अवधि *or* आ, *f. today*: अद्यावधि ; *f. birth*: आजन्मनः, Sa. v. IV. Of source, origin : (a) by abl., *the Ganges rises f. the Himalayas*: हिमवतो गङ्गा प्रभवति ; *men are sprung f. God*: ब्रह्मणः प्रजाः प्रजायन्ते, S. k. V. Denoting cause, occasion, etc. : (a) by abl. *not f. exhaustion*: न खेदात्, Mu. i. ; *and f. non-perception of others*: इतरेषामानुपलम्भे:, S. ; (b) by ins. in the case of feminine nouns, *f. a diesire to see*: दिदृक्षया, Ki.: *f. fragrance*: सुरभितया, K. VI. Of material : v. Of. VII. Of persons : expr. by सकाशात् and gen., *f. Raghu*: रघोः सकाशात्, R. v. 24. Miscell : *f. day to day*: दिने दिने, Ku. i. 25. : *f. country*: *to country*: देशाद् देशम् *or* देशान्तरम्, D. vi. ; *wandered f. house to house*: गृहाद्गृहं प्रविश्याभ्रमत्, D. ; *f. the beginning*: आमूलात् *or* आदितः, Mu. ii. ; *f. a boy*: बाल एव *or* बाल्यात् प्रभृतिः, Vi. ; *f. behind*: पृष्ठेनागत्य *or* पश्चादेत्य, V. iii. ; *f. humanity to corporeal beings ending in God*: मनुष्यत्वादारभ्य ब्रह्मान्तेषु देहवत्सु, S. ; *f. God to columns*: आब्रह्मस्तम्भपर्यन्तम्, S. p. b. ; *speaking of the difference of happiness f. humanity upwards, speaks of it among the lower (beings)*: मनुष्यत्वादूर्ध्वगतेषु सुखस्य तारतम्यमुक्त्वाऽधोगतेषु तदाह, S. com. ; *told (her) all f. the conquest*: विजयादारभ्य सर्वमाचचक्षे, K. ; *f. me* (= *for me*): मद्वचनात्, Sa. ; *the sixth king f. Nimi*: निमेः षष्ठो महीपतिः, Ram. i. 68. 8.

FRONT (subs.) : I. Face, brow : q.v. II. In gen. : (1) अग्रम्, *in f. of*: अग्रतः (with gen.), Ku.: v. Before. ; (2) अग्रभागः (=f. part) ; (3) अग्रभूमिः (= f. place), Ki. ; (4) शिरस् (n.) (=head ; q.v.), *in f. of battle*: रणशिरसि, Sa. *From the f. as if dragged by the heart, on the back as if driven by Cupid*: पुरस्तादाकृष्यमाणेव हृदयेन पृष्ठतः प्रेर्यमाणेव पुष्पधन्वना, K. ; *the leader should go in f.*: नायकः पुरतो यायात्, Ka. ; *to place in f.*: पुरस्करोति, Ka. ; *goer in f.*: पुरोगः (गा, गं), etc., Ku. *in f.........on the rear*: पुरः, पूर्वतः......... पश्चात्, Ka. xviii. 56. 7.

FRONT (adj.) : (1) अग्र (f. ग्रा) (=fore) ; (2) सम्मुखीनः (ना, नं), *f. window.* : सम्मुखीनं वातायनम्.

FRONT (v.) : (1) सम्मुखयति ; (2) अभिमुखयति : v. To face, con-f.

FRONTAGE : सम्मुखभागः, सम्मुखम्.

FRONTIER : I. Subs: border : q.v. : प्रान्तः. II. Adj. : सामन्तः (न्ता, न्तं), *f. king*: सामन्तः. VI.

FRONTISPIECE : I. Of a book : प्रथमचित्रम् (?). II. Of a building : सम्मुखम्.

FRONTLET: I. Lit. : ललाटिका. II. Fig. : भ्रु(भ्रू)कुटिः ; भ्रूभङ्गः.

FROST : no exact equiv.: (1) तुषारः ; (2) प्रालेयः ; (3) अवश्यायः would do. *F.-bitten* : (1) तुषारक्षतः (ता, तं), Ku. ; (2) प्रालेयावततिम्लानः (ना, नं), Ki.

FROSTY : अतिहिमः (मा, मं), *F. weather*: तुषारकालः, Ki.

FROTH (subs.) : (1) फेनः (णः) ; (2) मण्डः (in boiling), *removed the f.*: मण्डमगालयत्, D. vi.

FROTH (v.) : (1) फेना(णा)यते (nomi.), *f. ing ocean*: फेनायमानं पतिमापगानाम्, Si. iii. 72. ; (2) मण्डायते (in boiling) ; (3) फेनम् उद्गिरति (गृ, c. 6.) (as of horse), K.

FROTHINESS : I. Lit. : फेनिलता. II. Emptiness : निःसारता.

FROTHY : I. Lit. : फेनि(णि)लः, (ला, लं) ; फेनलः (ला, लं). II. Fig., empty : निःसारः (रा, रं) ; फेनोपमः (मा, मं), *f. life*: फेनोपमं जीवितम्, H.

FROUZY : पूतिगन्धः (न्धा, न्धं) : v. Fetid.

FROWARD : प्रतीपः (पा, पं) : v. Perverse, obstinate.

FROWARDLY : प्रतीपम् : v. Perversely, obstinately.

FROWARDNESS : प्रतीपता : v. Obstinacy, perverseness.

FROWN (subs.) : (1) भ्रूभङ्गः, *making a f.*: भ्रूभङ्गमाधाय, B. -आबध्य, com. ; (2) भ्र(भ्रु)कुटिः, -टी, *face bent with f.*: भ्रूकुटिकुटिलं मुखम्, V. p.

FROWN (v.) : भ्रूभङ्गं करोति ; भ्रुकुटिं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) etc., *you are f. ing at me*: मय्येव भ्रूकुटिधरः संवृत्तः, Vi. ii.

FROWNINGLY : (1) भ्रूभङ्गं बद्ध्वा ; (2) भ्रूकुटिं कृत्वा ; (3) भ्रूभङ्गमाधाय.

FROZEN : I. Lit. : (1) शिलीभूतः (ता, तं) ; (2) घनः (ना, नं) (=thick), *f. dew*: घननीहारः, Ki. : v. To freeze. II. Chilly ; (1) नितान्तशीतः (ता, तं) ; (2) हिमप्रधानः (ना, नं).

FRUCTIFICATION : I. Lit. : फलदीकरणम् ; better by verb. II. The reproductive parts of a plant : प्रसूनम् ; फलपुष्पम्. III. The process : प्रसूनक्लृप्तिः (?).

FRUCTIFY : फलवन्तम् (तीं, -त्) करोति ; फलदीकरोति (rare).

FRUGAL : (1) मितव्ययिन् (f. नी) ; (2) परिमितव्ययः (या, यं).

FRUGALITY : (1) मितव्ययिता ; (2) परिमितव्ययः.

FRUGALLY : I. With frugality : मितव्ययेन, परि-, II. Moderately, sparingly : मितम्, परि-.

FRUIT : (1) (lit. and fig.), *raw, ripe, dry, juicy, insect-contaminated f.*: आमं, पक्वं, शुष्कं, सरसं, कीटदूषितं फलम्, Bha. ; *and to enjoy the sweet f.s of the life-tree*: भोक्तुं स्वादु फलञ्च जीविततरोः, B. i. ; *you will get (its) f. also*: फलमपि प्राप्स्यसि, Mr. ii. ; *considering very important production of f. s*: गरीयसीं फलनिष्पत्तिं विगणय्य, Ki. ii. 35. ; (2) प्रसवः (of trees, of animals), *about f. s*: प्रसवं प्रति, M. ix. 55.

FRUIT, TO BEAR : फलति (फल्, c. 1.), *b. s f. among the good*: फलति साधुषु, Ma. n. ; *your wishes have borne f.*: तव कामाः फलिताः, R. ; *about to b. f.*: फलोन्मुखः (खा, खं), Vi. ; *b. f. in time*: काले फलं बध्नन्ति, R. xii. 69.

FRUIT-BEARING : (1) फलिन् (f. नी) ; (2) फलभृत् (mfn.) : v. Fruitful.

FRUITERER : (1) फलविक्रेतृ (f. त्री) ; (2) फलविक्रयिन् (f. नी) ; (3) फलजीविन् (f. नी).

FRUITERY : I. Fruits : फलानि (n. pl.). II. A fruit-loft : फलागारम्.

FRUITFUL : (1) फलवत् (f. ती) ; (2) फलिन् (f. नी) ; (3) फलशालिन् (f. नी), *f. action*: फलशालिनी क्रिया, Ki. ii. 36. ; (4) फलदः (दा, दं), फलदायिन् (f. नी), etc. (=fruit-producing), *as a germ would become f. in time*: यथाङ्कुरः काले फलप्रदो भवेत्, Bha.

FRUITFULLY : (1) फलवत् ; (2) सफलम् ; (3) प्रचुरम् (=copiously).

FRUITFULNESS : (1) फलवत्ता ; (2) फलशालिता ; (3) फलप्रदत्वम्.

FRUIT-GARDEN : (1) फलवाटिका ; (2) फलोद्यानम्, Raj.

FRUITION : सम्भोगः : v. Enjoyment.

FRUITLESS : (1) निष्फलः (ला, लं), *by all means (your) wisdom is f.*: सर्वथा निष्फला प्रज्ञा, K. ; (2) विफलः (ला, लं) ; (3) अफलः (ला, लं) ; (4) फलहीनः (ना, नं) ; (5) फलशून्यः (न्या, न्यं) ; etc.

FRUITLESSLY : (1) निष्फलम् ; (2) विफलम् ; (3) व्यर्थम् (=in vain : q.v.).

FRUIT-TREE : (1) फलवान् वृक्षः, etc. ; (2) वनस्पतिः (large f.), B. ii. 33.

FRUSTRATE : (1) विफलीकरोति, *whose efforts were f. d*: विफलीकृतयत्न (f. त्ना) Ki. xv. 46. ; (2) व्यर्थीकरोति, *finding her undertaking f. d*: अस्या व्यवसायं व्यर्थीकृतमवसाय, N. iii. 6. ; (3) मोघीकरोति ; (4) निष्फलीकरोति ; (5) विफलं (f. लां), मोघं (f. घां), etc. करोति, वितनोति (तन्, c.8.) *or* विदधाति (धा, c.3.). *To be f. d*: विफलीभवति, etc., K.

FRUSTRATION : (1) by verb ; (2) भङ्गः ; (3) विघातः *or* व्याघातः.

FRY (subs.) : I. Of fishes : (1) क्षुद्रमत्स्यसंघातः; (2) पोताधानम् (=small f.), A. II. Of men : "*even the smaller f.*" : क्षुद्रा अपि.

FRY (v.t.) : भर्जयति, सं-, नि-, (c. of भृज्), *to f. with oil*: तैले भर्जयति, Bha. *F. ed meat*: भृष्टं मांसम्, Bha.

FRYING-PAN : (1) भ्राष्ट्रम् ; (2) भर्जनम् ; (3) अम्बरीषम्.

FUDDLED : मदेन *or* मधुना हृतचेतनः (ना, नं), K.s.

FUDGE : an exclamation : (1) हलम् ; (2) कम् ; (3) फुस् (?).

FUEL : (1) इन्धनम् ; (2) समिध् (f.) ; (3) एधस् (n.) ; (4) इध्मम्. Ph. : *to add. f. to the flames* : क्षारं क्षते प्रक्षिपति, Mr.

FUGITIVE (adj.) : I. Fleeting : q.v. : (1) चञ्चलः (ला, लं) ; (2) अचिरस्थायिन् (f. नी). II. Running away : पलायितः (ता, तं) ; कृतपलायनः (ना, नं).

FUGITIVE (subs.) : कृतपलायनः (ना, नं) ; पलायनकारिन् (f. णी).

FULCRUM : *आलम्बः.

FULFIL : I. To fill up : q.v. II. To carry into effect : (1) पूरयति (पूर्, c. 10.), *f. ing (his) promise*: पूरयित्वा प्रतिज्ञाम्, Ve. iv. ; (2) सफलीकरोति,-कुरुते (कृ, c.8.), *f. our wishes*: मनोरथान्नः सफलीकुरुष्व, Ki. iii. 54. ; (3) निर्वाहयति (c. of वह्) (to accomplish : q.v.).

FULFILLER : (1) पूरकः, सम्-, परि- ; (2) पूरयितृ (m.), परि-.

FULFILMENT : (1) पूरणम्, परि-; (2) साधनम् (=accomplishment : q.v.).

FULGENCY : रोचिष्णुता. : v. Brightness, splendour.

FULGENT : रोचिष्णु (mfn.) : v. Bright, brilliant.

FULL (adj.) : I. Full of, abounding in : (1) पूर्ण (f. र्णा), परि-, सं-, *a pot f. of Chhātu*: शक्तुपूर्णशरावः, H. ; *is seen every morning f. of gold*: प्रातः प्रातः सुवर्णपूर्णो दृश्यते, D. ; *f. of water*: सलिलसंपूर्ण (f. र्णा), Ve. ; (2) -मयः (यी, यं) (fig.), *f. of joy*: आनन्दमयः (यी, यं), S. ; (3) भृतः (ता, तं), सम्-, (rare), Vi. ; (4) -वलः (ला, लं) (only in some cases) *f. of reeds*: नड्वलः (ला, लं), R. II. Ample, copious : q v.: पूर्ण (f. र्णा), सम्-, परि-. III. Complete, entire : q.v. : पूर्ण (f. र्णा), सं-, परि-, *f. youth*: पूर्णयौवनम् ; *a f. year*: पूर्णवर्षम् (adv.) ; *f. speed* : पूर्णवेगः M.n. IV. Mature : q.v. : परिणतः (ता, तं). V. Of colour: घोरः (रा, रं).

FULL(adv.) : पूर्णम्, सं-, परि-, *f. blown* : पूर्णविकासिन् (f. नी) ; *f. -bodied wine*: *पुष्टं मद्यम्.

FULL (v.) : I. Intrans : पूर्ण (f. र्णा) भवति. II. Trans : (1) श्लक्ष्णयति (nomi.), *to f. cloth*: श्लक्ष्णयति वस्त्रम्, S.k. ; (2) श्लक्ष्णीकरोति.

FULL-GROWN : I. Lit. : पूर्णयौवनः (ना, नं). II. Fig., mature : पक्वः (क्वा, क्वं), परि-.

FULL-LENGTH (adj.) : Ph. : *f. portrait* : देहदीर्घचित्रम् (?).

FULL-MOON : (1) पूर्णचन्द्रः and sim. comp.s. ; (2) सकलेन्दुः, V. ; (3) कठोरताराधिपः (rare), Si. *The lunar day of f.* : (1) पूर्णिमा ; (2) पौर्णमासी ; (3) राका. (rare), Vi.

FULLER : रजकः (washerman), *f. 's earth*: रजकमृत्तिका (?).

FULLNESS, FULNESS : I. The state of being full : (1) पूर्णता, सं- ; (2) पूर्तिः, परि-, (rare). II. Abundance, sufficiency : q.v. : (1) पूर्णता ; (2) बाहुल्यम्. III. Completeness : (1) पूर्णता ; परिपाकः (=maturity). IV. Of colour : घोरता.

FULLY : I. Completely, altogether : (1) सम्पूर्णम् ; (2) अशेषेण. II. At length : (1) विस्तरेण ; (2) सुविस्तरम्.

FULMINATE (v.) : I. Lit., to thunder : स्फूर्जति (स्फूर्ज्, c. 1.). II. Fig., to send out: स्फूर्जयति (c. of स्फूर्ज्) (?).

FULMINATION : स्फूर्जितम्, *with f.s of thunder* : स्फूर्जथुस्फूर्जितैः, Vi.

FULSOME : I. Nauseous, disgusting : कुत्सितः

(ता, तं). II. Coarse, obscene : गर्हितः (ता, तं), *f. flattery*: गर्हितस्तवः (?).

FULSOMELY : (1) गर्हितम् ; (2) कुत्सितम् ; (3) बीभत्सम्.

FULSOMENESS : (1) गर्हितता ; (2) बीभत्सता ; (3) कुत्सितता.

FUMBLE : सम्भ्रान्तः (न्ता, न्तं) परामृशति (मृश्, c. 6.) (?).

FUMBLER : expr. by verb.

FUMBLINGLY : (1) सम्भ्रान्तः (न्ता, न्तं) (=confused) ; (2) अपरूपम् (=awkwardly).

FUME (subs.) : I. Lit. : धूमः (पः), "*f. s. of wine*": *मद्यधूपाः. II. Of rage : संरम्भः.

FUME (v.i.) : I. Lit. : धूमा(पा)यते (nomi.). II. Fig. : to rage : संरब्ध (f. ब्धा) भवति.

FUMID : (1) सधूमः (मा, मं) ; (2) धूमान्वितः (ता, तं) ; and sim. comp.s.

FUMIGATE : (v.t.): (1) धूपायति (nomi.) ; (2) वासयति (वास्, c. 10.) (=to perfume).

FUMIGATION : (1) expr. by verb : (2) वासनम्, अधि-, अनु-.

FUMING : संरब्धः (ब्धा, ब्धं) : v. Enraged.

FUMINER, FUMITORY : *कुधूमः ; दुर्गन्धौषधिभेदः.

FUN : परिहासः (=jest : q.v.).

FUNCTION : I. Work : q.v. : व्यापारः. II. Action : q.v. : वृत्तिः, *f. of the heart*: हृदयवृत्तिः. III. Math. t.t. : वृत्तिः, *f. of x*: *शस्य वृत्तिः; (श)वृं.

FUNCTIONARY : अधिकृतः v. Officer, employee.

FUND (subs.) : I. Stock, capital : q.v. : सारधनम्. II. A store, supply : कोषः, "*an inexhaustible f. of stories*":अक्षय्यकथाकोषः. III. In pl., *public f. s*: *राजर्णम् ; राष्ट्रर्णम्. Ph.: *sinking f.* : *शोधनमूलम्.

FUNDAMENT : (1) गुदम् ; (2) गुह्यम् ; (3) अपानम् ; (4) पायुः.

FUNDAMENTAL : मूल-, in comp., *f. bodies*: मूलपदार्थाः ; *f. cause*: मूलकारणम् ; *f. sound*: मूलध्वनिः.

FUNDAMENTALLY : (1) मूलतः ; (2) सारतः ; (3) तत्त्वतः.

FUND-HOLDER : *राजर्णदातृ (f. त्री) ; राष्ट्रर्णदातृ (f. त्री).

FUNERAL (subs.) : I. Lit. : (1) अन्त्येष्टिः, -क्रिया ; (2) और्ध्वदेहिकम्, -क्रिया ; (3) प्रेतकार्यम्. II. Fig. : *f. procession*: प्रेतयात्रा (?).

FUNERAL (adj.) : और्ध्वदेहिकः (की, कं). Ph.: *f. ceremony*: श्राद्धम् ; *f. fire*: चिताग्निः ; *f. procession* : प्रेतयात्रा ; *f. hymn (in burning)*: प्रेतदाहमन्त्रः.

FUNEREAL : शोकविप्लुतः (ता, तं) : v. Sorrowful.

FUNGOUS : छत्रोपमः (मा, मं) ; छत्रसन्निभः (भा, भं), etc.

FUNGUS : (1) छत्रम्, -त्रा ; (2) छत्र(त्रा)कम्

FUNNEL : चुङ्गी (in modern vernaculars), *f. form, f. -shaped* *चुङ्ग्याकारः (रा, रं).

FUNNY : (1) हास्यकरः (री, रं) ; (2) हास्यजननः (नी, नं) ; etc.

FUR (subs.) : I. Fine hair : सूक्ष्मलो(रो)मन् (n.). II. Skin with f. : सूक्ष्मलोमचर्मन् (n.) (?). III. Of the tongue : कुल(त्व)कम्.

FURBELOW : a flounce : प्रम्बालम्.

FURBISH : (1) प्रमार्जयति *or* मार्ष्टि (मृज्, c. 10. and 2.) ; (2) धावति (धाव्, c. 1.).

FURBISHER : (1) प्रमार्जकः ; (2) धावकः *F. of weapons*: अस्त्रमार्जः.

FURIOUS : I. Mad, violent : मत्तः (त्ता, त्तं), *f. elephant*: मत्तगजः. II. Strong, turbulent : q.v. : चण्डः (ण्डा, ण्डं), *f. wind*: चण्डवातः.

FURIOUSLY : expr. by adj.

FURIOUSNESS : v. Fury.

FURL (v.) : पिण्डीकरोति, Mr.

FURLONG : नल्वः ; क्रोशस्य षोडशभागः.

FURLOUGH : *कर्म्मावसरः ; विदायः (=leave).

FURNACE : (1) उध्मानम् ; (2) अग्निकुण्डम्. *A portable f.* : (1) अङ्गारधानिका ; (2) अङ्गारशकटी.

FURNISH : I. In gen. : no equiv. (1) योजयति, सं-, (युज्, c. 10.) ; (2) सं-बिभर्ति (भृ, c. 3.) ; (3) उपपादयति (c. of पद्). II. To offer : (1) ददाति (दा, c. 3.) ; (2) प्रतिपादयति (c. of पद्).

FURNISHED : Ph.: *f. house*: परिवर्हवन्ति वेश्मानि (?), R. xiv. 15. ; सोपकरणानि गृहाणि (?).

FURNITURE : उपकरणानि (n. pl.) (?) ; परिवर्हः (?), R.

FURRED, FURRY : I. Lit. : सूक्ष्मलोमशः (शा, शं) ; सूक्ष्मरोमान्वितः (ता, तं). II. Of the tongue : कुल(त्व)किन् (f. नी).

FURRIER : पशुलोमजीविन् (m.) (?) ; सूक्ष्मलोमविक्रेतृ (m.) (?).

FURROW (subs.) : I. Lit. : (1) सीता ; (2) लाङ्गलपद्धतिः. II. A groove: रेखा. III. Wrinkle: q.v.

FURROW (v.) : दारयति, वि- (दृ, c. 10.), R.
FURROWED (adj.) : i.e. wrinkled : q.v.
FURTHER (v.) : (1) अनुकूलयति (nomi.) (=to be friend) ; (2) वर्धयति (c. of वृध्) (= to advance).
FURTHER (adj.) : I. More distant : (1) दूरतरः (रा, रं) ; (2) दवीयस् (f. सी). II. As opposed to nearer : (1) दूरः (रा, रं) ; (2) दूरस्थः (स्था, स्थं). III. Additional : (1) अधिकः (का, कं) ; (2) अपरः (रा, रं) (=other).
FURTHER (adv.) : I. Of distance : (1) दूरतरम् ; (2) दवीयस्. II. In addition : अधिकम्. III. Moreover : अपरञ्च.
FURTHERANCE : expr. by verb : v. Further.
FURTHERER : (1) सहायः (=helper) ; (2) better by verb.
FURTHERMORE : अपरञ्च : v. Moreover.
FURTIVE : v. Stolen, secret.
FURTIVELY : v. Stealth (by), secretly.
FURY : I. Madness : मत्तता, *in f.*: मत्तः (त्ता, त्तं). II. Violence : चण्डता, प्र-, उत्-, III. Violent rage: संरम्भः. IV. A deity: (1) चण्डा; (2) भैरवी.
FURZE : पीतपुष्पः सदापर्णो गुल्मभेदः.
FUSE (v.) : I. Trans. : विलाययति (c. of ली) : v. To melt. II. Intrans : विलीयते (ली, c. 4.). v.: Melt.
FUSEE : I. Of a watch : *शङ्कुचक्रम्. II. A light musket :* लघुबन्दुकम्.
FUSIBLE : (1) विलयनीयः (या, यं) ; (2) गलनीयः (या, यं) ; (3) द्राव्य (f. व्या) *or* द्रवणीयः (या, यं), वि-.
FUSIBILITY : (1) विलयनीयता ; (2) गलनीयता ; (3) द्राव्यता.
FUSION : I. The act : (1) विलयनम् ; (2) गलनम् ; (3) विद्रावणम्. II. Union : q.v. : संयोगः.
FUSS (subs.) : (1) आडम्बरः (= show) ; (2) सम्भ्रमः (= bustle).
FUSSY : (1) आडम्बरप्रियः (या, यं) ; (2) सम्भ्रमशीलः (ला, लं).
FUSTIAN : I. Coarse cloth : स्थूलपट्टम्. II. Of language : अतिशयोक्तिः.
FUSTIGATION : वेत्राघातः : v. Flogging.
FUSTINESS : I. Lit. : दुर्गन्धता. II. Dryness : शुष्कता.
FUSTY : I. Rank : दुर्गन्धः (न्धा, न्धं). II. Dry : शुष्कः (ष्का, ष्कं).
FUTILE : निरर्थकः (का, कं) : v. Useless.
FUTILITY : (1) निरर्थकता ; (2) निष्फलता : v. Uselessness.
FUTURE (adj.) : (1) भविष्यत् (f. न्ती) *or* भविष्यः (ष्या, ष्यं), *of the f. husband*: भविष्यतः पत्युः, Ku. iii. 58. ; *f. kings*: भविष्याः पार्थिवाः, V. p. ; (2) भाविन् (f. नी), *the past, the present and the f.*: समतीतञ्च भवच्च भावि च, R viii. 78. ; (3) अनागतः (ता, तं) (=what is not present), *sees the f.*: अनागतं पश्यति, Vi. ; (4) भव्य (f. व्या) (rare), Ki.
FUTURE (subs.) : v. Future (adj.) and futurity.
FUTURITY : (1) आयतिः ; (2) उदर्कः ; (3) उत्तरकालः and sim comp.s. *F.* (*as opposed to this world*) : परकालः.

G

GABARDINE : स्थूलमाप्रपदीनम् (?); *गोवर्धनम्.
GABBLE : जल्पति (जल्प्, c. 1.) : v. To Babble, chatter.
GABBLER : जल्पाकः (की, कं) : v. Babbler.
GABION : *गोपकः ; शत्रोरग्नेर्गोपको मृद्गर्भः करण्डविशेषः.
GABLE : त्रिकोणशिरस् (n.) (?). *G. window* : त्रिकोणवातायनम् (?).
GAD (subs.) : I. Of a weapon : अग्रम्, *g. of an arrow* : बाणाग्रम्. II. A spike or wedge: कीलः.
GAD (v.i.) : अटति (अट्, c. 1.) : v. To roam, wander.
GADDER : वृथाभ्रमणकारिन् (f. णी) : v. Rambler.
GADFLY : (1) दंशः, -शी ; (2) दंशकः ; (3) गोमक्षिका.
GAG (subs.) : (1) मुखबन्धनी ; (2) मुखरोधनम् (?), etc.
GAG (v.) : मुखं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.), रुणद्धि नि-, (रुध्, c. 7.).
GAGE (subs.) : I. Pledge : q.v. : बन्धकः. II. A challenge to combat. : perh. क्षेपः, "*there I throw my g.*": अत्राहं क्षेपं क्षिपामि.
GAGE (v.) : I. To bind : q.v. II. To gauge : q.v.
GAGGLING : Of geese : (1) हंसनादः ; हंसनिस्वनः, Ki. ; (2) मरालकूजितम्, M. n.

GAIETY : (1) आमोदः ; (2) प्रमोदः : v. Mirth, cheerfulness.

GAILY : I. Cheerfully : सोल्लासम्. II. Beautifully : सुन्दरम्.

GAIN (subs.) : (1) लाभः, *are the g. s of your business thriving*: अपि प्रचीयन्ते संव्यवहाराणां लाभा वः, Mu. i. ; *participating good g. s*: उत्तमलाभभाज् (min.), Si. iii. 76. ; (2) वृद्धिः (=increase), *considering g. and loss*: वृद्धिक्षयौ विचार्य, M. viii. 401.

GAIN (v.t.) : I. To obtain, acquire : q.v. : लभते (लभ्, c. 1.), *g.ed by knowledge* : विद्यया लब्ध (f. ब्धा), Y.; *if you again g. your place*: यदि लब्धं पुनरात्मनः पदम्, Ki. II. To be successful in : जयति (जि, c.1.), *to g. a battle*: युद्धं जयति *or* युद्धे जयं लभते ; *one who g.s a case*: जयिन् (f. नी), Mit. III. To arrive at : q.v. : प्राप्नोति (आप्, c. 5.). IV. Of time : *it g. s an hour a day* : *प्रत्यहमस्येका घटिका वर्धते (वृध्, c. 1.) *or* उपचीयते (pass. of चि). Ph : *to g. ground* : उप-चीयते, प्र-.

GAIN ON or UPON : "*g. ed u. the Venetians*" *वैनसिकेभ्यः वृद्धिं प्रापुः ; "*so far g. ed on the emperor*" : *अधिराजमीदृगनुकूलीचकार.

GAIN OVER : धनदानादिना आत्मीयं (f. यां) करोति.

GAINER : expr. by verb.

GAINFUL : लाभकरः (री, रं) : v. Profitable.

GAINLESS : अलाभः (भा, भं) : v. Unprofitable.

GAINSAY : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To contradict.

GAIT : (1) गतिः ; (2) चलनम् ; (3) गमनम् as in गजगमनः (ना, नं).

GAITER : गुल्फत्राणम् (?).

GALA-DAY : (1) उत्सवदिनम् ; (2) प्रमोददिवसः ; etc.

GALAXY : I. The milky-way : सुरनदी. II. A spendid assemblage "*of g. poets*": महाकवीनां समागमः.

GALBAN, GALBANUM : *गाल्बनम् ; निर्यासविशेषः.

GALE : वातः, *hard g.*: चण्डवातः : v. Wind, breeze.

GALL (subs.) : I. The bile : पित्तम्, *g.-bladder* : पित्ताशयः. II. Spite, malignity: q.v. : विषम् (=poison). Ph. : *to add g. to bitterness*: क्षते क्षारं क्षिपति, P. III. A sore by rubbing : क्षतम् (gen. term), IV. Of a tree : मलम् (?).

GALL (v.t.) : I. To chafe : घर्षणेन क्षिणोति (क्षि, c. 5.). II. To tease, vex : q.v. : बाधते (बाध्, c.1.)

GALL-FLY : लतामक्षिका (after गोमक्षिका).

GALL-STONE : पित्ताशयशर्करा : v. Stone.

GALLANT (adj.) : I. Handsome, showy : q.v.: शोभनः (ना, नं). II. Brave, courageous : q.v. ; शूरः (रा, रं). III. Chivalrous : दक्षिण (f. णा).

GALLANT (subs.) : I. Lover : वल्लभः. II. Paramour : जारः.

GALLANTLY : I. Bravely : ससाहसम्. II. Politely : (1) दक्षिणम् ; (2) दाक्षिण्येन.

GALLANTRY : I. Courage, bravery : q.v. : शौर्यम्. II. Politeness : दाक्षिण्यम्. III. Amour : प्रणयः.

GALLEON : महापोतः : v. Ship.

GALLERY : I. A room : कोष्ठः, *picture g.*: *चित्रकोष्ठः. II. A raised structure : मञ्चाः (m. pl.), R. vi. 1., *ladies' g.*: योषितां मञ्चाः, V. p. v. 20. 26. III. A covered passage : छन्नपथः and sim. comp.s. IV. Underground : कुल्या (=mine).

GALLEY : I. A long boat : नौः. II. The cook-room of a man-of-war : पाकस्थली.

GALLEY-SLAVE : नौदासः (?) ; पोतदासः (?).

GALLIC, -AN : *फरासीयः (या, यं).

GALLICISM : *फरासीयरीतिः ; फरासीयभाषारीतिः.

GALLINULE : जलकुक्कुटः (f. टी) ; जलरङ्कुः, Wilson.

GALLING (adj.) : (1) कटु (mfn.) (=bitter) ; (2) मर्मविध् (mfn.).

GALLIPOT : घटी (?) : v. Pot.

GALLON : द्रवमानविशेषः ; अर्द्धप्रस्थः, Williams.

GALLOP (v.) : I. Of the animal : (1) प्लवते (प्लु, c. 1.) ; (2) वल्गति (वल्ग्, c. 1.). II. Of the rider : perh प्लुतगत्या चलति (चल्, c. 1.) ; पुलायितेन गच्छति (गम्, c. 1.).

GALLOP (subs.) : (1) प्लुतम् ; (2) पुलायितम् ; (3) वल्गितम्. *Full g*: पूर्णवेगा गतिः, M. n.

GALLOWS : वद्धकाष्ठम् (?) ; वद्धदारु (n.) (?).

GALVANIC : *गल्वनीयः (या, यं) ; गाल्वनः (नी, नं).

GALVANIZE : *गाल्वनीकरोति, *g. d iron*: *गाल्वनीकृतलोहः.

GAMBLE : (1) दीव्यति (दिव्, c. 4.), *g. s on*

hundred: शतस्य दीव्यति, S. k. ; (2) द्युतं करोति *or* सेवते, नि- (सेव्, c. 1.), M. ix. 228.

GAMBLER : (1) द्यूत करः *or* -कारः ; (2) देवितृ (m.), Mah. ; (3) दुरोदरः (rare).

GAMBLING : (1 द्यूतम् ; (2) देवनम्, M. ; (3) दुरोदरम् (rare) ; (4) कैतवम् (rare). *G. -assembly* : द्यूत-सभा *or* द्यूतसमाजम्. *Its president*: सभिकः. *G. -house*: द्यूतशाला. *G. -table, g. -board*: द्यूतफलकम्.

GAMBOL (subs.) : नृत्यम् (= dance) ; (2) क्रीडा (=sport).

GAMBOL (v.) : (1) नृत्यति (नृत्, c. 4.) (=to dance) ; (2) क्रीडति (= to play).

GAME : I. Sport : (1) क्रीडा, *shewed other good g. s with a ball*: क्रीडान्तराणि दर्शनीयानि कन्दुकेनाद-र्शयत्, D. ; (2) खेला, *let us have a g. at chess*: *चतुरङ्गखेलां करवाव, Ph. : *you are making a g. of me*: मया सह क्रीडां *or* खेलां करोषि. II. In hunting : जाङ्गलः, *almost all g. is light and strengthening*: जाङ्गलाः प्रायशः सर्वे लघवो बलवर्धनाः, Bha. III. Project, scheme : q.v.

GAME-COCK : (1) योधकुक्कुटः ; (2) चरणायुधः (poet), कथमुपक्रान्तएव क्रूरधारचरणशस्त्रयोश्चरणायुधयोः कलहः, V.t.

GAME-EGG : योधकुक्कुटगर्भमण्डम्.

GAME-KEEPER : जाङ्गलपालः (after वनपालः of N.).

GAMESOME : (1) क्रीडाप्रियः (या, यं) ; (2) खेला-प्रियः (या, यं).

GAMESTER : द्यूतकरः : v. Gambler.

GAMING : v. Gambling.

GAMMON : I. Smoked ham : धूपितवल्लूरम् (?). II. A game : v. Back-g. III. An imposition : (1) छलम् ; (2) कपटम्.

GAMUT : the musical scale : ग्रामः.

GANDER : हंसः ; (2) वरटः (rare).

GANG : (1) गणः ; (2) सङ्घः : v. Crowd.

GANGRENE (subs.) : expr. by गलितः (ता, तं), वि-.

GANGRENE (v.) : (1) गलति (गल्, c. 1.) ; (2) गलितः (ता, तं) भवति.

GANGRENOUS : गलितः (ता, तं), वि-.

GANGWAY : I. A way : द्वारम्. II. Of a ship : मध्यम्.

GAOL, GAOLER : v. Jail, jailor.

GAP (subs.) : (1) छिद्रम् (=hole) ; (2) भङ्गः (=break) (?).

GAPE (v.) : I. Lit. : (1) जृम्भते, वि-, प्र-, अभि-, उप-, (जृम्भ्, c. 1.) ; (2) जम्भते (जम्भ्, c. 1.). Ph. : *of the g. ing lion* : जृम्भाविदारितमुखस्य हरेः, Mu. 1. ; "*with g. ing amazement*" : विस्मयस्ति-मितः (ता, तं). II. To open as ground : विदीर्यते (pass. of दृ), Ki.

GAPER : (1) जृम्भकः ; (2) जृम्भाकारिन् (m.) ; (3) जृम्भनकृत् (m.).

GAPING (subs.) : (1) जृम्भा ; (2) जृम्भणम्, वि-; (3) जृम्भितम्, वि-.

GARB : वेषः : v. Dress.

GARBAGE : उच्छिष्टम् : v. Refuse.

GARBLE : खण्डीकरोति : v. To corrupt, falsify.

GARDEN : (1) उद्यानम्, *the beauty of the old g.* : जीर्णोद्यानस्य सश्रीकता, Mr. vii. ; (2) आरामः (=pleasure.-g.) ; (3) आक्रीडः (= 2.) ; (4) वाटिका, *Kitchen g.* : शाकवाटिका.

GARDENER : (1) उद्यानपालः, -कः ; (2) उद्यानरक्षकः ; (3) उद्यानाधिकृतः, M. n.

GARDENING : उद्यानकर्मन् (n.), *ornamental g.*: सश्रीकोद्यानकर्मन् (?).

GARDEN-STUFF: उद्यानवस्तु(?);better by circumlo.

GARGLE (v.) : कुलीकरोति (?). *G. out:* निष्कुली-करोति (?).

GARGLE (subs.) : आचमनीयम् ; आचाम्यम्.

GARLAND : (1) माला, *wild g.*: वनमाला, Si. ; (2) स्रज् (f.), *divine g.*: दिव्या स्रक्, V. p. ; (3) दामन् (n.) (rare). G. ed : (1) मालिन् (f. नी) ; (2) स्रग्विन् (f. णी).

GARLIC : (1) ल(र)शुनम्, *beef with g.*: गोमांसं लशुनैः सह, Mah. viii. 34. 11. ; (2). गृञ्जनः.

GARMENT : (1) अंशुकम् ; (2) वसनम् ; (3) वस्त्रम् ; वासस् (n.). *A lower. g.*: (1) अन्तरीयम्, (2) अधोऽ-शुंकम् ; (3) परिधानम् ; (4) उपसंव्यानम् (rare). *An upper g.* : (1) उत्तरीयम् ; (2) उत्तरासङ्गः ; (3) संव्यानम्.

GARNER (subs.) : (1) कुशूलः ; (2) कोष्ठः, -कम् ; (3) धान्यागारम्.

GARNER (v.t.) : कुशूले रक्षति (रक्ष्, c. 1.) *or* न्यस्यति (अस्, c. 4.) *or* निवेशयति (c. of विश्).

GARNET : पद्मरागः, -मणिः (?).

GARNISH : (1) भूषयति ; (2) अलंकरोति : v. To adorn.

GARNITURE : v. Ornament, adornment.

GARRET : perh. अट्टः ; शिरोगृहम्.

GARRISON (subs.) : दुर्गरक्षकाः सैनिकाः ; रक्षासैन्यम् ; and sim. comp.s.

GARRISON (v.) : सुरक्षितं (f. तां) करोति ; रक्षकभृतं (f. तां) करोति; रक्षासैन्यं स्थापयति (c. of स्था).

GARROTE : लौहग्रैवेयकेन मारणप्रकारः ; मारणयन्त्रम्.

GARRULITY : (1) वाचालता ; (2) बहुभाषिता ; (3) वावदूकता.

GARRULOUS : (1) वाचालः (ला, लं) ; (2) बहुभाषिन् (f. णी) ; (3) वावदूकः (का, कं).

GARRULOUSLY : (1) expr. by adj. ; (2) वाचालतया.

GARTER : *पादावरणबन्धनी. *Order of the G.* : *राजमालाश्रेणी. *Knight of the G.* : राजमालिन् (f. नी).

GAS : वायुः (=air). *उद्वायुः. *Coal g.* : *अङ्गारोद्वायुः.

GASEOUS : I. Lit. : *उद्वायुरूपः (पा, पं). II. Fig.: असारः (रा, रं).

GASH (subs.) : दीर्घगभीरच्छेदः *or* -च्छिद्रम् ; महाच्छेदः (?).

GASH (v.) : महाच्छेदं करोति (?) ; आयतं क्षिणोति (क्षि, c. 5.).

GASOMETER : *उद्वायुमापः.

GASP (subs.) : उच्छ्वसितम्. Ph. : "*at the last g.*": मरणदशायाम्.

GASP (v.) : उत्-श्वसिति (श्वस्, c. 2.) ; (2) प्रभूतं श्वासं करोति -कुरुते, P.

GASTRIC : (1) by comp. (2) जाठरः (री, रं), *g. juice.* : *जाठरद्रवः.

GASTRONOME : (1) औदरिकः ; (2) उदरम्भरिः ; (3) कुक्षिम्भरिः.

GASTRONOMY : (1) उदरसेवा (?) ; (2) कुक्षिकला(?).

GATE : (1) द्वारम् *or rarely* द्वार् (f.), *the first palace -g.*: प्रथमराजद्वारम्, Mu. ii. ; *the outer g. -house*: बहिर्द्वारशाला, Mr. ; *at the outer g.*: अङ्गनद्वारि, B. ; *it has four large g. s*: अस्य चत्वारि महान्ति द्वाराणि, Ram. ; (2) गोपुरम् (rare) (city g.), Ki. v. 35. *G. -post* : द्वारस्तम्भः. *G. -keeper* : (1) द्वारपालः ; (2) द्वारिन् (m.) ; (3) प्रतिहारः. *A female g. keeper*: प्रतिहारी, K.

GATEWAY : (1) द्वारम्, -पथः; (2) गोपुरम् (=front g.) (rare), D. iii.

GATHER (v.t.) : I. To collect, assemble : q.v.: आहरति, सम्-, (हृ, c. 1.). II. To cull, pluck: (1) आ-हरति, समा-, *g. flowers*: कुसुमान्याहरत, Sa. iv. ; (2) चिनोति (चि, c. 5.), comp.s. : (1) उच्चिनोति (=to g. by climbing up a tree), D.; (2) अव-चिनोति (=to g. on or from the ground), Ku. i. 60. ; (3) लुनाति (लू, c. 9.) (=to pluck : q.v.). III. To infer, conclude : q.v. : अवगच्छति (गम्, c. 1.), *g. the sequel*: परस्तादवगम्यत एव, Sa. i.

GATHER (v.i.) : I. To assemble : एकत्र *or* एकस्थ (f. स्था) भवति; *come, let us quickly g.* (*round her*); तदेहि, शीघ्रमेकस्था भवाम. II. To foster : पच्यते (pass. of पच्), Bha.

GATHER IN : (1) समाहरति ; (2) सं-गृह्णाति ; (ग्रह्, c. 9.).

GATHERER : (1) समाहर्तृ (f. र्त्री) ; (2) संग्रहीतृ (f. त्री) ; (3) by verb.

GATHERING (subs.) : I. The act : (1) समाहारः ; (2) संग्रहः ; (3) अवचयः (of flowers etc.). II. A crowd : q.v. : जनसमागमः. III. A tumour : पक्वव्रणम्, Bha.

GAUDILY : (1) उज्ज्वलम्, *g. dressed*: उज्ज्वलवेषधारिन् (f. णी). Mr. ix. ; (2) शोभनम्.

GAUDINESS : (1) औज्ज्वल्यम् (?) ; (2) शोभनता (?) ; (3) आडम्बरः (?).

GAUDY : I. Showy : (1) उज्ज्वलः (ला, लं) (?) ; (2) शोभनः (ना, नं) (?). II. Merry : "*g. day*": हर्षदिनम्.

GAUGE (v.) : मापयति (c. of मा) : v. To measure.

GAUGE (subs.) : मापः, *rain-g.* : *वृष्टिमापः.

GAUGER : मापकः, परि- ; मापयितृ (m.) परि-.

GAUNT : कृशः (शा, शं), परि- : v. Lean.

GAUNTLET : हस्तत्राणम् ; गोधा (?), Mah. Ph. : *to throw down, take up the g.* : युद्धाय आह्वानं करोति, परिगृह्णाति (?).

GAUZE : गजम् (in vernacular) ; सूक्ष्मांशुकविशेषः.

GAUZY : गजसन्निभः (भा, भं) ; सूक्ष्म (f. क्ष्मा) (=thin).

GAY : I. Merry : (1) आमोदिन् (f. नी) ; (2) प्रमोदिन् (f. नी) ; (3) प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं) (=cheerful). II. Gaudy : q.v.

GAZE (v.) : (1) बद्धलक्ष्येण *or* स्थिरदृष्ट्या निरीक्षते

(ईस्, c. 1.), अवलोकयति (लोक्, c. 10.), etc. v. To see, look; (2) निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) (=to look with attention), *g.ing by turn at me and the painted man*: लिखितं पुरुषं मां च पर्यायेण निर्वर्णयन्ती, D. v.

GAZE (subs.) : I. The act : (1) स्थिरदृष्टिः; (2) बद्धदृष्टिः, नि-. II. The object : स्थिर- *or* बद्धलक्ष्यम्, K.

GAZELLE : prob. एणः : v. Deer. *G.-eyed* : एणाक्ष (f. क्षी).

GAZETTE (subs.) : *वार्तावहः, *the Assam g.*: *असमवार्तावहः.

GAZETTEER : I. A gazette-writer : *वार्तावहलेखकः. II. Of places : *स्थानकोषः, *g. of India* *भारतवर्षस्थानकोषः.

GAZING-STOCK : दर्शनपात्रम् (?) ; परिहासभूमिः (?).

GEAR : उपकरणम्. Ph. : *in, out of g.*: संलग्न (f. ग्ना), विलग्न (f. ग्ना).

GELATINE : घनसारः.

GELATINOUS : *घनसारसदृशः (शी, शं) : v. Viscus.

GELD : I. Subs. : v. Money. II. Verb : v. To castrate.

GELDER : (1) वृषणोत्पाटकः (?) ; (2) मुष्कच्छेदकः (?).

GELDING : I. Castration : q.v. मुष्कच्छेदः. II. A. gelded horse : छिन्नमुष्कोऽश्वः (?) and sim. comp.s.

GEM (subs.) : (1) रत्नम् (lit. and fig.), *a g. does not seek, but it is sought*: न रत्नमन्विष्यति मृग्यते हि तत्, Ku.; *the nine g.s (of the Court of Vikramāditya)* : नवरत्नानि ; *a necklace of g.s*: रत्नमाला ; (2) मणिः.

GEM (v.t.) : v. To stud, adorn.

GEMINI : मिथुनः, -राशिः.

GEMMED : (1) मणिमयः (यी, यं) ; (2) रत्नखचितः (ता, तं) ; etc.

GENDER : लिङ्गम्, *of masculine g.*: पुंलिङ्गः; *of feminine g.*: स्त्रीलिङ्गा; *of neuter g.*: क्लीबलिङ्गम् ; *of two g. s*: द्विलिङ्गः (ङ्गा, ङ्गं), *of three g.s* : त्रिलिङ्गः(ङ्गा, ङ्गं) ; *a predicative noun of invariable g.*: अजहल्लिङ्गः ; *these (words) are of masculine g.*: एतानि पुंसि स्युः; *the (word)* अर्चिः *is of feminine and neuter g.*: अर्चिः स्त्रियाक्लपुंसके च स्यात्, S. k.

GENEALOGICAL : expr. by comp., *g. writer*: वंशावलिलेखकः ; *g. tree* : वंशवृक्षः ; *g. table*: वंशक्रमः (?)

GENEALOGICALLY : (1) वंशावलिक्रमेण ; (2) वंशानुसारेण.

GENEALOGIST : (1) वंशक्रमज्ञः ; (2) वंशज्ञः ; (3) अन्वयज्ञः.

GENEALOGY : (1) वंशावलिः, -ली ; (2) often by sim. वंशः (dynasty), *I will tell you the g. of Yadu*: यदोर्वंशमहं कथयामि, V. p. ; *who had heard of the g. of kings*: नृपाणां श्रुतवृत्तवंशा, R. vi. 20.

GENERAL (adj.) : साधारणः (णी, णं) : v. Common, usual.

GENERAL, IN : (1) साधारण्येन ; (2) प्रायेण (= usually).

GENERAL (subs.) : I. Commander of an army : (1) सेनापतिः ; (2) सेनानी ; (3) बलाध्यक्षः ; (4) सेनानायकः ; (5) चमूपतिः (=g. of a division); (6) *पृतनापतिः (=brigadier-g.). II. A master of the military art : (1) रणपण्डितः ; (2) युद्धाभिज्ञः.

GENERALISSIMO : (1) मुख्यसेनापतिः ; (2) बलाध्यक्षः : v. General.

GENERALITY : I. The bulk : expr. by प्रायेण, *g. of mankind*: प्रायेण सर्वे मनुष्याः. II. A general statement : साधारणवाक्यम् (?).

GENERALIZATION : सामान्यप्रत्यक्षम् (?) ; बहुषु साधारणधर्मोपलब्धिः.

GENERALIZE : I. In gen. : साधारणधर्मं प्रदर्शयति (दृश्, c. 10.) (=to shew) *or* उपलभते (लभ्, c. 1.) (to perceive) (?), *Newton g. d the motions of planets*, *न्यूटनो ग्रहगतीनां साधारणधर्मं प्रदर्शयामास, v. V. d. ii. 2. II. To derive, collect : संगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

GENERALLY : I. In general : (1) साधारण्येन ; (2) सामान्यतः ; (3) साधारणतः. II. Mostly : (1) प्रायेण ; (2) प्रायशः ; (3) प्रायः.

GENERALSHIP : I. The office : (1) सैनापत्यम् ; (2) सेनापतित्वम् ; etc. : v. General. II. A general's skill : (1) रणपाण्डित्यम्; (2) युद्धनैपुण्यम्; etc.

GENERATE : जनयति (c. of जन्) : v. To beget, produce.

GENERATION : I. The act: (1) जननम्, प्र- ; (2) उत्पादनम् ; (3) प्रसवः. II. Formation : (1) by

verb; (2) उत्पत्तिः. III. Offspring: q.v.: प्रसवः, प्रसूतिः. IV. Race: q.v.: वंशः. V. A rank in genealogy: पुरुषाः, *seven g.s*: सप्त पुरुषाः. VI. People living at one period: expr. by circumlo.; *he survived his g.*: *स समकालीनपुरुषेभ्यो दीर्घं जिजीव; *saw three g. s of men pass away*: *त्रिकालीनपुरुषाणामत्ययं ददर्श.

GENERATIVE: जननः (नी, नं), *g. power*: प्रजननशक्तिः.

GENERATOR: जनयितृ (f. त्री): v. Parent, begetter.

GENERIC: जातिगतः (ता, तं) (?), *g. difference*: जातिगतप्रभेदः.

GENERICALLY: जातितः (?); जात्या (?).

GENEROSITY: औदार्यम्: v. Kindness, liberality.

GENEROUS: (1) उदारः (रा, रं): v. Liberal; (2) दयालुः (mfn.): v. Kind; (3) त्यागशीलः (ला, लं): v. Munificent.

GENESIS: I. Birth: q.v.: जन्मन् (n.). II. Of the Bible: आदिकाण्डः (after Ram.).

GENIAL: I. Generative: q.v. II. Cheering: (1) सुखदः (दा, दं); (2) रुचिरः (रा, रं). III. In disposition: उदारः (रा, रं).

GENIALITY: (1) प्रफुल्लता; (2) उदारता (=liberality).

GENIALLY: (1) प्रफुल्लम्; (2) प्रसन्नचित्तेन; (3) सोल्लासम्.

GENITAL: v. Generative.

GENITALS: जननाङ्गानि (n. pl.) (?); गुप्ताङ्गानि.

GENITIVE: षष्ठी, *subjective*, *objective g.*: कर्तरि, कर्मणि षष्ठी.

GENIUS: I. Mental power: शक्तिः, *g.*, *skill*: शक्तिर्निपुणता, Kav. i. 3.; *these are surely displays of poetic g.*: कवित्वशक्तेः खलु ते विलासाः, N. xiv. 14. II. A man of genius: धीशक्तिसम्पन्नः (न्ना, न्नं), and sim. comp.s., *Shakespeare was a rare g.*: *साक्यप्रियोऽसाधारणो धीशक्तिसम्पन्न आसीत्. III. Peculiar constitution: perh.: प्रकृतिः. IV. A being (1) देवता (=good g.; god); (2) भूतः (=spirit).

GENTEEL: विनीतः (ता, तं): v. Polite, elegant.

GENTEELLY: (1) विनीतम्; (2) विनयेन: v. Politely.

GENTIAN: (1) भूनिम्बः; (2) किराततिक्तः; (3) चिरतिक्तः.

GENTILE: I. Belonging to a gens: जातीयः (या, यं). II. As opposed to Christian: विजातीयः (या, यं) (?).

GENTILITY: (1) विनीतता; (2) विनयः: v. Politeness, refinement.

GENTLE: I. Well-born, refined: भद्रः (द्रा, द्रं), *of g. nature*: भद्रप्रकृतिः (mfn.); *g. behaviour*: भद्रव्यवहारः; *g. address*: भद्रसम्भाषणम्. II. Mild, soft: q.v.: (1) मृदु (f. द्वी), *with g. fire*: मृदुना वह्निना, Bha.; *with g. foams*: मृदुभिः फेनैः, B. xii. 48.; (2) शान्तः (न्ता, न्तं) (=calm, quiet). III. Of inclinations: अलक्षितः (ता, तं) (=unperceived) (?).

GENTLEMAN: (1) साधुः, -जनः; (2) भद्रः, *to act like a g.*: भद्रवद् व्यवहरति; (3) आर्यः, (stronger term) *g.'s living*: आर्यवृत्तिः D. iv.

GENTLEMANLY: expr. by comp., *g. behaviour*: साधुवृत्तिः.

GENTLENESS: (1) भद्रता (=gentlemanliness); (2) मार्दवम् (=mildness); (3) विनीतता (=gentility); (4) शान्तिः, प्र- (=calmness).

GENTLEWOMAN: (1) भद्रा; (2) साध्वी; (3) आर्या.

GENTLY: I. Softly: (1) सदयम् (=kindly), *enjoyed g.*: सदयं बुभुजे, R. (2) मृदु (=mildly); (3) शान्तम् (=calmly); (4) मन्दं मन्दम् (=slowly). II. Gradually: (1) क्रमशः; (2) अलक्षितम् (=unperceived).

GENTRY: (1) भद्राः *or* भद्रजनाः; (2) साधवः; (3) आर्याः.

GENUINE: (1) अकृत्रिमः (मा, मं) (=not artificial), *g. love*: अकृत्रिमप्रेम, Ki.; (2) निष्कपटः (टा, टं) (=without deception); (3) सत्यः (त्या, त्यं) (=real: q.v.).

GENUINELY: (1) अकृत्रिमम्; (2) निष्कपटम्; (3) (3) सत्यम्: v. Genuine.

GENUINENESS: (1) अकृत्रिमता; (2) निष्कपटता; सत्यता.

GENUS: जातिः, 'समानप्रसवात्मिका जातिः', N.d.

GEOGRAPHER: *भूमण्डलविद् (mfn.); भूगोलज्ञ (f. ज्ञा).

GEOGRAPHICAL: *भूमण्डलविषयकः (का, कं) and sim. comp.s.

GEOGRAPHY: भूमण्डलविवरणम् and sim, comp.s.

Outlines of g. : भूमण्डलस्य संक्षिप्तविवरणम् (after V. p.) ; *g. of India*: *भारतभूमिविवरणम्.

GEOLOGICAL : *भूतत्त्वविषयकः (का, कं) and sim, comp.s.

GEOLOGICALLY : *भूतत्त्वविद्यानुसारेण ; भूतत्त्वानुसारेण.

GEOLOGIST : *भूतत्त्वविद् (mfn.) ; भूतत्त्वविद्याविशारदः (दा, दं) ; and sim. comp.s.

GEOLOGY : *भूतत्त्वं *or* भूतत्त्वविद्या.

GEOMETER : v. Geometrician.

GEOMETRICAL, GEOMETRIC : expr. by comp.

GEOMETRICALLY : रेखागणितानुसारेण ; etc.

GEOMETRICIAN : *ज्यामितिज्ञः, रेखागणितपण्डितः ; and sim comp.s.

GEOMETRY : (1) ज्यामितिः, *plane, solid g.* *सम-,: स्थूल-ज्यामितिः ; (2) रेखागणितम् ; *plane g.*: *समभूरेखागणितम्. K.d. has क्षेत्रतत्त्वम्, but it means mensuration.

GEORGIC : *the G.s of Virgil*: *वीरकीलस्य कृषिकाव्यम्.

GERM : अङ्कुरः (*or* अङ्कूरः) (lit. and fig.), *generation of g.s in seeds* : बीजेऽङ्कुरजननम्, D.s ; *the journey of (his) sister to deceive them is the g.*: अङ्कुरः स्वसुर्यात्रा तौ परिवञ्चितुम्, Vi. vi. 1.

GERMAN : I. Kindred: सनाभि (mfn.). *Cousin g.* : एकपितामहः (ही, हं). II. Belonging to G.y : *शार्मणः (णी, णं). III. G. language : *शार्मणभाषा. Ph. : G. silver: *उपरूप्यम्.

GERMANE : I. Allied : q.v. II. Relevant : q.v. : expr. by सम्पर्कः.

GERMINATE : expr. by subs.

GERMINATION : (1) अङ्कुरोद्गमः ; (2) अङ्कुरोद्भेदः ; etc.

GERUND : *वाहकक्रिया.

GESTATION : गर्भधारणम् : v. Pregnancy.

GESTICULATE : अङ्गभङ्गिं करोति.

GESTICULATION : अङ्गभङ्गिः.

GESTICULATORY : expr. by comp. or ins.

GESTURE : चेष्टा, M. ; इङ्गितम् (=sign).

GET (v.t.) : I. To obtain : (1) लभते (लभ्, c. 1.), *man g.s what he is to g.*: प्राप्तव्यमर्थं लभते मनुष्यः, P. ii. 4. ; *to g. sleep* : निद्रां लभते, A.r. ; *dividing (we) g. 72.*: भक्त्वा लब्धम् ७२, Li.; *or he might g. three fortnights*: लभेतासौ त्रिपक्षं वा, Kat. ; (2) आप्नोति, अव-, प्र-, सम्प्र-, समव-, (आप्, c. 5.), *got a son by Kusha* : काकुत्स्थात् पुत्रमाप, R. ; *to g. one's wishes* : कामान्प्राप्नोति, Mat. ; (3) आ-सादयति, समा-, (c. of सद्), *where did you g. this ring* : कुत्र त्वयैतदङ्गुरीयकं समासादितम्, Sa.; (4) प्रपद्यते, अभि-, समभि-, (पद्, c. 4.), *one who wishes to g. beatitude* : मुक्तिं प्रपित्सुः, Ki. ; (5) अधिगच्छति (गम्, c. 1.), *to g. a saviour* : त्रातारम् अधिगच्छति, A.r. II. To come into possession of : (1) जायते, सं-, (जन्, c. 4.) (with gen. of the person g. ting), *I have got headache with this exercise* : व्यायामेन ममाऽनेन जाता शिरसि वेदना, Mah. iii. 29:. 3. ; (2) उत्पद्यते, सम्-, (पद्, c. 4.) (same cons.), Ra. III. To induce : expr. by causal v., *to g. food cooked* : भक्तानि पाचयति, Mah. ; *to g. work done* : कर्म कारयति, M.

GET (v.i.) : I. To become : q.v.: *to g. angry* : कोपं गच्छति ; *to g. disunited* : विश्लेषम् एति, Ki.; *to g. red* : लोहितायते (nomi.), *to g. cloudy* : दुर्दिनायते ; *to g. clear* : सुदिनायते, S.k. II. To arrive : q.v. : प्राप्नोति (with acc.), *got to the town* : नगरं प्रापुः, K.s.

GET ABROAD : (1) प्रसरति (सृ, c. 1.), D. iii. ; (2) प्रसर्पति (सृप्, c. 1.), *the rumour got abroad on all sides* : प्रतिदिशं लोकवादः प्रासर्पत्, D. viii. ; (3) बहुलीभवति (भू, c. 1.), Sa. vi. ; (4) प्रथते (प्रथ्, c. 1.) (=to be known), *the fame of Dhanamitra got abroad*: धनमित्रस्य कीर्तिरप्रथत, D.ii.

GET ACROSS : पारं गच्छति (to go) *or* नयति (to take).

GET AHEAD : अग्रे भवति *or* अग्रसरीभवति (with gen.) : v. Also to advance.

GET ALONG : v. To proceed. *G. a.* ! : अन्तरमन्तरम्, Mr.

GET AMONG : मध्ये भवति, *g. ing among them unperceived*: तत्रैव जनानुलीनः, D. iv.

GET AT : प्राप्नोति (आप्, c. 5.) (with acc.) : v. To reach.

GET AWAY : अपसरति (सृ, c. 1.) : v. To go away, escape.

GET BACK : I. Intrans. : पुनः प्राप्नोति, Ku. : v. To return. II. Trans. : (1) पुनर्लभते, Ki. ; (2) by sim. *get* : q.v. : *he got back youth*: यौवनं प्रतिपेदे सः, Mat.

GET THE BETTER OF : (1) परिभवति: v. To overcome ; (2) आवर्जयति. : v. To bend.

GET BEYOND : अतिक्राम्यति (क्रम्, c. 4.) : v. To go beyond.

GET CLEAR OF : (1) निर्मोचयति (मुच, c. 10.) v. To release ; (2) उन्मज्जति (मस्ज्, c. 1.): v. To emerge.

GET DOWN : I. Intrans : (1) अवतरति (तृ, c. 1.) ; (2) अवरोहति (रुह्, c. 1.). II. Trans. : (1) अवतारयति (c. of तृ), V. i. ; (2) अवरोहयति (c. of रुह्), R. i. 54.

GET HOLD OF : प्राप्नोति (=to get : q.v.) : v. Also to seize.

GET IN (v.) : I. To enter : q.v. : प्रविशति (विश्, c. 6.) : v. Also to get into. II. To collect : q.v. : समाहरति (हृ, c. 1.).

GET INTO : Ph. : *to g. into a carriage* : प्रवहणम् आरोहति *or* अधिरोहति (रुह्, c. 1.), Mr. *or* अध्यास्ते (आस्, c. 1.), R. vi. 10. ; *he himself helped Damayanti in g.ting into the car* : रथे स भैमीं स्वयमध्यरूरुहत्, N. xvi. 114. ; *to g. into debt*: ऋणग्रस्तः (स्ता, स्तं) भवति.

GET OFF : I. Trans. : v. To extricate. II. Intrans : (a) to escape : q.v. : अपसरति; (b) to be acquitted : perh. निःसरति ; मुक्तः (क्ता, क्तं) भवति. II. To alight : q.v.

GET ON : expr. by वर्तते (वृत्, c. 1.).

GET OUT : I. To go out : अपैति (इ, c. 2.). II. To leave : मुञ्चति (मुच्. c. 6.), त्यजति (त्यज्, c. 1.), etc., *g. o. of bed:* शय्यां मुञ्च, R. ; *g. ting out of temper* : विहाय धैर्यम्, B. xii. 76.

GET READY : सज्जीकरोति, -कुरुते : v. To prepare.

GET RID OF : (1) आत्मानं मोचयति (मुच्, c. 10.) (with abl.) (to disengage oneself) ; (2) दूरीकरोति (=to remove).

GET THROUGH : I. To complete : q.v. : समापयति (c. of आप्). II. To traverse, arrive : q.v.

GET TOGETHER : समाहरति : v. To assemble, bring together.

GET UP : I. From a seat : उत्-तिष्ठति, अभ्युत्-, (स्था, c. 1.), *got up from the seat*: पीठादुदतिष्ठत्, Si. II. From bed : उत्तिष्ठति, *g.g. a thief is gone out*: उत्तिष्ठ, उत्तिष्ठ, चौरो निष्क्रान्तः, Mr. iii. III. To prepare (as an oration) : सज्जीकरोति (?).

GET UPON : आरोहति (रुह्, c. 1.) : v. To mount.

GEWGAW : perh. अकिञ्चनः ; अकिञ्चित्करः (री, रं).

GEYSER : सीतोत्सः (after सीताकुण्डः).

GHASTLINESS : I. Lit. : भूतसरूपता. II. Paleness : विवर्णता. III. Dreadfulness : (1) करालता ; (2) विकटता.

GHASTLY : I. Lit. : भूतसरूपः (पा, पं) ; शवस्येव (=as of a corpse), Mah. II. Pale, dismal: विवर्ण (f. र्णा), *these (ghosts) with long g. bodies* : एते विवर्णदीर्घदेहाः, Ma. v. 15. III. Horrible, dreadful : (1) करालः (ला, लं) ; (2) विकटः (टा, टं).

GHAUT, GHAT : (1) तीरसोपानपथः, R. xvi. 56. ; (2) घट्टः (specially ferry-g.) ; (3) सोपानमार्गः and sim. comp.s. (where the sense is clear), Me. ii. 15.

GHOST : I. The soul : q.v. : आत्मन् (m.). Ph. : *the Holy G.* : पुरुषोत्तमः : *to give up the g.* : देहं त्यजति. v. To die. II. An apparition : भूतः, *a g. lives in this tree* : एतस्मिन् पादपे कोऽपि भूतः प्रतिवसति, Ra. ii.

GHOSTLY : I. Spiritual : q.v. II. Pertaining to ghosts : भूत- in comp.

GHOUL : राक्षस (f. सी), *Brahmin -g.*: ब्रह्मराक्षसः.

GIANT : I. A great man : महापुरुषः, "*a g.'s strength*" : अतिमानुषं बलम्. II. A titan : (1) दैत्यः ; (2) दानवः. *G.'s causeway* : *दानवबन्धः.

GIANT (adj.) : बृहत्कायः (या, यं) : v. Also gigantic.

GIANTESS : दानवी (may be applied also to g. females).

GIBBER : अस्पष्टं जल्पति (जल्प्, c. 1.) : v. To chatter.

GIBBERISH : (1) अस्पष्टजल्पितम् ; (2) किलकिलायितम् (like monkey's).

GIBBET (subs.) : उद्बन्धनकाष्ठम् (?) ; वध्यकाष्ठम् (?).

GIBBET (v.) : I. Lit. : वध्यकाष्ठं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (?). II. Fig., to brand : अङ्कयति. *To g. a name*: दुर्नाम प्रकाशयति (?).

GIBBOUS : I. Crooked : q.v. : वक्रः (क्रा, क्रं). II. Hunched : q.v.

GIBE (subs.) : गालिः, J. : v. Abuse.
GIBE (v.) : गालिं ददाति (दा, c. 3.). J. : v. To abuse.
GIBLETS : खगानां हृदयकृदादि ; खण्डमांसम् (?).
GIDDILY : i.e. thoughtlessly : (1) चापल्येन ; (2) चञ्चलतया ; etc.
GIDDINESS : I. Lit. : शिरोहर्षः (?), Bha. II. Fig. : thoughtlessness : (1) चापल्यम् ; (2) चाञ्चल्यम् ; (3) चलचित्तता.
GIDDY : I. Lit. : expr. by भ्रमति or भ्राम्यति (भ्रम्, c. 1. and 4), *I feel g.* : शिरो मे भ्रमति. II. Fig. ; fickle : (1) चञ्चलः (ला, लं) ; (2) चपलः (ला, लं).
GIFT (subs.) : I. A present : q.v. : (1) दानम्, *great g.*: महादानम्, He.; (2) दत्तम्, *g.s from brothers*: भ्रातृदत्तम्, N.s. ; (3) दायः (rare), *g. of love*: प्रीतिदायः, Ram. II. An endowment : *you have all the g.s of nature*: *सर्वाणि ते स्वाभाविकान्यभिलषणीयानि सन्ति ; शक्तिः (=faculty, power).
GIFTED : I. Endowed : q.v. : अन्वितः (ता, तं) ; सम्पन्नः (न्ना, न्नं). II. Endowed with natural g.s : शक्तिसम्पन्नः (न्ना, न्नं) (?).
GIG : लघुयानविशेषः.
GIGANTIC : (1) अतिमानुषः (षी, षं) (=superhuman) ; (2) दानवः (वी, वं) (?). Comp. दैत्यमहः of V.p. v. 20. 64.
GIGGLE (v.) : प्रहसति (हस्, c. 1.) (?) : v. To laugh.
GILD (v.) : स्वर्णलं or हेमलं (f. लां) करोति (??) ; स्वर्णेन रञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.).
GILDED, GILT : स्वर्णलः or हेमलः (ला, लं) (??) ; स्वर्णरञ्जितः (ता, तं) (?).
GILDER : expr. by verb, स्वर्णरञ्जकः (??).
GILDING : I. The art : स्वर्णरञ्जनम् (?) ; स्वर्णकर्मन् (n.). II. The gold surface : स्वर्णच्छदः (?).
GILL : i.e. quarter of a pint : पादः : v. Pint.
GILLS : of a fish : नासारन्ध्रे (n. dual) (?).
GIMLET : (1) वेधनिका ; (2) आवेधः ; (3) आस्फोटनी.
GIN (subs.) : I. A spirit : शीधुः (?). II. A snare : q.v. : जालम्. III. A machine : यन्त्रम्, *cotton -g.*: *कार्पासयन्त्रम्.
GIN (v.) शोधयति (c. of शुध्) : v. To clean.
GINGER : (1) आर्द्रकम् ; (2) शृङ्गवेरम्, *A. Dry g.*: शुण्ठिः. *G.-bread* : आर्द्रकरसवासितपिष्टकविशेषः. *G. -beer, pop, or wine* : *आर्द्रकासवः.
GINGERLY : v. Cautiously.
GIPSY : *यायः (f. यी) ; डाम्बिः (f. म्बी).
GIRAFFE : *दीर्घग्रीवः ; चित्रोष्ट्रः.
GIRD (v.t.) : (1) वेष्टयति, अभि- (वेष्ट्, c. 10.) (=to encircle : q.v.), *g. ed by the mountain.........* भूमिभृताभिवेष्टितः (ता, तं), Ki. xii. 22. ; (2) नह्यति, अपि-, (नह्, c. 4.) (=to fasten), *the matted hair g. ed upon with snakes* : भुजङ्गमोन्नद्धजटाकलापः (पा, पं), Ku. iii. 46.
GIRDER : आधारदारु (n.) (?).
GIRDLE : (1) मेखला ; (2) रस(श)ना ; (3) काञ्ची ; (4) कक्ष्या ; (5) सारसनम् ; (6) परिकरः (any g.), *with tied g.*: बद्धपरिकरः, D. ; (7) शृङ्खली (=man's g.).
GIRL : (1) बाला ; (2) बालिका ; (3) कन्या (=unmarried g. and gen. with ref. to the parents) ; (4) कुमारी (=a virgin) ; (5) वासू (only in *addressing* g.s.).
GIRLHOOD : (1) बाल्यम् (=childhood : q.v.) ; (2) बालिकावस्था ; (3) बालभावः, K.
GIRLISH : I. Pertaining to a girl : expr. by comp. II. Like a girl : expr. by circumlo, *g. taste*: बालानामिव रुचिः.
GIRLISHLY : (1) बालेव ; (2) कुमारीव : v. Girl, like.
GIRTH : I. Of a horse : (1) वरत्रा ; (2) वध्रम्. II. The middle : मध्यम्.
GIST : (1) फलितार्थः ; (2) फलार्थः.
GITTERN : v. Guitar.
GIVE (v.t.) : I. To bestow : (1) ददाति, दत्ते or यच्छति, प्र-, सम्प्र-, सं-, (दा, c. 3. and 1), *the king g.s him his daughter and lieutenancy* : तस्मै राजा ददाति तनयां च यौवराज्यं च, K.s. xxiv. 53. ; *to g. knowledge*: विद्यां दातुम्, Ki. iii. 23. ; (2) वितरति (तॄ, c. 1.) (=to g. freely), *I will g. you eyes* : चक्षुस्ते वितराम्यहम्, Mah. ; (3) वि-सर्जयति, अति- (सृज्, c. 10.) (=to g. lavishly), *for taking is to g.* : आदानं हि विसर्गाय, R. iv. 86. ; (4) प्रतिपादयति (c. of पद्) (rare) (=to make over), *g. ing of things with faith*: अर्थानां श्रद्धया प्रतिपादनम्, H.s. ; (5) स्पर्शयति (c. of स्पृश्) (rare) (=to cause to reach), *g. ing millions of kine* : गाः कोटिशः स्पर्शयता, R. iii. 49. II. To deliver :

(1) ददाति *there are six ways of g. ing and taking*: षड्विधो दानादानविधिः, N.s. ; (2) अर्पयति, सम्-, *gave (the child) to the queen to bring up*: देव्यै वर्धयेति समर्पितवान्, D. III. To produce : जायते सं-, (जन्, c. 4.), *striking off twenty, it g.s interest*: ......विंशत्यापवर्त्ये जातं कलान्तरम्, Li. IV. To admit : q.v. : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). V. To devote : q.v. : आत्मानं ददाति *or* समर्पयति, Miscel., *to g. ear*: कर्णं ददाति, Sa. i.; *to g. advice*: उपदेशं ददाति, P.; *to g. way* (in the street, etc.): वर्त्म ददाति, Ki. xiv. 14. *or* अन्तरं ददाति, Mr. x. ; *to g. order*: आज्ञां ददाति, V.p. ; *to give time*: कालं ददाति, Mat.; *to g. thanks*: धन्यवादं करोति (?),

GIVE (v.i.) : v. To yield, give way.

GIVE AWAY : प्रददाति v. To give (I).

GIVE BACK : (1) प्रत्यर्पयति ; (2) प्रतिददाति : v. To return (I).

GIVE CHASE : अनुधावति (धाव्, c. 1.) : v. To pursue.

GIVE FORTH : v. To give way (I).

GIVE IN (v.t.) : ददाति, प्र- : v. Also to declare.

GIVE IN TO : i.e. to adopt : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

GIVE OFF : (1) त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.) ; (2) जहाति, वि-, (हा, c. 3.) ; etc.

GIVE OUT : I. To announce : Ph. : *g. ing out that the queen was burnt*: देवी दग्धेति वार्तामुत्पाद्य, Ra. iv. ; *should not g. out master's secret acts and counsel*: गुह्यं कर्म च मन्त्रं च न भर्तुः सम्प्रकाशयेत्, Ka. v. 31. : v. To disclose, reveal. II. To emit : q.v. III. To yield : q.v.

GIVE UP : I. Lit. : (1) ददाति ; (2) समर्पयति : v. To give (II and V). II. To despair : आशां जहाति, त्यजति, etc. (with loc.). III. To cease : q.v.

GIVE WAY : I. To yield to force : (1) अवसीदति (सद्, c. 1.) (?) ; (2) भज्यते, (pass. of भञ्ज्) (=to break). II. Fig. : वशं गच्छति (गम्, c. 1.), *you should not g. way to sorrow* : शुचो वशं गन्तुं नार्हसि, R. viii. 90. III. To comply with : अनुमन्यते (मन्, c. 4.) (with acc.).

GIVEN : in math. : expr. by यदि......स्यात्.

GIVER (subs.) : (1) दातृ, प्र-, (f. त्री), *a g. unasked*: अयाचितप्रदाता, Ga. ; (2) -दः *or* -प्रदः (दा, दं) *or* -दायिन् (f. नी) in comp., *money-g.*: धनदः ; *g. s of fire and water* : अग्न्युदकदायिनः, Kat. ; (3) त्यागशालिन् (f. नी) (=a lavish g.), Si.

GIVING (subs.) : (1) दानम् (best equiv.) ; (2) प्रदानम्, सं- ; (3) प्रतिपादनम् ; (4) वितरणम् ; (5) विसर्जनम् (6) विश्राणनम् (rare) : v. To give.

GIVING (adj) : (1) -दः *or* -प्रदः (दा, दं), *life-g.* : प्राणप्रदः (दा, दं) ; *strength g* : बलदः (दा, दं), Bha.; (2) -दायिन् (f. नी).

GIZZARD : of birds : जठरः (?).

GLACIAL : expr. by comp. : v. Glacier, icy.

GLACIER : *संहतहिमक्षेत्रम् ; शिलीभूतहिमभूमिः.

GLACIS : *बहिःप्रवणः ; बहिःप्रवणा भूमिः.

GLAD (adj.) : (1) हृष्टः (ष्टा, ष्टं), प्र-, सं-, (best equiv.) ; (2) आनन्दितः (ता, तं) ; (3) सानन्दः (न्दा, न्दं) ; (4) आह्लादितः (ता, तं). *To become g.* : हृष्यति (हृष्, c. 4.) : v. Delighted, to be.

GLADDEN : हर्षयति, प्र-, सं-, (c. of हृष्) : v. To delight, please.

GLADE : वनमार्गः *or* sim. मार्गः (when the sense is clear).

GLADIATOR : असियोधः (?) ; असिमल्लः (?).

GLADIATORIAL : expr. by comp., *g. fight*: असियोधयुद्धम् (?).

GLADLY : (1) सहर्षम् ; (2) साह्लादम् ; (3) सानन्दम्.

GLADNESS : (1) हर्षः, प्र- ; (2) आह्लादः ; (3) आनन्दः ; (4) हृष्टिः (rare).

GLADSOME : I. Glad : q.v. II. Clearing : expr. by comp., *g. way* : आनन्ददानम्.

GLANCE (subs.) : (1) दृष्टिपातः ; (2) कटाक्षः (=sidelong g.), *a g. containing nectar as well as poison* : दिग्धोऽमृतेन च विषेण च कटाक्षः, Ma. i. 30 ; (3) अपाङ्गनिक्षेपः (=2); (4) साचि विलोकितम् and sim. comp.s (=2).

GLANCE (v.) : I. To cast the eyes rapidly : (1) दृष्टिं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) ; (2) कटाक्षपातं करोति. II. To graze : घर्षति (घृष्, c. 1.). III. To allude : कटाक्षेण वदति (वद्, c. 1.), वक्ति (वच्, c. 1.), etc. Tārānāth. IV. To move quickly : स्फुरति (स्फुर्, c. 6.). V. To dart aside : जवात् निष्पतति (पत्, c. 1.).

GLAND : शिरा, (?).

GLANDERS : prob. क्षयथुः, Bha.

GLANDULAR : expr. by comp. or by gen.

GLARE (subs.) : perh. तेजस्, *I cannot bear the g.*: आतपतेजः सोढुं न शक्नोमि : v. Also brightness.

GLARE (v.) : I. Lit. : (1) सं-दीप्यते (दीप्, c. 4.) ; (2) वि-द्योतते (द्युत्, c. 1.) ; (3) रोचते (रुच्, c. 1.). II. Fig. : expr. by adj., *where the eye g.s on*: यत्र संदीप्तचक्षुः पतति.

GLARING : I. Lit. : (1) सं-दीप्तः (प्ता, प्तं), प्र- ; (2) द्योतनः (नी, नं), वि- ; (3) रोचिष्णु (mfn.). II. Very clear : q.v. : सुस्पष्टः (ष्टा, ष्टं).

GLARINGLY : (1) सुस्पष्टम् ; (2) परिस्फुटम् : v. Clearly.

GLASS (subs.) : I. The material : (1) काचः ; (2) स्फटिकः (=crystal). II. A mirror : q.v. : दर्पणः. III. A g. instrument : perh. काचयन्त्रम् : v. Telescope, microscope, etc. IV. A drinking g. : चषक (mn.) (=cup) ; *wine-g.* : *काचनिर्मितं मद्यपानपात्रम्. V. Glassware : *काचपात्राणि (n. pl.).

GLASS (adj.) : (1) by comp. ; *g.-bottle*: काचकूपी ; (2) स्फाटिकः (की, कं) (=crystal ?), *g.-door* : स्फाटिकं द्वारम्, Mah. ii. 47. 11.

GLASS (v.) : I. To see : q.v. : निरीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). II. To reflect : q.v.

GLASS-BLOWER : *काचन्धमः ; काचधमकः

GLASS-CUTTING : *काचपरिष्कारः ; काचतक्षणम्.

GLASSFUL (subs.) : expr. by glass, *two g. s*: द्वे चषके.

GLASS-WORK : I. The work : काचकर्मन् (n.) (?). II. The place : *काचागारम्.

GLASSY : I. Lit. : v. Glass (adj.). II. Resembling g. : स्फाटिकः (की, कं).

GLAZE (v.) : I. Lit. : *काचयति (nomi.). II. To render smooth : श्लक्ष्णीकरोति. III. To furnish with glass : expr. by circumlo.

GLAZIER : *काचकारः (=glass-maker) : काचसंघातृ (m.).

GLEAM (v.) : (1) स्फुरति, वि-, परि-, (स्फुर्, c. 6.) ; (2) लसति, उत्-, वि-, (लस्, c. 1.) ; (3) दीप्यते (दीप्, c. 4.) : v. To shine.

GLEAM (subs.) : I. Lit. : स्फुरितम्, स्फुरणम्. II. Brightness, splendour : q.v. : प्रभा. III. Fig., of hope, joy, etc. : not expr., *there is no g. of hope*: आशालेशोऽपि नास्ति.

GLEAMING (adj.) : (1) स्फुरत् (f. न्ती), वि-, प्र-, परि-, *g. rays*: स्फुरन्मरीचि-, Ku. ; (2) लसत् (f. न्ती), उत्-, वि-, *g. lightning*: लसत्तडित्, Ki. xvi. 37.

GLEAN (v.) : (1) संकलयति (कल्, c. 10.) ; (2) सं-गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

GLEANER : (1) संकलयितृ (f. त्री) ; (2) संग्रहीतृ (f. त्री).

GLEANING : I. Lit. : उञ्छः (rare), M. iv. 5. II. In gen. : (1) संकलनम् ; (2) संग्रहः.

GLEBE : मृत्तिका : v. Ground, soil.

GLEBY : (1) लोष्टमयः (यी, यं) and sim. comp.s.

GLEDE : चिल्लः v. Kite.

GLEE : हर्षः : v. Joy.

GLEEFUL : प्रहृष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. Joyful.

GLEN : उपत्यका : v. Valley.

GLIB : I. Slippery : पिच्छिलः (ला, लं). II Voluble : चपलः (ला, लं).

GLIBLY : द्रुतम् *or* क्षिप्रम् (=quickly).

GLIBNESS : I. Slipperiness : पिच्छिलता. II. Volubility : चपलता.

GLIDE : I. Of time : याति (या, c. 2.) : v. To go. II. Of rivers : स्रवति (स्रु, c. 1.) : v. To flow. III. To move on : प्रचलति (चल्, c. 1.).

GLIDE, GLIDING (subs.) : (1) गतिः (=motion) ; (2) प्रसर्पणम् (as of serpent) ; (3) स्रुतिः (=flow).

GLIMMER (v.) : मन्दं मन्दं ज्वलति (ज्वल्, c. 1.).

GLIMMER (subs.) : (1) मन्दतेजस् (n.) ; (2) मन्दप्रभा ; (3) better by verb.

GLIMMERING (adj.) : मन्दं मन्दं ज्वलत् (f. न्ती) ; मन्दप्रभः (भा, भं) (with faint light), B.

GLIMPSE : (1) क्षणदृष्टिः (?) ; (2) मुहूर्तदर्शनम्.

GLISTEN, GLISTER : द्योतते (द्युत्, c. 1.) : v. To gleam, shine. *G. ing* : v. Bright, brilliant.

GLITTER (v.) : (1) द्योतते, वि-, (द्युत्, c. 1.) ; (2) राजते, वि-, (राज्, c. 1.) ; (3) भासते, उत्-, (भास्, c. 1.) ; (4) भाति, वि- (भा, c. 2.). Ph.: *"all that g. s is not gold"* : शैले शैले न माणिक्यम् (?). J.

GLITTER (subs.) : (1) औज्ज्वल्यम्, Ma ; (2) द्युतिः ; (3) प्रभा ; (4) तेजस् (n.)

GLITTERING : ज्वलत् (न्ती), प्र-, *g. energy*: ज्वलत्प्रतापः, N. : v. Bright, brilliant.

GLOAT (v.) : तृप्यति, सं-, परि-, (तृप्, c. 4.) (=to be satiate).

GLOBE : I. A sphere : गोलः, *terrestrial g.*: पृथिवीगोलः, Su. xiii. 3. II. The earth : q.v. : भूगोलः, *the Meru is in the center of the g.*: भूगोलमध्यगो मेरुः, Su.

GLOBULAR : (1) गोलाकारः (रा, रं) ; (2) गोलकाकृति (mfn.), Su. ; etc.

GLOBULE : गुली, -का : v. Ball.

GLOOM : I. Lit. : तिमिरम् : v. Darkness. II. Fig., cloudiness of mind : निष्प्रभता ; better by adj., निष्प्रभः (भा, भं). III. Sadness, calamity : q.v.

GLOOMILY : I. Dimly : निष्प्रभम्. II. Sadly : सविषादम्.

GLOOMINESS : निष्प्रभता : v. Gloom.

GLOOMY : (1) तामसः (सी, सं) : v. Dark ; (2) निष्प्रभः (भा, भं): v. Dim; (3) विषण्ण (f. ण्णा): v. Dejected.

GLORIFICATION : (1) कीर्तनम्, सं-, परि- ; (2) आराधनम् ; (3) सत्कारः. For dif. : v. Glorify.

GLORIFY : (1) कीर्तयति, सं-, परि- (कीर्त्, c. 10.), *g. ed in heaven* : लोकान्तरगीतकीर्ति (mfn.), R. vi. 45. : v. To celebrate ; (2) आराधयति (राध्, c. 10.) : v. To adore ; (3) सत्करोति : v. To honour.

GLORIOUS : I. Illustrious, famous : q.v. : (1) महायशस् (mfn.) ; (2) उदग्रकीर्ति (mfn). II. Conferring glory : (1) यशस्य (f. स्या) ; (2) यशस्करः (री, रं). III. Excellent, great : q.v. : महत् (f. ती). IV. Splendid : q.v. : महोज्ज्वलः (ला, लं), *he was a g. collection of greatness* : राशिरासीन्महसां महोज्ज्वलः, N.

GLORIOUSLY : (1) महोज्ज्वलम् (=splendidly) ; (2) विशिष्टम् (=excellently).

GLORY (subs.) : I. Renown : q.v. : (1) कीर्तिः ; (2) यशस् (n.). Ph. : *the g. of your fame* : सौभाग्यमात्मयशसः, Sa. vii. II. Honour : q.v. : गौरवम्. III. Splendour : q.v. : (1) तेजस् (n.) ; (2) प्रतापः. IV. Pride : q.v. : अभिमानः. V. Praise : expr. by कीर्तयति. VI. An ornament : (1) अलङ्कारः ; (2) रत्नम् (=gem.) ; (3) तिलकः (rare), *the g. of the race of Raghu*: रघुकुलतिलकः, Vi.

GLORY (v.) : I. To rejoice : q.v. : मोदते, प्र-, (मुद्, c. 1.). II. To boast : q.v. : दृप्यति (दृप्, c. 4.).

GLOSS (subs.) : I. Comment, interpretation : (1) टीका ; (2) टीप्पनी ; (3) व्याख्या, *in the g. of the Mimānsā styled "light of the glorious commentary"* : मीमांसकव्याख्यायां भाष्यरत्नप्रभायाम्. II. A specious appearance : बाह्यशोभा.

GLOSS (v.) : टीकां करोति (with gen.) : v. To explain.

GLOSSARY : निघण्टुः, *medical g.*: वैद्यकनिघण्टुः.

GLOSSINESS : (1) स्निग्धता ; (2) चिक्कणता ; (3) बाह्यशोभा (in bad sense).

GLOSSY : I. Polished : (1) स्निग्ध (f. ग्धा), *g. black hair*: स्निग्धनीलो मूर्धजकलापः, D.; (2) चिक्कणः (णा, णं). II. In bad sense : बाह्यप्रभः (भा, भं) (?).

GLOVE (subs.) : *हस्तुका ; करच्छदः. *To throw the g.* (*fig*) : नियुद्धाय आह्वयते (ह्वे, c. 1.)

GLOVE (v.t.) : (1) *हस्तुकया *or* करच्छदेन आवृणोति (वृ, c. 5.) ; (2) हस्तुकां परिदधाति (धा, c. 3.).

GLOVER : *हस्तुकाकारः ; करच्छदनिर्मातृ (m.).

GLOW (subs.) : I. Heat : q.v. : उत्तापः. II. Redness : रक्तता.

GLOW (v.) : (1) दीप्यते (दीप्, c. 4.) (=to be lighted, inflamed), *g. ed with rage* : क्रुद्धोऽदीपि, B. vi. 32. ; (2) ज्वलति (ज्वल्, c. 1.) (=to burn : q.v.).

GLOWING (adj.) : I. Lit. : (1) प्रदीप्तः (प्ता, प्तं) ; (2) ज्वलितः (ता, तं). II. With passion, etc. : प्रदीप्त (f. प्ता). III. Red. : रक्तः (क्ता, क्तं). IV. Brilliant : उज्ज्वलः (ला, लं), *in g. colours*: उज्ज्वलवर्णैः.

GLOWINGLY : i.e. in glowing terms : perh. दीप्ताक्षरैः.

GLOW-WORM : (1) खद्योतः ; (2) ज्योतिरिङ्गः, -णः ; (3) प्रभाकीटः.

GLOZE : I. Verb : v. To flatter, fawn. II. Subs. : v. Flattery, adulation.

GLUE (subs.) : (1) क्षारम्, -कम् Mah. s. 147. I. ; (2) लाक्षा (?) (comp. vernacular लाच्छा) ; (3) संश्लेषार्थं चिक्कणद्रव्यम्, Nil.

GLUE (v.) : क्षारेण *or* लाक्षया संश्लेषयति (c. of श्लिष्) (?).

GLUE-BOILER : (1) क्षारकारः. (?) ; (2) लाक्षाकारः (?).

GLUEY ; v. Glutinous.

GLUT (v.t.) : I. To swallow : q.v. : ग्रसते (ग्रस्, c. 1.). II. To satiate : q.v. : सं-तर्पयति (c. of तृप्).

GLUT (subs.) : I. That which is swallowed, ग्रासः. II. Abundance : q.v. : प्राचुर्यम्. III. Satiety : q.v. : सौहित्यम्, Vi.

GLUTINOUS : (1) चिक्कणः (णा, णं) (?) ; (2) संलग्नशीलः (ला, लं) (?).

GLUTINOUSNESS : (1) चिक्कणता (?) ; (2) संलग्नशीलता (?).

GLUTTON : (1) औदरिकः ; (2) उदरम्भरिः ; (3) आद्यूनः, Ki.

GLUTTONOUS : (1) औदरिकः (का, कं) ; (2) घस्मरः (रा, रं) ; (3) अत्याहारप्रियः (या, यं) ; (4) गृध्रः (ध्रा, ध्रं) (=covetous).

GLUTTONY : (1) औदरिकता ; (2) घस्मरता ; (3) अत्याहारप्रियता.

GNARLED : ग्रन्थिलः (ला, लं) : v. Knotty.

GNASH : *to g. the teeth*: दन्तैर्दन्तान् निष्पीडयति (पीड्, c. 10.) *or* दशति, वि-, सं-, (दंश्, c. 1.), Mah. ii. 43. 12. ; क्ष्वेडति (क्ष्वेड्, c. 1.), M. iv. 64.

GNASHING : क्ष्वेडनम्. K.b. ; better by verb.

GNAT : (1) मशकः (=mosquito); (2) दंशः (a fly).

GNAW : दशति (दंश्, c. 1.) : v. To bite.

GNAWING (subs.) : दंशः : v. Bite, sting.

GNOME : I. A fairy : भूतधात्री (?). II. A goblin : भूतः.

GNOMIC,-AL : i.e. sententious : लघु (mfn.).

GNOMON : I. Of a dial : (1) शङ्कुः ; (2) कीलः ; (3) मयूखः . II. In geo. : *स्वरूपच्छेदः ; कीलः.

GNOMONICS : घटीविद्या.

GNOSTIC : *पण्डिताभिमानिन् (f. नी) ; नोस्तिकः.

GNOSTICISM : *नोस्तिकमतम् ; नोस्तिकदर्शनम्.

GNU : कृष्णसारजातीयोऽश्वाकारो द्विशृङ्गो जन्तुविशेषः ; prob. न्यङ्कुः.

GO : I. In gen. : (1) गच्छति (गम्, c. 1.), *when Keyūraka had gone*: गते च केयूरके, K. ; *true and going to* (i.e. reaching) *the heart*: यथार्था हृदयङ्गमा, Ku. ; *the danger is gone*: गतं भयम्, V. i. 5. ; *is gone, will not return* : गत एव न निवर्तते, Ku. iv. 30.; *a road going to the Golden City*: सुवर्णपुरगामी पन्थाः, K. ; *that they should go the way of their husbands* : यद्भर्तृगतिर्गन्तव्येति, P. iv. ; *in her absence, (it) goes to the daughter*: तदभावे दुहितृगामि, V. s. ; (2) याति (या, c. 2.), *and you go to another (man)* : अपरञ्च यासि, Mr. iv. ; *the man will go one month* : मासमेकं नरो याति, H. ; *moonlight goes (away) with the moon* : शशिना सह याति कौमुदी, Ku. ; (3) एति (इ, c. 2.), *come, come, let us go* : एह्येहि यामः ; U. ; (4) व्रजति (व्रज्, c. 1.), *go and conquer the enemies*: व्रज जय रिपुलोकम्, Ki. II. To sell : expr. by लभते (लभ्, c. 1.) *or* प्राप्नोति (आप्, c. 5.), *eight go for hundred* : अष्टौ लभन्ते शतम्, Li. III. To fare, turn out : q.v. Ph. : *go in* : अभ्यन्तरं प्रविश, Mr. i.; *he has gone too far* : अतिभूमिमयं गतः, K. ; *he is going* (lit. wishes) *to say something* : किमप्ययं विवक्षुः, Ku. ; *or* वक्तुकामः, Sa. ; *(I am) going to ask something*: किञ्चित् प्रष्टुमनाः, Ku.; *as the story goes*: किल (enclitic) ; *to go for nothing* : विफलीभवति.

GO ABOUT : I. To round : q.v. II. To endeavour : q.v. : perh. गच्छति, याति, यतते (यत्, c. 1.).

GO AFTER : अनुगच्छति (with acc.) : v. To follow.

GO ASTRAY : (1) अपन्थानं गच्छति, etc., Ana. ; (2) उन्मार्गेण गच्छति, याति, etc.

GO AWAY : I. Lit. : (1) अपैति (इ) ; (2) अपसरति ; (3) अप-क्रामति ; (4) अप-गच्छति ; (5) अपयाति ; (6) अप-सर्पति. II. To vanish (1) गच्छति ; (2) याति.

GO BACK : (1) प्रति-गच्छति, *you should go back from here after communicating your message to us*: अत्र नः सन्दिश्य प्रतिगन्तुमर्हसि, Sa. iv. ; (2) प्रतियाति, D. ii. : v. To return.

GO BEFORE : पुरो गच्छति, याति, *or* सरति (with gen.).

GO BY : I. Lit. : v. To pass by. II. Fig., to follow : अनुगच्छति.

GO DOWN : अधो गच्छति : v. To descend ; to sink.

GO FORTH : निष्क्रामति : v. To go out (I.).

GO NEAR : उपगच्छति *or* उपयाति (with acc.) : v. To approach.

GO OFF : I. To go away : q.v. II. To turn out : q.v. III. To discharge, as a gun : perh. मुच्यते, निर्- (pass. of मुच्).

Go on : I. In gen. : याति, प्र-, *go on:* याहीति, R. vi. 30.; *go on, cattle:* यातं गावो यातम्, Mr. vi. II. To take place : वर्तते (वृत्, c. 1.).

Go out : I. In gen. : (1) निष्क्रामति ; (2) निर्गच्छति ; (3) निर्याति ; (4) निःसरति ; (5) निरेति. II. Of light : (1) निर्वाति (वा, c. 2.), Sa. v.; (2) शाम्यति, उप-, (शम्, c. 4.), Mu. Ph. : *my life is g. ing out:* प्रचलन्ति हि मे प्राणाः, Vi. v.

Go out to meet *or* receive : (1) प्रत्युद्गच्छति (गम्), Ku. vii. 52. ; (2) प्रत्युदेति (इ), Ku. v. 31. ; (3) प्रत्युद्याति (या), Vi. vii. ; (4) प्रत्युद्व्रजति (व्रज्).

Go over : I. To read : q.v. : वाचयति (c. of वच्). II. To examine : q.v. परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). III. To change sides : expr. by श्रयति, आ-, सं-, (श्रि, c. 1.), *people being alarmed go o. enemies:* भूतानि उद्विजमानानि द्विषतां यान्ति संश्रयम्:, Ka. xiv. 13. IV. To revolt : q.v.

Go round : (1) परिगच्छति ; (2) पर्येति (इ) ; (3) चङ्क्रम्यते (freq. of क्रम्) N. i. 144.; (4) प्रदक्षिणं करोति *or* प्रदक्षिणीकरोति (=to g. r. a sacred fire etc. as a sort of reverential salutation), Sa. iv.

Go through : I. To accomplish, finish : q.v.: समापयति (c. of आप्). II. To suffer, undergo : q.v. : अनुभवति (भू, c. 1.).

Go to : *go to war* : रणं गच्छति, B. p. ; v. To go (I).

Go to and fro : परि-क्रामति *or* क्राम्यति (क्रम्, c. 1. and 4.).

Go towards : अभिमुखं (with gen.) *or* -प्रति (with acc.) गच्छति, व्रजति, etc.

Go under . I. Lit. : अधो गच्छति, याति, etc. II. To be known : q.v. : expr. by प्रथितः (ता, तं).

Go up to : (1) अभिगच्छति ; (2) अभियाति ; (3) अभ्येति.

Goad (subs.) : (1) प्रतोदः ; (2) अङ्कुशः (for elephants) ; (3) प्राजनम् ; (4) सृणिः (=2) ; (5) (rarely) तोत्रं *or* तोदनम्.

Goad (v.) : I. Lit. : तुदति *or* तोदयति, प्र-, (तुद्, c. 6. *or* c. of तुद्), *g. ing speech* : वाक्प्रतोदः, Ram. II. Fig. : perh. (1) प्रतोदयति ; (2) प्रणो(चो)दयति (c. of नुद् *or* चुद्) : v. To drive.

Goal : I. Lit. : अग्रभूमिः. II. Fig. : अन्तः : v. End.

Goat : (1) अजः ; (2) छागः ; (3) छागलः. *She-g.*: (1) अजा ; (2) छागी. *A flock of g.s* : आजकम्. *G. herd* : (1) अजाजीवः ; (2) जाबालः ; (3) छागपालः. *G.'s flesh*: छागमांसम्. *G.'s milk* : छागीदुग्धम् *or* छागदुग्धम्, Bha.

Goatish : expr. by tat. comp. : v. Also lustful, rank.

Goatishly : (1) छागवत् ; (2) अजवत् : v. Also lustfully.

Goat-sucker : पक्षिविशेषः ; *मिथ्योलूकः ; छागचूषः.

Go-between : (1) मध्यस्थः ; (2) मध्यवर्तिन् (m.). *Female g.* : v. Procuress.

Gobbet : ग्रासः : v. Mouthful.

Gobble : उत्-ग्रसते (ग्रस्, c. 1.) : v. To swallow.

Goblet : (1) चषक (mn.) : v. Cup ; (2) कांस्यम् (of Kānsa).

Goblin : (1) भूतः, *possessed by g.s*: भूताविष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) प्रेतः ; (3) पिशाचः.

God : I. A g. : (1) देवः (*you are*) *the G. of g.s*: देवानामपि देवता, Ku. : *the earthly g.s* (*Brahmins*): भूमिदेवाः, Ma. ; (2) देवता (=deity), *town g.*: नगरदेवता, D. ii. ; (3) सुरः (as opposed to असुरः Titan), *having faith in g.s* : सुरेषु श्रद्धधत् (f. ती), N. ; (4) अमरः (=immortal) ; (5) विबुधः (=wise) ; (6) दिवौकस् (m.) (=residing in heaven) ; (7) लोकपालः (of the quarters), *human g.s* (kings): नरलोकपालाः, R. II. The G.: ईश्वरः, परम-.

Godchild : धर्मपुत्रः (f. त्री) : धर्मसुतः (f. ता).

Goddess : (1) देवी ; (2) भगवती (gen. restricted to दुर्गा).

Godfather : धर्मपितृ (m.).

Godhead : I. Divinity : q.v. : देवत्वम्, -ता. II. A god : देवता.

Godless : निरीश्वरः (रा, रं), P. p. : v. Impious.

Godlike : दिव्य (f. व्या) : v. Divine.

Godliness : (1) धार्मिकता ; (2) धर्मिष्ठताः : v. Piety.

Godly : (1) धार्मिकः (की, कं) ; (2) धर्मिष्ठ (f. ष्ठा) : v. Pious.

Godmother ; धर्ममातृ (m.) ; धर्मजननी.

GODSEND ; (1) expr. by देवदत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) सौभाग्यम् (=good fortune).

GODSON : धर्मपुत्रः and sim. comp.s, *g. of Vishvāmitra*: विश्वामित्रधर्मपुत्रः, B. r.

GOER : (1) गन्तृ (f. न्त्री) ; (2) गामिन् *or* यायिन् (f. नी) *or* सरः (री, रं) *or* गः (गा, गं) in comp., *front g.*: पुरोगः.

GOGGLE-EYED : लोलनेत्रः (त्रा, त्रं) and sim. comp.s.

GOING (subs.):(1) गमनम्, *g. back*: प्रतिगमनम्; *g. out*: निर्गमः-नम्; *g. round*: परि-गमनम्; *g. up to*: अभिगमनम्; (2) यानम्, *g. forth*: निर्याणम्; *g. away*: अपयानम्; *g. and coming*: यातायातम् : v. The several verbs.

GOITRE : (1) गलगण्डः ; (2) गण्डिः ; (3) गडुः (rare).

GOITRED, GOITROUS : गलगण्डिन् (f. नी).

GOLD (subs.) : (1) स्वर्णम्; (2) सुवर्णम् ; (3) कनकम् ; (4) काञ्चनम् ; (5) हेमन् ; (6) हिरण्यम् ; (rarely) ; (7) चामीकरम् ; (8) जाम्बूनदम् ; (9) रुक्मम् ; (10) महारजतम्.

GOLD, OF GOLD (adj.) : v. Golden.

GOLD-BEATER : स्वर्णपत्रकारः and sim. comp.s.

GOLD-DUST : (1) काञ्चनरेणुः ; (2) कनकपरागः ; (3) चामीकरचूर्णम्, K. and sim. comp.s.

GOLDEN : (1) by tat. comp., *g. ornament*: कनकभूषणम् ; (2) काञ्चनः (नी, नं) ; (3) सौवर्ण (f. र्णी); (4) हिरण्मयः (यी, यं) ; (5) स्वर्णमयः (यी, यं) ; (6) हैमः (मी, मं) ; (7) कनकमयः (यी, यं). Ph.: *the g. age*: सत्ययुगम्.

GOLDFINCH : सुवर्णसवर्णपक्षः पक्षिविशेषः ; *स्वर्णपतत्रः.

GOLDFISH : *स्वर्णवर्णः चीनदेशीयमत्स्यविशेषः.

GOLDLEAF : (1) स्वर्णपत्रम् ; (2) सुवर्णपत्रम् ; (3) कनकपत्रम् ; etc.

GOLD-REFINER : स्वर्णशोधकः and sim. comp. s. : v. To refine.

GOLDSMITH : (1) स्वर्णकारः ; (2) सुवर्णकारः (rare) ; (3) हेमकारः (rare).

GOLD-THREAD *or* WIRE : (1) कनकसूत्रम् ; (2) सुवर्णसूत्रम् ; (3) सुवर्णतन्तुः.

GONDOLA : इटालिदेशीयकेलिनौविशेषः ; गण्डः, -नौः.

GONDOLIER : गण्डवाहकः : v. Boatman.

GONG : (1) कांस्यम् ; (2) घनम्.

GONORRHOEA : मूत्राघातः (gen. term), Bha. : मूत्रशुक्रम् (?), Sr.

GOOD : I. In ordinary sense : (1) उत्तमः (मा, मं), *the g. things of Camphor island*: कर्पूरद्वीपस्योत्तमानि वस्तूनि, H. iv. ; *his best painter* : निजश्चित्रकरोत्तमः, K.s. 57. 123. ; *the best of men (God)*: पुरुषोत्तमः, (2) उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं) (=excellent), *g., bad, and middling* : उत्कृष्टापकृष्टमध्यमः, K. b. ; (3) विशिष्टः (ष्टा, ष्टं) (=very g.), *very g. cloth*: विशिष्टवस्त्रम्, P. iii. 9. ; (4) सु *or* सत् prefixed : *a g. poet*: सुकविः, Bha. ; *a g. physician*: सुचिकित्सकः ; *a g. judge* : सद्विचारकः ; *g. man* : सज्जनः *or* sim. सत्, U. ; *of g. appearance*: सुरूपः (पा, पं) ; (5) गुणवत् (f. ती) (having g. qualities), *g. soil* : गुणवती भूमिः, Ka. ; *g. wife* : गुणवती भार्या ; (6) दर्शनीयः (या, यं) *or* दृश्य (f. श्या) (g. to see), *other g. games* : क्रीडान्तराणि दर्शनीयानि, D. II. Suited, adopted : हितः (ता, तं), *g. for cattle*: गोहितः (ता, तं), Ka. iv. 51. ; *sour gruel is not g. in fever*: यवागूर्न हिता ज्वरे, Bha. III. Proper : right : q.v. : शस्तः (स्ता, स्तं), N. iii. 9. IV. Considerable: सु-, *for a.g: while*: सुचिरम्, K.; *g. many days*: सुबहून्दिवसान्, C. viii. ; *a g. number of* : सुबहु (mfn.). V. Auspicious : q.v. : शुभः (भा, भं). Ph. : *g. fellow* : भद्रः *or* भद्रमुखः; *g.-for-nothing*: अकर्मण्य (f. ण्या) *or* sometimes by अ- in comp., *a field g.-for-nothing* : अक्षेत्रम्, M .; *a g. deal*: (adv.): विशेषेण ; *be so g. as, be g. enough* : अनुग्रहपूर्वकम्; *this is a g. day to me*: अयं मे सुदिवसः, U. ii. 1. [N.B. Note सुदिवसः, सुप्रभातम् etc. are not used in the English sense for which use कुशलं ते, कुशलं भवतः, etc. *or* स्वागतम् to a visitor]; *as g. as* (i.e. in effect) : वस्तुतः.

GOOD (subs.) : I. Advantage : (1) उपकारः (= benefit), *I will do g. to this man*: उपकारं करोम्यस्य, Ka. ix. 11. ; (2) हितम् (=welfare), *for the g. of the people* : प्रकृतिहिताय ; Sa. vii. *For the g. of* may be expr. by अर्थम् *or* अर्थे in comp. : v. For the sake of. II. As opposed to evil : (1) शुभम्, *this is g., this is not g.*:शुभमिदमशुभमिदम्, K. ; (2) कल्याणम् ; (3) कुशलम् ; (4) मङ्गलम् ; (5) श्रेयस् (=well-being) ; (6) क्षेमम् (=5), *in g.-conferring work* : क्षेमङ्करेऽर्थे, B. xii. 6. III. In pl., =property : q.v. : सम्पत्तिः. Ph. : *for g.* expr. by circumlo., *slept for g.* : अप्रबोधाय सुष्वाप, R.

GOOD (as interj.) : (1) बाढम् (as an assent) : v. Yes ; (2) साधु (=very g. ; admirable).

GOOD, TO DO : (1) उपकरोति *or* -कुरुते (कृ, c. 8.) (with gen.), Ki. vii. 28. ; (2) प्रियं करोति (with gen.), V. v.

GOOD, TO MAKE : v. To make good.

GOOD-BREEDING : (1) भद्रता ; (2) साधुता (=gentlemanliness), D. ii.

GOOD-FELLOWSHIP : I. Lit. : सत्सङ्गः. II. Pleasant company : q.v.

GOOD-FRIDAY : सुशुक्रवारः *or* -वासरः.

GOOD HUMOUR : (1) प्रफुल्लचित्तता ; (2) प्रसन्नमनस्कता.

GOOD-HUMOURED : (1) प्रफुल्लचित्तः (त्ता, त्तं) ; (2) प्रफुल्लमनस्कः (स्का, स्कं).

GOOD-HUMOUREDLY : (1) प्रफुल्लचित्तेन; (2) प्रसन्नमनसा.

GOOD-LOOKING : (1) प्रियदर्शनः (ना, नं) ; (2) सुदृश्यः (श्या, श्यं) ; (3) सुदर्शनः (ना, नं) ; (4) दर्शनीयः (या, यं) *or* दृश्य (f. श्या), *very g.* : विशेषदृश्यः (श्या, श्यं), R., vi. 31.

GOODLY : v. Handsome, pleasant.

GOODMAN : I. In gen. : भद्रः. II. Husband : आर्यपुत्रः.

GOOD-NATURE : (1) सौजन्यम् *or* सुजनता, -त्वम्, *this your g.* : सौजन्यमेतद्धि वोः, Vi. v. 62. ; (2) सद्भावः (rare), *but then by that additional (act) which shewed (her) g.*: तदानीन्तु तेनापरेण दर्शितसद्भावेन, K.; (3) भद्रता (=good-breeding).

GOOD-NATURED : (1) सौजन्यवत् (f. ती) ; (2) सद्भावशालिन् (f. नी) : v. Also gentlemanly.

GOOD-NATUREDLY : (1) सौजन्येन ; (2) सद्भावतः : v. Also kindly.

GOODNESS : I. Excellence : (1) उत्तमता. (rare) ; (2) उत्कृष्टता ; (3) विशिष्टता ; (4) गुणवत्ता : v. Good-nature : q v.

GOOD-TEMPERED : (1) अचण्डप्रकृति (mfn.) ; (2) मृदुप्रकृति (mfn.) (=mild).

GOOD-WILL : I. Benevolence : (1) दया (=kindness) ; (2) अनुग्रहः (=favour). II. Of any business : प्रतिष्ठा (??).

GOODS : v. Good (subs.) (III). *G.-wagon* : भाण्डयानम्.

GOOSE : I. Lit. : (1) हंसः (f. सी) ; (2) राजहंसः (f. सी) ; (3) चक्राङ्गः (f. ङ्गी) (rare). *G.-quill* : हंसपत्रम् (??). *The ruddy g.* : चक्रवाकः. *The striped g.* : धार्तराष्ट्रः. II. Fig. : v. Fool.

GOOSEBERRY : फलविशेषः ; *तेपारि. *G.-fool* : *तैपारीयक्षीरम्.

GO-OUT : निर्गमः ; जलनिर्गमः.

GORDIAN : Ph. : *g. knot* : अमोच्यबन्धः; *to cut it* : अमोच्यबन्धं छिनत्ति.

GORE (subs.) : I. Blood : q.v. : रक्तपिण्डः ; रक्तगुल्मः. II. A piece of cloth : योजितपटखण्डः.

GORE (v.t.) : विध्यति (व्यध्, c. 4.) : v. To stab, pierce.

GORGE (subs.) : I. The throat : q.v. : कण्ठः. II. A defile, pass : *the Krauncha g.*: क्रौञ्चरन्ध्रम्.

GORGE (v.) : I. To swallow : उद्ग्रसते (ग्रस, c. 1.). II. To satiate, fill : q.v. : (कुक्षिं) पूरयति, परि-, (पूर्, c. 10).

GORGEOUS : (1) विचित्रः (त्रा, त्रं), *with a g. canopy*: वितानेन विचित्रेण, Mah. i. 183. 17. ; (2) उज्ज्वलः (ला, लं), *wearing a g. dress*: उज्ज्वलवेशधारिन् (f. णी), Mr. ix ; (3) शोभनः (ना, नं) (=beautiful).

GORGEOUSLY : expr. by adj., *g. dressed.*: उज्ज्वलवेशभृत् (mfn.).

GORGEOUSNESS : (1) विचित्रता ; (2) औज्ज्वल्यम् ; (3) शोभा.

GORGET : गलत्राणम्, कण्ठकञ्चुकः, and sim. comp.s. (?)

GORGON : I. Subs. : गार्गी (?). II. Adj. : राक्षसः (सी, सं).

GORMANDIZE : कुक्षिं परिपूर्य खादति (खाद्, c. 1.) ; अत्याहारं करोति.

GORMANDIZER, GORMAND : v. Gourmand.

GORSE : पीतपुष्पः कण्टकिगुल्मविशेषः.

GORY : I. Blood-stained : q.v. : रक्ताक्त (f. क्ता). II. Murderous : रक्तप्रियः (या, यं).

GOSHAWK : श्येनभेदः.

GOSLING : (1) हंसशावः, -कः (2) हंसशिशुः, *as your g. s will be dead* : यतस्ते शिशवः परासवः, N.

GOSPEL : *सुवृत्तम्. *To preach the g.*: *कृष्टधर्मं प्रवक्ति.

GOSSAMER : वृद्धासूत्रम् (after Assamese).

GOSSIP (subs.) : I. A talkative person : (1) जल्पाकः ; (2) वावदूकः ; (3) प्रलापिन् (m.). II. Idle talk : (1) जल्पितम् ; (2) प्रलापः : v. Also rumour.

GOSSIP (v.) : (1) जल्पति (जल्प्, c. 1.) (?) ; (2) प्रलपति (लप्, c. 1.) (?) : v. Also to converse.

GOSSIPING (adj.) : जल्पाकः (की, कं) : v. Babbling.

GOTH : *गोथः. *G. ic.* : *गोथीयः (या, यं).

GOUGE (v.) : उत्पातयति (c. of पत्) ; उद्धरति (हृ, c. 1.), D.

GOURD : no gen. term : (1) रक्तकुष्माण्डः (=pumkin g.) ; (2) लाबुः, अ- (=bottle g.) ; (3) श्वेतकुष्माण्डः (=chāl kumrā) ; etc.

GOURMAND : (1) औदरिकः ; (2) उदरम्भरिः ; (3) आद्यूनः.

GOUT : सन्धिगतो वातः, Bha., *g. in the stomach* : पक्वाशयगतो वातः, Bha.

GOUTY : वातरोगिन् (f. णी) (gen. term) ; सन्धिवातकिन् (f. नी) (?).

GOVERN : I. As a country : (1) शास्ति, प्र-, अनु- (शास्, c. 2.), *g. the world*: शाधि पृथ्वीम्, B. iii. 53. ; (2) पालयति, परि- (पाल्, c. 10.) (=to protect ; not to regulate), *let kings g. the earth always standing by virtue*: राजानः परिपालयन्तु वसुधां धर्मे स्थिताः सर्वदा, Ma. x. ; (3) by subs. प्रभुः, ईश्वरः, etc. : v. Lord, master. II. To control : q.v. : नियच्छति (यम्, c. 1.). III. In gram. : expr. by संबध्यते (pass. of बन्ध्) *or* अन्वीयते (pass of इ) (=to agree : with ins.), Da. ; *or* by कर्मन् (n.) (=accusative).

GOVERNANCE : शासनम् : v. Government (I).

GOVERNESS : I. Lit. : शासित्री. II. An instructress : q.v. : perh. शासित्री, -अनु.

GOVERNMENT : The act : (1) शासनम्, प्र-, अनु-, *good g.*: सुशासनम् ; (2) परिपालनम् (=protection), *g. of people*: प्रजानां परिपालनम्, M. II. Supreme power : (1) राज्यम् : v. Kingdom ; (2) प्रभुत्वम् : v. Supremacy. III. Form of g. : तन्त्रम् (?). IV. The ruling power : (1) राजन् (=monarch : q.v.) ; (2) प्रभवः (m. pl.) (=masters). V. A state : राष्ट्रम्, *hearing that the g. was thoroughly occupied by the sons of Samhāravarman* : संहारवर्मणः सुतैर्व्याप्तं राष्ट्रमाकर्ण्य, D. iii.

GOVERNOR : I. Ruler : (1) शासकः ; (2) शासितृ (m.) ; (3) प्रभुः : v. Master, lord. II. Of a province : अधिपतिः ; (2) भोगपतिः, *was made g. of the town called Virapur* वीरपुराख्ये नगरे भोगपतिः कृतः, H. ; (3) देशाध्यक्षः, V. s. III. An instructor : q.v. : शासकः *or* शासितृ (m.), *the god Śiva is my g.* : भगवानीशो हि मे शासिता, Vi. ii. 27.

GOVERNORSHIP : आधिपत्यम् ; (2) भोगपतित्वम् ; (3) देशाध्यक्षता.

GOWN : I. For women : शाटी (?). II. Of scholars etc. : *गौणम्. III. A dressing-g. : q.v. :

GOWNSMAN : *गौणभृत् (m.), गौणधारिन् (m.), etc.

GRACE (subs.) : I. Favour : q.v. : प्रसादः, *she obtaining the g. of the gods*: प्रसादमासाद्य सुरैः कृतं सा, N. xiv. 8. II. Beauty : q.v. : लावण्यम्. III. Good quality : गुणः. IV. Ornament : q.v. : भूषणम्, *these various (actions) became their g.s.*: इति विविधमियाय तासु भूषाम्, Ki. x. 59.V. As a title : देवः (for dukes), भगवत् (m.) (for archbishops). VI. A goddess : अप्सरस् (f.). VII. A prayer before or after meal : *to say g.*: *ईश्वरस्य प्रसादं कीर्तयति *or* प्रसादनाम आद्रियते (दृ, c. 4.), N. xiv. 1.

GRACE (v.) : I. To adorn, decorate : q.v. : भूषयति, *chaste knowledge graces flesh*: शुचि भूषयति श्रुतं वपुः, Ki. ii. 32. II. To honour : q.v. : सम्मानयति (c. of मन्).

GRACEFUL : (1) लावण्यवत् (f. ती) (=pretty) ; (2) शोभनः (ना, नं) (=fine) ; (3) रमणीयः (या, यं) (=lovely, pleasant).

GRACEFULLY : (1) शोभनम्: v. Beautifully, ; (2) मधुरम् : v. Sweetly.

GRACEFULNESS : (1) चारुता : v. Beauty, (2) माधुर्यम् : v. Sweetness.

GRACELESS : नष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. Depraved, corrupt.

GRACIOUS : I. Merciful : q.v. : (1) प्रसन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) दयामयः (यी, यं), *To be g.* : प्रसीदति (सद्, c. 1.). II. Excellent : q.v. : विशिष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Beautiful : q.v.

GRACIOUSLY : (1) सानुग्रहम् (=favourably) ; (2) सदयम् : v. Kindly.

GRACIOUSNESS : (1) प्रसन्नता ; (2) दया : v. Kindness, (3) औदार्यम् : v. Liberality.

GRADATION : v. Grade, degree. In music : आरोहावरोहः. (?). M. n.

GRADE : (1) श्रेणि: (=class); (2) प्रकार: (=kind); (3) पदम् (=position). Ph. : *g. d. service* *श्रेणिबद्धा वृत्तिः.

GRADIENT : I. Moving : चलत् (f. न्ती). II. Inclined : प्रणत: (ता, तं) (?), *a g.* : प्रणतभूमिः (?)

GRADUAL : (1) क्रमिक: (की, कं), आनु- ; (2) अल्पाल्प- in comp., *g. decrease* : अल्पाल्पह्रास:, V. p. ; (3) by adv.

GRADUALLY : (1) क्रमशः, *a pot is g. filled* : क्रमशः पूर्यते घट:, H. ; (2) क्रमे क्रमे ; (3) अनुक्रमेण ; (4) अल्पाल्पश: (=little by lit.) ; (5) शनैः शनैः (=slowly).

GRADUATE (subs.) : उपाधिधारिन् (f. णी) : उपाधिग्राहक (f. हिका).

GRADUATE (v.) : *to g. in a university* : *विश्वविद्यालयस्थोपाधिं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) ; *g. scale* : *अङ्कितपादा पद्धतिः.

GRADUATION : expr. by verb : v. To graduate.

GRAFT (subs.) : मिश्रवृक्षे निधानाय वृक्षपल्लवः *or* कलमः.

GRAFT (v.) : I. Lit. : निदधाति (धा, c. 3.) (?). II. Fig. : निदधाति.

GRAFTER : सङ्करफलोत्पादकः (?).

GRAIN (subs.) : I. Corn. : धान्यम्, *small g.* (=millet : q.v.) : क्षुद्रधान्यम्. II. Seed : q.v. : वीजम्. III. A small particle : कणः. IV. Of the veins of wood : *against the g.* : प्रतिलोमम् : v. A weight : expr. by रक्तिका (=1¾ g.) Ph. : *in. g.* i. e. deeply seated : अस्थिगतः (ता, तं) (?).

GRAIN (v.) : I. To dye : वर्णं रञ्जयति (c. of रञ्ज्). II. To form into g s : कणमयं (f. यीं) करोति (?).

GRAINY : धान्यमयः (यी, यं) and sim. comp.s.

GRAMINIVOROUS : (1) तृणजम्म (f. म्मा) ; (2) शष्पभोजिन् (f. नी) ; (3) घासादः (दा, दं) and sim. comp.s.

GRAMMAR : (1) व्याकरणम् ; (2) शब्दविद्या (rare), D. *A master of the rules of g.* : शब्दशासनविद् (mfn.) Si. xiv. 24.

GRAMMARIAN : (1) वैयाकरणः, *a mere g.* केवलवैयाकरणः, S.k. ; (2) शब्दशास्त्रज्ञः (rare).

GRAMMATICAL : I. Lit. : by comp. II. According to the rules of grammar : *not g.* : व्याकरणलक्षणहीनः (ना, नं), Kav. *or* च्युतसंस्कारः (रा, रं), Sah.

GRAMMATICALLY : (1) व्याकरणानुसारेण ; (2) by adj.

GRAMPUS : मत्स्यविशेषः.

GRANARY : (1) कुशूलः ; (2) धान्यकोष्ठः, -कः ; (3) मरारः (rare).

GRAND : I. Great : q.v. : महत् (f. ती). II. Chief : q.v. : प्रधानः (ना, नं). III. Lofty, dignified : q.v. : तेजस्विन् (f. नी).

GRANDCHILD : v. Grandson, granddaughter.

GRANDDAUGHTER : (1) पौत्री (=son's d.) ; (2) दौहित्री (=daughter's d.) ; (3) नप्त्री *Great -g.* : प्रपौत्री, etc.

GRANDEE : महाजनः (?) : v. Noble.

GRANDEUR : I. Greatness : q.v. : महत्वम्. II. Nobleness, majesty : q.v. : माहात्म्यम्. III. Loftiness, impressiveness : q.v. : तेजस्विता.

GRANDFATHER : (1) पितामहः (=paternal) ; (2) मातामहः (maternal). *Great g.* : प्रपितामहः (p.) ; प्रमातामहः (m.). *Great great g.* : वृद्धप्रपितामहः, etc.

GRANDILOQUENCE : (1) अतिशयोक्तिः ; (2) उच्चवादः.

GRANDILOQUENT, GRANDILOQUOUS : (1) उच्चवादिन् (f. नी) ; (2) ध्वनिसारः (रा, रं) (in bad sense), Si. ; (2) वाक्शूरः, M.n.

GRANDLY : (1) उज्ज्वलम् (=splendidly) ; (2) विशिष्टम् (=excellently) ; (3) better by adj.

GRANDMOTHER : (1) पितामही (=paternal) ; (2) मातामही (=maternal). *Great g.* : प्रपितामही, etc. *Great g.g.* : वृद्धप्रपितामही, etc.

GRANDSON : (1) पौत्रः (son's son) ; (2) दौहित्रः (daughter's s.) ; (3) नप्तृ (m.). *Great -g.* : प्रपौत्रः, etc.

GRANGE : I. Granary : q.v. II. Farm : क्षेत्रम्.

GRANITE : *ग्रन्थिकः, *red. g.* : *रक्तग्रन्थिकः.

GRANIVOROUS : धान्यभुज् (mfn.) ; धान्यादः (दा, दं) ; etc.

GRANT (subs.) : (1) दानम्, प्र-, *g. of a village* : ग्रामदानम्, He. ; (2) शासनम् (=edict : of royal g.), *with g.s attested with his own signature* : स्वहस्तकृतचिह्नशासनः, Si. xiv. 36.

GRANT (v.t.) : I. To give : q.v. : (1) ददाति *or* दत्ते (दा, c. 3.), *what does not God g.* (*when*)

gracious : किं न ददाति भगवान् प्रसन्नः, Ve. ; (2) वितरति (तॄ, c. 1.), *God, g. me whatever is good* : तन्मे भद्रं भद्रं वितर भगवन्, Ma. i. 4. ; *to whom excessive powers had been g. ed* : वितीर्णवीर्यातिशयान्, Si. i. 71. Ph. : *to g. a request* : प्रार्थितं *or* कामं ददाति, v. p. *or* अभिलाषं पूरयति. II. To concede : (1) स्वीकरोति (=to admit : q.v.) ; (2) by अथ *or* अथो (=g. ed), *g. ed the arrow was discharged by him for me* : अथो शरस्तेन मदर्थमुज्झितः, Ki. xiv. 17. ; (3) by imper., *I g. he is wholly so* : तथाविधस्तावदशेषमस्तु सः, Ku.

GRANTEE : (1) दानग्रहीतृ (f. त्री) ; (2) प्रतिग्रहीतृ (f. त्री), He.

GRANTOR : (1) दानकर्तृ (f. त्री) ; (2) दातृ (f. त्री) : v. Giver.

GRANULAR : (1) कणमयः (यी, यं) (?) ; (2) कणपूर्ण (f. र्णा) (?).

GRAPE : द्राक्षा, *mountain- g.* : पर्वतजा द्राक्षा ; *g. without stone or seedless g.* : अबीजा द्राक्षा ; *large g.* : गोस्तनी द्राक्षा, Bha. N.B. These words are often applied to *raisins*, Bha. : for distinction, add आमा *or* पक्का.

GRAPHIC, -AL : (1) विचित्रः (त्रा, त्रं) (=picturesque) ; (2) सुस्पष्टः (ष्टा, ष्टं) (=very clear) ; (3) अर्थवत् (f. ती) (=significant).

GRAPHICALLY : expr. by adj.

GRAPNEL : I. Properly : क्षुद्रलङ्गरः. II. In gen : आकर्षणी (?).

GRAPPLE (v.) : I. Lit. : गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *g. ed the arms of Śiva* : शिवस्य भुजद्वयं जग्राह, M.n. : v. To seize. II. To comprehend : q.v. : गृह्णाति.

GRAPPLE, GRAPPLING (subs.) : I. Seizure : q.v. : ग्रहणम्. II. A hook : आकर्षणी (?).

GRAPPLING-IRONS : लौहाकर्षणी (?).

GRAPY : I. Lit. : by comp. II. Like grape : द्राक्षाभः (भा, भं).

GRASP (v.) : I. To catch : q.v. : गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To comprehend : q.v. : गृह्णाति. *G. at* : i.e. aspire to : q.v. : ईप्सति (desi. of आप्).

GRASP (subs.) : I. Lit. : ग्रहः, -णम्, *he has fallen in my g.* : सोऽयं मद्भुजपञ्जरे निपतितः, Ve. iii. ; *embraced with a firm g.* : निष्पिपेष परिरभ्य वक्षसा, Ki. xviii. 13. : *by their g. ing of each other* : तयोर्भुजविनिष्पेषात्, Mah. iii. 39. 60. II. Mental : v. Capacity, comprehension.

GRASPING (adj.) : गृध्नु (mfn.) ; v. Covetous.

GRASPINGLY : expr. by adj., *un -g.* : अगृध्नुः, R. : v. Also covetously.

GRASPINGNESS : गृध्नुता : v. Covetousness.

GRASS : तृणम्. *Young g.* : (1) बालतृणम् ; (2) शष्पम् ; (3) शाद्वः. *Meadow g.* : (1) घासः ; (2) यवसः. *The 'Sacrificial g.'* : (1) कुश (mn.) ; (2) दर्भः. *The Dūrvā g.* : दूर्वा.

GRASS-GREEN : (1) शाद्वलः (ला, लं) ; (2) शाद्हरितः (ता, तं) ; (3) नवतृण (f. णा), Ki. x. 33.

GRASSHOPPER : (1) शलभः ; (2) पतङ्गः.

GRASSY : I. Lit. : (1) बहुतृण (f. णा) ; (2) तृणावृतः (ता, तं) ; and sim. comp.s. II. Green : q.v.

GRATE (subs.) : no equiv. : *लौहयोगः. लौहचुल्ली might be used for g. =fireplace.

GRATE (v.) : I. To furnish with g.s : *लौहयोगान्वितं (f. तां) करोति ; लौहदण्डैः दृढीकरोति. II. To rub : q.v. : घर्षति (घृष्, c. 1.). III. To vex, irritate : q.v.

GRATEFUL : I. Pleasant : q.v. : रम्य (f. म्या). II. Thankful : (1) कृतज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) कृतवेदिन् (f. नी), *and who is not g.* : यश्च कृतं न वेत्ति, H.

GRATEFULLY : I. Pleasantly : q.v. II. Thankfully : कृतज्ञतया.

GRATEFULNESS : I. Gratitude : q.v. II. Pleasantness : q.v. : रम्यता.

GRATER : घर्षणी (?), घर्षणयन्त्रम् (?).

GRATIFICATION : I. The act : (1) तोषणम्, सं-, परि- ; (2) तर्पणम्, परि-, (rare). II. Pleasure, delight : q.v. : (1) सन्तोषः ; (2) परितोषः ; (3) तुष्टिः ; *receiving g. at night* : तुष्टिमुपेयुषां निशि, N. xvi. iii. III. Reward : q.v. : पारितोषिकम्.

GRATIFY : तोषयति, सं-, परि-, (c. of तुष्), *you will g. him and return quick* : तं सन्तोष्य सत्वरमागमिष्यसि, H. ; *the killer of Vritra was g. ed with his excessive strength* : तुतोष वीर्यातिशयेन वृत्रहा, R. iii. 62. : v. To please, satisfy.

GRATING (adj.) ; कर्कशः (शा, शं), *g. to the ear* : कर्णकर्कशः (शा, शं), N. xvii. 25.

GRATING (subs.) : I. Rubbing : संघर्षणम्, *g. of teeth* : दन्तसंघर्षणम्. II. Grate : q.v.

GRATINGLY : कर्कशम् : v. Harshly.

GRATIS : विना मूल्येन ; स्वतः (=naturally).

GRATITUDE : (1) कृतज्ञता ; (2) कृतवेदिता.

GRATUITOUS : I. Given without recompense : expr. by adv. II. Without good ground : अमूलकः (का, कं).

GRATUITOUSLY : (1) विना मूल्येन ; (2) स्वतः (=naturally : q.v.).

GRATUITY : दानम् : v. Present, gift.

GRATULATE, GRATULATION, GRATULATORY : v. Congratulate, congratulation, congratulatory.

GRAVE (adj.) : I. Heavy : q.v. : गुरु (f. र्वी). II. Important : q.v. : गुरु (f. र्वी). III. Solemn : (1) गम्भी(भी)रः (रा, रं) (=deep) ; (2) धीरः (रा, रं) (=steady). IV. Of sound : (1) गम्भी(भी)रः (रा, रं) ; (2) मन्द्र (f. न्द्रा) ; (3) धीरः (रा, रं) ; (4) घनः (ना, नं).

GRAVE (subs.) : I. Lit. : शवखातम् (?). II. Tomb : q.v. : समाधिः. III. Death, end : q.v. : अन्तः.

GRAVE (v.) : मुद्रयति (मुद्, c. 10.) : v. To engrave.

GRAVE-CLOTHE : प्रेतवासस् (n.), *covering the emperor with g.* : महाराजं वाससा समाच्छाद्य, Ram. ii. 83. 15.

GRAVE-DIGGER : शवखातखनकः (?).

GRAVE-STONE : निधानोपलः (?) ; निधानप्रस्तरः (?).

GRAVEYARD : प्रेतवनम् : v. Cemetery.

GRAVEL (subs.) : शर्करा (=both the earth and the disease).

GRAVEL (v.) : I. Lit. : शर्करावृतं (f. तां) *or* शर्कराच्छन्नं (f. न्नां) करोति. II. Fig. : v. To entangle, embarrass.

GRAVELLY : (1) शर्करावत् (f. ती) ; (2) शार्करिकः (की, कं).

GRAVELY : (1) गम्भीरम् ; (2) धीरम् : v. Grave (adj.).

GRAVENESS : v. Gravity.

GRAVITATE : आकृष्यते (pass of कृष्), *g.s (lit. is drawn) towards it according to the law of g. ion* (lit. by its force) : आकृष्यते स्वाभिमुखं स्वशक्त्या, Go. iii. 5.

GRAVITATION : आकर्षणम्. *Law of g.* : आकर्षणशक्तिः.

GRAVITY : I. Heaviness : गुरुत्वम्, *specific g.* : विशेषगुरुत्वम्. II. Weight, importance : q.v. : गुरुत्वम्. III. Solemnity : (1) गाम्भीर्यम् ; (2) धैर्यम् (=steadiness). IV. Of sound : (1) गाम्भीर्यम् ; (2) मन्द्रता.

GRAVY : सिद्धमांसरसः, Bha.

GRAY (adj.) : (1) पाण्डु (mfn.) (=pale white), *covered with ash-g. hair* : भस्मपाण्डुरोमाश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं), K. ; (2) धवलः (ला, लं) (=white : q.v.) *g. old age* : धवला जरा, K. ; (3) धूम्र (f. म्रा) (=smoky : q.v.), *g. eyed* : धूम्राक्ष (f. क्षी), Ram. ; (4) पलितः (ता, तं) (of the head and of old men), *a man is not old because his head is g.* : न तेन स्थविरो भवति येनास्य पलितं शिरः, Mah. ; *gray for nothing* : वृथा पलितः, Si. ; *not by g. (hairs)* : न पलितैः, Mah.

GRAY (subs.) : I. The colour : v. Gray (adj.). II. A g. animal : expr. by white, *g. horse* : शुक्लाश्वः.

GRAYISH : (1) पाण्डु (mfn.) (?) ; (2) पाण्डुरः (रा, रं).

GRAYNESS : पलितम् : v. Gray (4).

GRAZE (v.) : I. To feed on : चरति (चर्, c. 1.), *for g. ing at a distance* : दूरे चरणाय, Pa. ; *g. grass* : तृणं चरन्ति, Pa. II. To feed : चारयति, सं-, प्र-, (c. of चर्), *to g. calves* : वत्सांश्चारयति, V.p. III. To touch slightly : घर्षति, (घृष्, c. 1.).

GRAZER : तृणचारिन् (f. णी), Pa.

GRAZIER : चारकः, N.s. *Cattle -g.* : गोचारकः.

GRAZING (subs.) : I. The act : (1) चरणम् ; (2) प्रचारः. II. G. land : (1) प्रचारभूमिः, V.p. com. ; (2) गोचरः (for kine), Ki. III. Rubbing : आ-घर्षणम्.

GREASE (subs.) : (1) वसा ; (2) वपा ; (3) मेदस् (n.).

GREASE (v.) : I. Lit. : वसया श्लक्ष्णीकरोति : v. Also to smear. II. To bribe : q.v.

GREASILY : I. Lit. चिक्कणम्. II. Grossly : अश्लीलम्.

GREASY : I. Oily : वसाप्लुतः (ता, तं) (after घृतप्लुतः of N.). II. Smooth : q.v. : चिक्कणः (णा, णं).

GREAT : (1) महत् (f. ती) : in most senses : (a) of size : *a g. forest* : महावनम्, Mu. : v. Large. (b) of quantity : *g. collection* : महाभिचयः, Ki. ; *a g. crowd* : महाजनसमूहः, Ku. (c) of weight : *g. news* : महती वार्त्ता, H. ; *for g. result* : महते फलाय, Ki. : v. Important. (d) eminent, noble : *of the g.* : महताम्, Ki. ; *g. man* : महाजनः, Mah. ; *g. -minded* : महात्मन् (mfn.), K. : v. Principal, chief. (e) of degree, etc. : *a g. while* : महान् कालः, K. ; *g. effort* : महान् यत्नः, R. ; *g. sinner* : महापातकिन्, Vi. ; *of g. price* : महार्ह (f. र्हा), Ku. ; *g. interval* : महदन्तरम्, P. ; (2) सु (=good) *or* अति (=very) prefixed (to intensify the meaning), *to a g. distance* : सुदूरम्, K. ; *g. many* : सुबहु (mfn.), K. ; *to a g. degree* : अत्यर्थम्, Ki. ; (3) अधिकः (का, कं) (when there is comparison), *the g. animals did not harass the little* : ऊनं न सत्त्वेष्वधिको बबाधे, R. ii. 14. ; *g. er devotion* : अधिका भक्तिः, K. : v. More.

GREAT-COAT : no equiv. : *महाचोलः.

GREAT-GRANDFATHER etc. : v. Grandfather etc.

GREATEST : in degree : परमः (मा, मं) : v. Extreme. *In the g. degree* : परम् : v. Extremely.

GREATLY : I. Much, exceedingly : q.v. : (1) अति- *or* सु- *in comp.* ; (2) अतिशयम् ; (3) भृशम्. *Very g.* : सुतराम्, नितराम्, *or* अतितराम्, *his love was very g. implanted* : सुतरामारोपितप्रीतिरभवत्, K. II. Nobly : q.v. : by adj.

GREATNESS : (1) महत्त्वम्, *for accession of g.* : महत्त्वयोगाय, Ki. iii. 23. ; (2) महिमन् (m.), *the chief of devotees domineers with her g.* : प्रभवति हि महिम्ना स्वेन योगेश्वरीयम्, Ma. x. 8. : v. Eminence, grandeur ; (3) गुरुत्वम् (=importance : q.v.) ; (4) उदारता (=magnanimity : q.v.) ; (5) विपुलता (=largeness : q.v.).

GREAVES : जङ्घात्राणम् and sim. comp.s.

GRECIAN : I. Adj. : (1) by comp. ; (2) *आग्रिकः (की, कं). II. Subs ; (a) a Greek : *अग्रिकः (b.) one versed in Greek : *अग्रिकभाषाज्ञः.

GRECISM : *अग्रिकभाषाणुसारिणी वाक्पद्धतिः.

GREEDILY : expr. by adj. : v. Also covetously.

GREEDINESS, GREED : I. Covetousness : q.v. : गृध्नुता. II. Voracity : (1) घस्मरता *or* अद्मरता ; (2) जिघत्सा, : v. Hunger.

GREEDY : I. Covetous : q.v. : गृध्नु (mfn.). II. Of food : (1) अद्मरः *or* घस्मरः (रा, रं) (=voracious), *the g. destructive Rudra* : घस्मरकालरुद्रः. vi. iii. 48. ; (2) जिघत्सु (mfn.) (=wishing to eat) : v. Hungry.

GREEK : i.e. *G. language* : *अग्रिकभाषा. For other senses : v. Grecian.

GREEN (adj.) : I. Of colour : (1) हरितः (ता, तं) *or* हरित् (mfn.), *about g. paddy* : हरिते धान्ये, M. viii. 330. ; (2) पलाशः (शा, शं) (rare), *a wood g. like new leaves* : नवपलाशपलाशवनम्, Si. vi. 2. II. Fresh : q.v. : *g. manhood* : नववयस् ; *g. crop* : नवशस्यम्. III. Raw, immature : q.v. : अपरिणतः (ता, तं). IV. Not dry, as of g. wood : आर्द्र (f. र्द्रा).

GREEN (subs.) : I. The colour : (1) हरितः ; (2) हरिद्वर्णः ; (3) पलाशः (rare). II. A grassy plain : शाद्वलस्थली : v. Also grassy. III. In pl., vegetables : शाकम्.

GREEN, TO BE OR BECOME : हरितायते (nomi.) (rare).

GREENFINCH : पक्षिभेदः ; हारीतः (?).

GREENGAGE : no equiv. : *पलाशफलम्.

GREENGROCER : फलादिविक्रेतृ (f. त्री) ; फलोपजीविन् (f. नी), Ram. ii. 90. 19.

GREENHORN : (1) अपरिणतबुद्धि (mfn.) ; (2) अपक्वधी (n. धि) ; etc.

GREENHOUSE : *आतपत्राणम् ; हरितगृहम्.

GREENSIH : (1) ईषद्धरितः (ता, तं) ; (2) हरिदाभः (भा, भं).

GREENNESS : I. Lit. : हरितता, -त्वम्. II. Freshness : नवता. III. Immaturity : अपक्वता.

GREENSWARD : तृणावृता भूमिः and sim. comp.s.

GREENWOOD (adj.) : by comp., *g. shade* : हरितवनच्छाया.

GREET (v.) : समाजयति (समाज्, c. 10.), *coming to g. (his daughter) out of affection* : स्नेहात्समा-

जयितुमेत्य, U. i. 7. ; *uses the right arm to g. me* : समाजने मे सव्येतरं भुजं प्रयुंक्ते, Ram. xiii. 43. : v. Also salute.

GREETER : (1) समाजयितृ (f. त्री) ; (2) better by verb.

GREETING : (1) समाजनम् ; (2) अभिनन्दनम् (=congratulation) : v. Also salutation.

GREGARIOUS : (1) यूथचारिन् (f. णी) and sim. comp.s. (=moving in company : as of elephants) ; (2) सङ्घप्रियः (या, यं) and sim. comp.s.

GREGARIOUSLY : (1) by adj. ; (2) सङ्घशः (in flock).

GRENADE : *अवपोथिका (used in a like sense in Mah).

GRENADIER : *दक्षिणरक्षिन् (m.).

GREY : v. Gray.

GREYHOUND : श्वन् (m.), *and presented many tiger-like g.s* : व्याघ्रसंहननप्रख्यान्……शुनश्चोपानयद्बहून्, Ram. ii. 72. 24.

GRICE : शूकरशावः, -कः and sim. comp.s.

GRIDIRON : अम्बरीषम् (?) ; भ्राष्ट्रम् (=frying pan).

GRIEF : (1) शोकः, *broken-hearted from g. on account of me* : ममैव शोकेन विदीर्णवक्षसा, N. i. 140. ; (2) दुःखम् (=pain), *g. at a son's loss dries up the heart, body and mind* : हृच्छरीरमनःशोषि दुःखं पुत्रवियोगजम्, Ram. ii. 76. 28. : v. Also sorrow, distress.

GRIEVANCE : I. Injury : (1) दुःखम् ; (2) कष्टम् ; (3) क्लेशः. II. Grief : सन्तापः.

GRIEVE (v.i.) : (1) शोचति, *why she will not g. in distress* : कथं शोचेन्न दुःखिता, Ram. ; (2) by adj. : v. Sorry. *To g. at or for* : अनुशोचति, Mah.

GRIEVE (v.t.) : I. To afflict : (1) दुःखयति (nomi.), *this g.s me* : अदो दुःखाकरोति मां, Si. ii. 11. ; (2) तापयति, सं-, (c. of तप्) (stronger), *g.d by widowhood* : वैधव्यतापिता, Si. xi. 67. ; (3) दुनोति (दु, c. 5), *I am not g.d* : न दुये, Si. II. To mourn : शोचति, *I g. you* : भवन्तं शोचामि, Mr. i.

GRIEVINGLY : शोचमानः (ना, नं) : v. Sorrowfully.

GRIEVOUS : I. Heinous, aggravated : घोरः (रा, रं). Ph. : *g. hurt* : घोरक्षतम्. II. Full of grief : शोकाकुलः (ला, लं). III. painful : (1) दुःखाकरः (री, रं) ; (2) दुःखजननः (नी, नं), etc.

GRIEVOUSLY : (1) घोरम् ; (2) बलवत् ; (3) सशोकम् (=sorrowfully) : v. Also excedingly, painfully.

GRIEVOUSNESS : (1) घोरता : v. Fierceness ; (2) शोकाकुलता (=sorrowfulness) ; (3) शोच्यता (=sadness).

GRIFFIN, GRIFFON : *श्येनसिंहः.

GRIG : I. An eel : कुञ्चिकाभेदः. II. Health : q.v.

GRILL : भृज्जति (भ्रस्ज्, c. 6.) : v. To fry.

GRIM : घोरः (रा, रं) : v. Frightful, horrible.

GRIMACE : मुखभङ्गिः, K. ; and sim. comp.s.

GRIMLY : घोरम् : v. Fiercely, sternly.

GRIMNESS : घोरता : v. Fierceness, frightfulness.

GRIMY : मलिनः (ना, नं) : v. Dirty, foul.

GRIN (v.) : दन्तान् दर्शयति (c. of दृश्), *then the fool g.ned and laughed loudly* : ततो जहास स्वनवन्मूढो दन्तान् दर्शयन्, V.p. v. 28. 15.

GRIN (subs.) : (1) विकृतस्मितम् (?) ; (2) better as above.

GRIND (v t.) : I. Lit. : पिनष्टि, निस्-, उत्-, विनिस्-, प्रति-, (पिष्, c. 7.), *say whether we shall g. the sun on the ground* : किं ब्रूहि भूमौ पिनषाम भानुम्, B. xii. 18. : v. Also to pound. II. Fig. : पिनष्टि, निस्-, विनिस-, *g. ed (his) teeth from rage* : रोषाद्दन्तान् दन्तैर्निष्पिपेष, Mah. iv. 16. 14. ; *it ground that powder* : तदेव पिपेष पिष्टम्, N. xiii. 19. ; *g. ing the world* : पिष्ट्वा ब्रह्माण्डम्, Vi. vi. 10. ; *ground down by taxes* : करनिष्पिष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. To oppress. III. To rub : घर्षति (घृष्, c. 1.) : v. To gnash, whet.

GRIND (v.i.) : I. To do g. ing : पेषणं करोति. II. To become ground : पेष्यते, निस्, विनिस् (pass. of पिष्).

GRINDER : I. Lit. : पेषकः, निस्-. II. A molar : चर्वणदन्तः (?).

GRINDINGLY : (1) निष्पिष्य, वि- ; (2) निष्पीड्य.

GRINDSTONE : I. Whet-stone : q.v. : शाणम्. II. Grinding-s. : पेषणी.

GRINNINGLY : दन्तान् दर्शयत् (f. न्ती), प्र-, V.p.

GRIP : I. Subs. : expr. by हस्तम् : v. Grasp. II. Verb : गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To catch.

GRIPE (subs.) : I. Grasp : q.v. : expr. by हस्तम्. II. Handle: हस्तम्. III. In pl. pain in the intestines : उदरशूलम् (?).

GRIPE (v.) : I. To grasp : q.v. II. To cause pain to the bowels : expr. by उदरशूलम् (?). III. To distress : सन्तापयति (c. of तप्).

GRIPER : I. Lit. : ग्राहकः. II. Oppressor : : पेषकः.

GRISLY : भीषण (f. णा) : v. Terrible, horrible.

GRIST : I. Corn for grinding : पेष्यम्. II. Ground-corn : पिष्टम्. III. Supply, provision : q.v.

GRISTLE : तरुणास्थि (n.), Sr. (?).

GRISTLY : तरुणास्थिमयः (यी, यं), Monier Williams.

GRIT : I. Sand, gravel : q.v. : शर्करा. II. In pl. oats or wheat coarsely ground : स्थूलपिष्टम् (?).

GRITTY : शर्करामयः (यी, यं) (?).

GRIZZEL : पाण्डुरः (रा, रं) : v. Gray.

GRIZZLY : धूम्रः (म्रा, म्रं), *g. bear* : धूम्रमल्लः.

GROAN (v.) : रटति (रट्, c. 1.) : v. To cry, sigh.

GROAN (subs.) : रटितम्, *very sad g.s* : अतिकातरं रटितम्, D. : v. Also cry.

GROAT : प्राचीनमुद्राविशेषः ; *चतुष्पाणिः.

GROCER : गन्धवणिज् (m.) (?) सितादिविक्रेतृ (m.).

GROCERY : सितादिपण्यम् (?).

GROIN : I. Lit. : (1) वंक्षणः ; (2) वाटः. II. In architecture : *वाटः.

GROOM (subs.) : (1) अश्वपालः, -कः ; (2) तुरगपरिचारकः, K. and sim. comp.s.

GROOM (v.) : परिचर्यां करोति (= with gen.) ; परिचरति (चर्, c. 1.).

GROOVE : I. Subs. : (1) रेखा (=line) ; (2) प्रणाली (=canal). II. Verb : रेखां or प्रणालीं करोति (?).

GROPE (v.) : परामृशति (मृश्, c. 6.) : v. To search, feel.

GROPINGLY : अन्धकारे परामृशत् (f. ती) (?).

GROSS : I. Bulky : स्थूलः (ला, लं). II. Coarse : स्थूलः (ला, लं) III. Stupid : स्थूलः (ला, लं). IV. Obscene : q.v. V. Great, as g. injustice : महत् (f. ती). VI. Whole, total : q.v.

GROSSLY : I. Greatly : भृशम्. II. Indecently : अश्लीलम्.

GROSSNESS : I. Thickness, coarseness : स्थौल्यम् *or* स्थूलता. II. Enormity, greatness : महत्त्वम् III. Indecency : अश्लीलता.

GROT, GROTTO : (1) कन्दरा ; (2) दरी : v. Cave.

GROTESQUE : I. Adj. : अपरूपः (पा, पं) (?). II. Subs. : अपरूपम् (?) or by adj.

GROTESQUELY : अपरूपम् (?) : v. Also ridiculously.

GROTESQUENESS : अपरूपता (?) : v. Also ridiculousness.

GROUND (subs.) : I. Lit. : (1) भूमिः *or* भूः, *good g.* : गुणवती भूमिः, Ka. ; *in another's g.* : परभूमौ, Vi. ; *seeing him fallen on the g.* : तं दृष्ट्वा पतितं भूमौ, Ram. vi. 92. 63. ; *gone to the g.* : गतो भुवि, Ku. xvi. 41. ; (2) क्षितिः (=earth), *fruitful g.* : फलवती क्षितिः, R. ; (3) स्थलं, -ली, सं-, (=high g.), *let us stand from here on high (fighting) g.* : तदितः स्थलीमधितिष्ठाव, Vi. v. ; *lying on g. full of Dūrvā grass* अदभ्रदर्भामधिशय्य संस्थलीम्, Ki. i. 58 ; (4) स्थण्डिलम् (=cleared g.) (rare), *on the bare g.* : स्थण्डिल एव केवले, Ku. v. 12. ; (5) रणम् (=battle : q.v. : poet. for battle g.), Ram ; (6) भूतलं *or* महीतलम् (=surface of earth), V.p. II. Basis ; (1) मूलम् : v. Root; (2) कारणम् : v. Cause : (3) प्रयोजनम् : v. Object. III. In painting : भित्तिः, *although the g. is plain* : भित्तौ समायामपि, Sa. vi. 16. IV. In pl., dregs : मलम्. Ph. : (a) *to gain g.* : उपचीयते (pass. of चि) : v. To advance ; (b) *to lose g.* : अवचीयते : v. To decline ; (c) *to give g.* : v. To recede.

GROUND (v.i.) : भूमिं *or* क्षितिं स्पृशति (स्पृश्, c. 6.) (?) *or* भूमौ *or* क्षितौ लगति (लग्, c. 1.) (?).

GROUND (v.t.) : I. Lit. : भूमौ लगयति (c. of लग्) (?). II. To establish : q.v. : expr. by मूलः (ला, लं), *g.ed in love* : प्रेममूलः (ला, लं).

GROUND-FLOOR : प्रथमो भूभागः (after N.) ; sim. भूमिः *or* क्षितिः (when the sense is clear).

GROUND-IVY : लताविशेषः.

GROUNDLESS : अमूलः or निर्मूलः (ला, लं), -कः (का, कं) : v. Also false.

GROUNDLESSLY : (1) अमूलम् ; (2) निष्कारणम् : v. Also falsely.

GROUNDLESSNESS : (1) अमूलता ; (2) असारता (=emptiness).

GROUND-NUT : चीनवादाम : (?).

GROUND-RENT : भूमिकरः (?) ; स्तोमः, N.s.

GROUNDSEL : ओषधिभेदः ; भूमिवर्धनः.

GROUNDWORK : I. Lit. : भित्तिमूलम्. II. First cause : निदानम्.

GROUP (subs.) : (1) सङ्घः, *in g.* : सङ्घशः ; (2) समवायः ; (3) समूहः ; (4) गणः ; (5) ओघः.

GROUP (v.t.) : गणीकरोति (?) : v. To arrange.

GROUSE : वन्यपक्षिभेदः.

GROVE : (1) वृक्षवाटिका ; (2) उपवनम् ; (3) आरामः. *A g. near a house* : (1) गृहारामः ; (2) निष्कुटः.

GROVEL : रिङ्गति (रिङ्ग्, c. 1) : v. To crawl.

GROVELLING (adj.) : कृपण (f. णा) : v. Mean, base.

GROW (v.i.) : I. To increase : वर्धते (वृध्, c. 1.), *the fish grew there* : स तत्र ववृधे मत्स्यः, Mah. iii. 187. 12. : v. To grow up. II. To be produced : जायते (जन्, c. 4.) or भवति (भू, c. 1.), *barley g.s here* : यवोऽत्र जायते or भवति. Ph.: *land where all crops g.* : सर्वशस्यप्रदा भूमिः, K.b. III. To become : q.v. : जायते or भवति, *grew fierce* : क्रूरमजनि, Si. IV. To arise from : q.v. : जायते.

GROW (v.t.) : i.e. to raise : करोति (कृ, c. 8.). N.B. रोपयति, सं-, (c. of रुह्) is gen. restricted to planting.

GROW UP : (1) वर्धते, परि-, सं-, (वृध्, c. 1.), *Rājavāhana grew up with the ministers' sons* : राजवाहनो मन्त्रिपुत्रैः सहावर्धत, D. ; (2) एधते (एध्, c. 1.) (rare), *g.n up with young deer* : मृगशावैः सममेधितः (ता, तं), Sa. ii. ; (3) रोहति (रुह्, c. 1.) (of trees etc.), *as seeds g.* : यथा बीजानि रोहन्ति, Vri.

GROWER : (1) रोपयितृ (m.) ; (2) रोपकः, आ-, *g. of trees* : वृक्षारोपकः, M.

GROWL (v.) : चित्कारं करोति : v. Also to roar.

GROWL (subs.) : चित्कारः : v. Also roar.

GROWN UP (adj.) : i.e. adult : प्रौढः (ढा, ढं).

GROWTH : I. Increase : q.v. : वृद्धिः. Ph. : *of one year's g.* : एकवर्षीण (f. णा); *full g.* : परिणामः : v. Maturity. II. Product : q.v.

GRUB (subs.) : I. A larva : अण्डः (?). II. Dwarf : वामनः.

GRUB (v.) : I. To dig : खनति (खन्, c. 1.). *G. up* : उन्मूलयति, विदलति (दल्, c. 1.), Ram. II. To beg : q.v. : भिक्षते.

GRUBBER : I. A digger : खनकः. II. An instrument : खनित्रम्.

GRUB-STREET (adj.) : perh. ग्राम्य (f. म्या) (lit. village).

GRUDGE (v.) : (1) दूयते (pass. of दु) (=to be grieved) ; (2) by साभ्यसूयः (या, यं) (=envious) ; (3) by वदति (= to say).

GRUDGE (subs.) : (1) रागः : v. Enmity ; (2) अभ्यसूया (=envy).

GRUDGINGLY : (1) अनिच्छया (=unwillingly) ; (2) दुःखेन (with difficulty).

GRUEL : (1) यवागूः ; (2) काञ्चीकम् ; (3) आरनालम्.

GRUFF : कर्कशः (शा, शं) : v. Rough, harsh.

GRUFFLY : कर्कशम् : v. Roughly, harshly.

GRUFFNESS : कार्कश्यम् : v. Roughness, harshness.

GRUMBLE : I. To complain : (1) न तुष्यति (तुष्, c. 4.) ; (2) खिद्यते (खिद्, c. 4.) (=to be distressed). II. To roar : q.v.

GRUMBLER : expr. by verb.

GRUMBLINGLY : (1) असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) (=discontented) ; (2) सखेदम्.

GRUNT (v.) : *g. ed loud* : जगर्ज परिघर्घरम्, V. p. i. 4. 25. ; *where do not fierce g. ing boars g.* : कः कः कुत्र न घुर्घुरायितघुरो घोरो घुरेच्छूकरः, Kav.

GRUNT (subs.) : घर्घरनादः and sim. comp.s. : v. Cry.

GRUNTLING : शूकरशावः, -कः.

GUANO : सामुद्रिकपक्षिमलम् ; *गवनम्.

GUARANTEE (subs.) : I. The person : प्रत्ययप्रतिभूः, Mit. II. An engagement : प्रत्ययः, *on my g., give him goods* : मत्प्रत्ययेनास्य द्रव्यं देहि, Mit. ; v. Security.

GUARANTEE (v.) : expr. by प्रत्ययः ; (2) प्रतिभूर्भवति (=to become surety).

GUARD (v.t.) : (1) रक्षति, परि-, सं-, अभि-, प्रति-, (रक्ष्, c. 1.), *and the gods of quarters g.ing (your) strength as to penances* : रक्षन्तस्तपसि बलञ्च लोकपालाः, Ki. v. 50. ; *was well-g.ed and well-protected like the edifice of Indra* : सुरक्षितं सुगुप्तञ्च यथेन्द्रभवनं तथा, Mah. ; (2) गोपायति, अभि-, सं-, अनु-, (गुप्, c. 1.), *g.ed himself undaunted* : जुगोपात्मानमत्रस्तः, R. i. 21. : v. Also to protect.

GUARD AGAINST : अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) भवति : v. Careful.

GUARD (subs.) : I. G. ing : रक्षा *or* रक्षणम् : v. Protection. Ph. : *off the g.* : प्रमत्तः (त्ता, त्तं) : v. Careless ; *be on your g.* : सावधानो भव, U. v.: v. Careful ; *to mount g.* : रक्षाम् अधितिष्ठति (स्था, c. 1.) (?). II. One who g.s : (1) रक्षिन् (m.) ; (2) रक्षकः ; (3) रक्षाधिकृतः. N.B. Use pl. when it conveys many, *life-g.* : अङ्गरक्षकाः, Bha. *G. -master* : गुल्मस्थानाधिपः, Mu. v. III. In a vessel, a fence : आवरणम् (?).

GUARDED (adj.) : (1) अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) अवहितः (ता, तं).

GUARDEDLY : (1) by adj. ; (2) सावधानम् ; (3) विमृश्य.

GUARDIAN : I. Protector : q.v. : (1) रक्षकः ; (2) रक्षितृ (m.) ; (3) गोप्तृ (m.) ; (4) गोपायकः, *of the g.s of the three worlds* : गोपायकानां भुवनत्रयस्य, Ki. II. Of a minor or female : रक्षकः, *the husband is the g. of a married woman* (lit. in youth) : भर्ता रक्षति यौवने, H.

GUARDIANLESS : अनाथः (था, थं) ; अरक्षकः (का, कं) (?).

GUARDIANSHIP : I. Care, defence : रक्षा. II. The office : रक्षकपदम् (?).

GUAVA : (1) अञ्जीरम् ; (2) आम्रलम् (?) (comp. H. आमरूद्).

GUDGEON : क्षुद्रमत्स्यभेदः.

GUERDON : फलम् : v. Reward.

GUESS (subs.) : (1) ऊहः : v. Conjecture ; (2) शङ्का (=apprehension).

GUESS (v.) : (1) शङ्कते, आ-, (शङ्क्, c. 1.) (=to apprehend : q.v.) ; (2) तर्कयति, वि-, (तर्क्, c. 10.) : v. To conjecture ; (2) अनुमिमीते, (मा, c. 3.) (=to infer : q.v.) ; (4) ऊहते (ऊह्, c. 1.), B.

GUEST : (1) अतिथिः (=one who comes unasked), *make (him) the g. of the abode of Death* : विधेहि कीनाशनिकेतनातिथिम्, Si. ; (2) निमन्त्रितः (ता, तं) (=invited), C. ; (3) अभ्यागतः (ता, तं) (=visitor) ; (4) प्राघूर्णिकः (=1. rare) ; (5) प्रेक्षकः (=spectator), U. vii.

GUIDANCE : expr. by उपदेशः *or* शासनम् : v. Advice, counsel.

GUIDE (subs.) : I. To a place : (1) अध्वदर्शिन् (f. नी) and sim. comp.s. *I myself would be your g.* : अहमेव भवेयमध्वदर्शी, D. vi. ; (2) पथोपदेशकः, Ra. iv. II. Adviser, leader : q.v. : उपदेष्टृ (f. ष्ट्री).

GUIDE (v.t.) : I. To lead : q.v. : (1) नयति (नी, c. 1.) ; (2) पथं दर्शयति (c. of दृश्) *or* उपदिशति (दिश्, c. 1.). II. To direct : (1) उपदिशति ; (2) शास्ति, अनु-, (शास्, c. 2.) : v. Also to control.

GUIDE-POST : पथदर्शककाष्ठम् (?).

GUIDER : v. Guide (subs.).

GUILD : श्रेणी, (?) वणिक्समाजः (?).

GUILDHALL : पौरशाला ; श्रेष्ठिसङ्गमः.

GUILE : (1) माया ; (2) कपटम् : v. Deceit, cunning.

GUILEFUL : (1) मायिन् (f. नी) ; (2) कापटिकः (की, कं) : v. Deceitful.

GUILELESS : (1) अमायः (या, यं) ; (2) निष्कपटः (टा, टं) : v. Simple, honest.

GUILELESSLY : (1) निष्कपटम् ; (2) मायां विना : v. Sincerely.

GUILELESSNESS : (1) निष्कपटता ; (2) अमायता : (3) अजिह्मता.

GUILLOTINE : गलकृन्तनम् ; शिरश्छेदयन्त्रम्.

GUILT : I. Crime : q.v. : (1) अपराधः ; (2) पापम्. II. Criminality. : expr. by crime : *my g. has fallen on another's shoulders* : मया कृतं पापमन्यस्य मस्तके निपतितम्, Mr. ix.

GUILTILY : (1) सापराधम् ; (2) सपापम् : v. Wickedly.

GUILTINESS : (1) अपराधिता ; (2) कृतापराधता ; (3) by adj.

GUILTLESS : (1) निष्पापः (पा, पं), *g. livelihood* : निष्पापा वृत्तिः, Raj. ; (2) अपापः (पा, पं), *thousands of g. men* : अपापानां सहस्राणि, Mr. ix. ; (3) निरपराधः (धा, धं) : v. Innocent.

GUILTLESSNESS : (1) निष्पापता ; (2) निरपराधता. : v. Innocence.

GUILTY : (1) पापिन् (f. नी), *the love of the g. couple* : पापिनोः प्रेम तत्तयोः, Raj. ; (2) पातकिन् (f. नी), *this g. Brahmin* : अयं हि पातकी विप्रः, Mr. ix. ; *g. of heinous offences*: महापातकिन्, V. s. ; (3) अपराधिन् (f. नी), *I am surely g.* : अपराधी नूनमहम्, V. ii. ; (4) कृतापराधः (धा, धं) ; (5) लब्धापराधः (धा, धं).

GUINEA : स्वर्णमुद्राविशेषः ; *प्राचीनमुद्राविशेषः.

GUINEA-FOWL : *चित्रकुक्कुटः.

GUINEA-PIG : *बिन्दुशूकरः.

GUISE : (1) वेषः : v. Dress ; (2) छद्मन् (n.) : v. Disguise.

GUITAR : *षड्तन्त्री ; हिस्पानपरिवादिनी : v. Lute.

GULF : I. An abyss : q.v. : खातम्. II. A bay : (1) महाखातम् (?) ; (2) उपसागरः (?).

GULFY : घूर्णिमयः (यी, यं) (?).

GULL (subs.) : (1) गङ्गाचिल्ली ; (2) जलकुक्कुटी.

GULL (v.) : v. To delude, cheat.

GULLET : गलः, *does not go below the g.* : विशत्यधोगलान्न, K.

GULLIBILITY : expr. by circumlo.

GULLIBLE : यत् शृणोति तत् श्रद्धाति : v. Credulous, silly.

GULLY : प्रणाली : v. Channel.

GULLY-HOLE : प्रणालीमुखम् (?) and sim. comp.s.

GULP (v.) : *g. down* : ग्रसते (ग्रस् , c. 1.) : v. To swallow. *G. up* : उद्गिरति (गॄ, c. 6.) : v. To disgorge.

GULP (subs.) : I. A swallow : ग्रास. II. G. ing up. : उद्गिरणम्.

GUM (subs.) : I. Of the mouth : (1) दन्तवेष्टः, *whose g. s suddenly bleed* : शोणितं दन्तवेष्टेभ्यो यस्याकस्मात् प्रवर्तते, Bha.; (2) दन्तमांसम्. II. Of trees : निर्यासः (?). III. For gumming : *गोमम्. *G. boil* : दन्तपुप्पुटः, Bha.

GUM (v.t.) : *गोमयति (nomi.) : v. To glue.

GUMMY : v. Viscous, adhesive.

GUN : I. Cannon : *कामानम्, *g. carriage* : *कामानयानम्. II. Musket: *बन्दुकम्. N.B. Under Mah. iii. 15. 5., Nil identifies महायन्त्रम् with great and क्षुद्रयन्त्रम् with small g. s., but without authority.

GUN-BARREL : *कामाननाली.

GUN-COTTON : *स्फोटकयन्त्रम्.

GUNNER : *कामानिकः ; कामानाधिकृतः.

GUNNERY : *कामानविज्ञानम् ; आग्नेयास्त्रविद्या.

GUNPOWDER : आग्नेयचूर्णम्. Nil. uses आग्नेयौषधम् probably in this sense.

GUNSHOT : I. Subs. : कामानविषयः. II. Adj. : कामानकृतः (ता, तं).

GUNSMITH : बन्दुककारः.

GUNWALE, GUNNEL : *कामानदर्शनम् ; उच्चधारा.

GURGLE (v.) : घर्घरायते (nomi.), *g. stream* : घर्घरवा सरित्, Mah. v. 19. अथाहं पूर्यमाणस्य जलकुम्भस्य निःस्वनम् । अचक्षुविषयेऽश्रौषं वारणस्येव बृंहितम्, Ram.

GURGLE, GURGLING (subs.) : घर्घरायितम्, घर्घरशब्दः and sim. comp.s.

GURNARD, GURNET : समुद्रमत्स्यविशेषः.

GUSH (subs.) : प्रवाहः : v. Flow, rush.

GUSH (v.) : प्रपतति (पत्, c. 1.) : v. To Flow, rush.

GUSHING (adj.) : i.e. soft-hearted : कोमलहृदयः (या, यं).

GUST : I. Of wind : चण्डवातः and sim. comp.s. II. Enjoyment : सम्भोगः. III. Relish : स्वादः.

GUSTO : रुचिः : v. Taste, relish.

GUSTY : v. Stormy, tempestuous.

GUT (subs.) : अन्त्राणि (n. pl.) : v. Intestines.

GUT (v.) : I. Lit. : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.), निर्हरति (हृ, c. 1.), etc. II. To plunder : लुण्ठति.

GUTTER : I. Of a house : स्यन्दनिका, Mit. II. A channel : प्रणाली.

GUTTERAL : कण्ठ्य (f. ण्ठ्या), *g. letter* : कण्ठ्यवर्णः. *G. sound* : कण्ठकुहरम् (rare).

GUZZLE (v.) : अतिपानं करोति : v. To drink.

GUZZLE, GUZZLER : अतिपायिन् (f. नी) : v. Drunkard.

GYMNASIUM : व्यायामशाला, *school of g.* : व्यायामशिक्षाशाला.

GYMNASTIC (adj.) : by comp., *g. exercises* : व्यायामः.

GYMNASTICS : धावनलङ्घ्यामिहरणादिक्रीडाः ; व्यायामः (=exercise) : v. Also wrestling, fencing.

GYMNOSOPHIST : योगिन् (f. नी) : v. Ascetic.

GYPSUM : प्रस्तरविशेषः ; *याक्षः.

GYPSY : *यात्र (f. त्री).

GYRATION : घूर्णिः : v. Rotation.

GYVE : निगडः : v. Fetter, chain.

H

HA : आ : v. Oh.

HABEAS-CORPUS : *दर्शनशासनम्.

HABERDASHER : सूच्यादिक्षुद्रपण्यविक्रेतृ (m.) *or* विक्रयिन् (m.).

HABILIMENT : वसनम् : v. Garment, dress.

HABIT : I. Dress : q.v. : वेशः. II. Condition, temperament : q.v. : अवस्था. III. Practice, custom : (1) अभ्यासः (?) ; (2) शीलम् (?), *of bad h. s* : अशीलः (ला, लं), Ki. *To be in the h. of* : -शीलः (ला, लं) in comp.

HABIT (v.) : v. To dress, clothe.

HABITABLE : वासयोग्यः (ग्या, ग्यं) : v. Inhabitable.

HABITANT : निवासिन् (f. नी) : v. Inhabitant.

HABITATION : (1) वसतिः, *the h. of serpents* : भुजङ्गमानां वसतिः, R. ; (2) धामन् (n.), *the h. of gods* : त्रिदशधाम, N. : v. Residence, house.

HABITUAL : (1) नित्य (f. त्या) (=every day) ; (2) अभ्यासजः (जा, जं) (formed by habit) (?).

HABITUALLY : (1) नित्यम् ; (2) सततम् (=constantly).

HABITUDE : I. Familiarity : q.v. II. Mode : प्रकारः (?).

HABITUATE : अभ्यासं करोति : v. To accustom.

HACK (subs) : I. A cut : q.v. II. A procuress : q.v. III. A horse for hire : भाटकघोटकः (?).

HACK (v.) : व्यव-छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. Cut to pieces.

HACKNEY-COACH : भाटकयानम् (?) ; gen. simp. यानम्.

HACKNEYED (adj.) : (1) साधारण (f. णी) (=common) ; (2) जीर्ण (f. र्णा) (=worn out) ; (3) बहुभिः प्रणीतः (ता, तं) (of subjects), Ana ; (4) बहुप्रयुक्तः (क्ता, क्तं) (of words, etc.).

HADDOCK : समुद्रमत्स्यविशेषः ; *हाडकः.

HAFT : मुष्टि : v. Handle, hilt.

HAG : (1) जरती ; (2) राक्षसी (in contempt).

HAGGARD : I. Emaciate, lean : q.v. : परिकृशः (शा, शं). II. Wild, rough : q.v.

HAGGLE (v.) : perh. कलहं करोति.

HAH : आः : v. Oh.

HAIL (interj.) : नमः (with dat.) "शिखिनेऽनेकशिखाय ते नमः", Ki.

HAIL (subs.) : (1) शिलावृष्टिः ; (2) करकावृष्टिः, *heavy h.* : तुमुलकरकावृष्टिः, Me. i. 55. *H. water*: करकाजलम्, Bha.

HAIL (v.) : I. To salute : q.v. : वन्दते (वन्द्, c. 1.). II. Of h. : expr. by subs. or वर्षति, *it h. ed heavily burning firebrands* : ज्वलद्भिरङ्गारचयैर्नभस्तलं ववर्ष गाढम्, Ku.

HAILSTONE : (1) करका ; (2) वर्षोपलः and sim. comp.s.

HAILY : expr. by comp., *h. shower* : करकावृष्टिः.

HAIR : I. Of the head : (1) केशः, *seizing by the h.* : केशेषु गृहीत्वा, P. ; *here they are dressing the h. of horses* : इतोऽश्वानां केशकल्पना क्रियते, Mr. iv. ; *the Śakas with short h, the Pāradas with flowing h.* : अर्द्धमुण्डान् शकान्, प्रलम्बकेशान् पारदान्, V.p. iv. 3. ; *arranging the h. in the folds of a peacock's tail* : मयूरबर्हिभङ्ग्या केशपाशं विधाय, D. ; (2) कचः ; (3) कुन्तलः ; (4) चिकुरः ; (5) शिरोरुहः, मूर्द्धजः, etc. (poet). *The entire h. of the head* : (1) केशपाशः ; (2) केशकलापः ; (3) कचौघः, N. ; (4) चिकुरप्रकरः, N. ; etc., *(her) h. not very curly, thick, long and every one of them naturally equal, smooth, and black* : अनतिभङ्गुरो बहुल आयामवानेकैकनिसर्गसमस्निग्धनीलो मूर्द्धजकलापः, D. vi. *Matted or clotted h.*: जटा, -जूटः ; *Curly h.*: (1) अलकः ; (2) चूर्णकुन्तलः. H. ; *twisted together into a single braid* : वेणिः (णी) ; *to do so* : वेणीं *or* शिखां बध्नाति, Me. *A braid of h.* : कबरी. *Ornamental h.* : धम्मिल्लः (rare.)

II. Of the body : (1) रो(लो)मन् (n.), *with gladdened h.* : हृष्टरोमन् (mfn.), Ram. ; (2) बाल: (specially of an animal's tail), Ki. ; (3) तनु(नू)रुहम् (poet). III. Of plants : केश(स)र:, Ph. : *a h.'s breadth* : रेखामात्रमपि, R.

HAIRCLOTH : लो(रो)मपट: (??).

HAIRDRESSER : केशकल्पक: : v. Barber.

HAIRINESS : लो(रो)मशता, -त्वम् : v. Hairy.

HAIRLESS : I. Of the head : (1) अकेश: (शा, शं) ; (2) केशहीन: (ना, नं) and sim. comp. s, *like a crest on a h. head* : शिरसीव कङ्कणमपेतमूर्द्धजे, Si. xv. 33. II. Of the body : निर्लोमन् (mfn.) and sim. comp.s.

HAIR-POWDER : केशचूर्णम् (?).

HAIR-SPRING : *केशाग्रतार: ; सूक्ष्मतार:.

HAIRY : (1) लो(रो)मश: (शा, शं) ; (2) लोमावृत: (ता, तं).

HALBERD : शूलविशेष:.

HALCYON : I. Subs. : मत्स्यरङ्ग: : v. Kingfisher. II. Adj. : v. Peaceful, happy.

HALE (adj.) : सुस्थ: (स्था, स्थं) : v. Healthy, robust.

HALE (v.t.) : आकर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To pull.

HALF (subs.): (1) अर्द्धम्, *h. the day is over* : अर्द्धं गतं दिवसस्य, V. ; *will take the other h.* : अपरमर्द्धं गृह्णीयु:, Da. ; *and its h. in width* : तदर्धेन तु विस्तृता, A. p. ; (2) अर्द्धभाग: *or* अर्धांश:, *with h. of it* : तदर्द्ध-भागेन, Ku. Ph. : *in h.*, i.e. in two : द्विधा ; *each of them went halves with her* : अर्द्धार्द्धभागाभ्यां तामयोजयतामुभे, R. x. 56.

HALF (adj.) : अर्द्ध (f. र्द्धा), *h.-moon* : अर्द्धचन्द्र: : v. Half (subs.).

HALF-AFRAID : भीतभीत: (ता, तं), Ki. xiv. 65.

HALF-BINDING : अर्द्धचर्मबन्धनम् (?).

HALF-BLOOD : v. Half-brother, half-sister.

HALF-BOOT : *आगुल्फपादुका.

HALF-BRED : अर्द्धशिक्षित: (ता, तं) (?) (used in Bengali).

HALF-BROTHER : I. By the same father : (1) वैमात्रेयभ्राता ; (2) सापत्न: (rare) ; (3) अन्योदर्यो भ्राता, Mit. II. By the same mother ; (1) मातृजो भ्राता, Mah. ; (2) अन्यपितृजो भ्राता, K. b.

HALF-BURNT : (1) अर्द्धदग्ध (f. ग्धा) and sim. comp.s. ; (2) दग्धादग्ध (f. ग्धा), D.

HALF-CASTE : सङ्कीर्णयोनि (mfn.), M. x. 25.

HALF-COOKED : अर्द्धसिद्ध: (द्धा, द्धं).

HALF-DEAD : (1) अर्द्धमृत: (ता, तं) ; (2) मृतकल्प: (ल्पा, ल्पं) ; (3) मृतप्राय: (या, यं).

HALF-DOZENTH : षष्ठ (f. ष्ठी) : v. Sixth.

HALF-EATEN : अर्द्धोपभुक्त: (क्ता, क्तं), Ku. and sim. comp.s.

HALF-HEARTED : निर्हृदय: (या, यं) (=without any heart).

HALF-HOLIDAY : in schools ; perh. अर्द्धानध्याय:.

HALF-LEARNED : v. Half-bred.

HALF-OPEN : (1) अर्द्धविवृत: (ता, तं) and sim. comp.s ; (2) स्फुटास्फुट: (टा, टं).

HALF-PENNY : ताम्रमुद्राविशेष: ; *अर्द्धपाणि:.

HALF-SEAS-OVER : (1) अर्द्धमत्त: (त्ता, त्तं) ; (2) मध्येन मदेन मत्त: (त्ता, त्तं), Ni.

HALF-SISTER : I. By the same father : वैमात्रेय-भगिनी. II. By the same mother : अन्यपितृजा *or* -मातृजा भगिनी.

HALF-WAY (adv.) : अर्द्धपथे, V.=i. and sim. comp.s.

HALF-YEAR : (1) षण्मास: ; (2) अर्द्धवर्ष: and sim. comp.s.

HALF-YEARLY : I. Adj. : (1) षाण्मासिक: (की, कं) ; (2) अर्द्धवार्षिक: (की, कं) ; II. Adv. : षण्मासे षण्मासे, M.

HALIBUT : समुद्रमत्स्यविशेष:.

HALL : (1) शाला ; (2) सभा (=public h.), *the h. of Brahmā is not supported by columns* : ब्राह्मी सभा स्तम्भैर्न धृता, Mah. ; (3) चैत्यम्, -कम् (=religious h. of Buddhists), Mah. ii. 21. 19.

HALLELUJAH : ईश्वरगीतम् (?).

HALLOO (interj.) : (1) भो: *or* भो *or* भो भो ; (2) हंहो.

HALLOO (v.) : उच्चै: शब्दायते (nomi.) ; v. To call.

HALLOW (v.) : पुनाति (पू, c. 9.), मन्त्रपूत: (ता, तं), K. : v. To sanctify.

HALLUCINATION : मतिविभ्रम: : v. Delusion, dream.

HALM *or* HAUL : काण्ड: : v. Stalk, straw.

HALO : तेजस् (n.), K. : v. Also glory.

HALT (v.) : I. To stop : (1) अवतिष्ठते (स्था, c. 1.) (=to stay) ; (2) विश्राम्यति (श्रम्, c. 4.) (=to rest). *H. ing place (for troops)* : निवेशः (=encampment), R. xvi. 29. II. To hesitate : विचिकित्सति. III. To limp : q.v. : लङ्गति (लङ्ग्, c. 1.).

HALT (subs.) : I. Stay, rest : अवस्थितिः. II. *Lame* : लङ्गः.

HALT, HALTING (adj.) : पङ्गु (mfn.) : v. Lame.

HALTER (subs.) : I. Rope, noose : q.v. : रज्जुः. II. For the neck : कण्ठपाशः.

HALTER (v.) : कण्ठपाशेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (?): v. To bind.

HALVE (v.) : अर्द्धार्द्धं करोति. *H. ing it with the gambling-master* : तदर्द्धं सभिकाय दत्त्वार्द्धं स्वीकृत्य, D. ii.

HALVED (adj.) : in botany: *अर्द्धच्छिन्नः (न्ना, न्नं).

HALVES : *to cry h.* : अर्द्धं ममेति वदति (वद्, c. 1.).

HAM : I. The back of the knee : मन्दिरः. II. The thigh : ऊरुः. III. Of hog : *लावणशूकरोरुः ; शौकरम्.

HAMLET : पल्लिः, -ग्रामः : v. Village.

HAMMER (subs.) : (1) मुद्गरः ; (2) अयोघनः. (=forge-h.), R.

HAMMER (v.) : I. Lit. : मुद्गरेण आहन्ति (हन्, c. : 2.). II. To contrive : q.v.

HAMMOCK : *दोलशयनम्.

HAMPER (subs.) : पेटा, पेटी, पेटकः, *or* पेटिका.

HAMPER (v.) : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To confine, fetter.

HAMSTER : *शर्मण्यमूषकः.

HAMSTRING (subs.) : मन्दिरशिरा.

HAMSTRING (v.) : I. Lit. : मन्दिरशिराः छिनत्ति. II. To disable : q.v.

HAND (subs.) : I. Lit. : (1) हस्तः, *taking each other's h.* : अन्योन्यहस्तग्राहम्, Vi. v. ; *h. to h.* : हस्ताहस्ति ; *this kingdom has fallen into the h. s of the king of Ashmaka* : अस्मकेन्द्रस्य हस्ते राज्यमिदं पतितम्, D. viii. ; *they touch each other's h.* (= English shaking of h. s) : अन्योऽन्यं हस्तं स्पृशतः, V. i. ; *who has earned the title of hero with his own h.* : स्वहस्तार्जितवीरशब्दः, R. ii. 64. ; *Chandragupta is now under (my) h.* : हस्ततलगतः सम्प्रति चन्द्रगुप्तः, Mu. ; (3) करः, *taking (her) by the h.* : [तां] आददानः करेण, Ku. vii. 94. ; *carrying on one h.........,on the .other.......* एकेन...... अपरेण......करेण कलयन्तम्, K. ; *right h.* : दक्षिणः *or* वामेतरः (=other than left) करः, R. ii. 31. ; (3) पाणिः, *with a club in h.* : दण्डपाणि (mfn.) ; *pressing of h.s* (i.e. marriage): पाणिपीडनम्, Ku.; *this arm is stretched, take (my) h. with (your) h. (in friendship)*: गृह्यतां पाणिना पाणिर्बाहुरेष प्रसारितः, Ram. iv. 4. 13. Ph. : (a) *to join the h. s* : हस्तौ समानयति, R. ii. 64. or gen. अञ्जलिर्बध्नाति, M. n. ; (b) *fore h.* : अग्रहस्तः, Ku. v. 63. ; (c) *on the one......on the other* : एकतः......एकतः *or* अन्यतः, K. ; (d) *if on the other h......* अथ यदि ......, K.; (e) *on all h. s.* : सर्वथा, K.; (f) *at h.* : प्रत्यासन्नः (न्ना, न्नं), *The time for going home is at h.* : प्रत्यासीदति गृहगमनकालः, K. : v. Near; (g) *in h.* : (1) lit. हस्ते, ect. ; (2) fig. हस्तस्थ (f. स्था), हस्तगतः (ता, तं), etc.; (h) *from h. to h.*: हस्ताद्धस्तम् *or* -द्धस्तान्तरम्; (i) *h. in h.*: (1)=unitedly: q.v.: हस्ताहस्ति ; (2)=fit : q.v.; (j) *to lend a h.* : हस्तं ददाति : v. To help; (k) *off h.*; *out of h.* : त्वरितम् : (l) *to live from h. to mouth*: यदर्जयति तदुदरपूरणायैव भवति II. Handwriting : हस्तः, *under his own h.*: स्वहस्तपरिचिह्नितः (ता, तं), Y. Ph. : *he writes a good h.*: शोभनं हस्तलिखितं तस्य. III. Of a clock : प्रदर्शनी (?), *hour -h.*: *घटिकाप्रदर्शनी : v. Gnomon.

HAND (v.) : I. To h. over : हस्ते *or* करे *or* पाणौ ददाति (दा, c. 3.). II. To lead with the h.: हस्तेन *or* करेण *or* पाणिना गृहीत्वा *or* आदाय नयति (नी, c. 1.).

HAND DOWN : Ph. : *h. ed down by tradition* : अनेकवृद्धपरम्परासमागतः (ता, तं), K.

HAND-BARROW : हस्तयानम्.

HANDBELL : घण्टा (which is always used for h.).:

HANDBILL : I. A hatchet : दात्रम्. II. A printed sheet : घोषणापत्रम् (?).

HAND-BOOK : उपक्रमणिका, Vidyāsāgara.

HANDBREADTH : हस्तार्द्धम् (हस्तः gen.=cubit).

HANDCUFF (subs.) : (1) हस्तशृङ्खलम् (?) ; (2) हस्तबन्धः (?).

HANDCUFF (v.) : हस्तौ बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) *or* संयच्छति (यम्, c. 1.), *h. ed on the back* : पश्चाद्बाहु-बद्ध (f. द्धा), Mr. x.

HANDFUL : I. Lit. : मुष्टिः. II. Fig. : expr. by few, small.

HAND-GALLOP : अर्द्धपुलायितम् (?), Si.

HANDICRAFT : शिल्पम्: v. Art, business.

HANDICRAFTSMAN : शिल्पिन् (m.) : v. Artisan.

HANDIWORK : (1) हस्तकर्मन् (n.) (?) ; (2) better by sim. हस्तः.

HANDILY : (1) कृतहस्ततया ; (2) हस्तलाघवेन.

HANDINESS : (1) कृतहस्तता ; (2) लघुहस्तता ; (3) हस्तलाघवम्.

HANDKERCHIEF : *रौमालम् ; हस्तकेतुः.

HANDLE (subs.) : I. Lit. : (1) मुष्टिः, *the h. of swords and similar weapons is hilt* : त्सरुः खड्गादि-मुष्टौ स्यात्, A. ; (2) दण्डः, *h. of a plough* : ईषादण्डः ; (3) तलः *or* तालः (rare). II. Fig. : v. Tool. Ph. : *to give a h.* : अवसरं ददाति.

HANDLE (v.) : I. Lit. : perh. हस्तयति (nomi.) : v. To touch. II. Fig. : perh. हस्तयति : v. To manage, treat.

HANDMAID HANDMAIDEN : चेटी.

HANDSOME : I. Beautiful : q.v. : (1) कान्तिमत् (f. ती) ; (2) लावण्यवत् (f. ती). II. Ample, large : q.v. : यथेष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Generous, liberal : q.v. : उदारः (रा, रं).

HANDSOMELY : I. Beautifully : q.v. : शोभनम्. II. Amply : यथेष्टम्.

HANDSOMENESS : I. Beauty : q.v. II. Generosity : उदारता.

HANDWRITING : (1) हस्ताक्षरम् ; (2) हस्तलिखितम्. *Agreement of h.* : हस्तसंवादः, Mu. v. *Is this the h. of Śakaṭa Dāsa* : किं शकटदासेन लिखितम् (?), Mu.

HANDY : (1) कृतहस्त (f. स्ता) ; (2) लघुहस्त (f. स्ता) : v. Dexterous.

HANG (v.t.) : I. To suspend : (1) नि- दधाति (धा, c. 3.) (=to put), *on this (branch) bows have been hung* : अस्यां धनूंषि निहितानि, Mah. ; (2) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (=to fasten : q.v.), *hung banners* : ध्वजान् बबन्धुः, B. iii. 5. II. To kill by h. ing : उद्बध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *he h. s himself* : अयमात्मानमुद्बध्नाति, Mu. vi. ; *here I will kill myself. h. ing on this Aśoka tree with this creeper* : तदिहैवाशोकपादपेऽनया लतयोद्बध्यात्मानं व्यापादयिष्यामि, Ra. vii. III. To lower : q.v. : नमयति (c. of नम्). IV. To cover, adorn : q.v. : छादयति (छद्, c. 10).

HANG (v.i.) : I. Lit. : (1) लम्बते, प्र-, (लम्ब, c. 1.) (=to dangle ; h. down) ; (2) प्लवते (प्लु, c. 1.) (=to float) ; (3) तिष्ठति (स्था, c. 1.) (=to stay). II. To h. on, to stick : सज्जते, आ-, (सञ्ज्, c. 1.), *my heart h. s on her* : आसज्जते मे हृदयमस्याम्, D. vi. III. To h. on or upon, to depend : अवलम्बते, *this action h. s on Chārudatta* : व्यवहारोऽयं चारुदत्तमवलम्बते, Mr. ix. IV. To h. to, to cling : q.v. : सज्जते. V. To h. over, impend : (1) उन्नमति (नम्, c. 1.) (=to rise) ; (2) better by उपरि. VI. To h. back, to be in suspense : दोलायते (nomi.) : v. Also to hesitate, decline.

HANGDOG : nearest equiv. श्वपचः, Mah.

HANGER-ON : पादसेविन् (f. नी) (?) : v. Dependant.

HANGING (subs.) : I. Lit. : उद्बन्धनम्, *one who dies by h.* : उद्बन्धनमृतः (ता, तं), V.s. II. That which is hung : perh. परिच्छदः.

HANGING (adj.) : (1) लम्बमानः (ना, नं) ; (2) प्रलम्बः (म्बा, म्बं) ; (3) अवनतः (ता, तं) (= drooping).

HANGMAN : घातकः (=executioner) : उद्बन्धन-घातकः (?).

HANKER AFTER : *लालायते (nomi.) (with loc.) : v. To long.

HANSOM, CAB : *अश्रमः, -यानम्.

HAP : v. Chance, accident, fate.

HAP-HAZARD : *at h.* : यथा तथा ; *in a h. way* : असमीक्ष्य.

HAPLESS : अभागः (गा, गं) : v. Unfortunate, unhappy.

HAPLY : (1) दैवात् : v. Accidentally ; (2) अपि नाम (=would it……).

HAPPEN : (1) वर्तते (वृत्, c. 1.) (=to occur), *we do not know what has h. ed to her* : न विद्मः किं तस्या वृत्तमिति, K. ; (2) by भवति (भू, c. 1.) (=to be), *what is to h. will h.* : भवितव्यं भवत्येव,

D. b.; (3) पतति, नि-, सं-, आ-, (पत्, c. 1.) (=to befall), *alas! very bad has h. ed*: अहो कष्टतरमापतितम्, K. N.B. *when it h. ed to be=when it was* is expr. by sim. loc.: v. When.

HAPPILY: I. Luckily: (1) सौभाग्येन; (2) दिष्ट्या. II. In a happy manner: (1) सुखेन; (2) सुखान्यनुभवत् (f. न्ती).

HAPPINESS: (1) सुखम् (=pleasure), *I seek neither h. nor wealth*: न सुखं प्रार्थये नार्थम्, Ki. xi. 66.; (2) श्रेयस् (m.) (=bless); (3) सन्तोषः (=contentment); (4) सौभाग्यम् (=good fortune); (5) श्रीः (fortune).

HAPPY: I. Fortunate; q.v.: धन्यः (न्या, न्यं). II. Good: q.v.: (1) प्रशस्तः (स्ता, स्तं) (=commendable); (2) श्रेयस् (f. सी) (rare), *of this speech although h.*: श्रेयसोऽप्यस्य वचसः, Ki. xi. 44. III. Delighted: q.v.: (1) सुखिन् (f. नी), *be delightedly h.*: मोदमानः सुखी भव, Mah.; (2) सन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) (=content). IV. Able: q.v.: पटु (f. also टी).

HARANGUE (subs.): उच्चवचस् (n.) (?): v. Speech.

HARANGUE (v.): *h. d the populace*: प्रजाभ्यो भारतीं व्याहरति (हृ, c. 1.) (?).

HARANGUER: expr. by circumlo.

HARASS (v.): I. To fatigue: q v.: खेदयति (c. of खिद्). II. To annoy: (1) बाधते, प्र-, परि-, (बाध्, c. 1.); (2) अर्दति or अर्दयति, -ते (अर्द्, c. 1. and 10.), D. vii.: v. To trouble.

HARASSING (adj.): (1) खेदजननः (नी, नं): v. Fatiguing; (2) क्लेशकरः (री, रं): v. Troublesome.

HARBINGER: (1) अग्रेसरः; (2) दूतः (=envoy).

HARBOUR (subs.): I. Refuge: शरणम्. II. A port: *क्रोडः.

HARBOUR (v.): I. To shelter, protect: q.v. II. To take shelter: वसति (वस्, c. 1.), *I will h. here one night*: अत्रैकां रजनीं वसामि, K. s. 18.225.: v. To stay, reside.

HARBOURAGE: आश्रयः.: v. Shelter.

HARBOUR-MASTER: *क्रोडनायकः.

HARD (adj.): I. To the touch: (1) कठिनः (ना, नं) (best equiv.), *with h. limbs*: कठिनैः शरीरैः; (2) कठोरः, *h. er than adamant*: वज्रादपि कठोराणि, U. II. Fig.: hard-hearted: q.v.: कठिनः (ना, नं). III. Difficult: q.v.: (1) कठिनः (ना, नं), *sometimes they are ambiguous and h.*: क्वचिद्वक्रता कठिनता च, Pra.; (2) कठोरः (रा, रं), *with h. argumentative discourses*: कठोरतार्किकालापैः. IV. Trying, distressing: (1) कठिनः (ना, नं), *very h. pain*: नितान्तकठिनां रुजम्, V. ii.; (2) दीनः (ना, नं): v. Pitiable, wretched. V.=excessive: q.v. VI. Of wines: perh. कर्कशः (शा, शं).

HARD (adj.): I. Diligently: q.v.: आयासेन. *H.-fought battle*: भीषणं or घोरं युद्धम्. II. With difficulty: q.v.: कष्टेन. *He is h. up for money*: धनाभावेन क्लिश्यति. III. Excessively: q.v.: नितान्तम्. *To drink h.*: अतिपानं करोति; *h. by*: अतिसन्निहितः (ता, तं). IV. Rapidly: q.v.: शीघ्रम्.

HARDEN: I. Trans: (1) कठिनीकरोति, Ki. i. 36.; (2) कठिनं (f. नां) करोति. II. Intrans: (1) कठिनीभवति; (2) कठिनः (ना, नं) भवति.

HARD-HEARTED: (1) कठिनहृदयः (या, यं), K.; (2) कठिनचेतस् (mfn), Ve. vi. and sim. comp.s.; (3) कठिनः (ना, नं), *women are surely h.*: कठिनाः खलु स्त्रियः, Ku. iv. 5.; (4) कठोरः (रा, रं), *o, h.*: अयि कठोर, U. iii. 27.; (5) निष्ठुरः (रा, रं): v. Cruel.

HARD-HEARTEDNESS: (1) कठिनहृदयता and sim. comp.s.; (2) काठिन्यम्; (3) नैष्ठुर्यम्: v. Cruelty.

HARDIHOOD: साहसम्: v. Boldness.

HARDLY: I. With difficulty: q.v.: कथमपि. II. Scarcely: कष्टेन. III. Harshly: q.v.: (1) कठिनम्; (2) कठोरम्.

HARD-MOUTHED: कठिनमुखः (खा, खं) and sim. comp.s.

HARDNESS: I. Lit.: (1) कठिनता or काठिन्यम्; (2) कठोरता (rare). II. Harshness, insensibility: (1) कठिनता, *leave off h.*: जहिहि कठिनताम्. Ki. x. 51.; (2) कठोरता (rare). III. Difficulty of comprehension or accomplishment: कठिनता. IV. Hardship: q.v.:

HARDSHIP: (1) कष्टम्, *I got this h.*: इदं कष्टमुपागमम्, K. s.; (2) क्लेशः (=trouble: q.v.), *do not*

think of this h. : इमं परिक्लेशं हृदि मा कृथाः, Mah. ; (3) दुःखम् (=pain), *putting (you) into such h.* : ईदृशं दुःखमानीय, Mah. ; *the h. s met in the (forest) Dandaka* : दण्डकायां प्राप्तानि दुःखानि, R.

HARDWARE : लोहभाण्डानि (n. pl.). *H. manufacturer* : लोहभाण्डकारः.

HARD-WORKING (adj.) : परिश्रमिन् (*f.* णी) : v. Industrious.

HARDY : I. Bold, confident : q.v. : साहसिन् (f. नी). II. Strong, inured to fatigue : q.v. : कठिनः (ना, नं).

HARE : शशः, -कः, *h.'s horn (any improbability)* : शशविषाणम् ; *h.-spotted (the moon)* : शशाङ्कः ; *h.* (i. e. h.'s flesh) *is cool, light, sweet* : शशः शीतो लघुः स्वादुः, Bha.

HAREBELL : नीलमसीरसो लताविशेषः, *क्षीरवल्ली.

HARE-BRAINED : चपलः (ला, लं): v. Rash, giddy.

HARE-LIP : शशोष्ठः (?) ; छिन्नोष्ठः (?).

HAREM : I. The place : (1) अवरोधः ; (2) शुद्धान्तः ; (3) अन्तःपुरम्. II. The female : (1) अवरोधः, *although his h. was large* : अवरोधे महत्यपि, R. i. 32, ; (2) अवरोधवध्वः (f. pl.), Si.

HARK : (1) शृणु ; (2) आकर्णय ; (3) निशामय.

HARLEQUIN : भण्डः : v. Jester, buffoon.

HARLOT : (1) वेश्या ; (2) पण्यस्त्री : v. Prostitute.

HARLOTRY : I. Of women : वेश्यावृत्तिः. II. Of men : वेशवधूपभोगः, and sim. comp.s.

HARM (subs.) : अपकारः, : v. Damage, injury.

HARM (v.) : अपकरोति : v. To damage, injure.

HARMFUL : हिंस्र (f. स्रा): v. Hurtful, injurious.

HARMLESS : I. Innocent : q v. : निरपराधः (धा, धं). II. Unhurt : अक्षतः (ता, तं).

HARMLESSLY : (1) निरपराधम् : v. Innocently ; (2) अक्षतम् (=unhurt).

HARMLESSNESS : निरपराधता (not अहिंसा which is active virtue).

HARMONIC,-AL : (1) रक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) श्लिष्टः (ष्टा, ष्टं), *and the h. sound of lute* : श्लिष्टश्च तन्त्रीस्वनम्, Mr. iii. 5. ; (3) एकतालः (ला, लं) *or* एकतान : (ना, नं) (=in unison).

HARMONICALLY : रक्तम्, *h. and sweetly* : रक्तञ्च मधुरञ्च, Mr.

HARMONICS : रागाः (m. pl.), *to know h.* : रागान् जानाति : v. Music.

HARMONIOUS : I. HARMONIC : q.v. II. Sweet, melodious : q.v. : मधुरः (रा, रं). III. Symmetrical : सर्वाङ्गसंवादिन् (f. नी) (?).

HARMONIOUSLY : I. Of sounds : (1) रक्तम् ; (2) मधुरम् : v. Sweetly. II. Symmetrically : expr. by adj.

HARMONIUM : a musical instrument *हर्म्योनः.

HARMONIZE : expr. by adj., *the tones h.* : श्लिष्टाः स्वराः ; *the arguments h.* : संवदन्ति तर्काः : v. To agree ; *h. the sound* : नादं रक्तं कुरु (?).

HARMONY : I. Of sounds : (1) रक्तम्, "रक्तं नाम वेणुवीणादिस्वराणामेकीभावः", Narada ; (2) एकतालः (नः) (=unison : q.v.). II. Melody, sweetness : q.v. : माधुर्यम्. III. Agreement, symmetry : सर्वाङ्गसंवादिता. (?). IV. Peace, friendship : ऐक्यम् : v. A literary work : *ऐक्यदर्शनम्.

HARNESS (subs.) : (अश्व-)सज्जा and sim. comp.s.

HARNESS (v.) : I. To equip. : सज्जीकरोति. II. To yoke : रथं युनक्ति *or* योजयति (युज्, c. 7. and 10.), *h. ed chariot* : युक्तो रथः, Ram. ii. 13. 23.

HARP (subs.) : *त्रिभुजवीणा : v. Lute.

HARP (v.) : I. Lit. : वादयति (c. of वद्) : v. To play. II. Fig. : to dwell tediously on the same theme : भूयोभूयो गायति (गै, c. 1.) (?).

HARPER, HARPIST : त्रिभुजवीणावादकः.

HARPOON : I. Subs. : perh. शूलम्. II. Verb : शूलेन गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

HARPOONEER, HARPOONER : शूलवेधकः (?).

HARPY : I. A fabulous monster : क्षुधा (??). II. An extortioner, plunderer : q.v. : निष्कर्षकः.

HARRIDAN : (1) वृद्धवेश्या ; (2) वृद्धकुट्टिनी, K. s. xii. 79. : v. Prostitute, old.

HARRIER : शशश्वन् (m.) : v. Hound.

HARROW (subs.) : (1) कोटि(टी)शः ; (2) जित्यः (rare) ; (3) लोष्टभेदनः, A.

HARROW (v.) : I. Lit. : कोटिशं चालयति (c. of चल्) (with loc.) II. To rend, grind : पिनष्टि, निस्- (पिष्, c. 7.).

HARROWER : I. Properly : कोटिशचालकः II. =harrier : q.v. :

HARROWING (adj.) : अरुन्तुदः (दा, दं) : v. Heart-rending, horrible.

HARSH : (1) कर्कशः (शा, शं), *h. like the lotus stalk* : अम्भोजनालकर्कशः, Vi. ; *this man is h. (in appearance)* : कर्कशोऽयं पुरुषः, D. iv. ; *h. to the ear* : कर्णकर्कशः (शा, शं), N. ; *this is the h. end of my peacefulness* : एष मे प्रशमस्य कर्कशः परिणामः, Vi. ii. ; (2) रूक्षः (क्षा, क्षं) (=rough), *lotus-film is sweet (but) h. (in taste)* : मृणालं मधुरं रूक्षम्, Bha ; *in a h. tone* : रूक्षेण स्वरेण, Mah. ; *of exceedingly h. resolution towards the daughter of Janaka* : जनकात्मजायां नितान्तरूक्षाभिनिवेशः (शा, शं), R. xiv. 43 ; (3) परुषः (षा, षं) (of words), *h. language* : परुषं वाक्यम्, Ram. : v. Also hard, cruel.

HARSHLY : (1) कर्कशम् ; (2) रूक्षम् ; (3) परुषम्, Mah. *or* परुषाक्षरम्, R. (in harsh words) : v. Also cruelly.

HARSHNESS : (1) कर्कशता, -त्वम् *or* कार्कश्यम्, R. ; (2) रूक्षता *or* रौक्ष्यम्, *forgive my h.* : रौक्ष्यं मे क्षमस्व, R. xiv. 56. ; (3) परुषता *or* पारुष्यम् (of language), *h. is not good* : परुषता न साध्वी, Ki. ix. 39.

HART : (1) मृगः ; (2) हरिणः ; (3) कुरङ्गः, -मः.

HARVEST : (sub) : I. The season : लवः, *h. is the reaping time* : लवः शस्यच्छेदनकालः, Nil. II. The crops : शस्यानि (n. pl.).

HARVEST (v.) : लुनाति (लू, c. 9.), *in sowing, in h. ing* : वपने लवने, Pa : v. To reap.

HARVESTER : (1) लावकः, N. d. ; (2) लवनकर्तृ (f. त्री), K. b. : v. Reaper.

HARVEST-HOME : नवान्नम् (?).

HASH (subs.) : कुट्टितं सिद्धमांसम् (?) ; वेसवारः, Sr.

HASH (v.) : कुट्टयति (कुट्ट्, c. 10.) : v. To chop, mince.

HASP : कुडुपः (?).

HASSOCK : (1) कटः ; (2) कुशासनम् (used by Brahmins).

HASTE (subs.) : त्वरा, *of doubled speed from h.* : त्वराद्विगुणरंहस् (mfn.), Ku. ii. 68. ; *to make h.* : v. To haste ; *in h.* : v. Hastily.

HASTE, HASTEN (v.) : I. Intrans : त्वरते (त्वर्, c. 1.), *h., h. the sages are calling* : त्वरस्व, त्वरस्व ऋषयः शब्दायन्ते, Sa. : v. Also to fly, run. II. Trans : (1) त्वरयति (c. of त्वर्), *who h. s crowds in the way* : वृन्दानि त्वरयति पथि, Me. ; *h. his dinner* : त्वरयास्य भोजनम्, v. ii.

HASTILY : (1) त्वरितम् ; (2) सत्वरम् ; (3) त्वरान्वितः (ता, तं) and sim. comp.s, Ram. ii. 13. 20. ; (4) क्षिप्रम् : v. Quickly. Ph. : *should not do a thing h.* : सहसा विदधीत न क्रियाम्, Ki. ii. 30.

HASTINESS : I. Haste : त्वरा. II. Rashness : q.v. : असमीक्ष्य- *or* अविमृश्यकारिता. III. Irritability : शीघ्ररागिता, and sim. comp.s.

HASTY : I. Quick : q.v. : त्वरितः (ता, तं). II. Rash : q.v. : असमीक्ष्य- *or* अविमृश्य-कारिन् (f. णी), III. Of words : अविमृश्य (f. श्या) *or* अन्याय-, in comp. (=unjust).

HAT : पाश्चात्यशिरस्कम् : v. Cap, turban.

HATCH (v.t.) : I. Lit. : बिभर्ति (भृ, c. 3.), *ants h. but do not break their eggs* : अण्डानि बिभ्रति स्वानि न भिन्दन्ति पिपीलिकाः, Mah. II. Fig. : to contrive, form : q.v. : सं-कल्पयति (कॢप्, c. 10.).

HATCH (subs.) : in a deck : *प्रवेशपिधानम्. *To be under the h. s* : (lit.) अवरुद्धः (द्धा, द्धं) ; (fig.) अवसन्नः (न्ना, न्नं).

HATCHET : टङ्कः, *cut with axes, and h. s and with bills.* : कुठारैष्टङ्कैश्च दात्रैश्चैव प्रचिच्छिदुः, Ram.

HATE (subs.) : v. Harted.

HATE (v.) : (1) द्वेष्टि, वि-, (द्विष्, c. 2.), *h. s beautiful (things)* : रम्यं द्वेष्टि, Sa. ; *bad men h. the doings of the great* : द्विषन्ति मन्दाश्चरितं महात्मनाम्, Ku. ; (2) जुगुप्सते (जुगुप्स्, c. 1.) (stronger than h. ing) ; (3) घृणां करोति.

HATEFUL (adj.) : I. Malignant : q.v. : *with h. eyes* : विद्वेषचक्षुषा. II. Hated, odious : (1) घृणितः (ता, तं) ; (2) घृणार्ह (f. र्हा) ; (3) गर्हितः (ता, तं) ; (4) निर्घृण (f. णा), *where all practices are more h. than the hearts of people* : लोकहृदयेभ्यो निर्घृणतरसर्वसंव्यवहारम्, K. ii.

HATEFULLY : I. With hate : (1) सद्वेषम् ; (2) द्वेषभावेन ; II. Odiously : (1) घृणितम् ; (2) गर्हितम् ; (3) जुगुप्सितम्.

HATEFULNESS : I. Lit. : द्वेषिता, वि-, II. Hatedness : (1) घृणितता ; (2) गर्हितता.

HATRED : (1) द्वेषः, वि-, *one who does good to a king becomes the object of h. with the people* नरपतिहितकर्ता द्वेष्यतां याति लोके, P. i. 3. (2) घृणा,

and expressed h. for the sound of the lute : घृणाश्च वीणाक्वणिते वितेने, N. iii. 60. ; (3) जुगुप्सा (=abhorrence).

HAUGHTILY : (1) उद्धतम् ; (2) सावलेपम् ; (3) साटोपम्. : v. Also proudly, insolently.

HAUGHTINESS : (1) औद्धत्यम् ; (2) अवलेपः (=arrogance) ; (3) उत्सेकः (=inflatedness) ; (4) मानिता, अभि-, (=pride).

HAUGHTY : (1) उद्धतः (ता, तं), *struck with the h. words of the Kirāta* : किरातस्य वचोभिरुद्धतैः पराहतः, Ki. xiv. i. ; (2) उत्सिक्तः (क्ता, क्तं), *on the one hand, from the arrival of the h. mine of penances and powers* : उत्सिक्तस्य तपःपराक्रमनिधेरभ्यागमादेकतः, Vi. ii. 22 : v. Also arrogant, proud, insolent.

HAUL (v.) : आकर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To pull. Ph. : *to h. the wind* : वाताभिमुखीकरोति.

HAUL (subs.) : I. A pull : q.v. II. Of nets : क्षेपः.

HAULM : काण्डः : v. Stalk.

HAUNCH (subs.) : (1) जघनम्, *I will eat the h. of the dog* : भक्षयिष्ये श्वजाघनीम्, Mah. s. 141. 71. ; (2) नितम्बः ; (3) उत्सङ्गः.

HAUNT (v.) : सेवते, नि-, (सेव्, c. 1.), *h. ed by ghosts* : भूतसेवितः (ता, तं).

HAUNT (subs.): expr. by verb : v. Also refuge.

HAVE : I. To possess : (1) अस्ति (with gen. of the person h. ing : often understood), *I h. no other friend like you* : न त्वत्समोऽन्योऽस्ति मम सुहृद्, P. ii. 1. ; *I h. something more to ask* ; अस्ति नोऽन्यदपि प्रष्टव्यम्, Sa. ; *I h. no doubts as to her divinity* : न हि मे संशीतिरस्य दिव्यतां प्रति, K. ; (2) वर्तते (वृत्, c. 1.) *or* (3) विद्यते (विद्, c. 4.) (with sim. comps. : not so common), *for even good (men) h. fear from the mischievous* : विद्यते हि नृशंसेभ्यो भयं गुणवतामपि, H. ; *you h. manliness* : विद्यते पौरुषं तव, K. s. 10. 1. ; (4) by bah. : *bad men h. divine eyes to see others' faults* : असाधवः परदोषेक्षणदिव्यचक्षुषः, Si. ; *you h. no beginning, no end* : त्वमनादिर्निरन्तकः, Ku. II. To accept, obtain : q.v. : लभते, *"wilt thou h." him* : स किं लप्स्यते, D. iii. III. To be under necessity : expr. by fut. pass. part., *I h. to go there* : मया तत्र गन्तव्यम् ; *I. h. to ask this* : प्रष्टव्यमेतन्मया. IV. To cause, procure : expr. by causal : v. To get. (III). *H. on* : दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) : v. To wear.

HAVEN : (1) क्रोडः (?) ; (2) कोलः (?).

HAVERSACK : भस्त्रा : v. Bag, sack.

HAVING : (1) by bah. : *h. four arms* : चतुर्भुजः (जा, जं) ; *h. great wealth* : बहुधनः (ना, नं) ; *h. rags on* : चिरवासस् (mfn.) ; affixes वत् *or* मत् (f. ती), इन् (f. नी), *or* rarely विन् *or* मिन् (f. नी) (v. s. k. for their use), *h. good qualities* : गुणवत् (f. ती) ; *h. a hump* : ककुद्मत् (f. ती) ; *h. sons* : पुत्रिन् (f. णी) ; *h. good memory* : मेधाविन् (f. नी) ; *h. cattle* : गोमिन् (f. नी) : v. Also endowed with.

HAVOC : ध्वंसः, वि- : v. Destruction, waste, slaughter.

HAW ; I. A hedge : वृतिः. II. A fruit : -फलम्.

HAWK (subs.) : I. The bird : श्येनः (=falcon) ; शशघातकः, Bha. II. A board : फलकम्.

HAWK (v.) : I. To catch with h. : श्येनं मुक्त्वा पक्षिणो गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To sell by h. ing : मार्गेषु घोषयन् विक्रीणीते (क्री, c. 9.). III. To force up : उत्कासयति (c. of कास्).

HAWKER : उद्घोषविक्रयिन् (f. णी) (?).

HAWK-EYED : सूक्ष्मदर्शिन (f. नी) : v. Keen-sighted.

HAWSER : दृढवरत्रा, Mah. : v. Cable.

HAWTHORN : a tree : हृगकण्टकः.

HAY : शुष्कतृणम्, *h.-cock* : तृणराशिः *or* -चितिः ; *h.-loft* : तृणकोष्ठः ; *h.-maker* : तृणशोषकः (?) ; *h.-market* : घासापणः (?) ; *h.-rick*, *h.-stock* : तृणराशिः : v. Also grass, fodder. Ph. : *make h. while the sun shines* :. यथावसरं कार्यसिद्धिं कुरु (?).

HAZARD (subs.) : I. Danger : सङ्कटम्. II. Chance : q.v.

HAZARD (v.) : I. To risk : (1) सङ्कटे क्षिपति (क्षिप्, c. 6.). (2) संशयस्थं (f. स्थां) करोति. II. To venture : साहसं करोति.

HAZARDOUS : I. सङ्कटः (टा, टं) ; (2) सन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (=doubtful) : v. Also dangerous.

HAZARDOUSLY : (1) ससङ्कटम् ; (2) ससाहसम् (=boldly) ; (3) ससंशयम् (=doubtfully).

HAZE : I. Lit : कुज्झटिका : v. Fog. II. Dimness : q.v. :

HAZEL (subs.) : a plant : *h.-nut* : *कोरलबादाम:.

HAZEL (adj.) : कपिश: (शा, शं) : v. Tawny, brown.

HAZY : सधूम: (मा, मं) (=smoky : lit. and fig.).

HE : I. Pron. : (1) तद् (=that), *I am he* : एषोऽस्मि स:, Mu. vii. 4. ; *here is he* : अयं स:, Sa. ; *he also* : सोऽपि, D. ; (2) अदस्, *which of them is he* : कतमोऽसौ, D. ; *what he would have done to you* : त्वय्यसौ यदकरिष्यत्, K. (3) इदम् (=this), *is he a new-comer* :. किमयमागन्तुक:, Mu. ; (4) एतद्, (=this : q.v.) ; (5) not expr. when the meaning is clear, *moreover he is cruel* : अपरश्च क्रूर:, P. Ph. : *thinks he is a Śudra* : शूद्रोऽहमिति मन्यते, G. p. : v. That. II. He who, he that : यद् ·····तद् : v. Who. III. A male : q.v. : expr. by m. gender : *he-goat* : छाग:.

HEAD (subs.) : I. Lit. : (1) शिरस् (n.), *the h. aches* : शिरो रुजति, Sr. ; *with a shake of the h.* : सशिर:कम्पम्, Ve. ; (2) मूर्द्धन् (m.), *three-h. ed* : त्रिमूर्द्धन् (mfn.), Vi. ; (3) मस्तकम्, *I will hash your h.* : मस्तकं ते कुट्टयिष्यामि, Mr. ; (4) शीर्षम्, *with the frightful h. s. cut off* : छिन्नै: शीर्षैर्भयङ्करै:, A. r. ; (5) मुण्डम् (in contempt), *shaving the h.* : मुण्डं मुण्डयित्वा, Mu. ; (6) तुण्डम् (rare), *the h. is grey* : पलितं तुण्डम्, J. II. Chief, leader : q.v. : अग्रणी. Ph. : *the h. of the atheists* : नास्तिकशिरोमणि:, Da. III. Of things : अग्रम्. Ph. : *at the h. of a battle* : रणशिरसि, रणमूर्द्धनि, etc. ; *h. of a mount* : गिरिमूर्द्धा ; *h. of a wound* : व्रणमुखम्, Ki. IV. Source : q.v. V. A topic of discourse : विषय:. VI. Intellect : q.v. : VII. An individual : q.v. : VIII. Force, strength : q.v. Ph. : *to come to a h. (of wounds)* : पाकं व्रजति ; *h. or tail* : एष पार्श्वोऽन्यो वा (?). ; *neither h. nor tail* : न किञ्चिदपि ; *to one's h.* : समक्षम् ; *to make h.* : v. To advance.

HEAD (adj.) : only in comp.s. : मुख्य: (ख्या, ख्यं) : v. Chief.

HEAD (v.) : I. To lead, command : expr. by comp.s., *an army h. ed by Atikāya* : अतिकायमुखं बलम्, A.r. : v. Leader. II. To behead : q.v. III. To go in front of : पुर: *or* अग्रत: गच्छति.

HEADACHE : (1) शिरोवेदना, शिर:पीडा, and sim. comp.s., *violent h.* : प्रबला शिरोवेदना, K. ; *I have got h. by looking into this picture* : ममेदं चित्रं पश्यन्त्या: शीर्षवेदना समुत्पन्ना, Ra. ii. ; (2) शिर:शूलम्, (rare), D. ; (3) शिरोरोग: (=any disease of the head).

HEADBAND : (1) शिरोवेष्ट:, -नम् ; (2) शिरोबन्धनम्, -नी ; etc.

HEAD-DRESS : शिरोभूषणम् : v. Also veil, turban, crest.

HEAD-FOREMOST : *to fall h.* : अवमूर्द्धपातं पतति.

HEADLAND : perh. टङ्क: (comp. टेंक in Bengali).

HEADLESS : अशिरस् (mfn.) and sim. comp.s. *H. trunk* : कबन्ध:.

HEADLONG (adv.) : Headforemost : q.v. : अवाक्शिरस् (mfn.) and sim. comp.s (=with the head down). II. Rashly, hastily : q.v. : सहसा.

HEADLONG (adj.) : I. Rash, reckless : q.v. II. Precipitous : अवसर्पिन् (f. णी), Mat.

HEADMAN : (1) मुख्य: ; (2) मण्डल: (of many Indian villages).

HEADQUARTERS : मुख्यनिवेश: and sim. comp.s. (?).

HEADSHIP : (1) प्राधान्यम् ; (2) प्रभुत्वम् (=mastery).

HEADSTRONG : उग्रचित्त: (त्ता, त्तं) and sim. comp.s. (?).

HEAD-WIND : सम्मुखवात: and sim. comp.s.

HEADY : I. Rash, violent : q.v. II. Of wines : उग्र: (ग्रा, ग्रं).

HEAL (v.t.) : I. Lit. : v. To cure. II. Fig. : मार्ष्टि *or* मार्जयति, प्र-, (मृज्, c. 2. and 10) : v. To reconcile, clean, wash.

HEAL (v.i.) : (1) शाम्यति, प्र-, उप-, (शम्, c. 4.) (of wounds only), *wounds of aged people quickly h.* : वय:स्थानामाशु व्रणा रोहन्ति, Sr.

HEALER : I. Physician : q.v. II. That which heals : (1) -घ्न (f. घ्नी) in comp. (=killing) ; (2) -हर (f. री) (=removing).

HEALING (subs.) : (1) शम: *or* शान्ति: *or* उपशम: ; (2) प्रति(ती)कार: *or* प्रतिक्रिया (=remedying), *for*

h. diseases : प्रतीकाराय रोगाणाम्, Bha.; (3) नाशः etc. (=destruction), जनव्याधिविध्वंसनाय, Bha.

HEALING (adj.) : (1) शान्तिकरः (री, रं); (2) शान्तिदः (दा, दं); (3) शीतः (ता, तं) (=cool). Ph. : *the h. art* : आमयानां शमोपायः, Bha. : v. Medicine.

HEALTH : (1) आरोग्यम् (best equiv.) (also अरोगिता *or* अरोगता), *strength, h.* : शक्तिरारोग्यम्, Ph. : *to recover h.* : आरोग्यं प्राप्नोति ; *to wish h.* : आरोग्यमिच्छति, Kat. ; (2) स्वास्थ्यम्, *to keep h.* : स्वास्थ्यं रक्षति, Sr. ; (3) अनामयम् (rare), *says this, wishing you h.* : अनामयप्रश्नपूर्वकमिदमाह, Sa. v. *To be in good, bad h.* : सुस्थः (स्था, स्थं), अ- : v. Well, ill.

HEALTHFUL : I. Healthy : q.v. II. Wholesome : q.v.

HEALTH-GIVING : स्वास्थ्यकरः (री, रं) and sim. comp.s.

HEALTHILY, HEALTHFULLY : (1) सुस्थम् ; (2) निरामयम् ; etc.

HEALTHINESS : I. Of men : (1) स्वास्थ्यम् ; (2) अरोगिता and sim. comp.s. II. Of places : expr. by adj.

HEALTH-OFFICER : स्वास्थ्याधिकृतः (?) and sim. comp.s.

HEALTHY : I. Of men : (1) सुस्थः (स्था, स्थं) ; (2) अरोगः (गा, गं), निरामयः (या, यं) and sim. comp.s. (=without disease) ; (3) कुशलिन् (f. नी) (=well : q.v.). II. Of places : (1) क्षेम्य (f. म्या), M. vii. 212 ; (2) अनामयक्षमः (मा, मं), K. b. and sim. comp.s. III. Of food : (1) हितः (ता, तं) (=good : q.v.) ; (2) पथ्य (f. थ्या), Sr. : v. Wholesome.

HEAP (subs.) : (1) राशिः, *h. s. of jewels* : रत्नराशीन्, Si. ; (2) चयः, नि-, सं-, *h. of ashes* : भस्मनां चयः, Ki. ; (3) पुञ्जः ; (4) पूगः ; (5) स्तोमः : v. Also pile.

HEAP (v.) : I. Lit. : (1) राशीकरोति, पूगीकरोति, etc. ; (2) चिनोति, सं-, नि-, आ-, प्र-, समा-,. (चि, c. 5.) : v. Also to collect. II. Of favours etc. : वर्षति (वृष्, c. 1.) : v. To shower.

HEAR : I. Lit. : (1) शृणोति (श्रु, c. 5.), *he h. s without ears* : अश्रोत्रकर्णः, S. ; *we h. he will go to hermitage* : तपोवनं गमिष्यतीति श्रूयते, Mu. iv. ; *I will h. their confidential talk* : शृणोमि विश्रब्धकथितान्यासाम्, Sa. iii. ; (2) आकर्णयति, सम्-, (कर्ण्, c. 10.) (=perceive by the ear), *h. ing the noise of geese* : हंसनादानाकर्णयन्, B. ii. 7 ; (3) निशामयति (शम्, c. 10.) (rare), *h. ing of the success of enemies* : निशम्य सिद्धिं द्विषताम्, Ki. i. 27. II. To listen to : शृणोति, [*princes*] *h. him who flatters day and night* : तस्य वचनं शृण्वन्ति योऽहर्निशं स्तौति, K. ; *a king after rising is to h. about all receipts and disbursements* : उत्थितेन राज्ञा कृत्स्नमायव्ययजातं श्रोतव्यम्, D. viii. III. In law : पश्यति (दृश्, c. 1.) (=to see), *he personally h. d complaints* : स स्वयं व्यवहारान् ददर्श, R. xvii. 39. IV. To receive letters : *I have not h.d from him for a long time* : *बहोः कालात् तस्य पत्राणि न मयाधिगतानि ; *distressed at not h. ing (of him) for good many days* : बहुदिवसापगमे च वार्तया विनोत्ताम्यन्ती, K. ii. : v. Also to learn.

HEARER : (1) श्रोतृ (f. त्री), *you will get a h.* : लप्स्यसे श्रोतारम्, Mu. 1. ; (2) श्रावक (f. विका), *all those h. s* : सर्वानेव तान् श्रावकान्, K. ; (3) शृण्वत् (f. ती) (=actually hearing), *to draw the hearts of the h. s* : शृण्वतां मनो हर्तुम्.

HEARING (subs.) : I. The act : श्रवणम्, *from first h.* : प्रथमश्रवणात्, M.n. : v. To hear. II. The faculty : (1) श्रवणशक्तिः ; (2) श्रुतिः. III. An audience : q.v. : दर्शनम्. IV. Judicial : दर्शनम्, *of not h. or of h. improperly* : अदर्शनान्यथादर्शनयोः, Mit. V. Reach of the ear. : श्रवणविषयः. Ph. : *within h.* : श्रवणगोचरः (रा, रं) ; *out of h.* : असंश्रवः (वा, वं) ; *going beyond the h. of a cow's lowing* : गोरुतान्तरमतिक्रम्य, D.v.

HEARKEN : आकर्णयति (कर्ण्, c. 10.) : v. Listen, hear.

HEARSAY : जनश्रुतिः : v. Rumour, Ph. : *h. evidence* : श्रुतसाक्ष्यम् (?), Mit.

HEARSE : (1) शवयानम् ; (2) प्रेतशकटम्, Say.

HEART : I. Lit. : हृदयम् *or* हृद् (n.), *has any body two h. s* : किं कस्यचिद्धृदयद्वयं भवति,. P. iv. 1. II. Fig.: (1) हृदयम्, *touching the h.* : हृदयग्राहिन् (f. णी), Ki.; (2) चेतः, *the unsteady h. runs behind* : धावति

पश्चादसंस्थितं चेतः, Sa.; (3) मनस्. (n.), *even at h.*: मनसापि, R.: v. Mind. III. The interior of anything: उदरम्, *the h. of the city*: पुरोदरम्, B. xiv. 10. IV. Courage, spirit: q.v.: सत्त्वम्, Ph.: *take h.*: प्रफुल्लमना भव. V. Real intention: अभिप्रायः, Ph.: *to get by h.*: कण्ठस्थं (f. स्थां) करोति; *to have in h.*: हृदये करोति; *he has set his whole h. on it*: स सर्वात्मनैवास्मिन्निमग्नः; *he took it to h.*: *इदं तस्य हृदयं पस्पर्श or मनो खेदयामास; *I "find in the h." that he is a friend*: *स मित्रमिति हृदयं मां कथयति.

HEARTACHE: मनस्तापः, हृदयसन्तापः, and sim. comp.s., *yet his advancement gives wicked men h.*: तथापि तदुन्नतिरसतां हृद्रोगकरी, Si. xvi. 22.

HEART-BREAKING: हृदयभेदिन् (f. नी): v. Heart-rending.

HEART-BROKEN: (1) भग्नहृदयः (या, यं); (2) भग्नमानसः (सा, सं), Mah.; and sim. comp.s.

HEARTBURN: (1) हृदयज्वाला; (2) हृद्दाहः; (3) मनःसन्तापः (?), Bha.

HEARTBURNING: I. Subs: v. Heartburn. II. Adj.: सन्तापकरः (री, रं) and sim. comp.s.

HEART-FELT: हृदयङ्गमः (मा, मं): v. Sincere.

HEART-PEA: (1) ज्योतिष्मती; (2) पारावतांघ्री; (3) पारावतपदी.

HEART-RENDING: (1) हृदयविदारणः (णा, णं), Mu.; (2) हृदयच्छिद्. (mfn), Ram.; (3) हृदयमर्मच्छिद् (mfn.), U.; and sim. comp.s.

HEART-WHOLE: अक्षतहृदयः (या, यं) and sim. comp.s.

HEARTEN: आश्वासयति (c. of श्वस्): v. To cheer, encourage.

HEARTH: (1) अग्निकुण्डम्; (2) चुल्लिः (ल्ली).

HEARTILY: I. Freely, at pleasure: (1) कामम्, प्र-, नि-; (2) यथेच्छम्. II. Vigorously: प्रयत्नेन. III. Sincerely: q.v. IV. Cordially: स्नेहनिर्भरम् (=affectionately), K.

HEARTINESS: मनोयोगः: v. Zeal, devotion.

HEARTLESS: निर्हृदयः (या, यं): v. Hard-hearted.

HEARTLESSLY: expr. by adj.

HEARTLESSNESS: निर्हृदयता: v. Hard-heartedness.

HEART'S EASE: a plant: ओषधिभेदः.

HEARTY: I. Sincere: q.v.: अकृत्रिमः (मा, मं). II. Cordial: (1) हृद्य (f. द्या); (2) स्नेहनिर्भरः (रा, रं) (=affectionate). III. Rich, abundant: q.v.: by adv., *h. sleep.*: प्रकामशयितव्यम्, Sa. IV. Sound, firm: q.v.

HEAT (subs.): I. Lit.: (1) तापः, उत्-, सं-, अभि-, परि-, प्र-, *able to remove h.*: तापापनोदक्षमः (मा, मं), R.; *from the h. of the sun*: दिनकरपरितापात्, Ri.; *the breeze cooled the h. of the ladies*: कान्तानां सन्तापं विरमयति स्म मातरिश्वा, Ki.; (2) उष्णः (ष्मः), *do not care for cold or h.*: गणयन्ति न शीतोष्णम्, Mr.; *overpowered with h.*: उष्णालु (mfn.), V.; (3) ग्रीष्मः, *pleasing in h.*: ग्रीष्मसुखः (खा, खं), R.; (4) घर्मः, *eruptions from h.*: घर्मविचर्चिका; (5) निदाघः (rare), *the mine of h.* (sun): निदाघधामन् (m.), Si. II. Fig., vehemence, excitement: उत्तापः. III. A course: चर्या. IV. As of youth.: मदः.

HEAT (v.t.): I. Lit.: तापयति or तपति, सं-, उत्-, प्र-, अभि-, परि-, (तप्, c. 10. and 1.), *the earth is h. ed with the rays of the sun*: सूर्यतपतापिता मही, Ri.; *the h. ed water*: तप्तं वारि, V. II. Fig.: उत्तपति or -तापयति: v. To inflame, excite.

HEATED: of animals: मत्तः (त्ता, त्तं).

HEATH: I. A plant: *हीरकः. II. A desert: q.v.

HEATHCOCK: a bird: काष्ठकुक्कुटः. (?), Mat. 117. 52.

HEATHEN (subs.): म्लेच्छः (used by Hindus to other nations).

HEATHEN (adj.): म्लेच्छ- in comp., *h. nations*: म्लेच्छजातयः.

HEATHENISH: I. Heathen: q.v. II. Cruel, savage: q.v.

HEATHENISM: म्लेच्छव्यवहारः: v. Also idolatry.

HEATHY: *हीरकाच्छन्नः (न्ना, न्नं); जाङ्गलः (ला, लं) (=jungly).

HEATING (adj.): i.e. stimulating: दीपनः (नी, नं), Bha.

HEAVE (v.t.): I. To raise: q.v.: उन्नमयति (c. of नम्). II. To cast: q.v.: क्षिपति (क्षिप्, c. 6.). *H. up*: (a) *to vomit*: उद्गिरति (गॄ, c. 6.); (b) *to raise*: उत्तोलयति (तुल्., c. 10.)

Heave (v.i.) : I. To go up : उन्नमति (नम्, c. 1.) . II. To palpitate : स्पन्दते (स्पन्द्, c. 1.). III. To pant : q.v.

Heaven : I. The sky : q.v. : द्यौः. II. The blessed region : (1) स्वर्गः (best equiv.), *as if from hell to h.*: नरकादिव स्वर्गम्, D.; (2) द्यौः, *if you seek h.*: दिवं यदि प्रार्थयसे, Ku. ; *the road to h.*: दिवंगमो मार्गः, Mah. ; (3) त्रिदिव (mn.), *a ladder to h.*: त्रिदिवनिःश्रेणिः, R. ; (4) स्वर् in comp.s., *the master of h.*: स्वर्पतिः, N. ; (5) नाकः, N. ; (6) वैकुण्ठम् (=h. of Vishnu). III. God : q.v. : *bestowed by h.*: देवदत्तः (त्ता, त्तं), Ma.

Heaven-born : दिविजः (जा, जं) and sim. comp.s.

Heavenly : (1) स्वर्गीयः (या, यं) ; (2) दिव्यः (व्या, व्यं) ; (3) अपार्थिवः (वा, वं), *with h. flowers* : कुसुमैरपार्थिवैः, R. ; *h. body* : नक्षत्रम् : v. Star.

Heavenwards : (1) स्वर्गाभिमुखम् ; (2) दिवं प्रति.

Heavily : I. Lit. : गुरु ; (2) by adj. II. Slowly : q.v. : मन्दं मन्दम्. III. : sorrowfully : q.v. : खिन्नः (न्ना, न्नं).

Heaviness : I. Weight : गुरुत्वम्,-ता. II. Sadness : विषादः. III. Sluggishness : मान्द्यम्. IV. Oppression : q.v.

Heavy : I. In gen. : गुरु (f. र्वी), *h. clothes* : गुरूणि वासांसि, Ri. ; *the h. er falls quicker* : गुरुतरं शीघ्रं पतति, Go. ; *very h. clouds* : गुरुतरा घनाः, Ku. xiv. 50. ; *Sitā h. with child* : गर्भगुर्वी सीता, Sah. ; *beef is h.* : गोमासं गुरु, Bha. II. Of rain, snow, etc. : महत् (f. ती), *h. rain* : महती वृष्टिः, A. III. Sad, oppressed : q.v. : स्तिमितः (ता, तं), *h. with care* : चिन्तास्तिमितः (ता, तं), K. IV. Slow : q.v. : मन्दः (न्दा, न्दं). Ph. : *h. price* : गुरुमूल्यम् (D. has लघीयसा मूल्येन) ; *h. (sea)* : ऊर्मिसमाकुलः (ला, लं) : v. Ruffled ; *h. sigh* : दीर्घनिःश्वासः.

Heavy-headed : (1) स्थूलबुद्धि (mfn.) ; (2) मन्दधी (n. धि).

Hebdomadal : साप्ताहिकः (की, कं) : v. Weekly.

Hebraiism : *हिब्रुभाषानुसारिणी वाक्पद्धतिः.

Hebraist : *हिब्रुभाषाज्ञः (ज्ञा, ज्ञं), -विशारदः (दा, दं), etc.

Hebrew : I. A jew : q.v. : *हिब्रुः II. The language : हिब्रुभाषा.

Hecatomb : I. Lit. : *शतगोमेधः. II. Victim : q.v. : बलिः.

Hectic : v. Habitual. *H. fever* : तापज्वरः. (?).

Hector (v.) : I. To boast : q.v. II. To vex : बाधते (बाध्, c. 1.).

Hector (subs.) : पिण्डीशूरः (?) : v. Bully.

Hedge (subs.) : कण्टकवृतिः : v. Fence.

Hedge (v.) : आ-वृणोति (वृ, c. 5.) : v. To fence.

Hedgehog : शल्यमूषिकः ; Perh. शल्यकः, "श्वाविच्छल्यक-", Sr.

Hedge-sparrow : कलविङ्कः (??).

Heed (subs.) : (1) अवधानम् ; (2) सावधानता : v. Care.

Heed (v.) : गणयति (गण्, c. 10.) : v. To care.

Heedful : अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) : v. Careful.

Heedless : प्रमत्तः (त्ता, त्तं) : v. Careless, rash.

Heedlessly : प्रमत्तम् : v. Carelessly, rashly.

Heedlessness : प्रमत्तता : v. Carelessness.

Heel (subs.) : पार्ष्णिः, *to be at one's h. s.* : पार्ष्णि गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). *H. of a shoe* : तलम् (?). *To show or take to the h. s.* : पलायते : v. To flee. *Neck and h. s.* : आपादमस्तकम्.

Heel (v.) : Of ships ; to incline : expr. by वर्तते (वृत्, c. 1.).

Heel : I. Effort : q.v. : यत्नः. II. Handle : मुष्टिः.

Hegira : I. Lit. : महम्मदीयशकः. II. Flight, departure : q.v.

Heifer : वत्सतरः (f. री), U. (*H*) *two years old* : द्विहायनी, A.

Heigh-ho : हंहो : v. O.

Height (subs.) : I. Lit. : (1) उच्छ्रायः (or rarely उच्छ्रितिः), *of great h.*: महोच्छ्रायः (या, यं) ; *and whose h. is three cubits*: त्रिकरोच्छ्रितिश्च, Li. ; (2) उत्सेधः, M. n. ; (3) उच्चता *or rarely* औच्च्यम्, Li.; (4) तुङ्गता. : v. Also loftiness, tallness. II. Fig. : expr. by the above words : v. Loftiness. III. An elevated place : (1) उच्चस्थली ; (2) उन्नतभूभागः ; etc. : v. Also summit. IV. Utmost degree : expr. by adj. : *in the h. of fever* : प्रबले ज्वरे; *the h. of wisdom* : परमं ज्ञानम् : v. Extreme, acme.

HEIGHTEN (v.) : I. Lit. : (1) उच्चीकरोति, etc. ; (2) by adj. : v. High. II. To increase : q.v. : वर्धयति (c. of वृध्).

HEINOUS : (1) घोरः (रा, रं), *h. sin* : घोरपातकम् ; (2) दारुणः (णा, णं), *on account of committing a h. offence* : दारुणापराधित्वेन, Bha.

HEINOUSLY : (1) घोरम् ; (2) दारुणम्.

HEINOUSNESS : (1) घोरता, -त्वम् ; (2) दारुणता, -त्वम्.

HEIR, HEIRESS : (1) उत्तराधिकारिन् (f. णी) ; (2) ऋक्थिन् (f. नी) *or* ऋक्थहरः (री, रं), *sons are father's h. s* : पुत्रा ऋक्थहराः पितुः, M. ix. 185.; (3) दायादः (दा, दं) (applied also to all relatives); (4) धनाधिकारिन् (f. णी), धनभाज् (mfn.), etc., *sole h.*: समग्रधनभाक् ; *h. to one half* : अर्द्धहरः, Da.: v. Also sharer.

HEIR-APPARENT : राज्यभाज् (mfn.), *h. to the crown of England* : इंलण्डराज्यभाक्.

HEIRLESS : (1) अदायकः (का, कं), Devala ; (2) दायादशून्यः (न्या, न्यं), Viv.

HEIRLOOM : expr. by कुलक्रमागतः (ता, तं).

HEIRSHIP : (1) उत्तराधिकारित्वम्, -ता ; (2) धनाधिकारित्वम्, ता, *Sole h. to mother's property* : सकलमातृधनाधिकारित्वम्, Da. ; etc.

HELL : (1) नरकः, *resident of the h.*: नरकवासिन्, K.; (2) निरयः, *leading to h.* : निरयफलः (ला, लं), D. ii. ; (6) पातालम्, *the heart of h.*: पातालोदरम्, U. v. 14.; (4) रसातलम्, *let caste go to h.*: जातिर्यातु रसातलम्, J. N.B. (1), (2)=place of punishment ; (3), (4)=lower world.

HELLEBORE : औषधीयवृक्षविशेषः.

HELLENIC : *ऐलेनीयः (या, यं) ; अग्रिक- (Grecian) in comp.

HELLENISM : *ऐलेनरीतिः, *this is a h.*: *इदमैलेनभाषानुवर्ति.

HELLENIST : *ऐलेनवादिन् (m.).

HELLHOUND : I. Lit. : नरकश्वन् (m.) and sim. comp.s. (?). II. Fig. : आक्रोशकः (?).

HELLISM : नारकः (की, कं) : v. Infernal, wicked.

HELM : I. Of a vessel : (1) अरित्रम् (=properly rudder : q.v.) ; (2) केनिपातः ; (3) कर्णः, *one who holds the h.*: कर्णधारः, H. II. H. -et : q.v.

HELMET : (1) शिरस्त्रम् *or* शिरस्त्राणम् ; (2) शिरस्कम् ; (3) शीर्षण्यम्.

HELOT : दासः (=slave : may be used lit. and fig.).

HELP (subs.) : साहाय्यम् : v. Assistance. *H. h.*: त्राहि, त्राहि, V. p. *or* परित्रायस्व, परित्रायस्व, Sa. vi.; *there is no h. for it* : अस्य प्रतिक्रिया नास्ति.

HELP (v.) : I. To assist : साहाय्यं (कं) करोति, *I will h. you* : साहाय्यं वः करिष्यामि, V. p. v. 11.5.; *the spring will of course h. you* : मधुस्ते सहाय एव, Ku. iii. 21. Ph. : *'so h. me God'* (in oaths): perh. प्रसीद भगवन्. II. To avoid, prevent : q.v. : *I can't h. saying*: मयावश्यं वक्तव्यम् : v. Must; *what can I h.*: किं करोमि, K. ; *this evil cannot be h. ed* (lit. has no remedy) : निष्प्रतीकारेयमापत्, K. III. At table : परिवेषयति (विष्, c. 10.) (=to serve) ; perh. ददाति (दा, c. 3.).

HELPER : (1) सहायः ; (2) साहाय्यकारिन् (m.)

HELPFUL : उपयोगिन् (f. नी) : v. Useful.

HELPING (adj.) : *to lend a h. hand* : साहाय्याय हस्तं ददाति.

HELPLESS : I. Needing help : (1) निराश्रयः (या, यं) ; (2) अनाथः (था, थं) ; (3) अगतिकः (का, कं). II. Beyond help : अप्रतिकार्य (f. र्या).

HELPLESSLY : expr. by circumlo.

HELPLESSNESS : (1) निराश्रयता ; (2) अनाथता ; etc. : v. Helpless.

HELPMATE, HELPMEET : (1) सहधर्मिणी ; (2) सहधर्मचारिणी.

HELTER-SKELTER : यथा तथा : v. Also rashly.

HEM (subs.) : दशा : v. Border, margin.

HEM (v.) : I. To sew the border : दशां सीव्यति (सिव्, c. 4.). II. To h. in : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To confine. III. In speaking : उत्कासते (कास्, c. 1.) (?).

HEM (interj.) : हुंम्, Vi.

HEMIPLEGIA : (1) पक्षाघातः ; (2) पक्षवधः ; (3) अर्द्धाङ्गवातः.

HEMISPHERE : (1) अर्द्धगोलः, -कः ; (2) कपालः, Su. v. 17.

HEMISPHERICAL : अर्द्धगोलाकारः (रा, रं), and sim. comp.s.

HEMISTICH : (1) अर्द्धश्लोकः ; (2) श्लोकार्द्धः.

HEMLOCK : prob. शङ्कुकः, Bha. ; विषभेदः.

HEMORRHAGE : रक्तस्रावः and sim. comp.s.

HEMORRHOIDS अर्शस् (n.) : v. Piles.
HEMP : I. The plant. शण: ; शणपुष्पी (another variety). II. The rind.
HEMPEN : शाण (f. णी), *H. cord* : शणसूत्रम्.
HEN : I. In gen. : कुक्कुटी. II.=she, female : q.v. : -वधू:.
HENBANE : विषभेद:.
HENCE (interj.) : अपेहि : v. Away.
HENCE : I. Of place : इत:, *will go from h.* : इतो गमिष्यामि, Ku. II. Of time इत: *or* अत:, *five days h.* : इत: पञ्चदिनानामपगमे ; *a year h.* : अद्य प्रभृति संवत्सरेण (lit. in a year from today), Mah. III. Of reason : अत:, *h. relatives wish a woman (to be) near her husband* : अत: समीपे परिणेतुरिष्यते... प्रमदा स्वबन्धुभि:, Sa. v. IV. Of source : अत: *or* इत:, *the demon h. receiving his fortune* : इत: स दैत्य: प्राप्तश्री:, Ku. ii. 55.
HENCEFORTH, HENCEFORWARD : (1) इत: परम् ; (2) अत: परम् ; (3) अद्य प्रभृति (=from now).
HEN-COOP : कुक्कुटपालिका (?)
HENDECASYLLABIC : एकादशाक्षर: (रा, रं).
HENPECKED : (1) स्त्रीवश्य (f. श्या), *you are also h. like Nanda and Vararuchi* : त्वमपि नन्दवररुचिवत् स्त्रीवश्य:, P. iv. 7. ; (2) स्त्रीजित: (ता, तं) ; (3) स्त्रीविधेय: (या, यं), Ram.
HEN-ROOST : कुक्कुटनिलय: (?) and sim. comp.s.
HEPATIC : यकृत्- in comp. : v. Liver, belonging to.
HEPTAGON : सप्तभुज:.
HLPTAGONAL : (1) सप्तभुज: (जा, जं) ; (2) सप्तास्र (f. स्रा).
HEPTARCHY : *सप्तशासनम्.
HER : v. She, his, he.
HERALD (subs.) : (1) कञ्चुकिन् (=royal h.), Mu. iv. ; (2) घोषक:, (=proclaimer).
HERALD (v.) : घोषयति (घुष् , c. 10.) : v. To announce, proclaim.
HERALDIC : *h. distinctions* : *कुलचिह्नानि ; *h. delineation* : *कुलचिह्नरचना.
HERALDRY : *कुलचिह्नविद्या.
HERB : (1) ओषधि: ; (2) शाकम् (=vegetable).
HERBACEOUS : expr. by comp.s. or gen., *h. plant* : ओषधि:.
HERBAGE : I. Grass : q.v. : *grazed tender h.* नवशस्यं चेरु:, V. p. II. In law : चारणाधिकार:.
HERBAL : ओषधीनां विज्ञानम्, Sr.
HERBALIST : ओषधिज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं) (?) ; (2) ओषधिविज्ञानविद् (mfn.) (?).
HERBARIUM : *ओषधिशाला.
HERBIVOROUS ; शाकजन्म (f. न्मा) : v. Graminivorous.
HERD (subs.) : I. Flock : q.v. : (1) यूथम् ; (2) वृन्दम् ; (3) कदम्बकम्. II. Crowd : q.v.
HERD (v.) : यूथेन *or* सङ्घश: चरति, सं-, (चर् , c. 1.).
HERDSMAN : रक्षक: : v. Cowherd, shepherd, etc.
HERE : I. In this place : (1) अत्र, (2) इह. Ph.: *who is h.* : क: कोऽत्र भो:. Sa. ; *look h. is the queen* : पश्येयं देवी, Ra. ; *h. are we* : इमे स्म:, Sa. II. In this world : (1) इह ; (2) इहलोके. Ph. : *h. and hereafter* : उभयत्र, Ki. *or* परत्रेह च, R. *or* इहामुत्र च, S. p. *H......there* : (1) इत:......इत:, *h. a flock of deer, there a herd of wild elephants* : इतो मृगकदम्बकं, इतो वनगजयूथम्, K. ; (2) क्वचित्··· क्वचित्, R. *H. and there* : (1) इतस्तत:, *sang h.* : इतस्ततो जगतु:, R. ; (2) अन्तरान्तरा (at intervals), K.; (3) क्वचित् क्वचित्, N. (=2).
HEREABOUT,-S : (1) इतो नातिदूरे ; (2) अत्रोपान्ते.
HEREAFTER : I. Of time : अत: *or* इत: परम् *or* ऊर्ध्वम्. II. By and by : (1) अग्रे, Go. ; (2) ऊर्ध्वम्, S. ; (3) उपरिष्टात्, P. d. III. In the next world : (1) परत्र ; (2) अमुत्र.
HEREAFTER (subs.) : (1) परकाल: ; (2) by परलोक: (=next world).
HEREAT : (1) अत्र ; (2) इह : v. Also hereupon.
HEREBY : अनेन ; अनेन योगेन. (with this accession), Ki. ; etc.
HEREDITAMENT : (1) ऋक्थम् ; (2) दाय: : v. Property.
HEREDITARILY : (1) वंशक्रमेण ; (2) कुलक्रमेण ; (3) पितृपितामहक्रमेण ; K. b.
HEREDITARY : (1) कुलक्रमागत: (ता, तं), *h. minister* : कुलक्रमागत: सचिव:, P. (2) पितृपैतामह: (ही, हं), *h. kingdom* : पितृपैतामहं राज्यम्, Ram. ii. 50. 8. (3) मौल: (ली, लं), M. vii. 54. ; (4) मूलागत: (ता, तं), M. n.

HEREIN : (1) अत्र, Vi. ; (2) इह, Mu.

HERESIARCH : पाषण्डशिरोमणिः and sim. comp.s.

HERESY : पाषण्डमार्गः, and sim. comp.s., *my conversion to h.* : मम पाषण्डपथावतारः, D.

HERETIC : पाषण्डः, *unprecedented h.*: अपूर्वपाषण्डः, Vi. iii.

HERETICAL : expr. by comp. : v. Also false.

HERETICALLY : (1) पाषण्डबुद्धि (mfn.) : (2) by circumlo.

HERETOFORE : (1) अद्यावधि (=up to now) ; (2) इतः पूर्वम्.

HEREUPON : ततः (=then), B vii. 94.

HEREWITH : expr. by ins. of this, अनेन, एतेन, etc.

HERIOT : मृत्युभोगशुल्कः (?).

HERITAGE : I. Lit. : v. Inheritance. II. Fig. : भोगः (= enjoyment).

HERMAPHRODITE : अर्द्धनारीनरः (after अर्द्धनारीशः).

HERMENEUTICS : *बाइबलव्याख्यानम्, -विवृतिः.

HERMETIC : v. Chemical. *H. Philosophy* : *त्रिभूतदर्शनम्.

HERMETICALLY : निरुद्धवातप्रवेशम् (?); by circumlo.

HERMIT : (1) तापसः (f. सी) ; (2) तपस्विन् (f. नी) ; (3) यतिः.

HERMITAGE : आश्रमः, *H. of Kanva* : कण्वस्याश्रमः, Sa.

HERN : बकः : v. Heron.

HERNIA : (1) अन्त्रवृद्धिः (inguinal h.) ; (2) नाभिवर्धनम् (umbilical h.).

HERO : I. Lit. : वीरः, *mother of a h.*: वीरसूः, R.; *to whom even the son of Bhrigu (Jāmadagnya) is not a h.*: यस्य भृगुनन्दनोऽपि न वीरः, U. v. 34. II. Of a play : नायकः.

HEROIC, -AL : I. Lit. : by comp., *h. age* : *वीरयुगम् . II. Epic : q.v. III. Bold, brave : q.v.: *h. action* : वीरत्वम् ; *h. enterprise* : वीरचरितम्.

HEROICALLY : वीरवत् : v. Bravely, boldly.

HEROINE : I. Lit. : वीराङ्गना, and sim. comp.s. II. Of a play : नायिका, Sah.

HEROISM : वीरत्वम् : v. Bravery, courage, valour.

HERON : (1) बकः ; (2) बलाका (a smaller variety).

HERRING : मत्स्यविशेषः ; हेरङ्गः.

HERS : तदीयः (या, यं) *or* by gen. : v. He.

HERSELF : I. As nom. : स्वयम् : v. Self. II. As acc.: आत्मानम्. III. Sane : स्वस्थ (f. स्था) Ph. : *by h.*: एकाकिनी : v. Alone.

HESITANCY : विचिकित्सा : v. Hesitation, doubt.

HESITATE : I. To be in suspense : (1) विचिकित्सते (चिकित्स्, c. 1.), *my mind h. s to kill this woman* : वनितामेनां हन्तुं मनो विचिकित्सते, An. ii. 62. ; (2) दोलायते : v. To vacillate : v. Also to doubt. II. To stammer, falter : q.v.

HESITATINGLY : (1) दोलायितमनसा ; (2) संशय्य (=doubtingly).

HESITATION : I. Lit. : (1) विचिकित्सा ; (2) विकल्पः : v. Doubt. II. In speaking : स्खलित (mfn.) : v. To falter.

HESPERIAN : पाश्चात्यः (त्या, त्यं) : v. Western.

HEST : शासनम् : v. Command.

HETEROCLITE : *उद्दामरूपः (पा, पं).

HETERODOX : *भिन्नमतः (ता, तं), *h. opinion* : धर्मविरुद्धं मतम् (?).

HETERODOXY : *भिन्नमतम् ; धर्मविरुद्धता : v. Also heresy.

HETEROGENEAL, HETEROGENEOUS : (1) भिन्नः (न्ना, न्नं) (=different) ; (2) पृथग्विधः (धा, धं) (=various).

HEW : छिनत्ति (छिद्, c. 7.): v. To cut. *H. out* : कृन्तति : v. To form.

HEWER : छेदक (f. दिका) : v. Cutter.

HEXAGON : (1) षड्भुजः ; (2) षडस्रः ; (3) षट्कोणः.

HEXAGONAL : (1) षड्भुजः (जा, जं) ; (2) षट्कोण (f. णा), etc.

HEXAMETER : पाश्चात्यं षट्पदवृत्तम्.

HEY : ही ही, V. v. : v. O.

HEYDAY : उल्लासः. *H. of youth* : प्रौढयौवनम्.

HIATUS : I. Lit. : विच्छेदः. II. In gram. : सन्धिभङ्गः (?).

HIBERNAL : (1) हैमन्त (f. न्ती) ; (2) हैमन (f. नी) ; (3) हैमन्तिक (f. की).

HIBERNATE : हेमन्तं *or* शीतं कालं गमयति (c. of गम्), नयति (नी, c. 1.) etc. : v. To pass.

HICCOUGH, HICCUP : I. Subs. : (1) हिक्का *or* हेक्का ; (2) हल्लासः. II. Verb. : हिक्कति, -ते (=हिक्क्, c. 1.).

HIDDEN : (1) गूढ (f. ढा), नि- ; (2) प्रच्छन्न (f. न्ना) : v. Secret.

HIDE (subs.) : चर्मन् (n.) : v. Skin.

HIDE (v.t.) : प्रच्छादयति (छद्, c. 10.), *I will h. (the body) with these leaves* : शुष्कपर्णपुटेन प्रच्छादयामि, Mr. viii. ; *and who h. them (thieves)* : ये च प्रच्छादयन्ति तान्, Mat. : v. Also to conceal. Ph. : *he hid himself under the bed* : पर्यङ्कतले निभृतं स्थितः, H. iii.; *h. ing among the amaranths* : कुरबकैरपवारितशरीरः (रा, रं), Sa. iii. ; *it was not known where he hid himself* : न ज्ञायते क्वापि प्रलीनः सः.

HIDE AND SEEK : a play : लुकायितमार्गणम् (?) (comp. लुकाचुरि) ; पलायितान्वेषणम् (?) (comp. पलापलि) ; अस्पृश्यम् (?), B. p. x. 18. 14.

HIDEOUS : (1) विकृतः (ता, तं) ; (2) विकृताकारः (रा, रं) and sim. comp.s. ; *h. face and body* : वक्त्रं वपुश्च विकृताकृति, Vi. v. 29. ; (3) बीभत्सदर्शनः (ना, नं) : v. Also horrible.

HIDEOUSLY : (1) विकृतम् ; (2) घोरम् (= frightfully, horribly : q.v.).

HIDEOUSNESS : (1) विकृतता ; (2) विकृताकारता ; etc.

HIDER : गोप्तृ (f. त्री) : v. Concealer, to hide.

HIDING (subs.) : I. Concealment : q.v. II. Passive : प्रच्छन्नावस्थानम्.

HIDING-PLACE : expr. by circumlo : v. To hide, place.

HIE (v.) : त्वरते (त्वर्, c. 1.) : v. To hasten.

HIERARCH : धर्मनायकः (?) ; धर्माधीशः (?).

HIERARCHICAL : expr. by comp. : v. Also priestly.

HIERARCHY : I. The body : धर्माधीशाः (m. pl.) (?). etc. II. The government : *धर्माधीशतन्त्रम्.

HIEROGLYPHIC : *चित्राक्षरम् ; चित्रवर्णः.

HIEROGLYPHICAL : expr. by comp.

HIEROPHANT : आचार्यः : v. Priest.

HIGGLE : v. To haggle. *H. dy-piggledy* : अस्तव्यस्त (f. स्ता).

HIGH (adj.) : (1) उच्चः (च्चा, च्चं) *or* उच्चैः (indec.), *h. places* : उच्चैः स्थानानि, D. ; *but now a h. er (place) than that on account of your favour of remembrance* : अद्य तूच्चैस्तरं ताभ्यां स्मरणानुग्रहात्तव, Ku. vi. 19. ; *much more one so h.* (i.e. noble : q.v.) किं पुनर्यस्तथोच्चैः, Me. l. 17. ; *h. -minded* : उच्चमनस्कः (स्का, स्कं) ; *of a h. family, h.-born* : उच्चवंशजः (जा, जं) ; *at a h. price* : उच्चमूल्येन ; *h. talk* : उच्चप्रलापः, D.: v. Haughty ; *h. education* : उच्चशिक्षा (after Bengali) ; (2) उन्नतः (ता, तं), सम्- (=lofty), *h. summit* : उन्नतं शैलाग्रम्, M.n. ; *connected with that h. (personage)* : उन्नतेन तेन योजितसम्बन्धः (न्धा, न्धं), Ku.vi. 30. ; (3) उच्छ्रितः (ता, तं), सम्-, (lit.=h. ; fig.=lofty : rare), *h. umbrella* : उच्छ्रितं छत्रम्, R. xvii. 33. ; *six feet h.* : चतुर्हस्तोच्छ्रितः (ता, तं) ; *h. sound* : समुच्छ्रितो रवः, Ku. ; (4) तुङ्ग (f. ङ्गा), उत्-, (=3 : rare), *even a h. mountain is accessible* : गम्यस्तुङ्गोऽपि भूधरः, Ki. xi. 63, ; (5) प्रांशु (mfn.) (=tall : q.v.) ; (6) महत् (f. ती) (when h.=great), *h. pleasure* : महासुखम् ; *h. admiral* : *महानाविकनायकः ; *h. priest* : *महान् पुरोहितः : v. Also chief. Ph. : *h. note* : उदात्तस्वरः ; *h. wind* : गुरुसमीरः, Ku. ; *it is h. noon* : मध्यमलङ्करोति भानुः ; *h. time* : समुचितकालः ; *h. water* : प्रवृद्धा वेला ; *h. meat* : उग्रमांसम् ; *h. antiquity* : अतिपूर्वकालः ; *h. sauce* : उग्रोपस्करः ; *h. er and h. er* : अधिकाधिकम् (= more and more) ; *h. est* : i.e. extreme : q.v. : परः (रा, रं) ; *h. treason* : राजद्रोहः, -अपराधः ; *he has h. opinion of you* : स त्वामुच्चैर्मन्यते ; *on h.* ऊर्द्ध्वम् ; *from on h.* : उपरिष्टात्.

HIGH (adv.) : I. Lit. : (1) उच्चैः ; (2) उच्चकैः ; (3) उच्चम्. II. Fig. : expr. by adj. : *h. -aimed* : उच्चाभिलाषिन् (f. णी).

HIGH-BLOWN : उत्सिक्तः (क्ता, क्तं) : v. Inflated, proud.

HIGH-BRED : (1) अभिजातः (ता, तं) ; (2) सुजातः (ता, तं).

HIGH-CLIMBING : (1) उच्चः (च्चा, च्चं) ; (2) तुङ्ग (f. ङ्गा) : v. High.

HIGH-COLOURED : I. Lit. : अतिरञ्जितः (ता, तं). II. Fig. : विचित्र (f. त्रा).

HIGH-DAY : पर्वन् (n.) : v. Festival.

HIGH-FLOWN : स्फीतः (ता, तं) (lit. and fig.).

HIGH-HANDED : उत्पीडक (f. डिका) : v. Oppressive, violent.

HIGH-HEELED : उच्चतल: (ला, लं) (??).
HIGHLAND : पार्वतीयदेश: (?), *h. dress*: पार्वतीयवेष: (?).
HIGHLANDER : I. Lit. : पार्वतीय: (या, यं) (?). II. A Scot : *स्कुद: (दा, दं).
HIGHLY : I. = high : q.v. II. Greatly : q.v. : भृशम्.
HIGH-METTLED : (1) महासत्त्व (f. त्त्वा) ; (2) महातेजस् (mfn.) ; (3) अतितेजस्विन् (f. नी), K.
HIGHNESS : I. Lit. : v. Height. II. As title : देव (f. वी).
HIGH-PRIESTSHIP, HIGH-PRIESTHOOD : महापौरोहित्यम्.
HIGH-ROAD : (1) रथ्या ; (2) राजमार्ग: : v. Street.
HIGH-SEASONED : सुसंस्कृत: (ता, तं) (??).
HIGH-SPIRITED : I. = high-mettled : q.v. II. Irascible : q.v.
HIGHWAY : राजमार्ग:, *shall not obstruct h.*: राजमार्गान्न रोधयेत्, N.s.
HIGHWAYMAN : perh. पान्थमुष् (mfn.), Mit. वाटपाटच्चर:, Viv. : v. Also robber.
HILARITY : उल्लास:, सम्- : v. Mirth.
HILL : पर्वत: (properly = mount) ; क्षुद्रपर्वत: : v. Mountain.
HILLOCK : (1) स्थली ; (2) वप्र (mn.).
HILLY : पर्वतमय: (यी, यं) (= mountainous : q.v.).
HILT : त्सरु:, *from the h.*: त्सरुप्रदेशात्, Ki.
HIMSELF : I. As nomi. : स्वयम् *or* स्वयमेव (emphatic), *killing h.*: स्वयं मारयित्वा, Mr. ix. : v. Self. II. As acc. : आत्मानम्, *he who kills h.*: य आत्मानं व्यापादयति. *By h.*: एकाकी.
HIND (subs.) : I. The female of the stag : (1) मृगी ; (2) मृगवधू: ; etc. : v. Deer. II. A peasant : q.v. : ग्राम्यजन:.
HIND, HINDER (adj.) : (1) पश्चिम: (मा, मं) ; (2) जघन्य: (न्या, न्यं). *H. part* : पश्चाद्भाग:, पश्चाद्देश:.
HINDER (v.) : (1) वारयति, नि-, विनि-, प्रति-, *with h. ed twinkling.* : निवारितनिमेष: (षा, षं), Sa.; (2) प्रतिषेधति (सिध्, c. 1.), *h. ing the entry of all attendants.* : प्रतिषिद्धाशेषपरिजनप्रवेशा, K. : v. To prevent, obstruct.
HINDERMOST, HINDMOST : सर्वपश्चिम: (मा, मं) ; (2) परम: (मा, मं) (= final).

HINDOO : I. As subs. : आर्य:. II. As adj. : by comp. or gen., *for H. student* : छात्राणामार्यदेश्यानाम्, Raj. vi. 8. 7.
HINDOOSTANI : सिन्धुस्थानी, -भाषा, उर्दु:, -वाक्.
HINDRANCE : I. The act : (1) वारणम्, नि- ; (2) प्रतिषेध:. II. Obstacle : q.v. : विघ्न:.
HINGE (v.) : I. Lit. : *केन्द्रयति (nomi.). II. Fig. : v. To enter.
HINGLE (subs.) : *केन्द्रम्.
HINT (subs.) : (1) इङ्गितम् ; (2) सङ्केत: ; (2) आकूतम्. (rare).
HINT (v.) : इङ्गितं ददाति (दा, c. 3.) *or* करोति (कृ, c. 8.). II. To suggest, allude : q.v.
HIP : I. Haunch : q.v. : कटि:. Ph. : *I have him on my h.*: मम हस्तगत: स:. II. A fruit : *हिबम्, -कम्.
HIPPOCAMP, HIPPOCAMPUS : *अश्वकुक्षिका.
HIPPODROME : रथचर्या, -स्थानम्.
HIPPOGRIFF : *श्येनघोटक:.
HIPPOPOTAMUS : *जलहस्तिन् (f. नी) ; जलशूकर: (f. री).
HIRE (v.t.) : भाटयति (c. of भट्), *h. ing a cart* : भाटयित्वा शकटम्, Viv. Ph.: *a h.d labourer* : भृत:, -क:, Viv. ; *to h. labourers* : भृतकान् गृह्णाति.
HIRE (subs.) : I. Lit. : भाट: *or* भाटक:, *to pay h.*: भाटं ददाति, Viv. ; *to take on h.* : भाटकेन गृह्णाति, N.s. II. Wages : q.v. : मूल्यम्, Mat.
HIRELING (adj.) : perh. गृह्य:, D. ii. : v. Venal, mercenary.
HIRELING (subs.) : I. Lit. : (1) भृतक: ; (2) वैतनिक:. II. A mercenary : q.v. III. A prostitute : पण्यस्त्री.
HIRER : (1) भाटयितृ (f. त्री) (of things) ; (2) स्वामिन् (f. नी) (= master) (of men), V.s.
HIRSUTE : (1) लो(रो)मश: (शा, शं) ; (2) बहुलो(रो)मन् (mfn.).
HIS : (1) तदीय: (या, यं) (of that) ; (2) एतदीय: (या, यं) (of this) ; (3) by gen. N.B. When not emphatic, it is not expr. when the sense is clear and when emphatic, it is expr. by those words given under own. *Confining with h. family*: एनं सपुत्रकलत्रं नियम्य, Mu. ; *as this (man) quits h. life*: यथायं प्राणान्

लज्जति, Mu. 1; *with h. fortitude* : निजेन धैर्यगुणेन, Ki. xiv. 39.

HISS (v.) : I. Lit. : (1) फू(फु)त्करोति ; (2) फूत्कारम् उद्गिरति (गॄ, c. 6.), V.t. II. To h. off : निष्कासयति (c. of कस्) (=to drive out); धिक्करोति (?).

HISS, HISSING (subs.) : I. Lit. : फू(फु)त्कारः. II. Of content : perh. धिक्कारः *or* धिक्कृतम्, D. ii.

HIST (interj.) : तूष्णीम् (indec.) : v. Silent, be.

HISTORIAN : (1) इतिहासप्रणेतृ (m.) and sim. comp.s. : v. Author ; (2) आख्यानविद् (m.), Vi. (=annalist).

HISTORIC, -AL : (1) ऐतिहासिकः (की, कं) ; (2) by comp.

HISTORICALLY : इतिहासानुक्रमेण, आख्यानक्रमेण.

HISTORIOGRAPHER: *इतिहासलेखकः; आख्यानाधिकृतः.

HISTORY : (1) इतिहासः, *knows h. and mythology* : इतिहासपुराणज्ञः, Mah.; (2) पुरावृत्तम् (=ancient h.).

HISTRIONIC, -AL : नाटकीयः (या, यं) : v. Theatrical.

HIT (subs.) : I. Blow : q.v. : प्रहारः. II. throw : क्षेपः. Ph. : *a good h.* : prob. सुप्रहारः.

HIT (v.) : I. To strike : प्रहरति (हृ, c. 1.), *look, you are to h. this mark now* : त्वयेदानीं प्रहर्तव्यमेतल्लक्ष्यं विलोक्यताम्, Mah. i. 131. I. II. To h. on or upon, i.e. to come by chance : expr. by लभते (लभ्, c. 1.) : v. To get. III. To h. off, i.e. to describe with h.s : perh. विवृणोति (वृ, c. 5.) (=to expose).

HITCH (subs.) : बाधः (?), *there is a h. in it* : *सबाधमेतत् : v. Obstacle.

HITHER (adv.) : इतः : v. Here. *H. and thither* : (1) इतस्ततः ; (2) इतश्चेतः.

HITHER (adj.) : expr. by this, *on the h. side* : अस्मिन् पार्श्वे.

HITHERTO : I. Of time : (1) अद्यावधि ; (2) अद्य यावत्. II. Of place : एतत्पर्यन्तम्. : v. Up to.

HITHERWARD : (1) इत इतः ; (2) एतदभिमुखम् (?).

HIVE : (1) मधुकोषः ; (2) करण्डः ; (3) छत्रकः.

HO, HOA (interj.) : हंहो : v.O.

HOAR : धवलः (ला, लं) : v. Hoary, gray.

HOARD (subs.) : पूगः : v. Heap.

HOARD (v.) : पूगीकरोति : v. To heap.

HOAR-FROST : (1) घननीहारः, Ki. xiii. 24. ; (2) सान्द्रतुहिनम्, M.n.

HOARINESS : (1) धवलता ; (2) शुक्लता : v. Gray.

HOARSE : रूक्षः (क्षा, क्षं) (=harsh, rough : q.v.) : v. H. ness.

HOARSELY : रूक्षस्वरम् *or* रूक्षेण स्वरेण (=harshly, roughly).

HOARSENESS : (1) रूक्षता ; (2) रूक्षस्वरता. *H. of voice* (from cold) : (1) स्वरभङ्गः ; (2) स्वरोपघातः, Sr. : v. Harshness.

HOARY : expr. by words given under white, *become h. with age* : जराधवलितः (ता, तं), K. ; *with h. hair* : सितैः केशैः, Ki. xi. 3. ; *h. brows* : विशदभ्रूयुगम्, Ki.

HOAX (subs.) : विप्रलम्भः : v. Trick, deception.

HOAX (v.) : विप्रलभते (लभ्, c. 1.), *h. ed by the boys* : विप्रलब्धाः कुमारकैः, V.p. v. 37. 9.

HOB : ग्राम्यजनः : v. Rustic.

HOBBLE (v.) : लङ्गति (लङ्ग्, c. 1.) : v. To limp.

HOBBY, -HORSE : I. Lit. : घोटकविशेषः. II. A play-horse : क्रीडाघोटकः. III. A favourite theme : चिरकाम्यम् (?), *to ride one's h.* : *चिरकाम्यं कीर्तयति *or* स्तौति.

HOBGOBLIN : भूतः : v. Goblin.

HOBNAIL : स्थूलकीलः and sim. co s (?).

HOBNOB : expr. by पानगोष्ठी : v. To drink.

HOBSON'S CHOICE : ......मूल्याभिरुचिः (??).

HOCK : मदिराविशेषः.

HOCUS-POCUS : I. Juggler : q.v. : मायाकारः. II. His trick : माया. Ph. : *by h.* : तन्त्रमन्त्रैः, D.

HOD : लेपफलकम् (?) and sim. comp.s.

HODGEPODGE : समभिश्रम् (?) ; सन्निपातः (?), Williams.

HOE (subs.) : कुद्दालः, *others tore up grass stumps with h.s.* : अपरे वीरणस्तम्बान् कुद्दालैः विदलन्ति स्म, Ram. ii. 7. 10.

HOE (v.) : कुद्दालेन तृणानि विदलति (दल्, c. 1.), उन्मूलयति (मूल्, c. 10.), etc.

HOEING, HOER : expr. by verb.

HOG : (1) शू(सू)करः, *h.-keeper* : शौकरिकः, Ram. ii. 90. 17. ; (2) वराहः, *with h.'s flesh and venison* : मांसैर्वाराहहारिणैः, Mah. ii. 4. 2.; (3) कोलः (rare).

HOGGISH (1) शूकरसन्निभः (भा, भं) and sim. comp.s. ; (2) by adv., शूकरवत्.

HOG-PLUM : I. The tree : आम्रातः, -कः. II. The fruit : आम्रातम्, -कम्.

HOGSHEAD : I. A measure : मानविशेषः. II. A cask : कुण्डम्, *drank eight h.s* : अष्टौ कुण्डान्यपिबत्, Mah. i. 126. 70.

HOGSTY : (1) शूकरशाला ; (2) शूकरशरणम्.

HOIDEN : v. Hoyden.

HOIST (v.) : उन्नमयति (c. of नम्) : v. To raise.

HOIST (subs.) : I. A machine : *उन्नमनयन्त्रम्. II. H. ing : (1) उन्नमनम्; (2) उत्थापनम्, Bharata.

HOLD (subs.) : I. Grasp : q.v. : Ph.: *to take or lay h.* : गृह्णाति, परि-, (ग्रह्, c. 9.) ; *to keep h.* : धारयति. II. Support : q.v. : आलम्बः, -नम्, *without any h.* : निरालम्बनः, D. III. Authority, claim : q.v. : अधिकारः. IV. Influence, ascendancy : q.v. V. Prison : q.v. : चारकम्. VI. Strong-h. दुर्गम्. VII. Of a ship : perh. क्रोडः (comp. Bengali कोल्), *fore h.* : अग्रः क्रोडः.

HOLD (v.t.) : I. To keep h. of : धारयति, -ते or (rarely) धरति, वि-, सं-, परि-, (धृ, c., 10. and 1.), *h. me uncle* : मातुल धारयस्व माम्, Vi. iv. *Cannot h. his neck* : न शक्नोति शिरोधरां धारयितुम्, R. II. To restrain : धारयति......, *I cannot h. my tongue* : न शक्नोम्यात्मनो जिह्वां धारयितुम्, V. ii. ; *and h. ing the horse asked from a distance* : धृततुरङ्गमश्च दूरादेवापृच्छत्, K. III. To possess : धारयति or धरति, *(which was) long held by kings of your race* : चिरंधृता भूपतिभिः स्ववंशजैः, Ki. i. 29.; *burden held by himself* : आत्मना धृतां धुरम्, R. iii. 35. IV. To contain : धारयति or धरति, *the celestial river will h. the seed* : सुरापगा बीजं धारयिष्यति, Ku. x. 25. V. To keep, defend : q.v : रक्षति (रक्ष्, c. 1.). VI. To maintain : q.v. : धारयति or धरति ; *h. ing thoughts for victory* : धृतजयधृति (mfn.), Ki. xii. 2. VII. To esteem, think : q.v. : मन्यते (मन्, c. 4.). VIII. To do, bring about : करोति, *to h. counsel* : मन्त्रणां करोति ; *to h. a council* : सभां करोति ; *to h. a wager* : पणं करोति. Ph.: *to h. one's own* : perh. नापचीयते (pass. of चि).

HOLD (v.i.) : I. To stand, stop : q.v. : तिष्ठति (स्था, c. 1.). II. To last, remain : q.v. : तिष्ठति. II. To apply : q.v. : लगति (लग्, c. 1.). IV. To think : q.v. : मन्यते. V. To refrain, desist : q.v. : निवर्तते (वृत्, c. 1.). VI. To defend, derive : q.v.

HOLD BACK : I. Intrans. : perh. विचिकित्सते (=to hesitate). II. Trans. : v. To withhold.

HOLD FORTH, HOLD OUT : I. To stretch out : q.v. : प्रसारयति (c. of सृ). II. To exhibit, offer : q.v. : धारयति. III. To endure : q.v. : सहते (सह्, c. 1.).

HOLD IN : I. Trans : (1) धारयति ; (2) नियच्छति (यम्, c. 1.) (=to restrain : q.v.). II. Intrans.

HOLD OFF : परिहरति (हृ, c. 1.) : v. To avoid.

HOLD ON : I. To continue : तिष्ठति (स्था, c. 1.). II. To proceed in : न विरमति (रम्, c. 1.), Ki. v. 24.

HOLD TO : धारयति : v. Also to maintain, cling.

HOLD UP : I. To raise : q.v. : उन्नमयति (c. of नम्). II. To support one's self : आत्मानं संधारयति. III. To cease raining : *let the weather h. up* : भवतु वृष्टेरुपशमः, H.

HOLD-BACK : अन्तरायः : v. Obstacle, restraint.

HOLDER : I. Lit. : धारकः, धारयितृ (m.) ; etc. II. A thing for holding, expr. by verb, *this is its h.* : अनेनैतद्धार्यते : v. Handle.

HOLDER-FORTH : प्रवक्तृ (f. क्त्री) : v. Speaker.

HOLD-FAST : *दृढाग्रहः : v. Catch, hook.

HOLDING (subs.) : i.e. tenure : क्षेत्रम् (=field), *according to the nature of the h.* : क्षेत्रस्थित्यनुसारेण, Mit.

HOLE : I. A pierce : (1) गर्तः (spec. of h.s in earth : not fig.) ; (2) छिद्रम्, *making a h. on a side* : पार्श्वे छिद्रं विधाय, Bha. ; (3) रन्ध्रम्, *dexterous in picking h.s* : रन्ध्रान्वेषणदक्षः, R. ; (4) विवरम् (rare), *in other's h.s.* : परस्य विवरे, Ki. II. A cave, den : q.v. : विवरम्. III. A hovel : perh. विवरम्.

HOLIDAY : (1) पर्वन् (n.) (=religious day) ; (2) अनध्यायः (=school h.), *because to day is a h.* ;

अवानध्याय इति, V. iv.; (2) *बन्धः, -दिनम्, (=court h.) : v. Also festival.

HOLILY : v. Piously, sacredly, holy.

HOLINESS : I. Sanctity, sacredness : q.v. : पवित्रता. II. In address : भगवत् (f. ती), *if (your) revered h. gives (me) no harbour* : यदि भगवत्पादमूलमशरणम्, D. ii.

HOLLA, HOLLO, HOLLOA : हला (in Prakrit) : v.O.

HOLLOW (subs.) : (1) कोटरः (of trees), *in the centres of h.s* : कोटरोदरेषु, K.; (2) (कर-)पुटः (of the hand); (3) (कर्ण-)कूपः (of the ear); (4) (नाभि-) आवर्तः (of the nave); (5) गर्तः (=hole : q.v.).

HOLLOW (adj.) : I. Lit. : शून्यगर्भ (f. र्भा); (2) मध्यशुषिरः (रा, रं) (rare), B. com. II. Fig. : शून्यगर्भ (f. र्भा) : v. Empty, vain. III. Of sounds, deep : धीरः (रा, रं) *or* perh. धीरगभीरः (रा, रं).

HOLLOW (v.) : (1) तक्षति (तक्ष्, c. 1.) (?); (2) खनति (खन्, c. 1.) (=to dig); (3) better by adj. or circumlo.

HOLLOWNESS : I. Lit. and fig. : शून्यगर्भता : v. Emptiness. II. Of sounds : धीरता *or* perh. धीरगभीरता.

HOLLY : *हालिः ; सदाहरितो गुल्मभेदः.

HOLLYHOCK : a plant : *चित्रसेवती.

HOLLY-OAK, HOLM-OAK : सिन्दूरभेदः.

HOLOCAUST : (1) होमः ; (2) हुतम् ; (3) हव्यम्.

HOLY : पुण्य (f. ण्या), *h. person* : पुण्यजनः, Ki. iii. 31.; *h. prayer* : पुण्या स्तुतिः, K.; *h. rivers* : सरितः पुण्याः, Ram. ii. 12. 5.; *h. place of pilgrimage* : पुण्यतीर्थः, Ram.; *h. land* : पुण्यभूमिः : v. Also pure, sacred. Ph. : *h. father, mother* : भगवत् (f. ती); *"h. alliance"* : धर्मसन्धिः ; *h. -day* : v. Holiday.

HOMAGE (subs.) : I. In gen. (1) नमस्कारः ; (2) नमस्या, N. : v. Also respect. *To do, pay h.* : नमति, प्र-, (नम्, c. 1.), *men do not pay h. to a man until he pays h. to you* : न नमन्ति पुरुषं पुरुषास्तव यावदीश न नतिः क्रियते, Ki. II. Feudal : *to do h. (to a lord)*: perh. प्रभुत्वं स्वीकरोति.

HOME (subs.) : (1) गृहम् (=house : q.v.), *gone h.* : गृहं गतः, Mr. ix.; (2) जन्मभूमिः (=birth-place), *where is your h., sir? Madam, Patna is my h.* : कुत्र आर्यः ? आर्ये पाटलिपुत्रं मे जन्मभूमिः, Mr. ii.; (3) आलयः (=abode : q.v.). Ph. : *at h.* : गृहे *or* गेहे, U. i. 57. 8.; *he is making himself at h. there* : तत्र परिचित इव व्यवहरति.

HOME (adv.) : I. Lit. : गृहम्. II. Fig : expr. by मर्मन् (n.), *to come h.* : मर्म स्पृशति.

HOME (adj.) : I. Lit. : गृह- in comp. II. Of one's country : *"h. department"* : *स्वदेशविभागः.

HOME-BOUND : (1) गृहगामिन् (f. नी); (2) स्वदेशगामिन् (f. नी).

HOME-BRED : I. Lit. : गृहजः (जा, जं) *or* जातः (ता, तं). II. Rude : ग्राम्य (f. म्या).

HOMELESS : अगृहः (हा, हं), Mah. iii. 27. 16.; निराश्रयः (या, यं) and sim. comp.s. : v. Also exile.

HOMLINESS : ग्राम्यता : v. Homely.

HOMELY : I. Domestic : q.v. : गृह्य (f. ह्या). II. Plain, unpolished : ग्राम्य (f. म्या).

HOME-MADE : I. Made at home : गृह- in comp., *h. butter* : गृहनवनीतम्. II. Made in one's own country : स्वदेश- in comp. : v. Also made.

HOMER : I. The poet : *होमरः. II. A measure : मानविशेषः.

HOMESICK : गृहविरहातुरः (रा, रं) ; गृहविरहार्त (f. र्ता), etc.

HOMESPUN : I. Adj. : गृहोतः (ता, तं) (?). II. Subs. : गृहोतम् (?) ; गृहनिर्मितवस्त्रम्.

HOMESTALL, HOMESTEAD : (1) वास्तु (mn.); (2) गृहवास्तु (n.), Kat; (3) वेश्मन् (n.) (rare) Kat.; (4) वासभूमिः, Mit.

HOMEWARD : स्वदेशाभिमुखम्, *"H.-bound"* : स्वदेशाभिमुखः (खा, खं) : v. Also home-bound.

HOMICIDAL : expr. by tat. comp. : v. *next art*; belonging to.

HOMICIDE : I. The deed : नृहत्या and sim. comp.s. : v. Murder. II. The slayer : (1) नरहत्याकारिन् (f. णी) ; (2) मनुष्यघातिन् (f. नी).

HOMILY : धर्मप्रबन्धः (?) : v. Sermon.

HOMŒOPATHIC : expr. by comp., *h. doctor* : *समव्यवस्थाविद्वैद्यः.

HOMŒOPATHY : *समव्यवस्था, समव्यवस्थाशास्त्रम्.

HOMOGENEAL, HOMOGENEOUS : *सजातीयः (या, यं).

HOMOLOGOUS : *समस्थिति (mfn.).

HOMONYMOUS : बह्वर्थकः (का, कं) : v. Also equivocal.

HONE : शाणः(नः) : v. Whetstone.

HONEST : I. Decent, good : q.v. II. Upright, just : (1) शुचि (mfn.) (=pure), M. ; (2) अर्थशौचयुक्त (f. क्ता), K. b. ; (3) सरलः (ला, लं) (=simple) ; (4) निष्कपटः (टा, टं) (=guileless). III. Frank, sincere : q v.

HONESTLY : (1) छलं विहाय ; (2) निष्कपटम् : v. Also simply, sincerely.

HONESTY : (1) अर्थशौचम् or sim. शौचम् or शुचिता, -त्वम् (when the sense is clear) ; (2) निष्कपटता (= guilelessness) ; (3) सारल्यम् (=simplicity) ; (4) आर्जवम् (= uprightness).

HONEY : मधु (n.), *h.-bees make h. by gathering the juice of divers trees* : मधुकरमक्षिका नानाजातीनां वृक्षाणां रसान् समाहृत्य मधु निष्पादयन्ति, S. c. ; *old (h.) is binding and astringent* : पुराणं ग्राहकं रूक्षं, Bha ; *of this (king) who is h. in mouth and poison at heart* : अस्य मुखमधोर्हृदयविषस्य, Sa. v.

HONEY-BEE : मधुमक्षिका : v. Bee.

HONEYCOMB : (1) मधुकोषः ; (2) मधुचक्रम् ; (3) छत्रकम् ; (4) मधुजालकम्, Si. xii. 54 ; (5) क्षौद्रपटलम् (rare), R.

HONEYDEW : दालं मधु, Bha.

HONEYED : मधुमयः (यी, यं) (lit. and fig.) and sim. comp.s.

HONEY-HARVEST : मधुसंग्रहः (?) and sim. comp.s.

HONEYSUCKLE : *मधुगर्भा ; सुपुष्पलताभेदः.

HONEY-TONGUED : (1) मुखमधु (mfn.), Sa. and sim. comp.s. ; (2) perh. मधुजिह्व (f. ह्वा).

HONORARY : no equiv. *साम्मानिकः (की, कं) or by circumlo.

HONOUR (subs.) : I. A nice sense of what is right : मानः, सम्-, *who has from age lost all sense of h.* : जरावलुप्तमानावमानचित्तः, D. ii. II. Nobility, chastity : मानः, सम्-, *rich in h.* : मानधनः (ना, नं), Ki. ii. 19.; *devoid of h.* : मानहीनः (ना, नं), Ki. xi. 59. III. Respect, reverence : q.v. (1) मानः, सम्-, P. ; (2) आदरः (=attention). IV. A mark of respect : (1) मानः, सम्-, *for this h.* : अस्य सम्मानस्य कृते, P. i. 3. ; (2) गौरवम्, *master's h.s on dependents are as a rule moving with the object to be accomplished* : प्रयोजनापेक्षितया प्रभूणां प्रायश्चलं गौरवमाश्रितेषु, Ku. iii. 1. ; (3) प्रसादः (= favour : q.v.).

HONOUR (v.) : (1) मानयति, सं-, (rarely) प्रति-, (c. of मन्), *yet your Highness will be pleased to h. my request* : तथापि मद्विज्ञापनां मानयितुमर्हत्यार्यः, Mu. ii. ; (2) पूजयति, सम्-, अभि-, प्र-, (पूज्, c. 10.) (=to respect : q.v.) *he, although destitute of h. will be everywhere h. ed* : सम्मानहीनोऽपि स सर्वत्र प्रपूज्यते, P. i. 3.

HONOURABLE : I. Possessing a high mind : मानिन् (f. नी). II. Illustrious, respected : (1) मान्य (f. न्या) or माननीयः (या, यं), सम्- ; (2) पूज्य (f. ज्या) or पूजनीयः (या, यं), *I have been commanded by h. sir (you)* : पूज्येनाहमादिष्टः, Mah. : v. Respectable. III. Conferring honour : सम्मानकरः (री, रं) and sim. comp.s. : v. Also famous. IV. Good, noble : q.v. : शुद्ध (f. द्धा).

HONOURABLY : expr. by adj.

HOOD : I. For women : शिरस्कम् (?). II. Of a carriage : शिरस् (n.) (??). III. Of a serpent : फणा.

HOODWINK : I. Lit. : v. To blind. II. To deceive : q.v. : perh. छलयति (छल् c. 10.).

HOOF : (1) खुरः, *right h.* : दक्षिणखुरः, K. ; (2) शफ (mn.) (rare).

HOOFED : (1) खुरिन् (f. णी) ; (2) खुरान्वितः (ता, तं) ; and sim. comp.s.

HOOK (v.) : I. Of fishes : बडिशयति (nomi.). II. To entrap : पाशे पातयति, (c. of पत्).

HOOK (subs.) : I. Fish-h. : q.v. : बडिशम्. II. To goad elephants : अङ्कुश (mn.). III. In gen. : आकर्षणी (?). IV. A sickle : दात्रम्. V. Fig. : पाशः : v. Snare.

HOOKED (adj.) : वक्र (f. क्रा) : v. Crooked.

HOOK-NOSED : शुकनासः (सा, सं) ; तुङ्गनासः (सा, सं) [not वक्रनासः].

HOOP (subs.) : चक्रम् (=anything circular).

HOOP (v.) : (1) चित्कारं करोति ; (2) उच्चैः शब्दायते (nomi.).

HOOPING-COUGH : perh. ऊर्ध्वश्वासः, Bha.

HOOPOE : a bird : काष्ठकूटः (?).

HOOT, HOOTING (subs.) : I. In gen. : धिक्कारः (?) *or* by circumlo. II. Of an owl : घूत्कारः, U.

HOOT (v.) : I. In gen. : गर्हयति (गर्ह्, c. 10.) (?). II. Of an owl : घूत्करोति.

HOP (subs.) : I. A leap : q.v. : एकपादलम्फः. II. A plant : लताविशेषः.

HOP (v.) : एकपादेन प्लवते (प्लु, c. 1.) : v. To leap.

HOPE (subs.) : I. Expectation : आशा, प्रति-, *what is not done from h.* : आशया किमिव न क्रियते, K. ; *I have no h. of life* : निराशोऽस्मि जीविते, Sa. vi. ; *the girl entertained h.s of remeeting (her) master* : बभुवाशावती बाला पुनर्भर्तृसमागमे, Mah. ; *false h.* : दुराशा K. : v. Also wish. II. That which gives h. : (1) आशा ; (2) आश्वासः, *for you are the h. of the distressed* : त्वं ह्यार्तानां समाश्वासः, Mah.

HOPE (v.) : (1) आशां करोति ; (2) आशंसते (शंस्, c. 1.) (=to apprehend). N.B. In questions, "*I h.*" may be expr. by the interro. particles अपि, कच्चित्, अथ, *we h. the breeze of these lotus-leaves pleases you* : अपि सुखायते ते नलिनीपत्रवातः, Sa. iii.

HOPEFUL : I. Entertaining hope : (1) आशावत् (f. ती) ; (2) आशान्वितः (ता, तं) ; and sim. comp.s. II. Giving hope : (1) आशाजननः (नी, नं) ; (2) आशावर्धन (f. नी) (=very h.).

HOPEFULLY : expr. by adj.

HOPEFULNESS : (1) आशावत्ता ; (2) आशाजननता. For dif. v. Hopeful.

HOPELESS : I. Without hope : (1) निराशः (शा, शं) ; (2) हताशः (शा, शं) ; etc. II. Beyond hope : आशातीतः (ता, तं).

HOPELESSLY : expr. by circumlo.

HOPELESSNESS : (1) नैराश्यम् ; (2) निराशता ; (3) हताशता ; etc.

HOPPER : in a mill : शस्याधारः, Williams.

HORDE : सङ्घः (=crowd, flock : q.v.).

HORIZON : (1) हरिजम्, *as a sign comes to the h.* : यद्द्राशिर्भजति हरिजम्, Ja. v. 17. ; (2) क्षितिजम्, *that point is then on the h.* : तल्लग्नं क्षितिजे तदा, Su. iii. 48. N.B. Colloquially दिङ्मण्डलः and sim. comp.s. would do.

HORIZONTAL : समः (मा, मं) (=level : q.v.).

HORIZONTALLY : perh. समभूमौ (= on a level).

HORN : I. Lit. : (1) शृङ्गम्, *the root of a h.* : शृङ्गमूलम् ; *the tip of a h.* : शृङ्गाग्रम्, Pa. ; *sharp-h. ed* : तीक्ष्णशृङ्गः, Ram. ; (2) विषाणम्, *struck with h.s.* : विषाणैराहतः (ता, तं), M.n. II. A wind-instrument : काहला, *blew h.s* : काहलाः पूरयाञ्चक्रुः, B. xiv. 3.

HORNBILL : perh. खट्वाङ्गः, "खट्वाङ्गान् लुब्धकांस्तथा", Mat.

HORNBOOK : प्रथमपाठः (?) : v. Primer, handbook.

HORNED : शृङ्गिन् (f. णी). *H. moon* : सिनीवाली.

HORNET : (1) वरटा ; (2) विषशृङ्गिन् (m.) *or* विषशूकः (?).

HORNLESS : शृङ्गहीनः (ना, नं) and sim. comp.s. *H. deer* : मुण्डिन् (m.). Bha. *H. Bull* : तूबरः (rare).

HORNY : I. Lit. : शार्ङ्ग (f. ङ्गी). II. Fig. : कठिनः (ना, नं) : v. Hard.

HOROLOGE : कालसाधनयन्त्रम्, Su. iii. 19.

HOROLOGY : कालज्ञानम्, Su. xiii. 21.

HOROSCOPE : (1) जन्मपत्रिका (the table) ; (2) जन्मनक्षत्रम् (the sign).

HOROSCOPY : (1) होराशास्त्रम्, V.m. ; (2) होरातन्त्रम्, Ja.

HORRIBLE : I. Dreadful : q.v. : (1) घोरः (रा, रं) ; (2) करालः (ला, लं). II. Abominable : बीभत्स (f. त्सा), K.

HORRIBLY : (1) घोरम् ; (2) करालम् : v. Dreadfully.

HORRID : I. Rough : q.v. II. Hideous : q.v. III. Disagreeable : q.v.

HORRIDLY : घोरम् : v. Dreadfully.

HORRIDNESS : घोरता : v. Also hideousness.

HORRIFIC : भैरवः (वी, वं) : v. Terrific.

HORRIFICATION : रो(लो)महर्षः, -णम्.

HORRIFY : वि-त्रासयति (c. of त्रस्) : v. To terrify, horror.

HORROR : I. A shaking : कम्पः, Sa. II. The feelings : त्रासः, सं-, (=terror). III. Dreariness : (1) घोरता : (2) रौद्रता, *the great h. of the funeral yard* : महती श्मशानवाटस्य रौद्रता, Ma. v. ; (3) बीभत्सम्, बीभत्समेवाग्रे वर्तते, Ma. v.

HORSE : I. The animal : (1) अश्वः, *h. -flesh* : अश्वमांसम्, Bha. ; *one who knows the peculiarities of h. s* : अश्वलाक्षणिकः, S. k. ; *the ceremony h. -sacrifice* : क्रतुरश्वमेधः, U. ii. ; *h. s of good breed*: आजानेया अश्वाः, Mah. ii. 49. 9. ; *I am well up in breaking as well as in treating h. s* : कुशलोऽस्म्यश्वशिक्षायां तथा चाश्वचिकित्सिते, Mah. iv. 3. 4. ; (2) तुरगः, *mounted on another h.*: अन्यतुरगारूढः, K.; (3) तुरङ्गः, -मः, *eight-h. d chariot* : युक्ताष्टतुरङ्गो रथः, Ram. vi. 75. 27. ; *turned the h., moving the reins by the left hand* : वामकरतलवलितरश्मिपाशस्तुरङ्गमं व्यावर्तयामास, K. ; *a h. moving about without any control* : उद्दामप्रचारी तुरङ्गमः, K. ii. (4) हयः, *Sind h. of great speed* : महारयः सिन्धुजो हयः, N. i. 64. 6. ; (5) वाहः, *Arabian* (?) *h. s* : वनायुदेश्या वाहाः, R. v. 73. ; (6) वाजिन् (m.), *swift h.*: जवनवाजी, R. ix. 56. ; (7) घोटकः. Ph. : *a white h.*: कर्कः, A. ; *h. -neck* : निगालः, A. II. Cavalry : q.v. : अश्वाः or अश्व in comp., *these are the duties of h. and of infantry.*: इत्यश्वकर्म पत्तेश्च, Ka. xix. 5. Ph. : *clothes -h.*: *वस्त्रधारिणी ; *towel-h.*: *गात्रमार्जनपटधारिणी.

HORSEBACK : अश्वपृष्ठम्. Ph. : *goes on h.*: अश्वेन गच्छति, S. ; *seated on h.*: तुरङ्गसादी, R.

HORSE-BLOCK : अश्वारोहणसाधनम्.

HORSE-BREAKER : (1) अश्वशिक्षकः ; (2) अश्वदमयितृ (m.) ; (3) अश्वविनेतृ (m.).

HORSE-BREAKING : (1) अश्वदमनम् ; (2) अश्वशिक्षा.

HORSE-CHESTNUT : a tree and its fruit : no equiv.

HORSE-CLOTH : अश्वपृष्ठावगुण्ठनपटः, K. ; and sim. comp.s.

HORSE-DOCTOR : (1) अश्ववैद्यः ; (2) शालिहोत्रज्ञो वैद्यः, P. v. 10.

HORSE-FLY : अश्वदंशः.

HORSE-GUARDS (pl.) : अश्वारोहिदक्षिणः and sim. comp. s. *The H.* : a place in London : सैनिकसमागृहम्.

HORSE-HAIR : अश्वरो(लो)मन् (n.) and sim. comp.s.: v. Hair.

HORSE-LAUGH : अट्टहासः ; *laughed a h.*: जहास स्वनवद्धासम्, Mah.

HORSE-LEECH : a farrier : q.v. : अश्वलाक्षणिकः.

HORSEMAN : अश्वारोहः or रूढः or -रोहिन् (m.) and sim. comp.s. ; (2) अश्ववारः, Si. ; (3) तुरङ्गसादिन् (m.), तुरङ्गिन् (m.), तुरङ्गस्थः, and sim. comp. s, Ku. xvi.

HORSEMANSHIP : (1) अश्वशिक्षा ; (2) अश्वारोहणम् (=riding).

HORSE-PLAY : कर्कशवृत्तिः (?).

HORSE-POWER : अश्वबलम् (?), *of 100 h.* : *शताश्वबलः (ला, लं).

HORSE-RACE : अश्वचर्या (after रथचर्या); अश्वद्रुतिः (?).

HORSE-RADISH : कुरुकन्दक (m. for the plant, n. for the root).

HORSE-SHOE : I. subs. : नालम् (?). II. Verb. : (अश्वस्य) नालानि बध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *h. er* : नालबन्धः (after Hindi).

HORSE-WHIP : I. Subs. : (1) कशा, Si. v. 10: ; (2) अश्वताड(डि)नी, A. II. Verb : कशाघातं करोति : v. To strike.

HORTATIVE, HORTATORY : उत्साहवर्धन (f. नी).

HORTICULTURAL : expr. by comp., *h. produce*: उद्यानोत्पन्नः (न्ना, न्नं).

HORTICULTURE : उद्यानविद्या (?) ; उद्याननिर्माणम् (?).

HOSANNA : perh. : जय जय.

HOSE : I. Stocking : *पादावरणम्. II. A pipe : चर्मकूपः.

HOSIER : *पादावरणाजीवः ; पादावरणविक्रयिकः.

HOSIERY : *पादावरणानि (n. pl.) ; पादावरणविक्रयः (the business).

HOSPITABLE : आतिथेयः (यी, यं), *h. regard* : आतिथेयापचितिः, Ki. xi. 9. ; *the h. Pārvatī* : आतिथेयी पार्वती, Ku. v. 31.

HOSPITABLY : सादरम्, बहुमानपूर्वम्, etc. (=with attention).

HOSPITAL : (1) आरोग्यशाला, Raj. ; (2) चिकित्सालयः.

HOSPITALITY : (1) आतिथ्यम् or आतिथेयम्, *then our h. is ready* : ततः सज्जातिथेया वयम्, Vi. ii. 50. ; *did not cease to do h.* : आतिथेयं कर्तुं नाश्रमत्, Si. xiv. 35. ; (2) अतिथिसत्कारः and sim. comp. s.

Host : I. An entertainer : no equiv. : expr. by गृहिन् (f. णी) (when the sense is clear) ; निमन्त्रयितृ (f. त्री) (=inviter) ; भोजनदातृ (f. त्री) (one who gives food). II. A multitude : q.v. : सङ्घः. III. The consecrated water बलिः (?).

Hostage : बन्धकः (??).

Hostel, hostelry : I. A hotel : q.v. II. For boys : मठः (?) 'प्रबुद्धाध्ययनकर्मठेषु मठेषु', Va.

Hostess : v. Host (I).

Hostile : (1) by comp: *h. ground* : शत्रुभूमिः : v. Enemy ; (2) विपक्ष (f. क्षा) ; (3) विद्वेषिन् (f. णी) ; (4) विरुद्ध (f. द्धा) (=opposed).

Hostilely : (1) by adj. ; (2) विरुद्धम्.

Hostility : I. Enmity : q.v. : वैरभावः. II. Hostile operations : (1) विग्रहः ; (2) विरोधः : v. War.

Hostler : अश्वपालः, -क : v. Groom.

Hot : I. Lit. : (1) तप्त (f. प्ता), सं-, प्र-, अभि-, उप-, *h. iron* : अयोऽभितप्तम्, R. ; *h. water* : तप्तं वारि, V. ; (2) उष्ण (f. ष्णा), *h. and acrid* : उष्णकटुकः (का, कं), Sa. ; *slightly h.* : कवोष्ण (f. ष्णा) ; (3) घर्म (f. र्मा) (rare), *h. -rayed* (the sun) : घर्मदीधितिः ; (4) ग्रीष्म (f. ष्मा) (rare) ; (5) ज्वलत् (f. न्ती) (=burning of h. and glowing heat). Ph. : *h. season* : (1) ग्रीष्मः ; (2) निदाघः ; (3) घर्मः, R. ; (4) तपः, Si. ; (5) उष्णः, A. ; (6) शुचिः, Ri. : (7) ग्रीष्मकालः, निदाघकालः, and sim. comp. s. II. To the taste तीक्ष्ण (f. क्ष्णा), *pepper is acrid and h.* : मरिचं कटुकं तीक्ष्णम्, Bha. : v. Sharp. N.B. Not उष्ण or घर्म which is= *heating, exciting heat.* III. Fig., vehement, furious : (1) उग्र (f. ग्रा) ; (2) चण्ड (f. ण्डा), प्र-.

Hot-bed : fig. : क्षेत्रम् (=field), *h. of sin* : पापक्षेत्रम्.

Hot-btooded : चण्डप्रकृति (mfn.) : v. Irritable, violent.

Hotchpotch : सम्मिश्रम् (?) ; सन्निपातः, Williams.

Hotel : *पथिकाश्रमः ; प्रवासाश्रमः.

Hot-headed : चण्डप्रकृति (mfn.) : v. Violent, rash.

Hot-house : *तप्तागारम् and sim. comp.s.

Hotly : (1) चण्डम्, प्र-, उत्- ; (2) उग्रम्.

Hot-mouthed : (1) चण्डमुख (f. खा) ; (2) उग्रमुख (f. खा) ; etc.

Hotness : I. Lit. : (1) उष्णता ; (2) तप्तता ; etc. : v. Heat. II. Sharpness : q.v. : तीक्ष्णता *or* तैक्ष्ण्यम्. III. Of temper : (1) चण्डता, प्र- ; (2) उग्रता.

Hound : (1) श्वन् (m.), *let loose the h. s* : विमुच्यन्तां श्वानः, K. ; *h. keeper* : श्वगणी, R. ix. 53. ; (2) कौलेयकः (=blood-h.) ; (3) मृगदंशकः *or* सारमेयः (=fox-h. ?) ; (4) आखेटिकः, A.

Hound on : उत्तेजयति (तिज्, c. 10.) : v. Excite, urge.

Hour : होरा (very rare), Su. xii. 79. ; gen. expr. by दण्डः *or* घटी *or* घटिका (=24 minutes), Ph. : *at all h. s.* : i.e. always : (1) सदा ; (2) सर्वदा.

Hour-angle : नतम्, Su. iii. 34.

Hour-glass : घटीयन्त्रम् *or* घटिका, Gan.

Houri : (1) दिव्याङ्गना ; (2) अप्सरस् (f.) ; (3) विद्याधरी.

Hourly (adj.) : expr. by adv.

Hourly (adv.) : I. Lit. : प्रतिदण्डम्. II. Continually : q.v. : सदा.

House (subs.) : I. Lit. : (1) गृहम् (best equiv. : गृहाः in pl.=h. with its surroundings or inmates), *to the h. of the chief of Vidarbha* : गृहान् विदर्भाधिपतेः, N. xvi. 1. ; *where h. s shone as if with edges of thatches* : गृहाणि निध्रैरिव यत्र रेजुः, Si. iii. 49. ; (2) गेहम्, *she is fortune in h.* इयं गेहे लक्ष्मीः, U. i. 38. ; *the mistress of my h.* : मद्गेहिनी, Me. ii. 16. ; (3) आ(अ)गारम्, *our h.* : अस्मदीयागारम्, Ma. ; (4) कुलम् (rare), *h. of god* : देवकुलम्, Mr. ii. ; (5) शरणम् (rare : prop=protection), *h. of fire* : अग्निशरणम्, Sa. iv. ; (6) भवनम् (=building) : v. Edifice ; (7) निकेतनम् (=abode : q.v.) ; (8) आयतनम् : v. Temple. II. Family, race : q.v. : गृहम्, *is this becoming your h.* : युक्तमेतद्वो गृहस्य, Vi. iv. III. A firm : गृहम् (after Bengali). IV. In chess : गृहम्. V. A legislative body : सभा, "*to bring down the whole h.*" : समग्रसभागृहम् (*or* श्रावकान्) आवर्जयति (?).

House (adj.) : by comp., *h.-dog* : गृहकुक्कुरः.

House (v.) : I. To harbour : वासं ददाति

(दा, c. 3.). II. To shelter, store : गेहे रक्षति (रक्ष, c. 1.).

HOUSE-BREAKER : कुड्यच्छेदिन् (f. नी) : v. Burglar.

HOUSE-BREAKING : कुड्यच्छेद: : v. Burglary.

HOUSEHOLD (subs.) : I. Family : (1) परिजन: ; (2) परिवार:. II. Family life : expr. by गृहम्.

HOUSE (adj.) : expr. by comp. *h. god* : गृहदेवता; *to perform h. affairs* : गृहकार्याणि अनुतिष्ठति.

HOUSEHOLDER : (1) गृहस्थ:, H. ; (2) गृहिन् (m.) ; (3) गृहपति:.

HOUSEKEEPER : I. Lit. : गृहिन् (f. णी). II. A female servant : गृहजनाधिष्ठात्री (?), गृहरक्षिका (?).

HOUSEKEEPING : गृहरक्षा (??) ; गृहावेक्षणम् (??).

HOUSE-LEEK : कुतृणम्, Wilson.

HOUSELESS : (1) गृहहीन: (ना, नं) ; (2) अशरण (f. णा) ; (3) निराश्रय: (या, यं) ; etc.

HOUSEMAID : चेटी (=maid-servant).

HOUSE-PIGEON : गृहकपोत: (f. ती, -तिका), U.

HOUSE-RENT : गृहभाट:, -क:.

HOUSE-TAX : गृहकर: (??) ; गृहशुल्कम् (??).

HOUSE-WARMING : गृहप्रवेशोत्सव: (?) ; वास्तूपशमनम् (a similar ceremony).

HOUSEWIFE : गृहिणी, *look up to hs.* : गृहिणीनेत्रा:, Ku. vi. 85.

HOUSEWIFERY : गृहकार्यानुष्ठानम् (after D.) ; and sim. comp.s.

HOUSING : (1) आस्तर:, - णम्; (2) पृष्ठपट:.

HOVEL : (1) पर्णशाला ; (2) कुटी, -र: ; (3) उटज:.

HOVER : I. Lit. : perh. परिडीयते (डी, c. 4.). II. Fig., to hang about : परितो विसर्पति (सृप्, c. 1.) (?) ; पर्यवेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (=to look about).

HOVERINGLY : expr. by pres. part.

HOW (adv.) : I. In what way : (1) कथम्, *h. can a servant be without fault* : कथं नु दासो निरपराध:, V.; *h. (you) fell into the hands of the Chandal* : कथं चण्डालहस्तगमनम्, K. ; (2) केन प्रकारेण, *teach me h. to make prostration'* : केन प्रकारेण दण्डप्रणाम: कर्तव्यस्तन्मां शिक्षय, V.t. N.B. (1) In the last sense, *h.* is often not expr., *you know (h.) to make (one) take*: जानासि ग्राहयितुम्, K. ; (2) sometimes expr. by किम् (=what), *h. is* (=what has happened to) *Sāgarikā* : सागरिकाया: किं वर्तते, Ra. iv. II. To what degree : कियत्. N.B. For *h. many, h. long*, etc. : v. Many, long, etc.

HOWBEIT : तथापि. : v. Nevertheless, yet.

HOWDAH : वरण्ड:, -क:, Wilson.

HOWEVER (adv.) : I. In whatever way : (1) यथा यथा ; (2) येन येन प्रकारेण II. To whatever degree : expr. by super. and अपि, *h. poor* : अत्यन्तदरिद्रोऽपि (f. द्रापि) ; *h. learned* : पण्डितवरिष्ठोऽपि ; *h. often* : यावतो यावतो वारान्. III. At least : अन्तत:.

HOWEVER (conj.) : (1) परन्तु : v. But. ; (2) तथापि : v. Yet.

HOWL (subs.) : (1) ची(चि)त्कृतम् ; (2) आक्रन्दितम् ; (3) चीत्कार:.

HOWL (v.) : (1) ची(चि)त्कारं करोति ; (2) आक्रन्दति (क्रन्द्, c. 1.).

HOWLING (adj.) : "*h. wilderness*": निर्मानुषमरण्यम्.

HOWSOEVER : v. However.

HOY : पोत: : v. Ship.

HOYDEN : ग्राम्य (f. म्या) : v. Rude.

HUBBLE-BUBBLE : गुर्गुरि : (in Bengali).

HUBBUB : कोलाहल: : v. Tumult, uproar.

HUCKSTER (subs.) : क्षुद्रपण्यविक्रयिक:, -विक्रेतृ (m.) etc.

HUCKSTER (v.) : क्षुद्रपण्यानि विक्रीणीते (क्री, c. 9.).

HUDDLE (subs.) : जनसंमर्द: (of person) ; सङ्कर: (of thing).

HUDDLE (v.) : i.e. h. together : perh. पिण्डीकरोति : v. Also to crowd.

HUE (subs.) : I. Colour : q.v. : रङ्ग:. II. A shouting, *so when a h. and cry is raised after a thief, those who hear and do not run after him also share in his guilt* : उत्क्रोशतां जनानान्तु ह्रियमाणे धने तथा । श्रुत्वा ये नाभिधावन्ति तेऽपि तद्दोषभागिन:॥, N.s.

HUFF (subs.) : I. Rage : q.v. : मन्यु:. II. A boaster : उत्सिक्त:.

HUFF (v.) : v. To swell, bully.

HUG (subs.) : परिष्वङ्ग: : v. Embrace.

HUG (v.) : परिष्वजते (स्वञ्ज्, c. 1.) : v. To embrace.

HUGE : (1) विशालः (ला, लं) ; (2) विपुलः (ला, लं) ; (3) महाप्रमाण (f. णा) : v. Large, immense.

HUGELY : (1) विशालम् ; (2) विपुलम् : v. Largely.

HUGENESS : (1) विशालता ; (2) विपुलता : v. Largeness.

HULK : जीर्णनौका. Ph. : *to condemn to the h. s.*: *पोतनिरोधम् आदिशति (with gen.).

HULL : I. Of fruits : पुटः. II. Of grain : तुषः. III. Of a ship : expr. by पोतः *or* नौ : *or* नौका.

HUM (subs.) : I. Buzz : q.v. : हुङ्कृतम्, *with the h. of bees*: मधुलिहां हुङ्कृतेन, K. II. Of men : कलकलः. III. A low murmur : हुङ्कारः, Sa.

HUM (v.) : (1) हुङ्करोति ; (2) गुञ्जति (गुञ्ज्, c. 1.) (to buzz).

HUM (interj.) : हुम्, हुं राक्षसः, Vi. i.

HUMAN : (1) by comp., *in h. tongue* : मनुष्यवाचा, R. ; *h. nature* : मानुषता, K. : v. Man ; (2) मानुषः (षी, षं), *h. body* : मानुषी तनुः, R. xvi. 22.; (3) मानवः (वी, वं) *or*- वीयः (या, यं), *h. form* : मानवं रूपम्, M.n.

HUMANE : दयालु (mfn.) : v. Kind, benevolent.

HUMANELY : सदयम् : v. Kindly.

HUMANITY : I. Human nature : (1) मनुष्यता, -त्वम् ; (2) मानुष्यम्. II. Mankind : q.v. : मनुष्याः (m. pl.). III. Humane feeling : दया : v. Kindness.

HUMANIZE : विनयति (नी, c. 1.) : v. To civilize.

HUMANLY : मनुष्यवत्, *"H. speaking"*: मनुष्यबुद्ध्या.

HUMBLE (adj.) : I. Low, mean : q.v. : नीचः (चा, चं). II. Small, modest : क्षुद्र (f. द्रा). Ph. : *and where (my) h. intellect*: क्व चाल्पविषया मतिः, R. i. 2. III. Meek, not proud : (1) नम्र (f. म्रा), अव- ; (2) निरभिमानः (ना, नं) and sim. comp.s. : v. Proud, not. Ph. : *to eat h. pie* (fig.): अपमानं पुरस्करोति, मानं पृष्ठे करोति, J.

HUMBLE (v.) : (1) नमयति, अव-, (c. of नम्), *h. s. his head to the foe of Namuchi* : नमयति नमुचेररये शिरः, R.; *h. ing the lofty* : उन्नतान् नमयन्, K. ; (2) नमस्करोति.

HUMBLE-BEE : (1) भ्रमरः, *honey of h. s.*: भ्रामरं मधु ; (2) भृङ्गः ; (3) अलिः ; (4) द्विरेफः ; (5) शिलीमुखः (rare).

HUMBLENESS : I. Lowness, meanness : q.v. : नीचता. II. Humility : q.v. : नम्रता.

HUMBLING (adj.) : दर्पहरः (रा, रं) ; (2) दर्पहः (हा, हं) ; and sim. comp.s.

HUMBLY : (1) नम्रम्, अव- ; (2) नीचैः (rare), R. v. 62.

HUMBUG (subs.) : प्रतारणा (=deception : q.v.) (?).

HUMBUG (v.) : प्रतारयति (c. of तॄ): v. To deceive, fool.

HUMDRUM : जडः (डा, डं): v. Dull, slow.

HUMID : सार्द्र (f. द्रा): v. Moist.

HUMIDITY : आर्द्रता : v. Moisture.

HUMILIATE : गर्वं भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.), हरति (हृ, c. 1.), हन्ति (हन्, c. 2.), etc. (with gen.) : v. Also to humble. *H. ing* (adj.) : v. Humbling.

HUMILIATION : (1) अवमानना : v. Disgrace ; (2) दर्पभङ्गः and sim. comp.s. (=breaking of pride).

HUMILITY : (1) नम्रता, अव-, वि- ; (2) निरभिमानता and sim. comp.s. (=want of pride) ; (3) विनयः (good breeding).

HUMMING-BIRD : मधुप्रियः (?) (comp. Assamese name).

HUMOROUS : Perh. सरसः (सा, सं) ; हासकरः (री, रं) (=laughable).

HUMOROUSLY : perh. सरसम् : v. Also jestingly, sportively.

HUMOUR (subs.) : I. Wit, h. ousness : रसिकता (?). II. Disposition, temper : (1) भावः ; (2) प्रकृतिः Ph. : *he is in a bad h.*: न प्रकृतिस्थः सः (?) III. Whim : छन्दस् (n.). IV. Fluid : रसः. *Disorder (of the h.s of the body)* : दोषः.

HUMOUR (v.) : I. To comply with the h. of: *I will h. (our) master*: अहं स्वामिनः चित्तवृत्तिमनुवर्तिष्ये (वृत् c. 1.), Sa. ii. ; *a fool by h. ing*: मूर्खं छन्दोऽनुवृत्तेन, H. iv. 104. II. To favour : q.v. : अभ्युपपद्यते (पद्, c. 4.).

HUMOURIST : वैहासिकः (?) ; परिहासवेत्तृ (m.) (?).

HUMOURSOME : v. Capricious, whimsical.

HUMP : (1) गडुः ; (2) ककुद् (f.) (of a bull).

HUMP-BACKED, HUMPED : (1) कुब्ज (f. ब्जा) ;

(2) गड्डुर: (रा, रं) *or* गड्डुल: (ला, लं). *H. bull*: ककुद्मत् (m.).

HUNCH, HUNCHBACKED : v. Hump, hump-backed.

HUNDRED : I. The numeral : शतम्, *I will give you h. villages* शतं ग्रामान् प्रदास्यामि, A. r. ; *three h. years* : अब्दशतानि त्रीणि, V. p. iv. 24. 15. ; *h. times* : शतवारान् ; *in a h. ways* : शतधा ; *by hundreds* : शतश: ; *a h. thousand* : लक्षम्. II. A district : मण्डलम्. N.B. V. s. has शताध्यक्ष: = chief of h. (villages).

HUNDREDTH (adj.) : शततम: (मी, मं), *h. part* : शततमी कला, D. ii.

HUNDREDTH (subs.) : (1) शतांश: (2) शतभाग: ; (3) शततमो भाग:.

HUNDREDWEIGHT : expr. by मणम् (=2/3 of a cwt.).

HUNGER (subs.) : (1) क्षुधा, *to allay h.*: क्षुधाशान्तये, H.; *(our) master is suffering from h.*: स्वामी क्षुधया परिपीड्यते, P. i. 16. ; (2) बुभुक्षा, *I will eat this in (my) first h.* : प्रथमबुभुक्षायामिदं खादामि, H. (3) क्षुध् (gen. in comp.), *and in a moment h. and thirst of all went off*. क्षुत्पिपासे च सर्वेषां क्षणेन व्यपगच्छताम्, Mah. iii. 314. ; (4) अशनाया (rare) ; (5) जिघत्सा (rare).

HUNGER (v.) : I. Lit. : क्षुध्यति (क्षुध्, c. 4.), better by adj. II. Fig. : क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.).

HUNGRY, HUNGERED : ( ) क्षुधित: (ता, तं), *I am h., my life is going out*: क्षुधितोऽहं गतप्राण:, Mah. ; (2) बुभुक्षित: (ता, तं), *the h. monkey*: बुभुक्षित: कपि:, A.r. ; (3) क्षुधार्त (f. र्ता), क्षुधाविष्ट (f. ष्टा), क्षुधापीडित: (ता, तं), etc. ; *you are h.*: क्षुधालुर्भवान्, P. i. 16.

HUNT (v.t.) : I. Lit. : मृगयते (मृग्, c. 10.) *or* मृगयां करोति *or* चरति (चर्, c. 1.), Ram. II. Fig. : मृगयते, *a gem does not seek, but it is h. ed*: न रत्नमन्विष्यति मृग्यते हि तत्, Sa. : v. To search.

HUNT, HUNTING (subs.) : (1) मृगया, *there is nothing so beneficial as h.* यथा मृगया ह्यौपकारिकी न तथान्यत्, D. viii. ; *to go out (for) h.*: मृगयां याति, Mah. ; *devoted to h.*: मृगयाशील: (ला, लं), Sa. ii. ; (2) आखेट:, -क:, *deer. h.*: हरिणाखेटक:, K. s. ix. 74. ; (3) मृगव्यम् (rare), *h.-forest* : मृगव्यसद्म, Ki. xiii. 9.

HUNTER : I. One who hunts : (1) व्याध: (=professional h.) ; (2) मृगयु: (rare : of more gen. application). II. A hunting horse : वाजिन् (m.), R. ix. 56. (?) : v. Horse. III. A hound : मृगयाकुक्कुर: ; आखेटिक:.

HUNTING-BOX, HUNTING-SEAT मृगयास्थली.

HUNTSMAN : I. A hunter : q.v. II. A servant : मृगयापुरुष: (?).

HURDLE : *काष्ठबन्ध: *or* काष्ठरोध:.

HURL (v.) : (1) क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To cast, throw ; (2) पातयति (c. of पत्) (= to cause to fall).

HURL (subs.) : I. A cast : q.v. : क्षेप:. II. Tumult : q.v. : तुमुलम्.

HURLING (subs.) : a game: perh. कन्दुकक्षेप:.

HURLY-BURLY : तुमुलम् : v. Tumult, confusion.

HURRA, HURRAH : जयध्वनि:. and sim. comp.s.

HURRICANE : (1) झञ्झा,-निल:. and sim. comp.s., *a violent h. blew* : महाबलो झञ्झावातो ववौ, Mah. i. 149. 2. ; (2) प्रभञ्जन:, H. ; (3) चण्डवात:, जवानिल:, etc. (any strong gale).

HURRIED (adj.) : (1) त्वरित: (ता, तं) (=hasty : q.v.) ; (2) त्वराविभ्रान्त (f. न्ता) and sim. comp.s.

HURRIEDLY : (1) त्वरितम् : v. Hastily ; (2) ससम्भ्रमम्.

HURRY (v.i.) : त्वरते (त्वर्, c. 1.) : v. To hasten.

HURRY (v.t.) : त्वरयति (c. of त्वर्) : v. To Hasten.

HURRY (subs.) : I. Haste : q.v. : त्वरा. II. Bustle : सम्भ्रम:.

HURRY-SKURRY (adv.) : (1) अस्तव्यस्तम् ; (2) ससम्भ्रमम्.

HURRYING (subs.) : *"there was h. to and fro"*: जना धावन्तोऽतस्तत: : v. Also haste.

HURT (subs.) : (1) क्षतम्, *causing of h.* क्षतदर्शनम्, N.s. ; व्रणम् (=wound : q.v.) ; (2) दु:खम् (=pain : q.v.), *to cause h. without drawing blood*: शोणितेन विना दु:खमुत्पादयति, V. s.

HURT (v.t.) : (1) पीडयति (पीड्, c. 10.) : v. To

pain ; (2) क्षिणोति (क्षि, c. 5.) : v. To injure ; (3) तुदति (तुद्, c. 6.), *then the enemy h. (him) with sharp words*: वाक्सायकैरथ तुतोद तदा विपक्षः, Si. xx. 77. ; (4) by subs.

HURTFUL : (1) पीडाकरः (री, रं), *h. thing*: पीडाकरं द्रव्यम्, V. s. ; (2) हिंस्र (f. स्रा) (not of things) : v. Injurious, mischievous.

HURTFULLY : v. Injuriously, mischievously.

HURTFULNESS : (1) पीडाकरता ; (2) हिंस्रता ; (3) better by adj.

HURTLE : संघट्टते (घट्ट्, c. 1.) : v. To clash.

HUSBAND (subs.) : (1) पतिः, *get a h. who will not take to others* : अनन्यभाजं पतिमाप्नुहि, Ku. iii. 63.; *who had h. s and children*: याः पतिपुत्रवत्यः, Ku. viii. 6. ; (2) भर्तृ (m.), *will choose a second h.*: भर्तारं द्वितीयं वरयिष्यति, Mah. ; (3) स्वामिन् (m.), *but you (are my) h.*: किन्तु स्वामी त्वम्, H. ; (4) परिणेतृ (m.), Sa ; (5) उपयन्तृ (m.), R.

HUSBAND (v.) : वाहयति (c. of वह्) : v. To use, till.

HUSBANDMAN : कृषीवलः : v. Agriculturist, farmer.

HUSBANDRY : (1) कृषिकर्मन् (m.), P. ; (2) कृषिः (=agriculture).

HUSH (interj.): (1) शान्तम् ; (2) तूष्णीम् : v. Silent.

HUSH (adj., subs. v.) : v. Calm, silent, silence.

HUSH UP : निगूहति, -ते (गुह्, c. 1.) : v. To conceal.

HUSK (subs.): तुष (mn.), *unbroken h.*: अखण्डं तुषम्,D.

HUSK (v.) : निस्तुषयति, (nomi.) ; (2) निस्तुषीकरोति.

HUSKY : I. Lit. : सतुषः (षा, षं). II. Rough : q.v. : रूक्ष (f. क्षा).

HUSTING : संसद् (f.) (=assembly : may be used in every sense).

HUSTLE : (1) खलीकरोतिः, Mr. ii. ; (2) निष्कासयति (c. of कस्) (=to drive out).

HUSWIFE : गृहिणी : v. Housewife.

HUT : (1) कुटी, -रः ; (2) उटजः ; (3) पर्णशाला.

HUTCH : perh. कोष्ठः, *rabbit-h.*: शशकोष्ठः (?).

HUZZA : (1) जयध्वनिः ; (2) जयारवः ; (3) जयनादः.

HYACINTH : सुगन्धिलताभेदः.

HYADS : पञ्चतारम्, -कम् (??).

HYAENA : perh. तरक्षुः ; मृगादनः (poet.).

HYBRID : *मिश्रजः (जा, जं) ; खच्चरः (रा, रं) (in Bengali).

HYDRA : *सहस्रशीर्षः.

HYDRAULIC, -AL : *चलज्जलबलः (ला, लं).

HYDRAULICS : *चलज्जलविज्ञानम् ; द्रवगतिविज्ञानम्.

HYDROCELE : (1) वृद्धिः, Sr. ; (2) फलकोषशोफः, Sr.

HYDROCEPHALUS : perh. शिरोग्रहः, Bha. ; जलमस्तकः, Williams.

HYDROGEN : *जलप्राणः, जलसारः, अब्जननः.

HYDROMEL : जलसंसृष्टं मधु (n.) and sim. comp.s.

HYDROMETER : *द्रवमापः ; जलमापः.

HYDROPHOBIA : लालाविषदोषः (?), after Sr. ; by आलर्कं विषम् (=canine poison).

HYDROPHTHALMIA : perh. वाताभिष्यन्दः, Bha.

HYDROSTATICS : *स्थिरजलविज्ञानम् ; अचलद्रवविद्या.

HYDROMETER : *क्लेदमापः. *Dunell's h.*: *दानिलक्लेदमापः.

HYMEN : विवाहदेवता ; prob. अग्निः.

HYMENEAL : वैवाहिकः (की, कं): v. Nuptial.

HYMN (subs.) : (1) स्तोत्रम् ; (2) ऋच् (f.) (of the Rig Veda) ; (3) सामन् (n.) (of the Sama Veda), "केचिदृचः स्तुतिचतुराः समुदाहरन् । केचित् प्रशंसामालीढानि सामानि जगुः ॥", C.

HYMN (v.) : गायति (गै, c. 1.) : v. To sing. celebrate.

HYP : I. subs. : विषादः : v. Melancholy. II. Verb : विषादयति (c. of सद्).

HYPERBOLA : *उद्वृत्तम्, अधिवृत्तम्.

HYPERBOLE : (1) अत्युक्तिः ; (2) अतिशयोक्तिः, Kav.

HYPERBOLIC,-AL : expr. by comp.

HYPERBOLICALLY : (1) अत्युक्तिपूर्वम्, -कम्; (2) अतिशयोक्त्या.

HYPERBOLOID : *उद्वृत्तस्थूलम् ; अतिवृत्तस्थूलम्.

HYPERCATALECTIC : prob. अध्यक्षरः (रा, रं) ; by circumlo.

HYPERCRITIC : prob : दोषैकदृश्. (mfn.) : v. Critic.

HYPERCRITC,-AL (adj.) : I. Of persons : दोषैकदृश् (mfn.) (?). II. Of words, etc. by comp. or gen.

HYPERCRITICSM : दोषविचारणा. (?) : v. Criticism.

HYPHEN : संयोगचिह्नम्.

HYPOCHONDRIA : prob. पित्तोन्मादः ; विषादः (=dejection, melancholy).

HYPOCHONDRIAC,-AL : prob. पित्तोन्मादिन् (f. नी) ; विषण्ण (f. ण्णा) (= dejected, melancholic).

HYPOCRISY : दम्भः : v. Also disguise, pretence.

HYPOCRITE : (1) दाम्भिकः (की, कं) ; (2) धर्मध्वजिन् (f. नी) (religious) ; (3) वैडालव्रतिकः (like cats) "यस्य धर्मध्वजो नित्यं सुरध्वज इवोच्छ्रितः प्रच्छन्नानि च पापानि वैडालं नाम तद्व्रतम् ॥" Śridhara ; (4) बकवृत्तिः (like herons), "अधोदृष्टिर्नैकृतिकः स्वार्थसाधनतत्परः । शठो मिथ्याविनीतश्च बकव्रतिचरो द्विजः ॥" (comp. M. iv. 195. 6.).

HYPOCRITIC,-AL : I. Of persons : v. Hypocrite. II. Of acts etc.s कपटः (टा, टं) : v. Deceitful.

HYPOCRITICALLY : (1) कपटेन ; (2) छद्मना : v. Also externally, falsely.

HYPOTENUSE : HYPOTHENUSE : कर्णः *or* श्रुतिः, Si.

HYPOTHECATE : आधिं कृत्वा गृहे गोपायति (गुप्, c. 10.), *h. d article* : गोप्याधिः, Mit.

HYPOTHECATION : expr. by verb.

HYPOTHESIS: अनुभवः (??); अनुमानम् (=inference).

HYPOTHETIC, -AL : अनुभवसिद्ध (f. द्धा) *or* -गृहीतः (ता, तं) (?).

HYPOTHETICALLY : अनुभवेन *or* अनुभवपूर्वकम् (??).

HYSSOP : *हिशोकः ; ओषधिभेदः.

HYSTERIA, HYSTERICS : हर्षमूर्च्छा (??).

HYSTERIC, -AL ; हर्षमूर्च्छालः (ला, लं) (??).

I

I : अहम्. N.B. Not expr. when the meaning is clear, *I am coming* : अयमागतोऽस्मि, Mr. ix. ; *I do not know* : न जाने, H. ; *I am going now* : गम्यतेऽधुना, U.

IAMBIC, IAMBUS : (1) आदिलघुर्द्विकः ; (2) ध्वजम्.

IBEX : पार्वतीयो छागः *or* अजः.

IBIS : पक्षिभेदः ; क्रौञ्चः (??).

ICE (subs.) : (1) हिमघनः ; (2) तुषारसङ्घातः, Ku. v. 35. ; and sim. comp.s.

ICE (v.) : no equiv. : हिमीकरोति (?) ; तुषारीकरोति (?),

ICEBERG : *हिमघनसंहतिः ; हिमसंघातक्षेत्रम्.

ICE-COLD : (1) हिमशीतलः (ला, लं) ; (2) तुषारशिशिरः (रा, रं), K. ; (3) निहारनिभः (भा, भं), N.

ICE-HOUSE : हिमगृहम् may do ; *हिमघनकोष्ठः.

ICHNEUMON : (1) नकुलः : (2) बभ्रुः (rare).

ICHOR : of elephants : (1) मदः ; (2) दानम् (rare).

ICICLE : *हिमघनकणः, -णिका. N.B. Not तुषारकणः =dew-drop.

ICONOCLAST : प्रतिमापोथकः.

ICY : I. Lit. : expr. by comp. II. Ice-cold : q.v.

IDEA : I. Conception : बुद्धिः, *under the i. of a tiger* : व्याघ्रबुद्ध्या. *To have an i.* : सम्भावयति (c. of भू). II. Opinion : q.v. : मतम्. III. A thought : भावः, -ना. IV. Platonic : perh. कल्पना.

IDEAL : I. Mental : q.v. : मानसिकः (की, कं). II. Conceived in the mind, visionary : काल्पनिकः (की, कं). III. Perfect, best : expr. by परमः (मा, मं), *i. form of virtue* : परमधर्मलक्षणम्.

IDEALISM : perh. बाह्यशून्यम्, -वादः.

IDEALIST : बाह्यशून्यवादिन् (f. नी) (??).

IDEALLY : मनसा (=in mind) : v. Ideal.

IDENTICAL : *he is the i. person* : स एवैषः : v. Same.

IDENTIFICATION : v. To identify.

IDENTIFY : I. To make to be the the same : मिथुनीकरोति (= to couple), S. ; and sim. verbs. II. To prove to be same : expr. by circumlo., *to i. stolen property* : लोप्त्रमेवैतदिति प्रदर्शयति (c. of दृश्,) *or* प्रतिपादयति (c. of पद्) : v. Also to recognize.

IDENTITY : I. Sameness : q.v. : ऐक्यम्. II. The condition of being identical : expr. by adj., *to prove the i. of an offender* : सोऽपराध्येव एव इति प्रतिपादयति.

IDES : in Roman calendar : *मध्यदिनम्.

IDIOCY : जडता *or* जाड्यम् : v. Also foolishness, insanity.

IDIOM : *वाकपद्धतिः, रीतिः (??).

IDIOMATIC : expr. by subs.

IDIOMATICALLY : *वाक्पद्धत्यनुसारेण, रीतिक्रमेण.

IDIOSYNCRASY : व्यक्तिगतो भावः (??).

IDIOT : जडः (डा, डं) : v. Also foolish, mad.

IDIOTCY : जडता or जाड्यम् : v. Also foolishness.

IDIOTIC : expr. by comp. or gen. : v. Also foolish.

IDLE (adj.) : I. Vain, useless : q.v. : निरर्थकः (का, कं). II. Lazy, inactive : q.v. : अलसः (सा, सं), *like the action of an i. (man)* : अलसस्य यथा कार्यम्. Vi. vi. 2. III. Unemployed : q.v. अव्यापृतः (ता, तं).

IDLE (v.) : i.e. i. away : क्षपयति (c. of क्षै) : v. To waste, spend.

IDLENESS : I. Laziness, inactivity : (1) आलस्यम्; (2) अलसता. II. Uselessness : q.v. : निरर्थकता.

IDLER : अलसः : v. Also lazy, sluggard.

IDLY : I. Vain : q.v. : निरर्थकम्. II. Lazily : आलस्येन.

IDOL : I. Lit. : (1) प्रतिमा, *oh. a wooden i.; no, no, of stone* : कथं काष्ठप्रतिमा, न न शैलप्रतिमा, Mr. ii. ; *i. of the goddess (Durgā)* : देवीप्रतिमा, A. p. ; (2) मूर्तिः (=form; when the sense is clear); (3) विग्रहः (rare) ; (4) शालग्रामः (of Vishnu), A. p. ; (5) लिङ्गम् (of Śiva). II. Fig. : perh. देवता ; better by आराधयति (c. of राध्) (=to worship).

IDOLATER : I. Lit. : (1) देवपूजकः ; (2) प्रतिमापूजकः (?). II. Fig. : आराधयितृ (m.) : v. Adorer, worshipper.

IDOLATROUS : I. Lit. : by comp. *i. worship* : प्रतिमापूजा. II. Fig. : *i. veneration* : परमभक्तिः : v. Excessive.

IDOLATRY : (1) प्रतिमापूजा (?); (2) देवोपासना (?).

IDOLIZE : देववत् पूजयति (पूज्, c. 10.), आराधयति (c. of राध्), etc.

IDYL, IDYLL : गीतकाव्यम् (??).

IF : (1) यदि, *if you are not delighted with the tremulous glances......* : लोलापाङ्गैर्यदि न रमसे, Me.; *if so, I am fortunate* : यद्येवं तद्धन्योऽहम्, P.; *or if you again get your place* : त्वयाथवा यदि लब्धं पुनरात्मनः पदम्, Ki.; *even if his union was doubtful* : सन्दिग्धोऽप्यस्य समागमो यदि स्यात्, K. ; *if (he) had not wagered* : यदि पणं नाकरिष्यत्, V. ; *then again if ......* : पुनरपरं यदि, K. ; (2) चेत् (never at the beginning of a sentence), *if not* : नो चेत्, H. v. Otherwise ; *if on the other hand, you are waiting for time* : अथ चेदवधिः प्रतीक्ष्यते, Ki. ; *but if I could not find out some means here* : अपि तु न चेदिह कमप्युपायमुद्भावयितुं शक्नुयाम्, D. N B. Note the use of विधिलिङ् *when the sentence implies that something may or might happen* and of लृङ् *when it implies that something would have happened.* लट्, लुट् and लृट् are used when it deals *with facts actual or assumed, the first with present and the last two with future facts.*

IGNEOUS : (1) आग्नेयः (यी, यं) ; (2) वह्निमयः (यी, यं).

IGNIS-FATUUS : भूतदीपिका (?) ; भूतालोकः (?).

IGNITE : I. Trans : ज्वलयति (c. of ज्वल्) : v. To kindle. II. Intrans : (1) ज्वलति (ज्वल्, c. 1.) ; (2) समिध्यते (pass. of इन्ध).

IGNITION : (1) ज्वलनम् ; (2) इन्धनम्, सम्- ; (3) दीपनम्.

IGNOBLE : नीचः (चा, चं) : v. Mean, base, low.

IGNOBLY : expr. by adj. : v. Also meanly.

IGNOMINIOUS : यशोघ्न (f. घ्नी) : v. Infamous, shameful, base.

IGNOMINY : (1) निकृतिः, *did not bear the i. of being removed from the front seat* : साग्रासनापनयजा निकृतिर्न सोढा, Mu. iv. ii. ; (2) न्यक्कारः, Vi. v. 22. : v. Disgrace.

IGNORAMUS : (1) अज्ञः ; (1) निर्बोधः : v. Fool.

IGNORANCE : I. Absol. : अज्ञानम्. II. In special subjects : अनभिज्ञता, *i. of algebra* : बीजानभिज्ञता. Ph. : *I will keep her in i. of it* : न तामेतदभिज्ञां करोमि : v. Also to conceal ; *to be in i. of* : अनभिज्ञ (f. ज्ञा) (with gen.).

IGNORANT (adj,) : I. Destitute of knowledge : (1) अज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) अबोध (f. धा) ; (3) ज्ञानहीनः (ना, नं), विद्याविहीनः (ना, नं), and sim. comp.s; (4) अपण्डित (f. ता), अविद्वस् (f. दुषी), etc. (=not learned). II. Unacquainted : (1) अनभिज्ञ (f. ज्ञा) or occ. अज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) by verb : v. Know, not.

IGNORANTLY : (1) अज्ञानतः ; (2) अज्ञानात् ; (3) अज्ञानेन.

IGNORE (v) : न स्वीकरोति : v. To admit, not.

IGUANA : (1) गोधा *or* गोधिका ; (2) गौधेयः (रः).

ILIAC : *i. passion* : उदावर्तः, Sr.

ILL : I. Bad : q.v. : expr. by दुर्- *or* अ- in comp., *i. health* : असुस्थता. II. In ill health : (1) असुस्थशरीरः (रा, रं), *Kādambari, who is very i.* : बलवदसुस्थशरीरा कादम्बरी, K. ; (2) असुस्थ *or* अस्वस्थ (f. स्था) ; (3) पीडितः, *i. with fever* : ज्वरपीडितः (ता, तं) : v. Also sick.

ILL (subs.) : (1) अनिष्टम् ; (2) अशुभम्, अमङ्गलम्, etc., *crying i. of the boy* : वत्सस्य मङ्गलविरुद्धं रटन्, Vi. iii. 31. ; (3) पापम्, *to wish i.* : पापं वाञ्छति, Vi. ii. 50. : v. Also calamity.

ILL (adv.) : expr. by adj. or subs : v. Also badly.

ILL-ADVISED (adj.) : expr. by न सम्यगालोच्य *or* विविच्य, *i. action* : अविवेककर्मन्.

ILL-AFFECTED : I. Disaffected : q.v. : विरक्तः (क्ता, क्तं). II. Ill-disposed : q.v.

ILLATIVE : (1) आनुमानिकः (की, कं) ; (2) आनुषङ्गिकः (की, कं).

ILL-BEHAVED : (1) दुःशीलः (ला, लं) ; (2) दुराचारः (रा, रं) ; (3) दुर्वृत्त (f. त्ता).

ILL-BLOOD : द्वेषः, वि-, : v. Enmity.

ILL-BRED : (1) दुर्विनीतः (ता, तं) ; (2) अविनीतः (ता, तं) ; (3) अशिष्ट (f. ष्टा).

ILL-BREEDING : (1) अविनयः ; (2) अशिष्टता ; (3) अभद्रता.

ILL-DISPOSED : (1) दुष्टबुद्धि (mfn.) ; (2) पापबुद्धि (mfn.,) etc.

ILLEGAL : *अवैधः (धी, धं) ; विधिविरुद्ध (f. द्धा).

ILLEGALLY : *विधीन् अतिक्रम्य, प्रमथ्य, etc.

ILLEGIBILITY : (1) expr. by adj. : (2) दुर्वाच्यता.

ILLEGIBLE : (1) न सुपठः (ठा, ठं) ; (2) दुर्वाच्य (f. च्या).

ILLEGIBLY : (1) by adj. ; (2) अस्पष्टाक्षरैः.

ILLEGITIMATE : I. Illegal : q.v. : II. Illogical : अन्याय्य (f. य्या). III. Bastard : q.v. : विजन्मन् (mfn.).

ILLEGITIMATELY : expr. by adj.

ILL-FATED : अभागः (गा, गं) : v. Unlucky, unhappy.

ILL-FAVOURED : कदाकारः (रा, रं) : v. Ugly.

ILL-GOTTEN : (1) अन्यायार्जितः (ता, तं) ; (2) अन्यायलब्ध (f. ब्धा), etc.

ILLIBERAL : (1) अनुदारः (रा, रं) (rare) ; (2) कृपण (f. णा) : v. Niggardly, mean.

ILLIBERALITY : (1) अनौदार्यम् (rare) ; (2) कृपणता *or* कार्पण्यम्.

ILLIBERALLY : (1) expr. by adj. : (2) कार्पण्येन.

ILLICIT : निषिद्ध *or* प्रतिषिद्ध (f. द्धा) (=forbidden), V. s.

ILLICITLY : expr. by adj. : v. Also illegally.

ILLIMITABLE, ILLIMITED : (1) निरवधि mfn.) ; (2) असीमः (मा, मं) : v. Also endless, infinite.

ILLITERATE : अशिक्षितः (ता, तं) : v. Ignorant (I).

ILL-MATCHED : न तुलाधृतः (ता, तं), Vi. vi. : v. Unequal.

ILL-NATURED : I. Of men : (1) दुष्प्रकृति (mfn.) ; (2) वक्रस्वभावः (वा, वं). II. Mischievous : दुष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Of land : दोषवत् (f. ती).

ILL-NATUREDLY : (1) दुष्प्रकृत्या ; (2) वक्रस्वभावतया.

ILLNESS : (1) असुस्थता (gen. i.) ; (2) पीडा : v. Disease.

ILLOGICAL : (1) अन्याय्य (f. य्या) ; (2) न्यायविरुद्ध (f. द्धा) ; (3) अयुक्तिसिद्ध (f. द्धा) ; etc. Ph. : *i. conclusion* : अपसिद्धान्तः, N. d. v. 2. 24.

ILLOGICALLY : न न्यायानुसारेण *or* न्यायक्रमेण.

ILL-OMENED : अशुभः (भा, भं) : v. Mischievous, omen.

ILL-STARRED : (1) दुर्दैवः (वा, वं) ; (2) दैवोपहतः (ता, तं), etc.

ILL-TEMPER : (1) कोपनता ; (2) क्रोधशीलता ; (3) चण्डस्वभावः.

ILL-TEMPERED : (1) कोपनः (ना, नं) ; (2) क्रोधशीलः (ला, लं) ; (3) चण्ड (f. ण्डा).

ILL-TIMED : अकाल-कल्पितः (ता, तं) (=planned), -विहितः (ता, तं) (=done), -उदितः (ता, तं) (=said), etc.

ILL-TRAINED : (1) अशिक्षितः (ता, तं) ; (2) अपशिक्षितः (ता, तं).

ILL-TREAT : खलीकरोति : v. To maltreat.

ILLUDE : विप्रलभते (लभ्, c. 1.) : v. To deceive.

ILLUME, ILLUMINE : (1) द्योतयति, उद्-, (c. of द्युत्) ; (2) भासयति (c. of भास्) : v. To light (III).

ILLUMINATE : I. To illumine : q.v. II. To adorn with lights : दीपैः उद्भासयति (c. of भास्). III. Of manuscripts : रञ्जयति (c. of रञ्ज्).

ILLUMINATION : I. The act : (1) द्योतनम्, प्र- ; (2) उद्भासनम् ; (3) दीपनम्. II. Festive decoration : दीपालिः (*the i. festival*). III. Decoration of manuscripts : पत्ररञ्जनम्. IV. Brightness, splendour : q.v.

ILLUMINATOR : of manuscripts : पत्ररञ्जकः.

ILLUSION : माया, *is this an i. or is it delusion of my mind* : माया स्विदेषा मतिविभ्रमो वा, Ki. xvi. 18.

ILLUSIVE, ILLUSORY : (1) मिथ्या in comp. : v. False ; (2) असारः (रा, रं) (=unsubstantial). Ph. : *i. show* : माया ; *i. clouds* : मायामेघमाला, K.

ILLUSTRATE : (1) स्फुटीकरोति ; (2) उदाहरति (हृ, c. 1.) : v. To exemplify.

ILLUSTRATION : I. The act. : expr. by verb : v. Also elucidation, explanation. II. Example : q.v. : उदाहरणम्, *here in the first i.* : अत्राद्योदाहरणे, Kuv. ; *i. s in order* : क्रमेणोदाहरणम्, Kav.

ILLUSTRATIVE : expr. by verb or subs., *it is i. of this* : तदेतत् स्फुटीकरोति *or* तस्योदाहरणमेतत्.

ILLUSTRIOUS : (1) महायशस् (mfn.) ; पुण्यश्लोकः (का, कं) : v. Famous, renowned, celebrated.

ILLUSTRIOUSLY : expr. by adj.

IMAGE (subs.) : I. Likeness : q.v. : Ph. : *this boy is the very i. (of Rāma)* : [रामस्य] सम्पूर्णं प्रतिबिम्बितैव निखिलास्मिन् शिशावाकृतिः, U. iv. 21. II. An idol : q.v. : (1) प्रतिमा, *i. -worship* : प्रतिमापूजा ; (2) मूर्तिः, *how many varieties of i. s.* : कति मूर्तिभेदाः, Li. 241. III. Reflected i. : (1) प्रतिबिम्बम् ; (2) छाया (= shadow). IV. Show, appearance : q.v. V. Mental : कल्पना. VI. Rhetorical : perh. चित्रम्.

IMAGE (v.) : I. To reflect : q.v. II. Mentally : कल्पयति (c. of क्लृप्).

IMAGERY : I. Images : चित्राणि (n. pl.). II. Appearance : q.v.

IMAGINABLE : सं-भाव्य (f. व्या) *or* भावनीयः (या, यं) : v. To imagine.

IMAGINARY : काल्पनिकः (की, कं) : v. Also false. Ph. : *i. quantity* : काल्पनिकराशिः (?) ; करणी (=surd).

IMAGINATION : (1) भावना, सं-, *or* rarely भावः, *what can be sketched by i.* : सम्भावनयोत्प्रेक्ष्य (f. क्ष्या), M. n. ; (2) कल्पना (= mental creation); (3) चिन्ता (= thought), *like a poet's mind agitated with many hundreds of self-created i. s* : स्वयमुत्पादितानेकचिन्ताशताकुला कविमतिरिव, K.

IMAGINATIVE : expr. by comp.s. ; *i. power* : कल्पनाशक्तिः.

IMAGINE : I. To conceive : q.v. : सं-भावयति (c. of भू). II. To think : q.v. : भावयति, वि-. III. To contrive : q.v. : कल्पयति (क्लृप्, c. 10.).

IMBALM, IMBANK, etc. : v. Embalm, embank, etc.

IMBECILE : I. Weak : q.v. : दुर्बलः (ला, लं). Idiotic : जडमति (mfn.) : v. Also foolish, childish.

IMBECILITY : I. Weakness : q.v. : दौर्बल्यम्. II. II. Of mind : (1) बुद्धिमान्द्यम् ; (2) बालिश्यम् (= childishness).

IMBIBE : I. To drink in, absorb : q.v. : निपिबति (पा, c. 1.). II. To contract, acquire : q.v. : अधिगच्छति (गम्, c. 1.).

IMBITTER, IMBLAZON, IMBODY, IMBOLDEN : v. Embitter, emblazon, embody, embolden.

IMBOSOM : क्रोडीकरोति *or* क्रोडे करोति : v. Also to embrace.

IMBRUE : (1) आर्द्रीकरोति : v. Wet ; (2) लिम्पति (लिप्, c. 6.) : v. Anoint.

IMBUE : रञ्जयति, अभि-, (रञ्ज्, c. 10.) (lit. and fig.).

IMITABLE : अनुकरणीयः (या, यं) *or* अनुकार्य (f. र्या); better by verb.

IMITATE : (1) अनुकरोति *or* कुरुते (कृ, c. 8.), *men i. the sound of peacock* : पुरुषो मयूरवासितमनुकरोति, N. d. ; *for artists i. work after seeing* : दृष्ट्वा क्रियामनुकरोति शिल्पिवर्गः, Mr. ix. 33. ; (2) अनुविदधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.), Ki. ix. 10. ; (3) अनुवदति (वद्, c. 1.) (in speaking) : v. To follow.

IMITATION : अनुकरणम् *or* अनुक्रिया (both of the act and of the thing).

IMITATIVE : I. Inclined to imitate : (1) अनुकरणशीलः (ला, लं) ; (2) अनुकरणप्रियः (या, यं) ; etc. II. Formed after a model : expr. by अनुकरणम्, "*was i. of the first*" : प्रथमस्यानुकरणम्.

IMITATOR : (1) अनुकारिन् (f. णी) ; (2) अनुकारक (f. रिका) (rare).

IMMACULATE : (1) निष्कलङ्क (f. ङ्का) ; (2) निर्मलः (ला, लं) : v. Pure, unstained, unblemished.

IMMACULATELY : (1) निष्कलङ्कम् ; (2) निर्मलम् ; (3) शुद्धम्.

IMMATERIAL : I. Incorporeal : q.v. : अमूर्त (f. र्ता). II. Unimportant : q.v. : (1) अकिञ्चित्करः (री, रं) ; (2) by circumlo.

IMMATERIALITY : (1) अमूर्तता ; (2) अदेहवत्ता ; (3) अशरीरता.

IMMATERIALLY : निरर्थकम् : v. (In) vain ; (for) nothing.

IMMATURE : (1) अपक्व (f. क्वा) ; (2) अपरिपक्व (f. क्वा) ; (3) अपरिणत (f. ता).

IMMATURITY : (1) अपक्वता ; (2) अपरिपाकः ; (3) अपरिणामः.

IMMEASURABLE : (1) अमेयः (या, यं) ; (2) अपरिमेयः (या, यं) ; (3) अप्रमेयः (या, यं) ; (4) अपरिमितः (ता, तं), etc.

IMMEASURABLY : (1) निरतिशयम् (=exceedingly); (2) by circumlo.

IMMEDIATE : I. Proximate, close : (1) अनन्तरः (रा, रं) ; (2) अव्यवहितः (ता, तं). II. Instant : expr. by adv. III. Acting or cognized directly : perh अव्यवहितः (ता, तं).

IMMEDIATELY : I. Proximately : (1) अनन्तरम् ; (2) अव्यवहितम्. II. Instantly : q.v. (1) सद्यः ; (2) सपदि. Ph. : *i. after or on* : अनन्तरमेव ; *i. on (his) saying* : वचनान्तरमेव, K. : v. Also as soon as.

IMMEDICABLE : अचिकित्स्य (f. त्स्या) : v. Incurable.

IMMEMORIAL : *i. time* : अस्मार्तकालः, Mi. ; *i. custom* : शाश्वत : (*or* पारम्पर्यगत :, K. b.) आचारः.M, i. 107.

IMMENSE : I. Excessive : q.v. : अत्यन्त (f. न्ता). II. Vast, infinite : q.v. : अनन्तः (न्ता, न्तं).

IMMENSELY : (1) अत्यन्तम् : v. Exceedingly ; (2) अनन्तम् : v. Endlessly.

IMMENSITY : I. Infinity : अनन्तता. II. Vastness : विशालता.

IMMERGE, IMMERSE : I. Trans : निमज्जयति (c. of मस्ज्) : v. To plunge, dip in. II. Intrans : मज्जति, नि-, (मस्ज्, c. 1.).

IMMERSION : मज्जनम्, नि-, (lit. and fig.).

IMMESH : पाशे बध्यते, नि-, (pass. of बन्ध्).

IMMIGRANT : *अधिप्रवासिन् (f. नी) ; or by circumlo, *they are i. s* : ते स्वदेशं परित्यज्यात्र निवसन्ति.

IMMIGRATE : *अधिप्रवसति (वस्, c. 1.) ; or by circumlo.

IMMIGRATION : अधिप्रवासः ; परदेशनिवासः.

IMMINENCE : I. Nearness : सन्निकर्षः. II. Impending evil : आत्ययिकम्.

IMMINENT : I. Impending : (1) आसन्नतरः (रा, रं) ; (2) सन्निकृष्ट (f. ष्टा). II. Perilous : आत्ययिकः (की, कं).

IMMOBILE : अचलः (ला, लं) : v. Immovable.

IMMOBILITY : (1) अचलता, -त्वम्; (2) निश्चलता,-त्वम् ; (3) स्थैर्यम्.

IMMODERATE : अपरिमितः (ता, तं) : v. Also excessive.

IMMODERATELY : अपरिमितम् : v. Also excessively.

IMMODERATENESS : expr. by adj. : v. Immoderate, excessive.

IMMODEST : I. Shameless : q.v. : निर्लज्जः (ज्जा, ज्जं). II. Low, unchaste : q.v. : perh. निर्लज्ज (f. ज्जा).

IMMODESTLY : निर्लज्जम् : v. Shamelessly, unchastely.

IMMODESTY : निर्लज्जता : v. Shamelessness, unchastity.

IMMOLATE : बलिं ददाति (दा, c. 3.) : v. To sacrifice.

IMMOLATION : (1) बलिः : v. Sacrifice ; (2) बलिदानम् (the act.).

IMMOLATOR : बलिदातृ (f. त्री) : v. Sacrificer.

IMMORAL : (1) असत् (f. ती) ; (2) असाधु (f. ध्वी) : v. Also vicious, corrupt.

IMMORALITY : विधर्मः, -ता (?) : v. Vice, profligacy.

IMMORALLY : धर्ममतिक्रम्य (?) : v. Viciously, wrongly.

IMMORTAL : I. Lit. : (1) अमरः (रा, रं) ; (2) अविनश्वर (f. री) (=imperishable). II. Eternal : q.v. : शाश्वत (f. ती).

IMMORTALITY : I. Lit. : (1) अमरत्वम्, -ता ; (2) अविनश्वरता (=imperishableness). II. Perpetuity : (1) नित्यता ; (2) चिरस्थायिता.

IMMORTALIZE : expr. by adj., *it will i. him* : एतत्तममरं करिष्यति, *or* तस्यानन्तकीर्तिं स्थापयिष्यति : v. Also to perpetuate.

IMMOVEABLE : (1) अचलः *or* निश्चलः (ला, लं) ; (2) निष्कम्पः (म्पा, म्पं) (not shaking or swerving), *but good men's minds are i.* : निष्कम्पं तु सतां मनः, K. s. xx. 120. : v. Moveable ; firm. *I. (property)* : स्थावरम्, Ya.

IMMOVEABLY : expr. by adj., *i. fixed* : निश्चलनिबद्धः, K. : v. Firmly.

IMMUNITY : I. Privilege : q.v. II. I. from : v. Exemption, freedom.

IMMUTABILITY : (1) निर्विकारता ; (2) अविकारिता ; (3) अविकार्यता.

IMMUTABLE : (1) निर्विकारः (रा, रं) : (2) अविकारिन् (f. णी) ; (3) अविकार्य (f. र्या) ; (4) अविकारः (रा, रं).

IMMUTABLY : (1) निर्विकारम् ; (2) by adj. or circumlo.

IMP : I. A scion, offspring : q.v. II. A goblin : भूतः.

IMPACT : संघट्टः, "वायुद्वयसंघट्टः"., V.d.

IMPAIR : क्षीणीकरोति : v. To enfeeble, weaken.

IMPALE : v. To empale. *I. ment* : शूलारोपणम्.

IMPALPABLE : (1) दुर्ग्रहः (हा, हं) ; (2) दुरभिग्रह (f. हा).

IMPANNEL : *to i. a jury* : *सभ्यानां नामानि निवेशयति (c. of विश्).

IMPART (v.) : (1) वि-तरति (तॄ, c. 1.), *to i. knowledge* : विद्यां वितरति, U. ii. 4. ; (2) ददाति (दा, c. 3.) : v. To give.

IMPARTIAL : (1) अपक्षपातः (ता, तं) ; (2) विपक्षपातः (ता, तं) ; (3) अपक्षपातिन् (f. नी) ; (4) पक्षपातरहितः (ता, तं) ; (5) पक्षपातहीनः (ना, नं) ; (6) समः (मा, मं) (= evenhanded : q.v.).

IMPARTIALITY : (1) अपक्षपातिता, -त्वम् *or* अपक्षपातः, *i. to suitors* : अर्थिष्वपक्षपातः, At. ; (2) समवृत्तिः (= evenhandedness).

IMPARTIALLY : (1) अपक्षपातेन ; (2) समम् (=evenly).

IMPARTIBLE : I. Indivisible : अविभाज्य (f. ज्या). II. Capable of being imparted : वितरणीयः (या, यं) ; देयः (या, यं), प्र-.

IMPASSABLE : (1) अगम्य (f. म्या) (=inaccessible) ; (2) अलङ्घ्य (f. ङ्घ्या) ; (3) दुस्तरः (रा, रं) ; (4) अनतिक्रमणीयः (या, यं), M. n. ; (5) अनतिशयनीयः (या, यं) (rare), Ki. vi. 52.

IMPASSABLENESS : (1) अगम्यता ; (2) अलङ्घ्यता ; (3) दुस्तरता.

IMPASSIBLE : (1) अभेद्य (f. द्या) (what cannot be penetrated) ; (2) अस्पृश्य (f. श्या) (what cannot be touched).

IMPASSIONED : तेजस्विन् (f. नी) (fiery, spirited).

IMPASSIVE : v. Impassible, insensible.

IMPATIENCE : I. Inability to endure : (1) अक्षमा ; (2) असहिष्णुता. II. Of passion : (1) अक्षमा ; (2) अमर्षः, *devoid of i.* : अमर्षशून्य (f. न्या), Ki. i. 33. III. Eagerness : q.v.

IMPATIENT : I. Not tolerant : (1) असहनः (ना, नं) ; (2) असहिष्णु (mfn.). II. Passionate : (1) अक्षमिन् (f. णी) ; (2) अमर्षण (f. णा) ; (3) अक्षमापरीतः (ता, तं) ; and sim. comp. s. III. Very eager : व्यग्र (f. ग्रा).

IMPATIENTLY : expr. by adj., *i. met the hostile army* : अक्षमापरीतः प्रतिबलं प्रतिजग्राह, D. ii. 1.

IMPEACH : (1) धर्षति (धृष्, c. 1.) (=to assail) (?) ; (2) अभिशंसति (शंस्, c. 1.) (=to accuse : q.v.).

IMPEACHMENT : धर्षणा (?), *i. of Hastings* : *हस्तिसस्य प्रधर्षणा : v. Also accusation.

IMPECCABILITY : (1) निष्पापता ; (2) अनघता ; (3) often by adj.

IMPECCABLE : (1) निष्पापः (पा, पं) ; (2) अनघः (घा, घं) ; (3) अनेनस् (mfn.).

IMPEDE : स्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.) : v. To stop, hinder, retard.

IMPEDIMENT : (1) व्याघातः ; (2) प्रतिबन्धः ; (3) प्रत्यूहः ; (4) बाधा ; (5) प्रतिष्टम्भः : v. Also obstacle.

IMPEL : I. To drive : q.v. : प्रणो(चो)दयति (नुद्, *or* चुद्, c. 10.). II. To urge on : q.v. : (1) प्रणो(चो)दयति ; (2) नि-योजयति, प्र-, (युज्, c. 10.) (=to employ), *i. s. me to ask* : बलान्मां प्रश्नकर्मणि नियोजयति, K.

IMPEND : I. To hang over : expr. by उपरि (=above). II. To be imminent : (1) प्रत्यासीदति (सद्, c. 1.) (=approach) ; (2) पतति, सं-, आ-, (पत्, c. 1.) (=to befall).

IMPENDENT, IMPENDING : (1) प्रत्यासन्न (f. न्ना) ; (2) सन्निकृष्ट (f. ष्टा) ; (3) उपनतः (ता, तं) (=arrived).

IMPENETRABILITY : अभेद्यता etc. : v. Impenetrable.

IMPENETRABLE : (1) अभेद्य (f. द्या), *i. to the sun* : अभानुभेद्य (f. द्या), K. ; (2) by circumlo, *his mind is i. to advice* : तस्य मनसि न विशन्त्युपदेशाः ; (3) दुष्प्रवेशः (शा, शं) (what cannot be entered) ; (4) गहनः (ना, नं) (=thick).

IMPENITENCE : काठिन्यम् (=hardness) : v. Also repentance.

IMPENITENT : (1) expr. by न अनुतप्यते (तप्, c. 4.): v. Repent ; (2) कठिनः (ना, नं) (=hard).

IMPERATIVE : I. Absolute, obligatory : अखण्ड्य (f. ण्ड्या). II. In gram. विध्यर्थकः (का, कं), "लोट्प्रत्ययो भवति धातोर्विध्यादिष्वर्थेषु", Kāśikā.

IMPERCEPTIBLE : (1) दुर्ग्रहः (हा, हं) ; (2) दुर्लक्ष्य (f. क्ष्या) : v. To perceive.

IMPERCEPTIBLY : (1) by adj. ; (2) अल्पाल्पम् (=little by little).

IMPERFECT : I. Not complete : q.v. : असम्पूर्ण (f. र्णा). II. Defective, faulty : q.v. : विकलः (ला, लं). III. In gram. भूतः ; लङ् (in Sanskrit gram. only).

IMPERFECTION : I. Deficiency : q.v.: असम्पूर्णता. II. Fault, want : q.v. : दोषः.

IMPERFECTLY : expr. by adj. : v. Incompletely.

IMPERFECTNESS : (1) असम्पूर्णता ; (2) वैकल्यम् ; (3) अपूर्णता.

IMPERIAL : I. Lit. : expr. by comp., *i. title* : अधिराजशब्दः, Mr. iv. ; *i. fortune* : साम्राज्यश्रीः, Si. xiv. 88. : v. Emperor, empire. II. Superior : q.v.

IMPERIALIST : *सार्वभौमवादिन् (f. नी) ; अधिराजपक्षः.

IMPERIALLY : perh. अधिराजवत् : v. Royally.

IMPERIL : संशयस्थं (f. स्थां) करोति : v. Danger.

IMPERIOUS : उद्धतः (ता, तं) : v. Haughty, arrogant.

IMPERIOUSLY : उद्धतम् : v. Haughtily, arrogantly.

IMPERIOUSNESS : औद्धत्यम् : v. Haughtiness, arrogance.

IMPERISHABLE : (1) अविनश्वरः (रा, रं) ; (2) अविनाशिन् (f. नी) ; (3) अक्षयः (या, यं) (=undecaying).

IMPERISHABLY : expr. by adj., "*i. pure*" : नित्यशुद्ध (f. द्धा), S.

IMPERMEABLE : *it is i. to water* : अत्र जलं न प्रविशति : v. To enter, impenetrable.

IMPERSONAL : in. gram. : *प्रथमपुरुषः (षा, षं).

IMPERSONALLY : *प्रथमपुरुषे (loc. sing).

IMPERSONATE : v. To personate, personify.

IMPERTINENCE : I. Irrelevancy : q.v. II. Impudence, insolence : q.v. : धाष्टर्यं *or* धृष्टता.

IMPERTINENT : I. Irrelevant : q.v. : असम्पर्क (f. र्का). II. Impudent, insolent : q.v. : धृष्टः (ष्टा, ष्टं).

IMPERTINENTLY : I. Insolently : q.v. : धाष्टर्येन. II. Irrelevantly : expr. by adj.

IMPERTURBABLE : (1) अक्षोभ्य (f. भ्या) ; (2) निष्कम्प (f. म्पा) : v. Calm.

IMPERTURBABILITY : (1) अक्षोभ्यता ; (2) अप्रकम्प्यता (rare), Ki. : v. Calmness.

IMPERVIOUS : दुष्प्रवेशः (शा, शं) : v. Impenetrable, impassable.

IMPERVIOUSLY : (1) दुष्प्रवेशम् ; (2) better by adj.

IMPETUOSITY : (1) वेगः : v. Rush ; (2) चण्डता : v. Fury ; (3) संरम्भः : v. Race.

IMPETUOUS : (1) चण्ड (f. ण्डा), प्र-, उद्-, *i. wind* : चण्डो मरुत्, K. xvii. 44. ; (2) खरः (रा, रं), प्र-,

(=sharp: q.v.); (3) घोरः (रा, रं) (=fierce: q.v.).

IMPETUOUSLY : (1) चण्डम्, प्र- ; (2) महावेगेन (=swiftly : only of motion).

IMPETUOUSNESS : v. Impetuosity.

IMPETUS : वेगः, सं-, आ-, *I cannot hold the i. of sorrow* : न शक्नोम्यहं दुःखावेगं धारयितुम्, K.

IMPIETY : I. The quality : पाषण्डबुद्धिः : v. Also piety, wickedness, irreligiousness. II. Sin, guilt : q.v. : पापम्.

IMPINGE : अभिहन्ति (हन्, c. 2.) : v. To clash.

IMPIOUS : I. Of men : (1) पाषण्डिन् (f. नी) (=heretic) ; (2) अधार्मिकः (की, कं) (=irreligious) ; (3) पापिष्ठ (f. ष्ठा) (=sinful) ; (4) भक्तिहीनः (ना, नं) : (=wanting in faith). II. Of acts, etc. पाप- *or* पाषण्ड- in comp.s.

IMPIOUSLY : (1) पाषण्डबुद्ध्या ; (2) by adj.

IMPLACABLE : I. In gen. : अहार्य (f. र्या) (=what cannot be taken away), *of i. resolution* : अहार्यनिश्चया, Mu. Ph. : *i. enmity* : आमरणान्तिकं वैरम्, Mr. II. In enmity : बद्धवैरः (रा, रं).

IMPLACABLY : by adj. or by circumlo.

IMPLANT : निदधाति (धा, c. 3.), *as you, i. ed in her heart, will not be removed even by Indra* : हृदये निहितस्तया भवानपि नेन्द्रेण यथापनीयते, N. ii. 47. ; *it is true you have i. ed these excellences [among these things]* : निहिताः सत्यममी गुणास्त्वया, R. viii. 60. : v. Also to put, keep.

IMPLEAD : आवेदयति (c. of विद्) : v. Also to accuse, plead.

IMPLEMENT : उपकरणम्, *i. of exercise* : व्यायामोपकरणम्, R. ; *whatever is one's i.* : यद्यस्योपकरणम्, Mit. : v. Tool.

IMPLICATE : (1) सम्बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (?) ; (2) संक्रामयति (c. of क्रम्) (falsely), *might i. me in this crime* : इदमकार्यं मयि संक्रामयेत्, Mr. viii.

IMPLICATION : I. Connection : सम्बन्धः. II. An implying : ध्वनिः, M. n. Ph. : *by i.* : भङ्ग्या, M. n.

IMPLICIT : I. Implied : कार्यतः (by action) *or* अर्थतः (by meaning). II. Absolute, unconditional : (1) परमः (मा. मं) ; (2) निरतिशयः (या, यं).

IMPLICITLY : I. Impliedly : कार्यतः *or* अर्थतः. II. Absolutely : (1) परमम् ; (2) निरतिशयम्.

IMPLORE : अभ्यर्थयते (अर्थ्, c. 10.) : v. To beg, ask (II.).

IMPLORINGLY : (1) कृताञ्जलि (mfn.) *or* अञ्जलिं बद्ध्वा (=with joined palms) ; (2) पादयोः पतित्वा (=falling at one's foot) ; (3) जानुभ्यां महीं गत्वा (=kneeling).

IMPLY : सूचयति (सूच्, c. 10.) (=to indicate : q.v.) : v. Also to involve, implicit (I). Ph. : *it also i. ies.* : इदमप्यर्थान्तरं ध्वनयति, M. n.

IMPOLICY : (1) दुर्नयः ; (2) दुर्नीतिः ; (3) कुरीतिः ; (4) अपनयः.

IMPOLITE : (1) अशिष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) असभ्यः (भ्या, भ्यं).

IMPOLITELY : (1) शिष्टाचारम् अतिक्रम्य ; (2) असभ्यतया.

IMPOLITENESS : (1) असभ्यता ; (2) विनयापराधः ; (3) शिष्टाचारस्यातिक्रमः.

IMPOLITIC : I. Of men : (1) नयभेदिन् (f. नी) ; (2) नीत्यां नास्तः (ता, तं), D. ; (3) प्रनष्टनीति (mfn.), B. ; and sim. comp.s. II. Of acts, etc. : comp., *i. act.* : दुर्नयः.

IMPONDERABLE : (1) भारहीनः (ना, नं) (?) ; (2) अभरः (रा, रं) (?) ; etc.

IMPORT (v.) : I. Of goods : विदेशात् *or* देशान्तरात् आनयति (नी, c. 1.) *or* आहरति (हृ, c. 1.). *I. ed from* may be expr. also by : आगतः (ता, तं) (=come), *i. from China* : चीनागतः (ता, तं). II. To imply, mean : expr. by अर्थ (=meaning) *or* अभिप्रायः (=purport). III. To concern : (1) अवलम्बते (लम्ब्, c. 1.) ; (2) by gen.

IMPORT (subs.) : I. In pl. imported goods : विदेशीयपण्यानि ; विदेशागतद्रव्याणि. and sim. comp.s. II. Purport, meaning : q.v. : भावः. III. Importance : q.v.

IMPORTANCE : गौरवम् (of persons) *or* गुरुत्वम्, -ता (of things), *why do you raise into i. this attack by men* : नराभियोगं···किं नयसे गुरुत्वम्, B. xii. 17. ; *lightening mountains in i.* : गौरवेन लघयन्महीभृतः,

Ki. xiii. 33. : v. Also distinction, weight. Ph.: (a) *of no i.* : अकिञ्चित्कर: (री, रं) *or* निरर्थक: (का, कं); (b) *of great, much i.*, etc.; बहुफल: (ला, लं), महाप्रयोजन: (ना, नं); etc.

IMPORTANT : (1) गुरु (f. र्वी) (mostly of things), *the i. object begun has not been finished* : गुर्वर्थ: प्रारब्धो न परिसमाप्तः, K.; (2) महत् (f. ती) (= great : q.v.). Ph. : for *it is i., it is not i.*, etc.; = *it is of i. ance, it is of no i. ance*, etc. : v. Of i. ance.

IMPORTATION : I. The act : (1) देशान्तराद्भाण्डानयनम्, P.; (2) पण्यानामागमः, M. viii. 401.; and sim. expr. II. = import : q.v.

IMPORTER : विदेशपण्याहर्तृ (f. र्त्री); better by verb.

IMPORTUNATE : expr. by verb or subs.

IMPORTUNE : अनुरुणद्धि (रुध्, c. 7.), *thus men i. d with improper demands* : एवं नामानुरुध्यमाना: पुमांसः, Vi. v.

IMPORTUNITY : (1) अनुरोधः; (2) ग्रहः (=pertinacity).

IMPOSE : न्यस्यति (अस्, c. 4.), *all burden (of state) is i. d on a worthy minister* : योग्यसचिवे न्यस्तः समस्तो भरः, Ra. i. 10. : v. To put, employ. *I. on or upon* : विप्रलभते (लभ्, c. 1.) : v. To deceive.

IMPOSING (adj.) : (1) प्रकाण्ड- in comp. : v. Also wonderful.

IMPOSITION : I. The act : (1) न्यासः; (2) नियोगः (= employment). II. Burden, tax : q.v. : करः. III. Deception : q.v. : विप्रलम्भः, *even i. is for good* : विप्रलम्भोऽपि लाभाय, Ki. xi. 270.

IMPOSSIBILITY : I. The quality : (1) असाध्यता; (2) अशक्यता. II. An impossible thing : असाध्यम् : v. Impossible.

IMPOSSIBLE : (1) असम्भवः (वा, वं) (=improbable : q.v.); (2) असाध्यः (ध्या, ध्यं) (what cannot be accomplished), *there is nothing i. in this world* : असाध्यं नास्ति लोकेऽत्र, P.; (3) अशक्यः (क्या, क्यं) (what cannot be done), *i. either to acquire or to avoid* : अशक्यार्जनवर्जनः (ना, नं), N. xvii. 62.

IMPOST : करः : v. Tax, duty.

IMPOSTOR : (1) धूर्तः (=rogue), *buffoons, i. s, and goblins are the authors of Vedas* : वेदस्य कर्तारो भण्डधूर्तनिशाचराः, D. s.; (2) लोकदम्भकः, M. iv. 195. : v. Also deceiver.

IMPOSTURE : (1) छलना : v. Deception; (2) छद्मन् (n.) (=disguise).

IMPOTENCE, IMPOTENCY : I. Weakness : q.v. : (1) वैकल्यम्; (2) दुर्बलता. II. Inability to beget : (1) क्लैब्यम्, *i. from birth* : सहजं क्लैब्यम्, Bha.; (2) ध्वजभङ्गः (the usual from of i.), Bh. III. Ungovernable passion : उद्दामता.

IMPOTENT : I. Weak, feeble : q.v. : अशक्तः (क्ता, क्तं). II. Without generative power : सुरताशक्तः, Bha.; क्लीवः. III. Violent : q.v. : "*i. of tongue*" : अनियन्त्रितजिह्व (f. ह्वा).

IMPOTENTLY : दुर्बलम् (=weakly : q.v.).

IMPOUND (v.) : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To confine, shut up.

IMPOVERISH (v.) : I. Lit. : दरिद्रीकरोति : v. Poor, make. II. To exhaust the strength of : क्षीणीकरोति.

IMPOVERISHED (adj.) : नष्टधनः (ना, नं), गतविभवः (वा, वं), and sim. comp.s.

IMPOVERISHMENT : (1) धननाशः, धनक्षयः, etc.; (2) दारिद्र्यम् (=poverty).

IMPRACTICABILITY : (1) दुःसाध्यता; (2) अहार्यता; etc.

IMPRACTICABLE : I. Impossible : दुःसाध्य (f. ध्या). II. Intractable : दुर्दमः (मा, मं). III. Impassable : दुर्गमः (मा, मं). IV. Inexorable : अनिवार्य (f. र्या).

IMPRECATE : (1) स्तौति *or* स्तवीति (स्तु, c. 1.) (=to pray); (2) शपति-ते (शप्, c. 1.) (=to curse : q.v.).

IMPRECATION : अभिचारः, *like the sharp i. s of the Atharva (Veda)* : अथर्वणस्तीव्र इवाभिचारः, Vi. i. 62. : v. Also curse.

IMPRECATORY : आभिचारिकः (की, कं), *i. action* : आभिचारिकी क्रिया, Ki. iii. 56.

IMPREGNABLE : (1) अलङ्घ्य (f. ङ्घ्या), *the defences are most i.* : अलङ्घ्यतमा गुप्तिः, D.; (2) अजेयः (या, यं) (=inevitable).

IMPREGNATE (v.): I. To make pregnant: गर्भवतीं करोति: v. Pregnant. II. To fertilize: q.v. III. To infuse: perh. निवेशयति (c. of. विश्).

IMPREGNATE (adj.): "*i. with disease*": रोगगर्भ (f. र्भा) (?).

IMPREGNATION: I. Lit.: गर्भाधानम्. II. Infusion: सम्मिश्रणम्.

IMPRESS (v.): I. To press: अङ्कयति (अङ्क्, c. 10.). II. To implant: q.v.: निदधाति (धा, c. 3.). III. To produce an effect on: हरति (हृ, c. 1.) (to allure). IV. To take by force for public service: (1) धरति (धृ, c. 1.) (in Assamese); (2) बलाद् गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

IMPRESS (subs.): I. Mark: q.v.: चिह्नम्. II. Seal: q.v.: मुद्रा.

IMPRESSIBLE: expr. by verb: v. To impress.

IMPRESSION: I. Marking: अङ्कनम्. II. Mark: q.v.: चिह्नम्. III. Mental: Ph.: *it made no i. on him*: तस्य हृदयं न जग्राह *or* जहार *or* तस्य हृदये स्थानं न लेभे. IV. Idea: अनुभवः. V. An edition, copy: *अनुलिपिः.

IMPRESSIVE: (1) हृदयग्राहिन् (f. णी), Ki.; (2) हृदयहारिन् (f. णी); (3) हृदयस्पृश् (mfn.).

IMPRESSIVELY: expr. by adj., *he speaks i.*: तस्य भारती हृदयग्राहिणी.

IMPRESSIVENESS: (1) हृदयग्राहिता; (2) हृदयहारिता.

IMPRINT: v. Impress.

IMPRISON (v.): I. Lit.: कारायां निरुणद्धि (रुध्, c. 7.): v. Jail, to confine. II. To restrain.

IMPRISONMENT: (1) कारावासः; (2) कारागारनिषेवणम्, Bha. and sim. comp.s.; (3) निरोधनम्. (=confinement), M. viii. 310.

IMPROBABILITY: I. The quality: (1) असम्भवता; (2) असम्भाव्यता. II. Anything improbable: असम्भवम्.

IMPROBABLE: (1) असम्भवः (वा, वं), *birth of a golden deer is i.*: असम्भवं हेममृगस्य जन्म, H.; (2) असम्भावनीयः (या, यं) *or* असम्भाव्य (f. व्या), *this is i. even in Bhishma or in (our) preceptor Droṇa*: भीष्मेऽप्यसम्भाव्यमिदं गुरौ वा, Ki. xvi. 23.

IMPROBABLY: expr. by adj., *to talk i.*: असम्भवं वक्ति.

IMPROBITY: अशुचिता: v. Dishonesty, probity.

IMPROMPTU: v. Extempore.

IMPROPER: (1) अनुचितः (ता, तं), *i. language*: अनुचितं वचः, K. s. xi. 2; (2) अयुक्तः (क्ता, क्तं), etc.: v. Proper, not.

IMPROPERLY: (1) अनुचितम्; (2) अयुक्तम्; (3) often by comp.

IMPROPRIATE: (ग्राम्यजन-) हस्ते निदधाति (धा, c. 3.) (??).

IMPROPRIETY: अनुचितव्यवहारः, etc.: v. Unbecoming.

IMPROVE (v.t.): I. To make better: (1) expr. by adj.: v. Good; (2) वर्धयति (c. of वृध्) (to increase: q.v.); (3) उत्-कर्षति, प्र-, (कृष्, c. 1.) (rare). II. To employ to good purpose: सद्व्यवहारं करोति (with gen.).

IMPROVE (v.i.): i.e. to become better: (1) by adj.; (2) वर्धते (वृध्, c. 1.): v. To increase; (3) उत्-कृष्यते, प्र-, (pass. of कृष्) (rare). Ph.: *I see (she is) almost i. ing on Irāvatī*: अतिक्रामन्तीमिवेरावतीं प्रेक्षे, Mal. i.

IMPROVEMENT: (1) उत्कर्षः (=excellence); (2) उन्नतिः (=advancement); (3) वृद्धिः (=increase).

IMPROVIDENCE: (1) असमीक्ष्यकारिता; (2) प्रमत्तता (=carelessness).

IMPROVIDENT: (1) असमीक्ष्यकारिन् (f. णी); (2) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) (=carelessness).

IMPROVIDENTLY: (1) असमीक्ष्य; (2) सप्रमादम् (=carelessly).

IMPRUDENCE: (1) अविवेकः, *i. is the great seat of evils*: अविवेकः परमापदां पदम्, Ki. ii. 30.; (2) अविवेकिता.

IMPRUDENT: (1) अविवेकिन् (f. नी); (2) विवेकहीनः (ना, नं), B. and sim. comp.s.

IMPRUDENTLY: अविवेकेन *or* निर्विवेकेन: v. Also rashly.

IMPUDENCE: (1) धार्ष्ट्यम्; (2) निर्लज्जता: v. Shamelessness.

IMPUDENT: (1) निर्लज्जः (ज्जा, ज्जं): v. Shameless; (2) धृष्टः (ष्टा, ष्टं): v. Confident; (3) दुर्विनीतः (ता, तं) (=Ill-bred).

IMPUDENTLY : (1) निर्लज्जम् : v. Shamelessly ; (2) धार्ष्ट्येन : v. confidently.

IMPUGN : (1) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To deny, contradict ; (2) धर्षति (धृष्, c. 1.) : v. To assail.

IMPUGNER : प्रतिवादिन् (f. नी) (?) ; better by verb.

IMPULSE, IMPULSION : I. The act : प्रणो(चो)दनम्. II. Force communicated : expr. by प्रतिघात: *or* संघट्ट: (=clash) : v. Also speed. III. Mental : (1) भावगति: (?) ; (2) by verb प्रणो(चो)दयति.

IMPULSIVE : of persons : यो भावगत्या कार्याण्यविचार्य करोति.

IMPULSIVELY : expr. as above.

IMPUNITY : दण्डमोक्ष: (?). *with i.* : निर्बाधम्.

IMPURE : अशुद्ध (f. द्धा) ; (2) अशुचि (mfn.) ; etc. : v. Pure.

IMPURELY : (1) अशुद्धम्, etc. : v. Purely ; (2) समलम् : v. Foully.

IMPURITY : I. The condition : (1) अशुद्धि: ; (2) अशौचम् ; (3) अमेध्यता. II. Anything impure : expr. by n. or adj. अशुचि, अमेध्यम्, etc.

IMPUTABLE : आरोपणीय: (या, यं), सम्-, अधि- ; better by verb.

IMPUTATION : I. The act. : आरोपणम्. II. Accusation, blame : q.v. : अपवाद:. III. Hint, notice : q.v.

IMPUTE : I. To attribute : q.v. : आरोपयति (c. of रुह्), सम्-. II. To accuse : q.v. : अपवदति (वद्, c. 1.). III. To reckon, regard : q.v. : विगणयति (गण्, c. 10.).

IN : I. Denoting *where* : by loc., *in the house of Vasudeva* : वसुदेवसद्मनि, Si. ; *in (the work) Yogapradipa* : योगप्रदीपे, V. p. com. ; *in the first chapter* : प्रथमे पादे, S. Ph.: *in one place* : एकत्र, Vi. ; *in my presence* : पश्यतो मे ; *in the hearing of Sugriva* : शृण्वत: सुग्रीवस्य, Ram. II. Denoting *when* : by loc., *in childhood* : शैशवे, R. ; *in the first or the third year* : प्रथमेऽब्दे तृतीये वा, M. III. Denoting *by what time* : by ins., *(he) studied Anuvāka in a day* : अह्नानुवाकोऽधीत:, S.K. ; *in twenty years* : विंशत्या वत्सरै:, Raj. Ph. : *in a short time* : अचिरेण, K. IV. Denoting *how* : by ins., *passing in a balloon* : विमानेन विगाहमान:, R. ; *resolving in his mind* : मनसा निश्चित्य, K. ; *in Anuṣṭubh metre* : आनुष्टुभेन छन्दसा, U. ; *in the style of butterflies* : शालभेन विधिना, Mu. ; *in what manner* : केन प्रकारेण. Vet. : *in rage* : क्रुधा, Si. Ph. : *in short* : किं बहुना, K. V. Of direction : (1) by ins., *16 miles in breadth* : विस्तारेण योजनद्वयम्, Mat. ; (2) better by comp. : v. Length, breadth. VI. To denote *other circumstances* : by loc., *in deciding* : निर्णये, Mr. VII. The interior : अभ्यन्तरम्, *took him in* : तमभ्यन्तरं निन्ये, C. ; *go or come in* : अभ्यन्तरं प्रविश, Vi., Mr. Ph. : *in most cases* : बहुश: ; *in all likelihood* : प्रायेण, Sa. ; *"not in man"* i.e. *not the nature of man* : v. Nature ; *in that* : v. Because ; *in consequence of* : v. On account of ; *in the name of* (i.e. *on behalf of*) : -अर्थे *or* -वचनात्.

INABILITY : (1) असामर्थ्यम् ; (2) अशक्ति: ; (3) अक्षमता.

INACCESSIBILITY : I. Of places : (1) अगम्यता ; (2) दुरासदत्वम्. II. Of documents, etc. : (1) दुर्लभता ; (2) दुष्प्राप्यता.

INACCESSIBLE : I. Of places : (1) दुर्गम: (मा, मं) ; (2) अगम्य: (म्या, म्यं) ; (3) दुरासद: (दा, दं). II. Unattainable : q.v. : दुर्लभ: (भा, भं). III. Of persons : दुर्लभदर्शन: (ना, नं).

INACCURACY : (1) अशुद्धता ; (2) अशुद्धि: : v. Mistake.

INACCURATE : अशुद्ध: (द्धा, द्धं) : v. Erroneous.

INACCURATELY : अशुद्धम् : v. Also erroneously, falsely.

INACTION : (1) by विना कर्मणा *or* कार्येण ; (2) औदासीन्यम् (= indifference) ; विश्राम: (=rest).

INACTIVE : I. Inert : जड: (डा, डं). II. Not active : (1) निष्कर्मन् (mfn.) ; (2) मन्दकर्मन् (mfn.) ; (3) अलस: (सा, सं) (idle) ; (4) निरुद्योग: (गा, गं) (=not diligent).

INACTIVITY : I. Inertness : जाड्यम्. II. Idleness : q.v. : (1) निष्कर्मता ; (2) निरुद्योग: ; (3) कार्यद्वेष:.

INADEQUACY : (1) अप्राचुर्यम् ; (2) अक्षमता (=inability).

INADEQUATE : (1) अप्रचुर: (रा, रं) ; (2) अक्षम: (मा, मं) (=incapable).

INADEQUATELY : (1) अप्रचुरम् ; (2) न पर्याप्तम् ; (3) by adj.

INADMISSIBLE : (1) अग्राह्य (f. ह्या) ; (2) अग्रहणीयः (या, यं).

INADVERTENCE, INADVERTENCY : अनवधानम् : v. Inattention.

INADVERTENT : अनवहितः (ता, तं) : v. Inattentive.

INADVERTENTLY : अनवधानेन : v. Inattentively.

INALIENABLE : न परैरादेयः (या, यं) and sim. expr. (?) ; (2) अहार्य (f. र्या). (what cannot be taken away).

INALIENABLY : expr. by adj.

IN-AND-IN : द्यूतविशेषः ; *चतुरङ्गः.

INANIMATE : (1) अचेतनः (ना, नं) ; (2) विचेतनः (ना, नं) ; (3) निर्जीवः (वा, वं).

INANIMATION : I. Lit. : अचेतनता, -त्वम्. II. Animation : उल्लासः.

INANITION : असारता : v. Emptiness.

INAPPLICABLE : expr. by न लगति (लग्, c. 1.), etc. : v. To apply.

INAPPOSITE : (1) अयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) असङ्गतः (ता, तं).

INAPPRECIABLE : दुरुपलभ्यः (भ्या, भ्यं) (?) : v. To appreciate.

INAPPREHENSIBLE : (1) दुष्परिग्रहः (हा, हं) ; (2) दुर्ग्रहः (हा, हं).

INAPPROACHABLE : दुरासदः (दा, दं) : v. Inaccessible.

INAPPROPRIATE : अयोग्यः (ग्या, ग्यं): v. Undeserving, fit.

INAPPROPRIATELY : (1) अयुक्तम् ; (2) अनुचितम् ; (3) by adj.

INAPTITUDE : अनुपयोगिता : v. Aptitude, incapacity.

INARTICULATE : (1) अस्पष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अस्फुटः (टा, टं).

INARTICULATELY : (1) अस्पष्टम् ; (2) अस्फुटम्.

INARTIFICIAL : (1) अकृत्रिमः (मा, मं) ; (2) अकृतकः (का, कं) : v. Also simple.

INASMUCH AS : (1) यस्मात् ; (2) यतः : v. For, because.

INATTENTION : (1) असावधानता ; (2) अमनोयोगः ; (3) प्रमादः

INATTENTIVE : (1) असावधानः (ना, नं) ; (2) अनवधानः (ना, नं) or अनवहितः (ता, तं) (=inadvertent) ; (3) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) (=careless) ; (4) अमनोयोगिन् (f. नी) (rare) ; (5) अनवेक्षिन् (f. णी) (=not looking after).

INATTENTIVELY : (1) असावधानतया ; (2) अमनोयोगेन ; (3) सप्रमादम्.

INAUDIBLE : अस्फुटः (टा, टं) (=indistinct) ; better by circumlo.; न कर्णम् आयाति (या, c. 2.) or कर्णगोचरीभवति.

INAUDIBLY : अस्फुटम् ; better by circumlo.

INAUGURAL : (1) by comp ; (2) प्रथमः (मा, मं) (=first).

INAUGURATE : (1) प्रतिष्ठापयति (c. of स्था) (?) ; (2) अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.) (?).

INAUGURATION : (1) प्रतिष्ठा (?) ; (2) अभिषेकः (?).

INAUSPICIOUS : (1) अशुभः (भा, भं) ; (2) अमङ्गलः (ला, लं) ; (3) अमङ्गल्य (f. ल्या) ; (4) अकल्याण (f. णा) ; (5) अक्षेमः (मा, मं).

INAUSPICIOUSLY : (1) अशुभम् ; (2) अमङ्गलम् ; (3) अक्षेमम्.

INBORN, INBRED : सहजः (जा, जं) : v. Natural.

INCALCULABLE : अगण्य (f. ण्या) : v. Innumerable.

INCANDESCENCE : expr. by adj. or by verb : प्रज्वलति (ज्वल्, c. 1.).

INCANDESCENT : (1) प्रज्वलत् (f. न्ती) ; (2) उत्तप्तः (प्ता, प्तं) (hot).

INCANTATION : (1) मन्त्रप्रयोगः (the act) ; (2) मन्त्राः (m. pl.) (the formulæ).

INCAPABLE : (1) अक्षमः (मा, मं) ; (2) असमर्थ (f. र्था) ; (3) अशक्त (f. क्ता) ; (4) शक्तिहीनः (ना, नं) ; and sim. comp.s.

INCAPACITY : (1) असमर्थता ; (2) अक्षमता ; (3) असामर्थ्यम् ; (4) शक्तिहीनता and sim. comp.s.

INCARCERATE : कारायां निरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To imprison.

INCARNATE : (1) वपुष्मत् (f. ती) ; (2) मूर्तिमत् (f. ती) ; (3) विग्रहिन् (f. णी) ; (4) कायवत् (f. ती) ; (5) मूर्त (f. र्ता) ; (6) शरीरबद्ध (f. द्धा) ; (7) तनुं श्रितः (ता, तं), etc.

INCARNATION : (1) अवतारः (=descent : esp. of

the ten i.s of Vishnu); (2) शरीरग्रहणम् and sim. comp.s.

Incase : आवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To enclose.

Incautious : (1) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) : v. Careless, inattentive ; (2) असमीक्ष्यकारिन् (f. णी) (=not circumspect).

Incautiously : (1) प्रमादात् : v. Carelessly ; (2) असमीक्ष्य.

Incendiarism : (1) गृहदाहः ; (2) आगारदाहः ; etc.

Incendiary : I. Subs : (1) गृहदाहकः (f. हिका) ; (2) आगारदाहिन् (f. नी). II. Adj. : expr. by comp.

Incense : (1) धूपः ; (2) सिह्लः (rare).

Incense (v.) : I. Lit. : धूप(पा)यति (धूप्, c. 10.) *or* धूपेन वासयति (c. of वस्). II. To kindle : q.v. : संधुक्षयति (c. of धुक्ष्).

Incentive : (1) कारणम् (=cause) ; (2) प्रलोभनम् (=temptation) ; (3) by verb : v. To urge.

Incertitude : अनिश्चयः : v. Uncertainty, doubt.

Incessant : (1) अविरतः *or* अनवरत *or* अनारतः (ता, तं) ; (2) अविश्रान्त *or* अश्रान्त (f. न्ता) : v. Also continuous.

Incessantly : (1) अविरतम् ; (2) अनवरतम् ; (3) अश्रान्तम् ; (4) अवितितम् : v. Also continually, always

Incest : (1) अगम्यागमनम् (of men), V. ; (2) गमनम् (when the sense is clear), *i. with a mother* : मातृगमनम्.

Incestuous : I. Of men : (1) अगम्यागामी ; (2) अगम्यागन्तृ (m.). II. Of acts : by comp., *for i. intercourse* : अगम्यागमनार्थम् *or* अगम्यार्थम्, N. xvii. 15.

Incestuously : expr. by adj or by circumlo.

Inch : सार्धाङ्गुलः (अङ्गुल=2/3 of an i.). *By i. es* : अल्पाल्पशः : v. Gradually.

Inchoate : असम्पूर्ण (f. र्णा) (=incomplete) ; असमाप्तः (=unfinished) ; प्रारब्ध (f. ब्धा) (=begun).

Incidence : पतनम् *or* पातः (?), *angle of i.*: *पातकोणः.

Incident (adj.) : I. Carnal : q.v. : II. Attaching to : आनुषङ्गिक (f. की).

Incident (subs.) : I. Event : q.v. : वृत्तम्. II. Episode : उपकथा.

Incidental : I. Accidental : q.v. : यादृच्छिक (f. की). II. Occasional : expr. by adv.

Incidentally : I. Accidentatlly : q.v. : समापत्त्या. II. Occasionally : (1) प्रसङ्गात् ; (2) कथाप्रसङ्गेन, Ki. i. 24.

Incipience, incipiency : प्रारम्भः : v. Beginning.

Incipient : (1) प्रथमः (मा, मं) (=first) ; (2) by subs.

Incised : *i. wound* : छिन्नम् *or* छिन्नं व्रणम्, Ni.

Incision : (1) छेदः ; (2) छिन्नम् : v. Cut.

Incisive : अतितीक्ष्ण (f. क्ष्णा) (=very sharp : q.v.).

Incisor : राजदन्तः, N. vii. 46.

Incite : उत्साहयति, प्र-, सम्-, (c. of. सह्), *i. ing Bhānuvarman* : भानुवर्माणं प्रोत्साह्य, D. : v. Also to impel, encourage.

Incitement : (1) प्रोत्साहः, -नम् ; (2) by verb.

Inciter : प्रोत्साहक (f. हिका) *or* प्रोत्साहयितृ (f. त्री).

Incivility : (1) अशिष्टता ; (2) विनयापराधः, Vi.

Inclemency : perh. कर्कशता *or* रौक्ष्यम् (=harshness).

Inclement : I. Harsh, cruel : निष्ठुरः (रा, रं). II. Of weather : perh. कर्कशः (शा, शं) ; दुर्दिनम् *or* वार्दलम् (of cloudy weather).

Inclination : I. Leaning : नतिः. II. Fancy : q.v. : भावः. III. Desire : q.v. : छन्दस् (n.).

Incline : (subs.) : उत्सर्पिणी (=ascending) *or* अवसर्पिणी (=descending) भूमिः, Mat.

Incline (v.i.) : I. To lean : नमति (नम्, c. 1.). II. To be disposed : expr. by -प्रवण (f. णा) in comp. *or* by अभिलाषः (=desire), *however my mind is i. d* : यथाविधो मे मनसोऽभिलाषः, R.

Incline (v.t.) : I. To bend : q.v. : नमयति (c. of नम्). II. To dispose : expr. as above : v. Also to induce.

Inclined (adj.) : I. Disposed : -प्रवण (f. णा) in comp. II. In. math, नतः (ता, तं).

Inclose, inclosure : v. Enclose, enclosure.

Include : expr. by अन्तर्भवति (भू, c. 1.) *or* अन्तर्वर्तते (वृत्, c. 1.) *or* अन्तःपतति (पत्, c. 1.) (=be i. d), *some are. i. d in these*: केचिदन्तर्भवन्त्येषु,

Kav. viii. 7. ; *is i. d in motion* : गमनेऽन्तर्भविष्यति, Ta. : v. To contain.

INCLUSIVE : expr. by ins. or with सह् *three i. of self* : आत्मना तृतीयः, Vi. i. ; *from Monday to Saturday i.* : सोमवारमारभ्य सशनिवारपर्यन्तम् (?).

INCLUSIVELY : सर्वं परिगृह्य or गृहीत्वा.

INCOGNITO : (1) अवरुद्ध (द्धा, द्धं), *some prince travelling i.* : कोऽपि राजसूनुरवरुद्धश्चरन्, D. iii. ; (2) प्रच्छन्न (f. न्ना) (=hidden), Ki. xvi. 19.

INCOHERENCE, INCOHERENCY : (1) असम्बन्धः ; (2) असम्बद्धता.

INCOHERENT : असम्बद्ध (f. द्धा): v. Also inconsistent.

INCOHERENTLY : expr. by adj., *talking i.* : असम्बद्धप्रलापिन् (f. नी), Sa.

INCOMBUSTIBLE : (1) अदाह्य (f. ह्या) ; (2) अदहनीयः (या, यं) (rare).

INCOME : आयः, *without thinking of the i.* : आयमनालोच्य, H. ; *sources of i.* : आयद्वाराणि, Mat.

INCOMMENSURABLE, INCOMMENSURATE : *विषममानः (ना, नं).

INCOMMODE : बाधते (बाध्, c. 1.) (?) ; पीडयति (पीड्, c. 10.) (?).

INCOMMODIOUS : perh. असुखकरः (री, रं).

INCOMMUNICABLE : (1) अप्रदेयः (या, यं) (what cannot be given) ; (2) अकथनीयः (या, यं) (=what cannot be told).

INCOMPARABLE : (1) अनुपमः (मा, मं) ; (2) निरुपमः (मा, मं) ; (3) अतुलः (ला, लं) ; (4) अप्रतिमः (मा, मं) ; (5) अद्वितीयः (या, यं) (=without a second).

INCOMPARABLY : (1) निर्विवादम् (=indisputably) ; (2) निःसन्देहम् (=undoubtedly) ; (3) परमम् (=exceedingly).

INCOMPATIBILITY : (1) विसंवादः (=disagreement) ; (2) विरोधः (=opposition).

INCOMPATIBLE : (1) विरुद्ध (f. द्धा) (=opposed) ; (2) by circumlo, *vanity is i. with fortune* : न मानिता चास्ति भवन्ति च श्रियः, Ki. xiv. 13.

INCOMPETENCE, INCOMPETENCY : अक्षमता : v. Incapacity.

INCOMPETENT : (1) अक्षमः (मा, मं) : v. Incapable ; (2) अयोग्य (f. ग्या) (=unfit).

INCOMPLETE : (1) असम्पूर्ण (f. र्णा) ; (2) असमाप्त (f. प्ता) (=unfinished) ; (3) खण्डितः (ता, तं) (=broken).

INCOMPLETELY : (1) असम्पूर्णम् ; (2) न पूर्णम् or सम्पूर्णम् or परिपूर्णम्.

INCOMPLETENESS : (1) असम्पूर्णता ; (2) अपूर्तिः (rare).

INCOMPREHENSIBILITY : (1) दुष्परिग्रहता ; (2) दुर्ग्रहता.

INCOMPREHENSIBLE : (1) दुष्परिग्रहः (हा, हं) ; (2) दुर्ग्रहः (हा, हं) ; (3) दुर्बोधः (धा, धं) (rare), Ki. xviii. 31

INCONCEIVABLE : (1) अचिन्त्य (f. न्त्या) ; (2) अचिन्तनीयः (या, यं) ; (3) अविभाव्य (f. व्या).

INCONCEIVABLY : expr. by adj.

INCONCLUSIVE : खण्डनीयः (या, यं) (what can be repelled).

INCONCLUSIVELY : (1) अनिर्णयेन (?) ; (2) by adj.

INCONCLUSIVENESS : खण्डनीयता ; अनिर्णयः (?).

INCONGRUITY : (1) असङ्गतिः ; (2) असाङ्गत्यम् (rare).

INCONGRUOUS : असङ्गतः (ता, तं) : v. Also improper.

INCONGRUOUSLY : (1) expr. by adj. ; (2) अनुचितम् (=improperly).

INCONSIDERABLE : अबहु (f. ह्वी) ; v. Also little, moderate.

INCONSIDERATE : I. Of men : (1) अविमृश्यकारिन् (f. णी) ; (2) असमीक्ष्यकारिन् (f. णी). II. Of acts : expr. with अविमृश्य or असमीक्ष्य.

INCONSIDERATELY : (1) अविमृश्य ; (2) असमीक्ष्य ; (3) अविविच्य.

INCONSIDERATENESS : (1) अविमृश्यकारिता ; (2) असमीक्ष्यकारिता.

INCONSISTENCE : I. In gen. : (1) विसंवादः (=disagreement) ; (2) विरोधः (=opposition). II. Fickleness : q.v. : अस्थैर्यम्.

INCONSISTENT : I. In gen. : (1) विरुद्ध (f. द्धा) (=opposed) ; (2) असङ्गतः (ता, तं) (=incongruous) ; (3) by न संवदति (वद्, c. 1.) (=disagree). II. Fickle : q.v. : अस्थिरः (रा, रं).

INCONSISTENTLY : expr. by adj.

INCONSOLABLE : (1) दुःसा(शा)न्त्वनीयः (या, यं) ; (2) निराश्वासः (सा, सं).

INCONSONANT : expr. by न संवदति (वद्, c. 1.) : v. Inconsistent, discordant.

INCONSTANCY : (1) अस्थिरता ; (2) अनवस्थितिः : v. Fickleness.

INCONSTANT : (1) अस्थिरः (रा, रं) ; (2) अनवस्थितः (ता, तं) : v. Fickle. constant.

INCONSUMABLE : अक्षयः (या, यं) or अक्षय्य (f. य्या), *i. even after hundred years' enjoyment* : वर्षशतोपभोगेऽप्यक्षय्य (f. य्या), D. iv.

INCONTESTABLE : (1) अखण्डनीयः (या, यं) (=incontrovertible) ; (2) निर्विवादः (दा, दं) (=indisputable).

INCONTINENCE, INCONTINENCY : I. Lit. : (1) असंयम. ; (2) अजितेन्द्रियता. II. Indulgence of lust : इन्द्रियासक्तिः. Ph. : *arising from i.*: रतिरागसम्भवः (वा, वं), R. xix. 48.

INCONTINENT : Lit. : (1) असंयतः (ता, तं) ; (2) अजितेन्द्रियः (या, यं). II. Lustful : इन्द्रियासक्त (f. क्ता).

INCONTINENTLY : I. Lit. : असंयतम्. II. Immediately : q.v. : अचिरेण.

INCONTROLLABLE : (1) निर्यन्त्रण (f. णा) ; (2) निरवग्रहः (हा, हं), Vi.

INCONTROVERTIBLE : अखण्ड्य (f. ण्ड्या) or अखण्डनीयः (या, यं).

INCONTROVERTIBLY : निर्विवादेन (=indisputably).

INCONVENIENCE : (1) असुखम् (?) ; (2) क्लेशः (=trouble) ; (3) पीडा (= pain).

INCONVENIENT : I. Unfit : q.v. : अयोग्य (f. ग्या). II. Incommodious : (1) असुखकरः (री, रं) (?) ; (2) क्लेशकरः (री, रं) (?) ; (3) पीडाकरः (री, रं) (?).

INCONVENIENTLY : expr. by adj.

INCONVERTIBLE : अपरिवर्तनीयः (या, यं) (??) ; better by circumlo : v. To change.

INCORPORATE (v.t.) : I. To mix : qv. : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.). II. To unite : q.v. : संयोजयति (c. of युज्). III. To form into a legal body : *समवायीकरोति.

INCORPORATE (v.i.) : (1) संसृज्यते (pass. of. सृज्); (2) मिश्रीभवति, सं-.

INCORPORATION : I. Union, combination : q.v. : संयोगः. II. Of companies etc : *समवायीकरणम्.

INCORPOREAL : (1) अशरीरः (री, रं) ; (2) अदेहः (हा, हं) ; (3) अशरीरिन् (f. णी) ; and sim. comp.s. : v. Body, devoid of.

INCORRECT : (1) अशुद्ध (f. द्धा) ; (2) भ्रान्त (f. न्ता) (=erroneous) ; (3) मिथ्या (=false : q.v.).

INCORRECTLY : (1) अशुद्धम्; (2) भ्रान्तम्; (3) मिथ्या; (4) नाञ्जसा (rare).

INCORRECTNESS : (1) अशुद्धिः ; (2) असत्यता (=falsity).

INCORRIGIBLE : expr. by दुर्दान्त (f. न्ता) (=intractable, of persons only) or दुरन्त (f. न्ता) (=fatal, extreme).

INCORRIGIBLY : (1) expr. as above, *to drink i.*: दुरन्तं पिबति ; (2) by circumlo : v. To correct.

INCORRUPT, INCORRUPTED : v. Incorruptible.

INCORRUPTIBILITY : (1) अविनश्वरता; (2) अदुष्यता ; (3) अभेद्यता : for dif. : v. Imperishable.

INCORRUPTIBLE : (1) अविनश्वरः (रा, रं) (=imperishable) : (2) अक्षयः (या, यं) (=undecaying); (3) अदूष्य (f. ष्या) (cannot be defiled) ; (4) अभेद्य (f. द्या) (as with bribe), K. b.

INCORRUPTIBLY : expr. by adj.

INCREASE : (v.i.) : (1) वर्धते, वि-, परि-, सं-, प्र-, अभि-, (वृध्, c. 1.), *the fish i.d there* (i.e. *became large*): स तत्र ववृधे मत्स्यः,Mah. iii. 187. 22. ; *of i. d spirit* : विवृद्धतेजस् (mfn.), Ki. xvi. 7. ; *do your penances i.* (i. e. *advance*): वर्धते ते तपः, B. vi. 69. ; *i. ing affection* : वर्धमानः स्नेहः, H. ii. 1. ; (2) वृद्धिं गच्छति (गम्, c. 1.), याति (या, c. 2.), अश्नुते (अश्, c. 5.), etc, ; (3) एधते, सम्-, (एध्, c. 1.) (rare); (4) उपचीयते (pass of चि).

INCREASE (v.t.) : (1) वर्धयति, वि-, परि-, सं-, प्र-, (c. of वृध्), *you are i. ing my curiosity* : वर्धयसि मे कुतूहलम्, Mu. v.; *does not i. it* (*fortune*): न तां वर्धयति, H. ii. 5. ; *i.* (=*advance*) *them who flatter* : तं वर्धयति यः स्तौति, K. ; (2) वृद्धिं नयति (नी, c. 1.) or लम्भयति (c. of लभ्), etc. ; (3) एधयति, सम्-, (c. of एध्) (rare) ; (4) उप-चिनोति (चि, c. 5.).

INCREASE (subs.) : (1) वृद्धिः, (rarely) वि-, सं-, *causing the i. of wealth* : धनवृद्धिकरः (री, रं),

K.b. ; *i. and decrease (of days)*: ह्रासिवृद्धि-, Su. xii. 56. ; *the i.* (i.e. *interest*) *allowed by Vasistha* : वसिष्ठविहिता वृद्धिः, M. viii. 140. ; (2) वर्धनम्, सं-, वि-, (=the act of i. ing).

INCREDIBILITY : (1) अविश्वास्यता ; (2) अश्रद्धेयता.

INCREDIBLE : अविश्वास्य (f. स्या) ; (2) अश्रद्धेयः (या, यं).

INCREDIBLY : expr. by adj. or circumlo.

INCREDULITY : (1) अविश्वासः ; (2) अप्रत्ययः ; (3) अश्रद्धा.

INCREDULOUS : (1) अविश्वासिन् (f. नी) ; (2) अविश्वासशीलः (ला, लं) (?) : v. Credulous.

INCREDULOUSLY : (1) अविश्वासेन ; (2) अश्रद्धया ; etc.

INCRIMINATE : v. To implicate, criminate.

INCRUST : (1) expr. by subs ; (2) तिरस्करोति (??).

INCRUSTATION : (1) बाह्यपटलम् (??) ; (2) तिरस्कारः (?), *his rage was like iron i.*: लौहतिरस्कार इवात्ममन्युः, Ki.

INCUBATE : अवतिष्ठते (स्था, c. 1.) (?) (comp. बसा in Bengali) : v. Also to hatch.

INCUBATION : अण्डपोषणम् (?) ; अण्डसृतिः (after Mah.).

INCUBUS : i.e. nightmare : perh. भूतदर्शनम्.

INCULCATE : शास्ति, अनु- (शास्, c. 2.) : v. To advise, teach.

INCULCATION : शासनम्, अनु-: v. Also teaching.

INCUMBENCY : Ph. : *during his i.*: तस्याधिकारे.

INCUMBENT (adj.) : v. Indispensable, obligatory.

INCUMBENT (subs.) : अधिकृतः (=employee).

INCUMBER : v. Encumber.

INCUR : (1) भजते (भज्, c. 1.), *he i.s guilt* : स दोषभाक्, Ku. v. 83. ; *the doer of this i.s the punishment of a thief* : तत्कर्ता चौरदण्डभाक्, Mit. ; (2) by circumlo., *i. s the hatred of people* : द्वेष्यतां याति लोके, P. : v. To become.

INCURABLE : (1) असाध्य (f. ध्या), *i. piles* : असाध्यो गुल्मः, Bha. ; *i. by physicians* : भिषजामसाध्य (f. ध्या), R. viii. 93. ; (2) अचिकित्स्य (f. स्या) (only of disease).

INCURABLY : expr. by adj or circumlo, *i. ill* : अचिकित्स्यरोगाक्रान्त (f. न्ता).

INCURIOUS : *I am i. about snakes*: न नः कुतूहलमस्ति सर्पदर्शने, Mu. ii. : v. Curious, not.

INCURSION : अवस्कन्दः : v. Inroad.

INCURVATE : वक्रीकरोति : v. To bend, crooked.

INDEBTED : (1) ऋणिन् (f. नी) (Lit. : also rarely fig.) ; (2) उपकृतः (ता, तं) : (fig.) : v. Obliged.

INDEBTEDNESS : I. Lit. : ऋणित्वम्. II. Fig.: expr. by ऋणम् : v. Also obligation, to owe.

INDECENCY : अश्लीलम्, -ता, *i. is of three kinds (according) as it indicates shame, abhorrence, or evil* : त्रिधाश्लीलं व्रीडाजुगुप्सामङ्गलव्यञ्जकत्वात्, Kav. vii.

INDECENT : (1) अश्लीलः (ला, लं), *i. language* : अश्लीला वाक्, Mit.

INDECENTLY : (1) अश्लीलम् ; (2) by adj.

INDECISION : I. Hesitation : अनिश्चयः. II. Fickleness : q.v. : (1) चलचित्तता ; (2) अस्थिरमनस्कता.

INDECISIVE : (1) अनिश्चितः (ता, तं) (=not certain) ; (2) सन्दिग्ध (f. ग्धा) (=doubtful).

INDECISIVELY : (1) अनिश्चितम् ; (2) सन्दिग्धम् : v. Doubtfully.

INDECLINABLE : *i. word*: अव्ययम् ; *i. compound* : अव्ययीभावः.

INDECOROUS : (1) अविनीतः (ता, तं) ; (2) अनुचितः (ता, तं) (=improper).

INDECOROUSLY : expr. by adj. ; (2) अविनयेन.

INDECORUM : अविनयः : v. Also indecency.

INDEED : I. Emphatic : (1) -एव (enclitic), *you know i. that from (the time of) deserting (his) wife* : जानास्येव यथा वधूत्यागात् प्रभृति, U. ii. ; (2) नूनम् (surely : q.v.). II. (In) fact : q.v. : वस्तुतः. III. Of surprise : सत्यम् (=truly : q.v), *i. you have been informed by Chandrikā* : सत्यं त्वं परिगतार्था चन्द्रिकया, Mah. iv. IV. Concessive : (3) खलु, *family knowledge is i. highly thought of by every body* : कामं खलु सर्वस्यापि कुलविद्या बहुमता, Mal. i. ; (3) किल, *he i.*: स किल, K.

INDEFATIGABLE : अखिन्नः (न्ना, न्नं) : v. Assiduous, diligent.

INDEFATIGABLENESS : अखिन्नता : v. Also assiduity, diligence.

INDEFATIGABLY : (1) अखिन्नम् ; (2) by adj. : v. Also diligently.

INDEFEASIBLE : अखण्ड्य (f. ण्ड्या) *or* अखण्डनीयः (या, यं).

INDEFENSIBLE : expr. by circumlo, *your conduct is i.*: *वक्तुं न शक्यते किञ्चिच्चरितस्य कृते तव : v. Also to defend.

INDEFINABLE : अनिर्वचनीयः (या, यं) : v. Definable.

INDEFINITE : (1) अनिश्चितः (ता, तं) (=uncertain); (2) अस्थिरः (रा, रं) (=not fixed). Ph.: *i. article*: *अनिरूपकमव्ययम्.

INDELIBLE (1) अक्षरः (रा, रं); (2) by circumlo : v. To efface.

INDELICACY : ग्राम्यता : v. Rudeness.

INDELICATE : ग्राम्य (f. म्या) : v. Rude, offensive.

INDELICATELY : अश्लीलम् (=indecently) : v. Also rudely.

INDEMNIFICATION : (1) उदयदानम् (?) ; (2) क्षतिपूरणम् (?).

INDEMNIFY : उदयं दापयति (c. of दा) *or* ददाति (दा, c. 3.), Viv. : v. Also loss, make good.

INDEMNITY : *act. of i.*: *रक्षाविधिः ; क्षमाविधिः.

INDEMONSTRABLE : असाध्य (f. ध्या) (?) : v. To demonstrate.

INDENT : I. To notch : q.v. II. Of stationery etc : perh. याचते (याच्, c. 1.) (=to ask).

INDENTED : I. Notched : दन्तुरः (रा, रं). II. Sent for : याचितः (ता, तं) (??).

INDENTURE : नियमपत्रम् (??).

INDEPENDENCE : (1) स्वाधीनता ; (2) स्वातन्त्र्यम् : v. Freedom.

INDEPENDENT (adj.) : I. Free : q.v. : (1) स्वाधीनः (ना, नं) ; (2) स्वतन्त्र (f. न्त्रा). II. Not obsequious : स्वमतानुविधायिन् (f. नी) (?) ; अनुरोधासेव्य (f. व्या) (?). III. Bold, unconstrained : q.v. IV. I. of=exclusive of : q.v. : विहाय (with acc.) : v. Also except.

INDEPENDENT (subs.) : *स्वाधीनधर्मवादिन् (f. नी).

INDEPENDENTLY : I. Lit. : (1) स्वाधीनतया ; (2) स्वातन्त्र्येण, *i. of the husband* : भर्तृतः स्वातन्त्र्येण, Da. II. Apart from : expr. by अतिरेकेण in comp. or by विहाय (=excepting : q.v.).

INDESCRIBABLE : (1) अनिर्वचनीयः (या, यं) ; (2) अनिर्देश्य (f. श्या) ; (3) अनाख्येयः (या, यं) ; etc.

INDESTRUCTIBILITY : (1) अविनश्वरता, -त्वम् ; (2) अविनाशिता, -त्वम्.

INDESTRUCTIBLE : अविनश्वरः (रा, रं) ; (2) अविनाशिन् (f. नी).

INDETERMINABLE : (1) अनवधारणीयः (या, यं), R. xiii. 5. ; दुर्निरूपः (पा, पं), M. n. ; (3) दुर्निरूपणीयः (या, यं), etc.

INDETERMINATE : v. Indefinite. Ph. : *i. equation* : *बहुफलसमीकरणम्.

INDETERMINATELY : by adj. or Prest. part : v. To determine.

INDEX : I. Of a book : सूचि(ची),-पत्रम्, *alphabetical i.*: वर्णानुसारेण सूचिपत्रम्. II. Of a dial, etc. : (?) प्रदेशिनी (= the i. finger). III. In Math. : *रूपम्.

INDIA : भारतम्, -वर्षम्, *I. is now under my sway* : भारतं वर्षमद्य मम वर्तते वशे, Si. xiv. 5.

INDIAN : भारतवर्षीयः (या, यं) (?).

INDICATE : (1) सूचयति, सं-, परि-, (सूच्, c. 10.), *i. d by curved frowns* : आभुग्नभ्रुकुटीसंसूचितः (ता, तं), Vi. v. 21. ; (2) व्यनक्ति (व्यञ्ज्, c. 7.), *a cloud whose internal thunder is i. d by lighting* : विद्युद्व्यञ्जितवज्रगर्भजलदः, Vi. ; (3) कथयति (कथ्, c. 10) (=to speak : q.v.), *i. s the corporeal union of Śiva and Śivā* : कथयति शिवयोः शरीरयोगम्, Ki. v. 40. ; (4) दर्शयति, प्र-, (c. of दृश्) (=to shew : q.v.).

INDICATION : (1) लक्षणम्, *i. of fever* : ज्वरलक्षणम्, Bha. ; (2) व्यञ्जनम्, ? Ve. vi. 2. : v. Also mark, sign.

INDICATIVE : (1) सूचक (f. चिका), *a noise i. of man* : शब्दो मानुषसूचकः, A. r. ; (2) व्यञ्जक (f. ञ्जिका), Kav. ; (3) by verb. *The i. or i. mood* : *प्रवेदनार्थां प्रयोगः.

INDICT : समभि-युनक्ति *or* युंक्ते (युज्, c. 7.) : v. To accuse.

INDICTABLE : समभियोज्य (f. ज्या) ; महा (=great) in comp.

INDICTION : *सूचना ; पञ्चदशवर्षमितकालगणनाभेदः.

INDICTMENT : समभियोगः (?), *bill of i.* : *समभियोगपत्रम्.

INDIFFERENCE : I. Apathy : (1) औदास्यम् *or* औदासीन्यम् ; (2) उपेक्षा, *harm in i.* : उपेक्षायां दोषः, M. n. II. Impartiality, evenness : q.v. : निःसङ्गता. III. Passableness : expr. by adj. : v. Indifferent (III). IV. Making no difference : निर्विशेषः : v. Difference.

INDIFFERENT : I. Apathetic : (1) उदासः (सा, सं) ; (2) उदासीनः (ना, नं), *even on an i. son or minister* : सुतेऽमात्येऽप्युदासीने, H. ii. 134. ; (3) निरीहः (हा, हं) (=without any effort). *To be i.* : (1) उदास्ते (आस्, c. 2.), *men who are i. to enemies* : नरोऽरौ य उदासते, Si. ii. 42. ; (2) उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.), *who is i. to (your) loosely hanging matted hair* : उपेक्षते यः श्लथलम्बिनीर्जटाः, Ku. v. 47. II. Impartial, neutral : q.v. : निःसङ्ग (f. ङ्गा). III. Passable : नात्युत्तमः (मा, मं) ; नातिमन्दः (न्दा, न्दं) (?). IV. Having no difference : निर्विशेषः (षा, षं) ; better by subs : v. Difference.

INDIFFERENTLY, I. Making no difference : निर्विशेषेण. II. Without concern : (1) औदास्येन ; (2) उपेक्षया ; (3) by adj. III. Impartially : q.v. : निःसङ्ग (f. ङ्गा). IV. Passably : यथा तथा.

INDIGENCE, INDIGENCY : (1) दैन्यम् (=destitution) ; (2) दारिद्र्यम् (=poverty) ; (3) निःस्वता (rare).

INDIGENOUS : (1) स्वदेशजः (जा, जं) ; (2) स्वदेशजातः (ता, तं) ; (3) स्वदेशोद्भवः (वा, वं).

INDIGENT : (1) दीनः (ना, नं) ; (2) दरिद्रः (द्रा, द्रं) ; (3) निःस्वः (स्वा, स्वं) ; (4) अकिञ्चनः (ना, नं) (=having nothing), Ku.

INDIGESTIBLE : (1) दुर्जरः (रा, रं) (rare), Sr. ; (2) यः (या, यत्) कृच्छ्रेण जीर्यति *or* पाकं गच्छति.

INDIGESTION : अजीर्णता, अजीर्णम्, (rarely) अजीर्णिः.

INDIGNANT : संजातमन्यु (mfn.) : v. Enraged.

INDIGNANTLY : expr. by adj.

INDIGNATION : prob. मन्युः, अभि- applied equally to rage and sorrow, B. vi. 30. : v. Anger, rage.

INDIGNITY : अपमानम्, *pocketing i. ies.* : अपमानं पुरस्कृत्य, J. : v. Insult.

INDIGO : नीलम् *or* नीली, *dyed with i.* : नीलीरक्तः (क्ता, क्तं), A.s. ; *where i. is sown* : वापिता यत्र नीली स्यात्, A.s.

INDIRECT : I. Not direct : अनृजु (mfn.) : v. Crooked. II. Unfair, dishonest : q.v. : अनृजु (mfn.). III. Not express : expr. by adv. Ph.: *i. taxation* : *वक्रकराधानम् ; *i. speech (in Gram.)* : प्रथमपुरुषोक्तिः (??).

INDIRECTLY : i.e. not expressly : (1) कटाक्षेण ; (2) भङ्ग्या.

INDIRECTNESS : I. Crookedness : q.v. : अनृजुता. II. Unfairness : अनृजुता. II. Of remarks, etc. : by adv.

INDISCREET : अविवेकः (का, कं). : v. Imprudent.

INDISCREETLY : अविवेकेन : v. Rashly.

INDISCRETION : अविवेकः : v. Imprudence.

INDISCRIMINATE : expr. by adv. : v. Also promiscuous.

INDISCRIMINATELY : (1) निर्विशेषेण ; (2) अविविच्य.

INDISPENSIBLE : (1) निरपेक्षणीयः (या, यं) (?) ; (2) अपरिहार्य (f. र्या) (=what cannot be avoided).

INDISPENSIBLY : expr. by adj., *i. necessary* : अत्यावश्यकीयः (या, यं).

INDISPOSE : v. Disqualify, disinclined.

INDISPOSED : I. Averse : q.v. : विरक्तः (क्ता, क्तं). II. In health : किञ्चिदसुस्थः (स्था, स्थं) : v. Ill.

INDISPOSITION : I. Aversion : q.v. : विरक्तिः. II. Slight illness : असुस्थता.

INDISPUTABLE : (1) न विवदितव्य (f. व्या), S. ; (2) अविवदनीयः (या, यं) ; (3) निर्विवादः (दा, दं).

INDISPUTABLY : निर्विवादेन, etc.; *i. proved* : अविवादसिद्ध (f. द्धा), V. d.

INDISSOLUBLE : अक्षरः (रा, रं) : v. Also imperishable.

INDISSOLUBLY : अक्षरम् (rare) ; better by circumlo : v. To dissolve.

INDISTINCT : अस्पष्ट (f. ष्टा) *or* अविस्पष्ट (f. ष्टा) (rare).

INDISTINCTLY : (1) अस्पष्टम् ; (2) न विस्पष्टतया, R.

INDISTINCTNESS : (1) अस्पष्टता; (2) न विस्पष्टता : v. Also confusion, uncertainty, obscurity

INDISTINGUISHABLE : (1) अपरिच्छेद्य (f. द्या) ; (2) परिच्छेत्तुमशक्य (f. क्या).

INDITE : लिखति (लिख्, c. 6.) : v. To write, compose.

INDIVIDUAL (subs.) : व्यक्तिः : v. Person.

INDIVIDUAL (adj.) : I. Single, one : q.v. II. Distinctive : व्यक्तिगतः (ता, तं).

INDIVIDUALITY : I. A state of oneness : पृथक्त्वम्, Par. II. The character of an individual : व्यक्तिगतविशेषः (?).

INDIVIDUALLY : I. Singly : एकैकशः. II. Inseparably : q.v.

INDIVISIBILITY : (1) अभाज्यता, -त्वम् ; (2) अविभाज्यता, त्वम्.

INDIVISIBLE : (1) अभाज्य (f. ज्या) ; (2) अविभाज्य (f. ज्या), Mit.

INDOCILE : (1) अविनेयः (या, यं) ; (2) अविधेयः (या, यं) ; (3) न वश्य (f. श्या).

INDOCILITY : (1) अविनेयता ; (2) अविधेयता : v. Intractableness.

INDOCTRINATE : शिक्षापयति (c. of शिक्ष्) : v. To instruct, teach.

INDOLENCE : (1) तन्द्रा (=sloth) ; (2) आलस्यम् (=idleness); (3) स्तम्भः (?) ; (4) कर्मपराङ्मुखता (?).

INDOLENT : (1) तन्द्रितः (ता, तं) (=slothful) ; (2) अलसः (सा, सं) (=idle) ; (3) स्तब्ध (f. ब्धा) (rare), H. ii. 108. ; (4) कार्यपराङ्मुख (f. खी) (?).

INDOLENTLY : expr. by adj., *to do i.*: तन्द्रितः करोति.

INDOMITABLE : (1) दुर्दान्त (f. न्ता) ; (2) दुर्दमः (मा, मं) ; (3) अदम्य (f. म्या).

INDOOR (adj.) : गृह- (=house) in comp.

INDORSE, INDORSEMENT : v. Endorse, endorsement.

INDUBITABLE : (1) असन्दिग्ध (f. ग्धा) ; (2) निःसन्देहः (हा, हं) : v. Undoubted.

INDUBITABLY : (1) असंशयम् ; (2) निःसन्देहम् : v. Undoubtedly.

INDUCE : I. To introduce : q.v. II. To cause : q.v. : जनयति (c. of जन्). III. To persuade, urge : q.v. : (1) प्रवर्तयति (c. of वृत्) ; (2) हरति (हृ, c. 1.) (=allure).

INDUCEMENT : no exact equiv. : प्रलोभनम् (=temptation : q.v.) : v. Also motive.

INDUCT : प्रतिष्ठापयति (c. of स्था) : v. To consecrate.

INDUCTION : I. In philo : बहुदृष्टिमूलमनुमानम् ; *आवहः. II. Formal appointment : प्रतिष्ठापनम् (?). III. Entrance, beginning, introduction : q.v.

INDUCTIVE : *i. philosophy* : *आवहदर्शनम् : *i. reasoning*: *आवाहिकतर्कः, साधारणदृष्टिमूलस्तर्कः.

INDUE : v. Endue, endow.

INDULGE (v.i.) : इन्द्रियसुखेषु *or* इन्द्रियभोगेषु *or* विषयेषु आसक्तः (क्ता, क्तं) *or* निरतः (ता, तं).

INDULGE (v.t.) : I. To humour : लालयति (लल्, c. 1.). II. To gratify : q.v. : तोषयति (c. of तुष्). III. To grant : q.v. : वितरति (तॄ, c. 1.). IV. To give way : q.v.

INDULGENCE : I. Humouring : लालनम्. II. Gratification : q.v. : *i. of passions* : इन्द्रियासक्तिः. III. Favour granted : प्रसादः. Ph. : *to treat with i.* : v. To indulge.

INDULGENT : expr. by verb : v. Also compliant.

INDULGENTLY : सदयम् (=kindly, mildly : q.v.).

INDURATE : कठिनीकरोति : v. To harden.

INDUSTRIOUS : (1) कर्मिष्ठ (f. ष्ठा) ; (2) कर्मठः (ठा, ठं) ; (3) कर्मनिष्ठ (f. ष्ठा) ; (4) व्यवसायपरः (रा, रं) ; (5) परिश्रमिन् (f. णी) ; (6) उद्योगिन् (f. नी) : v. Active, diligent.

INDUSTRIOUSLY : (1) सोद्योगम् ; (2) उद्यमेन ; (3) अध्यवसायेन.

INDUSTRY : (1) व्यवसायः *or* अध्यवसायः, *no work bears fruit without i.*: व्यवसायं विना कर्म न फलति, P. ii. 5. ; (2) परिश्रमः (=labour) ; (3) उद्योगः (=effort) ; (4) अभियोगः (=diligence) ; (5) कर्मिष्ठता.

INDWELLING (adj.) : (1) हृदयस्थ (f. स्था) ; (2) अन्तर्वर्तिन् (f. नी).

INEBRIATE (v.) : मत्तीकरोति : v. To intoxicate.

INEBRIATED : मत्तः (त्ता, त्तं) : v. Drunk.

INEBRIATION, INEBRIETY : मत्तता : v. Drunkenness.

INEFFABLE : (1) अनाख्येयः (या, यं) ; (2) अनिर्वचनीयः (या, यं).

INEFFABLY : expr. by adj. or circumlo.

INEFFECTIVE : expr. by *effective* and *not*.

INEFFECTIVELY : (1) निष्फलम् ; (2) व्यर्थम् : v. In vain.

INEFFECTUAL : निष्फलः (ला, लं) : v. Fruitless. *To make i.*: मोघीकरोति : v. To frustrate.

INEFFECTUALLY : निष्फलम् : v. Fruitlessly.

INEFFICACIOUS : (1) न फलवत् (f. ती) ; (2) न गुणवत् (f. ती).

INEFFICACY : (1) निष्फलवत्ता ; (2) निर्गुणवत्ता ; (3) better by circumlo.

INEFFICIENCY : असामर्थ्यम् (=incapacity) : v. Efficiency.

INEFFICIENT : (1) कार्याक्षमः (मा, मं) ; (2) अदक्ष (f. क्षा) (=not expert) ; (3) अक्षमः (मा, मं) (=incapaple).

INELEGANCE : (1) अलावण्यम् ; (2) अमाधुर्यम् : v. Elegance.

INELEGANT : (1) असुन्दरः (री, रं) ; (2) अमधुरः (रा, रं) : v. Elegance.

INELEGANTLY : कर्कशम् (harshly, roughly: q.v.).

INELIGIBILITY, INELIGIBLE : v. Eligibility, eligible ; not.

INELOQUENT : अप्रौढ (f. ढा) (?) : v. Eloquent.

INEPT : I. Improper : q.v. : अनुचितः (ता, तं). II. Foolish, useless : q.v. : expr. by मूर्खता.

INEPTITUDE : I. Unfitness : q.v. : अयोग्यता. II. Foolishness : मूर्खता.

INEQUALITY : वैषम्यम् : v. Difference, equality.

INERT : I. Lit. : (1) जडः (डा, डं) : v. Also immoveable. II. Inactive : q.v. : जडः (डा,डं).

INERTIA, INERTNESS : जाड्यम् *or* जडता : v. Also inactivity.

INERTLY : जाड्येन : v. Slowly, indolently.

INESTIMABLE : (1) अगण्य (f. ण्या) ; (2) अनिरूप्य (f. प्या) : v. Also invaluable.

INEVITABLE : (1) अवश्यम्भाविन् (f. नी) (what must befall) ; (2) अपरिहार्य (f. र्या) (=unavoidable) ; (3) अनिवार्य (f. र्या) (=irresistible).

INEVITABLENESS : (1) अवश्यम्भाविता ; (2) अपरिहार्यता ; (3) अनिवार्यता.

INEVITABLY : (1) अवश्यम् : v. Must ; (2) नियतम् : v. Certainly.

INEXACT : अयथार्थ (f. र्था) : v. Also incorrect.

INEXCUSABLE : (1) अमर्षणीयः (या, यं) ; (2) अक्षन्तव्य (f. व्या).

INEXCUSABLY : विना केनापि कारणेन : v. Also excuse.

INEXHAUSTIBLE : अक्षयः (या, यं) *or* अक्षय्य (f. य्या), Me. ii. 10.

INEXISTENCE : नास्तित्वम्, -ता, D.s.

INEXORABLE : (1) नानुरोध्य (f. ध्या) (?) ; (2) कठिनः (ना, नं) (=hard) : v. Also implacable.

INEXORABLY : (1) निश्चलम् (=immoveably) ; (2) कठिनम् (=hardly).

INEXPEDIENCY : अयोग्यता : v. Unfitness.

INEXPEDIENT : अयोग्य (f. ग्या) : v. Unfit.

INEXPERIENCE : अल्पदर्शिता : v. Experience.

INEXPERIENCED : अदृष्टकार्य (f. र्या) : v. Experienced.

INEXPERT : (1) अदक्ष (f. क्षा) ; (2) अकुशलः (ला, लं) : v. Expert.

INEXPIABLE : (1) अशोधनीयः (या, यं) ; (2) अमार्जनीयः (या, यं)

INEXPLICABLE : (1) अव्याख्येयः (या, यं) (?) ; (2) दुर्व्याख्य (f. ख्या) (?).

INEXPLICABLY : prob. व्याख्यां *or* विवृतिम् अतिक्रम्य.

INEXPRESSIBLE : अनाख्येयः (या, यं) : v. Indescribable.

INEXPRESSIBLY : expr. by adj. or circumlo.

INEXPRESSIVE : अवाचकः (f. चिका) : v. Expressive.

INEXTINGUISHABLE : (1) अनिर्वाप्य (f. प्या) (lit.) ; (2) अनुच्छेद्य (f. द्या) (fig.).

INEXTRICABLE : (1) अनुद्धरणीयः (या, यं) ; (2) अमोच्य (f. च्या).

INFALLIBILITY : (1) अपातुकता (?) ; अभ्रान्तिः (?).

INFALLIBLE : I. अपतनशीलः (ला, लं) (?) ; (2) अभ्रान्त (f. न्ता) (=unerring). II. Certain : q.v. : ध्रुवः (वा, वं).

INFALLIBLY : ध्रुवम् (=certainly, rarely : q.v.).

INFAMOUS : I. Of acts : (1) अयशस्य (f. स्या), *cruel and i.*: नृशंसमयशस्यं च, Ram. ; (2) अ- *or* अप-यशस्करः (री, रं) ; (3) अकीर्तिकरः (री, रं) ; (4) यशोघ्न (f. घ्नी). II. Of men : (1) अ- *or*

अप-यशस्विन् (f. नी) ; (2) दुष्कीर्तिमत् (f. ती) ; (3) दुर्वृत्त (f. त्ता) : v. Abandoned, wicked.

INFAMOUSLY : (1) कीर्तिमुच्छेद्य ; (2) यशो हत्वा ; (3) by adj.

INFAMY : (1) अयशस् (n.), *what i. is more horrible than this* : किमयशो ननु घोरमतःपरम्, U. iii. ; *the i. was avoided and cast on us*: परिहृतमयशः पातितमस्मासु च, Mu. ii. ; *to drink the poison of i.*: अयशोविषं पिबति, Mr. x.; (2) अपयशस् (n.) ; (3) अकीर्तिः ; (4) अख्यातिः.

INFANCY : I. Lit. : (1) शैशवम्, *and until (he) passes i. (comes to age)*: यावच्चातीतशैशवः, M. viii. 27. ; (2) बाल्यम्, *i., childhood, and youth* : बाल्यकौमारयौवनम्, B.p. II. Fig. : प्रथमावस्था.

INFANT (subs.) : (1) शिशुः, *i. child of a Brahmin*: शिशुर्द्विजस्य, U. ; (2) बालः (f. ला) (=child), *he while an i. was*…: स बाल आसीत्, Si. i. 70. ; (3) दारकः f. रिका), *saw an i. crying* : कमपि दारकं रुदन्तमद्राक्षम्, D. iv. ; (4) अर्भकः (rare), R. iii. 25. ; (5) डिम्भ (f. म्भा) (in joke or contempt).

INFANT (adj.) : by comp., *i. lessons* : बालपाठ्यानि, V.p.

INFANTICIDE : I. The crime : बालहत्या and sim. comp.s. II. The criminal : शिशुघातिन् (f. नी) and sim. comp.s. : v. Killer.

INFANTILE, INFANTINE : बालेयः (या, यं) : v. Infant (adj.).

INFANTRY : (1) पत्तिः *or* in pl. पत्तयः *or* पत्तिसैन्यम् ; (2) पदातयः (m. pl.) *or* पदातिबलम् *or* पादातम् (rare), etc.

INFATUATE : मोहयति, सं-, परि-, (c. of मुह्), *i. ing* : परिमोहिन् (f. नी), Ki. xiv. 19.

INFATUATED : मूढः (ढा, ढं), वि-, सं- : v. Foolish.

INFATUATION : मोहः, सं-, व्या-, *what i.*: को व्यामोहः : v. Foolishness.

INFEASIBILITY : असाध्यता : v. Impossibility.

INFEASIBLE : असाध्य (f. ध्या) : v. Impossible.

INFECT : I. In gen. : दूषयति (c. of दुष्) : v. To correct. II. Of diseases : expr. by स्पर्शेन सञ्चरति (the disease i. ing being the nom.).

INFECTION : I. Lit. : स्पर्शसंचारः. II. Fig. : expr. by सांक्रामिकः (की, कं).

INFECTIOUS : (1) स्पर्शसंचारिन् (f. णी), *the disease was i.*: आमयः स्पर्शसंचारी, Raj. ; (2) सांक्रामिकः (की, कं).

INFELICITY : असुखम् -ता : v. Unhappiness, misery.

INFER : अनुमिमीते (मा, c. 3.) ; (2) ऊहते (=to guess).

INFERABLE : (1) अनुमेयः (या, यं) ; (2) आनुमानिकः (की, कं) (=inferential).

INFERENCE : (1) अनुमानम्, *i. is of three kinds—antecedent (or a priori : where an effect is inferred from its cause), consequent (or a posteriori : where a cause is deduced from its effect), and analogous (where an object is guessed from common sign)*: त्रिविधमनुमानं पूर्ववत् (यत्र कारणेन कार्यमनुमीयते), शेषवत् (यत्र कार्येण कारणमनुमीयते), सामान्यतोदृष्टञ्च (यत्र लिङ्गस्य सामान्यात्……लिङ्गी गम्यते), N.d. ; (2) अनुमितिः (rare). *To draw an i.* : v. To infer.

INFERENTIALLY : अनुमानेन, S. ; अनुमानपूर्वकम्.

INFERIOR : (1) हीनः (ना, नं), *from association with i.s* : हीनैः सह समागमात्, H. ; *a man of i. caste* : हीनवर्णः, H. ; *but little i. to them* : किन्तु किञ्चित्तेभ्यो हीनाः, Bha. ; (2) ऊनः (ना, नं) (in comp.), *not i. in qualities* : गुणैरनूनः (ना, नं), R. ; *not i. to Chaitraratha* : चैत्ररथादनूनः (ना, नं), R. vi. 50 : v. Also low, bad.

INFERIOR, BE : हीयते, परि-, (pass. of हा), *Your majesty is not i. to the ancient in good qualities* : न पूर्वमनुष्येभ्यो गुणैः परिहीयते देवः, K.

INFERNAL : (1) by comp. ; (2) नारकः (की, कं), *taken away to know the taste of i. tortures* : कारणानां नारकीनां रसज्ञानायपनीतः, D. vii. *I. regions* : v. Hell.

INFERNALLY : expr. by circumlo.

INFERTILE : अशस्यप्रदः (दा, दं) : v. Fertile.

INFEST : (1) बाधते (बाध्, c. 1.) : v. To annoy ; (2) व्याप्नोति (आप्, c. 5.) (=to pervade), *the son of Parvata is indeed i. ed with my men* : मद्भृत्यैः किल नाम पर्वतसुतो व्याप्तः, Mu. iii.

INFIDEL : नास्तिकः may be used in every sense.

INFIDELITY : (1) नास्तिकता (?) ; (2) अश्रद्धा (=unbelief).

INFINITE : (1) अनन्तः (न्ता, न्तं) (=endless) ; (2) अमेयः (या, यं) (=unmeasurable). Ph. : *it is i.*: अस्त्येयत्ता नास्ति.

INFINITELY : (1) अनन्तम् ; (2) अनन्तगुणम्, Vi. vi. 53.

INFINITIVE : *क्रियावाचकः ; तुम् (in Sanskrit conjugation).

INFINITY : (1) अनन्तता ; (2) अमेयता ; (3) असीमता.

INFIRM : दुर्बलः (ला, लं) : v. Feeble, weak.

INFIRMARY : *दुर्बलाश्रमः : v. Also hospital.

INFIRMITY : (1) दुर्बलता ; (2) दौर्बल्यम् : v. Weakness.

INFLAME : I. In gen. : (1) संधुक्षयति (c. of धुक्ष्), *he whose fire of passion was thus i.d* : इत्थं संधुक्षितमन्मथाग्निः, D. ii. ; (2) उद्दीपयति (c. of दीप्) : v. To kindle : (3) ज्वलयति (c. of ज्वल्), *i.d with rage* : कोपज्वलितः (ता, तं), Ki. iii. 20. : v. To burn ; (4) उत्तेजयति (तिज्, c. 10.) : v. To excite. II. In medical sense : दाहं जनयति (c. of जन्).

INFLAMMABLE : यः (या, यत्) शीघ्रं संधुक्ष्यते : v. Combustible.

INFLAMMATION : दाहः, *i. of the eyes* : नयनयोर्दाहः, Bha.

INFLAMMATORY : I. Lit. : by comp., *i. fever* : दाहज्वरः. *I. (medicine)* : दीपनः (ना, नं), Bha. II. Seditious : q.v. : perh संधुक्षक (f. क्षिका).

INFLATE : आ-ध्मति (ध्मा, c. 1.), *i.d with pride* : दर्पाध्मातः (ता, तं) ; *i.d for nothing* : मिथ्याध्मातः, Vi. iii. 28. : v. Also flate.

INFLATION : उत्सेकः : v. Pride.

INFLECT : I. In gram. : रूपम् आख्याति (ख्या, c. 2.), ब्रवीति (ब्रू, c. 2.), etc. : v. To say. II. To bend : q.v. : नमयति (c. of नम्).

INFLECTION : रूपाख्यानम् : v. Declension, conjugation.

INFLEXIBILITY : (1) अनम्यता ; (2) दुरानम्यता : v. Firmness.

INFLEXIBLE : (1) अनम्य (f. म्या) ; (2) दुरानम्य (f. म्या) : v. Also firm.

INFLEXIBLY : v. Firmly, obstinately.

INFLEXION : v. Inflection.

INFLICT : *to i. punishment* : दण्डं प्रणयति (नी, c. 1.) *or* पातयति (c. of पत्) : v. To impose, apply.

INFLICTION : I. The act : *i. of punishment* : दण्डप्रणयनम् ; *i. of torment* : यातनाप्रयोगः. II. Punishment : q.v. : दण्डः.

INFLORESCENCE : *पौष्पितम्.

INFLUENCE (subs.) : I. In gen. : no exact equiv. : (1) बलम् (=force), *by divine i.* : दैवबलात् ; (2) प्रभावः (=power), *under the i. of the sage* : ऋषिप्रभावात्, R. ; (3) प्रभुत्वम् (=mastery), *as they had no i.*: अप्रभुत्वात्, D. i. ; (4) वशम् (=subjection), *a man under the i. of a woman* : स्त्रीवशः, P. ; (5) गौरवम् (weight), *he has great i. with the king* : राजसन्निधौ महागौरवं तस्य. II. Distinction : प्रतिष्ठा, *a man of i.*: प्रतिष्ठापन्नो जनः.

INFLUENCE (v.) : (1) चालयति (c. of चल्) (=to move) ; (2) प्रवर्तयति (c. of वृत्) (=to induce) ; (3) प्रणोदयति (नुद्, c. 10.) (=to impel). *I. d. by*=under the i. of : v. Subs.

INFLUENTIAL : (1) प्रतिष्ठापन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) गौरवभाज् (mfn.) ; (3) प्रभविष्णु (mfn.) : v. Powerful, master.

INFLUENZA : सर्वप्रभवः *or* सर्वजः प्रतिश्यायः, Sr. (?).

INFLUX : (1) आवेशः ; (2) आगमः (= coming in).

INFOLD : परिवेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.) : v. Encircle, embrace.

INFOLIATE : पत्रावृतं (f. तां) *or* पत्रान्वितं (f. तां) करोति (?).

INFORM : I. To form : q.v. II. To animate : q.v. III. To tell : (1) वि-ज्ञापयति (c. of ज्ञा), *i. with my respects* : विज्ञापय प्रापितमत्प्रणामः, R. xiv. 60. ; (2) नि-वेदयति, आ-, (c. of विद्), *otherwise I will i. the Court (against you)*: अन्यथा राजकुले निवेदयिष्यामि, P. i. 21. : v. Also to announce, say.

INFORMAL : अवैधिकः (की, कं) *or* विधिविरुद्ध (f. द्धा) (?).

INFORMALITY : अवैधता (?) ; सदोषता (=faultiness).

INFORMALLY : अविधिक्रमेण (?); सदोषम् (=faultily).

INFORMANT : विज्ञापक (f. पिका) ; (2) निवेदक *or* आवेदक (f. दिका).

INFORMATION : I. The act : (1) विज्ञापनम् ; (2) निवेदनम् *or* आवेदनम्. II. Legal : नि-वेदनम्. III. News : q.v. : वार्ता. IV. Knowledge : q.v. : (1) ज्ञानम् ; (2) बोधः ; (3) आगमः (rare), *his i. is like (his) wisdom* : प्रज्ञया सदृशागमः, R. i. 15.

INFORMER : आवेदकः, Mit. *Common i.* : सूचकः ; *professional i.*: स्तोभकः, Kat.

INFRACTION : लङ्घनम् : v. Violation.

INFREQUENCY : विरलता : v. Rareness, frequency (not).

INFREQUENT : विरलः (ला, लं) : v. Rare, frequent (not).

INFREQUENTLY : कदाचित् : v. Rarely, sometimes.

INFRINGE : I. To violate : q.v. : लङ्घयति (लङ्घ्, c. 10.). II. To encroach : q.v. : expr. by गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

INFRINGEMENT : लङ्घनम् : v. Violation.

INFURIATE (v.) : उत्-कोपयति (c. of कुप्) : v. To enrage.

INFURIATE, -D (adj.) : क्रोधान्ध (f. न्धा) : v. Enraged, mad.

INFUSE : I. To pour in : निषिञ्चति (सिच्, c. 6.). II. To inspire : आदधाति, सम्-, (धा, c. 3.), *by i. ing good breeding among the people* : प्रजानां विनयाधानात्, R. i. 24. III. For medical purpose : साधयति (c. of सिध्), *is to be i.d. in eight-fold water*: जलेऽष्टगुणिते साध्यम्, Bha.

INFUSION : I. Pouring in : निषेकः. II. Inspiration : आधानम्, सम्-. III. A liquid obtained by i. : (1) जलम् (=water), *i. of rice* : तण्डुलजलम्, Bha. ; (2) क्वाथः (= decoction).

INGATHERING : (शस्य-) संग्रहः. *Feast of i.* : नवान्नम् (?).

INGENERATE : जनयति (c. of जन्) : v. To beget.

INGENIOUS : (1) प्रवीण (f. णा) ; (2) विदग्ध (f. ग्धा) : v. Clever, dexterous.

INGENIOUSLY : (1) प्रावीण्येन ; (2) विदग्धम् : v. Dexterously, skilfully.

INGENUITY : (1) प्रावीण्यम् ; (2) वैदग्ध्यम् : v. Dexterity, skill.

INGENUOUS : I. Noble : q.v. : अभिजातः (ता, तं). II. Frank, generous : q.v. : उदारः (रा, रं).

INGENUOUSLY : औदार्येण : v. Frankly, liberally.

INGENUOUSNESS : औदार्यम् : v. Frankness, liberality.

INGLE : अग्निः : v. Fire, fire-place.

INGLORIOUS : अयशस्य (f. स्या) : v. Infamous, glorious.

INGLORIOUSLY : v. Infamous, glorious.

INGLORIOUSLY : v. Infamously, disgracefully.

INGOT : पिण्ड (mfn.), *i. of gold* : हिरण्यपिण्डम्, N. xxii. 18.

INGRAFT : निवेशयति (c. of विश्) (=to insert : q.v.).

INGRAINED : स्फुरञ्जितः (ता, तं) (??).

INGRATE, INGRATEFUL : I. Ungrateful : q.v.: अकृतज्ञ (f. ज्ञा). II. Unpleasant : q.v.: अहृद्य (f. द्या).

INGRATIATE : *he i. d himself with the king* : सराजप्रसादभाजनं बभूव : v. Favour.

INGRATITUDE : (1) अकृतज्ञता ; (2) अकृतवेदिता ; (3) कृतघ्नता (=treachery).

INGREDIENT : (1) साधनम् (?) ; वस्तु (n.) (when the sense is clear).

INGRESS : (1) प्रवेशः, -नम् ; (2) by verb, *no one is allowed i. or regress* : न कोऽपि निष्क्रमितुं प्रवेष्टुं वानुमोद्यते, Mu.

INGRAFT : ग्रसते (ग्रस्, c. 1.) : v. To swallow, overwhelm.

INHABIT : वसति, नि-, (with loc.), अधि-, (with acc.), (वस्, c. 1.) : v. To dwell, live (III). *Thickly i. ed* : जनाकीर्ण (f. र्णा) (?). *Thinly i. ed* विरलजनः (ना, नं) (?).

INHABITABLE : (1) वासयोग्य (f. ग्या), निवासार्ह (f. र्हा) and sim. comp.s., *the earth is not i.*: न वासयोग्या वसुधा, N. i. 138. ; (2) वा(व)स्तव्य (f. व्या) ; (3) वासतेयः (यी, यं) (rare), B.

INHABITANT : (1) नि-वासिन् (f. नी), *by the i. s of the earth, sky and heaven* : क्षितिनभःसुरलोकनिवासिभिः, Ki. v. 3. ; (2) occasionally by deriv., *i. of Oudh*: आयोध्यिकः, U. ; *i. of this*

place : हूणाः, D. iii. N.B. The names of countries (not towns) in Sanskrit denote also their i.s : *i.s of Persia* : पारसिकाः (m. pl.) ; *i.s of Videha* : विदेहाः, "अत्रैव प्रहारवर्मण्यपि विदेहा जाताः" D. iii.

INHALATION : *the external air inhaled by spirit is i., the internal air exhaled is exhalation* : प्राणो यद्बाह्यं वायुमाचामति स श्वासः, यत्कौष्ठ्यं वायुं निःसारयति स प्रश्वासः, P. d.

INHALE : आचामति (चम्, c. 1.) *or* प्रवेशयति (c. of विश्), com.

INHARMONIOUS : विस्वरः (रा, रं) : v. Harmonic, harmonious.

INHARMONIOUSLY : विस्वरम्, after C.

INHERE : (1) वसति, नि-, (वस्, c. 2.), *for excellences i. in affection not in things* : वसन्ति हि प्रेम्णि गुणाः न वस्तुनि, Ki. viii. 37. ; (2) तिष्ठति (स्था c. 1.) (=to remain : q.v.).

INHERENT : expr. by *inhere* (=be i.) *or* by *nature*

INHERENTLY : प्रकृत्या (=naturally : q.v.).

INHERIT : expr. by प्राप्नोति (आप्, c. 5.) : v. To get, possess.

INHERITANCE : I. Heritage : (1) दायः, *division of i.* : दायभागः, Da. ; (2) ऋक्थम्, *sharing an i.* : ऋक्थभागिन् (f. नी), Y. II. Act. of inheriting : ऋक्थग्रहणम्, Viv. and sim. comp.s. III. Possession, employment : q.v.

INHERITOR : दायादः : v. Heir.

INHIBIT : नियच्छति (यम्, c. 1.) : v. To check, restrain.

INHIBITION : निषेधः (=prohibition).

INHOSPITABLE : आतिथ्यविमुखः (खा, खं) : v. Hospitable.

INHOSPITABLY : अनादरेण (=without attention).

INHOSPITABILITY : आतिथ्यविमुखता and sim. comp.s.

INHUMAN : निर्दयः (या, यं) : v. Cruel.

INHUMANITY : निर्दयता : v. Cruelty.

INHUMANLY : निर्दयम् : v. Cruelly.

INHUME : निदधाति (धा, c. 3.) : v. To bury.

INIMICAL : अहितः (ता, तं) : v. Hostile, unfriendly.

INIMICALLY : (1) by comp. ; (2) अहितबुद्ध्या ; (3) शत्रुवत्.

INIMITABLE : (1) अनुपमः (मा, मं) : v. Incomparable ; (2) असाधारण (f. णा) : v. Uncommon ; (3) नानुकरणीयः (या, यं) (rare).

INIMITABLY : by adj. or circumlo.

INIQUITOUS : अन्याय्य (f. य्या) : v. Unjust, wicked.

INIQUITOUSLY : अन्यायतः *or* अन्यायेन : v. Wickedly.

INIQUITY : (1) अन्यायः ; (2) अन्याय्यता : v. Wickedness.

INITIAL (adj.) : आदि- in comp. : v. First.

INITIAL (subs.) : आद्यक्षरम् ; (2) आदिवर्णः, etc.

INITIATE : I. To begin : q.v. : आरभते (रभ्, c. 1.). II. To instruct : q.v. : उपदिशति (दिश्, c. 6.). *I. d.* : दीक्षितः (ता, तं) (?). III. To admit : q.v. : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

INITIATION : I. Beginning : q.v. : आरम्भः. II. Instruction : (1) उपदेशः ; (2) दीक्षा (in sacrifices) ; (3) उपनयः, -नम् (of the first three castes with customary thread).

INITIATORY : expr. by comp.

INJECT : (1) प्रवेशयति (c. of विश्) ; (2) निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To throw.

INJECTION : I. The act : प्रवेशनम्. II. A clyster : वस्तिः (??).

INJUDICIOUS : अविवेकः (का, कं) (=imprudent : q.v.).

INJUDICIOUSLY : (1) अविचार्य ; (2) अविवेच्य.

INJUDICIOUSNESS : अविवेकिता : v. Imprudence.

INJUNCTION : शासनम् : v. Order, command.

INJURE : (1) अपकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) क्षतं करोति, Kat. ; (3) पीडयति (पीड्, c. 10.), *who i. their own nest-trees* : निजनीडद्रुमपीडिनः, N.; (4) हिनस्ति (हिंस्, c. 7.) (a much stronger term : often=to kill), *he i. s all enemies of the Vedas* : ब्रह्मद्विषो ह्येष हिनस्ति सर्वान्, Vi. i. 62.

INJURER : (1) अपकर्तृ (f. र्त्री) *or* अपकारस्य कारक (f. रिका), Y. ; (2) अनिष्टकारिन् (f. णी) ; (3) पीडयितृ (f. त्री) *or* पीडक (f. डिका).

INJURIOUS : (1) अनिष्टकरः (री, रं) (=causing evil) ; (2) हानिकरः (री, रं) (=causing loss) :

(1) पीडाकरः (री, रं), *throwing i things on a house* : गृहे पीडाकरं द्रव्यं प्रक्षिपन्, V. s.; (4) बाधक (f. धिका), *slightly i.*: अल्पबाधः (धा, धं), N. s.

INJURIOUSLY : expr. by pres. part or circumlo.

INJURIOUSNESS : (1) पीडाकरता ; (2) बाधकता, etc.

INJURY : I. Harm : (1) अपकारः ; (2) पीडा, *from which there is much good and little i. to the farmer* : येन बहुतर उपकारः क्षेत्रस्वामिनश्चाल्पा पीडा, Viv.: (3) बाधा. II. Hurt : क्षतम् *or* क्षतिः.

INJUSTICE : (1) अधर्मः (=ambiguous) ; (2) अन्यायः (=iniquity).

INK : मसि *or* मसी (also written with श and ष).

INKLING : वार्तामात्रावबोधनम्, D. ii.

INKSTAND : मसीपात्रम्, Mu. i. ; मसीभाजनम् ; and sim. comp.s.

INLAND : I. Lit. : आभ्यन्तरिकः (की, कं). II. Domestic : देशीयः (या, यं).

INLAY : (1) प्रतिवपति (वप्, c. 1.), Si. iii. 5. ; (2) अवनह्यति (नह्, c. 10.), *rubies i. d on bracelets* : वलयावनद्धताम्रश्म-, Si. iii. 7. : v. To set.

INLAYER : प्रतिवप्तृ (f. त्री) : v. Setter.

INLY : अन्तर् (indec.) : v. Internal, internally.

INMATE : expr. by निवसति (वस्, c. 1.) (=to dwell) ; परिजनः (of the menials), 'येन तस्य गृहं प्रविश्य परिजनस्योपमर्दः क्रियते", Mr.

INMOST : "*to prey on the i. vitals*" : हृदयमर्माणि छिनत्ति, U. *or* अन्त्रभेदनं करोति, Vi. ; *in the i. heart* : हृदयोदरे (?).

INN : (1) पथिकाश्रमः ; (2) पान्थावासः. *I. (of court)* : मठः (?).

INNATE : सहजः (जा, जं) : v. Natural.

INNATELY : (1) by adj. : (2) प्रकृत्या : v. Naturally.

INNER : अन्तर्- in comp., *i. appartments*: अन्तःपुरम्, Ku. vii. 2. ; *the i. soul* : अन्तरात्मा, U. iii. 37. : v. Internal.

INNERMOST : v. Inner, inmost.

INN-KEEPER : *आवासिकः (after शौण्डिकः).

INNOCENCE : I. Of men etc. : (1) निरपराधता ; (2) अनपराधिता. II. Of acts etc.: (1) निर्दोषता ; (2) अनवद्यता.

INNOCENT : I. Of men etc. : निरपराधः (धा, धं), *the killer of the i. royal race* : निरपराधराजकुलकदनः, Vi. iii. : v. Guiltless. II. Of acts etc. : (1) निर्दोषः (षा, षं) (without fault) ; (2) निरवद्य (f. द्या) (against which nothing can be said), *hurting i. grass* : अनवद्यतृणार्दिनः, N. ii. 10.

INNOCENTLY : (1) निरपराधम् ; (2) निर्दोषम् ; (3) निरवद्यम्.

INNOCUOUS : निर्दोषः (षा, षं) ; (2) अदोषलः (ला, लं) (rare), Bha.

INNOCUOUSLY : (1) निर्दोषम् ; (2) निरपराधम्.

INNOVATE : नूतनरीतिं *or* नव्यप्रथां प्रवर्तयति (c. of वृत्) (?).

INNOVATION : I. The act : expr. by verb. II. Change : नव्या रीतिः : v. New.

INNOVATOR : नव्यप्रथाप्रवर्तकः and sim. comp.s.

INNOXIOUS : (1) अहिंसक (f. सिका) (of animals) ; (2) निर्दोषः (षा, षं) (of things).

INNUENDO : वक्रोक्तिः : v. Hint.

INNUMERABLE : (1) असंख्य (f. ख्या) ; (2) संख्यातीतः (ता, तं) ; (3) अगण्य (f. ण्या) ; (4) असंख्येयः (या, यं) ; (5) अतीतसंख्य (f. ख्या).

INNUMERABLENESS : (1) असंख्यता ; (2) अगण्यता ; etc.

INOBSERVABLE : (1) अलक्ष्य (f. क्ष्या) ; (2) दुर्लक्ष्य (f. क्ष्या), Ki. xvii. 28.

INOCULATE : I. To insert : निवेशयति (c. of विश्). II. In medicine : (शीतलाबीजं) निवेशयति (with loc.) (?).

INOCULATION : I. In gen. : निवेशनम्. II. In medicine : शीतलाबीजनिवेशनम् (?).

INODOROUS : गन्धहीनः (ना, नं) : v. Scentless.

INOFFENSIVE : निरपराधिन् (f. नी) : v. Innocent.

INOPERATIVE : निष्फलः (ला, लं) : v. Effective.

INOPPORTUNE : अप्राप्तकालः (ला, लं) : v. Opportune.

INOPPORTUNATELY : (1) अकाले ; (2) असमये ; (3) अनवसरम्.

INORDINATE : अपरिमितः (ता, तं) : v. Excessive.

INORDINATELY : अपरिमितम् : v. Excessively.

INORGANIC : निरिन्द्रियः (या, यं) (?).

INQUEST : परीक्षा (=examination).

INQUIRE etc. : v. Enquire etc.
INQUISITION : I. Enquiry, examination : q.v. : परीक्षा. II. A court : *पाषण्डसंयमसभा.
INQUISITIVE : जिज्ञासु (mfn.), *briefly to the i.*: संक्षेपतोऽर्थं जिज्ञासुभ्यः, S. c. : v. Also curious.
INQUISITIVELY : (1) कौतुकेन; (2) कुतूहलात्; (3) सकौतुकम्.
INQUISITIVENESS : कुतूहलम् : v. Curiosity.
INQUISITOR : I. In gen. : v. Inquisitive. II. Reli. : *पाषण्डनियामकः.
INQUISITORIAL : expr. by comp., *i. tribunal* : *पाषण्डसंयमसभा.
INROAD : (1) उपद्रवः; (2) अवस्कन्दः; (3) आक्रमः, -णम्. *To make an i.* : उप- *or* अभि- द्रवते (द्रु c. 1.) (with acc.), Mah. ; अवस्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.) (with acc.), Si.
INSALUBRIOUS : रोगकरः (री, रं) : v. Unhealthy.
INSANE : उन्मत्तः (त्ता, त्तं) : v. Mad.
INSANELY : उन्मत्तवत् : v. Madly.
INSANITY : उन्मादः, *acute i.* : तरुण उन्मादः, Bha. : v. Madness.
INSATIABLE : expr. by न तृप्तिमधिगच्छति (गम्, c.1.).
INSATIABLENESS : अतर्प्यता (rare) : better by circumlo.
INSATIABLY : अतृप्तः (प्ता, प्तं), Vi. iii. 24. ; अपरितृप्तः (प्ता, प्तं).
INSCRIBE : I. In gen. : (1) अभिलिखति (लिख्, c. 6.) (=to write) ; (2) मुद्रयति (मुद्, c. 10.) (=to engrave). II. In geom. *to i. a square in a circle* : वृत्तान्तर्गतम् अभिलिखति *or* वर्णयति (वर्ण्, c. 10.).
INSCRIPTION : expr. by अभिलिखितः (ता, तं) *or* मुद्रितः (ता, तं).
INSCRUTABILITY : (1) अतर्क्यता ; (2) दुर्लक्ष्यता ; (3) दुष्प्रवेश्यता.
INSCRUTABLE : (1) अतर्क्य (f. र्क्या) ; (2) दुर्लक्ष्य (f. क्ष्या) ; (3) दुष्प्रवेशः (शा, शं).
INSCRUTABLY : expr. by adj. or comp.
INSECT : (1) कीटः ; (2) कृमिः (=worm).
INSECURE : I. Not firm : अस्थिरः (रा, रं). II. Apprehensive : साशङ्क (f. ङ्का).
INSECURITY : I. Unsafety : अस्थिरता. II. Danger : q.v. : सङ्कटता.

INSENSATE : निर्बोधः (धा, धं) (=stupid) : v. Foolish.
INSENSIBILITY : I. Unconsciousness : अचेतनता, -त्वम् ; विचेतनता, -त्वम् ; etc. II. Dullness, torpor : जाड्यम्. III. Indifference, hardness : q.v. : expr. by verb : v. Insensible (IV.)
INSENSIBLE : I. Imperceptible : q.v. : दुर्लक्ष्य (f. क्ष्या). II. Not conscious : (1) अचेतनः (ना, नं), विचेतनः (ना, नं), वि-गतचेतनः (ना, नं), etc. ; (2) विसंज्ञ (f. ज्ञा). III. Benumbed : जडः (डा, डं). IV. To emotion : (1) by उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. Indifferent ; (2) न चेतयति, -ते (चित्, c. 10.) (with acc.) : v. Also hard, cruel.
INSENSIBLY : v. Gradually, imperceptibly.
INSEPARABLE : अवियोज्य (f. ज्या) : v. Separable.
INSEPARABLY : expr. by circumlo. ; दृढम् (=firmly).
INSERT : निवेशयति (c. of विश्), *the debtor shall i. his name with his own hand* : ऋणी नाम स्वहस्तेन निवेशयेत्, Y. ii. 88. : v. Also to put.
INSERTION : निवेशः, -नम्.
INSIDE (adv.) : (1) अन्तर् ; (2) अभ्यन्तरम् (=to i.) ; (3) अभ्यन्तरे (=in i.).
INSIDE (subs.) : अभ्यन्तरम् : v. Interior.
INSIDIOUS : कापटिकः (की, कं) : v. Deceitful.
INSIDOUSLY : कपटेन : v. Deceitfully.
INSIDIOUSNESS : कापट्यम् : v. Deceitfulness.
INSIGHT : ज्ञानम् (=knowledge). *One who has a thorough i. of* : पारदर्शिन् (f. नी), in comp. *Getting thorough i.* : आभ्यन्तरीकरणम्, D. ii.
INSIGNIA : (1) लक्षणम् ; (2) चिह्नम्.
INSIGNIFICANCE : (1) निरर्थकता (not of men) ; (2) तुच्छता (=meanness).
INSIGNIFICANT : (1) निरर्थकः (का, कं) ; (2) तुच्छ (f. च्छा) (=mean, trivial).
INSIGNIFICANTLY : (1) निरर्थकम् ; (2) तुच्छम् (=meanly).
INSINCERE : (1) मौखिकः (की, कं) (=in mouth) : v. Deceitful, false, affected, sincere.
INSINCERELY : (1) अनृजु : v. Crookedly ; (2) कपटेन : v. Deceitfully : (3) मुखेन (=in mouth).

INSINCERITY : (1) by adj. ; (2) अनृजुता (=crookedness) ; (3) कपटता (= deceitfulness) ; (4) कृत्रिमता (affectedness).

INSINUATE (v.i.) : I. To creep in. : कटाक्षेण आक्षिपति (क्षिप्, c. 1.). II. To ingratiate : q.v.

INSINUATE (v.t.) : I. To infuse gently : अल्पाल्पं निवेशयति (c. of विश्).

INSINUATING (adj.) : हृदयग्राहिन् (f. णी) (?).

INSINUATINGLY : *thus i. addressed* : इति प्रविश्याभिहिता, Ku. v. 51. [प्रविश्यान्तर्गत्वात्मवद्गृहस्यमुद्धाभ्येत्यर्थः, M.n.].

INSINUATION : I. Ingratiating : expr. by verb. II. A hint : कटाक्षाक्षेपः (?).

INSIPID : (1) विरसः (सा, सं) ; (2) नीरसः (सा, सं) ; (3) रसहीनः (ना, नं), etc.

INSIPIDITY : (1) नीरसता ; (2) विरसता ; (3) रसहीनता ; etc.

INSIPIDLY : नीरसम् *or* विरसम् (lit. and fig.).

INSIST : न ग्रहं मुञ्चति (मुच्, c. 6.) (?) ; वाक्यैंन वदति (वद्, c. 1.) (=to say) *or* प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.) (=to ask) (?).

INSNARE : v. Ensnare.

INSOBRIETY : पानासक्तिः : v. Drunkenness.

INSOLENCE : (1) धाष्ट्र्यम् *or* धृष्टता ; (2) अवलेपः *or* अवलिप्तता ; (3) प्रगल्भता *or* प्रागल्भ्यम् ; (4) औद्धत्यम् *or* उद्धतिः.

INSOLENT : (1) धृष्टः (ष्टा, ष्टं); (2) प्रगल्भ (f. ल्भा) ; (3) अवलिप्तः (प्ता, प्तं) (=arrogant) ; (4) उद्धतः (ता, तं) (=haughty).

INSOLENTLY : (1) धाष्ट्र्येन ; (2) प्रगल्भम् ; (3) सावलेपम् ; etc.

INSOLUBLE : I. Not soluble : expr. by न गलति (गल्, c. 1.) : v. To dissolve. II. Not to be solved : (1) असाध्य (f. ध्या) (?) ; (2) by circumlo., *it is i.*: अस्योत्तरं दातुं न शक्यते, after Mah.

INSOLVENCY : परिक्षीणता (?) ; क्षीणधनता (?).

INSOLVENT : परिक्षीण (f. णा) : v. Bankrupt.

INSOMUCH SO *or* THAT : यतः *or* यस्मात् (=as).

INSPECT : अवेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To look into, examine.

INSPECTION : (1) अवेक्षा ; (2) परिदर्शनम् : v. Also examination.

INSPECTOR : (1) अवेक्षकः ; (2) परिदर्शकः.

INSPECTORSHIP : (1) अवेक्षकपदम् (?) ; (2) परिदर्शकत्वम् (??).

INSPIRATION : I. Inhalation : q.v. : श्वासः. II. Divine prompting : *by divine i.*: आकस्मिकप्रत्ययभासात्, U. ii. ; *one who has received i. of language* : आविर्भूतशब्दब्रह्मप्रकाशः (शा, शं), U. ii. III. Infusion : आधानम्, सम्-.

INSPIRE (v.i.) : I. To breath : q.v. : श्वसिति (श्वस्, c. 1,). II. To blow : q v. : वहति (वह्, c. 1.).

INSPIRE (v.t.) : I. To inhale : q.v. II. To blow : पूरयति (पूर्, c. 10.). III. To infuse : (1) वितरति (तॄ, c. 1.) : v. To impart ; (2) निवेशयति (c. of विश्) (=to instil) ; (3) सम्-आदधाति (धा, c. 3.) (=to put) ; (4) जनयति (c. of जन्) (=to cause), *to i. with fear* : भयं जनयति (with gen.). IV. To disclose preternaturally : *i. d (persons)*: दैवज्ञानापन्नाः ; *he was i. d with this knowledge* : ईश्वरप्रसादादिदं ज्ञानं लेभे, see Ki. iii. 23 and 25., N. xiv. 8.

INSPIRIT : आश्वासयति (c. of श्वस्) : v. To encourage, cheer.

INSTABILITY : (1) अस्थिरता ; (2) अस्थैर्यम् ; (3) अनवस्थितिः.

INSTALL : प्रतिष्ठापयति (c. of स्था) (with loc. of the place).

INSTALLATION : (1) प्रतिष्ठापनम् ; (2) प्रतिष्ठा.

INSTALMENT : I. Installation : q.v. II. Part payment : (1) देयांशः (?) ; (2) *किस्ति (in the vernacular).

INSTANCE (subs.) : I. Importance : गुरुत्वम्. II. Solicitation : प्रार्थना. III. Example : q.v. : उदाहरणम्, *for i.* : तथाहि; *for i., Purūravas met destruction from a thirst after Brāhmin's money* : तथाहि पुरूरवा ब्राह्मणधनतृष्णया विननाश, Va. *As for i.* : तद्यथा ; *as for i., in the entirety of the family etc. one attributes to himself "I am entire"* : तद्यथा पुत्रभार्यादिषु सकलेष्वहमेव सकल इत्यात्मन्यध्यस्यति, S. Ph. : *in the fiirst i.*: प्रथमतः ; *Visva Prakāsha in the three i.s* : त्रिषु विश्वप्रकाशः, Va. com.

INSTANCE (v.) : उदाहरणं, निदर्शनं, *or* दृष्टान्तं ददाति (दा, c. 3.).

INSTANT (adj.) : I. Earnest : q.v. : आग्रहवत् (f. ती). II. Immediate : (1) सद्यः ; *i. death* : सद्योमृत्युः ; (2) by adv. : v. I. ly (I).

INSTANT (subs.) : I. Moment : q.v. : क्षणः. II. A day of the current month : *on the 5th. i.*: अस्य मासस्य पञ्चमदिवसे *or* आगामिनि *or* गते पञ्चमे दिवसे (according as it is coming or past).

INSTANTANEOUS : (1) क्षणमात्रभवः (वा, वं), Si. ; (2) क्षणमात्रस्थायिन् (f. नी) M.n.

INSTANTANEOUSLY : (1) क्षणेन ; (2) मुहूर्तमात्रेण ; (3) एकपदे.

INSTANTLY : I. Immediately : (1) झटिति, Vi. i. 43. ; (2) सपदि, Ki. xiii. 25 ; (3) तत्क्षणम्, -णात्, P. i. 5. ; (4) द्राक्, Vi. i. 34. ; (5) अधुनैव (=just now), Vi. iii. 34 ; (6) अञ्जसा (=quickly). II. Urgently : (1) आग्रहपूर्वकम ; (2) निर्बन्धेन.

INSTEAD OF : I. Before a subs. : स्थाने, *i. of self* : आत्मस्थाने, P.i. 4. ; *some read* लासिका, *i. of* विलासिका : केचिद्विलासिकास्थाने लासिकेति पठन्ति, Sah. II. Before pres. parts : expr. by negative, may be strengthened with वस्तुतः *or* प्रत्युत (=in fact) : *i. of amassing he squandered his money* : सञ्चयमकृत्वा स धनं क्षपयामास. III. Equal to : q.v.

INSTEP : पिच(चि)ण्डिका ; पिण्डिका, Bha.

INSTIGATE : प्रोत्साहयति (c. of सह्) : v. To encourage, excite.

INSTIGATION : प्रोत्साहनम् : v. Encouragement.

INSTIGATOR : प्रोत्साहकः : v. Inciter, encourager.

INSTILL : (1) निवेशयति (c. of विश्) ; (2) सम्-आदधाति (धा, c. 3.).

INSTINCT (subs.) : (1) अन्तःप्रवृत्तिः (?) ; (2) सहजज्ञानम् (??).

INSTINCT : (adj.) : (1) उत्तेजितः (ता, तं) ; (2) चलितः (ता, तं).

INSTINCTIVE : expr. by adv.

INSTINCTIVELY : (1) अन्तःप्रवृत्त्या (??) ; (2) स्वत एव (=naturally).

INSTITUTE (subs.) : I. Maxim, precept : q.v. II. An institution : सभा (?). III. In pl. संहिता, *i. s. of Manu* : मनुसंहिता.

INSTITUTE (v.) : To establish, found : q.v. : स्थापयति (c. of स्था). II. To begin : q.v. : उपक्रमते (क्रम्, c. 1.).

INSTITUTION : I. Establishment : स्थापनम्. II. Instruction : शासनम्. III. A society.

INSTRUCT (1) शिक्षापयति (c. of शिक्ष्) (=to teach : q.v.), *i. me how to salute* : केन प्रकारेण प्रणामः कर्तव्यस्तन्मां शिक्षापय, Vet. 25. ; (2) शास्ति, अनु-(शास्, c. 2.), *thus i. ing the elder of Arjuna* : इत्यनुशासतमर्जुनाग्रजम्, Ki. ii. 54. ; (3) उपदिशति (दिश्, c. 6.), *by doing them in a better style, the girl as if i.s me in return* : तत्तद्विशेषकरणात्प्रत्युपदिशतीव मे बाला, Mal. i.

INSTRUCTION : I. Teaching : (1) शिक्षा ; (2) उपदेशः, *in receiving i.* : उपदेशग्रहणे, Mal. i. II. Education : (1) विनयनम्, *thorough i. in the art of conversation* : वचनकौशलेषु सम्यग्विनयनेन, D. ii. ; (2) by verb. III. Precept, command : q.v. : शासनम्.

INSTRUCTIVE : शिक्षादायिन् (f. नी) ; (2) उपदेशगर्भ (f. र्भा) ; (3) अनुशासक (f. सिका) ; etc.

INSTRUCTOR : (1) शिक्षकः : v. Teacher ; (2) शासक : (rare), Vi.

INSTRUMENT : I. Implement, tool : q.v. : यन्त्रम्, *hand is the chiefest i.*: हस्तं प्रधानतमं यन्त्राणाम्, Sr. ; *the chapter on i.s.*: यन्त्राध्यायः, Go. *Musical i.*: वादित्रम्, Mah. II. A deed : q.v. : लेखः. III. An agent, tool : q.v.: साधनम्.

INSTRUMENTAL : expr. by subs., *I was i. in his release* : तस्य मोक्षस्य साधनमहमासम् : v. Also cause. Ph. : *i. case*: करणम् ; *i. music* : वादित्रम् : v. Music.

INSTRUMENTALITY : expr. by साधनम् *or* by -द्वारकः (का, कं) in comp.

INSUBORDINATE : (1) अवश्य (f. श्या) ; (2) अविधेयः (या, यं).

INSUBORDINATION : (1) अवश्यता : (2) अविधेयता ; (4) अननुविधायिता.

INSUFFERABLE : (1) असह्य (f. ह्या) ; (2) दुःसहः (हा, हं) ; (3) असहनीयः (या, यं); (4) अविषह्य (f. ह्या).

INSUFFERABLY : (1) असह्यम् ; (2) दुःसहम्, etc. ; (3) by adj.

INSUFFICIENCY : (1) Defficiency, want : q.v. न्यूनता. II. Inability, incapacity : q v. : अक्षमता.

INSUFFICIENT : I. Deficient : (1) न्यूनः (ना, नं) ; (2) अप्रचुरः (रा, रं). II. Incapable : q.v. : अक्षमः (मा, मं)

INSUFFICIENTLY : expr. by adj.

INSULAR : (1) by comp. (2) द्वैप्य (f. प्या), Si. iii. 76.

INSULATE : (1) पृथक्करोति ; (2) विश्लेषयति (c. of श्लिष्).

INSULT (subs.) : (1) अपमानः ; (2) अवमानः, -ना ; (3) विमानना : v. Disgrace, ignominy.

INSULT (v.) : अप(व)मानयति (c. of मन्) : v. To disgrace. *I. ing language*: आक्षेपवचः, Ki.

INSULTINGLY : (1) सावेलपम् (=insolently) ; (2) अवज्ञया (=despisingly) ; (3) साक्षेपम् (=abusingly).

INSUPERABLE : (1) दुर्लंघ्य (f. घ्या) ; (2) अनतिक्रमणीयः (या, यं) ; (3) दुरतिक्रम्य. (f. म्या).

INSUPERABLY : expr. by adj. or circumlo.

INSUPPORTABLE : दुर्वहः (हा, हं) : v. Insufferable.

INSUPPORTABLY : (1) दुर्वहम् ; (2) दुःसहम् (=insufferably).

INSURANCE : *i. company*: *अभिरक्षासमाजः. N.B. Wilson seems to think योगक्षेम as a sort of i. probably on M. vii. 127., but even Kulluka's interpretation does not countenance it.

INSURE : I. To guard, secure : q.v. : रक्षति (रक्ष्, c. 1.). II. In mercantile sense : *अभिरक्षति.

INSURER : *अभिरक्षकः, *life. i.* : जीवनाभिरक्षकः.

INSURGENT : राजद्रोहिन् (f. णी) : v. Rebellious.

INSURMOUNTABLE : अलंघ्य (f. घ्या) : v. Insuperable.

INSURRECTION : राजविद्रोहः : v. Rebellion, revolt.

INSURRECTIONARY : राजविद्रोहिन् (f. णी) : v. Rebellious, seditious.

INTACT : (1) अखण्ड (f. ण्डा) ; (2) अविकलः (ला, लं) : v. Entire.

INTANGIBLE : दुर्ग्रहः (हा, हं) : v. Tangible.

INTEGER : पूर्णाङ्कः ; समग्रसंख्या (?).

INTEGRAL : (1) अविकलः (ला, लं) : v. Whole ; (2) आवश्यकीयः (या, यं) : v. Necessary. *I. calculus*: *समाहारगणितम्.

INTEGRATE : *in calculus* : *समाहारीकरोति ; समाहारं वदति (to say).

INTEGRITY : I. Entireness : q.v. : (1) अखण्डता ; (2) अविकलता. II. Honesty, uprightness : q.v.: आर्जवम्.

INTEGUMENT : वेष्टनम्, Bha. : v. Covering.

INTELLECT : (1) बुद्धिः, *one whose i. is (sharp) like the point of the Kuśa* : कुशाग्रबुद्धि. (mfn.), R.v. 4.; (2) धीः, *with all the excellences of i.*: समग्रैर्धियो गुणैः, R. iii. 30. ; (3) धिषणा (rare), *guilty i.*: पापधिषणा, Vi. vi. 8. : v. Also mind.

INTELLECTUAL : In gen. : expr. by comp., *i. powers* : बुद्धिवृत्तयः. II. Mental : q.v. : मानसिकः (की, कं). Ph. : *i. culture* : शास्त्रानुशीलनम् *or* शास्त्रदर्शनम् (?). III. Intelligent : q.v.

INTELLECTUALLY : (1) बुद्ध्या ; (2) धिया ; (3) धिषणया.

INTELLIGENCE : I. Intellect : q.v. : बुद्धिः. II. Knowledge imparted ; (1) व्युत्पत्तिः ; (2) आगमः (rare), K. i. 15. III. News. : q.v. : वार्त्ता. IV. An intelligent being : बुधः, वि-, N. i. 1.

INTELLIGENCER : v. Messenger.

INTELLIGENT : I. Possessing (good) intellect : (1) बुद्धिमत् (f. ती) ; (2) धीमत् (f. ती) ; (3) उदारधी (n. धि) (=highly i.), R. iii. 30. ; etc. II. Well-informed : व्युत्पत्तिमत् (f. ती) *or* व्युत्पन्नचित्त (f. त्ता), S.

INTELLIGENTIAL : I. Of acts etc. : बुद्धिपूर्व (f. र्वा), Ki. II. Mental : मानसिक (f. की).

INTELLIGENTLY : (1) बुद्धिपूर्वम् ; (2) चतुरम् : v. Skilfully.

INTELLIGIBILITY : (1) बोधगम्यता ; (2) सुबोधता ; (3) स्पष्टता.

INTELLIGIBLE : (1) बोधगम्य (f. म्या) ; (2) स्पष्ट (f. ष्टा) (=clear : q.v.).

INTELLIGIBLY : (1) स्पष्टम् (=clearly : q.v.); (2) by adj. or circumlo.

INTEMPERANCE : I. Incontinence : असंयमः. II. In drink : अतिपानम्. III. In. eating : अत्याहारः. IV. Excess : अतिभोगः (?).

INTEMPERATE : (1) असंयतः (ता, तं) (=incontinent) ; (2) अतिपानासक्तः (क्ता, क्तं) (in drinking) ; (3) भोगासक्त (f. क्ता).

INTEMPERATELY : (1) असंयतम् ; (2) अपरिमितम् (=immoderately).

INTEMPERATNESS : अतिपानासक्तिः, etc. : v. Intemperate.

INTEND : (1) by subs. ; (2) अभिप्रैति (इ, c. 2.) ; (3) संकल्पते (क्लृप्, c. 1.), *we were i. ed by you as their price* : भवता वयमेतेषां मूल्यं कल्पिताः, Mu. v. ; (4) प्रतिपद्यते (पद्, c. 4.), *what the king of Vidarbha i. s.*: किं प्रतिपद्यते वैदर्भः, Mal. i. ; (5) इच्छति (इष्, c. 1.) (=to wish : q.v.).

INTENDANT : अध्यक्षः : v. Superintendent.

INTENSE : प्रचण्ड (f. ण्डा) (=fiery), *i. heat* : प्रचण्डातपः, Ki. i. 10. ; (2) तीव्र (f. व्रा), *i. affliction* : तीव्राभिषङ्गः, Ku. iii. 73. : v. Sharp. ; (3) नितान्तः (न्ता, न्तं) (=excessive : q.v.).

INTENSELY : I. Exceedingly : q.v.: (1) नितान्तम्, *i. cold* : नितान्तशीतः (ता, तं), D. vii. ; (2) rarely by यङ्, *to shine i.*: देदीप्यते. II. Attentively : q.v.: सावधानम्.

INTENSIFY : (1) वर्धयति (c. of. वृध्) (=to increase) ; (2) by adj.

INTENSITY : (1) प्रचण्डता (as of heat) ; (2) तीव्रता (as of pain) ; (3) प्रगाढता. (as of love) ; (4) अतिशयः- in comp. : v. Excessive.

INTENSIVE : In gram. : भृशार्थकः (का, कं), यङ *is also i.* : भृशार्थे च यङ् स्यात्.

INTENSIVELY : भृशार्थे ; भृशार्थद्योतनाय.

INTENT (subs.) : v. Intention. Ph. : *with deliberate i.*: सङ्कल्पपूर्वकम् ; *to all i. s and purposes*: सर्वथा ; *to the i. that*: एतदभिप्रायकः (का, कं) ; *the i. (of this passage) is*...इति भावः, M.n.

INTENT (adj.) : I. Fixed closely : (1) एकाग्र (f. ग्रा), *i. on hearing their songs*: तद्गीतश्रवणैकाग्रा, R. xv. 66. ; (2) एकाग्रचित्त (f. त्ता) (=with i. mind) ; (3) अनन्यमनस् (mfn.) (=2) ; (4) एकायनः (ना, नं), -गतः (ता, तं) ; (5) एकतानः (ना, नं). II. Engaged, bent : (1) अभिनिविष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अभियुक्तः (क्ता, क्तं).

INTENTION : I. Purpose : (1) अभिप्रायः, *it was the i. of Drona* : एवं किल द्रोणस्याभिप्राय आसीत्, Vi.; (2) संकल्पः (=determined wish), *but (her) guardian's i. is to give her to a suitable person* : गुरोः पुनरस्या अनुरूपवरप्रदाने संकल्पः, Sa. i. ; (3) प्रतिपत्तिः (rare), *what is your i. now* : काद्य ते प्रतिपत्तिः, D. ii. ; (4) आशयः (=design) *evil-i. ed*: पापाशयः, H. ii. : v. Also wish. II. Intentness : q.v.

INTENTIONAL : expr. by adv.

INTENTIONALLY : (1) कामतः *or* कामात्, *uni. or i.*: अकामादथ कामतो वा, Pa. ; (2) प्रतिपत्त्या (rare), R.: v. Also knowingly.

INTENTLY : (1) एकाग्रचित्तेन ; (2) अनन्यमनसा ; (3) अनन्यवृत्ति (mfn.), अनन्यदृष्टि (mfn.) (in seeing), etc., Ku. v. 20.

INTENTNESS : (1) एकाग्रता ; (2) अनन्यमनस्कता ; (3) अभिनिवेशः ; etc. : v. Intent.

INTER : निदधाति (धा, c. 3.) : v. To bury.

INTERCALARY : अधिकः (का, कं), Nil. "पञ्चमे पञ्चमे वर्षे द्वौ मासावुपजायतः ।" Mah. iv. 52.

INTERCALATE : अधिकदिनं निवेशयति (c. of विश्) (?).

INTERCALATION : of a day : अधिकदिननिवेशनम् (?).

INTERCEDE : अनुरुणद्धि (रुध्, c. 7.).

INTERCEDER : अनुरोधकारिन्. (f. णी) : v. Also mediator.

INTERCEPT (v.) : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.), Si. ii. 64. : v. Obstruct.

INTERCEPT (subs.) : Of two circles : ग्रासः, A.b.

INTERCESSION : अनुरोधः : v. Also mediation.

INTERCESSOR : अनुरोधकारिन् (f. णी) : v. Also mediator.

INTERCESSORY : अनुरोध- in comp.

INTERCHANGE (subs.) : (1) विनिमयः, *making i. of rings*: अङ्गुलीयकविनिमयं कृत्वा, D. ; (2) व्यतिकरः (of acts), *i. of abuse* : अधिक्षेपव्यतिकरः, D. : v. Exchange, change.

INTERCHANGE (v.) : (1) by subs. ; (2) दत्त्वा प्रतिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

INTERCHANGEABLE : I. Exchangeable : विनिमेयः (या, यं). II. Following alternately : पर्यायसेविन् (f. नी).

INTERCHANGEABLY : (1) विनिमयेन (by exchange) ; (2) पर्यायेण (=alternately).

INTERCOURSE : (1) सङ्गः, सङ्गमः *or* समागमः, *by i. with inferiors*: हीनैः सह समागमात्, H. i. 42. ; *i. with a lioness* : केसरिकलत्रसमागमः, D. ii. ; (2) संसर्गः, *i. with wanton women*: पुंश्चलिभिः सह संसर्गः, H. i. 113.

INTERDICT (subs.) निषेधः : v. Prohibiton.

INTERDICT (v.) : निषेधति (सिध्, c. 1.) : v. To forbid, prohibit.

INTEREST (v.) : I. To amuse, delight : q.v. : रञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.). Ph. : *and he is i. ed in us* : स च श्लिष्यत्यावयोः (श्लिष्, c. 4.), U. vi. II. To concern : expr. with अर्थः : v. Do with. III. Reflexively, to excite for another : *he i.s himself much in philosophy* : दर्शनासक्तचेताः सः (?) : v. To attach.

INTEREST (subs.) : I. Concern : अर्थः, *in your i.* : त्वदर्थम् *or* त्वदर्थे. II. Regard : q.v. : आदरः. *To feel, take i.*: आद्रियते (दृ, c. 4.), K. III. Share : q.v. : अंशः. IV. Good : q.v. : हितम्. V. Affection : q.v. : स्नेहः. VI. In commerce : (1) वृद्धिः, *compound i.*: चक्रवृद्धिः, Vri. ; (2) कलान्तरम्, *capital and i.*: मूलकलान्तरे, Li. Ph. : *at five percent (per month)*: पञ्चकेन शतेन, Li. N.B. Note that *i.* means *monthly i.* unless specified.

INTERESTED : I. Partial : पक्षपातिन् (f. नी), *I and the queen are i.*: पक्षपातिनावहं देवी च, Mal. i. II. Looking to one's own interest : स्वार्थपरः (रा, रं) *or* स्वार्थपरायण (f. णा).

INTERESTING (adj.) : (1) हृदयग्राहिन् (f. णी) ; (2) मनोहरः (रा, रं) ; (3) रमणीयः (या, यं), *i. story, go on* : रमणीया कथा, ततस्ततः, Mal. iv.

INTERFERE : I. To clash : q.v. II. To intermeddle : q.v. : (1) हस्तं ददाति (दा, c. 3.) (?) ; (2) मध्ये तिष्ठति (स्था, c. 1.) (= to interpose).

INTERFERENCE : expr. by verb.

INTERIM : मध्यकालः, Ph. : *in the i.* : अस्मिन् काले.

INTERIOR (subs.) : (1) अभ्यन्तरम् ; (2) गर्भः (=womb) ; (3) उदरम् (=heart), *the i. of an edifice* : मन्दिरोदरम्, Ri. v. 2.

INTERIOR (adj.) : v. Inner, internal. Ph. : *i. angle* : अन्तर्गतकोणः, K. d.

INTERJACENT : (1) मध्यवर्तिन् (f. नी) ; (2) मध्यस्थ (f. स्था).

INTERJECTION : भावव्यञ्जकमव्ययम्.

INTERLACE : परिवेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.) (=to encircle : q.v.).

INTERLARD : सं-मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : v. To mix.

INTERLEAVE : *to i. a book*: *पत्राणि पुस्तकान्तर्निवेशयति (c. of विश्).

INTERLINE : *to i. Latin and English* : *पर्यायेण लाटिनैंरेजीपंक्ती लिखति ; *with i.ar paraphrase* : *सान्तःपंक्तिलिखितानुवादः (दा, दं).

INTERLINEATION : I. The act : expr. by verb. II. An interlineated passage, etc. : *अन्तःपंक्तिलिखितम्.

INTERLOCUTOR : (1) संवादकः ; (2) संवादिन् (m.). (3) संवादकारकः.

INTERLOPER : *अनधिकारप्रवेशकः [आगन्तुकः may gen. do].

INTERLUDE : *मध्यरङ्गः (after पूर्वरङ्गः).

INTERLUNAR : अमावस्या- in comp.

INTERMARRIAGE : expr. by विवाह (=marriage) and मध्ये (=between).

INTERMARRY : *it is lawful to i. now* : *अधुना भिन्नजात्यां विवाहो न विधिविरुद्धः.

INTERMEDDLE : *you are not to i. in my work* : मम नियोगस्य चर्चा त्वया न कर्तव्या, H. ii. ; *i. ing*: पराधिकारचर्चा.

INTERMEDIATE : (1) मध्यवर्तिन् (f. नी) ; (2) अन्तर्वर्तिन् (f. नी) : v. Middle.

INTERMENT : निधानम् : v. Burial.

INTERMINABLE : (1) अनन्त (f. न्ता) ; (2) अपर्यन्त (f. न्ता) ; (3) निरवधि (mfn.).

INTERMINABLY : (1) अनन्तम् ; (2) अपर्यन्तम्.

INTERMINGLE : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : v. To mix.

INTERMISSION : विरामः *or* विरतिः : v. Cessation. *Without i.*: अविरतम् : v. Incessantly.

INTERMIT : I. Trans. : निवर्तयति (c. of वृत्). II. Intrans : विरमति (रम्, c. 1.) : v. To cease.

INTERMITTENT : *That (fever) which is not at all i. is called continuous* : सन्तत्या योऽविसर्गी स्यात्

सन्ततः स निगद्यते, Sr. ; *high i. fever* : विषमज्वरः, Sr.

INTERMITTENTLY : *coming i.* (*of fever*): चिरोत्थितः (ता, तं), Bha.

INTERMIX : संमिश्रयति (मिश्र, c. 10.) : v. To mix.

INTERMIXTURE : संमिश्रणम् : v. Mixture.

INTERNAL : (1) अन्तर् in comp., *i. heat* : अन्तर्दाहः, U. iii. 31. ; *arising from i. disaffection* : अन्तःप्रकृतिप्रकोपजः (जा, जं), Ki. ii. 61. ; (2) आभ्यन्तर (f. री) (rare), *secretly fomenting external and i. discord* : बाह्याभ्यन्तरान् कोपान् गूढमुत्पाद्य, D. viii.; (3) अन्तर्गतः (ता, तं) (what is in.), (*but*) *as you know the i. feelings of animals* : अन्तर्गतं प्राणभृतां हि वेद सर्वं भवान् भावम्, R. ii. 43. ; (4) अन्तःस्थ (f. स्था) (what stands in) ; (5) अन्तर्भवः (वा, वं) (what is born in).

INTERNALLY : अन्तर्, *i. towards you* : अन्तस्त्वां प्रति, Vi. iii. 43. ; *externally and i.*: बहिरन्तश्च, Ki. ii. 53.

INTERNATIONAL : *i. law*: *राष्ट्राणां परस्परव्यवहारः.

INTERNECINE : perh. अन्तर्ध्वंसिन् (f. नी) : v. Destructive.

INTERNUNCIO : of the pope : *अनुदूतः.

INTERPOLATE : स्वकृतेनान्यग्रन्थोद्धृतेन वा श्लोकादिना ग्रन्थं दूषयति (c. of दुष्) (?).

INTERPOLATION : expr. as above. The Bombay edition uses आधिक्यम् (=excess) for the i.s of the Mah.

INTERPOLATOR : ग्रन्थदूषकः (?).

INTERPOSE : I. To introduce : निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To cast. II. To interfere : expr. by मध्ये तिष्ठति (स्था, c. 1.) *or* माध्यस्थ्यं करोति. III. To intrude : q.v.

INTERPOSITION : I. A coming between : मध्यवर्तिता. II. Mediation : माध्यस्थ्यम्.

INTERPRET : व्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To explain.

INTERPRETATION : व्याख्या : v. Explanation, meaning.

INTERPRETER : I An. expositor : व्याख्यातृ (m.). II. A translator : *Persian i.*: *पारसिकभाषाबोधकः.

INTERREGNUM : *in the i.*: शून्ये सिंहासने : v. Regent.

INTERROGATE : प्रश्नं करोति : v. To enquire, question.

INTERROGATION : expr. by verb. *Note of i.* : *प्रश्नचिह्नम्.

INTERROGATIVE : प्रश्नार्थकः (का, कं), "*who*" *is i.*: किं प्रश्ने.

INTERROGATIVELY : प्रश्नक्रमेण. (?) ; प्रश्नरूपेण (?).

INTERROGATOR : प्राश्निकः, Mah. i.

INTERROGATORY : I. Subs. : v. Question. II. Adj. : v. Interrogative.

INTERRUPT : (1) प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *do not i. him* : मैनमन्तरा प्रतिबध्नीतम्, Sa. ; (2) उप-रुणद्धि, नि-, (रुध्, c. 7.) (=to check), *to i. his progress* : तत्प्रसरं निरोद्धुम्, Vi. iv. 6. ; (3) आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (=to throw out), *i. ing his saying* : अस्य वचनमाक्षिप्य, K. : v. Also to break off.

INTERRUPTEDLY : अन्तरा अन्तरा प्रतिबद्ध (f. द्धा). सविच्छेदम् (with breaks).

INTERRUPTION : (1) प्रतिबन्धः ; (2) उपरोधः, *i. of business* : कार्योपरोधः, Sa.; (3) अन्तरायः, *without i. to (your) other works* : क्रियान्तरान्तरायमन्तरेण, Mu. v. Also break.

INTERSECT : सम्पातं करोति, K.d. ; अन्तरा छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

INTERSECTION : सम्पातः, K.d. ; छेदः (the context determining the meaning).

INTERSPERSE : *the forest is i. d with cocoanut trees* : वनस्यान्तरान्तरा नारिकेलपादपाः, after K.

INTERSTICE : (1) छिद्रम् ; (2) रन्ध्रम्, *without i.* (adv.) : नीरन्ध्रम्, Ki.

INTERTWINE, INTERTWIST : संग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.).

INTERVAL : (1) अन्तरम् ; (2) अन्तरालः, *without i.*: निरन्तरालः (ला, लं), Ki. ; *in the i.*: अन्तराले, U. : v. Also permission. Ph. : *after so long an i.*: एतावत्कालान्तरम् ; *but on his saying without i.*: तद्वाक्यसमकालन्तु, Mah. i. 131. 14.

INTERVENE : I. To interpose : मध्ये तिष्ठति (स्था, c. 1.). II. Of time : अतिवहति (वह्, c. 1.) : v. To pass. III. To interrupt : अन्तरायो भवति, R. xiv. 65.

INTERVENING (adj.) : मध्यस्थ (f. स्था) *or* मध्यवर्तिन् (f. नी). *I. spaces* : अन्तरालः : v. Interval.

INTERVENTION : v. Interposition.

INTERVIEW : दर्शनम्, सं- : v. Conference, to meet.

INTERWEAVE : perh. संवपति (वप्, c. 1.) ; संग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 1.).

INTESTACY : expr. by circumlo : v. Intestate.

INTESTATE : *he died i.*: *इच्छापत्रमकृत्वा ममार ; *this estate is i.*: *एतत्सम्पत्तिविषयकमिच्छापत्रं न कृतम्.

INTESTINAL : expr. by comp. : v. Intestine (subs.).

INTESTINE (adj.) : अन्तर् in comp. : v. Internal.

INTESTINE (subs.) : अन्त्राणि (n. pl.), Bha.

INTHRALL : दासीकरोति : v. To enslave.

INTIMACY : गाढसौहृदम् : v. Friendship. Ph. : *Your Majesty were in terms of the greatest i. with the poet Kālidāsa* : देव ! कालिदासकविना सह [भवतः] नितान्तं निबिडतमा मैत्री [आसीत्], Bho.

INTIMATE (adj.) : गाढः (ढा, ढं), प्र-, (= deep : q.v.). Ph. : *i. friend* : हृदयङ्गमः सखा, Ku. iv. 24.; *i. relation* : अन्तरङ्गः, M.n.

INTIMATE (v.) : (1) सूचयति (सूच्, c. 10.) (=to indicate : q.v.) : (2) व्यनक्ति (अञ्ज्, c. 7.) (=to express : q.v.).

INTIMATELY : (1) गाढम्, प्र- (=deeply) ; (2) निबिडम् (=closely).

INTIMATION : (1) सूचना (=indication) ; (2) व्यञ्जनम् (=expression).

INTIMIDATE : भीषयते (c. of भी) : v. To frighten.

INTIMIDATION : (1) expr. by verb ; (2) भीषिका *or* भीषा (=threat), *dispossessing by i.*: भीषया हरन्, M.

INTO : मध्ये (with gen.) : v. Within, in.

INTOLERABLE : असह्य (f. ह्या), *i. dust* : असह्यरेणु-, Ri. i. 10. : v. Insufferable.

INTOLERABLY : (1) असह्यम्, etc. ; (2) by adj.

INTOLERANCE : (1) अक्षमा (= impatience) ; (2) कोप: (?), Raj. i. 200.

INTOLERANT : अक्षमिन् (f. णी) : v. Impatient.

INTONATION : स्वरः : v. Tone.

INTONE : स्वरेण पठति (पठ्, c. 1.) *or* वाचयति (c. of वच्).

INTOXICATE : (1) मादयति (c. of मद्) ; (2) मत्तीकरोति ; (3) मदं जनयति (c. of जन्). *I. d* : मत्तः (त्ता, त्तं) : v. Drunk. *To be i. d* : (1) मदेन स्पृश्यते (pass of. स्पृश्), D. ii. ; (2) क्षीबति, -ते (क्षीब्, c. 1.) (rare).

INTOXICATING (adj.) : (1) मादक (f. दिका) ; (2) मदजननः (नी, नं) (?).

INTOXICATION : मत्तता : v. Drunkenness.

INTRACTABLE : (1) दुर्दान्त (f. न्ता) ; (2) दुर्दमः (मा, मं).

INTRACTABLENESS : (1) दुर्दमता ; (2) अदम्यता ; (3) दुर्दान्तता.

INTRANSITIVE : अकर्मकः (का, कं). *I. ly* : expr. by adj.

INTRENCH : I. To fortify with a trench : परिखया परिवेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.). II. To encroach : q.v. : गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

INTRENCHMENT : परिखा : v. Ditch.

INTREPID : निर्भयः (या, यं) : v. Fearless.

INTREPIDITY : (1) निर्भीकता ; (2) निर्भयता ; (3) अभयः.

INTREPIDLY : निर्भयम् : v. Fearlessly.

INTRICACY : (1) विषमता ; (2) वैषम्यम्.

INTRICATE : (1) विषमः (मा, मं) ; (2) निगूढ (f. ढा) (=profound).

INTRICATELY : (1) विषमम् ; (2) निगूढम्.

INTRIGUE (subs.) : I. A plot : उपजापः. II. An amour : व्यभिचारः.

INTRIGUE (v.t.) : उपजपति (जप्, c. 1.), *we two together will i. with Nāgapāla* : आवां सम्भूय नागपालमुपजपावः, D. viii.

INTRIGUER : उपजापकः, उपजापकारिन् (m.).

INTRINSIC : perh. यथार्थ (f. र्था) (=real : q.v.).

INTRINSICALLY : यथार्थतः (=really, truly : q.v.).

INTRODUCE : I. To lead in : प्रवेशयति (c. of विश्). : II. To bring to be acquainted : perh. परिचयं जनयति (c. of जन्) (with gen.). III. To bring into practice : प्रवर्तयति (c. of वृत्). IV. To produce : q.v. : जनयति (c. of जन्).

INTRODUCER : expr. by verb.

INTRODUCTION : I. Preface : (1) मुखबन्धः ; (2) भूमिका ; (3) प्रस्तावना (of a play). II. Leading in : प्रवेशनम्. III. Rudiments : उपक्रमणिका. IV. In other senses : expr. by verb.

INTRODUCTORY : I. Lit. : प्रावेशिकः (की, कं), *i. song* : प्रावेशिक्याद्विपदिका, V. iv. II. Preparatory : (1) expr. by subs., *i. chapter* : मुखबन्धः, -अध्यायः ; (2) प्रथमः (मा, मं) (=first) may occasionally do.

INTROSPECTION : (1) अन्तर्दर्शनम् ; (2) दर्शनम् (=view) will gen. do.

INTRUDE : अनाहूतः (ता, तं) प्रविशति (विश्, c. 6.) (=to enter uninvited) (?) : v. Also to encroach.

INTRUSIVE : धृष्टः (ष्टा, ष्टं) (?) ; better by verb.: v. To intrude.

INTRUST : v. Entrust.

INTUITION : *सहजज्ञानम्.

INTUITIVE : (1) *सहजज्ञानलब्ध. (f. ब्धा) ; (2) by adv.

INTUITIVELY : *सहजज्ञानेन. The idea probably occurs in Ki. xi. 8. "अविज्ञातेऽपि बन्धौ हि बलात्प्रह्लादते मनः" (=*for one i. knows a friend*), in Ki. xiii. 6. "विमलं कलुषीभवच्च चेतः कथयत्येव हितैषिणं रिपुं वा", and similar passages.

INTUSSUSCEPTION : उदावर्तः (?).

INTWINE : v. Entwine.

INUNDATE : प्लावयति, आ-, परि-, (c. of प्लु) : v. To deluge.

INUNDATION : (1) वन्या ; (2) जलप्लावनम् : v. Flood.

INURE : अभ्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. To accustom.

INUREMENT : अभ्यासः : v. Practice.

INURN : निदधाति (धा, c. 3.) : v. To bury, put.

INUTILITY : अनुपयोगिता : v. Uselessness.

INVADE : आ-क्रामति (क्रम्, c. 1.), *thus i. ing the eastern provinces* : पौरस्त्यानेवमाक्रामंस्तांस्तान् जनपदान्, R. iv. 34. : v. To attack, depredate.

INVADER : आक्रमणकारिन् (n.). Often expr. by *enemy* : q.v.

INVALID (adj.) : I. Weak : q.v. ; दुर्बलः (ला, लं). II. In law : अप्रमाणम्.

INVALID (subs.) : (1) रोगिन् (f. णी) (=sick) ; (2) असुस्थ (f. स्था) (=ill).

INVALIDATE : मोघीकरोति : v. To frustrate.

INVALIDITY : अप्रामाण्यम् ; दुर्बलता (=weakness : q.v.).

INVALUABLE : (1) अमूल्य (f. ल्या) ; (2) अनर्घ (f. र्घा) *or* अनर्घ्य (f. र्घ्या).

INVALUABLENESS : (1) अमूल्यता ; (2) अनर्घ(र्घ्य)ता.

INVARIABLE : expr. by adv. : v. Also unchangeable.

INVARIABLY : (1) नित्यम् ; (2) सततम् : v. Always.

INVASION : आक्रमणम् : v. Attack, inroad.

INVECTIVE : आक्षेपः, अवक्षेपः *or* अधिक्षेपः.

INVEIGH AGAINST : (1) कुत्सां करोति (with gen.), Mah. ; (2) धिक्करोति.

INVEIGLE : (1) प्रलोभयति (c. of लुभ्) (=to tempt) ; (2) पातयति (c. of पत्) (=to fell) (when the sense is clear).

INVENT : सृजति (सृज्, c. 6.) : v. To create.

INVENTION : सृष्टिः (both in good and bad sense).

INVENTIVE : Ph.: *i. power* : उद्भावन- *or* उत्पादन-शक्तिः.

INVENTOR : स्रष्टृ (m.) (=creator) ; उद्भावयितृ (m.).

INVENTORY : परिसंख्या, "*i. of all I have*" : मम सर्वस्वपरिसंख्या (?).

INVENTRESS : स्रष्ट्री (?) ; उद्भावयित्री (?) ; प्रसूः (=mother).

INVERSE : (1) विपर्यस्त (f. स्ता) (?) ; (2) व्यत्यस्त (f. स्ता) (?).

INVERSELY : (1) विपर्ययेण (?) ; (2) विपर्यासेन (?).

INVERSION : (1) विपर्ययः (?) ; (2) व्यत्ययः (?).

INVERT (v.t.) : विपर्यासयति (c. of अस्) (?). Ph. : *reads i. ing the first and the second personal pronoun* : युष्मदस्मदयोर्व्यत्ययेन पठति, Mu. v.; *the thickness and thinness of trees are (now) i. ed* : विपर्यासं यातो घनविरलभावः क्षितिरुहाम्, U. ii. 27.

INVEST : I. To put on : q.v. : परिधापयति (c. of धा). II. To endow : q.v. : योजयति (युज्, c. 10.). III. To adorn : q.v. : भूषयति (भूष्, c. 10.). IV. To besiege : q.v. : रुणद्धि (रुध्, c. 7.) V. Of money: प्रयोजयति (??), *i. your money in shares* : *त्वं धनेन मूलांशान् क्रीणीहि.

INVESTIGATE : अनुसन्दधाति (धा, c. 3.) (?). : v. To enquire.

INVESTIGATION : अनुसन्धानम् : v. Enquiry, examination.

INVESTIGATOR : अनुसन्धातृ (m.) : v. Enquirer, examiner.

INVESTITURE : (1) प्रतिष्ठा (?) ; (2) अभिषेकः (of kings) ; (3) उपनयः, -नम् (of the first three castes with their thread).

INVESTMENT : I. Of money : प्रयोगः (?) : v. To invest (v.). II. A siege : q.v.: रोधः. III. A robe : वासस् (n.).

INVETERACY : gen. expr. by adj. *I. of enmity* : वैरानुबन्धः, M.n.

INVETERATE : (1) बद्धमूलः (ला, लं) ; (2) दृढमूलः (ला, लं) ; (3) स्थिरः (रा रं,) : v. Firm. Ph.: *not free from i. rage* : भृशमासेवितया रुषा न मुक्तः, Ki. xiii. 5.

INVETERATELY : (1) निर्बन्धेन : ; (2) अनुबन्धेन : v. Also firmly.

INVIDIOUS : (1) द्वेषजनन (f. नी) (?) ; (2) सन्तापक (f. पिका) (?).

INVIDIOUSLY : द्वेषं *or* कोपं *or* सन्तापं जनयत् (f. न्ती).

INVIDIOUSNESS : expr. by adj. or circumlo.

INVIGORATE : बलं *or* सत्त्वं *or* तेजो वर्धयति (c. of वृध्).

INVIGORATING : बलदः (दा, दं), Bha.

INVIGORATION : (1) बलदानम्, Bha; (2) सत्त्वोपचयः ; (3) तेजोवृद्धिः.

INVINCIBLE : (1) अजेयः (या, यं) ; (2) दुर्जयः (या, यं) ; (3) अजय्य (f. य्या), Si. xx. 77.

INVINCIBILITY, INVINCIBLENESS : अजेयता ; दुर्जयता ; etc.

INVINCIBLY : (1) दुर्जयम्, etc. ; (2) better by adj.

INVIOLABILITY : (1) अलङ्घ्यता ; (2) अनतिक्रमणीयता ; (3) अधृष्यता.

INVIOLABLE : (1) अलङ्घ्य (f. ङ्घ्या) *or* अलङ्घनीयः (या, यं), *we have been made i. by demons* : त्रिदशप्रतिपक्षस्यालङ्घनीये कृते स्वः, V. ii. ; (2) अनतिक्रमणीयः (या, यं), *your words are also i.*: अनतिक्रमणीयवचनो भवानपि, Mu. ii.

INVIOLABLY : expr. by adj. or circumlo.

INVIOLATE : (1) अखण्ड (f. ण्डा) ; (2) अक्षतः (ता, तं).

INVIOUS : दुर्गमः (मा, मं) : v. Impassable.

INVISIBILITY : (1) अदृश्यता ; (2) अदर्शनीयता ; etc.

INVISIBLE : (1) अदृश्य (f. श्या) (best equiv.), *i. forms* : तनूरदृश्याः, Ki. xiv. 60.; (2) दृष्टिपथातीतः (ता, तं) and sim. comp.s. *To become i.* : i.e. to disappear : q.v.: अन्तर्धीयते (pass. of धा).

INVISIBLY : expr. by adj or comp., *to strike i.*: अदृश्यः प्रहरति.

INVITATION : निमन्त्रणम्, उप-, *in not keeping i.* : निमन्त्रणातिक्रमे, V.s.

INVITE (v.) : I. Lit. : निमन्त्रयति, उप- (मन्त्र्, c. 10.), *I will i. a Brahmin* : अहं ब्राह्मणमुपनिमन्त्रयामि, Mr. ; *an i.d (person) and eating after saying "very well"* [i.e. after accepting an invitation] : निमन्त्रितस्तथेत्युक्त्वा भुञ्जानः, V.s. II. Fig. : आह्वयति (ह्वे, c. 1.), *as if. i.d by the cries of swans* : कलहंसानां कोलाहलैराहूयमान इव, K.

INVITER : निमन्त्रयितृ (f. त्री), *and double food to the i.*: निमन्त्रयितुश्च द्विगुणमन्नम्, V.s.

INVITING (adj.) : i.e. alluring : (1) हारिन् (f. णी) ; (2) मनोहरः (रा, रं) : v. Charming, beautiful.

INVITINGLY : expr. by adj. or circumlo.

INVOCATION : in books : मङ्गलाचरणम्, K.

INVOICE : *आवाहपत्रम्.

INVOKE : (1) आह्वयति (ह्वे, c. 1.) : v. To call ; (2) वन्दते (वन्द्, c. 1.) (=to salute ; in prayer), R. i. 1.

INVOLUNTARILY : (1) स्वेच्छया *or* स्वेच्छापूर्वं……न. : v. Voluntarily ; (2) स्वेच्छाविरुद्धम् (against wish).

INVOLUNTARY : (1) न स्वेच्छापूर्व (f. र्वा) : v. Voluntary ; (2) स्वेच्छाविरुद्ध (f. द्धा) (against wish).

INVOLUTION : I. Complication : जटिलता. II In math. ; सवर्गीकरणम्

INVOLVE : I. To envelop : q.v. : अवगुण्ठयति (गुण्ठ्, c. 10.). II. To comprise, contain : q.v. : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). III. To implicate : expr. by लिप्तः (प्ता, प्तं), *"his end with mine i.d"*: तदर्थो मदर्थलिप्तः. IV. To overwhelm: expr. by ग्रस्त (f. स्ता), *i.d in calamity* : विपद्ग्रस्त (f. स्ता). V. In math : *i. ing to the third power* : सदृशत्रयसंवर्गः, A.b.

INVULNERABLE : (1) अभेद्य (f. द्या) (=not to be pierced), Ram. ; (2) by circumlo. : v. Wound.

INWARD : अन्तर्गतः (ता, तं) : v. Internal.

INWARDLY : अन्तर् : v. Internally.

INWEAVE : perh. संवपति (वप्, c. 1.) ; संग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.).

INWROUGHT : (1) छुरितः (ता, तं) ; (2) अलङ्कृतः (ता, तं) (=adorned).

IODINE : *धूम्राश्मन् (m.) ; अयोदनम्.

IOTA : (1) अणुः, *you have not an i. of fear* : न तेऽस्ति भयमण्वपि, V.p. v. 37. 66. ; (2) लवः, *even an i. of a master's favour* : प्रभुप्रसादलवोऽपि, K.

I O U : अहं त्वां धारयामीति पत्रम्.

IRASCIBILITY : (1) क्रोधशीलता ; (2) सुलभकोपता ; (3) चण्डता.

IRASCIBLE : (1) क्रोधशीलः (ला, लं) ; (2) सुलभकोपः (पा, पं), Sa. : v. Irritable.

IRE : कोपः : v. Anger, rage.

IREFUL : अमर्षण (f. णा), Mah. iii. 33. 1. : v. Angry.

IREFULLY : सकोपम् : v. Angrily.

IRIDESCENT : इन्द्रायुधसवर्ण (f. र्णा) (?) : better by circumlo.

IRIS : I. The rainbow : q.v. : इन्द्रायुधम्. II. Of the eye : *उपतारा. III. A plant : गोलोमी.

IRK : खेदयति (c. of खिद्) : v. To trouble, weary.

IRKSOME : खेदकरः (री रं) : v. Tiresome, wearisome.

IRON (subs.) : I. The metal : (1) लोह *or* लौह (mn.), *impure i.* : अशुद्धलोहम् ; *i. -fling* : लोहमलं चूर्णम्, Bha. ; (2) अयस् (n.), *tiffed or pointed with i.* : अयोमुख (f. खी), Ka. *Wrought i.*: कुशी. *Green sulphate of i.*: धातुशेखरः. *Red sulphate of i.*: धातुकाशीशम्. *Made of i.* : (1) लौह (f. ही) ; (2) लोहलः (ला, लं) : v. Made of. II. An iron implement : लोहयन्त्रम् *or* लौहः (?). III. In. pl., fetters : q.v. : लौहशृङ्खलम्.

IRON (adj.) : by comp., *i image.* लोहप्रतिमा.

IRON-HEARTED : (1) अयोहृदयः (या, यं), R. and sim. comp.s. ; (2) अश्महृदयः (या, यं) (=stone-hard), K.

IRON (v.) : *लौहेन श्लक्ष्णीकरोति.

IRONICAL : काकाक्षिप्त (f. प्ता), Kav.

IRONICALLY : (1) काकाक्षिप्य ; (2) काकुवाक्येन.

IRONMONGER : लौहकारः *or* लोहकारः, Ram. ii. 90. 23.

IRONMONGERY : लौहभाण्डानि (n. pl.).

IRONY : काकाक्षिप्तं व्यङ्ग्यम्, Kav. ; काकुभाषितम् and sim. comp.s.

IRRADIATE : दीपयति (c. of दीप्) : v. To brighten.

IRRADIATION : प्रद्योतनम् : v. Illumination.

IRRATIONAL : I. Void of reason : (1) विवेकहीनः (ना, नं), विवेकरहितः (ता, तं), etc., *even among the i. animals* : पशोरपि विवेकविवर्जितस्य, P. ii. 55 ; (2) अविवेकः (की, कं), S. II. Unreasonable : q.v.

IRRATIONALLY : (1) अविवेकपूर्वकम् ; (2) निर्विवेकेन.

IRRECLAIMABLE : अशोध्य (f. ध्या) : v. To reclaim.

IRRECONCILABLE : I. Implacable : अप्रतिसमाधेयः (या, यं). II. Inconsistent : असमञ्जसः (सा, सं).

IRRECONCILABLY : अप्रतिसमाधेयम् (?) ; better by adj.

IRRECOVERABLE : असाध्य (f. ध्या) : v. To recover.

IRREFRAGABLE : अखण्ड्य (f. ण्ड्या) : v. Incontestable, undeniable.

IRREFRAGABLY : अखण्ड्यम् *or* अखण्डनीयम् (?) ; better by adj.

IRREFUTABLE : (1) अखण्ड्य (f. ण्ड्या) ; (2) better by circumlo. : v. To refute.

IRREGULAR : (1) अवैधः (धा, धं) (=against rule) : v. Regular ; (2) विषमः (मा, मं) (=uneven : as of motion) ; (3) उच्छृङ्खलः (ला, लं) (in conduct). In gram.: perh. विशेष- ; निपातितः (ता, तं), Wilson.

IRREGULARITY : I. In gen. : (1) अवैधता ; (2) वैषम्यम् (as of motion). II. In gram. : निपातनम् (?). III. Of conduct : उच्छृङ्खलं चरितम्, Vi. ii. 29.

IRREGULARLY : (1) अवैधम् ; (2) विषमम् ; (3) उच्छृङ्खलम्.

IRRELEVANT : (1) अप्रासङ्गिकः (की, कं) ; (2) असंलग्न (f. ग्ना).

IRRELIGION : (1) अधर्मः, -ता ; (2) विधर्मता : v. Impiety.

IRRELIGIOUS : (1) अधार्मिकः (की, कं) ; (2) विधर्मिन् (f. र्णी) : v. Impious.

IRRELIGIOUSLY : (1) अधर्मेण ; (2) धर्ममुन्मथ्य, etc.

IRRELIGIOUSNESS : अधार्मिकता : v. Irreligion.

IRREMEDIABLE : (1) अप्रतिकार्य (f. र्या) ; (2) अप्रति(ती)कारः (रा, रं) : v. Also incurable.

IRREMEDIABLY : by adj. or comp., *i. fierce* : अप्रतीकारदारुणः, K.

IRREMEDIABLY : (1) अप्रतिसमाधेयम् ; (2) better by adj.

IRREPARABLE : (1) अप्रतिसमाधेयः (या, यं) ; (2) अप्रतिकार्य (f. र्या).

IRREPREHENSIBLE : अनिन्द्य (f. न्द्या) : v. Blameless, faultless.

IRREPROACHABLE : (1) निरवद्य (f. द्या) ; (2) अनिन्द्य (f. न्द्या) : v. Blameless.

IRREPROACHABLY : expr. by adj. or circumlo.

IRRESISTIBLE : (1) अनिवार्य (f. र्या) ; (2) दुर्निवारः (रा, रं).

IRRESISTIBLY : expr. by adj. or comp.

IRRESOLUTE : I. Fickle : q.v. : अस्थिरचित्तः (त्ता, त्तं). II. Undertermined, hesitating : v. To hesitate, determine.

IRRESOLUTELY : अस्थिरचित्तेन : v. Also hesitatingly.

IRRESOLUTION : I. Fickleness : q.v. : अस्थिरचित्तता. II. Hesitation : q.v. अनिश्चयः.

IRRESPECTIVE OF : विहाय (=leaving), अगणयित्वा (=not caring), *or* निरपेक्ष्य (without looking), (all with acc.).

IRRETRIEVABLE : अप्रतिसमाधेयः (या, यं) : v. Irreparable.

IRREVERENCE : (1) अभक्तिः ; (2) अनादरः (=disregard).

IRREVERENT : (1) भक्तिहीनः (ना, नं) ; (2) अधार्मिक (f. की) (=irreligious).

IRREVOCABLE : (1) अनिवर्त्य (f. र्त्या), Mit. ; (2) better by circumlo., *the curse has been already pronounced, it is now i. by me* : दत्त एव शापः सम्प्रति मया नान्यथा भवितुमर्हति, K.

IRREVOCABLY : expr. by circumlo.

IRRIGATE : सिञ्चति, अव-, नि-, (सिच्, c. 6.).

IRRIGATION : (1) सेकः, अव- ; (2) सेचनम्, अव-, (of the act only).

IRRITABILITY : I. Irascibility : चण्डस्वभावः. II. A susceptibility: expr. by ज्वलति (ज्वल्, c. 1.) (=to burn) : v. Also irascible.

IRRITABLE : (1) कोपनः (ना, नं) ; (2) क्रोधनः (ना, नं) ; (3) रोषण (f. णा) ; (4) चण्ड (f. ण्डा *or* ण्डी of women).

IRRITATE : I. To provoke : कोपयति, उत्-, प्र- : v. Enrage. II. To excite : ज्वलयति (c. of ज्वल्) (?).

IRRITATION : I. Anger : q.v. : कोपः. II. Of the body : ज्वाला (?).

IRRITATIVE : i.e. causing irritation : expr. by comp.

IRRUPTION : उपद्रवः : v. Depredation.

ISINGLASS : *फोष्फुवम् ; मत्स्याब्जो घनसारः.

ISLAM : महम्मदीयधर्मः.

ISLAND (adj.) : (1) by comp. ; (2) द्वैप्य (f. प्या), Si.

ISLAND (subs.) : द्वीप (mn.), *the i. of Yāvā* (?) : यवद्वीपम्, Ram.

ISLANDER : द्वीपवासिन् (m.), and sim. comp. inhabitant.

ISLE : v. Island, *an alluvial i.* : पुलिनम्, etc.

ISLET : क्षुद्रद्वीप (mn.) : v. Small.

ISOLATE : विश्लेषयति (c. of श्लिष्) : v. To insulate. *I.d from a society* : अपपात्रितः (ता, तं).

ISOLATION : expr. by above, separately : q.v.

ISOSCELES : *i. trangle* : समद्विबाहुत्रिभुजः, K.d. and sim. comp.s.

ISOTHERMAL : *समोत्तापगर्भ (f. र्भा).

ISSUE (subs.) : I. Flow, egress : q.v. : निःसरणम्. II Result : q.v. : (1) फलम् ; (2) परिणतिः (= end), *whether there be a happy i. or not* : कल्याणी परिणतिरस्तु वान्यथा, Vi. vi. 28. ; (3) उदर्कः (=future), *sweet in i.* : उदर्कस्वादु (mfn.). III. In law : *point at i.* : विचार्यविषयः. IV. Progeny : q.v. : सन्ततिः. V. A discharge : q.v. : स्रावः.

ISSUE (v.i.) : I. To come out, flow : q.v.: अपैति (इ, c. 2.), *i.ing from the arrow* : अपयन् धनुषः,

Ki. II. To spring : q.v. : प्रभवति (भू, c. 1.). III. To end : q.v. : परिणमति (नम्, c. 1.).

ISSUE (v.t.) : I. To deliver : q.v. : समर्पयति (c. of ऋ). II. To put into circulation : *बहिर्गमयति (c. of गम्) (after Bengali). III. To publish : प्रचारयति (c. of चर्).

ISTHMUS : *योजकः, *i. of Suez*: *सूयजयोजकः.

IT : expr. by the "n., m., or f. form" of pron.s given under *he* according as the noun for which it stands is in Sanskrit n., m., or f. : *I have to say much about it*: मम बह्वाख्येयमत्र, Mr. ; *what is it (you) are thinking of* : इदं किं चिन्त्यते, Mr. ; *it is she* : सैवेयम्, Na. ; *whether it* (माणवकः) *is the same or not* : स एवैष न वेति, Mr. ; *therefore it* (पृथ्वी) *looks even* : अतः सा समा प्रतिभाति, Go. ; *its* (मज्जर्याः) *smell* : अस्या गन्धः, K. ; *is it true* : अपि नाम सत्यम्, Ma. ; *it is said in the Purana that the earth is even* : पुराणे भूः समा कथ्यते, Go. ; *it has been established in the first part that the Lord of all is the creative cause of the world* : प्रथमेऽध्याये सर्वेश्वरो जगत उत्पत्तिकारणं प्रतिपादितम्, S. ; *if you think it not very tiresome to go* : यदि नातिखेदकरं गमनं कलयसि, K. N.B. Note how *it* is expr. in such cases.

ITALICS : *इटालीयवर्णः.

ITALICIZE : *इटालीयवर्णैः लिखति (लिख्, c. 6.).

ITCH (subs.) : (1) कण्डूः, *of the i. of arrogance* : दर्पजन्मनः कण्ड्वाः, Si. i. 48. ; (2) कण्डूतिः ; (3) खर्जूः (the disease) ; (4) कण्डूयनम् (i. ing).

ITCH (v.) : कण्डूयति, -ते (nomi.), *i. ing* : कण्डूया.

ITCHY : कण्डूलः (ला, लं) : v. Itch (subs.).

ITEM : (1) पदम् ; (2) विषयः (=subject).

ITERATE I. To utter again : पुनः पुनर्वदति (वद्, c. 1.), वक्ति (वच्, c. 2.).

ITERATION : I. Repetition : पुनरुक्तिः. II. Doing again : पुनःक्रिया.

ITINERANT : (1) भ्रमणशीलः (ला, लं) ; (2) अटमानः (ना, नं).

ITINERARY : *भ्रमणवर्णनम् and sim. comp.s.

ITINERATE (1) पर्यटनं करोति ; (2) परिभ्राम्यति, (भ्रम्, c. 4.).

ITSELF : स्वयम् *or* स्वयमेव, Sr. Ph. : *the mind i.* : चेत एव, Ki. ; *by nature i.* : स्वभावेनैव, H. ; *fresh cloud, by i.* : केवलोऽपि नवाम्बुदः, R. xi. 80.

IVORY : I. Subs : गजदन्तः and sim. comp.s. दन्तः (when meaning clear). II. Adj. : expr. by comp., *swords with pure i. hilts* : शुद्धदन्तत्सरून्नसीन्, Mah. ; *i. seat* : गजदन्तासनम्, R. xvii. 21.

IVY : लताविशेषः, "*i. mantled*" : *इव्यावगुण्ठितः (ता, तं).

J

JABBER : जल्पति (जल्प्, c. 1.) : v. To babble.

JABBERER : जल्पाकः : v. Babbler.

JABBERING : जल्पितम्, प्र- : v. Babbling.

JACK : I. The tree : (1) पनसः ; (2) कण्टकिफलः. II. The fruit : पनसम्. III. A fellow : माणवकः. IV. For boots : *निष्कर्षकः. V. A pike : जलसूचिः. VI. A frame : भारः.

JACK-A-LANTERN : भूतदीपिका ; भूतालोकः.

JACKAL : (1) शृगालः ; (2) गोमायुः ; (3) जम्बुकः ; (4) फेरु : *or* फेरवः.

JACKANAPES : I. A monkey : q.v. II. Fig. : वानरः.

JACKASS : गर्दभः (both lit. and fig.=blockhead).

JACK-DAW : काकविशेषः.

JACKET : (1) चोलः, -कः ; (2) कूर्पासकः.

JACK-PUDDING : भण्डः : v. Buffoon.

JADE (subs.) : I. A bad horse : कदश्वः. II. A bad woman : बन्धकी.

JADE (v.) : खेदयति (c. of खिद्) : v. To tire. *J. d* : खिन्नः (न्ना, न्नं) : v. Fatigued.

JADDED (adj.) : (1) जर्जरः (रा, रं) ; (2) बन्धुरः (रा, रं) (as of rocks).

JAIL : (1) कारा, -गारम् ; (2) चारः, -कः ; (2) बन्धनालयः.

JAIL-BIRD : कारामोगिन् (f. नी) (?) ; भुक्तचारकः (का, कं) (?).

JAILER : (1) काराध्यक्षः ; (2) चारकनायकः ; and sim. comp.s.

JALAP : *जलपम् ; रेचकमूलविशेषः.

JAM : *पिष्टमिष्टम्, *greengage j.* : *हरितकपिष्टमिष्टम्.

JAMB : अवग्रहणी (?), A.

JANGLE : v. To wrangle, quarrel.

JANISSARY : तुरुष्कसैनिकविशेषः.
JANUARY : उत्तरपौषपूर्वमाघसंवादीयुरूपीयवर्षस्य प्रथममासः.
JAPAN : a varnish : *यावनम्, -कुङ्कुमः.
JAR (subs.) : I. A vessel : कलिञ्जरः (?), Mah. II. Harsh sound : कर्कशशब्दः. III. Clash, quarrel : q.v. : कलहः. Ph. : *on the j. or ajar* : अर्द्धविवृतः (ता, तं).
JAR (v.) : I. Of sounds : विस्वरं करोति. II. quarrel : q.v.
JARGON : perh. प्रलपितम् *or* प्रलापः.
JARRING (adj.) : (1) कर्णकर्कशः (शा, शं) ; (2) विस्वरः (रा, रं)
JASMINE : (1) मल्लिका (=Arabian j.) ; (2) मालती (=j.grandiflorum) ; (3) जातिः (=2) ; (4) नवमालिका (=double j.) ; (5) कुन्दः (=j. pubescens) ; (6) हेमपुष्पिका (=yellow j.). N.B. These also indicate the flowers, except (5), for which use neuter.
JASPER : जाफ़ (in Kachari and Assamese dialects).
JAUNDICE : (1) पाण्डुरोगः ; (2) पाण्डुरः ; (3) कामला.
JAUNDICED : I. Lit. : पाण्डुरोगिन् (f. णी). II. Fig. : दूषितः (ता, तं).
JAUNT : I. Sub. : (1) भ्रमणम् (=rambling); (2) विहारः *or* विहरणम् (for pleasure), *j. in a wood* : वनविहरणम्, Si. II. Verb : v. To ramble.
JAUNTY : v. Fresh, lively. *J. car* : विवृतयानम् (?).
JAVELIN : (1) शल्यम् ; (2) शूलम् ; (3) प्रासः : v. Dart.
JAW : I. Lit. : हनुः (नूः), *j.ed* : हनुमत् (f. ती) ; *upper, lower j.* : उत्तरा, अधरा हनुः, Ta. *Lower j.* : चिबुकः. II. Fig.=mouth : q.v. : *before you fall into my j.s* : यावन्मम दंष्ट्रान्तर्गतो न भवान् भविष्यति, P. i. 8. ; *to the j.s of death*: यमस्य जम्भयोः, Ta.
JAY : (1) चाषः ; (2) किकिदीविः ; (3) नीलकण्ठः.
JEALOUS : I. Envious : q.v. : ईर्ष्यिन् (f. णी). II. Suspicious : q.v. III. Zealous : q.v.
JEALOUSLY : ईर्ष्यया ; (2) साभ्यसूयम्.
JEALOUSY : (1) ईर्ष्या, Si. xi. 37. ; (2) अभ्यसूया, Ku. iii. 4.
JEER (v.) : अवहसति (हस्, c. 1.) : v. To deride, mock.
JEER (subs.) : अवहासः : v. Derision, mockery.
JEERINGLY : (1) अवहासपूर्वकम् ; (2) सोपहासम् ; (3) अवहस्य.
JEJUNE : I. Hungry : q.v. II. Dry, meagre : शुष्क (f. ष्का).
JEJUNELY : (1) शुष्कम्; (2) नीरसम्; (3) कर्कशम् (?).
JEJUNENESS : (1) शुष्कता ; (2) नीरसता ; (3) कार्कश्यम् (?).
JELLY : *जाली, *calve's-foot-j.* *वत्सपादजाली.
JELLY-FISH : *जालीमत्स्यः ; जालीदर्शनो मत्स्यः.
JEOPARD, JEOPARDIZE : *संशयस्थं (f. स्थां) करोति : v. To endanger.
JEOPARDY : संशयः : v. Danger.
JERK : वि-धुवति (धू, c. 6.) (=to shake : q.v.).
JERKIN : jacket : चोलः, -कः.
JERUSALEM ARTICHOKE : *दिवाकरमूलः (the plant), -लम्(the root).
JESSAMINE : v. Jasmine.
JEST (subs.) : I. Lit. : परिहासः, *jabbering in j.* : परिहासविजल्पितम्, Sa. ii. ; *even in j.* : परिहासकथास्वपि, R. ix. 8. II. Object of j. : परिहासास्पदम् and sim. comp. s.
JEST (v.) : परिहसति (हस्, c. 1.) ; परिहासं करोति.
JESTER : (1) परिहासयितृ (m.) ; (2) वैहासिकः ; (3) विदूषकः.
JESTINGLY : (1) परिहासेन ; (2) परिहासपूर्वम्.
JESUIT : *यिशुदेवः (वा, वं). *J.'s bark* : *पिरुवल्कलम्.
JESUITIC, -AL : I. Lit. : expr. by comp. II. Cunning, deceitful : q.v.
JET (subs.) : I. A stone : perh. नीलगोमेदः (comp. gagates). II. Of water : उत्सेकः.
JET-BLACK : घोरकृष्ण (f. ष्णा) (?).
JETTY (subs.) : no equiv. : *भृतिः ; यातिः.
JEW : *यिहुदिः, *J.-ess* *यिहुदिस्त्री and sim. comp.s.
JEWEL : रत्नम् : v. Gem.
JEWELLED ; (1) by comp. ; (2) मणिमयः (यी, यं) ; (3) रत्नखचितः (ता, तं).
JEWELLER : (1) मणिकारः ; (2) रत्नजीविन् (m.).
JEWISH : *युहुदीयः (या, यं).
JIBE : (v.) : इतस्ततः चालयति, सं-, (c. of चल्) (?).
JIG : a dance : पञ्चबिन्दुप्रसृतिः (?), D. viii.
JILT (subs.) : चपला (?) ; विप्रलम्भिका (after विप्रलब्धा, Sah. iii.)

JILT : (v.) : विप्रलभते (लभ्, c. 1.). *I am clearly j.ed* : व्यक्तमस्मि विप्रलब्धा, D.

JINGLE (v.) : शिंक्ते (शिञ्ज्, c. 7.) : v. To tinkle.

JINGLE (subs.) : शिञ्जा *or* शिञ्जितम् : v. Tinkling.

JINGLING (adj.) : (1) शिञ्जिन् (f. नी) ; (2) क्रणक्रणायमानः (ना, नं).

JOB (subs.) : I. A work : सामान्यकर्मन् (n.). II. A public transaction for private profit : स्वार्थपरं कार्यम् (?). Ph. : *to do a j. for one, i.e. to kill* : शमयति (c. of शम्), Vi. iii. 24.

JOBBER : सामान्यकर्मकारिन् (f. णी) (?).

JOCKEY (subs.) : अश्वलाक्षणिकः : v. Also groom.

JOCKEY (v.) : v. To cheat, deceive : (also of men).

JOCOSE : I. Of expressions, etc. : (1) हास्यकरः (री, रं), etc. (=exciting laughter), *j. and quarrelsome* : हास्यकरः कलहरतिः, Sah. ; (2) हास्यगर्भ (f. र्भा), etc. (=containing laughter) ; (3) विनोदिन् (f. नी) *or* विनोदकरः (री, रं) (=amusing). II. Of persons : परिहासशीलः (ला, लं) ; रसिकः (का, कं) (=witty).

JOCOSELY : (1) परिहासेन ; (2) परिहासपूर्वम्.

JOCOSENESS : I. Of style, etc. : हास्यकरत्वम्, -ता, etc. II. Of persons : परिहासशीलता, etc. Better by adj. : v. Jocose.

JOCULAR, JOCULARITY : v. Jocose, -ness, -ly.

JOCUND : सरसः (सा, सं) : v. Merry.

JOG (v.) : I. To push gently : चालयति (c. of चल्) (?). II. To j. on : मन्दं मन्दं सर्पति (सृप्, c. 1.).

JOG (subs.) : *"to give an invisible j."* : अदृश्यमीषदपसारणं करोति (?).

JOG-TROT : I. Lit. : गजगतिः (?). II. A habitual mode of action : गजगतिः (?).

JOIN (v.t.) : I. To unite : q.v. : युनक्ति *or* योजयति, सं-, आ-, (युज्, c. 7. and 10.), *you have j.ed yourself in great penances* : आयोजितस्तपसि महत्यात्मा, K. II. To come to, go over : गच्छति (गम्, c. 1.), याति (या, c. 2.), एति (इ, c. 2.), etc., *j.ed Yudhiṣṭhira with his forces* : बलेनागाद्युधिष्ठिरम्. *Dhriṣṭaketu j.ed the sons of Pāṇḍu* : धृष्टकेतुरुपागच्छत् पाण्डवान् ; *with the hill-chiefs, j.ed the sons of Pāṇḍu* : पार्वतीयैर्महीपालैः सहितः पाण्डवानियात् ; *j.ed Duryodhana* : दुर्योधनमुपयातौ, Mah. v. 19. 1-17. ; *to j. battle* : रणं गच्छति, V. p.

JOIN (v.i.) : I. Lit. : (1) संयुज्यते (pass. of युज्) (rare) ; (2) by युक्तः (क्ता, क्तं). II. To take part in : (1) उपागच्छति (गम्, c. 1.) ; (2) उपैति (इ, c. 2.) ; (3) आयाति (या, c. 2.).

JOINER : (1) सूत्रधारः ; (2) तक्षन् (m.) (=carpenter : q.v.).

JOINT (subs.) : (1) सन्धिः, *j.s are flexible and inflexible* : सन्धयश्चेष्टावन्तः स्थिराश्च, Bha. ; *there are three j.s in every toe* : एकैकस्यां पादाङ्गुल्यां त्रयस्त्रयः सन्धयः, Bha. ; *out of j.* : सन्धिमुक्तः (क्ता, क्तं), Sr. ; (2) पर्वन् (n.) (in plants and animals : also the part between two j.s in a plant : might be applied to a j. of meat), *in every j. of the sugarcane* : इक्ष्वोः पर्वणि पर्वणि, P. ii. ; *with j.s. rough like those of bamboo* : वेणुकर्कशपर्व (f. र्वा), R. xii. 41. ; (5) ग्रन्थिः (=knot).

JOINT (v.) : I. To join : q.v. : सन्दधाति (धा, c. 3.). II. To disjoint : वियोजयति (c. of युज्).

JOINT (adj.) : I. Combined : (1) समवेतः (ता, तं) ; (2) संहतः (ता, तं). II. Held in common : साधारण (f. णी), *j. property* : साधारणधनम्, Da. ; *j.-family property* : संसृष्टधनम्, Mit. ; *j.-stock-company* : सम्भूयकारिणः *or* precisely *समवायमूलप्रयोक्तारः. III. Sharing in common : सह- in comp., *j. heir* : एकरिक्थिन् (f. नी), M. ix. 162.

JOINTLY : (1) सह ; (2) समवायेन ; (3) सम्भूय : v. Unitedly, together.

JOINTURE : सौदायिकं धनम् (?), Mit.

JOIST : *कीलकाष्ठम्.

JOKE (subs.) : (1) परिहासः, *practical j.* : *कर्मपरिहासः : v. Jest. : (2) प्रहासः, *even in j.* : प्रहासनेऽपि, Ka. v. 20. ; (3) नर्मन् (n.) (=play), *I speak in earnest, no j.* : सत्यं ब्रवीमि, न नर्म, B. p.

JOKE (v.) : (1) परिहासं करोति ; (2) क्रीडति (=to play).

JOKER : (1) परिहासयितृ (m.) ; (2) परिहासवेत्तृ (m.) ; (3) परिहासकारिन् (m.).

JOKING (subs.) : परिहासः, *away with j.* : अलं परिहासेन.

JOKINGLY : (1) परिहासेन ; (2) परिहासपूर्वम्.

JOLLITY : आमोदप्रमोदः (?) : v. Festivity, gaiety.

JOLLY : प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं) : v. Merry, fine.

JOLLY-BOAT : no equiv. : केलि-नौः (?).

JOLT, JOLTING (subs.) : (1) उद्घातः, *he went over the pleasat road where there was no j.* : यथावनुद्घातसुखेन सोऽध्वना ; (2) क्षोभः (?), R. i. 58.

JOLT (v.) : उद्घातं गच्छति (गम्, c. 2.) : v. To shake.

JOSTLE : सं-बाधते (बाध्, c. 1.) : v. To shake.

JOSTLING (subs.) : संबाधा (?), Ki. ; (2) संक्षोभः (= agitation).

JOT (subs.) : कणः : v. Iota.

JOT (v.) : *j. down* : अभिलिखति (लिख्, c. 6.) (?).

JOTTING (subs.) : *where are my j.s* : *क यन्मयाभिलिखितम्.

JOURNAL : पत्रिका (?) : v. Also diary.

JOURNALIST : पत्रिकालेखकः.

JOURNEY (subs.) : (1) प्रयाणम् : v. March ; (2) expr. by words given under way, *thus after a few days' j.* : इत्यध्वनः कैश्चिदहोभिरन्ते, R. xvi. 35. ; *I wish you a pleasant j.* : तव वर्त्मनि वर्ततां शिवम्, N. ii. 62. *or* शिवास्ते सन्तु पन्थानः, Sa. iv.

JOURNEY (v.) : प्रयाति (या, c. 2.) : v. To march, travel.

JOURNEY-MAN : भृतकः, Viv.

JOVIAL : (1) प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं) ; (2) सोल्लासः (सा, सं) : v. Merry.

JOVIALITY : प्रफुल्लता : v. Mirth.

JOWL : गण्डः : v. Cheek.

JOY (subs.) : (1) हर्षः, प्र-, *heavy with j.* : हर्षजडः (डा, डं), R. iii. 68. ; (2) आनन्दः, *with tears of j.* : आनन्दजाश्रुभिः, : v. Pleasure, delight.

JOY (v.) : I. To rejoice, be delighted : q.v. : हृष्यति (हृष्, c. 4.). II. To delight, give pleasure : q.v. : हर्षयति (c. of हृष्).

JOYFUL : (1) हृष्टः (ष्टा, ष्टं), प्र-, सं- ; (2) आनन्दितः (ता, तं) : v. Also delightfully.

JOYFULLY : (1) सानन्दम् ; (2) हृष्टचित्तेन ; (3) सोल्लासम्.

JOYLESS : (1) निरानन्दः (न्दा, न्दं) ; (2) अहर्षः (र्षा, र्षं) (?).

JOYOUS : (1) सानन्दः (न्दा, न्दं) ; (2) सहर्षः (र्षा, र्षं) : v. Joyful.

JOYOUSLY : (1) सानन्दम् ; (2) सहर्षम् : v. Joyfully.

JUBILANT : I. Lit. : जयध्वनिं कुर्वन् (f. न्ती). II. Joyful : q.v. : संहृष्ट (f. ष्टा).

JUBILEE : I. Rapture : प्रहर्षः. II. A season of joy : *"the town was all a j. of feasts"* : सर्वं नगरं महोत्सवमयमासीत्.

JUDAICAL : *यिहुदीयः (या, यं). *J. ly* : *यिहुदीयप्रकारेण.

JUDAISM : *यिहुदीयधर्मः ; also *यिहुदीयधर्मासक्तिः.

JUDGE (subs.) : I. Civil : (1) प्राड्विवाकः (the chief j.), *an appeal lies to the c. j. from the decision of a king's employee* : नृपाधिकृतकृतः प्राड्विवाकसविधं परावर्तते, Mit. ; (2) अधिकरणिकः, धर्म-, (any j.), *then enters the j. with the merchant and the writer* : ततः प्रविशति श्रेष्ठिकायस्थपरिवृतोऽधिकरणिकः, Mr. ix. ; (3) विचारकः, निर्णेतृ (m.), etc. (in gen. sense), *the heads of families, classes and communities are j.s of the said (actions)* : कुलश्रेणिगणाध्यक्षाः प्रोक्तनिर्णयकारिणः, Vri. II. An expert : (1) गुणदोषज्ञः ; (2) विशेषज्ञः ; (3) रसज्ञः (=appreciator).

JUDGE (v.t.) : (1) विचारयति (c. of चर्), *as he j.s* : विचारयति येनासौ, Vy. ; (2) विवेचयति (c. of विच्) ; (3) निर्णयति (नी, c. 1.) (=to decide q.v.) ; (4) संचिन्तयति (चिन्त्, c. 10.) (=to think, consider : q.v.).

JUDGMENT : I. In law : निर्णयः. N.B. Not विचारः=enquiry, trial. II. Notion, taste : q.v. : विचारः, Ku. v. 42. III. Reason : q.v. : विवेकः. IV. Divine : दण्डः (?).

JUDGMENT-DAY : धर्मविचारदिनम् (??).

JUDGMENT-HALL : (1) विचारसभा ; (2) धर्मसभा.

JUDICATURE : I. Jurisdiction : अधिकारः. II. Court of j. : धर्माधिकरणम्.

JUDICIAL : व्यवहार- in comp., *j. subordination* : व्यवहारपराधीनता, Mr. ix. ; *j. proceedings consist of four parts* : व्यवहारश्चतुष्पदः, Vri.

JUDICIALLY : (1) विचार्य ; (2) विचारं कृत्वा.

JUDICIOUS : विवेकिन् (f. नी) : v. Discreet, circumspect.

JUDICIOUSLY : (1) विवेकेन ; (2) विवेकपूर्वकम् ; (3) विविच्य.

JUDICIOUSNESS : विवेकिता : v. Discretion, circumspection.

JUG : कमण्डलुः : v. Pitcher.

JUGGLE (v.) : I. To deceive : मोहयति (c. of मुह्), *j.ing the chief of Mālwa with the art of j. ry* : इन्द्रजालविद्यया मालवेन्द्रं मोहयन्, D. II. To practise j.ry : इन्द्रजालं करोति ; *j.ing men* : इन्द्रजालपुरुषाः, D.

JUGGLE (subs.) : I. Lit. : इन्द्रजालम्, *this is j.* : इदमिन्द्रजालम्, Ra. iv. 19. II. Deception : q.v. : माया.

JUGGLER : ऐन्द्रजालिकः, Ra.iv. *His rod:* पिच्छिका, K.

JUGGLERY : (1) इन्द्रजालम् ; (2) कुहकम्.

JUGULAR : by comp., *j. vein* : गलधमनिः, Vi. *The two external j. veins* : मन्ये (f. dual), B. iii. 28.

JUICE : रसः, *j. of the date* : खर्जूररसः, Bha.

JUICY : (1) रसमयः (यी, यं) ; (2) रसपूर्ण (f. र्णा).

JUJUBE : I. The tree : (1) ब(व)दरः, -री, -रिका ; (2) कर्कन्धुः. II. The fruit : बदरम्, etc.

JULY : उत्तराषाढपूर्वश्रावणसंवादीयुरूपीयवर्षस्य सप्तमो मासः.

JUMBLE (v.t.) : व्यामिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : v. To mix, confuse.

JUMBLE (subs.) : सङ्करः (?) : v. Confusion, mixture.

JUMP : I. Subs : झम्पः : v. Leap. II. Verb : झम्पं ददाति : v. To leap.

JUNCTION : I. Union : q.v. : योगः. II. Of rivers : सङ्गमः. III. Of rail lines *सङ्गमः, *Kanoo* j. : कोणसङ्गमः (?).

JUNCTURE : I. In gen. : सन्धिः, *in the j. of the Tretā and Dwāpara* : त्रेताद्वापरयोः सन्धौ, Mah. II. Of time : क्षणम् : v. Time, opportunity.

JUNE : उत्तरज्यैष्ठपूर्वाषाढसंवादीयुरूपीयवर्षस्य षष्ठो मासः.

JUNGLE : ज(जा)ङ्गलम्, *j. cock* : वनकुक्कुटः.

JUNIOR : कनिष्ठ (f. ष्ठा) (lit. and fig.) : v. Young.

JUNIPER : वृक्षभेदः.

JUNK : चीनदेशीयपोतः ; *जङ्कम्.

JUNKET : v. Sweetmeat.

JURIDICAL : expr. by comp., *j. seat* : धर्मासनम्, Sa. ; *"in j. construction"* : धर्मार्थेन (?).

JURISCONSULT : (1) धर्मज्ञः, M. ; (2) धर्मशास्त्रेषु कुशलः, N.s.

JURISDICTION : अधिकारः, *beyond j.* : अधिकारबहिर्गतः (ता, तं) (?).

JURISPRUDENCE : धर्मः, -शास्त्रम्, *promulgators of systems of j.* : धर्मशास्त्रप्रवर्तकाः, Y. ; (precisely) *व्यवहारधर्मः.

JURIST : धर्मशास्त्रकुशलः (ला, लं), -कोविदः (दा, दं), etc. ; (precisely) *व्यवहारधर्मज्ञ (f. ज्ञा).

JUROR, JURY-MAN : (1) सभ्यः, *the j.s are the examiners of actions* : सभ्याः कार्यपरीक्षकाः, Vri. ; (2) समासद् (m.), P. i. iv.

JURY : सभ्याः (m. pl.), Mit., *the j. system* : सभ्यैः सह विचारविधिः (?).

JUST (adj.) : I. Of men : (1) धार्मिक (f. की) ; (2) न्यायपरायण (f. णा) ; etc. II. Of action, etc. : (1) न्याय्य (f. य्या) ; (2) न्यायसङ्गत (f. ता) ; (3) धर्म्य (f. र्म्या) ; etc. III. Exact, proper : q.v.

JUST (adv.) : I. In gen. : by -एव, *j. so* : एवमेव; *j. now* : इदानीमेव ; *j. here* : इहैव, Sa. i. ; *j. the same feature* : सैवाकृतिः, U. iv. 23. ; *complaisance is j. proper for affection* : उचितमेव दाक्षिण्यं स्नेहस्य, U. iii. ; *j. at this moment* : अस्मिन्नेव क्षणे, D. v. ; *j. before sunrise* : अनुदित एव भास्करे. II. Only : *j. wait a moment* : मुहूर्तं तावत्तिष्ठ, Sa. ; *so much sunshine as is sufficient for lotus-blowing*: तावन्तमेवातपं तनोति यावन्मात्रेण कमलोन्मेषो साध्यते, Ku. ii. 23. III. =instantly ; now : q.v.

JUSTICE (subs.) : I. Lit. : (1) धर्मः ; (2) न्यायः (=equity). II. Justness : न्याय्यता. III. Just treatment : expr. by circumlo., *you will have j. in his hands* : *तद्धस्ते ते समुचितविचारो भविष्यति. IV. A judge : धर्माध्यक्षः.

JUSTICIARY : (1) धर्माध्यक्षः ; (2) प्राड्विवाकः : v. Judge.

JUSTIFIABLE : expr. by comp. : v. To justify.

JUSTIFIABLY : न्यायतः (=justly) : v. Rightly.

JUSTIFICATION : I. Excuse : (मर्षणीयं ?) कारणम्, *admitting pleads j.* : प्रपद्य कारणं ब्रूते, Mit. II. Absolution : शोधनम् *or* शुद्धिः.

JUSTIFIER : I. One who defends : expr. by verb. II. Absolver : शोधकः.

JUSTIFY : I. To defend : न्याय्यः (f. य्या) इति प्रदर्शयति (c. of दृश्) *or* प्रतिपादयति (c. of पद्). II. To clear : q.v. : शोधयति (c. of शुध्).

JUSTLY : (1) न्यायतः ; (2) यथान्यायम् ; (3) यथार्थतः (=rightly).

JUSTNESS : न्याय्यता : v. Just, justice.

JUT (v.) : प्रलम्बते (लम्ब्, c. 1.), *j. ting* : प्रलम्ब (f. म्बा).

JUVENILE : बालः, in comp., *j. sports* : बालक्रीडाः (m. pl.) : v. Youthful, childish.

JUVENILITY : कौमारावस्था · v. Youthfulness.

JUXTAPOSITION : (1) सन्निधानम् *or* सान्निध्यम्, -योगः ; (2) सन्निकर्षः.

K

KALE : शाकभेदः ; *कविः.

KALENDAR : v. Calendar.

KALIF : *कालपः : v. Emperor.

KANGAROO : an animal : *कङ्गरुः.

KEEL : नौकातलम् (?) ; *कीलम्.

KEEN : I. Sharp : q.v. : तीक्ष्ण (f. क्ष्णा), *K.-pointed* : तीक्ष्णाग्र (f. ग्रा), *with a k.edge* : तीक्ष्णधारः (रा, रं). II. Severe : q.v. : तीव्र (f. व्रा), *also, thundering saying with k. impetus* : अहह तीव्रसंवेगो वाग्वज्रः, U. i. III. Eager : q.v. IV. In mind : सूक्ष्मबुद्धि (mfn.) : v. Also sharp.

KEENLY : (1) तीक्ष्णम् : v. Sharply ; (2) तीव्रम् : v. Severely, bitterly : (2) अत्यन्तम् : v. Exceedingly.

KEENNESS : q.v. : तीक्ष्णता. II. Severity : q.v. : तीव्रता. III. Eagerness : व्यग्रता (=shrewd).

KEEN-EYED, KEEN-SIGHTED : (1) सूक्ष्मबुद्धि (mfn.); (2) दूरदर्शिन् (f. नी) ; (far-sighted) ; (3) चतुरः (रा, रं).

KEEN-SIGHTEDNESS : (1) सूक्ष्मबुद्धिः ; (2) दूरदर्शिता.

KEEP (v.t.) : I. To retain : (1) रक्षति, सं-, परि-, अभि- (रक्ष्, c. 1.), *Mālavikā is kept out of the sight of His Majesty* : मालविका भर्तुर्दर्शनपथाद्रक्ष्यते, Mal. i. ; *to k. counsel* : मन्त्रं संरक्षति, Ka. ; *can I k. my tongue now* : किमिदानीहं जिह्वां रक्षितुं समर्थोऽस्मि, V. ii. ; (2) धरति *or* धारयति (धृ, c. 1. and 10.) (=to hold), *should k. in mind* : हृदि धर्तुमर्हसि, M.n. ; *therefore you k. (it)* : तस्मात् स्वयं धारय, Mr. iii. II. Fig., to observe : रक्षति, सं-, etc., *to keep a promise* : प्रतिज्ञां परिरक्षति, Sca. ; *k.ing of a vow* : व्रताभिरक्षा, Ki. III. To preserve : रक्षति, etc., *to k. the hair* : केशानां रक्षणार्थाय, Pa. IV. To have : q.v. : रक्षति (? : used in Bengali). Ph. : *have you kept the secret I entrusted* : रक्ष्यते भवता रहस्यनिक्षेपः, V. ii. ; *to k. daily accounts of receipts and expenses* : नित्यमायव्यये अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.) (?), Mah. ii. 5. 72. ; *to k. bed* : शय्यायां तिष्ठति ; *he k.s a school* : तस्य विद्यागृहमस्ति ; *to k. bad hours* : विलम्बेन शय्यां गच्छति (?).

KEEP (v.i.) : I. To last, stay : q.v. : तिष्ठति (स्था, c. 1.). II. To remain, continue : आस्ते (आस्, c. 2.), *to k. crying* : रुदन्नास्ते.

KEEP BACK : रक्षति : v. To withhold, restrain.

KEEP COMPANY : I. To associate : q.v. : संसर्गं करोति. II. To accompany : q.v. : सहचरीभवति (with gen.), N.

KEEP DOWN : निगृह्णाति (ग्रह, c. 9.) : v. To check, repress.

KEEP OFF : I. Trans : निवर्तयति (c. of वृत्) : v. To prevent. II. Intrans : निवर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To obtain.

KEEP ON : न विरमति (रम्, c. 1.) *or* श्राम्यति (श्रम्, c. 4.) (with inf. or loc.).

KEEP TO : अनुवर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To follow. Ph. : *k.ing to one's own religion* : स्वधर्मवर्तित्वम्, Mah. iii. 313. 88.

KEEP UP : रक्षति : v. To keep, maintain, hold.

KEEP (subs.) : of a castle : गुप्तिः (?).

KEEPER : I. Lit. : रक्षकः. II. As of a park : पालः, -कः, *k. of a prison* : गुप्तिपालकः, Mr. vi. ; (2) rarely by deriv., *dog k.* : श्वगणी, R. ix. 53.

KEEPING (subs) : रक्षा, अभि-, etc. : v. To keep. *In k. with i.e. agreeing* : संवादिन् (f. नी).

KEEPSAKE : प्रीतिदायः (?), Ram.

KEG : भाण्डविशेषः.

KEN : गोचरः, *beyond the k. of speech and mind* : अतीत्य वाचां मनसाञ्च गोचरम्, Ki. xviii. 41. : v. View.

Kennel : I. A cot : कुक्कुरशाला (?). II. A pack : दलम्.

Kerb-stone : निरोधोपलः (??).

Kerchief : आवरणम् (any covering) : v. Also hand-k.

Kernel : I. Of a fruit : बीजम्, *as if its seeds have been thrown out by the k.-eating time* : बीजमुत्सादसीर्यं कालेन निष्ठ्यूतमिवास्थियुग्मम्, N. II. Of flesh : गण्डः (?), Bha. III. Fig. : मूलम् : v. Bottom.

Kernelly : (1) बीजमयः (यी, यं) ; (2) बीजपूर्ण (f. र्णा).

Kestrel : भासः (?) ; श्येनः (=falcon).

Ketch : पोतविशेषः.

Kettle : (1) कटाहः ; (2) पिठरः ; (3) कन्दुः.

Kettle-drum : (1) भेरी (large k. ?) ; (2) गुञ्जा (small k. ?).

Key : I. Of a lock : (1) अङ्कुटः (?) ; (2) कुञ्चिका (?). II. In gen. : उद्घाटकः, *becomes a k. in a locked door* : उद्घाटको भवति यन्त्रबद्धे कपाटे, Mr. iii. III. Explanation : q.v. : व्याख्या. IV. Key-note : वादिन् (m.), Wilson. V. Of a country : शरणम् (?).

Key-hole : अङ्कुटच्छिद्रम् and sim. comp.s. (??).

Key-stone : *सारप्रस्तरः ; सन्धानप्रस्तरः.

Kibe : (1) पादस्फोटः ; (2) विपादिका.

Kick (v.) : (1) पादेन प्रहरति (हृ, c. 1.), ताडयति (तड्, c. 10.) *or* हन्ति, आ-, (हन्, c. 2.), *k.ed on the head* : पदा मूर्ध्नि प्राहरत्, Mah. ; (2) पादं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (of horses ?).

Kick, kicking (subs.) : (1) पादप्रहारः ; (2) पदाघातः ; (3) पादक्षेपः (of horse ?).

Kid : I. Lit. : छागशावः, -कः and sim. comp.s. II. A child : बालः.

Kidnap : (1) हरति (हृ, c. 1.), *to k. women* : नारीं हरति, Mit. : v. Also to steal.

Kidnapper : नरहर्तृ, Mit. *K. of women* : स्त्रीहर्तृ (m.), Mit.

Kidnapping (subs.) : नरहरणम्, etc. ; *k. of boys* : बालहरणम्.

Kidney : वु(वृ)क्कः, -क्का *or* -क्कन् (m.), *the K.s* ; वृक्कयोर्युगलम्, Bha.

Kidney-bean : शि(सि)म्बा (म्बिः *or* म्बी) ; शि(सि)म्बिका.

Kill : (1) हन्ति, नि-, (हन्, c. 2.), *k.ed Satrājita in sleep* : सुप्तं सत्राजितं जघान, V. p. ; *to k. by poison* : विषेण हन्ति, D. iv. ; *let not duty k.ed k. us* : मा नो धर्मो हतोऽवधीत्, Mah. iii. 313.128. (वध्, only in लुट् and लुङ्) ; (2) व्यापादयति (c. of पद्), *k. the wretch* : दुरात्मानं व्यापादय, Ma. iv. ; (3) मारयति (c. of मृ) (rare), *to k. as they k. animals* : पशुमारणं मारयितुम्, Sa. vi. ; (4) सूदयति, नि-, (सूद्, c. 10.) (=to slay : q.v.) : (5) नाशयति, वि-, (c. of नश्) (=to destroy : q.v.); (6) परलोकं नयति (नी, c. 1.), गमयति (c. of गम्), etc. (=to send to the next world).

Killer : (1) हन्तृ, नि- (f. त्री) ; (2) in comp., *Brahmin-k.* : ब्रह्महा, V.s. ; *k. of enemies* : शत्रुघ्नः ; (3) घातिन् (f. नी) (gen. in comp.), *bird-k.* : पक्षिघाती, V.s. ; *k. of Madhu* : मधुसूदनः ; *k. of Naraka* : नरकान्तकः.

Killing (subs.) : (1) वधः ; (2) हत्या, *Brahmin k.* : ब्रह्महत्या, V.s. : (3) हननम्, नि-, *k. of Krishna* : कृष्णहननम्, M.n. ; (4) घातः (rare), *k. of brutes* : पशुघातः, Mr. ; (5) सूदनम्, नि- (=slaying).

Kiln : (1) पाकपुटी ; (2) आपाकः, *like pots, etc. thrown in the k.* : आपाके निक्षिप्तस्य घटादेः, V.d.

Kimbo : भुग्न (f. ग्ना), अव- : v. Crooked, arched (I).

Kin : v. Kindred (subs. and adj.). When affix, expr. by-कः, *manikin* : माणवकः.

Kind (subs.) : I. Race, genus : जातिः. II. Sort : (1) भेदः, *k.s. of heroes* : नायकभेदाः, Sah. ; (2) प्रकारः (of things etc.) ; (3) -विधः (धा, धं) in comp., *of three k.s* :. त्रिविधः (धा, धं) ; *of the same k.* : तथाविधः (धा, धं) ; *of how many k.s* : कतिविधः (धा, धं). Ph. : (a) *a kind of*=somewhat : q.v. ; (b) *in k.* : i.e. not in money : expr. by the commodity implied.

Kind (adj.) : I. Generous, merciful : (1) दयालु (mfn.), *as if by k. penance* : दयालुनेव तपसा, Ki. vi. 27. ; (2) दयावत् (f. ती) (of persons only) ; (3) सदयः (या, यं). Ph. : *k. act* : उपकारः : v. Good (subs.). II. Of words : (1) प्रियः (या, यं) ; (2) मधुरः (रा, रं).

Kind-hearted : सदयहृदयः (या, यं), Gi. i. 13. and sim. comp.s.

Kindle (v.t.) : (1) उद्-दीपयति, सं- (c. of दीप्), *k.d the Pāṇḍavas with glances* : पाण्डवान् सन्दीपयामास कटाक्षपातैः, Mah. ii. 67. 42.; (2) सं-धुक्षयति (c. of धुक्ष्) : v. To inflame, lighten.

Kindle (v.i.) : (1) दीप्यते, उद्-, सं- (दीप्, c. 4.), *the Raghu chief k.d with rage* : क्रुधोऽदीपि रघुव्याघ्रः, B.; (2) संधुक्षते (धुक्ष्, c. 1.) : v. Also to lighten, take fire.

Kindliness : (1) सौम्यता ; (2) सौजन्यम् (=good nature).

Kindly (adj.) : I. Kindred : सजातीयः (या, यं). II. Soft, gentle : q.v. : सौम्य (f. म्या). III. Kind : q.v. : सदयः (या, यं).

Kindly (adv.) : (1) सदयम्, *enjoyed k.* : सदयं बुभुजे, R. viii. 7.; (2) दयापुरःसरम्, etc.; (3) दयालुतया. *To speak k.*: प्रियं *or* मधुरम् वक्ति.

Kindness : I. The feeling : (1) दया, *show k.* : दर्शय दयाम्, K.; *(they) feel even for them* : दयास्ति तास्वपि, Mah. ii. 68. I.; *k. is desire for the happiness of all* : दया सर्वसुखैषित्वम्, Mah. iii. 313. 19.; (2) दयालुता, *ou of k. for the poor* : दीनदयालुतया, N. i. 143. II. An act of k. : (1) अनुग्रहः : v. Favour; (2) हितम् : v. Good.

Kindred (subs.) : I. Relationship : (1) बन्धुता ; (2) ज्ञातेयम् *or* ज्ञातिभावः *or* ज्ञातित्वम्. II. Relatives : (1) बन्धुता (rare), Ki. i. 10.; (2) बन्धवः (m. pl.) : v. Relative.

Kindred (adj.) : *the union of the k. (couple)* : समगुणयोगः, R. vi. 85. : v. Akin (II), congenial.

Kine : गावः (f. pl.) : v. Cow.

King : (1) राजन् (m.), *great k.* : महाराजः, अधिराजः ; *k. of k.s* (gen. Kuvera) : राजराजः ; (2) नृपः, भूपतिः, महीपालः, and sim. comp.s.

Kingdom : I. Lit. : (1) राज्यम्, *obtaining the k. bequeathed by his father* : गुरुणा दत्तं राज्यं प्रतिपद्य, R. iv. 1.; *placed (him) in the k.* : राज्ये समादधुः, R. xvii. 8.; (2) राष्ट्रम् (=country); (3) राजत्वम्, -ता (=royal power). II. Fig. : *mineral k.* : *धातुसृष्टिः ; *these are the three k.s of nature* : *तिस्रो नैसर्गिकपदार्थानां जातयः.

Kingfisher : मत्स्यरङ्गः(ङ्कः) ; मत्स्याशनः (rare).

Kingly : I. Lit. : (1) by comp.; (2) राजकीयः (या, यं). II. Like a king : राजसदृशः (शी, शं) ; राजसन्निभः ; etc.

King's-evil : a disease : गण्डमाला.

Kinsfolk : (1) बान्धवाः (m. pl.) ; (2) बन्धुवर्गः, etc.

Kinsman : (1) बन्धुः ; (2) बान्धवः : v. Relative (subs.).

Kiss (subs.) : (1) चुम्बनम्, *to give a k.* : चुम्बनं ददाति, H. *or* अर्पयति, J.; (2) चुम्बितम्.

Kiss (v.) : (1) चुम्बति *or* चुम्बयति, परि-, नि-, आ-, (चुम्ब्, c. 1. and 10.), *to k. you* : त्वां निचुम्बितुम्, Ch.; *k.ed the darling on the face* प्रियामुखं चुचुम्ब, Ku.; (2) निंस्ते, परि-, (निंस्, c. 2.) (rare). *To k. the lips* : अधरं पिबति (पा, c. 1.) (poet), Sa.; *to k. on the head* : मूर्द्धनि उपजिघ्रति *or* उपा- *or* आ- (घ्रा, c. 6.), K.

Kisser : (1) चुम्बकः ; (2) परिणिंसकः (rare).

Kitchen : (1) पाकशाला ; (2) महानसम्, *I am well up in k. work* : कुशलोऽस्मि महानसे, Mah.; (3) रसवती (rare).

Kitchen-garden : (1) शाकवाटिका; (2) शाकशकटम् (rare).

Kitchen-maid : (पाकशालायां नियुक्ता) चेटी.

Kite : I. The bird : चिल्लः. II. The toy : चिल्लः (?) ; मासः, Mah.

Kitten : मार्जारशावः, -कः and sim. comp.s. : v. Cat.

Knack : कौशलम् : v. Skill, dexterity.

Knapsack : *पाथेयभस्त्रा.

Knave : धूर्तः : v. Rogue.

Knavery : धूर्तता : v. Villainy, deceit.

Knavish : धूर्त- in comp., *k. fellow* : धूर्तजनः.

Knavishly : कपटेन : v. Deceitfully, dishonestly.

Knavishness : (1) धूर्तता ; (2) कापट्यम् : v. Deceitfulness.

Knead : मर्दयति, सं-, परि-, वि-, (मृद्, c. 10.)

Kneading-trough : द्रोणिः(णी) (gen. term : not nec. for kneading).

Knee : जानु (n.), *k.-joint* : जानुसन्धिः.

Knee-deep : (1) जानुदघ्न (f. घ्नी) ; (2) जानुमितः (ता, तं) ; (3) जानुद्वयसः (f. सी).

KNEE-PAN : जानुफलकम्, Wilson.

KNEEL : also with *down* : जानुभ्यां महीं गच्छति (गम्, c. 1.) *or* नमति (नम्, c. 1.). *K.ing*, k, etc. is expr. also by जानुभ्यां स्थित्वा, क्षितितलनिहितजानु (mfn.), K., and sim. expr.s.

KNELL : I. Lit. : *प्रेतघण्टा. II. Death, end : q.v.

KNIFE : (1) छुरिका ; (2) कर्तरिका ; (3) दात्रम्.

KNIGHT (subs.) : I. A champion : भटः. II. A title : *अनुवेरणः, भटः,

KNIGNT (v.) : *अनुवेरणं *or* भटं करोति, भटोपाधिं ददाति (दा, c. 3.).

KNIGHT-ERRANT : (1) भटः ; (2) वीरः.

KNIGHTHOOD : I. The dignity : *अनुवेरणत्वम् ; भटपदम्. II. The knights collectivelly : expr. by pl.

KNIGHTLY : expr. by gen. or comp. : v. Heroic.

KNIT (v.) : I. To fasten : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. With needles : सं-सीव्यति (सिव्, c. 4.). III. To connect : q.v. : संयोजयति (c. of युज्). Ph. : *to k. the brows* : भ्रूकुटीं बध्नाति.

KNOB : I. A lump : (1) पिण्ड (mn.) ; (2) गण्डः ; (3) गुल्मः ; (4) गेन्डुः (of balls, etc.). II. A knot : ग्रन्थिः.

KNOBBED, KNOBBY : (1) पिण्डिलः (ला, लं) (?) ; (2) ग्रन्थिलः (ला, लं) (=knotty).

KNOCK (v.) : आ-हन्ति, सम्-, (हन्, c. 2.) : v. To strike, beat. *K. against* : प्रतिहन्ति (with ins. of the English acc.). *K. down* : (a) to fell : पातयति (c. of पत्), *I will k.d. all your teeth* : पातयिष्यामि दशनान् वदनादखिलांस्तव, V.p. xvi. 7. ; (b) in auction : *आह्वानं समापयति (c. of आप्). *K. in* or *on the head* (fig.) : समापयति : v. Also to frustrate. *K. off* : (a) to k. out : q.v. ; (b) in auction : v. K. down (b) ; (c) to cease : q.v. *K. out* : (a) to fell : पातयति ; (b) to force out : बहिष्करोति. *K. under* : v. To yield, sumbit. *K. up* : (a) to assure : *द्वारे समाहत्य प्रबोधयति (c. of बुध्) ; (b) to be k.ed up : परि-क्लाम्यति (क्लम्, c. 4.) : v. Fatigued.

KNOCK, KNOCKING (subs.) : (1) आघातः, सम्- ; (2) अभिघातः.

KNOCKER : of a door : *द्वारताडनी ; द्वाराहतियन्त्रम्.

KNOCK-KNEED : (1) संज्ञु (mfn.) ; (2) संहृतजानु (mfn.).

KNOLL : नाकुः : v. Also mound.

KNOT (subs.) : I. A tie : (1) ग्रन्थिः, Ku. iii. 46. ; (2) बन्धः, -नम्, M.n. *To tie up the hair in a k.* : वेणीं बध्नाति, Mu.; *having k.ted hair* : जटिलः (ला, लं), S. p. II. Of plants : ग्रन्थिः : v. Joint. III. Fig., bond : q.v. : बन्धः. IV. A cluster, circle : मण्डलम्. V. A knotty point : ग्रन्थिः, *in this work I have carefully inserted k.s here and there* : ग्रन्थग्रन्थिरिह क्वचित् क्वचिदपि न्यासि प्रयत्नान्मया, N. xxii. 154. ; *to loosen a k.* : ग्रन्थिं श्लथीकरोति, N. VI. A bird : पक्षिविशेषः. VII. In ships : *it goes ten k.s an hour* : *होरायां पञ्चक्रोशं गच्छति.

KNOT (v.) : ग्रन्थिं बध्नाति (बन्ध् , c. 9.).

KNOT-GRASS, KNOT-WEED : ग्रन्थिमती ; (?) ; (2) ग्रन्थिदूर्वा (?).

KNOTTINESS : (1) ग्रन्थिलता ; (2) ग्रन्थिमत्ता.

KNOTTY : (1) ग्रन्थिलः (ला, लं) ; (2) ग्रन्थिमत् (f. ती). *K. point* : ग्रन्थिः : v. Knot (V.).

KNOUT : कशा (?) : v. Also scourge.

KNOW (v.) : (1) जानाति, वि-, सं-, परि-, प्र-, *or* जानीते (ज्ञा, c. 9.) (best equiv.), *everybody does not k. everything* : न हि सर्वः सर्वं जानाति, Mu. ; *I don't k. how it is propitiated* : न जाने कथं साराधिता भवति, V.; *don't you k. she is Chandrarekhā* : किं न जानासि सा खलु चन्द्ररेखेति, V.t. ; *did not k. that a long while had passed* : महान्तं कालमतिक्रान्तं नाज्ञासीत्, K.; *you k. how to amuse the queen* : जानासि देवीं विनोदयितुम्, U. ; *I do not k. any other man except you* : त्वां विहाय न जाने पुरुषान्तरम्, H. ii.; (2) वेत्ति (विद्, c. 2.), *k. me to be (your) husband's friend* : भर्तुर्मित्रं मां विद्धि, Me. ; *one who k.s all that is to be k.n.* : विदितसकलवेदितव्यः (व्या, व्यं) V.t. ; (3) अवैति (इ, c. 2.), *I k. your strength* : अवैमि ते सारम्, Ku. ; (4) अवगच्छति (गम्, c. 1.) (=to find out, understand), *k.ing the body to be reduced to (a subject) of talk (only)* : अवगम्य कथीकृतं वपुः, K. ; (5) बुध्यते (बुध्, c. 4.) (=to understand : q.v.).

KNOWABLE : (1) वि-ज्ञेयः (या, यं) ; (2) वेदितव्य (f. व्या), etc.

KNOWING (adj.) : I. Well-informed : (1) ज्ञानिन् (f. नी) ; (2) विज्ञ (f. ज्ञा). II. Cunning : q.v. : विदग्ध (ग्धा). III. Acquainted with : (1) ज्ञ (f. ज्ञा), अभि-, in comp., *k. Shāstras* : शास्त्रज्ञः ; (2) -विद् (mfn.) in comp., *k. Veda* : वेदविद् (mfn.).

KNOWINGLY (adv.) : (1) by pres. part., *who did not k. release Jānaki* मुमोच जानन्नपि जानकीं न यः, Si. ; (2) ज्ञानतः ; (3) ज्ञानात् ; (4) ज्ञानपूर्वम्, Ram.

KNOWLEDGE : (1) ज्ञानम्, *k. is comprehension of truths* : ज्ञानं तत्त्वार्थसम्बोधः, Mah. ; *false k.* : मिथ्याज्ञानम्, S. ; *k. is a burden without action* : ज्ञानं भारः क्रियां विना, H. ; *light of k.* : ज्ञानप्रदीपः, D. ; *k. of one's feelings* : भावज्ञानम्, Mah. iii. (in this sense, gen. expr. by verb) ; (2) विद्या (=gen. learning), *one destitute of k. is a beast* : विद्याविहीनः पशुः, J. ; *k. of weapons and sciences* : विद्या शस्त्रस्य शास्त्रस्य, H. ; (3) संविद् (rare), *Lord of k.* : संविदामीशः, Ki. Ph. : *to come to the k. of* : श्रुतिम् आयाति, etc. ; *or has it come to the k. of the spy-eyed king* : चारेक्षणस्य नृपतेः श्रुतिमागतो वा, Mr. ix. 9. ; *to have a k. of* : जानाति, अभि- : v. Acquainted. : *carnal k.* : भोगः, सं-, V.t. ; *with, without my k.* (informing, not i. me) मां विज्ञाप्य, अविज्ञाप्य, (=I knowing, not k.) ; विज्ञाते, अविज्ञाते मयि *or* मद्गोचरेण, मदगोचरेण.

KNOWN (adj.) : i.e. celebrated, renowned : q.v. : प्रसिद्ध (f. द्धा). *Well-k.* : सुप्रसिद्ध (f. द्धा). *Ill-k.* : अप्रसिद्ध (f. द्धा).

KNOWN, BE : (1) by ज्ञातः (ता, तं), *is it k. that* : ज्ञातो नु किम्, Mr. ix. 9. ; (2) by विदितः (ता, तं), *be it k. to your excellent Majesty* : विदितमस्तु देवपादानाम्, Sa. vi. ; (3) by प्रसिद्ध (f. द्धा) (of what is well-k.), *if God is well-k. from peoples' souls* : यदि लोके ब्रह्मात्मत्वेन प्रसिद्धमस्ति, S. i. 1.

KNOWN, BECOME : प्रथते (प्रथ्, c. 1.), *afterwards k. among people by her name* : प्रजासु पश्चात्प्रथितं तदाख्यया, Ku. v. 7.

KNOWN, MAKE : I. To disclose : q.v. : प्रकाशीकरोति. II. To inform : q.v. : विज्ञापयति (c. of ज्ञा).

KNUCKLE : पर्वन् (n.), R. xii. 41. ; अङ्गुलिसन्धिः, etc.

KNURL, KNURLY : v. Knot, knotty.

KORAN : *कोराणम्.

L

LABEL (subs.) : *लेपपत्रम् ; बीजकम्, Monier Williams.

LABEL (v.) : *लेपपत्रं सज्जयति (c. of सज्ज्).

LABIAL : I. Adj. : औष्ठ्य (f. ष्ठ्या). II. Subs. : ओष्ठ्यवर्णः ; औष्ठ्यम्.

LABORATORY : Of chemists : *कर्मकुलम् and sim. comp.s.

LABORIOUS : I. Requiring labour : (1) श्रमसाध्य (f. ध्या) ; (2) प्रयासकरः (री, रं) and sim. comp.s. II. Industrious : q.v. : परिश्रमिन् (f. णी).

LABORIOUSLY : (1) परिश्रमेण ; (2) श्रमपूर्वम् ; (3) सप्रयासम्.

LABORIOUSNESS : I. Toilsomeness : प्रयासकरता ; etc. II. Industry : q.v.

LABOUR (v.) : I. To toil : (1) परिश्रमं करोति ; (2) आयासं करोति. II. To work : कर्म करोति. III. To strive : यत्नं *or* उद्योगं करोति. IV. To be in travail : प्रसवावस्थायां वर्तते. V. To l. under, suffer : बाध्यते (pass. of बाध्) *or* बाधितः (ता, तं).

LABOUR (subs.) : I. Toil : (1) श्रमः, परि-, *languid with l.* : परिश्रमक्लान्त (f. न्ता), Ki. iv. 17. ; (2) आयासः *or* प्रयासः (=exertion), *then why vain l.* : तद् किं वृथा प्रयासेन, P. II. Work : q.v. : कर्मन् (n.). III. Of childbirth : प्रसवावस्था (the state) ; प्रसववेदना (of the pains).

LABOURED (adj.) : (1) श्रमसिद्ध (f. द्धा) (?) ; (2) आयाससिद्ध (f. द्धा) (?).

LABOURER : (1) कर्मकरः, *will do work like l.s* : कर्म कर्मकरवत् करिष्यति, Si. ; (2) कर्माजीवः ; (3) कर्मजीवी, *artisans and l.s* : शिल्पिनः कर्मजीविनश्च, V.s.

LABURNUM : सुन्दरवृक्षविशेषः ; लावण्यः.

LABYRINTH : दुर्लक्ष्यनिर्गमा वाटी *or* वाटिका.

LABYRINTHIAN, LABYRINTHINE : अतिगहनः (ना, नं) (?).

LAC : I. The substance : (1) लाक्षा ; (2) अलक्तः; (3) जातु, -कम् (n.). II. The number : लक्षम्.

LACE (subs.) : I. A string or cord : सूत्रम्. II. A fabric : *सूत्रजालम्.

LACE (v.) : सूत्रजालेन मण्डयति (मण्ड्, c. 10.), "*l.d with silver*" *रजतजालमण्डितः (ता, तं) : v. Also to fasten.

LACEMAKER : *जालकर्मकरः ; सूत्रजालकरः.

LACERATE : भिनत्ति (भिद्, c. 7.) : v. To rend, tear. *L.d wound* : भिन्नम्, Sr.

LACERATION : I. The act : (1) भेदनम् ; (2) विभेदः ; (3) विदारणम् ; (4) पाटनम्, वि-. II. The breach made : भेदः, वि-.

LACK (subs.) : अभावः : v. Want, deficiency.

LACK : (v.) : expr. by subs. : v. To want, deficient.

LACK-A-DAY : अहो दुर्दिनम् : v. Alas.

LACK-BRAIN : निर्बुद्धि (mfn.) : v. Fool.

LACKEY : चेटः (=servant.).

LACONIC : (1) लघु (mfn.) ; (2) संक्षिप्त (f. प्ता) (=concise).

LACONICALLY : (1) लाघवेन ; (2) सलाघवम् ; (3) संक्षेपेण (=concisely).

LACONISM : I. The style : लाघवम्, Ki. II. A saying : लघूक्तिः, etc.

LACQUER (LACKER) (subs.) : *लाक्षकण (लाक्षा =lac).

LACQUER (LACKER) (v.) : *लाक्षकेण लिम्पति (लिप्, c. 6.).

LACTEAL, LACTEUS : क्षीरिन् (f. णी). *L. vessel* : अन्नरसवाहि स्रोतस् (n.), after Bha.

LAD : (1) बालः : v. Boy ; (2) अर्भकः (?).

LADDER : सोपानम्, -मार्गः, -पथः, R. vi. 1.

LADE : v. To load. *L.n*=loaded : v. Load. *L. out* : v. To ladle.

LADING (subs.) : expr. by भाण्डम् : v. Freight, cargo.

LADLE (subs.) : दर्विः *or* दर्वी, *giving two l.s of rice* : ओदनस्य दर्वीद्वयं दत्त्वा, D. vi. *Sacrificial l.*: स्रुवः, Vi.

LADLE (v.) : *l. out* : दर्व्या बहिष्करोति.

LADY : I. Corresponding to lord : (1) ईश्वरी, *l. of life* : प्राणेश्वरी ; (2) देवी (in addressing), *L. Kādambarī* : देवी कादम्बरी. II. Mistress : q.v. : गृहिणी. III. A good woman : (1) आर्या ; (2) gen. expr. by वनिता, etc., *ladies go the way of their husbands* : प्रमदाः पतिवर्त्मगाः, Ku. iv. 33. : v. Woman.

LADY-DAY : *देवीपर्वन् (n.).

LADY-LIKE : आर्यः (र्या, र्यं) : v. Also noble.

LADYSHIP : देवी, "देव्या......परिचर्यासुखम्, K. ii.

LADY'S MAID : प्रसाधिका, R. vii. 7. ; अलङ्कर्त्री, M.n.

LAG (v.) : मन्दायते (nomi.) : v. Also to loiter.

LAGGARD, LAGGING (adj.) : मन्दकर्मन् (mfn.): v. Idler, loiterer.

LAGOON : (1) अनूपः (=marsh) ; (2) पल्वलम् (=shallow pond).

LAIC : by comp. or gen. : v. Layman.

LAIR : (1) निलयः (=abode) ; (2) बिलम् (=den).

LAIRD : v. Lord, leader.

LAITY : (1) गृहस्थाः (m. pl.) ; प्राकृताः (m. pl.) (=common people).

LAKE : (1) ह्रदः, *in a deep l.* : ह्रदे गभीरे, N. ; (2) सरस् (n.), -वरः, *the l. called Achchhoda* : अच्छोदं नाम सरः, K.

LAMB : I. The animal : मेषशावः and sim. comp.s. II. The flesh : मेषशावामिषम् and sim. expr.s.

LAMBENT : प्रलम्ब (f. म्बा) (?) (comp. लम्ब with L. *lambo*).

LAMBKIN : क्षुद्रमेषशावः and sim. expr.s.

LAME (adj.) : I. Lit. : (1) खञ्ज (f. ञ्जा) ; (2) पङ्गु (mfn.) ; (3) खोडः (डा, डं) *or* खोरः (रा, रं) (rare). *To be l.* : खञ्जति (खञ्ज्, c. 1.). II. Imperfect. weak : दुर्बलः (ला, लं).

LAME (v.) : खञ्जीकरोति ; (2) by adj.

LAMELY : Lit. खञ्जवत्. II. Imperfectly : असम्यक्.

LAMENESS : I. Lit. : (1) खञ्जता ; (2) पङ्गुता ; etc. II. Weakness : q.v. : दुर्बलता.

LAMENT (v.) : (1) वि-लपति (लप्, c. 1.), *the chief of Kośala thus l.ing* : विलपन्निति कोशलाधिपः,

R. viii. 70. ; (2) क्रन्दति (क्रन्द्, c. 1.) : v. To cry ; (3) रोदिति (रुद्, c. 2.) : v. To weep ; (4) शोचति, अनु-, (शुच्, c. 1.) : v. To grieve ; (5) परिदेवयति (देव्, c. 10.) (rare), Ram. ii. 85. 15.

LAMENT (subs.) : v. Lamentation.

LAMENTABLE : I. Deplorable : शोचनीयः (या, यं) *or* शोच्य (f. च्या), अनु-. II. Mourning : by comp., *"l. eye"* : शोकचक्षुः ; *by the l. words* : परिदेविताक्षरैः, Ku. iv. 25.

LAMENTATION : I. Bewailing : (1) विलापः ; (2) परिदेवनम् *or* परिदेवितम् (rare) ; (3) रोदनम् (=weeping). II. In. pl., a book of the Bible : *विलापकाण्डः.

LAMENTED (adj.) : as=dead : स्वर्गीयः (या, यं) (=heavenly) and sim. comp.s.

LAMINA : शकलम् (??) : v. Plate, scale.

LAMINATE, -D : शकलिन् (f. नी) (?) : v. Also plated.

LAMP : दीपः, प्र-, *like the moving flame of a l.* : सञ्चारिणी दीपशिखेव, R. vi. 67. : v. Also light.

LAMP-BLACK : (1) कज्जलम् ; (2) दीपकिट्टम् (rare).

LAMP-STAND : (1) दीपवृक्षः ; (2) प्रदीपपादपः.

LAMPOON (subs.) : *निन्दालेखः ; अपवादबन्धः.

LAMPOON (v.) : *निन्दालेखपात्रं करोति ; प्रबन्धेन अपवदति (वद्, c. 1.).

LAMPREY : कुञ्चिका (??) : मत्स्यविशेषः.

LANCE (subs.) : (1) कुन्तः ; (2) प्रासः : v. Dart.

LANCE (v.) : (कुन्तेन) विध्यति (व्यध्, c. 4.) : v. To pierce.

LANCER : कुन्तपाणिः and sim. comp.s.

LANCET : शलाका, *l.s are of various shapes and for various purposes* : शलाकायन्त्राणि नानाप्रकाराणि नानाप्रयोजनानि, Sr.

LANCET-WINDOW : *शलाकाशिरागवाक्षः.

LAND (subs.) : I. Opp. to water : स्थलम्, *proceeded by l.* : प्रतस्थे स्थलवर्त्मना, R. iv. 60. II. Any portion of it. : भूमिः *or* भूः, *grant of l.* : भूदानम्, He. III. Soil. : q.v. : भूमिः *or* भूः, *shall : till low l. where water accumulates* : निम्नां हि वाहयेद्भूमिं यत्र विश्राम्यते जलम्, Pa. IV. L.ed property : भूः *or* भूमिः. V. A country : q.v. : देशः.

LAND (adj.) : by comp., *L.-lotus* : स्थलपद्मम् ; *l.-war* : स्थलविग्रहः, H. iii. ; *l.-gods* : भूमिदेवाः, Ma. : for dif. : v. Land (subs.).

LAND (v.) : I. Trans : अवतारयति (c. of तॄ). II. Intrans : अवतरति (तॄ, c. 1.) : v. To disembark.

LANDED (adj.) : expr. by comp., *l. proprietors* : भूस्वामिनः.

LANDING (subs.) : अवतरणम् *or* उत्तरणम्. *L. place* : तरः, -स्थानम्.

LANDLADY : I. Of a house : गृहस्वामिनी (?). II. Of land : भूस्वामिनी (?).

LANDLORD : I. Of a house : गृहस्वामिन् (m.). II. Of land : भूस्वामिन् (m.), etc.

LANDMARK : (1) सीमाचिह्नम् *or* सीमालिङ्गम्, *shall always cause these public l.s.* : प्रकाशचिह्नान्येतानि सीमायां कारयेत् सदा, Vri.

LANDRAIL : पक्षिविशेषः.

LANDSCAPE : I. Scene : q.v. : भूभागः. II. A picture : *to print l. s* : *मनोहरभूभागान् चित्रयति. *"L. gardening"* : *मनोहरोद्यानरचना.

LANDSLIP : अवसर्पिणी भूमिः (?).

LAND-TAX : भूमेः करः ; भूकरः (?).

LANDWARD : स्थलाभिमुखम् : v. Towards.

LANE : (1) गलिः (?) ; (2) कुपथः.

LANGUAGE (subs.) : I. Lit. : भाषा, *proficiency in the l.s of all countries* : निखिलदेशीयभाषापाण्डित्यम्, D. ; (2) वाच् (f.) (=speech), *formerly they also had l. like men* : एतेषामपि पुरा पुरुषाणामिव वागासीत्, H. ; *to render into the Persian l.* : पारसीयवाचा करोति, Raj. II. Diction. : (1) भारती, सरस्वती, etc., *l. perspicuous but deep* : प्रसन्नगम्भीरपदा सरस्वती, Ki. (2) उक्तिः, वाक्यम्, etc., *picturesqueness of l.* : उक्तिवैचित्र्यम्, Kav. III. Words, speech : q.v. : वचस्, *with haughty l.* : वचोभिरुद्धतैः, Ki.

LANGUID : (1) ग्लानः (ना, नं), *she looks l. from love* : मदनग्लानेयमालक्ष्यते, Sa. ; (2) म्लानः (ना, नं), परि-, Ki. ii. 2. ; (3) क्लान्त (f. न्ता), परि-, *the waist (has become) very l.* : मध्यः क्लान्ततरः, Sa. iii. 12.

LANGUIDLY : क्लान्तः (न्ता, न्तं), etc. : v. Also weakly.

Languidness : (1) ग्लानिः ; (2) म्लानिः ; (3) क्लान्तिः, परि-.

Languish : (1) सीदति, अव-, : v. To droop, fade ; (2) क्लाम्यति, परि- : v. Wearied ; (3) क्षीयते (pass. of क्षि) : v. To waste ; (4) ग्लायति (ग्लै, c. 1.) (rare).

Languishing (adj.) : languishingly : v. Languid, languidly.

Languor : (1) ग्लानिः ; (2) म्लानिः ; (3) क्लान्तिः, परि-.

Lank : I. Loose : शिथिलः (ला, लं). II. Lean : q.v. : कृशः (शा, शं). III. Languid : q.v.

Lankness : (1) शिथिलता (=looseness) ; (2) कृशता (=leanness).

Lanky : v. Lank.

Lantern : *लण्ठनः : v. Also lamp, light.

Lantern-jawed : क्षीणवदनः (ना, नं) and sim. comp.s.

Lap (subs.) : I. Of a garment : अञ्चल (mn.). II. Of the body : (1) क्रोडम् ; (2) अङ्कः ; (3) उत्सङ्गः.

Lap (v.) : I. To lick : q.v. : लेढि (लिह्, c. 2.). II. To overlap : q.v. : वेष्टयति, परि-, (वेष्ट्, c. 10.).

Lap-dog : *अङ्ककुक्कुरः ; क्रोडकुक्कुरः.

Lapful of (=adj.) : अङ्कपूर्ण (f. र्णा) and sim. comp.s.

Lapidary : उपलशोधकः ; रत्नसम्मार्जकः.

Lapis lazuli : (1) नीलोपलः ; (2) असिताश्मन् (n.).

Lappet : अञ्चल (mn.) (?).

Lapse (subs.) : I. Flow, motion : q.v. : गतिः. II. A failing : स्खलितम्. III. Fall : q.v. : पातः.

Lapse (v.) : I. To pass : q.v. : याति (या, c. 2.). II. To err. : स्खलति (स्खल्, c. 1.). III. To fall : q.v. : पतति.

Lapstone : *अङ्कोपलः and sim. comp.s.

Lapwing : (1) कोयष्टिः, -कः ; (2) पङ्ककीरः.

Larboard : नावो वामभागः.

Larceny : चौर्यम् : v. Theft.

Larch : *नारङ्गः, वृक्षविशेषः.

Lard (subs.) : शूकरमेदस् (n.) and sim. comp.s.

Lard (v.) : I. To grease : q.v. II. fatten : q.v.

Larder : खाद्यगृहम् and sim. comp.s.

Large : I. In size or extent : (1) बृहत् (f. ती), *a l. wrapper* : बृहद्बृहतिका, Ki. ; *with l. halls of precious stones* : बृहन्मणिशिलाशालः (ला, लं), Ku. ; (2) विशालः (ला, लं), *a l. silk-cotton tree* : विशालः शाल्मलीतरुः H. ; *his eyes l.* : विशाले तस्य लोचने, Ri. ; (3) विपुलः (ला, लं), *and the world is l.* : विपुला च पृथ्वी, Ma. ; *a l. river* : विपुला नदी, Mah. ; (4) महत् (f. ती), *having l. arms* : महाभुजः (जा, जं), R. ; *a very l. fish* : सुमहान्मत्स्यः, Mah. ; (5) पृथु (f. थुः *or* थ्वी) ; (6) पृथुलः (ला, लं) ; (7) व्यूढः (ढा, ढं) ; (8) उरु (f. रुः *or* र्वी). II. Fig., noble, far-sighted : बृहत् (f. ती), *l.-hearted* : बृहन्मनस् (mfn.), Ki. III. Numerous, populous : महत् (f. ती), *of the very l. army of the Śavaras* : अतिमहतः शबरसैन्यस्य, K. ; *although (his) seraglio was l.* : अवरोधे महत्यपि, R. IV. Abundant, ample : q.v. : विपुलः (ला, लं). V. Diffuse : q.v. : विपुलः (ला, लं), *in neither very concise nor very l. writing* : नातिलघुविपुलरचनाभिः, V.m. Ph. : *at l.* : (a) without restraint : स्वेच्छाधीनः (ना, नं) ; (b) diffusely : विस्तरशः.

Large-hearted : (1) बृहन्मनस् (mfn.), Ki. (2) विपुलहृदयः (या, यं), J.

Largely : बहु : v. Copiously, diffusely.

Largeness : (1) बृहत्त्वम्, *from (my) l.* : बृहत्त्वात्, Mah. ; (2) विशालता ; (3) विपुलता ; (4) महत्त्वम् ; (5) पृथुता ; (6) पृथुलता : v. Large.

Largess : दानम् : v. Present, gift.

Largish : किञ्चिद्बृहत् (f. ती) : v. Large, somewhat.

Lark : I. The bird : (भा) भरद्वाजः. II. Frolic : केलिः.

Larva : कोषः (शः) (??).

Larynx : (1) कण्ठनालः (ली) ; (2) कृकः (rare).

Lascivious : लम्पटः (of men) : v. Lustful.

Lasciviously : (1) कामचेतसा ; (2) कामचक्षुषा (in looking) ; (3) by सकामः (मा, मं), Ram. : v. Also lustfully.

Lasciviousness : लाम्पट्यम् : v. Also lust.

Lash (subs.) : I. The instrument : कशा(षा). II. Its stroke : (1) कषाघातः, कशाताडनम्, etc.

LASH (v.) : I. To strike with a l. : कशया हन्ति, आ-, अभि- (हन्, c. 2.) : v. To beat, lash (II). II. Fig., to satirize : वाक्सायकैः तुदति (तुद्, c. 6.) *or* भिनत्ति (भिद्, c. 7.). III. To throw up : उत्क्षिपति (क्षिप्, c. 6.). IV. To fasten : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.).

LASSITUDE : (1) ग्लानिः : v. Languor ; (2) तन्द्रा : v. Sloth.

LAST (subs.) : *मूलपादुका ; पादुकालिङ्गम्.

LAST (adj.) : I. Final : (1) अन्त्य (f. न्त्या) *or* अन्त- in comp., *l. syllable* अन्त्याक्षरम् ; *to the l.* : अन्तपर्यन्तम् ; *at l.* : अन्ते [शेषे *or* अवशेषे is used in this sense in Bengali, but I do not remember any instance in Sanskrit] ; (2) चरमः (मा, मं), *nor the l.* : नापि चरमः, D.s. ; (3) पश्चिमः (मा, मं), *getting up at the l. watch* : याम उत्थाय पश्चिमे, Mah. ; *l. order of (their) master* : भर्तुः पश्चिमाज्ञा, R. xvii. 8. II. Preceding : (1) पूर्वः (र्वा, र्वं) (=former) ; (2) गतः (ता, तं) (=past), *l. year* : गतवर्षः. Ph. : *l. evening* : ह्यः प्रदोषे : v. Yesterday.

LAST (adv.) : v. Lastly, *l.-born* : जघन्यजः (जा, जं) (rare).

LAST (v.) : तिष्ठति (स्था, c. 1.), *l.s one moment* : तिष्ठत्येकक्षणम्, V. ii. 1. ; *l.ing but one moment* : क्षणमात्रस्थायिन् (f. नी), M.n. : v. To remain.

LASTING (adj.) : (1) स्थायिन् (f. नी) ; (2) स्थास्नु (mfn.), *l. fame* : स्थास्नु यशः, Ki. ii. 19. ; (3) चिरस्थायिन् (f. नी) (=*l. long*).

LASTINGLY : expr. by adj. or comp.

LASTLY : (1) चरमम् *or* चरमतः ; (2) पश्चिमतः (rare); (3) अन्ततः (?).

LATCH : खिल्लः (?) ; अर्गलः (=bolt).

LATCHET : of a shoe : सूत्रम् (??) ; बन्धनी (??).

LATE (adj.) : I. Long delayed : expr. with विलम्बेन *or* चिरेण, *the summer is l. this year* : *अस्मिन् वर्षे चिरेणागतो निदाघः. II. Far advanced : परिणतः (ता, तं), *l. in the day* : परिणते दिवसे. Ph.: *at l. hours (of night)* : अकाले *or* (?) रिरंसाकाले, D. III. Departed, out of office : पूर्वतनः (नी, नं). IV. Not long past : expr. with इतः किञ्चित् पूर्वम्, L.p. : (1) परः (रा, रं) ; (2) अधस्तनः (नी, नं) (of persons or things in position), *l.r than the works*···ग्रन्थानामधस्तनः, Mahesha. : v. Deceased : q.v.

LATE (adv.) : I. At an advanced time : (1) विलम्बेन ; (2) चिरेण. Ph. : *sooner or l.r* : अद्य श्वो वा ; *too l.* : अतीतकालः (ला, लं), वि-, R. v. 14. II. Lately : q.v. III. Far in the night : अकाले *or* असमये. Ph. : *of l.* : अधुनातनकाले ; (2) इदानीन्तनकाले ; (3) अधुना-(=now : in connection with *formerly*).

LATELY : (1) इदानीमेव (?) ; (2) किञ्चित्पूर्वम्.

LATENESS : expr. as described under *late*.

LATENT : निगूढः (ढा, ढं) : v. Hidden, invisible.

LATERAL : (1) by comp. : v. Side ; (2) पार्श्विकः (का, कं).

LATERALLY : पार्श्वतः : v. Sidewise.

LATH : सूक्ष्मफलकः, Monier Williams.

LATHE : (1) कुन्दः ; (2) भ्रमिः (मः).

LATHER : (subs.) फेनः (the exact sense being determined by context) : v. Foam.

LATHER (v.) : फेनायते : v. To froth.

LATINIST : *लाटिनभाषाभिज्ञः, -विशारदः, etc.

LATINITY : *विशुद्धलाटिनम् ; लाटिनम् will often do.

LATITUDE : I. Geo. : अक्षांशः, Su. com. ; अक्षभागः, Gan. Ph. : *place of no. l.* : निरक्षदेशः ; *they have no l.* : तासु नाक्षस्योन्नतिरिष्यते, Su. xii. 42. ; *celestial l*: विक्षेपः, Su. II. Breadth : q.v. III. Laxity, freedom : गुरुलाघवम् (??).

LATITUDINAL : expr. by comp., *l. difference* : अक्षभेदः.

LATITUDINARIAN : *शिथिलधर्मभक्तः (क्ता, क्तं).

LATITUDINARIANISM : *शिथिलधर्मभक्तिः.

LATTER (adj.) : उत्तरः (रा, रं) (in all the senses) : v. Former, subsequent.

LATTERLY : परेण. (=afterwards : ?) : v. (Of) late.

LATTICE : Ph. : *l. window* : जालमार्गः ; *l. work* : जालकर्मन् (n.).

LAUD (v.) : प्रशंसति (शंस्, c. 1.) : v. To praise, celebrate.

LAUDABLE : प्रशस्य (f. स्या) : v. Praiseworthy, excellent.

LAUDABLENESS : (1) प्रशस्यता ; (2) प्रशस्तता ; (3) उत्कृष्टता (=excellence).

Laudably : (1) प्रशस्तम् ; (2) by comp. or circumlo.

Laudanum : *अहिफेनरसः.

Laudation : प्रशंसा(प्रशस्ति)वचनम्, Mr. : v. Praise.

Laudatory : (1) प्रशंसक (f. सिका) ; (2) स्तावक (f. विका).

Laugh (v.) : हसति (हस्, c. 1.), *l.ed violently* : स्वनवज्जहास, V. p. ; *the ladies l.ed* : जहसुरङ्गनाः, K. ; *he l.s at Daśānana and others* : दशाननादीन् हसत्यसौ, S. i. 71. ; *to l. at* : हास्यम्, Vi. iii. 28. : v. Also to smile., deride. Ph. : *to l. down or out* : अप(व)हसति ; *to l. in one's sleeve*: अन्तर् हसति.

Laugh, laughing (subs.): (1) हास्यम्; (2) हासः; (3) हसितम् (rare).

Laughable : (1) हासकरः (री, रं) ; (2) हास्यजननः (नी, नं), etc.

Laughably : expr. by adj. or circumlo.

Laughing-stock : (1) हास्यास्पदम् ; (2) हास्यपात्रम् ; etc. : v. Object.

Laughter : हासः : v. Laugh (subs.).

Launch (v.) : I. Of vessels : वाहयति (c. of वह्). II. To level : क्षिपति (क्षिप्, c. 6.). III. To expatiate : प्रपञ्चयति (पञ्च्, c. 10.).

Laundress : वस्त्रधाविका (?) : v. Washerwoman.

Laundry : धावनशाला (?) ; रजकगृहम् (?).

Laureate : I. Lit. : *नारलमालिन् (f. नी). II. Fig. : स्रग्विन् (f. णी) (?).

Laurel (subs.) : *नारलः (use m. for tree, n. for ornament).

Laureled, laurelled : *नारलभूषितः (ता, तं) and sim. comp.s.

Lava : *उद्गारः ; आग्नेयोद्गारः.

Lavatory : I. A place : *प्रक्षालनस्थानम्. II. A wash : q.v. :

Lave : प्रक्षालयति (क्षाल्, c. 10.) : v. To wash, bathe.

Lavender : *l. water* : *लावन्दरजलम्.

Laver : प्रक्षालनपात्रम् (?). and sim. comp.s.

Lavish (v.) : (1) वर्षति (वृष्, c. 1.) (= to shower), K. ; (2) अवाकिरति (कृ, c. 6.) (=to scatter down) : v. Also to spend.

Lavish (adj.) : I. Prodigal, wasteful : q.v. : अतिव्ययिन् (f. नी). II. Wild, unrestrained : q.v. III. Immoderate : अपरिमितः (ता, तं). IV. Bestowing much : expr. by verb.

Lavishly : अपरिमितम् (immoderately). *To give l.* : v. To lavish.

Lavishness : अतिव्ययः : v. Prodigality.

Law : I. A command : शासनम्. II. Natural : नियमः (?). III. Statute : विधिः (?). IV. Jurisprudence : q v. : Ph. : *l. asks you* : व्यवहारस्त्वां पृच्छति, Mr. ix. ; *who has come to l. against me* : केन सह मम व्यवहारः Mr. : v. Action, to inform ; *against (the common) l.* : स्मृतिविरुद्धम् *or* स्मृत्यपेतेन मार्गेण ; *l.-breaker* : विधिभेदकः (?) (after स्थितिभेत्ता).

Law-book : स्मृतिशास्त्रम् (used of Hindu l.s.) ; *विधिग्रन्थः.

Lawful : (1) वैधः (धी, धं) (?); (2) न्याय्य (f. य्या) (=just).

Lawfully : विध्यनुसारेण (?) ; न्यायतः (=justly).

Lawfulness : (1) वैधता (?). ; (2) न्याय्यता (=justness).

Lawgiver : विधिप्रवर्तकः (?) ; स्मृतिकारः (only of the Smritis).

Lawless : I. Lit. : अवैधः (धी, धं) (?). II. Unrestrained : अनियन्त्रण (f. णा).

Lawlessly : expr. by adj.

Lawlessness : I. Lit. : अवैधता. II. Fig. : अनियन्त्रणा.

Lawn : I. Of grass : तृणभूमिः (?) and sim. comp.s. II. A sort of fine linen क्षौमम् (?).

Lawsuit : (1) व्यवहारः : v. Action ; (2) विवादः : v. Dispute.

Lawyer : (1) विधिज्ञः (?) : v. Jurist ; (2) व्यवहारिकः (?) (=practising l.).

Lax (adj.) : I. Loose : q.v. : शिथिलः (ला, लं). II. Not strict : शिथिलः (ला, लं) (?) ; मृदु (f. द्वी) (=gentle). III. Of the bowel : शिथिलः (ला, लं).

Laxative : रेचकः (f. चिका) : v. Purgative.

Laxity : शैथिल्यम् : v. Looseness.

Laxly : शिथिलम् : v. Loosely.

Laxness : शिथिलता : v. Looseness.

Lay (v.) : I. To place, put : q.v. : निदधाति

(धा, c. 3.). II. To cause to lie : शाययति (c. of शी) (rare) : v. To lie. III. To fell : q.v. : पातयति (c. of पत्). IV. Miscell. : *to l. dust* : रजः शमयति, Ki. vi. 27. ; *to l. eggs* : अण्डकविमोक्षणं करोति, P. (H. has प्रसूते, not अण्डानि प्रसूते : डिम्बान् ददाति is used in the vernacular) ; *to l. a snare* : उन्माथं प्रयोजयति, Mah. ; *to l. command* : शासनं प्रयोजयति ; *to l. paint, etc* : रङ्गं, etc. ददाति ; *to l. siege* : रोधं करोति, (with gen.) ; "*when the winds are laid*" : शान्ते वाते ; *l. blame upon* : दोषम् आरोपयति (c. of रुह्) (with loc.) ; *to l. waste* : खिलीकरोति : v. To devastate ; *to l. a tax, etc.* : करं, etc. स्थापयति (c. of स्था).

LAY ASIDE : I. Not to retain : (1) अप-अस्यति, निर्- (अस्, c. 4.), *how all that was suddenly l.d a* : सर्वं तदेकपदमेव कथं निरस्तम्, Vi. iii. 13. ; (2) विमुञ्चति (मुच्, c. 6.) (= to leave : q.v.), *l.ing a. (her) necklace* : हारं विमुच्य, Ku. v. 8. II. To reserve : q.v. :

LAY BEFORE : उपन्यस्यति (अस्, c. 4.) (?).

LAY BY : रक्षति (रक्ष्, c. 1.) : v. To keep, reserve.

LAY DOWN : I. To abandon : q.v. : मुञ्चति, वि-, (मुच्, c. 6.), *l.d d. arms* : शस्त्राणि मुमोच, Ki. ii. 9. II. To determine, decide : q.v. : निर्धारयति (धृ, c. 10.).

LAY HOLD OF : गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To catch, seize.

LAY IN : संचिनोति (चि, c. 5.), *how much blood you have l.d in* : कियत् प्रभूतं त्वया सञ्चितं रुधिरम्, Vi.

LAY ON : of blows : ददाति (दा, c. 3.).

LAY OPEN : विवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To disclose, open.

LAY OUT : I. Of corpses : *l.d out the corpse of Bāli on the litter* : आरोप्य शिबिकायां तु वालिनं नष्टजीवितम् (वाससाच्छादयामास माल्यैनावचकार च), Ram. II. To use : q.v. : प्रयोजयति (युज्, c. 10.). III. To plan : परिकल्पयति (क्लृप्, c. 10.). IV. To exert : q.v. : v. To intend, purpose : q.v.

LAY TO : I. To impute : q.v. II. Of ships : गतिरोधं करोति.

LAY TOGETHER : समाहरति (हृ, c. 1.) : v. To collect. Ph. : *l. heads* : एकत्र मन्त्रयति, (मन्त्र्, c. 10.).

LAY UP : I. To store, l. in : q.v. : संचिनोति (चि, c. 5.). II. In pass., confined to bed : उत्थातुं अक्षमः (मा, मं) : v. Also bed.

LAY UPON : i. e. to wager : q.v. : पण्यतां नयति (नी, c. 1.), Ki.

LAY WAIT FOR : क्रमं कृत्वा निभृतं तिष्ठति (स्था, c. 1.), P.

LAY (subs.) : I. A song : q.v. : गीतम्. II. A meadow : भूमिः. III. A layer : स्तरः.

LAY (adj.) : v. Layman.

LAYER : I. A stratum : स्तरः, *and how many l.s.* : कति स्तराश्च, Li. 198. II. Of a plant : perh. मूलम्.

LAYING (subs.) : of eggs : अण्डमोक्षणम्, प्रसवः, (?), K.

LAYMAN : गृहस्थः (=householder); प्राकृतः (=common man) ; ग्राम्यः (=villager).

LAZAR : पापरोगिन् (f. णी) ; पापरोगपीडितः (ता, तं) ; etc., M. v. 164.

LAZARETTO : LAZARHOUSE : *पापरोगशाला.

LAZILY : (1) आलस्येन ; (2) तन्द्रितः (ता, तं) ; (3) आलस्येन.

LAZINESS : (1) तन्द्रा : v. Sloth ; (2) आलस्यम् : v. Idleness.

LAZY : (1) अलसः (सा, सं) ; (2) तन्द्रायुक्त (f. क्ता) ; (3) तन्द्रितः. (ता, तं).

LEAD (subs.) : I. The metal : सीसम्, -कम्, Bha. *Red l. powder* : सिन्दूरम्. II. Precedence : expr. by adj. or verb, *to take the l.* : अग्रतो याति, H.

LEAD (v.t.) : I. To guide : (1) नयति (नी, c. 1.) (=to conduct : q.v.) ; (2) आदिशति (दिश्, c. 6.) (with gen.) *or* आदेशयति (c. of दिश्) (in showing), *l. me the way* : आदिशतु मे मार्गम्, V. ii. Ph. : *with the hand led the daughter of the Chief Mountain to the marriage chamber* : क्षितिधरपतिकन्यामाददानः करेण......कौतुकागारमागात्, Ku. vii. 94. ; *led by her finger* : त्वदीयामङ्गुलिमवलम्ब्य, R. iii. 25. ; *l. to success* : सिद्धिं नयति, Ki. II. To command : q.v. : अधितिष्ठति (स्था, c. 1.). Ph. : *led by whom* : यं पुरस्कृत्य, Ku. ii. 52. III. To go before : पुरो गच्छति (गम्, c. 1.), etc. (with gen.). IV. To pass,

spend : q.v. : नयति : v. To influence : हरति (हृ, c. 1.).

Lead (v.t.) : I. To go before : पुरो भवति, etc. Ku. xiii. 11. II. To tend : *the road l.ing to the Golden City* : सुवर्णपुरगामी पन्थाः, Ku. *Poverty l.s to shame* : दारिद्र्याद्ध्रियमेति, Mr. i.

Leaden : I. Lit. : सीस- in comp. : .v. Lead, made of. II. Dull, heavy : q.v.

Leader : I. Lit. : (1) नेतृ (m.), *l. of armies* : नेता चमूनाम्, R. : v. Commander ; (2) नायकः, *l. of sailors* : नाविकनायकः, D. : v. Chief. II. A leading article : *मुख्यप्रबन्धः.

Leadership : (1) नेतृत्वम् (?) ; (2) नायकत्वम् (?) : v. Command.

Leading (adj.) : मुख्य (f. ख्या), *l. men* : मुख्याः : v. Chief, first.

Leading (subs.) : सीसद्रव्याणि (n. pl.) (?).

Leading-strings : बालानामालम्बनसूत्रम् (?).

Leaf (subs.) : I. Lit. : पत्रम्, *in a small basin of l.ves* : पत्रपुटे, R.; (2) पर्णम्, *knows even the l.ves of the whole of this forest* : सकलस्यास्य कान्तारस्य पर्णानामप्यभिज्ञः, C. viii.; *living on tree-l.ves naturally withered* : स्वयंविशीर्णद्रुमपर्णवृत्तिता, Ku. II. Of metal : पत्रम्, *of gold, that is, of (its) l.ves made very thin* : स्वर्णस्य अतितनूकृतपत्रस्य, Bha. III. Of a book : पत्रम्. Ph. : *you should turn over a new l.* : *त्वया भिन्नवृत्तिर्निषेवनीया. IV. Of a door : कपा(वा)ट (mn.), *with folded l.ves* : दत्तकपाटः, Va. ; *l.-breaker* (i.e. *thief*) : कपाटघ्नः.

Leafless : (1) निष्पत्रः (त्रा, त्रं) ; (2) अपत्रः (त्रा, त्रं) ; (3) अपर्ण (f. र्णा); etc.

Leafy : (1) पत्रावृतः (ता, तं), and sim. comps. (= coverd with leaves) ; (2) पत्रमयः (यी, यं) (=consisting of l.).

League (subs.) : I. A compact : सन्धिः *or* rearely सन्धानम्, *to form l.* : सन्धिं करोति *or* कुरुते, H.; *shall either quickly set to l.* : क्षिप्रं वा सन्धिकामः स्यात्, Mah. II. Two miles : गव्यूतिः, *going about three l.s.* : गव्यूतित्रितयमिव गत्वा, K.: v. Mile.

League (v.) : सन्दधाति (धा, c. 3.), *shall never l. with false irreligious people* : सत्यधर्मव्यपेतेन सन्दध्यान्न कदाचन, H.

Leaguer : I. A camp. : निवेशः. II. Siege : रोधः.

Leak (subs.) : छिद्रम्, Ph. : *to spring a l.* : expr. by छिद्रं जायते.

Leak (v.) : *the house l.s* : गृहे जलं स्रवति : v. To ooze. *L. out* : of secrets, etc. : स्रवति.

Leakage : स्रुतिस्रुति : (?).

Leaky : छिद्रपूर्ण (f. र्णा) (full of chinks).

Lean (subs.) : मेदोहीनं मांसम् (??).

Lean (adj.) : (1) कृशः (शा, शं), परि-, *with l. limbs* : परिकृशैरङ्गैः, Ki. (2) तनु (f. न्वी) (=thin) ; (3) क्षीण (f. णा), परि-, (that has lost flesh) ; (4) क्षामः (मा, मं) (rare) (=3).

Lean (v.) : I. To l. on or upon : अवलम्बते (लम्ब्, c. 1.) (with acc.). II. To be disposed : प्रवण (f. णा). III. To bend, deviate : नमति, अव-, (नम्, c. 1.).

Leanness : (1) कृशता *or* कार्श्यम्, परि- ; (2) क्षीणता, etc.

Leap (subs.): (1) प्लुतिः *or* प्लुतम्, *deer's l.*: हरिणप्लुतम्, U. ; (2) लम्फः *or* झम्पः(म्पा) (jumping), *and those l.s to hell* पातालझम्पाश्च ताः, Vi. v. 53. ; (3) वल्गितम् (=skipping).

Leap (v.) : (1) प्लवते (प्लु, c. 1.) : *l. down* : अवप्लवते; *l. up* : उत्प्लवते ; *l. forth* : आप्लवते ; (2) वल्गते, -ति (वल्ग्, c. 1.) (= to skip) ; (3) लम्फं *or* झम्पं ददाति. *L. over* : (लम्फेन, etc.) लङ्घयति (लङ्घ्, c. 10.).

Leap-frog : दर्दुरप्लावः, B.p. x. 18. 15. ; मण्डूकप्लुतिः, com.

Leaping (subs.) : प्लुतिः ; प्लवनम् : v. Leap.

Leapingly : i.e. by leaps : प्लुतैः, U. ; etc.

Leap-year : *अधिवर्षः (after अधिमासः) : v. Bissextile.

Learn : I. To gain knowledge : (1) शिक्षते (शिक्ष्, c. 1.), *shall not l. the language of barbarians* : न म्लेच्छभाषां शिक्षेत, Vas. ; (2) अध्येति (इ, c. 2.) (gen. =to study), *he l.t the Vedas as well as their limbs in their entirety* : अध्यगीष्ट स वेदांश्च वेदाङ्गानि च सवशः, Mah. i. 128. 37. ; (3) शिक्षां गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (with gen.), V.p. II. To get information : अवगच्छति (गम्, c. 1.) : v. To know, understand. III. To teach : q.v.

Learned : I. Erudite : (1) विद्वस् (f. -दुषी) ;

(2) पण्डितः (ता, तं) ; (3) विपश्चित् (mfn.) ; (4) बुधः (धा, धं), वि-. II. L. in : (1) अभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) : v. Knowing ; (2) अधीतिन् (f. नी), *l. in the four Vedas* : अधीती चतुर्ष्वाम्नायेषु, D.v. : v. Proficient. III. Of works etc. : पाण्डित्यव्यञ्जक (f. ञ्जिका) (=indicative of learing) (?).

LEARNEDLY : (1) पाण्डित्येन (?) ; (2) वैदुष्येण (?).

LEARNER : (1) शिक्षा- *or* विद्या-ग्राहक (f. हिका) ; (2) शिष्यः (=pupil).

LEARNING (subs.) : (1) विद्या, *as a rule, men of equal l. cavil at eact other's reputation* : प्रायः समानविद्याः परस्परयशःपुरोभागाः, Mal i. 19. ; (2) शिक्षा, (rare), *they may show their l.*: ते दर्शयेयुः स्वां शिक्षाम्, Mah. i. 132. 3. ; (3) पाण्डित्यम् (=erudition) ; (4) वैदुष्यम् (=3. : rare) ; (5) अभिज्ञता (=knowingness) : v. Proficient.

LEASE (subs.) : पट्टः *or* पट्टोलिका (?).

LEASE (v.) : पट्टेन ददाति (?) (after Bengali) : v. Also to hire.

LEASEHOLD : पट्टकृतः (ता, तं) (?).

LEASH : I. A thong : चर्मबन्धः. II. Three : त्रयम्.

LEAST (adj.) : expr. by words given under *little* with अपि, *(you) should not feel the l. sorrow for it* : अल्पोऽपि नात्र कर्तव्यः शोकः, V.p. ; *the l. acceptance* : अणुरपि परिग्रहः, K.

LEAST (adv.) : (1) अत्यल्पम् ; (2) अल्पिष्ठम्, etc.

LEAST, AT : अन्ततः, Kav. : v. Also certainly.

LEAST, THE or IN THE (adv.) : (1) अल्पमपि ; (2) अण्वपि ; (3) मनागपि ; etc.

LEATHER : चर्मन् (n.), *l. bag* : चर्मभस्त्रिका, D.

LEATHER-BOTTLE : दृतिः (rare).

LEATHER-DRESSER : *चर्मसंस्कारकः.

LEATHERN : (1) चर्म- in comp. ; (2) चर्ममयः (यी, यं) ; (3) चार्मिकः (की, कं) (rare).

LEATHERY : चर्मसदृशः (शी, शं) ; better with adv. चर्मवत्.

LEAVE (subs.) : I. Permission : q.v. : अनुज्ञा. Ph. : *by your l.*: तवानुमते, Mah. II. Departure : विदायः, *give me l. (to depart)* : विदायो दीयतामिति, Ma. n. v. 99. *L. (of absence)*: विदायः (used in Bengali) ; *privilege l.*: *देयविदायः.

LEAVE (v.) : I. To forsake, abandon : q.v. : त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.). Ph. : *it is not proper to l. him alone* : न युक्तमेनमेकाकिनं कर्तुम्, K. II. To bequeath : q.v. : ददाति (दा, c. 3.). III. To suffer to remain : स्थापयति (c. of स्था) : v. To remain. IV. To entrust : q.v. न्यस्यति (अस्, c. 4.) *or* न्यासीकरोति, *certainly Rākshasa will not l. his family with men who are not his equals* : नूनं ह्यनात्मसदृशेषु राक्षसः कलत्रं न्यासीकरिष्यति, Mu. i. : v. To refer : perh. न्यस्यति.

LEAVE BEHIND : पश्चात् करोति (कृ, c. 8.), R. xvii. 18.

LEAVE FOR : प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.) (with acc.) Si. iii. 1.

LEAVE OFF : I. To cease, desist : q.v. : *l.ing off crying* : विलापाद्विरता, R. xiv. 71 ; *when the rain left off* : शान्ते पानीयवर्षे, H. II. To leave, abandon : q.v.

LEAVE OUT : (1) त्यजति, परि- ; (2) वर्जयति : v. To omit.

LEAVEN (subs.) ; किण्वः : v. Ferment.

LEAVEN (v.) : I. To ferment : q.v. II. To taint, imbue : q.v.

LEAVING : I. Lit. : शिष्टम्, अव-. II. Refuse : उच्छिष्टम्.

LECHEROUS : कामासक्तः (क्ता, क्तं) : v. Lustful, lewd.

LECHEROUSNESS : कामासक्तिः : v. Lust.

LECTURE (subs.) : I. Reading : *प्रपाठः. II. A reproof : शासनम्.

LECTURE (v.) : I. Of l.s : *प्रपठति (पठ्, c. 1.). II. To reprove : शास्ति (शास्, c. 2.).

LECTURE-ROOM : *प्रपाठशाला *or* कोष्ठः.

LECTURER : *प्रपाठकः ; शासकः (=instructor).

LEDGE : I. Ridge : q.v. : कटकम् (?). II. A row : आलिः. III. A layer : स्तरः.

LEDGER : गणनापत्रिका (?), Raj.

LEE : हठभूमिः (?) [हड्ता used among the boatmen].

LEECH : I. The reptlile : (1) रक्तपा ; (2) जलौकाः ; (3) जलोरगी. II. A physician : q.v. : भिषज् (m.).

LEEK : कन्दविशेषः.

LEER (v.) : कटाक्षेण विध्यति (व्यध्, c. 4.) : v. To glance.

LEER (adj.) : रिक्तः (क्ता, क्तं) : v. Empty.
LEERINGLY : कटाक्षपातैः : v. Glance.
LEES : (1) मलम् ; (2) उच्छिष्टम् (=refuse).
LEFT (adj.) : (1) वामः (मा, मं) (=best equiv.), *on the l.* : वामतः ; *l. hand* : वामहस्तः ; (2) सव्य (f. व्या) ; (3) दक्षिणेतरः (रा, रं) (poet).
LEFT-HANDED : वामहस्तः (स्ता, स्तं) (?). [सव्यसाचिन् is not=l. and used mostly of Arjuna].
LEG : I. Of animals : जङ्घा. II. Of a table, etc. : पादः.
LEGACY : *(इच्छापत्रेण) दानम्.
LEGAL : (1) वैधः (धी, धं) (?) ; (2) विधिसंगतः (ता, तं) (?). *L. proceeding* : व्यवहारः : v. Action.
LEAGALIZE : * वैधीकरोति.
LEGALLY : (1) विधिक्रमेण (?) ; (2) विध्यनुसारेण : v. Also justly.
LEGATE : दूतः : v. Ambassador, deputy.
LEGATEE : *इच्छापत्रधनाधिकारिन् (f. णी).
LEGATION : I. Lit. : दौत्यम्. II. The residence : दूतावासः (?).
LEGEND : I. In gen. : (1) कथा (=story) ; (2) इतिहासः पुरातनः, Mah. II. An inscription : शासनम् (?).
LEGENDARY : (1) पौराणिकः (की, कं) (?) ; (2) मिथ्या (=false).
LEGERDEMAIN : माया (?) : v. Jugglery.
LEGGING : जङ्घात्राणम्, and sim. comp.s.
LEGIBILITY : (1) सुपठता ; (2) सुपाठ्यता ; etc.
LEGIBLE : I. Lit. : (1) सुपठः (ठा, ठं) ; (2) सुपाठ्य (f. ठ्या) ; etc. II. Fig. : expr. with वाचयति, निर्- (c. of वच्) : v. To read.
LEGIBLY : सुपठम् (?) ; better by adj.
LEGION : चमूः (?) : v. Army, host.
LEGIONARY : I. Lit. : by comp. II. Fig : प्रभूतः (ता, तं).
LEGISLATE : विधिं विदधाति (धा, c. 3.) (??).
LEGISLATION : विधिविधानम् (??).
LEGISLATIVE : विधिविधातृ (f. त्री) (??) ; व्यवस्थापक (f. पिका) (in Bengali) (?).
LEGISLATOR : विधिविधातृ (m.) (??) ; व्यवस्थाकारकः (??).
LEGISLATURE : विधिविधातारः (m. pl.) ; व्यवस्थापकाः (m. pl.) (??).
LEGITIMACY : I. Legality : वैधता (??). II. Of birth : सुजन्मता (??). III. Genuineness : यथार्थता.
LEGITIMATE : I. Legal : वैधः (धी, धं) (?). II. Of birth : सुजन्मन् (mfn.) (?). III. Genuine : यथार्थ (f. र्था).
LAGITIMATELY : यथान्यायम् (=justly) ; यथार्थतः (=truly).
LEGUMINOUS : शिम्बिजः (जा, जं), Bha. Ph. : *l. plants* : शिम्बिधान्यम्, Bha.
LEISURE : (1) अवकाशः ; (2) अवसरः, Sa. Ph. : *at l.* : प्राप्तावसरः (रा, रं), लब्धावसरः (रा, रं), etc. ; *want of l.* : अनवकाशः, etc.
LEISURELY (adj.) : (1) मन्थरः (रा, रं) : v. Slow.
LEISURELY (adv.) : (1) मन्दं मन्दम् ; (2) शनैः शनैः : v. Slowly.
LEMON : I. The tree : (1) जम्बीरः ; (2) निम्बूः II. The fruit : (1) जम्बीरम् *or* जम्बीरफलम् ; (2) निम्बूफलम्.
LEMONADE : पानीयविशेषः ; जम्बीरजलम्.
LEND (v.) : ददाति (दा, c. 3.) : v. To give, borrow.
LENDER : उत्तमर्णः : v. Also usurer.
LENGTH : (1) दैर्घ्यम् :, *another cloth* 3½ *cubits in l.* दैर्घ्ये सार्धकरत्रयापरपटी, Li. ; *whose breadth is five cubits, l. eight cubits* : यद्विस्तृतिः पञ्चकराष्टहस्तं दैर्घ्यं च, Li. ; (2) आयतिः *or* आयामः (rare) ; (3) परिमाणम् (=measure : as of time).
LENGTH, AT : I. Copiously, fully : सविस्तरम्, K. II. At last : शेषे, अव- (?). III. After a long time : दीर्घकालानन्तरम्.
LENGTHEN : I. Trans : दीर्घीकरोति, *l.ing the body with speed* : वेगदीर्घीकृताङ्गः, Ku. iii. 76. ; *l.ing the cry of geese* : दीर्घीकुर्वन् कूजितं सारसानाम्, Me. i. 32. : v. Also tend, prolong. II. Intrans : दीर्घीभवति.
LENGTH-WISE : (1) दैर्घ्ये ; (2) अन्वायामम्.
LENGTHY (1) विस्तीर्ण (f. र्णा) ; (2) विस्तृतः (ता, तं) : v. Also long.
LENIENCY : (1) दया : v. Kindness ; (2) मार्दवम् : v. Mildness.
LENIENT : (1) सदयः (या, यं) : v. Kind, merciful ; (2) मृदु (f. द्वी) : v. Mild.

LENIENTLY : (1) सदयम् (=kindly) ; (2) मृदु (=mildly).
LENITY : v. Leniency.
LENS : *दृष्टिकाचः ; वीक्षणकाचः.
LENT : कृष्टीयपर्वभेदः.
LENTEN : I. Lit. : *लेण्टीयः (या, यं). II. Fig. : v. Spare, plain.
LENTIL : मसूरः *or* मसुरः.
LEONINE : सैंहः (ही, हं). Ph.: *l. verse* : *लैयनच्छन्दः.
LEOPARD : (1) चित्रकः ; (2) उपव्याघ्रः.
LEPER : (1) कुष्ठिन् (f. नी), M. ; (2) कुष्ठरोगिन् (f. णी) ; (3) कुष्ठपीडितः (ता, तं), Sr.
LEPROSY : (1) कुष्ठम् ; (2) महाव्याधिः (a gen. term). *Spotted l.* : चित्रम्.
LEPROUS : (1) कुष्ठिन् (f. नी) ; (2) कुष्ठरोगाक्रान्तः (न्ता, न्तं).
LESS (adj.) : (1) न्यूनः (ना, नं) ; (2) ऊनः (ना, नं), *if it is l.* : ऊनाश्चेत्, V.s. : v. Little.
LESS (adv.) : (1) न्यूनम् ; (2) अल्पतरम् (?). *Much l.* : q.v. : किमुत.
LESS (suff.) : (1) अ- (*or* अन्- before vowels), *childless* : अपुत्रः (त्रा, त्रं) *or* अनपत्यः (त्या, त्यं) ; (2) निर्-, *fearless* : निर्भयः (या, यं) : v. Devoid of.
LESSEE : भाटकेन क्षेत्रादिग्रहीतृ (m.).
LESSEN : न्यूनीकरोति (trans) *or* न्यूनीभवति (intrans) : v. To diminish.
LESSON : I. That which is taught : (1) पाठ्यम्, *read boy's l.s* : पपाठ बालपाठ्यानि, V.p. ; (2) शिक्षा (=instruction), *to take l.* : शिक्षां गृह्णाति, Mah. II. A portion to learn at one time : पाठः. III. Reproof : शासनम्, *to give l.* : शासनं करोति.
LESSOR (v.) : पट्टदातृ (f. त्री) (??).
LEST : expr. by कदाचित् with विधिलिङ्, *l. he see you* : कदाचित् त्वां स पश्येत् ; नोचेत् with लट् : v. Otherwise.
LET : I. To allow, permit : q.v. II. As sign of imper. mood : (1) by लोट्, *let him be entirely so* : तथाविधस्तावदशेषमस्तु सः, Ku. ; *l. him say all he thinks proper to say*: उच्यतां स वचनीयमशेषम्, Ki. ; *l. it be what may be* : यदस्तु तदस्तु, Ma. ; (2) by लुङ् after मा, *l. it never come to pass*: मा स्म भूत्, Ki.; *l. not cupid enchant you* : मा मुमुहन्नृवन्तमनन्यजन्मा, Ma. III. To lease : भाटकेन ददाति, (दा, c. 3.). IV. Of blood : स्रावयति (c. of स्रु) : v. Bleed.
LET ALONE : न बाधते (बाध्, c. 1.). *L. a. its seeing, I have never heard i of it* : न च तां श्रुतवानस्मि, दूरे तद्दर्शनं पुनः, K.s. xxv. 31. *L. a. principle* : *निर्बाधं तत्त्वम्.
LET DOWN : (1) अवतारयति (c. of तॄ) ; (2) अवरोहयति (c. of रुह्).
LET FLY, LET OFF : मुञ्चति (मुच्, c. 6.) : v. To discharge.
LET GO, LET LOOSE : मुञ्चति *or* मोचयति : v. To release, set free.
LET IN : प्रवेशयति (c. of विश्) : v. To admit.
LET OUT : I. To let go : q.v. II. To lease : भाटकेन ददाति.
LETHAL : प्राणहरः (रा, रं) : v. Fatal, deadly.
LETHARGIC, -AL : (1) जडः (डा, डं) (=dull) ; (2) निद्रालसः (सा, सं) (=sleepy).
LETHARGY : (1) जाड्यम् (=dullness) ; (2) निद्रालसता (=sleepiness) ; (3) तन्द्रा (=lassitude).
LETHE : विस्मृतिः : v. Forgetfulness.
LETTER : I. Of the alphabet : (1) अक्षरम् ; (2) वर्णः. *The l.* अ (a), क (k), etc. : अकारः, ककारः, etc. ; *the l.* र (r) : रेफः. II. Literal statement : शब्दार्थः. Ph. : *to the l.* : यथावचनम् : v. Also literally. III. An epistle : (1) पत्रम्, *send a l.* : पत्रं प्रेषय, A r. ; (2) लेखः, *to open a l.* : लेखम् उन्मुञ्चति, K ; *to seal a l.* : लेखं मुद्रयति, Mu. ; *a l. carrier* : लेखहारकः., K. Ph. : *a man of l.s* कृतविद्य (f. द्या) : v. Learned.
LETTERED (adj.) : i.e. educated, learned : q.v. : कृतविद्य (f. द्या).
LETTER-WRITER : पत्रलेखकः and sim. comp.s.
LETTUCE : शाकभेदः ; *लत्तुकम्.
LEVANT : भूमध्यसागरस्य पूर्वप्रान्तः.
LEVEE : दर्शकमेला.
LEVEL (adj.) : समः (मा, मं), *on a l. ground* : समभूमौ ; *l. with the ground* : भूमिसमः (मा, मं).
LEVEL (subs.) : I. Even surface : समभूमिः. Ph. : *water always finds its own l.* : *जलं सर्वत्र समं तिष्ठति. II. Equality : q.v. : समता. Ph. :

on a l. with : समः (मा, मं) : v. Equal ; *to rise above the l. of*: अतिवर्तते (वृत्, c. 1.). III. Instrument for taking l. : सूत्रम् (?), Williams. IV. Plan. scheme : q.v.

LEVEL (v.) : I. To make l. : समीकरोति, *the earth all around was l.ed* : क्षितिः परितः समीकृता, Ku. xiv. 44. II. To direct : expr. with लक्ष्यीकरोति (with acc.).

LEVELLER : i.e. one who l.s. : expr. by verb.

LEVELLING : I. Subs. : समीकरणम्. II. Adj. : expr. by part.

LEVELNESS : समता : v. Equality.

LEVER : *तुलायन्त्रम्.

LEVERAGE : *तुलायन्त्रयोगः.

LEVERET : शशशावकः and sim. comp.s.

LEVIABLE : आदापनीयः (या, यं) (?) : v. To levy.

LEVIATHAN : तिमिङ्गिलः (?) ; मातङ्गनक्रः (?).,

LEVITE : I. Lit. : *लैविः. II. A priest : पुरोहितः (?).

LEVITICAL, -LY : Priestly.

LEVITY : लघुता *or* लाघवम् *or* लघिमन् (m.), *so that (he) does not understand my l.* : न च मेऽधिगच्छति यथा लघुताम्, Si. ix. 56.

LEVY (subs.) : I. Of troops, etc. : उत्थानम्, सम्-. II. Of taxes, etc. : समाहारः. II. An army : आसारः, M.n.

LEVY (v.) : I. Of troops : उत्थापयति, सम्-, (c. of स्था) : v. To raise. II. To collect : q.v. : समाहरति (हृ, c. 1.) : v. Also to impose.

LEWD : (1) कामुकः (की, कं) ; (2) कामिन् (f. नी); (3) कामवशः (शा, शं) ; (4) कामरतः (ता, तं).

LEWDLY : सकामः (मा, मं) : v. Lasciviously, lustfully.

LEWDNESS : कामुकता : v. Lust.

LEXICOGRAPHER : कोषकारः and sim. comp.s.

LEXICOGRAPHY : कोषरचना (?) and sim. comp.s.

LEXICON : कोषः (शः) : v. Dictionary.

LIABILITY : expr. by circumlo.

LIABLE : expr. by circumlo, *in default of the principal, a surety who stands to produce him is l. to pay his debt* : यो यस्य प्रतिभूस्तिष्ठेद्दर्शनायेह मानवः. अदर्शयन् स तं तस्मै प्रयच्छेत् स्वधनाद्धनम्, Kat. : v. Also subject.

LIAISON : गुप्तप्रणयः : v. Also intercourse.

LIAR : (1) मिथ्यावादिन् (f. नी) ; (2) अनृतभाषिन् (f. णी) ; etc. : v. False.

LIBATION : अभिषारः (both of the act and of the liquor), Vi.

LIBEL (subs.) : परि(री)वादलेखः : v. Calumny.

LIBEL (v.) : परिवादं लिखति (लिख्, c. 6.) : v. To defame.

LIBELLOUS : परिवादगर्भ (f. र्भा) : v. Calumnious.

LIBERAL (adj.) : I. Catholic : उदारः (रा, रं), *for to the l. minded, the (whole) earth is kindred*: उदारचरितानां हि वसुधैव कुटुम्बकम्, H. II. Bountiful : (1) वदान्य (f. न्या), *gone to another l. (person)* : गतो वदान्यान्तरम्, R. ; (2) त्यागशालिन् (f. नी), Si. ; (3) दानशौण्ड (f. ण्डा), A. ; (4) मुक्तहस्त (f. स्ता) (=open-handed). III. Profuse : q.v. : प्रचुरः (रा, रं). Ph. : *l. arts* : उच्चविद्याः (f. pl.) (?).

LIBERAL (subs.) : *उदारः, *l. government* : *उदाराणां शासनम्.

LIBERALITY : I. Of mind : औदार्यम् *or* उदारता. II. Munificence : (1) वदान्यता ; (2) त्यागशालिता ; etc. III. A gift. : दानम्.

LIBERALLY : I. Unselfishly : उदारम्. II. Bountifully : मुक्तहस्तम्. III. Not strictly : असंयतः (??); भावतः (=by purport).

LIBERATE : मोक्षयति (मोक्ष्, c. 10.) : v. Manumit.

LIBERATION : मोक्षः, *l. of slaves* : दासस्य मोक्षः, Va. : v. Release.

LIBERATOR : (1) मोक्षकः, परि- ; (2) मोचकः, वि-, सं-.

LIBERTINE : (1) खण्डितवृत्त (f. त्ता) (?) ; (2) भग्नचारित्रयन्त्रण (f. णा), D. xiii.

LIBERTINISM : व्यभिचारः : v. Profligacy.

LIBERTY : I. Freedom : q.v. : स्वाधीनता. II. Permission : q.v. : अनुज्ञा. III. Privilege : अधिकारः. IV. Breach of decorum : अविनयः, etc., *the l. I have taken* : मम विनयापराधः, Vi. Ph. : *you are at l. to go* : गच्छ यथेच्छम्, N.

LIBIDINOUS : कामुकः (की, कं) : v. Lewd, lustful.

LIBRA : तुला, -राशिः.

LIBRARIAN : *पुस्तकशालाध्यक्षः, -नायकः, etc.

LIBRARY : I. Collection of books : पुस्तकानि (n. pl.) (?) ; पुस्तकसंग्रहः (??) ; etc. II. The place : *पुस्तकशाला ; पुस्तकागारम् ; etc.

LIBRATION : तुलाकरणम् (?).

LICENSE (subs.) : I. Permission : अनुज्ञा. II. Its document : अनुज्ञापत्रम् (?). III. Excess of liberty : अनियन्त्रणा (?). Ph. : *poets have free l.* : निरङ्कुशाः कवयः, S.k.

LICENSE (v.) : अनुजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. To permit.

LICENTIATE : *लब्धाधिकारः (रा, रं).

LICENTIOUS : I. Using licence : अनियन्त्रण (f. णा) (?). II. Lewd, dissolute : q.v. : उद्दामः (मा, मं).

LICENTIOUSNESS : (1) अनियन्त्रणा (?) ; (2) उद्दामता ; (3) कामुकता (=lewdness).

LICHEN : *लैचनः ; शूकरी (a kind of moss).

LICK : लेढि *or* लीढे, आ-, अव-, परि-, सं-, (लिह्, c. 2.), *fire l.s up Lankā* : लङ्कां हुताशो लीढे, Vi. vi. 4. *L. up* : ग्रसते : v. To devour. *L. the dust* : भूमौ शेते (शी, c. 2.) : v. To perish.

LICKERISH : v. Nice, dainty.

LICKING (subs.) : I. लेहः, -नम्, etc. II. Beating : ताडनम्.

LICORICE : (1) यष्टिमधु ; (2) मधुयष्टिः, -का ; (3) क्लीतकम् (rare).

LICTOR : (1) दण्डधरः (?) ; (2) यष्टिधरः (?)

LID : I. Lit. : पिधानम्, II. Eye-l. : q.v. : नेत्रच्छदः.

LIE (subs.) : (1) अनृतम् ; (2) असत्यम् ; (3) अलीकम् ; (4) वितथम् ; (5) मिथ्योक्तिः ; (6) मृषावादः ; etc. : v. False.

LIE (v.) : I. To speak falsely : अनृतं वदति (वद्, c. 1.), etc. II. To be prostrate, stretched out : शेते (शी, c. 2.) (with loc.), अधि- (with acc.), *he must be lying in this tank* : नूनं तेन सरसीमेनामधिशयितेन भवितव्यम्, Ve. vi. III. To remain, rest : q.v. : आस्ते (आस्, c. 2.). IV. To lodge : वसति (वस्, c. 1.). V. To consist, be included : q.v. : अन्तर्भवति. VI. To be situated : expr. with अवस्थितः (ता, तं) : v. Situated. VII. To be sustainable : perh. वर्तते (वृत्, c. 1.) ; gen. expr. with पश्यति (=to see). Ph. : *"for that has ever lain at their hearts"* : *तेषामेतद्धि सन्ततं मनसि स्थितम् ; *l. in the way* : अन्तरायो भवति ; *l. hard upon* : पीडयति (पीड्, c. 10).

LIE BY : I. To remain : तिष्ठति (स्था, c. 1.). II. To rest : शेते.

LIE DOWN : (1) शेते (शी, c. 2.) (often=sleep), *leaving off desire for food, I lay d. on a lonely bed* : दूरीकृताहारस्पृहो विविक्ते तल्पेऽशयिषि, D. ; (2) संविशति (विश्, c. 2.), *passed the night lying d. on a Kusha bed* : संविष्टः कुशशयने निशां निनाय, R. ; (3) निषीदति (सद्, c. 2.), *lying d. on the bare ground* : निषीदती स्थण्डिल एव केवले, Ku.

LIE IN : i.e. in child-bed : expr. with प्रसवावस्था. *L. in wait* : निभृतं तिष्ठति (स्था, c. 1.).

LIE ON OR UPON : expr. with अधीनः (ना, नं) : v. To depend.

LIE OVER : तिष्ठति (?) (used in Bengali).

LIE TO : perh. स्तम्भति (mfn.) : v. To check.

LIE WITH : I. Lit. or sexually : शेते. II. To belong to : expr. with अधीनः (ना, नं).

LIEF : कामम्, प्र- : v. Also willingly.

LIEGE : अधीनः (ना, नं) : v. Dependant.

LIEN : *दाविः (after Bengali).

LIER : expr. by verb. : v. To lie down, lie in wait.

LIEU : Ph. : *in l. of* : स्थाने *or* स्थले (with gen.). Ph. : *read* यावत् *in l. of* तावत् : यावदित्यत्र तावदिति पठ.

LIEUTENANT : I. In the army : no equiv. : v. Captain. II. In gen. : अनु- in comp. *l.-governor* : अनुशासकः (??).

LIFE : I. Of men or animals : (1) जीवनम् *or* जीवितम्, *I did not quit l.* : जीवितं नोत्सृष्टवती, K. ; *longing for my own death simply that he may be (recovered) to l.* : तज्जीवितार्थं आत्ममरणाय स्पृहयन्ती, K. ; (2) प्राणाः (m. pl.), *takes one's l.* : प्राणान् हरति, A r. ; *my l. is moving (i.e. I am dying)* : प्रचलन्ति हि मे प्राणाः, Vi. ; *I will give you my l.* :

प्राणान् ते दास्यामि, A. r.; (3) असवः, (m. pl.), *why my l. did not go out at the time*: असवो मे तत्क्षणे केन हेतुना नोद्गच्छन्ति स्म, K. II. Life-time: (1) जीवनम् *or* जीवितम्, *the l. of animals consists of four or five days*: जीवितं जन्मवतां चतुःपञ्चान्यहानि, D.; *throughout one's l.*: यावज्जीवम्, H.s.; (2) आयुस् (n.), *having long l.*: दीर्घायुस् (mfn.), Sr. III. Fig.: (1) जीवनम् *or* जीवितम्, *you are (my) l.*: त्वं जीवितम्, U. iii. 26.; (2) प्राणाः, D. IV. Conduct: q.v.: वृत्तम् *or* वृत्तिः. V. Vivacity, energy: q.v.: perh. प्राणाः.

LIFE, BRING TO: जीवयति, उत्-, सं-, (c. of जीव्).

LIFE, COME TO: उज्जीवति (जीव्, c. 1.), *the living beings suddenly came to l.*: उदजीवत् सहसैव जीवलोकः, Si.

LIFE-BLOOD: fig.: perh प्राणः.

LIFE-BOAT: *जीवनत्राणम्, जीवनरक्षा-नौः.

LIFE-GUARD: perh. जीवितरक्षाधिकृतः: v. Body-guard.

LIFE-INSURANCE: v. Insurance.

LIFELESS: I. Dead: q.v.: गतासु (mfn.); विगतजीवितः (ता, तं); and sim. comp.s. II. Inanimate: q.v.: निर्जीवः (वा, वं). III. Flat, dull: q.v.: निस्तेजस् (mfn.).

LIFE-TIME: जीवितकालः: v. Life (II).

LIFT (subs.): (1) उत्तोलनम्; (2) उन्नमनम्; (3) उत्थापनम्.

LIFT (v.t.): उत्तोलयति (तुल्, c. 10.): v. To raise.

LIGAMENT: बन्धः: v. Bandage, joint.

LIGATURE: बन्धः: v. Bandage, band.

LIGHT (subs.): I. Lit.: (1) आलोकः, *to give l.*: आलोकं ददाति, Si. xx. 38.; (2) प्रकाशः, *like l. and darkness*: तमःप्रकाशवत्, S.; *by the l. of plants*: ओषधिप्रकाशेन, Ku. vi. 43.; (3) प्रभा (=shining l.), *l. of the moon*: इन्दुप्रभा Su.; (4) ज्योतिस् (n.) (=3); (5) तेजस् (rare), Par. II. That which gives l.: (1) आलोकः, *I noticed a l. in the street*: राजवीथ्यामालोकमलक्षयम्, D. ii.; (2) प्रदीपः (gen.=lamp), *l. of knowledge*: ज्ञानप्रदीपः, D. III. A window: q.v.: आलोकमार्गः, R. vii. 6. VI. Fig., publicity: q.v.: प्रकाशता, *to get to l.*: प्रकाशतां गच्छति, Mu. *To see l. or come to l.*: प्रकाशीभवति, Mu. *To bring to l.*: प्रकाशयति, (nomi.). V. In painting: प्रकाश-भागः (?). VI. Illustration: *to throw l.*: विशदी-करोति: v. To explain. VII. Construction: *according to one's l.*: स्वव्याख्यानुसारेण. VIII. A noteworthy: तेजस् (n.) (?). Ph.: *l. of countenance i.e. favour*: प्रसादः.

LIGHT (adj.): I. Not heavy: लघु (f. घ्वी). II. Of food: लघु (f. घ्वी), *goat-flesh is l.*: छागमांसं लघु, Bha. III. Active, nimble: लघु (f. घ्वी), *l.-handed*: लघुहस्त (f. स्ता). IV. Lightly armed: perh. लघु (f. घ्वी). V. Unsettled, volatile: लघु (f. घ्वी), *by l. conduct*: लघुवृत्तितया, Ki. ii. 53. VI. Gay: लघु (f. घ्वी), *as with their l. appearance*: दर्शनेन लघुना यथा तयोः, R. xi. 12. VII. Of colours: लघु (f. घ्वी) (??). [पातला is used in vernacular]. VIII. Not dark: सालोकः (का, कं), etc.: v. Also moon -l. Ph.: *make l. of*: लघूकरोति, etc.

LIGHT (v.t.): I. To kindle: (1) दीपयति, सं-, प्र-, आ-, उत्-, (c. of दीप्), *l.ed the fire*: पावकं समदीपयत्. R.; *I will l. the funeral pile*: चिता-मादीपयामि, Ve. vi.; (2) ज्वलयति, प्र-, (c. of ज्वल्), *l. the fire quick*: अग्निं त्वरितं ज्वलय, M.n. II. To furnish with l.s: सालोकं(कां) करोति. III. To make l.: (1) दीपयति, etc., *l.ing the sky with its rays*: दीपयन्नथ नभः किरणौघैः, Ki. ix. 23.: (2) द्योतयति, प्र-, उत्-, वि-, (c. of द्युत्), Si. ii. 7.; (3) भासयति, उत्-, वि-, अव-, (c. of भास्).

LIGHT UPON: पतति, नि-, (पत्, c. 1.): v. To alight.

LIGHTED, BE: (1) दीप्यते, प्र-, सं- (दीप्, c. 4.), *when the lights were being l.*: प्रदीप्यमानेषु प्रदीपेषु, K.; (2) ज्वलति, प्र- (ज्वल्, c. 1.) (=to burn), *l. lamp*: प्रज्वलितदीपिका, K.

LIGHTEN (v.t.): I. To illumine: v. To light (III). II. To make less heavy: लघयति (nomi.) *or* लघूकरोति, *to l. a burden*: धुरं लघयति, R. III. To alleviate, mitigate: लघयति, V.; लघूकरोति, Ve.

LIGHTEN (v.i.): I. To flash: द्योतते, वि- (द्युत्, c. 1.). II. To clear: प्रसादं गच्छति (गम्, c. 1.), etc.

LIGHTER : a boat : तरालुः(न्पुः) (?).

LIGHTERMAN : नाविकः : v. Boatman.

LIGHT-FINGERED : लघुहस्त (f. स्ता) (?) : v. Thievish.

LIGHTHEARTED : प्रफुल्लचेतस् (mfn.) and sim. comp.s. N.B. लघुचित्त (f. त्ता), gen. means *fickleminded.*

LIGHTHOUSE : *आलोकशरणम्, etc.

LIGHTLY : I. In gen. : (1) लघु, *even rising l.* : लघु लघूत्थितापि, Sa. iv. ; (2) लाघवेन. II. Cheerfully : (1) सोल्लासम् ; (2) प्रफुल्लम्.

LIGHTNESS : (1) लघुता ; (2) लघिमन् (m.), *cause of the l. of women* : योषितां लघिम्नः कारणम्:, K. : v. Levity.

LIGHTNING (subs.) : (1) विद्युत् (f.) ; (2) तडित् (f.) ; (3) सौदामिनी. Ph. : *struck with l.* : वज्राहतः (ता, तं) : v. Thunder.

LIGHTNING-CONDUCTOR : *तडित्प्रवाहकः.

LIGHTSOME : प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं) : v. Cheerful, gay.

LIKE (adj. or adv.) : I. In gen. : (1) सदृशः (शी, शं), *it is l. (it) but not the same* : सदृश एव न पुनः सः, Mr. ix. ; (2) तुल्यः (ल्या, ल्यं) (=matching), *you choose him l. you by birth, in beauty, in fresh age* : कुलेन कान्त्या वयसा नवेन त्वमात्मनस्तुल्यममुं वृणीष्व, R. vi. 79. ; (3) with इव in comparing, *l. fortune* : श्रीरिव, U. ; (4) -वत् in comp. (adv.), *l. water* : जलवत्, J. ; (5) occasionally by comp., *beautiful l. the moon* : इन्दुसुन्दर (f. री), Mal. [In such cases, -उपमः (मा, मं), -निभः (भा, भं), (rarely) -प्रतिमः (मा, मं), -प्रख्यः (ख्या, ख्यं) -प्रतीकाशः (शा, शं), etc. may be used in comp.] : v. Also equal, same. II. Likely : q.v.

LIKE, JUST : in adv. ial phrase : निर्विशेषेण in comp., *just l. a son* : सुतनिर्विशेषेण; *just l. day* : दिवसनिर्विशेषेण, K.

LIKE (v.) : (1) expr. with : रोचते (रुच्, c. 1.) (with dative of the person l.ing), *I l. that* : तन्मह्यं रोचते ; (2) with प्रीतिः (=pleasure), *she did not l. him* : न स तस्याः प्रीतये बभूव : v. (Be) pleased, love.

LIKE, LIKING (subs.) : (1) प्रीतिः, *love or l.* : प्रणयः प्रीतिर्वा, Mr. ; (2) रुचिः, अभि- : v. Taste.

LIKELIHOOD : v.-Probability.

LIKELY : expr. with प्रायेण : v. Probable, probably.

LIKE-MINDED : एकमनस् (mfn.) and sim. comp.s.

LIKEN : उपमिमीते (मा, c. 3.) : v. To compare.

LIKENESS : I. Resemblance : q.v. : सादृश्यम्, *so close l.* : ईदृशं सौसादृश्यम्, Na. II. Image, portrait : q.v. : सादृश्यम्, *sketching my l.* : मत्सादृश्यं लिखन्ती, Me. ii. 24.

LIKEWISE : (1) तथा : v. So; (2) अपि : v. Also.

LILAC : सुरभिकुसुमम् ; पारसिकगुल्मभेदः ; *लिलाकः.

LILIPUTIAN : वामनः (नी, नं) : v. Also petty.

LILY : नलिनी (the plant), नलिनम् (the flower) : v. Lotus. *L. of the valley* : *कन्दरालः ; सुरभिकुसुममञ्जरीकः काण्डहीनो गुल्मभेदः.

LIMB : I. Of the body : (1) अङ्गम्, *over every l.* : सर्वाङ्गीणः (णा, णं), V. ; (2) अवयवः, *description of every l.* : प्रत्यवयववर्णना, V. ii. II. Fig. : (1) अङ्गम्, *l.s of the Vedas* : वेदाङ्गानि, Mah. ; (2) अवयवः, *while any l. of the Nanda family is alive* : कस्मिंश्चिदपि जीवति नन्दान्वयावयवे, Mu. III. Edge, border : q.v. : कोटिः.

LIMBED (1) अङ्गिन् (f. नी) ; (2) सावयवः (वा, वं), etc. *Slender-l.* : कृशाङ्ग (f. ङ्गी) ; *well-l.* : शोभनाङ्ग (f. ङ्गी) ; etc.

LIMBER (adj.) : कोमलः (ला, लं) : v. Soft, pliant.

LIMBO : निरयः : v. Hell, prison.

LIME (subs.) : I. A tree : जम्बीरः. II. Its. fruit : जम्बीरम्. III. Bird l. : q.v. : द्रावकः (?), Mah. IV. Quick-l. : चूर्णम्, *l. stone* : चूर्णोपलः (?). चूर्णखण्डः (?) : Ph. : *l.-water* : सुधा, *l.-water-maker* : सुधाकारः, Ram.

LIME (v.) : L. Lit. : द्रावकं सज्जयति (c. of सज्ज्) (?). II. To ensnare : q.v. :

LIME-BURNER : चूर्णकारः.

LIME-KILN : चूर्णपाकः (?).

LIMIT (subs.) : (1) अवधिः ; (2) सीमा (boundary) ; (3) अन्तः (=end). *To set l.s to* : v. Limit.

LIMIT (v.) : I. To set l. to. : सीमां निर्धारयति (धृ, c. 10.). II. To confine, restrain : q.v. : नियच्छति, सं-, (यम्, c. 1.). III. To define, determine : निरूपयति (रूप्, c. 10.).

LIMITATION : v. To limit. *L. Act* : *कालव्यापकविधिः.

LIMITED (adj.) : perh. निबद्ध (f. द्धा) : v. Narrow, small. Ph. : *l. monarchy* : *संयतराज्यम्.

LIMITEDLY : निबद्धम् (??) ; परिमितम् (=moderately).

LIMITLESS : निरवधि (mfn.) : v. Boundless, infinite.

LIMN (v.) : आ-लिखति (लिख्, c. 6.) : v. To paint, represent.

LIMNER : चित्रकरः : v. Painter.

LIMP (v.) : (1) खञ्जति (खञ्ज्, c. 1.) : (2) खोडति *or* खुण्डते (खोड् *or* खुण्ड्, c. 1.) ; (3) (व)लञ्जति (वञ्ज् *or* लञ्ज्, c. 1.).

LIMP, LIMPING (subs.) : expr. by verb.

LIMP, LIMPING (adj.) : (1) खोड (f. डा) ; (2) खञ्ज (f. ञ्जा).

LIMPID : स्वच्छ (f. च्छा) : v. Clear, transparent.

LIMPIDNESS, LIMPIDITY : स्वच्छता : v. Clearness.

LIMY : I. Covered with bird-lime : क्षाराक्त (f. क्ता) (?) : v. Viscous. II. Containing lime : चूर्णगर्भ (f. र्भा) (?).

LINCH-PIN : (1) अक्षाग्रकीलः ; (2) (आ) अणिः ; (3) उद्रथः.

LINCTURE, LINCTUS : (1) अवलेहः ; (2) लेह्यम्.

LINDEN : वृक्षविशेषः ; *तिलिः.

LINE (subs.) : I. As of the body : रेखा, *straight l.* : सरला रेखा ; *curve l.* : कुटिला रेखा, K.d. ; *of the l.s drawn on a l. from a point without it* : एकचिह्नादन्यरेखोपरि कृतासु रेखासु, K.d. II. A cord : सूत्रम्, *fishing l.* : बडिशसूत्रम् ; *measuring l.* : मानसूत्रम् ; *hauling l.* (for boats) : गुणः. III. Lint or flax : q.v. IV. A row as in a book : पंक्तिः. v. =words, *to drap a l. or few l.s* : पत्त्राण्यक्षराणि *or* कतिपयवर्णान् लिखति. VI. Military : *drawing up in l.s* : दण्डव्यूहः ; *he is not in the l.s* : नासौ सेनानिवेशे. VII. Course of conduct, etc. : मार्गः : v. Way. VIII. As of steamers : expr. with परम्परा. IX. Genealogical : q.v. : क्रमः (=order), gen. expr. by pl. X. Direction : q.v. : दिश् (f.)

LINE (v.) : I. To cover the inside of : अन्तर् छादयति (छद्, c. 10.) (?). II. To place along the side of : *the streets were l.d with troops* : बलैरधिष्ठिता रथ्या दण्डाभ्याम्.

LINEAGE : (1) अन्वयः ; (2) कुलम् : v. Family, noble.

LINEAL : expr. with पुत्रपौत्रादिक्रमेण (?).

LINEAMENT : आकारः : v. Feature, form.

LINEAR : (1) by comp. ; (2) रेखामयः (यी, यं) (=consisting of lines).

LINEN : क्षौमः (मा, मं), *l. cloth* : क्षौमं वस्त्रम्.

LINENDRAPER : (1) क्षौमविक्रेतृ (f. त्री) (?) ; (2) क्षौमपटविक्रयिन् (f. नी) (?).

LINENDRAPERY : क्षौमाणि (n. pl.) (?) ; क्षौमवस्त्राणि (?) ; etc.

LINGER : चिरायते. (nomi.) : v. To delay, slow.

LINGERER : चिरक्रियः (या, यं) : v. Also to delay.

LINGERING (adj.) : As of diseases : दीर्घ (f. र्घा) (=long) ; चिर- in comp.

LINGERING (subs.) : (1) विलम्बः (=delay) ; (2) कालक्षेपः (=throwing away time) (3) विचिकित्सा (=hesitation).

LINGERINGLY : (1) विलम्बेन (=with delay) ; (2) मन्दं मन्दम् (=slowly).

LINGUIST : (1) भाषाविद् (mfn.) ; (2) भाषाप्रवीण (f. णा) ; (3) भाषापण्डितः (ता, तं) ; etc. : v. Proficient.

LINGUISTIC : Ph. : *l. science, l.s* : *भाषातत्त्वम्.

LINIMENT : आलेपः *or* प्रलेपः : v. Ointment.

LINING (subs.) : *अन्तश्छदः : v. To line.

LINK (subs.) : I. As of a chain : सन्धिः (??). II. A chain : q.v. : शृङ्खलम्. III. A torch : q.v. : उल्का.

LINK (v.) : संयोजयति (युज्, c. 10.) : v. To connect.

LINNET : पक्षिविशेषः ; *अतसीभुज् (m.) ; लीनातः.

LINSEED : अतसी, -बीजम्, *l. oil* : अतसीतैलम्, Bha.

LINT : क्षौमबन्धः (? : comp. पटबन्धः, Sr.).

LINTEL : द्वारोर्ध्वकाष्ठम् *or* दारु (?).

LION : (1) सिंहः ; (2) केश(स)रिन् (m.) ; (3) मृगराजः (poet). Ph. : *l's share* : प्रधानभागः ; *l. of the day* : तत्कालसिंहः (??).

LIONESS : (1) सिंही ; (2) मृगराजवधूः, etc. (poet).

LION-METTLED : सिंहसत्त्व (f. त्त्वा) (??) and sim. comp.s.

Lip (subs.) : I. Lit. : (1) ओष्ठः (gen.=upper l. as distinguished from अधरः =lower l.) ; (2) दशनच्छदः ; दशनवासस्, etc. (poet). II. Fig.=mouth : q.v. : मुखम् : v. Also tongue. III. Edge, as of a vessel.

Lip (v.) : अधरं पिबति (पा, c. 1.) (with gen.) : v. To kiss.

Lip (adj.) : *l.-salve* : ओष्ठाञ्जनम् ; *l.-loyalty* : मौखिकभक्तिः ; *l.-honeyed* : मुखमधु (mfn.).

Lipped : expr. by comp., *Bimba-l.* : बिम्बोष्ठ (f. ष्ठा).

Liquify : द्रावयति (c. of द्रु) : v. To melt.

Liquid (adj.) : I. Lit. : द्रवः (वा, वं). II. Clear, transparent : q.v. : स्वच्छ (f. च्छा).

Liquid (subs.) : (1) द्रवः ; (2) द्रवपदार्थः ; etc.

Liquidate : शोधयति (c. of शुध्) : v. To clear, pay.

Liquidity द्रवता, -त्वम्, Par.

Liquor : I. A liquid : q.v. II. An intoxicating drink : (1) आसवः : v. Wine ; (2) पेयम् (=drink), Mah.

Liquorice : यष्टिमधु (n.) : v. Licorice.

Lisp, lisping : v. Stammer, stammering.

List (subs.) : I. Border : q.v. : प्रान्तः. II. An enclosed field : वीथिः, Si. Ph. : *to enter the l.s* : रणं गच्छति, V.p. III. A catalogue : नामावलिः. Ph. : *civil l.* : (a) *of officers* : राजकर्मकराणां नामावलिः (?) ; (b) *of expenses* : *राजव्ययपत्रिका.

List (v.) : I. To please : q.v. II. To enlist : q.v.

List, listen : (1) शृणोति (श्रु, c. 5.) (both of hearing and of attending) ; (2) कर्णं ददाति (दा, c. 3.) (=to lend ear) ; (3) कर्णे करोति (to yield), K.

Listener : श्रोतृ (f. त्री) : v. Hearer.

Listless : (1) अनवहितः (ता, तं) (=careless) ; (2) निरीहः (हा, हं) (=indolent, indifferent).

Listlessly : (1) निरुत्साहेन (=without zeal) ; (2) जाड्येन : v. Indolently.

Listlessness : (1) निरीहता : v. Indifference ; (2) जाड्यम् : v. Inactivity.

Litany : (?) सूक्तम् : v. Prayer, hymn.

Literal : v. L.ly. *L.-sense* : प्रकृतार्थः, etc.

Literally : I. Not figuratively : परमार्थतः, यथार्थतः *or* अन्वर्थतः, *you are l. a Rākshasa* : अन्वर्थतो राक्षसोऽसि, Mu. v. II. Not liberally : perh. यथार्थतः, etc. ; with यथा, तथा, *translate l. into Sanskrit* : *यथेंरेजीभाषायां संस्कृतेन तथा कुरु.

Literary : *L. conversation* : शास्त्रालापः ; *l. history* : *शास्त्राणामितिहासः ; *l. man* : पण्डितः ; *l. fame* : पाण्डित्ययशस् ; etc.

Literate : पण्डितः : v. Learned.

Literature : (1) शास्त्रम् ; (2) साहित्यम् (used in Bengali).

Lithe, lithesome : v. Flexible, soft.

Lithographer : *प्रस्तरलेखकारः.

Lithography : *प्रस्तरलेखकला *or* -विद्या.

Lithotomy : अश्मरीच्छेदः and sim. comp.s (comp. Sr.).

Litigant : विवदमानः (ना, नं), D. viii.

Litigate : expr. with व्यवहारः, Mit.

Litigation : (1) व्यवहारः ; (2) विवादः (=dispute).

Litigious : (1) व्यवहारप्रियः (या, यं) (?) ; (2) विवादशीलः (ला, लं) (?).

Litigiousness : (1) व्यवहारप्रियता (?) ; (2) विवादशीलता (?), etc.

Litter (subs.) : I. The vehicle : (1) शिबिका ; (2) शिरस्का (rare). II. Of straw : तृणसंस्तरः. III. Of young : सहजातः शावकगणः. IV. Disorder : q.v.

Litter (v.) : I. To bring forth : q.v. : सूते (सू, c. 2.). II. With straw : तृणैः संस्तृणाति, आ-, (स्तृ, c. 9.).

Little (adj.) : (1) अल्पः *or* स्वल्पः (ल्पा, ल्पं), *giving l. milk* : अल्पक्षीरः (रा, रं), Mah. ; *going a l. distance* : स्वल्पमन्तरं गत्वा, L. ; *I do not see the least reason to call it false* : नाल्पमपि कारणमस्य मिथ्याभिधाने पश्यामि, K. ; *a l. (man)* : अल्पकः, Si. xvi. 28. ; *l. fishes* : अल्पका मत्स्याः, Ram. ii. 69. 28. ; (2) क्षुद्रः (द्रा, द्रं) (=small), *a l. fish* : क्षुद्रमत्स्यः, Mah. ; (3) स्तोकः (का, कं) (rare), *a l. way* : स्तोकं मार्गम्, P. Ph. : *a l. man* : माणवकः ; *a l. horse* : अश्वकः ; *a l. while* : v. While.

LITTLE, A LITTLE (adv.) : (1) ईषत्, *smiling a l.* : ईषद्विहस्य, K. ; (2) किञ्चित्, *l. less than ten thousand winters* : किञ्चिदूनं शरदामयुतम्, R. ; *a l. ashamed* : किञ्चिदुपजातलज्जः, K. ; (3) अल्प- in comp., *l. heard of* : अल्पश्रुतः (ता, तं), Kar. ; *a l. remaining* : अल्पावशिष्टः (ष्टा, ष्टं), Vi. ; (4) मनाक्, *going up a l.* : मनागिवोपसृत्य, D. ; (5) स्तोकम्, *l. by l.* : स्तोकं स्तोकम्, Mr.

LITTLE (subs.) : (1) किञ्चित्, *if (he) would delay a l.* : यदि किञ्चिद्विलम्बेत, R. ; (2) अल्पम्, *wishing to lose much for a l.* : अल्पस्य हेतोर्बहु हातुमिच्छन्, R.

LITTLE-MINDED : अल्पचेतस् (mfn.), Ram. vi. 100. 6., and sim. comp.

LTTLENESS : अल्पता (lit. and fig.), *from our l.* : निजयाल्पतया, Ki. vi. 37. ; (2) क्षुद्रता : v. Smallness.

LITURGIC, -AL : expr. by comp.

LITURGY : सूक्तसमष्टिः ; स्तोत्रपद्धतिः.

LIVE (v.) : I. Lit. : (1) जीवति (जीव्, c. 1.), *I will not l. any more* : अत ऊर्द्ध्वं न जीवामि, A. r.; *why the sinner is allowed to l.* : किंनिमित्तं पातकी जीव्यते, Mr. ; (2) प्राणिति (अन्, c. 2.), *so long as I am l.ing* : यावत् प्राणिमि, K. II. To sustain life : (1) जीवति, उप-, आ-, *l.ing on the produce of trees* : वृक्षजीविकया जीवन्, B. p. : (2) वर्तयति (c. of वृत्), *l.ing on wild fruits* : वन्येन वर्तयन्, R. xii. 20. Ph. : *l.ing on leaves* : पर्णवृत्तिता, Ku. ; *l.ing by gambling* : द्यूतोपजीविन् (f. नी), Mr. III. To dwell : (1) वसति, नि-, (वस्, c. 1.), *were they known to be l.ing there* : न खलु विदितास्ते तत्र निवसन्तः, Mu. ; (2) *l.ing together* : सह जीवन्तः, Mit. *To l. with* : (1) सह वसति, *will always l. with you* : त्वया सार्धं सदा वत्स्यति, Mah. iii. 231. 6. ; (2) संवसति, M. IV. To spend life : जीवनं नयति (नी, c. 1.) *or* गमयति (c. of गम्) *or* यापयति (c. of या) *or* अति-वाहयति (c. of वह्).

LIVE (adj.) : जीवत् (f. न्ती) : v. Alive.

LIVELIHOOD : (1) जीविका, आ-, उप-, *to get l.* : जीविकां प्राप्नोति, S. k. ; *(it) has become my l. now* : आजीविकेदानीं संवृत्ता, Mr. ; (2) आजीवः, -नम्, *pure l.* : विशुद्ध आजीवः, Sa. ; (3) वृत्तिः, (rarely वर्तनम्), *for l.* : वृत्त्यर्थम्, H. ; (4) जीवनम् (rare), *means of l.* : जीवनोपायः, D.s.

LIVELINESS : (1) उल्लासः ; (2) प्रहर्षः (=joy) ; (3) प्रफुल्लता (= vivacity) (?) ; (4) स्फूर्तिः (=animation).

LIVELONG : I. Living long (rare) ; चिरजीविन् (f. नी). II. Long : दीर्घ (f. र्घा), *'l. night'* : दीर्घयामा त्रियामा, Me. ii. 47.

LIVELY : I. Living : q.v. II. Merry, gay : (1) प्रफुल्ल (f. ल्ला) ; (2) उल्लसः (सा, सं) ; (3) हृष्ट (f. ष्टा) (=merry).

LIVER : यकृत्, *l. disease* : यकृद्रोगः, Bha.

LIVERY : I. Delivery, deliverance : q.v. II. Dress : q.v. : वेषः. Ph. : *l.-stable* : *भाटकाश्वशाला.

LIVID : श्यावः (वा, वं) *or* श्याववर्ण (f. र्णा) (?), D. ii.

LIVIDNESS, LIVIDITY : श्यावता.

LIVING (adj.) : I. Having life : सजीवः (वा, वं). *A l. being* : जीवः ; *the land of the l.* : जीवलोकः, H. II. Alive : जीवत् (f. न्ती).

LIVING (subs.) : I. Livelihood : q.v. : जीविका. II. Estate : q.v. : सम्पत्तिः. For other senses : v. To live.

LIZARD : (1) गृहगोधा ; (2) ज्येष्ठी.

LO : पश्य *or* पश्य पश्य : v. To look.

LOAD (subs.) : I. Burden : q.v. : भारः. II. A quantity carried at once : भारः, *brought a l. of fuel* : इध्मानां भारमाजह्रे, Mah.

LOAD (v.t.) : I. Lit. : expr. by subs. : v. To fill, put. II. Fig., as to l. the stomach : पूरयति (पूर्, c. 10.) (=to fill). III. To adulterate : q.v. IV. To charge : पूरयति (?). V. To heap : q.v.

LOADED : *the boat is l. with iron* : लौहभृता नौः (?) ; *l. gun* : पूरितं बन्दुकम् ; *heavily l.* : भाराक्रान्त (f. न्ता) (?).

LOAD-STONE : (1) अयस्कान्तः ; (2) चुम्बकः.

LOAF : अपूपः (?), रोटिः (?).

LOAM : कर्दमभूमिः (?).

LOAMY : *l. soil* : कर्दमभूमिः (?) : v. Also clayey.

LOAN : (1) ऋणम् : v. Debt ; (2) भारः : v. To owe.

Loath (adj.) : अनिच्छुकः (का, कं) : v. Loth, unwilling.

Loathe : घृणते (घृण्, c. 1.) : v. To hate, abhor.

Loathing (subs.): घृणा : v. Hatred, abhorrence.

Loathsome : (1) बीभत्सकरः (री, रं) ; (2) अतिकुत्सितः (ता, तं).

Loathsomeness : (1) बीभत्सता ; (2) कुत्सितता ; (3) गर्हणीयता.

Lobby : प्राग्वंशः (?) : *प्रवेशशाला.

Lobe : पालिः (?), *l. of the ear* : कर्णपालिः.

Lobster : महाचिङ्गारिः (?).

Local : स्थानीयः (या, यं), *l. paper* : *स्थानीयपत्रिका.

Locality : I. Place : q.v. : स्थानम्. II. Position : संस्थानम् *or* संस्थितिः.

Locally : gen. expr. by तत्र (there) *or* यत्र (where).

Locate : स्थापयति (c. of स्था) : v. To place.

Loch : सरस् (n.) : v. Lake.

Lock (subs.) : I. For doors : ताल (mn.), -क (mn.). II. A fastening : बन्धः, -नम्. III. A kind of wear : बन्धः (?). IV. Of a gun : *तालम्, -कम् ; अग्नियोजकम्. V. Of hair : पाशः : v. Hair. N.B. शिखण्डः, -कः and काकपक्षः are used of children's l.s. VI. A grapple : निष्पेषः.

Lock (v.) : I. To fasten : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. To confine : q.v. : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.). III. To embrace tightly : निष्पिनष्टि (पिष्, c. 7.), Ki.

Locked-jaw, lock-jaw : (1) हनुस्तम्भः *or* हनुग्रहः.

Locker : पेटिका (??).

Locket : *सम्पुटकः (सम्पुट is like l.s though not worn).

Locksmith : तालकारः (?) ; तालककारः (??).

Locomotion : सञ्चारः : v. Motion.

Locomotive : सञ्चारिन् (f. णी) : v. Moving.

Locum-tenens : कार्यकरः (?) ; पदस्थः (?).

Locus : In math. : *निधानम्.

Locust : शलभः *or* शरभः (??).

Lodge (v.i.) : (1) वसति, नि- (वस्, c. 1.) : v. To reside ; (2) अवतिष्ठते (स्था, c. 1.) : v. To stay ; (2) विश्राम्यति (श्रम्, c. 4.) (=to rest), *do me the favour of l.ing in my house to-night* : मम गृहेऽद्य विश्रमितुमनुग्रहः क्रियताम्, D. v.

Lodge (v.t.) : I. To place, put : q.v. : स्थापयति (c. of स्था). II. To harbour : वासं ददाति ; gen. expr. by intrans. Ph. : *to l. information* : आवेदनं करोति.

Lodgement : वासः, नि-, Si. xii. 62.

Lodger : expr. by verb.

Lodging (subs.) : (1) वासः, नि-, : v. residence : (2) by verb.

Lodging-house : No equiv. : *अवस्थानगृहम्.

Loft : of a house : अट्टः. *Hay-l.* : तृणकोष्ठः, etc.

Loftily : उन्नतम्, सम्- ; उद्धतम् (=haughtily).

Loftiness : I. Lit. : उन्नतिः, सम्-, *the l. of your mind is like the l. of your summits* : मनसः शिखराणाञ्च सदृशी ते समुन्नतिः, Ku. vi. 66. II. Fig. : (1) उन्नतिः, सम्- ; (2) उन्नतत्वम्, *the same natural l.* : तदेव नैसर्गिकमुन्नतत्वम्, R. v. 37.

Lofty : (1) उन्नतः (ता, तं), सम् ; *the l. assemblage of kings* : अवनीभृतां समुन्नतो गणः, Si. xv. 21. ; (2) तुङ्ग (f. ङ्गा) : v. High.

Log : I. Of wood : स्थूलकाष्ठम्, etc. : v. Wood. II. In ships : *गतिमापः.

Logarithm : *संवर्गमानम्.

Log-book : गतिपत्रिका.

Loggerhead : स्थूलबुद्धि (mfn.). *To be at or fall or go to l.* : कलिं गच्छति : v. Strife.

Logic : (1) न्यायः, -शास्त्रम् ; (2) तर्कविद्या.

Logical : (1) by comp. : (2) न्यायिन् (f. नी) ; (3) तार्किकः (की, कं).

Logically : (1) न्यायानुसारेण ; (2) न्यायेन.

Logician : (1) नैयायिकः ; (2) तर्कशास्त्रविशारदः and sim. comp.s.

Logomachy : वितण्डा (?) ; शब्दविवादः (??), Williams.

Loin : (1) श्रोणिः ; (2) कटिः. *Its cavities* : कुकुन्दरे (n. dual).

Loiter : कालं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To delay, linger.

Loiterer : (1) कालक्षेपकः ; (2) अलसः (=idler).

Lone, lonely : I. Solitary : (1) विविक्त (f. क्ता), *l. place giving content to soul* : चित्तनिर्वृतिविधायि विविक्तम्, Ki. ix. 71.; (2) निर्जनः (ना,

नं) (=without any man). II. Alone : (1) expr. with एकाकिन् (f. नी); (2) अनाथः (था, थं) (=helpless).

LONELINESS : (1) विविक्तता (=solitude); (2) अनाथता (=helplessness).

LONESOME, LONESOMENESS : v. Lonely, loneliness.

LONG (v.) : (1) स्पृहयति (स्पृह्, c. 1.) (with dat.), *l.ing for my own death for his life* : तज्जीवितायात्ममरणाय स्पृहयन्ती, K.; (2) गृध्यति (गृध्, c. 4.) (rare), *l.ing for the son* : पुत्रगृद्धिनी : V. p. : v. To desire.

LONG (adj.) : (1) दीर्घः (र्घा, र्घं) (in all senses), *l. -eared* : दीर्घकर्ण (f. र्णा), H.; *in l. journeys* : दीर्घेऽध्वनि, Ka.; *for a l. time* : दीर्घकालम्, K.; *l. sorrow* : दीर्घशोकः, K.; *l. sleep* : दीर्घनिद्रा, R.; *a vowel is short, long or protracted* : अज्ह्रस्वदीर्घप्लुतः, Pāṇini.; (2) आयतः (ता, तं) (lit.), *how broad, how l.* : किंविस्तारा: किमायताः, Mah. ii. 6. 16.; *thrice l.* : त्रिगुणमायतः (ता, तं), Mat.; (3) आयामवत् (f. ती) (=2), *l. black hair* : आयामवान्नीलो मूर्धजकलापः, D. vi.; (4) विस्तीर्ण (f. र्णा) (in extent), *news about Kusumapura is l.* : विस्तीर्णः कुसुमपुरवृत्तान्तः, Mu. ii.; (5) चिरः (रा, रं) (of time only), *l. standing* : चिरस्थितिः, D. v.

LONG (adv.) : I. In comp. : by adj., *l. -extended* : दीर्घविस्तारः (रा, रं). II. Through, throughout : q.v. III. Of time : दीर्घकालम् *or* often चिरम्, *live l.* : चिरं जीव, D. iii. Ph. : (a) *how l. did you see (him)* : कियच्चिरं दृष्टस्त्वया, K.; *how l. after* : कियच्चिरेण, Sa.; (b) *too l.* : सुचिरम्, K.; *not very l.* : नातिचिरम्, K.; (c) *ere l.* : अचिरेण *or* अचिरात्, Vi.; (d) *as l. as* : यावत्; *as l. as one lives* : यावज्जीवेत्, D.s.; *lived as l. as he wished* : यावदिच्छमुषितम्, Mu. iii.; (e) *so l.* : तावत्, *so l. his fame is constant* : तावदस्य स्थिरं यशः, Ki. xi. 61.; (f) *l. after* : दीर्घकालानन्तरम्, बहोः कालात्, U.; etc.

LONGEVITY : (1) दीर्घजीवनम्; (2) दीर्घायुस् (n.); etc.

LONGING (subs.) : स्पृहा, *for what things the Princess of Magadha feels a l.* : स्पृहावती वस्तुषु केषु मागधी, R. iii. 5.; (2) तृष्णा : v. Thirst.; (3) अभिलाषः : v. Desire; (4) दोहदम् (of a pregnant woman), M.n.

LONGINGLY : सस्पृहः (हा, हं) : v. Also eagerly.

LONGISH : दीर्घदीर्घ (f. र्घा) : v. Somewhat.

LONGITUDE : I. Length : q.v. II. In Ast. : रेखान्तरम्. Ph. : *distance of the place (in. l.)* : देशान्तरम्, Su. i. 60.

LONGITUDINAL : expr. by adv. or comp.

LONGITUDINALLY : दैर्घ्येण : v. Length.

LONG-LIVED : (1) आयुष्मत् (f. ती); (2) चिरजीविन् (f. नी); (3) चिरञ्जीवः (वा, वं); (4) दीर्घजीविन् (f. नी); (5) दीर्घायुस् (mfn.); (6) जैवातृक (f. का) (rare).

LONG-SIGHTED : (1) दूरदृश् (mfn.), *vultures are l.* : दूरदृशो गृध्राः, Ana.; (2) दूरदृष्टि (mfn.), A.r.; and sim. comp.s.

LONG-SIGHTEDNESS : (1) दूरदृष्टिः; (2) दूरदर्शिता; etc.

LONG-SUFFERANCE, LONG-SUFFERING : चिरसहिष्णुता : v. Patience.

LONG-SUFFERING (adj.) : (1) चिरसहिष्णु (mfn.); (2) बहुक्षमः (मा, मं) : v. Patient.

LONG-WINDED : fig. : दीर्घसूत्र (f. त्रा) : v. Tedious.

LOOBY : स्थूलबुद्धि (mfn.) : v. Blockhead.

LOOK (v.) : I. Lit. : (1) पश्यति (दृश्, c. 1.) (with acc.) l. : पश्य, U. vi.; (2) आ-लोकयति, अव-, वि-, (लोक्, c. 10.); (3) दृष्टिपातं करोति, R. viii. 18.; v. Also to see. II. To face : q.v. III. To appear : (1) दृश्यते, अभि-, प्रति-, (pass. of दृश्), *l.s as if floating (in the air)* : प्लवमानेव दृश्यते, Mah. ii. 10. 4.; (2) लक्ष्यते, सं-, परि-, आ-, (pass. of लक्ष्), Sa. iii. 12.

LOOK ABOUT : Lit. or fig. : परितो वीक्ष्यते (ईक्ष्, c. 1.), etc., Ki. ii. 2.

LOOK AFTER : I. To attend : q.v. : (1) पश्यति; (2) अवेक्षते. II. To expect : q.v. : प्रेक्षते. III. To search : q.v. : (1) पश्यति; (2) अवेक्षते.

LOOK AT : पश्यति, etc., *does not l. at character* : न शीलं पश्यति, K. : v. Look. (I).

LOOK DOWN : I. Lit. : v. Down, look. II. To l. down on : अवमन्यते (मन्, c. 4.) : v. To despise.

LOOK FOR : v. Look after, expect, search.

LOOK IN THE FACE : (1) सम्मुखीभवति (with gen.) ; (2) अभिमुखयति (with gen.).

LOOK IN, INTO : (?) पश्यति, *should himself l. into income and expenditure* : पश्येदायव्ययौ स्वयम्, Y. ; (2) अव-ईक्षते, वि-, *or* सम्-, *should always l. into Śāstras* : नित्यं शास्त्रावेक्षी स्यात्, V. s. ; (3) अवलोकयति.

LOOK ON : I. Lit. : प्रेक्षते. II. To consider, regard : q.v. : मन्यते.

LOOK OUT : अवेक्षते (lit. and fig.) : v. Also to attend.

LOOK OVER : पश्यति (?) ; (2) अवेक्षते (?).

LOOK THROUGH : Fig. : पर्यवेक्षते.

LOOK TO : I. To pay attention to : वि-ईक्षते, सम्-, *for, the age of luminaries is not l.ed to* : तेजसां हि न वयः समीक्ष्यते, R. II. To fix hopes on : प्रेक्षते, अभि-.

LOOK UP : (1) उद्वीक्षते ; (2) उत्पश्यति ; (3) उदीक्षते. These verbs take an acc.

LOOK UP TO : प्रतीक्षते, *to those who are l.ed up to* : प्रतीक्ष्येषु, R. v. 14.

LOOK (subs.) : I. Lit. : (1) विलोकनम्, अव-, *even by (your) l.* : विलोकनेनैव, Si. ; (2) दृष्टिः *or* दर्शनम्, *with a favourable and pleasant l.* : दृष्ट्या प्रसादामलया, R. II. Expression of countenance, aspect : दर्शनम्, *oh, how sweet is their l.* : अहो मधुरमासां दर्शनम्, Sa. i.

LOOKER : दर्शकः. *L. on* : प्रेक्षकः : v. Spectator.

LOOKING (subs.) : (1) दर्शनम्, *l. round* : परिदर्शनम् ; (2) प्रेक्षणम् ; *l. up* : उद्वीक्षणम्, *l. into* : अवेक्षणम् ; (3) विलोकनम्, *l. into* : अवलोकनम्.

LOOKING GLASS : (1) आदर्शः ; (2) दर्शनम् (rare) : v. Mirror.

LOOK OUT : I. Lit. : अवेक्षा, सम्-. II. The place : अवेक्षास्थानम्.

LOOM (subs.) : (1) तन्त्रम् ; (2) तन्त्रवापः.

LOOM (v.) : I. Lit. : लक्ष्यते (pass. of लक्ष्) : v. To appear, look. II. Fig. : शोभते (शुभ्, c. 1.) : v. To shine.

LOON : I. A rascal : धूर्तः. II. A bird : जालपादः पक्षिभेदः.

LOOP (subs.) : (1) पाशः (?) ; (2) छिद्रम् (=hole).

LOOP (v.) : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (=to fasten : q.v.).

LOOP-HOLE : छिद्रम् (?) ; रन्ध्रम् (?).

LOOSE (adj.) : I. Not tight : (1) शिथिलः (ला, लं), *l. tie* : शिथिलबन्धनम्, M.n. (2) श्लथः (था, थं), परि-, प्र-. II. Free : q.v. : मुक्तः (क्ता, क्तं). III. Unrestrained, dissolute : q.v. : उच्छृङ्खलः (ला, लं). IV. Of bowels : शिथिलः (ला, लं). V. Of soil : शिथिलः (ला, लं).

LOOSE, LOOSEN (v.) : I. Lit. : (1) शिथिलीकरोति, etc. ; (2) शिथिलयति (nomi.), *l.ed bracelet* : शिथिलितवलयः, Sa. iii. 10. II. To free, untie : q.v. : मुञ्चति *or* मोचयति (मुच्, c. 6 and 10.), *l.ed from all ties* : निर्मुक्तसमस्तबन्धनः (ना, नं), A. r.

LOOSELY : I. Lit. : (1) शिथिलम् ; (2) श्लथम्, *l. hanging* : श्लथलम्बिन् (f. नी), Ku. v. 47. II. Dissolutely, unchastely, carelessly : q.v. : उच्छृङ्खलः.

LOOSENESS : I. In gen. : (1) शिथिलता ; (2) श्लथता, प्र-, परि. II. Of morals : उच्छृङ्खलता.

LOOSENING, LOOSING : I. Lit. : शिथिलीकरणम्. II. Freeing : विमोचनम्.

LOP (v.) : आ-छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. To cut.

LOP-SIDED : विषमभरः (रा, रं) (?).

LOQUACIOUS : वावदूकः (का, कं) : v. Talkative, noisy.

LOQUACIOUSNESS, LOQUACITY : (1) वावदूकता ; (2) वाचालता.

LORD (subs.) : (1) ईशः, *the L. of the past, the future, and the present* : भूतभव्यभवदीशः, Ki. ; (2) ईश्वरः, *the l. of Kāmrupa* : कामरूपेश्वरः, R. : v. Master. Ph. : *'my l.'* (as a term of address) देवः *or* आर्यपुत्रः (by wives) *or* भर्तृ (m.) (by menial servants) : v. Master.

LORD (v.) : प्रभुत्वं करोति (with gen.) : v. To domineer, rule.

LORD'S SUPPER : ईश्वरश्राद्धम् ; कृष्टश्राद्धम्.

LORDLY : I. Noble, dignified : q.v. II. Haughty, imperious : q.v.

LORDSHIP : I. As title : देवः : v. (My) Lord. II. Dominion, power : q.v. : प्रभुत्वम्.

LORE : विद्या : v. Learning.

LORN : अनाथः (था, थं) : v. Forlorn.

LOSE : I. To cause to be taken : हारयति, अप-, (c. of हृ), *I. lost ten sovereigns in gambling* : दशसुवर्णं द्यूते हारितम्, Mr. ; *to l. wife* : पत्नीं हारयति, Vi. v. 23. II. To be deprived of : वियुज्यते (pass. of युज्) : v. To deprive, devoid of. III. To fall from : q.v. : भ्रश्यति, -ते, परि-, प्र-, (भ्रंश्, c. 4.), *l.s spirits* : प्रभ्रश्यते तेजसः, Mr. IV. Opposed to win : पराजयते (जि, c. 1.) (rare), *what you first lost* : किन्नु पूर्वं पराजैषीः, Mah. ii. 67. 7. IV. To miss. : expr. with नश्यति (नश्, c. 4.), प्र-, *one who has lost his way* : प्रनष्टवर्त्मन् (mfn.), K. ; *Vasantasenā is lost* : नष्टा वसन्तसेना, Mr. i. V. To ruin, destroy : q.v. : नाशयति (c. of नश्). VI. Of time : v. To spend, waste. Ph. : *to l. oneself* : गुह्य परित्यज्यते, Mr.

LOSER : expr. by verb.

LOSS : I. Waste : (1) हानिः, *l. of capital* : मूलहानिः, Vri. ; (2) क्षतिः, *to make good a l.* : क्षतिं पूरयति (?). II. Destruction : नाशः, *l. of wealth* : अर्थनाशः. III. Fall : भ्रंशः, *l. of caste* : जातिभ्रंशः. IV. Deprivation : वियोगः, *l. of life* : प्राणवियोगः. V. Defeat : q.v. : पराजयः. Ph. : *l. of time* : कालहरणम्, etc. ; *at a l. what to do* : किंकर्तव्यतामूढः (ढा, ढं).

LOT : I. Part, share : q.v. : भागः. II. Fate, fortune : q.v. : भाग्यम्. III. Chance, hazard : *casting of l.s* : गुटिकापातः, Da.

LOTH : अनिच्छु (mfn.) : v. Unwilling.

LOTION : धावनम् (?) : v. Liniment.

LOTTERY : गुटिकापातः (??).

LOTUS : (1) पद्मम् ; (2) कमलम् ; (3) नलिनम् ; (4) अरविन्दम्. *Blue-l.* : (1) उत्पलम् ; (2) इन्दीवरम्. *White-l.* : पुण्डरीकम्. *Red-l.* : कोकनदम्. *The plant* : (1) नलिनी ; (2) कमलिनी ; (3) मृणालिनी ; (4) पद्मिनी. *Its stalk* : नालः. *Its root* : शालूकम्. *Its film* : (1) मृणालम् ; (2) बिसम्. *Its filament* : किञ्जल्कः.

LOUD : *with a l. voice* : उच्चैः, *l. cry* : महाशब्दः : v. Cry, noise, shout : v. Also noisily.

LOUD, LOUDLY (adv.) : (1) उच्चैः ; (2) उच्चकैः ; (3) प्रोच्चैः ; (4) उच्चैः =स्वरेण ; (5) महाशब्देन.

LOUDNESS : v. Loud, clamour.

LOUNGE (v.) : (1) विश्राम्यति (=to rest) ; (2) कालं क्षिपति (=to spend time).

LOUNGE (subs.) : शयनम् (=bed, couch)).

LOUNGER : expr. by verb. : अलसः (सा, सं) (=idle).

LOUSE : (1) उत्कुणः ; (2) यूकः ; (3) केशकीटः. *Its eggs* : लिक्षा.

LOUSEWORT : वृक्षविशेषः.

LOUSY : (1) उत्कुणिन् (f. नी) (?) ; (2) यूकोपद्रुतः (ता, तं) (?).

LOUT (subs.) : वृषलः (?) : v. Clown.

LOUTISH : ग्राम्य (f. म्या) (?) : v. Rude, awkward.

LOVE (subs.) : I. Affection : q.v. : (1) प्रेमन् (n.), *man's l. for woman is inconstant* : दयितास्वनवस्थितं नृणां......प्रेम, Ku. iv. 28. ; (2) प्रणयः, *are you attached to, or in l. or friendship with her daughter* : अस्ति भवतोऽस्या दुहित्रा सह प्रसक्तिः प्रणयः प्रीतिर्वा, Mr. ix. ; (3) अनुरागः (=fondness), *mutual l. is the best thing in matches* : इतरेतरानुरागो दारकर्मणि परार्ध्यं मङ्गलम्, Ma. ii. ; (4) कामः (=amorous l.), *for he whom you look would fall in l. with you* : यं हि त्वमभिवीक्षेथाः स कामवशगो भवेत्, Mah. ; *l.-sick* : कामार्त (f. र्ता), Me. ; कामातुरः (रा, रं), D. ; *Kalahansaka makes l. to Mandārikā* : कलहंसको मन्दारिकां कामयते Ma. i. ; *l. is cross* : कामो वामः, Mr. ; *l.-stricken* : मदनपरवशः (शा, शं), मन्मथमथ्यमान (f. ना), etc. II. =darling : प्रिय (f. या). III. Kindness : दया, *universal benevolence is l.* : दया सर्वसुखैषित्वम्, Mah. IV. God of love : (1) कामः ; (2) मदनः ; (3) मन्मथः ; (4) कन्दर्पः ; (5) अनङ्गः.

LOVE (v.) : I. To have l. for : (1) expr. by subs. ; (2) by प्रियः (या, यं) (=dear) ; (3) स्निह्यति (स्निह्, c. 4.) (=to feel affection for) : v. Also to like, (be) pleased. II. To delight in : q.v. : मोदते (मुद्, c. 1.).

LOVE-BROKER : घटकः.

LOVE-FAVOUR : प्रीतिदायः, Ram. and sim. comp.s.

LOVE-KNOT : प्रेमबन्धः (?) प्रेमग्रन्थिः (?).

LOVE-LETTER : (1) मदनलेखः, Sa. ; (2) अनङ्गलेखः, Ku. ; (3) पत्रिका (when the sense is clear), D.

LOVELINESS : कान्तिः : v. Beauty, delightfulness.

LOVELY : (1) कान्त (f. न्ता) : v. Beautiful ; (2) कमनीयः (या, यं) : v. Charming, delightful.

LOVER : I. Lit. : अनुरागिन् (f. णी) : v. Fond. II. One who is in love with : (1) प्रणयिन् (f. नी) (?) ; (2) प्रियः (या, यं) (=dear). Ph. : *'love is blind and l.s cannot see'* : न कामवृत्तिर्वचनीयमीक्षते, Ku.

LOVING (adj.) : I. Dear : q.v. : प्रियः (या, यं). II. Expressing love : by comp. : v. Love.

LOVING KINDNESS : स्नेहः : v. Kindness, favour.

LOVINGLY : (1) सस्नेहम् ; (2) सानुरागम् ; (3) सप्रणयम्, etc.

LOW (adj.) : I. Of place : (1) नीचः (चा, चं), *exceedingly l.* : नितरां नीचः, Bham. i. 8. ; *where the water is l.* : यत्र जलस्य नीचत्वम्, A.c. ; (2) निम्न (f. म्ना), *l. parts become high lands* : निम्नप्रदेशाः स्थलतामुपागमन्, Ku. ; (3) नतः (ता, तं), *l. and high grounds* : नतोन्नतभूमिभागाः, Sa. II. Fig., mean, base : q.v. : नीचः (चा, चं), *l. caste* : नीचजातिः, Ki. III. In stature : ह्रस्व (f. स्वा) : v. Short. IV. Of the tide : Ph. : *at l. water* : क्षीणायां वेलायाम्. V. Of price : स्वल्पः (ल्पा, ल्पं). VI. Not loud : नीचः (चा, चं) (?). Ph.: *high and l. talks* : उच्चनीचप्रलापान्, D. VII. Grave (of tones) : मन्द्र (f. न्द्रा). VIII. Depressed, sad : विषण्ण (f. ण्णा). IX. Humble, reverent : q.v. X. Moderate, reasonable : स्वल्प (f. ल्पा). XI. Feeble, weak : q.v. : अवसन्न (f. न्ना).

LOW (adv.) : I. Not aloft : (1) नीचः ; (2) नीच- in comp. ; (3) अधस् (=down). II. Not loud : नीचैः (?) ; मृदु (=gently), Sa.

LOW (v.) : रेमते (रेम्, c. 1.) : v. Noise.

LOWBELL (v.) : भीषयते (c. of भी) : v. To frighten.

LOWER (adj.) : I. In place : अधस् in comp., *l. world* : अधोभुवनम् ; *l. garment* : अधोंऽशुकम्. II. Socially : नीचः (चा, चं).

LOWER (adv.) : अधस् : v. Low, below.

LOWER (v.t.) : I. To let down : नमयति (नम्, c. 10.) : v. Also to descend. II. To abase, humble : q.v. : नमयति. III. To diminish : q.v.

LOWER (v.i.) : I. To decrease : q.v. II. To be gloomy : *let the clouds l.* : उदयन्तु नाम मेघाः, Mr. iv. III. Frown : q.v.

LOWERY : v. Cloudy, gloomy.

LOWING (subs.) : रेमितम् : v. Cry, noise.

LOWLAND : निम्नभूमिः : v. Also level.

LOWLINESS : I. Humility : q.v : नम्रता. II. Meanness : q.v. : नीचता, -त्वम्.

LOWLY (adj.) : I. Humble : q.v. : नम्र (f. म्रा). II. Mean : q.v. : नीचः (चा, चं). III. Low : q.v.

LOWLY (adv.) : I. Humbly, meekly : q.v. : नम्रम्. II. Meanly : q.v.

LOWNESS : I. Of position : (1) नीचता ; (2) निम्नता. II. Of birth, etc. : v. Meanness. III. Of stature : स्वल्पता. IV. Of price : स्वल्पता. V. Of spirit : अवसादः : v. Dejection.

LOW-SPIRITED : विषण्ण (f. ण्णा) : v. Dejected.

LOYAL : (1) राजभक्त (f. क्ता) ; (2) अनुरक्त (f. क्ता) (=attached).

LOYALLY : (1) भक्त्या (?) : (2) सानुरागम् (?) ; (3) श्रद्धापूर्वकम् (?).

LOYALTY : (1) राजभक्तिः ; (2) अनुरागः (=attachment).

LOZENGE : I. A rhombus : q.v. II. A cake : *लोजञ्जम्.

LUBBER : स्थूलबुद्धि (mfn.) : v. Fool, blockhead.

LUBBERLY : I. Adj. : v. Stupid. II. Adv. : स्थूलबुद्ध्या.

LUBRICATE : अभ्यनक्ति (अञ्ज्, c. 7.) : v. To anoint.

LUBRICATION : अभ्यञ्जनम् : v. To anoint besmear.

LUCENT : रोचिष्णु (mfn.) : Lucid, bright,

LUCERN : आखेटिककुक्कुरविशेषः.

LUCID : I. Resplendent, bright : q.v. : उज्ज्वलः (ला, लं). II. Transparent, clear : q.v. : स्वच्छ (f. च्छा). III. Distinct, perspicuous : q.v. : विशदः (दा, दं). Ph. : *l.* (*interval*) : प्रसन्नः (न्ना, न्नं) (comp. प्रसन्नकल्पः प्रकृतिस्थ एव जातः, D. ii.).

LUCIDLY : विशदम् : v. Clearly.

LUCIFER : I. The morning star : प्रभाततारा (?). II. Satan : q.v.

LUCK : I. Chance, accident : q.v. : दैवम्. II. Fortune : q.v. : दैवम्. Ph. : *I wish your good l.* : शुभमस्तु भवतः.

LUCKILY : (1) दिष्ट्या, Mah. s. i. 11. ; (2) दैवयोगात् *or* -योगेन.

LUCKLESS : दैवोपहतः (ता, तं) : v. Unfortunate, unlucky.

LUCKY : I. Fortunate : q.v. : भाग्यवत् (f. ती). II. Auspicious : q.v. : शुभः (भा, भं).

LUCRATIVE : (1) लाभकरः (री, रं) ; (2) लाभजनकः (का, कं).

LUCRE : लाभः : v. Gain, profit.

LUCUBRATE : रात्र्यध्ययनं करोति, and sim. comp.s. : v. To study.

LUCUBRATION : I. Nocturnal study : q.v. : रात्र्यध्ययनम् and sim. comp.s. II. What is composed by night : (?) रात्रिविरचितः (ता, तं) and sim. comp.s.

LUCULENT : विशदः (दा, दं) : v. Clear, transparent.

LUDICROUS : हास्यकरः (री, रं) : v. Ridiculous.

LUDICROUSLY : expr. by adj. : v. Also ridiculously.

LUFF : (v.) : वाताभिमुखं करोति (?) : v. To turn.

LUG : कर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To drag, pull.

LUGGAGE : साधनम् (?), K. ; सामग्र्यः (pl. = things).

LUGGER : नौकाविशेषः.

LUGUBRIOUS : शोकसूचक (f. चिका) : v. Mournful.

LUKEWARM : I. Tepid : q.v. : कोष्ण (f. ष्णा). II. Not zealous : मन्दोत्साहः (हा, हं) : v. Zealous, indifferent.

LUKEWARMLY : I. Lit. : कोष्णम् *or* कवोष्णम्. II. Indifferently : (1) मन्दोत्साहेन ; (2) औदासीन्येन.

LUKEWARMNESS : I. Lit. : कोष्णता *or* कवोष्णता. II. Indifference : मन्दोत्साहः.

LULL (v.i.) : शाम्यति (शम्, c. 4.) : v. To subside, cease.

LULL (v.t.) : शमयति (c. of शम्) : v. To quiet, soothe. Ph. : *l. to sleep* : निद्रां नयति (नी, c. 1.).

LULL (subs.) : उपशमः : v. Quiet.

LULLABY : निद्राप्रदं गीतम् (??) and sim. comp.s.

LUMBAGO : गृध्रसी (ग्रध्रसी) ; कटिवातः.

LUMBAR : expr. by comp. : v. Loin.

LUMBER (subs.) : निरर्थकद्रव्यम् (??).

LUMINARY : (1) ज्योतिस् (n.)., *the lord of the l.ies (the moon)* : ज्योतिषां पतिः ; (2) तेजस् (rare), *all l.ies like the sun* : सूर्यादीनि सर्वाणि तेजांसि, S.p.b. Fig. : रत्नम् (=gem.).

LUMINOUS : उज्ज्वलः (ला, लं) : v. Bright, lucid.

LUMINOUSLY : उज्ज्वलम् : v. Brightly, lucidly.

LUMP (subs.) : I. A heap : पिण्ड (mfn.). II. A collection : q.v. : समाहारः.

LUMP (v.) : I. Lit. : पिण्डीकरोति. II. To collect : q.v.

LUMPISH : I. Lit. : पिण्डाकारः (रा, रं). II. Dull, stupid : q.v.

LUMPY (1) पिण्डमयः (यी, यं) ; (2) पिण्डितः (ता, तं).

LUNACY : उन्मादः : v. Madness.

LUNAR : (1) by comp., *l. eclipse* : चन्द्रग्रहणम् ; *the l. dynasty* : चन्द्रवंशः ; (2) चान्द्रः (न्द्री, न्द्रं) ; (3) चान्द्रमसः (सी, सं) ; (4) ऐन्दवः (वी, वं), *l. month* : ऐन्दवो मासः, Go. *A l. day* : तिथिः ; *the 2nd. 3rd. 11th. l. day* : द्वितीया, तृतीया, एकादशी, etc.

LUNATED : अर्धचन्द्राकारः (रा, रं) and sim. comp.s.

LUNATIC : उन्मत्तः (त्ता, त्तं), *released a l.* : उन्मत्तं मुक्तवती, D. ii. v. Mad.

LUNCH, LUNCHEON (subs.) : जलपानम् (in some of the dialects).

LUNCH (v.) : जलपानं करोति.

LUNG : फु(पु)स्फु(प्फु)सः. *Pain in the l.s* : हृत्पीडा, Bha.

LUNGE : आघातः : v. Stroke, thrust.

LUNGWORT : गुल्मविशेषः.

LUNT : *अग्निरज्जुः.

LUPINE : I. Subs : त्रिपुटः (?). II. Adj. : expr. with वृकवत्.

LURCH (subs.) : I. Of a ship : पार्श्वावनतिः (?). II. Ph. : *to leave in the l.* : कृच्छ्रे *or* सङ्कटे परित्यजति; etc.

LURCH (v.) : I. To steal : q.v. : मुष्णाति (मुष्, c. 9.). II. To defeat : q.v. : हन्ति (हन्, c. 2.).

LURCHER : I. A poacher : q.v. II. A dog : कौटिककुक्कुरः (?).

LURE (subs.) : I. Lit. : v. Decay. II. Fig. : प्रलोभनम् : v. Enticement, allurement.

LURE (v.) : I. To allure : q.v. : आकर्षति (कृष्, c. 1.). II. To call : q.v. आह्वयति (ह्वे, c. 1.).

LURID : विपाण्डु (mfn.) : v. Pale, gloomy.

LURK : लीयते (ली, c. 4.) : v. To hide.

LURKER : expr. by circumlo : निभृतनिलीनः (ना, नं) (?).

LURKING-PLACE : निभृतनिलयः (?) : v. Hiding-place.

LUSCIOUS : ललितः (ता, तं) : v. Also sweet.

LUSCIOUSNESS : लालित्यम् : v. Also sweetness.

LUST (subs.) : कामः, *possessed of l.* : कामपरीतात्मन् (mfn.), Mah. ; *and (their) l. is said to be eight-fold* : कामश्चाष्टगुणः स्मृतः, H. ; *l.s. are surely troublesome enemies* : कामाः कष्टा हि शत्रवः, Ki. xi. 35. : v. Desire, love (I).

LUST (v.) : कामयते (nomi.) (with acc.) : v. To desire.

LUSTFUL : I. Having lust : (1) कामुकः (की, कं) ; (2) कामवृत्ति (mfn.) ; (3) कामार्त (f. र्ता), कामान्ध (f. न्धा), etc. (=inflamed with l.) ; (4) कामात्मन् (mfn.), Mah. II. Inciting l. : (1) कामवर्धन (f. नी) ; (2) कामोत्तेजक (f. जिका) ; etc.

LUSTFULLY : expr. by adj. : कामार्त (f. र्ता), मदनपरवशः (शा, शं), स्मरातुरः (रा, रं), मन्मथाविद्धचेतस् (mfn.), etc.

LUSTFULNESS : (1) कामुकता ; (2) कामवृत्तिः ; (3) कामासक्तिः.

LUSTILY : ससत्त्वम् : v. Vigorously, forcibly.

LUSTINESS : वीर्यम् : v. Vigour, strength.

LUSTRAL : (1) विशोधक (f. धिका) ; (2) पावकः (की, कं).

LUSTRATION : शुद्धिः : v. Purification. *L. of arms* (Wilson) : नीराजनम्, ना (?).

LUSTRE : I. Brightness, splendour : q.v. : औज्ज्वल्यम्. II. Renown, distinction : q.v. : (1) प्रभा ; (2) द्युतिः. III. A chandelier : *प्रद्योतकः. IV. A space of five years : पञ्चवर्षम् and sim. comp.s.

LUSTROUS : उज्ज्वलः (ला, लं) : v. Bright, splendid.

LUSTRUM : (1) पञ्चवर्षम् ; etc. (2) वर्षपञ्चकम् ;

LUSTY : वीर्यवत् (f. ती) : v. Vigorous, robust.

LUTE : (1) वीणा ; (2) वल्लकी ; (3) विपञ्ची ; (4) परिवादिनी. *Its neck* : (1) वीणादण्डः ; (2) प्रवालः. *Its belly* : (1) ककुभः ; (2) प्रसेवकः. *Its bow* : कोणः. *To play on the l* : वीणां वादयति, H. *To play near God* : ईश्वरमुपवीणयितुम्, : R. viii. 33.

LUTHERAN : *लुथारीयः (या, यं).

LUXATE : विसन्धीकरोति : v. To dislocate.

LUXATION : विसन्धीकरणम् : v. Dislocation.

LUXURIANCE : विवृद्धिः : v. Exuberance.

LUXURIANT : I. Abundant, exuberant : प्रचुरः (रा, रं). II. More than necessary : उद्रिक्त *or* अतिरिक्त (f. क्ता).

LUXURIANTLY : प्राचुर्येण : v. Abundantly.

LUXURIATE : विवर्धते (वृध्, c. 1.) : v. To grow, indulge.

LUXURIOUS : I. Of men : (1) विलासप्रियः (या, यं) ; (2) भोगासक्त (f. क्ता) ; (3) विषयसुखनिरतः (ता, तं) ; etc. II. Of things, etc. : विलासमयः (यी, यं) (?) ; अतिसुखावहः (हा, हं) (?). III. Abundant : प्रचुरः (रा, रं).

LUXURIOUSLY : expr. by circumlo : प्रचुरम् (=abundantly).

LUXURY : I. In gen. : (1) ऐश्वर्यसुखम्, K. ; (2) विषयभोगः. II. Of food : v. Dainty, delicacy.

LYCEUM : विद्यालयः : v. School, college.

LYS : क्षारजलम् (?) and sim. expr.s. and comp.s.

LYING (subs.) : (1) अनृतवादित्वम् ; (2) असत्यभाषणम्, V.s. ; etc. ; (3) असत्यता, Si., *or* निःसत्यता, H.

LYING (adj.) : I. Telling lies : अनृतवादिन् (f. नी), and sim. comp.s. II. Situated : अवस्थितः (ता, तं).

LYING IN : I. Subs : प्रसवावस्था : v. Childbirth. II. Adj. : expr. by subs. Ph. : *l.-chamber* : सूतिकागृहम् ; (2) अरिष्टम् (rare).

LYMPH : I. Water : निर्मलजलम्. II. Of the body : रसः (?), Bha.

LYMPHATIC : रसवाहिन् (f. नी) (?).

LYNX : वनविडालः (?), विडालवृकः (?).

LYNX-EYED : Fig. : सूक्ष्मदर्शिन् (f. नी) ; सूक्ष्मदृष्टि (mfn.).

LYRE : वीणा, *a player on the l.* : वीणावादः : v. Lute.

LYRIC : I. Lit. : expr. by comp. II. In gen. sense : रसप्रधानः (ना, नं) (?).

LYRIST : वीणावादः, -कः ; वैणिकः.

M

MACADAMIZE : प्रस्तरखण्डैः छादयति (c. of छद्) *or* संहन्ति (हन्, c. 2.).

MACARON : *चूर्णनाली, *m. soup* : चूर्णनालीमिश्रं यूषम्.

MACAROON : *बादामपिष्टकः.

MACAW : वक्रतुण्डः : v. Parrot.

MACE : I. A spice : जाति(ती)पत्री, Bha. *Powdered with m. cardamom, and cinnamon* : त्रिजातकावचूर्णितः (ता, तं), D. vi. II. A heavy staff : गदा, Mah. III. In gen. : दण्डः : v. Staff.

MACE-BEARER : (1) दण्डधरः ; (2) यष्टिधरः : and sim. comp.s.

MACERATE : perh. द्रावयति (c. of द्रु) : v. To steep.

MACERATION : perh. द्रावणम्, पाचनम् (??).

MACHINATE : परिकल्पयति (क्लृप्, c. 10.) : v. To contrive.

MACHINATION : (1) कुमन्त्रणा ; (2) षड्यन्त्रम् (?).

MACHINE : यन्त्रम् : v. Also tool.

MACHIHE-MAKER, MACHINIST : यन्त्रकारः.

MACHINERY : I. Machines collectively : यन्त्राणि (n. pl.). II. Working parts of a machine : expr. by circumlo. : '*m. of state*' : राजकार्यवाहाः (m. pl.) (?).

MACKEREL : *मक्रलः, नीलबिन्दुः, मत्स्यविशेषः.

MACROCOSM : (1) विश्वम् ; (2) विश्वसंसारः and sim. comp.s.

MAD : I. Of persons or mind : (1) उन्मत्तः (त्ता, त्तं) (best equiv.) (lit. and fig.) (*we are*) *both m. about it* : द्वावप्यत्रोन्मत्तौ, V. ii. ; *o, m. woman* : अयि, उन्मत्तिके, K. ii. ; *to go or run m.* ; उन्मादं गच्छति ; *to drive m.* : उन्मत्ततां नयति, K. ; (2) वातुलः (ला, लं), वायुग्रस्तः (स्ता, स्तं), etc. (lit.) *my son is m.* : मम पुत्रो वायुग्रस्तः, D. ii. ; (3) उन्मादिन् (f. नी), N. xiii. 40. ; (4) मदोद्धतः (ता, तं) (fig.), Ki. xiv. 63. II. Of acts, etc. (1) by comp. ; (2) दुष्टः (ष्टा, ष्टं) (=vicious) ; (3) उद्दामः (मा, मं) (=unrestrained).

MADAM, -E : (1) देवी : v. Lady ; (2) आर्या (by gentlemen).

MADCAP : प्रमत्तः (त्ता, त्तं) : v. Rash, mad.

MADDEN (v.t.) : (1) उन्मादयति (c. of मद्), *m.ed by your form* : त्वदाकारोन्मादितः (ता, तं), D. ; (2) उन्मत्तीकरोति.

MADDEN (v.i.) : (1) उन्माद्यति (मद्, c. 4.) ; (2) उन्मत्तीभवति. M.ed : (1) उन्मत्तः (त्ता, त्तं), *m.ed with wine* : मदोन्मत्तः ; (2) अन्धः (न्धा, न्धं) : v. Blind.

MADDER : मञ्जिष्ठा, *dyed with m.* : माञ्जिष्ठ (f. ष्ठी), -क (f. का), Vi.

MADE OF : (1) -मयः (यी, यं), *m. of human bone* : मनुष्यास्थिमयः (यी, यं), S.p. ; (2) निर्मितः, वि- (ता, तं), *a monkey m. of gold* : कपिः कनकनिर्मितः, Shat. ; (3) घटितः (ता, तं), *m. of fine thread* : सूक्ष्मतन्तुघटितः (ता, तं), V. d. ; (4) by a deriv., *m. of mustard* : सार्षपः (पी, पं), Bha.

MADHOUSE : (1) वातुलाश्रमः ; (2) उन्मत्तालयः (?).

MADLY : I. In madness : उन्मादात्, K. ii. II. Like a mad man : उन्मत्तवत् ; उन्मत्त (f. त्ता) इव.

MADNESS : I. Lit. : (1) उन्मादः, *m. is a mental disease* : उन्मादो मानसो व्याधिः, Sr. ; *treatment of m.* : उन्मादचिकित्सा, Bha. ; (2) उन्मत्तता (the state) ; (3) वातुलता etc. (=2). II. Fig. : (1) उन्मादः ; (2) वायुः, *possessed of the m. of alchemy* : सञ्जातधातुवादवायु (mfn.), K. III. Of acts, etc. : मोहः : v. Folly, infatuation.

MADRIGAL : no equiv. : गोपगीतम्.

MAGAZINE : I. For arms : शस्त्रागारम् and sim. comp.s. II. A store-house : q.v. III. A periodical : no equiv. : *कोषः or ज्ञानकोषः ; पत्रिका (used in Bengali.).

MAGGOT : I. A worm : q.v. : कीटः, -कः. II. A whim : q.v.

MAGGOTY : I. Lit. : कीटोपसृष्टः (ष्टा, ष्टं) and sim. comp.s. II. Whimsical : q.v.

MAGI : *मागयः (m. pl.) ; पारसिकपूर्वपण्डिताः.

MAGIAN : *मागीयः (या, यं).

MAGIC (subs.) : (1) इन्द्रजालम् ; (2) माया ; (3) कार्मणम् (rare).

MAGIC, -AL (adj.) : ऐन्द्रजालिकः (की, कं) ; (2) माया- in comp.

MAGICALLY : (1) मायया ; (2) इन्द्रजालेन ; etc.

MAGICIAN : (1) ऐन्द्रजालिकः, *m.'s brush* : पिच्छिका, D. (2) मायाकारः, मायिन् or मायाविन् (gen. applied to demons etc. assuming illusive forms).

MAGISTERIAL : I. Lit. : expr. by comp. II. Imperious, proud : उद्धतः (ता, तं).

MAGISTERIALLY : Lit. : दण्डनायकत्वेन (?). II. Arrogantly : उद्धतम्.

MAGISTRACY : दण्डनायकत्वम् or दण्डनायकाधिकारः (??).

MAGISTRATE : perh. दण्डनायकः, D.

MAGNANIMITY : (1) माहात्म्यम् ; (2) महानुभावः ; etc.

MAGNANIMOUS : I. Of men : (1) महात्मन् (mfn.) ; (2) महानुभावः (वा, वं) ; (3) महामनस् (mfn.) ; (4) उदारचेतस् (mfn.) ; etc. II. Of acts : उदारः (रा, रं).

MAGNANIMOUSLY : (1) औदार्येण ; (2) उदारचेतसा, etc.

MAGNET : (1) अयस्कान्तः ; (2) चुम्बकः, -प्रस्तरः.

MAGNETIC, -AL : by comp., *m. needle* : अयस्कान्तशलाका (?).

MAGNETISM : *चुम्बकशक्तिः.

MAGNETIZE : *चुम्बकशक्तिमन्तं (तीं, -त्) करोति.

MAGNIFICENCE : (1) श्रीः (?) ; (2) तेजस् (?) ; (3) प्रतापः (?) ; (4) महिमन्. (m.) (= greatness).

MAGNIFICENT : (1) रोचिष्णु (mfn.) : v. Splendid ; (2) तेजस्विन् (f. नी) ; v. Fiery ; (3) महत् (f. ती) : v. Great ; (4) श्रीमत् (f. ती) : v. Beautiful.

MAGNIFICENTLY : expr. by adj. in comp. or by circumlo., *m. dressed* : उज्ज्वलवेषः (षा, षं), Mr.

MAGNIFIER : *बृंहणयन्त्रम्.

MAGNIFY : बृंहयति (बृंह्, c. 10.) or by circumlo., *it m.ies objects* : *अनेन पदार्था बृहतो दृश्यन्ते : v. To enlarge, extol.

MAGNILOQUENCE : उद्धतोक्तिः, उद्धतं वचः, Ki. ; etc.

MAGNILOQUENT : (1) उद्धतः (ता, तं) ; (2) प्रगल्भ (f. ल्भा) ; (3) प्रौढ (f. ढा).

MAGNITUDE : इयत्ता : v. Size, extent, greatness.

MAGPIE : किकिः (?).

MAHOMETAN : I. Adj. : महम्मदीयः (या, यं). II. Subs. : v. Mussulman.

MAID, MAIDEN : I. A girl : q.v. : कन्या. II. A virgin : q.v. : कन्या. III. A maid-servant : चेटी.

MAIDEN (adj.) : Lit. : expr. by comp. II. New, pure : q.v. : अभिनवः (वा, वं).

MAIDENLY : कन्यकोचितः (ता, तं) and sim. comp.s : v. Becoming.

MAIDENHAIR : a plant : *सुकेशी.

MAID-SERVANT : (1) चेटी ; (2) पण्यदासी, D. ; (3) दासी : v. Slave.

MAIL (subs.) : I. Armour : (1) वर्मन् (n) ; (2) कवच (mn.) ; (3) कञ्चुकः ; (4) सन्नाहः (5) कङ्कटः ; (6) वारबाणः. II. Letter (prop., a bag for l.) : *पत्रकोषः.

MAILED : (1) वर्मितः (ता, तं) ; (2) दंशितः (ता, तं), सं-, परि- ; (3) सन्नद्ध (f. द्धा).

MAIM (v.) : (1) विकलीकरोति ; (2) व्यङ्गीकरोति (=to mutilate). *M.ed.* : (1) विकलाङ्ग (f. ङ्गी) ; (2) व्यङ्ग (f. ङ्गी) ; (3) दुर्बलः (ला, लं) (= weak).

MAIN (subs.) : I. Strength : q.v. II. The ocean : महासमुद्रः. III. Mainland : q.v. IV. A pipe. Ph. : *for the m., in the m.* : v. Mainly.

Main (adj.) : मुख्य (f. ख्या) : v. Chief, principal.

Mainland : महादेशः : v. Continent.

MAINLY : (1) प्रधानतः ; (2) प्राधान्येन : v. Principally.

MAINPRIZE : प्रातिभाव्येन मुक्तिः. *Writ of m.* : प्रातिभाव्येन मोचननिदेशः (?).

MAINSAIL : मुख्यवातवसनम् (?) and sim. comp.s.

MAINSPRING : Fig. : निदानम् : v. Chief, cause.

MAINTAIN : I. To hold : q.v. : धरति (धृ, c. 1.). II. To keep, defend : रक्षति (रक्ष्, c 1.). III. To continue : q.v. IV. To support : भरति *or* बिभर्ति, सं-, (भृ, c. 1. and 3.), *daughters should be m.ed till marriage* : दुहितरः परिणयनं यावद्भर्तव्याः, Da. IV. To affirm and defend : (1) भरति *or* बिभर्ति (?) ; (2) ब्रवीति (ब्रू, c. 2.) (=to assert : q.v.).

MAINTAINABLE : (1) संधार्य (f. र्या) ; (2) रक्षणीयः (या, यं) ; (3) भर्तव्य (f. व्या) : for dif. : v. To maintain.

MAINTAINER : भर्तृ (f. त्री) (=supporter) *or* by verb.

MAINTENANCE : I. Holding : धारणम्, -सं. II. Defence : रक्षा. III. Support : (1) भरणम् ; (2) भृतिः. III. Means of support : (1) वृत्तिः ; (2) ग्रासाच्छादनम् (=food and clothing : as for wives), Da.

MAIZE : मधूली (?), Bha. ; भुट्टा and जुनार in modern dialects.

MAJOR : Ph. : *m. premise* : (1) उदाहरणम् ; (2) पूर्वपक्षः. *M. (in the army)* : *अधिगुल्मपतिः.

MAJOR-DOMO : कार्याधीशः : v. Steward.

MAJORITY : I. The greater number : (1) by बहु (f. ह्वी) (=great m.) : v. Many. ; (2) by अनेक-, *the m. was for acquittal* : *अनेके मुक्तिमनुमेनिरे. II. Full age : वयस् (n.). *One who has attained his m.* : प्राप्तव्यवहारः (रा, रं). III. Major's rank : *अधिगुल्मपतित्वम्.

MAKE (v.t.): I. To construct : (1) करोति *or* कुरुते (कृ, c. 8.), *to m. a bridge* : सेतुं करोति, Mah. ; (2) विदधाति *or* विधत्ते (धा, c. 3.), *to m. a town* : पुरं विधत्ते, Ki. II. To form, fabricate : (1) करोति, *with made delights* : कृतकानन्दैः ; *m. a bed* : शय्यां करोति ; (2) विदधाति, *that I made friendship with him* : यदनेन सह मैत्री विहिता, P. i. 10. III. To appoint : (1) करोति, *who made him king* : केनासौ राजा कृतः, H. ; (2) विदधाति, *m.ing friend guards* : विधाय रक्षान् परितः परेतरान्, Ki. IV. To do : (1) करोति, *to m. effort* : उद्यमं करोति ; *to m. peace* : सन्धिं करोति, Ve. ; *to m. a sound* : शब्दं करोति, P. ; *to m. accounnt of* : गणनां करोति ; *to m. bold* : साहसं करोति ; *to m. doubt* : सन्देहं करोति ; *to m. an oath* : शपथं करोति, D. ; *m.s suit to* : आराधनां करोति (with gen.) ; *m. use of* : प्रयोगं करोति ; (2) विदधाति, *to m. abode* : वसतिं विदधाति, Ch. V. To gain : करोति, *m.ing a lac of money* : लक्षसंख्यानि धनानि कृत्वा, H. iv. VI. To cause : (1) by causal verb, *to m. (to) revolve* : भ्रामयति, V.p. ; *to m. (to) believe* : विश्वासयति, Ki. ; (2) कारयति (c. of कृ), *as I have made their friendship* : यथानयोः सौहार्दं मया कारितम्, H. VII. To compel : q.v. VIII. To m. up : q.v. IX. To arrive at : q.v. X. To pass : गच्छति (गम्, c. 1.), *to m. a distance* : अध्वानं गच्छति, K. XI. To represent : q.v. XII. To become : भवति, *m. merry* : हृष्टो भवति, Ph. : *a made man* : वृद्धिं गतो नरः ; *m. much of* : बहु मन्यते ; *m. light of* : लघु मन्यते, तृणाय मन्यते ; *m. way* : अन्तरं ददाति (to give way) *or* स्थानं करोति (to clear the way) ; *m. free with* : विना सङ्कोचेन व्यवहरति.

MAKE (v.i.) : I. To move : q.v. II. To become : q.v. : भवति, *m. against* : प्रतिकूलो भवति ; *m. bold* : साहसं करोति. III. With, *as if* =to pretend : भावयति (c. of भू), D. ii. IV. To increase : q.v.

MAKE AWAY WITH : उत्सादयति (c. of सद्) : v. To do away.

MAKE FOR : I. To move towards : q.v. II. To favour : q.v.

MAKE GOOD : I. To maintain, fulfil : रक्षति, सं-, (रक्ष्, c. 1.). II. To make compensation for : पूरयति (पूर्, c. 10.).

MAKE OUT : I. To discover : निरूपयति (रूप्, c. 10.). II. To prove, establish : q.v. : प्रतिपादयति (c. of पद्).

MAKE OVER : समर्पयति (c. of ऋ) : v. To deliver, convey.

MAKE UP : I. To collect : सङ्कलयति (कल्, c. 10.). II. To complete : पूरयति (पूर्, c. 10.). III. To compensate for : पूरयति. IV. To determine : q.v. : *one who has made up his mind* : कृतमति (mfn.). V. To reconcile : सं-दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.).

MAKE UP TO : उपगच्छति (गम्, c. 1.) : v. To approach.

MAKE (subs.) : आकृति : v. Shape, form.

MAKE-PEACE : peace-maker : v. Peace, maker.

MAKE-WEIGHT : कृतमानम् (?) (after प्रतिमानम् of V.s.).

MAKER : I. In gen. sense : (1) कारः in comp. *or* कारकः (best equiv.). *Chariot-m.* : रथकारः, P. ; *coarse-cloth m.* : स्थूलपट्टकारकः, P. ; (2) कृत् (mfn.) in comp , *m. of the world* : विश्वकृत्, Ch. ; (3) कर्तृ (m.) (rare), *m. of bows and arrows* : धनुःशराणां कर्ता, M. II. The creator : q.v. (1) विधातृ (m.) ; (2) धातृ (m.), *m. of all* : सर्वस्य धाता, Ku. ii. 3.

MAKING (subs.) : कृतिः (in all senses) : v. To make.

MALACHITE : *हरिततात्रम् ; मलकूटम् ; अङ्गारसाराम्लसंश्लिष्टं ताम्रम्.

MALADMINISTRATION : कुशासनम् (?) : v. Administration, bad.

MALADY : आमयः : Disease.

MALAPROPOS : अस्थाने : v. Unseasonably.

MALARIA : *मारिवातः.

MALARIOUS : *मारिवातजः (जा, जं) ; मारिवातदुष्टः (ष्टा, ष्टं), etc.

MALCONTENT, -ED : (1) असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. Discontented ; (2) विरक्तः (क्ता, क्तं) : v. Seditious.

MALE (adj.) : I. To indicate males : (1) expr. by the m. gender, *a m. tiger* : व्याघ्रः ; (2) पुं-, in comp. (rare), *a m. cuckoo* : पुंस्कोकिलः, Ku. II. Belonging to a m. : (1) पुं-, *female and. m. union* : स्त्रीपुंसंयोगः, N.s. ; (2) *the m. organ* : पुरुषाङ्गम्.

MALE (subs.) : (1) पुमान्, *of the m. and the female* : स्त्रीपुंसयोः, D. ; (2) पुरुषः. N.B. When standing for a m. animal, better expr. by the word itself, *she said to the m.* : सा टिट्टिभमूचे, P.

MALEDICTION : शापः : v. Curse.

MALEFACTOR : पातकिन् (f. नी) : v. Criminal, guilty.

MALEFICENT : परापकारिन् (f. णी) : v. Beneficent.

MALEVOLENCE : (1) हिंसा ; (2) द्रोहबुद्धिः.

MALEVOLENT : (1) हिंसापरायण (f. णा) and sim. comp.s. ; (2) द्रोहबुद्धि (mfn.).

MALEVOLENTLY : expr. by adj.

MALFORMATION : v. Formation, ill.

MALICE : (1) हिंसा ; (2) द्रोहबुद्धिः.

MALICIOUS : (1) हिंसापरायण (f. णा) ; (2) द्रोहबुद्धि (mfn.).

MALICIOUSNESS : द्रोहबुद्धिता : v. Malice.

MALIGN (adj.) : I. Malignant : q.v. II. Unpropitious : अशुभ (f. भा).

MALIGN (v.) : (1) वि-द्वेष्टि (द्विष्, c. 2.) : v. To hate. ; (2) अपवदति (वद्, c. 1.) : v. To defame.

MALIGNANT : I. Malevolent : (1) द्रोहबुद्धि (mfn.) ; (2) विद्वेषभावः (वा, वं). II. Unpropitious : अशुभः (भा, भं).

MALIGNANTLY : (1) द्रोहबुद्ध्या ; (2) परमद्वेषेण.

MALIGNER : expr. by verb.

MALIGNITY : (1) द्रोहबुद्धिः, अभि- ; (2) परमद्वेषः.

MALLEABILITY : ताडनवर्धनीयता (??).

MALLEABLE : ताडनवर्धनीयः (या, यं) (??).

MALLET : (1) मुद्गरः ; (2) घनः (??).

MALLOW : *मालवः ; गुल्मप्रभेदः.

MALPRACTICE : दुश्चेष्टितम् : v. Misdeed.

MALT : यवः (comp. यावा, Bengali), *m.-liquor* : यवसुरम्.

MALTREAT : (1) विप्रकरोति, *m.ed by Tāraka* : तारकेण विप्रकृताः, Ku. ii. 1. ; (2) खलीकरोति, *this gambler is m.ed by the gambling-master* : अयं द्यूतकरः सभिकेन खलीक्रियते, Mr. ii. ; (3) कदर्थयति (nomi.), Vi. vi. 29.

MALTREATMENT : (1) खलीकरणम् ; (2) कदर्थना ; (3) by verb.

MALVERSATION : दुराचारः (?) : v. Peculation.
MAMMA : अम्बा : v. Mother.
MAMMAL : *स्तनन्धयः.
MAMMON : I. Wealth : q.v. : धनम्. II. Its god : कुबेरः.
MAMMOTH : I. Subs. : *ममन्तः ; पूर्वकालीनहस्तिविशेषः. II. Adj. : v. Gigantic.
MAN (subs.) : I. A human being : (1) मनुष्यः, *rise and fall of men* : पातोत्पाता मनुष्याणाम्, H. ; (2) मानुषः, *always inaccessible to men* : अगम्यो मानुषैः सदा, Mah. ; (3) नरः, *but m. endowed with intellect* : नरास्तु बुद्धिसम्पन्नाः, Mah. ; *m-stealer* : नरहर्ता, Mit. ; (4) मानवः, *m.-god* : मानवदेवः, R. xiv. 32. ; (5) नृ (m.), *m.-eater* : नृभुज् (mfn.), B. N.B. (a) *of m.* : मानुषः (षी, षं) : v. Human. ; (b) *old m., young m., etc.* gen. expr. by adj., *consisting chiefly of young men* : युवप्रायः (या, यं), C. ; (c) *a m. of straw* : अकिञ्चनः, Ku. : (d) *he is his own m.* : अयं स्वाधीनः, K. II. The human species : expr. by above words, gen. in pl. III. As opposed to child : मानुषः, *when he became a m.* : यदा स मानुषोऽभवत् (comp. Beng.). IV. One of manly qualities : (1) पुरुषः, *how can the appellation m. (be applied) to him* : पुरुषोक्तिः कथं तस्मिन्, Ki. xi. 71. ; *great m.* : महापुरुषः, U. ; (2) पुमान्, *he who has money is a m. in this world* : यस्यार्थाः स पुमान् लोके, H. V. As opposed to woman, wife : (1) पुरुषः, *men are treacherous hard-hearted* : पुरुषाः कृतघ्नाः कठिनहृदयाः, Vet. 3. ; *did she desire other men* : किमनया परपुरुषोऽभिलषितः, P. i. 4. ; (2) पुमान् (v. Male), *better impotence in men* : वरं क्लैब्यं पुंसाम्, H. VI. An attendant, servant : (1) मानुषः, (2) पुरुषः, *king's men* : राजपुरुषाः, P. VII. In chess : (1) शारः ; (2) नरः. Ph. : *m.-of-war* : युद्धपोतः.
MAN (v.) : I. Lit. : पुरुषाधिष्ठितं (f. तां) करोति ; मनुष्यान्, etc. स्थापयति (c. of स्था) (with loc.). II. Fig. : v. To strengthen.
MANACLE (subs.) : (1) हस्तबन्धनम्, and sim. comp.s. (?) ; (2) हस्तपाशः (?).
MANACLE (v.) : (1) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (=to fasten) ; (2) निगडयति (nomi.) (=to fetter).

MANAGE : I. To administer : निर्वाहयति (c. of वह्). II. To direct, control : (1) विनयति (नी, c. 1.) (?) ; (2) चालयति (c. of चल्) (?). III. To train : विनयति.
MANAGEABLE : विनेयः (या, यं) : v. Docile, teachable.
MANAGEMENT : I. Conduct, carrying on : (1) निर्वाहः ; (2) शासनम् (=government). II. Skilful practice : कौशलम् (?).
MANAGER : I. In gen. : निर्वाहकः (?). II. Of the stage : (1) सूत्रधारः ; (2) मारिषः (in addressing). III. A skilful handler : expr. with कुशलः (ला, लं) (with loc.).
MANDARIN : मन्त्रिन् (m.). *M. language* : प्राकृतचीनभाषा (?) ; *m. duck* : *चीनकादम्बः.
MANDATE (subs.) : आज्ञा : v. Command, order.
MANDIBLE : हनुः : v. Jaw.
MANDRAGORA, MANDRAKE : लताविशेषः.
MANE : (1) केश(स)रः, *with the lustre of the hair of the m.* : केशरकेशररश्मिभिः, N. ; (2) सटा, *a flowing m.* : सटाच्छटा, Si. *M.d.* : i.e. *having m.* : केशरिन् (f. णी).
MANES : प्रेताः (m. pl.) ; पितरः (m. pl.=ancestors).
MANFUL, MANFULLY, MANFULNESS : v. Manly, manliness.
MANGE : पशूनां कण्डूः -रोगः : v. Itch (I).
MANGER : (1) द्रोणी ; (2) गवादनी (for cows).
MANGINESS : (1) कण्डूलता (?) ; (2) कच्छुरता (?).
MANGLE (subs.) : वस्त्रपरिमार्जनी.
MANGLE (v.) : I. To lacerate, back : (1) व्यवच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) ; (2) विनिकृन्तति (कृत्, c. 1.). *M.d.* : (1) क्षतविक्षतः (ता, तं) ; (2) छिन्नभिन्नः (न्ना, न्नं). II. To smooth with a m. : *वस्त्रपरिमार्जन्या श्लक्ष्णीकरोति.
MANGO : आम्रम्. *M.-tree* : आम्रः, चूतः (poet). *M.-fool* : दुग्धतालीयम्.
MANGO-FISH : तपस्विन् (m.), -मत्स्यः.
MANGOSTEEN : *मङ्गुस्तम्, (*the m.* for the tree).
MANGY : (1) कच्छुरः (रा, रं) ; (2) कण्डूलः (ला, लं).
MANHOOD : I. Human nature : (1) मनुष्यत्वम् ;

(2) मानुषता. II. Puberty : (1) यौवनम् (=youth); (2) वयः (=age); (3) by मानुषः (?). III. Manliness : पौरुषम्.

MANIA : II. Madness : q.v. II. Great passion : महाव्यसनम्.

MANIAC : वातुलः (ला, लं) : v. Mad.

MANICHEAN : *माणिकानुवर्तिन् (f. नी), and sim. comp.s.

MANIFEST (adj.) : (1) स्पष्ट (f. ष्टा) ; (2) प्रकाशः (शा, शं) V. : v. Evident.

MANIFEST (v.) : प्रकाशयति (c. of काश्) : v. Evident, to make.

MANIFESTATION : I. The act : प्रकाशनम्. II. The state : (1) प्रकाशः ; (2) आविर्भावः (=appearing).

MANIFESTLY : प्रकाशम् : v. Evidently, clearly.

MANIFESTO : perh. विज्ञापनपत्रम् : v. Proclamation.

MANIFOLD : I. Various : (1) नानाविधः (धा, धं); (2) विविधः (धा, धं) ; (3) बहुविधः (धा, धं) ; (4) बहुप्रकारः (रा, रं) ; etc. II. Lit. : बहुवारान् or अनेकवारान् (adv.).

MANIPLE : I. Handful : मुष्टिः. II. A band : दलम्.

MANIPULATE : हस्तं चालयति (c. of चल्) (with loc.) (?).

MANIPULATION : (1) हस्तचालनम् (?) ; (2) लघुहस्तता (=dexterity).

MANKIND : (1) by pl. मनुष्याः etc. : v. Man. ; (2) मानवजातिः, etc.

MANLINESS : (1) पुरुषत्वम् ; (2) पौरुषम् ; (3) पौरुषेयता.

MANLY (adv.) : I. Human : q.v. II. Opposed to womanly : (1) पुरुष- in comp., *m. act* : पुरुषकारः, H. ; (2) पौरुषः (षी, षं) ; (3) पौरुषेयः (या, यं).

MANLY (adv.) : (1) पौरुषेण ; (2) पुरुषवत्.

MANNA : I. Of the Bible : *स्वरन्नम्. II. Of the bamboo : वंशरो(लो)चना.

MANNER : I. Way : रीतिः. Ph. : *in this m.* : अनेन प्रकारेण : v. Thus. ; *in what m.* : केन प्रकारेण : v. How. ; *in the same m.* : तेन प्रकारेण : v. So. II. Custom : q.v. : आचारः, *the good m.s* : सदाचारः ; *bad m.s.* : दुराचारः. III. Sort, kind : q.v. : प्रकारः. Ph. : *in a m.* : भावतः (=in purport) or कथञ्चित् (=somewhat).

MANNERED : gen. in comp. : शीलवत् (f. ती) : v. Conduct.

MANNERISM : धरणम् (used in Bengali).

MANNERLY : विनीतः (ता, तं) : v. Civil, polite,

MANIKIN, MANNIKIN : माणवकः (?) ; वामनः.

MANŒUVRE (subs.) : I. Military arrangement : यानप्रकारः, Ka. xviii. 68. II. Intrigue, stratagem : कौशलम्.

MANŒUVRE (v.) : expr. by subs.

MANOR : *वेरणभूमिः.

MANSE : (1) धामन् (n.) ; (2) वेश्मन् (n.) : v. House.

MANSION : (1) हर्म्यम् ; (2) मन्दिरम् ; (3) सौधम्; (4) सद्मन् (n.). *Lunar m.* : नक्षत्रम्.

MANSLAUGHTER : नरहत्या : v. Murder.

MANTELET, MANTLET : तनुत्राणम् (?).

MANTEL-PIECE : *अग्निस्थानप्रावारः.

MANTLE (subs.) : I. Lit. : प्रावारः : v. Cloak. II. Fig. : धुर् (f.).

MANTLE (v.) : प्रावृणोति (वृ, c. 5.) : v. To cover.

MANUAL (subs.) : उपक्रमणिका.

MANUAL (adj.) : हस्त- in comp., *under sign m.* : कृतहस्तचिह्न (f. ह्ना).

MANUFACTORY : शिल्पशाला ; gen. with शाला or गृहम् with particular worker.

MANUFACTURE (subs.) : I. The operation : निर्माणम् (=making) (?). II. The thing : शिल्पद्रव्यम् (?).

MANUFACTURE (v.) : निर्मिमीते (मा, c. 3.) : v. To make.

MANUFACTURER : शिल्पकारः (?) ; better by circumlo.

MANUMISSION : (1) मोक्षः -क्षम, परि-, वि- ; (2) मुक्तिः (?).

MANUMIT : मोक्षयति (मोक्ष्, c. 10.) : v. To emancipate, liberate.

MANURE (subs.) : सारः (used in vernacular).

MANURE (v.) : सारं ददाति (दा, c. 3.) (comp.

vern.), *well m.d* : *हस्तसुसारः (रा, रं) ; सारवत् (f. ती).

MANUSCRIPT : हस्तलिखितं पुस्तकम्.

MANY (adj.) : (1) बहु (also f. बह्वी) (best equiv.), *after good m. days* : सुबहुदिवसापगमे, K. ; *great m. advantages* : बहुतर उपकारः, Viv ; *by not very m. attendants* : नातिबहुना परिजनेन, K.; *killing very m. monkeys* : वानरान् बहुशो हत्वा, A.r. ; *bring m. of these* : बह्वीमान्युपाहर, Mah. ; *very m. rivers* : बहुतरसरितः, Mat. ; *m.-headed, etc.* : बहुशिरस् (mfn.), etc.; (2) अनेक *or* नैकः (का, कं), *m. thousands of Gandharvas* : अनेकानि गन्धर्वसहस्राणि, Kar. ; (3) भूयस् (f. सी), *by m. little (things)* : भूयोभिः क्षुद्रैः, A.r. ; (4) अनल्पः (ल्पा, ल्पं), etc (=not few).

MANY, AS : यावत् (f. ती), *but as m. as they were in war* : ते तु यावन्त एवाजौ, R. xii. 45.

MANY, HOW : (1) कति, (mfn.), *h. m. years* : कति वर्षाणि, A.r. ; (3) कियत् (f. ती), *and in h. m. days* : कियद्भिर्वा दिवसैः, K. Ph. : *h. m. times* : कतिशः *or* कति वारान् *or* कियतो वारान्.

MANY, SO : I. Absol. : (1) इयत् (f. ती), *so m. years* : इयन्ति वर्षाणि, R. ; (2) एतावत् (f. ती), *so m. days* : एतावतो दिवसान्, U. i. II. In connection with : यावत्, तावत् (f. ती), *so m. he appeared to them* : तावाञ्च दद‍ृशे स तैः, R. xii. 45.

MANY-SIDED : I. Lit. : बहुभुजः (जा, जं). II. Fig. : v. Manifold.

MAP (subs.) : *मानचित्रम्.

MAP (v.) : अभि-लिखति (लिख्, c. 6.). II. To describe : वर्णयति (वर्ण्, c. 10.). III. To mark : चिह्नयति.

MAPLE : फलविशेषे तद्वृक्षे च.

MAR : (1) हन्ति (हन्, c. 2.) : v. To destroy ; (2) दूषयति (c. of दुष्) : v. To spoil : v. Also to disfigure.

MARAUD (v.) : अभिद्रवति (द्रु, c. 1.) (?).

MARAUDER : अभिद्रवकारिन् (f. णी) (?) ; उपद्रविन् (f. णी) (?).

MARBLE (subs.) : *मर्मरः, मर्मरोपलः ; etc.

MARBLE (v.) : *मर्मरयति (nomi.) ; चित्रीकरोति, *m.-edged* : चित्रधारः (रा, रं) (?).

MARCH (subs.) : I. The month : उत्तरफाल्गुनपूर्वचैत्रसंवादीयुरूपीयवर्षस्य तृतीयो मासः. II. Journey : (1) यात्रा (also fig.), *obstructor of the m. of the world* : लोकयात्राविघातकः, Mah. ; (2) यानम्, प्र-, *broke off m.ing. for three nights* : त्रिरात्रं प्रयाणभङ्गमकरोत्, P. ; (3) प्रस्थानम् (=setting out on a m.), *just ascertain a day proper for our m.* : निरूप्यतां तावदस्माकं प्रस्थानयोग्यदिवसः, Mu. iv. II. As measure of distance : (1) प्रयाणम्, -कम्, *followed a few m.es* : कतिचित्प्रयाणकान्यनुवव्राज, C. v. ; (2) अध्वन् (m.) (=way), *after three m.es* : अध्वसु त्रिषु, R. xi. 57.

MARCH (v.) : याति, प्र-, अभि-, अभिप्र-, (या, c. 2.), *let the whole army m.* : प्रयातु वाहिनी सर्वा, A. r. ; (2) व्रजति, अभि-, (व्रज्, c. 1.) ; *should m. against an enemy, drawing up the forces in battle-array* : बलं व्यूह्य द्विषतोऽभिमुखं व्रजेत्, Ka. xviii. 2. ; (3) चलति, सं-, उत् (चल्, c. 1.) (=to move), *the great army m.ed* : महाचमूश्चचाल, Ki. ; (4) प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.) (=to start), *m.ed by land* : प्रतस्थे स्थलवर्त्मना, R. iv. 60.

MARCH (v.t.) : (1) नयति (नी, c. 1.) (=to lead : q.v.) ; (2) expr. by intrans.

MARCHES : प्रान्ताः (m. pl.) : v. Boundary.

MARCHING (subs.) : (1) प्रयाणम् ; (2) प्रस्थानम् : v. March (II).

MARCHIONESS : *नायिका ; मार्क्षी.

MARE : (1) वामी ; (2) वडवा ; (3) घोटकी ; (4) अश्वा ; (5) हयी.

MARGIN : धारः : v. Also edge, border.

MARGINAL : धारे लिखितः *or* धारलिखितः (ता, तं) (?).

MARGINALLY : धारे, धारतः (?).

MARGRAVE : सामन्तः (??). *M.ine* : सामन्तवधूः (?).

MARIGOLD : *पीतपुष्पा ; लताविशेषः.

MARINE (adj.) : (1) सामुद्र (f. द्री) ; (2) सामुद्रिक (f. की) ; etc.

MARINE (subs.) : *पोतयोधः and sim. comp.s.

MARINER : नाविकः : v. Sailor.

MARITAL : विवाह- in comp. : v. Matrimonial.

MARITIME : सामुद्रिक (f. की) : v. Also naval.

MARJORAM : आमलकः, -की (? comp. Lat. amarcus).

MARK (subs.) : I. A sign, character : चिह्नम्,

m. of one condemned to death : वध्यचिह्नम्, Na. II. Characteristic : (1) चिह्नम् ; (2) लक्षणम् ; (3) व्यञ्जनम्. III. Butt. : लक्ष्यम्(क्ष्म), *hitting* (lit. piercing) *the m.* : लक्ष्यभेदः. IV. A coin : मुद्राविशेषः. Ph. : (*a man*) *of m.* : लब्धवर्ण (f. र्णा) ; *to make a m.* : *लक्षणं स्थापयति (c. of स्था).

MARK (v.) : I. Lit. : (1) चिह्नयति (nomi.), परि-, सं-, *m.ed with one's own hand* : स्वहस्तपरिचिह्नितः (ता, तं), Y. ii. 95. ; (2) चिह्नं करोति, Si. ; (3) अङ्कयति (with lines, etc.), *m.ed by the ocean* : सागराङ्किता (मही), Mah. II. To indicate : q.v. : सूचयति. III. To attend to, regard : q v. : लक्षयति, अभि-, उप-, सं-, (लक्ष्, c. 10.).

MARK OUT : I. Lit. : चिह्नयति : v. Also to measure. II. To point out, designate : q.v. : चिह्नयति.

MARKER : expr. by verb.

MARKET (subs.) : I. Lit. : (1) हट्टः, *in every m.-place* : प्रतिहट्टपथे, N. ; (2) विपणिः (any place for sale). II. In wider sense : expr. with पणायः : v. Also sale. III. Price : q.v. : मूल्यम्.

MARKET (v.) : पणायते (nomi.) : v. To buy, sell.

MARKETABLE : पण्य (f. ण्या) : v. Saleable.

MARKET-DAY : (1) हट्टवारः ; (2) हट्टदिनम् ; (3) हट्टदिवसः.

MARKET-PLACE : हट्टस्थानम् etc. : v. Market (I)

MARKET-TOWN : पत्तनम् : v. Town.

MARKING (subs.) : *m. ink* : *अक्षरमसी.

MARL : मृत्तिकाविशेषः.

MARLINE-SPIKE : कीलविशेषः (?) ; *विषाणम्.

MARMALADE : *मधुकषायः ; मिष्टविशेषः.

MARMOT : गिरिमूषिकः (?).

MAROON (adj.) : (1) पाण्डुशोण (f. णा) (?) ; घनारुण (f. णा) (?).

MARLOT : (1) मन्त्रविघातकः (?) ; (2) कार्यविघातकः (?).

MARQUE : Ph. : *letters of m.* : *उपद्रवशासनम्.

MARQUEE : उपकार्या : v. Tent.

MARQUIS, MARQUESS : *नायकः ; मार्क्वः.

MARQUISATE : *नायकत्वम् ; मार्क्वता.

MARRIAGE : (1) विवाहः, *m. dress* : विवाहवेषः, R. vi. 10. ; *bad m.* : कुविवाहः, M. iii. 63. ; *after celebrating the m. of his after-born sister* : अनुष्ठितानन्तरजाविवाहः, R. ; *and making him the m. witness* : तमेव चाधाय विवाहसाक्ष्ये, R. ; (2) उद्वाहः, *m. time* : उद्वाहकालः, Vas. ; *m.-gift* : औद्वाहिकम्, M. ; (3) परिणयः, *recent m.* : नवपरिणयः, Ku. vii. 95. ; *seeing this m.* : अनयोः परिणयमवलोक्य, N. xvi. 130. ; (4) उपय(या)मः (rare) ; (5) पाणिग्रहः, -णम्, दारपरिग्रहः, etc. (=taking a wife). *M.-chamber* : कौतुकागारम्, Ku. *M.-string* : (1) मङ्गलसूत्रम् ; (2) कौतुकम्, R. ; (3) कङ्कणम्, Vi.

MARRIAGEABLE : विवाहयोग्य (f. ग्या), and sim. comp.s, *of m. age* : विवाहयोग्यवयस् (mfn.), M. n. ; *and that his son was of m. condition* : दारक्रियायोग्यदशञ्च पुत्रम्, R. v. 40.

MARRIED (adj.) : विवाहितः (ता, तं). *Of men* : कृतोद्वाहः and sim. expr.s.

MARROW : मज्जा, *m.-place* : मज्जास्थानम्, Bha.

MARROW-BONE : मज्जाबहुलमस्थि (?).

MARROWY : मज्जाबहुलः (ला, लं).

MARRY (v.) : I. To take a wife : (1) उद्वहति, वि-, समुत्- (वह्, c. 1.), *who m.ies such a girl* : यस्तां समुद्वहेत् कन्याम्, Ph. : (2) परिणयति, (नी, c. 1.), *when* (*Śiva*) *will m. Pārvatī* : परिणेष्यति पार्वतीं यदा, Ku. ; (3) उपयच्छते (यम्, c. 1.), *m.ed according to rite and took the girl* : विधिवदुपयम्य कन्यां निन्ये, D. ; (4) पाणिं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), (with gen.) ; (5) by subs., *at the time of m.ing another woman* : स्त्र्यन्तरविवाहकाले, Mit. II. To take a husband : (1) पाणिं ग्राहयति (c. of ग्रह्), *without considering this how could I m.* : अविगणय्यैतत् कथं पाणिं ग्राहयिष्यामि, K. ; (2) पतिं गृह्णाति, परि-, प्रति-, (ग्रह्, c. 9.) *or* याति, उप-, (या, c. 2.), *or* भर्तारं सम्भावयति (c. of भू), R. etc. ; (3) वृणीते *or* वरयति (वृ, c. 9. and 10.) (to select). III. To cause to m. (1) योजयति, सं- (युज्, c. 10.), *m.ed Rājavāhana with Avantisundarī* : राजवाहनेनावन्तिसुन्दरीं संयोजयामास, D. ; (2) पाणिग्रहणं सम्पादयति (c. of पद्) (with gen.), R. ; (3) विवाहं कारयति (c. of कृ) (with gen.), M. n. ; etc. IV. To give away in

marriage : (1) ददाति *or* यच्छति, प्र-, (दा, c. 3. and 1.) : v. To give ; (2) ग्राहयति (c. of ग्रह्), *could not m. his daughter to the god of gods* : देवदेवं सुतां ग्राहयितुं न शशाक, Ku.

MARRY (interj.) : सत्यम् : v. Indeed.

MARS : I. The planet : (1) मङ्गलः ; (2) कुजः. II. The god of war : (1) कुमारः ; (2) कार्त्तिकेयः.

MARSH : (1) कच्छः, -भूः ; (2) अनूपभूमिः ; etc.

MARSHAL (subs.) : I. General : बलाध्यक्षः. II. In provision etc. : संविधातृ (f. त्री) (?).

MARSHAL (v.) : विन्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. To arrange, draw up.

MARSHY : अनूपः (पा, पं) : v. Marsh.

MART : क्रयविक्रयस्थानम् : v. Market.

MARTEN : नकुलजातीयजन्तुभेदः.

MARTIAL : by comp. : v. War, warlike, military.

MARTINET : अचलशासनः (ना, नं) (?) and sim. comp.s.

MARTYR : स्वधर्मन्यस्तजीवनः (ना, नं) (?) and sim. comp.s.

MARTYRDOM : स्वधर्मे जीवनन्यासः (?) and sim. comp.s.

MARTYROLOGIST : स्वधर्मन्यस्तजीवनानां जीवनलेखकः (??).

MARTYROLOGY : स्वधर्मन्यस्तजीवनानां वृत्तम्, etc.

MARVEL : आश्चर्यम् : v. Wonder.

MARVELLOUS : आश्चर्य (f. र्या) : v. Wonderful.

MARVELLOUSLY : आश्चर्यम् : v. Wonderfully.

MASCULINE : I. Manly, strong : q.v. II. In gram., male : *m. gender* : पुंलिङ्गम् ; *in also m.* : पुंसि च.

MASH (subs.) : सम्पेषः (?) : v. Also mixture.

MASH (v.) : सम्-पिनष्टि (पिष्, c. 7.) : v. To pound.

MASK (subs.) : I. Lit. : perh. नेपथ्यम् ; छद्ममुखम् (?). II. Fig. : छद्मन् (n.) : v. Disguise. III. Masquerade : q.v.

MASK (v.) : I. Lit. : छद्ममुखं (?) बिभर्ति (भृ, c. 2.), etc. : v. To wear. II. In gen. : v. To disguise.

MASON : (1) सुधाजीविन् (m.) ; (2) लेपकारः ; etc. : (3) राजशिल्पिन् (m.) (?) (comp.).

MASONRY : इष्टकविन्यासः (?) ; राजशिल्पम् (?).

MASORETIC, -AL : *मासरीयः (या, यं) and sim. deriv.

MASQUERADE : perh. नाट्यनृत्यम् (comp. नड्डुआ नाच).

MASQUERADER : छद्ममुखधारिन् (f. णी) (?) and sim. comp.s.

MASS (v.) : v. To collect, assemble.

MASS (subs.) : I. A religious service : *नीराजना, *high m.* : *सङ्गीतनीराजना. II. A lump : पिण्ड (mn.). III. A heap : q.v. : (1) स्तोमः ; (2) पुञ्जः. IV. A multitude : q.v. : जनसमवायः : v. Bulk, size : q.v.

MASSACRE (subs.) : (1) विशसनम् ; (2) संहारः : v. Slaughter, murder.

MASSACRE (v.) : विशसति (शस्, c. 1.) : v. To slaughter, murder.

MASSE,-EN : expr. by समग्र (f. ग्रा) : v. Entire, whole.

MASSINESS : (1) स्थूलता ; (2) बृहत्त्वम् (=largeness).

MASSIVE, MASSIVENESS : v. Massy, massiness.

MASSY : (1) स्थूलः (ला, लं) ; (2) बृहत् (f. ती) : v. Large : (3) पृथुलः (ला, लं) : v. Also heavy.

MAST : I. Of a vessel : (1) कूपः, -कः, *the m. of the earth-vessel* : क्षौणीनौकूपदण्डः, D. ; (2) गुणवृक्षकः, *m.-head* : गुणवृक्षाग्रम्. II. A fruit : v. Nut.

MASTER (subs.) : I. Lord : q.v. : (1) प्रभुः, *who wishing to become the m. of the three worlds* : प्रभुर्बुभूषुर्भुवनत्रयस्य यः, Si. i. 49. ; *in the absence of my m.* : प्रभुणा विना मे, R. ; (2) स्वामिन् (m.) (=owner and with ref. to servants), *if a m. were to leave a servant before time* : स्वामी चेद्भृतकमपूर्णे काले जह्यात्, Mit. ; (3) पतिः (=husband, guardian), *m. of a family* : कुलपतिः ; (4) भर्तृ (m.) (as opposed to भृत्य), *m.'s pleasure* : भर्तुः परितोषः, Sa. Ph. : *I am not my own m.* : नाहमात्मनः प्रभुः *or* आत्मानं नियन्तुं न शक्नोमि. II. Manager, director : q.v. : नायकः, '*m. of the rolls*' : राजपत्रनायकः. III. A teacher : q.v. : शिक्षकः. IV. An adept : *m. of knowledge* : विद्यानिधिः ; *m. of dialectics* : तर्कवाचस्पतिः ; *m.*

of eloquence : श्रीकण्ठः ; *m. of the entire Vedas* : वेदसमुदायकोविदः, D. : v. Proficient. V. A painter or sculptor : *the old m.s* : *प्राचीनचित्रकोविदाः. VI. In addressing : not expr. : श्रीमत् (m.) (in writing).

MASTER (v.t.) : I. To subdue : q.v. : वशीकरोति. II. To attain familiarity with : (1) अभ्यन्तरीकरोति, D. ii. ; (2) by subs. : v. Proficiency.

MASTER-BUILDER : प्रधानस्थपतिः and sim. comp.s. (??).

MASTERFUL : प्रभुत्वसूचक (f. चिका) (?) and sim. comp.s.

MASTER-HAND : I. Skill : वैचक्षण्यम्. II. Skilful : विचक्षण (f. णा).

MASTERLY : (1) विचक्षण (f. णा) : Skilful. ; (2) निरुपमः (मा, मं) : v. Incomparable : (3) उत्कृष्ट (f. ष्टा) : v. Excellent.

MASTERPIECE : अप्रतिमकर्मन् (n.) and sim. comp.s.

MASTERSHIP : I. Lit. : प्रभुत्वम्. II. Mastery : q.v.

MASTER-STROKE : (1) कौशलम् (?) ; (2) विदग्धकर्मन् (n.) (?).

MASTERY : I. Proficiency : q.v. II. Dominion, supremacy : q.v. : प्रभुत्वम्. III. Victory : q.v. : जयः. IV. Eminence : q.v.

MASTICATE : चर्वति *or* चर्वयति (चर्व्, c. 1. and 10.).

MASTICATION : चर्वणम्. *Food requirting m.* : चर्व्यम्.

MASTIFF : बृहत्कुक्कुरभेदः.

MAT (subs.) : (1) कटः ; (2) किलिञ्जकः (rare) ; (3) वटरः (rare).

MAT (v.) : कटेन आस्तृणाति (स्तृ, c. 9.), etc. : v. To cover. *M.ted hair* : जटा, -जूटः.

MATCH (subs.) : I. An equal : expr. by समः (मा, मं) etc. : v. To match. II. A contest : q.v. : युद्धम्, *boxing m.* : मल्लयुद्धम्, V. p. III. Marriage : q.v.: घटना, *I will bring about a m. between Vaiśampāyana and Madalekhā* : वैशम्पायनस्य मदलेखया सह घटनां कारयामि, K. IV. For kindling : *दीपशलाका.

MATCH (v.) : I. In gen. sense : expr. by the adj.s सदृशः (शी, शं) ; तुल्यः (ल्या, ल्यं) ; अनुरूपः (पा, पं) ; etc. : *a husband to m.* : सदृश उपयन्ता, R. vii. 1. ; *the battle was between m.ing combatants* : तुल्यप्रतिद्वन्द्वि बभूव युद्धम्, R. vii. 37. : v. Equal, worthy. II. To marry : (1) योजयति (युज्, c. 10.) ; (2) समानयति (c. of नी), Sa. v. ; (3) घटनां कारयति (c. of कृ), K.

MATCHLESS : (1) अद्वितीयः (या, यं) ; (2) अप्रतिमः (मा, मं) : v. Incomparable.

MATCH-MAKER : घटकः.

MATE (subs.) : I. A companion, consort : सहचर (f. री), *seeing the m.* : सहचरीं प्रेक्ष्य, R. ix. 57. II. An assistant : सहकारिन् (f. णी). III. Check.-m. : q.v.

MATE (v.) : v. To match.

MATERIAL (adj.) : I. Composed of matter : (1) भौतिकः (की, कं), पाञ्च-, आधि- ; (2) by comp. II. Important : q.v. : प्रासङ्गिकः (की, कं) (?).

MATERIAL (subs.) : (1) साधनम्, *m.s being collected* : संभृतसाधनत्वात्, R. xvi. 38. ; (2) उपकरणम्, M. n. : v. Thing.

MATERIALISM : perh. : लोकायतम् ; *विषयवादः.

MATERIALIST : perh. : लोकायतिकः ; *विषयवादिन् (m.).

MATERIALITY : प्रासङ्गिकत्वम्, -ता (?) : v. Importance.

MATERIALLY : (1) सारतः (=essentially) ; (2) यथार्थतः (really).

MATERNAL : (1) मातृकः (का, कं ; (2) मात्र्य (f. र्या) ; (3) better by comp., *in m. and m. grandfather's peoperty* : मातृमातामहे धने, Vri.

MATHEMATIC, -AL : expr. by comp., *m. instruments* : *गणितयन्त्राणि.

MATHEMATICALLY : गणितानुसारेण ; गणितविद्याक्रमेण (?).

MATHEMATICIAN : गणितपण्डितः, -विशारदः, -कुशलः, etc.

MATHEMATICS : गणितम्. *Mixed m.* : *मिश्रगणितम्.

MATIN (adj.) : (1) प्रगेतनः (नी, नं) ; (2) प्रातःकालीनः (ना, नं) : v. Morning.

MATINS : (प्रगेतनानि) अघमर्षणानि (n. pl.).

MATRICIDE : I. The act : (1) मातृहत्या ; (2)

मातृवधः. II. The doer : (1) मातृघातिन् (f. नी) ; (2) मातृहन् (mfn.).

MATRICULATE : *प्रविशति (विश्, c. 6.), *m.d in the London University* : लण्डनविश्वविद्यालयं प्रविवेश.

MATRICULATION : examination : *प्रावेशिकी परीक्षा.

MATRIMONIAL : वैवाहिकः (की, कं) : v. Nuptial.

MATRIMONY : विवाहः : v. Marriage.

MATRON : (1) कुटुम्बिनी ; (2) पुरन्ध्रिः *or* -न्ध्री, *where in every house the m.s were busy* : गृहे गृहे व्यग्रपुरन्ध्रिवर्गः, Ku. vii. 2.

MATRONLY : expr. by comp. or with words expr. under *proper, becoming.*

MATTER (v.) : expr. with अर्थः, *it does not m. to me……* : अस्मिन् ममार्थो नास्ति ; *it does not m. whether it is caught or not* : गृहीतमिदं ततः किम् ? अथ न गृहीतं ततोऽपि किम् ?, K.

MATTER (subs.) : I. Material substance : विषयः : v. Thing. II. Essence : q.v. : सारः. III. Subject : (1) विषयः ; (2) वस्तु (n.). IV. Affair : (1) विषयः ; (2) अर्थः. V. Concern : expr. with वर्तते (वृत्, c. 1.), *what is the m. with you* : किं ते वृत्तम्. VI. Import, consequence : अर्थः. VII. Difficulty, trouble : q.v. VIII. Pus. : पूयम्, Sr.

MATTING (subs.) : कटः : v. Mat.

MATTOCK : (1) खनित्रम् (?) ; (2) टङ्कः (=hatchet).

MATTRESS : (1) आस्तरणम् (gen. term.) ; (2) तुलिका (of cotton : ?).

MATURE (adj.) : I. Ripe : q.v. : पक्व (f. क्वा), परि-. II. Completely worked out : परिणतः (ता, तं) : v. Also complete.

MATURE (v.) : परिपाकं नयति (नी, c. 1.) : v. To ripen, perfect.

MATURELY : (1) expr. by adj. : (2) परिणतम् : v. Also completely.

MATURENESS, MATURITY : I. Ripeness : पाकः, परि-. II. Perfection, completion : q.v. : परिणामः.

MATUTINE, MATUTINAL : प्रगेतनः (नी, नं) : v. Morning.

MAUDLIN : Drunk, intoxicated : q.v. : क्षीबः (बा, बं). II. Silly, foolish : q.v. : मूढः (ढा, ढं).

MAUGRE : v. Notwithstanding, in spite of.

MAUL (v.) : लगुडेन ताडयति (तड्, c. 10.), प्रहरति (हृ, c. 1.), etc.

MAUSOLEUM : *चित्यचूडम्, -कम् ; चैत्यः (?).

MAW : जठरः : v. Belly.

MAWKISH : (1) कुत्सितः (ता, तं), (2) विरसः (सा, सं) (?).

MAWKISHLY : (1) कुत्सितम् ; (2) विरसम् (?)

MAWKISHNESS : (1) कुत्सितता ; (2) विरसता (?).

MAXILLARY : हनु- in comp. : v. Jaw.

MAXIM : (1) सूत्रम् ; (2) वचनम् : v. Also proverb.

MAXIMUM : expr. with सर्व्वोच्च (f. च्चा).

MAY (subs.) : उत्तरवैशाखपूर्वज्यैष्ठसंवादीयुरुपीयवर्षस्य पञ्चमो मासः.

MAY (v.) : I. =can : q.v. : by विधिलिङ्, *you m. carry the burden* : त्वं भारं वहेः, S.k. II. Expressing desire or wish : (1) by आशीर्लिङ्, *m. people live a man's life* : जीव्यासुर्जनः पुरुषायुषम्, Vi. ; (2) by लोट्, *m. you have a good journey* : तव वर्त्मनि वर्त्ततां शिवम्, N. III. Denoting contingency or liability : by विधिलिङ्, *an applicant m. or m. not get fortune* : लभेत वा प्रार्थयिता न वा श्रियम्, Sa. ; *I might have disregarded this wretched life* : कुर्यामुपेक्षां हतजीवितेऽस्मिन्, R. Ph. : *m. be* (=perhaps : q.v.) : expr. by विधिलिङ्.

MAY-BUG : गोमयोत्थाभेदः.

MAY-DAY : मेमासस्य प्रथमदिवसः.

MAY-POLE : *मेनृत्ययूपः.

MAY-QUEEN : *मेमासेश्वरी.

MAYOR : *अधिनायकः. *M.ess* : *अधिनायिका.

MAYORALTY : *अधिनायकत्वम्, -ता ; अधिनायकपदम् *or* -अधिकारः.

MAZE (subs.) : गहनम् (?) : v. Labyrinth

MAZE (v.) : आकुलयति : v. To disturb, amaze.

MAZY : गहनः (ना, नं) (?). ; अति-, सु-.

MEAD (subs.) : I. A meadow : q.v. II. A drink : मधु (n.).

MEADOW (1) क्षेत्रम् (=field) ; (2) गोप्रचारः (=pasture land). *M.-grass* : यवस (mn). *M.-sweet* : गुल्मप्रभेदः.

MEAGRE : I. Thin, lean : q.v. : कृशः (शा, शं). II. Scanty, insufficient : स्वल्प (f. ल्पा). III. Wanting in richness : (1) फल्गु (mfn.); (2) असारः (रा, रं).

MEAGRELY : i.e. not richly : (1) फल्गु ; (2) असारम्.

MEAGRENESS : I. Leanness : q.v. : कृशता. II. Poorness : (1) असारता ; (2) अपकृष्टता (=badness). III. Scantiness : स्वल्पता.

MEAL (subs.) : I. Flour : q.v. : चूर्णम्. II. A repast : (1) भोजनम्, *one day taking a m. at night* : एकाहं रात्रिभोजनः, Pa. ; (2) भक्तम्, *one day taking one m.* : एकाहम् एकभक्ताशी, Pa. *M. time* : भोजनवेला.

MEALINESS : चूर्णमयता etc. : v. Mealy.

MEALY : I. Consisting of meal : चूर्णमयः (यी, यं) etc. II. Like meal : चूर्णसदृशः (शी, शं), etc. III. Soft : q.v. : मृदु (f. द्वी), *m.-mouthed* : मृदुभाषिन् (f. णी) and sim. comp.s.

MEAN (subs.) : I. The middle point or place : मध्यम् by adj. II. Instrument : उपकरणम् : v. Means.

MEAN (v.) : I. To intend : q.v. : अभिप्रैति (इ, c. 2.). II. To indicate : q.v. : सूचयति (सूच्, c. 10.). III. To denote, signify : expr. with अर्थः, *I will call the mistress and ascertain what (all this) really m.s* : कुटुम्बिनीं शब्दाय्य परमार्थं ज्ञास्यामि, Mr. i.

MEAN (adj.) : I. Middle, intermediate : q.v. : मध्यः (ध्या, ध्यं), *m. deviation* : मध्यविक्षेपः, Su.i. 70. Ph. : *in the m. time* : अत्रान्तरे, C. II. Low in rank or birth : (1) निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अपकृष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Base, contemptible : q.v. : जघन्यः (न्या, न्यं).

MEAN-SPIRITED : (1) लघुचेतस् (mfn.) ; (2) क्षुद्रमानसः (सा, सं), B. v. 40.

MEANDER (v.) : expr. by कुटिलः (ला, लं), वक्र (f. क्रा), etc. (=crooked : q.v.) ; *the river m.s for a kroś* : क्रोशं कुटिला नदी, S.k.

MEANDER, MEANDERING (subs.) : कुटिलता etc. : v. Crookedness.

MEANING : I. Signification : अर्थः, *of double m.* : द्व्यर्थकः (का, कं) ; *this is its m.* : अस्यायमर्थः, Da. : v. Sense (IV.). II. Intention, purpose : q.v. : अभिप्रायः.

MEANINGLESS : (1) निरर्थकः (का, कं) ; (2) अनर्थकः (का, कं) ; (3) अर्थहीनः (ना, नं).

MEANINGLY : (1) सार्थम् ; (2) साकूतम् ; (3) साभिप्रायम्.

MEANLY : I. Humbly : *m. born* : अपजातः (ता, तं) ; *m. clad* : कृपणवेषः (षा, षं), etc. II. Dishonourably : नीचम् *or* नीच- in comp. III. Moderately : नाधिकम्.

MEANNESS : I. Lowness : (1) निकृष्टता ; (2) अपकृष्टता. II. Poorness, niggardliness : कृपणता *or* कार्पण्यम्.

MEANS : I. Fortune, income : q.v. : विभवः. II. Instrument : साधनम्. Ph. : *by all m.* : सर्वथा ; *by no m.* : सर्वथा……न ; *by any m.* : केनापि प्रकारेण, etc.

MEANWHILE : (1) अत्रान्तरे, K. ; (2) इत्येवकाले, Vet.

MEASLES : पाणिशीतला (?), Bha. iv.

MEASURABLE : (1) मेयः (या, यं), प्र-, परि- ; (2) माप्य (प्या) (rare).

MEASURE (subs.) : I. Standard for m.ing : मानम्, *all m.s of weight* : सर्वं तुलामानम् ; *m. of capacity* : प्रतिमानम्, M. viii. 403. ; *cubic hand m.* : घनहस्तमानम्, Li. II. A m. ; मानम्, *hundred m.s of a crop* : शस्यस्य मानशतम्, Li. III. Fig.: a rule for judging : मानम्, प्र-. IV. Size or extent : (1) मानम्, परि-, (rarely) प्र- ; *exact or rough m. of a diameter* : सूक्ष्मं स्थूलं वा व्यासमानम्, Li. ; (2) मितिः, परि-, Li. V. Means, plan : q.v. : (1) उपायः, *to take m.s* : उपायम् अवलम्बते ; (2) प्रयोगः (=active m.), *employed hostile m.s* : पारग्रामिकान् प्रयोगान् प्रायुंक्त, D. iv. VI. Metre : q.v. : छन्दस् (n.). VII. In music : लयः, *steps are in m.* : पादन्यासो लयमुपगतः, Mal. ii. 8. VIII. In pl., beds or strata : भूमिः. Ph. : *in m.* : परिमितम् ; *beyond m.* : अतिमात्रम् ; *drying in some m.* : मात्रया विशोष्य, D. vi.

MEASURE (v.i.) : माति, परि-, (मा, c. 2.), *m.ing 8 cubits in length* : कराष्टकमिता दैर्घ्ये, Li. ; *did not m. in the sky* : न ममौ नभस्तले, Si. xiv. 75.

MEASURE (v.t.) : (1) माति or मिमीते, परि-, (मा, c. 2. and 3.), *m.d (her) eyes with their eyes* : तदीयैर्नयनैर्लोचनेऽमिमीत, Ku. v. 15. ; *you cannot be m.d but the world is m.d by you* : अमेयो मितलोकस्त्वम्, R. x. 18. ; *the middle is m.d with the hand* : मध्यः पाणिमितः, Mal. ii. 3. ; (2) मापयति (c. of मा) (lit.), *when the heap of a crop is m.d* : राशौ शस्यस्य मापिते, Li. ; *m.d* (in music), -श्लिष्टः (ष्टा, ष्टं), Mr. iii. 5. : v. Measure (VII).

MEASURELESS : (1) अमेयः (या, यं) ; (2) अप्रमेयः (या, यं) ; (3) अपरिमेयः (या, यं).

MEASUREMENT : I. Measuring : मापः, -नम्. II. Area : मानम् : v. Measure (IV).

MEASURER : मापकः, परि-.

MEASURING (subs.) : मानम्, परि-, *m. rod* : मानदण्डः, Ku. i. 1. : v. To measure.

MEAT : I. Food : q.v. : आमिषम्. II. Animal : (1) मांसम् ; (2) आमिषम्.

MECHANIC (subs.) : (1) शिल्पिन् (m.) ; (2) शिल्पकारः ; (3) शिल्पिकः.

MECHANIC, -AL (adj.) : I. Lit. : यन्त्र- in comp., *m. contrivance* : यन्त्रसाधनम् (?). II. Done as if by a machine : (1) expr. with यन्त्रवत् (?) ; (2) संस्कारचालितः (ता, तं) (??). III. Belonging to artisans : (1) शिल्पि- etc. in comp. ; (2) by gen.

MECHANICALLY : (1) by संस्कारचालितः (ता, तं) (??) ; (2) न बुद्धिपूर्वम् etc., (= not intentionally).

MECHANICIAN : *बलविज्ञानविशारदः (दा, दं), etc.

MECHANICS : *बलविज्ञानम् ; बलानां गत्यादिविज्ञानम्.

MECHANISM : *यन्त्रसंविधानम् and sim. comp.s.

MECHANIST : यन्त्रकारः : v. Also mechanician.

MEDAL : *पारितोषिकमुद्रा ; पुरस्कारमुद्रा ; and sim. comp.s.

MEDALIST : I. One who has gained a m. : *पुरस्कारमुद्राभृत् (mfn.) and sim. comp.s. II. One skilled in it. : *पुरस्कारमुद्राकुशलः (ला, लं) and sim. comp.s.

MEDALLION : *महामुद्रा.

MEDDLE (v.) : पराधिकारचर्चां करोति : v. To Interfere.

MEDDLER : expr. by verb. or circumlo.

MEDDLING, MEDDLESOME (adj.) : परकार्याभियुक्तः (क्ता, क्तं) (?) ; better by circumlo.

MEDIÆVAL : मध्यकालीनः (ना, नं) : v. Also indirect.

MEDIATE (v.) : I. Intrans : सन्धिं कारयति (c. of कृ). II. Trans : घटयति (c. of घट्).

MEDIATELY : (1) व्यवधानेन ; (2) अन्तरेण.

MEDIATION : expr. by mediator : q.v.

MEDIATOR : (1) मध्यस्थः (f. स्था) ; (2) मध्यवर्तिन् (f. नी).

MEDIATORIAL : expr. by comp. : v. Belonging to.

MEDICAL : i.e. pertaining to medicine : expr. by comp., *m. work* : वैद्यकशास्त्रम् : v. Also medicinal.

MEDICALLY : वैद्यकशास्त्रानुसारेण ; वैद्यकोपचारेण.

MEDICAMENT : v. Medicine (I).

MEDICATE : (1) औषधं ददाति (दा, c. 3.) ; (2) भेषजं करोति (with gen.), Mah.

MEDICINAL : (1) by comp. ; (2) औषधीयः (या, यं) ; (3) भैषजः (जी, जं).

MEDICINALLY : I. As a medicine : expr. with औषधम् etc. : v. Medicine. II. To heal : उपचाराय.

MEDICINE : I. A medical remedy : (1) औषधम् (lit. and fig.), *m. is good for the sick* : व्याधितस्यौषधं पथ्यम्, H. ; *in all distress there is no m. like wife* : न च भार्यासमं किञ्चिदौषधं सर्वकृच्छ्रेषु, Mah. ; (2) भेषजम् or भैषज्यम्, *this is your m. (antidote)* : भेषजमिदं ते, P. iii. 10. ; *as in very strong m.s* : अतिवीर्यवतीव भेषजे, Ki. ii. 4. ; (3) अगदः (rare), *is not m. drunk* : अगदः किं न पीयते, H. II. The art or theory : (1) आयुर्वेदः (=Hindu m.), *teach us m.* : आयुर्वेदमस्मानध्यापयतु, Bha. ; (2) चिकित्सा, *well up in m. in its eight branches* : चिकित्सायामष्टाङ्गायां विशारदाः, Mah. ; (3) वैद्यकम्, A. p.

MEDIOCRE : सामान्य (f. न्या) (=common : q.v.).

MEDIOCRITY : expr. by सामान्य (f. न्या), *m. of success* : सामान्यसिद्धिः.

MEDITATE : I. To cogitate : ध्यायति, अनु-, सं-,

अभि-, प्र-, (ध्यै, c. 1.) : v. To think. II. To contrive : intend : (1) संकल्पयति (क्लृप्, c. 10.) ; (2) ध्यायति (?), *m. it* : तद् ध्यायस्व, Mah. 8. 59. 27.

MEDITATION : (1) ध्यानम्, *whose eyes were fixed with m.* : ध्यानस्तिमितलोचनः, R. ; (2) समाधिः, *to break m.* : समाधिं भनक्ति, V. ; (3) प्रणिधानम्, R. i. 74.

MEDITATIVE : (1) ध्यानपरः (रा, रं) ; (2) समाहितः (ता, तं) ; etc.

MEDITATIVELY : expr. by adj. or circumlo.

MEDITERRANEAN SEA : *भूमध्यसागरः.

MEDIUM (subs.) : I. Mean. : expr. by मध्य (f. ध्या). II. In paper. : *मध्यपत्रम्. III. In spiritualism : *मध्यमपुरुषः ; अनुवादकः. IV. Channel, vehicle : expr. by द्वारम्.

MEDLAR : I. The tree : *मास्पीलः. II. The fruit : *मास्पीलम्, -फलम्.

MEDLEY : (1) सङ्करः ; (2) सन्निपातः.

MEDULLAR, -Y : (1) by मज्जा- in comp. ; (2) मज्जावत् (f. ती) (?).

MEED : पारितोषिकम् ; v. Reward, recompense.

MEEK : विनीतः (ता, तं) : v. Gentle, humble.

MEEKLY : विनीतम् : v. Gently, humbly.

MEEKNESS : (1) विनयः ; (2) मार्दवम् (=mildness) ; (3) नम्रता (=humility).

MEERSCHAUM : I. Lit. : मृत्तिकाविशेषः ; सागरफेनः. II. A pipe : *सागरफेननाली.

MEET (adj.) : उचितः (ता, तं) : v. Proper, fit.

MEET (subs.) : मेला : v. Meeting.

MEET (v.t.) : I. To come with : पश्यति (दृश्, c. 1.) (=to see). *To come or go out to m.* : (1) प्रत्युद्गच्छति (गम्, c. 1.) ; (2) प्रत्युद्याति (या, c. 2.). II. To encounter : q.v. : अभियाति, etc., *to m. death* : मृत्युमेति, Mah. III. To m. together, assemble : expr. with : संगच्छते (गम्, c. 1.), समेति (इ, c. 2.), etc. : *the lords of quarters have met* : समागता लोकपालाः, V. ; *the ladies have met to remove the marriage-string* : देव्यः कङ्कणमोक्षणाय मिलिताः, Vi. ii. 50. IV. In geo. : सम्पतति (पत्, c. 1.).

MEET WITH : I. To find : q.v. : आसादयति (c. of सद्). II. To encounter : expr. by एति (इ, c. 2.) : v. To meet (II).

MEETING (subs.) : I. Coming together : समागमः : v. Also concourse. II. An assembly : q.v. : (1) मेला ; (2) समितिः.

MEETING-HOUSE : (1) सभा, -गृहम् (?) ; (2) मेलागृहम् (?).

MEETNESS : औचित्यम् : v. Fitness.

MEGRIM : I. A pain : अर्द्धशिरःशूलम्. II. A whim, fancy.

MELANCHOLIC : सदाविषादिन् (f. नी) (?) and sim. comp.s : v. Dejected, sad.

MELANCHOLY : (subs.) : सदाविषादः (?) and sim. comp.s. : v. Dejection, sadness.

MELANCHOLY (adj.) : I. Dejected, sad : विषण्ण (f. ण्णा). II. Calamitous, afflictive : विषादकरः (री, रं), etc.

MELEE (subs.) : (1) सङ्कुलम् ; (2) सङ्कुलयुद्धम्.

MELLIFEROUS : मधुप्रदः (दा, दं) and sim. comp.s.

MELLIFLUOUS : मधुस्रवः (वा, वं) and sim. comp.s. : v. Honey.

MELLOW (adj.) : मधुरः (रा, रं) : Also soft, ripe, sweet.

MELLOW (v.) : मधुरयति (nomi.) : Also to ripen, soften.

MELLOW (v.i.) : मधुरीभवति : v. Also to ripen.

MELLOWNESS : मधुरता : v. Also ripeness, softness.

MELODIOUS : (1) मधुरः (रा, रं) ; (2) सुस्वरः (रा, रं) ; (3) श्रोत्रसुख (f. खा) ; etc.

MELODIOUSLY : (1) मधुरम् ; (2) मञ्जुलम् ; (3) सुस्वरम् ; etc.

MELODIOUSNESS : (1) मधुरता ; (2) मञ्जुलता ; (3) सुस्वरता.

MELODRAMA : *सङ्गीतनाटकम्.

MELODRAMATIC : I. Lit. : by comp. II. Fig. : v. Exaggerated, wonderful.

MELODY : I. Melodiousness : q.v. II. In music : सुस्वरः. III. A time : तालः.

MELON : स्फुटि, -फलम्. *Water-m.* : कालिङ्गम्. *Musk-m.* : खर्बुजम्.

MELT (v.t.) : (1) द्रावयति (c. of द्रु) ; (2) वि-

लाययति (c. of ली) ; (3) गालयति (c. of गल्): v. Melt (v.i.).

MELT (v.i.) : (1) द्रवति, -ते (द्रु, c. 1.), *why does not your heart m.* : द्रवते हृदयं कथं न ते, M.s. ; *resembling m.ed gold* : द्रुतकनकनिकाशः, V. m. ; (2) विलीयते, प्र-, (ली, c. 4.) (lit.) ; (3) गलति (गल्, c. 1.) (of metals, etc.) : v. Also to soften.

MELTING (subs.) : I. Active : (1) द्रावणम् ; (2) विलायनम् : (3) विगालनम्. II. Passive : (1) द्रवणम् *or* द्रुतिः ; (2) विलयनम्. III. Fig. : (1) द्रवणम् ; (2) विलयनम् (of colours, etc.).

MELTINGLY : expr. by part : v. Melt.

MELTING-POT : आवर्तनी : v. Crucible.

MEMBER (subs.) : I. Of the body : अङ्गम् : v. Limb. II. Of a sentence : अङ्गम्, -वाक्यम्, Nil. III. Fig. : अङ्गम्, *those qualities which are m.s. of sentiment* : ये रसस्याङ्गिनो धर्माः, Kav. viii. 1. IV. Of a society : (1) सभ्यः ; (2) सदस्यः. V. Of a family : परिवाराः (m. pl.) ; अङ्गम् : v. Limb (II). VI. Of an equation : पक्षः, Vij.

MEMBERSHIP : (1) सभ्यपदम् (?) ; (2) सदस्यत्वम् (?).

MEMBRANE : त्वच् (f.) (?), Bha.

MEMBRANEOUS : त्वचाकारः (रा, रं) (?).

MEMENTO : (1) स्मृतिचिह्नम् (?) ; (2) स्मरणम् (?).

MEMOIR : (1) वृत्तम् ; (2) विवरणम् ; (3) चरित्रम्.

MEMORABLE : प्रसिद्ध (f. द्धा) (=well-known : q.v.).

MEMORANDUM : स्मरणम्, -पत्रम्, -लेखः, etc. (??).

MEMORIAL (subs.) : I. A monument : स्मरणचिह्नम् and sim. comp.s II. A petition : आवेदनम्, -पत्रम्, etc. : v. Represent, petition.

MEMORIAL (adj.) : expr. by verb स्मारयति (c. of स्मृ) *or* by circumlo.

MEMORIALIST : आवेदनकारिन् (f. णी) (?) and sim. comps.

MEMORIALIZE : आवेदनं करोति, etc.

MEMORY : I. The faculty : (1) स्मृतिः, *to cover the m.* : स्मृतिमारोहति, N. ii. 44. ; (2) मेधा (=retentive m.), *is very skilful and has a good m.* : परमनिपुणा मेधाविनी च, Mal. Ph. : *committed to m.* : कण्ठस्थ (f. स्था), Bha. ; *to consign to m.* : हृदये निदधाति, N. II. Remembrance : q.v. : स्मृतिः, *held in the m.* : स्मृतिभृतः (ता, तं), N. v. 134. ; *loss of m.* : स्मृतिलोपः, Sa. vii. III. The time that can be remembered : स्मार्तकालः, *within, beyond m.* : स्मार्ते, अस्मार्ते काले, Mi.

MENACE (v.) : तर्जयति, सं-, अभि-, (तर्ज्, c. 10.) : v. To threaten.

MENACE (subs.) : (1) तर्जनम्, सं- ; (2) विभीषिका, Mah.

MENACING (adj.) : भीषण (f. णा) : v. Terrible, fierce.

MENACINGLY : expr. by pres. part.

MENAGERIE : पशुसंग्रहः and sim. comp.s. : v. Collection.

MEND (v.t.) : I. To repair : q.v. : नवीकरोति. II. To correct : q.v. : शोधयति (c. of शुध्). III. To quicken : q.v.

MEND (v.i.) : expr. with विशिष्ट (f. ष्टा) *or* विशेषम् एति (इ, c. 2.), etc.

MENDACIOUS : (1) मिथ्यावादिन् (f. नी) ; (2) अनृतभाषिन् (f. णी) ; and sim. comp.s.

MENDACITY : (1) मिथ्यावादित्वम् ; (2) असत्यता : v. Falsehood.

MENDICANCY : v. Mendicity.

MENDICANT : (1) भिक्षुः, -कः ; (2) परिव्राज् (m.) ; (3) परिव्राजः, -कः.

MENDICITY : (1) भैक्ष्यम् (क्षम्) ; भिक्षुकता, -त्वम् ; (3) भैक्षचर्या ; (4) परिव्रज्या.

MENIAL (adj.) : I. Low : expr. by comp., *m. duties* : प्रेष्यकर्म, H. II. Low, mean : q.v.

MENIAL (subs.) : (1) परिजनः ; (2) प्रेष्यः : v. Servant, slave.

MENSTRUAL : मासिकः (की, कं) : v. Monthly. *M. course* (=menstruation) ऋतुः, -कालः, *bathing after m.* : ऋतुस्नानम्, Sr. *M. discharge* : (=mense) रजस् (n.).

MENSTRUOUS : (1) रजस्वला ; (2) ऋतुमती ; (3) पुष्पिणी, V. t.

MENSURATION : I. Measuring : मापनम्. II. In math. : क्षेत्रव्यवहारः, Li.

MENTAL : (1) मानसः (सी, सं) ; (2) मानसिकः

(की, कं) ; (3) by comp., *m. agony* : मनस्तापः : v. Mind.

MENTALLY : (1) मनसा ; (2) बुद्ध्या ; (3) by comp., *m. sick* : मनोरोगिन् (f. णी).

MENTION (v.) : (1) आ-ख्याति (ख्या, c. 2.), *having m.ed the way to the abode of Vālmīki* : आख्यातवाल्मीकिनिकेतमार्गः, R. xiv. 58. ; (2) कथयति (कथ्, c. 10.) : v. To speak. ; (3) वक्ति (वच्, c. 2.) : v. To say ; (4) अभि-दधाति (धा, c. 3.) : v. To announce.

MENTION (subs.) : उल्लेखः : v. To mention.

MENTOR : उपदेष्टृ (m.) : v. Guide, counsellor.

MEPHITIC, -AL : पूतिकः (का, कं) (?) : v. Foul, noxious.

MERCANTILE : expr. by comp., *m. business* (lit. *way*) : वनिक्पथः, Mah.

MERCENARILY : expr. by adj.

MERCENARY (adj.) : I. Lit., hired : v. To hire. II. Fig. : (1) अर्थकश्य् (mfn.) (?) ; (2) अर्थपरवशः (शा, शं) (?).

MERCENARY (subs.) : भृतकसैन्यः and sim. comp.s. : v. Soldier.

MERCER : कौशेयविक्रयिकः (?) ; ऊर्णाजीविन् (m.) (??).

MERCHANDISE (-ZE) : I. Commerce, trade : q.v. : वाणिज्यम्. II. Goods, commodities : q.v. : पण्यानि (n. pl.).

MERCHANT : (1) वणिज् (m.), *dealing of m.s* : वणिजां पणाः, B. ; *voyaging m.* : पोतवणिक्, H. ; *business of a m.* : वणिक्कर्म, P. ; *a m. dealing in knowledge* : ज्ञानपण्यो वणिक्, Mal. i. 17. ; (2) श्रेष्ठिन् (m.) (=a class of m.s), *m. quarter* : श्रेष्ठिचत्वरम्, Mr. ii.

MERCHANTABLE : विक्रेयः (या, यं) : v. Saleable.

MERCHANTMAN, MERCHANTSHIP : वाणिज्यपोतः : v. Ship.

MERCIFUL : (1) कृपालु (mfn.) ; कृपामयः (यी, यं) ; (3) करुणामयः (यी, यं) ; (4) दयाशीलः (ला, लं) : v. Kind, generous.

MERCIFULLY : (1) कृपापूर्वम् ; (2) सदयम् ; (3) सानुकम्पम् ; etc.

MERCIFULNESS : कृपालुता : v. Mercy.

MERCILESS : (1) निष्कृपः (पा, पं) ; (2) निर्घृण (f. णा) ; (3) निष्करुण (f. णा) ; (4) निर्दयः (या, यं), etc.

MERCILESSLY : (1) निष्कृपम्, etc. ; (2) by adj.

MERCILESSNESS : (1) कृपाशून्यता ; (2) निर्दयता ; (3) निष्कारुण्यम्, etc.

MERCURIAL : i.e., fickle : q.v. : चञ्चलः (ला, लं).

MERCURY : I. The metal : पारदः, *calx of m.* : रसभस्मन् (n.). *Sulphuret of m.* : कज्जली. II. The planet : बुधः.

MERCY : (1) कृपा, *do not talk of m.* : कृपेति चेदस्तु, Ki. xiv. 16. ; (2) करुणा (=pity), *m. does not check you* : त्वां करुणा रुणद्धि न, N. i. 135. ; (3) दया (- kindness), *to have m.* : दयां करोति, K. : (4) अनुकम्पा (=compassion) ; (5) दयालुता ; (7) घृणा.

MERCY-SEAT : कृपास्थानम्, and sim. comp.s (?. comp. कृपासिन्धुः).

MERE (subs.) : I. A lake : q.v. : सरस् (n.). II. A boundary : q.v.

MERE (adj.) : (1) केवलः (ला, लं) (=bare), *m. policy is cowardice* : कातर्यं केवला नीतिः, R. xvii. 47. ; *not of m. milk* : न केवलानां पयसाम्, R. ii. 63. ; (2) with एव (to emphasize =absolute), *with your m. look* : विलोकनेनैव तव, Si. i. 29. ; (3) शुद्धः (द्धा, द्धं) (=pure, unmixed), *from a m. bath* : शुद्धस्नानात्, Me. ii. 30. ; (4) मात्र, in comp. (=simply), *on account of m. caste* : जातिमात्रेण, H. i. 57.

MERELY : (1) by adj. ; (2) केवलम् (=only, barely).

MERETRICIOUS : I. Lit. : (1) वैशिकः (की, कं) ; (2) by comp. : v. Harlot. II. Fig. : वैशिकः (की, कं) : v. Showy, gaudy.

MERETRICIOUSLY : expr. by adj. or circumlo : v. Also gaudily.

MERETRICIOUSNESS : वैशिकम्, -ता : v. Also gaudiness.

MERGE : I. Trans. : मज्जयति, नि-, (c. of मस्ज्) : v. To immerse. II. Intrans. : मज्जति, नि-, (मस्ज्, c. 1.), Ku. i. 3.

MERIDIAN (subs.) : I. Mid-day : q.v. II. Climax : q.v. III. In astro. : (ऊर्ध्व)

याम्योत्तरवृत्तम् (the circle). Ph. : *when the sun is on the m.* : समारूढे मध्यमह्नः सवितरि, K. ; मध्यगतो भानुः, B.

MERIDIAN (adj.) : I. Mid-day : q.v. II. Highest : expr. by परा कोटिः (with gen.) : v. Acme.

MERIDIONAL : याम्य (f. म्या) : v. Southern.

MERIT (subs.) : (1) गुणः, *not to enumerate your m.s* : न गुणानामियत्तया, R. x. 32. ; *according to (our) m.s* : गुणदोषतः, Mal. ; (2) उत्कर्षः (=excellence).

MERIT (v.) : अर्हति (अर्ह्, c. 1.) : v. To deserve, earn.

MERITED (adj.) : उपयुक्त (f. क्ता) : v. Proper, fit.

MERITORIOUS : प्रशस्त (f. स्ता) : v. Praiseworthy, good.

MERITORIOUSLY : (1) प्रशस्तम् ; (2) शोभनम् : v. Well.

MERL, MERLE (subs.) : कृष्णवर्णः पक्षिभेदः.

MERMAID : (1) मत्स्यकुमारी (?) ; (2) मत्स्यकन्या (?) ; (3) जलनारी.

MERMAN : *मत्स्यपुरुषः ; जलनरः.

MERRILY : (1) सहर्षम् ; (2) सानन्दम् ; (3) सोल्लासम्.

MERRY : I. Cheerful, joyful : (1) हृष्ट (f. ष्टा), प्र- ; (2) सानन्द (f. न्दा) ; (3) हृष्टमनस् (mfn.) ; (4) उल्लसः (सा, सं). II. Causing mirth : हासकरः *or* हास्यकरः (री, रं).

MERRY-ANDREW : पीठमर्दः (?) : v. Buffoon.

MERRY-MAKING, MERRY-MEETING : आनन्दोत्सवः, and sim. comp.s.

MERRY-THOUGHT : कुक्कुटस्य त्रिशूलमुरोऽस्थि.

MESEEMS : मन्ये : v. To think.

MESENTERIC : expr. by comp.

MESENTERY : अन्त्रपेशी (?) ; अन्त्रकोषः (?).

MESH : I. Net : पाशः. II. Its interstice : छिद्रम्.

MESHY : जालाकारः (रा, रं), and sim. comp.s.

MESMERIZE : *मस्मरयति (nomi.) ; हस्तचालनादिना विवशीकरोति.

MESS (v.) : सह *or* एकत्र भोजनम् *or* आहारं करोति.

MESS (subs.) : I. A dish or quantity of food : not expr. II. Of persons : expr. with, एकपाकभोजिन् (m.), Mit. III. A medley : सङ्करः, Mah. 69. 77.

MESSAGE : सन्देशः, *represented the return m. of Darpasāra* : दर्पसारस्य प्रतिसन्देशमावेदयत्, D. ; *convey this m.* : सन्देशं मे हर, Me. : v. News.

MESSENGER : (1) सन्देशहरः ; (2) वार्त्तावहः ; (3) वैवधिकः (rare).

MESSIAH : *त्राणाभिषिक्तः. *M.-ship* : *त्राणाभिषिक्तता.

MESSMATE : (1) एकपाकभोजिन् (m.) : (2) एकस्थाली, Mit.

METAL (subs.) : (1) धातुः ; (2) लोहः (rare).

METALLIC : expr. by comp., *m. property* : धातुगुणः.

METALLIFEROUS : धातुगर्भ (f. र्भा) and sim. comp.s.

METALLURGY : *धातुनिष्कर्षः, धातुशोधनादिकला.

METAMORPHOSE : *m. d* : परिवृत्तशरीरः (रा, रं) : v. To change.

METAMORPHOSIS : शरीरपरिवृत्तिः and sim. comp.s. (??).

METAPHOR : रूपकम्, Kav. x. 7.

METAPHORICAL : रूपक- in comp. : v. Figurative.

METAPHORICALLY : लक्षणया (?) : v. Figuratively.

METAPHYSICAL : आन्वीक्षिकीविषयकः (का, कं) and sim. comp.s.

METAPHYSICS : आन्वीक्षिकी ; समयविद्या (rare), D. ii.

METE (v.) : मापयति (c. of मा) : v. To measure.

METEMPSYCHOSIS : expr. with पुनर्जन्मन् (n.).

METEOR : उल्का, *fall of m.* : उल्कापातः.

METEORIC : by comp. or circumlo, *m.-stone* : *उल्कास्थप्रस्तरः.

METEOROLOGICAL : आकाशीयः (या, यं) (??) ; *or* by comp.

METEOROLOGY : *वायुविद्या ; नभोविद्या.

METHINKS : मन्ये ; तर्कयामि, etc. : v. To think, fancy.

METHOD : (1) प्रणाली ; (2) रीतिः : v. Way, manner.

METHODICAL : (1) प्रणालीसङ्गतः (ता, तं) (?) ; (2) रीत्यनुगतः (ता, तं) (?).

METHODICALLY : (1) सुप्रणाल्या ; (2) रीतिक्रमेण.

METHODIST : of a Christian sect : *रीतिध्वजः (जा, जं).

METHODIZE : to dispose methodically : q.v. : expr. by circumlo.

METONYMY : लक्षणा, Kav.

METOPE : *मितोपः ; विवृतिः.

METRE : (1) छन्दस् (n.), *sung in various m.s* : छन्दोभिर्विविधैर्गीतम्, G. ; (2) वृत्तम्, *in this canto the m. is mostly* उपजाति : अस्मिन् सर्गे प्रायेण वृत्तमुपजातिः, M.n.

METRICAL : expr. by the above words : *m. composition is poetry* : छन्दोबद्धपदं पद्यम्, Sah. ; *what is not m. is prose* : वृत्तबन्धोज्झितं गद्यम्, Sah.

METRICALLY : वृत्तबन्धेन.

METROPOLIS : राजधानी : v. Capital (II).

METROPOLITAN (adj.) : (1) पौरः (री, रं) ; (2) राजधानी in comp.

METROPOLITAN (subs.) : *पौराचार्यः.

METTLE (subs.) : तेजस् (n.), *of great m.* : महातेजस्विन् (f. नी) : v. Spirit, vigour.

METTLESOME : तेजस्विन् (f. नी) : v. Spirited, strong.

METTLESOMENESS : तेजस्विता : v. Mettle, spirit.

MEW (subs.) : I. A cage : q.v. II. A fowl : समुद्रपक्षिभेदः. III. Cat's cry : मेरावः and sim. comp.s. (?).

MEW (v.) : I. To moult : q.v. II. To shut up, enclose : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). III. To cry as a cat : मे मे रौति (रु, c. 2.).

MEWS : मन्दुरा : v. Stable.

MIASMA : *दुष्टोद्गारः ; दूषकाणवः (m. pl.).

MICA : अभ्रम्, -कम्, Monier Williams.

MICHAELMAS : *मेखलपर्वन् (n.) and sim. comp.s.

MICROSCOPE : *अणुवीक्षणम्, -यन्त्रम्.

MICROSCOPIC : Ph. *m. insects* : *अणुवीक्षणदृश्याः कीटाः ; *m. observation* : *अणुवीक्षणपरीक्षा.

MID (adj.) : मध्यः (ध्या, ध्यं) : v. Middle.

MID-DAY (subs.) : (1) मध्याह्नः : v. Noon.

MID-DAY (adj.) : (1) माध्याह्निकः (की, कं) ; (2) माध्यन्दिनः (नी, नं) ; (3) better by comp., *m. meal* : मध्याह्नभोजनम्.

MIDDLE (adj.) : (1) मध्यः (ध्या, ध्यं), *the m. men leave off, beset with obstacles* : विघ्नविहता विरमन्ति मध्याः, Mu. ; (2) मध्यमः (मा, मं), *following a m. course* : पुरस्कृतमध्यमक्रमः, R. ; *the m. world (i.e. the earth)* : मध्यमलोकः, Vi. ; (3) मध्यस्थः (स्था, स्थं) (=on the m.) ; (4) मध्यमीयः (या, यं) (rare). *The m. age* : *मध्ययुगम् *or* मध्यकालः.

MIDDLE (subs.) : (1) मध्यम्, *the m. of the sky* : व्योममध्यम्, V. ; *in the m. of the ocean* : मध्येसमुद्रम्, Si. ; *in the m. of the army* : सैन्यस्य मध्ये, K. ; *making the m.* (=waist) *slender* : मध्यं तनूकृत्य, N. vii. 81. ; (2) मध्यभागः, *and there in the m.* : तत्र च मध्यभागे, K.

MIDDLE-AGE : मध्यं वयस् *or* मध्यवयस् (n.) *or* वयोमध्यम् ; *m., decay and death* : वयोमध्यं जरा मृत्युः, B.p.

MIDDLE-AGED (adj.) : मध्यवयस् (mfn.), Bha. ; मध्यवयस्कः (स्का, स्कं) ; अर्द्धवयस्कः (स्का, स्कं).

MIDDLING : मध्यमः (मा, मं), *men good, bad and m.* : पुरुषानुत्तमाधममध्यमान्, Mah. ii. 5. 64.

MIDGE : मशकः (=gnat, mosquito).

MIDLAND (adj.) : I. Lit. : मध्यदेशीयः (या, यं). II. In gen. : अभ्यन्तरवर्तिन् (f. नी) and sim. comp.s. (?).

MIDNIGHT : I. Subs. : (1) अर्द्धरात्रः, R. ; (2) मध्यरात्रम् ; (3) मध्यनिशा, P. v. ii. ; (4) निशीथः, *in the calm m.* : स्तिमिते निशीथे, C. II. Adj. expr. by comp.s.

MIDRIFF : i.e. diaphragm : उदरवक्षःपेशी (?).

MIDST : मध्यम् : v. Middle.

MIDSUMMER : उत्तरायणम् (= summer solstice) ; मध्यनिदाघः and sim. comp.s. (?).

MIDWAY (adv.) : अर्द्धपथे, V. and sim. comp.s.

MIDWIFE : प्रजननकुशला स्त्री, Sr. (for men, use m.).

MIDWIFERY : (1) सूतिकर्मन् and sim. comp.s. ; (2) कुमारभृत्या, R.

MIDWINTER : दक्षिणायनम् (=winter solstice) ; मध्यहेमन्तः and sim. comp.s. (?).

MIEN (subs.) : आकारः : v. Look.

MIGHT (v.) : v. May.

MIGHT (subs.) : शक्तिः : v. Power, strength.

MIGHTILY : (1) तेजसा; (2) भृशम् (=exceedingly : q.v.).

MIGHTY : I. Powerful, strong : q.v. : शक्तिमत् (f. ती). II. Great, important : q.v. : महत् (f. ती).

MIGNONETTE : सुगन्धिलताविशेषः.

MIGRATE : (1) निर्गच्छति (गम्, c. 1.) (=go out : q.v.) ; (2) देशान्तरं, स्थानान्तरं, etc. गच्छति : v. To go.

MIGRATION : expr. as above : *निर्वासः.

MIGRATORY : अनवस्थितवासः (सा, सं) and sim. comp.s.

MILCH : (1) दुग्धवती ; (2) क्षीरिणी ; (3) पयस्विनी ; (4) दोग्ध्री, Mah. v. 35. 13. *M.-cow* : धेनुः.

MILD : मृदु (f. द्वी), *was neither harsh nor very m.* : न खरो न च भूयसा मृदुः. R. viii. 9. : *m. things* : मृदु वस्तु ; *m. air* : मृदुपवनः, V. ; *m. speech* : मृद्वी वाक्, N. iii. 60. ; *m. action* : मृदुक्रिया, Sr. : v. Also soft, gentle.

MILDEW : (subs.) : prob. : छत्रकम् ; श्वेतरजस् (n).

MILDEW (v.) : I. Trans. : छत्रकितं (f. तां) करोति. II. Intrans. : *छत्रकितः (ता, तं) भवति.

MILDLY : मृदु : v. Gently, softly.

MILDNESS : (1) मृदुता ; (2) मार्दवम् ; (3) म्रदिमन् (m.) : v. Also gentleness, softness.

MILE : अर्द्धक्रोशः (क्रोशः=4000 cubits).

MILEAGE : *to draw m.* : *क्रोशानुसारेण भ्रमणव्ययं निष्कर्षति.

MILE-POST : *अर्द्धक्रोशफलकः (after सीमावृक्षः of m.).

MILFOIL : सहस्रपत्रः (?) ; लताविशेषः.

MILITANT : युद्धे प्रवृत्तः (त्ता, त्तं) and sim. expr.s : v. War.

MILITARY (adj.) : I. Pertaining to war : युद्ध-, etc. in comp. : v. War. II. Belonging to a soldier : सैनिक-, etc. in comp. : v. Soldier. Ph. : *m. man* : योधः *or* भटः ; *a man of m. caste* : क्षत्रियः *or* (rarely) क्षत्रम् ; *m. duty* : क्षत्रधर्मः.

MILITARY (subs.) : expr. by pl. of soldiers, योधाः, etc.

MILITATE : expr. with विरोधिन् (f. नी) (=opposed).

MILITIA : *रक्षाबलम् ; सामयिकसैन्यम्.

MILK (subs.) : (1) दुग्धम् (best equiv.), *buffalo-m.* : महिषीदुग्धम् *or* माहिषं दुग्धम् ; *camel's m.* : उष्ट्रीदुग्धम् *or* औष्ट्रं दुग्धम्, Bha. : (2) क्षीरम् (also of plant) : *doe's m.* : मृगक्षीरम्, S.k. ; *m.-yielding trees* : क्षीरिणः पादपाः, M. viii. 246. ; (3) पयस् (n.) (rare), *m.ing my m. in a vessel of leaves* : दुग्ध्वा पयः पत्रपुटे मदीयम्, R.

MILK (v.) : दोग्धि (दुह्, c. 2.), *m.ed gems from the earth* : धरित्रीं रत्नानि दुदुहुः, K.

MILKER : (1) दोग्धृ (f. ग्ध्री) ; (2) दोहकः (f. हिका) ; (3) दोहिन् (f. नी).

MILKINESS : expr. with दुग्धवत् (=like milk) : v. Also softness.

MILKING (subs.) : दोहः, -नम्. *M. pail* : (1) दोहनपात्रम् ; (2) दोहिनी ; (3) दोहः (rare).

MILKMAID : (1) गोपी ; (2) गोपिका ; (3) गोपिनी.

MILK-WHITE : दुग्धधवलः (ला, लं) and sim. comp.s.

MILKY : I. Yielding milk : v. Milch. II. Relating to or made of m. : expr. by comp. : *m. cake* : दुग्धकूपा, Bha. III. Soft, mild : q v. Ph. : *m. juice* : क्षीरम् ; *m. trees* : क्षीरिणो महीरुहाः, Mah. s. 86. 15. ; *m. way* : (1) मन्दाकिनी ; (2) स्वर्नदी ; (3) आकाशगङ्गा.

MILL (subs.) : चक्रम् ; *oil m.* : तैलचक्रम् ; *cotton-m.* : *कार्पासचक्रम्.

MILL (v.) : I. To grind : q.v. : चूर्णीकरोति. II. To cut fine grooves : *दन्तुरीकरोति. III. To beat : निष्पिनष्टि (पिष्, c. 7.).

MILL-DAM : *चक्रबन्धः ; चक्रचालनोपयोगी बन्धः.

MILL-RACE : *चक्रपयःस्रोतस् (n.) and sim. comp.s.

MILL-STONE : (1) पेषणी(णिः) ; (2) शिलापट्टः.

MILLED (adj.) : as a coin : दन्तुरितः (ता, तं) (?).

MILLENARIAN : *सहस्रवर्षवादिन् (f. नी) ; क्रिष्टस्य सहस्रवर्षाधिपत्यवादिन् (f. नी).

MILLENNIAL : सहस्रवर्षीयः (या, यं) and sim. comp.s. : v. Year.

MILLENNIUM : (1) सहस्रवर्षम् ; (2) वर्षसहस्रम् ; etc.

MILLER : चाक्रिकः (?) ; चक्राजीवः (?).

MILLET : क्षुद्रधान्यम्. *Italian m.* : प्रियङ्गुः ; *Indian m.* : चीनाकः ; *little m.* : श्यामाकः ; *spiked m.* : कङ्गुः ; *kodo m.* : कोद्रवः, Bha.

MILLINER : परिच्छदोपजीविन् (f. नी), and sim. expr.s.

MILLINERY : (1) परिच्छदः ; (2) वस्त्रम् (=cloth : q.v.).

MILLION : नियुतम् or प्रयुतम्. *Ten m.s* : कोटिः. *By m.s* : कोटिशः. *M.-th* : नियुततमः (मी, मं) (rare).

MILLIONAIRE : (1) कुबेरः ; (2) लक्षपतिः ; (3) लक्षेशः, J.

MILT : I. Spleen : q.v. : प्लीहन् (m.). II. Roe : q.v.

MIME : I. A farce : perh. भाणः. II. A player : भण्डः ; कुशीलवः.

MIMIC (adj.) : I. Imitative : q.v. : II. Imitated : अनुकृतः (ता, तं), better by circumlo. III. Ludicrous : q.v.

MIMIC (subs.) : भण्डः : v. Buffoon.

MIMIC (v.) : विडम्बयति : v. To mock, imitate.

MIMICRY : भाण्डम् : v. Buffoonery.

MINARET : *दीपनम् ; भासशृङ्गम् ; मीनारकम्.

MINCE (v.) : सूक्ष्मखण्डशः छिनत्ति (छिद्, c. 7.) (=to cut). Ph. : *not to m. matters* : स्पष्टं सम्पूर्णं प्रकाशयति (?).

MINCE-MEAT : विशकलितं मांसम् ; सूक्ष्मं खण्डीकृतं मांसम्.

MINCINGLY : Fig. : (1) असम्पूर्णम् ; (2) खण्डितम् ; etc.

MIND (subs.) : (1) मनस् (n.), *m. whose action through the nine passages was prevented* : मनो नवद्वारनिषिद्धवृत्ति, Ku. iii. 50. ; *as his m. is entirely turned to you* : एतन्मनो यद्भवदेकवृत्ति, N. iii. 105. ; *this person has a m. to ask you something* : अयं जनः किञ्चिद्भवतीं प्रष्टुमनाः, Ku. v. 40. ; *say now what is in your m.* : वदेदानीं यत्ते मनसि वर्तते, Mal. ii. ; *to cross the m.* : मनसि उदेति, N. ; *to call to m.* : मनसि करोति ; *out of m.* : शून्यमनस्कः (स्का, स्कं) ; (2) चित्तम् (not used in the sense of memory), *knowing of one's m.* : चित्तज्ञानम्, D. ; *by all being of one m.* : सर्वैरेकचित्तीभूय, H. ; (3) चेतः (=2), *my unsteady m. is running behind* : मम धावति पश्चाद-संस्थितं चेतः, Sa. ; *not little-m.ed* : अनल्पचेतस् (mfn.), Ki. ; (4) हृदयम् (=heart : q.v.) ; (5) अन्तःकरणम् (lit).

MIND (v.) : आद्रियते (दृ, c. 6.) : v. To attend, care, look, remember. *Never m. the rest* : मा शेषाणि विलोकय.

MINDFUL : (1) अवहितः (ता, तं) ; (2) आहितमनस् (mfn.) : v. Attentive. Ph. : *to be m. of* : स्मरति (स्मृ, c. 1.) (=to remember : q.v.), R. xvii. 8.

MINE (adj.) : (1) मदीयः (या, यं) ; (2) मामकीनः (ना, नं) or मामकः (की, कं) (very rare).

MINE (subs.) : I. Lit. : (1) आकरः (=any source), *in a m. of rubies* : आकरे पद्मरागाणाम्, H. ; (2) खनिः or खनी, खनिभिः सुषुवे रत्नम्, R. ; (3) भूमिः, etc. (=earth), *as he digs the place there is copper- m.* ; यावत्तं प्रदेशं खनति तावत्ताम्रमयी भूमिः, P. v. 3. II. Fig. : (1) आकरः, *the m. of mercy* : आकरः करुणायाः, C. iii. ; (2) निधिः : v. Abode. III. Military : (1) कुल्या, *over-charged m.* : *अधिचूर्णकुल्या ; (2) सुरङ्गः, Nil.

MINE (v.) : खनति (खन्, c. 1.) (in both senses) : v. To dig.

MINE (subs.) : खनक (in both senses), *so with machines and m.s* : सयन्त्रखनकास्तथा, Mah. iii. 15. 5.

MINERAL : धातुः (=metal). *M. product* : आकरजं द्रव्यम्, *should appropriate all m. substances* : आकरेभ्यः सर्वमाददयात्, V.s. ; *m. water* : *धातुजलम्.

MINERALIST, MINERALOGIST : *धातुविद्याविशारदः (दा, दं) and sim. comp.s.

MINERALOGY : *धातुविद्या ; आकरद्रव्यविज्ञानम्, and sim. comp.s.

MINGLE (v.) : I. Trans. : (1) मिश्रयति, वि-, सं-, (मिश्र्, c. 1.) ; (2) मिश्रीकरोति : v. To mix. II. Intrans. : मिलति, सं-, (मिल्, c. 6.) ; ऐक्यं गच्छति, Si. xvii. 3.

MINGLING (subs.) : मिश्रणम् : v. Mixture.

MINIATURE : expr. with : ह्रस्व (f. स्वा) (=short) or सूक्ष्म (f. क्ष्मा) (=minute, fine).

MINIM : in music : अर्द्धस्वरः (??) ; दीर्घस्वरः, Wilson.

MINIMUM : expr. with सर्वाल्पः (ल्पा, ल्पं) or लघिष्ठ (f. ष्ठा).

MINING (subs.) : खनिकर्मन् (n.) and sim. comp.s.

MINION : वल्लभः : v. Favourite.

MINISTER (subs.) : I. Helper, servant : q.v. : सचिवः ; *mistress, minister, private friend* : गृहिणी सचिवः सखी मिथः, R. II. Of state : (1) सचिवः, *and then entrusting to m.s* : सन्निवेश्य सचिवेष्वतः परम्, R. xix. 4. ; *m.s should be of good descent, pure, valorous*......कुलीनाः शुचयः शूराः सचिवाः स्युर्महीपतेः, Ka. ; (2) मन्त्रिन् (m.) (=counsellor), *placing the burden of state on another m.* : राजकार्यधुरामन्यत्र मन्त्रिणि समासज्य, Mu. iv. ; *principal m.* : मुख्यमन्त्री, P. ; (3) अमात्यः, *m.'s failing* : अमात्यव्यसनम्, Mu. III. A preacher, pastor ; perh. आचार्यः.

MINISTER (v.t.) : I. To serve : q.v. : सेवते (सेव्, c. 1.). II. To attend to : q.v. : उपचरति (चर्, c. 1.) III. To conduce : q.v. : कल्पते, उप-, (क्लृप्, c. 1.), Mah.

MINISTERIAL : expr. by comp. : *m. duties* : सचिवकार्याणि.

MINISTRATION : उपचारः : v. Also ministry.

MINISTRY : I. Ministration, agency : q.v. II. Office of a minister : (1) साचिव्यम् ; (2) मन्त्रित्वम्, etc. III. Ministers jointly : सचिवमण्डलम् and sim. comp.s.

MINIUM : (1) सिन्दूरम् ; (2) नागजम् (very rare).

MINNOW : in gen. : क्षुद्रमत्स्यः.

MINOR (adj.) : उप- in comp., *m. division* : उपविभागः ; *m. deity* : उपदेवता, etc. : v. Also premiss.

MINOR (subs.) : अप्राप्तवयस्क (f. स्का) *or* अप्राप्तव्यवहार (f. रा), बाल (f. ला).

MINORITY : I. Under age : expr. by subs., *the king is (the guardian) of children during m.* : राजा बालानामप्राप्तव्यवहाराणाम्, Vas. : v. Infancy. II. Smaller number : expr. by अल्पः (ल्पा, ल्पं), *they were in the m.* : *तेऽल्पा आसन् ; *the m. was large* : *अल्पानां संख्या महत्यासीत्.

MINOTAUR : *नरवृषभः and sim. comp.s. (after नरसिंहः).

MINSTER : सिद्धायतनम् : v. Monastery.

MINSTREL : मागधः (prop. a class of m.s.), Si. *Celestial m.* : गन्धर्वः.

MINSTRELSY : गान्धर्वम् : v. Music. '*M. of heaven*' : गन्धर्वाः.

MINT (subs.) : I. A plant : *पदिना (in Bengali). II. For coining : टङ्कशाला, *m. -master* : टङ्कशालाध्यक्षः. III. Fig.=mine : खनिः.

MINT (v.) : मुद्रयति (nomi.) : v. To coin.

MINUET : मन्दगत्या नृत्यविशेषः.

MINUS : v. Devoid of. 10000 *m. these* : एतानयुतवियुतान्, Li. ; 100 *m. five* : पञ्चवर्जितशतम्, Li. ; *the square of 3 and of* – *3* : त्रितयस्य क्षयस्य च वर्गः ; —2x : या 2, Vij.

MINUTE (subs.) : I. Of time : (1) क्षणः : v. Moment : (2) more precisely by पलम् (=2/5 of a m.), Gan. II. In geo. : कला, *sixty seconds make a m.* : विकलानां कला षष्ट्या, Su. i. 28. III. Of proceedings : सारलेखः, *m.-book* : सारलेखपत्रिका.

MINUTE (v.) : सारं लिखति (लिख्, c. 6.) (with gen.) (?).

MINUTE (adj.) : सूक्ष्म (f. क्ष्मा), *animals of m. source* : सूक्ष्मयोनीनि भूतानि, Mah. s. 15. 26. : सूक्ष्मकार्यार्थदर्शिन् (f. नी), R. iv. 13.

MINUTE-HAND : *क्षणदर्शकहस्तः म ; क्षणप्रदर्शिनी.

MINUTELY : I. Nicely : (1) सूक्ष्मम् ; (2) पुंखानुपुंखम्. II. Every minute : प्रतिक्षणम्.

MINUTENESS : (1) सूक्ष्मता, -त्वम् ; (2) सौक्ष्म्यम् (rare) : v. Also fineness.

MINUTIÆ (pl.) : सूक्ष्माणि (n. pl.) ; सूक्ष्मतत्त्वानि (n. pl.) ; etc.

MINX : perh. रण्डा (used in contempt).

MIRACLE : (1) अलौकिकं कर्मन् (n.) and sim. comp.s. ; (2) अद्भुतम् (=wonder).

MIRACULOUS : (1) अलौकिकः (की, कं) : v. Superhuman : (2) अद्भुतः (ता, तं) : v. Wonderful.

MIRACULOUSLY : (1) अलौकिकशक्त्या and sim. comp.s.

MIRAGE : (1) मृगतृष्णा, -ष्णिका, *I am tired of dissuading dear friend from this m.* : परिश्रान्तोऽस्या मृगतृष्णायाः प्रियवयस्यं निवर्तयितुम्, V. ii.

MIRE : पङ्कः : v. Mud.

MIRINESS : (1) पङ्किलता ; (2) सपङ्कता : v. Muddy.

MIRROR (subs.) : (1) दर्पणः, *but on the clean surface of a m.* ; शुद्धे तु दर्पणतले, Sa. ; (2) आदर्शः, *on the m.-like sky* : आदर्शनिभे नभस्तले, N. ; (3) मुकुरः, Go.

MIRROR (v.) : बिम्बति, प्रति-, : v. To reflect.

MIRTH : (1) हर्षः, प्र- ; (2) आनन्दः ; (3) उल्लासः

MIRTHFUL : हर्षाकुलः (ला, लं) and sim. comp s. : v. Also glad, cheerful.

MIRTHFULLY : (1) प्रहृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) सहर्षम् ; (3) सोल्लासम्.

MIRTHFULNESS : (1) प्रहृष्टता ; (2) सोल्लासता : v. Mirth.

MIRY : पङ्किलः (ला, लं) : v. Muddy.

MISADVENTURE : दुर्घटना : v. Also misfortune, calamity.

MISALLIANCE : in marriage : (1) कुसम्बन्धः ; (2) कुविवाहः.

MISANTHROPE, MISANTHROPIST : *नरद्वेषिन् (m.) and sim. comp.s.

MISANTHROPIC, -AL : *नरद्वेषिन् (f. षी) ; by comp.s.

MISANTHROPY : *नरद्वेषः and sim. comp.s.

MISAPPLICATION : अस्थानप्रयोगः ; असत्प्रयोगः ; etc.

MISAPPLY : v. To apply and wrongly, improperly.

MISAPPREHEND : अन्यथा गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To apprehend, wrongly.

MISAPPREHENSION : v. Misunderstanding.

MISBECOME, MISBECOMINGNESS : v. To become, etc., not.

MISBEGOT, -TEN : (1) विजन्मन् (mfn.) ; (2) विजातः (ता, तं).

MISBEHAVE : v. To behave improperly. *M.ing* : दुराचारः (रा, रं).

MISBEHAVIOUR : (1) दुश्चेष्टितम् ; (2) दुर्वृत्तिः ; (3) अविनयः.

MISCALCULATE : वि-गणयति (गण्, c. 10.) : v. Also to err.

MISCALCULATION : भ्रान्तगणना (?) ; भ्रमः (=error).

MISCALL : v. To call, improperly. *M.ed* : मिथ्याभिहितः (ता, तं).

MISCARRIAGE : I. Abortion : q.v. : गर्भपातः. II. Failure : q.v.

MISCARRY : I. To have a miscarriage : गर्भः स्रवति (स्रु, c. 1.), पतति (पत्, c. 1.), etc. (with gen.). II. Not to succeed : न सिध्यति (सिध्, c. 4.). II. Of letters, etc. : म्रियते (मृ, c. 6.) (used in Bengali).

MISCELLANEOUS : प्रकीर्ण (f. र्णा), -कः (का, कं), R. : v. Also promiscuous, various, mix(ed).

MISCELLANEOUSLY : (1) प्रकीर्णम् ; (2) by adj.

MISCELLANEOUSNESS : (1) प्रकीर्णता ; (2) मिश्रितता (?).

MISCELLANY : (1) expr. by adj. ; (2) संकरः (=medley).

MISCHANCE : दुर्घटना : v. Misfortune, calamity.

MISCHIEF : I. Harm, injury : (1) अपकारः ; (2) हिंसा (in old writers) : *if cattle commit m. to crops* : धान्यं विहिंस्युः पशवो यदि, M. Ph. : *m. to (lit. destruction of) crops by cattle, etc.* : शस्यघातो गवादिभिः, N.s. II. Damage, loss : q.v. : हानिः.

MISCHIEF-MAKER : expr. by circumlo. with : भेदः (=separation), विवादः (=dispute) *or* अनर्थः (=evil), *he was the m.* : *स भेदं जनयामास.

MISCHIEF-MAKING : (adj. or subs.) : expr. by circumlo. as above.

MISCHIEVOUS : (1) हिंस्र (f. स्रा) ; (2) घातुकः (का, कं) (=murderous) ; (3) दुष्टबुद्धि (mfn.) (=malicious) ; (4) पाप- in comp. (=wicked).

MISCHIEVOUSLY : (1) हिंसापूर्वम् ; (2) दुष्टबद्धया (=maliciously).

MISCHIEVOUSNESS : हिंस्रता, etc. : v. Mischievous.

MISCONCEIVE, MISCONCEPTION : v. Misunderstand, -ing.

MISCONDUCT (subs.) : (1) दुश्चरितम् ; (2) दुश्चेष्टितम् ; (3) दुर्नयः : v. Also misdeed.

MISCONDUCT (v.) : दुश्चरति (चर्, c. 1.) (?) ; दुष्टं चरति ; न सम्यक् व्यवहरति (हृ, c. 1.).

MISCONSTRUCTION : असङ्गतव्याख्या ; अयथार्थव्याख्या (?).

MISCONSTRUE : न सम्यक् परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), etc.

MISCREANT : (1) खण्डितवृत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) पापाचारः (रा, रं) ; etc.

MISDATE (v.) : *लिखनदिनभ्रमं करोति.

MISDEED : (1) कुकर्मन् (n.), etc. ; (2) अकार्यम् ; *of all m.s* : सर्वेषामकार्याणाम्, Mah. s. 35. 36. : v. Also crime.

MISDEMEANOUR : दुश्चरितम् : v. Misconduct.

MISDIRECT : expr. by circumlo., *he m.ed the letter to Jāhānābād in Gayā instead of to Jāhānābād in Burdwan* : *पत्रं वर्धमानान्तर्गतं जाहानाबादमप्रेष्य गयायां जाहानाबादं निर्दिदेश.

MISER : (1) कृपणः, -जनः, H. ; (2) मितंपचः (cooking little) (rare), H.

MISERABLE : (1) कृपण (f. णा) (=mean), *yet m. (men) bear distress at the door of the rich* : सहन्ते सन्तापं तदपि धनिनां द्वारि कृपणाः, J. ; (2) दीनः (ना, नं) (=wretched), *very m. condition* : सुदीना दशा, Ku. ; (3) दुःखितः (ता, तं) (=unhappy), *surely the poor fellow is m. like me* : नूनमहमिव दुःखितस्तपस्वी, Mu. vi.

MISERABLY : (1) कार्पण्येन ; (2) दीनम् : v. Meanly, wretchedly.

MISERABLENESS : (1) कार्पण्यम् ; (2) कदर्यता ; (3) लुब्धता (=covetousness).

MISERLY : (1) कृपण (f. णा) ; (2) कदर्य (f. र्या) : v. Also mean.

MISERY : (1) दुःखम् (gen. term=distress, trouble), *the same becomes the seed of the tree of m.* : तदेव दुःखवृक्षस्य बीजत्वमुपगच्छति, V. p.; *even m.ies met in the Daṇḍakā* : प्राप्तानि दुःखान्यपि दण्डकायाम्, R. xiv. 25. ; (2) दैन्यम् (the state), *full of m. and thievishness* : दैन्यस्तैन्यमयाः, N. xvii. 25. ; (3) व्यसनम् (=calamity). *fellow-disciple of m.* : व्यसनसब्रह्मचारिन्, Mu. vi. ; (4) कार्पण्यम् (rare), D. iv.

MISFORTUNE : (1) दुर्भाग्यम् (both of ill-luck and of disasters) ; (2) दुर्दैवम् (rarely of disasters), *this is my m.* : मम दुर्दैवमेतत्, H. v.

MISGIVE : *my heart m.s me* : उदेति मनसि शङ्का *or* अनिष्टं शङ्कते मे हृदयम्.

MISGIVING (subs.) : शङ्का : v. Apprehension.

MISGOTTEN (adj.) : अन्यायोपार्जितः (ता, तं) and sim. comp.s.

MISGOVERN : न सम्यक् शास्ति (शास्, c. 2) ; better by subs.

MISGOVERNMENT : (1) कुशासनम् ; (2) दुःशासनम् ; etc.

MISGUIDE : अपथे पातयति (c. of पत्) and sim. expr.s.

MISGUIDED (adj.) : विमार्गधावितः (ता, तं) and sim. comp.s.

MISHAP : दुर्घटना : v. Calamity.

MISINFORM : न सम्यक् निवदयति (c. of विद्) etc. : v. To inform.

MISINTERPRET : न यथार्थं व्याख्याति (ख्या, c. 2.) *or* व्याचष्टे (चक्ष्, c. 2.).

MISINTERPRETATION : असङ्गता *or* अयथार्था व्याख्या, etc.

MISJUDGE : v. To judge wrongly.

MISLAY : *the letter is m.id* : *अस्थाने निहितं पत्रम्.

MISLEAD : (1) अपथे पातयति (c. of पत्) ; (2) वञ्चयते(वञ्च्, c. 10.) : v. To deceive.

MISLEADING (adj.) : as of statement : भ्रमोत्पादक (f. दिका) and sim. comps.

MISMANAGE : expr. by subs.

MISMANAGEMENT : *through his m. the estate went to ruin*: *तस्य कार्यनिर्वाहदोषान्नाशमगमत् सम्पत्तिः.

MISNAME : I. Lit. : नामान्तरेण अभिदधाति (धा, c. 3.), etc. II. To name improperly : expr. with मिथ्या (=falsely).

MISNOMER : (1) मिथ्याभिधानम् ; (2) मिथ्यानामन् (n.), etc.

MISOGAMIST : विवाहद्वेषिन् (m.) ; उद्वाहद्वेषिन् (m.); etc.

MISOGYNIST : स्त्रीद्वेषिन् (m.) and sim. comp.s. : v. Woman.

MISPLACE : expr. with : अस्थानम् : v. Place.

MISPRINT : *मुद्राक्षरदोषः.

MISPRISION : *m. of treason* : *राजद्रोहनिगूहनम् and sim. comp.s.

MISPRONOUNCE : अशुद्धम् उच्चारयति (c. of चर्).

MISQUOTE : न सम्यक् उदाहरति (हृ, c. 1.) : v. To quote.

MISREPRESENT : मिथ्या *or* मृषा *or* अन्यथा वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) : v. To represent, describe.

MISREPRESENTATION : मिथ्याव्याहारः and sim. comp.s.

MISRULE (subs.) : कुशासनम् ; दुर्नयः (=impolicy).

MISS (subs.) : I. In writing : श्रीमती-. II. In addressing : भर्तृदारिका.

MISS (subs.) : I. Loss. : q.v. II. Error : q.v. III. Opposed to hit : भङ्गः.

MISS (v.) : I. Not to hit : (1) मोघीभवति (=be frustrated : q.v.) ; (2) with न पतति (पत्, c. 1.) (=not to fall). II. Not to attain : q.v. : न लभते (लभ्, c. 1.). III. To omit, pass by : expr. with जहाति (हा, c. 2.) ; etc. (=to abandon), *to m. an opportunity* : अवसरं जहाति *or* क्षिपति (=throw away). IV. To lose : q.v. V. To feel the want of : expr. by circumlo., *I m. him very much* : *तस्य विप्रयोगदुःखं नितरामनुभवामि : v. Also anxious. VI. To err : q.v.

MISSAL : रोमकधर्मस्तोत्रसंहिता.

MISSEND : प्रमादात् *or* भ्रमवशात् प्रेरयति (ईर्, c. 10.), etc. : v. To send.

MISSHAPEN : (1) विरूपः (पा, पं) ; (2) विकृताकृति (mfn.) ; etc.

MISSILE : क्षेपणीयः (या, यं) (rare), R. iv. 77. *M. weapon* : अस्त्रम् : v. Dart, weapon.

MISSING (part. adj.) : I. Lost : नष्ट (f. ष्टा), प्र-, *m. property* : प्रनष्टं द्रव्यम्, M. II. Wanting : (1) हीनः (ना, नं) ; (2) न्यूनः (ना, नं).

MISSION : I. Sending, delegation : (1) by circumlo. ; (2) gen. expr. by दौत्यम् (= embassy, commission). II. Christian : (1) *कृष्टधर्मप्रचारकाः (m. pl.) (of the men) ; (2) कृष्टधर्मप्रचारणा (of the preaching).

MISSIONARY : *कृष्टधर्मप्रचारकः.

MISSIVE : I. Adj. : सन्दिष्ट (f. ष्टा). II. Subs. : सन्देशः.

MIS-SPELL : *वर्णविन्यासव्यत्ययं करोति.

MIS-SPEND : अपव्ययं करोति (with gen.) ; क्षिपति (क्षिप्, c. 1.) (=to throw).

MIS-STATE : न याथातथ्येन कथयति (कथ्, c. 10.) : v. To state.

MIS-STATEMENT : (1) अयथाकथनम् and sim. comp.s. (?) ; (2) with adv. अयथातथम् : v. Also falsehood, false.

MIST : (1) कुहा ; (2) कुहेलि(लिका) ; (3) कुज्झटिका.

MISTAKE (subs.) : (1) भ्रमः, *by m. of name* : नामभ्रमात्, N. xvii. 106. ; (2) भ्रान्तिः, *by m.* : भ्रान्तितः, Go. ; (3) दोषः (=fault) ; (4) अशुद्धिः (= incorrection) ; (5) प्रमादः (=carelessness).

MISTAKE (v.) : I. Intrans. : expr. by subs. : v. To err. II. Trans. : expr. with मन्यते (मन्, c. 4.) (=to think) or with subs. बुद्धिः, धीः, etc. : *m.ing for milk* : दुग्धधिया, Sah. x. *or* पय इति [मत्वा], Kav. x. 46.

MISTAKEN : I. In error : expr. by subs., *you are much m.* : महान्ते भ्रमः ; *m. beauty (of language)* : भ्रान्तिमानलङ्कारः, Kav. II. Wrong, false : q.v. : भ्रान्त (f. न्ता).

MISTAKENLY : (1) भ्रमात् ; (2) भ्रान्तितः ; (3) भ्रमेण.

MISTEACH : अन्यथा शिक्षयति (c. of शिक्ष्) : v. To teach, wrongly.

MISTEMPERED : v. Disorderly (II).

MISTER : v. Master (VI.).

MISTINESS : I. Lit. : कुहाच्छन्नता. II. Fig. : v. Dimness.

MISTLETOE : a parasite : *पुक्कसम् (Lat. *viscus* ; Gr. *Fizos*).

MISTRANSLATE : expr. by circumlo., *he has m.d the verses* : * न तेनाञ्जसा (*or* याथातथ्येन) भाषान्तरीकृताः श्लोकाः.

MISTRANSLATION : expr. as above : v. Translation.

MISTRESS (subs.) : I. Of a house : (1) गृहिणी (also गेहिनी), *I will call and ask the m. of the house* : गृहिणीमाहूय पृच्छामि, Mr. i. ; (2) स्वामिनी, *the m. of the whole seraglio* : निखिलान्तःपुरस्वामिनी, K. ; (3) भट्टिनी (with ref. to servants) ; (4) कुटुम्बिनी (matron) ; (5) ईश्वरी (=lady), *m. of life* : जीवितेश्वरी, Sa. iv. II. A kept woman : (1) उपपत्नी ; (2) बन्धकी, *gamblers have m.es in their house* : भवन्ति गेहे बन्धक्यः कितवानाम्, Mah. ; (3) अवरोधः (when the sense is clear), कामपि गणिकामवरोधमकरोत्, D. III. A sweetheart : प्रिया *or* प्रियतमा : v. Darling, woman. IV. A teacher : q.v. : शिक्षयित्री. V. Skilled : q.v. : कुशला, प्रवीणा, etc. VI. As title : श्रीमती.

MISTRUST (subs.) : अविश्वासः : v. Distrust, suspicion.

MISTRUST (v.) : न विश्वसिति (श्वस , c. 2.) : v. To distrust, suspect.

MISTRUSTFUL ; अविश्वासिन् (f. नी) : v. Distrustful, suspicious.

MISTY : I. Lit. : कुहाच्छन्न (f. न्ना) and sim. comp.s. II. Fig. : गहनः (ना, नं) : v. Obscure.

MISUNDERSTAND : अन्यथा परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.): v. To understand wrong.

MISUNDERSTANDING : I. Mistake : q.v. : अन्यथाग्रहणम् *or* -बोधः. II. Dis-agreement, difference : वैमत्यम् ; मनोभेदः (?) (comp. Bengali मनान्तर).

MISSUSE : v. Abuse, misspend, maltreat.

MITE : I. Of money : (1) कपर्दकः (?) ; (2) वराटकः (?). II. An insect : अणुकः. II. A particle : लवः.

MITIGATE : (1) लघयति *or* लघूकरोति : v. To lighten ; (2) शमयति (c. of शम्) (=to quiet down, soothe).

MITIGATING (adj.) ; *there were no m. circumstances* : *नासीत् किमप्यपराधलाघवकारि.

MITIGATION : gen. expr. with लाघवम् (=lightness) *or* शान्तिः (=quieting down) : v. To mitigate.

MITRE : शिरस्कम् ; किरीटः ; *धर्मकिरीटः.

MITRED : किरीटिन् (f. नी) ; शिरस्कभृत् (mfn.).

MITTEN : *हस्तत्राणम् (after अङ्गुलित्राणम् of Mah.).

MIX (v.t.) : I. Lit. : (1) मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) सं-, वि-, व्या- ; (2) by verbs meaning *to unite* : *m.ed with pepper* : मरिचसंयुतः (ता, तं), Sr. II. Fig. : मिश्रयति, *although (she) does not m. words with my words* : वाचं न मिश्रयति यद्यपि मद्वचोभिः, Sa. i. 32.

MIX (v.i.) : (1) मिश्रीभवति, *m.ed with the jingling of the wires of a lute* : वीणातन्त्रीझङ्कारमिश्र (f. श्रा), K. ; (2) मिलति (मिल्, c. 6.) (fig.) : v. To unite.

MIXEDLY : सम्मिश्रेण : v. Promiscuously.

MIXEN : perh. मिश्र, -कम् (comp. मिश्रकोऽध्यायः, मिश्रकचिकित्सितम्, Sr.).

MIXTURE : I. Mixing : (1) मिश्रणम्, सम्- ; (2) संयोगः (=union : q.v.). II. The compound : (1) मिश्रम् ; (2) सं-मिश्रेण जातः (ता, तं). III. A medley : (1) सङ्करः ; (2) सन्निपातः.

MIZZEN : of masts, etc. : सर्वपश्चिमः (मा, मं) ; चरमस्थ (f. स्था).

MIZZLE : शीकरः : v. Also to drizzle.

MNEMONICS : *स्मरणसाधनी, -विद्या.

MOAN (v.) : *क्रन्दति (क्रन्द्, c. 1.) : v. To lament, cry.

MOAN (subs.) : (1) अन्तर्नादः ; (2) अतिरवः : v. Lamentation, cry.

MOAT : परिखा : v. Ditch.

MOB (subs.) : प्राकृतजनसंमर्दः and sim. comp.s. : v. Crowd.

MOB (v.) : *to be m.bed* : प्राकृतजनैः अभिभूयते (pass. of भू) *or* बाध्यते (pass. of बाध्) (?).

MOBILE : I. Adj. : चलः (ला, लं) : v. Fickle. II. Subs. : v. Mob.

MOCK (v.t.) : विडम्बयति (डम्ब्, c. 10.), *then why are you m.ing me with falsehood* : तत् किं मामसत्यवचनेन विडम्बयसि, P. i. 5. ; *m.s the setting sun* : विडम्बयत्यस्तनिमग्नसूर्यम्, R. xvi. 11. ; (2) उपहसति (हस्, c. 1.) (=to deride).

MOCK (v.) : उपहसति : v. Also to jest.

MOCK (adj.) : विडम्बना affd. in comp. : v. False, counterfeit.

MOCK, MOCKING (subs.) : विडम्बना : v. Derision.

MOCKER : विडम्बनाकारिन् : v. Also derider.

MOCKERY : (1) उपहासः (=derision) ; (2) विडम्बना, *why you are doing this m. of conciliation* : विडम्बनामिमां भूयः करोष्यनुनयात्मिकाम्, V. p. i. 9. 24.

MOCKINGLY : सोपहासम् : v. Derisively.

MOCKING-BIRD : रुतानुकरणकुशलः पक्षिभेदः.

MODALITY : *रौपिकता,-त्वम्.

MODE : I. Manner : q.v. II. Fashion : q.v. III. Variety : प्रकारः. IV. In logic : रूपम् (?). V. In music : रागः (f. रागिणी).

MODEL (adj.) : *m. school* : *आदर्शविद्यालयः.

MODEL (subs.) : आदर्शः : v. Pattern, standard.

MODEL (v.) : expr. by subs., *m. house* : *आदर्शगृहं कुरु.

MODELLER : *आदर्शकारिन् (f. णी).

MODERATE (adj.) : I. Within due measure : मितः (ता, तं), परि-, *one whose expenses are m.* : मितव्ययिन् (f. यी); *whose language is m. (for the sake of) truth* : सत्याय मितभाषिणाम्, R. i. 7. II. Of a middle rate : expr. with negative, *of m. height* : अनतिदीर्घ (f. र्घा); *of m. abilities* : अनतितीक्ष्णबुद्धि (mfn) ; etc.

MODERATE (v.) : I. To mitigate : लघयति (nomi.). II. To control, restrain : q.v. : संयच्छति (यम्, c. 1.). III. To preside over a meeting : अधितिष्ठति (स्था, c. 1.).

MODERATELY : I. In due measure : मितम्, परि- . II. In a medium degree : v. Moderate (II).

MODERATION : I. The act : (1) लघूकरणम् ; (2) प्रशमनम् (=quieting). II. Temperance : संयमः. III. Equanimity : धैर्यम्.

MODERATOR : i.e. president : *अधिष्ठातृ (m.).

MODERN : (1) आधुनिकः (की, कं), S. p. b. i. 43. ; (2) इदानीन्तनः (नी, नं). *The m.s* : इदानीन्तनाः, S. ; (3) इदन्तनः (नी, नं), *by the m.s wanting in energy* : शक्तिहीनैरिदन्तनैः, Vri. : (4) अधुनातनः (नी, नं).

MODERNISM : आधुनिकरीतिः ; नव्यरीतिः.

MODERNIZE : *आधुनिकीकरोति *or* by circumlo.

MODEST : I. Having a proper sense of shame : (1) शालीनः (ना, नं), *women are naturally m.* : निसर्गशालीनः स्त्रीजनः, Mal. iv. : (2) लज्जावत् (f. ती), *the m. bride* : लज्जावती वधूः, R. vii. 25. ; (3) लज्जाशीलः (ला, लं) ; (4) लज्जालु (mfn.) ; (5) ह्रीमत् (f. ती) ; etc. II. Not presumptuous : विनीतः (ता, तं).

MODESTLY : सविनयम् : v. Also decently.

MODESTY : (1) शालीनता, *out of m.* : शालीनतया, R. vi. 81. ; (2) लज्जा (=shame), *like m. of women* : लज्जेव योषितः, Si ii. 44. : v. Also decorum.

MODICUM : अल्पम् : v. Little.

MODIFICATION : विवर्तनम् (?) : v. Alteration.

MODIFY : विवर्तयति (c. of वृत्) (?) : v. To alter, change.

MODULATE : संक्रामयति (c. of क्रम्) (?).

MODULATION : *m. of voice* : स्वरसंक्रमः, Mr. iii. 5.

MOHAMMEDAN : v. Mahometan, mussulman.

MOIETY : अर्द्धम् ; अर्द्धभागः : v. Half.

MOIL : I. Verb. : v. To soil, toil. II. Subs. : v. Stain.

MOIST : (1) सरसः (सा, सं) ; (2) क्लिन्न (f. न्ना) (?) ; (3) आर्द्र (f. र्द्रा) (=wet).

MOISTEN : (1) क्लेदयति, सं-, परि-, (c. of क्लिद्) (?) ; (2) आर्द्रीकरोति (=to make wet).

MOISTURE : रसः, *m. of the lip* : अधररसः : v. Also wetness.

MOLAR : i.e. *m teeth* : चर्वणदन्ताः (?).

MOLASSES : गुडः, *old m.* : पुराणगुडः, Bha.

MOLD : v. Mould.

MOLE : I. A mark on the body : तिलः, -कः. II. An animal : *तल्पः ; बिलेशयो जन्तुभेदः. III. A mound : q.v. वप्रम्.

MOLECULE : परमाणुः : v. Particle.

MOLEHILL : (1) वल्मीक (mn.), *born in a m.* : वल्मीकभवः, A. r. ; (2) वामलूरः. Ph. : *to make mountains of m.s* : तिले तालं पश्यति (comp. Bengali तिलके ताल करा).

MOLEST : बाधते (बाध्, c. 1.) : v. To harass, trouble.

MOLESTATION : (1) उत्पीडनम् ; (2) by verb : v. Annoyance.

MOLESTER : (1) उत्पीडक (f. डिका) ; (2) बाधक (f. धिका), प्र-.

MOLLIFY : शमयति (c. of शम्) : v. To calm.

MOLLUSK : *कम्बुः, -जातीयः.

MOLTEN : I. Melted : विलीनः (ना, नं), etc. II. Made of melted metal : धातुमयः (यी, यं) and sim. comp.s.

MOMENT : I. Importance : q.v. : गुरुत्वम्. II. Of time : (1) मुहूर्त (mn.), *for about a m.* : मुहूर्तमिव, K. ; *in a m.* : मुहूर्तेन, R. ; *but for a m.* : मुहूर्तमात्रम्, N. ; *after a m.* : मुहूर्तापगमे, K. ; (2) क्षणः *in a m.* : क्षणेन, V. ; *even for a m.* : क्षणमपि, R. ; *at this very m.* : अस्मिन्नेव क्षणे, D. ; *in the next m.* : तस्मिन्नेव क्षणान्तरे, D.

MOMENTARILY : (1) अनुक्षणम् ; (2) प्रतिक्षणम् ; (3) प्रतिमुहूर्तम्.

MOMENTARY : क्षणिकः (का, कं), *m. pleasure* : क्षणिका प्रीतिः, H. : v. Transient, fleeting.

MOMENTOUS : गुरु (f. र्वी) : v. Important.

MOMENTOUSNESS : गुरुत्वम् : v. Importance.

MOMENTUM : जवः (=speed : q.v.).

MONACHISM : संन्यासाश्रमः and sim. comp.s. : v. Anchorite.

MONAD : परमाणुः : v. Atom.

MONARCH : (1) राजन् (f. राज्ञी) : v. King ; (2) ईश्वरः (f. री) : v. Lord.

MONARCHICAL : I. Royal : q.v. II. Vested in a monarch : *m. government* : *राजाधीनं राज्यम् ; *m. form of g.* : *राजतन्त्रम्.

MONARCHY : I. M.cal government : (1) राजशासनम् ; (2) राजतन्त्रम्. II. Kingdom : q.v. : राज्यम्.

MONASTERY : (1) विहारः, *make him the chief of all m.ies* : सर्वविहारेषु कुलपतिरयं क्रियताम्, Mr. ; (2) मठः, आयतनम्, etc. (when the sense is clear.), *here in the m.* : इहैवायतने, D. ii.

MONASTIC, -AL : expr. by comp., *m. life* : *विहारजीवनम् : v. Monastery, monk, anchorite.

MONDAY : (1) सोमवारः ; (2) सोमवासरः and sim. comp.s.

MONEY : (1) धनम्, *to make m.* : धनं करोति, H. ; *to acquire much m.* : महद्धनम् उपार्जयति, D. ; *if we are rich with m. dug in the middle of a house* : गृहमध्यनिखातेन धनेन धनिनो यदि, P. ; *what is the use of m. who does not give, does not enjoy* : धनेन किं यो न ददाति नाश्नुते, H. ; (2) अर्थः, *loss of m.* : अर्थनाशः, H. ; *man is slave of m.* : अर्थस्य पुरुषो दासः, J. ; (3) वित्तम्, *buying his poverty with own m.* : वित्तैर्निजैः क्रीत्वा दारिद्र्यम्, D. : v. Coin, wealth.

MONEY-BAG : धनभस्त्रिका (after रत्नभस्त्रिका of D. ii.).

MONEY-CHANGER : *धनपरिवर्तकः ; टङ्कव्यापारिन् (m.).

MONEYED : I. Rich : (1) धनवत् (f. ती) ; (2) धनिन् (f. नी,) ; (3) धनशालिन् (f. नी) ; (4) धनाढ्य (f. ढ्या). II. Composed of money : "*m. capital*" : सारधनम्, D.

MONEY-LENDER : धनिकः : v. Usurer.

MONEYLESS : (1) निर्धनः (ना, नं) ; (2) धनहीनः (ना, नं)and sim. comp.

MONEY-ORDER : टङ्कशासनम् ; धनाज्ञापत्रम्, *to pay a m.* : शासननिर्दिष्टं धनं ददाति.

MONEYWORT : लताविशेषः ; *नुमलारिः.

MONGREL : सङ्कर- in comp. : v. Hybrid, mixed.

MONITION : शासनम् : v. Admonition.

MONITOR : I. Lit. : शासकः. II. In a school : शासकः (?).

MONK : no spe. equiv. : (1) ब्रह्मचारिन् (m.) ; (2) यतिः ; (3) संन्यासिन् (m.). *Chief of m.s* : कुलपतिः, Mr.

MONKERY : ब्रह्मचर्या, L.

MONKEY : (1) वानरः ; (2) कपिः ; (3) मर्कटः ; (4) प्लवङ्गः, -मः.

MONKISH : expr. by comp. : v. Monk.

MONK'S-HOOD : i.e. aconite : वत्सनाभः.

MONODY : विलापः (when the sense is clear) ; विलापगीतम्, etc.

MONOGAMY : एकभार्या-परिणयः *or* -परिग्रहः ; and sim. comp.s.

MONOGRAM : *आद्यक्षरबन्धः.

MONOGRAPH : प्रबन्धः (=dissertation). *M.s.* : एकैकविषयप्रबन्धाः.

MONOLOGUE : स्वगतोक्तिः and sim. comp.s. (?).

MONOMANIA : एकविषय उन्मादः (?) ; एकविषये चित्तविक्षेपः : v. Madness.

MONOPOLIST : *अनन्यसाधारणव्यवसायिन् (f. नी) and sim. comp.s.

MONOPOLIZE : I. To forstall : q.v. II. In gen. : अनन्यसाधारणं (f. णां) करोति (?).

MONOPOLY : *अनन्यसाधारणो व्यवसायः *or* व्यापारः, etc.

MONOSYLLABIC : (1) एकाक्षरः (रा, रं) ; (2) एकाक्षरिन् (f. णी) ; (3) एकस्वरः (रा, रं).

MONOSYLLABLE : (1) एकाक्षरम् ; (2) एकाक्षरशब्दः.

MONOTHEISM : अद्वैतवादः and sim. comp.s.

MONOTHEIST : (1) अद्वैतवादिन् (f. नी) ; (2) एकेश्वरवादिन् (f. नी).

MONOTONE : एकस्वरः ; अभिन्नस्वरः.

MONOTONOUS : Lit. : एकस्वरः (रा, रं). II. Fig. : एकतानः (ना, नं) (?).

MONOTONOUSLY : expr. by adj.

MONOTONY : expr. by adj., *avoid m. of delivery* : एकस्वरव्याहारं परिहर.

MONSOON : *कालवात:, *during the m.s* : *कालवातागमे.

MONSTER : I. Anything monstrous : expr. by adj.. II. A marvel : अद्भुतम्. Ph. : *a man-m.* : नरराक्षस: (?).

MONSTROUS : I. Unnatural and misshapen : (1) अपरूप: (पा, पं) (?) ; (2) विकृताकृति (mfn.), Vi. v. 29. ; and sim. comp.s. II. Dreadful, horrible : घोरदर्शन: (ना, नं) and sim. comp.s. (?). III. Fig.; revolting to reason : राक्षस (f. सी) *or* पैशाच (f. ची).

MONSTROUSLY . उत्कटम् : v. Dreadfully, exceedingly.

MONSTROUSNESS : अपरूपता, etc. : v. Monstrous, enormity.

MONTH : मास:, *within six m.s* : षण्मासाभ्यन्तरे, H.; *in the auspicious m. of Mārgashīrsha (Nov.-Dec.)* मार्गशीर्षे शुभे मासि, M.; *for two m.s* : द्वौ मासौ, H. *or* मासद्वयम्, D.

MONTHLY (adj.) : (1) मासिक: (की, कं) ; (2) by comp. ; (3) by adv.

MONTHLY (adj.) : (1) मासे मासे ; (2) प्रतिमासम् ; (3) मासि मासि.

MONUMENT : कीर्तिस्तम्भ: (=memorial pillar), R. and sim. comp.s.

MONUMENTAL : expr. by comp. : v. Memorial.

MOOD : I. Frame of mind : भाव:. II. In gram : expr. with प्रकार:. N.B. Note how expr. in Sanskrit : *here the verb is in the imperative, subjunctive m.* : अत्रानुज्ञायां लोट् , आशङ्कायां लिङ्.

MOODINESS : वक्रता : v. Peevishness, anger.

MOODY : वक्र (f. क्रा) : v. Peevish, angry.

MOON : (1) चन्द्र:, *enjoy the m.-beams* : सेव्यन्तां चन्द्रपादा:, V.; *full m.* : q.v.; *half m.* : अर्द्धचन्द्र:, P.; *approaching m.-rise* : आसन्नचन्द्रोदय:, K.; (2) शशी, *m.-light passes with the m.* : शशिना सह याति कौमुदी, Ku.; (3) इन्दु:, *the new m.* : नवेन्दु:, R.; *the m.-set* : गतोऽस्तमिन्दु:, B.; (4) चन्द्रमस (m.), *fixing my sight on the m. which has whitened the quarters with its rays* : करैर्धवलिताशामुखे चन्द्रमसि निहितदृष्टि:, K. ii.; (5) विधु: ; (6) निशाकर: ; (7) शशाङ्क: ; (8) सुधांशु: ; (9) द्विजराज: ; (10) शीतमयूख:. *The day of new m.* : प्रतिपद्.

MOONLESS : (1) अचन्द्र (f. न्द्रा) ; (2) चन्द्रहीन: (ना, नं) ; and sim. comp.s.

MOONLIGHT (subs.) : (1) कौमुदी, *the m.-festival* : कौमुदीमहोत्सव:, Mu.; (2) चन्द्रिका, *in m. lights are superfluous* : चन्द्रिकायां दीपिका: पुनरुक्ता:, V.; (3) चन्द्रालोक: and sim. comp.s., *perceivable by m.* : चन्द्रातपेन विभाव्यमान: (ना, नं), K.; (4) ज्योत्स्ना (when the sense is clear).

MOONLIGHT (adj.) : (1) expr. by comp. or circumlo., *in the autumnal m.nights* : शरच्चन्द्रिकासु क्षपासु, Me.; (2) ज्योत्स्नावत् (f. ती) (having m.), *enjoys m. evening* : ज्योत्स्नावतो निर्विशति प्रदोषान्, R. vi. 34.

MOON-PLANT : सोमलता. *Its juice* : सोमरस:. *Its drinker* : सोमप:, -पीथिन्, etc.

MOONSHINE : I. Lit. : चन्द्रप्रभा. II. Fig. : मरीचिका.

MOONSTRUCK : (1) वायुग्रस्त: (स्ता, स्तं) ; (2) वायुनिघ्न (f. घ्ना) : v. Mad.

MOOR (subs.) : I. An open waste : सरसपतितभूमि: (?). II. A dark African : *मौर: (f. री).

MOOR (v.) : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *m. the ark with the peak of the Himālaya* : हिमवत: शृङ्गे नावं बध्नीत, Mah. iii. 187, 49.; *ark-m.ing peak* : नौबन्धनं शृङ्गम्, Mah.

MOOR-HEN : जलकुक्कुटी.

MOORINGS : नौबन्धनानि (n. pl.).

MOOR-LAND : सरसपतितभूमि: (?).

MOOSE, MOOSE-DEER : शम्बर: (rarely with स).

MOOT-POINT : सन्दिग्धविषय: and sim. comps.

MOP (subs.) : I. A brush : मार्जनी. II. A young girl : बाला.

MOP (v.) : सं-मार्ष्टि *or* मार्जयति (मृज्, c. 2. and 10.).

MOPE (v.) : दुर्मनायते (nomi.) : v. To drowse, dejected.

MOPING, MOPISH (adj.) : निस्तेजस् (mfn.) : v. Dull, gloomy.

Moral (adj.) : I. Relating to m.s : नीति- *or* नय- in comp., *m. bond* : नयबन्धनम् (?) ; *m. philosophy* : *नीतिदर्शनम्. II. Virtuous, just : न्याय्य (f. य्या). III. Probable : *there is m. certainty of his guilt* : *तस्यापराधितां प्रति नास्ति कश्चिदप्यान्तरः सन्देहः.

Moral (subs.) : I. Behaviour : q.v. II. In pl. : नीतिशास्त्रम्. III. Drift : q.v. : (1) भावः ; (2) अभिप्रायः.

Moralist : नीतिशास्त्रविद् (mfn.) and sim. comp.s.

Moralize (v.i.) : नीतिचिन्तां करोति, नीतिप्रबन्धं लिखति, etc.

Morally : I. In a moral point of view : नीतिमार्गानुसारेण. II. Virtuously, honestly : न्यायतः. III. Probably : expr. as shewn under Moral (adj.) (III).

Morass : सजलभूमिः (?) : v. Marsh.

Morbid : दुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; v. Also diseased.

Morbidness : (1) दुष्टता ; (2) दोषः (=fault, defect).

Morbific, -al : रोगकरः (री, रं) and sim. comp.s. : v. Disease.

Mordant : I. Adj. : कटु (mfn.) ; II. Subs. : रङ्गसंस्थापकं द्रव्यम्.

More (Adv.) : I. With adj. : (1) by comp. degree, *m. beloved* : प्रियतरः (रा, रं), K. ; *m. tall* : द्राघीयस् (f. सी), Ki. ; (2) अधिक in comp., *m. beautiful* : अधिकमनोज्ञः (ज्ञा, ज्ञं), Sa. II. With verbs : (1) अधिकम्, *puts the eye more* : अधिकं चक्षुरारोपयति, P. ; (2) अधिकतरम् (in comp.), *shines m. now* : अधिकतरमिदानीं राजते, V. Ph. : *what can be m. distressing* : ततो दुःखतरं नु किम्, G. ; *what can be m. wonderful* : किमतः परमाश्चर्यम्, K. ; *favoured her every day m. and m.* : अभ्यधिकं प्रतिदिवसमस्याः प्रसादमकरोत्, K. : *increases m. and m.* : उत्तरोत्तरं वर्धते (only of succession), H. ; *as said and m.* : यथोक्तमभ्यधिकञ्च, D. ; *no m.* : न इतः परम्, D. *or* न अतः परम् *or* अत ऊर्ध्वम्, A.r.

More (adj.) : (1) अधिकः (का, कं), *m. devotion* : अधिका भक्तिः, K. ; *five times m. than it* : ततः पञ्चगुणाधिकम्, Mah. ; *m. than twenty times* : अधिकविंशाम्वारान्, Ana. ; (2) अधिकतरः (रा, रं) (in comp.), *their trouble is m.* : क्लेशोऽधिकतरस्तेषाम्, G. Ph. : *something m.* : अन्यदपि, Sa. ; *anything m.* : अतोऽप्यपरम्, Na. ; *what m.* : किमन्यत्, V.

More (subs.) : अधिकम्, *and the king who gave m. than the wish of the petitioner* : नृपोऽर्थिकामादधिकप्रदश्च, R. ; *no m.*=enough : q.v. : अलम् (with ins.).

Moreover : (1) अन्यच्च, *m. spies have been employed* : अन्यच्च नियुक्ताः प्रणिधयः, Mu. ; (2) अपरञ्च, *m. (he) is cruel* : अपरञ्च क्रूरः, P.; (3) किञ्च, *and m. you are our enemy* : किञ्चान्यत् शत्रुर्भवानस्माकम्, H. ; (4) अपि च, C.

Morganatic : *m. marriage* : वामाचारविवाहः.

Moribund : (1) मुमूर्षु (mfn.) ; (2) आसन्नमृत्यु (mfn.) : v. Death, near.

Morn : (1) विभातम् ; (2) दिनमुखम्, R. : v. Morning.

Morning (subs.) : I. Lit. : प्रभातम् *or* विभातम्, *tomorrow m.* : श्वः प्रभाते, A.r., *good m. to you* : *सुप्रभातं ते : v. Dawn ; *early in the m.* : प्रत्यूषे *or* प्रत्यूषसि *or* उषसि, K. *or* अतिकल्यम्, M. ; *the m. has dawned* : प्रभाता रजनी, Sa. ; *this m.* : अद्य प्रातः, H. ; *from m.* : प्रातरारभ्य, Vi. II. Forenoon : पूर्वाह्णः, *in the m.* : पूर्वाह्णे, M.

Morning (adj.) : (1) by comp., *m. breeze* : विभातवायुः, R. ; *the m. star* : *प्रभाततारा ; (2) प्रातर्- in comp., *m. time* : प्रातःकालः ; *m. meal* : प्रातराशः ; *m. duties* : प्रातःकृत्यानि ; (3) प्राभातिकः (की, कं) ; (4) प्रगेतनः (नी, नं) ; (5) प्रातःकालीनः (ना, नं). Ph. : *the m. sun* : बालारुणः, R.

Morocco : *मौरचर्मन् (n.).

Morose : रूक्ष (f. क्षा) (=rough, harsh : q.v.).

Morosely : रूक्षम् : v. Harshly, roughly.

Moroseness : रौक्ष्यम् : v. Harshness, severity.

Morris : Ph. : *m.-dance* : लास्यविशेषः ; *nine men's m.* : अलाबूकर्तनम् (comp. Bengali लाउ काटाकाटि).

Morrow : v. Tomorrow.

Morsel : I. Lit. : मुष्टिः : v. Also mouthful. II. Fragment : खण्ड (mn.) : v. Also little.

Mortal (subs.) : मर्त्यः : v. Man.

MORTAL (adj.) : I. Subject to death : (1) मृत्युवशः (शा, शं) and sim. comps. ; (2) by circumlo., *every one is m., all are m.* : सर्वेण खलु मर्तव्यम्, सर्वानाविशते मृत्युः, Mah. s. II. Causing death : (1) प्राणहरः (री, रं) ; (2) साङ्घातिकः (की, कं), etc. III. Human : q.v. : मर्त्य- in comp.

MORTALITY : I. Subjection to death : expr. by adj. or circumlo. II. Death : q.v. मृत्युः. III. Humanity : q.v.

MORTALLY : I. Lit. : expr. by adj., *m. wounded* : साङ्घातिकव्रणोपेतः (ता, तं). II. Extremely : q.v. : दुर्मरम्.

MORTAR : I. For pounding : उदूखलम्. II. A cement : इष्टकालोदलेपः and sim. expr. according to its composition. III. A kind of cannon : *मुषलम्.

MORTGAGE (subs.) : (1) आधिः (gen. term), *m. -deed* : आधिलेख्यम्, Kat. ; *a m. becomes lost if it is not redeemed when the debt is doubled* : आधिः प्रणश्येद्द्विगुणे धने यदि न मोक्ष्यते, Y. ; *m. of real property* : स्थावर आधिः, N.s. ; (2) बन्धः, -कः (=1), *the same field given on m. to two (persons)* : क्षेत्रमेकं द्वयोर्बन्धे दत्तम्, Vri. ; (3) आधानम् (=m.ing), Kat.

MORTGAGE (v.t.) : (1) आ-दधाति (धा, c. 3.), *who first m.s and then sells it* : यः पूर्वतरमाधाय विक्रीणीते तु तं पुनः, Vas. ; (2) आधीकरोति, *who m.s the same property to two* : आधिमेकं द्वयोर्यस्तु कुर्यात्, Kat. ; (3) बन्धे ददाति (दा, c. 3.), Vri.

MORTGAGEE : (1) बन्धग्रहीतृ (f. त्री) ; (2) आधिग्राहक (f. हिका).

MORTGAGER : (1) आधातृ (f. त्री) ; (2) आधिकर्तृ (f. र्त्री) ; (3) बन्धदातृ (f. त्री).

MORTIFICATION : I. Gangrene : perh. नाशः. II. Subjection, opposition : इन्द्रियजयः, -दमः, and sim. comp.s. III. Humiliation : (1) अभिभवः ; मानभङ्गः and sim. comp.s., अभिमानव्यसनम्, Ki. IV. Vexation, disappointment : q.v. : expr. with दुःखम्.

MORTIFY (v.i.) : perh. नश्यति (नश्, c. 4.) *or* म्रियते (मृ, c. 4).

MORTIFY (v.t.) : I. To destroy : मारयति (c. of मृ), *"of m.ed" iron* : मारितस्य लौहस्य, Bha. II. Of passions : जयति (जि, c. 1.) *one who has m.ed his lusts* : जितेन्द्रियः (या, यं). : v. Also to control. III. To vex, pain : q.v. : दुःखाकरोति.

MORTIFYING (adj.) : सन्तापक (f. पिका) (?) : v. Also painful.

MORTISE (subs.) : छिद्रम् (used in Bengali रन्ध्रम्) (?).

MORTISE (v.) : I. *To make a m.* : छिद्रं करोति. II. To join : लगयति (c. of लग्) (?).

MORTMAIN : *समवायभुक्तिः ; अस्खलितभुक्तिः.

MOSAIC : I. Relating to Moses : *मौषः (षी, षं). II. Variegated : विचित्रः (त्रा, त्रं) (?).

MOSQUE : (महम्मदीय- *or* -यानां) सिद्धायतनम् : v. Temple.

MOSQUITO : मशः, -कः, H., *m.-curtain* : मशहरी, Wilson.

MOSS : शैवालः (*or* शैवलः *or* शेवलः), *m.-grown* : जातशैवालः (ला, लं).

MOSS-TROOPER : दस्युः : v. Robber, bandit.

MOSSY : (1) शैवलिन् (f. नी) ; (2) शैवलवत् (f. ती), R. xvi. 46.

MOST (adj.) : I. In number : प्रायेण सर्वे (f. र्वाः, n. र्वाणि) : v. All, many. II. Greatest : निरतिशयः (या, यं). Ph. : *at the m.* अन्ततः ; *to the m. of one's ability* : यावच्छक्तितः ; *for the m. part* : प्रायेण.

MOST (adv.) : I. As a sign of the superlative : expr. with : -तमः (मा, मं) *or* with : अति-, *m. wealthy* : आढ्यतमः (मा, मं). II. In the greatest degree : expr. by circumlo., *confides on him m.* : सर्वापेक्षया तस्मिन्नधिकं विश्वसिति *or* तमधिकं श्रद्दधाति.

MOSTLY : (1) प्रायशः ; (2) प्रायेण. : v. Also principally.

MOTE : बिन्दुः : v. Spot, speck.

MOTH : घुणः (?), *m.-eaten* : घुणजग्धः (ता, तं), Si.

MOTHER : I. Lit. : (1) माता, *m.-queen* : राजमाता ; *m.-tongue* : मातृभाषा ; *his father m.ed him* : पितैवास्य मातृतामकरोत्, C. i. ; (2) जननी, *I am your m* : साऽहमस्मि वो जननी, D. v. II. Fig.,

parent, source : q.v. : (1) प्रसवित्री ; (2) प्रसूः ; (3) प्रसूतिः (rare).

MOTHERHOOD : (1) मातृत्वम्, -ता ; (2) जननीत्वम्.

MOTHER-IN-LAW : श्वश्रूः, *all* (*my*) *m.s* : श्वश्रूजनं सर्वम्, R. xiv. 60.

MOTHER-OF-PEARL : शुक्त्युदरम् (?) ; *मुक्तामुखम्.

MOTHERLESS : (1) अमातृकः (का, कं), D. ; (2) मातृहीनः (ना, नं) : v. Devoid of.

MOTHERLY : I. Pertaining to a mother : (1) by gen. or comp. ; (2) मातृकः (का, कं). II. Like a m. : (1) मातृसन्निभः (भा, भं) ; (2) expr. with मातृवत् (adv.).

MOTION (subs.) : I. Movement : q.v. : गतिः, *eastward m.* : पूर्वगतिः, Gan. ; *apparent m.* : स्फुटगतिः, com. ; *mean* (*daily*) *m. of the moon* : चन्द्रस्य (दैनिकी) मध्यमगतिः Su. com. *To be in m.* : चलति : v. To move. : *to set in m.* : चालयति (c. of चल्). II. Impulse : q.v. : Ph. : *of one's own m.* : स्वेच्छया. III. Feeling : भावः. IV. Proposal : प्रस्तावः. (?), *to second a m.* : प्रस्तावनाम् अनुमोदते.

MOTION (v.) : इङ्गितं करोति : v. To reckon.

MOTIONLESS : निश्चलः (ला, लं): : v. Immoveable.

MOTIVE (adj.) : चालक (f. लिका) (?) : v. To move.

MOTIVE (subs.) : *rewards are m.s for action* : पारितोषिकलाभेच्छया नराः कर्मणि प्रवर्तन्ते ; *money was the m. for murdering her* : अर्थस्य कारणादेषा मारिता, Mr. ; *whose m.s cannot be thought of* : अचिन्त्यहेतुकः (का, कं), Ku. v. 75. : v. Reason, ground, why.

MOTLEY (adj.) : I. Lit. : चित्रविचित्र (f. त्रा). II. Fig. : -सङ्कुरः in comp.

MOTTLED (adj.) : कर्बुरः (रा, रं) : v. Variegated, spotted.

MOTTO : *आदर्शवाक्यम्.

MOULD : (subs.) : I. For casting : perh. सञ्चः (comp. Bengali साँच) ; संधानः, Wilson. II. Form, shape : q.v. : मूर्तिः. III. A concretion : पिण्ड (mn.) (?).

MOULD (v.) : I. To shape : q.v. : रूपयति (रूप्, c. 10.). II. To knead : q.v.

MOULDER (subs.) : expr. by verb : v. Also maker.

MOULDER (v.) : (1) विशीर्यते (pass. of शॄ) : v. To decay.

MOULDINESS : Of soil : मृदुमृन्मयता (?).

MOULDY : Of soil : मृदुमृन्मयः (यी, यं) (?).

MOULT : पशुपक्षिणां रोमादीनि पातयति (c. of पत्).

MOUND : वप्र (mn.) : v. Also hill.

MOUNT (subs.) : शैलः : v. Mountain.

MOUNT (v.t.) : I. Lit. : to get up : आ-रोहति, अधि-, (रुह्, c. 1.). II. To furnish with horses : आ-रोहयति, अधि-, (c. of रुह्). III. To set : निदधाति (धा, c. 3.). IV. To raise : उच्चैः करोति. Ph. : *to m. guard* : रक्षास्थानमधितिष्ठति (?).

MOUNT (v.i.) : I. To ascend : q.v. II. On horse-back : अश्वम् आरोहति.

MOUNTAIN : (1) पर्वतः, *a range of m.s* : कुलपर्वतः, V. p. ; (2) गिरिः, *waters of m.-streams* : गिरिनदीसलिलानि, Sa. ; (3) शैलम्, *m.-residence* : शैलवासः, Ki. ; (4) अद्रिः, *the summit of a m.* : अद्रेः शृङ्गम् ; (5) नगः, *chief of m.s* : नगाधिराजः, Ku. ; (6) भूधरः and sim. comp.s. ; (7) अचलः ; (8) शिखरिन् (m.).

MOUNTAIN-DEW : i.e. Scotch whisky : *गिरिमदिरा.

MOUNTAINEER : (1) (प)पार्वतीयः (या, यं), Ku. ; (2) पर्वतवासिन् (f. नी) and sim. comp.s.

MOUNTAINOUS : I. Lit. : (1) प(पा)र्वतीयः (या, यं) ; (2) शैलमयः (यी, यं) ; and sim. comp.s. II. Huge : पर्वतप्रमाण (f. णा) and sim. comp.s.

MOUNTEBANK : पीठमर्दः (?) : v. Quack.

MOUNTING (subs.) : I. Ascent : q.v. II. On horse-back : अश्वारोहणम्. III. Equipment, embellishment : q.v.

MOURN (v.) : (1) शोचति, अनु-, परि-, (शुच्, c. 1.) ; (2) विलपति (लप्, c. 1.) ; (3) परि-देवयते (दिव्, c. 10.) (rare).

MOURNER : शोचकः, अनु- ; better by adj.

MOURNFUL : I. Expressing sorrow : शोकसूचक (f. चिका) and sim. comp.s. II. Full of sorrow : शोकाकुलः (ला, लं) and sim. comp.s.

III. Causing sorrow : शोककरः (री, रं) and sim. comp.s.

MOURNFULLY : (1) सशोकम्; (2) better by adj.

MOURNFULNESS : I. Sorrow, grief : शोकाकुलता and sim. comp.s. II. Sadness, as of places : शोच्यता. III. Expression of sorrow : शोकसूचकता and sim. terms.

MOURNING (subs.) : I. As felt : शोकः : v. Grief, sorrow. II. As expressed by dress, etc. : *to be in m.s* : शुचा *or* शोकेन तिष्ठति (?) ; *dressed in m.* *शोकवासांसि परिधाय, etc.

MOUSE : मूषि(ष)कः, *its hole* : बिलम् *or* विवरम्, H. ; *by the smell of a m.* : मूषिकगन्धेन, Mah. ; *m.-trap* *मूषिकबन्धः *or* मूषिकग्रहयन्त्रम्.

MOUSE-TRAP (v.) : *मूषिकबन्धेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9).

MOUSER : *मूषिकग्रहः *or* -ग्राहकः and sim. comp.s.

MOUSTACHE : गुम्फः.

MOUTH (subs.) : I. Lit. : (1) मुखम्, *from the m. of Vasantaka* : वसन्तकस्य मुखात्, K.s. ; *of unchecked m.* : अयन्त्रितमुखः (खा, खं), D. viii. ; *honey in m., (but) poison in heart* : मुखमधुर्हृदयविषः, Sa. v. ; (2) वक्त्रम् ; (3) आस्यम् ; (4) आननम् ; (5) वदनम्. N.B. These words also mean face and when the meaning is doubtful, रन्ध्र should be added, as वक्त्ररन्ध्रम्, R. ix. 63. II. Of things : (1) मुखम्, *pots with closed m.s.* : अपिनद्धमुखा घटाः, Ve. iii. ; *rising from the m.s of caves* : दरीमुखोत्थः, Ku. i. 8. ; (2) वक्त्रम्, *the m. of a quiver* : निषङ्गवक्त्रम्, Ki. xvii. 36. ; *hundred-m.ed hole* : शतमुखं बिलम्, Mah. : v. Also orifice. III. Of a river : मुखम्, *waters at the m. of a river* : नदीमुखाम्भः, R. xiii. 10. IV. Fig. : मुखम्, *grammar, the m. of all learning* : सर्वविद्यानां मुखं व्याकरणम्, K. s. vi. 144.

MOUTH (v.) : I. To devour : q.v. : ग्रसते (ग्रस्, c. 1.). II. To speak out, rant q.v. : शब्दायते (nomi.).

MOUTHFUL : (1) ग्रासः, *large m.* : महान् ग्रासः, Mah. ; (2) कवलः (rare), *a few m.s of fresh Dub* : कतिपयदूर्वाप्रवालकवल-, K. ; (3) मुष्टिः (=handful).

MOUTHPIECE : I. Of a wind instrument : मुखम्. II. A spokesman : मुखम्, *therefore you become my m.* : तत्त्वं मे मुखं भव, V. i.

MOVE (subs.) : I Movement : q.v. : चलनम्. II. In play : (1) चालनम् (? : comp. Bengali चाल) ; (2) परिपाय:, A. III. An ingenious course of proceeding : perh. कौशलम्.

MOVE (v.i.) : I. In gen. : (1) चलति (चल्, c. 1.), *m.ing dust* : चरद्धराधूलि-, Ku. ; *the girl m.d* : चचाल बाला, Ku. v. 84. ; *for the minds of (persons) seeking victory do not m. from policy* : चलति नयान्न जिगीषतां हि चेतः, Ki. x. 29. ; (2) गच्छति (=to go) q.v. : v. Also to remove. II. To make a motion : *प्रस्तावं *or* प्रस्तावनां करोति.

MOVE (v.t.) : I. Lit. : चालयति, वि-, सं-, अभि-, (c. of चल्), *shalt not m. that* : तां न विचालयेत्, Vri. Ph. : *to m. the bowel* : विरेचयति (c. of रिच्), Sr. II. To affect, as with gold : चालयति, वि- ; gen. expr. with चलति. III. To excite : q.v. : जनयति (c. of जन्). Ph. : *m.d to pity* : आर्द्रीकृतहृदयः (या, यं), K.

MOVEABLE : (1) चलः (ला, लं), *love for friends is surely not m.* : न खलु प्रेम चलं सुहृज्जने, Ku. iv. 28. ; (2) चरः (रा, रं) (lit.), *hence is m. and im.-m. world* : अतश्चराचरं विश्वम्, Ku. ii. 5. ; (3) जङ्गमः (मा, मं) (lit.), *m. and im-m. being* : जङ्गमः स्थावरश्च भूतग्रामः, U. vii. *M.s., im.-m.s, gold* : जङ्गमं स्थावरं हेम, Vri.

MOVEMENT : I. Lit. : (1) गतिः : v. Motion ; (2) चलनम्, *the earth moves with his m.* : चलनेऽवनिश्चलति तस्य, Ki. xii. 28. ; (3) चारः, प्र-, (rare), *by the rapid m. of the ball* : कन्दुकस्य शीघ्रप्रचारतया, D. vi. ; (4) भ्रमणम् (=going round), *circular m.* : मण्डलभ्रमणम्, D. II. Trans., moving : चालनम्, *m. of the limbs* : अङ्गचालनम्. III. Agitation, commotion : q.v. IV. In music : मूर्च्छना.

MOVER : i.e. proposer : प्रस्तावकारिन् (f. णी) (?).

MOVING (adj.) : I. Lit. : जङ्गमः (मा, मं), *a m. capital* : जङ्गमराजधानी, R. xvi. 26. : v. Moveable. II. Pathetic : हृदयस्पृश् (mfn.).

MOVINGLY : हृदयं स्पृष्ट्वा (?) : v. Pathetically.

MOW. (v.) : लुनाति (लू, c. 9.) : v. To cut.

MOWER : लावकः : v. Cutter.

MOWING (subs.) : (1) लवनम् *or* लावः ; (2) छेदनम् (=cutting.).

MR. (f. MRS) : श्रीमत् (f. ती).

MUCH (adj.) : (1) बहु (f. ह्वी), *showering too m. wealth on bards* : वसूनि वर्षन् सुबहूनि बन्दिनाम्, N. xv. 1. ; *with m. effort* : बहुयत्नेन ; (2) भूरि- (mfn.) (=abundant : q.v.), *m. fear* : भूरि भयम्, Ki. ; (3) अति- (=excessive : q.v.), *m. rain* : अतिवृष्टिः ; (4) महत् (f. ती) (=great : q.v.), *m. time* : महान् कालः, K.

MUCH (subs.) : बहु (n.), *one who eats m.* : बहुभोक्ता, At. : *I have m. to ask about it* : बहु प्रष्टव्यमत्र, Mu. ; *men do not believe those who talk m.* : बहुभाषिणो न श्रद्दधाति लोकः, K. ; *even this is too m. from him* : एतदेव तस्मिन् बहुतरम्, Sa. iv.

MUCH (adv.) : (1) बहु, *we think m. of ourselves* : आत्मानं बहु मन्यामहे वयम्, Ku. vi. 20. ; (2) अति (=greatly, exceedingly ; q.v.), *m. pleased* : अतिप्रीतः (ता, तं).

MUCH, AS, AS : यावत् (f. ती)···तावत् (f. ती), *gave as m. wealth as* :···तावद्वसु ददौ यावत्..., R. xvii. 17. ; *as m. as (lies) in one's power* : यावच्छक्तितः, K.

MUCH, HOW : कियत् (f. ती), *what thing and how m.* : किं वस्तु कियद्वा, R. v. 18.

MUCH, SO : I. Abs : (1) इयत् (f. ती), *and for cooking so m. rice so m. fuel is sufficient* : इयतश्चौदनस्य पाकायैतावदिन्धनं पर्याप्तम्, D. viii. ; (2) एतावत् (f. ती), *if the motion of the moon is so m. in one day* : यद्येकेन दिनेनैतावती चन्द्रगतिः, Gan. II. In correlation with as much : तावत् (f. ती). N.B. Use the neuter acc. sing. for adv.

MUCH, THAT : तावत् (f. ती), Ku. v. 10.

MUCH LESS, MUCH MORE : (1) किमुत, *even my parents do not recognise me, m. less others* : पितरावपि मां न प्रतिसंविदाते किमुतेतरः, D. : *he is master even of my body, m. more of (my) house, of (my) fortune, and of (my) dependants* : शरीरस्याप्ययमेव प्रभुः, किमुत भवनस्य विभवस्य परिजनस्य वा, K. ; (2) किमु, *m. less kings* : किमु राजकम्, Ki. ii. 43. ; (3) किं पुनर्, *m. more one who is so high* : किं पुनर्यस्तथोच्चैः, Me.

MUCILAGE : no equiv. : रसः may be used.

MUCK : मलम् : v. Dirt, dung.

MUCK-HEAP, MUCK-HILL : मलराशिः and sim. comp.s.

MUCOUS : चिक्कणः (णा, णं) (=slimy : ?). *M. membrane* : prob. जालानि (n. pl.), "शैर्गैर्वाछित-मिदम् शरीरम्", Bha.

MUD : (1) पङ्कः, *to remove m.* : पङ्कं हरति, V.p. v. 10. 14. ; *stuck in deep m.* : महापङ्के निमग्नः, H. (Also poet. of *any turbid liquid*, अपूरि पङ्कैरिव कुङ्कुमस्य, N.) ; (2) कर्दमः, *thick m.* : सान्द्रकर्दमः, Ki. ; (3) जम्बालः (mn.) (rare), *this pond is reduced to m.* जम्बालशेषमेतत् सरः सञ्जातम्, P. N.B. कर्दमः is never applied by accurate writers to the mire of ponds etc. : comp. Bengali कादा and पाँक ।

MUD-BUILT : (1) मार्त्तिकः (की, कं) ; (2) by comp. : v. Earth.

MUDDINESS : (1) पङ्किलता ; (2) सपङ्कता (rare) ; (3) कालुष्यम् (=foulness) : *m. of water* : कालुष्यमम्भसः, V. p. v. 10. 14.

MUDDLE : I. Lit. : (1) पङ्किलं (f. लां) करोति ; (2) कलुषयति (nomi.) (=befoul : q v). II. Fig., to confuse : आकुलयति. III. To be m.d=to be intoxicated : v. Drunk.

MUDDY : (1) पङ्किलः (ला, लं) ; (2) सपङ्क (f. ङ्का), *from pond whose water was m.* : सपङ्कतोयात् सरसः, Ri. i. 18. ; (3) कलुषः (षा, षं) (=turbid, foul).

MUD-WALL : मृत्कुड्यम् and sim. comp.s.

MUFF : हस्तसम्भारः ; ऊर्णामयं हस्तत्राणम्.

MUFFIN : पिष्टकभेदः.

MUFFLE : अवगुण्ठयति (गुण्ठ्, c. 10.) : v. To wrap, cover, conceal.

MUFFLER : (1) अवगुण्ठनम्, *let me remove your m.* : अपनेष्यामि तावत्तेऽवगुण्ठनम्, Sa. ; (2) अंशुकम् (when the sense is clear), Ki. ix. 24.

MUGGY : *we have m. weather now* : अधुना सरसा अपि निर्वाततया तापकरा दिवसाः.

MULBERRY : I. The tree : नूदः *or* तूतः. II. The fruit : नूदम् *or* तूतम्, Bha.

MULCT : I. Subs : अर्थदण्डः : v. Fine. II. Verb : v. To fine.

MULE : (1) अश्वतरः ; (2) खेसरः ; (3) वेसरः ; (4) खरः, *horses, m. s and asses* : तुरङ्गान् खरगर्दभान्, Mat., f. अश्वतरी, etc.

MULETEER : खरवाहकः and sim. comp.s.

MULISH : प्रतीपः (पा, पं) : v. Obstinate, stubborn.

MULL (v.) : वासयति (c. of वस्), *m.ed* : वासितः (ता, तं), D.

MULLER : (1) पेषणी ; (2) शिलापट्टः.

MULLET : रोहितः ; रोहितमत्स्यः.

MULLION : *वातायनादिविभागलम्बः.

MULTANGULAR : (1) बहुकोणः (णा, णं) ; (2) अनेकास्रः (स्रा, स्रं).

MULTIFARIOUS : नानाविधः (धा, धं) : v. Various, manifold.

MULTIFORM : (1) बहुरूपः (पा, पं) ; (2) नैकरूपः (पा, पं) ; (3) नानारूपः (पा, पं).

MULTILATERAL : (1) बहुभुजः (जा, जं) ; (2) भूरिभुजः (जा, जं).

MULTINOMIAL : *बहुपदः (दा, दं). *The m. theorem* : बहुपदवृद्धितत्त्वम्.

MULTIPLE : (1) *आधारः, *least common m.* : *साधारणनीचाधारः ; (2) expr. by भाज्य (f. ज्या) (=divisible).

MULTIPLICAND : गुण्यः, Li.

MULTIPLICATION : (1) गुणनम्, Li. ; (2) घातः, etc. (of the act only).

MULTIPLIER : गुणकः, Li.

MULTIPLY (v.t.) : I. In arith. : (1) गुणयति, *m.ing (we) get 1/6* : गुणिते जातम् १/६, Li. ; (2) हन्ति, आ-, नि-, (हन्, c. 2.), *m.ied by three* : त्रिनिघ्नः, Li. II. To increase : q.v. : वर्धयति (c. of वृध्).

MULTIPLY (v.i.) : (1) बहुलीभवति ; (2) वर्धते (वृध्, c. 1.) : v. To increase.

MULTITUDE : I. A collection, number : (1) समूहः ; (2) सङ्घः ; (3) ओघः ; (4) समवायः : v. Also many. II. Of men : जनसमवायः and sim. comp.s. : v. Crowd. III. =populace : (1) प्रजाः (pl.=people) ; (2) प्राकृताः (=common men).

MULTITUDINOUS : बहुलः (ला, लं) : v. Many, to crowd.

MUMBLE : गजगजायते (nomi. ?) : v. To murmur.

MUMMER : छद्मवेशिन् (m.) (?) : v. Buffoon.

MUMMERY : माया (?) : v. Jugglery, trick.

MUMMY : सुगन्धौषधादिभिः परिरक्षितः शवः, Ph. : *to beat a m.* : मृतस्योपरि खड्गपातः.

MUMPS : लालाशयशोथः (?).

MUNCH : मुखं संवृत्य चर्वति (चर्व्, c. 1.) : v. To chew.

MUNDANE : (1) सांसारिकः (की, कं) ; (2) लौकिकः (की, कं).

MUNICIPAL : expr. by comp. or gen.

MUNICIPALITY : *क्षेममण्डलम्.

MUNIFICENCE : (1) वदान्यता ; (2) त्यागशालिता ; (3) मुक्तहस्तता ; etc.

MUNIFICENT : (1) वदान्य (f. न्या) ; (2) दानशौण्ड (f. ण्डा) ; (3) त्यागशालिन् (f. नी) ; etc.

MUNIFICENTLY : (1) मुक्तहस्तम् ; (2) वदान्यतया (?).

MUNIMENT : दुर्गम् : v. Fort, fortification.

MUNITION : v. Fortification. *M. of war* : युद्धसामग्री.

MURAL : expr. by comp., *m. circle* : *कुड्यवृत्तम्.

MURDER (subs.) : (1) वधः (intentional : q.v.), *to commit wife and friend-m.* : स्त्रीसुहृद्वधं करोति, Mr. xi. 89. ; *m. of a Brāhmaṇa* : कामतो (=intentional) ब्राह्मणवधः, Go. ; (2) हत्या (not necessarily i.), *m. of a father* : पितृहत्या.

MURDER (v.t.) : (1) expr. by subs : (2) हन्ति (हन्, c. 2.) : v. To kill ; (3) मारयति (c. of मृ) (rare), Mr. viii.

MURDERER : घातकः, *secret m.* : उपांशुघातकः, Vri. : v. Killer.

MURDEROUS : I. Accompanied with murder : expr. by circumlo : v. Also bloody, cruel. II. Intending murder : (1) हन्तुकामः (मा, मं), *of m. intent* : हन्तुकामबुद्धिः, Mr. ix. ; (2) जिघांसु (mfn.), *the m. beast* : जिघांसुमृगः, Ki. xiv. 14. Ph. : *in m. works* : मारणात्मकेषु शास्त्रेषु, K.

MURDEROUSLY : (1) दारुणम् (=ferociously) ; (2) निष्ठुरम् (=cruelly).

MURIATIC : i.e. hydrochloric : q.v.
MURKILY : expr. by adj. : v. Also obscurely.
MURKY : तामसः (सी, सं) : v. Dark, gloomy.
MURMUR (subs.) : I. A low sound : कलकलः. II. A complaint : उत्क्रोशः (=cry : q.v.).
MURMUR (v.) : I. To make a low sound : कलकलं करोति. II. To grumble : q.v. : खिटखिटायते (nomi.) (?).
MURMURING : I. Lit. : Subs. : v. Murmur. II. Adj. : expr. by comp.
MURRAIN : पशूनां मारी (?).
MUSCLE : I. Of the body : पेशी, मांस-, Bha. II. A kind of fish : शम्बूकविशेषः.
MUSCULAR : I. Pertaining to muscles : by comp. or gen., *m. action* : पेशीनां कर्म, Bha. II. Strong, powerful : q.v. : मांसलः (ला, लं).
MUSE (subs.) : I. Meditation : ध्यानम्. II. Goddess of learing : विद्यादेवी (?).
MUSE (v.) : ध्यायति (ध्यै, c. 1.) : v. To meditate, think.
MUSEUM : *कौतुकागारम् and sim. comp.s.
MUSHROOM : (1) छत्रम्, -त्रा ; (2) छत्रकः ; (3) छत्राकः.
MUSIC : I. The art : (1) सङ्गीतम्, *m.-room* : सङ्गीतशाला, Sa. ; (2) गीतम् (=vocal m.), *learnt vocal and instrumental m.* : गीतं वादित्रञ्च प्रत्यविन्दत्, Mah. ; (3) वाद्यम् *or* वादित्रम् (=instrumental m.) ; (4) गान्धर्वम्, *to hear m.* : गान्धर्वं श्रोतुम्, Mr. iii. ; *one who knows m.* : गान्धर्वज्ञः, K. s. xi. 11. II. Melody, harmony : (1) मूर्च्छना *or* मार्जना (=succession of modulated sounds), Si. i. 10. ; (2) स्वनः (=sound), *m. of lyre* : तन्त्रीस्वनः, Mr. ; (3) माधुर्यम् (=sweetness).
MUSICAL : I. Relating to music : expr. by comp., *in the special m. works* : गान्धर्ववेदविशेषेषु, K. II. Fond of m. : सङ्गीतप्रियः (या, यं) and sim. comp.s. III. Melodious, sweet : मधुरः (रा, रं).
MUSICALLY : मधुरम्, Mr. : v. Melodiously, sweetly.
MUSICIAN : (1) गान्धर्वज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) गीतकोविदः (दा, दं) (vocal), Mah.
MUSK : (1) कस्तूरी ; (2) मृगनाभिः ; (3) मृगमदः.
M.-bag. : (1) कस्तूरीमल्लिका ; (2) मृगमदवासा ; (3) अण्डः, -ण्डम् (when the sense is clear), Kuv.
MUSK-DEER : कस्तूरीमृगः (?) *or* कस्तूरिकामृगः, Kuv.
MUSK-MELON : खर्बूजम्, Bha.
MUSK-RAT : गन्धमूषिकः ; गन्धाखुः.
MUSKET : बन्दूकः, *m.-ball* : *बन्दुकगुलिः
MUSKETEER : *बन्दुकभृत् (mfn.) ; *बन्दुकधारिन् (f. णी) ; etc.
MUSKETRY : *बन्दुकाः (m. pl.), *fire of m.* : बन्दुकाग्निः.
MUSLIN : *मम्मलम् (comp. Bengali मल्मल्).
MUSSULMAN : *महम्मदधर्मावलम्बिन् (f. नी) ; महम्मदीयः (या, यं).
MUST (subs.) : द्राक्षानिष्पीडितं नवमद्यम्.
MUST (v.) : (1) अवश्यम् with future pass. part, *if (you) m. go* : अवश्यं यदि गन्तव्यम्, P. ; *you m. tell (me) the reason* : त्वयावश्यं कारणं वक्तव्यम्, Vet. ; *what m. come to pass* : अवश्यभव्यः (व्या, व्यं), N. ; (2) नियमेन (rare) with same cons., *I m. kill (him)* : नियमेन मया निबर्हणीयः, Ki. : v. Also should.
MUSTARD : सर्षपः, *m.-oil* : सर्षपतैलम्, Sr. *Black m.* : कृष्णिका, राजिका (rare), P. *White m.* : सिद्धार्थकः.
MUSTER (subs.) : expr. by verb. : v. Also collection, review.
MUSTER (v.t.) : समाहरति (हृ, c. 1.) : v. To collect.
MUSTER (v.i.) : (1) समागच्छति (गम्, c. 1.) ; (2) समेति (इ, c. 2.).
MUSTER-ROLL : *संख्यानपत्रिका and sim. comp.s.
MUSTINESS : कालुष्यम् : v. Foulness.
MUSTY : कलुषितः (ता, तं) : v. Foul.
MUTABILITY : परिवृत्तिशीलता, etc. : v. Also inconstancy.
MUTABLE : (1) परिवृत्तिशीलः (ला, लं) ; (2) विकारवत् (f. ती) (gen. for the worse) ; (3) अनवस्थितः (ता, तं) (=inconstant, fickle : q.v.).
MUTE (adj.) : मूकः (का, कं), *with the birds m.* : मूकाण्डजम्, Ku. iii. 42. : v. Dumb, speechless.
MUTE (subs.) : I. Of birds : पुरीषम्, R. : v. Dung. II. A consonant : *मूकः (का, कं).

III. An attendant at a funeral : मृतपरिचारकः (?).

MUTE (v.) : I. To cast off : उत्सृजति (सृज्, c. 6.). II. To dung : पुरीषमुत्सृजति.

MUTELY : (1) मूकवत् ; (2) निःशब्दम्.

MUTILATE : I. Lit. : व्यङ्गीकरोति, *why you m.d your wife* : किमर्थं त्वया भार्या व्यङ्गिता, P. i. 4. II. Fig. : Perh. विकलीकरोति, *"m.d poets"* : विकलीकृतकवयः ; *the Vyaktiviveka and Ālochana are here only in a m.d form* : व्यक्तिविवेकालोचनग्रन्थावत्र खण्डितावेव स्तः, Mahesha.

MUTILATION : I. The act : व्यङ्गीकरणम्. II. The state : वैकल्यम्. III. Of works : *विकलीकरणम्.

MUTINEER : विद्रोहिन् (f. णी) (?) ; अन्तःप्रकोपकारिन् (f. णी) (?).

MUTINOUS : (1) विद्रोहजननः (नी, नं) (?) ; (2) अन्तःप्रकोपकरः (री, रं) ; etc.

MUTINOUSLY : expr. by adj. or prest. part.

MUTINY (subs.) : I. Lit. : (1) सैनिकविद्रोहः (?) ; (2) सैन्यप्रकोपः (?). II. Fig. : tumult, uproar : q.v. : संरम्भः.

MUTINY (v.) : (1) विद्रोहं करोति (?) ; (2) अभिजायते (जन्, c. 4.) (with loc.) (?), D. iii.

MUTTER (v.) : अस्फुटं जल्पति (जल्प्, c. 1.) (of men) and sim. comp.s., *the sky looks sounding with m.ing thunder and rolling with wind* : अम्बरं विस्पष्टाशनिनिस्वनेन रसतीवाघूर्णतीवानिलैः, Mr. v. 26.

MUTTON : (1) मेषमांसम् ; (2) मेषामिषम्, Bha. ; and sim. comp.s.

MUTUAL : (1) परस्पर- in comp. or gen. (=one another : q.v.), *m. love* : परस्परस्य प्रीतिः, Raj. ; (2) साधारण (f. णी) (=common), *m. good* : साधारणं श्रेयः, Mah.

MUTUALLY : (1) परस्परम् ; (2) अन्योन्यम् ; (3) मिथः, *m. contending* : मिथोविरोधिन् (f. नी), Ki.

MUZZLE (subs.) : I. Mouth : q.v. : मुखम्. II A fastening for the m. : मुखबन्धनम्, -नी.

MUZZLE (v.) : मुखं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. To bind, prevent.

MY (1) मम *or* मे (never at the beginning of a sentence) *or* मत् in comp., *I for my part think so* : मम तावन्मतमिदम्, Si. ; *you are my second heart* : त्वमसि मे हृदयं द्वितीयम्, U. ; *my wife* : मद्गेहिनी, Me. ; (2) मदीयः (या, यं), *my milk* : मदीयं पयः, R. ; *like my mother* : मदीया जननीव, R. ; (3) often not expr. when the meaning is clear, *today is the tenth month from the demise of my father* : अद्य दशमो मासस्तातस्योपरतस्य, Mu. ; *even my parents* : पितरावपि, D. ; (4) मामकीनः (ना, नं) (rare).

MYRIAD : अयुतम् ; दशसहस्रम् ; *M.s. of* : सहस्रशः.

MYRMIDON : क्रूरपरिचरः.

MYROBALAN : आमलकम्, -की.

MYRRH : (1) गन्धरसः ; (2) रसगन्धः ; (3) बोलः.

MYRTLE : लताविशेषः ; *मूर्ता.

MYSELF : I. In person : स्वयम्, *I m.* : स्वयमेवाहम्, K. II.=me. : आत्मानम्, *I will show m.* : आत्मानं दर्शयिष्यामि, K.

MYSTERIOUS : (1) गहनः (ना, नं) (=impenetrable) ; (2) निगूढः (ढा, ढं) (=secret, obscure) ; (3) दुर्ज्ञेयः and sim. comp.s. (=unintelligible) ; (4) तामसः (सी, सं) etc. (=dark).

MYSTERIOUSLY : (1) expr. with adj. ; (2) गूढम्, नि- (=secretly).

MYSTERY : निगूढतत्त्वम्, Ki. and sim. expr.s, *m.ies of London* : *लण्डनरहस्यानि (n.) : v. Mysterious.

MYSTIC, -AL : I. Mysterious : q.v. : दुर्ज्ञेयः (या, यं). II. Belonging to mystics : expr. by comp.s.

MYSTIC (subs.) : (1) परमहंसः (?), Pa. ; (2) ब्रह्मभिक्षुः (?), Pa.

MYSTICALLY : expr. with adj.

MYSTICISM : I. Obscurity : निगूढता. II. Doctrine of mystic : योगधर्मः (?).

MYSTIFY : (1) गहनीकरोति (?) ; (2) निगूढीकरोति (?).

MYTH, -E : (?) इतिहासः पुरातनः, Mah. ; पौराणिकी कथा.

MYTHICAL : I. Lit. : पौराणिकः (की, कं). II. Imaginary, fanciful : काल्पनिकः (की, कं).

MYTHOLOGIST : पुराणज्ञः, Mah. ; पुराणविद् (m.) ; and sim. comp.s.

MYTHOLOGY : पुराणम् (specially of the 18 Purāṇas of Hindus).

N

NAB (v.) : अकस्मात् गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To catch, surprise.

NABOB : I. Lit. : *नवाबः. II. Fig., a rich man : *नवाबः ; भोगपतिः.

NACRE, NAKER : शुक्त्युदरम् (?).

NADIR : हरिजतलम् (?).

NAG : I. A horse : q.v. : अश्वकः. II. A paramour : जारः.

NAIAD : जलदेवता ; अप्सरस् (f.) (usually in the pl.) (=heavenly nymph).

NAIL (subs.) : I. Lit. : (1) नखः, *to keep n.s* : नखानि बिभर्ति, M. vi. 6. ; *having n.s* : नखिन् (f. नी), H. ; *n.-brush* : *नखमार्जनी ; (2) नखरः, *striking with n.s* (claws) : नखप्रहारः, Mah. iii. Ph. : *tooth and n.* : आकेशाग्रादानखान्तात्, At. ; *on the n.* : (=immediately) तत्क्षणात्. II. Of metal : कीलकः. Ph. : *to hit n. on the head* : मर्मणि विध्यति (व्यध्, c. 4.).

NAIL (v.) : कीलयति (कील्, c. 10.) : v. To fasten.

NAIVE : (1) सरलः (ला, लं) : v. Simple, ingenuous ; (2) प्रकृतिमधुरः (रा, रं), K.

NAIVELY : सहजसरलतया ; स्वभावसौजन्येन.

NAIVETE : (1) सहजसरलता ; (2) स्वभावसुजनता ; (3) प्रकृतिमधुरता.

NAKED : I. Lit. : (1) नग्न (f. ग्ना), *what are you looking, n. woman* : किं निरीक्षसे नग्निके, P. iv. 62. ; (2) अनावृतः (ता, तं) (=not covered, bare), Mah. ; (3) विवस्त्र (f. स्त्रा) and sim. comp.s. (=without clothes), Mah. ; (4) दिगम्बरः (रा, रं) (poet), *made n.* : चक्रे दिगम्बरः, K. s. xiii. 147. II. Fig.: open, plain : अनावृतः (ता, तं). III. Mere, simple : केवलः (ला, लं).

NAKEDLY : I. Lit. : expr. by adj. II. Fig., openly : स्पष्टम्.

NAKEDNESS : I. Lit. : (1) नग्नत्वम्, *n. of Śiva* : नग्नत्वं नीलकण्ठस्य, H. i. ; (2) दिगम्बरत्वम्, Ku. ; etc. II. Openness, exposure : अनावृतता.

NAME (subs.) : I. Of person or thing : (1) नामन् (n.), *only the n. of Duryodhana remains* : नामैकं धार्तराष्ट्रस्य शेषम्, Vi. ; *who bear the mere n.* : केवलं नामधारकाः, Pa. ; *with (their) father's n.* : पितृनामैकपूर्वकम्, Y. : *kept the n. of the son Chandrāpīḍa* : सूनोश्चन्द्रापीड इति नाम चकार, K. ; *to call by n.* : नामग्राहमाह्वयति, S. k. ; (2) नामधेयम्, *asking the n.s of trees* : नामधेयानि पृच्छन्तौ …शाखिनां, R. ; *do (you) know them by n.* : अपि ज्ञायन्ते नामधेयतः, Mu. (3) अभिधानम्, *who is this girl and what is her n.* : केयं कन्यका किमभिधाना, K. II. Reputation, renown : q.v. : नामन्, *whose n. even enemies approve* : नाम यस्याभिनन्दन्ति द्विषोऽपि, Ki. xi. 73. ; *bad n.* : दुर्नाम ; *"men of n."* : नामशालिनः *or* ख्यातनामानः. III. Authority : वचनम्, *go and in my n. rebuke* : गच्छ मद्वचनात्......उपालभस्व, Sa. vi. IV. In adjuration : *in the n. of gods* : देवान् साक्षीकृत्य.

NAME (v.t.) : I. To call : q.v. : नाम करोति *or* कुरुते (with gen.), *and then should n. (him)* : ततश्च नाम कुर्वीत, V. p. ; *therefore n.d him Aja after God* : अतो ब्रह्मणो नाम्ना तमजं चकार, R. v. 36. II. To mention by n. : नाम करोति, गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) *or* ब्रवीति (ब्रू, c. 2.), etc. ; *still n.s that wretch* : अद्यापि तस्यैव पापस्य नाम गृह्णाति, Mr. viii. III. To appoint, fix. : नाम्ना निर्दिशति (दिश्, c. 6.).

NAMED (adj.) : (1) नाम (rarely नाम्ना=by name) ; *n. Vimardaka* : विमर्दको नाम, D. ii. ; *a town n. Valabhī* : वलभी नाम नगरी, D. vi. ; (2) by comp., *of a swan n. Karpūrakeli* : कर्पूरकेलिनाम्नो राजहंसस्य, H. : v. Also to call.

NAMELESS : (1) अनामकः (का, कं) ; (2) नामहीनः (ना, नं) and sim. comp.s. : v. Name.

NAMELY : *animals are of two kinds, n., worldly and free* : जीवा द्विविधाः संसारिणो मुक्ताश्च, D. s. iii. ; *some say truths are seven, n., animate and inanimate beings, allurement, bond, control, casting off and emancipation* : केचन सप्त तत्त्वानीति वर्णयन्ति, तदाह जीवाजीवास्रवबन्धसंवरनिर्जरमोक्षास्तत्त्वानीति, D. s. ; *there are two ways of correcting disaffective people, n., favour and chastisement* : इह खलु विरक्तानां प्रकृतीनां द्विविधं प्रतिविधानम्, तद्यथानुग्रहो निग्रहश्चेति ; *it is of two kinds, n., visible and invisible* : तद् द्विविधं दृष्टादृष्टभेदात्, D. s. xi.

NAMESAKE : (1) सनामन् (mfn.) ; (2) समनामन् (mfn.).

NAMING (subs.) : (1) नामकरणम् ; (2) नामग्रहणम् ; etc. : v. Name.

NAP (subs.) : I. A short sleep : स्वल्पनिद्रा (?) : v. Sleep. II. Down : लोमन् (n.) (?).

NAP (v.) : स्वल्पं or क्षणं स्वपिति (स्वप्, c. 2.) (?): v. To sleep.

NAPE : of the neck : (1) घाटा : (2) कृकाटिका ; (3) अवटुः : *To turn by the n.* : अर्द्धचन्द्रं दत्त्वा निःसारयति, P.

NAPKIN : *मुखमार्जनी and sim. comp.s.

NAPLESS : जीर्ण (f. र्णा) (=decayed, old) : v. Threadbare.

NARCISSUS : लार्कसाख्ये पुष्पे, तत्प्रसविन्यां लतायाञ्च.

NARCOTIC, -AL (adj.)) : (1) निद्रादायिन् (f. नी); (2) स्वप्नकरः (री, रं).

NARCOTIC (subs.) : उपविषम्, 'सप्त विषजातयः', Bha.

NARD : (1) नलदम् ; (2) जटामांसी ; (3) जटिला.

NARRATE : वर्णयति, उप-, (वर्ण्, c. 10.) : v. To relate, describe.

NARRATION : I. Description, relation : वर्णना. II. Story : कथा.

NARRATIVE (subs.) : (1) कथा (=story) ; (2) वर्णना (=description).

NARRATIVE (adj.) : expr. by comp. or adj.

NARRATOR : कथकः (=tell-tale) ; वर्णयितृ (f. त्री) (=describer).

NARROW (adj.) : I. Lit. : (1) अविस्तृतः (ता, तं); (2) अल्पपरिसरः (रा, रं) ; (3) संकीर्ण (f. र्णा) (?). II. Mean : क्षुद्र (f. द्रा). III. Exact : सूक्ष्म (f. क्ष्मा).

NARROW (v.t.) : सं-क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To contract.

NARROW (v.i.) : सं-क्षिप्यते (pass. of क्षिप्), etc.

NARROWLY : I. With difficulty : कथं कथमपि. II. Closely, minutely : सूक्ष्मम्. III. Contractedly : संक्षेपेण.

NARROW-MINDED : (1) क्षुद्रमनस् (mfn.) ; (2) अल्पचेतस् (mfn.).

NARROWNESS : I. Contractedness : संकीर्णता (?) II. Meanness : क्षुद्रता. III. Poverty : दैन्यम्.

NARWHAL, NARWAL, NARWHALE : *एकशृङ्गिन् (m.).

NASAL : अनुनासिकः (की, कं). *N. dot* : अनुस्वारः.

NASALIZE : नासिकया उच्चारयति (c. of चर्).

NASCENT : (1) जायमानः (ना, नं) ; (2) उत्पद्यमानः (ना, नं).

NASTILY : कुत्सितम् : v. Dirtily.

NASTINESS : कुत्सितता : v. Dirtiness.

NASTY : कुत्सितः (ता, तं) : v. Dirty, foul.

NATAL : जन्म- in comp., *n. day* : जन्मदिनम्, Ku.

NATION : no equiv. : जातिः is used, but very ambiguous : better expr. with देशीयाः (=natives) or लोकाः (=people), *all other n.s* : *अपरापरदेशीयाः ; *a n. is the unity of a people* : *प्रजानामैक्यं देशीयत्वम्.

NATIONAL : (1) देश- in comp., *n. language* : देशभाषा ; (2) देशीयः (या, यं), *n. dress* : देशीयवेषः.

NATIONALITY : देशाभिमानिता and sim. comp.s. (?).

NATIONALLY : expr. by comp. or circumlo. : v. Also wholly, generally.

NATIVE (adj.) : I. Natal : जन्म- in comp., *yet who forgets his n. land* : तथापि केन वा जन्मभूमिर्न स्मर्यते, V. p. : *n. language* : मातृभाषा. II. Born with one : (1) सहजः (जा, जं), *n. unsteadiness* : सहजचापलम्, Si. ; (2) स्वभावजः (जा, जं), *n. dignity* : स्वभावजं धाम, Ki. ii. III. Not foreign : देशीयः (या, यं). IV. Not artificial : अकृत्रिमः (मा, मं).

NATIVE (subs.) : (1) देशीयः (या, यं) ; (2) देशवासिन् (f. नी) ; (3) gen. by deriv., *n. of Ayodhyā* : आयोध्यिकः, U. N.B. The names of countries also indicate their n.s, *n. s of Persia* : पारसिकाः.

NATIVITY : I. Birth : q.v. : जन्मन्- (n.), *sign of n.* : जन्मराशिः. II. Horoscope : जन्मपत्रिका ; *great, short work on n.* : बृहज्जातकम्, लघुजातकम् ; *to cast, calculate n.* : जातकं निरूपयति, गणयति ; *verse about n.* : जातकश्लोकः, M. on. R. iii. 13.

NATURAL (adj.) : I. In gen. : (1) स्वाभाविकः (की, कं), *n. fragrance* : स्वाभाविकं सौरभ्यम्, R. ; (2) नैसर्गिकः (की, कं), *n. opposition* : नैसर्गिको विरोधः, R. vi. 46. ; (3) सहजः (जा, जं) (=born with one), *n. affection* : सहजस्नेहः,

Ki. ; (4) प्रकृतिसिद्ध (f. द्धा), *this is n. for great men* : प्रकृतिसिद्धमिदं हि महात्मनाम्, H. ; (5) निसर्गजः (जा, जं), etc. (rare), *n. friend* : स्वभावजं मित्रम्, H. ; *n. death* : स्वाभाविकमृत्युः ; *n. caves or reservoir* : देवखातम्. Ph. : *it is n. for......* better expr. by subs. : v. Nature (V). II. Of the nature : प्राकृतिकः (की, कं) ; प्रकृति- in comp. III. Resembling the object imitated : स्वरूप- in comp. : v. True. IV. Illegitimate : (1) गूढजः (जा, जं) (born in private), Y. ; (2) *बीजजः (जा, जं) (after क्षेत्रजः). Miscell. : *n. history* : *प्राणितत्त्वम् ; *n. philosophy* : *पदार्थविज्ञानम् ; *n. theology* : *प्राकृतं ब्रह्मदर्शनम् ; *n. order* : *प्रकृतश्रेणिः.

NATURAL (subs.) : यथाजातः (ता, तं) : v. Idiot.

NATURALISM : I. Lit. : स्वाभाविकावस्था. II. Theo. : *प्रकृतिवादः.

NATURALIST : I. In gen. : प्राणितत्त्वविद् (mfn.); etc. II. Theo. : *प्रकृतिवादिन् (f. नी).

NATURALIZATION : v. Naturalize.

NATURALIZE : I. To make as if native : देशीयं (f. यां) करोति (?) ; *n.d German* : *लब्धजर्मनाधिकारः ; जर्मनीकृतः. II. To adopt : स्वीकरोति. III. To adapt : उपयुक्तं (f. क्तां) करोति.

NATURALLY : I. By nature : (1) by comp., *for bad men are n. not friend of the good* : प्रकृत्यमित्रा हि सतामसाधवः, Ki. ; *n. complaisant* : निसर्गदक्षिण (f. णा), Si. xv. 68. ; (2) स्वभावतः ; (3) प्रकृत्या ; (4) निसर्गेण. II. By birth : q.v. : जन्मना. III. Without addition : *a new cloud is n. beautiful* : केवलोऽपि सुभगो नवाम्बुदः, R. ii. 80. ; *pearls are n. pleasing to the eye* : प्रागेव मुक्ता नयनाभिरामाः, R. xvi. 69. IV. Spontaneously : स्वतः, *good men are n. bent for others* : स्वत एव सतां परार्थता, N. ii. 61. V. As a natural consequence : perh. स्वत एव : v. Indisputably, necessarily.

NATURE : I. The creation, the universe : q.v. : सृष्टिः. II. The original cause : प्रकृतिः. III. Kind, sort : q.v. : प्रकारः. IV. Substance, purport : q.v. : भावः. V. Natural constitution : (1) स्वभावः, *for n. is at the head above all qualities* : अतीत्य हि गुणान् सर्वान् स्वभावो मूर्ध्नि वर्तते, H. ; (2) प्रकृतिः, *it is the n. of the great* : प्रकृतिः खलु सा महीयसः, Ki. ; (3) निसर्गः (mostly as=adv.), *this grove is beautiful by n.* : निसर्गरमणीयोऽयमारामः, Pra. ; (4) भावः in comp., *of impure n.* : अशुद्धभावः (वा, वं) Mah. ; (5) शीलम् (mostly in comp.), *for it is the n. of inebriety and insanity* : शीलं हि मदोन्मादयोः, D. ii. ; *bad n.d* : दुःशीलः (ला, लं). VI. Essential n. : स्वरूपम्, *n. of the soul* : आत्मस्वरूपम्, S. vii. Ph. : *to attend to, satisfy a call of n.* : मैत्रं करोति, V. p. iii. 13. 8. ; शौचं करोति, Mah. s. 193. 4.

NATURED : by comp., *good n.* : सुशीलः (ला, लं).

NAUGHT (subs.) : शून्यम्. *To set at n.* : न तृणाय मन्यते (मन्, c. 4.).

NAUGHT (adj.) : अकिञ्चित्करः (री, रं).

NAUGHTY : दुष्टः (ष्टा, ष्टं) : V. Also vicious.

NAUSEA : I. Sea-sickness : उत्क्लेदः, Wilson. ; वमिः. II. Fig.: loathing : जुगुप्सा.

NAUSEATE (v.t.) : I. To sicken : उत्क्लेदं जनयति (c. of जन्) (?). II. Fig. : जुगुप्सते.

NAUSEOUS : जुगुप्सितः (ता, तं) : v. Loathesome.

NAUSEOUSNESS : जुगुप्सितता ; better by adj.

NAUTICAL : नाविक- in comp., *n. almanac* : *नाविकपञ्जिका.

NAVAL : (1) समुद्र- in comp., *n. fight* : *समुद्रयुद्धम् ; (2) सामुद्रिकः (की, कं) : v. Also D. vi., R. iv. 36.

NAVE : I. Of a wheel : (1) नाभिः (भी) (f.) ; (2) पिण्डिः (ण्डी) (f.). II. Of a church : perh. नाभिः ; मध्यभागः. III. Fig. : नाभिः, *you are the n. of this world* : त्वमस्य जगतो नाभिः, V. p. v. 7. 35.

NAVEL : नाभिः, *n.-string* : नाभिनालम्, R. v. 7.

NAVIGABLE : (1) नाव्यः (व्या, व्यं) *made n. rivers fordable* : नाव्या नदीः सुप्रतराश्चकार, R. iv. 31. ; (2) नौतार्य (f. र्या), A.

NAVIGATE : I. To sail : पोतेन *or* नौकया परिक्रामति (क्रम्, c. 1.) (?). II. To direct, steer : चालयति (c. of चल्) (?).

NAVIGATION : I. The art : पोतसञ्चालनकला and sim. comp.s. (?). II. The act : Ph. : *inland n.*, नद्यादिषु पोतचालनम् (?).

NAVIGATOR : नौचालनविद् (mfn.) (?) ; पोतसञ्चालनपटु (mfn.) (?) ; etc. : v. Also sailor.

NAVY : पोतावलि: and sim. comp.s.

NAY : v. No. Ph. : *N. more* : अधिकञ्च : v. Moreover. *N. rather* : वरम् : v. Rather, better.

NEAP (adj.): *n. -tide* : असंपूर्णा वेला (?) : v. Tide.

NEAR (prep.) : (1) उप- in comp., *n. Bhaimī* : उपभैमि, N. ; (2) आरात् (with abl.), *n. the forest* : आराद्वनात्, S. k. ; (3) निकषा (with acc.), *n. Lankā* : लङ्कां निकषा, Si. ; (4) समया (with acc.) : v. Near (adj. and adv.).

NEAR (adj.) : I. In time : आसन्न (f. न्ना), "*n. death*" : आसन्नमृत्यु (mfn.), M. n. : v. Approaching. II. In place : (1) निकटस्थ (f. स्था); (2) समीपवर्तिन् (f. नी), *very n. the fire of heart-ache* : *समीपतरवर्ति हृदयशोकाग्ने:, K. ; (3) आसन्न (f. न्ना), प्रति-, *at heart, yet not n.* : हृदयस्थमनासन्नम्, R. ; (4) सन्निहित: (ता, तं), *and here (her) superior is not n.* : न च सन्निहितोऽत्र गुरुजन:, Sa. ; (5) सन्निकृष्ट: (ष्टा, ष्टं) ; (6) अभ्यर्ण (f. र्णा) (rare) ; (7) उपोढ (f. ढा) (rare). III. Intimate, dear : q.v. : आसन्न (f. न्ना) (?), *does not admit me in n. concerns* : न मामासन्नकार्येष्वभ्यन्तरीकरोति, D. viii. IV. Of roads : perh. आसन्न (f. न्ना) ; सन्निहित (f. ता) : v. Straight. V. Of relation : निकट: (टा, टं), *n. relation* : निकटबन्धु:. VI. Close-fisted : q.v.

NEAR (adv.) : I. Not remote : *to be n.* : समीपे वर्तते, Sa. ; *came n. the king* : राजान्तिकमाजगाम, K. ; *caming n.er and n.er* : अन्तिकान्तिकगत: (ता, तं), Ki. ix. 21. ; *keep him n.* : तं पार्श्वे करोति, K. ; *n. situated* : निकटस्थ (f. स्था). N.B. Note the use of acc. after verbs of motion and of loc. after other verbs. II. Nearly : q.v.

NEAR (v.) : उपसरति (सृ, c. 1.), K. : v. To approach.

NEARLY (adj.) : I. Within a little : (1) प्राय: (= almost : q.v.), *n. dead* : मृतप्राय: (या, यं) ; (2) किञ्चिदूनम् (= little less), *n. ten thousand winters* : किञ्चिदूनं शरदामयुतम्, R. x. 1. II. Closely : expr. with adj. : v. Near (VI). III. Pressingly : भृशम्.

NEARNESS : I. Of time : आसन्नता. II. Of place : (1) आसन्नता ; (2) नैकट्यम् ; (3) सामीप्यम् ; etc. III. Kindred : नैकट्यम् (?). IV. Stinginess : बद्धमुष्टिता.

NEAR-SIGHTED : अदूरदर्शिन् (f. नी) : v. Short-sighted.

NEAT (adj.) : (1) शोभन: (ना, नं) (= fine : q.v.) ; (2) शुद्ध (f. द्धा) (= clean, pure : q.v.), *n. brandy* : *शुद्धवारुणी.

NEAT (subs.) : गाव: (m. pl.) : v. Cattle.

NEAT-HERD : (1) गोपाल: ; (2) गोरक्षक: : v. Cow-herd.

NEATNESS : (1) शोभनता : v. Fineness, elegance ; (2) शुद्धता : v. Cleanness.

NEBULA : *गगनकलङ्क:.

NEBULOUS : मेघाच्छन्न (f. न्ना) : v. Cloudy, misty.

NECESSARIAN : (1) दैष्टिक: ; (2) दैवप्रमाणक: (= fatalist).

NECESSARIANISM : दैष्टिकता ; (2) *अवश्यम्भववाद:.

NECESSARILY : (1) अवश्यम् : v. Must ; (2) नियतम् : v. Certainly.

NECESSARY (adj.) : I. Subs., as must be : (1) अवश्यम्भाविन् (f. नी) ; (2) अवश्यमन्य (f. न्या), *in (all) n. (matters)* : अवश्यमन्येषु, N. i. 120. II. Indispensable, requisite : (1) आवश्यकीय: (या, यं), *satisfying the n. calls of nature* : शौचमावश्यकं कृत्वा, Mah. s. 193. 4. ; (2) प्रयोजनीय: (या, यं). III. Not free : परवत् (f. ती) : v. Dependent.

NECESSARY (subs.) : I. Anything n. : expr. by adj. II. A privy : q.v.

NECESSITARIAN : *अवश्यम्भववादिन् (f. नी) : v. Necessarian.

NECESSITATE : I. To compel : q.v. : expr. with बलात्. II. To make indispensable : expr. by adj.

NECESSITOUS : नि:स्व (f. स्वा) : v. Indigent.

NECESSITY : I. Unavoidableness : अवश्यम्भाविता. II. Requisiteness : आवश्यकीयता. III. Indigence : दैन्यम्. IV. Anything necessary :

प्रयोजनम्. V. Fate, fatality : (1) दिष्टम् ; (2) भवितव्यता, V. ; (3) नियतिः, J.

NECK : I. Lit. : (1) ग्रीवा, *long n.ed* : दीर्घग्रीव (f. वा), U. ; *with the n. turned up* : उद्ग्रीव (f. वा), Ki. vii. 22. ; (2) गलः, *putting his feet on our n.s* : कृत्वा पदं नो गले, Mu. iii. ; *who will seize him by the n. (and turn him out)* : य एनं गलहस्तयति, H. iii. *or* अर्द्धचन्द्रं दत्त्वा निःसारयति, P. i. 3 ; (3) कण्ठः (=throat), *like a medal on his n.* : अस्य कण्ठे निष्कमिव, Ku. ii. 49. ; (4) कन्धरा (rare) ; (5) शिरोधरा (poet.). II. Of a vessel : गलः. III. Of land : भूभागः. *N. -break* : गलग्रहः ; *N. and crop* : v. Completely, utterly. *On the n. of* : उपकण्ठम् (with gen.) : v. After.

NECK-BAND, NECK-CLOTH : *गलावरणम् ; ग्रैवेयकम्.

NECKLACE : (1) हारः, *n. of pearls* : मौक्तिकहारः Ma. vi. ; (2) माला (=wreath), (also मुक्ताकलापः, Ku. ; मुक्तावली, R. ; rarely मुक्तालता, Si.). *Indra tied to me a n. of Mandāra flowers* : मम......मन्दारमाला हरिणा पिनद्धा, Sa. vii. ; (2) कण्ठिका, Ku. ; *N. of seven strings* : सप्तनाली (?).

NECROLOGY : v. Obituary.

NECROMANCER : प्रेतसिद्धः (द्धा, द्धं) : v. Magician.

NECROMANCY : प्रेतसिद्धिः : v. Magic.

NECTAR : I. Of gods : (1) अमृतम् ; (2) सुधा ; (3) पी(पे)यूषम्. II. Of flowers : (1) मधु (n.) ; (2) मकरन्दः.

NECTAREAN : (1) सुधामयः (यी, यं) ; (2) अमृतमयः (यी, यं) ; (3) by comp.

NECTARINE (subs.) : 'पिच्च'जातीयफलविशेषः.

NEED (subs.) : I. Necessity : (1) प्रयोजनम्, *"at thy n."* : प्रयोजनापेक्षितया ; *what n. of this pair* : किमनेन......युगलेन प्रयोजनम्, K. ; (2) अर्थः : v. Object. II. Want : q.v. : अभावः. III. Reason or occasion : *no n. of quarrelling* : *विवादेन किम् ; *there is no n. of going there* : *नास्ति प्रयोजनं तत्र गमने.

NEED (v.) : expr. by subs. : v. Also to require.

NEEDFUL : I. Necessary : q.v. II. Indigent : q.v.

NEEDINESS : दैन्यम् : v. Indigence, poverty.

NEEDLE : (1) सूचिः *or* सूची, *the eye of a n.* : सूचिरन्ध्रम् ; *the point of a n.* : सूच्यग्रम् ; *n. woman* : सूचिका ; *to sew with a sharp n.* : तीक्ष्णया सूच्या सीव्यति, Kāśikā ; (2) सेवनी, *n.-maker* : सेवनीकारः (?). *The magnetic n.* : *अयस्कान्तशलाका.

NEEDLE-WORK : (1) सूत्रकर्मन् (n.) ; (2) सूचिकर्मन् (n.).

NEEDLESS : (1) निष्प्रयोजनः (ना, नं) ; (2) निरर्थकः (का, कं).

NEEDLESSLY : निरर्थकम् : v. Unnecessarily.

NEEDLESSNESS : (1) निरर्थकता ; (2) निष्प्रयोजनता.

NEEDS (adv.) : gen. with must : अवश्यमेव.

NEEDY : (1) निःस्व (f. स्वा) ; (2) दीनः (ना, नं) : v. Poor.

NEFARIOUS : पापिष्ठ- in comp. : v. Wicked.

NEFARIOUSLY : expr. with adj. or by circumlo.

NEFARIOUSNESS : पापिष्ठता : v. Wickedness, heinousness.

NEGATION : (1) नास्तिवादः (after, D.s.) ; (2) अपह्नवः : v. Denial.

NEGATIVE (adj.) : I. Implying negation : अस्वीकारसूचक (f. चिका). II. Of propositions, etc. : नास्तिगर्भ (f. र्भा) (D. s. has स्यान्नास्तीति). III. Opposed to positive : *n. quantity* : क्षयराशिः (after Vij.) ; *n. sign* : क्षयचिह्नम् (अर्द्धबिन्दुः was the Hindu sign).

NEGATIVE (subs.) : *and it is the nature of the n. that it denies the existence of its connection* : नञश्चैष स्वभावो यत् स्वसम्बन्धिनोऽभावं बोधयति, S. i. 4. ; *to reply in the n.* : नेति वदति.

NEGATIVE (v.) : I. To disapprove : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.), S. II. To reject : प्रतिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), D. s.

NAGATIVELY : I. With denial : नेति, नास्तीति, etc. according to the nature of the question. II. Opp. to positively : स्यान्नास्तीति न्यायेन.

NEGLECT (v.) : उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.), *you should not n. advice* : शासनमिदं त्वया नोपेक्षितव्यम् : v. To disregard, despise, attend and not.

NEGLECT (subs.) : उपेक्षा : v. Disregard, inattention,

NEGLECTFUL : (1) expr. by verb. ; (2) अनवहित: (ता, तं) (=inattentive).

NEGLECTFULLY : उपेक्षया : v. Also inattentively.

NEGLIGENCE : (1) शैथिल्यम् ; (2) उपेक्षा (=neglect).

NEGLIGENT : (1) expr. by verb. or subs., *he is n. of his duties* : कृत्यानि स उपेक्षते *or* नाद्रियते ; (2) अनवहित: (ता, तं) : v. Needless, careless. (3) शिथिल: (ला, लं) (=slack).

NEGLIGENTLY : (1) अनादरेणम्, Ki. ; (2) by adj.

NEGOTIATE (v.) : व्यवहरति (=to treat) ; often not expr. or by circumlo., *sent ambassadors to n. for peace* : दूतान् विससर्ज सन्धये.

NEGOTIATION : (1) संवाद: (=conference : q.v.), (2) व्यवहार: (=transaction, conduct)

NEGOTIATOR : दूत: (=ambassador) ; (2) मध्यस्थ: (=middle man) ; (3) व्यवहर्तृ (m.) (=transactor).

NEGRO : *हाप्सिन् (m.), *Negress* : *हाप्सिनी.

NEGUS : पानीयविशेष: ; मैरेयम् ; (??) *माधवं मधु.

NEIGH (v.) : हेषते *or* ह्रेषते (हेष्, *or* ह्रेष्, c. 1.), *if you n. like a horse* : यद्यश्ववद्ध्रेषसे, P. iv. 7.

NEIGH, -ING (subs.) : हेषा *or* ह्रेषा ; (2) हे(ह्रे)षितम्.

NEIGHBOUR (subs.) : (1) प्रतिवेशिन् (f. नी), *the n.s* : प्रतिवेशिवर्ग:, Mr. iii. ; *n.ing householder* : प्रतिवेशिकगृहपति:, Mr. vi. ; (2) प्रतिवासिन् (f. नी) ; (3) प्रातिवेश्य (f. श्या) (rare), *n.ing fortune-teller* : प्रातिवेश्य: कार्तान्तिक:, D. ii.

NEIGHBOURHOOD : सन्निहितप्रदेश:. Ph. : *"in the n. of death"* : मृत्युसन्निधौ, *"law of n."* : प्रतिवेशिधर्म: ; *in the n. of Mithilā* : मिथिलोपकण्ठे, Vi. iv.

NEIGHBOURING (adj.) : I. Of men : v. Neighbour. II. Of places, etc. : निकटवर्तिन् (f. नी) : v. Near, adjoining.

NEIGHBOURLY (adj.) : by comp., *n. dealing* : प्रतिवेशिव्यवहार:.

NEITHER (conj.) : (1) न······न वा, *only nine categories n. more nor less* : नवैव द्रव्याणि नाधिकानि न न्यूनानि वा, V. d. ; (2) न च···न च *n. sex nor age* : न च लिङ्गं न च वय:, U. ; (3) न···न, *n. very high nor very low* : नात्युच्छ्रितं नातिनीचम्, G. ; (4) न...न च, *nor father n. brothers* : न पिता न च भ्रातर:, Kat. ; (5) न च...नापि, S.

NEITHER (pron.) : (1) expr. with : एक: (का, कं), अपि *or* एकतर: (रा, रं) and न, *"both, one, or n."* : उभयमेकं नैकतरं वा ; *you can enjoy n.* : न त्वयेकमपि भोक्तुं शक्यम् ; (2) with उभ (=both) and न.

NEOGAMIC : नवकृतपरिग्रह: : v. To marry, newly.

NEOLOGY : I. Lit. : नवशब्दव्यवहार: and sim. comp.s. II. In theology : नवमतम् and sim. comp.s.

NEOPHYTE : नवशिष्य (f. ष्या) : v. Novice, newly convert.

NEOPLASTIC : नवोद्भूत: (ता, तं) and sim. comp.s.

NEOPLATONISM : *नवप्लाटुनदर्शनम् *or* -मतम्.

NEOTERIC : नूतन: (ना, नं) : v. New.

NEPENTHE, -S : *दु:खहरमौषधम् ; सन्तापशमनम्.

NEPHEW : I. A brother's son : (1) भ्रात्रीय: ; (2) भ्रातृव्य: ; (3) भ्रातुष्पुत्र:. II. A sister's son : (1) भागिनेय: ; (2) स्वस्रीय: ; (3) भगिनीसुत:, P.

NEPHRITIC, -AL : Ph. : *n. disease* : वृक्करोग:, *n. patient* : वृक्करोगिन् (f. णी).

NEPOTISM : *नाभिबन्ध: ; or by circumlo.

NEREID : जलदेवता and sim. comps.

NERVE : I. Organ of sensation : शिरा : v. Also sinew. II. Strength, vigour : q.v. : धैर्यम्.

NERVOUS : I. Lit. : शिराल: (ला, लं). II. Vigorous : q.v. III. Easily agitated : सहजचकित: (ता, तं) (?).

NERVOUSLY : I. Weakly : expr. by adj. II. Strongly : q.v.

NERVOUSNESS : I. Vigour, strength, as of style : ओजस् (n.), K. II. Weakness of nerves : सहजचकितता (?).

NEST : I. Lit. : (1) नीड:, *to build a n.* : नीडं निर्मिमीते, H. *or* विरचयति, K. ; (2) कुलाय:, *n.-trees* : कुलायद्रुमा:, U. ii. 9. Ph. : *to find a mare's n.* : शशविषाणम् अधिगच्छति. II. Retreat, abode : q.v.

NESTLE : लीयते, नि-, (ली, c. 4), *n.ing place.* : निलय:

NESTLING (subs.) : (नीडस्थ:) पक्षिशाव:, -क:.

NESTOR : in fig. sense : perh. मुख्य: (chief.).

NET (subs.) : जालम्, *to spread a n.* : जालं विनस्ता-

रयति, H. ; *I may use some n. by means of it* : तद्द्वारेण किञ्चिज्जालमाचरेयम्, D. iii. : v. Snare.

NET (v.) : I. To make network : जालं करोति. II. To catch with a n. : जालेन बध्नाति, *n.ed* : पाशबद्धाः, H. III. To make clear gain : expr. by adj.

NET (adj.) : शुद्ध (f. द्धा) : v. Pure.

NETHER : अधस्, *n. world* : अधोभुवनम् : v. Lower.

NETHERMOST : *n. hell* : नितलम् (?), V. p.

NETTLE : I. Subs. : a plant : पीतपर्णी. II. Verbs : क्षोभयति (c. of क्षुभ्) : v. To irritate, vex.

NETWORK : जालकर्मन् (n.) ; सूत्रकर्मन् (n.).

NEURALGIA : *शिराशूलम्.

NEUTER : *n. gender* : क्लीबलिङ्गम् ; *words expressing species of fruit are n.* : फलजातिवाची शब्दो नपुंसकं स्यात्, S. k. ; (*words*) *having these terminations are n.* : एतदन्तानि क्लीबानि, S. k. ; *a n. verb* : अकर्मकक्रिया ; (*the verb*) मा *in* (*the sense of*) *measuring is n.* : मा माने अकर्मकः, S. k.

NEUTRAL : (1) मध्यस्थ (f. स्था), *but others remained n.* : मध्यस्थास्त्वपरेऽभवन्, Mah. ii. 45. 32. ; (2) मध्यमः (मा, मं) (rare), R. xiii. 7. : v. Indifferent.

NEUTRALITY : माध्यस्थ्यम्, *to betake n.* : माध्यस्थ्यमवलम्बते.

NEUTRALIZE : नाशयति (c. of नश्) (=to destroy.).

NEVER : (1) न कदाचित् -अपि, न कदापि, *or* न कदाचन, *will n. admit in the presence of Rākshasa* : न कदाचिदपि राक्षसस्याग्रतः प्रतिपत्स्यते, Mu. ; *n. grieve* : खेदं कदापि मा कृथाः, Bham. ; (2) न जातु, *the girl n. felt easy* : न जातु निर्वृतिं बाला लभते स्म, Ku. ; (3) Often by sim. न, *such a horse n. was and n. will be* : नैवंविधो भूतो भावी वा तुरङ्गमः, K. ; *n. to open again* : अपुनरुन्मीलनाय, C. ; *n.-fading* : अजरः (रा, रं), H. ; *n.-failing* : अक्षय्य (f. य्या), D. *N. so* (=ever so) expr. by यावत् : v. Much as, as. *N. more* : इतः परं···न.

NEVERTHELESS : (1) तथापि : v. Yet ; (2) किन्तु (=but : q.v.).

NEW : (1) नवः (वा, वं), *a n. lord* : नवेश्वरः, R. ; *a n. descent of man* : नवः पुरुषावतारः, U. ; *the n. moon* : नवो निशाकरः, Sa. ; *n. crops* : नवशस्यानि, H. ; (2) नवीनः (ना, नं), *a n. shoot* : नवीनोऽङ्कुरः, Pri. ; (3) अभिनवः (वा, वं), *a n. servant* : अभिनवसेवकः, K. ; *a n. work* : अभिनवा कृतिः, Vi. ; (4) नूतनः (ना, नं), *n. cloud* : नूतनघनः, Vi. ; (5) नव्यः (व्या, व्यं), *n. offering* : नव्यं हव्यम्, B. r. ; (6) नूत्नः (त्ना, त्नं) (rare) ; (7) अपूर्वः (र्वा, र्वं) (=unprecedented). *New-year's day* : नववर्षस्य प्रथमदिवसः.

NEWCOMER : (1) आगन्तुकः, *as we are n.s* : आगन्तुकतया, Sa. vi. ; (2) नवागतः and sim. comp.s., *the n. Chandrāpiḍa* : अभिनवागतश्चन्द्रापीडः, K.

NEW-FANGLED : नवकल्पितः (ता, तं) and sim. comp.s.

NEW-FASHIONED : नवघटितः (ता, तं) (?) ; नवः (वा, वं) : v. New.

NEWLY : *n.-married wife* : नवपाणिग्रहणा वधूः, R. *or* अचिरोढा, Si. ; *n.-blown* : नवविनिद्रः (द्रा, द्रं), Ki. : v. New, recently.

NEWNESS : (1) नवीनता : v. Novelty.

NEWS : (1) वार्त्ता, *distressed on hearing the n.* : विदितवार्त्तावार्त्तौ, D. i. ; *without* (*any*) *n.* : वार्त्तया विना ; K. ; (2) वृत्तान्तः, *what n. of your friend* : को वृत्तान्तस्ते सख्याः, Mal. iv. ; *is there any n.* : अस्ति नवीनः कोऽपि वृत्तान्तः, Pri. i. ; (3) प्रवृत्तिः, *receiving our n. from the son of Wind* : प्राभञ्जनेरस्मत्प्रवृत्तिमुपलभ्य, Vi. ; *was the conveyer of bad n.* : दुष्प्रवृत्तिहराऽभवत्, R. xii. 51. Ph. : *good n.* : भद्रम्, शुभम्, etc. ; *bad n.* : अशुभम्, etc. ; *pleasant n.* : प्रियम्, Sa. ; *this is no n. to me* : नेयं नवा वार्त्ता.

NEWSMONGER : वार्त्तायनः, वार्त्ताप्रचारकः. ; etc.

NEWSPAPER : संवादपत्रिका, *Weekly n.* : साप्ताहिकपत्रिका.

NEWS-VENDER (-DOR) : *संवादपत्रविक्रेतृ (f. त्री) ; -विक्रयिन् (f. णी).

NEWT : तृणगोधा, -धिका : v. Lizard.

NEXT (adj.) : (1) परः (रा, रं), *the n. day* : परेद्युः ; *in absence of the first, n and n.* : पूर्वाभावे परः परः, Y. ii. 135. ; (2) आगामिन् (f. नी) (=coming : of time), *on the n. 14th* (*lunar*) *night* : आगामिन्यां चतुर्दशीक्षपायाम्, C. ; (3) अनन्तरः

(रा, रं) (=without any interval: rare), *n.-born* : अनन्तरज (f. जा), R. vii. 32. ; *in the n. continent* : अनन्तरे वर्षे, K.

NEXT (adj.) : I. Of place : (1) अनन्तरम् ; (2) by adj. II. Of time, succession, etc. : परम्, परतः *or* परेण, *n. to a daughter's son* : दौहित्रात्परतः, Da. Ph. : *what n.* : ततः किम् : v. Then.

NIB (Subs.) : I. Of a bird : चञ्चुः. II. Of a pen : कलमाग्रम् (? ?).

NIB (v.) : तीक्ष्णीकरोति (=to sharpen) (??).

NIBBLE : I. To bite : दशति (दंश्, c. 1.). II. To carp : q.v.

NICE : I. Delicate, dainty : (1) ललितः (ता, तं) ; (2) स्वादु (mfn.) (=sweet). II. Agreeable, delightful : रुचिरः (रा, रं). III Delicate, refined : सूक्ष्म (f. क्ष्मा). IV. Exact, accurate : विशुद्ध (f. द्धा). V. Fastidious, scrupulous : सूक्ष्मप्रियः (या, यं) (??).

NICELY : I. Exactly, accurately : विशुद्धम्. II. Well : शोभनम्. III. Agreeably. रुचिरम्.

NICENESS, NICETY : I. Delicacy : (1) लालित्यम् ; (2) स्वादुता. II. Agreeableness : रुचिरता. III. Exactness, accuracy : विशुद्धता. IV. Fineness, minuteness : सूक्ष्मता : v. Fastidiousness : सूक्ष्मप्रियता. V. Delicate management : perh. वैदग्ध्यम्.

NICHE : perh. तक्कम् (comp. Bengali ताक्).

NICK (subs.) : I. Notch : ग्रन्थिः, *n. of propitious reckoning* : संख्यामङ्गलग्रन्थिः, U. iii. II. Of time : शुभक्षणः ; उपयुक्तसमयः ; and sim. comps.

NICK (v.) : v. To hit, defeat, wound.

NICKNAME (subs.) : अपनामन् (n.) (?) : संज्ञा, (appellation), *got the n. of hare-eater* : शशादसंज्ञामवाप, U.p.

NICKNAME (v.) : अपनाम करोति (?). *N.d* : -अपनामन् (mfn.) ; -संज्ञ (f. ज्ञा).

NIECE : I. Brother's daughter : (1) भ्रातृष्पुत्री ; (2) भ्रातृजा (rare). II. Sister's d. : (1) भागिनेयी ; (2) स्वस्रीया (rare), *maternal n.* : मातृष्वस्रेयी, M.

NIGGARD : कृपण (f. णा) : v. Miser.

NIGGARDLINESS : (1) कृपणता (=miserliness) ; (2) बद्धमुष्टिता (=close-fistedness) ; (3) तनुत्यागिता (=parsimony).

NIGGARDLY : (1) कृपण (f. णा) ; (2) बद्धमुष्टि (mfn.) ; (3) तनुत्याग (f. गा) ; *For dif.* : v. N.ness.

NIGH (adj. and adv.) : v. Near (adj. and adv.).

NIGHT : (1) रजनी, *at n.* : रजन्याम्, V. ; *in the depth of n.* : गाढायां रजन्याम्, K. ; *n. with the moon (just) risen but darkness not (quite) dispelled* : उद्गतेन्दुरविभिन्नतमिस्रा रजनी, Ki. ix. 36. ; (2) रात्रिः, *the n. has passed* : रात्रिर्गता, R. ; *day and n.* : अहोरात्रम् : v. Day. : *for three n.s* : त्रिरात्रम्, Vas. ; *when mid.-n. was oozing away* : गलति मध्यरात्रे, D. viii. ; *I will reside here one n.* : अत्र वसाम्येकां रात्रिम्, K.s. xviii. 255. : (3) निशा, *end of n.* : निशावसानम्, B. xi. 17. ; (4) विभावरी, *in the fourth watch of n.* : विभावर्याः तुरीये यामे, C. ; (5) शर्वरी, *to pass a n.* : शर्वरीं गमयति, Si. xi. 5. ; (6) क्षपा, *in autumnal full-moonlight n.s* : परिणतशरच्चन्द्रिकासु क्षपासु, Me. ii. 49. ; (7) यामिनी ; (8) क्षणदा ; (9) त्रियामा. *At n.* : निशि, नक्तम्, Gi. ; *n.-walker* : निशाचरः, रजनीचरः, etc. ; *n.-blindness* : रात्र्यन्धता ; *n.-dew* : निशातुषारम् ; *n.-waking* : रात्रिजागरणम् ; etc.

NIGHTCAP : नैशं शिरस्कम्, and sim. expr.s.

NIGHT-DRESS : नैशी वेशः(षः), Ri. v. 14. and sim. expr.s.

NIGHTFALL : (1) निशागमः ; (2) दिनान्तः ; (3) रजनीमुखम् ; etc.

NIGHT-GOWN : *नैशमाप्रपदीनम् : v. Night-dress.

NIGHTINGALE : *प्रियगीतः ; बुलबुलः.

NIGHTLY (adj.) : (1) नैशः (शी, शं) ; (2) शार्वरः (री, रं) ; (3) दोषातनः (नी, नं).

NIGHTLY (adv.) : I. By night : (1) by loc. : रात्रौ, etc. ; (2) निशि ; (3) नक्तम्. II. Every night : (1) प्रतिरात्रम् : (2) निशि निशि ; etc.

NIGHT-MAN : *निशासम्मार्जकः and sim. comp.s.

NIGHTMARE : *he had a n.* : भूतस्तं पीडयामास स्वप्ने (after Bengali).

NIGHTPIECE : *रात्रिदृश्यम् ; रजनीचित्रम्.

NIGHTSHADE : कण्टकारी (a prickly n.).

NIGHT-WATCH : I. Lit. : यामः : v. Watch. II. A guard : q.v. : नगररक्षिन् (m.), Ma. viii.

NIHILISM : शून्यमतम्, Sa.

NIHILIST : शून्यवादिन् (f. नी), San.

NIHILITY : शून्यत्वम् : v. Nothing, -ness.

NIMBLE : लघु (f. घ्वी) (=light and gay).

NIMBLENESS : लाघवम् : v. Lightness, activity.

NIMBLY : सलाघवम् : v. Lightly, quickly.

NINE : नवन् (mfn.), *n. or ten* : नवदशाः (n. -नि) ; *n. times* : नववारान् ; *in n. ways* : नवधा ; *of n. kinds* : नवविधः (धा, धं) ; *n. gems of Vikramāditya* : विक्रमस्य नव रत्नानि, Ja.

NINEFOLD : नवगुणितम् : v. Nine.

NINETEEN : (1) नवदशन् (mfn.) ; (2) ऊनविंशतिः (f.).

NINETEENTH : (2) नवदशः (शी, शं) : (2) ऊनविंशः (शी, शं) ; (3) ऊनविंशतितमः (मी, मं).

NINETY : नवति (f.) ; *n.-nine* : नवनवतिः ; *n. times* : नवतिवारान् ; *n.-fold* : नवतिगुणितम् ; *in n. ways* : नवतिधा.

NINNY : अल्पबुद्धि (mfn.) : v. Fool.

NINTH : नवमः (मी, मं). *N.-ly* : नवमम् ; नवमतः.

NIP : I. To pinch : निष्पीडयति (पीड्, c. 10.) (?). II. To cut off : निकृन्तति (कृत्, c. 6.). III. To destroy : q.v. : नाशयति (c. of नश्). Ph. : *to n. in the bud* : जातमात्रं हन्ति, नि-, (हन्, c. 2.).

NIPPERS : (1) संदंशः, -कः ; (2) कङ्कमुखः.

NIPPLE : (1) चूचुकम् *or* चुचुकम् ; (2) स्तनाग्रम् ; (3) कुचाग्रम्.

NIT : (1) लिक्षा ; (2) निक्षा ; (3) रिक्षा ; (4) दिङ्कः.

NITRE : (1) यवक्षारः ; (2) यवलाशः ; (3) यवशूकः ; (4) यवजः.

NITROGEN : *निष्प्राणवायुः ; यवक्षारजनकः. *Nitric acid* : *निष्प्राणाम्लः. *Nitrous acid* : *उपनिष्प्राणाम्लः.

NO (adv.) : न, *no, no, become the ornament of my lap* : न न मदुत्सङ्गविभूषणं भव, N. ix. 114. ; *and to say 'no, no' to one like you would be rebuking* : न नेति च त्वादृशि वाग् विगर्हणा, N. ix. 25. ; *to this we say 'no'* : अत्रोच्यते 'न', S. ; *there is no greater fault than this* : नातः परतरो दोषः, H. N.B. Use *'yes'* in Sanskrit for *'no'* after negative interrogation, *'has not this come to Chandragupta's ears ? No, Sir* : न खलु वृषलस्य श्रवणमुपगतोऽयं···आर्य, अथ किम्, Mu. iii.

NO (adj.) : (1) न, *he is no other than Arjuna* : नैषोऽन्यः सव्यसाचिनः, Mah. ; *and there is no cessation of sorrow but from spiritual knowledge* : न चान्यत्र परमात्मज्ञानाच्छोकविनिवृत्तिरस्ति, S. iii. 8. ; (2) अ (*or* अन् before vowels), *if forced no evidence* : बलात्कारितमप्रमाणम्, V.s. ; *paying no attention* : अनादृत्य, Sa. ; *seeing no other recourse* ; अन्यदुपायान्तरमपश्यन्, K.

NO ONE : (1) न कोऽपि ; (f. काऽपि), *there is n. without some stain* : नास्त्यकलङ्कः कोऽपि, Va. ; (2) न कश्चित् (f. काचित्), *n. is one's friend* : न कश्चित् कस्यचिन्मित्रम्, H. ; (3) न कश्चन (f. काचन) (rare) : v. None.

NOBILITY : I. Of rank or birth : no equiv. : कौलीन्यम् may occasionally do ; महत्त्वम् (=greatness). II. Noblemen collectively : *अनुराजवर्गः ; नायकसम्प्रदायः. III. Greatness : eminence : महत्त्वम्.

NOBLE, NOBLEMAN (subs.) : *अनुराजः, नायकः.

NOBLE (adj.) : I. Of birth or rank : कुलीनः (ना, नं) (?) ; *of n. blood* : कुलजः, N. ; महत् (f. ती) (=great). II. Great, eminent : q.v. : महत् (f. ती).

NOBLENESS, NOBLESSE : महत्त्वम् : v. Nobility.

NOBLY : I. With ref. to descent : *n. descended* : कुलीनः (ना, नं), etc. II. Eminently : splendidly : अतितेजसा.

NOBODY : v. No one.

NOCTURNAL ; नैशः (शी, शं) : v. Nightly.

NOD (subs.) : शिरःकम्पः *or* मूर्ध्नः कम्पः, Ku. vii. 46. ; *forbidden by a n.* : शिरःकम्पसंज्ञावारिता, D. vi. ; *whose entry was permitted with a mere n. (lit. turning of the eye-brow)* : भ्रूक्षेपमात्रानुमतप्रवेशाम्, Ku. iii. 60.

NOD (v.) : I. To salute : नमति (नम्, c. 1.), Ku. vi. 89. II. Of kings : शिरःकम्पेन अनुमन्यते (मन्, c. 4.) (to asesnt or permit) *or* आह्वयति (ह्वे, c. 1.) (to call).

NODDING : I. Subs. : प्रणतिः. II. Adj. : नतः (ता, तं) (?).

NODDY : अल्पबुद्धिः : v. Simpleton, fool.

NODE : पातः. *Ascending n.* : प्रथमः सम्पातः, Go. ; पूर्वार्द्धपातः. *Descending n.* : द्वितीयः सम्पातः, Go. ; परार्द्धपातः.

NODULE : perh. पिण्डः. *Nodular* : पिण्डाकार: (रा, रं) (?).

NOISE (subs.) : (1) नादः, नि-, *soft and high n.* : स्निग्धतारो नादः, Mah. ; *with the n. of the lions* : केसरिणां निनादेन, K. ; (2) शब्दः (sound), *with the n. of the hunter's feet* : मृगयूनां चरणशब्देन, K. ; (3) ध्वनिः (=low s.), *the n. of bow-strings and swords* : शरासनज्यातलवारणध्वनिः, Ki. ; (4) रवः, विरावः (=cry : q.v.) : (5) ध्वानः (=3) ; (6) रणितम् *or* क्वणितम् (=harsh n.) ; (7) निह्रादः *or* संह्रादः (=murmuring, roaring n.) ; (8) कलकलः *or* कोलाहलः (=loud confused n.), *when the n. of the hunting ceased* : प्रशान्ते तस्मिन् मृगयाकलकले, K.

NOISE, TO MAKE : (1) नदति, नि- (नद्, c. 1.) ; (2) ध्वनति (ध्वन्, c. 1.) ; (3) शब्दायते (nomi.) ; (4) रणति (रण्, c. 1.) : v. Noise.

NOISE (v.t.) : घोषयति, आ-, वि-, (घुष्, c. 10.), *"n.d abroad"* : विघोषितः (ता, तं).

NOISELESS : (1) निःशब्द (f. ब्दा) ; (2) नीरवः (वा, वं) : v. Silent, mute.

NOISELESSLY : (1) निःशब्दम् ; (2) नीरवम् : v. Silently.

NOISILY : कोलाहलं *or* कलकलं कृत्वा : v. Noise, noisy.

NOISOME : उत्पीडकः (का, कं) : v. Fetid, noxious, insalubrious.

NOISOMENESS : (1) उत्पीडकत्वम् ; (2) उद्वेगकरत्वम् (=offensiveness).

NOISY : I. Making noise : कृतकलकलः (ला, लं) and sim. comp.s., *in the n. crowd* : बद्धकलकले महाजने, D. iv. *To be n.* : v. Noise. to make. II. Full of noise : (1) व्याप्तकलकलः (ला, लं) ; (2) महाशब्द (f. ब्दा) and sim. comp.s.

NOMAD, NOMADE : *चारक (f. रिका) ; नैकत्रवासः (सा, सं).

NOMADIC : expr. by gen. or comp., *n. tribe* : चारकजातिः.

NOMENCLATOR : नामदातृ (f. त्री) and sim. comp.s.

NOMENCLATURE : परिभाषा, S.k.

NOMINAL : I. Lit., by comp., *n.*, *n. verb* : नामधातुः, S.k. II. Fig., existing in name only : नाममात्र (f. त्रा).

NOMINALIST : व्याप्तिज्ञानविसंवादिन् (f. नी) (?).

NOMINALLY : I. Lit. : नाम्ना. II. Fig. : नाममात्रम् ; नामत एव ; and sim. comp.s. : v. Only, merely.

NOMINATE : I. To name : q.v. : II. To an office : *निर्वाचयति (c. of वच्), *they can n., but cannot appoint* : निर्वाचयितुं न तु नियोक्तुं ते प्रभवन्ति.

NOMINATION : निर्वाचनम् : v. Also appointment.

NOMINATIVE : कर्ता, *n. case* : कर्तृकारकम्.

NOMINATOR : (1) *निर्वाचकः ; (2) निर्वाचयितृ (m.) ; (3) by verb.

NOMINEE : निर्वाचितः (ता, तं), *he is Rājā's n.* : राज्ञा निर्वाचितः सः.

NON : prefix : expr. by अ *or* अन्, before vowels, *n.-enjoyment* : अभोगः, *n.-arrival* : अनागमः.

NONAGE : v. Minority, childhood.

NON-ATTENDANCE : अनुपस्थितिः : v. Attendance.

NONCE : *"for the n."* : तत्काले.

NON-CONDUCTOR : अप्रवाहकः, *n. of electricity* : न तडित्प्रवाहकः.

NONCHALANCE : निरुत्साहताः : v. Indifference, carelessness.

NONCONFORMIST : *मतापलापिन् (f. नी).

NONCONFORMITY : *मतापलापः.

NONDESCRIPT : न विवृतपूर्वः (र्वा, र्वं) : v. New, odd.

NONE : न कोऽपि (f. कापि, *n.* किमपि) *or* कश्चित् (f. काचित्, *n.* किञ्चित्) *or* कश्चन (f. काचन, *n.* किञ्चन), *n. of his brothers* : न कश्चन भ्रातृषु, R. xiv. 43. ; *n. else* : नान्यः कोऽपि. *N. but* : expr. by एव, *n. but the brave* : साहसिका एव : v. Only. *N.-so-pretty* : *a plant* : कान्तिमती.

NONENTITY : (1) असत्, *there is nothing out of n.* : नासतो विद्यते भावः, G. ; (2) अभावः, G.

NONES : in Roman calendar : *नवमः.

NON-ESSENTIAL : अनावश्यकः (की, कं) (=needless).

NONEXISTENCE : नास्तित्वम् : v. Existence.

NONJUROR : नवराज्यविद्वेषिन् (f. णी).

NONPAREIL : (1) अप्रतिमः (मा, मं) ; (2) अनुपमः (मा, मं).

NON-PAYMENT : expr. by verb., *to pay* and *not*.

NONPLUS (v.) : मोहयति, वि-, (c. of मुह्) : v. To confound.

NON-RESIDENT : स्थानान्तरवासिन् (f. नी) and sim. comp.s.

NON-RESISTANCE : अप्रतिरोधः and sim. comp.s.

NONSENSE : I. Subs. : expr. by adj., *talking n.* : असम्बद्धप्रलापिन् (f. नी), Sa. i. II. As exclam. : धिक् प्रहसनम्, U. iv.

NONSENSICAL : (1) निरर्थकः (का, कं) (without sense) ; (2) असम्बद्ध (f. द्धा) (=inconsistent, improper) ; (3) मृषार्थकः (का, कं).

NONSUIT (v.) : *to be n.ed* : अर्थात् हीयते (pass. of हा).

NOODLE : अल्पबुद्धि (mfn.) : v. Simpleton, blockhead.

NOOK : (1) कोणः (=corner : q.v.) ; (2) विविक्तम् (=secluded retreat).

NOON : (1) मध्याह्नः ; (2) मध्यन्दिनम् ; (3) दिनयौवनम् (poet.), R.

NOONDAY : माध्याह्निकः (की, कं) : v. Midday.

NOONTIDE : (1) मध्याह्नवेला ; (2) मध्याह्नकालः ; etc.

NOOSE (subs.) : पाशः, *to cut (i. e. remove) n.s.* : पाशान् छिनत्ति, H. : v. Halter, snare.

NOOSE (v.t.) : पाशे पातयति (c. of पत्) : v. To ensnare.

NOR : न···न च : v. Neither, not.

NORMAL : युक्तः (क्ता, क्तं) (?) : v. Regular. *N. school* : *शिक्षकशिक्षानिवेशः.

NORTH (subs.) : (1) उत्तरा दिश् (f.) ; उत्तराशा (f.) ; etc., *on the n.* : उत्तरस्यां दिशि, K. ; *to the n.* : उत्तरतः, V. m. ; *to the n. of Kuvera's dwelling* : धनपतिगृहादुत्तरेण, Me. ii. 14. ; (2) उदिची, *facing the n.* : उदङ्मुख (f. खी), V. m. ; (3) कौवेरी दिश्, etc., *from the n.* : कौवेर्याः ककुभः, Vi. ; (4) (poet.) कुबेरगुप्ता-, Ku. ; धनदपालिता-, Mah. ; सप्तर्षिताराशबला-, K., दिश्.

NORTH (adj.) : उत्तरः (रा, रं), *the n. Kurus* : उत्तरान् कुरून्, Ki. ; *what is n. of the ocean* : उत्तरं यत् समुद्रस्य, V. p. ; *n. wind* : उत्तरो वायुः, V. m. ; (rarely) उदीचीनः (ना, नं) *or* उदीच्य (f. च्या) *or* कौवेरः (री, रं), *the n. quarter* : कौवेरदिग्भागः, Si. *N. star.* : ध्रुवः.

NORTH-EAST : I. Adj. : (1) पूर्वोत्तरः (रा, रं), *the n. wind* : पूर्वोत्तरो वायुः, Mah. ; *to the n. of Kailāsa* : प्रागुत्तरेण कैलासात्, Mat. ; (2) उत्तरपूर्वः (र्वा, र्वं) ; (3) प्रागुदीच्य (f. च्या) *or* -चीनः (ना, नं). II. Subs. : (1) पूर्वोत्तरा *or* उत्तरपूर्वा *or* ऐशानी दिश् (f.), *towards the n.* : ऐशानीं दिशं प्रति, V. ; (2) पूर्वोत्तरो दिग्भागः, *to the n. of the mount Kailāsa* : कैलासशिखरिणः पूर्वोत्तरे दिग्भागे, R. ; (3) प्रागुदीची.

NORTH-EASTERLY, NORTH-EASTERN : v. North-east (I.)

NORTHERLY (adv.) : I. Northwards : q.v. : II. From the north : उत्तरतः.

NORTHERLY, NORTHERN (adj.) : उत्तरः (रा, रं) v. North. *N. lights* : *उत्तरप्रकाशः : v. Aurora borealis. *N.-most* : सर्वोत्तरः (रा, रं).

NORTHWARDS : उत्तराभिमुखम् ; उत्तरां दिशं प्रति and sim. comp.s.

NORTH-WEST (subs.) : पश्चिमोत्तरा *or* उत्तरपश्चिमा *or* वायवी दिक्, आशा, etc.

NORTH-WEST, NORTH-WESTERLY, NORTH-WESTERN : (1) पश्चिमोत्तरः (रा, रं) ; (2) वायव्य (f. व्या) (rare) (of the n. wind), V. m.

NOSE (subs.) : (1) नासा *or* नासिका, *through the n.* : नासिकया, N. ; *tip of the n.* : नासाग्रम्, J. ; *diseases of the n.* : नासारोगाः, Sr. ; *running of the n.* : नासापरिस्रावः, Sr. ; *n.-string* : (for cattle) : नास्यम् ; (2) नासिक्यम् (rare) ; (3) घ्राणम् (poet.), *with a long elevated bridge of the n.* : आयतोत्तुङ्गघ्राणवंश (f. शा), K. *To lead by the n.* : यथेच्छं वाहयति (?). *To thrust one's n. into* : अन्यायचर्चां करोति (?).

NOSE (v.) : I. To scent : q.v. II. To affront, abuse : q.v.

NOSEGAY : (1) कुसुमस्तवकः ; (2) पुष्पगुच्छः ; (3) प्रसूनप्रकारः (rare).

NOSOLOGY : रोगविज्ञानम्, Sr.

NOSTRIL : (1) नासारन्ध्रम् ; (2) नासाकुहरम् ; (3) नासाविवरम्.

NOSTRUM : मिथ्यौषधम् ; गुप्तौषधम् (?), etc.

NOT : (1) न, *there the sun does n. shine, the*

moon does n. gleam : न तत्र सूर्यस्तपति न विराजति चन्द्रमाः, Mat. ; (*it is*) *lightning n. my darling Urvaśī*...विद्युत्, प्रिया मम नोर्वशी, V. ; *there was n. a (single) prince of high birth who did n. go* : नासीदगन्ता कुलजः कुमारः, N. x. 2. ; *n. that he was n. beautiful nor that she did n. know to see well* : नासौ न काम्यो न च वेद सम्यग् द्रष्टुं न सा, R. vi. 30. ; *n. so much...as* : न तथा...यथा, Ki. xiii. 32. ; *n. only with (their) hearts* : न केवलं हृदयेन, N. xi. 2. ; *n. even death can strike on me* : प्रभुः प्रहर्तुं मयि नान्तकोऽपि, R. ii. 62. ; *for......n.* : नहि : v. For ; (2) मा (prohibitive), *do n. boast of wealth, men or youth* : मा कुरु धनजनयौवनगर्वम्, J. ; *let n. your sense-horses carry you astray* : मा भूवन्नपथहरास्तवेन्द्रियाश्वाः, Ki. v. 50. ; (3) अ-, (अन्-, before vowels) *or* निर्-, in comp., *n. able* : अशक्त (f. क्ता) ; *n. kind* : निर्दयः (या, यं) ; *there is nothing mine which is n. yours* : अमवदीयं नैव किञ्चिन्मत्सम्बद्धम्, D.

NOTABLE : प्रसिद्ध (f. द्धा) : v. Remarkable, memorable.

NOTABLY : विशेषेण (=specially) : v. Also remarkably.

NOTARY : लेखकप्रमाणकः.

NOTATION : अङ्कप्रणाली (?). *Musical n.* : प्रस्तरः, Wilson.

NOTCH (subs.) : (1) छेदः (=cut) ; (2) कुन्दकः (?).

NOTCH (v.) : छिनत्ति (छिद्, c. 7.) (=to cut) (?). *N.ed extremity of a bow* : अटनी.

NOTE (subs.) : I. A mark : लिङ्गम्. II. A sign : संज्ञा. III. A memorandum : no equiv. : सारलेखः. IV. Explanatory : (1) टीका ; (2) व्याख्या. V. A short letter : पत्रिका. VI. Musical symbol : चिह्नम्,. VII. Musical tone : स्वरः. VIII. Reputation : *of n.* : विश्रुतः (ता, तं), : v. Renowned, famous. IX. Heed : *take n. of* : अवेक्षते. X. Of birds : रुतम्. XI. Commercial : पत्रम् (when the sense is clear). *Promissory n.* : *प्रतिज्ञापत्रम्.

NOTE (v.) : I. To observe, remark : q.v. : वर्णयति, निर्-, (वर्ण्, c. 10.). II. To record, write : q.v. : लिखति (लिख्, c. 6.). III. To charge. stigmatize : अभिशंसति (शंस्, c. 1.).

NOTE-BOOK : *सारलेखबन्धः ; स्मरणपत्रिका.

NOTED : i.e. celebrated : q.v. : प्रसिद्ध (f. द्धा).

NOTEWORTHY : expr. with परिग्रहीतव्य (f. व्या) ; अवेक्षणीयः (या, यं) ; etc.

NOTHING (subs.) : I. Non-entity : (1) अभावः ; (2) असत्, *there is n. out of n.* : नासतो विद्यते भावः, G. ; (3) शून्यम्, San. II. Not anything : (1) न किञ्चित्, *for there is n. which he cannot do from shame* : न हि किञ्चिन्न क्रियते ह्रिया, K. ; *beyond which there is n. else* : यस्मात्परं किञ्चिदन्यन्नास्ति, S. iii. 13. ; *it is n. to Rāvaṇa* : दशकन्धरमधिकृत्य न किञ्चिदेतत्, An. vi. ; *said n., only with the feet......*न किञ्चिदूचे चरणेन केवलं..., Ki. viii. 14. ; (2) न किञ्चन (rare), Mah. *For n.* : (a) without any cause : अकारणम् ; अकारणे ; अकाण्डे ; अवस्तुनि (rare), Ra. iv. ; (b) in vain : q.v. : वृथा. *N. but* : (=only : q.v.) : नान्यत् किञ्चित् (with abl.). *To make n. of* : न किञ्चित् मन्यते.

NOTHING (adv.) : किञ्चिदपि *or* मनागपि...न *or* अ- in comp.

NOTHINGNESS : (1) अभावता ; (2) शून्यत्वम्, San.

NOTICE (v.) : I. To observe, see : लक्षयति, आ-, सं, अभि-, समा- (लक्ष्, c. 10.), *did not n.* : नालक्षयत्, Ku. iii. 51. II. To remark upon : विवृणोति (वृ, c. 5.) (=to explain) : निर्दिशति (दिश्, c. 6.)

NOTICE (subs.) : I. Heed, observation : (a) *to take n. of* : v. Notice (v) (I) ; (b) *to attract n.* : मनो हरति *or* आकर्षति (कृष्, c. 1.) ; (c) *to escape n.*, expr. with लक्षयति and न ; (d) *worthy of n.*, expr. by circumlo. : v. Noteworthy. II. Information, intelligence : q.v. : विज्ञापनम्, *to give n.* : विज्ञापयति (c. of ज्ञा). III. Allusion, mention : उल्लेखः ; निर्देशः. IV. Notification : (1) विज्ञापनम् (?) ; (2) घोषणा (=proclamation). V. Attention : आदरः. VI. With a view to punishing : *I will take n. of your conduct* : perh. चेष्टितं ते स्मरिष्यामि : v. Also chastise.

NOTICEABLE : i.e. remarkable : q.v. : विशेष- in comp.

NOTIFICATION : (1) घोषणा (?) ; (2) विज्ञापनम्, -ना (=notice).

NOTIFY : expr. by subs : v. Also to announce, proclaim.

NOTION : I. Conception : भावः. II. Idea : q.v. : बुद्धिः. III. Opinion, belief : q.v. : विश्वासः.

NOTORIETY : (1) प्रसिद्धिः ; (2) दुर्नामन् (n.) (=bad name).

NOTORIOUS : (1) प्रसिद्ध (f. द्धा) (in good or bad sense) ; (2) प्रकाशः (शा, शं) (=open, manifest), *to get n.* : प्रकाशीभवति, Mu.

NOTORIOUSLY : (1) by adj. or comp. ; (2) प्रकाशम् (=publicly).

NOTORIOUSNESS : (1) प्रसिद्धता ; (2) प्रकाशता : v. Notoriety.

NOTWITHSTANDING : I. As conj. : तथापि. II. As prep. : by gen. or loc., *n. Bala* : पश्यतो बलस्य ; *her cries n.* : रुदत्यास्तस्याः *or* रुदत्यामपि तस्याम्; *n. my advice* : ममोपदेशमनादृत्य : v. Despite.

NOUGHT : v. Naught, nothing.

NOUN : प्रातिपदिकम्, Pāṇini.

NOURISH (v.) : (1) पोषयति *or* पुष्णाति, परि-, (पुष्, c. 10. and 9.), *he also attentively n.ed (the child), considering as if his brother had returned* : सोऽपि सोदरमागतमिव मन्यमानो विशेषेण पुपोष, D. ; *n.ed (developed) the lovely parts* : पुपोष लावण्यमयान् विशेषान्, Ku. i. 25. ; (2) वर्धयति, वि-, (c. of वृध्) : v. To bring up. : (3) पालयति, प्रति- (पाल्, c. 10.) : v. To protect.

NOURISHER : (1) पोषकः, परि- ; (2) पोषयितृ (m.) ; (3) पालयितृ (m.).

NOURISHING (adj.) : (1) पुष्टिकर (f. री) *or* कृत् (mfn.) ; (2) बृंहण (f. णी), *all meat is phlegm-removing and n., promoting strength and growth* : मांसं वातहरं सर्वं बृंहणं बलपुष्टिकृत्, Bha.

NOURISHMENT : I. The act : (1) पोषणम्, परि-, (2) पुष्टिः, परि-. II. Food : q.v. : perh. पोषणम् (as in the expr. भरणपोषणम्).

NOVEL (adj.) : अभिनवः (वा, वं) : v. New, strange.

NOVEL (subs.) : no eqiv. : आख्यायिका would do.

NOVELIST : nearest equiv. : आख्यायिकाकारः, "कथमाख्यायिकाकारा न ते वन्द्याः कवीश्वराः", C. 2.

NOVELTY : I. Newness : q.v. : अपूर्वता. II. Anything novel : (1) expr. by adj. ; (2) अपूर्ववस्तु (n.), etc.

NOVEMBER : उत्तराग्रहायणपूर्वकार्त्तिकसंवादीयुरपीयवर्षस्यैकादशो मासः.

NOVICE : expr. with : नवः (वा, वं) (=new) *or* अलब्धवैदग्ध्य (f. ग्ध्या) and sim. comp.s. (=untrained, unskilled.).

NOVITIATE : अन्तेवासित्वम्, after Vri.

NOW : I. At the present time : (1) इदानीम्, *just n.* : इदानीमेव ; *enmity of n.* : इदानीन्तनं वैरम्, A. r. ; (2) सम्प्रति *or* साम्प्रतम्, *but n. my only wish is* : साम्प्रतं पुनर्मम मनोरथ एष एव, Ma. ; (3) अधुना, *where are you going now* : काधुना गम्यते, Vi. ; (4) अद्य (=today), *even n.* : अद्यापि, U. i. II. As correl. ; now......now : (1) अन्तरा...अन्तरा (=at intervals), *conversing n. about his father, n. about his mother, n. about Shukanāsa* : अन्तरा पितृसत्कमन्तरा मातृसम्बद्धमन्तरा शुकनासमयं कुर्वन्नालापम्, K. ; (2) कदाचित्...कदाचित् (=at one time......at another time), K. ; (3) क्वचित्...क्वचित् (=2), *n. (in the region) of the clouds and n. of birds* : क्वचिद्घनानां पततां क्वचिच्च, R. III. As particle of transition : (1) अथ (or commonly) अथातः, *n. we will describe penances* : अथातो प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः, At. ; (2) अतः परम् *or* अत ऊर्ध्वम् (=after this), *n. I will tell you* : अतः परं...युष्माकं सम्प्रवक्ष्यामि, Pa. ; (3) इदानीम्, *it n. remains* : इदमिदानीमवशिष्टम्, S. iv. i. ; (4) सम्प्रति, S. iv. = but : q.v. : तु "*n. Barabbas was a robber*" : बरब्बास्तु दस्युरासीत्. Ph. : *n. and then* : (1) समये समये (=at times) ; (2) कदाचित् : v. Sometimes ; *n. and n.* : तदा तदा, D. iii.

NOW-A-DAYS : एषु दिवसेषु, V. *People n.* : इदानीन्तनाः (लोकाः), S.

NOWAY, NOWAYS, NOWISE : न कथञ्चन ; न केनापि प्रकारेण.

NOWHERE : न and क्वचित्, क्वापि, कुत्रचित्, *or* कुत्रापि, *n. else* : नान्यत्र कुत्रापि, N. iii. 67.

NOXIOUS : I. Of air, etc. : दुष्ट (f. ष्टा) : v. Injurious. II. Of animals : हिंस्र (f. स्रा).

NOXIOUSNESS : दुष्टता : v. Injuriousness.

NOZZLE : I. Lit. : नासाग्रम्. II. Of a vessel : कर्णः.

NUDE : नग्न (f. ग्ना) : v. Naked.

NUDGE (v.) : perh. स्पृशति (स्पृश्, c. 6.) (=to touch).

NUDITY : नग्नत्वम्, -ता : v. Nakedness.

NUGATORY : (1) निष्फलः (ला, लं) : v. Fruitless ; (2) निरर्थकः (का, कं) : v. Vain.

NUGGET : पिण्ड (mn.) : v. Mass.

NUISANCE : I. Of men, etc. : (1) उत्पातः ; (2) कण्टक (mn.) (=thorn), *clearing n.s* : कण्टकान् विशोधयन्, D. vii. II. In law : no equiv. : *सम्पीडनम्, *public n.* : *साधारणसम्पीडनम्.

NULL : (1) निष्फलः (ला, लं) ; (2) मोघः (घा, घं) ; (3) व्यर्थ (f. र्था) ; (4) निरर्थकः (का, कं) ; (5) विकलः (ला, लं).

NULLIFY : (1) निष्फलीकरोति, etc. ; (2) by adj.

NULLITY : I. The state : (1) निष्फलता ; (2) निरर्थकता, etc. II. Anything null : expr. by adj.

NUMB (adj.) : (1) निस्तेजस् (mfn.) ; (2) जडः (डा, डं) ; (3) स्तब्ध (f. ब्धा) ; (4) अवसन्नः (न्ना, न्नं) (?).

NUMB (v.) : जडीकरोति : v. Numb, to benumb.

NUMBER (subs.) : I. Lit. : (1) संख्या, *tell the total n. of the flock* : सकलां यूथस्य संख्यां वद, Li. ; *beyond n.* : अतीतसंख्यः (ख्या, ख्यं), Ki. ; *according to the n. of the sciences* : विद्यापरिसंख्यया, R. ; *prime n.* : *मूलसंख्या ; *theory of n.s* : *संख्यातत्त्वम् ; (2) राशिः (=quantity) *what n.* : को राशिः. II. A great n. : (1) expr. by बहु (f. ह्वी) (=many : q.v.) ; (2) सङ्घः (=crowd, multitude : q.v.), *in n. s* : सङ्घशः. III. Numerousness : (1) संख्या, *the strength of an army does not depend on its n.* : *बलानां बलं न संख्याधीनम् ; (2) बहुत्वम्. III. In gram. : वचनम्, *n. and person* : पुरुषवचने, S. k. ; *the singular n.* : एकवचनम् ; *the dual n.* : द्विवचनम् ; *the plural n.* : बहुवचनम्. IV. In pl., poetry, metre : q.v. : छन्दस् (n.). V. In. pl., *the book of n.s* : *संख्याध्यायः.

NUMBER (v.) : I. To count : q.v. : संख्याति, परि-, (ख्या, c. 2.), *by n.ing one, two, three* : एका द्वे तिस्र इति संख्यानेन, M. n. II. To give the n. of, perh. संख्याति ; संख्यां करोति, Mah. III. To reckon as one of a n. : (1) संख्याति ; (2) expr. by संख्या, *or to n. above men* : मनुष्यसंख्यामतिवर्तितुं वा, Ki. iii, 40. IV. To amount to : expr. by संख्या, *n.ing five thousand* : पञ्चसहस्रसंख्य (f. ख्या), -क (f. -का).

NUMBERLESS : असंख्य (f. ख्या) : v. Innumerable.

NUMBNESS : (1) जाड्यम् ; (2) स्तब्धता ; (3) स्तम्भः.

NUMERAL : (1) संख्या ; (2) अङ्कः (=figure).

NUMERATION : perh. संख्यानम्, परि- (after गुणनम्).

NUMERATOR : अंशः, *multiply the n.s with the denominators of other (fractions)* : तत्तदंशं परेषां छेदैर्गुणितं कुर्यात्, A. c.

NUMERICAL : expr. by comp., *n. strength* : *संख्याबलम्.

NUMERICALLY : (1) संख्यया, परि- ; (2) संख्यानेन, परि-.

NUMEROUS : बहुसंख्य (f. ख्या), -कः (का, कं) : v. Also many. Ph. : "*n. verse*" : छन्दोबद्धं पद्यम्.

NUMEROUSLY : *it was n. attended* : तत्र बहवः समागमन्.

NUMEROUSNESS : (1) बहुत्वम् ; (2) आधिक्यम् (when there is direct or implied comparison) : v. More.

NUMISMATICS : *मुद्राविज्ञानं and sim. comp.s.

NUMISMATIST, NUMISMATOLOGIST : *मुद्राविज्ञानविशारदः (दा, दं), -विद् (mfn.), etc.

NUN : ब्रह्मचारिणी (?). *Buddhist n.* : सौगतपरिव्राजिका, Ma.

NUNCIO : दूतः : v. Ambassador.

NUNNERY : विहारः (?) ; *ब्रह्मचारिणीविहारः.

NUPTIAL (adj.) : (1) by tat., *n. hall* : विवाहमण्डपः, N. ; (2) वैवाहिक (f. की), *with n. preparations* : वैवाहिकैः संविधानैः, Ku. ; (3) वैवाह (f. ही), *in proper n. hour* : युक्ते मुहूर्ते वैवाहे, Ram. ; (4) औद्वाहिक (f. की), *n. gift* : औद्वाहिकम्, M.

NUPTIAL (subs.) : gen. in pl. : उद्वाहः, -कर्मन् (n.) M : v. Marriage.

NURSE (subs.) : I. Lit. : धात्री, *wet-n.* : दोग्ध्री धात्री, Sr. ; *by Mālatī's n.'s daughter Lavangikā* : मालतीधात्रेय्या लवङ्गिकया, Ma. II. For sick

men : परिचारिका. III. Fig. : (1) पालयितृ (f. त्री); (2) सम्मावयितृ (f. त्री), *the n. of the wise* : सम्मावयिता बुद्धान्, D.

NURSE (v.t) : I. To nourish : q.v. : वर्धयति, वि- (c. of वृध्), *n.ed the plants* : वृक्षकान् व्यवर्धयत्, Ku. v. 14. II. To tend : उप-चरति, परि- (चर्, c. l.), *the wounded king was n.d by you yourself* : राजा शस्त्रपरिक्षतः त्वयोपचरितः स्वयम्, Ram. ii. 8. 14. III. To suckle : q.v. : दुग्धं पाययति (c. of पा), Sr. IV. To protect, cherish : q.v.

NURSERY : I. For children : लालनागारम् (?). II. For plants : *वर्धनस्थानम्. III. Fig. : (1) आश्रयः ; (2) कुलभवनम्, R.

NURSERY-MAN : *वर्धनस्थानपालः, लता-. N.B. पुष्पोपजीविन् (m.) may occasionlly do.

NURSING (subs.) : Of the sick : उपचारः or परिचारः : v. To nurse.

NURSLING : स्तनन्धयः : v. Infant, child.

NURTURE (subs.) : I. Nourishment : q.v. : पोषणम्. II. Instruction, education : q.v. : शिक्षा.

NURTURE (v.) : I. To nourish : q.v. : पोषयति (पुष्, c. 10.). II. To educate, bring up : q.v. : विनयति (नी, c. 1.).

NUT : no. equiv. : *अस्थिफलम्.

NUT-BROWN : perh. श्यावः (वा, वं) : v. Brown.

NUT-CRACKER : *अस्थिफलविदंशकः or -भञ्जकः.

NUTHATCH : पक्षिविशेषः.

NUT-HOOK : आकर्षणी (?).

NUTMEG : I. The plant : जातिः or जाती. II. The fruit : (1) जातीफलम् ; (2) जातिकोषम् (शम्).

NUTRIMENT : पौष्टिकम् : v. Nourishment, food.

NUTRITION : पुष्टिः : v. Nourishment.

NUTRITIOUS, NUTRITIVE : पुष्टिकरः (री, रं) : v. Nourishing.

NUTRITIOUSNESS : (1) पुष्टिकरत्वम् ; (2) पौष्टिकता ; (3) बृंहणत्वम्.

NUTSHELL perh. : कञ्चुकः or बहिरस्थि (n.). Ph. : *to lie in a n.* : perh. द्रागक्षरसाध्य (f. ध्या).

NUTTING : *अस्थिफलाहरणम्, etc. : v. To gather.

NUX VOMICA PLANT : बरम्बरा, Wilson.

NYLGAU, NYLGHAU : नीलः, "नीलांश्चैव महानीलान्", Mat.

NYMPH : I. Lit. : (1) अप्सरस् (f. : gen. in pl.) ; (2) विद्याधरी ; (3) सुरसुन्दरी. *Wood-n.* : वनदेवता, U. ; *water-n.* : जलदेवता. II. Fig. : सुन्दरी ; विलासिनी.

O

O, OH : I. In addressing : (1) हे ; (2) भो भोः, or भो भो (gen. to men), *o, courtiers* : भो भो कुलचारिणः, Vi. ; (3) अयि or अये (expr. of tenderness), *o, you unbearing* : अयि असहने, Ra. ; (4) रे or अरे (to inferiors or in contempt), *o, you fool* : अरे मूर्ख, Mr. ; (5) हा (in sorrow), *o, my father, o, my mothers, o, my dear friend Sugriva* : हा तात, हा मातरः, हा प्रियसख सुग्रीव, U ; (6) by voc. II. Of joy and surprise : (1) अहो, *oh, how grand and beautiful is earth* : अहो उदाररमणीया पृथिवी, Sa. ; (2) अयि or अये, *oh, you also don't know* : अयि त्वमपि न वेत्सि, Mah. III. Of surprise, anger, contempt : आः, *oh, I understand, very well* : आः ज्ञातं, तिष्ठ, Mu. IV. Of grief : हा : v. Alas.

OAK : a tree : सिन्दूरः, Williams.

OAKEN : (1) सिन्दूर- in comp. (?) ; (2) सिन्दूरकाष्ठमयः (यी, यं) (?).

OAKUM : perh. तलपत्रम् (comp. Bengali कालापाति).

OAR : (1) दण्डः (when the sense is clear) ; (2) क्षेपणिः, -णी.

OAR (v.) : v. To row. *O.ed* : by comp., *four-o.* : चतुर्दण्ड (f. ण्डा).

OAT, OATS : धान्यभेदः, *ओटः (use also for the seed).

OATEN : (1) by comp. ; (2) *औटः (टी, टं) ; (3) *ओटमयः (यी, यं).

OATH : (1) शपथः, *to take an o.* : शपथं करोति, D. ; *to bind with an o.* : शपथेन नियच्छति, N. s. ; *to administer an o.* : शपथं शापयति, Mit. ; *he swore thousand of o.s* : सहस्रशोऽसौ शपथानशप्यत्, B. iii. 32. ; (2) दिव्यम्. (=special oath ; ordeal : q.v.).

OATH-BREAKING (subs.) : शपथभङ्गः : v. Perjury.

OAT-MEAL : *ओटचूर्णम् or ओटक्षोदः.

OBDURACY : काठिन्यम् : v. Hardness.

OBDURATE : कठिनः (ना, नं) : v. Hard, obstinate.

OBDURATELY : कठिनम् : v. Hardly, obstinately.

OBEDIENCE : आज्ञानुवृत्तिः and sim. comp.s. ; (2) वश्यता.

OBEDIENT : (1) आज्ञाकरः (री, रं) and sim. comp.s., *your o. servant is exceedingly obliged* : सोऽयमार्येणाज्ञाकरो जनोऽत्यर्थमनुगृहीतः, D. vi. ; (2) आज्ञानुवर्तिन् (f. नी) and sim. comp.s. ; (3) वश्य (f. श्या) *or* वशग (f. गा), etc. (=submissive).

OBEDIENTLY : आज्ञायां तिष्ठत् (f. न्ती) : v. To obey.

OBEISANCE : (1) नमस्कारः ; (2) प्रणामः ; (3) प्रणतिः.

OBELISK : perh. स्तूपः ; *सूचिस्तूपः.

OBELIZE : *सूचिरेखया चिह्नयति (चिह्न , c. 10.).

OBELUS : *सूचिरेखा.

OBESE : मेदस्विन् (f. नी) : v. Fat.

OBESITY : मेदस्विता : v. Fatness, corpulence.

OBEY : *to o. one or one's order* : आज्ञाम्, निर्देशम्, etc. पालयति, अनु-, प्रति- (पाल् , c. 10.), *or* करोति (कृ, c. 8.), *or* अनुवर्तते (वृत्, c. 1.), *or* अनुविधत्ते (धा, c. 3.), *or* वचनं शृणोति (श्रु, c. 5.), *or* आज्ञायां etc. तिष्ठति (स्था, c. 1.) ; *to o. laws etc.* : अनुवर्तते : v. To follow : v. Also to disobey.

OBFUSCATE : विह्वलीकरोति : v. To bewilder.

OBFUSCATION : I. Lit. : v. To darken. II. Bewilderment : q.v. : वैक्लव्यम्.

OBITUARY : *मृत्युनिर्देशः ; मरणोल्लेखः.

OBJECT (subs.) : I. As opposed to subject : विषयः, *of the o. and the subject* : विषयविषयिणोः, S. II. An external thing : (1) द्रव्यम्, *an o. does not destroy its cause or effect* : न द्रव्यं कार्यं कारणञ्च वधति, V. d. ; (2) वस्तु (n.), *for external o.s* : बाह्यवस्तुषु, Ku. Ph. : *an o. of sense* : इन्द्रियार्थः, V. d. ; *an o. of hearing* : श्रोत्रग्रहणोऽर्थः, V. d. III. An o. of emotion or effort : (1) पात्रम्, *I was the o. of (their) looks* : अहमभूवं पात्रमालोकितानाम्, Ma. ; *(proper) and improper o.* : पात्रमपात्रं वा, Mal. ; (2) भाजनम्, *o. of love* : प्रणयभाजनम् ; (3) स्थानम् and sim. words (=place), *excellencies are o.s of adoration* : गुणाः पूजास्थानम्, U. iv. 11. ; *o. of trust* : विश्वासभूमिः, H. ; (4) with *become*, by circumlo., *becomes an o. of hatred among the people* : द्वेष्यतां याति लोके, P. : v. To become. IV. Aim, intention : (1) प्रयोजनम् : *without some o.* : निष्प्रयोजनम्, Mu. ; (2) अर्थः, *this o. is to be accomplished with another o.* : अर्थोऽयमर्थान्तरमाव्य एव, Ku. ; *and with this o.* : एतदर्थञ्च, Vi. ; (3) अभिप्रायः (=intention), *but I, understanding his o.* : अहन्तु विदिताभिप्राया, K. V. In gram. : कर्मन् (n.), *without distinguishing o. and subject* : अविशिष्टकर्तृकर्मभावम्, An. ; *taking two o. s* : द्विकर्मकः, S. k.

OBJECT (v.) : I. In gen. : expr. by verbs अभिधत्ते (धा, c. 3.), etc. (=to say) *or* मन्यते (मन्, c. 4.), etc. (=to think) and adj.s भ्रान्त (f. न्ता), असङ्गत (f. ता), अप्रामाणिक (f. की), etc. II. To expose : विवृणोति (वृ, c. 5.).

OBJECTION : (1) प्रतिवादः (?) ; (2) आपत्तिः (used in Bengali) ; (3) बाधा (=obstruction, obstacle) ; (4) by verb.

OBJECTIONABLE : दुष्टः (ष्टा, ष्टं), असङ्गतः (ता, तं), etc.

OBJECTIVE : v. Object (v.), (II).

OBJECTIVELY : expr. by adj. विषयगतः (ता, तं). (?).

OBJECTOR : expr. by verb.

OBJURGATE : भर्त्सयति (भर्त्स् , c. 10.) : v. To reprove.

OBJURGATION : भर्त्सना : v. Reproof.

OBLATE : in geo. : *अवनतः (ता, तं).

OBLATION : (1) बलिः, *offer o.s to the (divine) mothers* : मातृभ्यो बलिमुपहर, Mr. i. ; (2) नैवेद्यम् (of uncooked rice, sweetmeats etc.) ; (3) हव्यम् (in fire, gen. of *ghee*) ; (4) कव्यम् (to the *manes*).

OBLIGATION : I. Binding moral power : (1) बन्धः (=bond) ; (2) धर्मः (=duty). II. A contract : q.v. : संविद् (f.). III. Indebtedness : *under o.* expr. by ऋणिन् (f, नी) (=indebted), *or* उपकृतः (ता, तं) (=done

good to) *or* अनुगृहीतः (ता, तं) (=favoured) *or* बद्ध (f. द्धा), *his generosity lay the whole village under o.* : *ग्रामः समग्रस्तस्य दयालुतया बद्धः.

OBLIGATORY : expr. with अवश्यम् (=must : q.v.).

OBLIGE : I. To bind : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. To compel : q.v. *O.d.*=under obligation : v. Obligation (III).

OBLIGING (adj.) : दक्षिण (f. णा) : v. Also kind, good-natured.

OBLIGINGLY : दाक्षिण्येन : v. Also liberally.

OBLIGINGNESS : दाक्षिण्यम् : v. Kindness, civility.

OBLIQUE : वक्र (f. क्रा), *o. line* : वक्ररेखा ; *o. insinuation* : वक्रोक्तिः ; *o. speech* : *कथकस्य i.e. *teller's* (in opposition to वक्तुः=*speaker's* i.e. direct) उक्तिः ; *o. case* : अप्रधानकारकम्.

OBLIQUELY : वक्रम् : v. Askance.

OBLIQUENESS : Obliquity. I. Lit. : वक्रता : v. Crookedness. II. Deviation : नतिः. III. Fig., iniquity : q.v. : वक्रता.

OBLITERATE : (1) लुम्पति, वि-, आ-, अव- (लुप्, c. 6.), *my sight is o.d* : दृष्टिरालुप्यते मे, Me. ii. 44. ; (2) मार्ष्टि, परि-, प्र-, अप- (मृज्, c. 2.) : To erase.

OBLITERATION : (1) लोपः, वि-, अव-, आ- ; (2) मार्जना.

OBLIVION : विस्मृतिः : v. Forgetfulness.

OBLIVIOUS : I. Causing oblivion : स्मृतिमुष् (mfn.), स्मृतिहरः (री, रं) and sim. comp.s. II. Forgetful : q.v.

OBLONG : I. Adj. : आयतः (ता, तं). II. Subs. : आयतः, Li.

OBLOQUY : परि(री)वादः : v. Censure, reproach.

OBNOXIOUS : I. Liable, subject : q.v. : -वशः (शा, शं) in comp. II. Offensive, hateful : q.v. : गर्हितः (ता, तं).

OBNOXIOUSLY : expr. by circumlo. with adj. or pres. part.

OBOLUS : *ऐलेनः क्षुद्ररूप्यमुद्राविशेषः ; औपलः.

OBSCENE : I. In gen. : (1) अश्लीलः (ला, लं) (=indecent : q.v.) ; (2) व्रीडाकरः (री, रं) and sim. comp.s (lit.=producing shame), Sah. (3) वियातः (ता, तं) (=immodest) ; (4) न्यक्कारसंयुतः (ता, तं) (in low abuse), Mit. II. Ill-omened : अमङ्गलः (ला, लं) and sim. comp.s.

OBSCENELY : (1) अश्लीलम् (acc.) ; (2) often by comp.

OBSCENITY : I. The state : (1) अश्लीलता ; (2) व्रीडाकरता. II. Anything obscene : expr. by adj.

OBSCURATION : (1) आच्छादनम् ; (2) आवरणम्, *for o. of sight* : आवरणाय दृष्टेः, R. v. 18. ; (3) उपरोधः, R.

OBSCURE (v.) : I. Lit. : (1) आच्छादयति : v. Eclipse ; (2) आवृणोति (वृ, c. 5.), *o.ing eyesight* : लोचनमार्गमावृण्वत् (f. ती), K. vii. 42. : v. To cover. Ph. : *with eyes o.d with ichor* : मदान्धकारिताक्ष (f. क्षी), V.p. i. ix. 10. : v. To darken. II. Fig. : expr. by adj. : v. Obscure ; clear, not.

OBSCURE : I. Covered over, darkened : (1) आच्छादितः (ता, तं) ; (2) आवृतः (ता, तं) ; (3) उपरुद्ध (f. द्धा) : v. Also dark. II. Retired, unknown : अप्रसिद्ध (f. द्धा) : v. Also humble, mean. III. Not easily understood : (1) कष्टः (ष्टा, ष्टं), *o. meaning* : कष्टोऽर्थः, Kav. vii. 7. ; (2) कष्टार्थ (f. र्था) (of passage, etc.) ; (3) क्लिष्ट (f. ष्टा) (=difficult : q.v.). IV. Hidden : गूढ (f. ढा), नि-, *whose truths are o.* : निगूढतत्त्व (f. त्त्वा), Ki.

OBSCURELY : expr. by adj.

OBSCURITY : I. Darkness : q.v. II. Hiddenness, privacy : गूढता, -त्वम्, नि-. III. Unintelligibleness : कष्टार्थता. IV. Meanness : q.v. : नीचता.

OBSEQUIES : (1) अन्त्येष्टिः, -क्रिया ; (1) नैष्ठिको विधिः, R. viii. 25.

OBSEQUIOUS : छन्दोनुवर्तिन् (f. नी) : v. Also submissive.

OBSEQUIOUSLY : expr. with कृताञ्जलि (mfn.), अधिदैवतमिव, K., etc.

OBSEQUITY : छन्दोनुवर्तित्वम्, -ता : v. Also servility.

OBSERVABLE : v. Remarkable.

OBSERVANCE : I. Attention : आदरः. II. Per-

formance : पालनम्, प्रति-, अनु-. III. Rite, usage : q.v. : कर्मन् (n.).

OBSERVANT : gen. with of : expr. by verb. : v. Also attentive, careful.

OBSERVATION : I. The act : अवेक्षणम्, परि-. II. A remark : q.v. अनुशासनम् (?).

OBSERVATORY : दिगवलोकनप्रासादः (Sa. but not in the exact sense).

OBSERVE : I. To notice with care : अवेक्षते, परि- (ईक्ष्, c. 1.), *o.ing that the verb (conveys) the sense of motion* : अवेक्ष्य धातोर्गमनार्थम्, R. iii. 4. : v. To look, consider. II. To keep, obey. q.v. : पालयति, प्रति-, अनु-, (पाल्, c. 10.). III. To remark : q.v. : अभि दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.). IV. To humour : q.v.

OBSERVER : I. Spectator : q.v. : अवेक्षकः. II. Keeper : प्रति-पालयितृ (f. त्री), अनु-.

OBSERVING (adj.) : अप्रमत्तदृश् (mfn.) and sim. comp.s.

OBSERVINGLY : अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) : v. Carefully.

OBSIDIAN : उपलविशेषः ; *अक्षोदः.

OBSOLETE : (1) गतव्यवहारः (रा, रं) (?) ; (2) लुप्तप्रयोगः (गा, गं) (of words etc.) (?) and sim. comp.s. : v. Also ancient.

OBSOLETENESS : (1) प्रयोगलोपः (?) and sim. comp.s. ; (2) by adj.

OBSTACLE : (1) अन्तरायः ; (2) व्याघातः ; (3) प्रतिबन्धः ; (4) बाधा ; (5) प्रत्यूहः ; (6) प्रतिष्टम्भः.

OBSTETRIC : प्रजनन- in comp. : v. Also obstetrics.

OBSTETRICIAN : प्रजननकुशलः (ला, लं), Sr. ; प्रसवकर्मनिपुण (f. णा), etc.

OBSTETRICS : गर्भिणीव्याकरणम्, Sr. : v. Midwifery.

OBSTINACY : (1) निर्बन्धः (=pertinacity) ; (2) दार्ढ्यम् (= firmness) ; (3) अविनेयता (= indocility).

OBSTINATE : (1) दृढः (ढा, ढं) (=firm), *really you are very o.* : सत्यमतिदृढासि, U. iv. ; (2) अविनेयः (या, यं) (=indocile) ; (3) निरवग्रहः (हा, हं) (=self-willed).

OBSTINATELY : (1) निर्बन्धेन ; (2) दृढम् (=firmly).

OBSTREPEROUS : expr. with कलकलः *or* कोलाहलः : v. Noisy.

OBSTREPEROUSLY : (1) कलकलैः ; (2) कोलाहलैः.

OBSTRUCT : (1) रुणद्धि *or* रुंधे, अव- (रुध्, c. 9.) (=to stop, hinder, block up), *your patience like coast o. s the Yādava-oceans* : यादवाम्भोनिधीन् रुंधे वेलेव भवतः क्षमा, Si. ; (2) बाधते, प्र-, (बाध्, c. 1.) (=to impede, trouble), *you always o. us* : सदैवास्मान् प्रबाधसे, Mah. iii. 372. 8.

OBSTRUCTION : बाधा : v. Obstacle, hindrance.

OBSTRUCTIVE : (1) बाधक (f. धिका) ; (2) बाधाकरः (री, रं) ; (3) संरोधिन् (f. नी), अव-, प्रति- ; (4) प्रतिबन्धक (f. न्धिका).

OBTAIN (v.t.) : समासादयति (c. of सद्) : v. To get, gain.

OBTAIN (v.i.) : expr. with प्रबलः (ला, लं) *or* प्रचलितः (ता, तं) (=current).

OBTESTATION : अभ्यर्थना : v. Entreaty, supplication.

OBTRUDE : हठेन *or* हठात् प्रविशति (विश्, c. 6.) (?).

OBTRUSIVE : expr. by circumlo. : धृष्ट (f. ष्टा) (=bold).

OBTRUSIVELY : (1) साबाधम् (?) ; (2) हठेन (=forcibly).

OBTUSE : I. In geo. : *o. angle* : *विषमकोणः ; अधिककोणः, K.d. II. Dull, stupid : q.v. : जडः (डा, डं).

OBTUSELY : दुर्बुद्धितया : v. Stupidly.

OBTUSENESS : जाड्यम् : v. Dullness, stupidity.

OBVERSE (subs.) : of a coin : मुखम्.

OBVIATE : दूरीकरोति : v. To prevent.

OBVIOUS : स्पष्ट (f. ष्टा) : v. Manifest.

OBVIOUSLY : स्पष्टम् : v. Evidently, plainly.

OCCASION (v.) : जनयति : v. To cause.

OCCASION (subs.) : I. Opportunity : q.v. : अवसरः. II. Incidental cause expr. with निमित्तम्. III. Need : प्रयोजनम्. IV. Incident, occurrence : घटना.

OCCASIONAL : expr. by adv.

OCCASIONALLY : (1) अन्तरान्तरा ; (2) समये समये (= at times).

OCCIDENTAL : प्रतीच्य (f. च्या) : v. Western.

OCCIPETAL : *o. bone* : *शिरःपृष्ठास्थि (n.).

OCCULT : गूढः (ढा, ढं), नि-, : v. Secret.

OCCUPANCY : भोगः : v. Possession (I).

OCCUPANT : (1) भोगकारिन् (f. णी) ; (2) भोक्तृ (f. क्त्री), परि-.

OCCUPATION : I. The act : अधिष्ठानम्. II. Possession : q.v. : भोगः. III. Employment, calling : वृत्तिः : v. Livelihood. IV. Business : q.v. : व्यापारः.

OCCUPIER : अधिष्ठातृ (f. त्री) (?) : v. Also occupant.

OCCUPY : I. To hold, cover : अधितिष्ठति (स्था, c. 1.) (?). II. To possess : q.v. : भुंक्ते (भुज्, c. 7.). III. To employ : नि-योजयति *or* युंक्ते (युज्, c. 10. and 7.), *to o. oneself* : व्याप्रियते (पृ, c. 6.) *or* with व्यापृतः (ता, तं).

OCCUR : I. To be found here and there : expr. with : अस्ति, वर्तते (वृत्, c. 1.). II. To come into the mind : मनसि उदेति (इ, c. 2.), *doubts, o.ring to her* : मनसि विकल्पानुद्गतः, N. xiii. 54. III. To happen : q v. : वर्तते.

OCCURRENCE : I. Occasional presentation : by verb : *of rare o.* : कदाचित् सम्भवति. II. Event : q.v. : घटना.

OCEAN (subs.) : (1) समुद्रः ; (2) सागरः ; (3) अर्णवः ; (4) अम्भोनिधिः, पयोधिः and sim. comp. ; (5) रत्नाकरः ; (6) वारां राशिः and sim. comp.s. (poet.).

OCEAN, OCEANIC (adj.) : (1) by comp. ; (2) सामुद्र (f. द्री).

OCHRE : (1) रक्तोपलम्, Wilson ; (2) सुवर्णगैरिकम्.

OCTAGON : (1) अष्टकोणः ; (2) अष्टभुजः ; (3) अष्टास्रः, Li.

OCTAGONAL : अष्टभुजः (जा, जं) : v. Octangular.

OCTAHADRON : *अष्टाग्रः (comp. द्वादशाग्रः, A.b.).

OCTANGULAR : (1) अष्टकोणः (णा, णं) ; (2) अष्टास्रः (स्रा, स्रं).

OCTAVE : अष्टमी, Williams.

OCTAVO : *अष्टक- in comp. : अष्टमश्नि (mfn.)

OCTENNIAL : अष्टवार्षिकः (की, कं) (in both senses).

OCTENNIALLY : अष्टमेऽष्टमे वर्षे and sim. comp.s. : v. Every.

OCTOBER : उत्तराश्विनपूर्वकार्त्तिकसंवादीयुरुपीयवर्षस्य दशमो मासः.

OCTOGENARIAN : (1) अशीतिर्वर्षस्य वर्षाणि, A. p. ; (2) अशीतिवर्षवयस्कः (का, कं) and sim. comp.s. अशीतिवर्ष (f. र्षा), P. ; (3) अशीतिकः (का, कं), Ka.

OCTOSYLLABIC : अष्टाक्षर (f. रा) ; अष्टस्वरः (रा, रं).

OCTROI : शुल्कम् (=custom).

OCULAR : (1) प्रत्यक्ष- in comp. ; (2) चाक्षुषः (षी, षं).

OCULARLY : (1) by ins : चक्षुषा, etc. : v. Eye ; (2) प्रत्यक्षतः.

OCULIST : नेत्ररोगचिकित्सकः and sim. comp.s.

ODD : I. Not even : विषमः (मा, मं). II. Remaining over and above round numbers : कतिपयः (या, यं). III. Strange, peculiar, queer : अपरूपः (पा, पं).

ODDITY : anything odd : expr. by adj. : अपरूपः (पा, पं).

ODDLY : *o. shaped* : अपरूपः (पा, पं) : v. Odd.

ODDNESS : I. Of numbers : वैषम्यम् (?). II. Singularity, strangeness : अपरूपता.

ODDS : I. Excess : आधिक्यम्. II. Inequality : वैषम्यम्. III. Advantage, superiority : q.v. : Ph. : (a) *at o.* i.e. in dispute : expr. with वैषम्यम् *or* अनैक्यम् ; (b) *o. and ends* : यत्तद्वस्तु (n.), etc.

ODE : (1) गीतम् (=song) ; (2) कविता (=poetry).

ODIOUS : (1) गर्हितः (ता, तं) ; (2) कुत्सितः (ता, तं) ; (3) घृणितः (ता, तं).

ODIOUSLY : (1) गर्हितम् ; (2) घृणितम् ; (3) कुत्सितम्.

ODIOUSNESS : (1) गर्हितता ; (2) कुत्सितता ; (3) गर्ह्यता.

ODIUM : I. Hatred : घृणा. II. Fault : दोषः.

ODONTOLOGY : दन्तव्याकरणं शारीरम् (comp. धमनीव्याकरणं शारीरम्, Sr.).

ODORIFEROUS : (1) गन्धवत् (f. ती) : v. Fragrant ; (2) गन्धवहः (हा, हं) (=bearing scent, as *o. gales*).

ODORIFEROUSNESS : गन्धवत्ता : v. Fragrance.

ODOROUS : सुरभि (mfn.) : v. Fragrant.

ODOUR : गन्धः : v. Smell. Ph. : *to be in bad o.* : अवग्रहगतः (ता, तं) : v. Disfavoured.

Of : I. Denoting relation : expr. by gen. or tat. comp., *daughter of the king of Kāsi* : काशिराजपुत्री, V. ; *speed of a chariot* : रथस्य वेगः, Sa. ; *conquest of Tripura* : त्रिपुरविजयः, Me. N.B. (a) do not use gen. when one subs. is in *apposition* with another : *all of us* : सर्वे वयम्, K. ; *entered the city of Oudh* : पुरमविशदयोध्याम्, R. ; *the island of Ceylon* : सिंहलद्वीपः, Kar. ; *in the m. of Fālguna or Chaitra* : फाल्गुने चैत्रे वा मासि, K. b. ; (b) expr. by an adj. or bah. when it introduces an attributive clause, *a man of wealth* : धनी ; *of great strength* : महाबलः (ला, लं) ; *of many kinds* : नानाविधः (धा, धं) ; (c) expr. by a deriv. when it indicates a man's abode : *a man of Oudh* : आयोध्यिकः, U. ; *nobody of this place* : न कश्चिदिहत्यः, D. : v. Inhabitant ; (d) part. in उक (except कामुक) take an acc., *killer of demons* : दैत्यान् घातुकः, S.k. II. About, concerning : q.v. : expr. by gen., *what would one say of the other* : किं भणत्वेक एकस्य, Sa. ; *do you remember of your master* : कच्चिद्भर्तुः स्मरसि, Me. III. Made of : q.v. : (1) by tat. comp., *a house of crystal* : यत्र स्फटिकहर्म्यम्, Ki. ; (2) -मयः (यी, यं), *a vessel of clay* : मृन्मयं पात्रम्, R. ; (3) by deriv., *surely my heart is of iron* : नूनं हृदयं ममायसम्. Ram. IV. In partitive sense : (1) by gen., *by one of which* : येषामेकतमेन, P. ; (2) by loc., *of the kingdoms you have seen* : भवद्दृष्टेषु राष्ट्रेषु, D. ; (3) gen. expr. by comp. when *of* follows a superlative, *best of men* : पुरुषोत्तमः (मा, मं), A.r. ; *greatest of all* : सर्वमहत् (f. तां), S. k. Ph. : *one of the wives* (=one wife) : एका भार्या, J. ; *many of these* : बह्नीमानि, Mah. V. To denote cause : expr. by ins., *of sorrow* : शोकेन, A. r. : v. From. VI. To denote descent : expr. by deriv. or by comp., *of the lunar race* : सोमवंशीयः (या, यं), Mah. ; *prince of high blood* : कुलजः कुमारः, N. Ph. : *of late* : अधुना ; *of old* : पुरा.

Off : I. Interj. : अपेहि : v. Away, begone. II. Adj. : दूरवर्तिन् (f. नी) and sim. comp.s. III. Adv. : दूरे *or* दूरतः : v. Far. IV. With verbs or adverbs : v. The several verbs, etc. V. Prep. : expr. by circumlo., *to be o. the bed* : शय्यां मुञ्चति. Ph. : (a) *o. and on* : सकासकम् (??) ; (b) *o.-hand* : विना समाधानेन (?).

Offal : उच्छिष्टम् : v. Refuse.

Offence (subs.) : I. Crime., fault : q.v. : fault : अपराधः, *punishing according to the nature of the o.* : यथापराधदण्ड (f. ण्डा), R. i. 6. ; *shall not forgive any one for a second o.* : द्वितीयमपराधं न कस्यचित् क्षमेत, V.s. ; *it is not master's o.* : नास्ति प्रभवतोऽपराधः, V. ii. II. Displeasure, resentment : q.v. : विरागः.

Offend : To sin, transgress : q.v. : (1) अपराध्यति (राध्, c. 4.), *I have o.ed in this (matter)* : अहमेवात्रापराद्धा, V. ii. ; (2) अपराधं करोति, M.n. II. To pain : q.v. : पीडयति (पीड्, c. 10.). III. To displease, affront : (1) अपराध्यति, *you have o.ed Jāmadagnya* : अपराद्धं त्वया जामदग्न्यस्य, Vi. iv. ; (2) expr. with : विरक्त (f. क्ता) (=displeased) *or* कुपितः (ता, तं) (=enraged), *and (my) master is o.ed* : सेव्यो जनश्च कुपितः, V. ii. IV. Cause to stumble : स्खलयति (c. of स्खल्).

Offender : अपराधिन् (f. नी) : v. Also guilty.

Offensive : I. Displeasing, disagreeable : दुष्ट (f. ष्टा), *o. words* : दुष्टवाक्यम् ; *o. smell* : दुष्टगन्धः. II. Injurious : पीडाकरः (री, रं) and sim. comp.s. III. Assailant : आक्रामक- in comp. (?). Ph. : *league o. and defensive* : सङ्गतः *or* काञ्चनः सन्धिः, Ka. ix. 8. ; *to act on the o.* : परामियोगं करोति (??).

Offensively : (1) सापराधम् ; (2) सदोषम् ; (3) दुष्टम्.

Offensiveness : (1) दुष्टता ; (2) पीडकता (=injuriousness).

Offer (v.t.) : I. To present as a sacrifice : (1) उपहारं करोति *or* ददाति, *if you o. your own son to the goddess* : यदि त्वमात्मनः पुत्रं भगवत्या उपहारीकरोषि, H. iii. ; (2) उपढौकते (ढौक्, c. 1.) (not religiously), *o.ed this body to Garuda* : गरुडाय स्वदेहमुपढौकितवान्, Vet. xiii. ;

(3) उपनयति (नी, c. 1.) ; *o.ed his body to the lion* : हरये स्वदेहमुपानयत्, R. ii. 59. II. To the mind : उदेति (इ, c. 2.) : v. To occur, arise. III. To propose : q.v. : उपन्यस्यति (अस्, c. 4.) (?). IV. To bid : दित्सति (desi. दा). V. To make use of : करोति, *o. violence* : बलात्कारं करोति ; *o. prayers* : स्तवं करोति. Ph. : *to o. hand (in friendship)* : बाहुं प्रसारयति, Ram.

OFFER (v.i.) : I. To arise, arrive : q.v. : उपनमति (नम्, c. 1.). II. To volunteer, promise : q.v. III. To attempt : q.v.

OFFER (subs.) : प्रस्तावः (?), *to reject an o.* : प्रस्तावं प्रत्याख्याति (?). Ph. : *to make an o. of* : दित्सति.

OFFERING (subs.) : उपहारः, *take this o.* : गृह्यतामुपहारः, H. iii. : v. Oblation, sacrifice.

OFFERTORY : उपहारस्तोत्रम् (??).

OFFICE : I. Duty, work : q.v. : कर्मन् (n.). II. An employment : q.v. (1) कर्मन् (n.) ; (2) अधिकारः, *discharged from an o.* : आक्षिप्ताधिकारः (रा, रं), Mu. ; (3) पदम् (=position) ; (4) कार्यम्. III. Place where business is transacted : no equiv. : कर्मशरणम्, कर्मकुलम्, and sim. comp.s. may be used. IV. Formulary : पद्धतिः. V. Of a house : बहिःशाला.

OFFICER : (1) कर्मचारिन् (m.) (used in Bengali) ; (2) अधिकृतः (=employee), *civil o.* : *पौराधिकृतः ; (3) नायकः (=leader).

OFFICIAL (subs.) : राजपुरुषः : v. Also officer.

OFFICIAL (adj.) : by comp., *o. life* : *अधिकृतजीवितम् ; *o. dress* : अधिकृतवेषः ; *o. duties* : अधिकृतकर्माणि.

OFFICIALNESS : in bad sense : अधिकृतरागः and sim. comp.s.

OFFICIALLY : *अधिकृतनियमानुसारेण and sim. comp.s.

OFFICIATE : कर्म करोति, *o.ing magistrate* : *कर्मकरदण्डनायकः.

OFFICIOUS : I. Meddlesome : अनधिकारचर्चाशीलः (ला, लं) and sim. comp.s. II. Kind : दक्षिण (f. णा).

OFFICIOUSLY : अनधिकारचर्चां कृत्वा and sim. comp.s.

OFFICIOUSNESS : (1) अनधिकारचर्चा ; (2) प्रागल्भ्यम् (=boldness).

OFFING : perh. अपारसमुद्रः. Ph. : *in the o.* : विदूरे गभीरे जले (?).

OFFSCOURING : उच्छिष्टम् : v. Refuse.

OFFSET : I. Lit. : प्ररोहः : v. Shoot. II. Fig. : v. Set off.

OFFSPRING : (1) सन्तानः, *desirous of o.* : सन्तानकामः (मा, मं), R. ; (2) सन्ततिः, *for o. of pure lineage* : सन्ततिः शुद्धवंश्या हि, R. i. 69. ; (3) प्रजा (f.), *quieting the people like his own o.* : प्रजाः प्रजाः स्वा इव सान्त्वयित्वा, Sa. v. 3. ; (4) प्रसूतिः, *destitute of o.* : प्रसूतिविकलः (ला, लं), Sa. vi.

OFT, OFTEN : (1) बहुशः ; (2) अनेकशः ; (3) असकृत् ; (4) अभीक्ष्णम् : v. Frequently. Ph. : (1) *how o.* : कतिशः ; (2) *as o. as......so o.* : यावतो वारान्...... तावतो वारान्.

OGLE : I. Subs : साचिविलोकितम् : v. Glance. II. Verb : साचि *or*...तिर्यक् विलोकयति : v. To glance.

OGRE : राक्षसः (f. सी).

OH : आः : v. O.

OIL (subs.) . तैलम्, *sesamum o.* : तिलतैलम्, Bha. : *cooked in o.* : तैलपक्व (f. क्वा), Bha. ; *o.-seeds* : तिलादिवस्तूनि, Bha., *or* -द्रव्याणि, *or* perh. तैलबीजानि (comp. खसबीजानां तैलम्, Bha.).

OIL (v.) : तैलेन अनक्ति (अञ्ज्, c. 7.), लेपयति (c. of लिप्), etc. : v. To besmear.

OILCAKE : (1) तैलकिट्टम् ; (2) पिण्याकः.

OILCLOTH : *तैलरञ्जितवस्त्रम्, -आस्तरणम्, etc.

OIL-COLOUR : *तैलरञ्जितरङ्गः and sim. comp.s.

OIL-MAN : (1) तैलिकः ; (2) तैलिन् (m.) ; (3) तैलकारः.

OIL-MILL, OIL-PRESS : तैलचक्रम्.

OIL-PAINTING : *तैलरञ्जितरङ्गेन चित्रितम् and sim. expr.s.

OILY : I. Lit. : (1) by comp. ; (2) तैलमयः (यी, यं) (=consisting of oil) II. Resembling oil : मसृण (f. णा). II. Supple, compliant : छन्दोऽनुवर्तिन् (f. नी).

OINTMENT : अञ्जनम्, अभि- : v. Unguent.

OLD : I. Aged : (1) वृद्धः (द्धा, द्धं), *an o. man's saying* : वृद्धस्य वचनम्, H. ; *the o. woman* : सा वृद्धा,

D.; *I am now o.*: इदानीमहं वृद्धः, H.; *an o. ox*: वृद्धोऽक्षः, Ku.; (2) स्थविरः (रा, रं); *like an o. man*: स्थविर इव, Mah.; *the king is o.*: स्थविरः स राजा, D.; *an o. maid-servant*: स्थविरदासी, Ana.; (3) प्रवयस् (mfn.): v. Age.; (4) जरत् (f. ती) (=decayed), *o. and infirm figure*: जरती तनुः, Ki. xi. 7. II. To expr. age: by comp. with -वर्ष (f. र्षा), -वत्सर (f. रा), etc., *thirteen years o.*: त्रयोदशवर्ष (f. र्षा), D. viii.: v. Age, of. Ph.: *and how o. is (he)*: कियद्वा वयः, K. III. Not new: (1) पुराणः (णा, णं), *our o. dear friend*: पुराणप्रियसुहृदस्माकम्, Ana.; *o. wine*: पुराणमद्यम्, Bha.; (2) जीर्णः (र्णा, र्णं) (=o. and rotten), *o. temple*: जीर्णदेवायतनम्, Au.; (3) चिरन्तनः (नी, नं) (of long standing), *o. butter*: चिरन्तनं नवनीतम्, Bha.: *o. friend*: चिरमित्रम्, H.; *o. servant*: चिरसेवकः, H. IV. Ancient: q.v.: पुराणः (णा, णं): *o. sages*: मुनयः पुराणाः, Vi.

OLD, OF: (1) पुरा; (2) पूर्वकाले: v. Formerly.

OLD AGE: (1) वार्द्धक्यम्; (2) स्थविरम्; (3) वार्धकम्, R. i. 8.; (4) परिणामः (=advanced age), R. viii. II.; (5) जरा (=infirm old age), D.i.

OLDEN: (1) पुराण (f. णा), *of o. custom*: पुराणस्याचारस्य, Vi. iii. 38.; (2) पुरातनः (नी, नं), *o. necklace*: पुरातनी माला, Ku.: v. Ancient, Ph.: *o. times*: पुराकालः.

OLD-FASHIONED: (1) प्राचीनः (ना, नं): v. Ancient; (2) by circumlo.

OLDNESS: I. Antiquity: (1) पुराणत्वम्, -ता; (2) पुरातनत्वम्, -ता. II. Old age: (1) वृद्धत्वम्; (2) स्थविरता.

OLEAGINOUS: (1) तैल- in comp.; (2) स्निग्ध (f. ग्धा) (=unctuous).

OLEANDER: a plant: करवीरः.

OLFACTORY: गन्धवाहिन् (f. नी) (?) (comp. वायुवहा शिरा).

OLIBANUM: (1) कुन्दुः; (2) कुन्दुरः (रुः), -कः.

OLIGARCH: *मुख्यः.

OLIGARCHIC, -AL: expr. with subs. or by circumlo.

OLIGARCHY: *मुख्यतन्त्रम्; मुख्यानां शासनम्, Ph.: *o. of bishops*: *कतिपयधर्मनायकशासनम्.

OLIO: सङ्करः: v. Also medley.

OLIVE: I. The tree: जितः, -वृक्षः (?). II. The fruit: जितम्, -फलम् (?).

OLYMPIAN, OLYMPIC: *औलुम्प (f. म्पी).

OMELET: *अण्डसारः; अण्डसाध्यखाद्यविशेषः.

OMEN (subs.): (1) निमित्तम्, *good and bad o.s*: शुभाशुभानि निमित्तानि, V. m.; (2) शकुनम्, -नः (properly from birds), सर्वशकुनसंग्रहः, V. m. 86. 4.; (3) by adj. (when the meaning is clear), *good o.*: शुभम्, इष्टम्, शस्तम्, etc.: v. Also portent.

OMEN (v.): कथयति: v. To betoken. *Well-o.ed, ill-o.ed*: v. Auspicious, inauspicious.

OMINOUS: अनिष्टशंसिन् (f. नी) and sim. comp.s.: v. Inauspicious.

OMINOUSLY: expr. by adj. or circumlo.

OMISSION: वर्जनम् (?); (2) अतिक्रमः (?); (3) उत्क्षेपः (?): v. To omit, neglect.

OMIT: (1) परित्यजति (त्यज्, c. 1.) (=to leave out); (2) अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) (=to pass by); (3) उत्क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (=to throw out).

OMNIBUS: गोष्ठीयानम्, Mr. vi.

OMNIPOTENCE: (1) सर्वशक्तित्वम्; (2) सर्वशक्तिमत्त्वम्.

OMNIPOTENT: (1) सर्वशक्ति (mfn.); (2) सर्वशक्तिमत् (f. ती); (3) सर्वशक्तिसमन्वितः (ता, तं); (4) सर्वसमर्थः (र्था, र्थं); (5) समग्रशक्ति (mfn.); etc.

OMNIPRESENCE: (1) सर्वगतत्वम्, S.; (2) सर्वत्र विद्यमानता.

OMNIPRESENT: (1) सर्वत्र विद्यमानः (ना, नं); (2) सर्वगतः (ता, तं); (3) सर्वव्यापिन् (f. नी) (=all-pervading).

OMNISCIENCE: (1) सर्वज्ञता, -त्वम्; (2) सर्ववेदित्वम् (rare).

OMNISCIENT: (1) सर्वज्ञः (ज्ञा, ज्ञं); (2) सर्वविद् (mfn.); (3) सर्ववेदिन् (f. नी); and sim. comp.s.

OMNIVAGANT: (1) सर्वगः (गा, गं); सर्वगतः (गा, गं); (3) सर्वतोगामिन् (f. नी).

OMNIVOROUS: सर्वभक्षः (क्षा, क्षं) and sim. comp.s.

ON (prep.) : I. In contact with : (1) by loc., *lying on a grass bed* : संविष्टः कुशशयने, R. ; *putting on his head* : शिरस्यारोप्य ; Vi. ; *to fall on the ground* : भूमौ पतति, Mr. ; (2) उपरि (=over : q.v.) : (with gen.), *to throw on Vairodhaka* : वैरोधकस्योपरि निपातनाय, Mu. N.B. The ins. must be used after verbs of motion : *to go on horse* : अश्वेन गच्छति, S. ; *carrying on his shoulders* : स्कन्धेनोद्वह्य, D. ; *take me to (our) house on a fresh cloud* : नय मां नवेन वसतिं पयोमुचा, V. II. =at, near : (1) by loc., *a cow-station on the Ganges* : गङ्गायां घोषः, Kav. ; *on the north* : उत्तरस्यां दिशि, Ku. ; (2) by affix तस्, *on the right* : दक्षिणतः ; *on the left* : वामतः ; *on the rear* : पृष्ठतः ; *on both sides* : उभयतः. III. At the time of : by loc., *on the first of Āshāḍha* : आषाढस्य प्रथमदिवसे, Me. ; *on the following day* : परस्मिन्नहनि (or commonly, परेद्युः). IV. = after : q.v. : by loc. abs., *on her departure* : गतायां तस्याम्, K. V. Denoting logical basis of connexion : expr. by ins., *on one condition* : एकेनाभिसन्धिना, Sa. ; *on oath* : शपथेन (?). VI. Concerning : q.v. : expr. by comp., *a treatise on spheres* : गोलप्रबन्धः, Go. VII. To denote various relations : v. The several verbs after which it is used. Miscell. : *on high* : उच्चैः ; *on a sudden* : सपदि ; *on the wing* : v. To fly ; *on the alert* : सावधानः (ना, नं) ; *on hand* : हस्तगतः (ता, तं) ; *the gods were on (the side of) Arjuna* : देवा अर्जुनतोऽभवन्, S.k.

ON (adv.) : I. After verbs : gen. not expr. II. Attached to the body : अङ्गे. Ph. : *and so on* : इत्यादि (mfn.).

ONCE : I. One time : (1) सकृत्, *even o.* : सकृदपि, K. ; (2) एकवारम्, *o. and again* : (1) असकृत् ; (2) वारं वारम् ; (3) मुहुः. II. At one time : कदाचित्. III. Formerly : q.v. : पुरा.

ONCE, AT : I. At the same time : (1) युगपत् ; (2) समकालम् ; (3) एकावसरम् ; (4) समम्, Ki. Ph. : *at o. perspicuous and deep* : प्रसन्नगम्भीरः (रा, रं), Ki. ; *at o. terrific and pleasant* : भीमकान्तः (न्ता, न्तं), B. II. Immediately : q.v. : (1) सद्यः ; (2) तत्क्षणात्.

ON DIT : (1) किल (enclitic) ; (2)......इति श्रूयते ; etc.

ONE : I. In gen. sense : (1) एकः (का, कं), *not o. of you* : भवत्सु नैकम्, N. xiv. 44. ; *in o. hollow* : एकस्मिन् कोटरे, K. ; *one-horse carriage* : एकाश्वयानम् and sim. comp.s. (?) ; (2) एकैकः (का, कं) (distributive), *takes one Dinār every day* : प्रतिदिनमेकैकं दीनारं गृह्णाति, P. ; *gave o. code to each* : एकैकां संहितामेककस्मै ददौ, B. p. *One of two* : एकतरः (रा, रं), *one of many* : एकतमः (मा, मत्), *even by o. of which* : येषामेकतमेनापि, P. v. 3. *One by one* : एकैकशः, A. r. *O. day* : एकदा, K. *At o. time* : एकस्मिन् समये, L. II. In contrast to *other or another* : एकः (का, कं), *the o. brought the kings under subjection, the other*...एको नृपतीन् वशमनयत् । अपर···, R. viii. 19. ; *one is grinding paints, another stringing flowers* : एका वर्णकं पिनष्टि । अपरा सुमनसो गुम्फति, Mr.; *their clans are fourteen ; one is derived from the mind of Brahmā, another from the Vedas, another from the fire* : तासां चतुर्दश कुलानि । एकं कमलयोनेर्मनसः समुत्पन्नम्, अन्यद्वेदेभ्यः संभूतम्, अन्यदग्नेरुद्भूतम्, K. ; *what will o. say of the other* : किं भणति एक एकस्य, Sa. ; *on the o. hand...on the other* : एकत्र...एकत्र (better अन्यत्र or अपरत्र), K. ; *on the o. hand...on the other* : एकतः···अन्यतः, Vi. Ph. : *at one time...at another time* : कदाचित्··· कदाचित्, R. III. Denoting identity : expr. by तद्, *but not the o.* : न पुनः सः, Mr. ; *I am the o.* : सोऽहमस्मि, D. : v. Same. Ph. : *all the ethical systems are at one that innocence is a cardinal virtue* : धर्मशास्त्राणामहिंसा परमो धर्म इत्यत्रैकमत्यम्, H. ; *the great-minded are one in mind, in word, in action* : मनस्येकं वचस्येकं कर्मण्येकं महात्मनाम्, H. i. 100. IV. In connextion with rel. pro. : expr. by तद्, *I do not see o. whom she has not embraced* : न हि तं पश्यामि योऽनया नोपगूढः, K. V. Equiv. to some o., any o. : कश्चित् : v. Any, some. VI. In an indefinite sense(=men) जनः or लोकः, *one would say* : जनो or लोको वदिष्यति. Ph. : (a) *little ones* : शिशवः : v. Child ; (b) *one-eyed* : एकाक्ष (f. क्षी) or gen. काण (f. णा).

ONE ANOTHER, ONE···THE OTHER : (1) अन्योन्य: (न्या, न्यत्), *why do you eat o. a.'s flesh* : कस्मात्त्वमन्योन्यं मांसं भक्षयथ, Kar.; *placing o. a.'s attributes on o. a.* : अन्योन्यस्मिन्नन्योन्यधर्मानध्यस्य, S.; (2) इतरेतर:, (रा, रत्) *feeding o. a.* : इतरेतरं भोजयत:, S. k.; *without distinguishing one from the other* : इतरेतराविवेकेन, S.; (3) परस्पर:, (रा, रं) *all spoke to o. a.* : ऊचु: सर्वे परस्परम्, A. r.; *one with the other* : परस्परेण, R. vii. 14.

ONENESS : एकता, S. p. b. : v. Unity.

ONEROUS : (1) गुरु (f. र्वी) (=heavy); (2) दुर्भर: (रा, रं) (=oppressive).

ONESIDED : असम: (मा, मं) (=inequal) : v. Partial.

ONESIDEDNESS : असमता (=inequality) : v. Partiality.

ONION : (1) पलाण्डु:; (2) सुकन्द:.

ONLY (adj.) : (1) एक एव (एकैव, एकमेव), *I was the o. daughter born of them* : तयोरहमेकैवात्मजा समुत्पन्ना, K.; (2) एक- in comp., *(my) old infirm mother who has an o. son in me* : मदेकपुत्रा जननी जरातुरा, N.; (3) by adv. : q.v.

ONLY (adv.) : (1) केवलम्, (best equiv.), *killing me is not o. killing an animal* : न केवलं प्राणिवधो वधो मम, N.; *(but) o. (he) does not bear transgression* : केवलं न सहते विलङ्घनम्, Ki.; (2) by -मात्र in comp., *black o. in colour* : वर्णमात्रेण कृष्ण:, Me.; (3) with एव giving emphasis, *there is o. one means* : एक एवोपायोऽस्ति, K.s.

ONOMATOPŒIA : अव्यक्तानुकरणम्, S.k.

ONSET : अवस्कन्द: : v. Attack.

ONSLAUGHT : अभिघात: : v. Also invective.

ONTOLOGY : *सत्त्वविज्ञानम्; सत्त्वविचार:; and sim. comps.

ONWARD (adj.) : (1) अग्रेसर: (री, रं); (2) वर्धिष्णु (mfn.) (=increasing).

ONWARD,-S (adv.) : (1) अग्रे; (2) अग्रत:; (3) पुरत:.

ONYX : गोमेदभेद:; पीतरत्नम् (?), Bha.

OOZE (v.i.) : (1) स्रवति, परि-, (स्रु, c. 1.). *and the secret will o. out* : रहस्यञ्च स्रवति, D. ii.; (2) क्षरति (क्षर्, c. 1.); (3) रीयते (री, c. 4.) (rare).

OOZE (subs.) : क्षरितम् : v. Also flow.

OOZY (adj.) : सरस: (सा, सं) : v. Moist, wet.

OPACITY : कलुषता or कालुष्यम् : v. Transparency.

OPAL : perh. पुलक: or विमलक:, V.m. 80. 4.

OPAQUE : कलुष: (षा, षं), V.m. 82. 4. : v. Transparent.

OPE (v.) : v. Open (V.).

OPEN (v.t.) : I. To unclose : (1) वि-वृणोति, अपा-, (वृ, c. 5.), *o. the back door* : अपावृणु पक्षद्वारकम्, Mr.; *to o. the mouth* : आस्यं विवृणोति, V.p.; (2) उद्घाटयति (c. of घट्), (from some fastening, etc.), *o. the door* : उद्घाटय द्वारम्, Mr.; (3) उन्मोचयति (मुच्, c. 10.) (=to free, as from a cover) *o.ed and read it* : तदुन्मुच्य पपाठ, K.; (4) उन्मीलयति (c. of मील्) (of the eyes); (5) व्याददाते, -ददाति (दा, c. 2.) (to open wide, as the mouth); (6) प्रसारयति (c. of सृ) (=to stretch, put forth, as the hands). II. To disclose, reveal : q.v. : विवृणोति. III. To explain, expound : q.v. : विवृणोति. IV. Of roads, etc. : (1) करोति : v. To make; (2) शोधयति (c. of शुध्) (=to clear), कुर्वन्त: शोधयन्तश्च पन्थानं गहने वने, Ram. V. To begin : q.v. : प्रस्तौति (स्तु, c. 2.). VI. To lance : विध्यति (व्यध्, c. 4.), Sr. VII. Of the bowels : रेचयति (रिच्, c. 10.).

OPEN (v.i.) : I. To unclose : (1) विवृत: (ता, तं) भवति; (2) by pass. II. To appear : q.v. : आविर्भवति. III. Of flowers, etc. : उन्मीलति (मील्, c. 1.). IV. To begin : q.v. : आरमते (रम्, c. 1.).

OPEN UP : (1) विवृणोति : (2) प्रकटीकरोति.

OPEN (adj.) : I. Unclosed : (1) विवृत:, अनावृत: or अपावृत: (ता, तं); (2) उद्घाटित: (ता, तं); (3) उन्मीलित: (ता, तं); (4) व्यात्त (f. त्ता); (5) उन्मुक्त (f. क्ता); (6) प्रसारित: (ता, तं), *with o. arms* : प्रसारितभुजाभ्याम् or -भुजै: (for many) : for dif. : v. To open. II. Frank, artless : q.v. : विवृत: (ता, तं), *to lay o.* : विवृणोति, Ki. xiv.12. III. Public, exposed : प्रकाश: (शा, शं), *what! I have come out into o. (field)* : कथं, प्रकाशं निर्गतोऽस्मि, Sa. iii.; *made woods o.* : विपिनानि प्रका-

शान्ति चकार, R. iv. 31. : v. Also clear. IV. Fig., accessible : *the post is o. to all* : सर्वेषु मुक्तं पदम् *or* सर्वेषां साधं कर्म. : v. Not settled : न निर्णीतः (ता, तं), etc. : v. To decide.

OPEN-EYED : विवृताक्ष (f. क्षी) and sim. comp.s.

OPEN-HANDED : (1) मुक्तहस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) मुक्तकरः (रा, रं), K. s. 120. 12.

OPEN-HEARTED : विवृतहृदयः (या, यं) and sim. comp.s. : v. Also frank, sincere.

OPENING (adj.) : Ph. : *o. medicine* : रेचकम्.

OPENING (subs.) : I. The act : (1) उद्घाटनम् ; (2) उन्मीलनम् ; etc. : v. To open. II. An aperture : q.v. : छिद्रम्. III. Beginning : q.v. : आरम्भः, सम्-, *o. of a book* : ग्रन्थारम्भः, Kav. IV. Appearance : q.v. : आविर्भावः.

OPENLY : (1) प्रकाशम् ; (2) प्रकटम् ; (3) स्फुटम्.

OPENNESS : (1) विवृतिः ; (2) प्रकाशता ; etc. : v. Open.

OPERA : सङ्गीतविशेषः ; *कार्मणम् : v. Also music.

OPERATE : I. To act, influence : II. In surgery : (1) शस्त्रम् अवचारयति (c. of चर्), Sr. ; (2) कर्म करोति (when the sense is clear), मूढगर्भोदराशोंऽश्मरीभगन्दरमुखरोगेष्वमुक्तवतः कर्म कुर्वीत, Sr. III. In medicine : expr. with गुणः : Efficacious.

OPERATION : I. Action, exertion : व्यापारः. II. Military or naval : कर्मन् (n.). III. Mathematical : कर्मन् (n.). IV. Surgical : (1) कर्मन् (n.) *or* precisely : शस्त्रकर्म ; (2) शस्त्रावचारः. V. Effect : q.v.

OPERATIVE (adj.) : कर्मनिपुण (f. णा) : v. Also efficacious.

OPERATIVE (subs.) : कर्मकरः : v. Labourer.

OPERATOR : in surgery : *a skilful o.* : शस्त्रावचारकुशलः (ला, लं) and sim. comp.s.

OPEROSE : श्रमसाध्य (f. ध्या) and sim. comp.s.

OPHTHALMIA, OPHTHALMY : (1) अर्बुद (mn.) ; (2) अभिमन्थः.

OPIATE : निद्राजनकमौषधम् and sim. expr.s.

OPINE : मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To think.

OPINIATED, OPINIATIVE : v. Opinionated.

OPINION : I. In gen. : मतम्, *in my o. the Vaiśeṣika doctrine is good* : वैशेषिकं चारु मतं मतं मे, N. xxii. 36. II. Estimation : expr. with मतः (ता, तं), अभि-, *win good o. of your husband* : भर्तुर्बहुमता भव, Sa. iv. III. Honour, fame : q.v. : मानः.

OPINIONATE, -D : स्वमतबद्ध (f. द्धा) and sim. comp.s. (?).

OPIUM : (1) अहिफेनम् : (2) आफूकम्, "आफूकं शोषणं ग्राहि", Bha.

OPOSSUM : *औपसमः ; शावककोषभृज्जन्तुविशेषः.

OPPONENT : प्रतिद्वन्द्विन् (mfn.) : v. Also adversary, enemy.

OPPORTUNE : I. Timely : (1) समयोचितः (ता, तं) ; (2) प्राप्तकालः (ला, लं) ; and sim. comp.s. II. Fig., becoming : q.v.

OPPORTUNELY : (1) यथावसरम् ; (2) यथासमयम् ; (3) काले : v. Time.

OPPORTUNENESS : (1) औचित्यम् (=fitness) ; (2) प्राप्तकालता (of time).

OPPORTUNITY : अवसरः, *kings are to be approached (when) o.ies. (occur)* : अवसरोपसर्पणीया राजानः, Sa. v. ; *to give an o.* : अवसरप्रदानाय, Sr. ; *this is the o. to show myself* : अवसरोऽयमात्मानं दर्शयितुम्, Sa. : *looking up for an o. for (discharging) an arrow* : बाणावसरं प्रतीक्ष्य, Ku. iii. 64. : v. Also time.

OPPOSE (v.t.) : I. Lit. : (1) संमुखयति ; (2) संमुखीकरोति. II. In gen. : (1) निरुणद्धि (रुध्, c. 7.) (=to check), *to o. his progress* : तत्प्रसरं निरोद्धुम्, Vi. iv. 6. ; (2) प्रतिकूलयति (nomi.) (=to act adversely), *and it (passion) cannot be o.d by any one* : न चायं केनापि प्रतिकूलयितुं शक्यते, K. ; (3) प्रतिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (=to refute : as of opinion), D.s. ; प्रतियोधयति (c. of युध्) (in fighting), D. ; (4) निवारयति (वृ, c. 10.) (=to prevent).

OPPOSE (v.i.) : in controversies : प्रत्यवतिष्ठते (स्था, c. 1.), *others o. to this* : अत्रापरे प्रत्यवतिष्ठन्ते, S.

OPPOSED : (1) विरुद्ध (f. द्धा) (o. to practices, moral, etc.), M. viii. 46. ; Ki. xiv. 25. ; (2) प्रतिकूलः (ला, लं) (=adverse).

OPPOSITE (adj.) : I. Facing : (1) संमुख (f. खा) ; (2) संमुखीनः (ना, नं). II. Adverse,

contrary : q.v. : (1) विरुद्ध (f. द्धा), *of o. natures like darkness and light* : तमःप्रकाशवद्विरुद्धस्वभावयोः, S. ; (2) विरोधिन् (f. नी), *of o. views* : विरोधिवचस् (mfn.), Si. ii. 25.

OPPOSITE (subs.) : I. An enemy : q.v. : विरोधिन् (f. नी). II. A contrary : q.v. : विपरीतम्.

OPPOSITION : I. The act : (1) विरोधः, -नम्, etc. ; (2) better by verb : v. To oppose. II. Obstacle : q.v. : बाधा. Ph. : *without o.* : अविरोधेन. III. Contrariety, repugnance : q.v. : विरोधः. Ph. : *in o. to* : विरुद्धम् : v. Against. IV. Adverse party : विरुद्धपक्षः (?).

OPPRESS : (1) पीडयति, प्र-, उत्-, नि-, सं-, उप- (पीड्, c. 10.), *unjustly o.es men* : अन्यायतः पीडयति मानवान्, Ram. i. 14. 17. ; *was o.ed with the enjoined price of (this) daughter* : पीडितो दुहितृशुल्कसंस्थया, R. xi. 38. ; (2) बाधते *or* बाधयति, प्र-, परि-, (बाध्, c. 1. and c. 10.), *he o.es the three worlds* : स बाधयति लोकांस्त्रीन्, Ram. ; (3) उपप्लवते (प्लु, c. 1.) (rare), Si.

OPPRESSION : I. The act or that which oppresses : (1) पीडनम्, उत्-, प्र-, *o. of people* : प्रजापीडनम् ; (2) उपद्रवः ; (3) उपप्लवः (rare). II. Misery : q.v. : पीडा. III. A sense of weight : भारः.

OPPRESSIVE : I. Tyrannical : (1) पीडक (f. डिका), उत्-, प्र- ; (2) बाधक (f. धिका) ; (3) दारुण (f. णा) (=fierce). II. Heavy, overpowering : दुर्भरः (रा, रं).

OPPRESSIVELY : expr. by adj.

OPPRESSIVENESS : (1) पीडकता etc. (?) ; (2) better by adj.

OPPRESSOR : (1) प्रजापीडकः ; (2) लोकबाधकः ; etc. : v. To oppress.

OPPROBRIOUS : कुत्सितः (ता, तं) : v. Also disgraceful, blameable.

OPPROBRIOUSLY : कुत्सितम् : v. Also disgracefully.

OPPROBRIUM : कुत्सा : v. Reproach, blame.

OPPUGN (v.) : v. To oppose, resist.

OPTATIVE : *o. mood* : आशंसावाचिनी क्रिया (after S. k.).

OPTICIAN : *आलोकयन्त्रिकः and sim. comp.s.

OPTIC, -AL : by comp., *o. angle* : *दृक्कोणः ; *o. nerve* : आलोकवाहिनी शिरा (after शब्दवाहिनी, Sr.)

OPTICS : तेजोविज्ञानम् ; प्रकाशविज्ञानम् ; आलोकविज्ञानम्.

OPTION : अभिरुचिः (?), *is there any o. in the matter* : किमत्र कस्यचित् स्वरुचिः, Vi. iv. : v. Choice.

OPTIONAL, -LY : by expr. with subs.

OPULENCE : (1) सम्-ऋद्धिः ; (2) ऐश्वर्यम् ; (3) विभवः.

OPULENT : (1) समृद्धिशालिन् (f. नी) : v. Rich.

OR : I. In gen. : वा, *whether child or pupil* : शिशुर्वा शिष्या वा, U. iv. 11. ; *whether God is spoken of in this passage or not* : किं ब्रह्मास्मिन् वाक्येऽभिधीयते न वेति, S. ii. 15. ; *from fear of the king or of thieves* : राजभयाच्चौरभयाद्वा, Mr. iii. ; *or else* : किं वा, Vi. vi. 21. (when=otherwise : नोचेत्, H.). II In interrogation direct or implied : *is it a dream, an illusion, or delusion of my mind* : स्वप्नो नु माया नु मतिभ्रमो नु, Sa. ; *is my strength gone or am I another* : ध्वस्तं नु मे वीर्यमुताहमन्यः, Ki. ; *or is (she) going to live with hinds* : आहो निवत्स्यति समं हरिणाङ्गनाभिः, Sa. ; *shall I kill him, or is he dreaming* : किं व्यापादयाम्युतोस्विस्वप्नायते, Mr. iii. ; *I do not know whether this is becoming of (your) bark or (your) matted hair, whether it befits (your) penances or it is a part of (your) religious observances* : न जाने किमिदं वल्कलानां सदृशमुताहो जटानां समुचितं, किं तपसोऽनुरूपमाहोस्विद्धर्मकर्मापदेशाङ्गमिदम्, K. (N.B. नु is interro. and not used in such cases). III. Beginning a sentence : अथवा, *or to injure tender things* : अथवा मृदु वस्तु हिंसितुम्, R. viii. 45. IV. In definitions or explanations : by च *or* not expr., *is called a fratricide or a brother-killer* : भ्रातृहा भ्रातृघाती चाभिधीयते.

ORACLE : I. Lit. : (1) देववाणी ; (2) दैवी वाक् ; (3) आकाशभवा सरस्वती (from heaven) ; and sim. comp.s. II. A prophet : q.v. : भविष्यद्वक्ता (m.).

ORACULAR : (1) expr. with subs., *his words are o.* : *देववाणीसन्निभमस्तस्य व्याहारः ; (2) प्रामाणिकः (की, कं) (=authoritative).

ORACULARLY : expr. with subs. or by circumlo.

ORAL : (1) वाचिकः (की, कं) (=verbal), *I now wish to know his o. (communication)* : वाचिकमिदानीं श्रोतुमिच्छामि, Mu. v. ; (2) मौखिकः (की, कं) (lit. but ambiguous).

ORALLY : वाचा (=in words) and sim. comp.s.

ORANGE : I. The fruit : (1) नागरङ्गम् ; (2) मधुजम्बीरम् (use m. for the tree). II. The colour : रक्तपीतः.

ORANGERY : नागरङ्गवाटिका (?).

ORANG-OUTANG : वनमानुषः (?), K.

ORATION : वक्तृता (used in Bengali) ; प्रौढव्याहारः (?) ; सरस्वतीनिस्यन्दः (?).

ORATOR : (1) वाक्यकोविदः (?) ; (2) वक्तृ (m.) (=speaker).

ORATORICAL : by comp., or talents : वक्तृताशक्तिः (?).

ORATORIO : *गीतसन्दर्भः.

ORATORY : I. The art : (1) वाग्मिता (?) ; (2) वाक्पाटवम् (?). II. A place of prayer : *भजनालयम्.

ORB (subs.) : मण्डलम् : v. Circle, disk.

ORB (v.) : I. Lit. : मण्डलीकरोति. II. Fig. : मण्डयति (=to adorn : q.v.).

ORBED (adj.) : मण्डलिन् (f. नी) : v. Circular, round.

ORBIT : कक्षा, *o. of a planet* : ग्रहकक्षा, Su. xii. 73.

ORCHARD : फलवाटिका (?), *mango-o.* : आम्रवाटिका, -वनम् and so on.

ORCHESTRA : I. Part of a theatre : वादित्रभूमिः (??). II. The body of musical performers : वादित्रवादकाः (m. pl.) (??).

ORCHID : *कोषलता.

ORDAIN : (1) नियोजयति (युज् c. 10.) : v. To employ ; (2) आदिशति (दिश्, c. 6.) : v. To order.

ORDEAL : I. Lit. : *here the o.s for clearing (oneself) are by balance, by fire, by water, by poison, by drinking divine water* : तुलाग्न्यापो विषं कोषो दिव्यानीह विशुद्धये, Y. ii. 97. ; *to accept an o.* : दिव्यं करोति, V. s. II. Fig., severe trial : expr. with व्यसनम् or विपद् (=calamity : q.v.).

ORDER (subs.) : I. Disposition, arrangement : q.v. : (1) क्रमः (of succession), *without deviating from o.* : अनुज्झितक्रमः, Ku. ; *in regular o.* : यथाक्रमम् ; (2) परिपाटी, M.n. Ph. : *o. of battle* : व्यूहः ; *without o.* : उच्छृङ्खलम्. II. Regularity : q.v. : परिपाटी. Ph.: *in o. (as of the organs)*: प्रकृतिस्थ (f. स्था). III. Established usage : (1) स्थितिः, *observer of o.* : स्थितेरभेत्ता, R. iii. 27. or अभिन्नस्थितिः, Sa. v. 11. ; (2) मर्यादा, M.n. IV. A command, direction : (1) आज्ञा, *sending me o.s* : प्रेषयन्मह्यमाज्ञाम्, Mu. ii. : *received his o. with pleasure* : तदाज्ञां मुदितोऽग्रहीत्, R. xii. 7. ; *to give an o.* : आज्ञां ददाति, Ku. ; (2) आदेशः or निदेशः, *getting their master's o.* : भर्तुरादेशं समवाप्य, Ki. vi. 46. ; *I wish to know (his) o.* : निदेशं ज्ञातुमिच्छामि, Mah. ; (3) नियोगः, *(we) have carried out (our) preceptor's o.* : अनुष्ठितो गुरुनियोगः, Sa. ; (4) शासनम्, *to stand by an o.* : शासने तिष्ठति, R. xi. 65. V. For paying money : शासनम्, निदेशः, etc. may be used. VI. Rank, class : श्रेणिः (णी). Ph. : *the lower o.s* : प्राकृताः or पृथग्जनाः (m. pl.). VII. Of religious communities : सम्प्रदायः. VIII. For constructing houses : विधानम् (?). IX. In pl., *to take (holy) o.s.* : *आचार्यक्षेत्रं प्रविशति or आचार्यत्वं परिगृह्णाति. Ph. : (a) *in o. to read, etc.* (i.e. for the purpose of) : अध्ययनार्थम् or अध्ययनाय : v. For ; (b) *o. of the day* : दैनिकक्रमः (?).

ORDER (v.) : I. To arrange, dispose : q.v. : परिकल्पयति (क्लृप्, c. 10.). II. To command, direct : (2) आ-दिशति, नि-, समा-, (दिश्, c. 6.), *I have been o.ed by the Princess of Benares* : आदिष्टोऽस्मि काशिराजपुत्र्या, V. iii. ; (2) आज्ञापयति, सम्-, (c. of ज्ञा), *as your Majesty o.s* : यदाज्ञापयति देवः, Mah. ; *o. the forces to eradicate (his) resolution* : संकल्पसमुन्मूलनाय दण्डचक्रमाज्ञापय, Mah. i. ; (3) शास्ति (शास्, c. 2.) (ambiguous).

ORDERLY (subs.) : *आज्ञावाहकः and sim. comp.s.

ORDERLY (adj.) : I. Well-arranged, well-regulated : -परिपाटी in comp. : v. Also to arrange, methodical. II. Well-conducted : शिष्ट (f. ष्टा).

ORDINAL : Ph. : *o. number* : पूरणी सङ्ख्या, Ki.

ORDINANCE : I. An injunction : (1) नियोगः ; (2) शासनम् (=edict). II. Religious : विधिः : v. Ceremony.

ORDINARILY : I. Commonly : प्रायेण : v. Usually, generally. II. In an ordinary degree : expr. by circumlo., *"more than o. severe"* : *यथा प्रायशो भवति तस्मादधिकतीव्र (f. व्रा).

ORDINARY : I. Customary, regular : प्रचलः (ला, लं) *or* प्रचलितः (ता, तं). II. Common, inferior : q.v. : सामान्य (f. न्या).

ORDINATION : नियोगः, वि- : v. To appoint.

ORDNANCE : *कामानानि (n. pl.) : v. Artillery.

ORDURE (subs.) : (1) विष्ठा ; (2) पुरीषम् ; (3) शकृत् ; (4) गूथम्.

ORE : I. A metal : धातुः. II. In mining : आकरः (?). Ph. : *common pyritic iron o.* : स्वर्णमाक्षिकम्, Wilson.

OREAD : गिरिदेवता and sim. comp.s.

ORGAN : I. A medium : (1) इन्द्रियम् (of men), *the o. of taste* : रसनेन्द्रियम्, D. ; (2) करणम्, *there are three internal and ten external o.s* : अन्तःकरणत्रयं दश बाह्यकरणानि, S. p. b. Ph. : *the male o.* : लिङ्गम् ; *the female o.* : योनिः. II. Fig. : द्वारम्. III. A musical instrument : *आर्गणम्.

ORGANIC : by comp., *o. pleasure* : इन्द्रियसुखम्. Ph. : *o. substance* : *व्यूढपदार्थः.

ORGANICALLY : (1) व्यूढ- in comp. (?) ; (2) by circumlo.

ORGANISM : I. Lit. : *करणसन्निवेशः. II. Fig. : यन्त्रम् (=machine : q.v.).

ORGANIST : *आर्गणवादकः.

ORGANISATION : I. The act : परिकल्पना (?). II.=organism : q.v.

ORGANIZE : परिकल्पयति (क्ऌप्, c. 10.) : v. To arrange, devise.

ORGIES : प्रमोदः (=amusement), *o. of imps in the first part of night* : प्रादोषिकः प्रमोदः पिशाचाङ्गनानाम्, Ma. v.

ORIENT : I. Rising : उद्यत् (f. ती) : v. To rise. II. Eastern : q.v. : प्राच्य (f. च्या). III. Bright, shining : उज्ज्वलः (ला, लं).

ORIENTAL : (1) प्राच्य (f. च्या) ; (2) पौरस्त्य (f. स्त्या) ; (3) पूर्वदेश्य (f. श्या) and sim. comp.s.

ORIFICE : (1) मुखम् ; (2) छिद्रम् (=hole, when there are several o.s.).

ORIGIN : मूलम्, *the o. of all vices like harmfulness* : मूलं दोषस्य हिंसादेः, Ki. xi. 20. ; *of good o.* : मौल (f. ली), R. ; *wealth always has its o. in piety* : धर्ममूलः सदैवार्थः, Mah. s. 123. 4. : v. Also beginning, source.

ORIGINAL (adj.) : I. Primitive : q.v. : आदिमः (मा, मं). II. Primary : मूल- in comp., *o. side (of a High Court)* : *मूलविभागः. II. Not translated or borrowed : expr. with : मूलम्. IV. Having new ideas, etc. : perh. अनन्यसाधारण (f. णी) : v. Also originality.

ORIGINAL (subs.) : Origin : q.v. II. An o. work : मूलम्, *this is just like the o.* : यथा मूलं तथैवैतत्, K. s. l. 10. III. First copy : मूलम्.

ORIGINALITY : ? अपूर्वकल्पनाशक्तिः. (in inventing) ; ? अपूर्वरचनाशक्तिः (in writing), etc.

ORIGINALLY : I. At first : आदौ. II. From the origin : मूलात्.

ORIGINATE : expr. by subs. : v. Also to create, begin, spring.

ORIGINATION : expr. with प्रभवः : v. Origin, beginning.

ORIGINATOR : (1) मूलम् (=origin : q.v.) ; (2) प्रभवः (=source : q.v.) ; (3) स्रष्टृ (m.) (=creator : q.v.).

ORIOLE : पक्षिविशेषः : v. Thrush.

ORION : a constellation : (1) मृगशिरस् (m.) ; (2) मृगशीर्षः.

ORISON : v. Prayer.

ORNAMENT (subs.) : (1) अलङ्कारः, *an o. for horses* : अश्वालङ्कारः, K. ; *who (Urvaśi) is the o. of heaven* : यालङ्कारः स्वर्गस्य, V. i. ; *now speaks of o.s of language* : सम्प्रति शब्दालङ्कारानाह, Kav. ix. ; (2) भूषणम्, वि-, *adorned with various o s* : नानाविभूषणविभूषितः (ता, तं), J. ; *there is here a city named Ujjayini—the o. of earth* : अस्तीहोज्जयिनी नाम नगरी भूषणं भुवः, K. s. xi. 31. ; (3) आभरणम् (lit.), *she also taking off all other o.s* : अवमुच्य तथान्यानि सर्वाण्याभरणानि सा, Ram.

ORNAMENT : (v.) : अलङ्करोति (कृ, c. 8.) : v. To adorn.

ORNAMENTAL : (1) expr. with भूषणम्, वि-, (2) शोभावहः (हा, हं) and sim. comp.s.

ORNAMENTALLY : (1) अलङ्कर्तुम् ; (2) मण्डनार्थम् ; (3) शोभाविवृद्धये ; etc.

ORNAMENTATION : (1) अलङ्क्रिया ; (2) भूषा ; (3) मण्डनम्.

ORNATE : (1) कान्तिमत् (f. ती) ; (2) विचित्र (f. त्रा) (=picturesque).

ORNATENESS : of language : (1) कान्तिः, Kav. ; (2) कान्तिमत्ता ; (3) वैचित्र्यम् (picturesqueness).

ORNITHOLOGICAL : पक्षिशास्त्रविषयकः (का, कं), etc. (?).

ORNITHOLOGIST : पक्षिशास्त्रविद् and sim. comp.s. (after गजशास्त्रविद्, M.n.).

ORNITHOLOGY : पक्षिशास्त्रम् ; पक्षिविज्ञानम् ; etc. (?).

ORPHAN : (1) अनाथः (था, थं) (=masterless), *o. asylum* : *अनाथाश्रमः ; (2) पितृमातृविवर्जितः (ता, तं), Mah.

ORPHANAGE, ORPHANHOOD : (1) अनाथता ; (2) पितृमातृविहीनता.

ORPIMENT : (1) हरितालम् (=yellow o.) ; (2) रक्तधातुः (=red o.).

ORRERY : *ग्रहगोलम्, -यन्त्रम्.

ORTHODOX : स्वधर्मपरायण (f. णा) and sim. comp.s. (in good sense) : v. Also bigotted.

ORTHODOXY : स्वधर्मपरायणता (of men) ; सत्यता (of faith etc.) : v. Also bigotry.

ORTHOGRAPHICAL : *वर्णगतः (ता, तं) ; by comp.s.

ORTHOGRAPHY : वर्णविज्ञानम्.

ORTOLAN : a bird : *औद्यानकः.

OSCILLATE : दोलायते (nomi.) (?).

OSCILLATION : दोलायितम् (?) : परिस्पन्दः.

OSIER : no equiv. : *औषरः (use n. for twig.), *o. cage* : औषरपिञ्जरम्.

OSPREY : (1) कुररः (f. री), R. xiv. 68. ; (2) उत्क्रोशः (f. शी -वधूः).

OSSEOUS : अस्थिमयः (यी, यं) and sim. comp.s., S.p.

OSSIFICATION : expr. by verb.

OSSIFY : अस्थित्वम् एति (इ, c. 2.), व्रजति (व्रज्, c. 1.), etc.

OSTENSIBLE : expr. by adv.

OSTENSIBLY : (1) प्रकाशम् ; (2) प्रकाशतः.

OSTENSIVE, OSTENSIVELY : v. Ostensible, ostensibly.

OSTENTATION : (1) प्रदर्शनम् (=display) ; (2) आडम्बरः (=pomp).

OSTENTATIOUS : आडम्बरप्रियः (या, यं) (?) : v. Also boastful.

OSTENTATIOUSLY : (1) साडम्बरम् (?) ; (2) दम्भपूर्वम् (?) ; v. Boastfully.

OSTEOLOGY : perh. अस्थिव्याकरणं शारीरम् (comp. Sr.).

OSTIUM : rare : नदीमुखम्, R.

OSTLER : अश्वपालः, -कः. : v. Groom.

OSTRACISE : प्रव्राजयति (c. of व्रज्) : v. To banish.

OSTRACISM : प्रव्राजनम् : v. Banishment.

OSTRICH : *महाद्विजः ; खगोष्ट्रः.

OTHER : (1) अन्यः (न्या, -न्यत्), *these and many others* : एते चान्ये च बहवः, D.b. ; *by any o.* (*individual*) : त्वदन्येन, R. iii. 63. ; *at o. times* : अन्यदा, R. xi. 78. ; *in o. places* : अन्यत्र, R. xiii. 56. ; *no. o.* : नान्यदितः किञ्चित्, D. vii. ; (2) अपरः (रा, रं), *the o. went to Vidarbha* : ययावपरो विदर्भान्, R. v. 60. ; *but o.s blamed* : अपरे तु निनिन्दुः, D. iv. ; *the o. end* : अपरान्तः, R. iv. 58. ; (3) इतरः (रा, रत्) (=all o. : rare), *of the o.s* : इतरेषाम्, S. ; *not fit for any o. (man)* : इतरस्मै न योग्या, D. v. Ph. : (a) *o.'s* : पर- in comp. : v. Another. ; (b) *belonging to o.s.* : (1) अन्यदीयः (या, यं) ; (2) परकीयः (या, यं) ; (c) *the o. day* : तस्मिन् दिवसे (comp. Beng.).

OTHERWISE : I. Differently : अन्यथा, *what should not be done o.* : नान्यथा यद्धि कर्तव्यम्, Mah. iii. 1. 34. ; *if I speak o.* : अन्यथा चेद् ब्रवीम्यहम्, V.p. iv. 13. 60. II. In other respects : perh. अन्यथा ; अन्यान्य- *or* अपरापरविषयेषु (?). III.=or else : (1) न (नो) चेत्, *o. I would kill you* : नो चेद्धन्तव्योऽसि मया, H. ; (2) विपरीते (=on the contrary), Mah. iii. 10. 36. ; (3) अन्यथा, Da.

OTTER : (1) उद्रः (best equiv.) ; (2) जलबिडालः and sim. comp.s.

Ottoman : I. A Turk : तुरुष्कः. Ph. : *the O. empire* : तुरुष्कसाम्राज्यम्. II. A couch : *तुरुष्कशयनम्.

Ought : (1) अर्हति (often = please), *impatience o. not to lead you away from political success* : न भवन्तमक्षमा नयसिद्धेरपनेतुमर्हति, Ki. ii. 42. ; (2) by -तव्य, -अनीय and -य part.s, *I o. to do that* : मया तत् कर्तव्यम् : v. Should.

Ounce : I. A weight = टङ्कद्वयम् (in Troy weight) ; = पणार्द्धम् (of gold, silver, etc.). II. An animal : द्वीपिन् (m.).

Our, ours : (1) अस्मदीयः (या, यं) ; (2) by gen. : v. Also our. N.B. After not expr. : v. My.

Ourselves : v. Self, myself.

Ousel : a bird : *अञ्जनः ; नीलपक्षः.

Oust : निःसारयति (c. of सृ) : v. To drive out, expel.

Out (adj.) : I. Not within : बहिस् : v. The several verbs with which it is used. II. Not at home : बहिर्गतः (ता, तं). III. Published : q.v. : बहिर्गतः (ता, तं). IV. Disclosed : विवृतः (ता, तं). : V. Extinguished, gone : गतः (ता, तं). VI. Not in office : expr. with नास्ति. VII. Completely : q.v. VIII. Perceptively : उच्चैः. IX. In error : expr. with भ्रमति, वि- (भ्रम्, c. 1.). X. Uncovered : अनावृतः (ता, तं). XI. Away, off : q.v. : *"o. with the dog"* : दूरीकुरु कुक्कुरम्. XII. Openly : स्फुटम्.

Out of : I. Of place : q.v. : by abl. : *to expel o. of a country* : देशान्निःसारयति, B.p. : v. From. II. Denoting motive : by abl., *o. of fear* : भयात्. : v. From. III. = beyond : expr. with अतीतः (ता, तं) *or* अति- in comp. (rare), *o. of one's power* : शक्त्यतीतः (ता, तं), Ph. : *gone o. of sight* : चक्षुर्विषयमतिक्रान्तः. IV. In various senses : *o. of tune* : विस्वरः (रा, रं) ; *o. of use* : गतव्यवहारः (रा, रं) ; *o. of life* : विगतजीवितः (ता, तं) ; *o. of hope* : गताशः (शा, शं).

Outbid : *अतिवदति : v. To bid.

Outbreak : I. Bursting forth : उद्भेदः. II. A disturbance : संक्षोभः.

Outcast : I. An exile : निष्कासितः (ता, तं). II. = excommunicated : अपपात्रितः (ता, तं). III. = vagabond : खण्डितवृत्त (f. त्ता).

Outcry : उत्क्रोशः, *to raise an o.* : उत्क्रोशति (क्रुश्, c. 1.), Mit. : v. Cry, noise.

Outdo : अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. To excel, surpass.

Outdoor : Ph. : *o. exercise* : प्रकाशव्यायामः (?).

Outer : (1) बाह्य (f. ह्या), *o. area* : बाह्यमण्डपः ; (2) बहिस् in comp., *o. door* : बहिर्द्वारम्.

Outfit : सज्जा : v. Equipment.

Outflank : पार्श्वम् अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.). ; etc.

Outgeneral : अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) (= to surpass : q.v.).

Outgo : अत्येति (इ, c. 2) : v. (To go) beyond, surpass.

Outgrow : expr. with अतीत्य वर्धते (वृध्, c. 1.) : v. To grow, increase.

Outhouse : बहिःशाला : v. Also shed, hut.

Outlandish : विजातीयः (या, यं) : v. Also uncouth.

Outlast : expr. with अधिकम् : v. To last.

Outlaw (subs.) : *उद्घोषितपातकिन् (f. नी) (?) ; रुद्धाग्न्युदकः (का, कं) (?) (comp. अग्न्युदकदायिनः, Mit.) ; अपपात्रितः (ता, तं) (?).

Outlaw (v.) : v. To proscribe.

Outlawry : अग्न्युदकरोधः : v. Proscription.

Outlay : द्रव्यसंग्रहादिव्ययः : v. Expenditure.

Outlet : (1) निर्गमः ; (2) मुखम् (= mouth) ; (3) द्वारम् (= door).

Outline : पाण्डुलेख्यम् (?) : v. Sketch.

Outlive : v. To live, survive.

Outlook : I. The act : अवेक्षणम्. II. View, prospect : q.v.

Outnumber : expr. with संख्या and अधिकः (का, कं).

Outpost : गुल्मस्थानम्, Mu. v.

Outpour : (1) वर्षति (वृष्, c. 1.) (= to shower) ; (2) निषिञ्चति (सिच्, c. 6.).

Outrage (subs.) : उपद्रवः : v. Also insult, offence.

Outrage (v.) : (1) अभिद्रुह्यति (द्रुह्, c. 4.) (?) ; (2) प्रमथति (मथ्, c. 1.) (??).

OUTRAGEOUS : (1) दारुण (f. णा) : v. fierce ; (2) निर्लज्ज (f. ज्जा) : v. Shameless. Ph. : *o. conduct.* : अत्याचारः.

OUTRAGEOUSLY : (1) दारुणम् (=fiercely) ; (2) निर्ह्रीकम् (=shamelessly).

OUTRAGEOUSNESS : (1) दारुणता ; (2) घोरता.

OUTRIDER : परिचरसादिन् (f. नी) and sim. comp.s. (?).

OUTRIGHT : I. Instantly, at once : q.v. झटिति. II. Completely, entirely : q.v. : अशेषेण.

OUTRUN : अतिधावति (धाव्, c. 1.) : v. Also to exceed.

OUTSET : प्रारम्भः : v. Beginning.

OUTSHINE : expr. with दीप्तिः etc. (=lustre) and अधिकम् (=more). Ph. : *"o. beam"* : रोचिष्णुपादाः, etc. : v. Brilliant.

OUTSIDE (subs.) : I. Lit. : (1) बहिर्मार्गः ; (2) often with बहिस्, *are beautiful only on the o.* : बहिरेव मनोहराः, H. ; करस्य करभो बहिः, A. II. The utmost : ph. : *at the o.* : अन्ततः.

OUTSIDE (adj.) : बाह्य (f. ह्या) : v. External.

OUTSIDE (adv.) : बहिस्, *o. a village* : बहिर्ग्रामात्, S.k.

OUTSKIRT : *in the o.s of the city* : पुर उपशल्ये, R. xvi. 37. : v. Suburb, border.

OUTSPOKEN : स्फुटभाषिन् (f. णी) : v. Frank, candid.

OUTSPREAD (adj.) : प्रसारितः (ता, तं) : v. To spread.

OUTSTANDING (adj.) : अशोधितः (ता, तं) (=not cleared, paid).

OUTSTRETCHED : प्रसारितः (ता, तं) : v. Also to stretch.

OUTSTRIP : अत्येति (इ, c. 2.) (=to go beyond), etc., *o.ping the wind* : अनिलातिगः (गा, गं), Mah.

OUTVIE : अत्येति (इ, c. 2.) : v. To surpass.

OUTVOTE : expr. with *vote* and परा-भवति (भू, c. 1.)

OUTWARD : बाह्य (f. ह्या) : v. External.

OUTWARD, OUTWARDS (adv.) : बहिस् *or* by circumlo.

OUTWARDLY : बहिस् : v. Externally.

OUTWEIGH : सारतोऽतिरिच्यते : v. Also to exceed.

OUTWIT : विप्रलभते (लभ्, c. 1.) (=To deceive : q.v.).

OUTWORK : बाह्यपरिक्रिया *or* -कर्मन् (n.) (?).

OVAL (adj.) : (1) अण्डाकारः (रा, रं) ; (2) डिम्बाकृति (mfn.)

OVAL (subs.) : *उपवृत्तम् ; उपमण्डलम्.

OVATION : no equiv. : समाजनम् may be used : v. Also feast.

OVEN : चुल्लिः (ल्ली), "दत्तचुल्लीपूजा", D. vi.

OVER (adv.) : I. From side to side : expr. with वेध:. II. On the opposite side : अपारे *or* परपारे. III. With verbs : v. The several verbs. IV. Beyond a limit : expr. with शिष्ट (f. ष्टा) : v. To remain. Ph. : (a) *o. again* : पुनरपि ; (b) *o. and o.* : पुनः पुनः : v. Repeatedly. ; (c) *o. against* : अभितः (with acc.) ; (d) *o. and above* : expr. with अपरञ्च.

OVER (prep.) : I. In gen. : उपरि (with gen.), *I found myself fallen o. a heap of dry leaves* : शुष्कपर्णराशेरुपरि निपतितमात्मानमपश्यम्, K. ; *being o. all joy* : सर्वानन्दानामुपरि वर्तमाना, K. ; *God is o. the entire world* : उपर्युपरि लोकं हरिः, S.k. : v. Also on, above, and the several verbs with which it is used. II. More than : अधिक- in comp., *o. a thousand* : अधिकसहस्र (f. स्रा).

OVER- (prep.) : often=excessive : अति- in comp.

OVER, BE : उपरमति (रम्, c. 1.) : v. To cease.

OVERABOUND : expr. with अतिप्रचुरः (रा, रं), -बहुलः (ला, लं), etc.

OVERAWE : भीषयते (c. of भी) : v. To frighten.

OVERBALANCE : सारतोऽतिरिच्यते, *Saviour will o. the whole world* : सारतो जगतः कृत्स्नादतिरिक्तो जनार्दनः, Mah. v. 68. 7.

OVERBEARING (adj.) : अवलिप्त (f. प्ता) : v. Insolent.

OVERBEARINGLY : सावलेपम् : v. Insolently.

OVERBLOWN (adj.) : fig. : प्रध्मातः (ता, तं).

OVERBOARD : expr. by abl. नावः etc. and जले (=in water).

OVERBURDEN : v. To overload.

OVERCAST (v.): I. To cloud, darken : q.v.: II. To rate too high : अधिकं मन्यते (मन्, c. 4.).

OVERCAUTIOUS : अत्यवहितः (ता, तं), etc. : v. Cautious.

OVERCHARGE : I. To fill : q.v. : परिपूरयति (पूर्, c. 10.). II. To charge too much : अधिकं याचते (याच्, c. 1.) (?).

OVERCLOUDED : मेघोपरुद्ध (f. द्धा) and sim. comp.s.

OVERCOAT : *उपरिकोटम् ; बृहत्कोटम्.

OVERCOME : I. To surmount : q.v. : अतिक्राम्यति (क्रम्, c. 4.). II. To distress, exhaust : अभिभवति (भू, c. 1.). III. To conquer : q.v.

OVERCOMING (adj.) : विजयिन् (f. नी), *o. prowess* : विजयि वीर्यम्, Vi. i. 8. : v. Victorious.

OVERDONE : in cooking : अतिसिद्ध (f. द्धा).

OVERDRAW : अधिकं निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) (?).

OVERDRINK : अधिकम् पिबति ; अतिपानं करोति.

OVERDRIVE : भृशं वाहयति (c. of वह्), etc. : v. To drive.

OVERDUE : अतीतशोधनकालः (ला, लं) (??) and sim. comp.s.

OVEREAT : बहु अश्नाति (अश्, c. 9.), etc. : v. To eat.

OVERESTIMATE : अधिकं गणयति, परि- (गण्, c. 10.).

OVERFATIGUE (subs.) : अतिश्रमः : v. Fatigue.

OVERFEED : बहु भोजयति (c. of भुज्) : v. To feed.

OVERFLOW (subs.) : उत्सेकः : v. Inundation, deluge.

OVERFLOW (v.) : I. Lit. : expr. with *flow* and उपरि : v. Also to inundate. II. Fig. : expr. with प्रचुरः (रा, रं) : v. Abundant.

OVERFLOWING : (adj.) : v. Abundant, excessive.

OVERGROW : I. To cover : q.v. : *o.n with moss* : शैवलवत् (f. ती), R. xvi. 46. II. To grow beyond : अतिवर्धते (वृध्, c. 1.).

OVERHANG (v.t.) : उपरि बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. To hang.

OVERHANG (v.i.) : Often expr. with sim. उपरि : v. Also to hang.

OVERHANGING (adj.) : as clouds : उपरि प्रलम्बमानः (ना, नं) and sim. comp.s.

OVERHASTY : अतिक्षिप्रकारिन् (f. णी) : v. Hasty.

OVERHAUL : Fig. : विविच्य परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.)

OVERHEAD : (1) उपरि ; (2) ऊर्द्ध्वम् (=above).

OVERHEAR : अलक्षितं शृणोति (श्रु, c. 5.) and sim. comp.s., "लताव्यवहितः शृणोमि विश्वस्तकथितान्यासाम्", Sa. iii. : v. To hear.

OVERHEAT : अतितापयति (तप्, c. 10.), etc. : v. To heat.

OVERJOY (subs.) : अतिहर्षः and sim. comp.s. : v. Joy, delight.

OVERLAND : Ph. : *went o.* : प्रतस्थे स्थलवर्त्मना, R. iv. 60. ; *o. route* : स्थलवर्त्मन् and sim. comp.s.

OVERLAY : I. To cover, set : q.v. : आवृणोति (वृ, c. 5.), *o.id with specks of gold* : हेमबिन्दुभिरावृतः (ता, तं), Mah. iv. 42. 16. II. To o. another by laying upon : expr. with उपरि and a verb, *she o.id the child and it died* : *उपरिशयनेन शिशुर्ममार.

OVERLEAP (v.) : लङ्घयति, वि-, उत्-, प्र-, (लङ्घ्, c. 10.).

OVERLOAD : I. Lit. : अतिभारं न्यस्यति (अस्, c. 4.) (with loc.). II. Fig. : as the stomach : अतिपूरयति (पूर्, c. 10.).

OVERLONG : अतिदीर्घ (f. र्घा), etc. : v. Long.

OVERLOOK : I. To command a view of : expr. by circumlo. : v. To look, see. II. To inspect, look into : q.v. III. To pass by refraining from noticing : न पश्यति.

OVERMATCH : अधिकः (का, कं) : v. Also great.

OVERMUCH : अत्यधिकम् : v. Much, extremely.

OVERNIGHT (adv.) : (1) पूर्वरात्रौ ; (2) गतनिशायाम् ; and sim. comps.

OVERPASS : v. To pass over.

OVERPEOPLED : अतिजनाकीर्ण (f. र्णा) and sim. comp.s. : v. Populous.

OVERPLUS : उद्वृत्तम् : v. Surplus.

OVERPOWER : (1) मृद्नाति (मृद्, c. 9.) (=to crush) ; (2) अभिभवति (भू, c. 1.) (= to overcome) : v. To overwhelm.

OVERRATE : अधिकं मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To value.

OVERREACH : अभिसं-दधाति *or* -धत्ते (धा, c. 3.) : v. To deceive.

OVERREACHING (subs.) : अभिसन्धानम् : v. Deception.

OVERRIDE : Fig. : अधिगच्छति (गम्, c. 1.), *one who o.s virtue* : धर्मातिगः, Mah. v. 92. 2.

OVERRIPE : अतिपक्व (f. क्वा) : v. Ripe.

OVERRULE : अधः क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (?).

OVERRULING : (adj.) : प्रभविष्णु (mfn.) : v. Also omnipotent.

OVERRUN : उपप्लवते (प्लु, c. 1.), *the o. world* : उपप्लुतं विश्वम्, Si. i. 38. : v. Also to harass, oppress.

OVERSEE : v. To inspect, overlook.

OVERSEER : परिदर्शकः (??).

OVERSHADOW : छादयति (छद्, c. 10.) : v. To eclipse.

OVERSHOOT : लक्ष्यम् अतिक्रामति *or* -क्राम्यति (क्रम्, c. 1. and 4.).

OVERSHOT : I. Drunk : क्षीवः (वा, वं). II. Of wheels : *छिद्रवत् (f. ती).

OVERSIGHT : I. Care : q.v. II. Mistake : q.v. : अनवेक्षा.

OVERSLEEP : दीर्घं स्वपिति (स्वप्, c. 2.) : v. To sleep.

OVERSPREAD : समावृणोति (वृ, c. 5.) : v. To cover.

OVERSTATE : v. To exaggerate.

OVERSTEP : अतिक्राम्यति (क्रम्, c. 4.) : v. To exceed.

OVERSTOCK : पूरयति (= to fill) will gen. do. : v. Also stock.

OVERSTRAIN : क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9.) (= to pain : q.v.).

OVERT : प्रकाशः (शा, शं) : v. Open.

OVERTAKE : I. To come up with : *I could o. even Garuda* : पूर्वप्रस्थितं वैनतेयमप्यासादयेयम्, V. i.: v. To reach, catch. II. To fall upon : पतति, नि-, (पत्, c. 1.) (with loc.).

OVERTASK : अतिभारं न्यस्यति (अस्, c. 4.), etc. (with loc.).

OVERTAX : I. Lit. : अधिककरं न्यस्यति, etc. (with loc.). II. Fig. : v. To overtask.

OVERTHROW (v.) : I. To upset : q.v. II. To ruin, demolish : q.v. : (1) पोथयति, अव-, (पुथ्, c. 10.) ; (2) मृद्नाति, अव-, (मृद्, c. 9.).

OVERTHROW (subs.) : ध्वंसः, वि-, प्र- : v. Destruction.

OVERTLY : प्रकाशम् : v. Openly.

OVERTOP : अतिक्राम्यति (क्रम्, c. 4.) : v. To exceed, surpass.

OVERTURE : I. Proposal : उपन्यासः (?) ; प्रस्तावना (?). II. A musical introduction : प्रस्तावना (?).

OVERTURN : I. Lit. : विपर्यस्यति (अस्, c. 4.), *now the living world is o.ed* : विपर्यस्तः सम्प्रति जीवलोकः, U. i. II. To overthrow, ruin : q.v.

OVERVALUE : अधिकम् (f. कां) मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To esteem.

OVERWEENING : उद्धतः (ता, तं) : v. Haughty, arrogant.

OVERWEENINGLY : (1) साभिमानम् ; (2) उद्धतम् (= Haughtily).

OVERWEIGH : v. To overbalance.

OVERWHELM : सादयति, अव-, (c. of सद्), *o.ed with grief and sorrow* : दुःखशोकसन्न (f. न्ना), Ram. ii. 59. 32. : v. Also to crush, immerge. Ph. : *o.ing testimony* : अतिप्रबलं *or* -प्रचुरं साक्ष्यम् (?).

OVERWORK (v.) : अधिकं कर्म कारयति (c. of कृ) (?).

OVERWORK (subs.) : अधिककर्मन् (n.) (?) : v. Work.

OVERWROUGHT : perh. कार्मिक- in comp. : Also wrought.

OVERZEALOUS : (1) अत्युत्सुकः (का, कं) ; (2) अत्युत्साहिन् (f. नी) : v. Also zealous.

OVIPAROUS : अण्डजः (जा, जं), "मूकाण्डजम्", Ku. iii. 42.

OWE (v.t.) : Lit. : धारयति (धृ, c. 10.) (with dat. of the creditor), *he o.s (me) ten sovereigns* : अयं दशसुवर्णकं धारयति, Mr. ii. ; *God o.s liberation to the pious* : भक्ताय धारयति मोक्षं हरिः, S.k. II. To be obliged for : expr. by circumlo,

I o. my darling to you : त्वय्येवेयं प्रिया मे दत्ता, D. ii.

OWING : I. Due : expr. by देयः (या, यं) *or* प्राप्य (f. प्या). II. (On) account of : q.v. : *fall of (rain) water is o. to its heaviness* : अपां गुरुत्वात्पतनम्, V.d.

OWL : (1) पेचकः ; (2) उ(ऊ)लूकः ; (3) कौशिकः (rare).

OWLET : i.e. a little owl : q.v.

OWN (adj.) : (1) स्वः (स्वा, स्वं), *by giving my o. life* : स्वदेहार्पणेन, R. ; *towards his o. daughter* : स्वदुहितरि, D. ; *your o. land* : स्वभूमिः, K. ; (2) स्वकीयः *or* स्वीयः (या, यं) (=one's o.), *if you want your o. life* : यदि स्वकीयजीवनमिच्छसि, Vet. ; (3) निजः (जा, जं), *to his o. preceptor* : निजाय गुरवे, Ana. ; (4) स्वकः (का, कं), *went to their o. houses* : स्वकं स्वकं निवेशनं प्रत्युद्गताः, Kar. ; (5) आत्मीयः (या, यं) (=one's o.), *make it your o.* : अयमात्मीयः क्रियताम्, K. N.B. Note that possessive pronouns are not expr. in Sanskrit.

OWN (v.) : I. To acknowledge : q.v. : स्वीकरोति. II. To possess : q.v. : expr. by subs. : v. Owner, belonging to.

OWNER : स्वामिन् (f. नी), *first o.* : पूर्वस्वामी, Vri. ; *sale by one who is not the o.* : अस्वामिविक्रयः, Kat. ; *o. of cattle* : गोस्वामी, M.

OWNERSHIP : (1) स्वत्वम्, *creating, destroying o.* : स्वत्वजनक (f. निका), स्वत्वनाशक (f. शिका), Srikrishna ; *partial o.* : एकदेशगतस्वत्वम्, Mit. ; (2) by स्वामिन्, *to acquire o.* : स्वामी भवति, Mi.

OX : (1) गो (m.) ; (2) वृषः, -भः ; (3) उक्षन् (m.).

OX-HIDE : (1) गव्यम्, Mah. ; (2) उक्षचर्मन् (n.) and sim. comp.s.

OXIDIZE : जारयति (c. of जॄ), Wilson : v. Also rush.

OXLIP : *उक्षकन्दः.

OX-STALL : उक्षशाला (?) : v. Cow-pen.

OXYGEN : *प्राणवायुः ; सारवायुः.

OXYTONE : in gram : अन्तोदात्त (f. त्ता).

OYEZ : शृणुत शृणुत (=hear), Mr.

OYSTER : शुक्तिः, -क्ता, *o.-shell* : शुक्तिपुटम्, -पेशी.

P

PABULUM : भोजनम् : v. Food.

PACE (subs.) : I. A step : q.v. : पदम्, -न्यासः. II. Gait : (1) गतिः, *p. of a horse* : अश्वस्य गतिः, M.n. ; *at a quick p.* : द्रुतगत्या ; (2) धारा (of horses), "पूर्णवेगा तथा चान्या पञ्च धाराः प्रकीर्तिताः", M.n. Ph. : *to keep or hold p. with* : सह चलति (चल्, c. 1.) (used in Bengali). III. A measure : perh. पदम्.

PACE (v.i.) : क्रामति (क्रम्, c. 1.), *p. up and down* : परिक्रामति : v. To move.

PACE (v.t.) : I. To pass over : अतिक्रामति. II. To measure : q.v. : मिमीते (मा, c. 3.).

PACHA : v. Pasha.

PACIFIC : शान्तः (न्ता, न्तं), प्र-, *the eastern ocean is p.* : प्रशान्तः पूर्वसागरः, Ram. : v. Quiet, calm.

PACIFICALLY : expr. by circumlo., *p. inclined* : शमप्रवण (f. णा) : v. Peace.

PACIFICATION : शमनम्, प्र- : v. Also reconciliation.

PACIFICATOR, PACIFIFR : expr. by circumlo. : v. Peace, to make.

PACIFICATORY : शान्तिकरः (री, रं) ; शान्तिदः (दा, दं) ; and sim. comp.s.

PACIFY : शमयति, प्र- (c. of शम्) : v. To appease, reconcile.

PACK (subs.) : I. A bundle : पोट्टली (?). II. Of hounds etc. : गणः. III. Of cards : पटलम् (??).

PACK (v.) : पटलीकरोति (??). *P. off* : अपसारयति (c. of सृ).

PACKAGE : no equiv. : पोट्टली *or* पटलम् may be used.

PACKET : (1) पोट(ट्ट)लिका (?) ; (2) कूर्चः (??).

PACK-CLOTH : *संवरणवासस् (n.), etc. : v. Cloth.

PACK-HORSE : (1) स्थूरिन् (m.) ; (2) स्थौरिन् (m.) ; (3) पृष्ठोऽश्वः ; etc.

PACK-SADDLE : (1) पल्यानम् (comp. Beng. पालान्) ; (2) पर्याणम् *or* पर्ययणम्.

PACK-THREAD : दामन् (n.) ; v. Cord, string.

PAD (subs.) : I. A package : कूर्चः. II. A bolster : उपधानम्.

PAD (v.) : तूलादिना पूरयति (पूर्, c. 10.) *or* भरति (भृ, c. 1.).

PADDING : I. The act : पूरणम् ; भरणम्. II. The things : expr. by verb.

PADDLE (subs.) : क्षेपणिः : v. Oar.

PADDLE (v.) : I. Intrans. : (1) आ-हन्ति (हन्, c. 2.), Ki. viii. 43. ; (2) ताडयति (तड्, c. 10.), (poet.), R. xvi. 66. II. Trans : चालयति, सं-, (c. of चल्).

PADDLE-BOX : *चक्रकोष्ठः (the exact sense from context).

PADDLE-WHEEL : *वारिसञ्चालनचक्रम् ; पोतचक्रम्.

PADDOCK : वृतिः : v. Enclosure.

PADLOCK : *महातालकम्.

PADDY : धान्यम्. *Winter p.* : शालिधान्यम् ; *autumnal p.* : आशुधान्यम्.

PÆN, PEAN : जयगीतम् and sim. comp.s. : v. Song.

PAGAN : मिथ्यादेवभक्तः (क्ता, क्तं) (?) : v. Heathen, -ish.

PAGANISM : मिथ्यादेवभक्तिः (?) : v. Heathenism.

PAGE (subs.) : I. Of a book : पृष्ठा. II. A boy attendant : (1) चेटः, -कः ; (2) किंकरः : v. Servant.

PAGE (v.) : पृष्ठाः अङ्कयति *or* पृष्ठाङ्कनं करोति (??).

PAGEANT : I. A grand show : समारोहः ; anything showy : perh. दृश्यम्.

PAGEANTRY : आडम्बरः : v. Show.

PAGODA : सिद्धायतनम् : v. Temple.

PAIL : भाण्डः : v. Also bucket.

PAIN (subs.) : I. Lit. : (1) वेदना, *for this exercise I have got p. in the head* : व्यायामेन ममानेन जाता शिरसि वेदना, Mah. iii. 297. 3. ; (*my mother*) *died of p.s of labour* : प्रसववेदनया लोकान्तरमगमत्, K. : (2) पीडा, *giving p.* : पीडाकरः (री, रं), V.s. ; (3) व्यथा ; (4) दुःखम्, *who causes p. without drawing blood* : शोणितेन विना दुःखमुत्पादयिता, V.s. ; (5) रुज् (f.) (rare), *who does not understand my mental p.* : रुजं मम न वेद यो मानसीम्, V. ii. 11. In pl. labour, effort : q.v. : परिश्रमः. III. Punishment : expr. by circumlo., "*under p. of death*" : नो चेद्धन्तव्योऽसि.

PAIN (v.) : (1) पीडयति (पीड्, c. 10.), *I am p.ed* : पीडितोऽस्मि, R. xi. 38. ; (2) व्यथयति (c. of व्यथ्), *and this proclamation p.s. my mind* : एषा च व्यथयति घोषणा मनो मे, Mr. x. 22. ; (3) दुःखाकरोति, *this p.s me* : अदो दुःखाकरोति माम्, Si. ii. 11. *To be p.ed* : (1) व्यथते (व्यथ्, c. 1.), Ki. i. 2. ; (2) पीड्यते (pass. of पीड्), etc.

PAINFUL : I. As an abscess : (1) रुजावत् (f. ती), Ni. ; (2) सरुजः (जा, जं), Ni. *Very p.* : (1) महारुजः (जा, जं), Ni. ; (2) अत्यर्थवेदनः (ना, नं), Ni. ; etc. II. Causing pain : (1) कष्टः (ष्टा, ष्टं), *her awaking was more p. than her loss of sense* : मोहादभूत् कष्टतरः प्रबोधः, R. xvi. 56. ; (2) दुःखदः (दा, दं), M.n. and sim. comp.s. ; (3) व्यथक (f. थिका) (rare), Ki. ii. 4. III. Laborious : श्रमसाध्य (f. ध्या) and sim. comp.s.

PAINFULLY : I. With pain : (1) व्यथितः (ता, तं) ; सव्यथः (था, थं). II. Laboriously : श्रमेण.

PAINFULNESS : सरुजता, etc. : v. Painful.

PAINLESS : अरुजः (जा, जं), Ni. and sim. comp.s.

PAINSTAKING : expr. by verb : परिश्रमं करोति : v. Laborious.

PAINT (v.t.) : I. Lit. : (1) चित्रयति (चित्र्, c. 10.) ; (2) आ-लिखति (लिख्, c. 6.), बालचूतवृक्षस्य पार्श्वे आलिखिता, Sa. vi. II. To colour : आलिखति, *p.ing idols* : प्रतिमाः आलिखन्ति, Mah. vi. 3. 9. III. Fig. : वर्णयति : v. To describe.

PAINT (subs.) : (1) वर्णकम्, *from vividness of p.* : वर्णकोच्छ्वासात्, Sa. vi. 18. ; (2) रङ्गः.

PAINT-BRUSH : (1) वर्तिका, *skill in the use of p.* : वर्तिकालेखानिपुणता, Sa. ; (2) वर्णतूली, -लिका.

PAINTER : I. Artistic : (1) चित्रकर (f. री) ; (2) चित्रलिख् (mfn.) (rare). II. Fig. : expr. by verb.

PAINTING (subs.) : I. The art : (1) चित्रकर्मन् (n.) and sim. comp.s. II. Anything painted : (1) चित्रम्, *even in the p.* : चित्रेऽपि, Sa. vi. 14. ; (2) आलेख्यम्, R.

PAIR (subs.) : I. Of things : (1) युगम्, -लम् ; (2) युग्मम् ; (3) -द्वयम् in comp. (=two) : v. Both. II. Of the sexes : द्वन्द्वम्, *to couple a p.* : द्वन्द्वं योजयति, R. vii. 14. : v. Couple. Ph. : *A p. of sand-pipers* : टिट्टिभदम्पती, P.

Pair (v.t.) : योजयति (युज्, c. 10.) : v. To join, match.

Pair (v.i.) : I. To couple : (1) सम्भवति (भू, c. 1.), *p.ed with her* : सम्बभूव तया सार्धम्, Mah. i. 104. 6. ; (2) मैथुनम् आचरति (चर्, c. 1.) (with loc. of the female), Mah. II. To suit, fit : q.v. : युज्यते (pass of युज्).

Pairing (subs.) : (1) व्यवायः ; (2) मैथुनम् ; (3) सङ्गमः.

Palace : (1) सौध (mn.) ; (2) हर्म्यम् ; (3) राजकुलम् (royal).

Paladin : भटः : v. Champion.

Palanquin : (1) नरयानम्, Mah. ; (2) मनुष्यवाह्यं चतुरस्रयानम्, R. vi. 10. ; (3) शिविका (=litter), V.p.

Palatable : (1) स्वादु (mfn.) : v. Sweet ; (2) आस्वाद्य (f. द्या), *containing p. water* : आस्वाद्यतोयः (या, यं), H. : v. Also nice.

Palatal : i.e. *a p. letter* : तालव्यम्, -वर्णम्.

Palate : I. Lit. : तालु (n.). Ph. : *soft p.* : उपजिह्वा : v. Uvulla. II. Fig., taste : q.v. : अभिरुचिः.

Palatial : Ph. *P. building* : महाप्रासादः : v. Palace, big.

Palatine : Ph. : *Count p.* : *उपराजः.

Palaver : I. Subs. : (1) चाटूक्तिः (?) ; (2) प्रियवादः (?). II. Verb. : expr. by subs.

Pale (adj.) : I. Dusky white : (1) पाण्डु (mfn.) ; (2) पाण्डुरः (रा, रं) ; (3) हरिणः (णी, णं), "विवर्णो हरिणः कृशः", Mah. 137. II. Not ruddy, wan : विवर्ण (f. र्णा), *p. with lustre gone* : विवर्णा विगतश्रीका, Mah. i. 8. 18. ; *those kings grew p.* : प्रपेदे विवर्णभावं स स भूमिपालः, R. vi. 67. III. Dim, not bright : मन्दप्रभः (भा, भं) and sim. comp.s., *then when the p. moon* : निधौ कलानामथ मन्दकान्तौ, B. xi. 1. IV. Light (of colours) : prob. पाण्डुर- in comp. : v. Also slight.

Pale (subs.) : I. A stake : शलाका. II. Limit, fence : q.v. : सीमा.

Pale (v.) : I. To enclose : q.v. : परिवृणोति (वृ, c. 5.). II. To check, stop : q.v. : अवरुणद्धि (रुध्, c. 7.). III. To turn p. : विवर्णीभवति.

Pale-eyed : पाण्डुनयनः (ना, नं) and sim. comp.s. (comp. विपाण्डुभिर्म्लानतया पयोधरैः, Ki. iv. 24.).

Paleness : I. Lit. : (1) पाण्डुता, वि- ; (2) पाण्डुरता. II. Loss of colour : विवर्णता *or* वैवर्ण्यम्. III. Dimness : q.v.

Paleography : पुराणवर्णलक्षणम् and sim. comp.s.

Palette : v. Pallet.

Palfrey : घोटकभेदः.

Palindrome : प्रतिलोमानुलोमपादः (whose every foot is a p.), Si. xix. 40. : प्रतिलोमानुलोमार्द्धम् (whose half is a p.), Ki. xv. 20. : प्रतिलोमानुलोमेन श्लोकद्वयम् (whose two verses form a p.), Ki. xv. 22- 3., Si. xix. 33- 4.

Paling : वृतिः : v. Enclosure.

Palinode : अपलापः : v. Recantation.

Palisade : prob. गुञ्जः (comp. गोँज् in Bengali).

Palisading (subs.) : गुञ्जवृतिः (?) and sim. comp.s.

Palish : (1) आपाण्डु (mfn.) ; (2) आपाण्डुरः (रा, रं), etc. : v. Pale.

Pall (subs.) : वासस् (n.) *or* महार्हवासस् (n.) and sim. comp.s. (?).

Pall (v.i.) : (1) नीरसीभवति ; (2) विरसीभवति ; (3) by adj.

Palladium : fig. : शरणम् : v. Defence, safety.

Pallet : I. A small bed : खट्टिका. II. Painter's board : रङ्गफलकम् and sim. comp.s.

Palliate : (1) लघयति (nomi.) ; (2) लघूकरोति : v. Also to cover (II).

Palliation : (1) by verb ; (2) उपशमः (=abatement).

Palliative : (1) by verb ; (2) उपशमनः (नी, नं =mitigating : rare) ; (3) शान्तिप्रद (f. दा =2) and sim. comp.s.

Pallid : पाण्डु (mfn.) : v. Pale.

Pallor : पाण्डुता : v. Paleness.

Palm (subs.) : I. Of the hand : करतल (mn.) and sim. comp.s. Ph. : *joining the p.s.* : (in respect) कृताञ्जलि (mfn.), -पुटः (टा, टं) *or* बद्धाञ्जलि (mfn.), etc. II. A measure : हस्तार्द्धम्. III. A tree : तालः (the palmyra p. : for other species, use तालजातीयः). Its sap : ताली. Made of its wood : ताल- in comp.s *or* ताल

(f. ली). IV. Its fruit : तालम्, *like the fall of the p.-fruit on the crow* : (i.e. sudden and unexpected) काकतालीयः (या, यं), S.k. V. Fig., a p.-leaf as a token of victory : जयपताका.

PALM (v.) : To p. off : i.e. to impose, defraud : q.v. : संक्रामयति (c. of क्रम्).

PALMARY : I. Measuring a palm : षडङ्गुलः (ला, लं). II. Palmy : q.v.

PALMATE, -D : करतलाकारः (रा, रं) and sim. comp.s. (?).

PALMER : सदातीर्थनिषेविन् (f. णी) and sim. comp.s. (?).

PALMER-WORM : लोमशकीटः (?).

PALMISTER : सामुद्रकज्ञ (f. ज्ञा) ; करतलविद्याविद् (mfn.) (?) ; etc.

PALMISTRY : सामुद्रकम् ; perh. करतलविद्या (comp. अङ्गविद्या, V.m.).

PALM-OIL : *तालतैलम्.

PALMY : समृद्ध (f. द्धा) : v. To flourish, prosperous.

PALMYRA : तालः, *ashes of p. flowers with molasses destroy spleen* : तालपुष्पभवः क्षारः सगुडः प्लीहनाशनः, Chakradatta.

PALPABLE : स्पष्ट (f. ष्टा) : v. Plain, clear. Ph. : *p. darkness* : सूचीभेद्यतमस् (n.) ; *p. arithmetic* : *स्पर्शाङ्कः, -शास्त्रम्.

PALPABLY : (1) स्पष्टम् ; (2) स्फुटम् : v. Also clearly.

PALPITATE : वेपते, *my heart is p.ing* : वेपते मे हृदयम् : v. To throb.

PALPITATION : (1) स्पन्दः, -नम् (natural) ; (2) कम्पः (from fear etc.), *p. of the heart* : हृत्कम्पः ; (2) वेपथुः (rare=2.).

PALSICAL, PALSIED : v. Paralysis.

PALSY : स्तम्भः : v. Paralysis.

PALTER : विकुरुते (कृ, c. 8.) : v. To shuffle.

PALTRINESS : (1) क्षुद्रता ; (2) तुच्छता ; (3) लघुता.

PALTRY : (1) क्षुद्र (f. द्रा) ; (2) तुच्छ (f. च्छा) : v. Trifling.

PAMPAS : विशालक्षेत्राणि (n. pl.) (?).

PAMPER : प्याययति (c. of प्याय्) : v. Also satiate.

PAMPHLET : क्षुद्रपुस्तकम् (?) : v. Book.

PAMPHLETEER : सन्दर्भलेखकः and sim. comp.s. (?).

PAN : I. The god : गोपदेवता. II. The preparation : ताम्बूलम्, *gave another p. to Mahāśvetā* : अपरं ताम्बूलं महाश्वेतायै प्रायच्छत्, K. III. A vessel : भाजनम्, *frying p.* : भ्राष्ट्रम्. IV. The skull : कपालम्.

PANACEA : सर्वरोगहर (f. रा) and sim. comp.s.

PANCAKE : पिष्टकविशेषः.

PANDECT : *रोमकसंहिता.

PANDEMONIUM : रक्षःसमम्, S.k. ; नरकः (=hell).

PANDER (subs.) : विटः : v. Procurer.

PANDER (v.) : I. Lit. : सम्भोगाय प्रवर्तते (वृत्, c. 1.) ; better by circumlo. "सज्जयन्ति हि ते नारीः", M. viii. 362. II. Fig. : पूरयति (पूर्, c. 10.).

PANDERING (subs.) : संघटनजीविका (comp. सम्भोगजीविका, Mit.).

PANDIT, PUNDIT : I. Lit. : पण्डितः. II. A tutor : शिक्षकः.

PANE : of glass : *काचफलकम् ; चतुरस्रकाचम्.

PANEGYRIC : (1) संस्तवः ; (2) स्तुतिवादः : v. Also praise.

PANEGYRIST : (1) स्तोतृ (f. त्री), सं- ; (2) स्तववक्तृ (f. क्त्री) and sim. comps.

PANEL (subs.) : I. Of a door : कपा(वा)ट (mn.). II. Of jurors : सभ्यलेख्यम् (?).

PANG : (1) वेदना (=pain.), *p.s of childbirth* : प्रसववेदना, K. ; (2) यातना ; (3) यन्त्रणा ; (4) कारणा (rare), *to taste the p.s of hell* : कारणानां नारकीणां रसज्ञानाय, D. vii.

PANIC (subs.) : I. Sudden fright : सन्त्रासः : v. Terror, fear. Ph. : *to be seized with p.* : त्रस्यति, Ki. xv. 1. II. A grass : (1) दूर्वा (panicum dactylon) ; (2) अणुः (=p. miliaceum).

PANIC-STRUCK : (1) भयविप्लुत (f. ता), Ki. xiii. 24. and sim. comp.s ; (2) पिशाचोपहत (f. ता) इव, D. i.

PANNEL : I. Rustic saddle : पर्याणम्. II. Of a hawk : जठरम्.

PANNIER : करण्डः, -कः : v. Basket.

PANOPLY : (1) सर्वाङ्गवर्मन् (n. ?) ; (2) तनुत्रम् (=armour : q.v.).

PANORAMA : *विश्वदृश्यम् ; better by circumlo. : v. View.

PANSLAVISM : *सर्वश्रावकसंयोगः.

PANSY : a plant and its flowers : *प्राणशी.

PANT : I. To palpitate : वेपते (वेप्, c. 1.). II. To breathe hard : विनिःश्वसिति (श्वस्, c. 2.). III. To long for : q.v. : स्पृहयति (स्पृह्, c. 10.).

PANTALOON : I. A buffoon : भण्डः. II. A dress : *पान्थलम्.

PANTHEISM : *वैश्वदेवम् ; विश्वदेवमतम्.

PANTHEIST : *विश्वदेविन् (f. नी) ; विश्वदेवमतः (ता, तं).

PANTHEISTIC, -AL : expr. by comp. or subs.

PANTHEON : विश्वदेवकुलम् may be used in every sense.

PANTHER : perh. पुण्डरीकः (=leopard : q.v.).

PANTING (adj.) : (1) विनिःश्वसत् (न्ती) ; (2) वेपमान (f. ना=quaking).

PANTOMIME : I. An actor : *मूकाभिनेतृ (f. त्री). II. A representation : *मूकाभिनयः ; लास्यम् (?).

PANTOMIME, PANTOMIMIC (adj.) : expr. by comp.

PANTRY : भाण्डारम् (?) ; खाद्यभाण्डारम् (?). N B. In Hindu houses महानसम् (=cooking house) is also the p.

PAP : I. A nipple : q.v. : स्तनः. II. Soft food for boys : सिद्धचूर्णम् (?).

PAPA : तातः : v. Also father.

PAPACY : *पातृपदम् ; पातृत्वम् : v. Pope.

PAPAL : *पौप (पी, पं), पात्र्य (f. त्र्या), and sim. comp.s.

PAPAW : अमृता (both the tree and its fruit).

PAPER (subs.) : I. Lit. : पत्रम् may be used, *note-p.* : लेख्यपत्रम्. II. Any document : पत्रम् : v. Writing. III. A newspaper : *पत्रम्.

PAPER (v.) : *पत्रैः आवृणोति (वृ, c. 5.) and sim. comp.s. : To cover.

PAPER-HANGER : *पत्रच्छादकः and sim. comp.s.

PAPER-MAKER ; *पत्रकारः ; पत्रकृत् ; etc. : v. Maker,

PAPER-MONEY : *धनपत्रम् ; टङ्कपत्रम्.

PAPIST : *पोपध्वजः (जा, जं) ; पातृध्वजः (जा, जं), and sim. comp.s.

PAPISTIC, -AL : expr. by comp. : v. Also Popish.

PAPYRUS : *पत्रजन्मन् (m.) ; पत्रवेणुः.

PAR : समता, *on p., at p.* : समः (मा, मं) : v. Equal.

PARABLE : (1) कथा (=story) ; (2) उपमा (=simile).

PARABOLA : *समान्तरक्षेत्रम् ; अनुवृत्तम्.

PARABOLICAL : expr. by comp. or circumlo.

PARADE (subs.) : I. Ostentation, pomp : आडम्बरः. II. Procession : यात्रा. III. Military : खुरली (?). IV. P.-ground : खलूरिका (?), H. c. ; व्यायामभूमिः, Ka. xvi. 20.

PARADE (v.) : खुरलीं करोति (?).

PARADE (v.t.) : I. Troops etc. : खुरलीं कारयति (c. of कृ) (?). II. To display : सं-दर्शयति (c. of दृश्).

PARADISM : रूपाणि (n. pl.) *or* रूपादर्शः, *p. of verbs* : धातुरूपादर्शः.

PARADISE : I. The garden : नन्दनम्. II. Heaven : q.v. : (1) स्वर्गः ; (2) वैकुण्ठम् (of Vishnu). *Bird of p.* : *नन्दनः ; नन्दनखगः.

PARADISIACAL : expr. by comp. or deriv.

PARADOX : विरुद्धमतम् and sim. comp.s. (?).

PARADOXICAL : विरुद्ध *or* लोकविरुद्ध (f. द्धा).

PARAGON : i.e. model : आदर्शः.

PARAGRAPH : no. equiv. : परिच्छेदः may be used.

PARALEIPSIS : in rhetoric : आक्षेपः, Kav.

PARALLAX : in astro : लम्बनम्, *p. in latitude* : नतिः, Su. com.

PARALLEL (adj.) : In geo. : समान्तरः (रा, रं), K.d. II. Fig. : similar : q.v. : सदृशः (शी, शं), *p. passages* : सदृशवाक्यानि (?).

PARALLEL (v.) : exps. by adj. : v. Also to compare.

PARALLEL (subs.) : I. A p. line : समान्तररेखा. *P. of latitude* : अक्षवृत्तम्. II. Resemblance, likeness : q.v. : सादृश्यम्. III. Equal, match ; q.v. : समः (मा, मं).

Parallelism : I. Of lines etc. : समान्तरता. II. Resemblance : q.v. : सादृश्यम्.

Parallelogram : समानान्तरचतुर्भुजः, K.d., *समान्तरक्षेत्रम् (after Li.).

Parallelepiped : समान्तरखातः (after Li.).

Paralysis : (1) स्तम्भः, *p. of the thigh* : ऊरुस्तम्भः ; (2) पक्षाघातः (=hemiplegia) ; (3) एकाङ्गवातः, Bha.

Paralytic : पक्षाघातिन् (f. नी) and sim. comp.s. : v. Above.

Paralyze : I. Lit. : स्तम्भं जनयति (c. of जन्) : v. Above. II. Fig. : (1) स्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.) ; (2) जडीकरोति, Sa. iv.

Paramount : (1) सर्वश्रेष्ठ (f. ष्ठा) ; (2) प्रधानतम (f. मा) ; (3) by circumlo. Ph. : *p. power* : अधीश्वरः.

Paramour : I. Male : (1) जारः ; (2) उपपतिः. II. Female : उपपत्नी.

Parapet : वक्षोदघ्नः प्राकारः ; *or* gen. sim. प्राकारः.

Paraphernalia : I. Wife's : अध्यावहनिकम् (?), Mit. II. In gen. : सामग्री.

Paraphrase (subs.) : अनुवादः, *this is p. of the preceding* : पूर्वस्यायमनुवादः, K.b. on M. viii. 350.

***Paraphrase** (v.) : अनुवदति (वद्, c. 1., not translate as used in Bengali).

Parasite : I. A diner-out : परान्नभोजिन् (f. नी) and sim. comp.s. II. A sycophant, flatterer: चाटुकारः. III. An animal : *परप्राणः.

Parasitic, -al : expr. by comp.

Parasol : छत्रिका : v. Umbrella.

Parboil : ईषत् साधयति (c. of सिध्), *p.ed* : ईषत्सिद्ध (f. द्धा).

Parcel (subs.) : I. A small bundle : पोटली- (लिका). II. A portion : q.v. Ph. : *"part and p. of it"* : भुक्त (f. क्ता). III. Of men : संघः.

Parcel out (v.) : (1) विभजति (भज्, c. 1.) ; (2) वण्टयति (वण्ट्, c. 10.) : v. To divide (I), distribute.

Parch (v.) : (1) दहति (दह्, c. 1.=to burn : q.v.) ; (2) तपति (तप्, c. 1.) *or* तापयति (c. of तप्=to heat : q.v.). *P.ed* i.e. dry : q.v. : शुष्क (f. ष्का).

Parchment : *चर्मपत्रम् and sim. comp.s.

Pardon (subs.) : क्षमा, *touched the feet of the ascetic saying "I beg your p."* : (lit. forgive me) : चरणौ तपोनिधेः क्षम्यतामिति वदन् समस्पृशत्, R. xi. 89.

Pardon (v.) : क्षमते (क्षम्, c. 1.=to forgive : q.v.).

Pardonable : (1) क्षन्तव्य (f. व्या) ; (2) मर्षणीय (f. या) ; (3) क्षमार्ह (f. र्हा) ; and sim. comp.s.

Pardonably : expr. by adj. or by circumlo.

Pardoning (adj.) : क्षमाशील (f. ला) and sim. comp.s.

Pare (v.) : I. To clip, cut : q.v. : कल्पति (कृप्, c. 1.). II. To diminish : q.v. : तनूकरोति.

Paregoric : (1) प्रशमनः (नी, नं) ; (2) शान्तिप्रद (f. दा) and sim. comp.s.

Parent : I. Father or mother : q.v. : *without p.s.* : पितृमातृवर्जितः (ता, तं), Mah. iv. 11. 9. ; *p.s.* : मातापितरौ, Mah. *The P.s of the world* : जगतः पितरौ, R. ; *(I) carried (them) to my p.s* : मम पित्रोः सन्निधिमनैषम्, D. II. Fig. : प्रसूतिः, *p. of the Vedas* : श्रुतीनां प्रसूतिः, Ki. iii. 4. : v. Source.

Parentage : (1) अन्वयः ; (2) अन्ववायः ; (3) अभिजनः, *of good p.* : अभिजनवत् (f. ती), Sa. iv. ; (4) जन्मन् (n.) (=birth).

Parental : (1) पितृमातृ- in comp. ; (2) पैतृकः (की, कं), Da. 54. Ph. : *p. affection* : वात्सल्यम्.

Parentally : (1) पितृमातृवत् ; (2) मातापितराविव.

Parenthesis : I. A sentence : निक्षिप्तवाक्यम् (?). II. A sign : इति.

Parenthetical : (1) निक्षिप्त (f. प्ता) (?) ; (2) by adv.

Parenthetically : (1) निक्षिप्य (?) ; (2) निक्षेप- पूर्वकम् (?).

Parhelion : मिथ्यासूर्यः and sim. comp.s (?) : v. Sun.

Pariah : *p.s or p. dogs* : ग्रामकुक्कुराः.

Paring (subs.) : (1) कृत्तम् ; (2) छिन्नम् ; (3) by adv.

Parish : no. exact equiv. ग्रामः *or* आवसथः may be used.

PARISHIONER : ग्रामवासिन् (f. नी) and sim. comp.s. (?).

PARITY : (1) साम्यम् ; (2) साधर्म्यम् (analogy) ; (3) better by adj.

PARK : I. Lit. : (1) उपवनम् ; (2) वनम् *or* काननम् (prop.=wood), N. ; (3) आक्रीड (mn.), D. II. Of objects : निकरः : v. Collection. Ph. : *p. phaeton* : *आक्रीडयानम्.

PARK-KEEPER : (1) उपवनरक्षितृ (m.) (?) ; (2) वनपालः, N. i. 76.

PARLANCE : Ph. : *in common p.* : लौकिकभाषया (?).

PARLEY : I. Subs. : संवादः : v. Conference, conversation. II. Verb : संवदति (वद्, c. 1.) : v. Confer, converse.

PARLIAMENT : *महासभा, *members of p.* : *महासभाधिष्ठिताः.

PARLIAMENTARY : expr. by comp. or by gen., *p. procedure* : महासभाव्यवहारः.

PARLOUR : *संलापकम् ; संलापकोष्ठः.

PAROCHIAL : (1) ग्राम्य (f. म्या ?) ; (2) आवसथ्य (f. थ्या ?).

PARODY : I. Subs. no equiv. *उपवादः. II. Verb : *उपवदति (वद्, c. 1.).

PAROL,-E : I. In law : उक्तिः, *p. evidence* : साक्षिसाक्ष्यम्. II. Promise : q.v. : प्रतिज्ञा.

PARONOMASIA : श्लेषः, *paronomastically* : श्लिष्टम्, N. xiv. 12.

PAROXYSM : I. Lit. : वेगः, *when the p. is over* : गतवेगेषु दोषेषु, Bha. II. Fig. : आवेशः, *in a p. of rage* : क्रोधावेशात्.

PARRICIDAL : by comp., *p. crime* : पितृवधपातकः.

PARRICIDE : I. The act : (1) पितृहत्या ; (2) पितृवधः. II. The doer : (1) पितृहन् (mfn.) ; (2) पितृघातिन् (f. नी) ; etc.

PARROT : (1) शुकः ; (2) कीरः (rare).

PARRY : निवारयति (वृ, c. 10.) : v. To prevent, avoid.

PARSE : *अन्वयविवृतिं करोति. Parsing : *अन्वयविवृतिः.

PARSEE : पारसीकः, R. (use पारसिकः for Persian).

PARSEEISM : पारसीकधर्मः (?) and sim. comp.s.

PARSIMONIOUS : (1) अल्पव्ययिन् (f. नी) ; (2) कृपण (f. णा) (=miserly) ; (3) बद्धहस्त (f. स्ता) (=close-fisted).

PARSIMONIOUSLY : (1) बद्धहस्तम् ; (2) कार्पण्येन ; (3) with कुण्ठितः (ता, तं).

PARSIMONY : (1) अल्पव्ययः ; (2) कार्पण्यम् ; (3) बद्धहस्तता : v. Adj.

PARSLEY : a plant : *पार्श्वलः ; शैलिन् (m.).

PARSNIP : a plant : *पौष्टिलकः.

PARSON : याजकः (?) ; पुरोहितः (?).

PARSONAGE : याजककुलम् (?) ; पुरोहितावासः (?) and sim. comp.s.

PART (subs.) : I. Portion : (1) भागः, *in the first p. of the day* : दिवसस्याद्यभागे, Dak. ; (2) अंशः, *eighth p.* : अष्टमांश, Viv. ; (3) कला (of a whole), *even the 100th p.* : शततमीमपि कलाम्, D. ii. ; (4) लवः (rare), *fifth p.* : पञ्चलवः, Li. Ph. : *to divide into four, five p.s* : चतुर्धा पञ्चधा करोति, S. k. II. Of a book : अंशः, V. p. ; भागः. III. Region : q.v. : प्रदेशः, *in this p. of the country* : अस्मिन् प्रदेशे, K. IV. In gram. : p. of speech : no equiv. : शब्दभेदः may be used. V. Side, party : q.v. VI. share : q.v. : अंशः. VII. Allotted duty : कर्मन् (n.), *will not do his p.* : कर्म न करिष्यति, Si. xiv. 16. Ph. : *it is the p. of* : v. Should. VIII. Concern, interest : सङ्गः. IX. Character : भूमिका, *while acting the p. of Lakshmi* : लक्ष्मीभूमिकायां वर्तमाना, V. iii. ; *you have got up the first p. of Kāmandaki* : कामन्दक्याः प्रथमभूमिकां भाव पठाधीते, Ma. i. X. In pl., p.s=qualities : शक्तिः. XI. A member, an element : q.v. : अङ्गम्. Ph. : (a) *for my p.* : अहं तावत् ; (b) *for the most p.* : प्रायशः ; (c) *in good p.* : सानुरागम् *or* प्रीतमनसा ; (d) *in ill p.* : विरक्त (f. क्ता) ; (e) *in p.* : अंशतः ; (f) *p. and parcel* : प्रधानाङ्गम् ; (g) *on the p. of* : v. For ; (h) *from all p.s* : चतुर्दिग्भ्यः.

PART (v.t.) : I. To divide, distribute : q.v. : विभजति (भज् , c. 1.). II. To separate : q.v. : वियोजयति (c. of युज्). III. Of the hair : सीमन्तयति (nomi.), *whose thick mire had been p.ed by wheels* : रथाङ्गसीमन्तितसान्द्रकर्दमान्, Ki. iv. 18.

PART (v.i.) : I. To p. with=leave : q.v. : त्यजति, परि-, (त्यज् , c. 1.). II. To be separated :

q.v. : वियुज्यते (pass. of युज्). III. To split : q.v. : विभज्यते (pass. of भज्). IV. To bid farewell : expr. by circumlo., *let me p.* : अनुजानीहि मां गन्तुम् ; *they p.ed with bad grace* : विनामन्त्रणेन स्वं स्वं गृहं प्रातिष्ठन्त.

PARTAKE (v.) : I. To have a share : expr. by adv. : अंशिन् (f. नी), भागिन् (f. नी), etc. II. Of food etc. : भुंक्ते (भुज्, c. 7.) (=enjoy with acc) भुंक्ष्व भोगान् मया सार्धम्.

PARTAKER : (1) अंशिन् (f. नी =sharer : q.v.); (2) -भाज् (mfn.), in comp., *p. of your distress* : तव दुःखभाक् ; (3) by comp., *your boon companions are equal p.s of your pleasures and pains* : समदुःखसुखः सखीजनः, R. viii. 65.

PARTERRE : पुष्पवाटिका and sim. comp.s.

PARTHENON : *कुमारीकुलम् ; सरस्वतीमन्दिरम्.

PARTIAL : I. Not total : (1) आंशिक (f. की), *p. eclipse* : आंशिकग्रासः, Su. comp. ; (2) क्वचित् क्वचित् (=in some places, as of p. rain). II. Biased : पक्षपातिन् (f. नी), *even gods are p. to the Pāṇḍavas* : पक्षपातिनो देवाऽपि पाण्डवानाम्, Va. : v. Also unfair, unjust.

PARTIALITY : I. Undue bias : पक्षपातः *or* -पातिता : v. Also unfairness. II. Special fondness : आग्रहः.

PARTIALLY : I. Partly, somewhat : q.v : (1) अंशतः ; (2) असमग्र- and sim. expr.s in comp. II. With undue bias : (1) सपक्षपातम् ; (2) by subs.

PARTICIPANT : -भाज् (mfn.) in comp. : v. Partake.

PARTICIPATE : expr. by अंशिन् (f. नी) : v. Partake, -r.

PARTICIPATION : (1) भोगः (=enjoyment) ; (2) better by circumlo.

PARTICIPATOR : -भाज् (mfn.) in comp. : v. Partaker.

PARTICIPIAL : expr. by comp. or circumlo.

PARTICIPLE : (1) सत् (present p.) ; (2) निष्ठा (past p.) ; etc. : v. Grammar.

PARTICLE : I. A minute portion : (1) कणः ; (2) कणिका ; (3) अणुः. II. In gram. : (1) निपातः ; (2) अव्यय (mn. =indeclinable p.).

PARTI-COLOURED : (1) चित्रविचित्र (f. त्रा) ; (2) नानारङ्ग (f. ङ्गा) and sim. comp.s. (=of many colours) ; (3) कल्माषित (f. ता =variegated).

PARTICULAR (adj.) : I. Not common, singular, special : (1) विशेष- in comp. ; *p. news* : विशेषवार्ता ; *p. grant* : विशेषदानम्, He. ; (2) विशिष्ट (f. ष्टा) ; *p. mark* : विशिष्टलिङ्गम्. II. Specifiable, definite : -विशेषः in comp., *at p. times* : कालविशेषे ; *to p. individuals* : व्यक्तिविशेषेषु, M.n. on Ku. v. 31. III. Minute : q.v. : सूक्ष्म (f. क्ष्मा). IV. Hard to suit, punctilious : expr. by circumlo., *very p. in dress* : *वेशभूषायां महादरः. V. Single, individual : not expr.

PARTICULAR (subs.) : *in p.* : विशेषतः ; *p.s of a story* : घटनावली (better expr. with विस्तरशः= in detail) ; *"for his p."* : विशिष्टतया.

PARTICULARITY : I. Lit. : विशिष्टता. II. Detail : q.v.

PARTICULARIZE : सविशेषं कथयति (कथ्, c. 10.) *or* वर्णयति (वर्ण्, c. 10.).

PARTICULARLY : I. In detail : (1) विस्तरेण ; (2) विस्तरशः. II. Especially : (1) विशेषेण ; (2) विशिष्य, N. i. 131. ; (3) विशेषतः, He. : v. Also chiefly.

PARTING (subs.) : वियोगः : v. Separation, departure.

PARTISAN : I. Of a party : q.v. : (1) पक्षीयः (या, यं) ; (2) पक्षस्थ (f. स्था). II. A staff : q.v. : ऋष्टिः, Nil.

PARTISANSHIP : पक्षपातिता *or* पक्षपातः, "पक्षपातकृतस्नेहः, Mah.

PARTITION (subs.) : I. In law : विभागः, *deed of p.* : विभागपत्रम्, Vri. *or* भागलेख्यम्, Da. II. Division, separation : q.v. : परिच्छेदः. III. That which separates : व्यवच्छेदिका भूः, Mit. and sim. comp.s. IV. A compartment : कोष्ठः.

PARTITION (v.) : विभजति (भज्, c. 1.) : v. To divide.

PARTITIVE : अंशद्योतक (f. तिका) and sim. comp.s. (??).

PARTLY : (1) अंशतः ; (2) with adj. आंशिकः (की, कं) : v. Little.

PARTNER : I. In business : (1) सम्भूयकारिन् (f. णी), *by all the p.s* : सम्भूयकारिभिः सर्वैः, Mit. ; (2) सहकारिन् (f. णी), Viv. ; (3) समवायिन् (f. नी), Vri. II. In matrimony : v. Consort. III. A partaker, sharer : q.v. : समदुःखसुखः सखीजनः, R. viii. 65.

PARTNERSHIP : In business : (1) सम्भूयसमुत्थानम्, M. ; (2) सहक्रिया, Vri. N.B. In arith. मिश्रकव्यवहारः includes p., Li.

PARTRIDGE : (1) तित्तिरः (रिः) (=francolin p.) ; (2) चकोरः (=Greek p.) ; (3) कृकणः (=sylvan p.).

PARTURITION : प्रजननम् : v. Also delivery.

PARTY : I. A faction : an assembly : पक्षः, *the p. of the bridegroom* : वरपक्षः, R. vi. 86. ; *because he is of Prahāravarmā's p.* : प्रहारवर्मणः पक्ष इति, D. iii. ; *by the Bhojas of Akrūras p.* : अक्रूरपक्षीयैर्भोजैः, V. p. iv. 13. 52. II. In law: पक्षः, *opposite p.* : प्रतिपक्षः, Mit. ; *the first p.* : पूर्वपक्षः, Y. ii. 17. III. Social : expr. with भोजनम् *or* भोजयति : v. To feed. IV. Military : दलम्.

PARTY-COLOURED : v. Parti-coloured.

PARTY-SPIRIT : perh. पक्षपातिता *or* पक्षानुरागः.

PARTY-WALL : सीमाभित्तिः (?) ; सीमाकुड्यम् (?).

PARVENU : expr. with नवः (वा, वं) : v. New, upstart.

PASHA : (1) राजन् (=king) ; भोगपतिः (governor).

PASQUINADE : कौलीनगीतम् (??) and sim. comp.s.

PASS (v.t.) : I. To go beyond : (1) अतिक्रामति *or* क्राम्यति (क्रम्, c. 1. and 4.) ; (2) अत्येति (इ, c 2.) ; (3) लङ्घते, उत्-, वि-, (लङ्घ् , c. 1.), *p. ing Lahore the Turks reached their encampment* : उल्लङ्घ्य लोहरं प्रापुस्तुरुष्काः स्वनिवेशनम्, Raj. ; (4) तरति, उत्- (तॄ, c. 1.) (=to cross), *p.ing the next road* : तत्परं वर्त्म तीर्णः, Me. i. 19. II. To surpass : q.v. III. To spend time : (1) गमयति (c. of गम्), *even Śiva p.ed those days with difficulty* : पशुपतिरपि तान्यहानि कृच्छ्रादगमयत्, Ku. vi. 95. ; (2) यापयति (c. of या), Me. ii. 28. ; (3) नयति (नी, c. 1.), *the night was p.ed as a moment* : नीता रात्रिः क्षण इव…, Me. ; (4) वाहयति, अति-, (c. of वह्), *p.ing one night* : रात्रिमेकामतिवाह्य, B. r. ; (5) वसति, वि-, (वस्, c. 1.), *p.ed that night* : ऊषुस्तां रजनीम्, Mah. ; (6) क्षपयति (c. of क्षी), *p.ed the night as if in a moment* : क्षणादिव क्षणदां क्षपितवती, K. IV. To send on : q.v. : प्रापयति (c. of आप्). V. To utter : q.v. : उदीरयति (ईर्, c. 10.). VI. To care : q.v. VII. To put in circulation : (1) चालयति, सं-, (c. of चल्) ; (2) चारयति सं-, (c. of चर्). VIII. To carry on, ratify, as accounts, laws : *संसाधयति (c. of सिध्).

PASS (v.i.) : I. Of time : (1) गच्छति (गम्, c. 1.) ; (2) याति (या, c. 2.) : v. Also p. away. II. To go, move : q.v. : चलति (चल्, c. 1.). III. To become changed : expr. by भवति (=to become). IV. To be current : (1) चलति, प्र- ; (2) by adj. : प्रचलः (ला, लं) *or* प्रचलितः (f. ता). V. To occur, happen : q.v. VI. To surpass : q.v. VII. To be enacted : *सिध्यति (सिध्, c. 4.) *or* सिद्धीभवति.

PASS AWAY : (1) विगच्छति, *whose life had then p.ed a.* : तत्क्षणविगतजीवित (f. ता), K. ; (2) वियाति (rare), *and the night p.ed a.* : विभावरी च व्ययासीत्, D. v. ; (3) व्यत्येति (इ, c. 2.), *thrice seven days p.ed a.* : त्रिगुणानि सप्तदिनानि व्यतीयुः, R. ii. 25. : v. Also to elapse.

PASS BY : I. Lit. : expr. by अतिक्रामति *or* अत्येति and words signifying near, *although you p. by (me), you do not cast a look* : समीपेऽप्यतिक्रामन्तीतो दृष्टिं न ददासि, Mal. i. II. Of time : अत्योति (इ, c. 2.) : v. Pass away. III. To pass over, omit : q.v.

PASS FOR : (1) by nomi., *even a castor-oil plant p.es for a tree* : एरण्डोऽपि द्रुमायते, H. ; (2) by circumlo., *he p.es for a learned man* : तं पण्डितं मन्यन्ते. : v. To think.

PASS OFF : I. To go away : q.v. : अपैति (इ, c. 2.). II. To palm, impose : भावयति (c. of भू), D. ii.

PASS ON : प्रयाति (या, c. 2.) : v. To proceed.

PASS OVER : I. To cross over : अतिक्रम्य गच्छति

(गम्, c. 1.), etc., II. To go over (III) : q.v. III. To omit, neglect : आ-क्षिपति, उत्-, (क्षिप्, c. 6.).

PASS ROUND : अपरान् etc. (=other) प्रापयति (c. of आप्).

PASS THROUGH : भित्त्वा निष्क्रामति (क्रम्, c. 1.=to come out).

PASS, BRING TO : (1) घटयति (c. of घट्) ; (2) आवहति (वह्, c. 1.=to bring).

PASS (subs.) : I. A narrow and difficult way : (1) कान्तारः ; (2) रन्ध्रम् (mountain p.). II. Passport : q.v. III. Condition : दशा. IV. A thrust or push : q.v.

PASSABLE : I. Lit. : *the road is not p.* : अगम्योऽयं पन्थाः ; *the stream is p. by boats* : नौतार्येयं सरित् : v. To pass. II. Current : q.v. : प्रचलः (ला, लं), III. Mediocre, middling : q.v.

PASSABLY : expr. by adj., *not even p. acquainted with medicine* : *सामान्यमपि वैद्यकज्ञानं न वर्तते.

PASSAGE : The act : (1) गमनम् (=going) ; (2) तरणम् (=crossing) ; (3) अतिक्रमः (=2) : v. To pass. Ph. : *p. to and fro* : यातायातम् ; *to effect a p.* : यात्रां करोति : v. To march. II. In vessels: *p. money* : तारिकम् *or* तरपण्यम् ; *to take p. in so and so* : अमुकपोतेन यात्रां स्थिरीकरोति (?). III. Way, road : q.v. : मार्गः. IV. Of a book : (1) वचनम् ; (2) स्थलम् (=place). V. Event : घटना. VI. Reception, currency : प्रचारः. Ph. : *birds of p.* : *अनवस्थितस्थितयः पक्षिणः ; *p. at arms* : *समर्दो बाहूबाहवि.

PASSENGER : (1) यात्रिक (f. की) ; (2) यात्रिन् (f. णी) ; (3) यायिन् (f. नी).

PASSER-BY : (1) पथिकः, *by female p.s-by* : पथिकवधूभिः, Ma. n. iii. 17. ; (2) पान्थः ; (3) यायिन् (=passer).

PASSING (adj.) : अतिशय- in comp. : v. Excessive, great.

PASSING (adv.) : अतिशय- in comp., *p. beautiful* : अतिशयसुन्दर (f. री) ; *p. shrewdly* : अतिशयवैदग्ध्येन : v. Exceedingly.

PASSING-BELL : मरणघण्टा and sim. comp. s. (?) : v. Death.

PASSION : I. As opposed to action : क्रिया (?). II. Endurance, sufferance : q.v. : Ph. : *p. week* : *यातनासप्ताहम् and sim. comp.s. III. Sensual desire : (1) अभिलाषः, *had p. for his own daughter* : स्वसुतायामभिलाषमकरोत्, K. ; (2) कामः, *p. considers (all) itself* : कामः स्वतां पश्यति, Sa. iii. 2. ; *p. never subsides by enjoyment of pleasures* : न जातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति, H. IV. Rage : q.v. : संरम्भः, *roused her p.* : तां संरम्भं निनाय, R. V. *Great fondness for* : व्यसनम्, *p. for living at Kailāsa* : कैलासनिवासव्यसनम्, K.

PASSIONATE : I. Fervent, earnest : (1) साग्रह (f. हा) ; (2) आत्यन्तिक (f. की) (=excessive) ; (3) गाढ, प्र-, (f. ढा =deep). II. Easily excited : (1) क्रोधन (f. ना) ; (2) चण्डप्रकृति (mfn.) and sim. comp.s. II. Lustful : q.v.

PASSIONATELY : I. Fervently : (3) गाढम्, प्र-, (=deeply) ; (2) एकान्तम् (=exceedingly) ; (3) परमम् (=2). II. With anger ; (1) सरोषम् ; (2) सकोपम् : v. Angrily.

PASSIONATENESS : I. Insensibility : (1) क्रोधशीलता ; (2) चण्डप्रकृतिः and sim. comp.s. II. Lust : कामिता.

PASSIONLESS : (1) विरक्त (f. क्ता : rare) ; (2) रागहीन (f. ना) ; (3) वीतस्पृह (f. हा), Ki. iii. 12 ; and sim. comp.s.

PASSIVE : I. In gram : *p. voice* : कर्मवाच्यम् ; *in the p. voice* : कर्मणि ; *on p. verbs* : कर्मवत्प्रक्रिया, S.k. ; *in the reflective p. voice* : कर्मकर्तरि, S.k. II. Not active : expr. by सहते (सह्, c. 1. =to bear) *or* क्रियते (pass. of कृ) ; *p. agent* : कर्माधारः (?).

PASSIVELY : In gram. कर्मणि (loc.).

PASSIVENESS, PASSIVITY : (1) सहिष्णुता (=patience) ; (2) निश्चेष्टता (=inactivity).

PASSOVER : A Jewish feast : *अभिक्रमः.

PASSPORT : *Without a p.* : अमुद्रालाञ्छितः, Mu. v. ; *I will take a. p. from Bhāgurāyaṇa* : अहमपि भागुरायणाद् मुद्रां प्रतीच्छामि, Mu. v.

PASSWORD : गमनादेशः and sim. comp.s. (?).

PAST (adj.) : (1) गत (f. ता), *p. year* : गतवर्षम् ; (2) अतीत (f. ता). Ph. : *p. tense* : भूतकालः,

in remote p. : भूतेऽनद्यतने, S.k. ; *in p. times* : पुरा : v. Formerly.

PAST (subs.) : (1) भूतम्, *the lord of the p., the future, and the present* : भूतभव्यभवदीशः, Ki. xii. 19. ; (2). अतीतम्.

PAST (=prep.) : *p. the time* : अतीतकालः, R. v. 14. : v. After ; *p. the house* : गृहमतिक्रम्य : v. Beyond.

PASTE (subs.) : (1) विलेपी, Bha. ; (2) उदपेषः (१ : उदपेषम् of Pāṇini vi. 3. 58. is an adv.).

PASTE (v.) : (1) लिम्पति, वि-, (लिप्, c. 6.) ; (2) सर्जयति, सं-, (c. of सृज्). *P.ed with wax* : मधूच्छिष्टस्थित (f. ता), Mah. iii. 308. 7.

PASTE-BOARD : *संसृष्टपत्रम् and sim. comp.s.

PASTERN : of a horse : गुल्फः (=ankle).

PASTIME : (1) विनोदः (=amusement) ; (2) क्रीडा (=play, sport : q.v.).

PASTOR : I. Shepherd : q.v. : II. Religious : आचार्यः.

PASTORAL : I. Adj. : *p. life* : अविपालत्वम् ; *p. poem* : *गोपकाव्यम् ; *p. duties* : धर्मकार्याणि ; *p. office* : आचार्यकर्मन् (n.) and sim. comp.s. II. Subs. : *गोपकाव्यम्.

PASTRY : (1) पिष्टकाः (m. pl.) ; (2) आपूपिकम् ; (3) मिष्टान्नम् (=sweetmeats)

PASTRY-COOK : (1) आपूपिकः ; (2) पिष्टककारः and sim. comp.s.

PASTURAGE : I. Grazing ground : प्रचारभूमिः, V.p. com. and sim. comp.s. II. Grazing for cattle : perh. चारः (comp. Beng. चारा) ; यवस (mn.).

PASTURE (subs.) : (1) यवस (mn.) ; (2) शाद्वलम्, *with abundant water and p.* : पर्याप्तजलशाद्वलम्, Ka. xiv. 30. : v. Pasturage.

PASTURE (v.) : चरति (चर्, c. 1.). : v. To graze.

PASTY (subs.) : no equiv. : *मांसापूपः.

PAT : I. Adj. : सङ्गत (f. ता) : v. Also fit. II. Verb : हस्तेन स्पृशति (स्पृश्, c. 6.), *Indra p.ted his body* : हस्तेन पस्पर्श तदङ्गमिन्द्रः, Ku. iii. 22.

PATCH (v.) : (1) संग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 1.), *eagerly engaged in p.ing old nets* : जीर्णवागुरासंग्रथनव्यग्रैः, K. ; (2) perh. संविदधाति or -धत्ते (धा, c. 3.).

PATCH (subs.) : I. Of cloth : ग्रथितखण्डम् (?) ; perh. युक्तम् (comp. Beng. योडा). II. In gen. : खण्ड (mn.).

PATCHWORK : संग्रथनम् : v. To patch.

PATE : मुण्डम् : v. Head.

PATEN, PATIN : पात्रम् : v. Plate, vessel.

PATENT (adj.) : I. Plain, clear : q.v. : स्पष्ट (f. ष्टा). II. Specially licensed : *मुद्रितः (ता, तं), Ph. : *letters p.* : *सार्वलौकिकपत्रम्.

PATENT (subs.) : *मुद्रा ; असामान्याधिकारः.

PATENTEE : *मुद्राधारिन् (f. णी) ; असामान्याधिकारिन् (f. णी).

PATERNAL : I. Pertaining to or derived from a father : (1) पितृ- in comp. ; (2) पैतृकः (की, कं), *p.debt* : पैतृकमृणम्, Da. ; (3) पित्र्य (f. त्र्या), *p. share* : पित्र्योऽशः, R. xi. 64. II. Like a father : v. Fatherly.

PATERNALLY : (1) पितृवत् ; (2) पितेव.

PATERNITY : I. Lit. : पितृत्वम्. II. Fig. : expr. with प्रसूतिः : v. Origin.

PATH : पन्थाः (पथिन्), *I did not mark the p. in this thick wood* : न मया महावने पन्था निरूपितः, K. ; *wrong p.* : अपथः, R. ix. 74. : v. Way ; footpath.

PATHETIC : (1) करुण (f. णा) ; (2) कारुणिकः (की, कं) (rare).

PATHETICALLY : (1) करुणम्, Ki. ; (2) करुणार्थग्रथितम् (poet.), R.

PATHLESS : निष्पथः (था, थं) and sim. comp.s. : v. Also inaccessible.

PATHOLOGY : (1) निदानम् ; (2) रोगाणां विज्ञानम्, Ni.

PATHOS : करुणो रसः, U. iii. 46. ; करुणा- or कारुण्यरसः, N.

PATHWAY : संसरणम् : v. Path.

PATIENCE : I. In gen. : (1) क्षमा ; (2) तितिक्षा ; (3) सहिष्णुता. II. Perseverance : अभियोगः.

PATIENT (adj.) : I. In gen. : (1) क्षमिन् (f. णी) ; (2) तितिक्षु (mfn.) ; (3) सहिष्णु (mfn.) ; (4) क्षमायुक्त (f. क्ता) and sim. comp.s. II. Not hasty : धीरः (रा, रं).

PATIENT (subs.) : रोगिन् (f. णी), *in-p.* : अन्तःस्थरोगिन् ; *out -p.* : *बहिःस्थरोगिन् (m.).

PATIENTLY : धैर्येण : v. Also calmly.

PATOIS : (1) ग्राम्यभाषा (comp., Kav. vii. 3.) ; (2) म्लेच्छितम् (in contempt), Mah.

PATRIARCH : (1) कुलपतिः, Sa. ; (2) प्रजापतिः (?).

PATRIARCHAL : expr. by comp. or gen.

PATRICIAN : (1) कुलीनः (ना, नं) ; (2) अभिजात (f. ता) : v. Noble.

PATRIMONY : पैतृकमृक्थम् and sim. comp.s : v. Inheritance, property.

PATRIOT : (1) स्वदेशानुरागिन् (f. णी) ; (2) मातृभूम्यभिमानिन् (f. नी) ; and sim. comp.s.

PATRIOTIC : expr. by circumlo., *p. zeal* : स्वदेशहिताग्रहः ; *p. sentiments* : *स्वदेशनिष्ठानि मतानि.

PATRIOTICALLY : (1) स्वदेशानुरागात् ; (2) स्वदेशहितेच्छया ; and sim. comp.s.

PATRIOTISM : (1) स्वदेशानुरागिता ; (2) जन्मभूमिहितैषिता ; and sim. comp.s.

PATROL (subs.) : I. The act : रात्रिचर्या (?) ; निशापरिक्रमः (?). II. The men : (1) रक्षिणः (m. pl.) ; (2) आरक्षकवर्गः ; and sim. comp.s. Ph. : *town p.* : नागरिकबलम्, D. ii.

PATROL (v.) : रात्रौ परिक्रामति (क्रम्, c. 1.) *or* परिपश्यति (दृश्, c. 1.) (?).

PATRON, PATRONESS : I. In law : स्वामिन् (f. नी). II. Protector, supporter : (1) आश्रयः (=refuge), *p. of wits* : आश्रयो रसिकानाम्, K. ; (2) सम्भावयितृ (f. त्री), *p. of the learned* : सम्भावयिता बुधान्, D. viii. ; (3) अनुपालयितृ (f. त्री) ; etc.

PATRONAGE : (1) साहाय्यम् (=aid) ; (2) आनुकूल्यम् (=favour) ; (3) सम्भावना (?).

PATRONIZE : (1) संवर्धयति (c. of वृध्=to advance) ; (2) अनुकूलयति (nomi=favour) ; (3) संभावयति (c. of भू=to honour).

PATRONLESS : (1) निराश्रय (f. या) ; (2) असहाय (f. या) ; and sim. comp.s.

PATRONYMIC : I. In gram. : *p. affixes* : अपत्ये *or* अपत्यार्थे प्रत्ययाः, S.k. II. Surname : पैतृकनामन् (n.) ; गोत्रनामन् (?).

PATTEN (subs.) : काष्ठपादुका and sim. comp.s.

PATTER (v.) : Intrans. : पटपटायते (nomi.). II. Trans. : सिञ्चति (सिच्, c. 6.).

PATTER (subs.) : I. Lit. : पटपटाशब्दः. II. A discourse : जल्पितम्.

PATTERN : I. Lit. : आदर्शः. II. Style of cloth etc. : perh. भरणम्. III. A full specimen, as of dress : प्रतिकृतिः.

PAUCITY : (1) स्वल्पता ; (2) by adj. : v. Few.

PAUNCH (subs.) : पिचिण्डः : v. Belly. *Having a p.* : पिचिण्डिल (f. ला).

PAUNCH (v.) : (1) निस्तुन्दीकरोति (?) ; (2) निरन्त्रीकरोति ; etc.

PAUPER : (1) अकिञ्चनः (ना, नं) : v. Poor ; (2) भिक्षुः, -कः (f. की=beggar) ; (3) अनाथ (f. था=without protector).

PAUPERISM : (1) दारिद्र्यम् (poverty) : (2) भिक्षावृत्तिः (=begging) ; (3) अनाथता (=without protection).

PAUSE (subs.) : (1) विरामः (in every sense), *low at p.s* : विरामे मृदुम्, Mr. iii. 5. ; (2) यतिः (in poetry) : v. Also cessation.

PAUSE (v.) : विरमति (रम्, c. 1.) : v. To cease, stop, *p. upon* : संचिन्तयति (चिन्त्, c. 10.) : v. To consider, think about.

PAVE (v.) प्रस्तरैः (stones) *or* इष्टकाभिः (bricks) खचयति (खच्, c. 10.), *p.d* : उपलखचित (f. ता), etc. ; *p.d resting places* : इष्टकाखचितविश्रामाः, K.

PAVEMENT : इष्टकाखचितभूमिः and sim. comp.s. ; कुट्टिमम्, R. xi. 9.

PAVER, PAVIOR : expr. by verb.

PAVILION : मण्डप (mn.), "प्रतीहारीमण्डलाधिष्ठितपुरोभागं श्रीमण्डपं ददर्श", K.

PAW (subs.) : I. Lit. : (1) पादः ; (2) नखानि (=nails) may be often used. II. Hand : q.v. . हस्तः.

PAW (v.) : I. Intrans. : (खुरेण) भूमिम् अभिहन्ति (हन्, c. 2.). II. Trans : पादेन etc., परामृशति (मृश्, c. 6.) : v. Also to handle.

PAWN (subs.) : I. Pledge, mortgage : q.v. : आधिः. II. Pan (II) : q.v. III. In chess : शारः (रिः).

PAWN (v.) : (1) आदधाति (धा, c. 3.) ; (2) आधीकरोति ; (3) बन्धे ददाति (दा, c. 3.) and sim. comp.s.

PAWNBROKER : आधिग्रहीतृ (f. त्री) and sim. comp.s.

PAY (v.t.) : I. To discharge a debt : q.v. : ददाति *or* दत्ते (दा, c. 3.), *to p. interest* : वृद्धिं ददाति, Kat. ; *to p. a debt* : ऋणं ददाति, M. II. To give p. : वेतनं ददाति (दा, c. 3. : with dat.), Viv. III. In gen. : मूल्यं ददाति, *if a master discharges a servant before time, he shall p. him fully* : स्वामी चेद् भृतकमपूर्णे काले जह्यात् तस्य सकलमेव मूल्यं दद्यात्. Viv. ; *after being paid* : मूल्यमादाय, Mat. IV. To revenge : शोधयति, परिशोधयति (c. of शुध्). V. To perform : करोति.

PAY BACK : प्रतिददाति (दा, c. 3.) : v. To pay, return.

PAY FOR : Ph. : *I have paid f. it* : अस्य मूल्यं मया दत्तम् ; *you will p. your life f. it* : *एतन्निमित्तं जीवनं हारयसि *or* जीवनदानेनास्य निष्कृतिं गमिष्यसि.

PAY OFF : v. To pay.

PAY (subs.) : (1) वेतनम्, *after taking p.* : गृहीतवेतनः, Vri. ; *the p. settled* : कृतवेतनम्, Viv. ; (2) भृतिः (prop. maintenance), *he is entitled to half the p.* : भृतेरर्धं लभेत सः, Vriddha Manu ; (3) मूल्यम् (prop. price), *shall p. his whole p.* : सर्वमेव मूल्यं दद्यात्, Vishnu.

PAYABLE : (1) देय (f. या), प्र-, *is p. to the master* : तत्स्वामिने देयम्, Mit. ; *is p. although the (whole) journey may not be over* : अगतस्यापि देयं स्यात्, Viv. ; (2) परिशोध्य (f. ध्या : of debts).

PAYEE (subs.) : ग्रहीतृ (f. त्री), परि-, (=receiver).

PAYER : (1) दातृ (f. त्री), प्र- ; (2) often by verb.

PAYMENT : I. The act : (1) दानम् ; (2) परिशोधः, -नम् ; (of debts). II. Requital : q.v. : परिशोधः.

PAY-OFFICE : *ऋणशोधकुलम् and sim. comp.s.

PEA : (1) कलायः, He. (now gen. applied to Phaseolus radiatus) ; (2) सतिनः, -कः ; (3) सतिलः (ला).

PEACE (intej.) : शान्तम् : v. Silence, silent.

PEACE (subs.) : (1) शमः, *it is very difficult to make p. with such persons* : ताभ्योन शमः परमदुष्करः, Mah. v. 74. 5. ; *let there be p. among you* : शमोऽस्तु भवताम्, Vi. v. 55. ; (2) शान्तिः, *as there may be p. among the Kurus* : यथा यथैव शान्तिः स्यात् कुरूणाम्, Mah. ; *breach of p.* : शान्तिभङ्गः ; *hold p.* : शान्तो भव : v. Silence ; (3) सन्धिः (league : q.v.).

PEACEABLE : I. Disposed to peace : शान्तप्रकृति (mfn.) and sim. comp.s. II. Calm, quiet : q.v. : शान्त (f. न्ता), प्र-.

PEACEABLY : expr. by circumlo. : v. Also quietly.

PEACEFUL : (1) प्र-शान्त (f. न्ता=quiet, still) ; (2) निरुपद्रव (f. वा=without any disturbance, as a p. country) ; (3) निर्वृत (f. ता=content, as a p. life) ; (4) मधुर (f. रा =sweet, as p. words).

PEACEFULLY : (1) प्रशान्तम् ; (2) निरुपद्रवम्, etc. : for dif. : v. Above.

PEACEFULNESS : (1) प्रशान्तता ; (2) निरुपद्रवता ; (3) निर्वृतिः : v. Above.

PEACE-OFFERING : नैवेद्यम् (बलिः gen. applied to animal-o,).

PEACH : no equiv. : *रामठः (n. for the fruit).

PEACOCK : (1) मयूरः ; (2) नीलकण्ठः ; (3) शिखण्डिन् (m.) ; (4) शिखिन् (m.). *P.'s tail* : (1) बर्हम् ; (2) शिखण्डः (rare) ; (3) कलापः. *Eye in p.'s tail* : (1) चन्द्रकः ; (2) मेचकः. *P.'s cry* : केका. *A tuft of p.'s feathers* : बर्हभारः, Ki. xvi. 15.

PEAHEN : (1) मयूरी ; (2) शिखण्डिनी ; (3) कलापिनी (rare).

PEAK : I. Of a mountain : (1) शिखरम् ; (2) शृङ्गम् ; (3) कूट (mn.) (rare), *having three p.s* : त्रिकूटः : v. Also summit. II. Of anything : अग्रम् : v. Tip.

PEAKED : तीक्ष्णाग्र (f. ग्रा) (of things) ; शिखरिन् (f. णी) etc. (of mountains).

PEAL (subs.) : (1) ध्वनिः ; (2) निनादः : v. Sound, noise.

PEAL (v.) : ध्वनति (ध्वन्, c. 1.) : v. To sound, ring.

PEAR : a fruit : no equiv. : *पीरम्, -फलम्.

PEARL : मुक्ता, -फलम्, *sources of p.s* : मौक्तिकयोनयः,

Bha.; *large p.s* : मुक्ता बृहत्प्रमाणाः, V. m. 81. 21. *P. necklace* : मुक्तावली, R.

PEARL-FISHERY : perh. शुक्तिबन्धः, -नम्.

PEARL-OYSTER : (1) शुक्तिः ; (2) मौक्तिकशुक्तिः.

PEARLY : I. Lit. : मुक्तामयः (यी, यं) and sim. comp.s. II. Fig.: pure, transparent : q.v. : मुक्तावदातः (ता, तं).

PEASANT : (1) कृषकः ; (2) कृषीवलः ; (3) कृषिजीविन् (m.).

PEASANTRY : I. Peasants : कर्षकाः, etc. II. Their works : कृषिकर्मन् (n.).

PEASCOD, PEA-SHELL : कलायकञ्चुकम् and sim. comp.s.

PEBBLE : I. Round stone : उपलः. II. Crystal : *p. spectacles* : *स्फाटिकमुपनेत्रम्.

PEBBLED, PEBBLY : (1) प्रचुरोपल (f. ला) ; (2) उपलभूयिष्ठ (f. ष्ठा), etc.

PECCABLE : i.e. liable to sin. : expr. by circumlo. : v. Sin.

PECCADILLO : स्खलितम् : v. Also fault.

PECCANT : I. Sinning, criminal : q.v. : पापिन् (f. नी). II. Morbid, corrupt, as the humours : दुष्ट (f. ष्टा), Bha.

PECCAVI : अपराद्धोऽस्मि ; मया कृतोऽपराधः ; etc.

PECK (subs.) : I. Lit. : मानविशेषः. II. Fig. : शतानि (n. pl.) in comp.

PECK (v.) : I. Lit. : (1) चञ्च्वा *or* चञ्चुपुटेन लिखति, वि-, अभि-, (लिख्, c. 6. : over the surface), N. ii. 2. ; *or* दशति (दंश्, c. 1.=to bite), N. i. 125. ; (3) तुण्डेन खण्डयति (खण्ड्, c. 10.=to tear), V. t. II. To pick up by the beak : चञ्चुपुटेन etc. गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), etc. III. To strike, pierce : q.v.

PECKER : प्रतुदः, "प्रतुद्य भक्षयन्त्येते तुण्डेन प्रतुदास्ततः", Bha.

PECTORAL : I. Adj. : by comp., *p. region* : वक्षोदेशः : v. Breast. II. Subs : कासघ्नम् (removing cough).

PECULATION : मोषः (=stealth, theft : q.v.)

PECULIAR : विशेष- in comp. : v. Particular, singular.

PECULIARITY : विशेषचिह्नम् (=mark), -धर्मः (quality), -भावः (=nature), etc. : v. Those words.

PECULIARLY : expr. by विशेष- in comp.s.

PECUNIARY : अर्थ- in comp., *p. mulct* : अर्थदण्डः : v. Money.

PEDAGOGUE : I. Lit. : शिशुशिक्षकः and sim. comp.s. II. A pedant : q.v. : पण्डितम्मन्य (f. न्या).

PEDAL (adj.) : (1) पादिक (f. की) ; (2) by comp. : v. Foot.

PEDANT : (1) पण्डितम्मन्य (f. न्या) ; (2) पण्डितमानिन् (f. नी) ; (3) विद्याभिमानिन् (f. नी) ; and sim. comp.s.

PEDANTIC, -AL : पाण्डित्याभिमानव्यञ्जक (f. ञ्जिका) and sim. comp.s. (?).

PEDANTICALLY : expr. by adj. or comp.

PEDANTRY : (1) पाण्डित्याभिमानः ; (2) विद्यावलेपः, and sim. comp.s.

PEDDLER, PEDLAR : perh. पादकारः (comp. vern. *paiker*).

PEDDLERY : I. The wares : तुच्छभाण्डानि (n. pl. ?) ; क्षुद्रपण्यानि (n. pl. ?). II. The business : पादकार्यम् (?).

PEDESTAL : स्तम्भादेः पादः.

PEDESTRIAN : I. Subs. : (1) पादचारिन् (f. णी) ; (2) पदग (f. गा) ; (3) पदाति (mfn.) ; etc. II Adj. : by comp.

PEDICLE, PEDICEL : (1) वृन्तम् ; (2) प्रसवबन्धनम् (rare).

PEDIGREE : (1) वंशावलिः(ली) ; (2) वंशानुचरितम् (account of).

PEDUNCLE : काण्ड (mn.=stalk).

PEEL (v.t.) : I. Lit. : (1) त्वचयति (nomi.) ; (2) त्वचम्, etc. अपनयति (नी, c. 1.), etc. : v. To remove. II. Fig. : विलुण्ठति (लुण्ठ्, c. 1.).

PEEL (v.i.) : *it p.s easily* : अनायासेनास्य त्वग् विश्लेषीभवति *or* स्खलति.

PEEL (subs.) : त्वच् (f.) : v. Skin, rind.

PEEL (v.) : I. Lit. : जालरन्ध्रेण etc. पश्यति (दृश्, c. 1.) : v. To see. II. Fig. : निर्गच्छति (गम्, c. 1.) : v. To come out. III. To cry, chirp : चुंकरोति.

PEEP (subs.) : I. Lit. : रन्ध्रेण वीक्षणम्. II. Fig. : प्रारम्भः (=commencement). III. Cry : चुंकृतम्, N.

PEEP-HOLE, PEEPING-HOLE : जालरन्ध्रम्, and sim. comp.s.

PEER (v.) : I. To appear : q.v. : आविर्भवति. II. To peep : q.v.

PEER (subs.) : I. An equal, match : q.v. II. A comrade : वयस्य (f. स्या). III. A nobleman : q.v. : *राजन्यः (?).

PEERAGE : राजन्यकम् (both of the rank and the body).

PEERLESS : अप्रतिम (f. मा) : v. Incomparable, unmatched.

PEEVISH : (1) कोपन (f. ना=irascible) ; (2) कलहप्रिय (f. या=quarrelsome) : (3) प्रतीप (f. पा=cross).

PEEVISHLY : (1) चण्डम् (=angrily) ; (2) कार्कश्येन (=roughly).

PEEVISHNESS : (1) कोपनता ; (2) प्रतीपता ; (3) कार्कश्यम् : v. Above.

PEG (subs.) : I. A pin : (1) कीलः, -कः ; (2) नागदन्तकः (ivory). II. Of brandy : *ब्राण्डि-जलम्.

PEG (v.) : कीलयति (nomi.) : v. Also to fasten.

PEKOE : वासितचाविशेषः.

PELF : perh. अन्यायोपार्जितं धनम् ; अन्यायार्जितम्.

PELLET : गुटिका : v. Ball.

PELL-MELL (adv.) : perh. स्थूलस्थूलम् (com. Beng. and sim. comp.s. in Vāmana : v. Also confusion (in-).

PELLUCID : स्वच्छ (f. च्छा) : v. Clear, transparent.

PELT (v.t.) : (1) हन्ति, अभि- (=to strike), *was p.ed to death* : लोष्टघातं हतम्, Mu. ii. ; *p.ed with shower* : धाराभिहत (f. ता) ; (2) क्षिपति क्षिप्, c. 6.) : To throw : q.v.

PELT (v.i.) : *with p.ing rain* : चण्डाभिर्धाराभिः, Mu. v. 43.

PELVIS : क(कु)न्दरविभागः (?), D. vi. ; (2) बस्तिदेशः, Williams.

PEN (v) : I. To write : q.v. : लिखति (लिख्, c. 6.). II. To confine : q.v. : नि-रुणद्धि, अव-, (रुध्, c. 7.).

PEN (subs.) : I. For writing : (1) लेखनी, *if my p. does not cease to write for a moment* : यदि मे लेखनी क्षणं लिखतो नावतिष्ठेत, Mah. ; (2) कलमः (reed-p.). II. For cattle : *cow-p.* : गोशाला, गोकुलम्, etc.

PENAL : I. In gen. : by comp., *p. servitude* : *दण्डदास्यम् ; *p. settlement* : *दण्डितसन्निवेशः. II. Incurring punishment : दण्डार्ह (f. र्हा) and sim. comp.s.

PENALTY : दण्डः : v. Punishment, fine.

PENANCE : I. Voluntary : (1) तपस् (n.), *to perform p.s* : तपस्तप्तुम् *or* चरितुम् ; (2) तपस्या. II. Imposed : प्रायश्चित्तम्, *to do p.* : प्रायश्चित्तं करोति.

PENCIL (subs.) : (1) तूलिका (painter's) ; (2) वर्तिका (=1) ; (3) कूर्चिका (?).

PENCIL (v.) : तूलिकया etc. लिखति (लिख्, c. 6.) : v. To draw, write, mark.

PENDANT : I. For the ear : कर्णेन्दुः : v. Ear-ring. II. In gen. perh. प्रालम्बः, R. vi. 14. III. A flag. : केतुः.

PENDANT : (1) लोल (f. ला=tossing) ; (2) प्रलम्ब (f. म्बा=hanging).

PENDING : I. Adj. : *the case is p.* : अनिर्णीतोऽयं व्यवहारः. II. Prep. *p. the trial* : यावन्न निर्णीयते व्यवहारः.

PENDULOUS : (1) लोल (f. ला=tossing) ; (2) दोलायमान (f. ना=swinging) ; (3) प्रलम्ब (f. म्बा= hanging).

PENDULUM : *लोलदण्डः.

PENETRABILITY : (1) प्रवेश्यता ; (2) भेद्यता ; (3) ग्रहणीयता : for dif. : v. Below.

PENETRABLE : (1) प्रवेश्य (f. श्या) ; (2) भेद्य (f. द्या) ; (3) ग्रहणीय (f. या) : etc. : v. To penetrate.

PENETRATE : (1) प्रविशति (=to enter : q.v.), *instructions easily p. a clear heart* : अपगतमले मनसि विशन्ति सुखमुपदेशगुणाः, K. ; *to p. into the poem of Bhāravi* : कर्तुं प्रवेशमिह भारविकाव्यबन्धे, M. n. 7. ; (2) भिनत्ति, निर्-, (भिद्, c. 7. =to pierce : q.v.) ; (3) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9. =to comprehend : q.v.).

PENETRATING (adj.) : Fig. : *of a p. mind* : सूक्ष्मबुद्धि (mfn.) : v. Shrewd, acute.

PENETRATION : I. Lit. : (1) प्रवेशः (=entry) ;

(2) भेद: (=piercing) ; (3) ग्रहणम् (=comprehension). II. Fig. : सूक्ष्मबुद्धिः : v. Also sagacity.

PENINSULA : उपद्वीपः (?).

PENINSULAR : Expr. by comp. or circumlo., *p. war* : *उपद्वीपेन संग्रामः.

PENITENCE : अनुतापः : v. Repentance.

PENITENT : जातानुताप (f. पा) and sim. comp.s. v. Repentant.

PENITENTIAL : अनुतापज (f. जा) and sim. comp.s.

PENITENTIARY : *दण्डितागारम् ; कारागारम् (=jail).

PENITENTLY : (1) सानुतापम् ; (2) by adj. अनुतप्त (f. प्ता) ; etc.

PENKNIFE : *कलमकर्तनी ; लेखनीछुरिका.

PENMAN : (1) लेखकः : v. Writer ; (2) लिपिकरः.

PENMANSHIP : लिपिः, *knowing p.* : लिपिज्ञः ; *good p.* : सुलिपिः.

PENNANT, PENNON : केतुः : v. Banner, flag.

PENNILESS : अकिञ्चनः (ना, नं) : v. Destitute, poor.

PENNY : ताम्रमुद्राविशेषः. *P. weight* : मानविशेषः.

PENSILE : लम्ब (f. म्बा), प्र- : v. Hanging.

PENSION : I. Subs. : *अपसरवृत्तिः. II. Verb : *अपसरवृत्तिं ददाति (दा, c. 3.), etc.

PENSIONER : *अपसरवृत्तिभोगिन् (f. नी) and sim. comp.s.

PENSIVE : चिन्तापरायण (f. णा) and sim. comp.s : v. Thoughtful, meditative.

PENSIVELY : expr. by adj. or pres. part. : v. To think.

PENSIVENESS : (1) चिन्तावेशः ; (2) ध्यानपरता and sim. comp.s.

PENT-UP : सं-रुद्ध (f. द्धा), अव-, नि- : v. To confine.

PENTAGON : (1) पञ्चभुजः ; (2) पञ्चास्रं क्षेत्रम्, etc.

PENTAGONAL : (1) पञ्चभुज ; (f. जा) ; (2) पञ्चकोण (f. णा) ; etc.

PENTAMETER : पञ्चपदी (वृत्तिः) (?).

PENTASTICH : पञ्चश्लोकी, "पञ्चश्लोकीभागवतम्".

PENTHOUSE : बहिर्गृहम् and sim. comp.s.

PENULT, PENULTIMA : (1) उपधा ; (2) उपान्त्यम्.

PENULTIMATE : I. Adj. : उपान्त्य (f. न्त्या). II. Subs. : उपान्त्यम्, J. Ph. : *p. letter* : उपधा, S. k.

PENUMBRA : (1) खण्डच्छाया (?) ; (2) व्यस्तच्छाया (?).

PENURIOUS : कृपण (f. णा) : v. Miserly, illiberal, mean.

PENURIOUSNESS : (1) कार्पण्यम् ; (2) बद्धमुष्टिता (=close-fistedness).

PENURY : दारिद्र्यम् : v. Indigence, poverty.

PEON : पदातिः, -कः (?).

PEOPLE (subs.) : I. A community : (1) प्रकृतयः (f. pl.), *for the good of the p.* : प्रकृतिहिताय, Sa. vii. 6. ; (2) प्रजाः (f. pl.), *to your p.* : तव प्रजासु, Sa. ; *that my p.* : यन्मदीयाः प्रजाः, R. i. 63. II. Persons generally : (1) लोकः (often in pl.), *is not known among p.* : लोकेऽप्रसिद्ध (f. द्धा), Kav. vii. ; *all the Jādava p.* : अखिल एव यदुलोकः, V. p. iv. 13. 19. ; (2) जनः (=person : q.v.), *all the p.* : सर्वे जनाः, P. : v. Also inhabitant. Ph. : *common p.* : (1) प्राकृताः (m.pl.) ; (2) पृथग्जनाः (m.pl.) ; (3) इतरो जनः, Mah. III. Servants, retainers, etc. : लोकाः (m.pl.).

PEOPLE (v.) : expr. with subs. *P.d* : v. Populated.

PEPPER : I. The black p. : (1) मरि(री)चम्, *p. box* : मरीचभाण्डम् (?) ; (2) कोलम्, -कम्, A. II. The long p. : पिप्पली(लिः).

PEPPERMINT : *पिप्पलमन्थः.

PEPPERWORT : तृणविशेषः.

PEPPERY : I. Lit. : expr. by comp. II. चण्ड (f. ण्डा).

PERADVENTURE : expr. with कदाचित् and विधिलिङ् : v. Perhaps. Ph. : *without p.* : असंशयम् : v. Undoubtedly.

PERAMBULATE : परिभ्राम्यति (भ्रम्, c. 4.) : v. To traverse, travel.

PERCEIVABLE : v. Perceptible.

PERCEIVE (v.) : I. To cognize : (1) उपलभते (लभ्, c. 1.), *to p. by the senses* : इन्द्रियैरुपलभते, S.c. ; (2) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to receive), *p.d before by the senses of hearing and touch* : दर्शनस्पर्शनाभ्यां पूर्वगृहीतम्, S.c. ; (3) निभालयति (भाल्, c. 10.) (rare), S.c. II. To discern,

understand : (1) उपलभते, *no distinction was p.d even of great (things)* : विवेकः कस्यचिन्न महतोऽप्युपलेभे, Ki. ix. 12. ; (2) बुध्यते (बुध्, c. 4.), *gradually p.d that he was Nārada* : क्रमादमुं नारद इत्यबोधि सः, Si. i. 3. : v. To understand, know : (2) लक्षयति, सं-, परि-, (लक्ष्, c. 10.) (=to notice : q.v.).

PERCENTAGE : expr. by शतिकः (की, कं) *or* by शतम् : v. Cent.

PERCEPTIBLE : (1) उपलभ्य (f. भ्या), *from its being p. to the tongue* : जिह्वयोपलभ्यमानत्वात्, S.c. ; (2) ग्राह्य (f. ह्या) *or* ग्रहणीयः (या, यं) ; (3) संवेद्य (f. द्या) etc. (=knowable).

PERCEPTIBLY : expr. by adj. or circumlo.

PERCEPTION : उपलब्धिः, *and from the non-p. of others* : इतरेषाञ्चानुपलब्धेः, S. : v. Also knowledge, understanding.

PERCEPTIVE : perh. ग्राहक (f. हिका) *or* ग्राहिन् (f. णी).

PERCH (subs.) : I. For birds : (1) वासयष्टिः, Me. ii. 18. ; (2) यष्टिः, R. xvi. 14. II. For measuring land : expr. by नल्वः (=400 cubits). III. A fish : मत्स्यविशेषः.

PERCH (v.) : अध्यास्ते (आस्, c 2. : with acc.) : v. Sit, roost.

PERCHANCE : दैवात् : v. Perhaps, accidentally.

PERCOLATE : परि-स्रवति (स्रु, c. 1.) : v. To flow, ooze.

PERCOLATION : लवशः परिस्रवः : v. Flow.

PERCUSSION : (1) समाघातः ; (2) संघट्टः : v. Collision.

PERDITION : उच्छेदः : v. Also ruin, destruction.

PEREGRINATE : परिभ्रमति *or* भ्राम्यति (भ्रम्, c. 1. and 4.) : v. To travel.

PEREGRINATION : परिभ्रमणम् : v. Travel.

PEREMPTORILY : (1) अटलम् ; (2) स्पष्टम् ; (3) सुनिश्चितम् : v. Below.

PEREMPTORY : (1) अटल (f. ला=unchangeable) ; (2) स्पष्ट (f. ष्टा=clear) ; (3) सुनिश्चित (f. ता=decisive).

PERENNIAL : नित्य (f. त्या) : v. Perpetual. Ph. : *having p. water* : सदानीरा (a name of the Karatoyā).

PERENNIALLY : (1) नित्यम् : v. Perpetually, continually ; (2) by adj.

PERFECT (v.) : संपूरयति (पूर्, c. 10.) : v. To finish, complete.

PERFECT (adj.) : (1) सम्पूर्ण (f. र्णा) : v. Full, complete ; (2) समग्र (f. ग्रा) : v. Entire ; (3) उत्कृष्ट (f. ष्टा) : v. Excellent. Ph. : *no one is p.* : नास्त्यदोषः कोऽपि ; *p. tense* expr. by निष्पन्नक्रिया.

PERFECTION, PERFECTNESS : I. Completeness : q.v. : सम्पूर्णता. II. Great skill : q.v. : परं कौशलम्. III. Excellence : q.v. : उत्कर्षः. IV. An endowment : गुणः. V. Acme. : q.v. : परा कोटिः. Ph. : *to p.* : परमेण कौशलेन : v. Also perfectly.

PERFECTLY : (1) सम्पूर्णम् : v. Completely ; (2) समग्रम् : v. Entirely ; (3) by adj. or comp.

PERFIDIOUS : I. Of men : (1) असत्यसन्ध (f. न्धा) ; (2) विश्वासघातिन् (f. नी) : v. Treacherous ; (3) शठ (f. ठा) : v. Wicked. II. Of acts : अनार्य (f. र्या) : v. Dishonest.

PERFIDIOUSLY : विश्वासमुन्मथ्य : v. Treacherously.

PERFIDIOUSNESS, PERFIDY : विश्वासघातः : v. Treachery.

PERFORATE : विध्यति (व्यध्, c. 4.) : v. To bore, pierce. *P.d* ; (1) छिद्रित (f. ता) ; (2) छिद्रपूर्ण (f. र्णा=full of holes).

PERFORATION : I. Boring : q.v. : वेधः. II. A hole : q.v. : छिद्रम्.

PERFORCE : बलात् : v. Forcibly.

PERFORM : I. To do : q.v. : करोति. II. To accomplish : q.v. : साधयति (c. of सिध्). III. To fulfil : q.v. : पूरयति (पूर्, c. 10.). IV. To keep : q.v. : रक्षति (रक्ष्, c. 1.).

PERFORMANCE : I. The act : (1) साधनम् ; (2) सम्पादनम् ; (3) निष्पत्तिः. II. Deed, act : q.v. : कर्मन् (n.). III. An exhibition : अभिनयः.

PERFORMER : अभिनेतृ (f. त्री) : v. Actor. In lit. sense : कर्तृ (f. त्री=doer) *or* साधक (f. धिका=achiever).

PERFUME (v.) : (1) वासयति, अनु-, अधि-, (वास्, c. 10.), *p.d, with scent* : आमोदवासित-, Ki. ix. 77. ; (2) सुरभीकरोति, *p. ing the lotus filaments* :

सुरभितमकरन्दम्, Si. xi. 19. ; (3) सुगन्धयति (nomi.) Ri. v. 5. ; (4) आमोदयति (c. of मुद्).

PERFUME (subs.) : I. Scent, fragrance : q.v. : परिमलः. II. Anything scented. (1) गन्धद्रव्यम्, Bha. and sim. comp.s. ; (2) गन्धः, *who live by selling p.s* : गन्धोपजीविनः, Ram. ii. 90. 13.

PERFUMER : (1) गान्धिकः ; (2) गन्धवणिज् (m.) ; etc.

PERFUMERY : गन्धाः (m. pl.) : v. Perfume (II).

PERFUNCTORILY : अनवहितम् : v. Negligently, inattentively.

PERFUNCTORY : (1) अनवहित (f. ता) : v. Careless, negligent.

PERHAPS : (1) प्रायेण (=probably) ; (2) by विधिलिङ् (=may, gram. §353) ; (3) दैवात् (=by chance).

PERIGEE, PERIGEUM : *उपगवम् ; चन्द्रस्य क्रान्तिमण्डलस्य पृथिव्या नेदिष्ठपदम्.

PERIL (subs.) : भयम् : v. Danger.

PERIL (v.) : संशये क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. Endanger.

PERILOUS : भयावह (f. हा) : v. Dangerous.

PERILOUSLY : expr. by circumlo. : v. Dangerously.

PERIOD : I. Time : q.v. : समयः. Ph. : *for a p. of three months* : मासत्रयम्. II. End : q.v. : अन्तः. III. A full stop : दण्डः (the corresponding line). IV. A sentence : वाक्योच्चयः, Sah.

PERIODIC,-AL (adj.) : (1) सामयिक (f. की) ; (2) नित्य (f. त्या=regular) ; वार्षिक (f. की= annual)

PERIODICAL (Subs.) : *सामयिकपत्रिका.

PERIODICALLY : (1) समये समये ; (2) नित्यम् (=regularly).

PERIODICITY : (1) नित्यता (=regularity) ; (2) by circumlo.

PERIPATETIC : पादचारिन् (f. णी : may be used lit. and fig.).

PERIPHERY : (1) परिधिः ; (2) परिवेशः(षः) ; (3) प्रधिः (of a wheel).

PERIPHRASTIC : अधिकपदः (दा, दं).

PERISH : (1) नश्यति, वि-, प्र- (नश्, c. 4.) ; (2) नाशम् एति (इ, c. 2.), गच्छति (गम्, c. 1.), etc. : v. Destroyed, be.

PERISHABLE : (1) नश्वर (f. री), वि- ; (2) भङ्गुर (f. रा : prop. breaking).

PERISHABLENESS : (1) नश्वरता, वि- ; (2) भङ्गुरता, *the sudden p. of all pleasures* : अकाण्डभङ्गुरता सर्वसुखानाम्, K.

PERISTALTIC : *सर्पसन्निभ (f. भा) and sim. comp.s.

PERISTYLE : *परितःस्तम्भम् (comp. सर्वतोभद्रम्).

PERIWIG : *परिकेशम् : v. Also wig.

PERIWINKLE : शम्बूकविशेषः, लताविशेषश्च.

PERJURE : *A p.d witness i.e. who p.s himself* : साक्ष्येऽनृतं वदन् साक्षी, साक्षी साक्ष्यं मृषा ब्रुवन्, etc. Mit. : v. Falsely, to say. Ph. : *p.d oath* : मिथ्याशपथः.

PERJURER : (1) कूटसाक्षिन् (f. णी), Mit. ; (2) by circumlo.

PERJURY : (1) कूटसाक्ष्यम् ; (2) मिथ्यासाक्ष्यम् ; (3) by circumlo.

PERMANENCE, PERMANENCY : (1) स्थायिता ; (2) स्थास्नुता (rare).

PERMANENT : स्थायिन् (f. नी) : v. Lasting.

PERMANENTLY : expr. by adj. or circumlo.

PERMEABLE : expr. by verb.

PERMEATE : (1) अन्तर्गच्छति (गम् c. 1. to go through) ; (2) व्याप्नोति (आप्, c. 5.=to pervade) : v. Also to penetrate.

PERMISSIBLE : (1) ग्राह्य (f. ह्या=acceptable) ; (2) युक्त (=proper).

PERMISSION : (1) आदेशः ; (2) अनुज्ञा : v. Order (IV.).

PERMISSIVE : (1) आदेशिन् (f. नी) ; (2) अनुज्ञादायिन् (f. नी), etc.

PERMIT : (1) आदिशति (दिश्, c. 6.). ; (2) अनुजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. To order (II), direct (II).

PERMUTATION : In algebra : अङ्कपाशः, Li.

PERNICIOUS : विनाशिन् (f. नी) : v. Injurious, destructive.

PERNICIOUSLY : expr. by adj. or circumlo.

PERORATION : उपसंहारः (=conclusion).

PERPENDICULAR (subs.) : (1) लम्बः, *those lines*

are p. to each other : ते रेखे मिथो लम्बरूपे भवतः, K.d. ; (2) अवलम्बः, -कः, Li. 139.

PERPENDICULAR (adj.) : I. In geo. : v. Above. II.=straight : q.v.

PERPENDICULARLY : (1) लम्बरूपेण ; (2) लम्बवत्.

PERPETRATE : करोति : v. To do, commit (II).

PERPETRATION : expr. by verb, *in the p. of murder* : वधं कुर्वन् ; *his p. of incest* : अगम्यागमनं तस्य ; etc.

PERPETRATOR : -कारिन् (f. णी) *or* -कृत् (mfn.) in comp. : v. Doer.

PERPETUAL : (1) नित्य (f. त्या), *and considering that nothing was p.* : भावयित्वा चानित्यतां सर्वभावानाम्, K. ; (2) शाश्वत (f. ती) : v. Eternal ; (3) सतत (f. ता) : v. Continuous, incessant.

PERPETUALLY : (1) नित्यम् ; (2 सततम् : v. Continually, incessantly ; (3) सदा (=always : q.v.), *p. moving* : सदागतिः (air).

PERPETUATE : अक्षयं (f. यां) *or* सदातनं (f. नां) करोति.

PERPETUITY : (1) नित्यता ; (2) नित्यस्थायिता ; (3) अविच्छिन्नता (=continuity) ; (4) चिरस्थायिता ; etc. Ph. : *to p.* : शाश्वतीः समाः, Mah. iii. 286. 19.

PERPLEX : आकुलयति (nomi.) : v. To embarrass.

PERPLEXED : I. Intricate : q.v. : विषम (f. मा). II. Embarrassed : (I) व्याकुलः (ला, लं) ; (2) सम्भ्रान्त (f. न्ता) ; (3) उद्विग्न (f. ग्ना=alarmed) : Ph. : *p. what to do* : किंकर्तव्यतामूढः, K.

PERPLEXING (adj.) : (1) विषम (f. मा=intricate) ; (2) सन्दिग्ध (f. ग्धा=doubtful) ; (3) व्यामोहक (f. हिका : rare) ; (4) भ्रान्तिजनन (f. नी).

PERPLEXITY : I. The state : (1) चित्तसंभ्रमः, चित्तव्यामोहः, and sim. comp.s. ; (2) by adj. II. Doubt : q.v. : संशयः.

PERQUISITE : पुरस्कारः : v. Present, reward.

PERRY : *पीरासवम् and sim. comps.

PERSECUTE . बाधते, प्र-, परि-, (बाध्, c. 1.) : v. To harass, trouble.

PERSECUTION : (1) बाधः, -नम्, प्र-, परि- ; (2) अभिद्रोहः ; (3) उपद्रवः ; (4) उपप्लवः.

PERSECUTOR : (1) बाधक (f. धिका), प्र- ; (2) उपद्रवकारिन् (f. णी); etc.

PERSEVERANCE : (1) अभियोगः ; (2) अभिनिवेशः ; (3) अध्यवसायः.

PERSEVERE : (1) मनोऽभियुंक्ते (युज्, c. 7.) *or* अभिनिवेशयति (c. of विश्), (2) by subs. or adj. : q.v.

PERSEVERING (adj.) : (1) अभियोगभाज् (mfn.) K. iii. 40. ; (2) अभिनिवेशवत् (f. ती), M.n. ; (3) अभियुक्त (f. क्ता), *fate cannot be changed even by perseverance* : न हि शक्यं दैवमन्यथाकर्तुमभियुक्तेनापि, K. ; (4) अभिनिविष्ट (f. ष्टा) ; (5) अध्यवसायिन् (f. नी) ; etc.

PERSEVERINGLY : (1) अभियोगेन ; (2) by adj. : अभियुक्त (f. क्ता), etc.

PERSIAN (subs.) : I. Inhabitant : पारसीकः, R. iv. 60. II. The language : पारसीवाच्, Raj. ; and sim. comp.s.

PERSIFLAGE : परिहासः (=joke : ?).

PERSIST : expr. by subs., *if you p. about it* : तेषु चेद् ग्राहस्ते, Vi. v. 51.

PERSISTENCE, PERSISTENCY : (1) निर्बन्धः ; (2) आ-ग्रहः ; (3) ग्राहः.

PERSISTENT : (1) निर्बन्धपर (f. रा) and sim. comp.s. ; (2) by adv.

PERSISTENTLY : निर्बन्धेन ; (2) सनिर्बन्धम् ; (3) साग्रहम्.

PERSON : I. A human being : (1) पुरुषः (not of woman), *like an ordinary p.* : पुरुषः प्राकृतो यथा, Mah. iv. 46. 13. ; (2) जनः, *this p.* (i.e. I Pārvatī) : जनोऽयम्, K. v. 64. : v. People, man. Ph. : *in p.* : स्वयम् : v. Self. ; *to one's p.* (=face) : समक्षे. II. Body : q.v. : शरीरम्, *beauty of p.* : शरीरशोभा, N. III. Form, character : q.v. : रूपम्, *in the p. of Brihannalā* : बृहन्नलारूपमुपेत्य, Mah. iv. 67. 15. IV. In gram. : पुरुषः, *the first p.* : उत्तमपुरुषः ; *the second p.* : मध्यमपुरुषः ; *the third p.* : प्रथमपुरुषः.

PERSONAGE : I. Character : q.v. : रूपम्. II. Person : q.v. : पुरुषः, *great p.* : महापुरुषः, U. vi. 7.

PERSONAL : I. Individual : व्यक्तिगत (f. ता). II. Bodily : q.v. : शरीर- in comp., *p. charms* :

शरीरशोभा, N. III. Belonging to persons: expr. by comp. or gen. IV. Done in person: स्वयंकृत (f. ता). V. Own: q.v.: *for p. attendance*: आत्मदर्शनार्थम्. VI. Concerning individual character: *I donot like your p. observations*: अमुकं लक्षीकृत्य यदुक्तं तन्मे न रोचते. Ph.: *p. pronous*: पुरुषवाचकानि सर्वनामानि (n. pl.); *p. property*: अस्थावरसम्पत्तिः.

PERSONALITY: I. Individuality: (1) पुरुषता (?); (2) पृथगात्मता. II. Personal reflections: (1) by circumlo.: v. Personal (IV); (2) आक्षेपः (=abuse).

PERSONALLY: I. In person: स्वयम्, *p. delivered*: स्वयंदत्त (f. त्ता); *p. came to him*: स्वयं तममीयाय, Ki. ii. 54. II. Individually: gen. not expr.: विशेषतः (=particularly).

PERSONALTY: (1) अस्थावरसम्पत्तिः; (2) अस्थावरम्; (3) जङ्गमं द्रव्यम् (rare), Vri.; and sim. comp.s.

PERSONATE: रूपं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9. with gen.), *p. ing a sage*: मुनिरूपः, Ki. xi. 2.; *p. ing a Kirāta*: किरातरूपधारिन्, M. n.; *p. ing me*: मम रूपं समास्थाय, Ram. i. 49. 26.; *p. ing the sage*: मुनिवेशधरः, 17.

PERSONATED: i.e. feigned, false: q.v.: कपट- in comp.

PERSONATION: रूपग्रहणम् *or* -धारणम्; better by verb.

PERSONIFICATION: I. In Rhe.: समासोक्तिः, Kav. x. ii. 56. II. Fig.: *p. of justice*: साक्षाद्धर्मः; *p. of death*: कृतान्त इव.

PERSONIFY: चेतनत्वं *or* चेतनधर्मम् आरोपयति (c. of रुह्).

PERSPECTIVE: यथादृश्यचित्रालेखः (??).

PERSPICACIOUS: तीक्ष्णदृष्टि (mfn.): v. Also keen, sharp.

PERSPICACIOUSLY: (1) तीक्ष्णदृष्ट्या; (2) तीक्ष्णबुद्ध्या; etc.

PERSPICACITY: (1) तीक्ष्णदृष्टिः; (2) तीक्ष्णबुद्धिः (fig.).

PERSPICUITY: (1) प्रसादः, Kav. viii. 6.; (2) वैशद्यम्, N. xiv. 6.

PERSPICUOUS: (1) प्रसन्न (f. न्ना), *language at once p. and deep*: प्रसन्नगम्भीरपदा सरस्वती, Ki. xiv. 3.; (2) विशदः (दा, दं); (3) निर्मलः (ला, लं) (=clear: q.v.).

PERSPICUOUSLY: (1) सप्रसादम्; (2) विशदम्; (3) निर्मलम्.

PERSPIRATION: I. The act: (1) स्वेदः, -नम्, प्र-; (2) स्वेदस्रावः and sim. comp.s. II. Sweat: (1) स्वेदः, *although drenched with p.*: स्वेदसलिलस्नातापि, K.; (2) घर्मः; (3) घर्माम्बु; (4) स्वेदजलम्; etc.

PERSPIRE: स्विद्यति, प्र-, (स्विद्, c. 4.), *p. ing*: स्विद्यत् (f. न्ती); *p. ing violently*: भृशस्विद् (mfn.).

PERSUADE: I. To induce: (1) अनुनीय प्रवर्तयति (c. of वृत्: ?); (2) sometimes by causal. II. To convince: q.v.

PERSUASION: I. Lit.: (1) अभ्यर्थना (= begging); (2) अनुनयः (=inducement); (3) प्रवर्तना (?). II. Faith: q.v.: विश्वासः.

PERSUASIVE: (1) हृदयग्राहिन् (f. णी); (2) by circumlo.

PERSUASIVELY: expr. by adj. or circumlo.

PERSUASIVENESS: हृदयग्राहिता: v. Persuasion.

PERT: धृष्ट (f. ष्टा): v. Bold, impudent.

PERTAIN: *nothing p.s to me which does not p. to you*: अस्मदीयं हि नैव किञ्चिन्मत्सम्बद्धम्, D. i.: v. Belonging, relate.

PERTINACIOUS: (1) expr. by subs., *if you are p.*: ग्राहस्ते, Vi.; (2) निर्बद्ध (f. द्धा) (rare): v. Obstinate, persistent.

PERTINACIOUSLY: (1) सनिर्बन्धम्; (2) निर्बन्ध- in comp.; (3) ग्रहेण.

PERTINACIOUSNESS, PERTINACITY: (1) निर्बन्धः; (2) ग्राहः *or* ग्रहः, Vi.

PERTINENCY: (1) प्रासङ्गिकता; (2) योग्यता: v. Fitness.

PERTINENT: (1) प्रासङ्गिक (f. की); (2) योग्य (f. ग्या): v. Fit; (3) उपपन्न (f. न्ना): v. Apposite. *To be p.*: उपपद्यते (पद्, c. 4.).

PERTINENTLY: expr. by adj. or circumlo.

PERTLY: (1) धाष्ट्र्येन; (2) अविनयेन: v. Also impudently.

PERTNESS: (1) धाष्ट्र्यम्; (2) अविनयः: v. Also impudence,

PERTURB : क्षोभयति (c. of क्षुभ्) : v. To disturb, disquiet.

PERTURBATION : *p. of mind* : चित्तसम्भ्रमः *or* मनःक्षोभः.

PERUSAL : पाठः, प्र- : v. Reading.

PERUSE : पठति, प्र-, (पठ्, c. 1.) : v. To read.

PERVADE : (1) व्याप्नोति, अभि-, (आप्, c. 5.), *all-p. ing (God)* : सर्वव्यापिन् (f. नी), S. ; *(my) limbs which p. the remotest corners* : व्याप्तदिगन्तानि मेऽङ्गानि, Ku. vi. 59. ; (2) अश्नुते, वि-, (अश्, c. 5.), *as if p. ing the world with his dignity* : अश्नुवानमिव विश्वमोजसा, Ki. xii. 21.

PERVERSE : (1) प्रतीप (f. पा) ; (2) कुटिल (f. ला = crooked : q.v.).

PERVERSELY : (1) प्रतीपतया ; (2) वामतया ; (3) कौटिल्येन.

PERVERSENESS, PERVERSITY : (1) प्रतीपता ; (2) वामता ; (3) कौटिल्यम्.

PERVERSION : (1) पातः *or* पतनम् (=fall) ; (2) पाषण्डपथावतारः (in religion) ; (3) विपर्ययः (as of taste) ; etc. : v. Also to pervert.

PERVERT (v.) : (1) दूषयति (c. of दुष्) : v. To corrupt ; (2) कलुषयति (nomi.=to befoul), *p. ed senses* : कलुषितानीन्द्रियाणि, K. ; *the intellect becomes p. ed* : कालुष्यमुपयाति बुद्धिः, K. ; (3) with subs, *your intellect being p. ed* : एत्य मतिविपर्ययम्, Ki. ii. 6.

PERVIOUS : प्रवेश्य (f. श्या) : v. Passable, penetrable.

PEST : I. Pestilence : मारी. II. Fig. : *p. of the world* : त्रैलोक्यकण्टकः ; *p. of society* : लोकदूषकः ; *great p.* : खलशल्यम्, Ku. xvii. 55.

PESTER : बाधते (बाध्, c. 1.) : v. To harass, annoy.

PESTHOUSE : *मारीशरणम् ; मरकशाला.

PESTIFEROUS : मारीजनन (f. नी) and sim. comp.s. : v. Pestilential.

PESTILENCE : (1) मारिः (री), *great p.* : महामारी ; (2) मरकः, *all calamities such as p. and famine ceased on his arrival there* : तत्रागत एव मरकदुर्भिक्षाद्युपद्रवः शशाम, V. p. iv. 13. 18

PESTILENTIAL : I. Lit. : (1) मरकावह (f. हा) ; (2) मारिजनन (f. नी) ; and sim. comp.s. II. Noxious : (1) अनिष्टकर (f. री) ; (2) विनाशक (f. शिका destructive).

PESTLE : मुस(ष)ल (mn.), *with a p. of catechu wood* : खादिरेण मुसलेन, D.

PET (subs.) : I. A favourite : q.v. : वल्लभः. II. A fit of peevishness : विरक्तिः, *'in a p.'* : विरक्त (f. क्ता).

PET (v.) : लालयति (लल, c. 10.) : v. To fondle.

PETAL : दलम्, *with hundred p.s* (the lotus) : शतदलम्.

PETITION (subs.) : I. In gen. : प्रार्थना. II. Written : प्रार्थना, -पत्रम् ; निवेदन- *or* आवेदनपत्रम्.

PETITION (v.) : (1) प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.) : v. To ask (II) ; (2) आवेदनपत्रेण याचते (याच्, c. 1.) and sim. comp.s.

PETITIONER : अर्थिन् (f. नी), प्र-, अभि- (in every sense).

PETRIFACTION : expr. by verb : v. To petrify.

PETRIFY : I. In gen. : (1) पाषाणीकरोति ; (2) प्रस्तरीकरोति ; (3) अश्मीकरोति : v. Stone. *To be p. ed* (lit. and fig.) : (1) पाषाणीभवति ; (2) अश्मीभवति ; etc. II. To stupefy : जडीकरोति.

PETROLEUM : शिलातैलम्, Williams.

PETTICOAT : शाटी (?), *p. government* : स्त्रीशासनम् (?).

PETTIFOGGER, PETTIFOGGING (adj.) : क्षुद्रवृत्ति (mfn.) (?).

PETTINESS : क्षुद्रता : v. Smallness.

PETTISH : कर्कश (f. शा) : v. Peevish.

PETTISHNESS : कार्कश्यम् : v. Peevishness.

PETTY : क्षुद्र (f. द्रा), *p. princes* : क्षुद्रराजानः : v. Small.

PETULANCE : I. Forwardness : धार्ष्ट्यम्. II. Peevishness : q.v.

PETULANT : I. Forward, wanton : धृष्ट (f. ष्टा). II. Peevish : q.v.

PEW : मञ्चः, -कः (?).

PEWIT : a bird : कोयष्टिः, "कोयष्टिकष्टीकते", Mal.

PEWTER : मिश्रधातुभेदः ; *राङ्गसीसम्.

PHALANX : I. Lit. : भोगव्यूहः. II. In gen. : व्यूहः.

PHANTASM : v. Phantom.

PHANTASTIC : v. Fantastic.
PHANTASY : v. Fancy, imagination.
PHANTOM : I. Ghost, shade : q.v. : भूत (mn.). II. Fancied vision : *is this a p. or my delusion* : माया स्विदेषा मतिविभ्रमो वा, Ki. xvi. 18.
PHARISAIC, -AL : expr. by comp. or gen.
PHARISAISM : I. Lit. : *पारसवं मतम्. II. Fig. : बाह्यिकी धार्मिकता (?) ; बकमतम् (?).
PHARISEE : I. Lit. : *पारसवः II. Fig. : दाम्भिकः : v. Hypocrite.
PHARMACOPŒIA : भैषज्यतत्त्वम् ; भैषज्यमुक्तावली ; and sim. comp.s.
PHARMACY : Perh. भैषज्यम् ; औषधकरणम् (?).
PHARMOS : *आलोकशरणम् and sim. comp.s.
PHASE : *p.s of the moon* : चन्द्रस्य ह्रासवृद्धी (?) ; *p.s of an eclipse* : ग्रहणस्य प्रग्रहस्थितिमोक्षाः (?).
PHEASANT : जीवञ्जीवः (?) ; वीजनः (?).
PHENOMENON : (1) gen. by विषयः (subject) *or* वस्तु (n.=thing) ; (2) उत्पातः (extraordinary p., portent).
PHIAL : काचकूपिका (??).
PHILANTHROPIC : (1) लोकहितैषिन् (f. णी) ; (2) सदय (f. या=kind : q.v.).
PHILANTHROPICALLY : (1) लोकहितेच्छया ; (2) सदयम् (=kindly).
PHILANTHROPIST : v. Philanthropic.
PHILANTHROPY : (1) लोकहितैषिता *or* -हितेच्छा ; (2) दया (=kindness).
PHILIPPIC : आक्षेपवक्तृता and sim. comp.s (?).
PHILISTINE : I. Lit. : *प्रास्थलः. II. Fig. : नागरः.
PHILOLOGER, PHILOLOGIST : भाषातत्त्वविद् (mfn.), -विशारद (f. दा -ज्ञ), (f. ज्ञा), and sim. comp.s.
PHILOLOGICAL : expr. by comp. : v. Philology.
PHILOLOGICALLY : भाषातत्त्वानुसारेण and sim. comp.s.
PHILOLOGY : भाषातत्त्वम्, भाषाविज्ञानम् and sim. comp.s.
PHILOPROGENITIVENESS : अपत्यस्नेहः and sim. comp.s.
PHILOSOPHER : (1) दार्शनिक (f. की) ; (2) विज्ञ (f. ज्ञा=learned, wise : q.v.). *P.'s stone* : (1) चिन्तामणिः ; (2) स्पर्शमणिः.
PHILOSPHIC, -AL : I. Lit. : (1) दार्शनिक (f. की). II. Rational, wise : q.v. : विज्ञ (f. ज्ञा).
PHILOSOPHICALLY : I. Lit. : दर्शनानुसारेण. II. Calmly, wisely : q.v.
PHILOSOPHISE : (1) perh. अन्वीक्षते (ईक्ष् , c. 1.) ; (2) by circumlo.
PHILOSOPHY : I. Lit. : दर्शनम्, -शास्त्रम्, *learned in the six schools of p.* : षड्दर्शनवेत्ता ; *epitome of all the schools of p.* : सर्वदर्शनसंग्रहः, D.s. II. Principles, theory : विज्ञानम्.
PHILTER : वशीकरणचूर्णम् (=powder), K. ; -पानम् (=drink).
PHLEBOTOMY : शिरावेधः, -नम् and sim. comp.s.
PHLEGM : I. Lit. : (1) कफः, *p.-destroying* : कफघ्न (f. घ्नी), Sr. ; (2) श्लेष्मन् (m.), *increase of p.* : श्लेष्मणो वृद्धिः, Sr. II. Coldness, indifference : q.v. : जाड्यम्.
PHLEGMATIC : I. Lit. : (1) कफिन् (f. नी) ; (2) श्लेष्मण *or* -ल (f. णा *or* ला) ; (3) कफेलु (n. लु). II. Cold, indifferent : q.v. : जडः (डा, डं).
PHLEGMATICALLY : v. Indifferently, coolly.
PHLOGISTIC : सन्तापक (f. पिका) : v. Inflammatory.
PHŒNIX : *अमरविहगः.
PHONETIC : *स्वरसंवादिन् (f. नी).
PHONETICS, PHONOLOGY : *स्वरविज्ञानम्. *Vedic p.* : प्रातिशाख्यम्.
PHOSPHORESCENCE : *प्रस्फुरशीलता ; मधुरप्रकाशजननता.
PHOSPHORESCENT : *प्रस्फुरशीलः (ला, लं) ; मधुरप्रकाशजननः (नी, नं).
PHOSPHORUS : I. In chem. : *प्रस्फुरः. II. The morning-star : q.v.
PHOTOGRAPH : I. Subs. : *आलोकलेख्यम्. II. Verb : आलोकलेख्यं करोति.
PHOTOGRAPHER : आलोकलेख्यकारः and sim. comp.s.
PHOTOGRAPHY : *आलोकलेख्यकला (the art) *or* -विज्ञानम् (the science).
PHRASE (subs.) : I. Lit. : वाक्यम्, Sah. ii. 4. II. Diction, expression : q.v.

PHRASE (v.t.) ; अभिदधाति (धा, c. 3.) : v. To call, style.

PHRASEOLOGY : (1) वाक्यबन्धः ; (2) वाक्यरचना : v. Style.

PHRENOLOGER, PHRENOLOGIST : *मस्तिष्कविद्याविद् (mfn.), -विशारदः (दा, दं), etc.

PHRENOLOGY : *मस्तिष्कविद्या.

PHTHISICAL : of person : (1) क्षयरोगिन् (f. णी) ; (2) शोषाक्रान्तः (न्ता, न्तं), etc.

PHTHISIS : (1) क्षयः, -रोगः ; (2) राजयक्ष्मन् (m.) ; (3) शोषः.

PHYLACTERY : (1) रक्षाकाण्डः ; (2) कवच (mn.).

PHYSIC : I. Medicine : q.v. : चिकित्सा. II. Purgative : q.v. : रेचकम्.

PHYSICAL : I. Bodily : q.v. : by comp., *p. strength* : शरीरशक्तिः. II. Natural : q.v. : *p. sciences* : पदार्थशास्त्राणि (?). III. Individual : q.v.

PHYSICALLY : I. According to physics : पदार्थशास्त्रानुसारेण (?). II. Bodily : *p. unfit* : शरीरेणाक्षमः.

PHYSICIAN : (1) चिकित्सकः, *faults of a p.* : चिकित्सकदोषाः, C. ; (2) वैद्यः, *calling all the p.s* : सर्वानाहूय वैद्यान्, C. ; *a disease which repels the efforts of p.s* : वैद्ययत्नपरिभावी गदः, R. ; (3) भिषज् (m.), *incurable by p.s* : भिषजामसाध्य (f. ध्या), R.

PHYSICS : पदार्थशास्त्रम् ; पदार्थविज्ञानम् ; and sim. comp.s.

PHYSIOGNOMIST : पुरुषलक्षणविद् (mfn.), -ज्ञ (f. ज्ञा) ; and sim. comps.

PHYSIOGNOMY : I. Features : आकृतिः. II. The art : perh. वदनलक्षणम् and sim. comp.s. ; पुरुषलक्षणम्, K.

PHYSIOLOGICAL : expr. by comp. or gen.

PHYSIOLOGIST : *करणतत्त्वविशारद (f. दा) ; करणविज्ञानविद् (mfn.) ; etc.

PHYSIOLOGY : *करणविज्ञानम् and sim. comp.s.

PIACULAR : (1) दूषक (f. षिका), परि- ; (2) दूषण (f. णी), etc.

PIANO, -FORTE : वाद्यविशेषः.

PIAZZA : v. Portico.

PICK (v.) : I. To pluck, gather : q.v. : चिनोति, प्र-, अभि-, (चि, c. 5.). II. To pick : q.v. III. Of the teeth : उल्लिखति (लिख्, c. 6.). IV. To pierce : q.v. : विध्यति (व्यध्, c. 4.). Ph. : (a) *to p. one's purse* : धनग्रन्थिकां मुष्णाति ; (b) *p. holes in one's coat* : परस्य छिद्राणि समाहरति ; (c) *p. a quarrel* : कलहम् उत्थापयति. Comp.s. : (a) *P. off* : उद्धरति (हृ, c. 1.) : v. Also to separate. (b) *P. out* : आहरति with expr.s meaning *from or among* : v. Also to choose. (c) *P. up* : समाहरति : v. To gather.

PICK (subs.) : I. In comp. : *tooth -p.* : दन्तोल्लेखनी ; *ear -p.* : कर्णस्य कण्डूयनकम्, H. ii. 66. ; *p. -wick* : *दशोद्धरणी. II. P. axe. : q.v. III. Choice, chosen things : q.v. IV. The best : विशिष्टाः (m. pl.), *with the p. of the school* : विद्यालयस्य विशिष्टैश्छात्रैः सह.

PICKAXE : (1) पाषाणदारणः, -णी ; (2) पाषाणभेदनी ; (3) टंकः.

PICKET : v. Picquet.

PICKLE : I. Subs. : no equiv. : *अम्लासवः, -द्रव्यम्. II. Verb : *अम्लासवेन संदधाति (धा, c. 3.).

PICKPOCKET : ग्रन्थिच्छेदः, -कः : v. Thief.

PICNIC : विहारः *or* -हरणम् (=amusing), *p. in a park* : वनविहरणम्, Si. ; *let us go to the Yamunā and have a p. there and come back in the evening* : "गच्छावो यमुनां प्रति । सुहृज्जनवृतौ तत्र विहृत्य मधुसूदन । सायाह्ने पुनरेष्यावः", Mah. i. 220. 14-5.

PICQUET : रक्षिकदलम् (?) ; गौल्मिकाः (m. pl. ?).

PICTORIAL : (1) सचित्र (f. त्रा) ; (2) चित्रोपेत (f. ता) and sim. comp.s.

PICTORIALLY : expr. by adj. or circumlo.

PICTURE (subs.) : I. Lit. : (1) चित्रम्, *I think much of this representation in the picture* : चित्रार्पितामहमिमां बहु मन्यमानः, Sa. vi. 17. ; (2) आलेख्यम्, *living only in p.* : आलेख्यशेष (f षा), R. xiv. 15. II. Fig. : (1) चित्रम् ; (2) by circumlo.

PICTURE (v.) : I. Lit. : चित्रयति. II. Fig. : (1) मनसि करोति ; (2) पर्यालोचयति (लोच्, c. 10.) : v. To consider, think.

PICTURE-FRAME : चित्रधारणी (?) ; चित्राधारः (?).

PICTURE-GALLERY : चित्रावली (=pictures) ; चित्रशाला and sim. comp.s.

PICTURESQUE : विचित्र (f. त्रा), *in p. language* : विचित्रपदम्, Ram. Ph. : *p. arrangement of words* : चित्रम्, Kav. ix. 8.

PICTURESQUENESS : वैचित्र्यम् *or* विचित्रता, *p. of language* : उक्तिवैचित्र्यम्, Kav.

PIDDLE : मूत्रयति (मूत्र्, c. 10.) : v. Water, to make.

PIDDLING (adj.) : क्षुद्र (f. द्रा) : v. Little, trivial.

PIE : I. A bird : किकिः (?). II. An article of food : no equiv. III. In printing : *मुद्राक्षरसङ्करः.

PIEBALD : तित्तिरिकल्माष (f. षा), *very good p. horses* : तित्तिरिकल्माषान् हयोत्तमान्, Mah. ii. 28. 6.

PIECE (subs.) : I. Lit. : (1) खण्ड (n.n.), *a dirty rag torn to hundred p.s* : शतखण्डमलिनकन्था, J. ; *to p.s* : खण्डखण्डम् *or* खण्डशः ; (2) शकलम्, *p.s of rock-salt* : सैन्धवशिलाशकलानि, R. v. 73. ; (3) not expr. in fig. ps., *this is a p. of excellent advice* : प्रकृष्टोऽयमुपदेशः ; *a p. of music* : सङ्गीतमेकम् (?). II. A gun : अस्त्रम्. III. A coin : not expr. IV. An individual : (1) लोकः ; (2) often not expr., "*a p. of a logician*" : तार्किकः. Ph. : (a) *of a p.* : एकरूप (f. पा) ; (b) *of a p. with* : सदृश (f. शा) : v. Like ; (c) *p. of eight* : मुद्राविशेषः.

PIECE (v.) : संदधाति (धा, c. 3.) : v. To patch, unite.

PIECEMEAL (adj.) : खण्डशः, *to tear p.* : शकलयति.

PIECEWORK : perh. स्थिरकर्मन् (n. : comp. vern. ठिका).

PIED (adj.) : (1) तित्तिरिकल्माष (f. षा) ; (2) चित्रविचित्र (f. त्रा).

PIER : I. Of a bridge, etc. : स्तम्भः (=pillar). II. A mole : वप्रम् (?).

PIER-GLASS : गवाक्षदर्पणः (?) and sim. comp.s.

PIERAGE : *वप्रशुल्कम्- and sim. comp.s.

PIERCE : I. Lit. : (1) विध्यति, सं-, प्रति-, परि-, (व्यध्, c. 4.), *p.d with arrows* : इषुभिर्विद्धः, R. ix. 60. ; (2) भिनत्ति, निर्- (भिद्, c. 7.=to force a way into), *grief p.d his heart* : बिभेद हृदयं तस्य शोकशङ्कुः, R. viii. 93. II. To touch, move : चालयति, वि-, (c. of चल्). III. To dive into, understand : q.v.

PIERCING (adj.) : I. Of men : कुशाग्रबुद्धि (mfn.) : v. Acute. II. Of sounds : perh. कर्णवेधिन् (f. नी) : v. Shrill.

PIERCINGLY : expr. by adj. or circumlo : v. Also keenly.

PIERIAN : *P. spring* : सरस्वतीकुण्डम्.

PIETY : (1) धर्मिष्ठता ; (2) धर्मपरायणता; (3) धार्मिकता.

PIG : I. Prop. शूकरशावः. -कः. II. Gen. : शूकरः, ग्राम्य- : v. Hog. III. Of metal : perh. पिण्डः.

PIGEON : (1) पारावतः ; (2) कपोतः ; (3) हारीतः (=wood -p.). Ph. : *p. English* : *भ्रष्टेंरेजी.

PIGEON-HOLE : I. Lit. : कपोतविवरम्, and sim. comp.s. (?). II. In paper : छिद्रम् (?).

PIGEONRY : (1) कपोतपालिका ; (2) विटङ्कः.

PIGGERY : (1) शूकरगृहम् ; (2) शूकरशाला ; (3) शूकरकुलम्.

PIGHEADED : prob. शूकरशिरस् (mfn.) : v. Also obstinate.

PIGMENT : वर्णकः : v. Paint.

PIGMY : वामनः : v. Dwarf. *The p.s* : वालखिल्याः (?).

PIGSTY : शूकरवृत्तिः (?).

PIGTAIL : *dressing the hair in p.* : *शूकरपुच्छवत् केशानि विरचय्य.

PIKE : I. A weapon : perh. पट्टिशः : v. Lance, spear. II. A fish : जलसूचिः (?).

PIKEMAN : पट्टिशधारिन् (f. णी) and sim. comp.s.

PILASTER : *भित्तिस्तम्भः.

PILCHARD : मत्स्यविशेषः.

PILE (subs.) : I. A heap : q.v. : राशिः. II. Funeral : चिता (rarely चित्या and चितिः), *make a p., I will follow my lord* : विरचय चितामनुसरामि जीवितेश्वरम्, K. ; *make a p. for me* : कुरु मे चिताम्, Ku. iv. 35. III. Edifice : q.v. : हर्म्यम्. IV. A timber : स्थूणा. V. Hair : बालः.

PILE (v.) : समा-चिनोति (चि, c. 5.) : v. To heap.

PILE-DRIVER : *स्थूणाचोदनयन्त्रम् and sim. expr.s.

PILES : अर्शस् (n.), *internal p.* : अभ्यन्तर्यर्शांसि, Sr. ; *ointments for p.* : अर्शसामालेपाः ; *suffering from p.* : अर्शोभिरुपद्रुतः (ता, तं), Sr. *or* अर्शसः (सा, सं), Bha.

PILFER : मुष्णाति (मुष्, c. 9.) : v. To steal.
PILFERER : मोषकः : v. Thief.
PILFERING (subs.) : मोषः : v. Theft.
PILGRIM : (1) तीर्थयात्रिकः ; (2) तीर्थानुसारिन् (m.), V.s. ; (3) यात्रिकः (when sense clear).
PILGRIMAGE : (1) तीर्थयात्रा, *desirous of p.* : तीर्थयात्राभिलाषी, D. ; (2) तीर्थाभिगमनम्, Mah. ; and sim. comp.s. *Place of p.* : तीर्थम्. *P. to the Ganges* : गङ्गायात्रा.
PILL : वटिका. Ph. : *it was a bitter p. to swallow* : *असह्यमीदृशं श्रोतुं परुषं कर्णकर्कशम्.
PILLAGE (subs.) : विलुण्ठनम् : v. Plunder.
PILLAGE (v.) : विलुण्ठति (लुण्ठ्, c. 1.) : v. To plunder.
PILLAGER : वि-लुण्ठकः : v. Plunderer.
PILLAR : स्तम्भः, *it is not supported by p.s* : स्तम्भैर्न च धृता सा तु, Mah. ii. 11. 14. Ph. : *p. of state* : राज्यरक्षकः, राजस्तम्भाधारः (com. v. iii. 17.) and sim. comp.s. *P. ed* : स्तम्भोपेत (f. ता) and sim. comp.s.
PILLION : पर्याणम् (?), -च्छदः (?).
PILLORY : *स्तम्भबन्धः ; हडिः, William.
PILLOW (subs.) : उपाधानम्, *a couch with many p.s* : बहूपाधाना कुथा, K. ; (2) उपबर्हः ; (3) बालिशम् ; (4) गण्डुः (rare).
PILLOW (v.) : उपदधाति (धा, c. 3.) : v. To put, prop.
PILOT (subs.) : *जलमानविद् (mfn.) and sim. comp.s.
PILOT (v.) : मार्गं दर्शयति (c. of दृश् with gen.) : v. Way.
PILOTAGE : *जलमानविदां मूल्यम्.
PIMP (subs.) : (1) विटः ; (2) सुरततालः.
PIMP (v.) : स्त्रीः *or* नारीः संयोजयति (c. of युज्), *or* सज्जयति (c. of सज्ज्), *or* संश्लेषयति (c. of श्लिष्), *or* संगमयति (c. of गम्), M. viii. 362.
PIMPLE : स्फोटः, -कः.
PIMPLED, PIMPLY : (1) स्फोटिन् (f. नी) ; (2) स्फोटकिन् (f. नी).
PIN (subs.) : I. Lit. : perh. सूचिः. II. A peg : कीलः, -कः. III. Fig. : तृणम् : v. Straw, care.
PIN (v.) : I. Lit. : सूच्या बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. To confine : q.v. : संरुणद्धि (रुध्, c. 7.).
PINCERS : (1) संदंशः ; (2) कङ्कमुखम्.
PINCH (subs.) : I. Lit. : expr. by verb : v. Pinch (I). II. Pressure, oppression : q.v. : सम्पीडनम्.
PINCH (v.) : I. With the fingers : चर्म कृन्तति (कृत्, c. 7. : ?). II. To squeeze or press hard. : (1) सं-पीडयति (पीड्, c. 10.) ; (2) सं-बाधते (बाध्, c. 1.). Ph. : *p. ed with cold and hunger* : शीतार्तश्च क्षुधार्तश्च, P. 3. 7. : *p. ing poverty* : दुःसहदारिद्र्यम्. and sim. comp.s.
PINCUSHION : सूच्याधारः and sim. comp.s.
PINE (subs.) : देवदारुः (a kind of p. Use n. for wood).
PINE (v.) : I. To p. away : अङ्गेषु परिहीयते (pass. of हा), Sa. iii. : v. Also to languish. II. To p. for : (1) ताम्यति (तम्, c. 4. = to be distressed) ; (2) अवसीदति (सद्, c. 1. = to droop).
PINEAPPLE : भूपनसः *or* नानारसः (??) (Use n. for the fruit).
PINION (subs.) : पक्षः : v. Wing, feather.
PINION (v.) : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. To bind.
PINK (subs.) : I. A plant : लताविशेषः. II. Its flower : *पिङ्कम्. III. A colour : पाटलवर्णः.
PINK (adj.) : पाटलः (ला, लं).
PINK (v.) : विध्यति (व्यध्, c. 4.) : v. To pierce.
PIN-MONEY : बाह्यव्ययार्थं धनम् (?).
PINNACE : a boat : *पीनासम् (comp. vern. पिनिस).
PINNACLE : I. A turret : q.v. : अट्टः. II. Summit : q.v. : शिखरम्.
PINT : मानविशेषः.
PIONEER : I. Lit. : स्थाणुच्छेदकः. II. Fig. : मार्गदर्शकः.
PIOUS : (1) धार्मिक (f. की) ; (2) धर्मनिष्ठ (f. ष्ठा) ; (3) धर्मपरायण (f. णा) ; (4) धर्मप्रवण (f. णा) ; and sim. comp.s.
PIOUSLY : (1) धार्मिकतया etc. ; (2) better by adj. or circumlo.
PIP (v.) : चूंकरोति, "कमाहूय चिराय चूंकृतैः", N.
PIP (subs.) : I. Of fruits : बीजम्. II. In fowls : रोगविशेषः.
PIPE (subs.) : I. Musical : (1) वंशः, -शी ; (2)

वेणुः ; (3) मुरली. II. A tube : नाली (?). III. For smoking : धूपनाली (?). IV. A cask : कुण्डम्.

PIPE (v.) : I. Lit. : वेणुं वादयति (c. of वद्). II. To cry : q.v.

PIPER : (1) वांशिकः ; (2) वेणुवादकः ; (3) वंशीधरः.

PIPKIN : स्थाली (gen. term) : v. Boiler.

PIQUANCY : (1) तीक्ष्णता (=pungency) ; (2) सरसता (in fig. sense).

PIQUANT : I. Lit. : तीक्ष्ण (f. क्ष्णा) : v. Pungent. II. Fig. : सरस (f. सा=flavoured, witty).

PIQUANTLY : (1) तीक्ष्णम् ; (2) सरसम् : for dif. : v. Above.

PIQUE (subs.) : (1) विरक्तिः (dislike) ; (2) often by कलिः (=quarrel).

PIQUE (v.) : expr. by विरक्त (f. क्ता) *or* रुष्ट (f. ष्टा).

PIRACY : I. Lit. : समुद्रदस्युता and sim. comp.s. II. Fig. : चौर्यम्.

PIRATE (subs.) : I. Lit. : समुद्रदस्युः and sim. comp.s : v. Robber. II. A vessel : दस्युपोतः and sim. comp.s.

PIRATE (v.) : I. Lit. : समुद्रे दस्युतां करोति. II. Fig. : चोरयति (चुर्, c. 10.), *p.d poem* : चोरितं काव्यम्.

PIRATICAL : expr. by comp., *p. vessel* : दस्युपोतः.

PISCATORY : मत्स्य- *or* मीन- in comp. : v. Fish.

PISH (interj.) : perh. अरे *or* अरे रे.

PISMIRE : पिपीलिका : v. Ant.

PISS : I. Subs : मूत्रम्. II. Verb. : मूत्रयति, अव-, (मूत्र्, c. 10.).

PISTIL : गर्भकेशरः (?).

PISTOL : no equiv. : *हस्तासम्.

PISTOLE : हिस्पानीयसुवर्णमुद्राविशेषः.

PISTON : *सम्पीडनी ; सम्पीडननाली.

PIT (subs.) : I. A hole : (1) गर्तः ; (2) अवटः, *putting the body in a p.* : कबन्धमवटे कृत्वा (rare), Ram. ; (3) गह्वरम्. (prop. a cave), *thus men are thrown in p.s of impropriety* : एवं पुंमासोऽयुक्तगह्वरे पात्यन्ते, Vi. v. II. Arm -p. : q.v. : कक्षः. III. The grave : q.v. IV. Of the stomach : मणिपूरम्. V. Of a theatre : perh. अङ्गणम्.

PIT (v.) : I. Lit. : *his face is p. ted by small-pox* : *आननं तस्य विस्फोटकेन चिह्नितम्. II. To set to fight : योद्धुमुत्साहयति (c. of सह्).

PITAPAT : *to go p.* : धुरधुरायते (nomi.).

PITCH (v.t.) : I. To fling, cast : q.v. : क्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. Of tents : रचयति, वि-, (रच्, c. 10.) ; सज्जयति (c. of सज्ज्), M. n. ; प्रतिविदधाति (धा, c. 3.), R. xiii. 79. III. Of times : सं-स्थापयति (c. of स्था). IV. Of prices : स्थिरीकरोति. V. To smear with p. : तिन्दुना लिम्पति (लिप, c. 6.) etc. Ph. : *p. ed battle* : तुमुलं युद्धम्, Mah. viii.

PITCH (v.i.) : I. To alight, fall : q.v. : पतति (पत्, c. 1.). II. To p. upon, select : वृणोति (वृ, c. 5.). III. Of ships : याति (या, c. 2.), तृणमूर्ध्वमधः तृणम्, K. s. 25. 44.

PITCH (subs.) : I. The resin : तिन्दु, -कम्. II. Degree of elevation : *highest, lowest p.* : परा कोटिः, K. III. In music : *at the highest p. of the voice* : अत्युच्चैःस्वरेण. IV. Declivity, slope : q.v.

PITCHER : (1) कमण्डलु (mn.) ; (2) आरः ; (3) घटी.

PITCHFORK : v. Fork.

PITCHY : I. Lit. : तिन्दुलिप्त (f. प्ता) and sim. comp.s. II. Fig. : *p. darkness* : सूचिभेद्यं तमः *or* अन्धतमसम्.

PITEOUS : करुण (f. णा) : v. Pitiable, pitiful.

PITEOUSLY : करुणम् : v. Pitiably, pitifully.

PITEOUSNESS : दीनता (=wretchedness) ; or by adj.

PITFALL : (1) छन्नगर्तः and sim. comp.s. ; (2) गह्वरम् : v. Pit.

PITH : I. Lit. : मज्जन् (n.) *or* मज्जा (f.). II. Fig. : सारः, Ki. xi. 39. : v. Essence, spirit.

PITHINESS : I. Lit. : मज्जाबहुलता. II. Fig. : सारवत्ता.

PITHLESS : (1) असारः *or* निःसारः (रा, ') ; (2) फल्गु (mfn.).

PITHY : I. Lit. : मज्जाबहुलः (ला, लं) and sim. comp.s. II. Fig. : (1) सारवत् (f. ती) ; (2) सारगर्भ (f. र्भा) ; (3) ससारः (रा, रं).

PITIABLE : (1) करुण (f. णा), *(I) have reached this p. condition* : प्रपन्ना करुणामवस्थाम्, R. xvi. 10.; (2) दीनः (ना, नं) (miserable : q.v.).

PITIABLY : (1) करुणम् ; (2) दीनम्.

PITIFUL : I. Merciful, kind : q.v. : (1) करुणामय (f. यी) ; (2) कारुणिक (f. की). II. Pitiable : करुण (f. णा), *in p. words* : करुणार्थग्रथितम्, R. viii. 70. III. Paltry, mean : q.v. : क्षुद्र (f. द्रा).

PITIFULLY : I. Mercifully, kindly : q.v. : सकरुणम्. II. Piteously : करुणम्, *(they) spoke p.* : करुणमभिहितम्, Ki. x. 58. III. Meanly : *p. dressed* : दीनवेश (f. शा).

PITIFULNESS : (1) कारुण्यम् ; (2) दीनता (=wretchedness).

PITILESS : निष्करुण (f. णा) : v. Merciless, unkind.

PITILESSLY : निष्करुणम् : v. Unmercifully.

PITMAN : आवटिक (f. की ??).

PITTANCE : no equiv. : perh. कल्यवर्तः.

PITY (subs.) : करुणा or कारुण्यम् : v. Mercy, kindness. Ph. : *it is a great p.* : इदमतीव दुःखाकरम् : v. Distressing.

PITY (v.) : (1) करुणां करोति (with loc.) ; (2) दयते (दय्, c. 1. : with acc. or gen.), *why don't you p. me* : ममापि किं नो दयसे, N. ix. 98.; (8) अनुकम्पते (कम्प्, c. 1.=to shew kindness for) "गिरानुकम्पस्व", N.

PITYING (adj.) : सकरुण (f. णा) : v. Pitiful, compassionate.

PITYINGLY : सकरुणम् : v. Compassionately.

PIVOT : योगकीलः (?) ; विवर्तनकीलः, Williams.

PLACABILITY : (1) क्षमाशीलता ; (2) तितिक्षुता.

PLACABLE : (1) क्षमाशील (f. ला) ; (2) बहुक्षम (f. मा), etc.

PLACARD (subs) : घोषणापत्रम्, and sim. comp.s. (?).

PLACARD (v.) : I. Lit. : घोषणापत्रं निदधाति (धा, c. 3.) : v. To put. II. To notify : घोषयति, परि-, (घुष्, c. 10.).

PLACATE : शमयति (c. of शम्) : v. To appease.

PLACE (subs.) : I. Lit. : (1) स्थानम् (best equiv.), *should not leave one's p.* : स्वस्थानं न परित्यजेत्, H. ; (2) भूमिः *or* भूः, *make p.s on (the roof) of the palace* : क्रियन्तां प्रासादस्योपरि भूमयः, Mu. iii ; (3) स्थलम्, Ph. : *in this p., in that p.* : अत्र, तत्र : v. Here, there, etc. ; *nor falsehood has any p. in you* : नानृतं त्वयि तिष्ठति, Mah. II. Room : q.v. : स्थानम्. III. Rank : (1) स्थानम् : (2) भूमिः, *want my p.* : मदीयां भूमिं कामयन्ते, Mu. IV. With the idea of substitution : (1) स्थानम् ; *some read Lāsikā in the p. of Vilāsikā* : केचिद्विलासिकास्थाने लासिकेति पठन्ति, Sah. ; (2) भूमिः, *here I am in the p. of your comrades* : अयं जनः ते सखीभूमौ वर्तते, Sah. iii. V. Denoting succession : by adv., *in the first p.* : प्रथमम् ; *in the next p.* : अपरम् (=again). Ph. : *to take p.* : v. To happen ; *out of p.* expr. by अस्थानम्, Ki. xi. 68. *or* असाम्प्रतम्, Si. ii. 70.

PLACE (v.) : स्थापयति (c. of स्था) : v. To put.

PLACID : शान्त (f. न्ता) : v. Quiet, calm.

PLACIDLY : expr. by adj or comp. : v. Also quietly.

PLACIDNESS, PLACIDITY : प्र-शान्तता : v. Calmness.

PLAGIARISM : expr. by चौर्यम् (=theft), as काव्यचौर्यम् (poetical), उक्तिचौर्यम् (of language), etc.

PLAGIARIST : काव्यचौरः, उक्तिचौरः, etc.

PLAGIARIZE : चोरयति (चुर्, c. 10.=to steal : q.v.).

PLAGUE (subs.) : I. Lit. : (1) मारिः(री) ; (2) मरकः, V. p. iv. 13. 53. Ph. : *cattle-p.* : पशूनां मरणरोगः, Ka. xiii. 64. II. Any great calamity : (1) उत्पातः ; (2) उपद्रवः. III. A pest : (1) शल्यम् ; (2) कण्टकः.

PLAGUE (v.) : I. To vex : q.v. II. To infest with p. : expr. by subs.

PLAICE, PLAISE : मत्स्यविशेषः.

PLAIN (subs.) : (1) समभूमिः ; (2) समस्थलम्, -ली.

PLAIN (adj.) : I. Smooth, level : q.v. : सम (f. मा). II. Clear, evident : q.v. : स्पष्ट (f. ष्टा), *in p.* : स्पष्टम्. III. Open, public : q.v. : प्रकाश (f. शा). IV. Frank, sincere : q.v. : स्फुटभाषिन् (f. णी=p. spoken). V. Homely, simple : (1) सहज (f. जा=natural, as of p.

tune); (2) सामान्य (f. न्या=common, as of p. dress); (3) असंस्कृत (f. ता=unadorned, poor: q.v.).

PLAIN-DEALING: I. Adj.: ऋजु (mfn.): v. Sincere. II. Subs.: आर्जवम्: v. Sincerity.

PLAINLY: I. Clearly, perspicuously: q.v.: स्पष्टम्. II. Unreservedly, sincerely: (1) निर्व्याजम्; (2) निष्कपटम्. III. In other senses: expr. by adj. or comp.

PLAINNESS: I. Clearness, perspicuity: q.v.: स्पष्टता. II. Outspokenness: स्फुटामषिता. III. Evenness: समता. IV. Openness: प्रकाशता: v. Simplicity: expr. by adj., *p. of dress*: सामान्यवेष:: v. Plain (V.).

PLAINT: प्रतिज्ञा, *the p. is the most important part of a law-suit*: सारस्तु व्यवहाराणां प्रतिज्ञा समुदाहृता, N. s.

PLAINTIFF: (1) वादिन् (f. नी), Si. xx. 18.; (2) अर्थिन् (f. नी), कार्य-, Mr. ix.

PLAINTIVE: I. Complaining: (1) परिदेविन् (f. नी); (2) by comp. II. Sad, sorrowful: q.v.: शोकावह (f. हा).

PLAINTIVELY: expr. by adj. or circumlo.

PLAINTIVENESS: शोकावहता: v. Sadness.

PLAIT (subs.): I. A fold: भङ्गि:. II. A braid: कवरी.

PLAIT (v.): v. To fold, braid.

PLAN (subs.): I. Project, design: (1) उपाय:, *devise some p.*: उपाय: क्रियताम्, H. ii.; (2) प्रयोग: (employment of means), *ask for the success of the p.*: प्रयोगसिद्धिं पृच्छ, Mal. i.; (3) मन्त्रणा (=plot). II. A sketch: चित्रलिपि: (??).

PLAN (v.): I. To devise: उपायं करोति, *p. ned his death*: तस्य वधोपायं चकार *or* वधं मन्त्रयामास. II. To design: चित्रलिपिं करोति (??, : with gen.).

PLANE (adj.): सम (f. मा), *p. trigonometry*: *समत्रिकोणमिति:.

PLANE (subs.): I. In geo.: *समक्षेत्रम्; धरातलम्, *where two p.s meet*: धरातलयो: सम्पात:, K. d. II. The tool: तक्षणी, Williams. III. tree: वृक्षविशेष:.

PLANE (v.): समीकरोति (कृ, c. 8.).

PLANET: ग्रह:, *superior, inferior p.*: अध:स्थ:, ऊर्ध्वस्थो ग्रह: (after Su.). *Minor p.*: उपग्रह:.

PLANETARY: expr. by tat. comp., *p. orbit*: ग्रहकक्षा.

PLANK (subs.): (1) फलक (mn.); (2) काष्ठफलक (mn.).

PLANK (v.) फलकै: आवृणोति (वृ, c. 5.): v. To cover.

PLANT (subs.): (1) लता; (2) ओषधि: (annual p.).

PLANT (v.): I. Lit.: रोपयति, आ-, अभि-, (c. of रुह्), *trees are to be p. ed on (the banks of) tanks*: तडागे वृक्षा रोप्या:, He.; *p. ing of the Peepul*: पिप्पलारोपणम्, He.: *in trees p. ed by my friend herself*: द्रुमेषु सख्या कृतजन्मसु स्वयम्, Ku. v. 60. II. To set up, put: q.v.: स्थापयति (c. of स्था). III. To found, settle: q.v.: स्थापयति. IV. To fit out with plants: वृक्षान् रोपयति (with loc.).

PLANTAIN: (1) कदली (both the tree and its fruit); (2) रम्भा, *with thighs like (the body of) the p.*: रम्भोरु:, R. vi. 35.

PLANTATION: I. The act: रोप:, -णम्, आ-. II. The place: (1) क्षेत्रम् (=field), *sugarcane p.*: इक्षुक्षेत्रम्; (2) वृक्षवाटिका (=garden: q.v.).

PLANTER: I. Lit.: (1) रोपक (f. पिका), आ-; (2) रोपयितृ (f. त्री), आ-, "वृक्षारोपयितु:", He. II. Owner of a plantation: *tea-p.s*: *चाक्षेत्रिका: *or* -क्षेत्रस्वामिन:.

PLASH (subs.): (1) आघात: *or* अभिघात: (=striking); (2) संघट्ट: (=collision), "वारिसंघट्टजो रव:, Ram.

PLASH (v.): *p. ing of water*: जलास्फालनम्, R. xvi. 62.

PLASTER (subs.): I. For covering walls: चूर्णवालुलेप: (??). II. For wounds: उपनाह:.

PLASTER (v.): लेपं *or* उपनाहं ददाति (दा, c. 3.: with loc.).

PLASTERER: लेपक (f. पिका), वि-, प्र- (?).

PLASTIC: I. Lit.: रूपद (f. दा) and sim. comp.s. (?). II. Produced by moulding: perh. गठित (f. ता).

PLAT (subs.): Of ground: v. Plot.

PLATE (subs.) : I. A vessel : (1) पात्रम् ; (2) भाजनम्, *p. for eating* : भोजनभाजनम्, N. II. Engraved p. : (1) फलकम्, *copper-p.* : ताम्रफलकम् ; (2) पत्रम्, *p.s of grant* : नियमपत्राणि, M. n. on Si. xiv. 36. III. Wrought gold and silver : (1) कोशः (ambiguous) ; (2) कृते हेमरूप्ये, A.

PLATE (v.) : रजतपत्रेण आवृणोति (वृ, c. 5.=to cover : q.v. ?), *p. d* : रजतपत्रावृत (f. ता) : v. Overlay.

PLATFORM : expr. by मञ्चः *or* मण्डपः.

PLATINUM : no equiv. : महारजतम् may by used.

PLATONIC : *प्लाटनीयः (या, यं) ; प्लाटुनीयः (या, यं).

PLATONISM : *प्लाटनमतम् ; प्लाटुनमतम्.

PLATONIST : *प्लाटनमतावलम्बिन् (f. नी) ; प्लाटुनमत-वादिन् (f. नी).

PLATOON : गुल्मः : v. Company.

PLATTER : भोजनपात्रम् *or* -भाजनम्.

PLAUDIT : प्रशंसावाच् (f.) : v. Acclamation.

PLAUSIBILITY : न्याय्याभासता and sim. expr.s.

PLAUSIBLE : expr. by circumlo., *and what you have asked appears p.* : यथेतरन्नाय्यमिवावभासते, Ki. xiv. 7. : v. Also probable.

PLAUSIBLY : expr. by circumlo. : v. Plausible.

PLAY (subs.) : I. In gen. sense : (1) क्रीडा, *this is mere p.* : क्रीडामात्रमेतत्, Ra. ii. ; *in all boy's p.s* : बालक्रीडासु सर्वासु, Mah. i. 126. 15. ; *real p.* : प्रकृतक्रीडनम्, D. vi ; *p. ing in water* : जलक्रीडा, Mah. ; *at p.* : v. To play ; (2) खेला *or* खेलनम् (rare) : v. Also gambling. II. A drama : नाटकम्. III. Dramatic show : अभिनयः IV. Motion, movement : q.v. : चारः, *p. of the feet* : पादचारः, D. vi. V. Action ; use : q.v. : *foul p.* : दुश्चेष्टितम् ; *fair p.* : न्याय्याचारः, (?). VI. Scope : प्रसरः.

PLAY (v.i.) : I. To frolic, sport : (1) क्रीडति (क्रीड्, c. 1.), *I will just p.* : क्रीडिष्यामि तावत्, V. iii. ; *we will p. here* : इहैव क्रीडामः, Ra. i. ; (2) खेलति (खेल्, c. 1.), *of the p. ing boys* : खेलतां बटूनाम्, U. iv. ; *I wish to play with snakes before Rākshasa* : इच्छामि राक्षसस्य पुरतः सर्पैः खेलितुम्, Mu. ii. II. Fig., to trifle : क्रीडति, *p. ing with Anūra for a long time* : अनूरेण चिरं कालं क्रीडित्वा, V. p. v. 20. 61. III. To gamble : (1) क्रीडति, *to p. dice* : द्यूतं क्रीडति, Mr. ii. ; (2) खेलति, *to p. for love* : विना पणेन *or* आमोदार्थं खेलति (?). IV. On a musical instrument : वादयति (c. of वद्), *to play on a lute* : वीणां वादयति, H. V. On the stage : अभिनयति (नी, c. 1.) : v. To act. Ph. : *to p. a king* : राजायते ; *to p. a trick* : क्रीडति ; *to p. off* : प्रयुंक्ते (युज्, c. 7.) : v. To use.

PLAY-BILL : *अभिनयपत्रम् ; अभिनयसूची.

PLAYER : I. On the stage : अभिनेतृ (f. त्री) : v. Actor. II. A gambler : q v. : कितवः, *opposite p.* : प्रतिकितवः, D. ii. III. On an instrument : वादकः, *p.s. played drums* : वादका वादयामासुर्भेरीः, Mah. v. 156. 27. : v. To play.

PLAY-FELLOW, PLAY-MATE : (1) सहक्रीडकः (?) ; (2) सहखेलिन् (m.) (?).

PLAYFUL : I. Given to play : क्रीडासक्त (f. क्ता) and sim. comp.s, *boys are p.* : बालास्तावत् क्रीडा-सक्ताः, J. II. Of acts, etc. क्रीडा- in comp. : v. Also sportive, merry.

PLAYFULLY : I. Of acts, etc. : (1) क्रीडया ; (2) क्रीडापूर्वम् ; (3) परिहासेन (=in jest). II. Of men : by adj., V. p. v. 6. 50.

PLAYGROUND : रङ्गः, -भूमिः, V. p. 20. 31., Mah. i. 132. 10.

PLAYHOUSE : रङ्गः, -शाला : v. Theatre.

PLAYTHING : (1) क्रीडनकम्, *saw (the gem) Syamantaka made a boy's p.* : कुमारक्रीडनकीकृतं स्यमन्तकं ददर्श, V. p. iv. 13. 23. ; *God plays with beings like boys with p.s* : क्रीडते भगवान् भूतैर्बालः क्रीडनकैरिव, Mah. iii. 30, 37. ; (2) खेलनम्.

PLAYWRIGHT : आख्यायिकाकारः (?), C. 2. ; नाटक-कारः (?).

PLEA : I. In law : कारणोत्तरम्, Mit. II. Excuse, pretext : व्यपदेशः. III. Lawsuit : q.v. IV. Prayer : प्रार्थना.

PLEAD : I. To enter a plea : उत्तरं ददाति (दा, c. 3.). *To p. not guilty* : अदोषोऽस्मीति वदति (वद्, c. 1.), *to p. justification, etc.* : प्रत्यवस्कन्दनं करोति (lit. to attack in return), Mit. ; *to*

allow a person to p. : उत्तरं दापयति (c. of दा), Mit. II. To defend, argue : *he p.ed your case very ably* : *स युक्तियुक्तं तवार्थं निपुणं प्रतिपादयामास. III. To make an excuse : expr. by subs., *p. ing headache* : शिरःशूलव्यपदेशेन. IV. To entreat : q.v. : याचते (याच्, c. 1.).

PLEADER : No equiv. : *अभिभाषकः : v. Advocate.

PLEADING (subs.) : उत्तरवादः, etc. ; better by verb : q.v.

PLEASANT : I. Agreeable, delightful : q.v. : मनोज्ञ (f. ज्ञा). II. Affable : q.v. : मिष्टभाषिन् (f. णी). III. Pleasing : q.v. : सुखावह (f. हा).

PLEASANTLY : सुखेन (=with pleasure) ; gen. by adj. or circumlo.

PLEASANTNESS : I. Agreeableness : (1) मनोज्ञता ; (2) हृद्यता ; (3) अभिरामता ; (4) रम्यता ; (5) रमणीयता ; (6) रुचिरता ; (7) काम्यता ; (8) कमनीयता. II. Sweetness : q.v. : मधुरता. III. Pleasurableness : सुखावहता and sim. comp.s.

PLEASANTRY : (1) सुखम् (=pleasure) ; (2) परिहासः (=joke) ; (3) नर्मभाषितम् (=sprightly saying), K.

PLEASE (v.t.) : I. To delight : q.v. : सुखयति, *the same rays of the moon p. the body* : पादास्त एव शशिनः सुखयन्ति गात्रम्, V. iii. II. To satisfy : q.v. : प्रीणाति *or* प्रीणयति (प्री, c. 9. and 10.). *when Śiva will be p.d (with you)* : प्रीते पिनाकिनि, Ki. xi. 81. Ph. : *to be p.d. to……* : not expr., *His Majesty Chandragupta is p.d to command* : देवश्चन्द्रगुप्तः समाज्ञापयति, Mu. iii.

PLEASE (v.i.) : (1) by passive imperative or occasionally by sim. imper, *p. sit here* : इत आस्यताम्, U. i. ; *p. take this seat* : इदमासनम्, उपविशत्वार्यः, Mu. ii. ; (2) by अर्हति (अर्ह्, c. 1.), अनुगृह्णाति (ग्रह, c. 9.), *or* प्रसीदति (सद्, c. 1.), *p. put on these ornaments* : इमान्याभरणानि धारयितुमर्हत्यार्यः, Mu. ii. ; *p. promise* : प्रसीद सन्धेहि, Ki. i. 42. Ph. : *as you p.* : यदभिरोचते भवते, V. ii. (note also यदाज्ञापयति देवः, Mal. 1.).

PLEASING (adj.) : I. Gratifying : (1) by verb, *it is not as p. that you are without your friend* : न तथा नन्दयसि मां सख्या विरहिता तया, V. ii. 13. ; (2) सुखावह (f. हा) ; (3) सुखकर (f. री) ; etc. II. Charming, delightful : q.v. : रम्य (f. म्या), *it is easy to be p. in this world* : सुलभा रम्यता लोके, Ki. xi. 11. ; *of p. deportment* : रम्यहावाः, Ki. xi. 1. Ph. : *p. to the ear* : सुखश्रव (f. वा) : श्रुतिमधुर (f. रा) and sim. comp.s.

PLEASURABLE : सुखावह (f. हा) : v. Pleasing.

PLEASURE : I. Opposed to pain : (1) सुखम्, *I do not seek p.* : न सुखं प्रार्थये, Ki. xi. 66. ; *the p.s of affluence* : ऐश्वर्यसुखानि, K. ; *the p. of reciprocity* : व्यतिकरसुखम्, Sa. iii. 27. ; (2) सन्तोषः (gratification) ; (3) आनन्दः (=delight). II. Will, command : q.v. : इच्छा, *at his p.* : स्वेच्छया, Vi. III. A favour : q.v. : अनुग्रहः.

PLEASURE-GROUND : (1) केलिकाननम् ; (2) विलासवनम् : v. Park.

PLEBEIAN : (1) प्राकृतः, *the p. order* : प्राकृताः ; (2) पृथग्जनः. Ph. : *p. philosophers* : ग्राम्यदार्शनिकाः : v. Vulgar.

PLEDGE (subs.) : I. Pawn, mortgage : q.v. : आधिः. II. Any security : perh. बन्धः, *the mutual affection of husband and wife is a p. against separation* : जायापत्योः परस्परप्रणयस्तयोरविच्छेदबन्धः ; *to take p.* : प्रतिज्ञां करोति. III. A surety : q.v. : प्रतिभूः.

PLEDGE (v.) : I. To mortgage : q.v. : आधीकरोति. II. To engage : (1) बध्नाति, आ-, (बन्ध्, c. 9. ?) ; (2) प्रतिशृणोति (श्रु, c. 5.=to promise : q.v.).

PLEDGEE : (1) बन्धग्रहीतृ (f. त्री) ; (2) आधिग्राहक (f. हिका).

PLEIADES : the constellation : (1) कृत्तिका ; (2) बहुला (pl. : rare).

PLENARY : सम्पूर्ण (f. र्णा) : v. Full, complete.

PLENIPOTENTIARY : महादूतः.

PLENITUDE : पूर्णता : v. Fullness.

PLENTEOUS, PLENTIFUL : प्रचुर (f. रा), *p. pepper.* : प्रचुरमरिच- B.r. : v. Abundant. *To be p.* : v. To abound.

PLENTIFULLY : (1) प्रचुरम् ; (2) भूयिष्ठम् ; (3) भूरि ; (4) प्रभूतम्.

PLENTIFULNESS : (1) प्राचुर्यम् ; (2) बाहुल्यम् ; (3) प्रभूतता.

PLENTY : expr. by adj., *he has p. of money*: तस्य प्रभूतं धनम् : v. Abundant, plentiful.

PLEONASM : अधिकपदता,- त्वम् ; अधिकपददोषः.

PLEONASTIC : अधिकपद (f. दा), Kav.

PLETHORA : I. Lit.: रक्तपित्तम्, C.s. II. Abundance : प्राचुर्यम्.

PLEURISY : (1) उरोग्रहः, Wilson ; (2) वक्षोग्रहः.

PLEURITIC : उरोग्रहवत् (f. ती), and sim. comp.s.

PLIABILITY : आवर्जनीयता : v. Flexibility.

PLIABLE, PLIANT : आवर्जनीय (f. या : lit. and fig.) : v. Flexible, soft, docile.

PLIGHT (v.) : ददाति (दा, c. 3.=to give : q.v.) v. Also to pledge.

PLIGHT (subs.) : I. State, condition : q.v. : दशा. II. Pledge : q.v.

PLINTH : स्तम्भमूलम् (of a column) ; भित्तिमूलम् (of a wall).

PLOD (v.) : सततं श्राम्यति (श्रम्, c. 4.) *or* आत्मानम् आयासयति (c. of यस् ?), *a p.ding student* : सततपठनश्रमी *or* सततश्रमाध्यायी.

PLOT (subs.) : I. Of ground : भूमिभागः (?) ; क्षेत्रम् (=field) "ग्रामो ग्रामस्य सामन्तः क्षेत्रं क्षेत्रस्य कीर्तितम्", Kat. II. Conspiracy, intrigue : उपजापः II. Of a drama : कथा (story) ; इतिवृत्तम्, Tārānātha.

PLOT (v.) : उपजपति (जप्, c. 1.) : v. To intrigue.

PLOTTER : v. Conspirator.

PLOUGH (subs.) : (1) हलम् ; (2) लाङ्गलम् ; (3) सीरः *or* शीरः (rare). *The pole or shaft of a p.* : ईषा *or* ईशा ; लाङ्गलदण्डः, *the handle of a p. or p.-tail* : ईषादण्डः ; *p.-head* : लाङ्गलमुखम् ; *p.-share* : (1) फलम् ; (2) कूटकम् ; (3) निरीषम्. *P.-man* : (1) हलिन् (m.) ; (2) हालिकः ; (3) लाङ्गलिन् (m.) ; etc. *P.-boy* : बालहलिन् (m.?) etc.

PLOUGH (v.) : (1) कर्षति, वि-, प्र-, (कृष्, c. 1.), *it was p. ed by the great Kuru* : प्रकृष्टमेतत् कुरुणा महात्मना, Mah. ix. 53. 2. ; *the village headman p.s the village with five p.s* : पञ्चभिर्हलैः कर्षति ग्रामं ग्रामणीः, M.n. on Ku. i. 2. ; (2) वाहयति, सं-, (c. of वह्), *shall p. low lands where water lodges* : निम्नां हि वाहयेद् भूमिं यत्र विश्रमते जलम्, Pa. *P. in* : वापयति (c. of वप्), *shall p. in yams near water* : वापयेत् कन्दानि च जलान्तिके, Pa. *P. up or out* : हलेन *or* लाङ्गलेन उत्कर्षति *or* उत्पाटयति (पट्, c. 10.).

PLOVER : पक्षिविशेषः, perh. दयालः (comp. Beng.).

PLUCK (v.) : I. To gather : q.v. : लुनाति (लू, c. 5.), *p. ed with her own hand* : स्वहस्तलूनः, Ku. iii. 61. II. To strip off feathers : लुनाति, *like birds whose feathers have been p. ed* : लूनपक्षाविवाण्डजौ, Mah. v. 116. 20. *P. off* : लुनाति, *P. out* : उत्पाटयति (पट्, c. 10.) *or* सम्-उद्धरति (हृ, c. 1). *P. up* (a) eradicate : उन्मूलयति, (b)=to gather up : समाहरति.

PLUCK (subs.) : I. Lit. : हृदयकृदग्राणि (n. pl.). II. Courage, spirit : q.v. : सत्त्वम्.

PLUG (subs.) : रोधनी, अव-, सं- (??).

PLUG (v.) : संरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To stop.

PLUM : कर्कन्धूः (strictly the jujube : both the tree and the fruit).

PLUMAGE : (1) पक्षाः (m. pl.), *seeing my golden p.* : समीक्ष्य पक्षान् मम हेमजन्मनः, N. i. 130. ; (2) पर्णाः (m. pl.), *having beautiful p.* : सुपर्ण (f. र्णा), Mah.

PLUMBER : सीसकारः (?) and sim. comp.s.

PLUMB-LINE : सीसकसूत्रम् (?) ; लम्बसीसकम् (?).

PLUME : I. Subs. : पक्षः : v. Feather. II. Verb : श्लाघते (श्लाघ्, c. 1.).

PLUMMET : सीसकसूत्रम् (?) ; लम्बसीसकम् (?).

PLUMP : पीवर (f रा) : v. Fat, sleek.

PLUMPER : *पूरकम्.

PLUMPNESS : पीवरता : v. Fatness.

PLUMY : (1) पक्षावृत (f. ता) ; (2) सपक्ष (f. क्षा) ; (3) पक्षिन् (f. णी) ; etc.

PLUNDER (v.) : (1) लुण्ठति, वि-, अव-, (लुण्ठ्, c. 1.), Ram, i. 4. 87. ; (2) मुष्णाति (मुष्, c. 9. : prop. to steal), *p. jewels, carry off nymphs* : मुषाण रत्नानि हरामराङ्गनाः, Si. i. 51. ; (3) अपहरति (हृ, c. 1.=to carry off).

PLUNDER (subs.) : (1) विलुण्ठितम् ; (2) लोप्त्रम् (=stolen goods : q.v.).

PLUNDERER : (1) वि- लुण्ठकः (?) ; (2) better by verb.

PLUNGE (v.i.) : (1) मज्जति, नि-, अव-, (मस्ज्, c. 6.), *of the p. ing women* : निमज्जतीनाम्, Ki. viii. 53., *half-p.d* : मग्नामग्न (f. ग्ना), D. i. ; (2) अवगाहते, वि-, (गाह्, c. 1. = to dive in), *to p. in the water* : पयोऽवगाढुम्, Ki. viii. 27.

PLUNGE (v.t.) : (1) मज्जयति, नि-, अव-, (c. of मस्ज्) ; (2) gen. by मज्जयति etc., *my mind is p.d in impenetrable darkness* : अन्धे तमसि मज्जति मे मनः, Vi. v. 22.

PLUNGE (subs.) : (1) मज्जनम् ; नि- ; (2) अवगाहनम् ; (3) विगाहः, -नम्.

PLUPERFECT : no equiv. : अतीतभूतकालः (?).

PLURAL : बहुवचनम्, *this (word) is generally p.* : अयं प्रायेण बहुवचनान्तः, S. k. ; *(the words)* दार, लाज, *and* असु *are (used in) the p.* : दारलाजासूनां बहुत्वम्, S. k.

PLURALIST : बहुवृत्तिभोगिन् (f. नी : ??).

PLURALITY : (1) अनेकता ; (2) gen. by adj. अनेक : v. Many.

PLUSH : वस्त्रविशेषः.

PLY : To *ply a boat* : नावं वाहयति, Mah. i. 60. 67. : v. To urge, employ, practise.

PNEUMATIC : by comp., *p. engine* : *द्रवयन्त्रम्.

PNEUMATICS : *द्रवविज्ञानम् and sim. comp.s.

PNEUMONIA : a disease : फुप्फुसदाहः (?).

POACH : I. To plunder : मुष्णाति (मुष्, c. 9.). II. To cook eggs : no eqiv. : अर्धभ्राष्टं (f. ष्टां) करोति (?).

POACHER : जाङ्गलचौरः and sim. comp.s. (??).

POCK : (1) रक्तवटी ; (2) रक्तवरटी.

POCKET (subs.) no equiv. : *चोलकोषः ; जेबम् (vern.).

POCKET (v.) : I. Lit. : *चोलकोषे निदधाति (धा, c. 3.). II. Fig. : आत्मसात्करोति.

POCKET-BOOK : कोषपत्रिका.

POCKET-HANDKERCHIEF : *कोषरौमालम्.

POD : (1) शमी, *p.ded grains* (pulses) : शमीधान्यम् ; (2) शिम्बा ; (3) शिम्बि (f. म्बी,).

POEM : (1) काव्यम्, *composer of p.s* : कर्ता काव्यानाम्, D. ; *a short p.* : खण्डकाव्यम्, Sah. ; (2) काव्यप्रबन्धः, *by writing p.s* : काव्यप्रबन्धरचनेन, K. ; (3) चम्पूः (a p. interspersed with prose), *to string it* : चम्पूं गुम्फति, Ch. : v. Poetry, verse.

POESY : I. The art : कवित्वम्, -ता, *p. is difficult of attainment* : कवित्वं दुर्लभम्, A p. II. Poetry : q.v. : कविता.

POET : (1) कविः, *of that old p.* : पुराणस्य कवेस्तस्य, Ku. ; *a great p.* : महाकविः, Bho. ; (2) सूरिः (rare), *by the former p.s* : पूर्वसूरिभिः, R.

POETASTER : perh. कविबन्धुः ; मण्डलकविः, (?), Dh. i.

POETESS : (1) कविः (f.) ; (2) काव्यरचयित्री and sim. comp.s.

POETIC,-AL : by comp., *p.-composition* : काव्यप्रबन्धः, K. ; *p. license* : कविप्रौढिः, M.n. on Si. xv. 44. ; *p. genius* : कवित्वम्, J. *or* कवित्वशक्तिः, N.

POETICALLY : काव्यरचनानुसारेण ; कविवत्.

POETICS : (1) काव्यशास्त्रम् ; (2) कवितातत्त्वम्, *versed in p.* : कवितातत्त्वविद्, Bho.

POETRY : (1) काव्यम्, *p. is language of sentiment* : वाक्यं रसात्मकं काव्यम्, Sah. ; *those who know to write and weigh p.* : काव्यं कर्तुं विचारयितुञ्च ये जानन्ति, Kav. ; (2) कविता, *sweetness of p.* : कवितामाधुर्यम्, Bho. ; (3) पद्यम् (=verse), *what is in this paper, p.* : किं पत्रिकायामिदम् ?, पद्यम्···, Bho.

POIGNANCY : (1) तीव्रता ; (2) उग्रता ; (3) तीक्ष्णता.

POIGNANT : (1) तीव्र (f. व्रा) ; (2) उग्र (f. ग्रा) ; (3) तीक्ष्ण (f. क्ष्णा).

POIGNANTLY : (1) तीव्रम् ; (2) उग्रम् ; (3) तीक्ष्णम्.

POINT (subs.) : I. End : अग्रम्, *with the p. of a needle* : सूच्या अग्रेण, Mah. v. 127. 15. II. In geo. : बिन्दुः, K.d. III. A mark : चिह्नम्, *vowel p.* : *स्वररेखा. IV. Exact place : स्थलम् : v. Place. V. A particular : विषयः *or* पदम्, *p.s of dispute* : विवादविषयः *or* विवादपदम्. VI. Pass : *to such a p.* : एतावत् पर्यन्तम्. VII. Eve, verge : *on the p. of death* : मरणोन्मुख (f. खा) *or* मुमूर्षु (mfn.) ; *on the p. of rising* : उदितप्राय (f. या) ; *on the p. of doing* : कर्तुमुद्यत (f. ता) ; *was on the p. of cutting off her head* : शिरश्छिकर्तिषयाचेष्टत, D. vii. VIII. Degree : पदम्. *Highest p.* : अग्रभूमिः, Ki. xvii. 55. IX. Note, tune : स्वरः. X. Peculiarity : q.v. XI. A cape : q.v. XII. A lively turn of thought : perh.

लक्ष्यम्. Ph. : *p.s of the compass* : *दिग्भागबिन्दवः *or* -मुखानि (n. pl.) ; *to gain a p.* : स्वार्थं साधयति ; *from your p. of view* : यथा त्वया दृष्टम् (?).

POINT (v.) : I. To sharpen : q.v. : तीक्ष्णीकरोति. II. To aim : लक्षीकरोति. III. To p. out : q.v. : IV. To punctuate : q.v.

POINT OUT : दर्शयति, प्र-, (c. of दृश्), *p.ed out the man to the king* : तं राज्ञेऽदर्शयन्नरम्, Raj. vi. 37. : v. To shew.

POINT-BLANK : I. Adj. : स्पष्ट (f. ष्टा). II. Adv. (1) स्पष्टम् ; (2) भिन्नार्थम्.

POINTED (adj.) : I. Lit. : तीक्ष्णाग्र (f. ग्रा) and sim. comp.s. : v. Sharp. II. Fig. : (1) मर्माविध् (mfn.) ; (2) अरुन्तुद (f. दा).

POINTEDLY : (1) स्पष्टम् ; (2) भिन्नार्थम्.

POINTER : I. Anything that points : प्रदेशिनी (prop. the forefinger). II. A dog : आखेटिककुक्कुरभेदः.

POINTING (subs.) : I. Lit. : प्रदर्शनम्. II. Punctuation : q.v.

POINTLESS : I. Lit. : निस्तेजस् (mfn.). II. Fig. : (1) निस्तेजस् (mfn.) ; (2) नीरस (f. सा).

POISE (v.) : I. Lit. : समीकरोति. II. To weigh : q.v.

POISON (subs.) : (1) विषम्, *minor p.* : उपविषम्, Bha., *p. is medicine for p.* : विषस्य विषमौषधम्, J. ; *checked the p. in a moment* : विषं क्षणादस्तम्भयम्, D. iv. ; *gave p. to Bhima* : भीमाय विषं ददौ, Mah. ; *digested that p.* : जरयामास तद्विषम्, V.p. ; (2) गरम्, -लम् (rare), *it is p.* : गरमेतत्, Mah.

POISON (v.) : I. To infect with p. : विषेण दूषयति (c. of दुष्) *or* मिश्रयति (मिश्र, c. 10.) *or* देग्धि *or* दिग्धे, उप-, (दिह्, c. 2.) *or* अनक्ति, अभि-, (अञ्ज्, c. 7.), *p.ed water* : विषदूषितं पयः ; *p.ed food* : विषदिग्धमन्नम् ; *by p.ing* : विषोपदेहात्, Ka. vii. 20-2., 16. ; *p.ed medicine* : विषचूर्णमिश्रमौषधम्, Mu. ii. II. To give p. : विषं ददाति (दा, c. 3 : with dat.), Mah. III. To kill by p. : विषेण हन्ति (हन्, c. 2.), etc. *I will p. myself* : विषेणात्मानमुत्स्रक्ष्यामि, K. IV. Fig. : नाशयति, (c. of नश्).

POISONER : (1) विषदायिन् (f. नी = giver) ; (2) विषघातिन् (f. नी = killer).

POISONOUS : (1) विष- in comp., *p. tree* : विषवृक्षः, Ku. ii. 55 ; (2) सविष (f. षा), "अहयः सविषाः", K.s.; (3) विषमय (f. यी = full of poison, very p.). *Not p.* : निर्विष (f. षा), K.s.

POISONOUSNESS : सविषता : v. Poisonous.

POKE (subs.) : अभिघातः. Ph. : *to buy a pig in a p.* : perh. गृहे हस्तिनं क्रीणाति ; गुणागुणमज्ञात्वा क्रीणाति.

POKE (v.) : v. To thrust, grope. *To p. the fire* : अग्निमुत्तेजयति, (तिज्, c. 10. : ?).

POKER : *उत्तेजनी.

POLAR : I. Lit. : *p. longitude of stars* : नक्षत्राणां ध्रुवाः *or* ध्रुवकाः, Su. viii. 1. ; *the southern and northern p. stars* : दक्षिणोत्तरे ध्रुवतारे, Su. xii. 43. II. Northern : q.v.

POLARITY : ध्रुवाभिचारिता.

POLE : I. A long staff : यष्टिः, *golden p.* : काञ्चनी यष्टिः, Me. II. Of a carriage : (1) धुर्, -रा (f.) ; (2) युगन्धरः. III. A measure : दण्डः. IV. In ast. : ध्रुवः, -कः.

POLE-AXE : (1) परशुः ; (2) परश्वधः.

POLE-CAT : गन्धमार्जारः and sim. comp.s.

POLEMIC, -AL : वादानुवादिन् (f. नी) ; वादप्रतिवादिन् (f. नी).

POLEMICS : धर्मविषयको वादानुवादः *or* वादप्रतिवादः.

POLICE : i.e. officer : *oh, how neglectful the town p. have been* : अहो ! नगररक्षिणां प्रमादः, Mr. ix. ; *by the order of the chief of the p.* : आरक्षिकनायकस्य शासनात्, D. ii. ; *p. magistrate* : दण्डनायकः, H. ; *p. administration report* : दण्डनिर्वाहवृत्तान्तः.

POLICEMAN : (1) रक्षिन् (m.) ; (2) रक्ष(क्षि)कः, आ-.

POLICY : I. State : नीतिः, *mere p. is cowardice* : कातर्यं केवला नीतिः, R. xvii. 47. ; *how excellent is Chāṇakya's p.* : अहो विचित्रता चाणक्यनीतेः, Mu. v. II. Plan, object : आशयः. III. Prudence, cunning : q.v. : चातुरी. IV. Of insurance : *रक्षापत्रम्.

POLISH (v.) : I. Lit. : तेजयति (तिज्, c. 10. : ?) ; चिक्कणीकरोति (?). II. Fig. : (1) विनयते (नी, c. 1. : ?) ; (2) संस्करोति (?) : v. Also to refine.

POLISH (subs.) : I. Glossiness : (1) कान्तिः

(?) ; (2) चिक्कणता (?). II. Finish : परिष्कारः (?). III. Refinement : (1) संस्कारः ; (2) विनयः.

POLISHED (adj.) : I. Lit. : चिक्कण (f. णा ?). II. Fig. : संस्कृत (f. ता).

POLISHER : expr. by verb : v. To polish.

POLITE : (1) विनीत (f. ता) ; (2) शिष्ट (f. ष्टा) ; (3) सौजन्यवत् (f. ती). Ph. : *p. literature* : साहित्यम्.

POLITELY : (1) सविनयम् ; (2) सौजन्येन ; (3) शिष्टतया.

POLITENESS : (1) विनीतता ; (2) शिष्टता ; (3) सौजन्यम्.

POLITIC : चतुर (f. रा) : v. Also prudent.

POLITICAL : *p. science* : नीतिशास्त्रम् ; *p. economy* : अर्थविज्ञानम् ; *p. affairs* : राजकार्याणि ; *to lead a p. life* : *राजकार्येषु जीवनमतिवाहयति ; *p. institutions* : राज्यतन्त्राणि (??).

POLITICALLY : राजतन्त्रविचारणायाम्, and sim. comp.s. (??).

POLITICIAN : (1) नीतिविद् (mfn.) ; (2) नीतिविशारद (f. दा) ; (3) नीतिकुशल (f. ला) ; and sim. comp.s.

POLITICS : नीतिः, -शास्त्रम्, Ka.

POLITY : राज्यतन्त्रम् : v. Government.

POLL (subs.) : I. Head : q v. *P.-tax* : पुरुषसंख्यया शुल्कम्. II. A register of persons : नामावलिः (?). III. Vote, voting : q.v.

POLL (v.) : I. To clip, cut : q.v. : लुनाति (लू, c. 9.). II. To register names : नाम लिखति (लिख्, c. 6.). III. To elicit votes : *नामग्राहं मतामतं निश्चिनोति (चि, c. 5.).

POLLARD : छिन्नाग्रो वृक्षः and sim. comp.s. (?).

POLLEN : (1) परागः (best equiv.) ; (2) रजस् (n.) ; (3) रेणुः.

POLLING-OFFICER : expr. by circumlo. : v. To poll (III).

POLLUTE (v.t.) : (1) दूषयति, सं-, वि-, प्र-, (c. of दुष्), *some animal p.d the offering* : हविः कश्चिन्मृगोऽदूदुषत्, Say. ; *you are p.d, you are disgraced by the wretched Rāma* : दूषिताः स्थ परिभूताः स्थ रामहतकेन, U. ; *who p.s an unwilling virgin* : योऽकामां दूषयेत् कन्याम्, M. ; (2) कलङ्कयति (=to stain) ; (3) मलिनयति (=to befoul).

POLLUTION : दूषणम्, सं-, : v. Also impurity. Ph. : *nocturnal p.* : स्वप्ने रेतःसेकः *or* -पातः.

POLTROON : कापुरुषः : v. Coward, -ly.

POLTROONERY : कापुरुषता : v. Cowardice.

POLYANDRY : बहुभर्तृकता, and sim. comp.s.

POLYGAMY : बहुविवाहः, बहुपत्नीकता, and sim. comp.s. (of a man).

POLYGLOT : I. Adj. : बहुभाषालिखित (f. ता) and sim. comp.s. II. Subs. : बहुभाषाविद् (mfn. : of men) ; बहुभाषालिखितो ग्रन्थः (of works).

POLYGON (subs), -AL (adj.) : बहुभुज (f. जा).

POLYPODE : सहस्रपादः.

POLYPUS : *बहुपदः *or* बहुपादः.

POLYSYLLABIC : I. बह्वक्षर (f. रा). II. Subs. : बह्वक्षरम्.

POLYTHEISM : *बह्वीश्वरवादः ; अनेकेशवादः ; बहुदेवविश्वासः.

POLYTHEIST : *बह्वीश्वरवादिन् (f. नी) ; बहुदेवविश्वासिन् (f. नी).

POMADE, POMATUM : केशालेपः (?) : v. Unguent.

POMEGRANATE : दाडिम(म्ब) (mf.=tree ; n. =fruit). *The pulp of its seed* : बीजम् ; *the kernel* : अस्थि (n.), N. xxii. 14.

POMMEL (subs.) : I. Of a saddle : वङ्का, Si. xii. 6. II. A knob : q.v.

POMMEL (v.t.) : ताडयति (तड्, c. 10.) : v. To beat.

POMP : आडम्बरम्, *with great p.* : महदाडम्बरेण (?) ; श्रीः (=magnificence).

POMPOUS : (1) by circumlo ; (2) रोचिष्णु (mfn. =splendid) ; (3) शोभन (f. ना=beautiful) ; (4) उत्सिक्त (f. क्ता=inflated : of style).

POMPOUSLY : (1) साडम्बरम् (?) ; (2) आडम्बरपुरःसरम् (?) ; (3) शोभनम् (?).

POMPOUSNESS, POMPOSITY : (1) सश्रीकता (?) ; (2) ऐश्वर्यम् (?).

POND : (1) तडागः ; (2) जलाशयः ; (3) कासारः (rare) : v. Tank.

PONDER (v.) : ध्यायति, अनु-, (ध्यै, c. 1.), *seeing Arjuna p. ing* : ध्यायन्तमर्जुनं दृष्ट्वा, Mah. iii. 27. 27. : v. To think, consider.

PONDEROUS : I. Very heavy : अतिगुरु (f. र्वी), etc. II. Of style : क्लिष्ट (f. ष्टा).

PONIARD : छुरिका : v. Dagger.
PONTIFF : *धर्मेशः ; प्रधानधर्माचार्यः.
PONTIFIC, -AL : expr. by comp. or gen.
PONTIFICALS : *धर्मेशवेषः, -परिच्छदः., etc.
PONTIFICATE : *धर्मेशता, -त्वम्, etc.
PONTOON : *प्लवः, *p. bridge* : *प्लवसेतुः.
PONY : क्षुद्रघोटकः : v. Horse.
POOL : I. Of water : पल्वलम् : v. Pond. II. In play : ग्लहः.
POOP : *(नावः) पृष्ठशिरस् (n.).
POOR : I. Indigent : (1) दरिद्र (f. द्रा) ; (2) निर्धन (f. ना=without money) and sim. comp.s., *a p. man wishes for hundred (pieces)* : निःस्वो वष्टि शतम्, J. ; *p. life* : धनहीनजीवितम्, J. ; (3) अकिञ्चन (f. ना=without anything). II. Wretched, to be pitied : (1) दीन (f. ना), *very poor state* : दशा सुदीना, Ku. xiii. 36. ; (2) वराक (f. की) (rare), *for (my) p. Sitā* : सीतां वराकीं प्रति, Vi. v. 22. III. Inferior, bad : q.v. IV. Of soil : (1) निर्गुण (f. णा); (2) असार (f. रा).
POORHOUSE : दरिद्रशाला and sim. comp.s.
POOR-LAWS : *दरिद्रविषया विधयः and sim. comp.s.
POORLY (adv.) : I. Like a poor man : दरिद्रवत्. II. Wretchedly, *p. dressed* : दीनवेश (f. शा) : v. Also meanly. III. Very little : अत्यल्पम्.
POORLY (adj.) : असुस्थ (f. स्था) : v. Unwell.
POORNESS : दारिद्र्यम् : v. Poverty.
POOR-SPIRITED : (1) क्षुद्रमनस् (mfn.) ; (2) अल्पसत्त्व (f. त्त्वा).
POP (subs.) : (1) perh. फुत्कारः ; (2) पटशब्दः (??).
POP (v.) : I. To make a p. : expr. by subs. II. Start forth : निर्गमयति (c. of गम्).
POPE : रोमकधर्मेश्वरः ; *पोपः.
POPEDOM : *पोपत्वम् : v. Papacy.
POPERY : *पोपधर्मः.
POPINJAY : I. A parrot : शुकः. II. A coxcomb : q.v.
POPISH : *पोपीयः (या, यं) ; expr. by gen. or comp.
POPLAR : *पैपलः ; वृक्षविशेषः.
POPPY : खसतिलः, *p. -seeds* : खसबीजानि *or* खसतिलाः, Bha. ; *p. -juice* : खसफलक्षीरम्, Bha.

POPULACE : प्रजाः (f. pl.) : v. People, multitude.
POPULAR : I. Pertaining to or prevailing among the people : (1) by comp., *hearing p. rumours* : लोकवादश्रवणात्, R. xiv. 61. ; (2) लौकिक (f. की), *p. instruction* : लौकिकी शिक्षा : v. People. II. In general favour : (1) लोकप्रिय (f. या) ; (2) जनप्रिय (f. या) ; and sim. comp.s. III. Vulgar, common : q.v. : साधारण (f. णी).
POPULARITY : (1) लोकप्रियता ; and sim. comp.s ; (2) sometimes by जनानुरागः and sim. comp.s. =people's love).
POPULARLY : I. Commonly : लोके (=among the people). II. To please : लोकरञ्जनार्थम् and sim. comp.s.
POPULATE : (1) सजनीकरोति (?) ; (2) जनैः पूरयति (पूर्, c. 10. : ?).
POPULOUS : (1) जनाकीर्ण (f. र्णा) ; (2) जनपूर्ण (f. र्णा) ; (3) बहुलोक (f. का) ; (4) जनसंकुल (f. ला) ; and sim. comp.s.
POPULOUSNESS : (1) जनाकीर्णता ; (2) बहुलोकता ; etc.
PORCELAIN : no equiv. : चीनकौलालकम्.
PORCH : अलिन्दः (?), "अग्निशरणालिन्दः", Sa. v.
PORCINE : (1) वाराहः (ही, हं) ; (2) शौकरः (री, रं), Ki. xii. 53.
PORCUPINE : (1) शल्यः, -कः ; (2) श्वाविध् (m.). *Its quill or spine* : शल *or* शलल (mn.).
PORE (subs.) : I. Of the skin : (1) रो(लो)मकूपः ; (2) लो(रो)मरन्ध्रम्. II. In gen. : रन्ध्रम्, *through p.s* : रन्ध्रैः, Vi. v. 2.
PORE (v.) : साग्रहम् अधीते (इ, c. 2.) : v. To study.
PORK : (1) शूकरमांसम् ; (2) वराहामिषम् ; etc. ; *who eat p. with garlic* : ये वाराहं मांसं गृञ्जनेन खादन्ति, Mah.
PORKER : शूकरः : v. Hog.
POROUS : (1) रन्ध्रविशिष्ट (f. ष्टा) ; (2) रन्ध्रबहुल (f. ला) and sim. comp.s.
POROUSNESS, POROSITY : (1) रन्ध्रविशिष्टता ; (2) रन्ध्रबहुलता ; etc.
PORPHYRY : शिलाविशेषः.

PORPOISE : (1) शिशुकः ; (2) शिशुमारः.
PORRIDGE : perh. यूषम् : v. Soup.
PORRINGER : यूषपात्रम् (?) : v. Plate.
PORT : I. Harbour : *क्रोडः. II. Bearing, gesture : चेष्टा. III. A wine : *पूर्तम् ; मदिराविशेषः.
PORTABLE : (1) वहनीय (f. या), *p. things* : वहनीयं द्रव्यम्, Mit. ; (2) लघु (f. ध्वी=light).
PORTAL : द्वारम् : v. Gate.
PORTCULLIS : *द्वाररोधनी.
PORTE : तुरुष्काणां महाराजः.
PORTENT : उत्पातः, *"dire p.s" appeared (foreboding) Rāvaṇa's ruin* : रावणस्य विनाशायोत्पाता दारुणाः समुत्पतेतुः, Ram. vi. 90. 18. : v. Also omen.
PORTENTOUS : औत्पातिक (f. की) ; (2) उत्पातशंसिन् (f. नी) and sim. comp.s.
PORTENTOUSLY : उत्पातं शंसत् (f. न्ती) and sim. comp.s.
PORTER : I. Gate-keeper : q.v. : द्वारपालः. II. Carrier : भारवाहः. and sim. comp.s. III. A wine : सुराविशेषः.
PORTERAGE : भारवाहमूल्यम्.
PORTFOLIO : I. Lit. : *पत्रपुस्तम्. II. Fig. : अधिकारः : v. Office (II).
PORTICO : निष्काशः ; "हर्म्यादिभित्तिषु निर्गतमस्पृष्टभूमिकमुपवेशनस्थानम्", Mit.
PORTION (subs.) : I. Part : q.v. : अंशः. II. Of a wife : यौतुकम् : v. Dower.
PORTION (v.) : I. To divide, distribute : q.v. : वण्टयति (वण्ट्, c. 10.). II. To endow : सौदायिकं ददाति (दा, c. 3. : with dat).
PORTLINESS : स्थूलकायत्वम् : v. Fatness, corpulence.
PORTLY : स्थूलकाय (f. या) : v. Fat, corpulent.
PORTMANTEAU : चर्मपेटिका (??) and sim. comp.s.
PORTRAIT : आलेख्यम्, *the p. of a young lady* : आलेख्यगता युवतिः, D. vi. : v. Painting. *P. statue* : प्रतिमा (=image).
PORTRAIT-PAINTING : प्रतिकृतिरचना, R. xviii. 53. : v. To paint.
PORTRAITURE : I. Portrait : q.v. : जीवच्चित्रम्, Si. iii. 46. II. Portrait-painting : expr. by circumlo. III. Fig. : अनुकृतिः.
PORTRAY : I. To draw, paint : q.v. : आलिखति (लिख्, c. 6.). II. To depict, describe : q.v. : वर्णयति.
PORTRESS, PORTERESS : (1) दौवारिकी ; (2) प्रतिहारी.
POSE : I. Subs. : v. Posture. II. Verb : स्तम्नाति (स्तम्भ्, c. 9.).
POSITION : I. Site, situation : q.v. : संस्थितिः. II. State, condition : q.v. : अवस्था. III. Posture : q.v. : स्थितिः. IV. Proposition : q.v. : प्रतिज्ञा.
POSITIVE : I. Explicit, clear : q.v. : स्पष्ट (f. ष्टा). II. Real, actual : q.v. : यथार्थ (f. र्था). III. Confident : expr. by दृढं *or* निश्चितं मन्यते (मन्, c. 4.). IV. Of laws : perh. विहित (f. ता) : v. Opposed to negative : नियत (f. ता). VI. In Alg., Gram : not expr.
POSITIVELY : I. Explicitly, clearly : q.v. : स्पष्टम्. II. Certainly, indubitably : q.v. : निश्चितम्. III. Absolutely : नियतम्. IV. Really : यथार्थतः.
POSITIVENESS : I. Actualness : यथार्थता. II. Certainty, confidence : q.v. : निश्चयः.
POSSESS : I. To have : q.v. : *p. ing much wealth* : बहुधन (f. ना) : v. Having, endowed with. II. To control the will of : आविशति (विश्, c. 6.), *p. ed by a devil* : भूताविष्ट (f. ष्टा), K. III. To occupy the mind : अधिकरोति (कृ, c. 8.). IV. To inform : q.v.
POSSESSION : I. In law : भोगः, सम्भोगः, परिभोगः, (rarely) भुक्तिः (=enjoyment), *p. with title of long standing, without interruption, without dispute* : सागमो दीर्घकालो निरन्तरो निराक्रोशो भोगः, Mi. on Y. ii. 28. ; *p. is a proof of ownership* : भोगस्य स्वत्वे प्रामाण्यम्, Mi. ; अधिकारः (?). *To take p. of* : (1) अधिकरोति (?) ; (2) गृह्णाति, परि- (ग्रह्, c. 9.), *another crocodile has taken p. of your house* : त्वदीयं गृहमपरेण मकरेण गृहीतम्, P. iv. 9. II. That which is possessed : (1) भुक्तिः ; (2) by circumlo. III. By evil spirits : आवेशः.
POSSESSIVE : Ph. : *p. case* : सम्बन्धः ; *p. ly* : सम्बन्धद्योतनाय (?).
POSSESSOR : expr. by comp. or verb : v. To possess.

Possibility : (1) शक्यता ; (2) साध्यता : for dif. : v. Impossible : v. Also possible.

Possible : (1) शक्य (f. क्या), *should distinguish the p. from the im-p.* : शक्याशक्यपरिच्छेदं कुर्यात्, Ka. xi. 33. ; (2) साध्य (f. ध्या) : v. Im-p. *To be p.* : सम्भवति (भू, c. 1. = may be, may happen). *As far as p.* : यावच्छक्तित: (with all might). *Every p. means* : सर्वोपाया:.

Possibly : I. Lit. : expr. by शक्यते (pass. of शक्), *what can p. be known* : यत् ज्ञातुं शक्यते. II. Perhaps, probably : q.v. : (1) सम्भवत: ; (2) सम्भावयामि etc. (=I think).

Post (subs.) : I. Of timber etc. : (1) स्तम्भ: (=pillar) ; (2) यष्टि: (=pile). *P. for tying elephant* : आलानम्. II. Military : गुल्मस्थानम्, Mu. v. III. Place : q.v. : स्थानम् : v. Also office. IV. The letter-p. *पत्रवाह:.

Post (v.) : I. To affix : आसंजयति (c. of संज्). II. To place : स्थापयति (c. of स्था) : v. To put. III. To put in the mail : *पत्रवाहे ददाति (दा, c. 3.). IV. Of accounts : पत्रिकायां समावेशयति (c. of विश् : ?). V. To travel with p.horses : *राष्ट्रयानेन गच्छति. VI. To p. over, travel with speed : जवेन *or* क्षिप्रं गच्छति (गम्, c. 1.), Ram. VII. To p. up, acquaint : अवबोधयति (c. of बुध् : p. off put off) : q.v. : आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

Postage : *पत्रवाहकशुल्कम् or sim. वाहशुल्कम्.

Postboy : जङ्घाकरिक: (foot-), D. ii., *अश्वकरिक: (horse).

Post-chaise : *राष्ट्रयानम्.

Post-date : परं कालं लिखति (लिख्, c. 6.) *or* निवेशयति (c. of विश्) (with loc. : ?).

Posterior (adj.) : (1) gen. with पश्चात् ; (2) पश्चात्कालीन (f. ना : of p. time) ; (3) rarely अवाच्य (f. च्या) *or* अर्वाचीन (f. ना).

Posteriors (subs.) : (1) पश्चाद्भाग: ; (2) पश्चाद्देश: ; (3) नितम्ब:.

Posterity : (1) perh. परे (m. pl. : Vi. has पूर्वे for ancestors) ; (2) सन्तति : v. Offspring ; (3) पुत्रपौत्रादिकम् (=children etc.).

Postern : (1) पक्षद्वारम् ; (2) क्षुद्रद्वारम् (?).

Post-haste : (1) जवेन ; (2) क्षिप्रम् ; (3) सत्वरम्.

Posthumous : I. Lit. : पित्रन्तरजात (f. ता) and sim. comp.s. II. Of works : लेखकमृत्यो: परं प्रकाशित (f. ता) and sim. comp.s.

Postillion : v. Postboy.

Postman : (1) पत्रवाह:, -क: ; (2) लेखहारक:. In modern sense, better use : *पत्रवाहपुरुष: and sim. comp.s.

Postmaster : *पत्रवाहनायक: and sim. comp.s.

Post-office : *पत्रवाहशरणम् ; पत्रवाहकुलम् ; etc.

Postpone : आक्षिपति (क्षिप्, c 6.), वि- : v. To put off.

Postponement : (1) व्याक्षेप: ; (2) विलम्ब: (=delay).

Postscript : *अनुलेख: ; निम्नलेख:.

Postulate : I. To assume : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To solicit : q.v.

Posture : (1) संस्थानम्, संस्थिति: *or* संस्थितम्, "एकं पादमथैकस्मिन् विन्यस्योरौ तु संस्थितम् । इतरस्मिन् तथैवोरुं वीरासनमुदाहृतम् ॥", M.n. ; (2) बन्ध: (of some p.s.) Ku. iii. 45. ; (3) sometimes not expr. : *in a sitting p.* : आसीन (f. ना) : v. Also gesture.

Posy : i.e. nosegay : q.v. : कुसुमस्तबक:.

Pot (subs.) : (1) घट: ; (2) कलश: (स:, -सी larger) ; (3) कुम्भ:, -म्भी (rare).

Pot (v.) : घटे सञ्चिनोति (चि, c. 5.), Ve. iii.

Potable : पेय (f. या) : v. Drinkable.

Potash : (1) यवक्षार: ; (2) सर्जि:, -का.

Potato : *गोलालु:, *sweet p.* : रक्तालु:, Bha.

Pot-bellied : (1) लम्बोदर (f. रा) ; (2) तुन्दिल (f. ला) ; (3) पिचिण्डिल (f. ला).

Pot-boy : भाण्डवाह:, -क: (?) ; भाण्डहर:, -हारक: (?).

Pot-companion : पानगोष्ठीसुहृद् and sim. comp.s.

Potency : शक्ति:, : v. Efficacy.

Potent : वीर्यवत् (f. ती) : v. Also efficacious.

Potentate : अधिपति: : v. King, sovereign.

Potential : *p. mood* : विधिलिङ् : v. Grammar.

Pot-herb : (1) शाक (mn.) ; (2) शि(सि)ग्रु: (rare).

Pot-house : (1) शुण्डा, -लय: ; (2) शुण्डापानम् ; (3) शौण्डिकापण:.

Potion : gen. expr. by औषधम् *or* अगद: (= medicine), H. 29.

POTSHERD : घटशकलम् and sim. comp.s. : v. Pot, piece.

POTTAGE : यू(ज़)ष (mn.), Bha.

POTTER : (1) कुम्भकारः ; (2) कुलालः, *P.'s wheel* : -चक्रम्.

POTTERY : I. The place : कुलालगृहम् and sim. comp.s. II. Earthen-ware : q.v. : कौलालकम्.

POUCH : I. Lit. : भस्त्रा. II. The belly : लम्बोदरम्.

POULTERER : गृहशकुनिविक्रेतृ (f. त्री) and sim. comp.s.

POULTRY : गृहपालिताः खाद्यपक्षिणः.

POULTICE : I. Subs : उपनाहः. II. Verb : उपनाहं ददाति (दा, c. 3. : with loc.).

POUNCE : I. Subs. : मसीशोषणचूर्णम्. II. Verb : *p. on or upon* : अवपत्य गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.); *p. ing of a hawk* : श्येनावपातः.

POUND (subs.) : I. The weight : *अर्धसेरः. II. Gold-coin : सुवर्णः, -मुद्रा (?). III. For cattle : अवरोधः, -शाला (??).

POUND (v.) : I. To pulverize : (1) चूर्णयति, सं-, परि-, (चूर्ण्, c. 10.) ; (2) चूर्णीकरोति : v. Also to grind, crush. II. To impound : रुणद्धि, अव-, (रुध्, c. 7.).

POUNDAGE : expr. शतकं देयम्.

POUNDER : I. A pestle : मुस(ष)लम्. II. Of persons, etc. : by comp., *ten p.* : दशसुवर्णकः (after शती of J.).

POUR (v.t.) : I. Lit. : (1) पातयति, नि-, (c. of पत्=to fall), *water was p.ed on his head* : तस्यापतन्मूर्ध्नि जलानि, R. xiv. 8. ; (2) ददाति (दा, c. 3 with loc.=to give, put : q.v.) ; (3) सिञ्चति, नि-, (सिच्, c. 6.=to water, sprinkle). II. To p. forth ; (1) मुञ्चति (मुच्, c. 6.) : v. To discharge ; (2) वर्षति (वृष्, c. 1.) : v. To shower. III. To p. out, i.e. emit, send forth : q.v. : विसृजति (सृज्, c. 6.). IV. To utter : q.v. : उद्गिरति (गृ, c. 6.)

POUR (v.i.) : I. To flow : q.v. : स्रवति (स्रु, c. 1.). II. Of the rain : *it is p. ing* : धारा जवेन पतन्ति, Mr. v. III. To come in : समापतति (पत्, c. 1.).

POUT : I. Subs. : क्रोधावेशः. II. Verb : ओष्ठौ प्रसारयति (c. of सृ) *or* दर्शयति (c. of दृश्).

POVERTY : I. Lit. : (1) दारिद्र्यम् *or* दरिद्रता, *p. -stricken* : दारिद्र्योपहत (f. ता) ; *p. is unending misery* : दारिद्र्यमनन्तकं दुःखम्, Mr. i. ; *everybody seems to be in p.* : सर्व एव दरिद्रति, H. ii. 2. ; (2) निर्धनता, etc. : v. Poor ; (3) दैन्यम् (=wretchedness). II. Meagreness, want : q.v. : हीनता.

POWDER (v.) : I. To reduce to p. : (1) चूर्णीकरोति ; (2) चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) ; (3) लवशः करोति. II. To sprinkle with p., as the hair : चूर्णं ददाति (दा, c. 3. : with loc.).

POWDER (subs.) : (1) चूर्णम्, *clouds reduced to p.* : चूर्णमिवन्तो घनाः, V. i. 4. ; (2) पिष्टम्, *it was (like) grinding p.* : तदेव पिपेष पिष्टम्, N. xiii. 19. ; (3) क्षोदः (rare).

POWDERY : I. Dusty : q.v. : पांशुल (f. ला). II. Powder-like : (1) चूर्णाभ (f. भा) ; (2) क्षोदक्षुद्र (mfn. : rare) ; and sim. comp.s.

POWER : I. Strength : (1) शक्तिः, *my p. is failing in a fight with an inferior* : शक्तिर्ममावस्यति हीनयुद्धे, Ki. xvi. 17. ; (2) प्रभावः (as disclosed in effect), *excelling the gods and demons in p.* : अतिशयितसुरासुरप्रभाव (f. वा), U. v. 4. ; (3) वीर्यम् (=strength), *triumphant p.* : विजयि वीर्यम्, Vi. i. 8. ; (4) बलम् : v. Force ; (5) सामर्थ्यम् (rare), Vi. II. Ability : (1) शक्तिः, *p. of procreation* : प्रजननशक्तिः ; (2) सामर्थ्यम् ; (3) क्षमता. III. Influence : (1) प्रभुत्वम्, -ता, *as they had no p. they could not extricate him from the misfortune* : न शेकतुस्तमप्रभुत्वादुत्तारयितुमापदः, D. i. ; *p. is founded on money* : प्रभुत्वं धनमूलं हि, H. ; (2) प्रभावः, *through my p.* : मत्प्रभावात्, Mah. *To have p. over* : प्रभवति (भू, c. 1. : with loc.), K. *To be in one's p.* : expr. by adj. : v. Able, to defend. *As far as lies in one's power* : यावच्छक्तितः, K. IV. In Alg. : घातः. V. Forces : बलम्. VI. A spirit : q.v.

POWERFUL : I. Strong : q.v. : बलवत् (f. ती). II. Having great power : (1) प्रबल (f. ला) ; (2) विक्रान्त (f. न्ता) ; (3) पराक्रान्त (f. न्ता) ; (4) वीर्यवत् (f. ती) ; (5) ऊर्जस्वल (f. ला) ; etc. III. Efficacious : (1) वीर्यवत्, *as in very p.*

medicine : अतिवीर्यवतीव भेषजे, Ki. ii. 4. ; (2) सामर्थ्यवत् (f. ती : rare), M.n.

POWERFULLY : (1) बलवत् ; (2) प्रबलम् (?) ; (3) सबलम् (?).

POWERLESS : (1) निर्बल (f. ला) ; (2) बलहीन (f. ना) : (3) असमर्थ (f. र्था) ; (4) निष्प्रभाव (f. वा) ; etc. : v. Also vain.

POX : *small p.* : शीतला *or* विस्फोटकः ; *cow-p.* : गोवसन्तः (?).

PRACTICABILITY : साध्यता : v. Also possibility.

PRACTICABLE : साध्य (f. ध्या) : v. Also possible.

PRACTICAL : I. Not theoretical : (1) व्यवहारिक (f. की) ; (2) better by circumlo., *without sufficient p. knowledge* ; कर्मस्वपरिनिष्ठितः, Sr. i. 3. : v. Use. II. Of men : (1) व्यवहारकुशल (f. ला), D. vi. ; (2) by circumlo. III. Relating to life and practice : *p. rules* : व्यवहारनियमावलिः (?) ; *p. life* : लौकिकजीवनम् (?).

PRACTICALLY : I. Lit. : expr. with व्यवहारः. : v. Use. II. Not nominally : (1) कार्यतः ; (2) कर्मतः.

PRACTICE (subs.) : I. Customary actions : (1) अभ्यासः, *from great p.* : अत्याभ्यासात्, Mah. i. 130. 22. com. ; (2) खुरली (military : rare), *who has had p. in the use of arms* : अस्त्रप्रयोगखुरली, Vi. ii. 34. ; (3) शिक्षा (=learning), *gifted with use and p.* : प्रयोगशिक्षागुणभूषणेषु, Ki. xvi. 6. ; (4) अनुग्रहणम् (?), Mah. i. 130. 24. (5) योग्या (medical or military), *to train up in p.* : योग्यां कारयति, Sr. i. 9. II. Custom : q.v. : आचारः. III. Habitually doing : (1) क्रियाप्रबन्धः, R. vi. 23. ; (2) अनुष्ठानसातत्यम्, M.n. ; and sim. comp.s. IV. Use, action : q.v. : व्यवहारः. Ph. : *consummation of bad p.s* : दुष्कर्मणां परिपाकः, Vi. V. Exercise of any profession : expr. by circumlo., *the doctor has great p.* : *बहुभिराहूयते वैद्यः. VI. Stratagem : कौशलम्.

PRACTISE (v.) : I. To perform frequently : (1) अभ्यस्यति (अस्, c. 4.), *as if p. ing peculiar restrained breathing* : अपूर्वप्राणायाममिवाभ्यस्यन्तम्, K. ; (2) अभ्यासं करोति (with gen.) ; (3) शिक्षते (=to learn : q.v.) ; (4) परिचयं करोति, *should p. (the use of) instruments* : यन्त्राणां परिचयः कार्यः, Sr. 48. *P. ed* : (1) by subs. : v. Practice ; (2) अभिज्ञ (f. ज्ञा) : v. Conversant. II. To do habitually : q.v. : नित्यं करोति and sim. comp.s. III. To carry on : *what calling do you p. sir ?* : कां वृत्तिमुपजीवत्यार्यः, Mr. ii. ; *I will p. here* : *अत्र व्यवहारमनुजीवामि. IV. To try artifices : कौशलं करोति.

PRACTITIONER : *medical p.* : वैद्यः : v. Physician ; *legal p.* : *व्यवहाराजीवः.

PRÆTOR : a Roman officer : *अग्रगः.

PRÆTORIAN : expr. by comp. or gen.

PRAGMATIC : Ph. : *p. sanction* : सार्वलौकिकशासनम् (?).

PRAGMATICAL, -LY : v. Officious, -ly.

PRAIRIE : निर्वृक्षक्षेत्रम् and sim. comp.s.

PRAISE (subs.) : (1) प्रशंसा, *some sang hymns containing p.s* : केचित् प्रशंसामालीढानि सामानि जगुः, C. ; (2) स्तुतिः *or* स्तवः, सं- ; *p.s of Rāma* : रामाभिष्टवः, Rām. : v. Eulogy ; (3) नुतिः (rare).

PRAISE (subs.) : (1) प्रशंसति, अभि-, (शंस्, c. 1.), *cheerfully p. ing the boy from all sides* : अभितः प्रशस्य मुदा कुमारम्, Ku. xiii. 20. ; (2) स्तौति *or* स्तवीति, सं-, अभि-, परि-, (स्तु, c. 2. : gen. of superiors) ; (3) नौति, प्र-, अभि-, (नु, c. 2.), *p. d. the couple* : तन्मिथुनं नुनाव, Ku. vii. 90. ; (4) कीर्तयति : v. To celebrate ; (5) गायति : v. To sing.

PRAISER : (1) प्रशंसक (f. सिका) ; (2) better by verb.

PRAISEWORTHILY : expr. by adj., comp. or circumlo.

PRAISEWORTHY : (1) प्रशस्य (f. स्या) ; (2) प्रशस्त (f. स्ता) ; (3) प्रशंसनीय (f. या) ; (4) प्रशंसार्ह (f. र्हा) and sim. comp.s.

PRANCE (v.) : प्लवते (प्लु, c. 1. : ?).

PRANK (subs.) : क्रीडा : v. Play, frolic.

PRANK (v.) : विभूषयति (भूष्, c. 10.) : v. To adorn.

PRATE : जल्पति (जल्प्, c. 1.) : v. To babble.

PRATER : (1) जल्पाक (f. की) ; (2) वाचाल (f. ला) ; (3) वाचाट (f. टा).

PRATINGLY : expr. by adj. or present part.
PRATTLE : I. Verbs. : जल्पति : v. To babble. II. Subs. : जल्पितम् : v. Babble.
PRATTLER : जल्पाक (f. की) : v. Babble.
PRAVITY : expr. by adj., : *p. of nature* : नष्टस्वभाव: : v. Corrupt, depraved.
PRAWN : इक्षाक:.
PRAY : I. To a deity : स्तवीति *or* स्तौति (स्तु, c. 2.), *p. ed the goddess in mind* : अस्तुवन् मनसा देवीम्, Mah. iv. 6. 1. : *the king with his brothers, desirous of a view, again began to p. with various formulas of p. er, invoking the goddess* : स्तोतुं प्रचक्रमे भूयो विविधैः स्तोत्रसम्भवैः। आमन्त्र्य दर्शनाकाङ्क्षी राजा देवीं सहानुजः॥ II. To entreat, supplicate : q.v. : याचते (याच्, c. 1.).
PRAYER : I. To a deity : (1) स्तव: ; (2) स्तोत्रम् : v. To pray ; (3) स्तुति: (rare), *this p. was addressed by the son of Indra* : स्तुतिरिति जगदे हरेः सूनुना, Ki. xviii. 21. II. Entreaty, supplication : q.v. : याच्ञा. Ph. : *one who grants p.s (of deities)* : वरद (f. दा) Mah. iv. 6. 7.
PRAYER-BOOK : स्तोत्रसंहिता and sim. comp.s.
PRAYERFUL : expr. by circumlo : v. Devotional, pious.
PRAYERLESS : (1) विना स्तवेन ; (2) स्तुतिमकृत्वा ; etc. : v. Without.
PREACH : (1) (धर्मं) प्रवक्ति (वच्, c. 2. : ?) ; (2) उद्घोषयति (घुष्, c. 10.= to proclaim : q.v.); (3) उदीरयति (ईर्, c. 10.=to utter : q.v.).
PREACHER : (1) धर्मप्रवक्तृ (f. त्री : ?) ; (2) धर्मशासक (f. सिका ?).
PREACHING : I. Subs. : धर्मशासनम् and sim. comp.s. II. Adj. : v. Preacher.
PREAMBLE : प्रस्तावना : v. Also preface.
PREBEND (subs.) : वृत्ति: (=gen. term).
PREBENDARY : धर्मोपासक: (?). *P. -ship* : धर्मोपासकता (?).
PRECARIOUS : (1) अनिश्चित (f. ता) : v. Uncertain ; (2) संदिग्ध (f. ग्धा) : v. Doubtful.
PRECARIOUSLY : expr. by adj. or circumlo.
PRECAUTION : *he took no p. to avoid the calamity* : तामापदं परिहर्तुं स कमप्युपायं पूर्वं नावललम्बे.
PRECAUTIONARY : expr. by circumlo : v. Above.
PRECEDE : expr. by words meaning before, p.-ing, first, *Kālidāsa p.d Bhavabhūti* : *भवभूतेः पूर्वं बभूव कालिदासः ; *he p.s me* : *ममाग्रगः सः ; *flowers p. fruits* : उदेति पूर्वं कुसुमं ततः फलम्, Sa. vii. 30.
PRECEDENCE : I. Lit. : expr. as above : पूर्ववर्तिता, *p. of cause as regards effect* : कार्यं प्रति कारणस्य पूर्ववर्तिता, Par. II. Superior rank : (1) प्राधान्यम् ; (2) अग्रस्थानम् and sim. comp.s.
PRECEDENT : in law : perh. व्यवस्था.
PRECEDING (adj.) : (1) अतिक्रान्त (f. न्ता), *in the p. section* : अतिक्रान्ते पादे, S. iii. 2. ; *the merits of the preceding kings* : अतिक्रान्तपार्थिवगुणान्, Mu. i. ; (2) अग्रग (f. गा) ; (3) पूर्ववर्तिन् (f. नी) ; and sim. comp.s. : v. Also former, past.
PRECENTOR : (1) गायकाग्रणी ; (2) मुख्यगायक:.
PRECEPT : नियोग: : v. Order, instruction.
PRECEPTIVE : I. Containing precepts : नियोगगर्भ (f. र्भा). II. Of the nature of p.s : expr. by subs.
PRECEPTOR : गुरु: : v. Teacher.
PRECEPTRESS : (1) उपाध्याया, उपाध्यायी ; (2) अध्यापिका.
PRECESSION : of the equinoxes : (1) अयनचलनम्, Go. vi. 18. ; (2) क्रान्तिपातगति:, com.
PRECINCT : सीमन् (m.) *or* सीमा : v. Boundary, limit. *Within the p.s of* : सीमान्तवर्तिन् (f. नी), J.
PRECIOUS : I. Lit. : (1) महार्ह (f. र्हा), *p. bed* : महार्हशय्या, Ki. ; (2) बहुमूल्य (f. ल्या) ; (3) महार्घ (f. र्घा). *P. stone* : उपलरत्नम्, V. m. 80. 2. ; महार्होपलम् : v. Gem. II. Fig. : अमूल्य (f. ल्या) and sim. comp.s.
PRECIOUSNESS : I. Lit. : (1) महार्हता ; (2) बहुमूल्यता. II. Fig. : अमूल्यता.
PRECIPICE : (1) प्रपात: ; (2) अतट: ; (3) भृगु:, D.
PRECIPITANCY, PRECIPITATION : क्षिप्रकारिता : v. Hastiness.
PRECIPITATE (v.) : I. To throw headlong : अध: क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. Also to fall. II. Hasten : त्वरयति (c. of त्वर्).

PRECIPITATE (adj.) : I. Rash, hasty : q.v. : क्षिप्रकारिन् (f. णी). II. Headlong : q.v. : अवाङ्मुख (f. खी).

PRECIPITATELY : I. Hastily : अविमृश्य *or* असमीक्ष्य. II. Headlong : q.v.

PRECIPITOUS : I. Steep : अवसर्पिन् (f. णी) ; (2) पातुक (f. का). II. Precipitate : q.v.

PRECIPITOUSNESS : I. Lit. : पातुकता ; better by adj. II. Rashness : q.v. : क्षिप्रकारिता.

PRECISE : I. Exact : (1) शुद्ध (f. द्धा=correct) ; (2) यथार्थ (f. र्था=actual) ; (3) सुनिश्चित (f. ता=well-ascertained) ; (4) स्थिर (f. रा =fixed). II. Punctilious : q.v.

PRECISELY : (1) यथार्थतः (=actually) ; (2) नियतम् (=certainly : q.v.).

PRECISENESS, PRECISION : I. Exactness : (1) विशुद्धता (= accuracy) ; (2) यथार्थता (=actuality) ; (3) स्थिरता (=fixedness). II. Punctiliousness : q.v.

PRECLUDE : प्रतिषेधति (सिध् , c. 1.) : v. To prevent.

PRECOCIOUS : (1) अकालपरिणत (f. ता) ; (2) अकालप्रौढ (f. ढा : fig.).

PRECOCITY : (1) अकालपरिणतिः ; (2) अकालप्रौढता (fig.) ; (3) by circumlo.

PRECONCEIVED : (1) पूर्वकल्पित (f. ता) ; (2) पूर्वसम्भावित (f. ता) ; and sim. comp.s.

PRECONCEPTION : (1) पूर्वकल्पना ; (2) पूर्वभावना ; (3) पूर्वबुद्धिः.

PRECONCERTED : (1) पूर्वनिर्धारित (f. ता) ; (2) पूर्वमन्त्रित (f. ता) and sim. comp.s.

PRECURSOR : पूर्वचिह्नम् : v. Also harbinger, forerunner.

PRECURSORY : *p. symptoms* : पूर्वलक्षणम् : v. To forebode.

PREDATORY : (1) दस्युवृत्तिः (mfn. : of men) ; (2) लुब्धक (f. का).

PREDECESSOR : (1) expr. by अतिक्रान्त (f. न्ता) (राजा etc.) : v. Preceding ; (2) पूर्वस्थ (f. स्था) with a subs.

PREDESTINARIAN : (1) दैष्टिकः ; (2) दैवप्रमाणकः, M.n.

PREDESTINATION : I. The act. : expr. by circumlo. II. The theory : (1) दैष्टिकता ; (2) often by दैवम् (=fate) : q.v.

PREDESTINATE, PREDESTINE : expr. by circumlo., *how could you so cruelly p. my separation from my beloved* : कथं वियोजयसे वल्लभयेति निर्गता लिपिर्ललाटन्तपनिष्ठुराक्षरा, N. i. 138.

PREDETERMINE : पूर्वं निश्चिनोति (चि, c. 5.) : v. To determine.

PREDICABLE : expr. by circumlo. : v. To predicate.

PREDICAMENT : I. Logical : पदार्थः, Par. II. Condition : q.v. : दशा.

PREDICATE : I. Subs. : (1) विधेयम्, Kav. ; (2) विशेषणम्, M. n. on Si. i. 48. II. Verb : perh. अनुवदति (वद्, c. 1. : अनुवाद्य=subject, Kav.) ; उद्दिश्य वदति (वद्, c. 1.) *or* वक्ति (वच्, c. 2.),

PREDICT : I. To foretell : *I p.ed his death* : तस्य मरणं मया पूर्वमेव कथितम् : v. To tell, before. II. To forbode : q.v.

PREDICTION : उक्तिः (= saying : exact sense from context).

PREDILECTION : पक्षपातः : v. Liking, partiality.

PREDISPOSE : प्रवर्तयति (c. of वृत्) : v. To induce.

PREDISPOSITION : भावः : v. Inclination.

PREDOMINANCE : (1) प्रबलता ; (2) प्रभुत्वम् (=dominion) ; (3) आधिक्यम् (in number).

PREDOMINANT (1) प्रबल (f. ला) ; (2) प्रभविष्णु (mfn. : in power).

PREDOMINATE : expr. by adj., *with a p. ing force* : प्रभूतबलेन : v. Also to excel.

PRE-EMINENCE : (1) सर्वश्रेष्ठता ; (2) सर्वोत्कृष्टता ; etc.

PRE-EMINENT : (1) सर्वश्रेष्ठ (f. ष्ठा) ; (2) सर्वोत्कृष्ट (f. ष्टा) ; (3) सर्वप्रधान (f. ना) ; (4) अग्रगण्य (f. ण्या) : v. Excellent.

PRE-EMINENTLY : (1) सर्वापेक्षया ; (2) सर्वाधिकम् ; (3) परमम्.

PRE-ENGAGEMENT : (1) पूर्वप्रतिश्रुतम्, -तिः (*or* श्रवः ?) ; (2) पूर्वसमयः (?).

PRE-EXIST : पूर्वम् अस्ति : v. To exist, before.

PRE-EXISTENCE : (1) पूर्वभूतिः (?) ; (2) पूर्वसत्त्वम् ; (3) better by verb.

PREFACE (subs.) : मुखबन्धः. N.B. विज्ञापनम् and उपक्रमणिका used by modern writers. S. p. b. has भूमिका.

PREFACE (v.) : expr. by subs, *he has p.d it with an essay on poetry* : *मुखबन्धे काव्यविषयकः प्रबन्धो निवेशितः.

PREFATORY : expr. by subs. : v. Preface.

PREFECT : नायकः (?), *p. of the city guard* : नगररक्षिनायकः (?).

PREFECTURE : नायकता, -त्वम् (? : the office) ; नायकाधिकारः (? : the jurisdiction).

PREFER : I. To offer, address : *to p.a charge* : अभियोगं करोति *or* निवेदयति (=to inform). II. To advance, raise : q.v. : उन्नमयति (c. of नम्), *p. your friends* : उन्नमय स्वबन्धुवर्गम्, K. III. To regard more : बहु (much) *or* अधिकम् (more) मन्यते (मन्, c. 4.) : v. Also to excel. IV. To like more : अधिकं रोचते (रुच्, c. 1. : with dat. of the person) : v. Also better.

PREFERABLE : expr. with वरम्, *a forest is p. to a life of poverty among friends* : वरं वनं······न बन्धुमध्ये धनहीनजीवितम्, H. : v. Better (II), to prefer.

PREFERENCE : often expr. by रुचिः, अभि- (=liking) : v. Also to prefer.

PREFERENCE TO, IN : विहाय, अपहाय, etc. (with acc.), *in p. to heaps of jewels* : रत्नराशीनपि विहाय, Sa. ii.

PREFERMENT : पदोन्नतिः : v. Promotion, advancement.

PREFIGURE : प्रदर्शयति (c. of दृश्) : v. To announce, shew.

PREFIGUREMENT : प्रदर्शनम् (?) : v. Announcement, indication.

PREFIX (v.) : expr. by circumlo., *whom (they) say Kashipu with Hiranya p. ed* : यं···हिरण्यपूर्वं कशिपुं प्रचक्षते, Si. i. 42.

PREFIX (subs.) : उपसर्गः, "धातुलीनमुपसर्गं इवार्थम्", Si. x. 15.

PREGNANCY : (1) expr. by गर्भः ; (2) सगर्भता. *Signs of p.* : दोहदलक्षणम्, R. iii. 1. *In a state of p.*=pregnant : q.v. *In the first three months of p. of a woman* : गर्भिणीप्रथमद्वितीयतृतीयमासे, Sr.

PREGNANT : I. Lit. : (1) गर्भिणी ; (2) गर्भवती ; (3) अन्तर्वत्नी ; (4) आपन्नसत्त्वा, *she became p. by me* : सा मयासीदापन्नसत्त्वा, D. iv. *To become p.* : गर्भं दधाति (धा, c. 3.) *or* धारयति (धृ, c. 10.), R. x. 58. *or* गर्भो भवति (with gen. of the woman), Ku. i. 14. II. Fig. : अर्थवत् (f. ती). Ph. : *p. signification* : निगूढार्थः.

PREHENSILE : ग्राहिन् (f. णी) : v. To catch, seize.

PRE-INTIMATION : (1) प्राङ्निर्देशः ; (2) by circumlo. : v. To inform, tell, before.

PREJUDGE : पूर्वं निश्चिनोति (चि, c. 5.) : v. To judge, before.

PREJUDGEMENT : विचारात् प्राङ्निर्णयः and sim. comp.s. (?).

PREJUDICE (subs.) : I. Lit. : (1) पूर्वसंस्कारः ; (2) विद्वेषः (=dislike). II. Injury, mischief : q.v. : क्षतिः.

PREJUDICE (v.) : I. To prepossess : *all men are p.d more or less* : *सर्वे न्यूनाधिकं पूर्वसंस्कारवशाः ; *he p.d him against me* : *स तं मयि बद्धविद्वेषं चकार. II. Injure : q.v. : बाधते (बाध्, c. 1.).

PREJUDICIAL : क्षतिकर (f. री) : v. Injurious, to injure.

PREJUDICIALLY : expr. by verb or circumlo.

PRELACY : *प्रधानाचार्यत्वम् ; -पदम् (the office) ; -अधिकारः (the jurisdiction).

PRELATE : *प्रधानाचार्यः ; आचार्यमुख्यः.

PRELATICAL : v. Episcopal.

PRELECTION : प्रबन्धः (?) : v. Lecture, discourse.

PRELIBATION : v. Foretaste.

PRELIMINARY : *p. Investigation* : प्रथममनुसन्धानम् ; (?) ; *p. observation* : मौखिकमनुशासनम् ; *p.s of peace* : प्रशमस्य पूर्वकार्याणि (?).

PRELUDE (subs.) : I. Lit. : (1) प्रस्तावना ; (2) पूर्वरङ्गः (musical), Si. ii. 8. II. Fig., forerunner, harbinger : पूर्वलक्षणम्.

PRELUDE (v.) : I. Lit. : expr. by subs. II. To precede : q.v.

PRELUSIVE, PRELUSORY : *"p. drops"* : प्रथमोदबिन्दवः : v. First, prelude.

PREMATURE : I. Lit. : (1) अकालपक्व (f. क्वा) ;

(2) अकालपरिणत (f. ता) ; etc. : v. Ripe. II. Untimely : (1) अकाल- *or* असमय- in comp., *p. birth* : अकालजात (f. ता) ; (2) आकालिक (f. की) ; (3) असामयिक (f. की), *p. agitation* : असामयिकः क्षोभः, Ki. ii. 40. III. Arrived at without due evidence : perh. अपक्व (f. क्वा).

PREMATURELY : expr. by adj.

PREMEDITATE : पूर्वं संकल्पयति (c. of क्लृप) : v. To meditate, contrive.

PREMEDITATION : संकल्पः, पूर्व- : v. Also contrivance.

PREMIER : (1) मुख्यमन्त्री, P.; (2) प्रधानसचिवः, H. ; (3) मन्त्रीशः, Say. ; and sim. comp.s. : v. Minister, chief.

PREMISE (v.) : (1) उपन्यस्यति. (अस्, c. 4.) ; (2) उल्लिखति (लिख्, c. 6.) : v. To state.

PREMISES (subs.) : I. In logic : v. Premiss. II. Buildings and land : गृहाः (m. pl.)

PREMISS : *major p.* : उदाहरणम्, *मूलावयवः, *minor p.* : उपनयः, *अन्तरवयवः, "उत्पत्तिधर्मकं स्थाल्यादिद्रव्यमनित्यमित्युदाहरणं, तथा चोत्पत्तिधर्मकः शब्द इत्युपनयः, तस्मादुत्पत्तिधर्मकत्वादनित्यः शब्द इति निगमनम्, N. d. i. 39.

PREMIUM : I. Reward : q.v. : II. Commercial : अतिरिक्तदानम् (?).

PREMONITION : v. Warning, notice.

PREMONITORY : अग्रिमः (मा, मं) (=early) : v. Also to warn. *P. symptom* (of a disease) : पूर्वरूपम्, Bha.

PRE-OCCUPATION : पूर्वभोगः *or* -भुक्तिः : v. Possession.

PRE-OCCUPY : I. Lit. : पूर्वम् अधिकरोति (कृ, c. 8.). II. To pre-engage : *I am p.ied* : *व्यापृतोऽस्मि.

PREPARATION : I. The act : (1) उपकल्पः, -नम् ; (2) परिकल्पः, -नम् ; (3) प्र-कल्पनम् *or* कल्पितम् ; (4) सज्जीकरणम् (=getting ready) ; (5) साधनम् (=of food). II. Anything prepared : expr. by verb.

PREPARATIVE : expr. by verb : v. Also preliminary.

PREPARE (v.t.) : (1) कल्पयति, उप-, प्र-, परि-, (क्लृप्, c. 10.), *there everything necessary for coronation was p.d* : अभिषेचनिकं द्रव्यं सर्वं तत्रोपकल्पितम्, Ram, ii. 12. 13. ; (2) सज्जीकरोति : v. Ready, to make ; (3) साधयति (c. of सिध् : of food), *food p.d with five roots* : पञ्चमूलेन सिद्धान्नानि, Bha. ; (4) करोति, Ram. ii. 12. 2. ; (5) योजयति, प्र-, सं-, (युज्, c. 10. : to mix, as of some medicines), Bha.

PREPARE (v.i.) : (1) सज्जीभवति ; (2) sometimes by trans.

PREPAY : पूर्वं मूल्यं ददाति (दा, c. 3.) : v. To pay.

PREPENSE : *malice p.* : perh. व्यवसितद्रोहः : v. Deliberate.

PREPONDERANCE : आधिक्यम् : v. Superiority, excess.

PREPONDERATE : अतिरिच्यते (pass. of रिच्), H. iv. 131.

PREPOSITION : कर्मप्रवचनीयः (of some p.s, Pāṇini i. 4. 83.).

PREPOSSESS : (1) प्रह्वीकरोति, *my heart p. ed by (your) good qualities* : प्रह्वीकृतं मे हृदयं गुणौघैः, Ki. iii. 12. ; (2) आवर्जयति (वृज्, c. 10.) : v. Also to prejudice.

PREPOSSESSING (adj.) : हृदयहारिन् (f. णी) : v. Charming.

PREPOSSESSION : (1) पक्षपातः (in good sense) ; (2) पूर्वसंस्कारः (=prejudice).

PREPOSTEROUS : अयुक्त (f. क्ता) : v. Also inconsistent, unreasonable.

PREPOSTEROUSLY : expr. by adj. or circumlo.

PREPUCE : (1) लिङ्गाग्रत्वच् (f.) ; (2) चर्मन् (n.) (when the sense is clear), Bha. and sim. expr. (??).

PREREQUISITE : *we will say what is p. for an enquiry about God* : ब्रह्मजिज्ञासायामपि यत्पूर्ववृत्तं नियमेनापेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) तद्वक्तव्यम्, S.i.

PREROGATIVE : (1) अनन्याधिकारः (?) ; (2) असामान्याधिकारः (?) ; etc.

PRESAGE (subs.) : v. Presentiment, omen.

PRESAGE (v.) : पूर्वं *or* पुरः शंसति (शंस्, c. 1.), Si. xv. 96. : v. Also to forebode.

PRESBYTERIAN : no equiv. प्रष्ठ (f. ष्ठा) may be used.

PRESCIENCE : (1) पूर्वज्ञानम् (?) ; (2) भविष्यविज्ञानम्.

PRESCIENT : (1) पूर्वदर्शिन्. (f. नी : fig.) ; (2) by verb : v. Foresee, foreknow.

PRESCRIBE : I. To dictate, direct : q.v. : निर्दिशति (दिश्, c. 6.). II. Medically : औषधं (=medicine) *or* अन्नं (=food) निर्दिशति.

PRESCRIPTION : I. Legal : बहुकालभोगः : v. Possession. II. Medical : औषधनिर्देशः and sim. comp.s.

PRESCRIPTIVE (adj.) : expr. with बहुकालभोगः.

PRESENCE : (1) उपस्थितिः ; (2) सन्निधानम् *or* सन्निधिः ; (3) by adj. *In the p. of* : समक्षम् : v. Before. *From the p. of* : पुरस्तात् *or* सम्मुखतः. *To the p. of* : सम्मुखम् : v. Also near. Ph. : *p. of mind* : मनःस्थैर्यम् (?) *or* शान्तचित्तता (?) and sim. expr.

PRESENT (subs.) : (1) उपदा, *p.s came to the lord of Kośala* : उपदा विविशुः कोशलेश्वरम्, R. iv. 70. ; (2) उपायनम्, *fit for p.s to him* : तस्योपायनयोग्यानि, Ku. ii. 37. ; (3) उपहारः, *if you make a p. of your son to the goddess*, (i.e. sacrifice him) : यदि त्वमात्मनः पुत्रं भगवत्या उपहारीकरोषि, H. iii. ; (4) प्राभृतम्, *and bringing new p.s day by day* : अहरहश्च नवनवानि प्राभृतान्युपहरन्ती, D. ii. ; (5) प्रीतिदायः (of love), *accepting the p.* : तं प्रीतिदायं प्रतिगृह्य, Ram. ; (6) उपढौकनम् (rare). Ph. : *at p.* : वर्तमाने, Vi. v. : v. Now ; *in p.* : सपदि : v. Instantly.

PRESENT (v.) : I. To give freely : (1) उपहरति (हृ, c. 1.), *what the infallible (Krishna) p. ed* : यदुपाहरदच्युतः, Mah. iv. 72. 39. ; (2) उपढौकते (ढौक्, c. 1.) : v. To offer ; (3) उपहारं etc. ददाति (दा, c. 3.) : v. Subs. II. To high officers : दर्शनं कारयति (c. of कृ : with gen.). III. To p. oneself : उपतिष्ठते (स्था, c. 1.=to attend on). IV. To exhibit, shew : q.v. : प्रदर्शयति (c. of दृश्) ; *to p. arms* : अस्त्राणि परिदर्शयति (?). V. To give, deliver : q.v. : ददाति. Ph. : *p. a false appearance of* : विडम्बयति, R. xvi. 11.

PRESENT (adj.) : I. Now existing : (1) वर्तमानः (ना, नं), *who is the seventh and p. Manu* : सप्तमो वर्तमानो यो मनुः, B.p. ; लट् *denotes p.* : वर्तमाने लट्, Pāṇini, iii. 2. 123. ; (2) भवत् (f. न्ती rare), Ki. xii. 19. ; (3) आधुनिक (f. की : of now). II. In view : (1) by वर्तते (वृत्, c. 1.=to be), *you are not p.* : दूरे वर्तसे ; *my friend appears to be present before me* : जाने प्रियसखी मेऽग्रतो वर्तत इति, Sa. vi. ; (2) उपस्थित (f. ता), *as she is p.* : यदियमुपस्थिता, R. i. 87. ; (3) सन्निहित (f. ता=near : q.v.) ; (4) सम्मुखस्थ (f. स्था=before the face of) ; (5) प्रत्यक्ष (f. क्षा=before the eyes of).

PRESENTATION : I. The act : v. To present. II. Nomination : निर्वाचनम्.

PRESENTIMENT : expr. by circumlo, *I have a p. of something bad* : चेतो मेऽशुभं कथयति, see Ki. xiii. 6., xi. 8. : v. To forebode, mind.

PRESENTLY : अधुना : v. Instantly, soon.

PRESENTMENT : (1) दानम् (=giving) ; (2) प्रदर्शनम् (=exhibition).

PRESERVATION : रक्षणम् *or* रक्षा, सं-, परि-, अभि-.

PRESERVATIVE : (1) रक्षा ; (2) sometimes -त्राणम् *or* -त्रम् in comp., बद्धगोधाङ्गुलित्राणौ, Ram.

PRESERVE (v.) : रक्षति, सं-, अभि-, (रक्ष्, c. 1.), *to p. crops* : शस्यं रक्षति, Ka. v. 81. : v. Also to save, keep.

PRESERVE (subs.) : i.e. p.ed fruits etc. : no equiv. : expr. with रक्षित (f. ता), सं- (?).

PRESERVER : (1) रक्षक (f. क्षिका), सं-, परि- ; (2) रक्षितृ (f. त्री), सं-, परि- ; (3) रक्षिन् (f. णी).

PRESIDE : अधितिष्ठति, सम्-, (स्था, c. 1.), *he p.s over the world* : सोऽधितिष्ठति लोकम्, Ki. ; (2) by subs. : v. President.

PRESIDENCY : I. Superintendence : *during my p. of the council* : सभामधितिष्ठति मयि *or* मम सभाधिनायकत्वे (?). II. Province. : q.v. : *the Bengal p.* : वङ्गदेशः.

PRESIDENT : (1) अधिष्ठातृ (f. त्री) ; (2) अधिनायक (f. यिका).

PRESIDENTIAL : expr. by comp., *p. chair* : अधिनायकपदम् (?).

PRESS (v.t.) : I. To squeeze : पीडयति, सं-, नि-, अभि-, आ-, (पीड्, c. 10.), *without being p. ed* : न खलु पीडितः, Vid. i. ; *drunk after being fully p. ed* : निष्पीडितपीत (f. ता), B. xii. 18. II. To embrace : (1) निष्पीडयति ; (2) निष्पिनष्टि

(पिष्, c. 7.), Ki. xviii. 13. III. To urge, constrain : q.v. : अनुरुणद्धि (रुध्, c. 7.), *being p. ed about improper things* : अयुक्तमनुरुध्यमानः, Vi. v. IV. To impress (IV) : q.v. : धरति (धृ, c. 1.).

PRESS (v.i.) : I. To crowd, throng : q.v. II. To urge : अनुरुणद्धि.

PRESS (subs.) : I. P. ing : पीडनम्, सं-, नि-. II. Printing-p. : *मुद्रायन्त्रम्. III. Printed publications : *the English p. is free* : अयथितार्नी-लण्डीयमुद्रितानि. IV. Urgency : *p. of business* : कार्योपरोधः.

PRESS-GANG : नाविकधारकाः (m. pl.) and sim. comp.s. (??).

PRESSING (subs.) : expr. with निर्बन्धेन (adv.) *or* by verb. : v. To press (III).

PRESSINGLY : (1) निर्बन्धेन ; (2) साग्रहम् ; (3) निर्बद्धम्.

PRESSMAN : *मुद्रायान्त्रिकः : v. Also printer.

PRESSURE : I. Pressing : पीडनम्, सं-, नि-, निष्-, अभि-. II. Fig., *of trying circumstances* : expr. by भारः (=burden : q.v.). III. Of business etc. : उपरोधः. Ph. : *atmospheric p.* : वायवो भरः *or* भारः (??).

PRESTIGE : perh. प्रतिष्ठा *or* गौरवम्.

PRESUME : I. To suppose : q.v. : सम्भावयति (c. of भू), *if you p. guilt* : यदि सम्भाव्यते पापम्, Mr. ix. 36. II. To venture too far : expr. by adj. or subs. : v. Presumptuous, presumption.

PRESUMPTION : I. Conjecture, guess : q.v. : तर्कः II. Presumptuousness : (1) साहसम् (=boldness : q.v.) ; (2) प्रगल्भता (=audacity : q.v.) ; (3) अवलेपः (=arrogance : q.v.). III. In law : perh. सम्भावना, अनुमानम् (=inference).

PRESUMPTIVE : Perh. सम्भावित (f. ता) ; आनुमानिक (f. की).

PRESUMPTIVELY : expr. by circumlo., *p. he is guilty* : सम्भाव्यते स पापी.

PRESUMPTUOUS : (1) साहसिक (f. की) : v. Bold ; (2) प्रगल्भ (f. ल्भा) : v. Audacious ; (3) अवलिप्त (f. प्ता) : v. Arrogant. *P. -ness* : v. Presumption (II).

PRESUMPTUOUSLY : (1) साहसेन ; (2) सावलेपम् ; (3) प्रगल्भम्, etc.

PRESUPPOSE : सिद्धं (f. द्धां) मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To suppose.

PRETENCE : (1) व्यपदेशः : v. Pretext ; (2) छलम् : v. Deceit (II) ; (3) उपधिः, *with some p.* : सोपधिः, Ki. i. 45.

PRETEND : I. To feign : (1) अपदिशति, वि-, (दिश्, c. 6.), *p. ing a touch of headache* : शिरःशूलस्पर्शमपदिशन्, P. ii. ; (2) भावयति (c. of भू : rare), *p. ing fainting from a rush of poison* : भावितविषवेगविक्रियः, D. ii. ; (3) by subs. II. To p. to, claim : perh. अभिमन्यते (मन्, c. 4.). *P. ed* i.e. feigned : q.v.

PRETENDER : I. Impostor : q.v. II. To the throne : राजाभिमानिन् (f. नी).

PRETENSION : I. Claim, demand : q.v. : अभिमानः (?). II. Pretext : q.v.

PRETERMISSION : I. Omission : q.v. II. In rhe : perh. व्याजस्तुतिः.

PRETERNATURAL : अप्राकृत (f. ता) : v. Supernatural.

PRETERNATURALLY : expr. by adj. or circumlo.

PRETEXT : (1) अपदेशः, वि-, *so that under that p. I will abduct and give her to you* : तत्तेनैवापदेशेन हृत्वा तुभ्यं ददामि ताम्, K. s. x. 184. ; *under what p.* : केनापदेशेन, Sa. ii. ; (2) व्याजः, *under a p. of returning the ring* : अङ्गुलीयार्पणव्याजात्, K. s. x. 102.

PRETTILY : (1) चारु ; (2) सुन्दरम् ; (3) मञ्जु ; (4) मञ्जुलम्.

PRETTINESS : (1) चारुता ; (2) लावण्यम् ; (3) सौन्दर्यम् : v. Beauty.

PRETTY (adj.) : (1) लावण्यमय (f. यी), *only p. features do not leave you* : केवलं लावण्यमयी छाया त्वां न मुञ्चति, Sa. iii. (2) कमनीय (f. या) *or* rarely कान्त (f. न्ता), *very p. wife* : सुकान्तकान्ता, Ku. ix. 2. ; (3) चारु (f. र्वी) ; (4) सु- in comp., *having p. eyes* : सुलोचन (f. ना), R. : v. Beautiful, charming.

PRETTY (adv.) : perh. अनल्प- in comp. (not a little) *or* प्रायेण (=nearly).

Prevail : To prove the stronger : (1) अभि-भवति (भू, c. 1. : with acc.), *that insanities p. over men like you* : यद्भवादृशाः प्रमादैरभिभूयन्ते, K. ; (2) अतिरिच्यते : v. To excel. II. To be current : expr. by adj. : प्रबल (f. ला), प्रचल (f. ला), *or* प्रभूत (f. ता) : v. Prevalent. III. With on, upon, or with, to persuade, induce : q.v. : अनुनीय प्रवर्तयति (c. of वृत्).

Prevailing (adj.), **prevailingly** : v. Prevalent, prevalently.

Prevalence : (1) प्रबलता ; प्रचलता ; (3) आधिक्यम् : v. Below.

Prevalent : (1) प्रबल (f. ला = predominant) ; (2) प्रचल (f. ला current) ; (3) बहुल (f. ला = abundant) ; (4) साधारण (f. णी = common) : v. Those words.

Prevalently : (1) बलवत् (=forcibly) ; (2) बहुलम् (=abundantly) ; (3) साधारण्येन (=commonly).

Prevaricate : (1) अप-लपति (लप्, c. 1.) ; (2) निह्नोतुमिच्छन् (f. न्ती) मिथ्योत्तरं ददाति, see Mu. i. 1.

Prevarication : (1) अपलापः ; (2) निह्नवः ; (3) better by circumlo.

Prevaricator : (1) अपलापिन् (f. नी) ; (2) निह्नववादिन् (f. नी) ; (3) by circumlo.

Prevent : (1) नि-वारयति, प्रति-, विनि-, (वृ, c. 10.), *p. ing the entrance of all attendants* : निवारिताशेषपरिजनप्रवेश (f. शा), K. ; (2) अव-रुणद्धि (रुध्, c. 7.) ; (3) नि-षेधति (सिध्, c. 1.) : v. To prohibit.

Prevention : (1) निवारणम् ; (2) अवरोधः ; (3) निषेधः, प्रतिषेधः.

Preventive : (1) by verb ; (2) -हर (f. रा) in comp., *p. of disease* : रोगहर (f. रा) ; (3) -घ्न (f. घ्नी = killing, destroying) in comp.

Previous : पूर्व (f. र्वा) : v. Former, preceding.

Previously : पूर्वम् : v. Formerly. *P. to* : v. Before.

Prevision : expr. by पूर्वं पश्यति (दृश् c. 1. = to see) : v. Foresight.

Prey (subs.) : आमिषम्, *became the p. of the enemies* : द्विषामामिषतां ययौ, R. xii. 11. (*Beast*) *of p.* : आमिषाशिन् (m.) *or* मांसादः.

Prey (v.) : I. Lit. : आमिषं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) भक्षयति (भक्ष्, c. 10. = to eat : q.v.). II. Fig., to pillage, rob : q.v. III. Fig., to vex, waste : प्र-बाधते (बाध्, c. 1.).

Price (subs.) : (1) मूल्यम्, *at what p.* : कियता मूल्येन, P. ; *we have been cruelly fixed by you as the p. of these* (*ornaments*) : कल्पिता मूल्यमेतेषां क्रूरेण भवता वयम्, Mu. v. 17. ; (2) अर्घः (rare), *at a very low p.* : लघीयसार्घेण, D. iii.

Price (v.) : (1) मूल्यं स्थिरीकरोति *or* कल्पयति (c. of क्लृप्). (2) to have price, or be p.d : अर्घति (अर्घ्, c. 1 ; rare), *gems have no p.* : नार्घन्ति रत्नानि, P. i. 1.

Price-current : पण्यमूल्यनिर्घण्टः (??).

Priceless : (1) अमूल्य (f. ल्या) ; (2) अनर्घ (f. र्घा) ; (3) अनर्घ्य (f. र्घ्या).

Prick (v.) : I. To puncture : q.v. : विध्यति (व्यध्, c. 4.). II. To goad : q.v. : तुदति (तुद्, c. 5.). III. Fig., to sting : (1) विध्यति ; (2) तुदति, Rām. ii. 11. 24. Ph. : *with p. ed up ears* : स्तब्धकर्ण (f. र्णा), H. ii.

Prick (subs.) : I. Puncture : वेधः, -नम्. II. A goad : q.v. : प्रतोदः. III. Stinging pain : (1) दंशः ; (2) यातना. IV. A mark : लक्ष्यम्.

Prickle : (1) शूक (mn.) ; (2) कण्टक (mn. = thorn).

Prickly : (1) शूकिन् (f. नी) ; (2) शूकवत् (f. ती) ; (3) कण्टकिन् (f. नी = thorny).

Pride (subs.) : I. In good sense : (1) मानः, अभि- ; (2) मानिता. II. In bad sense : (1) अहङ्कारः ; (2) दर्पः ; (3) गर्वः (best equiv.), *whose p. used to look down on the world as straw* : तृणमिव परिभूतो यस्य गर्वेण लोकः, Ve. v. III. Ornament : q.v. : अलङ्कारः. *the p. of the heaven* : अलङ्कारः स्वर्गस्य (सा नः प्रियसखी……), V. i.

Pride (v.) : expr. by subs. or adj., *you p. yourself without conquering me* : मामजित्वैव दर्पः, Ve. v. ; *Gauri, who p.s herself in her beauty* : रूपगर्विता श्रीगौरी, V. i.

Priest : I. Family : (1) पुरोहितः ; (2) पुरोधस

(m.). II. Sacrificial : (1) ऋत्विज् (m.) ; (2) याजकः. III. Vedic : श्रोत्रियः. IV. In gen. : आचार्यः.

PRIESTCRAFT : पुरोहितानां चातुर्यम् and sim. expr.s.

PRIESTESS : (1) आचार्या ; (2) होत्री ; (3) याजिका (?).

PRIESTHOOD : I. The office : पौरोहित्यम्. II. Priests collectively : by pl., पुरोहिताः, etc. ; ब्राह्मण्यम् (=Brahmins, the Indian p.) : v. Priest.

PRIESTLY : expr. by comp. or gen.

PRIEST-RIDDEN : (1) पुरोहितवश (f. शा ?) ; (2) पुरोहितायत्त (f. त्ता ?) ; (3) better by circumlo. : v. Lord.

PRIG : (1) दाम्भिक (f. की ?) ; (2) दर्पोद्धत (f. ता ?).

PRIGGISH : (1) दाम्भिक (f. की ?) ; (2) दर्पोद्धत (f. ता ?).

PRIM : (1) विनीत (f. ता) ; (2) by subs. : v. Primness.

PRIMACY : *प्रधानतमाचार्यत्वम् ; प्रधानतमाचार्यपदम्.

PRIMARILY : (1) आदौ ; (2) प्रथमम् : v. First.

PRIMARY : I. First : q.v. : आदिम (f. मा). II. Chief, principal : q.v. : मुख्य (f. ख्या).

PRIMATE : *प्रधानतमाचार्यः, सर्वप्रधानाचार्यः.

PRIME (subs.) : I. Dawn : q.v. : दिनमुखम्. II. Of life : प्रौढता *or* प्रौढिः, *in the p. of life* : प्रौढ (f. ढा), J. III. Beginning : q.v. : आदिः. IV. Best portion : (1) उत्कृष्टभागः ; (2) better by adj. Ph. : "*p. of the moon*" : नवेन्दुकला, Sa.

PRIME (adj.) : I. Primitive : q.v. : आदिम (f. मा). II. First : q.v. : प्रथम (f. मा). Ph. : *p. minister* : महामन्त्री, Vid. iv. : v. Premier.

PRIMER : प्रथमपुस्तकम् (?) ; बालपाठ्यम् (?) ; शिशुशिक्षा (?).

PRIMEVAL : (1) आदिम (f. मा) ; (2) प्राक्तन (f. नी=old, ancient : q.v.).

PRIMITIVE : (1) आदिम (f. मा) ; *p. state* : आदिमावस्था ; (2) प्राक्तन (f. नी=old, ancient : q.v.) ; (3) प्रथम (f. मा=first : q.v.) ; (4) मूल- in comp. (=original : q.v.).

PRIMNESS : (1) अत्यादरः (=formality) ; (2) विनीतता (=civility).

PRIMOGENITURE : I. Lit. : ज्येष्ठत्वम्. II. In law : by circumlo, *the law of p. obtains among the Ikshvākus* : इक्ष्वाकूणां हि सर्वेषां राजा भवति पूर्वजः, Ram. ii. 119. 33.

PRIMORDIAL : आदिम (f. मा) : v. Primitive.

PRIMROSE : लताविशेषः ; *भूसेवती.

PRINCE : I. A king : q.v. : अधिपतिः. II. A king's son : (1) कुमारः ; (2) राजपुत्रः and sim. comp.s. *P. of Wales* : (इंलण्डीय)युवराजः.

PRINCELY : I. Lit. : expr. by ph. or comp., *p. birth* : राजवंशप्रसूतिः ; *p. virtues* : राजधर्माः. II. Prince-like : राजसदृशः (शी, शं) : v. Like. III. Becoming a p. : राजयोग्यः (ग्या, ग्यं) ; राजोचितः (ता, तं), etc.

PRINCESS : I. A queen : q.v. II. A king's daughter : (1) राजकुमारी ; (2) राजपुत्री and sim. comp.s. *P. of Wales* : (इंलण्डीय)युवराजपत्नी.

PRINCIPAL (adj.) : (1) मुख्य (f. ख्या) ; (2) प्रधान (f. ना) : v. Chief.

PRINCIPAL (subs.) : I. Chief, master : q.v. : अध्यक्षः. II. Capital : मूलम्, -धनम् : *p. and interest* : मूलकलान्तरे, Li. 61.

PRINCIPALITY : राष्ट्रम् : v. Country, territory.

PRINCIPALLY : (1) प्रधानतः ; (2) प्राधान्येन ; (3) विशेषतः (=specially).

PRINCIPLE : I. A fundamental truth : perh. तत्त्वम् *or* मूलतत्त्वम्. II. A faculty : वृत्तिः. Ph. : *a man of p.* : सुवृत्त (f. त्ता) ; *a man of no p.* : खण्डितवृत्त (f. त्ता). III. An element : मूलम्. IV. Source, origin : q.v.

PRINT (v.t.) : I. To impress : q.v. II. With types : *मुद्रयति (nomi.), *p. ed books* : मुद्रितपुस्तकानि. III. To mark by pressure : perh. अङ्कयति (nomi.).

PRINT (subs) : I. A mark : q.v. : चिह्नम्. II. Type : *मुद्राक्षराणि (n. pl.), *this is bad p.* : *न शोभनान्येतानि मुद्राक्षराणि. Ph. : *this is in p.* : *मुद्रयन्त्येतत् ; *it is out of p.* : *मुद्रितमदो निःशेषितम् ; *they like to see their names in p.* : *स्वनामानि मुद्रितानि द्रष्टुमिच्छन्ति. III. A picture : q.v. :

अङ्कः. IV. A journal : q.v. V. A p.ed fabric : अङ्कितं वस्त्रम् (?).

PRINTER : *मुद्रयितृ (f. त्री), *p.'s ink* : मुद्रामसी.

PRINTING (subs.) : expr. by verb : v. Also print (subs.) (II). *P. -press* : मुद्रायन्त्रम् ; *p. -office* : मुद्राशाला.

PRIOR (adj.) : (1) प्रधान (f. ना=chief) ; (2) पौर्विक (f. की=anterior) ; (3) गरीयस् (f. सी =heavier).

PRIOR (subs.) : विहारपालः. *P.ess* : विहारपालिनी.

PRIORITY : (1) प्रधानता ; (2) पौर्विकता ; (3) गरिष्ठता : for dif. : v. Prior.

PRIORY : विहारः.

PRISE : v. Prize.

PRISM : *क्रकचायतम्, *achromatic p.* : *अवर्ण क्रकचायतम्.

PRISMATIC, -AL : *of p. form* : *क्रकचायताकारः (रा, रं) ; *p. colours* : *क्रकचायतविश्लेषिता वर्णाः.

PRISON : (1) कारागारम् and sim. comp.s. ; (2) बन्धनागारम् ; (3) कारा, Vi. ; (4) चारः, -कः, D., *Has escaped from the p.* : बन्धनं भित्त्वापक्रामति, Mr.

PRISONER : I. Lit. : (1) बन्दि((f. न्दी) ; (2) कारारुद्धः *or* -बद्धः (द्धा, द्धं). II. Of war : बन्दि (f. न्दी) : v. Captive.

PRISTINE (adj.) : (1) आदिमः (मा, मं) ; (2) प्राक्तनः (नी, नं) : v. Former, old.

PRITHEE : प्रार्थये त्वाम् : v. Pray, thee.

PRIVACY : I. The state : (1) विविक्तता, -त्वम् ; (2) रहस् (n.). II. A private place : (1) विविक्तम्, Ki. ix. 71. ; (2) रहस् (n.) M.n.

PRIVATE (adj.) : I. Belonging to an individual : (1) स्व (f. स्वा) : v. Own ; (2) not expr., *woman's p. property* : स्त्रीधनम्, Da. II. Secluded : (1) विविक्त (f. क्ता) ; (2) विजन (f. ना) ; (3) निर्जन (f. ना) ; (4) रहस् in comp., *in p.* : रहसि : v. P. ly. III. Secret : q.v. : गूढ (f. ढा). IV. Not public : *p. life* : ग्राम्यवृत्तिः (?) ; *p. education* : गृहे शिक्षा (?) ; *p. secretary* : रहःसचिवः (?) ; *p. person* : साधारणलोकः (?) ; *p. act* : असाधारणो विधिः (?).

PRIVATE (subs.) : साधारणसैनिकः and sim. comp.s. (?).

PRIVATEER : I. Subs. : साधारणलोकानां बाधनपोतः (?). II. Verb : expr. by subs.

PRIVATELY : (1) रहः, R. xiii. 35. ; (2) रहसि, D. vi. ; (3) विविक्तम् ; (4) विविक्ते ; (5) एकान्ते ; (6) विजने ; (7) उपह्वरे (rare), D. ii. ; (8) गूढम् (= secretly : q.v.).

PRIVATENESS : (1) विविक्तता : v. Privacy ; (2) गूढता : v. Secrecy.

PRIVATION : I. Deprivation, absence : q.v. : अभावः. II. Destitution, need : q.v. : कष्टम्.

PRIVATIVE : in gram. : (1) नञर्थकः ; (2) अभावसूचकः.

PRIVET : लताविशेषः.

PRIVILEGE (subs.) : perh. अधिकारः ; क्षमता (power) ; विशेषाधिकारः (?).

PRIVILEGED (adj.) : (1) by subs. ; (2) विशेषाधिकारभाज् (mfn.) and sim. comp.s. (??).

PRIVILY : गूढम् : v. Secretly, privately.

PRIVITY : i.e. connivance : योगः : v. Also knowledge. Ph. : *in p.* : गूढम् : v. Secretly; *p.ies.* : गुह्याङ्गम्.

PRIVY (subs.) : (1) शौचस्थानम् ; (2) वर्चःस्थानम्, Mit. *In the public p. at Benares* : वाराणस्यामुच्चारप्रस्रावस्थाने, Kar.

PRIVY (adj.) : I. Private, secret : q.v. II. P. to : (1) अभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) (=acquainted with : q.v.) ; (2) सहायः (=accomplice). Ph. : *p. council* : राजसभा (?) ; *p. councillor* : राजसभाधिष्ठितः (?), राजसभासचिवः (?), etc. ; *p. seal* (the seal) : राजमुद्रा (?), (*the minister*) : राजमुद्रामन्त्रिन् (m.), etc. ; *p. purse* : राजधनम् (?).

PRIZE (subs.) : I. Of honour : (1) पारितोषिकम् (=reward) ; (2) better by circumlo., *if a p. is offered and won* : यदि भवान् मद्रकमुपन्यस्यति तदा भवते मयैतावद्देयमिति पणितं तत्रोपन्यासं निस्तीर्य लभते ; *so a p. won in a literary contest* : तथा शास्त्रविज्ञानविवादे निर्जित्य यल्लब्धम्, Da. 93. II. Booty : expr. with : युद्धे प्राप्त (f. प्ता), N.s. *or* -गृहीत (f. ता).

PRIZE (v.) : I. To estimate highly : बहु मन्यते (मन्, c. 4.). II. To care : q.v.

PRIZE-FIGHTER : मल्लयोद्धृ (f. द्ध्री : ?) ; मल्लयोधिन् (f. नी : ?).

PRIZE-MONEY : perh. जयधनम् and sim. comp.s.

PROBABILITY : (1) सम्भाव्यता, *or* सम्भावनीयता (=likelihood); (2) सम्भावना (=presumption) : v. Below.

PROBABLE : (1) by adv. : v. Probably ; (2) by सम्भवति (= may be) ; (3) सम्भाव्य (f. व्या) *or* सम्भावनीय (f. या) (rare).

PROBABLY : I. Very likely : प्रायेण *or* प्रायः, *or p. he is fallen from the mouth of a hawk* : प्रायेण श्येनमुखपरिभ्रष्टेन बालेन भवितव्यम्, K. ; *Śakuntalā is passing this time p. on the banks of the Mālinī* : इमां वेलां प्रायेण मालिनीतीरेषु शकुन्तला गमयति, Sa. iii. II. With probability : expr. by verb, *p. he will die* : मरिष्यतीति सम्भावयामि.

PROBATION : *on p.* : perh. परिदर्शनार्थम्.

PROBATIONARY, PROBATIONAL : no equiv. : पारिदर्शनिक (f. की ?).

PROBATIONER : perh. अन्तेवासिन् (f. नी=apprentice, pupil).

PROBE (subs.) : एषणी, Wilson; शलाका, Williams, *p.ing with a p.* : एषण्या गतिमन्विष्य, Sr.

PROBE (v.) : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To examine.

PROBITY : अमायता : v. Honesty, sincerity.

PROBLEM : I. In gen. : उपपाद्यम्, K.d. II. Question, subject : q.v. : विषयाः.

PROBLEMATICAL : सन्दिग्ध (f. ग्धा) : v. Doubtful.

PROBOSCIS : I. Lit. : पोत्रम् (?). II. The nose : प्रोथः.

PROCEDURE : prob. व्यवहारः, *criminal p.* : *दोषव्यवहारः (-कार्यविधिः used in Bengali).

PROCEED : I. To move, go : q.v. : चलति (चल्, c. 1.). II. To go on, continue : प्रवर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To reign. III. In law ; prob. : व्यवहारं करोति. *who has p. ed against me* : केन सह मम व्यवहारः, Mr. ix. ; निवेदयति (to inform : q.v.). IV. To arise : (1) जायते, सं-, अभि-, उप-, (जन्, c. 4.), *desire p.s from association* : संगात् संजायते कामः, G. ii. 62. ; (2) प्र- भवति, उप-, सं-, (भू, c. 1.) ; लोभात् क्रोधः प्रभवति, H. i. 23. ; (3) उत्तिष्ठते, सम्-, (स्था, c. 1.), *p. ing from the eye* : नयनसमुत्थ (f. त्था) R. ii. 75. ; (4) उत्पद्यते, सम्-, (पद्, c. 4.), *light p.s from air* : ज्योतिरुत्पद्यते वायोः, M. i. 77.

PROCEEDING FROM : v. To proceed (IV), arising from.

PROCEEDING (subs.) : I. Action, transaction : q.v. : कार्यम्. II. Procedure : perh. कार्यावली.

PROCEEDS : expr. by लब्ध (f. ब्धा), *p. of sale* : विक्रयेण लब्धम्.

PROCESS : I. Going on : *in p. of time* : कालक्रमेण, Ku. II. Plan, means : q.v. : उपायः. III. Legal : perh. आह्वानपत्रम्. IV. In ana. : expr. with निर्गत (f. ता) *or* उत्थित (f. ता).

PROCESSION : यात्रा, *bridal p.* : वरयात्रा, N. xvi. 4. ; *followers of a p.* : आनुयात्रिको जनः, Ma. vi.

PROCLAIM : (1) घोषयति, वि-, उत्-, आ-, (घुष्, c. 10.), *and let (them) p. your victory* : घोषयन्तु च ते जयम्, Mah. iv. 67. 20. ; *p. ing his guilt* : तस्य दोषमुद्घोष्य, D. iv. ; (2) ख्यापयति, प्र-, आ-, (c. of ख्या), *p. (his) advent* : प्रख्यापयन्त्यागमम्, Vi. v. 1. : v. Also to announce, celebrate.

PROCLAIMER : (1) घोषक (f. षिका) ; (2) उद्घोषक (f. षिका) ; (3) by verb.

PROCLAMATION : (1) घोषणम्, -णा, *proclaim the p.* : घोषयत घोषणम्, *place for p.* : घोषणास्थानम्, Mr. x. ; (2) उद्घोषणम् ; (3) विघोषणम् ; (4) प्र-ख्यापनम् ; etc. N.B. 2 to 4 only of the act.

PROCLIVITY : प्रवणता : v. Propensity.

PROCONSUL : भोगपतिः : v. Governor, viceroy.

PROCRASTINATE : I. Trans : v. To dilay, postpone. II. Intrans : विलम्बते : v. To delay.

PROCRASTINATION : दीर्घसूत्रता : v. Delay, dilatoriness.

PROCREATE (v.t.) : जनयति (c. of जन्) : v. To beget.

PROCREATION : (1) जननम्, प्र- ; (2) उत्पादनम् ; (3) expr. by verb.

PROCREATIVE : expr. by comp., *p. power* : जननशक्तिः.

PROCTOR : I. In law : *मोख़ार: ; उपदेष्टृ (m.). II. In colleges : तत्त्वावधारक: (?).

PROCUMBENT : v. Prone.

PROCURABLE : (1) लभ्य (f. भ्या) ; (2) by verb : v. To procure.

PROCURATOR : I. Roman : भोगपति:. II. In gen. : perh. निर्वाहक:.

PROCURE : I. To get : q.v. : लभते (लभ्, c. 1.). II. To bring : q.v. : आनयति (नी, c. 1.). III. To effect : q.v. : साधयति (c. of सिध्).

PROCUREMENT : (1) लाभ: (=getting) ; (2) आनयनम् (=bringing) ; (3) साधनम् (=effecting).

PROCURER : (1) विट: ; (2) सु-रतताल: : v. Also to pander.

PROCURESS : (1) कुट्ट(ट्टि)नी ; (2) दूती ; (3) शम्भली ; (4) चुन्दी.

PRODIGAL : (1) अतिव्ययिन् (f. नी) ; (2) बहुव्ययिन् (f. नी) ; (3) अमितव्ययिन् (f. नी) ; (4) त्यागशालिन् (f. नी) ; (5) दानशौण्ड (f. ण्डा : in giving) ; etc.

PRODIGALITY : (1) अतिव्यय: ; (2) बहुव्यय: ; (3) त्यागशालिता, etc.

PRODIGALLY : (1) मुक्तहस्तम् (=with open hand) ; (2) महता व्ययेन and sim. comp.s. (=with great expense), Mu. ii.

PRODIGIOUS : (1) अद्भुत (f. ता=wonderful) ; (2) अतिप्रमाण (f. णा=big).

PRODIGIOUSLY : अत्यन्तम् : v. Exceedingly, extremely.

PRODIGY : I. A monster : expr. with अद्भुत (f. ता=wonderful : q.v.). II. A portent : उत्पात:. Ph. : *"a p. of learning"* : असाधारणपण्डित:.

PRODUCE (v.t.) : I. To exhibit, bring forward : दर्शयति, प्र-, अभि- (c. of दृश्), *a surety for p. ing (a man)* : दर्शनप्रतिभू:, M. II. To cause : q.v. (1) जनयति (c. of जन्), *to p. heat or cold* : शीतोष्णजननार्थाय, Sr. ; (2) उत्पादयति (c. of पद्) : v. Also to proceed (IV). III. To bring forth, bear : q.v. (1) जनयति ; (2) उत्पादयति ; (3) better by pass. : v. Produced, be. IV. To yield : q.v. : ददाति (दा c. 3.), प्र-. V. To elongate : वर्धयति (c. of वृध्).

PRODUCED, BE : (1) उत्पद्यते (पद्, c. 4.), *so much can be p. here* : एतावद्अोत्पत्तुं योग्यम्, Mit. ; (2) जायते, सं-, प्र-, अभि-, उप-, (जन्, c. 4.), *p. in water* : जलज (f. जा) ; (3) भवति, *a field where barley is p.* : यवभवं क्षेत्रम्, A. ; (4) sometimes by deriv., *p. in autumn* : हैमन (f. नी).

PRODUCE (subs.) : (1) फलम् (=fruit), *then he is to take its p. himself* : तदा तस्य फलं स्वयमेव गृह्णीयात्, Mit. ; (2) उत्पन्नम् *or* उत्पन्नं द्रव्यम्, Mi. ; (3) शद: (=field p.) (rare), Vy.

PRODUCT (subs.) : I. Produce : q.v. : फलम्. II. Work : q.v. : कर्मन् (n.). III. In arith. : (1) गुणनफलम्, Vij. ; (2) वध: *or* घात:, *their p.* : अनयोर्घात:, Li.

PRODUCTION : I. Producing : (1) उत्पादनम् ; (2) प्र-जननम्. II. Exhibition : q.v. : दर्शनम्, प्र-, III. Produce : q.v. : उत्पन्नम्. IV. Work : q.v. : कर्मन्.

PRODUCTIVE : I. Of soil : शस्यप्रद (f. दा) : v. Fertile, rich. II. In gen. : (1) फलप्रद (f. दा) ; (2) फलद (f. दा) ; (3) फलदायिन् (f. नी). Ph. : *p. of* i.e. producing, causing, expr. by verb : v. To produce.

PRODUCTIVENESS : gen. expr. by adj. : फलदायिता (rare).

PROEM : मुखबन्ध: : v. Preface.

PROFANATION : (1) दूषणम् : v. Pollution ; (2) अपवित्रीकरणम् (rare).

PROFANE (v.) : (1) दूषयति (c. of दुष्) : To pollute ; (2) अपवित्रीकरोति (rare).

PROFANE (adj.) : I. Not holy : (1) अपवित्र (f. त्रा) ; (2) अपुण्य (f. ण्या). II. Impious : q.v. : अधार्मिक (f. की). III. Secular : q.v. : लौकिक (f. की).

PROFANELY : (1) धर्ममुल्लंघ्य, -अतिक्रम्य, etc. ; (2) by adj.

PROFANITY : धर्मनिन्दा : v. Also profanation, impiety.

PROFESS : I. to assert : q.v. : ब्रवीति *or* ब्रूते (ब्रू,

c. 2.). II. To pretend: q.v. *P. ed*: (1) प्रतिज्ञात (f. ता=declared); (2) प्रकाश (f. शा =open).

PROFESSEDLY: (1) प्रकाशम् (=openly); (2) perh. विवृत्य.

PROFESSION: I. Declaration, avowal: q.v.: उक्तिः. II. Claim, pretension: q.v. III. Vocation, livelihood: q.v.: वृत्तिः.

PROFESSIONAL: expr. by comp., *p. pride*: विज्ञानाभिमानः (?); *p. men*: विज्ञानविदः (?); *p. advice (of medical men)*: वैद्यकोपदेशः (?): v. Knowledge.

PROFESSOR: no proper equiv.: अध्यापकः: v. Teacher, master.

PROFESSORSHIP: अध्यापकपदम् and sim. comp.s. (?).

PROFFER: उपन्यस्यति (अस्, c. 4.): v. To offer, propose.

PROFICIENCY: (1) प्रावीण्यम्; (2) कौशलम्, *attained high p. in the special arts.*: कलाविशेषेषु परं कौशलमवाप, K.; (3) नैपुण्यम्, *p. in the Purāṇas*: पुराणगणनैपुण्यम्, D.; (4) वैचक्षण्यम्.

PROFICIENT: (1) प्रवीण (f. णा), *p. in painting*: चित्रकर्मणि प्रवीणः, K.; (2) कुशलः (ला, लं); *p. in mythology and history*: पुराणेतिहासकुशलः, D.; (3) निपुण (f. णा), *p. in conversation*: आलापनिपुणः, K.; (4) विचक्षण (f. णा), *p. in metaphysics.*: आन्वीक्षिकीविचक्षणः, D.

PROFILE: no equiv.: पार्श्वदृश्यम् (?).

PROFIT (subs.): लाभः, *p.s of your business*: संव्यवहाराणां लाभा वः, Mu. i.; *p. and loss*: लाभालाभौ, Y. ii. 262.; *to have p.*: लाभं गृह्णाति, Vri.: v. Also benefit.

PROFIT (v.): (1) expr. by subs., *for p. ing one's self*: लाभार्थम्, Y.; (2) हितम् आवहति (वह्, c. 1.); (3) उपकरोति (कृ, c. 8.).

PROFIT (v.i.): I. To gain: expr. with लाभः or उपकारः. II. To take advantage of: expr. with लभते (लभ्, c. 1.), *p. ing by the opportunity*: अवसरं लब्ध्वा. III. To bring good: शुभम् आवहति.

PROFITABLE: I. Gainful, lucrative: (1) लाभावह (f. हा); (2) लाभजनन (f. नी); (3) लाभकर (f. री). II. Useful, advantageous: (1) हितकर (f. री); (2) उपयोगिन् (f. नी).

PROFITABLY: expr. by adj. or circumlo.: v. Usefully.

PROFITLESS: (1) निष्फल (f. ला=useless); (2) निर्लाभ (f. भा: rare).

PROFLIGACY: (1) पापाभिनिवेशः; (2) नष्टाचारता; (3) खण्डितवृत्तता.

PROFLIGATE: (1) पापनिरत (f. रता); (2) नष्टाचार (f. रा); (3) खण्डितवृत्त (f. त्ता); and sim. comp.s.

PROFLIGATELY: expr. by circumlo., *to spend life p.*: *पापकार्येषु जीवनमतिवाहयति.

PROFOUND: I. Deep: q.v.: (1) अतिगभीर (f. रा); (2) अगाध (f. धा). II. Fig.: प्रगाढ (f. ढा), *p. reverence*: प्रगाढभक्तिः. III. Abstruse, occult: गहन (f. ना).

PROFOUNDLY: प्रगाढम्: v. Deeply.

PROFOUNDNESS, PROFUNDITY: I. Lit.: (1) अगाधता; (2) अतिगभीरता. II. Fig.: प्रगाढता. III. Abstruseness: (1) गहनता; (2) निगूढता.

PROFUSE: I. Prodigal: q.v.: मुक्तहस्त (f. स्ता). II. Copious, abundant: q.v.: प्रचुर (f. रा).

PROFUSELY: I. Prodigally: q.v.: मुक्तहस्तम्. II. Abundantly: q.v.: प्रचुरम्.

PROFUSION: I. Prodigality: q.v.: मुक्तहस्तता. II. Copiousness, abundance: q.v.: प्राचुर्यम्.

PROGENITOR: पितृ (m.), Ki. iii. 65.: v. Ancestor.

PROGENY: सन्ततिः: v. Offspring.

PROGNOSTIC: शकुनम् (=omen: q.v.): v. Also to forebode.

PROGNOSTICATE: सूचयति (सूच्, c. 10.): v. Forebode, bespeak.

PROGNOSTICATION: expr. by verb.

PROGNOSTICATOR: शुभाशुभलक्षणविद् (mfn.): v. Also prophet.

PROGRAMME: सूचिपत्रम् (??).

PROGRESS (v.): I. Lit.: चलति (चल्, c. 1.). II. Fig.: (1) उन्नतिं गच्छति (गम्, c. 1.), etc.; (2) उत्कृष्यते (pass. of कृष्).

PROGRESS (subs.): I. Lit.: यात्रा: v. March

(II). Increase, growth : q.v. : वृद्धिः. III. Advance, improvement : q.v. : उन्नतिः.

PROGRESSION : *a p.* : श्रेढीव्यवहारः ; *first term* : मुखम्, वदनम्, आदिः ; *common difference* : चयः ; *number of terms* : गुच्छः ; *sum* : श्रेढीफलम् ; *common ratio* : चयो गुणः ; *geometrical mean* : उत्तरो गुणः, Li. *Terms are in harmonic p. whose reciprocals are in arithmetic p.* : येषांच्छेदाश्रयान्तरास्ते विषमचयान्तराः.

PROGRESSIVE : I. Advancing : अग्रेसर (f. री). II. Gradual : क्रमिक (f. का).

PROHIBIT : नि-षेधति, प्रति-, (सिध्, c. 1.) : v. To forbid.

PROHIBITION : (1) निषेधः ; (2) प्रतिषेधः ; (3) निवारणम्.

PROHIBITORY : (1) निषेधिन् (f. नी) ; (2) निषेधक (f. धिका) ; (3) प्रतिषेधिन् (f. नी) ; etc.

PROJECT (subs.) : कल्पना : v. Scheme, plan.

PROJECT (v.) : I. To throw out : q.v. : प्रक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. To devise, plan : q.v. : कल्पयति (c. of क्ऌप्).

PROJECT (v.i.) : (1) लम्बते, प्र-, (लम्ब्, c. 1.) ; (2) बहिर्वर्तते (वृत्, c. 1. : ?).

PROJECTILE : क्षेपणीय (f. या = missile : q.v.).

PROJECTING (adj.) : (1) प्र-लम्ब (f. म्बा), *having a p. belly* : लम्बोदर (f. रा) ; *with a p. nose* : प्रलम्बघोण (f. णा) ; (2) उदग्र (f. ग्रा : ?), Wilson.

PROJECTION : I. The act : प्रलम्बता. II. Anything projected : expr. with प्रलम्ब (f. म्बा). III. In Math. : छेदकम्, Su. vi. 1.

PROJECTOR : expr. by verb. : v. To project, scheme.

PROLETAIRE : (1) प्राकृतः, -जनः ; (2) पृथग्जनः.

PROLIFIC : I. Of females : बहुप्रज (f. जा). II. Fertile, productive : q.v. : बहुफल (f. ला).

PROLIX : (1) सुविस्तर (f. रा), Si. ii. 24. ; (2) प्रपञ्च (f. ञ्चा), Mu. ; (3) प्रपञ्चित (f. ता) ; (4) विस्तीर्ण (f. र्णा) ; (5) सुदीर्घ (f. र्घा = very long.).

PROLIXITY : (1) प्रपञ्चः, -ता ; (2) विस्तीर्णता ; (3) सुदीर्घता.

PROLIXLY : (1) सुविस्तरम् ; (2) प्रपञ्चम् ; (3) सुदीर्घम्.

PROLOGUE : (1) प्रस्तावना ; (2) पूर्वरङ्गः ; (3) नान्दी (benedictory p.).

PROLONG : (1) वितनोति (तन्, c. 8.) ; (2) विस्तारयति (स्तॄ, c. 10.) ; (3) by circumlo.

PROLONGATION : (1) sometimes with प्रपञ्चः, *p. of discussion* : वादप्रपञ्चः ; (2) by verb or circumlo.

PROLUSION : I. A prelude : q.v. II. A trial : परीक्षा.

PROMENADE (subs.) : I. A walk : (1) विहारः *or* विहरणम् (= amusing) ; (2) विचरणम्. II. A place : no equiv. : विहारप्रदेशः (?).

PROMENADE (v.) : (1) विहरति (हृ, c. 1, = to amuse), R. vi. 57. ; (2) विचरति (चर्, c. 1.), *p. d with my friends* : सह सखीजनेन व्यचरम्, K.

PROMINENCE, PROMINENCY : (1) उन्नतता ; (2) उन्नतिः, सम्-, *the p. of my mind is like the p.s of your summit* : मनसः शिखराणाञ्च सदृशी ते समुन्नतिः, Ku. vi. 66. : v. Also eminence.

PROMINENT : (1) समुन्नत (f. ता) ; (2) उदग्र (f. ग्रा) : v. High, eminent.

PROMINENTLY : (1) प्राधान्येन ; (2) विशेषेण (= specially) ; (3) स्पष्टम् (= clearly).

PROMISCUOUS : (1) प्रकीर्ण (f. र्णा) ; (2) संकीर्ण (f. र्णा) ; (3) मिश्रित (f. ता = mixed) ; (4) अविविक्त (f. क्ता = indiscriminate).

PROMISCUOUSLY : (1) निर्विशेषेण (= without any distinction) ; (2) अविविक्तम् (= indiscriminately) ; (3) सङ्कीर्णम्.

PROMISE (v.) : I. Lit. : (1) प्रतिजानीते (ज्ञा, c. 9.), *p. ing very well to Droṇa* : तथेति च प्रतिज्ञाय द्रोणाय, Mah. i. 137. 14. ; (2) प्रति-शृणोति (श्रु, c. 5.), *Rāma p. d them to remedy the danger* : प्रतिशुश्राव काकुत्स्थस्तेभ्यो विघ्नप्रतिक्रियाम्, R. xv. 4. II. To furnish hopes : *the crops p. well* : फलाशंसीनि शस्यानि ; *he is a p. ing youth* : वर्धिष्णुरयं युवा.

PROMISE (subs.) : I. Lit. : (1) प्रतिज्ञा, -तम्, *afraid of breach of p.* : प्रतिज्ञा-भङ्गभीरुः, Ve. iii. ; *to fulfil a p.* : प्रतिज्ञां पूरयति, Ve. iv. ; (2) प्रतिश्रवः *or* प्रतिश्रुतिः (rare) ; (3) अङ्गीकारः (= avowal). II. Expectation, prospect : expr. with आशा, *a man of the highest p.* : अत्याशाजननोऽयं लोकः (?).

PROMISSORY NOTE : *प्रतिश्रवपत्रम्.

PROMONTORY : (1) भूनासिका, Williams ; (2) दिहः, -कः (?).

PROMOTE : I. To exalt, elevate : (1) वर्धयति (c. of वृध्) ; (2) उन्नतिं नयति (नी, c. 1.), Mr. x. 51. II. To further, aid : q.v. III. To excite : प्रवर्तयति (c. of वृत्).

PROMOTER : (1) प्रवर्तयितृ (f. त्री=setter on) ; (2) प्रोत्साहयितृ (f. त्री=encourager).

PROMOTION : I. The act : (1) वर्धनम् ; (2) उन्नतिः (=exaltation). II. Honour, advancement : perh. उन्नतिः, पदवृद्धिः.

PROMPT (adj.) : I. Of men : (1) सत्वर (f. रा =quick, ready) ; (2) with adv. क्षिप्रम् (=quickly), अविलम्बेन (=without delay), etc. II. Of acts expr. by adv.

PROMPT (v.) : I. To incite : (1) उत्साहयति, प्र-, (c. of सह्) ; (2) प्र-णो(चो)दयति (नुद् or चुद्, c. 10.) ; (3) प्रवर्तयति (c. of वृत्). II. To assist by suggesting : perh. : अवबोधयति (c. of बुध्).

PROMPTER : (1) प्रोत्साहक (f. हिका) ; (2) अवबोधक (f. धिका) : v. To prompt.

PROMPTITUDE, PROMPTNESS : (1) त्वरा, Ku. iii. 63. ; (2) औत्सुक्यम् (=zeal), M. n. ; (3) अविलम्बः (=want of delay) ; (4) क्षिप्रता (=quickness.).

PROMPTLY : (1) सत्वरम् ; (2) त्वरितम् ; (3) अविलम्बेन ; (4) क्षिप्रम्.

PROMULGATE : घोषयति, उद्-, (घुष्, c. 10.) : v. To proclaim.

PROMULGATION : उद्घोषणम् : v. Proclamation.

PROMULGATOR : उद्घोषक (f. षिका) : v. Proclaimer.

PRONE : I. Inclined, disposed : प्रवण (f. णा). II. Bent, not erect : (1) नत (f. ता) ; (2) प्रणत (f. ता) ; (3) नम्र (f. म्रा). III. With the face downward : (1) अधोमुख (f. खी) ; (2) अवाङ्मुख (f. खी) : and sim comp.s.

PRONENESS : (1) प्रवणता ; (2) नम्रता : for dif. : v. Above.

PRONG : (1) शूल (mn. ?) ; (2) शिखा (?).

PRONOMINAL : expr. by comp. : v. Pronoun.

PRONOUN : सर्वनामन् (n.) ; *personal, possessive, relative, interrogative p.* : पुरुषवाचकं, स्वत्वद्योतकं सम्बन्धज्ञापकं, प्रश्नार्थकं सर्वनाम (?).

PRONOUNCE : I. To speak distinctly : उच्चारयति (c. of चर्), *how clearly he p.s letters* : अस्य स्पष्टता वर्णोच्चारणे, K. II. To utter, deliver : (1) उदीरयति (ईर्, c. 10.) ; (2) perh. उच्चारयति, *p. ing these words* : उच्चार्य वाचमिति, Ki. xi. 81. III. To declare, affirm : q.v. : ब्रवीति *or* ब्रूते (ब्रू, c. 2.).

PRONUNCIATION : उच्चारः, -णम्, *p. of words* : शब्दोच्चारणम्, Say. ; *knowing p.* : उच्चारणज्ञः, Si. iv. 18. *Science of Vedic p.* : शिक्षा, Say.

PROOF (subs.) : I. In gen. : प्रमाणम्, *a thing is proved by marks and p.s* : लक्षणप्रमाणाभ्यां वस्तुसिद्धिः, Say. ; *it cannot enter the precincts of p.* : तदपि न प्रमाणकोटिं प्रवेष्टुमिष्टे, D.s. II. Trial, test : q.v. : परीक्षा. III. P. sheet : *परीक्षापत्रम्.

PROOF (adj.) : *water-p.* : जलाभेद्य (f. द्या) ; *p. against argument* : युक्तिभिरहार्य (f. र्या) ; *(their) minds are p. against temptation* : चलति नयान्न हि चेतः, Ki. x. 29.

PROP (subs.) : (1) आश्रयः (lit. and fig.) ; (2) शरणम् (fig.) ; (3) उपघ्नम् (rare), R. xiv. 1. ; (4) आलम्बः, -नम् (lit.).

PROP (v.) : सं- धारयति (धृ, c. 10.) : v. To support, sustain.

PROPAGATE (v.t.) : I. To reproduce : (1) संजनयति (जन्, c. 10.) ; (2) संवर्धयति (c. of वृध्=to increase). II. To spread : q.v. : विस्तारयति (स्तृ, c. 10.).

PROPAGATE (v.i.) : शावकान् सूते, प्र-, (सू, c. 2.) *or* जनयति, प्र-, (जन्, c. 10.).

PROPAGATION : I. Lit. : संजननम्. II. Extension, dissemination : प्रचारः.

PROPEL : प्र-णुदति (नुद्, c. 6.).

PROPELLER : प्रचोदकयन्त्रम्.

PROPENSE : प्रवण (f. णा) : v. Prone, inclined.

PROPENSITY : (1) प्रवणता (=inclination) ; (2) शीलम् (=disposition) ; (3) व्यसनम् (=passion).

PROPER : I. Right, becoming : (1) युक्तः (क्ता, क्तं), उप- ; *was it p. for you*······युक्तं नाम भवताम्······Ve. iii. ; (2) उचित (f. ता), सम्-,

it is p. for us to attend to the stranger : उचितं नोऽतिथिपर्युपासनम्, Sa. i. Ph. : *I will do what is p.* : यथार्हमाचरिष्यामि, K. ; *should do what is p.* : कुर्याद्यथोचितम्, H. II. Own : q.v. : स्व (f. स्वा). III. Peculiar : q.v. : विशेष- in comp. Ph. : *p. noun* : perh. विशेषनामन् (n.) ; संज्ञा, Pāṇini, Vi. 3. 57.

PROPERLY : I. Suitably, fitly : (1) युक्तम्, उप- ; (2) उचितम्, सम्- ; (3) better by adj. II. Strictly : (1) तत्त्वतः ; (2) यथार्थतः.

PROPERTY : I. Quality : q.v. : (1) धर्मः ; (2) गुणः. II. What is possessed : (1) सम्पत्तिः ; (2) द्रव्यम् (=thing), *immoveable and moveable p.* : स्थावरं जङ्गमं द्रव्यम्, Vri. ; (3) धनम् (=money), *woman's p.* : स्त्रीधनम्, Mi. ; (4) अर्थः (=3.), *of paternal p.* : पित्र्यस्यार्थस्य, Da. ; (5) वित्तम्. : v. Money ; (6) स्वम् (rare), *divided p.* : विभक्तं स्वम्, Da.

PROPHECY : perh. भविष्यद्वादः and sim. comp.s. ; better by verb.

PROPHESY : (1) कथयति (कथ्, c. 10. = to say) *or* वि- आदिशति (दिश्, c. 6. = to direct) (when the sense is clear) ; (2) अनागतं (f. तां) *or* भविष्यन्तं (न्तीं, त्) वदति (वद्, c. 1.), etc.

PROPHET, PROPHETERS : (1) सिद्ध (f. द्धा), *saying of a p.* : सिद्धादेशः Ram. i. ; (2) साधु (f. ध्वी), *it was told by a p. in my presence* : शिवादेशकेन साधुना मत्समक्षं व्यादिष्टा, Mal. i. ; (3) भविष्यद्वक्तृ (f. क्त्री : ?).

PROPHETIC,-AL : expr. by verb or circumlo.

PROPHETICALLY : (1) perh. सिद्धवत् *or* साधुवत् ; (2) by circumlo.

PROPINQUITY : सन्निकर्षः : v. Nearness.

PROPITIATE : (1) प्रसादयति (c. of सद्), *p d Durvāsas* : दुर्वाससं प्रसादयमास, V. p. i. 9. 18. ; (2) अनुरञ्जयति (c. of रञ्ज् = conciliate).

PROPITIATION : I. The act. : (1) प्रसादनम्, ना, *attended to the p. of gods* : प्रसादनामाद्रियतामराणाम्, N. xiv. 1. ; (2) अनुरञ्जनम् (=conciliation). II. The means : बलिः (=offering).

PROPITIATOR : (1) प्रसादक (f. दिका) ; (2) अनुरञ्जक (f. ञ्जिका).

PROPITIATORY (adj.) : (1) प्रसादन (f. नी) ; (2) अनुरञ्जक (f. ञ्जिका).

PROPITIOUS : I. Favourable, kind : q.v. : (1) प्रसन्न (f. न्ना) ; (2) सदय (f. या). II. Auspicious : (1) शुभ (f. भा) ; (2) कल्याण (f. णी) ; (3) मङ्गल (f. ला) ; (4) मङ्गल्य (f. ल्या) ; (5) कल्याणकर (f. री) ; (6) क्षेमंकर (f. रा) ; etc.

PROPITIOUSLY : I. Kindly : q.v. : प्रसन्नमनसा. II. Auspiciously : expr. by adj.

PROPITIOUSNESS : I. Kindness : q.v. : प्रसादः. II. Auspiciousness : expr. by adj., *p. of season* : शुभर्तुः.

PROPORTION : I. Symmetrical arrangement : perh. अङ्गसौष्ठवम्. Ph. : *her body is in perfect p.* : तस्याश्चतुरस्रशोभि (अन्यूनातिरिक्तम्, M.n.) वपुः, Ku. i. 32. ; *the building is out of p.* : *विषमपरिमाणं हर्म्यम्. II. Share, lot : q.v. : अंशः. III. Relation, adaptation : q.v. : सम्बन्धः. Ph. : *in p. to his strength* : तस्य वीर्यानुसारेण : v. According. IV. In math. : *सम्बन्धसाम्यम् ; *the four quantities are in p.* : ते चत्वारो राशयः समाननिष्पत्तियुता भवन्ति, K.d.

PROPORTION (v.) : perh. समीकरोति : v. Also to adjust.

PROPORTIONAL : I. Lit. : समप्रमाण (f. णा ?). II. In math. : v. Proportion (IV.).

PROPORTIONALLY, PROPORTIONATELY : (1) यथाप्रमाणम् ; (2) sometimes प्रतिप्रतीकम् (=in every limb.).

PROPOSAL : (1) उपन्यासः ; (2) प्रस्तावः ; (3) कल्पः.

PROPOSE : (1) उपन्यस्यति (अस्, c. 4. = to put forward) ; (2) प्रस्तौति (स्तु, c. 2.) *or* प्रस्तावं करोति (as a beginning) ; (3) कल्पयति (क्लृप्, c. 10. = to devise, intend : q.v.).

PROPOSER : expr. by verb.

PROPOSITION : I. Proposal : q.v. II. In logic etc. : प्रतिज्ञा. III. In gram. : वाक्यम्. IV. In Poetry : कथामुखम्.

PROPOUND : (1) उपन्यस्यति (अस्, c. 4.) ; (2) उपक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *p. another doctrine* : पक्षान्तरमुपक्षिपन्ति, D.s.

PROPRIETARY : expr. by comp., *p. right* : स्वाम्यधिकारः.

PROPRIETOR : स्वामिन् (m.) : v. Owner.

PROPRIETORSHIP : स्वाम्यम्, स्वामित्वम्, *or* स्वामिभावः, Da.

PROPRIETRESS : (1) स्वामिनी ; (2) by verb.

PROPRIETY : (1) सङ्गतता : v. Fitness ; (2) औचित्यम्, *with p* : समुचितम् : v. Also civility.

PROPULSION : (1) प्रणोदः, -नम् ; (2) प्रचोदः, -नम्.

PROROGATION : व्याक्षेपः : v. Postponement.

PROROGUE : व्याक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To postpone.

PROSAIC : I. Lit. : गद्य- in comp. II. Dull, dry : q.v. : नीरस (f. सा).

PROSCRIBE : I. Lit. : perh. अपपात्रयति (nomi.) *or* अपपात्रीकरोति. II. To reject, interdict : q.v. : निरस्यति (अस्, c. 4.).

PROSCRIPTION : I. Lit. : अपपात्रीकरणम्. II. Rejection : निरसनम्.

PROSE (subs.) : गद्यम्, *p. writer* : गद्यलेखकः ; *p. smelling poetry* (i.e. intermixed with poetical feet) : वृत्तगन्धि गद्यम्, Sah. vi.

PROSE (adj.) : I. Lit. : गद्य- in comp. II. Dull, plain : q.v.

PROSE (v.) : I. Lit. : गद्येन लिखति : v. To write. II. To talk or relate in a prosy manner : perh. गद्यायते (nomi.).

PROSECUTE : I. In law : (1) अभियोजयति (युज्, c. 10. = to accuse : q.v.) ; (2) निवेदयति (c. of विद् = to inform : q.v.). II. To pursue, continue : अनुसरति (सृ, c. 1.).

PROSECUTION : I. In law : अभियोगः : v. Accusation, information. II. Pursuit : (1) अनुसरणम् ; (2) अनुष्ठानम् (= perpetration).

PROSECUTOR : अभियोक्तृ (m.) : अर्थिन् (m.) (= petitioner).

PROSECUTRIX : अभियोक्त्री, अभियोगकारिणी.

PROSELYTE : (1) भिन्नधर्मग (f. गा : ?) ; (2) धर्मान्तरग्राहिन् (f. णी) : ?) : v. Convert.

PROSELYTISM : (1) भिन्नधर्मग्राहणम् (?) ; धर्मान्तरनयनम् (?), etc.

PROSELYTIZE : (1) भिन्नधर्मं ग्राहयति (c. of ग्रह् : ?), *p. to Christianity* : क्रुष्टधर्मं ग्राहयति ; (2) धर्मान्तरं नयति (नी c. 1. : ?) ; etc.

PROSODICAL : (1) by comp. ; (2) छान्दस (f. सी).

PROSODIAN : (1) छन्दोज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) छन्दःशास्त्रविशारद (f. दा) and sim. comp.s

PROSODY : (1) छन्दस् (n.) ; (2) छन्दःशास्त्रम् ; and sim. comp.s. *Pingala's p.* : पिङ्गलच्छन्दःसूत्रम्.

PROSOPŒIA : समासोक्तिः, Kav. x. 11, 56.

PROSPECT : I. View : q.v. : दृष्टिः, *a grand p. of the world is on view* : आश्चर्यदर्शनः संलक्ष्यते मनुष्यलोकः, Sa. vii. II. Field of view : (1) चक्षुर्विषयः ; (2) with दृष्टिगोचर (f. रा). III. Anticipation : आयतिः, *of unpolluted p.s* : अदूषितायति (mfn.), Ki. ii. 35. IV. Expectation : आशा *or* प्रत्याशा (= hope).

PROSPECTIVE : I. Relating to future : expr. with आयतिः *or* उत्तरकालः, *highly conducive to p. good* : उपकारकमायतेर्भृशम्, Ki. ii. 43. II. Circumspect : q.v.

PROSPECTIVELY : expr. by circumlo. : v. Prospective (I), future.

PROSPER : I. To favour : q.v. : अनुकूलयति. II. To thrive, make gain : expr. by adj. : v. Prosperous.

PROSPERITY : I. In gen. : (1) ऋद्धिः, सम्-, *fortune is p.* : ऋद्धिः श्रीः, V. p. i. 8. 25. ; (2) सम्पद् (f. = good fortune), *with little p.* : स्वल्पया सम्पदा, Si. ii. 32. ; (3) ऐश्वर्यम् (lordly), *mad with p.* : ऐश्वर्यमत्त (f. त्ता), V.p. i. 9. 12. II. Advancement : (1) उदयः ; (2) उन्नतिः.

PROSPEROUS : I. Successful : (1) समृद्ध (f. द्धा) ; (2) श्रीमत् (f. ती) ; (3) ऐश्वर्यशालिन् (f. नी = rich). II. Favourable : q.v. : अनुकूल (f. ला).

PROSPEROUSLY : expr. by adj. or circumlo.

PROSTITUTE (subs.) : (1) वेश्या (also used as a term of reproach to other woman) ; (2) पण्यस्त्री and sim. comp.s. ; (3) वेशवधूः, Mr. ; (4) साधारणस्त्री, Mr. ; (5) स्वाधीनयौवना, Mr. ; v. Courtesan.

PROSTITUTION : I. Lit. : वेश्यावृत्तिः. II. Fig. : perh. नीचवृत्तिता.

PROSTRATE (adj.) : I. Lit. : (1) भूमिशय (f. या = laid on the ground) : (2) साष्टाङ्गप्रणत (f. ता = in supplication) ; (3) पतित (f. ता = fallen). II. Fig. : broken down : अवसन्न (f. न्ना).

PROSTRATE (v.) : I. Lit. : *will p. himself to make p. supplication* : दण्डप्रणामं कुर्वन् कायप्रपातं कुरुते, Vet. ; *p. yourself before the goddess* : देव्यै दण्डप्रणामेन प्रणम, Vet. : v. To fell, prostrate (adj. II). II. To demolish, destroy : q.v. : पातयति (c. of पत्). III. To reduce, break-down : अवसादयति (c. of सद्).

PROSTRATION : I. In adoration : expr. with दण्डप्रणामः, साष्टाङ्गप्रणामः, *or* प्रणिपातः. II. Dejection : q.v. : अवसादः. III. Ruin : q.v. : पातः.

PROSY : perh. दीर्घसूत्र (f. त्रा) : v. Also dull.

PROTEAN : fig. : (1) बहुमाय (f. या) ; (2) बहुरूपिन् (f. णी), and sim. comp.s.

PROTECT : (1) रक्षति, सं-, अभि-, परि-, प्रति-, (रक्ष्, c. 1.), *shall always p. self even at the expense of wife and wealth* : आत्मानं सततं रक्षेद्दारैरपि धनैरपि, M. vii. 213 ; (2) गोपायति, अभि-, (गुप्, c. 1.), *p. ed her like the world* : उर्वीमिव जुगोप ताम्, R. ii. 3. : v. Also to save.

PROTECTION : I. Lit. : (1) रक्षा *or* रक्षणम्, अभि-, परि-, सं- ; (2) गुप्तिः, *p. of the three worlds* : त्रिभुवनगुप्तिः, Ki. x. 15. II. That which protects : (1) आश्रयः ; (2) शरणम्, *how can I seek another for p.* : कथं प्रपत्स्ये शरणार्थमन्यम्, R. xiv. 64. III. In commerce : स्वदेशपण्यरक्षार्थं विदेशीयपण्यानामुपर्यधिकशुल्कसंस्थापनम्.

PROTECTIVE : expr. by comp., *p. duties* : *रक्षाशुल्कानि.

PROTECTOR, PROTECTRESS : (1) रक्षक (f. क्षिका) ; सं-, परि- ; (2) रक्षितृ (f. त्री), सं-, परि- ; (3) गोप्तृ (f. प्त्री) ; (4) गोपायक (f. यिका).

PROTECTORATE : perh. शासनम्, *during his p.* : शासति तस्मिन्.

PROTEGE (f.ee) : (1) आश्रित (f. ता) ; (2) perh. पालित (f. ता).

PROTEST (v.) I. To avow, assert : q.v, : प्रतिजानीते (ज्ञा, c. 9.). II. To p. against : विरुद्धं वदति (वद्, c. 1. : with gen.).

PROTEST (subs.) : perh. विरुद्धवादः *or* प्रतिवादः.

PROTESTANT : *रोमकमतप्रतिवादिन् (f. नी).

PROTESTANTISM : *रोमकमतप्रतिवादः.

PROTOCOL : perh. आदिलेखः.

PROTOTYPE : I. Lit. : आदर्शः. II. Of men. : perh. गुरुः.

PROTRACT : I. To prolong : वितनोति (तन्, c. 5.). II. To delay : q.v. : विलम्बयति (c. of लम्ब्). *P. ed.* : i.e. long : सुदीर्घ (f. र्घा).

PROTRUDE : I. Trans. : (1) प्रसारयति (c. of सृ) ; (2) perh. निर्गमयति (c. of गम्). II. Intrans : (1) उद्भिद्यते (pass. of भिद्) ; (2) निःसरति (सृ, c. 1.).

PROTRUSION : (1) प्रसारणम् (=stretching) ; (2) उद्भेदः (= coming out).

PROTUBERANCE : I. Tumour : स्फोटः. II. Prominence, projection : q.v.

PROTUBERANT : (1) उन्नत (f. ता=raised) ; (2) प्रलम्ब (f. म्बा=projecting.)

PROUD : I. In good sense : (1) मानिन् (f. नी), अभि- ; (2) मानवत् (f. ती), अभि-, Ki. II. In bad sense : (1) गर्वित (f. ता) ; (2) दृप्त (f. प्ता) ; (3) अहङ्कारिन् (f. णी) ; (4) सगर्व (f. र्वा) ; (5) दर्पवत् (f. ती) ; etc.

PROUDLY : (1) सगर्वम् ; (2) सदर्पम् ; (3) साहङ्कारम्.

PROVE (v.t.) : I. To test : q.v. : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). II. To establish : q.v. : (1) प्रतिपादयति (c. of पद्), *in the first chapter, we have p.d that He is the soul of all us* : प्रथमेऽध्याये स एव सर्वेषां न आत्मेतत् प्रतिपादितम्, S. ii. 1. ; (2) साधयति (c. of सिध्), *a thing may be p.d without (regular) proof* : असतापि प्रमाणेन वस्तु सिध्यति, S. p. b. ; (3) वि-भावयति (c. of भू rare), *and does not p. what he asserts* : उक्तञ्च न विभावयेत्, M. viii. 56. : v. Also to shew. III. To verify : प्रमाणयति (nomi.), *p. ing what Yudhiṣṭhira said* : प्रमाणयन् वाक्यमजातशत्रोः, Ki. iii. 24. IV. To suffer : q.v. : सहते (सह्, c. 1.).

PROVE (v.i.) : (1) often by भवति (=to become) ; (2) by circumlo., *it has p.d to be false* ; तदवैमि कैतवम्, Ku. iv. 9. : v. Also to turn out.

PROVENDER : for cattle : यवसः : v. Fodder.

PROVERB : जनप्रवादः, लोकवादः, and sim. comp.s.: *the p. that shame is only in the eye* : अक्षिलज्जेति जनप्रवादः, N. xiv. 30 ; *as the common p. is if you can get honey in the swallow wort, why*

should you go to the mountains : तथा च लौकिकानामाभाणकः "अर्के चेन्मधु विन्देत किमर्थं पर्वतं व्रजेत्", T. ; *there is the p. the state of the mind bespeaks of coming pleasure or pain* : अस्ति खलु लोकप्रवादः 'आगामि सुखं दुःखं वा हृदयसमवस्था कथयती'ति, Mal. v.

PROVERBIAL : expr. by subs., *p. saying* : लोकप्रवादः.

PROVERBIALLY : expr. by subs. or circumlo.

PROVIDE (v.t.) : I. To prepare : q.v. : उपकल्पयति (क्लृप्, c. 10.) II. To furnish, supply : q.v. : सं-योजयति (युज्, c. 10.).

PROVIDE (v.i.) : I. With *against* or *for* : expr. by circumlo : *p. against cold* : शीतनिवारणार्थं सज्जीभवति ; *p. for education*: शिक्षामुपपादयति (c. of पद्). II. To direct, enjoin : *it p.s that* : अनेनैतन्निर्दिष्टम्.........

PROVIDED (conj.) : (1) expr. with यदि and विधिलिङ्, *p. he does not come to my house* : यदि स मद्गृहं नागच्छेत् ; (2) sometimes by words meaning *but* : q.v.

PROVIDENCE : I. God : q.v. : विधातृ (m.). II. His care : perh., पर्यवेक्षणम् ; हस्तम् (- hand) will often do.

PROVIDENT : पर्यवेक्षक (f. क्षिका) : v. Cautious, prudent.

PROVIDENTIAL : expr. by adv.

PROVIDENTIALLY : ईश्वरेच्छया ; (2) विधातृवशात् ; and sim. comp.s.

PROVIDENTLY : (1) प्रसमीक्ष्य ; (2) पर्यवेक्ष्य ; (3) विमृश्य.

PROVIDER : उपकल्पक (f. ल्पिका) : v. To provide, prepare.

PROVIDING (conj.) : v. Provided.

PROVINCE : I. Lit. : (1) विषयः ; (2) मण्डलम् ; (3) राष्ट्रम् (=kingdom). II. Fig., a division : (1) विषयः ; (2) अङ्गम् (subordinate). III. Business, duty : q.v. : (1) कार्यम् ; (2) नियोगः (= employment). IV. Duty : q.v. : धर्मः.

PROVINCIAL (adj.) : (1) by comp. ; (2) देशीय (f. या=country).

PROVINCIALISM : of language : देशभाषा, K.

PROVISION : I. Providing : उपकल्पः, -नम्. II. Provisions : q.v. III. Condition, disputation : समयः. IV. Arrangement : विधानम्.

PROVISIONAL : (1) सामयिक (f. की) ; (2) आपात- in comp.

PROVISIONALLY : (1) आपात- in comp. ; (2) आपाततः ; (3) perh. तत्कालम्.

PROVISIONS : (1) सामग्री ; (2) पाथेयम् (for a journey) ; (3) उपस्करः (=any article), *she carrying p.s and other things* : तयोह्यमानपाथेयाद्युपस्कारा, D. vi. ; (4) वीवधः (=supplies for an army), Si. ii. 64.

PROVISO : अपवादः (=exception), Ku. ii. 27.

PROVOCATION : (1) प्रकोपनम् ; (2) क्रोधोद्दीपनम् ; (3) उत्तेजनम्, ना.

PROVOCATIVE : (1) उद्दीपक (f. पिका) ; (2) उद्दीपन (f. नी) ; (3) उत्तेजक (f. जिका).

PROVOKE : I. To irritate, make angry : (1) प्र-कोपयति (c. of कुप्) ; (2) कोपं *or* क्रोधं जनयति (जन्, c. 10.) *or* उद्दीपयति (c. of दीप्). II. To excite : q.v. : (1) उद्दीपयति ; (2) उत्तेजयति (c. of तिज्). III. To challenge : आह्वयते (ह्वे, c. 1.).

PROVOKING (adj.) : (1) क्रोधोद्दीपक (f. पिका) ; (2) प्रकोपन (f. नी) ; etc.

PROVOKINGLY : expr. by adj. or pres. part.

PROVOST : perh. नायकः.

PROW : (1) नावोऽग्रभागः ; (2) पोताग्रम् ; (3) sim. अग्रम् (when clear).

PROWESS : वीर्यम् : v. Valour.

PROWL : भ्रमति *or* भ्राम्यति, परि-, (भ्रम्, c. 1. and 4.), *p. ing about* : इतस्ततः परिभ्रमन्, P. i. 2.

PROWLER : expr. by verb. : v. Also plunderer.

PROXIMATE : सन्निकृष्ट (f. ष्टा) : v. Near.

PROXIMATELY : (1) सन्निकर्षेण ; (2) by adj. or circumlo.

PROXIMITY : (1) सन्निकर्षः ; (2) सन्निधिः *or* -धानम् ; (3) नैकट्यम्.

PROXY : I. A substitute : प्रतिनिधिः, *I have been sent as his p.* : त्वत्प्रतिनिधिः प्रेषितोऽस्मि, B. v. I. ; (2) प्रतिहस्तः, -कः, *and in procreating children, there are no p.ies* : पुत्रस्योत्पादने चैव न सन्ति प्रतिहस्तकाः, H. ii. 33. II. His agency : expr.

with above words. III. An authority to vote : प्रतिहस्तपत्रम्.

PRUDE : (1) अतिविनीत (f. ता ?) ; (2) मौखिकशालीन (f. ना : ? in bad sense).

PRUDENCE : विवेकः, Ki. ii. 30. : v. Also wisdom, circumspection.

PRUDENT : (1) विवेकिन् (f. नी) ; (2) विमृश्यकारिन् (f. णी) : v. Circumspect ; (3) प्राज्ञ (f. ज्ञा) : v. Wise ; (4) मतिमत् (f. ती=3), Ki. ii. 52.

PRUDENTIAL : I. Lit. : विवेक- in comp. Ph. : *from p. considerations* : स्वार्थसमीक्षया. II. Advisory : उपदेशक (f. शिका).

PRUDENTLY : (1) विविच्य ; (2) प्रसमीक्ष्य ; (3) विमृश्य.

PRUDERY : (1) अतिविनीतता (?) ; (2) मौखिकशालीनता (in bad sense).

PRUDISH : v. Prude.

PRUNE (subs.) : i.e. dried plum : *प्रोतम्.

PRUNE (v.) : अग्राणि (=tops) *or* अनावश्यकविटपानि (=branches) लुनाति, अव-, (लु, c. 9. : with gen.) : v. To cut.

PRUNER : expr. by verb.

PRUNING-KNIFE : (1) छुरिका (gen. term) ; (2) *विटपकर्तरिका.

PRURIENCE : कण्डूः, -तिः, -या, -यनम् (lit. and fig.), Si. i. 48.

PRURIENT : I. Lit. : कण्डूल (f. ला). II. Fig. : अभिलाषुक (f. का).

PRY : (1) अनुसन्धत्ते (धा, c. 3. with acc.) ; (2) विचिनोति : v. To search.

PRYING (adj.) : (1) अनुसन्धित्सु (mfn.) ; (2) जिज्ञासु (mfn. = inquisitive).

PSALM : स्तोत्रम् ; (more correctly) पाश्चात्यवेदस्तोत्रम्.

PSALMIST : *स्तोत्रकारः *or* -रचयितृ (m.) *or* -लेखकः.

PSALMODY : I. The art : *स्तोत्रसङ्गीतम्. II. Psalms : स्तोत्राणि (n. pl.).

PSALTER : स्तोत्रसंहिता ; स्तोत्रसंग्रहः.

PSALTERY : तन्त्रीविशेषः.

PSEUDO : expr. by मिथ्या : v. False ; कृत्रिम- : Counterfeit.

PSHAW : (1) धिक् (=fie) ; (2) अपेहि (=away) ; (३)आः (=what).

PSYCHIC, -AL : expr. by comp., *p. knowledge* : मनोविज्ञानम्.

PSYCHOLOGIC, -AL : आन्वीक्षिकीविषयकः (का, कं), etc.

PSYCHOLOGIST : आन्वीक्षिकीविशारदः (दा, दं) ; *मनोदर्शनज्ञः (ज्ञा, ज्ञं).

PSYCHOLOGY : आन्वीक्षिकी ; *मनोदर्शनम्.

PTARMIGAN : वन्यपक्षिभेदः.

PUBERTY : (1) वयस् (n. = age), *who has attained p.* : प्राप्तवयस्क (f. स्का) ; (2) यौवनम् (=youth : q.v.).

PUBLIC (adj.) : I. Of the p. : expr. by comp. or gen., *for the p. good* : प्रकृतिहिताय, Sa. vii., लोकानुग्रहः, R. x. 31. ; *afraid of p. scandal* : जननिर्वादभयात्, Ki. ii. 10. II. Relating to the state : *p. affairs* : राजकार्याणि; *at the p. expenses* : राजव्ययेन (better राष्ट्रव्ययेन, though uncommon). III. Not private or secret : प्रकाश (f. शा). *keeping in p.* : प्रकाशावस्थापनम्, D. iv. ; *p. woman* : प्रकाशनारी, Mr. iii. IV. Open to common uses : साधारण- in comp.

PUBLIC (subs.) : (1) लोकाः (m. pl.) ; (2) जनाः (m. pl.) ; (3) प्रकृतयः (f. pl. = subjects) ; (4) प्रजाः (=3.).

PUBLIC HOUSE : (1) शौण्डिकालयः ; (2) शुण्डापानम् ; (3) सुरापणः (?).

PUBLICAN : I. Tax-collector : q.v. II. An inn-keeper : शौण्डिकः (f. की : spirit-selling caste in India).

PUBLICATION : I. The act : प्रकाशनम् : v. To publish. II. A book or pamphlet published : प्रकाशितग्रन्थः and sim. expr.s.

PUBLICIST : *साधारणविधिज्ञः ; साधारणविधिपण्डितः ; etc.

PUBLICITY : I. Lit. : (1) प्रकाशता ; (2) by verb, *to bring into p.* : प्रकाशीकरोति. II. Renown : q.v. : ख्यातिः.

PUBLICLY : (1) प्रकाशम् ; (2) लोकसमक्षम् and sim. comp.s.

PUBLIC-SPIRITED : perh. मनस्विन् (f. नी) ; लोकानुरागिन् (f. णी) and sim. comp.s.

PUBLISH : I. To make public : प्रकाशीकरोति : v. To di close, reveal. II. Of books : perh.

प्रकाशीकरोति. III. To put into circulation : प्रचारयति (c. of चर्).

PUBLISHER : (1) प्रकाशक (f. शिका) ; (2) प्रचारक (f. रिका) : v. To publish.

PUCKERED : संकुचित (f. ता) : v. To wrinkle.

PUDDING : no equiv. : मिष्टान्नम् may be used.

PUDDLE : I. Subs. : (1) वर्तरूक (rare) ; (2) perh. पङ्किलजलम् and sim. comp.s. II. Verb. : पङ्कीकरोति : v. Also to pollute, muddle.

PUERILE : (1) बालिश (f. शा) ; (2) बालेय (f. यी) ; (3) बालोचित (f. ता) and sim. comp.s.

PUERILITY : (1) बालिशता ; (2) बालेयता (rare) ; (3) बालिशबुद्धिः and sim. comp.s.

PUERPERAL : सूतिका- in comp., *p. diseases* : सूतिकारोगाः, Bha.

PUFF (subs.) : I. Lit. : फुत्कारः. II. Fig. : perh. ध्मानम्, आ-, अभि-.

PUFF (v.t.) : I. In gen. : धमति; आ-, प्र-, उप-, अभि-, समा- (ध्मा, c. 1.). : v. To inflate, swell. II. To drive away : अपनुदति (नुद्, c. 6.).

PUFF (v.i.) : I. To pant : विनिःश्वसिति (श्वस्, c. 2.). II. To be inflated : expr. with आध्मात (f. ता).

PUFFERY : perh. आध्मानम् ; मिथ्यासंस्तवः (*or* sim. स्तुतिः, R. x. 33.).

PUFFY : आध्मात (f. ता) : v. Also bombastic.

PUG : I. A dog : मर्कटास्यः कुक्कुरः. II. A monkey : q.v. : मर्कटः. III. Of the nose : *p. -nosed* : चिपिट (f. टा), -क (f. का).

PUGILISM : (1) मुष्टियुद्धम् ; (2) with adv. मुष्टीमुष्टि ; (3) मल्लयुद्धम् (gen. term.).

PUGILIST : मुष्टियोध (f. धी) *or* -योद्धृ (f. द्धी) *or* -योधिन् (f. नी).

PUGILISTIC : v. Pugilism, pugilist.

PUGNACIOUS : (1) कलहप्रिय (f. या=quarrelsome) ; (2) युयुत्सु (mfn.=disposed to fight).

PUGNACITY : (1) कलहप्रियता ; (2) युयुत्सुता : for dif. : v. Above.

PUISSANCE : (1) पराक्रमः ; (2) विक्रमः : v. Strength, power.

PUISSANT : (1) पराक्रान्त (f. न्ता) ; (2) विक्रान्त (f. न्ता) : v. Powerful, strong.

PULE : I. Of birds : कूजति (कूज्, c. 1.). II. To whine : रोदिति (रुद्, c, 2.).

PULL (v.t.) : कर्षति, आ-, समा- परि-, (कृष्, c. 1.), (*your*) *wife was p. ed by the hair* : कृष्टा केशेषु भार्या, Ve. v. ; *p.s out a snake from the basket* : भुजङ्गमाकर्षति पेटिकायाः, V. t.

PULL (v.i.) : (1) कर्षति ; (2) वाहयति (c. of वह्) *or* चोदयति (चुद्, c. 10.), Ram. ii. (in rowing).

PULL DOWN : पातयति (c. of पत्), *suddenly p.s (him) down by the hair* : केशेषु गृहीत्वा पातयति, Mr. vi.

PULL OFF : I. Lit. : निष्कर्षयति. II. To take off : q.v. : अपनयति (नी, c. 1.).

PUFF UP : I. To eradicate, extirpate : q.v. : उत्पाटयति (पट्, c. 10.). II. To draw the reins : स्थापयति (c. of स्था).

PULLING (subs.) : कर्षः, -णम्, आ-, वि-, सं-, *by p.* : विकर्षणैः, Ki. iv. 15.

PULLET : (1) क्षुद्रकुक्कुटी ; (2) कुक्कुटशावः.

PULLEY : *कर्षचक्रम्.

PULLULATE : अङ्कुरयति (nomi.) : v. Sprout, germinate.

PULMONARY, PULMONIC : फुफ्फुस- in comp.

PULP : (1) मज्जा ; (2) सारः ; (3) बीजम् (of seedy fruits), N. xxii. 14.

PULPIT : nearest equiv. पीठम्.

PULPOUS, PULPY : perh. मज्जाबहुल (f. ला) *or* सारभूयिष्ठ (f. ष्ठा) *or* बीजमय (f. यी) : for dif. : v. Pulp.

PULSATE : (1) चेष्टते (चेष्ट्, c. 1.=to act) ; (2) चलति (चल्, c. 1.) : v. Also to throb.

PULSATION : (1) नाडीचेष्टा (of the arteries), Bha. ; (2) गतिः (=motion), *very rapid p.* : अतिद्रुता गतिः, Bha.

PULSE : I. Of blood-vessels : नाडिः (डी), *examination of p.* : नाडीपरीक्षा, Bha. ; (*p.*) *is slow from phlegm* : कफान्मन्दगतिर्ज्ञेया, Bha. II. Oscillation, vibration : q.v. III. Any leguminous plant : (1) शमी-(शिम्बी)-धान्यम् ; (2) शमी-(शिम्बी)-जः ; (3) वैदलः, Bha.

PULVERIZATION : (1) चूर्णीकरणम् ; (2) रेणूकरणम् ; (3) by verb.

PULVERIZE (v.) : चूर्णीकरोति : v. To pound, grind.

PULVERULENCE : रेणुत्वम्, R. xvi. 30. : v. Powder.

PULVERULENT : v. Powdery, dusty.

PUMA : शार्दूलविशेषः.

PUMICE, -STONE : *बोमकम्, बोमकोपलम्.

PUMMEL : v. Pommel.

PUMP (subs.) : I. A machine : बम्बवम्, -यन्त्रम्. II. A shoe : पादुकाविशेषः.

PUMP (v.t.) : I. To raise : q.v. : उत्तोलयति (तुल्, c. 10.). II. To draw out : निष्कर्षति (कृष्, c. 1.). To p. out : i.e. to drain, empty : रिक्तीकरोति.

PUMP (v.i.) : *बम्बवेन जलमुत्तोलयति.

PUMPKIN : कुष्माण्डः (the plant. Use n. or -फलम् for the fruit).

PUN : I. Subs. : no equiv. : श्लेषपरिहासः (?) : v. Joke. II. Verb. : श्लेषपरिहासं करोति (?).

PUNCH (subs.) : I. The drink : perh. पञ्चकम्. II. Of a puppet show : perh. पञ्चालः, -कः (comp. पञ्चालिका=doll). III. A tool : *संवेधनी. IV. A blow, stroke : q.v.

PUNCH (v.) : I. To p. out. : *संवेधन्या भिनत्ति (भिद्, c. 7.). II. To strike, poke : q.v. : प्रहरति (हृ, c. 1.).

PUNCHY : स्थूलकाय (f. या), खर्व (f. र्वा) : v. Fat.

PUNCHEON : I. A punch : *संवेधनी. II. A cask : कुण्डम् (?).

PUNCTILIO : सूक्ष्मनियमः ; सूक्ष्मविधिः, and sim. comp.s. (?).

PUNCTILIOUS : no proper equiv. : (1) सूक्ष्मनियमनिष्ठ (f. ष्ठा) ; (2) विधिव्रतिन् (f. नी) ; (3) आचारध्वज (f. जा) ; and sim. comp.s. may be used.

PUNCTILIOUSLY : expr. by adj. आचारैकदृष्टिः (mfn.) etc.

PUNCTILIOUSNESS : (1) नियमैकदृष्टिः (?) ; (2) विधिव्रतम् (?) ; (3) आचारनिष्ठा (?), and sim. comp.s.

PUNCTUAL : I. Exact, precise : q.v. II. About time : (1) perh. कालानुवर्तिन् (f. नी) ; (2) with यथासमयम्, *you are very p. today* : अद्य यथासमयमागतो भवान्.

PUNCTUALITY, PUNCTUALNESS : (1) कालानुवर्तिता (?) ; (2) with adv. यथासमयम् *or* यथाकालम्.

PUNCTUALLY : (1) यथासमयम् ; (2) यथाकालम् ; (3) नियमितकाले.

PUNCTUATE : विरामचिह्नानि ददाति (दा, c. 3. : with gen.) *or* निवेशयति (c. of विश्, with gen.) (?).

PUNCTUATION : *विरामचिह्ननिवेशः, -नम् ; *or* -दानम् ; *or* -अङ्कनम्.

PUNCTURE (v.) : विध्यति (व्यध्, c. 4.), *p. d wound* : विद्धम्, Sr. : v. To pierce, prick.

PUNCTURE (subs.) : (1) वेधः ; (2) वेधनम् (of the act only).

PUNDIT : पण्डितः : v. Learned.

PUNGENCY : (1) तीव्रता ; (2) तीक्ष्णता ; (3) उग्रता ; (4) प्राखर्यम् ; (5) कटुता : for dif. : v. Below.

PUNGENT : I. Of pains etc. : (1) तीव्र (f. व्रा) ; (2) प्रखर (f. रा) ; (3) तीक्ष्ण (f. क्ष्णा) ; (4) उग्र (f. ग्रा). II. To taste etc. (1) तीक्ष्ण (f. क्ष्णा), *black mustard is p. and hot* : राजिका तीक्ष्णोष्णा, Bha. ; *of p. smell* : तीक्ष्णगन्ध (f. न्धा), Bha. ; (2) तीव्र (f. व्रा). III. Of language : (1) कटु (f. also टी) ; (2) मर्मविध् (mfn.=piercing the vital parts, very p.) ; (3) अरुन्तुद (f. दा=2.).

PUNISH : (1) दण्डयति (दण्ड्, c. 10.) : may take two acc. If an offence is the object, expr. with the offender, *a king p. ing those who do not deserve p. ment* : अदण्ड्यान् दण्डयन् राजा, M. ; *a washerman wearing another's clothes is to be p. ed with (a fine of) three paṇas* : वसानस्त्रीन् पणान् दण्ड्यो रजकस्तु परांशुकम्, Y. ii. 241. ; *in going to a woman of the same caste, (one) is to be p. ed with the highest p. ment* : सवर्णागमने तूत्तमसाहसं दण्ड्यः, V.s. ; (2) शास्ति (शास्, c. 2. : rare), *he should be p. d like a thief* : चौरवच्छास्यः, V.s. ; (3) with दण्डः, *p. ing according to the nature of the offence* : यथापराधदण्ड (ण्डा), R. i. 6.

PUNISHABLE : I. Of men : (1) दण्ड्य (f. ण्ड्या) ; (2) दण्डनीय (f. या) ; (3) शास्य (f. स्या). II. Of men and offences : दण्डार्ह (f. र्हा) and sim. comp.s.

PUNISHER : (1) दण्डयितृ (f. त्री) ; (2) दण्डप्रणेतृ

(f. त्री) ; (3) शास्तृ (f. स्त्री) *or* शासितृ (f. त्री), Vi. iii. 34.

PUNISHMENT : (1) दण्डः, *wise men consider p. to be virtue* : दण्डं धर्मं विदुर्बुधाः, M. vii. 18. ; *to inflict p. on those who deserve it* : दण्डं दण्ड्येषु प्रणयति, 20. ; *or* rarely पातयति, B. iv. 32. ; *to award p. (fine)* : दण्डं दापयति, V.s. ; *corporeal p.* : शारीरो दण्डः, Mr. ix. ; *ignoble p.* : निकारदण्डः, Mr. ix. ; (2) दमः (rare : of fines), M. N.B. Legal writers use उत्तमसाहसम् (=highest p.), मध्यमसाहसम् (=intermediate p.), प्रथमसाहसम् (=first or lowest p.).

PUNITIVE : expr. by comp. or circumlo. : v. Punishment.

PUNSTER : श्लेषपरिहासवादिन् (f. नी) and sim. comp.s. (?).

PUNT : (1) तरालुः ; (2) तरान्धुः : v. Also boat.

PUNY : क्षुद्र (f. द्रा) : v. Small.

PUP (subs.) : कुक्कुरशावः, -कः : v. Puppy.

PUP (v.) : expr. with सूते, प्र-, (सू, c. 2.) जनयति (जन्, c. 10.) *or* उत्पादयति (c. of पद्) and शावम्, -कम्, etc. (=young).

PUPIL (subs.) : I. Of the eye : (1) तारका ; (2) कनीनिका. II. A scholar : (1) शिष्य (f. ष्या), *should teach Brahmin p. s.* : अध्यापयेद्द्विजान् शिष्यान्, Pa. ; *your p. Mālavikā* : शिष्या वो मालविका, Māl. ; (2) छात्र (f. त्री), *hostel for p.s* : छात्रनिलयः, Va. com. ; (3) अन्तेवासिन् (f. नी) (rare), Ma.

PUPILAGE : I. Lit. : (1) शिष्यत्वम् ; (2) शिष्यावस्था ; (3) अन्तेवासित्वम्. II. Boyhood : q.v. : शिशुत्वम्.

PUPPET : I. Lit. : (1) पुत्तली (लिका) ; (2) पञ्चाली (लिका) ; (3) पुत्रिका ; (4) शालभञ्जी (ञ्जिका : rare) ; II. Fig. : क्रीडनकम् (=plaything).

PUPPET-SHOW : *पञ्चालीदर्शनम् ; पुत्तलिकाभिनयः ; and sim. comp.s.

PUPPY : I. Lit. : (1) कुक्कुरशावः, -कः ; (2) कुक्कुरशिशुः ; (3) बालकुक्कुरः (f. री) ; (4) कुक्कुरडिम्भः (f. म्भा) ; II. Fig. : of men : perh. वानरः *or* मर्कटः (=monkey).

PURCHASABLE : (1) क्रेय (f. या) ; (2) क्रेतव्य (f. व्या) ; (3) क्रय्य (f. य्या).

PURCHASE (v.) : क्रीणाति *or* क्रीणीते (क्री, c. 9.), *if a purchaser, after p. ing a commodity considers it to be a bad bargain* : क्रीत्वा मूल्येन यत्पण्यं दुष्क्रीतं मन्यते क्रयी, N.s. ; *do you p. Pandits with thousands of fools* : कच्चित् सहस्रैर्मूर्खाणामेकं क्रीणासि पण्डितम्, Mah. ii. 5. 84. : v. Also to buy.

PURCHASE (subs.) : I. The act. : क्रयः (rarely परि-, सं-, उप-). II. The thing bought : expr. with क्रीत (f. ता). III. Power : q.v.

PURCHASE-MONEY : (1) क्रयमूल्यम् ; (2) मूल्यम् : v. Price.

PURCHASER : (1) क्रेतृ (f. त्री) ; (2) क्रयिन् (f. णी) ; (3) क्रयिक (f. का).

PURE : I. Unmixed, unalloyed : शुद्ध (f. द्धा), वि-, *with hilts of p. ivory* : शुद्धदन्तत्सरु (mfn.), Mah. ii. 51. 16. ; *p. gold* : शुद्धं सुवर्णम्, Bha. II. Clear, clean : q.v. : शुद्ध (f. द्धा), वि-, *but on the p. surface of a mirror* : शुद्धे तु दर्पणतले, Sa. vii. III. Spotless, chaste : (1) शुद्ध (f. द्धा), वि-, *internally p.* : अन्तःशुद्ध (f. द्धा), Me. ; *p. fame* : विशुद्धयशस्, D. ; (2) शुचि (mfn.), *p. knowledge* : शुचि श्रुतम्, Ki. ii. 32. IV. Of language : शुद्ध (f. द्धा), वि-, Ki. V. Mere : q.v. : शुद्ध (f. द्धा), *from a p. desire for children* : शुद्धसन्तानकामैः, R. xviii. 53. Ph. : *to become p.* : शुध्यति (शुध्, c. 4.) ; *or* पूयते (pass. पू).

PURELY : शुद्धम् *or* gen. शुद्ध- in comp. : v. Chastely, surely, clear.

PURENESS : शुद्धता : v. Purity.

PURGATION : (1) शोधनम् (in every sense), *to practise p.* : शोधनं शीलयति, Bha. ; (2) रेचनम् (in medical sense).

PURGATIVE : I. Subs. : विरेचनम् (कम्), Bha. II. Adj. : (1) शोधन (f. नी) ; (2) शोधक (f. धिका) ; (3) रेचन (f. नी), वि-, *or* रेचक (f. चिका), वि- (in medical sense).

PURGATORY : यमलोकः : v. Also hell.

PURGE (subs.) : I. The act. : शोधनम्. II. A purgative : विरेचनम्.

PURGE : (1) शोधयति (c. of शुध्, in every sense), *how to p. gold* : स्वर्णस्य शोधनविधिः, Bha. : v. To purify, clear ; (2) रेचयति, वि-, (c. of रिच् : in medical sense), Bha.

PURGING (subs.) : विरेचनम्, ना : v. Diarrhoea, dysentery.

PURIFICATION : (1) पावनम्, *simply for my p.* : मत्पावनायैव, Ku. vi. 61. ; (2) शोधनम्, परि-, वि-, सं-, M.n. ; (3) शुद्धिः, सं-, वि-, परि-.

PURIFICATION, PURIFICATORY : v. Purifying.

PURIFIER : (1) पावक (f. विका : rare) ; (2) शोधक (f. धिका) ; (3) by verb.

PURIFY : पुनाति, पुनीते *or* पावयति, परि-, वि-, (पू, c. 9. and 10.), *who p.ies sins all around* : परितो दुरितानि यः पुनीते, Ki. xviii. 37. ; *men of holy fame are world-p. ing* : लोकपावनाः खलु पुण्यश्लोकाः. M. n. on Ku. vi. 69. ; *wishing to p. field produce* : बलजान् पुपूषता, Si. xiv. 7. ; (2) शोधयति, वि-, परि-, सं-, (c. of शुध्) : v. To clear ; (3) पवित्रीकरोति *or* पवित्रयति (nomi. : in fig. sense only), *why it will not p. my language* : कथं न सा मद्गिरं···पवित्रयिष्यति, N. i. 3.

PURIFYING (adj.) : (1) पावन (f. नी), *entirely world-p.* : जगदेकपावनी, Ki. iii. 32. ; (2) पाविन् (f. नी), *O Lord, (it is due) to p. obeisance to these* : पाविन्यास्तव भव तन्नमस्क्रियायाः, Ki. xviii. 36. ; (3) शोधन (f. नी), वि-, परि-, सं-, M. n.

PURIST : perh. विशुद्धिप्रियलेखकः (comp. Ki. xiv. 5.).

PURITAN : पौरातन (f. नी) ; पूर्तमन्य (f. न्या).

PURITANIC, -AL : expr. by comp. or gen.

PURITY : (1) शुद्धिः, *p. of language* : विशुद्धिमुक्तेः Ki. xiv. 5. : v. Also clearness ; (2) पवित्रता (moral) ; (3) Often by adj., *p. of life* : विशुद्धजीवनम् : v. Pure, sacred ; (4) निष्कलङ्कता. (=spotlessness) : v. Also clear, sinless.

PURL (subs.) : I. A fringe : रजतच्छुरितपर्यन्तः *or* प्रान्तः (??). II. A drink : no equiv. : मधु (n.) may be used.

PURL (v.) : "*p. ing stream*" : perh घर्घररवा सरित्, Ma. v. 19.

PURLOIN : मुष्णाति (मुष्, c. 9.) : v. To steal.

PURLOINER : -मुष् (mfn.) in comp. : v. Thief.

PURPLE (adj.) : I. Lit. : (1) नीललोहित (f. ता) ; (2) वार्ताकुसवर्ण (f. र्णा). II. Fig., bloody : शोण (f. णा).

PURPLE (subs.) : (1) नीललोहितः ; (2) वार्ताकुसवर्ण (comp. Beguni).

PURPLE (v.) : I. Lit. : (1) नीललोहितीकरोति (?) ; (2) by adj. II. Fig. : शोणीकरोति.

PURPORT (subs.) : (1) अभिप्रायः : v. Intention ; (2) भावार्थः. *or* भावः (of meaning), *the p. is*··· : इति भावः, M.n.

PURPORT (v.) : (1) expr. by subs. ; (2) सूचयति (सूच्, c. 10.) : v. To indicate.

PURPOSE (subs.) : (1) अभिप्रायः : v. Intention ; (2) आशयः : v. Design. (3) अर्थः : v. Object ; (4) चिकीर्षा *or* चिकीर्षितम् (=aim) ; (5) आकूतम् (rare), *who thus declared his p.* : इतीरिताकूतम्, Ki. xiv. 26. Ph. : (a) *on p.* : v. Purposely ; (b) *for what p.* : किमर्थम् : v. Why ; (c) *to no p.* : निरर्थकम् : v. Vain, in ; (d) *for this, that p.* : एतदर्थम्, तदर्थम् : v. For (II, III) ; (6) *to the p.* : (of arguments, words, etc.) उपपन्नम् (=appositely) *or* सम्यक् (=well).

PURPOSE (v.) : अभिप्रैति (इ, c. 3.) : v. To intend, resolve, wish.

PURPOSELESS : (1) निरर्थक (f. का) ; (2) with वृथा : v. Vain, in.

PURPOSELY : (1) कामतः : v. Intentionally ; (2) with subs.

PURSE (subs.) : I. Lit. : धनभस्त्रिका (D. ii. has रत्नभस्त्रिका) II. A treasury : q.v. : कोषः. III. Prize-money : perh. जयधनम्. IV. Money : q.v. : धनम्, *having long p.* : प्रभूतधनशालिन् (f. नी). Ph. : *sword and p.* : दण्डकोषौ.

PURSE (v.) : I. Lit. : भस्त्रिकायां निदधाति (धा, c. 3.). II. To contract : q.v.

PURSE-PROUD : धनगर्वित (f. ता) and sim. comp.s.

PURSER : पोतस्य कोषाधिकृतः and sim. comp.s.

PURSUANCE : (1) अनुसरणम् ; (2) अनुवर्तनम् ; *or* अनुवृत्तिः. Ph. : *in p. of* : (1) अनुसारेण : v. According to ; (2) by prest. part. अनुसरत् (f. न्ती).

PURSUANT : अनुसारिन् (f. णी), *p. to* : v. In pursuance of, according to.

PURSUE : I. To follow (in various senses) : q.v. : अनुसरति (सृ, c. 1.). II. To chase :

(1) अनुसरति (rare), *p.d the running (couple) to a great distance* : तद् पलायमानं सुदूरमनुससार, K. ; (2) अनुधावति (धाव्, c. 1.), *p.d by Rāvaṇa* : रावणेनानुधावितः, M.n. ; (3) अनुद्रवति (द्रु, c. 1.), *p.d by whom in war* : अनुद्रुतः संयति येन, Si. i. 52.

Pursuer : (1) अनुसारिन् (f. णी) ; (2) अनुधावक (f. विका) : v. Also follower.

Pursuit : I. Chasing : (1) अनुसरणम् ; (2) अनुधावनम् ; (3) अनुद्रवः (rare). II. Following : (1) अनुसरणम् ; (2) अनुधावनम् ; (3) अनुवर्तनम् *or* अनुवृत्तिः. III. Occupation, employment : q.v. : व्यापारः.

Pursuivant : अनुचरः : v. Also herald.

Pursy : I. Punchy : q.v. II. Short-breathed : दुःश्वासिन् (f. नी).

Purulence, purulency : (1) पूयत्वम् ; (2) सपूयत्वम्, -ता.

Purulent : (1) पूयस्राविन् (f. णी=running with pus.) ; (2) सपूय (f. या) and sim. comp.s. (=with pus.).

Purvey : I. To provide : q.v. II. To procure, get : q.v. III. To procure food : खाद्यद्रव्याणि आहरति. (हृ, c. 1.).

Purveyance : I. Provision : उपकल्पनम्. II. Of food : आहारसमाहारः and sim. comp.s. III. Provisions, food : q.v.

Purveyor : perh. महामोगिकः ; आहाराधिकृतः (?).

Pus : पूय (mn.), *bloody p.* : पूयशोणितम्, *p. that has not come out* : अविनिःसृतः पूयः, Bha.

Push (v.) : I. To butt, thrust : q.v. : शृङ्गेण आविध्यति (व्यध्, c. 4.). II. To p. aside : (1) अपसारयति (c. of सृ) : v. To drive away ; (2) आविध्यति, *successfully p. es it from here* : तदितो निर्बन्ध्यमाविध्यति, Vi. v. 39. III. To p. forward : (1) प्रणोदयति (c. of नुद्) : v. To drive, impel ; (2) चालयति, सं-, (c. of चल्) : v. To move. IV. To press : q.v. : पीडयति (पीड्, c. 10.). V. To burst out : उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.)

Push on : I. Intrans., to hasten, proceed : q.v. : त्वरते (त्वर्, c. 1.). II. Trans., to urge, hasten : q.v. : प्रणोदयति (c. of नुद्).

Push (subs.) : I. A thrust : q.v. : आवेधः. II. Any pressure or force applied : आघातः, अभिघातः, *or* समाघातः. III. P. ing aside : अपसारणम्. IV. Vigorous effort : अभियोगः. V. Extremity, emergency : सङ्कटम्.

Pushing (adj.) : I. Enterprising, active : q.v. : उद्योगिन् (f. नी). II. Bold, foward : q.v. : प्रगल्भ (f. ल्भा).

Pusillanimity : क्षुद्रमनस्कता : v. Cowardice, timidity.

Pusillanimous : I. Of men : क्षुद्रमनस् (mfn.) : v. Cowardly, mean. II. Of conduct etc. : (1) कृपण (f. णा) ; (2) जघन्य (f. न्या). : v. Base, low.

Pusillanimously : (1) क्षुद्रमनस्कतया ; (2) भीरुवत् ; (3) कार्पण्येन.

Puss, pussy : बिडालः : v. Cat.

Pustule : (1) स्फोटः, -कः ; (2) रक्तजो व्रणः *or* sim. व्रणः.

Put : I. To place : (1) स्थापयति (=to place), *p. it in the treasure box* : कोषपेटके स्थापयैनम्, V. ; (2) नि- दधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) (gen. on something low), *p. ting your feet on (my) lap* : अङ्के ते चरणौ निधाय, Sa. ; (3) आरोपयति (c. of रुह्) (on something high), *p..on.board the arc* : तस्यामारोपयेर्नावि, Mah. ; (4) अर्पयति, सम्-, (c. of. ऋ) (=to give), *p.s the noose on the necks* : कण्ठे पाशमर्पयति, Na. ; (5) ददाति (दा, c. 3.=4.), *presses and p.s on (her) heart* : निष्पीड्य हृदये ददाति Na. ii. ; (6) करोति (in some phrases), *p. ting (his) feet on our necks* : कृत्वा पदं नो गले, Mu. iii. 26. ; (7) निवेशयति, सं-, (c. of विश् to lay), *if I p. it in its proper place* : यददीमहमेव यथास्थानं निवेशयामि, Sa. iii. ; (8) न्यस्यति, वि-, (अस्, c. 4 =7.), *shall p. on the ground* : भूमौ विन्यसेत्, M. iii. 226. II. To cause to be : *to p. to death* : व्यापादयति (c. of पद्) : v. Death, to p. to ; *to p. to flight* : द्रावयति, वि-, (c. of द्रु), *p. darkness to f.* : तमोऽदिद्रवत्, Si. vi. 43. ; *p. in mind* : मनसि कारयति, (c. of कृ) : v. To remind : *p. in order* : यथायथं विन्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. To arrange, properly ; *p. in writing* : पत्रे निवेशयति (c. of विश्) : v. To enter ; *p. in fear* : भयम्

आवेशयति (with loc.) : v. To frighten ; *p. in jeopardy* : संशयं नयति (नी, c. i) *or* संशयस्थं (f. स्थां) करोति, III. In various senses : *p. a question* : प्रश्नं करोति ; *p. into Sanskrit* : संस्कृतवाचा करोति ; *the argument is well p.* : सम्यगुदाहृतोपपत्तिः. III. To incite, urge : q.v. : प्रवर्तयति (c. of वृत्).

PUT AWAY : I. Lit. : रक्षति (रक्ष्, c. 1.=to keep : q.v.). II. To renounce, drive away : q.v. : निरस्यति (अस्, c. 4.). III. To divorce : त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.).

PUT BACK : I. To delay : व्याक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. To restore to original place : *p. it b.* : तत्र पुनरपि स्थापय : v. Put (II).

PUT BY : I. To put away : रक्षति. II. To lay aside : आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). III. To refuse : q.v.

PUT DOWN : I. To lay down : (1) अवतारयति (c. of तॄ); (2) भूमौ etc. (=on the ground) निदधाति etc. : v. Put (I). II. To degrade : q.v. : अवनमयति (c. of नम्). III. To suppress, extinguish : q.v. : पातयति, अव-, (c. of पत्).

PUT FORTH : I. To stretch : q.v. : प्रसारयति (c. of सृ). II. To send out : (1) आविष्करोति, Sa. iv. 5. ; (2) निष्ठीवति (ष्ठीव् c. 1.=to spit out), Sa. iv. 5. III. To exert : q.v. IV. To utter, propose : q.v.

PUT FORWARD : I. To allege : उदाहरति (हृ, c. 1.). II. To promote, advance : q.v. : वर्धयति (c. of वृध्). III. To aid : q.v. : अनुकूलयति.

PUT IN : I. To introduce : निवेशयति, सं-, (c. of विश्). II. To conduct, as ships : नयति (नी, c. 1.) III. In law : perh. प्रदर्शयति (c. of दृश्).

PUT OFF : I. To postpone : व्याक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. To take off, discard : q.v. : उन्मुञ्चति (मुच्, c. 6.). III. To deceive, delude : q.v. : प्रतारयति (c. of तॄ). IV. Of boats : मुञ्चति, *the boat is p.o.* : मुक्ता नौः D. vi.

PUT ON : I. To wear : (1) वस्ते (वस्, c. 2.), *for ascetics p. on simply skin and bark* : तपस्विनो हि वसते केवलाजिनवल्कले, Ki. xi. 15. ; (2) परिदधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) ; (3) धारयति (धृ, c. 10.) ; (4) गृह्णाति, परि-, (ग्रह्, c. 9.) ; (5) आमुञ्चति, (मुच्, c. 6.), *why have you p. on this armour* : कवचं किमामुक्तमिदं त्वया, Ki. xi. 15. : v. Also clad in. II. To assume : q.v. : धारयति. III. To impute to : संक्रामयति (c. of क्रम् with loc.). IV. To impose : आसञ्जयति (c. of सञ्ज् with loc.). *P. on the crown of* i.e. to conclude, finish : q.v.

PUT OUT : I. As the tongue : बहिष्करोति. II. To stretch : q.v. : प्रसारयति (c. of सृ). III. To dislocate : q.v. IV. To turn out : q.v. : बहिष्करोति. V. As the eyes : (1) उद्धरति, सम्-, (हृ, c. 1.), D. ; (2) उत्पाटयति (पट्, c. 10.). VI. To extinguish : q.v.: (1) निर्वापयति (c. of वा) ; (2) शमयति, प्र-, नि-, (c. of शम्), *p. ting o. lights* : निशाम्य दीपान्, Si. iii. 45. : VII. To publish : q.v. : प्रकाशयति. VIII. To provoke, displease : q.v. : क्षोभयति (c. of क्षुभ्). IX. At interest : perh. : निदधाति *or* -धत्ते (धा, c. 3.).

PUT OVER : I. To place in authority : अधिस्थापयति (c. of स्था) : v. To command. II. To send : q.v. : प्रेषयति. III. To postpone : व्याक्षिपति.

PUT TO : I. To add : q.v. II. To expose : q.v. *P. hand to* : हस्तं क्षिपति. *P. to sea* : नावं etc. मुक्त्वा समुद्रं गच्छति. *P. to trial* : v. To try. *P. to the sword* : शिरः छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. To slay, behead. *To p. to it* : पीडयति : v. To distress. *To p. to a stand* : v. To stop. See also put (II).

PUT TOGETHER : संयोजयति (युज्, c. 10.) : v. To unite.

PUT UP : I. To lodge : q.v. : वसति (वस्, c. 1. : when intrans.) *or* वासं ददाति (दा, c. 3 : when trans.). II. Gen. with to bear : q.v. : सहते (सह्, c. 1.), III. To expose, offer : q.v. : दर्शयति (c. of दृश्). IV. To bring up, as correspondence : समानयति (नी, c. 1.). V. To hoard, store : q.v. VI. With *to*, to incite : q.v. : प्रणोदयति (नुद्, c. 10.).

PUT UPON : v. To put on.
PUTATIVE : लोकमावित (f. ता) and sim. comp.s. : v. Reputed, false.
PUT-OFF (subs.) : व्यपदेश: : v. Pretence.
PUTREFACTION : (1) पूति:, *that there may not be p.* : मा भूत् पूतिरिति, B. iii. 23. com. ; (2) पूतत्वम्, -ता ; (3) दुर्गन्धता, and sim. comp.s. (=bad smell).
PUTREFY : I. Intrans. : पूतीभवति. II. Trans. : पूतीकरोति.
PUTRESCENCE : v. Putrescent.
PUTRESCENT : I. Becomming putrid : पूतीभवत् (f. न्ती). II. Pertaining to putrefaction : by comp., *p. smell* : पूतिगन्ध:.
PUTRID : (1) पूत (f. ता) ; (2) गलित (f. ता= decomposed) ; (3) दुर्गन्ध (f. न्धा=bad smelling). *P. smell* : पूतिगन्ध:.
PUTRIDITY, PUTRIDNESS : (1) पूति: ; (2) पूतत्वम्, -ता.
PUTTY : काचबन्धनलेप:, Williams.
PUZZLE (subs.) : I. An enigma : (1) कूटम् ; (2) गूढम् ; (3) प्रहेलिका (=riddle). II. Perplexity : q.v. : चित्तसम्भ्रम:.
PUZZLE (v.t.) : व्यामोहयति (c. of मुह्) : v. To perplex, embarrass.
PUZZLING (adj.) : I. Of things : व्यामोहक (f. हिका) : v. Perplexing. II. Of men : मूढ (f. ढा) : v. Fool, foolish.
PYGMY (subs.) : वामन (f. नी) : v. Dwarf.
PYGMY, PYGMEAN (adj.) : वामन (f. नी) : v. Dwarfish, small.
PYRAMID : no equiv. : *परामिति:.
PYRAMIDAL, PYRAMIDICAL : परामितिनिभ (f. भा) and sim. comp.s.
PYRE : चिता : v. File.
PYRITES : स्वर्णमाक्षिकम्, Wilson. *Hepatic p.* : रूप्यमाक्षिकम्, W.
PYROTECHNIC, -AL : expr. by comp.
PYROTECHNICS or -NY : अग्निक्रीडाकला and sim. comp.s. : v. Fireworks.
PYRRHIC : in prosody : लौ (dual).
PYRRHONIST : नास्तिक: : v. Sceptic.
PYTHON : अहिविशेष: ; अजगर:.

Q

QUACK (subs.) : I. Medical : (1) कुवैद्य:, Sr. i. 5. ch. ; (2) मिथ्याचिकित्सक: ; and sim. comp.s. II. A mountebank : perh. : (1) मिथ्याभिमानिन् (f. नी) ; (2) दाम्भिक: : v. Impostor. III. Of ducks : प्रणाद: : v. Noise.
QUACK (v.) : I. To act as a q. : expr. by subs. II. To brag, boast : q.v. : मिथ्याभिमानं करोति. III. As a duck : प्रणदति (नद्, c. 1.) : v. Noise, to make ; cry.
QUACKERY : (1) दुश्चिकित्सा and sim. comp.s. ; (2) मिथ्याभिमान: : v. Imposture, boasting.
QUACKISH : (1) मिथ्याभिमानिन् (f. नी) ; (2) दाम्भिक (f. की).
QUADRAGESIMA : चत्वारिंशद्दिनोपवास: and sim. comp.s (?).
QUADRANGLE : I. Lit. : (1) चतुरस्रम् ; (2) चतुर्भुज:. II. Of a house : चत्वरम् (=court).
QUADRANGULAR : (1) चतुरस्र (f. स्रा) ; (2) चतुष्कोण (f. णा).
QUADRANT : I. A quarter : q.v. : पाद:. II. Of a circle : (1) वृत्तपाद: ; (2) पदम् (rare), Su. ii. 30. III. An instrument : वृत्तपाद-यन्त्रम्.
QUADRATE : v. Square (subs. and verb.).
QUADRATIC : v. Square. *Q. equation* : वर्ग-समीकरणम्.
QUADRATURE : in astro. : (पा)पदसंस्थानम् (after पद of Su. ii. 30).
QUADRENNIAL : (1) चतुर्वार्षिक (f. की) ; (2) चातुरब्दिक (f. की) ; etc.
QUADRILATERAL : (1) चतुर्भुज (f. जा) ; (2) चतुरस्र (f. स्रा).
QUADRILLE : I. A game at cards : *चात्वारिंशम्. II. A dance : *चतुरस्रनृत्यम्.
QUADRIPARTITE : चतुर्भागविभक्त (f. क्ता) and sim. comp.s.
QUADRISYLLABLE : चतुरक्षरम् *or* चतुरक्षर: शब्द: (?).
QUADRIVIUM : I. Of roads : चतुष्पथम्. II. Of arts : चतुर्विद्या.
QUADRUMANOUS : (1) चतुष्पाणि (mfn.) ; (2) चतुर्भुज: (जा, जं).

QUADRUPLE : I. Adj. : चतुर्गुण: (णा, णं). II. Verb : चतुर्गुणं (f. णां) करोति.

QUADRUPLICATE : चतुर्गुणीकरोति ; चतुर्गुणं (f. णां) करोति.

QUAFF : उत्-चुलुम्पति (चुलुम्प् , c. 1.), Vi. v. 32. : v. To drink.

QUAFFER : अतिपायिन् (f. नी) : v. Drinker.

QUAGGA : *चित्रगर्दभ:.

QUAGMIRE : अनुपभू:, -भूमि: : v. Fen, marsh.

QUAIL (subs.) : (1) वर्तक: (perdix olivacea) ; (2) लाव: (p. chinensis).

QUAIL (v.) : I. Intrans : विषीदति (सद्, c. 1.) : v. To give way, tremble. II. Trans : v. To quell.

QUAINT : I. Odd, unusual : q.v. : अपरूप (f. पा). II. Cunning, subtle : q.v. : विदग्ध (f. ग्धा).

QUAINTLY : expr. by comp. or adj.

QUAINTNESS : अपरूपता : v. Also strangeness.

QUAKE (v.) : कम्पते, प्र-, वि-, उत्-, (कम्प् , c. 1.) : v. To tremble, shudder.

QUAKE (subs.) : कम्प:, -नम्, प्र-, उत्- ; *earth-q.* : अवनिप्रकम्पनम्, Ku. xv. 23. : v. Also tremor, shudder.

QUAKER : of the sect. : *बान्धव:.

QUAKING (adj.) : (1) कम्पमान (f. ना), प्र-, उत्- ; (2) वेपमान (f. ना), *Q.-grass* : कम्पना.

QUALIFICATION : I. The state of being qualified : expr. by adj. : v. Qualified. II. Endowment, excellency : q.v. : गुण: III. Condition, restriction : q.v. : नियम:.

QUALIFIED (adj.) : I. Fit : q.v. : (1) योग्य (f. ग्या) ; (2) समर्थ (f. र्था) : v. Able ; (3) गुणोपेत (f. ता) and sim. comp.s. (=endowed with qualifications), *first of all should wish (try) to be himself q.* : आत्मानमेव प्रथममिच्छेद्गुणसमन्वितम्, Ka. iv. 3. II. Competent : q.v. : (1) योग्य (f. ग्या) ; (2) not expr. III. Limited, restricted. expr. with subs. नियम: etc.

QUALIFY : I. To make qualified : योग्यं (f. ग्यां) etc. करोति, : v. Fit. able, q.ied. II. To modulate, vary : q.v. III. To restrict., restrain : q.v. : नियच्छति (यम्, c. 1.).

QUALITY : I. Property : (1) गुण:, *the three q.ies.* : त्रिगुणम्, Ch. ; *not for specifying (your good) q.ies.* : न गुणानामियत्तया, R. x. 32. ; *attached on account of good q.ies* : गुणानुरक्त (f. क्ता), Ki. i. 31. ; (2) धर्म: (not of good or bad q.ies.), *in pleasures whose q. is evanescent* : विषयेषु विनाशधर्मसु, R. viii. 10. ; *for the absence of personal q.ies.* : पुरुषधर्मत्वाभावात् S. p. b. 1. 52. II. Rank, station : q.v. III. People of rank ; (1) कुलीना: (m. pl.) ; (2) कौलिन्यम्.

QUALM (subs.) : I. Of conscience : मनस्ताप: and sim. comp.s. II. Nausea : (1) वमनेच्छा ; (2) विवमिषा (rare).

QUALMISH : (1) वमनभाव (f. वा ?) ; (2) विवमिषु (mfn. : ?).

QUANDARY : संशय: v. Doubt, difficulty.

QUANTITATIVE : परिमाणसूचक (f. चिका) and sim. comp.s.

QUANTITY : I. In gen. : (1) परिमाणम् ; (2) प्रमाणम्. Ph. : *what q.* : कियत् (f. ती) : v. Much, how. ; *a great q. of* : प्रभूत (f. ता) : v. Abundant ; *a little q. of* : अल्प (f. ल्पा) : v. Little ; *that q. which* : यावत् (f. ती) : v. Much, as- ; *in large q.ies* : बहुश: ; *in small q.* अल्पश:. II. In prosody : not expr., *long q.* : दीर्घ: ; *short q.* : ह्रस्व:. III. In logic : अधिकार: (??). IV. In Math. : *unknown q.* : अव्यक्तराशि:.

QUARANTINE : गमनागमन- *or* संसर्ग- प्रतिषेध: (??).

QUARREL (subs.) : (1) कलह:, *affected q.* : कृतककलह:, Mu. iii. ; *in (our) q.* : कलहे, Vi. ii. 34. ; (2) विवाद: : v. Dispute. ; (3) कलि: (rare).

QUARREL (v.) : (1) कलहं करोति ; (2) कलहायते (nomi.), C. i. ; (3) विवादं करोति : v. Also to dispute, abuse.

QUARRELLER : कलहकारिन् (f. णी) : v. Also quarrelsome.

QUARRELSOME : (1) कलहप्रिय (f. या) : *the people of Gauḍa are q.* : कलहप्रिया: गौडा:, Mit. ; (2) विवादप्रवण (f. णा) and sim. comp.s.

QUARRELSOMENESS : (1) कलहप्रियता ; (2) विवादपरता and sim. comp.s.

QUARRY (subs.) : I. For stone : (1) आकरः : v. Mine ; (2) पाषाणखली and sim. comp.s. (?). II. Of hawks : perh. मार्गितो मझाल:.

QUARRY (v.) : I. To dig. : q.v. : उत्खनति (खन्, c. 1.). II. To prey : q.v.

QUARRYMAN : *उपलाकरिन् (f. णी) ; पाषाणोत्खनक (f. निका) ; and sim. comp.s.

QUART : I. A measure : no exact equiv. : कुडवः, Williams. II. = Quarter : q.v.

QUARTAN i.e. q. ague : (1) चतुर्थकः, Ni. ; (2) चातुर्थको ज्वरः, Ni. ; त्र्याहिकः.

QUARTER (subs.) : I. Fourth part : (1) पादः, *three q.s* : पादत्रयम्, Li. ; *with a third, a half and a q. of a quantity* : राशिस्त्र्यंशसार्धपादैः, Li. ; (2) तुरीयः *or* तुर्यः (rare), *with a q. of which* : यस्य तुर्येण, Li. 23. ; (3) चतुर्थांशः ; (4) चतुर्थभागः. II. Of the heaven : (1) दिश् (f. : best equiv.), *north-east q.* (*lit. of Śiva*) : ऐशानी दिक्, V. *from various q.s.* : नानादिग्देशात्, H. ; *in every q.* : प्रतिदिशम्, Ki. xiv. 64. ; *intermediate q.* : विदिश् (rare) ; (2) आशा (f.), *the eastern q.* (lit. of Indra) : वासवाशा, Si. xi. 16. ; (3) काष्ठा, *the northern q.* : उदीची काष्ठा, Ki. iii. 55. ; (4) ककुभ् (f.), *the q.s.* : ककुभाञ्चक्रवालः, Si. xx. 14. ; (5) हरित् (f.). III. A region : q.v. : देशः. IV. In pl., abode, residence : (1) निवासः, *the lord's q.s shone in tents* : प्रभोर्निवासाः पटवेश्मभिर्बभुः, Si. xii. 63. ; (2) निवेशः (of an army), *the q.s of an army* : सेनानिवेशाः, M.n. ; (3) स्थानम् (=place : q.v.). Ph. : *Head-q.s* : perh. प्रधानस्थलम् and sim. comp.s. V. Indulgence to an adversary : *to give q.* : perh. दयां दर्शयति ; *and shall give q. to* (lit. not strike) *those who do not fight or are eunuchs, or have no weapons, or are cowards or run away, or ask for q.* (lit. say "we are yours") : नायुध्यमानं हन्याच्च न क्लीबं न निरायुधम् । न भीतं न परावृत्तं न तवास्मीति वादिनम् ॥, M. vii. 91-3. VI. Of the year : (1) त्रिमासम् ; (2) मासत्रयम्. VII. Of the moon's period : expr. by शुक्ल- and कृष्णपक्षः (light, dark fortnight), VIII. Of an animal : no equiv. : पादः may be used. Ph. : *at close q.s.* : मिथः प्रत्यासन्न (f. न्ना), M.n. ; *came to close q.s.* : बाहूबाहवि व्यासजेताम् (lit. engaged arm to arm), Si. xviii. 12.

QUARTER (v.) : I. To divide into four parts : (1) पादीकरोति ; (2) चतुर्धा विभजति (भज्, c. 1.). II. To divide : q.v. : विभजति. III. To lodge : q.v. : वासयति (c. of वस् : rare) ; वासं ददाति (दा, c. 3.). *To be q.ed* : वसति (वस्, c. 1.). IV. To bear, as arms : बिभर्ति (भृ, c. 3.) : v. To bear.

QUARTER-DAY : perh. त्रिमासान्तदिनम् ; त्रैमासिकदिवसः.

QUARTER-DECK : no equiv. : उन्नतपृष्ठम् (?).

QUARTER-MASTER : *साधननायकः and sim. comp.s.

QUARTER-SESSIONS : त्रैमासिकशासनम् : v. Sessions.

QUARTER-STAFF : यष्टिविशेषः ; महायष्टिः (?).

QUARTERAGE : त्रैमासिकवृत्तिः and sim. comp.s.

QUARTERLY : I. Adj. : त्रैमासिक (f. की). II. Adv. : (1) त्रिमासे त्रिमासे ; (2) प्रतित्रिमासम्.

QUARTERN : मानविशेषः.

QUARTO : *पादिक (f. की) ; पादभङ्गि (mfn.).

QUARTZ : *कार्तजः ; कार्तजोपलः, etc.

QUASH (v.) : I. To crush, beat down : q.v. : मृद्नाति (मृद्, c. 9.). II. In law, to annul : perh. उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

QUASI : expr. with aff.s कल्प (f. ल्पा), देश्य *or* देशीय (f. या).

QUATERNARY : perh. चातुर (f. री).

QUATERNION : I. Lit. : (1) चतुष्टयम् ; (2) चतुष्कम्. II. A syllable : चतुरक्षरम्.

QUATRAIN : perh. चतुष्पदम् (f. दी).

QUAVER (v.) : I. To tremble : q.v. : वेपते (वेप्, c. 1.). II. To sing : स्वरभङ्गेन गायति (गै, c. 1.), Williams.

QUAVER (subs.) : I. Of voice : स्वरभङ्गः (?). II. A musical note : चिह्नविशेषः.

QUAVERING (adj.) : *with q. voice* : गद्गदवाचा *or* गलदक्षरम्.

QUAY : घट्टः (?), उत्तरणस्थानम् (?).

QUEAN : बन्धकी : v. Also woman.

QUEASY : I. Qualmish : q.v. II. Fig. : क्षोभक (f. भिका), सं-, प्र-.

QUEEN : (1) राज्ञी, *the q. governed the kingdom according to the prescribed rules* : राज्ञी राज्यं विधिवदशिषत्, R. xix. 57. ; (2) महिषी (=a q. consort), *he had three q.s* : तिस्रो महिष्यस्तस्याभवन्, Ram. ; (3) राजपत्नी and sim. comp.s. (=wife of a king) ; (4) राजमातृ (f.) and sim. comp.s. (=queen-mother : often=queen dowager) ; (5) देवी (in addressing), *Q. bee* : मधुकरराजः, D.s.

QUEENLY : राज्ञ्युचितः (ता, तं) and sim. comp.s.

QUEER : (1) अपरूप (f. पा) ; (2) विलक्षण (f. णा ?).

QUEERNESS : (1) अपरूपता ; (2) विलक्षणता *or* वैलक्षण्यम् (?).

QUELL : I. To quiet, allay : q.v. : शमयति, प्र-, (c. of शम्). II. To subdue, crush : q.v. : दमयति (c. of दम्).

QUELLER : (1) शमयितृ (f. त्री=quieter) ; (2) दमयितृ (f. त्री) : v. Tamer.

QUENCH : I. To put out, extinguish : q.v. : निर्वापयति (c. of वा). II. Of thirst : (1) शमयति, प्र-, (c. of शम्=to allay), *thirst is q. ed with water* : पिपासुता शान्तिमुपैति वारिणा, N. (2) निवर्तयति (c. of वृत्=to destroy) ; (3) निरस्यति (अस् , c. 4.=to drive away) ; (4) अपनयति (नी, c. 1.=to remove). III. To destroy, crush : q.v. : उत्-छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

QUENCHABLE : (1) निर्वापणीय (f. या) ; (2) शमनीय (f. या) *or* शाम्य (f. म्या), प्र- ; (3) उच्छेदनीय (f. या) *or* उच्छेद्य (f. द्या) ; etc. : for dif. : v. Above.

QUENCHER : (1) निर्वापयितृ (f. त्री) ; (2) शमयितृ (f. त्री) ; (3) उच्छेदक (f. दिका) : v. To quench.

QUENCHLESS : (1) अशाम्य (f. म्या) ; (2) अनिर्वाप्य (f. प्या) ; etc.

QUERIST : प्रष्टृ (f. ष्ट्री) : v. Also interrogator, questioner.

QUERULOUS : perh. परिदेविन् (f. नी) *or* परिदेवक (f. विका) : v. Also discontented, dissatisfied.

QUERULOUSLY : (1) परिदेववत् (f. वती) ; (2) विरक्त (f. क्ता).

QUERULOUSNESS : (1) परिदेविता (?) ; (2) विरक्तता ; (3) अप्रसन्नता.

QUERY (subs.) : प्रश्नः : v. Question.

QUERY (v.) : पृच्छति (प्रच्छ्, c. 6.) : v. To question.

QUEST : I. Search : q.v. : अन्वेषणम्, -णा. *In q. of* : often expr. by prest. part : v. To search. II. Inquest : q.v.

QUESTION (subs.) : I. An interrogatory : (1) प्रश्नः (best equiv.), *unless you explain (my) q.s.* : न चेत् प्रश्नान् व्याकरोषि, Mah. iii. 313. 22. ; *to reply q.s* : प्रश्नान् वक्ति, 30, ब्रवीति, D. vi., etc. ; (2) पृच्छा, सं-, परि- ; (3) अनुयोगः, परि-. II. Doubt : q.v. : सन्देहः, *without q., out of the q., past q.* : असंशयम् : v. Undoubtedly. III. Debate, dispute : expr. by प्रष्टव्य (f. व्या), *here the q. is* : अत्रेदं प्रष्टव्यम्…(अत्र…इति सन्दिह्यते=doubted), S. i. 3. 1., *To put to q.* : पृच्छति : v. To ask. IV. Examination, investigation : q.v. : परीक्षा : V. Torture : q.v. VI. Theme of enquiry : विवादविषयः, विवादपदम्, and sim. comp.s.

QUESTION (v.) : I. Lit. : (1) पृच्छति (प्रच्छ्, c. 6.) : v. To ask ; (2) जिज्ञासते (desi. of ज्ञा =enquire : q.v.) ; (3) प्रश्नं करोति (=ask a q.). II. To doubt : q.v. : शङ्कते (शङ्क्, c. 1.). III. Not to believe : q.v. : न प्रत्येति (इ, c. 2.).

QUESTIONABLE : सन्दिग्ध (f. ग्धा) : v. Doubtful, uncertain.

QUESTIONER : (1) प्राश्निकः ; (2) प्रश्नकर्तृ (m.) ; (3) जिज्ञासकः (=inquirer).

QUESTIONLESS : असंशयम् : v. Undoubtedly.

QUIBBLE (subs.) : (1) वाक्छलम् ; (2) वक्रोक्तिः ; (3) अपलापः (= denial).

QUIBBLE (v.) : वाक्छलं etc. करोति : v. Subs.

QUIBBLER : (1) वाक्छलिन् (f. नी : ?) ; (2) वक्रोक्तिवादिन् (f. नी : ?).

QUIBBLING (adj.) : वक्र (f. क्रा=crooked : (?).

QUICK (adj.) : I. Alive : q.v. : सजीव (f. वा). Ph. : *q. with child* : आपन्नसत्त्वा : v. Pregnant. II. Lively, vivacious : q.v. : प्रफुल्ल (f. ल्ला). III. Sharp : q.v. : तीक्ष्ण (f. क्ष्णा). IV. Agile : q.v. : चटुल (f. ला). V. Speedy, swift : (1)

शीघ्र (f. घ्रा), *q. in motion* : शीघ्रग (f. गा) ; *q. in action* : शीघ्रकर्मन् (mfn.) ; (2) द्रुत (f. ता), *with a q. pace* : द्रुतपदम्, Ki. x. 2. ; (3) क्षिप्र (f. प्रा) ; (4) तूर्ण (f. र्णा) ; (5) त्वरित (f. ता =hasty). Ph. : *to be q.* : त्वरते (त्वर्, c. 1.) : v. To hasten.

QUICK (v.) : Quickly.

QUICK (subs.) : मर्मन् (n.), *piercing to the q.* : मर्मभेदिन् (f. नी), मर्माविध् (mfn.), मर्मस्पृश् (mfn.) etc.

QUICKEN (v.i.) : I. To vivify : q.v. : जीवयति (c. of जीव्). II. To sharpen, incite : q.v. : उत्तेजयति (तिज्, c. 10.). III. To hasten : q.v. : (1) त्वरयति (c. of त्वर्) ; (2) by adj. : v. quick (V).

QUICKEN (v.i.) : I. To receive life : जीवत्वं प्राप्नोति (आप्, c. 5.) : v. To get. II. To become lively, agile : q.v., *the heart q.s first* : प्रथममुच्छ्वसति हृदयम्. III. To gain speed, move quicker : expr. by adv. : v. Quickly.

QUICKENING (adj.) : Of life : (1) जीवद (f. दा) ; (2) प्राणप्रद (f. दा), etc.

QUICKENING (subs.) : Of the fetus : perh. गर्भसञ्चारः.

QUICKLIME : perh. : चूर्णम् *or* चूर्णजलम् (comp. vern.).

QUICKLY : (1) शीघ्रम् ; (2) क्षिप्रम् ; (3) द्रुतम् ; (4) तूर्णम् ; (5) आशु ; (6) त्वरितम् ; (7) सत्वरम् : v. Also soon, instantly.

QUICKNESS : I. Liveliness, acuteness, sagacity : q.v. II. Speediness : (1) शीघ्रता, -त्वम् ; *or* शैघ्र्यम् ; (2) क्षिप्रता, -त्वम् ; (3) द्रुतता, -त्वम् (rare) ; (4) त्वरा (=haste) ; (5) by adj.

QUICKSAND : (1) चलवालुका (?) ; (2) असंस्थितसिकताः (m. pl. ?).

QUICK-SCENTED : (1) तीक्ष्णघ्राण (f. णा ?) ; (2) सूक्ष्मगन्धग्राहिन् (f. णी ?).

QUICK-SIGHTED : तीक्ष्णदृश् (mfn.) : v. Keen-sighted.

QUICKSILVER : (1) पारदः (rarely -तः) ; (2) रसः (rare), D.s.

QUICK-WITTED : (1) सूक्ष्मबुद्धि (mfn.) ; (2) तीक्ष्णधी (n. धि) ; etc.

QUIDDITY : I. Lit. : विशेषः. II. A question : वैशेषिकपृच्छा (?).

QUIESCENCE : शान्तिः : v. Quiet, rest, repose.

QUIESCENT : शान्त (f. न्ता) : v. Quiet, calm, still.

QUIET (adj.) : शान्त (f. न्ता), प्र-, *q. like the mind of sages* : शान्तं चित्तमृषेरिव, Ki. xi. 40. ; *with the birds silent and the animals q.* : मूकाण्डजं शान्तमृगप्रचारम्, Ku. iii. 42. ; *be q. at once* : सद्यः शान्तो भव, Vi. iii. 34. : v. Calm, gentle, still. *To keep. q.* i.e. *not to give out* : न प्रकाशयति (with acc.) *or* जिह्वां रक्षति (with loc.).

QUIET (subs.) : (1) शान्तिः, प्र- ; (2) Often by adj. : v. Also calmness, rest, silence, peace. Ph. : *in q.* v. Quietly.

QUIET (v.) : शमयति, प्र-, उप-, सं-, परि-, (c. of शम्), *you q. disputes* : प्रशमयसि विवादम्, Sa. v. 7. ; *with a show of q. ed rage* : प्रशान्तसंरम्भ इव, Ki. xiv. 2. ; (2) शा(सा)न्त्वयति, परि-, उप-, अभि-, (शान्त्व् *or* सान्त्व्, c. 10.), *q. ing with sweet words* : सान्त्वयन् मधुरैर्वाक्यैः, Ram.

QUIETISM : शान्तिः, *eager for q.* : शान्तिमार्गोत्सुक (f. का), R. vii. 71.

QUIETLY : I. Peaceably, calmly : expr. by adj. II. Silently : q.v.

QUIETNESS : शान्तता, प्र-, : v. Quiet, calmness.

QUIETUDE : शान्तिः : v. Quiet, rest.

QUILL : I. Feather : q.v. : पक्षः. II. For writing : पक्षकलमः (comp. vern.) ; लेखनी (in fig. senses). III. Of a porcupine : (1) शल (mn.) ; (2) शललम् (ली). IV. Of a lute : (1) रणः ; (2) कोणः ; (3) शारिका ; (4) परि(री)वादः.

QUILT (subs.) : तूला- *or* तूलिका-प्रच्छदः and sim. comp.s (??).

QUILT (v.) : to stitch in wool, silk, cotton etc. : expr. by those words.

QUINARY : (1) पञ्चक (f. का) ; (2) पञ्चगर्भ (f. र्भा : ?).

QUINCE : वृक्षविशेषः ; तस्य फलञ्च.

QUINCUNX : पञ्चकसंस्थानम् (??).

QUINQUENNIAL : (1) पञ्चवार्षिक (f. की) ; (2) पाञ्चाब्दिक (f. की) ; (3) पञ्चसमीन (f. नी ?) ; etc.

QUINSY : perh. श्लेष्मजा रोहिणी, Bha. iv.
QUINTESSENCE : सारः : v. Essence.
QUINTUPLE : I. Adj. : पञ्चगुण (f. णा). II. Verb. : पञ्चगुणीभवति.
QUIP : अधिक्षेपः : v. Taunt, sarcasm.
QUIRE : I. Choir q.v. : II. Of paper : *चतुर्विंशतिकम्.
QUIRISTER : v. Chorister.
QUIRK : I. Quibble : वाक्छलम्. II. Quip : अधिक्षेपः. III. Trick, deceit. : q.v. : छलम्. IV. Fancy : मनोलौल्यम्.
QUIT (v.) : I. To leave, abandon : (1) त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.), *to q. life* : प्राणान् त्यजति, Mu. i. 24. ; *q. ted the outskirts of Vraja* : तत्याज व्रजभूभागम् : V.p. v. 18. 32. ; (2) जहाति, वि-, (हा, c. 3.), *q. your fighting ardour* : विजहीहि रणोत्साहम्, Ki. xi. 31 ; (3) उत्-सृजति, वि-, (सृज्, c. 1.), *to q. life* : जीवितमुत्सृजति, K. II. To discharge, repay : q.v. : शोधयति, परि-, (c. of शुध्). III. To absorb, release : q.v. : मोचयति (c. of मुच् : with abl. of the thing).
QUIT (adj) : मुक्त (f. क्ता), वि-, निर्-, (=released), *q. of debts* : ऋणनिर्मुक्त (f. क्ता) : v. Also clear, free. Ph. : *we are now q.s.* : समाः स्मः साम्प्रतं वयम् ; *to cry q.s.* : समोऽस्मीति वदति (वद्, c. 1: ?).
QUITE (adv.) : I. Completely, entirely : q.v. : (1) अशेषेण ; (2) निरवशेषम्. II. Very considerably : q.v. : (1) अति- in comp. (strengthened form अतीव) ; (2) अत्यन्तम् ; (3) सातिशयम्.
QUIT-RENT : *शोधकरः ; नामकरः.
QUITTANCE : (1) निष्कृतिः ; (2) मुक्तिः ; (3) मोक्षः ; (4) शुद्धिः.
QUIVER (subs.) : (1) तूणः ; (2) तूणीरः ; (3) इषुधिः ; (4) निषङ्गः, *at the mouth of the q.* : निषङ्गवक्त्रे, Ki. xvii. 36. ; *and two great inexhaustible q.s.* : अक्षय्ये च महेषुधी, Mah. i. 223. 9.
QUIVER (v.) : वेपते (वेप्, c. 1.) : v. To quake, tremble.
QUIVERED : (1) तूणीरवत् (f. ती) ; (2) निषङ्गिन् (f. नी) : (3) धृतेषुधि (mfn.), etc.
QUIVERING (adj.) : (1) वेपमान (f. ना) ; (2) स्फुरित (f. ता), (of gentle motion : as of the lips), स्फुरितोत्तराधरः, Ku. v. 83.
QUI VIVE : को भवान् (?). *To be on the q.* : सावधान (f. ना) वर्तते ; अप्रमत्त (f. त्ता) तिष्ठति, etc.
QUOIT : चक्रम्. *Q.s* (the game) : *चक्रक्रीडा.
QUONDAM : पूर्व (f. र्वा) : v. Former.
QUORUM : perh. निर्दिष्टसंख्या *or* -संख्यकजनाः and sim. expr.s.
QUOTA : अंशः (=share : q.v.).
QUOTATION : I. The act : (1) उद्धारः ; (2) उपन्यासः ; (3) अवतारणम् (rare). II. What is q. ed : expr. with part. adj. : उद्धृत (f. ता), उपन्यस्त (f. स्ता), etc.
QUOTE (v.) : (1) उद्धरति *or* उदाहरति (हृ, c. 1.) ; (2) उपन्यस्यति (अस्, c. 4.) ; (3) अवतारयति (तृ, c. 10.=to bring down), *Yāska having q.d Vedic passages* : यास्केन वेदवाक्यानामवतारितत्वात्, Say. ; (4) उद्ग्राहयति (c.of ग्रह्), *what is q.d before you* : यत्तवोद्ग्राह्यते पुरः Si. ii. 75.
QUOTH : आह ; उवाच : v. To say.
QUOTIDIAN : दैनन्दिनः (नी, नं) : v. Every day. *Q. fever* : अन्येद्युष्को ज्वरः, Ni.
QUOTIENT : (1) फलम्, *dividing by their respective divisors (we get) the same q.* : स्वस्वहारेण हृते फलं तदेव, Li.; (2) गुण्यः, *dividing we get the q.* : भजनेन लब्धो गुण्यः, Vij.

R

RABBET : सन्धिकाष्ठम् (??).
RABBI : स्वामिन् (m.) : v. Master, lord.
RABBINIC, -AL : इयुदीयपण्डितानां (gen.) *or* -पण्डित- in comp.
RABBIT : शशकः (prop. hare).
RABBLE : (1) प्राकृताः (m. pl.) ; (2) पृथग्जनाः (m. pl.) ; (3) नीचाः.
RABID : उन्मत्त (f. त्ता) : v. Mad. *R. dog* : अलर्कः ; *r. poison* : आलर्कं विषम्, U. i. 40.
RABIDLY : उन्मत्तवत् : v. Madly.
RACE (subs.) : I. Lineage : (1) अन्वयः, *this king is born of that r.* : तस्यान्वये भूपतिरेष जातः, R. vi. 41. ; (2) कुलम् : v. Family ; (3) वंशः : v. Dynasty. II. Nation, tribe : q.v. : जातिः (?).

III. March, progress : q.v. : यात्रा. IV. A contest in running : *chariot -r.* : रथचर्या (?), Mah. i. 132. 28. ; *horse -r.* : अश्वधावनम् (?) ; *to win a r.* : अश्वधावने etc. जयं लभते (लभ्, c. 1.). V. A root : मूलम्.

RACE (v.) : I. Intrans : धावति (धाव्, c. 1.) : v. To run. II. Trans. (1) धावयति (c. of धाव्) ; (2) गमयति (c. of गम्), Si. v. 60.

RACE-COURSE : (1) रङ्गभूमि: (gen. term) ; (2) perh. वीथि:, Si. v. 60. ; (3) चर्याभूमि:.

RACE-HORSE : no equiv. : (1) जवनवाजिन् (m.) ; (2) जवाश्व: and sim. comp.s. may be used.

RACER : I. Race-horse : q.v. II. A person : expr. by circumlo. : v. To race.

RACINESS : सरसता : v. Racy.

RACK (subs.) : I. For torture : no equiv. : *सम्पीडनी *or* सम्पीडनयन्त्रम्. *To put to r.* : i.e. to torment : q.v. II. Extreme pain : q.v. : यातना. *R. and ruin* : उच्छेद: : v. Annihilation; *go to r.* : विनश्यति : v. To perish. III. A framework : *clothes -r.* : *वस्त्रधारणी etc. IV. Vapour or thin broken clouds : q.v.

RACK (v.) : I. To torment, torture : q.v. II. To strain : q.v.

RACKET : (1) The bat : गुलिकाताडनी *or* -ग्राहिणी, and sim. comp.s. II. Clamour, din : q.v. : (1) कोलाहल: ; (2) कलकल:.

RACY : (1) सरस (f. सा) ; (2) रसवत् (f. ती).

RADIANCE : (1) प्रभा ; (2) दीप्ति: : v. Brilliancy, lustre.

RADIANT : (1) समुज्ज्वल (f. ला) ; (2) दीप्तिमत् (f. ती) : v. Brilliant, bright.

RADIATE : (1) निर्गच्छति (गम्, c. 1.= to come out : q.v.) ; (2) उदेति (इ, c. 2.=to arise : q.v.), *light r.d from the head of Śiva* : शम्भुमूर्ध्न उदियाय तेज:, Ki. xvi. 31. ; (3) स्फुरति (स्फुर्, c. 1.=to sparkle).

RADIATION : in physics : perh. स्फुरणम् *or* स्फुरितम्.

RADICAL : I. Primitive, original : q.v. : मूल- in comp., *r. word* : मूलशब्द: *or* धातु: (=verbal root). II. Fundamental, real : q.v. : प्रकृत (f. ता). III. In politics : *the r.s* : *मूलपावका: (m. pl.).

RADICALLY : (1) आमूलम् ; (2) समूलम् ; (3) मूलत:.

RADISH : मूलक: (use n. for the root).

RADIUS : I. In Geo. : (1) व्यासार्धम्, "व्यासार्धं नयेत् केन्द्रात्", A.b. ; (2) विष्कम्भार्धम्, A.b. ; (3) त्रिज्या (जीवा) (of the meridian), Su. ii. 60. II. A bone : बाहुनलकम् (?).

RAFFLE (subs.) : गुटिकापातादिना स्वत्वनिरूपणम् (?).

RAFFLE (v.) : *to r. a horse* : गुटिकापातेनाश्वाधिकारं निरूपयति (?).

RAFT : (1) उडुप (mn.), R. i. 2. ; (2) प्लव: ; M.n. ; (3) कोल:, A.

RAFTER : तुला, "बृहत्तुलैर्गृहै:", Si. iii. 50.

RAG : I. A piece of cloth : वस्त्रखण्डम् and sim. comp.s. II. Worn-out cloth : जीर्णवस्त्रम् ; (2) चीरम् ; (3) चीवरम्.

RAGAMUFFIN : (1) नीचजन: : v. Low ; (2) धूर्त: : v. Rogue.

RAGE (subs.) : I. Violent anger : (1) रोष: (rarely रुष्, -षा), *tears of r.* : रुषाश्रु, Si. xv. 4. : v. Anger ; (2) संरम्भ:, *Sita's laugh excited her r.* : संरम्भं मैथिलीहासो निनाय ताम्, R. xii. 36. ; *the excitement of r.* : संरम्भवेग:, Ki. xvii. 49. II. Vehemence, excitement : q.v. : प्रकोप:. III. Violent passion : (1) व्यसनम् ; (2) लालसा (=longing.).

RAGE (v.) : I To be angry : q.v. : (1) संरम्भम् आप्नोति (आप्, c. 5.), एति (इ, c. 2.), etc. II. To be violently agitated : q.v. : अतितरां क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.), "*r. ing Sea*" : क्षुब्धार्णव:.

RAGGED : I. Rent, torn : (1) जीर्ण (f. र्णा) ; (2) जर्जर (f. रा). II. Rough, uneven : q.v. बन्धुर (f. रा). III. Clad in rags : (1) चीरचीवरिन् (f. णी) ; (2) कर्पटिन् *or* कर्पटधारिन् (f. णी).

RAGOUT : no equiv. : *मांसरसा.

RAIL (subs.) : I. Lit. : लोहतुला (of big. r.s. : ?) *or* -शलाका (in r. ing). II. Fig., r. road : q.v. III. A bird : पक्षिविशेष:.

RAIL (v.) : I. Lit. : लोहशलाकाभि: आवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To enclose. II. To abuse, revile : q.v. : अधि-क्षिपति, अव-, (क्षिप्, c. 6.).

RAILING (subs.) : I. A fence : q.v. : लोहवृति:

(of iron rails) or sim. वृतिः. III. Abuse, reviling : q.v. : आक्षारः.

RAILING (adj.) : (1) अवक्षेपक (f. पिका) ; (2) अधिक्षेपक (f. पिका) ; (3) आक्षारिन् (f. णी) ; etc.

RAILROAD, RAILWAY : *लोहपथः and sim. comp.s.

RAIMENT : वस्त्रम् : v. Clothes.

RAIN (subs.) : I. Lit. : (1) वृष्टिः, *excessive r.* : अतिवृष्टिः, V.m. ; *let the r. cease* : भवतु वृष्टेरुपशमः, H. ; *r. -water* : वृष्टिजलम्, Bha. (also मेघोदकम्, Mr.) ; *r. of gold* : हिरण्मयी वृष्टिः, R. ; (2) वर्षम्, *let r. fall incessantly* : वर्षमविरतं पततु, Mr. ; *heavy r. came on* : महद्वर्षं प्रादुरासीत्, Mah. II. In pl., the rainy season : q.v. : वर्षाः (f. pl.), *one day in the r s* : एकदा वर्षासु, H.

RAIN (v.i.) : (1) वर्षति, प्र-, अभि-, (वृष्, c. 1.) (taking as nom. *cloud, sky, or Indra*), *Indra did not r. for twelve years* : न ववर्ष वर्षाणि द्वादश दशशताक्षः, D. ; *it* (lit. the sky) *r.ed heavily* : नभस्तलं गाढं ववर्ष, Ku. ; *when it* (lit. the cloud) *was r. ing gently* : मन्दं मन्दं प्रवर्षति पर्जन्ये, P. ; (2) वृष्टिर्भवति, *it r.ed heavily in torrents* : धारासारैर्महती वृष्टिर्बभूव, H. *R. off* : निर्वर्षति.

RAIN (v.t.) : वर्षति, प्र-, अभि-, *to r. blood* : शोणितं वर्षति.

RAINBOW : इन्द्रधनुस् (n.) and sim. comp.s., *r. -bearing clouds* : सुरेन्द्रचापं दधतो वलाहकाः, Ri. ii. 3.

RAINFALL : (1) वृष्टिपातः, R. ; (2) वर्षपातः, Mr. v. ; and sim. comp.s.

RAIN-GAGE or -GAUGE : *वृष्टिमापः, वर्षमापः.

RAINY : वर्षुकः (का, कं), *when the r. season was over* : अतीते वर्षुके काले, B. *R. season* : (1) वर्षाकालः ; (2) प्रावृष् (f.) ; (3) तपात्ययः, जलदागमः, and sim. comp.s (poet).

RAISE (v.) : I. To r. up, lift up. : (1) उत्थापयति (c. of स्था), *dust r.d by horses in war* : उत्थापितः संयति रेणुरश्वैः, R. vii. 39. ; (2) तोलयति or तोलति, उत्- (तुल्, c. 10. and I.: physically), *when the Kailāsa was r.d* : कैलासे तुलिते, Vi. v. 37. ; (3) उन्नमयति (c. of नम्), *to r. the face* : मुखमुन्नमयति Sa. iii. 33. ; (4) उच्छ्रयति (श्रि, c. 1. : rare), *to r. banners* : ध्वजमुच्छ्रयति, Mah. Ph. : *r. ing frightful dust* : उद्धुन्वाना रजो घोरम्, Ram. ; *dust r.d by chariots* : रथोद्धतं रजः, R. iv. 85. II. Fig., to exalt : (1) उत्थापयति (rare); (2) उन्नमयति, *r.s some* : कांश्चिन्नयत्युन्नतिम्, Mr. x. 51. ; (3) उच्छ्रयति, *r. ing (his) heroism* : वीर्यमुच्छ्राययिष्यन् (causal), Vi. i. 8. III. Of the dead : उत्थापयति, *Kacha also r.d the dead* (Śukra) : उत्थापयामास मृतं कचोऽपि, Mah. i. 73. 61. IV. Of armies : उत्थापयति, *r.d an army* : बलसमुत्थानमकरोत्, D. viii. V. To erect, build : q.v. : स्थापयति, प्रति-, (c. of स्था). VI. To produce : q.v. : (1) perh. उत्थापयति ; (2) जनयति (c. of जन्). VII. To excite, arouse : q.v. : उत्थापयति. VIII. Of pieces etc. : वर्धयति (c. of वृध्) : v. To increase. IX. To r. (a siege) : मुञ्चति (मुच्, c. 6.) : v. To quit, abandon.

RAISIN : शुष्कद्राक्षा, and sim. comp.s. (?).

RAKE (subs.) : I. A libertine : q.v. : खण्डितवृत्त (f. त्ता). II. An instrument : दन्तकर्तरिका, दन्तच्छुरिका.

RAKE (v.) : I. To gather : q.v. : समाहरति (हृ, c. 1.). II. To lead a dissolute life : व्यभिचरति (चर्, c. 1.). III. To r. up i.e. revive : q.v. : उत्तोलयति (तुल्, c. 10.).

RALLY (v.t.) : I. To gather again, reunite : समाहरति (हृ, c. 1.) : v. To collect. II. To banter, ridicule : q.v. : उपहसति (हस्, c. 1.).

RALLY (v.i.) : I. To assemble, reunite : q.v. : सं-भवति (भू, c. 1.). II. Fig., to recover : q.v. : सुस्थो or स्वस्थो (f. स्था) भवति.

RAM (subs.) : I. Lit. : (1) मेषः ; (2) उरभ्रः ; (3) मेढ्रः ; (4) उरणः ; (5) एडकः ; (6) हुडुः, *r. -fight* : हुडुयुद्धम्, P. i. 4. : II. The sign : मेषः. III. Battering -r. : q.v.

RAM (v.) : मृद्नाति (मृद्, c. 9.) : v. To batter, butt.

RAMBLE (v.) : I. Lit. : पर्यटति (अट्, c. 1.) : v. To wander. II. Fig., *r. ing talk*, perh. : अव्यवस्थितसंलापः.

RAMBLE, RAMBLING (subs.) : पर्यटनम् : v. Wandering.

RAMBLER : (1) पथिकः : v. Wayfarer ; (2) पर्यटक (f. टिका, rare).

RAMIFICATION : I. A small branch : (1) प्रशाखा ; (2) प्रतिशाखा. II. Fig., member, head : अङ्गः.

RAMIFY (v.i.) : शाखाप्रशाखाभिर्विस्तीर्यते, (pass. of स्तृ).

RAMMER : (1) मुद्गरः ; (2) अयोघनः (of iron).

RAMP : I. Subs. : लम्फः. II. Verb. : लम्फं ददाति : v. To leap.

RAMPANT : I. Wild, ferocious : q.v. : (1) निरवग्रह (f. हा) ; (2) अनियमित (f. ता) ; etc. II. Standing on the hind legs : पश्चात्पादयोः स्थित (f. ता).

RAMPART : (1) प्राकारः ; (2) वप्रः ; (3) वरणः ; (4) शालः.

RAMROD : चूर्णमर्दनी and sim. comp.s.

RANCID : (1) उग्रगन्ध (f. न्धा) ; (2) उग्रगन्धि (mfn.).

RANCOROUS : (1) विद्वेषिन् (f. णी) ; (2) अभिद्रोहिन् (f. णी).

RANCOROUSLY : (1) परमद्वेषात् ; (2) अभिद्रोहेण ; (3) द्रोहबुद्ध्या.

RANCOUR : विद्वेषः : v. Hatred ; (2) अभिद्रोहः : v. Malignity.

RANDOM : (1) आकस्मिक (f. की) : v. Accidental ; (2) अनियत (f. ता) : v. Unsettled. Ph. : *at r.* : (1) अकस्मात् (=accidentally) ; (2) उच्छृङ्खलम् (= without any order, as to talk at r.) ; (3) यदा तदा (of time, as to come at r.) ; (4) प्रकीर्णम् (in speaking), Si. ii. 73.

RANGE (subs.) : I. A row, line : q.v. : (1) श्रेणिः (णी) ; (2) राजिः (जी) II. A class, order : q.v. : गणः. III. Excursion, wandering : q.v. : परिभ्रमणम्. IV. Compass, reach : q.v. : विषयः, *beyond the r. of Lakshmaṇa's arrows* : सौमित्रेरपि पत्रिणामविषये, U. iii. 44. : V. Kichen-r. : *लौहयोगराजिः. VI. Of a ladder : v. Step.

RANGE (v.) : I. To arrange : q.v. : विरचयति (रच्, c. 10.). II. To wander : q.v. : परिभ्रमति (भ्रम्, c. 1.). III. To have r. : expr. by subs. : v. Range (IV). IV. To rank : q.v.

RANGER : I. One who ranges or rows : expr. by verb. II. Robber : लुण्ठकः. q.v. III. Of a forest : अरण्यपालः ; वनपालः ; and sim. comp.s.

RANK (subs.) : I. A row, line : q.v. : (1) श्रेणिः (णी) ; (2) राजिः (जी). II. Of soldiers : perh. पंक्तिः. Ph. : *r. and file* : दण्डः (=army) ; *to leave the r.s* : व्यूहं परित्यजति. III. Place, position : q.v. : पदम्. IV. High station : (1) उच्चपदम्. and sim. comp.s. ; (2) मानः (=honour) ; (3) प्रतिष्ठा (=glory) ; (4) कौलीन्यम् (=nobility).

RANK (v.i.) : expr. by वर्तते (वृत्, c. 1.=to be) *or* तिष्ठति (स्था, c. 1.=to stand), *character r.s at the head of all excellences* : अतीत्य हि गुणान् सर्वान् स्वभावो मूर्ध्नि वर्तते, H.

RANK (v.t.) : I. To place in a line : स्थापयति (c. of स्था). II. To class, reckon : q.v. : (1) गणयति (गण्, c. 10.) ; (2) by circumlo.

RANK (adj.) : I. Exuberant, rich : q.v. : प्रभूत (f. ता). II. Rancid : (1) उग्रगन्ध (f. न्धा) ; (2) उग्रगन्धि (mfn.). III. Gross, course : q.v.

RANKLE : (1) भृशायते (nomi.) ; (2) by adj. : v. Violent.

RANKNESS : I. Luxuriant growth : प्रभूतता : v. Abundance. II. Strong smell : उग्रगन्धः, -ता.

RANSACK : I. To plunder, pillage : q.v. II. To violate, ravish : q.v. III. To search thoroughly : q.v. : निपुणमनुसन्दधाति (धा, c. 3.). IV. लोडयति, -ते (लुड्, c. 10.), *r.ed the forest* : वनं लोडयामास, Mah. i. 66. 19.

RANSOM (subs.) : (1) उद्धारः (=release) ; (2) by circumlo., *to pay a heavy r. for one's liberty* : बहु धनं दत्त्वा मुक्तिं क्रीणाति (comp. H. iv. 121., "कोषांशेनार्धकोषेण सर्वकोषेण वा पुनः । शिष्टस्य प्रतिरक्षार्थं परिक्रय उदाहृतः ॥"

RANSOM (v.) : धनं दत्त्वा मोक्षयति (मोक्ष्, c. 10.). : v. To release.

RANT : I. Verb : साडम्बरं *or* उच्चैः प्रलपति (लप्, c. 1.). II. Subs. : निरर्थकप्रलपितम् and sim. comp.s.

RANTER : उच्चैः प्रलापिन् (f. नी) and sim. comp.s.

RAP (subs.) : क्षिप्राहतिः and sim. comp.s. : v. Stroke.

RAP (v.) : I. To strike with a sharp blow : क्षिप्रमाहन्ति (हन्, c. 2.). *or* ताडयति (तड्, c. 10.). II. To snatch away : अपहरति (हृ, c. 1.).

RAPACIOUS : (1) लुब्ध (f. ब्धा); (2) लुब्धक (f. का); (3) गृध्नु (mfn.).

RAPACIOUSLY : (1) by adj.; (2) प्रसह्य (=with violence).

RAPACIOUSNESS, RAPACITY : (1) लुब्धता; (2) गृध्नुता; (=greediness); (3) आततायिता; (4) साहसिकता (=boldness).

RAPE : I. Abduction : हरणम्, *the r. of Draupadi* : द्रौपदीहरणम्, Mah. II. Violence on chastity : बलात्कारेण सम्भोगः, M. n. on R. x. 47., *or* sim. बलात्कारः, Mit. Ph.: *to commit r.* : बलात्कारेण रमते, गच्छति, etc. *or* बलाद् व्रजति, M.; *attempted to r. me* : मां बलात्कारेण रन्तुमुद्युंक्ते, D. III. A tree : खसः (?), *r.-seed-oil* : खसबीजानां तैलम् (?), Bha.

RAPID : (1) शीघ्र (f. घ्रा); (2) त्वरित (f. ता) : v. Quick, swift.

RAPIDITY : (1) शीघ्रता : v. Quickness, swiftness; (2) वेगः : v. Velocity.

RAPIDLY : (1) शीघ्रम्; (2) क्षिप्रम्; (3) by comp. : v. Quickly.

RAPIER : निस्त्रिंशः : v. Dagger.

RAPINE : लुण्ठनम् : v. Plunder, pillage.

RAPT (p. adj.) : (1) हर्षोन्मत्त (f. त्ता); (2) हृषितवपुस् (mfn.); and sim. comp.s.

RAPTURE : हर्षोन्मादः : v. Ecstasy, joy, pleasure.

RAPTUROUS : उन्मादिन् (f. नी) and sim. comp.s. Ph. : *r. joy* : परमानन्दः.

RAPTUROUSLY : (1) सहर्षोन्मादः; (2) हर्षोन्मत्त (f. त्ता); (3) साह्लादम्.

RARE : I. In gen. : (1) विरल (f. ला), *with r. dew-drops* : विरलतुषारकणः, Ki. x. 28.; अविरललाञ्छनहारिणश्च कालाः, Ki. x. 38.; *their advisers are rare* : विरलास्तेषामुपदेष्टारः, K, (2) दुर्लभ (f. भा) and sim. comp.s. (=scarce). II. Excellent : अपूर्व (f. र्वा), *I saw a rare flower-stalk* : अदृष्टपूर्वां कुसुममञ्जरीमद्राक्षम्, K.

RAREFACTION : (1) तनूकरणम् (?); (2) विरलीकरणम् (?).

RAREFY : I. Lit. : विरलीकरोति. II. Of air : तनूकरोति (?). Ph. : *r. ed. air* : सूक्ष्मीभूतो वायुः.

RARELY : expr. by adj.

RARENESS : I. Lit. : (1) विरलता; (2) दुर्लभता. II. Excellence : अपूर्वता. III. Thinness.

RARITY : I. Rareness : q.v. II. A rare thing : अपूर्ववस्तु (n.).

RASCAL (1) दुरात्मन् (mfn.); (2) दुर्वृत्त (f. त्ता); (3) धूर्त (f. र्ता).

RASCALITY : दौरात्म्यम्; (2) दुर्वृत्तता; (3) धूर्तता.

RASCALLY : जघन्य (f. न्या) : v. Low, base, rascal.

RASE : I. To graze : घर्षति (घृष्, c. 1.). II. To erase प्रमार्ष्टि (मृज्, c. 2.). III. To level with the ground : भूमिसात्करोति.

RASH (adj.) : I. Of men : (1) अविमृश्यकारिन् (f. णी); (2) असमीक्ष्यकारिन् (f. णी); (3) अपरिणामदर्शिन् (f. नी); and sim. comp.s. II. Of acts : (1) expr. with adv.s. अविमृश्य, असमीक्ष्य.; (2) अयथालोचित (f. ता) and sim. comp.s.

RASH (subs.) : v. Eruption, pimple, itch.

RASHER : of bacon : खण्डम् : v. Price.

RASHLY : (1) अविमृश्य; (2) असमीक्ष्य; (3) अनालोच्य; (4) सहसा, Ki. ii. 30.

RASHNESS : (1) अविमृश्यकारिता; (2) असमीक्ष्यकारिता; (3) असमीक्षा; (4) अविवेकः; (5) साहसम् (=boldness).

RASP : I. Subs. : *संघर्षणी. II. Verb : संघर्षण्या घर्षति (घृष्, c. 1.).

RASPBERRY : फलविशेषः.

RASURE : I. Scraping : घर्षणम्. II. Erasure : प्रमार्जनम्.

RAT (subs.) : (1) मूषि(ष)कः, *the story about the r. and the cat* : मार्जारमूषिकसंवादः, Mah. xii.; (2) आखुः, H. i. ; (3) उ(इ)न्दुरुः. Ph. : *I smell a r.* : किमप्यनिष्टमाशङ्के.

RAT (v.) : स्वपक्षं त्यक्त्वा परान् आश्रयति, सम्-, (श्रि, c. 1.).

RATAN : I. The plant : (1) वेतसः, *r.-like*

conduct (i.e. easy submission) : वैतसी वृत्तिः, R. iv. 35. ; (2) वेत्रः. II. A.r. stick : वेत्रम्.

RATE (subs.) : I. Price, value : q.v. : मूल्यम्. Ph. : *market r.* : आपणिकः ; *r.s.* : अर्घबलाबलम्, M. II. Tax : q.v. : करः. III. Of interest : expr. by circumlo. : v. Interest. IV. Of velocity : वेगः. Ph. : *at any r.* : अन्ततः, Da. com.

RATE (v.) : I. To fix r.s : अर्घं *or* मूल्यं संस्थापयति (c. of स्था). II. To estimate, value : q.v. : मन्यते (मन्, c. 4.). III. To reprove, censure : q.v. : उपालभते (लभ्, c. 1.).

RATHER : I. In gen. : वरम् : v. Better (II). II. Somewhat : *r. less* : ईषदून (f. ना). : v. Little. (adv.).

RATIFICATION : (1) स्थिरीकरणम् ; (2) सत्यापनम् ; (3) by verb.

RATIFY : (1) स्थिरीकरोति ; (2) सत्यापयति : v. To confirm.

RATING (subs.) : उपालम्भः : v. Reproach, censure.

RATIO : सम्बन्धः (?). *Common r. two* : द्विगुणोत्तरा वृद्धिः, Li. 100.

RATIOCINATE (v.) : युक्तियुक्तं *or* सहेतुकं *or* उपपत्तिमुदाहृत्य विचारयति. (c. of चर्).

RATIOCINATION : (1) युक्तियुक्तो विचारः, and sim. comp.s. ; (2) by circumlo.

RATION : expt. with आहारः and its syn. : v. Food.

RATIONAL : I. Possessing reason : (1) व्युत्पत्तिमत् (f. ती), *of r. beings* : व्युत्पत्तिमतां पुरुषाणाम्, S.i. 1. p. ; (2) व्युत्पन्नचित्त (f. त्ता), S. ; (3) विवेकिन् (f. नी). II. Relating or agreeable to reason : विवेकिन् (f. नी), *your r. mind* : विवेकिनी ते मतिः, Ki. ii. 6. III. In alg. : *r. quantity* : रूपम्, Vij.

RATIONALE : i.e. : reasons : उपपत्तिः (f.).

RATIONALISM : (1) हेतुवादः ; (2) न्यायवादः (?) ; (3) हैतुकता.

RATIONLIST : (1) हेतुवादिन् (f. नी) ; (2) हैतुक (f. की), V. p. iii. 19.

RATIONALITY : I. Of men : (1) व्युत्पत्तिमत्ता ; (2) व्युत्पन्नचित्तता ; (3) विवेकिता. II. Of acts : विवेकिता.

RATIONALIZE : in alg : *रूपीकरोति. after मूलीकरोति of A.c.

RATIONALLY : विवेकद्वारा *or* -द्वारेण : v. Wisely.

RATTLE (v.) : I. Lit. : (1) कूजति (कूज्, c. 1.) ; (2) क्वणति (क्वण्, c. 1.). ; (3) संक्रीडति (क्रीड्, c. 1.), *r. ing pole* : संक्रीडन्ती धूः, Si. xvii. 7. II. To r. away (of men) : (1) प्रलपति (लप्, c. 1.) ; (2) वि-जल्पति (जल्प्, c. 1.).

RATTLE (subs.) : I. R. ing noise : (1) कूजितम् ; (2) क्वणितम् ; (3) संक्रीडितम् ; *r. of wheels* : रथाङ्गसंक्रीडितम्, Ki. xvi. 8. II. Of men : (1) प्रलपितम् ; (2) वि-जल्पितम्. III. An instrument : *शिञ्जिनी.

RATTLESNAKE : अहिविशेषः ; *शिञ्जाभोगः.

RATTLING : I. Adj. : (1) कूजत् (f. न्ती) ; (2) क्वणत् (f. न्ती). II. Subs. : कूजितम् : v. Rattle (1).

RAVAGE (v.) : उपप्लवते (प्लु, c. 1.) : v. To depredate, plunder.

RAVAGE (subs.) : उपप्लवः : v. Depredation, devastation, plunder.

RAVAGER : (1) उपप्लवकारिन् (f. णी) ; (2) उपद्रावक (f. विका) ; (3) अवमर्दक (f. र्दिका) ; (4) संबाधक (f. धिका).

RAVE : I. Lit. : उन्मत्तवत् प्रलपति (लप्, c. 1.) II. To wander in mind : उन्माद्यति (मद्, c. 4.), *of the r. ing (kings)* : उन्माद्यताम्, Vi. ii. 29.

RAVEL : I. To unravel : q.v. : विश्लेषयति (c. of श्लिष्). II. To entangle, involve : q.v. : संश्लेषयति.

RAVELIN : *प्रतिशालः ; कूटविशेषः.

RAVEN : (1) द्रोणकाकः ; (2) काकोलः.

RAVEN, RAVIN (v.) : v. To devour ; greedy.

RAVENOUS : I. Lit. : (1) घस्मर (f. रा), *the r. destructive Rudra* : घस्मरकालरुद्रः, Vi. iii. 48. ; (2) अघार (f. रा) : v. Also hungry. II. Fig. : परम (f. मा) : v. Excessive.

RAVENOUSLY : (1) घस्मरवत् ; (2) अघारवत् ; (3) बुभुक्षु (mfn.).

RAVENOUSNESS : (1) घस्मरता ; (2) अघारता ; (3) गृध्नुता (fig.).

RAVINE : (1) कन्दरः (रा, रं) ; (2) कन्दरभूः ; (3) दरीभूः, -मिः.

RAVINGLY : (1) उन्मत्तवत् ; (2) उन्मादात् ; (3) उन्मादेन.

RAVISH : I. To rape : बलात्कारेण भुङ्क्ते (भुज्, c. 7.). *or* रमते (रम्, c. 1.). II. To carry off : (प्रसह्य) हरति, अप-, (हृ, c. 1.). III. To enrapture : हरति : v. To charm.

RAVISHER : expr. by verb : v. Also defiler.

RAVISHING (adj.) : मनोहारिन् (f. णी) : v. Charming.

RAVISHMENT : I. Abduction : हरणम्, अप-. II. Rape : बलात्कारसम्भोगः. III. Rapture, delight : q.v. : हर्षोन्मादः.

RAW : I. Lit. : (1) आम (f. मा), *r.-fish-eaters* : आममीनाशिनः, Ram. ; *r. mango* : आमम्राम्रम्, Bha. ; *who cuts a r.* (i.e. a r. sore) *unwittingly* : यो छिनत्त्याममज्ञानात्, Sr. ; (2) अपक्व (f. क्वा = unripe : q.v.) ; (3) असिद्ध (f. द्धा = uncooked). II. Inexperienced, untried : (1) (1) अपक्वबुद्धि (mfn.) ; (2) अदृष्टकर्मन् (mfn.) ; and sim. comp.s. III. Of spirits : विना जलेन (= without water) *or* असंसृष्ट (f. ष्टा = unmixed). IV. Chilly and damp : क्लिन्नशिशिर *or* -तुषार (f. रा : ?). V. Unwrought, impure, etc. : perh. असंस्कृत (f. ता).

RAW-BONED (adj.) : (1) त्वगस्थिशेष (f. षा) ; (2) क्षामक्षाम (f. मा), D.v. ; and sim. comp.s.

RAY : I. Of light : (1) किरणः ; (2) करः ; (3) रश्मिः ; (4) अंशुः ; (5) पादः, *r.s of the moon* : चन्द्रपादाः, V. ; (6) मयूखः, *the cold-r. ed (moon)* : शीतमयूखः, Ki. ; (7) मरीचिः, *having streams of r.s (sun)* : मरीचिमालिन्, H. ; (8) दीधितिः, *the hot-r. ed (sun)* : अशीतदीधितिः ; (9) गभस्तिः ; (10) उस्रः. II. A fish : *अंशुमत् (m.).

RAZE : I. Subs. : मूलम्. II. Verb : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. To erase.

RAZOR : I. For shaving : क्षुरः, *r. case* : क्षुरभाण्डम्, H. II. A fish : मत्स्यविशेषः.

RE- : (1) expr. by पुनर् ; (2) sometimes by प्रति-.

REACH (v.i.) : I. To extend : q.v. : विस्तीर्यते (pass. of स्तॄ) : v. Also to touch, attain, penetrate. II. To stretch the hand : हस्तं प्रसारयति. Ph. : *as far as the eye can r.* : यावच्चक्षुषा दर्शनीयम्. (?.) : v. Reach (subs.).

REACH (v.t.) : I. To stretch : q.v. : प्रसारयति (c. of सृ). II. To hand over : q.v. : प्रापयति (c. of आप्). III. To come to : q.v. : आयाति (या, c. 2.). IV. To attain : q.v. : अधिगच्छति (गम्, c. 1.). V. To arrive at : q.v. : आसादयति, सम्-, (c. of सद्).

REACH (subs.) : I. In gen. : विषयः, *beyond the r. of even Lakshmaṇa's arrows* : सौमित्रेरपि पत्रिणामविषये, U. iii. 44. ; (2) गोचरः, *beyond the r. of speech and mind* : अवाङ्मनसगोचर (f. रा), R. x. 15 ; *beyond the r. of the senses* : अगोचर (f. रा), Ki. N.B. *Within r., out of r.* : often expr. by ग्राह्य, अ-, (= comprehensible, not-), गम्य, अ- (= approachable, not-), etc., *within r. of tall men* : प्रांशुलभ्य (f. भ्या), R. i. 3. II. Capacity, influence : q.v.

REACT : I. Lit. : पुनः करोति : v. To act. II. To resist : q.v. III. To exercise a reciprocal effect : प्रतिकरोति.

REACTION : I. Counteraction : (1) प्रतिक्रिया ; (2) प्रतिकारः *or* प्रतिकृतिः (rare). II. Of two forces : प्रतिघातः.

READ : I. Lit. : (1) पठति (पठ्, c. 1.), *we r. in the Kāṭhaka* : काठके पठ्यते, S. ; *himself opened and r. it (the letter)* : स्वयमेव तदुन्मुच्य पपाठ, K. ; *some r.* लासिका *for* विलासिका : केचिद्विलासिकास्थाने लासिकेति पठन्ति, Sah. ; (2) वाचयति, निर्-, (c. of वच्) (= to r. out), *taken and r.s* : गृहीत्वा वाचयति, An. II. To study : (1) पठति, *r. lessons for children* : पपाठ बालपाठ्यानि, V.p. 1. 17. 10. ; (2) अधीते (इ, c. 2.), *(well) r. in the four Vedas* : अधीती चतुर्ष्वाम्नायेषु, D.

READ THROUGH : (1) आद्यन्तं *or* सम्पूर्णं *or* अशेषतः पठति ; (2) पारं गच्छति (गम्, c. 1.). and sim. comp.s., *one who has r.t. the Vedas* : श्रुतपारदृश्वन् (mfn.), R. v. 24. ; (3) तरति (तॄ, c. 1. = to cross : poet), R. iii. 30.

READ, WELL- : (adj.) : v. Learned.

READABLE : (1) पाठ्य (f. ठ्या) ; (2) पठनीयः (या, यं) ; (3) पाठयोग्य (f. ग्या). and sim. comp.s.

READER : (1) पाठक (f. ठिका), *a r. is a religious lecturer* : पाठको धर्मभाषकः, T.s. ; (2) पठितिन् (f. नी : rare), *a careless r.* : हठेन पठिती, N. xxii. 154. ; (3) वाचक (f. चिका = one who reads out, such as letter), *public r.* : पुस्तक-वाचकः, C. iii. ; (4) अध्येतृ (f. त्री = one who has studied).

READILY : I. Willingly, cheerfully : q.v. : सोत्साहम्. II. Quickly, promptly : q.v. : अचिरेण. III. Easily : q.v. : सुखेन.

READINESS : I. Willingness, cheerfulness : (1) सोत्साहता ; (2) उत्सुकता *or* औत्सुक्यम् : v. Also promptitude, quickness. II. Facility, dexterity : q.v. : लाघवम्. III. State of preparation : (1) सज्जितता ; (2) प्रस्तुतता ; (3) better by adj.

READING : I. Perusal : पठनम् *or* पाठः, *incessant r. of the Vedas* : अश्रान्तश्रुतिपाठः, N. ; *r.-room* : पाठशाला. II. Studying : अध्ययनम्, *r. with Yājnavalkya* : योगीश्वराद्ध्ययनम्, An. ; *r., teaching sacrificing* : अध्ययनमध्यापनं यजनम्, Vas. III. R. out as letters : वाचनम्, निर्-. IV. Scholarship, learning : q.v. V. A. lecture or recital : पाठः, *morning r.* : प्राभातिकपाठः, C. ii. VI. Section, version : पाठः, *an erroneous r.* : भ्रममूलकः पाठः, Va. com.

READING-BOOK : पाठ्यपुस्तकम्, and sim. comp.s.

READY : I. Prepared : (1) सज्ज (f. ज्जा) *or* सज्जित (f. ता), *be r.* : सज्जा तावद्भव, Sa. iv. ; *when the equipments were being got r.* : सज्जीक्रियमाणे साधने, K. ii. ; (2) प्रस्तुत (f. ता) ; (3) कल्पित, परि-, उप-, (f. ता = only of things). II. Willing, cheerful : q.v. : (1) उत्सुक (f. का), परि- ; (2) उत्साहवत् (f. ती). III. On the point of, about : q.v. : (1) उद्यत (f. ता) ; (2) उन्मुख (f. खा). IV. Quick, prompt : *of r. wit* : प्रत्युत्पन्नमति (mfn.) ; *of r. apprehension* : तीक्ष्णबुद्धि (mfn.). V. Near, short : q.v. Ph. : *r. money* : टङ्कः and an adv. तत्कालम् (= at the time) *or* हस्ते (= in hand).

REAL : I. True, genuine : q.v. : (1) सत्यः (ता, तं), *a r. elephant* : सत्यगजः, K. s. xii. 16. ; (2) ऋत (f. ता : rare), *coupling the r. and the unreal* : सत्यानृते मिथुनीकृत्य ; (3) प्रकृत ((f. ता) (4) वास्तव (f. वा) *or* वास्तविक (f. की). II. In law : (1) स्थावर (f. रा) ; (2) जङ्गमेतर (f. रा) : v. Property.

REALGAR : i.e. red orpiment : रक्तधातुः.

REALIST : *याथार्थिक (f. की) ; व्याप्तिज्ञानवादिन् (f. नी).

REALITY : I. The condition : (1) सत्यता ; (2) प्रकृतता ; (3) वास्तविकता ; (4) व्यलीकता ; (5) अकृत्रिमता. Ph. : *in r.* : तत्त्वतः, K. xviii. 27. II. Anything real : सत्यम् : v. Real. (1).

REALIZATION : I. Accomplishment : q.v. : साधनम्. II. Of ideas etc. : अनुभवः *or* अनुभूतिः.

REALIZE : I. To accomplish : q.v. : साधयति (c. of साध्). II. To feel vividly : अनुभवति, *as if r. ing the pain* : वेदनामनुभवन्निव, Ki. iii. 69. III. To convert into real property : expr. by circumlo.

REALLY : I. In truth : (1) यथार्थतः ; (2) परमार्थतः ; (3) सत्यम्. II. In reality : (1) तत्त्वतः ; (2) वस्तुतः (= in fact), S. p. b. 1. 69.

REALM : राष्ट्रम् : v. Kingdom, province.

REAM : of paper : *रीमम् ; पोत्रम्.

REANIMATE : I. To cheer, gladden : q.v. : प्रत्याश्वासयति (c. of श्वस्). II. To revive : (1) पुनर् उज्जीवयति (c. of जीव्) ; (2) सञ्जीवयति.

REAP : I. Lit. : (1) लुनाति (लू, c. 9.), *r. ing machine* : लवित्रम् ; (2) छिनत्ति (छिद्, c. 7.), *time for r. ing crops* : शस्यच्छेदनकालः, Nil. on Mah. ii. 5. 64. : Also to gather. II. To get : q.v. : लभते (लभ्, c. 1.) : v. To sow.

REAPER : I. The man : (1) लावक (f. विका) *or* लाव (f. वा) ; *flower-r.* : पुष्पलावी, Me. i. 27. ; (2) शस्यच्छेदक (f. दिका : of crops.). II. A machine : लवित्रम्.

REAPING-HOOK : लवित्रम् : v. Sickle.

REAPPEAR : पुनर् आविर्भवति etc. : v. To appear, again.

REAR (subs.) : I. The back : q.v. : पृष्ठम्. II. Of an army : (1) पृष्ठम्, *on the r.* : अनुपृष्ठम्, Ka. xix. 36. ; (2) पार्ष्णिः, *with the r. guarded* : शुद्धपार्ष्णिः, R. iv. 26. Ph : *or shall put the r. in disorder and attack the front with the pick*

of the army: पश्चाद्वा सङ्कुलीकृत्य हन्यात् सारेण पूर्वतः, Ka. xviii. 58.

REAR (v.): I. To bring up, nourish: q.v.: वर्धयति (c. of वृध्). II. To raise, lift up: q.v.: उत्थापयति (c. of स्था). III. To rise on hind legs: *shall strike on the eyes when (a horse) r.s.*: हन्यान्नेत्रमार्गे दुरुत्थितम्, M.n. on Si. v. 10.; *r. ing*; पुरुष कम्, Williams.

REASON (subs.): I. The intellect; (1) विवेकः (good r.); (2) बुद्धिः: v. Intellect; (3) मतिः: v. Mind; (4) प्रज्ञा: v. Wisdom; (5) व्युत्पत्तिः, *of men endowed with r.*: व्युत्पत्तिमतां पुरुषाणाम्, S. II. Ground, motive, cause: (1) हेतुः, *speaks of its r.s in the (following) Sūtras*: अत्र हेतूनाह सूत्रैः, S. p. b.; (2) कारणम्: v. Cause; (3) निमित्तम् (=ground), *say for what r.*: कथय कस्मिन्निमित्ते. Ph.: (a) *for what r.*: किन्निमित्तम्: v. Why; (b) *without r.*: अकारणम्, निरर्थकम्, (c) *by r. of* by abl.: v. Account of, on; (d) *for that, this r.*: तदर्थम्, एतदर्थम् *or* तन्निमित्तम्, एतन्निमित्तम्; (e) *for some r.* (lit. with some object): केनापि कामेन, Ku. i. 57. III. Argument: (1) हेतुः, *crushing the opponent's r.s*: परपक्षहेतूनुन्मथ्य, S.; (2) युक्तिः, *to prove some doctrine by mere r.s.*: केवलाभिर्युक्तिभिः कश्चित् सिद्धान्तं साधयितुम्, S.; (3) उपपत्तिः, *r.s have been forcibly adduced*: उपपत्तिरुदाहृता बलात्, Ki. ii. 28. IV. Justice, propriety: q.v.

REASON (v.): (1) तर्कयति, वि-, (तर्क्, c. 10.); (2) विचारयति (c. of चर्): v. To argue, debate. Ph.: *r. ing faculty*: धीशक्तिः: v. Reason (I).

REASONABLE: I. Rational: q.v.: विवेकिन् (f. नी). II. Just, proper: q.v.: न्याय्य (f. य्या). III. Moderate: q.v.: परिमित (f. ता).

REASONABLENESS: I. Rationality: (1) विवेकिता; (2) धीशक्तिः: v. Also reason (I). II. Justness, propriety: q.v.: न्याय्यता. III. Moderation: परिमितता.

REASONABLY: I. Justly: (1) न्यायतः; (2) युक्तितः; (3) सोपपत्ति. II. Moderately: (1) परिमितम्; (2) better by adj.

REASONER: (1) तर्किन् (f. णी); (2) तार्किक (f. की); (3) तर्ककारिन् (f. णी).

REASONING (subs.): (1) तर्कः; (2) विचारः, "विचारमूढः", R. ii. 47.

REASSUME: पुनः परि-गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.): v. To assume, take.

REASSURE: पुनर् आश्वासयति (c. of श्वस्): v. To assure, cheer.

REBATE: लघयति: v. To lessen, diminish.

REBEL (subs.): (1) राजद्रोहिन् (f. णी); (2) राजाभिद्रोहिन् (f. णी); (3) राजद्विष् (mfn.); (4) राजद्रुह् (mfn.); (5) राज्ञापथ्यकारिन् (f. णी), Mu.; and sim. comp.s.

REBEL (v.): राज्ञे द्रुह्यति (द्रुह्, c. 4.) *or* राजानमभिद्रुह्यति *or* राजद्रोहं करोति *or* राज्ञा विरोधं करोति and sim. expr.s.

REBELLION: (1) राजद्रोहः; (2) राजाभिद्रोहः; (3) राजविरोधः.

REBELLIOUS: राजविरुद्ध (f. द्धा): v. Rebel (subs.).

REBOUND: I. Verb: प्रतिघाताद् उत्पतति, (पत्, c. 1.), *and made the (ball) r. by striking*; प्रशान्तं तं प्रहारैरुत्पातयत्, D. vi. II. Subs.: expr. by circumlo.

REBUFF (subs.): I. Repulsion: (1) प्रत्यादेशः; (2) अवधीरणा. II. Repercussion: (1) प्रतिघातः; (2) प्रतिहतिः.

REBUFF (v.): (1) प्रत्यादिशति (दिश्, c. 6.); (2) अवधीरयति (अवधीर्, c. 10.).

REBUILD: प्रतिवि-दधाति *or* -धत्ते (धा, c. 3.): v. To build, again.

REBUKE: I. Verb: भर्त्सयति, -ते (भर्त्स्, c. 10.): v. To censure, reproach. II. Subs.: भर्त्सना: v. Censure, reproach.

REBUKER: भर्त्सनाकारिन् (f. णी): v. Censurer.

REBUS: no equiv.: *चित्रप्रहेलिका.

REBUT: (1) निरस्यति (अस्, c. 4.): (2) प्रतिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), D. s. iii.

RECALL (v.): I. Lit.: प्रत्याह्वयति (ह्वे, c. 1.): v. To call, back. II. To remember: q.v.: स्मरति (स्मृ, c. 1.). III. To annul, revoke: q.v.: निवर्तयति (c. of वृत्).

RECALL (subs.): (1) प्रत्याह्वानम् (=calling back); (2) निवर्तनम् (=revocation).

RECANT : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2) : v. To deny, retract.

RECANTATION : प्रत्याख्यानम् : v. Contradiction, retraction.

RECAPITULATE : संक्षेपतः कथयति, (कथ्, c. 10.) : v. To relate.

RECAPITULATION : संक्षेपतः पुनरुक्तिः and sim. expr.s.

RECEDE : I. To move back, retreat : q.v. : अपसरति (सृ, c. 1.). II. To desist : q.v. : निवर्तते (वृत्, c. 1.).

RECEIPT : I. Receiving : (1) आदानम् ; (2) परि(प्रति)ग्रहः, -णम् ; (3) by verb. II. Income : q.v. : आयः. III. Note of acknowledgement : *प्रतिग्रहणम्.

RECEIVABLE : (1) आदेय (f. या), सम्- ; (2) परि-(प्रति)ग्रहणीय (f. या) ; (3) परि(प्रति)ग्राह्य (f. ह्या).

RECEIVE : (1) समासादयति (c. of सद्) : v. To get gain ; (2) परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To accept.

RECEIVER : I. Lit. : (1) प्रति(परि)ग्रहीतृ (f. त्री) ; (2) प्रति(परि)ग्राहक (f. हिका) ; (3) प्रति(परि)ग्राहिन् (f. णी), *r.s (of stolen property)* : प्रतिग्राहिणः, Mit. II. A reservoir : (1) आधारः ; (2) भाजनम्.

RECENT : अभिनव (f. वा) : v. New, fresh.

RECENTLY : expr. by adj. : v. Also lately.

RECEPTACLE : (1) आधारः ; (2) निधानम् *or* निधिः (in fig. senses) ; (3) भाजनम् (=vessel) ; (4) आश्रयः (=refuge).

RECEPTION : I. Receiving : परि(प्रति)ग्रहः. II. Entertainment : (1) perh. परिग्रहः ; (2) उपचारः (courteous r.), C.; (3) सम्भावना (=honouring), Ki.

RECEPTIVE : *r. of* : -ग्राहिन् (f. णी) : v. To receive.

RECESS : I. Place of retirement : (1) शरणम् (rare) ; (2) विविक्तम् (=secluded spot) ; (3) विलम् (=hole) ; (4) विश्रामस्थानम् and sim. comp.s. II. Holidays : विश्रामकालः and sim. comp.s.

RECIPE : *r.s for making food* : अन्नानां साधनप्रकारः, Bha.

RECIPIENT : ग्राहक (f. हिका) : v. Receiver.

RECIPROCAL : I. Mutual : q.v. : परस्पर- in comp. II. Mutually interchangeable : (1) परस्परानुवर्तिन् (f. नी) ; (2) अन्योन्यप्रगुण (f. णा), Mal. i. 17. ; and sim. comp.s.

RECIPROCALLY : (1) परस्परम् ; (2) अन्योऽन्यम् ; (3) इतरेतरम्.

RECIPROCATE : expr. by circumlo : v. Reciprocally, interchange.

RECIPROCITY : (1) व्यतिकरः, *pleasure of r.* : व्यतिकरसुखम्, Sa. iii. 27. ; (2) विनिमयः (=interchange) ; (3) by adv. : v. Mutual.

RECITAL, RECITATION : I. Reading : (1) पाठः, प्र- ; (2) वाचनम्, निर्- (as of letters). II. Narration, description : q.v. : वर्णना.

RECITE : (1) वाचयति (c. of वच्) : v. To read ; (2) कथयति (कथ्, c. 10.) : v. To narrate.

RECITER : (1) वाचक (f. चिका=reader) ; (2) कथक (f. थिका=narrator).

RECKLESS : प्रमत्त (f. त्ता) : v. Careless, rash.

RECKLESSLY : (1) by adj. ; (2) प्रमादात् : v. Carelessly.

RECKLESSNESS : (1) प्रमत्तता ; (2) प्रमादः : v. Carelessness.

RECKON : I. To count : (1) गणयति, परि-, वि-, प्र-, (गण्, c. 10.), *then all his excellencies might be r.ed* : गणेयनिःशेषगुणोऽपि स स्यात्, N. iii. 40. ; (2) संख्याति परि-, प्र-, (ख्या, c. 2.), *cannot be r. ed* : न शक्यं परिसंख्यातुम्, Mah. II. To think, consider : q.v. : (1) गणयति, वि-, परि-, *r. your success is not distant* : अदूरवर्तिनीमात्मनः सिद्धिं विगणय, R. i. 87. ; (2) मन्यते (मन्, c. 4.). III. To r. on or upon i.e. to depend on : (1) गणयति, वि-, परि- ; (2) सम्भावयति (c. of भू) : v. To believe, rely on. IV. To r. for, i.e. to be answerable for : expr. with दायिन् (f. नी : ?).

RECKONER : (1) गणक (f. णिका) ; (2) गणयितृ (f. त्री) ; (3) संख्यातृ (f. त्री). Ph. : *ready r.* : *सहजगणकः.

RECKONING (subs.) : I. The act : (1) गणनम्, -ना, वि-, परि- ; (2) संख्यानम्, परि-, प्र-. II. Thinking, consideration : (1) गणना ; (2)

वितर्कः (=guess). III. A statement: perh. गणना(न)पत्रम्. Ph.: *dead r. (at sea)*: perh. गतिगणना.

RECLAIM: I. Lit.: v. To claim, again. II. To effect reformation: (1) शोधयति, परि-, (c. of शुध्); (2) सत्पथे प्रवर्तयति (c. of वृत्). III. Of lands: perh. शोधयति, परि-, वि-; (2) कृषियोग्यं (f. ग्यां) करोति.

RECLAMATION: I. Recovery: q.v. II. In gen.: शोधनम्, वि-, परि-.

RECLINE: I. To lean back: (1) अव-लम्बते, आ-, समा-, (लम्ब्, c. 1.); (2) आश्रयति, उपा-, समा-, (श्रि, c. 1.), *where other women have not r.d*: अनुपाश्रितोऽन्यया, U. i. 37.; (3) expr. with words meaning *pillow*: q.v. II. To lie, rest: q.v.: विश्राम्यति (श्रम्, c. 4.).

RECLINING, RECLINED (adj.): (1) नम्र (f. म्रा), अव-, प्र- (=bent, low); (2) शयान (f. ना= lying down); (3) by verb.

RECLUSE: I. Subs.: सन्न्यासिन् (f. नी): v. Hermit. II. Adj.: विविक्त (f. क्ता): v. Solitary, lonely.

RECOGNITION: अभिज्ञानम्, प्रति-; (2) अभिज्ञा, प्रति-; (3) संवित्तिः, प्रति- (rare).

RECOGNIZABLE: (1) अभिज्ञेयः (या, यं), प्रति-; (2) संवेद्य (f. द्या) or -दनीय (f. या), प्रति- (rare).

RECOGNIZANCE: no equiv.: दर्शनाङ्गीकारः (comp. प्रातिभाव्याङ्गीकारः, Mit.).

RECOGNIZE: I. To see likeness or identity: (1) अभिजानाति, प्रति-, सं- (ज्ञा, c. 9.), *I am r. d by him*: प्रत्यभिज्ञातास्म्येतेन, Ra. iii.; अनभिज्ञेयपूर्वाकारं तमहमद्राक्षम्, K.; (2) संवित्ते, प्रति-, (विद्, c. 2.), *when even my parents do not r. me*: पितरावपि यावन्मां न प्रतिसंविदाते, D. iii. II. To acknowledge: q.v.: अङ्गीकरोति.

RECOIL: I. Verb: (1) परावर्तते (वृत्, c. 1.); (2) व्यपवर्तते, Mah. i. 19.: v. Also to fall back. II. Subs.: (1) परावृत्तिः; (2) परावर्तः, नम्; (3) व्यपवृत्तिः or -वर्तनम्.

RECOLLECT: I. To remember: q.v.: स्मरति (स्मृ, c. 1.). II. To r. one's self, not to forget one's self: धैर्यं न मुञ्चति (मुच्, c. 6.); विकृतिं न गच्छति (गम्, c. 1.); and sim. expr.s. III. To recognize: q.v.

RECOLLECTION: स्मृतिः: v. Remembrance.

RECOMMEND: I. To commend, praise: q.v.: प्रशंसति (शंस्, c. 1.). II. To another's favourable notice: expr. by circumlo., *I will r. you to Damayanti in such a way*: तदहं विदधे तव स्तवं दमयन्त्याः सविधे तथा तथा, N. ii. 47. III. To advise: q.v.: उपदिशति (दिश्, c. 6.). IV. To commit, entrust: q.v.

RECOMMENDATION: I. In gen.: (1) प्रशंसा (=praise); (2) गुणवर्णना (=description of good qualities); and sim. expr.s. II. Advice: q.v.: उपदेशः.

RECOMMENDATORY: (1) गुणख्यापक (f. पिका); (2) गुणोल्लेखिन् (f. नी); (3) गुणशंसिन् (f. नी); and sim. comp.s.

RECOMPENSE (v.): I. For some loss: (1) शोधयति, परि-, प्रति-, (c. of शुध्); (2) क्षतिपूरणं करोति. II. To pay: q.v.: मूल्यं ददाति.

RECOMPENSE (subs.): (1) निष्कृतिः: v. Compensation; (2) मूल्यम् (=price); (3) पारितोषिकम् (=reward).

RECONCILABLE: (1) प्रसादनीय (f. या); (2) सा(शा)न्त्वनीय (f. या), परि-.

RECONCILE: I. To conciliate: (1) मिलनं or संमिलनं कारयति (c. of कृ); (2) संघटयति (c. of घट्); (3) कोपं शमयति (c. of शम्=to appease anger); (4) प्रसादयति (c. of सद्). II. To make consistent: (1) विसंवादम् अपाकरोति (कृ, c. 8.); (2) ऐक्यं करोति.

RECONCILIATION, RECONCILEMENT: I. The act: (1) by verb; (2) प्रसादनम् (=conciliation). II. The state: (1) मिलनम्, -सं-; (2) संघटनम्, -ना; (3) ऐक्यम्. III. Of figures etc.: एकीकरणम्: v. To reconcile (II).

RECONDITE: (1) गूढ (f. ढा), नि-; (2) गहन (f. ना=difficult, obscure: q.v.); (3) रहस्य (f. स्या): v. Secret; (4) दुर्बोध (f. धा), दुर्ज्ञेय (f. या), and sim. expr.s (=not intelligible).

RECONNAISSANCE: (1) गवेषणा, -णम्; (2) परीक्षा (=examination).

RECONNOITRE: (1) गवेषयति (गवेष्, c. 10.); (2) परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.=to examine). Ph.: *r. ing party*: चाराः (=spies), Ram. vi. 1.

RECONSIDER : पर्यालोचयति (लोच्, c. 10.) : v. To consider, again.

RECORD (subs.) ; (1) लेख्यम् *or* लेखः, आ-, *that he delivers the r.s of Laṅkā for communicating to Indra* : येन लङ्कालेख्यकमुद्धृत्य समर्पयति पुरन्दरश्रावणाय, B. r. ix. ; (2) perh. अक्षः, *chief r.-keeper* : महाक्षपटलिकः, B. r. ix.

RECORD (v.) : (1) लेख्ये *or* पत्रे निवेशयति (c. of विश्) *or* आरोपयति, सम्-, (c. of रुह्) ; (2) लिखति, अभि-, (लिख्, c. 6=to write).

RECORDER : of London and other towns : प्राड्विवाकः.

RECOUNT : श्रावयति (c. of श्रु) : v. To tell, narrate.

RECOURSE (subs.) : (1) आश्रयः ; (2) संश्रयः. Ph.: *to have r. to* : श्रयति, -ते, आ-, समुपा-, समा-, उपा-, सं-, (श्रि, c. 1.), *having r. to spirit* : तेजः समाश्रित्य, Ki. xvii. 3. ; *will have r. to Rāma* : राघवं संश्रयिष्यति, Ram. ; *had r. to (the forest) Naimisha* : नैमिषं शिश्रिये, R. xix. 1.

RECOVER (v.t.) : I. To regain : (1) लभते (लभ्, c. 1.=to gain : q.v.), *spoke to her when she r.ed her consciousness* : लब्धचेतानामवादीत्, K. ; *let him r. his eye-sight* : स लब्धचक्षुर्भवेत्, Mah. iii. 297. 27. ; *if you r. your possession* : यदि लब्धा पुनरात्मनः पदम्, Ki. ii. 17. ; (2) अश्नुते, सम्-, (अश्, c. 5. : rare), *if (one) r.s his health* : यद्यरोगितां समश्नुते, Si. xiv. 13. II. To cure : q.v.

RECOVER (v.i.) : (1) सु(स्व)स्थ *or* प्रकृतिस्थ (f. स्था) भवति, Sr. ; (2) आरोग्यं लभते (लभ्, c. 1.) : v. Health, to gain ; (3) प्रकृतिं भजते (भज्, c. 1.), Sr.

RECOVERABLE : (1) प्रतिलभ्य (f. भ्या) ; (2) पुनर्लभ्य (f. भ्या) ; (3) gen. by लभ्य (f. भ्या), प्राप्य (f. प्या), आसादनीय (f. या), etc.

RECOVERY : I. In gen. : (1) पुनर्लाभः ; (2) पुनःप्राप्तिः ; (3) better by verb. II. From illness : (1) रोगसमुत्थानम् ; (2) स्वास्थ्यलाभः ; and sim. expr.s.

RECREANT : I. Cowardly : q.v. : कातर (f. रा). II. Apostate : q.v. : धर्मभ्रष्ट (f. ष्टा).

RECREATE : I. Lit : v. To create, again. II. To refresh, cheer : q.v. : आश्वासयति (c. of श्वस्). III. To repose, rest : q.v. विश्राम्यति (श्रम्, c. 4.).

RECREATION : (1) विनोदः (=amusement) (2) विहारः (by walking about) ; (3) विश्राम (=rest). *To take r.* : v. To amuse, rest.

RECREATIVE : (1) विनोदक (f. दिका) ; (2) सुखक (f. री) ; (3) मनोरञ्जन (f. नी).

RECRIMINATE : (1) प्रत्यभियुंक्ते (युज्, c. 7.) ; (2) प्रत्यभिशंसते (शंस्, c. 1.).

RECRIMINATION : (1) प्रत्यभियोगः ; (2) प्रत्यभिशंसनम्

RECRUIT (subs.) : perh. नवसैनिकः and sim comp.s. : v. Soldier, new.

RECRUIT (v.) : I. To supply deficiency : पुष्णाति *or* पोषयति, परि-, सं-, (पुष्, c. 9. and causal) *r.ed her pretty parts* : पुपोष लावण्यमयान् विशेषान् Ku. i. 25. II. To refresh, reinvigorate (1) वर्धयति (c. of वृध्=increase) ; (2) आश्वासयति (c. of श्वस्=to cheer) ; (3) प्रबलीकरोति (=strengthen). III. Of soldiers : उत्थापयति, सम्- (c. of स्था=to raise).

RECTANGLE : ऋजुकोणः *or* समकोणः चतुर्भुजः.

RECTANGULAR : ऋजुकोण (f. णा) *or* समकोण (f. णा).

RECTIFICATION : शोधनम्, परि-, सं-, वि- : v. Correction, purification.

RECTIFY : शोधयति, परि-, सं-, वि-, (c. of शुध्) : v. To correct, purify.

RECTILINEAR, RECTILINEAL : सरलरेख (f. खा) and sim. comp.s.

RECTITUDE : शुचिता : v. Uprightness, honesty, justice.

RECTOR : I. A clergyman : *ग्रामाचार्यः, ग्रामिकः. II. Of colleges etc. : नायकः.

RECTORY : ग्रामिकाधिकारः (province) ; *ग्रामिकावासः (residence).

RECUMBENT : (1) शयान (f. ना=lying down) ; (2) पार्श्वशय (f. या - on the back) ; (3) संविष्ट (f. ष्टा=sitting down) ; (4) नम्र (f. म्रा=bent, low).

RECUR : I. To come again : q.v. : (1) प्रत्यावर्तते (वृत्, c. 1.) ; (2) पुनर् आगच्छति (गम्, c. 1.). II. To the mind : उदेति (इ, c. 2. =to arise).

RECURRENCE : I. Return : q.v. : प्रत्यावृत्तिः. II. To the mind : उदयः.

RECUSANT : प्रतीप (f. पा) : v. Refractory, obstinate.

RED : I. Adj. : (1) रक्त (f. क्ता) ; (2) लोहित (f. ता *or* नी) ; (3) रक्तवर्ण (f. र्णा) and sim comp.s ; (4) शोण (f. णा=crimson); (5) अरुण (f. णा=deep r.). II. Subs. : रक्तः, -वर्णः and sim. expr.s.

REDDEN : I. Intrans. : (1) रक्तीभवति ; (2) लोहितायते, -ति, (nomi.). II. Trans. : (1) रक्तीकरोति ; (2) रक्तयति.

REDDISH : (1) आरक्त (f. क्ता); (2) आलोहित (f. ता *or* नी) ; (3) ईषद्रक्त (f. क्ता) and sim. comp.s.

REDDISHNESS : (1) आरक्तता ; (2) आरक्तिमन् (m.) ; (3) ईषद्रक्तता ; etc.

REDEEM : I. To get back, buying back : (1) मोक्षयति, परि-, वि-, सं-, *if a mortgage is not r.ed* : यद्याधिर्न मोक्ष्यते, Y. ii. 39. ; (2) मोचयति, वि-, परि-, सं- (c. of मुच्), *the debtor should r. (it)* : ऋणी मोचितुमर्हति, Vri. ; (3) धनं दत्त्वा मोक्षयति, etc., Mit. II. To save : q.v. : मोक्षयति. III. To atone for : शोधयति, परि-, सं- (c. of शुध्).

REDEEMER : मोक्षक (f. क्षिका), परि-, वि-, सं- ; v. Saviour.

REDEMPTION : I. Buying back : (1) मोक्षः, -णम्, परि-, वि-, सं- ; (2) by circumlo. : v. To redeem. II. Liberation, deliverance : q.v. : मोक्षः, -णम्.

RED-HANDED : शोणितशोणपाणि (mfn.) and sim. comp.s. : v. Bloody.

RED-HOT : (1) अभितप्त (f. प्ता=heated) ; (2) उदर्चिस् (mfn.=luminous) ; (3) ज्वलत् (f. न्ती=burning).

RED-LEAD : (1) सिन्दूरम् ; (2) रक्तचूर्णम् ; (3) नागसम्भवम्, A.

REDNESS : (1) रक्तत्वम्, -ता ; (2) रक्तिमन् (m.) ; (3) लौहित्यम् ; (4) लोहितिमन् (m.) ; (5) अरुणिमन् (m.=deep r.) : v. Red.

REDOLENT : (1) सुरभि (mfn.) ; (2) सुगन्धि (mfn.) : v. Fragrant.

REDOUBLE : *r.d.* : विवृद्ध (f. द्धा) : v. To increase, excite.

REDOUBT (subs.) : प्राकारविशेषः.

REDOUBTABLE : भीम (f. मा) : v. Terrible, valiant.

REDOUND : I. To conduce, bring about : q.v. II. To overflow : q.v.

REDRESS (subs.) : (1) प्रति(ती)कारः ; (2) प्रतिक्रिया : v. Also reparation.

REDRESS (v.) : (1) प्रतिकरोति ; (2) समा-दधति *or* -धत्ते (धा, c. 3.) : v. Also to repair, amend.

REDUCE : I. Lit. : प्रत्यादिशति (दिश्, c. 6.) : v. To lead. II. To bring to any state : (1) नयति (नी, c. 1.), *the king by r. ing (them) to the poverty of misery* : प्रणीय दारिद्र्यदरिद्रतां नृपः, N. i. 45. ; (2) करोति in comp., *who has r.d kings to subjection* : करदीकृतभूपालः, Si. ii. 9. ; (3) by circumlo., *r.d. cupid to ashes* : भस्मावशेषं मदनं चकार, Ku. iii. 72. ; (4) -सात्करोति, in some comp.s., *r. to ashes* : भस्मसात्करोति ; *r. to dust* : धूलिसात्करोति. *To be r.d* : (1) by verbs of motion : v. To become ; (2) भवति- in comp., *r.d to mud* : पङ्कीभवत्, N. i. 8. ; *r.d to ashes* : भस्मीभूत (f. ता), D.s. ; (3) -साद्भवति in some comp.s. III. To diminish : (1) न्यूनीकरोति ; (2) ह्रसयति (nomi.) ; (3) लघयति (nomi.=to lower). IV. To order : v. To arrange. V. In arith. : कथयति (=to say) and ins.

REDUCIBLE : *r. to ashes* : भस्मसात्करणीय (f. या) : v. To reduce.

REDUCTION : by verb : v. To reduce.

REDUNDANCE, REDUNDANCY : आधिक्यम् : v. Excess, abundance.

REDUNDANT : (1) समधिक (f. का) ; (2) अतिरिक्त (f. क्ता) : v. Excessive.

REDUNDANTLY : (1) समधिकम् ; (2) सातिशयम् ; (3) अतिरिक्तम्.

REDUPLICATE : ph. : *in monosyllabic (roots), the first (syllable) is r.d* : एकाचो द्वे प्रथमस्य, Pāṇini vi. 1. 1. : v. Also to double.

REDUPLICATION : अभ्यासः, Pāṇini vi. 1. 4.

RE-ECHO : I. Trans. : (1) प्रतिध्वनयति (c. of ध्वन्) ; (2) प्रतिनादयति (c. of नद्) : v. To

echo. II. Intrans. : (1) प्रतिध्वनति (ध्वन्, c. 1.) ; (2) प्रतिनदति (नद्, c. 1.).

REED : (1) नलः(डः), *a r. thicket* : नड्या ; (2) धमनः (rare). *R. -pen* : कलमः.

REEDY : (1) नड्वलः (ला, लं), R. xviii. 5. ; (2) नड्वत् (f. ती) ; (3) नडप्रायः (या, यं) and sim. comp.s.

REEF (subs.) : of rocks : शिलोच्चयः (?).

REEF (v.) : संहरति (हृ, c. 1.) : v. To contract.

REEK : I. Subs., smoke : q.v.: वाष्पः. II. Verb : वाष्पम् उद्गिरति (गॄ, c. 6.) : v. To emit.

REEL (v.) : स्खलति (स्खल्, c. 1.), *r. ing at every step* : पदे पदे प्रस्खलन्, P. i. 4.

REEL (subs) : I. For winding thread : आवापनम्. II. A dance : q.v. : perh. : ताण्डवम्.

REFECTION : पारणा : v. Meal, repast.

REFECTORY : perh. भोजनशाला and sim. comp.s.

REFER : I. To direct for information : *I r. you to the sage about it* : मुनिमिदं पृच्छ *or* जिज्ञासस्व : *he r.ed me to the letter* : स मां पत्राय *or* पत्रदर्शने समदिक्षत् : v. To advise, ask, enquire, see. II. To submit to or judge by any authority : *I r. the matter to the judge* : प्राड्विवाकमतज्ञानाय विषयमिमं निर्दिशामि ; *I r. this to the Panchayat* : पञ्चकविचाराय समर्पयामि : v. To deliver, convey. III. To ascribe : q.v. : आरोपयति (c. of रुह्); by circumlo. : v. Cause. IV. To allude : q.v. : लक्षीकरोति.

REFERABLE : expr. by circumlo. : v. To refer.

REFEREE : मध्यस्थः : v. Umpire.

REFERENCE : I. The act : expr. by circumlo. : v. To refer. Ph. : *in or with r. to* : उद्दिश्य, लक्षीकृत्य, etc. : v. About (III). II. That which is referred to : perh. उदाहरणम् (=illustration) : उद्देशः, सम- (?).

REFINE : I. To purify : q.v. : विशोधयति (c. of शुध्). II. To polish, make elegant : (1) संस्करोति (कृ, c. 8.) ; (2) विनयते (नी, c. 1.) ; (3) संशोधयति (rare).

REFINED (adj.) : I. Purified : संशुद्ध (f. द्धा). II. Polished : (1) संस्कृत (f. ता) ; (2) संस्कारवत् (f. ती), *r. intellect* : संस्कारवती बुद्धिः, K. ; (3) संस्कारपूत (f. ता), Ku. vii. 90. III. Nice : सूक्ष्म (f. क्ष्मा).

REFINEMENT : I. The act : शोधनम्, वि-, सं-. II. Polished manners : (1) संस्कारः ; (2) विनयः ; (3) शिष्टाचारः. III. Subtlety, nicety : सूक्ष्मतर्कः (?).

REFINER : (1) शोधक (f. धिका), सं-, वि- ; (2) संस्कर्तृ (f. र्त्री).

REFLECT (v.i.) : I. To think over, ponder : (1) चिन्तयति, परि-, वि-, सं-, (चिन्त्, c. 10.) ; (2) ध्यायति, अनु-, अभि-, सं-, (ध्यै, c. 1.) : v. To think, consider. II. To censure : q.v. : अधिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

REFLECT (v.t.) : I. To throw back : प्रतिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. As images : v. Reflected, be.

REFLECTED, TO BE : (1) प्रतिफलति (फल्, c. 1.), *being r. in the heart* : हृदि प्रतिफलत्, N. iv. 13 ; *the rays being r.d* : प्रतिफलति करौघे, Si. xi. 58 ; (2) प्रतिबिम्बति (nomi.), *are r. like bordering trees in a lake* : प्रतिबिम्बन्ति सरसीव तटद्रुमाः, S. p.b. ; *as if the summit of the Kailāsa r. in the nocturnal Yamunā* : यामिनीयमुनायां प्रतिबिम्बितमिव कैलासशिखरम्, V. iii.

REFLECTION : I. The act : expr. by verb. II. The image reflected : (1) प्रतिबिम्बम् (mn.), *saw his reflection in the well* : कूपमध्ये आत्मनः प्रतिबिम्बं ददर्श, P. ; (2) प्रतिफलम् (rare) : v. Image, shadow. III. Consideration, deliberation : q.v. : चिन्ता. IV. Censure : q.v. : अधिक्षेपः.

REFLECTOR : in physic : आदर्शः (prop. mirror).

REFLEXIVE, REFLECTIVE : I. In gram. : *r. verb* : expr. by कर्मकर्तृवाच्यम्. II. Thinking : *r. faculty* : धीशक्तिः.

REFLEXIVELY : in gram. : कर्मकर्तरि (loc.).

REFLUENT : (1) perh. प्रतिस्यन्दमान (f. ना); (2) परावर्तिन् (f. नी).

REFLUX : (1) प्रतिस्यन्दः (?) ; (2) परावर्तः *or* -वृत्तिः (?) ; (3) ह्रासः (=decrease : of tide).

REFORM (v.t.) : I. Lit. : प्रतिसृजति (सृज्, c. 6.) : v. To form, create, again. II. To amend, correct : q.v. : (1) वि-शोधयति, सं-, परि-, (c.

of क्षुध्) ; (2) दुर्मतिं नाशयति (c. of नश्), छिनत्ति (छिद्, c. 7.), etc. (of men : with gen.). III. To improve, remove defects : perh. : प्र-कर्षति, उत्-, (कृष् , c. 1.).

REFORM (v.i.) : (1) आत्मानं विशोधयति ; (2) पूतं पन्थानं भजते (भज , c. 1.), Vi. iii. and sim. comp.s.

REFORM (subs.) : perh. संशोधनम् : v. Also reformation.

REFORMATION : I. Amendment, improvement : q.v. : (1) संशोधनम् ; (2) प्रकर्षः, -णम्. II. Of one's self : expr. by circumlo. : v. Reform (v.i.). III. Lit., as of an island : पुनरुत्थानम् : v. Formation, appearance.

REFORMATORY (subs.) : *शोधनालयः.

REFORMER : (1) संशोधक (f. धिका : ?) ; (2) धर्मप्रवर्तक (f. र्तिका : of religion) ; (3) by circumlo. : v. To reform.

REFRACT : of rays : perh. परावर्तयति (c. of वृत्). *To be r. ed* : perh. परावर्तते (वृत्, c. 1.).

REFRACTION : perh. परावर्तः *or* परावृत्तिः.

REFRACTORY : (1) प्रतीप (f. पा) ; (2) अविधेय (f. या) : v. Also obstinate.

REFRAIN (v.t.) : नियच्छति (यम्, c. 1.) : v. To restrain, control.

REFRAIN (v.i.) : (1) निवर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To abstain ; (2) विरमति (रम्, c. 1.) : v. To desist, cease ; (3) by v.t.

REFRESH : I. In gen. : (1) आश्वासयति, सम्- (c. of श्वस् = to cheer, comfort) ; (2) अभिनन्दयति (c. of नन्द् = to gladden, delight) ; (3) प्रह्लादयति (c. of ह्लाद् = 2), *Śiva r.ed them by the cooling command of not to depart* : शिवः प्रह्लादयामास तान् निषेधहिमाम्बुना, Ki. xv. 30. II. To repair, restore : q.v.

REFRESHING (adj.) : (1) प्रह्लादन (f. नी) : v. Delightful ; (2) शीतल (f. ला) : v. Cool ; (3) मधुर (f. रा) : v. Sweet ; (4) श्रमापह (f. हा = fatigue-removing).

REFRESHMENT : I. The act : (1) आश्वासनम् ; (2) प्रह्लादनम् : v. To refresh. II. Food : q.v. : अभ्यवहारः, *to take some r.* : किञ्चिद् अभ्यवहरति ; *r.-room* : *अभ्यवहारशाला.

REFRIGERATORY (subs.) : *शीतसाधणम् ; उष्णनिर्वापणम्.

REFUGE : (1) आश्रयः, संश्रयः, *or* समाश्रयः, *the r. of the wits* : आश्रयो रसिकानाम्, K. ; *take r. with eneimies* : द्विषतां यान्ति संश्रयम्, Ka. xiv. 13. ; (2) शरणम्, *people obtaining your r.* : शरणं भवन्तमभिगम्य जनाः, Ki. xviii. 22. ; *r. of fire* : अग्निशरणम्, Sa. iv. : v. Also shelter, abode.

REFUGEE : (1) शरणागत (f. ता) ; (2) शरणं प्रपन्न (f. न्ना) ; and sim. comp.s.

REFULGENCE : औज्ज्वल्यम् : v. Brilliancy, splendour.

REFULGENT : समुज्ज्वल (f. ला) : v. Brilliant, splendid.

REFUND : प्रतिददाति (दा, c. 3.) : v. To repay.

REFUSAL : I. Rejection, denial : (1) प्रत्याख्यानम् ; (2) प्रत्यादेशः ; (3) by curcumlo. II. Pre-emption : पूर्वक्रयाधिकारः.

REFUSE (v.) : I. Not to grant, decline : न इच्छति (इष्, c. 6. = wish) : v. Also to forbid. II. To reject : q.v. : (1) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.), *if you r. me being asked* : यदि मां याचितः प्रत्याख्यास्यसि, Mah. i. 74. 16. ; (2) प्रत्याचष्टे (चक्ष् , c. 1.), *I r. not for any fault* : अहं प्रत्याचक्षे न दोषतः, 17.

REFUSE (subs.) : (1) उच्छिष्टम् ; (2) शेषः (3) अवशिष्टम्.

REFUTABLE : (1) निराकरणीय (f. या) ; (2) निरसनीय (f. या) ; etc.

REFUTATION : (1) खण्डनम्, -ना ; (2) निरासः, *your attempt for its r.* : भवतस्तन्निरासप्रयासः, Khaṇḍana Khaṇḍa ; (3) प्रतिक्षेपः ; (4) व्याक्षेपः ; (5) बाधनम् *or* बाधा (= opposition) ; (6) प्रत्याख्यानम् (gainsaying).

REFUTE (v.) : (1) निराकरोति, *r.d evidence produced by a claimant by counter-evidence* : वादिकृतं प्रमाणमन्यैर्निराकरोत् प्रमाणैः, Si. xx. 18. ; (2) निर्-अस्यति, उत्-, व्युत्-, *the weapon of the defeated is to be thus r.d* : अनेन भग्नस्यास्त्रं निरसनीयम्, Khaṇḍana Khaṇḍa ; (3) प्रति-क्षिपति, वि-, (क्षिप्, c. 6.), *r.ing this doctrine* : तमिमं पक्षं प्रतिक्षिपन्तः, D.s. vii. ; (4) खण्डयति, परि-, वि-, (खण्ड , c. 10. = to break, defeat) ; (5) बाधते,

प्र-, (बाध्, c. 1.=to oppose), *as it cannot be r.d by inference etc.* : अनुमानादिभिरबाध्यत्वात्, M.n. on Ki. xi. 39 ; (6) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To contradict.

REFUTER : (1) निराकर्तृ (f. र्त्री) ; (2) निरासकारिन् (f. णी) ; (3) बाधक (f. धिका) ; (4) by verb.

REGAIN : प्रतिलभते (लभ्, c. 1.) : v. To gain, get, again.

REGAL : राजकीय (f. या) : v. Royal.

REGALE : सन्तर्पयति (c. of तृप्) : v. To satisfy, entertain.

REGALIA : I. Lit. : (1) राजलिङ्गानि (n. pl.) ; (2) राजचिह्नानि (n. pl.) ; etc. II. In gen. : (1) लिङ्गानि ; (2) चिह्नानि ; (3) लक्षणानि.

REGARD (v.t.) : I. To look at, face : q.v. II. To observe, (pay) attention to : q.v. : (1) आद्रियते (दृ, c. 4.), *where these three are r.ed* : यत्रैते त्रय आद्रिताः, M. ii. 234. ; (2) प्रति-ईक्षते, प्रत्यव-, (ईक्ष्, c. 1.), *does not r. my partisans* : न मत्पक्षान् प्रत्यवेक्षते, D. viii. : v. Also to respect, care. III. To think, consider : q.v. : मन्यते (मन्, c. 4.). IV. To have relation to : उद्दिशति (दिश्, c. 6.), *r. ing the god* : उद्दिश्य दिक्पतिम्, N. xiii. 14. : v. About (III).

REGARD (sub.) : I. Esteem, respect, honour : q.v. : (1) आदरः, सम्- ; (2) प्रतीक्षा *or* प्रत्यवेक्षा, *to those to whom you should pay r.* : प्रतीक्ष्येषु, R. v. 14. II. Consideration, attention, care : q.v. : अवेक्षा. Ph. : *to have r. for* : अवेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To regard (II). III. Relation, reference : Ph. : *with, in r. to* : (1) उद्दिश्य, सम्- ; (2) अधिकृत्य ; (3) प्रतीक्ष्य, etc.

REGARDLESS : *r. of* : अनादृत्य, अनवेक्ष्य, *or* अगणयित्वा : v. Also careless.

REGARDLESSLY : expr. by circumlo. : v. Also carelessly, negligently.

REGATTA : perh. नौकाक्रीडा, -देवनम्, and sim. comp.s.

REGENCY : (1) शासनम् (=government) ; (2) perh. शून्यपालत्वम् : v. Regent (II).

REGENERATE : पुनर् जनयति (c. of जन्). *To be r.d* : पुनर् जायते (जन्, c. 4.). *or* भवति (=to become) ; fig. शोधयति (c. of शुध्).

REGENERATION : (1) पुनर्जन्मन् (n.) ; (2) पुनरुत्पत्तिः ; (3) पुनर्भवः ; (4) पुनर्जननम्, etc.

REGENT : I. Governor : शासकः. Ph. : *r.s of the quarters* : लोकपालाः, R. II. In a king's absence etc. : शून्यपालः, *made you r. here* : त्वां शून्यपालमिहाकरोत्, Mah. iv. 35. 11.

REGICIDE : I. The crime : (1) राज्ञो वधः, B.p. ; (2) by tat. comp. II. The man : (1) राजहन् (mfn.) ; (2) नृपघातिन् (f. नी) ; (3) राजघः, S.k. ; etc.

REGIMEN : अन्नपानविधिः (?), C. s. : v. Diet, living.

REGIMENT : वाहिनी (?).

REGIMENTAL : I. Adj. : by comp. II. In pl., *r. dress* : वाहिनीवेषः (?).

REGION : I. Country, tract. : q.v. : देशः, प्र-, *and not in this r.* : न चास्मिन् प्रदेशे, K. Ph. : *the lower r.s* : अधोलोकः *or* -भुवनम् ; *the upper r.s* : ऊर्ध्वलोकः. II. Of the sky : दिश् (f.) : v. Quarter. III. Of the body : देशः, प्र-, *umbilical r.* : नाभिप्रदेशः.

REGISTER : I. Subs. : perh. पत्रिका, Raj. ; *अक्षवती. II. To record : *अक्षवत्यां निवेशयति (c. of विश्) *or* आरोपयति (c. of रुह्).

REGISTRAR : *पत्रिकाशासकः, अक्षवत्यधिकृतः.

REGISTRATION, REGISTRY : *अक्षवत्यां निवेशनम् ; पत्रिकारोपणम्.

REGNANT : (1) शासनकारिन् (f. णी) ; (2) शासक (f. सिका).

REGRET (subs.) : दुःखम् : v. Grief, remorse.

REGRET (v.) : expr. by दुःखित (f. ता) : v. Also to lament, grieve.

REGRETFUL : (1) दुःखित (f. ता) ; (2) अनुतप्त (f. प्ता=remorseful).

REGULAR (adj.) : I. Of men : (1) नियत (f. ता) ; (2) व्यवस्थित (f. ता) : (3) नियमानुवर्तिन् (f. नी) and sim. comp.s. II. Symmetrical, arranged in proper order : (1) अनुपूर्व (f. र्वा) ; (2) अनुलोम (f. मा) ; (3) आनुलोमिक (f. की). III. Coming in order : (1) यथाक्रम- in comp. ; (2) नैयमिक (f. की) ; (3) नित्य (f. त्या=constant, daily). IV. Normal, proper : (1) युक्त (f. क्ता) ; (2) उचित (f. ता), सम्- ; (3) उपपन्न (f. न्ना).

REGULARITY : I. Of men : (1) नियमानुवर्तिता and sim. comp.s. ; (2) व्यवस्थितत्वम्, -ता ; (3) अव्यभिचारिता. II. Method, uniformity : (1) क्रमः, अनु- ; (2) परिपाटिः(टी) ; (3) व्यवस्था. III. Symmetrical arrangement : expr. by adj. : v. Regular (II).

REGULARLY : I. In due order : (1) यथाक्रमम् ; (2) अनुक्रमम् ; (3) अनुज्झितक्रमम् ; (4) अनुपूर्वशः. II. According to rule : (1) यथाविधि ; (2) विधिवत् ; (3) यथाविधानम् ; (4) यथाविहितम्.

REGULATE : I. To adjust, arrange : q.v. : (1) संविदधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.) ; (2) परिकल्पयति, उप-, (कृप्, c. 10.). II. To manage, rule : q.v. : (1) शास्ति, अनु- (शास्, c. 2.) ; (2) नियच्छति (यम्, c. 1. = to control). III. To adjust by rule : perh. व्यवस्थापयति (c. of स्था).

REGULATION : I. The act : (1) संविधानम् ; (2) परि-, *or* उप- कल्पः, -नम् ; (3) शासनम्, अनु- ; (4) व्यवस्थापनम् ; for dif. : v. To regulate. II. Rule, law : q.v. : व्यवस्था.

REGULATOR : (1) शासक (f. सिका), अनु- ; (2) नियन्तृ (f. त्री), वि-, (= controller).

REHEARSAL : I. Recital, narration : q.v. : पाठः. II. Previous practice : perh. प्रयोगः : v. To rehearse (II.)

REHEARSE : I. To recite, narrate : q.v. : पठति (पठ्, c. 1.). II. To practise beforehand : प्रयुंक्ते (युज्, c. 7.), *Bharata will have it r.d by the nymphs* : भरतस्तमप्सरोभिः प्रयोजयिष्यति, U. iv.

REIGN (v.) : (1) शास्ति, प्र- (शास्, c. 2.), *Daśaratha r.ed at the head of the sages and r. ing (princes)* : दशरथः प्रशशास⋯यमवतामवतां च धुरि स्थितः, R. ix. 1. ; (2) अवति (अव्, c. 1. : rare) ; (3) राज्यं, महीं, etc. शास्ति, *while a Paurava is r. ing* : पौरवे वसुमतीं शासति, Sa. i.

REIGN (subs.) : (1) शासनम् ; (2) राज्यशासनम् and sim. comp.s. ; (3) by verb, *during whose r.* : यस्मिन् महीं शासति, R. vi. 75. ; *when he was thus killed after a r. of twelve years* : भुक्तक्षितौ द्वादशाब्दांस्तस्मिन् व्यापादिते तथा, Raj. iv. 686.

REIMBURSE : gen expr. by ददाति (दा, c. 3.= to pay : q.v.).

REIMBURSEMENT : (1) परिशोधः, -नम् ; (2) निर्यातनम् (= repayment) ; (3) क्षतिपूरणम् (of any loss).

REIN (subs.) : I. Lit. : (1) अभीषु:(शुः), *hold, slacken the r.s* : प्रगृह्यन्तां, मुच्यन्ताम्-अभीषवः, Sa. ; (2) प्रग्र(ग्रा)हः, *I am holding the r.s* : धृताः, प्रग्रहाः, Sa. ; (3) रश्मिः *from tightening of r.s* : रश्मिसंयमनात्, Sa. ; (4) वल्गा, *adept in the use of r.s* : वल्गाविभागकुशलः, Si. v. 60. ; "उत्क्षिप्ता शिथिला तथोत्तरवती मन्दा च वैहायसी विक्षिप्तैककरार्द्धकन्धरसमोत्कीर्णा विभक्ता तथा । अस्युत्क्षिप्ततलोद्धृते खलु तथा व्यागूढगोकर्णिके वाह्यानाङ्कथिताश्चतुर्दशविधा वल्गाप्रभेदा अमी ॥", M.n. II. Fig. expr. by circumlo. : v. Government, power.

REIN (v.) : संयच्छति (यम्, c. 1.) : v. To control, govern.

REINDEER : वल्गाहरिणः (in Bengali) and sim. comp.s.

REINS (pl.) : वृक्कौ (m. dual) : v. Kidney.

REINSTATE : प्रतिष्ठापयति (c. of स्था) : v. To restore, place, again.

REINSTATEMENT : (1) प्रतिष्ठापनम् ; (2) by circumlo.

REINVIGORATE : प्रत्याश्वासयति (c. of श्वस्) : v. To refresh.

REITERATE : समभिहरति (हृ, c. 1.) : v. To repeat.

REITERATION : समभिहारः : v. Repetition.

REJECT : (1) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.), *she r.ed the gods* : तया लोकपालाः प्रत्याख्याताः, Mah ; (2) प्रत्यादिशति (दिश्, c. 6.), *r.ed him without saying (a word)* : प्रत्यादिदेशैनमभाषमाणा, R. vi. 25. ; प्रत्याचष्टे (चक्ष्, c. 2.), *should not r. beds etc.* : शय्यादीनि न प्रत्याचक्षीत, K.b. on M. iv. 250. ; (4) निर्-अस्यति, अप-, (अस्, c. 4. = to discard), *the lotus r.ed bees* : पद्मिनी भृङ्गं निरास, B. ii. 6. : v. To dispel, throw away ; (5) अवधीरयति (= to disregard) ; (6) निराकरोति (कृ, c. 8. = with contumely).

REJECTION : (1) प्रत्याख्यानम् ; (2) प्रत्यादेशः ; (3) निराकृतिः (with contumely) ; (4) by verb.

REJOICE (v.i.) : (1) हृष्यति, प्र-, सम्-, (हृष्, c. 4.) ; (2) मोदते, प्र-, (मुद्, c. 2.) ; (3) प्रीयते (pass.

of प्री = to be pleased) : v. To be delighted.

REJOICE (v.t.) : हर्षयति, प्र-, सं-, (c. of हृष्) : v. To delight, please.

REJOIN : I. To come again : q.v. : पुनर् एति (इ, c. 2.) : v. Also to join. II. To answer, reply : q.v. : प्रतिवक्ति (वच्, c. 2.).

REJOINDER : प्रतिवाद: : v. Reply.

RELAPSE (v.) : *to r. into fever* : पुनर्ज्वरेणाभिभूयते (pass. of भू), आक्रम्यते (pass of क्रम्), etc. ; *to r. into vice* : पुनरपन्थानं गच्छति *or* उत्पथं याति etc. : v. Also to fall back.

RELAPSE (subs.) : (1) gen. by circumlo. ; (2) पुनःपतनं *or* -पात: (=falling again).

RELATE (v.i.) : I. To refer : q.v. : (1) उद्दिशति, सम्-, (दिश्, c. 6.) ; (2) संबध्यते (pass. of बन्ध्) ; (3) by a deriv. in ईय (f. या), *the story r. ing to the hawk and the dove* : श्येनकपोतीयमुपाख्यानम्, Mah. i. 2. 168. : v. About (III). II. To stand in relation to : expr. by सनाभि (mfn.=r.d. by blood) *or* सम्बन्धिन् (f. नी=r.d by marriage) : v. Relative (I), Relation (IV).

RELATE (v.t.) : (1) आख्याति, समा-, उपा-, अभि-, (ख्या, c. 2.), *please r. it to me* : तन्ममाख्यातुमर्हसि, Mah. iii. 52. 59. ; (2) वर्णयति, उप-, सम्-, अनु-, (वर्ण्, c. 10. = to describe : q.v.) ; (3) आ- चष्टे, सम्-, (चक्ष्, c. 2.), *please r. this to (me) asking (about it)* : एतदाचक्ष्व पृच्छत:, Mah. iii. 99. 40. ; (4) वक्ति, प्र-, (वच्, c. 2.), *I will r. all this* : एतत्सर्वं प्रवक्ष्यामि, Mah. iii. 107. 46. : v. To say. ; (5) कथयति (कथ्, c. 10.).: v. To tell ; (6) श्रावयति, अनु-, (c. of श्रु=to cause to hear : with double acc.).

RELATER : (1) आख्यायक (f. यिका) ; (2) कथक (f. कथिका) ; (3) by verb.

RELATION : I. Narration : (1) आख्यानम्, सम्- ; (2) वर्णनम्, -ना, उप- ; (3) शंसनम् ; (4) by verb. II. Narrative : q.v. : आख्यानम्. III. Reference : q.v. IV. Connexion : q.v. : (1) सम्बन्ध: (=gen. : specially of r. by marriage), *closely related Rākshasas* : अभिन्नसम्बन्धा राक्षसा:, Vi. iv. ; *it is said r. is formed by conversation* : सम्बन्धमाभाषणपूर्वमाहु:, R. ii. 58. ; (2) सपिण्डता *or* सापिण्ड्यम् (of agnates) : v. Relative (1) ; (3) not expr., *what r. do you bear to him* : कोऽस्य भवान्. V. Relative (I) : q.v.

RELATIONSHIP : (1) सम्बन्ध: (gen. term) ; (2) प्रत्यासन्नता (=near r.), *among these, first of all come one's own kinsmen on account of near r.* : तत्रापि प्रत्यसन्नत्वात् प्रथममात्मबन्धव:, Mit. ; (3) व्यवहितता (=distant r.) ; (4) सनाभिता (by blood) ; (5) बन्धुता (=through females) : v. Relative (I).

RELATIVE : I. Kinsman : (1) सपिण्ड (f. ण्डा, agnates up to the seventh degree), *near r.s inherit the property of a childless (man), in their absence distant r.s* : अपुत्रधनाधिकार्यासन्नसपिण्डस्तदभावे व्यवहित:. Viv. ; (2) समानोदक (f. का : 8th to 14th.), Mit. ; (3) सगोत्र (f. त्रा) *or* गोत्रज (f. जा=of the same *gotra*) ; (4) बन्धु: *or* बान्धव: (through females) ; (5) सनाभि (mfn. : by blood) ; (6) ज्ञाति: (=5) ; (7) सकुल्य (f. ल्या=of the same class) ; (8) sometimes not expr., *in the absence of any r.* : सर्वाभावे, Mit. II. Not absolute : (1) सापेक्ष (f. क्षा) ; (2) by circumlo. Ph. : *r. knowledge* : सापेक्षबुद्धि:, Par. 107. III. In gram. : *सम्बन्धद्योतक (f. तिका) and sim. comp.s.

RELATIVELY : perh. तदपेक्षया *or* तदपेक्ष्य : v. Also comparative (1).

RELAX : I. Trans. : शिथिलयति (nomi.) *or* शिथिलीकरोति : v. To loosen, slacken, lighten. II. Intrans. : शिथिलायते (nomi.) *or* शिथिलीभवति : v. Also to abate, decrease.

RELAXATION : I. The act : शिथिलीकरणम्. II. The state : शैथिल्यम् *or* शिथिलता : v. Also abatement, decrease. III. Diversion, amusement : q.v. : विनोद:.

RELAY (subs.) : I. Supply : q.v. II. Of horses : expr. by circumlo., *by r.s* : *मार्गस्थापितै: प्रजविभिर्हयै:.

RELEASE (v.) : मुञ्चति (मुच्, c. 6.) (=to free : q.v.) *or* मोचयति (c. of मुच्=to cause to free), *the captive women being r.d* : बन्दिस्त्रियो मोचिता:, Vi. vii. 5. ; *as I may be r.d from it (the debt)* : तस्मान्मुच्ये यथा···, R. i. 72.

RELEASE (subs.) : (1) मुक्तिः, वि-, *obtaining r. from the king* : ईश्वरान्मुक्तिमधिगम्य, N. ii. 1. ; (2) मोक्षः, -क्षम्, वि- : v. Liberation, discharge.

RELENT : *r. and speak* : जहिहि कठिनतां प्रयच्छ वाचम्, Ki. x. 51. : v. Cruelty and abandon, soft and become.

RELENTLESS : (1) कठिन (f. ना=hard) ; (2) निष्करुण (f. णा) : v. Merciless, unkind.

RELEVANCE, RELEVANCY : (1) प्रासङ्गिकता, -त्वम् ; (2) सम्पर्कः (=connexion : q.v.).

RELEVANT : (1) प्रासङ्गिक (f. की) ; (2) प्रस्तुतानुषङ्गिन् (f. नी : ?) ; (3) संयुक्त (f. क्ता=connected).

RELIANCE : विश्वासः : v. Faith, trust.

RELIC : (1) शिष्ट (f. ष्टा), अव- (=remaining) ; (2) शव (mn.=corpse) ; (3) शरीरम् (=body : q.v.), *did not burn his r.s* : न चकार शरीरमग्निसात्, R. N.B. If a part of the body is referred to, expr. by it.

RELICT : विधवा : v. Widow.

RELIEF : I. The act : (1) साहाय्यम् (=assistance) ; (2) उद्धारः (=saving, succour) ; (3) परिहारः (=avoidance) ; (4) प्रतिकारः (=remedy) ; (5) उपशमः (=alleviation). II. The state : (1) सुखम् (=ease, pleasure) ; (2) शमः (=peace, quiet). III. In sculpture : *समावेशः, *high r.* : *उन्नतसमावेशः ; *base or low r.* : *समसमावेशः ; *middle r.* : अर्द्धोन्नतसमावेशः.

RELIEVE : I. In gen. : (1) मोक्षयति, परि-, (मोक्ष, c. 10.=to release, free : q.v.) ; (2) शमयति, प्र-, (c. of शम्=to alleviate, mitigate : q.v.) ; (3) उपकरोति (कृ, c. 8.=to help, do good to : q.v.). II. To r. guards etc. : perh. मोक्षयति, परि-.

RELIGION : धर्मः, *devoid of all r.* : सकलधर्मबहिष्कृत (f. ता), San. vi. : v. Also piety, theology.

RELIGIOUS : I. Pious : q.v. : (1) धार्मिक (f. की) ; (2) धर्मिष्ठ (f. ष्ठा). II. Relating to religion : धर्म- in comp., *r. rite* : धर्मकर्मन् (n.).

RELIGIOUSLY : (1) धर्मपरतया ; (2) better by adj. or circumlo.

RELIGIOUSNESS : (1) धार्मिकता ; (2) धर्मिष्ठता ; (3) धर्मशीलता ; (4) धर्मपरायणता ; etc.

RELINQUISH : त्यजति, परि-, सम्-, (त्यज्, c. 1.) : v. To leave, abandon.

RELIQUARY : शिष्टाधारः and sim. comp.s. (??).

RELISH (subs.) : I. Taste, flavour : (1) रसः ; (2) स्वादः, आ-. II. Likeness, fondness : q.v. : रुचिः, अभि-. III. Something eaten with food : अव-(उप-)दंशः, *making two or three r.es* : द्वित्रानुपदंशानुपपाद्य, D. vi.

RELISH (v.t.) : I. Lit. : (1) रसयति (रस्, c. 10.), *r. ing highly r. ing wine* : वारुणीमतिरसां रसयित्वा, Ki. ix. 54. ; (2) स्वादयति (c. of स्वद्), 55. II. Fig. : रोचते, अभि-, (रुच्, c. 1. : with dat. of the English nomi.), *the ladies did not r. garlands* : न स्रजो रुरुचिरे रमणीभ्यः. Ki. ix. 35.

RELISH (v.i.) : (1) स्वदते (स्वद्, c. 1.) ; (2) (with subs.) रसः.

RELUCTANCE (y) : (1) अनिच्छा ; (2) अनिच्छुता ; (3) वैमनस्यम्.

RELUCTANT : (1) अनिच्छु (mfn.), -क (f. का) ; (2) विमनस् (mfn.) ; (3) विरक्त (f. क्ता=averse) ; (4) असन्तुष्ट (f. ष्टा=dissatisfied).

RELUCTANTLY : (1) अनिच्छया ; (2) by adj.

RELY ON : (1) विश्वसिति (श्वस्, c. 2. : with loc.) : v. To trust, believe ; (2) समाश्रयति (श्रि, c. 1. : with acc.) : v. Recourse (have).

REMAIN : (1) तिष्ठति, अवतिष्ठते (स्था, c. 1.), *will go wherever it likes or accustomed to this place will r. here* : यास्यति यत्रास्मै रोचिष्यते, इहैव वा समुपजातपरिचयः स्थास्यति, K. ; *the king r.ed there at night* : राजा तत्रैव रात्रावतिष्ठत्, Bha. ; *one Gangadatta alone r.ed* : केवलमेको गङ्गदत्तस्तिष्ठति, P. ; *not a point of the earth r.ed pathless* : नास्थादपन्था धरणेः कणोऽपि, N. x. 2. ; (2) शिष्यते, अव- (pass. of शिष्) (=to be left as a remainder), *(you) r. only in words* : कथासु शिष्यध्वम्, M. i. 142. ; *when the fame (alone) of Vikramāditya r.s* : गतवति कीर्तिशेषं विक्रमादित्ये, Va. ; *the wives of the Vrishnis r.ing after abduction* : कलत्रं वृष्णीनां हृतशेषितम्, Mah. xvi. 7. 68.

REMAINDER : expr. by adj. *if this is deducted from three, the r. is* : अथैतैर्विवर्जितानां त्रयाणां शेषम्, Li. 8. ; *and who (spent) two-ninths of the r. at*

Kāsi : नवलवयुगलं योऽवशेषाश्च काश्याम्, Li. 25. : v. Also rest.

REMAINING (adj.) : (1) शेषः (षा, षं), *the r. months* : शेषान्मासान्, Me. ii. 25. ; (2) शिष्टः (ष्टा, ष्टं), अव-, *with the r. arms* : शिष्टैर्दोर्भिः, Vi. vi. 25. ; (3) शिष्यमाण (f. णा), अव-, (rare), An.

REMAINS : v. Remainder, relic, corpse, body.

REMAND : I. To send back : q.v. : पुनः प्रेरयति (ईर्, c. 10.). II. To adjourn : व्याक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

REMARK (v.) : लक्षयति (लक्ष्, c. 10.) : v. To observe, notice.

REMARK (subs.) : (1) अनुशासनम् (?) ; (2) उक्तिः (=saying) ; (3) टीका (=note).

REMARKABLE : (1) अपूर्व (f. र्वा) : v. Singular, uncommon ; (2) विख्यात (f. ता) : v. Illustrious, famous ; (3) अद्भुत (f. ता) : v. Wonderful.

REMARKABLY : (1) विशेषेण (=particularly) ; (2) सातिशयम् : v. Exceedingly ; (3) by adj.

REMEDIABLE : प्रति(ती)कार्य (f. र्या) : v. Curable, to remedy.

REMELT : पुनर्द्रवति (द्रु, c. 1. : intrans.) *or* द्रावयति (c. of द्रु : trans.) : v. To melt.

REMEDIAL : (1) by subs. ; (2) प्रति(ती)कारक (f. रिका) : v. Also healing (adj.).

REMEDILESS : अप्रति(ती)कार्य (f. र्या) : v. Irremediable, incurable.

REMEDY (v.) : (1) प्रतिकरोति (कृ, c. 8.), *to r. diseases* : प्रतीकाराय रोगाणाम्, Bha. ; (2) शमयति, उप-, प्र-, (c. of शम्=to quiet), *the rage for relishing poisonous pleasure cannot be r.d* : अशाम्यो विषयविषास्वादमोहः, K. : v. Also to cure, correct.

REMEDY (subs.) : I. Medicine : q.v. : औषधम्, *poison is a r. for poison* : विषस्य विषमौषधम्, J. II. Cure, alleviation : q.v. : (1) प्रति(ती)कारः, *his disease has no r.* : अप्रतिकारविकारोऽयम्, K. ; (2) प्रतिक्रिया.

REMEMBER : I. To recollect : स्मरति, सं-, अनु-, (स्मृ, c. 1. : with acc. or gen.), *I do not r. having accepted this lady* : न खलु स्वीकरणमस्मभवत्याः स्मरामि, Sa. v. ; *r. ing the powers of the son of Indra* : अनुस्मृताखण्डलसूनुविक्रमः, Ki. i. 24. : v. Also to think of. II. To keep in mind : (1) स्मरति, *r. what you say* : स्मरसि खल्वेतदात्मनो वचनम्, V. i. ; (2) हृदये निदधाति (धा, c. 3.) and sim. expr.s, N. ii. 47. III. To remind : q.v.

REMEMBRANCE : I. In gen. : स्मरणम् *or* स्मृतिः, सं-, अनु-, *the favour of your r.* : अनुग्रहं संस्मरणप्रवृत्तम्, Ku. iii. 3. ; *dispelled by r.* : स्मृतिभिन्न-, Sa. vii. 22. II. A memorial : (1) स्मरणचिह्नम्, and sim. comp.s ; (2) perh. simply स्मरणम् *or* स्मृतिः ; (3) by adv. स्मरणार्थम्.

REMEMBRANCER : स्मारक (f. रिका). Ph. : *legal r.* : *स्मृतिशासकः.

REMIND : स्मारयति, सं-, अनु-, (c. of स्मृ : with two acc.), *these wild mountain sceneries r. me the Deccan mountains* : एता अरण्यगिरिभूमयः स्मारयन्ति [मां] दक्षिणारण्यभूधरान्, Ma. ix. ; *constantly r. ing the attendants of Śiva of the conflagration of Tripura* : मुहुरनुस्मरयन्तं···त्रिपुरदाहमुमापतिसेविनः, Ki. v. 14.

REMINISCENCE : स्मरणम् : v. Remembrance, memory.

REMISS : (1) अनवहित (f. ता) : v. Careless, negligent ; (2) शिथिल (f. ला=lack).

REMISSION : I. Abatement, cessation : q.v. : उपशमः. II. Release, discharge : q.v. : मोक्षः. III. Pardon, forgiveness : q.v. : क्षमा.

REMISSLY : (1) अनवधानेन ; (2) by adj. : v. Carelessly, negligently.

REMISSNESS : (1) अनवधानम् ; (2) शैथिल्यम् : v. Carelessness, negligence.

REMIT (v.t.) : I. To send : q.v. : प्रेरयति (ईर्, c. 10.). II. To forgive, pardon : q.v. : निर्वर्तयति (c. of वृत्). III. To relax, diminish : q.v. : शिथिलीकरोति. IV. To give up, surrender : q.v. : अर्पयति, सम्-, (c. of ऋ).

REMIT (v.i.) : शिथिलीभवति : v. To relax, diminish, abate.

REMITTANCE : I. The act : प्रेरणम् : v. To send. II. The thing remitted : expr. by प्रेरित *or* प्रेषित (f. ता).

REMITTANT : विसर्गिन् (f. णी) and sim. comp.s, : v. Intermittent.

REMNANT : शेष (f. षा) : v. Remaining, remainder.

REMONSTRANCE : (1) प्रतिवादः ; (2) विरुद्धवाक्यम् ; and sim. expr.s.

REMONSTRATE : (1) प्रतिवादं करोति ; (2) विरुद्धवाक्यं वदति (वद्, c. 1.) ; etc.

REMORSE : (1) अनुतापः ; (2) अनुशयः ; (3) अनुशोकः.

REMORSEFUL : (1) अनुतप्त (f. प्ता) ; (2) अनुतापयुत (f. ता) ; (3) अनुशयिन् (f. नी) ; and sim. comp.s.

REMORSELESS : (1) कठिन (f. ना) : v. Hard ; (2) निर्दय (f. या) : v. Merciless.

REMOTE : (1) दूरस्थ (f. स्था) : v. Far ; (2) अनासन्न (f. न्ना) ; (3) विप्रकृष्ट (f. ष्टा), *r. cause* : विप्रकृष्टं निदानम्, Bha. ; *still the time for awaking is very r.* : अद्यापि विप्रकृष्टतमः प्रबोधकालः, Vi. vi. and sim. comp.s. : v. Near, not.

REMOTELY : expr. by adj.

REMOTENESS : (1) दूरता, -त्वम् ; (2) विप्रकर्षः.

REMOVABLE : (1) अपसार्य (f. र्या) ; (2) अपनेय (f. या) ; (3) बहिष्कार्य (f. र्या) ; (4) निरसनीय (f. या) ; etc. : v. Remove, removal.

REMOVAL (subs.) : I. Personal : (1) स्थानान्तरगमनम् ; (2) अपसरणम् ; (3) often by गमनम् etc. (=going). II. Of things etc. : (1) स्थानान्तरनयनम् ; (2) अपसारणम्. III. Driving away : (1) दूरीकरणम्; (2) अपनयः, -नम् (=taking away) ; (3) निरासः *or* निरसनम् (casting away) ; (4) निराकरणम् *or* -कृतिः (=expulsion) ; (5) निर्वासनम् (=banishment).

REMOVE (subs.) : I. Removal : q.v. II. A step. : q.v. : भङ्गिः.

REMOVE (v.t.) : I. To move, change place : (1) स्थानान्तरं नयति (नी, c. 1.) ; (2) अपसारयति (c. of सृ). II. To drive away, banish : q.v. : दूरीकरोति : v. Also to dismiss (II). III. To take away, destroy : q.v. : (1) अपनयति (नी, c. 1.) ; (2) हरति, अप- (हृ, c. 1.), *to r. thirst* ; तृष्णां हरति, Bha. ; (3) नुदति, प्र- (नुद्, c. 1.), *r.s phlegms* : कफनुत् (mfn.) ; (4) हन्ति, अप- (हन्, c. 2. = kill), *r.s phlegms* : कफापह (f. हा), Bha. ; (5) विनाशयति (c. of नश् = destroy), *r.s cold* : प्रतिश्यायं विनाशयति, Bha. ; (6) छिनत्ति, उद् (छिद्, c. 7. = cut off), *r.d the* doubt : वितर्कं चिच्छेद, M.n. on, Ki. iv. 5.

REMOVE (v.i.) : (1) स्थानान्तरं गच्छति (गम्, c. 1.), याति (या, c. 2.), etc. ; (2) अपसरति (सृ, c. 1.) : v. To go away.

REMUNERATE : मूल्यं ददाति (दा, c. 3.) : v. To recompense.

REMUNERATION : मूल्यम् : v. Also reward, pay.

RECOUNTER : संमर्दः : v. Encounter, battle.

REND : दारयति (rarely दृणाति), वि-, परि-, अव-, *rent the mountain* : ददाराद्रिम्, Mah. ; *the thunderbolt rent that hole* : वज्रं तद्बिलमदारयत्, Mah. i. 3. 163.

RENDER : I. In gen. : करोति, *to r. clear* : विशदीकरोति, M.n. ; *to r. into Persian* : पारसीकभाषायां करोति, Raj. : v. To make, do. II. To give back : प्रतिददाति (दा, c. 3.) : v. To give, return.

RENDERING (subs.) : i.e. translation : q.v. : expr. by verb.

RENDEZVOUS : समागम- *or* सङ्गमस्थानम् and sim. comp.s.

RENDING (subs.) : दारः, -णम्, वि-, अव-.

RENEGADE : I. Apostate : q.v. II. A term of abuse : पाषण्डः.

RENEW : I. To make again : पुनः करोति *or* पुनः and the corresponding verb, *r. a fight* : पुनर्युद्धं करोति *or* युध्यते ; *r. studies* : पुनरध्ययनं करोति *or* अधीते ; *r. an application* : पुनः प्रार्थनां करोति *or* प्रार्थयते, etc. II. To make new : नवीकरोति.

RENEWABLE, RENEWAL : expr. by verb.

RENOUNCE : I. Not to own : (1) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) ; (2) न स्वीकरोति, अङ्गीकरोति, etc. II. To forsake, abandon : q.v. : त्यजति, परि-, सं- (त्यज्, c. 1.).

RENOVATE : नवीकरोति : v. To renew, refresh.

RENOVATION : I. The act : नवीकरणम्. II. The state : (1) नवीभावः (of things) ; (2) प्रत्याश्वासः (of persons).

RENOWN : (1) कीर्तिः, *of world-wide r.* : विश्वविख्यातकीर्तिः, D.s. ; (2) ख्यातिः, प्र- ; (3) यशस् (n.) : v. Fame.

RENOWNED : (1) ख्यात (f. ता), वि-, प्र- ; (2) विश्रुत (f. ता) ; (3) प्रथित (f. ता) ; (4) प्रसिद्ध (f. द्धा) ; (5) कीर्तिमत् (f. ती); यशस्विन् (f. नी); etc. (possessing renown).

RENT (subs.) : I. Of lands : करः. II. Cleft, fissure : q.v. : छिद्रम्.

RENT (v.) : I. To grant by lease : भाटकेन ददाति (दा, c. 3.). II. To take by lease : (1) भाटकेन गृह्णाति (ग्रह, c. 9.) ; (2) भाटयति, Viv.

RENTAL, RENT-ROLL : *करपत्रिका and sim. comp.s.

RENTER : expr. by verb : v. To rent.

RENUNCIATION : I. Not owning : (1) प्रत्याख्यानम् ; (2) निराकृतिः (=rejection) ; II. Abandonment : q.v. : परित्यागः, *r. of sītā* : सीतापरित्यागः.

REPAIR (v.t.) : I. To restore : (1) नवीकरोति, *r.ed the town* : पुरं नवीचकार ; (2) पूरयति, परि-, (पूर्, c. 10. : by filling up what is incomplete) ; (3) संस्करोति (कृ, c. 8. : by embellishing) ; (4) प्रतिसंस्करोति (कृ, c. 8.). II. To make amends for : पूरयति, परि-.

REPAIR (v.i.) : (1) गच्छति (गम्, c. 1.) : v. To go ; (2) समाश्रयति (श्रि, c. 1.) : v. To betake, (have) recourse.

REPAIR (subs.) : संस्कारः or प्रति- : v. To repair (v.t.).

REPAIRER : expr. by verb : v. To repair.

REPARABLE (1) पूरणीय (f. या), परि- ; (2) प्रतिसमाधेय (f. या).

REPARATION : (1) पूरणम्, परि- : v. Compensation, redress.

REPARTEE : (1) व्यङ्ग्योक्तिः (?) ; (2) क्षिप्रोत्तरम् (=quick reply : q.v.).

REPAST : (1) आहारः : v. Meal ; (2) भोजनम् : v. Food.

REPAY : (1) निर्यातयति (यत्, c. 10. : lit. and fig., in good and bad sense) ; (2) प्रतिददाति (दा, c. 3.=to give back, return).

REPAYMENT : (1) निर्यातनम् ; (2) प्रतिदानम् or प्रत्यर्पणम् (=giving back).

REPEAL : I. Verb, to annul : (1) लुम्पति, वि-, अव- (लुप्, c. 6. : ?) ; (2) खण्डयति, परि- (खण्ड, c. 10. : ?). II. Subs., abrogation : (1) लोपः, वि- अव- (?) ; (2) खण्डनम्, -ना, परि- (?).

REPEAT : I. To utter again : (1) पुनर् उदीरयति (ईर्, c. 10.) ; (2) भूयो गदति, नि-, (गद्, c. 1.) ; (3) द्विः (=twice) व्याहरति (हृ c. 1.), *as if r.ed the same thing with an echo* : द्विरिव प्रतिशब्देन व्याजहार तमेवार्थम्, Ku. vi. 64 ; etc. : v. To utter, say, again. II. To do again : (1) पुनः or भूयः करोति or by corresponding verb ; (2) समभि- or समभिव्या-हरति (हृ, c. 1.). III. To recite, read : q.v. : व्याहरति.

REPEATEDLY (1) वारं वारम् ; (2) भूयोभूयः ; (3) पुनःपुनः ; (4) मुहुः ; (5) मुहुर्मुहुः ; (6) अभीक्ष्णम् ; (7) by frequentative verbs (rare).

REPEATER : I. Reciter : व्याहर्तृ (f. र्त्री). II. A watch : *होरावादः.

REPEL : निरस्यति (अस्, c. 4.) : v. To drive away, dispel.

REPELLENT (adj.) : (1) क्रूर (f. रा=fierce : as of looks) ; (2) प्रमाथिन् (f. नी : as a r. medicine).

REPENT : (1) अनु-तप्यते, अनुसं-, पश्चात्-, (pass. of तप्), *afterwards r.* : पश्चादनुतप्यन्ते, V. iii. 3. ; (2) by subs., "सञ्जातपश्चात्तापात्रभवती", V. iii. ; (3) अनुशेते (शी, c. 2. : rare) ; (4) अनुशोचति (शुच्, c. 1.=to r. for, lament : q.v.).

REPENTANCE : (1) पश्चात्तापः or अनुतापः, "पश्चात्तापसदृशवेषः, Sa. vi. ; (2) अनुशयः, "अनुशयादनुरोदिमि चोत्सुकः", Sa. vi. 8.

REPENTANT : (1) सानुतापः (पा, पं) ; (2) पश्चात्तापयुतः (ता, तं) ; (3) सञ्जातानुशयः (या, यं) ; (4) अनुतापिन् (f. नी) ; etc.

REPENTANTLY : (1) सानुतापम् ; (2) सानुशयम् ; (3) by adj.

REPERCUSSION : प्रतिघातः : v. Reverberation.

REPERTORY : कोषः : v. Treasury, receptacle.

REPETITION : I. Reiteration : (1) पुनरुक्तिः ; (2) द्विरुक्तिः ; (3) by verb : v. To repeat (1). II. Of acts ; (1) समभिहारः ; (2) समभिव्याहारः, S.k. III. Recital, rehearsal : q.v. : व्याहारः.

REPINE : परितप्यते (pass. of तप्) : v. To grieve.

REPINING (subs.) : परितापः : v. Grief, lamentation.

REPLACE : I. Lit. : प्रतिष्ठापयति (c. of स्था) : v.

To put again. II. To supply the place of : पूरयति, परि-, सं-, (पूर्, c. 10.).

REPLANT : प्रतिरोपयति (c. of रुह्) : v. To plant again.

REPLENISH : संपूरयति (पूर्, c. 10.) : v. To complete, finish.

REPLETE : पूर्ण (f. र्णा) : v. Full.

REPLETION : पूर्णता : v. Fullness, satiety.

REPLY (subs.) : (1) उत्तरम्, *should give a true r.* : यथार्थमुत्तरं दद्यात्, Mit. ; *r. is of four kinds* : उत्तरं स्याच्चतुर्विधम्, Kat. ; (2) प्रतिवाक्यम् and sim. comp.s (to questions), *that I return no r. even to you* : येन भवतोऽपि नास्ति प्रतिवचनम्, V. ii. ; *gave no r.* : प्रतिवाचमदत्त न, Si. xvi. 21 ; (3) प्रत्युत्तरम् (prop. to a r.), M.n. Ph. : *to leave no ground for r.* (i.e. to shut the mouth) : निरुत्तरीकरोति.

REPLY (v.) : उत्तरं ददाति (दा, c. 3.) : v. To answer.

REPORT (v.t.) : I. To inform, relate : q.v. : आवेदयति (c. of विद्). II. To make a r. : *to r. about an abortion* : भ्रूणहत्यावृत्तान्तम् आवेदयति *or* प्रेरयति (ईर्, c. 10 = to send).

REPORT (subs.) : I. Information, relation : q.v. : (1) आवेदनम् ; (2) विज्ञप्तिः. II. That which is reported : (1) वृत्तान्तः (=news, facts) ; (2) not expr., *your majesty will be pleased to read the r.* : तद्देवः पत्रारोपितं प्रत्यक्षीकरोतु, Sa. vi. III. Rumour : q.v. : वार्त्ता. Ph. : *of good r.* : पुण्ययशस् (mfn.) : v. Fame. IV. Sound, noise : q.v. : ध्वनिः.

REPOSE (subs.) : विश्रामः : v. Rest (1).

REPOSE (v.i.) : I. To rest : q.v. : विश्राम्यति (c. 4.). II. To lie : q.v. : तिष्ठति (स्था, c. 1.). III. To rest in confidence : व्यवतिष्ठते.

REPOSE (v.t.) : I. To lay at rest : विश्रामयति (c. of श्रम्). II. To entrust : q.v. : निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

REPOSITORY : (1) निधिः, *r. of knowledge* : ज्ञाननिधिः : v. Abode; (2) कोषः (=treasury : q.v.) : (3) आगारम् (=house) ; (4) आश्रयः (=refuge).

REPREHEND : उपालभते (लभ्, c. 1.) : v. To censure, blame.

REPREHENSIBLE : उपालभ्य (f. भ्या) : v. Blameable, culpable.

REPREHENSION : उपालम्भः : v. Censure, blame.

REPRESENT : I. To portray, delineate : q.v. : वर्णयति (वर्ण्, c. 10.). II. To describe : q.v. : वर्णयति. III. To inform : q.v. : आ-वेदयति, नि-, (c. of विद्). IV. To stand in the place of : भूमौ तिष्ठति (स्था, c. 1.), वर्तते (वृत्, c. 1.), etc. V. To personate : भूमिकायां तिष्ठति, etc., *Urvasi r.ing Lakshmi* : लक्ष्मीभूमिकायां वर्तमानोर्वशी, V. iii.

REPRESENTATION : I. Delineation, description : q.v. : वर्णना. II. Information, respectful statement : (1) आवेदनम् ; (2) निवेदनम्. III. Image, likeness : (1) प्रतिकृतिः ; (2) प्रतिरूपम्. IV. Theatrical : अभिनयः.

REPRESENTATIVE : I. Subs. : प्रतिभूः : v. Substitute, agent. II. Adj. : expr. by verb or deriv., *r. of the people* : प्रजास्थानीय (f. या).

REPRESS : नियच्छति (यम्, c. 1.) : v. To restrain, check.

REPRESSION : नियन्त्रणा : v. Restraint.

REPRIEVE (subs.) : I. Lit. : दण्डव्याक्षेपः and sim. comp.s (??). II. Respite : विश्रामः. III. Reproof : भर्त्सना.

REPRIEVE (v.) : expr. with व्याक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) or by subs.

REPRIMAND (v.) : भर्त्सयति : To reprove, censure.

REPRIMAND (subs.) : भर्त्सना : v. Reproof, censure.

REPRINT : I. Verb : पुनर्मुद्रयति (?). II. Subs. : expr. with पुनर्मुद्रितः (ता, तं).

REPRISAL : प्रत्यपहारः and sim. expr.s (??).

REPROACH (v.) : (1) गर्हयति, वि-, परि-, (गर्ह्, c. 10.) ; *I r.ed the garland* : तामेकावलीमगर्हयम्, K. ; (2) उपालभते (लभ्, c. 1.), (*that you may*) *not be reviled by elders, r.ed by your friends* : न धिक्क्रियसे गुरुभिः, नोपालभ्यसे सुहृद्भिः, K. ; (3) आक्रोशति (क्रुश्, c. 1. = to cry against), *surely the birds r.ed him with* (*their*) *cries* : खगास्तमाचुक्रुशु रारवैः खलु, N. i. 128. : v. censure.

REPROACH : I. Censure, reviling : (1) उपा-

लम्भः ; (2) तिरस्कारः ; (3) अधिक्षेपः ; (4) धिक्कारः ; (5) गर्हणम्, -णा. II. A disgrace : कलङ्कः : v. Also scandal.

REPROACHFUL : I. Opprobrious : (1) by comp., *r. speech* : आक्षेपवचः, Ki. xiv. 25. ; तिरस्कारवचनम्, M. n. ; (2) अधिक्षेपक (f. पिका) and sim. deriv. (rare). II. Shameful, vile : q.v. : गर्हित (f. ता).

REPROACHFULLY : I. Opprobriously : (1) साधिक्षेपम् ; (2) सोपालम्भम ; (3) by verb. II. Shamefully : (1) गर्हितम् ; (2) better by adj.

REPROBATE (adj.) : I. Of men : (1) खण्डितवृत्त (f. त्ता) ; (2) दुराचार (f. रा) ; (3) असाधु (f. also ध्वी) ; (4) पापात्मन् (mfn.) ; etc. II. Of acts etc. : (1) दुष्ट (f. ष्टा) : v. Vicious ; (2) अशुद्ध (f. द्धा=impure).

REPROBATE (v.) : निराकरोति (कृ, c. 8.) : v. To condemn, reject.

REPROBATION : निराकृतिः *or* -क्रिया : v. Condemnation, censure, rejection.

REPRODUCE : (1) प्रत्युत्पादयति (c. of पद्) ; (2) पुनर् जनयति (c. of जन्) ; etc.

REPRODUCTION : (1) प्रत्युत्पत्तिः ; (2) पुनर्मिलनम् ; etc.

REPRODUCTIVE : v. Generative, productive.

REPROOF : (1) भर्त्सना ; (2) धिक्कारः : v. Censure, reproach.

REPROVE : (1) भर्त्सयति, -ते, निर्-, सम्- (भर्त्स्, c. 10.); (2) उपालभते, सम्-, (लभ्, c. 1.) : v. To censure, reproach.

REPROVER : expr. by verb : v. Censurer.

REPTILE : (1) सर्पजातिः ; (2) सरीसृपः : v. Also snake.

REPUBLIC : *प्रजातन्त्रम् ; प्रजाराज्यम् (comp. L. iii. "तेषां······नोच्चमध्यवृद्धज्येष्ठानुपालिता। एकैक एव मन्यतेऽहं राजाहं राजेति").

REPUBLICAN : I. Belonging to a republic : expr. by comp. II.=subs., of men : *प्राजातन्त्र (f. न्त्री) ; प्रजातन्त्रानुग (f. गा) ; etc.

REPUBLICANISM : प्रजातन्त्रानुरागः and sim. comp.s.

REPUBLICATION : perh. पुनःप्रकाशः and sim. comp.s.

REPUDIATE : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To reject.

REPUDIATION : प्रत्याख्यानम् : v. Rejection.

REPUGNANCE (v.) : (1) विरागः : v. Aversion ; (2) द्वेषः : v. Hatred.

REPUGNANT : (1) विरुद्ध (f. द्धा=opposed to, contrary) ; (2) प्रतीप (f. पा=disagreeable, perverse).

REPUGNANTLY : (1) विरक्त (f. क्ता=with aversion) ; (2) प्रतीपम् (=with opposition, perversely).

REPULSE : I. Verb : निराकरोति (कृ, c. 8.) : v. To drive away. II. Subs. : निराकृतिः *or* निराक्रिया : v. Rejection.

REPULSION : निराकरणम् : v. Repulse, rejection.

REPULSIVE : Fig. : (1) क्रूर (f. रा=fierce) ; (2) अप्रिय (f. या=unpleasant) ; (3) द्विष्ट (f. ष्टा= hated).

REPUTABLE : मान्य (f. न्या) : v. Respectable.

REPUTABLY : (1) by circumlo. ; (2) सुष्ठु (= well).

REPUTATION, REPUTE (subs.) : I. Fame, renown : q.v. : कीर्तिः. II. Estimation, regard : *of bad r.* : दुष्कीर्तिमत् (f. ती) ; better by verb.

REPUTE (v.) : मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To regard, consider.

REQUEST (v.) : प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.) : v. To ask (II), beg, entreat.

REQUEST (subs.) : (1) प्रार्थना *or* अभ्यर्थना, *r.s to stronger (men) end in evils* : प्रार्थनाधिकबले विपत्फला, Ki. xiii. 61. ; (2) याच्ञा, *it is better that a r. to a good man is unsuccessful* : याच्ञा मोघा वरमधिगुणे, Me. i. 6. ; (3) याचितम्, प्र- (rare).

REQUIRE : I. To ask, demand : q.v. : प्रार्थयते. II. To need, call for : अपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.), *r.s you as the best cause* : अपेक्षते प्रत्ययमुत्तमं त्वाम्, Ku. iii. 18.

REQUIREMENT : expr. by verb, *all her r.s were supplied* : यदेव वव्रे तदपश्यदाहृतम्, R. iii. 6. : v. Requisition.

REQUISITE : (1) आवश्यकीय (f. या=necessary : q.v.) ; (2) by verb : v. To require (II).

REQUISITION : (1) अनुयोगः (=demand) ; (2)

प्रार्थना (=request). Ph. : *to be in r.* : अपेक्षते : v. To require.

REQUITAL : I. Retaliation, punishment : (1) प्रति(ती)कारः ; (2) प्रतिक्रिया. II. Reward, compensation : q.v.

REQUITE : I. To retaliate, punish : q.v. : प्रतिकरोति. II. To reward, repay : निर्यातयति (c. of यत्).

RESCIND : खण्डयति (खण्ड्, c. 10.) : v. To repeal, cancel.

RESCRIPT : शासनम् : v. Edict, command.

RESCUE (v.) : मोचयति *or* मोक्षयति, परि-, वि-, निर्- (मुच् and मोक्ष्, c. 10.), *was r.d by you* : त्वया मोचितः, Mr. x. : v. Also to save.

RESCUE (subs.) : (1) मुक्तिः *or* मोक्षः, परि-, वि- ; (2) उद्धारः, सम्- : v. Also release, deliverance.

RESEARCH (subs.) : (1) गवेषणम्, -णा ; (2) गवेषितम् : v. Also search.

RESEMBLANCE : (1) सादृश्यम्, *r. between them and Rāma* : रामस्य तयोश्च सादृश्यम्, R. xv. 67. ; *so close r. that it cannot be ascertained* : ईदृशं सौसादृश्यं येन न ज्ञायते, Na. ii. ; (2) सारूप्यम् *or* सरूपता, *your excellences bear our r.* : गुणास्त्वदीया नः सरूपतां भजन्ते, Ki. iii. 42. ; (3) साधर्म्यम् *or* सधर्मता (in qualities), *(the only) r. in imitating me is (your) great enmity* : साधर्म्यं मदनुकृतेः प्रधानवैरम्, Mu. iii. 12.

RESEMBLE : expr. by adj. or subs. : v. Like.

RESEMBLING : सदृशः (शा, शं) : v. Like.

RESENT : कुप्यति (कुप्, c. 4.) : v. (To be) angry, indignant.

RESENTFUL : क्रोधशील (f. ला) and sim. comp.s : v. Angry, irritable.

RESENTMENT : मन्युः : v. Anger.

RESERVATION : I. Keeping back, concealing : (1) संवृतिः ; (2) संवरणम्. II. Exception, restriction : q.v.

RESERVE (v.) : I. To keep, retain : q.v. : रक्षति (रक्ष्, c. 1.). II. To except : q.v. : वर्जयति (वृज्, c. 10.).

RESERVE (subs.) : I. In gen. : (1) संवृतिः, *r. only disclose one's affections* : कथयति संवृतिरेव कामितानि, Ki. x. 44. ; *r.d mind* : संवृतिमन्मनः, Si. xv. 11. ; (2) संवरणम्, *it is (his) r.* : संवरणं हि तत्, Mal. i. Ph. : *without r.* : विवृतम् ; (3) संकोचः, M.n. on Si. vi. 74 ; (4) आशङ्का (=apprehension), *without r.* : समुद्धृताशङ्कम्, Si. : v. Also openly. II. Of troops : परि(प्रति)ग्रहः.

RESERVED (adj.) : In disposition : संवृतिमत् (f. ती) and sim. comp.s.

RESERVOIR : (1) जलाशयः ; (2) तडागः : v. Tank.

RESIDE : वसति (वस्, c. 1.) : v. To dwell, remain.

RESIDENCE : I. The act : (1) वासः, नि- ; (2) स्थितिः (=stay). Ph. : *r. abroad* : प्रवासः. II. The place. : (1) वासः, नि- ; (2) वसतिः ; (3) वासभूमिः and sim. comp.s.

RESIDENT : (1) by deriv., *r. of this, that place* : इहत्य, तत्रस्थ (f. त्या) ; (2) निवासिन् (f. नी) : v. Inhabitant.

RESIDUARY : अवशिष्ट (f. ष्टा) : v. Remaining.

RESIDUE : शेषः : v. Remainder.

RESIGN : I. To give up, surrender : अर्पयति, सम्-, (c. of ऋ). II. To relinquish, abandon : q.v. : त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.).

RESIGNATION : I. Relinquishment, abandonment : q.v. : त्यागः, परि-. II. Giving up, yielding : (आत्म-) अर्पणम्, सम्- : v. Also submission.

RESIN : (1) अरालः *or* रालः ; (2) धूनकः ; (3) सर्जरसः.

RESINOUS : expr. by comp. or deriv.

RESIST : (1) प्रतिकूलयति (nomi.) : v. To oppose ; (2) बाधते, प्र-, (बाध्, c. 1.) : v. To obstruct ; (3) निवारयति, वि-, (c. of वृ) : v. To hinder ; (4) प्रत्यवतिष्ठते (स्था, c. 1.) : v. To withstand.

RESISTANCE : (1) प्रतिरोधः (= opposition) ; (2) प्रतिघातः (=striking against, as of forces) ; (3) निवारणम् (=hindrance) ; (4) प्रत्यवस्थानम् *or* -स्थितिः (rare).

RESISTLESS : (1) अनिवार्य (f. र्या) ; (2) दुर्निवार (f. रा), Si. xiv. 72.

RESISTLESSLY : expr. by adj. *or* circumlo.

RESOLUTE : (1) स्थिरनिश्चय (f. या), *a r. mind* : स्थिरनिश्चयं मनः, Ku. v. 5. ; (2) स्थिरमति (mfn.) ; (3) दृढसंकल्प (f. ल्पा) ; and sim. comp.s.

RESOLUTELY : (1) expr. by adj. ; (2) दृढम् (=firmly) ; (3) साग्रहम् (=obstinately).

RESOLUTION : I. Dissolution, analysis : विश्लेषणम् (?). II. Solution, explanation : q.v. III. Firmness, constancy : q.v. : स्थैर्यम्. IV. Determination, resolve : (1) निश्चयः, *it is my firm r.* : एष मे स्थिरो निश्चयः, Mu. i. ; (2) सर्गः (rare), *take up arms if this is your r.* : गृहाण शस्त्रं यदि सर्ग एष ते, R. iii. 51. : V. Decision : निर्णयः.

RESOLVABLE : विश्लेषणीयः (या, यं) (?) : v. To resolve.

RESOLVE (subs.) : v. Resolution.

RESOLVE (v.t.) : I. To dissolve, analyze : no prop. equiv. : (1) विश्लेषयति (c. of श्लिष् ?) ; (2) विद्रावयति (c. of द्रु = to melt : q.v.). II. To solve, explain : q.v. : व्याकरोति (कृ, c. 8.). III. In music : perh. मिश्री- or मिश्रकी-करोति, Si. xi. 1.

RESOLVE (v.i.) : I. To determine : q.v. : निश्चयं करोति. II. To pass a resolution : perh. व्यवस्यति (सो, c. 4.).

RESONANT : (1) मुखरित (f. ता), *the quarters r. with bees* : अलिमालामुखरितककुभः, Ma. i. 1. ; (2) प्रतिध्वनित (f. ता) ; (3) प्रति- or अनु- नादिन् (f. नी) : v. To echo, sound.

RESORT (v.) : सेवते, उप-, परि-, सं-, नि-, (सेव्, c. 1.), *sometimes r.ed to drink* : कदाचित् पानमसेवत, R. ; *the forest r.ed to by barbarians and robbers* : वनं म्लेच्छतस्करसेवितम् : v. To (have) recourse, frequent.

RESORT (subs.) : (1) expr. by verb ; (2) शरणम् (=refuge).

RESOUND (v.i.) : (1) प्रति-नदति (नद्, c. 1.) : v. To echo ; (2) ध्वनति (ध्वन्, c. 1.) : v. To sound. Ph. : *r.ing* (adj.) : v. Resonant.

RESOURCE : I. Means, remedy : q.v. : उपायः. II. In pl., fortune, affluence : q.v. : विभवः.

RESPECT : I. To honour : q.v. : (1) संमानयति (c. of मन्) ; (2) गौरवेण पश्यति (दृश्, c. 1.= look upon with r.), *he was highly r.ed* : गौरवेण ददृशेतरामसौ, Si. xiv. 42. II. To regard, relate : q.v.

RESPECT (subs.) : I. Reference : Ph. : *with r. to* : v. R. ing. II. Honour, regard : (1) सम्मानः (=honour) ; (2) आदरः (=attention, consideration ; (3) गौरवम् (=reverence) ; (4) पूजा or अर्चना (=adoration).

RESPECTABILITY : (1) माननीयता ; (2) पूजनीयता ; (3) पूजार्हता ; etc.

RESPECTABLE : I. Honourable : (1) माननीय (f. या) ; (2) मान्य (f. न्या) ; (3) पूजनीय (f. या) ; (4) पूज्य (f. ज्या) ; (5) अर्चनीय (f. या). II. Moderate : q.v.

RESPECTABLY : *r. dressed* : आर्यवेष (f. षा) ; *r. connected* : पूज्यसम्बन्ध (f. न्धा) ; etc.

RESPECTFUL : (1) विनीत (f. ता) ; (2) सादर (f. रा) ; (3) सगौरव (f. वा).

RESPECTFULLY : (1) सविनयम् ; (2) सगौरवम्, B. xii. 8.

RESPECTING : उद्दिश्य, *r. the regent of the quarter* : दिक्पतिमुद्दिश्य, N. xiii. 15. : v. About (III).

RESPECTIVE : I. Each to each : expr. by doubling words meaning *own*, *let the employees also attend to their r. works* : स्वे स्वे कर्मण्यथ समवधत्ताम्यधिकृताः, Vi. vii. 37. II. Relative : q.v. III. Careful : q.v.

RESPECTIVELY : I. As relating to each: expr. as above. II. According to position : (1) पौर्वापर्येण ; (2) by circumlo.

RESPIRATION : I. In gen. : (1) श्वासः ; (2) श्वासप्रश्वासः. II. Resurrection : उज्जीवनम्, प्रति-.

RESPIRE : I. To breathe : q.v. : श्वसिति (श्वस्, c. 2.). II. To inhale : q.v. : आचामति (चम्, c. 1.).

RESPIRATORY : श्वास- in comp. (?) or by circumlo.

RESPITE : I. Subs. : (1) विलम्बः (=delay : q.v.) ; (2) विरामः (=pause : q.v.). II. Verb. : (1) अवकाशं ददाति (दा, c. 3.) ; (2) by circumlo.

RESPLENDENCE : औज्ज्वल्यम् : v. Brilliancy, brightness.

RESPLENDENT : समुज्ज्वलः (ला, लं) : v. Brilliant, splendid.

RESPLENDENTLY : expr. by adj. or circumlo.

RESPOND : I. To answer, reply : q.v. : प्रतिवाचं ददाति (दा, c. 3.). II. To suit. : q.v. III. To pay : q.v.

RESPONDENT : I. One who answers : प्रतिवक्तृ (f. क्त्री). II. In law : प्रतिवादिन् (f. नी).

RESPONSE : I. An answer : (1) प्रत्युक्तिः ; (2) प्रतिवादः (in disputation). II. Of an oracle : समादेशः. III. An anthem : सूक्तम् (?).

RESPONSIBILITY : (1) भारः *or* भरः (=burden), *to throw r.* : भरं नस्यति, Ra. ; (2) दायः (used in Bengali) : v. Also obligation.

RESPONSIBLE : I. Accountable : दायिन् (f. नी) (used in Bengali) or by circumlo. II. Substantial, able to pay : समर्थः (र्था, र्थं).

RESPONSIVE : I. Able or ready to respond : expr. by verb. II. Corresponding : संवादिन् (f. नी).

RESPONSIVELY : expr. by circumlo.

REST (subs.) : I. Repose : (1) विश्रामः, *and let this bow get r.* : विश्रामं लमतामिदं च धनुः, Sa. ii. 6. ; (2) विश्रान्तिः (rare), *your majesty also gets r. in the sixth portion of the day* : षष्ठे काले त्वमपि लमसे देव विश्रान्तिमह्नः, Vi. ii. 1. ; (3) विश्रमः (rare), "पश्चात्पुत्रैरुपहितभरः कल्पते विश्रमाय", V. iii. 1. II. In music : यतिः. III. Support, prop. : अवलम्बः, -नम्. IV. Remainder : (1) अवशिष्ट (f. ष्टा) : v. Remaining, remainder ; (2) अन्ये (=others : in contrasting two).

REST (v.i.) : I. To repose : (1) विश्राम्यति (श्रम्, c. 4.), *r. one day, return next morning* : एकमह्नो विश्रम्य श्वोभूते प्रत्यागमिष्यसि, K. ; *r.ed in the cool shade of rose-apple tree* : जम्बूवृक्षस्य शीतलच्छायायां विशश्राम, Va. ; (2) विश्रामं करोति. II. To lean : (1) अव-लम्बते, समा- (लम्ब्, c. 1. : with acc.) ; (2) आ-श्रयति, -ते, उपा-, समा-, सम्, (श्रि, c. 1.), *the arm of Rāma on which no other (woman) r.ed* : रामबाहुरनुपाश्रितोऽन्यया, U. i. 37. III. To stand, lie : q.v. : तिष्ठति (स्था, c. 1.). IV. With *on* or *with*=depend on : q.v. V. To rely : q.v.

REST (v.t.) : I. To cause to repose : विश्रामयति (c. of श्रम्), *r. the yoked (horses)* : धूर्यान्विश्रामय, R. i. 54. II. To place : q.v. : स्थापयति (c. of स्था).

RESTING-PLACE : विश्रामस्थानम् and sim. comp.s

RESTITUTION : (1) पुनरवाप्तिः and sim. comp.s. (=getting back) ; (2) उद्धारः सम्- (=deliverance, release).

RESTIVE : (1) दुश्चेष्टित (f. ता : as a r. horse), M.n. on Si. v. 11. ; (2) दुष्ट (f. ष्टा=vicious : q.v.) ; (3) उन्मार्गप्रस्थित (f. ता=going astray), M.n.

RESTIVENESS : (1) दुश्चेष्टितता ; (2) दुष्टता ; (3) better by adj.

RESTLESS : I. Unquiet, uneasy : (1) व्याकुल (f. ला=agitated) ; (2) चञ्चल (f. ला=moving about) ; (3) विह्वल (f. ला=distressed), *my mind is r.* : मनो मे विह्वलति, Gi. II. Affording no rest : expr. by circumlo., *passed a r. night* : उत्सन्ननिद्रां क्षपां क्षपितवती, K.

RESTLESSLY : expr. by adj. or circumlo.

RESTLESSNESS : (1) व्याकुलता ; (2) चञ्चलता ; (3) विह्वलता ; (4) अप्रशान्तिः (=want of quiet) : v. Restless.

RESTORATION : I. In gen. : expr. by verbs given under *restore* or cor. subs. II. Recovery : q.v. : समुत्थानम्. III. In English history : *प्रतिष्ठापनम्.

RESTORATIVE : (1) बल्य (f. ल्या), Sr. ; (2) बलवर्धन (f. नी) ; and sim. comp.s.

RESTORE : (1) often expr. by पुनर्लभते (लभ्, c. 1.), अवाप्नोति (आप्, c. 5.), etc. (=to get back=be r.d), *and Puru was r.d to his former youth* : यौवनं प्रतिपेदे च पुरुः स्वं पुनरात्मनः, Mah. i. 83. 18. ; *let the king be r.d to his sight and strength* : स लब्धचक्षुर्बलवान् भवेन्नृपः, Mah. iii. 297. 27. ; *r.d to life* (lit. form) : प्रतिपन्नमूर्ति (mfn.), Ku. vii. 92. ; (2) प्रतिददाति *or* पुनर्ददाति (दा, c. 3.) and sim. comp.s. (=to give back) ; (3) नवीकरोति (=repair : q.v.), (4) प्रत्यानयति (नी, c. 1.=to bring back : q.v.) ; (5) उद्धरति (हृ, c. 1.=to save, free : q.v.).

RESTORER : (1) प्रतिपादक (f. दिका) ; (2) प्रतिदातृ (f. त्री) ; etc.

Restrain : (1) निगृह्णाति, वि-, सं-, (ग्रह्, c. 9.), *r.ing anger by patience* : कोपं क्षमया निगृह्णन्, B. xii. 81. ; (2) यमयति, नि-, विनि-, सं-, (यम्, c. 10.), *I have r.ed my tongue so much* : एवं मया जिह्वा संयमिता, V. ii. ; (3) यच्छति, नि-, सं-, विनि- (यम्, c. 1.), *come and r. my horses* : एहि, मे त्वं हयान् यच्छ, Mah. iv. 38. 48. ; (4) रुणद्धि, नि-, सं-, अव-, (रुध्, c. 7. = to stop, oppose), *whose motion cannot be r.ed* : असंरुद्धगति (mfn.).

Restrainer : (1) नियन्तृ (f. त्री) ; (2) निग्रहीतृ (f. त्री) ; etc.

Restraint : I. In gen. : (1) यमः, सं-, नि-; (2) नि-यमनम्, -णा, वि-, सं-; (3) निग्रहः ; (4) रोधः, सं-, अव-, नि-. II. Restriction : q.v.

Restrict : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.), *when my actions are thus r.ed by you on all sides* : आर्येणैवं सर्वतो निरुद्धचेष्टाप्रसरस्य, Mu. iii. : v. Also to restrain, limit.

Restriction : (1) निरोधः : v. Restraint ; (2) सीमा : v. Limit. Ph. : *without r.* : यथेच्छम्, (= at pleasure).

Restrictive : (1) निरोधिन् (f. नी) ; (2) by verb or circumlo.

Result (subs.) : (1) परिणामः, *this is the unfortunate r. of my quietude* : एष मे प्रशमस्य कर्कशः परिणामः, Vi. iii. ; (2) फलम् : v. Consequence, fruit ; (3) सिद्धान्तः (r. of reasoning).

Result (v.i.) : उत्पद्यते (पद्, c. 4.), *r.ing from the murder of Parvataka* : पर्वतकवधोत्पन्न (f. न्ना), Mu. i. : v. To proceed (III) ; (2) परिणमते, वि-, (नम्, c. 1. = to terminate), *it r.s from his own misdeeds* : आत्मन एव दुश्चरितमेतद्विपरिणमयति, Vi. vii.

Resume (subs.) : सारः *or* सारसंग्रहः : v. Also epitome.

Resume (v.) : पुनर् *or* भूय आदत्ते (दा, c. 3.) : v. To take again. Ph. : *to r. an argument or discourse* : प्रकृतमनुसरति (सृ, c. 1. = to follow).

Resumption : (1) प्रत्याहारः ; (2) पुनरादानम् and sim. expr.s.

Resurrection : (1) उज्जीवनम्, प्रति- ; (2) मृतोत्थानम् after Ku. vii. 4.

Resuscitated : (1) उत्-जीवयति, सं-, प्रत्युत्- (c. of जीव्), *the animal kingdom was suddenly r.* : उदजीवत् सहसैव जीवलोकः, Si. xx. 39.

Resuscitation : (1) उज्जीवनम्, प्रति- ; (2) सञ्जीवनम्.

Retail : अल्पशः *or* पादशः विक्रीणीते (क्री, c. 9.).

Retail (subs.) : perh. अल्पशः *or* पादशो विक्रयः.

Retailer : i.e. retail-dealer : perh. पादकारः ; पण्यविक्रयिन् (m. ?), Ram. ii. 90. 18.

Retain : I. To keep, hold : q.v. : (1) धारयति, सं-, वि- (धृ, c. 10.), *boldness and ability to r.* (i.e. remember) : प्रागल्भ्यं धारयिष्णुता, Ka. i. 21. ; (2) न मुञ्चति (मुच्, c. 6. = not to leave : q.v.). II. To engage, hire : (मूल्यं दत्त्वा etc.) रक्षति (रक्ष्, c. 1.).

Retainer : I. Lit. : अनुगः (= follower) ; (2) अनुजीविन् (m. = dependent) ; (3) स्वपक्षः (= partisan) ; (4) भृत्यः (= servant). II. Retaining fee : *रक्षामूल्यम्.

Retaliate : प्रतिकरोति, *has come to r.* : प्रतिकर्तुमुपागतः, Ki. xii. 11. : v. Also revenge.

Retaliation : (1) प्रति(ती)कारः *or* -क्रिया ; (2) प्रत्यपकारः (in bad sense).

Retard : (1) विलम्बयति (c. of लम्ब्) : v. To delay ; (2) रुणद्धि (रुध्, c. 7) : v. To hinder, restrain.

Retch : perh. विवमिषति (desi. of वम्), *or* छर्दिरागच्छति (गम्, c. 1.: gen. of person). *R. ing*: विवमिषा (?) or by circumlo.

Retention : I. The act : expr. by verb. II. The faculty : धारणा.

Retentive : (1) धारणावत् (f. ती) ; (2) धारयिष्णु (mfn.). *R. memory* : (1) मेधा, *and has excellent r. m.* : मेधाविनी च, Mal. i. ; (2) धारयिष्णुता, Ka. i. 21.

Retentiveness : (1) धारणाशक्तिः ; (2) धारयिष्णुता.

Reticence : (1) मौनम् (= silence) ; (2) संवृतिः (= reserve).

Reticent : मौनावलम्बिन् (f. नी = silent) ; (2) संवृतिमत् (f. ती = reserved).

Reticular, reticulated : जालाकार (f. रा) and sim. comp.s.

Retina : perh. दृष्टिः, 'दृष्टिद्वयं कृष्णगोलौ, Bha.

Retinue : (1) परिजनः ; (2) परिवारः ; (3) परि-

वर्हः ; (4) परिच्छदः : v. Attendant, follower, servant.

RETIRE : I. To go away, retreat : q.v. : अपक्रामति (क्रम्, c. 1.). II. To withdraw : *r.d from the world* : शान्तिमार्गोत्सुकोऽभूत्, R. vii. 71.; *you will again r. to this hermitage* : करिष्यसि पदं पुनराश्रमेऽस्मिन् Sa. iv. 19. ; *shall r. to a wood* : वनं व्रजेत्, Y. iii. 45.

RETIRED (adj.) : I. Solitary, secluded : q.v.: विविक्त (f. क्ता). II. From office : कर्मापसृत (f. ता), त्यक्तकर्मन् (mfn.) and sim. comp.s. (?).

RETIREMENT : I. In gen. : expr. by verb : v. To retire. II. Seclusion : विविक्तता. III. From office : कर्मापसृति; and sim. comp.s (?).

RETIRING (adj.) : I. Reserved, not forward : विविक्तप्रिय (f. या) and sim. comp.s ; (2) शान्त (f. न्ता=quiet). II. Suitable at retirement ; *r. pension* : *कर्मापसृतिवृत्तिः.

RETORT (v.) : (1) प्रत्यवस्कन्दते (स्कन्द्, c. 1.) ; (2) प्रत्युत्तरं ददाति (दा, c. 3.).

RETORT (subs.) : (1) प्रत्यवस्कन्दः ; (2) प्रत्युत्तरम् (=rejoinder).

RETRACE : *to r. one's steps* : प्रत्यावर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To return.

RETRACT : (1) perh. संहरति (हृ, c. 1.) ; (2) खादति (खाद्, c. 1.=to eat up ?) ; (3) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.=to gainsay).

RETRACTION, RETRACTATION : (1) by circumlo; (2) प्रत्याख्यानम् *or* प्रतिवादः (=gainsaying).

RETREAT (subs.) : The act : (1) अपयानम् *or* अपसरणम् (=going away) ; (2) पलायनम् (= fleeing). II. The place : (1) शरणम् : v. Refuge. ; (2) आलयः (=adode : q.v.).

RETREAT (v.) : I. To retire, go away : (1) अपक्रामति (क्रम्, c. 1.) ; (2) अपसरति (सृ, c. 1.). II. From an enemy : पलायते : v. To flee.

RETRENCH : (1) न्यूनीकरोति : v. To lessen, diminish ; (2) लघयति (nomi.) *or* लघूकरोति : v. To lighten.

RETRENCHMENT : expr. by verb. ; व्ययसंक्षेपः (?).

RETRIBUTION : I. Retaliation : प्रतिफलम्. II. Reward : q.v.

RETRIBUTIVE : perh. परिशोधक (f. धिका) ; better by circumlo.

RETRIEVABLE : (1) उद्धरणीय (f. या), सम्- ; (2) प्रतिसमाधेय (f. या).

RETRIEVE : उद्धरति, सम्- (धृ, c. 1.) : v. To recover, restore.

RETROCESSION : (1) प्रतीपगमनम् (going back) ; (2) प्रतिदानम् (giving b.).

RETROGRADE : I. Adj. : (1) प्रतीप (f. पा= reverse) ; (2) वक्र (f. क्रा=crooked : in Astro.), Su. ii. 14. ; (3) परावृत्त (f. त्ता=backward). II. Verb : परावर्तते (वृत्, c. 1.).

RETROGRESSION : (1) वक्रगतिः (of planets etc.) ; (2) प्रतीपगमनम् etc.

RETROSPECT (subs.) : गतस्य पर्यालोचनम् ; अतीतपरिदर्शनम् (?) ; etc.

RETROSPECTIVE : r. view=retrospect : q.v. ; *with r. effect* : गतेन कालेन *or* समयेन (?).

RETROSPECTIVELY : (1) गतेन कालेन (?) ; (2) अतीतावधि (?).

RETURN (v.t.) : (1) ददाति (दा, c. 3.=to give : when the sense is clear), *to r. a reply* : प्रत्युत्तरं ददाति ; *he should r. or take back the thing within ten days* : सोऽन्तर्दशाहात्तद्द्रव्यं दद्याच्चैवाददतीत च, M. ; (2) प्रतिददाति (=to give back), *it is to be r.ed to the seller* : विक्रेतुः प्रतिदेयं तत्, N.s. ; (3) प्रत्यर्पयति (c. of ऋ=2.), *as if after r.ing a pledge* : प्रत्यर्पितन्यास इव, Sa. iv. 21. : (5) निर्यातयति, ·ते, प्रति-, (c. of यत्), *I shall r. (it)* : निर्यातयिष्ये, Mr. i. ; (6) by प्रति- (in r. : q.v.), *by r.ing evil for evil* : प्रत्यपकारेण, Si. ii. Ph. : *time for r.ing (in sales)* : अनुशयः (परावर्तनयोग्यः कालः), Kat.

RETURN (v.i.) : (1) निवर्तते, प्रति-, वि-, सं-, (वृत्, c. 1.), *to (our) governor Kanva when he r.s from his stay abroad* : प्रवासप्रतिनिवृत्ताय तातकण्वाय, Sa. iv. ; *the king has r.ed to his town* : राजा प्रतिनिवृत्तो नगरम्, V.v. ; (2) प्रत्यायाति (या, c. 2.), (=to come back : q.v.), *days gone by do not r. again* : प्रत्यायान्ति गता पुनर्न दिवसाः, J. ; (3) प्रतिगच्छति (=to go back : q.v.), *please give us (your) message here and r.* : अत्र नः सन्दिश्य प्रतिगन्तुमर्हसि, Sa. iv. ; (4) पुनरेति (इ,

c. 2.=to come again : q.v.), *cunning youth (once) past does not r.* : न पुनरेति गतं चतुरं वयः, R. ix. 47.

RETURN (subs.) : I. Coming back : (1) प्रत्यागमः, -नम् ; (2) प्रतियानम् (=going back) ; (3) निवृत्तिः, प्रति-, सं-, वि-, (rare), "असन्निवृत्त्यै तदतीतमेव", Sa. vi. 10. ; (4) better by verb, *I am desirous of embracing you on your r.* : प्रत्यागतं त्वां परिरब्धुकामा, Ki. iii. 54. II. Giving back : (1) प्रत्यर्पणम् ; (2) प्रतिदानम् ; (3) निर्यातनम्, प्रति- : v. To return. (v.t.). III. Produce, profit : q.v. : फलम् : v. An official declaration : *गणना, *mortuary r.* : मृत्युगणनापत्रिका (?).

RETURN, IN : प्रति- in comp. *If I do not do some good to you in r.* : प्रतिप्रियं चेद्भवतो न कुर्याम्, R. v. 56. ; *Ś. has done befitting good to J. in r. for his life* : प्राणप्रदस्य सुसदृशं प्रत्युपकृतं जीमूतवाहनस्य शङ्खचूडेन, Na.v. ; *action in r.* : प्रतिक्रिया, Mr. iii.

REUNION : I. Lit. : पुनःसंयोगः and sim. comp.s. II. An assembly, meeting : q.v. : (1) सङ्गमः ; (2) समागमः.

RE-UNITE : v. To reconcile, unite again.

REVEAL : (1) वि-वृणोति, अपा- (वृ, c. 5.), *to r. one's heart* : हृदयं विवृणोति, Ki. xiv. 12 ; (2) भिनत्ति, निर्- (भिद्, c. 7.=to break), *secretly r. state secrets* : भिन्दन्ति मन्त्रं प्रच्छन्नाः, Ka. xi. 65. ; (3) प्रकाशयति (काश्, c. 10.=to give out : q.v.) ; (4) by circumlo., *through my favour all these will be r.ed to you* : सर्वं विदितमेतत्ते मत्प्रसादाद्भविष्यति, Ram. i. 2. 31. ; *as it was r.ed to him* : द्रष्टृत्वात्, Say. ; *r.s divine truths to all beings* : ददाति सर्वभूतानां परं ज्ञानम्, Mah.

REVEALER : (1) expr. by verb. ; (2) भेदक (f. दिका), निर्- (=breaker : as of secrets) : (3) विवरीतृ (f. त्री : rare) ; (4) प्रकाशक (f. शिका).

REVEL (v.) : प्रभूतमद्यपेयेन मोदते (मुद्, c. 1. : see Mah. xvi. 3. 10.).

REVEL, -LING (subs.) : मद्यपेयमहोत्सवः (?) ; पानगोष्ठीमहोत्सवः (?).

REVELATION : (1) विवृतिः ; (2) भेदः, निर्-, विनिर् ; (3) प्रकाशः, -नम् : for dif. : v. To reveal. Ph. : *divine r.* : ऐशोन्मेषः.

REVEL(LL)ER : expr. by verb.

REVELRY : v. Revel (subs.).

REVENGE (subs.) : (1) प्रतिहिंसा ; (2) प्रत्यपकारः ; (3) वैरनिर्यातनम् and sim. comp.s (the act) ; (4) प्रति(ती)कारः *or* -क्रिया (=requital), *in order to take r.* : प्रतिचिकीर्षया, Ki. xi. 74. ; *if unforgivingness had not supported r.* : यद्यमर्षः प्रतीकारं भुजालम्बं न लम्भयेत्, Ki. xi. 57.

REVENGE (v.) : by subs. with gen. : v. Also to avenge.

REVENGEFUL : (1) प्रतिहिंसापरायण (f. णा) and sim. comp.s ; (2) चिकीर्षु *or* प्रतिचिकीर्षु (mfn. : rare).

REVENGER : प्रति(ती)कर्तृ (f. त्री=avenger : q.v.).

REVENUE : (1) करः, *annual r.* : आब्दिकः करः, M. vii. 129. ; (2) बलिः, *he took r. from them* : स ताभ्यो बलिमग्रहीत्, R. i. 18. ; (3) भागधेयः (rare), A. ; (4) राजस्वम् (royal) : v. Also fruit, produce.

REVERBERATE : प्रतिध्वनति (ध्वन्, c. 1.) : v. To resound, echo.

REVERBERATION : I. Of sound : प्रतिध्वनिः : v. Echo. II. Of light or heat : (1) प्रतिफलः (?) ; (2) प्रतिक्षेपः (?).

REVERE, REVERENCE (v.) : (1) अर्चयति, अभि-, सम्- (अर्च्, c. 10.) ; (2) पूजयति, सम्-, अभि- (पूज्, c. 10.) : v. To honour, respect.

REVERENCE (subs.) : अर्चना *or* अर्चा, अभि-, *r. paid by me to Krishna* : विहितं मयाच्युतार्चनम्, Si. xv. 46. ; *or if he commands your highest r.* : यदि वार्चनीयतम एष भवताम्, 18. ; (2) पूजनम् *or* पूजा, सं- ; (3) अपचितिः ; (4) प्रतिमानना : v. Also respect. Ph. : *Your or His r. (in address)* : भगवत् (f. ती).

REVERED, REVEREND (adj.) : (1) पूज्य (f. ज्या) *or* पूजनीय (f. या), सं- ; (2) अर्चनीय (f. या) *or* अर्च्य (f. र्च्या), अभि-, समभि- ; (3) माननीय (f. या) *or* मान्य (f. न्या), सं-, प्रति- ; (4) पूजार्ह (f. र्हा) and sim. comp.s. Ph. : *r. sir* : भगवन् : v. Reverence.

Reverent, reverential : (1) भक्तिमत् (f. ती); (2) by circumlo. : v. To revere, respectful.

Reverently, reverentially : (1) भक्त्या ; (2) भक्तिपुरःसरम् ; (3) भक्तिपूर्वकम् : v. Also respectfully.

Reverie : ध्यानम् : v. Meditation, dream.

Reversal : (1) परावर्तः, -नम् ; (2) परावृत्तिः : v. To reverse.

Reverse (subs.) : I. The back side : पृष्ठम्. II. Misfortune : q.v. : विपद् (f.) *or* विपत्तिः. III. Contrary, opposite : q.v. : विपर्ययः. IV. Change : q.v. : परावर्तः. Ph. : *r. of cold* : शीतेतर (f. रा) ; *r. of white* : सितेतर (f. रा) ; etc.

Reverse (v.) : I. To annul, make void : perh. परावर्तयति (c. of वृत्) ; (2) खण्डयति, परि- (खण्ड्, c. 10.). II. To change, alter : q.v. : परिवर्तयति. Ph. : *r.ing you and I* : युष्मदस्मदोर्व्यत्ययेन, Mu. v.

Reverse, -d (adj.) : विपर्यस्त (f. स्ता) : v. Contrary.

Reversely : विपर्ययेण : v. Conversely.

Reversible : परावर्तनीय (f. या) ; (2) परावर्त्य (f. र्त्या) ; (3) by circumlo.

Reversion : I. Reversing : परावर्तः, -नम्. II. Reverting : प्रत्यावर्तः, -नम् : v. Also succession.

Reversionary : *r. heir* : शेषाधिकारिन् (f. णी) (?) ; *r. interest or right* : शेषभोगाधिकारः (?).

Revert : (1) प्रत्यावर्तते (वृत्, c. 1.) ; (2) पुनर् आगच्छति (गम्, c. 1.) : v. To come, again, at last.

Review (subs.) : I. Inspection : परिदर्शनम्. II. Of books : पर्यालोचना (?) ; दोषगुणविचारः (?). III. In law : पुनर्दर्शनम्, *a r. (should be made) if objections are raised against witnesses or assessors by losing parties* : साक्षिसभ्यावसन्नानां दूषणे दर्शनं पुनः, N.s.

Review (v.) : I. Lit. and in law : पुनर्दर्शनं करोति. II. To revise, inspect : परिपश्यति (दृश्, c. 1.). III. As books : पर्यालोचयति (लुच्, c. 10.) : v. To examine, criticize.

Reviewer : (1) पर्यालोचक (f. चिका) ; (2) गुणदोषविचारक (f. रिका) and sim. comp.s.

Revile : अधि-क्षिपति, आ-, (क्षिप्, c. 6.) : v. To abuse, censure.

Reviler : अधि-क्षेपक (f. पिका), आ- : v. Censurer.

Reviling : I. Subs. : अधि-क्षेपः, आ- : v. Abuse, censure, reproach. II. Adj. : expr. by comp. : v. Abusive.

Revisal : (1) परिदर्शनम् (=review) ; (2) परिशोधः (=correction).

Revise : perh. परिपश्यति (दृश्, c. 1.) *or* परिदर्शनं करोति : v. Also to amend, correct.

Revision : I. Revisal : q.v. II. What is revised : शुद्धिः.

Revival : I. Lit : (1) उज्जीवनम् *or* सञ्जीवनम् ; (2) संज्ञालाभः, चेतनागमः, etc. (recovery of consciousness); (3) उद्बोधनम् *or* वि- (=awakening). II. Fig., as of studies : (1) पुनरुत्थानम् ; (2) समुत्थानम् (=rise) ; (3) by verb.

Revive (v.t.) : I. To bring to life : जीवयति, सं-, प्रति-, उत्- (c. of जीव्), *r.ing medicine* : सञ्जीवनौषधिः, U. iii. 11. II. To bring to consciousness : संज्ञां *or* चेतनां लम्भयति (c. of लभ्) *or* ग्राहयति (c. of ग्रह्), K. III. To awaken, arouse : बोधयति, वि-, उत्- (c. of बुध्), *the wife of Kāma was r.d by fate* : विधिना कामवधूर्विबोधिता, Ku. iv. 1. IV. To refresh : q.v. : आश्वासयति, सम्-, (c. of श्वस्). V. To renew : (1) (पुनः) प्रवर्तयति (c. of वृत्), *to r. Vedic studies* : श्रुतिसम्प्रदायं प्रवर्तयितुम्, M.n. on Si. xiv. 79. ; (2) स्मरति (स्मृ, c. 1.=to bring to recollection), Si.

Revive (v.i.) : I. To come to life : q.v. : उज्जीवति (जीव्, c. 1.). II. To recover consciousness : संज्ञां *or* चेतनां लभते, (लभ्, c. 1.), प्राप्नोति (आप्, c. 5.), etc. : v. To get. III. To reflourish : (1) पुनर उत्तिष्ठते, सम्-, (स्था, c. 1.) ; (2) by v.t. : v. Revive (V).

Revocable : खण्डनीय (f. या) *or* खण्ड्य (f. ण्ड्या), परि-.

Revocation : खण्डना : v. Repeal, reversal.

Revoke : खण्डयति (खण्ड्, c. 10.) : v. To reverse.

Revolt (subs.) : राजद्रोहः : v. Rebellion.

REVOLT (v.) : I. To rebel : q.v. : राजद्रोहं करोति. II. To shock, be offensive : *r.ing to one's feeling* : बीभत्स (f. त्सा) : v. Disgusting.

REVOLUTION : I. The act : (1) परिवर्तः, -नम्, *and by their r.s* : तेषां तु परिवर्तेन, Su. i. 27. ; (2) भ्रमणम् (when the sense is clear), *circular r.* : चक्रभ्रमणम्, Go. ; (3) गतिः (=motion). II. The space measured by r. : भगणः, *twelve (signs) make a r.* : भगणो द्वादशैव ते, Su. i. 28. ; *r.s of the Sun, Mercury and Venus* : सूर्यबुधशुक्राणां भगणाः, Su. i. 29. III. In government : राज्यपरिवर्तः, -नम्, and sim. comp.s (?).

REVOLUTIONARY : expr. by comp. or circumlo.

REVOLUTIONIST : राज्यपरिवर्तिन् (f. नी) : v. To change.

REVOLUTIONIZE : अशेषेण परिवर्तयति (c. of वृत्) : v. To change.

REVOLVE (v.i.) : (1) परि-वर्तते, आ, पर्या-, समा-, (वृत्, c. 1.), *r.ing round and round like a wheel* : चक्रभ्रममावृत्यावृत्य, Vi. vi. 12. ; (2) भ्रमति or भ्राम्यति, परि-, (भ्रम्, c. 1. and 4.), *the stars r.ing over his head* : भ्रमद्भचक्रं निजमस्तकोपरि, Go. ; (2) घूर्णति, -ते, वि-, परि-, (घूर्ण्, c. 1.), *the light of lamps is r.ing* : घूर्णते दैपमर्चिः, Si. xi. 18.

REVOLVE (v.t.) : I. Lit. : (1) घूर्णयति, वि-, परि-, (c. of घूर्ण्) ; (2) भ्रामयति, परि-, (c. of भ्रम्) ; (3) परिवर्तयति (c. of वृत्). II. To recollect, consider : q.v. : विगणयति (गण्, c. 10.).

REVOLVER : आग्नेयास्त्रविशेषः ; *घूर्णचक्रम्.

REWARD (subs.) : (1) पारितोषिकम्, *has favoured you with this r.* : एतत्पारितोषिकं ते प्रसादीकृतम्, Sa. v. : (3) प्रति-फलम् (gen. in bad sense), *will get r. befitting his skill* : दाक्ष्यस्यानुरूपं फलमधिगमिष्यति, Mu. iii. ; (3) मूल्यम् (= price : q.v.).

REWARD (v.) : (1) परितोषयति (c. of तुष्), *r. and dismiss him* : तत्परितोष्य विसर्जयैनम्, Mu. ii. ; (2) पारितोषिकं ददाति (दा, c. 3.).

REWARDER : (1) परितोषयितृ (f. त्री) ; (2) by verb.

RHAPSODIC, -AL : expr. by comp. or circumlo. : v. below.

RHAPSODY : i.e. slightly unconnected discourse : no equiv : असम्बद्धप्रबन्धः and sim. comp.s.

RHETORIC : अलङ्कारः, -शास्त्रम्.

RHETORICAL : (1) comp., *r. work* : अलङ्कारग्रन्थः or -निबन्धः ; (2) आलङ्कारिक (f. की : rare).

RHETORICALLY : अलङ्कारशास्त्रानुसारेण and sim. expr.s.

RHETORICIAN : अलङ्कारशास्त्रज्ञ (f. ज्ञा) and sim. comp.s.

RHEUM : of the mucous glands : श्लेष्मन् (m.).

RHEUMATIC : expr. by words given below.

RHEUMATISM : स्नायुगतो वातः (=of the muscles), Bha. ; शिरागतो वातः ; सन्धिगतो वातः (of the joints), Bha. ; वातशोणितम् (?), C. s. N.B. वात is general name for some 80 diseases including, जृम्भा, शिरोग्रह, etc.

RHEUMY : (1) श्लेष्मलः (ला, लं) ; (2) श्लेष्मण (f. णा) ; (3) क्लिन्न (f. न्ना) (of eyes).

RHINOCEROS : (1) गण्डः, -कः ; (2) खड्गिन् (m. : खड्गः=its horn) ; (3) तैतिलः (rare). *She-r.* : खड्गिधेनुः, -का, K. ; etc. (G. § 103).

RHOMBOID : तुल्यसम्मुखभुजश्चतुर्भुजः ; *विषमायतः.

RHOMBUS : (1) तुल्यचतुर्भुजः, Li. 148. ; (2) समचतुर्भुजः.

RHUBARB : रेवम् (in Mahratti).

RHYME (subs.) : I. Of verses : मित्राक्षरम्. II. A verse : श्लोकः. III. Poetry : q.v. : पद्यम्. Ph. : *without r. or reason* : निष्कारणम्, etc.

RHYME (v.) : I. To accord in sound : perh. मित्रीभवति. II. To make r. : पद्यं करोति : v. Poetry.

RHYMER : (1) कविताकारः ; (2) कुकविः (=bad poet) : v. Versifier.

RHYTHM : (1) तालः ; (2) लयः (=musical time).

RHYTHMICAL : (1) तालबद्ध (f. द्धा) ; (2) तालानुगत (f. ता) ; and sim. comp.s.

RHYTHMICALLY : expr. by adj or circumlo.

RIB : I. Lit. : (1) पर्शुः, -का ; (2) पार्श्वकम् or पार्श्वास्थि (n.) ; (3) पञ्जरम् (=r.s collectively). II. Of a boat : पोलिन्दः (?). III. Of cloth : रेखा.

RIBALD : दुर्विनीत (f. ता) : v. Mean, obscene.
RIBALDRY : अश्लीलता : v. Obscenity, indecency.
RIBBON, RIBAND : Perh. पट्टबन्ध:.
RICE : I. The plant : (1) शालि: (=winter r.), *red* (=table) *r.* : रक्तशालि: ; *white r.* : कलम: ; (2) आशु: (=*aus*, early r.) ; (3) व्रीहि: (=*boro*, rice ripening in the rains) ; (4) षष्टिका (=a rice of quick growth) ; (5) नीवार: (=a wild rice). II. Husked r. : तण्डुल:, *grains of r.* : तण्डुलकणा:, H. III. Boiled r. : (1) अन्नम् ; (2) ओदनम् ; (3) अन्धस्, (4) भक्तम्. Ph. : *r. boiled in milk with sugar* : पायसम्, परमान्नम् ; *r. boiled with dāl, khichri* : कृसरा, Bha.
RICH : I. Wealthy : (1) धनिन् (f. नी), *if we are r. with wealth undistributed and unenjoyed* : दानोपभोगहीनेन धनेन धनिनो यदि, H. i. 156. ; (2) धनवत् (f. ती) ; (3) धनशालिन् (f. नी) ; (4) महाधन (f. ना), धनाढ्य (f. ढ्या), and sim. comp.s. (=very r.) ; (5) वित्तशालिन् (f. नी) ; (6) विभवसम्पन्न (f. न्ना) ; (7) by subs., *he has friends, who is r.* : यस्यार्थास्तस्य मित्राणि, H. i. 124. II. Costly, splendid ; q.v. : महाधन (f. ना) and sim. comp.s, *r. couch* : महाधनं शयनम्, Ki. i. 38. III. Abundant : q.v. : प्रचुर (f. रा). IV. Abounding in : (1) आढ्य (f. ढ्या), *a fort r. in weapons and machines* : दुर्गमायुधयन्त्राढ्यम्, Ka. iv. 60. ; (2) by words given under *abundant, the first became r. in gems* : प्रथमा बहुरत्नसूरभूत्. R. viii. 28. ; (3) समन्वित (f. ता=endowed with : q.v.), *r. in ore* : खनिद्रव्यसमन्विता, Ka. iv. 51. : v. Also having. V. Of soil etc. : (1) सारवत् *or* गुणवत् (f. ती), Ka. iv. 50. and ix. 18. ; (2) प्रशस्त (f. स्ता) : v. Excellent. VI. Of colours : उज्ज्वल (f. ला=bright). VII. Highly seasoned : (1) घृतप्लुत (f. ता) and sim. comp.s. (=full of ghee) ; (2) सुमधुर (f. रा=very sweet), Bha.
RICHES : (1) धनम्, *every one is strong with r.* : धनवान् बलवान् सर्व:, H. i. 121. : v. Money, wealth ; (2) समृद्धि:. : v. Opulence.
RICHLY : I. With riches : प्रभूतधनेन and sim. comp.s. II. Sumptuously, splendidly : q.v. : expr. by adj. III. Plentifully, exceedingly : q.v. : भूरि.
RICHNESS : I. Lit. : धनाढ्यता and sim. comp.s. II. Costliness : महाधनता and sim. comp.s. III. Abundance : q.v. : प्राचुर्यम्. IV. Of soil : सार- *or* गुणवत्ता. V. Excellence : q.v. : प्रशस्तता. VI. Of colours : उज्ज्वलता. VII. Of dishes : सुमधुरता.
RICK : राशि: : v. Heap, stock.
RICKETS : a disease : बालग्रह: (gen.), Bha.
RICKETY : I. Lit. : ग्रहजुष्ट (f. ष्टा). II. Shaky : शिथिलसन्धि (mfn.) and sim. comp.s.
RID : मुञ्चति *or* मोचयति वि-, (मुच्, c. 6. and 10.) : v. To free, deliver. *To get r. of* : नि:सारयति (c. of सृ) : v. To remove, drive away.
RIDDANCE : मुक्ति: : v. Deliverance, escape.
RIDDLE (subs.) : I. Enigma : (1) प्रहेलिका ; (2) प्रवह्लि:, का. II. A sieve : q.v. : शोधनी.
RIDDLE (v.) : I. To clean grass : शोधयति, वि-, (c. of शुध्), D. vi. II. To pierce : q.v. : विध्यति (व्यध्, c. 4.). III. To speak enigmatically : प्रहेलिकां वदति (वद्, c. 1.) : v. To say, tell. IV. To un-r. : q.v.
RIDE (v.) : (1) आ- रोहति, अधि-, समधि-, समा-, अध्या-, (रुह्, c. 1.), *rose in order to r.* : आरुरुक्षुरुद्तिष्ठत्, K. ; *r. ing on it* : समारूढ तम्, K. ; *r. for the battle on a great marine monster* : युद्धेऽधिरूढ: मकरं महत्तरम्, Ku. xiv. 9. ; (2) अधितिष्ठति (स्था, c. 1.=be seated on), *r. ing in their excellent vehicles* : स्ववाहनानि प्रवराण्यधिष्ठिता:, Ku. xiv. 13.
RIDE (subs.) : I. The act : *to take a r.* : अश्वेन सञ्चरते (चर्, c. 1.) *or* विहरति (हृ, c. 1.) : v. Also R. ing. II. A road : perh. वीथि:, M.n.
RIDER : I. Horse-r. : (1) अश्वारोहिन् (f. णी) ; (2) अश्वारूढ (f. ढा) ; and sim. comp.s. II. In gen. : आरोहिन् (f. णी) : v. To ride. III. An addition : perh. सहयोग:.
RIDGE : no prop. equiv. : (1) पृष्ठम् (=back) ; (2) कटक (mn.=side of a hill) ; (3) श्रेणि:, (णी=chain).
RIDICULE (subs.) : उपहास: *or* अवहास: *or* अपहास:, *I shall merit r.* : गमिष्याम्युपहास्यताम्, R. i. 3. : v. Also contempt.

RIDICULE (v.) : उप- हसति, अव-, अप-, (हस्, c. 1.), *either I shall be r.d by good men* : अपहस्येऽथवा सद्भिः, Ki. xi. 68. : v. Also to laugh.

RIDICULOUS : उप-, अप-, *or* अव- हास्य (f. स्या) : v. Also contemptible.

RIDICULOUSLY : expr. by adj. or circumlo.

RIDICULOUSNESS : उप-, अप- *or* अव-हास्यता.

RIDING : (subs.) : I. The act : अश्वारोहणम् and sim. comp.s., *skill in r.* : तुरङ्गारोहणपाटवम्, D. ; *r.-habit* : तुरङ्गाधिरोहणोचितो वेषः, K. : v. Horse, to ride. II. Of a country : *मण्डलखण्डः ; प्रमण्डलम्.

RIFE (adj.) : प्रचल (f. ला) : v. Prevalent.

RIFLE : I. Subs. : आग्नेयास्त्रम्. II. Verb : हरति (हृ, c. 1.) : v. To rob.

RIFLEMAN : आग्नेयास्त्रभृत् (mfn.), -धारिन् (f. णी), etc.

RIFT : छिद्रम् : v. Crack, cleft.

RIG (v.) : सज्जते (सज्ज्, c. 1.) : v. To equip.

RIG, RIGGING (subs.) : (1) सज्जा (=equipment) ; (2) रज्जवः (= ropes : of ship's r.).

RIGHT (adj.) : I. Not left : (1) दक्षिण (f. णा), *on the r.* : दक्षिणतः ; *wounded on the r.* : दक्षिणेर्मन् (mfn.), B. iv. 44. ; (2) वामेतर *or* सव्येतर (f. रा : poet.), *by the r. eye* : सव्येतरेणाक्ष्णा, R. xiv. 49. ; (3) अपसव्य (f. व्या : rare). II. Straight : q.v. : *r. line* : सरलरेखा ; *r. angle* : समकोणः. III. Proper ; reasonable : q.v. : (1) उचित (f. ता), सम्- ; (2) न्याय्य, (f. य्या). IV. Real, actual : q.v. : यथार्थ (f. र्था). V. True, correct : q.v. : सत्य (f. त्या).

RIGHT (subs.) : I. Justice, propriety : q.v. : धर्मः. II. Just claim, title : (1) अधिकारः ; (2) स्वत्वम्. III. R. side : v. Right. (adj. 1.). IV. What is r. : expr. by adj., *neither I did r. to him* : एतस्मिन्नुचितं न नाम विहितम्, Vi. v. 46. ; *you are in the r.* : सत्ये त्वं वर्तसे (?).

RIGHT (v.) : I. Lit. : (1) ऋजूकरोति ; (2) समीकरोति. II. To do r. to : उचितं विदधाति (धा, c. 3.), व्यवहरति (हृ, c. 1.), etc.

RIGHT (adv.) : v. Rightly.

RIGHT-ANGLED : (1) समकोण (f. णा) ; (2) ऋजुकोण (f. णा).

RIGHTEOUS : I. Just, proper : q.v. : न्याय्य (f. य्या). II. Virtuous, holy : q.v. : न्यायपरायण (f. णा).

RIGHTEOUSLY : (1) न्यायतः (=justly) ; (2) by adj. or circumlo.

RIGHTEOUSNESS : (1) न्याय्यता (of acts) ; (2) न्यायपरायणता (of men) : v. Piety, rectitude, purity, propriety.

RIGHTFUL : न्याय्य (f. य्या) : v. Lawful, just.

RIGHTFULLY : न्यायेन : v. Lawfully, justly.

RIGHT-MINDED : शुद्धचेतस् (mfn.) and sim. comp.s. : v. Honest.

RIGHTLY : I. Properly, fitly : q.v. : उचितम्. II. Truly, correctly : q.v. : यथार्थतः, *r. called "distresser of foes"* : परन्तपो नाम यथार्थनामा, R. vi. 21. III. Well : q.v. : सम्यक्.

RIGID : कठोर (f. रा) : v. Stern, severe, hard.

RIGIDITY : कठोरता : v. Stiffness, hardness.

RIGIDLY : कठोरम् : v. Stiffly, hardly.

RIGMAROLE : गूढप्रलपितम्, and sim. comp.s.

RIGOR, RIGOUR : I. In gen. : कठोरता : v. Stiffness, hardness. II. Intensity, severity : q.v. : उग्रता.

RIGOROUS : कठोर (f. रा), *r. imprisonment* : कठोरनिरोधः : v. Stiff, hard, severe.

RIGOROUSLY : expr. by adj. or comp. : v. Also hardly, severely.

RILL : (1) कुसरित् (f.), H. ; (2) क्षुद्रनदी ; and sim. comp.s.

RIM : (1) प्रान्तः : v. Border, edge ; (2) कर्णः (of vessels).

RIME : घननीहारः : v. Hoar-frost.

RIMY : अतिहिम (f. मा) and sim. comp.s. : v. Frosty, frost.

RIND : (1) त्वच् (f.) : v. Bark, skin ; (2) कञ्चुकः (=coat, shell).

RING (subs.) : I. A circle : q.v. : मण्डलम्, *dancing in a r.* : मण्डलनृत्यम्. II. For fingers : अङ्गुली(री)यम्, -कम्, *interchange of r.s* : अङ्गुलीयकविनिमयः, D. ii. ; *r.-finger* : अनामिका (but मध्यमा, i.e. the middle finger is the Hindoo r.-f. Hence मध्यमोपलः, Ki. ix. 2.) ; *bezel of*

a r. : मणिबन्धः, -नम्, Sa. v. III. A circular area : मण्डलम्, वीथिः (?).

RING (v.t) : I. Of bells : चालयति (c. of चल्) (=to move). N.B. वादयति (c. of वद्) is of *striking bells*. II. To fit with r.s : expr. by circumlo. III. To encircle : परिवेष्टयति (c. of वेष्ट्).

RING (v.i.) : (1) क्वणति (क्वण्, c. 1.) ; (2) रणति (रण्, c. 1.) : v. To sound.

RING-DOVE : कपोतविशेषः.

RINGING : I. Subs. : (1) क्वणितम् ; (2) रणितम्. II. Adj. : (1) क्वणत् (f. न्ती) ; (2) रणत् (f. न्ती), रणद्भिः स्वरैः, Si. i. 10.

RING-LEADER : (1) नायकः : v. Leader ; (2) मुख्यः : v. Head, chief.

RINGLET : अलकः : v. Curl, hair. (1).

RINGWORM : दद्रु (द्रुः), -रोगः.

RINSE (v.) : I. Of the mouth : (1) आचामति (चम्, c. 1.) ; (2) उपस्पृशति (स्पृश्, c. 6.) ; *drinking fountain water and r. ing (the mouth with it)* : पीत्वा प्रस्रवणजलमुपस्पृश्य च, R. II. To cleanse, wash : q.v. : प्रक्षालयति (क्षल्, c. 10.).

RINSING (subs.) : (1) आचमनम्, *water for r.* : आचमनीयम् ; (2) उपस्पर्शः ; (3) प्रक्षालणम् : for dif. : v. To rinse.

RIOT (subs.) : I. Tumult, uproar : q.v. : संक्षोभः. II. In law : breach of the peace : perh. : सम्भूयाभिघातः, -अवमर्दः *or* -अभिद्रोहः. III. Revelry, excess q.v. Ph. : *to run r.* : expr. with निरवग्रह (f. हा), अनियन्त्रित (f. ता), etc. ; *that (vicious elephant) has run r. in the highway* : स (दुष्टहस्ती) महान्तं संक्षोभं कुर्वन् राजमार्गमवतीर्णः, Mr. ii.

RIOT (v.) : I. To be greatly excited : (1) संक्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.) ; (2) सरम्भं गच्छति (गम्, c. 1.), etc. II. To revel : q.v.

RIOTER : in law : सम्भूयाभिघातिन् (f. नी), -अवमर्दकारिन् (f. णी), etc. : v. Also reveller.

RIOTOUS : expr. by comp. : v. Noisy, tumultous.

RIOTOUSLY : (1) संक्षोभं कुर्वत् (f. न्ती) ; (2) महाशब्देन (=noisily).

RIP (v.) : पाटयति, वि- (पट्, c. 10.) : v. To tear, cut.

RIPE : (1) पक्व (f. क्वा), परि-, वि-, सं-, *with the rice r.* : परिपक्वशालिः, Ki. iv. 1. ; *thoroughly r. tumour* : सम्यक्पक्वः शोथः, Bha. ; (2) परिणत (f. ता), *r. rose-apple* : परिणतजम्बुफलम्, Ki. x. 22. ; *r. poetic genius* : परिणतकवित्वशक्तिः, M.n. ; (3) पक्विम (f. मा), वि-, परि- (rare), *by these r. words* : वाणीभिराभिः परिपक्विमाभिः, N. xxii. 103.

RIPEN : I. Intrans. : (1) पाकम् एति (इ, c. 2.), गच्छति, अवाप्नोति, etc., *r. ing* : पाकं व्रजन्ती, Ri. iv. 11. ; (2) पचति, परि-, (पच्, c. 1. : rare), *tumours r.* : पचन्ति शोथाः, Bha. Ph. : *about to r.* : पाकोन्मुख (f. खा), Bha. II. Trans. : (1) पक्वीकरोति ; (2) पाकं लम्भयति (c. of लभ्), जनयति (c. of जन्), etc. ; (3) पाचयति, वि-, परि- (c. of पच् : rare), Bha.

RIPENESS : (1) पाकः, वि-, परि-, *by the r. of the fruit* : फलस्य विपाकेन, Ki. iv. 26. ; *resulting from the r. of purity* : पुण्यपरिपाकोपादान (f. ना), Vi. iv. ; (2) पक्वता, -त्वम्, परि-, वि- ; (3) परिणामः ; (4) परिणतिः.

RIPPLE : I. Subs. : (1) बुद्बुदः, U. ii. 46. ; (2) तरङ्गः (=wave : q.v.). II. Verb : क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4. : to be agitated). *R. ing* (adj.) : उद्बुद्बुद (f. दा).

RISE (v.) : I. To appear : (1) उदेति, उदयति (इ, c. 2. and 1.), *r. ing slowly* : मन्दमन्दमुदितः, Ki. ; *for the moon has r.n* : उदयति हि शशाङ्कः, Mr. i. 54. ; (2) उद्गच्छति, *as soon as the sun rose* : यावदेवोदगात्पतङ्गमण्डलम्, D. ii. ; *clusters of clouds rose from (his) hair* : उदगुः···जलवाहावलयः शिरोरुहेभ्यः, Si. xx. 66. ; (3) उत्तिष्ठते, सम्-, (स्था, c. 1.), *clouds are r.ing* : मेघः समुत्तिष्ठते, Mr. II. To be up : उत्तिष्ठति, *rose from the bench* : पीठादुदतिष्ठत्, Si. i. 12. ; *r. ing and washing our faces* : उत्थाय च धौतवक्त्रौ, D. ii. ; *r.n breaking up the earth* : भित्त्वोत्थितं भूमिम्, Si. iv. 1. ; *the bathing time having approached, the king dismissed the chiefs and rose from the assembly-hall* : समासन्नस्नानसमयो विसर्जितराजलोकः क्षितिपतिरास्थानमण्डपादुत्तस्थौ, K. III. To break out : उत्तिष्ठते, *a fire has r.n in the zenana* : उत्थितोऽन्तः-

पुरेऽपि:, Ra. iv. 14. ; (*if*) *he would r. to kill us* : उत्तिष्ठेत वधाय नः, Vi. iv. 6. IV. To advance : उत्तिष्ठते, *but a r. ing enemy* : उत्तिष्ठमानस्तु परः, Si. ii. 10. ; *some r. and fall, some fall and r.* : कोऽप्युत्थितः पतति, कोऽपि पतितोऽप्युत्तिष्ठते, Mr. x. V. To increase : q.v. : वर्धते (वृध्, c. 1.) (as of rivers).

RISE (subs.) : (1) उत्थानम्, सम्-, *newly r.n moon* : नवोत्थान इन्दुः, R. vi. 31. ; *seeing him r.* : तस्याभ्युत्थानदर्शिन्यः, R. iv. 3. ; (2) उदयः, -नम्, अभि-, *in* (*your*) *r.* : उदये, R. viii. 84. ; *by their r. and setting* : व्यसनोद्गमाभ्याम्, Sa. iv. 2.; (3) उद्गमः, -नम्, सम्-, (=appearance, as of heavenly bodies) : (4) वृद्धिः, वि- : v. Advancement, increase; (5) उत्पातः (opposed to fall : r.ing up, lit. and fig.), H. Ph. *To give rise to* : उत्पादयति (c. of पद्) : v. To produce, beget.

RISER : perh. उत्थानकारिन् (f. णी) ; better by verb.

RISIBILITY : (1) हासकरत्वम्, -ता and sim. comp.s. ; (2) by adj.

RISIBLE : (1) हासकर (f. री), Si. xv. 33. ; (2) हासजनन (f. नी) ; etc.

RISING : I. Adj. : expr. by pres. part. : v. To rise. II. Subs. : v. Rise. Ph. : *popular r.* : प्रजासंक्षोभः : v. Tumult.

RISK : I. Subs. : सङ्कटम् : v. Danger, peril. II. Verb. : (1) संशये, सन्देहे *or* सङ्कटे क्षिपति, नि-, (क्षिप्, c. 6.), etc. : (2) संशयस्थं (f. स्थां), etc. करोति.

RITE (subs.) : (1) क्रिया ; (2) विधिः ; (3) कर्मन् (n.) : v. Ceremony.

RITUAL : I. Adj. : by comp. : v. Ceremonial. II. Subs. : क्रियापद्धतिः(ती) and sim. comp.s.

RITUALIST : क्रियापद्धतिज्ञ (f. ज्ञा) and sim. comp.s.

RIVAL (subs. and adj.) : (1) often by प्रति- in comp., *r. combatant* : प्रतिद्वन्द्विन् (f. नी), R. vii. 37. ; *r. lady* : प्रतियुवतिः, Si. viii. 38. ; *r. elephant* : प्रतिद्विपः, Ki. xvii. 45. ; (2) समान (f. ना=equal), *r.s in learning are as a rule jealous of each other's fame* : प्रायः समानविद्याः परस्परयशःपुरोभागाः, Mal. i. 19. ; (3) प्रतियोगिन् (f. नी) ; (4) सपत्नी (a r. wife), *r.rills* : सपत्नीनिम्नगाः, Si. ii. 104.

RIVAL (v.) : I. To emulate : q.v. : स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.). II. To excel : q.v. : अतिशेते (शी, c. 2.).

RIVALRY : (1) स्पर्धा (=emulation) ; (2) प्रतियोगिता (=competition) ; (3) विरोधः (=contest, opposition : q.v.).

RIVE : विदारयति (c. of दृ) : v. To tear, split.

RIVER : (1) नदी (*or* नदः, of a few r.s—the Indus सिन्धुः, the Brahmaputra ब्रह्मपुत्रः *or* लौहित्यः, the Śon शोणः, etc.), *r. bank* : नदीकूलम् ; *r. diver* : नदीष्णः, R. xvi. 75. ; *r. -irrigated* : नदीमातृक (f. का), M.n. on Ki. i. 17. ; *r. fish* : नादेयो मत्स्यः ; (2) सरित् (f.) ; (3) सिन्धुः (f. : rare) ; (4) आपगा, Sr. ; निम्नगा, तरङ्गिणी, स्रोतस्वती, etc. (poet.) ; (5) धुनी (*or* निः : rare), A.

RIVET (v.) : निबध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *with r.ed attention* : निबद्धलक्ष्येण, K. : v. To fasten, bind.

RIVET (subs.) : (1) कीलः, -कः ; (2) शलाका.

RIVULET : (1) क्षुद्रसरित् (f.) and sim. comp.s. ; (2) कुसरित् (f.) ; (3) निम्नगा.

RIX-DOLLAR : मुद्राविशेषः.

ROAD : (1) मार्गः, *high r.* : राजमार्गः ; *of r. -side trees* : मार्गशाखिनाम्, R. i. 45. ; *looking for r.s* : मार्गेषिन् (f. णी), R. xvi. 31. ; (2) पथिन् (m. : पथ- in comp.s), *althongh the r. is not straight to you* : वक्रः पन्था यदपि भवतः, Me. i. 28. ; *making and clearing r.s in the dense forest* : कुर्वन्तः शोधयन्तश्च पन्थानो गहने वने, Ram. ii. 87. 7. ; *bad r.* (i.e. vicious course) : अपन्थाः, An. i. 4. ; *where four r.s meet* : चतुष्पथम्, Mit. ; (3) अध्वन् (m.), *on the r.* : अध्वनि, R. v. 60. ; *the remainder of the r.* : अध्वशेषम्, Me. i. 39. ; (4) वर्त्मन् (n.), *from the beaten r.* : क्षुण्णाद्वर्त्मनः, R. i. 17. ; (5) रथ्या (=high r.), *r. embellishment* : रथ्यासंस्कारः, R. xv. 38.

ROAM (v.) : (1) भ्रमति *or* भ्राम्यति, परि-, (भ्रम्, c. 1. and 4.), *r.ing over countries* : भ्रान्त्वा देशम्, J. ; (2) अटति, परि-, (अट्, c. 1.), *one day r.ing* : एकदा पर्यटन्, D.

Roaming (subs.) : (1) भ्रमणम्, परि- ; (2) अटनम्, परि-.

Roan (adj.) : शुक्लबिन्दुकर्बुरित (f. ता), कृष्ण (f. ष्णा) and sim. expr.s.

Roar (v.) : I. In gen. : (1) गर्जति, परि-, (गर्ज्, c. 1.), *r.ing fiercely like r.ing clouds* : गर्जत्पर्जन्यघोरस्तनितम्, Vi. v. 53. ; (2) स्तनति (स्तन्, c. 1. : rare) ; (3) हुंकुरुते (as of a lion), *r.s after thunder* : अनुहुंकुरुते घनध्वनिम्, Si. xvi. 25. ; (4) by subs., *like the r.ing Nerbuddā* : रेवेव महाविरावा, R. xvi. 31. : v. Noise. II. In distress : क्रोशति, वि-, (क्रुश्, c. 1.) : v. To cry.

Roar, -ing (subs.) : (1) गर्जनम् *or* गर्जितम्, परि- ; (2) स्तनितम् ; (3) हुंकारः, -कृतिः(तं) : v. Also cry, noise, scream.

Roast (v.) : (1) शूलाकरोति (on a spit), S.k. ; (2) भृज्जति (भ्रस्ज्, c. 6.=to fry : q.v. : also fig.), *r.ed Rāvaṇa* : बभ्रज्ज रावणम्, B. xiv. 86.

Roast (adj.) : i.e. r.ed on spit : शूल्य (f. ल्या), *we have to eat food chiefly consisting of r. meat* : शूल्यमांसभूयिष्ठ आहारोऽश्यते, Sa. iv.

Rob (v.) : (1) हरति, अप- (हृ, c. 1.), *by r.bing you, say, what has (he) not r.bed me of* : हरता त्वां वद किं न मे हृतम्, R. viii. 67. ; (2) मुष्णाति (मुष्, c. 9.=to steal : q.v.), *r.bing the ocean of its beauty* : पयोधिलक्ष्मीमुष् (mfn.), N. i. 117.

Robber : (1) दस्युः ; (2) तस्करः ; (3) लुण्ठः, -कः : v. Also thief.

Robbery : I. The act : हरणम्, अप-. II. In law : (1) प्रसभहरणम्, Mit. ; (2) साहसं चौर्यम्, N.s. III. Robber's state : (1) दस्युता ; (2) तास्कर्यम्.

Robe : I. Subs : वसनम् : v. Dress, cloth. II. Verb : वस्ते (वस्, c. 2.) : v. To dress, clothe. *R.d* : v. Clad.

Robin : a bird : पक्षिविशेषः.

Robust : (1) दृढाङ्ग (f. ङ्गी) ; (2) वज्रसंहनन (f. ना=very r.) : v. Strong, muscular.

Robustness : दृढाङ्गता and sim. expr.s : v. Also strength.

Rock (subs.) : (1) शिलोच्चयः ; (2) शिला : v. Stone.

Rock (v.) : I. Intrans. : दोलायते (nomi.) : v. Also to move, shake. II. Trans. : दोलयति (दुल्, c. 10.) : v. Also to move.

Rock-salt : (1) सैन्धवम्, -लवणम् ; (2) शीतशिवम्, A. ; (3) माणिबमन्थम्, A.

Rocket : perh. हम्बा *or* हम्बतारा.

Rocky : (1) by comp. ; (2) शिलामय (f. यी) and sim. deriv.

Rod : (1) दण्डः ; (2) यष्टिः ; (3) वेत्रम् (=cane).

Rodomontade : (1) गर्वितवाक्यम् ; (2) उद्धतवचस् (n.) and sim. comp.s.

Roe : I. Of fishes : (1) मत्स्याण्डम् and sim. comp.s ; (2) मत्स्यगर्भः, *r. is highly aphrodisiac* : मत्स्यगर्भो भृशं वृष्यः, Bha. II. Female deer : मृगी etc.

Roe, roebuck : a deer : कुरङ्गः (?).

Rogation : I. Demand : अनुयोगः (?). II. Litany : सूक्तम् (?).

Rogue : (1) धूर्त (f. र्ता), *r.s live by snares* : जालोपजीविनो धूर्ताः, K.s. xxiv. 199. ; (2) वञ्चक (f. ञ्चिका=cheat), *where is the r. now* : स वञ्चकः क्वास्ते, H. ; (3) शठ (f. ठा), *hypocrites and r.s* : वैडालव्रतिकान् शठान्, V.p. iii. 18. 99. ; (4) खल (f. ला) (=mischievous) ; (5) दुर्जनः (=bad man).

Roguery, roguishness : (1) धूर्तता ; (2) खलता ; (3) शठता *or* शाठ्यम् (cheating) ; (4) दौर्जन्यम् (=wickedness).

Roguish : expr. by comp. : v. Rogue, knavish.

Roguishly : (1) धूर्तवत् (=like a rogue) ; (2) शाठ्येन : v. Deceitfully.

Roll (v.t.) : I. To revolve : (1) भ्र(भ्रा)मयति, परि- (c. of भ्रम्), *r.ing all beings* : भ्रामयन् सर्वभूतानि, G. xviii. 61. ; (2) घूर्णयति, वि-, परि- (c. of घूर्ण्), *r.ing the eyes* : दृशौ घूर्णयन्, Si. ii. 16. II. On the ground : लोट(ठ)यति (c. of लुट् *or* लुठ्). III. To r. up, wrap round on itself : (1) पिण्डीकरोति ; (2) संपुटीकरोति. IV. To enwrap, encircle : q.v. : वेष्टयति, परि- (c. of वेष्ट्). V. To press with a r.er : (1) वेल्लति (वेल्ल्, c. 1. : to r. flour etc. for cake) ; (2) समीकरोति (=to level).

Roll (v.i.) : I. On the ground : (1) लुठति *or* लुठ्यति, प्र-, वि-, (लुठ्, c. 1. and लुट्, c. 4.), *r.ing on the ground* : लुठ्यन् भुवि, B. iii. 32 ; (2) वेल्लति (वेल्ल्, c. i.), *to r. on the ground* : भुवि वेल्लनाय, Si. v. 53 ; (3) परिवर्तते (वृत्, c. 1.= turn round), *r. ing on the ground* : स्थलीषु परिवृत्त, Si. v: 55. II. To revolve : q.v. : भ्रमति (भ्रम्, c. 1.), *the Ganges r.ed over the god's head for one year* : गङ्गा शिरसि देवस्य संवत्सरं बभ्राम, Ram. i. 45. 8. III. To r. on or away=to pass away : q.v. : गच्छति, "*time r.s on*" : कालो गच्छति, J. IV. To r. over and over : व्यावर्तते (वृत्, c. 1.), *by the r.ings of the snake-king* : व्यावर्तनैरहिपतेः, Ki. V. To move : q.v. Ph. : *r. -ed out at the foot of the Vindhyas* : विन्ध्यपादे विशीर्णाम्, Me. i. 19.

Roll (subs.) : I. R.ing : (1) लुठनम् *or* लुठितम् ; (2) भ्रान्तिः ; (3) व्यावर्तनम् ; for dif. : v. To roll. II. Anything r.ed : (1) by adj. : पिण्डित (f. ता), सं-, परि, (= r.ed up) ; (2) नाली (=tube : in comp.s), *r. of cotton* : तूलनाली. III. R.er : q.v. IV. Of bread : no equiv. : *गोलकः. V. A document, register, list : q.v. : पत्रम्.

Roller : I. A cylinder : (1) perh. वर्तनी ; (2) वेल्लनम्, -नी (for rolling flour), वेलयेद्वेल्लनैनैताः, Bha. II. A bandage : q.v. : पट्टः. III. A bird : लोट(ठ)नः.

Romance : I. Subs. : (1) आख्यायिका (=story) ; (2) अद्भुतकथा and sim. comp.s. II. Verb : to write, tell r.s : expr. by subs.

Romantic : I. Strange, fanciful : q.v. : अद्भुत (f. ता). II. Chivalrous, brave : q.v. III. Of deeds : perh. रोमहर्षण (f. णा).

Romp, -ing (subs.) : विहारः : v. Sport, frolic.

Romp (v.) : विहरति : v. To sport, frolic, frisk.

Rood : expr. by निवर्तनम् (=half r. or 20 rods), Li.

Roof (subs.) : (1) छदिः ; (2) पटलम् ; (3) by circumlo., *left the window and went up to the r.* : विमुच्य तं गवाक्षं सौधस्योपरितनं शिखरमारुरोह, K. Ph. : *bamboo framework of a r.* : गोपानसी, Si. iii. 49. ; वंशपञ्जरः, M.n. ; *edge of a r.* : नीध्रम्, वलीकम्.

Roof (v.) : (1) छादयति (छद्, c. 10.) ; (2) by subs.

Roofless : I. Lit. : निष्पटल (f. ला) and sim. comp.s. II. Fig., homeless, unsheltered : निराश्रय (f. या) and sim. comp.s, *living r.* : अनिकेतवासिन् (f. नी), Ku. v. 25.

Rook : काकविशेषः : v. Crow.

Rookery : काकाश्रयः *or* in gen. खगाश्रयः and sim. comp.s.

Room : I. Space : q.v. : अवसरः. II. Place : q.v. : भूमिः. III. An apartment : कोष्ठः. *Top-r.* : (1) चन्द्रशाला ; (2) शिरोगृहम्.

Roominess : (1) असम्बाधता ; (2) विशालता ; (3) विस्तीर्णता.

Roomy : (1) असम्बाध (f. धा) ; (3) विशाल (f. ला) : v. Spacious, large.

Roost : I. Subs. : (1) वासयष्टिः ; (2) यष्टिनिवासः, R. xvi. 14. ; and sim. comp.s. II. Verb : शेते (शी, c. 2.), *r.ing on trees* : वृक्षेशयाः, R.

Root (subs.) : I. Lit. : मूलम्, *r. of a tree* : तरुमूलम्, Sa. ; *a hurricane does not pluck up grass by the r.* : तृणानि नोन्मूलयति प्रभञ्जनः, H. ii. 81. Ph. : *Fibrous r.* : शिफा *or* जटा ; *bulbous r.* : कन्द (mn.). II. Fig. : मूलम्, *the r. of faults* : मूलं दोषस्य, Ki. xi. 20. ; *with pure progeny from the r.* : आमूलशुद्धसन्तति, Sa. vi. 28. ; *destroying by the r.* : समूलघातमघ्नन्तः, Si. ii. 33. ; *firmly taken r.* : स्थिरबद्धमूल (f. ला), B. xi. 5. : v. Also cause, source. III. In arith. : मूलम्, *cube r.* : घनमूलम्, Li. ; *to extract a r.* : मूलीकरोति, A.c. IV. Of words : प्रकृतिः. Ph. : *verbal r.* : धातुः ; *secondary r.* : नामधातुः ; *names are derived from r.s* : नाम च धातुजम्, Kāśikā.

Root (v.) : मूलं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). *R.ed* : (1) बद्धमूल (f. ला) ; (2) रूढमूल (f. ला), M.n. on Si. ii. 38. *R. up or out* : उन्मूलयति.

Rootlet : शिफा *or* जटा (=fibrous root).

Rope : (1) रज्जुः ; (2) दामन् (nf.) : v. Also band.

Rope-dancer : (1) कलायनः ; (2) सूत्रायणः.

Rope-walk : perh. रज्जुशाला, रज्जुनिर्माणशाला, etc.

Ropiness : चिक्कणता, : v. Stinginess, adhesiveness.

ROPY : fig. : चिक्कण (f. णा): v. Glutinous, viscous.

ROSARY : I. Lit. : perh. सेवतीग्रामः. II. Devotional : (1) अक्षमाला ; (2) अक्षसूत्रम् ; (3) जपमाला.

ROSE : (1) सेवती ; (2) शतपत्री ; (3) लाक्षा, Bha. ; *oil of r.* : लाक्षातैलम् (?) ; *r. -water* : सेवतीतैलम् (?). *China-r.* : जवा(पा). *R. -apple* (both the tree and its fruit) जम्बूः. *R. -wood* : दारुविशेषः.

ROSEATE : v. Rosy.

ROSEMARY : लताविशेषः.

ROSIN : v. Resin.

ROSTRUM : I. Platform : पीठः. II. Beak : चञ्चुः.

ROSY : (1) पाटल (f. ला) ; (2) राजत् (f. न्ती =blooming).

ROT (v.) : I. Intrans : (1) पूतीभवति (=putrefy) ; (2) गलति (गल्, c. 1.=be decomposed). II. Trans. : (1) पूतीकरोति ; (2) गालयति (c. of गल्). For fig. sense : v. To spoil, corrupt.

ROTATION : I. Revolution : q.v. : चक्रभ्रमणम्, *from the r. of the planets round the earth* : ग्रहाणां भूमेः परितो भ्रमणतः, A.c. II. Succession : पर्यायवृत्तिः, *in r.* : पर्यायेण.

ROTATORY, ROTARY : *r. motion* चक्रभ्रमणम्.

ROTE : (1) आवृत्तिः ; (2) अभ्यासः. Ph. : *learnt by r.* : (1) मुखस्थ (f. स्था) : (2) कण्ठस्थ (f. स्था).

ROTTEN : I. Putrid : पूत (f. ता). II. Defective, spoiled : दुष्ट (f. ष्टा).

ROTTENNESS : I. Putridity : पूतिः. II. Unsoundness : दुष्टता.

ROTUNDA (o) : perh. सर्वतोभद्रम्, Mat. 253. ch.

ROTUNDITY : वर्तुलता : v. Roundness.

ROUGE (v.) : मञ्जिष्ठादिना रञ्जयति, अनु- (रञ्ज्, c. 10.).

ROUGH : I. To the touch : (1) बन्धु(न्धु)र (f. रा) ; (2) विषम (f. मा), *you will have r. steps* : पदानि खलु ते विषमीभवन्ति, Sa. iv. 14. ; (3) नतोन्नत (f. ता=up and down). II. Harsh, severe : q.v. : (1) रु(रू)क्ष (f. क्षा), *r. mind* : रूक्षचेतस् (mfn.), K. (2) कर्कश (f. शा). III. Coarse, clumsy : q.v. : स्थूल (f. ला), *r. measurement* : स्थूलमानम्, Li. IV. Tempestuous, boisterous : q.v. : क्षुब्ध (f. ब्धा), सं-, प्र-, वि-, *r. sea* : क्षुब्धार्णवः, V.p.

ROUGH-CAST : I. Subs. : स्थूललेपः (?). II. Verb : स्थूललेपेन लिम्पति, वि-, (लिप्, c. 6.) : v. Also to whitewash.

ROUGH-DRAW : perh. स्थूलम् *or* मन्दं लिखति, आ- (लिख्, c. 6.).

ROUGHEN : I. Trans. : (1) बन्धुरीकरोति ; (2) रूक्षीकरोति, etc., *the body r ed with dust* : पांशुरूक्षीकृताङ्ग (f. ङ्गी), Mr. x. 2. : for dif. : v. Rough. II. Intrans : (1) बन्धुरीभवति ; (2) रूक्षीभवति ; etc.

ROUGH-HEW : perh. स्थूलं तक्षति (तक्ष्, c. 1.) *or* विदधाति (धा, c. 3.).

ROUGHLY : I. To the touch : expr. by adj. II. Harshly, severely : (1) रूक्षम् ; (2) कर्कशम् ; (3) परुषम्. III. Coursely : स्थूलम्.

ROUGHNESS : I. Unevenness : (1) बन्धु(न्धू)रता ; (2) वैषम्यम्. II. Harshness, severity : (1) रौक्ष्यम् *or* रु(रू)क्षता, -त्वम् ; (2) कार्कश्यम् *or* कर्कशता, -त्वम्. III. Coarseness : स्थूलता. IV. Tempestuousness : क्षुब्धता, सं-, वि-, प्र-.

ROUGH-SHOD : (1) बद्धनाल (f. ला : ?) ; (2) सनाल (f. ला : ?) ; etc.

ROUND (adj.) : I. Circular, globular : (1) वर्तुल (f. ला) ; (2) by गोलः (ला, लं) : v. Globe, globular : (3) वृत्ताकार (f. रा) and sim. comp.s, *the r. earth* : वृत्ताकारो भूगोलः, A.c. II. Complete : समग्र (f. ग्रा), *in r. numbers* : समग्रसंख्यया. III. Decided, frank : q.v.

ROUND (subs.) : I. A circle, globe : q.v. : मण्डलम्, *to go r.s* : मण्डलशश्चरति, Mah. II. Circuit : q.v. : परिभ्रमणम्. III. Revolution : q.v. : परिभ्रमणम्. IV. Cycle, succession : q.v. : पर्यायः. V. A r. dance : मण्डलनृत्यम्. VI. Of a ladder : भक्तिः : v. Step.

ROUND (prop.) : (1) परि- in comp., *to go r.* : पर्येति, Su. xii. 16. ; (2) परितः (with acc.) : v. Around.

ROUND (adv.) : (1) परि- in comp., *to move r.* : पर्यटति, Su. xii. 19. ; (2) मण्डलशः (=circularly r. and r.) : v. Also around. Ph. : *all the year r.* : समग्रवर्षम्, and sim. comp.s.

ROUND (v.) : I. To make r. : वर्तुलीकरोति, and sim. deriv. II. To encircle, surround : q.v. : परिगच्छति (गम्, c. 1.). III. To finish, complete : q.v. : समादधाति (धा, c. 3.). Ph. : *well-r.ed* : संस्कृत (f. ता).

ROUNDABOUT (adj.) : वक्र (f. क्रा) : v. Circuitous, crooked.

ROUNDLY : I. Plainly, openly : q.v. : स्पष्टम्. II. Briskly, vigorously : q.v. : बाढम्. III. Circularly : मण्डलशः.

ROUNDNESS : I. Lit. : (1) वर्तुलता ; (2) गोलता ; (3) वृत्ताकारता ; etc. II. Neatness, finish : q.v. : संस्कारः. III. Plainness : स्पष्टता.

ROUSE : बोधयति (c. of बुध्) : v. To arouse, excite, awake.

ROUT (subs.) : I. Mob, crowd : q.v. : जनसंमर्दः, and sim. comp.s. II. Defeat : q.v. : भङ्गः. III. Noise, uproar : q.v. : कोलाहलः.

ROUT (v.) : भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.) : v. To defeat, beat.

ROUTE : पथिन् (m.) : v. Road, way.

ROUTINE : क्रमः : v. Course. Ph. : *r. work* : नित्यकर्मन् (n.) and sim. comp.s.

ROVE : पर्यटति (अट्, c. 1.) : v. To roam, wander.

ROVER : I. Wanderer : q.v. II. Robber : q.v. : लुब्धः, -कः.

ROVING (subs.) : (1) पर्यटनम् ; (2) परिभ्रमणम्.

ROW (v.) : (1) वाहयति (c. of वह्) ; (2) प्रेरयति, (ईर्, c. 10.) ; (3) चोदयति, सं-, प्र- (चुद्, c. 10.), *r.ed by boat-men* : नाविकैश्चोदिता, Ram. ii. 52. 15. Ph. : *by r.ing* : दाशानां भुजवेगेन, Mah. i. 148. 20.

ROW (subs.) : I. Line : (1) पंक्तिः ; (2) श्रेणिः(णी) ; (3) राजिः. II. Disturbance, quarrel : q.v. : कलहः, U. vi. 39.

ROWEL : perh. कण्टक (mn.) : v. Also spur.

ROWER : (1) पोतवाहः, -कः ; (2) नाविकः (=sailor) : v. To row.

ROYAL : (1) by com., *r. edifice* : राजभवनम् : v. King, queen ; (2) राजार्ह (f. र्ही) ; राजयोग्य (f. ग्या), and sim. comp.s (=worthy of a king) ; (3) राजकीय (f. या) and sim. deriv. (=belonging to a king).

ROYALIST : राज- (or राज्ञी-) अनुगत (f. ता) and. sim. comp.s.

ROYALLY : (1) राजवत्, Si. xv. 15. ; (2) नृपवत् ; (3) राजार्हम्, नृपयोग्यम्, and sim. comp.s (=befitting a king).

ROYALTY : (1) राजत्वम्, -ता, and sim. comp.s, *r. by birth* : गर्भेश्वरत्वम्, K. : v. King ; (2) राजमहिमा (=majesty), and sim. comp.s, *r. is inaccessible* : दुरासदो राजमहिमा, Mal. ; (3) by comp., *ensigns of r.* : राजलक्षणानि (n. pl.).

RUB (v.) : I. In gen. : घर्षति, उत्-, नि-, विनि-, सं-, (घृष्, c. 1.), *r.bed diadems* : चूडामणिमिलद्घृष्ट (f. ष्टा), R. xvii. 28. ; *r.bing his ring against a bed of red arsenic* : निघृष्याङ्गुलिं मनःशिलागिरौ, Ram. ii. 105. 17. II. To besmear : q.v. : अभ्यनक्ति (अञ्ज्, c. 7.). III. To shampoo : q.v. : संवाहयति (c. of वह्). IV. To r. down, out, off, away, i.e. to cleanse, erase : q.v. : प्र-मार्ष्टि *or* मार्जयति (मृज्, c. 2. and c. 10). V. To r. off, i.e. wear away : q.v. : क्षीयते (pass. of क्षी).

RUB (subs.) : I. The act ; (1) घर्षः, -णम्, नि-, विनि-, उत्-, सं- ; (2) संवाहनम् ; (3) अभ्यञ्जनम् ; (4) संमार्जनम् : for dif. : v. To rub. II. Obstruction, difficulty : q.v. : अन्तरायः.

RUBBER : I. Lit. : घर्षक (f. र्षिका), etc. II. Whetstone : शाणः. III. A towel : मार्जनी. IV. In cards : *संघर्षः.

RUBBING (subs.) : v. Rub (I).

RUBBISH : (1) अप(व)स्करः ; (2) उच्छिष्टम् (=refuse).

RUBBISHY : i.e. worthless : q.v. : असार (f. रा).

RUBICUND : (1) आरक्त (f. क्ता) ; (2) ईषद्रक्त (f. क्ता) ; etc.

RUBRIC : (1) व्यवस्था ; (2) विधिः (=injunction).

RUBY : I. Subs. : (1) पद्मरागः ; (2) माणिक्यम् ; (3) ताम्राश्मः and sim. comp.s (poet.). II. Adj. : (1) माणिक्यद्युति (mfn.) and sim. comp.s (in colour) ; (2) पद्मराग, etc. in comp. (=of r.ies).

RUCK : I. Fold, wrinkle : भङ्गिः (?). II. =mob : q.v.

RUDDER : (1) अरित्रम्, *with r.s moving constantly*

on both sides like feet : लोलैररित्रैश्चरणैरिवाभितः, Si. xii. 71. ; (2) केनिपातः, -कः, A.

RUDDINESS : रक्तिमन् : v. Redness.

RUDDY : रक्त (f. क्ता) : v. Red.

RUDE : I. Uncivil, impolite, insolent : q.v. : (1) अविनीत (f. ता) ; (2) अशिष्ट (f. ष्टा). II. Boorish, unpolished : (1) ग्राम्य- in comp. ; (2) असंस्कृत (f. ता). III. Rough, clumsy : q.v. : स्थूल (f. ला).

RUDELY : expr. by adj. : v. Also insolently, roughly.

RUDENESS : (1) अशिष्टता ; (2) अविनीतता ; (3) ग्राम्यता ; (4) स्थूलता : for dif. : v. Rude.

RUDIMENT : (1) आरम्भः, प्र-, : v. Beginning ; (2) उपक्रमः, *r.s of grammar* : उपक्रमणिका, Vidyāsāgara ; (3) बीजम् (=germ, seed : q.v.)

RUDIMENTARY : (1) आदि- in comp. : v. First ; (2) अपक्व (f. क्वा - immature).

RUE : I. Subs., potherb : ब्राह्मी. II. Verb : शोचति (शुच् , c. 1.) : v. To mourn, repent.

RUEFUL : शोकाकुल (f. ला) : v. Mournful, sorrowful.

RUFF : I A collar : गलबन्धविशेषः. II. A bird : कपोतजातीयपक्षिविशेषः. III. A fish : मत्स्यविशेषः.

RUFFIAN : (1) आततायिन् (m.) ; (2) दस्युः ; (3) साहसिकः.

RUFFIANLY : *r. conduct* : v. Savage, wicked.

RUFFLE (v.) : I. To fold, wrinkle : q.v. II. To agitate, discompose, throw into confusion : q.v. : क्षोभयति, वि-, सं-, प्र-, *r.d* : क्षुब्ध (f. ब्धा), क्षोभं गत (f. ता), etc.

RUFFLE (subs.) : I. Frill : फुल्लाञ्चलः (?). II. Agitation, commotion : q.v. : क्षोभः, सं-, वि-. III. Fold, plait : भङ्गिः.

RUG : (1) कम्बलः (=shawl) ; (2) आस्तरः, -णम्, (=carpet).

RUGGED : I. Lit. : (1) बन्धु(न्धू)र (f. रा) ; (2) नतोन्नत (f. ता) ; (3) विषम (f. मा). II. Harsh, rude : q.v. : कर्कश (f. शा).

RUGGEDNESS : (1) बन्धुरता (as of surface) ; (2) कर्कशता : v. Harshness, roughness, rudeness.

RUIN (subs.) : I. Destruction : q.v. : (1) नाशः, वि-, प्र-, *not going to r.* : अविनाशिन् (f. नी), M. n. ; (2) ध्वंसः, वि-, प्र-, *my heart would go to r.* : ध्वंसेत मे हृदयम्, Ki. xi. 57. : v. Defeat, overthrow. Ph. : *in r.s* : (1) जीर्ण (f. र्णा), *a garden in r.s* : जीर्णोद्यानम्, Mu. ii. ; (2) विशीर्ण (f. र्णा), *with hundreds of buildings almost in r.s* : विशीर्णकल्पाट्टशत (f. ता), R. xvi. 11. II. Defilement : q.v. : नाशः.

RUIN (v.t.) : नाशयति, वि-, प्र-, (c. of नश्) : v. To destroy, annihilate, defile, injure, overthrow.

RUINED, BE : नश्यति, वि-, प्र-, (नश , c. 4.), *you are r. for ten sovereigns* : विनष्टोऽसि दशस्वर्णस्य कारणात्, Mr. ii. 10. : v. Destroyed (be).

RUINOUS : I. Destructive, injurious : q.v. : विनाशिन् (f. नी). II. Characterized by or composed by ruin : नाश, etc. in comp. : v. Ruin.

RUINOUSLY : expr. by pres. part.

RULE (subs.) : I. Reign, government : q.v. : शासनम्. II. Regulation, precept : q.v. : (1) विधिः. Ph. : *conversant with the r.s of grammar* : शब्दशासनविद् (mfn.), Si. xiv. 34. ; (2) सूत्रम् (=aphorism). III. An instrument : v. Ruler. IV. Standard measure : प्रमाणम्. Ph. : *r. of three* (in arith.) : त्रैराशिकम् ; *inverse r. of three* : व्यस्तत्रैराशिकम्, Li. ; *double r.* : पञ्चराशिकम्, सप्तराशिकम्, etc.

RULE (v.) : I. To reign, govern : q.v. : शास्ति, प्र-, (शास् , c. 2.). II. To regulate, check : q.v. : शास्ति. III. To lay down as in a decision : perh. शास्ति ; व्यवस्थापयति (c. of स्था). IV. To mark with lines : perh. रेखाभिर् अङ्कयति (अङ्क् , c. 10.).

RULER : I. Governor : (1) शासक (f. सिका), प्र- ; (2) पालयितृ (f. त्री) ; (3) शासितृ (f. त्री), *the r. of the ill-behaved* : दुर्विनीतानां शासिता, Sa. i. 26. II. An intsrument : *रेखालेखनी.

RULING (adj.) : I. Lit. : v. To rule, reign. II. Predominant, chief : q.v. : प्रबल (f. ला).

RUM : शीधुः, *old r.* : पुराणशीधुः, R. xvi. 52.

RUMBLE (v.) : रसति, वि-, (रस् , c. 1.) : v. To roar.

RUMBLING (subs.) : निर्घोषः : v. Roar, noise.

RUMINATE : I. Lit. : (1) रोमन्थायते : (2) रोमन्थम् अभ्यस्यति (अस्, c. 4.), करोति, etc. II. To meditate, think over : q.v. : (1) अनुध्यायति (ध्यै, c. 1.) ; (2) संचिन्तयति (चिन्त्, c. 10.).

RUMINATING, RUMINANT (adj.) : expr. by verb.

RUMINATION : I. Lit. : रोमन्थः. II. Meditation : q.v. : अनुध्यानम्.

RUMMAGE (v.) : I. Verb : अस्तव्यस्तं कृत्वा निपुणम् अन्विष्यति (इष्, c. 4.) : v. To search. II. Subs., r.ing : expr. by verb or circumlo.

RUMOUR (subs.): (1) लोकप्रवादः and sim. comp.s, *the r. spread on all sides* : प्रतिदिशं लोकवादः प्रासर्पत्, D. viii. ; (2) किंवदन्ती ; (3) जनश्रुतिः ; (4) जनरवः.

RUMOUR (v.) : expr. by subs., *it is r.ed* : अस्तीयं जनश्रुतिः.

RUMP (subs.) : स्फिच् (f.) : v. Also buttock.

RUMPLE : I. Verb : संपुटीकरोति : v. Also wrinkle, contract. II. Subs., fold, plait : भङ्गिः.

RUN (v. i.) : I. Lit. : (1) धावति, प्र-, परि- (धाव्, c. 1.), *r.ning through the skies* : गीर्वाणवर्त्मणा धावन्, K. ii. ; (2) द्रवति, वि-, (द्रु, c. 1.), *they ran out of fear* : दुद्रुवुस्ते भयात्, Mah. II. To go, pass : (1) गच्छति (गम्, c. 1.) : v. To go ; (2) धावति (rare), *for the road which runs to it* : अध्वने तत्र धाविते, N. xvii. 114. ; (3) वहति (वह्, c. 1.), *which r.s through Kalinda* : कलिन्दान्तरवाहिनी, Mat. : v. To flow. III. To melt : q.v. : द्रवति. Ph. : *r. to seed* : बीजानि भवन्ति (with gen.).

RUN (v.t.) : I. Lit. : धावयति, सं- (c. of धाव्), *if I ride and r. you* : यद्यहं तव पृष्ठे समारुह्य धावयामि, P. iv. 7. II. To cause to go, move : चालयति, सं-, (c. of चल्). III. To drive : q.v. : वाहयति (c. of वह).

RUN ABOUT : (1) परि- *or* समभि- धावति ; (2) प्र-द्रवति.

RUN AFTER : (1) अनु-धावति, *ran a. deer* : मृगमन्वधावत्, Mah. : (2) अनुद्रवति : v. To pursue.

RUN AGAINST OR TOWARDS : (1) अभि- *or* प्रति-धावति, *r.ning a. him* : अभिधावन्, Ki. xiii. 2. ; (2) अभि-, उप-, समुप- *or* प्रति-द्रवति, *or ran a. the river* : नदीं नु प्रत्यदुद्रुवत्, B. vi. 17.

RUN AWAY : (1) अपधावति (rare), M. viii. 54. ; (2) द्रवति, वि-, आ-, प्र-, : v. Also to flee.

RUN DOWN : I. Lit. : विद्रवति : v. To r. after. II. To crush, decry. : q.v. : मृद्नाति, अव-, (मृद्, c. 9.).

RUN INTO : I. Lit. : द्रवति, *rivers r.i. the ocean* : नद्यः समुद्रं द्रवन्ति, G. ii. 28. II.=to become : q.v. : *r.i. debt* : ऋणग्रस्त (f. स्ता).

RUN ON : I. Lit : प्रधावति. II. To continue, go on : q.v.

RUN OUT : (1) अवसीयते : v. To end ; (2) क्षीयते (pass.=be exhausted).

RUN OVER : I. To overflow : q.v. II. To trample : अवमृद्नाति. III. To go over cursorily : द्रुतं निर्वाचयति (c. of वच्).

RUN UP : वर्धते (वृध्, c. 1.) : v. To increase.

RUN (subs.) : I. R.ning : (1) धावनम्, प्र- ; (2) द्रवः, -णम्, वि- (sp. r. away). II. Flow : q.v. : प्रवाहः. III. Extent, reach : q.v. IV. Prevalence : प्रचारः. Ph. : *in the long r.* : perh. अवशेषे ; *the ordinary r. of mankind* : साधारणम्, -णलोकाः.

RUNAGATE, RUNAWAY : (1) विद्रुत (f. ता) ; (2) अपधावित (f. ता ?) : v. Fugitive.

RUNDLE : (1) विभङ्गः ; (2) भङ्गिः : v. Step.

RUNLET : (1) निम्नगा ; (2) कुसरित् (f.) and sim. comp.s.

RUNNER : I. Lit. : धावक (f. विका), प्र-. II. Courier : जङ्घाकारिकः. III. A branch : प्ररोहः.

RUPEE : (1) perh. टङ्कः ; (2) रू(रौ)प्यमुद्रा.

RUPTURE (subs.) : I. Lit. : (1) भेदः ; (2) स्फोटः, -नम् (=bursting). II. Fig., breach : भेदः, *r. between friends* : सुहृद्भेदः, H. : v. Quarrel. III. Hernia : q.v.

RUPTURE (v.) : (1) भिनत्ति (भिद्, c. 7.) : v. To break ; (2) स्फोटयति (c. of स्फुट्) : v. To burst.

RURAL : (1) ग्राम्य (f. म्या) : v. Village, rustic ; (2) जानपद (f. दी), *r. priest* : जानपदो विप्रः, R. xv. 42.

RUSE : छलम् : v. Stratagem, deceit, artifice.

RUSH : (v.) : वेगेन धावति (धाव्, c. 1.=to run : q.v.) *or* गच्छति (गम्, c. 1. : lit.=to go : q.v.)

or पतति, आ-, नि-, प्र- (पत्, c. 1.: lit. = to fall), *r.ing headlong into the stream of arrows* : वेगेन प्रतिमुखमेत्य बाणनद्याः, Ki. xvii. 63.; *an arrow r. ed out of the Pināka* : निपपात (आदधाव, M.n.) जवादिषुः पिनाकात्, K. xiii. 20.; *Arjuna r. ed forth to take the arrow* : आपपात पार्थः शरं जिघृक्षुः, 32.

RUSH (subs.) : I. The act : expr. by verb. II. Impetuosity : महावेगः. II. A grass : तृणविशेषः.

RUSHINGLY : (1) महावेगेन ; (2) महाजवेन ; etc.

RUSHLIGHT : तृणालोकः and sim. comp.s. (?).

RUSHY : *रासमय (f. यी) and sim. comp.s.

RUSK : a buiscit : *रूक्कम्.

RUSSET : I. Adj. : (1) कपिश (f. शा) ; (2) श्याव (f. वा). II. Subs. : an apple : फलविशेषः.

RUST (v.) : expr. by subs. or adj. : v. Rust,-y.

RUST (subs.) : I. Of iron : (1) किट्टम् ; (2) मण्डूरम् ; (3) सिंहानम् (-णम्) (rare). II. In gen. : मलम्, "मलं पृथिव्या वाहीकाः", Mah. viii. 45. 23.

RUSTIC : (1) ग्राम्य (f. म्या), *you will know that men are not r.s* : अग्राम्यतां मनुष्याणां ज्ञास्यसि, K.; (2) ग्रामिक (f. की) ; (3) ग्रामीय (f. या) ; (4) ग्रामीण (f. णा), *r. maidens* : ग्रामीणवध्वः, Si. xii. 37.

RUSTICATE (v.) : I. Trans. : निर्वासयति (c. of वस्) : v. To banish. II. To dwell in the country : जनपदे वसति (वस्, c. 1.).

RUSTICATION : निर्वासनम् : v. Banishment.

RUSTICITY : (1) ग्राम्यता ; (2) ग्राम्यभावः ; (3) ग्रामिकता (?).

RUSTLE : (1) मर्मरायते (nomi.) ; (2) मर्मरशब्दं करोति.

RUSTLING : I. Subs. : मर्मरः. II. Adj. : (1) मर्मर (f. रा), *r. leaves* : मर्मरपत्र-, Ku. iii. 31; (2) मर्मरशब्दवत् (f. ती), M.n.

RUSTY : (1) मलिन (f. ना) ; (2) मलीमस (f. सा) ; (3) कलङ्कित (f. ता).

RUT : I. Of animals : व्यवायः : v. Copulation. II. Of wheels : गर्तः (=hole).

RUTHLESS : निर्दय (f. या) : v. Merciless, unkind.

RUTHLESSLY : निर्दयम् : v. Mercilessly, unkindly.

RUTTISH : (1) मदोन्मत्त (f. त्ता) ; (2) मदोत्कट (f. टा) ; and sim. comp. s.

RYOT : कर्षकः : v. Cultivator.

S

SABAOTH : देवसेना sim. comp.s : v. Army.

SABBATARIAN : विश्रामवारसेविन् (f. नी) and sim. comp.s (?).

SABBATH : विश्रामवारः *or* -वासरः (?).

SABBATIC, -AL : expr. by comp. : v. Sabbath.

SABLE (adj.) : श्याम (f. मा) : v. Dark, black.

SABLE (subs.) : I. An animal : *श्यामकः. II. Its fur : *श्यामकम्, -लोमन् (n.). III. A robe : श्यामवेषः (?).

SABOT : काष्ठपादुकाविशेषः.

SABRE : I. Subs. : निस्त्रिंशः : v. Sword, scimitar. II. Verb : खड्गेन *or* निस्त्रिंशेन शिरश्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. To cut off.

SACCHARINE : perh. शार्कर (f. री) *or* शार्करिक (f. की) : v. Sugar.

SACERDOTAL : expr. by comp. : v. Priest, -hood.

SACHEL : (1) भस्त्रा ; (2) क्षुद्रकोषः.

SACK (v.) : (1) लुण्ठति (लुण्ठ्, c. 1.) : v. To plunder ; (2) उपप्लवते (प्लु, c. 1.). : v. To depredate.

SACK (subs.) : I. A canvas bag : गोणी, *buying s.s* : गोणीः क्रीत्वा, D. II. Plunder, devastation : q.v. : घातः. III. A garment : शाणी (?).

SACK-CLOTH : शाणम् (=canvas) ; (2) गोणीपटः (?).

SACKBUT : वाद्यविशेषः.

SACKER : (1) लुण्ठाक (f. की) ; (2) घातक (f. तिका).

SACKING (subs.) : I. Sack : q.v. II. Sack-cloth : q.v.

SACRAMENT : perh. संस्कारः, *s. of baptism* *जलसंस्कारः.

SACRAMENTAL : expr. by comp., *s. rite* : संस्कारविधिः (?).

SACRED : (1) पुण्य (f. ण्या), *the most s. Brahmakshetra* : ब्रह्मक्षेत्रं महापुण्यम्, Mah. iii. 83. 6. ; *s. history* : पुण्या संहिता, i. I. 21. : v. Holy ; (2) पवित्र (f. त्रा), *s. waters* : पयः पवित्रम्, R. v. 59. ;

s. throughout the world : जगत्पवित्र (f. त्रा), Si. iii. 2. : v. Pure ; (3) मेध्य (f. ध्या : rare), *full of sweet and s. flavours* : स्वादुमेध्यरसोपेत (f. ता), Mah. i. 93. : v. Also religious, inviolable.

SACREDLY : (1) परमभक्त्या ; (2) साग्रहम् (= scrupulously).

SACREDNESS : (1) पुण्यता, -त्वम् ; (2) पवित्रता, -त्वम् ; (3) मेध्यता, -त्वम् ; (4) better by adj.

SACRIFICE (subs.) : I. The ceremony : (1) यज्ञः ; (2) क्रतुः ; (3) यागः ; (4) इज्या ; (5) होमः ; (6) मखः ; (7) सत्रम् ; (8) सवनम् ; (9) अध्वरः : for dif. : v. Special works. Ph. : *horse-s.* : अश्वमेधः; *human-s.* : नरमेधः; *imperial -s.* : राजसूयः ; *present at i.-s.* : राजसूयकीः दक्षिणाः, Si. xiv. 33. II. Offering, oblation : q.v. : (1) उत्सर्गः (=abandonment, giving up : q.v.), *s. of things in the name of gods is s.* : देवतोद्देशेन द्रव्यत्यागो यागः, M.n. on Si. xiv. 20. ; (2) आलम्भः, सम्- (=killing : of animals). III. In gen. : (1) उत्सर्गः, *s. one's self* : आत्मोत्सर्गः : v. Surrender, destruction ; (2) व्ययः (=expense : q.v.), *at the s. of life* : प्राणव्ययेनापि, Mu.

SACRIFICE (v.) : यजति, -ते (यज्, c. 1. : religious), *let the son of Pāṇḍu s.* : यजतां पाण्डवः, Si. ii. 65. ; *what (men) s., give here* : यद्यजन्ति ददतीह, He. ; (2) त्यजति (त्यज्, c. 1.=to abandon, give up : q.v.), *s.d things to gods* : अत्यजन् (अयजन्, M.n.) द्रव्यजातमपदिश्य देवताः, Si. xiv. 20. ; *s.s (his) life* : त्यजति प्राणान्, Mu. i. 24. ; (3) आलभते, सम्-, (लभ्, c. 1. to kill), *Brāhmins s.d the horse according to the prescribed rite* : तं तुरङ्गं यथाशास्त्रमालभन्त द्विजातयः, Mah. xiv. 89. 1. ; (4) श्रपयति, सं- (=3), 2. : v. Also to offer.

SACRIFICER : (1) याजक (f. जिका=sacred s.) : v. Priest ; (2) यजमान (f. ना = lay s.), Si. xiv. 22. ; (3) यज्वन् (f. ज्वरी=1 and 2) ; (4) in gen. expr. by verb : v. To sacrifice.

SACRIFICIAL : (1) by comp., *s. vessel* : यज्ञपात्रम् ; *s. ground* : यज्ञसंस्तरः, Mah. ; *s. work* : यज्ञकर्मन् (n.), Si. xiv. 1. ; (2) यज्ञिय (f. या).

SACRILEGE : (1) देवस्वापहारः *or* -हरणम्, and sim. comp.s. ; (2) दूषणम् (=profanation, polluted).

SACRILEGIOUS : पाषण्ड- in comp. : v. Also impious.

SACRILEGIOUSLY : (1) पाषण्डवत् ; (2) धर्मं निहत्य and sim. comp.s.

SACRISTY : पुण्यशाला, -आगारम्, and sim. comp.s. (??).

SAD : I. Mournful : q.v. : (1) शोकाकुल (f. ला) ; (2) विषण्ण (f. ण्णा dejected) ; (3) म्लान (f. ना), परि- (=drooping, gloomy : as of the countenance). II. Causing sorrow : (1) शोचनीय (f. या), परि- ; (2) शोकावह (f. हा) and sim. comp.s. III. Naughty, wicked : q.v.

SADDEN : विषण्णीकरोति : v. To grieve, deject.

SADDLE (subs.) : (1) पर्याणम्, *mounting the s.d Rainbow* : आरोपितपर्याणमिन्द्रायुधमारुह्य, K. ; *took off the s. from Rainbow* : व्यपनीतपर्याणमिन्द्रायुधमकरोत्, R. ; (2) पल्य(र्य)यनम्, Ph. : *both in s. and in harness* : पृष्ठेषु च रथेषु च, Mah. iv. 3. 5.

SADDLE (v.) : I. Lit. : पर्याणम् आरोपयति (c. of रुह्), ददाति (दा, c. 3.), etc. (with loc.), K. : v. To put. II. Fig. : expr. with भारः (= burden) or by circumlo.

SADDLE-BAG : perh. पल्ययन- *or* पर्याणगोणी.

SADDLE-BOW : पल्ययन- *or* पर्याण-मुखम् (?).

SADDLE-HORSE : perh. वाहाश्वः and sim. comp.s. Ph. : *good s.* : साधुवाहिन् (m.), A.

SADDLER : पर्याण- *or* पल्ययन-कारः (f. री : ?).

SADDUCEE : a sect : *सिद्धकाम (f. मा).

SADLY : I. Mournfully : (1) सशोकम् ; (2) by adj. II. Strongly : बलवत्.

SADNESS : (1) विषादः ; (2) विषण्णता ; (3) शोकाकुलता and sim. deriv. : v. Sorrowfulness.

SAFE (adj.) : (1) सुरक्षित (f.=well-protected), *and naturally s.* : प्रकृत्या च सुरक्षितम्, Mah. iii. 15. 17. ; (2) सुस्थ (f. स्था=uninjured, as of parts : v. Healthy, well) ; (3) अलङ्घ्य (f. ङ्घ्या =inviolable), *we are made s. against the enemies of gods* : त्रिदशप्रतिपक्षस्यालङ्घनीये कृते स्वः, V. ii. ; (4) निराबाध (f. धा), असम्बाध (f. धा), and sim. comp.s. (rare).

SAFE (subs.): (1) लौहपेटिका (=iron chest); (2) कोष्ठः (for stores).

SAFE-CONDUCT : अभयपत्रम् and sim. comp.s (??).

SAFEGUARD : (1) रक्षा, अभि-, सं- ; (2) गुप्तिः : v. Protection.

SAFELY : (1) निराबाधम् ; (2) असम्बाधम् ; (3) अक्षतम्.

SAFETY : (1) रक्षा (=protection); (2) gen. expr. by adj. : v. Safe. Ph. : *to promise s.* : अभयं ददाति ; *in s.* : v. Safely.

SAFETY-VALVE : *रक्षाविधानम्.

SAFFLOWER : कुसुम्भम्, *dyed with s.* : कौसुम्भ (f. म्भी).

SAFFRON : कुङ्कुमम्, "बाह्लीकदेशसञ्जातं कुङ्कुमं पाण्डुरं मतम्," Bha.; *dark-red with s.* : कुङ्कुमारुण (f. णा), Ki. ix. 23.

SAGACIOUS : (1) तीक्ष्णबुद्धि (mfn.) ; (2) सूक्ष्मधी (n. धि) ; (3) चतुर (f. रा=cunning) ; (4) कुशाग्र- (*or*-ग्रीय)-मति (mfn. = very s.).

SAGACIOUSLY : (1) तीक्ष्णबुद्ध्या ; (2) सूक्ष्मधिया, etc.

SAGACITY : (1) तीक्ष्णबुद्धिः ; (2) सूक्ष्मधीः ; (3) कुशाग्रमतिः, etc.

SAGE : I. Wise : q.v. : प्राज्ञः (f. ज्ञा). Ph. : *holy s.* : (1) ऋषिः ; (2) मुनिः, *even s.s err* : "मुनीनाञ्च मतिभ्रमः. II. The plant : perh. बर्बरी.

SAGELY : प्राज्ञवत् : v. Wisely.

SAGITTARIUS : धनुस् (mn.).

SAGO : *सागुः (both of the palm and the preparation).

SAIL (subs.) : I. Of a ship : (1) वातवसनम् and sim. comp.s. ; (2) perh. पताका, Mah. i. ; Ram. ii. Ph. : *to set s.* : नावं मुञ्चति, D. vi. II. A ship : q.v. : नौः.

SAIL (v.) : I. To be impelled by wind : वायुना चोद्यते (pass. of चुद्) etc., *s. ing against wind* : अननुकूलवातनुन्ना, D. vi. : v. To drive. II. To set on a voyage : पोतेन (=on a boat) *or* समुद्रेण (by sea) गच्छति (गम्, c. 1. etc.), *s. to the island* : प्रवहणेन द्वीपं गच्छ, K. s. 25. 36. ; *s.ed on his ship* : तदीयं यानपात्रमधिरुह्य प्रतस्थेऽम्बुधिवर्त्मना, 40. ; *s. ing (vessels)* : समुद्रयायिन् (f. नी) and sim. comp.s, M.n. : v. Ship, sea, go, pass.

SAILYARD : *वातवसनसंस्तरः and sim. comp.s.

SAILOR : (1) नाविकः, D. vi. ; (2) कर्णधारः (prop. = helmsman), K. s. 18. 300. ; (3) पोतवाहः, -कः and sim. comp.s. : v. Ship.

SAINT : (1) सिद्धः, -जनः etc. ; (2) ऋषिः (=sage) ; (3) भगवत् (m.=as a title). *S. Anthony's fire* : उदर्दः.

SAINTED : I. Sacred : q.v. II. Of the dead : (1) मुक्तिभाज् (mfn.) ; (2) दिवं गत (f. ता); etc.

SAINTLY : (1) पवित्र (f. त्रा) : v. Sacred ; (2) विमल (f. ला) : v. Pure.

SAKE : Ph. : *for the s. of* : -अर्थम् *or* -अर्थे in comp. : v. For (III, II.).

SALACIOUS : कामुक (f. की) : v. Lustful.

SALAD : *शाकावदंशः ; सारदः.

SALAMANDER : गोधाविशेषः, *सौरमन्द्रः.

SAL-AMMONIAC : नैशदलम्.

SALARIED (adj.) : वेतनभोगिन् (f. नी) and sim. comp.s.

SALARY : (1) वेतनम्, *s. as arranged* : यथाकृतं वेतनम्, N.s. : v. Pay.

SALE : विक्रयः, *after s.* : विक्रयानन्तरम्, Bha. ; *non-delivery after s.* : विक्रयासम्प्रदानम्, Viv. : v. To sell. *Underhand s.* : अवक्रयः, Y. ii. 243.

SALEABLE : (1) विक्रेयः (या, यं), *even a sold article is s…* : विक्रीतमपि विक्रेयम्, Y. ii. 252. ; (2) विक्रेतव्य (f. व्या) (rare).

SALESMAN : (1) विक्रेतृ (f. त्री) ; (2) विक्रयकारिन् (f. णी) ; etc.

SALIENT : प्रधान (f. ना = chief : q.v.).

SALINE : *s. taste* : लवणरसः : v. Salt. Ph. : *s. soil* : (1) ऊषरः (रा, रं) ; (2) ऊषः(षा), V. p. vi. 5. 46.

SALIVA : (1) लाला ; (2) सृणिका (rare).

SALIVARY, SALIVAL : expr. by comp.

SALIVATE : लालां स्रावयति (c. of स्रु).

SALIVATION : लालास्रवः *or* स्रुतिः *or* स्यन्दः.

SALLOW : (1) आपीत (f. ता = yellowish) ; (2) पाण्डु (mfn. = pale).

SALLOWNESS : (1) आपीतता ; (2) पाण्डुता ; (3) विवर्णता.

SALLY (v.) : निष्पतति, अभि-, (पत्, c. 1.) : v. To rush.

SALLY (subs.) : I. Lit : (1) निष्पतनम् ; (2) प्रपातः. II. Fig. : flight : (1) विलासः ; (2) विलसितम्.

SALMON : रोहितनिभो मत्स्यविशेषः.

SALOON : शाला : v. Hall.

SALT (subs.) : I. Lit. : लवणम्, *sea-water is (impregnated) with s. and alkalis* : सामुद्रं जलं सक्षारलवणम्, Bha. ; *cooked with s., ginger and asafœtida* : सिद्धा लवणार्द्रकहिङ्गुभिः, Bha. Ph. : *sea-s.* : सामुद्रं लवणम् *or* वसिरम् ; *black-s.* : विडम् ; *Sambher-s.* : वसुकम् ; *rock-s.* : सैन्धवम् *or* शीतशिवम्, A. II. Fig. : लावण्यम् (?). III. In chem. : expr. by लवणम्.

SALT (adj.) : लवण- in comp., *sea of s.-water* : लवणोदः ; *s.-mine* : लवणखनिः ; *s.-works* : लवणशाला (?).

SALT (v.) : लवणीकरोति *or* लवणयति (nomi. ??).

SALT-CELLAR : (1) लावणिकम्, Wilson ; (2) लवणभाजनम्.

SALTED (adj.) : (1) लावण (f. णी) ; (2) लवणसंसृष्ट (f. ष्टा) and sim. comp.s.

SALTISH : ईषल्लवण (f. णा) and sim. comp.s.

SALTNESS : (1) expr. by लवणम् ; (2) लवणता, -त्वम् *or* लावण्यम् (rare), "लावण्यमस्ति बहु तत्र किमत्र चित्रम्", Amaru. ; (3) लवणः(-रसः) (of the taste).

SALTPETRE : (1) यवक्षारः ; (2) तीक्ष्णरसः (rare).

SALUBRIOUS : (1) स्वास्थ्यकर (f. री) and sim. comp.s. ; (2) निरामय (f. या) ; (3) अनाविल (f. ला), M. vii. 69. ; (4) क्षेम्य (f. म्या), M. vii. 212.

SALUBRIOUSLY : expr. by adj. or comp.

SALUBRIOUSNESS, SALUBRITY : (1) स्वास्थ्यकरता ; (2) निरामयता ; (3) अनाविलता ; and sim. comp.s.

SALUTARY : क्षेमङ्कर (f. रा), B. xii. 6. and sim. deriv. : v. Also salubrious, beneficial. useful.

SALUTATION : v. Salute (I).

SALUTE (subs.) : I. Salutation : (1) अभिवादः, -नम् ; (2) वन्दना ; (3) प्रणामः *or* प्रणतिः (prop. =bow) ; (4) नमस्कारः (=3) ; (4) नमस्या (rare), N. xiv. I. II. Kiss. : q.v. : चुम्बनम्.

SALUTE (v.) : (1) वन्दते, अभि- (वन्द्, c. 1.), *I s. the parents of the world* : जगतः पितरौ वन्दे, R. ; (2) अभिवादयति, -ते (c. of वद्=to greet : q.v.) ; *I s. thee* : अभिवादये, Ve. vi. ; (3) नमति, प्र-, (नम्, c. 1. : prop. to make a bow), *always s. Suyodhana* : प्रणमन्ति सदा सुयोधनम् ; Ki. ii. 44.

SALUTER : expr. by verb.

SALVAGE : (1) उद्धृतम्, सम्- (of the property) ; (2) उद्धारः (of the compensation).

SALVATION : (1) त्राणम्, परि- ; (2) तारणम्, सं- ; (3) उद्धारः, सम्-.

SALVE : अञ्जनम् : v. Ointment.

SALVER : (1) रूप्यपात्रम् ; (2) रजतभाजनम् ; etc.

SALVO : I. Exception, excuse : q.v. II. A volley : q.v.

SALVOLATILE : *चाय्यलवणम्.

SAME : I. Identical : expr. by तद्, *it is like it, but not the s.* : सदृश एषः, न पुनः सः, Mr. ix. ; *it is certainly the s.* : नियतं स एषः, U. iii. 12. ; *saying he is the s.* : सोऽयमितीरयित्वा, Ma. i. 25. ; *the order is to go to the very s. place* : तत्रैव गमनादेशः, Vi. iv. 43. ; *what I am, the s. is the son of Sun to you* : योऽहं सूर्यसुतः स एष भवताम्, Vi. v. 55. II. One, not different : (1) स- in certain comp.s. (G. § 109. A.), *of the s. colour* : सवर्ण (f. र्णा), Me. ; *at the s. time* : सममेव, Ki. xiv. 41. ; (2) एकः (का, कं), *living in the s. place* : एकायतनः (ना, नं), Mah. ; *in the s. place* : एकत्र, C. i. ; *getting on the s. chariot* : एकं स्यन्दमास्थितौ, R. i. 36. III. Corresponding : समः (मा, मं) *or* समानः (ना, नं) : v. Equal, like, Ph. : *in the s. manner* : तथा, तद्वत् ; *s. as* : यथा…तथैव.

SAMENESS : (1) ऐक्यम् (=identity) ; (2) साम्यम् (=similarity) ; (3) by circumlo. : v. Same.

SAMPLE : आदर्शः : v. Also specimen.

SAMPLER : perh. सूचिकर्मप्रतिकृतिः, and sim. comp.s.

SANATIVE, SANATORY : (1) प्रति(ती)कार- in comp. ; (2) रोगनाशन (f. नी) and sim. comp.s.

SANCTIFICATION : I. The act : expr. by verb. II. The state : पवित्रता : v. Sacredness.

SANCTIFIER : expr. by verb.

SANCTIFY : (1) पवित्रयति (nomi.) ; (2) पुण्यीकरोति ; (3) पवित्रीकरोति : v. Also to consecrate, purify.

SANCTIMONIOUS : I. Sacred : q.v. II. Hypocrite : q.v. : दाम्भिक (f. की).

SANCTIMONY : I. Sacredness : पवित्रता. II. Assumed : दाम्भिकता.

SANCTION : I. Subs. : शासनम् (?) : v. Permission, ratification. II. Verb. : शास्ति, अनु-, (शास्, c. 2.) : v. To permit, confirm.

SANCTITY : (1) पवित्रता : v. Sacredness ; (2) निर्मलता : v. Purity.

SANCTUARY : I. Of a temple : (1) गर्भागारम्, Wilson ; (2) गर्भः, Mat. II. A temple : q.v. : महालयः. III. Refuge : q.v. : शरणम्.

SAND (subs.): I. Lit. : (1) वालुः, -का, *fomentation with s.* : वालुकास्वेदः, Bha. ; *heated s.* : करम्भवालुका, V. p. vi. 5. 45. ; (2) सिकता (gen. pl.), *particles of s.* : सिकतांशवः ; *even in s.* : सिकतास्वपि, J. II. In pl., *a sandy country* : मरुः, -भूमिः, *crossing the s.s of Marwar* : मरुधन्वमतिक्रम्य, B.p. i. x. 35.

SAND (v.) : I. To cover with s. : सिकताभिर् आवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To cover. II. To ground on s. : q.v. : *to be s.ed* : सैकते पतति.

SAND-GLASS : वालुकायन्त्रम्, Su. com.

SANDSTONE : सिकतोपलः, and sim. comp.s. (??).

SANDAL : I. The tree : (1) चन्दनः ; (2) रक्तचन्दनः (=red s.). N.B. (a) use n. for the wood ; (b) used also for the unctuous preparation. II. A shoe : कोषी(शी).

SANDARAC(CH) : I. A tree : वृक्षविशेषः. II. Realgar : रक्तधातुः.

SAND-BLIND : perh. नकुलान्ध (f. न्धा), Bha.

SANDERS : (1) रक्तचन्दनः (red s.) ; (2) पीतद्रुः (yellow s.).

SANDY : I. Lit. : (1) वालुकामय (f. यी) ; (2) वालुकाकीर्ण (f. र्णा) ; and sim. comp.s. II. Sand-coloured : वालुकानिभ (f. भा) and sim. comp.s.

SANE : I. Healthy : q.v. : सुस्थ (f. स्था). II. In mind, not mad : (1) प्रकृतिस्थ (f. स्था), "ममैष पुत्रो वायुग्रस्तश्चिरं चिकित्सितः प्रकृतिस्थ एव जातः", D. 11. ; (2) अविचलितबुद्धि (mfn.), C.s. ; (3) अनुपहतमनस् (mfn.) ; and sim. comp.s.

SANGUINARY : I. Of men : (1) रक्तप्रिय (f. या) and sim. comp.s. ; (2) जिघांसु (mfn.= murderous). II. Of acts : रक्तदूषित (f. ता) and sim. comp.s.

SANGUINE : I. Hopeful : q.v. : (1) आशावत् (f. ती) ; (2) जातास्थ (f. स्था), *I being s.* : जातास्थया मया, D. ii. II. Ardent, deep : q.v. : गाढ (f. ढा).

SANIES : पूयम् : v. Pus.

SANITY : (1) प्रकृतिस्थता ; (2) सुस्थता (only of body).

SANSKRIT : (1) संस्कृतम् ; (2) संस्कारपूता भाषा, and sim. expr.s, *praised the bridegroom in s.* : संस्कारपूतेन वरं तुनाव, Ku. vii. 90.

SAP : I. Subs. : रसः. II. Verb : खनति (खन्, c. 1.) : v. To undermine.

SAPID : स्वादु (f. also द्वी) : v. Tasteful.

SAPIENT : प्राज्ञ (f. ज्ञा) : v. Wise.

SAPLESS : (1) नीरस (f. सा) ; (2) विरस (f. सा) : v. Also dry.

SAPLING : (1) वृक्षकः, Ku v. 14. ; (2) बालवृक्षः and sim. comp.s.

SAPONACEOUS : (1) मेदुर (f. रा) ; (2) चिक्कण (f. णा.).

SAPPER : खनकः : v. Miner.

SAPPHIC : *साफव (f. वी).

SAPPHIRE : इन्द्रनीलः *or* महानीलः, *a bed of s.s* : इन्द्रनीलस्थलम्, Si. iii. 11.

SAPPY : (1) रसवत् (f. ती) ; (2) सरस (f. सा) ; (3) रसाढ्य (f. ढ्या) and sim. comp.s.

SARCASM : (1) अवक्षेपः *or* आक्षेपः (=reproach) ; (2) व्यङ्ग्योक्तिः (?) ; (3) कर्कशपरि(री)हासः and sim. expr.s. (=bitter zest).

SARCASTIC,-AL : (1) by comp. ; (2) अरुन्तुद (f. दा=tainting).

SARCASTICALLY : (1) सावक्षेपम् ; (2) साक्षेपम् ; (3) by adj.

SARCOPHAGUS : a lime-stone : *मांसादः.

SARDINE : मत्स्यविशेषः.

SARDONIC : Ph. : *s. laugh* : विकृतहासः, and sim. comp.s.

SARDONYX : a gem : गोमेदः, -कः (?).

SARSA,-PARILLA : उत्कटम् (?), Wilson.

SASH (subs.) : I. A belt : perh. परिकरः, *wearing a s.* : बद्धपरिकर (f. रा). II. Of a window : perh. काचाधारः.

SATAN : *शातनः, पिशाचः (=devil, demon : q.v.).

SATANIC : (1) पैशाच (f. ची : demoniac) ; : *शातनीय (f. या).

SATCHEL : v. Sachel.

SATE, -D : v. Satiate, -d.

SATELLITE : I. Lit. : उपग्रहः. II. A dependant : पार्श्वचरः.

SATIATE : तर्पयति, सं-, परि-, (c. of तृप्), *s.d forefathers* : पितॄनताप्सीत्, B.i. : v. To satisfy. *Be s.d* : तृप्यति, सं-, परि- (तृप्, c. 4.), *he was s.d when the rice was entirely finished* : सशेष अन्धस्यतृप्यत, D. vi.

SATIETY : (1) तृप्तिः, परि-, सं-, *to receive s.* : तृप्तिमधिगच्छति, Mah. ; (2) सौहित्यम् (rare), Vi. ; (3) वैतृष्ण्यम्.

SATIN : चीनम् *or* चीनांशुकम् : v. Silk.

SATIRE : साक्षेपगीतम्, and sim. comp.s may be used : v. Sarcasm.

SATIRIC,-AL : (1) expr. by comp.: v. Sarcasm; (2) सावक्षेप (f. पा=reproachful) ; (3) सावहास (f. सा=contemptuous).

SATIRICALLY : (1) सावक्षेपम् (=reproachfully); (2) सावहासम् (=contemptuously).

SATIRIS(Z)E : perh. सावक्षेपं मृद्नाति *or* मर्दयति (मृद्, c. 9. and c. 10).

SATIRIST : आक्षेपगीतकृत् (mfn.), -वक्तृ (f. क्त्री), प्रणेतृ (f. त्री), etc. (??).

SATISFACTION : I. Gratification, contentment. (1) सन्तोषः *or* परितोषः, *the old husband could not give her s.* : स वृद्धपतिस्तस्याः सन्तोषाय नाभवत्, H. i. ; (2) तुष्टिः, सं-, परि-, *deriving s. at night* : तुष्टिमुपेयुषां निशि, N. xvi. 111. ; (3) तृप्तिः, सं-, परि-, *great men do not get s. even with the greatest greatness* ; तृप्तियोगः परेणापि महिम्ना न महात्मनाम्, Si. ii. 31. II. As of hunger : (1) शान्तिः : v. Mitigation ; (2) निराकरणम् : v. Removal. III. As of debts. : शोधः, -नम्, परि-.

SATISFACTORILY : expr. by circumlo. or pres. part. : v. To satisfy.

SATISFACTORY : (1) gen. expr. by subs. or verb ; (2) उपयुक्त (f. क्ता - proper, fit : as a s. reply) ; (3) तुष्टिद (f. दा), तर्पण (f. णी), etc. (=satisfying).

SATISFY : I. In gen. : (1) पूरयति (पूर्, c. 10. =to fill up : of the feelings), *my child, s. your curiosity* : पूरयतु कुतूहलं वत्सः, U. iv. ; (2) तर्पयति, सं-, परि-, (c. of तृप् - to satiate : as with food), *and with various drinks s.ed the great Brahmins* : तर्पयामास विप्रेन्द्रान् पेयैश्च बहुविस्तरैः, Mah. ii. 4. 4. ; (3) तोषयति, सं-, परि-, (c. of तुष्,=to please, delight : q.v.), *you go there and s. him and return quick* : त्वं तत्र गत्वा तं सन्तोष्य सत्वरमागमिष्यसि, H, ii. ; (4) शोधयति (c. of शुध्,=to clear : as of debts). II. To free from doubt : q.v. : प्रतिपादयति (c. of पद्=to establish : with acc. of thing and dat. of person). *To be s.ed* : (1) तुष्यति, सं-, परि-, प्र-, (तुष, c. 4.), B. xii. 83. ; (2) तृप्यति, परि-, सं-, वि-, *still not being s.ed* : अवितृप्ततया (संशयगतत्वेन, M.n.) तथापि, Ki. ii. 29.

SATRAP : (1) क्षत्रपः (?) ; (2) मण्डलेशः ; (3) भोगपतिः.

SATRAPY : (1) मण्डलम् (=circle) ; (2) प्रदेशः (=province).

SATURATE : gen. expr. with प्लुत (f. ता), परि-, आ-, सं-, : v. To steep.

SATURDAY : (1) शनिवारः ; (2) शनिवासरः and sim. comp.s.

SATURN : (1) शनिः ; (2) शनैश्चरः ; (3) शौरिः (rare).

SATURNALIA : शनैश्चरमहोत्सवः and sim. comp.s. (?).

SATYR : वनदेवता (?) ; सत्रः (?, सत्रम्=wood, Ki. xiii. 9.).

SAUCE : उपदंशः (=relish) ; सूपः (=broth).

SAUCEPAN : स्थोलः, -कः : v. Also pan.

SAUCER : (1) शरावम् (?) ; (2) आधारः (stand : when sense clear).

SAUCILY : धाष्ट्र्यात् *or* धाष्ट्र्येन : v. Impudently, shamelessly.

SAUCY : धृष्ट (f. ष्टा) : v. Impudent, shameless.

SAUNTER : मन्दं मन्दं परिक्रामति *or* -क्राम्यति (क्रम्, c. 1. and 4.).

SAUSAGE : a kind of food : *शासजम्.

SAVAGE : I. Wild : q.v. : वन्य (f. न्या), *like s. Pulindas* : वन्यैः पुलिन्दैरिव:, R. xvi. 19. II. Uncivilized, unpolished : (1) असभ्य (f. भ्या) ; (2) अशिष्ट (f. ष्टा). Ph. : *Kirātas, Śavaras, and Pulindas are different tribes of s.s* : भेदाः किरातशबरपुलिन्दा म्लेच्छजातयः, A. : v. Barbarian. III. Ferocious, cruel : q.v. : क्रूर (f. रा), Si. xv. 8.

SAVAGELY : (1) क्रूरम् ; (2) निष्ठुरम् : v. Fiercely, cruelly.

SAVAGENESS : (1) क्रौर्यम् : v. Ferocity, cruelty; (2) असभ्यता (=barbarity) ; (3) वन्यता (=wildness).

SAVANT : (1) पण्डितः ; (2) बुधः, -जनः : v. Wise.

SAVE (v.) : I. In theological sense : (1) तारयति, निस्, (c. of तॄ), *instantly s.d Yayāti* : ययातिं तारयामासुरञ्जसा, Mah. v. 122. 16.; (2) उद्धरति *or* -धारयति (हृ, c. 1. and its c., according to its sense), *one s. himself* : उद्धरेदात्मनात्मानम्, V. c. ; (3) त्राति *or* त्रायते, परि (त्रा, c. 2. or त्रै, c. 1.), *s. (me), Lord* : त्राहि त्राहि जगन्नाथ. II. To preserve : (1) त्रायते, *or* त्राति, परि-, *s. (your) friend* : परित्रायतां सुहृदम्, Sa. vi. ; (2) रक्षति, परि-, सं-, (रक्ष्, c. 1.), *s. him from Bhima* : रक्षैनं भीमात्, Ve. iii. : v. Also to protect, deliver. III. To lay by : (1) संचिनोति (चि, c. 5.) ; (2) रक्षति, सं-. IV. To spare : q.v.

SAVE, SAVING (prop.) : विहाय, अपहाय, वर्जयित्वा etc. : v. Except ; *s. attention to elders* : गुरुजनशुश्रूषां वर्जयित्वा, Na. v.

SAVING (subs.) : I. The act : (1) त्राणम्, परि- ; (2) रक्षा, सं- ; (3) उद्धारः, सम्- ; (4) तारणम्, सं- ; (5) सञ्चयः ; for dif. : v. To save. II. Any thing saved : (1) सञ्चित (f. ता) ; (2) रक्षित (f. ता).

SAVINGLY : expr. by circumlo. : v. To save, saving.

SAVINGS BANK : सञ्चितकोषः and sim. comp.s : v. Bank.

SAVIOUR : (1) त्रातृ (f. त्री), परि- ; (2) त्रायक (f. यिका), परि- ; (3) उद्धर्तृ (f. र्त्री), सम्- ; (4) तारक (f. रिका), निस्- ; (4) रक्षितृ (f. त्री), *s. of snakes* : नागानां रक्षिता, Na. 77.

SAVORY (subs.) : सुगन्धिलताविशेषः ; *शावरी.

SAVO(U)R (v.i.) : I. To taste : q.v. ; स्वदते (स्वद्, c. 1.). II. To smell : q.v. : expr. with गन्धः.

SAVO(U)R (subs.) : I. Taste : q.v. : रसः. II. Smell : q.v. : गन्धः.

SAVO(U)RY : I. Tasty : (1) सरस (f. सा) ; (2) स्वादु (f. also द्वी). II. Fragrant : q.v. : सुगन्धि (mfn.).

SAVOY : *कपिभेदः.

SAW (subs.) : I. The tool : (1) करपत्रम्, *cut off by s. like teeth* : दन्तकरपत्रनिकृत्त-, Vi. v. 29. ; (2) क्रकचम्, "क्रकचव्यवहारः", Li. II. Proverb : q.v.

SAW (v.) : क्रकचेन पाटयति (पट्, c. 10.), Mr. x. 47. *or* दारयति (c. of दॄ), *s.ing of timber* : दारुदारणम्, Li. 200. ; *wood for s.ing* : क्राकच्यं काष्ठम्, Li.

SAWDUST : क्रकचचूर्णम् (?) ; क्राकच्यकाष्ठचूर्णम् and sim. comp.s.

SAW-FISH : क्रकचमुखः ; मत्स्यविशेषः.

SAWPIT : क्रकचगतिः and sim. com.s (??).

SAWYER : (1) क्राकचिकः, Ram. ; (2) दारुदारकः and sim. comp.s.

SAY : (1) वक्ति (वच्, c. 2.), *we s.* (=reply), *there is omniscient God* : उच्यते, अस्ति सर्वज्ञं ब्रह्म, S. ; *in the first chapter, we have said* (= shewn) *that God is the cause of the whole world* : प्रथमे पादे समस्तस्य जगतः कारणं ब्रह्मेत्युक्तम्, S. ; (2) ब्रवीति *or* ब्रूते (ब्रू, c. 2.), *you better s. whether you can call him a man* : पुरुषोक्तिः कथं तस्मिन् ब्रूहि, Ki. xi. 71. ; *they s.* (=it is said) : आहुः, M. ix. 84. ; (3) वदति (वद्, c. 1.), *s. what*

has not been taken away : वद किं न मे हृतम्, R. viii. 67. ; *I do not say anything to you* : त्वां न किञ्चिद्वदामि, N. iii. 134. ; (4) गदति, नि-, (गद्, c. 1.), *said again to the fine-toothed (lady)* : भूयः सुदतीं जगाद, R. vi. 37. ; (5) भाषते (भाष्, c. 1.), *again said fearlessly to Indra* : पुनर्बभाषेऽपभयः पुरन्दरम्, R. iii. 51. ; (6) भणति (भण्, c. 1.), *the daughter of Bhima said pleased but at the same time ashamed* ; व्रीणा च हृष्टा च बभाण भैमी, N. iii. 67. ; (7) कथयति (कथ्, c. 10. =to tell), *s. what for* : कथय कस्मिन्निमित्ते, Mu. i. ; (8) आचष्टे (चक्ष्, c. 1.=7.), *who s. you are* : का त्वमाचक्ष्व, R. xvi. 8. ; (9) शंसति, आ-, (शंस्, c. 1.=7.), *swan, say what she told me* : किं मामाह सा शंस हंस, N. ii. 134. ; (10) अभिदधाति *or* -धत्ते (धा, c. 3. : prop.=to address), *s. what I shall do for you* : तवेप्सितं किं विदधेऽभिधेहि, N. iii. 52.

SAY, -ING (subs.) : (1) उक्तिः ; (2) वचनम् ; (3) वचस् (n.) ; (4) वाक्यम् ; (5) वाच् (f.) ; (6) वादः, प्र- : (7) भाषितम् ; (8) गदितम्, नि- ; (9) भणितम्, etc.

SCAB : I. A disease : पामन् (n.) *or* पामा, *destroying s.* : पामाहरः, Bha. : v. Also itch. II. A thin coating : किणः. III. A mean fellow: दुरात्मन् (mfn.).

SCABBARD : कोषः : v. Sheath.

SCABBY : (1) पामन (f. ना) ; (2) कच्छुर (f. रा); (3) सिध्मल (f. ला).

SCABIOUS : कण्डूमत् (f. ती=itchy), Bha.

SCAFFOLD, -ING (subs.) : I. Lit. : मञ्चः. II. For execution : वध्यकाष्ठम् (comp. वध्यपुरुष, वध्यभूमिः, शीर्षच्छेदनशूलः of Mr. x.).

SCALD : I. Verb : no proper equiv. : तप्तजलादिना दहति (दह्, c. 1.=to burn : q.v.) *or* ग्लपयति (c. of ग्लै) *or* म्लापयति, परि- (c. of म्ला). II. Subs. : perh. स्फोटः ; दाहः (=burnt), P. v. 10.

SCALE (subs.) : I. In pl.- a balance : q.v. : तुला : *the fulcrum* : धटः, Mit. II. Its dish : (1) शिक्यम् (=loop), *to put in the s.* : शिक्यम् आरोपयति, V.s. ; (2) पार्श्वः (=side), Mit. III. In astro. : तुला. IV. Of fishes : (1) शल्कम्, -लम् ; (2) वल्कम्, -लम्. V. Of serpents : मण्डलम् (=circular spot), Sr. VI. Of metal etc : पत्रम् (=leaf) ; फलकम् (=plate). VII. A ladder : q.v. : सोपानम्. VIII. In music : ग्रामः, Si. i. 10. IX. A basis : (1) Often by मूलम् (=root) ; (2) परिमाणम् *or* प्रमाणम् (=measure). Ph. : *on a small s.* : अल्पपरिमाणम्.

SCALE (v.) : I. To climb. q.v. : आरोहति (रुह्, c. 1.). II. To cross by s.ing : लङ्घयति, उद्-, वि-, अभि- (लङ्घ्, c. 10.), D. iii. III. To take off s.s : व(श)ल्कयति (nomi.) ; विव(श)ल्कीकरोति ; etc.

SCALENE : *s. triangle* : विषमत्रिभुजः.

SCALLOP : I. Verb : कल्पयति, परि- (c. of क्लृप्, : might be used also of s.ed oysters). II. Subs. : कम्बुभेदः.

SCALP : I. Verb : मुण्डम्, etc. त्वचयति (nomi.) : v. Also to remove. II. Subs. : मस्तकत्वच् (f.) and sim. comp.s : v. Head, skin.

SCALPEL : छुरिकाविशेषः : v. Knife.

SCALY : (1) शल्कलिन् (f. नी) ; (2) सशल्क (f. ल्का) ; (3) वल्कावृत (f. ता) ; etc.

SCAMP : (1) खण्डितवृत्त (f. त्ता) ; (2) दुर्वृत्त (f. त्ता) ; and sim. comp.s.

SCAMPER : विद्रवति (द्रु, c. 1.) : v. To run.

SCAN (v.) : I. To examine attentively : q.v. : सूक्ष्मं निरूपयति (रूप्, c. 10.). II. Of verses : चरणान् विभजति (भज्, c. 1. : ?).

SCANDAL : I. Calumny : (1) निर्वादः, परि(री)वादः *or* अपवादः, *afraid of popular s.* : जननिर्वादभयात्, Ki. ii. 10. ; (2) वाच्यम् *or* वचनीयम्, *this s. will remain* : वचनीयमिदं व्यवस्थितम्, Ku. iv. 21. ; (3) दुर्वर्णः *or* अवर्णः, *I cannot bear this first s.* : सोढुं न तत्पूर्वमवर्णमीशे, R. xiv. 38. ; (4) निन्दा (=censure : q.v.), *s. about wife* : कलत्रनिन्दा, 33. II. Fig., disgraceful : q.v. : कलङ्कः.

SCANDALIZE : बीभत्सं जनयति (जन्, c. 10.) : v. Also to offend, wound.

SCANDALOUS : I. Disgraceful, infamous : q.v. : कलङ्ककर (f. री). II. Offensive, opprobrious : q.v. : गर्हित (f. ता).

SCANDALOUSLY : expr. by adj. or circumlo.

SCANSION : छन्दश्चरणविभागः (?) ; वृत्तपादगणना (?).

SCANT : I. Adj. : v. Scanty. II. Verb : v. To stint, limit.

SCANTILY : (1) स्वल्पम् : v. Little ; (2) अप्रचुरम् ; (3) अपर्याप्तम्.

SCANTINESS : I. Want of sufficiency : (1) स्वल्पता : v. Littleness ; (2) अप्राचुर्यम् ; (3) अपर्याप्तता. II. Narrowness, smallness : तनुता.

SCANTY : Not sufficient : q.v. : (1) स्वल्प (f. ल्पा) : v. Little ; (2) अप्रचुर (f. रा) and sim. comp.s. II. Narrow, small : q.v. : तनु (f. also न्वी).

SCAPEGOAT : fig. : (1) बलिः (=oblation) ; (2) दायिन् (f. नी ?).

SCAPEGRACE : निर्मर्याद (f. दा) : v. Also prodigal.

SCAPULAR, -Y : (1) स्कन्ध-in comp. : v. Shoulder ; (2) स्कन्धगत (f. ता).

SCAR (subs.) : I. Of a wound : (1) क्षतम्, *a dreadful s.* : विकरालं क्षतम्, P. iv. 4. ; (2) क्षतचिह्नम् and sim. comp.s. II. Fig. : कलङ्कः.

SCAR (v.) : Chiefly in *s.red* : क्षताङ्कित (f. ता), किणाङ्क (f. ङ्का, etc.).

SCARCE : विरल (f. ला) : v. Rare, uncommon.

SCARCE, -LY : (1) by adj., *one s. gets a matching wife* : दुर्लभा सदृशी भार्या, J. ; (2) कथमपि (=with difficulty : q.v.) ; (3) न (= not : of time), *s. a day passed* : नैकमपि दिनं गतम् ; (4) Sometimes by एव, *s. I had arrived* : आगतमात्र एव.

SCARCENESS, SCARCITY : I. In gen. (1) विरलता ; (2) दुर्लभता ; (3) दुष्प्राप्यता. II. Of provisions : दुर्भिक्षम् (=famine : q.v.).

SCARE : त्रासयति (c. of त्रस्) : v. To frighten.

SCARECROW : perh. त्रासनम्, वि- ; (2) by circumlo.

SCARF : no prop. equiv. : (1) सिचयः ; (2) चेलकः.

SCARIFICATION : त्वक्छेदः, -नम् and sim. comp.s.

SCARIFY : त्वचं छिनत्ति (छिद्, c. 7.) *or* उल्लिखति (लिख्, c. 6.).

SCARLET : (1) शोण (f. णा) : v. Red. ; (2) सिन्दूरसवर्ण (f. र्णा) ; (3) स्वच्छसिन्दूरभास् (mfn.) Ri. i. 24. Ph. : *s. fever* : उदर्दः, Wilson.

SCARP : no proper equiv. : उपसर्पः may be used.

SCATE : v. Skate.

SCATHELESS : (1) अक्षत (f. ता) ; (2) अविक्षत (f. ता) ; (3) अपरिक्षत (f. ता).

SCATTER : (1) किरति, प्र-, वि-, सं- (कृ, c. 6.), *to s. the ladies* : विकरितुं वधूः, Si. vi. 52. ; (2) विक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *s.ing the scent* : गन्धं विक्षिपन्, Ki. ix. 31. ; (3) वि-धूनोति, निर्-, विनिर् (धू, c. 5. : as armies), Vi. ii. 1.

SCAVENGER : (1) खलपूः (rare) ; (2) सम्मार्जकः (=sweeper).

SCENE : I. Stage : q.v. : रङ्गः, -भूमिः. II. Part of a play : अंकांशः, Sa. v. ; परिच्छेदः (?). III. A sight, spectacle : दृश्यम् : v. Also s. ry. IV. Place : q.v. : भूमिः.

SCENERY (subs.) : I. Natural : expr. by words meaning land, place : *wild mountain s.* : अरण्यगिरिभूमिः, Vi. v. ; *oh, how beautiful is the s. here* : अहो रामणीयकमस्य [मलयपर्वतस्य], Na. i. II. Artificial : v. Scene.

SCENT (subs.) : I. The sense of smell : घ्राणम् : v. Smell. II. Smell, odour : (1) गन्धः, *with the mere s.* : गन्धमात्रेण, Sa. iii, ; *sweet s.ed* : सुगन्धिन् (mfn.), Bha. ; *therefore it is not consonant to implicate here even the s. of action* : तस्मात् क्रियाया गन्धमात्रस्याप्यनुप्रवेश इह नोपपद्यते, S. ; (2) सौरभम् (=fragrance : q.v.), *of uncommon s.* : असाधारणसौरभः (भा, भं), K.

SCENT (v.) : I. To smell : q.v. : घ्राति, आ- (घ्रा, c. 2.). II. To perfume : q.v. : (1) वासयति (वास्, c. 10.) ; (2) सुरभीकरोति, *s.ed* : सुरभितः, Me. i. 53.

SCENTLESS : (1) निर्गन्ध (f. न्धा), Ku. ; (2) गन्धहीनः (ना, नं) ; and sim. comp.s.

SCEPTIC : (1) सन्देहकृत्, *an honest s.* : हेतुभिः सन्देहकृत्, Śridhara ; (2) सन्देहभृत्, V. iii. 35. (?) ; (3) हैतुकः, V.p. iii. 99.

SCEPTICAL : सन्देहभृत् (mfn.) and sim. comp.s.

SCEPTICISM : I. Doubt : q.v. : सन्देहः. II. The doctrine : हैतुकवादः (?).

SCEPTRE : (1) राजदण्डः (=mace) ; (2) छत्रम् (=umbrella : fig.), *loss of s.* : छत्रभङ्गः. Ph. : *to hold the s.*=reign : q.v.

SCEPTRED (adj.) : दण्डधार (f. री), Ka. i. 2. ; and sim comp.s.

SCHEDULE : I. A paper : पत्रम्. II. A list : q.v. : परिसंख्या.

SCHEME (subs.) : I. A plan : q.v. कल्पना. II. In bad sense : मन्त्रणा.

SCHEME (v.) : कल्पयति, परि-, सं-, (क्लृप्, c. 10.) : v. To plan, devise. *S.ing* : कुचक्रिन् (f. णी) : v. Also artful.

SCHISM : भेदः : v. Breach, separation.

SCHISMATIC, -AL : भेदकर (f. री) and sim. deriv.s.

SCHOLAR : I. A pupil : q.v. छात्र (f. त्री). II. A learned person : q.v. : पण्डित (f. ता).

SCHOLARLY : I. Learned, accomplished : q.v. : पण्डित (f. ता). II. Becoming a scholar : (1) पण्डितसदृश (f. शी) ; (2) पाण्डित्यगर्भ (f. र्भा) ; and sim. comp.s.

SCHOLARSHIP : I. Learning : q.v. : पाण्डित्यम्. II. Stipend : वृत्तिः.

SCHOLASTIC, -AL : (1) expr. by comp. : v. School ; (2) by circumlo. : v. Also scholarly.

SCHOLIAST : टीकाकार (f. री) : v. Commentator.

SCHOLIUM (pl.-A) : टीका : Commentary.

SCHOOL (subs.) : I. For instruction : (1) विद्यालयः and sim. comp.s., *this is the tenth year of your residence in s.* : अयमत्रात्रभवतो दशमो वत्सरो विद्यागृहमधिवसतः, K. ; *erected a palatial s.* : अमरागाराकारं विद्यामन्दिरमकारयत्, K. ; (2) मठः (religious ?), प्रबुद्धाध्ययनकमठेषु मठेषु, Va. II. System : (1) शाखा (=branch), *different s.s of Vedas* : वेदानां शाखाभेदाः, V. p. iii. 4. 4. ; (2) शाखिन् (m. : of men), *some s.s.* : एके शाखिनः, S. iii. 2. 2. Ph. : *epitome of the various s.s of Hindu philosophy* : सर्वदर्शनसंग्रहः. III. Fig., refuge, abode : q.v. : शरणम्.

SCHOOL (v.) : शिक्षयति (c. of शिक्ष्) : v. To teach.

SCHOOLFELLOW : (1) सहाध्यायिन् (f. नी) and sim. comp.s ; (2) सतीर्थ (f. र्था) *or* र्थ्य (f. र्थ्या) (rare), Ma.

SCHOOLING (subs.) : Ph. ; *s. fee* : शिक्षामूल्यम्.

SCHOOLMASTER : (1) शिक्षकः ; (2) अध्यापकः : v. Teacher.

SCHOOLMISTRESS : (1) शिक्षयित्री ; (2) अध्यापिका ; (3) उपाध्याया.

SCHOOL-ROOM : पाठशाला : v. School.

SCHOONER : नौभेदः ; मद्गुः (?).

SCIATIC (adj.) : *s. nerve* : बस्तिमार्गशिरा (?) ; *s. pains* : बस्तिशूलकोपः (?).

SCIATICA : prob. बस्तिशूलः, Bha.

SCIENCE : I. Knowledge : q.v. : ज्ञानम्. II. A branch of knowledge : (1) विद्या, *in the s.s of words (grammar), argument (logic), and truths (philosophy)* : शब्दहेतुसमयविद्यासु, D. ii. ; *learnt all s.s* : सर्वा विद्या जग्राह, K. ; (2) शास्त्रम् (as contained in books), *the s. of astronomy consists of three branches* : ज्योतिःशास्त्रं स्कन्धत्रयाधिष्ठितम्, V. m. 9. ; (3) विज्ञानशास्त्रम् (?=physical s.).

SCIENTIFIC, -AL : I. Used in science : expr. by comp., *s. enquiries* : विज्ञानगवेषणा (?). II. Versed in s. : विज्ञानविद् (mfn.) and sim. comp.s.

SCIENTIFICALLY : (1) विज्ञानशास्त्रानुसारेण (?) ; (2) यथाविज्ञानम् (?).

SCIMITAR : (1) खड्गः : v. Sword ; (2) निस्त्रिंशः ; (3) करपा(वा)लः.

SCINTILLATE : I. Lit. : स्फुलिङ्गान् मुञ्चति, वि- (मुच्, c. 6.). II. To sparkle : q.v. : स्फुरति (स्फुर्, c. 6.).

SCINTILLATION : (1) स्फुलिङ्गनिर्गमः and sim. comp.s ; (2) स्फुरितम् (fig.).

SCIOLIST : (1) पल्लवग्राहिपण्डितः ; (2) पण्डितमानिन् (f. नी) ; etc.

SCION : I. Lit. : नवपल्लवः : v. Shoot. II. A descendant : q.v. : *s.s of nobility* : कुलीनाः कुमाराः, N.

SCISSORS : (1) खण्डधारा ; (2) कर्तरी (?).

SCOFF (v.) : अवहसति (हस्, c. 1.) : v. To ridicule, mock.

SCOFF, -ING (subs.) : अवहासः : v. Ridicule, derision.

SCOFFER : (1) अवहासक (f. सिका) ; (2) उपहासक (f. सिका).

SCOLD (v.) : मर्त्सयति, परि-, सं-, (मर्त्स् , c. 10.) : v. To revile.

SCOLD (subs.) : दुर्मुख (f. खी) : v. Also shrew.

SCOLDING : I. Subs. : भर्त्सना. II. Adj. : आक्षारक (f. रिका) : v. Also abusive.

SCONCE : I. Verb : दण्डयति (दण्ड् , c. 10.) : v. To fine. II. Subs. : (1) दण्ड: (=fine : q.v.) ; (2) दीपाधार: (of candles).

SCOOP (v.) : I. To lade out : सिञ्चति (सिच् , c. 6. : used by boatmen). To dig out : कुट्टयति (कुट्ट् , c. 10. : its Bengali used for s.ed out canoes).

SCOOP (subs.) : I. A lade : q.v. : दर्वी. II. For boats : सेचनी. III. A hollow : q.v.

SCOPE : I. End, object : q.v. : अभिप्राय:. II. Limit, compass : q.v. : इयत्ता. III. Room, field : q.v. : अवसर:.

SCORBUTIC, -AL : *लवणरक्त-, in comp. ; लवणरक्तिन् (f. नी).

SCORCH : (1) दहति, निर्, वि-, परि, (दह्, c. 1.= to burn), *everywhere the ground is s.ed with fire* : दिशि दिशि परिदग्धा भूमय: पावकेन, Ri. i. 24. ; (2) तपति, निर् (तप् , c. 1.=to heat : q.v.).

SCORE (subs.) : I. Mark of number : चिह्नम् : v. Mark. II. Total number gained : expr. by circumlo., *what is the s.* : कस्य कति or किमावाभ्यामासादितम् : v. To get. III. Account, bill : q.v. IV. Indebtedness : expr. with देय (f. या). V. Twenty : q.v. : विंशति:. VI. Reason, sake : q.v. : *on the same s.* : तदेवार्थे. VII. In music : perh. विन्यास:.

SCORE (v.) : I. To mark, note : q.v. : अङ्कयति (अङ्क् . c. 10.). II. To draw a line across : रेखया कृन्तति (कृत्, c. 7. : after Bengali).

SCORN (subs.) : (1) अवज्ञा, -नम्, : v. Contempt ; (2) घृणा : v. Hatred.

SCORN (v.) : (1) अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) ; (2) अवमन्यते (मन्, c. 4.) : v. To despise.

SCORNFUL : (1) अवज्ञाव्यञ्जक (f. ञ्जिका) ; (2) घृणासूचक (f. चिका) : v. Also haughty.

SCORNFULLY : (1) अवज्ञया ; (2) सावमानम् ; (3) सावलेपम् ; etc.

SCORPION ; I. The reptile : वृश्चिक:. II. The sign : वृश्चिक:. III. An (ancient) engine : *पाषाणक्षेपकम्, -यन्त्रम्.

SCOT : कर: : v. Tax. Ph. : *s. free* (fig.) : अक्षत (f. ता), अविकल (f. ला), etc.

SCOTCH : I. Verb : भिनत्ति (भिद्, c. 6.). II. Adj. : *स्किाटीय (f. या).

SCOUNDREL : खण्डितवृत्त (f. त्ता) : Rascal, mean.

SCOUR (v.) : I. To clean : मार्ष्टि or मार्जयति, परि-, सं-, (मृज् , c. 2. and 10.). II. To pass swiftly over : q.v. : द्रुतं परिक्रामति (क्रम्, c. 1.)

SCOURGE (subs.) : I. Lit. : (1) कशा(षा) ; (2) प्रतिष्कश:(ष:). II. Fury, dreadul visitation : (1) धूमकेतु: ; (2) काल:.

SCOURGE (v.) : I. Lit. : कशया हन्ति, आ-, (हन्, c. 2.), ताडयति (तड् , c. 10.), प्रहरति (हृ, c. 1.). II. Fig. : तुदति (तुद्, c. 6.) : v. Also to chastise.

SCOURGING (subs.) : कशाघात: etc., *deserves s.* : कश्य (f. श्या).

SCOUT (subs.) : (1) चार: ; (2) चर: : v. Spy.

SCOUT (v.) : I. As s.s ; चरति, सं- (चर् , c. 1.), *let the s.s s. through every hermitage* : प्रतिमुनिनिलयं ते च चाराश्चरन्तु, Ve. vi. 2. II. To reject, scorn : q.v.

SCOWL : I. Subs. : (1) भ्रूभङ्ग: ; (2) भ्रू(भ्रु or भ्रू) कुटि:(टी). II. Verb : (2) भ्रूभङ्गं करोति or विदधाति (धा, c. 3.) ; (2) भ्रूकुटिं बध्नाति (बन्ध् , c. 9.).

SCRAGGY : I. Rough : q.v. : रूक्ष (f. क्षा). II. Lean : q.v. : कृश (f. शा).

SCRAMBLE (v.) : I. To climb up : हस्ताभ्यां धृत्वा or गृहीत्वा आरोहति or अधि- (रुह्, c. 1.). II. For things : संमर्दं करोति (with dat.) ; लालायते (nomi.=to shew eagerness).

SCRAMBLE, -ING (subs.) : I. Climbing : expr. by verb. II. For things : (1) संमर्द: ; (2) लालायितम् (=longing).

SCRAP : खण्ड: : v. Fragment.

SCRAPE (subs.) : I. Perplexity, difficulty : q.v. : कृच्छ्रम्, *got a s.* : कृच्छ्रगत (f. ता). II. An awkwardly bow : perh. मूर्ध: कम्प:.

SCRAPE (v.) : (1) उद्घर्षति (घृष्, c. 1.) : v. To rub. ; (2) उल्लिखति (लिख् , c. 6.) : v. To

scratch. *S. together* : समाहरति (हृ, c. 1.) : v. To collect.

Scraper : I. In gen. : घर्षणी, निर्. II. For the tongue : उल्लेखनी (?), Williams. III. For boats : अभ्रिः(भ्री).

Scraping (subs.) : I. The act : घर्षणम्, उद्-. II. That which is taken off by s. : (1) उच्छिष्टम् : v. Refuse ; (2) मलम् : v. Dirt.

Scratch (v.) : I. Lit. : वि-लिखति, उत्, प्र-, प्रोत्- (लिख्, c. 6.), *s.ing the roots of the wings with the beak* : विलिखंश्चञ्चुपुटेन पक्षती, N. ii. 2. ; *s. ed his golden stool with the feet* : पादेन हैमं विलिलेख पीठम्, R. vi. 15 II. To allay itching : कण्डूयति, -ते (nomi.), *s.ing the cheeks* : कटं कण्डूयमान (f. ना), R. ii. 36. III. To tear : q.v. : विदारयति (दृ, c. 10.). IV. To s. out : प्रमार्ष्टि (मृज्, c. 2.).

Scratch (subs.) : (1) लेखा, -खनम्, वि-, उत्-, *s.es with the nail* : नखलेखाः, Ki. ix. 78. ; (2) घृष्टम् (excoriation), Sr. ; (3) क्षतम् (= wound : with a qualifying word).

Scrawl (v.) : अस्पष्टं *or* स्थूलं लिखति (लिख्, c. 6.).

Scrawl (subs.) : (1) अस्पष्टलेखः ; (2) स्थूललेखः, etc.

Scream (subs.) : (1) चि(ची)त्कारः ; (2) आर्तनादः and sim. comp.s (of man) ; (3) उत्क्रोशः : v. Cry.

Scream (v.) : (1) चि(ची)त्कारं करोति ; (2) आर्तरवं विमुञ्चति (मुच्, c. 6.) : v. To cry, roar.

Screech : v. Scream, cry, roar.

Screech-owl : (1) कालपेचकः : v. Owl ; (2) उलूकः, V. m. 88. 2.

Screen (subs.) : I. In gen : आवरणम्. II. For a house : (1) तिरस्कर(रि)णी, *s. made of grass* : तृणगुणिततिरस्करणी, C. s. ; (2) य(ज)वनिका ; (3) काण्डपटः (for the tents), Si. v. 22.

Screen (v.) : (1) छादयति (छद्, c. 10.) : v. To cover ; (2) रक्षति (रक्ष्, c. 1.) : v. To protect, save.

Screw (subs.) : I. The machine : *कर्षणी. II. A miser : कृपण (f. णा).

Screw (v.) : I. To fasten : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. To press, squeeze : q.v. : निष्पीडयति (पीड्, c. 10.). III. To distort : q.v.

Scribble (v.), **Scribbling** (subs.) : v. Scrawl.

Scribbler : (1) कुललेखकः ; (2) Simply लेखकः : (when sense clear).

Scribe : (1) लेखकः ; (2) लिपिकरः, *s.'s fault* : लिपिकरप्रमादः.

Scrip : I. A bag : पुटः(टी). II. Of writing : पत्रिका.

Scriptural : expr. by comp.

Scripture : (1) वेदः ; (2) श्रुतिः ; (3) आगमः ; (4) आम्नायः.

Scrivener : I. Usurer : q.v. : कुसीदः II. A writer : लेखकः.

Scrofula : (1) गण्डमाला ; (2) कण्ठमाला.

Scrofulous : (1) गण्डमालिन् (f. नी) ; (2) कण्ठमालिन् (f. नी).

Scroll : (1) पटः(टः) ; (2) लेख्यम्, आ-, (of writing).

Scrotum : (1) कोषः(शः), अण्ड- ; (2) मुष्कः ; (3) वृषणः.

Scrub : प्र-मार्ष्टि *or* मार्जयति (मृज्, c. 2. and 10.).

Scruple : I. Subs. : सन्देहः : v. Doubt. II. Verb : संदिग्धे (दिह्, c. 2.) : v. To doubt, hesitate.

Scrupulous : I. Of men : सूक्ष्मजिज्ञासु (mfn.) : v. Also upright. II. Exact, nice : q.v. : सूक्ष्म (f. क्ष्मा).

Scrupulously : (1) सूक्ष्मम् : v. Nicely ; (2) निपुणम् : v. Carefully.

Scrupulousness : (1) सूक्ष्मजिज्ञासा (?) ; (2) आशङ्का (=apprehension : q.v.) ; (3) सूक्ष्मता (= nicety).

Scrutinize : सूक्ष्मं परिपश्यति (दृश्, c. 1.) *or* निरूपयति (रूप्, c. 10.) : v. Also to examine, search.

Scrutiny : (1) सूक्ष्मपरिदर्शनम् ; (2) सूक्ष्मनिरूपणम् ; (3) गवेषणा.

Scuff : वेगेन उह्यते (pass. of वह्) : v. To drive.

Scuffle : I. Subs. : कलिः : v. Struggle, quarrel. II. Verb : कलिं करोति : v. To struggle, quarrel.

SCULL : I. Skull : q.v. : कर्परः. An oar : क्षेपणिः.
SCULLERY : (1) पिठरम् (?), Wilson ; (2) भाण्डागारम् (?).
SCULLION : भाण्डमार्जक (f. र्जिका), -क्षालक (f. लिका), etc.
SCULPTOR : (1) त्व(त)ष्टृ (f. ष्ट्री) ; (2) तक्षक (f. क्षिका).
SCULPTURE : I. Subs. : (1) तक्षणम् ; (2) त्वक्षणम्. II. Verb : (1) त(त्व)क्षति (तक्ष् or त्वक्ष्, c. 1.). (2) उल्लिखति (लिख्, c. 6. : rare), Ki.
SCUM (subs.) : I. Lit. : (1) मण्ड (mn.), *poured off rice-s.* : अन्नमण्डमगालयत्, D. vi. ; (2) फेनः (=froth). II. Fig. मलः, *the Vāhikas are the s. of the world* : मलं पृथिव्या वाहीकाः, Mah. viii. 45. 23.
SCUM (v.) : मण्डं गालयति (c. of गल्), स्रावयति (c. of स्रु), etc.
SCURF : शुष्कचर्मन् (n.) or -त्वच् (f.) : v. Also scab.
SCURFY : शुष्कचर्मावृत (f. ता) and sim. comp.s.
SCURRILITY : (1) अश्लीलता : v. Indecency ; (2) परुषता : v. Roughness.
SCURRILOUS : (1) अश्लील (f. ला) : v. Indecent; (2) परुष (f. षा) : v. Rough.
SCURRILOUSLY : (1) अश्लीलम् ; (2) व्यङ्गसंयुतम् (=1) ; (3) परुषम् (=roughly).
SCURVY : दुष्टरक्तजो व्याधिविशेषः ; *लवणरक्तम्.
SCUTCHEON : *कौलीनकोषः ; -आवरणम् ; and sim. comp.s.
SCUTTLE (subs.) : I. A basket : करण्डः. II. A hole : छिद्रम्.
SCUTTLE (v.) : (नौकातले or -पार्श्वे) छिद्राणि करोति.
SCYTHE : (1) खड्गीकम् ; (2) लवित्रम् ; (3) शस्यकर्तरिका.
SEA (subs.) : (1) समुद्रः, *s.-foam* : समुद्रफेनः, R. xiii. 11. ; *s.-going vessels* : नौभिः समुद्रवाहिनीभिः, M.n. ; *s.-water* : सामुद्रं जलम्, Bha. ; *in the middle of the s.* : मध्येसमुद्रम्, Si. iii. 33. ; *in his heart—the s. of compassion* : दयासमुद्रे तदाशये, N. i. 134. ; (2) सागरः, *throw him into the s.* : प्रक्षिपैनं सागरे, D. vi. ; *as the s. is clear when the tide had set* : निवृत्तवेल प्रसन्न इव सागरः, Ram. v. 37. 6. ; (3) अर्णवः, *sunk in the s. of his misfortunes* : व्यसनार्णवसंमग्नम्, Ram. ii. 21. 2. ; (4) अब्धिः, and sim. comp.s., *situated on the borders of the s.* : जलधेरुपकण्ठप्रतिष्ठितम् ; *went by s.* : प्रतस्थेऽम्बुधिवर्त्मना, K.s. 25. 35., 40. 70. ; *on the s. coast* : उदधेः कूले, R. xii. 68. ; *crossing the heavy s.* : पयोधिमाविलं विलङ्घ्य, Si. i. 68. ; *growing on the s.-coast* : अम्भोधितटाधिवासान्, Si. iii. 70. ; (5) जलनिधिः, and sim. comp.s, *saw on the confines of s.-water* : पारेजलं निरनिधेरपश्यत्, Si. iii. 70. ; (6) अम्बुराशिः, *the coast of the salt-s* : वेला लवणाम्बुराशेः, R. xiii. 15. ; (7) रत्नाकरः ; (8) आपगापतिः and sim. comp.s ; (9) मकरालयः. Ph. : (a) *go to s.* : समुद्रं गच्छति, याति, etc. ; (b) *beyond the s.s* : द्वीपान्तरम् or ऊर्मिमतः पारम्, Mah. iv. 26. 17.
SEA-BEAR : *समुद्रकोलः ; श्वेतवराहः.
SEA-CALF : an animal : prob. नक्रः.
SEA-CAPTAIN : समुद्रपोताध्यक्षः and sim. comp.s.
SEA-COOT : पक्षिविशेषः.
SEA-EAR : शङ्खविशेषः.
SEA-ELEPHANT : मातङ्गनक्रः (?).
SEA-HARE : a mollusk : विशङ्कः.
SEAHORSE : नक्रगवः (f. वी). Also=hippopotamus : q.v.
SEA-KALE : शाकभेदः.
SEA-LION : *नक्रसिंहः.
SEA-MONSTER : करियादस् (n. ?), Ki. vi. 14. ; *यादःशार्दूलः.
SEA-NEEDLE, SEA-PIKE : मत्स्यविशेषः.
SEAPORT : पोताश्रयः, पोतशरणम्, and sim. comp.s (??).
SEA-ROVER : समुद्रदस्युः (?) : v. Robber, pirate.
SEASICK : *समुद्रछर्दिमत् (f. ती).
SEASICKNESS : *समुद्रछर्दिस् (n.).
SEA-SERPENT : समुद्रनागः ; समुद्रभुजङ्गः, etc.
SEAWORTHY : (1) समुद्रगमनयोग्य (f. ग्या) and sim. comp.s ; (2) सर्ववातसह (f. हा=standing all wind), Mah.
SEAL (subs.) : I. Of a letter etc. : मुद्रा, *the s. is marked with the name of Rākshasa* : राक्षसनामाङ्कितेयं मुद्रा ; *without breaking the s.* : मुद्रां परिपालयन् ; *without taking a s.* (*ed* pass.) : अगृहीतमुद्रः, Mu. v. II. The sea-calf : prob. नक्रः.

SEAL (v.) : I. To put a s. to : मुद्रयति (मुद्, c. 10.), *s. it with this s.* : अनया मुद्रया मुद्रयैनम्, Mu. i. ; *this is the s.ed letter* : अयं स मुद्रितो लेखः. II. To confirm : q.v. III. Shut, close : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.), "*s. up lips*" : मुखं बध्नाति.

SEALING-WAX : लाक्षा (rare राक्षा).

SEAM : I. In gen. : सन्धिः. II. Cicatrix : शुष्कव्रणः.

SEAMAN : नाविक : v. Sailor.

SEAMANSHIP : (1) नाविकता, -त्वम् ; (2) पोतवाहनम्, and sim. comp.s.

SEAMLESS : (1) विसन्धि (mfn.) ; (2) वीतसन्धि (mfn.) ; and sim. comp.s.

SEAR : I. Adj. : संशुष्क (f. ष्का) : v. Dry. II. Verb : निर्दहति (दह्, c. 1.) : v. To burn, scorch, dry.

SEARCH : (1) अन्विष्यति (इष्, c. 4.), *to s. (his) sister* : स्वसारमन्वेष्टुम्, C. vii. ; *s. ing skilfully in his own house* : स्वगृहे निपुणमन्विष्यन्, D. ii. ; (2) मार्गयति *or* मृगयति, -ते, वि-, परि-, (मृग्, c. 10.), *and I cannot s. for Sitā elsewhere* : न चान्यत्र मया शक्या वैदेही परिमार्गितुम्, Ram. v. 15. 61. ; (3) विचिनोति (चि, c. 5.), (*whom*) *you are s. ing from wood to wood* : विचिनोषि वने वने, Vi. v. 24. ; *sleeping and sick* (*men*) *in forests should be s.ed* : सुप्ता रोगार्ताश्च वने विचेयाः, Ve. vi. 3. ; (4) गवेषयति (rare), Ri.

SEARCH INTO : गवेषयति : v. To examine, enquire.

SEARCH OUT : अन्विष्य etc. उपलभते (लभ्, c. 1.= to find out : q.v.), *he himself has been s.ed out* : सोऽप्युपलब्धः, Ve. vi. ; *we could not s. them out* : न हि विद्मो गतिं तेषां वासश्च, Mah. iv. 26. 14.

SEARCH (subs.) : I. Lit. : (1) अन्वेषणम्, -णा, *there is going on s. for this* : एतस्यैव अन्वेषणा वर्तते, V. ii. ; (2) मार्गणम्, वि-, परि-, *it was proper to make its s.* : तस्य विमार्गणं नयः, Ki. xiv. 9. ; (3) विचयः, -नम् (rare), लङ्काविचयः, Ram. : v. II. Examination, enquiry : q.v. : (1) अन्वीक्षणम् ; (2) गवेषणा.

SEARCHER : (1) अन्वेष्टृ (f. ष्ट्री), *many s.s have been sent after her* : अन्वेष्टारस्तां प्रति प्रभूताः प्रहिताः, C. vii. ; (2) अन्वेषक (f. षिका) ; (3) गवेषक (f. षिका=enquirer).

SEARCHING (adj.) : (1) निपुण (f. णा) : v. Skilful ; (2) अविहत (f. ता) : v. Attentive ; (3) सूक्ष्म (f. क्ष्मा) : v. Minute.

SEASON (subs.) : I. Of the year : (1) ऋतुः, *the s.s attend him like common gardeners* : उद्यानपालसामान्यमृतवस्तमुपासते, Ku. ii. 36. ; (2) कालः (=time), *the hot s.* : निदाघकालः, Ri. II. =time : q.v. : कालः, *for a s.* : कञ्चित् कालम्, Mu. i. ; *in due s.* : काले.

SEASON (v.) : I. To flavour : (1) वासयति, अधि-, (वास्, c. 10.) ; (2) often by योजयति, सं-, (=to unite), Bha. II. To habituate, accustom : q.v. : प्रगुणं (f. णां) करोति, R. ix. 49.

SEASONABLE : (1) सामयिक (f. की) : v. Timely ; (2) उपयुक्त (f. क्ता) : v. Suitable, proper.

SEASONABLENESS : (1) सामयिकता ; (2) उपयुक्तता ; (3) by adj.

SEASONABLY : (1) यथाकालम् : v. Timely ; (2) उपयुक्तम् : v. Properly.

SEASONING (subs.) : उपस्करः : v. Also relish.

SEAT (subs.) : I. For sitting : (1) आसनम्, *take this s.* : इदमासनमास्यताम्, Mu. i. ; आसनपरिग्रहं करोतु, U. iii. ; *from the s. of justice* : धर्मासनात्, U. i. 7. ; (2) पीठ (mn. : diminutive पीठिका=a bench, stool), *on a golden-legged s.* : हेमपादाङ्कितायां पीठिकायाम्, K. ; (3) पर्यङ्कः (a sort of sofa), *on a golden s. covered with Ranku's skin* : सौवर्णे पर्यङ्के राङ्कवास्तृते, Ram. ii. 13. 6. ; (4) आसन्दी (=a bamboo chair), *when Vaiśampāyana was s.ed* : आसन्द्यामुपविष्टे वैशम्पायने, K. ; (5) शयनम् *or* शयनीयम् (for lying down) : v. Bed ; (6) विष्टरः (rare), *s.ed* : विष्टरभाज् (mfn.), R. v. 3. II. Station, abode : (1) स्थानम्, *the s. of our ancestors* : स्थानं नः पूर्वजानाम्, B. xxii. 28. ; (2) धामन् (n.), *the s. of fortitude* : धाम धैर्यस्य, K. ; (3) आयतनम्, *s. of all misconduct* : सर्वाविनयानामायतनम्, K. : v. Abode. III. Regular place of sitting : perh. स्थानम्. IV. That part on which a person sits : आसनम्, Si. v. 7. V. In riding : expr. by verb.

SEAT (v.) : I. To s. oneself : आसने उपविशति, सम्-, (विश्, c. 6.), निषीदति (सद्, c. 1.), etc. II. To s. another : आसने उपवेशयति (c. of विश्) *or* अभिनिवेशयति, Si. i. 15.

SEATED : I. Lit. : (1) आसीन (f. ना), *and when all of them had s.* : सर्वासु चासीनासु तासु, K. ; (2) उपविष्ट (f. ष्टा), सम्- ; (3) स्थ (f. स्था) in comp., *s.in heart* : हृदयस्थ (f. स्था), R. x. 19. II. Rooted : q.v.

SECANT : in math. : *विच्छेदिका.

SECEDE : (1) अपसरति (सृ, c. 1.) : v. To retire, withdraw ; (2) आश्रयति (श्रि, c. 1.= to betake to, as to a different league).

SECEDER : (1) भिन्नमतग्राहिन् (f. णी) ; (2) मतान्तराश्रित (f. ता) ; and sim. comp.s.

SECESSION : (1) अपसरणम् : v. Withdrawal ; (2) मतान्तरग्रहणम् and sim. expr.s. (in opinion).

SECLUDE : I. To shut up : q.v. : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.). II. To live in seclusion : विविक्तम् आश्रयति (श्रि, c. 1.) ; एकान्ते वसति (वस्, c. 1.); etc.

SECLUDED (adj.) : (1) विविक्त (f. क्ता), *in a s. spot* : विविक्तप्रदेशे, P. i. 4. ; (2) विजन (f. ना) v. Lonely, solitary ; (3) निभृत (f. ता) : v. Quiet.

SECLUSION : (1) विविक्तता, -त्वम् (the state) ; (2) विविक्तम्, *heart-satisfying s.* : चित्तनिर्वृतिविधायि विविक्तम्, Ki. ix. 71. ; (3) रहस् (n.=privacy).

SECOND (adj.) : द्वितीय (f. या), *in the s. (8th portion)* : द्वितीयेऽ(ष्टमे भागे), D. viii. ; *this title does not belong to a s. (i.e.* to any body else) : द्वितीयगामी न हि शब्द एष नः, R. iii. 49. Ph. : *without a s.* (i.e. parallel) : (1) अद्वितीय (f. या) ; (2) अतिद्वय (f. या : rare), K.

SECOND (v.) : अनुकूलयति : v. To help, favour.

SECOND (subs.) : I. Of time : (1) पलम्, वि- ; (2) विकला : v. Moment. II. Promoter, supporter : q.v. : अनुकूलकारिन् (f. णी).

SECOND-HAND : I. Not new : (1) अन्यभुक्त (f. क्ता) and sim. comp.s. (2) पुराण (f. णा =old : q.v.). II. Not original : *s. witness* : श्रुतसाक्षी, Mit. ; *s. knowledge* : अन्यमूलं ज्ञानम् (?).

SECOND-RATE : (1) द्वितीयश्रेणीय (f. या) ; (2) मध्यम (f. मा=middling).

SECONDARY : (1) perh. द्वैतीयिक (f. की) ; (2) अप्रधान (f. ना) and sim. comp.s. (=not chief : q.v.) : v. Also second-rate.

SECONDARILY : (1) द्वितीयतः (=secondly) ; (2) गौणतः (=figuratively).

SECONDER : (1) अनुकूलयितृ (f. त्री) ; (2) पक्ष-समर्थक (f. र्थिका) ; and sim. comp.s.

SECONDLY : (1) द्वितीयतः ; (2) द्वितीयम् ; (3) तत्र पुनः (=then again).

SECOND SIGHT : दिव्यचक्षुस् (n.) and sim. comp.s., *endowed with s.* : दिव्येन चक्षुषा समन्वित (f. ता), Mah. vi. 2. 10. : v. Sight.

SECRECY : (1) गूढता, नि- ; (2) गुह्यता ; (3) गोपनीयता ; (4) गुप्तिः : for dif. : v. Secret, seclusion.

SECRET : (adj.) : I. Concealed, hid : (1) गुढ (f. ढा), नि-, *surrounded by s. emissaries* : गुढ-पुरुषैः परिवृतः, D. viii. ; (2) गुप्त (f. प्ता) ; (3) छन्न (f. न्ना), प्र-. II. What should be concealed : (1) गुह्य (f. ह्या), *shall not disclose master's s. doings and plans* : गुह्यं कर्म च मन्त्रं च न भर्तुः सम्प्रकाशयेत्, Ka. v. 31. ; (2) रहस्य (f. स्या) : (3) गोप्य (f. प्या) ; (4) गोपनीय (f. या) : v. Secret (subs.). III. Occult : (1) गूढ (f. ढा), नि- ; (2) गुह्य (f. ह्या). IV. Secluded, retired : q.v. : गूढ (f. ढा), नि-.

SECRET, KEEP : (1) निह्नुते (ह्नु, c. 2. : with abl.), *keeping (it) very s. for two, three, four (days)* : द्वित्रिचतुरमतिनिह्नुत्यापि, D. ii. ; (2) गोपायति (गुप्, c. 10.), (gen. with dat.), *not to k. (it) s. from you* : किं ते गोपायित्वा, D. vi. ; (3) नि-गुहति, -ते (गुह्, c. 1. : with dat, or abl.), *why do you k. this disease s.* : किमेतमात्मन उपद्रवं निगूहसि, Sa. iii.

SECRET (subs.) : (1) रहस्यम्, *and the s. will not ooze out* : रहस्यञ्च न स्रवति, D. ii. ; *not to divulge the s.* : रहस्यानिर्भेदाय, D. ii. ; *have you kept the s. entrusted to you* : रक्ष्यते भवता रहस्य-निक्षेपः, V. ii. ; *does not communicate (his) s.s* : न रहस्यानि विवृणोति, D. viii. ; (2) गुह्यम्, गोप्यम्, etc. (n. of adj.s from गुह and गुप्), *if it is*

· *not a s.* : न चेद्गोप्यम्, D. iv. ; *the s. being disclosed* : विवृतगुह्यः, D. iv. Ph. : (a) *in s.* : रहसि : v. Privately, secretly ; (b) *it is no longer a s. to the townsmen that* : प्रकाशतां गतोऽयमर्थो पौरेषु यथा······, Mu. i.

SECRETARIATE : सचिवसभा (?) ; सचिवशाला (?) ; and sim. comp.s.

SECRETARY : सचिवः (?), *private s.* : रहस्य-सचिवः (?).

SECRETE : I. To hide, conceal : q.v. : गोपायति (गुप्, c. 10.). II. To separate, produce : स्रावयति आ-, परि-, सं-, (c. of, स्रु), Sr.

SECRETION : I. As of sap : स्रावः, -णम्, आ-, परि-. II. Matter secreted : स्रावः, आ-, परि-, *watery s.* : सलिलप्रकाश आस्रावः, Sr. III. Concealment : q.v.

SECRETLY : (1) रहसि : v. Privately ; (2) गूढम्, नि-, *s. creating* : गुढमुत्पाद्य, D. viii. ; (3) गुप्तम्, *you are to tell me very s.* : त्वया सुगुप्तं अमावेदनीयम्, P. iv. 11. ; (4) छन्नम्, प्र-, (=unseen), *threw away s.* : छन्नमेव प्राक्षिपम्, D. ii.

SECRETNESS : गोपनीयता : v. Secret.

SECRETORY : (1) expr. by comp. ; (2) स्राविन् (f. णी), आ-, परि-.

SECT : (1) शाखा (=branch) ; (2) सम्प्रदायः.

SECTARIAN : (1) शाखागत (f. ता) ; (2) साम्प्रदायिक (f. की : ?) : v. Also sectary.

SECTARIANISM : स्वसम्प्रदायानुरागः and sim. comp.s.

SECTARY : (1) शाखिन् (f. नी) ; (2) सम्प्रदायमुक्त (f. क्ता) ; etc.

SECTION : I. Division : q.v. : छेदः, वि-, परि-. II. Of a book : (1) परिच्छेदः ; (2) पादः, *ist s. of ist chapter* : प्रथमाध्यायस्य प्रथमपादः, Kāśikā.

SECTOR : वृत्तखण्डम्, K.d.

SECULAR : I. Worldly : q.v. : लौकिक (f. की). II. Timely : q.v. : सामयिक (f. की).

SECULARITY : (1) ऐहिकता ; (2) सांसारिकता ; (3) लौकिकता.

SECURE (adj.) : I. Careless : q.v. II. Safe : q.v. : (1) वीतभय (f. या) ; (2) निर्विशङ्क (f. ङ्का) ; (3) स्थिर (f. रा=firm), *fancying very s.* : सुस्थिरंमन्यः, Si. ii. 32. II. Certain : q.v. : निश्चित (f. ता).

SECURE (v.) : I. In gen. : (1) रक्षति (रक्ष्, c. 1.) : v. Protect ; (2) स्थिरीकरोति (=to make firm or give). II. To insure : ध्रुवम् *or* निश्चितम् आवहति (वह्, c. 1.). III. To make fast, seize : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.).

SECURELY : I. Fearlessly : q.v. : (1) निर्भयम् ; (2) वीतविशङ्कम्. II. Safely : q.v.

SECURITY : I. Safety : q.v. : (1) रक्षा ; (2) स्थैर्यम् (=firmness). II. Freedom from anxiety : (1) निर्विशङ्कता ; (2) निरुपद्रवता ; (3) निर्विघ्नता ; (4) निर्वृतिः. III. Guard, defence : q.v. : (1) गुप्तिः ; (2) रक्षा. IV. Pledge : q.v. : प्रातिभाव्यम्, *a debt for s.* : ऋणं प्रातिभाव्यागतम्, Kat. V. A surety : q.v. : प्रतिभूः.

SEDAN : शिबिका : v. Litter.

SEDATER : (1) धीर (f. रा) ; (2) शान्त (f. न्ता) : v. Calm, quiet.

SEDATELY : (1) धीरम् ; (2) शान्तम् : v. Calmly, quietly.

SEDATENESS : (1) धैर्यम् ; (2) शान्तता : v. Calmness, quietness.

SEDATIVE : (1) शीतल (f. ला=cooling), Bha. ; (2) शान्तिकर (f. री), -प्रद (f. दा), etc. (?).

SEDENTARINESS : (1) निरुद्योगता (?) ; (2) चलनपराङ्मुखता ; etc.

SEDENTARY : (1) निरुद्योग (f. गा) and sim. comp.s. (=not active : q.v.) ; (2) चलनपराङ्मुख (f. खी ?). Ph. : *s. life* : विविक्तजीवनम् (??).

SEDGE : नलविशेषः : v. Reed.

SEDIMENT : (1) मलम् ; (2) किट्टम् ; (3) कल्कम् ; (4) खलम्.

SEDITION : (1) राजाक्रोशः and sim. comp.s. ; (2) प्रजासंक्षोभः and sim. comp.s. (=popular agitation).

SEDITIOUS : (1) by comp., *one who uses s. language* : राजाक्रोशकारिन् (f. णी), Y. ii. 305. ; (2) राज्यभेदक (f. दिका) and sim. comp.s. (?).

SEDITIOUSLY : (1) राज्यभेदं प्रकल्पयत् (f. न्ती) ; (2) प्रजासंक्षोभं कुर्वत् (f. ती) ; etc.

SEDUCE : (1) दूषयति (c. of दुष्) : v. To defile, pollute ; (2) नाशयति (c. of नश्=to ruin), *will allure and s. the girl* : बालां विलोभ्य नाशयिष्यति, D. ii.

SEDUCEMENT : v. Seduction.

SEDUCER : (1) दूषयितृ (f. त्री) ; (2) दूषक (f. षिका) ; (3) नाशयितृ (f. त्री).

SEDUCTION : (1) दूषणम्, *s. of girls* : कन्यादूषणम्, Mit. ; (2) नाशः, -नम् (=ruining) ; (3) शील-पातनम् and sim. comp.s. (only of chastity).

SEDUCTIVE : (1) प्रलोभन (f. नी) ; (2) प्रलोभक (f. भिका) ; (3) विलोभन (f. नी) *or* -क (f. भिका) ; (4) हारिन् (f. णी) ; (5) आकर्षक (f. र्षिका).

SEDUCTIVELY : (1) प्र- *or* वि- लोभ्य ; (2) प्रलोभनं कुर्वत् (f. ती) ; etc.

SEDULITY, SEDULOUSNESS : अध्यवसायः : v. Diligence, industry.

SEDULOUS : अध्यवसायिन् (f. नी) : v. Diligent, assiduous.

SEDULOUSLY : (1) साध्यवसायम् ; (2) साभियोगम् : v. Diligently.

SEE (subs.) : perh. (1) मण्डलम् ; (2) अधिकारः (=jurisdiction).

SEE (v.) : I. In gen. : (1) पश्यति (दृश्, c. 1.), *old men s. what will come* : वृद्धबुद्धिरनागतं पश्यति, Vi. vi. ; *s.ing close by that he was unassailable even by mind* : पश्यन्नदूरान्मनसाऽप्यधृष्यम्, Ku. iii. 51. ; *I do not s. any one greater than or (even) equal to Rāma* : पश्यामि रामादधिकं समं वा नान्यम्, B. xii. 51. ; *you will s. the jaws of death* : द्रक्ष्यसि मृत्युमुखम्, D. ii. ; *to s. his dear old friend Vālmiki* : चिरन्तनप्रियसुहृदं प्राचेतसं द्रष्टुम्, U. iv. ; (2) ईक्षते, वि-, प्र-, निर्- सम्, अव-, सम्प्र-, (ईक्ष्, c. 1.), (gen. with the eye. Also=look into, look to, etc. : q.v.), *s.ing that it is the first (offence)* : प्रथममिति प्रेक्ष्य, Sa. iv. ; (3) विलोकयति, अव- : v. To look ; (4) निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10. =to look at attentively) ; (5) निभालयति, -ते (भल्, c. 10=4. : rare), N. xi. 1. II. Beware : expr. by circumlo.

SEED (subs.) : बीजम्, *for he who sows as. gets its fruit also* : यो यद्वपति बीजं हि लभते सोऽपि तत्फलम्, K.s. xvii. 148. ; *seller of bad s.s* : अबीजविक्रयी, M. ix. 291. ; *he who waters with descretion the seeds of work to be done* : योऽभिवर्षति विधिबीजानि विवेकवारिणा, Ki. ii. 31. ; *whose s. is the asking of the daughter of the king of Videha* : बीजं यस्य विदेहतनयायाच्ञा, Vi. vi. 1. ; *to bear the s. of the two* : वोढुमुभयोर्बीजम्, Ku. v. 60. ; *as if its starry grains have been ejected by the s.-(pulp)eating time* : तारामयं बीजभुजादसीयं कालेन निष्ठ्यूतमिवास्थियूथम्, N. xxii. 14.

SEED-CORN, SEED-GRAIN : बीजधान्यम्.

SEED-PLOT, SEED-PLAT : prob. बीजक्षेत्रम्, बीजभूमिः, etc.

SEED-TIME : वपनकालः and sim. comp.s.

SEED-VESSEL : बीजकोशः(षः), N. com.

SEEDLING : (1) बीजप्ररोहः ; (2) बीजरुहः (rare).

SEEDSMAN : I. The dealer : (1) बीजविक्रयिन् (m.) ; (2) बीजविक्रेतृ (m.) ; etc. II. The owner : बीजवत् *or* बीजिन् (m.), M. ix. 49., 51.

SEEDY : (1) बीजपूर्ण (f. र्णा) ; (2) बीजमय (f. यी) ; (3) बहुबीज (f. जा).

SEEING THAT : = since, for, because : q.v.

SEEK (v.) : I. To look for : अन्विष्यति (इष्, c. 4.), *you who are to be sought in this world* : अन्वेष्टव्यो यदसि भुवने, U. ii. 13. : v. To search. II. To endeavour to gain : (1) कामयते, अभि- (कम्, c. 10. =wish : q.v.), *sought ground with young shoots* : अचकमत सपल्लवां धरित्रीम्, Ki. x. 49. ; (2) कांक्षते, -ति, आ-, अभि- (कांक्ष्, c. 1. =1), *s.ing (your) place* : पदकांक्षिन् (f. णी), Ku. iii. 4. ; (3) प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10. =ask, beg : q.v.), *I do not s. pleasure or wealth* : न सुखं प्रार्थये नार्थम्, Ki. xi. 66.

SEEK (v.i.) : I. To make search : अन्वेषणं करोति : v. To search. II. To endeavour, strive : q.v. : घटते (घट्, c. 1.).

SEEKER : (1) अन्वेषक (f. षिका) : v. Searcher ; (2) प्रार्थयितृ (f. त्री) : v. Solicitor ; (3) कामयितृ (f. त्री), अभि- : v. To wish, long.

SEEM : (1) दृश्यते (pass. of दृश् =to look : q.v.) ; (2) भाति, आ-, वि-, प्रति-, निर्- (भा, c. 2. =to appear), *why the great city of Oude s.s. to me to be bereft of its beauty* : गतश्रीरिव मे भाति केनायोध्या महापुरी, Ram. ii. 73. 21. Ph. : *it s.s* (=I think) : मन्ये ; *it s.s simply for my purification* : मन्ये मत्पावनायैव, Ku. vi. 61.

SEEMING : I. Subs. : दर्शनम् : v. Appearance,

semblance. II. Adj. : expr. by verb : v. Also apparent (III).

SEEMINGLY : (1) प्रकटम् : v. Openly ; (2) बहिस् (n.) : v. Externally.

SEEMLINESS : (1) उपयुक्तता : v. Propriety : (2) विनीतता : v. Decency.

SEEMLY : (1) उपयुक्त (f. क्ता) : v. Suitable, proper ; (2) विनीत (f. ता) : v. Decent. *To be s.* : युज्यते, उप-, (pass. of युज् : with loc.), Ku.

SEER : I. Lit. : (1) द्रष्टृ (f. ष्ट्री) ; (2) दर्शक (f. र्शिका) ; (3) दर्शिन् (f. नी). II. A prophet : q.v. : सिद्ध (f. द्धा).

SEETHE : क्वथति *or* क्वाथयति (क्वथ्, c. 1. and c. 10. : lit, and fig.).

SEGMENT : (1) धनुःक्षेत्रम् *or* चापक्षेत्रम्, K.d. (of a circle) ; (2) खण्डम् (in gen.) N.B. S.s of the base of a triangle made by the perpendicular from the opposite angle : आबाधे *or* अवबाधे, Li. 137., in an obtuse a.ed t. ऋणाबाधे, Li. 140.

SEGREGATE : (1) वियोजयति (युज्, c. 10.) ; (2) विश्लेषयति (c. of श्लिष्) : v. To separate.

SEGREGATION : विश्लेषः : v. Separation.

SEIGNEURIAL, SEIGNIORIAL : expr. by gen. or comp.

SEIGNIOR : (1) स्वामिन् (m.) ; (2) प्रभुः : v. Lord.

SEIGNIORAGE : करविशेषः.

SEIZABLE : (1) ग्राह्य (f. ह्या) ; (2) ग्रहणीय (f. या) ; (3) धार्य (f. र्या).

SEIZE : I. To catch : q.v. : गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *to s. me* : ग्रहणे मम, Mah. vii. 73. 1. ; *s.s by the hair* : केशैर्गृह्णाति, P. II. To take possession of : गृह्णाति, *your house has been s.d by another alligator* : त्वदीयं गृहमपरेण मकरेण गृहीतम्, P. iv. 9. : v. Also to enter. III. To invade, attack : q.v. : आक्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. Also to possess. IV. To apprehend : गृह्णाति, प्र-, *to s. on suspicion* : शङ्कया गृह्णाति, Y. : v. To arrest.

SEIZER : (1) ग्राहक (f. हिका), Y. ; (2) ग्रहीतृ (f. त्री).

SEIZURE : (1) ग्रहणम् (rarely ग्रहः) ; (2) धारणम् (=catching).

SELDOM : (1) क्वचित् ; (2) कदाचित् ; (3) कर्हिचित् (rare).

SELECT (v.) : वृणीते (c. 9.) : v. To choose ; (2) आहरति (हृ, c. 1.=to pick out).

SELECT (adj.) : (1) वृत (f. ता : ?) ; (2) विशिष्ट (f. ष्टा=choice).

SELECTION : no proper equiv. : expr. by verb. *Easy s.* : सहजसंग्रहः (?) ; *choice s.* : उत्कृष्टसमाहारः (?) ; etc.

SELENITE : चन्द्रकान्तः (?), -उपलः ; *चन्द्रप्रभः.

SELF : (1) आत्मन् (m.), *s.-born* : आत्मभूः (n. भु) ; *s. -destroyer* : आत्मघातिन् (f. नी) ; *s. -interest* : आत्महितम् ; *good for s.* : आत्मनीन (f. ना) : v. Also myself, himself, etc. ; (2) स्वयम् (=I myself, you yourself, etc.).

SELFISH : (1) स्वार्थपर (f. रा) ; (2) स्वार्थपरायण (f. णा) ; (3) स्वार्थनिष्ठ (f. ष्ठा) ; (4) by verb, *every one is s.* : सर्वः स्वार्थं समीहते, Si. ii. 65.

SELFISHLY : expr. by adj. or verb.

SELFISHNESS : (1) स्वार्थपरता ; (2) स्वार्थपरायणता ; (3) स्वार्थनिष्ठा ; etc.

SELL (v.t.) : (1) विक्रीणीते (क्री, c. 9.), *s.ing it to others* : विक्रीणानस्तदन्यत्र, N.s. ; *Oh., (you) attempted to s. us like meat* : प्रारब्धा मांसवद्वयो विक्रेतुमेते वयम्, Mu. v. 21. ; (2) विक्रयं करोति : *I will very mercilessly s. you* : करोम्येष विक्रयं ते सुनिर्घृणः, D. b. vii. 22-1.

SELL (v.i.) : (मूल्यं) लभते, *if 8 silk clothes s. for 100 (rupees)* : पट्टसूत्रपटिका अष्टौ लभन्ते शतम्, Li. 55. ; *(my) friend, at what price will fourteen s.* : चतुर्दश सखे मूल्यं लभन्ते कियत्, Li. 56.

SELLER : (1) विक्रेतृ (f. त्री), *it is to be returned to the s.* : विक्रेतुः प्रतिदेयं तत्, N.s. ; *s. of self (a slave)* : आत्मविक्रेता, Mit. ; (2) विक्रयिन् (f. णी), *shame on this s. of honour* : धिङ् मानविक्रयिणमिमम् K.s. 43. 85. ; (3) विक्रयिक (f. की) ; (4) विक्रयकारिन् (f. णी).

SELLING (subs.) : विक्रयः : v. Sale, to sell.

SELVA(ED)GE : (1) दशा ; (2) वस्तिः ; (3) तरी.

SEMBLANCE : (1) आभा ; (2) आभासः ; (3) अवभासः : v. Also appearance (IV), likeness.

SEMEN : (1) शुक्रम् ; (2) रेतस् (n.) ; (3) बीजम् ; (4) वीर्यम् ; (5) तेजस्.

SEMICIRCLE : (1) अर्धवृत्तम् ; (2) वृत्तार्धम्.

SEMINAL : expr. by comp., *s. discharge* : रेतःपातः, Mah.

SEMINARY : विद्यालयः : v. School.

SEMITONE : स्वरावरोहः (??).

SEMIVOWEL : अन्तःस्थो वर्णः (in Sanskrit) ; *अर्धस्वरः.

SEMPITERNAL : नित्य (f. त्या) : v. Eternal, everlasting.

SENATE : (1) मन्त्रिसभा (?) ; (2) महासभा (?) ; (3) व्यवस्थासभा (? : as in France and universities). *S. -home* : सभागृहम् and sim. comp.s.

SENATOR : (1) सचिवः (=counsellor) ; (2) सदस्यः (?).

SENATORIAL : expr. by comp., *s. robe* : सचिववेषः (?).

SEND (v.) : I. To despatch : (1) प्रेरयति, सं-, (ईर्, c. 10.), *the rays sent forth by the moon* : प्रेरितः शशधरेण करौघः, Ki. ix. 30. ; (2) प्रेषयति, सं-, (c. of इष्), *does not s. (me) tempting things* : न विलोभनवस्तूनि प्रेषयति, D. viii. ; (3) प्रहिणोति (हि, c. 5.), *Indra sent to him the nymph Harinī* : प्रजिघाय हरिरस्मै हरिणीं सुराङ्गनाम्, R. viii. 79. ; (4) विसृजति (सृज्, c. 6. : rare), *Bhoja sent an envoy to Raghu* : भोजेन दूतो रघवे विसृष्टः, R. v. 39. II. To hush, discharge : q.v. : (1) मुञ्चति (मुच्, c. 6.) ; (2) विसृजति.

SEND AWAY : (1) विसृजति ; (2) प्रस्थापयति (c. of स्था), R.

SEND FOR : आह्वयति (ह्वे, c. 1.) : v. To call, summon.

SEND FORTH : (1) विसृजति : v. To emit ; (2) ऊर्ध्वं वितनोति (तन्, c. 7.) etc. (=to send up, as branches), R. xiii. 10. ; (3) प्रसारयति (c. of सृ=to spread).

SENDER : (1) प्रेर(ष)क (f. रिका *or* षिका) ; (2) प्रेर(ष)यितृ (f. त्री) ; etc.

SENDING (subs.) प्रेरणम् ; (2) प्रेषः, -णम्, सं- ; (3) प्रेर(ष)णा (rare).

SENILE : (1) वार्धक्यजन्य (f. न्या) and sim. comp.s ; (2) by circumlo. : v. Old age.

SENILITY : (1) वृद्धावस्था ; (2) वृद्धभावः ; (3) वर्षीयस्त्वम् (rare).

SENIOR : (1) ज्येष्ठ (f. ष्ठा) : v. Elder ; (2) वरिष्ठ (f. ष्ठा) : v. Superior ; (3) गुरुः, -जनः (=respectable person), *you are (my) s.* : गुरवो यूयम्, Vi. iv.

SENIORITY : ज्येष्ठता, -त्वम् *or* ज्यैष्ठ्यम्, *s. in age* : वयोज्यैष्ठ्यम् ; *according to s.* : अनुज्यैष्ठ्यम् : v. Also superiority.

SENNIGHT : (1) सप्ताहः : v. Week ; (2) सप्तरात्रम् and sim. comp.s (rare).

SENSATION : I. In philo. : nearest word प्रत्यक्षम्, *s. is of six kinds involving smell, taste, sight, touch, hearing, and mind* : घ्राणजं रासनं चाक्षुषं स्पार्शनं श्रौत्रं मानसमिति षड्विधं प्रत्यक्षम्, Par. II. Consciousness : q.v. : चेतना. III. Perception, knowledge : q.v. : उपलब्धिः. IV. A great impression : expr. by circumlo. : *it created s. at the time* : *जनमनस्तत्कालमाचकर्षैतत्.

SENSATIONAL : *s. theory* : प्रत्यक्षमतम् ; *s. novel* : *हृदयक्षोभिकाख्यायिका.

SENSATIONALIST : (1) प्रत्यक्षवादिन् (f. नी).

SENSE : I. Organ : इन्द्रियम्, *s. of touch* : स्पर्शेन्द्रियम् ; *s. of taste* : रसनेन्द्रियम् ; etc. Ph. : *to deprive one of the s. of sight* : चक्षुषी उद्धरति (with gen.), D. ; *and sound is the object of (the s. of) hearing* : शब्दोऽपि गोचरः श्रुतेः, Par. 53. II. Perception, feeling : उपलब्धिः. Ph. : *to have s. of* : चेतयते, D. viii. or पश्यति (=to see : q.v.). III. Soundness of the faculties : *common s.* : विवेकः ; *moral s.* : धर्मबुद्धिः (?) ; *to recover s.s* : संज्ञां लभते, Ma. ix. ; *loss of s.s* : धीविभ्रमः, Bha ; *one who has lost the s. of honour by decrepitude* : जरावलुप्तमानावमानचित्तः, D. i. IV. Meaning : (1) अर्थः, *otherwise the plural "daughters" has no s.* : अन्यथा दुहितर इति बहुवचनमनर्थकम्, Da. 141. ; *do not take the saying in its real sense* : परमार्थेन न गृह्यतां वचः, Sa. ii. 19. ; *have you comprehended its literal s.* : अपि गृहीतो भवताक्षरार्थः, Sa. v. ; *as the word* अपि *is not described in the s. of* एव : अपिशब्दस्यैवकारार्थेऽवर्णनात्, Da. ; *a vocabulary of words having various s.s* : नानार्थशब्दकोषः, Medini ;

(2) by sim. loc. in lexicons, रत्न *conveys the s. of 'superior' as well as of 'gem'* : रत्नं श्रेष्ठे मणावपि, Viśva ; (3) भावः. (=purport).

Sensible : I. Perceptible : (1) इन्द्रियग्राह्य (f. ह्या) ; (2) इन्द्रियगोचर (f. रा) ; and sim. comp.s.. II. Capable of perceiving : विषयग्राहिन् (f. णी) and sim. comp.s. *To be s. of* =to perceive, feel : q.v. III. Intelligent, shrewd : q.v. : बुद्धिमत् (f. ती). IV. As of replies : उपयुक्त (f. क्ता) : v. Proper, suitable.

Sensibly : I. Lit. : expr. by circumlo. : v. Sensible (I and II). II. Judiciously, cleverly : q.v. : विविच्य.

Sensitive : I. Having sense : (1) चेतन (f. नी) ; (2) सचेतन (f. ना) ; (3) चेतनवत् (f. ती). II. Easily affected : (1) चलेन्द्रिय (f. या : ?), Ki. ii. 39. ; (2) by circumlo. : v. To affect, move.

Sensitiveness : I. Lit. : चेतनत्वम्, -ता, सं-. II. Acute sensibility : (1) चलेन्द्रियत्वम्, -ता ; (2) मृदुप्रकृतिः (=soft nature) ; (3) by circumlo.

Sensitive plant : (1) लज्जावती ; (2) लज्जालुः.

Sensual : I. Lit. : by comp. : v. Sense. II. Carnal : expr. with विषय *or* इन्द्रिय in comp., *became indifferent to s. pleasures* : विषयेषु निःस्पृहोऽभवत्, R. viii. 10. ; *turning the mind from s. pleasures* : निवर्त्य विषयसुखेभ्यो मनः, K. III. Voluptuous : (1) विषयासक्तचेतस् (mfn.) and sim. comp.s ; (2) इन्द्रियसुखनिरत (f. ता) and sim. comp.s.

Sensualist : v. Sensual (III).

Sensuality : (1) विषयासक्तिः ; (2) विषयसुखासक्तिः ; (3) इन्द्रियसुखोपभोगः ; (4) सुरतसेवा (=lewdness) ; etc.

Sentence (subs.) : I. Decision : q.v. : निर्णयः. II. Condemnation : दण्डाज्ञा and sim. comp.s. III. Maxim : सूत्रम्. IV. Of words : वाक्यम्, *complex s.* : महावाक्यम्, Sah.

Sentence (v.) : (1) आदिशति (दिश् , c. 6. =to order : q.v., *s.d him to death* : तस्य वधमादिशत् ; (2) शास्ति (शास् , c. 2. =to chastise), *will be s.d to this punishment* : एतेन दण्डेन शास्यते, Mr. x. : v. Punishment.

Sententious : (1) लघु (f. घ्वी) ; (2) लाघवगुणोपेत (f. ता) and sim. comp.s.

Sententiously : (1) लघु ; (2) सलाघवम् ; (3) by adj.

Sentient : (1) चेतन- in comp. ; (2) सचेतन (f. ना) ; (3) चेतनावत् (f. ती) ; (4) चैतन्यवत् (f. ती) ; सचेतस् (mfn.) and sim. comp.s (having heart).

Sentiment : I. Thought, opinion : q.v. : मतम्. II. Feeling, passion : रसः, *s. of love* : शृङ्गाररसः. III. Sense : q.v. : भावः.

Sentimental : I. Of men : (1) रसिक (f. का) ; (2) सराग (f. गा : ?). II. Of plays etc. : रसभूयिष्ठ (f. ष्ठा) and sim. comp.s (?).

Sentimentalism, sentimentality : रसिकता, -त्वम्.

Sentinel, sentry : रक्षिन् (f. णी) : v. Guard.

Separability : (1) विभाज्यता ; (2) वियोजनीयता ; (3) विश्लेष्यता.

Separable : (1) विभाज्य (f. ज्या =divisible) ; (2) वियोजनीय (f. या) ; (3) विश्लेष्य (f. ष्या) ; (4) वियोगसह (f. हा) ; etc. : v. To separate.

Separate (adj.) : (1) भिन्न (f. न्ना), वि-, *having s ways* : भिन्नपथ (f. था), R. viii. 85. ; (2) पृथक्कृत (f. ता =S.d : rare), M.n. ; (3) विभक्त (f. क्ता divided, as a joint family) ; (4) वियुक्त (f. क्ता =disunited) : v. Different.

Separate (v.t.) : (1) पृथक्करोति (कृ, c. 8.), *s.d the rice from the husk* : तुषैस्तण्डुलान् पृथक्चकार, D. vi. ; (2) वि-योजयति *or* -युंक्ते, विप्र-, विसं-, (युज् , c. 10. and 7. =to disunite), *you will be s.d from your darling* : वियोक्ष्यसे वल्लभया, N. i. 38. ; (4) विश्लेषयति (c. of श्लिष् ,=2) ; (4) विच्छिनत्ति (छिद्, c. 7. =to sever) ; (5) अन्तरयति (nomi. =to keep apart) : v. Also to distinguish, divide.

Separate (v.i.) : (1) पृथग्भवति ; (2) विभज्यते (as a joint family) ; (3) विश्लिष्यति (श्लिष् , c. 4. =be disunited) : v. Also above.

Separately : (1) पृथक्, Si. ii. 10. ; (2) भिन्नम्, वि- ; (3) संकीर्णम् (?) M. n.

Separation : I. The act : (1) पृथक्करणम् ; (2)

वियोजनम् ; (3) विश्लेषणम्. II. Disconnection : (1) वियोगः, *s. from lightning* : विद्युता विप्रयोगः, Me. ii. 1. ; *time of s.* : वियोगकालः, D. iii. ; (2) विश्लेषः, alarmed *at s.* : विश्लेषकातर (f. रा), Si. ; (3) विरहः, *state of s.* : विरहावस्था, Me.

SEPARATOR : (1) पृथक्कारिन् (f. णी) ; (2) वियोजक (f. जिका) ; etc.

SEPOY : सैनिकः : v. Soldier.

SEPTEMBER : उत्तरभाद्रपूर्वाश्विनसंवादी युरोपीयवर्षस्य नवमो मासः.

SEPTENARY : I. Subs. : सप्तकम्. II. Adj. : by comp.

SEPTENNIAL : (1) सप्तवार्षिक (f. की) ; (2) सप्तवर्षीण (f. णा) ; etc.

SEPTUAGENARIAN : (1) सप्ततिक (f. का) ; (2) सप्ततिवर्ष (f. र्षा) ; etc.

SEPULCHRAL : (1) by comp. ; (2) समाधीय (f. या : ?).

SEPULCHRE : (1) समाधिः ; (2) प्रेतावासः and sim. comp.s.

SEPULTURE : निधानम्.

SEQUEL : I. A succeeding part : परिशिष्टम्. Ph. : *in the s.* : उपरिष्टात्. II. Consequence : q.v. : परिणामः.

SEQUENCE : v. Sequel, succession.

SEQUESTER : वियोजयति (युज्, c. 10.) : v. To separate.

SERAGLIO : अवरोधः, *guard of the s.* : अवरोधरक्षिन् (m.) : v. Harem.

SERENE : (1) प्रसन्न (f. न्ना) : v. Clear ; (2) शान्त (f. न्ता) : v. Calm. quiet ; (3) विमल (f. ला) : v. Pure, clean.

SERENELY : (1) प्रसन्नम् : v. Clearly ; (2) शान्तम् : v. Calmly.

SERENITY : (1) प्रसन्नता ; (2) शान्तिः : q.v. : Clearness, calmness.

SERF : दासः : v. Slave.

SERFDOM : दास्यम् : v. Slavery.

SERGEANT : *संरक्षकः, अधिरक्षकः.

SERIATIM : (1) यथाक्रमम् ; (2) आनुपूर्व्येण ; (3) अनुपूर्वशः.

SERIES : I. Continuous line : (1) ततिः ; (2) माला ; (3) राजिः. II. In math : (1) चयः, Li. III. Regular succession : क्रमः.

SERIOUS : I. Grave : q.v. : गम्भीर (f. रा). II. Weighty, important : q.v. : गुरु (f. also र्वी). III. In earnest : expr. by न परिहसति (हस्, c. 1.=not jest) *or* सत्यं ब्रवीति (ब्रू, c. 2. =to speak truth).

SERIOUSLY : I. Gravely : q.v. : गम्भीरम्. II. In earnest : (1) perh. गम्भीरम् ; (2) सत्यम् : v. Truly ; (3) by circumlo.

SERIOUSNESS : I. Gravity : q.v. : गम्भीरता. II. Importance : q.v. : गुरुता. III. Earnestness : (1) गम्भीरता ; (2) by circumlo.

SERMON : वक्तृता (=speech) ; धर्मविषयिणी वक्तृता (?).

SEROUS : perh. जलीय (f. या) *or* द्रव- in comp.

SERPENT : (1) सर्पः ; (2) भुजङ्गः, -मः *or* भुजगः ; (3) अहिः ; (4) पन्नगः ; (5) उरगः ; (6) नागः ; (7) फणिन् (m.) ; (8) आशीविषः ; (9) दर्वीकरः ; (10) दन्दशूकः : v. Snake.

SERPENTINE : (1) by comp., *s. course* : भुजङ्गप्रयातम्, P. ; (2) सार्प (f. र्पी : rare) and sim. deriv.

SERRATE, -D : (1) करपत्रनिभ (f. भा ?) ; (2) क्रकचाभ (f. भा : ?) ; etc.

SERRIED (adj.) : (1) संहत (f. ता) ; (2) संश्लिष्ट (f. ष्टा).

SERUM : no equiv. : पयस् (n.) *or* जलम्, may be used.

SERVANT : (1) भृत्यः, *engages a s. without fixing his wages* : वेतनपरिच्छेदमकृत्वैव भृत्यं कारयति, Mit. ; *you (are our) master, we (are) s.s* : वयं भृत्या भवान् स्वामी, M. p. ; (2) भृतः, -कः (rare), *if a s. does not do his work after receiving pay* : गृहीतवेतनः कर्म न करोति यथा भृतः, Vri. ; *s.s are of three kinds— superior, inferior* (menial), *and mean* (agricultural) : भृतकस्त्रिविधो ज्ञेयः उत्तमाधममध्यमः, N. s. ; *a s. paid in money* : अर्थभृतः ; *in kind* : भोगभृतः, N. s. ; (3) सेवकः, *with her s.* : स्वसेवकेन सह, H. iv. ; (4) दासः : v. Slave ; (5) चेटः (=page) ; (6) किङ्करः (=domestic s.), *by many disguised s.s* : अनेकच्छन्नकिङ्करैः, D. viii.

SERVE (v.) : I. Lit. : सेवते, उप-, सं-, (सेव्, c.

1.), *to s. a big lord* : परमेश्वरं सेवते, H. ii. 28. ; *in s.ing a master* : स्वामिसेवायाम्, H. ii. ; *s. for salvation* : संसेवन्ते विमुक्तये, Ki. xviii. 24. II. To wait on, attend : q.v. : सेवते, नि-, उप-, आ-, परि-. III. As in table, *to s. out, to s. up*: पर्यवेषयति (c. of विष्), *s.d Brāhmaṇas* : ब्राह्मणान् पर्यवेषयन्, Ram, IV. To do good to, benefit : q.v. : उपकरोति (कृ, c. 8.). V. To be sufficient : q.v. : पर्याप्त (f. प्ता). VI. To use, manage : q.v. : प्रयुंक्ते (युज्, c. 7.). VII. To treat : q.v. VIII. In law, to deliver or execute : निर्वाहयति (c. of वह् : ?) : v. To summon, arrest. *To s. out* (i.e. to retaliate : q.v.) : प्रतिशोधं ददाति (दा, c. 3. : with gen. of the object).

SERVICE : I. Lit. : सेवा, *seeking money by s.* : सेवया धनमिच्छद्भिः, H. ii. 20. ; *not acquainted with s.* (*how to serve*) : सेवानभिज्ञः, H ; *by s., by agriculture* : नृपसेवया कृषिकर्मणा, P. ; *I have done fruitless s.* : सेवा कृता निष्फला, J. Ph. : *I am quite at your s.* : यथेच्छं नियुज्यतामयं जनः. II. Work : कर्मन् (n.), *pay is the price for s.* : वेतनं कर्ममूल्यम्, Mit. ; *military s.* : सैनिककर्मन् (n.) ; *to be in s.* : कर्म करोति ; *out of s.* : निष्कर्मन् (mfn.). III. Help : (1) उपकारः (=benefit), *to render s. to friends* : सुहृदामुपकारकारणात्, H. ii. 35. ; (2) साहाय्यम् (=assistance). IV. Use : q.v. : उपयोगः. V. Religious : सेवा, *divine s.* : ईश्वरसेवा (after हरिसंकीर्तनम् of the Vaiṣṇavas). VI. Of vessels : *silver s.* : रजतभाजनानि (n. pl.). VII. In law : perh. निर्वाहः.

SERVICEABLE : I. Useful, beneficial : q.v. : उपयोगिन् (f. नी). II. Fit for duty : (1) कार्यक्षम (f. मा) ; (2) कर्मकुशल (f. ला), and sim. comp.s.

SERVICEABLENESS : (1) उपयोगिता : v. Usefulness ; (2) कार्यक्षमता : v. Activity, skill.

SERVICEABLY : उपयुक्तम् : v. Usefully.

SERVILE : (1) by comp., *s. state* : दास- *or* दासीभावः, Mah. ; (2) by adv. दासवत् : v. Also abject, mean.

SERVILELY : दासवत् : v. Also meanly.

SERVILITY, SERVILENESS : I. Lit. : (1) दास्यम् ; (2) दासता, -त्वम् (also दासीता, -त्वम् of females). II. Slavish deference : (1) expr. with दासवत् ; (2) चरणावपातः and sim. comp.s. : v. Also meanness.

SERVING (adj.) : *s.-man* : चेटः ; *s.-maid* : चेटी.

SERVITOR : I. Lit. : सेवकः : v. Servant, attendant. II. At Oxford : परिचारकः (??).

SERVITUDE : दास्यम् : v. Servility (I), service (I).

SESAME, SESAMUM : तिलः (=both the plant and its seed), *s. oil* : तिलतैलम् , Bha. ; *fit for s.* (*as ground*) : तिल्य (f. ल्या), A.

SESQUIPEDALIAN : of words : perh. बाहुदीर्घ (f. र्घा).

SESSION : उपवेशः, -नम्. Ph. : *to hold criminal s.s* : *दण्डशासनं करोति ; *s.s. judge* : *दण्डाधिकरणिकः; *s.s* (*the period*) : *शासनकालः.

SESTERCE : मुद्राविशेषः ; दीनारपादः.

SET (adj.) : I. Fixed, intent : q.v. : दृढ (f. ढा). II. Regular, uniform : q.v. : विन्यस्त (f. स्ता). III. Prescribed : विहित (f. ता).

SET (subs.) : I. S.ing : अस्तमयः, -नम्, R. ix. 9. : v. To set (v.i.). II. A number of things : जातम्. III. Of persons : जातिः.

SET (v.t.) : I. To put : q.v. : स्थापयति (c. of स्था). II. To lay : (1) निदधाति *or* धत्ते (धा, c. 3.), *s.s an arrow on his bow* : निजधनुर्यश्रे निधत्ते शरम्, B. r. iv. 25. ; (2) करोति, in special phrases, *s.ting* (*his*) *feet on our necks* : कृत्वा पदं नो गले, Mu. iii. 26. III. Of stones : (1) नि-दधाति *or* -धत्ते, प्रणि-, *if gem is s. on lead* : यदि मणिस्त्रपुणि प्रणिधीयते, H. ii. ; (प्रतिबध्यते, P.) ; (2) खचति (खच्, c. 1.=to inlay), C. ; (3) सन्निवेशयति (c. of विश्) ; (4) योजयति (युज्, c. 10. : lit=join). IV. To plant : q.v. : रोपयति (c. of रुह्). V. To direct ; (1) निर्दिशति (दिश्, c. 6.) ; (2) often by causal. VI. To regulate, adjust : perh. समीकरोति. VII. Of limbs : समं सन्दधाति *or* -धत्ते, C.s. ; *to become s.* : सन्धानं याति, etc., Bha. Misc. : (a) *to s. a trap* : पाशं योजयति ; (b) *to s. in motion* : चालयति : v. To move ; (c) *to s. sail* : (1) नावं मुञ्चति, D. ; (2) lit., वातवसनमुत्तोल्य गच्छति ;

(d) *to s. teeth on edge* : दन्तहर्षं जनयति ; (e) *to s. right* : समीकरोति (?) ; (f.) *to s. the fire* : अग्निं ददाति (with loc.) ; (g) *to s. free* : v. To free, release ; (h) *to s. at nought* : तृणाय मन्यते (मन्, c. 4.).

SET (v.i.) : I. Of heavenly bodies : (1) अस्तं गच्छति (गम्, c. 1.), याति (या, c. 2.), व्रजति (व्रज्, c. 1.), *when the sun was s.ting* : सूर्योऽस्तमुपगच्छति ; *when the sun had s.* : अस्तमिते सूर्ये, Mah. vi. ; (2) अस्तगिरिम् आरोहति (रुह्, c. 1.), प्राप्नोति (आप्, c. 5.), etc. (with ref. to the fabulous mount) ; *the sun is s.ting* : गिरिमस्तं भानुमान् प्रतिपद्यते ; *then when the sun had s.* : अस्तं गिरिमथारूढे भास्करे, Mah. vi. ; (3) पतति (fall), मज्जति (=sink), etc, (poet), *about to s.* : पतिष्यत्, Si. ix. 6. ; *with the half-s. sun* : सामि मज्जति रवौ, Ki. ix. 5. ; (4) अभिनिम्लोचति (म्लुच्, c. 1.) (rare). Ph. : *s.ting time* : अस्तगमनवेला and sim. comp.s. II. To undertake : q.v.: व्यवस्यति (अस्, c. 4.).

SET ABOUT : आरभते (रभ्, c. 1.) : v. To begin, undertake.

SET AGAINST : प्रत्यवस्थापयति (c. of स्था) : v. To oppose.

SET APART : पृथग् रक्षति (रक्ष्, c. 1.) : v. Also to keep by.

SET ASIDE : (1) अवक्षिपति (क्षिप्, c. 1.=to cast aside) ; (2) परावर्तयति (c. of वृत्) : v. To revoke, annul.

SET BEFORE : I. To exhibit : परिदर्शयति (c. of दृश्). II. To serve : q.v. : परिवेषयति (c. of विष्).

SET DOWN : I. To enter : q.v. : निवेशयति (c, of विश्). II. To ordain : q.v. : निर्दिशति दिश्, c. 6.). III. To rebuke : आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

SET FORTH : विन्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. To display, describe.

SET FORWARD : I. To set out : q.v. II. To promote, advance : q.v.

SET IN : आगच्छति, उप-, समुप-, (गम्, c. 1.), *the hot season had s. in* : वसन्तकालः समुपागतः, Ri. i. 1. : v. To come. Ph. : *to s. in motion* : संचालयति (c. of चल्) : v. To move ; *s. in order* : v. To arrange.

SET OFF : I. To separate : पृथक्करोति. II. With *against* : तुलयति (तुल्, c. 10.). III. To embellish, adorn : q.v. : संस्करोति. IV. To praise : q.v. : प्रशंसति (शंस्, c. 1.)

SET ON : I. To excite, instigate : q.v. : प्रवर्तयति (c. of वृत्). II. To employ : *s. the heart on* : मनो बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) *or* अभिनिवेशयति (c. of विश्) (with loc.). Ph. : (a) *s. on fire* : ज्वलयति (c. of ज्वल्) : v. Fire, set on ; (b) *s. on foot* : प्रवर्तयति (c. of वृत्) : v. Also to begin.

SET OUT : (1) प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.), Si. iii. 1. : v. To depart ; (2) चलति (चल्, c. 1.). Ki. xiv. 27. ; (3) निर्गच्छति (गम्, c. 1.= to go out) ; (4) अभिवर्तते (वृत्, c. 1. : with acc.). D.v.

SET TO : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. To bind, fasten. Ph. : *s. to music* : स्वरबद्धं(द्धां) करोति.

SET UP : I. To erect, raise : q.v. : उत्थापयति (c. of स्था). II. To begin : q.v. : perh. उत्थापयति.

SET UPON : v. To set on, attack.

SETTEE : शयनम् *or* शयनीयम् (?) : v. Couch.

SETTER : I. Of jewels : (1) योजयितृ (f. त्री) ; (2) निधातृ (f. त्री). II. A dog : आखेटिकः कुक्कुरभेदः.

SETTING (subs.) : I. Sinking : अस्तगमनम् etc. : v. Set (v.i.). II. Of stones : (1) योजना ; (2) निधानम् ; (3) सन्निवेशः.

SETTLE (subs.) : आसनम् : v. Seat.

SETTLE (v.t.) : I. To fix, establish : q.v. : स्थापयति, सं-, अव- (c. of स्था). II. To determine, decide : q.v. : व्यवस्थापयति. III. Of lands : वासयति, अधि-, (c. of वस्). IV. As an annuity : ददाति (दा, c. 3.= to give). V. To adjust, arrange : q.v. VI. As disputes : (1) निवर्तयति (c. of वृत्) ; (2) expr. with सन्धि करोति.

SETTLE (v.i.) : I. To fall to the bottom : तले पतति (पत्, c. 1.). II. To become fixed : (1) स्थिरीभवति ; (2) व्यवतिष्ठते (स्था, c. 1. : rare).

III. To fix one's habitation : (1) निवासं स्थिरीकरोति ; (2) संवसति (वस्, c. 1. : rare). IV. To sink, as a building : सीदति, अव-, वि-, (सद्, c. 1.). V. To come to an agreement : सन्धि करोति, Mit. : *to s. out of court* : मिथः प्रशमं याति, Mit. VI. To make a jointure : वृत्तिं *or* सौदायिकं ददाति.

SETTLEMENT : I. Establishment : स्थापनम्, सं-, अव-. II. Of lands : (1) वासनम्, अधि- (?) ; (2) संस्थापनम् (?). III. A colony : उपनिवेशः (?). IV. A dower, jointure : q.v. : सौदायिकम्. V. Adjustment, arrangement : q.v. : सन्धानम्. VI. Of debts etc. : शोधनम्. VII. Drugs : मलम्.

SETTLER : I. Lit. : वासिन् (f. नी), अधि-. II. Fig. : निर्णेतृ (f. त्री).

SEVEN : सप्तन्, *in s. parts or ways* : सप्तधा ; *s. hundred* : सप्तशतं(ती) ; *s. collectively* : सप्तकम् ; *thrice s. times* : त्रिःसप्तकृत्वः, Vi. ; *three of us and s. of Pāṇḍavas* : त्रयोऽस्माकं पाण्डवानाञ्च सप्त, Mah. i. 1. 220. ; *for s. or eight days* : सप्ताष्टदिवसान्, Mah. v. 160. 39.

SEVENFOLD : सप्तगुण (f. णा) *or* सप्तगुणितः (ता, तं).

SEVENTH : I. Adj. : सप्तमः (मी, मं). II. Subs. : (1) सप्तमः ; (2) सप्तमांशः ; (3) सप्तांशः : v. Part.

SEVENTHLY : (1) सप्तमतः ; (2) सप्तमम्.

SEVENTEEN : (1) सप्तदशन्, *s. th* : सप्तदश (f. शी) ; *s. times* : सप्तदशवारान् ; *hundred and s.* : सप्तदशाधिकशतम्, Mah.

SEVENTIETH : सप्ततितमः (मी, मं). *Hundred-and-s.* : सप्तत्यधिकशततमः (मी, मं), Mah. ; etc.

SEVENTY : सप्ततिः, *s.-nine* : ऊनाशीतिः *or* एकोनाशीतिः *or* नवसप्ततिः ; *s.-first* : एकसप्ततितमः (मी, मं) *or* (rarely) एकसप्ततः (ती, तं) (after S.k.) ; *s.-fold* : सप्ततिगुण (f. णा) ; *seven hundred and s.-five slokas* : श्लोकसप्तशती चापि पञ्चसप्ततिसंयुता, Mah. i. 2. 304.

SEVER (v.) : पृथक्करोति : v. To separate.

SEVERAL : I. Distinct : q.v. II. Many, numerous : q.v. : अनेके (-काः, -कानि : pl.). III. Respective : q.v. : स्व (f. स्वा) doubled, *their s. weapons* : स्वं स्वं प्रहरणं तेषाम्, Mah. i. 27. 38.

SEVERALLY : I.=each : q.v. II. Separately : पृथक् पृथक्.

SEVERE : I. Of persons : (1) खर (f. रा), प्र-, *was neither s. nor very mild* : न खरो न च भूयसा मृदुः, R. viii. 9. ; (2) तीक्ष्ण (f. क्ष्णा), Ka. ; (3) निष्ठुर (f. रा) : v. Cruel ; (4) परुष (f. षा) : v. Rough, harsh. II. Of things etc. (1) तीव्र (f. व्रा), *s. affliction* : तीव्राभिषङ्गः, Ku. iii. 73. ; (2) चण्ड (f. ण्डा), प्र-, *s. heat* : प्रचण्डातपः, Ri. i. 10. ; (3) उग्र (f. ग्रा), *s. penances* : उग्रं तपस् Vi. iii. 44. ; (4) खर (f. रा), प्र- : v. Also fierce, unbearable.

SEVERELY : (1) निष्ठुरम् ; (2) परुषम् ; (3) चण्डम्, प्र- ; (4) उग्रम् ; (5) खरम्, प्र- ; (6) तीक्ष्णम् : for dif. : v. Severe.

SEVERITY : (1) निष्ठुरता *or* नैष्ठुर्यम् (=cruelty) ; (2) परुषता *or* पारुष्यम् (= harshness) ; (3) प्रखरता *or* प्राखर्यम् (=sharpness) ; (4) उग्रता (=3) ; (5) चण्डता, प्र- ; (6) तीव्रता ; (7) तीक्ष्णता.

SEW : सीव्यति, नि-, परि-, वि- (सिव्, c. 4.), *s.ed the cloth with the eye* : चक्षुषा सह तद्वासः स्यूतवान्, M.n. on Si. xviii. 29. ; *s.ing the garments of infamy* : सीव्यति दुर्यशःपटौ, N. i. 80.

SEWER : प्रणाली : v. Drain.

SEX. : *of the s.es* : स्त्रीपुंसयोः, D. ii. : v. Male, female.

SEXAGENARIAN : (1) षष्टिक (f. का) ; (2) षष्टिवर्ष (f. र्षा).

SEXTANT : per instrument : कोणमापः.

SEXTON : समाधिखनकः and sim. comp.s. (??).

SEXUAL : स्त्रीपुंस- in comp., *s. characteristics* : स्त्रीपुंस- *or* पुंस्त्रीलक्षणम्, (see V.s. 78. ch.) Ph. : *s. desire* : कामः : v. Passion ; *s. intercourse* : संसर्गः : v. Intercourse, copulation.

SHABBILY : expr. by adj. or comp., *s. dressed* : कदर्यवेष (f. षा).

SHABBINESS : (1) कदर्यता ; (2) जघन्यता ; (3) कुत्सितता.

SHABBY : (1) कदर्य (f. र्या) : v. Mean; (2) कुत्सित (f. ता=despicable); (3) कृपण (f. णा=miserly).

SHACKLE : I. Subs. : निगडः : v. Chain (1). II. Verb : निगडयति (nomi.), D. i. : v. To bind, enchain.

SHAD : मत्स्यविशेषः.

SHADE (subs.) : I. Lit. : छाया, *in the cool s.of a Jambu tree* : जम्बुवृक्षस्य शीतलच्छायायाम्, Va.; *will enter the s.* : प्रवेक्ष्यति छायाम्, Ve. ; *where heat is put off by the s.of banners* : ध्वजच्छायनिवारितोष्मम्, R. vii. 4. (note the form छाय for abundance). II. A shadow : q.v. : छाया. III. A spirit : q.v. : छाया, *the s.s of the flesh-eaters* : पिशिताशनानां छायाः, Sa. IV. Of a picture : छाया (?). V. A degree : Ph. : *s.s. of difference* : सूक्ष्मभेदाः. VI. A screen : q.v. : Ph. : *to cast into s.* : तिरस्करोति, : v. To eclipse.

SHADE (v.) : I. To shelter from heat : आतपम्, उष्णं निवारयति, (वृ, c. 10.). R, vii. 4. Ph. : *this place is not s.d* : आतपाक्रान्तोऽयमुद्देशः, Mah. iv. II. To cover : q.v. : छादयति (छद्, c. 10.). III. In painting : *अप्रकाशीकरोति.

SHADOW : I. Lit. : छाया, *the s. of the earth* : भूमेश्छाया, R. ; to *assail even the s. of Janaka* : विदेहराजस्य छायामप्यवस्कन्दितुम्, Vi. iii. II. Fig., faint resemblance : गन्धः (=scent : q.v.), *s. of a doubt* : सन्देहस्य गन्धोऽपि, after S., Si.

SHADOWY : I. Shady : q.v. II. Unreal, false : q.v. : छायारूप (f. पा) (?).

SHADY : (1) by comp., *s. tree* : छायावृक्षः, R. x. 5. ; (2) छायाप्रधानः (ना, नं) and sim. comp.s, M.n. ; (3) आतपरहितः (ता, तं) and sim. comp.s. (=without heat : of places).

SHAFT : I. Of an arrow : काण्ड (mn.), *carrying s.s on the back* : काण्डपृष्ठ (f. ष्ठा), Vi. : v. Also arrow. II. Handle : दण्डः. III. Of a column : दण्डः, "स्तम्भदण्डैः", D. i. IV. Of a carriage : perh. दण्डः : v. Pole (II). V. Of a mine : perh. कूपः.

SHAG : I. A kind of cloth : no equiv. : *पक्ष्मकम्. II. A bird : मद्गुः.

SHAGGINESS : I. Lit. : लो(रो)मशता. II. Roughness : रूक्षता.

SHAGGY : I. Lit. : लो(रो)मश (f. शा). II. Rough : q.v.

SHAH : यवनराजः : Monarch.

SHAKE (v.i.) : (1) कम्पते, प्र-, (कम्प्, c. 1.), *his lips s.ing* : कम्पाधरः, Ku. xvii. 16. ; *along with the trees the Lord of Prāgjyotisha shook (with fear)* : सह द्रुमैः प्राग्ज्योतिषेश्वरश्चकम्पे, R. iv. 81. ; (2) वेपते (=to tremble : q.v.) ; (3) चलति (=to move : in fig. senses).

SHAKE (v.t.) : (1) कम्पयति, प्र-, (c. of कम्प्), *s.ing the earth* : प्रकम्पयन् गाम्, Ki. xiv. 29. ; *as it cannot be s.n by others* : अप्रकम्प्यतयान्येषाम्, Ki. xi. 39. ; (2) धूनोति *or* धूनयति *or* धुवति *or* धुनाति *or* धुनीते, वि-, अव- (धू, c. 5., 10., 6., 9.), *he shook his body not once* : अधूनीत तनुं स नैकधा, N. ii. 2. ; *Arjuna s.ing (his) bow* : विधुवति धनुः·········पाण्डुसूनौ, Ki. xvi. 65.

SHAKE OFF : निर्-धूनीते *or* धूनयति, अव-, वि- : v. To dispel.

SHAKE (subs.) : (1) कम्पः, *with a. s. of the head* : कम्पेन मूर्ध्नः, Ku. vii. 49. ; (2) धूतिः, वि-, अव- (rare), *the pillar which was s.ing* : स्तम्भमुपहितधूतिम्, Si. xv. 6. ; (3) कम्पनम्, धूननम्, etc. (=s.ing).

SHAKY : अस्थिरः, (=unsteady : q.v.).

SHALL : I. As a sign of future tense : by लृट् *or* लुट् (not of today) (G. § 340-3). II. In injunctions : by विधिलिङ्, *s. live in woods, making a shed of leaves* : वने पर्णकुटीं कृत्वा वसेत्, V.s.

SHALLOP : तरीविशेषः.

SHALLOW (adj.) : I. Not deep : गाधः (f. धा), *making rivers s.* : सरितः कुर्वती गाधाः, R. iv. 24. II. Fig. : गाध (f. धा), *s. learning* : पल्लवग्राहि पाण्डित्यम्, H. : v. Also small.

SHALLOW (subs.) : गाधस्थलम् (?) ; सैकतम् (=sand-bank).

SHALLOWNESS : (1) गाधता ; (2) क्षुद्रता : v. Smallness.

SHAM : I. Subs. : व्यपदेशः : v. Pretence, deceit. II. Adj. : by comp. : v. Affected, false. III. Verb : अप-दिशति, वि-, (दिश्, c. 6.) : v. To pretend.

SHAM-FIGHT : perh. मिथ्यायुद्धम्, क्रीडायुद्धम्.

SHAMBLE : शु(सू)ना : v. Also butcher.

SHAMBLING (adj.) : (1) वक्र (f. क्रा) : v. Crooked ; (2) विरूप (f. पा) : v. Awkward ;

(3) विषम (f. मा) : v. Uneven ; (4) चञ्चल (f. ला) : v. Unsteady.

SHAME (subs.) : I. Lit. : (1) लज्जा, *like the feeling of s. in women* : लज्जेव योषितः, Si. ii. 44. ; *casting off s.* : विहाय लज्जाम्, K. ; *feeling s.* : सञ्जातलज्जः, K. : v. Ashamed (feel) ; (2) ह्रीः, *having no s.* : निर्ह्रीकः (का, कं), K. ; (3) त्रपा, *out of s., even my speech does not come out in words* : वागेव मे नाभिधेयविषयमवतरति त्रपया, K. ; (4) व्रीडः, -डा (rare), *no one feels s. in extolling you* : व्रीडमेति न तव प्रियं वदन्, Si. xiv. 2. II. Disgrace : q.v. : अपमानः.

SHAME (interj.) : धिक्, *s. on us who bear their arms for nothing* : विफलशस्त्रभृतो धिगस्मान्, Ve. iii. 11. (G. § 166).

SHAME (v.) : I. To make ashamed : (1) लज्जयति (c. of लज्ज्), Vi. v. 11. ; (2) ह्रेपयति (c. of ह्री), Ki. xiii. 41. ; (3) व्रीडयति (c. of व्रीड्), Ki. xiii. 47. ; (4) त्रपयति (c. of त्रप्) ; (5) लज्जां etc. जनयति (c. of जन् : with gen.), II. To disgrace : q.v.

SHAMEFUL (adj.) : (1) लज्जाकर (f. री) ; (2) ह्रेपण (f. णी), *very s., improper for maidens* : अतिह्रेपणमकुलकुमारीजनोचितम्, K. iii. ; (3) व्रीडाजनन (f. नी) ; etc. : v. Also odious.

SHAMEFULLY : expr. by adj. or comp.

SHAMELESS : (1) निर्लज्ज (f. ज्जा) ; (2) निर्ह्रीक (f. का) ; (3) निस्त्रप *or* निरपत्रप (f. पा) ; (4) लज्जाहीन (f. ना) ; (5) वीतव्रीड (f. डा) ; and sim. comp.s.

SHAMELESSLY : लज्जां विहाय, उत्सृज्य, निरस्य, etc.

SHAMELESSNESS : (1) निर्लज्जता, -त्वम् ; (2) निस्त्रपता ; (3) लज्जाहीनता ; etc.

SHAMPOO : संवाहयति (c. of वह्), *shall I s. your feet* : संवाहयामि चरणौ, Sa. iii. 25.

SHAMPOOER : संवाहक (f. हिका), *profession of a s.* : संवाहकस्य वृत्तिः, Mr. ii.

SHAMROCK : त्रिपत्रलताविशेषः.

SHANK I. Of the leg : जङ्घास्थि (n.). Ph. : *having long s.s* : दीर्घजङ्घ (f. ङ्घा) : v. Leg. II. Of other things : बन्धः may be used.

SHAPE : I. Subs. : आकारः : v. Form. II. Verb : आकारं विदधाति (धा, c. 3 : with gen.) *or* sim. विदधाति : v. To form, make.

SHAPELESS : I. Lit. : (1) निराकार (f. रा) ; (2) निराकृति (mfn) ; (3) अमूर्त (f. र्ता) ; (4) विरूप (f. पा) ; etc. II. Deformed : q.v. : विरूप (f. पा).

SHAPELESSNESS : I. Lit. : निराकारता. II. Deformity : वैरूप्यम्.

SHAPELY : सुरूप (f. पा) : v. Beautiful.

SHARD : खण्डः (mfn.) : v. Piece.

SHARE (subs.) : I. In gen. : अंशः, *he gets two s.s, the rest one each* : तस्य द्वावंशौ शेषाणामेकैकः, Viv. ; *they are entitled to a third s.* : ते तृतीयांशभागिनः, Viv. ; *eunuchs and outcastes have no s.* : अनंशौ क्लीबपतितौ, M. ix. 201. ; "समो न्यूनोऽधिको वांशो येन क्लिप्तस्तथैव सः । व्ययं दद्यात् कर्म कुर्याल्लाभं गृह्णीत चैव हि", Vri. ; (2) भागः, *apportionment of s.s* : भागकल्पना, Viv. ; *two s.s are to be given him, the rest s. equally* : तस्य भागद्वयं शेषास्तु समभागिनः, Viv. Ph. : *to go s.s* : अंशिन् (f. नी) भवति : v. Sharer. II. Of a plough : फालः : v. Ploughshare.

SHARE (v.i.) : i.e. to have a s. : v. Share (subs. and v.t.).

SHARE (v.t) : I. To divide : q.v. : विभजति (भज्, c. 1.). II. To have a portion of : अशं *or* भागं हरति (हृ, c. 1.), लभते (लभ्, c. 1.). etc. (with gen). III. To enjoy with others : भुंक्ते (भुज्, c. 7.) : v. To enjoy. IV. Fig. : *the boon companions s. your pleasures and pains* : समदुःखसुखः सखीजनः, R. viii. 65. ; *as if s.ing their distress* : समदुःखा इव, 39.

SHARER : (1) अंशिन् (f. नी) ; (2) भागिन् (f. नी) ; (3) अंशहरः (रा, रं) and sim. comp.s.

SHAREHOLDER : अशंभागिन् (f. नी) ; अंशग्राहिन् (f. णी), and sim. comp.s.

SHARK : I. A kind of fish : (1) ग्राहः ; (2) हाङ्गरः (rare). II. A cheat, rogue. : q.v. : बकवृत्तिः, v.p. iii. 1899.

SHARP (adj.) : (1) तीक्ष्ण (f. क्ष्णा), *s. weapon* : तीक्ष्णमस्त्रम् ; *s.-pointed* : (=तीक्ष्णाग्र) (f. ग्रा), P. 44. : *s. needle* : तीक्ष्णा सुची, Kāśikā ; *intellect s. but not piercing* : तीक्ष्णा नारुन्तुदा बुद्धिः,

Si. ii. 109. ; *s. means* : तीक्ष्णोपायः, P. 3. 16. ; *euphorbia is purgative and s.* : सेहुण्डो रेचनत्तीक्ष्णः, Bha. ; *very s. shower* : सुतीक्ष्णधारा, Ri. ii. 4. ; *s. punishment* : तीक्ष्णो दण्डः, Ka. ii. 37. ; (2) नि-शि(शा)त (f. ता) (=s.-ended), *s. weapon* : निशाता हेतिः, Ki. ; *s. intellect* : निशिता बुद्धिः, M.n. ; (3) खर (f. रा), (not of smell or taste), *s.-witted* : प्रखरबुद्धिः (mfn.) ; (4) तिग्म (f. ग्मा : rare), Vi. v. 53. ; (5) उग्र (f. ग्रा =not of mind etc. : in good sense) ; *s. arrow* : उग्रेषुः, Ki. xiv. 58. ; *s.-smelling* : उग्रगन्ध (f. न्धा), Bha. ; (6) तीव्र (f. व्रा=5), *very s.-rayed* : तीव्रतरांशुमालिन् (f. नी), Ri. ii. 18.

SHARP (subs.) : in music : perh. उत्तानः.

SHARP-EDGED : (1) तीक्ष्णधार (f. रा) ; (2) नि-शि(शा)तधार (f. रा) ; (3) प्रखरधार (f. रा) ; (4) धाराल (f. ला), Ku. xvi. 35.

SHARPEN : (1) उत्-तेजयति (तिज्, c. 10. : lit. and fig.), *s.ed the flower-bow with rays* : कुसुमचापमतेजयदंशुभिः, R. ix. 39. ; (2) शाणयति (nomi. : as on a whet), *s.ed on a sharp sword* : निशितनिस्त्रिंशशाणित (f. ता), C. v. ; (3) श्यति, नि-, (शो, c. 4. : rare), *or* नि-शातयति (c. of शो), *s.ed weapons* : -न्यश्यन्नस्त्राणि, B. xvii. 4. ; (4) तीक्ष्णीकरोति ; (5) क्ष्णौति, प्र-, (क्ष्णु, c. 2. : very rare), B.

SHARPER : धूर्तः : v. Cheat, rogue.

SHARPLY : (1) तीक्ष्णम्, *roaring very s.* : सुतीक्ष्णं ध्वनताम्, Si. ii. 10. ; (2) प्रखरम् ; (3) तिग्मम् ; (4) तीव्रम् ; (5) उग्रम् : v. Sharp (adj.).

SHARPNESS : (1) तीक्ष्णता, *s. in the points of Kuśa not in conduct* : तीक्ष्णता कुशाग्रेषु न स्वभावेषु, K. ; (2) तैक्ष्ण्यम् ; (3) प्रखरता *or* प्राखर्यम् ; (4) तिग्मता *or* तैग्म्यम् ; (5) उग्रता ; (6) तीव्रता : v. Sharp.

SHARP-SET : I. Hungry : q.v. : क्षुधावसन्न (f. न्ना). II. Eager : q.v.

SHARP-SIGHTED : (1) तीक्ष्णदृष्टि (mfn.) ; (2) तीक्ष्णदृश् (mfn.) ; etc.

SHARP-SIGHTEDLY : (1) तीक्ष्णदृष्ट्या ; (2) तिग्मदृशा, etc.

SHATTER (v.t.) : (1) शृणाति, वि-, अव-, परि (शृ, c. 9.), *the king of mountains s.ed to pieces* : विशीर्यमाणः शैलेन्द्रः, Ram. ii. 71, 17. ; *blasphemers are naturally s.ed* : देवनिन्दकाः स्वयं विशीर्यन्ते, H. iv. 42. ; (2) खण्डशः ; *or* शतखण्डशः भनक्ति (भञ्ज्, c. 7. =to break to pieces) : v. To rend, burst.

SHAVE (v.) : I. With a razor : (1) मुण्डयति (मुण्ड्, c. 10.) (of the hair of the entire head), *s.ing the head* : मुण्डं मुण्डयित्वा, Mr. v. ; *the Śakas half-s. n* : अर्धमुण्डान् शकान्, V.p. iv. 3. 21. ; (2) क्षुरेण कल्पते (कृप्, c. 1. =to clip), etc., तदस्याः पक्षचूडत्वं क्षुरक्लृप्तं शिरः कुरु, K. s. xii. 163. ; (3) वापयति, आ-, परि-, (वप्, c. 10. : rare); (4) क्षुरति (क्षुर्, c. 6.) (very rare). II. To cut off : q.v. : लुनाति (लू, c. 9.). III. To skim along : आघर्षति (घृष्, c. 1.).

SHAVER : I. Lit. : क्षौरिकः : v. Barber. II. Fig. : लुब्धक : v. Also cheat. III. Col., a boy : माणवकः.

SHAVING (subs.) : I. The act. : (1) मुण्डनम् *or* मौण्ड्यम् (of the entire head), मौण्ड्यं प्राणान्तिको दण्डः, M. viii. 379. ; (2) क्षौरम्, *for s.* : क्षौरकरणाय, H. ii. ; (3) वापः, -नम् (rare), *s. of the head* : शिरोवापनम्, Vas. II. A thin slice : शकलम्.

SHAWL : probably कम्बलः, D. viii.

SHE : I. Pro. : सा : v. He. II. In comp. : *she-wolf* : वृकी ; *she-goat* : अजा, *she-rhinoceros* : खड्गिधेनुका, K. ; etc.

SHEAF : (1) मुष्टिः ; (2) ताडः, "मुष्टिमेये तृणादिके", H.c.

SHEAR : I. Lit. : लुनाति (लू, c. 9.) : v. To cut. II. To rob, deprive : q.v. : हरति (हृ, c. 1.). *Shorn of* : वीत- in comp. ; *s. of master* : वीतनाथ (f. था), R. xvi. 9. : v. Devoid of.

SHEARER : लोमच्छेदक (f. दिका), -छिद् (mfn.), -लाव (f. वी), etc.

SHEARS : (1) खण्डधारा ; (2) कर्तरी (नी ?).

SHEATH : I. Case : (1) कोषः(शः), *a s. made of tiger-skin* : वैयाघ्रकोशः ; *in a golden s.* : हेममये कोशे, Mah. iv. 42. 12. 15. ; (2) पिधानम् (=covering). II. In botany : शुङ्गा.

SHEATHE (v.) : I. To put in a case : कोषे(शे) निदधाति (धा, c. 3.), निवेशयति (c. of विश्),

अर्पयति (c. of ऋ), etc., Mah. iv. 42. 13. Ph.: *to s. the sword* (fig.) : खड्गं समापयति, (after परशुं समापयति, Vi. iii.). II. To be busy, thrust deeply : निदधाति.

Sheathing (subs.) : to cover a ship's bottom : पिधानम् (?).

Sheave : perh. चक्रम् *or* -क्रम्.

Shed (v.) : (1) पातयति (c. of पत्=to let fall), *shall never s. blood* : नास्रमापातयेज्जातु, M. iii. 229. ; (2) मुञ्चति, वि-, परि- (मुच्, c. 6.=to discharge, let go), *s. tears* : मुमोचाश्रूणि, Ram. ii. 58. 25. ; (3) सृजति (सृज्, c. 6.=2.), *s. tears* : असृजाद्वाष्पम्, B. iii. 17. ; (4) त्यजति, परि- (त्यज्, c. 1.=1.), *to s. feathers* : पिच्छं परित्यजति, P. iii. 6. ; (5) स्रावयति (c. of स्रु,=let flow), *what (blood) was s.* : यत् प्रसुस्राव, Mah. iv. 63. 50. ; (6) क्षिपति (क्षिप्, c. 6.=to cast : q.v. : as lustre).

Shed (subs.) : शाला, *cow-s.* : गोशाला *or* गोष्ठम्.

Shedder : (1) पातक (f. तिका) ; (2) स्रावक (f. विका) ; (3) मोचक (f. चिका) : v. To shed.

Sheen : I. Adj. : उज्ज्वल (f. ला) : v. Bright. II. Subs. : v. Brilliancy.

Sheep : I. Lit. : (1) मेषः : v. Ram. ; (2) अविः, *goats and s.* : अजाविकम् ; (3) उरभ्रः, *a flock* : औरभ्रकम् (rare). II. Fig., a silly fellow : गर्दभः, (=ass).

Sheep-cot, sheep-fold : मेषशाला and sim. comp.s.

Sheepish : perh. अप्रतिभः (भा, भं) : v. Diffident, stupid.

Sheepishly : (1) मेषवत् ; (2) मेष (pl. षा) इव ; etc.

Sheepishness : अप्रतिभता, -त्वम् (?) : v. Stupidity.

Sheep-skin : (1) मेषचर्मन् (n.) and sim. comp.s ; (2) औरभ्रम्, etc. (rare).

Sheer : I. Adj. : शुद्ध (f. द्धा) : v. Pure, mere. II. Verb : व्यपवर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To turn away, depart.

Sheet : I. Of cloth : (1) उत्तरच्छदः, *bed s.* : शय्यो- R. v. 65. ; (2) प्रच्छदः. II. Of paper : *तानः. III. Of metal : पत्रम्, *s.-silver.* : रजतपत्रम्. IV. Of water : जलराशिः, and sim. comp.s. : V. A rope : रज्जुः.

Sheet-anchor : *महालङ्गरः.

Sheet-lightning : स्फुरन्ती विद्युत्, : v. Lightning.

Sheldrake : हंसविशेषः.

Shelf : no equiv. : *शैल्पम्. S.=sandbank : सैकतम्.

Shell (subs.) : I. In gen. : (1) कोषः, *long-s. ed* (a mollusk) दीर्घकोषिका, A. ; *egg-s.* : अण्डकोषः ; (2) कञ्चुकः (hard s., as of the cocoanut) ; (3) त्वच् (f.=bark, as of the pomegranate), N. xxii. 14. Ph. : *conch-s* : शङ्खः, *s.-dealer* : शङ्खकारः *or* शाङ्खिकः ; *bivalve-s.* : कम्बु (mn.) ; *oyster-s.* : शुक्तिः ; *bazar-s.* (used as a coin) : कपर्दः, -कम्. II. Bomb : q.v. : *आग्नेयगुली. III. Fig. : कञ्चुकः, *clad in false s. of religion* : कपटधर्मकञ्चुकः, D. i.

Shell (v.) : कोषम् *or* कञ्चुकम् *or* त्वचम् अपनयति (नी, c. 1.) *or* निर्हरति (हृ, c. 1.), उन्मुञ्चति *or* -मोचयति (मुच्, c. 6. and 10.), etc.

Shellfish : शङ्खः (=conch), *covered with s.es.* : शङ्खजालसमावृतः, Ram. ; *s.es and oysters bursting* : प्रस्फुटच्छङ्खशुक्तिः, Vi. vi. 12.

Shelter (subs.) : (1) आश्रयः (=refuge : q.v.), *take s. with Chandragupta* : समाश्रीयतां चन्द्रगुप्तः, Mu. v. ; *take s. in the peaks* : शृङ्गाण्याश्रयन्ते, Ku. i. 5. ; (2) -त्राणम् *or* -त्रम् in comp. (=protection : q.v.), *s. for body* : तनुत्रम्, Ki. ; *s. from heat* : आतपत्रम्, Si. ; (3) अवकाशः (=space), *to give s.* : अवकाशं ददाति, R. iv. 58.

Shelter (v.) : I. To protect, save : q.v. : त्रायति (त्रै, c. 1.). II. To give s. : आश्रयं ददाति (दा, c. 3). III. To take s. : (1) आश्रयं याति (या, c. 3.), शरणं गच्छति (गम्, c. 1.), etc. (with gen.) ; (2) आश्रयति, -ते, सम्- (श्रि, c. 1.).

Shelve (v.) : अवसर्पति (सृप्, c. 1.), *s.ing* : अवसर्पिन् (f. णी), Mat.

Shelvy : (1) सैकतमय (f. यी : ?) ; (2) गूढगाधस्थल (f. ला : ?).

Shepherd : (1) मेषपालः, -कः and sim. comp.s., *from cow-herds and s.s* : आगोपालाविपालेभ्यः, Mah. iii. 232. 52.

SHEPHERDESS : (1) मेषपाली ; (2) मेषपालिका and sim. comp.s.

SHERBET : शर्करोदकम्, Bha.

SHERD : v. Shard.

SHERIFF : an officer : *नियामकः.

SHERRY : मद्यविशेषः.

SHEW (v.) : दर्शयति (c. of दृश्) : v. To show.

SHIELD (subs) : I. For defending : (1) फलक (mn.), *with a s. glittering in the left hand* : वामकरतलस्फुरत्फलकः, C. iii. ; (2) चर्मन् (n.), *carrying sword and s.* : खड्गचर्मधरः ; *without sword and s.* : व्यसिचर्म-, Mah. vii. 48. 34. 39. ; (3) खेटकः (rare), *bearing sword and s.* : खड्गखेटकधारिन् (f. णी), Mah. iv. 6. 4. II. Fig., defence, refuge : q.v. : शरणम्. III. In heraldry : *खेटकः.

SHIELD (v.) : रक्षति (रक्ष्, c. 1.) : v. To protect, save.

SHIELDLESS : विफलक (f. का) and sim. comp.s.. : v. Shield.

SHIFT (v.i.) : I. To change, move : q.v. : व्यावर्तते (वृत्, c. 1.). II. To resort : आश्रयति (श्रि, c. 1. : with acc.).

SHIFT (v.t.) : I. To change : q.v. : परिवर्तयति (c. of वृत्). II. To move about : व्यावर्तयति : v. Also to move.

SHIFT (subs.) : I. Expedient, means : q.v. : उपायः. II. Artifice, trick : q.v. : छलम्. III. An undergarment : युतकम्.

SHIFTY : छलप्रिय (f. या), and sim. comp.s : v. Deceitful.

SHILLING : रौप्यमुद्राविशेषः ; अर्धटङ्का (?).

SHIN : perh. अग्रजङ्घा : v. Leg.

SHINE (v.) : I. In gen. : (1) प्रकाशते, वि-, (काश्, c. 1.), *s.ing above (other) animals* : प्रकाशमानं परिभूय देहिनः, Ki. xiv. 41. ; (2) भाति-, आ-, वि-, प्र-, सं-, (भा, c. 2.), *as the sun s.s in a clear morning in early autumn* : अभायत यथार्केण सुप्रातेन शरन्मुखे, B. viii. 2. ; (3) द्योतते, वि-, प्र-, अभि, (द्युत् c. 1.=to glitter), *shone like the ocean in fire* : विदिद्युते शिखाभिराश्लिष्ट इवाम्भसां निधिः, Si. i. 20. ; (4) दीप्यते, वि-, उत्-, (दीप्, c. 4.= to gleam), *s.s in heaven as if shaming the sun* : दीप्यते नाकपृष्ठस्था भर्त्स्यन्तीव भास्करम्, Mah. ii. 11. 16. ; (5) भासते, वि-, अव-, उत्-, (भास्, c. 1.), *Arundhati shone much* : बभासे बह्वरुन्धती, Ku. vi. 11. ; (6) रोचते, वि-, (रुच्, c. 1. : rare), *(studded) with s.ing gems* : रोचिष्णुरत्नावलिभिर्विरेजे, Ki. xviii. 18. ; (7) विकसति (कस्, c. 1.), *the rays shone on all sides* : व्यकसदंशुचयः ककुन्मुखेषु, Si. xx. 38. ; (8) राजति, -ते, वि-, सं-, अभि-, (राज्, c. 1.), *the son of Raghu alone shone with dignity* : रराज धाम्ना रघुसूनुरेव, R. vi. 6. ; (9) स्फुरति, वि-, अभि-, (स्फुर्, c. 6.=to glitter) ; (10) भ्राजते, वि-, (भ्राज्, c. 1.). ; (11) काश(स)ते, वि-, (काश् *or* कास्, c. 1.) ; (12) चकास्ति (चकास्, c. 2.). II. To be eminent : (1) राजति, -ते, वि-, सं- ; (2) विकसति ; (3) काश(स)ते, वि- ; (4) चकास्ति.

SHINE (subs.) : (1) प्रभा ; (2) प्रकाशः ; (3) द्युतिः.

SHINGLE : I. Gravel : q.v. : शर्करा. II. A plank : फलकम्.

SHINY : (1) सप्रकाश (f. शा) and sim. comp.s. ; (2) उज्ज्वल (f. ला) : v. Bright.

SHIP (subs.) : (1) पोतः, *struck by a succession of billows, the s. sank in the waters of the sea* : कल्लोलमालाभिहतः पोतः समुद्राम्भस्यमज्जत्, D. ; (2) यानम्,-पात्रम् (=vessel), *s.-wreck* ; यानभङ्गः, Ra. i. ; *embarking on the s.* : यानपात्रं समारुह्य, K. s. 18. 293. ; (3) प्र-वहनम् (=यानम्), *and the s. went up and down every moment* : ययौ च तत् प्रवहणं क्षणमूर्ध्वमधः क्षणम्, K. s. 25. 44. ; *the s. wecked* : तद्वहनं सममज्यत, 45. ; (4) वहित्रम् (=3 : rare), *early in the morning, a s. was to be seen* : प्रत्यूषस्यदृश्यत किमपि वहित्रम्, D. vi. ; (5) तरी (boat), Si. iii. 76. ; समुद्रवाहिनी नौः, -का, M.n. and sim. comp.s (best equiv.).

SHIP (v.t.) : I. To embark : q.v. : पोते आरोपयति (c. of रुह्) : v. To put. II. To fix : स्थापयति (c. of स्था). Ph. : (a) *s. off* : पोतेन विवासयति (=banish) *or* प्रस्थापयति (=send away) ; (b) *s. a sea*, prob. तरङ्गैर् अभिभूयते *or* तरङ्गान् खादति.

SHIP-MASTER : पोताध्यक्षः and sim. comp.s.

SHIP-OWNER : प्रवहणस्वामिन् (f. नी) and sim. comp.s.

SHIPPING (subs.) : पोतावलिः, and sim. comp.s.

SHIPWRECK (subs.) : I. Lit. : यानभङ्गः, पोतभङ्गः, P. and sim. comp.s : v. Wreck. II. Ruin, destruction : q.v. : विध्वंसः.

SHIPWRECK (v.) : I. Lit. : पोतं मनक्ति (भञ्ज्, c. 9.) etc. II. Of persons : *s. ed* : यानभङ्गनिमग्न (f. ग्ना = sunk), Ra. i. *or* -पतित (f. ता = fallen), K. s. or भग्नपोतः (ता, तं) and sim. comp.s.

SHIPWRIGHT : prob. पोतकारः and sim. comp.s.

SHIRE : प्रदेशः : v. County.

SHIRK : परिहरति (हृ, c. 1.) : v. To avoid.

SHIRT : (1) चोलः(ली) ; (2) कुतकम् (=under -s.).

SHIVER (v.i.) : I. To shake, tremble : q.v. : वेपते (वेप्, c. 1.). II. To shatter : चूर्णीभवति; शकलीभवति.

SHIVER (v.t.) : (1) चूर्णीकरोति ; (2) विशकलयति (nomi.) : v. Also to shatter.

SHIVER (subs.) : I. Fragment, bit. : q.v. : शकल (mn.), *"cracked in hundred s.s"* : शतखण्डीभूत (f. ता). II. Tremor : (1) कम्पः ; (2) वेपथुः.

SHOAL : I. Crowd : q.v. : संघः. II. A shallow : गाधस्थलम्.

SHOCK (subs.) : I. In gen. : (1) अभिघातः (blow, collision : lit. and fig.) ; (2) अभिषङ्गः (fig.), *arising from the severe s.* : तीव्राभिषङ्गप्रभव (f. वा), Ku. iii. 73. ; *then shot with the quick s.* : ततोऽभिषङ्गानिलविप्रविद्धा, R. xiv. 54. III. A pile : (1) राशिः ; (2) चितिः.

SHOCK (v.) : I. To strike : q.v. : (1) अभिहन्ति (हन्, c. 2.) ; (2) विप्रविध्यति (व्यध्, c. 4. = to pierce : fig.). II. To heap : q.v. : ताडै राशीकरोति.

SHOCKING (adj.) : (1) बीभत्स (f. त्सा) ; (2) उद्वेगकर (f. री) : v. Disgusting.

SHOCKINGLY : (1) बीभत्सं जनयत् (f. न्ती) ; (2) उद्वेगं कुर्वत् (f. ती).

SHOE (subs.) : (1) पादुका (rarely पादूः), *a pair of Kusa s.s* : कुशपादुके, Ram. ii. 123. 16. ; *the illustrious (Rāma) (first) putting on and then taking off the s.s* : सोऽधिरोप्य महातेजाः पादुके व्यपरोप्य च, 21. ; (2) उपानह् (f.), *a pair of golden s.s* : तपनीयोपानद्युगलम्, Vi. iv. : (3) पादत्रम्, and sim. comp.s (very rare) ; (4) नालम् (for animals ?).

SHOE (v.) : I. To furnish with s.s : नालं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (?). II. To beat with s.s : पादुकया हन्ति (हन्, c. 2.) : v. To beat.

SHOE-BLACK : पादुकामार्जकः, and sim. comp.s (??).

SHOE-MAKER : (1) चर्मकारः, *and well-known s.s* : प्रख्याताश्चर्मकाराः, Ram. ii. 90. 23. ; (2) पादुकाकारः ; (3) पादूकृत्, A.

SHOE-STRINGS : perh. पादुकाबन्धनी and sim. comp.s.

SHOOT (subs.) : (1) प्रवाल (mn) ; (2) किस(श)लय (mn.) ; (3) पल्लव (mn.), *a bed of young s.s* : नवपल्लवसंस्तरः, Ku. ; (4) प्ररोहः (=bud).

SHOOT (v.t.) : I. To discharge : q.v. : मुञ्चति (मुच्, c. 6.) : v. Also to send, throw. II. To wound or kill by s.ing : आग्नेयास्त्रेण (with fire-arm) *or* शरेण (with arrow) हन्ति, नि-, अभि-, (हन्, c. 2.) : v. To kill, wound.

SHOOT (v.i.) : I. To discharge a missile : आग्नेयास्त्रं *or* शरं etc. मुञ्चति, etc. II. As pain : विध्यते, प्र-, विप्र- (pass. of व्यध् = to pierce). *S. ing pain* : शूल (mn.). III. To germinate : (1) by subs., *does not seem about to s. forth* : न च प्ररोहाभिमुखोऽपि दृश्यते, Ku. v. 60. ; (2) अङ्कुरयति (nomi.) : v. Also to come out.

SHOP (subs.) : I. For selling things : (1) पण्यशाला and sim. comp.s ; (2) विपणिः ; (3) आपणः, *containing rich s.s* : ऋद्धापण (f. णा), R. xiv. 30. II. In gen. : शाला, *work.s.* : कर्मशाला; *barber's s.* : नापितशाला.

SHOP (v.) : पणायति, -ते : v. Also to buy.

SHOP-KEEPER : (1) आपणिकः ; (2) विपणिन् (m.); (3) पण्याजीवः and sim. comp.s.

SHOP-LIFTER : perh. पण्यतोलः, पण्यमुष् : v. Thief.

SHORE (subs) : I. Coast : (1) कूलम्, *on the s. of the Yamunā* : उपकूलं कालिन्द्याः, R. xv. 28. ; (2) तीरम् ; (3) तटम् ; (4) वेला (=sea-s.) ; (5) रोधस (n. : rare), R. viii. 33. II. A prop : (1) उपघ्नः ; (2) अवष्टम्भः.

SHORE (v.) : usually with *up* : अवष्टभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.)

SHORT : I. In size : (1) ह्रस्व (f. स्वा) : *very s. and having a s. face* : खर्वटास्योऽतिह्रस्वकः, V. p. 1. 13. 34 ; *s. tree* : ह्रस्वो वृक्षः ; *s. hovel* : ह्रस्वा कुटी, Kāśikā : ; (2) खर्व (f. र्वा), *having a s. stature* : खर्वाकृति (mfn.) ; *like a s. man* : खर्व इव, Mu. ; (3) वामन (f. नी) : v. Dwarfish. II. Of time etc. : q.v. : अल्प (f. ल्पा), सु-, : v. Little. Ph. : *in a s. time* : अचिरेण : v. Soon; *for a s. time* : कञ्चित् कालम्, कियत्कालम्, etc. ; *and the nights are very s.* : अत्यर्थमेव क्षणदा च तन्वी (कृशा, M. n.), R. xvi. 45. ; *to become s.* : तनुतां याति, R. ix. 38. III. Brief : q.v. : संक्षिप्त (f. प्ता). Ph. : *in s.* : किं बहुना, समासेन. IV. Insufficient : q.v. : न्यून (f. ना). Ph. : *to fall s. off* : हीयते, परि- (Pass. of हा with inst. : v. To want). V. less than : *nothing s. of his eath* : विना तस्य मरणेन ; : v. Without, except. VI. In gram. : (1) ह्रस्व (f. स्वा : of vowels) ; (2) लघु (f. also घ्वी : of quantities). Ph. : (a) *s. cut* : सरलः पन्थाः ; (b) *to cut s.* ; आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), K.

SHORTCOMING : दोषः : v. Fault, failing.

SHORTHAND : i.e. s. writing : *संक्षिप्तलिपिः. *S. writer* : *संक्षिप्तलिपिकरः.

SHORT-LIVED : क्षणविध्वंसिन् (f. नी) : v. Fickle, transient.

SHORT-SIGHTED : (1) अदूरदर्शिन् (f. नी) ; (2) perh. ह्रस्वदृष्टि (mfn.), see Bha. ; and sim. comp.s.

SHORT-SIGHTEDNESS : (1) अदूरदर्शिता ; (2) ह्रस्वदृष्टिः -ता (?) ; and sim.comp.s.

SHORT-WINDED : क्षीणश्वास (f. सा) ; and sim. comp.s.

SHORTEN (v.t.) I. In size : (1) ह्रसयति (c. of ह्रस्) ; (2) ह्रस्वीकरोति ; (3) खर्वीकरोति ; (4) वामनीकरोति. II. To abridge, contract : q.v. संक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *how the long nights will be s.ed into moments* : संक्षिप्यते क्षण इव कथं दीर्घयामा त्रियामा, Me. ii. 47. III. To diminish, decrease : q.v.

SHORTEN (v.i.) : I. In size : ह्रस्वीभवति, etc. II. As nights : (1) तनुतां याति, गच्छति, etc. ; (2) क्षीयते (pass. of क्षि), M.n. : v. To diminish.

SHORTLY : I. Soon, quickly : q.v. : अचिरेण. II. Briefly : (1) संक्षेपतः ; (2) संक्षेपेण ; (3) समासतः ; etc.

SHORTNESS : (1) ह्रस्वता ; (2) खर्वता ; (3) स्वल्पता ; (4) न्यूनता ; (5) संक्षिप्तता ; (6) तनुता ; (7) कृशता : for dif. : v. Short.

SHOT (subs.) : I. Shooting : मोचनम् : v. Discharge. II. For killing birds, etc. गुलिका (?). Ph. : *to fire s.s* : *आग्नेयास्त्रं मुञ्चति. III. Any missile : q.v. IV. Its reach : q.v. : विषयः. V. A marksman : *good, bad s.* : लक्ष्यभेदे कृतहस्त (f. स्ता), अकृतहस्त (f. स्ता). VI. Share : q.v. : अंशः.

SHOULD : I. Denoting obligation : by the कृत्य (G. § 366-9.) : (you) *s. look at (her) as a pupil* : शिष्येव द्रष्टव्या, K. II. In the conditional : by विधिलिङ् (§ 347 : *s. have* will be expressed by लृङ्, § 345), *even if I s. give up what I have stolen all my life* : यद्यपि दद्यामाजन्मनो मुषितं धनम्, D. ii. III. As a softened form of expression : by लट् *in the Atmanepada, if possible, I s. think* : मन्ये, Sa.

SHOULDER (subs.) : (1) स्कन्धः, *bull -s.ed* : वृषस्कन्ध (f. न्धा), R. i. 12. ; *putting sacrificial vessels on their s.s* : स्कन्धारोपितयज्ञपात्रनिचयाः, Vi. iv. 58. ; (2) अंसः (rare), *a quiver on the s.s* ; तूणीरोऽसे, Vi. ii. 26.

SHOULDER (v.) : I. To put on the s. : स्कन्धे करोति : v. To put. II. To push with the s.s : स्कन्धेन मृद्नाति, अव- (मृद्, c. 9.) etc.

SHOULDER-BONE : अंसकपालम्, Bha. and sim. comp.s.

SHOULDER-KNOT : स्कन्धाभरणम्, and sim. comp.s.

SHOULDER-JOINT : (1) स्कन्धसन्धिः ; (2) चिरु (n.), Wilson.

SHOUT (subs.) : (1) जयध्वनिः, जयरवः, and sim. comp.s (of joy) : v. Noise ; (2) कलकलः : v. Uproar ; (3) चीत्कारः : v. Scream, roar ; (4) सिंहनादः (of triumph), *raised a s.* : ननाद सिंहनादम्, Mah. vii. 180. 2. ; (5) क्ष्वेडितम्, -नादः

(=4), Ki. xiv. 29. ; (6) महाशब्दः, and sim. comp.s (=great noise), *high s.s suddenly rose* : सुमहास्वनः सहसैवोत्थितः, Mah. i. 133. 15.

SHOUT (v.) : (1) expr. by subs. and मुञ्चति (मुच्, c. 6.=to emit : q.v.) *or* करोति (=to make) ; (2) उत्क्रोशति (क्रुश्, c. 1.), *the Brāhmins s.ed* : उदक्रोशन् विप्रमुख्याः, Mah. i. 186. 2. : v. To cry, roar ; (2) उच्चैर् नदति (नद्, c. 1.) : v. (To make) noise.

SHOVE : I. Verb : अपसारयति (c. of सृ) : v To push. II. Subs. : आवेधः : v. Thrust.

SHOVEL (subs.) खन्ता, Nil. on Mah. iv. 8. 1.

SHOVEL (v.) : अव-क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To throw, heap.

SHOW (v.) : (1) दर्शयति, प्र-, नि-, अभि-, परि-, सं-, उप- (c. of दृश्), *s.ed him to Indumati* : निदर्शयामास (तम्) इन्दुमत्यै, R. vi. 31. ; *s.ing affection by the mere shedding of useless tears* : निष्फलेन अश्रुपातमात्रेण स्नेहमुपदर्शयन्, K. ; *O, merciless fate, s. mercy (on me)* : अयि दैव निर्घृण दर्शय दयाम्, K. ; *s.ing (his) teeth* : दन्तानि दर्शयन्, V. p. v. 28. 16. ; *the Veda also s.s the unity of science* : दर्शयति वेदोऽपि विद्यैकत्वम्, Si. iii. 3. 4. ; *he always s.s as if his dependents were beloved friends* : सखीनिव प्रीतियुजोऽनुजीविनः स सन्ततं दर्शयते, Ki. i. 10. ; (2) उपदिशति (दिश्, c. 6.=to advise, inform : q.v.), *who will s. the way to the Golden town* : यः सुवर्णपुरगामिनं पन्थानमुपदेक्ष्यति, K. ; (3) कथयति (=to speak : q.v.), *it shews the excellences of the king that......* : अनेन कथिता राज्ञो गुणा यत्......, R. x. 53. ; (4) दर्शनं ददाति (दा, c. 3.=s. one's self), *ashamed of wantonness, shame itself did not s. to the prince* : कुमारस्य न ददाति तरलतालज्जिता लज्जैव दर्शनम्, K. ii. ; (5) प्रतिपादयति (=to establish : q.v.). Comp. (a) *s. forth* : दर्शयति : v. To reveal, manifest ; (b) *s. off* : प्रदर्शयति, सं- ; (c) *s. up* : अभि-दर्शयति : v. To expose, disclose.

SHOW (subs.) : I. Look : q.v. : (1) दर्शनम् ; (2) by verb. II. Appearance, semblance : (1) आभासः ; (2) by verb : भाति, प्रति- (भा, c. 2.) *or* भासते, अव-, (भास्, c. 1.). III. A spectacle : (1) समयम् ; (2) रङ्गः (for amusement) ; (3) यात्रा (=procession, theatrical s.). IV. Pretence : q.v. : व्यपदेशः. V. Display, pomp : आडम्बरः.

SHOWER (subs.) : I. Of rain : वृष्टिः, *heavy s. of hail* : तुमुलकरकावृष्टिः, Me. i. 55. : v. Rain. II. Fig. : (1) वृष्टिः *or* वर्षः, *sent a s. of stones* : अश्मनां वृष्टिं ससर्ज, Ki. xvii. 60. ; *s. of arrows* : इषुवर्षः, Si. xx. 18. ; (2) धारा (=flow, as of tears) : (3) जालम् (=thicket, as of arrows). III. One who shows : दर्शकः, प्र-, etc., Mr. iv. 20.

SHOWER (v.) : वर्षति, प्र-, अभि- (वृष्, c. 1.), *s.s on them who always flatter* : तत्र वर्षन्ति योऽहर्निशं स्तौति, K. ; *s.ing much wealth on the bards* : वसूनि वर्षन् सुबहूनि वन्दिनाम्, N. xv. 1. (the loc. is the proper cons.) : v. Also to rain.

SHOWER-BATH : I. The place : धारागृहम् *or* यन्त्र- (?), R. xvi. 49. II. The act : धारास्नानम and sim. comp.s (?).

SHOWERY : वर्षुक (f. का) ; v. Rainy.

SHOWMAN : (1) दर्शयितृ (f. त्री), प्र- ; (2) by verb.

SHOWY : दृष्टिहारिन् (f. णी) : v. Also gaudy, ostentatious.

SHRED : I. Subs. : खण्ड (mn.) : v. Piece. II. Verb : (1) खण्डीकरोति ; (2) खण्डयति (nomi.).

SHREW (subs.) : I. Of persons : वामशीला स्त्री and sim. comp.s. II. S.-mouse : (1) छुछुन्दरी ; (2) गन्धमूष (f. षी) ; (4) विचक्षण (f. णा) : v. Artful, cunning.

SHREWDLY : (1) चतुरम् ; (2) विदग्धम् ; (3) चातुर्येण, etc.

SHREWDNESS : (1) चातुर्यम् ; (2) चतुरता ; (3) चातुरी ; (4) वैदग्ध्यम् ; (5) विदग्धता : v. Also skill.

SHREWISH : कर्कश (f. शा) : v. Harsh, peevish.

SHRIEK : I. Subs. : (1) क्रन्दितम् : v. Cry ; (2) चीत्कारः : v. Scream. II. Verb : (1) आ-क्रन्दति (क्रन्द्, c. 1.) : v. To cry ; (2) चीत्करोति : v. To scream.

SHRIFT : प्रतिपत्तिः : v. Confession.

SHRIKE : a bird : (1) कलिङ्गः ; (2) पिङ्गः ; (3) भूम्या(श्रा)टः.

SHRILL : (1) कर्कश (f. शा) : v. Harsh ; (2) तीव्र (f. व्रा) : v. Sharp.

SHRILLNESS : (1) कर्कशता : v. Harshness ; (2) तीव्रता : v. Sharpness.

SHRILLY : (1) कर्कशम् : v. Harshly ; (2) तीव्रम् : v. Sharply.

SHRIMP : इक्ष्वाकः.

SHRINE : देवालयः : v. Temple.

SHRINK (v.i.) : संकुचति (कुच्, c. 6.), *the lotus s.s* : संकुचति पद्मम्, V.d. 7. : v. To contract.

SHRINK (v.t.) : संकोचयति (कुच्, c. 1.) : v. To contract.

SHRINK, -ING (subs.) : संकोचः : v. Contraction.

SHRINKINGLY : (1) संकुच्य ; (2) ससंकोचम् : v. Also timidly.

SHRIVEL : (1) संकुचति (intrans.) *or* संकोचयति (trans.) ; (2) by adj. : वलिपरीत (f. ता), and sim. comp.s. : v. Wrinkled.

SHROUD (v.) : अवगुण्ठयति (गुण्ठ्, c. 10.) : v. To cover, veil.

SHROUD (subs.) : I. Cover : q.v. : आच्छादनम्, *s.ed the dead body of Bāli* : वाससाच्छादयामास वालिनं नष्टजीवितम्, Ram. iv. 24. 23. II. रज्जवः (f. pl.).

SHRUB : I. A tree : गुल्मः. II. A drink : आसवभेदः.

SHRUBBERY : perh. गुल्मवाटिका after वृक्षवाटिका.

SHRUBBY : (1) गुल्मावृत (f. ता) ; (2) गुल्माकीर्ण (f. र्णा) ; and sim. comp.s.

SHRUG : I. Verb : (1) धूनोति (धू, c. 5.=to shake) ; (2) संकोचयति (कुच्, c. 1. : ?). II. Subs. : (1) स्कन्धधूननम् (=shaking) ; (2) स्कन्धसंकोचः (=contraction).

SHUCK : कञ्चुकः : v. Shell.

SHUDDER : I. Verb : वेपते, प्र-, (वेप्, c. 1.) : v. To tremble, quake. II. Subs. : वेपथुः : v. Tremor.

SHUDDERINGLY : expr. by adj. : सञ्जातवेपथु, सवेपथु (mfn.), and sim. comp.s.

SHUFFLE (v.t.) : I. Of cards : perh. भञ्जयति (c. of भञ्ज् : comp. भाँजा). II. To confuse, mix up : q.v. : सङ्कुलीकरोति.

SHUFFLE (v.i.) : I. Of cards : *तासं भञ्जयति. II. To dissemble : q.v. : निह्नुते (ह्नु, c. 2.). II. To play tricks : छलयति (nomi with acc.), *s.ing* : छलप्रिय (f. या).

SHUFFLE,-ING (subs.) : I. Of cards : *तासभञ्जनम्. II. Confusion. : q.v. : संकुलीकरणम्. III. Evasion, trick : q.v. : छलम्.

SHUFFLER : (1) निह्नोतृ (f. त्री) : v. Dissembler ; (2) वञ्चक (f. ञ्चिका) : v. Cheat.

SHUN : (1) परिहरति (हृ, c. 1.) : v. To avoid ; (2) वर्जयति, परि-, सं-, (वृज्, c. 10.), *shall s. joking with women* : स्त्रीभिः परिहासं वर्जयेत्, Sr. : v. To leave ; (3) न उपसर्पति (सृप्, c. 1.). etc. (=not to approach), "विनीतं पातकिनमिव नोपसर्पति", K.

SHUT : (1) अपिदधाति *or* -धत्ते (धा, c. 3.), (*by covering*) *who can s. the doors of fate* : को नाम द्वाराणि दैवस्य पिधातुमीष्टे, U. vii. 4. ; *s.-ting the ears* : कर्णौ पिधाय, Mu. i. ; (2) आ-वृणोति, सं-, समा-, परा- (वृ, c. 5.=पिदधाति), *here is a house with the back door not s.* : एतदपरावृतपक्षद्वारकं गेहम्, Mr. ii. ; *to s. the mouth* : मुखं संवृणोति, K. ; (3) ददाति *or* दत्ते (दा, c. 3. : only of *doors* by putting bolts etc.), *s. the gates quick* : दत्त द्वाराणि तूर्णम्, Vi. vi. 16. ; (4) मीलति *or* मीलयति, नि- (मील्, c. 1. and its c. : of the eyes), *the lion of kings s. his eyes never to open again* : अपुनरुन्मीलनाय निमिमील लोचने राजकुलसिंहः, C. v. ; (5) सं-वनते (वन्, c. 1. : rare), Ki. xviii. 2. Ph. : *to s. one's eyes to anything* : न पश्यति, K. ; *with the eyes s.* : मुकुलितनेत्र (f. त्रा), Si. xi. 10.

SHUT IN : I. To confine : q.v. : निरुणद्धि (रुध्, c. 7.). II. To cover the view of : समावृणोति (वृ, c. 5.).

SHUT OUT : निवारयति (वृ, c. 10.) : v. To prevent, enclose.

SHUT OUT : I. In gen. : नि-रुणद्धि, सं-, अव-, *thus s. in a cage* : तथा पञ्जरे संरुद्धः, K. ii. : v. To confine, block up, close. II. To terminate : निवर्तते (वृत्, c. 1.). III. To cause to be silent : prob. : मुखं बध्नाति (बन्ध्, c. 9. : with gen.).

SHUTTER : in pl., of windows etc. : *आवरणम् *or* आवृतिः.

SHUTTLE : (1) त्र(त)सरः ; (2) सूत्रवेष्टः, -नम् ; (3) मल्लिकः ; (4) वेमन्, Mah. i. 13. 140.

SHUTTLE-COCK : *पत्रगोलः.

SHY : I. Adj. : (1) लज्जालु (mfn.) : v. Bashful ; (2) शालीन (f. ना) : v. Modest ; (3) कातर (f. रा) : v. Timid. II. Verb : (1) बिभेति (भी, c. 3.), *if (a horse) s.ies strike it on the neck*: ग्रीवायां भीतमाहन्यात्, M.n. on Si. v. 10.

SHYNESS : (1) लज्जालुता ; (2) शालीनता ; (3) कातर्यम् : v. Shy (adj.).

SIB : सनाभि (mfn.) : v. Relative.

SIBILANT : I. Of letters : उष्मः, -वर्णः. II. Hissing : q.v.

SIBYL : (1) सिद्धा ; (2) सिद्धस्त्री ; (3) योगिनी (?).

SICK : I. Inclined to vomit : (1) विवमिषु (mfn.) ; (2) छर्दित (f. र्ता) ; and sim. comp.s. *To be s.* : वमति (वम्, c. 1.) : v. To vomit ; *to make (one) s.* : वामयति (c. of वम्), Sr. II. To be disgusted at : expr. with विरक्त (f. क्ता), वितृष्ण (f. ष्णा), वीतस्पृह (f. हा) ; and sim. comp.s., *being s. of the world* : उदीर्णवैराग्य (f. ग्या), D. ii. III. Diseased, ill : q.v. : (1) पीडित (f. ता) ; (2) व्याधित (f. ता) ; (3) रुजार्त (f. र्ता) ; (4) रोगिन् (f. णी) ; and sim. deriv.s. IV. Of mind : (1) पीडित (f. ता) ; (2) व्यथित (f. ता) ; (3) उपतप्त (f. प्ता).

SICK-BED : रोगिशय्या and sim. comp.s. Ph. : *on or from s.* : better expr. by शय्यागत (f. ता) with a qualifying word : v. Sick (II.)

SICKEN : I. To disgust : विरक्तिं *or* वैतृष्ण्यं जनयति (c. of जन्). II. To fall sick : रोगेण *or* व्याधिना अभिभूयते (pass. of भू), क्लिश्यते (pass. of क्लिश्), etc. : v. Also sick. III. To languish : q.v.

SICKLE : (1) दात्रम् ; (2) लवित्रम्.

SICKLINESS : (1) रुग्णता ; (2) रोगाकुलता, etc. : v. Sickly.

SICKLY : I. Unwell, weak : q.v. : रुग्ण (f. ग्णा). II. Of places etc. (1) रोगाकुल (f. ला), K.b. ; (2) गदोपसृष्ट (f. ष्टा) , and sim. comp.s.

SICKNESS : I. Nausea ; (1) विवमिषा (the feeling) ; (2) वमनम् (=vomiting) ; (3) छर्दिः (=2.) II. Illness : (1) पीडितता ; (2) अस्वस्थता ; (3) रोगिता : v. Also disease.

SIDE (subs.) : I. Of the body : (1) पार्श्व (mn.), *to sleep on the left s.* : वामपार्श्वे संविशति, Sr. ; *pain in the s.s* : पार्श्वशूलम्, Bha. ; *sleeping on the s.s* : पार्श्वशयः (यी, यं), S.k. ; (2) पक्षः (rare), R. v. 72. II. Of anything : पार्श्व (mn.), *in front, on the rear, and on the s.s.* : अग्रे पृष्ठे च पार्श्वयोः, A. r. vi. 1. 30. ; *rises from (this) s. of the Meru* : मेरोः पार्श्वात् प्रभवति, Mat. 120. 67. ; *keep them at the s.* : तं पार्श्वे कुर्वन्ति, K. ; *one who remains at the s.* (attendant) : पार्श्ववर्तिन् (f. नी); R. ii. 46. ; *s. by s.* (=abreast) : पार्श्वपार्श्वि (adv.) ; *two s.s of an equation)* : द्वौ पक्षौ, Vij. III. Party. : पक्षः, *the kings on the s.of Śiśupāla* : शिशुपालपक्षपृथिवीभृतां गणः, Si. xv. 47. ; *opposite s.* : प्रतिपक्षः, D.s. Ph. : *the gods were on the s.of Arjuna* : देवा अर्जुनतोऽभवन्, S.k. ; पाण्डवतोऽभवन्, Mah. viii. 87. 51. IV. Of consanguinity : पक्षः, *on the father's, mother's s.* : पितृपक्षे, मातृपक्षे, Mah. v. 140. 10. : v. Of an argument : पक्षः, *the first s.* : पूर्वपक्षः, S. VI. Of rivers : पारः, *take me on the raft to the other s. of the Jamunā* : प्रापयस्व परं पारं कालिन्द्या उडुपेन माम्. VII. Quarter : q.v. : (1) दिश् (f.) ; (2) gen. expr. with तस्, *on both s.s of the road* : उभयतः पथि, Mah. v. 83. 60. ; *on one s…on the other s.* : एकतः…अन्यतः, R. vi. 86. ; *on all s.s* : सर्वतः, R. ; *on the left s.* : वामतः, D. VIII. In geo. : भुजः (rarely बाहु *or* दोस्), *four-s.d* : चतुर्भुजः (जा, जं), Li. ; *s.s of a right-angled triangle containing the r.a* : भुजकोटी.

SIDE (adj.) : I. Lit. : by comp., *s.-wind* : पक्षवातः, Mah. : v. Side (subs.). II. Indirect : वक्र (f. क्रा).

SIDE (v.) : पक्षे भवति (भू, c. 1.) *or* पक्षं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (with gen.).

SIDEBOARD : no equiv. ; *फलकसज्जा.

SIDELONG : I. Adj. : वक्र (f. क्रा) : v. Oblique. II. Adv. : (1) पार्श्वतः (=on the side) ; (2) अनुपार्श्वम् (=laterally).

SIDEREAL : तारा- in comp., *s. year* : *तारावर्षः.

SIDEWAYS, SIDEWISE : (1) तिर्यक् ; (2) तिरश्चीनम्.

SIDLE : तिर्यग् गच्छति (गम्, c. 1.), वि-सर्पति (सृप्, c. 1.), etc.

SIEGE : रोधः, अव-, नि-, *to raise a s.* : रोधं मुञ्चति *or* sim. व्यपायाति (या, c. 2.=to go away), Mah. iii. 19-26. Ph. : *to lay a s. to* : रुणद्धि (रुध्, c. 7.), Mah. iii. 15. 3. : v. To besiege.

SIESTA : दिवास्वप्नः and sim. comp.s : v. Sleep.

SIEVE : I. Subs. : (1) चालनी ; (2) तितउ (rarely n.). II. Verb. : v. To sift.

SIFT (v.) : I. Lit. : (1) शोधयति, वि-, परि- (c. of शुध्=to clean), *whose chaff and awn had been s.ed by the winnowing basket* : शूर्पशोधितकणींकशारुकादीन्, D. vi. ; (2) पृथक् करोति (=to separate), *s.ed the rice from the husk* : तुषैस्तण्डुलान् पृथक् चकार, D. vi. II. To examine minutely : (1) सूक्ष्मं निरूपयति (रूप्, c. 10.) ; (2) निपुणं परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.).

SIGH : I. Subs. : दीर्घनिश्वासः. II. Verb : (1) दीर्घं निश्वसिति (श्वस्, c. 1.) ; (2) दीर्घनिश्वासं मुञ्चति, नि-, (मुच्, c. 6.), *or* त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.), *or* सृजति, नि-, (सृज्, c. 6.) : v. Also to lament.

SIGHT (subs.) : I. The act. : (1) दृष्टिः ; (2) दर्शनम् ; (3) वि-लोकनम्, अव-, आ- ; (4) ईक्षणम्, प्र-, अव-. II. View : दृष्टिपथः, -मार्गः, -विषयः, -गोचरः, and sim. comp.s, *falling within s.* : आलोकपथावतारिन् (f. णी), Vi. ii. 45. III. Appearance, spectacle : q.v. : दर्शनम्, *as by their gay s.* : दर्शनेन लघुना यथा तयोः, R. xi. 12. IV. Eye : q.v. : (1) दृष्टिः, *diseases affecting s.* : दृष्टिगतरोगाः, Sr. ; (2) *sense of s.* : दर्शनेन्द्रियम् ; (3) दृश् (f. : rare), N.

SIGHT (v.) : (1) विलोकयति : v. To see. ; (2) by subs, and comp. : q.v.

SIGHTLY : (1) सुदर्शन (f. ना) ; (2) सुभव्य (f. व्या) ; (3) दर्शनीय (f. या).

SIGN (subs.) : I. Mark, indication : (1) चिह्नम् (best equiv.), *by these s.s, her recognition of Nala* : चिह्नैरमीभिर्नलसंविदस्याः, N. xiv. 22. ; *with edicts under his s. manual* : स्वहस्तकृतचिह्नशासनः, Si. xiv. 36. ; (2) लक्षणम् ; *by these s.s, you will find out* : एभिर्लक्षणैर्लक्षयेथाः, Me. ii. 19. ; (3) लिङ्गम्, *(are) the general s.s of the disease insanity* : सामान्यमुन्मादगदस्य लिङ्गम्, Bha. ; (4) अभिज्ञानम् (for knowing, recognizing), M. n. II. A portent, presage : q.v. : (1) चिह्नम् ; (2) लक्षणम्. III. In math. etc. : चिह्नम्. IV. Signal : (1) संज्ञा, *Chitralekhā makes a s. to Vidūshaka* : चित्रलेखा विदूषकं संज्ञां लम्भयति, V. iii. ; (2) इङ्गितम् ; *one who understands s.s* : इङ्गितज्ञ (f. ज्ञा), K. V. In ast. : राशिः, *the s. of Leo* : सिंहराशिः, *when the sun was in the s. Aries* : मेषं गते पूषणि, C. r.

SIGN (v.) : I. To beckon : संज्ञां ददाति (दा, c. 3.), etc. II. To put one's signature to : नाम लिखति, अभि- (लिख्, c. 6.) *or* निवेशयति (c. of विश्=to enter) (with loc.), Y. ii. 88.

SIGNPOST : *संज्ञादण्डः ; मार्गयष्टिः.

SIGNAL : I. Subs. : संज्ञा : v. Sign (IV). II. Verb : संज्ञां ददाति (दा, c. 3.), लम्भयति (c. of लभ्), etc. III. Adj. : असाधारण (f. णी) : v. Uncommon, remarkable, great.

SIGNALIZE : कीर्तयति (कीर्त्, c. 10.) : v. To celebrate.

SIGNALLY : बलवत् : v. Greatly, exceedingly.

SIGNATURE : expr. by verb, *a debtor should put a s. with his own hand* : ऋणी नाम स्वहस्तेन निवेशयेत्, V. ii. 88.

SIGNET : मुद्रा : v. Seal. *S. ring* : मुद्राविशिष्टमङ्गुरी(ली)यम्, -कम्.

SIGNIFICANCE : I. Meaning : q.v. : भावः. II. Importance, force : q.v. : गौरवम्.

SIGNIFICANT : I. Lit. : भावसूचक (f. चिका), व्यञ्जक (f. ञ्जिका), and sim. comp.s. II. Important, great : q.v. : गुरु (f. also र्वी).

SIGNIFICANTLY : (1) साकूतम् ; (2) ईरिताकूतम्, Ki., and sim. comp.s.

SIGNIFICATION : अर्थः : v. Sense (IV).

SIGNIFY : I. To mean : q.v. : expr. with अर्थः, *it s.ies nothing* : निरर्थकमेतत्. II. To betoken, indicate : q.v. : सूचयति (सूच्, c. 10.). III. To declare, inform : q.v. : कथयति (कथ्, c. 10.).

SIGNIOR : आर्यः : v. Sir.

SILENCE (subs.) : I. Lit. : (1) मौनम्, *better to keep s.* : वरं मौनं कार्यम्, H. ; *determining to break his s.* : तन्मौनमङ्गं चिकीर्षुः, Vet. ; *one who leaves off s.* : मुक्तमौनः, K. s. 77. 42. ; *one whose vow is to keep s.* : मौनव्रती, M. n. *or* वाचंयमः, R. xiii. 44. ; (2) निःशब्दता and sim. comp.s (=stillness) ; (3) शान्तिः, प्र- (=calmness). Ph. : *in the s. of midnight* : सुप्तजनस्तिमिते निशीथे, C. iii. II. Secrecy : q.v. III. Oblivion : q.v.

SILENCE (exclam.) : (1) तूष्णीम्भव ; (2) मौनं कुरु, -ष्व ; (3) शान्तम्.

SILENCE (v.) : I. Lit. : (1) मौनं लम्भयति (c. of (लभ् ; (2) मूकीकरोति, etc. II. Fig. : (1) निरुत्तरीकरोति (=to shut up) ; (2) प्र-शमयति ; (c. of शम्=to quiet) ; (3) निवारयति (वृ, c. 10.=to prevent).

SILENT : (1) मौनिन् (f. नी), *with s. steps* : चरणेन मौनिना, N. i. 124. ; *in some points you are s.* : कियत्सु मौनं (तव), N. ix. 15. ; (2) expr. with तूष्णीम् (rarely तूष्णीकः, -का, -कम्), *why are you s.* : किं भवान् तूष्णीमास्ते, V. ii. ; *seeing the bard become s.* : तूष्णीम्भूतं सूतपुत्रं निशम्य, Mah. iii. 134. 21. ; (3) मूक (f. का : poet), *with the birds s.* : मूकाण्डजम्, Ku. iii. 42. ; *when the lute became s.* : मूकीभूतवीणा, K. ; (4) निःशब्द (f. ब्दा), नीरव (f. वा), and sim. comp.s (without any sound).

SILENT, BECOME : (1) मौनं भजते (भज्, c. 1.) etc. ; (2) उपशाम्यति (शम्, c. 4.) ; (3) विरमति (रम्, c. 1.) : v. To cease.

SILENTLY : (1) मौनेन (rare), K. s. ; (2) तूष्णीम् ; (3) जोषम्, Si. xvi. 16. ; (4) निःशब्दम् : v. Also secretly.

SILK : (1) क्षौमम् ; (2) कौशेयम् ; (3) पट्टः, -जम्, Mah. ii. 52. 26. ; (4) चीनम् (China-s.).

SILK,-EN (adj.) : कौशेय (f. यी), *of s. and woollen clothes* : कौशेयाविकयोः, M. v. 120. ; (2) कीटज (f. जा) ; (3) क्षौम (f. मा), *s. cloth* : दुकूलम्, *very fine pure s. cloth* : निःश्वासहार्ये शुचिनी दुकूले, K. : v. Also s. (subs.).

SILK-COTTON TREE : शाल्मलिः, -ली, -वृक्षः. Its gum : पिच्छा.

SILK-WORM : (1) कोश(ष)कारः ; (2) perh. पट्टकीटः ; (3) पुण्डरीकः.

SILKY : I. Silken : q.v. : II. Like silk : क्षौमाभ (f. भा), and sim. comp.s.

SILL : I. In gen : मूलम्. II. Of a door : देहली.

SILLINESS : मूर्खता : v. Foolishness.

SILLY : मूर्ख (f. र्खा) : v. Foolish.

SILT UP : perh. अवरुणद्धि (रुध्, c. 7.).

SILVAN : by comp., *s. scene* : वनभूमिः ; *s. diety* : वनदेवता, U.

SILVER (subs.) : (1) रूप्यम् ; (2) रजतम् ; (3) दुर्वर्णम् (rare).

SILVER (adj.) : (1) by comp., *s. coin* : रूप्यमुद्रा ; (2) रूप्यमय : (यी, यं) ; etc.

SILVER (v.) : रूप्येण छादयति (छद्, c. 10.=to cover : q.v. ?).

SILVER-LEAF : (1) रू(रौ)प्यपत्रम् ; (2) रजतपत्रम्, "एवं रजतपत्राणां विशुद्धिः सम्प्रजायते, Bha.

SILVER-MINE : (1) रजतखनिः ; (2) रूप्यमयी भूमिः, etc.

SILVERSMITH : (1) रूप्यकारः (?) ; (2) स्वर्णकारः (=goldsmith, who is also s. in India).

SILVERY : (1) मुक्तागौर (f. री=pearl-white), Si. iv. 44. ; (2) सुधासवर्ण (f. र्णा=nectar-coloured), Si. iv. 28. ; etc.

SIMILAR : सदृशः (शी, शं) : v. Like.

SIMILARITY : सादृश्यम् : v. Resemblance.

SIMILARLY : (1) तद्वत् ; (2) तथैव ; (3) एवम् (=so).

SIMILE : उपमा, *s.s of Kālidāsa* : "उपमा कालिदासस्य".

SIMILITUDE : (1) औपम्यम् : v. Simile, resemblance.

SIMMER : v. To boil.

SIMPER : विकृतं स्मयते (स्मि, c. 1.) : v. To laugh.

SIMPLE (adj.) : (1) सरल (f. ला), *very s. bolts* : सरलतराण्यर्गलानि, Vi. vi. 16. ; *your very s. good nature* : अतितरला तवेयं मधुरा सुजनता, K. ; *offending the s. (girl)* : सरलामपराध्य, J. ; *s. (commentary)* : सरला, S.k. ; (2) ऋजु (f. also ज्वी), *with s. arrows* : ऋजुभिर्बाणैः, Si. xx. 77. ; *with a s. bow* : ऋजुप्रणामक्रियया, R. vi. 25. ; *s. nature* : ऋजून् स्वभावान्, B. ii. 15. ; *with the s. eye* :

ऋजुनैव चक्षुषा, Ku. v. 32. : v. Also frank, guileless.

SIMPLE (subs.) : ओषधिः(धी) ; *s.s* : ओषधयः, Si.

SIMPLETON : मूढ (f. ढा) : v. Fool, -lish.

SIMPLICITY : (1) सरलता ; (2) ऋजुता ; (3) आर्जवम् : v. Also plainness, frankness, guilelessness.

SIMPLIFICATION : (1) सरलीकरणम् ; (2) ऋजूकरणम् ; (3) विशदीकरणम्.

SIMPLIFY : perh. (1) सरलीकरोति ; (2) ऋजूकरोति ; (3) विशदीकरोति (=to clear : q.v.).

SIMPLY : I. Merely, only : q.v. : केवलम् : v. Also mere. II. In other senses : perh. by adj.

SIMULATE : व्यपदिशति (दिश्, c. 6.) : v. To pretend.

SIMULATION : व्यपदेशः : v. Pretence.

SIMULTANEOUS : (1) समकालीन (f. ना) ; (2) एककालीन (f. ना) ; (3) by adv.

SIMULTANEOUSLY : (1) युगपत् ; (2) समम्, R. iv. 4. ; (3) समकालम् and sim. comp.s.

SIN (subs) : (1) पापम्, *becomes purified of all s s* : सर्वपापेभ्यः पूतो भवति, V.s. ; (2) पातकम्, *attacked by the (passions), (men) s. about deadly s.s, great s.s, minor s.s, and venial s.s* : तेनायमाक्रान्तोऽतिपातकमहापातकानुपातकोपपातकेषु प्रवर्तते, V.s. ; (3) पाप्मन् (m.), *is absolved of all s.s* : तरति सर्वं पाप्मानम्, Ga. ; (4) एनस् (n.), *he who commits a s. at night by action, in mind, or by words* : कर्मणा मनसा वाचा यदेनः कुरुते निशि, At. ; (5) अघम्, *s.-absolving (formula)* : अघमर्षणम्, Vi. ; (6) वृजिनम् ; (7) अंहस् (अंघस्) (n.).

SIN (v.) : पापं करोति, etc. : v. Sin (subs.).

SINCE (prep.) : (1) प्रभृति (with abl.), *s. seeing (you)* : दर्शनात् प्रभृति, K. ; *s. then* : तदा प्रभृति, Ku. v. 55. ; *ever s. he came to sight* : यतः प्रभृति स मम दर्शनपथं गतः, ततः प्रभृति, Sa. iii. ; (2) आ (with abl. or in comp.=from), *s. her birth* : आ जन्मनः, Sa. v. 27.

SINCE (adv.) : I.=s. then : तदा प्रभृति. II. =ago : *fifteen years s.* : इतः पूर्वं पञ्चदशवर्षे ; *long s.* expr. with : चिरम् : v. Long.

SINCE (conj.) : (1) यस्मात्, यतः *or* यत् (=as), Ki. xi. 14. ; (2) कुतः *or* कस्मात् (with abl. clause) : v. Because ; (3) हि : v. For.

SINCERE : (1) अकृत्रिम (f. मा=unaffected : q.v.) ; (2) यथार्थ (f. र्था=true, real : q.v.) ; (3) सरल (f.=simple, frank : q.v.) ; (4) विशुद्ध (f. द्धा=pure : q v.).

SINCERELY : expr. by adj. or circumlo. : v. Also guilelessly.

SINCERITY : (1) अकृत्रिमता (=unaffectedness) ; (2) विशुद्धता (=purity) ; (3) सरलता (=simplicity) ; (4) निर्व्याजता (=guilelessness) ; (5) यथार्थता (=genuineness, reality).

SINE : ज्यापिण्डः, -कः (?). Ph. : *versed s.* : उत्क्रमज्या.

SINECURE : *to hold a s. appointment*, perh. नामकर्मण्यधिकृत (f. ता).

SINEW : I. Lit. : स्नायुः. II. In pl., fig. : बलम् : v. Strength.

SINEWY : I. Lit. : स्नायुमयः (यी, यं). II. Vigorous, firm : q.v.

SINFUL : I. Of persons : (1) पापिन् (f. नी), *very s.* : पापीयस् (f. सी) ; (2) पातकिन् (f. नी) ; (3) पापात्मन् (mfn.) ; (4) पापकर्मन् (mfn.) ; (5) पापकृत् (mfn.) ; etc. II. Of acts ; पाप- in comp.

SINFULLY : expr. by circumlo.

SINFULNESS : पापपरायणता and sim. comp.s (of men) : v. Also wickedness.

SING : (1) गायति (गै, c. 1.), *I s. and dance and play* : गायामि नृत्याम्यथ वादयामि, Mah. iv. 11. 8. ; *s.s (a song) expressing different states in its four feet* : चतुष्पदवस्तुकं गायति, Mal. i. ; *sang to whom the entire Veda* : यस्मै ब्रह्मपारायणं जगौ, Vi. i. 14. ; *where with choristers s.ing out the fame of the Lord of wealth* : उद्गायद्भिर्धनपतियशः किन्नरैर्यत्र सार्धम्, Me. ii. 10. ; *the female bee sang* : मधुकराङ्गनयोज्जगे, Si. vi. 20. ; (2) of birds : कूजति (कूज्, c. 1.), *what the male cuckoo sang sweetly* : पुंस्कोकिलो यन्मधुरं चुकूज, Ku. ii. 32.

SINGE : उपदहति, परि- (दह्, c. 1.), *and my skin is s.d* : त्वक् चैव परिदह्यते, G. i. 30.

SINGER : (1) गायन (f. नी) ; (2) गायक (f. यिका) ; (3) by verb or comp.

SINGING (subs.) : I. Of men : (1) गीतिः, -तम्, *adapted to s.* : गीतिक्षम (f. मा), Sa. vii. 5. ; *time for s.* : गीतसमयः, Mr. iii. 5. ; (2) गानम् ; (3) गेयम्, *who taught you s.* : गेये को नु विनेता वाम्, R. xv. 69. II. Of birds : (1) कूजितम् *or* कूजनम् ; (2) स्वनम् (=sound), Ki.

SINGING (adj.) : I. Of men : गायत् (f. न्ती), J. II. Of birds : मधुरस्वरः (रा, रं=sweet toned), and sim. comp.s.

SINGING-MASTER : perh. गीतशिक्षकः *or* गीताचार्यः (स शिक्षयामास च गीतवादितम्, Mah. iv. 11. 12.) : v. Also musician.

SINGLE (adj.) : (1) एक (f. का) : v. Alone. Ph. : *not a s. man* : न कोऽपि ; *s. combat* : नियुद्धम्.

SINGLE (v.) : gen. with *out* : निर्दिशति : v. To point out.

SINGLE-HANDED : एक (f. का), *Śiva s. took the cities of the enemy* : एकोऽहरद्रिपुपुराणि हरः, Dh. : v. Alone.

SINGLE-STICK : (1) यष्टिः ; (2) दण्डः.

SINGLY : I. Alone : q.v. : एक (f. का). II. One by one : (1) एकैकम् ; (2) एकैकशः ; (3) प्रत्येकम्.

SINGSONG : गाथिका (?).

SINGULAR : I. Single : एक (f. का), *s. number* : एकवचनम्, Sa. II. Remarkable, unparalleled : q.v. : (1) अपूर्व (f. र्वा) ; (2) अपरूप (f. पा=odd : spe. in bad sense) : v. Also strange.

SINGULARITY : (1) अपूर्वता (uncommonness) ; (2) अपरूपता (=oddness) ; (3) विशिष्टता (=particularity).

SINGULARLY : (1) अपूर्वम् ; (2) अपरूपम् ; (3) विशिष्टम्.

SINISTER : I. Inauspicious : q.v. : अमङ्गल (f. ला). II. Crooked, wrong, vicious : q.v. : दुष्ट (f. ष्टा). III. Left : q.v. : वाम (f. मा).

SINK (subs.) : भ्रमः, Si. iii. 33. : v. Drain.

SINK (v.i.) : I. Lit. : मज्जति, नि-, परि-, (मस्ज्, c. 1.), *the vessel sank in the sea-waters* : पोतः समुद्राम्भस्यमज्जत्, D. ; *sunk in deep mire* : महापङ्के निमग्नः, H. i. ; *of the half s.ing sun* : सामि मज्जति रवौ, Ki. ix. 5. ; *sunk in the calamity from water which cannot be easily got over* : मग्नस्य तोयापदि दुस्तरायाम्, Si. xiv. 86. II. To penetrate deep : निविशते (विश्, c. 6.). III. To decrease, fall : ह्रासमुपैति (इ, c. 2.), अधिगच्छति (गम्, c. 1.), etc. IV. To go to destruction : सीदति, अव-, (सद्, c. 1.), M. : v. Also to decline.

SINK (v.t.) : I. To submerge, plunge : q.v. : मज्जयति, नि-, परि- (c. of मस्ज्), *or s. him in water* : अप्सु चैनं निमज्जयेत्, M. viii. 114. II. To dig : q.v. : खनति (खन्, c. 1.). III. To degrade, ruin : q.v. : अवसादयति (c. of सद्). Ph. : *s.ing fund* : *शोधनसारः.

SINLESS : (1) अपापः (पा, पं) ; (2) अनघः (घा, घं) ; (3) निरेजस् (mfn.) ; (4) वीतकल्मषः (षा, षं) and sim. comp.s.

SINNER : (1) पापिन् (f. नी) ; (2) पातकिन् (f. नी) ; (3) पापकर्मन् (mfn.) ; (4) पापात्मन् (mfn.) ; (5) पापकृत् (mfn.) ; etc.

SINUOSITY : (1) वक्रता ; (2) वक्रिमन् (m.) ; (3) कुटिलता.

SINUOUS : (1) वक्र (f. क्रा) ; (2) कुटिलः (ला, लं) ; (3) अरालः (ला, लं).

SIP (v.) : (1) उपस्पृशति (स्पृश्, c. 6.) ; (2) आचामति (चम्, c. 1.), *s.s the drops of sweat on your face* : आचामति स्वेदलवान् मुखे ते, R. xiii. 20.

SIP (subs.) : (1) आचमनम् ; (2) उपस्पर्शः. *To take a s.* : v. To sip.

SIPHON : a tube : *क्षेपणी, उत्-.

SIR : आर्यः, *whence have you come, s.* : कुत आर्यः, Mr. ii. ; *remove s.s* : अपसरत आर्याः, Mr. x. Ph. : *"my good s."* : भद्रमुख.

SIRE : I. Of kings : देवः. II. Of holy men : भगवत् (m.). III. Of father : तातः, Vi. IV. Author, creator : q.v.

SIREN : मोह(हि)नी (?).

SIRLOIN : *s.of beef* : गोकटिः (after Bha.).

SIRNAME : v. Surname.

SIROCCO : A WIND : *सौरवातः.

SIRRAH (interj.) : रे, रेरे, अरे, *or* अरेरे.

SISTER : (1) भगिनी (any sort of s.) ; (2) स्वसृ (f. =. : rare), R. ; (3) सहोदरी, सोदर्या *or* सगर्भा (=by the same mother). *Elder s.* : अग्रजा, *Younger s.* : अवरजा, *S.'s son* : (1) भागिनेयः ; (2) स्वस्रेयः (rare). *S.'s daughter* : (1) भागिनेयी ; (2) स्वस्रेयी *or* स्वस्रि(स्री)या (rare).

SISTER-IN-LAW : (1) ननान्दृ (f.) (=husband's sister) ; श्याली (wife's s.) ; (3) प्रजावती *or* भ्रातृजाया (=brother's wife) ; (4) यातृ (f.) (=husband's brother's w.).

SISTERHOOD : I. Lit. : भगिनीत्वम् (?). II. A society : भगिनीवर्गः, भगिनीसमाजः, etc.

SISTERLY : (1) भगिनीसन्निभः (भा, भं) and sim. comp.s. ; (2) by adv. भगिनीवत्, etc.

SIT (v.i.) : I. Lit. : (1) आस्ते (आस्, c. 2.), *s. ting on the altar* : वेदिकायामासीन (f. ना), Ku. iii. 44. ; *s. by* : उपास्ते *or* अन्वास्ते, R. i. 56. ; *s. on or in* : अध्यास्ते, R. vi. 10. ; (2) निषीदति (सद्, c. 1.), *s. when she s.s.* : निषण्णायां निषीदास्याम्, R. i. 89. : v. To sit down. Ph. : *to s. idly* : निष्कर्मन् (mfn.) तिष्ठते *or* sim. शेते (शी, c. 2. : fig.), मयाप्यस्मिन् वस्तुनि न शयानेन स्थीयते, Mr. i. II. As a court : perh. आस्ते, Mit. III. To incubate : q.v. : perh. आस्ते, उपविशति (विश्, c. 6.). IV. To fit. : q.v.

SIT (v.t.) : अध्यास्ते : v. Sit (1).

SIT DOWN : I. To take one's seat : q.v. : उपविशति (विश्, c. 6.), *s. for a moment* : मुहूर्तमुपविशतु, Sa. i. II. In mil. : expr. with तिष्ठति (स्था, c. 1.) : v. Also to besiege.

SIT UP : I. Lit. तिष्ठति (स्था, c. 1.), R. i. 89. II. To watch : जागर्ति (जागृ, c. 2.), *by s. ting up late at night* : रात्रिजागरणात्.

SITE (subs.) : I. Situation, position : (1) सन्निवेशः, *s. of the zenana* : अन्तःपुरसन्निवेशः, D. iii. ; (2) संस्थानम् *or* संस्थितिः. II. Place : भूमिः etc., *with s.s of dwelling houses* : वसतिवेश्ममहीभिः, Ki. ix. 29.

SITTING (subs.) : I. The act : expr. by verb. II. Seat : आसनम्.

SITUATE,-D : (1) निविष्ट (f. ष्टा), सं-, *s. on the banks of the Sarayū* : निविष्टः सरयूतीरे, Ram. ; (2) अवस्थित (f. ता) ; (3) संस्थित (f. ता) ; (4) -स्थ (f. -स्था) in comp.

SITUATION : I. Location : (1) निवेशः, -नम्, सं- ; (2) संस्थानम् *or* अवस्थानम् (स्थितिः). II. Post, employment : q.v. : पदम्.

SIX : षष्, *s.-faced* : षण्मुख (f. खी) ; *s. oxen* : षड्गवम् ; *with the remaining s. lotuses* : षड्भिः शेषपद्मैः, Li. ; *and s. were seen in the thread* : दृष्टं षट्कञ्च सूत्रे, Li. 24.

SIXTEEN : षोडशन्, *S.-th.* : षोडशः (शी, शं), *s.-fold* : षोडशगुणितः (ता, तं), Li.

SIXTH : (1) षष्ठ, (f. ष्ठी), *with a third, one-fifth, and a s.* : त्र्यंशपञ्चांशषष्ठैः, Li. 23. ; *he was s. in descent from the moon* : सोमाद्बभूव षष्ठोऽयम्, Mah. v. 139. 3. ; (2) षाष्ठ (f. ष्ठी) (rare). *S.-ly* : षष्ठतः.

SIXTIETH : षष्टितमः (मी, मं), "षष्टितमोऽध्यायः", Mah.

SIXTY : षष्टिः, *of s.-two and half* : सार्धद्विषष्टेः, Li. ; *s.-first* : एकषष्टितमः (मी, मं) *or, rarely* एकषष्ट (f. ष्टी), S.k. ; *s.-nine* : ऊनसप्ततिः, एकोनसप्ततिः, *or* rarely नवषष्टिः, एकान्नसप्ततिः.

SIZE (subs.) : मानम्, प्र-, परि-, *what is its s.* : यत्प्रमाणमिदम्, V. p. ii. 2. 3. : *of great s.* : अतिप्रमाण (f. णा), K. ; *befitting their s.* : स्वप्रमाणानुरूप (f. पा), Sa. i. : v. Also shape, extent, measure.

SIZED : big-s. : बृहत्प्रमाण (f. णा) : v. Size.

SKATE (subs.) : I. A fish : शंकुः, शङ्कुचिः, *or* शङ्कोचः. II. An ice-shoe : no equiv. : *नीहारपादुका, -नाली.

SKATE (v.) : *नीहारपादुकया विसर्पति (सृप्, c. 1.).

SKE(A)IN : पञ्जिः (ञ्जी), पिञ्जिः (ञ्जी), प(पि)ञ्जिका.

SKELETON : I. Lit. : (1) कङ्कालः, *mules reduced to s.* : कङ्कालशेषाः खराः, U. iii. 42. ; (2) अस्थिपञ्जरः, A. II. Fig., outline : गठनम् (??).

SKETCH (v.) : आलिखति (लिख्, c. 6.) : v. To draw, portray.

SKETCH (subs.) : per पाण्डुलेखः, -लेख्यम् ; चित्रारम्भः. (in drawing : ?), R. ii. 31. : v. Also plan, description.

SKEWER : I. Subs. : शलाका. II. Verb. : शलाकया बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). : v. To fasten.

SKIFF : तरणी : v. Boat.

SKILFUL, SKILLED : (1) कुशलः (ला, लं), *I am s. in breaking and treating horses* : कुशलोऽस्म्यश्वशिक्षायां तथैवाश्वचिकित्सिते, Mah. iv. 2. 4. ; (2) निपुण (f. णा), *s. in conversing about mythological and historical anecdotes* : पुराणेतिहासकथालापनिपुणः, K. ; (3) विचक्षण (f. णा), *must be a s. master of horses* : ध्रुवं हयज्ञो भविता विचक्षणः, Mah. iv. 3. ; (4) प्रवीण (f. णा), *s.in painting, bold in gambling* : चित्रकर्मणि प्रवीणः, द्यूतव्यापारे प्रगल्भः, K. ; (5) पटु (f. also ट्वी) ; (6) विशारदः (दा, दं) ; (7) चतुरः (रा, रं) (=shrewd) ; (8) दक्ष (f. क्षा =dexterous) ; (9) प्रौढ (f. ढा), प्रगल्भ (f. ल्भा), विदग्ध (f. ग्धा), पेशल (f. ला) (poet.=well up) ; (10) अधीतिन् (f. नी) *or* पठितिन् (f. नी) (=well-read) ; (11) भद्र (f. द्रा=good) ; (12) अभिज्ञ (f. ज्ञा=knowing) ; etc. N.B. (1) to (11) are cons. with loc., or rarely with dat., or inf. and (12) with gen. They are all used in comp.

SKILFULLY : (1) कुशलम् ; (2) निपुणम् ; (3) चतुरम् ; (4) सपाटवम् ; (5) कौशलेन, etc.

SKILFULNESS, SKILL : (1) कौशलम्, *greatest s.* : परं कौशलम्, K. ; (2) नैपुण्यम्, *s. in stirring anecdotes* : चित्रकथानैपुण्यम्, D. ; (3) पाटवम्, *s. in riding elephants, horses, and other animals* : मातङ्गतुरङ्गादिवाहनारोहणपाटवम्, D. ; (4) प्रावीण्यम्, *not so much with their s.* : न तथोभयोः प्रावीण्येन, R. xv. 6. ; (5) वैचक्षण्यम् ; (6) निपुणता ; (7) चातुर्यम् (=cunning) ; (8) दाक्ष्यम् (=dexterity) ; (9) अभिज्ञता (=knowledge) ; etc.

SKIM (v.) : I. To remove the scum : फेनं गालयति (c. of गल्) *or* स्रावयति, वि- (c. of स्रु), *or* निर्हरति (हृ, c. 1.) (with gen.) ; II. To pass over gently : perh. परिसर्पति (सृप्, c. 1.).

SKIMMER : (1) झर्झरम्, -री, Bha. ; (2) खजा (a. ladle), Mah.

SKIM-MILK : घोलम्, "घोलं तु मथितं तक्रम्", Bha.

SKIN (subs.) : (1) चर्मन् (n.) (=animal), *covering with a tiger -s.* : व्याघ्रचर्मणा प्रच्छाद्य, H. iii. ; *splitting of the s.* (a disease) : चर्मदलम्, Bha. ; (2) त्वच् (f.) (general), *and of a serpent when the s. is cast off* : फणावतश्च त्वचि विच्युतायाम्, Ki. xvii. 45. ; *clad in the pure s. of Ruru, he…* : त्वचं स मेध्यां परिधाय रौरवीम्, R. iii. 31. ; *reduce to mere s. and bones* : त्वगस्थिमात्रशेषः (षा, षं) ; (3) अजिनम् (=hide), *s. of an elephant* : गजाजिनम्, Ku. v. 67. ; (4) दृतिः (=leather : rare) ; (5) poet. by deriv., *in a sheath of goat -s.* : पाञ्चनखे कोषे, Mah. 42. 14.

SKIN (v.) : I. To remove the s. : चर्म *or* त्वचम् अपोहति (ऊह्, c. 1.) etc. (with gen.). *S.ned* : वि- *or* अप-लोमत्वच् (mfn.), D. viii. II. Of wounds etc. : *a wound s.s over* : व्रणस्योपरि चर्म जायते.

SKIN-DEEP : चर्मगतः (ता, तं) : v. Superficial.

SKIN-FLING : बद्धमुष्टि (mfn.) : v. Miser, miserly.

SKINNY : चर्मभूतः (ता, तं) (?) : v. Lean, withered.

SKIP (v.) : प्लवते (प्लु, c. 1.) : v. To leap, frisk, omit.

SKIP,-PING (subs.) : प्लुतम् : v. Leap.

SKIRMISH : I. Subs. : डिम्बः, -आहवः. II. Verb : expr. by subs.

SKIRT (subs.) : (1) प्रान्तः : v. Border ; (2) दशा (of a garment).

SKIRT (v.) : expr. by subs. : v. To adjoin ; border.

SKITTISH : (1) चपल (f. ला) : v. Wanton ; (2) कातर (f. रा) : v. Timid.

SKITTISHNESS : (1) चपलता : v. Wantonness ; (2) कातर्यम् : v. Timidity.

SKITTLES : a play : *नवगुटिका.

SKULK (v.i.) : निभृतं तिष्ठति, (स्था, c. 1.) : v. To lurk, hide.

SKULL : (1) कर्परः ; (2) कपाल (mn.), *the old necklace of Brahmā's s.s* : पुरातनीं ब्रह्मकपालमालाम्, Ku. xii. 17. ; *a s. for begging* : भिक्षाकपालम्, K. ; (3) शिरोऽस्थि (=as capitis) ; (4) करोटिः (=3), Vi. v. 19.

SKULL-CAP : (1) शिरस्कम् ; (2) शिरस्त्रम् ; etc.

SKUNK : an animal : *गन्धवीरः.

SKY : (1) नभस् (n.), *s. -blue* : नभस्तलश्यामः (मा, मं), R. xviii. 6. ; *quickly descending from the*

s.ies : नभोविभागात्सरसावतीर्य, N. iii. 1. ; *thunder fell from a cloudless s.* : पपात वज्रं नभसो निरभ्रकात्, Ku. xv. 20 ; (2) व्योमन् (n.), *s. -touching* : व्योमस्पृश् (mfn.), Si. iv. 31. ; (3) आकाशः, *picturesque scene drawn in the s.ies without any foundation* : आकाशे रचितमभित्ति चित्रकर्म, Si. iv. 53. ; (4) गगनम्, *residents of the s.* : गगनसदः, Si. iv. 53. ; (5) अन्तरि(री)क्षम्, *then a voice from the s. loudly proclaimed* : अथान्तरिक्षे वागुच्चैः प्राह, V.p. v. 28. 21. ; (6) अम्बरम्, *s. lighting* : अम्बरविकाशिन् (f. नी), Si v. 3. ; (7) खम्, *ambling in the s.* : खे खेलगामी, Ku. vii. 49. ; (8) द्यौः (=heaven : q.v.), *s.-bird* : द्युपक्षी, Ku. xv. 14. ; (9) विहायस् (n.) ; (10) वियत् ; (11) गीर्वाणवर्त्म, K., Ki. v. 17. and sim. comp.s. (poet.).

SKYEY : आकाशनिभः (भा, भं = like the sky) ; (2) दिव्य (f. व्या = heavenly.)

SKYLARK : भरद्वाजः : v. Lark.

SKYLIGHT : *आकाशप्रकाशः : v. Window.

SLAB : शिला (= stone : q.v.).

SLACK (adj.) : शिथिल (f. ला), *with the bow-trings s.* : शिथिलज्याबन्ध (f. न्धा), Sa. ii. 6. ; (2) श्लथ (f. था), वि-, परि-, *with the ties s.* : श्लथबन्ध (f. न्धा)., V.t. : v. Also loose, slow.

SLACK,-EN (v.) : I. Trans : (1) शिथिलयति, *I shall not s. the opportunity of serving* : नाहं सेवावसरं शिथिलयिष्ये, Sa. iii. ; (2) श्लथयति (nomi.) ; (3) शिथिलीकरोति, *s.ed his hopes about the life of his father* : पितरि जीविताशां शिथिलीकरोति, K. ; (4) श्लथीकरोति. II. Intrans. : (1) शिथिलायते ; (2) शिथिलीभवति, *tie the s.ed dress* : शिथिलीभूतमाकलय दुकूलम्, K.

SLACKLY : (1) शिथिलम्, Sa. ii. 9. ; (2) श्लथम्, R. v. 69. ; (3) शैथिल्येन.

SLACKNESS : (1) शिथिलता, -त्वम् *or* शैथिल्यम्, *from s. of memory* : स्मृतिशैथिल्यात्, Sa. vii. ; (2) श्लथता, वि-, परि- (rare).

SLAG : मलम् : v. Dross.

SLAIN (adj.) : हत (f. ता), नि- etc. : v. To kill, slay.

SLAKE (v.) : I. To quench, extinguish : q.v. : प्रशमयति (c. of शम्). II. घोलयति, *refine sugar s.ed in cold water* : जलेन शीतलेनैव घोलिता शुभ्रशर्करा, Bha. III. To go out, be extinguished : q.v. : प्रशाम्यति (शम्, c. 4.).

SLAM : v. Bung.

SLANDER (subs.) : अपवादः : v. Scandal, calumny, accusation.

SLANDER (v.) : अपवदति (वद्, c. 1.) : v. To defame, calumniate, accuse.

SLANDERER : (1) असूयक (f. यिका) : v. Detracter ; (2) अपवादक (f. दिका), : v. Accuser.

SLANDEROUS : (1) by comp. ; (2) परिवादिन् (f. दिनी) ; (3) परिवादगर्भ (f. र्भा) ; (4) व्यपवादकर (f. री) ; (5) सापवाद (f. दा) ; (6) आक्षारिन् (f. णी).

SLANDEROUSLY : (1) सापवादम् ; (2) सासूयम् ; (3) परिवादगर्भम्.

SLANG : (1) प्रलापः (देशभाषारूपं लुप्तवर्णमधिकवर्णं कचिद्विकृतवर्णञ्च पदजातम्), Mah. i. 143. 19. ; *s. of the boatmen* : नाविकप्रलापः (?) ; (2) अपभाषा (?).

SLANT,-ING (adj.) : अवसर्पिन् (f. णी) : v. Also oblique.

SLANTINGLY : तिर्यक् : v. Obliquely.

SLAP (subs.) : (1) चपे(पे)टः ; (2) चपेटिका ; (3) चपेटप्रहारः.

SLAP (v.) : (1) चपेटेन हन्ति (हन्, c. 2.), प्रहरति (हृ, c. 2.), आयतं छिनत्ति (छिद्, c. 1.), etc. : v. To strike.

SLASH (v.) : I. Lit. : आयतं छिनत्ति (छिद्, c. 7.) *or* निकृन्तति (कृत्, c. 7.). II. Fig. : chiefly in s.ing : अरुन्तुद (f. दा), *when the mind is s.ed* : गाढं क्षते मनसि, Ni.

SLASH (subs.) : (1) आयतच्छेदः ; (2) महाच्छेदः ; (3) अतिच्छिन्नम्, Ni.

SLATE : *शिलाटः.

SLATE : (Adj.) *शैलाटः, -कः : v. Also tiler.

SLATTERN : v. Slut.

SLAUGHTER : (subs.) : (1) विशसनम्, *vast s.* : घोरं विशसनम् ; (2) कदनम्, *the s.er of innocent Kshatriyas* : निरपराधराजकुलकदन, Vi. iii. ; (3) घातः (= killing : q.v.), *s. of the army by the enemy* : परैः सैन्यघातः, Mah. vi. 108. 28. ; (4) घातनम्, Ku. xv. 8. ; (5) वैशसम्, *half-s.* : अर्धवैशसम्, Ku. iv. 31. : v. Destruction.

SLAUGHTER (v.) : विशसति (शस्, c. 1.), *a calf has been s.ed* : वत्सतरी विशसिता, U. iv.

SLAUGHTERHOUSE : सू(शू)ना ; *its owner* : सौनिकः.

SLAVE (subs.) : I. Lit. : दासः (f. सी), (*s.s*) *home-bred, bought, got and hereditary* : गृहजात-क्रीतलब्धपारम्परीणाः, Viv. ; *who wishes to make his 's. a free man* : यः स्वं दासमदासं कर्तुमिच्छेत्, N. s. ; *it is s.'s property, the master is not entitled to it* : तद्दासधनं स्वामी नार्हति, Viv. ; *even a free woman married by a s. becomes a s.* : दासेनोढा त्वदासी या सापि दासीत्वमाप्नुयात्, Kat. ; *a born s.* : गर्भदासः (f. सी), Mr. ; *eating female and male s.s* : दासीदासजनं भक्षयित्वा, D. vi. ; *I am your attendant s. with a thousand s. girls* : अहं दासीसहस्रेण दासी ते परिचारिका, Mah. i. 77. 22. II. Fig. (1) दासः ; (2) expr. by वश, *a s. of the passions* : इन्द्रियपरवशः (शा, शं) : v. Give way.

SLAVE (v.) : I. Trans : दासीकरोति, K. II. Intrans. : (1) दासायते. (nomi.) ; (2) दास्यं *or* दासकर्म करोति.

SLAVER (subs.) : I. A slave-merchant : दासवणिज् (m.) (?). II. A slave-ship : दासवहनपोतः, etc. (?). III. Saliva : q.v. : लाला.

SLAVER (v.) : लालायते (nomi.) ; by phrases.

SLAVERY : (1) दास्यम् ; (2) दासत्वम्, -ता ; (3) दासभावः, etc.

SLAVE-TRAFFIC, SLAVE-TRADE : दासविक्रयः.

SLAVISH : (1) दास- in comp. : v. Servile ; (2) by adv. दासवत्.

SLAVISHLY : दासवत् (lit. and fig.).

SLAVISHNESS : expr. by circumlo. : v. Servility.

SLAY (v.) : (1) मारयति (c. of मृ) : v. To kill ; (2) शातयति (c. of शद्), "तदानीकमशातयत्", Mah. vii. 157. 27. : (3) विशसति (शस्, c. 1.) : v. To slaughter ; (4) सूदयति, वि-, विनि- (सूद्, c. 10.), *s.ing many animals* : सूदयन् विविधान् मृगान्, Mah.

SLAYER : (1) विशसितृ (f. त्री) ; (2) by subs. in comp., *s. of Madhu* : मधुसूदनः ; *s. of Bala* : बलनिसूदनः, R. ix. 3. : v. Also killer.

SLEDGE : No equiv. : *श्लक्ष्णयानम्, श्लाक्ष्णम्.

SLEDGE-HAMMER : (1) मुद्गरः ; (2) महाघनः.

SLEEK : श्लक्ष्ण (f. क्ष्णा) : v. Smooth, glossy.

SLEEP (subs.) : (1) निद्रा, *overtaken by s.* : निद्रया गृहीतः, Va ; *I was overpowered with s.* : निद्रया परामृष्ये, D. ; *to go to s.* : निद्रां याति *or* गच्छति, K. ; *to break s.* : निद्रां भनक्ति *or* भिनत्ति, Ma. n. ; *does not s. comes to us today* : आवयोर्निद्राद्य किमु नोपसरते, N. ; *was sent to long s.* (i.e. death) ; दीर्घनिद्रां प्रवेशितः, R. xii. 18. ; *without having s.* : अनुपजातनिद्र (f. द्रा), K. ; *very sound s.* : अतिपक्वनिद्रा, D. ; *dead s.* : घोरनिद्रा, K. ; *aroused from s.* : विनिद्र (f. द्रा), B. ; (2) rarely स्वप्नः, स्वापः, *or* सुप्तिः, *in s.* : स्वप्ने, D. ; *fond of s.* : प्रियस्वप्न (f. प्ना), K. xii. 81. ; (3) शयनम्, *went to s.* : शयनमगमत्, Ram. ii. 92. 24.

SLEEP (v.) : (1) स्वपिति, प्र-, अव-, सम्-, (स्वप्, c. 2.) (lit. and fig.), *I will go and s. in the gatehouse* : द्वारशालायां गत्वा स्वप्स्यामि, Mr. ; *s.ing at proper time* : यथाकालं स्वपन्, R. ; (2) निद्राति (द्रा, c. 2.), *slept pressing each other* : पीडनं विदधतौ निदद्रतुः, N. ; (3) निद्रायते, (nomi.), Mah. ; (4) शेते (शी, c. 2.) (prop.=to lie down) (lit. and fig.), *s.ing calmly* : विश्रब्धं शयानम्, Mah. ; *I will not be s.ing over it* : मयास्मिन्वस्तुनि शयानेन न स्थीयते, Mu. ; *s.ing with the face down* : अवमूर्द्धशयः, S. k. ; (5) संविशति (विश्, c. 6.) (=शेते), *shall s. on the left side* : वामपार्श्वेन संविशेत्, Sr.

SLEEP-PRODUCING : (1) स्वापन (f. नी), प्र-, R. vii. 61. ; (2) निद्राजनन (f. नी) *or* -जनक (f. निका), M. n. ; (3) निद्राकर (f. री) ; and sim. comp.s.

SLEEPER : I. Lit. : (1) expr. by verb ; (2) निद्रालु (mfn.) ; (3) शयालु (mfn.). II. A beam : *संवेशतुला.

SLEEPILY : (1) सनिद्रम्, Si. xi. 18. ; (2) expr. by adj. निद्रावशः (शा, शं), निद्राभिभूतः (ता, तं).

SLEEPINESS : नैद्रतन्द्रा : v. Sleep, sleepy.

SLEEPING (subs.) : शयनम् ; (2) rarely स्वापः, सुप्तिः, *or* स्वप्नः.

SLEEPING-DRAUGHT : निद्राजनकमौषधम् (see Bha. on "निद्रानाशः").

SLEEPING-HOUSE : (1) शयनगृहम् ; (2) स्वप्ननिकेतनम् and sim. comp.s (rare), B. xi. 17.

SLEEPING-PARTNER : भोगसहकारिन् (f. णी).

SLEEPLESS : (1) नष्टनिद्र (f. द्रा), and sim. comp.s, *passed the night s. ly* : उत्सन्ननिद्रा क्षपां क्षपितवती, K. ; (2) निर्निद्र (f. द्रा : rare). N.B. विनिद्र and उन्निन्द्र are commonly applied to *awaking after sleep.*

SLEEPLESSNESS : (1) निद्रानाशः (as a disease), Bha. ; (2) निर्निद्रता ; (3) निद्राभावः and sim. comp.s.

SLEEPY : I. Inclined to sleep : (1) निद्रावशः (शा, शं) ; (2) निद्राभिभूतः (ता, तं) ; (3) निद्रा-परतन्त्र (f. न्त्रा), M. n. ; (4) निद्राविधेयः (या, यं), R. vii. 62. ; and sim. comp.s. Ph. : *to feel s.* : (=wish to sleep) : (1) सुषुप्सति ; (2) शिशयिषते, Si. xi. 22. ; (3) निदिद्रासति, Si. xi. 4. II. Causing sleep : निद्राप्रद (f. दा), Bha.: v. Sleep-producing. III. Belonging to sleep : नैद्र (f. द्री), "नश्यन्नैद्रतन्द्रः" Si. xi. 5.

SLEET : Perh. तुषारवर्षः.

SLEEVE : (1) पिप्पलः (?), Wilson ; (2) आस्तरणम् (? ; comp. Astin). Ph. : *to laugh in one's s.* : अन्तर् हसति (हस् , c. 1.) : v. To laugh.

SLEIGH : no equiv. : *श्लक्ष्णयानम् ; श्लाक्ष्णम्.

SLEIGHT : *s. of hand* : perh. हस्तलाघवम् : v. Also jugglery.

SLENDER : (1) तनु (f. also न्वी), प्र-, *a s. girl* : तन्वी, R. vi. 25. ; *a s. plant* : तन्वी लता, R. xiii. 32. ; *having s. command of language* : तनु-वाग्विभव (f. वा), R. i. 9. ; *to make s.* : तनू-करोति, R. vi. 80. ; (2) कृश (f. शा), परि-, *having a s. belly* : कृशोदर (f. री), Ku. v. 42. ; *having s. limbs* : कृशाङ्ग (f. ङ्गी), N. iii. 11. ; *by s. results* : कृशेन फलेन, Sa. vi. 11. : v. Also small, feeble.

SLENDERLY : (1) तनु, प्र- ; (2) कृशम्, परि- ; (3) by adj. : v. Also little.

SLENDERNESS : (1) तनुता, -त्वम्, Ku. iv. 13. ; (2) कृशता, -त्वम्, परि- ; (3) कार्श्यम्, परि- ; (4) तानवम् (rare).

SLICE : Subs. : I. खण्ड (mn.) : v. Bit, piece. II. Verb : खण्डीकरोति : v. To cut up.

SLIDE (v.) : I. To glide, move : q.v. : विस-र्पति (सृप् , c. 1.). II. To slip : q.v.

SLIDE, -ING (subs.) : I. The act : विसर्पः, -णम्. II. The place : अवसर्पः *or* विसर्पः. III. In machinery : *विसर्पः.

SLIGHT (adj.) : (1) तनु (f. also न्वी) : v. Slender ; (2) अल्प (f. ल्पा) : v. Little. Ph. : *not the s. est* : न मनागपि : v. Least ; *in a s. degree* : ईषत् : v. Little (adv.).

SLIGHT (v.) : उपेक्षते (ईक्ष् , c. 1.) : v. To disregard, neglect.

SLIGHT (subs.) : उपेक्षा : v. Disregard, neglect, contempt.

SLIGHTER : उपेक्षक (f. क्षिका) : v. Also despiser.

SLIGHTINGLY : (1) सावज्ञम् ; (2) अनादृत्य : v. Contemptuously.

SLIGHTLY : ईषत् : v. Little, somewhat.

SLIGHTNESS : (1) तनुता : v. Slenderness ; (2) अल्पता : v. Smallness.

SLILY : (1) छलेन ; (2) चतुरम् (=cunningly).

SLIM : तनु (f. also न्वी) : v. Slender.

SLIME : श्यानकर्दमः and sim. comp.s. : v. Mud.

SLIMINESS : (1) श्यानता ; (2) चिक्कणता : v. Slimy.

SLIMY : (1) श्यान (f. ना) ; (2) चिक्कण (f. णा= glossy) ; (3) पङ्किल (f. ला=muddy).

SLING (subs.) : I. For throwing : (1) गोफणा (?), Wilson ; (2) दोला (? : used in Bengalee). II. For bandage : *श्लथालम्बः.

SLING (v.) : I. To throw : q.v. : क्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. To hang : q.v. : उद्बध्नाति (बन्ध, c. 9.).

SLINK : व्यपयाति (या, c. 2.) : v. To creep away, flee.

SLIP (v.i.) : I. Lit. : स्खलति (स्खल् , c. 1.), *her feet s. ping at every step* : पदे पदे प्रस्खलन्ती, K. II. Fig. : स्खलति, प्र-, *letting words s.* : वचनानि स्खलयन्, Ku. iv. 12. : v. Also to fall. *To let s.* : क्षिपति, अव-, (क्षिप् , c. 6.=to throw : q v.), *opportunities s* : क्षिप्तकाल (f. ला), Sa. iii. 27. III To s. off : स्रंसते (स्रंस् , c. 1.), *the Gāṇḍiva s.s off from my hand* : गाण्डीवं स्रंसते हस्तात्, G. i. 30. IV. To s. away : व्यपयाति (या, c. 2.) : v. To escape, flee. V. To s. in : अलक्षितम् आ-विशति, समा- (विश्, c. 6.).

SLIP (v.t.) : I. To let s. : q.v. : क्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. To convey secretly : अलक्षितं ददाति (दा, c. 3.) : v. To put. III. To let loose : q.v. : मुञ्चति (मुच्, c. 6.).

SLIP (subs.) : I. Lit. : (1) स्खलनम् ; (2) स्खलितम्. II. Fig., mistake, fault : q.v. : स्खलनम् *or* स्खलितम्, *how shall I cover this s.* : केनेदं स्खलितं प्रच्छादयामि, K. ; *when there is s. of tongue* : गोत्रेषु स्खलितो यदा भवति, Sa. vi. 4. III. A twig : q.v. : विटपः. IV. Of paper etc. : खण्ड (mn. : ?).

SLIPPER : पादुका : v. Shoe.

SLIPPERINESS : पिच्छिलता : v. Slippery.

SLIPPERY : I. Lit. : पिच्छिल (f. ला), *in the battle-field s. with mud. (formed by) blood* : रणाङ्गने शोणितपङ्कपिच्छिले, Ku. xvi. 50. II. Unstable, uncertain : q.v. : अस्थिरः. III. Of men : चपलः (ला, लं), Sa. ii.

SLIPSHOD : fig. : perh. शिथिल (f. ला= slack).

SLIT : Subs. : दीर्घच्छेदः. II. Verb : दारयति (दॄ, c. 10.) : v. To send.

SLOGAN : क्ष्वेडितम् : v. Shout.

SLOOP : पोतविशेषः.

SLOP (subs.) : I. Water carelessly thrown : expr. by circumlo. II. In pl., common clothes : स्थूलपटः. III. Dirty water : q.v. : अमेध्यं जलम्.

SLOPE (subs.) : (1) अवसर्पिणी भूः, -मिः (=declivity) ; (2) प्रवणः (णा, णं), Wilson ; (3) perh. अवसर्पः.

SLOPE (v.) : I. Trans. : (1) प्रवणीकरोति ; (2) आवर्जयति (वृज्, c. 10.). II. Intrans. : (1) प्रवणीभवति ; (2) अवसर्पति (सृप्, c. 1.).

SLOPING (adj.) : (1) प्रवण (f. णा) ; (2) अवसर्पिन् (f. णी).

SLOPPY (adj.) : पङ्किल (f. ला) : v. Muddy.

SLOTH : I. Idleness : q.v. : तन्द्रा, *sleep, s.* : निद्रा, तन्द्रा, H. i. 33. II. The animal : no equiv. : *तन्द्रावहः.

SLOTHFUL : (1) तन्द्रित (f. ता), *without being s.* : अतन्द्रिता सा, Ku. v. 14. ; (2) तन्द्रालु (mfn.) ; (3) अलसं (f. सा=idle : q.v.).

SLOTHFULLY : (1) by adj. ; (2) तन्द्रया ; (3) आलस्येन (=idly), *or* अलसम् (Si. viii. 7.).

SLOTHFULNESS : (1) तन्द्रालुता ; (2) तन्द्रा (=sloth).

SLOUCHING (adj.) : प्रलम्ब (f. म्बा, =hanging down : ?).

SLOUGH (subs.) : I. Of a snake ; (1) निर्मोकः, *to cast off s.* : निर्मोकं विमुञ्चति, R. xvi. 17. ; (2) कञ्चुकः, *a venomous snake with the s. shorn off* : विगलत्कञ्चुकः पन्नगेन्द्रः, Vi. vi. 53. II. Of a wound : perh. कञ्चुकः *or* कोषः (comp. vernacular). III. A deep miry place : महापङ्कः.

SLOUGH (v.) : स्खलति (स्खल्, c. 1.), *in the third week, it dries and s.s off* : ततस्तृतीये सप्ताहे शुष्यति स्खलति स्वयम्, Bha.

SLOVENLINESS : perh. अव्यवस्था : v. Carelessness, negligence.

SLOVENLY : perh. अव्यवस्थितः (ता, तं) : v. Careless, negligent.

SLOW : (1) मन्द (f. न्दा), *s. motion* : मन्दगतिः, P.h. ; *s. digestion* : मन्दाग्निः, Sr. ; *having s. poison* : मन्दविषः, J. ; *being s. I did not see that my companions would perceive it* : सखीजनोऽप्युपलक्षयतीति मन्दया न लक्षितम्, H. ; *to help s. minds* : मन्दात्मानुजिघृक्षया, K. ; *are not s.* : न मन्दायन्ते, Me. i. 41. ; (2) मन्थर (f. रा), *the s. maid* : मन्थरा, Ram. ; *s. to recognize* : प्रत्यभिज्ञानमन्थर (f. रा), Sa. iv. ; (3) विलम्बित (f. ता=delayed), *quick and s.* : द्रुतविलम्बित-, P.h.

SLOWLY : (1) मन्दम् *or* मन्दं मन्दम्, Me. i. 9. ; (2) मन्थरम्, Ki. iv. 17. ; (3) by comp. ; *s. pressed* : मन्दाक्रान्त (f. न्ता). Ph. शनैः *or* शनैः शनैः, K.

SLOWNESS : (1) मन्दता ; (2) मान्द्यम् ; (3) मन्थरता (rare).

SLOW-WORM : *मन्थरः.

SLUG : v. Snail.

SLUGGARD, SLUGGISH : (1) *तन्द्रालु (mfn.) : v. Slothful ; (2) मन्द (f. न्दा) : v. Slow.

SLUGGISHLY : (1) by adj. ; (2) मन्दम् : v. Slowly.

SLUGGISHNESS : (1) तन्द्रालुता ; (2) मान्द्यम् (slowness) ; (3) जाड्यम् (=stupor).

SLUICE : I. Flood-gate : *रोधद्वारम्. II. Stream : q.v. : प्रवाहः.

SLUMBER : I. Subs. : स्वापः : v. Sleep. II. Verb : स्वपिति (स्वप्, c. 2.) : v. To sleep.

SLUR : I. Subs. : कलङ्कः : v. Stain, disgrace. II. Verb. : कलङ्कयति (nomi.) : v. To soil, pollute, disgrace.

SLUT : (1) अविनीता ; (2) बन्धकी ; (3) दुःशीला ; etc.

SLUTTISH : अविनीत (f. ता) : v. Untidy, careless.

SLY : (1) धूर्त (f. र्ता) : v. Rogue ; (2) चतुर (f. रा) : v. Cunning ; (3) दाम्भिक (f. की) : v. Hypocrite.

SLYNESS : (1) धूर्तता ; (2) चतुरता ; (3) दाम्भिकता : v. Sly.

SMACK (v.i.) : *it s.s of meat* : आमिषगन्धि (mfn.) Sa. : v. To smell, taste.

SMACK (v.t.) : I. To make a sharp noise : आस्फोटयति (स्फुट्, c. 10.). *or* आस्फोटनं करोति. II. To slap : q.v. III. To kiss noisily : perh. रभसेन चुम्बति (चुम्ब्, c. 1.), Ki. ix. 47.

SMACK (subs.) : I. Loud kiss : perh. रभसचुम्बितम्. II. Savour : (1) स्वादः (=taste : q.v.) ; (2) गन्धः (=smell : q.v.). III. Cracking : आस्फोटनम्.

SMALL (adj.) : I. In gen. : (1) क्षुद्र (f. द्रा : not of quantity), *s. craft* : क्षुद्रनौः ; *s. whirlwind* : क्षुद्रनिर्घातः, K. ; *s. enemy* : क्षुद्रारातिः, Ve. iii. ; (2) अल्प (f. ल्पा=little : q.v.), *and my intellect of s. range* : क्व चाल्पविषया मतिः, R. i. 2. ; *at a very s. price* : अल्पीयसा मूल्येन, D. iii. Ph. : *in a s. degree* : ईषत्, : v. Little (adv.), somewhat. II. Of the voice : v. Weak, low.

SMALL (subs.) : perh. क्षुद्रभागः, *s.s* : perh. क्षुद्रवासस् (n.).

SMALLAGE : शाकभेदः ; *भूगर्भा.

SMALLNESS : (1) क्षुद्रता, -त्वम्, *from the s. of woman's nature* : क्षुद्रतया स्त्रीस्वभावस्य, K. ; (2) अल्पता, -त्वम्, : v. Littleness ; (3) नीचता (=lowness).

SMALL-POX : (1) वसन्तः, -रोगः ; (2) शीतला (prob. =goddess of s.), *attacked with s.* : देव्या शीतलयाक्रान्ताः, Bha.

SMALL-TALK : संकथा : v. Chat, conversation.

SMART (adj.) : I. Sharp : q.v. : तीक्ष्ण (f. क्ष्णा), II. Cunning, skilful : q.v. : चतुर (f. रा). III. Witty : (1) रसिक (f. का) ; (2) सरस (f. सा). IV. Elegant, lively : q.v. : प्रफुल्ल (f. ल्ला).

SMART (subs.) : (1) तीव्रवेदना and sim. comp.s. ; (2) शूलम्.

SMART (v.) : expr. by circumlo. : *my heart is s.ing from disgrace* : न्यक्कारो हृदि वज्रकील इव मे तीव्रं परिस्पन्दते, Vi. v. 22.

SMARTLY : (1) तीक्ष्णम् : v. Sharply ; (2) तूर्णम् : v. Quickly ; (3) शोभनम्. : v. Beautifully ; (4) सरसम् (=wittily).

SMART-MONEY : no equiv. : *शूलशोधः *or* शूलधनम्.

SMARTNESS : (1) तीक्ष्णता : v. Sharpness ; (2) लाघवम् : v. Quickness, dexterity ; (3) वैदग्ध्यम् : v. Skilfulness ; (4) रसिकता (=wittiness) ; (5) शोभा : v. Beauty ; (6) वेगः : v. Impetuosity.

SMASH (v.) : (1) मथ्नाति (मन्थ्, c. 9.), *shall I not s. the hundred Kauravas* : मथ्नामि न कौरवशतम्, Ve. i. 15. ; *of s.ing misfortunes* : प्रमाथिनीनां विपदाम्, Ki. iii. 14. ; (2) मृद्नाति, अव-, परि-, सं-, अभि-, (मृद्, c. 9.), *s.ed their armies* : बलान्यमृद्नात्, R. xviii. 5. ; (3) दलयति *or* दालयति, वि-, परि-, (दल्, c. 10.), *s.ed his head* : मूर्द्धानमदालयत्, B. ; (4) पोथयति, अव-, (पुथ्, c. 10.), Mah.

SMASH (subs.) : (1) प्रमाथः ; (2) विमर्दः, -नम् ; (3) दलनम्, परिदलनम्.

SMATTERER : (1) वार्त्तामात्रावबोधिन् (f. नी) ; (2) पल्लवग्राहिन् (f. णी) ; etc.

SMATTERING (subs.) : *s. of knowledge* : (1) वार्त्तामात्रावबोधः, D. ii., and sim. comp.s ; (2) पल्लवग्राहिता.

SMEAR : लिम्पति, वि-, (लिप्, c. 6.) : v. To besmear, annoint. : *s. over*, i.e. to set out : लुम्पति, वि- (लुप्, c. 6.).

SMELL (subs.) : I. The sense : घ्राणम्, *perceivable by s.* : घ्राणग्राह्य (f. ह्या), Par. II. The act : घ्राणम्, आ-, उपा-, *the sense of s.* : घ्राणेन्द्रियम्, K. ; *the faculty of s.* : घ्राणशक्तिः. III. Scent, odour : q.v. गन्धः, *having the s. of fish* : मत्स्यगन्ध (f. न्धा), Mah. ; *s. of wine* : मद्यस्य *or*

मधुमधो गन्धः, Bha. ; *cannot bear even the s. of others* : नान्यस्य गन्धमपि सहन्ते, Si. v. 42.

SMELL (v.t.) : I. Lit. : घ्राति, आ-, उपा-, अभि-, अव- (घ्रा, c. 2.), *I smelt the diffusing scent of a flower* : विसर्पन्तं कुसुमगन्धमभ्यजिघ्रम्, K. II. Fig. गन्धं प्राप्नोति (आप्, c. 5.). (with gen.).

SMELL (v.i.) : expr. with गन्धः, *it s.s of flesh* : इदमामिषगन्धं वाति, Sa. v.; *s.ing like fat* : वसागन्ध (f. न्धा), Ve. iii. ; *strong-s.ing* : उग्रगन्ध (f. न्धा), Bha. *or* उद्गन्धि (mfn. : G. A. 25.); *honey-s.ing* : मधुगन्धिन् (f. नी), Bha. ; *s.ing elephant* : गन्धद्विपः, R. vi. 7.

SMELLING (subs.) : v. Smell. Ph. : *s.-bottle* : *गन्धकूपी.

SMELT (subs.) : मत्स्यविशेषः ; *गन्धमीनः.

SMELT (v.) : विद्रावयति (c. of द्रु) (?) : v. To melt, fuse.

SMELTER : लौहद्रावकः (?) : v. Melter.

SMILE (subs.) : (1) स्मितम्, *with a s.* (i.e. s.ing) : सस्मितम्, D.v. ; (2) विहसितम्, (rare) ; (3) ईषद्धास्यम्, मन्दहासः, and sim. comp.s.

SMILE (v.) : (1) स्मयते (स्मि, c. 1.), *and I s.d a little* : अहञ्च किञ्चिदस्मैषि, D. v. ; *s.d looking at me and went away* : मामभिवीक्ष्य स्मित्वा प्रातिष्ठत, D. ii. ; (2) विहसति (हस्, c. 1.), *said s.ing gently* : मन्दं मन्दं विहस्याब्रवीत्, K. : v. Also to laugh.

SMILE ON : i.e. to favour : q.v. : अनुगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

SMILING (adj.) : I. Lit. : (1) स्मेरः (रा, रं), Ku. v. 70. ; (2) सस्मितः (ता, तं) ; (3) स्मयमानः (ना, नं), *I replied s.* : मया स्मयमानेनाभिहितम्, D. ii. ; (4) स्मितः (ता, तं), *with a s. countenance* : स्मितमुख (f. खी), D. ii. II. Joyous : प्रफुल्ल (f. ल्ला).

SMILINGLY : (1) सस्मितम् ; (2) विहस्य : v. To smile.

SMIRCH : मलिनयति (nomi.) : v. To soil.

SMIRK : I. Subs. : विकृतं स्मितम्. II. Verb. : expr. by subs.

SMITE (v.) : I. To strike, kill : q.v. : हन्ति (हन्, c. 2.). II. Of love : expr. by मदनबाणहतः (ता, तं) and sim. comp.s, *s.ten by love, I set out for Srāvasti* : अहं पञ्चबाणवश्यः श्रावस्तीमभ्यवर्तिषि, D.v.

SMITH : (1) शिल्पिन् (m.) ; (2) -कारः, in comp., *iron-s.* : अयस्कारः.

SMITHY, SMITHERY : (1) शिल्पशाला ; (2) कर्मशाला, and sim. comp.s.

SMOCK, -FROCK : स्थूलशाटी, -टिका (?).

SMOKE (v.t.) : I. As tobacco : (1) पिबति, (पा, c. 1.), *s.ing a cigar* : परिपीतधूमवर्तिः, K. ; (2) सेवते, (सेव्, c. 1. : habitually), Bha. II. To purify by s. : धूमे(पे)न शोधयति (c. of शुध्) : v. To purify. III. To dry by s. : धूमे(पे)न शोषयति (c. of शुष्) : v. To dry.

SMOKE (v.i.) : धूमा(पा)यते (nomi.), *making the quarters s.* : धूमाययन् दिशः, Mah. iii. 38. 30.

SMOKE (subs.) : I. Lit. : धूमः(पः), *dark like s.* : धूमधूम्र (f. म्रा), R. xv. 16. ; *forming clouds of s.* : धृतधूममण्डलः, Ki. xvi., 59. ; *where there is s., there is fire* : यतो धूमस्ततो वह्निः. II. Fig. : '*ending in s.*' : perh. शून्यगर्भ (f. र्भा).

SMOKELESS : (1) निर्धूम (f. मा) ; (2) विधूम (f. मा), *of s. lustre* : विधूमरोचिः, M.n. on Si i. 2. ; (3) धूमहीन (f. ना) ; and sim. comp.s.

SMOKER : (1) धूमप (f. पा) *or* पायिन् (f. नी) ; (2) धूमसेविन् (f. नी).

SMOKY : I. Smoking : (1) धूमा(पा)यमान (f. ना) ; (2) सधूम (f. मा). II. Full of smoke : (1) सधूम (f. मा) ; (2) धूमावरुद्ध (f. द्धा) ; (3) धूमबहुल (f. ला) ; and sim. comp.s. III. Like s. : (1) धूमाभ (f. भा), and sim. comp.s ; (2) धूम्र (f. म्रा). IV. Smelling or tasting like s. : (1) धूमगन्ध (f. न्धा : of smell) ; (2) धूमस्वाद (f. दा) ; (3) by adv. : धूमवत् : v. To savour.

SMOOTH (adj.) : (1) सम (f. मा=equal, equable, level : q.v.), *although the ground is s.* : भित्तौ समायामपि, Sa. vi. 16. ; *naturally s., glossy, and black* : निसर्गसमस्निग्धनीलः, D. vi. ; (2) श्लक्ष्ण (f. क्ष्णा = glossy), *quieting by s. words* : शान्त्वयन् श्लक्ष्णया वाचा, Mah. iii. 37. 56. : v. Mild, soft.

SMOOTH (v.) : (1) समीकरोति : v. To level ; (S) श्लक्ष्णीकरोति (in other senses) ; (3) श्लक्ष्णयति (nomi. = 2).

SMOOTHLY : (1) समम् ; (2) श्लक्ष्णम् (=softly) ; (3) सुखेन (easily).

SMOOTHNESS : (1) समता ; (2) श्लक्ष्णता (=glossiness, softness) ; (3) शान्तता (=quiet) ; (4) स्वच्छता (=clearness).

SMOTHER (v.) : I. To suffocate : q.v. II. To suppress : q.v. : प्रतिस्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.). III. To smash : q.v. : मृद्नाति (मृद्, c. 9.).

SMOULDER : (1) अन्तर् ज्वलति, (ज्वल्, c. 1.) *or* स्फुरति (स्फुर्, c. 1.), *s.ing rage* : अन्तःस्फुरत्कोपानलः, Vi. v. 21.

SMUGGLE : expr. by circumlo., *by s.ing goods* : प्रतिषिद्धानि भाण्डानि निर्हरतः, M. viii. 399. : v. To import, export.

SMUGGLER : expr. by circumlo.

SMUT (subs.) : I. Obscene language : अश्लीलम्. II. मलम्. III. Lamp-black : मसी.

SMUT, SMUTCH (v.) : मलिनयति (nomi.) : v. To soil, blacken.

SMUTTY : (1) अश्लील (f. ला) : v. Obscene ; (2) मलिन (f. ना) : v. Dirty.

SNACK : I. Equal share : q.v. : समांशः : v. Half. II. Hasty repast : लघ्वाहारः, and sim. comp.s.

SNAFFLE : I. Subs. : खलीनम् : v. Bit. II. Verb. : perh. खलीनयति (nomi.) ; खलीनं ददाति (दा, c. 3. : with loc.), P.

SNAIL : I. Lit. ; शम्बूकः. II. Fig. : मन्थर (f. रा).

SNAKE : (1) सर्पः, *s. -sacrifice* : सर्पयज्ञः, Mah. ; *I have been bitten by a s.* : सर्पेणास्मि दष्टः, Mal. iv. ; (2) अहिः (=poisonous s.), *all venomous s.s. are poisonous* : अहयः सविषाः सर्वे, K. s. xiii. 84. ; *s.-catcher* : आहितुण्डिकः, Mu. ii. ; (3) भुजङ्गः, भुजगः *or* भुजङ्गमः, *draws out a s. from the basket* : भुजङ्गमाकर्षति पेटिकायाः, V.t. ; (4) नागः ; (5) पन्नगः ; (6) उरगः ; (7) व्यालः (rare), *s.-catcher* : व्यालग्राही, Mu. ii. Ph. : *extricated himself from the coils of s.* : मोचयामास स्वदेहं भोगबन्धनात्, V.p. v. 7. 42. ; *bending the middle fold of the expanded hood* : आनम्य मध्यमं फणम्, V.p.v. 7. 43. ; *sending forth poison with (their) fangs without interruption* : विषमाशीभिरनारतं वमन्तः, Si. xx. 42.

SNAKE-ROOT : *सर्पौषधिः (?).

SNAKE-WORSHIPPER : नागोपासकः (शेषोपासक : in San. 48, शेष=chief of s.s.).

SNAKY : (1) by comp. ; (2) by सर्पवत् etc. (=like a snake). Ph. : *a s. person* : भुजङ्गः (f. ङ्गी), V.t.

SNAP (v.t.) : I. To strike : (1) स्फोटयति (स्फुट्, c. 10.), *shall not s. (the fingers)* : नास्फोटयेत्, M. iv. 64. ; (2) स्फालयति, आ- (स्फल्, c. 10. : as the bow), *s.ping of the bow-string* : ज्यास्फालनम्, Sa. ii. 4. II. To break up : q.v. : (1) स्फोटयति (c. of स्फुट्) ; (2) त्रोटयति (c. of त्रुट्).

SNAP (v.i.) : I. To break suddenly : त्रुट्यति (त्रुट्, c. 4.). II. To make a sharp sound : कणति (कण्, c. 1.). II. To bark : q. v. : भषति (भष, c. l.) IV. To aim : लक्ष्यीकरोति. V. To bite : q.v. : दशति (दन्श्, c. 1 : with acc.).

SNAP, -PING (subs.) : I. As of fingers : (1) आस्फोटनम् ; (2) मोटनम्. II. As of bows : आस्फालनम् *or* आस्फालितम्. III. Barking : भषितम्. IV. Bite : q.v. : दंशः. V. Sudden breaking : (1) त्रोटनम् ; (2) स्फोटनम्.

SNAP-DRAGON : the game : द्राक्षास्फोटनम्.

SNAPPISH : I. Lit. : दंशनशील (f. ला), and sim. comp.s. II. Peevish : q.v. : कर्कश (f. शा).

SNARE (v.) : पाशे पातयति (c. of पत्) : v. To ensnare.

SNARE (subs.) : (1) पाशः, *to lay s.s* : पाशान् योजयति ; *caught in s.s* : पाशैर्बद्धः, H. i. ; (2) वागुरा, *having fallen into the s.s of bad men* : दुर्जनवागुरासु पतितः, P. i. 3. ; (3) जालम् (=net), *rogues live by s.s* : जालोपजीविनो धूर्ताः, K. s. xxiv. 199. ; (4) उन्माथः (a trap).

SNARL (v.) : (1) भषति (भष्, c. 1.=bark : q.v.) ; (2) घर्घरं गर्जति, (गर्ज्, c. 1.=roll : q.v.) : v. Also to murmur, complain.

SNARLER : (1) भषक (f. षिका) ; (2) कर्कश (f. शा harsh, peevish : q.v.).

SNATCH (v.) : (1) आच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.), *s.es away in our presence* : मिषतामाच्छिनत्ति नः, Ku. ii. 46. ; (2) आक्षिप्य गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.),

M.n. ; (3) हरति, अप-, (हृ, c. 1.=to rob.) ; (4) मुष्णाति (मुष्, c. 9.=to filch) ; (5) उन्मूलयति (=to uproot).

SNATCH (subs.) : I. Lit. : expr. by verb. II. Fig. : *by s.es* : खण्डशः ; *s.s of moonlight* : कादाचित्कचन्द्रिका (?).

SNATCHING (adj.) : Covetous : q.v. : गृध्नु (mfn.).

SNEAK : छन्नम् अपसर्पति (सृप्, c. 1.) : v. To withdraw, privately.

SNEAKING (adj.) : fig. : कुत्सितवृत्ति (mfn.) : v. Mean, low.

SNEAKINGLY : (1) कृपणवत् ; (2) दासवत् (=servile).

SNEER (v.) : अवहसति (हस्, c. 1. : with acc.) : v. To deride, ridicule.

SNEER, SNEERING (subs.) : अवहासः : v. Derision, ridicule.

SNEERINGLY : (1) सावहासम् ; (2) अवहस्य : v. Derisively.

SNEEZE (v.) : क्षौति (क्षु, c. 2.) ; (2) by subs.

SNEEZE, SNEEZING (subs.) : (1) क्षुतम्, *s. -producer* : क्षुताभिजननः, A. ; (2) क्षवः, -क्षुः, Sr. ; (3) क्षुत् (f.) ; (4) छिक्का ; (5) हक्किः.

SNIFF : v. To inhale, snuff, smell.

SNIP (v.) : I. Lit. : अग्रं *or* अग्रभागं छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. To cut, tap. II. To pilfer : q.v. : मुष्णाति (मुष्, c. 9.).

SNIPE : the bird : वटेरः, वटेरकः (?).

SNIVEL (subs.) : (1) नासामलम् ; (2) सिंहानम्(णम्) ; सिंघाणम्.

SNIVEL (v.) : I. To run at the nose : expr. by मलं स्रवति (स्रु, c. 1. : with abl. of nose), *s.ing* : नासास्रवः, Sr. II. Whine : क्रन्दति (क्रन्द्, c. 1.) : v. To cry.

SNOB, -BISH : perh. : सभ्यम्मन्य (f. न्या), भद्रमानिन् (f. नी), etc.

SNOOZE : v. Nap.

SNORE (v.) : I. घर्घरायते (nomi.). II. Subs. : *snoring* : घर्घरः, -शब्दः.

SNORT : I. Verb. : फु(फू)त्कारं मुञ्चति (मुच्, c. 6.) : अनवरतपरिस्फुरत्प्रोथपुटोन्मुक्तफुत्कारेणातिजवापीतमनिलमिव नासिकाविवरेणोद्वमन्तम्, K. II. Subs. : फु(फू)त्कारः *or* फु(फू)त्कृतम्.

SNOUT : पोत्रम्, Ki. xiii. 3. Hence a *boar* is पोत्रिन्.

SNOW (subs.) : (1) हिमम्, *the abode of s.* : हिमालयः ; *s.-bound* : हिमसंरुद्ध (f. द्धा), Mat. ; *s.-capped summit* : हिमच्छन्नमहाशृङ्गम्, Mat. ; *the whole surface covered with s.* : हिमानुलिप्तसर्वाङ्ग (f. ङ्गी), Mat. ; *fall of s.* : हिमपातः, Mat. ; *heap of s.* : हिमानी, Ki. iv. 38. ; हिमपुञ्जः, Mat. ; *s.-white* : हिमगौर (f. री) ; Ki. v. 17. ; (2) तुषारः, *flow of s.* : तुषारस्रुतिः, Ku. i. 6. ; *showering s.* : तुषारवर्षी, R. xiv. 84. ; *s.-water* : तुषारजलम्, Ki. ix. 5. ; (3) तुहिनम्, *s.-like* : तुहिनसदृश (f. शी), Mat. ; (4) प्रालेयम्, *s.-cold* : प्रालेयशीत (f. ता), Si. iv. 64.

SNOW (v.) : *it s.s* : हिमं etc. पतति (पत्, c. 1.).

SNOWY : (1) by comp., *s. mountain* : हिमाद्रिः ; *s.-famed* : तुहिनयशस् (mfn.), Mat. 114. 19. ; (2) हैम (f. मी) ; (3) महाहिम (f. मा=very s.) ; (4) हिमवत् (f. ती=having snow) ; etc.

SNUB : perh. पराभवति (भू, c. 1.) : v. Also to chide, censure.

SNUB-NOSE : (1) चिपिटनासा ; (2) नतनासिका. *S.d* : (1) नतनासिक (f. का) ; (2) अवटीट (f. टा) ; (3) अवनाट (f. टा) ; (4) अवभ्रट (f. टा).

SNUFF (subs.) : I. Powdered tobacoo : नस्यम्, *to take s.* : नस्यं गृह्णाति, Bha. II. Burnt candle-wick : perh. छत्रम् ; दग्धवर्तिः.

SNUFF (v.) : I. To inhale, smell : q.v. II. to take out s. : छत्रम् अपनयति (नी, c. 1.). *S. out* : v. To extinguish.

SNUFF-BOX : (1) नस्यधानी ; (2) नस्याधारः ; etc.

SNUFFERS : no prop. equiv. : कर्तरिका.

SNUFFLE (v.) : perh. घुरघुरायते (nomi.), K.

SNUG : I. Compact : q.v. : संहत (f. ता). II. Secret, retired : q.v. : गूढ (f. ढा). III. Comfortable, convenient : q.v.

SNUGGLE : संश्लिष्य शेते (शी, c. 2.) : v. To lie down.

SNUGLY : I. Comfortably : सुखेन. II. Closely : संश्लिष्य. III. Secretly : गूढम्.

SO (interj.) : तिष्ठ *or* तिष्ठ तिष्ठ (from स्था).

SO (adv. conj.) : I. In gen : (1) तथा, *as Vishnu alone is known as the best of men, so the*

sages know me (alone) to be the performer of hundred sacrifices : हरिर्यथैकः पुरुषोत्तमः स्मृतः, तथा विदुर्मां मुनयः शतक्रतुम्, R. iii. 49. ; *not so much before…as* : तथा न पूर्वं…यथा, Ki. viii. 41. ; *so scorched by the rays of the sun* : तथातितप्तं सवितुर्गभस्तिभिः, Ku. v. 21. ; *you should act so that you are not laughed at by men* : तथा प्रयतेथा यथा नोपहस्यसे जनैः, K. ; *let him be entirely so* : तथाविधस्तावदशेषमस्तु सः, Ku. v. 82. ; *be it so* : तथास्तु, Pra. iii. ; (2) एवम्, *as sparks from burning fire are scattered in every direction, so* : …यथाग्नेर्ज्वलतः सर्वा दिशो विस्फुलिङ्गा विप्रतिष्ठेरन्, S. 10. ; *and so of Vishnu* : एवं हरेश्च, Li. 241. ; *my child, it is so or a (mere) joke* : अयीदमेवं परिहासो (वा), Ku. v. 62. ; *don't say so* : मा मैवम्, Mu. i. ; *it is so, but…* : एवमेतत्, किन्तु…, Vi. 6. ; *when the chief of divine sages said so* (i.e. as described above) : एवमुक्तवति देवऋषीन्द्रे, N. v. 37. ; (3) तद्वत् (=in like manner : gen with यद्वत्), S. iii. 3. 9. II. Of degree : expr. by words meaning such : *she is so pretty* : ईदृशं रूपलावण्यम्; *so excellent* : ईदृग्गुणोपेतः (ता, तं), Ki. xi. 41. ; *so insufferable* : ईदृशं सुदुःसहम्, Ki. i. 43. ; *of so great-minded men* : तादृशानां महात्मनाम्, K. N.B. *so great, so little*, is gen. expr. by sim. *such, his erudition is so great* : ईदृशं तस्य पाण्डित्यम् ; *be so good as to…*is expr. by अनुगृह्णाति (=to favour) *or* भद्रतया (=out of goodness) ; *ever so* : v. However. III.=So that : expr. by तथा…यथा, "*were let loose, s. truth be in the field*" : तथा मुच्येरन् यथा भुवि सत्यमाविर्भवति : v. Also provided that.

SO AND SO : अमुकः (की, कं), *of such and such a king, son of s.* : अमुकपुत्रस्यामुकस्य महीपतेः, Vy.

SO-CALLED : नामन्, in comp. : v. Name.

SO FAR : I. With *as* : यावत् (f. ती), *so far as lies in my power* : यावच्छक्तिः, Ka. II. Abs. : एतावत् *or* इयत् (f. ती), *so far and no further* : एतावन्नाधिकम्. III. With *from* expr. with आस्ताम् (=let, alone) *or* दूरतः, *far from seeing* : दूरे तद्दर्शनम्. K. s. 25.31.

SO FORTH : v. So on.

SO LONG : I. Abs. : एतावत्कालम्, and sim. comp.s. II. With *as* or in cor. with *as long as* : expr. by यावत्…तावत्, *so l. as I live, I wish* …यावत् प्राणिमि तावत्…इच्छामि, K.

SO MANY : I. Abs. : (1) इयत् (f. ती) : (2) एतावत् (f. ती). II. With *as many* : (1) तावत् (f. ती) ; (2) तति (in pl. with यति : rare).

SO MUCH : I. Adj. : v. Much, so. II. Adv. : (1) ईदृक् ; (2) एतादृक् ; (3) तादृक् *or* तथा (in cor. with *as* : तादृक् with यादृक् and तथा with यथा), *Arjuna did not regret so m. at the bad omen as for their emptiness* : तेनानिमित्तेन तथा न पार्थस्तयोर्यथा रिक्ततयानुतेपे, Ki. xvii. 40. ; (4) by adj., *those who ask do not feel so m. shame as those who give* : न तादृशी भवति याचमानानां यादृशी ददतां लज्जा, K. Ph. : *so m. the better, the worse for him* : perh. एतत्तावच्छोभनम्, अशोभनमेव.

SO ON, SO FORTH : expr. by -आदि in comp.

SO SOON : I. Abs. : v. So (II). II.=As soon : q.v.

SO SO : I.=Well, well : बाढम्. II. Moderately, passably : q.v.

SO THEN : अतः : v. Then, therefore.

SOAK : (1) मज्जयति, नि- (c. of मस्ज्=sink) : मज्जयित्वा सितापके, Bha. ; (2) स्थापयति (c. of स्था=to put), माषाणां दालयस्तोये स्थापितास्त्वक-कञ्चुकाः, Bha. *S. through* : v. To drench, wet.

SOAP : I. Subs. : *सावनम्. II. Verb. सावनेन मार्ष्टि *or* मार्जयति, परि-, सं-, प्र-, (मृज्, c. 2. and 10.).

SOAPY : I. Soft : q.v. : स्निग्ध (f. ग्धा). II. Sneaking : q.v.

SOAR (v.) : उत्-पतति (पत्, c. 1.) : v. To fly up, rise.

SOB (v.) : फू(फु)त्करोति, *I spoke s.bing* : फुत्कृत्य तमवदम्, K. ii.

SOB,-BING (subs.) : (1) फुत्कारः ; (2) फुत्कृतम् ; (3) गद्गदः.

SOBBINGLY : (1) फू(फु)त्कृत्य ; (2) गद्गदगिरा and sim. comp.s.

SOBER : I. Not addicted to drinking : न पान-प्रसक्त (f. क्ता) and sim. comp.s. II. Not drunk : न मत्त (f. त्ता), क्षीव (f. वा) III.

Calm, quiet q.v. : शान्त (f. न्ता). IV. Grave, sedate : q.v. : धीर, गम्भीर (f. रा).

SOBERLY : I. Calmly, coolly : expr. by adj. : शान्त (f. न्ता). II. Discreetly, gravely : विविच्य. III. Moderately : मितम्.

SOBERNESS, SOBRIETY : I. Temperance : q.v. : संयमः. II. Calmness, gravity : q.v. : धैर्यम्.

SOBRIQUET : उपनामन् (n.) : v. Also nickname.

SOCIABILITY, SOCIABLENESS : (1) सङ्गप्रियता (of men in general) ; (2) मधुरालापिता (=affability); (3) संसर्गार्हता (=fitness to be associated).

SOCIABLE : (1) सङ्गप्रिय (f. या) and sim. comp.s. (=fond of society) ; (2) मधुरालापिन् (f. नी= affable : q.v.) ; (3) संसर्गार्ह (f. र्हा), and sim. comp.s. (=fit to be associated).

SOCIAL : I. Pertaining to society : (1) by comp. ; (2) सामाजिक (f. की). II. Sociable : q.v.

SOCIALIST : *समसंसर्गवादिन् (f. नी), and sim. comp.s.

SOCIETY : I. Association : q.v. : सङ्गः, *fondness for s. of good men* : सत्संगप्रियता, Vi. ii. 22. II. Social union : (1) समाजः ; (2) समवायः. III. For particular purpose : (1) समाजः, *s. of sages* : ऋषीणां समाजः, P. i. ; (2) समितिः, *addressed the s.* : समितिं बभाषे, Bh. xii. 13. ; (3) सदस् (n.), *eloquence in s.* : सदसि वाक्पटुता, H. ; (4) सभा ; (5) समज्या ; (6) परिषद् *or* संसद् (f) ; (7) समित्.

SOCK : *पादावरणम्, and sim. comp.s.

SOCKET : आधारः (=receptacle : q.v.).

SOD : शाद्वलम्, *covered with s.* शाद्वल (f. ला).

SODA : *क्षारकः, *s.-water* : क्षारोदम्.

SODALITY : बन्धुता : v. Fellowship, fraternity.

SODOMITE : (1) पुंसि मैथुनकारिन् (m.) ; (2) पुरुषमेहिन् (m.) : etc.

SODOMY : (1) पुंसि मैथुनम्, M. xi. 68., *or* -गमनम्, V.s. ; (2) पुरुषमेहः, Y. ii. 298. ; (3) गुदमैथुनम्, K.b. ; and sim. comp.s.

SOFA : पर्यङ्कः (a sort of s.) : v. Seat (1).

SOFT : (1) मृदु (f. also द्वी=mild, gentle : q.v.), *s. like the accasia* : शिरीषमृद्वी, Br. vi. 34. ; *s. by nature but still strong* : मृदु प्रकृत्या च ससारमेव च, Ku. v. 19. ; (2) कोमल (f. ला), *soft-feathered bed* : हंसतूलगर्भकोमलशय्या, D. ii. ; *s. style* : कोमला रीतिः, Kav. ix. ; (3) मृदुल (f. ला=1), *s. flower* : मृदुलं पुष्पम्, M.n. ; (4) पेलव (f. वा : rare), Ku. v. 4. ; (5) स्निग्ध (=smooth, glossy : as of s. words) ; (6) श्लक्ष्ण (f. क्ष्णा) : v. Smooth ; (7) मधुर (f. रा) : v. Sweet ; (8) मसृण (f. णा=5), *s. steps* : मसृणचरणपातः, Ma. n. iii. 18. ; *s.mouthed* : मसृणवाणी, Gi. x. 7.

SOFT (adv.) : v. Softly.

SOFTEN : (1) आर्द्रीकरोति (=melt : q.v.), *his heart being softened* : आर्द्रीकृतहृदयः, K. ; (2) expr. by adj. or nomi.

SOFTLY : (1) मृदु ; (2) कोमलम् ; (3) मृदुलम् ; (4) पेलवम् ; (5) स्निग्धम् ; (6) श्लक्ष्णम् ; (7) मधुरम् ; (8) मसृणम् : v. Soft.

SOFTNESS : (1) मृदुलता *or* मार्दवम्, *s. of Brāhmins* : ब्राह्मण्यमार्दवम्, P. ; (2) कोमलता ; (3) मृदुलता ; (4) पेलवता ; (5) स्निग्धता ; (6) श्लक्ष्णता *or* मधुरता ; (7) माधुर्यम् ; (8) मसृणम्.

SOHO (interj.) : हंहो : v. O.

SOIL (subs.) : I. Ground : भूमिः *or* भूः, *good s.* : उत्कृष्टभूमिः, K. ii. p. ; *rich s.* : सारवती भूः, गुणवती भूमिः, Ka. ix. 18., iv. 50. ; *gravelly, stony, snaky s. is no s.* : सशर्करा सपाषाणा सव्याला चेति भूरभूः, Ka. iv. 53. ; *s. whose irrigation does not depend on heaven* : अदेवमातृका भूः, Ka, iv. 52. ; *native s.* : जन्मभूमिः : v. Land, earth. II. Dirt, stain, dung : q.v. : मलम्.

SOIL (v.) : I. To stain, pollute : q.v. : (1) मलिनयति (nomi.), *dust does not s. (it)* : न रजांसि मलिनयन्ति ; (2) कलुषयति. II. To manure : सारं ददाति (दा, c. 3. : with loc.).

SOJOURN : अवतिष्ठते (स्था, c. 1. : v. To reside, stay).

SOJOURN, -ING (subs.) : (1) आस्थानम् ; (2) अवस्थितिः : v. Stay, residence.

SOJOURNER : (1) अवस्थायिन् (f. नी) ; (2) आगन्तुक (f. का=new comer).

SOLACE : I. Subs. : सा(शा)न्त्वनम्, -ना : v. Consolation, comfort. II. Verb : शा(सा)न्त्वयति,

: उप-, परि- [शा(सा)न्त्व्, c. 10. : v. To console].

SOLAND or **SOLAN-GOOSE** : हंसविशेषः.

SOLAR : (1) by comp., *s. dynasty* : सूर्यवंशः ; *s. day* : सूर्याहः, Gan. ; *s. rays* : अर्ककिरणाः, Vi. ; (2) सौर (f. री) ; (3) सावन (f. नी).

SOLDER : I. Verb : संदधाति (धा, c. 3.). II. Subs. : सन्धिः : v. Also cement.

SOLDIER : (1) सैन्यः (rare), *march of s.s* : सैन्यनिर्याणम्, Mah. ; (2) सैनिकः, *with the cheers of the s.s* : सैनिकहर्षनिःस्वनैः, R. iii. 61. ; (3) योधः (=fighting man), *surrounded by various s.s* : वृतो बहुविधैर्योधैः, Mah. ; (4) भटः (=warrior) ; (5) चमूचरः and sim. comp.s (of a regiment : rare).

SOLDIER-LIKE, SOLDIERLY : I. Like a soldier : expr. with सैनिकवत् *or* सैनिक इव. II. Brave, martial : q.v. : *s. conduct* : भटता *or* भाटयम्, Vi. vi. 11.

SOLDIERY : (1) सेना, *encampment of s.* : सेनानिवेशः, R. ; (2) सैन्यम्, *armed s.* : युक्तं सैन्यम्, Mah. iv. 19. 32. ; (3) बलम् : v. Force, army.

SOLE (adj.) ; (1) एक (f. का) : v. Only ; (2) एकमात्र (f. त्रा).

SOLE (subs.) : I. Of the foot : चरणतलम् and sim. comp.s. II. Of shoe : पादुकातलम् (?). III. A fish : मत्स्यविशेषः.

SOLECISM : (1) संस्कारच्युतिः, and sim. comp.s ; (2) by adj. : च्युतसंस्कार (f. रा) *or* च्युतसंस्कृति (mfn.), Kav.

SOLECIST : च्युतसंस्कारपदप्रयोक्तृ (f. क्त्री), and sim. comp.s.

SOLELY : (1) by adj. एक एव (f. एकैव, n. एकमेव) ; (2) एकमात्रम् : v. Also alone.

SOLEMN : (1) पुण्य (f. ण्या=holy, sacred : q.v.) ; (2) गम्भीर (f. रा=grave, serious : q.v.). Ph. : *on s. accasions* : यात्रोत्सवादिषु, D. ii.

SOLEMNITY : I. Ceremony, rite : q.v. : क्रिया. II. Gravity : q.v. : गाम्भीर्यम्. III. Sacredness : q.v. : पवित्रता. IV. Pomp : डम्बरः, आ-.

SOLEMNIZE : I. To perform, celebrate : q.v.: (1) अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.) ; (2) सम्पादयति (c. of पद्). II. To dignify : q.v.

SOLEMENLY : I. As ordained, formally : (1) यथाविधि ; (2) यथाशास्त्रम् ; (3) विधिवत्. II. Gravely, seriously : q.v. : धीरम्. III. With pomp : साडम्बरम्, *s. accepted (her) hand* : जग्राह विधिवत्पाणी, Mah. i. 70. 18.

SOLICIT : (1) याचते (याच्, c. 1.) : v. To beg : (2) नाथति, -ते, (नाथ्, c. 1. : rare), *who does not s. the lord* : नाथन्ति के नाम न लोकनाथम्, N. iii. 25.

SOLICITATION : (1) याच्ञा ; (2) प्रार्थना.

SOLICITOR : I. Lit. : (1) याचक (f. चिका) ; (2) अर्थिन् (f. नी) प्र-, अभि, *although he expressed that he was a s.* : अर्थित्वे प्रकटीकृतेऽपि, Vi. ii. 9. ; (3) अभ्यर्थिन् (f. नी) ; (4) प्रार्थयितृ (f. त्री) ; (5) अभ्यर्थयितृ (f. त्री) ; (6) याचितृ (f. त्री) ; (7) वनीयक (f. यिका : rare). III. In law : *समर्थयितृ (f. त्री).

SOLICITOR-GENERAL : *व्यवहारसचिवः.

SOLICITOUS : व्यग्र (f. ग्रा) : v. Anxious, eager.

SOLICITOUSLY : व्यग्रम् : v. Anxiously, eagerly.

SOLICITUDE : व्यग्रता : v. Anxiety, eagerness.

SOLID (adj.) : I. Lit. : स्थूल (f. ला), *s. geometry* : *स्थूलज्यामितिः. II. Substantial, valid : q.v. : सारवत् (f. ती). III. Compact : q.v. : संहत (f. ता).

SOLID (subs.) : (1) perh. स्थूलम् ; (2) स्थूलपदार्थः and sim. comp.s.

SOLIDLY : (1) दृढम् : v. Firmly ; (2) गभीरम् : v. Deeply ; (3) सम्यक् : v. Thoroughly.

SOLILOQUY (subs.), **SOLILOQUIZE** (v.) : expr. with स्वगतम् *or* आत्मगतम् (=to one's self), "अश्राव्यं खलु यद्वस्तु तदिह स्वगतं मतम्", Sah. vi. : v. To say, saying.

SOLITARILY : (1) by adj. : एकाकिन् (f. नी) ; (2) विविक्तम् (= in seclusion).

SOLITARINESS : (1) विविक्तता : v. Seclusion ; (3) एकाकिता (= state of being alone) ; (3) रहस् (=secrecy : q.v.).

SOLITARY : I. Single, one : q.v. : एक (f. का). II. Retired, lonely : q.v. : (1) विविक्त (f. क्ता) ; (2) निर्जन (f. ना=unpopulated). III. Living alone : (1) एकाकिन् (f. नी), *although*

they were s. : एकाकिनोऽपि, Si. ii. 4. ; *why do you lead a s. life in this lonely forest* : किमेकाकिनी वनमिदमधिवससि, K.

SOLITUDE : I. Lonely place : (1) विविक्तम् ; (2) निर्जनं *or* विविक्तं स्थानम् and sim. comp.s. II. Loneliness : (1) विविक्तता ; (2) निर्जनता, etc. III. Lonely life : (1) एकाकिता ; (2) by circumlo., *you have adopted s.* : अङ्गीकृतमरण्यावस्थानम्, K.

SOLO : द्विपदी, K.

SOLSTICE : (1) अयनान्तः, Su. xii. 51. ; (2) अयनसन्धिः, com. ; (3) अयनम् (अयने दक्षिणोत्तरायणसन्धौ, com. Su. iii. 11.). *The summer s.* : कर्कटसंक्रान्तिः ; *the winter s.* : मकरसंक्रान्तिः, Su. xiv. 9.

SOLSTITIAL : expr. by comp. *s. point* : v. Solstice.

SOLUBILITY : (1) द्राव्यता ; (2) विलयनीयता ; (3) गालनीयता.

SOLUBLE : (1) द्राव्य (f. व्या), वि-, सं- ; (2) विलयनीय (f. या) ; (3) गालनीय (f. या).

SOLUTION : I. Dissolution : द्रावणम् ; (2) विलयनम् ; (3) गालनम्. II. (1) क्वाथः (=decoction), *s. of Vāsaka* : वासकः क्वाथः, Shārangadhara ; (2) रसः, "गृहीत्वा तं रसं पूतं गव्येन पयसा सह," C. s. III. Explanation, exposition : q.v. : साधनम्.

SOLVE : (1) साधयति (c. of सिध्), *what is to be s.d* : साध्यम्, K. d. ; (2) व्याकरोति : v. To expound ; (3) उत्तरं वदति (वद्, c. 1.=to reply). Ph. : *to s. doubt* : संशयं छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

SOLVENCY : (1) वित्तवत्ता ; (2) समृद्धता : v. Riches.

SOLVENT : (1) Able to pay claims : (1) वित्तवत् (f. ती=rich), *if a surety is s.* : प्रतिभूर्यदि वित्तवान्, Mit. ; (2) समृद्ध (f. द्धा=affluent). II. Capable of dissolving : द्रावण (f. णा).

SOMBRE : मलिन (f. ना) : v. Dark, gloomy.

SOME : (1) कोऽपि (कापि, किमपि=certain), *s. body informs s. one from s. place* : कुतोऽपि कोऽपि कमपि पुरुषविशेषमवगमयति, Mu. v. ; *thinking s. thing or other* : किमपि किमपि मन्त्रयन्, V. ii. ; (2) कश्चित् (काचित्, किञ्चित्=1, also=few, short), *wait s. time* : कालः कश्चित् प्रतीक्ष्यताम्, K. ii. 34. ; *s. recited eulogistic hymns of the Rig Veda* : केचिदृचः स्तुतिचतुराः समुदाहरन्, C. i. ; (3) कश्चन (काचन, किञ्चन=2. : rare) ; (4) एके (pl. : in opposition to others, G. § 307. d.), *of s. systems* : एकेषां शाखिनाम्, S. ; (5) कतिचित् (pl. =few), *it will take s. days* : तत्र कतिचिद्दिनानि गमिष्यन्ति, P. iii. 11. ; (6) कतिपयः (या, यं), *after s. days* : गतेषु कतिपयदिनेषु, D. ; (7) कियत् (f. ती : rare), *in s. points silent* : कियत्सु मौनम्, N. ix. 15. ; (8) कियानपि, etc., M.n.

SOMEHOW : (1) कथमपि, *s. or other it has fallen from this tree* : कथमपि तरुशिखरादस्मात्परिच्युतः, K. ; (2) केनापि *or* केनचित् प्रकारेण.

SOMERSAULT, SOMERSET : perh. : मत्स्योद्वर्तनम् *or* ऊर्द्ध्वपादलङ्घनम्, D. viii.

SOMETIME : I. Formerly : q.v. : पूर्वम्. II. At one time : (1) एकदा ; (2) कदाचित्, Mah.

SOMETIMES : (1) कदाचित् (rarely कदाचन), *s. at Ujjayini. s. at Hemakūṭa* : कदाचिदुज्जयिन्यां कदाचिद्धेमकूटे, K. ; *do the faults of Chandragupta s. remind his subjects of……* : अपि कदाचिच्चन्द्रगुप्तदोषाः स्मारयन्ति……प्रकृतीः, Mu. i. ; (2) क्वचित्, *s. poison acts as nectar* : विषमप्यमृतं क्वचिद्भवेत्, R. viii. 46.

SOMEWHAT (subs.) : expr. with किञ्चित् : v. Somewhat (adv.), little.

SOMEWHAT (adv.) : (1) किञ्चित्, *s. ashamed* : किञ्चिदुपजातलज्जः, K. : v. Little; (2) by doubling adj.s , *s. afraid* : भीतभीतः (ता, तं), Ki. xiv. 65. ; *s. alarmed* : चकितचकितम्, Me. i. 14. ; *s. transparent* : अच्छाच्छ (f. च्छा), K. ; (3) rarely by affixes, -जातीय (f. या), -कल्प (f. ल्पा), -देश्य (f. श्या), -देशीय (f. या) to adj.s, *s. clever* : पटुजातीयः (या, यं).

SOMEWHERE : I. In or to some place : (1) क्वापि, *s. else* : अन्यत्र क्वापि, Ra. ; (2) कुत्रापि ; (3) क्वचित्, -अपि ; (4) कुत्रचित्, -अपि. II. From s. : कुतश्चित् *or* कुतोऽपि ; *from s. else* : अन्यतः कुतश्चित्.

SOMNAMBULISM : (?) (1) निद्राचारः ; (2) स्वप्नचारः, and sim. comp.s.

SOMNAMBULIST : (1) निद्राचारिन् (f. णी) ; (2) निद्राचर (f. री) and sim. comp.s.

SOMNOLENCE, SOMNOLENCY : निद्रालुता : v. Drowsiness.

SOMNOLENT : निद्रालु (mfn.) : v. Sleepy.

SON : I. Lit. : (1) पुत्रः, *which those who have s.s get* : पुत्रिणो यां प्रजन्ति वै, Mah. i. 12. 24. ; *by my eldest s. Yadu* : मम ज्येष्ठेन यदुना, Mah. i. 83. 24. ; (2) सुतः ; (3) सूनुः ; (4) तनयः ; (5) नन्दनः ; (6) आत्मजः and sim. comp.s. : 'भास्करस्यात्मसम्भवः," Mah. ; (7) सन्ततिः (=offspring), *we have one s.* : अस्माकं सन्ततिस्त्वेकः, Mah. i. 12. 18. ; (8) प्रजा (=7), *child, your s.s will not inherit the kingdom* : तस्मादराज्यभाक् तात प्रजा तव भविष्यति, Mah. i. 82. 9. ; (9) by deriv., *s. of Daśaratha* : दाशरथिः ; *s.s of Kuru* : कौरवाः. Ph. : *s. of men* : मनुष्यजन्मन् (m.), Si. i. 35. II. A native : q.v. : expr. by deriv.

SON-IN-LAW : जामातृ (m.), "जामातुराश्रमम्", U. i. 3.

SONG : (1) गीतम्, *at the end of the song* : गीतान्ते, Mal. ii. ; *fond of s.s* : प्रियगीत (f. ता), K. ; *s.s of Govinda* : गीतगोविन्दम्, Gi. ; *intent to hear their s.s* : तद्गीतश्रवणैकाग्रा, K. xv. 66. ; *by the auspicious s.s of bees* : भृङ्गावलीमङ्गलगीतनादैः, P.h. ; (2) गीतिः, *by auspicious eulogistic s.s* : स्तुतिगीतिमङ्गलैः, Ki. i. 38. ; गीत्वा देवं विरूपाक्षमुपवीणयन्ति, K. ; (3) गानम्, *dry s.* : शुष्कं गानम्, Sah. vi. ; *consisting of s.* ; गानात्मक (f. त्मिका), Say. ; (4) रुतम् (=cry : q.v.)

SONGSTER, SONGSTRESS : (1) गायक (f. यिका) ; (2) गायन (f. नी).

SONLESS : अपुत्र (f. त्रा) and sim. comp.s : v. Childless.

SONNET : (1) गीतिका ; (2) गाथा : v. Song.

SONOROUS : I. Lit. ; विराविन् (f. णी) ; (2) शब्दन (f. ना). II. Melodious, sweet : q.v. : मधुर (f. रा). III. Clear : q.v. : स्पष्ट (f. ष्टा).

SONOROUSLY : (1) मधुरम् : v. Sweetly ; (2) स्पष्टम् : v. Clearly ; (3) उच्चैः : v. Loudly.

SONSHIP : (1) पुत्रत्वम् ; (2) पुत्रावस्था (the state) ; and sim. comp.s.

SOON : I. Without delay, early : अचिरेण *or* अचिरात्, *they will be s. separated from us* : पृथगस्मादचिरेण भाविता तैः, Si. ii. 116. ; *it will very s. bear fruit also* : अयमचिरादेव फलोन्मुखोऽपि भविता, Vi. vi. II. Quickly, speedily : (1) आशु, *as s. the king ordered* : यावदादिशति पार्थिवः······तावदाशु, R. xi. 3. ; (2) शीघ्रम् ; (3) क्षिप्रम् ; (4) तूर्णम्; *s. coverd the ground* : तूर्णं व्यधुर्वसुमतीम्, Si. v. 4. ; (5) द्रुतम्, B. ; (6) त्वरितम् *or* सत्वरम् (=hastily). Ph. : (a) *as s. as* : q.v. : (b) *as s.* (=willingly, readily) कामम् : v. Rather.

SOONER : I. Rather : q.v. : वरम्. II Earlier : ph. : *s. or latter* : अद्य श्वो वा. III. More easily : expr. by circumlo., *it is s. said than done* : वक्तुमिदं सुकरं न तु कर्तुम्.

SOOT : (1) कज्जलम् (?) ; (2) किट्टम् (?).

SOOTH : *in s.* : सत्यम् : v. Truly, indeed.

SOOTHE : (1) प्रसादयति (c. of सद् : v. To console) ; (2) शमयति (c. of शम् : v. To alleviate, mitigate) : v. Also to satisfy, caress.

SOOTHING (adj.) : I. Of medicines : शमन (f. नी), प्र-, *s. the pangs of spleen* : प्लीहार्तिशमनी, Bha. ; (2) शान्तिकर (f. री) ; (3) शान्तिप्रद (f. दा). II. Sweet : मधुर (f. रा).

SOOTHINGLY : (1) मधुरम् : v. Sweetly ; (2) by comp.

SOOTHSAYER : दैवज्ञः : v. Fortune-teller.

SOOTHSAYING : शुभाशुभकथनम् : v. Also prophecy.

SOOTY : I. Lit. कज्ज्वलमय (f. यी : ?). II. Like soot : धूमश्याम (f. मा) and sim. comp.s., C. v.

SOP : I. Lit. : perh. पिण्डः. II. Fig. : आमिषम् : v. Food, meat.

SOPHISM, SOPHISTRY : (1) हेत्वाभासः ; (2) युक्त्याभासः, *thus many rely on arguments of s.s* : एवं बहवो युक्तिवाक्यतदाभाससमाश्रयाः, S.

SOPHIST : हेत्वाभासवादिन् (f. नी) and sim. comp.s.

SOPHISTIC, SOPHISTICAL : by comp.s ; *s. argument* : v. Sophism.

SOPHISTICATED : v. Adulterated, false.

SOPORIFEROUS, SOPORIFIC : (1) स्वापन (f. नी) ; (2) निद्राजनन (f. नी) and sim. comp.s.

SORCERER, SORCERESS : (1) ऐन्द्रजालिक (f. की) : v. Magician ; (2) मायाकर (f. री).

Sorcery : (1) ऐन्द्रजालम् : v. Magic ; (2) माया.

Sordid : (1) कृपण (f. णा) : v. Mean, niggardly ; (2) कुत्सित (f. ता) : v. Filthy.

Sordidness : (1) कार्पण्यम् : v. Meanness ; कुत्सितता : v. Filthiness.

Sore (subs.) : (1) क्षतम्, *when the mind is deeply s.d* : गाढं क्षते मनसि, Sr. : v. Injury, abscess, hole.

Sore (adj.) : (1) सरुज (f. जा = giving pain) ; (2) कष्ट (f. ष्टा = distressing) ; (3) उग्र (f. ग्रा = violent : q.v.) : v. Painful.

Sore, sorely : भृशम् : v. Violently, exceedingly.

Soreness : I. Painfulness : q.v. : सरुजता. II. Intensity, violence : q.v. : तीव्रता.

Sorites : निगमनम् (?), N.d.

Sorrel : (1) चुक्रा (the Indian s.) ; (2) चुक्रः, Wilson.

Sorrow (subs.) : (1) शोकः, *he who is affected by s. is called a coward* : यं शोकः समभिभवति तं कापुरुषमाचक्षते, C. vi. ; (2) शुच्, *should not give way to s.* : शुचो वशं गन्तुं नार्हसि, K. viii. 90. ; (3) सन्तापः (distress), *although knowing the cause of your s.* : तव विद्वानपि तापकारणम्, K. viii. 76. ; (4) मन्युः (ambiguous), *the speed of s. was slackened* : शिथिलीभूतो मन्युवेगः, C. vii.

Sorrow (v.) : शोचति (शुच्, c. 1.) : v. To grieve, lament.

Sorrowful : I. Full of sorrow : (1) शोकार्त (f. र्ता) ; (2) सशोक (f. का) ; (3) शोकान्वित (f. ता) ; (4) शोकोपहत (f. ता) ; (4) शोकोपसृष्ट (f. ष्टा), and sim. comp.s : v. Also sad. II. Wretched, lamentable : q.v. : शोच्य (f. च्या) *or* शोचनीय (f. या), परि-, अनु-, सं-.

Sorrowfully : (1) सशोकम् ; (2) by adj.

Sorry : I. Grieved, sad : (1) दुःखित (f. ता), *one who is s. sheds tears* : दुःखितस्याश्रुपातः, Ve. iii. ; *it makes me s.* : अदो दुःखाकरोति माम्, Si. ii. 12. ; (2) सन्तप्त, अनु- (f. प्ता). *To be s.* : v. To repent. *To make s.* : v. To grieve. II. Poor, wretched ; (1) क्षुद्र (f. द्रा); (2) कु- in comp. : v. Bad.

Sort : I. Subs. : प्रकारः : v. Kind, manner. Ph. : *out of s.s* : fig. : अस्वस्थ (f. स्था) : v. Unwell. II. Trans. : विन्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. To arrange. III. Intrans. : युज्यते (pass. of युज्) : v. To suit.

Sorter : विन्यस्तृ (f. स्त्री) : v. Arranger.

Sortie : perh. : अवस्कन्दः, *to make a s.* : अवस्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.), Mal. v.

Sot, sottish : I. Drunkard ; q.v. : पानमूढ (f. ढा). II. Foolish : q.v. : मूढ (f. ढा).

Sottishly : expr. by adj.

Sottishness : I. Drunkenness : पानप्रसक्तिः. II. Foolishness : मूढता.

Soul : I. The spiritual part : (1) आत्मन् (m.), *with (their) whole s.* : सर्वात्मनैव, N. xi. 2. ; *you are my s., heart, my life* : त्वमात्मा मे मनः प्राणाः, B. v. ; *individual s.* : प्रत्यगात्मा ; *animating s.* : जीवात्मा ; *rational s.* : चिदात्मा ; *pure (universal) s.* : परमात्मा ; (2) जीवः (animating s.) ; *s. the chief minister of life* : जीवो मुख्यप्राणसचिवः, S. II. Heart, mind : q.v. : हृदयम्. III. A person : q.v. : not expr., *not a single s. returned* : नैकोऽपि निववृते ; *good s.s* : भद्रमुखाः ; *poor s.* : मन्दमतिः ; etc. IV. Fig., leader, inspirer : (1) जीवनम् (=life : q.v.) ; (2) बलम् (= force : q.v.). V. Essence, chief part : q.v. : सारः. VI. After death : (1) जीवः ; (2) प्रेतः (= dead, departed s.) ; (3) Sometimes not expr., "यागावनुष्ठायिनामेवोत्तरेण पथा गमनम्", S.

Sound (subs.) : I. Noise : q.v. : (1) शब्दः, *the attribute of s. is applied to object emitting s.s* : शब्दिषु शब्दधर्मश्चार्यते, M.n. on Si. v. 58. ; (2) ध्वनिः, *by the s. of drums* : पटहध्वनिभिः, R. ix. 71. ; (3) नादः, *heart and ear rending s.s* : हृदयश्रोत्रभिन्नादः, Si. ; (4) स्वनः, निः-, *emitted s.* : स्वनमतुनत, Si. vi. 67. ; (5) ह्रादः, निर्-, *s. of kettle-drums* : दुन्दुभीनां ह्रादः, Ki. viii. 16. II. Note : q.v. स्वरः. III. Narrow-sea : *सन्धिसागरः. IV. A fish : सिन्धुः. V. A probe : perh. एषणी.

Sound (v.i.) : (1) ध्वनति, प्र- (ध्वन्, c. 1.), *s.ed making the quarters re-s.* : दध्वान ध्वनयन्नाशाः,

Mah.; *drums s.ed being beaten* : पणवा दध्वनुर्हताः, Bh. xiv. 3.; (2) नदति, नि-, प्र-, अभि-, वि-, (नद्, c. 1.), *musical instruments s.ing* : नदत्सु तूर्येषु, R. vii. 38.; (3) शब्दं करोति, etc., *s.ing like clouds* : अम्बुदनादिन् (f. नी), Ki.: v. Also Roar, tinkle, murmur, cry.

SOUND (v.t.): I. Lit.: expr. by causal: *s.ing the bow* : चापं प्रध्वनय्य, Ki. xvii. 10. II. To test, examine : q.v. : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). III. To celebrate, promulgate: q.v. : घोषयति (c. of घुष्).

SOUND (adj.) : I. In good condition : सुस्थ (f. स्था). II. Good, pure : q.v. : सारवत् (f. ती). III. Severe: q.v. : गुरु (f. also र्वी). IV. Deep, profound: q.v. : गभीर (f. रा).

SOUNDLY : (1) सम्यक् : v. Thoroughly; (2) गाढम् : v. Chiefly, profoundly; (3) भृशम् : v. Severely.

SOUNDNESS : I. Healthiness : q.v. : सुस्थता. II. Goodness, purity : q.v. : सारवत्ता. III. Profundity : q.v. : गभीरता. IV. Rectitude, orthodoxy : q.v.

SOUP : जूषः, Bha. : v. Broth.

SOUR (adj.) : I. Acid : *unripe mango is s. but tasty* : आम्रमाममम्लं स्वादु, Bha.; *somewhat s. and sweet* : ईषदम्लञ्च मधुरम्, Bha. III. Fig., harsh, bitter : q.v. : कर्कश (f. शा).

SOUR (v.) : I. Lit. : अम्लीकरोति. II. Fig. : रूक्षीकरोति.

SOURCE : (1) प्रभवः (from which anything proceeds) and by verb : प्रभवति, *taking s. in the (mount) Mahendra* : महेन्द्रप्रभवाः, V.p. ii. 3. 13. : *the s. of treasure and force* : प्रभवः खलु कोषदण्डयोः, Ki. ii.; *its foot is the s. of the lake called Hill-water* : तस्य पादात्प्रभवति शैलोदं नाम तत्सरः, Mat.; (2) योनिः (=origin), *the s. of all, you are self-born* : सर्वयोनिस्त्वमात्मभूः, R. x. 20.; (3) मूलम् (=root); (4) कारणम् (=cause); (5) प्रसूतिः (=parent); (6) आदिः (=beginning); (7) मुखम् (=mouth : of persons in supplying information).

SOURISH : ईषदम्ल (f. म्ला) : v. Sour.

SOURNESS : I. Lit. : अम्लता. II. Harshness : q.v. : रूक्षता.

SOUSE : I. Plunge : q.v. : मज्जयति (c. of मस्ज्). II. To steep : q.v. III. To pounce upon : अवपतति (पत्, c. 1.).

SOUTH (subs.) : (1) दक्षिणा दिक्, दक्षिणाशा, and sim. comp., *these forests face the s.* : एतान्यरण्यानि दक्षिणां दिशमभिवर्तन्ते, Vi. v.; *to the s. of the garden* : दक्षिणेन वृक्षवाटिकाम्, Sa. i.; *to or on the s.* : दक्षिणतः, Mah.; (2) अवाची (rare); (3) poet. याम्या, V.m.; त्रिशङ्कुतिलका दिक्, K,. अगस्त्याचरिताशा, R. iv. 44. and sim. expr.s.

SOUTH, SOUTHERN (adj.) : दक्षिण (f. णा), *s. wind* : दक्षिणो वायुः, V.m. 27. 3., (gen. मलयानिलः, मलयवातः, etc. from the Malaya); *s. ocean* : दक्षिणः समुद्रः, Ram. v. 1. 2.; *s. country* (the Deccan) : दक्षिणापथः, Mah. ii. 31. 17.; *s. people armed with swords* : दाक्षिणात्यासिपाणयः, Mah. xii. 101. 5.; (2) अवाच्य (f. च्या) *or* अवाच् (f. ची : rare), *s. alley* : अवाचीं वीथिम्, D. iii.

SOUTHERLY : v. South, southern, southwards.

SOUTH-EAST : (1) दक्षिणपूर्वा *or* पूर्वदक्षिणा दिक् and sim. comp.s; (2) आग्नेयी दिक् *or* आग्नेयो दिग्भागः and sim. comp.s; (3) प्रागवाची.

SOUTH-EAST, SOUTH-EASTERLY, SOUTH-EASTERN (adj.) : (1) दक्षिणपूर्व (f. र्वा) etc.; (2) आग्नेय (f. यी : poet.), *s. wind* : आग्नेयो वायुः, V.m. 27. 2.

SOUTHWARD, -S : expr. by adj. : दक्षिणाभिमुख (f. खी), Mah. ii. 31. 8.

SOUTH-WEST, SOUTH-WESTERN (adj.) : (1) दक्षिणपश्चिमः (मा, मं), *s. wind* : वातो दक्षिणपश्चिमः, Mah.; (2) नैर्ऋतः (ती, तं), *s. wind* : नैर्ऋतो वायुः, V.m. 27. 4.

SOUTHERNWOOD : a plant : दमनः, -कः.

SOUVENIR (subs.) : (1) प्रीतिदायः (of love), Ram.; (2) स्मृतिदायः (?).

SOVEREIGN : a coin : स्वर्णमुद्रा, सुवर्णः.

SOVEREIGN (subs.) : (1) अधिराज (f. ज्ञी), *s. of animals* : मृगाधिराजः, R. ii. 41.; ईश्वर (f. री), परम-, महा-, *s. of Vidishā* : विदिशेश्वरः, Mal. : v. Also king, lord.

SOVEREIGN (adj.) : (1) परम (f. मा) : v. Supreme ; (2) मुख्य (f. ख्या) : v. Chief.

SOVEREIGNTY : प्रभुत्वम् (=authority, power : q.v.), *s. of the world* : जगतः प्रभुत्वम्, R. ii. 47. ; (2) राज्यम् (=kingdom), *exercise the s. of the whole earth* : सकलभुवनराज्यं कारय, Bh. ii. 56. ; *to obtain the fortune of s.* : साम्राज्यश्रियमधिगच्छति, Si. xiv. 88. ; (3) ईश्वरत्वम् (rare), *s. from birth* : गर्भेश्वरत्वम्, K.

Sow (subs.) : (1) शूकरी ; (2) वराही ; (3) कोली (rare).

Sow-BREAD : a plant : शूकर- *or* वराहमोदा.

Sow (v.) : वपति, प्र-, परि-, (वप्, c. 1.), *who s. seed in other's land* : ये परक्षेत्रे बीजं वपन्ति, K. ii. ; *as one s.s, so one reaps* : यो यद्वपति बीजं हि सोऽपि तल्लभते फलम्, K.s. xvi. 148. Ph. : *to s. dissensions* : भेदं जनयति.

SOWER : (1) वप्तृ (f. प्त्री), *the s. does not get the produce* : न वप्ता लभते फलम्, M. ix. 54. ; (2) वापिन् (f. नी), *s.s in other's fields* : परक्षेत्रप्रवापिणः, M. ix. 49. ; (3) वापक (f. पिका).

SOWING (subs.) : (1) वपनम्, K.b. ; (2) उप्तिः ; (3) वापः, Viv.

SPACE : (1) आकाशम्, *s. is distinguished by egress and ingress* : निष्क्रामणं प्रवेशनमित्याकाशस्य लिङ्गम्, V. ii. 1. 20. : v. Sky ; (2) दिश् (f=relative s.) : v. Quarter. II. Interval : q.v. : अन्तरम्. III. Room : (1) अवकाशः, *to give s.* : अवकाशं ददाति, R. ; (2) स्थानम् : v. Place. IV. Of time : not expr., *what s. of time* : कियत्कालम्.

SPACIOUS : (1) विस्तीर्ण (f. र्णा) : v. Extensive; (2) विशाल (f. ला) : v. Large.

SPACIOUSNESS : (1) विस्तीर्णता ; (2) विशालता; (3) विपुलता ; (4) पृथुता.

SPADE : (1) खनित्रम् ; (2) अवदारणम् (rare).

SPAN (subs.) : I. Lit. : (1) किष्कुः (also= cubit) ; (2) वितस्तिः ; (3) अर्धहस्तः. II. Fig., short space : *'the brief s. of life'* : तरलं जीवनम्, J. and sim. comp.s.

SPAN (v.) : मिमीते, प्र-, परि-, (मा, c. 3.) : v. To measure.

SPANGLE : I. Subs. : रजतपत्रम्. II. Verb : v. To adorn, studded.

SPANIEL : आखेटिककुक्कुरविशेषः.

SPANISH : हिस्पानीय (f. या).

SPANK : v. Slap, to slap.

SPAR (subs.) : I. Crystallized earth : *स्फटिकमृत्तिका ; उपधातुः (?). II. A long beam : (1) दीर्घकाष्ठम् ; (2) यष्टिः (=pole).

SPAR (v.) : I. Lit. : v. To box. II. To quarrel : q.v. : विवदते (वद्, c. 1.).

SPARE (v.) : I. Not to throw away : (1) न क्षिपति, वि-, विनि-, प्र- (क्षिप्, c. 1.) ; (2) संचिनोति (चि, c. 5.) : v. To save ; (3) रक्षति, सं-, (रक्ष्, c. 1.=to keep), *shall s. money for calamities* : आपदर्थे धनं रक्षेत्, H. II. To grant, give : q.v. : ददाति (दा, c. 3.). Ph. : *s. him* : मुच्यताम्, Mr. x. : v. To release. III. To give up : जहाति, वि-, (हा, c. 3. : v. To abandon). IV. To omit, forbear : q.v.

SPARE (adj.) : I. Superfluous : (1) उद्वृत्त (f. त्ता) ; अव्यापृत (f. ता=unemployed). II. Scanty, little : q.v. : अल्प (f. ल्पा). III. Lean, slender : q.v. : कृश (f. शा).

SPARENESS : कृशता : v. Leanness, slenderness.

SPARINGLY : (1) मितम् : v. Moderately ; (2) अल्पम् : Little.

SPARINGNESS : मितव्ययिता, -त्वम्, परि-.

SPARK : I. Of fire : (1) स्फुलिङ्गः, वि-, *whose s.s were scattered on all sides* : विष्वक्विस्तृतस्फुलिङ्गः, Ki. xvi. 51. ; (2) कणः (=particle), *s. -red* : कणारुण-, Si. v. 55. II. A small particle : कणः (=drop).

SPARKLE : स्फुरति, वि- (स्फुर्, c. 1. : v. To glitter).

SPARRING (subs.) : I. Lit. : (1) मौष्टा, S. k. ; (2) मुष्टियुद्धम्. II. Debate, controversy : q.v.

SPARROW : (1) चटकः, *hen s.* : चटका; *s. couple* : चटकौ ; *a young s.* : चटककः ; (2) कलविङ्कः.

SPARSE : विरलः (ला, लं) : v. Thin, scattered.

SPARSENESS : विरलता : v. Thinness. fewness.

SPASM : I. In general : संकोचः (=contraction). II. The disease ; शिरासंकोचः, Bha. ; शूलम् (=cholic), हृच्छूलं पार्श्वयोश्चापि, Bha.

SPASMODIC : expr. by comp. or circumlo.

SPATTER : अवसिञ्चति (सिच्, c. 1.) : v. To bespatter.

SPATTER DASHES : *पङ्कावरणम् and sim. comp.s.

SPATULA : लेपनी, प्र-. वि- (?).

SPAVIN : perh. सन्धिशोथ:.

SPAWN : I. Subs. : (1) मीनाण्डम् and sim. comp.s (of fish) ; (2) भेकाण्डम् (of frogs). II. Verb : अण्डानि मुञ्चति, (मुच्, c. 6.), मोक्षयति (मोक्ष्, c. 10.), etc.

SPAY : I. Verb : v. To castrate. II. Subs. : त्रिहायणो हरिण:.

SPEAK : (1) वक्ति, प्र-, (वच्, c. 2.), *I spoke to the sun of this immutable doctrine* : इमं विवस्वते योगं प्रोक्तवानहमव्ययम्, G. iv. 1. : v. To say ; (2) ब्रवीति *or* ब्रूते (ब्रू, c. 2.), *for good men s. of their usefulness by results and not by words* : ब्रुवते हि फलेन साधवो न तु कण्ठेन निजोपयोगिताम्, N. ii. 48. ; *Manu spoke to Ikshvāku* : मनुरिक्ष्वाकवेऽब्रवीत्, G. iv. 1. ; (3) कथयति (कथ्, c. 10.) =to tell), *this s.s of the king's excellences that* : अनेन कथिता राज्ञो गुणा यत्···, R. x. 53. ; *which he was s.ing thus* : इति कथयति तत्र, Ki. iii. 37. ; (4) वदति (वद्, c. 1.=*s.* to), *given way to rage, he spoke as follows in very bitter and plain language* : वाचमवददिति रोषवशादतिमात्रनिष्ठुरस्फुटतराक्षरामसौ, Si. xv. 13. ; (5) गदति, नि- (गद्, c. 1. =4.), *the lion spoke to him in human tongue* : तं मनुष्यवाचा निजगाद सिंह:, R. ii 33. ; *the general spoke to them* : सेनान्या ते जगदिरे, Ki. xv. 7. ; (6) भाषते (भाष्, c. 1.=to say, utter), *as if spoke the same thing again* : तमेवार्थमभाषतेव, R. ii. 51. ; (7) वाचम् *or* गिरम् *or* गाम् उदीरयति, उद्गिरति, विसृजति, etc. (=make a speech). Ph. : (a) *s. out plainly* : भिन्नार्थमभिधीयताम्, Sa. vi. ; (b) *formerly they also could s. like men* : एतेषामपि पुरा पुरुषाणामिव वागासीत्, K.

SPEAK ILL OF : (1) अपभाषते, *who s.s ill of great (men)* : यो महतोऽपभाषते, Ku. v. 83. ; (2) अपवदति, -ते, "धनकामो न्यायमपवदते", Vāmana.

SPEAK WELL OF : प्रशंसति (शंस्, c. 1.) : v. To praise.

SPEAK WITH, SPEAK TOGETHER : (1) संवदति, *the foe of Bala spoke with Nārada* : नारदं बलरिपु: समवादीत्, N. v. 12. ; (2) संभाषते, M.n. ; (3) संकथयति.

SPEAKER : (1) वक्तृ (f. क्त्री), *indifferent to particular s.s* : वक्तृविशेषनि:स्पृहा:, Ki. ii. 5. ; (2) वाग्मिन् (f. नी=orator).

SPEAKING (subs.) : (1) भाषितम् : v. To speak ; (2) वाच् (f.) : v. Speech.

SPEAR : I. Subs. : शूल (mn.) : v. Also lance. II. Verb : शूलेन विध्यति : v. To pierce.

SPEARMAN : (1) शूलिन् (f. नी) ; (2) शूलधर (f. रा) ; (3) शूलधारिन् (f. णी).

SPECIAL : I. Lit. : (1) by comp. ; (2) जातीय (f. या) and sim. deriv.s. II. Opposed to common : (1) विशेष in comp., *by s. injunctions* : विशेषशास्त्रै:, M.n. on Ku. v. 27. ; (2) वैशेषिक (f. की : rare), *s. attribute* : वैशेषिको गुण:, Par. ; (3) विशिष्ट (f. ष्टा), *s. jury* : विशिष्टसभ्या: (?).

SPECIALTY, SPECIALITY : (1) विशेषधर्म: and sim. comp.s ; वैशेषिकता, वैशेषिकत्वम् (rare).

SPECIALLY : I. Lit. : जात्यनुसारेण and sim. comp.s. II. Particularly : (1) विशेषेण ; (2) विशेषत: ; (3) विशिष्टम् ; (4) विशिष्य, *s. to those who say the praises of Bhaimī* : विशिष्य भैमी गुणकीर्तनकृताम्, N. xv. 1.

SPECIE : मुद्रा : v. Coin.

SPECIES : (1) जाति:, *of the same s.* : सजातीय *or* एकजातीय (f. या), Sr. ; *whatever is best in a s. is called (its) gem* : जातौ जातौ यदुत्कृष्टं तद्रत्नं कथ्यते बुधै:, M. n. II. प्रकार: : v. Kind.

SPECIFIC : विशेष- in comp., *s. (remedy)* : विशेषौषधम् *or* महौषधम् (when sense clear).

SPECIFICALLY : (1) सविशेषम् ; (2) भिन्नार्थम् (= explicitly).

SPECIFY : (1) उदाहरति (हृ, c. 1.) ; (2) सविशेषम् उल्लिखति (लिख्, c. 6.) : v. To mention.

SPECIMEN : (1) निदर्शनम् ; (2) आदर्श: (=model).

SPECIOUS : v. Plausible, showy ; s. ly : v. Plausibly.

SPECIOUSNESS : सत्याभास: : v. Plausibility.

SPECK : बिन्दु: : v. Spot.

SPECKLE : बिन्दुमिश्रित्रयति : v. To spot.

SPECTACLE : I. Show : (1) दृश्यम् ; (2) कौतुकम्

(=curiosity). II. In pl., for the eye : उपनेत्रम् (?).

SPECTATOR : (1) प्रेक्षक (f. क्षिका), *uttered by s.s* : प्रेक्षकेरिताः, Mah. i. 133. 13. ; (2) प्रेक्षकजनः *or* -लोकः ; (3) द्रष्टृ (f. ष्ट्री) ; (4) दर्शक (f. शिका), परि-.

SPECTRAL : by comp. : v. Also ghastly.

SPECTRE : (1) भूत (mn.) : v. Ghost ; (2) छाया : v. Shade.

SPECTRUM : *solar s.* : *सौरदर्शनम्.

SPECULATE : I. To consider, meditate : q.v. : विचारयति (c. of चर्). II. To guess : q.v. : विकल्पयति (c. of क्लृप्). III. In commerce . perh. कपालं सेवते.

SPECULATION : I. Meditation, consideration : q.v. : विचारः. II. In commerce : *कपालसेवा. III. Guess : q.v. : विकल्पः.

SPECULATIVE : विचारसेविन् (f. नी). Ph. : *s. philosophy* : दर्शनशास्त्रम्.

SPECULATOR : I. Philosophical : मीमांसक (f. सिका). II. Commercial : *कपालसेवक (f. विका) *or* -सेविन् (f. नी).

SPEECH : I. The faculty : (1) वाच् (f.) ; (2) वाक्शक्तिः. II. Language : q.v. : वाच्. III. Utterance, address : (1) वाच् (f.) *or* वचस् (n.) ; (2) गिर् (f.) ; (3) वाणी ; (4) सरस्वती ; (5) भारती : v. Also saying.

SPEECHLESS : मूकः (का, कं) : v. Silent, dumb.

SPEED : (1) वेगः, *motion at full s.* : पूर्णवेगा गतिः, M.n. ; (2) जवः, *by the s. of the current* : स्रोतोजवेन, Mah. ; (3) रंहस् (n.), *s. of wind* : मारुतस्य रंहः, R. ii. 34. ; (4) त्वरा : v. Haste ; (5) शीघ्रता : v. Quickness. Ph. : *may you have god s. on your way* : तव वर्त्मनि वर्ततां शिवम्, N.

SPEED (v.) : शिवं *or* क्षेमं *or* मङ्गलं करोति (with gen.).

SPEEDILY : (1) आशु ; (2) तूर्णम् : v. Quickly.

SPEEDY : (1) by adv., *and may your meeting be s.* : पुनरस्तु त्वरितं समागमः, N. ii. 62. ; (2) शीघ्र (f. घ्रा=quick) ; (3) जवन (f. ना=swift).

SPELL (subs.) : I. Sub. : (1) मन्त्रः ; (2) तन्त्रम्. II. Verb : वर्णयति (वर्ण्, c. 10. : comp. Bengali Bānana).

SPELLING (subs.) : v. To spell. Ph. : *vocabulary of words having two s.s. (forms)* : द्विरूपकोषः ; *s.-book* : *वर्णशिक्षा (comp. वर्णपरिचय of Vidyāsāgara).

SPELT : a kind of corn : नीवारः (??).

SPEND : I. To expend : (1) व्ययति, -ते (व्यय्, c. 1.), *s.ing at pleasure* : व्ययमानः स्वबाच्छया, H. ii. 95. ; (2) उत्-सृजति, वि-, समुत् (सृज्, c. 6.), *s.ing money* : धनोत्सर्गं करोति, Ram. ; (3) त्यजति, परि-, सं-, (त्यज्, c. 1.), *receives much, s.s little* : तनुत्यागो बहुग्रहः, H. ii. 91. II. To pass : q.v. : क्षपयति (c. of क्षप्).

SPENDTHRIFT : (1) अतिव्यय (f. या), H. ; (2) अतिव्ययिन् (f. नी) ; (3) त्यागशालिन् (f. नी) ; and sim. comp.s.

SPEW : वमति (वम्, c. 1.) : v. To vomit.

SPHERE : I. A globe : गोलः, *celestial s.* : खगोलः, Go. ; *lunar s.* : चन्द्राधिष्ठानगोलः, Su. com. II. Province, department : expr. by कर्म (=work) *or* क्षेत्रम् (=field).

SPHERICAL : (1) गोलाकारः (रा, रं) ; (2) by गोलः.

SPHERICS : (1) गोलः, *an astronomer not knowing s.* : गोलानभिज्ञो गणकः, Go. 3. ; (2) गोलग्रन्थः *or* गोलप्रबन्धः (=a work on s.), Go. (गोलाध्याय is the part on S. in S.s).

SPHEROID : *उपगोलः (अण्डम्=egg may prop. be used for prolate s.s).

SPHINX : *नरसिंही.

SPICE (subs.) : गन्धद्रव्यम्, *s.s* : कर्पूरादिवर्गः, Bha. ; *the three s.s* : त्रिसुगन्धि *or* त्रिजातकम्, Bha ; *the four s.s* : चतुर्जातकम्, Bha.

SPICE (v.) : वासयति, अधि- (वास्, c. 10.), *well s.d with cloves and camphor* : लवङ्गेन्दुसुवासित (f. ता), Bha.

SPICY : (1) सुगन्धि (mfn.=fragrant) ; (2) वासित (f. ता=spiced).

SPIDER : (1) ऊर्णनाभः ; (2) मर्कटः ; (3) लूता, *s's web* : लूताजालम् ; (4) तन्तुनाभः, *the s. also spins its web itself* : तन्तुनाभश्च स्वत एव तन्तून् सृजति, S. ii. 1. 25.

SPIKE (subs.) : I. Of flowers : (1) मञ्जरी ; (2) वल्लरी. II. Of grain : (1) कणिशम् ; (2) शीर्षम् (=head). III. A large nail : महाकीलः (?).

SPIKE (v.) : कीलयति (nomi : ??).

SPIKENARD : (1) जटामांसी ; (2) मिशिः(शी) ; (3) नलदा.

SPIKY : (1) तीक्ष्णाग्र (f. ग्रा=sharp-pointed) ; (2) कीलचित (f. ता=furnished with spikes).

SPILL : I. Subs. : शलाका. II. Trans. : perh. क्षिपति (क्षिप्, c. 6.=throw) *or* पातयति (c. of पत्=fall). III. Intrans. : पतति (पत्, c. 1.).

SPIN (v.t.) : I. Lit. : कृन्तति (कृत्, c. 7.), *spindle is the instrument for s.ning* : तर्कुः कर्तनसाधने, H. c. iii. 575. II. To revolve : q.v. : परि- वर्तयति (c. of वृत्). III. Intrans. : घूर्णते (घूर्ण्, c. 1.) : v. To revolve.

SPINACH : शाकप्रभेदः.

SPINAL : Ph. : *s. column* : पृष्ठवंशः : v. Spin.

SPINDLE : (1) तर्कुः ; (2) तर्कुटी ; (3) मेल्यथम (rare).

SPINDLE-SHANKS : क्षामजङ्घ (f. ङ्घा) and sim. comp.s. : पृश्नि (श्नि mfn.), A.

SPINE : I. Of the body : (1) पृष्ठवंशः ; (2) कशेरु (mn.). II. A thorn : कण्टकः.

SPINNER : (1) कर्तक (f. र्तिका) ; (2) तन्तुवाय (f. यी=weaver).

SPINNING-WHEEL : perh. कर्तनचक्रम्.

SPINSTER : I. Lit. : सूत्रकर्तिका. II. An unmarried woman : अनूढा and sim. comp.s.

SPIRACLE : रन्ध्रम् : v. Pore.

SPIRAL : आवर्तिन् (f. नी : ?), वि-, *s. wheel* : आवर्तिचक्रम् (?).

SPIRE : I. A coil : आवर्तः, -नम्, वि-. II. Of a church : (1) शिखरम् ; (2) शृङ्गम् ; (3) शेखरः (m.).

SPIRIT : I. Breath, life : q.v. : प्राणः. II. Animating principle : प्राणः, *s. alone is deathless* : प्राण एवैको मृत्युनाऽनाप्तः, S. : v. Soul. Ph. : *the supreme s.* : ब्रह्मन् (n.) *or* परं ब्रह्म, Vi. III Mind : q.v. : मनस् (n.), *loftiness of s.* : मनसः समुन्नतिः, Ku. vi. 66. Ph. : *high s.s* (=joy) : प्रहर्षः ; *good s.s* : प्रफुल्लता. IV. Energy, vigour : (1) सत्त्वम्, *loses s.* : सत्त्वात् परिभ्रश्यते, H. 133. ; *evincing high s.* : कुलसत्त्ववेगः, Ki. xvii. 15. ; (2) तेजस् (mfn.), *lacking s.* : निस्तेजस्, Mu. i. 13. ; *again with the s. hightened from a determination (to fight)* : भूयः समाधानविवृद्धतेजाः, Ki. xvii. 7. V. Of style : ओजस् (n.), Kav. viii. 4. VI. Temper, disposition : q.v. : प्रकृतिः. VII. Prevailing disposition (as "s. of the age") : रीतिः. VIII. Real meaning : भावः *or* भावार्थः : v. Intention. IX. A person : व्यक्तिः. X. A ghost : (1) भूतः. Ph. : *evil s.* : प्रेतः, Wilson. XI. Disembodied s. : (1) (=dead) ; (2) not expr. (as corporeality is always supposed), *and the s. of the king Daśaratha* : स च राजा दशरथः, Ram. vi. 102. 4. XII. A spirituous liquor : सुरा.

SPIRITED : I. Of persons : (1) तेजस्विन् (f. नी) ; (2) सत्त्ववत् (f. ती) : and sim. comp.s. II. Of style : ओजस्विन् (f. नी), Ki. vi. 38. III. In comp. : expr. by comp. : v. Spirit.

SPIRITEDLY : (1) प्रसभम्, Ki. ii. 28. ; (2) सोत्साहम् (=zealously).

SPIRITLESS : (1) निस्तेजस् (mfn.) ; (2) निःसत्त्व (f. त्त्वा), H. ; (3) तेजोविहीनः (ना, नं), Ki. xvii. 16. and sim. comp.s.

SPIRITLESSLY : (1) निःसत्त्वम् (rare) ; (2) निरुत्साहम्, (without zeal).

SPIRITLESSNESS : (1) निरुत्साहिता ; (2) तेजोहीनता ; and sim. comp.s.

SPIRITUAL : I. Lit. : (1) expr. by comp. : (2) अध्यात्म- in comp., *s. knowledge* : अध्यात्मज्ञानम् ; (3) आध्यात्मिक (f. की). II. Fig. : (1) पारत्रिक *or* पारलौकिक (f. की=of next world) ; (2) मानसिक (f. की mental) ; (3) अमूर्त (f. र्ता=incorporeal) ; (4) सात्त्विक (f. की) : v. Pure, divine ; (5) धार्मिक (f. की) : v. Religious.

SPIRITUALISM : I. Lit. : ब्रह्मवादः. II. Modern : *भूतवादः.

SPIRITUALIST : I. Lit. : ब्रह्मवादिन् (f. नी). II. Modern : भूतवादिन् (f. नी) and sim. comp.s.

SPIRITUALITY : (1) आध्यात्मिकता ; (2) सात्त्विकता, etc. : v. Spiritual.

SPIRITUALLY : (1) ब्रह्मधिया, B. ; (2) विशुद्धबुद्ध्या, and sim. expr.s.

SPIRITUOUS : Ph. : *s. liquor* : सुरासवः, Mah.

SPIT (v.) : I. To eject saliva : ष्ठीवति, नि- (ष्ठिव्,

c. 1.), *s.ting on any one* : अवनिष्ठीवत् (f. ती), M. viii. 282. ; *s.out* : निष्ठीवति, N. xxii. 16. II. To run a s. through : शूलाकरोति, D.viii.

SPIT (subs.) : I. What is s.ted : निष्ठ्यूतम्, M. iv. 132. II. For roasting : शूल (mn.). III. Of land. : खनित्रमेया भूमिः.

SPITE (subs.) : I. Harted : q.v. : विद्वेषः. II. In s. of : v. Notwithstanding (II), despite.

SPITE (v.) : द्वेष्टि (द्विष्, c. 2. : v. To hate, malign).

SPITEFUL : (1) by adv. ; (2) सासूय (f. या) ; (3) विद्वेषिन् (f. णी).

SPITEFULLY : (1) सासूयम् ; (2) साभ्यसूयम् ; (3) द्वेषात् ; (4) विद्विष्टम् ; (5) द्रोहबुद्ध्या (=to injure).

SPITEFULNESS : विद्वेषः : v. Harted, malignity.

SPITTING (subs.) : (1) निष्ठीवः, -नम् ; (2) निष्ठेवः, -नम् ; (3) निष्ठ्यूतिः.

SPITTLE : (1) लाला (=saliva) ; (2) निष्ठ्यूतम्, (what is spitted out).

SPITTOON : (1) प्रतिग्राहः ; (2) पतद्ग्रहः, A.

SPLASH : I. Verb : आस्फालयति, *which is s.ed by women* : आस्फालितं यत् प्रमदाकराग्रैः, R. xvi. 13. II. Subs. : expr. by adj. : आस्फालित (f. ता).

SPLEEN : I. Lit. : (1) प्लीहन् (m.), *enlargement of s.* : प्लीहविवृद्धिः, *the disease called s.* : प्लीहसंज्ञो गदः, Bha. ; (2) गुल्मः (rare). II. Rage, mortification : q.v.

SPLENDID : (1) भासुर (f. रा) : v. Brilliant. ; *s.sword* : भासुरोऽसिः, N. xvi. 18. ; (2) श्रेष्ठ (f. ष्ठा) : v. Excellent ; (3) वृन्दिष्ठ (f. ष्ठा) : v. Chief ; (4) प्रशस्त (f. स्ता) : v. Praise-worthy.

SPLENDIDLY : (1) by comp. ; *s. dressed* : उज्ज्वलवेशधारिन् (f. णी), Mr. ix. ; (2) प्रशस्तम् : v. Excellently.

SPLENDOUR : (1) औज्ज्वल्यम् : v. Brilliancy ; (2) शोभा ; : v. beauty ; (3) तेजस् (=lustre), *in s. to sun* : तेजसा सवित्रा, K.

SPLENETIC : I. Lit. : प्लीहरोगिन् (f. णी) and sim. comp.s. II. Peevish : q.v. : कर्कश (f. शा).

SPLICE : संयोजयति (युज्, c. 10.) : v. To unite.

SPLINT : in medicine : perh. : आलम्बः.

SPLINTER : I. Subs. : काष्ठखण्डम् and sim. comp.s (?). II. Verb : विदारयति (c. of दॄ) : v. To shiver, rend.

SPLIT : I. Intrans. : (1) स्फुटति, प्र-, वि-, परि- (स्फुट्, c. 1.), *heart is s.ting* : स्फुटति हृदयम्, Mr. iii. ; (2) दीर्यते, वि-, (pass. of दॄ), *sound of s.ting rock* : विदीर्यमाणाश्मनिनादः, Ki. II. Trans., : स्फोटयति (c. of स्फुट्) ; (2) विदारयति (c. of दॄ). III. Subs. : (1) expr. by verb ; (2) छिद्रम् (= hole)

SPLUTTER : मकमकायते (nomi).

SPOIL (v.) I. To destroy, defile : q.v. : दूषयति (c. of दुष्). II. To plunder : लुण्ठति, परि-, (लुण्ठ्, c. 1.).

SPOIL (v.i.) : (1) नश्यति, वि- (नश्, c. 4.) ; (2) नष्टीभवति ; (3) नाशमेति, -उपैति, etc.

SPOIL (subs.) : (1) युद्धलब्धधनम्, and sim. comp.s. ; (2) लुण्ठितम्, परि- (= plundered).

SPOILER : I. Destroyer, defiler : (1) नाशयितृ (f. त्री) ; (2) दूषक (f. षिका) ; etc. II. Plunderer : लुण्ठाक (f. की).

SPOKE : (1) अरम् *or* आरा, *a row of s.s* : आरावली, V. iv. ; (2) सक्थि, *a cart with long s.s* : दीर्घसक्थि शकटम्, S.k.

SPOKESMAN : (1) मुखम्, *therefore you become my s.* : तत्त्वं मे मुखं भव, V. i. ; (2) वक्तृ (m.= speaker : q.v.).

SPOLIATION : (1) लुण्ठनम्, परि- (=plunder) ; (2) हरणम्, अप- (=carrying off).

SPONDAIC : *s. foot* : गो (m. dual).

SPONDEE : गो (m. dual).

SPONGE : I. Subs. : *स्पञ्जम्. II. Verb : *स्पञ्जेन मार्ष्टि *or* मार्जयति, परि-, सं- (मृज्, c. 2. and 10.).

SPONGE CAKE : पिष्टकविशेषः.

SPONGINESS : *स्पञ्जाभता and sim. comp.s.

SPONGY : *स्पञ्जाभ (f. भा) and sim. comp.s.

SPONSOR : (1) *प्रतिष्ठातृ (f. त्री) ; (2) धर्मप्रतिभूः.

SPONSORSHIP : (1) *प्रतिष्ठातृत्वम् ; (2) धर्मप्रातिभाव्यम्.

SPONTANEITY : expr. with adv. : *s. of movement* : स्वेच्छया गमनशीलत्वम्.

SPONTANEOUS : expr. by स्वेच्छातः *or* स्वेच्छया.

SPONTANEOUSLY : (1) स्वेच्छया ; (2) स्वेच्छातः ; (3) स्वेच्छानुसारेण, etc.

SPOON : (1) चमस (mn.) ; (2) दर्वी(र्विः).

SPOONFUL : expr. by spoon, *giving two s.s of rice* : ओदनस्य दर्वीद्वयं दत्त्वा, D. vi.

SPORADIC : perh. असंलग्न (f. ग्ना).

SPORT (v.) : खेलति (खेल्, c. 1.) : v. To play.

SPORT (subs.) : I. Play, amusment : क्रीडा. II. Hunting : q.v : मृगया. III. Ridicule, derision : q.v. : उपहासः.

SPORTING : Ph. : *s. magazine* : आखेटिकपत्रिका.

SPORTIVE : (1) खेल (f. ला : rare) ; (2) खेलत् (f. न्ती), *s. cupid* : खेलदनङ्गः, Gi. i. 29. ; (3) क्रीडत् (f. न्ती), *s. cuckoo* : क्रीडत्कोकिलः, Gi. i. 38. : v. Also playful, merry.

SPORTIVELY : (1) खेलम्, *marching s.* : खेलगामिन् (f. नी), Ku. vii. 49. ; (2) सखेलम् : v. Also playfully, merrily.

SPORTSMAN : मृगयासेविन् (f. नी) and sim. comp.s.

SPOT (subs.) : I. Place : q.v. : स्थानम्. II. Speck : (1) बिन्दुः, *variegated with hundreds of silver s.s* : रौप्यबिन्दुशतचित्रः, Ra. iii. 98. 12. ; *golden s.s* : बिन्दवो जातरूपस्य, Mah. iv. 42. 1. : v. Also mark. III. Stain : q.v. : कलङ्कः.

SPOT (v.) : I. Lit. : बिन्दुभिश्चित्रयति (चित्र्, c. 10.) : v. Also to mark. Ph. : *s.ted leopard* : चित्रव्याघ्रः or चित्रकः ; *s.ted deer* : चित्रो (विचित्रबिन्दुभिर्युक्तः) मृगः, Ar. II. To stain : q.v. : कलङ्कयति (nomi). III. To soil : q.v. : कलुषयति.

SPOTLESS : I. Lit. : v. Spot. II. Stainless : q.v. : निष्कलङ्क (f. ङ्का).

SPOTLESSLY : निष्कलङ्कम् : v. Stainlessly.

SPOUSAL : विवाहः : v. Marriage.

SPOUSE : (1) पाणिग्रहीतृ (m.=husband) ; (2) पाणिगृहीती (=wife) ; (3) वरः (=bridegroom).

SPOUT (subs.) : perh. नाली : v. Pipe.

SPOUT (v.) : I. Lit. : उदस्यति (अस्, c. 4.) : v. To throw up. II. Fig. : उद्गिरति (गॄ, c. 6.) : v. Also to declaim.

SPRAIN : I. Verb : perh. आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), Sr. II. Subs. : perh. आक्षेपः, -णम्.

SPRAY : I. Water-drop : (1) शीकरः ; (2) तुषारः (rare). II. Small branch : q.v. : विटपः.

SPREAD (v.i.) : (1) प्रसर्पति, वि-(सृप्, c. 1.), *and the rumour s. on all sides* : प्रतिदिशञ्च लोकवादः प्रासर्पद्, D. ; (2) प्रसरति वि-(सृ, c. 1.). *the burning of the body is s.ing* : प्रसरति देहदाहः, Ma. ; (3) विस्तीर्यते, (pass. of स्तॄ) ; (4) वितन्यते (pass. of तन्).

SPREAD (v.t.) : (1) तनोति, वि-, प्र-, (तन्, c. 8.), *s.s his white fame by his excellent qualities* : तनोति शुभ्रं गुणसम्पदा यशः, Ki. i. 8. ; (2) विस्तारयति or स्तृणाति, आ-, वि-, (c. of स्तॄ 10 and स्तॄ, c. 9.), *he s. the net* : तेन जालं विस्तीर्णम्, H. ; (3) प्रसारयति, वि-, (c. of सृ) ; (4) प्रसर्पयति (c. of सृप्).

SPRIG : विटपः : v. Twig.

SPRIGHTLINESS : प्रफुल्लता : v. Liveliness, briskness.

SPRIGHTLY : प्रफुल्ल (f. ल्ला) : v. Lively, brisk.

SPRING (subs.) : I. The season ; (1) वसन्तः, *s.-time* : वसन्तकालः, Ki. ; *s.-festival* : वसन्तोत्सवः, Pri. ; *oh, how beautiful is s.* : अहो रमणीयता वसन्तस्य, V.t. ; (2) सुरभिः (rare), *beginning of s.* : सुरभिमुखम्, Ki. x. 30. ; (3) मधुः (rare), *the s. will assist you unasked* : मधुरनुक्तोऽपि सहाय एव, Ku. iii. 21. Ph. : *s. of life* : अयातयामं वयः, D. viii. II. Of water : उत्सः : v. Fountain. III. Any source : q.v. : प्रभवः. IV. A leap : q.v. : उत्प्लवः. V. An elastic body : no equiv. : *प्लवः.

SPRING (v.i.) : I. Proceed, rise : q.v. : जायते (जन्, c. 4.). II. To leap : q.v. : प्लवते, उत्-, आ-, (प्लु, c. 1.).

SPRING (v.t.) : I. To raise : (1) उत्पातयति (c. of पत्) ; (2) उत्थापयति (c. of स्था), D. vi. II. To produce : q.v. : जनयति (c. of जन्).

SPRINGE : पाशः : v. Snare, trap.

SPRINGY : उत्प्लवशील (f. ला : ?), etc.

SPRINKLE (v.t.) ; (1) सिञ्चति, अभि-, परि-, नि-, प्र-, अव-, सं- (सिच्, c. 6.), *s.s water on Mādhavi-plant* : माधवीलतां सिञ्चति, S. i. ; (2) उक्षति प्र-, अभि- (उक्ष्, c. 1.), R. xi. 5.

SPRINKLE (v.i.) : वर्षति (वृष्, c. 1.), मन्दं मन्दं वर्षति मेघः.

SPRINKLING (subs.) : Ph. : *s. of*=a few :

q.v. : विरल (f. ला), *with a s. of dew-drops* : विरलतुषारकणः, Ki. x. 28.

SPROUT : I. Subs. : पल्लवः : v. Shoot. Ph. : *Brussels s.s* : *कपिभेदः. II. Verb : उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.) : v. To shoot.

SPRUCE : I. adj. विनीत (f. ता) : Gentle. II. Subs. : चर्मविशेषः.

SPRUCELY : विनीतम् : v. Gently.

SPRUCENESS : विनीतता : v. Elegance, neatness.

SPUD : कच्छकर्तरी.

SPUME : डिण्डीरः : v. Foam, slime.

SPUR (subs.) : I. For horses : perh., कण्टकः. II. Incitement : q.v. : उत्साहः. III. Projection : perh. नासा.

SPUR (v.) : (कण्टकेन) उत्साहयति, प्रोत्- (c. of सह्) : v. To incite.

SPURIOUS : कृत्रिम (f. मा) : v. Counterfeit, false.

SPURIOUSNESS : (1) कृत्रिमता ; (2) by adj. : v. Counterfeit, false.

SPURN : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. To reject, scorn.

SPURT : I. Subs. : sudden effort : हठोद्यमः and sim. comp.s. II. Trans. : वेगेन उदस्यति *or* उत्क्षिपति (अस्, c. 4. or क्षिप्, c. 6.). II. Intrans. : वेगेन निष्पतति (पत्, c. 1.).

SPUTTER : *s.ed speck* : अम्बूकृतम्, U. ii. 21. : v. Also to spit.

SPY (subs.) : चारः *or* चरः, *a s.-eyed king* : चारचक्षुर्महीपतिः, Ka. xii. 28. ; *spies should go out everywhere collecting the opinions of the people* : चराश्चरेयुः परितः पिबन्तो जगतां मतम्, Ka xii 26. ; (2) अपसर्पः (rare) ; (3) स्पशः (rare).

SPY (v.) : (1) आहरति (हृ, c. 1=to collect), *should s. out unperceived what goes on in the harem* : अन्तःपुरगतां वार्त्तामाहरेयुरलक्षिताः, Ka. xii. 43. ; (2) विजानाति (ज्ञा, c. 9 =to know, ascertain) : v. Also look into.

SQUABBLE (subs.) : कलहः : v. Quarrel.

SQUABBLE (v.) : कलहायते (nomi) : To quarrel.

SQUAD : दल (mn.) : v. Party, company.

SQUADRON : I. Of army : (1) गुल्मद्वयम् ; (2) गणः (¾ of s.). II. Of shps : पोतावली.

SQUALID : (1) कुत्सित (f. ता) : v. Foul ; (2) मलिन (f. ना) : v. Dirty.

SQUALIDITY, SQUALOR : मालिन्यम् : v. Dirtiness, filth.

SQUALL (subs.) : I. Scream : q.v. : चीत्कारः. II. Of wind : चण्डवातः and sim. comp.s.

SQUALL (v.) : क्रोशति (क्रुश्, c. 1.) : v. To cry.

SQUALLY : चण्डवात (f. ता) and sim. comp.s.

SQUANDER : व्ययति, -ते (व्यय् , c. 1), *you have s.ed your treasury* : कोषांस्त्वमव्ययीः, B. xv. 17.: v. Also to spend.

SQUARDERER : (1) व्ययिन्, अप-, (f. नी) ; (2) व्ययकारिन् (f. णी).

SQUARE (adj.) : वर्ग- in comp., *s. cubit* : वर्गहस्तः

SQUARE (subs.) : I. In arith. : (1) वर्गः, *s. of a s.* : वर्गवर्गः, Li. ; *s. root* : वर्गमूलम्, Li. *or* पदम् ; *the root of the sum of their s.s* : तत्कृत्योर्योगपदम्, Li. 108. ; *to take the s. root* : पदीकरोति, A.b. ; (2) कृतिः, *its s.* : अस्य कृतिः, Li. 30. II. In Geo. : (1) वर्गः, *a s. is an equal quadrilateral* : वर्गः समचतुरस्रः, A. b. ; (2) तुल्यश्रुतिस्तुल्यचतुर्भुजः, and sim. comp.s., Li. 148. III. In towns : no equiv. : चतुरस्रम् may be used : v. Also court. IV. Of armies : वर्गव्यूहः (?) : comp. पद्मव्यूहः etc., Mah. vii. 87. 24. V. An intrument : *समयन्त्रम्.

SQURE (v.t.) : I. In arith. : वर्गयति *or* वर्गीकरोति, *what (number) multiplied by three···s.d* : कस्त्रिघ्नः ···वर्गितः, A. b. II. To settle, adjust : q.v. : शोधयति (c. of शुध्).

SQUARE (v.i.) : I. To agree : q.v. : संवदति (वद्, c. 1.). II. To take a boxing attitude : मुष्टिं बध्नाति (बन्ध्, c. 9. : with loc.).

SQUASH : I. Verb. : मृद्नाति (मृद्, c. 9.) : v. To smash. II. Subs. : संमर्दः.

SQUAT (v.) : *s.ing* : उत्कटुकासनम् ; (2) अवसक्थिकासनम्, Wilson.

SQUEAK, SQUEAL : I. Subs : कर्कशरावः & sim. comp.s. II. Verb : वाशते *or* वाश्यते (वाश्, c. 1. and 4.).

SQUEAMISH : I. Lit. : विवमिषु (mfn.). II. Fastidious : q.v.

SQUEAMISHNESS : I. Lit. : विवमिषा. II. Fastidiousness : q.v.

SQUEEZE : निष्पीडयति (पीड्, c. 10.) : v. To press. *S. out* : गालयति (c. of गल्) ; *s.d out of cloth* : वस्त्रगालितः, Bha.

SQUEEZE, -ING (subs.) : (1) पीडनम्, सं- ; निस्-, नि- ; (2) निष्पेषः (fig.).

SQUIB : I. Small firework : स्फोटकम् (comp. फट्का). II. A lampoon : परि(री)वादप्रबन्धः, and sim. comp.s.

SQUINT (subs. and verb) : expr. by *s.-syed* : q.v.

SQUINT-EYED : (1) टेर (f. रा), -क (f. का) ; (2) केकर (f. रा) ; (3) वलिर (f. रा) ; (4) केदर (f. रा) ; (5) टगर (f. रा).

SQUIRE : महाजनः : v. Gentleman.

SQUIRREL : (1) काष्ठबिडालः ; (2) काष्ठमार्जारः, and sim. comp.s.

SQUIRT : I. Subs. : धारायन्त्रम्, R. II. Verb : उदस्यति (अस् , c. 4.) : v. To throw out.

STAB (v.) : (1) विध्यति (व्यध् , c. 4.) : v. To pierce ; (2) भिनत्ति (भिद्, c. 7.), *to s. in the secret* : परोक्षे मर्मभेदं करोति : v. To wound.

STAB (subs.) : (1) विद्धम् ; (2) भिन्नम्, Sr. ; (3) क्षतम् (=injury).

STABILITY : स्थैर्यम् : v. Firmness, steadiness.

STABLE (adj.) : स्थिरः (रा, रं) : v. Firm constant.

STABLE (subs.) : I. For horses : (1) मन्दुरा, *s.-keeper* : मन्दुरापालः, K. ; (2) अश्वशाला and sim. comp.s. II. For elephants (the place where they are tied up or confined) : वारी, R. v. 45. III. For cattle : गोशाला.

STABLE (v.) : रक्षति (रक्ष् , c. 1.) : v. To keep.

STABLING (subs.) : I. The act : रक्षणम्. II. Stable : q.v.

STACK (subs.) : राशिः : v. Heap, pile.

STACK (v.) : राशीकरोति : v. To heap, pile.

STAFF : I. Stick : q.v. : दण्डः, *flag-s.* : केतुदण्डः, D. II. Support : q.v. : आलम्बः, -नम्. III. Of officers : perh. वर्गः. Ph. : *he belongs to my s.* ; मदधीनस्थः कर्मचारी.

STAG : (1) मृगः ; (2) हरिणः ; (3) कुरङ्गः.

STAGE : I. For acting, etc. : रङ्गः, -भूमिः, -शाला, *then the whole s. was sprightly* : ततः सर्वस्य रङ्गस्य समुत्पिञ्जलकोऽभवत्, Mah. i. 133. 10. Ph. : *behind the s.* : नेपथ्ये ; *speaking off the s.* : आकाशवचनम्, Sah. vi. II. Scaffolding : मञ्चः, *in the s.es.* : मञ्चेषु, R. vi. 1. III. On a journey, perh. (1) वसतिः, *passing three s.s* : तिस्रो वसतीरुषित्वा, R. vii. 33. ; (2) निवासस्थानम्, and sim. comp.s ; (3) प्रयाणकम् (=march : q.v.). IV. Condition, state : q.v. : दशा, *on the various s.s of life* : दशान्तरेषु, S.

STAGE-COACH : अध्वगयानम् and sim. comp.s (?).

STAGE-PLAYER : रङ्गोपजीविन् (f. नी) : v. Player.

STAGGER : Intrans. : (1) स्खलति (स्खल् , c. 1.) : v. To reel ; (2) घूर्णते, (घूर्ण् , c. 4.) : v. To roll. II. Trans. : expr. by causal.

STAGGERS : a disease of animals : घूर्णिः (?).

STAGNANT : I. Lit. : स्थिर (f. रा) : v. Also motionless. II. Inert, dull : q.v. : जड (f. डा).

STAGNATE : I. Lit. : स्थिरीभवति. II. Fig. : शिथिलीभवति.

STAGNATION : I. Lit. : (1) स्थैर्यम्, स्थिरता, स्थिरत्वम् ; (2) निश्चलता. II. Fig. : (1) मान्द्यम् ; (2) श्लथता ; (3) शिथिलता.

STAID : स्थिर (f. रा) : v. Grave, sober.

STAIN (v.) : I. In general : (1) कलङ्कयति, V.t. : (2) दूषयति (c. of दुष् =pollute), *but I will not thus s. my great vow of holding arms* : न त्वेवं दूषयिष्यामि शस्त्रग्रहमहाव्रतम्, Vi. ii. 8. ; (3) मलिनयति (nomi.), *fortune is s.ed by bowing to others* : परिणत्या मलिनीकृताः श्रियः, Ki. xiv. 48. ; (4) आविलयति (nomi. = 3.), *why are you striving to s. your family* : व्यपदेशमाविलयितुं किमीहसे, Sa. v. 21. ; (5) कलुषयति (nomi.), *fortune s.s even what is clear* : लक्ष्मीः स्वच्छमपि कलुषीकरोति, K. II. To dye : q.v. : रञ्जयति (रञ्ज् , c. 10.).

STAIN (subs.) : (1) कलङ्कः, *the s. of the wheelwright caste* : रथकारकुलकलङ्कस्य, Vi. iii. ; *without any s.* निष्कलङ्क (f. ङ्का), Ma. i. 23. ; (3) अङ्कः (=mark : q.v.).

STAINLESS : (1) निष्कलङ्क *or* अकलङ्क (f. ङ्का), *thus there is nobody s.* : इत्थं नास्त्यकलङ्कः कोऽपि, Va. ; (2) निर्मलः (ला, लं) : v. Pure, chaste.

STAINLESSLY : (1) निष्कलङ्कम् ; (2) by adj.

STAIR : I. A flight of steps : (1) सोपानम् ; (2) निःश्रेणिः(णी) (rare), R. xv. 1. ; (3) अधिरोह(हि)णी, M. n. II. A single step : (1) पर्वन् (n.), R. xvi. 46. ; मञ्जिः(ञ्जी), Me. i. 61.

STAIRCASE : सोपानपथः, सोपानपद्धतिः, etc. : v. Stair (1).

STAKE (subs.) : I. A wage : q.v. : ग्लहः. II. Of word : (1) कीलः ; (2) शङ्कुः. II. For prisoners : शूल (mn.). Ph. : *to be in s.* : (1) संशयस्थ (f. स्था) ; (2) संशयमापन्न (f. न्ना) and sim. comp.s.

STAKE (v.) : I. To wager : q.v. : पणते (पण्, c. 1.). II. To pierce with a s. : कीलयति (nomi.).

STALE (adj.) : (1) यातयाम (f. मा) ; (2) पुराण (f. णा=old) ; (3) दुष्ट (f. ष्टा=spoiled), *s.d water* : दुष्टं जलम्, Bha.

STALE (v.) : (1) मेहति (मिह्, c. 1.) ; (2) मूत्रयति (मुत्र् , c. 10.).

STALK (subs.) : (1) काण्ड (mn.) ; (2) स्तम्बः ; (3) वृन्तम् (=foot-s. of a flower) ; (4) मञ्जरी (of corn).

STALK (v.) : I. To walk proudly : साटोपं परिक्रामति (क्रम, c. 1.) and sim. expr.s. II. To follow stealthily : निःशब्दमनुसरति (सृ, c. 1.).

STALK-HORSE : Fig. : v. Pretence, pretext.

STALL (subs.) : I. A shop : q.v. : पण्यवीथिः, -का. II. For cattle : शाला. Ph. : *s. for cattle* : गोष्ठम्. III. A seat : आसनम्.

STALL (v.) : बध्नाति (बन्ध् , c. 9.) : v. Subs. and put.

STALLION : perh. बीजाश्वः and sim. comp.s : v. Horse.

STAMEN : I. Of flower : केसरः. II. Fig., specially in pl. stamina. : (1) सारः ; (2) सत्त्वम्.

STAMMER : I. Verb : perh. तोतलायते (nomi.) II. Subs. : perh. तोतलायितम्.

STAMMERER : perh. तोतलः (ला, लं).

STAMP (subs.) : I. For using : no equiv. : *ष्टम्पः. II. For making impression : मुद्रा. III. Of foot : (1) पदाघातः ; (2) पादप्रहारः. IV. Mark : q.v. : चिह्नम्. V. Miscell : *of high s.* : महाभाव (f. वा) ; *ordinary s.* : सामान्यप्रकृति (mfn.).

STAMP (v.) : I. To mark : चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.). II. With the foot : पादेन अभिहन्ति (हन्, c. 2.=to strike : q.v.) *or* मृद्नाति, अव- (मृद्, c. 9. = smash : q.v.).

STANCH (adj.) : दृढ (f. ढा) : v. Firm, constant.

STANCH (v.) : v. To stop.

STANCHION : अवस्तम्भः : v. Prop, support.

STAND (subs.) : I. Stopping, s. still : *to bring to a s.* : स्तम्भयति *or* स्तभ्नाति : v. To stop ; *to come to s.* : स्तब्धीभवति, *to be at s.* : स्तब्ध (f. ब्धा), नि-, निस्-. Ph. : *to make a s. against* : प्रतीपयति (nomi.) : v. To oppose. II. Platform : q.v. : मञ्चः. III. For other things : *s. for lamps* : दीपाधारः ; *ink-s.* : मसीभाजनम्, -पात्रम् ; *salt-s.* : लवणपात्रम्, etc.

STAND (v.i.) : I. Opposed to sit : तिष्ठति (स्था, c. 1.), *stood determined to fight* : तस्थौ सिसंग्रामिषुः, B. iii. 47. ; *why do you experience the pain of long s.ing* : किमिति चिरस्थितिक्लेशोऽनुभूयते, D. v. II. Not to move : तिष्ठति, *s.ing when she stood, going when she moved* : स्थितः स्थितामुच्चलितः प्रयाताम्, R. ii. 6. ; *s. s. wretched goblin* : तिष्ठ तिष्ठ कौणपापसद, Sa. vi. III. To remain : q.v. : तिष्ठति, *I stood resolved not to leave the ground on which I slept without ascertaining the facts of the case* : नाहमिदं तत्त्वतोऽनवबुध्य मोक्ष्यामि भूमिशय्यामिति निश्चितमतिरतिष्ठम्, D. v. IV. To be situated : तिष्ठति, अव- *or* सं-तिष्ठते, *so s.s the Fig Continent, surrounding the Salt Ocean* : संवेष्ट्य क्षारमुदधिं प्लक्षद्वीपस्तथा स्थितः, V.p. ii. 4. 1. V. To adhere : तिष्ठते, आ-, *who s.s with Karṇa and others* : कर्णादिषु तिष्ठते यः, Ki. iii. 14. VI. To be, become : q.v. : भवति.

STAND (v.t.) : I. To endure : q.v. : सहते (सह्, c. 1.). II. To withstand : q.v. III. To abide by : q.v. : तिष्ठति.

STAND AGAINST : प्रत्यवतिष्ठते, *others s. a. this* : अत्रापरे प्रत्यवतिष्ठन्ते, S. iv.

STAND BY : I. Lit. : उपतिष्ठति. II. To abide by : तिष्ठति, अवतिष्ठते, *who did not s. by their superiors' commands* : न शासनेऽवास्थित यो गुरूणाम्,

B. iii. 14. III. To assist : q.v. : prob. उपतिष्ठति.

STAND FOR : I. In place of : -स्थाने *or* -भूमौ तिष्ठति, वर्तते (वृत्, c. 1.), etc. II. For the sake of : -अर्थं *or* अर्थे तिष्ठति, वर्तते, etc. Ph. : *s. for good* (i.e. lie for ever, die) : संतिष्ठते.

STAND (ONE) IN : v. To cost.

STAND ON : fig. : तिष्ठते, आ- (with loc.).

STAND OUT : I. To project : q.v. : II. To s. out against : प्रलम्ब-तिष्ठते, prob. प्रतिसं-.

STAND OVER : fig. : अधितिष्ठति (with acc.).

STAND TO : I. To abide by : तिष्ठति (with loc.). II. To be consistent with : संवदति (वद्, c. 1.) ; better by circumlo.

STAND UNDER : v. To endure, support.

STAND UP : I. Lit. : उत्तिष्ठति. II. Fig. : उत्तिष्ठते : v. To rise.

STAND WITH : i.e. be consistent with : expr. by circumlo.

STANDARD : I. Ensign : (1) ध्वज (mfn.), *description of s.s* : ध्वजवर्णनम्, Mah. vii. 10.50. ; (2) केतुः *or* केतनम् ; (3) पताका (=flag) ; (4) वैजयन्ती (rare).

STANDARD-BEARER : (1) पताकिन् (m.) ; (2) ध्वजिन् (m.) ; (3) वैजयन्तिकः.

STANDING (subs.) : I. Not sitting or walking : स्थितिः, R. i. 89. II. Continuance : स्थितिः. Ph. : *of long s.* : बहोः कालात् (=for a long time) and sim. expr.s. III. Position, rank : q.v. : स्थानम्.

STAND STILL (subs.) : v. Stand (I).

STANZA : श्लोकः : v. Verse.

STAPLE (subs.) : I. Of iron : लोहपुटः (?). II. Market.

STAPLE (adj.) : मुख्य (f. ख्या) : v. Chief. II. Market : q.v. : हट्टः. III. S. product : प्रधानपण्यम्, and sim. comp.s.

STAR (subs.) : I. Lit. : (1) तारा *or* तारका (not तारिका), *interspersed with s.s and darkness* : तारातमोवन्धुर (f. रा), N. xxii. 17. ; *her breast s.red with eye-drops* : अश्रुबिन्दुतारकितपयोधरा, D. ii. ; (2) नक्षत्रम् (sp. of the signs), *the s. under which one is born* : जन्मनक्षत्रम् ; *shooting s.* : नक्षत्रपतनम्, Sr. ; (3) ज्योतिस् (n.=luminary), *I salute the chief of s.s (moon)* : ज्योतिषां पतिमहं महयामि, Pra. ; *shooting s.s* : पतमानानि (पतन्ति) ज्योतींषि, Mah. ; (4) ऋक्ष (rare), *surrounded all around by s.s* : परिवारितः परित ऋक्षगणैः, Si. ix. 31. ; (5) उडु (mfn.) ; (6) भम्. II. Fig. : of persons : expr. by सूर्यः (=sun), चन्द्रः (=moon), and their syn.

STARBOARD : (नावो) दक्षिणपार्श्वः.

STARCH : Subs. : मण्डः (?). II. Verb : perh. मण्डयति (nomi : comp. माड देणोया) : v. Also stiffen.

STARE : I. Verb : स्थिरदृष्ट्या निरीक्ष्यते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To gaze : II. Subs. : स्थिरदृष्टिः : v. Gaze.

STARFISH : a marine animal : *समुद्रतारा.

STARK (adj.) : I. Stiff, rugged : q.v. : II. Complete, full : q.v. : समग्र (f. ग्रा).

STARK (adj.) : सम्पूर्णम् : v. Fully, completely.

STARLIGHT (adv.) : (1) तारावदात (f. ता) ; (2) ताराप्रकाश (f. शा) ; etc.

STAR-LIKE (adj.) : (1) तारानिभ (f. भा) ; (2) ताराभास (f. सा) ; etc.

STARLING : पक्षिविशेषः, *तारका.

STARRY : I. Consisting of, or abounding in stars : (1) तारामय (f. यी), *s. refuse* : तारामयमस्थियूथम्, N. xxii. 14. ; (2) तारासकुल (f. ला =covered with stars), R. vi. 22. ; and sim. comp.s ; (3) तारकित (f. ता), D. ii. II. Starlike : q.v.

START (v.i.) : I. To set out : q.v. : प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.). II. To move suddenly : चकति, -ते (चक्, c. 1.), *s.ing* : चकितम्, Sah. III. कुतोऽपि दयितस्याग्रे चकितं भयसम्भ्रमः, Sah. iii. ; *s.ing* (=adv.) चकितम् *or* सचकितम्. IV. To shrink : q.v.

START (v.t.) : I. To set on foot : प्रवर्तयति (c. of वृत्), *to s. the teaching of Vedas* : श्रुतिसम्प्रदायं प्रवर्तयितुम्, M.n. on Si. xiv. 79. II. To alarm, frighten : q.v. : त्रासयति, सं-, (c. of त्रस्).

START AFTER : अनुसरति (सृ, c. 1.) : v. To pursue, run after.

START UP : सहसा उत्तिष्ठति (स्था, c. 1.=rise :

q.v.), *would s.* : सहसा व्युदभुत, Ku. v. 57. : v. To awake.

START (subs) : I. Sudden motion : चकितम्. II. Beginning : q.v. : प्रवर्तनम्, -ना. III. A setting out : प्रस्थानम्. Ph. : *to get or have the s. of* : पूर्वं प्रवर्तते (वृत्, c. 1.: with abl.) ; *by s.s,* perh. द्रुतैः.

STARTER : of a race : perh. धावयितृ (f. त्री).

STARTLE I. Intrans. : चकति, -ते (चक्, c. 1.). II. To alarm, frighten : q.v. : उद्वेजयति (c. of विज्) ; *s.ing* : उद्वेगकर (f. री).

STARVATION : expr. by verb : v. Also fasting.

STARVE (v.i.) : I. Lit. : शीतेन *or* क्षुधया सीदति : अव-, (सद्, c. 1.) *or* म्रियते (मृ, c. 4.=die). II. Fig. : सीदति, अव-.

STRAVE (v.t.) : I. Lit. : (शीतेन *or*) क्षुधया सादयति, अव- (c. of सद्) *or* मारयति (c. of मृ =kill). II. Fig. : सादयति, अव-.

STARVELING : क्षुत्क्षामकण्ठ (f. ण्ठा) : v. Hungry, lean.

STATE (subs.) : I. Condition : q.v. : (1) अवस्था ; (2) दशा. II. Government, sovereignty : q.v. : राज्यम्, Ph. : *s. affairs* : राजकार्याणि ; *s. servant* : राजसेवक (f. विका) ; etc. III. Grandeur, splendour : q.v. : ऐश्वर्यम्.

STATE (v.) : कथयति (कथ्, c. 10.) : v. To say, tell, narrate.

STATELINESS : औदार्यम् : v. Grandeur, majesty.

STATELY : उदार (f. रा) : v. Grand, majestic.

STATEMENT : उक्तिः : v. Saying, narration, representation.

STATESMAN : (1) नीतिज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) नयविद् (mfn.), and sim. comp.s.

STATESMANSHIP : (1) नयज्ञता ; (2) नीतिकौशलम्, etc. : v. Also policy.

STATICS : स्थैर्यविज्ञानम्.

STATION (subs.) : I. As civil, military or railway : निवेशः. II. Position, rank : q.v. : पदम्, *high s.* : उन्नतं पदम्, Ku. III. Situation, position : q.v.

STATION (v.) : स्थापयति, अव-, (c. of स्था) : v. To put. Ph. : *s.ed at Burdwan* : वर्धमाननिवेश (f. शा).

STATIONARY : स्थिर (f. रा) : v. Fixed.

STATIONER : पत्रकलमादिविक्रेतृ (f. त्री : ?) and sim. expr.s.

STATIONERY : पत्रकलमादि (?), and sim. expr.s.

STATISTICAL : expr. by comp.

STATISTICS : *संख्यानम्, *s. of crime* : अपराधसंख्यानम् (?).

STATUARY : I. The maker : प्रतिमाकार (f. री) and sim. comp.s. II. The art : प्रतिमानिर्माणम्, and sim. comp.s.

STATUE : (1) प्रतिमा, *stand for s.* : प्रतिमापिण्डिका, A. p. ; (2) मूर्तिः, *s. keeper* : मूर्तिपः, Mat.

STATURE : प्रमाणम् : v. Size.

STATUTE : व्यवस्था : v. Law.

STATUTORY : *s. provision* : व्यवस्थाविधिः.

STAVE : I. Of wood : काष्ठखण्डम्. II. Of songs : भागः.

STAVE (v.) : I. To burst : स्फोटयति (c. of स्फुट्). II. With off : v. Put off.

STAY (v.) : (1) वसति (वस्, c. 1.) : v. To live ; (2) तिष्ठति (स्था, c. 1.) : v. To remain.

STAY (v.t.) : स्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.) : v. To stop, obstruct, delay.

STAY (subs.) : I. Sojourn : (1) अवस्थितिः (-स्थानम्) ; (2) निवासः (rare), Si. xii. 63. II. A prop : स्तम्भः, उप-. III. Stop, hindrance : (1) स्तम्भः ; (2) प्रतिष्टम्भः. IV. In pl., bodies : q.v. : कञ्चुलिका. V. A rope : रज्जुः.

STEAD, IN : v. Instead of.

STEADFAST : स्थिरः (रा, रं) : v. Firm, constant, true.

STEADFASTNESS : स्थिरता : v. Firmness, constancy.

STEADFASTLY : (1) दृढम् : v. Firmly ; (2) सन्ततम् : v. Constantly.

STEADILY : (1) स्थिरम् ; (2) दृढम् ; (3) धीरम् : v. Steady.

STEADINESS : (1) स्थैर्यम् ; (2) दार्ढ्यम् ; (3) धैर्यम् : v. Steady.

STEADY : I. In gen. : (1) स्थिर (f. रा=constant, fixed), *s. minded* : स्थिरधीः, R. viii. 22. ; *one whose actions are steady* : स्थिरकर्मन् (mfn.) ; (2) दृढ (f. ढा=firm : q.v.). II. Of men : धीर (f. रा). Ph. : *to lead a s. life* : न व्यभिचरति, (चर्, c. 1.) *or* सन्मार्गे तिष्ठति (स्था, c. 1.).

STEAK : मांसफाली, N. xvi. 81.

STEAL (v.) : I. Lit. : (1) चोरयति (चुर्, c. 10.), *we stole so as to reduce him to earthen pots* : मृद्भाण्डावशेषमचोरयाव, D. ii. ; *for s.ing* : चौर्यार्थेन, Viv. ; (2) स्तेनयति (स्तेन्, c. 10. : rare), *for those who s. large animals* : महापशून् स्तेनयतः, N.s. ; (3) मुष्णाति, परि- (मुष्, c. 9.), *s.ing the valuable leather from Uddaraka* : अजिनरत्नमुदारका-न्मुषित्वा, D. ii. ; (4) हरति, अप- (हृ, c. 1.= to take away), *to s. paddy* : धान्यं हरति, M. viii. 320. II. Fig., to s. away : अलक्षितं गच्छति, (= to go) *or* अपसरति (=go away). III. Fig., to s. over or upon = to slip in : अलक्षितं समाक्रामति (क्रम्, c. 1.). IV. To gain or win unperceived ; अपहरति, (*your*) *heart which is going to be stolen away by her* : अपह्रियमाणमनया हृदयम्, K. : v. To rob.

STEALER : (1) स्तेयकृत्, *s. of gold* : सुवर्णस्तेयकृत्, K. b. ; (2) -मुष्, in comp., *s. from travellers* : पांथमुष्, Viv. ; (3) हर्तृ, अप- (f. र्त्री), *man-s.* : नरहर्ता, Mit.

STEALING (subs.) : स्तेयम् : v. Theft, robbery.

STEALTH : I. Stealing : (1) स्तेयम् *or* स्तैन्यम् ; (2) चौरी (*or* रिका : rare) ; (3) मोषः. II. Fig. : (1) चौरिका, *marriage by s.* : चौरिका-विवाहः, Ma. i. ; (2) मोषः, *carrying off Kanaka-vati by s.* : कनकवतीं मोषेणापहृत्य, D. vi.

STEALTHILY : (1) चौरिकया ; (2) मोषेण ; (3) निभृतम् (=quietly).

STEALTHY : (1) निभृतः (ता, तं=quiet) ; (2) प्रच्छन्न (f. न्ना hidden) ; (3) मौनिन् (f. नी= silent) : v. Also secret.

STEAM (subs.) : बाष्पः, *s.boat* : *बाष्पीयतरी, *s.-engine* : *बाष्पीययन्त्रम्.

STEAM (v.i.) : बाष्पायते. *S. out or off* : *बाष्पयोगेन चलति.

STEAM (v.t.) : *बाष्पितं करोति. *S. out* : *बाष्प-योगेन चालयति (c. of चल्).

STEAMER : *बाष्पीयपोतः and sim. comp.s.

STEED : वाजिन् (m.) : v. Horse.

STEEL (subs.) : I. Prepared iron : (1) पिण्डायसम् ; (2) शस्त्रम् : v. Iron. II. Weapon : q.v. : शस्त्रम्.

STEEL (v.) : (1) कठिनीकरोति (=to harden) ; (2) by circumlo.

STEELYARD : तुलादण्डः : v. Balance.

STEEP (adj.) : (1) उत्सर्पिन् (f. णी) ; (2) दुरारोह (f. हा=difficult to climb).

STEEP (v.) : निःक्षिप्य स्नापयति (c. of स्ना) : v. Also to soak, Bha.

STEEPLE : (1) शिखरम् ; (2) शृङ्गम्.

STEEPLECHASE : अश्वचर्या : v. Race.

STEEPNESS : (1) उत्सर्पिता ; (2) दुरारोहता : v. Steep.

STEER (v.) : चालयति, (c. of चल्) : v. To guide, move.

STEER (subs.) : वत्सतरः, K. iii. 32.

STEERAGE : I. The act : चालनम् : v. Also guidance. II. Hinder part of a vessel : पश्चाद्भागः.

STEERER, STEERSMAN : (1) कर्णधार (f. री) ; (2) कर्णिन् (f. नी : rare).

STEM (subs.) : I. S. of a tree : (1) काण्ड (mn.) ; (2) स्तम्भः. II. Of a vessel : v. row. III. Stock : q.v.

STEM (v.) : प्रतिकूलयति (nomi.) : v. To resist, oppose.

STENCH : v. Stink.

STENOGRAPHY : v. Short-hand. *Stenographist* : v. S. writer.

STEP (subs.) : I. A pace : (1) पदम्, *I cannot move a single s.* : पदात्पदमपि गन्तुं न शक्नोमि, Ra. ii. ; *at every s.* : पदे पदे, N. ; (2) क्रमः, वि- (rare), *the s. which covered the spheres of the sun and the moon* : लङ्घितार्कशशिमण्डलक्रमः, Si. xiv. 75. ; (3) पादन्यासः, पदविक्षेपः, and sim. comp.s (=throwing of feet). II. Gradation, degree : क्रमः, *s. by s.* : क्रमशः, A. III. Of a ladder : भङ्गः(ङ्गिः), वि- : v. Stair. IV. Measure, plan : q.v. : उपायः.

STEP (v.) : I. To throw, set : q.v. : न्यस्यति, वि- (अस्, c. 4.). II. To move the foot : पदविक्षेपं करोति and sim. expr.s. III. To walk : q.v.

STEP-BROTHER : अन्यपितृजो भ्राता (by a different father) : अन्योदर्यो भ्राता (by a different mother) : v. Half-brother.

STEP-CHILD : अन्यपितृज: (f. जा) *or* अन्योदर्य: (f. र्या) पुत्र: (=son) *or* कन्या (=daughter).
STEP-FATHER : मातुः पतिः.
STEP-MOTHER : विमातृ (f.) (simply मातृ when clear, R. xiv. 22.).
STEPPE : मार्तं क्षेत्रम्, Me. i. 16.
STEREOTYPE : *स्थिराक्षरफलकम्. *S.d* : fig. : समयगत (f. ता), Sah. vii.
STERILE, STERILITY : v. Barren, barrenness.
STERLING : I. Subs. : इंलण्डीयमुद्रा. II. Adj. : यथार्थ (f. र्था) : v. Genuine.
STERN (subs.) : पश्चाद्भागः : v. Also back.
STERN (adj.) : परुष (f. षा) : v. Harsh, rough, severe.
STERNLY : परुषम् : v. Harshly, severely.
STERNNESS : पारुष्यम् : v. Harshness, severity.
STETHOSCOPE : *हृदयवीक्षणम्.
STEW (subs.) : I. S.ed meat : मांसक्काथ: (?). II. Brothel : q.v. : वेश्यालयः. III. Agitation, confusion : q.v. : संक्षोभः.
STEW (v.) : no prop. equiv. : क्वथति (क्वथ्, c. 1.).
STEWAED, -ESS (v.) : परिचारक (f. रिका : v. Also manager, servant).
STEWARDSHIP : परिचारकत्वम्, -ता (rare).
STICK (subs.) : I. A staff : (1) यष्टिः, *blind-man's s.* : अन्धस्य यष्टिः, Mah. ; (2) दण्डः, ; (3) वेत्रम् (=cane) ; (4) आषाढः (=Palasa s.), Ku. v. 30. II. As of sealing wax : perh. यष्टिः.
STICK (v.) : I. To thrust, set : निवेशयति, सम्- (c. of विश्). II. To adhere : q.v. : (1) लगति, सम्- (लग्, c. 1.), *it has stuck fast* : दृढं खलु लग्ना, V. i. ; (2) निविशते (विश्, c. 1. =enter : q.v.). III. To stop : स्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.). Comp. (a) *s. by* : v. Stand by ; (b) *s. out* : v. To project ; (c) *s. up* : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. To fasten.
STICKLES : पक्षसमर्थक (f. र्थिका) : v. Also umpire.
STICKY : संश्लेषक (f. षिका) : v. Also glossy.
STIFF : I. Lit. : (1) संहत (f. ता=compact) ; (2) कठिन (f. ना=hard). II. Fig. : कर्कश (f. शा) : v. Harsh, rough.
STIFFEN : (1) कठिनीकरोति (=harden) ; (2) रूक्षीकरोति (=roughen).
STIFFLY : (1) कठिनम् : v. Hardly ; (2) रूक्षम् : v. Roughly.
STIFFNESS : (1) काठिन्यम् : v. Hardness ; (2) रौक्ष्यम् : v. Roughness.
STIFLE : I. Lit. : श्वासरोधं करोति *or* श्वासं रुणद्धि, (रुध्, c. 7.) (with gen.). II. Fig. : स्तभ्नाति *or* स्तम्भयति, सं- (स्तम्भ्, c. 9. and 10.).
STIGMA : कलङ्कः : v. Stain, disgrace.
STIGMATIZE : (1) निन्दति (निन्द्, c. 1.) : v. To censure ; (2) परिवदति (वद्, c. 1.) : v. To defame.
STILE : I. Style : q.v. II. Of steps : सोपानपद्धतिः.
STILETTO : perh. छुरिका : v. Also knife, dagger.
STILL (subs.) : अधोयन्त्रम्, Wilson ; मद्यनिष्कर्षभाण्डम् (भाटि in Bengali).
STILL (adj.) : I. Without any noise : (1) निःशब्द (f. ब्दा) ; (2) नीरवः (वा, वं) ; and sim. comp.s. : v. Silent. II. Without any motion : (1) निश्चलः (ला, लं) ; (2) निष्कम्प (f. म्पा), and sim. comp.s. III. Quiet, calm : q.v. : शान्त (f. न्ता), प्र-.
STILL (v.) : शमयति, प्र- (c. of शम्) : v. Calm, still (adj.).
STILL (adv.) : I. As yet : अद्यापि. II. Yet, nevertheless : q.v. : तथापि. III. With comparatives : expr. with यावत्···तावत्. Ph. : *s. and anon* : यदा तदा.
STILL-BORN : मृतजातः (ता, तं), D. iv.
STILLNESS : (1) निःशब्दता ; (2) नीरवता ; (3) निश्चलता ; (4) निष्कम्पता ; (5) शान्तिः, प्र- ; etc. : for dif. : v. Still (adj.).
STILLY : I. Adj. : v. Still. II. Adv. : (1) निःशब्दम् : v. Silently : (2) निष्कम्पम् (= without agitation) ; (3) by adj.
STILT : perh. पादयष्टिः, *to go on s.* : पादयष्टिभ्यां चरति.
STILTED (adj.) : of style : prob. *विकट (f. टा), Kav.
STIMULANT : दीपन (f. नी), *coriander is relishing and s.* : दीपनं रोचकं धान्यम्, Bha. ; *s. to digestion* : अग्निप्रदीपन (f. नी), Bha.
STIMULATE : (1) उत्तेजयति (तिज्, c. 10.) : v.

To excite ; (2) वर्धयति (c. of वृध्) : v. To increase ; (3) दीपयति (c. of दीप्=warm up).

STIMULUS : दीपनम् : ph. : *to give a s.* : v. To stimulate.

STING (v.) : I. Lit. : दशति, वि- (दंश्, c. 1.), *stung by bees, men ran away* : क्षुद्राभिर्दिश्यमानेन जनेन दुद्रुवे, Si. xii. 54. II. Fig. : दहति (दह्, c. 1.=burn : q.v.).

STING (subs.) : I. The act or wound : दंशः. II. The instrument : चंचुः, (=bill) is used by M.n. on Si. xii. 44. III. Fig. : दंशः (?).

STINGILY : expr. by adj. : v. Also meanly.

STINGINESS : बद्धमुष्टिता : v. Miserliness, meanness.

STINGING (adj) : (1) दंशक (f. शिका) ; (2) कटु (mfn. : =bitter).

STINGY : बद्धमुष्टि (mfn.) : v. Miser.

STINK : I. Subs. : पूति, -गन्धः. II. Verb : पूतीभवति.

STINKING : (adj.) : (1) पूतिगन्धि (mfn.) ; (2) पूति- in comp.

STINT (v.) : नियच्छति (यम्, c. 1.) : v. To restrain.

STINT (subs.) : परिमाणम् : v. Quantity, limit.

STIPEND : वृत्तिः : v. Also pay.

STIPENDIARY : (1) वेतनभोगिन् (f. नी) ; (2) वेतनभुज् (mfn.) etc.

STIPULATE : समयं करोति : v. To agree, promise.

STIPULATION : समयः : v. Agreement, condition.

STIR (v.) : I. Trans. : (1) विलोडयति, आ-, (c. of लुड्), *s.ring of the ocean* : उदधिविलोडनम्, Ki. xiv. 83. ; (2) क्षोभयति (c. of क्षुभ्=agitate, excite : q.v. :). II. Intrans. : क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.) : v. Agitated, to be.

STITCH : (v.) : आसञ्जयति (c. of सञ्ज्=adhere) : v. Also to sew.

STITCH (subs.) : I. Of needle : गुणः. II. A pain : शूलः.

STOCK (subs.) : I. Capital : q.v. : मूलम्, -धनम्. Ph. : *s. of cattle* : गोधनम्, Mah. ; *live s.* : perh. जीवसम्पत्तिः. II. Lineage, origin : q.v. : कुलम्, *of noble s.* : मौल (f. ली), K. III. Store, accumulation : q.v. : संचयः q.v. IV. Stem : q.v. : प्रकाण्डः. V. Block-head : q.v. : स्थूलबुद्धि (mfn.). VI. Pillar : q.v. : स्तम्भः. VII. Handle : q.v. : दण्डः. VIII. In pl. for vessels : *अवष्टम्भः. IX. For the feet : निगडः (fetters : q.v.).

STOCK (v.) : सम्भरति (भृ, c. 1.) : v. To store, provide.

STOCK (adj.) : expr. by comp., *s. argument* : मूलयुक्तिः : Also chief.

STOCKBROKER : *मूलदलालः, मूलविनियामकः.

STOCK-DOVE : कपोतः : v. Dove.

STOCK-STILL : स्थाणुरिवाचल (f. ला) *or* स्थिर (f. रा), etc.

STOCKADE : यष्टिवृतिः : v. Fence.

STOCKING : *पादावरणम् ; चरणच्छदः.

STOIC : (1) जिनः (ना, नं) (?) ; (2) निःस्पृह (f. हा=indifferent) ; (3) जितेन्द्रिय (f. या=continent).

STOIC, -AL : expr. by comp.

STOICISM : (1) जैनम् (?) ; (2) निःस्पृहता ; (3) निःसङ्गता.

STOKER : आङ्गारिक (f. की) (?).

STOLE (subs.) : a dress : perh. आप्रपदीनम्.

STOLEN (adj.) : चोरितः (ता, तं) etc. : v. To steal : *S. goods* : (1) लोप्त्रम्, Vri. ; (2) चोरितम्, -कम्, *if you do not return to the citizens their s. goods* : न चेन्नागरिकेभ्यश्चोरितकानि प्रत्यर्पयिष्यसि, D. ii. : (3) मुषितम्, -कम्, *burying the s. goods somewhere* : क्वचिन्मुषितकं निधाय, D. ii. ; (4) चोरितद्रव्यम् and sim. comp.s. ; (5) होढम् (rare), *with or without s. property* : सहोढमसहोढं वा, Kat.

STOLID, STOLIDITY : v. Stupid, stupidity.

STOMACH (subs.) : I. Lit. : (1) पक्वाशयः, Sr. ; (2) जठरम् : v. Belly. II. Fig., relish : q.v. : *I have no s. for it* : इदं मह्यं न रोचते. III. Arrogance, haughtiness : q.v.

STOMACH (v.) : I. To bear : q.v. : सहते. II. To dislike : q.v.

STOMACHER : an ornament : (1) उरःसूत्रम् (?) ; (2) वक्षोभूषणम् (?).

STOMACHIC (adj. and subs.) : of medicines : अग्निवर्धनः *or* अग्निदीपनः (नी, नं) and sim. comp.s.

Stone (subs.) : I. Lit. : (1) अश्मन् (m.), *even a s. attains divinity* : अश्मापि याति देवत्वम्, H. ; *red s.* : (=ruby) ताम्राश्मन्, Si. iii. 7. ; (2) उपलः, *variety of (precious) s.s* : वैचित्र्यमुपलानाम्, V. m. 80. 3. ; (3) शिला (not applied to precious s.s : but applied also to s. for grinding), *sitting on another s.* : द्वितीयशिलातलोपविष्टः, K. ; *like a (grinding) s. of gold* : कनकशिलानिभः, Ki. xvii. 63. ; (4) पाषाणः (=3.) ; (5) प्रस्तरः (=3) ; (6) ग्रावन् (m.=3) ; (7) दृषद् (f. : rare). II. In the bladder : अश्मन् (m.), *s.-breaking* : अश्मभिद् (mfn.), Sr. ; अश्मरी (the disease). III. Of fruits : अस्थि (n.=bone). IV. Testicle : q.v. : फलम्, *be without s.s* : त्वं विफलो भव, Ram. i. 49. 27. V. A weight : *सप्तसेरम्.

Stone (adj.) : (1) by comp. ; (2) औपलः (ली, लं), *as with a s. raft* : यथा प्लवेनौपलेन, M. iv. 194. (3) पाषाणमयः (यी, यं), K. b. ; and sim.. comp.s.

Stone (v.) : *s. to death* : उपलघातं हन्ति (हन्, c. 2. after लोष्टघातं हन्ति, Mu.) : v. To kill, beat.

Stone-cutter : (1) औपलिक (f. की) ; (2) आश्मिक (f. की), etc.

Stone-fruit : अस्थिमत्फलम् (?).

Stone-hearted : पाषाणहृदय (f. या) ; (2) अश्महृदय (f. या), etc.

Stone-pit, stone-quarry : प्रस्तरखनिः, and sim. comp.s.

Stone's-throw : पाषाणक्षेपः, and sim. comp.s (comp. इषुविक्षेपः, V.p. iii. 118.)

Stoniness : (1) पाषाणबाहुल्यम् ; (2) पाषाणसाम्यम् etc. : v. Stony.

Stony : I. Abounding in stone : (1) पाषाणबहुल (f. ला) ; (2) उपलसङ्कुल (f. ला), and sim. comp.s. : II. Made of s. : (1) शिलामय (f. यी) ; (2) प्रस्तरमय (f. यी) ; (3) आश्मन (f. नी) ; (4) औपल (f. ली), etc. III. Like s. : (1) by comp., *s.-heart* : पाषाणहृदयम् ; (2) प्रस्तरनिभ (f. भा), etc.

Stool : I. A seat : q.v. : पीठः (ठी, ठं). II. Evacuation : मलोत्सर्गः, and sim. comp.s.

Stoop (v.i.) : I. To bend the body : गात्रं नमयति (नम्, c. 10.) *or* आवर्जयति (वृज्, c. 10.). II. Not intentionally : expr. by मत्पृष्ठक (f. का=s.ing), K. III. To condescend : (1) प्रवणीभवति ; (2) प्रह्वीभवति, *s.ing* : वेतसी वृत्तिः, R. iv. 35.

Stoop (subs.) : I. Lit. ; नतिः. II. Fig. : प्रणतिः.

Stooping (adj.) : fig. : (1) नम्र (f. म्रा) ; (2) प्रणतिप्रवण (f. णा), etc.

Stop (v.t.) : I. To close, shut up : q.v. : वारयति (वृ, c. 10.) : v. Also to cover, fill up ; *shall s. all holes* : सर्वं छिद्रं वारयेत्, M. ix. II. To obstruct, prevent : q.v. : (1) स्तम्भयति, सं-, अव- (c. of स्तम्भ्), *s.ped by Hoonkāra* : हुङ्कारेण स्तम्भित (f. ता) ; (2) रुणद्धि, सं-, वि-, प्रति-, अव- (रुध्, c. 7.), *I will s. the passage of the sun* : रुणध्मि सवितुर्मार्गम्, B. vi. 35. ; (3) प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *s.s good* : श्रेयः प्रतिबध्नाति, R. i. 79.

Stop (v.i.) : (1) तिष्ठति, अवतिष्ठते (स्था, c. 1.), *s. ping for a moment* : मुहूर्तं स्थित्वा, Me. i. 19. ; *did not go nor s.* : न ययौ न तस्थौ, Ku. v. 85. ; *if my pen does not s. for a moment* : यदि मे लेखनी क्षणं नावतिष्ठेत, Mah. 78. ; (2) शाम्यति, प्र- (शम्, c. 4.=to be quiet), *when it (the ball) s.ped, made it fly up, and on the reverse made it s.* : प्रशान्तं तमुदपातयद् विपर्ययेण च प्राशमयत्, D. vi. : v. To cease ; (3) विश्राम्यति (श्रम्, c. 3.=rest : q.v.).

Stop (subs.) : I. Obstruction, hindrance : q.v. : स्तम्भः, प्रति-. Ph. : *to put a s. to* : प्रतिष्टम्भयति (c. of स्तम्भ्) : v. To stop. II. Pause, ceasation : q.v. : (1) स्थितिः ; (2) अवस्थितिः ; (3) प्रशान्तिः ; (4) विश्रान्तिः. III. In punctuation : विरामः, बिन्दुः (?). IV. In music ; नादः (?). V. Of an organ : दण्डः (?).

Stop-cock : perh. प्रतिष्टम्भः *or* अवष्टम्भः.

Stoppage : I. Stay, rest : q.v. : स्थितिः, अव-. II. Obstruction, hindrance : q.v. : स्तम्भः, प्रति-.

Stopper, stopple : (1) रोधः (?) ; (2) प्रतिष्टम्भः (?).

Storage : (1) सञ्चयः ; (2) सम्भारः ; (3) समाहारः.

Store (v.) : (1) संभरति (भृ, c. 1.), *s.ing money for spending* : त्यागाय संभृतार्थानाम्, R. i. 7. ; (2) संचिनोति (चि, c. 5.), *how much blood have you s.d up* : अथ कियत्प्रभूतं त्वया सञ्चितं रुधिरम्, Ve. iii. ; (ह्, c. 1.) : v. To collect ; (4) परिपूरयति (पूर्, c. 10. : v. To fill up).

Store : (1) सम्भारः, *sacrificial s.s* : यज्ञसंभारविस्तरः, Ram. xi. 17. ; (2) सञ्चयः, *or s. of excellencies* : सञ्चयो वा गुणानाम्, Vi. ii. 41.

Storehouse : (1) कोषः : v. Treasury ; (2) भाण्डारम्, (of things) ; (3) आगारम् (=house) as भाण्डागारम्, Mat.

Store-keeper : (1) भाण्डारिन् (f. णी) ; (2) भाण्डाराध्यक्ष (f. क्षा) and sim. comp.s.

Storey : (1) भूमिः, N. ; (2) तलम्, *Seven-s.ed* : सप्ततल (f. ला).

Stork : सारसः : v. Crane.

Storm : I. Of wind : (1) वात्या ; (2) चण्डवातः, *heavy rain came on accompanied with violent s.* : चण्डवातं महद्वर्षं प्रादुरासीत्, Mah. iii. 143. 7. ; (3) प्रभञ्जनः ; झञ्झा, -वातः, (=hurricane). II. S.ing : (1) आस्कन्दः, -नम् *or* -न्दितम् ; (2) ग्रहणम् (=taking). III. Commotion, rage : q.v. : संरम्भः.

Storm (v.t.) : (1) आस्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.) : v. To attack ; (2) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To take.

Storm (v.i.) : I. Lit. : expr. by subs. II. Fig. : v. To rage.

Stormy : I. Lit. : (1) प्रचण्डवात (f. ता) ; (2) वात्याकुल (f. ला) ; (3) वातल (f. ला=windy) ; (4) by subs. II. Violent, furious : q.v. : संरब्ध (f. ब्धा).

Story : I. A tale : (1) कथा, *second s.* : कथा २, P. ; (2) इतिहासः, *this old s. runs about it* : अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनम्,Mah. xii.175. 2. II. History : q.v. : (1) इतिहासः ; (2) वृत्तान्तः, (what has happened to one), K. III. A lie : q.v. : अलीकः (का, कं). IV. Of a house : भूमिः : v. Storey.

Story-teller : I. Narrator : कथकः, K. s. 10. 2. II. Liar ; q.v. : मिथ्यावादिन् (f. नी).

Stout : I. Lit. : स्थूलकायः (या, यं) : v. Fat, corpulent. II. Fig., brave, resolute : q.v.

Stout-hearted : बृहन्मनस् , (mfn.), Ki. xviii. 3. : v. Brave, resolute.

Stoutly : (1) स्फोरम् ; (2) प्रगल्भम् (=boldly).

Stove : चुल्ली : v. Fire-place.

Stow : v. To store, put.

Straddle (v.) : जङ्घे पृथक् कृत्वा तिष्ठति (स्था, c. 1. =remain) *or* उपविशति (विश् , c. 6.=sit) (with loc.).

Straggle : व्यभिचरति (चर् , c. 1.) : v. Also to wander.

Straggler : व्यभिचारिन् (f. णी) : v. Also vagabond.

Straight (adv.) : (1) सरल (f. ला), *s. line* : सरला रेखा, K. d. ; (2) ऋजु (f. ज्वी), *making the nose s.* : नासामृज्वीं कृत्वा, Sr.

Straight (adv.) : I. Instantly : q.v. : सपदि. II. Directly : perh. परावरम्, comp. बराबर्.

Straighten : (1) ऋजूकरोति ; (2) सरलीकरोति ; (3) by adj.

Straightforward : सरलप्रकृति (mfn.) : v. Also frank.

Staightforwardly : (1) सरलम् ; (2) स्फुटम्. : v. Openly.

Straightforwardness : (1) आर्जवम् ; (2) सरलता : v. Frankness.

Straightway : सपदि : v. Instantly, immediately.

Strain (v.t.) : I. In gen. : आयासयति (c. of यस्) : v. Also to stretch ; *why have I s.ed myself for nothing* : किमिति निरर्थकमात्मा मयायासितः, K. II. To filter : (1) गालयति, (c. of गल्), *s.ed through cloth* : वस्त्रगालित (f. ता), Bha. ; (2) स्रावयति (c. of स्रु), *to s. through cloth* : स्रावयेत् पटात्, Bha.

Strain (v.i.) : I. In gen. : आयस्यति (यस् , c. 4.) : v. To exert, labour. II. To filter : गलति, (गल् , c. 1.).

Strain (subs.) : I. The act. : (1) आयासः ; (2) आयासितम्, (rare). II. Style : q.v. : रीतिः. III. Of music : रागः. IV. Theme : q.v. : विषयः. V, Tendency : q.v. : प्रवणता.

STRAINED (adj.) : Fig. : क्लिष्ट (f. ष्टा), नेयार्थमथ मवेत् क्लिष्टम्, Kav.

STRAINER : गालनी (after चालनी) for cleansing rice, etc.

STRAIT (adj.) : संकीर्ण (f. र्णा) : v. Narrow.

STRAIT (subs.) : I. Distress : q.v. : कृच्छ्रम्. II. Of sea : (1) प्रणाली (?) ; (2) सागरसङ्कट: (?).

STRAIT-LACED : Fig. : v. Rigid, strict.

STRAIT-WAIST-COAT : वक्षबद्ध: (?).

STRAITEN : बाधते (बाध्, c. 1.) : v. To torment. Ph. : *s.d circumstances* : कृच्छ्रम् : v. Distress.

STRAITLY : संकीर्णम् : v. Closely, narrowly.

STRAND : I. Subs. : तीरम् : v. Shore. II. Verb : v. To ground.

STRANGE (adj.) : I. Foreign : q.v. : विदेशीय (f. या). II. Another's : q.v. : परकीय (f. या). III. New : q.v. : (1) अपूर्व (f. र्वा) ; (2) चित्र (f. त्रा) : v. Wonderful. IV. Odd. : q.v. : अपरूप (f. पा).

STRANGE (exclam.) : चित्रम्, *s. it was not satiated* चित्रमापदपतृष्णतां न सा, N. xviii. 124. ; *s., very s., some divine (being) is rising from it* : चित्रं चित्रमुदेति कोऽप्ययमितो दिव्य:, Vi. v. 33.

STRANGELY : चित्रम् : v. Also wonderfully.

STRANGENESS : (1) विचित्रता ; (2) वैचित्र्यम् : v. Also wonderfulness, unusuality, novelty, oddness.

STRANGER : I. Lit. : (1) आगन्तुक (f. का) : v. New-comer ; (2) वैदेशिक (f. की) : v. Foreigner. II. Not acquainted with : अपरिचित (f. ता) : v. Acquaintance.

STRANGLE, STRANGULATE : कण्ठं मर्दयित्वा *or* निपीड्य मारयति (c. of मृ) : v. Also suffocate.

STRANGULATION : expr. by verb : v. Also suffocation.

STRAP : I. Subs. : चर्मपट्ट: and sim. comp.s. II. Verb : चर्मपट्टेन न आहन्ति (हन्, c. 2.) : v. To strike.

STRAPPING (adj.) : अतिप्रमाण (f. णा) : v. Also tall.

STRANGURY : a disease : मूत्रकृच्छ्रम्.

STRATEGEM : छलम् : v. Deceit, pretext, artifice.

STRATEGIC : expr. by comp. or circumlo. : v. Also skilful.

STRATEGICALLY : कौशलेन : v. Skilfully, artfully.

STRATEGY : युद्धकौशलम् : v. Skill.

STRATIFIED : perh. स्तरीभूत (f. ता).

STRATUM : स्तर: : v. Layer.

STRAW (subs.) : I. Of corn : (1) पल: ; (2) पलाल: ; (3) नाल:. II. Fig. : तृणम्, *not to care a s. for* : न तृणाय मन्यते : v. To care. Ph. : *a (man) of s.* : अकिञ्चन (f. ना).

STRAWBERRY : *a plant and its fruit* : *क्षेत्रजम्बु:.

STRAY (adj.) : (1) उन्मुक्त (f. क्ता) ; (2) आगन्तुक (f. का=strange), Mit. ; (3) यूथभ्रष्ट (f. ष्टा), and sim. comp.s (=separated from a flock).

STRAY (v.) : इतस्ततश्चरति (चर, c. 1.) : v. Also to wander.

STREAK : I. Subs. : रेखा : v. Stripe. II. Verb. : expr. by subs.

STREAKY : रेखामिश्रिश्रित: (f. ता) ; कल्माषित .(f. ता) : v. Striped.

STREAM (subs) I. Of water : (1) स्रोतस् (n.), *tasting waters of s.s* : पय: स्रोतसामुपयुज्य, Me. i. 13. ; (2) सरित् (f.), *making s.s shallow* : सरित: कुर्वती गाधा:, R. iv. 24. : v. Also river. II. Current : q.v. : स्रोतस्. III. Flow : q.v. : धारा.

STREAM (v.) : वर्षति, अभि- (वृष्, c. 1.=to shower) : v. Also to pour.

STREAMER : I. A flag : q.v. : वैजयन्ती. II. A stream of light : *आलोकप्रवाह:.

STREAMLET : (1) कुसरित् (f.), H. ; (2) क्षुद्र-सरित् and sim. comp.s.

STREET : (1) राजपथ: and sim. comp.s. (=royal s.), *the high s. is frequented by jackals* : स वाह्यते राजपथ: शिवाभि:, R. xvi. 12. ; (2) महापथ: and sim. comp.s. (=big road), *its s.s were strewed with coral flowers* : सन्तान-काकीर्णमहापथं तत्, Ku. vii. 3. ; (3) रथ्या (=carriage road), *in every s.* : प्रतिरथ्यम्, Si. 31. iii. : v. Road, way.

STRENGTH : I. In gen. : (1) बलम्, *for possessing s.* : बलशालितया, Ki ; *to know from me the s.*

and weakness of the three objects : इतत्रिवर्गबलाबलज्ञानम्, D. ii. ; *these are the eight-fold s.* (*of a state*) : तदष्टाङ्गबलं स्मृतम्, Mah. xii. 121. 44. ; (2) वीर्यम्, (=manliness), *equal to Vishnu in s.* : विष्णुना सदृशो वीर्ये, Ram. 21. ; (3) शक्तिः (power), *or if he has s, away with begging* : अथास्ति शक्तिः कृतमेव याच्ञया, Ki. xiv. 20. ; (4) सामर्थ्यम् (=3), *to take up s.* : सामर्थ्यमवलम्बते, M.n. ; (5) प्राणता (physical), *wonderful s.* : विस्मयजननी प्राणता, K. ; (6) ओजस् (of style), Kav. II. Force measured : expr. by कियत् (=how many, एतावत्) (=so many), etc. : q.v. Ph. : *on the s.of* : ऊ(उ)री- *or* उररीकृत्य (with acc.).

STRENGTHEN : I. Trans. : (1) प्रबलयति (nomi.), *s.s spirit* : सत्त्वं प्रबलयति, Vi. ii. 15. ; (2) प्रबलीकरोति ; (3) by adj. : v. Strong : v. Also confirmed. II. Intrans. : प्रबलीभवति.

STRENGTHENING (adj.) : (1) बल्य (f. ल्या); (2) बलवर्द्धन (f. नी) ; (3) बलप्रद (f. दा).

STRENUOUS : (1) सोत्साह (f. हा) : v. Zealous ; साग्रह (f. हा) : v. Persistent ; (3) प्रगल्भ (f. ल्भा) : v. Bold.

STRENUOUSLY : (1) सोत्साहम् ; (2) साग्रहम् ; (3) प्रगल्भम् : v. adj.

STRENUOUSNESS : (1) उत्साहः : v. Zeal ; (2) आग्रहः : v. Persistency.

STRESS : I. Pressure : भारः. II. Emphasis : गुरुत्वम्.

STRETCH (v.t.) : I. Lit. : (1) प्रसारयति (c. of, सृ), *s.ing the arms* : प्रसार्य हस्तौ, Mah. ; *to s. thread* : सूत्रं प्रसारयति, Mat. ; (2) लम्बयति (c. of लम्ब्=elongate), *who will stretch (his) hand to take it* : को लम्बयेदाहरणाय हस्तम् : v. Spread. II. Fig. : perh. प्रसारयति. III. विस्तारयति (c. of स्तृ), *s.ing the body* : अङ्गं विस्तार्य, Vi. v. 53.

STRETCH (v.i.) : प्रसरति : (सृ, c. 1.) : v. To spread.

STRETCH (subs.) : I. The act : प्रसारणम्. II. Extent : q.v. : प्रसरः. III. Effort : q.v. : यत्नः.

STRETCHER : I. Litter : शिबिका. II. In boats etc. : पिण्डिका.

STREW : किरति, वि-, प्र-, अव-, आ- (कॄ, c. 6.) : v. To scatter.

STRICT : perh. अशिथिल (f. ला) in every sense : v. Also severe, firm, nice.

STRICTLY : अशिथिलम्. (?) : v. Also severely, firmly, nicely.

STRICTNESS : अशैथिल्यम् (?) : v. Severity, firmness, nicety.

STRICTURE : I. Censure : q.v. : भर्त्सना. II. In medicine : *urethral s.* : मूत्रग्रन्थिः, Bha.

STRIDE : I. Subs. : विक्रमः : v. Step. II. Verb : क्रामति (क्रम्, c. 1.). : v. Also to advance, cross.

STRIFE : कलिः : v. Quarrel, dispute.

STRIKE (v.t.) : I. To hit. : (1) हन्ति, अभि-, उप-, आ-, परा-, समा-, वि-, (हन्, c. 2.), *s.ing him on the breast with the knee* : एनं वक्षस्याहत्य जानुना, V. p. v. 20. 65. ; *s. back* : प्रतिहन्ति, Ki. xviii. 1. ; *s.ing the ball* : कन्दुकं समाहत्य, D. vi. (not of musical instruments) ; (2) प्रहरति, सं- (हृ, c. 1.), *struck him on the breast with a knife* : छुरिकयोरसि प्राहार्षम्, D. ii. ; (3) ताडयति, अभि-, (तड्, c. 10.), "श्रोतुर्वितन्त्रीरिव ताड्यमानाः Ku. i. 45. II. Of clocks etc. : *it s.s one* : *एको वाद्यते. III. To stamp, coin (money) : टङ्कयति (टङ्क्, c. 10.). IV. Of plants : *s.ing root deep* : स्थिरबद्धमूलः (ला, लं). V. To lower, let down, as of sail : पातयति, अव-, (c. of पत्). VI. To affect, impress strongly : (1) उपहन्ति ; (2) अभि-प्लावयति, सं- वि- (c. of प्लु), *struck with fear* : भयविप्लुतम्, Ki. xiii. 24. VII. To afflict : *to s. blind* : अन्धीकरोति ; *to be struck dumb* : मूकीभवति, etc. VIII. To produce : q.v. : जनयति (जन्, c. 10.). Ph. : *to s. sail i.e.* to stop : q.v. ; *to s. account i.e.* to balance : q.v. ; *to s. ground* : भूमौ लगति ; *it s.s me* : इदं मे प्रतिभाति.

STRIKE : (v.i.) : I. Lit. : v. (v.t.l.) ; *s. against*: प्रतिहन्ति. II. To be stranded : भूमौ etc. लगति (लग्, c. 1.). III. To quit work : perh. संहताः कर्म परित्यजन्ति. IV. To lower flag : q.v.

STRIKE DOWN (v.) : पातयति, अव- (c. of पत्) : v. To fall.

STRIKE FOR : प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.) : v. To set out.

STRIKE IN : I. To come in : समुपगच्छति (गम्, c. 1.). II. To interrupt : q.v. : v. Also to strike (III). III. With *with* : v. To side.

STRIKE OFF : I. To erase, deduct : q.v. : शोधयति (c. of शुध्). II. To print : q.v. III. Cut off : q.v. : विघटयति (c. of घट्), Vi. iii. 49.

STRIKE OUT : I. As fire : निघृष्य *or* घट्टयित्वा जनयति (c. of जन्). II. To erase, obliterate : q.v. : लुम्पति (लुप्, c. 6.). III. To contrive, invent : q.v. : कल्पयति (c. of कृप्). IV. To wander : q.v.

STRIKE THROUGH : भिनत्ति (भिद्, c. 7.). : v. To pierce, penetrate.

STRIKE UP : I. To strike : q.v. II. To begin : q.v. : प्रस्तौति (स्तु, c. 2.).

STRIKE (subs.) : I. Bushel : q.v. II. Combination : सम्भूय कर्मपरित्यागः.

STRIKER : (1) ताडयितृ (f. त्री) ; (2) आस्फालयितृ (f. त्री) (=harper).

STRIKING (adj.) : I. विचित्र (f. त्रा) : v. Wonderful ; *s. shade* : भूयिष्ठा छाया, U. vi.

STRIKINGLY : चित्रम् : v. Wonderfully.

STRING (v.) : I. Gen. : (1) ग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.), *strung the garland of speech* : वचःस्रजं जग्रन्थ, N. xiv. 13. ; *s. together* : संग्रथ्नाति, K. ; (2) गुम्फति (गुम्फ्, c. 1.), *another s.ing flowers* : अपरा सुमनसो गुम्फति, M. i. II. To furnish with s.s : (1) perh. तन्त्रयति (nomi.) ; (2) तन्त्रीभिः *or* गुणैराकलयति *or* बध्नाति (कल्, c. 10 *or* बन्ध्, c. 9.).

STRING (subs.) : I. In gen. : (1) गुणः, *bow-s.* : धनुर्गुणः, H. ; *constantly harping the s.s of the lyre* : अजस्रमास्फालितवल्लकीगुणः, Si. i. 9. ; *like clouds in autumn with s.s of lightning* : घनं घनान्ते तडितां गुणैरिव, Si. i. 7. ; (2) तन्त्रः (-न्त्री), *(a lute) with seven s.s* : सप्ततन्त्री ; *like a bad s.ed (lute)* : वितन्त्रीरिव, Ku. i. 45. ; (3) तन्तुः (= thread : q.v.), *with s.s of creepers* : वल्लीतन्तुभिः, Si. i. 45. ; (4) रज्जुः (=rope : q.v.). II. Human : शिरा, शिराभिरिव परिगतो व्रततिभिः, K. III. A series, succession : q.v. : ततिः.

STRINGENCY : कठोरता : v. Severity, strictness, hardness.

STRINGENT : कठोर (f. रा) : v. Severe, hard, strict.

STRINGENTLY : (1) कठोरम् : v. Hardly ; (2) दृढम् : v. Firmly.

STRINGY : I. Lit. : तन्तुमय (f. यी). II. Sticky : श्यान (f. ना).

STRIP (v.t.) : (1) by comp. with वि-, निर्-, *or* अप-, *to s. the clothes off* : विवस्त्रयति ; *to s. the bark off* : विवल्कयति ; *to s. the leaves off* : निष्पत्रयति, Mah. ; *a s.ped sword* : विकोषोऽसिः, Ki. xvii. 45. ; *s.ped of the bow* : विकार्मुक (f. का), Ki. xvii. 53. ; *s.ped off, of skin* : अपत्वच् (mfn.), D. vii. ; *s.ped of water* : अपपयस् (mfn.), Ki. v. 12. ; (2) हरति (हृ, c. 1. = to deprive of : q.v.).

STRIP (v.i.) : विवस्त्रीभवति : v. To undress.

STRIP (subs.) : खण्ड (mn.) : v. Piece.

STRIPE (subs.) : I. = Line : रे(ले)खा, *variegated with black, yellow, green and pink s.s.* : असितपीतहरितपाटलाभिर्लेखाभिः कल्माषित (f. ता), K. ; *s.s of striking the bow-string* : ज्याघातरेखे, R. vi. 55. II. Stroke : कशाघातः and sim. comp.s. ; *deserving s.* : कशार्ह (f. र्हा) *or* कश्य (f. श्या).

STRIPE (v.) : I. With lines : ले(रे)खाभिः कल्माषयति (nomi.). II. To lash : (1) कशाघातं करोति ; (2) कशया ताडयति (तड्, c. 10.).

STRIPLING : शिशुः : v. Child, youth.

STRIVE : I. To endeavour, attempt : q.v. : यतते, प्र- (यत्, c. 1.), *some s.s after success* : कश्चिद् यतति सिद्धये, G. vii. 3. II. With *against* : प्रतिकूलयति (nomi.) : v. To oppose (II). III. To vie : q.v. : स्पर्द्धते (स्पर्द्ध्, c. 1.).

STRIVING : I. Subs. : यत्नः : v. Attempt, endeavour. II. Adj. : यत्नवत् (f. ती) and sim. comp.s : v. Active.

STROKE (subs.) : I. Lit. : (1) आघातः ; (2) अभिघातः ; (3) आहतिः (rare), *s. of arm* : भुजाहतिः, Ki. xviii. 3. ; (4) क्षेपः (=throw : as of oars) ; (5) पातः (=fall : as of thunder). II. A line : रेखा : q.v. Ph. : *with a s. of the*

pen : *एकेनैव कलमेन. III. Sudden attack : q.v. : आवेशः. IV. Masterly effort : प्रयत्नः. Ph. : *s. of policy* : नीतिकौशलम् ; *upon the s. of ten* : दशघटिका वाद्यते (?) ; *to keep s.* (in rowing) यथातथं क्षिपति (?).

Stroke (v.) : (1) परामृशति (मृश्, c. 6.), *s.ing his body* : तदीयमङ्गं परामृशन्, R. iii. 68. ; (2) स्पृशति (स्पृश्, c. 6.=to touch).

Stroll (v.) : परिक्रामति *or* क्राम्यति (क्रम्, c. 1. and 4.), *tell the soldiers not to s. about on the skirts of the hermitage* : उच्यन्तां सैनिका न कैश्चिदाश्रमाभ्यर्णभूमयः परिक्राम्यन्तामिति, Vi. i.

Stroll (subs.) : परिक्रमः, -णम् : v. Also ramble, wandering.

Stroller : परिव्राजक (f. जिका) : v. Also rambler, wanderer.

Strong : I. In gen. : (1) बलवत् (f. ती), *being s.* : बलवानपि, Ki. ii. 37. ; *men are s. with money* : धनेन बलवान् लोकः, H. ; *s. thirst* : बलवती पिपासा, K. ; *by s.er fate* : बलीयसा विधिना, Ki. xiv. 63. ; (2) प्रबल (f. ला), *to destroy the s. enemy* : प्रणाशनाय प्रबलस्य विद्विषः, R. iii. 60. ; *s. pain* : प्रबला वेदना, K. ; (3) ऊर्जित (f. ता), *s. bow* : ऊर्जितं धनुः, R. xi. 64. ; *s. lustre* : ऊर्जितं तेजः, Ve. i. ; (*language*) *s. like the ruffled sea* : क्षुभितोदन्वदूर्जितम्, Ki. ii. 40. ; (4) ऊर्जस्वल (f. ला), *those s. horses and elephants* : ऊर्जस्वलं हस्तितुरङ्गमेतत्, B. iii. 55. ; (5) वीर्यवत् (f. ती) : v. Valiant, powerful ; (6) बलशालिन् (f. नी) and sim. comp.s. (physically). Ph. : *a naturally s. fortress* : प्रकृत्या सुरक्षितं दुर्गम्, Mah. iii. 15. 17. II. Able, competent : q.v. : क्षम (f. मा), *s. for his work* : आत्मकर्मक्षम (f. मा), R. i. 13. III. Firm, resolute : दृढ (f. ढा). IV. Sharp (as of smell) : q.v. : उग्र (f. ग्रा). V. Deep (as of colour) : q.v. : गाढ (f. ढा). VI. Undecayed : q.v. : अक्षीण (f. णा). VII.=numbering : q.v. : 1000 s. : सहस्रसंख्यक (f. का). *S.er*=superior : q.v. *To make s.* : बलं ददाति (दा, c. 3.=give or वर्द्धयति, c. of वृध्=increase).

Strong-bodied, strong-built : (1) मांसल (f. ला) ; (2) व्यायत (f. ती) ; (3) वज्रसंहनन (f. ना) ; etc.

Stronghold : कोटः : v. Fort.

Strongly : (1) बलवत् : v. Forcibly ; (2) दृढम् : v. Firmly.

Strong-minded : (1) ऊर्जितमनस् (mfn.) ; (2) बृहन्मनस् (mfn.) ; etc.

Strong-smelling : (1) उग्रगन्धि (mfn.) ; (2) तीक्ष्णगन्ध (f. न्धा) ; and sim. comp.s.

Strop : perh. चर्मठ (mn. : comp. चामठी) : v. Also strap.

Structure : I. Organization : संस्थानम्. II Building : q.v. : भवनम्.

Structural : expr. by comp.

Struggle : I. To exert : q.v. : यत्नं करोति. II. To contend : (1) अन्योन्यं ताडयति (=to strike one another) ; (2) युध्यते (युध्, c. 4. =to fight).

Struggle (subs.) : I. Contest : (1) युद्धम् (=fighting) ; (2) विवादः (=quarrel). II. Great effort : (1) प्रयासः ; (2) better by circumlo.

Strumpet : (1) बन्धकी ; (2) पुंश्चली : v. Prostitute.

Strut : I. Verb : साटोपं चलति (चल्, c. 1.), *s. up and down* : साटोपं परिक्रामति (क्रम्, c. 1.). II. Subs : साटोपगतिः and sim. comp.s.

Stubble : नालः, -ली : v. Straw, stump.

Stubborn : (1) दुर्दान्त (f. न्ता) ; (2) प्रतीप (f. पा) : v. Refractory, obstinate.

Stubbornly : (1) निर्बन्धेन (=obstinately) ; (2) निरवग्रहम्.

Stubbornness : (1) दुर्दान्तता ; (2) निरवग्रहता : v. Obstinacy.

Stucco : सुधा, -लेपः : v. Plaster.

Stud (subs.) : (1) a button : गण्डः ; (2) horses : q.v. : अश्वाः, अश्वीयम्, etc. ; (3) their place : अश्वशाला and sim. comp.s., *s. bred* : perh. आजानेयः.

Stud (v.) : *s.ded with stars* : तारकित (f. ता) ; *s.ded with jewels* : रत्नखचित (f. ता) : v. To set.

Student : (1) अध्येतृ (f. त्री) ; (2) छात्र (f. त्री : v. Pupil) ; (3) by verb.

Studied (adj.) : I. Premeditated : q.v. : सुनिश्चित (f. ता). II. Learned : q.v. : अधीतिन् (f. नी).

Studio : कर्मशाला and sim. comp.s.

Studious : I. Given to study : (1) अध्ययनशील (f. ला) ; (2) अध्ययनपरायण (f. णा) ; etc. II. Eager, diligent : q.v. : उत्सुक (f. का).

Studiously : I. Lit. : expr. by circumlo. II. Zealously : q.v. : साग्रहम्.

Study (v.) : I. To learn, read : q.v. : (1) अधीते (इ, c. 2.), *he s.ed this with me* : एतन्मत्तः सोऽधिजगे, M. i. 59. ; *one who has s.ied all Śāstras* : अधीतसर्वशास्त्र (f. स्त्रा), K. ; *one who has s.ied the four Vedas* : अधीती चतुर्ष्वाम्नायेषु, D. v. ; (2) अधिगच्छति (गम्, c. 1.=acquire : q.v.). II. To practise, learn by rote : q.v. : अभ्यस्यति (अस् , c. 4.), *do you s. archery* : कच्चिदभ्यस्यते धनुर्वेदस्य सूत्रम्, Mah. ii. 5. 121.

Study (subs.) : (1) अध्ययः, -नम्, *s. of the Vedas* : वेदाध्ययनम्, H. ; (2) आगमः (rare), R. i. 15. ; (3) शिक्षा (=learning) ; (4) अभ्यासः (close s.), वेदाभ्यासजडः, V. i. 9. II. Room for s. : अध्ययनशाला and sim. comp.s. III. Meditation, consideration : q.v. : चर्चा.

Stuff (subs.) : I. Thing, material : q.v. : वस्तु (n.). II. Cloth : q.v. : पटः. III. Household goods : गृहसामग्री. IV. Nonsense, trash : q.v.

Stuff (v.) : I. To fill up : q.v. : पूरयति (पूर्, c. 10.), *s.ing the belly* : उदरपूरम्. II. To crowd : p.v. III. To fill the belly : उदरं पूरयति.

Stuffing (subs.) : i.e. seasoning : उपस्करः.

Stultify : (1) मिथ्याकरोति : v. To falsify ; (2) मोघीकरोति : v. To frustrate.

Stumble : I. Intrans. : स्खलति, प्र-, (स्खल्, c. 1.), *strike (a horse) on the loins if it s.s* : जघने स्खलितं हन्यात्, M.n. on Si. v. 10. II. Trans : स्खलयति, प्र- (c. of स्खल्).

Stumble (subs.) : (1) स्खलनम् ; (2) स्खलितम्.

Stumbling-block : *it is a s. to many* : अत्र बहवः स्खलन्ति.

Stump : कन्द (mn.), *was formerly reduced like a tree to a s.* : तरुरिव विहितः कृत्यकन्दः पुराभूत्, Vi, ii. 16. N.B. स्थाणुः=a tree with branches cut off.

Stun (v.) : *to be s.ned* : (1) मुह्यति (मुह्, c. 4.), *others were s.ned* : मुमुहुः, Ku. ; (2) मूर्च्छति (मूर्च्छ्, c. 1.), *he was s.ned by it* : तेनामूर्च्छदिवसौ हतः, B. xv. 55. ; (3) by subs., *the people were s.ned by the noise* : निःस्वनेन मूर्च्छामागज्जनस्य, K.

Stunt : वृद्धिं रुणद्धि (रुध्, c. 7.) *or* स्तम्भयति (c. of स्तम्भ्) : v. To check.

Stupefaction : v. Stupor.

Stupefy : (1) जडयति (nomi.), *s.ies the mind* : अन्तर्जडयति, Ma. i. 31. ; *make even masters of speech dumb (i.e. s. them)*: वागीशानपि मूकान् कुर्वते (जडयन्तीत्यर्थः), M.n. on Si. ii. 25. ; (2) जडीकरोति, *s.ied by the sight of Shiva* : जडीकृतस्त्र्यम्बकवीक्षणेन, R. ii. 42. ; (3) निष्पन्दीकरोति, M.n.

Stupendous : (1) विशाल (f. ला) : v. Large ; (2) विस्मयकर (f. री) : v. Wonderful.

Stupendousness : (1) विशालता : v. Largeness ; (2) विस्मयकरत्वम् : v. Wonderfulness.

Stupid : I. Of persons etc. : (1) मूढ (f. ढा) : v. Foolish ; (2) मन्द (f. न्दा) : v. Slow ; (3) जड (f. डा), *very s.* : अतिजडः, Si. xv. 21. II. Bad : q.v. Ph. : *s. mistake* : गरीयान् भ्रमः.

Stupidity : (1) मूर्खता : v. Foolishness ; (2) जाड्यम्, *who completely removes s.* : निःशेषजाड्यापहा ; *to overcome s.* : जडतां जयति, Bha.

Stupidly : (1) जाड्येन *or* जाड्यात् ; (2) मौढ्येन ; (3) मूर्खतया.

Stupor : (1) जाड्यम् ; (2) जडता ; (3) जडत्वम् ; (4) जडिमन् (m.) : *to cause s.* : जाड्यं जनयति ; *internal s.* : अन्तर्जडिमा, Gi. vi. 10.

Sturdiness : (1) ऊर्जस्वलत्वम् : v. Strength ; (2) कठोरता : v. Hardness.

Sturdy : I. Stout, hard : q.v. II. Violent : q.v.

Sturgeon : मत्स्यविशेषः.

Stutter : v. Stammer. *S.er* : v. Stammerer.

Sty : I. For pigs : शूकरशाला. II. A tumour : अञ्जनम् -नी- (निका), Bha.

Style (subs.) : I. Method, kind : रीतिः, *the*

Gauḍa s. : गौडी रीतिः, Kav. II. A pencil : लेखनी.

STYLE (v.) : वदति (वद्, c. 1.) : v. To call, name. *S.d* : expr. by comps. : v. Name, term.

STYLISH : शोभन (f. ना) : v. Elegant, fashionable.

STYPTIC : रक्तरोधिन् (f. नी), and sim. comp.s.

STYX : a river : वैतरणी.

SUAVITY : (1) मनोज्ञता : v. Pleasantness ; (2) माधुर्यम् : v. SWEETNESS.

SUBALTERN (subs.) : अनुचरः (?) : v. Attendant.

SUBDIVIDE : प्रविभजति (भज्, c. 1.) : v. To divide.

SUBDIVISION : (1) प्रविभागः, R. xvi. 2. : v. Division, branch.

SUBDUE : I. Lit. : (1) वशीकरोति : v. To subjugate ; (2) विजयते (जि, c. 1.) : v. To conquer. II. To control, restrain : q.v. : नियच्छति (यम्, c. 1.).

SUBJACENT : अधःस्थ (f. स्था), and sim. comp.s.

SUBJECT (subs.) : I. As opposed to sovereign : (1) प्रजा, *quieting s.s like (his) own children* : प्रजाः प्रजाः स्वा इव सान्त्वयित्वा, Sa. v. ; (2) प्रकृतिः (rare) *everyone among his s.s* : सर्वः प्रकृतिषु, R. viii. 3. II. Philo. : विषयिन् (m.), *of s. and object* : विषयविषयिणोः, S. III. A matter of theme : q.v. : विषयः. IV. In gram : (1) कर्तृ (m. when nomi.) : (2) उद्देश्य (f. श्या as distinguished from विधेय=predicate). V. Hero of a piece : नायकः (f. यिका).

SUBJECT (adj.) : (1) वशवर्तिन् (f. नी) and sim. comp.s, *he conquered kings and made them s.* : स विजित्य महीपालांश्चकार वशवर्तिनः. Mah. i. 71. 129. ; (2) वश (f. शा), *made the country s.* : देशं वशं चक्रे, Mah. ii. 30. 4. ; *everybody is s. to death* : सर्वः कालवशं याति, Mah. xii. 152. 43. (सर्वेण खलु मर्तव्यम्, 12. : v. Must) : v. Also dependant, depend, possess.

SUBJECT (v.) : I. To subjugate : q.v. : वशीकरोति. II. To expose, make liable : expr. by circumlo., *cowardice s.s people in danger* : विपदोऽभिभवन्त्यविक्रमम्, Ki. ii. 14. ; *foolish men s. themselves to passion* : मूढो मदनेनायास्यते, K. ; *God, without any effort, s.s men to ridicule* : अयत्नेनैव खलूपहासास्पदतामीश्वरो नयति, K. : v. Also to attack, possess.

SUBJECTION : I. The act : (1) by verb ; (2) वशीकरणम् (=subjugation). II. The state : (1) वश्यता, *my s. and your holding me under s.* : वशित्वं वो वश्यता च मम, Vi. v. ; (2) वशम् (with a verb), *bringing Karṇa under s.* : कर्णं वशे कृत्वा, Mah. ii. 30. 20. ; *when a son is under s.* : अस्ति पुत्रो वशे यस्य, J. ; *then they will come under my s.* : वशमेष्यन्ति मे तदा, H. i.

SUBJECTIVE, -LY : expr. by circumlo. : v. Subject, self.

SUBJECTIVITY : विषयिनिष्ठता ; better by circumlo.

SUBJOIN : निम्ने लिखति (लिख्, c. 6.) : v. Also to add.

SUBJUGATE ; (1) वशीकरोति, *what quarters have not been s.d* : का दिशो न वशीकृताः, K. ; (2) वशीकरोति ; (3) वशं नयति (नी, c. 1.).

SUBJUGATION : (1) वशीकरणम् ; (2) by verb.

SUBJUNCTIVE : आशंसावाचक (f. चिका).

SUBLIMATE : of mercury : रसकर्पूरः.

SUBLIME : तुङ्ग (f. ङ्गा), Si. ii. 39. : v. High, lofty.

SUBLIMELY : (1) तुङ्गम् *or* उत्- ; (2) expr. by comp. or circumlo.

SUBLIMITY : तुङ्गता(त्वम्), K. ii. 60. : v. Loftiness, elevation.

SUBLUNARY : ऐहिक (f. की).

SUBMARINE : सामुद्रिक (f. की) : v. Marine.

SUBMERGE : प्लावयति (c. of प्लु.) : v. To plunge.

SUBMERSION : प्लावनम् : Also immersion.

SUBMISSION : I. Subjection, obedience : q.v.: (1) प्रणतिः (=bowing) ; (2) अनुवृत्तिः (=following). II. Resignation, yielding : expr. by verb.

SUBMISSIVE : (1) प्रणतिप्रवण (f. णा), Ki. ii. 44. ; (2) वश्य (f. श्या), *and a wife not s.* : स्त्री चावशा, H. ii. 182. : v. Subject ; (3) वचनकर (f. री) : v. Obedient.

SUBMISSIVELY : (1) प्रणिपत्य (=bowing) ; (2) by adj.

SUBMIT : I. To yield : q.v. : (1) वशं गच्छति ; (2) प्रणमति (नम्, c. 1. = to bow), *do not always s. to Duryodhana* : न प्रणमन्ति सदा सुयोधनम्, Ki. ii. 44. : v. Also to obey. II. To refer : q.v. : उपच्छन्दयति (छन्द्, c. 10.).

SUBORDINATE (adj., subs.) : (1) अधीन (f. ना = dependant : q.v.) ; (2) अवस्तन (f. नी = lower) ; (3) अप्रधान (f. ना = not chief).

SUBORDINATE (v.) : (1) वशं नयति (नी, c. 1. = subject) ; (2) संयच्छति (यम्, c. 1. = restrain, with ins.).

SUBORDINATION : I. Subjection : q.v. : वश्यता. II. Inferiority : q.v. : अप्रधानता.

SUBORN : *to s. witness* : कौटसाक्ष्यं करोति *or* दापयति (c. of दा).

SUBPŒNA : I. Subs. : आह्वानपत्रम्. II. Verb : आह्वयति (ह्वे, c. 1.).

SUBSCRIBE (v.) : I. Lit. : निम्ने नाम लिखति (लिख्, c. 6.) *or* निवेशयति (c. of विश्). II. Promise to pay or take : दातुं ग्रहीतुं वा प्रतिजानीते (ज्ञा, c. 9.). III. To assent : स्वीकरोति (with acc.).

SUBSCRIBER : I. Lit. : expr. by the verb. : II. As of paper : ग्राहक (f. हिका).

SUBSCRIPTION : I. Act : expr. by verb. : v. Also signature. II. Sum subscribed : perh. छन्दः (com. चाँदा).

SUBSEQUENT : (1) पश्चात् in comp. ; (2) पश्चिम (f. मा : rare) ; (3) by adverb.

SUBSEQUENTLY : (1) पश्चात् : v. Afterwards ; (2) इत ऊर्ध्वम् ; (3) उपरिष्टात् : v. Hereafter.

SUBSERVE : अनुकूलयति : v. To promote, assist, serve.

SUBSERVIENCE (y) : निघ्नता : v. Dependence, subjection.

SUBSERVIENT : निघ्न (f. घ्ना) : v. Dependent, useful.

SUBSIDE : I. To settle : q.v. II. To cease : q.v. : शाम्यति, प्र- (शम्, c. 4.), *when the wind s.d* : वाते शमतां गते, Mah. iii. 143. 22.

SUBSIDENCE (y.) : expr. by verb : v. To subside, settle.

SUBSIDIARY : (1) सहकारिन् (f. णी) : v. Auxiliary, assistant ; (2) अनुकूल (f. ला) : v. Favourable.

SUBSIDY : (1) साहाय्यम् : v. Assistance ; (2) करः : v. Tribute.

SUBSIST : I. To exist : q.v. II. To live, be maintained : q.v. : जीवति, उप- (जीव्, c. 1.).

SUBSISTENCE : I. Existence : q.v. : अवस्थितिः. II. Livelihood, maintenance : q.v. : जीवनम्, *to give s.* : जीवनं ददाति ; Da. 129.

SUBSTANCE : I. Essence : q.v. : सारः. II. Thing : q.v. : वस्तु (n.). III. In phil. : (1) द्रव्यम् ; (2) पदार्थः, Par. ; (3) धर्मिन् (m. : rare), S. IV. Form, matter : q.v. : मूर्तिः. V. Property, goods : q.v. : सम्पत्तिः.

SUBSTANTIAL : I. Lit. : (1) वास्तव (f. वी) ; वास्तविक (f. की) : v. Real, material, corporeal. II. Fig. : (1) सारवत् (f. ती) ; (2) ससार (f. रा) : v. Valid, rich, strong.

SUBSTANTIALITY : I. Lit. : (1) वास्तवम्, S. p. b. ii. 5. ; (2) वास्तवत्वम् ; (3) वास्तविकत्वम्. II. Fig. : (1) सारवत्ता ; (2) ससारता.

SUBSTANTIALLY : I. Lit. : (1) वास्तवम् ; (2) वस्तुतः. II. Fig. : v. Richly, thoroughly.

SUBSTANTIATE : प्रमाणयति (nomi.) : v. To establish, verify.

SUBSTANTIVE : I. Subs. : (1) सत्त्वम्, H.c. ; (2) विशेष्यम्, A. II. Solid, firm : q.v. :

SUBSTITUTE (subs.) : I. Of men : (1) प्रतिनिधिः : v. Agent ; प्रतिहस्त, -कः, *there can be no s.s in procreating children* : पुत्रस्योत्पादने न सन्ति प्रतिहस्तकाः, H. ii. 33. II. In gen. : (1) expr. by verb or circumlo. ; (2) स्थानीय (f. या = occupying the place of), देवं पितृमातृस्थानीयमागतोऽस्मि, D. v.

SUBSTITUTE (v.) : (1) परिवर्तयति (c. of वृत्) : v. To change, exchange ; (2) स्थाने निवेशयति (c. of विश् = to put : q.v.), *s.d Sugriva for him* : तत्पदे सुग्रीवं संन्यवेशयत्, R. xii. 58. ; *Ādesha is one word s.d for another* : आदेशो नाम शब्दान्तरस्य स्थाने विधीयमानं शब्दान्तरम्, M. n.

SUBSTITUTION : (1) परिवर्तनम् (=changing) ; (2) by verb, *like the s. of changes for roots* : धातोः स्थान इवादेशम्, R. xii. 58.

Subterfuge : छद्म : v. Artifice, pretext.

Subterranean : (1) भौम (f. मी) ; (2) भूमि- in. comp., *s. house* : भूमिगृहम्, D. iv. ; (3) अन्तर्भौम (f. मी).

Subtle : I. Fine, deep : q.v. : सूक्ष्म (f. क्ष्मा). II. Cunning, artful : q.v. : चतुर (f. रा).

Subtlety : I. Fineness, deepness : q.v. : सूक्ष्मता. II. Artfulness : q.v. : चतुरता.

Subtly : I. Finely, deeply : q.v. : सूक्ष्मम्. II. Artfully : q.v. : चतुरम्.

Subtract : (1) वियोजयति (युज्, c. 10.), *by s. ing* : वियोजिते, Li. ; (2) व्यवकलयति.

Subtraction : (1) व्यवकलितम्, *addition and s.* : सङ्कलितव्यवकलिते, Li. ; (2) व्यवकलनम्, Vij. ; (3) वियोगः *or* वियोजनम्, Li.

Suburb : (1) परिसरः, *in the s.s of the city* : पुरीपरिसरेषु, B. r. vi. 3. 4. ; (2) उपशल्यम्, *in s.s* : उपशल्ये, R. xvi. 37 ; नगरोपकण्ठे, R. v. 61.

Suburban : शाखानगर- in comps.

Subversion : (1) उन्मूलनम् ; (2) विध्वंसः : v. Destruction.

Subversive : expr. by verb.

Subvert : (1) उन्मूलयति : v. Irradicate ; (2) ध्वंसयति (c. of ध्वंस्) : v. To destroy ; (3) खण्डयति (खण्ड्, c. 10.). : v. To break.

Succeed (v.i.) : (1) सिध्यति, सं- (सिध्, c. 4.), *if one does not s. after striving there is no fault* : यत्ने कृते यदि न सिध्यति कोऽत्र दोषः, H. i. 31. *well-planned actions s.* : सिध्यन्ति कार्याणि सुमन्त्रितानि, B. xii. 14. ; (2) निष्पद्यते (पद्, c. 4.=to be accomplished : q.v.), *I have not s.ed in the princely work I started* : राजधर्मः प्रवर्तितो न निष्पन्नः, K. ; (3) साधयति (c. of सिध्=to accomplish : of men : with acc.), *go and s. in your wish* : अपि साधय साधयेप्सितम्, N. ii. 62. ; *you can go everywhere and succeed (in everything)* : त्वं सर्वतोगामि च साधकञ्च, Ku. iii. 12.

Succeed (v.t.) : *s.ing his father (to the sovereignty) of northern Koshala* : पितुरनन्तरमुत्तरकोशलान् समधिगम्य, R. ix. 1. ; *the child born of me s. you* : मयि जायेत यः पुत्रः स भवेत्त्वदनन्तरः, Mah. i. 70. 75. ; *shower s.ing thunder* : गर्जितानन्तरा वृष्टिः, Ku. ii. 53. : v. After, to get, to come, to follow.

Succeeding (adj.) : (1) पर (f. रा=next : q.v.) ; (2) आगामिन् (f. नी=coming).

Success : (1) सिद्धिः, सं-, *s. comes to those who persevere* : अभियोगभाजामकूपैति सिद्धिः, Ki. iii. 40. ; (2) कृतार्थता *or* चरितार्थता (=satisfaction after accomplishment of an object), *surely the general had greater s.* : कृतार्थता नन्वधिका चमूपतेः, Ki. xiv. 17. ; (3) साफल्यम् (=fruitfulness), *showing s.* : साफल्यं कृत्वा, Ki. xvi. 49.

Successful : I. Of persons : (1) सिद्धार्थ (f. र्था), *for those who patiently tried do not return without being s.* : असिद्धार्था निवर्तन्ते न हि धीराः कृतोद्यमाः, K. s. xxvi. 114. ; (2) कृतिन् (f. नी), *you cannot consider yourself s. without conquering Raghu* : न खल्वनिर्जित्य रघुं कृती भवान्, R. iii. 51. ; (3) कृतकृत्य (f. त्या=2). II. Of things : (1) सिद्ध (f. द्धा), *our attempt has been s.* : सिद्धं नः समीहितम्, H. ; (2) सिद्धिमत् (f. ती), N. ; (3) सिद्धिशक्तिक (f. का), Com. ; (4) सफल (f. ला=fruitful : q.v.).

Successfully : expr. by adj. or circumlo.

Succession : I. The act : expr. by verb : v. To succeed (v.t.) II. Sequence : q.v. : आनन्तर्यम्. III. Right to succeed : (1) उत्तराधिकारः *or* -रिता, -त्वम् ; (2) by verb. IV. Series, order : q.v. : परम्परा.

Successive : (1) क्रमबद्ध (f. द्धा) ; (2) क्रमिक *or* आनु- (f. की).

Successively : (1) क्रमेण, क्रमतः *or* क्रमशः ; (2) अनुक्रमम्, *or* -शः ; (3) अनेकशः (=repeatedly : q.v.).

Successor : (1) अनन्तर (f. रा) ; (2) उत्तराधिकारिन् (f. णी=heir) ; (3) प्रत्यनन्तर (f. रा), M. viii. 185.

Succinct : (1) संक्षिप्त (f. प्ता) : v. Concise ; (2) विशद (f. दा) : v. Clear.

Succinctly : (1) संक्षिप्तम्, : v. Concisely ; (2) विशदम् : v. Clearly.

Succory : a plant : कासनी (Williams).

Succour : I. Subs. : साहाय्यम् : v. Help, II, Verb : expr. by subs.

SUCCULENCE : सरसता : v. Also juice.
SUCCULENT : सरस (f. सा) : v. Also juice.
SUCCUMB : न अत्येति (इ, c. 2.), *s.ed under the disease* : गदं नात्यगात्, R. xix. 53. : v. To pass.
SUCH : (1) तादृशः (शी, शं) *or* तादृश् (mfn.). (=of that kind), *s. Kurus* : तादृशाः कुरवः, Mah. iv. 68. 37. ; *there was s. a sage* : आसीत्तादृशो मुनिः, D. ii. ; (2) ईदृशः (शी, शं) *or* ईदृश् (mfn.). (=of this kind), *in s. fire of litigation* : ईदृशे व्यवहाराग्नौ, Mr. ix. 39. ; *a speaker who is not of s. a mind* : यो वक्ता नेदृगाशयः, Ki. xi. 41. ; (3) एतादृशः (शी, शं) *or* एतादृश् (mfn.=2.) ; (4) एवंविध, (धा, धं=2.), *s. personages* : एवंविधा मूर्तयः, K. ; (5) तथाविधः (धा, धं=1.), *s. love and s. a husband* : तथाविधं प्रेम पतिश्च तादृशः, Ku. v. 2. ; *s. and s.* : अमुकः (का, कं) ; *in s. and s. a time, in s. and s. a place* : अमुकस्मिन् काले अमुकस्मिन् देशे, He. *S. as myself* : मादृशः (शी, शं), मादृश् (mfn.), *or* मद्विधः (धा, धं), N. iii. 71. *S. as yourself* : त्वादृशः (शी, शं), त्वादृश् (mfn.), भवादृशः (शी, शं) etc., Ki. i. 43.
SUCK (v.) : I. As children : स्तनम् *or* स्तन्यं पिबति (पा, c. 1.) *or* धयति (धे, c. 1.). *thirst for s.-ing* : स्तन्यपाने पिपासा, J. II. In gen. : (1) चूषति *or* चोषति (चुष्, c. 1.), *and with various (dishes) for s.ing* : चोष्यैश्च विविधैः, Mah. ii. 4. 3. ; (2) पिबति, (=drink), *which s.s by the root (tree)* : पादपः.
SUCKER : (1) चोषक (f. षिका) ; (2) चूषयितृ (f. त्री) ; (3) by verb.
SUCK, SUCKING (subs.) : *for s.* : चूषणार्थम्, Sr. vii. : v. Suction. *To give s.* : v. Suckle.
SUCKLE : स्तनम् *or* स्तन्यं ददाति *or* पाययति (दा, c. 3. *or* c. of पा), Sr. ; *s.d. by jar-water* : घटस्तनप्रस्रवणैर्व्यवर्द्धयत्, Ku. v. 14.
SUCKLING : I. The act : स्तन्यदानम्. II. A child : (1) स्तन्यप (f. पा), Sr. ; (2) स्तनन्धय (f. यी) ; (3) स्तनपायिन् (f. नी) ; etc.
SUCTION : (1) चोषः ; (2) चू(चो)षणम् ; (3) पानम्, *s. of breast* : स्तनपानम्.
SUDDEN : (1) आकस्मिक (f. की), *s. noise* : आकस्मिकः स्वनः, N. iii. 1. ; (2) by adv.
SUDDENLY : (1) अकस्मात् ; (2) सहसा, *Rama s. became filled with tears* : बभूव रामः सहसा सबाष्पः, R. xiv. 84. ; (3) द्राक् (=instantly : q.v.).
SUDDENNESS : आकस्मिकत्वम्, -ता.
SUDORIFIC : (1) स्वेदन (f. नी), प्र- ; (2) स्वेदजनन (f. नी) ; etc.
SUDS : *सावनजलम्. and sim. comp.s.
SUE : I. To entreat : q.v. : छन्दयति (छन्द्, c. 10.). II. To prosecute, inform : q.v. : अभियुंक्ते *or* -योजयति (युज्, c. 7. and 10.).
SUET : (1) वसा ; (2) मेदः.
SUFFER (v.t.) : I. To feel : q.v. : अनुभवति. II. To bear : q.v. : सहते (सह्, c. 1.). III. Undergo : q.v. : याति, (या, c. 2.). IV. To allow, permit : q.v. : अनुजानाति.
SUFFER (v.i.) : (1) क्लिश्यते (क्लिश्, c. 4.) ; (2) सीदति (सद्, c. 1.), Ki. xiii. 60.
SUFFERABLE : (1) सह्य (f. ह्या) ; (2) सहनीय (f. या) ; (3) सोढव्य (f. व्या).
SUFFERANCE, SUFFERING : I. Endurance : q.v. : सहनम्. II. Pain, distress : q.v. : क्लेशः.
SUFFERED : (1) क्लिष्ट (f. ष्टा), *s. from disease* : रोगक्लिष्टः ; (2) दुःखभागिन् (f. नी=miserable).
SUFFICE : expr. by adj. : v. Sufficient.
SUFFICIENCY : (1) पर्याप्तिः ; (2) पर्याप्तता, -त्वम् : v. Sufficient.
SUFFICIENT : (1) पर्याप्त (f. प्ता), *s. for maintenance of servants* : पर्याप्तं भृत्यवृत्तये, M. xi. 7. : v. Enough ; (2) यथेष्ट (f. ष्टा) *or* यथेच्छ (f. च्छा) (=as much as desired) ; (3) प्रचुर (f. रा= abundant).
SUFFICIENTLY : (1) पर्याप्तम् ; (2) प्रचुरम् (=abundantly).
SUFFOCATE : (1) श्वासं रुणद्धि, अव- (रुध्, c. 7. : with gen.) ; (2) श्वासरोधं करोति (with gen.).
SUFFOCATION : (1) श्वासरोधः ; (2) श्वासावरोधः, etc.
SUFFRAGAN : धर्मनायकः : v. Bishop.
SUFFRAGE : सम्मतिः (?) : v. Vote.
SUFFUSE : परिप्लवते, उप- (प्लु, c. 1.), *s.d with tears* : अश्रुपरिप्लुत (f. ता) ; *s.d with blushes* : व्रीडापरिगत (f. ता).
SUFFUSION : परिप्लवः *or* -प्लुतिः : v. Also to pervade.

Sugar (subs.) : (1) शर्करा, *a doll made of s.* : शार्करी पुत्रिका, N. xvi. 163. ; (2) सिता, *s.ed* : ससित (f. ता), Bha.

Sugar (v.) : I. Lit. : expr. by subs. II. To flatter : q.v. : *"s.ed word"* : मधुमयं वाक्यम्.

Sugar-candy : (1) सिताखण्ड: ; (2) खण्डमोदक: ; (3) माक्षिकशर्करा (?).

Sugar-cane : इक्षु: *"plant s."* : बाल इक्षु: ; *ripe s. juice* : पक्वेक्षुरस: ; *scorched s.* : पौण्ड्र:, -क: ; *red s.* : कोषकार: ; *bamboo s.* : वंशक: ; *juicy s.* : कान्तार:, -क: ; etc., Bha.

Suggest : (1) सूचयति (सूच्, c. 10.) : v. To indicate, intimate ; (2) लक्षयति (लक्ष्, c. 10.) : v. To show.

Suggestion : (1) सूचना (=indication) ; (2) इङ्गितम् (=hint) ; (3) प्रोत्साह: (=instigation) ; (4) by verb.

Suggestive : (1) सूचक (f. चिका=indicative) ; (2) by verb.

Suicidal : (1) expr. by comp. ; (2) आत्मघातिन् (f. नी).

Suicide : I. The act : आत्महत्या and sim. comp.s. *To commit s.* : प्राणान् उत्सृजति (सृज्, c. 6.=to quit life) and sim. expr.s., *I will commit. s. by hanging* : रज्ज्वात्मानमुल्लम्बयामि, K., उद्बध्यात्मानं व्यापादयिष्यामि, Na. ii. II. The person : (1) आत्मघातिन् (f. नी) ; (2) आत्महन् (mfn.) ; etc.

Suit (v.t.) : युनक्ति *or* युंक्ते, उप- (युज्, c. 7.), *do not s. a poor husband* : न गतश्रीकं भर्तारमुपयुञ्जीत, Mah. iii. 286. 18. ; *what is s.ed to any one* : यद् येन युज्यते, H.

Suit (v.i.) : I. To fit, become : q.v. : युज्यते, उप- (pass. of युज्). II. To agree : q.v.

Suit (subs.) : I. Law-suit : q.v. : कार्यम्. II. Solicitation : q.v. : प्रणय:, Ki. xiii. 60. III. III. Of clothes : (1) युगलम् ; (2) युग्मम्. IV. Set : q.v.

Suitable : उपयुक्त (f. क्ता) : v. Proper, fit.

Suitableness : उपयुक्तता : v. Propriety, fitness.

Suitably : I. Appropriately : (1) यथोचितम् ; (2) यथायोग्यम् ; (3) समुचितम्. II. Accordingly : q.v. : अनुसारेण.

Suite : I. Retinue : q.v. : परिच्छद:. II. Of rooms, etc. : perh. समष्टि:.

Suitor : I. Solicitor : q.v. : प्रार्थयितृ (f. त्री). II. A plaintiff : q.v. : अर्थिन् (f. नी).

Sulkily, sullenly : रूक्षम् (=roughly, harshly : q.v.).

Sulkiness, sullenness : रौक्ष्यम् (=harshness, roughness).

Sulky, sullen : रु(रू)क्ष (f. क्षा=harsh, rough : q.v.).

Sully : कलङ्कयति (nomi.) : v. To pollute, stain.

Sulphate : (1) *of copper* : तुत्थम् ; (2) *red s. of iron* : काशी(सी)शम् ; (3) *green s. of iron.* : धातुशेखर:.

Sulphur : (1) गन्धक:, "चतुर्धा गन्धक: प्रोक्तो रक्त: पीत: सितोऽसित:", Bha. ; (2) गन्धाश्मन् (m.) and sim. comp.s.

Sulphura(e)ted : गन्धकसंपृक्त (f. क्ता) and sim. comp.s (?).

Sulphuret : (1) of iron : ताप्य (mn.) : (2) of mercury : कज्जली.

Sulphureous : गन्धकगर्भ (f. र्भा), गन्धकसंपृक्त (f. क्ता), and sim. comp.s.

Sulphuric acid : *गन्धकाम्ल: ; तुत्थाम्ल:.

Sultan, -na : अधिराज: (f. ज्ञी) : v. Emperor.

Sultriness : (1) प्रवृद्धताप: ; (2) अत्युष्णता ; (3) तापवृद्धि: ; etc.

Sultry : प्रवृद्धताप (f. पा), *days were very s.* : प्रवृद्धतापो दिवसोऽतिमात्रम्, R. xvi. 45. : v. Hot.

Sum (subs.) : I. Aggregate : (1) योग: (=addition), *whose s. is hundred and one* : ययोर्योगं शतं सैकम्, Li. 27. ; (2) मानम्, प्रमाणम् (=total number), *tell me the s. of his things* : तस्य द्रव्यप्रमाणं वद, Li. 25. ; (3) ऐक्यम् (=total). II. Quantity : राशि:, *what s. becomes 68......* : स्यात् को राशिर्द्व्यूनसप्तति:, Li. 21. III. Of money : no expr., *why do you spend a large s. of money* : किं महानर्थोत्सर्ग: क्रियते, Mu. iii. IV. S. and substance : (1) मर्मन्, (n.) ; (2) सार:. V. Acme : q.v. : (1) परा कोटि: ; (2) फलितम्, M.n.

Sum (v.) : संकलयति (कल्, c. 10.) : v. To add,

compute. *S. up* : संक्षेपतो विवृणोति (वृ, c. 5.), S.c.

SUMMARILY : I. Briefly : q.v. : संक्षेपेण. II. Hastily, quickly : q.v. : क्षिप्रम्.

SUMMARY : I. Adj. : (1) संक्षिप्त (f. प्ता = brief) ; (2) क्षिप्र (f. प्रा = hasty). II. Subs. : संक्षेपः : v. Epitome.

SUMMER (subs.) : (1) ग्रीष्मः, -समयः, *a s. flower* : ग्रैष्मः पुष्पविशेषः, M.n. ; (2) निदाघः, -कालः ; (3) उष्णः, -आगमः ; (4) तपः ; (5) घर्मः, R. xvi. 43.

SUMMER (v.) : ग्रीष्मकालं गमयति, अतिवाहयति, etc. : v. To pass.

SUMMER-HOUSE : with waterworks : धारागृहम्, R.

SUMMERSET : v. Somersault.

SUMMIT : (1) शि(शे)खरम् ; (2) शृङ्गम् ; (3) चूडा : v. Peak, tip, top. Ph. : *highest s.* : (fig.) परा कोटिः : v. Acme.

SUMMON : आह्वयति (ह्वे, c. 1.) : v. To call.

SUMMONER : (1) आह्वातृ (f. त्री ?) ; (2) आह्वायक (f. यिका ?).

SUMMONS : (1) आह्वानम्, -पत्रम् (?), *to serve a s.* : आह्वानं ददाति.

SUMMUM BONUM : (1) निःश्रेयसम् ; (2) परमार्थः.

SUMPTER, -HORSE : स्थू(स्थौ)रिन् (m.) : v. Pack-horse.

SUMPTUARY : व्ययनियामक (f. मिका) and sim. comp.s.

SUMPTUOUS : महार्घ (f. र्घा) : v. Costly, rich.

SUMPTUOUSLY : I. Costly : expr. by comp., *s. dressed* : महार्घवेष (f. षा). II. Splendidly : *s. fed* : भोजनविशेषैस्तर्पित (f. ता).

SUMPTUOUSNESS : I. Costliness ; महार्घता. II. Richness, excellence : q.v. : विशिष्टता.

SUN (subs.) : I. Lit. : (1) सूर्यः ; (2) दिवाकरः ; (3) दिनकरः ; (4) आदित्यः ; (5) भास्करः ; (6) भानुः ; (7) सवितृ (m.) ; (8) अरुणः (also = sun's charioteer) ; (9) अर्कः ; (10) रविः ; (11) मिहिरः ; (12) विवस्वत् (m.) ; (13) विभावसुः ; (14) मार्तण्डः ; (15) हरिदश्वः ; (16) सप्तसप्तिः ; (17) विकर्तनः ; (18) घर्मदीधितिः. *The rising, the setting s.* : उद्यन्तं, अस्तं यान्तम् आदित्यम्, M. iv. 37. ; *the morning s.* : बालारुणः, Ku. ; *there is nothing new under the s.* : *नास्ति किमप्यपूर्वं महीतले ; *a worshipper of the s.* : सौरः (री, रं), San. II. Sunshine : q.v. Ph. : *to expose to the s. (as things)* : आतपे ददाति, Si. *or* धारयति, Bha. ; *to bask in the morning s.* : बालातपं सेवते, V.t. ; *dried in the s.* : आतपे शोषितः (ता, तं), Bha. ; *to go in the s.* : आतपे गच्छति, Sa. iii. ; *going about in the s.* : आतपलङ्घनम्, Sa. iii.

SUN (v.t.) : आतपे *or* सूर्यातपे ददाति (दा, c. 3.).

SUNBEAM : (1) सूर्यरश्मिः ; (2) सूर्यांशुः ; (3) सूर्यकिरणः ; etc. : v. Ray.

SUNBURNT : सूर्यतापितः (ता, तं), and sim. comp.s. IV. : Also swarthy, dark.

SUNDAY : (1) रविवारः ; (2) रविवासरः ; (3) भट्टारकवारः ; (4) भानुवारः.

SUNDIAL : perh. घटीयन्त्रम्, Go.

SUNFLOWER : सूर्यमुखी.

SUNRISE : (1) सूर्योदयः etc., *about s.* : आदित्यस्योदयं प्रति, Mah. iv. 11. ; (2) अरुणोदयः ; (3) often by verb., *before s.* : अनुदिते भास्करे ; *after s.* : समुत्थिते रवौ, K. ; *at s.* : प्रत्युन्मिषत्तरुणार्चिषि, D.

SUNSET : सूर्यास्तमयः, -नम् and sim. comp.s ; *at s.* : अस्तं गच्छति सूर्ये *or* अस्ताचलचूडावलम्बिनि भास्करे ; *after s.* : अस्तं गते सूर्ये.

SUNDER : विश्लेषयति (c. of श्लिष्) : v. To separate.

SUNDRY : कतिपयः (या, यं = few : q.v.) : v. Also diverse, several.

SUNNY : I. Of sun. : सौर (f. री). II. Not shady : आतपाक्रान्त (f. न्ता) and sim. comp.s.

SUP (v.) : I. To sip : q.v. II. To take a night-meal : q.v. : रजनी भोजनं करोति.

SUPER : expr. by अति- *or* अतिशय- in comp., *s.-abundance* : अतिबाहुल्यम्. *S. annuation* : अतिवयस्कता ; etc. : v. Also below.

SUPERB : अतिशोभन (f. ना) : v. Magnificent, splendid.

SUPERCILIOUS : अवलिप्त (f. प्ता) : v. Haughty, arrogant.

SUPERCILIOUSLY : सावलेपम् : v. Haughtily, arrogantly.

SUPERCILIOUSNESS : अवलेपः : v. Haughtiness, arrogance.

Superficial : I. Lit. : पृष्ठ- in comp., *s. area* : पृष्ठफलम्, Li. II. Fig. : स्थूल (f. ला). Ph. : *s. scholar* : v. Smatterer.

Superficially : (1) स्थूलम् (=not minute); (2) स्वल्पम् (=little).

Superficies : (1) तलम्, K.d.; (2) पृष्ठम् (=back), *s. of sphere* : गोलपृष्ठम्, K.d.

Superfine : I. Of texture : अतिसूक्ष्म (f. क्ष्मा). II. Excellent : q.v. : अत्युत्कृष्ट (f. ष्टा).

Superfluity : (1) आधिक्यम्; (2) अतिरेकः; (3) अतिरिक्तता, -त्वम्.

Superfluous : (1) अधिक (f. का), *here the word* आकृति *is s.* : अत्राकृतिपदमधिकम्, Sah. vii.

Superfluously : (1) अधिकम्; (2) अतिरिक्तम्; (3) बाहुल्येन.

Superhuman : (1) अतिमानुष (f. षी); (2) अमानुष (f. षी).

Superincumbent : (1) अधिशयान (f. ना); (2) by verb.

Superinduce : आवहति (वह्, c. 1.) : v. To induce.

Superintend : पर्यवेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (?) : v. Also to manage.

Superintendence : पर्यवेक्षणम् (?) : v. Also management.

Superintendent : पर्यवेक्षक (f. क्षिका) (?) : v. Manager.

Superior : I. In gen. : (1) ज्यायस् (f. सी), *and the enemy is s. (to you) in the strength of his arms and forces* : ज्यायांश्च वीर्यास्त्रबलैर्विपक्षः, Ki. iii. 17.; (2) अधिक (f. का=greater), *the s. animals did not torment the lower ones* : सत्त्वं न सत्त्वेष्वधिको बबाधे, R. ii. 14. : v. Also excellent, to excel. II. A senior : (1) गुरुः; (2) ज्येष्ठ (f. ष्ठा : rare).

Superiority : (1) ज्येष्ठता; (2) ज्यैष्ठ्यम्, *s. in knowledge* : विद्याजैष्ठ्यम्; (3) आधिक्यम् (=state of being greater) : (4) श्रेष्ठता : v. Excellence; (5) वरिष्ठता (=3).

Superlative : I. Excellent, unparalleled : q.v. : सर्वोत्कृष्ट (f. ष्टा). II. In gram : अतिशयद्योतक (f. तिका).

Supernatural : अलौकिक (f. की) : v. Also superhuman, wonderful.

Supernaturally : expr. by comp. or circumlo.

Supernumerary : अतिरिक्त (f. क्ता), *s. officer* : अतिरिक्तकर्मचारी.

Superscribe : in letters : बाह्यनाम ददाति (दा, c. 3.), Mu. i. or लिखति, अभि- (लिख्, c. 6.).

Superscription : बाह्यनामन् (n.), mu. i.

Supersede : I. In office : *s.d me in this post* : मामुल्लङ्घ्य पदमिदमधिजगाम. II. To set aside : व्यावर्तयति (c. of वृत्).

Supersession : I. In office : (1) by verb; (2) अतिक्रमः (=passing over). II. Setting aside : व्यावृत्तिः *or* व्यावर्तनम्.

Superstition : मूढविश्वासः (?) and sim. comp.s.

Superstitious : I. Of men : मूढविश्वासिन् (f. नी) and sim. comp.s. II. Of rite, etc. : मूढविश्वासनिष्ठ (f. ष्ठा) and sim. comp.s. Ph. : *s. belief* : मूढविश्वासः (?).

Superstitiously : (1) मूढविश्वासेन; (2) by circumlo.

Superstitiousness : मूढविश्वासनिष्ठा (?) : v. above.

Superstructure : भवनम् : v. Edifice.

Supervene : समापतति (पत्, c. 1.) : v. To happen.

Supervise, supervision : v. To superintend, superintendence.

Supine (adj.) : I. Lying on the back : उत्तानशयः (यी, यं : in sleeping); अवपृष्ठ- in comp. II. Fig. indolent : q.v. : तुन्दपरिमृजः (जा, जं).

Supine (subs.) : तुमर्थकः क्रियाविशेषः.

Supinely : expr. by adj. : v. Indolently, indifferently.

Supineness : (1) निरीहता (=indifference); (2) आलस्यम् (=indolence).

Supper : (1) रजनीभोजनम्; (2) रात्र्याहारः and sim. comp.s.

Supplant : (1) स्थानमधितिष्ठति (स्था, c. 1.= occupy the place : with gen.); (2) निष्काशयति (c. of काश्=drive out, dispel : q.v.).

Supple : सुकुमार (f. रा) : v. Soft, pliant.

SUPPLEMENT : परिशिष्टम्, *s. to the Kâtantra* : कातन्त्रपरिशिष्टम्.

SUPPLEMENTAL : expr. by comp.

SUPPLENESS : सौकुमार्यम् : v. Softness, pliancy.

SUPPLIANT : I. Solicitor : q.v. : अर्थिन् (f. नी). II. Submissive : q.v. : प्रणत (f. ता).

SUPPLIANTLY : (1) कृताञ्जलि (mfn.) ; (2) सानुनयम्.

SUPPLICATE : v. To entreat, beg, seek.

SUPPLICATION : अनुनयः : v. Entreaty, solicitation.

SUPPLICATORY : सानुनय (f. या) : v. Humble, submissive.

SUPPLY (subs.) : I. In gen. : सम्भारः : v. Store, to supply. II. In pl. : *to vote s.ies* : साधनान्युपकल्पयति (?).

SUPPLY (v.) : I. To fill up : q.v. : पूरयति, परि- (पूर्, c. 10.). II. To provide : (1) आहरति (हृ, c. 1.=bring), *whatever asked she found s.ed* : यदेव वव्रे तदपश्यदाहृतम्, R. iii. 6. ; (2) संयोजयति (युज्, c. 10.=unite) : v. Also To store, prepare.

SUPPORT (subs.) : I. In gen. : (1) आलम्बः, -नम्, *s. to (men) in distress* : विपत्तिमग्नाय करावलम्बनम्, P. h. ; (2) अवलम्बः, -नम्, *manliness is the highest s. for self* : मतमालम्बनमात्मपौरुषम्, Ki. ii. 13. ; (3) आश्रयः : v. Refuge ; (4) उपघ्नः (rare), *s. ing tree* : उपघ्नतरुः, R. xiv. 1. ; (5) अवष्टम्भः, *s. from knowledge* : ज्ञानावष्टम्भः, K. II. Nourishment, maintenance : q.v.

SUPPORT (v.) : I. To bear up : q.v. : (1) अवष्टभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.), *s. ing. me* : मामवष्टभ्य, Vi. v. 5. ; (2) आलम्बम् *or* अवलम्बनं ददाति (दा, c. 3.) : v. Subs. II. To nourish, maintain : q.v. : (1) भरति (भृ, c. 1.), *who must be s.ed* : अवश्यभरणीय (f. या), K. b. on M. xi. 9. ; (2) ग्रासाच्छादनं ददाति (दा, c. 3.=give board and lodging). III. To countenance, aid : समर्थयति (nomi.).

SUPPORTABLE : (1) अवष्टभ्य (f. भ्या) ; (2) भर्तव्य (f. व्या) ; (3) समर्थनीय (f. या) : for dif. : v. To support.

SUPPORTER : I. Lit. : v. Support (I). II. Maintainer : q.v. : भरणदातृ (f. त्री). III. Defender : समर्थयितृ (f. त्री).

SUPPOSABLE : (1) सम्भाव्य (f. व्या) ; (2) सम्भावनीय (f. या) ; etc.

SUPPOSE : I. To assume to be true : expr. by विधिलिङ् *or* लोट्, *s. he is entirely so* : तथाविधस्तावदशेषमस्तु सः, Ku. v. 82. II. To imagine : (1) तर्कयति (तर्क्, c. 10.) ; (2) सम्भावयति (c. of भू) ; (3) मन्यते (मन्, c. 4.=think) : v. Also to suspect, guess.

SUPPOSITION : (1) ऊहः ; (2) तर्कः, वि- : v. Also inference. *On the s.* : expr. with कक्षीकरोति *or* क्रोडीकरोति (=admit : with acc.).

SUPPOSITITIOUS : कूट- in comp. : v. Also false, not genuine.

SUPPRESS : I. To extinguish, destroy : q.v. : दमयति (c. of दम्). II. To restrain, check : q.v. : (1) नि-यच्छति, सं-, विनि-, (यम्, c. 1.) ; (2) निगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). III. To conceal : q.v. : गोपायति (गुप्, c. 1.), *Indra s.ed (his) rising satisfaction* : निजुगोप हर्षमुदितं मघवा, Ki. vi. 38. Ph. : *with s.ed tears* : स्तम्भिताश्रुः, M. n. on R. xiv. 53. (अन्तर्गतबाष्पकण्ठः).

SUPPRESSION : I. Putting down : दमनम् : v. Irradication, destruction. II. Restraint : q.v. : निग्रहः. II. Concealment : q.v. : गोपनम् IV. Stoppage : स्तम्भः.

SUPPURATE : (1) पाकं गच्छति (गम्, c. 1.), पक्वतां व्रजति (व्रज्, c. 1.) : etc., Bha. ; (2) पचति (पच्, c. 1.), Bha. *S.ing or s.ive thing* : पाचनीयानि द्रव्याणि, Bha.

SUPPURATION : (1) पाकः, परि- ; (2) पक्वता, परि-.

SUPREMACY : (1) प्रभविष्णुता ; (2) प्रभुत्वम् ; (3) आधिपत्यम् : v. Sovereignty.

SUPREME : I. Extreme : q.v. : परम (f. मा). Ph. : *S. Being* : परमब्रह्म. II. Chief : q.v. : मुख्य (f. ख्या). Ph. : *to be s.* i.e. to have mastery over : (1) प्रभविष्णु (mfn.) ; (2) प्रभवति (with loc.).

SUPREMELY : (1) परमम् ; (2) परम ; (3) निरतिशयम्.

SURCHARGE : v. To overload.

SURD : करणी, *adding a quadratic s. with a s.*

index 8 we get a s. with index 18 : क २+क ८ योगे जातं क १८, Vij. N.B. This ref. to the same rational quantity under the root.

SURE : I. Of things : निश्चित (f. ता) : v. Certain, undoubted. II. Of men : *feeling s. of victory* : जयं ध्रुवं मन्यमान (f. ना) : v. To think, certain (II). III. Secure : q.v.

SURELY : नूनम् : v. Certainly.

SURETY : प्रतिभूः, *to take s.* : प्रतिभुं गृह्णाति, Mit. ; *four kinds of s.ies* : चतुःप्रकारः प्रतिभूः, Vri. ; *to stand s.* : प्रतिभूस्तिष्ठति, Kat. ; *to give time to s.*: प्रतिभुवे कालं ददाति, Vri. ; (2) लग्नकः, *to make s.*: लग्नकं कारयति, Kat.

SURETYSHIP : (1) प्रातिभाव्यम् ; (2) प्रतिभूत्वम्, -ता ; (3) लग्नकत्वम्, -ता.

SURF : (1) लहरिः(री) ; (2) कल्लोलः ; (3) उल्लोलः.

SURFACE : (1) तलम्, *s. of earth* : भूतलम् ; (2) पृष्ठम्. Ph. : *on the s. of water* : जलोपरि.

SURFEIT : I. Verb : (1) अतिभोजनं करोति ; (2) अतिपूरयति (पूर्, c. 10, as to s. the belly). II. Subs. : (1) अतिभोजनम् (lit.) ; (2) अतिपूर्तिः, -पूरणम्.

SURGE (v.) : उल्लोलति (लुल्, c. 1.), *s.ing wave* : उल्लोलः.

SURGE (subs.) : कल्लोलः : v. Billow.

SURGEON : शस्त्रवैद्यः *or* sim. वैद्यः, when sense clear.

SURGERY : शल्यम्,-शास्त्रम्,-ज्ञानम्, Sr.

SURGICAL : by comp., *s. operation* : शस्त्रकर्म, Sr.

SURLINESS : (1) कार्कश्यम् ; (2) कर्कशता : v. Harshness, roughness.

SURLY : कर्कश (f. शा) : v. Harsh, rough.

SURMISE : (subs.) : वितर्कः : v. Supposition, conjecture.

SURMISE (v.) : शङ्कते (शङ्क्, c. 1.) : v. To apprehend, guess.

SURMOUNT : (1) अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) ; (2) अत्येति (इ, c. 2.) ; (3) तरति (तॄ, c. 1.), *may everybody s. the difficulties* : सर्वस्तरतु दुर्गाणि, V.v.

SURMOUNTABLE : (1) अतिक्रमणीय (f. या) ; (2) अतिक्रम्य (f. म्या) ; etc.

SURNAME : कुलनामन् (n.) (?).

SURPASS : (1) अतिक्रामति *or* -क्राम्यति (क्रम्, c. 1. and 4.), *I see she is about s.ing Irābati* : अतिक्रामन्तीमिवेरावतीं प्रेक्षे, Mu. i. ; (2) अत्येति (इ, c. 2.), Ki. : v. To excel.

SURPASSING : I. Exceeding : expr. by comp. with अति-, *s. the sun* : अत्यादित्य (f. त्या), Me. i. 44. II. Excellent : q.v.

SURPLICE : (1) उपरिच्छदः (?) ; (2) धौतावारः (?).

SURPLUS : उद्वृत्तम्, *s.amount* : उद्वृत्तं धनम्.

SURPRISE (v.) : I. Lit. : (1) चमत्करोति, *they were all s.ed with it* : तेन चमत्कृताः सर्वे, Bha. ; (2) विस्मापयति (c. of स्मि) : v. To astonish. II. To attack suddenly : अतर्कितं पतति, (पत्, c. 1. : with loc.), Pri.

SURPRISE : (subs.) : I. Wonder : q.v. : विस्मयः II. A sudden attack : अवस्कन्दः. III. An unexpected event : *fate brings on s.s* : विधिरेव तानि घटयति यानि पुमान्नैव चिन्तयति, Bh.

SURPRISING (adj.) : विस्मयकर (f. री) and sim. comp.s. : v. Wonderful.

SURPRISINGLY : expr. by adj. or circumlo. : v. Also extremely.

SURRENDER (v.) : I. To deliver, present : q.v. : उपानयति (नी, c. 1.). II. To submit, take refuge : q.v. : (1) शरणं गच्छति, याति, etc. ; (2) भजते, -ति (भज्, c. 1.), *s. yourself to Lakshmaṇa* : सौमित्रेश्शरणं भज, Vi. vi. 20.

SURRENDER (subs.) : (1) समर्पणम् (=delivery) ; (2) उपानयनम् (=presenting) ; (3) प्रणतिः (=submission).

SURREPTITIOUS : मोषेण कृत (f. ता=done) *or* निवेशित (f. ता=entered), etc. : v. Stealth, fraudulent, forged.

SURREPTITIOUSLY : मोषेण : v. Stealthily, fraudulently.

SURROUND : (1) परिवृणोति *or* वारयति (वृ, c. 5. and 10.), *your (men) s.ed him* : तं तावकाः पर्यवारयन्, Mah. vii. 49. 16. ; (2) वेष्टते *or* वेष्टयति, परि-, सं- (वेष्ट्, c. 1. and 10.), *s.ed by the serpent's coils* : सर्पभोगेन वेष्टित (f. ता), V. p. v. 7. 22. ; *s.ed by the ocean* : सागरेणाभिसंवृत (f. ता), Ram. v. 9. 14. : v. Also to encircle.

SURROUNDING (adj.) : I. Lit. : expr. by verb,

परितस्तिष्ठति (स्था, c. 1.) : v. Also neighbouring, near, bordering. II. Of circumstances etc. : *without knowing the s.s (s. circumstances)* : पौर्वापर्यमपरिज्ञाय.

SURTOUT : *अध्यावार: : v. Overcoat.

SURVEY (v.) : I. To view, contemplate : q.v. : पश्यति (दृश्, c. 1.), *to s. the far-reaching quarters* : दिगन्तदिदृक्षया, Ki. i. : v. To see. II. To measure : मापयति, परि- (c. of मा).

SURVEY, -ING (subs.) : I. View, contemplation : q.v. : अव-लोक:, -नम्. II. Measurement : क्षेत्रमाप:, -नम् (?).

SURVEYOR : I. Lit. : दर्शक, परि- (f. र्शिका). II. क्षेत्रमाप (f. पी), -क (f. पिका) (?).

SURVIVE (v.) : (1) जीवति (जीव्, c. 1. : when sense clear), *who else would like to s.* : का मदन्या जिजीविषेत्, Mah. iv. 20. 11. ; *he alone might s.* : एक: स जीव्यात्, Vi. iv. 10. ; (2) by circumlo., *Rati s.d Madana for a moment* : मदनेन विनाकृता रति: क्षणमात्रं जीविता, Ku. iv. 21. : v. After, to live, remain.

SURVIVOR : (1) expr. by verb ; (2) शेष (f. षा =remaining), *the s.s submitted to him* : शेषास्तं शरणं ययु:, R. iv. 64. ; *alas ! I heard that there were ten s.s* : कष्टं युद्धे दश शेषा: श्रुता मे, Mah. i. 1. 220.

SUSCEPTIBILITY : (1) योग्यता (=fitness) ; (2) ग्राह्यता (=admissibility) : v. Also sensibility, emotion.

SUSCEPTIBLE : (1) योग्य (f. ग्या=fit : q.v.) ; (2) ग्राह्य (f. ह्या=admissible).

SUSPECT : (1) शङ्कते, आ-, परि-, अभि-, वि-, सं-, प्र-, (शङ्क्, c. 1.), *from whom you s. disregard* : विशङ्कसे यतोऽवधीरणाम्, Sa. iii. 16. ; *I did not s. that I had not seen him before* : अदृष्टपूर्वोऽयमिति यथा न शङ्कितम्, K. ; *s.ing him that he was Nala* : शङ्कमाना नलं तं वै, Mah. iii. 75. 10. ; *s.ing something bad* : अशोभनमाशङ्कमान:, K. ; (2) by subs. : *affection s.s evil* : स्नेह: पापाशङ्की, S. iv. : v. Also apprehend, to guess.

SUSPEND : I. To hang up : q.v. : उद्बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. Also to swing. II. To defer : q.v. : निवर्तयति (c. of वृत्). III. No equiv. : विष्टम्भयति (c. of स्तम्भ्) may be used : v. To dismiss (II). IV. To make one depend : निघ्नं (f. घ्नां) करोति : v. To depend.

SUSPENSE : (1) अनिश्चय: (=uncertainty) ; (2) सन्देह: (=doubt) ; (3) better by circumlo. : v. To waver, not know.

SUSPENSION : I. Hanging up, swinging : by verb. II. Interruption, cessation : q.v. : निवृत्ति:. Ph. : *s. bridge* : *उत्प्लवसेतु:.

SUSPICION : शङ्का, आ-, परि- ; *others are to be arrested on s.* : अन्येऽपि शङ्कया ग्राह्या:, Y. ; *without any s.* : नि:शङ्क (f. ङ्का), Bh. ; *disregarding all s.s* : अगणितसर्वशङ्क (f. ङ्का), K. ; *various s.s* : शङ्कातति:, N. xiii. 25. ; *I will remove your s.* : तवाशङ्कामपनेष्यामि, Sa. v. ; *your s. is proper* : साम्प्रतं ते आशङ्का, Sa. v. : v. Also doubt.

SUSPICIOUS : (1) शङ्कित, परि-, आ-, (f. ता), *always s.* : नित्यशङ्कित:, H. i. 24. ; (2) शङ्किन् (f. नी), आ-, परि- ; *s. of my being another's wife* : परपरिग्रहशङ्की, Sa. v. ; (3) by verb or subs., *feeling s.* : उपजातशङ्क (f. ङ्का), K.

SUSPICIOUSLY : (1) साशङ्कम् ; (2) by pres. part.

SUSPICIOUSNESS : (1) शङ्कितता ; (2) शङ्कितत्वम्, वि-, परि- : v. Suspicious.

SUSTAIN : बिभर्ति, प्र- (भृ, c. 3.) or rarely भरति (भृ, c. 1.), *s.ed the burden of the world* : धुरं धरित्र्या बिभराम्बभूव, R. xviii. 45. : v. To bear ; *you s. the appearance of the discontented* : बिभर्षि चाकारमनिर्वृतानाम्, R. xiv. 7. : v. To keep up, hold ; *s. poor men* : दरिद्रान् भर, H. : v. To maintain, support.

SUSTENANCE : (1) वर्तनम्, *s. money* : वर्तनधनम्, Da. 129. ; (2) जीवनम् (rarely), *to give s.* : जीवनं ददाति, Da. : v. Support, maintenance.

SUTLER : पण्योपजीविन् (f. नी), Ra. and sim. comp.s.

SUTURE : I. The act. : (1) सीवनम् ; (2) स्यूति:. II. Seam : सन्धि:.

SWAB : I. Verb : मार्ष्टि (मृज्, c. 2.). II. A brush : मार्जनी.

SWADDLE : क्षौमपरिवृतं (f. तां) करोति, Bha. : v. To surround. *S.ing cloth* : क्षौमम्.

SWAGGER : (v.) : v. To brag, strut.
SWAIN : ग्रामिकः : v. Rustic, lover.
SWALLOW (v.t.) : I. Lit. : (1) ग्रसते (ग्रस्, c. 1.), *as if s.ing up the spirit (of other)* : ग्रसमानमिवौजांसि, Ki. xi. 73. ; *before he is s.ed up by the human king* : यावन्न संग्रसते ऽसौ पुरुषाधिपेन, B. xii. 4. ; (2) गिल(र)ति (गॄ, c. 6.), *that s.s whales* : तिमिङ्गिलः. II. Fig., to put up with, bear : q.v. perh. जरयति (c. of जॄ : compare Bengali idiom).
SWALLOW (subs.) : I. A bird : पक्षिविशेषः. II. The gullet : गलः. III. The act : (1) ग्रासः ; (2) गिलनम्.
SWALLOW-WORT : a tree : (1) अर्कः, -पर्णः ; (2) क्षीररसः.
SWAMP : I. Subs. : कच्छभूः : v. Marsh. II. Verb : v. To plunge, overwhelm.
SWAMPY : (1) अनूप (f. पा) ; (2) कच्छ (f. च्छा).
SWAN : (1) राजहंसः (?) ; (2) मरालः.
SWARD : perh. शाद्वलम्.
SWARM (subs.) : (1) संघः ; (2) वृन्दम् : v. Multitude, throng, assemblage.
SWARM (v.) : I. To collect : q.v. : संपतति (पत्, c. 1.). II. To crowd : q.v. : *s.s with bees* : शरघाव्याप्त (f. प्ता), -संकुल (f. ला), आकीर्ण (f. र्णा), -जुष्ट (f. ष्टा), etc.
SWARTHY : श्याम (f. मा) : v. Dark, black.
SWATH, -E (subs.) : पट्टः : v. Bandage.
SWATHE (v.) : पट्टेन वेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.), आवृणोति (वृ, c. 5.), etc.
SWAY (subs.) : I. Rule, government : q.v. : शासनम्. II. Power, control : q.v. : वशम्, *under the s. of anger* : क्रोधवश (f. शा). III. Swing, sweep : q.v.
SWAY (v.) : I. To rule, govern : q.v. : शास्ति (शास्, c. 2.). II. To sweep, swing : q.v. : प्रेङ्खति (ईङ्ख्, c. 1.).
SWEAR (v.t.) : I. To make : *to s. an oath* : शपथं शपति *or* शप्यति-ते (शप्, c. 1. and 4.), B. iii. 36. II. To administer in oath to : शापयति (c. of शप्), *shall s. Brahmins on truth* : सत्येन शापयेद्विप्रम्, M.
SWEAR (v.i.) : शपति *or* शप्यति, *who have sworn together* : संशप्तकाः, Mah. vii. : v. Also to curse ; (2) शपथं करोति (=take an oath), *swore before her friends* : सखीनां पुरतः सशपथमभिहितवती, K.
SWEARER : (1) शप्तृ (f. प्त्री) ; (2) शापयितृ (f. त्री =of others) ; (3) by verb.
SWEAT (subs.) : I. Lit. : (1) स्वेदः, *s.-drops* : स्वेदलवाः, R. xiii. 20. ; (2) घर्मः ; (3) स्वेदजलम्, and sim. comp.s, Si. i. 58. II. Toil, labour : q.v. : परिश्रमः.
SWEAT (v.i.) : I. To perspire : स्विद्यति, प्र- (स्विद्, c. 4.), *s.ing in fingers* : स्विन्नाङ्गुलि (mfn.), Ku. II. Labour : q.v. : परिश्राम्यति (श्रम्, c. 4.). III. To tire oneself : ताम्यति (तम्, c. 4.).
SWEAT (v.t.) : To cause to s. : स्वेदयति, प्र- (c. of स्विद्), Bha. II. To emit : q.v. : मुञ्चति (मुच्, c. 6.).
SWEEP (subs.) : I. Compass, circuit : q.v. : (1) प्रसरः ; (2) परिसरः, ph. : *in one s. of the sword* : एकेनैव कृपाणप्रहारेण, K. II. Seer : q.v. III. For drawing water : यष्टियन्त्रम् (?).
SWEEP (v.) : I. To cleanse : मार्ष्टि, मार्जयति, *or* मार्जति, सं-, परि- (मृज्, c. 2., 10. and 1.). II. To s. away or off : वाहयति, अप- (c. of वह्), *which has swept away Vaśiṣṭha* : वशिष्ठापवाहः, Mah. ix. 14. 40. III. To move rapidly over : जवेन अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. To pass, move. IV. To beat, strike : q.v. : ताडयति (तड्, c. 10.).
SWEEPER : (1) सम्मार्जकः, etc., *the king's house-s.* : नृपतेर्गृहसम्मार्जनकर्ता, P. i. 3. ; (2) खलपूः (rare).
SWEEPINGS : (1) अवकरः ; (2) सङ्करः (rare).
SWEET : (1) मधुर (f. रा), *s. glances* : मधुराः कटाक्षाः, Ma. i. 26. ; *in the s. moon-like face of Rādhā* : मधुरे राधामुखेन्दौ, Gi. iii. 16. ; *is light, s. and removes thirst* : तृष्णाघ्नं मधुरं लघु, Bha. ; *by s. looks* : मधुरैर्निरीक्षितैः, Ki. ii. 55. ; *what does not adorn s. figures* : किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम्, S. i. 19. ; (3) मिष्ट (f. ष्टा), *eating s. things* : मिष्टभोजिन् (f. नी), N. xvi. 111. ; (3) मधुमय (f. यी :=honied), *by s. words* :

मधुमयीभिर्गिरः, D.: v. Also tasteful, pleasant.

SWEETEN : I. Trans. : (1) मधुरयति ; (2) मधुरीकरोति. II. Intrans. : मधुरीभवति.

SWEETHEART : (1) वल्लभ (f. भा), Si. vi. 26. ; (2) प्रणयिन् (f. नी), Si. vi. 13. ; (3) प्रिय (f. या), Si. vi. 15. ; (4) दयित (f. ता), Si. iii. 27. ; (5) कान्त (f. न्ता), Ki. ix. 6. ; (6) रमण (f. णी), Si. vi. 71. ; (7) कमन (f. नी : rare), Si vi. 74. ; (8) इष्ट (f. ष्टा), Si. vi. 60.

SWEETLY : मधुरम् ; (2) मिष्टम् ; (3) by comp.

SWEETMEAT : मिष्टान्नम्, *s.s and cakes* : मिष्टान्नानि तथापूपान्, Ram.

SWEETNESS : (1) मधुरता *or* माधुर्यम्, *s. of voice* : स्वरे मधुरता, K. ; (2) माधुरी ; (3) मिष्टता : v. Also tastefulness, pleasantness.

SWELL (v.i.) : (1) श्वयति, प्र-, उत्-, (श्वि, c. 1.), *with highly swollen fierce red eyes* : शेश्वीयमानाताम्ररौद्रनेत्रः, B. iii. 30. ; (2) स्फायते (स्फाय्, c. 1.), *their martial dexterity s.ed* : पस्फाये शस्त्रलाघवम्, B. xiv. 109. ; (3) स्फीतीभवति : v. Also to increase.

SWELL (v.t.) : (1) स्फावयति, परि-, आ- (c. of स्फाय्), *s.ing his pride* : स्फावयन् स्वं प्रमावम्, B. xii. 76. ; (2) श्वाययति (c. of श्वि : rare) ; (3) धमति, आ-. प्र- (ध्मा, c. 1.=puff up), *as if swollen with sins* : पापेनेवाध्मातमूर्तयः, K. : v. Also to increase, fill up.

SWELL (subs.) : I. S.ing : q.v. II. Of waves : तरङ्गमाला, and sim. comp.s : v. Wave, billow. III. As showy person : perh. स्फीत (f. ता) -जनः.

SWELLING : I. Lit. : स्फीतिः : v. Also increase, inflation. II. Of the body : (1) श्वयथुः, *to produce a s.* : श्वयथुं जनयति, Si. ; *very deep s.* : प्रगाढः श्वयथुः, Sr. ; (2) शोथः *or* शोफः, *ripe s.* : पक्वः शोफः, Sr.

SWELLISH : स्फीत (f. ता), *in a s. dress* : स्फीतपरिवर्ह (f. र्हा), D. ii.

SWERVE : चलति (चल्, c. 1.), Ki. x. 29. : v. To move, deviate.

SWIFT (adj.) : (1) वेगवत् (f. ती), *very s.* : वेगवत्तरः, K. xiii. 50. ; (2) महावेग (f. गा), K. ; (3) जवन (f. ना), *swift horse* : जवनवाजि-, R. ix. ; (4) प्रजविन् (f. नी), *s. camel-drivers* : प्रजविन उष्ट्रपालाः, C. 51. ; (5) शीघ्रग (f. गा) and sim. comp.s : v. Quick.

SWIFT (subs.) : a bird : *प्रजवः.

SWIFTLY : (1) तूर्णम् : v. Quickly.

SWIFTNESS : (1) वेगः : v. Speed ; (2) शीघ्रता : v. Quickness.

SWILL : i.e. to take a s. of : अतिपानं करोति : v. To drink.

SWIM (v.) : I. To float : q.v. : तरति (तॄ, c. 1.), *stones will s. in water not leaves* : शिला तरिष्यत्युदके न पर्णम्, B. xii. 77. II. With hands etc. : तरति, सं-, *some swam across the waters with their hands* : पयः केचिदतारिषुर्भुजैः, Si. xii. 76. ; *s.ming in the waters* : जले सन्तरन्, Vet. vii. Ph. : *s.ming against the surfs* : बाहुभ्यां लहरीश्छिन्दन्, Raj. III. To be drenched : *the earth s.s in blood* : शोणितप्लाविता मही.

SWIM, SWIMMING (subs.) : सं-तरणम्.

SWIMMER : expr. by verb.

SWIMMINGLY : v. Successfully, smoothly.

SWINDLE : वञ्चयति (वञ्च्, c. 10.) : v. To cheat, deceive.

SWINDLER : वञ्चक (f. ञ्चिका) : v. Cheat, rogue.

SWINDLING (subs.) : (1) वञ्चना, प्र- ; (2) शाठ्यम् : v. Roguery

SWINE : शूकरः : v. Boar, hog, sow.

SWING (subs.) : I. For s.ing : दोला, R. ix. 46. II. S.ing : (1) दोलनम् ; (2) प्रेङ्खनम्, हिन्दोलः (rare).

SWING : I. Intrans. : (1) दोलायते (nomi.) ; (2) प्रेङ्खति (ईङ्ख्, c. 1.), *with s.ing leaves* : प्रेङ्खत्पत्र (f. त्रा), K. II. Trans. : (1) प्रेङ्खयति (c. of ईङ्ख्), *s.ing them* : ताः प्रेङ्खयन्, R. xix. 44. ; (2) आन्दोलयति (nomi.) ; (3) हिन्दोलयति (nomi.)

SWINISH : शूकरसदृश and sim. comp.s (?).

SWITCH : पिञ्जा : v. Rod, twig.

SWIVEL : संबन्धनी (?).

SWOON (subs.) : (1) मूर्च्छा ; (2) मोहः, प्र-, Ku. iii. 73.

Swoon (v.) : (1) मूर्च्छति (मूर्च्छ्, c. 1.) ; (2) मुह्यति (मुह्, c. 4.) ; (3) मोहं गच्छति ; etc.

Swoop : I. Subs. : अवपातः. II. Verb. : आकस्मिकावपातेन गृह्णाति (ग्रह्, c. 9. = sieze : q.v.).

Sword : (1) असिः, *s.s whose sharpness has been increased by case-hardening* : असयः पानवर्धित-तैक्ष्ण्याः, K. ; *fortune dwells on the edges of s.s* : लक्ष्मीरसिधारासु निवसति, K. ; *without s. or shield* : व्यसिचर्मन् (mfn.), Mah. vii. 48. 39. ; (2) खड्गः, *whose is this s. with golden hilt in a sheath of cow-skin* : कस्य हेमत्सरुः खड्गो गव्ये कोशे समर्पितः, Mah. iv. 42. 13. ; (3) निस्त्रिंशः, *he striving with a s. in his hand* : हस्तेन निस्त्रिंशभृता स दीप्तः, Ki. xvii. 56. ; (4) कृपाणः, *having a great s.* : महा-कृपाणं कलयत् (f. न्ती), Ku. xv. 43. ; *use (your) s. on this Śudra-sage* : विसृज शूद्रमुनौ कृपाणम्, M. ii. 10. ; (5) करपाल (वाल *or* वार) ; (6) तरवारः(लः) *or* तरवारिः.

Sycamore : वृक्षविशेषः.

Sycophancy : चाटुकारिता, -त्वम् : v. Flattery.

Sycophant : (1) चाटुकार (f. री) ; (2) चाटुकारिन् (f. णी) : v. Flatterer.

Syllabic : expr. by comp.

Syllable : अक्षरम्, *vocabulary of words of one s.* : एकाक्षरकोशः ; *descriptions of metres with feet of eleven s.s* : एकादशाक्षरपादवृत्तभेदः, P. h. ; *words of three s.s with penultimate D.* : द्त्रिः, Med.

Syllogism : न्यायः, *s. is not required for what is ascertained* : न निर्णीतार्थे न्यायः प्रवर्तते, N.d.

Syllogistic : (1) न्याय- in comp. ; (2) न्याय-सङ्गत (f. ता) and sim. comp.s.

Symbol : (1) चिह्नम् : v. Sign, mark ; (2) प्रति-रूपम् (= representative).

Symbolical : (1) by subs. : *he is (merely) s. of piety* : स धर्मप्रतिरूपकः, M. xi. 9. ; (2) लाक्षणिक (f. की = significant, indicative : q.v.).

Symmetrical : (1) सुष्ठु (mfn. ?) ; (2) सम (f. मा = even).

Symmetrically : (1) सुष्ठु ; (2) by comp.

Symmetry : (1) सौष्ठवम् (?) ; (2) साम्यम् (= even-ness).

Sympathetic, -al : (1) समानुभूति (mfn.) ; (2) सदय (f. या = kind) ; (3) स्निग्ध (f. ग्धा = loving).

Sympathetically : (1) सहानुभूत्या ; (2) सदयम् (= kindly) ; (3) स्निग्धम्.

Sympathize : I. To feel : q.v. : अनुभवति (भू, c. 1. : with acc.). II. To have considera-tion for : आद्रियते (दृ, c. 4.).

Sympathy : I. The feeling : (1) सहानुभूतिः (?) ; (2) प्रेमन् (n. = love), *subdivided by s.* : प्रेम्णा समानीय विभज्यमानः Ki. iii. 33. II. Kindness, compassion : q.v. : दया.

Symphony : एकतानता : v. Harmony.

Symptom : (1) लक्षणम् ; (2) चिह्नम् ; (3) लिङ्गम्, *are the general s.s of insanity* : सामान्यमुन्मादग-दस्य लिङ्गम्, Bha.

Synagogue : (1) समाजः : v. Assembly ; (2) सभागृहम् : v. Hall.

Synchronism : (1) यौगपद्यम् ; (2) समकालीनताः ; (3) एककालिकता.

Synchronous : (1) समकालीन (f. ना) ; (2) एककालिक (f. की) ; etc.

Syncope (subs.) : I. Swoon, fainting : q.v. : मूर्च्छा. II. In gram : मध्याक्षरलोपः (?).

Syndic : प्रविवेचकः, *s.ate* : *सभा *or* समितिः.

Synecdoche : लक्षणा, Kav.

Synod : धर्मसमवायः and sim. comp. : v. Assem-bly.

Synodical : expr. by comp. ; ph. : *s. month* : चान्द्रमासः.

Synonym : i.e. synoymous word : q.v.

Synonymous : एकार्थवाचिन् (f. नी) and sim. comp.s, *of s. terms* : एकार्थवाचिनां पर्यायशब्दानाम्, Say.

Synopsis : सारसंग्रहः : v. Epitome.

Syntactical : expr. by comp. ; ph. : *s. arrangement* : यथाशास्त्रविन्यासः (?).

Syntax : (1) शब्दविन्यासः (?) ; (2) कारकादिप्रक्रिया.

Synthesis : (1) संकलनम् (?).

Synthetic, -al : expr. by comp.

Syphilis : (1) फिर(रि)ङ्गः, -व्याधिः, Bha. ; (2) उपदंशः (gen.), Sr.

Syphilitic : फिर(रि)ङ्गिन् (f. णी), Bha.

Syringe : I. Subs. : *सीरङ्गम्. II. Verb : *सीरङ्गयति (nomi.).

System : I. Proper method : perh. प्रतिपत्त-

पद्धतिः. II. Branch : q.v. : शाखा. Ph. : *the solar s.* : सौरं जगत् : v. World.

SYSTEMATIC, -AL : expr. by comp. or adverb.

SYSTEMATICALLY : (1) यथापद्धति ; (2) अनुज्झितक्रमम् (=in order).

SYSTEMATIZE : पद्धतिं बध्नाति (बन्ध्, c. 9. : with gen.) ; etc.

T

TABARD : तनुत्रावार: (?) and sim. comp.s.

TABBY : कल्माषित (f. ता) : v. Dappled, spotted.

TABERNACLE : दूष्यम् : v. Tent.

TABLATURE : a picture : आलेख्यम्.

TABLE : I. Lit. : (1) फलकम् ; (2) पत्रम् (=leaf). II. A picture : आलेख्यम्. III. Fig. : पत्रम्, *t. of contents* : निर्घण्टपत्रम् ; *interest-t.s* : कुसीदपत्रम्. IV. Of hand रेखाविन्यासः *or* रेखाः (f. pl.). V. A piece of furniture : no equiv. : *स्तम्भलम्. Ph. : *to keep a good t.* : भोजनविशेषानुपकल्पयति (c. of क्लृप्). T.-cloth : *स्तम्भलास्तरणम्.

TABLELAND : माल क्षेत्रम् and sim. comp.s.

TABLE-TALK : I. Lit. : *स्तम्भलालापः. II. Fig. : विश्रम्भालापः, etc.

TABLET : v. Table (I), plate.

TABAR, TABRET : पणवः : v. Drum.

TABULAR : no equiv. : फलकीकृत (f. ता).

TACIT : expr. by adv. : v. Also silent.

TACITLY : (1) तूष्णीम् (=silently : q.v.) ; (2) मनसा (=in mind).

TACITURN : I. Reserved : q.v. II. Silent : q.v. : मौनिन् (f. नी).

TACITURNITY : मौनम् : v. Silence.

TACK : I. To fasten : q.v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. To turn : q.v. : व्यावर्तयति (c. of वृत्). II. A nail : कीलः. IV. A rope : गुणः.

TACKLE, -ING (subs.) : सज्जा : v. Ship, equipment.

TACKLE (v.) : I. To harness : q.v. : II. Seize : q.v.

TACT : perh. वैदग्ध्यम् *or* कौशलम् : v. Skill.

TACTICIAN : perh. युक्तिकुशल (f. ला) : v. Skilful.

TACTICS : perh. युक्तिकौशलम् : v. Skill, strategy.

TADPOLE : भेकडिम्भः and sim. comp.s. : v. Young.

TAG : I. Subs. : अग्रम् (=point). II. Put a t. to : v. To put.

TAIL : I. Lit. : (1) लाङ्गूलम् ; (2) पुच्छ (rarely पिच्छ) (mn.) ; (3) वालः, -धिः ; (4) लङ्गः (rare). II. Fig. : पुच्छ (mn.).

TAILED : (1) लाङ्गूलिन् (f. नी) ; (2) पुच्छवत् (f. ती) ; and sim. comp.s.

TAILLESS : (1) निर्लाङ्गु(ङ्गू)ल (f. ला) ; (2) पुच्छहीन (f. ना) ; etc.

TAILOR : (1) सौचिकः ; (2) तुन्नवायः, Ram. ii. 83. 15. ; (2) सेवनकर्तृ (m.) and sim. comp.s. com.

TAILOR-BIRD : (1) चञ्चुसूचिः ; (2) टुण्टुकः.

TAILORING : (1) सूचिकर्मन् (n.) ; (2) सूच्यासेवनम्, etc.

TAINT (v.) : दूषयति (c. of दुष्) : v. To stain, pollute.

TAINT (subs.) : I. Corruption : q.v. : दूषणम् II. Stain : q.v. : कलङ्कः.

TAKE (v.t.) : I. In general : (1) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *t.ing and looking* : गृहीत्वा निरीक्ष्य, Mu. i. ; *t. up arms* : गृहाण शस्त्रम्, R. iii. 51. ; *t.n but afterwards released* : गृहीतप्रतिमुक्त (f. क्ता), R. iv. 43. ; *he took the way of running pigs* : जग्राह स द्रुतवराहकुलस्य मार्गम्, R. ix. 59. ; *did she t. (it) from the hinds* : तया गृहीतं नु मृगाङ्गनाभ्यः, Ku. i. 46. ; *when he t.s your hand solemnly* : अनेन पाणौ विधिवद् गृहीते, R. vi. 63. ; *intending to t. the arrow* : शरं जिघृक्षुः, Ki. xiii. 32. ; *without t. ing beetles* : अगृहीतताम्बूल (f. ला), C. v. ; *took a few mouthfuls* : कतिचित् कवलान्यगृह्णात्, C. v. ; *rustics t. (it) otherwise* : अन्यथा गृह्णन्ति ग्राम्याः, C. vii. ; *do not t. advice* : न गृह्णन्त्युपदेशम्, K. ; *to t. all forms* : विश्वरूपत्वं ग्रहीतुम्, K. ; *to t. venerable men by service* : ग्रहीतुमार्यान् परिचर्यया, Si. i. 17. ; *so long as Rākshasa is not t.n* : अगृहीते राक्षसे, Mu. i. ; *when they t.ing your signs* : तेषु गृहीतसंज्ञेषु, Mu. i. ; *are t.n as if by evils stars* : ग्रहैरिव गृह्यन्ते, K. ; *t. the pride of*

killing a woman : गृहाण वधूवधपौरुषम्, N. iv. 53. ; *His Majesty who has t.n his name well* : तस्य सुगृहीतनाम्नो देवस्य, C. vii. ; (2) आदत्ते, सम्-, (दा, c. 3. : physically), *t.ing the girl by the hand* : कन्यामाददानः करेण, Ku. ; *for t.ing is for spending* : आदानं हि विसर्गाय, R. : v. Also to catch, hold, view, understand. II. Special. Ph. : *to t. food* : आहारं करोति ; *t. rest* : विश्रामं करोति; *t. aim at* : लक्ष्यीकरोति; *t. root* : मूलं बध्नाति ; *t. compassion* : दयां करोति ; *t. fire* : अग्निमुपैति ; *t. courage* : समाश्वसिति ; *t. leave of* : आमन्त्रयति ; *t. oath* : शपथं करोति ; *t. pains* : परिश्रमं करोति ; *t. place* : v. To happen ; *t. part* : हस्तं ददाति ; *t. care of* : रक्षति ; *t. effect* : सफलीभवति ; *t. wine etc.* : मद्यं etc. सेवते, नि- (सेव्, c. 1.), Ni. ; *time for t.ing medicines* : भैषज्यसेवनकालः, Bha. ; *it is time to t. bath and food* : समयः खलु स्नानभोजने सेवितुम्. V. v. 11. III. To conduct, convey : q.v. : नयति (नी, c. 1.).

TAKE (v.i.) : I. To have effect : *to t. well* : हितं करोति. II. To resort : q.v. : श्रयति (श्रि, c. 1.). III. To please : q.v.

TAKE AWAY : I. To take, carry : q.v. : आदत्ते. II. To remove : q.v. : (1) अपनयति, वि-, *the darkness of rage should be taken away* : रोषमयं तिमिरमपनेयम्, Ki. ii. 36. ; (2) हरति, अप-, *I will t. this fortune by gambling* : द्यूतेन श्रियं हरिष्यामि, Mah. ii. 56. 1. ; (3) अपवहति (वह्, c. 1.), *t.ing away the bladder* : क्लोमापोह्य, D. viii.

TAKE DOWN : I. Lit. : अधो नयति etc. II. To write down : लिखति (लिख्, c. 6.).

TAKE FOR : v. To take, regard, view.

TAKE IN, INTO : I. To take, as water : गृह्णाति. II. To cheat : q.v. : विप्रलभते (लभ्, c. 1.). III. To contract : q.v.

TAKE OFF : I. To remove : q.v. : (1) अपनयति, *t.ing off their helmets* : अपनीतशिरस्त्राणाः, R. iv. 64. ; (2) उन्मुञ्चति (मुच्, c. 6. : only of shoes, etc.), *t.ing them (the shoes) off* : तदुन्मुच्य, Vi.

TAKE ON : I. To assume : गृह्णाति. II. To lament : q.v.

TAKE OUT : I. Lit. : बहिष्करोति, *t.ing out his son from the granary* : तत्सुतं कुशूलाद्बहिष्कृत्य, H. ii. II. To remove : q.v. : अपनयति.

TAKE ROUND : परिणयति, Ku. vii. 80. : v. Take, round.

TAKE TO : सेवते, (सेव्, c. 1.), *everyday took to hunting* : सदा सिषेवे मृगयाम्, K. s. xi. 3. : v. Betake.

TAKE TO ONESELF : v. Take upon oneself.

TAKE UP : I. In gen. : गृह्णाति, परि-. II. To begin : q.v.

TAKE UPON ONESELF : स्वयं व्यवस्यति (सो, c. 4.). : v. To undertake.

TAKER : (1) ग्रहीतृ (f. त्री) ; (2) नेतृ (f. त्री) ; etc. : v. To take.

TAKING (adj.) : मोहन (f. नी) : v. Charming, attractive.

TALC : (1) अभ्रम्, -कम्, *calx of t.* : अभ्रकभस्मन् (n.) ; (2) अम्बरम् ; (3) गिरिजम्.

TALE : I. Story : q.v. : (1) कथा, *narrate some t. to me* : कथामाख्याहि मे काँचित्, K. s. x. 3. ; (2) आख्यानम्, उप- (=narrative) ; (3) आख्यायिका (=romance). II. Enumeration : गणना, परि-, Me. i. 22.

TALENT : I. Natural ability : शक्तिः : v. Genius. II. Intellectual ability : धीशक्तिः and sim. comp.s. III. A coin or weight.

TALENTED : धीशक्तिसम्पन्न (f. न्ना) and sim. comp.s.

TALISMAN : I. Amulet : q.v. : कवचः. II. Magic : माया.

TALK (subs.) : (1) आलापः, *it is the t. of the remotest corners* : दिगन्तरेष्वयमालापो वर्तते, K. : v. Conversation ; (2) उक्तिः : v. Saying, rumour ; (3) जल्पः, -नम् *or* जल्पितम् (=idle t.) ; (4) कथा, सम्- (=chat), *and having other t.* : अन्याभिश्च कथाभिः, K. ; *I will hear their private t.* : शृणोमि विश्वस्तकथितान्यासाम्, Sa. iii.

TALK (v.) : (1) आलपति, सं- (लप्, c. 1.) : v. To converse ; (2) भाषते, सं- (भाष्, c. 1.) : v. To speak, say.

TALKATIVE : (1) जल्पाक (f. की), *with t. women* : जल्पाकीभिः सह स्त्रीभिः. B. vii. 19. ; (2) जल्पनशील

(f. ला), and sim. comp.s. ; (3) बहुभाषिन् (f. षी) and sim. comp.s.

TALKATIVENESS : (1) बहुभाषिता, etc. ; (2) by adj.

TALL : (1) उच्च (f. च्चा, =high), *she has protruding eyes, is very t.* : कठोरनेत्रा सात्युच्चा, M. p. 69. 30. ; *from a t. tree* : उच्चतरोः, Si. vii. 38. ; (2) दीर्घ (f. र्घा=long), *and (she) who is very t.* : अतीव या च दीर्घा, V. m. 70. 20. ; (3) प्रांशु (mfn. : rare), *which can be reached by a t. (man)* : प्रांशुलभ्य (f. भ्या), R. i. 3.

TALLNESS : (1) उच्चता ; (2) दीर्घता (only of person) ; (3) प्रांशुता (rare).

TALLOW : मेषादीनां वसा : v. Fat.

TALLOW-CANDLE : वसावर्तिः (?) and sim. comp.s.

TALLY (v.) : संवदति (वद्, c. 1.) : v. To agree, fit.

TALLY (subs.) : I. Match : q.v. : अनुरूप (f. पा). II. *व्यवहारदण्डः.

TALMUD : इहुदीयसंहिता.

TALON : नखरः : v. Claw.

TAMARIND : I. The tree : (1) चिञ्चा, -वृक्षः, D. ; (2) तिन्तिडी(ली) ; (3) अम्लि(म्ली)का. II. The fruit : (1) चिञ्चा, -फलम् ; (2) तिन्तिडी, -कम्.

TAMARIND-FISH : [चिञ्चारसरञ्जितः] झषः, Bha. (ईल्लीशः *or* ईलीशः, Wilson).

TAMARISK : (1) झावुः(बूः), -कः ; (2) पिचुलः (ambiguous).

TAMBOUR,-INE : डिण्डिमः : v. Drum.

TAME (adj.) : I. Of animals : (1) गृह्य (f. ह्या =domestic : q.v.) ; (2) ग्राम्य (f. म्या= village : q.v.) ; (3) विनीत (f. ता). II. Spiritless : निस्तेजस् (mfn.), and sim. comp.s. : v. Also dull.

TAME (v.) : (1) दमयति (c. of दम्), *t.ing all* : सर्वदमन (f. नी), Sa. vii. ; (2) विनयति (नी, c. 1.), *as if to t. the wild beasts* : वन्यान् विनेष्यन्निव दुष्टसत्त्वान्, R. ii. 8.

TAMELY : कापुरुषवत् : v. Meanly.

TAMENESS : I. Lit. : विनीतता : v. Tame. II. Fig. : निस्तेजस्कता : v. Also dullness, meanness.

TAMER : (1) दमयितृ (f. त्री) ; (2) विनेतृ (f. त्री), etc.

TAMPER WITH (v.) : I. To meddle : q.v. : II. To corrupt : q.v. : (1) दूषयति (c. of दुष्) ; (2) वशीकरोति (=get over).

TAN : I. As leather : शोषयति (c. of शुष्). II. To make brown : श्यामीकरोति.

TANDEM : *to drive t.* : अग्रपश्चादश्वौ चालयति etc.

TANGENT : *स्पर्शरेखा.

TANGIBLE : I. Lit. : स्पर्शनीय (f. या) : v. To touch. II. Perceptible, palpable : q.v. : प्रकट (f. टा).

TANGLE : v. Entangle.

TANK : I. Of water : (1) तडागम् ; (2) दीर्घिका (long t.) ; (3) वापी (=square t.) ; (4) जलाशयः (in gen.). II. A vessel : कुण्डम्.

TANKARD : चषक (mn.=cup).

TANNER : चर्मशोषक (f. षिका) and sim. comp.s.

TANTALIZE : perh. आशां वर्द्धयति (c. of वृध्= raise hope).

TANTAMOUNT : expr. with फलित (f. ता) : v. Equivalent.

TANYARD : चर्मशोषणचत्वरम् and sim. comp.s.

TAP (v.) : I. To base a hole : छिद्रयति (छिद्र्, c. 10.). II. To hit lightly : लघु आहन्ति (हन्, c. 2.).

TAP : (1) लघुघातः ; (2) मृदुचपेटः ; etc.

TAPE : no equiv. : *तेपः.

TAPER (Sus) : दीपिका (?) : v. Light.

TAPER,-ING (adj.) : (1) वृत्तानुपूर्व (f. र्वा) ; (2) गोपुच्छाकार (f. रा), M.n. ; etc.

TAPESTRY : चित्रयवनिका (?) : v. Screen.

TAPEWORM : कृमिः, *removes t.s* : कृमिनुत् (mfn.), Bha.

TAPIR : a pig-like animal : *तापीरः.

TAR : I. Subs. : (1) सर्जरसः ; (2) सरलद्रवः ; (3) रालः, अ-. II. Smear with t. : v. To besmear ; *t.red* : अराललिप्त (f. प्ता), etc.

TARANTULA : a spider : *तारन्तकः.

TARDILY : चिरेण : v. Slowly.

TARDINESS : v. Slowness, lateness.

TARDY : (1) चिरक्रियः (या, यं : of men) ;

(2) with चिर- in comp. *or* चिरेण *or* विलम्बित (=delayed) : v. Slow, late.

Tare : I. A weed : कलभेद:. II. In commerce : क्षय:.

Target : I. A shield : क्षुद्रचर्मन् (n.). II. Aim : लक्ष्यम्.

Targeteer : चर्मधर: and sim. comp.s.

Tariff : (पण्य) शुल्कपत्रिका and sim. comp.s. (?).

Tarnish (v.t.) : दूषयति (c. of दुष्).

Tarnish (v.i.) : मलिनीभवति : v. Also dull.

Tarry : विलम्बते (लम्ब्, c. 1.) : v. To stop.

Tart : I. Adj. : अम्ल (f. म्ला) : v. Sour. II. Subs. : *अम्लीयम्, *t. fruit* : अम्लीयं फलम्.

Tartar : (1) दन्तशर्करा ; (2) पुष्पिका ; (3) दन्तमलम् ; (4) पिप्पिका.

Task (subs.) : (1) कर्मन् : v. Work ; (2) भार: : Burden.

Task (v.) : I. Lit. : कर्म न्यस्यति (अस्, c. 4.). II. To take to t. : अनुशास्ति (शास्, c. 2.) : v. Also to task.

Tassel : perh. पिच्छ:.

Taste : I. The act : (1) स्वाद:, -नम्, आ- ; (2) रस:, -नम्. Ph. : *to have a t. of* : v. To taste. II. Flavour, relish : (1) स्वाद:, आ- ; (2) रस:, *so t. of tongue* : तथा रसो रसज्ञाया:, Par. III. The sense : रसनम्, *of t. of sight* : रासनं, चाक्षुषम्, Par. IV. Critical judgment, liking : रुचि:, *men have different t.s* : भिन्नरुचिर्लोक:, R.

Taste (v.t.) : (1) स्वादयति, आ- (c. of स्वद्), *to t. blood* : शोणितमास्वादयति, Mu. i. 8. ; (2) रसयति (रस्, c. 10.), *to t. wine* : वारुणीं रसयति, Ki. ix. 54.

Taste (v.i.) : स्वदते (स्वद्, c. 1.), N. iii. 93.

Taste of (v.t.) : I. To taste : q.v. : रसयति. II. To smack of : (1) स्वदते with an adj. or adv., *t.s of garlic* : सलशुन: (ना, नं) स्वदते ; (2) by comp. with स्वाद (=flavour).

Tasteful : I. Savoury : (1) स्वादु (f. also द्वी), *sand-water is cool and t.* : चिक्किरं शीतलं स्वादु, Bha. ; (2) रुच्य (f. च्या=relishing) ; (3) रुचिकर (f. री=2.) ; (4) रोचन (f. नी=2.). II. Showing good taste : (1) हृद्य ; (2) हृदयग्राहिन् (f. णी) and sim. comp.s.

Tastefully : expr. by adj. : v. Also neatly, skilfully.

Tastefulness : I. Lit. : (1) स्वादुता ; (2) रुच्यता ; (3) रुचिकरत्वम् ; (4) रोचनत्वम्. II. Fig. : (1) हृद्यता ; (2) हृदयग्राहिता, and sim. comp.s.

Tasteless : (1) नीरस (f. सा) ; (2) विरस (f. सा) ; (3) अरस (f. सा) ; (4) रसहीन (f. ना).

Taster : Lit. and fig. : (1) रसयितृ (f. त्री) ; (2) स्वादयितृ (f. त्री).

Tastily, tastiness, tasty : v. Tastefully, tastefulness, tasteful.

Tatter : चीरचीवरम् : v. Rag. *T.ed* : जीर्ण (f. र्णा).

Tattle, tattler : v. Babble, babbler.

Tattoo : I. Subs. : पटहप्रणाद: and sim. comp.s. II. Verb. : संरञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.) (?).

Taunt : I. Verb : अधिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To censure, abuse. II. Subs. : आक्षेप: : v. Censure, abuse.

Tauntingly : (1) साक्षेपम् ; (2) साधिक्षेपम् ; (3) सोपालम्भम्.

Tautological or tautologous : *t. (expression)* : पुनरुक्त (f. क्ता).

Tautology : (1) पुनरुक्ति: ; (2) पुनरुक्तम्, -त्वम् (ता).

Tavern : पथिकाश्रम:.

Tawdry : बहिरुज्ज्वल (f. ला).

Tawny : (1) पिङ्ग (f. ङ्गा) ; (2) पिङ्गल: (ला, लं) ; (3) पिशङ्ग (f. ङ्गी) ; (4) कपिल: (ला, लं) ; (5) कडार: (रा, रं) ; (6) कद्रु (mfn.).

Tax : (1) कर:, M. viii. 307. : v. Revenue ; (2) शुल्क: : v. Custom.

Tax (v.) : I. Lit. : करं न्यस्यति (अस्, c. 4.) *or* निदधाति (धा, c. 3.) (with loc.). II. Fig., as to t. one's energies : आयासयति (nomi.). III. To censure : q.v. : अनुशास्ति (शास्, c. 2.).

Taxable : (1) करयोग्य (f. ग्या) ; (2) करार्ह (f. र्हा), etc.

Taxation : *indirect and direct t.* : *व्यवहिताव्यवहितकरनिधानम् *or* -स्थापनम्.

Tea : चहा, *to take t.* : चहां पिबति.

Teach : अध्यापयति (c. of इ : with double

acc.), *taught you the Vedantas* : वेदान्तानध्यजीगपत्, An. iii. 13. ; अध्यापितस्योशनसापि नीतिम्, Ku. iii. 6. : v. To instruct.

Teachable : (1) अध्यापनीय (f. या) ; (2) शिक्षार्ह (f. र्हा), etc.

Teacher (1) अध्यापक (f. पिका) ; (2) शिक्षक (f. क्षिका) ; (3) शिक्षयितृ (f. त्री). *Religious t.* : (1) उपाध्याय (f. यी) ; (2) आचार्य (f. र्यानी).

Teaching (subs.) : (1) अध्यापनम् (the act) ; (2) शिक्षा (=instruction : q.v.).

Teak : I. The tree : अर्जुनः. II. The wood : अर्जुनम्, -काष्ठम्.

Teal : a bird : श्मरालिः (रिः also -री or -ली).

Team : expr. by pl. or with युग्य (f. ग्या = yoked), *t. of oxen* : गावः ; *t. of horses* : युग्याः (when sense clear).

Teamster : expr. by वाहक etc. (=driver : q.v.).

Tear (subs.) : I. Lit. : (1) अश्रु (स्रु, n.), *shedding of t.s.* : अश्रुपातः, Ve. ; *her breast starred with t.-drops* : अश्रुबिन्दुतारकितपयोधरा, D. ii. ; *veiled with continuous flow of t.s* : अश्रुस्रोतोऽवगुण्ठितः (ता, तं) D. i. ; *with cool t.s* (i. e. of joy) : शिशिरेणाश्रुणा, D. v. ; (2) बाष्पः, -जलम्, etc., *the throat almost choked with t.s* : बाष्पकुण्ठकण्ठः, D. v. ; *drew t.s in the shape of sap from boughs* ; अकरोत्······स्रुतशाखारसबाष्पदूषितान्, R. viii. 70. ; (3) अस्रम्(श्रम्), *blinded by t.s* : अस्रान्धतया, R. xiv. 2. ; (4) नयनजलम्, and sim. comp.s. II. Rent, fissure : छिद्रम्.

Tear (v.) : I. To rend, shatter : q.v. : विदारयति (दृ, c. 10.). II. As letters : छिनत्ति (छिद्, c. 7.=to cut), *torn garment* : छिन्नं वस्त्रम् ; *t.s away* (*or off*) *in our presence* : मिषतामाच्छिनत्ति नः, Ku. ii. 46. III. To pluck, pull : q.v. IV. Move violently : धावति, परि- (धाव्, c. 1.). Ph. : *t. open* : छित्वा उन्मुञ्चति (मुच्, c. 6.) : v. To open.

Tearful : (1) साश्रु (mfn.) ; (2) पर्यश्रु (mfn.) ; (3) अश्रुसंकुल (f. ला) ; (4) सबाष्प (f. ष्पा), etc.

Tearfully : expr. by adj. or comp.

Tearless : (1) निरश्रु (mfn.) and sim. comp.s.

Tease : क्षोभयति (c. of क्षुभ्) : v. To vex.

Teat : स्तनम् : v. Also nipple.

Technical : I. Lit. : पारिभाषिक (f. की). II. As of objection : कूट- in comp.

Technicality : I. Lit. : पारिभाषिकत्वम् (-ता). A t. term : पारिभाषिकशब्दः. III. As of objection : कूटता or त्वम्.

Technically : (1) परिभाषानुसारेण ; (2) better by adj.

Technology : I. Of arts : शिल्पविज्ञानम्. II. Of terms : परिभाषा, *general t.* : सामान्यपरिभाषा, Mit.

Tedious : I. Tiresome, wearisome : q.v. : क्लान्तिकर (f. री) and sim. comp.s, *if it is not very t.* : तद् यदि नातिखेदकरम्, K. II. Slow : q.v. : मन्थर (f. रा). III. As a writer : दीर्घसूत्र (f. त्रा).

Tediously : I. So as to tire : (1) expr. by circumlo. ; (2) अतिदीर्घम् (=very long). II. Slowly : मन्थरम्.

Teadiousness : I. Wearisomeness : (1) खेदजननत्वम्, -ता ; (2) by circumlo. II. Slowness : मन्थरता. III. As of writings : दीर्घसूत्रता.

Teem (v.) : expr. with, प्रचुरः (रा, रं) : v. To abound, abundant.

Teeth (v.) : expr. by दन्त and a verb उद्गच्छति (गम्, c. 1.), जायते (जन्, c. 4.), etc., *T.ing* i.e. dentition : दन्तोद्गमः.

Tegument : वेष्टनम्, आ-, Bha. : v. Covering.

Telegrrm : *ताडिती वार्त्ता.

Telegraph : I. Subs. : *तडिद्वार्त्तावहः. II. Verb. : *ताडितेन सन्दिशति (दिश्, c. 6.).

Teleology : मीमांसा (?) ; हेतुविद्या (?).

Telescope : *दूरवीक्षणम्, -यन्त्रम्.

Tell (v.t.) : (1) कथयति (कथ्, c. 10.), *learnt without being told* : अकथितशिक्षित (f. ता), K. ; *when I tell the history of (his) former life* : जन्मान्तरवृत्तान्तं मयि कथयति, K. ; *that (my) internal wish is told by the eyes* : चक्षुषैव हृदयाभिलाष कथ्यते, K. ; *whom should I tell* : कस्य कथयामि, K. ; (2) आवेदयति (c. of विद्=inform, narrate), *I will t. (you) everything from the beginning* : आदितः प्रभृति सर्वं निवेदयिष्यामः, K. : v. To say, relate.

Tell (v.i.) : I. In good sense : expr. with गुणः (effect) *or* बलं (strength) स्पृशते. II. In bad sense with on : दुर्बलीकरोति.

Teller : (1) कथक (f. थिका) ; (2) कथयितृ (f. त्री) ; (3) आवेदक (f. दिका).

Tell-tale : i.e. informer : सूचकः.

Temerity : साहसम् : v. Boldness, rashness.

Temper (v.) : I. To mix : q.v. : संमिश्रयति (मिश्र्, c. 10.). II. To soften, mollify : स्निग्धी करोति. III. Of steel, etc. मृदूकरोति (?).

Temper (subs.) : I. Character, nature : q.v. : शीलम्. Ph. : *bad t.ed* : कोपन (f. ना) : v. Irritable. II. Due mixture : सम्भेदः.

Temperament : प्रकृतिः : v. Nature, character.

Temperance : perh. संयमः, *t. in eating and drinking* : पानाशनसंयमः (?) ; *t. society* : पानसंयमसभा (?) : v. Moderation.

Temperate : I. Moderate : q.v. : मित (f. ता). II. Cool, calm : q.v. : शान्त (f. न्ता). III. Continent : q.v. : संयत (f. ता), perh. : *t. zone* : *नातिशीतोष्णमण्डलम्.

Temperately (1) मितम् ; (2) शान्तम् ; (3) संयतम्.

Temperature : उष्णमानम् (?) घर्मपरिमाणम् (?) etc.

Tempest, tempestuous : v. Storm, stormy.

Temple (subs.) : I. A sacred building : (1) देवालयः and sim. comp.s, *t. of Śiva* : शिवायतनम् Vet. 20. ; *empty t.* : शून्यं देवकुलम्, Mr. ii. ; *t. of the mistress of the world (Durgā)* : भुवनेश्वरीदेवतालयः, Bh. ; *t. of Vishnu* : विष्णोर्निकेतनम्, Kaj. : v. House, edifice ; (2) सिद्धायतनम्, *t. of Śiva* : शूलपाणेः सिद्धायतनम् K. ; (3) मठः, P. ; (4) विहारः (of Buddhas). II. Of the head : (1) शङ्खः ; (2) कुम्भः.

Temporal : I. Worldly : q.v. : सांसारिक (f. की). II. Of the temple of the head : by comp., *t. region* : कुम्भदेशः.

Temporarily : (1) स्वल्पकालम् and sim. comp.s.

Temporary : (1) अचिरस्थायिन् (f. नी) ; (2) स्वल्पकालिक (f. की) ; etc. : v. Also transient.

Temporize : I. To be a time-server : छन्दोऽनुरुणद्धि (रुध्, c. 7.) *or* अनुवर्तते (वृत्, c. 1.). II. To delay : q.v. : विलम्बते (लम्ब्, c. 1.).

Temporizer : (1) छन्दोऽनुरोधिन् (f. नी) ; (2) समयानुवर्तिन् (f. नी) ; etc.

Tempt : I. To allure, entice : q.v. : प्रलोभयति (c. of लुभ्). II. To attempt, try : q.v.

Temptation : (1) प्रलोभनम् ; (2) विलोभनम्, *who is not allured by other t.s* : अहृतस्य विलोभनान्तरैः, R. viii. 69.

Tempter : (1) प्रलोभक (f. भिका) ; (2) विलोभक (f. भिका).

Ten : दशन् (mfn.), *t.-armed* : दशभुजः (जा, जं) ; *twice t.* : द्विदशाः ; *in t. ways* : दशधा ; *t. times* : दशकृत्वः, दशवारान् ; *in the t. quarters* : दशसु दिक्षु R. viii. 29.

Tenable : (1) रक्षणीय (f. या) ; (2) by verb. : v. To keep.

Tenacious : I. Pertinacious : q.v. : ग्राहिन् (f. णी). II. Retentive : q.v. : धारणावत् (f. ती). III. Glutinous : q.v. : श्यान (f. ना).

Tenaciously : साग्रहम् : v. Persistently.

Tenacity : I. Pertinacity : ग्राहः. II. Retentiveness : q.v. : धारणाशक्तिः. III. Glutinousness : श्यानता, -त्वम्, आ-.

Tenancy : भूम्यधिवासित्वम् *or* गृहाधिवासित्वम् (?), *a right of t.* : भूम्यधिवासाधिकारः (?).

Tenant (subs.) : भूम्यधिवासिन् (f. नी) (?), *t. of house* : गृहाधिवासिन् (f. नी).

Tenant (v.) : (1) अधिवसति (वस्, c. 1.=inhabit : q.v. ; (2) भाटयति (=hire : q.v.).

Tenantry : अधिवासिवर्गः and sim. comp.s (?).

Tench : मत्स्यविशेषः.

Tend : I. To take care of : (1) चारयति (c. of चर्, : only of cattle, etc.), *t.ing cattle at distance* : चारयन्तो दूरे गाः, V. p. v. 9. 3. ; (2) पालयति (पाल्, c. 10. : gen.), *t.ing cattle* : गाः पालयन्तौ v. p. v. 8. 1. II. To conduce : (1) कल्पते, परि- (कृप्, c. 1.), *and tend to their protection* : कल्पसे रक्षणाय, Sa. v. 8. ; (2) उपपद्यते (पद्, c. 4.), *t.s to my state* : मद्भावायोपपद्यते, G. xiii. 18. III. Direct, aim : q.v.

Tendency : (1) प्रवणता *or* प्रावण्यम् ; (2) स्वभावः.

Tender (adj.) : I. Soft, delicate : q.v. : सुकुमारः (रा, रं), *delicate weapon* : सुकुमारमस्त्रम्, K. ; *in this t. age* : अस्मिन् सुकुमारवयसि.

II. Compassionate, kind : q.v. : *t. sentiment* : करुणो रसः, U. ; *the hearts of good men are always t.* : करुणार्द्राणि सतां खलु भवन्ति सदा चेतांसि.

TENDER (v.) : उपनयति (नी, c. 1.) : v. To offer.

TENDER (subs.) : उपन्यासः : v. Offer.

TENDERLY : I. Softly : q.v. : स्निग्धम्. II. Kindly : q.v. : करुणम्.

TENDERNESS : I. Softness : q.v. : सौकुमार्यम्. II. Kindness : q v. : करुणा.

TENDINOUS : शिराल (f. ला) : v. Sinewy.

TENDON : (1) शिरा ; (2) स्नायुः : v. Sinew.

TENDRIL : तन्तुः (=thread).

TENEMENT : I. In law : स्थावरम्. II. A house : भवनम्.

TENET : मतम् : v. Opinion, doctrine.

TENFOLD : expr. by adj. दशगुण (f. णा).

TENNIS : क्रीडाविशेषः, *t. ball* : *विक्षेपकन्दुकः.

TENOR : I. Lit. : भावः : v. Purport. II. In music : मध्यमस्वरः (?).

TENSE (subs.) : कालः (=time) : v. Grammar.

TENSE (adj.) : आतत (f. ता) : v. Stretch.

TENSION : I. Lit. : आततिः (?). II. Severity, rigour : q.v.

TENT (subs.) : I. Of canvas : (1) पटवेश्मन् (n.) and sim. comp.s, *in the way the lord's stays were in t.s* : पथि प्रभोर्निवासाः पटवेश्मसु बभुः Si. xii. 63. ; (2) दूष्यम्, Si. xii. 65. II. Roll of lint : perh. पट्टः.

TENTIVE, -LY : expr. by circumlo. : v. To try.

TENTED : expr. by comp. : v. Tent, to have, to cover.

TENTH : I. Adj. : दशमः (मी, मं), *t. (in descent) from Prajāpati* : दशमः प्रजापतेः. Mah. i. 70. 1. ; *Hundred and t.* : दशाधिकशततमः (मी, मं). II. Subs. : (1) दशमः, *a t. was collected by (her) lover* : दशमकः संगृहीतः प्रियेण, Li. 24. ; (2) दशमांशः ; (3) दशांशः.

TENUITY : तानवम् : v. Thinness.

TEPID : (1) कवोष्ण, कदुष्ण, *or* कोष्ण (f. ष्णा) ; (2) ईषदुष्ण (f. ष्णा) ; (3) कुतपः (पा, पं : rare).

TEPIDNESS : (1) कवोष्णता ; (2) ईषदुष्णता ; etc. : v.

TERGIVERSATION : Evasion, prevarication.

TERM (subs.) : Limit, end : q.v. : अवधिः. II. A period of time : (1) कालावधिः ; (2) not expr. ; (3) अवधिः (absol.), *or if you wait for a term* : अथ चेदवधिः प्रतीक्ष्यते, Ki. ii. 16. III. A word : q.v. : *here the word paśu* : अत्र पशुपदम्, Kav. viii. IV. In plu.=agreement : q.v. : समयः, *as t.s (have support) in justice* : न्यायमवलम्ब्य इव, Ki. xii. 17. V. State of intercourse : भावः, *good t.s* : सद्भावः : v. Friendship ; *bad t.s* : असद्भावः. v. Enmity. VI. In arith. : पदम्, *seven t.s* : सप्तपदम्, Li. 93. ; *first t.* : वदनम्, आदिः Li. 100 ; etc.

TERM (v.) : अभिधत्ते (धा, c. 3.) : v. To call, name.

TERMAGANT : दुर्दान्तकलहप्रिय (f. या) and sim. comp.s. (?).

TERMINAL : (1) अन्त्य (f. न्त्या) : v. Last ; (2) सीमा in comp. : v. Boundary.

TERMINATE : I. Intrans. : expr. by subs., *t.ing syllable* : अन्त्यवर्णः : v. To end. II. Trans. : समापयति (c. of आप्) : v. To finish.

TERMINATION : (1) अन्तम् : v. End. ; (2) अवसानम् : v. Conclusion.

TERMINOLOGY : परिभाषा, Mit.

TERN : जलकुक्कुटविशेषः.

TERNARY : *T. number* : त्रिकम्.

TERRACE : I. Balcony : अलिन्दः. II. Roof : छदिः (m.). III. Raised ground : perh. वप्र (mn.).

TERRAQUEOUS : (1) जलस्थलमयः (यी, यं) ; (2) जलस्थलात्मक (f. त्मिका) ; etc.

TERRENE, TERRESTRIAL : I. Pertaining to earth : (1) by comp., *t. globe* : भूगोलः ; (2) पार्थिवः, (वी, वं) ; (3) भौमः (मी, मं). II. Relating to this life : (1) ऐहिकः (की, कं) ; (2) सांसारिकः (की, कं) ; (3) लौकिकः (की, कं).

TERRIBLE : (1) घोरः (रा, रं) ; (2) दारुण (f. णा), नि- : v. Frightful.

TERRIBLY : (1) बलवत् ; (2) गाढम् (=deeply) ; (3) भृशम् (=exceedingly).

TERRIER : कुक्कुरभेदः ; *भौमिकश्वन् (m.).

TERRIFIC : (1) भीषण (f. णा) ; (2) भीमः (मा, मं) : v. Also terrible.

TERRIFY : भीषयते (c. of भी) : v. To frighten.
TERRITORIAL : expr. by comp., *t. boundaries* : देशसीमा, R. xvi. 1.
TERRITORY : (1) राष्ट्रम् : v. Kingdom ; (2) देशः, प्र- : Country, province.
TERROR : I. Great fear : q.v. : त्रासः, सं-, परि-· II. Object of dread : त्रासकर (f. -री) and sim. comp.s, *a t. even to the sages* : त्रासजननमपि तत्त्वविदाम्, Ki. xii. 6.
TERSE : (1) लघु (f. also घ्वी), Si. ii. 23. ; (2) लाघवान्वितः (ता, तं), Ki. xi 38. ; (3) संक्षिप्त (f. प्ता=brief, concise : q.v.), Si. ii. 24.
TERSELY : expr. by adj.
TERSENESS : लाघवम् : v. Terse.
TERTIAN : तृतीयकः, -ज्वरः.
TESSELATED : विचित्र (f. त्रा : ?).
TEST : I. Verb. : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To examine. II. Subs. : परीक्षा : v. Examination. III. Means of trial : (1) प्रमाणम्, *you are the only t.* : यूयमेव प्रमाणम्, Sa. v. 25. ; (2) by circumlo.
TESTAMENT : I. A will : *इच्छापत्रम्. II. Of the Bible : संहिता, *old* : प्राचीनसंहिता.
TESTAMENTARY : *इच्छापत्रविहित (f. ता) and sim. comp.s.
TESTATOR, TESTATRIX : *इच्छापत्रकारिन् (f. णी) and sim. comp.s
TESTICLE : अण्डम्, -कोषः(शः) ; (2) मुष्कः ; (3) वृषणः, *t.s* : वृषणौ.
TESTIFY : I. As a witness : साक्ष्यं ददाति (दा, c. 3.). II. In gen. : ब्रवीति *or* ब्रूते (ब्रू, c. 2.). *if one t.ies falsely* : अथ चेदनृतं ब्रूयात्, Mit. : v. To tell, speak.
TESTIMONIAL : *प्रशंसापत्रम्, and sim. comp.s.
TESTIMONY साक्ष्यम्, *a witness giving false t.* : साक्षी साक्ष्यं मृषा ब्रुवन्, Mit. : v. Also evidence.
TETANUS : धनुष्टङ्कारः.
TETHER : I. Verb : बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. Subs. : बन्धनरज्जुः.
TETRAD : (1) चतुष्टयम् ; (2) चतुष्कम्.
TETRARCH : मण्डलेशः (?) : v. Chief.
TETTER : दद्रुविशेषः.
TEXT : I. Original writing : मूलम्, *I shall not write any thing outside the t.* : नामूलं लिख्यते किञ्चित्, M. n. II. Of scripture : (1) वचनम् ; (2) ऋच् (f. of the Rigveda).
TEXTILE : (1) तान्तव (f. वी) ; (2) तन्तुनिर्मित (f. ता), etc.
TEXTUAL : (1) by comp. ; (2) मूलापेक्ष (f. क्षा) and sim. comp.s.
TEXTURE : I. Lit. : तान्तवम्. II. Quality of threads : गुणः. III. Arrangement : विन्यासः.
THAN : (1) by abl., *the people of Mathurā are richer t. the people of Pātnā* : माथुराः पाटलीपुत्रेभ्य आढ्यतराः, S. k. ; *swifter t. the mind* : मनसोऽप्याशुतरम्, Ki. xiii. 22. ; *and the king who gave more t. was asked for* : नृपोऽर्थिकामादधिकप्रदश्च, R. v. 31. ; *dearer to you t. I.* : मत्तः प्रियतरस्तव, K.; (2) sometimes by comp., *more t. twenty times* : अधिकविंशान् वारान्, Au. : v. Also more. N.B. In old books the *ins.* is often used for the *abl.* : कोऽन्वस्ति दुःखिततरो मया दुष्कृतकर्मणा, Ram. ii. 59. 30.
THANK : धन्यवादं करोति (?).
THANKFUL : (1) कृतज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) कृतवेदिन् (f. नी) ; etc.
THANKFULLY : (1) धन्यवादपुरःसरम्, and sim. comp.s (?).
THANKFULNESS : (1) धन्यवादः *or* धन्यवादिता (?) : v. Gratitude.
THANKLESS : I. Of men : अकृतज्ञ (f. ज्ञा) : v. Ungrateful. II. Of work, etc. : यः (या, यत्) न प्रशस्यते : v. To praise.
THANKLESSLY : expr. by circumlo.
THANKS : धन्यवादः (?), *thanksgiving* : perh. स्तुतिपाठः.
THAT : I. Demonstrative pronoun : तद्, *t. object* : सोऽर्थः, D. iii. ; *in t. season* : तस्मिन् समये, R. xvi. 53.; *narrated all t.* : तत्सर्वमाचख्यौ, Mah. : v. Also this. Ph. : (a) *t. is to say* ...... : इत्यर्थः, तस्य यूनोऽपि विषयवैराग्यादिगुणसम्पत्त्या ज्ञानतो वृद्धत्वमासीदित्यर्थः, M.n. (N.B. Use...... : इति यावत्, when a full explanation is not given, मनीषिणो विदुषो दोषज्ञस्यैति यावत्, M. p.) ; (b) t. is not expr., *by object t. is by sound etc.* M.n. II. Relative pronoun=who,

which : q.v. III. Conjunction, introducing clauses or sentences as object of the preceding verb. : (1) expr. with इति, *would think t. they adore him out of fear* : मंस्यति भयादर्चन्ति मामिति, Mah. v. 88. 3. (note the use of direct speech) ; *t. he might allow the race of Nimi*...... : दिश्यतां कुलमिदं निमेरिति, R. xi. 49. ; *we hear t. king has come to the Janasthāna* : श्रूयते राजा जनस्थानमागत इति, U. iii. (N.B. Sometimes इति is understood as t. in English : "श्रूयते तौ महात्मानौ नरनारायणावुभौ । तपो घोरमनिर्देश्यं तप्येते गन्धमादने ॥", Mah. v. 96. 14.) : (2) by acc. after trans. verbs, *knowing t. his end was born* : जानन्नपि जातमन्तमात्मनः, Si. i. 67. ; *informed t. a golden shower had fallen from heaven* : हिरण्मयीं वृष्टिं शशंसुः पतितां नभस्तः, R. v. 29. ; (3) with यथा *or* यत्, *Vaśistha said t. they would go and live in the hermitage of Vālmiki* : वशिष्ठस्य वाचः 'यथा वाल्मीकितपोवनं गत्वा तत्र वत्स्याम इति', U. ii. ; *this is new rule t. one repents after killing an enemy* : अयं नूतनो न्यायो यदरातिं हत्वा संतापः क्रियते, H. ii. Ph. : *granting t.* expr. by : अस्तु, स्ताम्, सन्तु. IV. Introducing reason etc. : (a) *so t.* : यथा··· तथा, *do so t. (he) hears from your messenger* : यथा तव सन्देशहराच्छृणोति तथा विधीयताम्, R. iii. 66.; (b) *in order t.* : यथा···तथा : v. Also for (II), to ; (c) in t.=because : q.v. Ph. : *oh that* : expr. with कच्चित् : v. To wish.

THATCH : I. Subs. : (1) छदिः ; (2) छादनम् ; (3) पटलम्, A. II. Verb. : (तृणादिना) छादयति, आ-, (c. of छद्), *t.ed* : तृणाच्छादित (f. ता) and sim. comp.s or simply तृण- in comp.

THAW (v.) : I. Intrans. : द्रवति (द्रु, c. 1.) : v. To melt. II. Trans. : द्रवीकरोति. III. Subs. : हिमस्रुतिः and sim. comp.s.

THE : I. The definite article : (1) not expr., *I salute the parents of the world* : जगतः पितरौ वन्दे, R. i. 1. ; *the king said* : राजोवाच, H. ; *in the house of Vasudeva* : वसुदेवसद्मनि, Si. i. 1. ; (2) by demonstrative pronouns, *where shall I get the bird* : क्व प्राप्यते स पतगः, N. xiii. 40. ; *the day is advanced* : कठोरीभूतोऽयं दिवसः, U. ii. II. Of distinction : by स or rarely अदस्, *we are the Rāma and Lakshmaṇa* : आवां तौ रामलक्ष्मणौ, An v. ; *and you are the Lakshmaṇa* : त्वं पुनरसौ लक्ष्मणः, Vi. v. III. With comp. adv.s : (1) with यथा यथा······ तथा तथा, *the closer the sound of the drums came, the more excited the hostile army (became)* : उपागमद्यथा यथा पटहरवः समीपतां तथा तथा हृषितवपुर्द्विषां बलम्·, Si. xvii. 43. ; "रोमकूपमिषतः यथा यथा नैषधस्य रूपमापत्तथा तथा चित्रमापदपतृष्णता न सा", N. xviii. 124. ; (2) with यावत् यावत्······तावत् तावत्, M.n. Ph. : *the more so* : विशेषतः (=specially).

THEATRE : (1) रङ्गः (both lit. and fig.) : v. Stage ; (2) नाट्यशाला and sim. comps. (the house) ; (3) रङ्गगतो जनः and sim. comp.s. (the people).

THEATRICAL : (1) expr. by comp., *t. tutor* : नाट्याचार्यः ; (2) नाटकीय (f. या=dramatic), Si. ii. 8.

THEISM : ईश्वरवादः and sim. comp.s.

THEIST : ईश्वरवादिन् (f. नी) and sim. comp.s.

THEME : (1) विषयः : v. Subject ; (2) वस्तु : v. Thing.

THEFT : (1) चौर्यम्, *to commit t. at night* : रात्रौ चौर्यं करोति, M. ix. 276. ; *implements of t.* : चौर्यसाधनम्, Mit. ; (2) स्तेयम्, *and (taking) grass for cattle is not t.* : तृणञ्च गोभ्यो ग्रासार्थम्, अस्तेयम्, M. viii. 339. ; (3) मोषः (rare).

THEN : (1) तदा (of time, rarely of cause), *when···t.* : यदा···तदा, Ku. v. 18. ; *t. (he) knew* : तदा विवेद, Ki. iii. 18. ; (2) तदानीम् (of time), *but t. by the narration of the story of her life* : तदानीन्तु स्ववृत्तान्तकथनेन, K. ; (3) ततः (of sequence and cause), *t. when your Highness came away* : ततः आगते देवे, K. ; *what t.* : ततः किम्, K. ; *first of all splendour, t. sound, t. dust* : प्रतापोऽग्रे ततः शब्दः परागस्तदनन्तरम्, R. iv. 30. ; *if she does not vanish from my sight, t. I shall ask her all these* : यद्यदि मे दर्शनपथाद्यापयाति ततः···सर्वमेतदेनां पृच्छामि, K. ; *and t.* (as a question) : ततस्ततः, Mr. ii. ; (4) अथ (of sequence at the head of a sentence), *t. at*

the end of the song : अथ गीतावसाने, K. ; (5) तर्हि, (of time and cause : rare), *t. the world is learned* : तर्हि पण्डितः संसारः, U. ii. ; *what t.* : किं तर्हि, S. i. 2. 1. ; (6) तद् (causal), *t. how is the gentle Rāma now to be consoled* : तद् कथमिदानीं रामभद्र आश्वासनीयः, U. ii.

THENCE : ततः and तस्मात् (in every sense).

THENCEFORTH, THENCEFORWARD : (1) ततः प्रभृति ; (2) तदवधि ; etc.

THEOLOGIAN : (1) परमार्थविद् (mfn. : ?) ; (2) ईश्वरविज्ञानविशारद (f. दा : ?) ; and sim. comp.s.

THEOLOGICAL : expr. by comp., *t. subject* : अध्यात्मविषयः (?).

THEOLOGICALLY : तत्त्वविद्यानुसारेण and sim. comp.s.

THEOLOGY : (1) परमार्थविद्या (?) ; (2) ईश्वरविज्ञानम् ; (3) तत्त्वज्ञानम्.

THEOREM : (1) सम्पाद्यम् (?) ; (2) प्रमेयोपपाद्यम्, K.d.

THEORETICAL,-LY : expr. by comp. or circumlo. : v. Speculative.

THEORIZE (v.) : perh. मतं कल्पयति, प्र-, उप-. (c. of क्लृप्).

THEORY : I. Doctrine : q.v. : मतम्. II. As opposed to practice : विज्ञानम्. III. Exposition : q.v. : विवृतिः.

THERAPUTIC (adj.) : शान्तिकरः (f. री), etc. : v. To cure.

THERAPUTICS : भैषज्यविज्ञानम् and sim. comp.s.

THERE : (1) तत्र, *of t.* : तत्रत्य (f. त्या : rare) ; (2) अमुत्र (=yonder t. : rare), D. vi. N.B. Not expr. when used pleonastically, *t. is a town called Valabhī in Saurāṣṭra* : अस्ति सौराष्ट्रेषु वलभी नाम नगरी, D. vi.

THEREABOUT, -S : I. Of place : तत्र क्वचित्. II. Of number : उप- in comp., *ten men or t.* : उपदशपुरुषाः.

THEREAFTER : After that : ततः परम्. II. =and then : (1) ततः ; (2) तदनु ; (3) तदनन्तरम्.

THEREAT : (1) तत्र ; (2) तस्मिन् (loc.).

THEREBY : (1) तेन ; (2) by येन (=by which), *t. I will play with you* : येन क्रीड्याम्यहं त्वया.

THEREFORE : (1) अतः (=for this), *t. it is mere boldness to say*... : अतः...इति कथनं साहसमात्रम्, S. 4. ; *t. spirit* : अतएव प्राणः, S. 23. ; (2) तस्मात् (=from that), *t.* ब्रह्मणः *is objective genitive* : तस्माद् ब्रह्मण इति कर्मणि षष्ठी. ; (3) ततः (=2). : v. Then ; (4) तद् (=2 : rare), *t. here* : तदिह, S. i. 2. 2. ; (5) तेन (=2), *as regards this women are t. better* : तेनात्र वरमङ्गनाः, V. m. 74. 12.

THEREIN : अत्र (=in *this* : q.v.) *or* तत्र (=in *that* : q.v.).

THEREINTO : तत्र : v. That, into.

THEREOF : (1) अस्य (=of *this* : q.v.) *or* तस्य (=of *that* : q.v.) ; (2) by comp., *arising t.* : तत्तस्य (f. स्था), Ki. i. 27. ; *men t.* : तत्रत्याः

THEREUPON : तत्र : v. Then.

THEREWITH : तेन (=with *that* : q.v.).

THERMOMETER : *तापमानम्, -यन्त्रम्.

THESIS : I. Proposition : प्रतिज्ञा. II. Dissertation : प्रबन्धः.

THICK (adj.) : I. Dense : q.v. : घन (f. ना), *t. black hair* : घननीलशिरोरुहः, Ri. iv. 16. II. Muddy, dirty : q.v. : कलुषित (f. ता). III. Large (as a t. volume) : q.v. : बृहत् (f. ती). IV. Of voice : expr. by subs., *the voice becomes t.* : स्वरोपघातो भवेत्, Sr. V. Dull : q.v. : IV. In measurement : expr. with वेधः (=thickness).

THICK (subs.) : मध्यम् (=middle) : v. Also dense.

THICK, THICKLY (adv.) : I. Closely, densely : q.v. : expr. by comp., *t. sown* : घनोप्त (f. प्ता) ; *t. covered* : सान्द्रावृत (f. ता) ; etc. II. Quickly, uninterrupted : q.v. : निरन्तरम्.

THICKEN : I. Intrans. : घनीभवति, etc. II. Trans. : घनीकरोति, etc.

THICKET : गहनम् : v. Wood.

THICK-HEADED : (1) स्थूलधी (n. धि) ; (2) जडबुद्धि (mfn.) ; and sim. comp.s.

THICKNESS : I. Lit. : (1) घनता ; (2) सान्द्रता ; (3) better by adj. II. In measurement : (1) वेध (=depth), Li. ; (2) विस्तृतिः (=breadth as of a heap of bricks), Li. 198. ; (3)

पिण्ड: (as of wood), Li. 203. III. Of voice : (1) स्वरोपघात: ; (2) स्वरभङ्ग: ; and sim. comp.s

THICK-SET : (1) संहत (f. ता) : v. Compact ; (2) निबिड (f. डा) : v. Dense.

THICK-SKINNED : Fig. : (1) कठिन (f. ना = callous) ; (2) सहिष्णु (mfn. = forbearing).

THIEF : (1) चौर:, *open t.ves such as merchants* : प्रकाशचौरा वणिगादय:, Viv. ; *t.-catcher* : चौरग्राह:, Kat. ; (2) तस्कर:, *for putting down t.s* : तस्करप्रतिषेधार्थम्, M. ix. 266. ; (3) स्तेन:, *who give food and lodging to t.ves* : भक्तावकाशदातार: स्तेनानाम्, N. d. ; (4) मोष:, -क:, *seeing a t.* : मोषाभिदर्शने, M. ix. 274. ; (5) कुम्भिल:, -क: ; (6) मलिम्लुच: ; (7) पाटच्चर:. N.B. 5 to 7 are rare.

THIEVE : स्तेनयति (स्तेन्, c. 10.) : v. To steal.

THIEVISH : I. Lit. : by comp., II. Secret : q.v.

THIEVISHNESS : चौर्यशीलता and sim. comp.s : v. Also secrecy.

THIGH : (1) ऊरु:, *t.s* : ऊरू, Ve. ; (2) सक्थि (n.), *long-t.ed* : दीर्घसक्थ (f. क्था : v. Gram. A. 11. and 56).

THIMBLE : perh. अङ्गुलित्रम् *or* -त्राणम् and sim. comp.s, Mah.

THIN (adj.) : (1) सूक्ष्म (f. क्ष्मा), *t. oil* : सूक्ष्मं तैलम्, Bha. : v. Fine. ; (2) तनु (f. also न्वी), *t. dress* : तन्वंशुकम्, Ri. iv. 3. : v. Slender, lean, little ; (3) विरल (f. ला : rare), *having t. arrangement* : विरलभक्ति (mfn.), R. v. 74. : v. Rare, scarce.

THIN (v.) : (1) कृशयति (nomi. = make slender); (2) विरलयति (nomi. = make less close).

THINE : त्वदीय: (या, यं) : v. Thy.

THING : (1) वस्तु (n.), *sir, what t. is to be given to your preceptor* : किं वस्तु विद्वन् गुरवे प्रदेयम्, R. v. 18. ;......*why I have been confined or why I have been brought here, about these t.s my curiosity has not been removed* : किमर्थं वाहं बद्धो बद्धा वा किमर्थमिहानीत इत्यत्र वस्तुन्यहमनपगतकौतुक एव, K. ; (2) द्रव्यम् (= material), *he who injures, breaks or crushes t.s* : क्षतं भङ्गावमर्दौ वा कुर्याद्द्रव्येषु यो नर:, Kat. ; (3) विषय: (= object : q.v.).

THINK : (1) मन्यते (मन्, c. 4.), *t.ing that title of lord only remains with you* : मत्वा भवन्तं प्रभुशब्दशेषम्, R. v. 22. ; *if you t. much of what I say* : अस्माकमुक्तं बहुमन्यसे चेत्, B. iii. 53. : v. Consider, suppose ; (2) चिन्तयति, वि-, सं-, परि-, अनु- (चिन्त्, c. 10. = reflect) *he simply t.s of fears to come from you* : स चिन्तयत्येव भियस्त्वदेष्यती:, Ki. i. 23. ; *while I was thus t.ing* : इत्येवं चिन्तयन्तम्, K. ; (3) ध्यायति, अनु- (ध्यै, c. 1. = 2.) *t. of the child in womb* : प्रजानिषेकमनुध्यायत, R. xiv. 60. ; (4) स्मरति, अनु- (स्मृ, c. 1. = remember), *to t. of heaven* : दिव: स्मर्तुम्, Ki. v. 28. ; (5) अध्येति (इ, c. 2. = 5), *t.s only of me* : मामेवाध्येति, Ki. xi. 74.

THINKER : (1) सूरि: ; (2) मुनि: (= sage).

THINLY : (1) तनु : v. Slenderly ; (2) विरलम् : v. Rarely ; (3) by comp., *t. populated* : विरलजन *or* अल्पजन (f. ना).

THINNESS : (1) तनुता : v. Slenderness ; (2) सूक्ष्मता : v. Fineness ; (3) विरलता *or* वैरल्यम् (= scarcity).

THIN-SKINNED : Fig. : Sensitive : q.v.

THIRD (adj.) : तृतीय: (या, यं), *in the t. place* : तृतीयत: ; *for the t. time* : तृतीयवारम् ; *there is no t. course* : अन्या गतिर्नास्ति. Ph. : *t. estate* i.e. commonalty : प्रकृतय: (f. pl. ?).

THIRD (subs.) : I. A t. part : (1) तृतीयांश: ; (2) तृतीयभाग: ; (3) त्रिभाग: ; (4) त्र्यंश:, *two-t. s* : द्वौ त्र्यंशौ, Li. ; (5) त्रिलव:, *two-t. s* : त्रिलवद्वयम्, Li. II. In music : गान्धार: (?).

THIRDLY : (1) तृतीयत: ; (2) तृतीयम्.

THIRST (subs.) : (1) तृष्णा (lit. and fig.), *t. for wealth* : धनागमतृष्णा, J. ; *t., you are still not satisfied* : तृष्णे नाद्यापि सन्तुष्यसि, J. ; (2) पिपासा (lit.), *to quench t.* : पिपासां प्रतिकर्तुम्, D. viii. ; *to remove t.* : पिपासामपनयति, D. ; *very great t.* : अतिप्रबलपिपासा, K. ; (3) उदन्या (= 2 : rare), *quenching of t.* : उदन्याप्रतीकार:, Ve. vi. ; (4) तृष् *or* तृषा (= 1 : rare).

THIRST (v.i.) : (1) तृष्यति (तृष्, c. 4. : lit. and fig.), Ki. xi. 74. ; (2) उदन्यति (nomi. : lit. rare), B. iv. 44.

THIRSTY : (1) तृषित: (ता, तं), *I am t.* : तृषितोऽस्मि Ve. vi. ; (2) तृषार्त: (र्ता, र्तं) ; (3) पिपासित:

(ता, तं); (4) सतृष्ण: (ष्णा, ष्णं); (5) पिपासु (mfn.); (6) तृष्णातुर: (रा, रं); (7) तृष्णाकुल: (ला, लं).

THIRTEEN: त्रयोदशन् (mfn.). *T.-th*: त्रयोदश: (शी, शं).

THIRTIETH: (1) त्रिंश: (शा, शं); (2) त्रिंशत्तम: (मी, मं).

THIRTY: त्रिंशत् (f.), *t.-fold*: त्रिंशद्गुण: (णा, णं).

THIS: (1) by एतद्, *who is t. Rāma*: क एष राम:, Pra.; *t. speech of Uddhava*: औद्धवीं वाचमेनाम्, Si. ii. 118.; *for t. I live*: एतदर्थं हि जीवामि, Mah.; (2) by इदम्, *through t. row of young plants*: अनया बालपादपवीथ्या, Sa. iii.; *t. way, gentlemen*: इत इतो भवन्त:, Sa. ii.

THISTLE: a plant: शृगालपुच्छ: (?).

THITHER: तत्र. *T. wards*: तं देशं प्रति and sim. expr.s.

THONG: (1) वरत्रा; (2) वध्री; (3) चर्मरज्जु:, and sim. comp.s.

THORN: I. A prickle: कण्टक (mn.). II. Fig.: कण्टक (mn.), *avoids heroes like t.s*: शूरं कण्टकमिव परिहरति, K. III. A thorny plant: कण्टकिन् (f. नी), -वृक्ष: (or लता).

THORN-APPLE: I. The tree: धुस्तु(स्तू)र:. II. The fruit: धुस्तुरम्.

THORNY: (1) कण्टकिन् (f. नी); (2) कण्टकावृत (f. ता), and sim. comp.s.

THOROUGH: (1) सम्यक् (मीची), *t. instruction*: सम्यग्विनयनम्, D. ii.; (2) सम्पूर्ण (f. र्णा = full, complete: q.v.), Pr.; *t. master*: (1) पारग (f. गा); (2) पारदृश्वन् (mfn.).

THOROUGHBRED: (1) आजानेय (f. यी); (2) महाकुलीन (f. ना); etc.

THOROUGHFARE: राजमार्ग:: v. Street, road.

THOROUGHLY: (1) सम्यक्, *after being t. instructed*: सम्यग् विनीय, R. v. 10.; (2) आद्यन्तम् (= from beginning to end): v. Also fully.

THOU: I. Subs.: त्वम् (G. ch. xviii.). II. Verb: त्वंकरोति, *one should avoid t.ing and calling seniors by name*: त्वङ्कारं नामधेयञ्च ज्येष्ठानां परिवर्जयेत्, Mah. xii. 193. 25.

THOUGH: -अपि: v. Although.

THOUGHT: I. In gen.: (1) चिन्ता, *with hundreds of t.s*: चिन्ताशतै:, K.; (2) विचार: (= consideration); (3) ध्यानम् (= meditation). II. Idea, notion: q.v.: मतम्. III. = mind: q.v.: बुद्धि:, *evil t.s*: द्रोहबुद्धि:; *she could not express her t.s*: मनोगतं सा न शशाक शंसितुम्, Ku. v. 51.

THOUGHTFUL: I. Of men: (1) चिन्ताशील (f. ला); (2) चिन्तापरायण (f. णा), and sim. comp.s. II. Attentive, careful: q.v. III. *Full of thought*: चिन्ताकुल (f. ला), and sim. comp.s: v. Waking.

THOUGHTFULLY: (1) विचिन्त्य; (2) विचार्य; (3) विमृश्य.

THOUGHTFULNESS: (1) चिन्ताशीलता; (2) चिन्ताकुलता; etc.: v. Adj.

THOUGHTLESS: I. Lit.: निश्चिन्त (f. न्ता). II. Careless: q.v.: प्रमत्त (f. त्ता).

THOUGHTLESSLY: I. Lit.: निश्चिन्तम्. II. Carelessly: q.v.: अविमृश्य.

THOUSAND: (1) सहस्रम्, *not less than four t. verses*: अन्यूनचत्वारि श्लोकसहस्राणि, V. m. 107. 11.; *two t.*: द्वे सहस्रे; *ten t.*: दश सहस्राणि; *t. arms*: दोष्णां सहस्रम्, Mah.; (2) दशशतम् (ती) (rare). *T. times*: सहस्रकृत्व:; *t.s of times*: सहस्रश:; *in t. ways or parts*: सहस्रधा; *ten t.*: अयुतम्; *hundred t.*: लक्षम्; *the t.-eyed (Indra)*: सहस्राक्ष:; *the t.-armed (Arjuna)*: सहस्रबाहु:; *the t.-rayed (sun)*: सहस्रांशु:; *the t.-headed (sun)*: सहस्रशीर्ष:.

THOUSANDTH: I. Adj.: सहस्रतम: (मी, मं). II. Subs.: सहस्रांश:.

THRALL: दास:. v. Slave.

THRALDOM *or* THRALDOM: दास्यम्: v. Slavery.

THRASH: I. Lit.: निस्तुषीकरोति. II. To beat soundly: परुषं प्रहरति (हृ, c. 1.), *t.ing*: परुषप्रहार: and sim. comp.s.

THREAD (subs.): (1) सूत्रम्, *golden t.*: सुवर्णसूत्रम्, Si.; (2) तन्तु:; *t. of hope*: आशातन्तु:, Ma. ix. 25.

THREAD (v.): I. To string: q.v.: सूत्रयति. II. To t. one's way: प्रसर्पति (सृप्, c. 1.): v. To go, move.

THREADBARE : I. Lit. : सुप्तदरिद्र (f. द्रा), Mr. ii. 7. II. Fig. : शून्यगर्भ (f. र्भा).

THREADY : (1) सूत्रमय (f. यी) ; (2) तन्तुमय (f. यी) ; (3) तान्तव (f. वी).

THREAT : (1) बिभीषिका, *by various t.s* : विभीषिकाभिर्बह्वीभिः Mah. ii 41. 1. ; (2) तर्जनम् *or* तर्जितम्, सं-. (3) भीषा, M.n.

THREATEN : I. Lit. : (1) तर्जयति, सं- (तर्ज्, c. 10.), *t.ed much against Dhanamitra* : धनमित्रमुद्दिश्य बहुतर्जयत्, D. ii. ; *t.ed them* : तावतर्जयत्, R. xii. 41. ; (2) भीषयति (c. of भी = frighten : q.v.). II. Fig. : expr. by circumlo. : *it t.s rain or t.ing weather* : वृष्ट्याशंसि दिवसम् ; *weather is t.ing* : प्रत्यासीदति झञ्झा : v. To bespeak, impend.

THREATENINGLY : तर्जयत् (f. न्ती), सं- : v. To threaten.

THREE : त्रि, *by the t. states* : तिसृभिरवस्थाभिः, Ku. ; *t. times* : त्रिः ; *in t. ways* : त्रिधा *or* त्रेधा ; *t. or four* : त्रिचतुराः (n. pl. णि) ; *interest at t. percent per mensem* : त्रिकं शतं मासस्य वृद्धिः, M. viii. 143. ; *the t. Vedas* : त्रयी ; *the t. objects of life* (*virtue, wealth and love*) : त्रिवर्गः ; *the t. spices* (*cinnamon, nutmeg, and cardamoms*) : त्रिजातकम्, D. ; *a heifer t. years old* : त्रिहायणी ; *for t. nights* : त्रिरात्रम्. त्रयम् is often affixed to express t. : *t. years* : वर्षत्रयम्. T. score : v. Sixty.

THREE-CORNERED : (1) त्रिकोणः (णा, णं) ; (2) त्र्यस्रः (स्रा, स्रं).

THREE-EYED : (1) त्रिनयनः (ना, नं) ; (2) त्रिनेत्रः (त्रा, त्रं) ; (3) त्रिलोचनः (ना, नं).

THREEFOLD : त्रिगुणः (णा, णं) : v. Also three.

THREE-FOOTED : (1) त्रिपदः (दी, दं). (2) त्रिपादः (दा, दं).

THREE-HEADED : (1) त्रिमूर्ध (f. र्धी) (the form त्रिमूर्धन् is also found) ; (2) त्रिशिरस् (mfn.) ; (3) त्रिशीर्षकः (का, का).

THREE HUNDRED : त्रिशतम्, *T.th* : त्रिशतः (ती, तं) *or* त्रिशततमः (मी, मं).

THREE-LEAVED : (1) त्रिपत्रः (त्रा, त्रं) ; (2) त्रिपर्णः (र्णा, र्णं), etc.

THRESH : मृद्नाति *or* मर्दयति, सं-, परि-, (मृद्, c. 9. and 10.). Ph. : *t.ing floor* : खलः (ली).

THRESHOLD : I. Lit. : (1) देहली ; (2) द्वारपिण्डी ; (3) गृहावग्रहणी ; (4) उदुम्बरः (rare). II. Fig. : प्रारम्भः : v. Beginning.

THRICE : (1) त्रिः ; (2) त्रिवारम्. *T. seven* (i.e. twentyone) *times* : त्रिःसप्तकृत्वः ; *t. ploughed* : त्रिगुणाकृतः (ता, तं) *or* त्रिहल्यः (ल्या, ल्यं), *t. as long as that* : तस्मात्त्रिगुणदीर्घः (र्घा, र्घं).

THRIFT : I. Thriftiness : मितव्ययः, -यिता : v. Frugality. II. Growth, increase : q.v. : (1) संवृद्धिः ; (2) विवृद्धिः.

THRIFTILY, THRIFTINESS : v. Frugally, frugality.

THRIFTY : मितव्ययिन् (f. नी) : v. Frugal, sparing.

THRILL : I. Subs. : (1) वेपथुः (= shivering) ; (2) रोमाञ्चः, and sim. comp.s (= horripilation), *a t. came over the bodies of the sages* : मुनीनामङ्गानि रोमाञ्चं बिभराम्बभूवुः, Ki. xv. 53. II. Verb : expr. by subs. *T.ing* : लो(रो)महर्षण (f. णा), Mah.

THRIVE : वर्द्धते (वृध्, c. 1.), *t.ing* : वर्धिष्णु (mfn.), Si. v. 14. : v. Also prosperous.

THROAT : (1) कण्ठः ; (2) गलः : v. Neck.

THROB : I. Verb : (1) फुरफुरायते (nomi.), Mr. 1. ; (2) दुरदुरायते (nomi.) ; (3) वेपते (वेप्, c. 1.) : v. To palpitate. II. T.bing : (1) फुरफुरायितम् ; (2) दुरदुरायितम् ; (3) वेपनम् (= quake).

THROE : यातना : v. Pain.

THRONE : I. Lit. : सिंहासनम् and sim. comp.s, *seated on t.s* : सिंहासनस्थान्, R. vi. 1. ; *ascended the paternal t.* : भेजे पैतृकमासनम्, R. xvii. 28. II. Fig. : छत्रम्, *one who has lost his t.* : छत्रभ्रष्ट (f. ष्टा), Mah. : v. Kingdom.

THRONG : I. Subs. : जनसंमर्दः and sim. comp.s : v. Crowd, multitude. II. Verb : expr. by जनाकीर्ण (f. र्णा) and sim. adj.s : v. To crowd.

THROTTLE (v.) : गलं निष्पीडयति (पीड्, c. 10. = press) *or* निष्पीड्य मारयति (= t. to death).

THROUGH (prep.) : I. On accunt of : q.v. :

t. fear : भयात् : v. For. II. By the agency of : (1) -मुखेन (=by the mouth of), *I have asked his Majesty t. Nipuṇikā* : मया निपुणिकामुखेन याचितो महाराजः, Mal. iii. ; (2) द्वारेण *or* द्वारा (from द्वार and -र्=door), *I shall spread some snare t. her* : तद्द्वारेण किञ्चिज्जालमारचेयम्, D. iii.- III. Throughout : q.v. IV. With verbs of motion : by ins., *t. this row of young plants* : अनया बालपादपवीथ्या, Sa. iii. ; *now passes t. the region of clouds* : क्वचित्पथा सञ्चरते घनानाम्, R. xiii. 19. V. From the other side of : -अन्तरेण, *to listen t. a clink* : छिद्रान्तरेणाकर्णयति.

THROUGH (adv.) : expr. by adj. *all* : q.v. : *to read a book t.* : समग्रं ग्रन्थं पठति ; *to see t.* : सर्वं पश्यति ; etc.

THROUGHOUT (prep.) : *t. the town* : सर्वत्र नगरे ; *t. the year* : समस्ते वर्षे ; *t. one's life* : आजन्मनः (=from birth) ; *t. the world* : यावत्संसारमण्डलम् : v. Also all.

THROUGHOUT (adv.) : (1) सर्वत्र (=everywhere), *in this poem the metre t. is* मन्दाक्रान्ता : अत्र काव्ये सर्वत्र मन्दाक्रान्तावृत्तम्, M.n. on Me. ; (2) आद्यन्तम् (=from beginning to end) ; (3) अशेषतः (=entirely : q.v.).

THROW : (1) क्षिपति, *threw a mace at the prince* : राजपुत्राय चिक्षेप दण्डम्, M. p. 127. 18. ; *to t. (him) on the ground* : क्षेप्तुकाममवनौ, Ki. ; *who has thrown her eyes on the bed* : शयने निःक्षिप्ताक्षी, Gi. vii. 1. ; (2) अस्यति (अस्, c. 4.), *threw a dirt on him* : तस्मिन्नास्थदिषीकाख्यम्, R. xii. 23. ; (3) पातयति (c. of पत्=fell), *t.ing of dice* : अक्षपातनम्, Mah. ii. 59. 4. com. ; अक्षौ पातयति, V. iii. 13. (4) वपति (वप्, c. 1. : only of dice), *t.ing dice* : अक्षानुप्त्वा Mah. : v. Also to cast, discharge.

THROW ABOUT : (1) विक्षिपति, *as if t.ing about the light of the sun* : प्रभां रवेर्विक्षिपतीव, Ki. xvi. 50. : v. To scatter.

THROW AROUND : परिक्षिपति : v. To encircle.

THROW AWAY : I. To spend, squander, waste : q.v. : क्षिपति, प्र-, निः-, वि-. II. To reject : q.v. : (1) निरस्यति ; (2) अपास्यति.

THROW DOWN : (1) पातयति (c. of पत्=fell), *seizes (him) by the hair and t.s (him) d.* : केशेषु गृहीत्वा पातयति, Mr. vi. ; (2) अधः क्षिपति, etc.

THROW IN · v. To throw, put, give up.

THROW OFF : I. Lit. : क्षिपति, प्र-, निः-, *t.ing off the collyrium of (her) eyes* : अक्ष्णोर्निःक्षिपदञ्जनम्, Gi. xi. 11. : v. Throw. II. To discard, drive out : q.v.

THROW OUT : I. To reject, dispel : q.v. : निरस्यति. II. To t. up : q.v.

THROW TOGETHER : I. Lit. : (1) संक्षिपति ; (2) समस्यति. II. To bring together : v. Together.

THROW UP : (1) उत्क्षिपति, *t.n up for a moment* : क्षणोत्क्षिप्त, Si. i. 4. ; (2) उदस्यति, *t.ing up fortitude* : उदस्य धैर्यम्, Ki. viii. 50.

THROW (subs.) : क्षेपः, वि-, प्र-, निः- (the distance of), *an arrow's throw* : इषुविक्षेपः, Mah. ; *t.ing away of a moment* : क्षणक्षेपः, Si. xii. i. ; *t.ing off* : क्षेपणम्, V. p. v. 20. 54. ; *t.ing down* : अवपातनम्, B. p. x. 44. 4.

THROWER : (1) क्षेप्तृ (f. प्त्री) ; (2) क्षेपक (f. पिका) : v. To throw.

THRUM (subs.) : (1) दशाः (f. pl.) ; (2) वर्तयः (f. pl.).

THRUSH, THRUSTLE : पक्षिविशेषः ; सारिका (?).

THRUST (v.t.) : आविध्यति (व्यध्, c. 4.) : v. To push. Comp.s (a) *t. at* : आविध्यति. : v. To attack ; (b) *t. away* : निरस्यति (अस्, c. 4.) : v. To dispel ; (c) *t. in, into* : निवेशयति, सं- (c. of विश्) : v. To put, enter ; (d) *t. off* : आविध्यति : v. To push ; (e) *t. on* : प्रचोदयति (चुद्, c. 10.). : v. To impel, encourage ; (f) *t. out* : अपसारयति (c. of सृ). : v. Drive out ; (g) *t. through* : भिनत्ति (भिद्, c. 7.). : v. To pierce.

THRUST (subs.) : I. Blow, stroke : q.v. : आघातः. II. With the fist : मुष्टिः. III. A wound with a pointed instrument : भिन्नम्, Ni.

THUD : निर्घोषः : v. Loud noise.

THUMB (subs.) : (1) अङ्गुष्ठः ; (2) वृद्धाङ्गुलिः.

THUMB (v.t.) : अङ्गुष्ठेन स्पृशति (स्पृश्, c. 6.=to

touch) etc. (Comp. म्लुञ्जाकुञ्ठेन ताडीताडनम्, M. n. on Si. i. 9.).

THUMBSCREW : *अङ्गुष्ठमर्दनी.

THUMP : I. Verb : आहन्ति (हन्, c. 2.). : v. To strike. II. Subs. : आघातः : v. To blow.

THUNDER (subs.) : I. The noise : q.v. : (1) मेघनिर्घोषः ; (2) घनध्वनिः ; (3) स्फूर्जथुः, वि॰. II. Roar : q.v. : गर्जितम्. III. T.-bolt : q.v.

THUNDER (v.) : गर्जति, परि- (गर्ज्, c. 1.). : v. Roar. *T. out* : सगर्जितम् उद्गिरति (गॄ, c. 6.) : v. To utter, emit.

THUNDERBOLT : (1) वज्रम्, *about to hurl t.* : वज्रं मुमुक्षन्, R. ii. 42. ; (2) कुलिशम्, *t.-holder* : कुलिशभृत् (m.), Ki. x. 16. ; (3) अशनिः, *struck with t.* : अशनिहत (f. ता), K.

THUNDERER : I. Lit. : स्तनयित्नुः : v. Roar. II. Of gods : (1) वज्रिन् (m.) ; (2) वज्रपाणिः, etc.

THUNDER-STRUCK : (1) वज्राहतः (ता, तं) ; (2) अशनिताडितः (ता, तं) and sim. comp.s. N.B. In fig. sense, इव (=as if) is added.

THURSDAY : (1) गुरुवारः ; (2) बृहस्पतिवारः ; (3) गुरुवासरः ; (4) लक्ष्मीवासरः.

THUS : (1) इत्थम्, *the king first argued t.* : इत्थं नृपः पूर्वमवालुलुचे, B. i. 23. ; (2) एवम्, *while the divine sage was talking t.* : एवंवादिनि देवर्षौ, Ku. vi. 84. ; (3) इति (to connect a quotation), R. viii. 75. Ph. : *t. much* : एतावत् : v. Much, so ; *t. far* : एतावतीं भूमिम्, K.

THWACK : ताडयति (तड्, c. 10.) : v. To strike.

THWART (v.) : मोघीकरोति : v. To frustrate, defeat.

THYME : सुगन्धिगुल्मविशेषः.

TIARA : मुकुटम् : v. Crown.

TIBIA : जङ्घाया अग्रास्थि.

TICK : I. An insect : यूकः. II. Credit : q.v. III. A covering : आस्तरणम्. IV. A noise : perh. टीकितम्.

TICK (v.) : perh. टीकते (टीक्, c. 1.). : v. Also to beat.

TICKET : I. Subs. : *भिकटम् ; निदर्शनी : v. Also mark. II. Verb : *भिकटयति.

TICKLE : I. Lit. : perh. कुतकुतयति (nomi.), *t.ing sensation* : कुतकुतम्. (?). II. Fig. : v. To excite.

TICKLISH : expr. with कुतकुतम्.

TIDAL : expr. by comp.

TIDE (subs.) : I. Lit. : वेला, *the sea-t. flows on the day of the full moon* : पूर्णिमादिने समुद्रवेला चरति, P. i. 12. ; *rising t.* : वर्द्धमाना वेला, Raj. ; *the t. is coming on* : वेलेयमागच्छति, Na. ; *spring-t.* : पूर्णवेला (?). II. Fig. : current, stream : q.v. : स्रोतस् (n.). III. Time : q.v. : वेला.

TIDE OVER (v.) : तरति (तॄ, c. 1.). : v. To cross.

TIDILY, TIDINESS, TIDY : v. Neatly, neatness, neat.

TIDING : वार्त्ता : v. News.

TIE (v.) : sometimes with *up* and *down* : (1) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). : v. To bind, fasten ; (2) योक्त्रयति (nomi.), *t.d him up with the arms like a beast with a rope* : एनं योक्त्रयामास बाहुभ्यां पशुं रसनया यथा, Mah. iii. 9. 61. : v. Also restrain, check, string.

TIE (subs.) : बन्धः : v. Bond.

TIER : पंक्तिः : v. Row, line.

TIERCE : in music : गान्धारः. (?).

TIGER : व्याघ्रः. Tigress : व्याघ्री. *T.-skin* : व्याघ्रचर्म, M.n. ; *a sheet of t.-skin* : वैयाघ्रकोशः, Mah. iv. 42. 12.

TIGHT : (1) अशिथिल (f. ला) ; (2) दृढ (f. ढा) : v. Firm. Ph. : *with the very t. bark* : अतिपिनद्धेन वल्कलेन, Sa. i.

TIGHTEN : I. To make firm : द्रढयति (nomi.). II. As reins : नियच्छति (यम्, c. 1.) : v. To restrain.

TIGHTLY : (1) अशिथिलम् ; (2) दृढम् : v. Firmly.

TIGHTNESS : (1) अशैथिल्यम् ; (2) दार्ढ्यम् : v. Firmness.

TILE (subs.) : *खर्परः.

TILE (v.t.) : *खर्परैः छादयति (c. of छद्). *T.d house* : *खर्परगृहम्.

TILER (subs.) : *खर्परिकः.

TILL (prep.) : v. Until. *T. now* : अद्यावधि ; *t. death* : आ मृत्योः.

TILL (v.t.) : कर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To cultivate.

TILL (subs.) : i.e. money-box : *टङ्कपेटी ; वसुागारः.

TILLAGE : (1) कृषिः, -कर्मन् (n.) ; (2) कर्षणम्. (rare).

TILLER : कृषक or कर्षक (f. षिका) : v. Cultivator.

TILT (subs.) : I. An awing : वितानम्. II. A combat : v. Tournament.

TILT (v.) : I. To incline : आवर्जयति (वृज्, c. 10.). II. To practise *t.* : प्रासकुन्तमभ्यस्यति (अस्, c. 4.).

TIMBER : काष्ठम् : v. Wood.

TIMBREL : डिण्डिमः : v. Drum.

TIME (subs.) : I. Lit. : (1) कालः, *from t. to t.* : काले काले, Me. ; *by this t.* : इयता कालेन, D. iii. ; *in the course of t.* : कालेन, Ve. iii. or कालक्रमेण, Ku. or गच्छति काले, K. ; *t. should not be thrown away* : न कालः परिक्षेप्तव्यः, Vi. ii. ; *without losing any t.* : विहाय कालहरणम्, Vi. iv. ; *I will not waste my t.* : न कालं हास्यामि, Sa. iii. ; *for a long t.* (=for some hours) : महान्तं कालम्, K. ; *after a long t.* : (=after many years) : बहोः कालात्, U. ii. ; *of the same t.* : समकालीनः (ना, नं) ; (2) समयः (=definite t.), *by this t.* : अनेन समयेन, K. ; *at the wrong t.* : असमये, Sa. i. ; *at the right t.* : समये, R. iii. 13. Ph. : *pleasant for the t. being* : आपातरम्यः (म्या, म्यं), Ki. xi. 12. (note the position of आपात) ; *in a short t.* : अचिरेण ; *in the mean t.* (=meanwhile : q.v.) ; *at the t. when* : यदा···तदा, Ku. ; *at the same t.* : समम् or एकावसरम् ; *at onother t., at other t.s* : अन्यदा, R. ; *at t.s* : v. Sometimes ; *at that t.* : v. Then ; *at this t.* : v. Now ; *at any t.* : यदा, तदा ; *of the present t., of our t.* : इदानीन्तनः (नी, नं) ; *of that time* : तदानीन्तनः (नी, नं) ; *hard t.s* : आपत्कालः ; *five t.s, six t.s,* etc. : पञ्चकृत्वः, षट्कृत्वः etc. ; *many t.s* : बहुशः. II. Time of the day : वेला, *ascertain what is the t.* : ज्ञायतां का वेला वर्तत इति, Mu. iv. ; *dinner t.* : भोजनवेला, P. iii. : v. Musical measure : (1) लयः, *in t. mean, slow and quick* : मध्यविलम्बितलये द्रुतलये च, D. vi. ; *her steps keeping t.* : पदन्यासो लयमुपगतः ; (2) तालः (=beating t.).

TIME (v.) : expr. by circumlo. : v. Time, regulate.

TIMELINESS : (1) सामयिकता, -त्वम् ; (2) better by adj.

TIMELY (adj.) : (1) by comp., *by t. showers* : समयवर्षितया, R. ix. 3. ; (2) सामयिक (f. की), *un-t. agitation* : असामयिकक्षोभः, Ki. ii. 40. ; (3) यथासमय (f. या) and sim. comp.s., *t. risers* : यथाकालप्रबोधिनः, R. i. 6. ; (4) कालिक (f. कालिकी : rare), *un-t. flow* : आकालिकी प्रवृत्तिः, Ku.

TIMELY (adv.) : (1) काले ; (2) यथाकालम् ; (3) यथासमयम्.

TIMEPIECE : कालांशमानम्.

TIME-SERVER : perh. कालानुवर्तिन् (f. नी), समयानुरोधिन् (f. नी) ; etc.

TIMID : (1) त्रस्नु (mfn.) ; (2) भीरु (f. also रू) ; (3) कातर (f. रा) : v. Also fearful.

TIMIDITY : (1) साध्वसम् : v. Fear ; (2) कातर्यम् ; (3) भीरुता, -त्वम् ; (4) त्रस्नुता.

TIMIDLY : (1) by adj. ; (2) सभयम् : v. Fearfully.

TIMOROUS, TIMOROUSLY, TIMOROUSNESS : v. Fearful, -ly, -ness.

TIN : (1) रङ्गम् ; (2) वङ्गम्.

TINCTURE : I. Of colour, etc. : आभा. II. An extract : लेपः (?).

TINCTURE (v.) : expr. with आभा or छाया.

TINDER : (1) इन्धनम् ; (2) एधस् (n.).

TINGE : I. Subs. : (1) आभा ; (2) छाया. II. Verb : रञ्जयति (रञ्ज् , c. 10.).

TINGLE : रणरणायते (nomi.) (?), *t.ing* : रणरणः (?).

TINKER : कांस्यकार (f. री = brazier).

TINKLE : (1) क्वणति (क्वण्, c. 1.) ; (2) शिञ्जे (शिञ्ज्, c. 7.).

TINKLING (subs.) : (1) क्वणितम् ; (2) शिञ्जितम्.

TINMAN : (1) वङ्गकार (f. री) ; (2) रङ्गकार (f. री).

TINDEL : perh. रङ्ग (f. ङ्गी : both lit. and fig. : comp. रांता).

TINT : v. Tinge, colour.

TINY : क्षुद्र (f. द्रा) : v. Small.

TIP (subs.) : (1) अग्रम्, *t. of the nose* : नासाग्रम्, J. ; (2) शिखरम् (rare), *having a whetted t.* : निशितशिखर (f. रा), C. vi.

TIP (v.) : I. Lit. : expr. by subs., *t.ped with gold* : सुवर्णाग्र (f. ग्रा) : v. To put. II. To top. : q.v. III. Tip up, incline : आवर्जयति (वृज्, c. 10.).

TIPPET : (1) ग्रैवेयम्, -कम् (?) ; (2) ग्रीवावारः (?).

TIPPLE : अतिपानं करोति : v. To drink.

TIPPLER : अतिपायिन् (f. नी) : v. Drunkard.

TIPSILY : expr. by adj., *as if t.* : क्षीब इव, Ki. xvi. 46.

TIPSY : क्षीब (f. बा) : v. Drunk.

TIPTOE : I. Lit. : (1) पादाग्रम् ; (2) प्रपदम्. II. Fig. : *t. mirth* : आपादमस्तकं हर्षः ; *t. of expectation* : आनखान्ता आशा.

TIRADE : अभिक्षेपः : v. Declamation, censure.

TIRE (subs.) : Head-dress : उष्णीषम्. II. For wheels : लोहवलयः (?).

TIRE (v.t.) : खेदयति (c. of खिद्) : v. To fatigue. *To be t.d* : परिश्राम्यति (श्रम्, c. 4.) ; *you are also t.d* : यूयमपि परिश्रान्ताः, Sa. i. : v. Fatigued.

TIRESOME : (1) खेदकरः (री, रं), *if it is not very t.* : तद्यदि नातिखेदकरम्, K. ; (2) क्लमजनन (f. नी) ; (3) श्रमकर (f. री) ; (4) आयासक (f. सिका) ; etc.

TIRO : v. Novice, unskilful.

TISSUE : I. Brocade : q.v. II. Of the body : *fibrous t.* : जालम् (?), Sr. III. Succession, series : प्रबन्धः.

TITAN : (1) दैत्यः ; (2) दानवः ; (3) असुरः.

TITHE : (1) दशांशः ; (2) दशमांशः ; (3) दशमभागः.

TITILLATE, TITILLATION : v. Tickle, tickling.

TITLE : I. Name, appellation : q.v. : नामन् (n.), *t. page* : *नामपत्रम्. II. Right : q.v. : (1) अधिकारः ; (2) आगमः, Mi. III. Rank : q.v. : उपाधिः. IV. Inscription : q.v.

TITLE-DEED : (1) आगमः, -पत्रम् ; (2) पट्टोलिका (rare).

TITTER : v. Laugh, ridicule.

TITTLE : लेशः : v. Iota.

TITTLE-TATTLE : विजल्पितम् : v. Babble.

TITULAR : (1) नाममात्र (f. त्रा) ; (2) by adv. : नाम्नैव : v. Name.

TO : I. With verbs of motion : by acc., *I was taken to the edifice of the princess* : नीतोऽस्मि कन्यकानिकेतनम्, D. vii. (G. § 162-3). II. Expressing indirect object : by dat., *showing to the queen* : दर्शयन् पत्न्यै, R. (G. § 180.). III. With inf. : by inf., *I have come to impart the knowledge* : विद्यां दातुमुपागतोऽस्मि, Ki. v. 23. (G. § 279-83). IV. With special verb : q.v. V. In comparison to : by gen., *who are other archers to me* : के मम धन्विनोऽन्ये, Ku. iii. 10. (G. § 211, 209), VI. Of direction : *to the north-west of Kailāsa* : कैलासात् पश्चिमोदीच्याम्, Mat. : *to the north of Nishadha* : निषधस्योत्तरेण, Mah. (G. § 207, 196). VII. = towards : q.v. VIII. = up to : q.v. : आ with abl. or in comp., *to the coast of the four oceans* : आ पारेभ्यश्चतुर्णामम्भोधीनाम्, Mu. iii. 24. IX. Expressing number : expr. by comp., *to the number of five hundred* : पञ्चशतसंख्यक (f. का). X. In other senses : *hand to hand* : हस्ताहस्ति ; *to one's face* : सम्मुखे ; *"to his ruin"* : स्वनाशाय ; *"she to his image was made"* : सा तदनुरूपा कृता ; *"I have a king here to my flatterer"* : अयं राजा मम स्तावकभूमौ वर्तते.

TOAD : मण्डूकः : v. Frog.

TOADSTOOL : a plant : छत्रविशेषः.

TOADY : चाटुशील (f. ला) : v. Sycophant.

TOAST : I. Subs. : भृष्टं रोटिखण्डम्. II. Verb. : भृज्जति (भ्रस्ज्, c. 6.) : v. To fry. Ph. : *to drink a t.* : *जलपानं करोति.

TOBACCO : ताम्रकूटः *or* -कुट्टः, -कः.

TOBACCONIST : ताम्रकुट्टविक्रयिन् (f. नी) and sim. comp.s.

TODAY : अद्य, *of t.* : अद्यतनः (नी, नं), तद्भिन्यतामद्यतनो दिवसः. P. : v. Also now.

TODDY : (1) ताडिः(डी) ; (2) ताडी.

TOE : (1) अङ्गुलिः, -ली (when the sense is clear), R. vi. 15. ; (2) पादाङ्गुलिः, -ली and sim. comp.s. *The great t.* : पादाङ्गुष्ठः *or* sim. अङ्गुष्ठः, (when the sense is clear). Ph. : *from top to t.* : आ केशाग्रात् नखान्तात्, At.

TOGETHER : I. In gen. : (1) एकत्र, *these families t. number fourteen* : एतान्येकत्र चतुर्दशकुलानि, K. ; *all excellences do not live t.* : न वसन्त्येकत्र सर्वे गुणाः,

Vi. i. 33. ; (2) सह, gen. in comp. (=co-), *coming out t.* : सहैव निर्यती, Ki. xiv. 56. ; *living t.* : सहवसतिः, Sa. ii. 3. ; (3) समम् (rare), *flew t.* : समं समुत्पेतुः, Ki. xiv. 45. II. With verbs. : सम् in comp., *mix t.* : संमिश्रयति; *live t.* : संवसति, etc. III. T. with : सह (rarely साकम्, समम् *or* सार्धम् with ins.) : v With.

TOIL (subs.) : I. Labour : (1) परिश्रमः, *the t. of going to a hermitage* : तपोवनगमनपरिश्रमः, Sa. 1. ; (2) क्लेशः, *t. when fruitful is no t.* : सफलः क्लेशो न क्लेशः, M.n. on Ku. v. 36. ; (3) आयासः : v. Fatigue. II. A net : q.v. : जालम्.

TOIL (v.) : परिश्रमं *or* क्लेशं करोति : v. To labour.

TOILET : भूषा, वि-, Ki. ix. 1. : v. Dress, ornament.

TOILSOME : (1) कष्टकर (f. री) ; (2) कष्टसाध्य (f. ध्या) ; (3) क्लेशकर (f. री), etc.

TOKEN : चिह्नम् : v. Mark, sign.

TOLERABLE : I. Lit. : (1) सह्य (f. ह्या) ; (2) सहनीय (f. या) ; (3) सोढव्य (f. व्या). II. Moderately good : perh. नातिमन्द (f. न्दा : comp. Bengali).

TOLERABLY : *t. good or clever* : नातिमन्द (f. न्दा) ; *t. cold* : नातिग्रीष्म (f. ष्मा) ; etc.

TOLERANCE : v. Toleration.

TOLERANT : expr. by verb. : v. To tolerate.

TOLERATE : (1) सहते (सह्, c. 1.) : v. To bear ; (2) क्षमते (क्षम्, c. 1.).

TOLERATION : (1) क्षमा ; (2) तितिक्षा : v. Forgiveness.

TOLL (v.) : धीरं वादयति : v. To sound.

TOLL (subs.) : (1) शुल्क (mn.), *t.-collector* : शौल्किकः ; (2) करः (=tax).

TOLL-BOOTH : I. Lit. : शुल्कस्थानम् and sim. comp.s. II. Prison : कारा.

TOMATO : विजातीय- *or* विलातीय-हिण्डरिः.

TOMB : समाधिः. *T.-stone* : समाधिफलकम् (?).

TOMORROW : (1) श्वः, *day after t.* : परश्वः : *t. morning* : श्वः प्रभाते, Ram. ; *of t.* : श्वस्तनः (नी, नं) *or* श्वस्त्य (f. स्त्या) ; (2) कल्यम् (also= yesterday).

TOMTOM : I. A drum : q.v. : डिण्डिमः. II. A cart : यानविशेषः.

TON : मानविशेषः, expr. with मणः (about 80 lbs.).

TONE (subs.) : I. Voice : q.v. : स्वरः. II. Manner : (1) भावः ; (2) चेष्टा *or* चेष्टितम्, D. viii. III. In music : स्वरम्, *quarter t.* : श्रुतिः, Si. xi. 1. IV. Of the body : बलम् : v. Strength. V. In painting : औज्ज्वल्यम्.

TONGS : (1) संदंशकः ; (2) कङ्कमुखः.

TONGUE : I. Lit. : जिह्वा, *I cannot hold my t.* : न शक्नोम्यात्मनो जिह्वां धारयितुम्, V. ii. : *I cannot keep my t.* : जिह्वां रक्षितुं न शक्नोमि, V. ii. ; *I have controlled (my) t. in such a way* : एवं मया जिह्वा संयमिता, V. ii. ; (2) रश(स)ना, *the Vedas were on the tip of his t.* : तस्य किल छन्दांसि रसनाग्रे, D. vii. II. Speech, language : q.v. : वाच्, *in human t.* : मनुष्यवाचा, R. ii. 33.

TONIC (adj. and subs.) : (1) सर्वदोषहरः (री, रं) (=remover of all disorder of the system), Sr. ; (2) मेधाग्निबलवर्धनः (नी, नं) (=improving memory, appetite, and strength), Sr. ; (4) बल्य (f. ल्या = strengthening), Bha.

TO-NIGHT : अद्य रात्रौ, निशि, नक्तं *or* रजन्याम्

TONNAGE : expr. with भारः (=weight, burden : q.v.).

TONSIL : कण्ठस्रोतस (?), Bha.

TOO : I. Also : q.v. : अपि, *he t.* : सोऽपि. II. Very : अति- *or* सु- in comp. *t. long (of time)* : सुचिरम्, K. ; *t. long (of direction)* : सुदीर्घ (f. र्घा), C. ; *t. great a load* : अतिभारः, H. : v. Also excessively.

TOOL : I. Lit. : (1) उपकरणम्, *t. and apparatus of artisans* : शिल्पिनां द्रव्योपकरणम्, Mah. ii. 5. 128. ; *t.s by which he earns his livelihood* : यद् यद् यस्योपकरणं तेन जीवन्ति जीविकाम्, N. s. II. Fig. : *he is a mere t. in his hands* : स तेन यन्त्रवद्वाल्यते.

TOOTH : (1) दन्तः, *"skin of t. : दन्तवेष्टः"*, Sr. ; *white t.ed* : शुभ्रदन्त (f. न्ती). Ph. : *t.-powder* : दन्तशोधनचूर्णम्, Sr. ; *t. picker* : दन्तस्य निर्घर्षणकम्, H. ; ii. ; *having fine teeth* : सुदत् (f. ती), R. ; (2) दशन (mn.), *marks of teeth* : दशनचिह्नम्, Si. ; (3) रदः (rare), *row of teeth* : रदावली, Ku.

xvii. 43. Ph.: *on the teeth of*: *i.e.* in spite of: expr. with gen. or loc.: *on the teeth of the Vedas*: वेदेषु जाग्रत्स्वपि, D.s.; *in the teeth of us*: मिषतां नः, Ku. ii. 46.

Tooth-brush: (1) कूर्चकम् *or* दन्तधावनकूर्चकम्, Sr.; (2) दन्तपावनम्, Sr.

Toothless: (1) दन्तहीन (f. ना); (2) वीतदन्त (f. न्ता); etc.

Toothsome: स्वादु (f. also द्वी): v. Palatable, tasty.

Top (subs.): I. Tip, peak: q.v.: अग्रम्; (2) शिखरम्, *from the top of a tree*: तरुशिखरात्, K. II. *A playing t.*: भ्रमरम्.

Top (adj.): (1) अग्र- in comp., *in the t.-most summit*: अग्रसानुषु, Ki. ix. 7.: v. First; (2) मुख्य (f. ख्या): v. Chief; (3) श्रेष्ठ (f. ष्ठा); : v. Superior, excellent.

Top (v.): I. Lit.: v. Top (subs.), to cover, put. Ph.: *t.ed with white clouds*: श्वेतमेघकृतशीर्ष (f. र्षा.), Mat. 116. 5. II. Overcome, surpass: q.v.: अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.).

Topaz: (1) पुष्परागः; (2) पीतसारः; (3) पीताश्मन् (m.) and sim. comp.s.

Tope: I. Buddhist: स्तूपः. II. Of trees: (1) स्तूपः; (2) झाटः.

Topic: विषयः: v. Subject.

Top-knot: चूडा: v. Crest.

Topography: संस्थानवर्णनम्, -ना (?) and sim. comp.s.

Topple: पतति (पत्, c. 1.): v. To fall.

Topsyturvy: (1) अस्तव्यस्त (f. स्ता); (2) विपर्यस्त (f. स्ता).

Torch: (1) उल्का, *moved about with t.es in their hands*: उल्काहस्तौ विचेरतुः, Ram. vi. 53. 7.; *with hundreds of lighted t.es*: उल्काशतैः प्रज्वलितैः, Mah.; (2) उल्मुकम् (rare).

Torment (v.): (1) खलीकरोति, *this man is t.ed by the head gambler*: अयं सभिकेन खलीक्रियते, Mr. ii.; (2) बाधते: v. To vex, trouble, pain.

Torment (subs.): (1) यातना; (2) यन्त्रणा; (3) कारणा.

Tormentor: expr. by verb or subs.

Tornado: घूर्णवायुः and sim. comp.s.: v. Storm, wind.

Torpedo: I. A fish: *वैद्युतकः. II. An engine: *प्रमाथिनी.

Torpid: जड (f. डा): v. Numb, slow, inactive.

Torpidity, torpor: जाड्यम्: v. Numbness, slowness.

Torrent: I. Of rain etc.: (1) धारा; (2) आसारः: v. Rain. II. Stream: q.v.: स्रोतस् (n.): v. Also flow.

Torrid: उष्ण (f. ष्णा): v. Hot.

Tortoise: (1) कूर्मः; (2) कच्छपः; (3) कमठः. Ph.: *t.-shell*: कमठपृष्ठम्, Ma. n.

Tortuous: वक्र (f. क्रा): v. Crooked.

Torture (subs.): यातना; (2) कारणा (rare), *of the eighteen t.s*: अष्टादशानां कारणानाम्, D. ii.

Torture (v.): यातनां *or* कारणां ददाति (दा, c. 3.): v. Also to pain, torment.

Torturer: (1) यातनादायिन् (f. नी); (2) by circumlo.

Toss (v.): I. Trans.: विक्षिपति (क्षिप्, c. 6.): v. To throw about, scatter, roll. II. Intrans.: (1) विक्षिप्यते (pass. of क्षिप्); (2) इतस्ततः स्यन्दते (स्यन्द्, c. 1.): v. Also to roll.

Toss (subs.): (1) उत्क्षेपः -णम्, सं-; (2) क्षेपः: v. Throw.

Total (adj.): (1) सकल (f. ला), *t. number of lotuses*: सकलकमलसंख्या, Li. 28.; (2) समग्र (f. ग्रा): v. All, whole.

Total, totality (subs.): (1) साकल्यम्; (2) समष्टिः; (3) ऐक्यम्, Li. 85.

Totally: सम्पूर्णम्: v. Fully, wholly.

Totter: स्खलति, प्र-, वि- (स्खल्, c. 1.): v. Waver, stagger.

Touch (v.): (1) स्पृशति, rarely with परि- *or* सं- (स्पृश्, c. 6.), *you t. her eyes*: दृष्टिं स्पृशसि, Sa. i. 24.; *this will not t. me*: न मां स्प्रक्ष्यति, Mah.; (2) by subs., *what can be t.ed*: स्पर्शवत् (f. ती), Par. 56.: v. Also affect, feel.

Touch (subs.): स्पर्शः, -नम्, or rarely स्पृष्टिः, सं-, परि-; *pleasure of t.*: स्पर्शसुखम्, Ki.; *admit-*

ting of t. : स्पर्शसुखम् (f. मा), Sa. i. 29. ; *t.ing my feet* : मत्पादस्पृष्टिकया, Vi. iv. : v. Also contact.

TOUCH AT, TOUCH ON or UPON : स्पृशति : v. To touch.

TOUCHING : I. Adj. : हृदयस्पृश् (mfn.) : v. Pathetic. II. = about : q.v. : उद्दिश्य.

TOUCH-ME-NOT : a plant : लताविशेषः.

TOUCHSTONE : कषः, नि-, "कषपाषाणनिभे नमस्तले", N.

TOUCHY : कोपन (f. ना) : v. Irritable, peevish.

TOUGH : (1) कठिन (f. ना = hard) ; (2) दृढ (f. ढा = firm) ; (3) गुरु (f. also र्वी = heavy : as of meat), Bha.

TOUGHNESS : (1) काठिन्यम् : v. Hardness ; (2) दृढता or दार्ढ्यम् : v. Firmness ; (3) गुरुत्वम् : v. Heaviness.

TOUR : परिभ्रमणम् : v. Travel.

TOURIST : (1) परिभ्रमणकारिन् (f. णी) ; (2) पर्यटक (f. टिका) ; etc.

TOURNAMENT : सादिनां नियुद्धम् or क्रीडायुद्धम् (?).

TOW : I. Verb : कर्षति (कृष् , c. 1.) : v. To drag. II. Subs. : स्थूलशाणम् and sim. comp.s : v. Rope. Ph. : *to take in t.* : बद्ध्वा नयति, (नी, c. 1. : comp. Bengali).

TOWARD, TOWARDS : (1) प्रति in comp., *t. Śiva* : ईशं प्रति, Ku. v. 31. ; *t. the north-east* : ऐशानीं दिशं प्रति, V. i. ; (2) अभि (gen. in comp.), *t. evening* : अभिसायम्, Si. i. 16. ; *t. Ayodhyā* : अभ्ययोध्यम्, B. ii. 49. : v. Also to (VI).

TOWARD, TOWARDLY : अनुविधायिन् (f. नी) : v. Compliant.

TOWEL : गात्रमार्जनी and sim. comp.s.

TOWER (subs.) : I. Lit. : अट्टः (?). II. Fig. : *t. of strength* : बलोपस्तम्भः.

TOWER (v.) : उपरि तिष्ठति (स्था, c. 1.) : v. To stand, high.

TOWLINE : i.e. towing rope : गुणः (?).

TOWN : नगरम्(री) ; (2) पुरम्(री).

TOWNSMAN, TOWNSWOMAN : (1) नागरिक (f. की) ; (2) पौर (f. री) ; (3) पौरजनः (f. वधूः).

TOWNHALL : पौरशाला (?) and sim. comp.s.

TOY : I. Subs. : क्रीडनकम्. II. Verb. : v. To play, sport.

TRACE (v.) : I. To draw : q.v. : आलिखति (लिख्, c. 6.). II. With *out* : आसादयति (c. of सद्) : v. To find out.

TRACE (subs.) : I. Mark : q.v. : चिह्नम्. II. Foot-print : q.v. : पद्धती. III. Of a carriage : प्रग्रहः (ग्राहः).

TRACE (subs.) : I. Mark : q.v. : चिह्नम्. II. Way : q.v. : मार्गः.

TRACK (v.) : (1) विमार्गयति (मृग , c. 10.) : v. search ; (2) अनुसरति (सृ, c. 1.) : v. To follow.

TRACKLESS : I. Markless : expr. by circumlo. II. Without any path. : निःसञ्चार (f. रा) and sim. comp.s.

TRACT : I. Place, region : q.v. : भूभागः. II. Treatise, book : q.v. : प्रबन्धः.

TRACTABLE : विधेय (f. या) : v. Docile, submissive.

TRADE (subs.) : (1) वाणिज्यम् (rarely वणिज्या = commerce) ; (2) व्यवहारः (= business) ; (3) व्यापारः (=2) ; (4) व्यवसायः (=2).

TRADE (v.) : वाणिज्यं करोति, K. s. vi. 47. ; *one who t.s in paddy* : धान्यव्यवसायिन् (f. नी) ; *one who t.s in book* : पुस्तकविक्रयिन् (f. णी) : v. To sell.

TRADER : (1) वाणिज्यकारिन् (f. णी) ; (2) विक्रयिन् (f. णी = seller : q.v.).

TRADESMAN : पण्यविक्रयिन् (f. णी) : v. Shopkeeper.

TRADITION : *handed down by t.* : अनेकवृद्धपरम्परासमागत (f. ता), K. : v. Also rumour, history.

TRADITIONAL, TRADITIONALLY : expr. by circumlo : v. Above.

TRADUCE : अभिशंसति (शंस् , c. 1.) : v. Calumniate.

TRADUCER : अभिशंसक (f. सिका) : v. Calumniator.

TRAFFIC : v. Trade.

TRAGEDIAN : *महानाटककृत् (mfn.) ; शोकनाटककार (f. री) ; etc.

TRAGEDY : *महानाटकम्, शोकनाटकम्, etc.

TRAGIC, TRAGICAL : I. Of a tragedy : expr.

by comp. II. Fatal, mournful : q.v. : दुरन्त (f. न्ता).

TRAGI-COMEDY : *मिश्रनाटकम्.

TRAIL (subs.) : I. Foot-print : q.v. : पदवी. II. Scent left : गन्धः.

TRAIL (v.) : आकर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To drag, draw.

TRAIN (subs.) : I. A series, succession : परम्परा. II. Retinue : q.v. : परिबर्हः. III. Railway : *लोहशकटमाला. IV. Of dress : पुच्छः (?). V. Of army : perh. परिबर्हः.

TRAIN (v.) : I. Educate, instruct : q.v. : विनयति (नी, c. 1.). II. To accustom, exercise : q.v. : परिचर्यं करोति, *t.ed to arms* : परिचितशस्त्र (f. स्त्रा) : v. Conversant.

TRAINING (subs.) : शिक्षा : v. Instruction, education.

TRAIT : लक्षणम् : v. Feature, mark.

TRAITOR, TRAITOROUS : (1) विश्वासघातक (f. तिका) ; (2) विश्वासहन् (mfn.) ; (3) विश्वासघातिन् (f. नी).

TRAMMEL : I. Subs. : बन्धः : v. Fetter. II. Verb : बध्नाति (बन्ध , c. 9.) : v. To fetter, bind.

TRAMPLE : मृद्नाति (मृद्, c. 9.) : v. To crush, overwhelm.

TRANCE : perh. प्रमोहः : v. Also ecstasy.

TRANQUIL : शान्त, प्र- (f. न्ता) : v. Calm, quiet.

TRANQUILLITY : शान्तिः, प्र- : v. Calmness, peace.

TRANQUILLIZE : सा(शा)न्त्वयति (सा[शा]न्त्व् , c. 10.) : v. To quiet, pacify.

TRANSACT : (1) करोति : v. To do ; (2) निष्पादयति : v. To accomplish.

TRANSACTION : I. The act : (1) करणम् ; (2) अनुष्ठानम् : v. Accomplishment, performance. II. Act, affair : कार्यम्.

TRANSCEND : अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. To surpass.

TRANSCENDENT, -AL : (1) सर्वातिशायिन् (f. नी) ; (2) सर्वातिरिक्त (f. क्ता), R. i. 14. ; etc.

TRANSCRIBE : लिखति (लिख्, c. 6. : when sense clear) : v. To copy.

TRANSCRIBER : लिपिकरः : v. Copyist, writer.

TRANSCRIPT : perh. प्रतिलिपिः *or* प्रतिलेखः.

TRANSFER (v.) : *I t. the case in another court* : *विचारकान्तरे समर्पयाम्यर्थम्; *t.red to another division*: *विभागान्तरं प्रेषित (f. ता) : v. To send, deliver, give.

TRANSFER (subs.), TRANSFERENCE, TRANSFERABLE ; expr. as above.

TRANSFIGURATION, TRANSFIGURE : v. Transformation, transform.

TRANSFIX : I. Lit. : प्रवयति (वे, c. 1.), *t.ed with dart* : प्रासप्रोत (f. ता), Vi. : v. Also to pierce. II. Fig. : जडीकरोति : v. To stupefy.

TRANSFORM : *she will be t.ed into a plant* : सा लताभावे परिणतरूपा भविष्यति, Vi. iv. ; *as if t.ed* : रूपान्तरेणेव परिणत (f. ता), K. : v. To change, form.

TRANSFORMATION : (1) रूपान्तरपरिणतिः ; (2) परिवर्तः (=change).

TRANSFUSE : I. To pour : q.v. II. To pass, pervade : q.v.

TRANSFUSE : (1) संक्रामणम् ; (2) संक्रान्तिः.

TRANSGRESS (v.) : I. Trans. : अतिक्रामति, वि- (क्रम्, c. 1.) : v. To break, violate. II. Intrans. : अपराध्यति (राध्, c. 4.) : v. To offend, sin.

TRANSGRESSION : I. The act : अतिक्रमः, वि- : v. Violation. II. Offence, fault : q.v. : अपराधः.

TRANSGRESSOR : I. Lit. : expr. by verb or comp. : v. Violator. II. Offender, sinner : q.v. : अपराधिन् (f. नी).

TRANSIENT : I. Fleeting, passing : (1) अचिरस्थायिन् (f. नी) ; (2) चञ्चलः (ला, लं), *wealth is t.* : चञ्चलं वसु, Ki. xiii. 53. ; (3) चपलः (ला, लं=unsteady), *life is very t.* : जीवनमतिशयचपलम्, J. ; (4) अनित्य (f. त्या=not eternal). II. Momentary, hasty : क्षणिक (f. का).

TRANSIT : क्रान्तिः (?), *t. of Venus* *शुक्रक्रान्तिः.

TRANSITION : expr. by circumlo. : v. Change.

TRANSITIVE : सकर्मकः, "ननु सर्वेषां सकर्मकतायान्ति" Kaṇāda.

TRANSITIVELY : expr. by adj. or subs.

TRANSITORINESS : (1) क्षणभङ्गुरता ; (2) अचिरस्थायिता etc. (=transientness).

TRANSITORY : क्षणभङ्गुरः (रा, रं) : v. Transient.

TRANSLATE : I. Lit. : (1) करोति (=render) ; (2) भाषान्तरीकरोति (?). II. To transform : q.v. III. By death : लोकान्तरं नयति (नी, c. 1.). *t.d* : लोकान्तरगत (f. ता) ; etc.

TRANSLATION : I. The act : *t. into English* : इंलण्डीयभाषायां करणम्. II. What is translated : *भाषान्तरीकृत (f. ता : ?). III. Removal, transformation : q.v.

TRANSLATOR : *भाषान्तरीकारक (f. रिका) ; better by verb.

TRANSLUCENT : स्वच्छ (f. च्छा) : v. Clear, lucid.

TRANSMIGRATE : v. To emigrate, migrate.

TRANSMISSION : expr. by circumlo. : v. Below.

TRANSMIT : I. To send : q.v. : प्रेरयति (ईर्, c. 10.). *To be t.ted* : (=to pass) : q.v. : गच्छति (गम्. c. 1.). II. To suffer, to pass through : *iron t.s electricity* : *लौहेन विद्युत्क्षिप्यतति.

TRANSMUTATION : परिणतिः : v. Change.

TRANSMUTE : परिवर्तयति (c. of वृत्) : v. To change.

TRANSPARENCY : I. Lit. : स्वच्छता : v. Clearness. II. A picture : *स्वच्छालेख्यम् or -चित्रम्.

TRANSPARENT : अच्छ (f. च्छा), सु- : v. Clear.

TRANSPIRE : I. To become public : q.v. : प्रकाशीभवति. II. To come out : निःसरति (सृ, c. 1.).

TRANSPLANT : स्थानान्तरे रोपयति (c. of रुह्) : v. To plant.

TRANSPORT : I. Carry, convey : q.v. : नयति (नी, c. 1.). II. To banish : द्वीपान्तरं नयति. III. To delight : q.v.

TRANSPORT (subs.) : I. Conveyance : (1) नयनम् ; (2) better by verb. II. A ship : प्रवहणम्. III. Rapture, ecstasy : q.v.: हर्षनिर्भरः. IV. Of passion : क्रोधावेशः and sim. comp.s.

TRANSPORTATION : I. Conveyance : वाहनम्. II. Banishment : द्वीपान्तरविवासनम् and sim. comp.s.

TRANSPOSE : विनिमयते (मे, c. 1.) : v. To interchange.

TRANSPOSITION : (1) विनिमयः (=interchange) ; (2) व्यत्ययः ; (3) व्यत्यासः.

TRANSVERSE : व्यत्यस्त (f. स्ता) : v. Also inverse.

TRANSVERSELY : (1) व्यत्यासेन (?) ; (2) तिर्यक् (=obliquely).

TRAP (subs.) : कूटम् : v. Snare.

TRAP (v.) : v. To ensnare, entrap.

TRAP-DOOR : (1) कूटद्वारम् (?) ; (2) पक्षद्वारम् (=side-door).

TRAPPINGS : (1) सज्जा (=equipment) ; (2) भूषा (=ornament).

TRAPEZIUM : अतुल्यलम्बकं क्षेत्रम्, Li. 160. ; *विषमचतुर्भुजः.

TRAPEZOID : समलम्बं क्षेत्रम्, Li. and sim. comp.s.

TRASH (subs.) : expr. by adj. : असार (f. रा), तुच्छ (f. च्छा) *or* निरर्थक (f. का).

TRAVAIL : v. Labour, toil.

TRAVEL, TRAVELLING : (1) परिभ्रमणम् ; (2) पर्यटनम् ; (3) विचरणम्.

TRAVEL : (1) भ्राम्यति *or* भ्रमति (भ्रम्, c. 4. and 1.), *I have t.led through many countries* : भ्रान्तो देशमनेकम्, J. ; (2) अटति, परि- (अट्, c. 1.), *t. the holy places* : तीर्थानि पर्यटस्व, Mah. ; (3) विचरति (to move about), *he t.ed over this world* : व्यचरत्स महीमिमां, Mah. iii. 135. 50. ; (4) चंक्रम्यते (from क्रम् : rare), Mah iii. 136. 1. : v. Also to go.

TRAVELLER : (1) पथिकः (=wayfarer), *became t.s in the forest by the bank of the Bhāgirathi* : भागीरथीतटवने पथिकावभूताम्, C. r. ii. 53. ; (2) पान्थः (=1) ; (3) परिभ्रमणकारिन् (f. णी) and sim. comp.s (rare).

TRAVERSE : I. To cross : q.v. : तरति (तॄ, c. 1.). II. To travel : q.v.

TRAVESTY : v. Parody.

TRAY : (1) भाजनम् (?) ; (2) आधारः (?).

TREACHEROUS : (1) विश्वासहन्तृ (f. त्री), *and t. men* : विश्वासहन्ता च नरः, M.p. 15. 7. ; (2) विश्वासघातिन् (f. नी), *I am not t. Rākshasa* : नाहं विश्रम्भघाती राक्षसः, Mu. v. ; and sim. comp.s.

TREACHEROUSLY : (1) निकृत्या (=wickedly), M.p. 15. 41. ; (2) शाठ्येन (=deceitfully : q.v.).

TREACHEROUSNESS, TREACHERY : (1) विश्वासभङ्गः ; (2) विश्रम्भघातः ; etc.

TREACLE : (1) गुडः (=molasses) ; (2) गुडोच्छिष्टम् (the refuse).

TREAD (v.) : क्षुणत्ति (क्षुद्, c. 7.), *momentarily trodden by the Jādava's forces* : क्षुण्णः क्षणं यदुबलैः, Si. v. 11. ; *were trodden upon by chariots* : चुक्षुदिरे रथौघैः, Si. iii. 27. ; *from the trodden path* : क्षुण्णाद्वर्त्मनः, R. i. 17. : v. Also to press, put.

TREAD : (1) पादन्यासः ; (2) चरणपातः ; etc.

TREASON : (1) राजद्रोहः ; (2) राजाभिद्रोहः, and sim. comp.s.

TREASONABLE, TREASONOUS : (1) by comp.s. ; (2) राजद्रोहिन् (f. णी) ; etc.

TREASURE (v.) : संचिनोति (चि, c. 5.) : v. To store.

TREASURE (subs.) : I. Lit. : (1) कोशः(षः), *t. is the life of those who possess it* : कोषः कोषवतां प्राणः, H. ii. 92. ; (2) धनम् (=money ; riches). II. Fig. : (1) रत्नम् ; (2) धनम् ; (3) भाण्डम्, *t. of a son* : पुत्रभाण्डम्, Vi, B. r.

TREASURER : (1) कोषाध्यक्षः ; (2) कोशाधीशः, Vi. vi. 1. ; and sim. comp.s.

TREASURERSHIP : (1) कोशाध्यक्षता and sim. comp.s ; (2) अर्थाधिकारः, H. ii.

TREASURE-TROVE : (1) निधिः, *like a poor man getting t.* : निधिं लब्ध्वेव निर्धनः, S.p. ; (2) निखातं धनम् and sim. comp.s.

TREASURY : (1) कोशः(षः) : *should send the second half to the t.* : द्वितीयमर्धं कोशे निवेशयेत्, V.s. ; (2) कोशगृहम् and sim. comp.s, R. v. 29. ; (3) भाण्डागारम् (=store-house), Y. i. 320. ; (4) भाण्डारम् (=3), *employees in t.* : भाण्डारिकाः, M.n. on R. v. 29.

TREAT (v.t.) : I. To behave, act : q.v. : आचरति, सम्- (चर्, c. 1.), *should t. (grown up) sons like friends* : पुत्रं मित्रवदाचरेत्, J. Ph. : *to t. with respect* : v. To respect ; *to t. with contumely* : v. To despise. II. To describe : q.v. : वर्णयति (वर्ण्, c. 10.). III. To satiate : q.v. : तर्पयति, सं- (c. of तृप्). IV. Medically : (1) चिकित्सति (कित्, c. 1.), Sr. ; (2) उप-चरति, उपा-, (चर्, c. 1.), *should t. him with febrifuges* : तं ज्वरघ्नैः समुपाचरेत्, Sr. ; (3) उपक्रामति (क्रम्, c. 1.) (rare), *having t.ed me with gesticulations, charms, prayers, meditations etc.* : मां मुद्रातन्त्रमन्त्रध्यानादिभिरुपक्रम्य, D. ii. *T. with* : i.e. negotiate : सं-दधाति *or* -धत्ते (धा, c. 3.).

TREAT (subs.) : *to give a grand or rich t. to* : भोजनविशेषैः सन्तर्पयति.

TREATISE : (1) प्रबन्धः ; (2) ग्रन्थः (= book).

TREATMENT : I. Behaviour, conduct : (1) आचरणम् ; (2) व्यवहारः ; (3) वृत्तिः. II. Medical t. ; (1) चिकित्सा ; (2) उपचारः ; (3) उपक्रमः (rare). III. Description : q.v. : वर्णना.

TREATY : I. Negotiation : सन्धानम् *or* सन्धिः. II. Agreement, condition : पत्रम्, *t. of peace* : सन्धिपत्रम् ; *t. of marriage* : विवाहपत्रम्.

TREBLE : I. Lit. : त्रिगुण (f. णा). II. In music : तार (f. रा). III. Verb : त्रिगुणीकरोति *or* त्रिगुणयति.

TREBLY : (1) त्रेधा *or* त्रिधा ; (2) त्रिगुणम् (=threefold).

TREE : (1) वृक्षः, *t.-planter* : वृक्षरोपयिता, He. ; (2) तरुः, *who wear bark of t.s* : तरुवल्कवासस् (mfn.), R. viii. 11. ; (2) द्रुमः, *full of t.s* : द्रुमवत् (f. ती), R. ix. 26. ; (4) पादपः, *a t. with thick shade* : घनच्छायः पादपः, He. ; (5) वनस्पतिः (=large t.), *made of five t.s* : पञ्चवनस्पतिरचितः, V. m. 79. 39. ; (6) महीरुहः ; (7) शाखिन् (m.) ; (8) द्रुः ; (9) अनोकहः ; (10) वनराजिः.

TREFOIL : (1) त्रिपर्णः (?) ; (2) त्रिदलः ; (3) त्रिपत्रः (?).

TRELLIS : v. Lattice.

TREMBLE : (1) वेपते, प्र- (वेप्, c. 1.), *t.ing mother* : वेपमानजननी, R. xi. 65. ; (2) कम्पते, प्र- (कम्प्, c. 1.), *he made the kings t.* : नृपगणमसावकम्पयत्, Si. xv. 3.

TREMBLING (subs.) : कम्पः : v. Tremor.

TREMENDOUS : घोर (f. रा) : v. Immense, huge, terrible.

Tremendously : घोरम् : v. Also immensely, exceedingly.

Tremendousness : घोरता : v. Also greatness, largeness.

Tremor : (1) वेपथुः, *some were in t.* : केचिद्वेपथुमासेदुः, B. iv. 43. ; (2) कम्पः, प्र-, *already t. from old age* : प्रागेव जरसा कम्पः, Sa. vi. 29.

Tremulous : (1) कम्प्र (f. म्प्रा) ; (2) वेपमान (f. ना) ; (3) कम्पमान (f. ना) ; (4) लोल (f. ला), व्या- (=shaking : of things).

Trench : I. Subs. : (1) खातम् (=ditch) ; (2) परिखा (round a fort etc.) ; (3) नाली, प्रणाली (channel for irrigation) ; (4) आलवालम् (round a tree). II. Verb : खातं or प्रणालीं करोति : v. Also to dig.

Trencher : I. A digger : खनकः. II. A vessel : काष्ठभाजनम्.

Trench upon : v. To encroach.

Trepan : I. Subs. : perh. दन्तशङ्कुः, Sr. II. Verb : v. To cheat, deceive.

Trepidation : उद्वेगः : v. Alarm, agitation.

Trespass (subs.) : I. Lit. : अतिक्रमः : v. Transgression, offence. II. In law : अतिक्रम्य प्रवेशः (?), *house-t. by night* : अतिक्रम्य रजन्यां गृहप्रवेशः (?).

Trespass (v.) : I. Lit. : अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.). II. In law : अतिक्रम्य प्रविशति (विश्, c. 6.). III. Of time : हरति (हृ, c. 1.).

Trespasser : expr. by verb.

Tress : कबरी : v. Curl, hair.

Triad : (1) त्रयम् (f. यी) ; (2) त्रिकम्.

Trial : I. Examination : q.v. : परीक्षा. II. Judicial : विचारः. III. Affliction, calamity : कृच्छ्रम्.

Triangle : (1) त्रिभुजम्, *right-angled t.* : कोटिमत् or ऋजुभुजं त्रिभुजम्, Li. 125. (समकोणत्रिभुजम्), K.d. ; *acute-a. t.* : अन्तर्लम्बं त्रिभुजम् ; *obtuse-a. t.* : बहिर्लम्बं त्रिभुजम् ; *base of a t.* : भूः, भूमिः, क्ष्मा, etc. ; (2) त्र्यस्रम् ; (3) त्रिबाहुकम्.

Triangular : (1) त्रिकोण (f. णा) ; (2) त्र्यस्र (f. स्रा) ; etc.

Tribe : जातिः : v. Caste, race, nation.

Tribulation : कष्टम् : v. Trouble, calamity.

Tribunal : I. Seat of a judge : and sim. comp.s. II. Court : q.v. : धर्मसभा.

Tribune : प्रजापालः.

Tributary : करद (f. दा : perh. also of rivers), *who has made (other) kings t.* : करदीकृतभूपालः, Si. ii. 9.

Tribute : I. Lit. : करः, *pay in kind some t. to Yudhiṣṭhira* : युधिष्ठिराय यत्किंचित् करपण्यं प्रदीयताम्, Mah. ii. 28. 15. II. Fig. : उपहारः (=present : q.v.).

Trice : निमेषः, *in a t.* : निमेषमात्रेण or मात्रात्, R. iii. 61.

Trice (subs.) : I. Artifice, stratagem : q.v. : (1) छलम् ; (2) छद्मन्. II. Juggler's : माया, *in all the t.s of Śambara* : शम्बरस्य मायासु. III. Play : q.v. : खेला or खेलितम्.

Trick (v.) : छलयति (छल्, c. 10.) : v. To deceive.

Trickery : छलम् : v. Deceit, deception.

Trickle : मन्दं मन्दं स्रवति (स्रु, c. 1.) : v. To ooze, flow.

Trickster : वञ्चक (f. ञ्चिका), प्र- : v. Cheat, deceitful, rogue.

Trident : त्रिशूलम्, *T.-handed* (Śiva) शूलपाणिः.

Triennial : (1) त्रैवार्षिक (f. की) ; (2) त्र्याब्दिक (f. की) ; etc.

Trifle : I. Subs. : expr. by adj. : v. Trifling. II. Verb : खेलति (खेल्, c. 1.) : v. To play. *To t. away* : क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To waste, spend.

Trifling (adj.) : (1) तुच्छ (f. च्छा) ; (2) निरर्थक (f. का=useless) ; (3) लघु (f. also घ्वी =light) ; (4) क्षुद्र (f. द्रा=small).

Trigger : अवष्टम्भः.

Trigonometrical : expr. by comp., *t. survey* : त्रिकोणमितिमापः.

Trigonometry : त्रिकोणमितिः.

Trilateral : त्रिभुजः (जा, जं) and sim. comp.s.

Trill : v. Quaver.

Trillion : दशपरार्द्धम् or परःपरार्द्धम्.

Trim (v.) : कल्पयति (कॢप्, c. 10.) : v. To clip, arrange, dress.

Trim (adj.) : कॢप्त (f. प्ता) : v. Neat.

TRIM, TRIMMING (subs.) : परिकल्पः : v. Also dress.

TRINITY : त्र्येकत्वम् (?) "एकैव मूर्तिर्बिभिदे त्रिधा सा, K. vii. 44.

TRINKET : अलङ्कारः : v. Ornament.

TRIO : त्रयम् or त्रयी, Si. ii. 8.

TRIP (subs.) : I. An excursion : भ्रमणम्. II. A tremble : स्खलितम्.

TRIP (v.) : I. Intrans. : स्खलति (स्खल्, c. 1.). II. Trans. : स्खलयति (c. of स्खल्).

TRIPARTITE : त्रिभाग- or त्रेधा-विभक्त (f. क्ता) and sim. comp.s.

TRIPE : I. Entrails : अन्त्राणि (n. pl.). II. Stomach : जठरम्.

TRIPLE : Treble.

TRIPLET : I. Lit. : त्रिकम्. II. Of verses : विशेषकम्.

TRIPOD : त्रिपदी.

TRIPOS : *mathematical t.* : गणितपरीक्षा (?).

TRISYLLABIC : (1) त्र्यक्षर (f. रा) ; (2) त्रिक (f. का).

TRISYLLABLE : (1) त्र्यक्षरम् ; (2) त्रिकम्, 'म' *is the technical name of a t. whose every syllable is long* : सर्वगुरोस्त्रिकस्य मसंज्ञा परिभाष्यते, P. h.

TRITE : (1) क्षुण्ण (f. ण्णा), *if one leaves out the subject of Rāma, because it is t.* : यदि क्षुण्णं पूर्वैरिति जहति रामस्य चरितम्, A. n. i. 9.

TRIUMPH (subs.) : I. Victory : q.v. : विजयः. II. Roman : विजयोत्सवः.

TRIUMPH (v.) : I. Exalt, celebrate victory : विजयोत्सवं करोति. II. To gain victory, win : q.v. : विजयते (जि, c. 1.). III. To thrive, prosper : q.v.

TRIUMPHAL : जय- or विजय- in comp., *t. arch* : जयतोरणम्.

TRIUMPHANT : (1) जयिन् (f. नी), वि-, *in the t. seat* : जयिन्यासने, Ki. xviii. 38. ; (2) जैत्र (f. त्री) ; (3) जित्वर (f. री), वि- ; (4) जयशालिन् (f. नी) ; and sim. comp.s.

TRIUMVIRATE : त्रिजनशासनम् and sim. comp.s (?).

TRIUNE : त्रिकैक (f. का) (?) and sim. comp.s.

TRIVIAL : v. Trifling.

TRIVIALITY : (1) तुच्छता ; (2) क्षुद्रता (=smallness) ; (3) निरर्थकता (=uselessness) : v. Also trifle.

TROCHEE : (1) तालः (Wilson); (2) गलौ (dual); (3) आदिगुरुद्विकम्.

TROOP : I. In pl. : सैनिकाः or सैन्याः : v. Also forces, army. II. Company : q.v. : गुल्मः. III. Collection, multitude : q.v. : यूथम्.

TROOPER : सादिन् (m.) : v. Horseman.

TROPE : रूपकम् : v. Metaphor, figure.

TROPHY : (1) जयस्तम्भः (column) ; (2) विजयलिङ्गम् (mark) ; etc.

TROPIC : (1) अयनवृत्तम् (?). Ph. : *the space within the t.s* : क्रान्तिवलयः.

TROPICAL : I. Metaphorical : q.v. II. Belonging to the t.s : क्रान्तिवलय- in comp.

TROT : I. Subs. : धो(धौ)रितम्, -कम्. II. Verb : धोरितकेन याति (या, c. 2.) etc. : v. To go.

TROTH : विश्वासः : v. Faith.

TROTTER : धोरितकुशलो हयः and sim. comp.s.

TROUBLE (subs.) : (1) कष्टम् (in every sense) ; v. Distress, pain, calamity ; (2) क्लेशः (=toil), *forgot her t.s* : क्लेशं विसस्मार, M. n. on Ku. v. 86.

TROUBLE (v.) : (1) क्लिश्नाति, परि-, सं- (क्लिश्, c. 9.), *even the keeping up of what is gained t.s* : क्लिश्नाति लब्धपरिपालनवृत्तिरेव, Sa. v. 5. ; (2) बाधते ; (बाध्, c. 1.=harass), *t. good citizens* : बाधन्ते भद्रिकाः प्रजाः, Mu. ; (2) पीडयति (पीड्, c. 10.) : v. To pain. : Ph. : *don't t. yourself* : अलमलमायासेन, S. iii.

TROUBLESOME : (1) कष्टकर (f. री) ; (2) क्लेशावह (f. हा), and sim. deriv. Ph. : *a t. fellow* : कण्टकः (= thorn).

TROUBLOUS : *t. sea* : क्षुब्धार्णवः : *t. misery* : बाधकं कष्टम्.

TROUGH : द्रोणिः(णी).

TROUSERS : अधरावारः, and sim. comp.s.

TROUT : मत्स्यविशेषः.

TROWEL : (1) कर्णी (?) ; (2) कर्णीशः (?).

TRUANT : कर्मपराङ्मुख (f. खी) : v. Idle, lazy.

TRUCE : I. Peace : q.v. : सन्धिः. II. Cessation : विरामः, *a t. to your frolics* : विरमतु तव खेला.

TRUCK ; I. A cart : शकटः. II. Barter : q.v.

TRUCKLE : चाटु करोति : v. To flatter.
TRUCULENT : क्रूर (f. रा) : v. Savage, cruel.
TRUDGE : मन्थरं चलति (चल्, c. 1.) *or* व्रजति (व्रज्, c. 1.).
TRUE : (1) सत्य (f. त्या), *whose blessings are t.* : (i.e. not falsified) सत्याशिस् (mfn.), Ki. ; *one not t. to his words* : असत्यसन्ध (f. न्धा), H. ; (2) तथ्य (f. थ्या), *one whose sayings are t.* : तथ्यगिर् (mfn.), R. ; (3) यथार्थ (f. र्था=actual real : q.v.) ; (4) वास्तविक (f. की=3) : v. Also genuine, false. Ph. : *it is t.* : सत्यम् ; *it is very t.* : युक्तम्, उपपन्नम् (proper).
TRUISM : सत्यम् : v. Truth.
TRULY : (1) सत्यम् ; (2) तथ्यम् ; (3) वस्तुतः (= in fact) ; (4) यथार्थतः (=really).
TRUMP : I. Subs. : रङ्गः (?). II. Verb : तर्पयति (c. of तृप्).
TRUMP UP : v. To invent, fabricate.
TRUMPERY : expr. by adj. असार (f. रा) : v. Trifling *or* कृत्रिम (f. मा=counterfeit, false).
TRUMPET : I. Subs. : तूरी. II. Verb : v. To proclaim.
TRUMPET-FLOWER : पाटला (लिः, also लम् for the flower only, Sa. i. 3.).
TRUMPETER : I. Lit. : तूरीवादः, -कः. II. Proclaimer : उद्घोषयितृ (f. त्री).
TRUNCHEON : (1) दण्डः ; (2) यष्टिः.
TRUNDLE : v. To roll.
TRUNK : I. Of an elephant : (1) शुण्डः, -ण्डा, -शुण्डः, *a small t.* : शुण्डारः, Vi. i. 53. ; (2) हस्तः, R. v. 45. ; (3) करः, *by the t.s of elephants* : नागकरैः, M. n. II. Of the body : (1) कबन्धः (=headless t.), *saw their own t.s dancing on the ground* : भुवि नृत्यन्तौ स्वकबन्धावपश्यताम्, Ku. xvi. 49. ; (2) गात्रम् (= body). III. Of a tree : (1) स्कन्धः ; (2) काण्ड (mn.), प्र- ; (3) स्थाणुः (of a lopped tree). Ph. : *grand t. road* : सुमहामार्गः (?).
TRUSS : I. Bandage : पट्टः. II. Bundle : कूर्च्चः.
TRUST (subs.) : I. Confidence : (1) विश्वासः, *never repose your t. on women and courts* : विश्वासो नैव कर्तव्यः स्त्रीषु राजकुलेषु च, H. ; (2) विस्रम्भः, *out of t.* : विस्रम्भतः, Mu. v. 7. ; (3) प्रत्ययः, *give him things on my t.* : मत्प्रत्ययेनास्य द्रव्यं देहि, Mit. II. Any thing t.ed : (1) निःक्षेपः ; (2) न्यासः, Ph. : *t.-property* : विश्वासधनम्.
TRUST (v.) : I. To believe, confide : q.v. : विश्वसिति (श्वस्, c. 1.). II. To entrust : q.v.: न्यस्यति (अस्, c. 4.).
TRUSTEE : विश्वासधनरक्षितृ (f. त्री) and sim. comp.s.
TRUSTWORTHY, TRUSTY : (1) विश्वासार्ह (f. र्हा) ; (2) विश्वासयोग्य (f. ग्या), and sim. comp.s. : v. Also confidential.
TRUTH : I. What is true : (1) सत्यम् ; (2) तथ्यम् ; (3) ऋतम् ; (4) अवितथम् and sim. comp.s, *t. although sweet* : प्रियमप्यमिथ्या. II. Trueness : (1) सत्यता, -त्वम् ; (2) तथ्यता, -त्वम् ; (3) याथार्थ्यम् *or* यथार्थता ; (4) तत्त्वम्. Ph. : *in t.* : सत्यम् : v. Truly.
TRUTHFUL : I. True : सत्य (f. त्या). II. Of men : सत्यवादिन् (f. नी) and sim. comp.s.
TRUTHFULLY : सत्यम् : v. Truly.
TRUTHFULNESS : (1) सत्यता (of words etc.) ; (2) सत्यवादिता (of men).
TRY : I. To examine : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.), *I have tried you forming (this) illusion* : मायां मयोद्भाव्य परीक्षितोऽसि, R. ii. 62. II. Judicially : (1) विचारयति (c. of चर्) ; (2) पश्यति (दृश्, c. 1.=to see), *shall not t. (cases) on these days* : तिथिष्वासु न पश्येत्, Mit. III. To attempt, endeavour : q.v. : यतते, *I will t. to save his life* : प्राणरक्षणे तावदस्य यत्नमाचरामि, K.
TRYING (adj.) : (1) कष्टकर (f. री) ; (2) by subs. कृच्छ्रम् : v. Difficulty.
TUB : द्रोणिः (णी), *golden t.* : कणकमयद्रोणी, K.
TUBE : (1) नालः (ली, लं) ; (2) नालिका (?).
TUBER : कन्द (mfn.).
TUBERCLE : सूक्ष्मव्रण and sim. comp.s.
TUBEROUS : (1) ग्रन्थिल (f. ला) ; (2) ग्रन्थिमत् (f. ती) ; etc.
TUBULAR : नालाकार (f. रा) and sim. comp.s.
TUCK ; I. Subs. : गुञ्जः (?). II. गुञ्जयति (nomi.).
TUESDAY : (1) मङ्गलवारः ; (2) कुजवारः ; (3) अङ्गारकवारः, M. n.
TUFT : I. Of hair : (1) चूडा ; (2) शिखा.

T. ed : (1) चूचाल (f. ला) ; (2) शिखिन् (f. नी), etc. II. Of mangoes : पल्लवः.

TUG : I. Verb : कर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To pull. II. A boat : पोतविशेषः.

TUITION : शिक्षा : v. Instruction.

TUMBLE (v. and subs.) : v. Stumble, fall.

TUMBLER :. I A glass vessel : काचपात्रम्. II. A pigeon : लोटनः. III. A mountebank : q.v.

TUMID : स्फीत (f. ता) : v. Inflated.

TUMOUR : स्फोटः, -कः : v. Also swelling.

TUMULT : I. Confusion : q.v. : (1) तुमुलम् ; (2) सङ्कुलम्. II. Uproar : कोलाहलः.

TUMULTUOUS : (1) तुमुल (f. ला) ; (2) सङ्कुल (f. ला) ; (3) क्षुब्ध (f. ब्धा=agitated) ; (4) विहस्त (f. स्ता=bewildered), R. v. 49.

TUMULTUOUSLY : (1) तुमुलम् ; (2) सङ्कुलम्, etc.

TUN : कुण्डम्.

TUNE (subs.) : I. An air : रागः. Ph. : *out of t.* : विस्वर (f. रा) ; *in t.* (adv.) : श्लिष्टस्वरम्. II. Harmony, peace : q.v. : ऐक्यम्.

TUNE : perh. सारयति (c. of सृ) : comp. Bengali, Mr. iv.

TUNEFUL : सुस्वर (f. रा) : v. Melodious.

TUNER : perh. सारक (f. रिका).

TUNIC : चोलः, -ली.

TUNNEL : (1) कुल्या ; (2) सुरु(र)ङ्गा.

TURBAN : (1) उष्णीषम् ; (2) शिरोवेष्टनम् ; (3) शिरश्छदः.

TURBID : (1) कलुष (f. षा) : v. Dirty ; (2) पङ्किल (f. ला) : v. Muddy.

TURBOT : *महाचन्द्रः.

TURBULENCE : संक्षोभः : v. Confusion, agitation, disorder.

TURBULENT : I. Tumultuous, agitated : संक्षुब्ध (f. ब्धा). II. Not quiet : दुर्दान्त (f. न्ता).

TURF : I. Subs. : शाद्वलम् (?). II. Verb : शाद्वलेन चिनोति, (चि, c. 5.). (?).

TURGID : स्फीत (f. ता) : v. Inflated, bombastic.

TURGIDITY : (1) स्फीतता, -त्वम् ; (2) by adj.

TURMERIC : (1) हरिद्रा ; (2) काञ्चनी (rare).

TURMOIL : संक्षोभः : v. Agitation, disquiet.

TURN (subs.) : I. Revolution : q.v. : आवर्तः, -नम् *or* आवृत्तिः. II. Bend, curve : वङ्कः. III. Change, vicissitude : q.v. : परिवृत्तिः. IV. Alternation : पर्यायः, *by t.s, in t.* : पर्यायेण *or* पर्याय- in comp., Ki. xvii. 18. V. Successive course : वारः, *one day a hare's t. came* : अथ कदाचिच्छशकस्य वारः समायातः, H. VI. Of mind : गतिः : v. Also inclination. VII. Of expression : भङ्गिः(ङ्गी) : v. Also form. VIII. Of requital : *good t.* : उपकारः ; *ill t.* : अपकारः. IX. A short walk: परिक्रमः. X. Course : q.v. : गतिः. XI. Occasion, opportunity : अवसरः.

TURN (v.t.) : I. To revolve, roll : q.v. : घूर्णयति (c. of घूर्ण्). II. To change : q.v. : परिवर्तयति (c. of वृत्). III. To reverse : q.v. : विपर्यासयति (c. of अस्). IV. To adopt, divert, utilize : q.v. : *to t. into good account* : सफलीकरोतिः ; *to t. into ashes* : भस्मीकरोति ; *to. t. into some use* : उपयोजयति ; *to t. one's eyes* : नेत्रं पातयति ; *to t. one's attention* : अवधानं ददाति ; *to t. the back* : पृष्ठं दर्शयति : v. To shape, form : q.v.

TURN (v.i.) : I. To revolve, roll : q.v. : घूर्णते (घूर्ण्, c. 1.). II. To change : q.v. : (1) परिवर्तते (वृत्, c. 1.) ; by भवति, *to t. into red* : रक्तीभवति. III. To t. out : q.v.

TURN ABOUT : from side to side : पार्श्वपरिवर्तनं *or* विवर्तनं करोति ; *by t.ing about in the bed* : शय्योपान्तविवर्तनैः, Ta. vi. 4.

TURN AGAINST : I. प्रतीपयति (nomi.). II. Intrans. : प्रतिकूलीभवति.

TURN AWAY : I. To remove : q.v. : अपनयति (नी, c. 1.). II. Drive out, dispel : q.v. : दूरीकरोति. III. Intrans. : परांमुखीभवति, विमुखीभवति ; etc., *(although) she generally t.s away from me* : कामं न तिष्ठति मदाननसम्मुखीयम्, Sa. i. 32 ; *when I look she t.s away* : अभिमुखे मयि संहृतमीक्षितम्, Sa. ii. 12.

TURN BACK : I. Trans. : परावर्तयति (c. of वृत्). II. Intrans. : परावर्तते (वृत्, c. 1.).

TURN DOWN, TURN IN : v. To fold.

TURN OFF : I. Divert : विवर्तयति (c. of वृत्). II. To dismiss, discharge : q.v. : दूरीकरोति.

TURN OUT (v.i.) : I. To happen : q.v. : सम्पतति (पत्, c. 1.). II. To become : q.v.

TURN OUT (v.t.) : (1) बहिष्करोति (कृ, c. 8.), *ordered to t. him out* : तं बहिष्कर्तुमादिदेश, M. c. ; (2) निःसारयति (c. of सृ) : v. To drive out, expel.

TURN OVER : I. To upset, overturn : q.v. II. Of pages : उत्क्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *t.ing over the next leaf* : अनन्तरं पत्रमुत्क्षिप्य, C. iii. III. To transfer : q.v.

TURN ROUND : परि॰ वर्तते, परा-, वि- (वृत्, c. 1.), *t.ing round and seeing the king* : परिवृत्य राजानमवलोक्य, Ve.

TURN TO : i.e. to refer to : पश्यति (दृश्, c. 1.).

TURN TOWARDS : अभिमुखीभवति, सम्मुखीभवति, (with gen.).

TURN UP : I. To appear : आविर्भवति. II. To occur : q.v.

TURNCOAT : स्वपक्षत्यागिन् and sim. comp.s. : v. Also renegade.

TURNER : perh. (1) कौन्दिक (f. की) ; (2) कुन्दाजीवः.

TURNIP : no equiv. : शालगोमः (comp. Bengali).

TURPENTINE : prob. देवदारुस्नेहः, Sr. ; श्रीवासः (Wilson).

TURPITUDE : दुष्टता : v. Baseness, wickedness.

TURRET : (1) तल्पः ; (2) शिरोगृहम् ; (3) प्रासादशृङ्गम्.

TURTLE : (1) कूर्मः ; (2) कच्छपः ; (3) कमठः.

TURTLE-DOVE : कपोतविशेषः.

TUSK : (1) दन्तः, *t.ed* : दन्तिन् *or* दन्तावलः ; (2) दंष्ट्रा (of lions etc).

TUTELAGE : v. Minority, guardianship.

TUTELARY : *t. deity.* : (1) इष्टदेवता, अधिदेवता, U. *or* rarely : मनीषिता देवता, Ku. v. 4.

TUTENAG : (1) तुत्थम्, -कम् ; (2) तुत्थाञ्जनम्.

TUTOR : I. Subs. : गुरुः : v. Teacher. II. Verb : शिक्षापयति (c. of शिक्ष्).

TUTORSHIP : expr. by tutor.

TWAIN : Ph. : *in t.* : द्विधा *or* द्वेधा : v. Two.

TWANG : I. Subs. : (1) टङ्कारः ; (2) टङ्कृतम् : v. Noise, clang. II. Verb : टङ्करोति : v. To sound.

TWEEZERS : (1) सन्दंशः (?) ; (2) कङ्कमुखम् (?).

TWELFTH : I. Adj. : द्वादशः (शी, शं). II. Subs. : द्वादशांशः *or* द्वादशभागः.

TWELVE : द्वादशन् (mfn.), *t. hundred* : द्वादशशतम् ; *t. thousand* : द्वादशसहस्रम् ; *t.times* : द्वादशकृत्वः ; *lasting t. years* : द्वादशवार्षिकः (की, कं), U. ii.

TWELVEMONTH : *for a t.* : द्वादशमासान्, Vas. : v. Year.

TWENTIETH : (1) विंशः (शी, शं) ; (2) विंशतितमः (मी, मं).

TWENTY : विंशतिः, *with t. arrows* : विंशत्या शरैः ; *three hundred and t.* : शतत्रयं विंशतिश्च, Li. *or* gen. : विंशत्यधिकत्रिशतम्, Mah.

TWICE : (1) द्विः ; (2) द्विवारम्, *T. born* : द्विजः (जा, जं) ; *t. ploughed* : द्विगुणाकृतः (ता, तं) ; *t. as valiant as he* : तस्माद्द्विगुणपराक्रान्तः (न्ता, न्तं) ; *t. a day* : द्विरह्नः.

TWIG : (1) विटपः (=branch), "कोमलविटपानुकारिणौ बाहू," Sa. i. 21. ; (2) प्रशाखा (=b. of a b.) ; (3) पल्लवः (=sprout).

TWILIGHT : (1) सन्ध्या (sp. of evening), Ki. ix. 9. ; *morning t.* : पूर्वसंध्या, Si. xi. 40. *or* प्रातःसन्ध्या, M. n. ; (2) उषस् (n.=dawn) ; (3) दिनमुखम् and sim. comp.s (=2) ; (4) दिनान्तः and sim. comp.s. (=evening).

TWIN : (1) यमः (मा, मं), *these t.s* : एतौ यमौ, Ki. i. 36. ; (2) यमजः (जा, जं), *we are t. brothers* : भ्रातरावावां यमजौ, U. ; (3) यमलः (ला, लं), *The t.s* (constellation) : मिथुनम्.

TWINE (subs.) : सूत्रम् : v. Thread, rope.

TWINE (v.) : v. To entwine, encircle.

TWINGE : I. Subs. : शूलम् : v. Pain. II. Verb : expr. by subs.

TWINKLE (v.) : I. Of the eye : निमिषति (मिष्, c. 6.) : v. To close, open ; *without t.ing* : निर्निमेषम्. II. To sparkle : स्फुरति (स्फुर्, c. 6.).

TWINKLE, TWINKLING (subs.) : I. Of the eye : निमेषः, *in the t. of an eye* : निमेषमात्रात् *or* -मात्रेण. II. Sparkling : स्फुरितम्.

TWIRL : v. Turn, roll, revolve, revolution.

TWIST : मोटयति *or* मोट्टयति *or* मोडयति (मुट्, मुट्ट्, मुड्, c. 10. : Also=kill by t.ing the neck), Mr. v.

TWIST, TWISTING (subs.) : मोटनम्, मोडनम् *or* मुट्टनम्.
TWIT : उपालमते (लम्, c. 1.) : v. To reproach, revile.
TWITCH : आकर्षति (कृष्, c. 1.) : v. To pull.
TWITTER : प्रजल्पति (जल्प्, c. 1.) : v. To chatter.
TWO : द्वि, *t.-year old* : द्विवर्ष (f. र्षा) : *in t. ways or parts* : द्विधा *or* द्वेधा ; *of t. months* : द्विमास्य (f. स्या) ; *two-hundred and fifth* : पञ्चाधिकद्विशततमः (मी, मं), Mah. ; *t. or three days* : द्वित्राण्यहानि, R. v. 25. : v. Also both.
TWO-FOLD : (1) द्विगुण (f. णा) ; (2) द्विगुणितः (ता, तं).
TYPE : I. Model : आदर्शः. II. Mark, stamp : q.v. : चिह्नम्. III. Printing letters : मुद्राक्षरम्. IV. Kind, species : q.v. : प्रकारः.
TYPICAL, -LY : expr. by comp. or circumlo.
TYPIFY : आदर्शयति : v. To represent.
TYPOGRAPHER : (1) मुद्रयितृ, (f. त्री) ; (2) मुद्राङ्कयितृ (f. त्री).
TYPOGRAPHICAL : expr. by comp.
TYPOGRAPHY : (1) मुद्राङ्कनम् ; (2) मुद्राङ्कितम्.
TYRANNICAL : expr. by comp. : v. Tyrant, tyranny.
TYRANNICALLY : (1) निष्ठुरम् (=cruelly) ; (2) मर्दयत् (f. न्ती=crushing : q.v.).
TYRANNICIDE : I. The act. : प्रजापीडकहत्या and sim. comp.s. II. The killer : प्रजापीडकघातिन् (f. नी) and sim. comp.s.
TYRANNIZE OVER : (1) निष्ठुरं शास्ति (शास्, c. 2.=rule rigorously) ; (2) पीडयति (पीड्, c. 10.=oppress : q.v.).
TYRANNY : (1) निष्ठुरशासनम् (=cruel government) ; (2) प्रजापीडनम्, जनमर्दनम्, लोकमर्दनम्, and sim. comp.s (=oppression of people).
TYRANT : I. A monarch : अधीश्वरः. II. Oppressor : q.v. : (1) प्रजापीडक (f. डिका) ; (2) लोकोपद्रावक (f. विका), and sim. comp.s.
TYRO : v. Novice.

U

UBIQUITOUS : (1) सर्वव्यापिन् (f. नी) (=all-pervading) ; (2) सर्वगतः (ता, तं), Ku. v. 58.
UBIQUITY : सर्वगतत्वम् : v. Omnipresence etc.
UDDER : (1) ऊ(उ)धस् (n.), *with large u.s* : पीनोध्न (f. ध्नी) ; (2) आपीनम् ; (3) स्तनः (gen. human). *"U.less lambs"* : स्तन्यहीना मेषशावाः.
UGLINESS : I. Lit. : (1) वैरूप्यम्, *with superfluous u.* : वैरूप्यपौनरुक्त्येन, R. xii. 40. ; (2) कुरूपता ; (3) कदाकारता ; (4) अनभिरूपता ; (5) विकृतता. II. Badness : कुत्सितता.
UGLY : I. Lit. : (1) कदाकार (f. रा) ; (2) कुरूप (f. पा) ; (3) विरूप (f. पा) : v. Deformed. II. Bad : q.v. : कुत्सित (f. ता) ; *u. wound* : कुत्सितं व्रणम्, (comp. Bengali).
ULCER : (1) पूयव्रणम् ; (2) विद्रधिः (=abscess) ; (3) नाडीव्रणम् (a deep u.).
ULCERATE, ULCERATION : expr. with ulcer, -ated.
ULCERATED, ULCEROUS : (1) पूयव्रणिन् (f. णी) ; (2) पूयव्रणोपहत (f. ता) ; etc.
ULTERIOR : उत्तर (f. रा=succeeding) : v. Also remote.
ULTIMATE : चरम (f. मा) : v. Last, final.
ULTIMATELY : अन्ततः : v. Lastly.
ULTIMATUM : चरमाभिसन्धिः, and sim. comp.s.
ULTRA : I.=excessive : अति- in comp., *u.-democrat* : अतिप्रजातन्त्रिन् (f. णी). II. Beyond : पार- in comp., *u.marine* : समुद्रपारीण (f. णा) ; *u.montane* : पर्वतपारीण (f. णा) ; etc.
UMBEL, UMBELLA : *प्रततस्तबकः.
UMBILICAL : (1) नाभि- in comp., *u. cord* : नाभिनालम्, R. v. 7. ; (2) नाभ्य (f. भ्या).
UMBRAGE : I. Lit. : छाया. II. Resentment : q.v. : असन्तोषः. Ph. : *to take u.* : कुप्यति (कुप्, c. 4.) ; *to give u.* : विरञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.).
UMBRELLA : (1) छत्रम् (state) *or* छत्रा (common), *an u. of peacock's tail* : मयूरपिच्छमयी छत्रिका, K. ii. ; (2) आतपत्रम् ; (3) घर्मवारणम्, Ku. xiv. 3.
UMPIRE : (1) मध्यस्थ (f. स्था) ; (2) मध्यम (f. मा), R. xiii. 7.
UN : (1) अ- (अन्- before vowels) in comp. ; (2) निर्- in comp. ; (3) वि- in comp. (rare) : v. Also devoid of.
UNABASHED : (1) निर्व्रीडः (डा, डं) ; (2) निर्लज्ज (f. ज्जा) : v. Also shameless.

UNABATED : अक्षीण (f. णा) : v. Undiminished.

UNABLE : (1) अशक्त (f. क्ता) ; (2) असमर्थ (f. र्था) ; (3) अक्षमः (मा, मं) ; (4) अनीश (f. शा) : v. Able, can.

UNACCENTED : अनुदात्त (f. त्ता).

UNACCEPTABLE : (1) अग्राह्य (f. ह्या) ; (2) अपरिग्राह्य (f. ह्या) ; (3) अप्रतिग्राह्य, (f. ह्या) ; (4) असंग्रहणीय (f. या) ; etc.

UNACCOMPANIED : (1) असहाय (f. या) ; (2) अद्वितीय (f. या) : v. Alone.

UNACCOMPLISHED : (1) अनिष्पन्न (f. न्ना) ; (2) असमाहित (f. ता) ; etc.

UNACCOUNTABLE : I. Inexplicable : q.v. II. Irresponsible : q.v.

UNACCUSTOMED : (1) अपरिचित (f. ता) ; (2) अनभिज्ञ (f. ज्ञा=unacquainted) ; (3) अननुभूत (f. ता=unfelt), *u. to ornaments* : अननुभूतभूषण (f. णा), Sa. iv.

UNACKNOWLEDGED : (1) अप्रतिपन्न (f. न्ना) ; (2) अनभ्युपेत (f. ता), etc. : v. To acknowledge.

UNACQUAINTED : (1) अनभिज्ञ (f. ज्ञा) : v. Acquainted.

UNACTIONABLE : (1) अव्यवहार्य (f. र्या) ; (2) व्यवहारायोग्य (f. ग्या), etc.

UNADORNED : अनलङ्कृत (f. ता) : v. Adorn, ornament.

UNADULTERATED : (1) असंमिश्र (f. श्रा) ; (2) विशुद्ध (f. द्धा=pure).

UNADVISED : expr. by part.s असमीक्ष्य *or* अविविच्य.

UNAFFECTED : I. Unmoved : निर्दय (f. या) : v. Hard, unkind. II. Unfeigned, sincere : q.v. : अकृत्रिम (f. मा). III. Not influenced : (1) अनभिभूत (f. ता) ; (2) अस्पृष्ट (f. ष्टा).

UNAFFECTEDLY : (1) अमायया ; (2) अवैलक्ष्येण : v. Sincerely.

UNAIDED : (1) असहाय (f. या) ; (2) निःसहाय (f. या) ; (3) साहाय्यहीन (f. ना) ; etc.

UNALIENABLE : (1) अविश्लेष्य (f. ष्या) ; (2) निर्विघटनीय (f. या) ; (3) अहार्य (f. र्या).

UNALLOYED : (1) असंमिश्र (f. श्रा=unmixed) ; (2) शुद्ध (f. द्धा), वि- (=pure : q.v.).

UNALTERABLE : (1) अविकार्य (f. र्या=immovable) ; (2) अहार्य (f. र्या=immovable) : v. Constant, fixed.

UNAMBIGUOUS : असन्दिग्ध (f. ग्धा) : v. Undoubted, clear.

UNAMIABLE : अप्रिय (f. या) : v. Amiable, pleasant.

UNANIMITY : (1) ऐकमत्यम् ; (2) एकचित्तता ; (3) ऐक्यम् (=unity).

UNANIMOUS : (1) एकमत (f. ता) ; (2) एकचित्त (f. त्ता) ; (3) by subs., *about this the Śāstras are u.* : शास्त्राणामत्रैकमत्यम्, H. i.

UNANIMOUSLY : (1) एकचित्तीभूय ; (2) ऐकमत्येन ; (3) by circumlo., *u. cried out* : एकवाक्यं विवव्रुः R. vi. 85.

UNANSWERABLE : I. Irrefutable : निरुत्तर (f. रा). II. Not responsible : अदायिन् (f. नी), (?).

UNAPPALLED : अपभयः (या, यं) : v. Undaunted, fearless.

UNAPPEASED : अप्रसन्न (f. न्ना) : v. To appease, satisfy.

UNAPPROACHABLE : I. Lit. : अगम्य (f. म्या) : v. Inaccessible. II. Fig. : दुरुपगम्य (f. म्या) : v. Also unrivalled.

UNAPT : (1) अयोग्य (f. ग्या) : v. Unsuitable ; अकुशल (f. ला) : v. Unskilful.

UNAPTLY : (1) अकुशलम् ; (2) अदक्षम् ; etc.

UNARMED : अशस्त्र (f. स्त्रा) ; (2) निरायुध (f. धा) ; (3) विशस्त्र (f. स्त्रा), and sim. comp.s.

UNASKED : (1) अपृष्ट (f. ष्टा) ; (2) अयाचित (f. ता) : v. To ask.

UNASPIRATED : अल्पप्राण (f. णा).

UNASPIRING (adj.) : (1) निराकाङ्क्ष (f. ङ्क्षा) ; (2) निःस्पृह (f. हा) ; etc.

UNASSAILABLE : (1) अधृष्य (f. ष्या), Ku. iii. 51. ; (2) दुष्प्रधर्ष (f. र्षा), R. ii. 27. and sim. comp.s.

UNASSISTED : v. Unaided.

UNASSUMING : नम्र (f. म्रा) : v. Humble.

UNASSUMINGLY : (1) by adj. ; (2) नम्रीभूय ; (3) विनीतवत्.

UNASSURED : I. Adj. : अनिश्चित (f. ता) : v. Uncertain. II. Adv. : (1) अनिश्चित्य ; (2) अविचार्य.

UNATTAINABLE : (1) दुष्प्राप्य (f. प्या) ; (2) अलभ्य (f. भ्या) ; (3) दुरासद (f. दा) ; etc. : v. To attain, get.

UNATTENDED : (1) असहाय (f. या) ; (2) असहायिन् (f. नी) : v. Also alone.

UNATTESTED : (1) by circumlo. : v. To attest ; (2) अप्रमाणित (f. ता=unauthenticated).

UNAUTHENTICATED : (1) अप्रमाणित (f. ता) ; (2) अप्रामाणिक (f. की) ; etc.

UNAUTHORIZED : (1) अनियुक्त (f. क्ता) ; (2) निरनुमत (f. ता) ; etc.

UNAVAILABLE : v. Unattainable.

UNAVAILING (adj.) : निष्फल (f. ला) : v. Ineffectual.

UNAVOIDABLE : (1) अनतिक्रमणीय (f. या) ; (2) अपरिहार्य (f. र्या) ; etc.

UNAWARES : (1) अतर्कितम् ; (2) अलक्षितम् : v. Also suddenly.

UNBAKED : (1) अपक्व (f. क्वा) ; (2) आम (f. मा).

UNBAR : (1) निरर्गलयति (nomi.) : v. Bar, to remove.

UNBEARABLE : असह्य (f. ह्या) : v. Intolerable, insufferable.

UNBECOMING : (1) अविनीत (f. ता=indecorous) ; (2) अनुचित (f. ता=improper).

UNBELIEF : अविश्वासः : v. Disbelief, infidelity.

UNBELIEVER, UNBELIEVING : v. Disbelieving, infidel.

UNBEND : I. Lit. : सरलीकरोति. II. To relax : शिथिलयति (nomi.).

UNBENDING (adj.) : दुरानम्य (f. म्या) : v. Also hard, cruel.

UNBIASSED : अनावर्जित (f. ता) : v. Impartial.

UNBIDDEN : (1) अचोदित (f. ता) ; (2) अनाहूत (f. ता) ; etc.

UNBIND : मोचयति (मुच्, c. 10.) : v. To loosen, free.

UNBLAMABLE, UNBLAMED : अनिन्द्य (f. न्द्या) : v. Blameless.

UNBLEACHED : *u. cloth* : निष्प्रवाणिः or निष्प्रवाणम्.

UNBLEMISHED : निष्कलङ्क (f. ङ्का) ; (2) निर्मल (f. ला) ; (3) निर्दोष (f. षा).

UNBLEST : विक्लिष्टभागधेय (f. या) : v. Unfortunate.

UNBLUSHING (adj.) : निर्लज्ज (f. ज्जा) : v. Shameless.

UNBOLT : निरर्गलयति (nomi.) : v. Bolt, remove.

UNBORN : अजात (f. ता) : v. Born.

UNBOSOM : *to u. one's self* : हृदयं विवृणोति (वृ, c. 5.) : v. Disclose, reveal.

UNBOUNDED : (1) असीम (f. मा) ; (2) निरवधि (mfn.) ; (3) अनन्त (f. न्ता=endless).

UNBRIDLED : (1) अनियन्त्रित (f. ता) ; (2) उद्दाम (f. मा) : Unrestrained.

UNBROKEN : I. Lit. : (1) अभग्न (f. ग्ना) ; (2) अभिन्न (f. न्ना) ; (3) अखण्डित (f. ता). II. Not trained : (1) अशिक्षित (f. ता) ; (2) अविनीत (f. ता).

UNBRUISED : (1) अक्षत (f. ता) ; (2) अपरिक्षत (f. ता).

UNBURDEN : भारमपनयति (नी, c. 1.) : v. To remove.

UNBURNT : I. Lit. : अदग्ध (f. ग्धा), etc. II. Unbaked : अपक्व (f. क्वा).

UNBUTTON : *निर्बुदामयति (nomi.), अपबुद्दामीकरोति.

UNCALLED FOR (adj.) : (1) अनाहूत (f. ता ?) ; (2) निरर्थक (f. र्थिका=needless).

UNCEASING : अविरत (f. ता) : v. Incessant.

UNCEASINGLY : अश्रान्तम् : v. Incessantly.

UNCENSURED : अनिन्दित (f. ता) : v. To censure, blame.

UNCEREMONIOUS : (1) मन्दादर (f. रा) ; (2) अनादर (f. रा) ; (3) by comp.

UNCERTAIN : (1) अनिश्चित (f. ता) ; (2) सन्दिग्ध (f. ग्धा=doubtful).

UNCERTAINTY : I. The state : (1) अनिश्चयः ; (2) संशयः (=doubt). II. Anything uncertain : (1) अध्रुवम् ; (2) अनिश्चितम् ; etc.

UNCHAIN : अपनिगडयति (nomi.) : v. Chain, remove.

UNCHANGEABLE : (1) अपरिवर्तनीय (f. या) ; (2) अपरिवर्त्य (f. र्त्या) : v. Immutable.

UNCHANGEABLY : (1) स्थिरम् (=firmly) ; (2) निश्चितम् (=certainly).

UNCHARITABLE : अनुदार (f. रा) : v. Harsh, censorious.

UNCHARITABLY : अनुदारम् : v. Harshly, unmercifully.

UNCHASTE : (1) असत् (f. ती in morals) ; (2) अशुचि (mfn. = impure).

UNCHECKED : (1) अनियन्त्रित (f. ता) ; (2) निरवग्रह (f. हा) ; (3) निरर्गल (f. ला) ; etc. N.B. Use n. for adv.

UNCIRCUMCISED : अच्छिन्नत्वच् (mfn.) (?) and sim. comp.s.

UNCIVIL : (1) असभ्य (f. भ्या) ; (2) अशिष्ट (f. ष्टा) ; (3) अविनीत (f. ता).

UNCIVILIZED : (1) असभ्य (f. भ्या) ; (2) बर्बर (f. रा).

UNCLE : I. Paternal : (1) पितृव्यः ; (2) ज्येष्ठतातः (father's elder brother) ; (3) कनिष्ठतातः (f.'s younger b.), Vi. ; (4) क्षु(क्षु)ल्लतातः. (=3). II. Maternal : मातुलः.

UNCLEAN : (1) अशुद्ध (f. द्धा) ; (2) अशुचि (mfn.) : v. Clean, dirty.

UNCLEANNESS : (1) अशुचित्वम्, -ता ; (2) अशुद्धता -त्वम् : v. Also dirtiness.

UNCLOSE : विवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To open.

UNCLOTHE : विवस्त्रयति (nomi.), *u.d* : विवस्त्र (f. स्त्रा) : v. Naked.

UNCLOUDED : (1) निरभ्र (f. भ्रा) ; (2) व्यभ्र (f. भ्रा) ; (3) अपमेघ (f. घा) ; etc.

UNCLOVEN : *u.-hoofed* : एकशफ (f. फा) *or* एकखुर (f. रा).

UNCOMELY : (1) विरूप (f. पा) : v. Ugly ; (2) अनभिमत (f. ता) : v. Unpleasant.

UNCOMFORTABLE : perh. असुख (f. खा) : v. Comfortable, pleasant.

UNCOMFORTABLY : असुखेन *or* असुखम् *or* अपसुखम् etc.

UNCOMMON : (1) असामान्य (f. न्या) ; (2) असाधारण (f. णी) ; (3) अपूर्व (f. र्वा).

UNCOMMONLY : (1) by circumlo. ; (2) अत्यन्तम् (=exceedingly : q.v.).

UNCOMPOUNDED : (1) अमिश्र (f. श्रा = unmixed) ; (2) अयुक्त (f. क्ता = not joined).

UNCONCERN : expr. with चिन्ता (=care) *or* आदरः (= attention) *or* अवेक्षा (=inspection).

UNCONCERNED : (1) वीतादर (f. रा) ; (2) अनादर (f. रा) : v. Indifferent.

UNCONDITIONAL : (1) अनिबद्ध (f. द्धा) ; (2) अनियमित (f. ता) ; etc.

UNCONFORMABLE : विसंवादिन् (f. नी) : v. Conformable, agreeable.

UNCONGENIAL : (1) प्रतिकूल (f. ला = unfavourable).

UNCONNECTED : (1) असंबद्ध (f. द्धा) ; (2) असम्बन्ध (f. न्धा) ; etc.

UNCONQUERABLE : (1) अजेय (f. या) ; (2) अजय्य (f. य्या) ; (3) अविजेय (f. या) ; etc.

UNCONQUERD : (1) अजित (f. ता) ; (2) अविजित (f. ता) ; etc.

UNCONSCIONABLE : v. Unreasonable, enormous.

UNCONSCIOUS : I. Insensible : (1) अचेतन (f. ना) ; (2) विसंज्ञ (f. ज्ञा) ; (3) विगतचेतन (f. ना). II. Not sensible, aware : expr. by verb : न चेतयति (c. of चित्) *or* जानाति (ज्ञा, c. 9. = know : q.v.).

UNCONSCIOUSLY : (1) अजानत् (f. ती = not knowing) ; (2) अज्ञानतः (= unknowingly).

UNCONSCIOUSNESS : I. Insensibility : अचैतन्यम्. II. Not knowing : expr. by circumlo.

UNCONSECRATED : (1) अप्रतिष्ठित (f. ता) ; (2) अप्रणीत (f. ता) ; etc.

UNCONTAMINATED : (1) अदूषित (f. ता) ; (2) अस्पृष्ट (f. ष्टा = untouched).

UNCONTESTED : निर्विवाद (f. दा) : v. Undisputed.

UNCONTROLLABLE : (1) अनिग्रहणीय (f. या) ; (2) असंयम्य (f. म्या) ; (3) अनियमनीय (f. या).

UNCONTROLLED : (1) अनियन्त्रित (f. ता) ; (2) असंयत (f. ता) ; etc.

UNCOUPLE : (1) विघटयति (घट्, c. 10.) ; (2) वियोजयति (युज्, c. 10. = disjoin).

UNCOURTEOUS : (1) अदक्षिण (f. णा) ; (2) अविनीत (f. ता) ; (3) असभ्य (f. भ्या).

UNCOUTH : विरूप (f. पा) : v. Odd, strange.

UNCOVER : अपावृणोति (वृ, c. 5.) : v. Divest, strip.

UNCOVERED : (1) अनावृत (f. ता) ; (2) अनाच्छादित (f. ता) ; etc.

UNCREATED : असृष्ट (f. ष्टा) : v. To create.

UNCTION : I. Lit. : (1) अञ्जनम्, अभि- ; (2) आलेपः, -नम् ; (3) विलेपः, -नम्. II. Fig. as in address : स्निग्धता *or* स्नैग्ध्यम्.

UNCTUOUS : (1) स्निग्ध (f. ग्धा) ; (2) चिक्कण (f. णा) ; (3) मसृण (f. णा).

UNCULTIVATED : I. Lit. : (1) खिल (f. ला= waste) ; (2) अप्रतिहत (f. ता). II. Fig. : (1) असंस्कृत (f. ता) ; (2) अविनीत (f. ता).

UNCURBED : निरवग्रह (f. हा) : v. Unchecked.

UNDAUNTED : निर्भीक (f. का) : v. Fearless.

UNDAUNTEDLY : expr. by adj. : v. Fearlessly.

UNDECAYED : (1) अक्षीण (f. णा) ; (2) अशीर्ण (f. र्णा) ; etc.

UNDECAYING : (1) अक्षय (f. या) ; (2) अक्षय्य (f. य्या) : v. Imperishable.

UNDECEIVE : भ्रमं निरस्यति : v. Mistake, to remove.

UNDECIDED : अनिश्चित (f. ता) : v. To decide, doubt.

UNDECKED : (1) अमण्डित (f. ता) ; (2) अभूषित (f. ता) ; etc.

UNDEFENDED : of cases : अविप्रतिपन्न (f. न्ना).

UNDEFILED : (1) अदूषित (f. ता) ; (2) अक्षत (f. ता) : v. Also pure.

UNDEFINABLE : अनिर्वचनीय (f. या) : v. To define.

UNDENIABLE : प्रत्याख्येय (f. या) : v. To deny.

UNDENIABLY : (1) निर्विवादम् (= indisputedly) ; (2) निःसन्देहम् (=undoubtedly).

UNDER (adj.) : I. Lit. : (1) अधर (f. रा) ; (2) अधस्- in comp. ; *u.current* : अधःप्रवाहः ; *u.-garment* : अधोंशुकम्. II. Subordinate : q.v. : *u.teacher* : अनुशिक्षकः.

UNDER (prep.) : I. Below, beneath : q.v. : तले (with gen.). Ph. : *u. one's hand* : हस्ततलगत (f. ता), Mu. iii. II. Fig. : *u. this pretext* : अनेन व्यपदेशेन : v. With ; *groaning u. pain* : पीडार्त (f. र्ता), V. p. v. 1. 26. ; *u. misfortunes* : विपदि : v. in : *u. act nine* : नवमविध्यनुसारेण. III. = less than : ऊन- in comp., *and boys u. sixteen* : बालो बाल्यूनषोडशः, Ap. ; *for those who are u. eleven years of age* : न्यूनैकादशवर्षस्य, Ap.

UNDERAGE (adj.) : अप्राप्तवयस्क (f. स्का) and sim. comp.s : v. Minor.

UNDERDONE : असम्यक्सिद्ध (f. द्धा) : v. To do.

UNDERGO : (1) अनुभवति : v. To suffer ; (2) अधिगच्छति : v. To get, become.

UNDERGROUND (adj.) : अन्तर्भौम (f. मी). Ph. : *u.building* : भूमिगृहम्, D. iv. ; *u.passage* : सुरङ्गम्, -ङ्गा, D. ii.

UNDERHAND : (1) परोक्षे (=in the back) ; (2) गूढम् (=secretly).

UNDERLIE : लीयते (ली, c. 4.), *meaning u.ing and not clear* : अर्था लीना अनिर्मलाः, Sr.

UNDERLINE : अधो रेखयति (nomi.) *or* रेखया अङ्कयति (अङ्क्, c. 10.).

UNDERLING : अनुजीविन् (f. नी) : v. Dependant.

UNDERMINE : I. Lit. : सुरङ्गां करोति. II. Fig. : गूढं नाशयति (c. of नश्) : v. To destroy, infuse, secretly.

UNDERMOST : अधस्तम (f. मा) ; (2) नीचैस्तम (f. मा) ; etc.

UNDERNEATH : अधस् : v. Below, beneath.

UNDERRATE : I. lit. : v. To undervalue. II. Fig. : लघु मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To consider, estimate.

UNDERSONG : v. Chorus.

UNDERSTAND : I. In gen. : (1) बुध्यते (बुध्, c. 4.), *did (he) u. it to be a golden lotus* : अबुद्ध तं काञ्चनमम्बुजन्म किम्, N. i. 122. ; *then made him u. (i.e. informed)* : अथैनं प्रत्यबोधयत्, R. i. 74. ; *u. (i.e. learn) this from me* : मत्सकाशाद्विबोधत, M. i. 119. ; (2) अवगच्छति (गम्, c. 1.), *foolish men u. the loss of friend as thorns put in the heart* : अवगच्छति मूढचेतनः प्रियनाशं हृदि शल्यमर्पितम्, R. viii. 88. ; (3) अवैति (इ, c. 2.) : v. To know ; (4) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To comprehend ; (5) उपलभते (लभ्, c. 1.) : v. To perceive. II. To imply ; *here the*

nominative is understood : अत्र कर्तोह्यः ; *open or understood* : प्रकाशः सूचितो वा.

UNDERSTANDING (subs.) : I. Intellect : q.v. : बुद्धिः. II. Feeling, harmony : *good u.* : सद्भावः ; *to come to an u.* : ऐकमत्यमुपगच्छति.

UNDERTAKE : I. To begin : q.v. : आरभते (रभ्, c. 1.). II. To attempt : q.v. : व्यवस्यति (सो, c. 4.). III. Accept : q.v. : अङ्गीकरोति.

UNDERTAKER : I. Lit. : (1) अनुष्ठातृ (f. त्री = performer) ; (2) आरब्धृ- (f. ब्धी = beginner). II. Of funerals : प्रेतकर्मनिर्हारक (f. रिका) (?).

UNDERTAKING : (1) कर्मन् (n.) : v. Work ; (2) व्यवसायः : v. Attempt.

UNDERVALUE : I. Lit. : न्यूनमूल्यं कल्पयति (c. of क्लृप्). II. Fig. ; लघु मन्यते (मन्, c. 4.) : v. Also despise.

UNDESERVED, -LY : expr. by circumlo. : v. To deserve.

UNDESERVING (adj.) : अनर्ह (f. र्हा) : v. Unworthy.

UNDESIGNEDLY : (1) असंकल्प्य ; (2) अज्ञानतः (= unknowingly) ; (3) अकामतः (= unintentionally).

UNDESIGNING : निष्कपट (f. टा) : v. Artless, sincere.

UNDESIRABLE : (1) अनाकाङ्क्ष्य (f. क्ष्या) ; (2) न वाञ्छनीय (f. या) ; etc.

UNDEVIATING (adj.) : (1) अव्यभिचारिन् (f. णी) ; (2) अविचलित (f. ता) : v. Steady.

UNDIGESTED : I. Lit. : अजीर्ण (f. र्णा). II. Fig. : perh. : अविन्यस्त (f. स्ता).

UNDIMINISHED : (1) अक्षीण (f. णा) ; (2) अनपचित (f. ता) ; (3) अजातह्रास (f. सा) ; etc.

UNDISCIPLINED : (1) अशासित (f. ता) ; (2) अविनीत (f. ता = untrained).

UNDISGUISED : (1) निरुद्मन् (mfn.) ; (2) निर्व्याज (f. जा) ; (3) अमाय (f. या), etc.

UNDISPUTED : (1) निर्विवाद (f. दा) ; (2) अविप्रतिपन्न (f. न्ना) ; अविवदित (f. ता) ; etc.

UNDISTURBED : (1) अक्षुब्ध (f. ब्धा) ; (2) निराकुल (f. ला) ; (3) निरुद्वेग (f. गा) ; etc.

UNDIVIDED : (1) अखण्डित (f. ता) ; (2) अविभक्त (f. क्ता) ; etc.

UNDO : I. To unite : उन्मुञ्चति (मुच्, c. 6.). II. Ruin, destroy : q.v. : हन्ति, उप- (हन्, c. 2.). III. To reverse, annul : q.v. : परावर्तयति (c. of वृत्).

UNDONE : I. Lit. : अकृत (f. ता). II. Ruined, done for : (1) हत (f. ता), *alas ! I am u.* : हा हतोऽस्मि, K. III. Reversed : q.v. : (1) परिवर्तित (f. ता) ; (2) खण्डित (f. ता).

UNDOUBTED : (1) असन्दिग्ध (ग्धा, ग्धं) ; (2) निःसन्देहः (हा, हं) ; (3) निःसंशयः (या, यं) ; (4) असंशयः (या, यं) ; (5) अविमृष्य (ष्याः ष्यं) : v. Certain.

UNDOUBTEDLY : असंशयम् ; (2) निःसंशयम् ; (3) निःसन्देहम् ; (4) असन्दिग्धम्.

UNDRAW : अपसारयति (c. of सृ).

UNDRESS (v.) : वस्त्रं *or* वासः अपनयति (नी, c. 1.) *or* अवतारयति (c. of तृ) *or* उन्मुञ्चति (मुच्, c. 6.).

UNDRESS (subs.) : perh. लघुवासस् (n.) and sim. comp.s.

UNDRESSED : of food : (1) असंस्कृत (f. ता) ; (2) अनुपस्कृत (f. ता).

UNDUE : अनुचित (f. ता) : v. Improper, unworthy.

UNDULATE : (1) तरङ्गायते (nomi. = wavy) ; (2) expr. by adj.

UNDULATING, UNDULATORY : (1) भङ्गुर (f. रा = curling) ; (2) उन्नतावनत (f. ता = high and low) ; ऊर्मिमत् (f. ती = wavy).

UNDULATION : (1) भङ्गुरता ; (2) उच्चनीचता ; (3) ऊर्मिमत्ता *or* त्वम्.

UNDULY : (1) अनुचितम् : v. Improperly ; (2) अतिरिक्तम् : v. Exceedingly.

UNDUTIFUL : अभक्त (f. क्ता) : v. Dutiful, disobedient.

UNDYING : अमरः (रा, रं) : v. Deathless, unfading.

UNEARTH : उत्खनति (खन्, c. 1.) : v. To dig up.

UNEARTHLY : (1) अपार्थिव (f. वी), R. vii. 34. : v. Earthly.

UNEASINESS : (1) असुखम् ; (2) अनिर्वृतिः ; (3) कष्टम् : v. Distress.

UNEASY : (1) अनिर्वृत (f. ता) ; (2) असुखिन् (f. नी) ; (3) उत्कण्ठित (f. ता = anxious).

UNEDUCATED : अशिक्षित (f. ता) : v. Ignorant.

UNEMBARRASSED : (1) अनाकुलित (f. ता) ; (2) अबाधित (f. ता) ; etc.

UNEMPLOYED : अव्यापृत (f. ता) ; (2) निर्व्यापार (f. रा); (3) निष्कर्मन् (mfn.).

UNENCUMBERED : perh. अबन्ध (f. न्धा) *or* अग्रस्त (f. स्ता).

UNENTERPRISING : (1) निरुद्यम (f. मा) ; (2) निरुद्योग (f. गा) ; etc.

UNENVIABLE : (1) निस्पृहणीय (f. या) ; (2) अनाकांक्ष्य (f. क्ष्या) ; etc.

UNEQUAL : (1) असम (f. मा) ; (2) असमान (f. ना) ; (3) विषम (f. मा).

UNEQUALLED : अप्रतिम (f. मा) : v. Incomparable.

UNEQUALLY : (1) असमम् ; (2) विषमम् ; (3) वैषम्येण ; (4) असमानम्.

UNEQUIVOCAL : असन्दिग्ध (f. ग्धा) : v. Clear.

UNERRING : I. Lit. : अभ्रान्त (f. न्ता). II. Fig. : (1) अमोघ (f. घा) ; (2) अव्यर्थ (f. र्था).

UNEVEN : v. Unequal, undulating.

UNEVENLY, UNEVENNESS : v. Unequally, inequality.

UNEXAMPLED : (1) अनिदर्शन (f. ना) (?) ; (2) अपूर्व (f. र्वा = unprecedented).

UNEXCEPTIONABLE : (1) अनवद्य (f. द्या) ; (2) निरवद्य (f. द्या) ; अवाच्य (f. च्या) ; etc.

UNEXPECTED : (1) अचिन्तित (f. ता) ; (2) अतर्कित (f. ता) ; (3) असम्भावित (f. ता) ; etc.

UNEXPECTEDLY : (1) अतर्कितम् ; (2) अचिन्तितम् ; (3) असम्भावितम्, etc.

UNFADING (adj.) : (1) अम्लान (f. ना) ; (2) अपरिम्लान (f. ना) ; etc.

UNFAILING : (1) अव्यर्थ (f. र्था = not vain, effectual) ; (2) अक्षय (f. या = inexhaustible).

UNFAIR : अनृजु (mfn.) : v. Dishonest, improper, deceitful.

UNFAIRLY : (1) अनार्जवेन ; (2) अन्यायेन ; (3) अधर्मतः.

UNFAIRNESS : अनार्जवम् : v. Dishonesty, insincerity.

UNFAITHFUL, -LY, -NESS : v. Faithless, -ly, -ness.

UNFASHIONABLE : (1) असम्मत (f. ता) ; (2) अप्रचलित (f. ता = not current).

UNFASTEN : उन्मुञ्चति (मुच्, c. 6.) : v. Tie, to remove.

UNFATHOMABLE, UNFATHOMED : (1) अगाध (f. धा) ; (2) अतलस्पर्श (f. र्शा) : v. Deep, profound.

UNFAVOURABLE : (1) प्रतिकूल (f. ला) ; (2) प्रति (= against) in comp. : v. Favourable.

UNFAVOURABLY : expr. by circumlo.

UNFEELING : अहृदय (f. या) : v. Unkind, merciless.

UNFEIGNED : अकृत्रिम (f. मा) ; (2) निर्व्याज (f. जा) ; (3) अकृतक (f. का).

UNFEIGNEDLY : (1) अकृत्रिमम् ; (2) निर्व्याजम् ; (3) by comp.

UNFETTER : विनिगडयति (nomi.) : v. Fetter, to remove.

UNFINISHED : (1) असमाप्त (f. प्ता) ; (2) अनवसित (f. ता) ; etc.

UNFIT (adj.) : (1) अयोग्य (f. ग्या) ; (2) अनर्ह (f. र्हा) ; (3) अनुपयुक्त (f. क्ता) ; etc.

UNFIT (v.) : expr. by adj.

UNFITNESS : (1) अयोग्यता ; (2) अनर्हता ; (3) अनुपयुक्तता.

UNFIX : I. Lit. : v. To release. II. To dissolve : q.v.

UNFOLD : (1) विवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To open ; (2) विस्तारयति (c. of स्तृ) : v. To expand.

UNFORESEEN : अचिन्तित (f. ता = unexpected : q.v.) : v. Also foresee.

UNFORGIVING : (1) अमर्षण (f. णा) ; (2) अक्षमिन् (f. णी) ; (3) अक्षान्ति (mfn.).

UNFORMED : I. Not formed : (1) अकृत (f. ता) ; (2) अविहित (f. ता) ; (3) अनिर्मित (f. ता). II. Dissolved : नष्टरूप (f. पा) and sim. comp.s.

UNFORTUNATE : (1) दुर्भाग्य (f. ग्या) ; (2) हतभाग्य (f. ग्या) ; (3) मन्दभाग्य (f. ग्या) ; (4) अभाग (f. गा) ; (5) विक्लिष्टभागधेय (f. या) ; etc.

UNFORTUNATELY : (1) दुर्भाग्यतया ; (2) दुरदृष्टात् ; (3) दुर्दैववशात्, etc.

UNFOUNDED : (1) अमूलक (f. का) ; (2) निर्मूल (f. ला) : v. False.

UNFREQUENTED : विरलसञ्चार (f. रा) : v. To frequent.

UNFRIENDLY : (1) विप्रिय (f. या) ; (2) अप्रिय (f. या) : v. Friendly, inimical.

UNFRUITFUL : (1) अफल (f. ला) ; (2) निष्फल (f. ला) ; (3) फलहीन (f. ना) ; etc.

UNFRUITFULLY : (1) निष्फलम् ; (2) वृथा (in vain : q.v.).

UNFULFILLED : (1) अनिष्पन्न (f. न्ना) ; (2) अनिष्पादित (f. ता) ; (3) असमाहित (f. ता) ; (4) असाधित (f. ता) : v. To fulfil.

UNFURL : (1) विवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To open ; (2) विस्तारयति : v. To expand.

UNFURNISHED : (1) अपरिबर्ह (f. र्हा) ; (2) असज्जित (f. ता) ; etc.

UNGAINLY : विरूप (f. पा) : v. Awkward, ugly.

UNGENEROUS : अनुदार (f. रा) : v. Generous.

UNGENTLEMANLY, UNGENTEEL : (1) अभद्र (f. द्रा) ; (2) असभ्य (f. भ्या).

UNGODLY : I. Lit. : निरीश्वर (f. रा). II. Wicked, sinful : q.v. Ph. : *u. hours* : असमयः.

UNGOVERNABLE : (1) अशासनीय (f. या) ; (2) अनियम्य (f. म्या=uncontrollable) ; etc.

UNGRACEFUL : कदर्य (f. र्या) : v. Awkward, inelegant.

UNGRACIOUS : I. Unmerciful : अप्रसन्न (f. न्ना). II. Unpleasant : अशोभन (f. ना).

UNGRAMMATICAL : (1) च्युतसंस्कार (f. रा), Sah.; (2) च्युतसंस्कृति (mfn.), Kav. ; (3) व्याकरणलक्षणहीन (f. ना) ; (4) व्याकरणविरुद्ध (f. द्धा) ; etc.

UNGRATEFUL : (1) अकृतज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) अकृतवेदिन् (f. नी) etc.

UNGRUDGINGLY : (1) निरापत्ति ; (2) निरापत्तिपूर्वम् ; (3) अप्रतिवादम् ; etc.

UNGUARDED : (1) अरक्षित (f. ता) and sim. comp.s.

UNGUENT : (1) अभ्यञ्जनम् ; (2) लेपः, विलेपनम् ; (3) अनुलेपः ; (4) समालम्भः, -म्भम् ; (5) उपदेहः.

UNHALLOWED : (1) अपवित्र (f. त्रा) : v. Profane, unholy.

UNHAPPILY : I. Unfortunately : q.v. : दुर्दैवात्. II. Miserably : q.v.

UNHAPPY : I. Miserable : q.v. : (1) असुखिन् (f. नी) ; (2) अनिर्वृत (f. ता) ; (3) दुःखिन् (f. नी). II. Unfortunate : q.v.

UNHARNESS : मोचयति (मुच्, c. 10.), *u.ed the horses* : मोचयमास तुरङ्गान्, Mah. v. ii. 100-2.

UNHATCHED : I. Lit. : अभृत (f. ता) (?). II. Fig. : असंकल्पित (f. ता).

UNHEALTHINESS : (1) असुस्थता (of men, etc.) ; (2) अस्वास्थ्यकरत्वम् (of places) ; etc.

UNHEALTHY : I. Of men. etc. : (1) असुस्थ (f. स्था) ; (2) रोगवत् (f. ती) ; (3) आमयिन् (f. नी) ; etc. II. Of places, etc. : (1) अस्वास्थ्यकर (f. री) ; (2) रोगाकुल (f. ला) ; (3) आमयाविल (f. ला) ; and sim. comp.s.

UNHEARD : I. Adj. : अश्रुत (f. ता), *u. of before* : अश्रुतपूर्व (f. र्वा). II. Adv. : expr. by अदत्तकर्ण (f. र्णा) and sim. comp.s.

UNHEEDED : (1) अवधीरित (f. ता) : v. To neglect.

UNHEEDFUL, UNHEEDING : अनवधान (f. ना) : v. Unmindful.

UNHESITATINGLY : अविकल्पम्, P. : v. Boldly, fearlessly.

UNHINGE : विसन्धीकरोति (?), *u.d* : अपसन्धि (mfn. : ?).

UNHOLY : (1) अपुण्य (f. ण्या) ; (2) अपवित्र (f. त्रा) ; (3) अपूत (f. ता) ; etc.

UNHOPED FOR : (1) अनाकांक्षित (=unexpected) ; (2) आशातीत (beyond hope).

UNHURT (adj.) : (1) अक्षत (f. ता) ; (2) अपरिक्षत (f. ता) ; (3) अविक्षत (f. ता) ; etc.

UNICORN : एकःशृङ्गः *or* एकशृङ्गिन् (m. : ?).

UNIFORM : I. Adj. : (1) एकाकार (f. रा), सरूप (f. पा) and sim. comp.s. ; (2) एकविध (f. धा) and sim. comp.s. (= of the same kind) ; (3) समान (f. ना=even) ; (4) विशेषक (f. षिका =distinguishing). II. Subs. : विशेषवेशः.

UNIFORMITY : (1) सारूप्यम् ; (2) ऐकविध्यम् ; (3)

साम्यम् ; (4) वैशेष्यम् ; (5) नियमः : for dif. : v. Uniform.

UNIFORMLY : नियतम् : v. Constantly, always.

UNILITERAL : (1) एकाक्षर (f. रा) ; (2) एकवर्ण (f. र्णा).

UNIMPAIRED : (1) अक्षत (f. ता) ; (2) अविकल (f. ला) ; (3) अनून (f. ना) ; etc.

UNIMPEACHABLE : (1) निरवद्य (f. द्या) ; (2) अनिन्द्य (f. न्द्या=irreproachable).

UNIMPORTANT : (1) लघु (f. also घ्वी) ; (2) अगुरु (f. also र्वी) ; etc.

UNINHABITABLE : (1) न वासयोग्य (f. ग्या) ; (2) अवास्तव्य (f. व्या) ; etc.

UNINHABITED : (1) निर्मानुष (f. षा) ; (2) निर्जन (f. ना) ; (3) निर्मनुष्य (f. ष्या) ; (4) अमानुष (f. षा) ; and sim. comp.s.

UNINJURED : (1) अक्षत (f. ता) : v. Unhurt ; (2) अविकल (f. ला) ; (3) अव्रण (f. णा).

UNINTELLIGIBLE : (1) दुर्बोध (f. धा), and sim. comp.s. ; (2) अस्पष्ट (f. ष्टा=not clear).

UNINTENTIONAL : expr. by adv. : v. Also undesigned.

UNINTENTIONALLY : (1) अकामतः ; (2) अकामात् ; (3) अकामेन.

UNINTERESTING : न हृदयग्राहिन् (f. णी) *or* हृदयङ्गम (f. मा).

UNINTERRUPTEDLY : अविच्छिन्नम् : v. Incessantly.

UNINTERRUPTED : (1) अविच्छिन्न (f. न्ना) ; (2) अपरिच्छिन्न (f. न्ना) : v. Also incessant.

UNION : (1) योगः, सं-, समा-, *when even one's body and soul are heard to have u. and separation* : स्वशरीरशरीरिणावपि श्रुतसंयोगविपर्ययौ यदा, R. viii. 89. ; संहतिः (the state of being united), *u. is good for men* : संहतिः श्रेयसी पुंसाम्, H. i. 35. ; (3) सङ्गमः *or* समागमः (=meeting).

UNIQUE : (1) अद्वितीय (f. या) ; (2) अपूर्व (f. र्वा =unprecedented).

UNISON : एकतानः(लः) : v. Also concord.

UNIT : मूलम्, *u. of measure* : मानमूलम्.

UNITARIAN : (1) अद्वैतवादिन् (f. नी ?) ; (2) अद्वयवादिन् (f. नी ?).

UNITARIANISM : (1) अद्वैतवादः (?) ; (2) अद्वयवादिता, -त्वम् (?).

UNITE : I. Trans. : (1) योजयति, सं-, समा- (युज्, c. 10.) : v. To join ; (2) संहन्ति (हन्, c. 2 : as in a work), *they u.dly* : एते संहताः, H. i. 36. ; (3) संघटयति (c. of घट्=to couple), *to u. Bhaimi with him* : अनेन भैमीं घटयिष्यन्, N. i. 46. II. Intrans. : (1) संयुज्यते. (pass. of युज्) ; (2) better by part.s.

UNITED (adj.) : of persons : (1) संहत (f. ता) ; (2) मिलित (f. ता).

UNITEDLY : (1) by adj. ; (2) सम्भूय : v. Also together.

UNITY : I. Oneness : एकता, -त्वम्, *The doctrine of u.* : अद्वैतमतम्, -वादः. II. Agreement : (1) ऐक्यम् ; (2) ऐकमत्यम् (unanimity). III. In math. : एकः.

UNIVERSAL : (1) सार्वलौकिक (f. की) ; (2) सार्वत्रिक (f. की) ; (3) सार्व (f. र्वा : rare), Si.

UNIVERSALITY : (1) सार्वलौकिकत्वम् ; (2) सार्वत्रिकता, -त्वम् ; (3) सर्वसाधारणता.

UNIVERSALLY : (1) सर्वत्र ; (2) सर्वतः ; (3) विश्वतः ; (4) विष्वक्.

UNIVERSE : विश्वम्, *glory to Thee, the Creator of the u.* : नमो विश्वसृजे तुभ्यम्, R. : v. World.

UNIVERSITY : विश्वविद्यासमाजः (विश्वविद्यालयः is now used).

UNIVOCAL : I. Of words : एकार्थ (f. र्था). II. of sound. : एकतानिक (f. की).

UNJUST : I. Of men : (1) अन्यायपर (f. रा) ; (2) अधार्मिक (f. की) ; etc. II. Of acts : (1) अन्याय्य (f. य्या) ; (2) न न्यायसङ्गत (f. ता) ; etc.

UNJUSTLY : (1) अन्यायतः ; (2) अन्यायेन ; (3) अधर्मतः.

UNKIND : (1) निर्दय (f. या) ; (2) दयाहीन (f. ना) ; etc. : v. Merciless.

UNKINDLY (adv.) : (1) निर्दयम् ; (2) निष्करुणम् ; (3) निष्कृपम्.

UNKINDLY (adj.) : (1) अप्रिय (f. या) ; (2) अस्निग्ध (f. ग्धा) ; etc.

UNKINDNESS : I. The state : (1) विग्रहः, (=disfavour) ; (2) निःस्नेहता (=want of affection) ; (3) निर्दयता (=mercilessness). II. Unkind act : निर्दयव्यवहारः and sim. expr.s.

UNKNOWINGLY : (1) अजानतः ; (2) अजानत् (f. ती) ; (3) अबोधपूर्वम् ; etc.

UNLACE : मोचयति *or* मोक्षयति (मुच्, *or* मोक्ष्, c. 10.).

UNLAWFUL : (1) अवैध (f. धी : ?) ; (2) विधि-विरुद्ध (f. द्धा : ?) ; etc.

UNLAWFULLY : (1) विधिमुल्लङ्घ्य (?) ; (2) विधि-विरुद्धम् (?) ; etc.

UNLAWFULNESS : (1) अवैधता (?) ; (2) विधि-विरुद्धता (?) ; etc.

UNLEARN : (1) मनसो निष्काशयति (c. of काश्) ; (2) स्मृतेरपास्यति (अस्, c. 4.) : v. To drive out, forget.

UNLEARNED : (1) अशिक्षित (f. ता) ; (2) अविद्वस् (f. दुषी) ; (3) अज्ञ (f. ज्ञा) : v. Ignorant.

UNLESS : (1) न(नो)चेत्, *please reply u. it is secret.* : न चेद्रहस्यं प्रतिवक्तुमर्हसि, Ku. v. 40. ; (2) यदि न (sometimes यदि is understood), *u. those who are dependents like me* : न स्यादन्योऽप्यहमिव जनो यः पराधीनवृत्तिः, Me. i. 8. : v. Also except.

UNLETTERED : अशिक्षित (f. ता) : v. Unlearned.

UNLIKE : (1) असदृश *or* विसदृश (f. शी=dissimilar) : v. Like, different ; (2) with न and वत् in comp. (in contrasting), *u. his father* : न पितृवत्.

UNLIKELY : असम्भव (f. वा) : v. Improbable, not likely.

UNLIMITED : (1) असीम (f. मा) ; (2) निरवधि (mfn.) ; (3) अनन्त (f. न्ता=endless).

UNLOAD भारमवतारयति (c. of तॄ) *or* अवरोपयति (c. of रुह्) ; etc. (with gen.).

UNLOADED : (1) अपभार (f. रा) ; (2) अपरोपित-, अवतारित- भार (f. रा), etc.

UNLOCK : (1) उद्घाटयति (c. of घट्) ; (2) उन्मुद्रयति (nomi.) ; etc.

UNLOOKED FOR : अनाकाङ्क्षित (f. ता) : v. Unexpected.

UNLOOSE : (1) शिथिलीकरोति ; (2) शिथिलयति (nomi.) : v. To loose.

UNLUCKILY : दुर्भाग्यवशात् : v. Unfortunately.

UNLUCKY : दुर्भाग्य (f. ग्या) : v. Unfortunate.

UNMAN : पौरुषं हरति (हृ, c. 1.), नाशयति (c. of नश्) ; etc. (with gen.).

UNMANAGEABLE : (1) दुर्विनेय (f. या) ; (2) अविधेय (f. या) ; etc.

UNMANLY : (1) कापुरुष in comp. ; (2) स्त्रैण (f. णी=effeminate).

UNMANNERLY : (1) असभ्य (f. भ्या) ; (2) अशिष्ट (f. ष्टा) ; (3) असौम्य (f. म्या) ; etc.

UNMARRIED : (1) अनूढ (f. ढा) ; (2) अविवाहित (f. ता) ; (3) अकृतोद्वाह (f. हा) ; (4) अपरिणीत (f. ता) ; etc.

UNMASK : छद्म हरति (हृ, c. 1.) *or* भ्रंशयति (c. of भ्रंश्) ; etc. (with gen.), *u.ed* : अपच्छद्मन् (mfn.) ; भ्रष्टच्छद्मन् (mfn.) ; etc.

UNMATCHED : (1) अप्रतिम (f. मा) ; (2) अद्वितीय (f. या) : v. Incomparable.

UNMEANING : (1) निरर्थक (f. का) ; (2) अनर्थक (f. का) ; (3) शून्यार्थक (f. का) ; etc.

UNMEET : अयुक्त (f. क्ता) : v. Unfit.

UNMERCHANTABLE : अविक्रेयः (या, यं) and sim. comp.s.

UNMERCIFUL : (1) निष्करुण (f. णा) ; (2) निर्दय (f. या) ; (3) निष्कृप (f. पा) ; (4) गतघृण (f. णा) ; (5) निष्ठुर (f. रा=hard) ; etc.

UNMERCIFULLY : (1) निष्ठुरम् ; (2) निष्कृपम् ; (3) निर्दयम्, etc.

UNMERITED : expr. by circumlo. : v. To deserve.

UNMINDFUL : अनवहित (f. ता) : v. Careless.

UNMISTAKABLE : असन्दिग्ध (f. ग्धा : undoubted : q.v.).

UNMIXED : (1) अमिश्र (f. श्रा) ; (2) असंमिश्र (f. श्रा) : v. Also pure.

UNMOLESTED (adv.) : (1) निराबाधम् ; (2) निरुपद्रवम् ; (3) निरुपप्लवम्, etc.

UNMOOR : मुञ्चति, मोचयति, उत- (मुच्, c. 6. and 10.).

UNMOVED : अविचलित (f. ता) : v. Also firm.

UNMUSICAL : (1) विस्वर (f. रा) ; (2) अपस्वर (f. रा) ; etc.

UNNATURAL : I. Lit. : (1) अस्वाभाविक (f. की) ; (2) स्वभावविरुद्ध (f. द्धा), etc. II. Affected : q.v. : कृत्रिम (f. मा).

UNNECESSARILY : (1) निरर्थकम् ; (2) निष्कारणम् ; (3) निष्प्रयोजनम् ; (4) वृथा (=in vain).

UNNECESSARY : (1) अनावश्यक (f. का) ; (2) अनावश्यकीय (f. या) ; (3) निष्प्रयोजन (f. ना = needless).

UNNERVE : बलं *or* सत्त्वं हरति, अप- (हृ, c. 1.) : v. To weaken.

UNNOTICED : (1) अलक्षित (f. ता) ; (2) अनालक्षित (f. ता) ; etc.

UNNUMBERED : असंख्यात (f. ता) : v. Innumerable.

UNOBJECTIONABLE : expr. by circumlo. : v. To object, -ion.

UNOBSERVED : I. Adj. : अलक्षित (f. ता) ; etc. II. Adv. : अलक्षितम्.

UNOBSTRUCTED : (1) अबाधित (f. ता) ; (2) अप्रतिबन्ध (f. न्धा) : v. To obstruct.

UNOCCUPIED : I. Having no employment : निर्व्यापार (f. रा), M.n. ; and sim. comp.s. II. Of land : perh. अनावृत (f. ता) and sim. comp.s.

UNOFFENDING : निरपराध (f. धा) : v. Innocent.

UNPACK : (1) उद्घाटयति (c. of घट्) ; (2) उन्मुञ्चति (मुच्, c. 6.).

UNPAID : I. Not discharged : अशोधित (f. ता) etc. II. Not paid : अदत्तवेतन (f. ना) etc.

UNPALATABLE : (1) अनास्वाद्य (f. द्या) ; (2) अलभ्य (f. भ्या) ; etc.

UNPARALLELED : (1) अद्वितीय (f. या) *or* rarely अतिद्वय (f. यी) : (of things), *u. tale* : अतिद्वयी कथा, K. ; (2) अप्रतिम (f. मा) (=incomparable).

UNPARDONABLE : (1) न क्षमार्ह (f. र्हा) ; (2) अक्षन्तव्य (f. व्या) ; etc.

UNPEOPLED : निर्जन (f. ना) : v. Uninhabited.

UNPERCEIVED : I. Adj. : अलक्षित (f. ता) and sim. comp.s. II. Adv. : अलक्षितम् and sim. comp.s.

UNPERFORMED : असमाप्त (f. प्ता) : v. Incomplete, imperfect.

UNPLEASANT : (1) अप्रिय (f. या) ; (2) अमनोज्ञ (f. ज्ञा) ; (3) अशोभन (f. ना) ; etc.

UNPLEASANTNESS : (1) अप्रियता ; (2) अमनोज्ञता ; (3) अशोभनत्वम्.

UNPLOUGHED : (1) अकृष्ट (f. ष्टा) ; (2) अविकृष्ट (f. ष्टा).

UNPOLISHED : (1) असंस्कृत (f. ता) ; (2) अनुपस्कृत (f. ता) ; (3) अपरिष्कृत (f. ता) ; etc.

UNPOPULAR : (1) लोकविप्रिय (f. या) ; (2) जनविरागभाज् (mfn.) ; etc.

UNPOPULARITY : (1) लोकविप्रियता ; (2) जनविरागिता ; etc.

UNPRACTISED : (1) अनभ्यस्त (f. स्ता) ; (2) अनभिज्ञ (f. ज्ञा=unacquainted) : etc.

UNPRECEDENTED : (1) अपूर्व (f. र्वा) ; (2) अदृष्टपूर्व (f. र्वा) ; etc.

UNPREJUDICED : (1) अपक्षपातिन् (f. नी) ; (2) by circumlo.

UNPREMEDITATED : (1) असंकल्पित (f. ता) ; (2) अनाकलित (f. ता) ; etc.

UNPRETENDING : (1) अविकत्थन (f. ना) ; (2) निरभिमान (f. ना) ; etc.

UNPRINCIPLED : (1) अधर्मनिष्ठ (f. ष्ठा) ; (2) असद्वृत्त (f. त्ता : of men) : v. Wicked.

UNPRODUCTIVE : निष्फल (f. ला) : v. Fruitless, productive.

UNPROFITABLE : निरर्थक (f. का) : v. Useless.

UNPROMISING : (1) अवर्द्धिष्णु ; (2) by circumlo.

UNPROPITIOUS : (1) अमङ्गल (f. ला) ; (2) अशुभ (f. भा) ; etc.

UNPROTECTED : (1) अरक्षित (f. ता) ; (2) अनभिरक्षित (f. ता) ; (3) अगुप्त (f. प्ता) ; etc.

UNPUNISHED : (1) अदण्डित (f. ता) ; (2) अशासित (f. ता) ; (3) by circumlo.

UNQUALIFIED : I. Unfit : q.v. II. Not restricted : अबाध (f. धा).

UNQUESTIONABLE : (1) असन्दिग्ध (f. ग्धा) : v. Undoubted ; (2) निर्विवाद (f. दा=undisputed).

UNRAVEL : अपावृणोति (वृ, c. 5.) : v. To disclose, reveal.

UNREASONABLE (1) अन्याय्य (f. य्या=unjust) ; (2) अपरिमित (f. ता=immoderate).

UNREGENERATE : I. Lit. : अपुनर्जात (f. ता). II. Fig. : अप्राप्तसंस्कार (f. रा).

UNRELENTING : (1) निर्दय (f. या) ; (2) निष्ठुर (f. रा) ; (3) निष्करुण (f. णा) ; etc.

UNREMITTING : (1) अविरत (f. ता) ; (2) अविश्रान्त (f. न्ता) ; (3) सन्तत (f. ता) ; etc.

UNRESERVED : असंवृत (f. ता) : v. Unrestrained.

UNRESERVEDLY : I. Frankly : (1) असंवृतम् ; (2) असङ्कोचम्. II. Without any limitation : असंयतम्.

UNRESTRAINED : (1) असंयत (f. ता) ; (2) अयन्त्रित (f. ता) ; (3) अनियन्त्रित (f. ता) : v. To restrain, check.

UNREVENGED (1) अप्रतिकृत (f. ता) ; (2) अप्रतिहिंसित (f. ता) ; etc.

UNRIGHTEOUS : (1) अन्याय्य (f. य्या = unjust) ; (2) अन्यायपरायण (f. णा : of men) : v. Irreligious, impious.

UNRIGHTEOUSNESS : (1) अन्याय्यता, etc. (of acts) ; (2) अधार्मिकता, etc. (of men).

UNRIPE : (1) अपक्व (f. क्वा) ; (2) अपरिपक्व (f. क्वा) ; (3) अपरिणत (f. ता) ; (4) आमः (मा, मं = raw) : v. Ripe.

UNRIPENESS : (1) अपक्वता ; (2) अपरिपक्वता ; etc

UNRIVALLED : (1) अद्वितीय (f. या) ; (2) अप्रतिम (f. मा) ; (3) अप्रतिरूप (f. पा) ; (4) अतुल (f. ला = incomparable : q.v.)

UNROLL : अपा-वृणोति, वि- (वृ, c. 5.) : v. To open.

UNRUFFLED : (1) अक्षुब्ध (f. ब्धा) ; (2) असंक्षुब्ध (f. ब्धा) : v. Calm, quiet.

UNRULY : अवश (f. शा).

UNSADDLE : पर्याणम्, etc. अपनयति (नी, c. 1. = remove : q.v.). *U. d.* : व्यपनीतपर्याण (f. णा), K.

UNSAFE : (1) असुरक्षित (f. ता = unprotected) ; (2) साबाध (f. धा = obstructed).

UNSALEABLE : (1) अविक्रेय (f. या) ; (2) अविक्रेतव्य (f. व्या) ; etc.

UNSATED, UNSATISFIED : (1) अतृप्त (f. प्ता) ; (2) असन्तुष्ट (f. ष्टा) ; etc.

UNSAVOURY : (1) अस्वादु (mfn.) ; (2) विरस (f. सा) : v. Also offensive.

UNSAY : प्रत्याख्याति (f. ख्या, c. 2.) : v. To contradict.

UNSEAL : (1) मुद्रामुद्घाटयति (c. of घट्) *or* अपनयति (नी, c. 1.) ; (2) उन्मुद्रयति (nomi.) ; (3) विमुद्रयति (nomi.).

UNSEARCHABLE : (1) अमार्ग्य (f. र्ग्या) ; (2) दुर्भेद्य (f. द्यां = impenetrable).

UNSEASONABLE : (1) अकाल- *or* असमय- in comp.; (2) आकालिक (f. की) ; (3) असामयिक (f. की).

UNSEASONABLY : (1) अकाले ; (2) असमये ; (3) by comp.

UNSEEMLY : (1) अनुचित (f. ता = improper) ; (2) अविनीत (f. ता = indecent).

UNSELFISH : (1) अस्वार्थपर (f. रा), etc. ; (2) उदार (f. रा = liberal).

UNSERVICABLE : अनुपयोगिन् (f. नी) : v. Useless.

UNSETTLE : (1) आकुलयति (nomi.) ; (2) क्षोभयति (c. of क्षुभ् = agitate).

UNSETTLED : (1) अस्थिर (f. रा) : v. Uncertain ; (2) अव्यवस्थित (f. ता).

UNSHACKLE : मोचयति, परि-, वि- (मुच् , c. 10.) : v. To release, free.

UNSHAKEN : अप्रकम्प्य (f. म्प्या), Ki. xi. 39. ; etc. : v. To shake, firm.

UNSHEATH : कोषात् उद्धरति (हृ, c. 1.), M.n. : निष्कर्षति (कृष् , c. 1. = to draw out), etc. *U. ed* : (1) विकोष (f. षा), Ki. xvii. 45. ; (2) निष्कोश (f. शा), Vi. vi. 53.

UNSHIP : पोतान्निष्क्रामयति (c. of क्रम्), बहिष्करोति, etc.

UNSHORN : (1) अकृत्त (f. त्ता = uncut) ; (2) अहृत (f. ता = unrobbed).

UNSIGHTLY : (1) विरूपदर्शन (f. ना) ; (2) अप्रियदर्शन (f. ना) ; etc.

UNSKILFUL, UNSKILLED : (1) अकुशल (f. ला) ; (2) अनिपुण (f. णा) ; (3) अदक्ष (f. क्षा) : v. Skilful.

UNSKILFULNESS : (1) अकौशलम् ; (2) अदाक्ष्यम् ; (3) अनैपुण्यम् ; etc.

UNSOCIABLE : सङ्गविमुख (f. खी) and sim. comp.s. v. Sociable.

UNSOLICITOUS : (1) अनुद्विग्न (f. ग्ना) ; (2) निरुद्वेग (f. गा) ; (3) निश्चिन्त (f. न्ता).

UNSOPHISTICATED : सरल (f. ला) : v. Simple, sincere.

Unsound : I. In gen. : असार (f. रा). II. Of health : असुस्थ (f. स्था) : v. Sound.

Unsparing : I. Merciless, severe : कठोर (f. रा). II. Liberal, profuse : q.v.

Unspeakable : (1) अकथनीय (f. या) ; (2) अनाख्येय (f. या) ; etc.

Unstable : अस्थिर (f. रा) : v. Inconstant, fickle.

Unstained : (1) निष्कलङ्क (f. ङ्का) ; (2) अकलङ्कित (f. ता) ; etc.

Unsteadiness : (1) अस्थैर्यम् ; (2) अस्थिरता or त्वम ; (3) अनवस्थितिः : v. Fickleness.

Unsteady : (1) अस्थिर (f. रा) ; (2) अनवस्थित (f. ता) ; (3) चञ्चल (f. ला=fickle).

Unstring : I. Lit. : (1) by circumlo. : v. String, to remove, free ; (2) शिथिलयति (nomi. :=loosen). II. Fig. : शिथिलयति (nomi.) : v. To slaken.

Unsubstantial : असार (f. रा) : v. Substantial.

Unsuccessful : (1) अकृतार्थ (f. र्था : of men) : v. Successful ; (2) निष्फल (f. ला : of acts) : v. Fruitless.

Unsuccessfully : expr. by circumlo.

Unsuitable : (1) अनुचित (f. ता) ; (2) अनुपयुक्त (f. क्ता) ; (3) अयोग्य (f. ग्या) ; etc.

Unsuitableness : (1) अनौचित्यम् ; (2) अनुपयुक्तता ; etc.

Unsuitably : expr. by comp. or circumlo.

Unsullied : अदूषित (f. ता) : v. Unstained.

Unsuspecting, unsuspicious : अनाशङ्किन् (f. नी) ; etc.

Untamable : (1) दुर्दम (f. मा) ; (2) अदम्य (f. म्या) ; (3) दुर्दान्त (f. न्ता) ; etc.

Untenable : (1) असुरक्ष (f. क्षा) ; (2) by circumlo.

Untenanted : निरधिवास (f. सा : ?) : v. Tenant, devoid of.

Unthankful, unthanking : अकृतज्ञ (f. ज्ञा=ungrateful) : v. Thankful.

Untidiness, untidy : v. Slovenliness, slovenly.

Untie : (1) मोचयति or मोक्षयति (मुच् or मुक्ष्, c. 10.=release), *shall u. him* : एनं मोक्ष्येत्, Sr. ; (2) शिथिलयति or श्लथयति (nomi.=loosen), *the tight knots being u.d by preceptors* : गुरुश्लथितदृढग्रन्थिः, N. xxii. 154. ; (3) विग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9. : rare), Sr.

Until : यावत्, *u. the day and whole night passed* : यावद्यापासरद्वासरः शर्वरी च सर्वा, D. vi. : v. Till.

Untimely : I. Adj. : (1) असामयिक (f. की) ; (2) आकालिक (f. की) ; (3) by comp., *u. death of men* : अकालमरणं नृणाम्, M.p. vii. 2. II. Adv. : (1) अकाले ; (2) असमये ; etc.

Untired : (1) अक्लान्त (f. न्ता) ; (2) अखिन्न (f. न्ना) ; etc.

Unto : v. To.

Untold : I. Not told : अनुक्त (f. क्ता), etc. : v. To tell, related. II. Not counted : असंख्यात (f. ता).

Untouched : I. Adj. : (1) अस्पृष्ट (f. ष्टा) ; (2) असम्पृक्त (f. क्ता). II. Adv. : असंस्पृश्य, etc.

Untoward : विषम (f. मा) : v. Perverse, stubborn.

Untrained : (1) अशिक्षित (f. ता) ; (2) अविनीत (f. ता) ; (3) अनागमित (f. ता : rare).

Untried : I. Not tested : अपरीक्षित (f. ता). II. Judicially : अनिर्णीत (f. ता).

Untrodden : अक्षुण्ण (f. ण्णा) : v. To tread.

Untrue : असत्य (f. त्या) : v. False.

Untruly : मिथ्या : v. Falsely.

Untruth : (1) असत्यम् ; (2) अनृतम् : v. Falsehood, lie.

Untwine, untwist : अपावृणोति (वृ, c. 5.) : v. To open.

Unusual : (1) असाधारण (f. णी) : v. Uncommon ; (2) अपूर्व (f. र्वा), *oh ! your such sloth is u.* : अपूर्वमालस्यमहो तवेदृशम्, N. ix. 90. : v. Strange, wonderful.

Unusually : expr. by comp. or circumlo. : v. Also exceedingly.

Unutterable : (1) अनिर्वचनीय (f. या) ; (2) अनाख्येय (f. या) ; (3) अकथनीय (f. या) ; etc.

Unvarnished : Fig. : अकृत्रिम (f. मा) : v. Unaffected, plain.

Unveil : अपावृणोति (वृ, c. 5.) : v. To open.

UNWARRANTABLE : अन्याय्य (f. य्या) : v. Unjust, improper.

UNWARY : प्रमत्त (f. त्ता) : v. Careless.

UNWAVERING : अविचलित (f. ता) : v. Firm, constant.

UNWEARIED : (1) अक्लान्त (f. न्ता) ; (2) अखिन्न (f. न्ना) ; etc.

UNWELCOME : (1) अनभिमत (f. ता) ; (2) अप्रिय (f. या=unpleasant).

UNWELL : असुस्थ or अस्वस्थ (f. स्था), *became u.* : अस्वस्थोऽभूत्, K. s. viii. 23. ; *looks very u.* : बलवदस्वस्थशरीरा प्रेक्ष्यते, Sa. iii. : v. Also ill, sick.

UNWHOLESOME : (1) अनपथ्य (f. थ्या) ; (2) अहित (f. ता) : v. Wholesome.

UNWIELDY : I. Unmanagable : q.v. II. Big, heavy : q.v.

UNWIND : विग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.=untie) : v. To open, free.

UNWISE : अज्ञ (f. ज्ञा) : v. Ignorant, foolish.

UNWISELY : मूढतया : v. Foolishly.

UNWITTINGLY : (1) अज्ञानतः ; (2) अज्ञानात् ; (3) अबोधपूर्वम्.

UNWORTHILY : (1) अनर्हम् ; (2) अयोग्यम् ; (3) by circumlo.

UNWORTHINESS : (1) अनर्हता ; (2) अयोग्यता ; (3) निर्गुणता=absence of excellences : of men.

UNWORTHY : (1) अनर्ह (f. र्हा) ; (2) अयोग्य (f. ग्या), *I am u. of this* : अयोग्या वयमेतस्य, Mu. vii. ; (3) by circumlo. : v. To become.

UNWRAP : अपावृणोति (वृ, c. 5.) : v. To open.

UNWRITTEN : (1) अलिखित (f. ता) ; (2) मौखिक (f. की=verbal).

UNWROUGHT : (1) अकृत (f. ता) ; (2) असंस्कृत (f. ता) ; etc.

UNYIELDING : (1) अनावर्जनीय (f. या) : v. To yield.

UNYOKE : I. Lit. : मोचयति or मोक्षयति (मुच् or मुक्ष्, c. 10.). II. To separate : q.v. : वियोजयति (युज्, c. 10.), *u.d*, i.e. unrestrained : उच्छृङ्खल (f. ला).

UP (adv.) : (1) उत्- in comp., *going up and down* : उत्सर्पणापसर्पणम्, B.p. x. 44. 4. ; *with arms up* : ऊर्ध्वबाहु (mfn.), R. i. 3. ; (2) ऊर्ध्वम्, *up, sidewise and down* : ऊर्ध्वं तिरश्चीनमधश्च, Ki. xvi. 50. ; (3) उपरि, *if they look up and up* : उपर्युपरि पश्यन्तः, H. ii. 2.

UP (subs.) : I. Lit. : उन्नतम्. II. Fig. : उन्नतिः : v. Down.

UP (prep.) : v. Against.

UP TO : (1) by comp. with आ, *lord of the earth up to the ocean* : आसमुद्रक्षितीशाः ; *working up to fructification* : आफलोदयकर्मन् (mfn.), R. i. 5. ; (3) पर्यन्तः in comp., *from brother up to husband* : भ्रात्रादिभर्तृपर्यन्त (f. न्ता), D. 72. ; (3) यावत् (with acc. : rare), *up to marriage* : परिणयनं यावत्, D. 77.

UPBRAID : भर्त्सयति (भर्त्स्, c. 10.) : v. To reproach.

UPHILL : I. Lit. : उत्सर्पिन् (f. णी). II. Difficult : विषम (f. मा).

UPHOLD : समर्थयति (अर्थ्, c. 10. : v. To support, defend).

UPHOLSTERER : *उपस्कराजीवः and sim. comp.s.

UPLAND : उच्चभूमिः and sim. comp.s.

UPON : उपरि (with gen.) : v. On.

UPPER : (1) उपरितन (f. नी) ; (2) ऊर्ध्वतन (f. नी) ; (3) ऊर्ध्व (f. र्ध्वा) ; (4) ऊर्ध्वस्थ (f. स्था) ; (5) उपरिस्थ (f. स्था) ; (6) उत्तर (f. रा), *u. half* : उत्तरार्धम्.

UPPERHAND : Ph. : *to get the u.* : अभिभवति (भू, c. 1.) : v. Also ascendency.

UPPERMOST : सर्वोपरिस्थ (f. स्था) : v. Upper.

UPRIGHT : I. Erect : q.v. : उन्नत (f. ता). II. Honest, just : q.v. : शुचि (mfn.).

UPRIGHTLY : I. Erectly : दण्डायमान (f. ना). II. Honestly : शुचि.

UPRIGHTNESS : I. Erection : q.v. II. Honesty, justness : q.v. : शुचित्वम्, -ता.

UPROAR : (1) कोलाहलः ; (2) कलकलः ; (3) हलहलायितम् : v. Also tumult, quarrel.

UPROOT : (1) उन्मूलयति, सं- (nomi.), *u.ing big trees* : उन्मूलयन् महावृक्षान्, Mah. ; *to u. the enemy* : उन्मूलयिष्यन् विपक्षम्, Ki. ; (2) मूलोच्छेदं करोति, etc.

UPSET : परावर्तयति (c. of वृत्) : v. Overturn, overthrow.

UPSHOT : परिणाम: : v. End, conclusion.
UPSIDE : अधरांश: and sim. comp.s. Ph. : *to turn u. down* (fig.) : अस्तव्यस्तं (f. स्तां) करोति.
UPSTART : (1) नवोत्थान (f. ना) ; (2) नवर्द्धि (mfn.) ; etc.
UPWARD,-S : I. Of direction : (1) ऊर्ध्वम् ; (2) उपरि ; (3) उच्चैः (=high). II. Of number : अधि- *or* अधिक- in comp., *u. of twenty* : अधिकविंश (f. शा), An.
URBAN : (1) पौर (f. री) ; (2) नागर (f. री) ; (3) नागरिक (f. की).
URBANITY : दाक्षिण्यम् : v. Politeness. refineness.
URCHIN : (1) बटुः ; (2) माणवकः.
URETHRA : (1) मूत्रमार्गः and sim. comp.s. ; (2) मूत्रस्रोतःपथः, Bha.
URGE : (1) प्रोत्साहयति (c. of सह्) : v. To incite ; (2) प्रचोदयति (चुद्, c. 10.), *u.d the charioteer to go quick* : चोदयामास शीघ्रं याहीति सारथिम्, Ram. ii. 39. 42. ; (3) अनुरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : v. To press.
URGENCY : I. Importunity : (1) अनुरोधः ; (2) ग्रहः *or* ग्राहः ; (3) निर्बन्धः. II. Pressure : (1) उपरोधः ; (2) भारः (=burden).
URGENT : (1) गुरु (f. also र्वी=important) ; (2) उपरोधक (f. धिका=pressing).
URGENTLY : (1) निर्बन्धेन (=pressingly) ; (2) बलवत् (=forcibly).
URINAL : *मूत्रग्रहः (-ग्राहः) and sim. comp.s.
URINARY : I. Adj. : by comp. II. Subs. : मूत्रशाला and sim. comp.s.
URINE : (1) मूत्रम्, *to void u.* : मूत्रम् उत्सृजति *or* विसृजति, मूत्रोच्चारं करोति, etc. ; (2) प्रस्रावः.
URN : (1) कुम्भः ; (2) कलसः (सी, सम्).
USAGE : व्यवहारः : v. Use, practice.
USE (subs.) : I. Employment, application : (1) प्रयोगः, *u. of words* : पदप्रयोगः, N. xxii. 84. ; *popular u. is of more force than grammar* : व्याकरणाल्लोके प्रयोग एव बलीयान्, Com. ; (2) व्यवहारः, *making u. of signs on account of deafness* : बधिरतया संज्ञाव्यवहारिन् (f. णी), K. II. Utility : (1) उपयोगः, *does not know my u.* : ममोपयोगं न जानाति, H. ii. ; (2) प्रयोजनम् (=need), *of no u.*, i.e. *simply to fill the foot* : निरर्थकं, पादपूरणमात्रप्रयोजनम्, Kav. vii. ; (3) अर्थः : v. Object, purpose. Ph. : *to be of u.*, i.e. useful : q.v.
USE (v.t.) : I. To put to purpose : (1) उपयुङ्क्ते, योजयति. (युज्, c. 7. and 10.), *onions u.d with herbs* : शाके पलाण्डुरुपयोजितः, Bha. ; *I wish to u. all that (in satisfying) great Brahmins* : अहमिच्छामि तत्सर्वमुपयोक्तुं द्विजाग्रेभ्यः, Mah. ii. 33. 19. II. To employ : (1) प्रयुङ्क्ते *or* प्रयोजयति (युज्, c. 7. and 10.), *no one u.s the word* Daivata, *in the masculine* : दैवतशब्दः पुंसि न केनचित् प्रयुज्यते, Kav. vii. ; *in u.ing once* : सकृत्प्रयोगे, Mit. : v. Also to practise. III. To treat : q.v. : व्यवहरति (हृ, c. 1.). IV. To spend : q.v.
USE (v.i.) : I. Of habitual past. : expr. by पुरा and लट् : *you who u.d to be aroused* : पुरा विबोध्यसे, Ki. i. 38. II.=accustomed, acquainted with : q.v.
USEFUL : (1) उपयोगिन् (f. नी) ; (2) हित (f. ता =beneficial, wholesome : q.v.) ; (3) by subs. : v. Use (II).
USEFULLY : (1) सोपयोगम् ; (2) सफलम् (=fruitfully) ; (3) न वृथा, etc. (=not in vain) ; (4) by circumlo.
USEFULNESS : उपयोगिता, N. ii. 48. : v. Fitness, benefit, use (II).
USELESS : (1) निरर्थक (f. का) ; (2) निष्प्रयोजन (f. ना) ; (3) निरुपयोग (f. गा) ; (4) अनुपयोगिन् (f. नी) ; (5) वृथा in comp.
USELESSLY : (1) निरर्थकम् ; (2) निष्प्रयोजनम् ; (3) वृथा (=in vain).
USELESSNESS : (1) अनुपयोगः, -गिता ; (2) निष्प्रयोजनता ; (3) निरर्थकता.
USER : in law : व्यवहारः : v. Use, practice.
USHER : I. Of a court : शोधनकः, Mr. ix. II. A teacher : अनुशिक्षकः.
USHER IN : I. To admit : q.v. : प्रवेशयति (c. of विश्). II. To bring on : आवहति (वह्, c. 1.).
USUAL : (1) साधारण (f. णी) : v. Common ; (2) प्रायिक (f. की=found as rule) ; (3)

व्यावहारिक (f. की=customary) ; (4) लौकिक (f. की=popular) ; (5) प्रसिद्ध (f. द्धा=well-known).

USUALLY : (1) साधारण्येन (=commonly) ; (2) प्रायेण (=as a rule : generally.

USUFRUCT : फलाधिकारः *or* फलभोगाधिकारः, *u.uary* : फलाधिकारिन् (f. णी).

USURER : (1) कु(कौ)सीदिकः ; (2) वार्धुषिकः ; (3) वृद्ध्याजीवः.

USURIOUS : (1) कौसीद (f. दी) *or* कौसीदिक (f. की) ; (2) विपुल (f. ला=enormous : as u. rate).

USURP : बलाद् गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) *or* आत्मसात्करोति.

USURPATION : बलाद्ग्रहणम् *or* आत्मसात्करणम्.

USURPER : बलाद्ग्राहिन् (f. णी) *or* आत्मसात्कारिन् (f. णी).

USURY : (1) कुसीदम्,-पथः *poverty from u.* : कुसीदाद्दारिद्र्यम्, P. ; (2) वार्धुष्यम् ; (3) कौसीद्यम्.

UTENSIL : (1) भाण्डम् ; (2) उपकरणम् ; (3) उपस्करः.

UTERINE : *u. brother* : अन्यपितृजो भ्राता, K. b.

UTERUS : (1) गर्भशय्या ; (2) गर्भकोशः ; (3) गर्भाशयः ; (4) जरायुः.

UTILITARIAN : उपयोगवादिन् (f. नी), *u. doctrine* : उपयोगवादः.

UTILITY : उपयोगः : v. Use, usefulness.

UTMOST : परम (f. मा) : v. Extreme. Ph. : *to the u. of one's power* : यावच्छक्तितः ; *to try one's u.* : यावच्छक्यं यतते ; *the u. limit* : परा कोटिः.

UTOPIAN : perh. काल्पनिक (f. की) *or* मनःसृष्ट (f. ष्टा).

UTTER (adj.) : सम्पूर्ण (f. र्णा) : v. Complete, entire.

UTTER (v.) : (1) उद्-ईरयति, (ईर्, c. 10.) ; (2) व्या-हरति, उदा-, (हृ, c. 1.) ; (3) उच्चारयति (c. of चर्) : v. To pronounce, speak.

UTTERANCE : (1) उच्चारः, -णम् (=pronunciation), *easy of u.* : सुखोच्चार्य (f. र्या) ; (2) व्याहारः, व्याहरणम् *or* व्याहृतिः ; (3) उदीरितम्, सम- ; (4) उद्गारः *or* उद्गिरणम्.

UTTERLY : अशेषेण : v. Wholly, completely.

UTTERMOST : v. Utmost.

UVULA : (1) उपजिह्वा ; (2) अधिजिह्वा ; (3) शुण्डिका.

UXORIOUS : (1) स्त्रीवश्य (f. श्या), P. ix. 7. ; (2) स्त्रीविधेयः (या, यं) ; (3) स्त्रीवश (f. शा) ; etc.

V

VACANCY : I. The state : (1) शून्यता ; (2) रिक्तता. II. Vacant post, etc. : (1) शून्यम् ; (2) रिक्तम्.

VACANT : शून्य (f. न्या); *placing me in v. (throne)* : शून्ये संप्रणिधाय माम्, Mah. iv. 38. 17. ; *scarcely went towards her house with a v. mind* : शून्या जगाम भवनाभिमुखी कथञ्चित्, Ku. iii. 75. ; *having v. looks* : शून्याकृति (mfn.), Ki. xvii. 39. : v. Also empty, free, unoccupied.

VACATE : उत्सृजति (सृज्, c. 6.) : v. To relinquish, leave, empty.

VACATION : (1) अवकाशः (?) ; (2) विरामः (?).

VACCINATE : गोबीजं निवेशयति (c. of विश्) (?).

VACCINATION : गोबीजनिवेशनम् (?) and sim. comp.s.

VACCINE : I. Cow's : गव्य (f. व्या). II. Of vaccination : by comp.

VACILLATE : दोलायते (nomi.) : v. To waver, swing.

VACILLATING (adj.) : of men : अस्थिर (f. रा) : v. Fickle.

VACILLATION : अस्थिरता : v. Fickleness, inconstancy.

VACUITY, VACUUM : (1) शून्यम् ; (2) खम् (rare).

VAGABOND : (1) अविज्ञातनिवास (f. सा), Mit. and sim. comp.s ; गूढचारिन् (f. णी), M.n. ix. 260. ; *he leads a v. life* : स गूढं चरति वासो न ज्ञातः.

VAGARY : (1) भ्रमिः (?) ; (2) भ्रान्तम्, वि- (?).

VAGRANCY : *गूढचारिविषयको विधिः.

VAGRANT : v. Vagabond.

VAGUE : (1) अनिश्चित (f. ता) : v. Uncertain ; (2) सन्दिग्ध (f. ग्धा) : v. Doubtful.

VAGUELY : (1) अनिश्चितम् : v. Uncertainly ; (2) सन्दिग्धम्=doubtfully.

VAGUENESS : (1) अनिश्चयः (=uncertainty) ; (2) सन्दिग्धता (=doubtfulness).

VAIN : I. In gen. : (1) निष्फल (f. ला=fruitless : q.v.), *one whose efforts are v.* : निष्फलप्रयत्न (f. त्ना), M.n. on Ki. ix. 46. ; (2) निरर्थक (f. र्थिका = useless : q.v.), *advice is now v.* : इदानीं निरर्थकाः खलु उपदेशाः, K. ; (3) व्यर्थ (f. र्था=2.) ; (4) मोघ (f. घा), *made her hand v.* : तत्पाणिं मोघं वितेने, N. iii. 5. ; (5) वृथा- in comp. : *v. jest* : वृथापरीहासः, N. ix. 25. ; *(your) toils are v.* : वृथाश्रमः, Ki. v. 45. II. Proud : वृथाभिमानिन् (f. नी), and sim. comp.s. III. Showy, ostentatious : q.v.

VAIN, IN-, VAINLY : वृथा, *do not talk in v.* : न वृथा वाक्यं समुच्चार्यताम्, J. ; (2) व्यर्थम्, *and why are you tiring yourself in v.* : व्यर्थं परिश्राम्यसि वा किमर्थम्, N. iii. 13. ; (3) मुधा, *why in vain* : किमर्थं मुधा, Ve. iii. 4. ; (4) निरर्थकम् (=2) ; (5) निष्फलम् (=fruitlessly).

VAINGLORIOUS : वृथाभिमानिन् (f. नी) and sim. comp.s : v. Boastful.

VALE : उपत्यका : v. Valley.

VALEDICTION : आमन्त्रणम् : v. Farewell.

VALEDICTORY : expr. by comp.

VALERIAN : a plant : जननी (Wilson).

VALET : (1) पार्श्वचरः ; (2) पार्श्विकः ; (3) चेटः.

VALETUDINARIAN : (1) रोगिन् (f. णी=sickly) ; (2) दुर्बल (f. ला=weak).

VALIANT : (1) विक्रान्तः (f. न्ता) ; (2) पराक्रान्त (f. न्ता) ; (3) पराक्रमशालिन् (f. नी) ; etc. : v. Also brave, strong.

VALIANTLY : (1) साहसपूर्वकम् ; (2) सविक्रमम्, etc.

VALID : (1) प्रबल (f. ला) ; (2) बलवत् (f. ती) : v. Strong, sound, good.

VALIDITY : (1) प्रबलता ; (2) प्राबल्यम् ; (3) बलवत्त्वम्, -त्ता : v. Strength, soundness.

VALLEY : (1) उपत्यका ; (2) द्रोणी (Wilson).

VALOUR : (1) विक्रमः ; (2) पराक्रमः ; (3) विक्रान्तिः : v. Also boldness, prowess, strength.

VALOROUS : विक्रान्त (f. न्ता) : v. Valiant, brave.

VALUABLE : I. Adj. : बहुमूल्य (f. ल्या) and sim. comp.s : v. Costly, rich. II. Subs. : (1) बहुमूल्यद्रव्यम् and sim. expr.s.

VALUATION : मूल्यनिरूपणम् and sim. comp.s.

VALUE (subs.) : I. Price (lit. and fig.) ; q.v. : (1) मूल्यम् ; (2) अर्घः, *as it is above all value* : अनर्घत्वात्, H. II. Precise import : वृत्तिः.

VALUE (v.) : I. Lit. : मूल्यं or अर्घं निरूपयति (रूप्, c. 10.) or स्थापयति, सं- (c. of स्था). II. Estimate : q.v. : (1) मन्यते (मन्, c. 4.), *to v. much* : बहु मन्यते, An. ; (2) आकलयति (कल्, c. 10.) : v. To consider.

VALUER : I. Lit. : (1) मूल्यनिरूपक (f. पिका) ; (2) अर्घसंस्थापक (f. पिका). II. Fig. : expr.ed by verb.

VALVE : I. Of a door : कपा(वा)ट (mfn.). II. Of a machine : perh. पिधानम्.

VAMPIRE : I. A ghost : (1) भूतः ; (2) प्रेतः. II. An extortioner : (1) निष्कर्षक (f. र्षिका) ; (2) चूषक (f. षिका). III. A bat : मण्डारी.

VAN : I. Front : q.v. : मुखम्. II. Car : q.v. : यानम्.

VANDALISM : बार्बरिकत्वम्, -त्ता : v. Also cruelty, ferocity.

VANE : वायुदर्शनी and sim. comp.s.

VANGUARD : (1) अग्रानीकम् ; (2) नासीरचराः, (m. p.) ; (3) सेनामुखम्, etc.

VANISH : (1) नश्यति, वि- (नश्, c. 4.) : v. To disappear ; (2) पलायते (अय्, c. 1.=fly), *so long this account will not v.* : तावदिदमाख्यानं न पलायिष्यते, H. iv.

VANITY : (1) वृथाभिमानः ; (2) मिथ्याभिमानिता ; and sim. comp.s.

VANQUISH : पराजयते (जि, c. 1.) : v. To defeat, conquer.

VANQUISHER : जेतृ (f. त्री) : v. Victor.

VANTAGE, VANTAGE GROUND : अग्रभूमिः : v. Also superiority.

VAPID : (1) विरस (f. सा) ; (2) नीरस (f. सा) ; (3) रसहीन (f. ना).

VAPOROUS, VAPOURY : I. Lit. : बाष्पमय (f. यी). II. Fig. : असार (f. रा).

VAPOUR : I. Subs. : बाष्पः. II. Verb : विकत्थते (त्थ्, c. 1.) : v. To break.

VARIABLE : (1) अस्थिर (f. रा) : v. Inconstant ; (2) चञ्चल (f. ला) : v. Fickle ; (3) परिवर्तनशील (f. ला=changeable).

Variableness : (1) चलैश्चर्यम् : v. Inconstancy ; (2) चञ्चलता : v. Fickleness ; (3) परिवर्तनशीलत्वम् (=changeableness).

Variance : भेदः ; v. Difference, dissension.

Variation : परिवृत्तिः : v. Change.

Varied : विविधविषयक (f. का) : v. Various.

Variegate : (1) चित्रयति (nomi.) ; (2) चित्रीकरोति ; (3) कर्बुरीकरोति ; (4) शबलीकरोति, V.d : (1) चित्र (f. त्रा) ; (2) चित्रविचित्र (f. त्रा) ; (3) कर्बुर (f. रा) *or* कर्बुरित (f. ता), *v.d like the dove* : कपोतकर्बुर (f. रा), Ku. iv. 27. ; (4) किर्मीर (f. रा) *or* किर्मीरित (f. ता), *v.d with planets* : ग्राहौघकिर्मीरित (f. ता), N. xxii. 18. : (5) शबल (f. ला), *the v.d sky* : शबलं विहायः, Vi. vii. 26. ; (6) कल्माष (f. रा : rare).

Variety : I. Diversity : (1) वैचित्र्यम् ; (2) विचित्रता. Ph. : *v. of*=various : q.v. II. Difference, kind : भेदः, प्र-, *pati is a v. of cloth* : पटिः पटभेदे, Medini. Ph. : *men have v. of tastes* : भिन्नरुचिर्लोकः, R.

Various : (1) विविध (f. धा), *and with v. wild rice* : विविधैश्चैव नीवारैः, Mat. ; *I was the v. object of their glances* : विविधमहमभूवं पात्रमालोकितानाम्, Mal. i. 24. ; (2) नानाविध (f. धा) *or* नाना (=many), *of v. colours* : नानारागविराग (f. गा), Mah. ii. 68. 48. ; *of v. hues* : नानावर्ण (f. र्णा), Mat. ; (3) बहुविध (f. धा) and sim. comp.s, *with v. means of cheating* : नैकविधविप्रलम्भोपायैः, D. i. ; *v. weapons* : पृथग्विधानि शस्त्राणि, Ki. xvi. 34.

Variously : (1) बहुधा, R. x. 26. ; (2) नैकधा *or* अनेकधा ; (3) विविधम् ; (4) by circumlo.

Varnish : I. Subs. : कुङ्कुमः -कः, (Wilson). II. Verb : कुङ्कुमयति (nomi.) (?).

Vary (v.i.) : (1) भिद्यते (pass. of भिद्) ; (2) with भिन्न (f. न्ना) वि- : v. To differ.

Vary (v.t.) : I. To alter, change : q.v. : परिवर्तयति (c. of वृत्). II. To diversify : नानाविधं(धां) करोति : v. Various.

Vase : (1) कुम्भः ; (2) कलशः. (सः)

Vassal : प्रजा : v. Subject.

Vast : विपुल (f. ला) : v. Large, enormous.

Vastly : विपुलम् : v. Largely, immensely.

Vastness : विपुलता, -त्वम् : v. Largeness, immensity.

Vat : बृहद्भाण्डविशेषः, कुण्डम्.

Vaticinate : v. To prophesy, predict.

Vault (subs.) : I. Arched roof : खोलकशीर्षम्, (Wilson). Ph. : *v. of heaven* : नभोमण्डलम्, and sim. comp.s. II. Cellar : गुप्तिः (?). III. Leap : q.v. : लम्फः.

Vault (v.) : I. To form a vault : expr. by subs. : v. To form, vault. II. To leap : लम्फं ददाति (दा, c. 3.).

Vaunt : विकत्थते (कत्थ्, c. 1.) : . To boast. *V.ing* : विकत्थना.

Vaunter : विकत्थिन् (f. नी) : v. Boaster, boastful.

Veal : (1) गोवत्समांसम् ; (2) वत्सामिषम् ; etc.

Veer : I. Intrans. : परावर्तते (वृत्, c. 1.). II. Trans. : परावर्तयति (c. of वृत्) : v. To turn, change.

Vegetable (subs.) : for table : शाक (mn.), *we shall now speak of v.s* : शाकान्यत ऊर्ध्वं वक्ष्यामः, Sr.

Vegetable (adj.) : (1) उद्भिद् (mfn.) ; (2) उद्भिज्ज (f. ज्जा) ; (3) औद्भिद (f. दी), *the v. kingdom is fourfold* : औद्भिदन्तु चतुर्विधम्, C. s. (Sr. uses उद्भिज्ज in a different sense).

Vegetate : I. To grow, come out : q.v. : उद्भिद्यते (pass. भिद्). II. Fig. : perh. शाकवृत्तिमुपजीवति, etc.

Vegetation : I. Germination : उद्भेदः. II. Plants : उद्भिद् (mfn.).

Vehemence : चण्डता, प्र-, उत्-, : v. Sharpness, speed.

Vehement : चण्ड (f. ण्डा), प्र-, उत्- : *v. wind* : चण्डमरुत्, Ki. xvii. 44. : v. Sharp, strong.

Vehemently : (1) चण्डम्, प्र-, उत्- ; (2) by comp. : v. Also sharply, strong.

Vehicle : I. Carriage : q.v. : यानम्. II. Medium : द्वारम्.

Veil (v.) : अवगुण्ठयति (गुण्ठ्, c. 10.), *with the body covered and (head) v.ed* : संवीताङ्गोपगुण्ठित, M. iv. 49. : v. To cover.

Veil (subs.) : अवगुण्ठनम्, *let me remove your v.* ;

अपनेष्यामि तावत्तेऽवगुण्ठनम्, Sa. v.: v. Also cover, screen.

VEIN : I. Animal : (1) शिरा (gen. term) ; (2) धमनी (=artery) ; (3) नाडी. II. Of leaves : शिरा, K. III. Of stones : रेखा *or* लेखा, *full of v.s* : रेखाकीर्ण (f. र्णा), V. m. 82. 4. IV. Fig.: stream, train : q.v. : स्रोतस् (n.). V. Temper : q.v. : स्वगतिः.

VEINED, VEINY : (1) शिराल (f. ला) (?) ; (2) by comp.

VELOCITY : (1) जवः ; (2) वेगः : v. Speed.

VENAL : *v. beauty* : पण्यस्त्री ; *v. prostitute* ; *v. services* : भृतकसेवा ; *v. servant of Minerva* : ज्ञानपण्यो वणिक्, Mal. : v. Also corrupt.

VENALITY : (1) धनभेद्यता ; (2) by circumlo. : v. Also corruption.

VEND : विक्रीणीते : v. To sell.

VENDER : विक्रयकारिन् (f. णी) : v. Seller.

VENDIBLE : विक्रेय (f. या) : v. Saleable.

VENERABLE : (1) पूज्यतम (f. मा) : v. Reverent, respectable.

VENERATE : समभ्यर्चयति (अर्च्, c. 1.) : v. Revere, respect.

VENERATION : अर्चा : v. Reverence, respect.

VENEREAL : *v. disease* : योनिरोगः, Sr. ; *v.* (i.e. aphrodisiac) *treatment* : वाजीकरो विधिः, Bha.

VENESECTION : (1) शिराव्यधः, Sr. ; (3) शिरावेधः.

VENGEANCE : प्रतिहिंसा : v. Revenge.

VENIAL : (1) लघु (f. also घ्वी=light) ; (2) मर्षणीय (f. या=forgivable).

VENISON : (1) मृगमांसम् ; (2) हारिणं मांसम् ; etc.

VENOM : विषम् : v. Poison.

VENOMOUS : सविष (f. षा) : v. Poisonous.

VENT (v.) : विसृजति (सृज्, c. 6.) : v. Emit, throw.

VENT (subs.) : I. In gen. : छिद्रम् : v. Aperture, hole. II. Sale : q.v.

VENTILATE : I. To fan. : q.v. : वीजयति (वीज्, c. 10.). II. To cause air to pass : *the house is well v.d* : वायुप्रसारबहुलं गृहम्. III. To circulate : प्रचारयति (c. of चर्).

VENTILATION : I. Lit. : वायुप्रसारः and sim. comp.s. II. Fig. : प्रचारः.

VENTILATOR : I. A machine : वायुप्रसारिणी (?). II. Publisher : प्रचारक (f. रिका).

VENTRICLE : कोष:(ः) ; *fourth v.* : चतुर्थकोशः.

VENTRILOQUISM : (1) गात्रवाणी ; (2) उदरवाकः.

VENTRILOQUIST : गात्रवादिन् (f. नी) and sim. comp.s.

VENTURE (subs.) : I. Bold undertaking : साहसम्. II. Risk : सङ्कटम्. Ph. : *at a venture* : सहसा : v. Suddenly.

VENTURE : I. To risk : q.v. II. To attempt : q.v. Ph. : *nothing v. nothing gain* : उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः, H. 36.

VENTURESOME, VENTUROUS : साहसिक (f. की) : v. Bold, dangerous.

VENUE : स्थानम् : v. Place.

VERACIOUS : (1) सत्यवादिन् (f. नी) ; (2) सत्यवाच् (mfn.) ; (3) सत्यगिर् (mfn.) ; (4) सत्यशील (f. ला), etc.

VERACITY : (1) सत्यवादित्वम्-, ता ; (2) सत्यभाषणम् ; etc.

VERANDAH : (1) वरण्डः ; (2) निष्काशः.

VERB : (1) धातुः (verbal root), *intransitive v.* : अकर्मको धातुः, Kaṇada ; *although the v. 'to do' is transitive* : यद्यपि कृधातोः सकर्मकत्वमस्त्येव ; (2) क्रिया (conjugated).

VERBAL : I. Oral : (1) वाचिक (f. की), *now I wish to hear the v. message* : वाचिकमिदानीं श्रोतुमिच्छामि, Mu. v. ; (2) वाचनिक (f. की). II. Of words : (1) by comp. ; (2) शाब्दिक (f. की) ; (3) शाब्द (f. ब्दी). III. Literal : q.v.: पदानुपदिक (f. की ?).

VERBALLY : I. Orally : वाचा, and sim. expr.s. II. Lit. : पदानुपदम्.

VERBATIM : (1) पदानुपदम् ; (2) यथाव्याहृतम् ; etc.

VERBENA : सुगन्धितृणविशेषः.

VERBIAGE, VERBOSITY : (1) वाग्विस्तारः ; (2) वाक्प्रपञ्चः ; (3) भूयसी वाक्, Si. ii. 23. ; etc.

VERBOSE : (1) वाग्बहुल (f. ला) ; (2) विस्तीर्ण (f. र्णा=frolics).

VERDANT : (1) हरित (f. ता) : v. Green ; (2) शाद्वल (f. ला) : v. Grassy.

VERDICT : निर्णयः : Decision, opinion.

VERDIGRIS : ताम्रकिट्टम्, ताम्रमलम्, etc.

Verdure : (1) शाद्वः ; (2) शाद्वलता : *v. of* = verdant : q.v.

Verge (subs.) : I. Border, edge : प्रान्तः. II. Rod : दण्डः. Ph. : *on the v. of ruin* : पतनोन्मुख (f. खी) : v. About.

Verge (v.) : I. To incline, slope : q.v. : लम्बते (लम्ब्, c. 1.). II. Fig. : *v.ing on middle age* : मध्यमोपान्ते वयसि वर्तमानयोः, Va.

Verger : (1) दण्डिन् (m.) ; (2) दण्डधरः ; (3) वेत्रिन् (m.).

Verification : (1) by verb ; (2) समर्थनम्, ना : v. Also examination.

Verify : (1) प्रमाणयति (nomi.) ; (2) समर्थयति (nomi.), *I would v. this proverb*··· : इति लोकवादं समर्थयेयम्, D. vi. : v. Also to prove, establish.

Verily : (1) सत्यम् : v. Indeed, truly ; (2) नूनम् : v. Certainly.

Verisimilar, verisimilitude : v. Probable, probability.

Veritable, verity : v. True, truth.

Vermilion ; I. Lit. : सिन्दूरम्. II. Fig. : शोण (f. णा) : v. Red.

Vermilion (v.) : सिन्दूरेण रञ्जयति, अभि-, अनु- (रञ्ज्, c. 10.).

Vermin : कृमिः *or* कृमयः (m. pl.).

Vernacular : I. Adj. : जन्म- in comp. : v. Native, country. II. Subs. : (1) मातृभाषा ; (2) भाषा (when sense is clear).

Vernal : (1) वसन्त- in comp. ; (2) वासन्त (f. न्ती) ; (3) वासन्तिक (f. की) ; etc.

Versatile : I. Unsteady : q.v. : चञ्चल (f. ला). II. Readily applied to various subjects : *of v. genius* : सर्वदक्ष (f. क्षा) : v. Skilful.

Verse : I. Poetry : q.v. : कविता. II. Stanza : श्लोकः. Ph. : *a poem of seven hundred v.s* : सप्तशती. III. Metrical line : (1) चरणम् ; (2) पादः ; (3) पदम्.

Versed : (1) अभिज्ञ (f. ज्ञा) : v. Knowing ; (2) विशारद (f. दा) : v. Proficient.

Versicle : क्षुद्रकविता, and sim. comp.s.

Versification : छन्दोबन्धः ; श्लोकरचना ; and sim. comp.s.

Versifier : (1) कवयितृ (f. त्री) ; (2) पद्यरचयितृ (f. त्री) and sim. comp.s.

Versify : (1) कवयति (nomi.), Bho. ; (2) पद्यं करोति, etc.

Version : authorized *v.* : *परिनिश्चितव्याख्या वृत्तिः : v. Translation.

Vertebra : पृष्ठवंशास्थि (n.) ; (2) मांससन्धिः (?).

Vertebraty,-e : (1) कशेरुमत् (f. ती) ; (2) पृष्ठवंशयुत (f. ता) and sim. comp.s.

Vertex : शीर्षम् : v. Top, summit.

Vertical : I. Upper : q.v. : ऊर्ध्वतन (f. नी). II. Perpendicular : q.v. Ph. : *v. circle* : दृग्वृत्तम् ; *v. parallax* : दृग्लम्बनम् ; *prime v.* : सममण्डलम्, Su.

Vertically : (1) अधोमुखम् ; (2) अवाङ्मुखम् : v. Also perpendicularly.

Vertigo : भ्रमरम् : v. Dizziness.

Very (adj.) : I. Real, actual : q.v. : expr. by adv. सत्यम् etc. II. Same : q.v., *he is the v. man* : अयं सः. III. Emphatic : expr. with एव, *it is the v. same forest* : एतत्तदेव हि वनम्, U. ii. 22. ; *these are the v. same mountains* : एते त एव गिरयः, U. ii. 23. ; *this very day* : अद्यैव, Ve. iv. 1.

Very (adv.) : (1) अति- in comp., *v. scarce* : अतिदुर्लभ (f. भा) ; (2) सु- in comp. (=good), *v. many* (=good many) : सुबहु (mfn.) ; *v. far*, (=good distance) : सुदूरम् ; *v. hot* (=well heated) : सुतप्त (f. प्ता) ; (3) by comp. or super., *v. heavy rain* : बंहीयसी वृष्टिः, Si. iii. 6. ; *v. quick* : क्षेपीयस्, Vi. v. 15. ; *v. swift* : द्रुततर (f. रा), Si. xi. 8. ; *v. big* : विपुलतर (f. रा), Si. xi. 5. : v. Also exceeding, extremely.

Vesicle : perh. कोषकः ; क्षुद्रकोषः ; etc.

Vesicular : I. Lit. : कोषकमय (f. यी). II. Hollow : q.v.

Vesper : I. Evening : q.v. : सन्ध्या. II. Evening star : सायन्तनी तारा.

Vessel : I. A receptacle : (1) पात्रम् ; (2) भाजनम्. II. A ship : q.v. : यानपात्रम्. III. Of the body : नाडिः(डी) : v. Vein, etc.

Vest (subs.) : I. Gen. : वस्त्रम् : v. Garment. II. Spe. : चोलः -ली.

VEST (v.) : I. To clothe : q.v. II. To invest : q.v.

VESTAL : I. Lit. : prob. वास्तव (f. वी : वास्तु =Gr. estia, L. vesta). II. Pure, chaste : q.v.

VESTED (adj.) : as rights : व्यवस्थित (f. ता) : v. Fixed.

VESTIBULE : देहलिः(ली) : v. Also porch.

VESTIGE : चिह्नम् : v. Mark, trace.

VESTMENT, VESTURE : वासस् (n.) : v. Dress, clothes.

VESTRY : भाजनशाला (?) and sim. comp.s.

VETCH : a plant : (1) द्विदलम् ; (2) द्विपत्रम्.

VETERAN : *v. soldiers or v.s* : योधाः परिवृद्धयुद्धाः ; *v. skill* : पक्वकौशलम् ; *v. politician* : अभ्यस्तनीतिशास्त्र (f. स्त्रा), B. xii. 14. com. : v. Experienced, old.

VETERINARY : *v. surgeon* : (1) पशुचिकित्सकः ; (2) शालिहोत्रज्ञो वैद्यः, (a class of), P. v. 10. ; *v. art* : पशुचिकित्सा.

VETO : I. Prohibition : प्रतिषेधः. II. To prohibit : प्रतिषेधयति (सिध्, c. 1.).

VEX : (1) बाधते (बाध, c. 1.) : v. To harass ; (2) कोपयति (c. of कुप्) : v. To enrage ; (3) पीडयति (पीड्, c. 10.) : v. To pain.

VEXATION : कष्टम् : v. Distress ; (2) दुःखम् : v. Pain ; (3) क्लेशः : v. Trouble ; (4) बाधा, (rare).

VEXATIOUS : (1) बाधक (f. धिका) ; (2) कष्टद (f. दा) ; (3) क्लेशकर (f. री) ; etc.

VEXATIOUSLY : expr. by pres. part. or circumlo.

VIAND : अन्नम् : v. Food.

VIATICUM : (1) पाथेयम् ; (2) सम्बलम् (=provisions).

VIBRATE : I. Intrans. : दोलायते (nomi.) : v. To swing, move. II. Trans. : भ्रामयति (c. of भ्रम्) : v. To roll, swing.

VIBRATION : (1) आन्दोलनम् ; (2) दोलायितम् ; (3) स्फुरितम् (?).

VICAR : I. Substitute : प्रतिनिधिः. II. An officer : *अन्वाचार्यः.

VICARAGE : I. Residence : *अन्वाचार्यवासः, etc. II. The benefice : *अन्वाचार्याधिकारः or simp. अधिकारः (when sense is clear).

VICARIOUS : expr. by comp. or gen.

VICE : I. Wickedness : (1) अधर्मः ; (2) पापम् : v. Sin. II. Fault : दोषः : v. Also demerit, passion. III. An instrument : संदंशः. IV. =in the place of : स्थले or स्थाने with gen.

VICE-CHANCELLOR : *उपप्राड्विवाकः ; *अनुधर्मशासकः.

VICEGERENT : प्रतिनिधिः : v. Deputy.

VICEROY : (1) भोगपतिः, (=governor) ; (2) राजप्रतिनिधिः (?) ; etc.

VICEROYAL : expr. by comp. *V. ty* : भोगपतिशासनम् (=government).

VICINAGE : सन्निधानम् : v. Neighbourhood.

VICIOUS : I. Defective, imperfect : q.v. II. Wicked, corrupt. : q.v. : दुष्टः (ष्टा, ष्टं), Mit. III. Unruly : (1) दुष्टः (ष्टा, ष्टं) : *v. elephant* : दुष्टहस्ती, Mr. ii. ; (2) व्यालः (ला, लं), Ki.

VICIOUSLY : (1) दुष्टतया : (2) दुष्टम् ; (3) by circumlo.

VICIOUSNESS : (1) दुष्टता,-त्वम् ; (2) व्यालत्वम्,-ता (of amimals) ; (3) दुर्वृत्तता,-त्वम् (=wickedness).

VICISSITUDE : (1) परिवृत्तिः (=change) ; (2) विपर्ययः (=reverse).

VICTIM : I. Lit. : बलिः : v. Sacrifice, offering. II. Fig. : expr. by verb : v. To destroy, cheat.

VICTIMIZE : उपहारीकरोति : v. To offer, sacrifice.

VICTOR, VICTRESS : (1) जेतृ (f. त्री), वि- (gen. with gen., acc. with acc.), *v. of armies* : विजेतारं सेनाः, Vi. iv. 18. ; (2) जयिन् (f. नी), *the v.s over titans.* : असुरविजयिनः, Vi. ii. ; (3) जिष्णु (mfn. : rare), Si. xii. 3.

VICTORIOUS : (1) वि-जयिन् (f. नी), *v. prowess* : विजयि वीर्यम्, Vi. i. 8. ; (2) जैत्र (f. त्री), *v. hymns* : जैत्रानुवाकान्, Vi. iii. 23. ; (3) जित्वर (f. री : rare) : v. Also to conquer, vanquish.

VICTORIOUSLY : expr. by circumlo.

VICTORY : जयः, वि- ; *to gain a v.* : विजयं प्राप्नोति, Ki. xviii. 43. ; *eager for v.* : जयैषिन् (f. णी),

R. iii. 57. Ph. : *v. to your majesty* : विजयस्व राजन्, Sa. v. ; जय जय जय महाराज, N. xix. 2.

VICTUAL : I. In pl. : खाद्यसामग्री : v. Also food. II. Verb : v. To supply, give.

VICTUALLER : खाद्यद्रव्यविक्रेतृ (f. त्री). and sim. comp.s.

VICTUALLING-HOUSE : खाद्यशाला, and sim. comp.s. (?).

VIE WITH : स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.) : v. To emulate, rival.

VIEW (subs.) : I. Sight : q.v. : दृष्टिः. II. Prospect, appearance : q.v. : दृष्टिः. III. Opinion, judgment : q.v. : मतम्. IV. Design, intention : q.v. : आशयः. Ph. : *with what v.* : किमुद्दिश्य ; *with this v.* : एतदर्थम्. V. Notion, mind : q.v. : धीः, *of liberal v.s* : उदारधीः (n. धि).

VIEW (v.) : समीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To see, look, descry.

VIEWLESS : (1) अदृष्ट (f. ष्टा=unseen) ; (2) अदृश्य (f. श्या=invisible) ; etc.

VIGIL : (1) जागरणम् ; (2) जागर्या ; (3) जागर्तिः (rare).

VIGILANCE : I. Vigil : q.v. II. Carefulness : q.v. : अवहितत्वम्.

VIGILANT : I. Lit. : जागरूक (f. का). II. Fig. : (1) जागरूक (f. का) ; (2) अवहित (f. ता) : v. Careful.

VIGILANTLY : (1) सावधानम् ; (2) अप्रमादेन ; (3) by adj.

VIGOROUS : (1) तेजस्विन् (f. नी) ; (2) ओजस्विन् (f. नी) ; (3) ऊर्जस्वल (f. ला) : v. Strong, powerful, vehement.

VIGOROUSLY : (1) चण्डम् : v. Vehemently, sharply ; (2) बलवत् ; v. Strongly : (3) तरसा (=speedily).

VIGOROUSNESS : (1) तेजस्विता ; (2) ओजस्विता ; (3) ऊर्जस्वलत्वम् ; (4) वीर्यवत्ता, etc.

VIGOUR : (1) वीर्यम् : v. Strength ; (2) तेजस् (n.) : v. Spirit.

VIKING : v. Pirate.

VILE : अधन्य (f. न्या) : v. Low, base,

VILELY : अधन्यम् : v. Lowly, basely.

VILENESS : अधन्यता, -त्वम् : v. Lowness, baseness.

VILIFICATION : कुत्सनम् : v. Deformation, calumny.

VILIFIER : कुत्सयितृ (f. त्री) : v. Defamer, detractor.

VILIFY : कुत्सयति (कुत्स्, c. 10.) : v. To defame.

VILLA : ग्राम्यं गृहम्, and sim. comp.s (?).

VILLAGE (subs.) : (1) ग्रामः, *head of a v.* : ग्रामाध्यक्षः, V.s. ; ग्रामणीः, M.n. ; *head of ten v.s* : दशाध्यक्षः, V.s.

VILLAGE (adj.) : (1) ग्राम- in comp., *v. priest* : ग्रामयाजकः ; (2) ग्राम्य (f. म्या) ; (3) ग्रामीण (f. णा), *v. women* : ग्रामीणवध्वः, Si. xiii. 37. ; (4) ग्रामीयः (या, यं) ; (5) ग्रामिकः (f. की).

VILLAGER : (1) ग्रामिन् (m.) ; (2) ग्रामिकः ; (3) ग्रामवासिन् (m.) and sim. comp.s ; (4) by adj., *saw v.s drinking spirit* : ग्राम्यानपश्यत् कपिशं पिपासतः, Si. xii. 38. ; *invited by the v.s* : ग्रामीणैर्निमन्त्रिताः, P. v. 5.

VILLAIN : दुर्वृत्त (f. त्ता) : v. Rogue.

VILLAINOUS : दुर्वृत्त (f. त्ता) : v. Roguish, wicked.

VILLAINY, VILLAINOUSNESS : दुर्वृत्तता : v. Roguery, wickedness.

VILLEIN : (1) दासः (=slave) ; (2) प्रजाः (=subject).

VINDICATE : (1) प्रतिपादयति (c. of पद्=establish : q.v.) ; (2) प्रमाणीकरोति (=to prove) ; (3) रक्षति (रक्ष्, c. 1.=defend) ; (4) समर्थयति (अर्थ्, c. 10.=support).

VINDICATION : (1) प्रतिपादनम् ; (2) प्रमाणीकरणम् ; (3) परिरक्षणम् ; (4) समर्थनम्, for dif. : v. To vindicate.

VINDICATOR, -Y : (1) प्रतिपादक (f. दिका) ; (2) परिरक्षक (f. क्षिका) ; (3) समर्थयितृ (f. त्री) ; etc.

VINDICTIVE : प्रतिकारपरायण (f. णा) : v. Revengeful.

VINDICTIVELY : expr. by adj. or circumlo.

VINDICTIVENESS : (1) प्रतिकारपरायणता ; (2) प्रतिजिघांसता ; etc.

VINE (subs.) : द्राक्षा, -लता, *mountain v.* : पर्वतजा द्राक्षा, Bha.

VINERY : द्राक्षागृहम्, and sim. comp.s ?.

VINEGAR (1) शुक्तम्, *v. is digestive* : शुक्तं पाचनम्, Bha. ; (2) चुक्रम् ; (3) शौक्तिकम्.

VINEYARD : (1) द्राक्षावाटिका ; (2) द्राक्षाक्षेत्रम्, etc.

VINOUS : I. Of vine : by comp.s. : *v. spirit* : द्राक्षारिष्टम्, Bha. II. Wine : by comp. : v. wine.

VINTAGE : I. Produce : द्राक्षा. II. Season : द्राक्षाहरणकालः and sim. comp.s.

VINTNER : (1) मद्यविक्रेतृ (f. त्री) and sim. comp.s. ; (2) शौण्डिक (f. की=caste).

VIOLATE : I. To transgress, break : q.v. : लङ्घयति, उत्- (लङ्घ्, c. 10.). II. To ravish, defile : q.v. : धर्षयति, (धृष्, c. 10.).

VIOLATION : I. Transgression : q.v. : (1) लङ्घनम्, उत्- ; (2) व्यतिक्रमः ; (3) भङ्गः (=breach). II. Defilement, rape : q.v. : धर्षणा.

VIOLATOR : I. Transgressor : उल्लङ्घक (f. ङ्घिका). II. Defiler : q.v. : धर्षक (f. र्षिका).

VIOLENCE : I. Force, strength : q.v. : बलम्. II. Vehemence, speed : q.v. : तरस् (n.). III. V. to chastity : बलात्कारः. IV. Any outrage : (1) साहसम्, *highest v.* : उत्तमं साहसम्, N.s. ; *one who abets v.* : यः साहसं कारयति, Y. ; (2) सहोबलम् (rare), Mit.

VIOLENT : I. Vehement : प्रचण्ड (f. ण्डा) ; (2) उग्र (f. ग्रा) : v. Sharp. ; (3) गाढ (f. ढा) : v. Deep ; (4) गुरु (f. also र्वी) : v. Heavy; (5) प्रबल (f. ला) : v. Strong, powerful. II. Outrageous : साहसिक (f. की). Ph. : *v. end* : दारुणः परिणामः ; *v. death* : अपघातः.

VIOLENTLY : चण्डम् : v. Vehemently ; (2) प्रचण्डम् ; (3) प्रसभम् ; (4) उग्रम् : v. Sharply ; (5) अतीव ; v. Exceedingly.

VIOLET (subs.) : I. The flower : पुष्पविशेषः. II. A colour : नीललोहित (f. ता ?).

VIOLIN : (1) सा(शा)रङ्गी ; (2) पिनाकी.

VIPER : दण्डशूकः (lit. and fig. ; ?).

VIRAGO : I. A female warrior : स्त्रीयोधी. II. A vixen : q.v.

VIRGIN (subs.) : (1) कुमारी ; (2) कन्या (=girl).

VIRGIN (adj.) : I. Lit. : (1) by comp. ; (2) कौमार (f. री : rare). II. Fig. : शुद्ध (f. द्धा), वि- : v. Chaste, pure.

VIRGINITY : (1) कौमारम्, *he who deprived my v.* : यः कौमारहरः, Kav. ; (2) कुमारीत्वम् ; (3) कन्यात्वम्.

VIRGO : the sign : कन्या, -राशिः.

VIRILE : (1) पुरुष- in comp. ; (2) पौरुष (f. षी) ; (3) पौरुषेय (f. यी).

VIRILITY : पुंस्त्वम् ; (2) पुरुषत्वम् ; (3) पुंशक्तिः ; etc.

VIRTUAL : (1) वास्तव (f. वी) ; (2) वास्तविक (f. की) ; (3) by adv.

VIRTUALLY : (1) वस्तुतः ; (2) यथार्थतः (=really, truly : q.v.).

VIRTUE : I. In gen : (1) धर्मः, *v. and vice* : धर्माधर्मौ, Par. 161. ; *riches alone (will be) the show of all v.s* : धनमेवाशेषधर्महेतुः, V. p. iv. 24. 22. ; (2) पुण्यम् (as opposed to sin.). II. Excellence, merit : q.v. : गुणः. III. Strength, power : q.v. : शक्तिः.

VIRTUOUS : I. Of men : (1) धार्मिक (f. की) ; (2) कर्मशील (f. ला) ; (3) साधु (f. also ध्वी= good) ; (4) पुण्यात्मन् (mfn.) ; etc. Ph. : *a v. woman* : सती : v. Chaste. II. Of acts etc. : (1) धर्म्य (f. र्म्या) ; (2) पुण्य (f. ण्या) ; (3) साधु (f. also ध्वी) ; etc.

VIRTUOUSLY : (1) धर्मतः ; (2) धर्मेण ; (3) धर्मानुसारेण ; etc.

VIRULENCE : (1) कटुता : v. Bitterness ; (2) उग्रता : v. Sharpness.

VIRULENT : (1) उग्र (f. ग्रा) : v. Sharp ; (2) कटु (mfn.=bitter).

VIRULENTLY : (1) उग्रम् : v. Sharply ; (2) चण्डम् : v. Violently.

VIRUS : विषम् (=poison : q.v.).

VISAGE : (1) आस्यम् : v. Face ; (2) आकारः : v. Countenance.

VISCERA : अन्त्राणि (n. pl.), *to remove the v.* : निरन्त्रयति (nomi.).

VISCID, VISCOUS : (1) श्यान (f. ना) ; (2) सान्द्र (f. न्द्रा) ; (3) शीन (f. ना : rare).

VISCIDITY : (1) श्यानता ; (2) सान्द्रता ; (3) शीनता (rare).

VISIBILITY : (1) दृश्यता ; (2) दृष्टिगम्यता ; (3) दृगोचरता ; etc.

VISIBLE : (1) दृश्य (f. श्या) ; (2) दृग्गोचर (f. रा) ; (3) दृष्टिगम्य (f. म्या) ; etc. : v. To see, sight.

VISIBLY : I. Lit. : प्रत्यक्षम्, प्रत्यक्षतः. II. Apparently : q.v. : प्रकाशम्.

VISION : I. Sight : q.v. : दृष्टिः. II. An apparition : छाया : v. Shade, spectre.

VISIONARY (adj.) : (1) काल्पनिक (f. की) ; (2) अवास्तव (f. वा =unreal).

VISIT (subs.) : (1) साक्षात्कारः ; (2) दर्शनम्, सं- (=seeing) ; (3) अभ्यागमः (=coming).

VISIT (v.) : (1) पश्यति (दृश्, c. 1.) : v. To see. ; (2) अभ्येति (इ, c. 2.) : v. To come ; (3) साक्षात्करोति, *you should be v.ed* : त्वमेव साक्षात्करणीयः, Si. i. 31.

VISITANT, VISITOR : अभ्यागत (f. ता) : v. Guest.

VISITATION : I. Visit : q.v. II. Inspection : परीक्षणम्. III. Of nature etc. (in bad sense): दुर्विपाकः.

VISTA : वीथी : v. Avenue.

VISUAL : (1) दृष्टि- in comp. ; (2) दृष्टिगत (f. ता) ; (3) चाक्षुष (f. षी).

VITAL : I. Lit. : by comp., *v. air* : प्राणवायुः : v. Life, spirit. Ph. : *v. part* : मर्मन् (n.). II. Essential, necessary : q.v.

VITALITY : (1) जीवनम् (=life : q.v.) ; (2) सजीवत्वम् (as of plants) ; (3) स्पन्दितम् (of limbs).

VITALLY : I. Lit. : expr. by circumlo. II. Essentially, particularly : q.v.

VITALS : I. Lit. : मर्माणि (n. pl.). II. Fig. : आलम्बः : v. Support.

VITIATE : दूषयति (c. of दुष्) : v. To corrupt, pollute, destroy.

VITIATION : दूषणम् : v. Corruption, pollution, destruction.

VITREOUS : (1) काचज (f. जा etc.=produced from glass) ; (2) काचमय (f. यी =consisting of glass.) ; (3) काचाभ (f. भा etc.=resembling glass).

VITRIFY : काचीकरोति (?).

VITRIOL : I. Blue : (1) तुत्थम्, -कम् ; (2) वितुन्नकम् (rare). II. Green : (1) कासी(शी)सम् ; (2) पुष्पकम् (rare).

VITUPERATE : आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. To censure, revile.

VITUPERATION : आक्षेपः : v. Censure, reproach.

VIVACIOUS : प्रफुल्ल (f. ल्ला) : v. Lively, active.

VIVACIOUSLY : (1) प्रफुल्लम् : v. Cheerfully ; (2) तेजसा (=vigorously).

VIVACIOUSNESS, VIVACITY : (1) प्रफुल्लता (=cheerfulness) ; (2) तेजस्विता (=vigorousness).

VIVA-VOCE : *v. examination* : मौखिकपरीक्षा.

VIVID : (1) विचित्र (f. त्रा =picturesque) ; (2) विशद (f. दा =clear).

VIVIDLY : विचित्रम् ; (2) विशदम् ; (3) by circumlo.

VIVIFY : जीवयति (c. of जीव्) ; (2) सजीवीकरोति ; (3) जीवनं ददाति (दा, c. 3.).

VIVIPAROUS : (1) जरायुजः (जा, जं), Sr. ; (2) जीवजः (जा, जं), Up.

VIXEN : I. A quarrelsome woman : कलहप्रिया and sim. comp.s II. A she-fox.

VIXENISH : (1) खिङ्गिरी ; (2) खिखिवधूः ; etc.

VOCABLE : (1) शब्दः (=word) ; (2) वचनम् (=term).

VOCABULARY : (1) अभिधानम् ; (2) कोषः ; (3) शब्दार्णवः.

VOCAL : I. Lit. : (1) वाग्विशिष्ट (f. ष्टा) and sim. comp.s (=endowed with voice) ; (2) वाचिक (f. की =oral : q.v.). II. Sonorous : q.v.

VOCATION : (1) वृत्तिः ; (2) व्यवसायः ; (3) कर्मन् (n.) : v. Business.

VOCATIVE : (1) सम्बोधनम् ; (2) सम्बुद्धिः.

VOCIFERATE : उत्क्रोशति (क्रुश्, c. 1.) : v. To shout, cry out.

VOCIFERATION : उत्क्रोशः : v. Noise, shout.

VOCIFEROUS : महाशब्द (f. ब्दा) and sim. comp.s.: v. Noisy, tumultuous.

VOCIFEROUSLY : महाशब्देन : v. Noisily, tumultuously.

VOGUE : व्यवहारः, *words in v.* : व्यवहृताः शब्दाः ; *it is not in v. here* : नात्रैष्यो व्यवहारः ; (2) रीतिः (=fashion).

VOICE : I. In gen. : स्वरः, *the Brahmin's v. has been changed with fear* : भीतिभिन्नस्वरो ब्राह्मणः ; *it seems to be the distressed v. of Mādhavya*, अये माधव्यस्येवार्तस्वरः, Sa. vi. II. Opinion : मतम्, *with one v.* : ऐक्यमत्येन ; *he has no v. in the matter* : न तद्धस्तगतमिदम्. III. In gram. : वाच्यम्, *active v.* : कर्तृवाच्यम् ; *Passive v.* : कर्मवाच्यम् ; *reflective v.* : कर्मकर्तृवाच्यम् ; *neuter v.* : भाववाच्यम्.

VOID (adj.) : I. Empty, vacant : q.v. : शून्य (f. न्या). II. Devoid : q.v. : *v. of anything* : अकिञ्चन (f. ना). III. Null, invalid : (1) निरर्थक (f. का) ; (2) अकिञ्चित्कर (f. रा), असिद्ध (f. द्धा). Ph. : *such a document is v.* : तदप्रमाणं लिखितम्, N. s.

VOID (subs.) : (1) शून्यम् ; (2) रिक्तम् ; (3) शून्यं स्थानम् ; etc.

VOID (v.) : I. To empty : q.v. : शून्यीकरोति. II. To nullify : निष्फलीकरोति. III. To emit, discharge : q.v. : उत्सृजति (सृज्, c. 6.). Ph.: *to v. excrements* : (1) गुवति (गु, c. 6.) ; (2) हदति (हद्, c. 1.).

VOIDABLE : perh. निरसनीय (f. या), विवर्जनीय (f. या), etc.

VOLATILE : I. Passing into air : वायुपरिणामशील (f. ला) and sim. comp.s. II. Fickle : q.v. : चञ्चल (f. ला).

VOLATILITY : I. Lit. : वायुपरिणामशीलता. II. Fickleness : चञ्चलता.

VOLCANIC : expr. by comp.s. or circumlo.

VOLCANO : आग्नेयगिरिः (?), ज्वालामुखः (?) ; and sim. comp.s.

VOLITION : संकल्पः : v. Will.

VOLLEY : वर्षः, *v. of stones* : अश्मवर्षः : v. Shower, discharge.

VOLUBILITY : I. Lit. : चञ्चलता. II. Fluency : q.v. : वाचालता.

VOLUBLE : I. Lit. : चञ्चल (f. ला). II. Fluent : q.v. : वाचाल (f. ला), Me. ii. 33. Ph. : *having v. tongue* : चपलजिह्व (f. ह्वा).

VOLUME : Of books : खण्ड (mn.) : v. Also book. II. Of solids : अन्तर्गतं घनफलम्, Li. 176. III. Collection, *v. of smoke* : धूमावलिः (ली), Ku. ; धूमसंहतिः, Ki. ; *v. of dust* : धूलिसंघातः ; *v. of water* : अम्बुराशिः.

VOLUMINOUS : विस्तीर्ण (f. र्णा) : v. Large, extensive.

VOLUNTARILY : (1) कामतः ; (2) इच्छापूर्वकम् ; (3) संकल्पपुरःसरम्, etc.

VOLUNTARY : expr. by adv. : v. Also intention, spontaneous.

VOLUNTEER (subs.) : स्वेच्छासैनिकः (?).

VOLUNTEER (v.) : अयाचितमर्पयति (c. of ऋ) *or* उपानयति (नी, c. 1.).

VOLUPTUARY : (1) विषयासक्त (f. क्ता) ; (2) विषयसङ्गिन् (f. नी) ; (3) भोगनिरत (f. ता), etc.

VOLUPTUOUS : I. Sensual, licentious : इन्द्रियसुखनिरत (f. ता) and sim. comp.s. II. Luxurious, charming : q.v. : मनोहारिन् (f. णी).

VOLUPTUOUSLY : expr. by adj. or circumlo.

VOLUPTUOUSNESS : I. Sensuality : इन्द्रियसुखनिरतिः, -आसङ्गः, and sim. comp.s. II. Luxuriousness, pleasantness : मनोहारिता.

VOLUTE : perh. आवर्तः, -र्तम्.

VOMIT (v.) : (1) वमति (वम्, c. 1.), *v.ed blood* : रक्तं ववमुः, B. ; (2) छर्दयति (छर्द्, c. 10. : rare), *blood drunk and then v.ed* : पीतच्छर्दितरक्त-, Vi. i. 35. *V. up* : (1) उद्वमति ; उद्गिरति (गॄ, c. 6.).

VOMIT : (subs.) : I. Matter vomited : (1) वान्तम् ; (2) छर्दितम् (rare). II. An emetic : वमनम्, *to give a v.* : वमनं ददाति *or* sim. वामयति (c. of वम्), Bha.

VOMITING (subs.) : वमनम् ; (2) वान्तिः ; (3) छर्दनम् *or* छर्दितम् (rare) ; (4) वमथुः (rare).

VOMITIVE : (1) वमनम् (f. नी), *give a v.* : वमनं पाययति, Sr. ; (2) वान्तिकर (f. री) ; (3) वान्तिद (f. दा) ; etc.

VORACIOUS : घस्मर (f. रा), *the women of Madra are v.* : घस्मरा मद्रिका इति, Mah. : v. Greedy, gluttonous.

VORACIOUSNESS, VORACITY : (1) घस्मरता ; (2) औदरिकता : v. Also greediness, gluttony.

VORTEX : (1) आवर्तः ; (2) आवर्तनी ; (3) भ्रमिः.

VOTARY : (1) भक्त (f. क्ता) ; (2) by comp., *v.ies of Śiva* : शैवाः : v. Also worshipper.

VOTE : (subs.) : no equiv. : सम्मतिः (=approval) may be used.
VOTE (v.) : I. To give v. : सम्मतिं ददाति (दा, c. 3. : ?). II. To elect : q.v. : वृणोति (वृ, c. 5.). III. To provide, supply : q.v. : उपकल्पयति (क्लृप्, c. 10.).
VOTER : सम्मतिदायिन् (f. नी) and sim. comp.s.
VOTIVE : भक्तिपूर्वमुपाहृत (f. ता=offered) *or* समाहित (f. ता=put).
VOUCH : I. To call upon to witness : साक्षीकरोति. II. To attest, confirm : q.v. : दृढयति (nomi.).
VOUCHER : Lit. I. expr. by verb. II. A document : प्रमाणपत्रम्.
VOUCHSAFE : I. To permit : q.v. : अनुजानाति (ज्ञा, c. 9.). II. To deign, condescend : q.v. : प्रसीदति (सद्, c. 1.).
VOW (subs.) : (1) व्रतः, -तम् (=religious), *breach of v.* : व्रतभङ्गः, K. ; (2) संकल्पः (=resolution) ; (3) प्रतिज्ञा (=promise).
VOW (v.) : प्रतिज्ञां करोति, *Arjuna v.ed his death* : गाण्डीविना तस्य वधः प्रतिज्ञातः, Ve. ii. : v. To promise.
VOWEL : (1) स्वरः, *short v.* : ह्रस्वस्वरः ; (2) अच् (t.t), *ending in a v.* : अजन्त (f. न्ता), S.k.
VOYAGE (subs.) : (1) समुद्रयानम् (by sea) ; (2) जलयात्रा (by water).
VOYAGE (v.) : expr. by subs.
VULGAR : (1) ग्राम्य (f. म्या=rustic), *you will know that men are not v.* : अग्राम्यतां मनुष्याणां ज्ञास्यसि, K. ; *although the words......are v.* : अत्र......शब्दा ग्राम्या अपि, Kav. vii. ; (2) असभ्य (f. भ्या=not civilized) ; (3) जघन्य (f. न्या=low, mean).
VULGARISM : I. Of manners : ग्राम्या रीतिः, Kav. ix. 13. Of words : ग्राम्यः शब्दः.
VULGARITY : (1) ग्राम्यत्वम् ; (2) असभ्यता ; (3) जघन्यता : v. Vulgar.
VULGARLY : I. Commonly : q.v. : साधारणतः. II. Meanly, lowly : expr. by comp.
VULGARIZE : (1) ग्राम्यीकरोति.
VULNERABLE : (1) भेद्य (f. द्या) ; (2) वध्य (f. ध्या=assailabe). Ph. : *v. point or part* : छिद्रम् *or* रन्ध्रम् ; *well guarding all v. points* : सुनिभृतछिद्रम्, Ka. xviii. 25.
VULPINE : I. Lit. : by comp. : v. Fox, jackal. II. Artful, crafty : धूर्त (f. र्ता).
VULTURE : I. Lit. : (1) गृध्रः ; (2) शकुनः (comp., शकुन in B.). II. Fig. : perh. गृध्रः (from गृध् : comp. धनिभिर्विबकैर्गृध्नस्तधौर्वार्जितं धनम्, D. viii.
VULTURINE : (1) comp. ; (2) गार्ध्र (f. ध्री : rare).

W

WAD : I. Subs. : लोष्टम् (?). II. Verb : लोष्टयति (nomi : ?).
WADDLE : (1) खेलति (खेल्, c. 1.=play) ; (2) चरति (चर्, c. 1.=move). *W.ing* : हंसगति (mfn.) and sim. comp.s
WADE : कष्टेन गच्छति (गम्, c. 1.=to go : q.v.) *or* तरति (तॄ, c. 1.=cross : q.v.).
WAFER : no equiv. : वैमारम्.
WAFT : I. To drive : q.v. : वाहयति (c. of वह्). II. To float : q.v. : प्लवते (प्लु, c. 1.).
WAG (v.t.) : (1) चालयति (c. of चल्=move), *w.ging of tail* : लाङ्गूलचालनम्, H. ii. 42. ; (2) विधूनयति (धू, c. 10.=shake), *by w.ging their tails* : लाङ्गूलविधूननैः, M.n. on Ku. i. 13.
WAG (v.i.) : (1) चलति (चल्, c. 1.=move) ; (2) धुवति (धू, c. 6.=shake).
WAGER : I. Subs. : (1) पणः, *counter w.* : प्रतिपणः, Mah. ii. 60. 7. ; (2) ग्लहः, *description of different kinds of w. s* : ग्लहप्रभेदवर्णनम्, D. ii. II. Verb. : (1) पणते (पण्, c. 1.), *one who has no property cannot w. another's property* : अस्वो ह्यशक्तः पणितुं परस्वम्, Mah. ii. 67. 47. ; (2) ग्लहते (ग्लह्, c. 1.), Mah. ii. 61. 1.
WAGES : I. Lit. : वेतनम् : v. Salary. II. Fig. : मूल्यम् : v. Price.
WAGGERY : v. Roguery, criticism.
WAGGISH : v. Mischievous, frolicsome, witty.
WAGON : प्रवहणम् : v. Cart, carriage.
WAGTAIL : a bird : (1) खञ्जनः ; (2) खञ्जखेलः ; (3) खञ्जरीटः.

WAIF : अभिज्ञातस्वामिकं *or* अस्वामिकं द्रव्यम्.

WAIL : शोचति (शुच्, c. 1.) : v. To lament, bewail.

WAILING (subs.) : परिदेवनम् : v. Lamentation, cry.

WAIN : गोवहनम् : v. Cart, carriage.

WAINSCOT : no equiv. : फलकिनी may be used.

WAIST : मध्य (mn.), *having slender w.* : कृशमध्य *or* तनुमध्य (f. ध्या), M.n. on Ku. i. 39.

WAISTCOAT : no equiv. : उरश्छोल: may be used.

WAIT (v.) : (1) प्रति- ईक्षते, अप- (ईक्ष्, c. 1.), *w. for a short time* : कालः कश्चित् प्रतीक्ष्यताम्, Ku. ii. 54. ; (2) प्रति-पालयति परि-, अनु-, (पाल्, c. 10.), *where will you w. for me* : क पुनर्मां भवत्यः प्रतिपालयिष्यन्ति, V. i. ; (3) तिष्ठति (स्था, c. 1. =to stay : q.v.) ; (4) सहते (सह्, c. 1. =bear up), *w. for two months* : सहस्व मासद्वयम्, D. i.

WAIT ON or UPON : I. To attend : (1) उपतिष्ठते (स्था, c. 1.), *I will w. on the king* : उपस्थास्यामि राजानम्, Mah. iv. 2. 1. ; (2) उप-आस्ते, अनु- (आस्, c. 2.), *w.ed on by Arundhatī* : अन्वासितमरुन्धत्या, R. i. 56. ; (3) उपचरति (चर्, c. 1.) ; (4) सेवते, उप-, (सेव्, c. 1.). II. To await : q.v.

WAITER : I. An attendant : परिवेषक (f. षिका). II. A tray : q.v.

WAIVE : त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.) : v. To relinquish, abandon.

WAIVER : in law : आक्षेपः : v. Abandonment.

WAKE (subs.) : I. Lit. : जागरणम्. II. Track : पदवी.

WAKE (v.) : I. Trans. : प्रबोधयति (c. of बुध्) : v. To awake, arouse. II. Intrans. : बुध्यते, प्र-, वि- (बुध्, c. 4.) : v. To awake.

WAKEFUL : (1) जागरूक (f. का) ; (2) जागरणशील (f. ला) ; etc.

WAKEFULNESS : (1) जागरणम् ; (2) जागर्या ; (3) जागरूकत्वम्, -ता ; etc.

WALK (v.) : पादाभ्यां चरति (चर्, c. 1.), गच्छति (गम्. c. 1.) *or* क्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. To go, to move. *W. to and fro* : परिक्रामति.

WALK, WALKING (subs.) : पादचारः : and sim. comp.s. *W. about* : परिक्रमः, -मम्, *W. for amusement* : विहारः *or* विहरणम्.

WALKER : पादचारिन् (f. णी) and sim. comp.s : v. Above.

WALL : I. Of a house : (1) भित्तिः ; (2) कुड्यम्. II. An inclosing w. : (1) प्राकारः ; (2) वरणः ; (3) सालः. Ph. : (a) *to drive to the w.* : अवसादयति (c. of सद्) ; (b) *to go to the w.* : अवसीदति (सद्, c. 1.).

WALL (v.) : प्राकारेण आवृणोति (वृ, c. 5.) : v. To surround.

WALLET : (1) गोणी (=sack) ; (2) भस्त्रा (=bag).

WALLOW : (1) लुठति (लुठ्, c. 1.=roll) ; (2) क्रीडति (क्रीड्, c. 1.=sport).

WALNUT : I. The tree : अक्षोटः (also आखोटः). II. The fruit : अक्षोटम्.

WALRUS : नक्रः (?).

WALTZ (subs.) : I. A dance : प्रतिलोमानुलोमत्वम् ; *आवर्तनम्. II. A music : *आवर्तनसङ्गीतम्.

WALTZ (v.) : expr. by subs. and करोति.

WAN : विवर्ण (f. र्णा) : v. Pale, languid.

WAND : (1) दण्डः ; (2) यष्टिः ; (3) वेत्रम्.

WANDER : (1) भ्रमति *or* भ्राम्यति, परि- (भ्रम्, c. 1. and 4.), *w.ed about the world* : परिबभ्राम मेदिनीम्, V.p. ; (2) अटति (अट्, c. 1.), *w.ing through forest again and again* : अटाट्यमानोऽरण्यानीम्, B. iv. 2.

WANDERER : (1) भ्रमणकारिन् (f. णी), परि- ; (2) परिभ्रामक (f. मिका) etc.

WANE (subs.) : (1) ह्रासः ; (2) क्षयः : v. Decrease, decay.

WANE (v.) : (1) ह्रासमुपैति (इ, c. 2.) ; (2) क्षयं गच्छति (गम्, c. 1.) ; etc.

WANING (adj.) : (1) by comp., *w. fortnight* : क्षयपक्षः, Ki. ii. 27. ; (2) क्षयिन् (f. णी) ; (3) ह्रासगामिन् (f. नी) ; etc.

WANNESS : विवर्णता : Paleness, languor.

WANT (subs.) : I. Destitution, absence : (1) अभावः, *w. of money* : धनाभावः ; (2) राहित्यम् ; (3) रहितता, त्वम् ; (4) हीनता, त्वम्. N.B. (2) to (4) chiefly in comp. II. Indigence, poverty :

q.v. : दारिद्र्यम्. III. Anything wanted : अभावः, *to supply w.s* : अभावं पूरयति. IV. Need : प्रयोजनम्.

WANT (v.) : I. To be without : हीयते, परि- (pass. of हा), *nothing is w.ing in you* : आर्यस्य किमपि न परिहास्यते, Sa. i. ; *w.ing in riches* : धनहीन (f. ना) : v. Devoid of. II. To require, need : (1) अपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.), *that it would w. other visible illustrations* : येनान्यम् दृष्टं निदर्शनमपेक्षेत, S. i. 4. ; (2) आकाङ्क्षति (काङ्क्ष्, c. 1.), *here it w.s* उपेक्षितुम् : अत्र उपेक्षितुमित्याकाङ्क्षति, Kav. vii. III. To long for, wish : q.v. : वृणोति or वृणुते (वृ, c. 5.), *whatever she w.ed she found brought to her* : यद्येव वव्रे तदपश्यदाहृतम्, R. iii. 6.

WANTON (adj.) : I. Sportive : विलासिन् (f. नी specially of men). II. Unrestrained : अनियन्त्रित (f. ता). III. Luxuriant : प्रचुर (f. रा).

WANTON (v.) : विलसति (लस्, c. 1.), *w.ed with her*: तया सह विललास, H.

WANTONLY : I. In gen. : सविलासम्. II. Without restraint : अनियन्त्रितम्.

WANTONNESS : (1) विलासः ; (2) विलासिता : v. Also sportiveness.

WAR (subs.) : (1) संग्रामः ; (2) समरः ; (3) रणम् ; (4) सम्प्रहारः ; (5) संयुगः ; (6) आजिः ; (7) सम्परायः ; (8) विग्रहः : v. Also battle. Ph. : *w. cry.* : (1) सिंहनादः ; (2) क्ष्वेडा or क्ष्वेडितम्, -नादः ; etc.

WAR (v.) : (1) विगृह्णाति (ग्रह्, c. 9. : lit. and fig.) ; (2) संग्रामयति, -ते (rare) ; (3) संग्रामं करोति, etc. : v. Also to fight.

WARBLE : कूजति (कूज्, c. 1.) : v. To sing.

WARBLER : expr. by verb : v. Also singer.

WARD (subs.) : I. Custody, protection : q.v. : रक्षा. II. Opposed to guardian : perh. रक्षितो बालः. III. Of a town etc. : विभागः. IV. In fencing : अपसारणम्.

WARD (v.) : निवारयति (वृ, c. 10.) : v. To prevent, dispel.

WARDEN : रक्षक (f. क्षिका) : v. Keeper, guard.

WARDER : (1) रक्षक (f. क्षिका=guard) ; (2) दौवारिक (f. की=gatekeeper : q.v.).

WARDROBE : I. A closet ; वस्त्राधानम्, and sim. comp.s. II. Clothes : q.v. : वासांसि (n. pl.).

WARE, WARES : पण्यम् : v. Commodity, goods.

WAREHOUSE : *पण्याधानम्, द्रव्यनिधानम् and sim. comp.s.

WARFARE : युद्धम् : v. War, battle.

WARILY, WARINESS : v. Cautiously, cautiousness.

WARLIKE : I. Disposed to war : (1) रणप्रिय (f. या), युद्धदुर्मद (f. दा) and sim. comp.s. ; (2) युयुत्सु (mfn.=desirous of w.). II. Military : q.v. : सांग्रामिक (f. की).

WARM (adj.) : I. Hot : q.v. : तप्त (f. प्ता). II. Fig. : चण्ड (f. ण्डा) : v. Vehement, sharp. III. Rich : q.v. Ph. : *to be or feel w.* : घर्ममनुभवति.

WARM (v.t.) : तापयति, -ते, प्र-, सं-, (c. of तप्), *w. yourself* : स्वगात्राणि प्रतापयस्व, P. iii. 19. : v. To heat.

WARM (v.i.) : fig. : (1) दीप्यते (दीप्, c. 4.) ; (2) by adj.

WARM-HEARTED : (1) सरलहृदय (f. या) ; (2) सहृदय (f. या).

WARMLY : I. Lit. : उष्णम्. II. Vehemently : चण्डम्. III. Cordially : साग्रहम्.

WARMTH : I. Heat : q.v. : उत्तापः. II. Vehemence : q.v. : चण्डता. II. Zeal, enthusiasm : q.v. : उत्साहः.

WARN : (1) सतर्कयति (nomi. : ?) ; (2) उपदिशति (दिश्, c. 6.=advice).

WARNING : (1) सतर्कः (?) ; (2) उपदेशः (=advice : q.v.).

WARP (subs.) : तानः, V. d. i. I. 24.

WARP (v.) : I. Trans. : आवर्तयति (c. of वृत्) : v. To turn, bend, deprave. II. Intrans. : आवर्तते (वृत्, c. 1.).

WARRANT (subs.) : I. Authority : क्षमता. II. The writ : क्षमतापत्रम् (?).

WARRANT (v.) : I. To authorize : क्षमतां ददाति. II. To justify : समर्थयति (अर्थ्, c. 1.). III. To assure : q.v.

WARRANTY : perh. प्रत्ययपत्रम् and sim. comp.s.

WARREN : (1) शशकभूमिः etc. (for rabbits : ?).

WARRIOR : (1) भटः ; (2) योधः ; (3) योद्धृ (m.) : v. Also hero.

WART : किणः (= scar, corn).

WARY : अप्रमत्त (f. त्ता) : v. Cautious, careful.

WASH (v.) : (1) धावते *or* धावयति (धाव्, c. 1. and 10.), *w. (his) feet* : पादौ धावस्व, Mr. iii.; (2) क्षालयति, प्र- (क्षाल्, c. 10.), *w.ing in water* : जलक्षालनम्, K.; *to w. out infamy* : अयशः प्रक्षालयति, Mah. ; (3) नेनेक्ति *or* नेजयति, निर्- (निज्, c. 3. and 10. : rare).

WASH (subs.) : I. W.ing. : (1) धावनम् ; (2) क्षालणम्, प्र- ; (3) नेजनम् निर्-. II. A lotion : लेपः, वि-, आ-. III. Marsh, fen : q.v.

WASHHAND BASIN : हस्तधावनभाजनम्, and sim. comp.s.

WASHHAND STAND : धावनभाजनाधारः, and sim. comp.s. (?).

WASHERMAN : (1) रजकः ; (2) नेजकः, निर्-, Y. ii. 141. ; (3) वस्त्रधावकः.

WASHERWOMAN : (1) रजकी ; (2) रजकवधूः ; etc. ; v. Above.

WASP : (1) वरटा ; (2) गन्धोली.

WASPISH : Irritable, passionate.

WASTE (v.t.) : I. To wear, impair : (1) क्षिणोति, परि-, अव-, प्र-, सं- (क्षि, c. 5.), *without w.ing the body* : तनुमक्षिण्वन्, M. ii. 100. ; *he is to be w.d* : परिक्षीयत एवासौ, H. ii. 95. ; (2) अवचिनोति (चि, c. 5.), *if (it) is afterwards w. d.* : अर्वाक् चेदपचीयते, Mit. II. To ruin, destroy : q.v. : क्षिणोति, *it does not w. the reputation of warriors* : न तद्यशः शस्त्रभृतां क्षिणोति, R. ii. 40. III. To squander : q.v. : क्षपयति (c. of क्षि), *when the night was w.d* : अथ क्षीणायां क्षपायाम्, K. : v. To pass, spend, throw away.

WASTE (v.i.) : (1) क्षीयते (pass. of क्षि) ; (2) अपचीयते, (pass. of चि) ; (3) क्षयं याति (या, c. 2.) ; etc., *it gradually w.s* : स्तोकं स्तोकं क्षयं याति, Mr. x. 2.

WASTE (subs.) : I. In gen. : (1) क्षयः, *in the case of immoveables shall be made to pay the w.* : स्थावरस्य क्षयं दाप्यः, N. s. ; (2) अपचयः, *increase and w.* : उपचयापचयौ, Mit. ; (3) अपव्ययः (= squandering) ; (4) क्षेपः (= throwing away). II. W. land : (1) खिलम्, *cultivation of w.* : खिलकर्षणम्, Viv. ; (2) खिलभूमिः and sim. comp.s.

WASTE (adj.) : Of lands : *(land) that lies w. for one year is half-w.* : एकवर्षपतितमर्धखिलम्, Viv. : v. Waste (subs. : II.). II. Desolate, empty, desert : q.v.

WASTEFUL : (1) अपव्ययिन् (f. नी) ; (2) वृथाव्ययिन् (f. नी) ; etc. : v. Prodigal.

WASTE-PIPE : (1) परि(री)वाहः ; (2) उच्छिष्टजलनाली.

WATCH (subs.) : I. Keeping awake : जागरणम्. II. Protection : q.v. : रक्षा. III. Guard : q.v. : रक्षिन् (m.). IV. Of time : (1) प्रहरः ; (2) यामः. V. A time-piece : कालमापः.

WATCH (v.) : I. To observe : अवधत्ते (धा, c. 3.). II. To tend, wait on : q.v. : उपास्ते (आस्, c. 2.). III. To guard, protect : रक्षति (रक्ष्, c. 1.).

WATCH (v.i.) : I. To be awake : जागर्ति (जागृ, c. 2. : lit. and fig.). II. To wait : q.v. : प्रतीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). *To w. over* : पर्यवेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. To look into.

WATCHFUL : I. Of men : v. Wakeful. II. Of nights etc. : जागर- *or* प्रजागर- in comp.

WATCHFULLY : (1) सजागरम् : v. Also carefully, cautiously.

WATCH-HOUSE, WATCH-BOX : (1) उद्घाटः (?) ; (2) पिठरम् (?).

WATCH-MAKER : कालमापकार (f. री) and sim. comp.s.

WATCHMAN : (1) रक्षिन् (f. णी), आ- ; (2) रक्षक (f. क्षिका) ; (3) प्रहरिन् (f. णी).

WATCHWORD : perh. प्रत्ययवाच् (f.) : v. Also signal.

WATER (subs.) : Lit. : (1) जलम्, *cool w.-drinking* : शीतलजलपानम् ; *rain- w.* ; वृष्टिजलम् ; *sea-w.* : सामुद्रं जलम् ; *how to purify bad w.* : दुष्टजलस्य निर्दोषीकरणोपायः, Bha. ; (2) वारि (n.) ; (3) अम्बु (n.) ; (4) सलिलम् ; (5) आपः (f. pl.) ; (6) उदकम् ; (7) अम्भस् (n.) ; (8) पयस् (n.) ; (9) तोयम् ; (10) नीरम् ; (11) पानीयम्. Ph. : *by land and*

ex.: जलेन च जलेन च ; *it will not hold w.* : जलमपि प्रमाणकोटिं प्रवेष्टुमिच्छे, D. x. 1. ; *first w.* : जलौघो मणिः (?), V. m. 82. 5. II. Urine : q.v. : प्रस्रावः, *to make w.* : प्रस्रावं or मूत्रं करोति, An.

Water (v.t.) : I. To wet with w. : (जलेन, सलिलेन, etc.) सिञ्चति, अभि-, प्र-, (सिच्, c. 6.), *is w.ing the Mādhavī plant* : माधवीलतां सिञ्चति, Sa. i. ; *richly w.ed with tears* : बाष्पायिता नेत्रजलसेकैः, B. xi. 5. ; *these trees have been w.ed* : उदकं लम्भिता एते वृक्षाः, Sa. i. II. To give w. : जलम् etc. पाययति (c. of पा) ; *he w.ed the horses* : हयान् पाययामास वारि सः, Mah. vii. 100. 15. ; *place for w.ing horse* : अश्वानामुदपानम्, Mah. vii. 99. 58.

Water (v.i.) : I. Of the eyes : वारि मुञ्चति (मुच्, c. 6.). II. Of the mouth : लालायते (nomi.).

Water-carrier : (1) जलवाहकः ; (2) उदवाहः, and sim. comp.s.

Water-clock : कपालयन्त्रम्, Su. xiii. 23.

Water-closet : *शौचकोष्ठः.

Water-cress : शाकभेदः.

Watered : *well w.* : जलभूयिष्ठ (f. ष्ठा) and sim. comp.s ; *w. by rivers* : नदीमातृक (f. का).

Waterfall : (1) प्रपातः ; (2) जलप्रपातः.

Water-fowl, water-hen : जलकुक्कुटः (f. टी).

Watering-place : I. Lit. : प्रपा. II. A sanatorium : जलसेवनम् (नी).

Water-lily : कमलम् : v. Lotus.

Waterman : I. Boat-man : नाविकः. II. Water-carrier : q.v.

Water-melon : I. The fruit : (1) गोडुम्बम् ; (2) सेटु (n.) ; तरम्बुजम्. II. The plant : (1) गोडुम्बः ; (2) सेटुः.

Water-mill : जलप्रणोद चक्रम्, जलचलच्चक्रम्. etc.

Water-pot : (1) घटः ; (2) कमण्डलुः ; (3) कलसः (large w.).

Waterproof : जलाभेद्य (f. द्या) and sim. comp.s.

Water-snake : (1) जलव्यालः ; (2) जलसर्पः ; etc.

Waterspout : (1) उदकजः (?) ; (2) जलस्तम्भः (?, Akshoy).

Waterwheel : नदीचक्रम् (?).

Waterworks : perh. जलकर्मन् (n.) *or* जलीयकर्मन् and sim. comp.s.

Watery : (1) by comp. ; (2) जलमय (f. यी) and sim. comp.s. (=consisting of, abounding in, water) ; (3) जलीय (f. या) etc. (=of w.).

Wattle : I. Hurdle : काष्ठबन्धः. II. Of cocks : कुक्कुम्.

Wave (subs.) : (1) तरङ्गः, *large w.s* : बृहत्तरङ्गान्, R. ; (2) ऊर्मिः, *w. crowned* : ऊर्मिमालिन् (f. नी) ; (3) भङ्गिः : v. Also billow.

Wave (v.t.) : (1) धूनयति (धू, c. 10.=shake : q.v.) ; (2) चालयति (c. of चल्=move : q.v.).

Wave (v.i.) : (1) धूयते (pass. of धु.) : v. Shake ; (2) चलति (चल्, c. 1.) : v. To move.

Waver : दोलायते (nomi.), *with w.ing mind* : दोलायमानचेतसा ; *w.ing* : अकृतनिश्चय (f. या = unsettled, unsteady : q.v.) : v. Also to reel.

Wavy : (1) तरङ्गित (f. ता), *w. bank* : तरङ्गितं सैकतम्, Ki. iv. 6. ; *making the banners w.* : तरङ्गितालम्बितकेतुसन्ततिः, Ki. xiv. 28. ; (2) ऊर्मिमत् (f. ती) ; (3) ऊर्मिमालिन् (f. नी) ; (4) भङ्गिमत् (f. ती), M. n. ; etc.

Wax (subs.) : I. Of bees : (1) सिक्थम् ; (2) मधूच्छिष्टम्. II. For sealing : लाक्षा. III. Of the ear : (1) तोकम् ; (2) कर्णमलम्.

Wax (v.) : I. Intrans. : वर्धते (वृध्, c. 1.) : v. To increase. II. Trans. : लिम्पति (लिप्, c. 6.) : v. To besmear.

Waxen, waxy : (1) सिक्थमयः (यी, यं =made of wax) ; (2) सिक्थाक्त (f. क्ता =coated with wax.) ; (3) सिक्थाभ (f. भा =like w.).

Way : I. Road : (1) मार्गः, *to give w.* : मार्गं ददाति, Mr. x. ; *to lead the w.* : मार्गमादिशति, Sa. v. ; (2) पन्थाः, *tell me the w. which leads to the hermitage of Agastya* : अगस्त्याश्रमस्य पन्थानं ब्रूहि, U. ii. ; *tread in improper w.s* : अपथे पदमर्पयन्ति, R. ix. 74. ; (3) अध्वन् (m.), *going a little w.* : गत्वा कश्चिदध्वानम्, K. ; *accidentally in the w.* : अध्वनि दैवयोगात्, R. v. 60. ; (4) वर्त्मन् (n.), *one who has lost his w.* : प्रनष्टवर्त्मन् (mfn.), K. ; *women go the w. of their husbands* : प्रमदाः पति-

वर्त्मगा:, Ku. iv. 33. Ph. : *I have come such a long w.* : एतावतीं भूमिमायात:, K. ; *this w. your majesty* : इतो इतो देवी, V. ii. ; *did you not see (meet) the Queen on the w.* : न खल्वन्तरे त्वया दृष्टा देवी, Sa. vi. ; *make w.* : अन्तरमन्तरम्, Mr. x. ; *which w. is the wretch gone* : कतमेन दिग्विभागेन गत: स जाल्म: ? V. i. ; *right of w.* : गमनाधिकार:. II. Device : q.v. : उपाय:. III. Manner, method : q.v. : प्रकार:. Miscell. : *in two, three, many w.s* : द्विधा, त्रिधा, बहुधा ; *by w. of illustration* : निदर्शनरूपेण.

Wayfarer : (1) पथिक: ; (2) अध्वनीन: ; (3) अध्वन्य: ; (4) अध्वग:.

Waylay : पथि अवस्कन्दते (स्कन्द्, c. 1.=attack : q.v.). or निभृतं प्रतीक्षते (ईक्ष्, c. 1.=wait : q.v.).

Wayside : expr. by comp., *w. trees* : मार्गशाखिन: R. i. 45. : v. Border.

Wayward : प्रतीप (f. पा) : v. Perverse, wilful, forward.

Wayworn : (1) अध्वश्रान्त (f. न्ता); (2) अध्वना परिक्लान्त (f. न्ता), Ki. xi. 2. ; and sim. comp.s.

We : वयम्. Ph. : *here are we* : इमे स्म:, Sa. iv.

Weak : (1) दुर्बल (f. ला), *the strong would have roasted the w.* : अपक्ष्यन् दुर्बलान् बलवत्तरा:, M. vii. 20. ; *w. digestion* : दुर्बलोऽग्नि:, Bha. ; (2) अबल (f. ला), *eating their own w. brothers* : अबलस्वकुलाशिन:, N. ii. 10. ; (3) बलहीन (f. ना), S. ; (4) क्षीणबल (f. ला), Bha. ; and sim. comp.s : v. Also feeble, slender, decay. Ph. : *w. point* : दोष: (fault : q.v.), छिद्रम् (=hole : q.v.).

Weaken : (1) दुर्बलीकरोति ; (2) बलक्षयं करोति (with gen.) ; (3) बलं हरति (हृ, c. 1.=remove : q.v.) *or* क्षिणोति (क्षि, c. 5.=waste : q.v.).

Weakly : I. Adj. : क्षीणबल (f. ला) : v. Weak. II. Adv. : (1) दुर्बलम् ; (2) by adj. or circumlo. : v. Also in vain.

Weakness : I. In gen. : (1) दुर्बलता, -त्वम् *or* दौर्बल्यम्, *w. of a king* : दौर्बल्यं राज्ञ:, M. viii. 171. ; *w. of the senses* : इन्द्रियाणां दौर्बल्यम्, Bha. ; (2) अबल (rare), *strength and w. of the enemy* : अरिबलाबलम्, M. n. on Si. ii. 36. ; (3) बलहीनता and sim. deriv. s. II. Foible, fault : q.v. : व्यसनम्.

Weal : I. Welfare, happiness : q.v. : क्षेमम्. Ph. : *for the public w.* : प्रकृतिहिताय, Sa. vii. II. Mark of a blow : क्षतचिह्नम्.

Wealth : I. Riches : (1) धनम् (=pro. money), *what is the use of w. (to one) who does not give, does not eat* : धनेन किं यो न ददाति नाश्नुते, H. ; (2) वसु (n.=1), *not only the w. of the monarch* : वसु तस्य विभोर्न केवलम्, R. ; (3) विभव: ; (4) वैभवम् ; (5) ऐश्वर्यम् ; (6) सम्पत्ति: (=property) ; (7) वित्तम् (=1). II. Prosperity : q.v.

Wealthy : महाधन (f. ना) : v. Rich.

Wean : I. Lit. : स्तन्यं त्याजयति, परि- (c. of त्यज्) *or* हापयति, परि- (c. of हा) *or* विसर्जयति (c. of सृज्). II. Fig. : वियोजयति (युज्, c. 10) *or* विघटयति (घट्, c. 10.) : v. To separate.

Weapon : (1) शस्त्रम्, *when victory was not intercepted by w.s* : शस्त्रैरव्यवधीयमानविजय:, Vi. v. 51. ; (2) अस्त्रम् (properly a missile), *various w.* : विविधमस्त्रम्, Ki. xviii. 46. ; (3) आयुधम् ; (4) प्रहरणम् ; (5) हेति: (rare).

Wear (subs.) : I. Waste : q.v. : क्षय:, परि-, अव-. II. Dress : q.v. : वासस् (n.). III. Dam : बन्ध:.

Wear (v.t.) : I. To put on : q.v. : धरति *or* धारयति (धृ, c. 1. and 10), *ornaments worn by women during the life-time of their husbands* : पत्यौ जीवति य: स्त्रीभिरलङ्कारो धृतो भवेत्, Mit. ; *clothes etc., worn by a father.* : पितृधृतं वस्त्रादिकम्, Mit. Ph. : *w.ing apparel* : परिधानवासस्, (n.) and sim. comp.s. II. To impair : क्षिणोति (क्षि, c. 5.) : v. Waste.

Wear (v.t.) : क्षीयते (pass. of क्षि) : v. To waste.

Wear off : (1) नश्यति (नश्, c. 4.) : v. Destroy ; (2) अपगच्छति (गम्, c. 1.) : v. To go away.

Wear out : I. By use : (1) जीर्णीकरोति ; (2) जर्जरीकरोति. II. Intrans. : जीर्यति, परि- (जॄ, c. 4.) ; (2) जीर्णीभवति ; (3) जर्जरीभवति. III. To fatigue, tire : q.v. : श्रामयति, अव- (c. of श्रम्).

WEARIED : (1) क्लान्त (f. न्ता) ; (2) परिक्लान्त (f. न्ता) : v. Fatigued.

WEARINESS : (1) क्लमः ; (2) क्लान्तिः : Fatigue.

WEARISOME : (1) श्रमजनन (f. नी) ; (2) आयासकर (f. री) ; (3) खेदजनक (f. निका) ; etc.

WEARY (adj.) : I. Fatigued : q.v. : क्लान्त (f. न्ता). II. Wearisome.

WEARY (v.) : आयासयति (c. of यस्) : v. To fatigue.

WEASAND : v. Windpipe, throat.

WEASEL : (1) नकुलः ; (2) बभ्रुः (rare).

WEATHER (v.) : I. To air : q.v. : II. To sail to the windward of : प्रतिवातमतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. To cross. III Fig. : तरति (तॄ , c. 1.) : v. To cross, bear, sustain.

WEATHER (subs.) : (1) by circumlo. ; (2) कालः (=time : q.v.) ; (3) दिनम्. Ph. : *bad w.* : दुर्दिनम्, वार्दलम् ; *good w.* : सुदिनम्.

WEATHER-BEATEN : (1) वाताहत (f. ता : by wind) ; (2) झञ्झाहत (f. ता : by hurricane); etc.

WEATHERCOCK : वायुप्रदर्शिनी and sim. comp.s.

WEATHER-GLASS : वायुयन्त्रम्.

WEATHER-WISE : वातादिलक्षणविद् (mfn.) and sim. comp.s.

WEAVE : वयति, प्र- (वे, c. 1.), *w.ing cloth* : पटं वयन्तौ, Mah. i. 3. 140.

WEAVER : (1) तन्तु(त्र)वायः (पः) ; (2) कुवि(पि)न्दः ; (3) पट्टकारः, -कः.

WEB : I. gen. : जालम्. II. Of the eye : पटलम्.

WEB-FOOTED : जालपादः (f. दा) ; *a w. animal* : कश्चिज्जालपादः, D. i.

WED : परिणयति (नी, c. 1.) : v. To marry.

WEDDED : Fig. : आसक्त (f. क्ता) : v. Attached.

WEDDING : विवाहः : v. Marriage.

WEDLOCK : विवाहः : v. Marriage.

WEDNESDAY : (1) बुधवारः ; (2) बुधवासरः ; (3) सौम्यवारः.

WEED (subs.) : I. A noxious plant : (1) कक्षः, *to take up w.s* : कक्षमुद्धरति, M. vii. 110. ; (2) तृणादिकम्, R. t. ; (3) perh. अगच्छः. (comp. Bengalee आगाछा). II. Widow's dress : perh. विधवावसनम्, D.v. ; चीरम् *or* चीवरम् (prop. rag).

WEED (v.) : उद्धरति (हृ, c. 1.) ; (2) निर्दाति *or* -द्यति (दा, c. 2. or दो, c. 4.).

WEEDER : (1) निर्दातृ (f. त्री), M. vii. 110. ; (2) कक्षोद्धर्तृ (f. र्त्री) and sim. comp.s.

WEEK : सप्ताहम्, *every w.* : सप्ताहात् सप्ताहात्, Sr ; *w.-day* : वारः.

WEEKLY : I. Adj. : साप्ताहिक (f. की). II. Adv. : सप्ताहे सप्ताहे.

WEEN : मन्यते (मन्, c. 4.) : v. To think.

WEEP : (1) रोदिति, प्र-, अभि- (रुद्, c. 2.), *how will you get (her) w.ing* : रुदता कुत एव लभ्यते, R. viii. 85. ; *embracing (me) w.ing* : सरुदितं परिष्वज्य, D. iii. ; (2) विलपति (लप्, c. 1.=bewail) ; (3) अश्रूणि पातयति (=shed tears) : v. Also to cry.

WEEPING (subs.) : (1) रोदनम् ; (2) रुदितम् ; (3) क्रन्दनम् ; (4) क्रन्दितम् ; (5) विलापः (=lamentation).

WEEPING-WILLOW : वृक्षविशेषः ; नम्रशाखः.

WEEVIL : कीटविशेषः, *जालकीटः.

WEIGH (v.t.) : I. Lit. : (1) तोलयति *or* तूलयति (तुल् *or* तूल् , c. 10.), *if increases when w.ed* : तुलितो यदि वर्धते, N.s. ; (2) तुलायां करोति *or* धारयति (prop. in a balance), *if truth is w.ed with thousand horse-sacrifices* : अश्वमेधसहस्राणि सत्यञ्च तुलया धृतम्, H. iv. 131. II. As anchor : तोलयति, उत्- : v. To lift, raise. III. To ponder, consider : q.v. : विमृशति (मृश् , c. 6.) Comp., *w. down* : v. To overcome, oppress.

WEIGH (v.i.) : expr. by subs. or adj., *The dove w.ed greater* : गुरुतर एव कपोत आसीत्, Mah. iii. 197. 21. ; *what does it w.* : किंभारमिदम्. Comp. *w. upon* : पीडयति (पीड् , c. 10.) : v. To press, pain.

WEIGHING (subs.) : I. Lit. : तोलनम्. II. Fig. : विगणनम्, -ना : v. Consideration.

WEIGHT : I. For measuring : मानम्, उन्-, *true and false w.s* : पूर्णापूर्णे माने, P. ; *names of w.s* : मानपरिभाषा. II. Heaviness, burden : q.v. : भारः, *w. of iron* : लोहभारः, P. III. Importance : q.v. : गुरुत्वम्.

WEIGHTY : गुरु (f. also र्वी) : v. Heavy, important.

WEIR : (1) बन्धः (?) ; (2) योगः (?), Mah.

WELCOME (adj.) : I. Lit. : स्वागत (f. ता). II. Propitious, good : q.v. : शुभ (f. भा).

WELCOME (v.) : (1) सभाजयति (सभाज्, c. 10.) : v. To greet ; (2) अभिनन्दति (नन्द्, c. 1.) : v. To cheer, salute ; (3) सत्करोति ; पूजयति (पूज्, c. 10.) : v. To honour.

WELCOME (interj.) : स्वागतम् (with dat.).

WELCOME (subs.) : I. Lit. : स्वागतम्, *w. to you sir* : स्वागतमार्याय, Mr. i. ; *bade him w.* : तस्मै स्वागतं व्याजहार, Me. i. 4. II. Fig. : सभाजनम् : v. Greeting, salute, honour.

WELD : संयोजयति (युज्, c. 10.) : v. To unite.

WELFARE : (1) क्षेमम्, *tending to w.* : क्षेमङ्कर (f. री), B. ; (2) हितम् (=good : q.v.) ; (3) मङ्गलम् ; (4) कल्याणम् ; (5) कुशलम् ; (6) श्रेयस् (n.).

WELKIN : नभस् (n.) : v. Sky.

WELL (subs.) : (1) कूपः, *blind w.* : अन्धकूपः, Va. ; *w.-maker* : कूपकृत्, He. ; (2) अन्धुः (rare) Of a ship : गुप्तिः.

WELL (adj.) : (1) कुशलिन् (f. नी), *is your preceptor w.* : कुशली गुरुस्ते, R. v. 4. ; *is Chārudatta w.* : अपि कुशलं सार्थवाहपुत्रस्य, Mr. ix. ; (2) सुस्थशरीर (f. रा : in body) : v. Healthy ; (3) सुस्थ *or* स्वस्थ (f. स्था), *in a few days you will hear your father is w. and recovered to his health* : कतिपयैरेव दिवसैः पुनः स्वां प्रकृतिमापन्नं स्वस्थं श्रोष्यसि पितरम्, C. v.

WELL (adv.) : (1) सु- in comp., *w.-born* : सुजात (f. ता) ; *w.-bred* : सुशिक्षित (f. ता) ; *w.-done* : सुकृत (f. ता) ; *w.-favoured* : सुदर्शन (f. ना) ; *w.-formed* : सुरूप (f. पा) ; *w.-known* : सुप्रसिद्ध (f. द्धा) ; *w.-read* : स्वधीत (f. ता) ; etc. ; (2) सुष्ठु ; (3) साधु (=w.-to-do) ; (4) सम्यक्. *W. off* : आढ्य (f. ढ्या) : v. Rich, prosperous.

WELL (interj.) : (1) बाढम् (=very well) ; (2) no expr. when concessive, *w., what next* : ततस्ततः ; *w., be it so* : भवतु ; *w., I am going* : मया तावद्गम्यते. Ph. : *w.-done* : i.e. admirable, साधु साधु ; *w.-affected, well-disposed* : हितबुद्धि (mfn.) and sim. comp.s.

WELL-BEING : कुशलम् : v. Welfare.

WELL-INFORMED : (1) बहुज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) विशेषवित् (mfn.) ; etc.

WELL-MEANING : (1) सदाशय (f. या) ; (2) सदभिप्राय (f. या) ; etc.

WELL-NIGH : प्रायेण : v. Nearly.

WELL-VERSED : (1) सम्यग्विनीत (f. ता) ; (2) स्वधीतिन् (f. नी) ; etc.

WELL-WISHER : (1) हितैषिन् (f. णी) ; (2) हितकाम (f. मा) ; (3) शुभाकाङ्क्षिन् (f. णी) ; etc.

WELTER (v.) : लुठति (लुठ्, c. 6.) : v. To roll.

WEN : अर्बुदम् (?).

WENCH : (1) बन्धकी ; (2) पुंश्चली ; (3) कुलटा.

WENCH (v.) : अभिसरति (सृ, c. 1.) : v. Also to fornicate.

WEND : to w. one's way : गच्छति (गम्, c. 1. =go, pass : q.v.) *or* आगच्छति (=come : q.v.).

WEST : (1) पश्चिमा दिक् and sim. expr.s : v. Quarter ; (2) प्रतीची ; (3) वारुणी दिक् and sim. expr.s.

WEST, WESTERLY, WESTERN : (1) पश्चिम (f. मा), *in the w. sky* : पश्चिमे नभसि, Ki. ix. 5. ; (2) पाश्चात्य (f. त्या), *with the w.erns whose strength lay in horse* : पाश्चात्यैरश्वसाधनैः, R. iv. 62. ; (3) प्रतीच्य (f. च्या) *or* rarely प्रतीचीन (f. ना).

WESTWARD, -S : प्रतीचीमभितो दिशम्, Mah. ; and sim. exprs.

WET (adj.) : (1) आर्द्र (f. र्द्रा), *the hair being wet with rain* : जलार्द्रालका, Mr. v. 34. ; *by the w. track* : आर्द्रपदपंक्तिभिः, R. ix. 59. ; (2) क्लिन्न (f. न्ना), *w. clothes* : क्लिन्ने वाससी, Mr. v.

WET (subs.) : I. Wetness : आर्द्रता. II. Rainy weather : दुर्दिनम्.

WET (v.) : (1) आर्द्रीकरोति ; (2) क्लेदयति, सं-, प्र-, (c. of क्लिद्), *and water does not w. him* : न चैनं क्लेदयन्त्यापः, G. ii. 23.

WET-NURSE : स्तन्यदात्री धात्री, Viv. ; and sim. comp.s.

WETHER : छिन्नवृषणो मेषः, and sim. comp.s.

WETTISH : (1) ईषदार्द्र (f. र्द्रा) ; (2) आक्लिन्न (f. न्ना), etc.

WHALE : तिमिः, R. xiii. 10. N.B. तिमिङ्गिलः = w. eater, a fabulous sea-monster.

WHALER : *तिमिपोतः, तिमिग्रहः.

WHARF : (1) वड्ः (?) ; (2) वप्रः (?) ; (3) गुल्मः (?).

WHAT (interj.): (1) किम्, *w. disgrace of Droṇa* : किं किं भारद्वाजस्य परिभवः, Ve. ; (2) कथम्, *w. vying with me* : कथं मया सह स्पर्धते, Mu. ; (3) आः, *w. is this also to be asked* : आः इदमपि किं प्रष्टव्यः, Pra.

WHAT (interro.) : किम्, *w. kind, sort* : कीदृशः (शी, शं) ; *w. is his mother by caste* : किमीया जात्यास्य माता, D. viii. ; *w. then* : ततः किम्, K. ; *w. is (he) doing now* : किंव्यापारः सम्प्रति, Sa. vii. ; *w. is this trial for Rāvaṇa* : दशकन्धरस्य कैषा परीक्षा, B.r. ; *w. is his object in sending such a message* : एवं सन्दिशतस्तस्य कोऽभिप्रायः, K.s.

WHAT (rel.) : that which : q.v. : यद्……तद्.

WHATEVER, WHATSOEVER : (1) यद् यद्, *w. sin* : यद्यत्पापम्, Mah. i. 4. : v. Also soever.

WHEAL : I. Mine : q.v. : खनिः. II. Scar : किणः.

WHEAT : गोधूमः (both the plant and grain).

WHEATEN : (1) गोधूम- in comp., *w. powder* : गोधूमचूर्णम् ; (2) गोधूममय (f. यी).

WHEEDLE : चाटुभिर्विप्रलभते (लभ्, c. 1.) : v. To coax, flatter.

WHEEDLER, WHEEDLING : v. Flatterer, flattery.

WHEEL (subs.) : (1) चक्रम्, *two-w.ed carriage* : द्विचक्रं यानम् ; *potter's w.* : कुलालचक्रम् ; (2) रथाङ्गम् (poet.).

WHEEL (v.) : I. Trans. : आवर्तयति (c. of वृत्). II. Intrans. : आवर्तते (वृत्, c. 1.) : v. To roll, revolve, turn.

WHEELBARROW : हस्तगमं चक्रम् (?) and sim. expr.s.

WHEELWRIGHT : चक्रकार (f. री : ?) ; (2) रथकार (f. री).

WHEEZE : सशब्दम् *or* घोषेण श्वसिति (श्वस्, c. 2.), Sr.

WHELK : शङ्खविशेषः.

WHELP : शावः-कः, *lion's w.* : सिंहशावः : v, Young.

WHEN : I. Rel. : (1) यदा, *w. (she) saw no other source for acquiring him* : यदा तस्याधिगमेऽन्यं विधिं नापश्यत्, Ku. ; *w. I heard that Arjuna had won Draupadi* : यदाश्रौषं द्रौपदीं निर्जितामर्जुनेन, Mah. ; (2) by loc. absol. (when denoting sequence), *w. Chandrāpīḍa said this* : इत्यभिहितवति चन्द्रापीडे, K. ; *w. the night had declined* : अवसन्नायां रात्रौ, H. ; (3) यर्हि (rare). II. Interro. : (1) कदा, *w. did Paraśurāma conquer the heaven and the hell* : कदा नु खलु परशुरामो रसातलत्रिदिवयोर्जेता, B.r. ; *I donot know w.* : न वेद्मि कदा……, Ku.

WHENCE : I. Rel. : (1) यतः, *w. you apprehend disregard* : विशङ्कसे भीरु यतोऽवधीरणाम्, Sa. iii. 16. ; (2) यस्मात्. II. Interro. : कुतः, *whence have you come* : कुतो भवान्, Mr. ii. ; (2) कस्मात्.

WHENEVER, WHENSOEVER : (1) यदा यदा ; (2) यदा कदाचित् ; (3) यर्हि (rare).

WHERE : I. Interro. : (1) कुत्र, *w. did you get this* : कुत्र त्वयैतत्समासादितम्, Sa. ; (2) क्व, *w. is that destroyer of the ten-headed* : क्वासौ दशास्यान्तकः, Bho. II. Relative : यत्र, *w. Rāma passed sometime* : यत्र रामः कञ्चित् कालमुवास, K.

WHEREAS : (1) यतः ; (2) यस्मात् : v. Since.

WHEREBY : I. Relative : येन. II. Interro. : केन.

WHEREFORE : I. Rel. : यदर्थम्. II. Interro. : किमर्थम् : v. Why.

WHEREIN : I. Rel. : यत्र. II. Interro. : कुत्र.

WHEREOF : I. Rel. : यस्य. II. Interro. : कस्य.

WHERETO : I. Rel. : यत्र. II. Interro. : कुत्र.

WHEREUPON : यदनन्तरम् (=after which) ; तदा (=then).

WHEREVER : (1) यत्र यत्र ; (2) यतो यतः ; (3) यत्र कुत्रचित् (rare).

WHERRY : क्षुद्रनौकाविशेषः.

WHET (v.) : शाणयति (nomi.), *with an edge cleared by w.ting* : शाणेन धौतधारया, N. xvi. 20. : v. To sharpen.

WHET (subs.) : I. W. stone : शाणः (णी). II. Fig. : v. Stimulus.

WHETHER (pron.) : कतरः (रा, रं) : v. Which (inter.).

WHETHER (conj.) ; *they w. tigers or lions* : ते व्याघ्रो वा सिंहो वा, S. iii. 2. 9. ; *it is doubtful w. the word* प्राण *here refers to only air, or soul, or the supreme spirit* : तत्र संशयः किमिह प्राणशब्देन वायुमात्रमभिधीयते, उत जीवः, अथवा परं ब्रह्मेति, S. 28. ; *w. it is the supreme spirit or something else* : तत् किं परं ब्रह्म स्यादाहोस्विदर्थान्तरम्, S. iii. 1. : v. Or.

WHETSTONE : (1) शाणः (also -अश्मन् etc. : v. Stone), *(my) axe which has been whetted on the w. of enemies' heads* : रिपुशिरःशाणशातः कुठारः, Vi. iii. 28.

WHEY : (1) मस्तु (n.) ; (2) दधिमण्ड (mn.).

WHICH (rel.) : यद् : v. Who, what. *W. of two* : यतरः (रा, त्) ; *w. of many* : यतमः (मा, -त्).

WHICH (inter.) : किम् : v. Who, what ; *w. of two* : कतरः (रा, -त्) ; *w. of many* : कतमः (मा, -त्).

WHICHEVER : यो यः (या या, यद् यत्) : v. Whoever, whatever.

WHIFF : I. Subs. : फुत्कारः *or* फुत्कृतम्. II. Verb : फुत्करोति.

WHIG : no equiv. : *विगः.

WHILE (subs.) : *for a little w.* : कियत्क्षणम् *or* किञ्चित्कालम्. *After a long w.* : चिरेण : v. Time, moment. Ph. : *not worth w.* : निष्फल (f. ला) : v. Vain.

WHILE, WHILST (1) यदा : v. When ; यावत् (as a conj. : with तावत्).

WHILE, -AWAY : गमयति (c. of गम्) : v. To pass.

WHIM : कामचारः : v. Caprice, freak.

WHIMPER : चूंकरोति : v. To cry.

WHIMSICAL : (1) कामचारिन् (f. णी) ; (2) चञ्चल (f. ला) : v. Capricious, fickle.

WHINE : I. Verb : v. To complain, murmur. II. Subs. : v. Complaint, murmur.

WHINNY : (1) खिटखिटायितम् (=murmur) ; (2) क्रन्दितम् (=cry).

WHIP (subs.) : (1) कशा(षा) (also=w.ping), Si. v. 10. ; (2) प्रतिष्कषः (शः : rare) : v. Also scourge.

WHIP (v.) : कशया हन्ति (हन्, c. 2.) *or* ताडयति (c. of तड्) ; (2) कशाघातं करोति.

WHIRL : I. Trans. : घूर्णयति (c. of घूर्ण्). II. Intrans. : घूर्णते (घूर्ण्, c. 1.) : v. To revolve. III. Subs. : घूर्णिः : v. Revolution.

WHIRLPOOL : (1) जलावर्तः ; (2) भ्रमिः(मः) ; (3) भ्रमरः, -कः ; (4) जलगुल्मः ; (5) जलघूर्णः ; (6) आवर्तनी.

WHIRLWIND : (1) चक्रवातः ; (2) वातावर्तः ; (3) वायुगुल्मः ; etc.

WHISK : I. Subs. : कूर्च्चकम्. II. Verb : आलोडयति (c. of लुड्).

WHISKER : (1) गुम्फः (?) ; (2) गुम्फलोमन् (n. ?).

WHISPER : (subs.) : (1) expr. by verb. ; (2) जनरवः (=rumour).

WHISPER : (v.) : I. Lit. : (1) कर्णमूले वदति (वद्, c. 1.), V.p. ; (2) कर्णाकर्णि कथयति (कथ्, c. 10.), *all the Yādavas w.ed among themselves that Prasena was not murdered by anybody else* : नान्येन प्रसेनो हन्यत इत्यखिल एव यदुलोकः कर्णाकर्ण्यकथयत्, V.p. ; (3) कर्णे जपति (जप्, c. 1.).

WHIST : I. Subs. : तासक्रीडाविशेषः. II. Silent, silence : q.v.

WHISTLE : शीशयति (nomi. : ?) ; शीशं ददाति (दा, c. 3 : ?).

WHISTLE (subs.) : I. W.ing : शीशः, -शब्दः (?) : v. Also cry, noise. II. An instrument : वंशः (?).

WHIT : लेशः : v. Iota. Ph. : *not a w.* : न मनागपि ; *every w.* : सर्वथा.

WHITE (adj.) : (1) शुक्ल (f. क्ला) ; (2) श्वेत (f. ता) ; (3) धवल (f. ला) ; (4) सित (f. ता) ; (5) गौर (f. री) ; (6) शुभ्र (f. भ्रा).

WHITE (subs.) : I. The colour : (1) शुक्लः, -वर्णः ; (2) श्वेतः, -वर्णः, etc. II. Of the eye : श्वेतभागः, Bha. and sim. comp.s.

WHITEBAIT : क्षुद्रमत्स्यविशेषः.

WHITEN : I. Trans. : (1) धवलयति (nomi.) ; (2) धवलीकरोति ; (3) शुक्लीकरोति ; etc. Intrans. : (1) धवलायते (nomi.) ; (2) धवलीभवति ; (3) श्वेतीभवति ; etc.

WHITENESS : (1) शुक्लता, त्वम् ; धवलता, -त्वम्, etc. ; (2) शौक्ल्यम् etc. ; (3) श्वेतिमन्, धवलिमन्, सितिमन् (m.) ; etc,

Whitewash : I. Subs. : सुधालेपः. II. Verb. : सुधया लिम्पति, -ते, वि- (लिप्, c. 6.).

Whither : I. Interro. : (1) क्व ; (2) कुत्र. II. Rel. : यत्र.

Whitish : (1) ईषच्छुक्ल (f. क्ला) ; (2) आश्वेत (f. ता) ; etc.

Whitlow : (1) चिप्पम् ; (2) नखंपचः.

Whitsuntide, whitsunday : *श्वेतार्कवासरः.

Whiz : शणशणायते (nomi. : ?).

Who : I. Interro. : किम्, *w. is here* : कः कोऽत्र भोः, U. ; *w. does not know Agastya* : कः पुनरगस्त्यं न जानाति, B.r. ; *w. is this girl* : केयं कन्यका, K. II. Rel. : (1) यद्, *I w. with two arms* : योऽहं द्वाभ्यां भुजाभ्याम्, Vi. vi. ii. ; *whom the wise call resplendent lustre* : प्रेद्धं धाम यदामनन्ति सुधियः, Vi. iv. 30. (G. § 145) ; (2) by bah. comp. (G. § 298).

Whoever : v. Whosoever.

Whole (adj.) : (1) सकलः (ला, लं), *the w. mountain* : सकलः शैलः, Ki. xiii. 16. ; (2) समग्र (f. ग्रा), *the w. kingdom* : समग्रं राज्यम्, K. ; (3) कृत्स्न (f. त्स्ना) ; (4) अखण्ड (f. ण्डा) : v. Also entire.

Whole (subs.) : (1) साकल्यम् ; (2) कार्त्स्न्यम् ; etc. Ph. : *w. of*=whole (adj.) : q.v. : *w. of the Rāmāyaṇa* : समग्रं रामायणम्.

Wholesale : *w.-dealer* : स्तूपविक्रयिन् (f. णी : ?) ; *w.-purchase* : स्तूपक्रयः (?).

Wholesome : (1) पथ्य (f. थ्या), *is generally very w. for all animals* : सर्वप्राणिनां सामान्यतः पथ्यतमः, Sr. ; (2) हित (f. ता = good), *absolutely w.* : एकान्तहित (f. ता), Sr. ; (3) सौम्य (f. म्या=salutary : q.v.).

Wholly : (1) साकल्येन ; (2) कार्त्स्न्येन ; (3) समग्रम् ; (4) सम्पूर्णम् ; (5) अशेषेण ; (6) निरवशेषम्.

Whoop : *war w.* : (1) सिंहनादः ; (2) क्ष्वेडा, -डितम्.

Whore : वेश्या : v. Prostitute, harlot.

Whoredom : (1) वेश्यावृत्तिः and sim. comp.s. (of women) ; (2) वेश्याप्रसक्तिः and sim. comp.s. (of men), *to commit w.* : वेश्यां भुंक्ते भजते, सेवते, etc.

Whoremonger : (1) वेश्यागामिन् (m.) ; (2) भुजङ्गः ; (3) विटः ; (4) गम्यः (rare), "कृतशिखानां गम्यजनानां चित्रैस्तावैरपहरणम्," D. ii.

Whoreson : वेश्यापुत्रः and sim. comp.s.

Whosoever : (1) यो यः (या या, यद्यत्), *at whomsoever lady the beloved (Krishna) looked* : यां यां प्रियः प्रैक्षत, Si. iii. 16. ; (2) यः कश्चित् *or* कश्चन (या काचित् *or* -चन, यत्किञ्चित् *or* -चन) (=any one w. G. 301).

Why (adv.) : (1) किम् (not absol.), *w. are you thus tiring yourself for nothing* : व्यर्थं परिश्राम्यसि वा किमित्थम्, N. iii. 13 ; (2) कुतः *or* कस्मात्, *w. because the word soul (is used)* : कस्मात् आत्मशब्दात्, S. ; (3) किमर्थम् (=for what object) ; (4) किन्निमित्तम् ; (5) किंकारणम्, केन हेतुना, कस्माद्धेतोः, etc. (=for what reason).

Why (interj.) : *w. what have I done* : किं नाम मया कृतम् ; *w. yes I say so* : बाढं ब्रवीम्येवम्.

Wick : (1) दशा ; (2) वर्तिः, -र्त्ता ; (3) पिञ्जलम् ; (4) तैलिनी.

Wicked : I. Of men : (1) दुष्ट (f. ष्टा) ; (2) दुर्वृत्त (f. त्ता) ; (3) दुरात्मन् (mfn.) ; (3) पापकर्मन् (mfn.) ; (5) पामर (f. रा) ; (6) खल (f. ला) ; (7) पापमति (mfn.) and sim. comp.s. II. Of acts : (1) दुष्ट (f. ष्टा) ; (2) पाप- in comp.

Wickedly : (1) दुष्टतया ; (2) दुर्वृत्ततया ; (3) दुराचारतया ; etc.

Wickedness : (1) दुष्टता ; (2) दुर्वृत्तता ; (3) दुराचारता, etc.

Wicker : (1) वैदल (f. ली) ; (2) वैणव (f. वी), *w. -work* : वैदलम्.

Wide : (1) विस्तीर्ण (f. र्णा) ; (2) विशाल (f. ला) ; (3) विपुल (f. ला).

Wide, widely : (1) विस्तीर्णम् ; (2) विशालम् ; (3) विपुलम्. Ph. : *w. awake* : सुप्रबुद्ध (f. द्धा) ; *w. open* : सुविवृत (f. ता) ; *w. -spread* : बहुविस्तीर्ण (f. र्णा) ; etc.

Widen : (1) विशालीकरोति ; (2) पृथूकरोति ; (3) by adj.

Wideness : (1) विस्तीर्णता ; (2) विशालता ; (3) पृथुता.

Widow : (1) विधवा ; (2) गतभर्तृका ; (3) रण्डा (specially as a term of abuse). *A w. before puberty* : बालविधवा ; *a childless w.* : अवीरा, A.

Widow (v.) : विधवां करोति. *W.ed* : (1) अनाथः (था, थं) ; (2) गतभर्तृक (f. का) and sim. comp.s. *Un-w.ed lady* : अविधवा, Me. ii. 38.

Widower : (1) मृतभार्यः, P. iv. 9. ; (2) मृतपत्नीकः, and sim. comp.s

Widowhood : वैधव्यम्, *burning with w.* : वैधव्यतापितः (ता, तं), Ki. xi. 6.

Width : (1) विस्तारः ; (2) व्यासः ; (3) परिणाहः : v. Breadth.

Wield : (1) बिभर्ति (भृ, c. 3.=hold) ; (2) प्रणयति (नी, c. 1.=manage).

Wife : (1) भार्या ; (2) जाया ; (3) पत्नी ; (4) दाराः (only in m. pl.) ; (5) स्त्री ; (6) वधूः ; (7) कलत्रम् ; (8) सहधर्मिणी (not used absol.) ; (9) परिग्रहः (rare), *although I have many wives* : परिग्रहबहुत्वेऽपि, Sa. *A rival w.* : सपत्नी. *Taking a w.* : दारपरिग्रहः. *To supersede a w.* : अधिविन्दति (विद्, c. 6.), R. *W. of a teacher* : उपाध्यायी ; *w. of a spiritual guide* : आचार्यानी ; *w. of Indra* : इन्द्राणी.

Wig : *कैशिकम्.

Wight : माणवकः : v. Person.

Wild : I. Lit. : (1) by comp., *by w. plants* : वनलताभिः, Sa. ; *w. mountain scenery* : अरण्यगिरिभूमिः, Vi. ; (2) वन्य (f. न्या), *w. instrument of sustenance* : वन्यं स्थितिसाधनम्, R. v. 9. ; (3) आरण्य (f. ण्या), -क (f. का), *w. animal* : आरण्यो मृगः, M. v. 9. ; (4) वनजात (f. ता) and sim. comp.s ; *w. animal* : वनजं सत्त्वम्, Ki. xiii. 8 ; *marshy and w.* : अनूपोत्थं वनोत्थं च, Mat. 117. 45. II. Fig. : v. Savage, rude. III. Violent, unrestrained : q.v. : दुर्दान्त (f. न्ता). IV. Bewildered, mad : q.v.

Wild, wilderness (subs.) : I. Forest, wood : q.v. : वनम्. II. Desert : q.v. : मरुः, -भूमिः.

Wildly : (1) उन्मत्तवत् (=madly) ; (2) व्याकुलम् (=bewildered) ; (3) चण्डम् (=violently).

Wildness : I. Lit. : (1) वन्यता ; (2) better by adj. II. Irregularity : q.v. : उच्छृङ्खलता, त्वम्. III. Savageness, ferocity : q.v. : IV. Alienation : विभ्रमः.

Wile : छलम् : v. Trick, pretext, deceit.

Wilful : I. In good sense : (1) by adv. ; (2) कामतः कृत (f. ता) ; etc. II. Perverse, headstrong : (1) स्वैरिन् (f. णी) ; (2) स्वेच्छाचारिन् (f. णी) ; etc.

Wilfully : (1) कामतः ; (2) कामात् ; (3) इच्छापूर्वकम् etc.

Wilfulness : I. Voluntariness : expr. by adv. II. Obstinacy : (1) कामचारः, कामचारिता ; (2) स्वेच्छाचारिता ; etc.

Wilily : (1) छलेन ; (2) मायया ; (3) छद्मना ; (4) सकपटम्, etc.

Will (v.) : I. To resolve, determine : q.v. : (1) संकल्पयति (क्लृप्, c. 10.) ; (2) संकल्पं करोति. II. To direct, order : q.v. : निर्दिशति (दिश्, c. 6.). III. To devise by will : *इच्छापत्रेण ददाति (दा, c. 3.). IV. Denoting future : expr. by लृट् *or* लुट् (Vide Grammar).

Will (subs.) : I. Volition : संकल्पः. II. Desire, wish : q.v. : कामः, *against one's will* : अकामतः, M. III. Testament : *इच्छापत्रम्.

Willing : I. Desirous, consenting : (1) इच्छु, (mfn.), -क (f. का) ; (2) सकाम (f. मा), *a w. woman* : सकामा स्त्री. II. Chosen, desired : इष्ट (f. ष्टा), अभि-.

Willingly : (1) साग्रहम् (= zealously) ; (2) सानुरागम् (=ardently).

Willow : वृक्षविशेषः

Wily : (1) बहुच्छल (f. ला) ; (2) कपटप्रिय (f. या) ; (3) चतुर (f. रा=artful).

Win : I. In a contest : जयति, विजयते (जि, c. 1.), *I have won* : जितम्, Mah. ii. 61. 27. ; *I won (the case) first* : जित एव मयार्थं प्राक्, Mit. II. To gain, get : q.v. : लभते (लभ्, (c. 1.), *what is won in a controversy* : यद्वादाल्लभ्यं, विवादे यज्जित्वा लभ्यम्, Da. 93.

Wince : v. To shrink, start.

Winch : perh. दण्डः.

Wind (subs.) : I. Lit. : (1) वायुः, *with favourable w.* : अनुकूलेन वायुना, Mah. i. 148. 20. ; (2) वातः, *head w.* : प्रतिवातः, D. vi. ; (3) पवनः, *gentle w.* : मृदुपवनः, V. iv. ; (4) अनिलः, *w. -footed* : अनिलरंहस्, (mfn.), Mah. ; (5) समीरः, -णः ; (6) मरुत् ; (7) मारुतः. II. Of stomach :

वायुः. III. Flatulence : q.v. IV. Breath : श्वासः.

WIND (v.i.) : I. To bend : वक्रं or कुटिलं गच्छति (गम्, c. 1.) or सर्पति (सृप्, c. 1.), w. ing : v. Crooked. II. To turn : q.v. : आवर्तते (वृत्, c. 1.).

WIND (v.t.) : I. To turn, twine : आवर्तयति (c. of वृत्). II. To blow : q.v. : पूरयति (पूर्, c. 10.).

WIND UP : I. Lit. : सम्पुटीकरोति. II. To conclude : उपसंहरति. (हृ, c. 1.).

WINDFALL : I. Lit. : *वायुपातः. II. Fig. : आकस्मिकसमागमः and sim. comp.s.

WINDING (subs.) : वक्रम् : v. Bend, crookedness.

WINDING-SHEET : आच्छादनम् : v. Shroud, cover.

WINDLASS : *उत्तोलनयन्त्रम्, उत्तोलनी.

WINDMILL : *वायुचलं चक्रम्.

WINDOW : (1) वातायनम्, *taking to the w. s* : वातायनसंश्रित (f. ता), R. vi. 24. ; (2) गवाक्षः, *the w.s filled with the faces* : व्याप्तान्तरा मुखैस्तासां गवाक्षाः R. vii. 11. ; (3) जालः (मी, लम्) *another looking through the w.* : जालान्तरप्रेषितदृष्टिरन्या, R. vii. 9.

WINDWARD (adj.) : वाताभिमुख (f. खी) and sim. comp.s.

WINDY : (1) वातल (f. ली) ; (2) वातमय (f. यी) and sim. comp.s.

WINE : (1) मद्यम्, *to drink w.* : मद्यं पिबति ; *to take w.* : मद्यं सेवते, Ni. ; *new w.* : नवं मद्यम्, Sr. ; *w. -pot* : मद्यभाण्डम्:, P. ; *destroying the smell of w.* : मद्यगन्धनाशनम्, Bha. ; (2) मदिरा, *w. -tasting* : मदिरास्वादः, Si. ; (3) मधु (poet.), *sweet w.* : स्वादु मधु, Si. ; (4) सुरा (=spirit), *to make w.* : सुरां करोति, Mah. ; (5) आसवः (=liquor), *taking of w.* : आसवसेवनम्, D.

WINE-BIBBER : (1) मद्यपः ; (2) मद्यपायिन् (m.) ; (3) सुरापः.

WINE-SELLER : शौण्डिकः (f. की, the Śuri caste).

WING (subs.) : I. Lit. : (1) पक्षः, *protected me with his own w.s* : स्वपक्षाभ्यां मामरक्षत्, Vi. v. 5. ; *stretched the w.s and flew up to heaven* : विततं पक्षौ नभ उत्पपात, Mah. i. 25. 17. ; *root of a w.* : पक्षतिः, N. ii. 2. ; (2) पतत्रम् ; (3) गरुत् (m. : rare). Ph. : *on the w.* : डीयते : v. To fly. II. Fig., as of an army : पक्षः, *who formed side-w.s and w.s* : के ते प्रपक्षौ पक्षौ वा, Mah. viii. 46. 6. Ph. : *under the w.s of* : expr. by : आश्रितः (ता, तं).

WINGED : (1) पक्षिन् (f. णी) ; (2) पक्षवत् (f. ती) ; (3) पतत्रिन् (f. णी) ; (4) पक्षयुक्त (f. क्ता) ; etc.

WINK (subs.) : Of the eye : निमेषः. II. Hint : (1) नेत्रसंकेतः ; (2) अक्षिसंज्ञा, and sim. comp.s.

WINK (v.) : I. Of the eye : (1) निमिषति (मिष्, c. 6.) ; (2) निमीलति (मील्, c. 1.=close). II. To make a sign : नेत्रेण सङ्केतं ददाति (दा c. 3.) *or* संज्ञां करोति. *W. at*, i. e. connive : उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.).

WINNER : (1) जयिन् (f. नी), Mit. : v. Victor ; (2) लब्धृ (f. ब्धी=gainer) ; (3) by verb.

WINNING : I. Subs. : (1) by verb : v. To win ; (2) लाभः (=profit) ; (3) अर्जितम् (=earning). II. Adj. : हृदयहारिन् (f. णी) : v. Charming.

WINNOW : I. Lit. : शोधयति, वि- (c. of शुध्) : v. To cleanse, purify. Ph. : *w. ing fan* : सु(शू)र्पं (mn.). II. Fig. : to sift, examine : q.v.

WINNOWER : (1) शोधक (f. धिका) ; (2) पावक, -निः (f. विका).

WINNOWING-FAN : शू(सू)र्पं (mn.), D. vi. ; (2) प्रस्फोटनम् (rare).

WINTER (subs.) : I. The season : (1) हेमन्तः (Nov.-Jan.) ; (2) शिशिरः (Jan.-March) ; (3) हिमागमः, Si. ; (4) तुषारकालः, Ki. , and sim. comp.s. II.=year : शरद् (f.=autumn), *ten thousand w.s passed* : शरदामयुतं ययौ, R. x. 1.

WINTER (v.) : हेमन्तं गमयति (c. of गम्), नयति (नी, c. 1.), etc. : v. To pass.

WINTERY, WINTRY : I. Lit. : expr. by comp. II. Cold : q.v. : शीत (f. ता).

WIRE : I. Subs. : (1) तन्त्रम्(न्त्री) ; (2) तारः. II. Verb : ताडिततन्त्रेण प्रेषयति (c. of इष्) : v. To send.

Wisdom : (1) प्रज्ञा ; (2) ज्ञानम् (=knowledge : q.v.) ; (3) बुद्धिः (=intellect : q.v.)

Wise : I. Having wisdom : (1) प्राज्ञ (f. ज्ञा) ; (2) विज्ञ (f. ज्ञा) ; (3) प्रज्ञावत् (f. ती) ; (4) धीमत् (f. ती) : v. Intelligent ; (5) ज्ञानिन् (f. नी) : v. Learned ; (6) विवेकिन् (f. नी) : v. Prudent. II. Of acts etc. : *w. saying* : सुभाषितम् ; *w. action* : ज्ञानमूला क्रिया ; *w. intellect* : विवेकिनी मतिः ; *w. deportment* : विवेकव्यवहारः ; etc.

Wise (subs.) : v. Manner, way. Ph. : *in no w.* : न कथञ्चन ; *in any wise* : केनापि प्रकारेण.

Wiseacre : (1) पण्डिताभिमानिन् (f. नी) ; (2) पण्डितम्मन्य (f. न्या) ; etc.

Wisely : (1) प्रज्ञया ; (2) ज्ञानेन ; (3) सविवेकम् (=prudently) ; (4) प्रसमीक्ष्य (=considerately) ; (5) सम्यक् (=well).

Wish (v.) : इच्छति (इष्, c. 6.), *I w. to know from the beginning* : आदितः श्रोतुमिच्छामि, Mu. ii. ; (2) अभिलषति (लष्, c. 1.), *w.ing valour* : विक्रममभिलषत् (f. न्ती), Ki. xvii. 64. ; (3) कामयते, अभि- (कम्, c. 1.), *I do not w. such decrepitude* : तां जरां न कामये, Mah. ; (4) वाञ्छति (वाञ्छ्, c. 1.) ; (5) काङ्क्षति (काङ्क्ष्, c. 1.) ; (6) by desi. : v. Also to long.

Wish (subs.) : (1) इच्छा ; (2) कामना ; (3) मनोरथः ; (4) इष्टम् ; (5) ईप्सितम् ; (6) वाञ्छितम् : v. Desire.

Wisp : a small bundle : कूर्चं (mn.), -क (mn.).

Wistful, wistfullly : v. Eager, eagerly.

Wit : I. Intellect : q.v. : धीः. II. Humour : (1) प्रज्ञा (?) ; (2) सरसता (?). III. A witty man : वाक्चतुर (f. रा) and sim. comp.s (?). Ph. : *to w.* ; तद्यथा : v. Namely.

Witch : (1) डाकिनी ; (2) मायाविनी ; (3) मायिनी ; (4) कुहकिनी.

Witchcraft : माया : v. Sorcery.

With : I. Denoting instrument, means : by ins., *to play w. dice* : अक्षैर्दीव्यति, Ve. i. 13. ; *not only w. (their) hearts* : न केवलं हृदयेन, N. xi. 2. ; *he was looked w. greater respect* : गौरवेण दृष्टोऽतरामसौ, Si. xiv. 43. II. Along w. : by ins. gen. with सह (*or* rarely) साकं, सार्धम्, समम्, *to live w. Brahmans* : ब्राह्मणैर्वसति, Mah. i. 84. 2. ; *did not burn himself w. the queen* : न चकार शरीरमग्निसात् सह देव्या, R. viii. 72. ; *w. Uddhava and Balavbhadra* : सार्धमुद्धवसीरिभ्याम्, Si. ii. 2. ; *w. your fame, your body is getting thin* : परैति कार्श्यं यशसा समं वपुः, Ki. i. 39. III. Denoting manner : (1) by adv. with स, *w. pleasure* : सहर्षम् ; *w. alarm* : सोद्वेगम् ; (2) by adj., *w. great pleasure* : मुदा परमया युतः ; *w. stick in hand* : दण्डहस्तः ; etc. ; *the goddess w. ten arms* : दशभुजा. IV. On the side of : *the divine sages were w. the sons of Pāṇḍu* : देवर्षीणां गणाः पाण्डवतोऽभवन्, Mah. viii. 87. 51. V. In the opinion of : expr. w. मतम्, *"w. the ancients"* : प्राचां मते. VI. With verbs denoting resentment etc. : by dat. (G.). Ph. : *one w. another* : (1) परस्परम् ; (2) अन्योऽन्यम्. N.B. w. with verbs is also expr. by सम्- in comp., *to live w.* : संवसति.

Withal : (1) सममेव (= at the same time) ; (2) तथा च (=likewise).

Withdraw : (1) अपनयति (नी, c. 1.) : v. To remove, take away ; (2) संहरति, उप-, प्रति- (हृ, c. 1.=draw back), *w.ing and throwing* : संहारविक्षेपौ, R. v. 45. ; (3) अपकर्षति *or* अपा- (कृष्, c. 1.) : v. To draw away, draw off.

Withdraw (v.i.) : (1) अपक्रामति (क्रम्, c. 1.) ; (2) अपसरति (सृ, c. 1.) : v. To retire, flee.

Wither : I. Intrans. : म्लायति (म्लै, c. 1.) : v. To fade, waste. II. Trans. : म्लापयति, परि- (c of म्लै).

Withers : स्कन्धः, -देशः.

Withhold : (1) संहरति (हृ, c. 1.- draw back), *w. your anger* : क्रोधं संहर, Ku. iii. 72. ; (2) निगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. To restrain, check ; (3) प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. To obstruct.

Within (adj. or adv.) : अन्तर् : v. Inner, inward, in.

Within (prep.) : I. Inside : *w. the house* : अन्तर्गृहम्, गृहाभ्यन्तरे *or* गृहमध्ये : v. Also in. II. Of time : *w. ten days* : अन्तर्दशाहात्, M. viii. 222 ; *w. a week* : सप्ताहमध्ये, K.b. *or* सप्ताहाभ्यन्तरे, Mit. *or* सप्ताहात्, M. viii. 108. ;

v. Also in. III. In the limits of: *w. sight*: अदृश्गोचर (f. रा): *w. one's power*: हस्तवर्तिन् (f. नी); *w. arrow-shot*: बाणविषय (f. या); etc.

WITHOUT (prep.): I. Before nouns: (1) विना (with ins. or acc., rarely with abl.), *I cannot remain a moment w. you*: न शक्नोमि भवता विना क्षणमप्यवस्थातुम्, K.; (2) by negatives, *w. eyes He sees, w. ears He hears*: पश्यत्यचक्षुः स शृणोत्यकर्णः, S.: v. Devoid of; (3) अन्तरेण (with acc.: rarely), *there is no pleasure w. God*: अन्तरेण हरिं न सुखम्, S.k.; (4) ऋते (with acc. and abl.), *w. a general*: ऋते सेनाप्रणेतारम्, Mah. v. 150-2. (5) by part.s, वर्जयित्वा (=leaving off) etc.; "न भूरिदानं विरहय्य सत्क्रियाम्", Ki. i. 12.; "न ह्यीन्द्रियाण्यनुपादाय प्रलक्षादिव्यवहारः सम्भवति", S. II. Before part.s: अ (अन्, before vowels), *w. reducing dust to mud*: अनीत्वा पङ्कतां धूलिम्, Si. ii. 34.; *w. being seen*: अलक्षितः (ता, तं), etc. III. Outside of: q.v.: बहिः (with abl.).

WITHOUT (adv.): बहिस्, *lying w.*: बहिःस्थ (f. स्था): v. Externally, outside.

WITHSTAND: प्रतिकूलयति (nomi.): v. To resist, oppose

WITNESS (subs.): I. *The person w.ing*: साक्षिन् (m.), *one w. is no w.*: एकश्चासाक्षी, V.s.; *and among women, women (will be) w.es*: स्त्रियः स्त्रीषु च साक्षिणः, N.s.; *in the absence of w.es*: साक्ष्यभावे, M.; *to cite, swear, examine w.es*: साक्षिणः दिशति, शापयति, परीक्षते, M.; *w.es for the prosecution, for the defence*: साक्षिणः पूर्ववादिनः, उत्तरवादिनः, Y.; *ear-w.*: श्रुतसाक्षी, Mit.; *to produce w.es*: साक्षिण उपन्यस्यति, Mit.; "जागरदुःखसाक्षिणी निशा च शय्या च", N. i. 49. II. Testimony: साक्ष्यम्, *to bear w.*: साक्ष्यं ददाति, Y.

WITNESS (v.i.): साक्ष्यं ददाति (दा, c. 3.), Y. *or* वदति (वद्, c. 1.).

WITNESS (v.t.): I. To see or know: q.v.: (1) प्रत्यक्षीकरोति, *I will w. the king's doing*: राजर्षेर्वृत्तान्तं प्रत्यक्षीकरिष्यामि, Sa. vi.; (2) expr. by subs. II. To testify: q.v.

WITTICISM: (1) प्राज्ञभाषितम्; (2) सरसोक्तिः; (3) कवीवाक्यम् (?).

WITTILY: (1) सरसम् (=humorously), (2) बुद्धिविलासेन (?); (3) मज्ञया (?).

WITTY: (1) प्राज्ञ (f. ज्ञा=wise); (2) रसिक (f. का=humorous): v. Also wit (III).

WIZARD: मायाकारः: v. Magician, sorcerer.

WOAD: लताविशेषः.

WOE: I. Subs.: दुःखम्: v. Distress, sorrow. II. Interj.: (1) हा (=alas); (2) धिक् (=shame).

WOEFUL, WOEFULLY: v. Sorrowful, sorrowfully, calamitous, miserable.

WOLF: (1) वृकः, *she-w.*: वृकी; (2) कोकः; (3) ईहामृगः (rare).

WOLF'S BANE: वत्सनामजातीयो वृक्षभेदः.

WOMAN: (1) स्त्री, *for as w. should not leave (their) husbands*: अत्याज्यो हि यथा भर्ता स्त्रीणाम्, M.p. 71. 11.; *w.'s (separate) property*: स्त्रीधनम्, Da. 53.; (2) नारी, *six vices of w.*: नारीणां दूषणानि षट्, H. 114.; (3) अङ्गना, *what fault w. really have*: दोषोऽस्ति सत्यं कतरोऽङ्गनानाम्, V.m. 74. 6.; (4) प्रमदा, *that w. follow the way of their husbands*: प्रमदा पतिवर्त्मगा इति, Ku. iv. 33.; (5) अबला; (6) योषित्; (7) वधूः (sp. married w.); (8) कामिनी; (9) नितम्बिनी; (10) विलासिनी; (11) सीमन्तिनी; (12) वरारोहा; (13) मत्तकाशिनी; (14) by adj., *young w.*: युवती; *old w.*: वृद्धा; *w. with beautiful brows*: सुभ्रूः. N.B. 8. to 13 are for beautiful w.

WOMANISH: स्त्रैण (f. णी): v. Effeminate.

WOMANISHLY: स्त्रीवत् (=like a woman), Ve. v.

WOMANLY: (1) by comp.; (2) स्त्रैण (f. णी): v. Feminine.

WOMB: गर्भः: v. Also uterus.

WONDER (subs.): I. Astonishment: (1) विस्मयः, *with eyes blooming with, w.*: विस्मयविकसिताक्षी, D. i.; (2) चमत्कारः, चमत्कारिता; (3) आश्चर्यम्, -त्वम्; (4) चित्रीया (rare). II. Anything w.ful: (1) अद्भुतम्, *great w. to us*: महदद्भुतं नः, Vi. iv. 50; (2) आश्चर्यम्, *it is a great w.*: इदमेव महदाश्चर्यम्, K.; (3) चित्रम् (=strange: q.v.), *it is no w.*: नैतच्चित्रम्, Sa. ii. 16.

WONDER (v.) : (1) विस्मयते (स्मि, c. 1.), *neither w.ed nor felt dejected* : न विसिस्मिये न विषसाद, Ki. xi. 5. ; (2) gen. by subs. or adj. ; *w.ing at the speech* : तां श्रुत्वा सञ्जातविस्मयः, K. ; *w.ing* : सविस्मयः, R. xvi. 6.

WONDERFUL, WONDROUS : (1) आश्चर्य (f. र्या) ; (2) अद्भुत (f. ता) ; (3) विस्मयकर (f. री) ; (4) विस्मयजनन (f. नी) ; (5) विस्मापक (f. पिका).

WONDERFULLY : expr. by adj. or circumlo.

WONT : I. Subs. : रीतिः : v. Habit, custom. II. Adj. परिचित (f. ता) : v. Accustomed, practised.

WOO : याचते (याच्, c. 1.), Vi. i. 59. : v. To beg, solicit.

WOOD : I. Of trees : (1) काष्ठम्, *to cut w.* : काष्ठं पाटयति, Mah. iii. 297. 2. ; *made of w. of trees* : तरूणां काष्ठैर्घटित (f. ता), V. m. 79. 39.; *w.-cutter* : काष्ठिकः, K.s. vi. 43. ; (2) दारु (n.), *the enemy of Mura h s transformed himself into w* : दारुभूतो मुरारिः, Ha. ii. ; (3) by comp., *with a pestle of catechu w.* : खादिरेण मुसलेन, D. vi. II. Forest : q.v. : वनम्, *went to w.* : प्रस्थितो वनम्, Mah.

WOODCOCK : वनकुक्कुटः, *or* काष्ठकुक्कुटः, Mat.

WOODED : v. Woody.

WOODEN : (1) काष्ठमय (f. यी) ; (2) दारुमय (f. यी) ; (3) दारव (f. वी) ; (4) by comp.

WOODLAND : (1) वृक्षभूमिः ; (2) वृक्षावृतभूमिः etc.

WOODMAN : I. Forester : q.v. : आटविक (f. की). II. Wood-cutter : काष्ठिक (f. की).

WOOD-NYMPH : वनदेवी and sim. comp.s.

WOODPECKER : (1) काष्ठकुट्टः ; (2) दार्वाघाटः (तः) ; शतपत्रकः.

WOOD-PIGEON : वनकपोतः and sim. comp.s

WOOD-SORREL : (1) चुक्रिका ; (2) चाङ्गेरी.

WOODY : I. Wooden : q.v. II. Wooded : (1) वृक्षावृत (f. ता) ; (2) वृक्षाकीर्ण (f. र्णा) ; (3) तरुभूयिष्ठ (f. ष्ठा) ; and sim. comp.s. III. Wild : q.v. : वन्य (f. न्या).

WOOER : (1) विवाहार्थिन् (f. नी) ; (2) विवाहकाम (f. मा) ; etc.

WOOF : प्रतितन्तुः, यथा एकेनैव तन्तुना तानप्रतितन्त्वौ भवतः, V. d. ii. 24.

WOOL : (1) लो(रो)मन् (n.) ; (2) ऊर्णा (property of sheep) ; (3) by comp. ; *made of sheep's w., rat's w. and dog's w.* : औरणीन् बैडालान् वार्षदंशान्, Mah. ii. 51. 3.

WOOL(L)EN : (1) ऊर्णामय (f. यी), *w. marriage-string* : ऊर्णामयं कौतुकहस्तसूत्रम्, Ku. vii. 25. ; (2) और्ण (f. र्णी), *w. and silken fabrics* : और्णांश्च राङ्कवांश्चैव पट्टजं कीटजं तथा, Mah. ii. 51. 26. ; (3) लो(रो)मविनिर्मित (f. ता), M. n. ; (4) लो(रो)मज (f. जा), Nil.

WOOLLY : I. Lit. : लो(रो)मश (f. शा). II. W.-like : ऊर्णाभ (f. भा).

WORD (subs.) : I. Lit. : (1) शब्दः, *low w.* : अपशब्दः ; (2) नामन् (n.=name), *of primitive, derivative and compound w.s* : रूढयौगिकमिश्राणां नाम्नाम्, H. c. ; (3) पदम् (=formed word), *here the w.* पशु : अत्र पशुपदम्, Kav. viii. II. In plu. : saying : q.v. : वचस् (n.) *or* वाच् (f.), *by the haughty w.s* : वचोभिरुद्धतैः, Ki. xiv. 1. ; *one whose w.s can be trusted* : आप्तवाच् (mfn.) ; Sa. v. 27. Ph. : *a man of few w.s* : मितभाषिन् (f. णी), R. i. 7. III. Promise : q.v. : (1) वाक्यम् ; (2) वचनम्. IV. Tidings, news : q.v. : सन्देशः. Ph. : *in a word* : किं बहुना ; *in a few words* : (1) समासतः ; (2) समासेन.

WORD (v.) : *simply w.ed* : विशदशब्दविन्यस्त (f. स्ता) ; *well-w.* : सम्यग्ग्रथित (f. ता) : v. To express, declare.

WORDY : (1) बहुशब्द (f. ब्दा), -क (f. का) ; (2) विस्तीर्णवाच् (mfn.) ; etc.

WORK (subs.) : (1) कर्मन् (n. : in every sense), *to leave w.* : कर्म त्यजति, Y. ; *who commencing a w.* : कर्मारम्भं तु यः कृत्वा, Mit. ; *driver's w.* : यन्तृकर्म, Si. xvii. 35. ; (2) क्रिया, *this w. of Kālidāsa* : क्रियामिमां कालिदासस्य, V. i. 2. ; *obstruction to religious w.s* : धर्मक्रियाविघ्नः, Sa. v. 15. ; (3) कार्यम्, *in this important w.* : कार्ये गुरुणि, Ku. iii. 13. ; (4) कृतिः (rare), *in a w. of Kālidāsa* : कालिदासस्य कृतौ, Mal. i. : v. Also occupation, labour, deed.

WORK (v.i.) : I. To labour : q.v. : कर्म *or* कार्यं करोति, *you do not w.* : न कर्म करोषि, D. vi.; *will w. like w.-men* : कार्यं कर्मकरवत् करिष्यति, Si.

II. To operate : q.v. : (1) कर्म करोति (कृ, c. 8.) ; (2) expr. with गुण.

WORK (v.t.) : I. To manufacture, make : q.v. : करोति. II. To make w. : कर्म कारयति : v. Also to toil. III. To move (as a machine) : q.v. : चालयति (c. of चल्). IV. To embroider : q.v.

WORK OUT : I. To accomplish : q.v. : निष्पादयति (c. of पद्). II. To invent : परिकल्पयति (c. of कृप्). III. To efface : q.v.

WORK UP : I. To raise : q.v. II. To employ, use : प्रयुङ्क्ते (युज्, c. 7.).

WORKHOUSE : *कर्मागारम्, अनाथाश्रमः (=asylum).

WORKING (subs.) : (1) कार्यप्रणाली (?) ; (2) परिणामः (=result, fruit).

WORKMAN, WORKWOMAN : (1) कर्मकरः (f. री) ; (2) कर्मकारः (f. री) ; (3) कर्मकारिन् (f. णी) ; (4) शिल्पकारः (f. री=artisan).

WORKMANLIKE : (1) कर्मठ (f. ठा) ; (2) दक्ष (f. क्षा=skilful : q.v.).

WORKMANSHIP : I. Skill : कर्मकौशलम् and sim. comp.s. II.=work : (1) कर्मन् (n.) ; (2) निर्माणम् (=manufacture).

WORKSHOP : (1) कर्मशाला (?) ; (2) शिल्पशाला ; (3) आवेशनम्, प्र-.

WORLD : Lit. : (1) विश्वम् (=universe), *of w.-wide reputation* : विश्वविख्यातकीर्तिः, D.s. ; *conducive to the good of the w.* : विश्वजनीनः (ना, नं) Si. i. 41. ; *supporter of the w.* : विश्वम्भरः, Si. i. 38. ; (2) जगत् (=the whole w., also particular w.-s), *the w. is now an empty withered wilderness* : शून्यमधुना जीर्णारण्यं जगत्, U. i. ; *the whole w. from God to worm* : आब्रह्म कीटान्तमिदं समस्तं जगत्, V. m. 74. 20. ; (3) लोकः (any w.), *the w. of gods* : अमरलोकः, Ve. vii. ; *has left the w. (i.e. died)* : परलोकमितो गतः, Ve. iii. 15. ; (4) भुवनम् (=3), *the three w.s robbed of their jewel* : परिमुषितरत्नं त्रिभुवनम्, Ma. v. 29. ; (5) संसारः (=living w.), *throughout the w.* : यावत्संसारमण्डलम्, Si. ; (6) भूः (=earth : q.v.). Ph. : *in this w.* : इह : v. Here ; *of this w.* : ऐहिकः (की, कम्) ; *of the next w.* पारत्रिक (f. की) *or* आमुष्मिक (f. की), D. ii. II. People : q.v. : लोकः. III. Mundane w. : संसारः, *snares of the w.* : संसारजालम् (also sim. मायाजालम्, मोहपाशः, etc.). *To renounce the w.* : संन्यस्यति (अस्, c. 4.) ; *aversion to w.* : वैराग्यम्.

WORLDLY : I. Lit. : (1) ऐहिकः (की, कं) ; (2) सांसारिक (f. की) ; (3) ऐहलौकिकः (की, कं) ; (4) by comp. II. Devoted to world : (1) विषयासक्त (f. क्ता), *w.-minded* : विषयासक्तचेतस्, (mfn.) and sim. comp.s ; (2) संसारनिष्ठ (f. ष्ठा) and sim. comp.s (?).

WORM : I. The animal : (1) कीटः, *w.-eaten* : कीटैर्विद्ध (f. द्धा), V. m. 79. 87. ; (2) कृ(क्रि)मिः, *of w.s, insects, and butterflies* : कृमिकीटपतङ्गानाम्, M. xii. 56. II. Of the stomach : कृ(क्रि)मिः, *destroying w.s* : कृमिघ्न (f. घ्ना), Bha.

WORMY : (1) कृमिल (f. ला) ; (2) कृमिन् (f. णी) ; (3) कृमिमय (f. यी) ; etc.

WORRY : (1) बाधते, प्र-, सं-, वि-, (बाध्, c. 1.) ; (2) क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9.) : v. To trouble.

WORSE : I. In gen. : (1) अधिकदुष्ट (f. ष्टा=more faulty) ; (2) निकृष्टतर (f. रा=more low) ; (3) पापीयस् (f. सी=more wicked ; etc.) II. In health : अधिकरुग्ण (f. ग्णा) etc. : v. III. sick.

WORSE (adv.) : (1) निकृष्टतरम् ; (2) पापीयस् (n.) ; etc. : v. Above.

WORSHIP (subs.) : (1) उपासनम्, -ना ; (2) पूजा, -जनम् ; (3) अर्चना, -नम्, अभि-. Ph. : *Your w.* (in address) : देवः *or* धर्मावतारः.

WORSHIP (v.) : (1) उपास्ते, (आस्, c. 2.), *who w.s other gods* : योऽन्यां देवतामुपास्ते, San. iv. ; (2) पूजयति (पूज्, c. 10.), *I will describe how to w. Śiva* : शिवपूजां प्रवक्ष्यामि, A. p. : v. Also to honour, serve.

WORSHIPFUL : (1) अर्चनीय (f. या), अभि, समभि- ; (2) पूज्य (f. ज्या) *or* पूजनीय (f. या) ; (3) उपास्य (f. स्या) *or* उपासनीय (f. या) ; etc.

WORSHIPPER : (1) उपासक (f. सिका) ; (2) पूजक (f. जिका) ; *idol-w.* : प्रतिमापूजकः ; (3) by comp., *w. of Energy* : शाक्तः ; *w. of Vishnu* : वैष्णवः ; (4) भक्त (f. क्ता=attached to) ; *w. of Ganeśa* : गणेशभक्तः ; *w. of Yama* : यमपरायणः, San. 34.

WORST : I. Adj. : I. (1) दुष्टतम (f. मा=very faulty) ; (2) पापिष्ठ (f. ष्ठा=very wicked) ; (3) कष्टतम (f. मा=very distressing) ; (4) अतिनिकृष्ट (f. ष्टा=very bad) ; etc. II. Adv. : expr. by adj. or comp. III. Subs. : कष्टतमा दशा and sim. expr.s.

WORST (v.) : परामवति (भू, c. 1.) : v. To defeat, overthow.

WORSTED (subs.) : (1) और्णसूत्रम् (?) ; (2) ऊर्णातन्तुः (?) ; etc.

WORT : लताविशेषे नवसुरायाञ्च.

WORTH (subs.) : I. Value, price : q.v. : अर्घः. II. Excellence, virtue : q.v. : गुणः.

WORTH (adj.) : expr. by comp., *what is it w.* : किंमूल्यमिदम् ; *w. much* : बहुमूल्य (f. ल्या) ; *w. little* : अल्पार्घ (f. र्घा) ; *w. while* : साम्प्रतम्.

WORTHY : Adj. : योग्य (f. ग्या) : v. Deserving, fit. *To be w. of* : अर्हति (अर्ह्, c. 1.) : v. To deserve,-ing of. II. Subs. : मान्यजनः and sim. comp.s.

WORTHILY : (1) योग्यतया ; (2) by adj. or circumlo.

WORTHINESS : (1) योग्यता, -त्वम् ; (2) उपयुक्तता, -त्वम् ; (3) अर्हता, -त्वम्.

WORTHLESS : (1) निर्गुण (f. णा), गुणहीन (f. ना), and sim. comp.s (=without any virtue) ; (2) असार (f. रा), अकिञ्चित्कर (f. री), etc. (=good-for-nothing) ; (3) अ- (=not) in comp., *w. object* : अपात्रम्, Mu. ; *w. thing* : अद्रव्यम्, Ku.

WORTHLESSNESS : (1) निर्गुणता,-त्वम् ; असारता,-त्वम् ; etc. : v. Above.

WOUND (subs.) : (1) व्रण (mn.), *w.s are of various shapes* : नानाकृतयो व्रणाः, Ni. ; (2) क्षतम् : v. Hurt ; (3) ईर्मम् (rare).

WOUND (v.) : (1) विध्यति (व्यध्, c. 4.=to pierce : q.v.) ; (2) हन्ति (हन्, c. 2.=to strike), *w.ed with horns* : विषाणैर्हतः, Ni. ; (3) क्षिणोति (क्षि, c. 5. : rare), *w.ed her deeply in the heart* : इमां हृदि व्यायतपातमक्षिणोत्, Ku. v. 54. ; (4) तुदति (तुद्, c. 6.) : v. To hurt. *W.ed* : (1) क्षत (f. ता), परि-, वि- ; (2) व्रणित (f. ता) ; (3) कृतव्रण (f. णा) and sim. comp.s. *Severly w.ed* : क्षतविक्षत (f. ता). *Mortally w.* : भिन्नमर्मन् (mfn.).

WOVE, WOVEN : v. To weave.

WRANGLE : कलहायते (nomi.) : v. To quarrel.

WRANGLING (subs.) ; कलहः : v. Quarrel.

WRAP : अवगुण्ठयति (गुण्ठ्, c. 1.) : v. To cover, envelop.

WRAPPER : (1) प्रावारः ; (2) प्रावरणम् ; (3) बृहतिका (rare).

WRATH : रोषः : v. Anger, rage.

WRATHFUL : रोषण (f. णा) : v. Angry.

WRATHFULLY : (1) सरोषम्, etc. ; (2) by adj. : संरब्ध (f. ब्धा), etc.

WREAK : साधयति (c. of सिध्) : v. To execute, satisfy.

WREATH : (1) माला ; (2) माल्यम् (flowery) ; (3) स्रज् (f.=2).

WREATHE : I. To string : q.v. : ग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.). II. To encircle with a w. : *w.d his neck* : कण्ठे गुणं निवेशयामास *or* आसञ्जयामास, R. vi. 83. ; *w.d* : स्रजान्वित (f. ता), N. xv. 1. : v. To put, adorn.

WRECK (subs.) : I. Ship-w. : q.v. : पोतभङ्गः and sim. comp.s. II. The thing w.d : (1) भग्नपोतः ; (2) नष्टनौका, etc. III. Ruin, destruction : q.v. : उच्छेदः, सम-.

WRECK (v.) : I. Trans. : (1) भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.=to break : q.v.) ; (2) नाशयति (c. of नश्=destroy : q.v.). II. Intrans. : भज्यते (pass. of भञ्ज्).

WREN : पक्षिविशेषः ; स्वर्णचूडः.

WRENCH : I. Verb. : बलादाकर्षति (कृष्, c. 1. =to pull : q.v.) *or* आच्छिनत्ति (छिद्, c. 7. =to carry off). II. Subs. : बलादाकर्षणम् *or* आच्छेदः(त्तिः).

WREST : I. To wrench : बलादाच्छिनत्ति. II. To disort, writhe : q.v.

WRESTLE : (1) मल्लयुद्धं करोति ; (2) बाहुयुद्धं करोति ; (3) बाहूबाहवि युध्यते (युध्, c. 4.).

WRESTLER : (1) मल्लः ; (2) मह्रः ; (3) बाहुयोधः.

WRESTLING (subs.) : (1) मल्लयुद्धम् ; (2) बाहुयुद्धम् ; (3) मल्लक्रीडा.

WRETCH : I. In bad sense : दुरात्मन् (mfn.) :

v. Wicked. II. A miserable person : (1) वराक (f. की); (2) मन्दभाग्य (f. ग्या) : v. Unfortunate.

Wretched : I. Miserable, pitiable : q.v. : (1) दीन (f. ना); (2) वराक (f. की : only of persons : v. Poor). II. Contemptible, low : q.v. : जघन्य (f. न्या).

Wretchedly : expr. by adj. or comp., *w.-dressed* : दीनवेष *or* जघन्यवेष (f. षा).

Wretchedness : (1) दीनता : v. Misery ; (2) जघन्यता : v. Lowness.

Wriggle : इतस्ततश्चलति (चल्, c. 1. = to move : when intrans.) *or* चालयति (c. of चल् : when trans.).

Wring : I. Lit. : आकुञ्चति (कुञ्च्, c. 1.) : v. Also to twist. II. Fig., with *out*, *off*, etc. : निष्पीड्य बहिष्करोति : v. Also to squeeze.

Wrinkle : I. Subs. : वलिः(ली), *the body filled with w.s.* : वलीसङ्गतगात्र (f. त्री), Mah. i. 82. 6. ; *three w.s* : वलित्रयम्, Ku. i. 32. II. Verb : expr. by subs.

Wrinkled : (1) वलितः (ता, तं), *eyes with w. edges* : वलितापाङ्गलोचनः, Ki. xi. 4. ; (2) वलिमत् (f. ती); (3) वलिभः (भा, भं).

Wrist : मणिबन्धः,-नम्.

Writ : (1) शासनम् ; (2) लेखः (= writing).

Write : लिखति (लिख्, c. 6.), *to w. with one's own hand* : स्वहस्तेन लिखति, Y. ii. 89. ; *I saw this couplet written on it* : तस्यामिमामभिलिखितामार्यामपश्यम्, K. ; *he has written this back* : इदमनेन प्रतिलिखितम्, Mal. i. ; *getting a letter written by Śakaṭadāsa in these words* : एभिरक्षरैर्लेखं शकटदासेन लेखयित्वा, Mu. i. ; *what is not written on our minds* : अस्माकं चेतसि किं नाम न लिखितमस्ति, Ana. vii. : v. Also to compose.

Writer : I. Lit. : लेखकः, *be the w. of this Bhārata* : लेखको भारतस्यास्य भव, Mah. 77. II. Author : q.v. : प्रणेतृ (f. त्री). III. A scribe : (1) लिपिकरः ; (2) लेखकः.

Writhe : I. To shrink : q.v. : संकुचति (कुच्, c. 6.). II. To distort : आकुञ्चयति (c. of कुञ्च्).

Writing (subs.) : I. The art of w. : (1) लिपिः, *ignorant of w.* : अलिपिज्ञः, N.s. ; (2) लेखः(खा) ; (3) ले(लि)खनम्. II. Anything written : (1) लेखः, *looking at the w.* : लेखमवलोकयन्, Mu. v. ; (2) लेख्यम् (= document) ; (3) लिखितम्. III. Hand-w : (1) लेखः(खा) ; (2) लिखितम्, Mu. v. IV. Composition : (1) लेखः (f. खा) ; लि(ले)खनम् ; (3) लिखितम्.

Wrong (adj.) : I. Unjust : q.v. ; अन्याय्य (f. य्या). II. Improper : q.v. : अयुक्त (f. क्ता). III. Erroneous : q.v. : भ्रान्त (f. न्ता). IV. False : q.v. : मिथ्या.

Wrong (subs.) : I. Injury : q.v. : अपकारः. II. Injustice : q.v. : अन्यायः. III. Error : q.v. : भ्रमः. IV. Fault : q.v. : दोषः.

Wrong (v.) : I. To injure : q.v. : अपकरोति. II. To find fault unjustly : मिथ्यादोषं विक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), न्यस्यति (अस्, c. 4.), etc.

Wrong-doer (1) अपराधिन् (f. नी = offender) ; (2) अपकारक (f. रिका = injurer) ; (3) उत्पीडक (f. डिका = tormentor).

Wrongful (1) अन्याय (f. या) : v. Unjust ; (2) दुष्ट (f. ष्टा) : v. Wicked.

Wrongfully : (1) अन्यायतः : v. Unjustly ; (2) दुष्टभावेन : v. Wickedly.

Wrongly : (1) मिथ्या : v. Falsely ; (2) अयुक्तम् : v. Improperly ; (3) अन्यायतः : v. Unjustly.

Wroth ; कुपित (f. ता) : v. Enraged.

Wrought : (1) कृत (f. ता) ; (2) संस्कृत *or* उपस्कृत (f. ता). *W. iron* : कुशी.

Wry : (1) वक्र (f. क्रा = crooked : q.v.), *w-necked* : वक्रग्रीव (f. वा) ; (2) विकृत (f. ता = deformed : q.v.), *w.-faced* : विकृतानन (f. ना).

X

Xenodochy : अतिथिसेवा and sim. comp.s.

Y

Yacht : केलिपोतः : v. Boat.

Yak : चमर (f. री), *a fan made of y.'s tail (an ensign of royalty)* : चामरम्.

YAM : आलु(ल)कम्, Bha. Note the following species : (1) रक्तालुकम् ; (2) काष्ठालुकम् ; (3) शङ्खालुकम् ; (4) पिण्डालुकम् ; (5) हस्त्यालुकम् ; (6) मधालुकम्.

YANKEE : of United States : *अयङ्कः.

YARD : I. A court : अङ्गनम्, प्राङ्गणम् ; (2) चत्वरम् ; (3) अजिरम् (rare), Ki. i. 16. II. A measure : गजः, Li. III. of a sail. : कूपकाष्ठम् (?).

YARN : I. Lit. : सूत्रम् (general name). II. Fig. : दीर्घकथा.

YAWL : नौविशेषः ; *पोतकः.

YAWN (v.) : जृम्भते, वि-, प्र-, (जृम्भ्, c. 1.) : v. To gape.

YAWN (subs.) : (1) जृम्भा ; (2) जृम्भणम् ; (3) जृम्भितम्, etc.

YE : यूयम् (pl.) ; युवाम् (dual).

YEA : I. In assent : बाढम् : v. Yes. II. Moreover, also : q.v. : तथा. *Y. more* : अधिकञ्च.

YEAR : (1) वर्षम्, *in three y.s* : वर्षत्रयेण, K. ; *for twelve y.s* : द्वादशवर्षाणि, D. vi. ; *became ten y.s old* : बभूव दशवार्षिकः, D.b. vii. 15. 44. ; *lasting twelve y.s* : द्वादशवार्षिकः (की, कं), U. ii. ; (2) वत्सरः, सं-, Li. 50. ; (3) अब्दः, *in the 8th. y. from conception* : गर्भाष्टमेऽब्दे, M. ii. 36. ; (4) हायनः, (*a cow*) *four, three y.s old* : चतुस्त्रिहायणी, H. c. i. 4. 338. ; (5) समा (mostly in pl.), 14 y.s : चतुर्दश समाः, Vi. iv. 41. ; *for* 100 *y.s* : सहस्रसमम्, B.p. 4. ; (6) शरद्, (=autumn) : v. Winter. Ph. : *last y.* : परुत्, A. ; *of last y.* : परुत्र (f. त्री) (rare) ; *this y.* : ऐषमस्, A. ; *y. before last* : परारि (inde.), A. : *of y. before last* : परारित्र (f. त्री) (rare).

YEARLY : I. Adj. : (1) वार्षिक (f. की) ; (2) वात्सरिक (f. की) ; (3) आब्दिक (f. की) ; (4) प्रतिवार्षिक (f. की) ; etc. Half-y. : (1) षाण्मासिक (f. की) ; (2) अर्धवार्षिक (f. की) ; etc. II. Adv. : (1) वर्षे वर्षे ; (2) प्रतिवर्षम् ; (3) अनुवत्सरम्, etc.

YEARN : (1) स्पृहयति (स्पृह्, c. 10. =long for : q.v.) ; (2) स्निह्यति (स्निह्, c. 4. =to have affection for) ; (3) उत्सुकायते (nomi. =to be eager).

YEARNING (subs.) : (1) स्पृहा (=longing) ; (2) वात्सल्यम् (=affection) ; (3) औत्सुक्यम् (=eagerness).

YEAST : (1) सुरामण्डः ; (2) किण्व (mn.) ; (3) अभिषवः.

YEAL : I. Subs. : चीत्कारः : v. Scream, cry. II. Verb : उत्क्रोशति (क्रुश्, c. 1.) : v. To scream, shout.

YELLOW : (1) पीत (f. ता) ; (2) पीतवर्ण (f. र्णा) ; (3) पीतल (f. ला).

YEALLOW-BIRD, YELLOW-HAMMER : हरिद्राङ्गः.

YELLOWISH : (1) आपीत (f. ता) ; (2) हरिद्राभ (f. भा) ; etc.

YEEP : भषति (भष्, c. 1.) : v. To bark, cry.

YEOMAN : (1) गृहस्थः (?) ; (2) गृहपतिः (?) ; (3) क्षेत्रपालः (?).

YES : (1) अथ किम्, *do the Rishis bear message from Kaṇva, y.* : किं कण्वसन्देशहारिणस्तपस्विनः ? अथ किम्, Sa. v. ; *y. by your favour my mercantile business is not failing* : अथ किम्, आर्यस्य प्रसादेन नाखण्डिता मे वणिज्या, Mu. i. ; (2) बाढम् (=very well, indeed) ; (3) एवम् (=so, with एव= just so) ; (4) by repetition of verb, *y., I have heard of him* : अस्ति, श्रूयते, Sa. i. ; *y., you have guessed all right* : सम्यगुपलक्षितं भवत्या, Sa.

YESTERDAY : (1) ह्यस्, *of y.* : ह्यस्तन (f. नी) ; (2) पूर्वेद्युः (=on the previous day) ; (3) कल्यम् (=day gone by as well as day coming).

YESTERNIGHT : (1) गतरात्रिः ; (2) कल्यरात्रिः ; and sim. comp.s.

YET : I. Nevertheless : (1) तथापि, *yet I am desirous of hearing* : तथापि शुश्रूषुरहम्, Si. i. 29. ; (2) not expr., *although it is infested with fierce animals, y. it is frequented by sages* : क्रूरसत्त्वापि मुनिजनसेविता, K. ; (3) परन्तु (=but : q.v.). II. Of time : (1) अद्यापि, *I y. think of her* : अद्यापि तां चिन्तयामि, J. ; (2) अधुनापि, *where y. in the rainy season* : अधुनापि यत्र जलधरसमये, K. ; (3) इदानीमपि. III. Further, over and above, *y. blacker* : अधिकतरकृष्ण (f. ष्णा) ; *y. another reason* : अपरमपि कारणम् : *y. a little longer* : एतदधिकं कियत्क्षणम्.

YEW : शाखोटजातीयवृक्षविशेषः.

YIELD : I. To produce : q.v. (1) सूते (सू, c. 2.), *y.ed gems in mines, crops in fields and elephants in forests* : खनिभिः सुषुवे रत्नं क्षेत्रं शस्यैर्वनैर्गजान्, R. xvii. 66. ; (2) ददाति, प्र- (दा, c. 3. give), *y.ing every crop* : सर्वशस्यप्रद (f. दा). II. To give up, relinquish. II. To concede, allow, permit : q.v. : अनुमन्यते (मन्, c. 4.).

YIELD (v.i.): I. To give way : q.v. : वशं गच्छति (गम्, c. 1.), एति (इ, c. 2.) ; etc. II. To comply with : अनुमन्यते (मन्, c. 4. : with acc.).

YIELD (subs.) : उत्पन्नम् : v. Produce, fruit.

YOKE (subs.) : I. Lit. : युगः, *fit for y.* : युग्य (f. ग्या), K. v. 49. II. A pair : q.v. : युगम्. III. Fig. : योक्त्रम् : v. Bond.

YOKE (v.) : (1) योजयति (युज्, c. 10.) ; (2) योक्त्रयति (nomi.).

YOKE-FELLOW : सहचर (f. री) : v. Companion.

YON, YONDER : expr. by अदस्, *the y. waters of Pampā* : अमूनि पम्पासलिलानि, R. xiii. 30. *Y.* (i.e. further on) : अमुत्र, K.

YORE : *of y.* : पुरा : v. Formerly.

YOU : त्वद्, *therefore you* : स त्वम्, R. ii. 45. ; *y. yourself* : त्वमेव, Ku. v. 67. *y. alone know* यूयमेव जानीथ, Sa. v. 25.

YOUNG (adj.) : (1) युवन् (f. ती), *having a y. wife* : युवजानिः, B. v. 13. ; *y. camel* : दासेरयुवा, Si. ; *y. sugarcane* : युवेक्षुः, Bha. ; (2) तरुण (f. णी), *y. wife* : तरुणी भार्या, H. ; (3) बाल (f. ला =very y. child) ; *y. plant* : बालपादपः, Sa.

YOUNG (subs.) : (1) शावः, -कः ; (2) अर्भः, -कः ; (3) पोतः, -कः ; (4) डिम्बः, -कः : v. Also child.

YOUNGER : (1) यवीयस् (f. सी), *y. sister* : यवीयसी स्वसा, R. xvi. 85. ; (2) कनीयस् (f. सी), D. Ph. : *y. brother, sister* : (1) अनुज (f. जा) ; (2) अवरज (f. जा) ; (3) अन्तरज (f. जा) ; (4) जघन्यज (f. जा).

YOUNGEST : (1) कनिष्ठ f. ष्ठा ; (2) यविष्ठ f. ष्ठा ; (3) जघन्य f. न्या (rare), *although y., senior in virtues* : जघन्योऽपि गुणज्येष्ठः, Sca.

YOUR : (1) त्वदीय (f. या) ; (2) तावक (f. की) ; (3) तावकीन (f. ना) ; (4) युष्मदीय (f. या) ; (5) यौष्माक (f. की) ; (6) यौष्माकीण (f. णी).

YOUTH : I. The age : (1) यौवनम्, *seeking pleasures in y.* : यौवने विषयैषिणाम्, R. i. 8. ; *a girl in the prime of y.* : नवयौवना, R. ix. 7. ; (2) तारुण्यम्, *exchange of y.* : तारुण्यविनिमयः, C. r. ; (3) नवं वयस् (n.), Ku. v. 41. ; (4) प्रथमं वयः, K. II. The state : (1) यौवनम्, -दशा, H. ; (2) तारुण्यम्, -अवस्था. III. A young man : (1) युवन् (m.), *ascetic y.* : तपोधनयुवा, K. ; (2) तरुणः, *y.s are fond of young women* : तरुणास्तावत्तरुणीरक्ताः, J. ; (3) युवजनः.

YOUTHFUL : (1) यौवनवत् (f. ती) ; (2) तरुणवयस्क (f. स्का) ; etc. : v. Also young.

YOUTHFULNESS : तरुणवयस्कता and sim. comp.s : v. Youth.

Z

ZANY : भण्डः : v. Buffoon.

ZEAL : (1) उत्साहः ; (2) औत्सुक्यम् ; (3) उत्सुकता, -त्वम् ; (4) सोत्साहता, -त्वम् ; (5) आग्रहः.

ZEALOT, ZEALOUS : (1) उत्साहवत् (f. ती) ; (2) सोत्साह (f. हा) ; (3) उत्सुक (f. का) ; (4) आग्रहिन् (f. णी) ; etc.

ZEALOUSLY : (1) सोत्साहम्, *who carried orders z.* : सोत्साहं धृतशासनैः, Vi. vii. 10. ; (2) औत्सुक्येन ; (3) उत्सुकम् ; (4) साग्रहम्.

ZEBRA : an animal : *चित्रगर्दभः ; चित्ररासभः.

ZEBU : (1) ककुद्मत् (m.) ; (2) वृषभः = ox : q.v.

ZEDOARY : a plant : (1) शटिः(टी) ; (2) कर्चू-(र्चू)रकः ; (3) द्राविडकः.

ZENITH : (1) खमध्यम् ; (2) शिरोबिन्दुः, *z. distance* : नतम्, Su. iii. 15.

ZEPHYR : I. Lit. : पश्चिमानिलः and sim. comp.s. II. Poet. मलयानिलः, मलयवातः and sim. comp.s. (lit. : of Malaya).

ZERO : (1) शून्यम् ; (2) बिन्दुः ; (3) खम्, Vij.

ZEST : I. Lit. : रोचकम्. II. Relish, taste : q.v. : आस्वादः.

ZIGZAG : (1) अक्रवक्र (f. क्रा : ?) ; (2) वक्र (f. क्रा =crooked : q.v.).

ZINC : a metal : दस्ता.

ZODIAC : (1) ज्योतिश्चक्रम् ; (2) भचक्रम् ; (3) राशिचक्रम्, *sign of the z.* : राशिः.

ZONE : I. A girdle : q.v. : मेखला. II. Of the earth : *मण्डलम् (?), *torrid, frigid z.* : *घर्ममण्डलम्, शीतमण्डलम्.

ZOOGRAFHY : *प्राणिविवरणम् and sim. comp.s.

ZOOLOGICAL : expr. by comp.

ZOOLOGIST : *जीवविज्ञानविशारद (f. दा); प्राणितत्त्वविद् (mfn.) ; and sim. comp.s.

ZOOLOGY : *जीवविज्ञानम् ; प्राणितत्त्वम् ; and sim. comp.s.

ZOOTOMY : *जीवव्यवच्छेद: and sim. comp.s.

SHORT BIOGRAPHY OF ANUNDORAM BOROOAH

Introductory: The latter half of the nineteenth century witnessed a glorious band of workers in the field of Sanskrit research in India. This gifted brotherhood included among its members the late R. C. Dutta, Raja Rajendralal Mitra, Swami Dayananda Saraswati, Pandit Indraji Bhavani, Sir Ramkrishna Gopal Bhandarkar and Anundoram Borooah. The last, by dint of his earnestness of purpose and his life-long devotion to the cause of Sanskrit scholarship, has won an imperishable name in the annals of Indian Sanskrit research. Thirty-five or forty years ago, no Indian *savant's* name had excited greater admiration and applause than Borooah's and this feeling was rightly echoed in the *Lahore Tribune* of those days,—"Sri Borooah's Sanskrit scholarship is as profound and accurate as it is extensive. We are proud of him as a nation, and we earnestly hope that our brightest youths may follow his noble though very arduous path."

Borooah was a member of the Indian Civil Service, and was for some years in charge of a heavy district in Bengal. The scope of his work and the range of his scholastic investigations which he strenuously carried on in the midst of his busy official duties show him, to quote Prof. Cecil Bendall's words in the *Trubner's Record*, 1889, "to have been a kindred spirit with administrators like Colebrooke and Burnell among the illustrious dead, and the small band of living workers like Grierson, Fleet and R. C. Temple".

Borooah is a fine flower of western culture. The profound erudition of the oriental scholar combined with the critical spirit of the west, imparted to Borooah's works a peculiar value and lustre. As the greatest intellectual representative of the "benighted province of Assam", Borooah is the glory of the Assamese; and Assam has not produced a greater man during the space of ninety-five years that she has come under British rule. His name has been an example and an inspiration to thousands of the youths of Assam.

Life: Anundoram Borooah, B.A., I.C.S., Barrister-at-Law, was born in May, 1850, at North Gauhati in the district of Kamrup, Assam. This Kamrup forms at present only a fragment of the greater Kamrupa Empire of yore, hallowed by the names of Narakasur, Bhagadatta, Bana, Bhaskara Varma, Naranarayan, Pratap Singha Swargadeo and Rudra Singha Swargadeo among her kings; Jongal Balahu, Cilarai and Lachit Bar Phukon among her heroes and soldiers; Usha, Rukmini, Behula, Joymati and Phuleswari Barkuanri among her women; Dak, Sankar Deva, Madhava Deva, Purusottam Vidyabagish and Anundoram Dhekial Phukon among her saints and literateurs; and Momai Tamooli Barborooah and Rajmantri Purnananda Buragohain among her ministers and statesmen. Anundoram belonged to the well-known Majindar Borooah family of Assam. His father, an Assamese gentleman of the older type, was for some years a *Sadar Amin*, a post equivalent to a modern Deputy Magistrateship.

Through the efforts of his learned father, Anundoram was initiated into the vast poentialities of the *Deva Bhasha* even during his childhood. With the help of an erudite Sanskrit Pandit who was appointed to teach him Sanskrit, Anundoram mastered and got by heart the whole of the immortal lexicon *Amarakosha* before he was fourteen, at which age he also passed the Entrance Examination of the Calcutta University. He read for the first Arts Examination in the Presidency College of Calcutta, and there he had as his teachers the great educationists, Mahamahopadhyaya Mohesh Chandra Nyayaratna, C.I.E. in Sanskrit, and Sir (then Sri) Gurudas Banerji in Mathematics. Boroorah had as his class-mates the late R. C. Dutt, I.C.S., B. L. Gupta, I.C.S., and Kartick Chandra Mitra, M.A., P.R.S. and as his contemporary college friends the Right Honourable Syed

Ali, P.C., Sir Surendranath Banerji, Kt., and the poet Babu Nabin Chandra Sen. Sir Gurudas Banerji has once fittingly remarked,—"The First-year Class of the Presidency College of 1865 was a splendid one containing many very brilliant students,. . . . and Mr. Borooah was unquestionably the brightest of this bright band of young students."

Anundoram stood sixth in the First Class in the F.A. Examination held in December 18, 1866, securing the Duff scholarship in Mathematics, and in January, 1869, he stood third in the First Class in the B.A. Examination of the Calcutta University. Emulating the noble example of the glorious *trio*, Surendranath Banerji, Beharilal Gupta and Ramesh Chandra Dutta, who had left for England a few months ago, Borooah made up his mind to proceed to England, and sat in the competitive examination for the State Scholarship tenable in England. The Syndicate of the Calcutta University in their sitting of the 29th January, 1869, elected Borooah to the scholarship. Besides the state scholarship, Sri Borooah won by open competition the Gilchrist Scholarship as well, and the total value of these stipends amounted to £300/- a year.

Borooah proceeded to England in the spring of 1869 with H. Woodrow, M.A., sometime D.P.I. of Bengal, who had taken a kindly interest in this young prodigy from Assam, and had introduced him to Lord Mayo, the then Viceroy and Governor-General of India. Borooah joined one of the Civil Service coaching institutions in London, studied Science in the London University and Law in the Middle Temple. His aptitude for scientific study was so great that Dr. Carpenter, Professor of Zoology in the London University and Principal of the University College, London, once remarked,—"Mr. Borooah was the most inquisitive student that I have ever come across." Borooah passed the I.C.S. Examination in 1870, was called to the Bar in the subsequent year, and is said to have passed also the B.Sc. Examination of the London University. He stood high in Mathematics in the Civil Service Examination. During his stay in England Borooah contracted intimacy with the late Taraknath Palit, Kt., D.L. (then Sri) and it ceased only with the death of Borooah. It may be noted here that Borooah was the first Assamese graduate, the first Assamese Barrister and the first Assamese Civilian, and that up to the present time no other Assamese, has been successful in the open competition for the I.C.S.

Borooah returned to India in the autumn of 1872, and was appointed Assistant Commissioner of the Sibsagar District in his own province, Assam. After a year of service in Assam, Borooah secured transfer to Bengal where he passed the remaining years of his life. His short stay in Sibsagar was marked by his scholastic habits, and his independence of attitude for which he had occasional misunderstanding with his superiors. His usual dress was the old-fashioned aristocratic *chouga and chapkan* and he used to have a book by his side even in the court which he read in the intervals of his magisterial functions.

Borooah served as an Assistant Magistrate in several places in Bengal; and when after a prolonged agitation, which had as its great patron and supporter, Sir William Hunter, Indian Civilians were first entrusted with the charge of districts, Borooah and R. C. Dutt were eventually District Magistrates and Collectors. And as it is always the case, when Indians are given fair opportunities to prove their mettle they respond magnificently, Borooah and Dutt discharged their duties without any hitch or trouble and thereby paved the path for the Indians in securing the highest responsible posts under the Government.

Borooah did not allow his literary zeal to be damped by the heavy responsibilities of a Magistrate's duties; there issued forth from his pen every year books after books—lexicons, grammars, editions of old Sanskrit texts and compilations from old Sanskrit authors. In 1881, Borooah projected the complilation of a comprehensive Grammar of the Sanskrit Language in twelve volumes of one thousand pages each, and to be able to consult the oriental books and manus-

cripts of the British Museum, London, he took two year's furlough from November 1881, and sailed for England. He carried on his investigations in England, and in this undertaking his great helpers were Prof. Cecil Bendall, the Keeper of Oriental Books in the British Museum, Mr. Nicholson, the Bodleian Librarian at Oxford, and Dr. Reinhold Rost, the learned Librarian of the India Office. After collecting sufficient materials Borooah returned to India in October 1883.

In 1885, Borooah was appointed Fellow of the Calcutta University, and was attached to the Faculty of Arts. Two years after he was placed for the second time in charge of the Noakhali District in Bengal; and there by his learning, benevolence, sympathetic treatment of the people, and various acts of public utility Borooah won the heart of the people. Schools and markets were established in Borooah's name, and tanks were dug in the interior parts of Bengal and named after him. The learned *Burra Saheb* of Noakhali used to place at his gate always a man with a few baskets of rice, and any beggar would have his share at any hour of the day. When Borooah went out to the *Mofussil* he had with him an additional cart loaded with provisions and food which he distributed among the needy folks as they clustered round to catch a glimpse of the Indian magistrate. All these sound romantic and legendary, but it was for this reason that Borooah's name had spread an irresistible charm over the hearts of the people of Bengal. Borooah helped many poor students with books and money, and educated a meritorious Bengali student even in England. He had a staff of erudite Sanskrit *Pundits* whom he paid handsomely. This learned *congerie* of orthodox *Pundits* helped Borooah in the mechanical portions of his literary endeavours. As an official too, he won the trust and confidence of the Government.

In the winter of 1888 Borooah became ill. A sudden attack of paralysis, aggravated by an ill-advised sea-bath, disabled him, and he took leave for three months. He went to Calcutta, lived at the Ballygunge residence of his old friend, Sir Taraknath Palit, and placed himself under treatment of the best allopathic, homeopathic, and *Ayurvedic* physicians of the day. But even their united efforts failed to cure that fell disease. Borooah passed away in the afternoon of the 19th January, 1889.

Literary Works: Borooah's literary career spread over a period of twelve years only; and considering the shortness of the period, the character of his productions, both in their qualitative and quantitative aspects was simply marvellous. His *English-Sanskrit Dictionary* appeared in three volumes between 1877 and 1880, and for many years it was the only work of its kind written by an Indian. On the completion of this *magnum opus*, Borooah was congratulated from all quarters, including among them the illustrious names of Lord Northbrooke, Governor-General of India, and Prof. F. Max Muller. To the second and third volumes of his Dictionary, Borooah prefixed two other original and useful works, viz., his *Higher Sanskrit Grammar* and *Ancient Geography of India.*

This was followed by an edition of Bhavabhuti's *Mahaviracharitam* with Borooah's lucid commentary in Sanskrit called *Janakiramabhasya*, after his beloved brother Janakiram Borooah. Borooah's next literary ventures were, first, a critical dissertation, named *Bhavabhuti and his place in Sanskrit literature*, which contained an exhaustive treatment of the *Ramaic* drama, besides Bhabhuti and his age; and secondly, *A Companion to the Sanskrit-reading under-graduates of the Calcutta University*, being a few notes on the Sanskrit texts selected for the F.A. and B.A. Examinations. Small though in bulk, the latter books are an important contribution to Sanskrit scholarship. Borooah's comments were suggestive rather than detailed.

The next literary enterprise of Borooah was, to quote Mr. R. C. Dutt's words, "a Sanskrit grammar of formidable size and erudition." In 1881, Borooah projected the compilation of *A Comprehensive Grammar of the Sanskrit Language: Critical, Analytical and Historical*, in twelve volumes

of one thousand pages each. Its object, as described by Boaooah in a prospectus which was circulated among his friends, and lovers and promoters of Sanskrit culture—"was to simplify the rules of grammar as far as possible, to examine their historical growth, and illustrate them fully from the existing literature, both ancient and modern, and to offer a complete commentary on all the Vedas." The first volume of the series, which was on Sanskrit Prosody, came out in 1882 under the somewhat eccentric title of Volume X. The next volume was on Letters and their changes, *Nanartha Samgraha*, which came out in 1884 as Volume III of the series. The learned world was startled at the encyclopædic character of Borooah's great undertaking. Professor Max Muller wrote to Borooah from Oxford,"I confess I felt almost overwhelmed by the grandeur of it, but if only you carry out some portion of it, you will have done a very useful work. . . . It is a great undertaking and will require for its completion a long life, a long purse and long patience."

Borooah did not live to complete this great literary project. The remaining years of his life were spent in publishing scholarly editions of *Saraswatikanthabharanam*, Amara' *Namalinganusasanam* with the commentary of Khiraswami, *Dhatukosha* and *Dhatuvrittisara*.

Besides these Sanskrit works, Borooah had arranged to compile a Dialectal Dictionary of the Bengali language, and had for this purpose negotiated with the Government of Bengal for its help and co-operation.

Borooah was a Sanskrit poet of no mean order. In his edition of *Mahaviracharitam* he had added towards the end of each Act a few autobiographical verses in Sanskrit. These scattered lines, and his *Invocation* to the Sanskrit Muse prefixed to the second volume of his Dictionary show how this eminent Indian Sanskritist had assimilated the rhythm and melody of the language of his forefathers.

Conclusion: Borooah's useful career was cut short by his untimely death; but his indefatigable exertions on behalf of Sanskrit learning will always be an example to the rising generations of India. His earnestness of purpose is best manifested in his confirmed bachelorhood. As a member of the Indian Civil Service, enjoying the highest emoluments and honour open to an Indian, Borooah could have lived a life of ease and comfort. But Borooah, whose love of Sanskrit did not allow him to share his heart with any earthly object preferred to remain a bachelor; and when he was pressed by any friend to marry he would simply point to the vast array of books in his magnificent library and say,—"This is the darling of my life demanding from me my best energy and attention."

To Borooah, "Sanskrit is dearer than any other language. Its music has charms which no words can express. Its capability of representing every form of human thought in most appropriate language is probably not rivalled, certainly not surpassed by any other language." Borooah always regretted that "Sanskrit research seemed yet to attract very few scholars", and he hoped "that the day is not distant when our countrymen will care more for our home literature than they do now for Shakespeare and Bacon, for Addison and Johnson".

Borooah's broader outlook, his intense love of Sanskrit, and his realisation of the glorious past and the present decadence of the *Deva Bhasha* led him to neglect the more immediate demand of his own mother language and literature, viz. Assamese, which could not well afford to spare a man of genius of Sri Borooah's calibre from its service; but on the other hand, it freed him from the provincial patriotism which sometime forces people to lose sight of the greater demands of our common mother India. Borooah used to say when any of his zealous countrymen tried to impress upon his mind the necessity of diverting his literary activities towards the cause of Assamese language and literature,—"whatever I do for our common mother India will be

shared in due course by my own Assamese fellow countrymen who form an essential factor of the greater Indian brotherhood."

Borooah's passionate devotion to the cause of Sanskrit learning displaced all other ties from his mind. He was extremely reserved and uncommunicative, and did not like to court ephemeral glory and reputation by playing to the gallery, or by making speeches at the slightest provocation. As a silent and unpretentious worker, who maintained the lofty tenure of his mind and the steadfastness of his purpose in the midst of the career, Borooah occupies a place of honour in the rank of the selfless servants of India. What he could do had he not died at the age of thirty-nine reminds us of the measureless potentialities of the glorious "might-have-beens" of the world of which Borooah is a remarkable example.

Here we cannot resist the temptation of quoting the beautiful words of Borooah's great contemporary, Bolinarayan Borah—one of the pioneer Indian Civil Engineers from Cooper's Hill, England,—"Sri Borooah's singleness of purpose was his great characteristic. The industry and application which it demanded made him lead a too sedentary life. He sought little recreation, relief, change and variety. He burnt his candle at both ends, had naturally to pay the inevitable penalty. His life was a meteoric flash and blaze, which burnt up the substance in its lightning course, dazzling mankind for a moment and disappearing for ever from view."

Appendix II

APPRECIATIONS OF ANUNDORAM BOROOAH

1. *Sir Gurudas Banerjee*, Kt., M.A., D.L., PH.D., formerly Vice-chancellor of the Calcutta University, sometime Puisne Judge of the Calcutta High-Court, in a letter to Dr. S. K. Bhuyan, dated Narikeldanga, Calcutta, January 24, 1912, said:

"In compliance with your verbal request made to me yesterday, I have much pleasure in sending you the following note embodying my reminiscences regarding the late Mr. Anundoram Borooah.

"I became acquainted with Mr. Anundoram Borooah as a first-year student of the Presidency College in 1865, when I was temporarily appointed as an Assistant Lecturer on Mathematics in that College. I came into contact with him almost everyday for a period of one year and the impression he left on my mind was a very favourable one. He was very modest and unassuming, and he did his work in the class remarkably well. There was no problem in Mathematics, simple or difficult, set by me in the class, which Sri Borooah failed to solve. He was quick in arriving at his solutions and they were generally simple and ingenious. The first-year class in the Presidency College that year was a splendid class, containing many very brilliant students, such as the late Sri R. C. Dutt, the late Babu Kartick Chandra Mitra (who afterwards obtained the Premchand Roychand studentship and was for many years a leading pleader of Midnapur), Babu Trailokyanath Bose, for many years a leader of the Dacca Bar, Sri B. L. Gupta and Babu Umakali Mukherjee, one of the leading Vakils of the High Court. Of these Babu Kartick Chandra Mitra, Trailokyanath Bose and Umakali Mukherji were exceedingly good in my subject; *and Sri Borooah was unquestionably the brightest of this bright band of young students*. It is worthy of note that his class-fellows never grudged to admit his superior merit. It is a matter of deep regret that his brilliant career of public service was cut off so early."

2. *Sri Bolinarayan Borah*, C.E. (Retd.), formerly Executive Engineer, Assam, in a letter to Dr. S. K. Bhuyan, dated *Rothiemay*, Darjeeling, November, 19, 1919, said:

"I am in receipt of your letter of the 14th instant, in which you ask me to contribute whatever reminiscences I have of the late Sri A. Borooah, towards the compilation of his biography that you have undertaken, as you are under the impression that I was a close friend of his, and that therefore I was in a position to tell you many things about him. Excuse me saying that you are mistaken in both these respects. I was no personal friend of Sri A. Borooah, indeed I hardly ever came in contact with him; and consequently I can tell you very little about him that is not well-known to anybody else. He was too great a genius and a too sedentary worker to be a close friend of any man.

"I met him in school days in Assam for two or three years, but we hardly exchanged a word, as he had the habit of being rather reserved, exclusive, and too attentive to his books, which unfortunately I was not. Since he left Assam after passing the Entrance Examination in 1864, we never met again. I was not in Calcutta when he was there, I was not in England when he was there. His service was mostly in Bengal, and mine in Assam. So, except for a little correspondence on business matters, I had never come across him. But I knew that he had a great aptitude for Sanskrit studies, for he was known to have been able to recite from memory the whole of Amarakosha even at the early age of 12 or 14. He had an aptitude for Mathematics in 1866 at the First Arts Examination of the Calcutta University, and I believe first too in the Indian Civil

Service Examination in 1870. In 1869 he won the State Scholarship of £200 a year tenable for 3 years, and the Gilchrist Scholarship of £100 a year tenable for 5 years in England, having stood first in the respective competitive examinations.

"Sri Borooah continued his Sanskrit studies even after he had entered Government Service, and his monumental work, the Sanskrit Dictionary, besides other Sanskrit works on Grammar, will for all time remain as standing evidence of his genius and industry in the philological line. It was in his contemplation to take in hand a Comprehensive Dictionary of all the Dialects of Bengal when his career was cut short by an all-too-early and sudden death.

"He never married. Being wedded to literature alone, he devoted to it all his tatents, all his capacity for work, all his energy and all his leisure. But let it not be supposed that he never meant to marry. For even so early as at the age of 24, on his return from England he was said to have shown to a friend the portrait of what he called his "intended bride." But literature, his second love, seems to have displaced all other ties from his mind. This singleness of purpose was the great characteristic of Borooah. The industry and application which it demanded made him lead a too sedentary life. He sought little recreation, relief, change and variety. He burnt his candle at both ends, and had naturally to pay the inevitable penalty. His life was a meteoric flash and blaze, which burnt up the substance in its lightning course, dazzling mankind for a moment, and disappearing for ever from view.

"From the above it may perhaps appear to many that this great man was a mere machine, that cannot be credited as having a soul and human sympathy, a mere word-making and figure-calculating machine. But it is not so. His work in the cause of learned humanity is the best proof of his human feeling. His solitude was only the necessary condition of his work. He did not live as an ascetic away from mankind. He lived and worked among men, with men, and came in daily contact with them while discharging his official duties. At home in his private work, he was constantly in company of learned Pandits, and in correspondence with Indian and European scholars. He had a few intimate friends too, though they must necessarily be few, for he did not seek cheap popularity by playing to the gallery, or by showing himself all over the shop, or by making speeches at the slightest provocation. As Emerson said,—"It is easy in the world to live after the world's opinion: it is easy in solitude to live after your own, but the great man is he, who, in midst of the crowd, keeps with perfect sweetness the independence of solitude,"—and I think Sri Anundoram Borooah was just such a great man.

"Sri Borooah was an Assamese by birth. He has been an exemplar to Assamese youths for the last half century, and even as such he has done great good to Assam. But it would be too provincial to call him Assamese and claim him for the little region of Assam. He really belonged to the region of literature. He is claimed by all scholars as belonging to their own class. He is claimed by all India as the enricher of her literature. He is claimed by Bengal, where he did his life-work. He is even claimed by the little town of Berhampur, where he possessed a local habitation, and where he intended to live and work after retirement from service. After satisfying all these claims, the little village of North Gauhati, where he had his parental home, will not have left much for her share. Nevertheless he was first an Assamese, and next all else, and it is an Assamese gentleman at last that has now first undertaken to write his biography, in spite a of all the claims of all the scholars from London to Berhampur.

"Thanking you, Sri Bhuyan, for your courtesy in referring to me for any information I could possibly give you towards the compilation of your biography, and regretting very much that, not having ever come in personal contact with its subject, my contribution is necessarily poor and futile."

3. *Prof. Cecil Bendall* M.A., Keeper of Oriental Books, British Museum, London, in *The Trubne'rs Record*, No. 245, 1889, recorded:

"I have been asked to contribute a notice of the life of Anundoram Vaduya (Borooah). His death is announced in the *Indian Magazine* for March, as having been caused by fever and paralysis, but I cannot hear of any obituary notices by his friends, such as might have been expected to appear in the Indian Press. I understand that he died as long ago as the beginning of January last. Pending fuller information from such quarters, I venture to subjoin the few facts of his life that I have been able to ascertain together with some notice of the useful works by which his name will be long remembered among Sanskritists.

"The deceased scholar was born in 1850, being the second son of Gargaram Vaduya and his wife Durlabheswari, of Gauhati (Gawhatty) in Assam. Of his family and caste I have no means at hand of ascertaining any further facts, though I think that his caste-name is not uncommon in Assam. I may here note in passing that my transcription of his name is taken from the Nagari title-page of his edition of the Mahaviracharita, where his name appears as बड़ुया।

"I have never heard the name pronounced by an Assami, but probably 'Borooah' is as misleading as 'Oude' and the other popular spellings to which the average resident in India clings with such tenacity. He was educated at Presidency College, Calcutta, and graduated B.A. at the Calcutta University in 1869.

"Proceeding to England as a candidate for the Civil Service, for which he was selected in 1870, he matriculated at the London University in the same year, and entered as a student of the middle Temple, and in 1972 was called to the Bar. He revisited England at least once, for I met him in London about 1884. His manner with strangers at least was very reserved and retiring.

"Of his career as a civilian, which he commenced in Bengal in 1872, I have little or nothing to say. At the time of his death he was Joint Magistrate and Deputy Collector of Jessore.* But I cannot forbear to remark that his life gives us all an example, whether in government service or out of it, to show that a mass of routine work need not crush out literary activity when a man is really in earnest. As a rule the Civil Service of India has done little for the literature and science of the country, the exceptions to this being chiefly men in the Educational Department. But certainly, Anundoram Vaduya's twelve well-spent years of service* show him to have been a kindred spirit with administrators like Colebrooke and Burnell among the illustrious dead, and the small band of living workers like Grierson, Fleet and R. C. Temple. Vaduya's first work appeared in May, 1877, and from its Preface we find that it was commenced about 1873 and announced in March 1876. This was his 'Practical English-Sanskrit Dictionary', a most original and truly practical work. Not content with commencing with such a *magnum opus* as a dictionary, he added to its second and third volumes two new and original works, viz. his 'Higher Sanskrit Grammar" and a list of Sanskrit geographical names, illustrated by a valuable prefactory essay. Both are thoroughly original works, and rather suffer by being united with the Dictionary; the latter is I believe still a unique contribution to Indian research, though only a small one, the great value of the former (now published separately) may be seen from the frequent references to it in Dr. J. S. Speijer's recent work on the same subject.

"In the same year, 1877, appeared the edition of Bhababhuti's Mahaviracharita already referred to in passing, which was followed in 1878 by the essay on Bhababhuti intended to have formed a part of the same book. A third work was completed by Vaduya in 1877, and appeared

*Sri Borooah was at the time of his death Offg. District Magistrate and Collector, Noakhali. He had then completed 16 years of service.

in 1878, viz. his "Companion to the Sanskrit-reading Undergraduates of the Calcutta University." This consists of criticisms on the commentaries of the two set portions of Kavyas in the University curriculum for 1878, and forms with the works last mentioned, Vaduya's sole contribution to the criticism of Kavya literature. But small in bulk though it is, I cannot but consider it an important contribution to Sanskrit scholarship. European editions of Sanskrit classics generally consist of text with, occasionally, a few original explanatory notes, and at best more or less meagre extracts from the great native commentators. Indian editors, on the other hand, do not really elucidate either text or commentary, but compose a learned super-commentary, which is often, as in the case of Taranatha on the 'Siddhanta-Kaumudi' obscurer than the work professed to be explained. Vaduya takes a most useful middle-course, and without being carried away by the authority of Mallinatha or even by that of Amarsimgha or Panini, explains both commentary and text. This is most useful to the European student. There are plenty of helps for Kalidasa and Manu themselves; but for the true understanding of Mallinatha, Govindaraja or Kulluka, to what work can one refer a pupil ? My own acquaintance, such as it is, with these important scholiasts was first derived, in orthodox fashion, from the mouth of my 'acharya' (Vaduya's teacher too, at Presidency College by the by), who himself was instructed by duly qualified Brahmins; but I question whether the average European student is in a position to study these writers as they deserve. Here, then, was a good and new departure worthy of imitation by Sanskritists, in all lands, and especially in India.

"Vaduya's remaining works are devoted to the sides of Sanskrit study in which he evidently felt most interested, lexicography, grammar and *ars poetica.* To the first mentioned class belongs the work which he was publishing at the time of his death, a new edition of the Amarakosha, with several unpublished commentaries, while with the second and third we may rank his 'Dhatu-Vritti-Sara' published in 1886, his collections of and the extensive work on Prosody which he published in 1882, under the somewhat eccentric title of Volume the Tenth of a projected Comprehensive Sanskrit Grammar. These substantial volumes each carefully planned and worked out might well have occupied the leisure of even a far less busy man for a good twenty years.

"But it is not only on the extent of this good scholar's work that I would insist. There is something also in its method and spirit that demand our attention. We often hear complaints of the effect of Western education in India; that the old learning is passing away giving place to an ungodly and bastard veneer of European instruction (I fear I must proudly call it education), tending to replace the grand old figure of the Pandit of old, by that terrible production of the nineteenth century known as the Babu, the butt of satire both European and native as well. Yet Anundoram Vaduya, born near and educated in Bengal, the hotbed of 'Babu-dom', a seeker and a successful seeker of Government employ, the chief prize of this curious educational compromise, never lost his interest in the problems of Sanskrit scholarship.

"Evidently well-grounded in Panini (and where, I would ask the advocates of English education for India, can we find a finer educational instrument than the great Indian Grammars studied in the light of modern research ?), Vaduya brought to bear on the criticism of Sanskrit texts, something of the spirit of what we understand by classical scholarship. He neither discusses the old scholiasts and grammarians with the slavish obsequiousness of a mere follower of tradition, nor yet ignores them like the uninitiated foreign critic, but rather weighs one with another and adjusts the results by the standard of modern research.

"Such seems to me the character of Vaduya's work, and it is because I so strongly feel the value of his example to all of us oriental students, whether European or native, that I have ventured to draw out this notice to greater length than I had at first intended."

OBITUARY NOTICES ON BOROOAH

1. *Sri Ramesh Chandra Dutta*, I.C.S., C.I.E., in the Preface to his 'Civilisation of Ancient India', 1888, writes:

"Amongst my countrymen the great reformer Raja Rammohan Ray and Dayananda Saraswati turned their attention to Sanskrit Literature...... and lastly my learned friend Sri Anundoram Borooah of the Bengal Civil Service has published a handy and excellent English-Sanskrit Dictionary, and is now engaged in a Sanskrit Grammar of formidable size and erudition."

Sri Dutt adds in a footnote to this passage: "Since the above lines were written, the author has received the sad intelligence of the death of the talented scholar. His untimely death is a loss to Sanskrit scholarship in this country which will not be easily remedied. To the present writer the sorrow is of a personal nature, as he enjoyed the friendship of the deceased for twenty years, and more—since the old College days in this country and in England."

2. *Dr. Gurudas Banerjee*, M.A., D.L., as Vice-Chancellor of Calcutta University, in his Convocation Speech, 1890, said:

"During the year under review we lost by death or retirement eleven of our colleagues in the Senate and the brief retrospect of the past would be incomplete if I were not to record our deep sense of regret for that loss. (Then follow references to the death of Reynolds and Kabiruddin Ahmed).

"Sri Anundoram Borooah was a distinguished graduate of this University, and a no less distinguished member of the Civil Service. Amidst the engrossing duties of this office, he could find time to plan and partly execute literary works of profound scholarship, and it is a matter of no small regret that untimely death prevented him from completing them."

3. *The Hindu Patriot*, January 21, 1889, wrote:

"We deeply regret to announce the death of Sri Anundoram Borooah, C.S., on Friday last from fever and paralysis. He was a highly cultured man and his scholastic attainments were well-known through the country. His Sanskrit Grammar and Dictionary were worthy of a scholar, who had made this branch of knowledge a special study. As a distinguished public officer he enjoyed the confidence of Government and the good opinion of the people, and gave satisfaction wherever he went. He rose to be a District Magistrate when his career was unfortunately cut short. His early death is a loss to this country in general and to his service."

4. *The Indian Mirror*, January, 22, 1889, wrote:

"We deeply regret to hear of the death of Mr. A. Borooah, C.S., on Friday last in Calcutta. The number of covenanted civilians among our countrymen is not very large, and Sri Borooah's loss is a great one indeed. He was a distinguished Sanskrit scholar, and did much to further the cause of Sanskrit learning. His premature death is mourned by the whole native community."

5. *Sir Surendranath Banerjee*, in his autobiography '*A Nation in Making*', 1931, writes:

"Among the Indian candidates who competed with us for the Indian Civil Service in 1869 was another remarkable man whose early death deprived the world of a Sanskrit scholar of great promise—I mean Anundoram Borooah. In regard to him also there was the difficulty about the age to which I have referred; but, the point having been settled in my case, it was no longer raised in his. He came from Assam and distinguished himself at the examinations of the Calcutta University. Having obtained a state scholarship, he went to England to compete for the Indian Civil Service. He secured a place for himself among the successful candidates in 1870. As a member

of the Indian Civil Service he combined the duties of an administrator with extraordinary devotion to literature, and at the time of his death, I understand, he as engaged in preparing a dictionary (grammar) of the Sanskrit language which, alas, never saw the light. His was a case of blighted promise which in its fruition would have enriched the world of letters."